Digitized by Google

Digitized by Google

BIBL. NAZ.
Vit. Emanuele III
RACCOLTA
VILLAROSA
E
11/1
NAPOLI

Raccolta Vill.
E. 11 (1

D. O. M.
AB INNOCENTIO XI.
ELECTVS IN CARDINALEM
VOLVMINIBVS STABILEM FAMAM
MDCLXXXIII.
AETATIS SVAE LXIX.

JO. BAPTISTÆ

DE LUCA

VENUSINI,

S. R. E. Presbyteri Cardinalis;

THEATRUM

VERITATIS, ET JUSTITIÆ,

SIVE DECISIVI DISCURSUS PER MATERIAS, SEU TITULOS diſtincti, & ad veritatem editi in forenſibus controverſiis Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium ſcripſit, vel conſultus reſpondit.

LIBER PRIMUS,

De Feudis, & bonis Juriſdictionalibus, ac Bulla Baronum; cum Deciſione feudali M. C. Siciliæ, & Diſceptatione D. Lælii Boſcoli J. C. Parmenſis.

CUM ANNOTATIONIBUS, AC DISCURSIBUS,

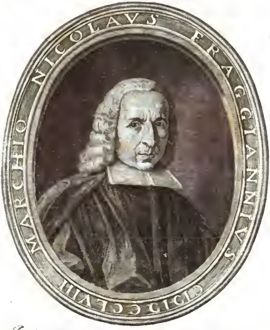
Qui antea in Supplementis extabant, necnon aliquibus Sacræ Rotæ Romanæ recentiſſimis Deciſionibus, & Summorum Pontificum Conſtitutionibus ad materias facientibus, ſuis locis optimè adjectis.

NEAPOLI, MDCCLVIII.

Ex Typographia LUCÆ LAURENTII.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

Biblioteca Nazionale V. E. III
NAPOLI

Fran. de Mura pinx. *Ant. Baldi sculp.*

MARCHIONI NICOLAO FRAGGIANNIO
A SANCTIORIBVS REGIS CONSILIIS
REGALIS CAMERAE QVINQVEVIRO
IVRIBVS MAIESTATIS TVENDIS ANNONAEQVE CVRANDAE
PRAEFECTO VIGILANTISSIMO
BONARVM QVARVMCVMQVE ARTIVM PROVEHENDARVM
AVCTORI ET PATRONO
CVI POTISSIMVM
QVIDQVID BARBARIEI PROFLIGATVM SORDIVM ELVTVM
ELEGANTIAE INVECTVM
PATRIA FORVM LITTERAE
ACCEPTVM REFERVNT
IANVARIVS TVRRIVS
IOANNIS BAPTISTAE CARDINALIS DE LVCA VOLVMINA
NITIDIVS NEAPOLITANIS EXPRESSA TYPIS
DICAT NVNCVPATQVE
DEVOTVS NOMINI DIGNITATIQVE EIVS

Digitized by Google

Digitized by Google

AD LECTOREM

Brevis notitia Auctoris.

Siſtitur tibi , amice Lector , in ſuo Veritatis, & Juſtitiæ Theatro redivivus Eminentiſſimus CARDINALIS DE LUCA ; ſiſtitur , ſed ornatiori quam antea cultu , immo & ditiori . Ut enim ii , qui veſtes acu pingunt , nonnullas in eis interſerunt gemmas quo pretioſiores , & fulgentiores evadant : ita & modo ex his Typis prodiens hic Auctor , diligentia Impreſſoris effecit , ut nedum aptatis ſuo loco ſupplementis ornatior , & meliori ordine diſpoſitus exeat , ſed plurimis Apoſtolicis Conſtitutionibus , & recentiſſimis congrue appoſitis Sacræ Rotæ Deciſionibus adauctus , & dilatatus in publico Orbis Theatro clarius effulgeat . Et ne quid ulterius optandum vitio gentis humanæ tibi ſuperſit , damus aliquam , brevem licet, præclari Hominis qualitatum notitiam .

Ortus eſt honeſto genere Venuſii , Patriam ſortitus cum Lyrico Poeta communem . Legalis Theoriæ ſpatia emenſus , & Juriſconſulti titulo donatus , florente juventa ſe ad Urbem contulit , ibique in Fori luce , & uſu verſatus eſt , conſilio ne , an caſu incertum , ſed quoquomodo , bono utique fato . Illud certum eſt , quod gravibus ſenſim negotiis adhibitus , eximium virtutis , & doctrinæ ſpecimen dedit . Mira in eo erat in cauſis cognoſcendis , earumque ponderibus examinandis accuratio : Et quia præſtabat ingenii acumine , qua juris ſenſum aperiens , qua controverſiarum laqueos enodans , æquitati ut plurimum ſtudens , gladio diſtinctionis diſſidentium ſententiarum quaſi Gordianum nodum dirimebat . Hinc contigit , ut brevi illuſtre inter Advocatos nomen ſit adeptus , ſemperque retinuerit . Cæterum labentis ſuæ familiæ ſuperſtes , ætateque jam fatiſcente , ſpei ſuæ navim mutata velificatione alio dirigere ſtatuit ; Sacris igitur initiari , & Sacerdos fieri voluit , non ſine ſenſu etiam a negotiis ſe in poſterum abſtinendi , & Deo , ſibique vivendi . Sed ne tantus Vir Curiæ Romanæ deeſſet , laudatiſſimæ memoriæ INNOCENTIUS XI. obſtitit , qui ſtatim atque Summi Pontificatus apicem fuit evectus , ad ſe accerſitum , Auditoris ſui primum , mox ſupplicum etiam Libellorum Secretarii titulo , & honore decoravit . Quibus in muneribus univerſæ Curiæ expectationi peregregie reſpondit , eaque ita adminiſtravit , ut innocentiæ , æquitatis , & juſtitiæ , nulla cupiditatis , avaritiæque ſuſpicione , præclarum ſe cunctis lumen , & exemplar exhibuerit ; unde prælibatus Pontifex , ejus virtutibus permotus , Virum benemerentem , quocum graviora negotia communicabat , quemque ad interiora de Republica Conſilia admittebat , in ampliſſimum Purpuratorum Patrum Senatum adlegit , pluribuſque Sacris Congregationibus adſcripſit . At meritis ſuis parta dignitate non diu frui licuit , nondum enim elapſo biennio (ut eſt rerum humanarum inconſtantia) non tam ætate , quam laboribus , curiſque confectus ,

Vir

Vir longe clariſſimus extinguitur, ſed illius memoria
Clareſcit ſeclis innumerabilibus.

Statura fuit procera, facie decora, inceſſu & geſtu gravis, vivida in dicendo energia, illuſtri facundia, viſu demum, & auditu juxta venerabilis. Accedebant corporis dotibus inſignia animi ornamenta, abſtinentia, pudicitia, Juſtitiæ amor, juncta æquitate & prudentia; qua ratione ejus domus, dum Advocati munus exercuit, ut de Scævolæ Juriſconſulti veſtibulo narratur, magnorum hominum frequentia, & ſplendore coruſcabat. Reliquit vivens Juriſprudentum Reipublicæ hoc Juſtitiæ, & Veritatis Theatrum, in quo quas præclari Juriſconſulti partes egerit, dum Liber ſit animi ſpeculum, ejus Reſponſa ſapientiæ, & prudentiæ plena oſtendunt: Stylus præterea eſt facilis, non caligine obſitus, ac mentis aciem effugiens; ſed more Romano planus, perſpicuus, atque omnium intelligentiæ ultro ſe offerens. Nec tamen defuere qui in ipſum, utpote in Doctoribus allegandis nimis parcum, inveherent; ſed homo ſapiens, qui noverat a forenſibus Rabulis, & Leguleis has ut plurimum allegationes ad pompam, non ex neceſſitate expiſcari, & congeri, ut doctiores apud non doctos appareant, earum inutilem, & ſuperfluam farraginem neglexit; ſed in aſſerenda propoſitionum veritate ex penetralibus Juriſprudentiæ ipſarum deprompta ratione, legaliter philoſophando, æquivoca detegendo, & fallacias repellendo totus fuit; ſatius ducens ex ſuccipleno diſcurſu ratione animato, Pauli, Labieni, & aliorum veterum Juriſprudentum veſtigiis inſiſtere, quam ariditate judicii languentibus argumentis, & ſine ratione ferme enectis, ſubſidium a vana, & pompoſa Doctorum allegatione ſumere: Punctuales tamen, & ad rem facientes doctrinas non contempſit, ſed veneratus eſt, & allegare non omiſit, ut ejus volumina evolventi patebit. Hæc te ſcire volui Lector, & valere.

SE-

SERIES LIBRORUM

Continentium Materias totius Operis.

LIB. I.

De feudis, & bonis Juriſdictionalibus, ac Bulla Baronum.

LIB. II.

De Regalibus,
Hoc eſt

Officiis venalibus, locis Montium, aliiſque juribus cum Principe ſeu Republica, Vectigalibus, & gabellis, ſalinis, & mineralibus, monetis, viis publicis, fiſco, & aliis de quibus *in cap. unico, quæ ſint Regalia*.

LIB. III.

De Juriſdictione & Foro competenti.

PARS II.

De Præeminentiis, & Præcedentiis.
Sub quibus
De jure Cathedratico, Metropolitico, Nobilitate, Civilitate, & aliis Juribus honorificis.

LIB. IV.

De Servitutibus Prædialibus, Uſufructu, & utroque retractu.

PARS II.

De Emphyteuſi.

PARS III.

De Locatione, & Conductione.

LIB. V.

De Uſuris, & Inrereſſe.

PARS II.

De Cambiis.

PARS III.

De Cenſibus.

PARS IV.

De Societatibus Officiorum.

LIB. VI.

De Dote, Lucris dotalibus, & aliis dotis appenditiis.

LIB. VII.

De Donationibus.

PARS II.

De Emptione, & Venditione.

PARS III.

De Alienationibus, Contractibus, Obligationibus, & pactis in genere.

PARS IV.

De Tutoribus, Procuratoribus ad negotia, Adminiſtratoribus, & aliena negotia gerentibus.

LIB. VIII.

De Credito, & Debito, Creditore, & Debitore.

LIB. IX.

De Teſtamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus.

PARS II.

De Hærede, & Hæreditate.

PARS III.

De Legitima, Trebellianica, & aliis detractionibus.

LIB. X.

De Fideicommiſſis, Primogenituris, & Majoratibus.

LIB.

L I B. XI.

De Legatis.

P A R S II.

De Succeſſionibus ab inteſtato.

P A R S III.

De Renunciationibus.

L I B. XII.

De Beneficiis Eccleſiaſticis in genere.

P A R S II.

De Canonicis, & Dignitatibus, Capitulo, electione, & actibus capitularibus.

P A R S III.

De Parocho, & Parochiis.

L I B. XIII.

De Jurepatronatus.

P A R S II.

De Penſionibus Eccleſiaſticis.

L I B. XIV.

De Regularibus, & Monialibus.

P A R S II.

De Matrimonio, Sponſalibus, & Divortio.

P A R S III.

De Decimis, Oblationibus, & Eleemoſynis.

P A R S IV.

Miſcellaneum Eccleſiaſticum, de Immunitate Eccleſiaſtica, locali, reali, & perſonali, & de Epiſcopis, Prælatis, & Clericis, ac etiam de Cenſuris, Miſſis, Proceſſionibus, & aliis materiis Eccleſiaſticis.

P A R S V.

Annotationes practicæ ad Sacrum Concilium Tridentinum in rebus concernentibus Reformationem, & Forenſia.

L I B. XV.

De Judiciis, & Judicialibus.
Hoc eſt
De ſententia, & re judicata, executione, Attentatis, Judice, Advocatis, Procuratoribus, expenſis, & aliis ad materiam Judiciorum.

P A R S II.

Relatio Curiæ Romanæ circa Forenſia.

P A R S III.

Conflictus Legis, & Rationis, ſive obſervationes in iis Legalibus propoſitionibus, quæ rationi repugnare videntur, vel illa carere.

Et in fine opuſculum: *Dello ſtile Legale*.

L I B. XVI.

Repertorium, ſeu Index generalis totius Theatri.

L I B. XVII.

Tractatus de Officiis Venalibus vacabilibus Romanæ Curiæ.

Jura, ſeu Documenta ſuper ſuppreſſione Collegii Secretariorum Apoſtolicorum; de Locis Montium non Vacabilium Urbis, una cum Conſtitutionibus, Reformationibus, & Proviſionibus ſuper dictis Locis Montium.

L I B. XVIII.

Commentaria ad Conſtitutionem INNOCENTII XI. de Statutariis Succeſſionibus, cum Particulis Statutorum, & Legum excludentium fœminas propter maſculos, tam intra Statum Eccleſiaſticum, quam extra illum.

De Penſionibus Eccleſiaſticis ad ornatum Conſtitutionis ejuſdem Pontificis, de illis ultra medietatem non transferendis.

Cum variis Indultis transferendi, ac retinendi Eccleſiaſticas Penſiones.

INDEX

Digitized by Google

INDEX ARGUMENTORUM
IN DISCURSIBUS,
Qui habentur in hoc primo Libro de Feudis, Bonis Juriſdictionalibus, & Bulla Baronum.

D I S C. I.

Senogallien. Caſtrorum.

De facultate ſubinfeudandi competente de jure, vel ex lege Inveſtituræ. Et quando devoluto feudo devolvatur ſubfeudum. Quando ſubinſeudatio dicatur facta in fraudem, & quæ requirantur ad ſubinfeudationis validitatem. Et aliqua de Bulla Pii V. de non ſubinfeudando.

D I S C. II.

Comaclen. Vallium.

Bona ſita intra fines feudi an præſumantur feudalia, vel allodialia ad effectum videndi, cuinam incumbat onus in caſu devolutionis, unam, vel alteram qualitatem probandi, an Domino, vel hæredi feudatarii? Qua occaſione agitur de eadem materia reſpectu controverſiarum inter Feudatarium, & Vaſſallos.

Piſcheriæ, ſeu Piſcheriarum emolumenta an & quando ſint de Regalibus? Quando aquæ dicantur maris, & publicæ, vel potius ſtagnantes, & privatæ?

D I S C. III.

Piſauren. Molendinorum.

Bona per Civitatem inſeudatam poſſeſſa, & per eam tradita Feudatario, an cenſeantur data tanquam Principi, & Feudatario, vel tanquam privatæ perſonæ? Et an, devoluto feudo, illa remaneant hæredum recipientis, vel redeant ad Civitatem dantem, vel potius tanquam feudo incorporata, cum ipſo feudo ad Dominum devolvantur?

Præſcriptio an proſit Feudatario contra Dominum directum?

Et aliqua remiſſive de articulo, an quod poſſidetur a Feudatario intra fines feudi dicatur feudale, vel allodiale, & præſertim molendina, & bona, quibus aliqua juriſdictio annexa eſt? Et quando dicantur bona habere annexam juriſdictionem?

D I S C. IV.

Firmana Feudorum.

De Conſtitutione Pii IV. revocatoria infeudationum, ac de Conſtitutione Gregorii IX. prohibente infeudationes ſine aſſenſu Cardinalium, quomodo procedant.

Infeudatio quando dicatur gratuita, & ex gratia, & quando ex cauſa oneroſa, & correſpectiva.

De Bulla Pii V. de non infeudandis, an capiat conceſſiones præcedentes effectum ſortituras poſtquam dicta Bulla emanavit?

Prorogatio antiquæ inveſtituræ an ſit nova conceſſio, & diverſa, & an faciat feudum novum?

Conceſſio facta habenti feudum, vel officium ad certum tempus, an duret pro tempore prorogato?

D I S C. V.

Urbevetana Feudi.

Feudum, quod prætenditur ex aliqua cauſa devolutum, ſi eidem concedatur; an dicatur novum, vel antiquum? Et an nova conceſſio dicatur potius remiſſio pœnæ, & caducitatis, quam vere conceſſio nova?

An ob canones non ſolutos feudum devolvatur ipſo jure, vel requiratur ſententia declaratoria?

De Conceſſionibus, & actibus factis per Boniſacium IX. & alios Pontifices durante Schiſmate, an ſint revocati per Concilium Conſtantienſe?

D I S C. VI.

Eugubina, ſeu Civitatis Caſtelli Caſtri.

Caſtrum an præſumatur feudale, vel allodiale? Et cui incumbat unam, vel alteram qualitatem probare, an ſcilicet Domino agenti ad devolutionem eſſe feudale, vel hæredi Feudatarii defuncti eſſe allodiale? Et quatenus aliquæ feudalitatis probationes, vel indicia concurrant, an exinde reſultet excluſio fœminarum? Et aliqua de ſubfeudo regulando a natura feudi? Et an omnia caſtra poſſeſſa, vel conceſſa per Duces Urbini dicantur ſpectare ad illum Statum, ſeu Ducatum?

D I S C. VII.

Mantuana feudi, ſeu bonorum.

Subfeudi devolutio per lineam finitam, vel alium caſum, an fiat ad ſubinfeudantem, & Dominum immediatum, vel ad infeudantem, & Dominum directum mediatum?

Et quando ſubfeudum tranſeat in feudum directum, & in capite?

D I S C. VIII.

Mutinen. Feudorum.

De ſucceſſione ad defectam portionem feudi, quod per plures lineas poſſidebatur, an æqualiter debeatur per jus accreſcendi, vel non decreſcendi omnibus lineis ſuperſtitibus, non curata graduum inæqualitate, vel potius in ea ſuccedatur juxta ordinem proximitatis, & quomodo iſta regulanda ſit, an a perſona ultimi morientis, vel ab illa primi acquirentis? Et de natura, qualitate, & diſtinctione feudorum juris Francorum, vel Longobardorum, & quæ ſint dividua, vel individua.

D I S C. IX.

Mutinen. Feudi.

An & quomodo feudum dividuum, quod dici ſolet juris Longobardorum, poſſit per Feudatarium de Principis conſenſu erigi in primogenituram, ac effici feudum individuum in præjudicium agnatorum?

Erecta ſuper feudo dividuo, dignitate Ducis, Comitis, vel Marchionis de ſui natura individua, num alteret naturam feudi, ac illud faciat individuum, vel ſolum ipſa dignitas prærogativam habeat primogenituræ, feudo remanente in ſua natura antiqua?

Feudum novum permutatum cum feudo antiquo, ſeu in illius locum ſubrogatum, an dicatur novum, vel antiquum, & quid ſi hujus novi valor longe excedat illum antiqui, an in hac parte excedente dicatur feudum novum?

D I S C. X.

Mantuana Feudi.

De eadem materia diſcurſus præcedentis, ſcilicet, an feudum ex pacto, & providentia antiquum

poſſit erigi in primogenituram, & an ab ea ſemel erecta poſſit recedi?

Et de qualitate feudorum Epiſcopatus Mantuæ.

D I S C. XI.

In eadem.

In ſucceſſione feudorum, quæ pro maſculis, & fœminis conceſſa ſunt, an maſculus remotior excludat fœminam proximiorem?

Feudum quando dicatur rectum, & proprium, & quando impropriatum? Et an qualitas alterativa corrumpat in totum ſubſtantiam feudi, illudque omnino impropriet, vel potius inducat impropriationem in ipſa parte, ſeu qualitate alterata, firma in reliquis remanente ejus natura.

Et an Statuta Laicorum attendenda ſint ad regulandam inter laicos ſucceſſionem ſuper feudis, & bonis eccleſiaſticis, quæ originarie proveniunt a Principe laico?

D I S C. XII.

Parmen. Feudi.

An primus acquirens feudum emptitium cum titulo oneroſo, & cum clauſula feudi antiqui, de illo diſponere poſſit ſine aſſenſu ad favorem unius ex filiis, illum gratificando, alios vero eorumque deſcendentes excludendo, ſeu poſtponendo cum erectione primogenituræ, ſeu fideicommiſſi particularis, vel cum alia diſpoſitione; & quatenus id facere non poſſit in ipſo corpore feudi, an eandem diſpoſitionem gratificativam facere valeat de integro ejus pretio, ſeu valore, ad ejus reſtitutionem gravando feudi ſucceſſores neceſſarios, & a lege inveſtituræ vocatos?

D I S C. XIII.

Panormitana ſucceſſionis feudorum.

De capacitate fœminarum in ſucceſſione feudorum in utriuſq; Siciliæ Regnia, earumq; concurſu cum maſculis ejuſdem, vel diverſæ lineæ, vel gradus.

Et an neptis ex primogenito excludat patruum, & ſic filium maſculum ſecundogenitum, vel ejuſdem ſecundogeniti filium maſculum ex beneficio repræſentationis, ſeu lineæ, tam in linea deſcendenti, quam in collaterali, præſertim attentis Capitulis Regni Siciliæ ultra Pharum? Et aliqua de iſtorum Capitulorum diſpoſitione, & interpretatione in concurſu maſculi minoris ætate ex maſculo ſecundogenito, & maſculi æqualis gradus, ſed ætate majoris ex fœmina, vel etiam ex maſculo tertiogenito.

De refutatione feudi cum aliqua reſervatione, an & quando valeat, itaut abdicet jus a refutante; & quatenus valeat, an cenſeatur perſonalis, & ſi refutatarius ſupervivat? Refutatario præmoriente, an refutans redeat ad feudum jure ſucceſſionis, vel potius jure reſolutionis?

An ad effectum ſucceſſionis attendendum ſit tempus refutationis, vel potius tempus mortis refutantis?

Et aliqua de renunciatione ſucceſſionis feudorum per unum alteri agnato facta, an ſit perſonalis, itaut defecto renunciatario, ſalvum remaneat jus renunciantis, vel potius, eo excluſo, jus aperiatur aliis, quamvis remotioribus, potiſſime ubi renunciatio eſt per viam tranſactionis.

D I S C. XIV.

Neapolitana, ſeu &c.

An & quando fœmina ſecundogenita innupta, & ut dicitur in capillo, excludat fœminam primogenitam maritatam, & dotatam, ad Conſtitutionem Regnorum utriuſque Siciliæ incipien. *Ut de ſucceſſionibus?*

D I S C. XV.

Anconitana Feudi.

An filii legitimati per ſubſequens matrimonium ſuccedant in feudis.

D I S C. XVI.

Venuſina, ſeu &c.

An & quando milites Sancti Joannis Jeroſolymitani, vel aliarum militiarum hujuſmodi, ſint capaces ſucceſſionis, & retentionis feudorum, & an hæc ſint incompatibilia cum Prioratibus, ſeu Commendis militaribus? Et quid de Clericis Sæcularibus, vel Novitiis Regularibus præſertim in Regno Neapolitano?

Et quatenus feudum deferatur Novitio, vel Clerico in minoribus exiſtenti in ſtatu retractabili, ſed adhuc indeterminato, an unum, vel alterum ſtatum eligere velit, qualis prodita ſit cautela præjudiciorum præſervativa?

D I S C. XVII.

Venafren. ſeu Romana ſucceſſionis feudorum.

An Clerici ſint capaces ſucceſſionis feudorum exiſtentium in Regno Neapolitano, quomodo, & quando? Et de tenuta, quæ datur Clericis in feudis.

D I S C. XVIII.

Amalphitana.

An clericus ſit capax feudi, vel legati uſusfructus feudi in Regno Neapolitano, & an poſſit, vel admitti ſoleat ad tutelam, ſeu baliatum Feudatarii, & quando clericus poſſit eſſe tutor?

Legato feudo, ſeu ejus uſufructu, an hæres teneatur legatario ad æſtimationem?

D I S C. XIX.

Romana Legitimæ.

Feudum primogenito debitum, an & quando imputetur in legitimam, & quatenus debeat imputari, an poſſit primogenitus recuſare feudum, ac petere legitimam in aliis bonis magis utilibus?

De aſſumpto, quod feudum eſt legitima primogeniti, quomodo intelligatur, & quanta ſit legitima primogeniti in feudo novo, vel antiquo hæreditario, & de differentia inter utrumque ad effectum gravaminis.

Aliqua de collatione precii feudi, quam primogenitus tenetur erga ſecundogenitos.

Acceptatio feudi, ejuſque poſſeſſio an & quando in propoſito præjudicet?

Feuda an cenſeantur de bonis melioribus, vel de pejoribus, & quomodo æſtimentur in concurſu allodialium, &c.?

D I S C. XX.

Romana, ſeu Roſſanen. fructuum.

An feudum dari poſſit in dotem, atque fœmina ſimpliciter nubente, omniaque ejus bona in dotem conſtituente, an cenſeantur comprehenſa bona feudalia; Et quatenus non, an vir feudi fructus percipiens faciat ſuos, vel teneatur ad reſtitutionem?

D I S C. XXI.

Eadem.

De contributione ad debita Feudatarii defuncti facienda per hæredem in feudalibus, & illum in allodialibus; Et an poſſit aliter per Feudatarium morientem diſponi, gravando unum ſolum?

Hærede in feudalibus non agnoſcente, vel repudiante ſucceſſionem, itaut ex lege inveſtituræ feudum alteri proximiori aperiatur, an iſte teneatur ad dictam contributionem, eo modo, quo per morientem ordinata fuit?

DISC.

Index Argumentorum.

D I S C. XXII.

Romana contributionis de Columna.

De eadem materia contributionis inter hæredes patrimonii feudalis, & allodialia.

Et an id procedat ubi patrimonia ſunt poſita in diverſis Provinciis, vel Principatibus?

D I S C. XXIII.

Romana donationis ſcut. 30. m.

Cenſus, vel creditum acquiſitum per Feudatarium ſuper feudo per ipſum poſſeſſo, an extinguatur, vel potius ſubſiſtat, eoque defuncto ſpectet ad ejus hæredem allodialem?

Vel ſaltem hæreditati allodiali debeatur dicti cenſus, vel crediti extincti ſumma æquivalens tanquam melioramenti pretium.

Et de confuſione actionum ejus, qui eſt creditor Feudatarii defuncti, & ſuccedit in feudo, &c.

D I S C. XXIV.

Neapolitana feudi.

In feudis non datur ſimulatio, neque intrat regula *plus valere quod agitur*, &c. ſed attenditur nudum factum, illeque dicitur feudatarius, ſub cujus nomine quæſitum fuit feudum, quamvis de aliena pecunia, & animo acquirendi pecuniæ Domino.

Feuda, an ſint de melioribus, vel pejoribus bonis, quomodo æſtimentur, & an pupillo expediat vendere feudum, ut ex pretio acquirat annuos redditus majoris fructus?

D I S C. XXV.

Januen.

Debita ſoluta per primogenitum ſucceſſorem feudi ex præcepto primi acquirentis, ſeu erectoris primogenituræ, an repetantur a ſucceſſoribus in ea, & tranſmittantur ad hæredes allodiales; Et aliqua de contributo inter ſucceſſores duplicis patrimonii feudalis, vel allodialis, quando ceſſet, ac debitum ſpectet ad unum patrimonium tantum?

D I S C. XXVI.

Romana crediti dotalis.

De aſſenſu generali competente ex gratia favore dotium ſuper feudis in Regno Neapolitano, an & quando locum habeat, & quomodo intelligatur? Et aliqua de paragio debito fœminis ſuper feudis.

D I S C. XXVII.

Nullius Provinciæ Baren. melioramentorum.

Feudatarius feudo privatus, & deinde ad illud reſtitutus, quæ melioramenta reficere teneatur ei, qui hoc medio tempore ex Domini directi inveſtitura idem feudum poſſedit, & quomodo hæc melioramenta ſint æſtimanda.

Et de reſtitutione Feudatarii rebellis ex capitulis, & conventionibus pacis, an dicatur gratia importans novam conceſſionem, vel potius omnimodam reſtitutionem in priſtinum ſtatum jure poſtliminii, & reviviſcentiæ, ſeu excitationis antiqui dominii.

D I S C. XXVIII.

Campanien. relevii.

De materia relevii, & tappeti ſolvendorum Regiæ Curiæ defuncto feudatario per novum Feudi ſucceſſorem, quomodo, & de quibus bonis ſit ſolvendum.

D I S C. XXIX.

Minerbin. cenſus.

An inſtrumentum rogatum per Notarium vaſſallum probet contra Baronem, vel pro eo in Regno Neapolitano, & an contractus poſſit aliunde probari, itaut ſubſtineatur?

Card. de Luca, Lib. I.

D I S C. XXX.

Romana cenſus.

De Conſtitutione Regni *Conſtitutionem Divæ memoriæ* concedente facultatem vendendi adverſus factum proprium, & revocandi alienationem feudi; Et an procedat quoad diſtractum, ac voluntarium receſſum ab alienatione jam facta, & Regio aſſenſu roborata?

D I S C. XXXI.

Bojanen. feudi.

Revocata emptione, ſeu venditione feudi in vim Conſtitutionis incipien. *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, an veniant per poſſeſſorem reſtituendi fructus, & per non poſſeſſorem ſolvendum intereſſe pretii accepti; Et quid ſi hoc intereſſe excedat fructus feudi?

D I S C. XXXII.

Neapolitana, ſeu Caputaquen.

Quomodo, & de quibus corporibus deficientibus præſtanda ſit evictio per venditorem feudi. Et quando intrent termini evictionis, vel rei non traditæ.

D I S C. XXXIII.

Romana Legati.

An & quando Feudatarius citari, & convenire poſſit in feudo, ſeu in eo foro, cui feudum ſubjacet, quamvis ipſe ratione tam originis, quam domicilii ſit alterius fori; Et aliqua de judicio *legis diffamari*, an ſcilicet illius intentator ſit actor, vel reus.

D I S C. XXXIV.

Conſentina prætenſi juris paſcendi.

An & quando Caſtra, vel alia bona conceſſa per Regem Eccleſiæ, cenſeantur conceſſa in feudum, vel in allodium ad effectum competentiæ fori in cauſis, quæ occaſione ejuſdem rei conceſſæ tractandæ ſint?

D I S C. XXXV.

Hydruntina Bonorum.

Bona poſſeſſa per particulares intra feudum, an & quando cenſeantur feudalia, ſeu feudo reddititia; Et quatenus ſint talia, quales effectus exinde reſultent, tam circa devolutionem in caſu lineæ finitæ, quam circa prohibitionem alienationis?

D I S C. XXXVI.

Montis Peluſii Prælationis.

De jure protomiſeos competente ratione ſanguinis in feudis, an locum habeat in Feudis Regni Neapolitani qualitatem hæreditariam admixtam habentibus; Et quid ubi agitur de venditionibus judicialibus, & ſub haſta?

D I S C. XXXVII.

Januen. Juris protomiſeos.

De jure protomiſeos, ſeu redimendi, an & quando competat filiis, vel agnatis adverſus emptorem feudi, & de fideicommiſſo, an capiat feuda, & quæ?

D I S C. XXXVIII.

Romana, ſeu Sabinen. Prælationis.

De jure protomiſeos, ſeu prælationis adverſus extraneum emptorem, an competat conſorti, qui feudi, ſeu Caſtri, vel juriſdictionis partem cum venditore poſſidebat, quomodo, & quando competat?

D I S C. XXXIX.

Ferrarien. bonorum.

Conceſſio feudi ruſtici an cenſeatur facta ad corpus, vel ad menſuram; Et Feudatario confundente fines, cui incumbat onus illos diſtinguendi, ac probandi identitatem feudi, ejuſque fines, & quantitatem; Et an bona per Feudata-

rium quæſita, & cum feudo confuſa efficiantur feudalia?

D I S C. XL.

Ferrarien. juris piſcandi.

Devoluto feudo, an expirent conceſſiones factæ per Feudatarium?

Conceſſio facta ad beneplacitum, an expiret per mortem concedentis, vel per Feudi, & dignitatis expirationem?

An prima conceſſio cenſeatur revocata per ſecundam alteri factam? Et devoluto Feudo dignitatis, an duret dignitas?

D I S C. XLI.

Reatina Caſtrorum.

In inveſtituris feudalibus, aliiſque contractibus ſuper Caſtris, & bonis juriſdictionalibus, vel ſimilibus, an numerus pluralis reſolvatur in ſingularitates, itaut pactum devolutionis, vel reverſivum conceptum in perſona plurium verificetur in perſona aliquorum ex eis? Et aliqua de materia juris accreſcendi in feudo, vel emphiteuſi. Et de ſucceſſione legitimatorum in feudis, ſeu Caſtris, & bonis juriſdictionalibus.

D I S C. XLII.

Romana annui redditus.

Annuus redditus pecuniarius per Principem conceſſus Feudatario, in locum, ſeu excambium feudi ablati, an dicatur feudalis, ac jure feudi in ſucceſſione regulandus?

D I S C. XLIII.

Placentina Succeſſionis.

Pendente controverſia poſſeſſionis Caſtrorum, & bonorum juriſdictionalium inter hæredem paganicum prætendentem illa eſſe allodialia, & agnatum prætendentem eſſe feudalia, cujus eorum potior eſſe debeat conditio in poſſeſſorio adipiſcendæ, vel retinendæ? Et quando unus poſſidens dicatur alteri legitimus contradictor? Et aliqua ſuper Statuto de continuanda poſſeſſione bonorum defuncti in hæredem, an ſuffragetur Forenſibus, vel Civibus fictis ex privilegio?

Et de feudo redacto ex privilegio Principis ad allodium, an hujuſmodi privilegium præjudicet agnatis a lege inveſtituræ vocatis?

Et quando ſententia lata cum agnato prædeceſſore ſuper ſucceſſione feudi, vel feudali qualitate, præjudicet agnato ſucceſſori venienti ex perſona propria.

D I S C. XLIV.

Ariminen. Evictionis Caſtrorum.

Venditis caſtris, & ſequuta illorum devolutione ob lineam finitam, an & quando debeatur evictio, utpote ſequuta de natura rei? Et an caſtra cenſeantur vendita tanquam feudalia, vel tanquam allodialia?

De facultate teſtandi conceſſa alicui Feudatario de feudis, & caſtris, quomodo intelligenda ſit, & an ſit realis, itaut ſit ceſſibilis, ac tranſmiſſibilis in extraneum caſtrorum, & feudorum emptorem, vel potius perſonalis?

Et erecta in caſtris allodialibus, ſeu feudalibus ad quoſcumque tranſitoriis, dignitate, ſeu titulo cum ordine primogenituræ ad certum genus, ſeu lineam reſtricta, an deficta linea devolvantur caſtra, vel potius tranſeant ad hæredes, & ſucceſſores, ad quos alias abſque dicta erectione tranſirent?

D I S C. XLV.

Ariminen. Caſtrorum.

An dignitas, ſeu titulus adjectus feudis, vel caſtris alias liberæ diſpoſitionis, cum ordine primogenituræ, ita qualificet eorundem feudorum, ſeu caſtrorum ſucceſſionem, quod iſta cum eodem ordine regulari debeat etiam poſt ceſſatum titulum? Et an primus acquirens, qui cum auctoritate Principis primogenituram ordinavit, poſſit hoc non obſtante diſponere de dictis feudis, vel caſtris, dictum ordinem ſucceſſionis immutando?

D I S C. XLVI.

Bononien. Bonorum de Fontanis.

De feudo acquiſito per patrem pro ſe, & filiis, an pro iſtis quæſitum cenſeatur ordine ſimultaneo, & æque principaliter ab initio, vel potius ordine ſucceſſivo?

Et an illud, vel ejus pretium eſſe dicatur in hæreditate primi acquirentis? Et quid de dignitate, ſeu titulo eidem feudo annexo?

D I S C. XLVII.

Romana, ſeu Peruſina bonorum.

Tranſactio inita inter Dominum directum prætendentem devolutionem feudi, & eum, qui prætendat ad ejus favorem inveſtituræ durationem, an comprehendat bona allodialia, & jura intra, vel extra feudum exiſtentia, ad quæ ex diverſo jure tranſigens agat?

Quando prædia, & bona exiſtentia intra fines feudi cenſeantur feudalia vel allodialia.

Aliqua incidenter de capacitate Religioſi facti Epiſcopi in ſucceſſione feudi. Et aliqua ad materiam Bullæ Baronum, an ſcilicet ea cadat in illo emolumento, quod ſucceſſor Baronis debitoris habuit ex tranſactione a Domino directo in præmium ſuæ prætenſionis ſuper ſucceſſione feudi? Et de annua reſponſione correſpectiva ad renunciationem bonorum, quando ceſſare debeat.

D I S C. XLVIII.

Albanen. ſeu Pedemontana Bonorum.

Pretium feudi an ſit feudale, & ſubrogatum loco feudi, itaut pertinere debeat ad eos, qui ex lege inveſtituræ ad ipſum feudum vocati ſunt, ſi idem feudum adhuc remanet in genere vocato per inveſtituram? Et quid de bonis ex eodem pretio quæſitis. Et de facultate diſponendi competente primo acquirenti.

D I S C. XLIX.

Camerinen. Caſtrorum.

An in tranſactione orta inter duos contendentes de pertinentia feudi requiratur aſſenſus Domini, & an inita ſine illo afficiat ſucceſſores, etiam jure proprio venientes? Et quid ubi feudum eſt mere hæreditarium? Et quando dicatur tale?

Et de aſſenſu, ſeu beneplacito præſumpto ex lapſu temporis, ſive ex aliis præſumptionibus, & adminiculis.

D I S C. L.

Nullius, ſeu &c. Vindicationis Feudi.

An primogenitus, cui ex lege inveſtituræ, ſeu ex ordinatione majorum debita erat integra ſucceſſio feudi, admittendo ſecundogenitum ad ejuſdem feudi poſſeſſionem, & venditionem, cum æquali participatione pretii, ſibi præjudicet necne, itaut portionem a ſecundogenito venditam poſſit necne vindicare, ſeu agere ad pretium contra eundem ſecundogenitum?

D I S C. LI.

Feretrana ſervitiorum.

Devoluto feudo, an ea ſervitia, munera, commoditates, & emolumenta, quæ vaſſalli præſtabant

Digitized by Google

bant Feudatario, præſtari debeant Cameræ, ſeu Domino directo?

D I S C. LII.

Farſen. Bonorum.

Annus, & dies a jure feudorum præſcriptus ad petendam renovationem inveſtituræ an, & quando poſſit per Dominum abbreviari, & quid in emphyteuſi? Et de natura conceſſionum Abbatiæ Farſenſis.

D I S C. LIII.

Mantuana ſucceſſionis.

De capacitate fœminarum in ſucceſſione feudorum Eccleſiæ Mantuanæ, & de diverſis illius inveſtituræ formulis.

D I S C. LIV.

Maſſanen. Caſtrorum.

Clerici, & perſonæ Eccleſiaſticæ an, & quando ſint capaces ſucceſſionis Feudorum, & quando feudum dicatur Eccleſiaſticum, vel laicale, & an ſubfeudum poſſit eſſe diverſæ naturæ ab ipſo feudo?

D I S C. LV.

Eadem.

De competentia fori cauſæ feudalis, coram quo ſcilicet cognoſcenda, & tractanda ſit controverſia inter Dominum, & feudatarium ſuper feudi devolutione.

D I S C. LVI.

Eadem.

Recognoſcens ab alio in feudum locum, ſeu Caſtrum proprium, ao recognoſcere etiam videatur totum territorium, omniaque bona alias libera, & allodialia intra ejuſdem caſtri fines per ipſum recognoſcentem poſſeſſa, itaut in caſu devolutionis omnia tanquam feudalia devolvantur, vel potius devolvatur ſolum caſtrum, reliquis in patrimonio allodiali remanentibus.

Pendente lite, ſeu dubio inter Dominom, cui feudum eſt devolutum, & hæredem feudatarii defuncti ſuper qualitate bonorum, an eſſent feudalia, ſeu feudo annexa necne, quis interim in poſſeſſorio retinendæ, vel adipiſcendæ obtinere debeat? Et de propoſitione quod Fiſcus non litigat manibus vacuis, quomodo & quando procedat; Et de cumulatione poſſeſſorii cum petitorio.

D I S C. LVII.

Romana annuæ præſtationis, ſeu pretii minutarum.

Obligatio facta per Feudatarium intuitu feudi, ſeu pro rebus occaſione feudi quæſitis an ceſſet, & reſolvatur, amiſſo feudo, non per devolutionem, vel culpam, ſed ob occupationem ab inimicis Domini?

Et quid ſequuta ejuſdem feudi recuperatione cum vi bellica, num intret ratio poſtliminii pro dictæ obligationis reviviſcentia. Et aliqua de pacto reſolutivo ſuper bujuſmodi obligationibus adjecto, in cujus gratiam illud appoſitum cenſeatur?

De expenſis belli factis per Dominum pro recuperatione feudi ab inimicis, an refici debeant per Feudatarium; vel e converſo factæ per Feudatarium, an refici debeant per Dominum?

Tempus belli, ſeu alias calamitoſum, & impeditum, an computandum ſit in termino conventionali? Et aliqua de mineralibus, an pro eorum pretio debeantur fructus recompenſativi, ut ſuper eis paciſci liceat citra labem uſuræ?

D I S C. LVIII.

Januen. Venæ.

Feudatarius expulſus a feudo per inimicos Domini, an ſequuta recuperatione, vindicet ejuſdem feudi fructus ab emptoribus, qui illos emerant ab eiſdem inimicis, ſeu occupatoribus ante vel poſt recuperationem? Et aliqua de materia poſtliminii, ac de juſtitia, vel injuſtitia belli; Et quando capta in bello fiant capientium irrevocabiliter.

D I S C. LIX.

Maſſanen. renovationis.

An illa renovatio inveſtituræ, quam novus ſucceſſor feudi immediati, & in capite a Domino directo petere tenetur, petenda etiam ſit a ſucceſſore in ſubfeudo? Et quatenus petenda ſit, an a ſubinfeudante, & Domino immediato, vel potius a Domino directo, & mediato?

Et aliqua de ſolutione relevii, ſeu alterius recognitionis pro renovatione.

D I S C. LX.

Lucana juriſdictionis, ſeu alti Dominii, & Regalium.

Conceſſo caſtro juriſdictionali Eccleſiæ, an cenſeatur in feudum, vel in allodium, & quatenus in allodium, an cum alio dominio, & cum omnimoda exemptione a Principis ſæcularis juriſdictione, & ſuperioritate etiam cum Regalibus majoribus; Et quid circa appellationes?

D I S C. LXI.

Romana, ſeu Status Eccleſiaſtici infeudationum.

De Bulla Pii V. de non infeudandis, an comprehendat alienationes, ſeu conceſſiones fructuum, redditnum, & emolumentorum caſtrorum, & locorum, quæ infeudari prohibita ſunt, ſau prædiorum, & bonorum, quæ ipſis annexa eſſent? Et an penes Principem detur diſtinctio dominiorum, ac diverſa natura bonorum in eodem caſtro, vel loco?

Et aliqua de concluſione, quod prohibita alienatione feudi, non eſt prohibita alienatio commoditatis.

D I S C. LXII.

Tiburtina Caſtrorum.

Dominium caſtri, ſeu feudi an eſſe poſſit duorum inſolidum, quia nempe unus ſit Dominus caſtri, alter juriſdictionis, fructuum, & emolumentorum; Et an hæc dominia eſſe poſſint diverſæ naturæ, unum ſcilicet jure feudi, alterum vero jure allodii?

Aſſignatio fructuum, & emolumentorum caſtri, vel rei, an importet illorum plenum dominium jure dationis in ſolutum, vel potius pignus, ſeu uſumfructum, an iſte ſit perpetuo tranſmiſſibilis ad omnes hæredes, vel potius terminetur in primo, ad materiam text. *in l. antiquitas, Cod. de uſufructu?*

D I S C. LXIII.

Civitatis Caſtelli contributionis.

Quando Domicelli, ſeu Domini inferiores caſtrorum ſub aliqua ſuprema Papæ poteſtate exiſtentes habere dicantur jura Regalia, & jus collectandi vaſſallos privative quoad ipſum Papam, itaut ad hunc effectum collectarum, aliorumque onerum non dicantur de Statu Eccleſiaſtico, neque ſub ejus nomine veniant; Et quæ loca ſub iſta nuncupatione Status Eccleſiaſtici veniant?

D I S C. LXIV.

Eugubina Collectarum.

Dominus directus mediatus, an poſſit in caſtris, & locis ſubinfeudatis collectare vaſſallos, vel potius id pertineat ad Dominum immediatum?

Et an devoluto feudo, jus collectandi conceſſum ſubſcudatario expiret, vel poſſit revocari? Et de quibus Regalibus poſſit fendatarius ſubinfeudare?

D I S C. LXV.

Sabinen. Status Montis Libretti.

De materia evictionis præſtandæ in venditione feudorum, ſeu caſtrorum, quando & ad quid intrei ejus obligatio.

Et aliqua de angariis, & perangariis, ac de jure lignandi, & paſcendi comperente vaſſallia, & incolis in ſylvis, & bonis ſpectantibus ad Baronem, ſeu Caſtri Dominum.

D I S C. LXVI.

Civitatis Caſtelli juriſdictionis.

De ſurreptione Beneplaciti Apoſtolici ſuper alienatione bonorum juriſdictionalium ob non factam mentionem litis. Et quando hæc mentio facienda ſit, itaut alias omiſſio annullet gratiam.

De revocatione alienationis, ſeu pœnitentia, quando, & per quos actus explicata dicatur. Et an ob defectum Beneplaciti liceat contrahentibus pœnitere?

D I S C. LXVII.

Camerinen. juriſdictionis.

De invalida alienatione bonorum juriſdictinnalium ſine beneplacito Apoſtolico, ejuſdemque beneplaciti invaliditate, quia in eo facta non ſit mentio reſervationis uſusfructus factæ in alienatione; ſeu quod conceſſum venditioni faciendæ non revalidet factam, & an illud requiratur in alienatinne facta in condominos. Et aliqua de ſolemnitatibus *ex Conſtitutione Ægidiana* inductis.

D I S C. LXVIII.

Tiburtina alienationis Caſtrorum.

De Bullis Sixti V. Clementis VIII. aliorumque Pontificum prohibentibus alienationem, vel diſpoſitionem caſtrorum, & bonorum juriſdictionalium, an procedant in donationibus, vel alienationibus hæreditatum, & ſucceſſionum futurarum, ſub quibus acceſſorie dicta bona veniant?

D I S C. LXIX.

Romana pecuniaria de Guelphis.

De eadem Conſtitutione Sixti V. ſuper prohibita alienatione caſtrorum, & bonorum juriſdictionalium.

Et an aſſenſus præſtitus alienationi feudi ſuffragetur quoad pactum de retrovendendo. Et quatenus non, an vitietur totus contractus, vel ſolum ipſum pactum remaneat vitiatum?

D I S C. LXX.

Romana Caſtri Orciani.

Caſtri nomine quid veniat, & an ſub en veniant prædia, & bona in caſtro exiſtentia?

Per inſtrumentum infeudationis ao probetur dominium infeudaotis ad effectum devolutionis in præjodicium tertii, quem non conſtat habere cauſam ab infeudato?

D I S C. LXXI.

Romana, ſeu &c. refutationis.

An & quando feudatarius refutare poſſit feudum invito Domino, qui teneatur refutationem acceptare, ac feodatarium liberare, necne?

D I S C. LXXII.

Tuſculana bonorum vacantium.

Barones, & Feudatarii, vel Domini inferiores, Principem recognoſcentes an habeant Fiſcum, & jura Fiſci, & præſertim ſucceſſionem in bonis vacantibus; Et an bona emphyteutica, vel locata in perpetuum veniant ſub hac ſucceſſione bonorum vacantium?

D I S C. LXXIII.

Romana Bullæ Baronum.

De Bulla Baronum, ejuſque diſpoſitione ſuper derogationibus fideicommiſſorum, pactorum, & inveſtiturarum, quibus non obſtantibus Congregatio Baronum nuncupata procedit ad venditionem bonorum ad inſtantiam creditorum.

In quibus caſibus, & reſpective locis, perſonis, debitia, ac bonis dicta Bulla locum habeat, de ejus rationibus; Et an dicenda veniat rationabilis, & favorabilis, vel potius exorbitans, & odioſa? Et de ejus moderatione per Conſtitutionem Urbani Octavi, cum aliis ad ejus materiam, & praxim.

D I S C. LXXIV.

Romana pecuniaria de Pallavicinis.

Bulla Baronum ao procedat in Baronibus Status Eccleſiaſtici mediati, & quando locus dicatur de ſtatu mediato, vel immediato.

An eadem Bulla locum habeat pro debitis contractis ante Baroniam?

Et an illa ſit favorabilia, & rationabilis, vel potius exorbitana, & odioſa, & de rationibus, quibus innixa ſit?

D I S C. LXXV.

In eadem.

Subſeudatarius an veniat ſub appellatione Baronis, vel Domicelli ad effectum Bullæ?

An ſimplex Baro, ſeu ſendatarius inferioris ordinis, non habens altum dominium, poſſit totum feudum, vel caſtrum ſubinfeudare, itaut dominii reliquias, & devolutionem retineat?

Conceſſo feudo, vel alia re patri, & filiis, an conceſſio cenſeatur illis facta ordine ſimultaneo, vel ſucceſſivo?

D I S C. LXXVI.

In eadem.

Refutatio feudi, vel alterius rei alienari prohibitæ in proxime ſucceſſurum, quoties non eſt pura, ſed pactionata, an vitietur io totum, vel potius ipſa pacta vitientur?

Reſervatio fructuum, emolumentorum, ac juriſdictionis in feudo, vel caſtro refutato an importet jus in re? Et an reſervatarius dici poſſit Baro, & Domicellus, vel alias cadens ſub Bulla Baronum? Et quando hujuſmodi refutationes ita pactionatæ dicantur in fraudem?

Succeſſores in feudo pacti & providentiæ, vel in fideicommiſſo jure proprio tenentur ad expenſas factaa per prædeceſſorem pro feudi, vel bonorum recuperatione, ſeu defenſione, & ſucceſſive obligati remanent creditoribus ejus, qui expenſas fecit.

D I S C. LXXVII.

Romana reſtitutionis pecuniarum.

De facultatibus Congregationis Baronum. An ad ipſam ſpectet cognoſcere, & judicare de veritate, & ſubſiſtentia crediti, & ad quem ſpectet cognoſcere de anterioritate, & potioritate creditorum concurrentium?

An Congregatio poſſit revocare, vel circumſcribere ſententias, vel decreta judicis ordinarii; Qua occaſione generaliter habetur, an & quando executor poſsit cognoſcere de juſtitia, & validitate ſententiæ exequendæ?

D I S. C. LXXVIII.

In eadem.

An mulier agens pro dotis conſtitutione in bonis fidei-

fideicommiſſi ſit anterior, vel potior creditoribus gravati venientibus in vim Bullæ Baronum?
De Bulla prædicta, quale jus tribuat creditoribus, an ab initio contracti debiti, vel poſtquam Congregatio manus appoſuit, & fideicommiſſis derogavit, & ſic an operetur ut tunc, vel ut nunc?
Et aliqua ad materiam *auth. res quæ C. commun. de legat.* circa ſortem principalem dotis.

D I S C. LXXIX.
Eadem.

An diſpoſitio *auth. res quæ* procedat etiam in uſuris, ſeu fructibus dotalibus, cum eodem privilegio prioritatis, ut in præcedenti, ſorti principali competente in concurſu creditorum venientium in vim Bullæ Baronum.

D I S C. LXXX.
Eadem.

An in bonis fratris, vel ſororis viventis pro communi cum Barone, & ſub ejus adminiſtratione, creditores Baronis in vim Bullæ aliquod jus habeant, utpote ab ipſo poſſeſſis? Et quatenus non, an ei, cujus bona per Baronem adminiſtrata ſunt, ſi eſt pupillus, vel minor, competat adverſus ejus creditores hypotheca legalis pro debitis non ſolutis, aut damnis cauſatis a ſequeſtro, & appoſitione manuum Congregationis pro debitis ejuſdem Baronis? Et aliqua incidenter de Statuto excluſivo fœminarum? Et an diſpoſitio fideicommittentis, de dote fœminis præſtanda cenſeri debeat ſubſidiaria ad limites *authenticæ res quæ*, vel potius pura, itaut debeatur etiam aliunde proviſis?

D I S C. LXXXI.
Romana reviviſcentiæ cenſuum.

An eo ipſo, quod Congregatio Baronum apponit manus in patrimonio Baronis obærati, illudque ſequeſtrat, & ſuſcipit ſub ejus adminiſtratione, ceſſet curſus fructuum, cenſuum, aliorumque contractuum fructiferorum? Vel an ſaltem ex tempore ſequutæ venditionis bonorum id ſequatur?
Si pecunia ex pretio bonorum per Congregationem ſoluta creditori cenſuario, ab eo avocetur per creditorem anteriorem, an exinde prior cenſus reviviſcat, & currant fructus, & ad quam rationem? Et quid ſi pecunia avocata inveſtita erat in loca Montium?

D I S C. LXXXII.
Romana dotium.

Bulla Baronum an operetur ut tunc, de tempore ſcilicet, quo debita contrahuntur, itaut ex dicto tempore jus creditoribus quæratur ad bona quamvis fideicommiſſaria, vel potius operetur ut nunc, quando ſcilicet Congregatio removet obſtaculum fideicommiſſorum, vel aliorum vinculorum, itaut nunc creditoribus jus quæri dicatur?
Et de concurſu creditorum Baronis agentium in vim Bullæ cum dotibus conſtituendis, vel reſtituendis ex bonis fideicommiſſariis in vim *auth. res quæ, C. commun. de legatis.*

D I S C. LXXXIII.
Urbinaten. Prædii.

An Bulla Baronum habeat locum in Baronibus Status Eccleſiaſtici mediati, qui ab alio Principe feudatario dignitatis regantur, ut erat Status Urbini?
Quid poſt dicti Status devolutionem, per quam ille effectus eſt de Statu Eccleſiaſtico immediato?
Leges pro uno Regno vel Provincia editæ, an vigeant, & ſervandæ ſint in Civitate, vel Provincia addita, ſeu ex poſt facto incorporata?

D I S C. LXXXIV.
Romana fideicommiſſi.

An Bulla Baronum intret pro debitis contractis poſt venditam, ſeu alias ceſſatam Baroniam, & poſſeſſionem caſtrorum, & bonorum juriſdictionalium?

D I S C. LXXXV.
Romana donationis de Andoſillis.

An Bulla Baronum locum habeat pro debitis contractis durante Baronia ſuper bonis acquiſitis cum onere fideicommiſſi poſt illam dimiſſam, & ceſſatam ordinati?
An locum habeat in fideicommiſſis, & primogenituris, adhuc vivente illorum ordinatore, & ſe opponente?
Pro quibus debitis Bullæ diſpoſitio locum habere debeat, an pro contractis ex cauſa prodigalitatis, & diſſipationum?
Quando quis ad effectum Bullæ dicatur Baro, vel Domicellus; Et an quodlibet juriſdictionis exercitium illum faciat talem?
Et de Bulla Archivii Urbani VIII. per quam ceſſat Bulla Baronum.

D I S C. LXXXVI.
Romana pecuniaria de Soderinis.

Patri an acquiratur uſusfructus in feudis, vel caſtris, & bonis juriſdictionalibus per filium acquiſitis?
Et quatenus acquiratur, an iſte ſolus uſusfructus faciat Baronem, ut intret Bulla?

D I S C. LXXXVII.
Romana Bullæ Archivii.

De Bulla 117. ſeu 119. Urbani Octavi vulgo Archivii nuncupata, moderatoria Bullæ Baronum quoad illa fideicommiſſa, in quibus forma ibi præſcripta ſervetur, an locum habeat etiam ea forma non ſervata, ubi creditores fideicommiſſorum, & vinculorum certam habent ſcientiam, itaut dicta forma adimpleri poſſit per æquipollens?

D I S C. LXXXVIII.
Romana de Theodolis.

De eadem Bulla Archivii moderatoria Bullæ Baronum, an ſuffragetur in melioramentis, & acceſſionibus factis ſuper bonis, in quibus dictæ Bullæ forma ſervata eſt, quoties illa poſtmodum facta ſunt, & non continentur in tabella Archivii?

D I S C. LXXXIX.
Romana contributionis de Cæſiis.

Barone poſſidente plura fideicommiſſa, ſi in vim Bullæ alienentur, vel ſubjugentur bona ad unum fideicommiſſum ſpectantia, atque per ejuſdem Baronis mortem Fideicommiſſa diverſis perſonis deferantur, an intret contributum pro ſuppletione, ſeu refectione illius fideicommiſſi, quod majorem ſciſſuram vel damnum paſſum eſt? Et an in propoſito Bullæ, & pro alienatione bonorum pro debitis Baronis intret ordo inter fideicommiſſa aſcendentium, & tranſverſalium?

D I S C. XC.
Romana pecuniaria de Maximis.

An, & quæ caſtrorum, & bonorum juriſdictionalium poſſeſſio, vel dominium requiratur ad inducendam Baronalem qualitatem; Et an ſola proprietatis poſſeſſio, vel dominium ſine uſufructu ſufficiat, vel e contra?

DISC.

D I S C. XCI.

Romana pecuniaria de Mareriis.

Emeos caſtrum cum pacto de retrovendeodo, ad exercirium poſtmodum deducto, an ad effectum Bullæ, ob illud iotermedium caſtri dominium poſtea reſolutum, dieatur Baro, & Bulla intret pro debitis contractis pendente caſtri poſſeſſione, vel aotea?

D I S C. XCII.

Romana pecuniaria de Maximis.

An Bulla Baronum locum habeat in locis Montium, cenſibus, nominibus debitorum, ae juribus, & actionibus ad fideicommiſſa ſpectantibus.

D I S C. XCIII.

Senogallien. Bonorum.

Ao Bulla Baronum procedat io caſtris, & bonis de directo dominio Eccleſiarum per Baronem poſſeſſis in emphyteuſim ad certas generationes?

D I S C. XCIV.

Romana donationis de Cæſiis.

An Bulla Baronum locum babeat in debitis contractis ex cauſa donationis, quam Baro faciat famulo, vel alteri ex cauſa meritorum, & in remunerationem ſervitii?

Et aliqua ad materiam *text. in l. ſcripturas C. qui potior. in pignor. hab.* ſuper ſuſpicione aotidatæ, ac fide ſcripturæ privatæ.

D I S C. XCV.

Urbevetana cenſus.

De facultatibus Congregationis Baronum procedendi ſummarie, de facto, & nullo juris ordine ſervato, etiam per extrajudiciales informationes, & abſque citatione, quomodo, & quando id procedat.

D I S C. XCVI.

Romana Prælationis.

An Bulla Baronum tollat pacta, ſeu fideicommiſſa, & vioeula appoſita per alios quam per majores, ex quorum jure, & ſucceſſione Baro ſit debitor, & booa poſſedit? Vel ſolum reſtringatur ad fideicommiſſa, & vincula proprii auctoris?

D I S C. XCVII.

Romana dotis de Anguillaria.

De cautione, quam creditores ex Bulla Barooum, & ſtylo Congregatioois præſtare teoentur de reſtituendo prioribus, & porioribus, ſive in caſu evictionis. Et an ad iſtam teneatur mulier ageos pro reſtitutione dotis?

D I S C. XCVIII.

Romana locorum Montium.

An in concurſu creditorum Baronis ſuper pretio caſtrorum veoditorum de ordine Congregationis in vim Bullæ Baronum attendatur anterioritas juxta ordioem juris in bonis liberis, vel potius debeant eſſe potiores creditores, quibus ex licentia Principis quæſitum eſt jus ſuper eiſdem bonis, antequam Congregatio manus apponeret, quamvis eſſent in tempore poſteriores? Et aliqua de Conſtitutionibus Apoſtolicis ſuper prohibita alienatione bonorum juriſdictionalium, an capiant impoſitiones cenſuum, & hypothecas?.

D I S C. XCIX.

Romana dotis de Cæſarinis.

De eadem materia diſcurſus præcedentis, an, & quando creditor teneatur recipere creditum ex pretio vinculato? Et quatenus cogi poſſit, an habeat actionem contra debitorem ad id quod iotereſt pecuniam eſſe liberam?

D I S C. C.

Romana fidejuſſionis.

Bulla Baronum an procedat, ubi Baro eſt fidejuſſor, obligatus tamen tanquam principalis, principaliter, & in ſolidum ab initio?

Eadem Bulla an deroget fideicommiſſis conſiſtentibus io juribus, & actionibus? Et an ſucceſſori Baronis poſſidenti caſtra, & bona per Baronem poſſeſſa detur retentio pro creditis propriis ad impediendam executionem?

Congregatio Baronum an ſe ingerat contra bona libera Baronum, in quibus oullum adeſt fideicommiſſum, vel aliud vinculum cui derogandum ſit?

D I S C. CI.

Romana, ſeu Perusina cenſus.

An Bulla Baronum locum babeat pro debitis, in qoibus Baro eſt ſolum fidejuſſor, itaut privatus non Baro ſit debitor principalis?

D I S C. CII.

Romana ſolutionis.

Solutiones factæ de ordine Congregationis Baronum ex pretio caſtrorum alienatorum debitoris creditori ex diverſis cauſis, in quæ debita cedere debeant; Er an poſſint referri ad credita poſteriora in præjudicium eorum, qui ſunt creditores intermedii?

D I S C. CIII.

Romana damnorum.

Creditor patrimonii decocti exiſtentis ſub adminiſtratione Coogregarionis Baronum, qui ex pretio bonorum diſtractorum exegit ſcienter indebitum, an pro tempore quo iodebitam pecuniam in manibus babuit, teneatur ad intereſſe damni emergentis ob uſuras, quibus ldem patrimonium ſubjectum fuit cum creditoribus alias ex dictis pecuniis dimittendis?

D I S C. CIV.

Placentina ſucceſſionis, ſeu Caſtri.

De eadem materia, de qua ſupra *diſc.* 43. an ſcilicet, & quando agoatus feudorum ſucceſſor ſit oecne legitimus contradictor hæredi extraneo feudatarii morientis io poſſeſſorio per ipſum intentato ad bona poſſeſſa per defunctum?

Et aliqua eirca ultimam inveſtituram diverſam a prima, an attendenda ſit necne, vel potius prima attendi debeat?

D I S C. CV.

Camerinen. juriſdictionis.

De eadem materia, de qua ſupra in hac eadem cauſa *diſc.* 67. ſuper nullitate alienationis feudi cum aſſenſu Domini, ſi hic non accedat etiam ſuper aliquo pacto accidentali, ob cujus defectum actus corruat in totum, ao id procedat ſolum in feudis, vel etiam in bonis juriſdictionalibus allodialibus Status Eccleſiaſtiei, quæ per Apoſtolicas Conſtitutiones alienari prohibità ſunt?

D I S C. CVI.

Neapolitana concurſus Creditorum.

De aſſenſu ſuper obligarione feudorum dignitatis, an & quando præſtari poſſit in Regno Neapolitano per illius Proregem, vel præſtari debeat per Regem?

Et aliqua de feudo empto de aliena pecunia in perſooa alterius, cujus fiat, an domini pecuniæ,

vel

vel ejus, ſub cujus nomine emptum eſt, itaut intret necne regula *plus valere quod agitur*, *&c.*
Et an in feudis intret ſeparatio bonorum in concurſu inter creditores hæredis cum aſſenſu, & creditores defuncti ſine aſſenſu?

D I S C. CVII.
Taurinen. ſeu Aſten. feudi.

An & quando feudum ſit alienabile in præjudicium agnatorum; Et præſertim an alienari poſſit in agnatos comprehenſos in iovestitura remotiores in præjudicium proximiorum? Et quatenus non, infra quantum tempus jus petendi revocationem alienationis præſcribatur? Et de probatione proximitatis, ſeu agnatitiæ qualitatis.
Et incidenter aliqua de differentiis in hoc propoſito inter feuda regulanda ad terminos juris communis feudorum, & feuda Regnorum utriuſque Siciliæ.

D I S C. CVIII.
Uritana, ſeu Januen. legati.

Si pro vita militis debita ſecundogeoitis io feudis antiquis relinquatur eis poſt certam ætatem aliqua ſumma, ao ætas ſeu tempus faciat conditionem, vel potius dilationem, ad effectum caducationis, vel reſpective tranſmiſſionis, legatario ante præfinitum tempus decedente?
Et an pro tali legato, ſeu alias pro vita militia debeatur intereſſe, quomodo, & quando?
Paragium debitum fœmiois ex feudo an tranſmittatur per eas morientes innuptas?
Legitima primogeniti in feudo antiquo Regni Neapolitani an ſit tertia totius feudi, nulla facta detractione vitæ militiæ, & paragii, vel potius tertia ejus, quod ſupereſt facta dicta detractione?
Et quomodo feuda æſtimentur, corumque valor probetur.

D I S C. CIX.
Neapolitana, ſeu Beneventana aſſiſtentiæ.

De invaliditate Regii aſſenſus ſuper obligatione feudorum impetrati poſt mortem contrahentis abſque novo conſenſu hæredis. Et quid ubi impetratus eſt eo vivente, ſed expeditus poſt mortem?

D I S C. CX.
Nullius juris protomiſeos.

An jus protomiſeos competens agnatis adverſus extraneum feudi emptorem locum habeat, ubi non alienatur ipſum feudum, ſed ſolum ejus commoditas? Et quatenus de ſtricto jure non intret ipſum jus protomiſeos, an adinſtar concedenda ſit prælatio, ubi agoati ſunt conſortes in poſſeſſione ejuſdem feudi? Et quale remedium eis competat, ubi res eſt in fieri, atque ad alienationem adhuc non eſt deventum.

EX SUPPLEMENTO.

D I S C CXI.
Romana, ſeu nullius Feudi &c.

De mutatione naturæ, vel ſtatus rei, quod de allodiali efficiatur feudalis, recognoſcendo alterum in dominum, an importet reſtrictionem, cui ſubjacet feudum ab alio acceptum juxta leges feudales; vel potius retineat in reliquis antiquam naturam; Et præſertim an ſub nomine hæredum veniant ſolum illi ſanguinis, vel etiam extranei, ad eandem materiam, de qua ſupra *diſc.*55. *&* 63.

D I S C. CXII.
Tholoſana Feudorum de Luxemburgo, ſeu de Ligny.

De ordine ſucceſſionis feudorum inter plures lineas, earumque maſculos, & fœminas reſpective; Et an idem ordo alterari poſſit per feudatarium in præjudicium ſucceſſorum?

D I S C. CXIII.
Januen. Feudorum.

Conceſſio feudi Patri, & filiis an cenſeatur ordine ſimultaneo, & ſucceſſivo, & quid de conceſſione facta viro, & uxori; An feudatarius alterare poſſit ordinem ſucceſſionis in præjudicium vocatorum?
Et de renovatione petenda per novum ſucceſſorem feudi, an peti valeat ante factum caſum ſucceſſionis ſine conſenſu poſſeſſoris?

D I S C. CXIV.
Januen. Feudi Arquati.

An habente facultatem pervertendi ordinem primogenituræ, gratificante ſecundogenitum, deindeque revocante hunc actum, & faciente novam diſpoſitionem inutilem ob diviſiooem feudi, revivifcat prima diſpoſitio favore ſecundogeniti, vel potius primogenitus ſuccedat in vim inveſtituræ tanquam ab inteſtato?

D I S C. CXV.
Signina.

De feudi dividuitate, vel individuitate, & an dividuum effici potuerit individuum ex concordia, vel alia conventione in præjudicium ſucceſſorum?
Et de aliquibus ad materiam immiſſionis, vel poſſeſſionis adipiſcendæ in vim inveſtituræ.

D I S C. CXVI.
Neapolitana, ſeu Theatina refutationis.

De validitate, vel invaliditate refutationis factæ in proxime ſucceſſurum, ratione reſervationum, vel non ſequutæ regiſtrationis.
Et an filiusfamilias feudatarius liberetur a patria poteſtate, & habeat facultatem teſtandi, vel alias diſpoocndi, & de quibus.

D I S C. CXVII.
Romana concurſus Creditorum.

An prohibitio alienandi, vel obligandi Caſtra, aliaque bona juriſdictionalia, quæ reſultat ex Conſtitutionibus Apoſtolicis, capiat tenutas, & prædia, quæ per Barooem, vel Domicellum ex titulis particularibus quæſita ſint, & poſſideantur intra fines ejuſdem Caſtri, ſeu loci juriſdictionalis?

D I S C. CXVIII.
Romana Palatii.

An Bulla Baronum comprehendat legata, quæ per Cardinales, aliaſque perſonas Eccleſiaſticas facta ſint ad favorem Cardinalium, & Prælatorum familiæ pro tempore; adeout bona hujuſmodi legatis obnoxia, & poſſeſſa per Barones, cadant ſub Bulla?
Et incidenter an ille, qui rem ſuam allodialem, & liberam ab alio recipit in feudum æſtimatum pro certo pretio, dicatur primus acquirens, ut propterea ſucceſſores ad ejus debita teneantur?

D I S C. CXIX.
Romana Cenſus.

De eadem materia, de qua ſupra *diſc.*84. an ſcilicet Bulla Baronum locum habeat pro debitis contractis poſt venditum Caſtrum, ſi venditio facta ſit cum reſervatione dominii pendente ſolutione pretii, ac etiam cum retentiooe tituli, ſeu Dignitatis.

DISC.

D I S C. CXX.

Nullius ſive &c. Unionis feudorum.

An valeat conventio inter fraires, vel alios ſuccedentes in pluribus ſeudis dividuis ad ſormam juris Longobardorum de non dividendo, ſed permanendo in communione ad vitam ſub adminiſtratione natumajoris?

D I S C. CXXI.

Neapolitana adohæ, ſeu taxæ.

An devoluto ſeudo affecto debitis cum Regio aſſenſu contractis per ſeudatarium, pro quorum ſatisfactione ipſum ſeudum vendendum ſit, continuari debeat in eadem taxa antiqua adohæ, ſeu donativi, vel potius fieri poſſit taxa nova, juxta præſentem ſtatum ipſis creditoribus præjudicialis?

D I S C. CXXII.

Nullius fructuum.

An ſub reſtitutione fructuum ſeudi per illius poſſeſſorem facienda veniant pœnæ, & mulctæ, vel confiſcationes, aliaque emolumenta obventa ab exercitio juriſdictionis; Et quatenus poſſeſſor bona ex confiſcationibus, & pœnis obventa diſtraxerit, an teneatur de proprio reficere æſtimationem; Vel potius ſeudi domino, ſeu legitimo poſſeſſori tribuenda ſit actio ad ipſorum bonorum vindicationem?

D I S C. CXXIII.

Cluſina Territorii.

De eodem puncto, de quo ſupra *diſc.* 56. an ſcilicet accipiens in ſeudum aliquod Caſtrum, vel locum cum univerſo territorio, efficiat feudalia illa bona, quæ ipſemet jure allodii in eodem loco poſſidebat?

D I S C. CXXIV.

Cajacen. ſeu Florentina vitæ militiæ.

An primogenitus poſſeſſor ſeudi antiqui individui juris Francorum teneatur præſtare vitam militiam fratri ſecundogenito Clerico, vel diviti, & aliunde proviſo?

D I S C. CXXV.

Mutinen. ſeu &c. feudorum.

An facultas per Dominum directum conceſſa feudatario alienandi, vel diſponendi etiam in extraneos, vel agnatos, qui acquirere nollent, aliquod jus neceſſariæ ſucceſſionis dictis agnatis tribuat, ſive ad quem effectum eorum mentio facta cenſeatur? Et aliqua de prælatione, ſeu jure protomiſeos.

D I S C. CXXVI.

Romana Pecuniaria.

An creditores debitoris decocti, cujus patrimonium poſitum fuit ſub concurſu in Congregatione Baronum, volentes venire in concurſu generali, ſed ſeparantes bona pecuniaria, ex quorum cauſa eorum creditum proveniat, poſſint prætendere curſum fructuum, vel ſuppletionem ex reliquo patrimonio univerſali adverſus poſteriores?

D I S C. CXXVII.

Jannen. Feudorum.

De eadem materia, de qua ſupra *diſc.* 11. concurſus ſcilicet fœminæ proximioris, & agnati remotioris, ratione impropriationis ſeudi, quod prætendatur hæreditarium, & tranſmiſſibile etiam ad extraneos.

Et quid in judicio poſſeſſorio, pendente quæſtione petitorii in negotio principali, cui decerni debeat?

Et an ſecunda, vel alia poſterior inveſtitura continens aliquam alterationem immutet naturam feudi, vel potius ad limites reintegrari debeat?

D I S C. CXXVIII.

Parmen. Permutationis.

De Bulla Pii V. de non infeudando quando intret necne, præſertim in Statu mediato, & an in Caſtris confiſcatis pro delictis privatis? Et de æſtimatione bonorum juriſdictionalium quomodo facienda ſit pro regulanda utilitate contractus? Et de aliquibus ad materiam, de qua ſupra *diſc.* 60. Et an Vaſſalli, vel ſubditi ſint legitimi contradictores ad impediendam alienationem loci, ac mutationem Domini.

D I S C. CXXIX.

Vulturarien. Juriſdictionis.

De dominiis, & juriſdictionibus jure feudi, vel allodii poſſeſſis per Eccleſias, & incidenter de materia alienationis bonorum Eccleſiæ; Et an emptor invita Eccleſia venditrice impetrare poſſit beneplacitum Apoſtolicum? Et an pendente diſcuſſione ſuper alienationis validitate, vel invaliditate, debeat idem emptor manuteneri in poſſeſſione rei alienatæ, ſi eam non ex titulo venditionis, ſed ex diverſo locationis, & conductionis obtinuerit, cum aliis ad materiam.

D I S C. CXXX.

Nullius &c. aſſignationis Feudi.

De aſſignatione, vel datione in ſolutum ſeudi, quam Pater faciat filio pro ſatisfactione debiti, vel cum alio onere, an valeat, & qualis effectus exinde reſultet.

D I S C. CXXXI.

Nullius devolutionis, vel confiſcationis feudi.

An, & quando feudum cadat ſub confiſcatione, & devolutione ob delictum ſeudatarii, & quando delictum dicatur ſeudale ad hunc effectum in præjudicium ſucceſſorum? Et de natura, ſeu qualitate ſeudi, an ſit novum, & alienabile ad hunc effectum, vel potius paternum, & antiquum, cum aliis ad materiam?

D I S C. CXXXII.

Romana alienationis Tenutæ.

De eadem Bulla Piana de non inſeudando, de qua pluries ſupra, quam ſpeciem bonorum capiat.

D I S C. CXXXIII.

Eadem Romana Caſtri Orciani.

De eadem materia, de qua *dicto diſc.* 70. an ſcilicet, & quomodo dominium probetur per inveſtituram? Et quando dominium jam probatum præſcribatur, vel præſumatur amiſſum? Et probato dominio Caſtri, an exinde inferatur ad Dominium prædiorum, & bonorum in eo exiſtentium?

D I S C. CXXXIV.

Vercellen. Feudi.

An, & quando ſeudum dici valeat per clauſulas inveſtituræ alienabile, vel tranſitorium ad fœminas?

D I S C. CXXXV.

Eadem Camerinen. Juriſdictionis.

De eadem materia, de qua *diſc.* 49. præſertim in eo, an, & quæ leges ſeudales attendi debeant, atque vim legum habeant in Statu Eccleſiaſtico, ſive in Principatu temporali Eccleſiæ, aliiſque ſeudis Eccleſiaſticis, & præſertim circa Conſtitutiones Lotharii, & Friderici Primi, ſuper prohibita feudorum alienatione.

INDEX

INDEX CAUSARUM

Hoc titulo de Feudis, & Bulla Baronum, ordine Alphabetico per Diœceſes diſpoſitus.

A

Albanen. ſeu Pedemontana bonorum diſc. 48.
Amalphitana diſc. 18.
Anconitana feudi diſc. 15.
Ariminen. Caſtrorum diſc. 45.
  Evictionis Caſtrorum diſc. 44.
Aſten. ſeu Taurineo. *vid.* Taurinen.

B

Bojanen. feudi diſc. 31.
Booon. bonorum de Fontabis diſc. *46.*

C

Cajacen. ſeu Florentina vitæ militiæ diſc. 124.
Camerinen. Caſtrorum diſc. *49.*
  Juriſdictionis diſc. *67.*
  Eadem diſc. 105.
  Juriſdictionis diſc. 135.
Campanien. relevii diſc. 28.
Civitatis Caſtelli contributioois diſc. *63.*
  Juriſdictionis diſc. *66.*
Clomacen. *vid.* Comaclen.
Cluſina Territorii diſc. 123.
Comaclen. alias Clomacen. vallium diſc. 2.
Cooſentina prætenſi juris paſcendi diſc. 34.

E

Eugubina ſeu Civitatis Caſtelli Caſtri diſc. *6.*
  Collectarum diſc. *64.*

F

Farfen. bonorum diſc. 52.
Feretrana ſervitiorum diſc. 51.
Ferrarien. bonorum diſc. *39.*
  Juris piſcandi diſc. 40.
Firmana feudorum diſc. 4.

H

Hydruntina booorum diſc. 35.

I

Januen. diſc. 25.
Januen. feudorum diſc. 113.
  Feudorum diſc. 127.
  Feudi Arquati diſc. 114.
Juris protomiſeos diſc. 37.
  Venæ diſc. 58.

L

Lucaoa Juriſdictionis diſc. *60.*

M

Mantuana feudi ſeu bonorum diſc. *7.*
  Feudi diſc. 10.
  Eadem diſc. 11.
  Succeſſionis diſc. 53.
Maſſanen. Caſtrorum diſc. 54.
  Eadem diſc. 55.
  Eadem diſc. *56.*
  Renovationis diſc. *59.*
Minerbin. cenſus diſc. *29.*
Montiſpeluſii prælationis diſc. *36.*
Mutinen. feudi diſc. *9.*
  Feudorum diſc. 8.
Mutioen. ſeu &c. feudorum diſc. 125.

N

Neapolitana Adohæ, ſeu Taxæ diſc. 121.
Neapolitana, ſeu Beneventana aſſiſtentiæ diſc. *109.*
  Seu Caputaquen. diſc. 32.
  Concurſus creditorum diſc. *106.*
  Feudi diſc. 24.
  Seu &c. ſucceſſionis feudorum diſc. 14.
  Seu Theatina Refutationis diſc. *116.*
Nullius Aſſignationis feudi diſc. 130.
  Devolutionis, vel confiſcationis feudi diſc. 131.
  Fructuum diſc. 122.
Nullius juris protomiſeos diſc. 110.
  Provinciæ Baren. melioramentorum diſc. 27.
Nullius ſeu &c. vendicationis feudi diſc. 50.
  Sive &c. unionis feudorum diſc. 120.

P

Panormitana ſucceſſionis feudorum diſc. 13.
Parmen. feudi diſc. 12.
Parmen. permutationis diſc. 128.
Piſauren. molendinorum diſc. 3.
Placentina ſucceſſionis diſc. 43.
  Eadem diſc. 104.

R

Reatina Caſtrorum diſc. 41.

Roma-

Romana Alienationis Tenutæ diſc. 132.
Romana , ſeu Peruſina bonorum diſc. 47.
Anouæ præſtaiionis diſc. 57.
Annui redditus diſc. 47.
Bullæ archivii diſc. 87.
Bullæ Baronum diſc. 73.
Caſtri Orciani diſc. 70.
Caſtri Orciani diſc. 133.
Cenſus diſe. 119.
Seu Peruſina Cenſus diſc. 101.
Ceoſus diſc. 30.
Contributionis de Cæſiis diſc. 89.
Concurſus Creditorum diſc. 117.
Contributionis de Columna diſc. 22.
Crediti dotalis diſc. 26.
Damnorum diſc. 103.
Donationis de Andoſillis diſc. 85.
Donationis de Cæſiis diſc. 94.
Donationis ſcut. 30. m. diſc. 23.
Dotis de Anguillaria diſc. 97.
Dotis de Cæſariois diſc. 99.
Dotium diſc. 82.
Seu Nullius ſeudi diſc. 111.
Fideicommiſſi diſc. 84.
Fidejuſſionis diſc. 100.
Seu Roſſanen. fructuum diſc. 20.
Eadem ſeu &c. diſc. 21.
Seu Status Eccleſiaſtici inſeudationum diſc. 61.
Legati diſc. 33.
Legitimæ diſc. 19.
Locorum Montium diſc. 98.
Palatii diſc. 118.
Pecuniaria diſc. 126.
Pecuniaria de Guelphis diſc. 69.
Pecuniaria de Mareriis diſc. 91.
Pecuoiaria de Maximis diſc. 90.
Alia pecuniaria de Maximis diſc. 92.
Pecuniaria de Pallavicinis diſc. 74.
Eadem diſc. 75.
Eadem diſc. 76.
Pecuniaria de Soderinis diſc. 86.
Seu Sabinen. prælationis diſc. 38.
Prælatioais diſc. 96.
Seu &c. refutationis diſc. 71.
Reſtitutioois pecuniarum diſc. 77.
Eadem diſc. 78.
Eadem diſc. 79.
Eadem diſc. 80.
Reviviſcentiæ cenſuum diſc. 81.
Solutionis diſc. 102.
De Theodolis diſc. 88.

S

Sabinen. Status montis Libretti diſc. 65.
Senogallien. bonorum diſc. 93.
Caſtrorum diſc. 1.
Sigoina diſc. 115.

T

Taurineo. ſeu Aſteo. feudi diſc. 107.
Tholoſana feudorum de Luxemburgo , ſeu de Ligny diſc. 112.
Tiburtina alienationis Caſtrorum diſc. 68.
Caſtrorum diſc. 62.
Tuſculaoa bonorum vacantium diſc. 72.

V

Venaſren. ſeu Romana ſucceſſionis feudorum diſcurſ. 17.
Venuſina ſeu &c. ſucceſſionis feudorum diſc. 16.
Vercelleo. feudi diſc. 134.
Urbevetana cenſus diſc. 95.
Feudi diſc. 5.
Urbinaten. prædii diſc. 83.
Uritana , ſeu Januen. Legati diſc. 108.
Vulturarien. Juriſdictionis diſc. 129.

AUCTORIS PROOEMIUM.

SUMMARIUM.

1 *Quod opera hominum ſint imperfecta.*
2 *Fortius in legalibus, & quare?*
3 *Quæ ſpecies imperfectionum non excuſentur?*
4 *De rationibus ſtyli, qui ab aliquibus damnatur, & præſertim circa enarrationem facti.*
5 *Qualis debeat eſſe finis Scriptorum.*
6 *In quo conſiſtant partes Judicis, vel Conſulentis.*
7 *De ratione ob quam negligantur allegationes, & quando illæ ſint commendabiles.*
8 *De aliquibus excuſationibus.*

1 Dei perfecta ſunt opera, hominum autem ſemper imperfecta, etiam in iis, quæ ex certis, ac invariabilibus pendeant principiis. Humanæ ſiquidem imbecillitati perfectio non conceditur, quæ ſolum cœleſti reſervata eſt vitæ; atque ille, qui perfectus eſſe credit, majori utique laborat imperfectione.

2 Magis vero in hac legali forenſi, quam in aliis facultatibus iſta dignoſcitur imperfectio, quoniam non ab invariabilibus ſcientiæ principiis cauſarum deciſio pendet, ſed ab eorum applicatione ad individua; ideoque ſemper incerta eſt veritas, variaque eſt caſuum, licet ſimilium, deciſio; tum ob ingeniorum varietatem; tum etiam ob caſuum circumſtantias, ex quarum, licet modica, varietate, magna diverſitas juris manat. Atque hinc ſequitur, ut Juriſprudentia potius, quam Juris ſcientia dicatur, cum tota vis in applicatione bene facienda conſiſtat, exindeque tot manant judiciorum, ſeu rerum judicatarum in eiſdem caſibus variationes.

Omnes itaque ingenii, vel judicii imperfectiones, & errores, quos multos fateor, & agnoſco (nullum tamen certe voluntatis) tam a Sapientibus, quam ab inſipientibus adnotatos admitto; nullamque peto excuſationem, ſed potius gratias ago, ut ita criticando, magis inſerviatur Juſtitiæ, & Veritati, circa quas unicus eſt meorum laborum ſcopus. Tres autem vociferatos errores non admitto, neque corrigo. Unum nempe ſuper prolixa, nimiumque exacta, & diſtincta facti ſerie, vel enarratione, quaſi quod Juriſconſulto incongruat in iis, quæ facti ſunt, nimium immorari, dum pro Curiæ Romanæ ſtylo, cauſarum Patronis potius, quam Advocatis id congruit. Alterum ſuper allegationum, vel auctoritatum penuria, & aliquando omnimoda carentia, majorem vim in ratiociniis, vel in diſtinctionibus proprio Marte conſtituendo, cum ita a communi juris profeſſorum ſtylo deviatum eſſe objici ſoleat. Et tertium ſuper frequentibus relationibus ad alibi dicta. 3

Sciens etenim, ac volens, ex virtutis motivo, in his omnibus talem adhibui ſtylum, eadem me impellente ratione, quæ omnibus æque congruit, ut enim alibi agendo de modo judicandi, ac ſcribendi adverto. (A.) Raræ ſunt hodie fori quæſtiones, quæ in puro juris articulo conſiſtant, ut in decurſo ſæculo, ac etiam in currentis initio caſus præbebat, quando tot quæſtiones, quas nunc jam ſopitas habemus, adhuc ſub nimium incerto Judice indeciſæ pendebant. Hodie ſiquidem tota vis diſputationum, ut præmiſſum eſt, congruam ſolum applicationem percutit; & an cum ea opinione, quæ recepta ſit pro regula, vel cum altera, quæ pro limitatione, procedendum ſit, idque ex facti qualitate, & circumſtantiis pendet. Igitur, nedum commendabilis, & opportuna, ſed neceſſaria eſt exacta, beneque diſtincta facti ſeries cum omnibus ejus circumſtantiis, dum ex eis juridicarum propoſitionum applicatio, congruave cauſarum deciſio pendet, adeout levis etiam, ac modica diverſitas to-

tum jus variare faciat. Exindeque manat, ut in caſibus, qui pene identifici videntur, ſub eiſdem cadentes juris articulis, diverſum proferri debere judicium, quotidiana praxis doceat. (B)

5 Præcipuus namque finis eorum, qui proprios labores publicæ luci proferunt, non ille vanitatis, propriæque inanis gloriæ, vel ambitionis ad captandos honores, vel digni-
6 tates, eſſe debet, ſed alter charitatis erga poſteritatem, ac zeli erga Veritatem, & Juſtitiam, ut ita Judices, & Conſulentes, bene judicandi, vel conſulendi artem addiſcant. Iſta vero ars unice ac principaliter conſiſtit in bene, congrueve adaptando legem facto, juxta individuorum caſuum particulares circumſtantias, ut ita, cum aliorum ſimilium, vel diſſimilium caſuum exemplis, rebuſque judicatis, proprium judicium congrue ad Veritatis, & Juſtitiæ limites interponi valeat. Ideoque opportuna, quinimmo præciſe neceſſaria cenſenda eſt exacta, beneque diſtincta notitia facti, ut ita circumſtantiarum utriuſque caſus combinatio fiat, atque dignoſcatur, an id quod in uno caſu alias deciſum eſt, congruat illi, qui pendeat. Impoſſibile ſiquidem videtur, citra æquivocorum labem, deciſiones, vel doctrinas opportune adaptare, niſi præmiſſa caſuum, eorumque circumſtantiarum combinatio fiat, ac propterea apud poſteritatem, vel apud exteros, qui illius caſus ſeriem non calleant, manifeſtus cenſendus eſt error eorum, qui reſponſa, vel deciſiones edunt in voluminibus abſque bene diſtincta facti ſerie. Major vero eſt ille edendi reſponſa, quæ non ad veritatem, ſed ad requirentis opportunitatem conductitio more dentur. Id etenim pernicioſum, atque Reipublicæ, ac Juſtitiæ, & Veritati nimium præjudiciale cenſendum eſt.

Eadem quoque ratio me impulit deviare a magis communi modernorum collectorio ſtylo; circa inutiles, ac ſuperfluos allegationum cumulos, ſuper iis, quæ amplius in quæſtione non ſint, ſed præſupponi poſſint, vel debeant, utpote jam recepta, & per oppoſitores non negata. Cum etenim ex præmiſſis, tota vis in applicatione conſiſtat, & an illud juris principium, quod generaliter, ac in abſtracto verum, & incontroverſum ſit, congruat necne caſui quæſtionis? idcirco in hoc inſiſtendum venit, ut alii edoceantur, non autem in ſuperfluis, vel notoriis evagandum eſt, ut *in ſtyli Legalis* opuſculo magis ex propoſito advertitur.

Cumque hunc abuſum utpote reprehenſione, ac reformatione dignum ſemper damnare, ac redarguere ſim profeſſus, cum revera omni ratione ſit deſtitutus; hinc merito debui illum reſpuere, ne alias facta eſſent contraria verbis, & monitis, adeout pœniteat quidem in aliquibus partibus id egiſſe, quando non coegerit neceſſitas, ad cujus limites id agendum eſt, dum ea urgente, ſtylus remanet commendatione dignus, ſuper iis ſcilicet punctis, vel articulis, qui adhuc dubii, ac indeciſi remaneant, ideoque ad eos quæſtio reſtringatur, atque neceſſitas, vel opportunitas cogat. Natura enim abhorret ſuperflua, quibus excrementorum nomen tribuit. Ideoque in hujuſmodi ſuperfluitatibus immorari idem eſt, ac reſponſa, vel diſcurſus excrementis replere.

Demum vero quoad tertium, id ſtudioſe factum eſt evitandi gratia majorem errorem in modernis Collectoribus frequentem, ut eædem concluſiones ex integro centies per eadem verba, & cum eiſdem allegationibus tranſcriptorio ſtylo repetantur, adeout ex multis voluminibus unum, reſecatis ſuperfluis repetitionibus, confici poſſet, quo nil ineptius. Atque ſi alias allegando auctoritates, cogendus eſſet lector incredulus illos invenire, ac aperire libros, non videtur cur id, quod facilius eſt, in eodem opere fieri non valeat.

Alii vero errores humanæ condonandi ſunt imbecillitati, cum non poſſit unus facere omnia. Ipſe etenim Deus fecit nos, & non ipſi nos; ipſeque in Evangelica parabola non uniformem, ſed difformem talentorum diſtributionem ſervis fecit, dum uni commiſit quinque, alteri duo, alteri vero unum. Æque tamen laudatur ille ſervus, qui operatus eſt minora, & qui majora. Sufficit namque illam bene gerere perſonam in ſcena, quam ejuſdem ſcenæ Magiſter diſtribuerit. Curavi itaque operari illud unum exiguum talentum, quod Domino mihi diſtribuere placuit. Illi vero, qui duo, vel quinque, aliave majora ſibi diſtributa eſſe credant, ea juxta Dominicum præceptum ad proportionem operentur, atque ita alienos defectus ſupplendo, majora faciant, ac meliora.

A. *libr. 15. in relat. Cur. diſc. 32. & 46. & diſc. 35. de judic. & in opuſculo Styli Legalis.*

B. *in eiſdem mox citatis locis.*

JO. BA-

JO: BAPTISTÆ CARD. DE LUCA

Liber Primus.

DE FEUDIS, ET BULLA BARONUM.

SENOGALLIEN. CASTRORUM PRO CAMERA APOSTOLICA CUM MARCHIONE DE RUVERE.

Caſus deciſus per Tribunal Cameræ contra Marchionem.

De facultate ſubinfeudandi competente de jure, vel ex lege inveſtituræ: & an expreſſa facultas aliquid plus operetur? Quando devoluto feudo devolvatur ſubfeudum? Et quando ſubinfeudatio dicatur facta in fraudem, & quæ requirantur ad ſubinfeudationis validitatem? Et aliqua de Bulla Pii V. de non ſubinfeudando.

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Feudatarius poteſt ſubinfeudare, & hic actus non venit ſub prohibitu feudi alienatione.*
3 *Concurrentibus tamen tribus requiſitis.*
4 *An devoluto feudo duret ſubfeudum conceſſum ex ſola facultate reſultante a jure?*
5 *Quid ubi accedit facultas hominis in inveſtitura, præſertim ubi ſubinfeudatus eſt de ſanguine, vel familia feudatarii?*
6 *Et ubi dicta hominis conceſſio concepta eſt cum clauſula,* ſine præjudicio?
7 *Conceſſa licentia feudatario hypothecandi, vel obligandi feudum cum clauſula,* ſine præjudicio, *an hypotheca duret poſt devolutionem?*
8 *Clauſula,* ſine præjudicio, *præſervat alia quam expreſſa, & adjici ſolet ad conſervandam feudi naturam.*
9 *De requiſitu ſubinfeudationis, ut fiat perſonæ paris conditionis, quomodo intelligatur.*
10 *An facultati ſubinfeudandi obſtet hodie Bulla Pii V. de non infeudandis?*
11 *Devoluto feudo ſubinfeudatus durare dicitur ex nova Domini permiſſione, & voluntate.*
12 *Prohibita infeudatione expreſſa, dicitur etiam prohibita tacita, & ficta.*
13 *Subinfeudatio an importet feudi ſciſſuram, & diviſionem in proprietate, vel potius ſit ſpecies fructus feudi?*
14 *Conſulentium auctoritas periculoſa.*
15 *Subinfeudatio fieri non poteſt per feudatarium ſucceſſore deſperatum, & devolutione imminente.*
16 *An Conſtitutiones Extravagantes feudorum habeant vim legis?*
17 *Leges revocatæ, antiquatæ, vel non authenticæ attendendæ tanquam auctoritates Doctorales.*
18 *Fraus ex ſucceſſoris carentia reſultans, an ſit præſumpta præſumptione juris tantum contrariis præſumptionibus elidibilis?*
19 *Enumerantur plures caſus, vel effectus, ad quos dicta fraus conſideratur.*
20 *De differentia inter fraudem conſilii, & mali animi cum fraude præjudicii, & re ipſa, & quando hæc ſine illa ſufficiat.*
21 *An prohibitio ſubinfeudandi in ſtatu deſperati ſucceſſoris ceſſet, ubi accedit expreſſa Domini facultas?*
22 *Qualibet conceſſio legis, vel hominis intelligenda eſt juxta juris diſpoſitionem, dummodo abſit fraus, & rebus in eodem ſtatu permanentibus.*
23 *Aſſenſus conceſſus ſuper alienatione feudi, quando feudatarius habebat ſucceſſorem, an proſit, ubi ſucceſſor defecit?*
24 *Facultas ſubinfeudandi de jure competens ceſſat accedente prohibitione alienationis, vel diviſionis.*
25 *In utriuſque Siciliæ Regnis prohibita eſt ſubinfeudatio.*

D I S C. I.

POſtquam, partim ex Monteſeltrinorum ſucceſſione, partim vero ex variis Sixti IV. Alexandri VI. Julii II. Adriani VI. Clementis VII. & Pauli III. conceſſionibus, diverſas formulas habentibus, devenerant in Guidobaldum de Ruvere, Ducatus Urbini, Principatus Piſauri, Eugubii, Calli, & Senogalliæ, Vicariatus Montis Avii, Sancti Laurentii, & Montis Folii, aliaq; oppida, caſtra, & loca; idem Paulus III. de anno 1548. Civitates, oppida, caſtra, & loca prædicta inſimul univendo, in eis Ducatum Urbini erexit, de quo dictum Guidobaldum, ejuſque filios, & deſcendentes maſculos legitimos, & naturales in perpetuum, cum ordine primogenituræ inveſtivit, ita tamen, quod Ducatus ita erectus, nullo unquam tempore dividi, aut alienari poſſet, *verum liceat Duci pro tempore exiſtenti* (ſunt verba præciſa) *aliquid ex caſtris, oppidis, terris, & locis, non tamen Civitatibus, & fortalitiis in perſonam non potentiorem abſque Sedis Apoſtolicæ, & Romanæ Eccleſiæ præjudicio infeudare, ita quod in caſu cujuslibet devolutionis ad ipſum Ducem infeudantem, & non ad Sedem fiat, & fieri debeat.* 1

Ex prædicti Guidobaldi linea fuit ultimus ſuperſtes nunquam ſatis laudatus Dux Franciſcus Maria, qui in decrepita ætate de filiis maſculis ſe deſperatum agnoſcens, de anno 1623. per ejus litteras Urbano VIII. directas, declaravit omnia feuda, & bona juriſdictionalia, per ejus mortem ad Sedem Apoſtolicam reverti debere, neque poſſe, vel debere aliquo modo de eis diſponere, & de anno 1624. inter eundem, & Cameram Apoſtolicam deventum eſt ad concordiam, per quam idem, quod in dictis litteris continetur, approbatum fuit, declarando poſt varias conventiones, & declarationes circa bona allodialia, feudalium fructus, & melioramenta (ſunt etiam verba præciſa) *ſub-*

ſubinfeudationes factus remanere debere in diſpoſitione juris, & inveſtiturarum.

Hic peracto, anno 1626. idem Dux Franciſcus Maria, cupiens quod in dicto Statu, eaque regione, aliqua ſuæ familiæ de Ruvere memoria permaneret, utendo facultate in dicta Pauli III. inveſtitura contenta, Julium de Ruvere, ejuſque filios, & deſcendentes maſculos, legitimos, & naturales in perpetuum cum ordine primogenituræ ſubinfeudavit de Caſtris Tombæ, Caparum, & Montis Radi, ad Vicariatum Montis Avii ſpectantibus, dictuſque Julius inveſtituram acceptando, fidelitatis juramentum præſtitit.

Sequuto autem prædicti Ducis obitu de anno 1631. Camera prædicti Status poſſeſſionem adepta fuit, incluſis etiam dictis Caſtris, quæ poſſedit uſque ad annum 1655. quando per Joannem Baptiſtam de Ruvere præfati Julii filium introducta fuit in Tribunali ejuſdem Cameræ, ſeu verius excitata antiqua ejus Patris prætenſio ſuper dictorum Caſtrorum poſſeſſione, unde dato dubio, *an ſubinfeudatio prædicta ſuſtineatur, & duret*, poſt binam, vel trinam propoſitionem prodiit reſolutio Cameræ favorabilis.

2 In dictis autem diſputationibus pro parte Actoris dicebatur, ſe habere fundatam intentionem in valida ſubinfeudatione, cum de jure feudorum expreſſe ſtatutum ſit, poſſe feudatarium concedere aliquas res in ſubfeudum, *cap.1. §. ſed etiam res, per quos fiat inveſtitura, cap.1. § Si vero, qualit. olim poterat feud. alien. cap.1. §. Si vaſſallus, ſi de feud. defuncti*. Et quamvis fuerit aliquando dubitatum, an iſta jura (præſertim primo loco allegatum, quod eſt magis expreſſum) fuerint antiquata per text. *in cap. Imperialem, de prohib. feud. alienat. per Frider.* hæc tamen opinio paucos habens ſequaces relatus per Altograd. in iſta cauſa pro eodem Actore Scribentem *conſil.5. vol.2. num.6.* eſt magis communiter rejecta; ut ex Bald. Iſernia, Alvaroto, Afflict. & aliis plene oſtendunt Schrader. *part.8. cap.2. nu.10.* Roſenthal. *cap.9. memb.1. concluſ.43. n.1. & in gloſſ. litt. A.* Altograd. *dict. conſil.5. num. 1. ubi num.2.* ex Roſenthal. Bammacar. & aliis, probat id procedere, etiam in feudis ab Eccleſia, & Papa conceſſis, quod etiam dixit Rota apud Royas *deciſ.143. nu.1. & 2.* & de jure communi feudorum receptum teſtatur Giurb. *de ſucceſſ. feud. §.1. gloſſ.5. num. 30. & 37.*

3 Tria vero requiſita ad ſubinfeudationis validitatem copulative neceſſaria; primo ſcilicet, ut fiat ſincera, & ſine fraude; ſecundo, ut ſubinfeudetur perſonæ ſimilis conditionis; & tertio, ut fiat cum eiſdem legibus, & pactis, in præſenti caſu concurrere conabantur probare Altograd. *dict. conſil.5. num.22. & ſeq.* aliique pro dict. Actore Scribentes.

4 Poſita vero legitima ſubinfeudatione, inferebant iidem Scribentes, ad ejus durationem, etiam poſt feudi devolutionem, quia licet Hartman. Piſtor. *qu.44. nu.8. & ſeqq.* ductus ex regula text. *in l. lex vectigali 31. ff. de pignor. & hypothec.* ut reſoluto jure datoris, reſolvatur jus acceptoris, conſtanter teneat ſubinfeudati jura non durare ultra illud ſubinfeudantis, quam regulam probant etiam leges feudales *in cap.1. §. rurſus, quib. mod. feud. amitt. il 1. cap.1. §. fin. de alienat. feud. & cap.1. §. ſi aliquis apud quem, vel quos*, dictamque opinionem teneant Afflict. *in d. cap.1. §. ſi vero, num.7. & 8. qualiter olim feud. pot. alien.* ubi dicit dictum text. qui contrarium probat, eſſe antiquatum, Camerar. *in l. Imperialem, car.7. in magnis, litteris G. & H. in parv. car.35.* & alii in gloſſ. ad Roſenthal.

Contraria tamen apud Feudiſtas eſt magis recepta, ut ſcilicet ſubfeudatarium ſe offerentem ſervire, dominus recipere teneatur per text. *in d. §. ſi vero*, quem negatur eſſe antiquatum, ut plene probant Roſenthal. *cap.9. concl.49. num.6. per tot.* Altograd. *d. conſil.5. num.3.* qui cumulant multos, quibus addi poſſunt a Ponte *de poteſt. Proreg. tit. 3. §.3. num.8. & ſequentib.* Montan. *in l. Imperial. §. firmiter, num.56.* Mareſcott. *lib.1. var. cap.93. num.17. & 18.* de Mario. *in addit. ad deciſ.* Revertet. 522. *num.2.*

5 Et ſi quæ difficultas adeſſe poſſet, quoties agitur de facultate ea ſola juris diſpoſitione reſultante, eam tamen omnino ceſſare dicebant, ubi licentiæ legis accedit illa hominis, quæ latiorem effectum habere debet, quia lex permittit de alieno, homo vero permittit de ſuo, ac etiam, quia lex unum facit, nempe permittere, homo vero facit duo, nempe permittere, & approbare pro ſucceſſoribus. Camerar. *in d. l. Imper. d. car.7. in magnis, litt. T. & U. alias car.40. ad fin. in parv.* a Pont. *de poteſt. Proreg. dict. tit. 3. §.3. num.19.* Montan. *d. §. firmiter num.56.* Lanar. *in repet. §. ſi quis per triginta, num.66. & 67. Si de feudo defuncti militis*, & cæteri per Altograd. *d. conſil.5. num.4.*

Accedenta præſertim obſervantia individua in eodem feudo, quia plures ejus ſubfeudatarii continuarunt, & continuant in ſubfeudorum poſſeſſione poſt devolutionem; quod etiam prius ſub Clement. VIII. practicatum fuit in Ducatu Ferrariæ; ideoque dicebant, deterioris conditionis eſſe non debere illum, qui eſt de familia adeo benemerita feudatarii, in quo proinde facilius, ac rationabilius intrat æquitas, ſeu ratio text. *in l.1. §. permittitur, ff. de aqua quotid. & æſtiva*; ex qua plerique fundant ſubfeudatarii continuationem de jure debitam eſſe, præſertim Bald. *in cap. cæterum, nu.13. in fin. extr. de judiciis*, Alvarot. *in cap.1. §. ſi vero, num.4. qualiter olim feud. poter. alien.* Et eſt etiam ſenſus Iserniæ *in cap.1. quib. mod. feud. amitt. il 1. num.25. in fin. & melius, num.29.*

E converſo Camerales non negabant dictarum concluſionum veritatem in abſtracto, quia concurrentibus tribus requiſitis, de quibus ſupra, verius eſt, ſubinfeudandi facultatem de jure competere, & multo magis accedente expreſſa facultate per inveſtituram conceſſa. Aliqui tamen firmiter inſiſtebant ſuper Clauſula (*ſine præjudicio*) prædictæ facultati adjecta, quaſi quod Papæ concedentis ſenſus fuerit, reddere quidem actum ſubinfeudationis licitum, & impunitum, non tamen durabilem poſt finitum feudum, quia negari non poteſt, ex hujuſmodi prorogatione reſultare Domini præjudicium, ut late deducit Piſtor. *d. qu.44. num.10. & ſeq.* quod præjudicium Papa ſic præſervare voluit, Rot. *deciſ.305. num.8. & 9. part.11. recent.* præſertim, quia non videtur alius ſubeſſe caſus, in quo remaneat operativa dicta clauſula, alias inanis, & fatua, cum in eadem inveſtitura diſponatur, ſubinfeudationem fieri non poſſe de Civitatibus, & fortalitiis, ſive in potentiorem perſonam, in quibus circumſtantiis conſiderari poſſent majora Domini præjudicia. 6

Unde dicebant iidem Camerales, quod ſtant bene ſimul, tribui licentiam faciendi actum pro nullitate, & pœnis evitandis, & tamen jus Domini licentiam tribuentis remanere præſervatum in caſu devolutionis per dictam clauſulam, ut in terminis licentiæ hypothecandi, vel obligandi feudum, ut quoties adjectam habet dictam clauſulam, ita intelligi debeat, ut in caſu devolutionis, hypothecæ non durent, ſed evaneſcant, Afflict. *in cap.1. §. quid ergo, num.5. de Inveſtit. de re alien.* & cæteri apud Roſenthal. *c.9. concl.18. num.4. & ſeq.* Burſatt. *conſil.171. ex num.15.* Surd. *deciſ.286. per tot.* ubi Add. *ad deciſ.160. nu.5.* Cyriac. *controv.446. num.3. & ſeq.* 7

Verum iſtud motivum ita ſumptum, mihi, & aliquibus ex aliis aſſumptis ad ſcribendum pro Camera, prout etiam in diſcuſſione cauſæ, judicibus minus tutum videbatur, quia hujus clauſulæ virtus, & natura eſt operari in aliis, quam in expreſſis, de Ponte *conſ.15. num.7. & conſ. 55. num.56. lib.1.* Mart. *clauſul.138. num.3. & 9. part. 1.* Rot. *deciſ.549. num.10. par.5. tom.2. & deciſ.222. num.26. & 27. part.7. rec.* cum vere dicta clauſula potius adjici ſoleat ad excludendam allodialitatem, Roſenthal. *cap.10. concluſ.48. ſub num.31.* ſalvandamque feudi naturam, ut non recipiat alterationem, Marta *clauſul.67. num.3. par.2.* accedentibus aliis in reſpectu hujus clauſulæ deductis per Altograd. *d. conſ.5. num.31. & ſeq.* Et quod dicta clauſula non operetur, quin ſubinfeudatio facta de licentia Domini duret poſt extinctam lineam ſubinfeudantis, firmat Schrader. *par.8. cap.4. num.34. verſ. & hæc ſenten.* 8

Ponderabant iidem Camerales ceſſare ſecundum requiſitum, ut ſubinfeudatio fieret perſonæ ſimilis conditionis, ob longe diſparem conditionem perſonarum ſubinfeudantis, & ſubinfeodati, cum unus eſſet Princeps, alter vero privatus, ſed pariter hoc motivum non placuit, tanquam laborans æquivoco claro; diſparis enim conditionis objectum procedit in omnimoda totius feudi ſubinfeudatione, per quam feudatarius alterum loco ſui ponat, & in his terminis vere loquuntur Schrader. *par.8. cap.2. n.13. in fin.* aliique in hoc requiſito inſiſtentes, quia militant præjudicia conſiderata per Clar. *§. feudum, q.32. n.5.* & alios, non autem in iſtis minoribus ſubfeudis, quæ de modica parte feudi, ſeu de ipſius excadentiis fiunt, quia hæc non congruunt æqualibus, ſed inferioribus, & ſubvaſſallis fieri ſolent. Roſenthal. *cap.9. concl.44. num.5.* relat. ab Altograd. *d. conſ.5. num.42.* Rota *deciſ.143. num.8. & 9.* coram Ruyas. 9

Præſertim cum agatur de feudo Dignitatis, & ſuperioris ordinis cum Jure Principatus, cujus Majeſtati congruit habere Milites, & Vaſſallos, idcirco de natura pe-

culia-

Digitized by Google

culiari feudi ineſſe videtur facultas ſubinfeudandi, ac milites, & domicellos creandi, Giurb. *de ſucceſſ. feud.* §.1. *gloſſ.*5. *num.*40. unde terminorum clarus error videbatur, regulare velle facultatem feudorum inferiorum ſonantium in ſimplicem Baroniam, cum facultate feudorum Dignitatis ſonantium in Principatum, proindeque Doctores de prima ſpecie loquentes non bene alteri applicantur.

10 Aliqui ex Cameræ Defenſoribus admittentes concluſiones pro Actore deductas tanquam magis communes, & receptas, concorrentes etiam in ſupradictorum motivorum per Camerales deductorum rejectionem, credebant ſubinfeudationi obſtare Conſtitutionem 35. Pii V. per quam omnes infeudationes ſtricte prohibentur; prohibita enim infeudatione, prohibita etiam dicitur ſubinfeudatio, Giurb. *d.* §.1. *gloſſ.*5. *num.*35. *in fin.* & 39. Ex qua ratione, & ex ampliori alienationis prohibitione contenta in Conſtit. Regni incipiente, *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, prodiit in utriuſque Siciliæ Regnis concluſio, feudatariis prohibitam eſſe ſubinfeudationem, ut late probat Giurb. *de ſucceſſ. feud. d.* §.1. *gloſſ.*5. *num.*35. & 37. qui alios cumulat, & eſt concluſio receptiſſima.

Abſonum enim videtur, ut quod non eſt licitum Domino, & Superiori, licitum eſſe debeat Vaſſallo, & Inferiori, præſertim ubi agitur de ſubinfeudatione facta a 40. annis citra, cum eadem Conſtitutio §.2. *in fin.* expreſſe ſtatuat, bona devolvenda, ſequuta devolutione, ita Cameræ, & Sedi Apoſtolicæ incorporata cenſeri, perinde ac ſi per 40. annos eſſent jam per Cameram poſſeſſa; unde ſi per dictum tempus hujuſmodi Caſtra finguntur Cameræ incorporata, utique obſtat Bulla, quia eſt concedere jura per Dominum poſſeſſa.

11 Augebatur motivum ex regula text. *in d. l. lex Vectigali*, ut reſoluto jure dantis, reſolutum ſit jus accipientis, unde feudum per finem generationis totum libere reverſum dicitur ad Dominum, qui tamen ex æquitate recipere tenetur ſubfeudatarium, qui ei ſervire ſe offerat, itaut fingatur tanquam novus feudatarius, quaſi ex nova receptione, & tacita inveſtitura admiſſus, ut videtur eſſe ſenſus Bald. & aliorum, de quibus ſupra, & in ſpecie Roſenthal. *cap.*9. *concluſ.*49. *num.*9. *in fin.* ibi: *Jus ſubinfeudati, vel moriatur, vel id ita ad Dominum primum redeat, ut feudum ab eo habere queat*, & *in gloſſ. lit. B.* refert verba Frider. Schenk, quæ idem important.

12 Si igitur eſt tacita, & ficta inveſtitura, quæ nunc fit de novo, utique venit ſub prohibitione, quia prohibita infeudatione expreſſa, dicitur etiam prohibita tacita, vel ficta, Camerar. *in d. l. Imper. car.*8. *in magnis, lit. G.* & *I.* & *in parv. car.*44. & ſequuntur communi calculo feudiſtæ utriuſque Siciliæ, de quibus apud Giurb. *ubi ſupra*, & ex hoc reſultat, materiam ſubinfeudationis parum apud illos Doctores tractatam eſſe, ac etiam, quia eſſet ita prorogare primas inveſtituras ultra lineam in ea vocatam, quod eſt prohibitum per eandem Pianam Conſtitutionem ita paſſim intellectam, & receptam, juxta declarationem de ea factam ab Innocentio IX. de qua apud Fagnan. *in cap. ex parte, de feud. num.*34.

Sed neque iſtud motivum arriſit Judicibus, quinimmo neque pluribus ex ejuſdem Cameræ defenſoribus, tum ex regula generali, quod Piana Conſtitutio tanquam lex nova reſpiciat futura, non autem præterita, ideoque non tollat facultatem jam a Paulo III. conceſſam; tum quia cum agatur de nova lege exorbitanti, proindeque ſtricte intelligenda, capienda eſt in caſu vero, ubi ſcilicet vere, & proprie feuda Cameræ Apoſtolicæ incorporata, ab illa diſmembrantur, & aliis conceduntur, non autem, ubi agitur de infeudatione ficta, quoniam ſi hanc etiam prohibitio percuteret, ſequeretur, quod neque licentias de vendendo, vel alias transferendo Feuda, & Caſtra de uno in alterum, Papa concedere poſſet, cum in hujuſmodi differentibus bonis alienari prohibitis, & in libero commercio non exiſtentibus, translatio de uno in alium, ſequi non dicatur ex facto transferentis, ſed ex facto Principis licentiam, & aſſenſum concedentis, quem novus acquirens in directum auctorem agnoſcere dicitur, quia fingitur, feudatarium refutare feudum in manu Domini, & ab iſto per aſſenſum novæ inveſtituræ vim habentem denuo concedi, ut latius habetur in Mantuana feudi, *hoc tit.* & ſæpius in altero de Regalibus ad materiam Officiorum, & locorum Montium. Verum hæc reſponſio videbatur periculoſa, & non enervans objectum, cum ut ſupra, dictæ Conſtitutiones, non ſolum contineant prohibitionem omnino novæ infeudationis, ſed etiam prorogationis inveſtituræ ultra lineam vocatam, quæ ſolum durante alienationes durant, niſi feudum eſſet alias ea lege inveſtituræ alienabile, cum ea, quæ implicite continentur, non prohibeantur deduci ad actum explicitum, juxta dec. 1321. Seraphin. *num. final.*

13 Melior videbatur altera reſponſio, quod in his feudis majoribus, & dignitatis, quibus congrua, & connaturalis eſt ſubinfeudatio de Caſtris, Oppidis, & locis non conſpicuis, ad hoc ut feudatarius ſibi milites, & Domicellos pro feudi dignitate conſtituat, vere hujuſmodi ſubinfeudationes non dicantur importare feudi ſciſſuram, diviſionem, vel alienationem, cum ſtante omnimoda ſubvaſſallorum ſubjectione, feudum retineat ſuam naturam, & integritatem; ſed potius aſſimilandæ ſint conceſſionibus excadentiarum, de quibus Camerar. *in d. l. Imperial. car.*7. *in magnis, lit. L.* & *R. in parv. car.*37. & 39. Giurb. *de ſucceſſ. feud.* §.1. *gloſſ.*5. *num.*40. & *ſeqq.* & cæteri præſertim Regnicolæ, excadentiæ autem inter fructus feudi, eorumque perceptionem potius, quam inter ejuſdem alienationem, vel ſciſſuram computandæ ſunt, Roſenthal. *cap.*9. *concluſ.*44. *num.*11. & *concluſ.*48. *num.* 8. & 9. ideoque tanquam fructus jam percepti tempore habili durant utiam de tempore inhabili, adinſtar præſentati in vim juriſpatronatus annexi feudo, quia ſubſequuta devolutio non facit ceſſare jus præſentati, cum ſimilibus, & ſic difficultas intraret, quando ageretur de ſubinfeudatione ipſius feudi, ejuſque univerſitatis.

Satis etiam in hoc propoſito conſiderata fuit obſervantia generalis ſcilicet totius illius Orbis partis, ubi feudorum, ac ſubfeudorum materia eſt in uſu, individualis vero ejuſdem Sedis Apoſtolicæ, tam occaſione devolutionis Ducatus Ferrariæ, quam iſtius Urbinatis, dum ſubfeudatarii, & Domicelli, quos Duces ſibi tempore habili conſtituerunt, recepto ab eis novo fidelitatis juramento, continuarunt, & continuant; & merito, nam alias ex caſu hujuſmodi devolutionum, magnæ revolutiones, maximaque reſultarent inconvenientia, atque eſſet alias redarguere de delicto duos zelantiſſimos, ac doctos Pontifices, Clement. VIII. & Urban. VIII. ſubfeudatariorum perſeverantiam in dictis Ferrariæ, & Urbini Ducatibus expreſſe canonizantes.

14 Quare licet omnia ſupradicta motiva per Me, aliuſque pro Camera Scribentes acriter deducta fuerint (unde liquet quam periculoſa ſit auctoritas ſcribentium in conſiliis, & allegationibus, utpote cauſæ inſervientium) præcipuus tamen, ac ſolidus punctus, ſuper quo ex mea, & aliorum ſententia, dictum fuit eſſe principaliter inſiſtendum, & ad quem poſt primam cauſæ propoſitionem reſtricta fuit diſputatio, verſabatur in deficientia primi requiſiti, quod ſcilicet ſubinfeudatio fieret ſine fraude, quæ ineſſe dicitur, quoties actus explicatur per feudatarium caſte natum, vel in decrepita ætate conſtitutum, legitimo ſucceſſore caren- 15 tem, itaut imminere dicatur devolutio, ut erat in caſu, quia Dux decrepitæ ætatis, ac filiis deſperatus, imminentem devolutionem biennio antea jam agnoverat, juxta auctoritatem *gloſſ. Magiſtralis in cap.*1. §. *Sed etiam res, per quos fiat Inveſtitura*, quam communiter ſequuntur Feudiſtæ, præſertim Iſernia *ibid. num.*5. Bald. *num.*2. Alvarot. *num.*7. Capyc. *Inveſt. feud. verb. feudum dans. conl.*24. *declarat.*5. *ampl.*5. *limit.*1. *fol.*153. Piſtor. *dict. quæſt.*44. *nu.*5. Roſenthal. *cap.*9. *concluſ.*45. *num.*1. a Pont. *de poteſt. Proreg. tit.*7. *de aſſenſibus reg.* §.3. *n.*3. Joan. Andreas de Georg. *ad leg. Imperialem, cap.*6. *num.*3. & cæteri communiter abſque ſorſan contradicente, & quam reſpectu agnatorum indubitatam dicit de Marin. ad Reverter. *d. deciſ.*522. *num.*3.

Idemque ad litteram comprobat text. *in cap. unic. de alien. feud. in extraordinariis, tit.*37. ibi: *Et ſi in deſperatione filiorum fuerit, nulla ratione, nec qualibet modo dare poteſt, quæcumque ſi facta fuerint, nullius momenti erunt, & eo defuncto, omnia ad priorem dominum revertuntur.*

16 Et licet fuerit ſatis dubitatum, an illæ extravagantes ſint apochryphæ, legis auctoritatem non habentes, reſpondebatur tamen, magis communem Feudiſtarum eſſe, quod ſint authenticæ, ut conſtat ex deductis hinc inde per Surd. *conſil.*502. *num.*18. Menoch. *conſil.*65. *num.*19. præſertim illæ, quæ ſunt practicatæ, cum difficultas verſetur in non practicatis, ut per Jacobus. de Franch. *in cap.*1. §. *hoc autem, nu.*9. *de his, qui feud. dar. poſſ.* quodque ſaltem negari non poſſit, hunc textum ſatis attendendum eſſe tan- 17 quam auctoritatem Doctoralem, & Magiſtralem interpretativam dubiæ quæſtionis, Maſcard. *de Statut. concl.*11. *n.*12. & ſe-

& ſequentibus, Salgad. *in labyr. credit. par. 2. cap. 29. num.23. 26. & 34.* ubi alii, multo magis, dum non agitur de quæſtione, ſed de receptiſſima concluſione, quæ cum dicto textu conformat.

Non negabant Scribentes pro Actore dictam regulam vere incontroverſibilem, ſed duas conabantur deducere limitationes, unam nempe, quod fraus per gloſſam iſto caſu ponderata; utpote præſumpta, ex ſola præſumptione Juris reſultans, contrariis ſinceritatis, & bonæ fidei probationibus, ſeu præſumptionibus elidibilis eſſet; alteram, ut concluſio procedat in ſubinfeudandi facultate ex ſola juris diſpoſitione competente, non autem ubi expreſſe per dominum conceſſa ſuit.

18 Quod enim eſſet ſolum fraus præſumpta, ponderabant dictum Bald. *in d. §. ſed & res, ſub n.2.* ibi: *Et nota verbum gloſſa, quod ratione ſterilitatis præſumitur animi fraus*, & Iſernia *ſub n.5.* ibi: *Dicit gloſſa, quod præſumitur in fraudem facere*, cum quibus plerique alii pertranſeunt. Quodque contrariæ probationes, vel fortiores præſumptiones ex integritate facientis, aliiſque circumſtantiis reſultantes, ceſſare faciant hanc præſumptam fraudem, allegabant Ardizon. *de feud. par.1. cap.6. verſ. item præſumitur*, Frecc. *de ſubfeud. lib.3. differ.25.* paulo ante finem, a Pont. *de poteſtat. Proreg. tit.8. de refut. feud. §.4. num.6. 53. & 55.* Pariſ. *conſil.13. num.74. & ſequentib. & conſil.14. num. 39. lib.1.* Ruin. *conſ.213. num.3. & 10. lib.1.* Capyc. Latr. *deciſ. 534. num.17.* Giovagnon. *conſil.44. nu. 67. lib.2.* Molpheſ. *ad conſuetud. in addit. part. 3. quæſt. 1. num. 23. & ſeq. tom.2.* Capyc. *deciſ.85. num.2.*

Præſumptiones autem ſinceritatis, & bonæ fidei deducebantur ex optima vita, & timorata conſcientia Ducis, quod ponderatur per a Pont. *ubi ſup. num.15.* ex publicitate actus, ex parvitate materiæ, & ex rationabili motivo conſervandi in illis regionibus memoriam familiæ, unde propterea inferebatur ceſſare illam fraudem conſilii dolum redolentem, quam Scribentes pro Actore omnino requiri inculcabant.

19 Irrelevans tamen, parumque fundata judicata fuit hæc limitatio, per neminem feudiſtarum in hac ſpecie adhuc tradita, & merito; fraus enim in hac materia ad plures caſus, ſive effectus conſiderari ſolet. Unus eſt circa ſubſtantiam ipſius actus, an ſcilicet ſit vere talis, qualem feudatarius facere aſſerit; vel diverſus, ſub diverſo ſimulato nomine in fraudem confectus, quia nempe feudatarius volens, pretio mediante, feudum, vel ejus partem contra legis prohibitionem vendere, ſeu alias alienare, id ſub velato nomine ſubinfeudationis agat, & tunc quia dicitur fraus criminoſa, importans delictum poſitivum, ex quo reſultat, nedum infectio actus ab initio, ſed feudatarii punitio, ideo illa in dubio non præſumitur, & de facili, ſi quæ adeſt mala ſuſpicio, contrariis bonis præſumptionibus tollitur, & in his terminis loquitur Roſenthal. *cap.9. concl.44. num. 3.* in quo ſe fundat Altograd. *d. conſil.5. num.38.*

Alter caſus eſt circa præjudicium ex ſubinfeudatione, vel refutatione reſultans creditoribus, ad effectum, an intret, vel ne titulus, *De his quæ in fraud. cred.* & ſic ubi actus contineret commentum, ideoque redoleret etiam delictum, atque iſto etiam caſu, fraudis excluſio admittitur, & in his terminis loquitur Freccia *de ſubfeud. lib.3. differ. 25.*

Tertius eſt caſus circa leve præjudicium reſultans Domino ex refutatione facta per feudatarium morti proximum quoad relevium, & in his terminis loquitur a Ponte *de poteſtat. Proreg. tit. de refut. feud. §.4. ubi num. 15. & 16.* reſpondendo ad gloſſam, dicit eam procedere ob gravitatem præjudicii, ideoq; non applicari ad ſuum caſum, in quo leve præjudicium modicæ partis fructuum non de facili dictam præſumptionem admittit; unde potius hæc auctoritas retorquetur, quia fundatur in levitate materiæ.

Quartus eſt demum caſus noſter individuus, ubi ſcilicet agitur de ſubinfeudatione, per quam feudi integre devolutio Domino impediatur, & nullus ex allegatis percutit iſtos terminos, neque firmare audet hoc aſſumptum, ut
20 ſola bona præſumptio facientis, apta ſit facere hujuſmodi actum validum, & duraturum; cum enim non agatur de fraude ad effectum nullitatis expreſſæ, ſed tota vis conſiſtat in præjudicio, non dicitur hæc fraus conſilii, & mali animi, ſed fraus re ipſa, in qua non attenditur animus, vel qualitas facientis, ſed ipſum factum præjudiciale, ut ad litteram probant text. *in l. ſi quis cum alter 36. ff. de verb. oblig. & l. omnes 17. §. Lucius Titius, ff. quæ in fraud. credit.* & utrobique gloſſ. ubi Concordantes; nil enim intereſt tertii patientis præjudicium, an faciens bono, vel malo animo fuerit, & an rectam, vel malam conſcientiam habuerit; ſi actus utcumque geſtus ei cauſat damnum, & præjudicium, ut obſervat Bargal. *de dolo lib.6. reg.28. nu.1. & ſeqq. ubi cæteri.*

Suſpicata enim fraus cauſa fuit, ut induceretur legis diſpoſitio, quæ propterea, ceſſante ſuſpicione non ceſſat, Tiraquell. *ceſſ. cauſ. par.1. num.177. & limit.19. num.1.* ut habemus in materia teſtamentorum, in quibus ob fraudum, & falſitatum ſuſpicionem, lex induxit tantas ſolemnitates, quarum neceſſitas non ceſſat ob integritatem, & bonos mores eorum, ad quorum commodum cedunt, cum ſimilibus; & ſic qualitas deſperatæ ſucceſſionis, tanquam regulariter, & a communiter accidentibus de fraude ſuſpecta, cauſa eſt, ut privetur quis ea facultate, quæ alias competeret; ut exemplificari poteſt in Clerico, qui vivens liberam habet diſpoſitionem de bonis ex fructibus beneficiorum eccleſiaſticorum quæſitis, & tamen infirmus hujuſmodi facultate privatur, quamvis eſſet vir integerrimus, a quo fraudis ſuſpicio omnino abſit; ita pariter reſignationes factæ de tempore infirmitatis, vel ſenectutis, itant non ſuperſint 20. dies, dicuntur infectæ ex regula de viginti inducta ex fraudis ſuſpicione, quæ ceſſante, non per hoc ceſſat regula, locum habens etiam in Epiſcopis, & Cardinalibus, cum ſimilibus.

Et in ſpecialibus terminis feudorum, non ſolet, nec debet, quinimmo nec poteſt Rex in Regno Neapolitano, ubi feuda ſunt empticia, & hæreditaria, denegare aſſenſum feudatariis ſuper venditione feudorum, quæ propterea quodammodo dicuntur eſſe in commercio, ſed ſi feudatarius careat ſucceſſore, licite aſſenſus denegatur, vel conceſſus, dum habebat ſucceſſorem, ob iſtum poſtea deficientem non relevat, niſi certis caſibus, ut infra, quia tunc cenſetur alienatio fieri in fraudem imminentis devolutionis, & tamen ſi fraudem ceſſare conſtet, non per hoc aſſenſus conceditur.

Mirifice idem comprobat *ead. gloſſ. Magiſtralis in d. §. ſed etiam res*, dum exemplificando fraudem, tria ponit exempla, primum de caſte nato, ſecundum de ſene filiis deſperato, & tertium de illo, qui ex animo facit, ut fraudet, ergo fraus animi, & conſilii eſt diverſa a duobus caſibus præcedentibus, in quibus, ut dictum eſt, non attenditur animus, ſed ſpectatur effectus inde reſultans, qui eſſe videtur, ut feudatarius morti proximus diſponat de re, quæ non eſt ſua, ſed Domini, ac diſpoſitionis effectum vere conferet in tempus inhabile.

Et conferunt, quæ in jure habentur de uſufructuario non percipiente immaturos fructus in præjudicium proprietarii, de conductore non credente fructus probabiliter ſpectare debere ad locatorem, cum ſimilibus, in quibus non animus, ſed effectus, & præjudicium attenduntur, ideoque non fraus conſilii, ſed fraus re ipſa ſpectatur, alias falſa eſſet principalis concluſio, quia ſemper iſta feuda dignitatum retinentur per Principes, & Magnates, qui probi, & integerrimi præſumuntur, & eſſe ſolent, ac etiam, quia ubi intercedit fraus conſilii, fruſtratorium eſt attendere qualitatem ætatis, & carentiæ ſucceſſoris, cum ſubinfeudatio fraudolenta, ſemper ſit invalida, & pœnalis ab initio, etiamſi per juvenem, & filios habentem facta ſit.

Quo vero ad aliam limitationem pro Actore traditam, 21
ut ſcilicet concluſio non procedat, accedente facultate ſpeciali tradita per hominem, quæ largius, & benignius interpretanda eſt, quam illa legis, quia ille dat de ſuo, iſta vero de alieno, allegabatur ad ejus comprobationem auctoritas Iserniæ *in cap.1. Qui ſucceſſores teneantur, il 2. ex n. 6.* ubi ponendo caſum de feudatario non habente filios concedente ex facultate Domini feudum alteri filios habenti, dicit feudum non aperiri per mortem concedentis, ſed durare penes ſecundum recipientem, atque ad idem adducebantur Frecc. *de ſubfeud. lib.1. de origin. Baron. numer.52.* Liparul. ad Iſern. *in cap. Imperialem, num.4. verbo harede*, a Ponte *conſil.2. num.17. & ſequentib. lib.1.* Maurus jun. in addit. ad Maurum ſen. *allegat.18.* Rovit. *pragm.4. de feud. num.29.* addito etiam vulgari axiomate, conceſſionem hominis debere aliquid plus operari ultra Juris diſpoſitionem, ne inanis, & vacua remaneat.

Facilis autem viſa fuit hujus objecti ſolutio, tum ex regu- 22
la, Principis conceſſionem intelligendam eſſe, prout jus diſponit, & dictat, ut in terminis, ex Iſernia, & aliis, Freccia *lib.1. de origin. Baron. num.46. & 47.* a Pont. *de poteſt. Proreg. tit. de refut. §.5. n.16.* unde ſicut habens licentiam ex-

Digitized by Google

expreſſam ſubinfeudandi, non poteſt concedere inimico, vel inæquali, vel ſub diverſis conditionibus, Frecc. *ibid. num.*49. Camerar. *in cap. Imperialem, cart.*5. *in magnis, litt.G. alias car.*19. *in parvis*, ita neque in tempore, & ſtatu inhabili; tum ex alia regula, quod a qualibet conceſſione ſemper excepta cenſetur fraus, ad text. *in l. ſi pater* 12. *ff. quæ in fraud. credit.*

Ac demum ex altera regula, quamlibet conceſſionem intelligendam eſſe rebus in eodem ſtatu permanentibus, quibus ceſſantibus, dicitur deficere animus, ut ultra generalia plene congeſta per Adden. *ad deciſ.*522. *par.*4 *rec.tom.*3. *num.*5. in ſpecie facultatis diſponentis de feudo, a Pont. *de refut. feud. d.*§.5. *num.*15.*&* 24. *ubi n.*19. ita declarat dicta per eum *conſil.*2. *nu.*17. *lib.*1. ex ea optima, & viva ratione, quod Dominus cenſetur dediſſe facultatem feudatario diſponendi de ſuo, non de alieno, unde diſponendo, dum eſt morti proximus, vel alias devolutio imminet, diſponeret de alieno, non de ſuo, atque tali caſu ceſſat illa ratio incertitudinis, quæ unice tollit Domini præjudicium, quia ſcilicet incertum eſt, an ſubinfeudatus, potius quam ſubinfeudans debeat prius deficere, ideoque conferunt omnia ſimilia, quæ ſupra de Clerico diſponente de bonis, vel reſignante beneficium, ſeu de uſufructuario, & conductore dicta ſunt.

Ad auctoritates autem Iſerniæ, Frecciæ, Liparuli, Roviti, & aliorum, reſpondebam, illas procedere in licentia, ſeu facultate ſpeciali nominatim conceſſa individuali perſonæ, cujus qualitas nota erat Domino concedenti, qui ſciens, & volens videtur ſuper impedimento diſpenſare, ut in puncto Iſerniæ doctrinam ita explicant a Pont. *d.* §.5. *num.*15. & Fab. de Ann. *conſ.*129. *num.*85. *&* 86. ſive ubi in facultate habetur mentio ejus, cui eſt concedendum, quia tunc concedens videtur non minus contemplaſſe perſonam ſubinfeudantis, quam ſubinfeudati, qui propterea ſic directe a Domino recipere videtur, Montan. *ad l. Imperialem*, §. *firmiter*, *num.*55. *&* 56.

23 Ultra quod opinionem Liparuli, Camerar. & Roviti firmantium, aſſenſum conceſſum feudatario ſucceſſorem habenti, adhuc ſuffragari illo ceſſante, quoties in perſonam expreſſam fit alienatio, neque tutam videri inſinuabam, cum adoleſcens magna Neapolitana Tribunalia practicando, ſæpius a verſatis feudiſtis audierim, contrariam Frecciæ opinionem eſſe receptam.

Et ad axioma, quod conceſſio hominis debet aliquid operari ultra legis conceſſionem, dicebam, facultatem in Inveſtitura contentam ſatis eſſe operativam, tum quia attento eo tempore, non erat ita certum inter feudiſtas, an jura concedentia facultatem ſubinfeudandi, eſſent, vel ne antiquata per novam legem Friderici *in cap. Imperialem*, ideoque hanc dubitationem ſuſtulit, unde ceſſat argumentum ſuperfluitatis, quod tanquam leve per quamcumque modicam operationem, etiam majoris declarationis tollitur, Otthob. *deciſ.*244. *num* 21. *cum ſeqq.*

24 Tum clarius, quia ſtante præcedenti expreſſa prohibitione alienationis, vel diviſionis in eadem inveſtitura contenta, niſi aliud fuiſſet expreſſum, ſublata etiam fuiſſet facultas ſubinfeudandi alias de jure competens, Bald. *in cap.*1. §. *Preterea, n.*3. *de Capit. Conradi*, quem ſequuntur communiter feudiſtæ cumulati per Schrader. *par.*8. *cap.*2. *n.*20. *&* 21. Giurb. *de ſucceſſ. feud.* §.1. *gloſſ.*5. *num.*31.

25 Unde ob magis amplam alienandi prohibitionem contentam in Conſtitutione incipien. *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, prodiit in utriuſque Siciliæ Regnis receptiſſima concluſio prohibitæ facultatis ſubinfeudandi, ut ſupra, igitur ſatis dicta conceſſio operatur, removendo obſtaculum, ideoque verba Inveſtituræ non ſunt inductiva novæ facultatis, neque ampliativa legalis diſpoſitionis, ſed tantum modificativa præcedentis generalis prohibitionis, ſeu per remotionem obſtaculi reductiva ad Juris diſpoſitionem, quod bene in concordia inita cum Sede Apoſtolica de anno 1624. declaratum fuit, dum circa ſubinfeudationes conventum eſt *ſervari debere Juris diſpoſitionem*.

Dicebatur etiam pro Actore, principalem concluſionem deductam ex *gloſſ. in* §. *ſed & rei*, procedere reſpectu agnati, non autem Domini, ex auctoritate Jacobini, Alvarotti, & aliorum, quos poſt hæc diſputata congeſſit de Marin. (tunc fere auctor motivi) *in addit.* ad Reverter. *d. deciſ.*522. *num.*3. ſed omnino irrelevans motivum judicatum fuit, tum quia text. *in cap. unico de alien. feud.* in extraordinariis loquitur expreſſe de Domino, tum quia feudiſtæ indefinite ſtatuunt concluſionem; & clarius, quia in omnibus eadem ratio militat, quinimmo fortior in Domino ex ſupra ponderatis de Clerico uſufructuario, conductore, & ſimilibus; neque videtur, quomodo reſpectu agnatorum ſit practicabilis caſus gloſſæ, dum ſuppoſitis agnatis ſupponitur ſucceſſor, qui ex regulari natura feudorum, ut ſine pacti, & providentiæ, veniunt ſemper jure ſuo, itaut nihil referat, an ſit deſcendens, vel tranſverſalis, ergo non eſt caſus gloſſæ, in quo ſupponitur carentia ſucceſſoris.

Dicebant etiam Camerales, quod ubi ſenex de filiis deſperatus ſubinfeudat juvenem filios habentem, vel ad eorum procreationem aptum, non dicitur ſubinfeudare perſonam æqualis conditionis, ideoque deficit ultimum requiſitum, ob cujus defectum nullitas actus remanet inevitabilis, cum ceſſet illa incertitudo, quæ unice ſalvat Domini præjudicium, unde ſemper firmum remanet, quod ita feudatarius non dat de ſuo, ſed de eo, quod eſt Domini, conferendo in effectu ſuam largitionem in tempus inhabile, quo ipſe non eſt amplius Dominus, & poſſeſſor, & in Domini ſupplantationem.

Quod tamen Ego, ad veritatem reflectendo, dicebam in congreſſibus Advocatorum deſuper habitis, eſſe intelligendum cum diſtinctione; aut enim agitur de Caſtris, membris, vel bonis, quæ de ſui natura non ſolent ſemper ſubinfeudari, ſed per ipſum feudatarium cum feudi corpore retineri, prout ſunt Caſtra, de quibus agitur; & bene procedunt ſupradicta, quia revera eſſet ſupplantare Dominum, ac facere fraudem imminenti devolutioni; aut vero agitur de illis Caſtris, vel bonis, quæ de ſui natura ſolent ſemper remanere penes ſubvaſſallos, itaut, quando per unius mortem vacant, alteri concedi ſoleant, & tunc vere, & proprie ſunt excadentiæ, quæ non dicuntur tangere corpus feudi, ſed dicuntur fructus maturantes, quos feudatarius ſenex, & de ſucceſſione deſperatus non debet eſſe prohibitus percipere, eo modo quo ſi vacaret Beneficium de Jurepatronatus feudi, non prohiberetur Feudatarius ſenex, & ſucceſſore carens facere præſentationem, cum ſimilibus, quia eſt fructus maturans ejus tempore, prohibitio autem procedit in perceptione illius fructus, qui ſuo tempore non maturat, vel in corroſione, & diminutione rei in ſubſtantia, prout eſt in primo caſu, in quo permittitur de tempore habili ſubinfeudatio ob incertitudinem, quæ ceſſare facit præjudicium certum.

Ponderabatur demum ingenioſe pro parte Actoris illa pars Inveſtituræ, in qua etiam Cardinales, & Epiſcopi ad Ducatus ſucceſſionem habilitantur, quaſi quod Papa conſideraverit caſum Feudatarii de ſucceſſore deſperati, qualis eſt Epiſcopus in Sacris Ordinibus præſupponendus, & tamen ſubinfeudandi facultatem iſtis conceſſit; ſed omnino levis, ac irrelevans ponderatio credita fuit, quia non concludit de neceſſitate Epiſcopum, vel Cardinalem eſſe ſucceſſore carentem, cum filios, & deſcendentes ante Epiſcopatum, vel Clericatum ex prædefuncta Uxore legitime ſuſceptos habere potuerit, ut viſum fuit de Cardinali Sfondrato, qui fuit pater Gregorii XIV. ac noſtris temporibus de Cardinalibus Trivultio, de Albiziis, Balneo, & aliis; ſive quod alios agnatos tranſverſales, & de lineis non admiſſis haberet legitimos ſucceſſores, unde propterea caſus iſte conſideratus videtur ſuis terminis retentis, ac juxta juris diſpoſitionem.

Et ex his per Cameram, cauſa non ſemel propoſita, & mature diſcuſſa, contra ſubinfeudationem judicatum fuit, meo judicio ſatis juſte, & fundate.

S U M M A R I U M.

1 *DE ſtatu cauſæ.*
2 *Quod etiam ſenex poſſit generare filios.*
3 *De diſtinctione inter fraudem conſilii, & fraudem prejudicii.*
4 *De alia diſtinctione inter conditionem ſuſpenſivam, & reſolutivam, ſeu modalem.*
5 *Actus factus cum uno præſuppoſito, corruit, eo præſuppoſito ceſſante.*
6 *Qualis impotentia habendi ſucceſſorem attendatur.*
7 *Quod in hac materia ſubinfeudationis procedi debeat cum diſtinctione caſuum.*
8 *Qualis ſit ſubinfeudatio propria, de qua egunt antiqui feudiſtæ.*
9 *Quod non ſit in uſu iſta ſpecies ſubinfeudationis.*
10 *De alia ſpecie ſubfeudi, ut ſubinfeudans aliquid retineat.*
11 *Et pariter iſta ſpecies non eſt in uſu ſine aſſenſu.*

12 *De ſubfeudis impropriis, quæ ſapiant potius allodialitatem in excadentiis.*
13 *Quod iſta ſubfeuda dicantur eſſe in fructu.*
14 *Et quod in hac ſpecie non attendatur fraus præſumpta, de qua num. 3.*
15 *Et non intrat Bulla Pii V. de non infeudando.*
16 *Qualis ſit proprie caſus ſubinfeudationis, in qua intrat ratio fraudis in eo, qui deſperatus eſt de ſucceſſore.*
17 *Et quod in eo intret Bulla Pii V.*
18 *De errore modernorum circa collectiones doctrinarum.*
19 *De quæſtione, an devoluto feudo devolvantur ſubfeuda.*
20 *De clauſula*, ſine præjudicio, *vel alia* ſalvo jure, *appoſita in aſſenſu quid operetur.*
21 *An leges feudales attendi debeant, & quomodo in Statu Eccleſiaſtico in illius feudis.*
22 *De fraude præſumpta in inveſtituris abuſivis de feudo adhuc pleno.*
23 *De infeudatione locorum habentium privilegium ut non poſſint infeudari.*

ANNOT. AD DISC. I.

1 REmanet iſta cauſa in eodem ſtatu, neque ulteriorem proſecutionem habuit, quamvis enim initio Pontificatus Clementis Noni ſucceſſoris Alexandri Septimi, ſub quo illa diſputata fuit, Actor, vel ipſo defuncto, ejus filii obtinuiſſent iterum audiri, novamque diſputationem præparaſſent, communicando, juxta ſtylum, anticipate Miniſtris Cameralibus informationes facti, & juris, ut pro eorundem Cameralium commoditate reſponſiones parati poſſent, cum in hoc præſertim conſiſtat privilegium fiſci in litibus, quas habet cum privatis; attamen (incertum eſt ex quo motivo) ab ulteriori proſecutione deſtiterunt.

In his itaque novis informationibus in ſubſtantia continebantur eadem fundamenta, quæ in prioribus diſputationibus deducta fuerunt; atque Scribentes ſe reſtringendo ad ſolum punctum (in quo vere nodus cauſæ conſiſtebat) invalidæ ſubinfeudationis, ob fraudem a lege præſumptam ex imminentia devolutionis, in duobus potiſſime inſiſtebant; Primo nempe in excluſione præſumptionis fraudis, tam ratione notoriæ integritatis, ac religionis ſubinfeudantis, quam etiam ratione juſtæ cauſæ, quæ illum impulit ad id agendum, ut adeo grata memoria hujus familiæ apud illos ſubditos conſervaretur.

Et ſecundo aliqui ingenioſe ponderabant, quod neque dici poterat, ut verificaretur præſuppoſitum certæ, ac imminentis devolutionis, ob deſperatum ſucceſſorem, dum
2 reaſſumendo collecta per Narbon. *in tract. de ætat. ann. ſexageſ. q. 4.* & Rot. apud Merlin. *deciſ. 229. in fin. repetit. deciſ. 20. par. 5. rec.* probare conabantur, quod etiam ſanes ſeptuagenarii, & ultra, filios procreare poſſent, cum in hoc differant viri a mulieribus, deducendo non ſolum exempla antiqua a Scriptoribus relata, ſed etiam aliqua moderna, & de præſenti in ipſamet Urbe, quod ſeptuagenarii habentes uxorem etiam ſenem, iſta defuncta, aliam juvenem duxerunt, & filios procrearunt, ut præſertim ſequutum eſt in eodem Duce Jovii Hieronymo Matthæjo, qui hodiernum Ducem procreavit.

Occaſione autem congreſſus habiti per Camerales pro hujus novæ diſputationis præparatione, de præmiſſis diſ-
3 currendo, quatenus pertinet ad primum fundamentum bonæ fidei pro excluſione præſumptæ fraudis; denuo reflectendo ad jam deducta in diſcurſo, in ſenſu ſolius veritatis, credebam, quod ea ſubſiſterent, quod ſcilicet iſta non ſit fraus conſilii, ſeu criminoſa deſideranda in ſingulis caſibus, & in perſonis individuis facientibus actum, ſed ſit illa fraus, quæ dicitur præjudicii, ſeu re ipſa generaliter per legem inducta, ex ſola ratione ſtatus, in quo reperiatur ille, qui actum gerit, juxta jam adducta exempla, quodque vere, & proprie actus irritatio non proveniat directe a fraude, juxta ea, quæ habemus in materia litigioſi, vel in materia edicti *de his, quæ in fraudem creditorum, &c.* cum ſimilibus, in quibus recte procedit, ut ſola juris præſumptio tolli poſſit per contrariam probationem, etiam præſumptam, & elicitam ex fortioribus præſumptionibus, ſed quod potius proveniat a defectu poteſtatis, quam lex iſto caſu neget, vel auferat; quaſi quod illa ſubinfeudandi licentia, quam lex, vel homo feudatario concedit, iſtam ſub ſe habeat implicitam conditionem a lege ſubintellectam, dummodo ſcilicet actus fiat tempore habili, non autem quando ſit veriſimiliter de prole deſperatus, ac propterea immineat devolutio, adeout dicatur potius defectus conditionis ſuſpenſivæ, impedientis ne actus fiat, & 4
ne jus ſubinfeudato quæratur, non autem, ut ſit conditio reſolutiva, quæ irritet actum jam perfectum, tanquam per ſpeciem privationis juris quæſiti juxta diſtinctionem inter conditionem, per quam impeditur jus quærendum, & modum, per quem tollatur jus quæſitum, de qua plene *ſub tit. de fideicom. diſc. 154. & diſc. 73. de teſtam. atque diſc. 70. de benef.*

In primo enim caſu conditionis non requiritur fraus, vel malitia, ſed ſufficit ipſum factum, ex deductis locis proxime citatis, ideoque in hoc propoſito iſtud vocabulum fraudis adhibetur per quendam improprium modum loquendi, ad explicandam rationem, quæ generaliter impulit legem, ad adjiciendam, vel ad ſubintelligendam iſtam conditionem, per quam auferatur poteſtas, ſive quod illa habeatur pro non attributa.

Quo vero ad aliud fundamentum metaphyſicæ poſſibilitatis procreandi filios, ponderabam reſponderi poſſe, quod motivum forſan aliquam haberet ſubſiſtentiam, quando imminentia devolutionis, atque deſperatio ſucceſſoris deduceretur ex ſola præſumptione juris, ratione gravis ætatis; ſecus autem in hac facti ſpecie, quod idem feudatarius, juxta facti ſeriem in diſcurſu recenſitam, jam agnoverat imminentem devolutionem, atque per concordiam ſe exauctoraverat, ac propterea verſabamur in terminis fortioribus ex circumſtantiis facti.

Verum, reflectendo ad veritatem, reſponſio non ſatisfaciebat, quoniam dicta declaratio facta fuit ob præſuppoſitum, quod tunc feudatarius habebat, rebus in eo ſtatu permanentibus, & quatenus caſus alias non præberet, ac 5
propterea ſi de facto poſtmodum aliam juvenem fœcundam uxorem ducendo, prolem legitimam ſuſcepiſſet, juxta ſuperius recenſitum caſum, quem noſtra ætate in Urbe praxis docuit, utique devolutioni locus non eſſet, dictaque concordia, ſeu declaratio evanuiſſet, tanquam ex cauſa data, ſeu ex falſo præſuppoſito; adinſtar eorum, quæ in fortioribus terminis habentur *ſub tit. de donat. diſc. 20.* ad materiam text. *in l. ſi unquam, Cod. de revoc. donat.* ut ſcilicet, quamvis dicti textus diſpoſitio ſuper reſolutione donationis ob ſupervenientiam filiorum ceſſet, quando diſpoſitioni dictæ legis fuerit renunciatum, ejuſque mentio habita ſit, adhuc tamen locum habeat ob immutatum rerum ſtatum, ac ceſſatum præſuppoſitum, quod donator tunc in animo habebat, quia nempe haberet uxorem ſterilem, ac propterea juſtum haberet motivum ſe opinandi deſperatum de filiorum procreatione, renunciando diſpoſitioni dicti textus, tanquam cum eo effectum non ſortituri, adeout dici valeat, quod fuerit renunciatio eorum, quæ haberi non poſſunt. Et per conſequens non obſtat, ſi caſus præbeat, ut mutata uxore, inſperatarum filiorum procreatio ſequeretur, ex ibi deductis.

Solidior autem videbatur reſponſio, quod ad hunc effectum per leges feudales, vel per feudiſtarum traditiones, 6
de quibus in diſcurſu, non deſideratur phyſica negatio potentiæ, adeout excludat contrariam poſſibilitatem, ſed ſufficiat deſperatio veriſimilis, ſive impotentia moralis, dum tam in iſta materia feudali ad hunc effectum, quam etiam in materia fideicommiſſaria, & in aliis, ex communi, ac recepto omnium ſenſu, de legitima, & naturali prole deſperati reputantur religioſi ſolemniter profeſſi, ac etiam clerici ſæculares conſtituti in ſacris, quamvis alias ad id eſſent naturaliter habiles, & tamen etiam in illis verificatur phyſica poſſibilitas, ob diſpenſationem Apoſtolicam, cum ſimilibus; potiſſime ubi jam veriſimile per eventum comprobatum fuit eſſe verum.

Præterea ad clarius elucidanda æquivoca in hac materia ſubinfeudationis, tam de jure communi feudorum, quam 7
in hoc Principatu ex Bulla S. Pii V. de non infeudando, cum quibus tam in primis diſputationibus, quam etiam in his præparationibus procedi videbatur per Scribentes hinc inde, ex conſueto errore (qui eſt æquivocorum fœcunda mater) procedendi cum generalitatibus, atque majorum traditiones accipiendo in ſola littera in quibuſcumque caſibus, non reflectendo ad illorum diſtinctionem; advertebam, quod in hac materia ſubinfeudationis reflectendum eſt ad plures illarum ſpecies inſinuatas ſupra *diſc. 7.* ita plures caſus conſtituendo.

Primus enim caſus eſt in illa pura, & omnimoda ſubinfeudatione, quæ adinſtar ſubemphyteuticationis, vel 8
ſublocationis noſtrorum temporum, antiquis temporibus fiebat de toto feudo, per quandam ceſſionem ſui juris alteri, illum ſubrogando, vel ponendo in locum ſuum, nihilo

pro

pro ſe reſervato, adeout ſubinfeudans exiret omnino de ſcena; Et tunc proprie intrat quæſtio, de qua in diſcurſu, an ſcilicet leges feudales, quæ id permittunt, ſint authenticæ necne, ac etiam alia quæſtio, an eædem leges feudales, admittando illas eſſe authenticas, ſint antiquatæ, vel correctæ per legem Friderici *in cap. Imperialem*, *&c.* Iſtoque caſu opinio, quæ concedit feudatario iſtam facultatem ſubinfeudandi, deſiderat concurſum trium requiſitorum, illius præſertim, ut fiat perſonæ æqualis conditionis, & eum eiſdem legibus, & conditionibus ad illum effectum, ne fiat potentiori, ob difficultatem obtinendi ſervitium, & fidelitatem, & ob alias difficultates in caſu devolutionis; & e converſo, ne fiat pauperiori ob eandem difficultatem obtinendi ſervitium reale, vel perſonale, ſive etiam ob deterinrationem, quæ in feudo contingere ſolet; & ſic deſideratur æqualitas, ut præſervatur omne Domini præjudicium, adeout nil ſua interſit mutari perſonam feudatarii, ut etiam deſideratur, ut fiat de toto feudo, nihilo ſubinfeudanti reſervato, ne inde ſequatur feudi diviſio; ac etiam deſideratur, ut gratis fiat, ne alias ita ſequatur prohibita venditio, vel alia prohibita alienatio, ſub hoc ſubinfeudationis pellio occultata.

9 Verum evidens videtur aliquorum æquivocum applicandi modernis ſubfeudorum ſpeciebus, juxta præſentia controverſiæ caſum, ea quæ per antiqua jura feudalia, vel per antiquos feudiſtas, in hac ſpecie ſubfeudi dicuntur, cum ſint termini diverſiſſimi; ſiquidem in propriis, & rectis feudis Civitatum, Oppidorum, & Caſtrorum cum juriſdictione, & imperio, & quæ proprie conſtituunt Barones, iſta uſus omnimodæ ſubinfeudationis amplius non datur, atque fabuloſum eſſet aſſumptum, ut ſine conſenſu Domini infeudantis, qui juxta hodiernum rerum ſtatum, frequentius eſt præſupponendus Princeps ſupremus, licitum ſit id gerere, quodque Dominus ignarus, vel invitus, teneatur alium feudatarium, ſeu vaſſallum recipere, & per conſequens ideales remaneot quæſtiones prædictæ a noſtris majoribus diſputatæ.

10 Alter caſus eſt illius ſubinfeudationis, quæ fiat quidem de integro feudo, omnibuſque juribus, ponendo alterum in ſuum locum, aliquo tamen jure ſibi reſervato, ac propterea ille, qui facit ſubinfeudationem, adhuc remaneat Domini directi vaſſallus, & feudatarius, ipſeque efficiatur Dominus ſubalternus ſubinfeudati, qui ipſum immediatum, non autem mediatum agnoſcit in Dominum, juxta diſtinctionem, de qua *d. diſc. 7. & diſc. 59.*

Sed pariter in feudis rectis, & propriis, ut ſupra, fabulæ ſpeciem redolet dari in praxi illum caſum, ut ſine conſenſu Domini id agere liceat, dum in hoc ſæculo currenti, ac etiam in proxime decurſo, in noſtra Italia, aliqua deſuper vidimus exempla in feudis Senarum, & Plumbini, de quibus *d. diſc. 59. & in aliis ibi proximis*, *& diſc. 54.* non ſolum cum expreſſo aſſenſu, ſed etiam (ſaltem reſpectu Plumbini) cum obligatione feudatarii ſubinfeudandi perſonam ab ipſo infeudante nominandam; atque in hujuſmodi ſubinfeudationibus praxis docuit, nullum ex tribus requiſitis prædictis ſervatum fuiſſe; ſiquidem (exemplificando in eodem recentiori feudo Plumbini) non fuit quidem ſervatum primum requiſitum ſubinfeudandi integrum feudum, nihil pro ſe retinendo; dum Rex feudatarius, qui ſubinfeudationem fecit, pro ſe retinuit altum dominium ſubalternum, ſive illam majorem ſupremitatem, quæ vulgo dicitur *Sovranità*, nec non jus devolutionis, atque jus muniendi arces, ſive ut vulgo dicitur, *jus Præſidiorum*. Minuſque alterum, ut gratis fieret, cum potius proceſſum fuerit per viam conceſſionis feudi emptitii, ſolvendo Imperatori pro nominatione duodecim centena millia florenorum Rheni ſub nomine laudemii, & Regi pro ſubinfeudatione ſcuta circiter centum mille.

Et demum neque tertium, ut fieret perſonæ æqualis conditionis, cum feudatarius eſſet potentiſſimus Rex, & Monarcha, ſubinfeudatus autem ſimplex Baro; quinimmo
11 potius abhorretur ſubinfeudatio perſonæ æqualis potentiæ, vel etiam minoris, quæ ſit de ſphæra Principum, cum ſimilibus exemplis, quæ dari poſſent: ergo palpatur manibus ſimplicitas modernorum, quos elaborate colligere profeſſus eſt in iſta cauſa Altograd. *conſil. 5. lib. 2.* adhibendo noſtris temporibus in feudis rectis, & propriis Civitatum, Oppidorum, & Caſtrorum cum imperio, juriſdictione, & vaſſallis, ea quæ per antiquos feudiſtas in hac materia ſubinfeudationis traduntur.

12 Tertius eſt caſus illorum ſubfeudorum, quæ concedi ſolent etiam per feudatarios ſubditos, & mere ſubordinatos, de aliquibus prædiis, vel petiis terræ ſubinfeudari, & concedi ſolitis, & quæ veniunt ſub nomine excadentiarum, atque in Regno Neapolitano nuncupentur feuda plana, & de tabula, juxta diverſas ſpecies diſtinctas *d. diſc. 7.* Et pariter fabuloſum videtur hodie hujuſmodi ſubfeudis applicare antiquas leges, vel conſuetudines feudales, vel antiquorum feudiſtarum traditiones, cum iſtis adaptetur terminus ſubfeudi, per quendam improprium uſum loquendi, ſed revera nihil habent feudalitatis, niſi aliquam imaginem remotam; neque in eis verificantur dicta tria requiſita, dum non eſt ſubinfeudatio de toto feudo, neque fit perſonæ æqualis conditionis, quoniam frequentius fieri ſolet perſonis privatis, & propriis ſubditis; ac etiam pretio mediante ſub nomine laudemii, vel intraturæ, in quo conſiſtere videtur totum, vel majus Domini emolumentum, juxta ea, quæ habentur in materia emphyteutica, *ſub tit. de emphyt.* in Abbatiis Farſen. & Nonantulan. & in Eccleſiis Status Urbini, ac aliis comprehenſis ſub Bonifaciana, cum ſimilibus ibi enunciatis.

Iſto autem caſu, hujuſmodi jus ſubinfeudandi dicitur eſſe in fructu tanquam per ſpeciem juris præſentandi, vel nominandi ad beneficia de jure patronatus quando caſus vacationis contingat, & per conſequens in hac ſpecie ſubfeudi, intrare non videntur ea, quæ habentur circa dictam fraudis præſumptionem reſultantem ab imminentia devolutionis, quoties jure feudatarii adhuc durante, citra fraudem, & affectationem ſupplantandi Dominum, ſequatur caſus devolutionis hujuſmodi excadentiarum, quoniam ſicuti feudatarius ſenex, vel alias de ſucceſſione deſperatus, non prohibetur percipere omnes fructus, etiam inſolitos, quos, ſuo jure durante, natura, vel fortuna producat, ac etiam non prohibetur facere præſentationes, vel nominationes in beneficiis de jurepatronatus, quod ſit annexum feudo, ita non prohibetur facere conceſſiones hujuſmodi ſubfeudorum, & excadentiarum, quando caſus vacationis ſequatur, dum punctus eſt in fraude, vel in affectatione ſupplantandi Dominum, atque ad hunc effectum advertebam, quod in hac materia intrarent ea, quæ dicebantur per Scribentes in contrarium ſuper qualitate fraudis conſilii. 13 14

Ad inſtar eorum, quæ habentur *ſub tit. de Regalibus diſc. 78. cum ſeqq.* in Appaltatoribus gabellarum, & Dohanarum, ſuper iis, quæ gerantur circa finem Appaltus, *& ſub tit. de locat. & conduct. diſc. 24.* ſuper locationibus, quæ fiunt per hæredem gravatum, & fideicommiſſarium, imminente reſtitutione fideicommiſſi, cum ſimilibus: ſed pariter omnia ea, quæ hanc ſubfeudi ſpeciem percutiunt, 15 penitus extranea ſunt a caſu præſentis quæſtionis; iſtoque caſu neque intrat prohibitio Pianæ Conſtitutionis, quia revera non eſt infeudare, juxta ponderationes, de quibus *hoc eod. tit. diſc. 61.* cum revera non tangatur ſubſtantia feudi, ut etiam infra *diſc. 128. & in aliis*.

Quartus demum eſt proprius, ac præciſus noſtræ quæſtionis caſus, ubi ſcilicet agitur de feudo regali veræ dignitatis redolente ſupremum Principatum, cum regalibus etiam majoribus, ut exemplificando in noſtra Italia ſunt Regnum Neapolitanum, & Ducatus Mediolani, Mutinæ, & Regii, Parmæ, & Placentiæ, ac Senarum, & erant etiam iſte Ducatus Urbini, & alter Ferrariæ, ac propterea pro feudi, vel Principatus dignitate congruat, ut ipſe feudatarius poſſit cum conceſſionibus Oppidorum, & Caſtrorum, ſibi conſtituere Barones, & milites, vel nobiles primi ordinis magnatitii in ſuo Principatu; & iſta eſt licita ſubinfeudatio etiam ſine conceſſione expreſſa, tanquam connaturalis feudo, quod proinde ſciſſuram, vel diviſionem pati non dicitur ob omnimodam ſubjectionem, & dependentiam; ſed pariter in hac ſpecie non verificantur dicta tria requiſita: non quidem primum de toto feudo cum eiſdem legibus, cum fiat de parte, vel membro non notabili, ideoque fieri non poſſit de Civitatibus, vel fortalitiis, ac etiam fiat ſub diverſa natura; minuſque ſecundum, ut fiat gratis, dum communis praxis doceat contrarium, cum ſint conceſſiones venales; neque tertium, dum non fiunt æqualibus, ſed ſubditis, & inferioribus; & per conſequens omnino extranea ſunt ea, quæ per antiquos feudiſtas dicuntur, totumque reſtringitur ad prædictam rationem ſupplantationis Domini devolutione imminente, ita ſibi conſtituendo Barones, & feudatarios in tempore inhabili, & pro quando non erit amplius Dominus, nec feudatarius, juxta rationes, de quibus *d. diſc. 78. & ſeqq. de Regal.* 16

Atque hinc ſequitur, ut recta congruant ea, quæ in diſcurſu habentur circa obſtantiam Pianæ Conſtitutionis, dum in effectu eſſet conſtituere feudatarios de novis in Statu Ec- 17

tu Eccleſiaſtico immediato, atque dare, ut ſubditus, qui nullum jus pro tempore futuro eſt habiturus faciat id, quod facere non poteſt, vel non ſolet ipſe Pontifex Dominus directus.

18 Hinc proinde ad evidentiam edocemur, quam magna ſit toties inculcata modernorum pragmaticorum, vel collectorum ineptia, procedendi in ſola littera doctrinarum, ſeu in eis conſtituendo vim, aut eruditionem oſtentandi cum earum numero, & collectionibus, non diſtinguendo caſus, & tempora, neque reflectendo ad congruam applicationem, ex facti qualitate, & circumſtantiis regulandam; qui etenim in ſola ſuperficie videbunt *d. conſil.* 5. Altogr. *lib.* 2. editum ad hujus cauſæ opportunitatem favore Actoris, opinabuntur illud eſſe doctum, maturum, & elaboratum reſponſum, tractando de materia ex profeſſo, & tamen qui bene & intus examinabunt materiam, comperient, quod eſt ſaccus plenus palea, ita confectus ad cauſæ opportunitatem, ad quam alioquin doctus, ſummeque conſiderandus Auctor ſcripſit, ideoque eſt quidem conſiderabilis Artifex, ſed non eſt conſiderabile opus ex defectu materiæ; iſteque eſt error quotidianus tot æquivocorum productivus, deferendi auctoritatibus Collectorum, vel Conſulentium, ad diſtinctiones caſuum, eorumque circumſtantias non reflectendo.

19 Stante autem diſtinctione prædicta, ſequitur erroneum pariter eſſe diſputare generaliter, & in abſtracto quæſtionem, de qua *in hoc diſcurſu, ac etiam diſc.* 40. an ſcilicet devoluto feudo, devolvantur ſubfeuda, atque doctrinas præſertim antiquorum, ad hanc rem applicare, cum revera dicta quæſtio percutiat primum, vel ſecundum caſum, de quibus hodie inanis labor eſt agere, ut ſupra; in aliis autem poſterioribus caſibus intrat dilemma, quod aut actus ſubinfeudationis eſt validus, aut non; ſi non eſt validus ab initio, & in ſubſtantia, tunc fruſtra de hoc diſputatur, cum nullum, & nihil pariſicentur: & ſi eſt validus, tunc ea etiam pariter eſt quæſtio, dum iſtæ ſpecies ſubfeudi conſiderantur potius tanquam fructus adinſtar præſentationis factæ per poſſeſſorem, cujus effectus tanquam conſummatus non ceſſat, ceſſante cauſa poſtmodum productiva.

20 Ad ea vero, quæ habentur *num.* 7. & 8. ſuper clauſula *ſine præjudicio*, vel ſuper alia *ſalvo jure*, quæ adjici ſolent in aſſenſo Domini, videnda ſunt ea, quæ habentur infra *in Neapolitana Concurſus creditorum*, *diſc.* 106.

Et quoniam in diſcurſu circa præſumptam fraudem præjudicii, principale fundamentum conſtituitur in legibus, & auctoritatibus feudalibus, de quibus *num.* 15. inferius autem *diſc.* 135. dubitatur an iſtæ leges locum habeant in

21 hoc Principatu temporali Eccleſiæ. Hinc advertendum venit, quod ubi etiam tenenda eſſet opinio, quod iſtæ leges feudales in hoc Principatu non habeant vim legum, quamvis probabilis videatur ibidem tradita diſtinctio inter antiquas conſuetudines collectas per Gerardum, & Obertum, & Conſtitutiones Imperiales Lotharii, & Friderici; adhuc tamen iſtæ leges attendendæ venirent tanquam doctrinæ magiſtrales corroborantes rationem generalem, cui illa fraus eſt innixa, juxta ea, quæ *diſc.* 35. *de judic.* & alibi pluries habentur de legibus aliorum Principatuum attendendis, ubi non habeatur lex propria, & particularis; atque hoc eſt quod in effectu dicere volunt Fagnan. & alii Eccleſiaſtici per eum relati, de quibus ſupra, *diſc.* 54. & alibi, diſtinguentes, ut conſuetudines feudales attendendæ veniant etiam in hoc principatu in aliis, non autem in iis, quæ lædant Eccleſiaſticam immunitatem, vel ſacris Canonibus adverſentur, quoniam non poteſt eadem lex in parte acceptari, & in parte reprobari, ſed capienda eſt prout jacet cum ſua cauſa, & qualitate; ſed quod in iis, quæ habeant fundamentum rationis, & probabilitatis, & non adverſentur ſacris Canonibus, attendi debeant magis ex vi rationis, quæ ubique eſt eadem, omnibusque eſt communis, quam ex vi poteſtatis, & juriſdictionis Legiſlatoris, *ut eod. diſc.* 135. advertitur.

22 Ad hanc autem materiam præſumptæ fraudis ratione præjudicii tertii, conferunt ea, quæ habentur *diſc.* 3. *de Regal. & diſc.* 1. *de emphyt. & diſc.* 1. *de penſ.* circa inveſtituras, vel conceſſiones abuſivas, & expectativas de re plena, & ante factum caſum devolutionis, vel vacationis, dum in eiſdem materiis allegantur feudiſtæ, qui de hoc agunt in propoſito abuſivæ inveſtituræ feudalis.

23 Item his terminis feudalibus congruunt ea, quæ *diſc.* 148. *de Regal.* habentur ſuper poteſtate Principis tollendi jus tertii, dum ibi agitur de infeudationibus illorum locorum, quæ ex cauſa oneroſa habent privilegium, ut non poſſint infeudari.

COMACLEN. ALIAS CLOMACEN. VALLIUM, PRO CAMERA APOSTOLICA CUM DUCE MUTINÆ.

Caſus diſputatus in Congregatione deputata, & ſopitus per concordiam.

Bona ſita intra fines feudi, an præſumantur feudalia, vel allodialia, ad effectum videndi, cuinam incumbat onus in caſu devolutionis, unam vel alteram qualitatem probandi, an Domino, vel hæredi Feudatarii? qua occaſione agitur de eadem materia reſpectu controverſiarum inter Feudatarium, & Vaſſallos.

Piſcheriæ, ſeu Piſcheriarum emolumenta, an & quando ſint de regalibus, & quando aquæ dicantur maris, & publicæ, vel potius ſtagnantes, & privatæ?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Piſcheriæ an ſint juris publici ex diſpoſitione juris communis, & de intellectu text. in l. inter publica, ff. de verb. ſignif.*
3 *Quid de jure feudorum, an piſcationum emolumenta ſint de regalibus, & quando?*
4 *De legum Romanorum, juriſque communis compilatione, inventione, & uſu.*
5 *Jura feudorum, & regaliarum declarationes, quando prodierunt.*
6 *Jus piſcandi in aliquo loco privative, ſive jus prohibendi piſcationem, quomodo detur de jure communi remiſſive.*
7 *Lacuum, flumium, vel maris partes, in quibus magna piſcium affluentia, vel conſpicua qualitas habetur, dicitur de regalibus, & Principi reſervata, neque licet cuilibet piſcari.*
8 *Montes, nemora, foreſtæ, & paſcua communalia ſunt hodie Principis, vel Civitatis.*
9 *Enumerantur aliqua piſcationum loca, quæ ſunt Principis, vel cui Princeps dedit cum jure privativo.*
10 *In quibus ſtagnis, lacubus, vel locis aptis ad piſcationem detur dominium privatum cum jure prohibendi.*
11 *Bona ſita intra fines feudi, & per feudatarium poſſeſſa dicuntur feudalia, ſi pro hac qualitate concurrant adminicula.*
12 *Dari poteſt feudum ſine juriſdictione, quæ ad alium ſpectet jure allodii, cujus jure ab eodem Feudatario acquiritur.*
13 *Dux Ferrariæ habebat jura regalia.*
14 *Diſtinguuntur caſus pro notitia quæſtionis, an bona ſita intra fines feudi præſumantur feudalia, vel allodialia?*
15 *Ubi Caſtrum, vel aliud corpus ab aliquo poſſidetur, an præſumatur jure allodii, vel feudi?*
16 *Bona, quæ intra fines feudi poſſidentur per Vaſſallos, & privatos habitatores, an præſumantur feudalia, ſeu feudo obnoxia?*
17 *Quid de bonis ab ipſomet Feudatario poſſeſſis, & cui in caſu devolutionis incumbat onus probandi feudalitatem, vel allodialitatem?*
18 *Quæ dicantur bona artificialia, ideſt ex hominis induſtria ad eum ſtatum redacta, & quæ naturalia, adhuc in ſuo primævo naturali ſtatu continuantia?*
19 *Enumerantur aliqua adminicula feudalitatis bonorum.*
20 *E contra adminicula allodialitatis.*
21 *Bona ad feudum ſpectantia, & alienata ſi recuperantur, revertuntur ad ſuam primævam naturam, & dicuntur feudalia, itaut recuperatio dicatur importare acceſſionem intrinſecam.*
22 *Camera Principis, ſeu Principatus dicitur diverſa a Camera patrimoniali, & privata ejuſdem.*

DISC. II.

DEvoluto ad Sedem Apoſtolicam ſub Clemente VIII. 1
Ducatu Ferrariæ, per mortem Ducis Alphonſi ſequutam de anno 1593. ortiſque propterea nonnullis controverſiis inter Cameram Apoſtolicam, & Ducem Mutinæ, & Regii, præfati ultimi Feudatarii hæredem, prodiit de anno 1594. concordia inita in Civitate Faventiæ (Faventina proinda

ĩnda nuncupata) per quam, inter cætera Capitula, conventum extitit, dicto hæredi remanere debere, *Terras, Prata, Valles, Poſſeſſiones, domos, & omnia allodialia per dictum Ducem Alphonſum poſſeſſa, & in vim ejus teſtamenti in ipſum obventa*.

Iſta generalis conventio cauſam dedit multis controverſiis circa domos, terras, poſſeſſiones, livellos, & alia bona, ſuper quibus tamen nullum ſcribendi munus mihi demandatum fuit, ſed illud reſtrictum ad bonum jus Cameræ in petitorio ſuper pertinantia Vallium piſcariarum Comacli, aliar juxta ſori uſum Clomaci, cum præſuppoſito, dictam Civitatem, totumque Territorium, in quo Valles includuntur, contineri ſub dicto Ferrariæ Ducatu devoluto.

Prima, ac principalis quæſtio inter partes ſuper his Vallibus agitata, fuit ſuper aquarum qualitate, an ſcilicet eſſent ſalientes, & maritimæ, communicationem cum Oceano habentes, itaut dici debeant juris publici, vel potius dulces, & ſtagnantes, itaut privati juris cenſeri debeant, ſuper quo puncto multa pro Duce ſcripſerunt plures inſignes J.C. præſertim Altograd. *conſ.*4. *ex n.*100. *lib.*2. ſed longe majora, & forte meliora plerique inſignes J.C. ſcripſerunt pro Camera, itaut habeantur deſuper volumina; Ego vero iſtam Provinciam jamdiu bene tractatam, ac totam in ſolo facto conſiſtantem non aſſumpſi.

Secunda fuit quæſtio, præſuppoſito ſine veri præjudicio, quod non ageretur de mari, vel ejus membro, ſed de paludibus, & ſtagnis aquarum dulcium a Padi inundationibus, vel pluviis provenientium, ſeu ibidem ſcaturientium; an dum continent Piſcherias magni redditus, dici debeant de regalibus, & juris publici, Principis magis, quam privatorum dominio congruis.

2 Quod eſſent juris publici, attente etiam diſpoſitione juris communis, deducebatur pro parte Cameræ *textus in l. inter publica* 17. *ff. de verb. ſignif. in fine*, ubi enumerando ea, quæ juris publici ſint, ponit *piſcarias*. Verum hoc ſatis leve fundamentum credebam, quia licet in vulgata editione dicatur *piſcariarum*, communis tamen, ac vera eruditorum opinio eſt, eam eſſe mendoſam, ac dicere debere *picariarum*, prout legitur in pandectis Florentinis, ut advertunt Cujacius *in feud. d. tit. quæ ſint regalia*, *lit. D.* Fornet. *in d. l. inter publ.* Borrell. *de Magiſtrat. edict. lib.*4. *cap.*4. *n.*8. *& de Reg. Cath. præſt. cap.*24. *n.*15. *& cap.*28. *num.*38. idemque Rebuff. *in d. l. inter publica*; & licet idem in Commentariis, ad hæc non advertens, credat id non procedere in jure piſcandi, ſed in vectigali, quod Principi pro piſcibus penditur, juxta plurium feudiſtarum ſenſum, de quo infra, & cum Rebuffo, & aliis quos allegat, pertranſeat Altograd. *d. conſ.*4. *num.*85. attamen in annotatione marginali adjecta in illis Lugdunenſis impreſſionis 1586. idem obſervat, ac fatetur eſſe meliorem lectionem, & merito, quia verbum *piſcaria*, ut conſtat ex Calepino, & aliis Grammaticis, ſignificat locum, in quo piſces venduntur; & tamen neque in jure, nec apud hiſtoricos habemus in Urbe, ejuſque Imperio certos locos deſtinatos eſſe, ubi piſces vendi deberent, qui publici juris affecti eſſent, ex quibus vectigal fiſcus caperet.

Ac ultimus J.C. annumerat hoc verbum inter Salinarum, & Metallorum vectigalia, cum quibus nullam habent connexionem loca piſcium venditioni deſtinata, ut advertit Borell. *ubi ſup. n.*8. ideoque omnino dicendum eſt, intelligi de *picariis*, nempe locis, in quibus, adinſtar ſalis, & metallorum, conficitur pix. Quas fodinas fuiſſe in redditu Populi Romani advertunt Rebuff. *in d. poſtrema marginali annotatione*, & cæteri apud Maſtrill. *de Magiſtrat. lib.* 3. *cap.*11. *num.*306.

3 Dicebatur etiam pro Camera, cenſendas eſſe has piſcatorias Valles de regalibus, per tex. *in cap.*1. *quæ ſint regalia*, ubi piſcationum redditus inter regalia conſtituuntur, eoſque propterea enumerant ibidem feudiſtæ, præſertim Isernia, Alvarot. Afflict. & Balneatanus, Capyc. *inveſt. feud. cap. feudorum clauſula, verbo piſcheriis, fol.*107. *in meis, & de regalib. in fine, verbo piſcationum redditus, fol.*286. Petr. Greg. Tholoſ. *de regalibus cap.*19. Reſtaur. Caſtal. *de Imper. q.*110. *n.*28. *&* 30. Roſenthal. *de feud. cap.* 5. *concl.* 24. Sixtin. *de regal. lib.*2. *cap.*18. *n.*9. Maſtrill. *de Magiſtr.* 1 *lib.*3. *c.*10. *n.*305. *& ſeqq.* Borrell. de præſtantia Regis Catholici *c.*24. Decius *conſil.*270. *n.*3. Burſatt. *conſil.*235. *n.*31 qui in ſpecie loquitur de jure piſcandi in quibuſdam Vallibus, ſeu foveis manufactis.

Replicabatur pro Duce hanc regaliam non conſiſtere in ipſa piſcatione, ac piſcium venditione, in quibus magnum iſtarum Vallium emolumentum conſiſtit; ſed in eo vectigali, quod per piſcatores, vel piſcium venditores Principi tali caſu penditur, juxta exemplum poſitum per Afflictum ibidem de vectigali, quod Regia Camera exigit de ſexageſima piſcium advenientium ad portum Neapolis, ut advertunt Borrell. de præſtantia Regis Catholici *cap.*24. *num.*4. *& de Magiſtr. lib.*4. *cap.*4. *n.*3. *& ſeqq.* Maſtrill. *ubi ſupra*, *n.*309. *&* 319. Sixtin. & cæteri procedentes cum regulis ex communi Romanorum jure depromptis, piſcationis ſcilicet uſum, ſive in mari, ſive in fluminibus, & lacubus, omnibus eſſe communem, exceptis locis, in quibus aliquis legitima præſcriptione jus privatum piſcandi quæſierit, ad text. *in l. ſi quiſquam* 7. cum ibi notatis, *ff. de diverſ. & temporal. præſcript.*

4 Verum in hoc æquivocari advertebam, quoniam licet jus commune Romanorum ſub Juſtiniano Imperatore circa annum noſtræ ſalutis 530. ad iſtam quam habemus formam redactum eſſet, attamen in his partibus, præſertim Occidentalibus, ex notis Romani Imperii calamitatibus, ac tot Barbarorum incurſionibus, per plura ſecula abſconditum, & ignotum fuit, uſque ad annum 1130. juxta unam opinionem, ſive ad annum 1148. juxta aliam, de quo tempore Piſanorum Claſſis in Amalphitanæ Urbis excidio Pandectas reperit, quæ deinde eodem belli, ac excidii caſu a Piſis Florentiam tranſlatæ ſunt, Florentinæ proinde appellatæ, a quibus iſtarum legum uſus in Italia primum, deinde in aliis Europæ regionibus præſertim Occidentalibus invaluit, ut bene eruditus Borrell. de præſtantia Regis Catholici *cap.*78. *n.*26. *ad fin.* ac latius deductum habetur *in Neapolitana ædificii, ſeu altius non tollendi, ſub tit. de ſervitutibus*.

Hoc autem medio tempore, quo Italia litteris, omnibuſque fere nobilibus artificiis denudata, ſub diverſorum 5 Barbarorum jugo omnino barbare, & inculta vixit, quamplures irrepſerunt uſurpationes, ſeu variæ dominantium conceſſiones, ex quibus ſub Longobardorum dominio prodierunt feuda, quorum conſuetudines, Obertus de Orto, & Gerardus reduxerunt ad earum legum feudalium formam, quam habemus; pleræque autem Civitates præſertim Lombardiæ, libertatem ſibi vendicare curarunt, multaque jura, hodie *regalia* nuncupata, ſibi præcipua pro publica burſa, & bellis ſuſtinendis cum longæva poſſeſſione uſurparunt, quæ deinde Fridericus Imperator in concordia cum dictis Lombardiæ Civitatibus habita, declaravit regalia dictis Civitatibus ex antiqua legitima præſcriptione competentia *in d. c.* 1. *quæ ſint regalia*, ut advertunt Isernia, Alvarot. Capyc. & cæteri.

Et ſic eo tempore nulla fuit habita ratio de regalibus juris communis, tunc adhuc non bene cogniti, neque recepti, vel propagati, ſed de antiqua præſcriptione, quam Civitates, vel Principes, & Domini acquiſiviſſe prætendebant, antequam legum inventio, vel uſus ſequerentur, 6 cum etiam attenta ipſius juris Romanorum diſpoſitione, jus piſcandi privative ad alios in certis locis, præſcriptione, vel conſuetudine, ſeu ob publicam utilitatem acquiri, & induci valeat, ut deducit Capyc. *de inveſt. feudali, dict. verbo piſcheriis*, & ex eo reaſſumit Borrell. *de Magiſtrat. d. lib.*4. *cap.*4. *a num.*12. *ad* 23. Montan. *de regal. verbo piſcationum redditus, num.*1.

7 Et licet piſcandi, ſeu venandi facultas e jure gentium omnibus competat, itaut circumſcripto dicto jure poſitivo Romanorum, adhuc tolli non potuerit, attamen quemadmodum ex proxime inſinuatis, reſpectu certorum locorum, temporum, vel circumſtantiarum, tolli, ſeu limitari potuerit, ita dicta uſurpatio, ſeu præſcriptio ſuſtulit, non in univerſum, ſed in illis Maris, Fluminum, Lacuum, Stagnorum, Silvarum, & Montium, ſeu Vallium locis, in quibus ob inſolitam, ac nimis affluentem piſcium, avium, vel quadrupedum frequentiam, ſeu qualitatem, piſcatio, ſeu venatio non habet eam incertitudinis aleam, & laborum, quibus generaliter de ſui natura ſubjacent, ſed potius eſt certum, ac ſatis notabile emolumentum, quod Principes, vel Civitates, ad minus populos gravandos cum talleis, & collectis, rationabiliter ſibi, ad bella, vel publicas impenſas ſuſtinendas applicarunt, ut in propoſito advertunt Covar. *in reg. peccatum*, *par.*2. *§.*8. *num.*1. Maſtrill. *de Magiſtr. c.* 20. *num.*312. Capobl. *de Baron. tom.*2. *c.*87. *n.*1. *& ſeqq.*

Hinc paſcuorum, & lignorum uſus in nemoribus, montibus, & foreſtis, de jure eſt omnibus communis, & tamen Principes, & Civitates ſibi applicarunt, vel præſcripſerunt 8 ea paſcua, nemora, vel foreſtas, ex quibus ultra neceſſarium incolarum uſum, notabilis redditus percipitur, itaut

hodie

hodie de conſuetudine, eempalia, quæ prius erant commu-
nia, ſint Dominorum, vel Civitatum, inter quos eſt con-
tentio, in qua verior, ac magis recepta ſententia videtur
illa Caſtr.& Soccin. *in l.1.ff.de acquir.poſſ.* quem; reprobata
contraria Aretini, magis communiter Doctores ſequuntur
ex deductis per Curt.jun. *conſ.*184. *num.*8. Nett. *conſil.*460.
*num.*10. & 506. *nu.* 30. Roſenthal. *de feud.c.*12. *concluſ.*15.
*n.*48. & *in gloſ. lit.P.* Rovit. *ſuper pragm.in rubr. de piſcuis,*
Capobl. *de Baron. pragm.*11.*num.*9. & *ſeqq.* Buratt. *deciſ.*
312.*n.*4. & 427.*num.*6. Menoch. *lib.*3. *præſumpt.*100. apud
quos diſputatur, an in dubio præſumantur Baronis, & Do-
mini, vel potius Civitatis, cum certo præſuppoſito, quod
ſint unius, vel alterius, quod de jure non eſt cautum, ſed
totum provenit a dicta applicatione, ſeu conſuetudine,
quam plerique dicunt uſurpationem tranſactam in præſcri-
ptionem, ſeu legitimum titulum, ut ita paſſim ubique do-
cet uſus, & praxis.

Et in ſpecie juris piſcandi, videmus præſertim in noſtra
9 Italia, quod omnes Lacus, vel Stagna, etiam aquarum dul-
cium, in quibus copioſa piſcium multitudo, vel conſpicue
qualitas adſit magnum tribuens emolumentum poſſidean-
tur per Principes, vel Civitates, ſeu privatos ex Principum
concesſionibus, ut in Umbria eſt Lacus Traſimenus, ſeu
Peruſii poſſeſſus per Cameram Apoſtolicam, de quo Bar.
in tract. Tiberiad. *verbo Flumen*, *n.* 8. in Lombardia Lacus
Gardæ, & Comi, in Regno Neapolitano Lacus Leſinæ,
& Varani, et plerique alii.

Quinimmo & in ipſo mari, ubi aliqua ejus pars iſtam
habet particularem circumſtantiam ab aliis diverſam, eo-
dem jure regulatur, ut videmus in Civitate Tarentina, &
frequentius in Provincia Calabriæ, atque in Inſulis Sici-
liæ, & Sardiniæ, in locis thynnorum ſatis frequenti piſca-
tioni congruis, quia ſunt Regis, vel eorum, quibus Rex
conceſſit; quod etiam in Principatu Plumbini practicavi,
& in ſpecie de conceſſione facta per Principem juris piſcan-
di thynnos agit Decius *conſ.* 270. *n.*3 *verſ. ulterius*, & de
thynnis Covar. *d.*§.8.*n.*10.

Et licet hujuſmodi Vallium, & Stagnorum abſque Prin-
10 cipis conceſſione detur privatum dominium, juxta tradi-
tionem Bart. *in l.vicinus,* §.*Lacus*, *ff.de aqua pluvia. arcen.*
quam cæteri ſequuntur, in his terminis late congeſti per
Veggium *conſil.* 1. & *præcipue p.*33. & Beroum *conſ.* 140.
*vol.*3.& cum aliis per Cancer. *p.*3.*var.c.*4.*de ſervit.nu.*232.
& 235. Capobl. *d.tom* 2. *c.*46. *num* 23. in qua propoſitione
magnum pro Actore contra Cameram fundamentum con-
ſtituebatur, ut conſtat ex Altograd. *d.conſ* 4. *n.*118. &
ſeqq. & aliis pro eo ſcribentibus; dicebam tamen id qui-
dem eſſe verum in vivariis manufactis, quæ quiſque ad
privatam induſtriam, vel delectationem in proprio fundo
conſtruit, vel in illis ſtagnis, & foveis, quæ in privato-
rum prædiorum depreſſiori ſitu, ex pluviarum, vel flumi-
num adjacentium inundationibus conſtituuntur, ſive in
illis lacubus, & fluminibus, quæ in privato fundo naſcun-
tur, ita ut undique locus piſcationis a privato ſit circum-
datus, atque antiqui privati dominii veſtigia oſtendat, &
de his, quæ ob ſitus depreſſionem frequenter ſunt in Lom-
bardia, & Æmilia, proprie agunt Bart. ubi ſupra, & cæ-
teri apud Veggium, & Beroum locis citatis; ſed manifa-
ſtum æquivocum eſt hoc applicare his Vallibus, quæ forte
ab ipſa Mundi creatione, & antequam Clomaci Civitas
habitatores haberet, in hoc eodem ſtatu fuerunt.

Omnemque penitus difficultatem in hac facti ſpecie ceſ-
ſare dicebamus Ego, & cæteri pro Camera Scribentes, pon-
derando, aliud eſſe, ubi contra privatos hujuſmodi piſca-
tiones poſſidentes fiſcus agit, eas vendicando, niſi doceant
de legitimo titulo, ſine quo jure regalia poſſideri non poſ-
ſunt, itaut qualitas regaliæ deducatur agendo, tanquam
fundamentum intentionis, cum tunc concludens, ac exa-
cta probatio in Actore requiratur, atque ſola contraria
poſſibilitas illam excludat; aliud vero ubi tractatur de me-
tienda natura, & qualitate bonorum, & jurium, quæ per
ipſum feudatarium una cum feudo longo tempore poſſeſſa
ſunt, ad effectum inſpiciendi, an facto caſu devolutionis,
magis feudalem, quam allodialem habeant qualitatem,
& cuinam aſſiſtat præſumptio.

In ea etenim quæſtione, an bona per feudatarium intra
feudi fines poſſeſſa, præſumantur feudalia, vel allodialia,
11 quamvis nimium Doctores varient, ut infra, quoties de
ſimplici juris præſumptione inducenda tractatur, omnes
tamen concordant, quod ſi circumſcripta iſta generica le-
gali præſumptione, aliæ concurrant præſumptiones, cir-
cumſtantiæ, & adminicula, quæ unam magis quam alte-
ram qualitatem ſuadeant, iſta præſumptiva probatio præ-
valeat, quamvis contraria vera probatione ſit elidibilis, ut
optime, ac magiſtraliter inter diverſas opiniones conciliando
diſtinguit Rota *deciſ.* 164. *nu.*32. & *ſeq. par.*6. *rec.* quæ
diſtinctio eſt veriſſima, & de mente omnium de materia
tractantium, & admittitur per Menoch. *conſ.* 395. Surd.
*conſil.*135. 151. & 351. ac Bellon.jun. *conſ.* 44. ſatis effuſo
ſermone de hoc articulo tractantes.

Dari poteſt exemplum practicum in materie quotidia-
num; juriſdictio in Vaſſallos, ſive jus habendi privative
ad alios, Furnos, Macellos, Tabernas, Molendina, ſive
Cancellariam, Portulaniam, & alia hujuſmodi, non im-
plicat, quod ſint allodialia, atque per feudatarium quæ-
ſita, & poſſeſſa privatis titulis a feudo diverſis, quia dari
poteſt feudum ſine juriſdictione, vel aliquo ex dictis offi-
ciis, quæ ad alium jure allodii ex Principis conceſſione per- 12
tineant, quodque unus habeat feudum, alter juriſdictio-
nem, ut obſervant Roſenthal. *capit.*5. *concluſ.*6. & cæteri
apud eum, & plene *in Lucana juriſdictionis*, *hoc tit* ubi ex
a Ponte *deciſ.* 2. & aliis habetur, juriſdictionem haberi
poſſe in allodium.

Seu ſi illa reperiantur penes feudatarium, utique devo-
luto feudo, irridari meretur ille feudatarii hæres, qui ju-
riſdictionem, cæteraque officia hujuſmodi, ex ſola juris
præſumptione retinere vellet, tanquam allodialia, vel alio
titulo ſpectantia ex ſola poſſibili acquiſitione in allodium,
niſi id concludenter probet, quia ipſorum jurium, ſeu offi-
ciorum, & juriſdictionis natura, & ordinaria qualitas eſt,
ut in feudatario eſſe cenſeantur cum feudo, ejuſque ratio-
ne, ſic e pari de illis bonis, & juribus, quæ de ſui natura, &
ordinaria qualitate ſunt de regalibus, regulariter a priva-
tis, ac jure privato non poſſidendis, ſed potius jure feu-
di; quamvis poſſibilitas allodialitatis adeſſet, ad quod plu-
ra deducunt ad rem Addent. ad Rovit. *ſuper pragm.in rubr.*
de feud. in princip. verſ. in primo caſu.

Maxime ubi agitur de illis feudis majoribus, & dignita-
tis veræ, non abuſivæ, in quibus etiam jus regaliorum reſi- 13
det, ut de Duce Ferrariæ in ſpecie Silveticus *conſ.*2. *n.*3. ex
Felino *in c.cum a nobis n.*3. *de teſtibus*, & in hoc ſtare dice-
bam punctum inevitabilem, per quem ita diſtinguendo,
omnia quæ pro Duce Actore ponderabantur, diluebantur,
niſi vere de legitimis titulis acquiſitionum jure privato do-
ceretur, cum ipſe Dux jure feudi, & inveſtituræ etiam
regalia obtineret, itaut propterea ſuperius inſinuatæ quæ-
ſtionis examen aſſumere non oportet.

Sed quando eam examinari contingeret, ut eis ſatisfie- 14
ret, qui in hujuſmodi generalibus, & extrinſecis conclu-
ſionibus totam vim conſtituere ſolebant, dicebam pro hu-
juſmodi quæſtionis vera notitia, & deciſione, plures eſſe
diſtinguendos caſus, vel terminos inter ſe diverſos, in quo-
rum aliquibus multæ procedunt auctoritates, quæ in aliis
cum conſuetis legiſlatorum æquivocis male deducuntur.

Primus igitur caſus eſt, ubi controverſia vertitur inter 15
ſupremum Principem, & inferiorem dominum intra Prin-
cipatus limites aliquod Caſtrum, Oppidum, vel Corpus
univerſale poſſidentem, an ſcilicet illud præſumatur jure
feudi, vel allodii poſſideri, & iſto caſu, regula eſt pro allo-
dialitate in excluſionem illius propriæ, & directæ feuda-
litatis, quæ ſervitii neceſſitatem, alienationis prohibi-
tionem, caſum devolutionis, aliaque onera continet, at-
que ſolum, juxta unam opinionem, ineſſe dicitur illa remo-
ta, & impropria feudalitas, quæ altum dominium, ac ſu-
premam Principis juriſdictionem importat, in excluſionem
illius allodialitatis, ob quam nonniſi Deus in hujuſmodi
bonorum ſpecie agnoſci dicitur, ut late deducit Spada,
*conſ.*1. *vol.*1. ac particulariter diſcutitur infra, *in Lucana
juriſdictionis, ſeu Imperii, hoc titulo*, atque in his terminis
loquuntur Caſtrenſ. *conſil.*179. *n.*1. *lib.*1. Alex. *conſil.*129.
*n.*1. *lib.*1. Capyc. *inveſt.feud.verb.feuda allodialia*, *fol.mi-
hi* 42. Intrigliol. *de feud.centur.*1. *quæſt.*43.*num.*23. & *ſeq.*
a Ponte *deciſ.*2. Giurb. *de ſucceſſ.feud.*§.1. *gloſſ.* 3. *num.*10.
qui propterea, & alii de eodem caſu tractantes, male ad ſe-
quentes caſus uti ſatis diverſos applicantur, ſed iſte caſus
erat extra noſtram facti ſpeciem.

Secundus caſus eſt, ubi controverti contingit inter feu-
datarium, ac Vaſſallos, ſeu privatos bona intra fines feudi
poſſidentes, an illa ſcilicet ſint libera, & allodialia, vel 16
potius feudalia, & in hoc regula eſt pro allodialitate limi-
tari ſolita, ubi omnia alia bona adjacentia, ſive juxta
unam opinionem, major pars feudalem habet qualitatem,
ſicuti e contra fortius allodialitatis præſumptio cadit, ubi
major pars bonorum adjacentium, atque in eo Territorio
exiſten-

exiſtentium aſt allodialis, & in his terminis loquuntur Hoſtienſ. Joan. Andr. Abb. Imol. *& cæteri in cap. nimis, de jur. jur.* Afflict. *deciſ.* 267. *& in c. 1. de controv. inter maſculum, n.* 19. *& ſeqq.* ubi omnium latius quæſtionem diſcutit, & cum quibus cæteri moderniores pertranſeunt, & de quo particulariter *in Hydrunt. hoc eod. tit.* Sed iſti pariter non erant termini noſtri, unde manifeſte laborabant æquivoco aliqui in contrarium ſcribentes, qui in hujuſmodi auctoritatibus fundamentum conſtituebant, ſive vim faciebant in ea circumſtantia, quod multæ valles hujuſmodi in eodem Territorio Clomacenſi exiſtentes, ab aliis jure privato tanquam allodiales poſſideantur, quia hic non eſt caſus.

Tertius demum eſt caſus noſter, ubi ſcilicet devoluto feudo, eſt quæſtio inter Dominum, & feudatarii hæredes
17 ſuper prædiis, & bonis intra feudi fines a feudatario poſſeſſis, & in his terminis pro allodialitatis præſumptione tenent Alex. *conſ.* 55. *n.* 19. *volum.* 4. Bellon. *conſil.* 20. *n.* 11. *&* 12. Alber. Brun. *conſ.* 1. *n.* 3. Menoch. *conſ.* 395. *num.* 23. Surd. *conſ.* 135. *num.* 25. *& per tot. conſil.* 151. *&* 311. qui tamen (nempe Menoch. & Surd. loquuntur in controverſia cum agnatis, quod eſt idem) Clar. *§. feudum, quæſt.* 18. *n.* 2. Boſſ. *de Principe, n.* 242. iſta Roſenthal. *c.* 12. *concluſ.* 15. *num.* 32. *& ſeqq.* & hanc ſequitur Rota, *ut in Aſten. feudi* 27. Aprilis, & 18 Junii 1584. coram Bubalo *deciſ.* 72. *poſt Cenc. de Cenſ.* apud Burett. *deciſ.* 276. *&* 426. apud Duran. *deciſ.* 28. & in aliis.

Contrariam ſententiam pro feudalitate præſumenda, tenent Iſernia *in cap.* 1. *de contr. inter maſcul. n.* 3. Bald. *in c.* 1. *num.* 10. *de Capitan. qui cur. vend.* Dec. *conſ.* 517. *n.* 9. Cravett. *conſ* 54. *n.* 9. bene Urſill. ad Afflict. *deciſ.* 267. Theſaur. *lib.* 3. *quæſt. forenſ.* 105. *num.* 26. Menoch. *lib.* 3. *præſumpt.* 101. *num.* 2. *& ſeqq* Mantica *de tacit. lib.* 23. *tit.* 6. *num.* 29. Iuttigliol. *de feud. d. quæſt.* 43. *num.* 88. *& ſeqq.* a Ponte *conſil.* 11. *num.* 5. *lib.* 1. Jacob. Gall. *conſ.* 32 *num.* 19. *& ſeqq.* Ballon. jun. *conſil.* 43 *nu.* 29. *& ſeq.* plane ex profeſſo Rovit. *conſ.* 101. *n.* 1. *& ſeqq. vol.* 2. Maſtrill. *deciſ* 105. *n.* 7. Bilott. *concluſ. feud.* 51. *n.* 5.

Penſatis bene auctoritatibus, & rationibus, omnino verior, & probabilior videtur hæc ſecunda, cum inter tenentes primam, pauci feudiſtæ numerentur, atque omnes laborare videantur æquivoco, utpote ſe fundantes in auctoritate Hoſtienſ. & aliorum *in cap. nimis, de jur. jur.* & in traditis per Afflict. locis proxime ſupra citatis, quæ auctoritates percutiunt primum, vel ſecundum caſum, non autem tertium, in quo dari quidem poteſt aliorum titulorum poſſibilitas; ſed niſi de hoc doceatur, præſumptio ſtare videtur pro titulo præambulo feudi, de quo conſtat.

Ac etiam, quia nimis dura eſſet conditio Dominorum, & Principum infeudantium, ſi poſt remotiſſima tempora, ac ſæcula, quibus feuda in una linea, vel domo durare ſolent cogendi eſſent ipſi probare primævum ſtatum ob temporis antiquitatem improbabilem, potiſſime quia Dominus a feudo abſens, & feudatarii negotiorum ignarus, perquirere non poteſt, quando, & quomodo feudatarius acquiſierat bona jure privato; e converſo autem facillimum eſt ipſi feudatario id probare; unde omnis ratio legalis, ac naturalis poſtulare videtur, ut iſtius, & non illius debeat eſſe probationis onus, quod accedente temporis antiquitate admittere videtur Rot. *deciſ.* 164. *n.* 38. *p.* 6. *recent.*

Item quia feuda a communiter contingentibus, non in ſola Vaſſallorum ſuperioritate, & juriſdictione, ac nudi Caſtri dominio conſiſtunt, ſed etiam ſuam dotem congruoſque redditus habere ſolent, ex quibus ſtatum feudatarii honorifica ſubſtentare valeant, ideoque ſatis eſt probabile, ut domus, poſſeſſiones, prædia, & alia bona feudo annexa ſint, ut per Schradet. *par.* 3. *cap.* 4.

Dari etiam ſolet in iſta quæſtione diſtinctio, ut ſpectetur perſona Actoris, cui ſemper incumbat onus probandi eam qualitatem, quam agendo allegat pro fundamento intentionis; ſed eam minus veram credebam *in Piſauren. Molendinorum, de qua infra hoc eod. titulo*, quia cum feudatarii hæres poſſidere dicatur, eſſet in Domino cum hac diſtinctione deſtruere concluſionem, iſtumque ſemper ad onus probationis gravare, ſive e converſo, cum frequentius in caſu devolutionis hujuſmodi feudorum ad ſupremos Principes, ſoleat iſtorum fiſcus ſtatim de facto capere omnium poſſeſſionem, ex fiſcalium propoſitione, quod fiſcus non litigat manibus vacuis, de qua plene Peregr. *conſil.* 1. *&* 2. *lib.* 1. eſſet deſtruere in ſuis caſibus concluſionem in hærede feudatarii, ac ſemper eum gravare, itaut fiſcus ex poſſeſſione de facto apprehenſa, & forſan ſpoliativa, emolumentum caperet in præjudicium ſpoliati, ideo hoc fundamentum, quod etiam in iſta cauſa acriter per Camarales deducebatur, non placebat.

Cæterum quicquid ſit de unius, vel alterius opinione in abſtracto, abſolutum eſt ex ſupra deductis, quod ſi adminicula, vel præſumptiones pro una, vel altera qualitate concurrant, illa debeant prævalere, atque pro vehementiſſimo adminiculo attendenda videtur bonorum qualitas, & ſtatus, vel quia ſint de illis, quæ regulariter, & a communiter accidentibus ſint juris privati, vel a converſo ſint de regalibus, & juribus dominicalibus ex ſuperius traditis. Vel ipſe bonorum ſtatus ita ſuadeat, quia nempe agatur de montibus, nemoribus, paſcuis, pratis, foreſtis, & campis.

Ideoque iſta videtur genuina diſtinctio, quod aut agitur de domibus, vineis, olivetis, ac prædiis cultis, quæ non a natura, ſed ab hominis induſtria, & artificio, ad eam formam redacta ſunt, & tunc, quia de neceſſitate ſupponunt privatum dominium illius, qui eam adhibuit induſtriam, & artificium, idcirco aliqua præſumptio forte ſtare videtur pro allodialitate, quod ſcilicet a privatis perſonis, & privatis titulis, non autem a Principe jure generali Principatus acquiſita ſint, & in his terminis vere loquuntur tenentes has partes exemplificantes in vineis, domibus, prædiis, &c.

Aut agitur de illis bonis remanentibus in eodem ſtatu, quo natura procreavit, & ſecus, quia hæc ex communi conſuetudine ſunt, vel Civitatis, vel Principis, a quo in feudatarium perveniſſe præſumuntur, ut bene advertunt Ruin. *conſ.* 26. *num.* 7. *lib.* 1. Curt. jun. *conſ.* 184. *nu.* 8. Natt. *conſ.* 460. *num.* 12. *& conſ.* 506. *num.* 29. *& ſeqq.* & bene iſta diſtinctio inter culta, quæ initium privati dominii oſtendunt, & inculta, quæ tanquam bona jacentia præſumuntur Principis, comprobatur ab eodem Menoch. *dict. conſil.* 395. *num.* 24.

Et in his terminis nos verſari dicebam, quia valles ſunt 18
eædem, quas ipſa natura produxit, atque jus piſcandi in hujuſmodi aquis affluentibus locis, regaliam de ſui regulari natura importare ſolet; nil obſtante, quod aliqua opere manufacta (doſſia nuncupata) in eis cernantur, quia hæc reſpiciunt potius, vel commodiorem piſcationis uſum, vel terminorum diſtinctiones, vel piſcium a fluctibus maris meliorem conſervationem, prout in montibus, & foreſtis ſunt ſepes, limites, foſſata, & alia artificia, quæ ſtatum naturalem non immutant, Sixtin. *de regal. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 8. Roſenthal. *c.* 10. *concl.* 44. *num.* 21.

Tunc enim opus manufactum alterat rei ſtatum, quando illam omnino diverſificat, atque ad novam formam reducit, ut puta in ſolo conſtruitur domus, vel Molendinum, utique hoc eſt opus manufactum, a quo tota rei ſubſtantia provenit, ita ſi in nudo ſolo plantatur vinea, vel olivetum, quia hominis artificium eſt cauſa, ut acquiſierit iſtam qualitatem, quam natura non dederat. Et fortius in præſenti, dum duplex concurrebat circumſtantia, una ſtatus naturalis, altera inſolitæ, & extraordinariæ affluentiæ piſcium, ob quam fortis eſt præſumptio, a communiter accidentibus, iſta loca effecta eſſe de juribus Principis, ut ſupra.

Ultra prædicta urgentia adminicula, ex bonorum naturali qualitate reſultantia, accedebant alia particularia, 19
primum nempe ab expreſſione Vallium, & Piſcheriarum in inveſtituris contenta, quod vehemens adminiculum reputat Rot. *deciſ.* 120. *&* 164. *par.* 6. *recent.* Sed hoc ſatis debile adminiculum credebam, quia ſunt formulæ generales inveſtiturarum.

Alterum ſatis efficax credebam, quod hujuſmodi valles ſemper poſſeſſæ fuerunt ab eodem primogenito feudi poſſeſſore, abſque eo quod ſecundogeniti æquales allodialium hæredes de illis participaverint, ſignum quod eſſent bona feudo, & dignitati Ducali annexa, ut ponderat Natt. *conſ.* 506. *n.* 31. *& ſeqq.* quod etiam proſequitur Bellon. *jun. d. conſ.* 44. Tertium, quod eædem valles non eſſent allibratæ in æſtimo, ut idem Natt. *conſ.* 460. *n.* 15. *& ſeqq.* ſed hoc ſatis leve videbatur, quia hujuſmodi feudatarii majores, Supremi Principis partes gerentes, etiam pro patrimonialibus, & allodialibus, æſtimo, & libræ non ſubjacent, & huic adminiculo late etiam ſatisfaciunt Menoch. *d. conſ.* 395. & Surd. *conſ.* 151. *in eod. caſu ſcribentes.* Quartum credebatur vehemens ex jure vectigalis, ac piſcandi prohibitione contra formam a loci Domino præſcribendam, de quo in ſpecie Aretin. *conſ.* 23. *per tot.* Et quintum ex qualitate aquarum ſalientium, itaut dici poſſent mare, quod eſt de ſui natura juris publici, vel ſaltem ex illarum mixtura,

Digitized by Google

20 E converſo autem pro allodialitate, duo adducebantur adminicula, unum quod plurium vallium hujuſmodi penes privatos dominium eſſet, ex quo privato, & allodiali dominio in parte inferebatur illas eſſe ſpecies prædiorum, vinearum, & poſſeſſionum, quas illius Civitatis incolæ pro eorum ſuſtentatione poſſidere dicuntur, cum alia prædiorum ſpecies non adſit; alterum quod de plurium vallium acquiſitionibus cum privatis titulis emptionis per Duces factis docebatur, unde ab unis ad alios inferri dicebatur; neutrum tamen relevans videbatur, quod ſupradictis in contrarium urgentibus præponderaret, poſſeſſio etenim aliorum privatorum de ejuſdem qualitatis bonis tanquam de liberis, prodeſt quidem in ſecundo caſu exemplificato, ubi ſcilicet controverſia eſt inter feudatarium, & Vaſſallos, juxta deciſionem Afflict. & in hoc æquivocare videntur Menoch. *conſil.* 395. *nu.* 10. *& ſeqq.* & Sord. *d. conſ.* 151. *num.* 66. *&* 311. *num.* 8. Sed non inde cautum videtur, ut id operetur reſpectu ipſius feudatarii, dum alia feudalitatis adminicula concurrunt, quia cum incolæ abſque prædiis, & bonis vivere non valeant, ſtant bene ſimul, quod in eorum introductione aliqua Territorii pars illis aſſignata ſit, colenda, & fruenda, alia vero jure naturali remanſerit penes Principem; ac ulterius, ut ex hoc aliquod adminiculum deduci valeat, opus eſſet oſtendere hujuſmodi privatum dominium, & commercium ante infeudationem, non poſtea, quia potuerunt privati ex Ducum ſubinfeudationibus hujuſmodi vallium uſum, & fruitionem acquirere, ut ponderat Ruin. *conſil.* 26. *nu.* 7. *& ſeqq. lib.* 1. maxime quia in facto per Cameram de pluribus conceſſionibus docebatur, & de ſolito Ducum Ferrariæ faciendi has conceſſiones habetur apud Alex. *conſil.* 57. *lib.* 7. *& in Ferrarien. juris piſcandi hoc titulo.*

21 Et ex hoc reddebatur etiam æquivocum alterum adminiculum reſultans ex aliquibus acquiſitionibus per Duces factis a privatis, quia eſſe potuerunt per viam reintegrationis ad antiquum ſtatum, ac remotionis illius obſtaculi, quod prædeceſſorum conceſſiones præſtabant, ideoque bona antiqua recuperata, quæ ad ſuam antiquam cauſam, ſeu naturam per obſtaculi remotionem revertuntur, dicuntur augmentum intrinſecum, ſeu liberatio a ſervitute, per quos actus non impeditur devolutio, ex deductis per Roſenthal. *c.* 10. *concl.* 44. Biloit. *concluſ. feud.* 60. *&* 63. Rovit. *d. conſil.* 101. *lib.* 2. *ubi cæteri.*

22 Ponderabatur etiam per Camerales, dictas acquiſitiones factas eſſe ſub nomine Cameræ Ducalis, quæ diverſa dicitur a Camera privati Patrimonii, *gloſſ. in rubr. de jure fiſci*, *lib* 10. ubi Bald. *num.* 13. Franc. Marc. *deciſ.* 338. *nu.* 7. *&* 10. Peregr. *de jure fiſci*, *lib.* 1. *tit* 1. *num.* 6. *&* 7. Sed iſta ponderatio levis credebatur, cum hujuſmodi vocabula confundi ſoleant, ac promiſcue unum pro alio ſumi.

Quamvis autem ex præmiſſis, ac aliis longe melius deductis per doctiſſimos Camerales, quando cauſa per juris tramites decidi debuiſſet, pro Camera probabilius reſpondendum eſſet, attamen quia vulgus non informatus varie loquebatur, aliaque prudentialia motiva ſic exigebant, laudabiliter, poſt hæc ſcripta, per honeſtam concordiam controverſiæ finem habuit.

SUMMARIUM.

1 *DE punctis principalibus contentis in hoc diſcurſu.*
2 *Quare ſub hac materia feudali cadat illa regalium?*
3 *De erroribus non diſtinguentium, & num.* 7.
4 *De natura, & effectibus feudi regalis, & veræ dignitatis, quod habeant regalia, & quæ remaneant Domino.*
5 *Quid in Baronibus, & Domicellis inferioris ordinis non regalibus?*
6 *De eodem, & de diverſitatibus morum.*
7 *De eodem errore, de quo ſupra, num.* 3.
8 *De quæſtione an caſtra, & loca ſint potius feudalia, vel allodialia, quomodo debeat intelligi?*
9 *De feudo, & reſpective allodio improprie caſtrorum, & locorum Status Eccleſiaſtici.*
10 *De locis habitatis, quæ poſſidentur per Eccleſias, & cujus qualitatis ſit illud allodium?*
11 *An bona poſſeſſa per privatos intra fines feudi ſint feudalia, & feudo reddititia?*
12 *De eodem errore, de quo num.* 3. *&* 7.
13 *Diſtinguuntur caſus, vel effectus quæſtionis, an quod poſſidet feudatarius intra fines feudi, cenſeatur feudale, vel allodiale.*
14 *De eodem, & quomodo iſta quæſtio decidi debeat.*
15 *An dari poſſit, ut quis ſit feudatarius, vel Dominus totius territorii, & ſit dominus privatus aliquorum locorum?*
16 *An, & quando feudatarius acquirendo bona privata cenſeatur incorporare cum feudo.*
17 *De aliis diſtinctionibus in materia.*
18 *De piſcheriis, vel piſcariis.*

ANNOT. AD DISC. II.

CUm de tempore editionis hujus diſcurſus jam ſecuta 1
eſſet concordia, quæ controverſiæ finem dedit, idcirco defuit occaſio ulterioris diſputationis; de contentis autem in eo, pluries in aliis cauſis agere acceſſio dedit, circa ejus duos punctos principales; primo nempe, circa originem, & naturam Regalium, & quænam pertineant ad feudatarium, atque veniant ſub inveſtitura feudali? & ſecundo ſuper natura, ſeu qualitate bonorum exiſtentium intra fines feudi, an præſumantur feudalia, vel allodialia?

Quatenus pertinet ad primum, licet regalium tractatio 2
ſuam particularem, ac diverſam habeat Sedem in libro ſequenti, non tamen incongruit ad effectum præſentis, vel aliarum ſimilium controverſiarum, de eis actum quoque eſſe ſub hac materia feudali, ſub qua eorum inſpectio cadit ad prædictum effectum comprehenſionis ſub feudo, & an, & quando Barones habeant regalia, & quomodo?

In hoc autem puncto verificari pariter videtur illud idem 3
æquivocum inſinuatum *diſc. præcedenti*, quod oritur ex modo procedendi cum generalitatibus, vel cum littera doctrinarum, non diſtinguendo caſus, vel loca, ſeu regiones, aliaſque circumſtantias facti; ſiquidem reflectendum
eſt in primis ad naturam, ſeu qualitatem feudi, an ſit re- 4
gale, ac veræ dignitatis, in recta, & proprie ejus natura, quod importat omnimodum Imperium, & Principatum abſolutum, vel potius e converſo ſit inferioris claſſis magiſque improprium, & ſubordinatum in figura Baronis, vel Domicelli cum dignitate impropria, & abuſive; primo etenim caſu, feudum importare dicitur principatum abſolutum, juxta noſtræ Italiæ exempla inſinuata in annotatione præcedenti, & per conſequens ſecum trahit omnia regalia, etiam majora, & primi ordinis, illis exceptis, quæ conſiſtunt in alto dominio, quod ad differentiam, ut infra ab aliquibus dici ſolet altiſſimum, & in illa majori ſuperioritate, quæ vulgo dicitur *Sovranità prima*, cum hæc ſint inſeparabilia a Corona, & ab Imperio infeudantis, ea regula quod nemo facere poteſt ſibi æqualem, ipſumque feudum per necaiſe, atque de ſui natura importat ſubjectionem, & vaſſallagium, dictumque dominium ab aliquibus, ut ſupra, dici ſolet altiſſimum per quendam modum loquendi, & ad effectum contradiſtinguendi aliud altum dominium ſubalternum, quod conſideratur in ipſomet feudatario, reſpectu ejus Baronum, & feudatariorum, qui ab ipſo ſubinfeudati fuerint de aliquibus partibus, ſeu membris feudi, & cum juriſdictione cognoſcendi de ſucceſſione, vel devolutione feudi, juxta caſum, de quo *diſc.* 59. *cum ſimilibus*, & in hoc ſupplemento *diſc.* 128. ubi de his diſtinctionibus duplicis alti dominii, & ſuperioritatis. Omnia vero alia tranſeunt in feudatarium, quoties lex inveſtituræ, vel conſuetudo aliam non redoleat exceptuationem.

In altero autem caſu, in quo agatur de illis feudatariis veris, & propriis, cum expreſſa inveſtitura, ac præſtatione ſervitii, ut (ex. gr.) ſunt feudatarii Regnorum utriuſque Siciliæ, ac etiam Status Eccleſiaſtici, qui dicitur immediatus, ad differentiam Status mediati, conſiſtentis in dictis feodis regalibus, & majoribus reſpectu illorum feudorum, quæ ita obtineantur; ac etiam ſunt feudatarii improprii, & re-
moti, quod ſcilicet in figura Baronum, & Domicellorum 5
ſub alto dominio, ac ſuperioritate Principis poſſideant loca ſine inveſtitura, & ſine ſervitio in natura allodii, ut ſunt plerique Barones dicti Status Eccleſiaſtici immediati; & tunc regula eſt in oppoſitum, quod ſcilicet regalia non cenſentur eis conceſſa, ſed remanſiſſe penes Principem, tanquam gemmæ Coronæ Principatus, e quo ſine ſciſſura, vel deturpatione Coronæ avelli non debent, ideoque in dubio non cenſentur avulſa, quoties expreſſa conceſſio, vel implicita, quæ reſultat a conſuetudine immemorabili, ſeu centenaria, cujus vigore allegari poſſit privilegium, vel quicumque alius titulus de mundo melior, aliud non ſuadeat, ſive aliqua accedat particularis circumſtantia, juxta caſum, de quo *diſc.* 62. 63. 64. *&* 70. *hoc tit.* cum ſimilibus.

Et nihilominus adhuc reflectendum eſt ad diverſos mores, 6
& ſtylos Principatuum, quoniam (ex. gr.) in Statu Eccleſiaſtico in hujuſmodi Baronibus ſubditis, & mere ſubordinatis,

ris, datur frequentius poſſeſſio aliquorum regalium, juxta inſinuata in ſupra allegatis *diſc.62.63.64.& 72. & in tit.de Regalibus, diſc.145. & 146. & in tit.de ſervitut.diſc.36. ac etiam in Miſcellan.Eccleſiaſt. diſc.41.* occaſione agendi de jure prohibendi venationem, ut etiam praxis docet in pleriſque Baronibus, & Domicellis Liguriæ, & Lombardiæ, magis vero in illis Germaniæ; econverſo autem talis praxis nulletenus adeſt, vel nimium rara, & reſtricta ad aliqua regalia inferiora in præfatis Regnis utriuſque Siciliæ, in quibus, & præſertim in hoc citeriori, de ſtricto jure, potius ſubfeudatarii, quam feudatarii cenſendi ſunt; prout etiam magis reſtricta eſt juriſdictio, & poteſtas Baronum, & Magnatum in Hiſpania, & in Gallia, quam in Germania, in qua latius patet; quinimmo in ipſamet Germania tam ſuperiori, quam inferiori, longe diverſi ſunt mores, vel leges juxta tot Principatuum diverſitatem.

Atque hinc oritur eadem ineptia manifeſta, quæ annotatione præcedenti inſinuata eſt, noſtrorum pragmaticorum, ſeu collectorum, qui abſque alio ratiocinio, vel
7 reflexione ad hujuſmodi diſtinctiones, totam vim conſtituunt in numero arithmetico Auctorum, quos cum improbo hujuſmodi labore colligere ſtudent, in ſola littera procedendo, & non diſtinguendo Ultramontanos a Citramontanis; ac etiam in quolibet genere, non diſtinguunt Regiones, vel diverſas qualitates feudorum, & feudatariorum, de quibus ipſi loquuntur, confundendo Regnicolas utriuſque Regni ut ſupra, cum Lombardis, vel cum Germanis, ſive in iſtis non diſtinguendo Provincias, vel Principatus; revera etenim iſta dicenda venit potius quæſtio facti, quam juris, decidenda pro ſingulorum caſuum particularibus, ac individuis circumſtantiis, nimiumque clarus error eſt, cum generalitatibus procedere.

Quo vero ad alterum punctum, de quo principaliter in hoc diſcurſu actum fuit, ſuper natura ſcilicet allodialitatis, vel feudalitatis; pariter idem dignoſcitur clarum æquivocum confundendi auctoritates, illaſque generaliter applicandi quibuſcumque caſibus, non reflectendo ad eorum diverſas circumſtantias, aliaſque diſtinctiones, ut ſupra; ſiquidem inhærendo diſtinctioni plurium caſuum, de
8 qua in hoc diſcurſu, quatenus pertinet ad primum caſum ſuper qualitate loci in genere, ſeu in univerſum, an ſcilicet ipſe locus cenſeri debeat potius feudum, quam allodium, vel e converſo? quamvis regula aſſiſtat allodialitati, ex relatis *in eod.diſcurſu, ac etiam diſc.6.34.60. & 135.* & in aliis pluries; attamen adhuc intelligenda venit juxta diverſitatem Regionum, quoniam (ex. gr.) in Regno Neapolitano regula eſt potius in contrarium, ut omnia loca habitata cum Vaſſallis, & juriſdictione, cenſeantur potius feudalia, quam allodialia, adeout regula generalis aſſiſtat feudalitati, transfundendo onus probandi allodialitatem tanquam limitationem regulæ; exceptis locis, quæ ab antiquo poſſidentur per Eccleſias, quoniam non conſtito de contrario, præſumuntur potius allodialia, ut iis, quæ tam ſuper regula, quam ſuper limitatione habentur relata *hoc eod.tit.diſc.60.* & alibi pluries.

E converſo in Statu Eccleſiaſtico, quamvis procedatur cum regula oppoſita, ut caſtra, & loca etiam habitata cum juriſdictione, & imperio, non docto de qualitate feudali, præſumantur potius allodialia, quam feudalia, adhuc tamen, ut advertitur *in hoc diſcurſu*, ac etiam *diſc.6.& dd. diſc.60. & 135.* & in aliis, id recte procedit ad effectum evitandi illam propriam, ac ſtrictam feudalitatem, quæ importat formalem ſervitutem, ac ſubjectionem legum feudalium, tam circa obligationem ſervitii, quam circa prohibitionem alienandi, vel circa reſtrictam ſucceſſionem ad certum genus perſonarum, ſeu circa obligationem novi ſucceſſoris accipiendi renovationem, cum ſimilibus obligationibus, & reſtrictionibus, quæ ex feudali ſervitute reſultant; non per hoc tamen inferri poteſt ad verum, & proprium allodium, quod negat alterius dominium, & ſuperioritatem,
9 cum in eo non recognoſcatur alius ſuperior, niſi Deus, dum ratione alti dominii, & ſuperioritatis, ac etiam multorum regalium, quæ etiam in locis poſſeſſis per Barones, & Domicellos, poſſidentur per Papam, & Sedem Apoſtolicam, dicitur adeſſe feudalitas remota, & impropria, ratione cujuſdam implicitæ, & præſumptæ inveſtituræ ſine oneribus feudalibus, quaſi quod hujuſmodi Barones, & Domicelli obtineant iſta loca ex inveſtituris, & conceſſionibus Pontificiis, juxta celebre *conſ.*8. Abbat.cum aliis plene, & elaborate collectis per Spadam *conſ.*1.*lib.*1.ut advertitur *d.diſc.*63.& alibi pluries; adeout ineſſe dicatur onus ſervitii feudalis extraordinarii, quod ineſt etiam feudis franchis, vel iis, quæ habent onus ſervitii realis, in quod perſonale eſt commutatum, ut eſt illud adohæ in Regno Neapolitano quando neceſſitas Domini ita exigat, dum & iſti ſunt Barones, ideſt milites primi ordinis.

Prout etiam in Eccleſia, in qua generaliter potius præ- 10
ſumitur allodialitas, quam feudalitas in Caſtris, & locis habitatis, quæ ſint intra viſcera Principatuum laicalium, atque per Eccleſias poſſideantur ex Principum conceſſionibus, magna quæſtio eſt, an iſtud ſit allodium verum, & omnimodum, etiam reſpectu ſuperioritatis, & alti dominii, & de hoc agitur *hoc tit. diſc.34.& 60.* Ex quo patet, quod difformis eſt obſervantia, cum qua procedendum videtur.

Igitur ſemper manifeſtus remanet error procedendi in his materiis cum generalitatibus, & cum auctoritatum conſarcinationibus, abſque diſtinctione locorum, temporum, & morum, aliarumque circumſtantiarum, cum quarum præſuppoſito ſinguli loquuntur.

Quo vero ad ſecundum iſtius quæſtionis caſum, in hoc 11
eodem diſcurſu diſtinctum, quod ſcilicet poſita qualitate feudali in ipſo Caſtro, vel Oppido in univerſum, quæſtio ſit inter ejuſdem Caſtri, ſeu loci Dominum, & cives, & incolas, alioſque privatos, qui in ejuſdem loci finibus, & territorio poſſident prædia ruſtica, vel urbana, unde Dominus prætendat, quod totum territorium ſit de ejus dominio directo, adeout omnes privati poſſeſſores haberi debeant tanquam coloni perpetui, ſeu livellarii, vel cenſiti, & redditizii, tam ad effectum ſolvendi aliquam partem fructuum loco portionis dominicalis, vel aliquam præſtationem, quam etiam ad effectum prohibitionis alienandi ſine aſſenſu Domini, & cum obligatione ſolvendi aliquod laudemium, vel aliam recognitionem, & ſic quod bona dicantur feudalia improprie, ideſt paſſive, tanquam affecta, ſeu redditizia feudo, ejuſque Domino, vel poſſeſſori, quamvis in reliquis ipſa bona ſint allodialia, juxta caſus, de quibus *hoc eod. tit. diſc.35. 47. & 72.*

Iſtoque caſu, licet regula aſſiſtat allodialitati in excluſionem feudalitatis, vel ſervitutis, ex deductis in hoc diſcurſu, attamen revera dicenda venit quæſtio facti potius, quam juris, decidenda ex ſingulorum caſuum circumſtantiis, ideoque intrat idem conſuetus error procedendi cum generalitatibus, vel cum doctrinis in abſtracto, cum reflectendum ſit ad concretum, ad mores ſcilicet regionum, & ad qualitatem Caſtri, ſeu loci in univerſum, ſive ad qualitatem aliorum prædiorum, vel bonorum exiſtentium in aliqua parte, ſeu contrata; ſiquidem ſi (ex. gr.) de conſuetudine univerſali Provinciæ, vel Principatus, totum territorium cenſeatur de directo dominio Principis, vel Domini, ut Galli ſupponunt eſſe aliquas Galliarum partes, & præſertim illam, quæ Provincia appellatur, juxta deducta infra *in annot.ad dict.diſc.47.* Ex tunc præſumptio potius aſſiſtit feudalitati, ratione cauſæ univerſalis, de qua *ſub tit.de juriſdict. diſc.1. & ſeqq. & tit. de decimis* pluries, & alibi, & per conſequens prædicta regula generalis, quæ aſſiſtit libertati, atque transfundit onus probationis in eum, qui allegat ſervitutem, non intrat, cum potius res ſe habeat in oppoſitum, ut qui prætendit, quod ejus prædia, & bona ſint libera, & non redditizia feudo, debeat probare hanc limitationem, dum habet reſiſtentiam cauſæ univerſalis.

Ita pariter ſi eadem cauſa univerſalis non ſit adeo lata in tota Provincia, vel Principatu, ſed verificetur in ipſo Caſtro, ſeu loco, totoque ejus territorio, intra quod ſita ſint prædia, ſeu bona, de quibus eſt quæſtio, juxta caſum, de quo *diſc.72.* quoniam intrat eadem ratio, juxta illam aſſiſtentiam in juriſdictionalibus, quam habet Epiſcopus in Eccleſiis, & locis exiſtentibus intra Diœceſim; intelligendo tamen de illo dominio univerſali totius territorii, quod non ſit in ſola ratione juriſdictionali, & baronali, tanquam quid intellectuale, ſive ut noſtri dicunt, tanquam nebula ſupra paludem, capiendo jus territoriale a ſolo jure terrendi; ſed ſit in jure territoriali vero, & effectivo pro dominio territorii, eo modo, quo frequens praxis docet in Statu Eccleſiaſtico, ex deductis *hoc eod. tit. diſc.47. & 72. & de Regal. diſc.50. & diſc.145. & 146. & tit. de ſervit. diſc. 36.* & alibi pluries, atque praxis docet in aliquibus locis Regni Neapolitani, ex inſinuatis *hoc eod. tit. diſc.35. & tit. de juriſdictione, diſc.66. & alibi.*

Idemque ad proportionem procedit in altera univerſitate ſubalterna, quia ſemper agatur de feudo, ſeu loco, in quo feudatarius, vel Baro habeat ſolum jus territoriale intellectuale pro juriſdictione, ac jure terrendi, non autem pro dominio privato, & effectivo totius territorii,

juxta

juxta magis genericam locorum naturam, ſed tamen poſſideat in dominio, tanquam de pertinentiis feudi, ejuſque dote pro ſuſtentatione feudatarii, aliquam tenutam, ſeu aliquam montaneam, vel aliam territorii partem in univerſum, quam Vaſſallis, & incolis concaſſarit ad culturam, eo modo, quo in dies videmus in Urbe, & locis adjacentibus concedi tenutas, vel caſalia ad conſtructionem vinearum, juxta caſum, de quo *hoc eod. tit. diſc.*35. Et tunc proportionabiliter intrat eadem regula, ſeu ratio cauſæ univerſalis, in hac univerſitate ſubalterna, ſed non jure feudi, & Baroniæ, cum id perveniat ab natura, ſeu virtute cauſæ univerſalis, etiam in privato Domino illius tenutæ, ſeu feudi ruſtici, juxta caſum, de quo *d. diſc.*35. dum (ut præmiſſum eſt) qualitas feudalis in hujuſmodi bonis conſideratur potius improprie, & in ratione paſſiva, quia bona ſint redditiria feudo, quam quod ipſa prædia ſint feudalia, eorumque poſſeſſores dici debeant feudatarii.

12 Igitur fabuloſæ videntur illæ quæſtiones, quæ deſuper diſputari ſolent per noſtros in abſtracto, faciendo deſuper magnos allegationum cumulos, atque ad id conſarcinando omnes doctrinas, vel auctoritates, quas revolvendo repertoria, cum improbo labore, inveniunt, non diſtinguendo loca, & tempora, aliaſque circumſtantias, cum quarum præſuppoſitu ſinguli reſpective loquuntur; & propterea firmum remanet, quod deciſiones pendent a facto, non autem a jure.

Demum quoad tertium caſum in hoc eodem diſcurſu diſtinctum, reſpectu ſcilicet illorum prædiorum, & bonorum, vel jurium incorporalium, quæ ab ipſomet feudatario poſſideantur intra fines, vel territorium ipſius feudi, juxta caſus, de quibus *in hoc diſc. & diſc. ſeq. & diſc.*47. *&* 56. *&* 133. & in aliis; atque de hoc ſolet diſputari ad plures effectus. Primo namque ad illum devolutionis, de quo in locis proxime citatis diſputabitur, an ſcilicet devoluto feudo, devolvantur prædia ruſtica, & urbana, aliaque bona, vel jura poſſeſſa per feudatarium intra fines feudi, vel potius tanquam allodialia remaneant penes ipſum, ejuſque hæredem allodialem; quod etiam, adhuc non facto caſu devolutionis, diſputari contingit inter hæredes extraneos feudatarii defuncti, & agnatum ſucceſſorem feudi pacti, & providentiæ independentur.

13 Secundo ad effectum prohibitionis alienandi, vel obligandi, juxta caſum, de quo infra in Romana concurſus creditorum *diſc.*117. & tertio ad effectus favorabiles ipſimet feudatario, & Domino, pro exemptione ſcilicet a collectis, aliiſque oneribus, quibus ſubjaceret, ſi bona eſſent allodialia per ipſum poſſeſſa jure cujuslibet privati, ſive juxta ſtylum Regni Neapolitani, Communitas, vel univerſitas loci teneatur dare idoneum adminiſtratorem, qui ibi hæreditarius dicitur, cum hæc obligatio percutiat ſolum bona feudalia, non autem allodialia; aut pro jure prohibendi paſcua, vel ligna, &c. cum ſimilibus; ideoque contingit, quod quandoque in prædiis, & bonis per Baronem poſſeſſis, qualitas feudalis ſuſtinetur, & quandoque negatur.

14 Pariter autem iſta quæſtio dicenda eſt potius facti, quam juris, decidenda ex ſingulorum caſuum circumſtantiis, ad quas eſt principaliter reflectendum; ideoque intrat idem error procedendi cum generalitatibus, vel cum doctrinarum cumulo in abſtracto; ſiquidem in primis reflectendum eſt ad ſuperius inſinuatam diſtinctionem, inter illos feudatarios, & Dominos, qui juxta regularem naturam habeant ſolum dominium territoriale, ſeu juriſdictionale, & illos, qui habeant dominium privatum, & utilitarium totius territorii, adeout Vaſſalli, aliique privati poſſeſſores prædiorum habeantur potius tanquam coloni, ſeu libellarii, &c. in hoc etenim ſecundo caſu regula aſſiſtit feudalitati, quod ſcilicet aliquam territorii partem Dominus conceſſerit colendam Vaſſallis, & aliam pro ſe retinuerit, in qua prædia conſtruxerit; ſive quod prædia per ipſum poſſeſſa, quæ habeant opus manufactum, ad ipſum redierint jure devolutionis, vel caducitatis.

Difficultas autem intrat in caſu inſinuato *hoc eodem diſc.* & infra in dicta Romana concurſus creditorum, *diſc.*117. quando ſcilicet conſtet de explicitis titulis acquiſitionum, jure privato emptionis, vel donationis, aut ſucceſſionis, aliquorum prædiorum, quæ poſſidebantur per privatos, & tunc duplex intrat inſpectio; una ſcilicet poteſtatis, ut neque volens poſſit Dominus illa retinere in natura dominii allodialis privati; & altera voluntatis, quo ſcilicet animo, vel intentione hujuſmodi acquiſitiones fecerit.

Circa primam quæſtionem poteſtatis, pro ejus incluſione urgere videtur ratio incompetibilitatis, quæ reſultat a concurſu actionis, & paſſionis in eodem ſubjecto, ſive ab alia incompatibilitate habendi ſervitutem in re propria, unde propterea, ut *hoc eod. tit.* & alibi pluries advertitur, 15 habemus, quod non poteſt quis eſſe Rex, & Baro in eodem loco, ſed eo ipſo, quod ſit univerſum Dominium, feudum confunditur cum ſua priori cauſa univerſali, ad quam redit, adinſtar fluminis intrantis in mare, ut ponderatur *hoc eod. tit. diſc.*83. ac habemus in ceſſatione uſusfructus, vel alterius ſervitutis, vel cenſus per acquiſitionem dominii, & proprietatis ipſius rei ſervientis, cum ſimilibus.

E converſo, pro iſto compatibili concurſu, intrat illa diverſitas perſonarum formalium, quæ in eadem perſona materiali pro diverſitate reſpectuum conſideratur *hoc eod. tit. diſc.*23 *&* 61. ac etiam infra *d. diſc.*117. *& diſc.*115. & frequenter *ſub tit. de cambiis*, & ſub illo *de hærede*, ac ſub altero *de credito*, & ſub altero *de decimis*, ac pluries; & conſequenter, quod non implicet, ut feudatarius tanquam Dominus loci ratione dominii publici, & univerſalis, acquirat, & poſſideat ſub ſe ipſo prædia, & bona privata, tanquam unus ex colonis; illaque poſterior pars videtur probabilior, magiſque uſu recepta.

Quo vero ad alteram quæſtionem voluntatis, aut habe- 16 tur illius expreſſa probatio, & tunc poſita poteſtate, non eſt de alio quærendum, ad regulam vulgati Textus *in l. ille, aut ille, ff. de legatis tertio*, quod in claris, & expreſſis non intrant quæſtiones, & argumenta; aut vero iſta voluntas eſt ambigua, & tunc in primis recurrendum videtur ad neceſſitatem, ex qua voluntas deſumi poteſt, an ſcilicet ipſe feudatarius, vel Dominus, teneretur facere illam acquiſitionem pro reintegratione feudi, ejuſque reſtitutione ejus primævæ unitati, ita medicando malum, quod ipſe, vel ejus prædeceſſores fecerunt, in concedendo, vel alienando illa bona; vel membra, quæ concedi, vel alienari non poterant, & tunc voluntas aſſiſtit reintegrationi, adinſtar illorum melioramentorum, quæ fiunt pro ſuppletione deteriorationum, ex deductis *ſub tit. de detractionib. diſc.*35. *& alibi*.

Ceſſante vero hac circumſtantia, præſumptio in dubio eſſe videtur pro excluſione incorporationis, cum id redoleat donationem, quæ in dubio non eſt præſumenda, ex ponderatis *d. diſc.*56. *&* 117. *& alibi*, niſi ejus præſumptiones, & conjecturæ, vel adminicula concurrant; & per conſequens punctus eſt incapax regulæ certæ, & generalis, dum revera totum pendet a facti qualitate, & ſingulorum cauſæ circumſtantiis.

In altero autem caſu, in quo dominium univerſale feu- 17 datarii ſit ſolum territoriale, vel juriſdictionale; alia vero bona intra feudi fines exiſtentia poſſideantur per privatos, jure pleni dominii; & tunc licet noſtri procedant cum regula generali, quod bona, etiam per ipſum feudatarium poſſeſſa intra fines feudi, præſumantur potius allodialia, quam feudalia; nihilominus omnino verior videtur diſtinctio tradita *in hoc eod. diſc. & diſc.*3. inter bona, & jura, quæ ſint de ſui natura privata, nullamque annexam habeant juriſdictionem, vel prærogativam dominicalem, & illa, quæ d. prærogativam habeant, ut (ex.gr.) ſunt molendina, furni, macelli, tabernæ, ſeu vulgo pizzicariæ, & ſimilia, cum jure prohibendi, & agendi, quod eſt de regalibus; iſto enim ſecundo caſu intrat præſumptio feudalitatis, donec iſta præſumptio elidatur contraria probatione competentiæ illius juris, ratione privatæ ſervitutis, *ut d. diſc.*3. ſecus autem in illis rebus, quæ hanc juriſdictionem, vel prærogativam annexam non habeant; & nihilominus etiam iſto caſu omnino probabilis, & vera videtur diſtinctio, de qua *in hoc diſc.* inter bona culta, & inculta, ſive habentia, vel non habentia miniſterium hominis; & quatenus ſint culta, & de ſui natura potius juris privati, quam publici, adhuc intrat inſpectio voluntatis, vel deſtinationis ſuper incorporatione, vel ad deſertionem, juxta deducta per Rovit. *conſil.* 101. *lib.*2. *cum aliis hoc eod. diſc.* & per conſequens firmum remanet, ut totum pendeat ex facto, quodque ſemper erroneum ſit procedere cum generalitatibus.

De iſta vero regalia piſcheriæ agitur *ſub tit. de regalib.* 18 *diſc.*134. ubi videndum.

PISAU-

PISAUREN. MOLENDINORUM

PRO CAMERA APOSTOLICA ET CIVITATE PISAUREN.

CUM M. DUCISSA ETRURIÆ.

Caſus diſputatus in Camera, ſopitus per concordiam.

Bona per Civitatem infeudatam poſſeſſa, & per eam tradita Feudatario, an cenſeantur data tanquam Principi, & Feudatario; vel tanquam privatæ perſonæ, & an devoluto feudo illa remaneant hæredum recipientis, vel redeant ad Civitatem dantem, vel potius tanquam feudo incorporata cum ipſo feudo ad Dominum devolvantur?

Præſcriptio an proſit Feudatario contra Dominum directum?

Et aliqua remiſſive de articulo, an quod poſſidetur a Feudatario intra fines feudi dicatur ſeodale, vel allodiale, & præſertim Molendina, & bona, quibus aliqua juriſdictio annexa eſt, & quando dicantur bona habere annexam juriſdictionem?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Pacta ſervanda ſunt, ubi ſunt licita, & ex eis lex ceſſat etiam in feudis.*
3 *In pactis intrat argumentum a contrario ſenſu.*
4 *Angaria, & perangaria ſunt de regalibus, & juriſdictionalibus.*
5 *An dicantur de regalibus, ubi ſunt penes Feudatarios, & Barones, vel alios privatos?*
6 *Duces Urbini habebant regalia.*
7 *Quando jus cogendi Vaſſallos ad ſervitium molendinorum dicatur importare angariam, vel juriſdictionem incumbentem ipſis molendinis?*
8 *Ex prohibitione non accedendi ad aliena molendina reſultat jus cogendi accedendi ad propria.*
9 *An jus cogendi acceſſum ad molendina probet iſta eſſe feudalia?*
10 *Quando prohibitio acceſſus ad aliena molendina non dicatur importare ſervitutem, vel conſequenter acceſſus ad illa prohibentis?*
11 *Poſſeſſio referenda eſt ad titulum licitum, de quo apparet.*
12 *Civitas ſi aſſignat, vel dat ejus bona Principi, & Domino, cenſetur dare jure Dominicali adinſtar mulieris dantis ejus bona marito in dotem.*
13 *Princeps dicitur maritus Civitatis, ſeu Reipublicæ.*
14 *Bona allodialia poſſeſſa per Feudatarium ſi devolvuntur ad Principem, & ab iſto denuo conceduntur cum feudo, efficiuntur feudalia.*
15 *Bona ſemel per Civitatem, vel Rempublicam aſſignata Principi, tranſeunt cum Principatu ad ſucceſſores, & non redeunt ad aſſignantem.*
16 *Ex quibus arguatur, molendina, & bona eſſe poſſeſſa per feudatarium, tanquam allodialia.*
17 *Ex quibus cauſis Civitates, & Populi ſolent eorum bona ſuo Principi ſolvere, & aſſignare.*
18 *Et ſi Civitas ſe dat alicui Principi, an ad illum tranſeant molendina, & bona Civitatis?*
19 *Ex centenaria, vel immemorabili poſſeſſione Feudatarius dicere poteſt bona a ſe poſſeſſa, eſſe allodialia, privatis titulis quæſita.*
20 *Declaratur, ubi conſtat poſſeſſionem fuiſſe tanquam de allodialibus, ſecus ſi poſſeſſio ſit æquivoca.*
21 *Feudatarius, etiam per mille annos non præſcribit contra Dominum.*

D I S C. III.

1 Cum ob rerum Italiæ motus, omnes fere Civitates, ab Urbe verſus Montes, quandam libertatem ſibi uſurpaſſent, atque ſe ipſas Rerumpublicarum more aliquo tempore rexiſſent; quamvis in eorundem potentium Civium, vel vicinorum tyrannidem poſtea cecidiſſent, adhuc tamen earum aliquæ poſſeſſionem, ac adminiſtrationem Vectigalium, Datiorum, Collectarum, aliorumq; publicorum redituum continuarunt, cum onere ſubminiſtrandi earum Principi, ſeu Tyranno congruas ſubventiones, aliaque publica munia ſerendi, inter quas fuit Civitas Piſauri, quæ per Malateſtam qu. Pandulphi de Balleonibus ſub titulo Vicarii Sedis Apoſtolicæ occupata, eidem dedit omnes redditus, ac bona, & utendo verbis, quibus tunc uſa fuit, *totum ejus havere*, cum onere ſolvendi cenſum Sedi Apoſtolicæ, faciendique publicas impenſas ipſi Civitati prius incumbentes, a Malateſta vero cum eodem titulo Vicariatus, ſeu Principatus, devenit in Alexandrum Sfortiam, ab iſto in Conſtantium Alexandri filium, & ab hoc in Joannem filium Conſtantii, ſub quorum dominio fama eſt, multaque adminicula oſtendunt, Civitatem ſuos redditus, & bona, reaſſumpto priori ſtatu, adminiſtraſſe, ſupportando etiam onera, donec ſub Alexandro VI. occupata per Ducem Valentinum, huic d. bona denuo aſſignavit, eodem modo, quo Malateſtæ fecerat; ſed per Valentini expulſionem reverſo Joanne, huic de anno 1503. eandem aſſignationem acceptatam, ac effectum ſortitam fecit.

Defuncto Joanne, ac ſucceſſive in pupillari ætate Conſtantio filio, devolutaque proinde Civitate ad Sedem Apoſtolicam ſub Julio II. ab iſto de anno 1512. fuit de ipſa inveſtitus Franciſcus Maria de Ruvere Dux Urbini, qui deinde a Galeatio Sfortia Joannis fratre naturali, & Iſabella filia, ceſſionem pro certo pretio reportavit de palatiis, domibus, Villis, aliiſque bonis allodialibus, quibus tamen omnibus una cum feudo Dux tanquam contumax, & rebellis privatus fuit de anno 1514. per Leonem X. qui datia, gabellas, & publicos redditus, aliaque bona antiquitus per Civitatem poſſeſſa, eidem Civitati ad beneplacitum poſſidenda, & adminiſtranda cum onerum ſupportatione conceſſit, & inter bona enunciantur Molendina, de quibus agitur; ſed de anno 1523. Dux præfatus ad omnia per Adrianum VI. reintegratus fuit.

De anno autem 1613. Franciſcus Maria jun. ultimus Dux, conventionem quandam habuit cum Civitate ſuper refectione damnorum Cluſæ Molendinorum, quæ magna aquarum inundatio cauſaverat, ad formam dictæ conventionis initæ de anno 1503. inter dictum Joannem Sfortiam, & Civitatem, cujus conventionis vigore, Dux præfatus vectigalia, gabellas, & publicos redditus, aliaque bona Civitatis poſſidere profeſſus eſt, ac demum de anno 1624. imminente feudi devolutione ob dicti Ducis decrepitam ætatem, ac futuræ prolis maſculinæ deſperationem, deventum eſt cum Camera Apoſtolica ad Concordiam, per quam inter cætera conventum extitit, ad ipſius Ducis hæredem (qualis eſt Victoria M. Duciſſa Etruriæ ejus ex filio prædefuncto neptis,) *ſpectare debere omnia bona, quæ probabuntur allodialia aliquam juriſdictionem annexam non habentia, eorum deputandis per Sedem Apoſtolicam liquidanda, exceptis tamen Molendinis factis cum licentia Ducum, cum obligatione reſpondendi certam portionem, necnon Molendinis habentibus jus cogendi Vaſſallos ad acceſſum, quæ cum feudo devoluta cenſeantur.*

Facto demum caſu devolutionis feudi per obitum Ducis de anno 1631. Camera accepit poſſeſſionem Civitatum, Oppidorum, Caſtrorum, & bonorum ad illud pertinentium, & M. Duciſſa eam accepit bonorum allodialium in quadam liſta deſcriptorum, in qua aderant Molendina hujus Civitatis, quæ prætendente illorum dominium, Camera ea ſequeſtravit, atque ſub hoc ſequeſtri titulo fructus ſpatio fere annorum 25. percepit; reaſſumpta vero in Tribunali Cameræ de anno 1657. diſputatione ſuper hujuſmodi Molendinorum qualitate, an ſcilicet eſſent de feudi pertinentiis, vel potius allodialia, & ſucceſſive ſuper pertinentia, num ſcilicet poſita allodialitate, ſpectarent ad M. Duciſſam Feudatarii hæredem, vel potius ad Civitatem, quæ ſe aſſerebat illorum antiquam Dominam? In tres inſpectiones cauſa diviſa fuit, quarum prima erat ſuper verbis Concordiæ declarantis cum feudo devoluta illa Molendina, quæ aliquam juriſdictionem haberent, vel jus cogendi ad acceſſum, an ſcilicet iſta Molendina eſſe dicerentur in uno illorum caſuum; altera vero, quatenus Concordiæ verba Cameræ non ſuffragarentur, an eadem Molendina cenſeri debeant feudalia, vel allodialia, & cuinam onus, unam, vel alteram qualitatem probandi incumberet, & tertia quatenus conſtaret de allodialitate, an ad feudatarii hæredem, vel ad Civitatem pertinerent?

Nihil enim referre, Ego, & alii pro Camera Apoſtolica 2
Scribentes dicebamus, an hujuſmodi Molendina eſſent de pertinentiis feudi, vel ne, quia cujuſcumque eſſent naturæ, ſufficere debebat eſſe in caſu pacti, & conventionis, cum pacta licita ſervanda ſint, ac legibus derogent, *l. 1. & l. juriſgentium, §. Prætor ait, ff. de pactis*, quod axioma ſi verum

eſt in omni materia, verius eſt in feudis, Natta *conſ.49. num.19.* Afflict. *dec.265. num.102.* & ideo cum dicatur illa ſolum bona hæredibus remanere, quæ aliquam non habeant
3 annexam juriſdictionem, atque in ſpecie de Molendinis dicatur devolvi ea, quæ habeant ſervitutem juris cogendi, ſufficeret unum ex his verificari, cum etiam in pactis intret argumentum a contrario ſenſu, *l. inter Socerum, §. cum inter, ff. de pactis dotal.* Bald. *conſ.390. in fin. lib.4.* Barboſ. *alios cumulans loco communi 27. a contrario ſenſu.*

4 Utramque qualitatem concurrere dicebatur ex parte Cameræ, primo enim jus angariæ, & perangariæ cogendi Vaſſallos ad expurgationem, & manutentionem Cluſæ, & Vallati eorundem Molendinorum; Angariæ ſiquidem, & perangariæ, non ſolum ſunt de fructibus juriſdictionis, ſed aliquid plus important, quia computantur inter regalia non-niſi cum Principis conceſſione, vel immemorabili præſcriptione competentia, *c. unic. quæ ſint regalia*, ubi Iſernia, & cæteri feudiſtæ, de quibus Roſenthal. *cap.5. concl.70. & 71.* Maſtrill. *de Magiſtrat. lib.3. c.10. n.329. & ſeqq.* Bald. *conſ. 409. n.4. & 7. lib.5.* ubi quod cogere ſubditos, ut accedant ad ſua Molendina, eſt actus juriſdictionis innominatæ, & quod jus angariæ importet juriſdictionem, Laratha *theatr. feud. p.11. dilucid.74. n.1. & plenius infra in Sabinen. Stamus Montis Libretti hoc eod. tit.* quicquid enim ſit, an ſint regalia de majoribus, vel minoribus, circa majorem, vel minorem difficultatem in illis obtinendis, hoc unum certum dicebatur, eis aliquam juriſdictionem annexam eſſe.

5 Adverſus hæc reſpondebatur per M. Duciſſæ Advocatos jus cogendi Vaſſallos ad ſerviendum, dici angariam, & perangariam de regalibus, ubi eſt penes Regem, vel Principem, non autem ubi ex privilegio, vel præſcriptione competit Baroni, qui ſit Principe inferior, ex traditione Iſerniæ *in c. unic. quæ ſint regalia, verbo Angaria, nu.32. in fin.* Ann. *in conſt. Conſtitutionem Divæ memoriæ, nu.13.* Frecc. *de ſubfeud. lib.2. auctor.13. num.8. poſt med.* Franch. *dec.56. num.16.* Rovit. *dec.72. num.33.* Hodiern. *contr.45. n.26. & 28.* Maſtrill. *d. cap.10. n.335.* Laratha *d. dilucid. 71. num.2.* Capyc. Latr. *conſult.41. nu.15. cum aliis in Romana appaltus lignorum ſub tit. de reg. ad materiam Vectigalium.*

6 Replicabam eſſe nimis debilem reſponſionem, tum quia Dux Urbini non erat ſimplex Baro Principe inferior regalium regulariter incapax, prout ſunt Barones Regnorum utriuſque Siciliæ, de quibus loquuntur Iſernia, & ſequaces, ſed erat Feudatarius Dignitatis cum jure Principatus, & omnium regalium, itaut haberet omnia, quæ ſupremo Principi competunt, ut in ſpecie Ducis Urbini late firmant Jacobus de Leonardis inter conſilia Alberti Bruni *conſ.117.* Menoch. *conſ.92. numer.32.* Borell. *de præſtantia Regis Catholici c.31. num.30. & c.48. num.11.* & generaliter Toſc. *lit. B. concl.28. num.4. & ſeq.*

Tum clarius, quia non diſputabatur, an hæc perangaria exiſtens penes Feudatarium, eſſet vel ne de regalibus, & an regalia conceſſa inferiori retineant eorum naturam, de qua in dicta Romana appaltus lignorum; ſed diſputatio erat an aliquam juriſdictionalem prærogativam annexam habere dicantur, quod eſt indubitatum, præſertim penes Feudatarium, cui juriſdictio in univerſum conceſſa eſt, quia actus coactionis per ſe ipſum, ejuſque Officiales, non autem per alios faciendus, indubitanter importat juriſdictionem, Bald. *d. conſ.409. lib.5.* quod ſufficit, ut verificentur verba concordiæ, unde revera dicta reſponſio erat parum congrua.

7 Aliam tamen ponderabam dari poſſe ſolidam reſponſionem, quæ per Scribentes in facto potius, quam per Juriſtas pro M. Duciſſa inſinuabatur, quod ſcilicet jus cogendi Vaſſallos ad Cluſæ, & Vallati expurgationem, non proveniret ab aliquo jure, vel juriſdictione ipſis Molendinis annexa, itaut in quamcumque illa tranſirent, tranſiret etiam dictum jus, ſed proveniebat a conventionibus habitis inter Principem, & Civitatem ſuper dictorum Cluſæ, & Vallati expurgatione, tanquam expenſa publica, concernente publicam utilitatem, ne ſcilicet ob Cluſæ, & Vallati repletionem ſequantur inundationes Portus, & Civitati præjudiciales, ac etiam ne hyberno tempore ob eaſdem inundationes Molendinorum uſus impediatur, unde populus famis incommoda ſentire poſſet, ideoque Princeps in hac parte dictum ſervitium præcipere ſolitus fuit, potius tanquam Princeps pro bono publico, quam tanquam privatus Dominus Molendinorum, quibus ſi annexa eſſet hæc juriſdictio, ſequeretur, quod etiamſi ad privatas manus tranſirent, ab illo tale jus eſſet exercibile, quod de jure, & de facto non remanebat juſtificatum, cum alias de jure Dominus, quamvis habens juriſdictionem cum mero, & mixto Imperio, non poſſit, ceſſante ratione publicæ utilitatis, vel legitima conſuetudine, cogere ſubditos ne accedant ad alia Molendina quam ſua, Theſ. *dec.16.* Gratian. *diſcept. 564. num.45. & 47. & habetur actum in Cornetana Molendini, & in aliis, ſub. tit. de ſervitutibus.*

Concurrere dicebant etiam Camerales alteram qualita- 8
tem in concordia expreſſam, juris cogendi ad acceſſum ſtantibus ſtatutis, ac bannimentis prohibentibus ſubditis, ne pro molendo frumento accedant ad aliena molendina extra territorium, quod idem importare videtur, ac præceptum, ut accedant ad iſta, cum enim molitura ſit actus ad humanæ vitæ uſum præciſe neceſſarius, eo ipſo quod prohibetur ſubditis, ne ad aliena Molendina accedant, virtualiter, & implicite continetur præceptum affirmativum, ſeu coactio, ut ad iſta accedant, quia excluſo uno, de neceſſitate ſequitur alterum, ut communis eſt ſenſus Doctorum de iſtis juribus prohibendi, & cogendi tractantium, habent enim ea pro ſynonymis, idem in effectu importantibus, ut conſtat ex deductis per Theſaur. *deciſ.16.* Roſenthal. *de feud. cap.5. concl.26. & 27.* de Marin. *reſol. 118. vol.2.* Capobl. & Rovit. *ſuper pragm.14. de Baron. cum aliis in materia deductis, ſub titul. de ſervitutibus, præſertim in Cornet. Molendini, & in Farfen. Molendini.*

Replicabatur ex hoc jure cogendi non inferri neceſſario 9
ad feudalitatem, cum importare poſſit ſervitutem a privato etiam in allodialibus præſcriptibilem, multo magis a Domino, ut per Bald. *de præſcript. p.4. par.5. principalis, q.5.* Capobl. *de Baron. pragm.1. n.205. & ſeqq. & tom.2. cap.5. n.1.* ſed hæc reſponſio pariter nullius ponderis credebatur, tum quia in ea quæſtione, an Molendina intra fines feudi per feudatarium poſſeſſa præſumantur feudalia, vel allodialia, reſolutio ex communi ſententia reſultat ex iſta qualitate, num ſcilicet ſint bannerata, vel ne, ſub quo bannerationis termino feudiſtæ ſignificant dictum jus cogendi, ſeu prohibendi ex bannimentis reſultans, quia cum hoc jus importet juriſdictionem nonniſi ex Principis conceſſione reſultantem, niſi doceatur de alio acquiſitionis titulo, præſumptio eſt, feudatarium Molendina cum hoc jure habuiſſe ab eodem Principe, a quo habuit juriſdictionem, & feudum, ut ex Bald. *conſ.409. lib.5. per tot. & ſignanter n.6. & 7.* firmant Henrigius *de Molend. q.9. n.76. q.11. n.110. 113. & 119. cum ſeqq.* Natt. *conſ.506. n.23. & 31. cum ſeqq.* Iotrigliol. *de feud. q.43. n.82.* Seraph. *dec.894. n.3. & cæteri.* Tum etiam quia hæc inſpectio intraret, quoties ceſſante concordia, videndum eſſet in ſolo puncto juris, an Molendina haberent, vel ne feudalem qualitatem, quod in præſenti non erat opus, ſtante conventione clara ad juridicas quæſtiones dirimendas habita, ut ea Molendina, quibus hoc jus competeret, cenſerentur cum feudo devoluta, igitur ſufficiebat conventam qualitatem juſtificari de facto, non curando, an de jure eſſet apta ad imprimendam, vel ne feudalitatem.

Solidior tamen reſponſio credebatur altera, ex qua pro 10
veritate credebam non verificari caſum conventionis conceptæ in caſu juris cogendi ad acceſſum, quia ſtatuta, & bannimenta id non diſponunt, ſed ſolum prohibent egreſſum a territorio, qui non continet de neceſſitate acceſſum, cum pleraque alia ſupponerentur in territorio Molendina privatorum, ſive magna, ſive parva, ideoque hujuſmodi prohibitio potius referenda erat ad juridicam Principis proviſionem ex lege juſtitiæ pro publico bono; vel quia exiſtentibus in Territorio Molendinis ſufficientibus, ſpecies iniquitatis eſſet, illis derelictis, ad extera, remotiora, & incommodiora accedere, ideoque per Dominum, & Superiorem juxta unam opinionem, quamvis non ubique admiſſam, prohiberi poteſt, ut latius habetur *in dictis Cornetana, & Farfen. Molendini, ſub tit. de ſervitutibus*; vel quia juſſa id Princeps, vel Superior mandet, ad fraudibus conſulendum, ne ſcilicet ſub hoc prætextu extrahantur victualia a Territorio, ac etiam ut pro bono annonæ regimine, ita commodius ſciat, atque experimentum faciat, quid pro Civitatis, & populi ſubſtentatione ſit neceſſarium, & hæc potuerunt eſſe motiva, ex quibus principaliter ſtatuta, & bannimenta emanaverint, licet in conſequentiam Dominis Molendinorum exinde major utilitas reſultet, quia non hoc, ſed illud eſt attendendum ex notis axiomatibus, unde in concordia modicum, vel nullum fundamentum conſtitui poſſe in Advocatorum congreſſibus pro cauſæ directione ex parte Cameræ habitis dicebam.

Probabiliora vero eſſe credebam jura Cameræ quam M. Duciſſæ, vel Civitatis, ex aliis circumſtantiis, quod ſcilicet ex Statutis, aliiſque urgentibus adminiculis, ſatis clara conſtaret,

ret, hæc Molendina, illud præſertim nuncupatum (*delli
Canonici*) fuiſſe antiquitus Civitatis, unde cum per feuda-
tarii hæredem non doceretur de titulo privatæ acquiſitio-
nis a Civitate, & e converſo conſtaret Civitatem cum uni-
verſali diſpoſitione *totum ſeem habere*, omniaque bona,
jura, & redditus aſſignaſſe prius Malateſtæ, deinde Duci
21 Valentino, ac demum Duci Ruvereo, præſumptio eſt,
poſſeſſionem referendam eſſe ad titulum legitimum, de
quo apparet, non ad illum, de quo non conſtat, de illicita
potius uſurpatione ſuſpectum, cum abſque certis ſolemni-
tatibus Civitatum bona ſint inalienabilia, ad text. *in l.* 2.
C. de acq. poſſ. ubi Bald. *n.* 1. & Bart. *n.* 2. Mant. *dec.* 3. *n.* 6. Surd.
conſ. 221. *n.* 46. *& ſeqq.* Burat. & Adden. *dec.* 614. *n.* 8. *&* 12.
Et huic præſumptioni accedebant alia plura adminicula,
primo nempe, quod Molendina ſemper poſt Civitatem poſ-
ſeſſa fuerunt per Principes, vel illos, quibus ipſe conceſſit, ut
ponderatur apud Seraph. *d. dec.* 894. *nu.* 3. Secundo, quia in
Conventionibus initis in concordia anni 1503. habetur,
quod inter publicas impenſas computantur illæ expurga-
tionis Cluſæ, & Vellati iſtorum Molendinorum, quod ar-
guit illa eſſe juris publici. Tertio, quia poſtquam Leo X.
Ducem Franciſcum Mariam a Ducatus poſſeſſione ejecit,
Civitas ſupplicavit, & obtinuit ad antiquam poſſeſſionem,
& adminiſtrationem ſuorum bonorum ac redditum reſti-
tui, & inter hæc bona connumerata fuerunt Molendina.
22 Neque obſtare videbatur replicatio, quod his etiam admiſ-
ſis non inde inferri poterat ad feudalitatem, quodque Mo-
lendina eſſent de pertinentiis feudi, cui nunquam annexa
fuerant, dum erant de dominio Civitatis habentis domi-
nium allodiale a feudo diſtinctum, quia ex tenore conven-
tionis, atque ex ipſa ſubjecta materie tam ratione vectiga-
lium, mulctarum, & publicorum redditum, quam ra-
tione publicorum onerum, ſatis liquido conſtabat hujuſmo-
di aſſignationem, prius Malateſtæ, deinde Jo: Sfortiæ fa-
ctam eſſe tanquam Domino, & Principi, adinſtar mulie-
ris tradentis ejus bona viro in dotem, ut hic matrimonii
onera ferat, quia Princeps dicitur Reipublicæ maritus,
ideoque recte iſta comparatio intrat. Peregr. *de jure fiſci*,
lib. 1. *tit.* 1. *num.* 8. *in fin.* & alibi, Galent. *reſponſo Fiſcali*
29. *num.* 68. Laratha *theatro Feud. par.* 2. *deluced.* 7. *num.* 4. *&*
habetur actum in Spoletana gabellæ, ſub tit. de Regalibus
23 *ad materiem Vectigalium*, atque ita noſtri dicunt omnia
Imperatoris, & Regum, vel Principum bona, & jura a Re-
buſpublicis, & Civitatibus ac populis in eos translata eſſe.
Comprobant hoc evidenter, tum obſervantia facti, quæ
declarat quid in inveſtitura comprehendatur, Intriglio.
de feud. q. 43. *num.* 111. Bellon. jun. *conſ.* 9. *nu.* 18. Gratian.
diſcept. 377. *n.* 19. Ciarlin. *controv.* 106. *n.* 85. tum etiam ex-
preſſa confeſſio ultimi Ducis in concordia inita cum Civi-
tate de anno 1613. ubi explicite fatetur, ſe tanquam dictæ
Civitatis Principem, ac Jo: Sfortiæ ſucceſſorem poſſidere
vectigalia, jura, & bona Civitatis vigore dictæ aſſigna-
tionis factæ de anno 1503. confeſſio enim in his materiis at-
tendenda eſt ex collectis per Roſenthal. *c.* 6. *concl.* 68. *nu.* 15.
& in gloſ. *lit. Q*, ac etiam quia ipſamet hæres agnovit ve-
ctigalia, collectas, mulctas, compoſitiones, & alia ju-
ra per Civitatem ceſſa, devoluta eſſe cum feudo, quia ve-
re erat res incontrovertibilis.
24 Quo poſito inferri dicebam ad feudalem qualitatem, re-
ſultantem ab inveſtitura per Julium Secundum conceſſe
Franciſco Mariæ, quia conceduntur in feudum non ſolum
Civitas, ejuſque membra, & pertinentiæ, ſed omnia bo-
na, & jura, quæ prædeceſſores, ac præſertim Sfortiades
jure Dominicali, & ratione Principatus poſſederunt, ut
in puncto bonorum, & jurium allodialium, quæ penes præ-
deceſſorem Feudatarium exiſtentia, in ſecunda inveſtitu-
ra conceſſa ſunt in feudum, Ruvit. *conſ.* 101. *numer.* 24. *&*
ſeqq. vol. 2. Bellon. jun. *conſ.* 44. *nu.* 42. *& per totum conſi-*
lii contextum, maxime quæ etiam de jure prætendi pote-
rat, acquiſitiones factas per Feudatarium, tanquam ta-
lem, & occaſione feudi, & Principatus, dici poſſe feudi
acceſſiones, ejus naturam aſſumentes, ex deductis in Maſ-
ſenen. Caſtror. *hoc tit.*
25 Atque ex iſta ratione ſequebatur excluſio etiam Civita-
tis, quia bona per eam Principi tanquam Principi, & jure
Principatus aſſignata, dicuntur irrevocabiliter Principatui
incorporata, & ad ſucceſſores in dominio ſpectantia, eo-
dem modo quo bona, & jura per Rempublicam, & Popu-
lum Romanum in Imperatorem ſemel tranſlata, perpetuo
tranſierunt cum Imperio, quod etiam comprobat obſervan-
tia, quia Datia, Vectigalia, mulctæ, compoſitiones,
molituræ, & alia remanſerunt, & remanent penes Came-
ram indubitanter, neque Civitas unquam contrariam ha-
buit prætenſionem.
In contrarium pro allodialitate Molendinorum penes 16
Sfortiades, & ſucceſſive pro privata acquiſitione per Du-
cem Franciſcum Mariam a Sfortiadum hæredibus ſub ge-
nerali ceſſione domorum, prædiorum, & bonorum allo-
dialium, ex parte M. Duciſſæ ponderabantur plures actus,
ex quibus liquet, Jo: Sfortiam iſta Molendina obligaſſe,
ſeu alias de eis diſpoſuiſſe, & præſertim ſuper uno iſtorum
aſſignaſſe Galeatio quendam redditum, necnon Joannis
uxorem, & filiam, ſuper eiſdem pro dotibus immiſſionem,
ac aſſignationem reſpective habuiſſe; ſed omnes illi actus,
tanquam æquivoci, æquipollere non poſſe videbantur ur-
gentibus adminiculis in contrarium facientibus; ſi enim
Jo: Sfortia omnium bonorum Civitatis aſſignationem ha-
buerat cum libera facultate ſuo libito diſponendi, dum-
modo ferret onera, utique nulla ſuberat ratio, cur duran-
te ſuo jure, quod longo tempore in ſucceſſoribus durare
debere ſperabat, hujuſmodi aſſignationes facere non potue-
rit, idque evidenter comprobat obſervantia ejuſdem Du-
cis Franciſci Mariæ, qui de anno 1525. reintegratus per
Adrianum Sextum quandam iniit concordiam cum Iſabel-
la Jo: Sfortiæ filia, cui pro ſatisfactione, & cautela aſſi-
gnavit, & obligavit Datium graſciæ, quod abſque dubio
erat juris publici, & per Civitatem aſſignatum inter pu-
blica bona, tanquam Principi, & jure Principatus; igi-
tur actus prædicti ſunt æquivoci, nihil concludentes.
Alicujus non levis ponderis adminiculum, per quod Ego
& cæteri Scribentes pro Camera torquebamur, reſultare di-
gnoſcebatur ex eodem concordiæ, ſeu aſſignationis Inſtru-
mento inito inter Civitatem, & Jo: Sfortiam de anno 1503.
non quidem ex quadam enunciativa, quod ſcilicet ad alium
effectum incidenter enunciarentur *Molendina ipſius Domi-*
ni, quaſi quod illud verbum (*ipſius*) in Genitivo prolatum,
importet dominium, Paſſoll. *expedit.* 47. *n.* 57. & in quo mo-
tivo maximum conſtituebatur fundamentum (leviſſimum
enim argumentum credebatur, dum enunciativa non refer-
tur ad perſonam Joannis, uti Joannis jure privato, ſed uti
Domini, & ſic ad qualitatem dominicalem, & Principatus)
ſed quia in eodem Inſtrumento fit peræquatio, ſeu bilan-
cium omnium redditum, & onerum diſtincte enumerato-
rum, atque comperto onera excedere redditus in certa
quantitate, convenitur pro ſupplemento, & peræquatione
imponi debere collectam, & tamen nulla habetur ratio Mo-
lendinorum notabilis redditus, de quibus jam partes in eo-
dem Inſtrumento cum dicta enunciativa mentionem ha-
buerunt, ſignum clarum, quod alio jure, & titulo per Joan-
nem poſſiderentur, & hoc erat validius argumentum, quod
pro allodialitate, ac feudatarii hærede urgeret.
Reſpondebam tamen pro parte Cameræ, Rempublicam, 17
ac Civitates & populos, ex duplici cauſa eorum bona, & ju-
ra in Principes tranſtuliſſe, una ſcilicet mere correſpectiva
ad accollationem onerum eidem Reipublicæ incumben-
tium per viam juſtitiæ commutativæ, & contractus mere
correſpectivi, ſeu jure adminiſtrationis, altera vero prote-
ctionis, ſive gratitudinis, & convenientiæ, ut Principi ultra
onerum ſupportationem, aliquid remaneat, cum quo Princi-
patus decorem ſuſtentare poſſet, ac ſubditis benemerenti-
bus benefacere, actum enim alias eſſet de Principibus, eo-
rumque infelix eſſet conditio, ſi aliud non haberent, niſi
illud quod præciſe in publicorum onerum neceſſariam ſup-
portationem ſunt erogaturi; periculoſa enim res eſt in im-
perante tenuitas, Roland. *conſ.* 1. *n.* 66. *lib.* 2. *ubi n.* 64. *& ſeq.*
refert cauſas hujuſmodi aſſignationis bonorum Principi,
Barboſ. *in l. competit, n.* 22. *de præſcrip.* ideoque dictus con-
tractus initus de anno 1503. juxta primam ſpeciem non ex-
cludit præcedentem eorundem Molendinorum conceſſio-
nem, ſibi a Civitate factam, ſed tanquam Principi, & Do-
mino in alteram cauſam, ſive ob alia onera, de quibus tan-
quam jam accollatis non fuit opus aliam habere mentionem,
ut argumentum non concluderet, præſertim tot aliis in
contrarium urgentibus; ac etiam quia ex non facto, vel
non dicto, non poteſt deduci concludens præſumptio, ut
bene ex Imola, & aliis Menoch. *conſ.* 395. *num.* 80. *& ſeqq.*
Sive adaptari poſſe dicebam Magiſtralem diſtinctionem,
Bald. *in c.* 1. *de Capitaneo qui Cur. vendidit, n.* 4. *verſ. Ego idem*
in Molendinis, &c. quod ſcilicet aut Molendina pertinent ad
Civitatem jure publico, & juriſdictionali, & tunc ſi Civitas
ſe dedit Principi, in eum tranſeunt Molendina; aut perti-
nent ad eandem jure privato, & remanent penes eam, quam
diſtinctionem refert, & ſequitur Surd. *conſ.* 312. *n.* 48. ideoque
dici poſſe videbatur ex forma Statutorum, iſta Molendina

ſpectantia ad Civitatem jure publico, translata Civitate ad Principem, tranſiiſſe ante dictam aliorum bonorum aſſignationem, ſed tanquam ad Dominum, & Principem.

18 Magnum demum, ac forte totum pro parte hæredis Feudatarii conſtituebatur fundamentum, cui aliqui ex Dominis ſatis inhærebant, deductum ex centenaria poſſeſſione, cujus vigore quemcumque titulum de mundo meliorem allegari poſſe inſiſtebatur, ad quod probandum in ſpecie deducebantur Menoch. *conſ.1023. nu.3. & 4.* Merlin. *dec.582. n.4.* Sed mihi hoc motivum videbatur leve, ac potius aliud proxime ſupra inſinuatum aliquam faciebat impreſſionem, tum quia Ruverei non poterant confugere ad præſcriptio-

19 nem, dum deduxerant titulum acquiſitionis a Sfortiis, ad not. per Innoc. *& alios in c. dudum, de decimis*, & Sfortiadum poſſeſſio non excedebat annos 70. dum eorum initium deducitur de anno 1547. Tum etiam quia tunc per immemorabilem, vel centenariam poſſeſſionem, allegari poteſt allodialitas, atque ſi quæ aderat feudalitas præſcribi, quando conſtet Feudatarium bona poſſediſſe tanquam libera, & allodialia jure privato excluſiva ad qualitatem feudalem, ſeu titulum feudi, & in his terminis loquuntur allegati, ac cæteri, apud Bellon. jun. *conſ.34. n.67. & ſeqq.* Intrigliol. *de feud. q.39. nu.49. & ſeq.* Cravett. *de antiqu. temp. p.4. verbo abſolutis differentiis, n.29. ubi plures caſus diſtinguit*, ſecus vero ubi ſola poſſeſſio ſimpliciter accedit, nullo expreſſo titulo, vel jure, ex quo illa ſequuta ſit, quia cum referri valeat ad cauſam feudi, atque ad titulum dominii, & Principatus, remanet æquivoca, Giurba *dec.50. n.7.* Laratha *theatr. feud. par.8. dilucid.25. n.9. & ſeq.* ideoq; nihil relevat, Ruin. *conſ.104. n.15. circa fin. & 16. vol.5.* Mellin. *d.288. n.4. & 5.* Rot. in Beneventana juriſdictionis 13. Maji 1652. & 27. Jan. 1653. cor. Zarate, quarum ſecunda eſt *dec.304. par.11. rec.*

Ac alias ſequeretur, quod maritus, qui longiſſimo tempore poſſidat bona, quæ conſtat ante matrimonium fuiſſe uxoris, poſſet ex temporis beneficio allegare præſcriptionem, quod utique abſurdum, niſi certitudinaliter conſtet poſſediſſe jure proprio, & tanquam bona ſua privative ad uxorem, eſſet enim dare præſumptionem præſumptionis, præſumendo nempe titulum, ac poſſeſſionem in allodium; ideoque cum feuda ad univerſam lineam, & deſcendentiam concedi ſolita, durare ſoleant penes unum Feudatarium per plura ſæcula, poſſet ſub hoc clypeo Feudatarius in caſu devolutionis, excepto ipſo Caſtro continenti hominum habitationem, ac juriſdictionem, omnes alios feudi redditus ita dicere ſuos, quod eſt omnino vanum.

20 Quia poſſeſſio mille annorum in Feudatario nil operatur, dum ſuperveniente contraria ratione, uſus ille extinguitur, ut bene Bald. *in §. Si quis*, Demanzo *de contr. inveſt. n.12. fol.17. & c.1. de inveſt. de re alien.* Roſenthal. *c.6. concl.82.* ubi cæteri, Bellon. jun. *conſ.44. n.67. & 68.* quodque conſtare debeat ea poſſediſſe tanquam allodialia per actus univocos, allodio, & non feudo convenientes, conſtat ex deductis per Surd. *conſil.311. nu.11. & 12. ubi de allodialitatis præſumptione reſultante ex pluribus alienationibus factis in liberum allodium.*

Propoſita cauſa non fuit reſoluta, quia reputata dubia, & Judices ſatis inclinabant ad favorem Civitatis, ſed parum bene ſentiebant de Juribus Cameræ, & poſtmodum abſque alia diſputatione ſopita per concordiam, qua mediante relaxati fuerunt ad Cameræ beneficium fructus decurſi, ſatis notabilem quantitatem importantes, molendina vero relaxata ad beneficium M. Duciſſæ cum onere ſolvendi annua ſcuta mille circiter Civitati, quæ libenter majoribus ejus juribus ceſſit ob ſatis benevolam memoriam, quam conſervat erga ſanguinem Ducum, unde non omnino maturum, ac determinatum judicium ſuper veritate efformari potuit.

SUMMARIUM.

1 *Quando molendina dicantur ſpectare ad feudum.*
2 *De jure prohibendi, ſeu privativo redolente regalia.*
3 *Declaratur concluſio quod jura regalia penes privatos habeant naturam bonorum privatorum.*
4 *Quod concluſiones debeant attendi juxta circumſtantias facti, quodque totus punctus eſt in applicatione.*
5 *De alia concluſione, quod habens immemorabilem, vel centenariam, allegare poteſt privilegium, vel tit. de mundo meliorem.*
6 *Dantur exempla circa poſſeſſionem æquivocam.*

ANNOT. AD DISC. III.

1 Pariter iſta cauſa alium non habuit diſputationis progreſſum, ob eandem rationem inſinuatam in annotatione præcedenti, quod per concordiam ſopita fuit. Cumque in eadem præcedenti annotatione actum ſit de articulo, ſuper quo, circa ea, quæ juris ſunt, diſputatio circumferebatur, an ſcilicet hæc Molendina præſumerentur poſſeſſa jure feudi, vel jure privato; idcirco ſuperfluum eſt repetere; alter enim punctus ſuper dominio Communitatis, quæ jura adminiſtrationis dicebat, iſta Molendina propria commendaſſe feudatario, tanquam illius Reipublicæ marito, & majori adminiſtratori, conſiſtebat potius in facto, quam in jure.

Cumque circa prædictum juris articulum ſpecta bonorum materialitate, regula aſſiſteret hæredi feudatarii, ex eo quod ageretur de opere manufacto, habente hominis induſtriam, ſeu miniſterium; e converſo autem ob formale adjectum juris prohibendi vaſſallis, ne accederent ad aliena Molendina extra territorium, & de conſequenti cogendi, ut accederent ad iſta, regula aſſiſteret Domino, ut ratione hujus circumſtantiæ dicenda eſſent de membris feudi, juxta diſtinctionem, quam in ſpecie molendinorum inter bannerata, & non bannerata communiter tradunt feudiſtæ relati in diſcurſu, & alii collecti per modernum juvenem Agetam *in compend. feudali, rubr.4. dict.4. verb. molendina, fol.190.* Potiſſime vero dum iſta circumſtantia non ſolum præſefert ſimplicem juriſdictionem baronalem, quæ congruit cuilibet Baroni, vel Domicello, ſive alicui communitati ſubditæ, ſed importat jus regale, ex iis, quæ in ſpecie molendinorum habentur *ſub tit. de regal. diſc. 144. & 145.* Et per conſequens clarius reſultabat excluſio juris privati, quoties cum immemorabili, vel centenaria bene probata, & abſque initio vitioſo probata non eſſet ſervitus etiam in privato verificabilis. 2

Hinc, ut in eodem diſcurſu inſinuatur, Scribentes pro hærede allodiali feudatarii defuncti, in duobus potiſſimum inſiſtebant; primo nempe in concluſione, quod jura regalia eorum retineant naturam penes Principem, non autem penes privatos, penes quos immutata natura fiunt juris privati; & ſecundo in poſſeſſione centenaria, cujus vigore allegari poteſt privilegium, & quicumq; alius titulus de mundo melior, & per conſequens ita jura regalia remanent compatibilia cum privato dominio.

Non improbando autem ex aliis facti circumſtantiis, ac etiam ex aliquibus prudentialibus motivis concordiam, adeout cauſa digna videatur illa quiete, quam ita recepit, quatenus pertinet ad ea, quæ juris ſunt, ſuper dictis duobus articulis, denuo ad illa reflectendo, perſiſtendum mihi videtur in eodem ſenſu tunc habito, quod ſcilicet neutrum ad rem faceret.

Non quidem primum, quoniam dicta concluſio, quod jura regalia poſſeſſa per privatum deſinunt eſſe talia, atque amittunt ſuam priorem naturam, ſeu prærogativam, procedit, quando a perſona mere privata poſſideantur ex mere privatis titulis, de quibus conſtet, ad effectum, ne ipſe privatus, in eis habeat, ac exercere poſſit illas juriſdictiones, & præeminentias, quæ competunt Principi obtinente regalia jure ſuo, & in ratione principatus; ut (ex. gr.) juxta modernam frequentem praxim, verificatur in illis privatis, qui ex titulo emptionis, vel alterius conceſſionis, poſſident loca montium, & officia venalia, etiam tranſmiſſibilia, ſive redditus, & proventus gabellarum, aliorumque vectigalium, & arrendamentorum, ſeu jurium Principis, quoniam iſta dicuntur de regalibus quoad habitum, ſive quoad jus illa indicendi, & percipiendi jure ſuo, in privatis autem transferri dicitur potius eorum commoditas, ſive effectus, quamvis habitualis; juxta diſtinctionem deductam *ſub tit. de regal. diſc.81.* ubi de iſta concluſione magis ex profeſſo agitur, non autem ubi poſſeſſio referri poſſit ad titulum publicum Principatus, ſive ubi privatus contra Principem, vel Rempublicam, prætenderet hujuſmodi jurium regalium acquiſitionem, reſultantem a diuturna poſſeſſoria, quoniam ita eſſet petere principium, atque facere quod regalia aſſumerent naturam bonorum privatorum directe contra Principem, vel Rempublicam, cujus favore hanc ſpecialem naturam, ſeu prærogativam habent, quo nil abſurdius. 3

Hæc autem omnia verificabantur in iſta facti ſpecie; tum quia erat allegare contra Principem jus privatum pro acquiſitione, & competentia regalie, tum clarius dum non agebatur de mere privato poſſeſſore, ſed de illo, qui durante feudo regale dignitatem, ſecum ferente jura regalia etiam majora in ratione ſupremi principatus, qui ita magis congrue iſtud jus poſſedit, ac exercuit.

Unde

Unde propterea, in omnibus fori controverſiis, ſemper edocemur idem, quod in præcedentibus annotationi-
4 bus, & alibi frequenter inſinuatum eſt, quod ſcilicet in hac legali forenſi, ſeu practica facultate, hodie vis non conſiſtit in concluſionibus juris, earumque comprobatione, cum pene omnes videantur jam ſopitæ; ſed totum conſiſtit in earum regulatione, vel applicatione pro circumſtantiis facti.

5 Ex hac vero ultima conſideratione, de plano reſultare dicebam fallaciam alterius aſſumpti ſuper virtute, vel operatione immemorabilis, vel centenariæ, ex iis, quæ generaliter de una, vel altera ſuper hac facultate allegandi privilegium, vel quemcumque alium titulum de mundo meliorem, quoties non conſtet de initio vitioſo, ita exhibito per poſſeſſorem, ut ad illum reſtricta dicatur ejus poſſeſſio, cum excluſione alterius tituli, *habentur ſub tit. de regal. diſc. 47. & ſub tit. de alienat. & contract. prohib. diſc. 3. & ſub tit. de judic. diſc. 21. & infra hoc eod. tit. diſc. 133. & alibi pluries*, ubi ſcilicet jura regalia, ſeu alias impræſcriptibilia poſſideantur a perſona mere privata, quæ materialiter, & formaliter vere diſtincta ſit ab altera perſona publica, cui eadem jura regalia competunt, cum tunc intrent duo extrema, præſcribentis, & alterius contra quem præſcribatur, ac etiam intrat altera ratio inveriſimilis patientiæ, vel tolerantiæ Principis, ejuſque officialium, quod privatus tamdiu jura regalia, & publica poſſideret, & exerceret, juxta plures caſus, de quibus in ſua materia *ſub d. tit. de regal.* ſecus autem, ubi in eadem perſona materiali poſſeſſoris uniantur duæ perſonæ formales compatibiles, una ſcilicet Principis, vel feudatarii, & altera propria, ſeu privata, quoniam licet iſtæ perſonæ pro diverſitate reſpectuum ſint formaliter diſtinctæ, atque in eis recte dari poſſint actus incompatibiles, attamen ad hunc effectum præſcriptionis, vel facultatis allegandi quemcumque titulum meliorem, iſte concurſus diverſarum perſonarum formalium in eadem perſona materiali, impedit verificationem extremi, ſeu requiſiti neceſſarii poſſeſſionis, quæ ita remanet æquivoca, atque referibilis potius ad titulum proprium, & connaturalem principatus ſub juris aſſiſtentia, quam ad alterum privatum accidentalem, & improprium, cum juris reſiſtentia.

6 Alias etenim ultra exemplum in diſcurſu deductum viri per longiſſimum tempus poſſidentis bona dotalia, & extradotalia mulieris, adduci poſſent exempla plurium Epiſcoporum, qui ex reſignatione de eadem domo, ſeu de eodem genere continuaſſent per centum annos, & ultra in poſſeſſione alicujus Eccleſiæ Cathedralis, vel Metropolitanæ, quod ita eorum hæredes contra Epiſcopum ſucceſſorem diverſi generis allegare poſſent præſcriptionem, vel alium titulum in jure decimandi, aliiſque juribus ſpiritualibus; ſive quod omnes Barones, & feudatarii, qui de patre in filium, vel de uno in alium ejuſdem generis, & agnationis, per plura ſecula feudum poſſederunt, allegare poſſent præſcriptionem, vel titulum meliorem in omnibus juribus, bonis, vel juriſdictionibus feudi, quo nil abſurdius; in idem conferentibus iis, quæ habentur infra *diſc. 5.* ſuper æquivoca poſſeſſione agnatorum unius lineæ contra agnatos alterius lineæ, cum ſimilibus.

FIRMANA FEUDORUM
PRO DUCE CÆSARINO
CUM CAMERA APOSTOLICA.

Caſus diſputatus in Congregatione Camerali cum adjunctis, & tacite pro Duce deciſus cum ſilentio.

De Conſtitutione Pii IV. revocatoria infeudationum, ac de Conſtitut. Gregorii IX. prohibente infeudationes ſine aſſenſu Cardinalium, quomodo procedant?

Infeudatio quando dicatur gratuita, & ex gratia, & quando ex cauſa oneroſa, & correſpectiva.

De Bulla Pii V. de non infeudandis, an capiat conceſſiones præcedentes, effectum ſortituras poſtquam dicta Bulla emanavit?

Prorogatio antiquæ inveſtituræ, an ſit nova conceſſio, & diverſa, & an faciat feudum novum?

Conceſſio facta habenti feudum, vel officium ad certum tempus, an duret pro tempore prorogato?

Card. de Luca, Lib. I.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*

2 *De conſtitutione Sexta Greg. IX. prohibente fieri infeudationes abſque aſſenſu Cardinalium.*

3 *Papa, vel Princeps poteſt fingere, ut habeatur pro facto, id quod erat faciendum.*

4 *In electivis, an ſucceſſor teneatur ſtare facto prædeceſſoris, & an Princeps, vel Prælatus poſſit ſupplantare ſucceſſorem, concedendo bona poſt ejus mortem recaſura?*

5 *De Conſtitutione 104. Pii IV. revocatoria infeudationum, & conceſſionum, an fuerit unquam executa?*

6 *Conſtitutiones Pontificiæ non indigent ad validitatem populi acceptatione, vel uſu, & in hoc differunt a legibus aliorum Principum, neque adverſus eas datur de non uſu.*

7 *Quod declaratur.*

8 *Revocatio conceſſionum, & privilegiorum intelligitur de conceſſis ex cauſa lucrativa, non autem oneroſa.*

9 *Princeps non poteſt revocare conceſſiones ex cauſa oneroſa.*

10 *Ad inſpiciendum, an conceſſio ſit oneroſa, & correſpectiva, vel gratioſa, non attenduntur verba, ſed attenditur rei veritas, & ſubſtantia.*

11 *Ut dicatur conceſſio oneroſa, ſufficit, quod onus excedat medietatem valoris rei conceſſæ.*

12 *Caſtra, & bona juriſdictionalia in Statu Eccleſiaſtico æſtimantur ad duo cum dimidio pro centenario, itaut valeant duplo plus, quam allodialia, & privata.*

13 *Merita probantur ex Principis aſſertione.*

14 *In conceſſione remuneratoria per Principem facta, an valor meritorum debeat correſpondere rei conceſſæ, ut dicatur oneroſa, & de differentia inter Principem, & privatos?*

15 *An inter Principem, & Subditum dentur merita de condigno præmium poſtulantia?*

16 *Declaratur quando, & quomodo intelligatur, quod Caſtra, & juriſdictionalia æſtimantur duplo plus, quam allodialia? & nu. 18.*

17 *Rerum pretia variantur a ſtatu rerum, & caſu belli, vel pacis.*

19 *Conceſſio futuræ ſpei remotæ, & eventualis, quomodo æſtimanda?*

20 *Dignitates, ſeu tituli conceduntur gratis, & non veniunt in æſtimatione?*

21 *Nova conceſſio alterans primam, dicitur illam corrumpere, itaut iſta habeatur, tanquam ſi ex integro, & quando id procedat?*

22 *Reſolutio cauſæ.*

23 *Conceſſio facta per Communitatem Domino, ſeu Feudatario, an ſubſiſtat pro tempore dominii poſtea prorogati, vel alterati?*

24 *Prorogatio facta durante primo tempore non importat actum novum, ſed dicitur idem, ſecus ſi finito primo tempore.*

25 *Sicut ceſſante cauſa, ceſſat effectus, ita durante cauſa durat effectus.*

26 *Dignitatis, vel dominii alteratio non immutat ſubſtantiam, & competentia Priori competunt etiamſi Prior fiat Epiſcopus, prout competentia Vicario competunt, ſi fiat Comes.*

DISC. IV.

Julius III. de anno 1551. intuitu meritorum Juliani Cæſarini, ſuorumque majorum erga Sedem Apoſtolicam, ei conceſſit Oppidum Civitæ Novæ in gubernium independens a Legatione, ſeu Gubernio Provinciæ Marchiæ ad beneplacitum, & poſt aliquos menſes ejuſdem anni, ſtantibus imminentibus Sedis Apoſtolicæ neceſſitatibus, præfato Juliano idem oppidum conceſſit ad tertiam generationem, ſeu nominationem, ejus perſona non computata, ſub Cenſu unius libræ ceræ albæ in feſto D. Petri ſtante ſolutione ſc. 14. m. Verum quia compertum poſtea fuit, fructus, redditus, & emolumenta quæcumque non excedere annua ſc. 300. incongrua d. ſummæ ſcut. 14. m. idcirco idem Pontifex, ſub eadem conceſſione comprehendi etiam voluit Caſtrum Montis Caſſarti, cujus fructus annua ſc. 200. non excedebant. 1

Cum autem idem Julianus ſub Pontificatu Pii IV. eſſet creditor Cameræ Apoſtolicæ in ſcutis 13523. quos tunc ob urgentes neceſſitates Camera ſolvere non poterat, & Julianus ſe obtuliſſet, nedum dilationem concedere, ſed etiam

Sedis Apoſtolicæ indigentiis conſolere cum aliarum pecuniarum ingentis quantitatis mutuatione; voleor proinde Pontifex adeo benemerenti, & grato ſubdito gratificari, de anno 1560. ſupraſcriptam Julii conceſſionem ad tertiam generationem effecit perpetuam ad favorem omnium Juliani deſcendentium maſculorum, & fœminarum, etiam illegitimorum, cum titulo Marchionatus, moderata tamen in parte facultate nominandi, atque pro potiori cautela dictum Oppidum, & Caſtrum Juliano, & deſcendentibus denuo conceſſit, ſtante ſolutione ſcut. 4667. prædictæ extenſionis intuitu.

Defuncto autem Petro Cæſarino ultimo de dicta tertia generatione, prætendere cœpit Camera terminationem primæ conceſſionis Julii, non obſtante ſecunda conceſſione Pii, cujus vigore Dux Cæſarinus hodiernus Juliani deſcendens in quarta generatione conſtitutus d. loca obtinet, unde introducta cauſa in Congregatione Camerali.

2 Pro parte Cameræ, eique adhærentium dicebatur, dictam Pii conceſſionem, vel eſſe nullam ob non ſervatam formam præſcriptam e Conſtitutione ſexta Gregor. IX. & a Concilio Conſtantienſi ſub fine Catolinæ, §. *Cæterum*, de quo latius in Urbevetana feudi *diſcurſu ſequenti*, per quam diſponitur cum Decreto irritanti, hujuſmodi conceſſiones abſque Cardinalium conſilio, & aſſenſu fieri non poſſe; vel cenſeri invalidam, tanquam collatam in tempus terminantium generationum, quando erat impoſſibile, ipſum Pontificem vivere, unde erat futura conceſſio in ſupplantationem ſucceſſoris; vel eſſe revocatam per ejuſdem Pii IV. revocatoriam generalem omnium conceſſionum editam de anno 1565. in ejus Conſtitutione 104. vel demum cadere ſub Conſtitutione 35. Pii V. de non infeudendis.

Pro parte vero Ducis, Ego, & alii pro eo Scribentes, dicebamus nullum ex his objectis habere ſubſiſtentiam; quatenus enim pertinet ad primum, quamvis Gregorius IX. dicta ejus Conſtitutione ſexta innovando Conſtitutionem Simmachi *in cap. non liceat Papæ* 12. *q.* 2. ita ſtatuerit, dictoque decreto adhæſerit Concilium Conſtantienſe, attamen hæc omnia, non uſu, vel contrario abolita videntur, ſaltem de facto, ſtantibus ampliſſimis derogationibus per Pontifices in hujuſmodi conceſſionibus apponi ſolitis, præſertim in iſta, quam Pius obtinere voluit vim validi, & efficacis contractus, & ſuffragari, ac ſi conciſtorialiter; & de ipſorum Cardinalium conſenſu in pleno ſecreto Conciſtorio emanaſſet, non obſtantibus Simmachi, Pauli II. & quibuſcumque aliis Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, & Conciliis generalibus ſimiles conceſſiones prohibentibus.

3 Poteſt enim Papa, cum ſit lex animata, ad actus validitatem fingere factum fuiſſe id quod erat faciendum, *ad not. in cap.* 1. *de tranſact.* Butr. *conſ.* 2. *num.* 4. Pariſ. *conſ.* 44. *num.* 8. *&* 93. *num.* 17. *&* 18. *vol.* 4. unde in pluribus conſimilibus controverſiis meo tempore agitatis, quamvis doctiſſimus Cameræ, & Fiſci Advocatus perpetuo hoc motivum Conſtitutionis Greg. IX. inculcavit, ſemper tamen ſcio in Camera de illo non fuiſſe habitam rationem.

4 Quo vero ad ſecundum de conceſſione collata in tempus ſucceſſionis non ſupplantandi in electivis *ad not. per feudiſtas in cap.* 1. *Qui ſucceſſores feudum dare teneantur*; ſatis facilis judicata fuit reſponſio, tum quia conceſſio non erat de futuro, ſed de præſenti, ut infra ad quartum objectum Conſtitutionis Pii V. tum etiam quia licet aliqui voluerint, ut ea quæ de Prælatis, & aliis per electionem ſuccedentibus diſponuntur, procedant etiam in Papa, ut præſertim volunt collecti per Roſenthel. *de feud. c.* 6. *concl.* 6. *& concl.* 17. *num.* 1. *& alii*, hæc tamen opinio ea profeſſo reprobata fuit per Rotam *deciſ.* 664. *num.* 13. *p.* 2. *recent.* ubi habentur auctoritates, & rationes, ſæpius canonizatæ, licet Fagnan. *in c. ex parte*, *num.* 36. *de feud.* contradicat. Unde licet quidam Cameræ adhærentes, propriæ Patriæ libertatem affectantes, valde in hoc inſiſterent, doctiſſimi tamen Camerales hoc motivum frigide deducebant.

5 Ad tertium vero objectum deductum ex Conſtitutione 104. ejuſdem Pii IV. omnium infeudationum, & conceſſionum revocatoria dicebatur, primo dictam Conſtitutionem alioquin claram, non reperiri unquam executioni demandatam, quia ſpatio fere annorum centum, non datur caſus, in quo practicata ſit, quod ſcilicet ex hac ſola cauſa, feuda jam conceſſa ad Cameram reverſa fuerint. Unde pariter in pluribus conſimilibus controverſiis meo tempore habitis, licet ſciam hujuſmodi Conſtitutionem perpetuo per Camerales deductam eſſe, nunquam tamen fuiſſe admiſſam.

Licet enim Apoſtolicæ Conſtitutiones in hoc ab aliorum Principum legibus differant, quod iſtæ robur accipiunt a ſubditorum uſu, & acceptatione, illæ autem ſecus, ex ea differentiæ ratione, quod alii Principes poteſtatem habent a populo, Pontifex autem habet immediate a Deo, ut occaſione Bullæ Pii de cenſibus habetur *in tit. de Cenſibus*, *& ſæpius ſub aliis materiis*, atque contrarius uſus in Apoſtolicis Conſtitutionibus non attendatur, ob decretum irritans in eis contentum, quod quemcumque contrarium actum inficit, Cavaler. *dec.* 85. 91. *&* 423. *dec.* 20. *n.* 24. *p.* 9. *rec. dec.* 357. *n.* 10. *p.* 11. & in aliis frequenter; attamen id procedit, ubi legis inefficacia allegaretur ex non acceptione, vel non uſu, ſeu contrario uſu ſubditorum; ſecus ubi idem Papa, ejuſque Officiales longiſſimo tempore non curarunt legis uſum, & praxim, atque videntes contrarium ſervari, tolerarunt, ſeu non providerunt, quia tunc videntur ab ea lege tacite, & de facto receſſiſſe, ſeu eam abrogaſſe, ut optime ita diſtinguendo firmat Rot. *dec.* 194. *n.* 15. *& ſeqq. par.* 4. *rec. to.* 2. *& dec.* 361. *poſt* 2. *vol. conſ. Farin. n.* 4. *&* 5. licet Fagn. *in c. ſi quis*, *n.* 70. *de foro compet. velit quod non ſufficiat taceat*, *ſed omnino requiratur expreſſus conſenſus Papæ*, *cujus tamen contrarium docet praxis*, quia multas habemus Conſtitutiones, & proviſiones Apoſtolicas, quæ Papa ſciente, & tacite approbante non ſerventur, ac receſſerunt ab Aula. 7

Sed ubi etiam prædicta Conſtitutio eſſet in viridi obſervantia, dicebam adhuc præſenti conceſſioni non obſtare, quia expreſſe loquitur *de conceſſionibus ex cauſa gratioſa*, *& lucrativa*, *ſine aliqua*, *vel ſaltem minime correſpectiva*, *& non competenti recompenſa*, *ſive neceſſitate*, *aut utilitate non exigente*, ut in his præciſis verbis ibi diſponitur, ac etiam in dubio ita de jure diſpoſitum intelligitur, ex regula, quod in generali Privilegiorum, & Conceſſionum revocatione, non veniunt illæ ex cauſa oneroſa, Decian. *conſ.* 35. *n.* 61. *vol.* 2. Rol. *conſ.* 13. *n.* 28. *lib.* 3. Gabr. *conſ.* 195. *n.* 2. *lib.* 1. Seraph. *dec.* 499. *in fin.* Orth. *dec.* 229. *n. fin.* atque frequentiſſimum habemus in generali revocatione conceſſionum Juriſp. contenta in S. C. T. *ſeſſ.* 25. *de Refor. c.* 9. ut non complectatur conceſſiones ex cauſa oneroſa, de quo late, ac diſtincte agitur *in Lucan. Priorat. & in aliis in ſua materia, ſub tit. de jurepatr.* 8

Princeps enim, nec volens poteſt de ratione juſtitiæ revocare conceſſiones, & privilegia conceſſa ex cauſa vere oneroſa, puta propter acceptam pecuniam, vel ſervitia præſtita, cum tunc privilegium tranſeat in contractum, cujus obſervantia, cum ſit de jure gentium, non minus Principem, quam privatos obligat, quia non inde injuriarum naſci debet occaſio, unde jura naſcuntur, ad text. *in l. meminerint*, C. *unde vi*, *&c.* ubi Bald. & cæteri *de natura feud.* idem Bald. *in l. qui ſe patris*, *n.* 34. C. *unde lib.* ubi quod non poteſt privare feudo inveſtitum per contractum oneroſum, Grem. *conſ. civ.* 169. *n.* 21. Cravett. *de antiq. temp. p.* 1. *n.* 16. *&* 17. quodque conceſſio remuneratoria tranſiens in contractum, a Principe revocari non poſſit, Felin. *in c. novit*, *de judic. ubi cæteri*, bene aliis allegatis Rolan. *d. conſ.* 13. *n.* 32. *& per tot. lib.* 3. Surd. *conſil.* 419. *n.* 51. *& ſeqq.* Afflict. *dec.* 128. *n.* 10. ubi add. Capyc. Latr. *conſult.* 38. *n.* 2. *&* 3. *& dec.* 199. *per tot.* Capyc. *dec.* 121. *n.* 16. Rovit. *ſup. pragm. in rubr. de revocatione gratiarum*, *n.* 6. *& ſeqq.* & cæteri collecti per Eſcobar. *de purit. ſangu. p.* 1. *q.* 7. *n.* 125. & admittere videtur idem Fiſcalis Galeot. *reſponſa Fiſcalia* 23. quoties cauſa publicæ utilitatis aliud non poſtulat. Et hæc ſi procedunt in quolibet Principe laico, multo magis indubitate admittenda ſunt in Papa, qui eſt Chriſti Vicarius, æquitatis, & juſtitiæ ſummus director, aliorumq; Principum exemplar, & qui per ejus regulam de jure tertio quæſito non tollendo, quam late exornat Gomes, profitetur non tollere jus tertii, niſi dicat cum d. regulæ derogatione. 9

Quod autem conceſſio eſſet ex cauſa oneroſa, liquere videbatur, ſtante ſolutione ſcutorum 18667. nempe 14. m. pro prima conceſſione Julii, & 4667. pro ſecunda conceſſione Pii, & pecuniis accedunt Juliani merita per Papam deducta etiam ad ſpeciem, unde probatio remanebat clara ex tradit. per Bald. *in d. l. qui ſe patris*, quem cæteri ſequuntur ſupra allegati, multo magis accedente expreſſa declaratione ejuſdem Papæ, ut hujuſmodi conceſſio vim habeat validi, & efficacis contractus, ac mutuæ obligationis.

Quibus ſtantibus, nil referre dicebam, eundem Papam uſum eſſe verbis gratioſis, *concedimus*, *indulgemus*, *gratiam facimus*, in quibus magnum pro Camera fundamentum conſtituebatur, quia vis non eſt in cortice, & figura verborum, quæ vel de ſtylo Supremi Principis, vel ad ſuperabundantiam adjici ſolent, ſed in ſubſtantia veritatis, ut idem Bald. *d. l. qui ſe patris*, *nu.* 34. Decian. *conſ.* 22. *nu.* 14. *vol.* 4. Grammat. *conſ. civil.* 100. *num.* 91. Surd. *d. conſ.* 419. *num.* 61. Ur- 10

61. Urſill. ad Afflict. *deciſ.* 282. *num.* 4. licet enim Spada *conſil.* 5. *num.* 33. *lib.* 3. dicat quod importent ſimplicem donationem cum ibi allegatis, attamen ea eſſe æquivoca, & importare etiam dationem in feudum, *dec.* 280. *numer.* 17. *p.* 11. *recent.*

Prout e converſo clauſulæ, & verba prædicta, ut conceſſio vim habeat, debeat validi contractus, ac efficacis obligationis, non alterarent rei ſubſtantiam, neque efficerent conceſſionem onerosam, ſi vere eſſet gratiuita, ut in terminis Juriſpatronatus conceſſi ex privilegio, ut tale cenſeatur, quamvis dicatur cenſeri ex cauſa veræ fundationis, & dotationis, quia hoc etiam eſt privilegium, *firmatur dec.* 58. & 88. *part.* 1. *rec.* quæ ſunt in materia magiſtrali, bene in Bonon. Archipresbyteratus 23. Martii 1648. coram Conrado *dec.* 168. *p.* 10. *rec.* ubi explicator, quod aliud eſt, ubi Papa loquitur per fictionem, aliud vero ubi per veritatem, quæ ſemper, ac rei ſubſtantia attendenda eſt, non verborum figura; ideoque totus punctus eſſe dicebatur in eo, an dicta pecunia ex juſtitia cum meritis ſufficiat ad inducendam eam correſpectivam, & competentem recompenſam, quam Piana Conſtitutio revocatoria poſtulat.

21 Prætendebant agentes pro Camera, ad hujuſmodi correſpectivitatem inducendam, requiri omnimodam æquivalentiam, quaſi quod tanta pecunia ſolvi debuerit, quanti dicta loca valerent, indeque inferebant, pro conceſſione Pii, ſuper qua erat diſputatio, ſummam ſolutam ſcutor. 4667. eſſe valde exiguam; Si enim pro conceſſione temporali ad tertiam generationem ſoluta erant ſcutor. 14. m. longe majorem ſummam pro perpetua ſolvendam fore contendebant.

Verum pro Duce, & melius, dicebatur, ad inducendam conceſſionem vere onerosam, neceſſariam non eſſe omnimodam æquivalantiam, ſed ſufficere exceſſum in medietate, quia cum gratia ſit individua, vel tota cenſenda eſt gratia, vel tota juſtitia, ideoque ad actus naturam regulandam, attendenda eſt qualitas præponderans, quæ attrahit, ac ſuffocat inferiorem, itaut actus regulatur eo jure, quo eſt pars præponderans, ſeu major, quia indiviſibile mixtum aſſumit naturam ſimplicis præponderantis, ut in terminis conceſſionis Juriſpatronatus, quod eſt individuum, ut ita cognoſcatur, an ſit onerosa, & ex juſtitia, vel ex gratia, *d. deciſ.* 58. & 88. *p.* 1. *rec.* 568. *n.* 3. *p.* 4. *recent.* 218. *part.* 6. & *in aliis frequenter, in ſua materia præſertim in dict. Lucana Prioratus, ſub tit. de jurepatr.* & in ſpecie donatione remuneratoriæ, ad dignoſcendum, an merita præponderent, quod ſufficiat non eſſe infra dimidiam rei donatæ, quoties agitur de materia individua, ex Bald. Romano, Corneo, & aliis, Tiraquell. *in l. ſi unquam, verbo donatione largitus, n.* 81. & in terminis feudalibus ut attendatur præponderantia, Roſenthal. *c.* 1. *concl.* 2. *n.* 7. & 6. & cæteri collecti per Giurbam *de ſucceſſ. feud. præludi.* 3. *n.* 8. licet ipſe videatur exigere præponderantiam valori totius feudi, ſed parum fundate: Ac propterea non obſtare dicebantur auctoritates elaboratæ pro parte Cameræ adductæ ad probandum, quod alicujus pecuniæ ſolutio non ſufficit ad faciendam conceſſionem vere onerosam, & correſpectivam, quia omnes loquuntur, ubi pecunia eſt longe infra medietatem valoris, ut per Curt. ſen. *conſ.* 49. *num.* 5. & 6. Alber. Brun. *conſ.* 18. *nu.* 9. *lib.* 1. Rolan. *conſ.* 53. *n.* 26. & *ſeqq. lib.* 1. Mandell. Alba *conſ.* 382. *n.* 39. Paul. de Monte Pico *conſ.* 200. *n.* 16. Peregr. *conſ.* 56. *num.* 12. *lib.* 6. *qui allegabantur.*

Non ſolum autem ſumma ſoluta præponderabat excedendo medietatem, ſed rigoroſe adæquabat totum valorem, ſi enim dicimus per actum occultum refutationis, ſeu extinctionis primæ conceſſionis Julii, ſecundam conceſſionem Pii eſſe ex integro, & ut nunc (ut verius eſſe probatur infra ſuper tertio puncto Bullæ Pii V.) & tunc certum eſt, combinando omnes pecunias ſolutas aſcendentes ad ſummam ſcut. 18667. adæquare, quia eo tempore attento, redditus utriuſque loci importabant annua ſcut.
22 500. quæ valutando juxta modum originatum a deciſione Seraphini 1030. ad rationem ſcilicet duorum cum dimidio, plus, vel minus, & ſic duplo pluſquam allodialia, ex iis, quæ habentur in Romana legitimæ, & *aliis hoc eod. titul.* importent id, quod eſt ſolutum, & ſi quid deficit, ſupplent Juliani merita, quæ abſque alia probatione per Principem narrata, & ad ſpeciem redacta, dicuntur probata,
23 late Surd. *d. conſ.* 419. *num.* 66. Capyc. Latr. *d. conſult.* 38. *num.* 6. *cum ſeqq.* Rovit. *pragm.* 25. *de feud. num.* 45. late Rot. in Sarſinaten. feudi 22. Junii, & 18. Septemb. 1645. cor. Dunoz. poſt controv. Contrri *dec.* 18. *num.* 56. & 19. *num.* 4. & *in aliis*, quia eſt propoſitio plana in Curia.

Neque opus eſt probari meritorum valorem adamuſſim æquivalere rei conceſſæ, ut pro Camera motivabatur; quia in regulandis præmiis, quæ propter merita dantur, attendenda eſt qualitas dantis, ſi enim eſt privatus, quem ſolum obligat ratio juſtitiæ commutativæ regulandæ ab arithme- 14
tica proportione dati, & accepti, tunc intrare forſan poteſt objectum, ſecus autem ſi eſt Princeps, quem obligat ratio juſtitiæ diſtributivæ ad remunerandum, prout decet Principis munificentiam, ex qua ſæpe pro modico opportuno ſervitio magnum præmium de condigno datur, ut erudite Tiraquell. *d. l. ſi unquam, verbo donat. largitus, n.* 84. & bene Rovit. *dict. pragm.* 25. ubi quod totum feudum præſumitur a Principe judicatum præmium æquivalens merito, & ratiocinatur Caſtill. *lib.* 5. *contr.* 89. *num.* 89. Venturin. *conſ.* 32. *num.* 64. & 65. & bene conferunt quæ habentur per Rot. *dec.* 354. *num.* 136. & *ſeqq. p.* 11. *rec.* ubi quod ex qualitate concedentis id regulandum eſt, atque alias nemo tot bellorum periculis pro Principum ſervitio ſe exponeret, ſi ſpes præmiorum regulata eſſe deberet juxta arithmeticam proportionem juſtitiæ commutativæ; multo magis in caſu noſtro, in quo ingentia Juliani, ejuſque domus merita erga Sedem Apoſtolicam conſiderantur pro ſimplici ſupplemento pecuniæ ſolutæ.

Hinc prorſus vanum, ac futile reputatum fuit motivum, 15
non quidem per doctos Camerales, ſed per adhærentes deductum, quod inter Principem, & Subditum non dantur merita obligantia ex lege juſtitiæ ad remunerationem, cum ſubditus teneatur ſervire Domino, juxta aliquorum opinionem omnino reprobatam, quia ſufficit eſſe ſervitia, quæ communem uſum aliorum ſubditorum excedant, ut ex lege gratitudinis, & convenientiæ obligent naturaliter ad antidora, ut in ſpecie conceſſionis remuneratoriæ factæ per dominum ſubdito, Tappia *deciſ.* 6. *nu.* 35. & *ſeq.* Capyc. Latr. *d. conſult.* 38. *num.* 24. & *ſeqq.* late Venturin. *d. conſ.* 32. *num.* 73. & *ſeq.* ubi concordantes, ac habemus paſſim receptas donationes meritorias inter patrem, & filium, dominum, & famulum &c. *de quo in Romana donationis pro Caſtellano, hoc tit. ad materiam Bullæ Baronum.*

Ultra quod manifeſtum æquivocum eſſe dicebam proce- 16
dere cum deciſione Seraphini in valutando ipſa feuda ad rationem duorum cum dimidio. Tum quia iſte valor invaluit poſt editionem dictam Bullam 35. Pii V. de non infeudandis, ob quam, ſublata ſpe acquirendi Caſtra, & bona juriſdictionalia a manibus Papæ, ſatis notabile incrementum acceperunt hujuſmodi bona exiſtentia penes Barones, & Domicellos, ut eſt notorium; quia multa Caſtra, quæ hodie valent ſcut. 100. m. nec quidem pro 10. m. acquiſita fuerunt; tum etiam quia a temporibus Pii IV. citra, ob auri excreſcentiam, ac ſtatum pacificum iſtius præſertim Italiæ partis, omnium bonorum, etiam allodialium valor notabiliſſime excrevit, ideoque iſtud tempus regulandum non eſt cum illo hujus conceſſionis, quando ob non valde 17
remotum Urbis excidium, ac etiam propter proxima bella habita ſub Paulo IV. inter Sedem Apoſtolicam, & Regem Catholicum, rerum ſtatus erat deplorabilis, ac pretia præſertim Caſtrorum, & feudorum erant in infimo; rerum enim pretia non habent certam, & determinatam metam, ſed hominum opinione varietatem recipiunt ex tempore pacis, vel belli, abundantiæ, vel penuriæ, ad not. per Bald. & *alios in l.* 2. *C. de reſcind. vend.* præcipue Cagnol. *n.* 25. Corn. *conſ.* 181. *n.* 56. *lib.* 2. Jaſ. *conſ.* 54. *n.* 22. *vol.* 1. Maſcard. *de probat. concl.* 650. *nu.* 7. Cyriac. *alios congeneus controv.* 453. *num.* 51. & *ſeqq.*

Ac demum quia etiam hodie valutantur in ſtato Eccle- 18
ſiaſtico Caſtra, & bona juriſdictionalia ad rationem ſcutorum duorum cum dimid., ac etiam duorum, & minus, quando excepta illa remota feudalitate, quam pro Papæ ſuperioritate late probare conatus Spada *conſ.* 1. *lib.* 1. ſunt allodialia ad quoſcumque extraneos hæredes tranſitoria, nullumque habent ſervitii onus, vel devolutionis periculum; ſecus autem feuda ad certas generationes, ſive pro ſolis hæredibus ſanguinis conceſſa, quia hæc longe minus æſtimantur, ut Ego pluries practicavi, præſertim in æſtimatione Caſtri Graffignani exiſtentis in hæreditate illorum de Baglionis, de ordine Congregationis Baronum æſtimati ad inſtantiam Domicillæ Cæliæ, quia cum Camera prætenderet eſſe feudum certo perſonarum generi conceſſum, devolutioni ſubjectum, econtra vero Creditores prætenderent eſſe Caſtrum allodiale ad quoſcumque tranſitorium; Periti juxta ſecundam qualitatem æſtimarunt pro ſcut. 40. m. & ultra, & juxta primam pro ſcut. 26. m. ex recepto juris principio, quod onera minuunt valorem, *dec.*

178. *num.3 par.4. rec. tom.2. & paſſim*; ideoque feuda minus allodialibus æſtimari firmat aliorum auctoritate Roſenthal. *c.9. concl.63. nu.8. de quo latius agitur ſub hoc eod. titul. in Romana legitimæ*.

Nec obſtare viſa fuit replicatio, in regulanda ſecunda conceſſione Pii, de qua eſt quæſtio, attendendas non eſſe pecunias pro prima Julii conceſſione ſolutas, & ſic habendam eſſe ſolum rationem ſcut.4667. tum quia hoc aſſumptum vere non ſubſiſtit, quia una conceſſio confuſa eſt cum
19 altera, ut infra, tum etiam quia diſtinguendo primam conceſſionem ad tertiam generationem a ſecunda importante ſolam futuram prorogationem ad alias generationes, iſta non eſt aliud, niſi conceſſio futuræ ſpei incertæ, quæ poterat effectum non ſortiri, vel illum obtinere poſt 200. annos, quibus tres generationes durare poterant, unde commodum repræſentationis ſcutorum 4667. ſpatio tanti temporis longe ſuperet integrum valorem, maxime attenta incertitudine, itaut ſi Pius hanc futuram ſpem exponere voluiſſet venalem, utique nec emptorem pro mille invenisset, *ad communiter not. in l. de fideicommiſſo, Cod. de tranſactionibus*, & quod ſpes incerta, vel nullam, vel modicam recipiat æſtimationem, *deciſ.320. num.24. & 25. part.6. recentior*.

20 Et licet ad augendum conceſſionis valorem, Camarales inculcarent adauctam eſſe dignitatem, ſeu titulum Marchionatus, attamen reſpondebam, dignitates de jure non eſſe venales, ſed a Principe concedi gratis benemerentibus: a Ponte *de poteſt. Proreg. tit. de Electione officialium, §.8. num.32. & tit. de diverſis proviſionibus circa finem operis, ſub tit. de limitatione expenſarum, num.4.* ubi exclamat in Regno Neapolitano eſſe abuſum, qualis exulat huc uſque a Papæ temporali ditione, *& habetur in Parmen. & aliis hoc eod. tit.* propter onera, quæ ſecum fert dignitas, maxime quia cum ex prædictis pecunia ſoluta adæquet valorem, idcirco ingentia merita Juliani, aliud præmium, niſi iſtud habuiſſe videntur.

Demum quoad tertium objectum deductum ex Conſtitutione 35. Pii V. de non infeudan. confirmata, ac in parte ampliata per Innocent. IX. Clement. VIII. & alios Succeſſores Pontifices, facilis videbatur reſponſio, quia Pius IV.
21 non direxit conceſſionem ſolis ſucceſſoribus poſt dictam generationem exituris, ſed ipſi Juliano, ejuſque deſcendentibus, alterando in multis primam conceſſionem, tam ex prorogatione a tribus generationibus ad omnes, quam ex limitata poteſtate nominandi, atque ex pretii augmento, & ex dignitate, ſeu titulo Marchionatus ſuperaddito, ideoque inducta fuit novatio, per quam, deſtructa prima conceſſione per actum occultum refutationis in manu Domini, facta dicitur nova Inveſtitura, novum feudum ex integro conſtituens, juxta gloſ. *inſignem in c. ſi. qui, de præb. in 6.* quam litteris aureis ſcribendam dicit Felin. *in cap. de cauſis poſt n.2. de offic. deleg.* Bald. *conſ.436. num.2. lib.1.* Alex. *conſ.151. num.1. & 2. lib.6.* Seraphin. *deciſ.1362. nu.3.* Gregor. *deciſ.522. num.fin.* Rot. *deciſ.165. num.10. part.10. recent. & deciſ.321. num.4. part.11.* & conferunt deducta per Afflict. *deciſ.112. num.5.* cujus opinio per Urſill. impugnatur, quoties ex innovatione reſultet præjudicium agnatorum jus habentium ex antiqua inveſtitura, & quorum intereſſit illam non tolli, vel alterari, ſecus ubi ſola contentio eſt inter ipſum Dominum concedentem, & conceſſionarium, ut latius diſtinguendo habetur in Urbevetana feudi diſcurſu ſequenti, ideoque cum Piana Conſtitutio loquatur de futuris, non autem de præteritis, illam non comprehendit, atque ſuperfluum viſum fuit aſſumere inſpectionem ſuper declaratione concluſionis, an, & quando lex nova, quæ regolariter reſpicit futura, complectatur etiam præterita perfectionem de futuro expectantia, quia conceſſio eſt perfecta ab initio, ut obſervantia docuit, dum ex tunc idem Julianus, ejuſque primæ, ſecundæ, & tertiæ generationis deſcendentes, titulo Marchionatus ſe decorarunt, ergo ad eos directa fuit conceſſio, atque ex tunc effectum ſortita fuit.

22 Unde Congregatio Cameralis ex Fiſcalibus in notabili parte conſtituta, non expectato judicio Tribunalis Cameræ, videns ſolidiſſima eſſe Ducis fundamenta, prætenſionem deſeruit, atque Dux pacifice potitur feudis.

Ex eiſdem vero rationibus proxime ſupra deductis adverſus objectum reſultans ex Bulla Pii V. de non infeudan-
23 dis, evanuit, ac irrelevans judicata fuit prætenſio excitata per Civitatis novæ Communitatem, quæ antequam conceſſio Pii ſequeretur, omnes ejus redditus dederat Juliano, ejuſque hæredibus, & ſucceſſoribus, quouſque dicta Terra eſſet ſub eorum dominio, cum obligatione ſupportandi onera publica ex dictis redditibus ſufferri ſolita, quaſi quod attento tempore aſſignationis, intentio fuerit dandi ad ſolas tres generationes; ſiquidem cauſa dandi fuit dominium, quod adhuc durat, cum hujuſmodi aſſignationes per Communitates fieri ſoleant Dominis tanquam earum maritis, adinſtar mulieris dantis Viro ejus bona in dotem, ut habetur in Piſauren. Molendinorum diſcurſu præcedenti.

Dominium autem a Pio prorogatum durante adhuc pri- 24
ma conceſſione, non eſt novum, ſed idem, aſſumens omnes qualitates primo competentes, ad text. *in leg. ſed etſi manente, ff. de precar.* ubi Bart. Caſtr. Angel. & alii, *& in leg. dies cautioni, ff. de damno infecto*, idem Caſtr. *conſ. 389. lib.1.* Decian. *conſ.11. n.29. lib.1. & cæteri, de quibus in Romana prorogationis officii, ſub tit. de regularibus*, dantes exemplum in homine, qui licet naſcatur parvulus, & poſtea creſcat, adhuc tamen eſt idem, non diverſus homo.

Hæc enim eſt differentia inter prorogationem conceſſam adhuc durante prima, & aliam poſt illam expiratam, quod iſta ſapit novam conceſſionem, illa vero eſt eadem, perinde ac ſi ab initio ita pro tempore etiam prorogato conceſſa eſſet, ut probant ſuperius allegati, & Rota in Toletana Archipresbyteratus 3. Junii 1658. cor. Albergato, unde officium prorogatum in durante eſt idem, non diverſum, Barr. Roman. Caſtr. & cæteri ubi ſupra, a Ponte *de poteſtate Proregis, de diverſis proviſ. ſub rubric. de poteſt. ſubſtituendi in offic. num.7.* Larrea *allegat.50. n.108. in fin.* Maſtrill. *de Magiſtr. lib.1. c.28. num.68.* Rovit. *conſ. 104. num.12. lib.2.* Salgad. *in labyrint. credit. part.2. c.27. num.62. & dict. Romana prorogationis offic. ſub tit. de Regular.* & per Rot. *deciſ.338. num.22. par.11. rec.* Et in ſpecie feudi, vel emphyteuſis prorogatæ, Caldaſ. *de renovat. emphyteuſis, quæſt.3. num.1.* Maxime quia ut dictum eſt ea- 25
dem cauſa durat, ergo idem durare debet effectus, ut idem operetur propoſitum in propoſito, quod oppoſitum in oppoſito, Tiraquell. *ceſſ. cauſa in præfat. num.17.*

Dignitatis autem, vel dominii alteratio non immutat 26
rei ſubſtantiam, Oldrad. *conſil.239. & 267.* ubi firmat, quod ſi Prior fiat Epiſcopus, retinet ea, quæ Priori conceſſa erant, & magis proxime *d. conſ.267. num.4.* ubi quod ſi in certo loco quis fuerat deputatus Vicarius, & deinde ſit creatus Comes, retinebit eadem jura Vicario competentia, & ita fuit etiam tacita ſopita præſens controverſia, quæ tamen deciſio in hac ultima parte nullam affert utilitatem Duci inſiſtenti potius ad reprimendam aliquorum Subditorum audaciam contra patriæ bonum contendentium, dum onera potius exhorreant.

S U M M A R I U M.

1 *DE Conſtitutione Simmachi, & de poteſtate Papæ.*
2 *De Bulla Pii V. de non infeudando.*
3 *De inveſtitura abuſiva, ſeu præventiva de feudo pleno.*
4 *De prorogatione conceſſionis.*
5 *De poteſtate Principis tollendi jus tertii, & revocandi conceſſiones, & de voluntate.*
6 *Merita an probentur per aſſertionem?*
7 *De æſtimatione feudi, & bonorum juriſdictionalium.*

ANNOT. AD DISC. IV.

NEque iſta cauſa ulteriorem habuit diſputationis pro- 1
greſſum, ideoque deficit occaſio annotationis, cum revera improbabilis fuerit ratio dubitandi, excitata per aliquos vaſſallos, qui occaſione Pontificiæ familiaritatis, quærebant jugum baronale excutere. Minuſque hoc medio tempore occaſio dedit agere de hic inſinuato defectu poteſtatis ob Conſtitutionem Simmachi, quæ vel in deſuetudinem abiit, vel conſilium potius redolet, cum ex deductis in relatione Curiæ, *diſc.2.* poteſtas Papæ, quæ provenit immediate a Deo, in iis, quæ juri divino clare, & directe non adverſentur, hujuſmodi reſtrictiones non patiatur, ut in ſpecie facultatis infeudandi ſine conſenſu Cardinalium, aliis relatis plene comprobat Fagnan. *in c. ex parte, de feud. a nu.18. ad 30.* Illa ſolum hodie cadente difficultate ab eodem Fagnano inſinuata *num.31.* quæ reſultat a Bulla Pii V. 2
de non infeudando inſinuata *ſupra diſc.1.* de cujus diſpoſitione particulariter agitur infra *diſc.61. & diſc.118.*

De materia vero inveſtituræ abuſivæ, ſeu præventivæ de 3
feudo, in ſupplantationem ſucceſſionis, & an id procedat in Papa, tam in ſpiritualibus, quam in hujuſmodi infeudationibus, vel ſimilibus actibus prophanis concernentibus Principatum temporalem, agitur *ſub tit. de penſion. diſc.1. &*

ſub

ſub tit. de emphyt. diſc. 1. & inſinuatur etiam *ſub tit. de regal. diſc.* 3. *&* *d. diſc.* 2. *in relat. Curiæ*.

Et de prorogatione officii, vel feudi, ſeu alterius con-
4 ceſſionis, quæ adhuc duret, ut non redoleat conceſſionem novam, ſed importet continuationem antiquam, perinde, ac ſi ab initio, ita pro majori tempore conceſſio facta fuiſſet occurrendo futuræ expirationi, de illa ſequatur, plura deducuntur *ſub tit. de regal. diſc.* 6. Et conferunt, quæ habentur *d. diſc.* 1. *de penſion. & alibi*. Unde propterea prodierunt aliæ Pontificiæ Conſtitutiones, illa præſertim Innocentii IX. ſuper interpretatione, vel ampliatione dictæ Bullæ Pii V. de non infeudando, per quas hujuſmodi prorogationes quoque prohibentur, adeout inveſtituræ ulteriorem non habeant durationem, ex inſinuatis infra *in annot. ad d. diſc.* 61.

Super poteſtate autem revocandi conceſſiones, immo
5 etiam contractus, habetur actum particulariter *tit. de regal. diſc.* 148. *&* 177. *& alibi*. Quodque in dubio pro regulatione voluntatis potius, quam pro coarctatione poteſtatis, attendi debeat diſtinctio inter conceſſionem ex cauſa onerosa, & lucrativa, cum primo caſu difficilius hæc voluntas præſumatur, habetur *eod. tit. diſc.* 148. *de regal.* ac etiam *diſc.* 47. *&* 93. *eod. tit. & tit. de jurepatr. diſc.* 10. *&* 65. ubi habetur, quod ad dignoſcendum, an conceſſio ſit ex cauſa onerosa, vel lucrativa, non deſertur verbis, vel clauſulis, ſed attenditur ipſa rei veritas, vel ſubſtantia, quoniam, ut Beneficialiſtæ dicunt, occaſione agendi de beneficiis Juriſpatronatus ex privilegio, quo magis verba ſunt ampla, eo magis eſt privilegium.

Et quoad merita, an probentur ea ſola aſſertione, cum
6 diſtinctione inter perſonas prohibitas, & non prohibitas, habetur *hoc eod. tit. diſc.* 94. & per Rot. *deciſ.* 358. *&* 373. *par.* 6. *recent.* & in Sarſinaten. feudi coram Dunozett. *deciſ.* 748. *&* 760. coram Otthob. *deciſ.* 265.

Et demum, ſuper æſtimatione Caſtrorum, cum differentiis inter illa, quæ habeant onus ſervitutis feudalis, &
7 illa, quæ ad differentiam dicuntur allodialia, cum diſtinctione etiam in ipſiſmet feudalibus inter magis largam, vel ſtrictam inveſtituram, ſeu majora, vel minora onera, habetur infra *diſc.* 19. *&* 24. & advertitur *tit. de judic. diſc.* 33.

URBEVETANA FEUDI PRO CIVITATE URBIS VETERIS, ET CAMERA APOSTOLICA ILLI ADHÆREN. CUM COMITIBUS DE CORBARIA.

Caſus deciſus in Camera pro Civitate, pendet reviſio.

Feudum, quod prætenditur ex aliqua cauſa devolutum, ſi eidem concedatur, an dicatur novum, vel antiquum, & an nova conceſſio dicatur potius remiſſio pœnæ, & caducitatis, quam vere conceſſio nova?

An ob Canones non ſolutos feudum devolvatur ipſo jure, vel requiratur ſententia declaratoria?

De conceſſionibus, & actibus factis per Bonifacium IX. & alios Pontifices durante Schiſmate, an ſint revocati per Concilium Conſtantienſe?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Nova conceſſio, an faciat feudum novum, vel ne pendet a puncto, an antiqua inveſtitura duret, vel ſit reſoluta?*
3 *Princeps non poteſt abſque conſenſu omnium intereſſe habentium alterare inveſtituram antiquam, ac immutare naturam feudi faciendo de antiquo novum.*
4 *Poſſunt ſimul ſtare, quod feudum ſit eodem tempore novum, & antiquum reſpectu diverſarum perſonarum.*
5 *Bonifacius IX. fuit Pontifex durante Schiſmate.*
6 *Per Concilium Conſtantienſe revocata fuerunt omnes conceſſiones, & infeudationes factæ durante Schiſmate.*
7 *Idem Bonifacius IX. revocavit omnes conceſſiones, & uniones a ſe factas.*
8 *Doctori atteſtanti de Conſtitutione Apoſtolica, an credatur, ſi de illa aliter non conſtet?*
9 *Confirmatio actus invalidi dicitur nova conceſſio.*
10 *Concilium Conſtantienſe, an fuerit approbatum per Papam Martinum in omnibus, vel ſolum in concernentibus fidem?*
11 *Referuntur Doctores dicentes Concilium Conſtantienſe eſſe confirmatum a Papa, & obſervandum.*
12 *Concilium Generale, an Sede Papali vacante poſſit ſtatuere contra Jus, & facere ea, quæ poteſt Papa?*
13 *De Conſtitutione ſexta Gregorii IX. prohibente alienationem bonorum Patrimonii B. Petri ſine aſſenſu Cardinalium.*
14 *Infeudatio facta per Principem de loco, quod non ab ipſo immediate poſſidetur, ſed ab aliqua Civitate, dicitur ſubreptitia.*
15 *Ob non ſolutionem cenſus feudum devolvitur, unde ſi denuo conceditur, dicitur feudum novum.*
16 *Culpa feudatarii in non ſolvendo Canones, an præjudicet in feudo ex pacto, & providentia ſucceſſoribus jure proprio venientibus?*
17 *Confeſſio feudatarii ſuper non ſolutione Canonis, illam non probat ad commodum confitentis, vel habentium cauſam ab eo.*
18 *Secus ad commodum Domini, cui ſufficit negare ſolutionem ab allegante probandam, nec Dominus tenetur probare negativam.*
19 *Aſſertio Papæ, vel alterius Principis probat veritatem.*
20 *Confeſſio ceſſante fraude probat, ſicut econtra non probat, ubi adeſt fraudis ſuſpicio.*
21 *Feuda Eccleſiaſtica, & Eccleſiæ Romanæ devolvuntur ipſo jure ob non ſolutum cenſum ex Conſtitutionibus Apoſtolicis.*
22 *Quid autem de jure communi, an feuda ex iſta cauſa devolvantur? diſtinguuntur plures caſus, & conſtituitur regula negativa, quæ declaratur.*
23 *Ubi devoluto feudo ob non ſolutum cenſum fit eidem feudatario nova conceſſio, an hæc faciat feudum novum, vel remaneat antiquum? diſtinguuntur caſus.*
24 *Quid ubi nova conceſſio fit ob lineam finitam?*
25 *Quando nova conceſſio dicatur facta per viam remiſſionis caducitatis, vel per viam novæ conceſſionis.*
26 *Sententia antiqua dicitur juſtificata etiam ſine actis, ſi eſt obſervata.*
27 *Præſcriptio centenaria, an præjudicet omnibus etiam jure proprio venientibus?*
28 *Agnati ſcientes fieri novam inveſtituram antiquæ innovativam, & non contradicendo, an ſibi præjudicent?*
29 *Diviſio, vel renunciatio feudi, an præjudicet renuncianti in ſucceſſione mortuo renunciatario, itaut ſit locus devolutioni ad favorem Domini?*
30 *Deciſio caſus.*

Franciſcus de Corbaria

Rainutius — Ugolinus

Et poſt longam ſeriem — Nicolaus

Rainutius junior — Maophilia

DISC. V.

BONIFACIUS IX. de anno 1398. conceſſit Franciſco Comiti de Corbaria in feodum nobile, pro ſe ſuiſque 1
heredibus in perpetuum, ſub annua præſtatione unius Accipitris, Caſtra Montis Leonis, & Campi Urſeoli; quorum primum fama eſt uſque ab anno 1306. per Civitatem Urbevetanam conſtructum eſſe; defuncto autem Franciſco, ſuperſtitibus Rainutio, & Ugolino, atque ad hunc ſecundum dictis Caſtris in diviſione obventis, cum ipſe, ac etiam Franciſcus pater a ſolutione dicti Cenſus defeciſſent, Nicolaus V. anno 1449. eadem Caſtra, quæ ad Cameram devoluta cenſeri dixit, una cum tribus aliis Caſtris, Fabri, Salicis, & Montis Gabionis, per novam inveſtituram ſub Cenſu unius Crateris argentei unciarum ſex, aliiſque pactis, & conditionibus a dicta Bonifacii inveſtitura diverſis, in feudum conceſſit Ugolino præfato, a quo transierunt in Nicolaum nuncupatum Fracaſſa, & ab

iſto

iſto ad Manphiliam ejus filiam, & unicam ex iſto colonnello ſuperſtitem, a cujus manibus dicta Caſtra tanquam devoluta vindicavit Sedes Apoſtolica ſub Sixto IV. qui de anno 1478. ea conceſſit ſub annuo cenſu Florenorum quinque Bartholomæo de Ruvere, quem deinde legitimum inveſtitum, & poſſeſſorem, non obſtantibus dictæ Manphiliæ, & aliorum quorumcumque jactationibus, & vociferationibus, idem Sixtus de anno 1484. motu proprio, & ex certa ſcientia declaravit, ut de his conſtat apud Cornenm *conſ.239. vol.1.* & Crotum *conſil.399.* Ruvereus autem Caſtra prædicta, excepto illo Campi Urſeoli, de anno 1494. vendidit Civitati Urbis veteris, cui idem Papa alienationem confirmando, eadem ſub eodem Cenſu ad formam novæ inveſtituræ conceſſit, eaque pacifice poſſedit ſpatio annorum 140. circiter, poſt quorum lapſum, Rainutius Comes de Corbaria præfati Franciſci primi acquirentis deſcendens, prætendendo dicti Caſtri Montis Leonis inveſtituram a Bonifacio conceſſam adhuc durare, litem excitavit in Tribunali Cameræ Apoſtolicæ, in quo diſputato dubio de anno 1636. reſtricta fuit difficultas, ut videretur, an inveſtitura per Nicolaum facta Ugolino ſit nova conceſſio, & an in feudis Eccleſiæ devolutio intret ipſo jure ob non ſolutionem Canonis, vel cenſus, licet hæc ſecunda pars ordinata ſit ad primam, cujus reſolutio magnam habet dependentiam ex hoc puncto.

Reaſſumpta igitur juxta dictam reſtrictivam cauſæ diſ-
2 putatione de anno 1660. dicebatur per Actorem (& in hac parte bene) hujuſmodi quæſtionis deciſionem pendere ab eo, an antiqua inveſtitura extet vel ne terminata, quia ſi adhuc durat, non potuit nova conceſſio alterare feudi naturam, ac tollere jus ex prima inveſtitura agnatis competens, & quæſitum tollere, eſſet enim tollere jus tertii, quod Princeps facere non ſolet, neque ita unam opinionem abſque gravi cauſa publicam utilitatem reſpiciente poteſt, unde in dubio præſumitur noluiſſe, ſed potius circumventum eſſe, neque verborum formulæ aliquid operantur, nec attenduntur, ut omiſſis generalibus, in ſpecialibus terminis feudorum, illorumque mutationis de antiquo in novum, Bald. *in cap.1.§. his verum de ſucceſſ. fratrum, cap.1. de eo, qui ſibi, & hæred.ſuis, & cap.1. §.fin. de*
3 *feud. Guard.* Schradet. *de feud.par.5. cap.2. num. 39. & 40.* a Pont. *deciſ.40. num.20.* Giurb. *de ſucceſſ.feud.prælud.5. n. 63.* Roſenthal. *cap.2. concluſ.17. n.1. & in gloſſ.* Gizzarell. *deciſ.28. num.49. & 50.* & generaliter Roſenthal. *c.10. concluſ.11. num.5. & per tot.* Peregr. *conſil.7. num. 15. & 24. lib.3.* Giorb. *d.prælud.5.num.5.& ſeqq.ubi innumeros de more collegit*, Capyc.Latr. *deciſ.70. num.44.* ubi ex Afflicto, & aliis, quod potius præſumitur error.

Idque etiamſi expreſſa accedant verba novam conceſſionem importantia, quia ſtant bene ſimul idem feudum eſſe
4 novum, & antiquum, diverſis reſpectibus; novum ſcilicet reſpectu recipientis, & habentium cauſam ab eo, quia ſic voluit, ideoque ejus factum e ſeipſo, vel ſuis dependentibus impugnari non poteſt; antiquum vero reſpectu agnatorum ex antiqua inveſtitura vocatorum, proprioque jure independenter venientium, ut probant Iſarnia *in cap.1. de eo, qui fecit finem agnato, verſ.ſecundus eſt caſus*, Riminald.jun. *conſil.18. num.170.* Giovagnon. *conſil.60.num.20. & 21. lib.1. & conſil.25. num.11. lib.2.* Surd. *conſ.5. num. 31. conſil.308. num.34.& conſil.427.num.50.* Urſin. *de feud. par.2. quæſt.1. art. 1. num.11. circa medium*; eſſet enim alias in poteſtate Domini, & poſſeſſoris feudi, invicem colludendo, privare agnatos illo jure, quod ex prima inveſtitura irrevocabiliter acquiſiverunt.

Pro parte vero Civitatis, Ego & alii pro ea Scribentes, non negabamus dictas propoſitiones de jure veras, poſita validitate, vel duratione primæ inveſtituræ, quarum tamen
5 utramque deficere dicebamus, quia cum Bonifacius IX. fuiſſet Pontifex durante ſchiſmate, initium habente ab obitu Gregorii XI. terminato per Concilium Conſtantienſe, ubi declaratis inſubſiſtentibus juribus trium eodem tempore pro Summis Pontificibus ſe gerentium, nempe Gregor. XII. Benedicti XIII & Jo. XXII. alias XXIII. ſive per viam renunciationis, ſive per viam depoſitionis, vel declarationis nullitatis; electus fuit Martinus V. ſub quo Eccleſia Catholica tranquilla quievit, idem Concilium irritas, ac invalidas declaravit omnes conceſſiones durante ſchiſmate factas, *ut conſtat in §. item dicta Sancta Synodus poſt Conſtitutiones Carolinas inter Concilia collecta a Binio, tom.7. par.2. pag.1129. 1131. & alias 1159.*

6 Idque comprobari dicebam ex Bulla Martini V. ſub datum Romæ apud SS. Apoſtolos 15. Septembris anno 8. ubi cleris verbis, non enunciative, ſed poſitive aſſeritur, in dicto Concilio abolitas eſſe omnes conceſſiones, & infeudationes factas durante ſchiſmate, & merito, quia cum tunc quilibet pro Papa ſe gerens, ſubditorum benevolentiam, ac obedientiam affectaret, tanquam ſui Papatus fundamentum; idcirco opus erat gratias, & conceſſiones, etiam inordinata profundere, unde mos fuit Martini V. ſæpius reſpondere, quod obſervantur Privilegia, & Conſtitutiones Pontificum, qui fuerunt ante ſchiſma, ut præſertim habetur in Sipontina Cathedr. 13. Januarii 1659. coram Carro, de qua *ſub tit.de præeminentiis*.

Et de revocatione exemptionum, aliorumque Privilegiorum durante ſchiſmate facta per idem Concilium, habetur apud Geminian. *conſil. 35.* Burett. *deciſ.452. num.1.* Gregor. *deciſ.509. num 1. & per tot.* & in dicta Sipontina Cathedr. coram Carro, §. *Tertio a Martino, &c.*

Eo magis, quia idem Bonifacius, qui anno IX. ſui Ponti- 7
ficatus hujuſmodi inveſtituram dederat, recte ſciens quanta facilitate, præter forſan intentionem, & ob temporum neceſſitatem, indebitas feciſſet conceſſiones, & gratias, per Conſtitutionem ſub datum 11. Kal. Januarii anno 14. quam ego vidi authenticam extractam e regiſtro Apoſtolico lib.153. Bullarum fol.174. productam in judicio in dicta Sipontina, revocavit, & annullavit omnes, & ſingulas unionès, & conceſſiones factas quibuſcumque laicalibus perſonis de quibuslibet Eccleſiarum bonis, etiamſi eſſent Terræ, Caſtra, aut Villæ, prædictaque omnia corroborate manant ex præcedenti decreto Concilii Lateranenſis celebrati ſub Alex. III. cap. 2. ubi ſtatuitur alienationes factas de rebus Eccleſiaſticis durante ſchiſmate, omni firmitate carere, ideoque data prædictæ inveſtituræ nullitate, ſeu abolitione, non poteſt per Franciſci ſucceſſores dici aliquod jus quæſitum, ſed Nicolai conceſſio facta Ugolino remanet nova.

Adverſus præmiſſa, pro Actoris parte duo dicebantur, unum nempe, quod Martinus V. per ejus litteras relatas per Crotum *conſ.399. n.43.* mandet Bonifacii conceſſionem robur, & efficaciem obtinere; alterum vero, quod geſta per Concilium Conſtantienſe viribus careant, tanquam Apoſtolica Confirmatione deſtituta, dum Martinus V. præfatum Concilium quoad fidem concernentia ſolum confirmavit, ut teſtatur Binius *in notis ad ſeſſ.45. fol.1179.* Neutram autem reſponſionem ſubſiſtere dicebam; quatenus
8 enim pertinet ad primam, quicquid ſit de veritate dictarum litterarum Martini, de quibus aliter non conſtat, quam ex aſſertione ſcribentis apud Crot. *d.conſ.399.* cui in iis, quæ facti ſunt, non creditur, ut in puncto Doctorum attaſtantium de Conſtitutionibus Apoſtolicis, illis in forma authentica non exhibitis, vel in Bullario non exiſtentibus, firmavit Rota in Sulmonen. Diſtributionum 21. Junii 1653. coram Bichio, §. *Nec relevat*, ubi nulla ratio habita fuit, quod Barboſa teſtaretur, de quadam Conſtitutione Apoſtolica Sixti V. quæ non exhibebatur, & de qua cauſa habetur *ſub tit.de benef.*

Admiſſa etiam dd. Litterarum veritate, illæ potius retor- 9
quentur, quia reſtrictæ ſunt ad Ugolinum, ejuſque filios, & deſcendentes, igitur non poſſunt ulterius operari, ideoque reſpectu Ugolini feudum novum dicendum eſt, tanquam ab ipſo obtentum vigore dictarum litterarum, quæ tanquam concedentes executionem actus jam invalidi, vel aboliti, ſpeciem habent novæ conceſſionis, cum confirmans actum invalidum, dicatur dare de novo, *cap.1. ubi omnes, de tranſact.* Bald. *in l.3. n.12. C.de rer.permutatione*, Gratian. *diſcept.992. n.11.* Lerra *alleg.73. n.1.* Rot. *deciſ. 157. n.9. & 10. par.6. recent.* Surd. *deciſ.245. num.6.* de qua concluſione habetur etiam in Firmana feudi diſcurſu præcedenti; maxime quia per diviſionem iſta Caſtra in ſolum Ugolinum obvenerant, ipſeque ſolus tanquam intereſſatus curavit obtinere dictas litteras Martini, qui ei, non autem aliis ignotis, & non volitis gratificari dignatus eſt.

Quo vero ad ſecundam reſponſionem, conſtanter dice-
bam, Binium politioris litteraturæ profeſſorem, in ſcientia 10
tamen Canonica parum verſatum, ſolemniter æquivocaſſe, ſiquidem Papa Martinus in loco per eum indicato *ſeſſ. 45. fol. 1561.* reſpondendo Lithuanis, & Polonis, dixit quod omnia, & ſingula per præſens Concilium conciliariter determinata, concluſa, & decreta in materiis fidei, tenere, & inviolabiliter obſervare volebat, ipſaque ita conciliariter facta approbabat, & ratificabat, & non alias.

Ex quibus verbis plura reſultant, primo, quod dicta verba importent ipſius Papæ obligationem ad inviolabilem obſervantiam, quæ proinde reſtrictivam habet ad materias fidei,

fider, ſed non propterea excluditur, quod alia decreta improbaverit, vel confirmare noluerit; ſecundo, quod ita prudentiſſime Papa voluit approbare geſta conciliariter, non autem approbare primas Seſſiones, in quibus non conciliariter aliquid de Papæ poteſtate dictum fuerat, ideoque Cardinalis Bellarminus *tom. 2. lib. 1. de Concil. cap. 7. fol. mihi* 13. dicit, Concilium iſtud quoad primas Seſſiones eſſe reprobatum, ſed quoad alias eſſe a Martino approbatum, atque ab omnibus Catholicis recipi.

Et quod Martinus omnia geſta in Concilio approbaverit,
11 firmant ultra Bellarmin. *loc. cit.* Caſtrenſ. *conſil. 66. n. 2. circa finem lib. 1.* Azor. *inſtit. moral. par. 2. lib. 5. cap. 17. verſ. 17. Generale Concilium Conſtantienſe*, Coriolan. *in Breviar. Chronologico, ſub anno* 1417. *fol.* 266. atque ſæpius firmavit Rota, præſertim apud Coccin. *deciſ.* 295. *n.* 11. apud Royas *deciſ.* 335. *num.* 4. in Dertuſen. augmenti 24. Maji 1647. cor. Veroſpio *deciſ.* 59. *par.* 10. *recent.* quod ſcilicet ſuſtineantur acta Benedicti XIII. & Joann. XXII. ob approbationem Concilii, & omnium clarius comprobatum remanet ex ſupra inſinuata Bulla ejusdem Martini ſub datum Romæ apud SS. Apoſtolos 15. Septembris anno 8. ubi poſitive aſſerit dictam conciliarem diſpoſitionem circa annullationem concaſſionum Schiſmate durante, ideoque miratur, quod quidam Patrus Grancellus inſiſtaret concesſioni Caſtri de Pilis ſibi d. Schiſmate durante factæ in Comitatu Venniſino; dictæque Bullæ præciſa verba ſunt, ibi: *Non ſine admiratione accepimus, quod licet in Sacro Generali Conſtantienſi Concilio, & eo approbante omnes, & ſingula conceſſiones, & infeudationes de quibuſcumque Caſtris, Villis, Locis, & Terris Romana Eccleſiæ, &c. a tempore aboliti Schiſmatis, & eo durante citra factæ, revocata extiterint, & Caſtra, &c. ad jus, & proprietatem ejusdem Eccleſiæ reducta fuerint, nihilominus quidam Petrus Grancellus, &c.* Fatua ſiquidem fuiſſet ejus admiratio cum dicta poſitiva aſſertione, ejuſque effectuatione, ſi hujuſmodi acta apud ipſum pro validis, & confirmatis non haberentur; cum enim tunc nullus adeſſet certus Pontifex, idcirco Pontificia poteſtas devoluta videbatur ad Concilium, ut ea Turrecrem. & aliis, Fagnan. *in cap. ſignificaſti num.* 24. *de elect.* ideo ejus acta ſervanda ſunt.

12 Dicebatur etiam ingenioſe per Cameræ Advocatum, ætate, ingenio, profunda doctrina, & ſumma in omnibus eruditione, inter primos Europæ viros venerandum, revocationem hujuſmodi conceſſionum ſchiſmate durante factarum emanaſſe in Concilio, ſede vacante poſt Jo: XXII. depoſitionem, ac Gregorii XII. admiſſam renunciationem, & Benedicti XIII. privationem, ſeu intruſionis declarationem, quo caſu Concilium Generale dicitur habere eandem diſponendi, & revocandi poteſtatem, quam habet Papa, ut dicunt Geminian. *conſil.* 65. *n.* 7. & Caſtr. *conſil.* 66. *num.* 2. *par.* 1. *ubi in ſpecie loquitur de hoc Conſtantienſe*, neque negat Jacobat. *de concil. lib.* 5. *art.* 17. *nu.* 3. *& ſeqq.* ubi ſolum *num.* 6. limitat, dummodo tacite, vel expreſſe poſtmodum approbetur per Papam, de cujus tacita, ac expreſſa approbatione conſtat ex præmiſſis; ſed non fuit judicatum opus aſſumere has altiores inſpectiones, dum ex aliis, punctus remanere videbatur clarus.

Idem ex officii debito jurium Cameræ acerrimus propu-
13 gnator, fortiter inſiſtabat ſuper alia præfatæ Bonifacii inveſtituræ nullitate reſultante ex Conſtitutione Gregor. IX. per quam diſponitur, ut de patrimonialibus ſine communi Fratrum conſilio, & aſſenſu alienatio nulla fiat, cum hujuſmodi Caſtra ſita ſint in patrimonio B. Petri; ſed motivum, nec judicibus, nec aliis Scribentibus arridebat, tum quia iſta Conſtitutio contrario uſu abolita videtur ob amplas derogatorias in conceſſionibus apponi ſolitas, ut habetur in dicta Firmana feudorum diſcurſu præcedenti, tum etiam quia tam inveſtitura Nicolai facta Ugolino, quam alia Sixti facta Rovereo, & Civitati eodem defectu laborabant, unde liquet hac inveſtiendi formam non eſſe in uſo.

Alter ex hujus partis Advocatis doctiſſimus inſiſtabat
14 ſuper dictæ Bonifacianæ conceſſionis ſubreptione, eo quia Papa ſuppoſuit hujuſmodi Caſtra immediate ſpectare ad Cameram, & Sedem Apoſtolicam, & tamen ſpectabant ad Civitatem Urbevetanam, quæ ædificaverat a fundamentis, ideoque dicebat eſſe ſubreptitiam infeudationem a Principe factam de Caſtris ad Civitatem ſpectantibus, non facta ſpeciali mentione, ad quod allegabat Alber. Brun. *conſil.* 12. *num.* 17. *& ſeqq.* Cravett. *conſil.* 592. *num.* 23. *&* 24. Menoch. *conſil.* 264. *num.* 31. *& ſeqq.* & præſertim *n.* 52. *&* 53. Gratb. *conſil.* 89. *n.* 8. *poſt med. & ſeq.* ſed pariter iſtud motivum non habuit plauſum, quia de civitatis dominio debantur quidem adminicula cum communi apud illos Cives traditione, ſed non concludens probatio, quam ſubſequens obſervantia tollebat, dum devolutis Caſtris ad Cameram per mortem Nicolai Fracaſſæ, in acerrima famoſaque lite agitata per Manphiliam, Civitas ſe non oppoſuit, neque ſui dominii curavit facere probationes, quas eo recenti tempore poterat commode facere, neque demum eadem Civitas a Rovereo tanquam aliena emiſſet, ideoque non videbatur in hoc motivo ſolidum fundamentum conſtitui poſſe, ſicuti conſtitui credebatur in primo reſultante a Concilio Conſtantienſi, ut ſupra.

Omnes vero Scribentes, tam pro Camera, quam pro 15
Civitate, concorditer inſiſtebant ſuper reſolutione dictæ Bonifacianæ inveſtituræ quantumvis validæ, ob non ſolutum Cenſum, tam per Franciſcum primum acquirentem, quam per Ugolinum ſucceſſorem, ob quam cauſam feudi devolutio ipſo jure ſequi dicitur, ideoque prima conceſſione reſoluta, altera quæ poſtmodum fieret, omnino nova cenſenda eſſet, de qua conqueri non poſſunt agnati vocati per primam jam ceſſatam, ſeu reſolutam, ut conſtat ex infra allegandis.

Verum quia ſuper hoc magna indigeſtaque mole, fuerunt hinc inde multa deducta, idcirco pro clariori, tam iſtius cauſæ, quam etiam ipſius articuli frequenter contingibilis reſolutione, plures inſpectiones diſtincte habendas eſſe dicebam; prima eſt, an ceſſatio a ſolutione probata dicatur per Domini, ac Feudatarii confeſſionem, ita ut iſta præjudicare valeat ſucceſſoribus proprio jure venientibus, vel aliunde ſit juſtificanda; ſecunda, poſito defectu ſolutionis, an incurratur feudi devolutio, vel privatio in genere, & an illa ſequatur ipſo jure, vel potius requiratur ſententia declaratoria; tertia poſito, quod incurri dicatur ipſo jure, an & quando conceſſio facta eidem Feudatario, qui caducitatem incurrit, vel ejus ſucceſſori, dicatur nova, vel antiqua, & quando utramque habeat qualitatem.

Super prima, præſuppoſita concluſione hodie in foro recepta, ut per culpam poſſeſſoris non ſolvendo Canones, vel 16
alienando, incurratur caducitas, etiam in præjudicium ſucceſſorum ex pacto, & providentia vocatorum, niſi conſtat colluſive, ac in fraudem geſtum eſſe, ex deduct. per Clar. *§. emphyt. quæſt.* 8. Fulgin. *tit. de ſolut. Canon. qu.* 1. *num.* 48. Coccin. *deciſ.* 343. *n.* 1. Cavaler. *deciſ.* 398. *in princ. & alios paſſim*; dubitatio ſolum remanet, an hujuſmodi defectus per 17
ſolam ipſius poſſeſſoris confeſſionem probetur, & negativam tenent Bardellon. *conſ.* 55. *n.* 14. *verſ. nec viſum fuit*, Facchin. *conſ.* 79. *n.* 28. *lib.* 1. Hector. Felic. *alleg.* 35. *n.* 8. Fulgin. *prox. ſup. num.* 62. Mantic. *deciſ.* 373. *n.* 4. Coccin. *deciſ.* 343. *num.* 2. quia prohibitus alienare, dicitur etiam prohibitus confiteri; & hanc puto veriſſimam ſententiam, quatenus controverſia percutiat ſolum commodum ipſius confitentis, vel habentium cauſam ab eo, itaut Dominus non ſit in cauſa, neque de ipſius principali intereſſe agatur, quia ſcilicet feudi, vel emphyteuſis poſſeſſor de novo inveſtitus, tanquam primus acquirens diſpoſuerit ad favorem incapacium attenta inveſtitura antiqua, & iſti contendant de nova qualitate ex dicta confeſſione reſultante, quia eſſet admittere probationem ex propria confeſſione ad proprium commodum in alterius præjudicium emanata contra juris principia, multo magis, ſi aliqua fraudis indicia, vel ſuſpiciones urgeant, de quibus Fulgin. *dicto tit. de ſolut. Canon. q.* 1. *num.* 52. *& ſeqq.* niſi e converſo dicta confeſſio ſit aliunde adminiculata, pluraque concurrant adminicula illius veritatem comprobantia, fraudem, & colluſionem excludentia, in quibus terminis recta procedit Magiſtralis deciſio Cavalerii 398. ac ita de plano omnia iſto caſu conciliantur.

Ubi vero controverſia eſt cum Domino, cujus principaliter intereſt conceſſionem eſſe novam, quia ſcilicet ita ſe- 18
quuta ſit devolutio, quæ alias attenta antiqua inveſtitura non ſequeretur, & tunc omnino probabilius videtur, confeſſionem poſſidentis ab ipſo Domino acceptatam eidem ſuffragari, quia Dominus, qui eſt certus creditor, non tenetur probare negativam ſolutionis, ſed illa probata dicitur eo ipſo, quod non probatur affirmativa, ut generaliter Afflict. *dec.* 91. *num.* 2. Gregor. *dec.* 139. Neapolitana pecuniaria 27. Januarii 1653. cor. Meltio, & in ſpecie gloſ. Bart. Bald. & cæteri abſque diſcrepante *in l.* 2. *C. de jur. emphyt.* Fulgin. aliorum cumulator, *tit. de ſolut. Canon. q.* 4. *num.* 1. Multo magis ubi cum negativa de jure præſumpta concurrit partis confeſſio ab ipſo Domino acceptata; quoniam alias eſſet præſumere duplex mendacium, & delictum, in poſſeſſore ſcilicet confitente, & in Domino approbante, ſine urgentia colluſionis,

Digitized by Google

ſionis, & fraudis indicia concurrant, ex aisdem ſupra in præcedenti caſu allegatis.

Fortius ubi Domini directi qualitas talis aſt, quod in eo
19 non de facili cadat præſumptio colluſionis, & fraudis, ut eſt præſertim Papa, vel alter magnus Princeps, cujus ſola aſſertio probationam facere dicitur, Peragt. *conſil.*24. *n.*7. & 8. *lib.*1. Seraph. *dec.*330. *num.*2. Greg. & Adden. *dec.*239. *n.*6. ac etiam ea parte poſſeſſoris confitentis nulla dignoſcitur cauſa fraudandi, ut ponderarunt *in d. dec.*398. Cavaler. quod abſque dubio procedere dicebatur in præſenti, tunc etenim fraudis ſuſpicio intrat, quando Feudatarius, vel emphyteuta id affectaſſet, quia nempe tanquam primus acquirens alienare voluerit, quod attenta prima inveſtituræ facere non poterat, ſive quòd vigore novæ inveſtituræ
20 habilitare voluerit ejus filios, vel alios a ſe prædilectos ab antiqua excluſos, cum ſimilibus, quæ omnia in præſenti ceſſare dicebantur, quia Ugolinus, omneſque ejus deſcendentes maſculi jam habebant jus ſucceſſionis privative ad deſcendentes fratris ſtante diviſione, unde improbabile eſt, quod abſque aliqua propria utilitate voluerit cum aperta malignitate poſt extinctam ejus deſcendentiam excludere illam fratris, ut potius Caſtra ad Cameram devolverentur, prout improbabile eſt, quod Nicolaus V. abſque aliquo præſentaneo commodo hujuſmodi mendacium communicare voluerit; unde hic primus punctus videbatur, prout in effectu eſt, ſatis planus.

Secunda inſpectio eſt ſuper juris quæſtione in abſtractu,
21 an ob non ſolutionem Cenſus, feuda devolvantur; iſta quæſtio in feudis Sedis Apoſtolicæ hodie nullam habet controverſiam, tanquam expreſſe deciſa per Conſtitutionem 63. Gregor. XIII. qui declarat, ſive ex antiquis Pontificiis Conſtitutionibus relatis a Cohellio ad Bullam Boni regiminis, *cap.*24. *n.*21. ſive de conſuetudine invaluiſſe, ut feuda ipſo jure ex hujuſmodi cauſa devoluta cenſeantur, quod etiam determinatum fuit in Concilio Conſtantienſi poſt Carolinam apud Biminum *fol.* 1131. *litt.* C. & *in fin.* & *litt.* D. ac ita non ſemel judicavit Tribunal Cameræ Apoſtolicæ, præſertim 1. Decembris 1578. in una Macerat. Devolutionis feudi Matelicæ contra illos de Otthonibus.

22 In terminis vero juris communis, Facchineus *lib.* 7. *controv. cap.* 87. quinque refert opiniones, quarum prima eſt ſimpliciter affirmativa, quam in feudis præſertim Eccleſiaſticis deducunt Gloſ. Innoc. Monac. & cæteri *in cap. ad Apoſtolica* 27. *de re judic. in* 6. *verb. reprehendi*, & tenent Bald. *in cap. quæ in Eccleſiarum*, *n.*25. *de conſtit.* Curt. *de feudis*, *par.*4. *n.*79. & *ſeqq.* & cæteri congeſti per Roſenthal. *cap.*10. *concl.*34. *in gloſſ. lit.* F. Vulterus *de feud. cap.* 11. *n.* 101. Andr. Knl. *de ſervitiis feudal. par. ult. n.*16. & *ſeqq.* ubi reſpondet in ſpecie Facchineo, & cæteris contrarium tenentibus, Linctoltan. *diſp. feud. cap.*10. *concl.*17. *qui alios cumulant*.

Altera eſt opinio de directo contraria ſimpliciter negativa, quam poſt Specul. *de emphyt.* §. *nunc vero*, *num.*108. & alios antiquiores veriorem dicunt Facchin. *ubi ſup.* Schrader. *par.*9. *cap.*6. *n.*75. & *ſeqq.* Roſenthal. *cap.* 10. *concl.*24. *per tot.* Clar. §. *feud. q.*51. *in fin.* ibique late alios cumulans Harpreċt. in addit. Berchentor. *de feud. cap.* 3. *num.*26. Caroius Kiucherchin. *diſc. de feud. ex pacto*, *n.*135. & *ſeqq.*

Tertia eſt diſtinguentium, an pro feudo ſolvatur ſolum Cenſus abſque aliquo fidelitatis juramento, vel cum illo, ut primo caſu non incurretur caducitas, ſecundo autem ſic; ſed iſtam merito irridet Roſenthal. *d. concl.*34. *n.*59. quia ſi deficit fidelitas, non eſt feudum, niſi in ſolo vocabulo, ſed res allodialis data ſub Cenſu, ideo extra noſtram materiam.

Quarta, & quinta ſunt diſtinguentium inter Cenſum modicum ſolum in ſignum ſubjectionis, & dominii, ac magnum correſpectivum ad fructus, ſive an Cenſus ſit cauſa principalis, & finalis conceſſionis, vel potius impulſiva, & conſecutiva, ex deductis per Schrader. *par.*9. *cap.*6. *num.*76. & *ſeqq.*

Mihi placebat, ac omnino verior videbatur, prout videtur ſecunda opinio negativa, ea ex viva ratione deducta per Facchin. Roſenthal. & alios, non eſſe inducendas pœnas, ubi leges feudorum non induxerunt, neque in feudis, præſertim ad effectum odioſum, & pœnalem, licitum eſſe argumentum a ſimilibus, atque ita paſſim, excepto Statu Eccleſiaſtico, ſervari videmus, præſertim in Regnis utriuſque Siciliæ, ubi frequens eſt feudorum uſus ſub ſervitio pecuniario, quod adoha vocatur, quia per ceſſationem a ſolutione non datur locus devolutionibus, ſed agitur ad implementum.

Hæc tamen negativa opinio pro regula conſtituta, limitanda eſt, ubi Feudatarius doloſe, & affectate, ex quadam temeritate, quaſi in ſpretum Domini, ſeu Dominii, & ſuperioritatis denegationem, non ſolvit Cenſum, ſive ubi ob hujuſmodi Cenſus non ſolutionem gravia damna reſultent Domino in gravi neceſſitate conſtituto, quia tunc dicitur ineſſe crimen felloniæ, ſeu laſæ Majeſtatis, ut advertit Roſenthal. *d. concl.*34. *n.*63. ſive intrant termini text. *in l. ſi quis major*, *C. de tranſact.* & ſecundum primam limitationem bene loquitur Innoc. IV. *in d. c. ad Apoſtolica*, Fridericum ob novennalem defectum a ſolutione Cenſus mereri reprehenſionem, quam gloſſ. Innoc. & cæteri explicant pro privatione, quia non ſolutio proveniebat ex temeritate, & ſpretu; iniquum enim alias eſſet, ut ob ſimplicem negligentiam non ſolventis Accipitrem, vel aliquam modicam recognitionem, debeat caducitatem pati in præjudicium ſuum, ac univerſæ deſcendentiæ; & hæc mihi videtur genuina veritas, huic tamen Civitati non præjudicans; quia ex Concilio Conſtantienſi tunc jam edito, & ex aliis, de quibus infra, caſus erat extra dictam quæſtionem.

Advertendum tamen Conſtitutiones Apoſtolicas inducentes devolutionem in feudis Eccleſiaſticis ob non ſolutum Cenſum, eſſe quidem operativas ad tollendam dictam juris communis dubietatem, ac ſucceſſive ad effectus, de quibus hic, & alios, non autem ad illum exorbitantem, quem Fiſcales prætendunt, ut lapſo biennio deſperata ſit ſpes Feudatarii ad deducendum juſtas accuſationis cauſas, ſive ad illam moræ purgationem, quam ipſa æquitas Canonica induxit, & de qua non ſemel *ſub tit. de emphyteuſi*; irrationabile enim videretur, ut Eccleſia Romana, & Sedes Apoſtolica, quæ fuit prædictæ æquitatis mater, & auctrix, eamque aliis ſervendam proponit, & diſponit, debeat illam denegare, ſeu non ſervare.

Poſito autem in caſu de quo agitur ex dicta Conciliari diſpoſitione, ſive ex antiqua feudorum Eccleſiaſticorum 23
conſuetudine, quam annuere videntur Canoniſtæ *in d. cap. ad Apoſtolica*, atque enunciat Gregor. XIII. dicta ejus Conſtitutione 63. intrare devolutionem ipſo jure; quatenus ad tertiam pertinet inſpectionem, diſcurrendo pro veritate dicebam cum eadem diſtinctione ſuperius in prima inſpectione tradita, ſpectandum ſcilicet fore effectum, ad quem de hoc puncto diſputari contingat; ſi enim controverſia eſt inter agnatos ex prima inveſtitura venientes, & illos eorum jus a nova inveſtitura deſumentes, itant Dominus non ſit in cauſa, neque de ejus intereſſe principaliter agatur, & tunc niſi conſtet de omnimoda ſinceritate, ac veritate novæ inveſtituræ, quia ſcilicet vere, & realiter abſque fraudis, vel colluſionis ſuſpicione feudum Domino ſit devolutum, atque ab ipſo ex aliqua nova cauſa, & tanquam feudum vere novum, omnino independenter a prima conceſſione, & a meritis majorum, quibus prima conceſſio facta fuit, ſive cum novis additionibus, ac legibus omnino diverſis, & tunc verius dicebam inveſtituram non cenſeri alteratam, ſed durare antiquam, itaut nova conceſſio in effectu aliud ſapere non dicatur, niſi caducitatis, & pœnæ remiſſionem, quamvis utatur verbis novam conceſſionem importantibus, & in his terminis procedunt deciſiones coram Mantic. & Coccino, & in Bonon. bonorum emphyt. coram Pamphilio, & multæ aliæ, quæ circumferri ſolent, late Bardellon. *conſ.*55. & *cæteri*; vix enim dari poteſt caſus hujuſmodi ſinceritatis, ac veritatis, proindeque ad hunc effectum conſiderabiles videbantur ponderationes Scribentium pro actore circa incorporationem effectivam, & alia veræ caducitatis jam ſecutæ, & effectuatæ judicia deſiderata.

Aut vero controverſia eſt cum Domino, de cujus intereſſe principaliter agatur, & tunc ſecus, quia dum propter jam incurſam caducitatem, reſolutum eſt jus omnium jus habentium ex antiqua inveſtitura, itaut eſſet in ejus arbitrio, & facultate denuo concedere eidem, vel alteri, idcirco quoad ſe nova dicitur gratia, per quam præjudicium pati non debet, dum non per viam ſimplicis remiſſionis, ſed per viam novæ, & integræ conceſſionis proceſſum eſt, & in his feudis, atque ad hunc effectum loquuntur (ac veriſſima videtur eorum opinio,) Iſern. *in c.*1. *ſub n.*1. *de Vaſſall. decrep. ætat.* ibidem Præpoſ. *num.*3. Alvarot. *num.*2. *prope fin.* Bald. *in c. Imperialem*, §. *inſuper*, *ſub num.*8. *de prohib. feud. alien. per Frider.* & cæteri remiſſive adducti per Tiraquell. *de retract. lignag.* §. 32. *gloſſ. unic.* n.29. Schreder. *par.*2. *c.*3. *num.*43. Roſenthal. *cap.*2. *concl.*18. *num.*2. late Cannet. *ad l. volentes*, §. *ſed occurrit*, *a n.*9. *ad* 28. *pag.*119. & *ſeqq.* & hanc veritatem canonizavit Rota in Portuen. Stagni 10. Junii 1641. §. *fin.* coram Panzirolo, *quæ eſt dec.*89. *n.*43. & *ſeqq. par.*9.

par.9. recent. & ſatis bene in Romana devolutionis domus 4. Decembris 1651. & 21. Junii 1652. coram Bichio, *quarum ſecunda eſt deciſ.277. par.11. recent. & deciſ.340.n.18. & ſeqq. eadem par. 11.* Vis enim eſt in reſolutione primæ inveſtituræ, atque in facultate, quam Dominus habebat non concedendi eidem feudatario, ſed alteri penitus extraneo, vel nemini, abſque eo, quod agnati in prima inveſtitura vocati conqueri poſſent, nam ita nulla eis inferri dicitur injuria.

24 Hinc ceſſante dicta libertate concedendi cuilibet extraneo, per novam conceſſionem non efficitur feudum novum, ſed remanet antiquum, quamvis prima inveſtitura ſit finita, ubi nempe non ex feudatarii culpa, vel delicto, ſed ex temporis, vel generationum fine ſequitur devolutio, quia adhuc agnatorum jus durare dicitur ob renovationem ejus debitam, ut bene diſtinguendo firmatur apud Beroum *conſ.112. num.3. & 4. lib.1.* & in allegatis in Romana devolutionis domus 4. Decembris 1651. & 21. Junii 1652. coram Bichio.

Ideoque iſto caſu quæſtiones eſſe ſolent potius facti, quam
25 juris circa Domini voluntatem, & quid ipſe gerere voluerit, an ſcilicet procedere per viam ſimplicis remiſſionis caducitatis, ſeu per viam novæ conceſſionis ex integro, quod in caſu controverſo erat ſatis ſuperque clarum, non ſolum quia Papa Nicolaus expreſſe utitur verbis novam ex integro conceſſionem importantibus, ſed etiam quia admixta erant alia tria Caſtra, quæ tanquam unum corpus cum iſtis duobus conſtituentia, ſub diverſo Cenſu unius crateris argentei, ac ſub omnino diverſis pactis, & legibus conceſſa ſunt, quo caſu voluntas eſt indubitata, ut diſtinguendo bene advertit Iſernia *in d.c.1. de Vaſſall. decrep. ætat.* Roſenthal. *cap.2. concl.18.* ubi fideliter multos regiſtrat, & bene comprobat Rota in proxime allegatis *deciſ.* coram Panzirolo, & Bichio, Seraph. *deciſ.1379. num.1. & 2.*

Omnemque penitus difficultatem in propoſita facti ſpecie ceſſare dicebam ex ſubſequutis, quia defuncto Nicolao nuncupato Fracaſſa Ugolini filio, ac ultimo maſculo de hac linea, ſuperſtite Manphilia ejus filia, inter iſtam, & Cameram acerrima exorta eſt controverſia, tam in Urbe, quam in ipſa Civitate Urbis Veteris famoſa, itaut omnino pro certo dicendum ſit deveniſſe ad notitiam deſcendentium Rainotii, qui tunc in ſatis proximo parentelæ gradu cum Manphilia conſtituti erant, & tamen viſa dictæ Manphiliæ ſuccumbentia ratione ſexus non comparuerunt, nec aliquid deduxerunt, ut veriſimillimum eſt dedoxiſſe eorum jus vigore primæ inveſtituræ, atque deinde facta per Sixtum IV. inveſtitura Ruvereo, idem Sixtus motu proprio, & ex certa ſcientia declaravit legitimam devolutionem, quæ
26 ſententia tranſacta in judicatum, ſubſequutam habuit pacificam obſervantiam ſpatio annor. 140. & ultra, per quam præſumitur tunc omnia juſtificata eſſe, ac ſolemniter acta, cum ſententia excedens metam 30. annorum, & obſervata, dicatur antiqua, non indigens actorum juſtificatione, ſecum trahens præſumptionem juſtificationis, Caſſador. *deciſ.3. n.1. de procur.* Mantic. *deciſ.296. n.6. & 7.* Buratt. *deciſ.376. n.6.* multo magis accedente centenaria, & ultra, per quam omnis melior titulus allegari poteſt, ex deductis ſup. in Piſauren. Molendinorum *hoc tit.*

27 Et quod præſcriptio centenaria præjudicet omnibus agnatis, tam præſentibus, quam futuris bene, ac late Cyriac. *controv.3. n.63. & ſeq.* ubi cæteri cumulantur, multo magis ſumendo iſtius temporis longiſſimum intervallum, non pro puta, & formali præſcriptione (quo caſu intrant difficultates, de quibus Roſenthal. *cap.9. concl.84. & 85.*) ſed pro obſervantia corroborativa dictæ ſententiæ Sixti IV. coram quo dici poteſt omnia eſſe tunc juſtificata, quæ nunc injuria temporis non habentur.

28 Si enim Domino faciente novam inveſtituram tanquam de feudo novo, agnati habendo ſcientiam, & non contradicendo per annum ſibi præjudicant, Roman. *conſ.70. num.3.* & alii deduct. per Cephal. *conſ.30. n.31. & ſeq.* cujus tamen aſſumpti veritas non firmabatur, ſed ſolum deducebatur in argumentum, quia Menoch. *conſ.467. n.2. & ſeqq.* bene advertit, quod eſt rigor odioſus a Principe non ſervendus, multo magis accedente ſcientia probabili cum acquieſcentia annorum fere 200. a prima ſcilicet conceſſione facta per Nicolaum uſque ad tempus motæ litis.

Addita etiam probabili ratione ſilentii, quia nempe per
29 diviſionem inter Ugolinum, & Rainotium ſubſequutam, per quam conventum eſt, ut cuilibet Caſtra, & bona aſſignata ſint, itaut ulterior regreſſus ad bona dimiſſa, & renunciata nunquam remaneat, licet enim regulariter diviſio in feudo, vel emphyteuſi non præjudicet, quia unus inveſtitus alteri renuncians ſuam portionem renunciare cenſetur durante jure renunciatarii, non autem ut Domino in contractu non contemplato locum faciet, ex theor. Bart. *conſ.58. & in l.qui Romæ, §.duo fratres, ff. de verb. obligat. n.24.* quam communiter cæteri ſequuntur congeſti per Rot. *dec.186. par.3. rec. & 176. n.12. & ſeq. par.5. & pluries ſub tit. de renunciat.* attamen id procedit in dubio, in quo renunciatio cenſetur perſonalis, ſed non excludit potentiam contrariæ veritatis, quodque renunciatio fuerit realis omnium excluſiva, quæ ſola poſſibilitas ſufficit, ſtantibus tot Pontificum ſententiis, & declarationibus cum ſubſequuta 30 pacifica obſervantia annorum fere 200. Ideoque juſte, ac fundate Tribunal Cameræ judicavit contra actorem, declarando inveſtituram Nicolai eſſe novam, quamvis actori conceſſa fuerit nova audientia.

S U M M A R I U M.

1 *Quare expediat tenere vivas aliquas prætenſiones?*
2 *De poteſtate, & voluntate tollendi jus tertii.*
3 *De Concilio Conſtantienſi, & ſchiſmate.*
4 *Doctorum atteſtationi non eſt deferendum.*
5 *De diſtinctione in quæſtione, an nova conceſſio eidem importet feudum novum?*
6 *De eodem, & an clauſula, & verba id operentur?*
7 *Quod debeat potius attendi ſubſtantia verbi, & voluntatis.*
8 *De præſcriptione, an obſtet ſucceſſori?*
9 *De caducitate ob non ſolutum canonem.*
10 *De aliquibus differentiis inter ſtatum Eccleſiaſticum, & alios Principatus circa rigorem caducitatis.*
11 *De devolutione, vel confiſcatione in præjudicium ſucceſſoris independentis, & quando dicatur ad hunc effectum delictum feudale.*

ANNOT. AD DISC. V.

Quamvis iſta cauſa dici non valeat ſopita, dum apud Actores adhuc viveſcunt prætenſiones, quas laudabile eſt conſervari pro nobilitate, & decore familiæ, ut docet praxis plurium magnatitiarum familiarum Hiſpaniæ, quæ adhuc conſervant prætenſiones ſuper aliquibus Regnis; nihilominus hoc uſque ſiluit, ideoque pariter, ut in præcedentibus, defuit occaſio alterius annotationis particularis; verum recenſendo aliquid ex deductis in diſcurſu. 1

Quoad ea, quæ initio dicuntur de poteſtate tollendi jus tertii, ſive de modo regulandi voluntatem Principis ſuper uſu illius poteſtatis, eſt inſinuatum in annotatione præcedenti, & late ibi allegato *diſc.148. & 177. de regal.* ac etiam habetur infra *diſc.9. & 10.* occaſione agendi de quæſtione, an in feudo pacti, & providentiæ conceſſo ſimpliciter pro omnibus hæredibus ſanguinis, juxta formam dividuam juris Longobardorum, erigi poſſit primogenitura, illudque redigi ad formam individuam juris Francorum, de quo etiam in hoc Libro, *diſc.112. cum plur. ſeqq.* 2

Super iis autem, quæ concernunt Concilium Conſtantienſe, & revocationem eorum, quæ geſta fuerunt illo ſchiſmate durante, habetur *in titul. de præemin. diſc.2. & deciſ.5. par.13. recent.* edita in eodem caſu, & aliquid advertitur *diſc.2. in relat. Curiæ.* 3

Et ſuper ea propoſitione, quod deferendum non eſt Doctoribus atteſtantibus de aliquibus Conſtitutionibus Apoſtolicis, vel Decretis Sacræ Congregationis, habetur apud Bich. *deciſ.567. & 626. & tit. de Canonic. diſc.12.* ac etiam *diſc.1. præmiali in annot. ad Concil. Trid. & diſc. 35. de judic.* 4

Præcipuus autem hujus controverſiæ punctus eſt, an devoluto feudo ex facto culpoſo poſſeſſoris, illoque denuo conceſſo eidem poſſeſſori, illud dicendum ſit vere feudum novum, in præjudicium agnatorum, qui per antiquam inveſtituram vocati ſunt? Vera videtur diſtinctio deducta in diſcurſu, inter caſum in quo Dominus ſit in cauſa, ſuaque interſit inveſtituram eſſe novam; & alterum caſum, in quo iſtam qualitatem allegent ſucceſſores illius, qui novam inveſtituram obtinuit contra agnatos venientes ex inveſtitura antiqua abſque eo, quod Dominus habeat intereſſe, & ſit in cauſa. 5

Primo etenim caſu, diſtinguendum venit inter illos Dominos, qui ſunt prælati inferiores, ſeu alias recognoſcant ſuperiorem, adeout non habeant poteſtatem derogandi legibus, & revocandi conceſſiones factas, ac tollendi jus ter-

tertii; & illum Dominum, qui ſit Princeps ſupremus, dictamque poteſtatem habeat late expenſam *d. diſc.* 148. & 177. *de regal.* In hoc etenim ſecundo caſu intrat ſolum quæſtio voluntatis, an ſcilicet voluerit Princeps tollere jus tertii, atque deſtruere antiquam inveſtituram, quoniam de poteſtate ſaltem in foro externo non dubitatur, & de quo etiam infra *d. diſc.* 21 e. *cum plur. ſeqq.*

In altero autem, in quo iſta poteſtas non concurrat, quæſtio videtur potius facti, quam juris, an ſcilicet revera contraventio ſit talis, ut ex parte Domini, ejuſque favore factus fuerit locus caducitati etiam in præjudicium ſucceſſorum venientium independenter a delinquente, ſeu contraveniente abſque ſpe, vel remedio illam impediendi; vel e converſo affectate, & colluſive id geſtum ſit, juxta ea, quæ deducuntur per Fulgin. *in diſc. allegat. de ſolut. canon. qu.* 1. *a n.* 48. *ad* 63. ubi multæ conjecturæ colluſionis, & fraudis deducuntur; & habetur etiam *ſub tit. de emphyt. diſc.* 47. & alibi; ſi enim actus eſt colluſivus, & fraudulentus, tunc ſine dubio non attenditur, ex defectu poteſtatis; ſed ſi ſit ſincerus, adeout Dominus volens, licite potuiſſet feudum ad ſe devolutum pro ſe retinere, ſive extraneis concedere, & tunc, ſi novam conceſſionem ex integro faciat ipſimet, qui caducitatem paſſus eſt, non poterunt agnati venientes ex antiqua inveſtitura impedire devolutionem, vel aliud jus, quod favore Domini reſultat ex inveſtitura nova, etiamſi id provenerit ex culpa poſſeſſoris, citra tamen fraudem, & colluſionem ipſius Domini, dum iſta ſolum eſſe poterit apta ad eis tribuendam actionem contra ipſum culpoſum ad damna, & intereſſe &c.

Ubi vero iſta quæſtio eſſet ſolum inter ipſos comprehenſos in utraque inveſtitura, vel habentes cauſam ab eis, abſque eo quod Dominus ſit in cauſa, vel quod ſua interſit; & tunc, etiam ubi juxta frequentiorem hodiernam praxim in feudis, agatur de illo Domino, qui ſit Princeps ſupremus, cum dicta poteſtate tollendi jus tertii, unde propterea non cadat quæſtio poteſtatis, ſed ſolum voluntatis,
6 adhuc iſta voluntas præſumenda non eſt; & quatenus nova conceſſio concepta eſſet cum tali prægnantia, ſeu amplitudine verborum, & clauſularum, ut denotarent, quod proceſſum non eſſet per viam ſimplicis remiſſionis incurſæ caducitatis, ut remoto obſtaculo antiqua inveſtitura jure ſuo continuaret, ſed quod proceſſum eſſet per viam novæ conceſſionis, tanquam ex integro, juxta ea, quæ deſuper cumulantur in his terminis, ultra allegatos in diſcurſu per Marin. ad Reverter. *deciſ.* 562. Aget. *in compend. feud. rubric.* 10. *viſion.* 14. *fol.* 87. & *ſeqq.* nihilominus omnino verius videtur, ut, vel inferet concluſio, ſuper qua multa colligunt Adden. *ad deciſ.* 2. *par.* 3. *recent.* & *deciſ.* 676. *part.* 4. *rec. tom.* 3. *cum aliis d. diſc.* 148. & 177. *de regal.* & alibi frequenter, ut potius Princeps præſumatur circumventus; vel quod id proveniat ex ſtylis, & formulariis, citra voluntatem id agendi, ſiquidem, ſecluſo jure, vel intereſſe ipſius Domini, cui magis expediat per novam inveſtituram reſtringere feudum ad unam lineam, excludendo alias lineas in antiqua inveſtitura contentas, pro faciliori devolutione; ſive ut ita excludantur lineæ, vel perſonæ magis potentes, vel parum gratæ, parumque benevolæ; vel ut augeatur ſervitium reale, vel perſonale; ſive quod reſtringantur facultates, & præeminentiæ; tunc ſpeciem iniquitatis manifeſtæ redoleret iſta voluntas, per quam licitum eſſet poſſeſſori feudi cum mora, aliove delicto, ſeu facto culpoſo ſupplantare ſucceſſores, atque ex proprio delicto reportare commodum, cum jactura innocentium.

Hinc proinde pro meo ſenſu, contemptibiles videntur ponderationes, quæ deſuper cum conſueta leguleica ſimplicitate, vel ineptia fieri ſolent per noſtros ſuper grammaticali, ſeu legali ſignificatione, vel operatione verborum, & clauſularum, quoniam verius videtur, ut etiam in iſta materia procedi debeat cum toties inculcata propoſitione, præſertim in ultimis voluntatibus, ac etiam in contractibus, ſeu legibus, & ſtatutis, & quæ a judicibus
7 principaliter, ac perpetuo præ oculis habenda eſt, ut ſcilicet tanquam in quæſtione voluntatis, & facti, potius quam juris, immorandum non ſit in hac formalitate verborum, vel in regulis generalibus, ſed immorandum veniat in ſubſtantiæ veritatis, ac veriſimilis voluntatis, quæ deſumenda eſt ex qualitate, & circumſtantiis facti, non autem ex hujuſmodi verbis, & clauſulis, quæ frequenter adjiciuntur pro formulario.

Cum eodem ſenſu quoque procedendum videtur in alio puncto, de quo in diſcurſu, ſuper diuturna obſervantia, ut ſcilicet ea recte operativa ſit, nimirumque attendenda, quando, juxta præmiſſas conſiderationes, reducatur nova conceſſio ad probabilem dubietatem, ratione certæ voluntatis Domini, in quo poteſtas, ut ſupra, concurrat, vel ratione bonæ fidei in eo, qui novam inveſtituram obtinuit tanquam ex integro, eo quia ſine ejus delicto prima inveſtitura rigoroſe eſſet reſoluta, adeout obſervantiæ dici mereretur interpretativa; ſecus autem, ubi his ceſſantibus, atque in re clara, deduceretur tanquam præſcriptiva, dum tali caſu recte intrent ea, quæ in materia juriſpatronatus gentilitii, vel in altera fideicommiſſorum cæteris relatis habentur apud Peregr. *de fideicommiſſis, cap.* 41. *num.* 17. Gratian. *diſcept.* 577. *num.* 44. Ciarlin. *controv.* 107. *num.* 61. Rota *deciſ.* 220. *par.* 11. *recent.* & habetur *ſub tit. de jurepatr. diſc.* 351. & *diſc.* 21. *de judiciis*; & interdictis feudalibus, Roſenthal. *in diſc. allegat. cap.* 9. *conſil.* 84. & 85. Giurb. *de feud.* §. 2. *gloſſ.* 12. *num.* 87. Spad. 8
conſ. 53. *lib.* 3. quod ſcilicet, vel ex regula, quod non valenti agere non currit præſcriptio; vel ex altera, quod qui non poteſt expreſſe alienare, ſeu alias ſucceſſoribus præjudicare, multo minus poteſt tacite negligendo, ne quod eſt directe prohibitum, indirecte ſequatur, ſive ex utraque ſimul juncta, verius eſt, ut ſucceſſori venienti independenter a prædeceſſoribus ad feudum antiquum pacti, & providentia, non obſtat præſcriptio deducta ex negligentia prædeceſſorum.

Niſi obſervantia eſſet ſupra centum annos, atque non adeſſet obſtantia tituli vitioſi, adeout intrare poſſet facultas, de qua ſupra in annotatione *ad diſc.* 2. & frequenter, allegandi ſcilicet quemcumque alium titulum meliorem abſque neceſſitate juſtificandi.

Demum quoad rigorem, cum quo poſt Conſtitutionem Gregorii XIII. de qua in diſcurſu, in hoc Principatu proceditur, ob non ſolutum in tempore tributum, vel aliam 9
recognitionem ſubrogatam loco ſervitii feudalis; quamvis in diſcurſu inſinuetur, quod iſte ſit magnus rigor forte ſingularis; attamen ob ejuſdem Principatus, etiam ſingularem qualitatem pro ejuſdem rigoris probabilitate, vel excuſatione, recte adaptari videntur ea, quæ ſuper excluſione æquitatis canonicæ circa purgationem moræ habentur *ſub tit. de emphyt. diſc.* 46.

Duæ ſiquidem in iſto Principatu Status Eccleſiaſtici concurrere videntur rationes, quæ in aliis Principatibus non militant, primo nempe, quod eſt Principatus electi- 10
vus, pro frequentiori praxi brevis durationis, dum electio in ſenibus cadere ſolet; unde propterea cum quandoque pro humana fragilitate homines quærere ſoleant quæ ſua ſint, & quæ ad proprios ſucceſſores transmittere poſſunt, non autem ea, in quibus adminiſtratoris, & tanquam per ſpeciem uſufructuarii perſona geratur, idcirco dari poſſet quandoque negligentia præjudicialis; & ſecundo, quoniam feudatarii hujus Principatus non ſunt ſolum proprii ſubditi qui intra ejuſdem Principatus viſcera vivant ſub omnimoda ſuperioritate ipſius Domini, ut (exempli gratia agendo de noſtra Italia) ſunt feudatarii Regnorum utriuſque Siciliæ, ac illi aliorum Italiæ Principum, ſed adſunt feudatarii potentes, in figura Principum ſupremorum cum feudis regalibus nudæ dignitatis, redolentibus ſupremum Principatum, unde propterea juxta ponderationes, de quibus *dict. diſc.* 46. quilibet ſibi licitum redderet negligere ſolutiones hujuſmodi tributorum, vel recognitionum, ut ita inſenſibiliter cum longo temporis decurſu libertatem vindicaret, aſſecuratus de præjudiciis, quæ ab hac mora reſultant, ab iſto clypeo canonicæ æquitatis, & purgationis moræ; & per conſequens iſte rigor aliquam probabilem rationem habere videtur.

Mendoſe autem ex errore in præmiſſis, ut pluries *num.* 21. allegatur Cohell. *cap.* 24. dum eſt *cap.* 29. *eod. num.* 21.

Et de feudi devolutione, vel confiſcatione ob delictum feudatarii, etiam in præjudicium ſucceſſorum indepen- 11
dentium, & quando dicatur delictum feudale, quod iſtum effectum producat, habetur in præſenti Libro, *diſc.* 131. & aliqua *diſc.* 161. *de regal.*

EUGU-

E U G U B I N A, SEU CIVITATIS CASTELLI CASTRI PRO COMITISSA DE CANTALMAJIS CUM CAMERA.

Caſus diſputatus in Congregatione Camerali, & ſopitus cum concordi temperamento.

Caſtrum an præſumatur feodale, vel allodiale, & cui incumbat unam, vel alteram qualitatem probare, an ſcilicet Domino agenti ad devolutionem, eſſe feudale, vel hæredi Feudatarii defuncti, eſſe allodiale, & quatenus aliquæ feudalitatis probationes, vel indicia concurrant, an exinde reſultet excluſio fœminarum? Et aliqua de ſubfeudo regulando a natura feudi; & an omnia Caſtra poſſeſſa, vel conceſſa per Duces Urbini, dicantur ſpectare ad illum Statum, ſeu Ducatum:

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries,*
2 *In feudo, quod non conſtet eſſe rectum, & proprium, etiam fœminæ ſuccedunt, remiſſive.*
3 *Cui incumbat onus probandi qualitatem feudalem, vel reſpective allodialem?*
4 *Subfeudum regulatur a feudo, & dicitur ejuſdem naturæ.*
5 *Caſtrum præſumitur potius allodiale, quam feudale.*
6 *Ubi etiam conſtaret de feudalitate, adhuc doceri debet de tali, quod ſit locus devolutioni.*
7 *Feudum Regni Neapolitani eſt fœmininum.*
8 *Poſſeſſio, quam fiſcus in caſu prætenſæ devolutionis de facto apprehendit, quid operetur?*
9 *De concluſione, ut id quod eſt intra fines feudi non præſumatur feudale, quomodo intelligenda?*
10 *Subfeudum an poſſit eſſe diverſæ naturæ, quam feudum, & quando?*
11 *Subfeudum debet concedi gratis.*
12 *De familia Ubaldina allecta in illam Feltriorum.*
13 *Recenſentur plura adminicula, quod Caſtrum alio titulo, quam feudi poſſideretur.*
14 *De Conſilio Abbatis, ut in Statu Eccleſiaſtico omnia Caſtra præſumantur feudalia.*

D I S C. VI.

1 GUidobaldus Urbini Dux, Eugubinæ Civitatis Vicarius, de anno 1499. Caſtrum Carpenarum cum juriſdictione, & aliquibus bonis vendidit pretio florenorum 12.mill. Hieronymo de Bentivolis ſtipulanti pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, cum clauſula ad habendum latiſſime extenſa, nullo onere adjecto, vel juramento fidelitatis ſuſcepto, nec aliqua prohibitione accedente, niſi circa alienationem Palatii, ſeu Fortalitii, abſque ipſius venditoris, vel ejus hæredum, & ſucceſſorum licentia; Bentivolus autem de anno 1579. dictum Caſtrum, & bona, etiam Fortalitium, de licentia Ducis ſucceſſoris, vendidit Joanni Baptiſtæ de Cantalmajis, pariter acquirenti pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, defunctoque Vincentio ultimo maſculo ex dicti Joannis Baptiſtæ primi acquirentis deſcendentibus, ſuperſtite Comitiſſa filia, Camera Apoſtolica de anno 1657. prætendens dicti Caſtri devolutionem ob terminationem lineæ maſculinæ, de facto poſſeſſionem accepit; cumque dicta Comitiſſa recurſum habuiſſet ad Papam, atque ab illo negotium remiſſum eſſet Congregationi Camerali, plures acres diſputationes deſuper habitæ fuerunt.

Demum vero cauſa ſopita fuit cum concordi temperamento, ut dicta Comitiſſa, quæ prætendebat Caſtrum eſſe allodiale, ac tranſmiſſibile ad quoſcumque, illud obtineret, ac recognoſceret in feudum pro deſcendentibus utriuſque ſexus, atque ita præſens controverſia finem habuit.

Duo autem fuerunt hujus diſputationis puncti, ſeu inſpectiones; primo nempe, an iſtud Caſtrum eſſet feudale, vel allodiale, & cuinam incumberet onus unam, vel alteram qualitatem probandi; & ſecundo, poſito, quod conſtaret de feudalitate, an dicta Comitiſſa, ejuſque deſcendentes etiam per lineam fœmininam eſſent illius ſucceſſionis capaces.

Super hoc ſecundo puncto modica verſari videbatur difficultas, tum quia probabilius pro allodiali qualitate reſpondendum videbatur, ut infra, unde propterea ceſſebat occaſio quæſtionis in radice, dum etiam extranei quicumque erant hujus ſucceſſionis capaces, tum quia, ubi etiam talia urgerent feudalitatis indicia, quod libero allodio excluſo, feudum dici poſſet, adhuc tamen cum non doceretur de inveſtitura, neque concurreret obligatio ſervitii perſonalis cum præſtatione formalis juramenti fidelitatis, abſque dubio dicendum erat non conſtare, quod eſſet feudum rectum, 2
& proprium, cujus ſucceſſio ad ſolam lineam maſculinam reſtricta eſt, itaut remaneret feudum impropriatum, cujus etiam fœminæ, et alii de linea fœminina eſſent capaces, quinimmo cum prælatione adverſus maſculos remotiores, juxta ea, quæ ſuper hoc puncto fortiter habentur diſputata in Mantuana feudi *hoc eod. tit.* ubi de auctoritatibus, & deciſionibus, quæ ſuper hoc puncto in præſenti etiam controverſia allegabantur.

Major autem diſputatio fuit ſuper primo puncto feudalitatis rectæ, & propriæ fœminarum excluſivæ, circa quem duo erant Cameralium fundamenta; primo, quod cum Fiſcus eſſet reus, & poſſeſſor, dicta vero Comitiſſa eſſet Actrix, huic incumbebat plene, & concludenter probare allodialitatem, quam allegabat pro fundamento intentionis, juxta regulam text. *in l. actor, de probat.* cum aliis, quæ 3
in propoſito habentur in Piſau. Molendinorum, *hoc eod. tit.*

Et ſecundo, quod cum iſtud Caſtrum eſſet intra fines, & pertinentias Vicariatus Eugubini, qui per dictum Ducem Urbini poſſidebatur jure feudi recti, & proprii excluſivi 4
ſexus fœminini, idcirco iſtud ſubfeudum cenſendum erat ejuſdem naturæ, cujus erat ipſum feudum principale, tanquam membrum regulandum a ſuo capite, ac reliquo corpore, Loffredus *conſ. 39. num. 35.* Menoch. *conſ. 143. n. 14.* & eſt communis traditio feudiſtarum exinde inferentium, ideo in Regno Siciliæ citra fœminas ſuccedere in illis feudis, quæ comparative ad ipſum Regnum ſubfeuda dicenda veniunt, quia ipſum Regnum, & ſic feudum principale eſt etiam fœmininum.

Alia etiam aſſignata ratione deficientis poteſtatis, quia inter requiſita deſiderata ad validam ſubinfeudationem, illud eſt præcipuum, ut fiat ſub iiſdem legibus, ac perſonis ſimilis qualitatis, ſeu conditionis, ex iis, quæ in ſpecialibus terminis ſubfeudorum hujus Status Urbini habentur in Senogallien. Caſtrorum *hoc eod. tit.*

His tamen non obſtantibus (reflectendo etiam ad veritatem) credebam dictæ Comitiſſæ pro qua ſcribebam, juſtitiam aſſiſtere, quamvis Egomet dictum concordiæ temperamentum laudaverim, & conſuluerim, quia durum eſt cum fiſco poſſeſſore, & manibus vacuis litigare.

Ad id probandum conſtituebam in primis regulam, ex magis communi, & vera feudiſtarum opinione receptam, quod non conſtito de inveſtitura, aliiſque concludentibus 5
feudalitatis indiciis, Caſtrum cenſendum eſt potius allodiale, quam feudale, ut per Caſtr. *conſil. 179. num. 1. lib. 1.* Alex. *conſil. 129. num. 1. lib. 1.* Hartman. Piſtor. *tom. 3. qu. 39. n. 2.* a Ponte *deciſ. 2.* Giurb. *de ſucceſſ. feud. §. 1. gloſſ. 3. n. 10. deciſ. 93. num. 31. & ſeq. part. 5. recent. deciſ. 69. num. 11. & ſeq. par. 8.* & plenius in Clomecen. Vallium, & in aliis frequenter *hoc eod. tit.* Qua regula, ſeu præſumptione generali ſic ſtante, reſultabat de conſequenti, onus eſſe Cameræ prætendentis devolutionem ratione feudalitatis, iſtam probare tanquam fundamentum intentionis, tum quia allegans regulam dicitur habere fundatam intentionem, donec conſtet de limitatione probanda per eum, qui allegat limitationem in dubio non præſumendam, Mantic. *deciſ. 251. num. 4.* Franch. *deciſ. 197. num. 9.* Barboſ. *axiom. 198.* Tum etiam, quia ut advertitur in terminis emphyteuticis per Rot. *dec. 73. par. 10. rec.* & in aliis frequenter, primum, ac præcipuum requiſitum devolutionis eſt, ut certitudinaliter conſtet de illa qualitate, cujus ratione devolutio prætenditur.

Idque adeo verum, quod licet ad alios effectus, qualitas feudalis, vel emphyteutica ſupponens alterius directum dominium, poſſit per alias probationis ſpecies, quinimmo etiam per conjecturas, & adminicula juſtificari, Bellon. jun. *conſil. 44. n. 42.* Menoch. *conſil. 395. n. 67. & in aliis hoc tit. ſæpius*, ad effectum tamen devolutionis neceſſaria eſt ſcriptura conceſſionis, ut ex ejus tenore cognoſci valeat illius 6
naturæ, & num ſit factus ejus caſus; ea ex clara ratione, quod poſſunt ſimul ſtare eſſe feudum, ſeu emphyteuſim, ſed

ita

ita improprium, & alteratum, quod etiam fœminarum, & cognatorum, vel etiam extraneorum ſucceſſio intret, ut *deciſ.93. num.36. & ſeqq.par.5. recent.* 117. *num.* 1. *par.*7. 262. *num.6. cum ſeq.par.9.* Buratt.& Addent.*deciſ.*602. Capyc.Latr. *conſult.*75. *n.*280. *& ſeq.* Mediolanen.devolutionis 4.Junii 1655.cor.Maltio,& ſæpius *ſub tit.de emphyteuſi.*

Non implicat enim eſſe feudum verum, immo Dignitatis, & primi ordinis, cum regalibus, & jure Principatus, & tamen eſſe fœmininum, ut de Regno Siciliæ citra, alias Neapolis, Mandoſ.367. *lit.*C. Corneus *conſil.*16. *n.* 5. *in fine, & n.*7. *lib.*1. Soccin.*conſil.*257. *n.*2. *lib.*2. Menoch.*conſil.* 65.*n.*68.*& ſeq.*Capyc.Latr.*d.conſult.*75.*n.*87.*& ſeq.*ac docet frequentiſſima praxis de feudis Plumbini, & aliis, de quibus agitur *hoc eod.tit.* Ideoque ſemper verum videbatur, fiſci prætendentis devolutionem onus eſſe, nedum probare feudalitatem in dubio non præſumendam, ſed eam talis naturæ, quod reſtricta ſit ad certum genus, cujus finis pariter ſit probatus, ut ſæpius *ſub tit.de emphyt.*

Fundamentum vero poſſeſſionis deductum per Camera-
8 les, nullius videbatur momenti, quoniam quicquid ſit de puncto, an poſſeſſio fiſci dici valeat vitioſa, & mere ſpoliativa ad alios effectus, qui in privato ita ſe de facto intrudente in poſſeſſionem de jure reſultarent, ea privilegio quod ſaltem ex uſu communi fiſcus introducit non litigandi manibus vacuis,& de quo privilegio, vel uſu habetur præſertim actum in Maſſanen.Caſtrorum *hoc eod.tit.* Attamen, ut ponderatur in d.Clomacen.Vallium, ac etiam in Piſauren.Molendinorum, & in aliis, iſtud quomodocumque introductum privilegium, tollerabile quidem eſt ad effectum excuſandi a ſpolio, aliiſque effectibus vitioſæ, & intruſivæ poſſeſſionis, necnon e neceſſitate præciſæ ſeparationis poſſeſſorii a petitorio, & ne fiſcus, quamvis fovens bonum jus in petitorio, ſuccumbere tamen cogatur in poſſeſſorio, ut in privatis contingit, non autem ut cauſare valeat dictum alium effectum inducendi probationem limitationis odioſæ, & non præſumendæ, ac transfundendi onus in eum, qui habens pro ſe regulam, ac præſumptionem, gravamen, & ſpolium de facto paſſus eſt, quia aſſet multiplicare exorbitantias, & juris correctiones, ut præſertim advertitur in allegata Piſauren. unde reflectendo etiam ad ſolam veritatem, iſtud motivum omni poſitivi, & naturalis juris ratione, ac fundamento deſtitutum videbatur.

Majoris conſiderationis erat alterum, quod iſtud Ca-
9 ſtrum, utpote ſubfeudum, ſeu membrum dicti Vicariatus Eugubini, regulandum erat a natura ſui capitis, vel corporis, Decius *conſil.*389. *n.*7. Rubeus Alexandrin.*conſil.*133.*n.* 21. Rimin.jun.*conſil.*6.*n.*132.*& conſil.*18.*n.*2. atq;ubi infraſcriptæ facti circumſtantiæ non tollerent difficultatem, iſta mihi videbatur gravis; licet enim Ego ſcribens tanquam Advocatus deduceram adeo frequenter decantatam propoſitionem, ut non omne, quod eſt intra fines feudi, præſumatur feudale, juxta præſertim opinionem, in qua reſidet Rota,& Curia, ex deductis in allegatis Clomacen.& Maſſanen. Attamen hæc propoſitio cum declarationibus, de quibus locis allegatis, recipienda videtur in prædiis, villis, domibus, & aliis rebus jure privato intra fines alicujus Caſtri, vel feudi poſſideri ſolitis, non autem in Caſtris, & locis juriſdictionalibus conſtituentibus Univerſitatem, & corpus ſtans de per ſe, cum in his terminis non de facili ſit practicabile, ut Oppida, & Caſtra exiſtentia intra fines feudi majoris, jure privatorum prædiorum cenſenda ſint.

10 Dicebam quoque,quod ubi etiam admittendum eſſet iſtud eſſe ſubfeudum, adhuc tamen non implicat eſſe diverſæ naturæ ab ipſo feudo principali, cum habeamus ſubfeuda,quæ ſub alio vocabulo feuda plana,& de tabula nuncupari ſolent, regulari jure allodialium, ac non ſubjacere rigoroſis legibus feudalibus earumque reſtrictionibus, ex deductis per Rovit. *dec.*42. & plene in Mantuana bonorum *hoc eod.tit.*

Verum iſtud erat ſatis periculoſum fundamentum, quoniam ea, quæ habentur de ſubfeudis alias feudis planis, & de tabula nuncupatis, jure allodii regulandis, procedunt in illis prædiis,& bonis, quæ ita concedi, vel alienari ſolita, feudi excadentiæ potius dicuntur, ac veniunt ſub nomine fructuum feudi, non autem tangunt ejus partem in ſubſtantia, & proprietate, ut habetur in Senogallien. Caſtrorum, quod abſque dubio applicari non poterat huic Caſtro, quatenus eſſet membrum, & de pertinentiis hujus Vicariatus, quia non conſtabat eſſe de excadentiis concedi ſolitis, unde remanebat verum ſubfeudum, quod feudatario majori conceditur ex quadam honeſtate, ut milites, & Barones ſibi conſtituere valeat, juxta deducta in d.Senogallien.ſed cum iiſdem legibus, & conditionibus.

Eo magis,quia inter ſubfeudi requiſita,illud cenſetur præ-
cipuum, quod gratuito, & abſque pretio, vel alia recom- 11
penſa fiat, ex collectis per Altograd. *conſ.*5.*lib.*2. *n.*22.cum aliis in d.Senogallien. quod in præſenti ceſſabat, dum conceſſio facta erat,non jure ſubfeudi,& beneficii per viam gratuitæ conceſſionis, ut militem, & benevolum Vaſſallum ſibi conſtitueret, ſed jure contractus mere correſpectivi pretio mediante, atque ad formam privati allodii pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, unde ſtante devolutione feudi, locus erat reverſioni hujus membri ad ſuum corpus, & unitatem, ex regula text.*in l.lex vectigali*, *&c.* ſtante ſubinfeudationis invaliditate, juxta punctualiter in hoc feudo Urbini firmata in d.Senogallien. Caſtrorum.

Solidum vero, ac ſatis probabile motivum, per quod omnia præmiſſa ceſſabant, atque tollebatur neceſſitas aſſumendi tot inſpectiones,conſiſtebat in ceſſante,ac negato facti ſuppoſito, quod ſcilicet iſtud Caſtrum eſſet intra fines Vicariatus Eugubini, & de ejus pertinentiis, cum verius videretur illud a præfato Guidobaldo poſſeſſum non eſſe jure Ducatus Urbini, ſeu Vicariatus Eugubini, ſed jure proprio, & allodiali omnino independenter a præfato Ducatu, aliiſque feudis per inveſtituram Pauli III. unitis, juxta ſeriem, de qua in dicta Senogallien. Caſtrorum.

Ad id probandum ponderabam, ex multorum gravium
hiſtoricorum teſtimonio, aliiſque probationibus, & admi- 12
niculis, fortius vero ex illius regionis conſtanti fama, & traditione, præfatum Guidobaldum, qui hujus Caſtri alienationem fecit, non eſſe de familia Feltriorum, ſed de illa Ubaldinorum, utpote filium Friderici, qui filius Bernardini Ubaldini Domini della Carda adoptatus fuit per Comitem Guidum Antonium prole carentem, ac ultimum de familia Feltriorum, per quam adoptionem non amiſit, ſed retinuit, vel actu, vel aptitudine, ac jura ſucceſſionis poſtmodum apertæ quamplura Caſtra, quæ ab iſta familia Ubaldina, in illis partibus potenti, ab antiquo poſſidebantur, unde propterea ex hoc jure liberi allodii potius, quam ex dicto alio jure ſubfeudi controverſum Caſtrum a dicto Guidobaldo poſſidebatur.

Comprobabam hanc veritatem ex pluribus adminiculis, 13
quæ inſimul juncta cum regula, *ut ſingula, quæ non proſunt*, &c. eam in claris ponere videbantur.

Primo, & fortiter ex controverſi Caſtri ſituatione extra Ducatum Urbini, vel Vicariatum, & Territorium Eugubii, cum ſupponeretur in facto illud undique circumdatum eſſe a Territoriis Civitatis Caſtelli, Montoni, & aliorum locorum Status Eccleſiaſtici immediati, qui ad differentiam Status Urbini devoluti, in illis partibus nuncupari ſolet *Stato vecchio*; ſicuti enim circumdatio, vel adjacentia probat exiſtentiam intra limites alicujus territorii, ita e converſo contrarium eam excludit, ex iis, quæ ſatis frequenter in hac materia ſituationis alicujus Eccleſiæ, vel loci intra limites alicujus Diœceſis habentur *ſub tit. de juriſdictione, & de præeminentiis.*

Secundo etiam fortiter ex recenti rerum mutatione, quia omnino defecta in eodem Guidobaldo, ſive vera, ſive allecta familia Feltriorum, unde Status Urbini, & Vicariatus Eugubii tranſierunt in familiam Ruveream, ob adoptionem Franciſci Mariæ de Ruvere ſub Alexandro VI. ſequutam, veriſimiliter hic novus Dominus hanc potentem invalidam ſubinfeudationem, & alienationem retractaſſet, ſi Caſtrum fuiſſet de dicti Vicariatus pertinentiis, dum tunc memoria erat ſatis recens.

Tertio, quia ſub Leone X. de anno 1518. ob delictum Ruverei,Status prædictus declaratus fuit devolutus, illiuſque poſſeſſione apprehenſa, omnia fuerunt diligentiſſime reviſa, ut liquet ex deductis in Piſauren. Molendinorum, & tamen neque tunc, neque in gratia reſtitutoria Hadriani VI. vel in nova inveſtitura Pauli III. de iſto Caſtro aliqua mentio habita eſt.

Quarto ex modo, quo illius alienatio ſequuta eſt, tanquam ſcilicet de libero allodio pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, mediante pretio correſpectivo, nulloque reſervato ſervitio, cum ſubſequuta obſervantia plurium alienationum, nullo requiſito beneplacito, niſi quoad Fortalitium, quæ omnia repugnant qualitati feudi, vel ſubfeudi, neque in dubio admittendus eſt adeo multiplex cumulus delictorum.

Et demum quinto fortiter ab ipſa obſervantia, reique eventu de facto, quia devoluto per mortem ultimi Ducis Franciſci Mariæ univerſo ſtatu Urbini juxta unionem Pauli III.dicti Vicariatus Eugubini complexivo, ad M.Duciſſam Etruriæ ejus ex filio prædefuncto neptem, & hæredem allo-

allodialium, tranſierunt nedum bona allodialia, & privata ex deductis in d. Piſauren. Molendinorum, ſed etiam aliqua Caſtra, utpote a dicto Duce alio titulo, vel jure poſſeſſa, quam ex illo Status Urbini, & Vicariatus Eugubini, ergo aderat poſſibilitas, ad actum etiam redacta, alterius tituli independentis a feudo, quæ adminicula, ubi etiam ſingulariter, & de per ſe conſiderata pati poſſent difficultates reſultantes ex reſponſionibus Cameralium, attamen inſimul juncta cum generali regula, ſeu præſumptione juris huic parti aſſiſtente, tollere videbantur omne dubium.

Et licet pene miraculoſæ eruditionis de Rubeis Cameræ Advocatus multos adduceret hiſtoricos negantes dictam adoptionem, ac alios narrantes dictum Fridericum fuiſſe filium Guidi Antonii ex nobili muliere ſuſceptum, cum aliqua ſolum diſcrepantia, num in conſtantia matrimonii, vel extra, nihilominus dicebam, quod vel facta comparatione in numero, & qualitate Chroniſtarum, major, & ſanior pars aſſerebat dictam adoptionem, vel quod iſta diverſitas ſufficeret ad offuſcandum, ac reddendum dubium id quod aſſerebatur ex parte Cameræ agentis ad devolutionem, a receptaque poſitione, quod reo, ſeu habenti jam intentionem fundatam ſufficit offuſcare, ac dubias reddere probationes Actoris cum contraria poſſibilitate, quæ ſufficit ad operandum, ut probatio non dicatur concludens, & perfecta, Surd. *conſ.505. num.6.* Merlin. *deciſ.597. n.34. alias 229. p.6. rec.* Roya *deciſ.456. ſub n.3.* Barboſ. *axiom.191.a.1. cum ſeq.* & eſt frequens axioma, potiſſime tot aliis adminiculis concurrentibus inſimul, & unitim ut ſupra ponderandis.

Decantabant quoque Camerales ſolitas cantilenas deductas *ex celebri conſil.* Abbatis, ac aliis congeſtis per Spadam *conſ.1. lib.1.* ſuper præſumenda qualitate feudali in Statu Eccleſiaſtico, & facilis erat reſponſio (adeo frequenter, ita cauſarum neceſſitate, vel opportunitate exigente, repetita in
14 aliis hoc eod. tit.) quod ceſſantibus inveſtituris, aliiſque requiſitis feudi recti, & proprii, illa præſumpta feudalitas recte procederet ad effectum alti Dominii, & ſuperioritatis Papæ, ſecundumque illud putum allodium, per quod nemo recognoſcitur, niſi Deus, non autem exinde inferri poteſt ad feudalitatem rectam, & propriam, quæ ſubjaceat conſuetudinibus feudorum, ut notoria praxis docet in caſu fortiori Caſtrorum exiſtentium in ipſo patrimonio Beati Petri, quinimmo & ipſius urbis diſtrictu.

S U M M A R I U M.

1 *AN caſtrum præſumatur feudale, vel allodiale, remiſſive?*
2 *An fœmina ſuccedant in feudis?*
3 *Declaratur concluſio, quod ſubfeudum eſt ejuſdem naturæ, cujus eſt feudum.*

ANNOT, AD DISC. VI.

a DE quæſtione, de qua etiam agitur in hoc diſcurſu ſuper qualitate Caſtri, ſeu loci, an in dubio præſumatur potius feudale, quam allodiale, vel e contra? habetur ſupra *in annot. ad diſc.2.*

Et de regula generali ſuper capacitate fœminarum ſuc-
2 cedendi in feudis, habetur *hoc eod. tit. diſc.11. & infra in ejus annotatione, & in hoc ſupplem. diſc.112. & 127. & 134.*

Quatenus vero pertinet ad aſſumptum principale hujus diſcurſus, ut ſubfeudum reguletur a natura feudi; erroneum
3 videtur indefinite procedere cum hac generalitate, in quocumque caſu, ad aliud non reflectendo, quoniam vere, & proprie id procedit in illo ſubfeudo, quod fiat de toto feudo per ſpeciem ſubrogationis unius Vaſſalli loco alterius, juxta primam ſpeciem, de qua ſupra *in annot. ad diſc.1.* Ex ea ratione, quod inter alia ſubfeudi requiſita eſt illud, ut ſit cum iiſdem legibus, & conditionibus, quæ ſpecies hodie videntur receſſiſſe ab uſu, *ut in d. annot. ad diſc.1.*

Quo vero ad alias ſpecies, quæ ſunt in uſu, adhuc reflectendum eſt ad earumdem diverſitatem, *de qua in d. annot. ad d. diſc.1. ac etiam diſc. ſeq.* quoniam ubi agatur de illo ſubfeudo, quod hodie nuncupatur planum, & de tabula, differentia eſt plana, cum iſta ſpecies ſubfeudi non reguletur jure feudi, ſed jure allodii, ideoque ſit longe diverſæ naturæ.

Et quoad aliam ſpeciem illorum ſubfeudorum, quæ de oppidis, & caſtris conceduntur per feudatarium dignitatis cum jure principatus, ad effectum ſibi conſtituendi milites nobiles, quamvis in caſu omnino ambiguo, cum iſta regula procedendum ſit, ex ea congrua ratione, quod membra cenſenda ſunt ejuſdem naturæ, cujus eſt corpus, ut in diſcurſu; attamen non videtur requiſitum præciſe neceſſarium, dum hujuſmodi ſubfeuda, quæ fiunt cum longe minori juriſdictione, & poteſtate tanquam per ſpeciem diſtributionis gubernionum, & adminiſtrationum, revera non important ſciſſuram, vel diviſionem feudi, neque ejus unitati præjudicant, ideoque diverſitas naturæ nullam repugnantiam præſeferre videtur, atque ita docet plurium principatuum praxis, ac propterea regula procedit in caſu ambiguo.

MANTUANA FEUDI, SEU BONORUM
PRO EPISCOPO
CUM DUCE MANTUÆ.

Caſus per Rotam primo loco deciſus ad favorem Domini mediati, deinde ad favorem immediati, & cauſa pendet.

Subfeudi devolutio per lineam finitam, vel alium caſum, an fiat ad ſubinfeudantem, & Dominum immediatum, vel ad infeudantem, & Dominum directum mediatum?

Et quando ſubfeudum tranſeat in feudum directum, & in capite.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Devolutio ſubfeudi regulariter fit ad ſubinfeudantem, non autem ad Dom. directum mediatum.*
3 *Intellige, ubi penes ſubinfeudantem remanet pars feudi, vel remanent reliquia, ſecus ſi nihil.*
4 *Ubi totum feudum ſubinfeudatur, nihilo retento, ſubfeudatarius dicitur habere immediate a Domino directo.*
5 *Renunciato, vel ceſſo feudo ad favorem unius, an eo ceſſante, feudum revertatur ad renunciantem, vel potius aperiatur Domino, vel remotiori agnato?*
6 *Feuda Epiſcopatus Mantuæ ex conſuetudine ſunt alienabilia, & de eis feudatarius poteſt diſponere.*
7 *Beneplacitum Domini, ubi ex pacto reſervatur, an ſit neceſſarium, etiamſi alias de jure non requireretur?*
8 *Non eſt immorandum in doctrinis, & regulis generalibus, vel ſimilibus, ubi habemus ſpeciales.*
9 *In materia feudali an procedatur per ſimilia?*
10 *Si plura feuda uni perſonæ, & per unam inveſtituram conceduntur, an efficiantur unicum feudum, vel adhuc remaneant plura, & diverſa?*
11 *Feuda Mantuana conſiſtere dicuntur etiam in modica petia terræ.*
12 *An, & quando ſubfeudum fiat feudum directum, & in capite? & num. ſeqq.*
13 *Diſtinguuntur ſpecies feudorum, quæ ſcilicet ſint feuda, & quæ ſubfeuda, & quæ ſint feuda quaternata.*
14 *Subfeudum conceſſum a feudatario cum aſſenſu Domini nulla reſervatione ſibi facta, efficitur feudum directum, & immediatum.*
15 *Secus ſi aliquid ſibi reſervat, quia tunc aſſenſus Domini tollit obſtaculum, ac operatur ſolum licentiam ſubinfeudandi.*
16 *Si Epiſcopus concedit Prælato inferiori de aſſenſu, & licentia Papæ juriſdictionem in oppido, vel loco diœceſis, an dictus locus remaneat de diœceſi ſub Epiſcopi ſuperioritate.*
17 *Deciſio cauſa pro ſubinfeudante.*
18 *Sed deciſio non placet, & de ratione.*
19 *In feudis non admittitur ſimulatio, neque habet regula plus valere, quod agitur, ſed dicitur feudatarius ille, quem Dominus inveſtivit, licet iſte ſimulata pro alio quæſierit.*
20 *Idem dicitur in officiis, & beneficiis.*
21 *Obſervantia tanquam interpreti eſt deferendum.*

D I S C. VII.

EPiſcopus Mantuanus de anno 1332. prævia narrativa, a
quod terræ poſitæ in Inſula Revari (hodie Poditi nuncupata) a tempore immemorabili de conſenſu, & auctoritate Summi Pontificis, certis perſonis infeudatæ fuerint, & per aliquorum mortem abſque ſucceſſore, aliqua feuda fuerint aperta, ſed ob temporum calamitates deteriorata, volens de conſilio Jo. Andreæ, & Ricchardi de Malombra inſignium juriſconſultorum tunc viventium,

Vaſſallos ſibi conſtituere, dictaque feuda aperta concedenda, ideo intuitu beneficiorum, quæ ſibi, & prædeceſſoribus præſtitit Aluyſius Gonzaga Mantuæ dominus, eundem *pro ſe, & filiis, ac liberis ſuis maſculis, & fæminis in perpetuum, in feudum honorificum cum Sacramento fidelitatis inveſtivit, cum clauſula ad habendum, & quicquid ei, ſuiſque hæredibus placuerit ſine contradictione Epiſcopi faciendum, ſalvo jure directi feudi Epiſcopatus &c.* quæ inveſtitura fuit deinde ſucceſſivis temporibus ad favorem præfati Aloyſii ſucceſſorem renovata, etiam cum jure ſubinfeodandi.

De annis autem 1535. & 1537. Maximilianus Gonzaga e dicto Aloyſio deſcendens, dictorumque feudorum poſſeſſor, de aliquibus ex dictis terris in loco nuncupato *dell'Angelo*, ſubinfeudavit Hieronymum Piperarium, & de annis 1548. & 1551. idem Maximilianus, reſervato aſſenſu Epiſcopi, quatenus opus eſſet, liberavit dictas terras ab omni jure feudali, itaut de cætero dictus Piperarius, ejuſque hæredes eas haberent uti allodiales, & liberas ab omni jure feudali, cum verbis, & clauſulis ampliſſimis, & de anno 1555. ad inſtantiam ejuſdem Maximiliani Cardinalis Gonzaga tunc Epiſcopus, receptis a Piperario quibuſdam aliis terris, prædictas ut ſupra liberatas a jure directi dominii Eccleſiæ, & Epiſcopatus etiam exemit, & liberavit, ſed impugnante Epiſcopo ſucceſſore hujuſmodi liberationem, ac prætendente propterea devolutionem, eodem Maximiliano procurante anno 1569. obtinuerunt filii, & hæredes Piperarii denuo per Epiſcopum de dictis terris inveſtiri, a quorum manibus devenerunt in quoſdam de Abdua, qui etiam novam inveſtituram ab Epiſcopo receperunt, ab iſtis vero tranſitum fecerunt in quoſdam de Gonzaga, & ſucceſſive in quoſdam de Caſſinis, qui omnes ab Epiſcopo pro tempore renovationes, ſeu novas inveſtituras acceperunt.

Terminata demum linea prædictorum de Caſſinis per obitum Comitis Vincentii, qui de illa fuerat ultimus ſuperſtes, ortaque proinde lite ſuper devolutione inter Epiſcopum, & dicti Vincentii uxorem, ac hæredem, obtentiſque ab Epiſcopo in Rota favorabilibus reſolutionibus, obtinuit admitti ad cauſam Dux Mantuæ, prædictorum Aloyſii, & Maximiliani deſcendens, & ſucceſſor, prætendens ſibi tanquam Domino immediato, & ſubinfeudanti, non autem Epiſcopo Domino mediato, devolutionem ſuffragari, ac ſubfeudum apertum eſſe, unde aſſumpta diſputatione in Rota cor. Cerro Decano ſub die 28. Januarii 1658. pro Epiſcopo reſponſum fuit.

2 Licet enim juris regula ſit, ſubfeudorum devolutiones ad ſubinfeudantem, tanquam Dominum immediatum, non autem ad Dominum directum, & mediatum ſpectare, per text. *clarum in c. Imperialem, §. illud quoque de prohib. feud. alien. per Freder.* ubi Iſernia, & cæteri, qui licet loquantur de devolutione ex cauſa delicti, unde aliqui dubitant de caſu alienationis, vel mortis, ut bene motivando habetur apud Cyriac. *contr. 82. num. 2. & 3.* ubi allegantur Piſtor. Roſenthal. & cæteri, *& per eundem contr. 598. n. 12. & ſeqq.* in omnibus tamen caſibus ex rationis identitate ſtatuenda venit regula, juxta facti circumſtantias limitanda, prout eam admittunt Cyriac. pro Domino directo, & mediato ſcribens, ac Rota *in d. deciſ.* coram Cerro pro eodem Domino mediato reſpondens.

Ea tamen intelligenda venit, ubi penes ſubinfeudantem
3 aliquæ remanent feudi partes, vel reliquiæ dominii (quod directum ſubalternum, vel utile ſuperius a feudiſtis dici ſolet) itaut remaneat in feudatario extremum habile reverſionis, ſeu conjunctionis ſubfeudi ad ſuam primævam integritatem, ſecus ubi infeudans nihil pro ſe retinuit, ſed omne jus a ſe abdicando in ſubinveſtitum tranſtulit, juxta diſtinctionem Iſerniæ in *d. c. Imperialem ſub. n. 63.* quem cæteri ſequuntur congeſti per Roſenthal. *cap. 11. concluſ. 18. in gloſ. lit. C.* Cyriac. *d. contr. 82. n. 4.* qui ſcribens in individuo pro Epiſcopo Mantuano, pro eo dicit deciſum, & ex hoc ita ſenſit Rota in deciſ. deſuper edita prædicta die 28. Januarii 1658.

Et merito, quia ubi feudatarius totum feudum (homine concedente) ſubinfeudat, dicitur fieri e feodo extraneus, adinſtar ementis pro perſona nominanda, qui facta nominatione fit e venditione alienus, illaque ſubſtantiata remanet cum perſona nominata, perinde ac ſi directe emiſſet per organum, & inſtrumentum nominantis, quos terminos paſſim in ſubinfeodatione tatius verificant feodiſtæ, apud quos datæ validitate ſubfeudi cum ſuis requiſitis, de quibus *in Senogallien. Caſtrorum hoc tit.* remanet planum, & bene probatur *deciſ. 182. p. 6. rec.*

Obtenta vero pro parte Ducis adverſus hanc reſolutionem nova audientia, Scribentes pro eo non controvertebant dictæ diſtinctionis veritatem, ſed negabant applicationem, quaſi quod procederet, ubi totum feudum ſubinfeudatur, ſecus autem ubi ſolum aliqua pars, & quidem modica, cum tota Curia Podii, in qua conſiſtit feudum, ſupponeretur bobulcarum 1330. ſubfeudum vero ſupponeretur bubulcarum 230. ideoque remanet corpus feudi, cui hæc modica pars tanquam membrum in caſu devolutionis uniri debeat. 4

Impugnabant etiam poteſtatem Maximiliani in faciendo dictam liberationem, in præjudicium agnatorum venientium jure proprio, cum inveſtitura contineat formam pacti, & providentiæ, ut propterea pro inſpecta haberi debeat, præſertim dum reſervatum fuit Domini beneplacitum, quod non interceſſit.

Ac demum acrius inſiſtebant in eo, quod in omnem eventum dicta liberatio cenſeri deberet facta in favorem ſubinfeudati, ejuſque jure durante, cujus perſonam, & lineam ſubinfeudans contemplatus fuit, & quos magis quam ſeipſum ſuoſque ſucceſſores diligere voluit, non autem, ut dicto favore ceſſante, bona in ſui ipſius excluſionem tederent ad Dominum, ad quem non reſpexit neque contemplatus fuit, juxta theoricam Bart. *in l. qui Romæ §. duo fratres, n. 24. ff. de verb. oblig.* ubi firmat, quod renuncians feudo, vel 5 emphyteuſi ad favorem alterius capacis, iſto deficiente, non cenſetur ſuum jus abdicaſſe, ut feudum Domino directo, vel remotiori agnato aperiatur, cum nec renunciantis, nec renunciatarii animus ad iſtos directus fuerit, idemque firmat idem Bart. *conſ. 58 in 3. dub. n. 5. libr. 1.* & ſequuntur Peregr. *de fideic. art. 52. n. 73. & ſeqq.* Mareſcot. *lib. 2. var. c. 59. n. 2.* Schrader. *de feud. p. 8. c. 5. n. 27.* Fulgin. *de emphyt. tit. de renunc. quæſt. 1.* Beroius *conſ. 97. lib. 1.* Hondedeus *conſ. 36. lib. 1.* Surd. *conſ. 446. n. 16. & conſ. 517. n. 14. & ſeqq.* Cyriac. *contr. 4. n. 20. & 21.* Rot. *deciſ. 186. p. 3. rec.* & habetur in Romana ſeu Urbevetana ſucceſſ. in Romana fideicom. de Stoccatis *ſub tit. de fideic. vel alibi de renunciat. & alibi præſertim ſub tit. de emphyt.*

Pro Epiſcopo autem ad ſecundum objectum ſuper defectu poteſtatis facili negotio reſponderi poſſe credebatur, 6 cum recepta conſuetudine feudorum hujus Epiſcopatus ſuper libera illorum diſpoſitione, & alienatione, accedente præſertim alienandi, ac diſponendi licentia in eadem prima inveſtitura contenta, ut pluribus congeſtis de iſta conſuetudine loquentibus firmavit Rota in hac eadem cauſa coram eodem Cerro 18. Martii 1654. & 28. Januarii 1656. ac etiam in alia Mantuana feudi 27. Janu. & 30. Maii 1659. coram Veroſpio, de qua habetur in alia Mantuana *hoc tit.* ubi latius de iſta conſuetudine, & alienandi facultate, qua ſtante, ac etiam attenta feudi impropriatione non requirebatur Epiſcopi licentia, generaliter etiam in prima inveſtitura conceſſa, ut ponderatur in dictis deciſionibus coram Veroſpio.

Et licet ubi beneplacitum præciſe reſervatur per viam 7 conditionis cum clauſula *& non alias*, illud omnino ad actus validitatem requiratur, quamvis alias non eſſet de jure neceſſarium, ſi non tanquam ſolemnitas, ſaltem tanquam conditio ſine qua partes contrahere noluerunt, Cephal. *conſ. 118. n. 9. & ſeqq.* Gregor. & Addeo. *deciſ. 192. n. 1.* Buratt. & Adden. *deciſ. 374. deciſ. 561. num. 2. & 3. p. 5. rec.* Ottbob. *deciſ. 147. num. 7. & 8.* Bonon. primogeniture 14. Februarii 1656. Bich. *deciſ. 30.* poſt Bondenum, & in aliis frequenter: attamen id procedit, ubi accedit clauſula *& non alias*, ſive conſtat, partium voluntatem fuiſſe, illud adjiciendi pro conditione, ſine qua non, ſecus ubi ſimpliciter beneplacitum reſervatur, quia ſubintelligitur, quatenus de jure requiratur; & multo magis ubi id exprimitur, ut ita diſtinguendo habetur in ſupra allegatis auctoritatibus, & *deciſ. 404. num. 6. p. 2. rec.* & bene in d. Mantuana feudi 27. Januarii 1659. coram Veroſp., & in d. hujus cauſæ deciſione cor. Cerro.

Et ultimum objectum deductum ex theorica Bart. *in d. leg. qui Romæ, §. duo fratres*, quæ in ſuis terminis eſt veriſſima, quoties verba renunciationis non important omnimodam realitatem, ut latius de ea habetur *in d. Romana, ſeu in Urbevetana Succeſſionis ſub tit. de fideicom. ac etiam ſub tit. de renunciat.* credebatur evitabile ex defectu applicationis, quia Bar. & ſequaces loquuntur, ubi unus ex comprehenſis in inveſtitura feudali, ſeu emphyteutica, renunciat ejus jura ad favorem alterius; ſed non percutit terminos ſubinfeudationis, in quibus cum habeamus auctoritates, & terminos ſpeciales, ac indivi-

8 dividuus, non eſt in generalibus, vel ſimilibus immorandum, ut advertit Rot. *deciſ.543. n.1. p.1. diverſ.& dec.721. n.5. p.2. rec.* maxime in materia feudali, in qua non proce-
9 ditur per ſimilia, niſi ubi vere res eſt ſimilis, ut magiſtraliter advertit Iſernia *in c.1. §.ſed etiam res, per quos fiat inveſtitura*, n.11. & Bald. *in rubr.de feud.cognit.n.8.*

Credebatur proinde cauſæ difficultatem reſtringi ad primum motivum, quod ſcilicet ageretur de ſubinfeudatione partis feudi, alia majori parte penes ſubinfeudantem remanente, quo caſu ceſſare videntur omnia fundamenta deducta per, Cyriac. *d. contr.82.* & alios, de quibus in d. hujus cauſæ deciſione.

Super hoc igitur puncto, Ego qui ſolus aſſumpſi munus ſcribendi ſuper eo, negabam in primis facti aſſumptum, quod ageretur de parte feudi, alia parte penes infeudantem remanente, quia tempore conceſſionis hoc non erat unicum feudum individuum, ſed erant plura feuda diverſis perſonis concedi ſolita, ac per plurium deficientiam devoluta, ut conſtat ex tenore inveſtituræ in facti ſerie ſuppoſitæ, & non tanquam unicum, ſed tanquam plura feuda Aloyſio Ducis auctori conceduntur; unde retinent ſuam dividuitatem, ac priorem naturam, neque ea conceſſione de illis
10 facta uni perſonæ, & per unicam inveſtituram, aliqua reſultat unio, niſi expreſſe dicatur, ut optime probat Rovit. *ſuper pragm.1. de titul.abuſu, num.89. & ſeqq. uſque ad nu. 102.ubi cæteri*; quod habemus quotidianum in beneficiis Eccleſiaſticis, quæ eodem tempore ſub eadem diſpoſitione plura inſimul uni perſonæ conceduntur, ſed non per hoc reſultat eorum unio, ut idem Rovit. ratiocinantur, & a Pont. *conſ. 52.n.42.& ſeqq.lib.2.* quinimmo unum feudum valide diviſum, ſi devolvatur, non remanet unum, ſed plura, Bellon. jun. *de jure accreſc.c.6.quæſt.37. num.248.* unde non bene ex parte Ducis ſupponebatur has terras *dell'Angelo* eſſe membrum, vel partem alterius feudi, quia potius dicendum eſt eſſe feudum ſtans de per ſe, cum in ea regione tot dicantur
11 feuda, quot ſunt poderia, ſeu petia terræ, etiamſi ſint modica, & quantum importent tres tantæ ſaltus, ut per hæc verba teſtatur Melius Doctor Mantuanus, & Ducis miniſter, ac defenſor in ejus allegationibus impreſſis *allegat.8. n.58. & alleg.28. n.110. lib.1.*

Sicuti enim ſi poſſeſſor plurium beneficiorum, unum reſignet, alia vero retineat, nullas partes, vel reliquias dimiſſi Beneficii retinere dicitur per retentionem aliorum, ſic a pari, cum quodlibet feudum dicatur Univerſitas, & Corpus ſtans de per ſe ab aliis diſtinctum, ut ex Frecc. *de ſubfeudis*, & aliis, Galeot. *contr.22. num.6. & 19. & contr.54. num.30. & 31. lib.2.* unde ceſſat omnis difficultas, quæ unice conſiſtit in feudi individuitate, per quam portio deficiens aliis portionibus accreſcat, ſive membrum ad ſui corporis unitatem revertatur.

Præterea ubi etiam admitteretur totam iſtam Curiam Podii conſtituere unum feudum, adhuc tamen dicebam non implicare, partem ſubinfeudatam totaliter diſmembrari a ſuo corpore, ac effici corpus ſtans de per ſe, & ſic de ſubfeudo fieri feudum in capite a ſuo antiquo corpore ſeparatum.

Diſputant enim in puncto Regnicolæ (quos ſolos reperie-
12 ram ad hos præciſos terminos deſcendentes,) an & quando ſubfeudum de parte, vel membro feudi, fiat feudum in capite, itaut ſubfeudatarius fiat Baro, & recognoſcat ſolum Dominum directum, tanquam immediatum, non autem ſubinfeudantem, verum quia utuntur quibuſdam terminis, qui ſunt in ea regione peculiares, apud alios tamen ignoti, ut advertunt in iſta quæſtione Capyc.Latr. *conſult. 74. n.23.* & Rovit. *ſuper pragmat. in rubr.de feud.in princip.* idcirco ad faciliorem motivi notitiam diſtinguendo terminos.

Dicebam ad effectum, de quo agitur, dari feuda, & ſub-
13 feuda; Feuda ſunt ea, quæ directe, & in capite habentur a Rege, & hæc in Regno vocantur quaternata, ibi ea originali dicto Iſerniæ nuncupata, quia in quinternionibus Regiæ Curiæ deſcribuntur. Subfeuda vero ſunt ea, quæ non a Rege directe, & in capite conceduntur, ſed a Baronibus, & Feudatariis aliis eorum ſubvaſſallis, & hæc triplicem habent ſpeciem.

Una eſt eorum, quæ dicuntur mixta, ſeu quaternata ſecundum quid, & ſunt illa, quæ conceduntur a Barone cum aſſenſu Regio, qui regiſtrantur etiam in quinternionibus, ideo hoc nomen quaternati ſecundum quid eis tribuitur, ad differentiam illorum quaternatorum ſimpliciter, quæ directe a Rege obtinentur.

Altera eſt eorum, quæ ſine Regis aſſenſu conceduntur per feudatarium cum jure adohæ, & ſervitio feudali, & hæc nullam habent quaternati nuncupationem, ſed vocantur feuda plana, & de tabula, feudalem tamen naturam adhuc retinentia, feudalibuſque legibus juxta veriorem opinionem regulanda ob adoham, & ſervitium feudale.

Tertia demum eſt eorum, quæ dantur per feudatarium, abſque Regis aſſenſu, & abſque feudali ſervitio, vel adoha, ſed ſub annua præſtatione pecuniæ, vini, vel carnis, &c. & hæc dicuntur plana, & de tabula ſimpliciter, nullam feudalem naturam habentia, ſed jure meri allodii regulanda, & iſtæ duæ ultimæ ſpecies, vere non dantur in aliqua parte, vel membro feudi, ſed ſolum in excadentiis, quæ magis inter fructus computantur, quia in Regno ſine Regis aſſenſu non poſſunt feudatarii ſubinfeudare, ut bene poſt antiquiores ab eis deductos de dicta diſtinctione agunt Rovit. *deciſ.42. & ſuper pragm.in rubr.de feud.* & Capyc.Latr. *d.conſult.74.*

In prima igitur ſpecie ſubfeudi conceſſi cum Regis aſſenſu, intrat quæſtio, an dictus aſſenſus quaternet feudum, itaut reddat feudum vere quaternatum, quod idem eſt, ac directum, & in capite, tam ad effectum ſervitii, quam devolutionis, &c. & Iſernia *in Conſtit.Regni, quæ incipit, ſi quis Baro, ſub tit.de dotario, & in c.1.§. ſimiliter, de Capitan. qui Curiam vendidit, n.21. dicit* (ſunt verba præciſa) *quod ſi Baro concedit feudum alteri cum aſſenſu Regis, ut ab eo & ſub eo teneatur, iſte qui recipit, fiet Baro, nam Regis aſſenſus quaternat feudum, cum Rex confirmans videatur dare.*

Super iſtorum verborum intelligentia, ſatis certant inter 14
ſe Regnicolæ, ut poſt alios ab eis allegatos a Ponte *in repet. feudal.impreſſ.poſt ejus deciſiones lectione prima, a num.75. ad 100.* Rovit. *in rubr.de feud.a n.49. ad fin.* Capyc.Latr. *d. conſult.74.* ex quorum dictis liquet, eſſe diſtinguendum, quod aut Baro cum Regis aſſenſu ſubinfeudat partem, vel membrum feudi, nihil pro ſe reſervando, quia ſcilicet non dicat, *quod recipiens ab eo, & ſub eo tenere debeat*, & tunc omnes concordant, illud ſubfeudum effici feudum quaternatum, & in capite, tanquam immediate conceſſum a Rege per actum occultum refutationis, & novæ conceſſionis, quia fingitur feudatarium illam feudi partem, ſeu membrum diſmembraſſe a ſuo corpore, ac refutaſſe Domino, qui per aſſenſum habentem vim Inveſtituræ ſubinfeudato conceſſerit, ut bene Rovit. *n.56. & 83.* Capyc.Latr. *d.conſult.74. n. 69. & in fine, qui n.112.* ex Camerario in individuo exemplificat, ubi datur certa quota, vel res, quæ ſubſit Curti alicujus feudi; & quod ſubfeudum poſſit effici feudum in capite a ſuo priori feudo ſeparatum, Curtia *de ſucceſſ.feud. verbo ſubfeudatur. n.11.*

Aut Baro cum Regis aſſenſu concedit ſubfeudum, reſer- 15
vato ſibi ſervitio, & cum clauſula, *quod recipiens ab ipſo, & ſub ipſo, ſive ſub Rege, & ſub ipſo teneat*, & tunc intrat inter eos diſcrepantia, ſuper qua proteſtabar meum non eſſe proferre judicium, quia extra caſum quæſtionis, ſuper quo ſtricte ſtylus eſt Curiæ diſputandi; ſed verior videbatur opinio volentium, ſubfeudum remanere in ſua ſpecie, & non effici feudum, quia reſiſtit voluntas concedentis, aſſenſum vero Regis, non inducere veram, & propriam quaternationem, ſed ſecundum quid, quia ſcilicet non habeat vim Inveſtituræ, ſed ſolum removeat obſtaculum prohibitionis, quam in Regno habent Feudatarii de ſubinfeudando, ut per Rovit. & alios ubi ſupra, ac ita reducendo materiam ad compendium, de Marin. *reſol.quotid.126.n.84. & duobus ſeqq.lib.1.*

Dabam in hoc exemplum practicum in ſimilibus termi- 16
nis Epiſcopatuum, & Diœceſum ſpiritualium, quandam ſimilitudinem cum feudis habentium. Si enim Epiſcopus (quem Baroni, & Feudatario aſſimilamus) de conſenſu Papæ (quem aſſimilamus Regi) concedat alicui Prælato inferiori juriſdictionem, & regimen alicujus Oppidi ejus Diœceſis, reſervata ſibi lege Diœceſana, & ſuperioritate, itaut ab ipſo, & ſub ipſo teneat, utique iſte inferior Prælatus, quem ſubinfeudato aſſimilamus, dicitur derivans ab Epiſcopo, quem in auctorem, & Dominum immediatum agnoſcit, non autem Papam, cujus aſſenſus non cauſat dicti Oppidi diſmembrationem a Diœceſi, neque erectionem loci nullius, ſtantis de per ſe, ſed ſolum facit ſuam operationem removendi obſtaculum, reſultans a Sacris Canonibus, & ab extravag. *ambitioſæ*, hujuſmodi conceſſiones Epiſcopis interdicentibus. Sed ſi Epiſcopus aliquem locum Diœceſis concedit inferiori Prælato, cum omnimoda Juriſdictione, ac liberatione a quocumque ſuo jure, & lege Diœceſana, & Papa deſuper præſtat aſſenſum, quinimmo novum ex integro conceſſionis privilegium tribuit, tunc ille inferior Prælatus dicitur effici ordinarius in capite,

independens ab Epiſcopo, & immediate Papam agnoſcens juxta caſum *deciſ.54.* Martini Andreæ cum aliis, *quæ in materia habentur in Toletana juriſdictionis ſub tit.de Juriſdictione, & in pleriſque aliis eod.tit.*

Applicando igitur ad caſum, Maximilianus cum verbis, & clauſulis ampliſſimis, ceſſit cuicumque ſuo juri ſuper his terris competenti, eaſque penitus ab onere, & ſervitio feudali liberavit, nihil prorſus ſibi reſervando, & quod magis eſt, Dominus directus non proceſſit per viam ſimplicis aſſenſus habentis vim tacitæ, & implicitæ Inveſtituræ, ſed per viam Inveſtituræ novæ tanquam ex integro, ipſomet Maximiliano ſciente, procurante, & approbante. Unde nimis clarum videbatur verſari in prima parte diſtinctionis, quinimmo in terminis fortioribus, atque hoc ſubfeudum effectum eſſe feudum directum, & immediatum.

Hæc autem repotata forte fuerunt Advocatorum ſubtili-
17 tates, unde, ut liquet ea deciſione deſuper edita, non fuit ad ea reflexum, ſed procedendo cum ſupradicto tertio motivo deficientis voluntatis deducto *ex dicta theor.* Bart. *in l.qui Roma, §.duo fratres* (ſuper qua ſolum his peculiaribus terminis feudalibus non deductis in præcedentibus diſputationibus reſtricta erat difficultas,) recedendo a dicta prima deciſione *ſub die* 10. *Martii* 1662. coram eodem Cerro, reſponſum fuit pro Duce, ut ei tanquam ſubinfeudanti, & Domino immediato hoc ſubfeudum apertum eſſet, quaſi quod eatenus Maximilianus juri ſuo ceſſerit, ac bona liberaverit, quatenus etiam Dominus directus liberaret, itaut penitus allodialia remanerent, unde ceſſante hoc ſecundo præſuppoſito, viſum fuit ceſſare voluntatem, atque ita evitari neceſſitatem diſcutiendi alteram materiam de qua ſupra.

Ego tamen, non ad cauſæ affectionem, ſed ad ſolam veri-
18 tatem reflectendo, adhuc ſubſiſto, parum congruam credendo applicationem ſupradictæ theor. Bart. quam alias cenſeo veriſſimam, *ut in dicta Romana, ſeu Urbevetana ſucceſſionis ſub tit.de fideicommiſſis, ac etiam ſub altero de renunciationibus, ubi de illa frequenter, & ſub tit.de emphyteuſi,* Bartolus enim loquitur de illa ceſſione, in qua perſona Domini non eſt admixta, ideoque ſola ipſius Feudatarii, ſeu utriuſq; contrahentis, nempe dantis, & recipientis, veriſimilis voluntas ſpectatur, ſecus autem ubi accedit factum poſitivum Domini de directo contrarium dictæ veriſimili, ſed tacitæ, & implicitæ Vaſſalli intentioni, quia in his materiis feudalibus non ſpectatur partium voluntas implicita, ſeu etiam explicita Domino ignota, ſed ſolum attenditur nudum factum, prout Domino innoteſcit, & prout ipſe approbavit, cum tres ſint contrahentes, nempe dans, recipiens, & Dominus.

Unde propterea in feudis non intrat titulus *plus valere quod agitur, quam quod ſimulate concipitur*, ſed attenditur
19 nudum factum, prout eſt in ſui facie extrinſeca, itaut ſi Titius de ſua pecunia velit ſibi vere feudum acquirere, ſimulate tamen ſupponat perſonam Sempronii, cui Dominus inveſtituram concedat, Sempronius, non autem Titius erit Feudatarius, non curata diverſa voluntate partium, ut bene probant a Ponte *conſ.45.ex num.14. lib.2.* Galaot. *lib.1.controv.28. ex num.17.* de Mario *lib.2. reſol.quotid.38. per tot.* Merlin. *lib.2. controv.67.n.17.* Capyc. Latr. *deciſ.168. n.45. & ſeq.* Et agnovit etiam Rota in *una Roſſanen. Decimarum* 18. *Junii* 1642. coram Bichio, quamvis in præcedentibus illius Cauſæ diſputationibus illa propoſitio nova, & dura videretur, quæ deciſio regiſtratur per Marin. *d. reſol. 38. & deciſ.100.p.9. rec.*

Idque habemus quotidianum in Curia in materia officio-
20 rum, quia licet ille, qui dat pæcuniam pro officio emendo in perſonam alterius cum ampla reſervatione Decreti, vere ſibi illud acquirere velit, atque ipſe remaneat pretii Dominus, habeatque etiam facultatem vendendi, *ut frequenter ſub tit.de Regal.ad materiam officiorum*, itaut perſona, ſub cujus nomine officium emitur, ſit in effectu ſimulate, attamen officium reſidere dicitur in iſta perſona, & hic dicitur Officialis, per cujus obitum, vel delictum illud vacat.

Ita pariter in Beneficiis, ſi poſſidens plura beneficia, unum eorum, ſeu unius mambrum, vel grantiam alteri reſignat, & Papa tanquam per viam novæ collationis dictum beneficium, ſeu grantiam reſignatam reſignatario confert, utique non ſpectatur qualis fuerit reſignantis, vel reſignatarii voluntas Papæ ignota, & per eum non approbata, cum ſimilibus.

Omniſque difficultas ceſſare videbatur ex ſubſequuta
21 longæva, & reiterata obſervantia, quia ſpatio fere unius ſæculi, in tot ſequutis iſtorum bonorum tranſmutationibus de una manu ad alteram, ſemper Epiſcopi tanquam Domini directi aſſenſus requiſitus, ac præſtitus fuit, & ab eodem conceſſæ fuerunt renovationes, ſeu novæ inveſtituræ, nunquam vero Dux tanquam Dominus mediatus fuit recognitus, quæ obſervantia tanquam legitima interpres ſatis eſt ſpectanda, ut ultra generalia ſatis nota, in his præciſis terminis ſubfeudi tranſeuntis in feudum, Bilutta *concl. feud.44. n.9.* Capyc. Latr. *d.conſult.74. in fine.*

Et quamvis replicaretur, Dominum non poſſe alterare antiquam feudi naturam, ac tollere jus a prima Inveſtitura agnatis quæſitum, replicabam tamen, id recte procedere juxta juris regulas, non autem attenta particulari limitatione, ex conſuetudine inducta in his feudis, ut ſint de Domini aſſenſu in præjudicium agnatorum alienabilia.

Si enim de aſſenſu Domini potuit feudum in toto, vel in parte omnino alienari, non videtur, cur ita non potuerit Domino refutari, ut iſte tanquam feudum in capite, a primo diſmembratum, alteri ſupra concederet.

S U M M A R I U M.

1 *De hujus cauſæ deciſionibus; ubi ſint impreſſæ.*
2 *In quibus feudis procedendum ſit cum regulis feudalibus.*
3 *Feudum importat veram militiam ad plures effectus.*
4 *Qui poſſint hodie concedere feuda vera, & propria?*
5 *De renunciatione feudi, cui ſuffragetur, & quando excludat renunciantem?*
6 *De feudis, eorumque variis ſpeciebus.*

ANNOT. AD DISC. VII.

ALiquæ ex prioribus deciſionibus editis pro hac parte, 1
quæ in diſcurſu enunciantur, fuerunt poſtmodum impreſſæ *in p.12.rec.dec.115. & 429.* poſterior autem, quæ prodiit in contrarium, favore ſubinfeudantis contra Dominum, habetur impreſſa *p.12.rec.dec.409.* & apud Torr. *de pact.futur.ſucceſſ.dec.89.* ubi ſtudioſus videre poterit, an illa ſatisfaciat nec ne motivis, & rationibus, de quibus in hoc diſcurſu.

Eſt bene verum, quod, ut advertitur etiam infra, *diſc.10.* 2
& 11. & 53. occaſione agendi de conſimilibus feudis illius Eccleſiæ Mantuanæ, non videtur, quod in eis ſtricte procedendum ſit cum illis legibus, & regulis feudalibus, cum quibus hodie proceditur in feudis rectis, & propriis primi ordinis, & dignitatis, quæ redolent ſpeciem principatus, cum regalibus, & cum ſupremo imperio, ſive in aliis feudis inferioris ordinis, etiam cum imperio, & juriſdictione, ſed magis limitatis, ut ſunt ea feuda, quæ conſiſtunt in locis habitatis, cum Vaſſallis, & cum juriſdictione, & imperio, adeout eorum poſſeſſor efficiatur Baro, & nobilis ordinis magnatitii illius principatus, quoniam licet, juxta antiquas conſuetudines feudales, attentaque feudorum introductione, ſeu origine, forſan iſte feudorum uſus, ad inſtar legis agrariæ verificaretur etiam in hujuſmodi pettis terræ, aliiſque privatis prædiis, ſine Vaſſallis, ac juriſdictione, & imperio, adeout darentur feuda etiam in aliqua parte Maris, vel fluminis pro jure piſcandi, *ut hoc tit.diſc.40.* ſive darentur etiam in aliquo reddito pecuniario, vel ſimili jure, juxta ea, quæ habentur infra *eod.tit.diſc.42.* attamen hodie videtur, quod ex quodam recepto uſu, vera, & propria feuda, quæ regulari debeant juxta leges feudorum, ſint ſuperius dicta, quæ conceduntur per ſupremos Principes, habentes Principatum jure pleni, ac liberi allodii, ſive etiam jure feudi regalis, & dignitatis, eorumque conceſſio fit cum juriſdictione, & imperio in Vaſſallos, ut ſupra; adeout feudatarii efficiantur Barones, ac Milites, & nobiles primi ordinis, non autem hujuſmodi prædiis ruſticis, quæ conceduntur a viris privatis, vel etiam ab Eccleſiis inferioribus, earumque Prælatis, cum revera potius redolere videantur quandam ſpeciem emphyteuſis, ſeu livelli, retinendo ſolum antiquam conſuetudinem ſuper nuncupatione juxta ea, quæ habentur etiam in feudis illius Eccleſiæ, *d.diſ.10.11. & 53* ac etiam *diſ.35. & 39. & in aliis.*

Idque ex ea congrua ratione ponderata infra, *in Farfen. diſc.52.* quod ſcilicet feudatarii vere, & proprie dicuntur mi- 3
lites, & nobiles primi ordinis, dum feudum redolet veram militiam, etiam ad effectum vacationis beneficiorum, vel amiſſionis penſionum Eccleſiaſticarum, ex iis, quæ habentur *ſub tit.de penſion. diſc.48.* Et per conſequens iſte uſus non eſt verificabilis in illis feudis, quæ conceduntur per privatos, vel per Eccleſias inferiores, eorumque Prælatos, dum immutato rerum ſtatu, atque ceſſatis illis Italiæ motibus, ob quos, etiam privati, ſive inferiores Prælati, cogebantur habere milites, & vaſſallos fideles, & formare exercitum ſaltem ob defenſionem ab incurſionibus, & uſurpationibus,

quæ

quæ tunc erant in uſu, hodie jus indicendi bellum publicum, atque ſibi conſtituendi milites, eſt ſine dubio de re-
4 galibus majoribus, & de competentibus Principibus ſupremis, & potentibus, ut advertitur *d. diſc.* 52. Et per conſequens, clarum æquivocum videtur indefinite in quæſtionibus hujuſmodi inferiorum feudorum habentium revera ſolam nuncupationem, & quæ in effectu non faciunt Barones, applicare rigoroſos terminos feudales, ſive auctoritates antiquorum, vel etiam modernorum feudiſtarum, non reflectendo ad hanc diſtinctionem.

5 Circa concluſionem in hoc diſcurſu deductam ex theorica Bart. *in l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verbor. oblig.* ut ſcilicet renunciatio alicui facta de bonis differentibus, non tranſmiſſibilibus ad hæredes extraneos, cenſeatur facta limitate ad favorem renunciatarii capacis, ejuſque ſucceſſorum pariter capacium, non autem, ut his defectis perſonæ renunciantis excludatur per alios remotiores, ſive quod ita fiat locus devolutioni ad favorem Domini, habetur *actum tit. de Emphyt. diſc.* 53. *& tit. de renunciat. diſc.* 4. *&* 5.

6 Et de ſubfeudis, eorumque diverſis ſpeciebus actum eſt ſupra *in annot. ad diſc.* 1. ubi videndum ne idem repetatur.

MUTINEN. FEUDORUM
PRO
MARCHIONE JOANNE MARIA RANGONO
CUM
MARCHIONE FORTUNATO ETIAM RANGONO.

Caſus diſputatus in Conſilio Mutinæ, & reſolutus pro Joanne Maria.

De ſucceſſione ad defectam portionem feudi, quod per plures lineas poſſidebatur, an æqualiter debeatur per jus accreſcendi, vel non decreſcendi omnibus lineis ſuperſtitibus, non curata graduum inæqualitate, vel potius in ea ſuccedatur juxta ordinem proximitatis, & quomodo iſta regulanda ſit, an a perſona ultimi morientis, vel ab illa primi acquirentis? Et de natura, qualitate, & diſtinctione feudorum Juris Francorum, vel Longobardorum; & quæ ſint dividua, vel individua.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De effectu reſultante a quæſtione proximitatis, an attendi debeat illa primi, vel ultimi?*
3 *Quod attendatur illa ultimi?*
4 *De repræſentatione in feudis.*
5 *An quæ habentur de repræſentatione, vel ſubingreſſione, procedant in contractibus?*
6 *De diviſione feudorum Juris Francorum, & Juris Longobardorum, eorumque reſpective natura.*
7 *In utriuſque Siciliæ Regnis omnia feuda quaternata ſunt Juris Francorum.*
8 *De ſubdiſtinctione feudorum Juris Longobardorum, & qualia ſint dividua, qualia vero individua.*
9 *Feuda titulata, ſeu Dignitatis etiam Juris Longobardorum ſunt individua, ſed de conſuetudine dividua quo ad exercitium, & fruitionem.*
10 *De modo ſuccedendi in feudis Juris Francorum.*
11 *De modo ſuccedendi in feudis Juris Longobardorum non titulatis, & dividuis.*
12 *In materia ſucceſſionis, Jus feudale nil ſtatuit, ideo attenditur Jus commune tanquam in ſucceſſione fideicommiſſi.*
13 *In emphyteuſi non datur repræſentatio, quæ datur in feudis.*
14 *De ſubingreſſione in vim vulgaris anomalæ, quæ datur etiam in caſu, quo ceſſet repræſentatio.*
15 *Ubi agitur de feudo individuo quoad ſubſtantiam, ſed dividuo quoad fruitionem, ac deficit ſolum aliqua portio, non intrant termini ſucceſſionis, ſed illi Juris accreſcendi.*
16 *De Jurepatronatus, vel jure conferendi individuo:*
17 *Etiam in materia feudali, adhibendi veniunt termini beneficiales, ſeu Juriſpatronatus, vel ſimiles.*

Card. de Luca, Lib. I.

Vincislaus Rangonus
Franciſcus
Claudius
Fulvius.

Thaddæus — Fortunatus
Joannes — Fulvius — Claudius — Jo. Maria.
Jacobinus — Alfonſus

D I S C. VIII.

Conſolidatis feudis alias cuidam Jacobino de Rangonis 1
conceſſis, in Vincislao in præinſerta arbore pro ſtipite deſignato, & quorum conceſſio facta fuit in feudum antiquum, cum titulo, & dignitate Comitatus, atque diviſa tractu temporis præfati Vincislai unica linea in tres Colonellos, Thaddæi, Joannis, & Jacobini junioris ejus abnepotum, per quos eorumque filios dicta feuda æqualiter, & pro indiviſo poſſeſſa fuerunt, defecta linea dicti Jacobini junioris in perſona Alfonſi abſque prole defecti, ſuperſtitibus ex linea Thaddæi Fortunato quarto gradu civili diſtante a d. Alfonſo ultimo defuncto, & ex linea Joannis, Joanne Maria in ſeptimo, juxta præinſertam arborem, orta eſt inter iſtos controverſia in Conſilio Mutinæ ſuper ſucceſſione ad dictam defectam portionem, & requiſitus ex parte Joannis Mariæ remotioris ad ſcribendum in cauſa tanquam Advocatus, cum ſenſu etiam veritatis, cum ttino reſponſo dixi æqualem eſſe debere ſucceſſionem, non curata graduum inæqualitate, atque ita per dictum Conſilium cum juſtitiæ fundamento judicatum fuit, cum ſubſequuto effectu, onde reflectendo etiam ad veritatem juſta, & probabilis viſa eſt reſolutio.

In hujuſmodi autem diſputationibus, in quibus fere omnes noti nominis Italiæ Juriſconſulti ſcripſerunt, plerique cum copioſiſſimis allegationibus & apparatibus, punctum reſtringebant ad quæſtionem proximitatis, an ſcilicet attendenda eſſet perſona ultimi morientis, vel illa primi acquirentis; primo enim caſu quatenus ea proximitas attendenda eſſet, reſultabat de plano ſucceſſionem deberi ſoli Fortunato gradu proximiori, abſq; eo quod Joanni Mariæ ſuffragari poſſet beneficium repræſentationis, cum ageretur de ſucceſſione tranſverſalis extra fratrum filios concurrentes cum patruis, ultra quos repræſentatio de jure non datur, ſecus autem in ſecundo, cum tunc agi diceretur de ſucceſſione aſcendentis, cujus reſpectu datur repræſentatio in infinitum, ut admittunt omnes hinc inde dictam quæſtionem tractantes, ac unam, vel alteram opinionem tenentes, de quibus infra. 2

Attendi vero debere proximitatem ſeu ſucceſſionis ordinem, inſpecta perſona ultimi morientis, non autem primi acquirentis, nimium fuſo calamo probare conabantur Scribentes pro Fortunato, multa deducentes ex iis, quæ in conſimili controverſia feudali plene ſcripſit Palma *conſ.* 1. atque cum magna allegationum congerie omnium calculo conſtantiſſimum dicunt Amat. *reſol.* 1. & latius Gimrb. *de ſucceſ. feud.* §. 2. *gl.* 13. *n.* 37. *recenſendo etiam u. pr. ec. tenentes contrarium*, & in materia fideicommiſſaria habentur ſuper eadem concluſione collecta per Fuſar. *q.* 484. & apud Otth. *dec.* 21. ex quibus hincinde Scribentes omnia deſumebant, ita ut aliqui pro Fortunato Scribentes, pene volumen ſuper hac ſola quæſtione ediderint, & ſucceſſive non minores voluminoſæ allegationes editæ fuerint per Scribentes pro hac parte pro reſponſione. 3

Prout ſatis copioſe ac elaborate hincinde ſcriptum fuit 4
ſuper puncto repræſentationis, tranſcribendo ea, quæ in hac materia habentur collecta per Marcian. jun. *diſp.* 1. *cum plur. ſeqq.* Galeot. *lib.* 2. *contr.* 1. *& ſeq.* Gimb. *d. tract. de ſucceſſ.* §. 2. *gl.* 1. *cum ſeq.* Nimium præſertim inſiſtentes aliqui Scribentes pro Fortunato proximiore, ut ea, quæ habentur de repræſentatione, ſeu verius ſubingreſſione remotioris in proximiorem gradum corruptum proprii parentis prædefuncti ex vulgari anomala, juxta theor. Bar. *in l. quando n.* 10. *ff. de acq. hered.* procedant in ultimis voluntatibus, non autem in contractibus, ex Bald. *in l. cum ita, §. in fideicom. ff. de leg.* 2. allegando in id Natt. *conſ.* 127. *n.* 4. Menoch. *conſ.* 408. *n.* 19. & 20. Valenzuol. *conſ.* 23. *n.* 108. Rot. *dec.* 219. *p.* 4. *diverſ.* 5

Mea ſententia fuit, a pleriſque etiam ex noſtris, fortius vero a contrariis reputata ſingularis (cujus tamen contra-

rium cauſæ evantus docuit) quod omnes labores deſuper habiti eſſent inanas, atque a ſubjecta materia eatranei, utpota intrantes in caſu, quo procedendum aſſat cum ſucceſſorio adicto, ac per viam & ordinem ſucceſſionis, qui termini in hac facti ſpecia non cadabant, ſad potius alii juris accreſcandi, ſan varius non decreſcandi, quibus attantis, pro æquali ſuccaſſione Joannis Mariæ, quamvis remotioris, omnino reſpondendum veniebat, cujus contrarium probabilius dici debuiſſat, quando cum dictis aliis terminis ſuccaſſorii edicti procedendum aſſet.

Ad id autem oſtendendum, & pro veritatis elucidatione cauſæque ſarvitio, non autem ad oſtantationem cognitionis terminorum faudalium (ut aliqui pungandn in reſponſionibus dicebant) cenſui reaſſumare, quo bravius & compendioſa fiari poſſat, ſeudorum ſpecias, ſeu qualitares, ut cognito, in qua ſpecia verſaremur, da facili tollerentur æquivoca, in quæ ea doctrinarum indigeſta confaſcinatione conſtabat incidiſſe illos qui majorem eruditionis ac doctrinæ oſtantationem affectaverant.

6 Omiſſis igitur aliis feudorum ganeribus ſeu diviſionibus, quatenus ad rem pertinet, duo dicebam eſſa feudorum ganera, unum quod dicitur Juris Francorum, alterum vero quod dicitur Juris Longobardorum: primi generis ſunt illa, quæ tam in ſubſtantia, quam in eaercitio & fruitione, ſive anneaam habeant dignitatam, ſive non, ſunt individua, non niſi in uno capite reſidantia, jureque Primogenituræ adinſtar Ragni, val Principatus deferenda, qualia poſt Conſtitutionem incipian. *Conſtitutionem divæ memoriæ*, ſunt omnia fauda vera, quæ ibi quaternata dicuntor in Ra- 7 gno Neapolitano, excaptis aliquibus modicæ conſiderationis io Aprutio, & in Provincia Principetus citra in quadam parte, quæ dicitur Cilentum, juxta caſum relatum per Donadaum da renunciatione *tom. 2. cap. 26. n.* 102. *cum ſeqq.* ut da dicta diſtinctiona faudorum juris Francorum, & juris Longobardorum late poſt alios Minadous *conſ.* 1. Galeot. *d. lib. 2. controv.* 1. *cum ſeq.* Marcian. jun. *diſp.* 2. Urſin. *de feud. p.* 1. *q.* 1. *art.* 1.

Alterius vero generis fauda ſunt dividua, pluribus perſonis eodem tempora convanientia, ut frequentius ſunt feuda Lombardiæ, ac etiam Etruriæ, aliarumque Italiæ partium verſus montes, & cujus generis, ciscumſcripta circumſtantia dignitatis, eraot abſque dubio feuda, de quibus agabatur.

In hoc autem ſecundo ganere, ſubdiſtinctio eſt, quod aut 8 ſunt feuda ſimplicia & regularia, nullam habantia dignitatam annexam, & ſunt dividua, itaut omnes ſucceſſores ſanguinis feudatarii, ad illa æqualiter veniant, nulla data diſcretione ætatis, & Primoganituræ, ut in dictis Lombardiæ, aliiſque partibus prope Montes, da facto in dies practicari videmus, & qualia atiam antiquitus fuiſſe in utriuſqua Siciliæ Regnis advertunt Minadous *d. conſ.* 1. Galaot. *d. controv.* 1. & 2. Marcian. *d. diſp.* 2. & *cæteri, ac habetur etiam in Panormit. hoc eod. tit.* & *in deciſ. deſuper edita, quæ habetur in calce.*

Aut agitur de feudis titulum, ſeu dignitatem annaxam 9 habentibus, & tunc quoad ſubſtantiam ſunt abſque dubio da jure individua, ſad ax conſuetudine Lombardiæ, ac aliarum Italiæ partium, ſunt dividua quoad ſolam fruitionam ſeu commoditatam, ac atiam nuncupationem, ut communis iſtarum regionum praxis docet, ac generalitat firmant de iſta conſuetudine loquentas Jo. Andr. in addit. ad Specul. *rubr. de feud. verſ. non omittam*, Iſarnia, Bald. Belviſ. Alvarot. & cæteri communiter *in l. Imperialem*, §. *præterea Ducatus, de probib. feud. alien. per Frider.* Minad. *dict. conſ.* 1. Bellon. jun. *de jur. accreſc. cap.* 6. *quæſt.* 37. Et in individuo iſtorum feudorum, de quibus erat controverſia, firmant Alex. *conſ.* 6. *lib.* 5. Soccin. *conſ.* 68. *num.* 29. & 49. & *conſ.* 272. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 298. *num.* 1. & *ſeqq.* Giuvagnon. *conſ.* 27. *n.* 15. *lib.* 1. & conſtabat atiam ea quadam antiqua ſententia in judicatum tranſacta inter Contendentium majores lata de anno 1468.

Quibus ita præcognitis, quando agitur de feudis primi generis, in quibus ob omnimodum individuum, tam in ſubſtantia, quam in exercitio, & fruitione, dari non poſſunt termini juris accreſcendi, vel non decreſcendi ad favorem portionum, tunc intrant termini ſucceſſionis, cum agatur de aſſequendo per novum non poſſeſſorem, totum id, 10 quod a defuncto poſſidebatur, & tunc adinſtar ſucceſſionis Primogeniorum, intrat alias nodoſa quæſtio, moderno tamen tempore magis elucidata, circa concurſum lineæ, ſexus, gradus, & ætatis, *de qua ſæpius ſub tit. de fideicom. præſertim in alia Mutin. Majoratus Corrigiarii*, & poſt Urſinum, & alios, Marcian. *diſp.* 1. & *ſequens. ac etiam habetur hoc eod. tit. in Panormitana Principatus Buteræ*, & *in aliis.*

Eatranei vero ſunt iſti termini a caſu controverſiæ, proindeque inani labore torqueri, atque da claro æquivoco convinci dicebam Scribentes hinc inda, allagando in id Giurbam, Urſinum, Amatum, Marcianum, & Galeotam ubi ſupra, & alios apud eos collactos in materia ſucceſſionis vel repræſantationis, aut ſubingreſſionis, quoniam totum eatra cauſæ opportunitatem, & io caſu diverſo, atque exinde advartabam reſultare, quod apud utriuſque Siciliæ verſatiſſimos feudiſtas, non da facili caſus præſantis controverſiæ tractatus raperiatur, cum omnia illa feuda, vel per dictam Conſtitutionem incipian. *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, utrique Regno communem, val ex conſuetudine, effecta ſint omnino individua, & juris Francorum, quamvis antiquitus, etiam titulata aſſant dividua, & ad normam Longobardorum, cum illa, quæ adhuc dictam antiquam naturam, ut ſupra, retinent, ſint rara, & modicæ conſiderationis.

Quando vero agitur da faudis ſecundi generis Juris Lon- 11 gobardorum, regulariter, & da ſui natura ut ſupra dividuis, & tunc ceſſante Feudatario ſine prole, duplex quæſtio exoriri ſolet, una intar agnatus legitimos ſucceſſores, & Dominum directum, ſive ad effectum devolutionis in parte defecta, ſive ad effactum oacaſſitatis petendi novam inveſtituram, ad quem præſartim effectum diſtingui ſolet intar faudum novum, & antiquum, ac atiam inſpici, an agnati veniant jure ſuccaſſorio, vel per jus accreſcendi? de quibus bene cæteris allagatis agit Bellon. jun. *d. tract. de jur. accreſc. cap.* 6. *q.* 37. ſed de iſta paritar ſuperfluum arat agere utpota eatra caſum.

Altera vero inter ipſos agnatos contandentes de ſuccaſſiona, a qua unus alterum aacludata prætandat, & tunc pariter duo caſus ſubdiſtinguendi ſunt, unus aſt, ubi faudum, cujus ſucceſſio apetta eſt, poſſidebatur rotum per defunctum, itaut illud per nullum contandantium in aliqua quota poſſideretur, ſad omnes veniant agendo ad rem novam, ſive ubi agitur de feudo vare dividuo, tam quoad exarcitium, & commoditatam, quam atiam quoad ſubſtantiam, itaut portio dafacta omnino ſeparata eſſet, & conſidarebilis tanquam ſtans da per ſe; alter vero, ubi agitur de faudo dignitatis individuo quoad ſubſtantiam, quamvis dividuo quoad exarcitium, & quod poſſideatur per plures lineas, ſeu colonallos ab aodem ſtipite provenientas, quarum una defecta, agatur inter ſuperſtitas alias portiones poſſidentes, ad dictam portionam dafactam concurrentes.

Primo caſu, vere & proprie, intrant termini ſucceſſionis, circa quam receptum aſt, jus faudala nil daſuper ſta- 12 tuiſſe, ideoqua materiam regulaudam eſſa cum tarminis juris communia, tam in ordine ad rapræſentationem, quam ſubingreſſionam, ac alia, quæ præſartim habentur in mataria fideicommiſſaria, cum qua hujuſmodi ſucceſſio ragulanda eſt, ut poſt antiquiores advertunt Roſenthal. *de feud. cap.* 7. *concl.* 57. Galenr. *d. controv.* 1. *cum ſeq.* Urſin. *de feud. p.* 2. *q.* 4. & 6. Giurb. *d.* §. 2. *gl.* 1. & 3. *cum ſeqq.* Marcian. *d. diſp.* 1. *cum ſeq.* & qualis ordo ſuccedendi ſublatus non videtur, per tex. *in cap.* 1. *de natura ſucceſſionis feudi*, ut ex Iſarnia, & aliis varius probant Mant. *de tacit. lib.* 23. *tit.* 28. *n.* 41. Giovagn. *conſ.* 24. *n.* 34. & *ſeqq. lib.* 2. & cætari, de quibus ſupra.

Nilobſtantibus ſupra motivatis ea Bald. *in l. cum ita*, §. *in fideicom. ff. de legat.* 2. Natt. *conſ.* 127. & aliis allegatis ſu- 13 per repræſentatione non danda, niſi per ultimam voluntatem, quoniam id procedit in contractu emphyteutico, in quo non datur repræſentatio, ex plene deduct. per Capyc. Latr. *deciſ.* 126. & *ſæpe in ſua materia ſub tit. de emphyt.* & in quibus terminis loquitur *d. deciſ.* 219. *par.* 4. *diverſ.* ſed in feudis veritas eſt in contrarium, Urſin. *de ſucceſſ. feud. p.* 1. *q.* 5. *art.* 1. *n.* 11. & 12. Rot. *dec.* 516. *n.* 2. *p.* 4. *rec. tom.* 3. cum aliis ſupra; unde in hoc æquivocarunt Natta, Menoch. & cætari.

Atque iſtis terminis retantis, qui revera neque arant noſtri, non potuiſſet Jo. Maria remotior prætendere æqualem concurſum cum Fortunato proximiora jura repræſentationis, quoniam agabatur ultra fratruum filios, dum juxta magis communem, & receptam, proximitas metienda eſt ex perſona moriantis.

Dicebam tamen Scribens ad cauſam, adhuc venire poſſe jure ſubingreſſionis in locum Fulvii ejus patris, jure vulga- 14 ris anomalæ, juxta firmata per Rot. *deciſ.* 96. poſt Merlin.

de

de legitim. & *dec.*198. *p.*4. *rec.tom.*2. Peregr. *conſ.*20. *lib.*2. & *conſ.*58. *lib.*4. *cum aliis in alia Mutinen. fideicomm. de Rangonis inter eaſdem partes, ſub tit. de fideicommiſſis*, quaſi quod ſufficiat eſſe proximior in propria linea, ut ita omnium linearum æque vocatarum ſucceſſio detur; verum de motivi relevantia dubitabam, dum juxta præinſertam arborem non agebatur de pluribus lineis ab initio conſtitutis, juxta dictam aliam controverſiam fideicommiſſariam, quo caſu dicta concluſio intrat, ſed de unica, juxta diſcurſa *in Reatine fideicommiſſi de Vecchiarellis*, *in Ravennaten. fideicommiſſi de Raſponis*, & *in aliis ſub tit. de fideicommiſſis*; parum vero tenebat deſuper immorari, dum neque eramus in caſu.

15 In ſecundo autem caſu ſupra diſtincto (qualis erat proprius, & præciſus noſtræ quæſtionis) quod ſcilicet ageretur de feudo antiquo, & dignitatis, quoad ſubſtantiam individuo, per plures ejuſdem lineæ Colonellos in exercitio, ſeu fruitione, juxta dictam Lombardiæ conſuetudinem, pro communi poſſeſſo per quotas, ſeu portiones, quarum una defecerat; & in iſto abſolute dicebam omnia præmiſſa extranea eſſe, ac potius vera & proprie intrare illos terminos juris accreſcendi, ſeu verius non decreſcendi, quos habemus in jurepatronatus, vel jure conferendi, aliiſque ſimilibus juribus habitu individuis, & quæ reſideat
16 penes omnes inſolidum, diviſo ſolum exercitio, ex deductis per Bellon. *d. tract. c.*6. *q.*48. *ac eadem q.*37. & *frequenter in ſua materia ſub tit. de jurepatronat.* & *bene ad rem in Imolen. Decanatus* cor. Varoſpio *deciſ.*47. poſt Tondut. *de penſion. alias deciſ.*254. *p.*1. *rec.*

Si ergo feudum tanquam individuum reſidet penes omnes poſſeſſores inſolidum, diviſo ſolum exercitio, ſeu commodo, ſequitur, quod uno ex eis deficiente, ſuperſtites defectam portionem non habebunt jure ſucceſſionis, ac novæ acquiſitionis, ſed per jus non decreſcendi, per quod uno remoto, exercitium, ſeu commodum, alias in plures diviſum, ita pinguius remanet penes pauciores, adinſtar fructuum, ſeu diſtributionum maſſæ alicujus Collegii, dividendæ inter decem Canonicos, quia ſi duo, vel tres Canonicatus vacant, cæteri obtinent per iſtorum remotionem pinguiores partes; ſive adinſtar trium accumbentium in unica menſa habente cibos inalterabiles omnibus communes, quia ſi unus deficit, illi cibi, qui ſerviebant tribus, deſerviunt duobus cum lautiori uſu; dando etiam exemplum tutelæ, vel juriſdictionis pluribus demandatæ, quia uno ceſſante, totum jus remanet, non jure novæ delegationis, immo neque jure veteris accretionis, ſed per remotionem unius penes ſuperſtites, & hic videbatur caſus præciſus.

Cum enim utraque linea, ſeu uterque Colonellus pariformiter ſuas commodi portiones poſſideret cum dictu (?) ideo, idcirco accretio pernecesse æqualiter facienda erat aliis portionibus, non autem perſonis, cum jus accreſcendi detur inter portiones, non autem inter perſonas, atque portio portioni accedit, non perſonæ, neque e converſo dabatur legalis ratio, vel auctoritas, quæ probaret, cur ex tribus æqualibus portionibus rei individuæ, & pro communi poſſeſſæ, portio deficiens, uni & non alteri portioni accreſcere deberet.

Mirabantur aliqui de partibus in contrarium Scribentes, quod Ego ad cauſam applicarem terminos prorſus extra-
17 neos juriſpatronatus, vel juris conferendi, ac diſtributionum, cum ſimilibus; ſed inſipida videbatur admiratio, tum quia magis proximi termini non videntur ad rem deducibiles, tum etiam quia feudiſtæ quoque eiſdem terminis utuntur ad explicandam materiam feudalem, ubi agitur de feudo individuo, cujus exercitium, ſeu commodum pluribus convenire valeat, ut liquet ex eod. Bellon. *jun. d. q.*37. *t.*6. *n.*68. & *ſeq. præſertim n.*76. & Roſenthal. *cap.*6. *concl.*76. *n.*4. atque doctus feudiſta Ruvit. *pragm.* 1. *de titulorum abuſu*, *n.* 80. & *ſeq.* in ea quæſtione, an plurium feudorum conceſſio per unicam inveſtituram importet feudorum unionem, utitur terminis beneficialibus, & Salgad. *in Labyr. cred.* agendo de majoratibus, & primogeniis Hiſpaniæ, paſſim utitur terminis beneficiorum, quibus frequenter utimur in materia Officiorum, & locorum Montium, *ut in ſua materia ſub tit. de regalibus*; & e converſo in materia penſionis Eccleſiaſticæ, recte licet uti terminis feudalibus, *ut in ſua materia ſub tit. de penſionibus*, *præſertim in Albanen.* & *in Melphiten.* quinimmo in hoc modo arguendi, ſeu inferendi a ſimilibus (ut dicere ſolebat inſignis J.C. & in Advocatione Magiſter meus Andoſilla) vere, & proprie conſiſtunt legalis eruditio, & ingenium, quam in faſtidioſa indigeſta conſarcinatione allegationum, quæ potius improbum tranſcriptoris laborem continere videntur, cum frequenter ex centum auctoritatibus, vix decem, vel quinq; bene inſpectis diverſis caſuum circumſtantiis, faciant ad rem, & quandoque nullæ.

S U M M A R I U M.

1 *De aliis auctoritatibus, quæ habentur in iſta controverſia.*
2 *De diviſione feudorum, eorumque ſpecie.*
3 *De materia individuitatis feudi, ejuſque effectibus.*
4 *De præminentiis inter plures ejuſdem feudi poſſeſſores.*
5 *Eluditur diviſio turnaria.*
6 *Turnarius dicitur habere totum jus.*
7 *Feudum eſt homo mutus, & ſurdus, qui operatur per Organum feudatarii.*

ANNOT. AD DISC. VIII.

Ulteriorem diſputationem iſta quæſtio non habuit, 1
atque deciſio in diſcurſu enunciata, favore remotioris, qui admiſſus fuit ad concurſum æqualem cum proximiori ratione habitualis individuitatis, ſuum effectum ſortita eſt.

Ea vero quæ in iſta diſputatione fuerunt hinc inde deducta, habentur regiſtrata inter *Conſultationes Manſii poſtmodum editas, conſult.*84. *cum pluribus ſeqq. lib.*1. ex quibus illis, qui recte callent materiam feudalem, patebit quam nimis per Scribentes hincinde devagatum fuerit in ſuperfluitatibus, pro conſueto moderno damnabili uſu, cum cauſa ad duos punctos nimis breves reſtringeretur, illum ſcilicet individuitatis feudi, & alterum concurſus linearum; reliqua vero continent paleam, & ſuperfluitates abſque culpa dicti Scriptoris, qui coactus fuit reſpondere iis, quæ in contrarium deducebantur; opus vero fuit præter ſtylum, ac genium, ſcribendo in iſta cauſa reaſſumere cum aliqua evagatione terminos, ſeu diverſas ſpecies feudorum dividuorum, & individuorum, ſeu juris Francorum, & Longo- 2
bardorum, & ſuper quo etiam nimium ſe diffundit amicus meus Boſcolus *controverſ. feudali*, *edita occaſione caſus*, *de quo infra*, *diſc.*12. *regiſtrata in hoc eod. tit.* ut ita ſcilicet tollerentur æquivoca, cum quibus aliqui Scribentes procedebant, confundendo unam ſpeciem cum altera.

Et de hac individuitate ejuſque effectibus agitur apud 3
Marin. *in addit. ad Reverter. dec.*536. *ac etiam in annot. ſeq.* Illud advertendo, quod omnino verior videtur opinio, ut hæc individuitas in Regno utriuſque Siciliæ provenerit a conſuetudine potius, quam a Conſtitutione *Conſtit. divæ memoriæ*, ut alia opinio credit, dum in alia Conſtitutione ejuſdem Friderici II. incipiente, *Comitibus*, quæ forte eſt anterior iſta, natura jam ſupponitur introducta.

Poſt ſopitam vero illam controverſiam, alia exorta fuit 4
inter Jo. Mariam juniorem, pro quo ſcripſi, & Bonifacium filium Fortunati, in materia præeminentiæ, ſeu præcedentiæ in modo ſubſcribendi litteras, vel proviſiones, concernentes regimen, & adminiſtrationem hujuſmodi feodorum pro commodiori, magiſque pacifica eorum fruitione, & exercitio juriſdictionis, dum commoda non recipiebant diviſionem, unde propterea remanentibus indiviſis pro meliori adminiſtratione, tollendiſque inconvenientibus, quæ alias ex promiſcuo exercitio oriri poterant in executionem cujuſdem laudi, deventum eſt ad conventionem, ut guberniun, ſive adminiſtratio per quandam ſpeciem turni, alternatis annis, vel temporibus, per unum tantum fieret, ita tamen, ut aliqua graviora negotia non explicarentur, niſi cum conſenſu, & participatione conſortium; hiſque ſic ſtantibus, quando gubernium, & adminiſtratio erat penes Marchionem Jo. Mariam juniorem, prætendebat Marchio Bonifacius, filius Fortunati etiam natu major, quod in illis actibus, in quibus ipſe conſenſum præſtare debebat, ſubſcribere prius deberet pro ea præeminentia, quam ſibi præbebat major ætas; quare deſuper ex parte Jo. Mariæ conſultus, reſpondi contrarium verius videri, quod ſcilicet iſta prærogativa ſubſcribendi prius ſpectaret ad Jo. Mariam, penes quem tunc erant gubernium, & adminiſtratio feudi, & juriſdictionis.

Admittendo ſiquidem prærogativam reſultantem ab ætate, dicebam, illam procedere, quando ageretur de jure coæquali, quod per omnes fratres, vel conſortes, æque principaliter exerceretur, cum tunc dicta prærogativa attendi deberet, ut praxis univerſalis docet in actibus capitularibus, vel collegiativis, qui admittant concurſum omnium de Capitulo, vel de Collegio, & quando ſint actus individui, non explicabiles, niſi per unam perſonam, tunc illi explicari debent per natu majorem, ut in propoſito te-

tentionis clavium, vel ſcripturarum, & ſimilium actuum, habetur per Petr.de Ubald. *de fratr.par.*1.n.22. Michalor. *eod. tract. p.3.cap.*37. Cavalcan. *deciſ.*25. *de contract. p.* 2, *n.*17. Amendol.ad Franch. *deciſ.* 386. ubi etiam *Modernus elaboratus de Luca in addit.* aliqua ad rem adducit; ac etiam conferunt quæ habentur *ſub tit.de præemin. diſc.* 19. *cum ſeqq.* circa functiones capitulares individuas, explicandas a prima dignitate, ſive a Decano, cum ſimilibus.

Secus autem, ubi actus in re communi, ex conventione,
5 vel conſuetudine pro meliori exercitio, ut occurratur diſcordiis, & inconvenientibus, explicatur per unum ex pluribus alternatim, ſeu ordine turnario, qui ordo in jure potius eſt commendabilis, juxta ea, quæ circa hujuſmodi turnariam diviſionem juris conferendi beneficia, vel officia inter Canonicos ejusdem Capituli habentur *deciſ.*14. *par.*12. *recent.*& in aliis pluries, & de eadem turnaria diviſione inter compatronos in exercitio juris præſentandi, habetur *ſub tit.de jurepatronat.diſc.*41. ubi concordantes.

Tunc etenim ille, qui ex hoc turnario jure, vel ordine
6 actum explicat, habetur tanquam ſolus, & dominus, penes quem exercitium illius juris integre fuerit conſolidatum, illo habitualiter reſidente penes omnes, quorum vice, & nomine actus explicari dicitur, & conſequenter pro illo tempore ille dicitur ſolus dominus, & feudatarius, qui perficit, & informat actum, ſubſcriptio autem conſortium in aliquibus negotiis gravioribus, ex conventione adhibenda, pro eorum ſcientia, & conſenſu, ad effectum occurrendi præjudiciis, redolere videtur quandam ſpeciem conſilii, & illius ſubſcriptionis, quam faciat in ſententiis, vel decretis aſſeſſor, vel conſultor, & ſic acceſſorie, vel famulative.

Atque ad idem conſiderabam pluries inſinuatum aſſumptum feudiſtarum, deſumptum ex celebri dicto Gloſſæ feu-
7 dalis Marini de Caramanico, quod feudum dicitur homo mutus, & ſurdus, aliaque membra habens impedita, unde propterea indiget adjutore, qualis eſt feudatarius, per cujus organum explicat illos actus, quos per ſe ipſum explicare non poteſt, tanquam per ejus tutorem, & curatorem, eo modo, quo habemus in amentibus, vel in pupillis; & per conſequens ſtante iſta turnaria diviſione, ille, ad quem pro ſuo tempore pertinet hæc adminiſtratio, dicitur tutor, vel adjutor feudi, ejuſque organum, vel inſtrumentum immediatum, interventus autem aliorum eſt per accidens, & mediatus pro conſervatione præjudiciorum, atque, ut dictum eſt, in figura aſſeſſorum, ſeu conſiliatiorum; incertus eſt autem hujus controverſiæ exitus, debeo tamen credere, quod fuerit juxta præmiſſa; atque ſuper his edidi quoque diſcurſum parviorem in ſua ſede *ſub tit. de præeminent. diſc.*47.

MUTINEN. FEUDI
PRO FELICE, ET SEBASTIANO DE MONTECUCOLIS SECUNDOGENITIS
CUM JO. BAPTISTA FRATRE PRIMOGENITO.

Reſponſum pro veritate extra Curiam.

An & quomodo feudum dividuum, quod dici ſolet juris Longobardorum, poſſit per feudatarium de Principis conſenſu erigi in primogenituram, ac effici feudum individuum in præjudicium agnatorum?

Erecta ſuper feudo dividuo dignitate Ducis, Comitis, vel Marchionis de ſui natura individua, num alteret naturam feudi, ac illud faciat individuum, vel ſolum ipſa dignitas prærogativam habeat primogeniture, feudo remanente in ſua natura antiqua?

Feudum novum permutatum cum feudo antiquo, ſeu in illius locum ſubrogatum, an dicatur novum, vel antiquum, & quid ſi hujus novi valor longe excedat illum antiqui, an in hac parte excedente dicatur feudum novum.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Feudum novum pacti, & providentiæ poteſt per primum acquirentem titulo oneroſo erigi in primogenituram.*
3 *Quod declaratur, quatenus ſit pater habens in poteſtate, & non accedat donatio ab initio invalida.*
4 *Secus, ubi primus acquirens eſt titulo lucrativo, quod etiam declaratur.*
5 *Feudum antiquum hereditarium poteſt erigi in primogenituram, quod etiam declaratur.*
6 *Quid in feudo mixto? diſtinguitur.*
7 *Antiquum pacti, & providentiæ erigi non poteſt in primogenituram per eum, qui non ſit primus acquirens titulo oneroſo.*
8 *Quid accedente Principis aſſenſu?*
9 *Feuda dignitatis an erigi poſſint per Principes feudatarios?*
10 *An feuda dignitatis in Lombardia ſint individua?*
11 *An & quando dicatur conſtare de voluntate Principis erigendo dignitatem in feudo, illud facere individuum, & jure primogenituræ, vel quod potius id procedat in dignitate, non immutata natura feudi?*
12 *Ubi feudum antiquum per erectionem novæ dignitatis immutat naturam, dicendum venit in hac nova ſpecie tanquam feudum novum.*
13 *Titulus, ſeu dignitas, an & quando ſit realis, vel potius perſonalis?*
14 *Nova qualitas addita feudo antiquo, an faciat illud novum in omnibus, vel potius in parte qualificata?*
15 *Feudum loco alterius antiqui ſubrogatum, an & quomodo ejus naturam aſſumat?*
16 *Additamenta, vel melioramenta facta feudo antiquo, etiamſi ſint inſeparabilia, itaut efficiantur feudalia, attamen illorum pretium dicitur eſſe in hæreditate allodiali meliorantis.*
17 *Impenſum a patre pro emendo titulo, vel dignitate, an a primogenito veniat communicandum filiis ſecundogenitis, itaut dicatur eſſe in hæreditate allodiali?*

D I S C. IX.

Poſſidens Comes Franciſcus de Montecucolis Comitatum Semeſii, hujus domus feudum antiquum pacti, & 1
providentiæ, cum titulo Comitatus, de anno 1626. obtinuit a Duce Mutinæ ejus Principe erectionem hujus Comitatus in Marchionatum pro ſe, ejuſque filiis, & deſcendentibus maſculis in infinitum, cum ordine tamen primogenituræ, & pro ſolis primogenitis, & de anno 1630. permutavit dictum feudum Semeſii cum majori, & magis pretioſo feudo Guigliæ tunc vacante, ad Cameram Ducalem devoluto, refuſis ſcut.44.m. cum declaratione, ut iſtud loco illius ſubrogatum cenſeri debeat; unde mortuo dicto Franciſco, ſuperſtitibus Marchione Joanne Baptiſta primogenito, ac Felice, & Sebaſtiano ſecundogenitis, pluribuſque controverſiis inter ipſos exortis, ſuper duobus præſertim ad illorum inſtantiam pro veritate conſultus fui.

Primo nempe, an eorum Pater potuerit dictum antiquum feudum Semeſii pacti, & providentiæ, in eorum præjudicium erigere in primogenituram, & an voluerit? Et

Secundo, an dictum feudum Guigliæ per eorum Patrem ut ſupra acquiſitum, & loco feudi antiqui Semeſii ſubrogatum, dicendum eſſet antiquum, vel novum, etiam in ea parte, qua iſtius valor illius valorem excedit?

Quoad primum, quicquid dixerint aliqui Conſultores, qui affectioni, vel pecuniæ inſerviendo, veritatem inquirere non curarunt, dicebam reſolutionem pendere ex vera, & recepta diſtinctione, quod aut agitur de feudo novo, aut de antiquo; in novo ſubdiſtinguendum eſt, an quæſitum 2
ſit titulo oneroſo, vel lucrativo? ſi enim eſt titulo oneroſo, quamvis formam pacti, & providentiæ habeat, verius eſt primum diſponentem in ejus filiorum, aliorumque deſcendentium præjudicium poſſe primogenituram conſtituere, quia poſſet (remoto obſtaculo reſultante ex prohibitione Domini) diſponere in totum, cum tunc filii, ac deſcendentes, potius ea providentia, & donatione Patris acquirentis, quam ex munificentia, & liberalitate concedentis acquirere dicantur, unde quoad eos eſt ſpecies peculii profectitii, ſive donationis inter patrem, & filios, quandocumque revocabilis, ut plene firmant Surd. *conſil.* 351. *n.*24. *& ſeqq.* Panzitol. *conſ.*1. Rovit. *pragmat.* 1. *de titulorum abuſu*, *n.* 126. *& ſeqq.* Giurb. *de ſucceſſ. feud.* §.1. *gloſſ.*8. *n.*45. *& ſeq.* Roſenthal. *de feud.cap.*7. *concl.*7. *per tot.* Rota *deciſ.*50. *num.*1. *p.*6. *recent.* & receptam admittit Capyc. Latr. *conſult.*23. *num.* 6. *cum ſeq.* (licet contrariam aliquibus cumulatis dicat in puncto juris veriorem) quod etiam in terminis emphyteuticis, a quibus ſæpe argumentum procedere ſolet, late firmatur per Rotam apud Merlin. *deciſ.* 699. *alias* 741. *part.*4. *recent. tom.*3. *deciſ.* 113. *&* 166. *part.* 11. &

ſeq-

Digitized by Google

frequenter in aliis, cum ſit concluſio quotidiana, de qua etiam *in Parmen. feudi hoc eodem tit.*

3 Quatenus tamen primus acquirens ſit Pater, filius alioſque ab eis deſcendentes habens in poteſtate, itaut intret dicta ratio peculii profectitii, & prohibitæ donationis; ubi enim eſt extraneus, pro aliis puta collateralibus acquirens, vel mater aliique ex latere materno aſcendentes, in quibus dicta ratio prohibitæ donationis ceſſet, ſive etiam ſi inveſtitura taliter concepta ſit, quod filiorum ac deſcendentium vocatio ex parte acquirentis juramento promiſſorio, aut alias ita munita ſit, quod donatio inter Patrem, & Filium reddatur de jure valida, bonaque donata tranſire faciat in peculium adventitium, cum tunc urgente motivo irrevocabilitatis, videatur poſſe dubitari, ex iis, quæ de primo acquirente pro collateralibus habentur apud Roſenth. *de feud. c.6. concl.69. num.29. & ſeqq. & in gloſ. lit. hh.* & de acquiſitione per patrem cum juramento habetur *in Bonon. fideic.* 13. *Junii* 1652. coram Dunozetto, *quod declaratur in dicta Parmen.* quod tamen in præſenti opus non fuit examinare, utpote extra caſum, Curiæ Romanæ ſtylo prohibente de ſuperfluis agere,

4 Aut feudum novum quæſitum eſt titulo lucrativo, & tunc quia filii & deſcendentes, non a Patre ejuſque providentia acquirere dicuntur, ſed a munificentia, & largitate concedentis, receptum eſt, Patrem non poſſe illis præjudicare, ideoque primogenituræ erectionem eſſe prohibitam, firmant generaliter DD, & deciſiones, de quibus ſupra, & in his terminis feudi novi loquuntur Cæphal. *conſ.* 3. & 12. ac alii apud Giurbam *loco citato*, & per Cyriacum *controverſ.*312. *num.*7. ſed iſto etiam caſu remanent difficultates, quoties ejuſdem concedentis aſſenſus intercedit, quatenus ſit talis, quod factam conceſſionem revocare valeat, ac jus tertio quæſitum tollere, Becc. *conſ.*56. *num.*35. Menoch. *conſ.*701. *num.*110.

Sive etiam ubi filii, & deſcendentes non vocantur directe ex providentia concedentis, ſed potius veniunt ex pacto, & providentia Patris acquirentis, & ſtipulantis pro ſe, ejuſque filiis, & deſcendentibus, eorum nominibus non expreſſis, minuſque eorum meritis enunciatis, & fortius ſi eſſent nondum nati, & propriæ dilectionis incapaces, cum tunc a Patre potius quam a concedente habere dicantur, ac intret eadem ratio peculii profectitii, cum pater cenſeatur ſtipulari pro ejus filiis tanquam hæredibus, juxta receptam theoricam gloſ. & Bart. *in l. ſi unus ex argentariis, §. pactus ne peteret, ff. de pact.* de qua ita diſtinguendo Surd. *deciſ.*324. cujus diſtinctio videtur communiter recepta, ut occaſione donationum, quæ fiunt contemplatione matrimonii, plene habetur *in Romana donationis de Jordanis pro creditoribus, & in Urbinaten. pecuniaria pro Vetaraño ſub tit. de donationibus*, & in his terminis Galeot. *lib.*2. *contr.*48. *num.*42. *& ſeq.* quod tamen in præſenti opus non fuit radicitus examinare, cum non eſſemus in caſu.

5 In feudo autem antiquo alia intrat diſtinctio, an ſcilicet agatur de feudo mere hæreditario, an de mixto, vel demum de illo pacti, & providentiæ? in prima ſpecie nulla cadit difficultas, quia ſi poſſeſſor poteſt feudum diſtrahere in quoſcumque extraneos, multo magis inter filios, & deſcendentes, ſeu alios conjunctos primogenituræ ordinem ſtatuere, idque magis expedit domino, & ſubditis, ad excludendam poſſeſſorum pluralitatem, ac feudi ſciſſuram, ut in ſimili habemus de jurepatronatus hæreditario, quod facilius admittitur effici gentilitium, & in his terminis feudi hæreditarii cum hoc fundamento loquuntur Menoch. *conſ.*401. *num.*11. *& plenius conſ.*504. *nu.*5. Cyriac. *controverſ.*312. *num.*10. Cæphal. *d. conſ.*3. *num.*14. qui ita expreſſe ſe declarat *conſ.*617. *num.*164. Roſenth. *d. cap.*7. *concl.*3. *num.*6. *& concl.*26. *in princ.* Frecc. *de ſubfeud. p.*3. *quæſt.*1. *&* 2. Petr. de Greg. *de conceſſ. feud. part.*2. *quæſt.*10. *nu.*45. *& part.*3. *quæſt.*6. *nu.*12. *&* 13. Intrigliol. *de feud. centur.*1. *q.*51. *num.*271. *& ſeqq.* Maſtrill. *deciſ.*56. *num.*25. *lib.*1. *& in deciſ. Senatus Panormitani in d. Cauſa Principatus Buteræ, num.*8. *quæ dec. habetur regiſtrata in Calce.*

Solum difficultas iſto caſu ſubeſſe poſſet, an requiratur aſſenſus domini ſuper erectione primogenituræ, tanquam in adjectione vinculi, & ſervitutis ſuper corpore feudi, quia dici poſſet ſpecies alienationis prohibitæ in *cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Frideric.* quatenus tamen feudum mere hæreditarium ſit tale, quod in hac parte alteratum, in reliquis feudi ſubſtantia non ſit corrupta, ſed ejus naturam retineat, itaut cadat ſub diſpoſitione *d. l. Imperialem, de quo in Mantuana feudi hoc eod. tit.*

In ſecunda vero ſpecie feudi mixti, aut attendenda eſt opinio, in qua reſidet Rota, & Curia Romana, ut hæres ſanguinis non teneatur eſſe hæres rei familiaris feudatarii morientis, ſed ei ſufficiat hæreditaria qualitas primi acquirentis, *ut habetur in Romana ſeu Roſſan. hoc eod. tit.* & tunc dicendum venit idem, quod in feudo antiquo pacti, & providentiæ dicitur, ſecus autem attenta alia opinione in feudis Regni Neapolitani recepta, ut ſucceſſor teneatur etiam eſſe hæres ultimi morientis, tunc enim quia ob hæreditariam qualitatem non poteſt ſucceſſor ſui auctoris factum impugnare, idcirco probabilius videtur hujuſmodi primogenituræ erectionem fieri poſſe, remoto tamen obſtaculo reſultante *ex d. l. Imperialem*, quatenus ſcilicet Domini aſſenſus accedat, & in his terminis, atque cum illa circumſtantia loquuntur Cyriac. *controv.*312. *num.*11. *& per tot.* Menoch. *conſ.*161. *num.*5. Maſtrill. *dec.*56. *num.*26. *& ſeqq. & d. dec. Panorm. num.*9. 6

In tertia demum ſpecie feudi antiqui ſimpliciter pacti, & providentiæ, quicquid aliqui ſenſerint deducti per Roſenthal. *d. c.*7. *concl.*3. *nu.*4. *lit. F*, verior ac recepta eſt ſententia negativa, quia cum feudatarius nullam habeat hujus feudi diſpoſitionem, niſi pro ſolo jura fructuum ad ejus vitam, atque deſcendentes, vel cæteri agnati veniant ex perſona propria, independenterque a moriente jus ſuum metiantur ex providentia concedentis, & pacto acquirentis, non poteſt eis præjudicari, Alex. *conſ.*30. *num.*11. *l.*1. Panciról. *conſ.*1. *num.*12. Menoch. *d. conſ.*401. *nu.*3. *&* 4. *& melius conſ.*504. *num.*30. Roſenth. *d. c.*7. *concl.*3. *num.*4. *& in gloſ. d. lit. F, & concluſ.*26. *in princ.* Giurba *de feud. d. §.*1. *gloſ.*8. *n.*65. *& cæteri paſſim*, inter quos tamen, utriuſque Siciliæ Doctores non de facili cumulari poſſunt, cum hujuſmodi quæſtio non frequenter contingat in illis Regnis, in quibus omnia feuda ſunt individua, & jure Francorum regulata, ſolis primogenitis convenientia. 7

Neque Principis aſſenſum hujuſmodi poteſtatis defectum ſupplere poſſe dicebam; nam quicquid ſit de poteſtate tollendi jus tertii, illa etiam admiſſa, adhuc non poſſe de ejus conſenſu alienari, vel immutari feuda antiqua in agnatorum præjudicium, firmant Cæphal. *d. conſ.*617. *num.*101. *& ſeqq.* Panciról. *d. conſ.*1. late alios cumulans Roſenthal. *d. cap.*7. *concl.*4. *num.*1. *lit. A.* Urſin. *de feud. ſucceſſ. par.*1. *quæſt.*3. *art.*2. *num.*27. ubi agit de puncto, an Princeps poſſit legitimare baſtardum de conſenſu feudatarii ad effectum ſuccedendi in feudo antiquo pacti, & providentiæ in præjudicium agnatorum, de quo etiam de Marin. *reſol.*46. *lib.*2. ubi de habilitatione Clerici vel profeſſi, neque contrarium attentare audet Cyriac. *d. controv.*312. *num.*8. *cum ſeqq.* licet primogenituræ erectionem ibi acriter ſuſtineat ex particularibus illius facti circumſtantiis, de quibus habetur *in d. Mantuana feudi.* 8

Atque in hoc advertendum eſt ad aliquos Doctores, qui contrarium admittere videntur propter Domini aſſenſum, quia iſtum conſiderant, non in ordine ad effectum, de quo agitur, ſed ad tollendum obſtaculum prohibitionis reſultantis *ex cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Frideric.* etiam in feudis novis, vel hæreditariis propter vinculum, & ſervitutem ex primogenituræ erectione in feudi corpore reſultantem, & hunc effectum operatur Domini aſſenſus, non vero alium, niſi Dominus ſit Princeps Supremus, qui poteſtatem habeat tollendi jus tertii, ac expreſſe ſe declararet velle illi derogare, quo caſu periculoſum eſt ſub eodem, & in ejus ditione de poteſtate dubitare, & quam inſpectionem in præſenti aſſumere non fuit opus, dum de hujuſmodi voluntate ex aſſenſus tenore non conſtabat.

Et licet in caſu, quo ſcripſerunt Cyriac *d. controv.*312. Peragr. *conſ.*160. *vol.*5. & (ejus pace ſatis leviter) Bardellon. *conſ.*105. ageretur de feudo antiquo pacti, & providentiæ, advertendum tamen, id in eo caſu procedere ex particulari conſuetudine feudorum Mantuæ, & Montisferrati, per quam ob illorum frequentiam, ratione commercii receptum eſt, ut de ſolo conſenſu Domini alienari valeant, *ut habetur in d. Mantuana feudi*, & hoc eſt potiſſimum fundamentum Cyriaci *d. contr.*312. *num.*22. ideo iſtæ auctoritates tanquam in particulari facti circumſtantia fundatæ non poſſunt ad generalem concluſionem trahi.

Aliquod obſtaculum in præſenti facere videbatur erectio dignitatis in titulum, nempe Marchionatus, cum feuda dignitatum ſint de ſui natura individua, jureque primogenituræ in uno capite reſidere debeant, *ut in alia Mutinen. de Rangonis, hoc eod. tit.* Verum omiſſa inſpectione, num feudum, de quo agitur, vere dici poſſit dignitatis, vel potius abuſive, & per ſolam nuncupationem, ut dubitari poſſe videatur, quia conceſſio dignitatis, & feudi non eſt per Impera- 9

pera-

peratorem, ſed per Ducem, qui proprie eſt feudatarius dignitatis, qui ſibi æqualem conſtituere non poteſt, ſed potius concedit hæc ſubfeuda tanquam excadentias, ſibi conſtituendo militar, & Domicellos, unde propterea dici poſſet non bene ad hoc deduci Soccin. Menoch. & alios loquentes de feudis Mirandulæ, & ſimilibus, quæ habentur in capite, ac directe ab Imperatore, idcirco prætermiſſa hac inſpectione uti parum grata, & quam in ejuſdem Principis Senatu, ſeu Conſilio vanum eſſet ſuſtinere, potiſſime ſtante contraria obſervantia, unde propterea *in d. alia Mutinen. de Rangonis* præſuppoſui feudum dignitatis, atque deſuper integrum locum veritati relinquendo.

Dicebam objectum non intrare, quia licet ipſa dignitas ſit individua, non per hoc tamen alteratur in reliquis natura feudi, dum deficit poteſtas, ut ſupra, & neque conſtat explicite de voluntate, atque in omnem caſum individuitas alias de jure communi in hujuſmodi feudis dignitatum cadens, ceſſat in Lombardia ex conſuetudine, ut latius deductum eſt *in d. alia Mutinen.* ubi licet firmatum ſit iſtam conſuetudinem procedere quoad exercitium, & fruitionem, non autem quoad ſubſtantiam feudi, attamen id non adverſatur terminis, de quibus agitur, quia ceſſantibus exercitio,
10 & fruitione, individuitas ſubſtantiæ feudi remanet in effectu quoddam ens rationis, conſiderabile ſolum ad effectum *in d. alia Mutinen.* deductum, non autem ad iſtum, in quo diſputatio non erat niſi de fruitione, & exercitio.

Poſito defectu poteſtatis, reſultat etiam illa voluntatis, ex regula, quod hæc ab ea regulari ſolet, Bero. *conſ.76. num.30. vol.1.* Surd. *conſ.127.n.57.* Buratt. *deciſ.24.n.12.* Rot. *deciſ. 182.n.9.p.7.rec.* præſertim quia nullibi conſtat Ducem con-
11 cedentem, vel Marchionem acquirentem, diverſam voluntatem habuiſſe, ſed totum ex parte primogeniti deducebatur per præſumptiones, & conjecturas, ad quas eludendas facilius aliæ præſumptiones, & conjecturæ admittuntur, quam ſi verba expreſſa obſtarent, dictæque legali præſumptioni plures aliæ accedebant, prima nempe quod non conſtabat, Principem concedentem fuiſſe informatum de natura hujus feudi, ac de præjudicio, quod ex hujuſmodi erectione reſultabat, nedum aliis filiis, & deſcendentibus recipiantis, ſed omnibus agnatis a primo acquirente derivantibus, animus enim non trahitur ad ignorata, atque certa juris propoſitio eſt, in dubio Principem non cenſeri velle præjudicare tertio, ac alteri jus quæſitum tollere.

Secunda clarior, quia in defectum lineæ Franciſci, non dicitur feudum devolvi debere, prout ſequeretur, ſi illud naturam novæ dignitatis aſſumeret, ſed ſolum dicitur, quod dicta linea extincta, extinguatur dignitas, igitur de neceſſitate dicendum eſt vere, & realiter dictam erectionem primogenituræ ordinatam fuiſſe ad ſimplicem majorem honorificentiam feudi, ejus tamen natura non immutata, juxta caſum, de quo infra, *in utraque Ariminen Caſtrorum, hoc eod. tit.* Quod evidentius comprobare obſervabam ex ſubſequuta permutatione hujus feudi Semeſii cum feudo Guiliæ, dum in ea ſupponitur, ut extincta lineæ Marchionis, illud tanquam ſubrogatum loco hujus antiqui feudi, tranſire deberet in omnes de familia, ad formam antiquarum inveſtiturarum, excepto tamen in titulo Marchionatus, ergo ad oculum conſtare dicebam per hujuſmodi erectionem nullatenus immutatam, vel alteratam eſſe naturam, ſive ſubſtantiam feudi.

12 Ubi enim per erectionem novæ dignitatis, feudum juxta ejus naturam regolandum eſſet, ſequeretur, quod omnino novum eſſet cenſendum, perinde ac ſi feudatarius in manu Domini refutaſſet, & ab iſto per viam novæ conceſſionis denuo recepiſſet ſub nova, & diverſa natura, ut bene in his terminis ponderat Surd. *d. conſ.351. num.19. cum ſeqq.* Cacher. *deciſ.23. num.24.* quod certe in caſu noſtro, neque Dux concedens, neque Marchio acquirens dignitatem cogitarunt.

13 Quæ autem in contrarium dicebantur, quod erectio importet verum Marchionatum, qualis non eſſet, ſi totum feudum non percuteret, videbantur levia argumenta, dum pro retentione antiquæ naturæ tot evidentes demonſtrationes concurrebant, neque implicet dari titulum perſonalem, vel ad certas perſonas reſtrictum ſuper feudo ulterius duraturo, dupliciter enim tituli, ſeu dignitates conceduntur ſuper feudis, nempe principaliter rei, & in conſequentiam perſonæ, & e contra principaliter perſonæ, & in conſequentiam rei, a Pont. *in lectur. feudal. lection.6.n.46. & 47.* Rovit. *ſuper pragm. prima de tit. abuſu, n.73. & 74. addent. ad eum in rubr. d. tit. n.3. & 4.* & habetur in utraque *Ariminen. Caſtrorum, hoc eod. tit.* ubi de dignitate reſtricta ad certam lineam, qua defecta, ipſa dignitas expirat; ſed non per hoc devolvuntur, aut mutant naturam Caſtra ſuper quibus ipſa dignitas erecta eſt.

Et licet forma hujus erectionis, attento cortice verborum, videretur potius realis quam perſonalis, attenta tamen ſubſtantia voluntatis partium, potius perſonalis cenſenda erat, reſtricta nempe ad ſolas perſonas de linea Franciſci, ideoque nulla videbatur adeſſe implicantia, ut nova dignitas competat ſolum jure primogenituræ, feudum vero quamvis dignitate decoratum, præſertim quoad juriſdictionis exercitium, & utilitatem, juxta Lombardiæ conſuetudinem, ſuam antiquam, & dividuam naturam retineret; ad quod confert concluſio, de qua Cacher. *deciſ.52. alias 53.num.17.* & Franch. *deciſ.7.num.4.* quod no- 14
va qualitas addita feudo antiquo, non facit illud novum, neque alterat ejus qualitatem in omnibus, ſed tantum in ipſa qualitate addita, de qua concluſione latius *in Mantuana feudi hoc eod. tit.*

Quo vero ad ſecundum punctum, non dubitabatur, feudum novum Guiliæ ad limites antiqui feudi Semeſii, tanquam cum eo permutatum, ejuſque loco ſubrogatum, dici 15
antiquum, ut ultra generale axioma, quod ſubrogatum ſapit in omnibus naturam ejus, in cujus locum ſubrogatur, in puncto unius feudi loco alterius ſubrogati, Afflict. *in c. 1. de gradibus ſucceſſ. in feud. n.22.* Schrader. *de feud. to.1.p.2. cap.3. num.55.* a Ponte *de poteſt. Proreg. tit.1. de proviſ. fieri ſolitis, §.2.n.10. fol.12.* unde ſola difficultas erat in exceſſu, qui de propria feudatarii pecunia refuſus fuit, & pro hac etiam parte dicebam non videri eſſe poſſe feudum novum, quia unum & idem corpus, ſeu ſubſtantia feudi non videtur, quod poſſit eodem tempore habere diverſam naturam, licet hoc bene dari poſſit circa qualitates extrinſecas de novo additas, ut ſupra; eſt bene verum, quod iſtud additamentum factum de pecunia Marchionis Franciſci communis Patris contendentium, dicendum venit allodiale, omnibus filiis, tanquam pecunia, ſeu res allodialis, communicandum. Unde effectus erat idem.

Melioramenta enim, & additamenta facta per feudata- 16
rium feudo antiquo, quoties ſunt inſeparabilia, efficiuntur quidem feudalia, & tanquam feudo incorporata aſſumunt illius naturam, itaut in feudis juris Francorum ſpectent ad ſolum primogenitum, ſed pretium melioramentorum, & additamentorum dicitur eſſe in hæreditate allodiali, cui primogenitus tanquam hæres feudalium refundare tenetur tanquam æs alienum dictum pretium communicandum ſecundogenitis, vel etiam aliis hæredibus, ut per a Pont. *conſ.58. num.2. vol.1.* Rovit. *pragm.25. de feudis numer.55.* de Marin. *reſ.133. num.1. & per tot. & plenius reſ.21.n.25. lib.2. ubi cæteri*, quo poſito, effectus eſt idem, *ut ponderatur etiam in dicta Parmen.*

Solum dubitari poſſe dicebam, an primogenitus teneatur 17
cum ſecundogenitis conferre pretium impenſum per Marchionem Patrem in emptione dicti tituli Marchionatus, cum eadem ratio militare videretur, & in hoc ſingulariter negative reſpondet Rovit. *d. pragm.15. de feudis, num.48.* & firmat etiam Mengil. *de imputat. quæſt.33. n.10.* eo quia hujuſmodi dignitates dant plus oneris, quam utilitatis, unde veritatem amando in hac ſolum parte pro primogenito reſpondendum cenſui, ſed reſpectu dicti augmenti videbatur caſus indubitatus. Poſt hæc ſcripta in lucem prodierunt controverſiæ Altogradi junioris digni filii tanti patris, in quarum prima continetur reſponſum editum in hac eadem cauſa ad favorem primogeniti, ſed his non obſtantibus mihi juxta præmiſſa adhuc probabilius reſpondendum eſſe videbatur, atque ita pro certo mihi ſupponitur ab excelſo Mutinæ Conſilio ad favorem ſecundogenitorum judicatum fuiſſe.

S U M M A R I U M.

1 *De puncto, de quo in hoc diſcurſu, & in aliis ſimilibus.*
2 *De auctoribus agentibus de eodem puncto, & caſu.*
3 *Unde proveniat involutio quæſtionum, quæ revera non ſint tales.*
4 *De feudis Regnorum utriuſque Siciliæ, & de eorum peculiari natura, & de pluribus ad eorum materiam.*
5 *De errore adhibendi auctoritates loquentes de his feudis.*
6 *De feudis mere hæreditariis.*
7 *De feudis impropriatis, & alienabilibus per conſuetudinem.*

8 *De*

8 *De concluſione, quod in feudis antiquis pacti, & providentiæ, vel etiam novis, lucrativis ejuſdem formæ, non poſſit alterari ordo ſuccedendi.*

9 *An id fieri poſſit cum aſſenſu Domini? diſtinguitur.*

10 *De poteſtate Principis tollendi jus tertii, & de voluntate.*

11 *Quando hæc voluntas adeſſe dicatur?*

12 *Quod ſit quæſtio facti, & voluntatis, & quomodo decidatur?*

13 *De concluſione, quod primus acquirens poteſt præjudicare, cum diſtinctione inter patrem, habentem in poteſtate, & alios, plene expenditur.*

14 *Quod donatio, quæ ineſt in acquiſitione feudi, ſit potius cauſa mortis.*

15 *Declarantur deciſiones in Forolivien. Caſtrorum.*

16 *De materia individuitatis, quæ reſultat a dignitate, vel titulo.*

17 *An dignitas de novo adjecta feudo antiquo alteret ejus naturam?*

ANNOT. AD DISC. IX.

1 AGitur in hoc diſcurſu de puncto, de quo etiam agitur *diſc.ſeq. & diſc.12. & 45.hoc tit. & tit.de emphyt.diſc.* 10.18. & 42. & in aliis pluries, an ſcilicet, & quando feudatarius præjudicare poſſit ſucceſſoribus vocatis per legem inveſtituræ, pervertendo ordinem ſucceſſionis, atque erigendo in feudo, alias dividuo, & ad formam juris Longobardorum, naturam individuam, ad formam juris Francorum, cum ordine primogenituræ, ut eſt præſens caſus, ſive e converſo, feudum individuum reducendo ad naturam dividuam, ut omnes ejuſdem generis ſimultanee ſuccedant, *ut diſc.ſeq.* Vel non immutata individuitate, pervertere ordinem primogenituræ, ut ſcilicet excluſo primogenito ſuccedat ſecundo, vel tertio genitus, qualis eſt caſus, de quo *diſc.*12. Aut præjudicando in totum cuicumque ſucceſſori per ipſius feudi alienationem, ſive per gravamen, & ſervitutem, adeout ſucceſſor teneatur habere ratum ejus factum, de qua materia agitur etiam infra, in hoc *Supplemento*, *diſc.*111.*cum plurib.ſeqq.* 120. & 134. & in aliis.

2 In hoc autem, ut patet ex iis, quæ habentur deducta tam in hoc diſcurſu, quam in aliis ſupra allegatis 10.12. & 45. & in dictis *aliis diſcurſibus ſub tit. de emphyt.* latius vero per Scribentes hinc inde cum aſtero prolixiori ſtylo in eiſdem caſibus, nempe in illo præſentis diſcurſus apud Manſium *conſult.*45. *cum pluribus ſeqq.* quarum prima eſt repetita apud Attolin. *reſol.*51. & apud Altograd. jun. *contr.*1. & plena nimiumque elaborate ſuper eam, de quo *diſc.*12. Boſcolus *in controverſia regiſtrata in calce hujus libri*. Iſta materia videtur involuta, & tamen revera illa talis dicenda non eſt.

3 Id autem pro generali conditione, ſeu miſeria hujus facultatis provenit a toties inculcato abuſu conſarcinandi auctoritates, vel majorum noſtrorum traditiones indigeſte, ſive in confuſo, totam vim conſtituendo in earum numero arithmetico, magnaque copia, non diſtinguendo loca, & tempora, aliaſque diverſas circumſtantias, minuſque earundem Scriptorum qualitates, & occaſiones, ob quas ſcripſerint, iſtaque eſt cauſa, ſeu origo omnium æquivocorum, ſeu inconvenientium, quæ ſemper in dies fiunt majora, quotiea peſtis hujus ſtyli a mundo non aboleatur, ſed Profeſſores in hac ineptia, ſeu cæcitate perſeverent, neſcitur ex quo fine, vel ratione, ut etiam advertitur *diſc.*35. *de judic. diſc.*46. *in relatione Curiæ, & in opuſculo ſtyli*.

4 Quare diſtinguendo, ut decet, plures caſus, pro ea, quæ fieri poteſt, æquivocorum elucidatione; Primus caſus eſt, in feudis Regnorum utriuſque Siciliæ, in quibus, ultra generalem prohibitionem reſultantem a legibus feudalibus, & præſertim ab illa *in c.Imperiale, de prohibit.feud.alien. per Frider.* quæ ſaltem de conſuetudine recepta eſt pro lege communi, viget alia prohibitio longe ſtrictior ex illorum Regnorum Conſtitutione particulari, edita ab Imperatore Friderico II. tanquam illorum Regnorum Rege, quæ incipit, *Conſtitutionem Divæ Memoriæ*, atque in iſta ſpecie feudorum, non cadit quæſtio, de qua in præſenti diſcurſu, an ſcilicet feudum dividuum reduci poſſit ad naturam individuam, atque in eo erigi primogenitura, quoniam, ſive juxta unam opinionem id proveniat a prædicta Conſtitutione, ſive juxta alteram veriorem a quadam conſuetudine, *ut in annot. ad diſc. prædictum*, omnia feuda, quæ ibi dicuntur quaternata, & in capite, ex inveſtitura Regis (exceptis quibuſdam obſcuris, & exiguis, exiſtentibus in Cilento, & in Aprutio) ſunt individua ad formam juris Francorum, atque in eis eſt inſitus, & connaturalis ordo primogenituræ, ut habetur, *diſc.*13. neglecta diſtinctione inter feuda nova, & antiqua, ſive inter illa, quæ conceſſa fuerint ex cauſa lucrativa, vel oneroſa, quoniam, quoad ea, quæ concernunt corpus, vel ſubſtantiam feudi, nihil refert, an illud ſit antiquum, vel novum etiam ex cauſa lucrativa, vel ex cauſa oneroſa, quoniam etiam in iſto ſecundo caſu, nulla datur diſpoſitio, vel alteratio ſine aſſenſu, ſolumque moderno tempore in ipſa acquiſitione adjici ſolet facultas gratificandi inter filios, juxta caſum, de quo *diſc.*12. quod eſt per accidens, atque deviat a regulis.

Eſſe autem novum ex cauſa oneroſa, ex qua ſemper illa feuda obtineri ſolent (cum conceſſiones ex cauſa mere gratuita, ſaltem ſine recompenſa ſervitiorum, & meritorum, quæ longe majus pretium habeant, videatur ab aula receſſiſſe) conſiderabile eſt in ordine ad pretium deſuper erogatum, quod dicitur eſſe in hæreditate allodiali, ac propterea per primogenitum ſucceſſorem feudi, communicari debet ſecundogenitis, *ut diſc.*19. *& ſeqq.* & 108. & in aliis frequenter, & quando etiam eſt antiquum, in hoc præſertim Regno Siciliæ citerioris, quod Neapolitanum dicitur, ob admixtam qualitatem hæreditariam etiam ultimi morientis ſucceſſoribus præjudicatur in ipſo corpore feudi cum aſſenſu, & ſine illo, præjudicatur in integro valore, etiam ubi ſucceſſor veniat contra judicium defuncti, eoque invito obtineat ſucceſſionem feudi ex lege inveſtituræ, quod exorbitat ab opinionibus alibi magis communiter receptis in materia feudi mixti, ut frequenter advertitur, *diſc.*21. *& ſeqq. & in aliis*.

Igitur manifeſtus error eſt, ſuper iſta materia adhibere auctoritates Regnicolarum, illaſque commiſcere, ſeu 5 confundere cum illis Longobardorum, vel etiam Germanorum, & aliorum locorum, in quibus feuda diverſam habeant naturam, atque in hoc verſatur adeo frequens, & manifeſtum æquivocum.

Alter caſus eſt in feudis mere hæreditariis, atque in iſtis, 6 quando non urgeat lex particularis, quæ prohibeat alienationem, vel aliam diſpoſitionem, ut (ex. gr. vel a ſimili) ſunt illa feuda impropria, & remota, quæ, ad differentiam feudorum, allodialia dicimus in Statu Eccleſiaſtico, ob prohibitiones reſultantes a Conſtitutionibus Apoſtolicis, Sixti V. & Clementis VIII., aliorumque Pontificum ſucceſſorum, & tunc, ſecluſa illa nullitate allegabili etiam per ipſummet principalem, quæ reſultat ex defectu licentiæ, vel ſolemnitatis, eodem modo, quo in dicto Regno, nulla dignoſcitur differentia inter feudum novum, & antiquum, ſive inter gratuitum, & oneroſum, & per conſequens idem intrat error adhibendi in iſta quæſtione illas auctoritates, quæ hanc ſpeciem percutiant.

Tertius eſt caſus, in quo feuda juxta legem inveſtituræ 7 habeant formam pacti, & providentiæ, ſed non obſtante, quod ſint antiqua, vel nova, ex cauſa lucrativa, adhuc tamen de conſuetudine ſint in commercio cum licentia Domini, quæ requiſita videtur principaliter pro ejuſdem Domini intereſſe, ad effectum obtinendi laudemia, vel alias recognitiones, ut (ex. gr.) ſunt feuda magis impropria, quam propria Epiſcopatus Mantuæ, de quibus ſupra, *diſc.*7. *& infra diſc.*10. & 11. Et ſunt illa Abbatiæ Farfenſis, *de quibus infra*, *diſc.*52. & frequenter *ſub tit. de emphyt. præſertim, diſc.*8. Et pariter intrat idem error adhibendi in feudis aliorum locorum, quæ regulanda ſunt cum legibus feudalibus, ſeu cum regulis, & propoſitionibus feudiſtarum, illas auctoritates, quæ percutiant hanc ſpeciem, dum conſuetudo alteravit naturam feudalem, ſaltem in hac parte, & per conſequens auctoritates, quæ percutiunt hanc ſpeciem, recenſitæ *diſc.ſeq.* ſunt etiam extraneæ.

Quartus demum eſt caſus, in quo ſecluſis circumſtantiis 8 alterativis particularibus, de quibus in tribus caſibus præcedentibus, agatur de feudis veris, & non impropriatis, niſi in aliqua parte accidentali, & tunc recte intrat diſtinctio, *de qua in hoc diſcurſu*, ac etiam *diſc. ſequenti*, & 12. inter feuda pacti, & providentiæ antiqua, & nova, ut ſcilicet, in antiquis facultas deſit alterandi ordinem ſucceſſionis, & præjudicandi ſucceſſoribus venientibus independenter ex perſona propria, idemque in novis ex cauſa mere lucrativa.

Id autem non provenit ex peculiari natura feudorum, ſive ex legibus, & regulis feudalibus, ſed etiam ex regulis juris communis, tam in emphyteuſi, ſeu livello, aut perpetua locatione, quam etiam in fideicommiſſo, & in Jurepatronatu gentilitio, ſeu familiari, ut poſſeſſor non poſſit alterare ordi-

Digitized by Google

ordinem ſuccedendi præſcriptum a Teſtatore, vel a donatore, ſeu a fundatore, dum ſucceſſores veniunt ab ipſo independenter, ſuumque jus metiuntur ab ipſo primo diſponente, vel acquirente, ut etiam in prædictis, *diſc.* 55. *&* 57. *&* 134. *cum plurib. ſeqq.* & habetur etiam *in hoc Supplemento d. diſc.* 112. *cum plur. ſeqq.* ubi de alienabilitate, vel tranſitu ad fœminas, & in aliis.

9 Procedunt hæc cum præſuppoſito, quod alterativa diſpoſitio fiat ſine aſſenſu Domini, cum tunc iſta diſtinctio procedat de plano, difficultas vero cadit, quando eadem alteratio fiat cum licentia, & conſenſu Domini, ut erat in caſu præſenti, ac etiam in aliis, de quibus *diſc. ſeq. &* 12. Et tunc, licet Scribentes in hac eadem cauſa ſuperius recenſiti, cum enunciato collectorio abuſu indefinite magnos faciant allegationum cumulos hinc inde ſuper competentia, & reſpective incompetentia poteſtatis Domini præjudicandi ſucceſſoribus, nihilominus idem dignoſcitur æquivocum, quoniam multi Auctores percutiunt caſum illius Domini, qui ſit inferior, ideoque non habeat jura Supremi Principis, ac poteſtatem derogandi ultimis voluntatibus, & tollendi jus tertii, ut eſt caſus de quo *diſc. ſeq.* quod Dominus ſit Epiſcopus, vel Prælatus inferior, utique non habens hanc poteſtatem, ideoque hujuſmodi auctoritates pariter extraneæ remanent a caſu præſenti, vel ſimili, in quo agatur de Supremo Principe habente hanc poteſtatem.

10 In iſto itaque ultimo caſo, quamvis non deſint plerique eandem negantes poteſtatem, quoties non accedat juſta cauſa publicæ utilitatis, ex pleno inſinuatis pluries allegato *diſc.* 148. 177. *de Regal.* attamen ex iis, quæ habentur eiſdem mox citatis locis, ac etiam *hoc eod. tit. ad materiam Bullæ Baronum*, *diſc.* 73. *cum ſeqq. & ſub tit. de teſtamen. diſc.* 72. ac etiam ſub altero *de fideic. diſc.* 141. *&* 161. *& ſeq.* hodie in foro externo, fabulæ ſpeciem redolet dubitare de hac poteſtate, cum facultas diſponendi de bonis ſuis poſt mortem, atque in eis adjiciendi ordinem ſucceſſionis inalterabilem, proveniat ex benignitate legis poſitivæ, cui derogare poteſt altera lex poſitiva animata, qualis eſt Princeps, & per conſequens quæſtiones reducuntur ad voluntatem, pro cujus regulatione, tam ad effectum non exercendi hanc poteſtatem, quam ad alterum moderandi, vel revocandi id, quod ejus vigore geſtum ſit, intrat inſpectio juſtæ cauſæ, quæ adeſſe dicitur in caſu præſentis controverſiæ, & in altero, de quo *diſc. ſeq.* quod ſcilicet agatur de inducendo ordinem primogenituræ, quia ſic magis expediat ex rationibus, *d. diſc. ſeqq.* & alibi inſinuatis.

11 Dummodo tamen certa ſit voluntas Principis utendi hac poteſtate, adeout ſciens, & volens illa uti voluerit, ſecus autem ubi ejus licentia alium habeat finem, ſeu percutiat effectum, quia nempe agatur de licentia diſpenſativa prohibitionum, quas feudatarius habeat alienandi, vel alterandi abſque tamen hac voluntate tollendi jus tertii, itaque voluntas in præſenti deerat, ideoque juſte contra primogenitum deciſum fuit, atque circa hanc voluntatem ultra deducta *d. diſc.* 148. *de Regal.* conferunt deducta, *diſc.* 43. *de donat.*

12 Hinc patet, quod iſtæ dicuntur quæſtiones potius facti, quam juris, decidendæ pro ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantiis, quodque propterea clarus, ac perpetuus remanet error, procedere cum generalitatibus, atque confundere auctoritates non diſtinguendo loca, & tempora, aliaſque circumſtantias.

13 Ubi vero agatur de primo acquirente ex cauſa oneroſa, quamvis concordare videantur DD. in concluſione, ut ei licitum ſit, ceſſante lege, vel conſuetudine particulari, attentiſque terminis generalibus juris communis, diſponere in præjudicium ſucceſſorum, ex adverſo allegatis, attamen ex originali doctrina Bald. *in Auth. ſi quas ruinas, C. de Sacroſanct. Eccleſ. & in l.* 1. *C. per quas perſ. nob. acquir.* quam ſequuntur alii plene collecti per Ciarlin. *contr.* 158. & ſecuta eſt Rota *in Forolivien. Caſtrorum*, *dec.* 213. *p.* 12. *rec. confirmata* 4. *Maji* 1668. coram Albergato, adhiberi ſolet diſtinctio, an primus acquirens ſit pater, qui acquirat pro filiis, aliiſque deſcendentibus, vel ſit extraneus, aut etiam mater, ſive alter aſcendens per latus maternum, ut ſcilicet primo caſu concluſio procedat, ſecus autem in altero, ex ea differentiæ ratione, quod in primo caſu adſit obſtaculum prohibitionis legalis ſuper donatione inter patrem, & filium, & per conſequens, id quod obtinent filii, ex bonis, & induſtria patris, remaneat in terminis peculii profectitii, quod dicitur eſſe in dominio patris, non autem filiorum, quibus propterea præjudicare poteſt, ſecus autem ubi agitur de aliis acquirentibus, in quibus hæc ratio non intret.

Atque hinc inferunt, idem dicendum eſſe in ipſomet patre, quoties non haberet filios in poteſtate, ſive quod actus eſſet juratus, dum ex veriori, magiſque recepta ſententia juramentum tollit obſtaculum juris civilis, atque validat donationem inter patrem, & filium, ut præſertim ad rem apud Dunoz. *deciſ.* 915.

Verum id continere videtur unam ex conſuetis noſtris legulejis ſimplicitatibus, quoniam iſtud aſſumptum, ut primus acquirens titulo oneroſo præjudicare valeat ſucceſſoribus, pro quibus inveſtituram ex pacto, & providentia propria, non autem ex illa Domini acquiſivit, originalitate provenire videtur potius a legibus, ſeu conſuetudinibus feudalibus, earumque interpretatione, quam a legibus civilibus Romanorum, & per conſequens clarum videtur æquivocum id regulare cum ſubtilitatibus juris civilis, atque referre prohibitioni donationis inter patrem, & filium; quoniam ut advertitur *in hoc tit. diſc.* 2. *& diſc.* 36. de tempore, quo prodierunt iſtæ conſuetudines, non habebatur notitia, nec memoria legum civilium, juxta earum hiſtoriam latius enarratam *in diſc.* 1. *de ſervit.* ad quod forte non advertit Bald. de tempore, quo in lectura id aſſeruit, tanquam Civiliſta, non autem feudiſta, quamvis etenim hic doctiſſimus, & ingenioſiſſimus Juriſconſultus, magnaque Juris lucerna, de quo noſtri dicere ſolent, quod omnia ſciverit, docte ſcripſerit etiam in materia feudali, nihilominus, ut conſtans traditio eſt, id contingit in ætate provecta, poſtquam per Reginam Joannam primam evocatus, & conſultus, ſe agnovit in materia feudali parum verſatum, unde coactus fuit ſe facere quodammodo diſcipulum magni feudiſtæ Andreæ de Iſernia, ac propterea hujus ſtudio ſe dedit, & ſuper eis ſcripſit probabiliter poſt dictas lecturas editas.

Præterea juramentum, quod in hujuſmodi actibus interponi ſolet, percutit obſervantiam conventionis inter Dominum, & Vaſſallum, ſuper fidelitate, & ſervitiis, aliiſque in conventione deductis, non autem ſtipulationem pro filiis, & deſcendentibus, ſive pro tranſverſalibus, quorum favore acquirere voluit, dum illorum reſpectu, actus continet ſimplicem vocationem, cum ordine ſucceſſivo poſt ejus mortem, tanquam per ſpeciem impliciti fideicommiſſi, quod ita in bonis per ipſum quæſitis ordinare, ſeu imprimere voluit, juxta diſtinctionem, de qua infra *diſc.* 75. itaque donatio, quæ favore filiorum, & deſcendentium, vel aliorum, de quibus inveſtitura loquitur, dicitur potius præſumpta, ſeu a lege ſubintellecta.

Et per conſequens utpote collata poſt ejus mortem ſapit potius donationem cauſa mortis, juxta illam implicitam donationem, quæ ineſſe dicitur in acquiſitione officiorum, ſeu locorum Montium ad favorem alicujus, ut apud Dunoz. *deciſ.* 560. & 579. & habetur *diſc.* 24. *de Regal.* 14 ac propterea eſſe debet ad libitum revocabilis, etiam tacite per contrariam diſpoſitionem, ſive donatarius ſit in poteſtate, ſive non;

Cumque hujuſmodi feuda emptitia frequentius magnum habeant pretium, quod pene integrum acquirentis aſſem abſorbere ſolet, & quandoque excedere, utique penitus improbabile eſt, ut acquirens ita implicite voluerit ſe privare bonis ſuis, & libertate de eis diſponendi cum quadam occulta, vel ſubintellecta donatione, quam ipſe nunquam forte in animo habuit, ut etiam in materia emphyteutica advertitur: Multo vero magis ultra alia accedant argumenta illam donandi voluntatem excludentia, ut advertebam *in una Mutinen* pro Comite Cæſare Rangono, de qua agitur *tit. de dote in hoc Supplemento*.

Deciſiones autem ſuperius allegatæ *in Forolivien. Caſtrorum* cor. Albergato, quarum prima eſt impreſſa, *deciſ.* 213. 15 *p.* 12. *rec.* ſunt veræ in caſu ſuo, ſed non bene ex eis deducitur concluſio generalis, cuicumque caſui applicabilis, ibi etenim, ultra difficultates, quæ habebantur, an ille dici poſſet, nec ne primus acquirens titulo oneroſo, nulla aderat ipſius acquirentis expreſſa diſpoſitio in contrarium, ſed quæſtio erat cum fiſco odibili, & pœnali tanquam hærede anomalo, ratione confiſcationis ob delictum, ſive cum Domino directo prætendente devolutionem ex eadem cauſa, *ut advertitur infra diſc.* 131. Ideoque tantum abeſt, quod adeſſet contraria diſpoſitio, quod potius ipſius acquirentis jam defuncti voluntas aſſiſteret ipſis ab inveſtitura vocatis in excluſionem fiſci, ex iis, quæ habentur *ſub tit. de Regal. diſc.* 160. *& ſub tit. de legit. diſc.* 14 & alibi, & ſic poſita etiam implicita donatione cauſa mortis, dum illa revocata non erat, recte operativa remanebat, unde propterea in dies edocemur quam erroneum ſit capere deciſiones, & do-

ctrinas

ctrinas generaliter, & in ſola littera, non reflectendo ad præciſas caſuum circumſtantias, ex quibus jus adeo variatur.

16 Nimium quoque inſiſtebant Scribentes pro primogenito, in motivo individuitatis feudi ratione dignitatis, quam contendentium pater adjici curaverat a proprio Principe, mutuando forte motivum ab iis, quæ jam a me motivata fuerant in alia *Mutinen.* de qua ſupra, *diſc.* 8. unde propterea, ut patet ex eorum laboribus regiſtratis apud Mantium ubi ſupra, magnus fiebat cumulus auctoritatum ad probationem hujus individuitatis.

Verum pariter in hoc puncto dignoſcebatur idem vitioſum æquivocum, conſarcinandi, ſeu confundendi auctoritates inter ſe diverſas, dum illæ Scriptorum utriuſque Regni Siciliæ omnino extraneæ remanent, ob ſupra inſinuatam illorum feudorum naturam generalem, aliæ vero auctoritates Germanorum, & Lombardorum percutiunt diverſam ſpeciem feudorum, illorum ſcilicet regalium, & veræ dignitatis, quorum ſucceſſio regulatur adinſtar Regnorum, & ſupremorum Principatuum, quibus individuitas eſt magis connaturalis ob inconvenientia, quæ reſultare poſſunt, ideoque exinde inferri non poteſt ad ſpeciem hujuſmodi feudorum inferioris ordinis, quæ potius dici poſſunt ſubfeuda, quam feuda, dum ipſe concedens eſt feudatarius Imperatoris, atque dignitas eſt potius abuſiva, ideoque in eis viget conſuetudo, ut ſint dividua in fruitione, & exercitio, conſiderando ſolum quandam fictam, ſeu intellectualem individuitatem habitualem, conſiderabilem ad diverſum effectum æqualis concurſus omnium linearum ad portionem defectam, juxta caſum, de quo *d. diſc.* 8. & ſic ad effectum favorabilem potius quam præjudicialem, & per conſequens repetere, & inculcare oportet eundem errorem confundendi auctoritates, non diſtinguendo earum diverſas circumſtantias.

17 Et ulterius ad excludendam voluntatem Principis præjudicandi tertio, tollendo jus quæſitum, recte intrabant ea, quæ habentur *hoc tit. diſc.* 44. *&* 45. quod ſcilicet adjectio tituli, vel dignitatis, etiam cum expreſſo ordine primogenituræ non tollat jus ſecundogenitorum, quamvis iſtud motivum ſolum, & de per ſe videretur periculoſum.

MANTUANA FEUDI PRO MARCHIONE JULIO CÆSARE GONZAGA,

CUM

MARCHIONISSA FRANCISCA GONZAGA, SEU MARCHIONE OCTAVIO GONZAGA EJUS FILIO.

Caſus deciſus per Rotam pro Marchione Julio Cæſare, deinde ſopitus per concordiam.

Aloyſius primus
|
Joannes Petrus
|
Ludovicus
|
Silvius — Curtius — Claudius
|
Ludovicus — Claudius
|
Ludovicus Poſthumus — Franciſca — Julius Cæſar
|
Octavius.

De eadem materia diſcurſus præcedentis, ſcilicet, an feudum ex pacto, & providentia antiquum poſſit erigi in primogenituram, & an ab ea ſemel erecta poſſit recedi?

Et de qualitate feudorum Epiſcopatus Mantuæ.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Feudum impropriatum, & redactum ad naturam allodialem poteſt erigi in primogenituram.*
3 *Quod declaratur.*
4 *Feuda Mantuæ ſunt alienabilia, & in commercio de conſuetudine.*
5 *Accedente tamen aſſenſu Domini.*
6 *An hic aſſenſus requiratur pro forma, vel pro ſolo intereſſe Domini?*
7 *Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione reſervatum, an ſit neceſſarium, etiam ubi alias non requiritur?*
8 *Nullitas actus geſti a minore, an poſſit allegari a tertio?*
9 *Venia ætatis a quo concedi poſſit.*
10 *Donatio facta pro filiis, & deſcendentibus non poteſt revocari de conſenſu primi donatoris.*
11 *Transactio an obſtet ſucceſſoribus venientibus jure proprio?*
12 *Quæ ſufficiunt ad removendum unam impedimentum, non ſuffragantur ad removendum duo, & ideo conſuetudo Mantuana diſponendi de feudis, non capit aliud vinculum particulare.*
13 *Transactio tunc nocet ſucceſſoribus venientibus jure proprio, quando eſt bona fides ſuper re ſatis dubia.*
14 *Princeps an poſſit derogare fideicommiſſis, & primogenituris, vel alias tollere conventiones?*
15 *Quid ubi agitur de Bonis Eccleſiaſticis?*
16 *Hæres non poteſt impugnare factum ſui auctoris etiam ex jure proprio, quatenus vires hæreditariæ ſuppetant.*
17 *Per diviſionem an cenſeatur renunciatum fideicommiſſo, ſeu alterata inveſtitura, vel erectio primogenituræ?*

DISC. X.

FEudum, quod juxta ſeriem ſupra latius in alia Mantuana feudi, ſeu bonorum, narratam, Aloyſius primus Gonzaga de anno 1233. acquiſivit ab Eccleſia Mantuana, in plures hujus inſignis adeo propagatæ familiæ ramos, ſeu colonellos diviſum, pro quibuſdam portionibus obvenit in Curtium, & Claudium ſeniorem fratres, ac Ludovicum, & Claudium juniorem, ex Silvio fratre natu majore prædefuncto Nepotes in minori ætate conſtitutos, per quos, accedente auctoritate Tutoris, ſeu Curatoris dictorum Ludovici, & Claudii, ac etiam diſpenſatione, ſeu ætatis venia conceſſa per Mantuæ Ducem ſuper dictorum minorum habilitatione ad contrahendum, erecta fuit in his portionibus primogenitura, effectum primo ſortitura in linea maſculina dicti Ludovici, tanquam filii Silvii primogeniti, & deinde in aliis lineis, ſemper tamen in maſculis juxta eundem primogenituræ ordinem, prout effectum ſortita eſt in dicto Ludovico, & ſucceſſive in altero Ludovico ejuſdem filio poſthumo in præinſerta arbore deſcripto, & quamvis de ejuſdem Ducis Mantuæ auctoritate poſt aliquos annos inter dictas partes, ſeu alicujus earum deſcendentes, deventum eſſet ad quandam diviſionem prædictæ primæ conventioni in aliquibus contrariam, attamen ſemper dictæ feudorum portiones per dictos primogenitos poſſeſſæ fuerunt. 1

Secuta vero morte dicti Ludovici junioris, ortaque controverſia ſuper ejus ſucceſſione in dictis bonis feudalibus inter Marchioniſſam Franciſcam morientis germanam ſororem, & Marchionem Julium Cæſarem Claudii junioris filium, in partibus judicatum fuit ad favorem Julii Cæſaris maſculi, tam ex diſpoſitione juris communis feudorum, quam Statuti Mantuani, quorum utrumque defert feudalem ſucceſſionem maſculis in fœminarum excluſionem, devoluta vero cauſa ad Rotam, illa quoad punctum ſucceſſionis in contrariam ivit ſententiam, ſucceſſionem nempe deberi eſſe Franciſcæ ſorori, uti proximiori, excluſo Julio Cæſare patruele, ex rationibus, de quibus *diſc. ſeq.*

Quare per eundem Julium Cæſarem aſſumpta fuit diſputatio ſuper ejus ſucceſſione in vim dictæ primogenituræ, quam non eſſe attendendam prætendebat Marchio Octavius Franciſcæ interim defunctæ filius, ex ejus invaliditate, vel revocatione, dictam invaliditatem ex pluribus deducendo. Primo nempe, quod feudum antiquum de ſui natura dividuum ex pacto, & providentia, non poterat in præjudicium ſucceſſorum ex propria perſona venientium erigi in primogenituram. Secundo, quod cum erectio facta eſſet ſub reſervatione Beneplaciti Apoſtolici, eo non obtento, corruerit. Tertio, quod uti facta per Ludovicum, & Claudium juniorem minores non ſervatis debitis ſolemnitatibus, non ſuſtineratur, non obſtante venia ætatis conceſſa per Ducem, quia hæc non niſi per Imperatorem concedi poteſt. Et quarto, quod in omnem caſum a dicta erectione ex nova conventione cum ejuſdem Ducis auctoritate inita, receſſum fuerit. Quibus omnibus non obſtantibus, Rota ſub die 27. Januarii 1659. cor. Verοſpio reſpondit pro primogenituræ validitate, & obſervantia, & in 2

eadem

Digitized by Google

eadem deciſione, parte itarom audita, parſtitit ſub dia 30. Maji ejuſdem aoni eoram eod. & probabiles reſſactuando etiam ad veritatem viſæ ſunt reſolutiones.

2 Quatenus igitur pertinet ad primum objectom, Ego, & cæteri pro maſculo Scribentes dicebamus, an jam firmatis per Roram in duabus præcedentibus deciſionibus ad favorem ſœminæ, *de quibus in ſequenti*, iſtud non aſſe feudum rectum, & proprium, feudorum jure regulandum, ſed omnino impropriatom, ac ſola feudi nuncupationa reteota, tanquam allodium potius reputandum, idaoqua in eo licite erigi potuiſſe primogenituram, allegando ad hoc auctoritates Roland. *conſ.42. num.16. vol.1. & conſ.1. num.47. lib.3.* Roſenth. *de feud. cap.7. concl.11. num.20.* Cæphal. *conſil.3. num.11. & conſ.608. num.44.* Mandell. *conſ.382. n.64.* Card. Mant. *de conjectur. ult. volunt. lib.7. tit.9. num.4.* Peregr. *de fideic. art.6. num.18.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.631. num.1.* Giurb. *dec.108. num.17. & ſeqq.* Milanen. *dec.8. nu.17. & 18. part.1.* Unde inferebamus non poſſe fœminam contradictoria allegara, atque feudorum legibus vivara, & non vivera, prout ſibi magis expediret, ſed adſtrictam remanere ab inavitabili dilemmata, quod aut volebat eſſa feudom rectum, & proprium, fendorum jure regulandum, aut corrupium, & improprium, jure allodialium cenſendum; ſi primo caſu, ergo non ſubſiſtebant deciſiones amanaiæ ſuper ſucceſſione, quæ maſculo ex claris juribus feudalibus debeiur, *ut in ſequenti*; ſi autem io ſecundo, ergo controvertere non poterat primogenituræ erectionem, & hoc motivum amplexum fuit per Rotam in utraqua deciſiona.

Verum illud ita generalitar, & abſtracta ſumptum, mihi videbatur parum tutum, quoniam impedimentum erectionis in primogenituram, non ſolum provanit ex jore feudorum, ſen feudali qualitata, ſed militat etiam in bo-

3 nis allodialibus, quæ ea concadantis, vel primi acquirentis providentia, quodam jure fideicommiſſi donata fuerunt ab initio omnibus deſcendentibus, ſeo ſanguinis hæredibus, in quorum præjudicium, ſicuti poſſeſſores alienationes facere non poſſunt, ita neque hujuſmodi reſtrictionas, ſeu præelectiones, quæ in ſolis fideicommiſſis conſervatoriis permiſſæ ſont, non aotem in ſuccaſſivis, & reſtitutoriis, juxta diſtinctionem text. com ibi notatis *in l. unum ex familia, ff. de legat.2.* de qua plene, & magiſtraliter Bellon. jun. *conſ.2. ac habetur ſæpius ſub tit. de fideic. præſertim in Romana fideicom. de Boncompagnis, in Romana hæreditatis de Spatis, & in aliis*, ideoqoa parum refert, an bona ſint feudalia, ael allodialia, quia utroque caſu idem militat impedimentum.

Et licet ax peculiari qualitate alienabilitatis reſoltantis ax conſuetudine de qua infra, juſta ſit dicta reſolutio, attamen id non provenit rationa impropriatatis feudi, quia ſive illud ſit propriom, ſive improprium, ſi eſt hæreditarium, vel alienabile, recipera poteſt hujuſmodi primogenituræ qualitatem, de qua cætari deſcendentas, vel ſanguinis hærades conqueri non poſſunt, dum poſſeſſor poterat in totum alienare, & ſic facere illud, quod eſt plus, ut habetur *in proxime præcedenti Mutinen. feud.*

Hinc proptaraa diſtinctio, an ſit feudum proprium, vel improprium, nullius remanet operationis, niſi circa validitatem, ael invaliditatem actus, ob deficientem conſenſum Domini directi, qui neceſſarius aſt in quacumque alienatione, vel diſpoſitione, quæ tangat ſubſtantiam feudi recti, & proprii, ea diſpoſitiona text. *in cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Frideric.* ſad non in alienationa feudi impropriati jure allodii reputandi, quæ ſub dicta prohibitiona non venit, & hæc eſt ratio, cum qua procedunt pleræque ax auctoritatibus allegatis, ſed de hoc aſſenſus defectu quærendum non erat in præſenti, dum jam aderat licentia Epiſcopi, & Domini directi, circa quam ſolum remanabat difficultas qualificationis Beneplaciti Apoſtolici in ea reſervati, de qua infra io tertio objecto.

4 Solidum igitur, ac totum motivom aidebatur illud alienabilitatis hujuſmodi feudorum, ſeu bonorum, raſultantis a particulari conſuetudina feudorum Epiſcopatus Mantuæ, quinimmo totius Mantuanæ, & Montisferrati Ditionis, licet enim inveſtitura contineat formulam pacti, & providentiæ, quia tamen major pars bonorum in hujoſmodi Eccleſiaſticis, vel temporalibus feudis conſiſtere ſolet, idcirco rationa commercii, quod alias quodammodo in ea Regione prohibitum aſſar, conſuatudo induxit hujuſmodi feuda de ſolo conſenſu Domini eſſe liberæ diſpoſitionis, ac per poſſeſſorem alienabilia in præjudicium agnatorom, & ſucceſſorum, quamvis ex propria perſona jure inveſtituræ venientium, ut in ſpecie de hac conſuetudine Mantuana teſtantur Dec. *conſ.586. n.5.* Soccin. Jun. *conſ.72. num.75. lib.1. & conſ.92. n.14. vol.4.* Curt. Jon. *conſ.171. num.1.* Parit. *conſ.13. num.17. lib.1.* Gozzad. *conſ.90. n.13. & ſeqq.* Marta *conſ.192. n.14.* Giovagnon. *conſ.45. num.10. vol.2.* Mandell. *conſ.61.* Burſatt. *conſ.3. num.47. 29. num.2. 40. num.1. 49. num.22. 127. n.60. 171. num.54.* Cyriac. *controverſ.324. n.1.* ac alii communitar, & admiſit Rota in Mantuana bonorum 16. Maji 1654. coram Cerro, *§. qui omiſſis, atque in dictis hujus Cauſæ deciſionibus*, quia eſt conſuetudo vera, & recepta, ex ſatis probabili jam dicto motivo commercii conſervandi, ea quo in aliis etiam locis aadam irrepſit conſuatudo, ut præſertim habemus in emphyteuticis conceſſionibus Abbatiæ Farſen. cujus inveſtituræ formula eſt abſque dubio pacti, & providantiæ, & tamen aa bona ſuot alienabilia in præjudiciom Agnatorum, ut habetur *ſub tit. de emphyt. in Furſen. Bonorum, & in aliis*, in quibus conſimiles conſuetudines, in Lombardia præſertim, & Æmilia recenſantur, & hoc videbatur ſolidum hujus Cauſæ motivum, non aotem præcedens impropriationis feudi, quæ val neceſſaria non aſt, vel non ſufficit.

Cum autem dicta conſuatudo poſtolet Domini conſen- 5
ſum, ut omnes allegati affirmant, & præſtitus per Epiſcopum Dominum directum in hujuſmodi primogenituræ erectiona, qualificatus eſſet a clauſula reſervationis Beneplaciti Apoſtolici nunquam obtenti, idcirco ex hoc defectu non levis reſultabat difficoltas, quam tollere non videbatur reſponſio, quod ſcilicet ſtante feudi impropriatione, neceſſarius non eſſet Domini conſenſus, præſertim ea clauſula *ad habendum* in inveſtitura contenta, & bene extenſa, cum verbis liberam diſponendi facultatam continentibus, cui motivo ſatis inhærent deciſiones.

Hanc namque reſponſionem ſuffragari dicebam ad evitandam nullitatem, quæ ab ipſo Domino, ſive ab alio ob ejus non adhibitum conſenſum allegaretur, atque tunc intrat inſpectio, an ille de jure requiretur, vel ne, ſecus autem ubi agitur ad effectum præjudicii agnatorum habentium intentionem fundatam in lege inveſtituræ, eatenus excludendorum, quatenus obſtet dicta conſuetudo, quæ eſt qualificata, *quatenus nempe accedat Domini conſenſus*, qui proinde licet alias de jure non neceſſarius, videtur ita requiſitus pro forma per conſuetudinem alias non intrantem, potiſſime quia non deſont volentes iſtum conſenſum Domini, etiam attenta dicta conſuetudina, requiri pro furma, ut per Roſenth. *cap.9. concl.58. num.44. & 45.* licet Cyriac. *contr.598. num.15. & ſeq.* dicat ſufficere quod ille ſuperveniat poſt 15. dies.

Sed difficultas ceſſare viſa aſt ex duabus ſolidis reſponſio- 6
nibus, una nempe quod Domini conſenſus non videtur per dictam conſuetudinem deſidaratus pro forma ſubſtantiali, & annullativa, ſed ſolum pro intereſſa ejuſdem Domini, cujus utilitas in hujuſmodi feudis conſiſtere ſolet in laudemiis, & recognitionibus pro alienationum aſſenſibus, vel renovationibus ſolat conſuetis, ut aſt in dicta Abbatia Farſen de qua ſupra, & in aliis præſertim clarius, quia iſta ſpecialis inveſtitura continet clauſulam *ad habendum* clare extenſam com facoltate diſponendi, val alienandi, etiam Epiſcopo contradicente.

Et altere, quia reſervatio Beneplaciti Apoſtolici facta 7
arat cum clauſula *quatenus opus*, ideoque neceſſaria non erat ejus impetratio, ubi jure cautum non ſit omnino requiri, quod procedit etiamſi dicta clauſula non eſſet adjecta, cum de jure ita reſervatum intelligatur, Gabr. *conſ.92. num.7. lib.1.* Seraph. *deciſ.1027. num.7. & 1319. num.2.* Borart. *deciſ. 110. num.23.* Adden. ad Gregor. *deciſ.192. lit. A, in fine, & paſſim in aliis*, quia eſt receptiſſima, & quotidiana propoſitio.

Eatenus enim Beneplaciti neceſſitas, etiam in caſibus, quibus de jure non requireretur, raſultat, quatenus illius reſervatio præciſe a contrahentibus com clauſula, *& non alias*, facta eſſet, cum tunc illud requiri dicatur, non ex juris diſpoſitione, ſed ex partium conventione, tanquam implementum conditionis, ſine qua partes noluerunt aliam contrahere, ut ita diſtinguendo firmatur in hujus Cauſæ deciſionibus, & apud Gregor. *d. deciſ.192.* Orthob. *deciſ. 147. num.7. & 8.* plane in Bononien. primogenituræ 14. Februarii 1656. coram Bichio impreſſ. poſt Bondeo. *deciſ.30. de qua ſub tit. de fideicom. & frequenter in aliis*, incongruum enim eſſet, ut in omnimoda alienationa in extraneos, ſolus Epiſcopi aſſenſus ſufficeret, & ſufficare non deberet in adeo rationabili actu, feudorum naturæ magis congruo, qui fit inter eaſdem perſonas a lega inveſtituræ vocatas, & ſub ea comprehenſas.

Tar-

Tertium objectum ſatis levis ponderis viſum fuit, reſpectu enim Ludovici, omnino ſatum videbatur deduci poſſe nullitatem illius actus, qui ejus omnimodam, ac præci-
8 puam utilitatem in aliorum præjudicium continebat, dum in eo tanquam primogenito nedum propria, ſed etiam omnium aliorum portiones conſolidatæ fuerunt, reſpectu vero Claudii, quatenus etiam aliqua nullitas conſiderari poſſet, illa tanquam ejus favore inducta, ab ipſo tantum, ejuſque hæredibus eſſet allegabilis, non autem a tertio, juxta doctrinam Bart. *in l. eleganter, n. 3. verſ. dicit gloſſ. ff. de dol. mal.* Surd. *conſ. 284. num. 7. cum ſeqq.* Rota *deciſ. 133. num. 12. p. 2. diverſ. & deciſ. 179. num. 5. p. 5. rec.* & in Fanen. dotis 13. Martii 1643. §. *Et ceſſat omnis difficultas,* coram Carro, & in his præciſis terminis minorum advertit Surd. *deciſ. 108. num. 1. in fine, & num. 2. ac firmatur in eadem ultima deciſione hujus puncti, §. Solemnitatum.*

Maxime quia pars adverſa non allegabat hujuſmodi nullitatem excipiendo, quo caſu intrare forſan poſſet diſtinctio, an invaliditas actus reſultet a jure communi, per quod non inducitur nullitas ipſo jure, ſed ope exceptionis, unde propterea neceſſaria eſt minoris declaratio, qua pendente actus dicitur habere implicitum ſtatum validitatis, quia poteſt minor non declarare, ac ratum habere, vel nullitas ipſo jure inducta ſit a ſtatuto, quod propter bonum publicum actui omnino reſiſtat; itaut abſque alia declaratione, deſperata ratificatione nullus dicatur, ideoque nullitas tanquam claræ excluſiva juris agentis per tertium, qui ſit reus, & poſſeſſor allegari valeat, ex deductis per Burſatt. *conſil. 82.* Gratian. *diſcept. 691.* Surd. *deciſ. 108. num. 11. & ſeqq.*

Sed allegabatur agendo, quo caſu nulla juris auctoritas, vel ratio ſuadere videtur, ut id licitum eſſe poſſit, ut bene probat Scaccia *de judiciis lib. 2. cap. 7. numer. 403. & ſeqq.* præſertim in præjudicium ejuſdem minoris, ſeu ejus hæredis, cujus ex eventu intererat actum eſſe validum, & ſuſtineri, dum Marchio Julius Cæſar erat filius, & hæres Claudii, tunc enim videtur caſus indubitatus, ut per Cyriac. *controv. 221. num. 70.*

9 Sed & hanc nullitatem omnino ceſſare dicebam propter tacitam veniam a Duce conceſſam, quam concedi poſſe per hujuſmodi Duces, & Principes quamvis feudatarios, & Imperatorem, vel Papam in Superiorem recognoſcentes, videtur hodie ex communi praxi abſolutum, ac habetur forte actum in Urbinaten. pecuniaria *ſub tit. de donat.*

Maxime ubi non agitur de venia generali habilitante minorem ad omnes, & quoſcumque actus, ſed de ſpeciali ad unum actum tantum, quo caſu nec de poteſtate dubitatur, nec aliud Judicis Decretum requiritur, ut ita diſtinguendo habetur per Surd. *deciſ. 268. num. 1. & 12,* ubi Concordantes, & per alios, de quibus in dicta ultima hujus Cauſæ deciſione, *§. & licet.*

10 Major igitur, ac tota difficultas reſidebat in quarto objecto reſtitus, quamvis enim ex parte noſtra diceretur, quod tot ſint donationes, quot ſunt perſonæ ſucceſſivis temporibus vocatæ, itaut omnibus ab initio jus principaliter quæſitum dicatur, ideoque non poterant Arectores, qui ad actum per viam irrevocabilis donationis proceſſerant, illam revocare in præjudicium ſucceſſorum, quibus jam fuerat jus quæſitum, quamvis etiam adhuc non natis propter proprii parentis, ac Notarii ſtipulationem, juxta veriorem ſententiam, quicquid aliqui in contrarium attenient, ex deductis per Menoch. *conſ. 211. num. 15.* Molin. *de primogenitura lib. 1. cap. 6. nu. 45.* plene Rota in Romana donationum 28. Januarii 1656. & 25. Maji ſequentis anni coram eodem Veroſpio, in alia Romana Donationis 3. Junii 1658, & 24. Januarii 1659. coram Cerro, & in aliis, quia eſt receptiſſima concluſio, quam in utraque hujus Cauſæ deciſione Rota recepit, & habetur ſæpius in ſua materia *ſub tit. de donationibus.*

Nihilominus ex adverſo Scribentes, dictam concluſionem ſimpliciter non impugnantes, eam evitari replicabant ex pluribus, Primo nempe ex jam dicta conſuetudine Mantuana, per quam hujuſmodi feoda quamvis agnatis, & ſanguinis hæredibus jure proprio debita, ſunt per poſſeſſores alienabilia, tum Domini conſenſu in hoc receſſu jam accedente, ex deduct. per Cyriac. *controv. 581. num. 12. & ſeqq.* Secundo, quia receſſus non fuit ſimpliciter voluntarius, & ſine
11 cauſa, ſed per viam concordiæ, ad lites inter eos exortas ſedandas, unde inferebatur etiam ſucceſſoribus jure proprio venientibus illam præjudicare, cum hæc ſit concordiæ peculiaris natura, ex deductis per Cyriac. *contr. 3. & ſeqq.* Peregrin. *de fideicom. art. 40. num. 166.* & alios bene congeſtos in Romana Succeſſionis de Comitibus 26. Junii 1647. & 26. Junii 1648. coram Ghiſlerio *impreſſ. deciſ. 43. & 48.* poſt Conſil. ad Peregrin. cum quibus ſæpiſſime in aliis proceſſum fuit, ut habetur in dicta Urbinaten. *ſub tit. de donat. & frequentius ſub tit. de fideicomm. & in terminis feudalibus,* Gratian. *diſcept. 476.* Et tertio demum hujuſmodi conventionem auctorizatam eſſe per Ducem tanquam Principem, cum omnium, & quorumcumque derogatione, ex quo ultimo actu omnem difficultatem ceſſare dicebant.

Ad primum autem motivum dictum fuit, conſuetudi- 12
nem operari ſolum remotionem reſultantem a diſpoſitione juris, ſeu a lege inveſtituræ, ſed non tollere aliud impedimentum reſultans a partium conventione, cum hoc nullibi cautum reperiatur, regula vero juris eſt, ut ea, quæ ſufficiunt ad unum tantum impedimentum removendum, non ſuffragentur, quoties ſunt duo, ut bene probatur in puncto per Cyriac. *contr. 23. nu. 26. cum ſeqq. & contr. 324. n. 3.* Manent. *dec. 1. n. 47. & dec. 2. n. 4. & 14.* ubi quod dicta conſuetudo operatur circa feuda conceſſa in forma ſolita, & communi, & firmatur in ultima deciſione 30. Maji 1659. ac videtur veritas irreſragabilis, quia conſuetudo aliud non operatur, niſi quod reducit hæc feuda alias de ſui natura inalienabilia, & extra commercium ad alienabilitatem, & commercium liberum, adinſtar quorumcumque aliorum bonorum allodialium, & liberæ diſpoſitionis, unde quemadmodum in ipſis bonis vere allodialibus, ſi primogenitura per contractum erecta eſſet, non poſſent erectores ex intervallo ab ea recedere in præjudicium eorum, quibus jus quæſitum fuerat, ideo multo minus in præſenti, cum non poſſit plus operari fictio quam veritas, neque ampliores qualitatis poſſint eſſe bona aſſimilata, ſeu adinſtar, quam ſint ea, quibus aſſimilata ſunt.

Ad ſecundum motivum tranſactionis, dicebatur con- 13
cluſionem ſupra deductam eſſe quidem veram, quoties tranſactio per feudi, vel fideicommiſſi poſſeſſores inita eſt bona fide, ſecus autem ſi mala, quia tunc tanquam actus mere voluntariæ alienationis, ſub tranſactionis palliato nomine initus, non eſt aptus præjudicare ſucceſſoribus, ut ita diſtinguendo firmatur in eiſdem deciſionibus, Romana de Comitibus cor. Ghiſlerio, in Romana manutentionis 27. Martii 1658. cor. Albergato, Romana fideicommiſſi de Maximis 2. Januarii 1649. coram Cerro *dec. 272. n. 21. p. 10. rec.* & apud Rojas in Bonon. fideicommiſſi de Blanchis 14. Decembris 1646. & 30. Junii 1647. *inter ejus impreſſ. dec. 312. & deciſ. 343.*

Bonæ vero, vel malæ fidei inſpectio pendet ab eventus litis dubietate, quæ nulla in præſenti aderat ſuper primogenituræ validitate, ſed ſuper aliis ipſarum partium controverſiis, ad quas dirimendas, licitum non erat ſuper re a lite diverſa tranſigere, Tunc enim tranſactio bona fide inita, per feudi, vel fideicommiſſi poſſeſſorem, obligat ſucceſſores jure proprio venientes, quando dici poteſt utile negotium pro eis geſtum eſſe, quia nempe ita ſit evitatus dubius litis eventus, ex quo poterat totum amitti, ideo melius fuit partem ita in tuto ponere, ſecus autem, ubi ob controverſiam ratione pertinentiæ inter plures aſpirantes ad fideicommiſſum, vel ubi jus ſucceſſorum in totum deſtruitur, quia tunc nulla ſubeſt ratio, quæ actum ſalvare poſſit, ut pluries in dicta ſua materia de fideicommiſſis.

Unde dicta duo motiva ſatis levis ponderis viſa ſunt, 14
urgere tamen videbatur tertium reſultans ex auctoritate Principis, cujus poteſtatem circa deſtruendas, vel alterandas primogenituras licet aliqui impugnent, ex deductis per Paleaz. *de majoratu p. 1. q. 2. nu. 8. & 10.* Giurb. *de ſucceſſ. feudorum prælud. 5. num. 9.* cum aliis deductis in Mutinen. feudi proxime præceden. nihilominus quicquid ſit quoad feuda, quoad fideicommiſſa tamen, illa poſſe per Principem tolli, docet quotidiana obſervantia, & plenius deductum habetur infra ſuper materia Bullæ Baronum hoc titulo in Romana pecuniaria pro Creditoribus Marchionis Pallavicini, & in aliis.

Et quamvis ex parte noſtra replicaretur, poteſtatem Du- 15
cis utpote Principis ſæcularis attendendam non eſſe in hujuſmodi feudis Eccleſiaſticis, ex iiſdem, quæ pro excluſione Statutorum Mantuæ firmaverat Rota in hac eadem Cauſa ſuper puncto ſucceſſionis, *ut in ſequenti.* Verebar tamen hoc eſſe debile refugium, quia Princeps ita non ſtatuit ſuper bonis Eccleſiaſticis, ſed ſuper contractu Laicorum, & ſubditorum, eorum perſonas habilitando ad gerendum id, quod alias de jure gerere non poſſent, ac tollendo perſonis ſucceſſorum pariter ejus ſubditis illud jus, quod ob contractum quæſitum eſſe poſſet ex diſpoſitione juris, cui Prin-

ceps

ceps derogare poteſt, unde nullatenus ejus factum, nec directe, nec indirecte percutiebat ipſa bona, in quibus Eccleſiæ non præjudicatur, quia res reducitur ad formam inveſtituræ, & magis Eccleſiæ intereſt habere plures Vaſſallos, cum alias nonniſi unum haberet, ac etiam quia dubitari poteſt de hoc aſſumpto, quod hæc feuda ſint Eccleſiaſtica, ex motivis per Cyriac. *controv.* 552. ſuper quo tamen relinquitur locus veritati.

16 De alio etiam ſolidiori objecto, poſt dictas deciſiones excitato, ex hac parte timeri poterat, quod nempe Marchio Julius Cæſar eſſet hæres Claudii Patris, qui contractum diviſionis, ex quo receſſus inducebatur, inierat, & ad ejus obſervantiam ſe obligaverat, unde Julius Cæſar hæres non poterat proprii auctoris factum impugnare, ſed quatenus vires hæreditariæ ſuppeterent, tenebatur illud præciſe ratum habere, etiam in juribus ex propria perſona competentibus, ad text. *in l. cum a matre*, C. *de rei vindic.* & *l. vindicantem*, *ff. de eviction.* juxta veriorem ſententiam, quam, reprobata *deciſ.* 93. Grammatici, firmant Franch. *dec.* 83. *num.* 3. Fuſar. *de ſubſtit. q.* 557. *num.* 1. & *ſeqq.* Buratt. *deciſ.* 275. *num.* 12. *Add. ad eum deciſ.* 326. *num.* 3. plene Rota in Romana reſidui dotis 11. Decembris 1658. & 7. Junii 1660. cor. Cerro, ubi Concordantes, cum ſit hodie concluſio receptiſſima, quamvis dici poſſet id procedere data validitate actus, ſecus ſi eſſet invalidus, *ut deciſ.* 176. *num.* 47. & *ſeq. p.* 5. *rec.* & in aliis frequenter.

17 Pro iſto autem, & alio proxime præcedenti objecto evitandis, tutius conſilium credebam confugere ad defectum voluntatis potius, quam poteſtatis, quod ſcilicet contractus concordiæ, & diviſionis inter erectores initus, non importaret omnimodum receſſum a primogenitura, ejuſque deſtructionem in præjudicium ſucceſſorum, ſed immutationem, ſeu receſſum, quoad eorum perſonas tantum, ut in puncto feudi, vel emphyteuſis diviſi inter fratres, ut non per hoc alteretur ejus natura in præjudicium ſucceſſorum, Rota *dec.* 176. *p.* 5. *rec. nu.* 11. & *ſeq.* & in terminis fideicommiſſi, Peregr. *art.* 52. Fuſar. *q.* 593. Gregor. *dec.* 73. Buratt. *dec.* 89. *d. dec.* 272. *p.* 10. *rec. nu.* 2. & 308. *p.* 11. & ſæpe in ſua materia *ſub tit. de fideicom.* Sed tenor contractus, & cautela adhibita in obtinendo Principis auctoritatem, & derogationem aliàs non neceſſariam, ſi pro ſolo jure dividentium partes intellexiſſent, de hoc timere faciebant, unde conſulta fuit concordia, per quam ſubſequutam, præſens, ac ſequens controverſia finem obtinuit.

ANNOT. AD DISC. X.

INtrant eædem annotationes, de quibus in diſcurſu præcedenti, atque deciſiones in hoc diſcurſu enunciatæ ſuper ejus caſu ſunt impreſſæ *deciſ.* 12. & 82. *p.* 3. *rec.*

IN EADEM

INTER EASDEM PARTES.

Caſus deciſus per Rotam contra Julium Cæſarem.

In ſucceſſione feudorum, quæ pro maſculis, & fœminis conceſſa ſunt, an maſculus remotior excludat fœminam proximiorem?

Feudum, quando dicatur rectum, & proprium, & quando impropriatum, & an qualitas alterativa corrumpat in totum ſubſtantiam feudi, illudque omnino improprïet, vel potius inducat impropriationem in ipſa parte, ſeu qualitate alterata, firma in reliquis remanente ejus natura?

Et an Statuta Laicorum attendenda ſint ad regulandam inter Laicos ſucceſſionem ſuper Feudis, & bonis Eccleſiaſticis, quæ originarie proveniunt a Principe Laico?

SUMMARIUM.

1 *IN ſucceſſione feudorum maſculi excludunt fœminas, quamvis proximiores.*
2 *Contrarium judicavit Rota, & de rationibus, n.* 5.
3 *Sed reſolutio Rotæ impugnatur.*
4 *In Regnis utriuſq; Siciliæ linea, & gradus vincunt ſexum, qui ſolum præfertur, data in prædictis æqualitate.*
5 *Fundamenta, in quibus Rota credidit hæc feuda Mantuana eſſe impropriata.*
6 *An feudum conceſſum pro maſculis, & fœminis dicatur impropriatum?*
7 *Feudum alienabile, an dicatur impropriatum?*
8 *De conſuetudine alienandi feuda Epiſcopatus Mantuæ, ut procedat per contractus inter vivos, non per ultimam voluntatem.*
9 *Neque alteravit ſucceſſionem maſculis prius debitam.*
10 *Juriſdictio, vel Vaſſallagium, an ſit de ſubſtantia feudi, & an feuda ruſtica ſine juriſdictione ſint feuda propria, vel impropria.*
11 *Feudum francum, & abſque ſervitio perſonali, an dicatur verum, vel improprium?*
12 *Qualitas alterativa non corrumpit totam ſubſtantiam feudi, ſed ſolum in parte alterata.*
13 *De quibuſdam textibus feudalibus, an ſint authentici.*
14 *Conceſſio ex cauſa meritorum, an impropriet?*
15 *Quid de feudis emptitiis?*
16 *Diſtinctio, ad quem effectum feuda conceſſa propter merita, vel pecuniam dicantur impropria.*
17 *Quid de clauſula ad habendum?*
18 *De conjecturis, & circumſtantiis, ex quibus reſultet, conceſſionem eſſe in feudum.*
19 *Contractus cenſetur talis qualis denominatur.*
20 *In feudis Mantuæ, ac totius Lombardiæ, ſive ſint propria, ſive impropria, Doctores teſtantur de conſuetudine maſculis favorabili.*
21 *Statutum laicale, quamvis non operativum in bonis Eccleſiæ ratione auctoritativa, & juriſdictionali attendendum pro interpretanda voluntate acquirentis.*
22 *De obſervantia particulari circa ſucceſſionem iſtius feudi.*

DISC. XI.

REtenta facti ſerie in præcedenti enarrata, ſequuta morte Marchionis Ludovici Gonzagæ, Franciſca germana Sorore hærede inſtituta, orta eſt quæſtio ſuper feudorum ſucceſſione, inter ipſam, & Marchionem Julium Cæſarem defuncti patruelem, qui ſe prætendebat in dicta ſucceſſione potiorem, non obſtante majori remotione ex privilegio ſexus maſculini per diſpoſitionem text. *in cap.* 1. §. 1. *ſub tit. Epiſcopum, vel Abbatem*, cum Concordan. per Alex. *conſ.* 9. *lib.* 5. *per tot.* Rolan. *conſ.* 84. *n.* 14. *vol.* 4. Peregr. *conſ.* 25. *n.* 14. *l.* 1. Menoch. *conſ.* 391. *n.* 17. & *ſeqq.* & *conſ.* 986. *n.* 20. Clar. §. *feudum*, *q.* 73. *n.* 3. Giurb. *de ſucceſſ. feud.* §. 2. *gloſſ.* 8. *n.* 16. in puncto feudorum Mantuæ pleniſſime Surd. *conſ.* 502. *n.* 8. & *per tot.* quem ſolum allegare ſufficit in præſenti cauſa, Burſatt. *conſ.* 63. *n.* 9. qui teſtatur hanc opinionem ſemper in dominio Mantuæ ſervatam, Cyriac. *contr.* 112. *n.* 13. & ita juxta maſculini prætenſionem bis judicavit Senatus Mantuanus, qui duas deſuper edidit deciſiones, tam de jure, quam de particulari illorum feudorum conſuetudine, probantes maſculo quamvis remotiori debitam eſſe ſucceſſionem in excluſionem fœminæ, non admittendæ, niſi in ſubſidium omnibus maſculis defectis, ſed devoluta cauſa ad Rotam, iſta ſub diebus 29. Novembris 1655. & 25. Maji 1657. cor. Veroſpio, bis contrarium judicavit, ei fundamento principaliter innixa, quod ageretur de feudo improprio adinſtar allodialium regulando, inhærendo quibuſdam antiquis reſolutionibus in una Brixien. feudi 1. Julii 1588. coram Pamphilio, & coram Seraphino *deciſ.* 1105. nulla ratione habita Statutorum Mantuæ favore maſculorum idem ſtatuentium, ſeu conſuetudinis illius Regionis utpote ex defectu poteſtatis non attendendorum in bonis Eccleſiaſticis, in quibus etiam in controverſiis Laicorum, ſolum eorum, nullum vero Eccleſiæ intereſſe concernentibus, Rota, & Curia Romana credit leges, & Statuta Laicorum non debere attendi. 1 2

Reſolutiones mihi pro Julio Cæſare maſculo Scribenti, reflectendo etiam ad veritatem, non omnino placuerunt; atque illius cauſæ occaſione edocui, quam fallacia ſint litium judicia, & quam variæ juriſtarum opiniones? omnes enim Advocati, & cum nobis plerique Prælati, ac Sapientes, in pluribus Congreſſibus in concordem ivimus ſententiam, hoc ſucceſſionis motivum, tam ex jure feudorum quam ex Statutis, conſuetudinibus, & obſervantia, eſſe pro maſculo magis tutum, & ſolidum, illud vero primogenituræ, de quo in præcedenti, eſſe magis dubium, & periculoſum, unde primum elegimus, alterum neglezimus, & tamen Judices ſecundum canonizarunt, primum vero rejecerunt. Præſuppoſita enim feudali qualitate, regula cer- 3

certa eſt pro maſculo ex claris juribus, & auctoritatibus ſupra deductis, & quam neque Rotales deciſiones negant.

4 Et quamvis in utriuſque Siciliæ Regnis, ubi major, ac frequentior eſt feudorum ſedes, contrarium ſit receptum, quia nempe ſexus prioritatem obtinet, data æquali concurſu lineæ, & gradus, & non alias, itaut ſexus cedat lineæ, & gradui, in præſenti pro fœmina concurrentibus, ut habetur in Panormitana feudorum, ſeu Principatus Buteræ *hoc tit.* attamen id provenit ex eorundem Regnorum Conſtitutionibus, & Capitulis ita diſponentibus, ſeu per illos Sapientes ita intellectis, ut in dicta Panormitana firmatur, cum illa feuda parum, vel nihil hodie regulari videantur a jure communi feudorum, ſed in omnibus fere, eorum ſucceſſio immutata ſit per leges particulares, etiam inter unum, & alterum Regnum diverſimoda interpretates, & ſervatas, unde propterea non ſtatum, ſi in iſta, & aliis feudorum Lombardiæ controverſiis, nulla, vel modica Regnicolarum auctoritas adaptatur.

5 Poſita igitur regula, obſtare non videtur limitatio, in qua Rota ſe fundavit, impropriationis deductæ, vel quia inveſtitura concepta ſit pro maſculis, & fœminis contra naturam feudi recti, & proprii, unde propterea aliqui impropriationem deſumunt, vel quia ex conſuetudine, de qua in præcedenti, hujuſmodi feuda ſint alienabilia, & in libero commercio, vel quia eadem alienabilitas deducatur ex clauſula, *ad habendum*, contenta in inveſtitura, vel quia ſint feuda conceſſa propter benemerita, & ſic quodammodo emptitia, vel quia nullum perſonale ſervitium ſit requiſitum, ac præſcriptum, vel demum, quod ſint ſane ruſtica nullum vaſſallagium, vel juriſdictionem habentia, itaut eo capta occupatione, allodialia quoad ſubſtantiam cenſenda ſint.

6 Examinando etenim ſingulas prædictas impropriationis ſpecies, quarenus pertinet ad primam vocationis etiam fœminarum, illam ad effectum de quo agitur, incongruam dicebam, quia textus feudales ſuperius allegati, omneſque Doctores firmantes primam ſucceſſionis cauſam eſſe maſculorum, & deinde in eorum defectum fœminarum, ſupponunt fœminarum etiam capacitatem, eam alias neque in defectum ſuccedere deberent, unde licet quoad alios effectus, feudum fœmininum dici valeat in hac parte impropriatum, tanquam devians a recta, & propria feudi natura, non per hoc tamen inferri poteſt ad omnimodam impropriationem, itaut corrupta penitus feudi ſubſtantia, illud jure allodii, etiam in ſucceſſione cenſendum ſit, hoc enim videtur de directo contra jura expreſſa contrarium determinantia, nam alias tot feuda Dignitatum etiam de majoribus, & primi ordinis, quæ habemus in Italia, Germania, & alibi, ad quæ habilitatæ ſunt etiam fœminæ, non amplius feudalia cenſenda eſſent, ſed allodialia, jure allodii, non autem feudorum regulanda, quod utique vanum videtur, quia dicitur adeſſe ſolum impropriationem in hac parte, Menoch. *conſil.*845. *num.*50. Cyriac. *controv.* 112. *nu.*24. *& ſeqq.* Unde merito Rota hujuſmodi impropriationis ſpeciem in prima deciſione neglexit, eam ſub ſilentio involvendo, & in ſecunda, §. *non enim*, proteſtatur non ex hac ſpecie dumtaxat, ſed ex aliis impropriationem deduci.

7 Aliam impropriationis ſpeciem deductam ex alienabilitate, quam induxit conſuetudo, pariter Rota nec approbavit, nec rejecit, & quidem nullum habet juris fundamentum, quinimmo potius feudalitatem comprobare videtur, dum agnoſcens bonorum inalienabilitatem de jure, voluit tacitus populi conſenſus ratione commercii dictæ prohibitioni derogare in ea parte, in qua jus commune agnatorum conſenſum poſtulat, firma remanente altera parte conſenſus Domini, etiam attenta conſuetudine neceſſarii, ut firmant Doctores de illa loquentes in præcedenti cumulati, & advertitur per Roſenthal. *cap.*9. *concluſ.*58. *num.*43. *& cap.*12. *concluſ.*3. *num.*46. Qui omnes de ea teſtentur quoad alienationem, hypothecam, alioſque contractus inter vivos, in quibus ratio, vel ne-

8 ceſſitas commercii viget, non autem in ultimis voluntatibus, vel inteſtatis ſucceſſionibus, in quibus nunquam hujuſmodi conſuetudinem fuiſſe ad praxim redactam, teſtatur Cyriac. *controv.*324. *num.*35. *& controv.* 594. *num.*26. Roſenthal. *d. cap.*9. *concl.*58. *num.*43. atque neceſſitas conſenſus Domini clare comprobat qualitatem feudalem, quoniam alias in allodio non eſſet requiſitus, ut bene obſervat Rota *deciſ.* 310. *nu.*31 *& ſeqq. par.*6. *recent.*

9 Et hujuſmodi conſuetudinem eſſe ſtrictiſſima intelligendam in alienationibus, hypothecis, vel contractibus inter vivos, & ubi militat ratio, ob quam illa eſt inducta, non autem in ſucceſſionibus, atque præſertim in individuo concurſus maſculorum cum fœminis, contrariam obſervantiam, & conſuetudinem ſtare pro maſculis, teſtantur Burſatt. *conſ.*63. *nu.*9. *& ſeqq.* Surd. *d. conſ.* 502. *n.*8. *& per tot.* Cyriac. *controv.* 112. *n.*13. ac pro abſoluto tanquam inconcuſſum dicitur in duabus Senatus Mantuani deciſionibus in iſta cauſa editis, neque pro parte fœminæ dabatur auctoritas, quæ loquens de his feudis diceret contrarium.

Ultima ſpecies impropriationis deducta a defectu juriſdictionis, quodque eſſent feuda ruſtica, fuit etiam per Rotam neglecta, tum quia ſuppoſitum ceſſantis juriſdictionis ceſſabat in facto, in quo oſtendebatur contrarium, unde deficiebatur feudalitatis argumentum. Rovit. *deciſ.*72. *n.*5. tum etiam quia juriſdictio non eſt de ſubſtantia feudi, quod ſtare poteſt ſine juriſdictione, quæ ſit penes alium, Roſenthal *de feud. cap.*5 *concl.*6. *num.*7. Galeot. *reſponſ. fiſcal.*28. *num.*39. & habetur in Romana, ſeu Status Eccleſiaſtici infeudationum, & in Tiburtina Caſtrorum *hoc eod. tit.* Civilitas autem, vel ruſticitas non ſunt de jure conſiderabilia ad conſtituendam feudalem qualitatem, ut in ſpecie Rota *d. deciſ.*310. *num.*15. *par.*6. *recent.* ac paſſim habemus feuda ruſtica, & inhabitata, quæ ſunt propria, & recta in Regno Neapolitano nuncupata quaternata. 10

In tribus aliis ſpeciebus, nempe tertia, quarta, & quinta 11 ſe fundavit Rota, ſed potiſſime in hac ultima conſiſtente in eo, quod ageretur de feudo franco, & libero ab omni ſervitio perſonali, & ſic redacto ad allodium, juxta caſum dictæ cauſæ Brixien. quæ fuit reſolutionum baſes, & huic corollarie, ſeu coadjuvative annectuntur duæ aliæ reſultantes ex eo, quod conceſſio eſſet correſpectiva ex cauſa meritorum, & cum clauſula, *ad habendum*.

Verum iſtæ parum ſolidæ videbantur, tunc etenim dicta franchitiæ qualitas eſſet conſiderabilis, ubi expreſſa concurreret cujuſcumque ſervitii, vel oneris remiſſio, ſecus ſi tacita deducatur ex eo, quod ſervitium expreſſe injunctum non ſit, atque ſub ſilentio involutum, quia ut ponderatum fuit in Maſſanen. Caſtrorum *hoc eod. tit.* in inveſtituris feudalibus exprimi non ſolent onera, & ſervitia per feudatarium præſtanda, cum ſatis expreſſa dicantur per juramentum fidelitatis a Domino directo requiſitum, ſub quo ſervitiorum obligatio includitur, Alex. *conſil.*30. *n.*18. *lib.*1. Aretin. *conſil.*164. *nu.*3. & alii allegati in dicta Maſſanen. ac etiam, quia dicitur feudum in hac parte ſolum impropriatum, Menoch. *conſil.*845. *num.*50.

Tenentes vero contrarium, præſertim Corn. *conſil.* 16. *lib.*1. Pariſ. *conſil.*4. *nu.*19. *& ſeqq. & conſil.*32. *numer.*27 *lib.*1. Menoch. *conſ.*65. & alii, quos Rotales deciſiones allegant; procedunt ubi certum, ac limitatum ſervitium, præſertim reale in inveſtitura fuit expreſſum, per cujus expreſſionem, omnia alia tanquam per exceptionem inducentem regulam in contrarium, cenſentur remiſſa, quod frequenter practicatur in Lombardia, ubi dantur feuda ſub ſolo ſervitio reali unius ſpatulæ porci, vel duorum pullorum, quia tunc juramentum fidelitatis cenſetur ad hujus tantum ſervitii præſtationem reſtrictum, tanquam deductum ad ſpeciem, & in hoc ſtat æquivocum, ut in dicta Maſſanen. obſervavi, præſertim accedentibus tot conjecturis, ac demonſtrationibus feudali qualitati aſſiſtentibus, omnia enim utriuſque Siciliæ feuda nullum habent expreſſum ſervitium perſonale, quinimmo nec illud præſtant, ſed reale, quod *adoha* nuncupatur, præterquam in quibuſdam urgentibus Domini neceſſitatibus, ſed ſervitii onus adeſt ſolum virtuale in juramento fidelitatis, atque in eo fœminæ etiam ſuccedunt, & tamen irridendus eſſet, qui diceret illorum feudorum ſubſtantiam omnino corruptam eſſe, ac redactam ad allodium.

Quoniam veriſſima eſt juris feudalis propoſitio, quod 12 qualitas alterativa, ſeu impropriativa, alterat quidem, & impropriat feudum in ea parte, non autem in reliquis, in quibus ſuam retinet naturam, & ſubſtantiam incorruptam, ut bene Surd. *d. conſ.*502. *nu.*14. Ruin. *conſ.*15. *nu.*12. *circa fin. & ſeqq. lib.*1. Cornaus *conſ.*16. *lib.*1. Menoch. *conſil.*690. *num.*16. Mantica *de tacit. lib.*23. *tit.*8. *nu.*11. Roſenthal. *cap.*12. *concl.*1. *num.*40. apud quos allegantur Iſernia, & cæteri feudiſtæ, quia videtur propoſitio certiſſima. Ideoque text. *in cap. ſi cui militi, de feud. & benef. in extravag.* regiſtratus per Menoch. *d. conſil.*65. *n.*16. ita eſt intelligendus, ubi etiam admitteretur illum eſſe authenticum, quod tamen negant Aretin. *conſ.*164. *num.*3. *in fine*, Alex. *conſ.*30. *n.*18. 13 *lib.*1. *& conſ.*9. *nu.*8. *lib.*5. Jaſ. *conſ.*114. *nu.*4. *& ſeqq. lib.*1. Cort. jun. *de feud. par.*3. *in princip. num.*5. Capyc. Latr. *con-*

ſolt. 75. *num.* 75. ſuper quo puncto, an ſcilicet iſtæ extravagantes ſint vel ne authenticæ, aliqua habentur in Senogallien. Caſtrorum.

Atque in his terminis loquuntur deciſiones Brixien. coram Pamphilio, & Seraphino, quia ibi ad certam pecuniariam præſtationem onus feudatarii reſtrictum erat, & quod magis eſt, ut melius conſtat ex deciſione Seraph. 1109. erat conceſſio mere correſpectiva cum æquivalenti, ac utili recompenſa approbata per Beneplacitum Apoſtolicum cum clauſula, *Si in evidentem*, unde nec quidem feudi umbra aderat, ſed erat mera correſpectiva conventio allodialis, ut lectura deciſionum oſtendit.

14 Meritorum aſſertio in inveſtitura contenta, feudalibus conceſſionibus eſt connaturalis, quia feuda in ſui origine inventa ſunt in præmium benemerentium, quibus, non autem hoſtibus, vel ignavis, & demerentibus feuda per Principes conceduntur, ut ex feudi definitione apud Clar. §. *feudum* qu. 4. atque tunc meritorum remuneratio importare poteſt emptitiam qualitatem, & actum mere correſpectivum, quando ſunt talia, quæ judicis officium, vel actionem parerent exigendi etiam ab invito recompenſam, quæ ſaltem

15 ultra dimidium feudi valorem excedaret, ut obſervat in ſpecie Surd. *d. conſil.* 502. *num.* 16. Secus autem ubi ſunt talia, quæ ſolum ad antidora obligant ex lege convenientiæ, & honeſtatis, quia tunc dicuntur quidem conceſſiones oneroſæ, ad differentiam earum, quæ ſunt mere gratuitæ, & ſine cauſa, & ad effectum, ne revocationibus ſubjaceant, ut habetur de hac materia in Firmana feudorum hoc pariter tit. ſed non inde inferri poteſt ad effectum de quo agitur, & tamen etiam ubi ſunt emptitia, ſi ex aliis circumſtantiis conſtat non jure allodii, ſed feudi, conceſſionem factam eſſe, veritas ſpectanda eſt, feudum enim Plumbini conceſſum fuit hodierno Principi mediante ſolutione duodecies centenorum millium florenorum, ultra ingentia merita ipſius Principis, ac Gregorii XV. Patrui, & Cardinalis Ludoviſii germani fratris erga Domum Auſtriacam, cum habilitatione etiam fœminarum, & tamen vanum eſſet aſſerere, feudum ex hoc fuiſſe impropriatum, prout in Regnis utriuſque Siciliæ feuda ſunt emptitia, & fœminea, & tamen remanent feuda ſolum in his partibus impropriata, Menoch. *conſil.* 845. *num.* 49. Merlin. *deciſ.* 670. *num.* 12.

16 Obſervandum enim dicebam, aliud eſſe, ubi feudum ſimpliciter conceditur abſque fœminarum incluſione, vel excluſione, ad effectum controverſiæ inter dominum, & fœminam, ſuper iſtius capacitate, vel omnimoda incapacitate, aliud vero, ubi data fœminarum habilitate, ſola quæſtio eſt inter ipſam, & maſculum ſuper prælatione, primo enim caſu ad temperandum rigorem juris procedentem in feudis rectis, & omnino propriis, ad quorum ſucceſſionem fœminæ ſunt inhabilitatæ, intrant conſiderationes, an feudum ſit gratuitum, & proprium, vel oneroſum, emptitium, & improprium, atque ad hunc effectum loquuntur illæ, in quibus ſe fundant deciſiones, quia non implicat adhuc remanere feudum, sed in aliqua parte impropriatum, ut ſupra, ſecus autem ad ſecundum effectum, ad quem requiritur impropriationem eſſe talem, quod omnino feudi ſubſtantia corrupta, & immutata ſit, ac redacta ad merum allodium.

17 Clauſula, *ad habendum*, tunc in propoſito eſt conſiderabilis, quando conceſſio facta eſt pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, ſeu alias nullam habet reſtrictionem, & in his terminis loquitur d. deciſio Brixien. feudi coram Pamphilio, ac etiam Gratian *diſcept.* 736. *nu.* 75. & citati per Rotam deducti, ſecus ubi inveſtitura eſt reſtricta ad hæredes ſanguinis, atque expreſſam habet formulam pacti, & providentiæ, quia tunc ad evitandam incompatibilitatem, ſeu contradictionem, & immediatam correctionem, dicta clauſula non corrumpit ſubſtantiam conceſſionis, neque ejus naturam alterat, ſed ſolum intelligitur durante inveſtitura inter ipſos in ea vocatos, juxta diſtinctionem, quam perpetuo tradidit, ac tenuit eadem Rota ſæpiſſime, præſertim in Caietana Bonorum coram Cerro *deciſ.* 427. *par.* 9. & 209. *par.* 10. *rec.* Et habetur in ſua materia *ſub tit. de emphyteuſi*. Maxime quia dicta clauſula qualificata eſt ab alia clauſula immediate adjecta, *ſalvo jure feudi*.

18 E converſo autem, conceſſionem eſſe vere feudalem, ac jure feudi factam, quamplures ſuadebant conjecturæ, & circumſtantiæ, quas ad hujuſmodi qualitatem dimetiendam eſſe attendendas, late firmatur *deciſ.* 310. *par.* 6. *rec.* apud Merlin. *dec.* 670. apud Royas *dec.* 452. quæ eſt Melevitana feudi, in qua aliæ adſunt *dec.* 280. & *deciſ.* 354. *n.* 123. & *ſeqq. par.* 11.

Prima enim reſultat ex vocabulo, ſeu nuncupatione, ta- 19
lis enim dicendus eſt contractus, qualem illius verba pronunciant, *cap.* 1. *tit. quid ſit inveſtitura*, & communiter DD. de quibus Rota *d. deciſ.* 310. *par.* 6. *recent. num.* 12. & 42. Merlin. *dec.* 670. *num.* 4. & in allegatis Melevitana feudi; Secunda, quia in inveſtitura aſſeritur hujuſmodi feuda aperta eſſe per defectum linearum antiquiorum Vaſſallorum, facta enim, & verba hæc evidenter oſtendunt feudalitatem, verba ſcilicet, *Vaſſallorum*, & *aperturæ*, allodiis non convenientia, ac ipſum factum devolutionis per lineæ defectum incongruum allodialibus tranſitoriis ad quemcumque hæredem, ut de verbo, *Vaſſalli*; *d. dec.* 310. *num.* 35. & de dicto facto caſu devolutionis eadem *deciſ.* 10. *num.* 45. Tertia, ex eo, quod conceſſio reſtricta eſt ad ſolos deſcendentes, ac hæredes ſanguinis directos, quod pariter feudis propriis, & veris, non autem omnino impropriatis, & allodii naturam habentibus convenit, ut *d. deciſ.* 310. *num.* 16. & *ſeqq.* & in allegatis Melevitan. Quarta, ex juramento fidelitatis, quod magnum feudalis qualitatis eſt indicium, ut *d. deciſ.* 310. *num.* 36. & in allegat. Melevitan. Quinta, ex continuata neceſſitate renovandi inveſtituras tanquam de feudo, quod uti tale deſcriptum eſt in libris feudorum, ejuſque cauſæ cognitæ ſunt per particularem judicem feudorum ab Eccleſia Mantuana deputari ſolitum. Sexta, ex facultate ſubinfeudandi cum formula ſubinfeudationum, eliquibus juribus per ſubinfeudantem retentis juxta feudorum formam, & naturam. Et ſeptima demum aliis omiſſis, quia tot Doctores, de quibus ſupra, & infra, de his feudis in ſpecie tractantes, vel occaſione ſucceſſionis inter ipſos a lege inveſtituræ vocatos, vel occaſione devolutionum feudorum in capite ad Eccleſiam, ſive occaſione devolutionum ſubfeudorum ad ſubinfeudantes, ſemper materiam tractarunt cum terminis feudalibus, quæ omnia inſimul conſiderata, una cum obſervantia, de qua infra, rem nimis in claris ponere videntur.

Sed omnem penitus difficultatem removeri dicebam, 20
quod ſive hujuſmodi feuda eſſent propria, ſive impropria, DD. Mantuani, ac fere omnes Lombardi communiter concludunt in his feudis inconcuſſam eſſe conſuetudinem, ut fœminæ nonniſi in totalem defectum maſculorum, ad eorum ſucceſſionem admittantur, ut in ſpecie Burſatt. *conſ.* 63. Surd. *d. conſ.* 502. Cyriac. *d. contr.* 182. & fatis conſtanter Senatus Mantuanus in dictis duabus deciſionibus in illa cauſa editis, abſque eo quod aliquis Doctor adduceretur in regione verſatus, qui contrarium aſſereret. Abſonum ſiquidem dicebam, ut omnibus in regione verſatis de recepta conſuetudine tanquam notoria, & inconcuſſa loquentibus, nos exteri, & non informati contrarium decidere deberemus. Nos etenim non deferremus exteris, qui contra receptas opiniones in Rota, & Curia Romana ſuper Urbis Statutorum, vel conſuetudinum obſervantia judicarent, eo magis, quia dicta conſuetudo vere, & proprie cenſenda non eſt præſcriptiva, ſeu juris communis correctiva, & novi juris inductiva, quo caſu ſtrictius cum ea procederetur tanquam juris reſiſtentiam, ſeu non aſſiſtentiam habente, ſed potius interpretativa voluntatis, quod ſemper hæc eſſent feuda, quæ licet in parte impropriata, jure tamen feudali regulanda ſint, & ſic conſuetudo habet juris communis aſſiſtentiam, illudque ſolum interpretatur, & declarat.

Multo magis, dum eidem aſſiſtit Statutum generale Mantuanum ſuper ſucceſſionibus ab inteſtato idem diſponens, etiam in bonis allodialibus, quod omiſſa inſpectione, an ut tanquam auctoritativum inter Laicos ſuper ſucceſſione bonorum ab Eccleſia habitorum attendendum ſit, de quo habetur in ſua materia *ſub tit. de ſucceſſ.* adhuc tamen capiendum venit tanquam interpretativum voluntatis primi acquirentis, quod ſcilicet cum eo ſe conformem reddere voluerit, juxta deciſionem Merlin. 447. n. 17. vel ſaltem tanquam adminiculum dictæ conſuetudinis, non autem in eo ſenſu, cum quo procedit Cyriac. *controv.* 552. *num. penult.* & *fin.* poſt hæc diſputata, & ſcripta impreſſ. cum in Curia illa ſatis nunquam admitteretur.

Quæ conſuetudo clarius procedit attenta individua iſtius 21
feudi, ac ipſarummet partium obſervantia, tum ex eo, quod ſpatio annorum 300. & ultra non datus caſus ſucceſſionis fœmineæ in excluſionem maſculi, cum tamen in familia adeo numeroſa, & dilatata, omnino improbabile ſit illum pluries non contigiſſe, quia circa caſum cujuſdam Giliolæ, de quo Rotæ deciſiones loquuntur, oſtendebatur æquivocum, dum in eo agebatur de ſucceſſione in

quo-

quodam ſubfeudo, quod forte tanquam planum, & de tabula, diverſo jure regulatur, ut dictum fuit in alia Mantuana feudi, ſeu bonorum, & in concurſu Domini prætendentis devolutionem, in quibus terminis, & ad quem affectum circa fœminarum ſucceſſionem, agunt hincinde de his feudis in ſpecie loquentes Bertazzol. *conſil. civil.* 39. Burſatt. *conſil.* 150. & late Beccius *conſil.* 101.

Tum clarius, quia auctores fœminæ prædictæ, præſertim Felicita Uxor Ludovici Senioris, & Tutrix Cæſaris nati, ac ejuſdem Franciſcæ, & ventris prægnantis, renovationem investituræ de anno 1595. accepit pro Cæſare jam nato, & pro ventre prægnante, quatenus naſceretur capax (qualis fuit Ludovicus junior) per cujus obitum præſens quæſtio exorta eſt, unde duæ reſultant claræ demonſtrationes, una quod dicta Franciſca jam nata, & omnibus ætate major, fuit ſpreta tanquam fœmina, altera quia pro ventre prægnante obtenta fuit renovatio ſub conditione, quatenus capax naſceretur, ergo dubium erat, an capax naſci deberet, quod alium ſenſum habere non poteſt, niſi præſuppoſitum incapacitatis fœminæ.

Et clarius eadem obſervantia reſultabat ex renovatione obtenta per eundem Ludovicum juniorem ultimo defunctum de anno 1622. dum hic illam obtinere curavit inſimul cum Marchione Julio Cæſare, & Ludovico, & Franciſco patruelibus, ſpreta Franciſca Sorore germana, quam ita clara conſtat præſuppoſuiſſe incapacem, idemque præfatus Ludovicus moriens declaravit in ejus teſtamento, dum utendo verbo declarativo, Franciſcam germanam Sororem in bonis allodialibus hæredem univerſalem inſtituit, feudalia vero præſuppoſuit ad patrueles ſpectare.

S U M M A R I U M.

1 *QUod ſtatuta laicalia capiant bona de directo dominio Eccleſiæ inter laicos.*
2 *De ſucceſſione fœminarum in feudis remiſſive.*

ANNOT. AD DISC. XI.

DEciſiones, quæ in hoc puncto fœminarum prodierunt, habentur impreſſæ *deciſ.* 94. *&* 237. *part.* 12. *recent.* atque pro eodem maſculo, pro quo Ego ſcripſi, late quoque ſcripſit Andreol. *conſtit.* 252. *&* 253. de quibus habetur mentio infra *diſc.* 127.

Perſiſtendum autem videtur in eodem ſenſu, non quidem ob leges feudales deferentes ſucceſſionem maſculis in excluſionem fœminarum, cum verius videatur deciſionum aſſumptum (ex aliis tamen fundamentis, non autem ex illis, quæ in eis ponderantur) quod illud eſſet feudum improprium, regulandum potius jure allodii.

a Sed ob ſtatutum comprobatum ab eadem diurna praxi, vel obſervantia, neglecto prorſus earundem deciſionum aſſumpto, quod ſtatutum tanquam laicale, non comprehenderet hæc bona, & dominia Eccleſiæ, quoniam ipſius Eccleſiæ nihil intereſt, an magis maſculi, quam fœminæ ſuccedant, quinimmo magis intereſt, quod ſervetur ordo ſucceſſionis ſtatutariæ, tum quia in recta linea deſcenſiva maſculina, facilior eſt probatio dominii, & identitatis, quam ubi per fœminas, & per cognatos, bona plures patiuntur ſciſſuras, atque in plures, ac diverſas tranſeant familias, tum etiam quia, ubi feudalitatis, & ſervitii feudalis aliquæ remanerent reliquiæ, magis a maſculis, quam a fœminis id obtineri poteſt, ac propterea non videtur quid commune habeat exemptio Eccleſiæ, ejuſque bonorum a ſtatutis laicalibus, ubi agitur de quæſtione ſucceſſionis inter laicos, & ſuper dominio utili, vel ſubalterno, abſque aliquo Eccleſiæ præjudicio, vel intereſſe, ut etiam advertitur *ſub tit. de ſucceſſionib. diſc.* 6.

Urgente quoque viva ratione, quod cum hujuſmodi acquiſitiones in forma pacti, & providentiæ redoleant quandam ſpeciem fideicommiſſi, ſeu ordinis ſuccedendi in ejus deſcendentia, vel poſteritate, adjectæ potius ab ipſo acquirente, quam ab Eccleſia concedente, cujus, ut præmiſſum eſt, nihil intereſt, hinc proinde ſtatutum, quod eſt lex propria ipſius acquirentis, attendendum venit in ratione probationis voluntatis ipſius acquirentis, quod cum eo ſe conformare voluerit, quam in ratione poteſtatis ſtatuentis, juxta ponderationes, de quibus apud Merlin. *deciſ.* 447. *repetit. deciſ.* 355. *par.* 5. *recent.* & advertitur pluries *dict. tit. de ſucceſſ. & in altero de fideicommiſſ. & alibi.*

a Et de materia ſucceſſionis fœminarum in feudis infra in annot. *ad diſc.* 13.

PARMEN. FEUDI
PRO COMITE OCTAVIO TARASCONO CUM NEPOTIBUS EX FRATRE PRIMOGENITO DEFUNCTO.

Reſponſum extra Curiam ad cauſam cum ſenſu veritatis, juxta quod fuit deciſum.

An primus acquirens feudum emptitium cum titulo oneroſo, & cum clauſula feudi antiqui, de illo diſponere poſſit ſine aſſenſu ad favorem unius ex filiis, illum gratificando, alios vero eorumque deſcendentes excludendo, ſeu poſtponendo cum erectione primogenituræ, ſeu fideicommiſſi particularis, vel cum alia diſpoſitione? & quatenus id facere non poſſit in ipſo corpore feudi, an eandem diſpoſitionem gratificativam facere valeat de integro ejus pretio, ſeu valore, ad ejus reſtitutionem gravando feudi ſucceſſores neceſſarios, & a lege inveſtituræ vocatos?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Pretium feudi novi dicitur allodiale, & eſſe in hæreditate allodiali ad plures effectus, ut poſſit ſucceſſor gravari, ſeu quod teneatur communicare.*
3 *Idem eſt, eſſe feudum antiquum mere hæreditarium, ac eſſe pacti, & providentiæ novum ex titulo oneroſo.*
4 *Quid, ubi agitur de feudo antiquo mixto, an ſucceſſor poſſit gravari in pretio, & teneatur ad onera?*
5 *De quæſtione, an relicto feudo incapaci, debeatur æſtimatio?*
6 *De feudis dividuis Juris Longobardorum, & individuis juris Francorum, & de conſuetudine Lombardiæ remiſſive.*
7 *De quæſtione, an primus acquirens diſponere poſſit de feudo in præjudicium ſucceſſorum? recenſentur plures effectus.*
8 *De caſu, in quo primus acquirens ſit ex cauſa lucrativa.*
9 *Ubi feudum eſt ex titulo oneroſo, tunc acquirens diſponit inter comprehenſos.*
10 *Quid inter extraneos?*
11 *Quando adeſt aſſenſus Domini ab initio in ipſa acquiſitione feudi, tunc ceſſat omnis difficultas.*
12 *Expenduntur auctoritates negantes etiam in feudis novis in primo acquirente facultatem diſponendi.*
13 *De caſu, in quo in primo acquirente etiam ex cauſa oneroſa ceſſat poteſtas.*
14 *De clauſula, ut cenſeatur jure feudi antiqui, & aviti, an vere faciat feudum antiquum, & ad quos effectus?*
15 *Donatio non præſumitur, & exiguntur verba clara, & univoca.*
16 *De obſervantia circa inefficaciam dictæ clauſulæ.*

D I S C. XII.

CAmillus Taraſconus Parmenſis, quatuor habens filios maſculos, emptionis titulo acquiſivit ab illis de Fliſco feudum Caletani cum annexis, obtento deſuper aſſenſu Ducis Parmæ Domini directi, ſeu ſubalterni, in quo tanquam per ſpeciem novæ inveſtituræ, juxta conſuetum formularium, idem feudum conceditur tanquam antiquum, nobile, & avitum, pro eodem Camillo, ejuſque filiis, & deſcendentibus maſculis in infinitum, cum facultate ſe intitulandi, ac denominandi Comites, attributa etiam facultate dicto Camillo erigendi in eo primogenituram cum formis eidem bene viſis, & quatenus ipſe ad hujuſmodi diſpoſitionem non procederet, eadem facultate attributa ſucceſſori, quatenus eſſet unus, ſi vero eſſent plures, omnibus in id concordantibus, cum reciproca, ſeu jure accreſcendi inter omnes deſcendentes, quouſque duraret linea. a

Cum autem turbato ordine naturæ, ejuſdem Camilli filius primogenitus uxoratus prædeceſſiſſet, ſuperſtitibus ſex filiis maſculis, pater autem ſuperſtes, neglecta dicti primogeniti prole, intenderat, tam in dicto feudo, & annexis, quam etiam in pleriſque aliis bonis primogenituram erigere ad favorem Octavii tertiogeniti ſibi magis grati, & dilecti, ejuſque deſcendentium, conſilium a me pro veritate petiit, an id ſibi liceret, affirmative datum, cum ea

tamen cautela in hujuſmodi diſpoſitione adjicienda, quod in eventum in quem illa eſſet impugnabilis, ac effectum ſortiri non poſſet in ipſo corpore feudi, facta cenſeretur in ejuſdem feudi integro pretio, ſeu valore, in quo ejuſdem neceſſarii ſucceſſores a lege inveſtituræ vocati ad favorem dicti Octavii, & aliorum gravati cenſerentur, itaut in ipſo pretio hujuſmodi primogenitura erecta diceretur eo meliori modo, quo de jure ſibi liceret.

Ad cujus conſilii formam erecta in teſtamento dicta primogenitura, necnon revocata, ſeu declarata reſoluta per obitum dicti primogeniti, promiſſione per eundem Camillum in inſtrumento dotali facta de ei relinquando tot bona annui redditus ſcut. bis mille, ſecuta morte dicti teſtatoris, præfati filii ex primogenito ſuperſtites, quibus avus ſolam legitimam juræ naturæ debitam reliquerat, duplex judicium contra dictum Octavium ſucceſſorem univerſalem inſtituerunt, unum ſuper ſucceſſione in dicto feudo jure inveſtituræ, alterum pro aſſecutione dd. bonorum conſtituentium annuum redditum ſcut. bis mille jure donationis contemplatione matrimonii. Cumque idem Dux ad tollenda jurgia inter adeo conjunctos in ordinariis Tribunalibus, hujuſmodi cauſas ad ſe avocaſſet, per ſe ipſum de ſuorum Sapientium conſilio terminandas, hinc ex parte dicti Octavii requiſitus fui ad ſuſtinendam hujuſmodi diſpoſitionem ad normam mei conſilii ſequutam, necnon ſuſtinendam revocationem, ſeu reſolutionem donationis, de qua habetur in ſua materia *ſub tit. de donationibus*.

In hoc igitur puncto diſpoſitionis cum ordine primogenituræ factæ ſuper feudum ad favorem tertiogeniti, idealem potius, ac ſine effectu hujuſmodi litem dicebam, cum omnes difficultates, quæ in hac materia cadere poſſunt circa defectum poteſtatis diſponendi, percutiant ſolum ipſum corpus, ſeu ſubſtantiam feudi, non autem ejus pretium, ſeu valorem, de quo etiam in feudis juris Francorum ſoli primogenito perneceſſe deferendis, quamvis eſſent cum 2 ſtrictiſſima prohibitione alienandi, vel diſponendi, prout ſunt feuda Regnorum utriuſque Siciliæ, in quibus urget non ſolum generalis prohibitio contenta in *cap. Imperialem*, de prohibita feudi alienatione per Frider. ſed magis ſtricta reſultans ex Conſtitutione incipien. *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, etiam ubi ſunt nova, certum tamen eſt, ac receptiſſimum, primum acquirentem diſponere poſſe de integro, ac in eo gravare feudi ſucceſſorem, quamvis neceſſarium, etiam ad favorem cujuslibet extranei, ex ea clara ratione, quod illud non eſt feudale, ſed allodiale, remanens in patrimonio allodiali, ſeu paganico.

Quinimmo etiamſi primus acquirens non diſponat, adhuc feudi ſucceſſor, quamvis neceſſarius, & a lege inveſtituræ vocatus, ipſum corpus feudi habens jure proprio, tenetur ad omnia onera, & debita hæreditaria, etiam illa legatorum pro integro pretio, quod utpote mere diſtinctum ab ipſo feudo, reputatur merum allodium remanens in hæreditate allodiali, ſeu paganica, & ſucceſſiva etiamſi non adſint debita, vel onera, & acquirens decedat ab inteſtato, relictis, vel in toto, vel in parte hæredibus ſucceſſionis feudorum incapacibus, puta Clericis, & Religioſis, &c. ſucceſſor tenetur eis dictum pretium ſolvere, ſi nullam habet participationem in hæreditate allodiali, & ſi habet, tenetur cohæredibus communicare, ut frequenter contingit in filio primogenito ſuccedente in feudis juris Francorum de ſui natura individuis, ac jure primogenituræ deferendis, quod tenetur communicare Fratribus ſecundogenitis integrum pretium tanquam exiſtens in hæreditate allodiali, ideoque feudiſtarum commune, ac receptum axioma eſt, 3 ſaltem quoad dictum effectum pretii, ſeu valoris, idem eſſe feudum novum in forma pacti, & providentiæ amptitium, ac feudum antiquum mere hæreditarium, Iſern. *in cap. 1. §. præterea Ducatus, in ſecunda addit. num. 36.* de prohibita feudi alienatione per Frideric. ubi Afflict. *numer. 27. & ſeq.* & cæteri collecti per Lanar. *conſil. 81. num. 49. & 50.* plene Laretha *in theatr. feudal. par. 9. dilucidat. 69. cum ſeq.* ubi *dilucidat. 73.* quod ſi filius acquirentis eſt incapax ſucceſſionis feudalis, & alter remotior ſuccedit, ab illo refundendum eſt totum pretium dict. filio incapaci aliorum bonorum ſucceſſori, Capyc. Latr. *conſult. 23. & 25.* Rovit. *ſuper pragm. 25. de feud. ex num. 16. cum ſeq.* Giurb. *de ſucceſſ. feudorum, §. 1. gloſſ 8. num. 46. cum tribus ſeqq.* & paſſim, quoniam in ordine ad feudum novum eſt caſus indubitatus.

4 Sola enim quæſtio eſt circa facultatem gravandi in pretio, ſeu valore, quando agitur de feudo antiquo in forma pacti, & providentiæ mixta, quod ſcilicet habeat etiam qualitatem hæreditariam, quo caſu in puris terminis juris communis, & extra Regnum Siciliæ citra, ſeu Neapolis, verior magiſque recepta eſt opinio, ſucceſſorem teneri eſſe hæredem cum omnibus ſupradictis præjudicialibus primi acquirentis tantum, non autem ultimi feudatarii defuncti, qui non ſit acquirens, & quatenus juxta aliquorum ſenſum, illius quoque hæreditariam qualitatem habere teneatur, ſuffragetur tamen beneficium inventarii, ex quo ſeparare poſſit ipſum feudum jure proprio abſque aliqua obligatione, nec in corpore, nec in pretio, ſecus autem in dicto Regno, in quo receptum eſt, ſucceſſorem feudi, quamvis neceſſarium, quinimmo etiam contra expreſſum ultimi feudatarii defuncti judicium venientem, teneri habere qualitatem hæreditariam, atque pro integro feudi valore gravatum remanere, ut deductis in Magiſtrali *deciſ.* 1. Franchis, & per alios ſupra allegatos Regnicolas, ac habetur pluries deductum in aliis *hoc eod. tit.* onde propterea quatenus pertinet ad rem, cum verſaremur in feudo novo amptitio minoris qualitatis, utpote juxta uſum Lombardiæ dividuo, atque, ut feudiſtæ dicunt, juris Longobardorum, & primus acquirens in eventum in quem ipſum corpus feudi dictæ primogenituræ ſubjici non poſſet, expreſſe diſpoſuerit de illius integro pretio, quæſtio quoad effectum, ut ſupra, remanebat mere idealis, & de ſolo fumo, cum idem videatur excludi a ſucceſſione feudi, & includi cum obligatione refundendi integrum valorem.

Aliqui Scribentes pro Actoribus, ad evitandum hoc objectum, ſe involvebant in altera quæſtione, an ſcilicet legato, ſeu alio diſpoſitionis titulo relicto feudo inutiliter 5 perſonæ incapaci, ſeu non vocatæ ab inveſtitura, debeatur æſtimatio, de qua poſt antiquiores ab eis allegatos, Roſenthal. *cap. 7. concluſ. 1. num. 10. cum ſeq.* Franch. *d. dec.* 1. a Pont. *conſil. 13. 52. & 88. lib. 1.* Fab. de Anu. *conſil. 87. & 131.* de Marin. *reſolut. 45. lib. 2. num. 50.* & in addit. ad Reverter. *deciſ. 350.* Rovit. *in pragm. 1. de titulorum abuſu num. 136.* & cæteri magis communiter, diſtinguentes inter legatum, ſeu aliam diſpoſitionem particularem, & inſtitutionem univerſalem, & ſuper hoc longiſſimas texebant allegationes, ſed erat labor mere inanis, ac extra propoſitum, iſta ſiquidem, in qua ſatis certant feudiſtæ, eſt ſolum quæſtio ambiguæ voluntatis, an ſcilicet teſtatore diſponente de re, quæ non eſt in commercio, nugari voluerit, ſeu diſponere quatenus poſſet, & non alias, non autem gravare ejus hæreditatem ad æſtimationem, vel è contra, juxta terminos text. *in §. non ſolum, inſtit. de legatis cum Concord.* ſed ubi voluntas eſt expreſſa, ut in præſenti, tunc nemo dubitat, quoniam in claris non intrant conjecturæ, & argumenta, ad vulgarem textum *in l. ille, aut ille, ff. de leg. tertio*, quamvis etenim, cum ſenſu etiam veritatis, crederam hujuſmodi diſpoſitionem recte ſuſtineri in ipſo corpore feudi, ut infra, nihilominus ordine inverſo opportunum cenſui agere prius de pretio, ut ſupra, tanquam de re minus dubitabili, ut ita clarius dignoſceretur quæſtionem remanere inanem.

Reaſſumendo autem punctum validitatis diſpoſitionis ſuper ipſo corpore feudi, illud in primis cenſui prænotandum, 6 quod non verſabamur in feudo individuo juris Francorum jure primogenituræ uni perſonæ debito, itaut in Actoribus, vel eorum primogenito aliquod adeſſet jus peculiare ratione lineæ, ſeu primogenituræ per eorum patrem tranſmiſſæ, cum ageretur juxta conſuetam naturam feudorum Lombardiæ, ac etiam ex tenore ipſiuſmet aſſenſus, ſeu inveſtituræ, de feudo, quod noſtri vocant juris Longobardorum, in quo omnes ſuccedunt, ita & taliter, quod etiamſi efficeretur feudum dignitatis, ob quam aſſumeret naturam individuam, adhuc ex recepta Lombardiæ conſuetudine, individuitas remanet intellectualis, & in abſtracto pro jure habituali, ad inſtar juriſpatronatus reſidentis penes omnes ſucceſſores, & eorum quemlibet inſolidum, diviſis tamen exercitio, & fruitione, ex iis, quæ in propoſito, ad diſtinguendo hujuſmodi feudorum ſpecies habentur deducta in Mutinen. feudorum de Rangonibus *hoc eod. tit.* quæ in præſenti etiam reſponſo deducebantur, & ſic Actorum prætenſio ad ſummum reſtringebatur ad quartam partem, in qua in ſtirpes ipſi ſuccederent, cum obligatione refundendi pretium, ut ſupra, unde quoad effectum quæſtio videbatur, vel nullius, vel modicæ operationis.

7 Verum neque in hac parte dicebam Actoribus jus competere ſucceſſionis contra dicti primi acquirentis voluntatem, in hac etenim quæſtione, an primus acquirens hujuſmodi poteſtatem habeat, quamvis Manoch. *conſil. 161.*

quod

quod eſt in materia ſatis elaboratum, & ad quod recurrendum eſſe admonet Roſenthal. *cap.9.concl.66.n.9.* plures caſus diſtinguat, attamen ad tres effectus de illa quæri ſolet. Primus eſt circa facultatem refutandi feudum ipſi Domino, qui in præjudicium, & excluſionem filiorum, & deſcendentium e lege inveſtituræ vocatorum pro ſe retinere, vel alteri ſibi bene viſo concedere valeat. Alter eſt ad effectum diſponendi in extraneos cum præjudicio, tam filiorum, & deſcendentium e lege inveſtituræ vocatorum, quam etiam ipſiuſmet Domini. Et tertius demum eſt circa facultatem præeligendi, ſeu gratificandi intra perſonarum genus a lege inveſtituræ vocatum unum, vel plures filios vocando, alios excludendo, &c.

8 Quicquid autem ſit de primo, & ſecundo caſu, ſeu effectu, de quibus utpote ad rem non facientibus, laudabilis Curiæ ſtylus, aliæque occupationes ex profeſſo agere prohibebant, quatenus pertinet ad tertium qui erat præciſua controverſiæ, difficultas cedit, ubi agitur de feudo gratuito, ad quod filii, & ſucceſſores ſanguinis dicere poſſunt independenter venire ex gratia, & munificentia concedentis, prout, & cadit altera quæſtio facti, quando ſcilicet dicatur conceſſio talis naturæ, itaut filii, & ſucceſſores principaliter, & directe contemplati cenſeantur ab ipſo concedente independenter ab eorum patre, ſeu altero majore primo acquirente vel potius ab illo, ejuſque providentia recognoſcant, de quibus habetur actum per Menoch. *d. conſil.* 161. Roſenthal. *cap.9. membr.2. concl.66. cum ſeq.* & aliqualiter infra in Romana pecuniaria de Pellevicinis ad materiam Bullæ Baronum.

9 Ubi tamen certum eſt acquiſitionem eſſe ex cauſa mere oneroſa, & correſpectiva, tanquam de feudo pure emptitio, abſque aliqua gratiæ, vel munificentiæ concedentis mixtura, itaut ejus factum percutiat ſolum aſſenſum, qui de jure neceſſarius eſt pro mutatione perſonæ, & tranſlatione feudi de uno in alterum, & tunc neminem dubitare de facultate gratificandi inter perſonas de genere comprehenſas in inveſtitura, advertunt Loffred. *conſ.50. num.* 1. Clar. §. *feudum qu.41. nu.2.* French. *d. deciſ.1. nu.70.* & cæteri per Menoch. *d. conſ.161. in tertio caſu, a num.6. ad* 10. & plene *conſ.401.* ubi late, & nervoſe ſuſtinet facultatem patris erigendi in feudo primogenituram, ac unum, cæteris excluſis gratificandi, Peregr. *conſil.8. nu.82.* & admittit Bellon. jun. *conſil.55. in reſponſionib. ad objecta poſt num.37.* ac firmavit Rota in Ariminen. Caſtrorum 14. Februarii 1642. & 15. Junii 1643. coram Dunozetto, & 23. Februarii 1668. coram Cerro, de qua habetur actum infra, *hoc eodem tit.*

10 Difficultas enim in propoſito cadere ſolet ubi agitur de ſecundo caſu, ſeu effectu ſupradicto diſponendi ſcilicet in extraneos, de quo Capyc. Latr. *d. conſult.* 23. *n.6.* Giurb. *d. §.1. gloſſ.8. num.45.* Rota *dec.50. num.2. par.6. recent.* & in propoſito emphyteuſis pluries in ſua materia *ſub tit. de emphyteuſi*, & in quo invaliditas reſultare poteſt ex defectu aſſenſus Domini, quæ proinde difficultas non cadit inter comprehenſos in inveſtitura, quoties, ut dictum eſt, non agitur de feudo juris Francorum individuo, & pernecesse deferendo cum primogenituræ ordine, quem in ipſo feudi corpore feudatarius pervertere non poteſt, quamvis facultatem habeat diſponendi de pretio.

11 Clarius vero præmiſſa procedere dicebam ob Domini aſſenſum deſuper accedentem, dum juxta præmiſſam facti ſeriem, in ipſo aſſenſu præſtito per Ducem ſuper hujuſmodi feudi acquiſitione, vim novæ inveſtituræ ex illius Principatus ſtylo habente, expreſſe conceditur facultas erigendi deſuper Primogenituram, pernecesse ſupponentem gratificationem unius, & excluſionem aliorum, reducendo feudum alias de ſui natura dividuum, & juris Longobardorum ad diverſam naturam individuam, & juris Francorum, unde quando factum primi acquirentis ex cauſa oneroſa comprobatum remanet ab aſſenſu, & facto Domini directi, & in ipſo præſertim limine acquiſitionis, & antequam dici valeat aliquod jus quæſitum filiis, & deſcendentibus, ſeu agnatis in inveſtitura vocatis, tunc ceſſat quælibet difficultas cadens in materia, vel ratione præjudicii Domini, vel ob prohibitionem legis exigentis ad validitatem immutationis naturæ ejuſdem Domini aſſenſum, vel ob jus agnatis, ſeu hæredibus ſanguinis quæſitum, ut patet apud omnes de hac materia agentes, & in propoſito erectionis primogenituræ in feudis habetur etiam in Mantuana, & in Mutinen. *hoc eod. tit.*

12 Hinc proinde extraneas, ac non obſtantes dicebam pleraſque auctoritates, quæ per Scribentes in contrarium cumulabantur in his ſpecialibus terminis deficientis poteſtatis erigendi primogenituram, ſeu unum ex pluribus in inveſtitura vocatis, aliis neglectis, gratificandi, quamvis ageretur de feudo novo, quoniam præſertim Oldrad. *conſ.237.* cujus auctoritas nimium magnificabatur, agit de feudo dignitatis individuo, & gratuito, ex mera Principis munificentia, cujus naturam admittebam per feudatarium, quamvis primum alterari non poſſe, ſed hic non erat caſus, extra quem pariter dicebam eſſe omnes auctoritates Regnicolarum, utpote agentium de illis feudis duplicem ab illo habentibus diverſam circumſtantiam, quamvis eſſent emptitia, unam ſcilicet, quia juris Francorum, & cum immutabili natura primogenituræ, alteram vero ob particularem Conſtitutionem incipien. *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, ſtrictius adimentem facultatem diſponendi de ipſo corpore feudi, ut ſupra, aliæ vero auctoritates generales, præſertim Maroſcott. *lib.2. var. cap.* 1an. & Fecchin. *lib.6. controv. cap.62.* ubi etiam in ſpecie feudi novi dictam facultatem negat, utpote generaliter loquentes, intelligendæ veniunt diſcretive cum dicta diſtinctione, ad quam non deſcendunt, ubi ſcilicet agitur de feudo novo gratuito, ut eſt regularis natura feudi, quod proprie dicitur beneficium ex Principis, vel Domini munificentia.

Magnum fundamentum per Scribentes in contrarium 13
circa deficientem poteſtatem primi acquirentis alterandi naturam feudi, quamvis novi, conſtituebatur in firmatis per Bellon. jun. *conſil.* 55. *per tot.* verum quicquid ſit de veritate in eo caſu, de quo ipſe agit, cujus inſpectionem ſuperfluum cenſui eſſe, ceſſabat penitus difficultas ex defectu applicationis ob diverſas circumſtantias, ibi enim ſupponitur, quod poſtquam pater feudum pretio quæſieret, curaverat cum Principis auctoritate in eo imprimere, tam qualitatem dignitatis, quam alteram primogenituræ, per quos actus infertur ad quandam implicitam donationem irretractabilem, utpote Principis auctoritate munitam, ab ipſo patre factam filiis, & deſcendentibus, quibus ita jus quæſitum dici poterat, & ſic extra terminos hujus quæſtionis, quibus id applicari non poterat ob facultatem ad ſuperabundantiam in ipſo limine acquirendi a Principe obtentam, ut ſupra.

Major demum difficultas eſſe videbatur in ea clauſula 14
quod illud cenſendum eſſet feudum avitum, & antiquum, tunc enim illud fortiri dicitur quoad omnes effectus jus, & naturam feudi antiqui, perinde ac ſi revera eſſet tale, quoniam Princeps diſponendo circa ea, quæ ſunt juris poſitivi, potius veritatem, quam fictionem inducere dicitur, cum in iis, quæ juris ſunt, non autem naturæ, Principis poteſtas poſſit facere verum id, quod eſt fictum, ut ex Bald. Affiict. & aliis *in cap.1. de alienatione feudi paterni*, firmant cæteri ad ſatietatem congeſti per Bellon. jun. *conſ.9. num.11. cum ſeq.* Cyriac. *controv.4. num.36. & ſeq. & n.44.* Roſenthal. *cap.2. concl.13.*

Sed illud fundamentum, inſpecta etiam veritate, aliis levius mihi videbatur, itaut apud verſatos in materia feudali fabulæ ſpeciem hoc aſſumptum habere videatur, quod ſcilicet ob hujuſmodi clauſulas poteſtas primi acquirentis titulo oneroſo coarctata remaneret, tam quoad corpus feudi, quam quoad pretium, dum clauſulæ prædictæ potius ex quodam formulario, quam ex præciſa, & reciproca voluntate concedentis, & acquirentis, adjiciuntur in ipſius acquirentis gratiam, & favorem, vel ſcilicet ob ampliorem ſucceſſionem etiam collateralium in feudis novis non cadentem, in quibus terminis, & ad quem effectum loquuntur fere omnes congeſti per Bellon. jun. & Cyriac. ubi ſupra, vel ad effectum prærogativarum, & honorificentiarum, eo quia feudum antiquum nobilitat, feudum vero novum, non, cum ſimilibus, non autem ad iſtum effectum, per quem duo darentur inconvenientia, unum quod inducta ad favorem retorquerentur in odium contra juris regulam, & alterum quod ex clauſulis, ut dictum eſt, ex formulario potius adjici ſolitis, eſſet inducere donationem, in dubio non præſumendam, neque inducendam, niſi per verba univoca certam, & explicitam vo- 15
luntatem præſeferentia, omnemque alium intellectum excludentia, ex deductis per Cavaler. *deciſ.603. deciſ.54. par.5. rec. deciſ.41. par.9.* & frequenter, ut in propoſito hujuſmodi clauſulæ attendendæ ad effectus ipſi acquirenti proficuos, non autem damnoſos, bene Riminald. ſen. *conſil.96. num.31. & ſeq.* Clar. §. *feudum quæſt.8.nu.4.* & admittunt cæteri collecti per Cyriac. & Bellon. jun. ubi ſupra.

Id etiam clariſſime comprobante communi praxi, & obſervantia, quoniam ubique, præſertim in feudis dicto-

rum utriuſque Siciliæ Regnorum, quamvis de novo quæſi-
16 torum, adjici ſolet iſta clauſula, non tamen tollens qualitatem feudi novi contradiſtincti a feudo vere, & naturaliter antiquo circa communicationem pretii fratribus ſecundogenitis, quibus in antiquo debetur ſolum vita militia, cum aliis effectibus, de quibus ſupra, & in ſpecie id comprobari obſervabam ea praxi feudi Plumbini, de quo adeo frequenter *hoc tit.* quoniam quando Jacobus IV. iſtum ſtatum alias ſuum liberum, & allodialem, propter protectionem voluntarie recepit in feudum ab Imperatore cum hujuſmodi clauſulis, adhuc tamen illud regulatum eſt quoad eum jure feudi novi ob ſucceſſionem ejus deſcendentium tantum, exclusis aliis Appiania collateralibus, quamvis veris agnatis, & deſcendentibus a Jacobo primo acquirente, cum ſimilibus, atque ita per dictum Ducem tanquam Compromiſſarium, de voto, ut fertur, excelſi Conſilii Placentiæ prodiit ſententia arbitramentalis ad favorem Comitis Octavii juxta paternam diſpoſitionem, eo tamen juſte declarato, quod in metienda legitima, pretium in feudi emptionem erogatum ponendum eſſet in calculo, atque reflectendo ad veritatem, juſta beneque fundata viſa eſt reſolutio, cujus ſententiæ verba præciſa hæc ſunt: *Quo vero ad feudum Caleſtani, & pertinentiarum, dicimus illud deberi Comiti Octavio juxta diſpoſitionem paternam, cujus tamen feudi pretium ſolutum per dictum Com. Camillum ponendum erit in cumulo bonorum ad effectum augendi, & calculandi legitimam, ex aliis tamen bonis non feudalibus extrahendam.* Cum autem plene, ac elaborate pro eodem Comite Octavio ſcripſerit doctus, & ingenioſus Boſcolus Canonicus Parmenſis, itaut in ejus reſponſo contineatur quicquid ad materiam deſiderari poteſt, ideo ad publicam utilitatem illud habetur impreſſum in fine hujus voluminis.

S U M M A R I U M.

1 *De gratificatione inter filios, negligendo primogenitum, & præeligendo ſecundogenitum.*

ANNOT. AD DISC. XII.

1 Super hoc diſcurſu conferunt etiam ea, quæ habentur ſupra *ad diſc.* 9. dum idem eſt articulus, quamvis caſus ſit diverſus, quod ſcilicet ibi agitur, an feudum antiquum dividuum in omnibus ad formam juris Longobardorum, immutata natura reduci poſſit ad naturam individuam ad formam juris Francorum cum ordine primogenituræ in præjudicium aliorum vocatorum. In præſenti autem agitur de alio puncto, an firma remanente individua natura feudi, & ſucceſſionis cum ordine primogenituræ, poſſit primus acquirens titulo oneroſo gratificationem exercere inter filios, atque pervertendo ordinem naturæ, negligere primogenitum, & præeligere ſibi magis gratum ſecundo, vel tertio genitum, quod videtur rationabile juxta ponderationes, de quibus *diſc.* 55. *de fideicom. & alibi*, ac propterea introduci cœpit uſus etiam in locis, in quibus iſta gratificatio ſine regio aſſenſu in feodis, quamvis novis, & oneroſis denegatur in ipſo corpore feudi, ut contingit in feudis Regni Neapolitani, obtinere hanc facultatem in ipſo actu acquiſitionis, & de hac immutatione ordinis, & gratificatione infra *in hoc ſupplem. diſc.* 113. Itaque de multis agitur *in controverſia Boſceli*, edita in iſto caſu præciſo.

PANORMITANA SUCCESSIONIS FEUDORUM

PRO JOSEPHO BRANCIFORTE COMITE MAZARENI HODIE PRINCIPE BUTERÆ,

C U M

MARGARITA BRANCIFORTE PRINCIPISSA BUTERÆ, ET JOSEPHO ETIAM BRANCIFORTE COMITE RACUDIÆ.

Conſilium pro veritate ſuper caſu partim non diſputato, & partim deciſo per M. Reg. Cur. Siciliæ pro Comite Mazareni, poſtea concordato.

De capacitate fœminarum in ſucceſſione feudorum in utriuſque Siciliæ Regnis, earumque concurſu cum maſculis ejuſdem, vel diverſæ lineæ, vel gradus.

Et an neptis ex primogenito excludat patruum, & ſic filium maſculum ſecundogenitum, vel ejuſdem ſecundogeniti filium maſculum ex beneficio repræſentationis, ſeu lineæ, tam in linea deſcendenti, quam in collaterali, præſertim attentis Capitulis Regni Siciliæ ultra Pharum? & aliqua de iſtorum Capitulorum diſpoſitione, & interpretatione in concurſu maſculi minoris ætate ex maſculo ſecundogenito, & maſculi æqualis gradus, ſed ætate majoris ex fœmina, vel etiam ex maſculo tertiogenito.

De refutatione feudi cum aliqua reſervatione, an & quando valeat, itaut abdicet jus a refutante, & quatenus valeat, an cenſeatur perſonalis, ſi refutatarius ſupervivat, refutatario præmoriente, an refutans redeat ad feudum jure ſucceſſionis, vel potius jure reſolutionis?

An ad effectum ſucceſſionis attendendum ſit tempus refutationis, vel potius tempus mortis refutantis?

Et aliqua de renunciatione ſucceſſionis feudorum per unum alteri agnato facta, an ſit perſonalis, itaut defecto renunciatario, ſalvum remaneat jus renunciantis, vel potius eo excluſo jus aperiatur aliis, quamvis remotioribus, potiſsime ubi renunciatio eſt per viam tranſactionis?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *In Curia non multum frequens materia feudalis, & de ratione.*
3 *In utriuſque Siciliæ Regnis frequentes cenſa feudales.*
4 *In dictis Regnis jus commune feudorum parum practicatur, ſed materia feudalis tota pendet ex legibus municipalibus.*
5 *Feuda in utriuſque Siciliæ Regnis ſunt generaliter individua jure Francorum ad ſolum primogenitum.*
6 *Fœminæ ſunt excluſæ a ſucceſſione feudorum, & quatenus ſint etiam vocatæ, intelliguntur in ſubſidium maſculorum, qui etiam tranſverſales excludunt fœminas deſcendentes.*
7 *Fœminæ quomodo ſunt habilitatæ in ſucceſſione feudorum in Regnis utriuſque Siciliæ.*
8 *Neptis ex primogenito excludit patruum, vel nepotem ex fratre in Regno Siciliæ citra.*
9 *Secus in altero Siciliæ ultra.*
10 *Cap. dicti Regni loquens de ſucceſſione tranſverſalium procedit etiam in deſcendentibus.*
11 *Quomodo procedat tranſmiſſio juris primogenituræ.*
12 *An refutatio pactionata in proxime ſucceſſurum ſub reſervatione uſusfructus, vel alia valeat, vel potius vitietur in totum.*
13 *Donatio contemplatione matrimonii, an reſolvatur, & ceſſet diſſoluto matrimonio, vivente donatore.*
14 *Gravatus reſtituere fideicommiſſum poſt ejus mortem, an poſſit reſtitutionem facere in vita?*
15 *An ad effectum ſucceſſionis in feudo refutato attendatur tempus refutationis, vel tempus mortis refutantis?*
16 *Quod in Regno Siciliæ ultra ſit attendendum tempus mortis, & de peculiari ratione.*
17 *Ubi refutatio fit contemplatione certi matrimonii, eſt fortius valida, & de ratione.*
18 *Conſilium datum.*
19 *De concluſione, quod refutans ſuperſtite refutatario omnes vincit in ſucceſſione feudi.*
20 *De materia renunciationis, quando ſit realis, vel perſonalis remiſſive.*
21 *Ubi agitur de bonis differentibus, non tranſitoriis ad extraneos, cenſetur ſemper perſonalis.*
22 *Tranſactio reſtringitur ad ea, quæ erant in lite.*
23 *In feudis proximitas regulatur ex perſona ultimo morientis.*
24 *De concurſu patruelium, ut major ætate ex fratre tertiogenito vincat illum ex ſecundogenito minorem.*
25 *Nepos ex fratre ſecundogenito vincit ipſum fratrem tertiogenitum.*
26 *Agnati vincunt cognatos.*
27 *Quid ubi conjunctus per cognationem eſt etiam de familia, & agnatione?*

28 *Præ-*

Digitized by Google

28 *Prærogativa lineæ vincit ſexum, gradum, & ætatem, & de illius tranſmiſſione.*
29 *Quare in Regno Neapolis patruus vincat conſobrinum de linea primogenita?*
30 *Refertur deciſio cauſæ.*

Fabritius

Franciſcus primogenitus,	Jo: ſecundogenitus,		Catarina tertiogenita,
Margarita	Gabriel primogenitus mutus, & ſurdus	Joſeph ſecundogenitus Co: Mazareni	Joſeph Comes Racudiæ

D I S C. XIII.

1 FAbritius Branciforte ex variis titulis, ac majorum utriuſque lineæ paternæ, & maternæ ſucceſſione poſſeſſus Principatus Buteræ, cum Dignitate Primatus Hiſpaniarum, ac etiam Principatus Petræperſiæ, Comitatus Mazareni, aliorumque feudorum etiam titulatorum, ex Catarina Barreſi Marchioniſſa Militelli tres habuit Filios, Franciſcum ſcilicet primo, & Joannem ſecundogenitum maſculos, & Catarinam tertiogenitam fœminam.

Nupſit eo vivente cum D. Jo: de Auſtria Franciſcus primogenitus, cui pater iſtius matrimonii contemplatione, reſervatis uſufructu, & adminiſtratione, refutavit omnia dicta feuda cum eorum Dignitatibus, ſed turbato ordine naturæ patri prædeceſſerunt tam dictus Franciſcus, ſuperſtite Margarita unica filia, quam Jo: ſecundogenitus, ſuperſtitibus Gabriele primogenito muto, & ſurdo, & Joſepho ſecundogenito, quibus adhuc in pupillari exiſtentibus, obiit dictus Fabritius avus, unde orta eſt controverſia inter dictam Margaritam filiam Franciſci primogeniti, & Joſephum filium ſecundogenitum Joannis ſecundogeniti (ſtante incapacitate Gabrielis ejus fratris majoris, qui erat mutus, & ſurdus) quæ controverſia ſopita fuit per concordiam initam per dicti Joſephi pupilli tutorem, qua mediante hic obtinuit Comitatum Mazareni cum aliquibus annuis, præfatæ vero Margaritæ dimiſſa fuerunt reliqua omnia feuda cum eorum dignitatibus ut ſupra. Factus vero major dictus Joſeph, occaſione accedendi ad Urbem ex motivo inviſendi præfatam Margaritam ejus conſobrinam, quæ viduata ex Comeſtabulo Columna abſque prole, in hac Civitate elegerat domicilium uſque ad mortem continuatum, ſuper duobus meum pro veritate conſilium petiit, primo ſuper ſibi delata dictorum feudorum ſucceſſione per obitum dicti Fabritii avi in excluſionem ejuſdem Margaritæ, itaut propterea præfatam tranſactionem impugnando, etiam contra eam viventem reintegrationem ad dicta feuda intentare poſſet, & ſecundo, quatenus id non competeret, itaut eorundem feudorum ſucceſſio regulanda eſſet ex perſona dictæ Margaritæ de prole deſperatæ, cujus proximiores ab eodem Fabritio æque deſcendentes in eodem, ac æquali gradu erant, ipſe Joſeph ut ſupra maſculus ex maſculo ætate minor, & alter Joſeph Comes Racudiæ ætate major filius Catharinæ tertiogenitæ nuptæ in eadem familia de Branciforte, cui ſcilicet dicta ſucceſſio probabilius debita eſſet, an ſibi ex prærogativa agnationis, & lineæ, vel æmulo ex prærogativa ætatis, cum in ſexu, & gradu eſſent æquales?

2 Reſpondi incongrue videri deſuper conſilium peti ab Advocatis Romanæ Curiæ, tum quia in iſta non multum frequenter pertractata eſt materia feudalis, cum Caſtra, & loca juriſdictionalia per Barones Romanos poſſeſſa, pro majori parte habeant ſolum illam impropriam, & remotam feodalitatem, per quam, excluſo puro, & ſimplici allodio, inſurgunt altum dominium, & ſuperioritas Papæ ex iis quæ plene, & ex profeſſo probat Spada *conſ. 1. lib. 1.* in reliquis autem omnibus, præſertim circa ſucceſſiones, potius bonorum allodialium jure cenſeantur, tum etiam
3 quia licet in utriuſque Siciliæ Regnis frequentiſſimæ ſint quæſtiones feudales, tam occaſione ſucceſſionis, quam frequentius occaſione concurſus creditorum habentium, vel reſpective non habentium aſſenſum, ſeu occaſione revocationis alienationum, aliorumque contractuum, qui ſuper ipſis feudis, vel actionibus feudalibus ſine aſſenſu fiunt, nihilominus totum conſiſtere magis videtur in utriuſque Regni particularibus legibus, nempe Conſtitutionibus, Capitulis, pragmaticis, & gratiis, earumque intelligentia, & praxi, quam in jure communi feudorum, quod 4
ub illis feudis quodammodo exulaſſe videtur, utpote per dictas leges particulares nimis alteratum, itaut non deſint volentes, jus commune feudorum in dictis Regnis nunquam receptum eſſe, præſertim in dicto Regno Siciliæ ultra, ut per Corſett. jun. *in add. ad patrem, conſ. 7. n. 6. & ſeqq.* licet hæc opinio ſit magis communiter rejecta, unde propterea non omnino adæquatum, & tutum conſilium deſuper per non practicantes illa Tribunalia dari poteſt, adeout in hoc citeriori Siciliæ Regno plures agnoverim in jure communi doctiſſimos, nullatenus callentes materiam feudalem, ſolum cognitam iis, qui in Sac. Conſilio, & Regia Camera ſummariæ verſantur, cum in iſtis tantum Tribunalibus hujuſmodi controverſiæ pertractentur, & nihilominus illa qualis qualis notitia, quam adoleſcens dicta Tribunalia practicando obtineram, neque proderat quoad feuda alterius Regni Siciliæ ulterioris, ub multas diverſas leges, ſatiſque diverſam praxim, poſtquam ſub Carolo primo unum Regnum ab altero diviſum eſt.

Ut autem requirenti, his non obſtantibus, adhuc inſiſtenti morem gererem, cum ea notitia, quæ ea DD. Regni lectura obtineri poterat, quatenus pertinat ad primum quæſitum ſucceſſionis in concurſu ejuſdem Margaritæ per mortem Fabritii communis avi, procedendo ſeu diſcurrendo cum certo præſuppoſito, quod ageretur de feudis individuis juris Francorum jure primogenituræ deferendis, vel 5
quia in prædictis utriuſque Siciliæ Regnis generaliter per Conſtitutionem incipien. *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, effecta ſint hujuſmodi naturæ, quamvis prius eſſent dividua & juris Longobardorum, juxta unam opinionem, vel quia juxta alteram id proveneris ex locali, & particulari conſuetudine, quæ deinde paulatim creſcendo tranſierit in generalem, ex iis, quæ in propoſito dedocent Minadous, Galeot. Urſin. Marcian. & cæteri, de quibus in Mutinen. feudorum de Rangonis, ſuper quo puncto tanquam hodie certo, neglecta diſputatione, ut dictum eſt, proceſſi præſuppoſitive.

Dixi, quoad punctum ſucceſſionis, illius reſolutionem pendere a validitate ac efficacia, ſeu effecto, & tempore refutationis, an ſcilicet refutatio eſſet valida, vel invalida, ſi enim eſſet invalida, tunc utpote nullo jure abdicato a refutante, tempus mortis iſtius attendendum eſſet, ſi vero eſſet valida, & tunc quale tempus ad regulandam ſucceſſionem attendendum eſſet, an ſcilicet illud refutationis, vel potius tempus mortis refutantis, ſive, itaut prædeceſſu refutatarii, cum ageretur de refutatione cauſativa, & facta contemplatione matrimonii, an ob iſtius diſſolutionem, tanquam ex ceſſante cauſa illa eſſet reſoluta, vel ne, & ſic in ſumma concludebam deciſionem præcipue pendere ab eo, an hujuſmodi ſucceſſio regulanda eſſet a perſona Franciſci refutatarii, vel potius ab illa Fabritii refutantis.

Quatenus enim, poſita validitate, ſeu perfectione, & duratione dictæ refutationis, attendenda eſſet perſona refutatarii, perinde ac ſi illa refutantis de tempore refutationis mortua eſſet, tunc dicebam planum eſſe bonum jus Margaritæ Filiæ unigenitæ abſque dubio ſuccedentis patri in excluſionem, vel dicti Joſephi tranſverſalis, & ex fratre nepotis, vel in excluſionem Fabritii patris, non obſtante diverſitate ſexus, licet enim attento jure communi feudorum, quoties non agitur de feudis omnino impropriatis jure allodii regulandis, de quibus in Mantuana feudi *hoc eod. tit.* fœminæ 6
ſint inhabilitatæ ad hujuſmodi ſucceſſionem, quinimmo etiamſi eſſent habilitatæ, quia ſemper diceretur pro hæredibus utriuſque ſexus, ſeu expreſſe pro maſculis, & fœminis, adhuc tamen intelligeretur in ſubſidium, ac deficientia maſculis, quamvis tranſverſalibus, & remotioribus habentibus qualitatem deſcenſivam a primo acquirente feudi antiqui, excludentibus proinde feudatarii defuncti filiam, ad text. *in cap. 1. de eo qui ſibi, & hæredibus, & in cap. 1. de feudo fœminino*, utrobique communiter Repetentes, plene collecti per Roſenthal. *cap. 7. concl. 40.* Schrader. *par. 7. cap. 4. num. 60. cum ſeq.* late Andreol. *controv. 252. & ſeq. cum aliis in eadem Mantuana.*

Nihilominus in prædictis utriuſque Siciliæ Regnis fœminæ ſunt ſimpliciter habilitatæ, atque ita capaces effectæ per Conſtitutionem *In aliquibus*, & melius per Conſtitutionem *ut de ſucceſſionibus* utrique Regno communes, ac etiam per Capitulum particulare hujus Regni Siciliæ ultra incipien. *Si aliquem*, quod quicquid male motivaverit Canonerius *in dicto cap. ſi aliquem*, ut hæc habilitatio intelligatur etiam ad dictos limites juris communis, & in ſubſidium, 7

dium, iſta opinione rejecta, communiter apud utrinſque
Regni Doctores receptum eſt, prælationem maſculi intel-
ligendam eſſe in concurſu æqualis lineæ, vel gradus, itaut
prærogativa ſexus vincat ſolum prærogativam ætatis, non
autem illam lineæ, vel gradus, ut antiquioribus allegatis
plene probant Petrus de Gregor. *de conceſſione feudi, q.4. par.*
4. Corſett. *conſ.24. num.1.* Milanenſ. *dec.8. lib.1. num.229.*
Giurb. *de ſucceſſ. feudor. prælud.6. num.19.* qui omnes ſunt
Siculi ultra Pharum, alios ejuſdem Regni Doctores refe-
rentes, magiſque conſtanter, & de plano firmant Regni-
colæ citra, de quibus Rovit. *ſuper pragm.11. de feud. num.*
16. *cum ſeq.* Urſin. *de feud. par.1. quæſt.5. art.2. & alibi*,
cum concluſio non habeat amplius difficultatem, & ſic ſpe-
ctata perſona d. Franciſci refutatarii, ut dictum eſt, caſus
eſſet planus, non admittens diſputationem, ut Margari-
ta unica filia excludat alios.

Quatenus vero ob refutationis nullitatem, ſive reſolu-
tionem, vel quod tenenda eſſet opinio attendendi tempus
mortis refutantis, non autem refutationis, ut infra, ſucceſ-
ſio ex perſona dicti Fabritii avi ultimo defuncti regulanda
eſſet, adhuc, procedendo magis cum illis majoribus noti-
tiis, quas habebam de feudis hujus Regni Siciliæ citra, pri-
mo aſpectu dicebam, caſum habere utiam difficultatem
8 contra ipſum Joſephum, quodque non obſtante diſparitate
ſexus, potiores eſſent partes fœminæ ob prærogativam li-
neæ, quæ vincit ſexum, quinimmo etiam gradum, itaut fœ-
mina ſuperſtes ex primogenito prædefuncto excludat etiam
ſuum patruum, & ſic filium primi gradus, quamvis maſcu-
lum, multo magis nepotem, ut ex Napodan. *in conſuet. ſi
quis, vel ſi qua, verbo ex maſculis, n.118.* firmant Minad.
in Conſtit. In aliquibus, tertio notab. n.118. & ſeq. Loffred.
conſ.39. nu.28. a Pont. *de poteſt. Proreg. tit. de ſucceſſ. mul.*
n.29. & 30. & 44. Urſin. *de feud. d. par.1. q.5. art.2. nu.7.*
cum ſeqq. ad fin. & par.2. quæſt.4. art.2. nu.15. & ſeqq. qui
duo ultimi alios cumulant, ac dicunt hodie indubitatum,
ac tuetur Marcian. jun. *diſp.4. n.9. & ſeqq.* licet enim id
nimis aſperum, quinimmo Barbarum videretur, originem
probabiliter trahens ab aliquo iniquo principio, ut illo-
rum temporum conditio dabat, nihilominus ut patet ex
allegatis, id eſt receptum, unde propterea intrat propoſi-
tio, quod lex, quamvis dura, ſervanda eſt.

9 In hoc autem Regno Siciliæ ultra, quamvis ibidem rece-
pta quoque opinio ſit, ubique hodie admiſſe, nepotem ex
primogenito, non obſtante inæqualitate gradus, & ætatis,
ob repræſentationis beneficium vincere patruum, & ſic fi-
lium ſecundogenitum, ex copioſe collectis per Marcian.
jun. *diſp.1.* & per Giurb. *de ſucceſſ. feudor. § 2. gloſſ. 10.*
per tot. quod magis de plano procedit in dicto Regno Siciliæ
ultra per Capitulum Caroli V. 204. ſeu. 118. ab eodem Giur-
ba commentatum, attamen inhærendo magis iam juri com-
muni feudorum, quam illi Romanorum, ipſique juri natu-
ræ, rationabilius receptum eſt, id procedere datis terminis
habilibus, & æqualibus, quod ſcilicet in filio repræſentante
concurrat eadem qualitas maſculina, quæ concurrebat in
perſona repræſentata, ut bene probant Blaſcus Lancea in
c. ſi aliquem, par.1. principali, q.3. verſ. iſta quæſtio, Scriben-
tes apud Milanen. *dict. dec.8. num.107. & ſeq.* & idem Mi-
lanen. *num.269. & 327.* Bolognett. *conſ.8. num.9. & conſ.9.*
n.57. & videtur de mente Cannetii, Cumiæ, & aliorum, ex
diſpoſitione dicti Capituli, *ſi aliquem*, ubi ante omnia con-
ſideretur ſexus, & clarius per Capitulum 204. Caroli V. ac
etiam per Capitulum Regis Philippi regiſtratum apud Bo-
lognettum *d. conſil.9. num.10.* ubi claris verbis deciditur,
eatenus nepotem ex primogenito excludere patruum, qua-
tenus ſit maſculus, ſecus autem ſi ſit fœmina, vincens ex
beneficio repræſentationis ſolum gradum, non autem ſe-
xum, & ſic amitam, non autem patruum.

Et quamvis dictum Capitulum 204. Caroli V. loquatur
ad favorem ipſius filii ſecundogeniti, & in concurſu neptis
cum patruo, & aliud Capitulum Regis Philippi loquatur
de ſucceſſione Collateralium, omnino tamen verius credi-
ro di convenire quoque huic caſui, vel ex vi comprehenſiva
magis, quam extenſiva ob identitatem, ac majoritatem ra-
tionis, vel clarius in ratione interpretativa, tanquam in
caſu minus dubitabili, dum præſertim exprimit rationem
pariformiter adaptabilem, conſervationis ſcilicet feudo-
rum in agnationibus, & familiis, & quia ſe conformat di-
cto alteri *cap. ſi aliquem*, per quod anu omnia reſpicitur
ad ſexum, ut eſt ſenſus Peroi *conſil.4. col.3. verſ. Verum-
tamen*, Intrigliol. *deciſ.43. num.21. & ſeq.* Petr. de Gregor.
de conceſſ. feud. par.4. q.10. in princ. & n.21. ubi Maſtrill. in
addit. Corſett. jun. *ad conſil.10. ejus patris, num.27.*

Licet autem Giurba *de ſucceſſ. feud. d. §.2. gloſſ. 10. 11*
ex num.28. & gloſſ.2. num.70. late probare conetur primo-
genitum, quamvis non poſſeſſorem, tranſmittere in ejus
filios jus primogenituræ in ſui perſona radicatum, exami-
nando cum ejus docto, ſed prolixo ſtylo quæſtionem, an
id ſequi dicatur jure repræſentationis ex perſona proprii
parentis, vel ex perſona propria jure ſubingreſſionis, ſive
ob virtutem, & prærogativam lineæ, de quibus quæſtioni-
bus habetur actum in ſua materia *ſub tit. de fideicomm. &*
primogenituris, ac late in terminis feudalibus agit Marcian.
jun. *diſp.1. cum plur. ſeqq.* nihilominus negligendo juxta
laudabilem Curiæ ſtylum hujuſcemodi evagationes, dice-
bam, quod quicquid ſit de hoc, ſive una, ſive altera opi-
nione tenente, ſemper id intelligendum eſt, quatenus per-
ſona, quæ jure, ſive repræſentationis, ſive tranſmiſſionis,
aut ſubingreſſionis, gradum corruptum occupare vult, eſt
habilis, obtinens eandem qualitatem, quæ in parente erat
cauſa excluſionis fratris ſecundogeniti, quia licet fœmina
ſit de linea primogeniti, non tamen habet illam qualita-
tem, ob quam dictus primogenitus vincebat ſecundoge-
nitum, & ſic poſito quod ſucceſſio, refutatione non obſtan-
te, regulanda eſſet ex perſona Fabritii avi ultimo defuncti,
probabilius mihi videbatur bonum jus d. Joſephi, unde pro-
pterea reſultabat de plano nullitas dictæ tranſactionis per
ejus tutores cum evidenti læſione initæ.

Quare difficultas reſtringi videbatur ad refutationis va-
liditatem, vel operationem, unde propterea duas diſtin-
guebam inſpectiones, unam circa ejus validitatem, vel in-
validitatem, ſtante quod eſſet pactionata cum reſervatio-
ne ſcilicet uſusfructus, & adminiſtrationis, & alteram
circa ejus operationem quoad hunc effectum ſucceſſionis,
data etiam validitate.

Super prima, cum facti notula mihi exhibita non expri-
meret, an dicta refutatio munita eſſet, vel ne Regio aſſenſu,
determinatum judicium dare non potui, cum ab hac cir-
cumſtantia penderet reſolutio, unde diſcurrendo conditio-
naliter, ſeu præſuppoſitive, dicebam, quod niſi adeſſet aſſen-
ſus, probabilius pro invaliditate reſpondendum veniret,
quoniam, ut de hoc habetur magis particulariter actum in 12
Romana de Pallaviciois *hoc eod. tit. ad materiam Bullæ
Baronum*, licet in jure feudali receptiſſimum ſit, non obſtan-
te prohibitione contenta in *cap. Imperialem, de prohib. feudi
alienat. per Frider.* quinimmo, & altera ſtrictiori contenta in
Conſtitutione, *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, refutationem
fieri poſſe in proxime ſucceſſurum abſque aſſenſu, quia non
eſt alienatio, ſed præventiva ſucceſſio, attamen debet eſſe
pura, non autem pactionata, & cum uſusfructus, vel alte-
rius juris reſervatione, qua concurrente, quamvis feudiſtæ
ſatis certent, an illa vitiet, vel vitietur, aliquibus volenti-
bus eam tanquam accidens vitiari, firma remanente ſubſtan-
tia refutationis, aliis vero volentibus pro validitate actus
eam reſolvi in reſervationem fructuum, ſeu commoditatis,
& ut quid nudi facti, nihilominus magis communis, & re-
cepta eſt, propter individuum voluntatis vitiare, totum-
que actum invalidum remanere, juxta *conſ.3.* Loffredi, a
Ponte *de poteſtate Proreg. tit. de refutat. feudorum, §.1. & 3.*
Rovit. *pragm.4. de feudis num.8. & ſeq.* Giurb. *de ſucceſſ.
feudor. §.1. gloſſ.12. num.10, & 44. cum aliis apud eoſdem*,
& infra in dicta Romana de Pallavicinis, ſatis tamen pro-
babile videbatur, ut idemmet Comes quaſi pro certo ſup-
ponebat, ſtante occaſione hujuſmodi refutationis, adeſſe
aſſenſum, quo caſu omnia hæc corruebant.

Circa vero alteram inſpectionem, eam ſubdiſtinguebam
in duas alias, in effecto quaſi ſonantes in idem, ſed diver-
ſos terminos habentes, unam ſcilicet, an ſtante diſſolutio-
ne matrimonii per prædeceſſum filii refutatarii, hujuſmodi 13
refutatio, tanquam ex ceſſante cauſa reſoluta remanere
juxta ea, quæ ex Oldrad. *conſ.115.* & aliis habentur apud
Rovit. *conſil.15. & 16. lib.2.* ac magis ex profeſſo habetur
actum in ſua materia, in una Parmen. pro Comite Taraſco-
no, ac etiam in una Piſtorien. *ſub tit. de Donat.* quaſi quod
hujuſmodi actus eam implicitam conditionem habere vi-
deatur, ſi donatarius donatori ſupervivat, ſive duret cauſa
finalis, qua ceſſante actus reſolvatur tanquam ex ceſſante
conditione, verum de hoc motivo ſatis dubitabam, cum
probabilius dicta reſolutio ſit ſuſtentabilis in caſu, quo
proceſſum fuerit per viam promiſſionis de relinquendo, ſeu
quod alias dici poſſit, ſubſtantiam actus, quamvis irrevoca-
bilis collatam eſſe in tempus mortis, juxta caſum, de quo
in dicta Parmen. ac etiam *hoc tit. ad materiam Bullæ Baro-
num* in Romana donationis de Andoſillis. Secus autem, ubi
donatio eſt ab initio perfecta, & tranſlativa dominii, dilata
ſolum

ſolum executione poſt tempus mortis, ob reſervationem
uſusfructus, quæ perneceſſe importat translationem do-
minii, & poſſeſſionis proprietatis in donatarium, ne de-
tur ſervitus in re propria, ut in his terminis reſutationis
advertitur per Amicangel. *quæſt. feudal.* 11. n. 2. de Marin.
ad Reverter. *deciſ.* 56. *num.* 3. ubi quod actus explicatus per
viam perfectæ donationis remanet irrevocabilis, & Ego-
met admitto in dicta Parmen. & in dicta Romana de
Andofillis.

24 Unde remanebat pro unico refugio altera inſpectio
efficaciæ reſutationis ad effectum ſucceſſionis, an ſcilicet
iſta regulanda ſit de tempore ipſius reſutationis, vel potius
de tempore mortis, dubitandi rationem præbente diſpoſi-
tione textus *in l. cum pater, §. a filia, ff. de legatis ſecundo, l.
filiusfam. §. divi, et primo, ff. de legatis primo, l. Uxorem, §.
Verum, ff. de legat.* 3. ut ſcilicet gravatus reſtituere poſt mor-
tem, non poſſet ante illam præventive reſtitutionem face-
re in præjudicium ejus, qui de tempore mortis proximior
reperiretur, & in terminis fideicommiſſariis, ex Bart. Albe-
ric. & aliis *in dicto §. a filia* firmant Roman. *conſ.* 452. & cæ-
teri antiquiores, de quibus Rota *deciſ.* 468. & 469. *part.* 4.
diverſ. & plenius dec. 263. *num.* 1. *& ſequentibus, part.* 1. *rec.*
late Fontanell. *deciſ.* 39. & 40. ubi reſpondendo ad text. *in
l. poſt mortem, Codic. de fideicommiſſis*, dicit procedere in
præjudicium ipſius reſtituentis, ſecus autem in præjudi-
cium tertii, qui de tempore mortis extiturus eſt pro-
ximior.

Quicquid autem ſit de his in terminis fideicommiſſorum
ac primogeniorum, & majoratuum, de quibus habetur
25 actum pluries in ſua materie *ſub tit. de fideicommiſſis*, præ-
ſertim vero in Firmana primogeniture; in terminis tamen
ſpecialibus reſutationis feudorum, habebam difficultatem
contra requirentem, quod ſcilicet magis communis, &
vera eſſet, ut attendendum ſit tempus reſutationis, quo-
ties fraudis, & colluſionis præſumptiones, & adminicula
non urgerent, ut poſt Blaſch. Lanceam, Scaruffum, & alios
Siculos, Cumia *in cap. ſi aliquem, verbo antiquis*, n. 371. &
376. Milanen. *d. deciſ.* 8. *n.* 278. *cum ſeqq.* ubi plene omnibus
contrariis reſpondetur, ac firmatur hanc eſſe opinionem re-
ceptam, Caſtell. *de donat. tom.* 2. *ſpecial.* 12. *in fin.* & quæ opi-
nio magis communiter etiam recepta eſt in hoc altero Re-
gno Siciliæ citra, ut plene cæteris relatis ex Pont. *deciſ.* 4.
Amicang. qui diſputat quæſtionem ad partes *quæſt. feudal.*
12. ubi hanc firmat veriorem reprobato Arthman. Piſtor.
quæſt. feudal. 6. *n.* 34. & *ſeq. lib.* 2. Roſenthal. *cap.* 5. *membr.* 2.
concl. 67. Corſett. *conſil.* 19. *nu.* 34. & *ſeq.* & latius Corſett.
jun. *in addit. ad patrem, conſ.* 22. apud quos cæteri, IntriglioL.
dec. 43. qui tenent contrarium.

Præterea ubi etiam, quando cauſa eſſet integra, hæc di-
verſa opinio Piſtor. Roſenthal. Corſett. & aliorum eſſet ma-
gis ſuſtentabilis, ut in hoc regno Siciliæ ultra non im-
probabiliter dici poſſe videtur ob contemplatam agnatio-
nem, tam per Capitulum, *ſi aliquem*, quam clarius per
Capitulum Regis Philippi, quia tunc ceſſet præcipua ra-
tio conſiderata per Blaſch. & alios, quod ſcilicet ſecundo-
genito ſuperſtiti nullum ſit præjudicium, dum nepos ex
primogenito prædefuncto, ſecluſa etiam reſutatione, fuiſ-
ſet ſucceſſurus; adhuc tamen mihi non levis remanebat dif-
ficultas ex duplici conſideratione, una quia non agebatur
de cauſa integra, ſed jam ſopita per tranſactionem, pro
qua ſuſtinenda, iſta tam magna opinionum diverſitas ſuf-
26 ficere videtur, ſecundo fortius ubi actus eſſet munitus Re-
gio aſſenſu ſanante hujuſmodi defectum, ſeu dirimente
quæſtionem cadentem, ubi actus fieret ex ſolo facto privato
reſutantis, & cum ea licentia, quam lex ei tribuit, quaſi
quod tunc, cum talis facultas unice fundetur in ratione
legitimæ ſucceſſionis ita ſolum præventæ, eam conditio-
nem habere videatur, ſi fiet caſus hujuſmodi ſucceſſionis,
unde fictio conjungeretur cum veritate. Potiſſime vero ſtante
cauſa, ob quam reſutatio facta eſt, adeo ſcilicet qualifi-
cati matrimonii cum ſanguine regio, & ex qua circumſtan-
tia ponderabam duos reſultare effectus, unum ſcilicet omni-
modæ ceſſantis ſuſpicionis fraudis, & colluſionis, & alterum,
quia ut habetur apud Franch. *deciſ.* 205. Venturin. *conſ.* 14.
Merlin. *deciſ.* 515. *alias* 44. *par.* 6. *rec.* & ſatis frequenter in
ſua materia *ſub tit. de donat.* hujuſmodi donationes contem-
27 platione matrimonii dicuntur pars contractus matrimo-
nialis, ac proveniunt magis ex providentia ſponſæ, ejuſ-
que parentum, & conjunctorum, ut ita provideretur ſibi, ac
filiis ex eo matrimonio ſuſcipiendis, quam ex puro facto,
& liberalitate donatoris, unde remanet ſpecies contractus
correſpectivi, & conſequenter non ita de facili intrant quæ
in terminis mere voluntariæ, & gratuitæ reſutatio-
nis in propoſito dici poſſent.

Et ex his, ac etiam ex pluribus motivis prudentialibus
non irritandi amitam prole carentem, ex qua juxta ordinem
naturæ magna ſucceſſio ſperari potuiſſet, conſului ab hujuſ-
modi opere abſtinendum eſſe, reſervando dicta motiva, quæ 28
adverſus præfatam Margaritam viventem deduci poſſent
deducenda in excluſionem præfati Comitis Racudiæ, ob
prærogativam ætatis cum gradus æqualitate ad hujuſmodi
feudorum ſucceſſionem aſpirantis poſt ejuſdem Margaritæ
mortem.

In eadem facti notula, ſeu diſcurſu mihi exhibito, ut
ſuper eo reſponſum darem, excitabatur etiam motivum
reverſionis hujuſmodi feudorum ad Fabritium reſutan- 29
tem, quaſi quod in ſucceſſione reſutatarii ipſe omnibus præ-
feratur, excluſis cæteris quamvis proximioribus, potius
jure reverſionis quam ſucceſſionis, ex text. *in cap.* 1. *de eo qui
finem fecit agnato, & cap.* 1. *§. ult. ſi de feudo fuerit contro-
verſia, cum concordantibus* per Roſenthal. *cap.* 2. *concl.* 20. &
ex Monten. *contr.* 9. *per tot.* Marcian. jun. *diſp.* 8. de Marin.
reſol. 189. *n.* 36. & *ſeq. lib.* 2. Verum in hoc putabam proce-
di cum æquivoco, quoniam id reſpicit habilitatem reſutan-
tis ad ſuccedendum, ne ſcilicet prætendi poſſit excluſus,
vel quia per reſutationem fecerit ſe mortuum, & inhabi-
lem, vel quia parentes de jure extranei ſunt a ſucceſſione
feudorum, & ſic ad effectum, ne remotiores agnati eos ex-
cludant, eiſque non tollatur illa naturalis ſuccedendi habi-
litas, quam alias haberent, non autem ut proprios filios re-
ſutatarii morientis, ipſe reſutans excludere poſſet, unde
quoad hoc primum quæſitum impugnandi tranſactionem,
eram in voto negativo, potiſſime quia Margarita ſuper hu-
juſmodi feudis jura dotalia matris, aliaſque prætenſiones
habebat, & ſic ex pluribus remanebat durum opus, ea
vivente non de facili terminabile.

Quo vero ad alterum punctum prætenſionis dicti alte-
rius Joſephi Comitis Racudiæ ſuper ſucceſſione per obi-
tum ejuſdem Margaritæ, in eadem notula inſinuabatur, duo
eſſe præfati Joſephi fundamenta, ex quibus prætendebat
in hujuſmodi ſucceſſione potiora eſſe ejus jura, primo
quod in dicta tranſactione inita inter Comitem Mazare-
ni, & Margaritam per verba ampla, & effrænata dictum
eſſet a dicto Comite, quatenus opus eſſet, hujuſmodi
feuda eidem reſutari, & renunciare, unde propterea infe-
rebatur ad renunciationem realem, per quam renuncians
tollere dicitur ſe de medio, ex regula, quod renuncianti-
bus non datur amplius ad jura renunciata regreſſus; & ſe-
cundo, quod ipſe eſſet tam in gradu, quam etiam in agna-
titia qualitate æqualis, dum ejus mater nupſerat viro de
eadem familia, ideoque data hac omnimoda æqualitate in
gradu, agnatione, & ſexu, vincere debebat ratione
prærogativæ ætatis.

Primum fundamentum renunciationis, ſeu reſutationis,
pro meo judicio diſcurſu indignum, ac vere fabuloſum re-
putatum fuit, quoniam ubi etiam ageretur de voluntariæ, 20
& mere renunciatione, hujuſmodi quæſtio omnimodæ
realitatis extinctivæ cadere ſolet in iis renunciationibus,
quæ fiunt per ingredientes Religiones, & Monaſteria,
quaſi quod, ut expeditius Deo inſervire poſſit, ita volue-
rit renuncians omnino a ſe abdicare, tam actu quam ha-
bitu, & ſpe, bona temporalia, ac facere ſe mortuum,
quod tamen neque eſt de facili practicabile, ex iis quæ plu-
ries habentur in ſua materia *ſub tit. de renunciationibus*, præ-
ſertim in Romana fideicommiſſi de Steccatis, & in Roma-
na hæreditatis de Lannviis, ac in deciſionibus in utraque
cauſa editis coram Bourlemont, & Taje, ubi vero ceſſat
illa circumſtantia ingreſſus in Religionem, tunc vel nulli,
vel nimium rari ſunt caſus, in quibus verificetur hujuſmodi
renunciationis ſpecies, & ſi quis caſus contigit, verificabilis
eſt in renunciationibus, quæ fiunt per mulieres nuptas, ut-
pote in alienas familias tranſeuntes, ex motivo conſervan-
di bona in agnatione, ut diſputatum fuit in *Marſicana ſuc-
ceſſionis, & in aliis eodem tit. de renunc.* ac in celebri quæ-
ſtione, quam vidi diſputatam in Tribunalibus Neapolis,
dum eram Scholaris, ſuper renunciatione Principiſſæ Pe-
rettæ, de qua plene, & docte agit de Merin. *reſolution.* 189.
libr. 2. *cum ſimilibus*.

Sive altera quæſtio diverſæ ſpeciei realitatis, & perſo-
nalitatis cadere ſolet in bonis indifferentibus ad hæredes
etiam extraneos tranſmiſſibilibus, in quibus cadat contro-
verſia inter ipſum renunciantem, & hæredes renunciata-
rii, an ſcilicet præciſe contemplata ſit perſona renuncia-
tarii limitate abſque tranſmiſſione ad hæredes, ita ut renun-

ciatio

cietio reſolvatur, juxte id, quod diſputatum fuit in Romana fideicommiſſi de Urſinis inter Iſabellam Urſinam, & creditores Franciotti, & Franciſci Urſini Fratrum, de qua habetur actum *ſub tit. de fideic. ſeu ſub altero de renunc.* pluresque adſunt deciſiones cor. Veroſpio, Taja, & Bevilaqua cum ſimilibus.

Ubi autem hujuſmodi circumſtantiæ ceſſent, atque agitur de bonis differentibus, non ceſſibilibus, ſive ad extraneos hæredes renunciatarii non tranſmiſſibilibus, tunc ex veriſimili voluntate tam renuncientis quam renunciatarii remanet renunciatio mere perſonalis, & reſtricta ad perſonas, quas renunciatarii intererat potius ſuccedere quam
21 renunciantem, ſecus autem ſavore Domini, vel remotiorum agnatorum, aut aliorum vocatorum, a renunciatario veriſimiliter non contemplatorum, juxta veram, & receptam theoricam Bar. *conſ.* 58. *& in l. qui Romæ, §. duo Fratres, n.* 24. *ff. de verb. oblig.* de qua poſt antiquiores plene Peregrin. *de fideicommiſſ. art.* 52. *n.* 73. *cum ſeqq.* Schrader. *de feud. par.* 8. *c.* 5. *n.* 27. Fulgin. *de emphyt. tit. de renunc. q.* 2. *num.* 1. *& ſeqq.* Cyriac. *controv.* 4. *num.* 20. *& et.* Rote *dec.* 186. *par.* 3. *recent. & habetur deductum in dicta Romana fideicommiſſi de Stecchatis, ſub tit. de renunciationibus, in Romana, ſeu Urbevetana ſucceſſionis pro Ardicciona ſub eod. tit. & in aliis frequenter*, cum nullatenus probabile ſit, tam Margaritam renunciantem, ceſſato proprio, ſuorumque filiorum, & deſcendentium intereſſe, quam Comitem renunciantem, ita hujuſmodi actum gerere voluiſſe, ut habito dicto Comite pro non extante in rerum natura, tranſirent feuda ad remotiores vel cognatos, ſive his non exiſtantibus devolverentur ad Fiſcum.

Clarius vero, ac extra omne principium dubitandi, quoniam hæc non erat vera, & voluntaria renunciatio, cujus termini additi fuerant, juxta conſueta Notariorum formu-
22 laria, pro potiori, & exuberanti cautela, cum profeſſum eſſet per viam tranſactionis, cujus natura eſt ut reſtringatur ad ea, quæ in litem deducta ſunt, quamvis ampla, & exornata verba contineret, quæ ſemper acceſſoriæ, & ſamulative ſtare dicuntur, neque diſpoſitionem extendunt, niſi ubi ratio affectionis, vel alia circumſtantia implicet quoque in aliis, quæ non erant in lite, donationem, vel pactum de non petendo, juxta ea, quæ *hoc eod. tit.* habentur in propoſito deducta in Romana, ſeu Paruſina pro Epiſcopo a Curnea, & in aliis, & fortius dum tractabatur de tranſactione facta per Pupillum, ejuſque tutores, unde quando etiam in verbis hujuſmodi prætenſam realitatem contineret, adhuc eſſet invalida, utpote manifeſte læſiva, & irrationabilis.

23 Unica igitur dubitandi ratio cadebat ſuper prælationa ſucceſſionis, quoniam cum contendentes eſſent ultimo defuncto patrueles, & ſic æquali quarto gradu, ceſſabant termini repræſentationis, quæ non datur poſt fratres fratruumque filios, dum etiam in feudis hodie magis communiter receptum habemus idem quod in fideicommiſſis, ut ſcilicet proximitas regulanda ſit ex perſona gravati, non autem gravantis, ſeu ex perſona ultimo morientis, non autem primi acquirentis, ex iis, quæ habentur deducta *in*
24 *Mutinen. feudorum de Rangonis hoc eodem tit.* ideoque in ſpecie duorum patruelium in gradu, & ſexu æqualium, quorum unus ætate minor erat filius ſecundogeniti, alter vero ætate major, erat filius tertiogeniti, ut in hujuſmodi concurſu, ceſſante beneficio repræſentationis, attendetur prærogativa ætatis, habetur apud Petr. de Gregor. *de feudis, par.* 4. *quæſt.* 10. *num.* 23. Cumia *in c. ſi aliquem, verb. major natu*, de Marin. *reſol.* 126. *n.* 64. *lib.* 1. Baronius *in ſubſcript. ad allegationes impreſſ. poſt ſecundum tom. de citation.*

25 Licet enim etiam in gradus inæqualitate, nepos ex fratre ſecundogenito vincat fratrem tertiogenitum, ut Afflict. *in Conſtit. de ſucceſſionibus* 8. *notab. n.* 22. *&* 23. Fab. de Ann. *conſ.* 125. *n.* 43. *& ſequent.* Rovit. *pragm.* 11. *de feud. n.* 52. *& ſeqq.* Amat. *reſolut.* 1. Marcian. *d. diſput.* 2. Giurb. *de ſucceſſ. feud. §.* 2. *gloſ.* 10. Urſin. *de ſucceſſ. feud. par.* 2. *q.* 4. *art.* 1. de Marin. *d. reſol.* 126. *n.* 52. *lib.* 1. attamen id provenit ex beneficio repræſentationis intrantis in filio fratris, qui repræſentando proprium parentem ſecundogenitum, tre excludit tertiogenitum, quem ejus pater excluderet, ſecus dicto beneficio ceſſante, ut apud Marin. *d. reſol.* 126. *n.* 64.

26 In eadem notula inſinuabatur ex parte d. Comitis Racudiæ prætendi, ſibi non obſtare cognatitiam qualitatem in eo Regno conſiderabilem ob dicta Capitula contemplantia agnationem, juxta *conſ.* Perni 19. cum aliis per Mut. *ad cap. ſi aliquem, nu.* 241. & Cumiam *in eodem cap. ſi aliquem, verb. maſculus, n.* 109. *cum ſeq.* Intriglio *de feud. centur.* 2. *art.* 51. quoniam cum ejus mater nupta eſſet in eadem familia de Branciforte, ipſa quoque agnata erat, ut in ſpecie ponderat Fuſar. *de fideic. q.* 357. *in fine*.

Hiis tamen non obſtantibus, contrarium abſque difficultate cenſui verius pro dicto Comite Mazareni, tantum pro meo judicio prorſus improbabilem crederem dicti alterius Comitis Racudiæ prætenſionem, ob duplicem prærogati- 27
vam ſexus, & lineæ, quarum ſingulæ diſtincte, & de per ſe vincunt indubitanter ætatem, multo magis utraque inſimul concurrente, nil obſtante agnatitia qualitate prætenſa per d. Comitem Racudiæ, quoniam ille attinet fendatario per extremum inhabile fœmininum, quod extraneum eſt, maſculis æqualis gradus extantibus, tam de jure communi feudorum, quam de d. jure Capitulorum hujus Regni, unde propterea intrat regula, quod infecta primitiva, remanet etiam infecta derivativa, ſive quod non poteſt dari major prærogativa in cauſato quam in cauſa, medium vero paternum eſt omnino extraneum, ideoque illud accidens, quod reperietur de eodem cognomine, ſeu eadem familia, nihil facit ad rem, ut reprobato Fuſar. *q.* 404. habetur et Rot. *dec.* 53. *par.* 7. *recent. per tot.* ubi in ſpecie de maſculo nato ex fœmina nupta in familia, & habetur particulariter actum *in Urbevetana fideicommiſſi, ſeu majoratus de Marſcianis, ſub tit. de fideicommiſſis, & in aliis*, cum ſit principium veriſſimum, ac receptum.

Et ulterius fortiter ſuffragabatur prærogativa lineæ, quæ 28
juxta ordinem poſitum per Molinam communiter receptum, ſemper occupet primum locum, ſecundum vero gradus, tertium ſexus, & quartum ætas, quæ ultimo loco ſituatur, ut plene habetur deductum in his terminis apud Amat. *reſol.* 1. & in dictis allegationibus impreſſis apud Baron. *ut ſupra*, & non negant, ſed admittunt de Marin. *d. reſol.* 126. Urſin. *de feudis, part.* 2. *quæſt.* 9. *art.* 1. Marcian. *diſp.* 2. *cum duabus ſeqq.* ubi docte, & plene tractat materiam repræſentationis, quoniam aliud eſt agere de repræſentatione perſonali, aliud vero de tranſmiſſione prærogativæ lineæ, cujus qualitas tranſmittitur in omnem poſteritatem, ut per Amat. *dicta reſol.* 1. *& habetur actum in Bonon. primogenituræ de Podiis, ſub tit. de fideicommiſſis, ac in dicta deciſ. in forma diſcurſus deſuper in ea cauſa edita* 1. *Julii* 1654. coram Bichiu *dec.* 27. poſt Bonden. *& repetit. dec.* 46. *part.* 12. *rec.* ubi de puncto longe remotioris in gradu venientis ex prærogativa lineæ.

Extenus enim in Regno Siciliæ citra cadit hæc difficul- 29
tas, unde deciditur pro proximiore de linea inferiori contra remotiorem de linea primogenita, & ſic pro patruo contra conſobrinum de linea primogenita, quatenus urgeat ratio excluſionis iſtius a ſucceſſione feudali, quæ in eo Regno per Conſtitutionem, *ut de ſucceſſionibus*, non egreditur tertium gradum civilem, & quamvis per modernas gratias adſit ampliatio ad quartum, attamen hujuſmodi gratia intelligenda eſt *in* ſolum præjudicium Fiſci, non autem ejus, cui alias ſucceſſio debita eſſet, ut apud Marin. Urſin. & Marcian. proxima ſupra. Unde ceſſante dicta ratione, & altera agnationis, neque curatur ſexus per cognationem, quia vincitur a linea, ideoque in Regno etiam Siciliæ receptum eſt, neptem ex ſorore primogenita vincere nepotem ex ſorore tertiogenita, quia ſi earum matres viverent, primogenita excluderet ſecundogenitam, Urſin. *d. par.* 2. *q.* 6. *art. unic. num.* 16. de Marin. *d. reſol.* 126. *num.* 65. *& ſeqq.*

Acquievit dictus Comes Mazareni conſilio, nil excitando contra Margaritam viventem, quod tamen nihil profuit, quoniam ad breve tempus decedens, in ejus opulento aſſe allodiali, ac liberæ diſpoſitionis alios ſcripſit hæredes, in feodis autem, in quibus nullam habebat diſponendi facultatem, utpote pacti, & providentiæ, & juxta eam antiquam formam, quam Siculi dicunt ſtrictam, omnimodam æqualitatem, ſeu neutralitatem profitendo, diſpoſuit de meridiano Sole, dum eſt ſub Leone, illa ſcilicet relinquendo, quibus de jure, &c. unde propterea inter dictos Comites Mazareni, & Racudiæ introducta fuit lis in magna Reg. Cur. Siciliæ, per quam poſt acerrimas diſpu- 30
tationes in poſſeſſorio, pro Comite Mazareni de anno 1660. prodiit reſolutio, reſervatis juribus partium in petitorio, & poſſeſſorio plenario. Cumque per Regem Catholicum ob cauſæ gravitatem demandatum eſſet eidem M. Reg. Cur. quod ſibi fieret relatio, iſta occaſione, deſuper edita fuit ſatis elaborata, & plena deciſio, quamvis ab aliquo ſuperfluitatis defectu non omnino immunis, in qua etiam pleraque tractantur mihi ignota, utpote non contenta in dicta facti notula, ſuper qua conſilium expetitum fuit, præſertim circa exiſtentiam Gabrielis muti, & ſurdi, qui

erat

erat ætete major, en ſcilicet ille de linea ſecundogenita tol-
leret unicam prærogativam ætatis, quæ eret fundamentum
prætanſionis dicti Comitis Racudiæ, demum vero cauſa
per concordiam finem habuit, per quam remanentibus pe-
nes Comitem Mazareni Principatu Buteræ cum dignitate
primatus Hiſpaniarum, & aliis feudis, dimiſſus fuit dicto
alteri Comiti Principatus Petræperſiæ; quia vero in dicta
deciſione multa ad hanc materiam, & pro interpretetione
Capitulorum illius Ragni continentur, ideo opportunum
cenſui eam regiſtrara in fina voluminis, cum etiam ibi ha-
beetur late actum de natura feudorum, in quibus Ego pro-
ceſſi præſuppoſitiva, quod eſſent juris Francorum, ac etiem
in fine agatur da ſucceſſione Marchionatus Militelli, ſuper
quo conſultus non fui.

Reſolutio mihi, reflectendo etiam ad ſolam veritatem,
viſa eſt juſta, & probabilis, etiamſi fuiſſet in petitorio ex
dictis fundamentis prærogativæ lineæ, ac etiam ſexus, ſeu
agnationis, quamvis ſucceſſio regulanda eſſet ex perſona
Margeritæ, ut mihi probabilius videbatur, licet dicta deci-
ſio oſtendat apud Judicantes fuiſſe habitum pro vero, quod
ſucceſſio ab initio per mortem Fabritii avi radicata eſſet
in Joſepho Comite Mazareni, quem dicendum eſſet per
tranſactionem refutaſſe feuda Margaritæ, quodque propte-
rea ipſe tanquam refutans vincere deberet omnes in ſucceſ-
ſione reſotetarii, quod fundamentum mihi non omnino ſa-
tisfaceret, ſi in contrarium urgeret prærogative lineæ, vel
ſexus, ſeu gradus, &c.

S U M M A R I U M.

1 *De deciſione edita in cauſa.*
2 *De modo ſcribendi, & edendi deciſiones remiſſive.*
3 *De punctis cauſa.*
4 *Quando valeat refutatio feudi in proxime ſucceſſurum, & de ejus requiſitis.*
5 *Quæſtio intrat, ubi deſit aſſenſus validus, ſecus eo accedente.*
6 *De æquivocis in iſta quæſtione, vel materia, & de ſpecialitatibus in Regnis utriuſque Siciliæ.*
7 *Qualis reſervatio permittatur in refutatione.*
8 *De jure communi prohibitio alienandi non capit locum inter ipſos comprehenſos.*
9 *Quod erroneum ſit adhibere doctrinas Regnicolarum.*
10 *Quod poſſit fieri refutatio pactionata de jure communi.*
11 *De fraude qua fiat per refutationem ſuper relevio.*
12 *De fraude, qua per refutationem reſultat creditoribus refutantis.*
13 *An ſucceſſio regulari debeat attenta tempore mortis naturalis refutantis, & ex iſtius perſona?*
14 *De errore in extenſione deciſionum.*
15 *An præmoriente refutatario, feudum redeat ad refutantem?*
16 *Impugnatur opinio, ut fœmina neptis ex filio primogenito excludat Patruum.*
17 *De gratiis, ut feudatarius poſſit excludere fœminam per mortem, & vocare maſculum.*
18 *De ordine ſuccedendi in primogenituris.*

ANNOT. AD DISC. XIII.

1 QUamvis in deciſione, quæ ſuper iſta celebri, adeoque
gravi cauſa prodiit impraſſa in hoc primo libro, docte
quidem, nimiumque elaborata, per quandam ſpeciem tra-
ctationis, multæ quæſtiones feudales reaſſumantur, cum eo
ſuperfluo avagatorio ſtylo, quem Regionum mores induxe-
runt, etiam in Advocatorum, aliorumque juris Conſulto-
rum reſponſis, ut arguendo ex ungue leonem, patet ex iis,
2 quæ in eadem cauſa pro ſoccumbente ſcripſit Cammarat.
reſponſ.a. lib.a. non tamen quoad ſtylum multum commen-
dabiliter ex ponderationibus, de quibus in relatione Curiæ
lib.15. diſcurſ.46. ubi de modo ſcribendi, ac etiam *diſc.31*,
ubi de modo edendi deciſiones.

Attamen quoad juris articulos, qui ſtricte percuterent
caſum controverſiæ, quinque erant puncti. Primo nam-
pe ſuper validitate refutationis. Secundo an poſita vali-
3 ditate, quoad ipſum refutantem, adhuc tamen non præju-
dicarat tertio ad varios affectus, & præſertim illum, ut
ſucceſſio regulanda eſſet ex perſona refutantis, attento
tempore mortis. Tertio, an per prædeceſſum refutatarii,
feudum revertatur ad refutantem, tanquam ex ceſſante
cauſa ad eundem effectum regulandi ſucceſſorem a perſona
refutantis. Quarto quatenus etiam regulanda eſſet ſucceſ-
ſio ex perſona refutantis, attento tempore mortis, cui ſuc-
ceſſio, iſto caſu, eſſet debita: & quinto, quatenus ſuc-
ceſſio regulanda eſſet ex perſona refutatarii, vel ejus filiæ
defunctæ ſine proprio ſucceſſore ſanguinis, ac inter iſta con-
tendentium ſucceſſio debita eſſet, an ſcilicet conſobrino
ex patruo, ſed minori natu, vel alteri conſobrino ex ami-
te natu majori.

Quatenus pertinet ad primum punctum validitatis refu-
tationis factæ filio primogenito, in hoc diſcurſu, latius
vero, magiſque ex profeſſo infra, *diſc.76.* firmatur concluſio
ſuper validitate refutationis in proxime ſucceſſurum, dum-
modo habeat nonnulla requiſita, primo nampe, ut ita
fiat, ut habeat cohærentiam contractus donationis, ſecun- 3
do, ut citra fraudem, & tertio, quod ſit pure, & ſimplex, 4
non autem pactionata cum aliqua reſervatione; unde pro-
pterea feudiſtæ cum ſciſſura trium opinionum diſputant
quæſtionem inter eos celebrem, an pacta vitient, vel vi-
tientur, & ſuper qua materia, commendabiliter quidem
ſuper doctrina, & alloquutiona, ſed pariter non multum
commendabiliter ob ſuperfluitates, multa deducit Roſa
poſtmodum impreſſ. conſult.59.

Verum in hac facti ſpecie, iſta quæſtio extranea videba-
tur, quoniam procedit cum præſuppoſito, quod facta ſit
ſine aſſenſu Domini, atque in hoc conſiſtit ejus ſpecialitas,
ut ſine dicto aſſenſu valeet, ex ea ratione, quod non ſit
alienatio, ſed potius præventive ſucceſſio; ſed quando mu-
nita eſt aſſenſu, qui non valeat de ſubreptione, vel defectu 5
intentionis, aliaque nullitate redargui, tunc nil refert,
an ſit pactionata necne, quoniam ubi etiam pactum eſſet
prohibitum, atque redoleret diviſionem, vel ſervitutem
feudi, adhuc tamen de ejus validitate dubitandum non eſſet
in præjudicium refutantis, & ſuo jure durante, quicquid
ſit in præjudicium tertii, juxta proxima ſequentem pun-
ctum, dum aſſenſus Domini tollit hoc impedimentum, ad
inſtar eorum, quæ habemus in materia beneficiali, ſuper
reſignatione, vel dimiſſione beneficii ad favorem alterius,
quæ pura fieri poſſet ſine beneplacito Apoſtolico, non au-
tem cum reſervatione fructuum, vel penſionis, vel ma-
gis proxima in praxi habetur in indulto transferendi penſio-
nem, quod fieri poteſt pure, & ſimpliciter, non autem
cum aliqua reſervatione ad favorem transferentis, ex dedu-
ctis *ſub tit.de penſion. diſc.64.* Attamen ſi in indulto id con-
cederetur, ſive ipſa tranſlatio jam facta ſpecialiter appro-
baretur a Papa, tunc non intraret hæc dubitatio, quæ tota
pendet a carentia aſſenſus, ita in præſenti.

Præterea ad declarationem præſertim eorum, quæ ha-
bentur infra *d.diſc.76.* in iſta quoque materia refutationis,
dignoſci videtur idem æquivocum, quod ſupra in annota- 6
tionibus *ad diſc.1. & 2.* & in aliis pluries obſervatum eſt,
confundendi ſcilicet auctoritates feudiſtarum, eorumque
indigeſtam faciendo conſercinationem, ſine diſtinctione
regionum, & legum, cum quarum præſuppoſito ipſi lo-
quuntur; & ſic confundendo feudiſtas Regnorum utriuſque
Siciliæ, loquentes in terminis illarum legum particula-
rium, & alios, qui loquuntur juxta conſuetudines, vel
leges communes feudales.

In prædictis etenim Regnis viget pluries inſinuata lon-
ge ſtrictior prohibitio cujuſcumque actus, qui quomodo-
cumque importet diviſionem, vel ſervitutem, aut quale
quale onus feudi. Unde propterea ob hanc ampliorem pro-
hibitionem, multa ibi fieri non poſſunt ſine aſſenſu, quæ
alias ex jure communi feudorum fieri poſſunt; puta, quia
de jure communi fieri poteſt tranſactio bona fide, quod ad
limites illarum legum denegatur, ut infra *hoc tit. diſc.49.*
Item de jure communi, concurrentibus quibuſdam requiſi-
tis, fieri poſſunt ſubinfeudationes, ibi ob dictam infeuda-
tionem interdictæ, *ut ſupra, diſc.1.* Ac etiam in terminis
juris communis feudalis, prohibita non eſt ſine aſſenſu do-
mini ceſſio, vel alter contractus ſuper commoditate feudi,
ex deductis *d.diſc.76.* & magis ad rem, *diſc.61. & 110. &
alibi*, ac etiam in Curia docet praxis in materia penſio-
num Eccleſiaſticarum, & tamen ibi id non permittitur ad
favorem extraneorum, dum etiam ille ſimplex tenuta, quæ
prius concedebatur creditoribus ſine aſſenſu, hodie ſub-
lata eſt, atque amplius non practicatur, ſolumque con-
ceditur coactio in actione perſonali ad vendendum feu-
dum.

In his vero terminis refutationis, quod factæ ſint in pro-
xime ſucceſſurum, permittitur ſolum reſervatio commo-
ditatis, vel fructuum tanquam nudi facti, ſive reſervatio 7
alicujus annuæ præſtationis, per viam tamen obligationis
perſonalis refutatarii, & cum obligatione ejus bonorum
allodialium, non autem cum aliquo jure reali in ipſo cor-
pore feudi, ex deductis per Marin. in addit. ad Reverter. dec.

550. de

550. de Luca ad Franch. *deciſ.* 591. *num.* 4. & non negat Roſa *d.conſult.*59. *& d.diſc.*76. Ideoque limitata permittitur dictus actus purus præventivæ ſucceſſionis in proximè ſucceſſurum, adeout alias actus remaneret invalidus, & revocabilis, etiam ab ipſomet faciente, & ſine aliqua obligatione perſonali, vel obligatione ad damna, & intereſſa.

Hæc autem omnia ceſſant in terminis juris communis feudalis, vel etiam alterius Romanorum, quoniam tam in hac materia feudali, quam etiam in emphyteutica, prohi-
8 bitio alienandi intelligitur quoad extraneos, non autem quoad comprehenſos in inveſtitura, in quos, licet remotiores, alienatio licita fieri poteſt, illaque valida eſt, & ſuſtinetur durante jure ipſius alienantis, & in ejus præjudicium, quicquid ſit quoad præjudicium proximioris, cui ſucceſſio aperta ſit, ut feudum a remotiori, in quem alienatio facta eſt, vindicare valeat, ex deductis infra *hoc tit.diſc.*107. *ac etiam tit.de emphyt. diſc.*39. *& tit.de fideic. diſc.*55. *& alibi.*

Et per conſequens erroneum eſt procedere in hac mate-
9 ria cum Regnicolis, qui ſive ob ſtrictiſſimam, & ampliorem prohibitionem, reſultantem ab illa particulari Conſtitutione, quæ incipit *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, ſive ab illa nimium ſtricta, & rigoroſa individuitate, negant etiam inter comprehenſos quemcumque actum, qui diviſionem, vel ſervitutem, ſeu quale quale onus redolere poteſt, ac propterea termini ſunt longe diverſi.

Hinc ſequitur, ut in puris terminis juris communis feudalis, nulla videatur ſubeſſe prohibitio refutandi feudum proximo ſucceſſori, cum reſervatione, vel retentione, tam juriſdictionis, quam uſusfructus, aliarumque præheminentiarum, quodque actus ſit validus quoad facientes, dum omnes ſunt comprehenſi in inveſtitura, ideoque non
10 intrat alienatio prohibita; idemque in refutationibus primogeniorum, & majoratuum, dum ambo ſunt de genere vocato, intra quod, etiam ſine ordine proximitatis, prohibitio non intrat, ac propterea repetere oportet idem pluries inculcatum monitum, ut omnino reflecti debeat in omnibus ad hujuſmodi diſtinctionem, atque abſtinendum ſit ab indigeſtis cumulis, vel conſarcinationibus diverſarum auctoritatum ob longam differentiam inter unam ſpeciem, & alteram.

Difficultas itaque, etiam in terminis juris communis, magis vero in illis præfati juris particularis dictorum Regnorum, percutit ſecundum ſupradiſtinctum caſum, quod ſcilicet refutatio valida eſſet quoad ipſum refutantem, & habentes cauſam ab eo, qui illam impugnare non poſſet; prætenderetur autem invalida, vel impugnabilis per tertium, ratione fraudis, vel præjudicii.

Plures autem, ac diverſæ ſunt illius fraudis, vel præjudicii ſpecies; una ſiquidem eſt illa, quæ conſideratur per di-
11 ctos Regnicolas potius quam per alios circa ſolutionem relevii, quæ facienda eſt per novum ſucceſſorem feudi in medietate fructuum illius anni, & de quo ſpecialiter agitur infra, *diſc.*28. & ſuper hac ſpecie fraudis aliquid inſinuatur ſupra, *diſc.*1.

Altera eſt illa fraus, quæ fiat creditoribus refutantis, in
12 ſola actione perſonali, reſpectu feudi refutati in agnatum ſucceſſurum, contra quem nullam habeant actionem realem, vel perſecutoriam ad ipſum corpus feudi, ob carentiam aſſenſus, unde propterea ejus fraus fiat in fructibus, qui durante vita, vel jure refutantis eorum debitoris, ab eis obtineri potuiſſent, & tunc intrat illa diſtinctio, quæ hodie videtur vulgaris, tam in iſta materia feudali, quam in fideicommiſſis, & majoratibus, ac etiam in hæreditatibus, ac aliis juribus delatis ex diſpoſitione legis, vel alterius hominis, ſeu alias quam per proprium contractum, quod ſcilicet aut agitur de refutatione impropria, quam noſtri ad differentiam, renunciationem dicunt, per viam abſtentivam, ita tollendo ſe de medio, & negligendo acquirere jus delatum, ut alteri proximiori locum faciat, & tunc fraus non attendatur, juxta terminos textus *in l.qui autem, ff. quæ in fraudem creditorum*, cum concordantibus, *ſub tit.de credito, diſc.*137. *&* 138. Aut vero agitur de vera, & propria refutatione feudi, jam agniti, & poſſeſſi, juxta præſentem caſum, & tunc ubi agatur de refutatione in ejus propria, & regulari natura, gratuita ſcilicet ſub prægnanti nomine contractus donationis, & tali caſu, quamvis eiſdem creditoribus nullum jus directum, ac reale competat ad ipſum corpus feudi; attamen ob fraudis præſumptionem a lege ſubintellectam ratione cauſæ lucrativæ, eſt locus ſubſidiario remedio edicti *de his, quæ in fraudem credit. &c.* cum coactione perſonæ, ut tradat fructus, ſive juxta locorum, & Tribunalium praxim, cum tenuta ad effectum percipiendi fructus, ut facti potius quam ut juris, juxta diſtinctionem, *de qua hoc tit.diſc.*61. *&* 110. & in aliis ibi enunciatis, & habetur etiam ad rem *ſub tit.de fideicomm. diſc.*195.

Ubi vero actus valide ſequutus eſſet ex cauſa oneroſa, & correſpectiva, & tunc intrare videntur diſtinctiones de quibus *diſc.*156. *de dote*, inter tertium conſcium, ſeu participem fraudis, & tertium non participem, dum intrare videntur ea, quæ ſupra, *diſc.* 1. habentur inter fraudem conſilii, & fraudem præjudicii: ut ſcilicet requiratur etiam prima, & non ſufficiat ſecunda, niſi cum foveat cauſam lucrativam.

Et quamvis in emphyteuſi habente expreſſam prohibitionem alienationis, etiamſi latiſſime ſumpto vocabulo, adeout veniat etiam prohibitio hypothecæ, unde propterea procedunt eadem, quæ habentur in feudo, Rota alias opinata fuerit, ut creditoribus ſine aſſenſu hypothecariis, detur etiam contra tertium foventem cauſam oneroſam exercitium hypothecæ cum Salviano, vel cum alio remedio, non ad ipſum corpus, vel ſubſtantiam bonorum, ſed ad commoditatem, quæ etiam in prohibitis cadit ſub hypotheca, ut *deciſ.*167. *par.*9. *recent.* & apud Zarata *deciſ.*59. *& in aliis.* Attamen ut advertitur *diſc.*41. *de emphyt. & alibi*, iſte videtur clarus error, quoties dicta ratio fraudis conſilii non accedat, ex ibi ponderatis: ad quæ conferunt ea, quæ circa ſecuritatem tertii acquirentis ex cauſa oneroſa locа munium habentur *diſc.*26. *& ſeqq. de regalibus*, & alibi pluries.

Tertia demum eſt ſpecies fraudis præjudicii, de qua proprie in hac materia feudali, vel ſimili primogeniorum, vel majoratuum, diſputari ſolet, ad terminos textus *in l.poſt* 13
mortem, Cod. de fideicomm. ubi ſcilicet refutatio fieret in eum, qui tunc eſſet proxime ſucceſſurus, ſed non eſſet talis de tempore mortis naturalis refutantis, ob ſupervenientiam naturalem, vel civilem alterius proximioris, vel habentis aliquam majorem prærogativam, unde propterea ſi refutatio facta non fuiſſet, illi debita eſſet ſucceſſio, & tunc ut patet ex relatis *in hoc diſcurſu*, latius vero in dicta deciſ. in iſto caſu edita *ex num* 39. cum aliis relatis per Thor. in add. *ad deciſ.*14.*Salernitan.* eſt magna quæſtio cum ſciſſura opinionum præſertim inter Hiſpanos agentes de illis majoratibus qualificatis, qui in ſubſtantia faciunt eandem figuram, quam apud nos faciunt feuda individua ad formam juris Francorum, cum illis differentiis, quæ reſultant ex ſtylis, & legibus particularibus.

Iſta vero quæſtio pro meo ſenſu videtur potius facti, quam juris, decidenda ex ſingulorum caſuum qualitate, & particularibus circumſtantiis, quodque propterea erroneum ſit procedere cum ſolis generalitatibus, in quocumque caſu, vel cum ſolo numero arithmetico DD. pro conſueto ineptiſſimo modernorum pragmaticorum conſarcinatorio ſtylo, ut ſcilicet totum pendeat a bona, vel mala fide, juxta eandem diſtinctionem, quam *hoc tit.diſc.*49. *& de emphyt. diſc.*52. *& de fideicomm.diſc.*173. *& ſeqq.* habemus in materia tranſactionis cum ſimilibus.

Ubi enim refutatio facta eſſet bona fide, & ex juſto, ac rationabili motivo, rebus in eodem ſtatu permanentibus, adeout abſit omnis ſuſpicio prærordinatæ fraudis, ac ſupplantationis tertii; & tunc illa recte operativa remaneat, atque intret diſpoſitio *d. text. in l.poſt mortem*, non curato accidentali rerum evento, cum ſufficiat, quod tunc bene actus geſtus eſſet, adinſtar eorum, *quæ diſc.*1. *de alienat. & contract.prohib.* habentur in materia alienationis bonorum Eccleſiæ cum ſimilibus, & particulariter advertitur in his terminis *in Romana Primogenituræ de Cæſarinis, ſub tit.de fideicom. in Supplem.* ſecus autem e converſo.

Quare applicando ad rem, in caſu præſentis controverſiæ, reſolutio quidem placuit, eaque juſta viſa eſt, ex iis quæ concernunt quintum punctum, regulando etiam ſucceſſionem ex perſona Principiſſæ ultimo defunctæ filiæ refutatariæ, non tamen placuit in hac parte, ut etiam in hoc diſcurſu advertitur, dum refutatio facta fuit nimium rationabiliter, & ex juſto motivo comprobato ab uſu communi, occaſione ſcilicet, vel contemplatione qualificati matrimonii, quod alias non fuiſſet contractum.

Atque hinc edocemur id quod pluries advertitur, & præſertim *in relatione Curiæ, d.diſc.*32. quam erroneum ſit in extenſione deciſionum, multa cumulare motiva, atque
canonizare omnia, quæ præter cauſæ neceſſitatem per de- 14
fenſores partis victricis deducta fuerunt, quoniam ita illa reſolu-

reſolutio, quæ ex aliis motivis juſta ſit, injuſtitiæ ſuſpicionem concipit, ob canonizationem eorum, quæ canonizari non merentur.

Circa tertium punctum reſolutæ refutationis ex ceſſante cauſa ob prædeceſſum refutatarii, quamvis pro meo ſenſu
15 de reſolutione, vel ceſſatione ad alios effectus, reſponderi debere videatur ex iis, quæ habentur infra *hoc eodem titulo, diſc.85. & tit.de donat. diſc.8. cum ſeqq. & .17.* nihilominus in hac facti ſpecie, poſita capacitate fœminarum deſcendentium, in excluſionem maſculorum tranſverſalium, varius videbatur contrarium, unde propterea, quatenus deciſionis extenſor oſtendat inclinationem pro reſolutione refutationis, & reverſionis feudi ad refutantem, neque id placet, idemque error dignoſcitur, de quo ſupra, quamvis, ut ſupra, placeat reſolutio in genere ex aliis motivis.

Regula enim de ceſſante cauſa, recte procedit quando non ſit conſummatus effectus, qui adhuc duret, ut in præſenti, quod ex matrimonio, cujus contemplatione refutatio facta fuit, fuerunt ſuperſtites filii, qui ſaltem pro jure ſecundario contemplati dicuntur in hujuſmodi donationibus, ex deductis *d.tit.de donat. diſc.1. cum plur. ſeqq.* unde propterea licet caſus præbeat aſperitatem contrariam rationi, juxta noſtros mores, ob exiſtentiam filiæ fœminæ, adeout vivente refutante, atque ex eo ſuperſtitibus filiis maſculis, feuda tranſitum facere valeant ad alienam familiam viri, qui illam fœminam duceret; attamen iſta exorbitantia conſiderabilis eſt ad effectum ordinandi legem inhabilitativam fœminarum per maſculos, etiam tranſverſales, qui in feudo antiquo habeant qualitatem deſcenſivam, in ordine ad acquirentem, vel ad poſſeſſorem, communem ſtipitem, non autem, ut exinde inferri poſſit ad reſolutionem refutationis jam validæ, & perfectæ, ex hoc motivo ceſſantis cauſæ, quodque tranſverſalis excludere deberet filios refutatarii morientis.

Bene tamen aſpera viſa fuit reſolutio in caſu, de quo *ſub tit.de donat. diſc.8. & diſc. 29. de legit. & de tranſact.* deferendo filio donatarii, vel refutatarii bona donata ex iſta cauſa, & ulterius ſucceſſionem inteſtatam, vel neceſſariam ratione legitimæ, in aliis bonis avi donatoris.

Diviſio quarti puncti, ex præmiſſis remanet ſuperflua,
16 quoniam ſi ſucceſſio regulanda erat ex perſona refutatarii, clarum eſt, quod filia excluderet fratres, dum bona dicuntur poſſeſſoris morientis; ſed quatenus attendenda eſſet perſona refutantis, juſta dicenda eſt reſolutio, adeout opinio, quæ ſenatur in hoc Regno citeriori, ut fœmina ex primogenito defuncto excludat filios maſculos ſecundogenitos morientis, videatur nimium aſpera, & irrationabilis, *ut in diſcurſu* advertitur.

Id autem advertentes iidem Regnicolæ, huic inconve-
17 nienti occurrere curarunt cum gratiis, de quibus *pragm.33. & 34. de feud.* per quas feudatario conceditur licentia excludendi fœminam proxime ſucceſſuram ob illum maſculum agnatum, qui eſſet proxime ſucceſſurus, ſi fœmina non
18 adeſſet, unde propterea moderno tempore orta eſt quæſtio in feudis Andriæ, Ruborum, & Corati, an illa diſpoſitio, quam facere poteſt ipſe feudatarius moriens, facere etiam poſſit per viam ſubſtitutionis pupillaris, quamvis relinquat filium pupillum, cui ſubſtituat proximiorem agnatum, atque juſte prodiit affirmativa reſolutio ab illo Sacro Conſilio.

Demum quoad quintum punctum denuo reflectendo ad deducta in diſcurſu, & in deciſione, placent, atque reſolutio viſa eſt juſta; & circa iſtum ordinem gradualem, ultra deducta in diſcurſu, videri poterunt deducta *in annot. ad diſcurſ. 15. de fideicomm.* occaſione ſucceſſionis in primogenitura.

NEAPOLITANA SEU &c. SUCCESSIONIS FEUDORUM

Reſponſum ad interrogationem Magnatis Urbis pro conſilio.

An, & quando fœmina ſecundogenita innupta, & ut dicitur in capillo, excludat fœminam primogenitam maritatam, & dotatam, ad Conſtitutionem Regnorum utriuſque Siciliæ incipien. *Ut de ſucceſſionibus?*

S U M M A R I U M.

1 *IN utriuſque Siciliæ Regnis filia ſecundogenita innupta excludit a ſucceſſione paterna feudorum primogenitam nuptam.*
2 *A ſucceſſione fratris, vel collateralium fœmina nupta excluditur per remotiores collaterales, vel per Fiſcum.*
3 *An ſola dotis deſtinatio ſine maritatione ad hanc excluſionem ſufficiat?*
4 *An ſufficiat dos conſtituta, & promiſſa, ſed non ſoluta?*
5 *Quid in dote data mulieri proteſtanti nolle ſibi præjudicare in ſucceſſione?*
6 *An ſufficiat ſolutio partis dotis?*
7 *Statuta diſponentia de dote, an procedant in dote promiſſa?*
8 *Quando hujuſmodi lex juſta, & rationabilis cenſenda ſit.*
9 *Dos ſoluta ſoli viro, muliere inſcia, vel ſciente, & tacente, an præjudicet?*
10 *Solutio ad hunc effectum ſequuta dicitur ex compenſatione.*
11 *De materia remiſſive.*
12 *Si eidem primogenitæ pro dote datur idem feudum, non intrat hæc lex.*

D I S C. XIV.

QUidam ex primi ordinis Magnatibus Urbis multa feuda, & bona juriſdictionalia in Regno Neapolitano, aliiſque ditionibus, & Provinciis poſſidens, filias fœminas habens, maſculorum vero carentiam timens, me conſuluit, ut ſibi explicarem, an & quando fœmina primogenita maritata, & dotata excludatur per ſecundogenitam innuptam?

Reſpondi in dicto Regno extare Conſtitutionem inci- 1
pien. *Ut de ſucceſſionibus*, per quam in *verſ. filia autem*, diſponitur, filiam fœminam primogenitam nuptam, & dotatam, excludi a paterna ſucceſſione in feudalibus per filiam ſecundogenitam innuptam in capillo exiſtentem. A ſucceſ-
ſione autem fratris excludi ſororem de ejuſdem bonis dota- 2
tam per ulteriores conjunctos, vel his deficientibus per fiſcum, affirmant Iſernia, & Afflict. *ibid. & in cap. 1. de natura ſucceſſ. feud.* Camill. de Medic. *conſ. 61.* a Ponte *conſ. 10. vol. 1.* Fab. de Ann. *conſ. 8.* Theodor. *alleg. 80.* Rovit. *conſ. 23. lib. 1.* Bilott. *concl. feud. 4.* Bottiglier. *de ſucceſſ. ab inteſt. theor. 108. ex n. 16.* Urſin. *de ſucceſſ. feudorum, part. 3. quæſt. 1. & plur. ſeqq.* de Marin. *reſol. 126. volum. 1. ex num. 33.* Marcian. *jun. diſp. 6.* qui alios referunt, & ex forenſibus Surd. *conſ. 457. in princ.*

Verum ſuper dictæ Conſtitutionis intelligentia, & praxi multa contingunt diſputanda, quibus cognitis, poterit deveniri ad eam notitiam, quæ deſideratur, juxta facti circumſtantias mihi ignotas.

Primo igitur, ſuppoſita maritatione, dubitari ſolet, an 3
ſola dotis deſtinatio facta per Patrem filiæ primogenitæ in teſtamento, vel alia diſpoſitione, alio effectu non ſequuto ſufficiat; & abſoluta videtur negativa, quia conſtitutio loquitur de maritata, & dotata, quæ cum ſola deſtinatione dotis non acceptatæ dici non poteſt, ſecus autem ſi acceptaverit legatum, & cum eo nupſerit, ut in ſpecie Petri de Gregor. *de ſucceſſ. feud. par. 4. quæſt. 5. num. 7.* Cutel. *in cap. ſi aliquem, num. 286. & ſeqq.* Bottiglier. *dicto theorem. 108. nu. 26.* Urſin. *dict. par. 3. quæſt. 1. art. 8.* Marcian. *d. diſp. 6. num. 5.*

Poteſt enim pater volens ſecundogenitæ gratificari gravare primogenitam ad ei ſolvendam aliquam ſummam feudi valorem adæquantem, ſed ſicuti directe eam privare non poſſet ſucceſſione ipſius feudi ſibi debiti jure primogeniture, ita nec indirecte. Dixi autem ſuppoſita maritatione; quia dum conſtitutio loquitur de maritata, & dotata, duplicem qualitatem copulative poſtulare videtur, ideoque una non ſufficit.

Secundo ſolet dubitari, an ſufficiat dos jam promiſſa, & 4
conſtituta, quamvis adhuc non ſoluta, & iſta quæſtio eſt magis apud Regnicolas involuta, pro meliori tamen dilucidatione diſtinguendum eſt, an promiſſio facta ſit ſoli viro, abſente muliere, vel ipſa præſente, & tacente, vel demum tam viro, quam ipſi mulieri præſenti, & acceptanti: primo, & ſecundo caſu ex mente Iſerniæ infra citan. & aliorum, abſolutum videtur mulieri nullum cauſari præjudicium ac dotis promiſſionem non operari hunc effectum excluſionis, quia ſi etiam in caſu ſolutionis, verius eſſe videtur,
illam

illam ſoli viro, muliere ignara, vel non conſentiente, non præjudicare, quia poterat diſſentire, multo minus ea ſola promiſſione, ut probat Urſin. *de feud.part.3.q.1.art.3. ubi tateri*; & ſic quæſtio vere cadit in tertio caſu mulieris præſentis, & conſentientis, in qua ex Iſernia *in cap.1. de natura ſucceſſionis feudi in addit.verſ. ſed quid ſi fuit promiſſa*, negativam tenet Petr.de Gregor. *de conceſſ.feud.part.4. q.5. num.34.*

Blaſcus Lancea *in cap. ſi aliquem*, diſcurrit articulum hincinde, idemque facit Comia *ibidem*, *verbo maritata*, *n.311. & ſeqq.* ubi *n.316.* refert Blaſcum huic poſteriori adhærere, quod & ipſe facere videtur, dum hanc ſecundo loco refert, & pro ejus comprobatione congerit plures Doctores firmantes, ad effectum ſtatutorum ſolam promiſſam dici veram dotem, allegando pro hac opinione Iſerniam in *Conſtitut.ut de ſucceſſionibus*, §.*Conjugata*, *verſ.item hincinde*, & hanc affirmativam tenent Bilot. *concl.feudal.4. num.10. in fine*, de Marin. *reſol.126.num.37.lib.1.* ubi ſupponere videtur tanquam certum, Bottiglier. *de ſucceſſion.ab inteſt. theorem.109. num.16.* qui allegat Iſerniam *eodem loco allegato* per Comiam, & Afflict. *in cap.1. de natur. ſucceſſion. feudor.num.79.* eandemque tenet Urſin. *de feudis*, *part.3. quæſt.1. art.2. num.16. & ſeqq.* quoties per mulierem ſtetit, quominus promiſſam dotem exigeret, ac fuerit in mora recipiendi, ſecus ſi ſtetit per patrem promittentem quin ſolveretur.

Caſus raro contingit diſputandus, quia, vel primogenita ſibi præcavet a præjudicio, quoties illud per dotantem non eſt volitum, vel iſte curat renunciationem, neque audeo rite proferre, quæ ſententia ſit in illis Tribunalibus recepta, cum hæc ſcribens ab eis abſim ſpatio annorum 20.& ultra, & quando adoleſcens illa practicavi, nunquam contigit hujuſmodi quæſtionem diſputari, viſo tamen *Iſerniæ* apud omnes ſeudiſtas maximæ auctoritatis, præſertim in Regno, ubi dicitur Evangeliſta magis arridet, ac verior videtur prima opinio negativa, quam bene examinato articulo, ac deductis hincinde rationibus per bona fundamenta, ac etiam de æquitate tenet *dictus Auctor in dict.cap.1.n.26.* neque dicit contrarium *in Conſtitutione,ut de ſucceſſionibus*, ut dicunt Comia, Urſin. Bottiglier. *& cæteri*; quia in hoc loco, excitata quæſtione, nihil firmat, ſed ſe remittit ad dicta in allegato *cap.1.*

Prout non bene a prædictis pro hac parte allegatur Afflict. *in eodem cap.1. num.79.* quia ſe remittit ad *Iſerniam*, dicendo eum optime loqui, nec habere quid addere, ſolum deinde pro ratione dubitandi ſubjungit aliqua argumenta facientia pro contraria opinione, ſed non per hoc recedit ab opinione *Iſerniæ*, quam poſitive dicit veram, unde modernorum auctoritas non videtur magni facienda, tanquam fundata in falſo præſuppoſito ſeniorum, qui dicunt oppoſitum.

Attentis autem rationibus, probabilior quoque cenſenda
5 eſt eadem prima *Iſerniæ* opinio negativa, quia verſamur in lege exorbitantiſſima, & in materia odibili, quo magis fieri poteſt ſtricte intelligenda, cujus tota ratio pendet a tacita voluntate dotatæ, quæ nubendo, & recipiendo dotem, videtur ſe voluntarie facere a ſucceſſione extraneam, adeout ſi proteſtetur nolle per hoc excludi, etiam dos data non præjudicat, (præterquam, juxta aliquorum opinionem, quoad præjudicium fiſci in ſucceſſione fratris) ut conſtat ex deductis per Camill. de Medic. *conſ.61.* a Pont. *conſ.10.* Fabius de Anna *conſ.8* de Marin. *dicta reſol.126. num.40. & 41.* ubi dictum conſilium Medices reaſſumit; igitur non videtur, cur primogenita non poſſit iſtam contrariam voluntatem tacite, ac factis declarare, negligendo effectuationem illius actus, ex quo agnoſcit ſuum oriri præjudicium, ideoque negligenda mihi videtur diſtinctio Urſini, an mulier ſit, vel ne in mora recipiendi? quia quo magis mulier eſt in mora recipiendi, eo magis ita ſuam voluntatem aperire videtur non curandi dotem, ut ita præſervata remaneat ab iſto gravi præjudicio.

Et ſi aliqua pars dotis data ſit non apta ad dotem con-
6 gruam, adhuc ex *Iſernia* ubi ſupra admittunt Camill. de Medic. a Pont. & cæteri allegati, ac etiam ipſe Urſin. *eod. part.3. qu.1. art.9.* illam non ſufficere, quod etiam habetur apud Marcian. *d.diſp.6.n.10.* igitur non videtur cur debeat ſufficere ſolum promiſſa.

Neque auctoritates magis communiter firmantes, ad ef-
7 fectum ſtatutorum de dote, vel dotata diſponentium ſufficere dotem promiſſam, applicabiles videntur terminis noſtris, quia, vel loquuntur in terminis lucri, quod eſt matrimonio connaturale, vel frequentius in terminis ſtatutorum excludentium propter dotem fœminas a ſucceſſione in concurſu maſculorum, quo caſu longe benignius eſt procedendum, quia hujuſmodi ſtatuta habent rationabile motivum agnationis, ideoque non exorbitantia, & odioſa, ſed potius favorabilia, noſtriſque moribus adaptata cenſenda ſunt, ut habetur in Tudertina ſucceſſionis, & in Januen. *ac aliis ſub tit.de ſucceſſionibus*; hæc autem lex videtur nedum exorbitans, ſed iniqua, & irrationabilis, ut ſcilicet matrimonium cum dote, debeat privare beneficio primogeniturę, dum ita videtur avertere a matrimonio, & conſtituere filiam primogenitam in neceſſitate expectandi ſine nuptiis obitum patris, vel fratris, & viduitatem a jure damnatam pati.

Præterquam in uno caſu, quo rationabilem, & æquam judicarem, ubi ſcilicet de tempore quo filia primogenita maritata, & dotata fuit, ſupereſſet ſucceſſor maſculus poſtmodum defectus, quia pater illam collocavit in ſtatu quodammodo privato, & ſoli doti conſtitutæ congruo, in quo ſtatu utique non collocaſſet, ſed in longe qualificato, & majori, ſi tanquam feudorum hæredem maritare debuiſſet, cum hujuſmodi contingentiæ diverſificare faciant toto Cœlo virorum qualitatem, unde æquum, ac rationabile videtur, ut liberum remaneat patris arbitrium, filiam ſecundogenitam in capillo exiſtentem, ita congruentius in familia, vel cum viro magis qualificato, ob rerum ſtatus mutationem collocare. 8

Tertia dubitatio eſt, an dos ſoluta ſoli viro abſque mulieris poſitivo conſenſu ſufficiat ad hujuſmodi excluſionem, & tunc non conſtat de diſſenſu, & contraria mulieris voluntate, & ſumus in claris pro excluſione præjudicii, ut per Iſerniam *in d.c.1. num.23.* cum quo omnes concurrunt, ut conſtat ex Urſino *dicta part.3. quæſt.1. art.4.* an mulier eſt abſens, & ignara, itaut incertus ſit conſenſus, vel diſſenſus, & pariter verior videtur negativa, quia tunc dicitur mulier dotata quantum ad virum, ſed non quantum ad ſeipſam, Iſern. *d.c.1. num. 24.* quem cæteri ſequuntur congeſti per Urſin. *ubi ſupra*, *art.3.* a Pont. *d.conſ.10. num.2.* de Marin. *d.cap.126. num.37.* Bottiglier. *dict.theorem.108. num.19.* & ex forenſibus Surd. *conſ.457. num.43. & ſeqq.* aut ſcivit, & tacuit, itaut incertus remaneat ejus conſenſus, vel diſſenſus, & pariter Iſernia *d. num.24.* ſuſtinet partes primogenitæ pro excluſione præjudicii, & hanc ſequuntur Surd. a Ponte, & Marin. *loc.cit.* & hæc verior videtur, quicquid ex Blaſco, & Comia tenent Bottiglier. *ubi ſupra,n.33.* & Urſin. *eadem q.1.art.5. num.20.* quia tractatur de materia ſatis odioſa, & præjudiciali, in qua juris regulæ ex ſolo ſilentio præjudicium non inferunt. 9

Soluta vero dici poteſt dos ad hunc effectum, quamvis 10
de ſolutione effectiva non conſtet, in pulchro caſu poſito per Iſerniam *in Conſtit.ut de ſucceſſionibus,verbo conjugata*, quem ſequuntur Bottiglier. *d.theor.108. n.25.* & de Marin. *d.reſol.126. n.39.* qui alios referunt, ubi ſcilicet ceſſat neceſſitas ſolutionis ex beneficio compenſationis, quia fiat inter viros quædam mulierum compenſatio, accipiendo quilibet in uxorem ſororem alterius cum eadem dote conſtituta, dummodo tamen huic actui accedat filiæ primogenitæ conſenſus, qui ſi requiritur in actu ſolutionis veræ, multo magis in hac ficta.

Excluditur item dotata a ſucceſſione dotantis, non aliorum, etiamſi in illos bona obvenerint ab eis, qui dotarunt, quia licet alias paterna, attamen poſtmodum effecta ſunt fraterna, ex deductis per Marcian. *d.diſp.6.num.22. & 23.* ubi quod per pragmaticam primam *de feud.* vulgo nuncupatam Filingeria, ſublatę fuerunt antiquæ quæſtiones.

De iſtis tantum ex facti circumſtantiis opus fuit agere, & 11
videre, ut requirenti ſatisfieret, de aliis ad materiam ſpectantibus agunt allegati, præſertim de Marin. *d. reſol.126.* Camill.de Medic. *conſ.61.* Fab.de Ann. *conſ.8.* & Urſin. *par.3. q.1. per plures articulos.*

Cadere poſſet etiam opportuna quæſtio, an primogenitæ 12
nuptæ, & dotatæ competere valeat reſtitutio in integrum adverſus hujuſmodi actum adeo præjudicialem, ſed ſuper hoc (de quo in præſenti inſpicere non oportebat) videri poſſunt deducta *in tit. de Matrimonio in una Avenionen.* & aliqua ad materiam apud Surd. *conſ.457.* ubi quod non intrat conſtitutio, ſi filiæ datum ſit idem feudum in dotem, licet actu a eſſet nullus, quia ex hoc excluditur voluntas, & alias fieri poſſet fraus volenti, &c.

S U M M A R I U M.

1 *QUod hæc materia ſit rara in praxi.*
2 *An iſta lex exorbitet a jure communi civili?*

3 An

Digitized by Google

3 *An a jure communi feudali.*
4 *De ratione, cui eadem lex eſt innixa.*
5 *De caſu, quo primogenita mutat ſtatum ante factum caſum ſucceſſionis feudi, ſed re non integra reſpectu ſecundogenitæ.*

ANNOT. AD DISC. XIV.

MAteria hujus diſcurſus ſuper lege particulari Regnorum utriuſque Siciliæ, quæ de tempore ejus editio-
1 nis unum, & idem Regnum conſtituebant, videtur hodie in praxi quodammodo idealis, quoniam quando filiæ primogenitæ Baronum, vel Magnatum maritantur, ad hanc legem tanquam notoriam reflecti ſolet, atque ſuper ejus diſpoſitione expreſſe procederi, adeout tot quæſtiones, vel caſuum ponderationes, quæ fiunt per Doctores relatos *in diſcurſu*, & per alios relatos per elaboratum modernum de Luca in addit. ad Franch. *deciſ.* 328. continere videantur potius ornatum materiæ in abſtracto, cum nullum, vel nimium rarum ſit concretum.

In eo autem aſſumpto, cum quo communiter proceditur, circa hujus legis exorbitantiam a jure communi, unde propterea plerique adhibent terminos generales, quos
2 habemus in materia ſtatutorum, & legum particularium exorbitantium a jure communi ſuper earum ſtricta interpretatione, & non comprehenſione caſuum mixtorum, dignoſci videntur confuſa æquivoca, vel ſimplicitates, quoniam juxta ſæpius enunciatam hiſtoriam legalem, præſertim *diſc.* 1. *de ſervit.* de tempore, quo iſta lex prodiit, jus civile Romanorum, quod commune dicimus, utpote de recenti caſualiter inventum, atque vix in Etruria luci proditum, & uſu recipi cœptum, prorſus ignotum erat his regionibus, in quibus a duobus ſæculis citra, vel parum plus, haberi cœpit pro jure communi; ac ulterius iſtud jus civile non cognovit feuda, neque de his agit, ideoque ſine fundamento dicitur, quod a jure communi exorbitent.

Minuſque iſta exorbitantia adeſſe dicitur reſpectu juris communis feudorum, quoniam attento tempore, quo iſta
3 lex prodiit, incertum eſt, an conſuetudines feudales, quæ in Lombardia initium habuerunt, atque privata auctoritate per Gerardum, & Ubertum in ſcripturam redactæ fuerunt, eſſent in his regionibus receptæ pro jure communi, nimiumque probabilis eſt negativa, quoniam licet Regnicolæ paſſim illas adhibeant, ut etiam adhibent leges Romanorum, attamen omnes agnoſcunt Anteſignanum, quinimmo Evangeliſtam feudorum, Andream de Iſernia, qui ſcripſit poſt longa tempora, dum iſta lex edita fuit per Imperatorem Fridericum, ipſe vero ſcripſit ſub Regina Joanna prima.

Ac etiam quia, ut advertitur ſupra *diſc.* 8. & 13. *& alibi pluries*, juxta dd. leges, & conſuetudines feudales, omnia feuda erant dividua ad formam, quæ dicitur Longobardorum, unde propterea eædem leges non cognoverunt formam individuam Francorum, neque prærogativam primogenituræ, raraque, & exorbitans eſt etiam apud eos ſucceſſio fœminarum, unde propterea iſte concurſus inter primogenitam, & ſecundogenitam, ob ſingularem, & individuam ſucceſſionem, derivare videtur potius a quadam iſtorum Regnorum conſuetudine particulari, quam eorundem Regnorum lex particularis, ita interpretari, vel moderari voluit, ideoque non videtur, ubinam hæc odibilitas, & exorbitantia a jure communi, pedes figat.

Quinimmo, ut in hoc eodem diſcurſo advertitur, rationabilitatem potius, quam irrationabilitatem illa lex redolere videtur, quoniam filia nupta jam exivit a paterna domo, & uſque tranſivit in illam viri, atque ita quodammodo ex quodam uſu extranea effecta eſt. E converſo autem innupta, ſive in capillo remanet in domo patris tanquam ſua.

4 Illa etiam probabili ratione accedente, potiſſimum vero, & fortius, quando rerum ſtatus immutatus eſſet, quod ſcilicet feudatarius haberet filios maſculos, vel probabiliter ſperaret, quando primogenitam nuptui tradidit, quod ſcilicet quando caſus præbeat feudatarii mortem ſine maſculis, magna differentia dignoſcitur inter illud matrimonium, quod contrahere poteſt filia innupta ſucceditrix feudorum, & illud, quod contraxit illa filia, quæ ab hac ſucceſſione extranea, vel nimium remota de tempore nuptiarum credebatur, dum illa tradi ſolet viro inferioris ordinis, & per conſequens rationabilius eſt, ut innupta more baronali, vel magnatitio pro decore patris, & familiæ, nubat alteri æque Baroni, vel Magnati, quam quod inferioris fortunæ vir primogenitæ ſtatus mutationem faciat; ideoque ſola exorbitantia conſiſtere videtur in omnimoda excluſione, ſeu inhabilitatione filiæ maritatæ propter fiſcum.

In propoſito autem hujus legis, in contingentia caſus, de quo in *Romana Primogenituræ de Cæſarinis*, *ſub tit. de fideic. in hoc ſupplem.* conſiderabam caſum, quod ſi primogenita ita eſſet nupta, quod matrimonium non eſſet omnino firmum, adeout revera eſſet putativum, ſive quod aſſumpſiſſet ſtatum Biginæ, vel Tertiariæ, in quo, licet retractabili, velle perpetuo vivere declaraſſet, unde propterea ſecundogenita innupta, tanquam futura feudorum ſucceditrix in hoc ſtatu, & cum hoc probabili præſuppoſito, ab eodem feudatario patre, vel alio majori, altis, & magnatitiis nuptiis 5
collocata ſit, deindeque ipſo feudatario adhuc vivente, & priuſquam fiat caſus ſucceſſionis feudorum, matrimonium primogenitæ diſſolutum, ſeu minus legitimum detegatur, aut quod ipſa mutando propoſitum in illo ſtatu religioſo, vel ibi amplius vivere nollet, ut hæc ſtatus immutatio, utpote obveniens re non integra, & poſtquam illa Magnatas, magiſque qualificatus vir, in eo ſtatu, & in eo præſuppoſito matrimonium contraxit, alias inæquale, & incongruum, quod utique ſequutum non eſſet, attendi non debeat, quodque primogenita, quæ mutat ſtatum, regulari debeat ex tempore hujus mutationis, quaſi quod nunc nata eſſet, quodque propterea civiliter ſecundogenita potius cenſenda eſſet, ex ibi deductis, ubi advertitur quod *deciſ.* 115. Capyc. eſt magis communiter rejecta.

ANCONITANA FEUDI PRO COMITE LAURENTIO FERRETTO CUM ALIIS ETIAM DE FERRETTIS.

Reſponſum pro veritate.

An filii legitimati per ſubſequens matrimonium ſuccedant in feudis?

SUMMARIUM.

1 *NAturales non ſuccedunt in feudis.*
2 *Quid in legitimatis per reſcriptum?*
3 *Quid de legitimatis per ſubſequens matrimonium? Diſtinguuntur plures caſus?*

DISC. XV.

POſſidentibus Ferrettis Caſtrum Ferretti nuncupatum jure feudi dividui ad formam juris Longobardorum, cum Fabritius unus ex Condominis antequam duxiſſet in uxorem Lauram Almantiam, ex ea, alias honeſta, ſub promiſſione futuri matrimonii procreaſſet Laurentium, per jam ſubſequutum matrimonium legitimatum, patre mortuo, orta eſt quæſtio ſucceſſionis in dicto feudo, ad quam alii agnati dictum Laurentium admittere recuſabant, unde deſuper ex illius parte conſultus, præſuppoſitis ſufficientibus matrimonii, & filiationis probationibus, utpote bene concludentibus, quatenus pertinet ad punctum ſucceſſionis feudi, an ſcilicet filios legitimatus per ſubſequens matrimonium in eo ſuccedat? reſpondi planum eſſe affirmativam.

Non dubitatur enim naturales tantum eſſe incapaces 1
ſucceſſionis feudorum, ut late uſque ad nauſeam colligit Giurb. *de ſucceſſ. feud.* §. 2. *gl.* 9. *num.* 1. *& ſeqq.* ubi multipliciter ampliat, *& n.* 21. *&* 22. in duobus caſibus limitat; prout etiam in legitimatis per reſcriptum eadem regula procedit, 2
quoties agitur de concurſu cum agnatis deſcendentibus, vel tranſverſalibus ex legitimo matrimonio procreatis, ac per lineam legitimam, & naturalem abſque mixtura ſpurietatis deſcendentibus a primo acquiſitore feudi, quod ſit pacti, & providentiæ, vel mixtum, ſecus autem ſi mere hæreditarium; vel ubi ceſſantibus agnatis, ſolus concurſus eſt cum Domino, quibus duobus ultimis caſibus legitimati admittuntur, præſertim ubi non de ſimplici diſpenſatione, ſed de vera legitimatione tractatur etiam ad feuda, ex plene in materia deductis per Urſinum *in tract. de ſucceſſ. feudor. part.* 1. *q.* 3. *art.* 1. *& ſeqq.* ubi plures in propoſito excitat quæſtiones, & Rot. *dec.* 100. *part.* 5. *rec.* ubi naturales legitimati admittuntur ad hanc ſucceſſionem.

Quod etiam firmatur in Romana fideicommiſſi 21. Junii 1652. & 24. Martii 1653. coram Veroſpio, quarum prima eſt 283. *part.* 12. *recent.* & de qua cauſa habetur *ſub tit. de fideicomm.* pro creditoribus Fratrum de Urſinis Montis Rotundi, cum ſola quæſtio cadere ſoleat, ubi ceſſantibus utrinjebus

nibus agnatis legitimis maſculini ſexus, concurſus eſſet inter maſculum legitimatum, & fœminam legitimam, de quo idem Urſinus *d.par.2.q.3.*

Sed ubi agitur de legitimatis per ſubſequens matrimo-
3 nium, itaut concurrant omnia ad id de jure requiſita, tunc nodoſa quæſtio eſſe ſolet, quoties formula inveſtituræ cantat pro filiis, & deſcendentibus legitime natis, ſive legitime procreatis, an ſcilicet legitimatio per ſubſequens matrimonium ita retrotrahatur, ut hujuſmodi legitimatum cenſeri faciat ex eodem matrimonio legitime natum, ſive procreatum, ad effectum ſucceſſionis, tam feudorum, quam majoratuum, & fideicommiſſorum, ad quæ vocatio cum hujuſmodi formula concepta ſit.

In quo articulo affirmativam in ſpecialibus terminis feudorum tenent plures diligenter congeſti per Giovagnon. *conſ.59.n.45.* & *ſeqq.lib.*1. ubi fere omnes cumulat, & tam reſpectu feudorum, quam fideicommiſſorum, & majoratuum, late hinc inde opiniones, & fundamenta deducit Urſin.*d.part.1.quæſt.4.art.2.* ubi affirmativam ex ſtema dicit veriorem, niſi verba ſint ſatis ſtricta, legitimam conceptionem, vel nativitatem poſtulantia, quo caſu veritas, ac voluntas diſponentis eſt attendenda, ut etiam in terminis fideicommiſſorum firmatur per Rot.*dec.105.part.9.recent.* & admittitur apud Ottehob.*dec.*252.

Ceſſante vero hujuſmodi reſtrictione, quia nempe inveſtitura concepta ſit pro filiis, & deſcendentibus ſimpliciter, etiam ſi addatur verbum, *legitimis*, abſque tamen dicto adjecto legitimæ nativitatis, vel procreationis, tunc abſolutum eſt legitimationem ſuffragari, ex plene deductis per eundem Urſinum *d.par.1.quæſt.4.art.1.* ubi fere omnium Nationum auctoritates, & judicaturas cumulat fruſtra tranſcribendas, ſolumque in articulis ſequentibus excitat quæſtiones, ubi matrimonium contractum eſſet in articulo mortis cum ſuſpicione fraudis, vel ubi ageretur de feudo individuo juris Francorum, jure primogenituræ uni tantum deferendo, & agatur de concurſu inter primogenitum ita legitimatum, & ſecundogenitum de eodem, vel altero matrimonio in ejus conſtantia vere procreatum, de quibus in præſenti non opus, quia tractabatur de feudo dividuo juris Longobardorum, ad quod omnes capaces abſque diſcretione ætatis admittuntur, & matrimonium de tempore ſanitatis, ac multo ante patris mortem contractum ſupponebatur.

Et de ſucceſſione hujuſmodi ſic legitimatorum in feudis, Rota in Reatina Caſtrorum 3.Julii 1651. coram Dunozetto, unde propterea dicebam hunc punctum nullam habere difficultatem, firmo tamen remanente dicto præſuppoſito bene probatæ filiationis, & matrimonii, quorum utrumque ſupponebatur per agnatos controverti, & in his probationibus reſpondi eſſe principaliter inſiſtendum, cumque illæ ſequutæ eſſent, audivi dictum Laurentium ad hujuſmodi ſucceſſionem fuiſſe admiſſum.

S U M M A R I U M.

1 *DE materia legitimationis per reſcriptum.*
2 *Quod eadem materia ſit nimium rara in praxi, quoad feuda vera, & propria.*
3 *De legitimatione per ſubſequens matrimonium.*

ANNOT. AD DISC. XV.

1 AD materiam habilitationis naturalium in ſucceſſionibus feudorum cum legitimatione per reſcriptum, re non integra, vel alias in præjudicium legitimi agnati, cui alias ſucceſſio debita eſſet, conferuntur quæ habentur *diſc.148.de Regal.* & *diſc.68.* & *69. de fideicommiſſis*, & pleraque ad hanc materiam advertunt Revertar. & Marin. *deciſ.* 118. & 405. Caſtill. *libr.4. controverſ.* 31. & *lib.5. controverſ.* 75. Amaydan. *de ſtyl. Dater. cap.*55. *num.*14. Royas *de incompatibil. part.1.cap.6.* §.6. nimium tamen
2 rari in praxi videntur caſus hujuſmodi controverſiæ ſucceſſionis naturalium in feudis veris, & rectie, cum juriſdictione, & imperio in vaſſallos, quæ baronatum, vel magnatitiam qualitatem redoleant, & ad quam feudorum ſpeciem iſta particularis materia hodie redacta videtur, adeo ut feudatarii dici valeant milites primi ordinis Principis ſupremi, conſtituentes nobilitatem, ſeu Baronagium illius Principatus, dum alia feuda ruſtica, & ignobilia, quæ juxta mores Lombardiæ, & aliquorum Provinciarum Status Eccleſiaſtici, conſiſtunt in prædiis, & bonis de ſui natura privatis, nuncupationem feudalem potius, quam naturam de facto redolere videntur, ut ſupra, *diſc.11.* & *in aliis.*
3 In iſto autem caſu præciſo legitimatus per ſubſequens matrimonium obtinuit jam inſinuatam ſucceſſionem, non quidem concorditer, ſed ex judicio Camer. 16.Junii 1659. coram Salviato, & de iſta legitimatione naturalium per ſubſequens matrimonium, an & quando attendenda veniat, ac valeat necne? agitur in Tropien. de fideicommiſſis *diſc.*161. cum ibi dicta conferant ad rem.

VENUSINA SEU &c. SUCCESSIONIS FEUDORUM PRO PRINCIPE JOANNE BAPTISTA LUDOVISIO.

Diſcurſus in Congreſſu pro directione.

An, & quando milites Sancti Joannis Jeroſolymitani, vel aliarum militiarum hujuſmodi, ſint capaces ſucceſſionis, & retentionis feudorum, & an hæc ſint incompatibilia cum Prioratibus, ſeu Commendis militaribus? Et quid de Clericis Sæcularib. vel Novitiis Regularibus præſertim in Regno Neapolitano, & quatenus feudum deferatur Novitio, vel Clerico in minoribus exiſtenti in ſtatu retractabili, ſed adhuc indeterminato, an unum, vel alterum ſtatum eligere velit, qualis prodita ſit cautela præjudiciorum præſervativa?

S U M M A R I U M.

1 *CAſus quæſtionis.*
2 *An milites S. Joannis Jeroſolymitani, vel aliarum militiarum Eccleſiaſticarum Profeſſores ſint capaces ſucceſſionis feudorum?*
3 *Quæſtio procedit in militibus profeſſis, non autem in novitiis.*
4 *Quid in Regno Neapolitano, ac Novitii, vel Clerici in Minoribus ſint illorum feudorum capaces, & diſtinguuntur plures caſus.*
5 *De cautela adhibenda per Novitios, vel Clericos in minoribus indeterminatos circa ſtatus mutationem.*
6 *An miles Jeroſolymitanus per Regem diſpenſatus ad acquiſitionem, & retentionem feudorum retineat Commendas, & Prioratus Religionis.*

D I S C. XVI.

CUm per obitum Principis Nicolai Ludoviſii in Inſula 1
Sardiniæ, ubi Proregis, Capitanei Generalis, ac etiam Summi Moderatoris Claſſis maritimæ officia exercebat, aperta eſſet ſucceſſio, tam feudi Imperialis Principatus Plumbini, quam etiam plurium feudorum in Regno Neapolitano, cadentium ſub Statu, & Principatu Venuſino, ad favorem Joannis Baptiſtæ unigeniti maſculi, qui ex Indulto Apoſtolico Innocentii X. Principiſſæ Pamphiliæ ejus matris patrui, uſque ab infantia creatus fuerat miles S. Joannis Jeroſolymitani, ac etiam proviſus de Prioratu Capuæ ejuſdem Ordinis; Hinc antequam dictorum feudorum, & Principatuum poſſeſſionem adipiſceretur, excitata fuit difficultas, an dicta militaris qualitas ſibi obſtaret in eorum aſſecutione cum retentione dicti Prioratus Eccleſiaſtici, unde habito deſuper congreſſu, Ego, cui incumbebat primo loqui, tanquam inter congregatos juniori, ac etiam tanquam principaliter ſuſtinenti pondus negociorum iſtius domus, dicebam diſtinguendum eſſe diſcurſum in duas inſpectiones, quarum prima erat ſuper capacitate ſuccedendi, retenta militia, & quatenus Princeps prædictus continuare vellet in dicto ſtatu militari, an eſſet capax ſucceſſionis, & retentionis feudorum? altera ſuper incompatibilitate, vel compatibilitate dictorum feudorum cum Prioratu Capuano, tanquam Beneficio Eccleſiaſtico ad effectum inſpiciendi, an per aſſecutionem incompatibilium, ille vacaret, vel non?

Primam inſpectionem ſubdiſtinguebam inter feudum Imperiale Plumbini, & feuda Principatus Venuſini in Regno Neapolitano, quoad primum, mea ſententia erat, nullam verſari difficultatem, proindeque illico agnoſcendam eſſe ſucceſſionem, atque adipiſcendam poſſeſſionem, prout cæteris approbantibus effectuatum fuit. Diſputant enim feudiſtæ, an hujuſmodi milites Jeroſolymitani, vel aliarum ſimi- 2
lium Eccleſiaſticarum militiarum Profeſſores ſint capaces ſuc-

ſucceſſionis, & retentionis feudorum, atque ex Baldo, quem utraque ſecta in auctorem allegare ſolet, in diverſas areoſenot ſententias, ut præ cæteris liquet ex Roſenthal. *cap.7.concl.30.n.3. & ſeqq.* ubi relata utraque opinione, ſubdubius remanere videtur, & plenius Bammacar. qui utriuſque ſententiæ auctores, ac rationes, & fundamenta ex profeſſo refert, & expendit *in cap. qui Clericus* qe. e. atque ex eo (a quo ſeſis motuevit) Urſin. *de ſucceſſ. feud. p.1. q.9. art.4.* ſed quicquid ſit, & qualis earum eſſet magis communis, & recepta, qualis forte videtur negativa, ex potiſſima ratione ſtabilimentorum hujus Religionis prohibentium ejus profeſſoribus militare ſervitium præſtare Principibus laicis in bello cum fidelibus, quod repugnare videatur feudo obliganti ad ſervitium, & fidelitatem, licet nervoſe affirmativam tueatur Spada *conſ.59. lib.1.* ubi reſpondat Menoch. Rimin. jun. & aliis contrarium ſentientibus, Gratien. *diſcept.880. num.6.* ſed verius deferendum videtur obſervantiæ.

3 Iſtius tamen quæſtionis veram deciſionem indagandi, nullam dicebam ſubeſſe neceſſitatem, quoniam illa procedit in militibus profeſſis, qui jam perpetuo, & irrevocabiliter addicti ſunt Religioni, ejuſque ſtatutorum obſervantiam promiſerunt, ac vota ediderunt, ut clare præſupponitur per e Pont. *de poteſt. Proreg. tit. de aſſenſ. regio, §.4. num.9.* Bammacar. *loc. cit. num.34. & 41.* Urſin. & Spad. ubi ſupra, & omnes, ſecus autem in non profeſſis, quamvis habitum ſuſceperint, itaut novitii dici valeant, quicquid enim ſit, an illi dicantur Eccleſiaſtici, vel ſæculares, ad effectum immunitatis fori, vel onerum laicalium, in quo Doctores variant, certum tamen eſt, eos non eſſe Religioſos, neque contraxiſſe illam incapacitatem, quæ per profeſſionem in Religione contrahitur, ut quotidianum habemus in materia ſectionis teſtamenti cum ſimilibus.

Et in ſpecialibus terminis capacitatis feudi in novitio, ex Iſern. *in cap.1.* ubi etiam Afflict. *de milite Vaſſallo, & aliis* Urſin. *d. part.1. q.9. art.a. ex n.12.* Bammacar. *in d. cap. qui Clericus ex num.52.* de Mario. *reſol.120. part.1.* Petra *ſuper ritu ſeptimo Vicariæ num.18.* qui omnes loquuntur in terminis clarioribus feudorum Regni Neapolitani, ubi reſpectu militum profeſſorum hodie dici poteſt caſus indubitatus, non admittens amplius quæſtionem circa incapacitatem, niſi accedat Regis diſpenſatio, quandoque concedi ſolita, ut infra.

4 His ſtantibus, idem dicendum eſſe in feudis Regni Neapolitani ſubjungebant alii, tum ex identitate rationis, tum etiam quia ex allegatis, iidem Regnicolæ id firmant fere ſine contradictione, verum Ego difficultatem habebam, meaque ſententia erat, abſtinendum fore ab agnitione hujuſmodi ſucceſſionis, quæ utpote cum qualitate hæreditaria illis feudis annexa, fieri dicitur mediante aditione hæreditatis coram Judice, quæ ibi dicitur præambulum, dum ob non oppoſitionem alterius proximi ſucceſſoris potiri poteramus beneficio temporis ob terminum conceſſum a jure per annum, & diem tam ad determinandum, quid expediret, quam fortius ad effectum obtinendi Regiam diſpenſationem his militibus, ut infra, concedi ſolitam.

Tres etenim caſus in propoſito diſtincte conſiderandos eſſe diſcurrebam, primus eſt, an milites ſint capaces ſucceſſionis feudorum, quæ de novo aperiuntur, itaut facto illius caſu, habeantur pro non extantibus, atque alio non expectato, fiat locus ſucceſſioni ad favorem remotioris, vel devolutioni ad Dominum directum, & ad hunc effectum bene intrabat dicta diſtinctio inter profeſſos, & non profeſſos, alter, ubi quis poſſidet feudum jam alias in ſtatu capaci agnitum; deinde vero ingrediatur iſtam militiam, vel aliam Religionem, unde intret quæſtio, an illud amittat, itaut Domino proximiori agnato capaci aperiatur, & tunc pariter intrat eadem diſtinctio, quod ſcilicet per ſolam profeſſionem hujuſmodi effectus reſultet, niſi Regia diſpenſatio accedat, quæ etiam in præcedenti ſuffragatur, ex deductis per Marin. *reſol.46. lib.2.* ubi diſputat de poteſtate Principis ſuper derogatione juris tertii, cui per hujuſmodi diſpenſationes præjudicari dicitur, ſecus autem per ſimplicem ingreſſum, ſeu ſuſceptionem habitus, & durante noviciatu, cum ad effectum privationis requiratur ſtatus omnino contrarius, qualis non niſi per profeſſionem cum votorum emiſſione contrahitur.

Tertius demum eſt, quando feudum de novo aperitur ad favorem primogeniti, vel alterius proximioris agnati, qui tunc reperiatur, vel Clericus ſæcularis in minoribus, vel novitius alicujus Religionis, & tunc licet iſte ſtatus tanquam retractabilis non omnino inhabilitet ad ſucceſſionem, attamen ob incapacitatem Clericorum, & perſonarum Eccleſiaſticarum exercendi juriſdictionem in Regno Neapolitano, ex deductis per Marin. *d. reſol.46. lib.2.* & Urſin. *d. part.1. quæſt.9. art.1.* non ſolet iſte proximus ſucceſſor admitti ad præambulum, quo mediante, & non alias feudorum poſſeſſio obtinetur, niſi dimittat Clericatum, vel habitum Regularem, atque ſe purum laicum declaret, & ſic hujuſmodi diverſus ſtatus, quamvis retractabilis, cauſet impedimentum in ipſo ingreſſu, ſeu aſſecutione, quod oporteat removere, atque ad hunc effectum ſubdiſtinguebam ut ſupra iſtam inſpectionem inter feudum Imperiale Plumbini, & iſta Regni Neapolitani, habentia iſtas peculiares rationes, in altero non obſtantes.

Quando autem ille, cui delata eſt feudalis ſucceſſio, reperitur in dicto ſtatu retractabili, adhuc tamen indeterminatus, qualem ex duobus eligere velit, tunc aut adeſt proximior ſucceſſor, qui ſe opponat, & ad ſucceſſionem aſpiret, aut non adeſt, vel ſi adeſt non curat, neque ſe opponit, itaut ſit ſolum intereſſe Domini directi, iſto ſecundo caſu gaudere poteſt termino legali per annum, & diem ad deliberandum, quo tempore durante quamvis feudum vacet, Dominus prætendere non poteſt devolutionem, quæ raro, vel unquam ex hujuſmodi cauſa in feudis Regni prædicti practicata habetur, vel quia de facili adverſus hujuſmodi moram excuſationes admittuntur, ex plene deductis per e Pont. *deciſ.1. & alios,* vel quia in Regno prædicto iſtius moræ pœna ſit ſolutio relevii duplicati rigoroſe exigi ſolita, ad quam evitandam hujuſmodi moræ caſus dari non ſolet.

Ubi autem contentio eſt cum alio proxime ſucceſſuro, 5
tunc recurri ſolet ad Proregem, qui cum ſuo Collaterali Conſilio concedit proximo ſucceſſori, in dicto diverſo ſtatu exiſtenti, et indeterminato, competentem terminum, intra quem oppoſitor non admittatur, ſed integrum eſt determinare, & ſuccedere, juxta cautelam relatam per Aun. *alleg.98.* Bammacar. *loc. cit. n.76.* de Marin. *d. reſol.120. in fine,* qui terminus juxta obſervantiam eſſe ſolet ſex menſium, niſi major prorogatio ab ipſo Rege obtineatur, quod etiam habetur deductum in Venafren. *hoc eod. tit.* occaſione apertæ ſucceſſionis illorum feudorum ad favorem Pauli, tunc Abbatis, nunc Cardinalis Sabelli Primogeniti, & hæc quoad impedimenta, quæ reſpectu Principatus Venuſini militabant ex parte Regis, ſeu Regiorum Officialium, in aſſecutione, ſeu admiſſione ad ſuccedendum, ad quem effectum nil ſuffragari poterat diſpenſatio Apoſtolica, per aliquos ex congregatis alioquin doctos, has materias non multum practicantes, motiva.

Quatenus vero, obtenta Regia diſpenſatione, dictum impedimentum ſuperari contingeret, itaut Princeps prædictus admitteretur ad hujuſmodi ſucceſſionem, non ob- 6
ſtante, quod dictum habitum militarem, ejuſque Prioratus, & Commendas retinaret, an ſcilicet per aſſecutionem hujuſmodi feudorum, tanquam incompatibilium, Prioratus prædictus vacaret, & tunc de hoc probabiliter timendum non eſſe credebam, quoniam, licet feudiſtæ in feudis veris, & rectis dubitent, attamen apud Canoniſtas, & Eccleſiaſticos, magis communis, & recepta opinio eſt, Clericos, alioſque Eccleſiaſticos eſſe capaces ſucceſſionis feudorum, ex plene diſcurſis per Fagnan. *in cap. quæ Eccleſiarum, nu.58. cum ſeq. de conſtit.* Spad. *d. conſ.59. lib.1.* apud quos habentur concordantes, de quibus etiam in Maſſanen. Caſtrorum *hoc eod. tit.* neque dicebam probabiliter dari debere caſum, quod ex parte Religionis hujuſmodi objectio fieret, quia ejus favor, & privilegium potius eſt, ſuos milites, & Commendatarios feuda cum juriſdictione in alienis Principatibus poſſidere, ita etiam docente obſervantia, tum generali, quia plures Prioratus, & Commendæ poſſident feuda cum juriſdictione Baronali, ut ſunt præſertim Prioratus Sancti Stephani poſſidens Terras Putiniani, & Faſani, & Prioratus Baroli poſſidens Terram Alvernnæ in Apulia, ille Sanctæ Euphemiæ in Calabria, & in Hiſpania Prioratus Caſtellæ, de quo *in Toletana Juriſdictionis, ſub tit. de juriſdict.* & quamplures alii frequenter, tum quia ubi milites profeſſi Regiam diſpenſationem obtinuerunt ſuccedendi in feudis, ſive illa acquirendi, nunquam Religio id ægre tulit, neque ſe oppoſuit, vel id reputavit impedimento poſſeſſoribus, ne Prioratus, Bajulatus, & Commendas obtinerent.

Licet enim hujuſmodi feudorum agnitio importare dicatur qualitatem militarem erga dominum, quod repugnet ejuſdem Religionis ſtabilimentis prohibentibus, ne ejus milites aliorum Principum ſervitio ſe addicant, & ex qua potiſſimum ratione militum profeſſorum incapacitas ut ſu-

pra reſultat; nihilominus quia hoc eſt ſervitium in pecunia, cum ſolutione adohæ præſtari ſolitum, unde propterea etiam fœminæ, aliique ad ſervitium perſonale inhabiles admittuntur, idcirco ex parte Religionis non reputatur ſervitium ſuis ſtabilimentis contrarium, ut plene Spad. *d. conſ.59.* ſed hoc eſt impedimentum, quod potius per Doctores receptum eſt provenire ex parte domini, & in gratiam aliorum proxima ſucceſſorum Sæcularium; clarius autem in hac facti ſpecie, in qua dictus Princeps hunc Prioratum potius in quandam adminiſtrationem quam jure veræ collationis ex Apoſtolica diſpenſatione obtinebat, ſed ceſſavit quæſtio ex facto, quia Princeps ex aliis motivis Prioratum dimiſit, & feudorum poſſeſſionem nactus eſt,

S U M M A R I U M.

1 *Militer Jeroſolymitani ſunt veri Religioſi.*
2 *Quodque ſint incapaces feudorum in particulari.*
3 *Unde procedant æquivoca Doctorum, & de feudis poſſeſſis per Prioratus, & Commendas?*
4 *Diſtinguuntur ſpecies feudorum, quorum iſti milites ſint capaces, vel non.*
5 *Cum his facilius diſpenſatur, & quare?*
6 *Quod ſit deferendum conſuetudini, ideoque non intret certa regula.*

ANNOT. AD DISC. XVI.

1 De hujuſmodi militibus, qui profitentur pia, vel Eccleſiaſtica inſtituta, cum diſtinctione illorum, qui ſint veri Religioſi profeſſi, cum votis formalibus caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ, & aliorum, qui improprie reputantur tales, revera tamen non ſunt, habetur actum *ſub tit. de juriſd. diſc.92. & in ejus Supplem.*

Cum itaque milites Jeroſolymitani, de quibus in præſenti diſcurſu agitur, emiſſa valida, & ſolemni profeſſione, prævio anno probationis, ad præſcriptum Sacrorum Canonum, & Sacri Concilii Tridentini, ac ſtabilimentorum Religionis, ſint veri Religioſi, in alio non differentes ab aliis de Clero regulari, niſi quod non vivunt intra Clauſtra, & ſub clauſura, unde propterea ſunt inteſtabiles, ac etiam incapaces dominii, & poſſeſſionis in particulari, cum aliqua tamen majori permiſſione adminiſtrationis, ob modum vivendi more ſæcularium, ex iis, quæ habentur *d. diſc.92. de juriſdict. diſc.9. & 35. de Teſtam. &*
2 *diſc.45. de Regular.* hinc proinde, poſita incapacitate Clericorum ſæcularium, obtinendi, vel retinendi feuda, & de qua incapacitate Clericorum ſæcularium habetur *in duobus diſcurſibus proxime ſequentibus, & infra diſc.54.* clara remanet iſtorum militum incapacitas in particulari per argumentum a majoritate rationis, atque propterea clara dignoſci videtur ſimplicitas illorum, qui in hac materia adeo ſe involverunt, quoniam, ubi non vigeat conſuetudo habilitativa Clericorum, nulla ſubeſt ratio, ob quam iſti milites poſſint eſſe capaces.

3 Ex tribus autem fontibus iſta ſimplicitas æquivocorum productiva reſultare videtur, non reflectendo ad debitas diſtinctiones caſuum, qua neglecta, ſemper in hac facultate cum æquivocis proceditur, Primo ſcilicet, quia reflectunt ad illa feuda, quæ de facto obtineantur per Priores, & Bajulivos, & Commendatarios illius Religionis, verum iſtud eſt æquivocum clarum, quoniam illa feuda obtineri non dicuntur ab ipſis militibus, qui ſint ſimplices adminiſtratores manuales, & obedientiarii, cum potius obtineantur ab ipſis Eccleſiis, Prioratibus, & Commendis, eodem modo, quo feuda obtinentur etiam a Cathedralibus, & Metropolitanis Eccleſiis, quarum vice illa obtinentur, & adminiſtrantur per Archiepiſcopos, Epiſcopos, alioſque Prælatos.

Secundo æquivocum reſultat a pluries inſinuato errore confundendi auctoritates, non diſtinguendo loca, & tempora, aliaſque caſuum circumſtantias, cum quarum præſuppoſito plerique Doctores diverſimoda loquun-
4 tur, ſiquidem aliud eſt agere de illis feudis impropriis, quæ ſolam nuncupationem, & aliqua pacta feudalia habent, ſed revera conſiſtunt in bonis allodialibus, & indifferentibus ſine Imperio, & juriſdictione in Vaſſallos, cum ſolo onere alicujus recognitionis realis, tanquam per ſpeciem emphyteuſis, vel livelli erga illum dominum, qui ſit privatus, vel ſubditus, adeout non habeat jura ſupremi Principatus, cum regalia majori indicendi publicum bellum, & alia ſunt illa feoda, quæ juxta hodiernam praxim, ſunt vera, & propria cum juriſdictione, & Imperio in Vaſſallos, obtenta a Principe ſupremo habente jus belli publici, adeout vere, & proprie feudum importet baroniam, & militiam ſæcularem primi ordinis, quæ impedit etiam retentionem beneficiorum, vel penſionum Eccleſiaſticarum, ut inſinuatur *lib.13.tit. de penſion. diſc.46. & 48.* iſto etenim ſecundo caſu non videtur quomodo verus Religioſus profeſſus, qui eſt adſtrictus voto obedientiæ erga proprios Superiores Regulares, ita poſſit eſſe miles omnino addictus ſervitio Principis ſæcularis, unde propterea ea, quæ involvendo materiam, & terminos, dicuntur per Doctores relatos in hoc diſcurſu, ac etiam per alios quos colligit Rojas *de incompatibilitate, part.7. cap.5. ex num.*102. ſuper habituali dominio exiſtente penes Religionem capacem in communi, percutiunt primam ſpeciem feudorum impropriorum, quæ veram militiam non redolent, ſed ſpectato effectu revera important allodium ad ſolam utilitatem burſalem, utpote conſiſtentia in prædiis, & petiis terræ, ſeu vineis, juxta illam ſpeciem, de qua ſupra, *diſc.7. 10. & 11. & infra, diſc.39. & 40.* 5

Et tertia cauſa hujuſmodi æquivocorum conſiſtit in illa majori facilitate diſpenſationis, quæ conceditur per aliquos Principes ſæculares, juxta varios principatuum ſtylos, ſuper tenuta, & fruitione feudorum potius, quam ſuper titulo, juxta inſinuata *diſc.ſeq.* quoniam cum iſti milites de facto faciant figuram ſæcularium, eorumque more vivant, atque armati incedant, ipſorumque inſtitutum ſit circa militiam, ac etiam quod Superiores de facili eis concedunt licentiam militandi pro Principibus ſæcularibus, hinc proinde minus incongruit, ut cum eis diſpenſetur, quam cum Clericis ſæcularibus togatis, & qui divino ſervitio ſunt addicti, & in ſumma, iſta non eſt materia capax regulæ certæ, & generalis, nimiumque clarum æquivocum eſt, procedere cum generalitatibus, ſive cum auctoritatum cumulo, & conſarcinatione, non diſtinguendo loca, & tempora, ſeu diverſas Principatuum conſuetudines, a quibus revera deciſio quæſtionis pendere videtur. 6

V E N A F R E N.

S E U

ROMANA SUCCESSIONIS FEUDORUM

INTER TUNC ABBATEM, POSTEA CARDINALEM, ET PRINCIPEM FRATRES DE SABELLIS

Benevole, & concorditer petentes.

Reſponſum pro veritate.

An Clerici ſint capaces ſucceſſionis feudorum exiſtentium in Regno Neapolitano, quomodo, & quando, & de tenuta, quæ datur Clericis in feudis?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Clerici etiam de jure communi feudorum in eis non ſuccedunt.*
3 *Clarius ſunt incapaces ſucceſſionis in Regno Neapolitano.*
4 *Si de tempore ſucceſſionis primogenitus, vel alius proximior reperiatur Clericus in minoribus, an ei competat aliquis terminus ad deliberandum ſuper dimiſſione Clericatus?*

D I S C. XVII.

Mortua Felice Maria Germana Sorore Cardinalis Peretti nuncupati de Monte alto, nupta Bernardino Sabello Albani Principi, ſuperſtitibus Paulo filio primogenito, tunc Abbate, poſtea Cardinali, & Principe Julio ſecundogenito, dubitari contigit, an in feudis Venafri, Calani, & aliis per dictam Mariam Felicem uti hæredem Principis Peretti ejus patris in Regno Neapolitano poſſeſſis, ſucceſſio ſpectare deberet ad Paulum primogenitum Clericum beneficiatum in minoribus conſtitutum, vel potius ad Julium ſecundogenitum laicum, & quatenus Paulo primogenito obſtaret Clericatus, an frui deberet beneficio ſex menſium ad deliberandum, & interim obtinere dictorum feudorum poſſeſſionem? & concorditer, ac benevole per dictos fratres pro veritate interrogatus. 1

Ad primum reſpondi, quod quamvis in feudis Regni prædicti, ubi vivitur jure Francorum, ſucceſſio abſque dubio debita ſit filio primogenito, intelligitur tamen, quatenus ſit capax, ſecus autem ſi ſit incapax, qualis eſt Clericus, tam de ju- 2

re com-

je communi, quia feudum importat militiam ſæcularem, quæ de directo repugnat Clericatui, Clericus namque dicitur miles Chriſti, ideoque non poteſt eſſe miles ſæculi, ut plena aliis allegatis firmant Hartman. Piſtor. p.3.q.33. Menoch. conſ.181.n.63. & ſeqq. & conſ.202.n.121. & ſeqq. Anna alleg.98. a Pont dec.4. Urſin. de ſucceſſ. feud. p.1. q.9. art.1. ad nauſeam Giurb. de ſucceſſ. feud. §.2. gloſ.4. num.42. & eſt latius deductum in Maſſanen. Caſtrorum hoc eod. tit. ubi habetur explicata hæc materia incapacitatis Clericorum in feudis.

3 Quam etiam quia in Regno ex particularibus ejus legibus id expreſſe cautum habetur, ut in Conſtitutione, Errores eorum, paſſim recepta, ut teſtantur a Pont. & Urſin. ubi ſupra, & ita in individuo iſtorummet feudorum practicatum fuit moderno tempore, quia defuncto Principe Peretto, ſuperſtitibus Cardinali tunc Abbate Peretto unico filio maſculo, & dicta Maria Felice filia fœmina, huic ſucceſſio delata fuit, excluſo dicto Abbate tanquam incapaci ratione Clericatus, ſolumque ea gratia ſpeciali per Regem Catholicum, de conſenſu tamen dictæ Mariæ Feliciæ feudatariæ, habilitatus fuit ad illorum gubernium, tenutam, & adminiſtrationem, ut de his omnibus teſtatur idem Urſin. loco citato, unde dixi eſſe caſum extra omnem quæſtionem.

4 Ad ſecundum reſpondi, non reperiri jure communi feudorum, vel jure Regni cautum, primogenito exiſtenti de tempore aperti feudi in Statu Clericali, competere aliquem terminum ad deliberandum, quinimmo apud feudiſtas haberi oppoſitum, ut ſcilicet primogenitus debeat de tempore delatæ ſucceſſionis reperiri habilis, vel ſaltem re integra, & antequam a proxime ſequenti ſucceſſore feudi ſucceſſio agnoſcatur, debeat ſe habilem efficere, deponendo Clericatum, ut per Piſtor. d.q.33.n.10. e Pont. dict. dec.4.n.4. Urſin. loc. cit. n.7. & ſeqq. quia nec momento temporis poteſt quis eſſe Clericus, & feudi capax, ideoque nullatenus poteſt poſſeſſionem obtinere, ac interim in ea ſe confovere, ut in ſpecie de hoc interim loquitur Piſtor. d. quaſt. 33. num. 18. verſ. quinimmo.

5 Eſt bene verum, quod Anna d. alleg.98. in fin. refert in eo caſu per Proregem fuiſſe Clerico primogenito conceſſum terminum ſex menſium ad deliberandum, & ex iſto exemplo ſolent Proreges conſimiles gratias concedere, ſed hæc eſt mera gratia pendens ab arbitrio Principis, qui uni ſolet concedere, alteri denegare, unde pro cautela conſulunt hunc recurſum Bammacar. in cap.1. §. qui clericus, q.5. num.83. Urſin. d. par.1. q.9. art.1. num.19. de Marin. reſol. 120. in fin. lib.1. ideoque ſi Abbas eſſet indeterminatus, dixi aliud non ſubeſſe remedium niſi prædictum, ſed vere iſta indeterminatio non aderat, & prudenter, quia ob inſignes Abbatias ab eo poſſeſſas, alias amittendas, ei non expediebat mutatio ſtatus, maxime quia feuda non faciebant tranſitum ad alienos, ſed in eadem domo remanebant penes fratrem germanum dilectiſſimum.

Verum quia eidem Abbati tanquam hæredi præfati Cardinalis hæredis in allodialibus Principis patris, nonnulla competebant credita ſuper dictis feudis conſequenda, pro quibus ſolvendis poterat dictum Julium fratrem urgere, illum cogendo ad feuda vendenda, ut de pretio ſibi ſatisfaceret, idcirco ad benevolam concordiam inter eos, continuata fraterno amore, deventum fuit, quod Princeps retento pro ſe Principatu Veneſri, Comitatum Calani, ejuſque redditus, & emolumenta dimitteret Abbati, quatenus per iſtum obtineretur a Rege Catholico de ipſius Ducis conſenſu illa facultas, quam ut ſupra obtinuit Cardinalis eorum avunculus, prout ſequutum fuit, quia Rex benigne erga iſtam adeo de ſua Majeſtate benemeritam domum, eandem gratiam Abbati conceſſit.

SUMMARIUM.

1 De incapacitate Clericorum, & Religioſorum.
2 Quomodo debeat diſtingui?
3 Commutatio ſervitii de perſonali in reale non tollit naturam feudi.
4 Quando Clerici ſint capaces feudi?
5 Quomodo alia quæſtio decidi debeat.
6 An qualitas laicalis reputetur præciſe de tempore facti caſus?
7 An, & quando ſuperveniens dimiſſio Clericatus tollat jus tertii?
8 De poteſtate Principis in habilitandi inhabilem in præjudicium tertii.
9 An penſio cum reſervatione regreſſus ad beneficium inducat incapacitatem?
10 Quomodo fieri debeat dimiſſio Clericatus, & beneficii?

ANNOT. AD DISC. XVII.

De incapacitate Clericorum obtinendi, vel retinendi feuda, de qua in præſenti diſcurſu agitur, plenius habetur infra diſc.54. ubi rejiciuntur volentes irrita cenſeri jura feudalia inhabilitantia Clericos tanquam contraria Eccleſiaſticæ libertati, quoniam ſicuti non prohibetur privatus teſtator, a fideicommiſſis, & majoratibus excludere Clericos, aliaſque perſonas Eccleſiaſticas, quoties non conſtet, quod ex irrationabili odio hujus ſtatus id egerit, ſed ex alio honeſto fine, ex deductis ſub tit. de fideicommiſſis diſc.63. & ſeqq. & generaliter ſub tit. de teſtam. diſc.73. ita non videtur quid prohibeat domino concedenti feuda, adjicere hanc legem, quam etiam lex adjectam ſubintelligat, non in ratione odibili excluſionis Clericorum, ſed in ratione qualitatis laicalis, deſiderandæ in iis, qui exituri ſint proprii milites, & Vaſſalli. 1

In hoc autem articulo, eodem modo, quo habetur diſc. præcedenti, de militibus Jeroſolymitanis, nimium ſe involvunt DD. relati in hoc diſcurſu, & d. diſc.54. ac etiam diſc.47. ubi de Religioſo profeſſo, qui ex cauſa Epiſcopalis dignitatis, vel ex alia ſimili occaſione juxta caſus recenſitos diſc.17. de renunc. ad ſæculum redierit, atque reaſſumpſerit capacitatem poſſidendi.

Verum iſta involutio pendet etiam ex iiſdem cauſis, de quibus dicta adnotatione præcedenti, quod ſcilicet non diſtinguuntur caſus, vel ſpecies feudorum, quoniam, ut ibi advertitur, aliud eſt agere de capacitate obtinendi illa feuda, quæ ſunt annexa Prælaturæ, vel Eccleſiæ, & in his non cadit quæſtio, dum idem Princeps id voluit ab initio, atque pernecesse in omnibus poſſeſſoribus iſtam qualitatem præſuppoſuit. 2

Quæſtio itaque cadit in feudis jure ſingulari, in illis perſonis, quæ per accidens in ſtatu clericali reperiuntur, adeo ut feudum ſit de ſui natura laicale, & tunc intrat eadem diſtinctio inter feuda recta, & propria, quæ obtinentur a Principe ſupremo, habente jus publici belli, adeout vere importent veram militiam primi ordinis, & illa feuda omnino impropria, quæ in effectu idem important, ac emphyteuſim, ſeu livellum, ut ſcilicet in iſto ſecundo caſu non intret incapacitas, intret vero in primo, ratione militaris ſervitii, quod pernecesse hujuſmodi feudis eſt annexum.

Et quamvis in hac ſpecie feudorum practicari ſoleat commutatio ſervitii perſonalis in reale, ut (ex. gr.) contingit in Regno Neapolitano, quod loco ſervitii perſonalis præſtatur ſingulis annis reale in pecunia ſub nomine adoha, idemque in pleriſque aliis partibus magis communiter ſervari videatur, ut præſertim praxis docet in Curia, quod pro feudis per Eccleſiam Romanam conceſſis, ſolvuntur cenſus, vel tributa in die SS. Petri, & Pauli, ſub rigore enunciato ſupra diſc.5. etiam pro feudis regalibus, & majoribus dicti Regni Neapolitani, pro quo ſingulis annis, præfata die, cum notoria pompa, & ſolemnitate per Oratorem Regis Catholici præſtatur recognitio in uno equo, & in ſcutis ſeptem mille auri, & pro Ducatibus Parmæ, & Placentiæ ſolvitur recognitio in ſcutis ſex mille auri, non tamen ex inde ceſſat qualitas feudalis, & obligatio ſervitii perſonalis, pro extraordinariis occurrentiis Domini, ut advertitur ſupra diſc.11. & alibi. 3

Et per conſequens recepta eſt iſta incapacitas, quoties contrarium non diſponat conſuetudo particularis, quam vigere ſupponitur in aliquibus Provinciis Germaniæ, ſive quod ita non ſuadeat qualitas Principatus, ut contingit in hoc Principatu Pontificio, in quo merito Clerici etiam in ſacris, & in Epiſcopali, vel Cardinalitia dignitate conſtituti, ſunt capaces feudorum, eo quia non incongruit, ut Clerici ſint milites Summi Pontificis, juxta magiſtrale conſ.217. Jaſon. lib.4. ubi agitur de Cardinali de Farneſio, qui poſtmodum fuit Summus Pontifex Paulus III. ut advertitur dicto diſc.54. ac etiam diſc.46. & 48. de penſionibus, & alibi. 4

Hinc proinde intrat idem, quod advertitur annot. præced. quod ſcilicet illa dicenda potius eſt quæſtio facti, decidenda ex natura, ſeu qualitate feudi, juxta prædictam diſtinctionem, ſive juxta mores Regionis, & per conſequens intrat conſuetus error, æquivocorum productivus, procedendi cum generalitatibus, vel confundendi auctoritates cum conſarcinatorio ſtylo, non reflectendo (ut decet) ad has diſtinctiones. 5

Præſuppoſita vero incapacitate Clericorum, quatenus pertinet ad quæſtionem, in qua pariter Scribentes ſe involvere

vere ſolent, an ſcilicet qualitas laicalis adeſſe debeat præ-
6 ciſe de tempore apertæ ſucceſſionis feudi, & an obſtet Clericatus in minoribus, quem ille, cui ſucceſſio aperta eſt, ſit promptus dimittere, pariter deciſio pendere videtur a circumſtantiis particularibus ſingulorum caſuum, primo ſcilicet, & principaliter e conſuetudine, vel ſtylo Principatus, ut contingit in feudis hujus Regni, de quibus in præſenti diſcurſu, quoniam oportet facere præambulum, ideſt actum aditionis hæreditatis defuncti, ob qualitatem hæreditariam, quæ illis feudis annexa eſt, & quo ſequuto, expediuntur proviſiones pro obtinenda poſſeſſione, & ut a Vaſſallis recognoſcatur, idque non conceditur niſi illi, qui ſit conſtitutus in ſtatu ſæculari, unde propterea quando ſucceſſor reperitur in ſtatu clericali retractabili, inolevit annuatim praxis concedendi terminum ad deliberandum, cum ſimilibus pro locorum ſtylis, & conſuetudinibus, adeout forte non dentur caſus, in quibus oporteat diſputare dictam quæſtionem in abſtracto.

Quatenus vero iſte caſus detur, tunc habemus quandam Rotæ reſolutionem in Piſauren. Primogenituræ 16. Januarii 1651. coram Cerro, per quam firmatur, ut præciſe requiratur qualitas laicalis de tempore apertæ ſucceſſionis, adeout obſtet etiam clericatus in minoribus retractabilis, quamvis ſucceſſor ſit promptus illum dimittere, eo quia qualitas laicalis adeſſe debeat de tempore apertæ ſucceſſionis, ex auctoritatibus in eadem deciſione deductis.

Verum vero probabilis, atque communi uſui, humanæque rationi contraria videtur hæc reſolutio, adeout Judaiſmi ſpeciem ſapere videatur, dum vis non eſt in tempore præciſo, ſed in effectu, ſeu in fine, ut ſcilicet feudum non obtineatur niſi a laico, qui ſit ſubditus ipſi Principi ſæculari Domino directo, & ſic ſpectato effectu, cum tractu ſucceſſivo, pro quo qualitas laicalis deſideratur, & per conſequens non videtur cui rationi iſtud aſſumptum innitatur, dum incertum eſt tempus, in quo caſus ſucceſſionis eventurus eſt, quinimmo incertus eſt quoque ipſe caſus in ſubſtantia, dum Clericatus ſuſcipi potuit per ſecundo, vel tertiogenitum, qui poſtea, ob naturalem, vel civilem mortem primogeniti, evaſerit talis, atque alias eſſet prohibere ſtatum clericalem in genere, ad evitandum hoc præjudicium, dum caſus inopinate contingere poteſt, ſive dari poſſet illa fraus, quam ponderet Bich. *q. 33. n. 19. tom. 3.* cujus verba regiſtrat Camerat. *reſponſ. 6. n. 44. lib. 1.* quod ſcilicet ita adoleſcens primogeniti per vim, & metum, vel dolo, & fraude, ſeu blanditiis eum decepiſſet ad ſuſcipiendum clericatum, ut ita eveniente caſu inhabilis reperiatur, etiam fiat locus ſecundogenito.

7 Et quoniam in hoc conſiderari ſolet, an dimiſſio Clericatus poſt factum caſum ſucceſſionis fiat re integra necne, quaſi quod ſuffragetur, quatenus alter ſucceſſor capax ſucceſſionem non agnoverit, ſecus autem e converſo, re non integra, & poſt agnitionem ab altero factam, cui jus quæſitum eſſet, hinc reflectendum quoque videtur, ut id ita ſimpliciter, ac indefinite intelligendum non veniat, ſed diſcrete pro facti qualitate, quatenus ſcilicet ipſe primogenitus, vel proximior, recte ſciens factum eſſe caſum ſucceſſionis feudi, negligat clericatum dimittere, atque ſucceſſionem agnoſcere, unde propterea alter proximior capax, juſte credens quod ille non eſſet dimiſſurus clericatum, ſub bona fide ſucceſſionem agnoſcat, atque feudum obtineat, unde propterea ſi ex intervallo, & re non integra, Clericus mutando propoſitum, velit ejicere poſſeſſorem, non videtur exaudiendus.

Multo vero magis ſi ſciverit, & aliquo tempore toleraverit, ut admittitur apud Camerat. *d. reſponſ. 6. lib. 1.* qui ſcribit pro perſona incapaci, quæ poſtea re non integra capax de facta ſit. Secus autem ſi primogeniti, vel proximioris culpæ imputari non poteſt, quia nempe caſum ignoraverit, vel ſi ſciverit, cum majori affectata diligentia ab alio præventus fuerit, adinſtar eorum, quæ habemus ad materiam text. *in c. conſultationibus, de jurepatr.* aut quod ob vim, & metum, vel fraudem, invitus ſteterit in eo ſtatu, juxta caſum, de quo apud Cameret. *d. reſponſ. 6.* quod ſcilicet primogenita, vel prima ſucceditrix per vim, & metum, & dolum emiſiſſet profeſſionem, quam prius annullare non potuiſſet, dum tunc intrat propoſitio, ut ex juſte impedito non currat tempus, ut etiam advertitur, *diſc. 17. de renunc. num. 4.*

Ac propterea, rem eſſe integram, vel non integram, intelligendum eſt ſano modo, & quatenus culpæ, vel negligentiæ ipſius primogeniti, vel proximioris exiſtentis in ſtatu inhabili, imputari valeat necne, cur in ſtatu habili ſe non conſtitueret, adeout alter capax bona fide feudum obtinuerit, adeout dignoſceretur repugnantia æquitatis, ut expulſionis injuriam pati deberet, ſecus autem e contra.

Clarius autem judicandum, & contra eum, qui non ſolum re non integra, clericatum, vel alium ſtatum incompatibilem dimittit, ſed etiam quod recte ſciens ſe eſſe in ſtatu retractabili, attamen expreſſam feciſſet ſui animi declarationem, velle perpetuo in eo ſtatu permanere, atque ſciens paſſus eſſet, ut ſecundogenitus, vel alter renovatum feudum obtineret, cum tunc magis confirmetur bona fides alterius proximioris capacis, qui propterea re non integra expelli non valeat.

Quinimmo etiamſi caſus ſucceſſionis adhuc factus non eſſet, ſed prævidendo ejus certam imminentiam, alter proximior citra fraudis, & affectationis ſuſpicionem deſtinatus eſſet ſucceſſor, ita & taliter quod res dici non poſſet integra, ob mixturam præſertim juris tertii, juxte caſum inſinuatum *ſupra, in annot. ad diſc. 13.* & de quo *lib. 10. de fideicomm. in Supplem. in d. Romana Primogen. de Cæſarinis.* Cum tunc non videatur ſubeſſe ratio, cur ſubſequens voluntaria mutatio ſtatus, debeat tertio præjudicare, eique tollere jus quæſitum bona fide, & per conſequens, error eſt procedere cum generalitatibus, cum revera totum pendeat a ſingulorum caſuum circumſtantiis, & an jus tertii, cum bona, vel mala fide quæſitum ſit, adeout juſte dici valeat, quod res non eſſet amplius integra.

De poteſtate vero Principis habilitandi inhabilem, ſeu 8
cum eo diſpenſandi in præjudicium alterius capacis, cum eadem diſtinctione, an res ſit integra, necne, habetur plene actum, *diſc. 148. de Regal.*

Diſputatum item aliquando fuit, an dimiſſo Clericatu, 9
ac etiam beneficio, quod poſſidebatur, cum reſervatione tamen penſionis, & cum alia reſervatione regreſſus ad ipſum beneficium, inducat incapacitatem obtinendi feudum, merito autem negative reſponſum fuit apud Camill. de Medic. *conſ. 2. n. 8. cum ſeqq.* quoniam reſervatio regreſſus non importat aliquod jus de præſenti, ſed ſolum nudam facultatem, quæ pendet ab animo, & quæ poteſt non exerceri, ideoque non importat actum, ſiquidem etiam ipſe Clericatus dimiſſus, poteſt quandocumque reaſſumi, ſed non per hoc interim ob hanc facultatem ille dicendus eſt Clericus, cum præſuppoſito tamen, quod penſionarius habeat indultum Apoſtolicum retinendi etiam in ſtatu clericali, & militari, quoniam ſi illud non habeat, non per hoc id præſtabit impedimentum aſſecutioni feudi, ſed per hunc actum ipſa penſio ceſſabit, ex iis, quæ habentur *d. diſc. 46. & 48. de penſion.*

Cadere autem poteſt dubium, an ſuffragetur dimiſſio Cle- 10
ricatus de facto, cum dimiſſione habitus, vel cum declaratione animi, coram Notario, & teſtibus, vel potius neceſſarium ſit, ut hæc dimiſſio acceptetur ab ejus Ordinario, atque dubitandi rationem præbent firmata *diſc. 55. de juriſdict.* quod ſcilicet Clericus quamvis non incedat in habitu, & tonſura, immo quamvis expreſſam dimiſſionem feciſſet Clericatus, adeout efficeretur ſubjectus foro laicali, adhuc tamen remaneat ſubjectus Epiſcopo, vel alteri Superiori fori Eccleſiaſtici, ex ea ratione, quod contractus initus cum Eccleſia, diſſolvendus eſt cum eodem reciproco conſenſu, multo vero magis ubi poſſideret beneficium, cujus dimiſſio non cauſat vacationem, niſi ſequatur acceptatio Superioris, ad quem pertinet, ut pluries in ſua materia *ſub tit. de benef.* verum ad hunc effectum contrarium dicendum videtur, quoniam ita ſufficit animi declaratio, quodque ipſe ſucceſſor ſe conſtituere voluerit in diverſo ſtatu laicali, adinſtar deſertoris militiæ, qui licet puniri poſſit a Duce militum, attamen quoad eum habendus venit pro non milite; ita etiam quodam communi uſu docente.

A M A L P H I T A N A
PRO ASCANIO PICCOLOMINEO ARCHIEPISCOPO SENEN.

Reſponſum pro directione.

An Clericus ſit capax feudi, vel legati uſusfructus feudi in Regno?

An poſſit, vel admitti ſoleat ad tutelam, ſeu Baliatum feudatarii, & quando Clericus poſſit eſſe tutor?

Legato feudo, ſeu ejus uſufructu, an hæres teneatur Legatario ad æſtimationem?

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Clerici non poſſunt eſſe tutores.*

3 *Soles*

3 *Solet cum eis diſpenſari.*
4 *Quando de jure poſſint exercere tutelam, vel curam?*
5 *Canones contenti in decreto Gratiani, an ſint authentici?*
6 *Clerici in Regno Neap. ſunt incapaces juriſdictionis.*
7 *Clericus ſicut eſt incapax feudi, ita etiam uſusfructus feudi.*
8 *Uſusfructus tanquam ſervitus conſtitui non poteſt in feudo ſine aſſenſu.*
9 *Legato feudo perſonæ incapaci, an per ſucceſſorem debeatur æſtimatio?*

DISC. XVIII.

1 CUm eximius Imperialis Exercitus Supremus Dux Octavius Piccolomineus, reſtituendo ſuæ familiæ antiquam Dignitatem, a Rege Catholico ob ejus ingentia merita Ducatum Amalphitanum obtinuiſſet, moriens in Teſtamento hæredem rerum Italicarum in proprietate, præſertim dicti Ducatus Amalphitani, inſtituit ex fratre prædefuncto nepotem in pupillari ætate conſtitutum, uſufructuarium vero univerſalem reliquit Archiepiſcopum Senen. ejus germanum fratrem, quem etiam dicti nepotis tutorem, ſeu Balium reliquit. Unde Archiepiſcopus putans, juxta ſtylum ſervari ſolitum in Allodialibus indifferentibus, ſive etiam in Caſtris, & bonis Juriſdictionalibus Status Eccleſiaſtici, ad formam voluntatis Teſtatoris poſſeſſionem dicti Ducatus utriuſque nomine apprehendere, Pupilli ſcilicet in proprietate, tanquam ejus Tutor, ſeu Balius, ac etiam privato nomine in uſufructu, juxta hanc formam de ſuorum Sapientum conſilio mandata dederet; Ego tamen conſultus, dixi æquivocari, neque talem formam deduci poſſe ad praxim.

2 Quatenus enim pertinet ad Pupilli tutelam, ſeu Baliatum reſpectu feudalium Regni, ultra obſtaculum, quod habent Clerici de jure Canonico in tutela, & cura exercenda, ad text. in §. *Deo amabiles, auth. de Epiſcopis, & Cler. cap. Cipriamus 21. quæſt. 3. cap. ult. 86. diſtin. ligne*, ubi Glo. Bart. *in authent. presbyteros, Cod. de Epiſcopis, & Cler.* & cæteri congeſti per Gutierez *de tutel. par. 1. cap. 1. nu. 26.* Surd. *dec. 207. n. 7.* Bertrand. *conſ. 416. vol. 3. part. 2.* Rota *deciſ. 116. num. 16. part. 4. recent. tom. 2.* cum hoc de facili ſit ſu-
3 perabile cum Brevi Apoſtolico concedi ſolito, eodem modo, quo conceſſum fuit Cardinali Aldobrandino ſuper tutela, & Baliatu Principiſſæ Roſſani ejus Neptis, & pluribus aliis Cardinalibus, Epiſcopis, Prælatis, & Sacerdotibus, ut practicatum legitur *d. dec. 116. num. 16. part. 4. rec. tom. 2.* ubi hoc ſtante omnis alia inſpectio neglecta fuit juxta laudabilem Rotæ, & Curiæ ſtylum non immorandi in ſuperfluis.

Et nihilominus, ubi etiam ſine indulto de hoc puncto agendum eſſet, adhuc dici poſſet difficultatem ceſſare, cum
4 Archiepiſcopus eſſet tutor legitimus, quam tutelam Clericis volentibus eſſe permiſſam, ex eodem text. in §. *Deo amabiles* firmant DD. apud Surd. *dicta dec. 207. num. fin.* Guttier. *loco cit. num. 27.* Galganett. *de tutel. lib. 1. tit. 4. n. 26.* Graſſ. *effectu Cleric. 16.* aſſerentes contrarium procedere in teſtamentaria, quam nec volentes Clerici exercere poſſunt, niſi agatur de perſonis miſerabilibus, quod tamen ita abſolute ſumptum mihi non ſatisfacit, quia cum tutela ſit munus publicum neceſſarium, a lege civili introductum, bene procedit exemptio Clericorum, ne inviti cogantur ad eam ſuſcipiendam, quod indiſtincte tam in teſtamentaria, quam in legitima, & dativa procedit; ſed ubi Clericus eſt volens, non video probabilem differentiæ rationem, cur legitimam exercere poſſit, non autem teſtamentariam, vel dativam, eſſet enim alias ex legum civilium diſpoſitione coarctare Clericorum libertatem, atque Clericatus cauſaret præjudicium, & inhabilitatem, quod Eccleſiæ libertati repugnat.

Et licet ſupra allegati Canones id diſponant, advertendum tamen eſt, non eſſe Decreta, vel Conſtitutiones Pon-
5 tificum, neque Conciliorum, vel Sanctorum Patrum Sententias, ſed compilationem privati auctoris, ſeu tranſcriptionem legum civilium, ideoque receptum habemus Canones Decreti non eſſe omnes Canones, neque legis vim habere, niſi ubi Conciliaria, vel Pontificia decreta continent, ut firmavit Rota apud Peniam *dec. 377. num. 36. & ſeqq.* juxta Venetam impreſſionem, alias 480. juxta Lugdunenſem *nu. 16. & ſeqq.* Unde ſolum Clericorum volentium inhabilitatem reſtringendam indefinite crederem, ubi tutelæ ſuſceptio nullum rationabile motivum haberet, niſi illud lucri, ſeu ſuſpicionis mali animi uſurpandi bona pupilli, ſive ubi onus eſſet tale, quod a ſervitio Eccleſiæ, vel beneficii diſtraheret.

Sed difficultatem eſſe dixi reſpectu Regiorum Officialium non permittentium Clericis, & perſonis Eccleſiaſticis hujuſmodi Baliatum, cui annexa eſt Juriſdictio in feudo, & pupilli Vaſſallia ſaltem in dominio, prout habent Barones, & Feudatarii, quamvis non in exercitio, Juriſdictionis 6
etenim ſæcularis quocumque modo Clerici, & perſonæ Eccleſiaſticæ in Regno ſunt incapaces, ut pluries *habetur in aliis hoc eod. tit.* atque eſt propoſitio abſoluta, unde dixi curandum eſſe, quod, vel per Magnam Curiam Vicariæ, ſeu Regiam Cameram Summariæ, ubi faciendum eſt præambulum (ſub cujus vocabulo in illis Tribunalibus appellatur aditio hæreditatis,) & ſine quo poſſeſſio illorum feudorum, quæ ibi ſunt hæreditaria, non obtinetur, decernatur Baliatus alicui laico confidenti, vel procurandam eſſe diſpenſationem ab illo V. Rege, & Collaterali Conſilio adverſus duplex impedimentum, quod Archiepiſcopo obſtare dixi, unum nempe Clericatus ut ſupra, alterum forenſitatis, cum pariter forenſes abſque Regia diſpenſatione non poſſint in Regno Juriſdictionem tam in dominio quam in exercitio habere, prout conceſſum fuit dict. Cardinali Aldobrandino Clerico, & Forenſi ſuper d. Baliatu Principiſſæ Roſſani, & Domino Inico Caracciolo tunc Cameræ Apoſt. Clerico Decano, poſtea ejuſdem Cameræ Auditori, ac demum Cardinali, & Archiepiſcopo Neapol. ſuper Baliatu Ducis Airolæ ex fratre Pronepotis, quamvis huic obſtaret ſolum Clericatus tunc in minoribus, & hæc quoad Baliatum reſpectu Pupilli.

Quo vero ad perſonam, & jura propria in dicto feudo reſpectu uſusfructus eidem Archiepiſcopo relicti, dixi nihil obtineri poſſe ſine diſpenſatione ab ipſo Rege immediate 7
obtinenda, adverſus incapacitatem Clericorum, & forenſium habendi feuda, ſeu jus formale in eis, adinſtar illius gratiæ, quæ conceſſa fuit Cardinali Peretto de Monte alto nuncupato, ut habetur *hoc eod. tit.* in Romana, ſeu Venafren. Uſusfructus enim conſideratus tanquam jus, quia importat ſervitutem feudi, ejuſque onus reale, in alium, qui non ſit feudi legitimus ſucceſſor, nec per contractum, nec ultimam voluntatem ſine Regio aſſenſu transferri poteſt, quia eſt ſpecies alienationis, quod adeo verum eſt, ut quamvis permiſſa 8
ſit feudi refutatio in proxime ſucceſſurum, quia eſt præventiva ſucceſſio potius quam alienatio, nihilominus fieri non poteſt cum reſervatione uſusfructus ad favorem ipſiuſmet refutantis, qui jam erat, nedum feudi capax, ſed dominus, & poſſeſſor, ut late de his habetur *hoc tit.* in Romana Creditorum Pallavicini ad materiam Bullæ Baronum, ubi etiam habetur, reſervationem, ſeu conceſſionem uſusfructus tanquam juris, non reſolvi in commoditatem, & perceptionem fructuum de facto in feudis non prohibitam, prout voluerunt Bolognettus, & alii, quorum opinio apud Feudiſtas eſt magis communiter rejecta, ut ibi.

Atque ad ſummum, per Archiepiſcopum aliud prætendi non poſſet a pupillo in vim dicti legati, niſi dicti uſusfructus æſtimatio, juxta opinionem Franch. *dec. 1.* a Pont. *conſil. 88. lib. 1. & conſ. 75. & 77. lib. 2.* & aliorum volentium, legato 9
feudo perſonæ extraneæ, vel incapaci, deberi per hæredem legatario æſtimationem, adinſtar legati rei alienæ, quod tamen non levem patitur difficultatem, cum contrarium ſentiant præſertim in diſpoſitione univerſali Anna ſenior *allegat. 126. & 127.* Anna jun. in Addit. ibidem, *& conſ. 87.* Rovit. *ſuper pragm. 1. de tit. abuſu, n. 136.* & idem a Ponte *de poteſtate Proreg. tit. de aſſenſibus Regiis ſuper Dote, § 2. n. 9.* Merlin. *lib. 2. contr. 81. in fin.* de Marin. *reſolut. quotid. 45. n. 50. lib. 1. & alii*, utcumque hæc opinio videatur magis communis, & recepta, ſed vanum opus eſſe dixi hujuſmodi inſpectionem aſſumere, dum inter Patruum, & Nepotem reſpectu bonorum Patrimonialium aderat communio, unaque erat vita, & burſa, inſinuanda tamen hæc duxi ad Archiepiſcopi notitiam, ejuſque Sapientum (quibus omnia fuerunt nova) pro eorum regula, & norma, cogitando caſum, quo pupillus factus major ad diviſionem procedere vellet, & quod ſuum eſt, agnoſcere, &c.

SUMMARIUM.

1 *DE incapacitate Clericorum, & Epiſcoporum in feudatarii baliatu, vel tutela.*
2 *De differentia inter tutelam, & baliatum.*
3 *De materia detinendi tutelam, vel baliatum, ut ſit arbitraria, & de differentia inter Principem, & Judicem.*
4 *An legato feudo, debeatur æſtimatio?*

ANNOT. AD DISC. XVIII.

1 AD materiam hujus diſcurſus, ſuper incapacitate Clericorum, & Epiſcoporum, tam circa Baliatum feudatariorum, quam circa tutelam in genere, ultra hic deducta, agitur apud Coccin. *deciſ.* 527. Reverter. ad Add. *dec.* 335. Fagnan. *in cap. magnae, de oblig. ad ration.* & Gabr. *lib.* 7. *de tutor. diſc.* 3. Et de diſpenſatione Clerici pro exercitio tutelæ, Co: . ad. *in prax. Diſpenſ. lib.* 5. *c.* 4. *n.* 10. *cum ſeqq.*

2 Notabilis autem differentia dignoſcitur inter tutelam, & Baliatum, quoniam reſpectu tutelæ, ſufficit licentia Superioris, vel diſpenſatio Apoſtolica; reſpectu autem Baliatus, ubi agatur de feudis veris cum juriſdictione, & imperio in Vaſſallos, præſertim in Regno, de quo agitur, requiritur diſpenſatio Regia, ut in diſcurſu.

Super hujus autem diſpenſationis conceſſione, vel dene-
3 gatione, dari non poteſt certa regula cuicumque caſui applicabilis, dum id non pendet a Judice Ordinario, qui tenetur procedere juxta regulas juris, ſed ab ipſo Supremo Principe, qui repræſentatur in præfato Regno a Conſilio Collaterali, coram quo diſputatus fuit caſus relatus per Reverter. *ubi ſupra* ſuper Baliatu hujuſmet Ducatus Amalphiæ, ideoque intrat idem conſuetus error procedendi cum generalitatibus, vel attendendi deciſiones, & auctoritates in ſola littera, illas cuicumque caſui applicando, & non reflectendo ad caſuum circumſtantias, atque adeo magnam diverſitatem inter ſimplicem Judicem, & Principem Supremum, quamvis etenim hæc materia ſuſpicionis tutoria præſertim ubi res eſt adhuc integra, quodque agatur de tutela deferenda, non autem de remotione jam delatæ, ſit nimium arbitraria, etiam in Judice, eo modo, quo eſt altera materia educationis pupilli, ex deductis *tit. de tutor. diſc.* 1. *cum ſeq.* attamen differunt arbitrium Judicis, & arbitrium Principis.

Et de quæſtione, an legato feudo debeatur æſtimatio,
4 ultra deducta in diſcurſu, plura habentur *ſub tit. de legat. diſc.* 1. & 2.

ROMANA LEGITIMÆ
PRO MAURITIO DE ASTE BARONE ACERNI
CUM
EQUITE FRANCISCO DE ASTE, ET CUM SE ipſo diverſam perſonam repræſentante.

Caſus ſopitus per Concordiam,

Feudum Primogenito debitum, an & quando imputetur in legitimam, & quatenus debeat imputari, an poſſit Primogenitus recuſare feudum, & petere legitimam in aliis bonis magis utilibus?

De aſſumpto, quod feudum eſt legitima Primogeniti; quomodo intelligatur, & quanta ſit legitima Primogeniti in feudo novo, vel antiquo hæreditario, & de differentia inter utrumque ad effectum gravaminis.

Aliqua de collatione pretii feudi, quam Primogenitus tenetur erga ſecundogenitos.

Acceptatio feudi, ejuſque poſſeſſio, an & quando in propoſito præjudicet?

Feuda an cenſeantur de bonis melioribus, vel de pejoribus, & quomodo æſtimentur in concurſu allodialium &c.?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *In legitimam filii imputantur debita, quæ pater pro eo ſolvit.*
3 *Feudum in dubio præſumitur ex pacto, & providentia.*
4 *Inveſtitura pro hæredibus ex corpore legitime deſcendentibus importat formam pacti, & providentiæ.*
5 *Feudum pacti, & providentiæ antiquum non imputatur in legitimam.*
6 *In Regno Neapolitano formula conceſſionis pro hæredibus ex corpore importat feudum antiquum, in quo neceſſaria eſt qualitas hæreditaria ultimi morientis.*
7 *Primogenitus feudi novi ſucceſſor tenetur integrum pretium conferre cum ſecundogenitis.*
8 *An in hoc pretio habenda ſit ratio augmenti intra factum, et ejus, quod impenſum eſt pro obtinendo titulo?*
9 *In feudo autem antiquo Primogenitus tenetur ſolum ad vitam militiam.*
10 *Et quando ad hunc effectum dicatur novum, vel antiquum?*
11 *Primogenitus non poteſt cogi accipere feudum imputabile, ſed poteſt dicere illud nolle.*
12 *Legitima nec de melioribus, nec de pejoribus, ſed de mediocribus debetur.*
13 *Neque in hoc parentis arbitrio, vel diſpoſitioni eſt deferendum.*
14 *Feudum an dicatur de bonis melioribus, vel de pejoribus, quæ remanent in hæreditate?*
15 *Qualitas feudalis propter onera minuit in tertia parte pretii, ſeu plus, & minus, juxta onerum qualitatem.*
16 *Aditio hæreditatis, ſeu alter acceptationis actus utpote pendens ab animo, & voluntate, ſine iſtis dari non poteſt.*
17 *Aditio non inducitur ex acceptatione feudi, quod filius ſibi prætendebat debitum jure inveſtituræ.*
18 *In actu æquivoco ſtandum eſt declarationi facientis, quo animo illum fecerit.*
19 *An Primogenitus poſſit retinere feudum, & recuſare imputationem pretii in legitimam, quia nempe vellet iſtam aſſequi in bonis, & pretium ſolvere?*
20 *Quanta ſit legitima Primogeniti in feudo, in qua non poſſit gravari, etiamſi debeat eſſe hæres.*

D I S C. XIX.

JOannes Baptiſta de Aſte nobilis Albiganenſis, qui feudum Acerni pro ducatis 30. mil. a Duce Fabio de Cornea titulo emptionis acquiſierat, moriens in Urbe de ann. 1634. ſuperſtitibus duobus filiis maſculis, Carolo ſcilicet Primogenito, & Franciſco Bonaventura ſecundogenito, in ejus teſtamento, poſtquam utrique filio legitimam reliquit, mandavit in illam Caroli imputari dictum feudum pro eodem pretio, quo quæſitum fuit, necnon debita pro eo ſoluta, & in reliquis hæredes inſtituit cum ſtrictiſſimo, perpetuo, ſucceſſivo, & reciproco fideicommiſſo in univerſa deſcendentia, dictum Franciſcum Bonaventuram, & Mauritium ex dicto Carolo nepotem, cumque portio cujuſlibet in legitima importaret ſcut. 63. mil. prætendere cœpit Franciſcus, tam nomine proprio, quam pro intereſſe Mauritii infantis (cujus portionis adminiſtrationem teſtator eidem Franciſco commiſerat) totam fere legitimam Caroli eſſe jam ſatisfactam, ſeu abſorptam a debitis, quæ Joannes Baptiſta vivens pro eo, de mandato etiam Cardinalis Barberini Urbani Octavi tunc Regnantis Nepotis, ſolverat ejus Creditoribus, & in dicto feudo, cujus poſſeſſionem Carolus prævio præambulo in M. C. V. in forma conſueta tanquam hæres ab inteſtato fuerat jam adeptus, cum declaratione, quod intendebat illud habere præcipuum jure Primogenituræ ultra legitimam, alias illud potius relaxare intendebat.

2 Unde Carolus, me tunc de acceſſu ad Romanam Curiam neque cogitante, introduxit Cauſam in Rota ſuper puncto imputationis non faciendæ de dictis debitis, quæ male per patrem ſoluta dicebat ſine ejus conſenſu, ſtante eorum nullitate reſultan. a Statuto urbis 152. dum per filiumfamilias abſque patris conſenſu contracta erant, quodque dicto Cardinali, quamvis dominanti, replicandum erat, quia tanquam juſtiſſimus, & integerrimus a præcepto abſtinuiſſet, ſed propoſito dubio in Rota ſub die 22. Junii 1640. coram Dunozetto, emanavit deciſio pro imputatione hæreditati favorabilis, confirmata in nova propoſitione ſub die 20. Februarii 1642. coram eodem, ut conſtat ex dictis deciſionibus, quarum prima eſt inter *recent. deciſ.* 242. *part.* 8. & ſuper quo puncto alias ad veritatem edidi diſcurſum in Congreſſu Advocatorum deſuper habito, ad effectum inſinuendi, an expediret impugnare dictas deciſiones, & cauſam ſuſcitare, *ut ſub tit. de legitima, ſeu detractionibus.*

Poſt hæc ſuſcepit Carolus diſputandum alterum punctum coram Auditore Cameræ ſuper imputatione dicti feudi, ſeu ejus pretii, ſed morte præventus exitum cauſæ videre non potuit, unde Mauritius ejus filius, & hæres ita duplicem perſonam repræſentans, eandem litem proſequendo, me in hoc ſtatu ad Cauſæ defenſionem evocavit; per alios autem doctos Defenſores, Carolo vivente, aſſumpta fuerat alia inſpectio, an ſcilicet feudum eſſet, vel ne ex pacto, & providentia, ut in dubio dicebant præſumi ex Caval. *dec.* 633. *n.* 3. Gregor. & Adden. *dec.* 418. *n.* 13. 285. 3

p. 7.

p.7. recent. potiſſime quia ita ſuadet Inveſtituræ formula concepta pro hæredibus ex corpore legitime deſcendentibus, quæ iſtam qualitatem importat, Afflict. *in c.1. ex qui-*
4 *bus cauſ. feud. amitt.* & alibi ut per Ann. *ſingul.* 206. Camerar. *in c.1. An agnatus, num.37. impreſſ.* poſt opera Minadoi fol.461. Laner. a Ponte, & cæteri per Ann. jun. in Addit. poſtremis ad ſingul. Annæ patris 656.

Quo poſito, tranſitum faciebant ad feudi antiquitatem, quia Joannes Baptiſta pater illud non acquiſivit a Rege per viam novæ inveſtituræ, ſed titulo emptionis habuit ab illis de Cornea antiquis illius poſſeſſoribus, cum clauſula in Regio aſſenſu, *feudi natura non immutata*, & ex his inferebant illud non eſſe in legitimam imputandum, ut de feudo pacti,
5 & providentiæ antiquo pro abſoluto admittunt Franch. & Adden. *deciſ.* 368. & 387. Surd. *dec.* 235. Rovit. *pragm.4. de feud.* Roſenthal. *de feud. cap.7. concluſ.* 13. *numer.*10. & *ſeqq.* Merlin. *de legit. lib.2. tit.1. quæſt.* 5. de materia tractantes.

In primo igitur congreſſu, novus in Cauſa, dicebam hæc eſſe quidem docte, & ingenioſe excitata, ſed nil conferre ad cauſam, atque parum probabilem videri prætenſionem effugiendi, retanto feudo, ejus vel pretii imputationem, quia licet formula Inveſtituræ importet magis conceſſionem ex pacto, & providentia, quam hæreditariam, prout eam Siculi ultra Pharum interpretati ſunt, & receperunt, ut deductis in Panormitana Status Buteræ hoc tit. & in Regno citra apud antiquiores fuerit ſub quæſtione,
6 attamen hodie receptiſſimum eſt importare qualitatem hæreditariam mixtam, quia nempe ſucceſſio debita non eſt, niſi hæredibus ſanguinis vocatis a lege Inveſtituræ, ſed cum qualitate hæreditaria rei familiaris, quæ nedum neceſſaria eſt reſpectu primi acquirentis, ut omnes feudiſtæ intra, & extra Regnum in feudis mixtis concordant, ſed etiam ultimi morientis, quod in Curia Romana, & alibi non admittitur, ut habetur in aliis *hoc eod. tit.* ideoque feudum eſt imputandum, Franch. *dec.* 368. ubi Adden. qui alios cumulant, Ann. *ſingul.* 202. Rovit. *d. pragm.* 4. *de feud. n.*53. & *ſeqq.*

Ideoque nil referre dicebam, an feudum eſſet novum, vel
7 antiquum ad hunc effectum, niſi in eo, quod in novo Primogenitus in eo ſuccedens conferre tenetur in hæreditate allodiali integrum feudi pretium cum aliis fratribus communicandum, ex deductis per Rovit. *pragm.*25. *de feud.* & *dec.* 38. Capyc. Latr. *conſult.* 15. qui alios cumulant, ſolum diſputantes, an id tantum procedat in ſecundogenitis lineæ deſcendentis, vel etiam in illis lineæ collateralis, in quibus eſt dubitatio, ideoque cum eis æqualem ſortem in legitimæ detractione habendo, ita Primogenituræ prærogativa ſolum conſiſteret in habendo corpus feudi, nec non in habendo, juxta unam opinionem, præcipuam Dignitatem, ſeu
8 titulum, quem via pecunia emptum, qui non æſtimatur, nec venit in collationem, ut per Rovit. *d. pragm.* 25. *n.*58. Capyc. Latr. *conſult.* 23. *num.*75. ſive illud augmentum intrinſecum cauſatum poſt emptionem uſque ad mortem patris, quod eſt in quæſtione, ex deductis per Rovit. ubi ſupra, *num.*53. & *ſeqq.* quas quæſtiones tamen in præſenti ſuperfluum eſſe dixi aſſumere, quia nec aderat titulus, nec augmentum, cum feudum neque valeret pro medietate illius pretii, quo acquiſitum fuit.

In feudo autem antiquo, niſi feudatarius moriens in ejus pretio Primogenitum gravet, totum feudum eſt præcipuum Primogeniti, cujus legitima in feudo conſiſtere di-
9 citur, obligati dare ex fructibus vitam militiam ſecundogenitis, ſuper qua multæ intrant quæſtiones ad rem non facientes cum certum eſſet verſari in caſu feudi novi, & ſic pretii communicandi, quia ex patrimonio allodiali exierat pecunia, cum qua emptum fuit, unde licet prætendi poſſet non eſſe feudum novum reſpectu Regis, indubitanter tamen erat tale reſpectu acquirentis, ejuſque deſcendentium vel ſucceſſorum, nam ad effectum de quo agitur, ſpecta-
10 tur pretium exiiſſe a patrimonio allodiali patris, Rovit. *d. pragm.* 25. *numer.*2. & habetur in Parmen. feudi, & in aliis hoc tit. pluries.

Omnia igitur ſupradicta, penitus negligendo, dixi tanquam extranea, & abſque dubio inſubſiſtentia, ſed cauſæ defenſionem conſiſtere in eo, quod Mauritius ſe promptum offerebat dimittere feudum, & petere pro ſua rata ſcutor. 14. mill. ſuam legitimam in bonis fructiferis in Urbe exiſtentibus, cum ea proportione, & qualitate, prout ſecundogenitus (qui nihil vivente patre conſumpſerat, ſed potius aliquod peculium quæſierat) obtinuerat.

11 Licet enim feuda exiſtentia in Regno, in quo vivitur

jure Francorum, deferantur ſoli Primogenito, attamen hoc eſt privilegium, & favor Primogeniti, in ejus odium, & præjudicium non retorquendum, & cui favori, & privilegio renunciare poteſt. Iſernia *in c.1. §. hoc quoque, de ſucceſſ. feud. in principio*, & omnes abſque diſcrepantia, quia ſunt juris axiomata plana.

Neque in hoc obſtare dicebam patris præceptum de imputando, quia ſi cum filio Primogenito liberalitatem exercuiſſet, eum inſtituendo in aliis bonis ultra legitimam ſub iſta lege, tunc dici poſſet filium non poſſe factum patris impugnare, juxta cautelam quam nuncupamus Soccini, de qua Otthobon. *deciſ.* 110. & *ſub tit. de legitima, ſeu detractionibus frequenter*, præſertim in Lucana, ubi magis accurate de hoc agitur, ſed cum nihil aliud reliquerit, & legitimam filius a patre invito obtineat tanquam debitum ac legale, idcirco nulletenus patris arbitrio, & voluntati deferendum venit in aſſignanda legitima in pecunia, vel bonis minus fructiferis, vel magis oneroſis, ſed de univerſo aſſe ac ſingulis corporibus, prudentis Judicis arbitrio, ſumendo mediocritatem, de melioribus, & pejoribus conſtitutam, detrahi debet, ut communiter not. per DD. *in l. filium, ff. famil. erciſ.* Graſſus §. *legitima*, *quæſt.*16. *numer.*1. Gabr. *de legit. concl.*4. *n. fin.* Cyriac. *controv.*6. *n.*11. & *ſeqq.* Rot. poſt Merlin. *de legit. dec.*55. *n.*8. & *ſeqq.* & *dec.*113. *nu.*2. & *dec.* 198. *n.*16. *cum ſeqq. par.7. recent.* Peruſina ſucceſſionis 23. 13 Januarii 1654. cor. Veroſpio; & quod in hoc pater habeat arbitrium a lege refrænatum, Peregr. *de fideicomm. art.*36. *n.*71. Gabr. *conſ.*138. *lib.*2. Cyriac. *contr.*288. *n.*2. Rota *dec.* 59. *n.*12. poſt Merl. *de legit.* & *in aliis.*

Nec dubitandum dicebam feudum eſſe de bonis deterio- 14
ribus, quicquid in contrarium dixerit in his terminis Rot. in Romana legitimæ de Altemps poſt Merlin. *de legitim. deciſ.*55. *n.*14. & 15. alia etenim bona conſiſtentia in locis Montium, Cenſibus, & domibus in Urbe, fructabant, eo tempore attento, ad rationem 5. pro centenario, dictum vero feudum oſtendebatur, attento etiam eo pretio, pro quo tunc vendi potuiſſet, neque fructare tria, attento autem pretio emptionis, neque fructare ad rationem unius cum dimidio, & in hac materia legitimæ, redditus videtur ſupra omnia attendendus, quia legitima datur filio, non ad pompam, & honorificentiam, ſed propter alimenta, ex fructibus majoribus, vel minoribus, lautiora, vel pauciora conſequenda.

Item feuda, præſertim in Regno, non ſunt liberæ diſpoſitionis, quoniam illud nec vendere nec obligare poteſt Feudatarius abſque Regio aſſenſu, qui negatur non habentibus ſucceſſorem, e converſo autem iſta ſunt bona allodialia liberæ diſpoſitionis, & quod magis eſt, eorum ſucceſſio reſtricta eſt intra arctiſſimos cancellos conjunctionis in tertio gradu de jure civili, ex gratia extenſa ad quartum æqualem, vel inferiorem, cum tamen alia bona in quemcumque extraneum, & bene viſum ſucceſſorem transferri poſſint; Et ulterius allodialia nullum habent ſervitii, obſequii, ſeu fidelitatis nexum, feudum vero obligat ad Vaſſallagium, ſervitium, & fidelitatem erga Regem illius Regni, quod in homine nato, & vivente in Civitate libera neutrali eſt maximum onus, unde etiam in ſubditis, in quibus hæc ultima circumſtantia non eſt tantæ conſiderationis, feuda æſtimari tertia parte, vel plus, & minus juxta one- 15
rum qualitatem, ac majus, vel minus periculum devolutionis, firmatur per Roſenthal. *de feud. cap.*9. *concluſ.*63. *nu.*8. & *ſeqq.* ac eſt dictum in Neapolitana feudi *hoc eodem tit.* licet ibi ob diverſas facti circumſtantias aliud ſit motivatum; aſperum etenim ac omnino irrationabile dicebam, Primogenitum a natura, & a lege privilegiatum, cui aliud non remanebat niſi hoc legitimæ ſupplementum, dum alia pars ex nimio rigore a juvenilibus erroribus abſorpta remanebat, cogendum fore ad dictum reſiduum obtinendum in hac bonorum ſpecie adeo oneroſa.

Major difficultas oriebatur ex acceptatione, quia Carolus, patre mortuo, ſe hæredem in feudalibus declarari obtinuerat, ac poſſeſſionem feudi cum fructuum etiam perceptione per longum tempus ceperat, ſed objectum facili negotio ceſſare videbatur, quia non conſtabat Carolum habuiſſe ſcientiam teſtamenti, itaut exinde ad illius approbationem inferri valeat; nam hæreditatem adivit ab inteſtato, cumque titulo inopulentiſſima hæreditate ſuccedens, iſta carere non debebat, ſed detecto teſtamento, expreſſe proteſtatus eſt velle feudum retinere, tanquam præcipuum jure Primogenituræ ultra legitimam, prout et deberi, multi ex primariis Urbis Advocatis, etiam pro veritate reſpondentes, ei conſuluerant, quodque, quatenus ad ſibi

non competeret, intendebat illud dimittere, volens conſequi legitimam in bonis liberis Urbis.

Præjudicia enim ex aditione, vel poſſeſſione reſultantia,
16 non poſſunt ſequi abſque animo, & voluntate facientis, qui animus debet eſſe certus, & deliberatus, non ſuſpenſus ab aliqua prætenſione, Meſcar. *de probat. concl.* 41. *n.* 16. bene Cyriac. *contr.* 244. *nu.* 33. 35. *&* 63. atque aditio reſultans ex actibus facti, juxta theor. Bart. *in leg. gerit, num.* 11. *ff. de acquir. hæred.* procedit, ubi faciens, alium titulum, vel cauſam faciendi non habebat, Menoch. *lib.* 4. *præſumpt.* 101. *num.* 34. *& ſeqq.* Burat. *deciſ.* 207. *num.* 4. *&* 589. *numer.* 12.
17 *& omnes*; Et in ſpecie, quod ex apprehenſione poſſeſſionis feudi, quod filius prætendebat ſibi competere jure proprio, non reſultat actus aditionis, vel acceptationis, Concivis meus Robertus Marenta *in l. is poteſt, num.* 59. *ff. de acquir. hæred.* Menoch. *lib.* 4. *præſumpt.* 101. *numer.* 38. *ubi cæteri*, maxime ad effectum inducendi præjudicium in legitima, quod ex actibus tacitis, & præſumptis non reſultat, ſed requiritur mentio ſpecialis, Gregor. & Adden. *dec.* 489. *n.* 21. *& ſeqq.* cum aliis ſub titulo de legitima, ſeu de detractionibus.

Cum enim Carolus plura haberet Sapientum conſilia, quod feudum ſibi debitum eſſet præcipuum jure Primogeniture ultra legitimam, utique juſtam habuit cauſam ita credendi, neque proinde inferri poteſt ad actum acceptationis, quæ nullatenus dari poteſt ſine animo, & voluntate, quæ potius erat in contrarium declarata, non obſtante, quod dicta expreſſa declaratio facta eſſet ex intervallo, tum quia ſatis animum non acceptandi teſtamentum declaraſſe dici-
18 tur, adeundo patris hæreditatem ab inteſtato, & ſub hoc titulo feudum capiendo; tum etiam quia in iis, quæ pendent ab animo, & ad diverſas cauſas referri poſſunt, itaut actus non ſit de neceſſitate univocus, ſtatur dicto facientis, Bart. *in l. pro hærede*, *ff. de acqu. poſſ. nu.* 3. Alex. *conſ.* 126. *nu.* 2. *vol.* 7. Cyriac. *d. controv.* 244. *n.* 30. Gregor. *deciſ.* 460. *num.* 13. Buratt. *deciſ.* 279. *num.* 12. ubi Adden. *numer.* 11. ex Alex. *loco citato*, *& aliis*, id extendunt etiam ad facientis hæredem.

Juxta præmiſſa per A. C. judicatum fuit, condemnando hæreditatem ad aſſignandum in aliis bonis, & effectibus liberis Urbis dictum legitimæ ſupplementum, remanente feudo ad commodum hæredi tenens, a qua ſententia interpoſita appellatione ad Rotam, ibique propoſita cauſe, ex prudentialibus reſpectibus me non impugnante, dilata fuit reſolutio, ne ſeparando e fideicommiſſo hæc bona, pro dicta rata conſumptioni ſubjicerent, quod vere redundavit in ejuſdem actoris utilitatem, quia ſuperveniente cum ætate majori prudentia, habet in bonis hoc plus, quod non haberet, ac temporis proceſſu communium amicorum opera, principaliter vero ex mea, deventum eſt ad concordiam, per quam actori volenti, retentis feudum pro ſolo pretio ſcut. 12. mil. & reliquum in bonis libere obtinuit.

Quamvis autem, tam Carolus, quam Mauritius, lite
19 pendente non curerent feudum, ſed ſemper illius dimiſſionem offerrent, curioſa tamen inſpectio in mentem venit, an ſcilicet unus, vel alter dicere poſſet, velle retinere feudum jure Inveſtituræ, & ſolvere hæreditati pretium in pecunia, atque conſequi legitimam in corporibus hæreditatis, in quibus, non autem in pecunia ſibi de jure debebatur, & videbatur poſſe affirmativam ſuſtineri, quia eatenus feudum ſimpliciter hæreditarium abſque dubio in legitimam imputatur, quia illud filius obtinet ex judicio, & voluntate patris, qui potuit ei tollere, & alteri relinquere, Rip. *in l. in quartam ff. ad l. Falcid.* Clar. § *feudum*, *qu.* 46. Frecc. *de ſubfeud. lib.* 3. *de different. q.* 14. French. & Add. *dec.* 368. *&* 387. Surd. *dec.* 235. *& cæteri paſſim*.

Iſta vero ratio non cadit in feudis Regni Neapolitani, quamvis novis, quia pater non poteſt illa tollere filio Primogenito, & dare alteri extraneo, quinimmo nec alteri filio, niſi de aſſenſu Regis, ex deductis per Capyc. Latr. *conſult.* 23. Rovit. *pragm.* 1. *de titulorum abuſu*, *n.* 126. ignus filius non habet feudum ex judicio, & libera voluntate patris, ſed ex beneficio Inveſtituræ, etiam patre invito; & quamvis illud obtinere non poſſit, niſi cum qualitate hæreditaria, ob quam gravari poteſt in toto valore feudi, quamvis in eo contra patris judicium ſuccedat, juxta deciſionem primam de Franchis *ex ſæpius hoc tit. deductis*, hoc tamen percutit valorem, ſeu pretium feudi, non autem ejus corpus, quod patre invito, jure proprio, & Primogenituræ obtinet, igitur dicere poteſt nolle illud recipere pro legitima, quia non habet ex patris judicio, neque velle pretium, quia non tenetur accipere legitimam in pecunia, quæ tamen diſcurrebam per modum excitandi, nihil firmando, quia rari ſunt iſti caſus, neque deſuper maturum judicium efformatum fuit.

In propoſito autem legitimæ competentis filio Primogenito in feudis Regni Neapolitani ſibi debitis, cum qualitate tamen hæreditaria, ob quam in integro valore gravari poteſt, 20 in congreſſibus in iſta cauſa habitis, ad ſatisfaciendum aliis Advocatis, me deſuper ut pote Regnicolam requirentibus, dicebam, quod aut agitur de ære alieno Feudatarii defuncti, & tunc nulla ratio habetur de legitima, quæ dicitur quota bonorum, detracto ære alieno, ad quod Primogenitus ſucceſſor, ob qualitatem hæreditariam tenetur uſque ad integrum valorem feudi, abſque eo quod inventarium ſuffragetur, etiamſi dictum æs alienum contractum eſſet abſque Regio aſſenſu, quoniam ille ſuffragetur ad effectum prælationis adverſus alios abſque aſſenſo quomvis anteriores, ſive ad effectum habendi actionem realem, ſeu rei perſecutoriam ad ipſum feudum, ac etiam adverſus Fiſcum in caſu devolutionis, quæ omnia denegantur creditoribus ſine aſſenſu, non autem quoad ipſum ſucceſſorem, qui cogitur in actione perſonali ad vendendum feudum, ut de pretio diſſolvat debita etiam ſine aſſenſu.

Aut agitur de aliis gravaminibus voluntarie impoſitis ab ipſo teſtatore legitimæ non præjudicantibus, ut ſunt legata, & fideicommiſſa, & tunc aut agitur de feudo novo ex cauſa onoroſa, & nil ſpeciale concurrere videtur favore Primogeniti, niſi circa pretium tituli, ac circa augmentum medii temporis, ſuper quibus aliqua eſt controverſia inter Doctores, cum alias ipſe teneatur integrum feudi pretium ponere in collationem in hæreditate allodiali communicandum ſecundogenitis, vel aliis, in quos teſtator diſpoſuerit, unde intrant ſolum termini juris communis circa quotam, & privilegium legitimæ adinſtar cujuſcumque alterius filii, nulla ratione habita qualitatis, ſeu prærogativæ Primogeniture, niſi circa neceſſariam ſucceſſionem in ipſo corpore feudi, qua non poteſt Feudatarius privare Primogenitum, etiamſi agatur de feudo novo, ſed vis eſt in pretio, quod jure bonorum allodialium eſt regulandum, & in hoc mihi videtur differre novum ab antiquo.

Aut agitur de feudis antiquis, in quibus intrat vulgare feudiſtarum dicterium, ſeu aſſumptum, quod feudum eſt legitima Primogeniti, cum onere tamen ut ſupra vitæ militiæ ad favorem ſecundogenitorum, & tunc Camerarius *in cap. Imperialem*, §. *præterea Ducatus*, *litt. R.* dicit legitimam, quam filius deducere poteſt ab oneribus exemptam, eſſe tertiam partem totius feudi, ex ea ratione, quia legitima dicitur tertia pars ejus, quod quis eſſet habiturus ab inteſtato, unde cum ab inteſtato ſuccederet in toto feudo, ideo dictam quotam obtinere debet, dictamque Camerarii opinionem referunt, ac ſequuntur Rovit. *ſuper pragm.* 4. *de feud. num.* 62. *& num.* 115. Capyc. Latr. *conſultat.* 121. *num.* 4. ubi diſputat, an idem procedere debeat in feudo novo, ac etiam habetur per Brancium *in allegationibus impreſſ.* apud eundem Capyc. Latr. *conſult.* 122. de Marin. *reſolut.* 250. *lib.* 1. Marcian. jun. *diſput.* 76. *numer.* 1. *cum ſeqq.* qui alios refert, ſolumque poſt hunc diſcurſum in quadam cauſa Januen. ſeu Uſitena inter illos de Imperialibus, coram me pendente tanquam arbitro, occaſione detractionis, quam Primogenitus, & hæres prætendebat facere de tertia parte feudorum antiquorum, ad effectum evitandi ſolutionem legatorum, quæ pater fecerat ſecundogenitis, conſiderabam, an dicta tertia eſſet tuta, & præcipua Primogeniti, abſque alio onere, vel potius admixtum haberet onus vitæ militiæ, quod ad favorem ſecundogenitorum incumbit Primogenito ſucceſſori in feudis antiquis, itaut iſtud etiam eſſet deducendum, ſtante quod legata facta erant ſecundogenitis etiam pro vita militia, & in hoc congruere videntur pro deductione, ſeu ratione dicti oneris, ea quæ habentur apud Marcian. jun. *d. diſp.* 76. circa paragium debitum fœminis, cum iſtud dicatur vita militia fœminæ, unde termini ſymbolizant, eodemque jure regulandi ſunt; ſed quia iſta materia eſt parum frequens in Curia, ideoque non habetur ita prompta, & præ manibus, idcirco differo judicium ad ea, quæ occaſione dictæ aliæ cauſæ determinanda videbuntur poſt maturum ſtudium, & diſcuſſionem.

S U M M A R I U M.

1 *De legitima feudatarii, & imputatione feudi in legitimam.*

2 *De valore, ſeu æſtimatione feudorum.*

AN-

ANNOT. AD DISC. XIX.

1 DE legitima debita feudetario in feudo novo, vel antiquo reſpectivè, ultra deducta *in diſc.* ubi mendoſa *n.5.* allegatur Marlin. *de legitima*, qui de hoc agit *lib.2. tit.2. qu. 19.* agitur infra *diſc.108.* pluraq; deſuper deducunt moderni de Luca ad Franch. *diſc.387.* Mucc. *diſcept. forenſ.38.* & aliæ, quæ deducuntur in ſua materia *ſub tit. de legitima diſc.18. cum plur. ſeqq.* & 24. & agit Boſcol. *in ſua controv. hic impreſſ. art.2. ex n.38.* & *n.117. cum ſeqq.* & *art.6. ex num.38.*

2 Et de valutatione, ſeu æſtimatione feudorum, & an cenſenda ſint de melioribus, vel de deterioribus bonis, infra *diſc.24.*

ROMANA, SEU ROSSANEN. FRUCTUUM PRO PRINCIPE BURGHESIO CUM PRINCIPISSA ALDOBRANDINA.

Caſus deciſus in Camera pro Burgheſio.

An feudum dari poſſit in dotem, atque fœmina ſimpliciter nubente, omniaque ejus bona in dotem conſtituente an cenſeantur comprehenſa bona feudalia, & quatenus non, an vir feudi fructus percipiens faciat ſuos, vel teneatur ad eorum reſtitutionem?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Feudatarius de jure communi an poſſit dare feudum in dotem filiæ, ſorori, vel alteri negative.*
3 *Et an hæc prohibitio impediat libertatem matrimonii?*
4 *Refertur, ſed rejicitur limitatio tradita per aliquos, ut feudum dari poſſit in dotem in ſubſidium.*
5 *Fallit ubi mulier, cui datur, eſt proxime ſucceſſura in feudo.*
6 *Poteſt tamen dari commoditas feudi.*
7 *Mulier feudataria poteſt pro ſe ipſa dotanda dare feudum in dotem de jure communi, dummodo det inæſtimatum.*
8 *Fallit in Regno Neapolitano, ubi neque mulier id facere poteſt ſine aſſenſu.*
9 *Aſſenſus generalis ex gratia conceſſa Neapolitanis ſuper inſtrumentis dotalibus intelligitur quoad obligationem feudi, non quoad ipſius corporis translationem.*
10 *Si de facto detur feudum in dotem, quamvis male, adhuc dicitur dos conſtituta in valore feudi, ideoque maritus facit fructus ſuos loco uſurarum dotalium, quæ ex dicto valore deberentur.*
11 *Quæ leges, & Conſtitutiones Regni habeantur ſuper prohibitione Feudatariis dandi feuda in dotem, vel nubendi.*
12 *De Capitulis Regni editis in planitie S. Martini.*
13 *De Capitulis Papæ Honorii.*

D I S C. XX.

1 CONtracto matrimonio inter Paulum Burgheſium filium Marci Antonii Sulmonæ Principis, & Olympiam Aldobrandinam Roſſani Principiſſam, conſtituta dote in omnibus bonis ad ipſam ex hæreditate Cardinalis Aldobrandini patrui, & Olympiæ aviæ ſpectantibus, dictoque matrimonio ſoluto per Pauli mortem, ortæ fuerunt plures controverſiæ, illa præſertim ſuper fructibus per virum perceptis ex feudo Roſſani, quod ſub generali dotis conſtitutione non venire dicebatur, quia feuda dari non poſſunt in dotem, e converſo ad illos, tanquam a viro bene perceptos non competere repetitionis actionem, Ego, & cæteri pro Principe Burgheſio Scribentes, dicebamus.

Verum quia pendere videbatur articulus a particularibus legibus Regni, magis quam e jure communi, an ſcilicet, & quando feudum dari poſſit in dotem, & ſi de facto datum ſit, an vir faciat ſuos fructus inde perceptos, congruum proinde viſum fuit, materiam ex alto aſſumendo examinare, an ſcilicet feuda ſine Regio, vel Domini directi aſſenſu dari valeant in dotem, atque conſtituendo duas inſpectiones, unam de jure communi, & alteram de jure Regni Neapolitani, in quo ſitum eſt feudum prædictum.

De jure communi, duo caſus diſtinguuntur, unus in feudatario filiam, ſororem, vel aliam mulierem dotante, cui feudum pro dote aſſignat, alter in ipſa muliere Feudataria ſe ipſam dotante, qualis erat caſus controverſiæ.

In primo caſu, regula eſt negativa, ut ſcilicet non poſſit Feudatarius, pro filia, ſorore, vel alia muliere maritanda, feudum in dotem tradere, quia in materia feudali dos non reperitur privilegiata, neque a generali prohibitione alienationis feudorum excepta, quoties Domini aſſenſus non accedit, ad text. *in cap.1. §. donare, qualiter olim feudum alienar. poter.* ubi gloſſ. Bald. Belviſ. Alvarot. aliique Feudiſtæ communiter plena manu congeſti per Camerarium *in cap. Imperialem, pag.81. in magnis litt. T. & V.* Capyc. *inveſtit. feudal. verbo feuda pro dote in principio,* Borell. *in Summa deciſionum par.3. tit.4. de jure dotium nu.245.* Mantica *de tacit. lib.12. tit.21. nu.9. & ſeq.* Roſenthal. *de feud. cap.9. concl.8. in princip.* Merlin. *lib.2. controv.59. num.18.* a Pont. *de poteſtate Proreg. tit. de aſſenſibus reg. ſuper dote in princip. num.1.* & admittitur apud Surd. *conſil.457.* ubi lata de feudo per patrem dato in dotem filiæ. 2

Et licet Iſernia ibidem motivando videatur ſentire contrarium, eo quia hujuſmodi prohibitio videatur impeditiva libertatis matrimonii, ac Reipublicæ præjudicialis, quodque propterea leges feudorum, cum vere non ſint leges, ſed conſuetudines, videantur in hac parte ſapere potius corruptelam, attamen a concluſione non eſt recedendum, quia dictæ conſuetudines in ſcripturam redactæ, ac communi uſu pro lege receptæ ſunt, ejuſque vim habent, ut latius habetur in Maſſanen. Caſtrorum *hoc tit.* maxime quia in hac parte a juris ratione non aberrant, ideoque corruptelæ nomen non merentur, quia prohibitio non percutit matrimonium directe, vel indirecte ſub irrationabili fine illud prohibendi, vel ejus libertatem impediendi, ſed continet legem, quam Dominus rei ſuæ adjicit, cum honeſta ratione, ut ſcilicet illa non tranſeat ipſo inſcio, vel invito in perſonas ſibi ignotas, parumque gratas, ut bene objecte ſolvendo diſcurrit Camerarius ubi ſupra, & habentur aliqua ſub titulo de matrimonio, & ſub altero de dote, ubi quando conditiones adjectæ hæreditatibus, & legatis ſuper nuptiis de alterius conſenſu, vel ſub certa lege contrahendis, impedire dicantur libertatem. 3

Quod hodie etiam apud Canoniſtas, & morales elucidatum remanet ex Conſtitutione 151. Urbani VIII. per quam Caſtra, & bona Juriſdictionalia prohibentur dari in dotem ſine aſſenſu, ampliando Conſtitutionem Sixti V. circa feudalium prohibitam alienationem emanatam, de qua in Romana pecuniaria pro Guelpho *hoc pariter tit.* ubi dicta ratio aſſignatur, ne ſcilicet Princeps ignarus, vel invitus habeat Barones, & feudatarios ſibi ignotos, invíſos, vel ſuſpectos, licet enim Papa in hac parte diſponat tanquam Princeps, & non tanquam Pontifex, attamen tanquam Eccleſiæ militantis caput, & libertatis matrimonii protector, ac propugnator, hujuſmodi legem non edidiſſet, ſi libertati matrimonii præjudicium contineret.

Voluerunt etiam Iſernia, Afflict. Ardizon. & alii relati per a Ponte, & Roſenthal. ubi ſupra, dictam regulam limitari in ſubſidium, ceſſantibus nempe bonis allodialibus, quam opinionem retinendam dicit Menoch. *lib.4. præſumpt. 189. num.173.* ſed quia nec rationem habet, nec auctoritatem, merito ut magis communi feudiſtarum voto rejicitur, ut bene a Ponte, & Roſenthal. *locis allegatis*, cum quibus concurrere videtur Barboſ. *in l. uſusfructus num.25. ff. ſolut. matr.* ſequitur Merlin. *d. controv.59. lib.2. num.18. & ſeqq.* Quare alias limitationes dicta regula recipere non videtur, niſi eas ab iiſdem Doctoribus ubi ſupra traditas, unam nempe, ubi Domini aſſenſus accedit, alteram, ubi particularis lex, vel conſuetudo id concederet, cum his leges, vel conſuetudines generales cedant, duas vero alias deducit Marin. *reſolut.139. num.29. lib.2.* 4

Dari etiam poteſt altera limitatio, ubi mulier, pro cujus dote feudum datur, eſſet dotantis proxime in feudo ſucceſſura, quia tunc ſpeciem refutationis potius continere diceretur, quæ non eſt prohibita alienatio, cum ſit præventiva ſucceſſio, quoties tamen eſſet pura, & non pactionata, quia dos continere diceretur illud elegans contractus nomen requiſitum in refutatione, de cujus materia habetur in Panormitana feudorum, & in Romana pecuniaria Creditorum de Pallavicinis *hoc eod. tit.* & in ſpecie late Surd. *d. conſil.457. num.43. & ſeqq.* 5

Addunt alii limitationem, ubi non ipſum feudum in dotem detur, ſed ejus commoditas, juxta *deciſ.1. de feud. in novis*, atque ex Bald. & aliis, Roſenthal. *cap.9. concl.9. n.2.* Borrell. *ubi ſup. n.247.* Sed hæc vera non meretur limitatio- 6

nis

nis nomen, quia id in omni caſu pro quacumque cauſa, & ad cujuslibet favorem per feudatarium fieri poteſt, ut habetur in Romana, ſeu Status Eccleſiaſtici Infeudationum *hoc tit.* & in titulo de emphyteuſi in Tuſculana Salviani, & in aliis, unde dotis qualitas nullum præbet peculiare privilegium, quod etiam in caſu præcedentis limitationis mulieris proxime ſucceſſuræ dici poſſe videtur, quia effectus provenit a ratione præventivæ ſucceſſionis magis, quam a dotatione.

7 Alter caſus eſt in muliere feudataria ſe ipſam dotante, quam receptum eſt poſſe ſibi ipſi conſtituere dotem in feudo, dummodo detur inæſtimatum, ſecus autem ſi æſtimatum ea vere æſtimatione, quæ faciat emptionem, cum tunc eſſet formalis alienatio per viam contractus emptionis, & venditionis, qui occultari dicitur, ut ita diſtinguendo firmant Iſernia, & Bald. *in d. cap. 1. §. donare, qual. olim feud. pot. alien.* Capyc. *inveſtit. feud. verbo pro dote, verſ. aut ſumus in muliere*, a Ponte *de poteſt. Proreg. de aſſenſ. Reg. ſuper dot. in princ. num. 3.* Larasha *theatr. feud. par. 10. dilucid. 60. num. 6.* Borrell. *in ſumma deciſ. par. 3. tit. 4. de jure dotium num. 268.* Roſenthal. *d. cap. 9. concl. 9. n. 6.* quicquid contrarium teneat Camerar. *in cap. Imperialem, pag. 83. litt. A.*

8 Non tamen hoc procedit de jure Regnorum utriuſque Siciliæ, præſertim iſtius citra Pharum, ubi recepta eſt opinio negativa, ſive ex Conſtitutione incipien. *Conſtitutionem Divæ memoriæ* nimis generaliter alienationem prohibente, ſub cujus generalitate, dotis caſum Regni Sapientes conſtituerunt, ſive ex Capitulis Caroli Secundi editis in planitie Sancti Martini, ut aliqui voluerunt, & eſſe inconcuſſam opinionem uſu receptam, teſtatur peritiſſimus feudiſta a Ponte *ubi ſup. num. 11. & 12. in fin. & nu. 42.* unde propterea Actrix fundatam dicebat habere intentionem.

9 Crediderunt aliqui pro hac parte Scribentes doctiſſimi, in his tamen materiis non multum verſati, objectum evitari poſſe ex gratia conceſſa Neapolitanis, qualis ex aſſerta civilitate Actrix ſupponebatur, per quam gratiam Regius aſſenſus generaliter in dotalibus inſtrumentis præſtitus dicitur, de qua gratia a Ponte *loco citato*, Rovit. *pragm. 2. 3. & 8. de feud.* de Marin. *reſolut. quotid. 28. lib. 2.* Merlin. *controv. 58. & 60. lib. 2.* Capyc. Latr. *conſult. 29. & ratem*, ſed replicavi hoc eſſe æquivocum, quia gratia ſuffragatur quoad obligationem feudi pro dote in quantitate ſolvenda, vel reſtituenda, ſecus autem quoad dationem corporis feudi, ut per a Pont. *loc. cit. num. 39.* quem non habere contradictorem dicit Merlin. *d. controv. 59. num. 22.* Excuſandos tamen in hoc inſinuabam dictos motivantes eatenus, dum etiam ex Regnicolis in hoc æquivocum incidit Jo. Anton. de Nigris, Campagna nuncupatus, *ad cap. 111. quod incipit ſtatuimus, num. 13.*

10 Verum ad effectum de quo agitur, evitari poſſe objectum dixi, quia licet feudum ſine Regio aſſenſu in dotem dari non poſſit, & ſi detur, nullus remaneat actus ob decretum irritans ſatis latum contentum in dicta Conſtitutione, *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, attamen ſuſtinetur dotis conſtitutio in quantitate æquivalente valori feudi, quod proinde per maritum tanquam creditorem loco cautæ licite retineri potuit, atque ex eo percipi fructus loco illorum fructuum recompenſativorum, qui ex diſpoſitione text. *in cap. ſalubriter, de uſur.* viro debentur, etiam ex dote conſtituta in quantitate in compenſationem onerum matrimonii, ut egregie Iſernia *in d. cap. 1. §. donare, qualiter olim feudum poterat alienari*, ubi Adden. *& in conſtitut. Regni, Fratribus in princ.* quem cæteri ſequuntur deducti per a Ponte *de poteſtate Proreg. d. tit. de aſſenſibus regiis ſuper dote in princ. num. 1. verſ. alii tertiam, & num. 4. & §. 2. num. 24. verſ. ſed magis*, Merlin. *dict. controv. 60. lib. 2. num. 12.* ex quo motivo omnis ceſſavit difficultas, ac ita proinde in cauſa reſolutum fuit per Cameram, ubi cauſa pendebat.

Ut autem aliquorum ex Dominis judicantibus deſiderio, & curioſitati ſatisfieret, diſtincte deduxi quidnam in illa materia per leges Regni prædicti ſtatutum ſit, & unde hujuſmodi prohibitio dandi feuda in dotem proveniat.

Erecto ſiquidem, vel juxta unam opinionem ſub uno Rugerio Normanno, ſub Anacleto Antipapa circa annum 1130. vel prius, ut aliorum eſt opinio, ſub altero Rugerio, ex deductis per Freccia *de ſubfeud. lib. 1. tit. de antiquo ſtatu Regni, num. 24. & 26.* ex variis Provinciis, & Principatibus utriuſque Siciliæ Regno, Guglielmus ſecundus cognomento Bonus legem tulit inter Conſtitutiones Regni 11
regiſtratam incipien. *Fratribus*, per quam ſtatuitur, ut fratribus alia bona non habentibus, liceat pro dote ſororum partem feudi obligare, vel ſi plura habeant feuda, unum ex eis dare, dummodo quando feudum daretur, vel obligatur, contraheretur matrimonium de ſpeciali licentia Regis, extincta vero linea unius, vel alterius Rugerii, Regnoque prædicto per ultimam lineæ prædictæ fœminam obvento in Fridericum ſecundum Imperatorem S. Romanæ Eccleſiæ, atque Eccleſiaſticæ libertati infenſiſſimum, hic plures edidit leges, quas cum aliis Regum prædeceſſorum in unum volumen redigi, eaſque Regni Conſtitutiones vocari mandavit, inter quas tres habemus ad propoſitum facientes, una eſt incipien. *Honorem noſtri Diadematis*, in qua prohibuit omnibus feudatariis, ne abſque Regis licentia uxores ducant, neque filias, ſorores, aut quaslibet alias maritent, altera quæ incipit, *Cum hereditarium*, per quam indiſtincte omnibus Subditis præcipitur, ne matrimonium abſque Regis licentia contrahant, tertia incipiens *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, per quam quæcumque feudorum alienatio per verba nimis generalia, & effrænata ſine regio aſſenſu prohibetur.

Obvento deinde Regno in Carolum Primum, eoque ſub iſto Rege diviſo, quia Siculi ultra Pharum, omnibus Gallis in eadem veſperarum hora occiſis, Aragonenſium Regi ſe dederunt, hinc ſequutum eſt, quod firmis remanentibus Conſtitutionibus jam editis utrique Regno communibus, ex tunc quodlibet Regnum propriis legibus, & ritibus vivere, ac regi cœpit, unde propterea praxis docet, quod, quamvis feudorum utriuſque Regni inveſtitura ſit eadem, & per eadem verba concepta, ſatis tamen diverſam naturam habent, diverſoque jure regulantur, ut in Tarorminana, *& alibi hoc tit.*

Poſt hanc igitur diviſionem, Carolus Secundus Salerni Princeps, & Patris in hoc Regno ſibi remanſo Vicarius, ſuſcipiendo tanquam Populis magis carus, Patre adhuc vivente, ſub prædicto Vicariatus titulo Regni adminiſtrationem, timenſque, ne Populi immoderatis collectis, aliiſque gravaminibus oppreſſi, inſulanorum exemplum ſequerentur, ad ſeditiones placandas, Summo Pontifici Martino IV. ſupplicavit, ut ad Regni tranquillitatem, ac levamen, aliquem a Latere Legatum deſtinaret nomine Sedis Apoſtolicæ, qui uſum, ac modum exactionis collectarum juxta tempora Guglielmi Secundi cognomento Boni declararet, aliaque ad Regni rectam adminiſtrationem ſtatueret.

Quare deputato Cardinali Parmenſi, cum ejus aſſiſtentia, & conſilio, auditis Populorum querelis, idem Carolus nonnulla ordinavit Capitula, nuncupata Capitula in planitie Sancti Martini, a loco in quo id geſtum fuit, per Papam confirmanda, & inter quæ ad propoſitum adeſt Capitulum incipien. *Item ſtatuimus*, quod juxta compilationem Jo: Antonii de Nigris eſt 111. per quod ſtatuitur, licitum eſſe Feudatariis libere matrimonia contrahere, abſque alia licentia inter fideles, dummodo feuda non dentur in dotem, abſque Regio aſſenſu. Quod Capitulum non eſt correctorium dictæ Conſtitutionis incipien. *Fratribus*, ut alii putarunt, quia neque illa matrimonii libertatem impedit, corrigit tamen dictas duas primas Conſtitutiones Friderici, atque ſic antiquata fuit altera Conſtitutio incipiens *Dotarium*, concernens licentiam conſtituendi dotarium ſuper feudis, ut per Capyc. Latr. *conſul. 29. num. 31.* 12

Dicta Capitula confirmationis robur minime obtinuerunt, defunctiſque Martino, & Carolo Primo, Honorius Quartus Martini ſucceſſor, ad petitionem ejuſdem Caroli Secundi, tunc Regis, aliqua ordinavit Capitula nuncupata *Papæ Honorii*, dictorum præcedentium Capitulorum in planitie S. Martini in parte confirmatoria, & in parte reformatoria, & præſertim reformatum fuit dictum Capitulum in ea parte, in qua prohibetur feuda dari in dotem ſine aſſenſu. 13

An autem dicta Capitula Papæ Honorii fuerint in Regno acceptata, & ad uſum redacta, ſive contrario uſu abolita, variant Scribentes, ut videri poteſt apud Marcian. jon. bene de materia tractantem *diſp. 3.* Hoc unum tamen eſt certum, quod ſive ex dicto Capitulo, *Item ſtatuimus*, edito in planitie Sancti Martini, ſive ex conſtitutione *Conſtitutionem Divæ memoriæ* a dicto Capitulo confirmata, nulla ratione habita Capitulorum Honorii, uſu receptum eſt, quod firma remanente matrimonii libertate, tam intra, quam extra Regnum, feuda, ſive æſtimata, ſive inæſtimata, & ſive a Patre, vel alio, ſive a ſeipſa, in dotem abſque aſſenſu dari non poſſunt, ut per a Ponte *loc. cit. n. 11. & 12. & 44.* atque hoc jure vivitur, quia ſic praxis docet.

Quid

Quid autem ſit de feudorum obligatione pro dote ſolvenda, ſeu reſtituenda, habetur in Neapolitana, ſeu &c. *hoc eod. tit.* ubi de materia dictæ gratiæ, ſeu aſſenſus generalis ſuper dote.

S U M M A R I U M.

1 *AN, & quando feuda dari poſſint in dotem?*

ANNOT. AD DISC. XX.

1 SUper deductis in hoc diſcurſu, an ſcilicet, & quando feudum dari poſſit in dotem, planius agitur *ſub tit. de dote diſc.* 146. & pleraque ad eandem materiam deducuntur per Cæſar. de Afflict. *controv.* 7. Montan. *controv.* 25. de Marin. ad Revarter. *dec.* 45. & conferunt etiam ea, quæ habentur *eod. tit. de dote diſc.* 143. occaſione agendi de ſtatutis, & legibus Dotium moderatoriis, an ſcilicet præjudicent, necne libertati matrimonii, & de qua materia, occaſione agendi de conditionibus, quæ adjiciuntur per Teſtatores, ſive de pœnis, & privationibus, habetur *ſub tit. de Teſtament. diſc.* 73. *tit. de fideicomm. diſc.* 44. *& tit. de matrimon. diſc.* 14. ac etiam *ſub tit. de ſucceſſ. diſc.* 25. ubi plura annunciantur, quæ conferunt ad materiam hujus diſcurſus.

EADEM

INTER EASDEM PARTES.

Caſus non deciſus, ſed ſolum examinatus pro directione, & veritate in congreſſu.

De contributione ad debita Feudatarii defuncti facienda per hæredem in feudalibus, & illum in allodialibus, & an poſſit aliter per Feudetarium morientem diſponi, gravando unum ſolum?

Hæreda in feudalibus non agnoſcente, vel repudiante ſucceſſionem, itaut ex lege Inveſtituræ feudum alteri proximiori aperiatur, an iſte teneatur ad dictam contributionem, eo modo, quo per morientem ordinata fuit?

S U M M A R I U M.

1 *FEuda in Regno Neapolis ſunt mixta, & haberi non poſſunt ſine hæreditaria qualitate Feudatarii defuncti.*

2 *Juxta Rotæ opinionem in feudis mixtis non requiritur iſta qualitas, ſed ſufficit eſſe hæres primi acquirentis, ſed hæc opinio non ſervatur in Regno Neapolitano.*

3 *Opinio Regnicolarum procedit etiamſi hæres ſanguinis ſuccedat in feudo contra voluntatem morientis.*

4 *Tenetur proinde ad onera etiam ſine aſſenſu, & facto legato feudi, an teneatur ad æſtimationem?*

5 *Succeſſor pro debito, vel onere ſibi adjecto, abſque Regio aſſenſu, cogi poteſt actione perſonali ad vendendum feudum, ut ita impleat.*

6 *Quæ differentia ſit inter debita contracta, vel onera impoſita cum aſſenſu, vel ſine.*

7 *In feudis an habeat locum titulus de ſeparationibus, & an Creditores defuncti præferantur Creditoribus hæredis?*

8 *De contributione pro rata bonorum facienda inter hæredem in feudalibus, & illum in allodialibus.*

9 *Hæres particularis, vel legatarius unius feudi, an teneatur ad Contributionem?*

10 *Dicta Contributio poteſt per defunctum remitti, & diſponi, quod unus, & non alter ad debita teneatur.*

11 *Quando dicatur gravamen directum ad ipſum feudum, vel potius ad perſonam ſucceſſoris, ſeu feudi pretium.*

12 *Si proximior in feudo inſtitutus non curet ſucceſſionem, quæ alteri proxime venienti aperiatur, hic tenetur ad debita, & onera defuncti.*

D I S C. XXI.

IN eadem cauſa, de qua *diſc. præcedenti*, & inter eaſdem partes, ex facti circumſtantiis veniebat ſupradictus articulus diſputandus, idaoque in congreſſu per Burgheſii Advocatos examinatus, quia feudum Roſſani fuerat in ſpecie gravatum quibuſdam debitis a Burgheſio ſolutis, ad quæ Principiſſa ſe non teneri prætendebat, quia non ille, qui per morientem gravatus erat, ſed alter, eo non curante ſucceſſionem, in feudo ſucceſſerat.

Pro faciliori materiæ notitia inducenda in Collegis alioquin doctiſſimis, ſed has particulares Regni materias excuſabiliter non multum callentibus, cum etiam in ipſiſmet Regnicolis non verſantibus in Tribunalibus Sacri Conſilii, & Regiæ Cameræ ſummariæ id contingat, ut advertitur etiam in Panormitana *hoc eod. tit.* opportunum cenſui firmare illas propoſitiones, quæ apud Regnicolas, tanquam hodie notoriæ veniunt præſupponendæ, quod nempe feuda Regni Neapolitani, quorum Inveſtitura eſt *pro te, & hæredibus ex* 1
corpore legitime deſcendentibus, ſunt mixta ſanguinis nempe, ac hæreditariam qualitatem poſtulantia, quia deferri non poſſunt, niſi ad vocatos a lege Inveſtituræ intra gradus a Regni Conſtitutionibus præſcriptos, & per gratias ampliatos, qui tamen ſuccedere non poſſunt, niſi cum qualitate hæreditaria, quia ipſius Regni feudum, a quo iſta ſubfeuda regulanda ſunt, eſt etiam hæreditarium, Afflict. *deciſ.* 140. Capyc. *inveſtit. feudal. verb. feudorum genera, verſ. hæreditaria*, Franch. *deciſ.* 387. *num.* 5. Rovit. *pragm.* 4. *de feud. num.* 95. & 124. a Ponte *de poteſtate Proreg. tit. de aſſenſ. Reg. ſuper dot.* §. 3. *num.* 16. Gizzarell. *deciſ.* 28. & cæteri paſſim, quia eſt principium abſolutum.

Et licet Rota, ex magis communi DD. opinione, con- 2
ſtanter teneat, in feudis mixtis, neceſſariam non eſſe hæreditariam qualitatem reſpectu ultimi morientis, ſed ſufficere reſpectu primi acquirentis, atque per hæredem ſanguinis non ſtare, quin ſit hæres rei familiaris, ut habetur *dec.* 482. *n. ultimo, & 499. n.* 4. *par.* 5. *rec.* & ſæpe in aliis, quia eſt pariter concluſio in Rota, & Curia Romana receptiſſima, ut pluries *ſub tit. de emphyteuſi*, in Regno tamen recepta eſt contraria, ut ſcilicet requiratur qualitas hæreditaria reſpectu ultimi morientis, etiamſi hæres ſanguinis vocatus a lege Inveſtituræ veniat ad ſucceſſionem contra judicium defuncti, quia ſcilicet hic alteri feudum reliquerit, quod hæ- 3
res ſanguinis ſibi vindicat ex lege Inveſtituræ, nam adhuc tenetur habere qualitatem hæreditariam, ac factum defuncti ratum habere, ut reprobata ſententia Curtii, utriuſque Annæ, & aliorum, variorem, ac receptam firmant Franch. *deciſ.* 1. & 704. Minad. *conſ.* 10. *num.* 20. a Ponte *de poteſtat. Proreg. dict. tit. de aſſenſ. Reg. ſuper dot.* §. 3. *n.* 13. *& ſeqq. & conſ.* 13. & 52. *lib.* 1. Rovit *ſuper pragm.* 4. *de feud. n.* 96. *& ſeqq.* ex profeſſo Gizzarell. *deciſ.* 28. & cæteri communiter.

Unde ſequitur, ſucceſſorem feudi teneri ſervare, ac ratum 4
habere factum defuncti, ejuſque debita ſolvere, eo modo quo quilibet hæres in allodialibus tenetur, juxta terminos text. *in l. cum a matre, C. de rei vindic.* neque Inventarium ſuffragatur, quia ipſum feudum, ejuſque integer valor dicitur eſſe in hæreditate, idque verum, etiam in eo onere, quod indebite, & contra formam Inveſtituræ, ſeu contra juris diſpoſitionem, feudatarius adjecerit, quia nempe per viam legati, ſeu alterius particularis diſpoſitionis per ultimam voluntatem ordinatæ, feudum extraneo, ſeu remotiori reliquerit, quia tenetur ad æſtimationem juxta veram opinionem, quamvis non leviter controverſam, de qua Franch. *d. deciſ.* 1. a Ponte *conſil.* 83. *lib.* 1. Merlin. *controv.* 60. & 81. *lib.* 2. Lanar. jun. in addit. ad Lanar. ſen. *in cap.* 1. *de ſucceſſ. feud. ex num.* 40. & alii apud eos deducti.

Secus concludentes in diſpoſitione concepta per viam inſtitutionis univerſalis, potius ex defectu voluntatis, ſuper qua vertitur quæſtio, quam ex defectu poteſtatis, quia feudatarius, etiam ſine Regio aſſenſu gravare poteſt perſo- 5
nam ſucceſſoris ad onera ſibi bene viſa uſque ad integrum valorem feudi, in quo ſi vult ſuccedere, tenetur ſervare defuncti voluntatem, per quam cogi poteſt in actione perſonali ad vendendum feudum, ut ex ejus pretio Teſtatoris voluntatem adimpleat, Franch. *d. deciſ.* 1. & 704. Gizzarell. *d. deciſ.* 28. a Ponte, & cæteri ſupra allegati.

Eaque ſolum differentia dignoſcitur inter onera, quæ 6
per feudatarium adjiciuntur cum Regio aſſenſu, & alia ſine, quod pro primis afficitur ipſum corpus feudi, ad quod ille, cujus favore diſpoſitum eſt, jus vel actionem realem habet cum privilegio anterioritatis, etiam in præjudicium Domini directi in caſu devolutionis, pro aliis vero ipſum corpus feudi nullatenus affectum remanet, tam quoad Domini præjudicium, quam etiam, ut ille in quem diſpoſitum eſt, nullum jus, vel actionem realem ad feudum habeat; neque concurſum prætendere valeat cum Creditoribus, vel aliis aſſenſum habentibus, quamvis poſterioribus, quinimmo etiam cum Creditoribus ipſius hæredis, & ſucceſſoris, quia in feudis locum non habet titulus de ſeparationibus, ut ve- 7
rius, ac ita deciſum probant Theodor. *allegat.* 87. rejecta opinione Annæ *allegat.* 30. & a Ponte *de poteſtate Proreg. tit. de refut. feud.* §. 8. ut apud Theodor. in cujus individuo caſu ſcri-

ſu ſcripſit in contrarium Capyc. Latr. *conſult.99.* & ſuccubuit, atque dictam primam opinionem audio in illis Tribunalibus eſſe receptam, ſed reſpectu ipſius ſucceſſoris, ut ad onera implenda teneatur, certum eſt nihil referre, an adſit, vel ne Regius aſſenſus, quatenus hæreditariæ vires ſuppetant, feudi valore in illis computato.

8 Sequitur etiam, quod quicquid ſit in terminis juris communis, circa contributionem inter hæredem in feudalibus, ac illum in allodialibus ad debita defuncti, de quo plene, ac eleborate Fabius de Anna *conſil. 4. num. 5. & ſeqq.* ubi plures refert opiniones, in Regno receptum eſt, inter illos hæredes contributionem æqualiter faciendam eſſe proportionabiliter pro rata valoris bonorum, ſive debita contracta ſint cum aſſenſu, vel ſine, ac etiam ſi pro eis ſola feudalia, vel e converſo ſola allodialia obligata ſint, Freccia *de ſubfeud. lib.3. tit. de differ. inter feud. differ.13.* Capyc. *deciſ.178.* Franch. *deciſ.1. num.24. & 41. & deciſ. 159.* Galeota *lib.2. controv.21. nu.29. cum ſeqq.* a Ponte *de poteſt. Proreg. tit. de aſſenſu reg. ſuper dote, §.3. num.8.* de Marin. *reſolut.162. lib.1.* Capyc. Latr. *conſult.9. num.1. & conſult.10. num.19. ac cæteri.*

9 Duplicem tamen iſta contributionis concluſio limitationem recipit, una eſt reſpectu illius ſucceſſoris feudi, qui dici non poteſt hæres, & ſucceſſor univerſalis in feudalibus, ſed tantum hæres particularis alicujus feudi, ex pluribus, quæ Feudatarius defunctus poſſidebat, quia tunc, adinſtar legatarii, ſeu hæredis particularis, non tenetur ad onera, Mareſcott. *lib.1. var. cap.96. num.6.* late Capyc. Latr. *dict. conſult.9. num. 16. & ſeqq.* & plenius *conſult.10. num.21. & ſeqq. & per tot.*

10 Altera, ubi contraria accedit defuncti voluntas expreſſa, vel conjecturalis, quia nempe ejus intentio ſit, ut unus hæredum, & non alter integrum onus ſuſtineat, quia tunc defuncti voluntas eſt ſervanda, Franch. *d. deciſ.1. num.ult.* Galeota *d. controv.21. num.2. per tot.* a Pont. *d. §.3. nu.22.* Capyc. Latr. *d. conſult.9. & 10.* & habetur in Romana Contributionis de Columna *diſc. ſequenti.*

11 Et ideo cum in iſto caſu onus ſolutionis debiti, de quo erat controverſia, in Teſtamento adjectum eſſet feudo hol ſani, ex ipſo ſolum dicebam adimplendum eſſe, nil obſtante, quod adjectio oneris facta eſſet ipſi feudo, & non perſonæ, quia cum non verſaremur in onere reali, puta fideicommiſſi, ſervitutis, vel ſimili, quod ipſum corpus feudi percutiet, ad quem effectum conſideratur per feudiſtas nullitas diſpoſitionis, ſed in debito pecuniario, ex valore potius, quam ex ſubſtantia feudi ſolvendo, clare conſtare dicebam, Teſtatoris voluntatem, quamvis per Teſtamenti ſcripturam non bene explicatam, directam eſſe ad gravandam perſonam ſucceſſoris, ſeu pretium feudi, ideoque potius ſubſtantia veriſimilis voluntatis, quam cortex, & figura verborum attendenda eſt, ut in ſimili Rovit. *dict. pragm.4. de feud. num.79. & ſeqq. & nu.109. cum ſeqq.* maxime dum in Teſtamento continetur clauſula, *omni modo meliori*, per quem ſuſtinetur actus, qui geſtus dicitur eo modo, quo geri, & ſuſtineri poteſt, ut in his terminis Rovit. *d. pragm. 4. num.79.* illud enim proprie dicitur onus feudi, quod tangit ipſum feudum, ejuſque onus intrinſecum, & connaturale dicitur, ex bene deductis per Fab. de Ann. *conſ.4. n.17. cum plurib. ſeqq.*

12 Nihil proinde referre dicebam, quod hæres in dicto feudo inſtitutus non curaverit illius ſucceſſionem agnoſcere, unde ſucceſſio alteri proximiori delata ſit, quia cum hic venire non potuerit, niſi cum qualitate hæreditaria, evitare non poterat onerum ſupportationem, & implementum, eo modo quo Teſtator mandavit, juxta terminos dicti textus *in l. cum a matre*, Roſenthal. *cap.7. concl.20. num.12. & ſeqq.* alias enim ſatis de facili præmiſſis fraus fieri poſſet per colluſionem inter proximiorem a defuncto inſtitutum, & ſequentem in gradu, & hæc (in congreſſu deſuper habito) veritas reputata fuit, licet controverſia ulteriorem diſputationis progreſſum non habuerit.

ROMANA CONTRIBUTIONIS DE COLUMNA.

Reſponſum benevolum pro veritate datum ad petitionem M. Comeſtabuli Columnæ cum Cardinali Columna Fratre.

De eadem materia Contributionis inter hæredes Patrimonii feudalis, & allodialis.

Et an id procedat, ubi patrimonia ſunt poſita in diverſis Provinciis, vel Principatibus?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*

2 *Debitum Feudatarii ſolvendum eſt tam ex patrimonio feudali, quam ex allodiali, & per utriuſque patrimonii hæredes pro rata.*

3 *Duplicitas patrimonii feudalis, & allodialis quomodo in uno conſideretur in ordine ad Creditores, & de concurſu inter eos.*

4 *Et de duplicitate, ſeu diverſitate patrimoniorum ob diverſitatem Provinciarum, ſeu Principatuum.*

5 *Contributio hæredum diverſorum patrimoniorum ad ſolvenda debita defuncti ceſſat ex ejuſdem expreſſa, vel etiam conjecturali voluntate.*

DISC. XXII.

PHilippus M. Comeſtabulus Columna, Vir in Urbe magni nominis, multa poſſidens Caſtra, & bona Juriſdictionalia in ſtatu Eccleſiaſtico, pluraque feuda in Regno Neapolitano, in omnibus dictis bonis Status Eccleſiaſtici inſtituit hæredem Cardinalem Hieronymum ejus filium ſecundogenitum, in feudis vero Regni inſtituit Principem Buteræ primogenitum, cui deinde abſque ſucceſſore decedenti ſucceſſit Marcus Antonius tertiogenitus laicus, & capax (cum Eccleſiaſtici ſint incapaces ſucceſſionis illorum feudorum *ut in Venafren. ſucceſſionis feudorum*, & in aliis *hoc eod. tit.* Unde cum per dicti Teſtatoris majores, quidam Cenſus ducatorum 3150. pro ſorte ducatorum 70. mil. ſuper dictis feudis in Regno exiſtentibus impoſitus eſſet, benevole dictus M. Comeſtabulus Marcus Antonius petiit reſponſum pro veritate, an ad aliquam dicti debiti contributionem teneretur Cardinalis aliorum bonorum hæres, hujus petitionis conſcius. 1

Ex firmatis *diſc. præcedenti*, plana videbatur affirmativa reſolutio, ut ſcilicet utriuſque hæredis æqualis pro rata bonorum eſſe deberet contributio, quamvis ſuper una tantum bonorum ſpecie debitum eſſet impoſitum, maxime quia non unius, vel alterius occaſione impoſitum erat, ſed ex cauſa indifferenti concernente obligationem perſonalem utriuſque patrimonii poſſeſſoris, & ſic omnia bona, pro dotanda ſcilicet filia, ac etiam quia licet Cenſus ſuper illis feudis, tanquam ſuper fundo certo impoſitus eſſet ad ſatisfaciendum Apoſtolicis Conſtitutionibus ſuper forma creandi Cenſus, erant tamen omnia bona pro ejus ſolutione obligata, quod non implicat, ut bene Franch. *deciſ.159. nu.8.* Cenc. *de Cenſ. qu. 41. n.9. & per tot.* Menoc. *dec.302. num.10.* 2

Et licet in Feudatario tanquam milite detur duplicitas patrimonii, ac duplicitas hæredis, paganici ſcilicet, & militaris, quorum diſtinctio datur, itaut Creditores, unius patrimonii intuitu, vel occaſione contrahentes, non concurrant cum aliis alterius patrimonii, juxta terminos textus *in l. ſi certarum, § Julianus, ff. de militar. teſtam.* ubi DD. de quibus Fab. de Anna *conſ.4. n.9.* Rovit. *dec.45. n.3. & 4.* Salgad. *in Juberint. p.1. c.9. n.48. & ſeqq. & p.2. c.12. n.68. & ſeqq.* attamen ceſſat ratio in iſtis particularis, cum debitum ſit indifferens, ac etiam quia ubi bona paganica, & militaria ſunt in eodem Regno, receptiſſima eſt dicta æqualis contributio, nulla facta diſtinctione occaſionis, niſi agatur de onere mere reali, & intrinſeco unius, & non alterius rei, ut late Fab. de Anna *d. conſil.4* & cæteri in præcedenti diſcurſo. 3

Difficultatem tamen non levem in hoc reſultare conſiderabam ex patrimoniorum diverſitate in diverſis Provinciis, vel Principatibus exiſtentium, cum omnes auctoritates allegatæ *in præcedenti*, ſupponant exiſtentiam bonorum utriuſque qualitatis in eodem Principatu, nec de facili deſcendant ad iſtos terminos, in quibus dici poſſe videtur, patrimonia conſideranda eſſe tanquam omnino diverſa, & ſeparata, licet enim ſituatio bonorum in diverſis locis, & Provinciis non conſtituat patrimoniorum diverſitatem, *l. Juriſperitos, §. Cum oriundus, ff. de excuſat. tutor.* Roman. *conſ.81.* Quia hæreditas cujuſque hominis, tanquam perſona ficta ipſum defunctum repræſentans, ſemper in jure noſtro in ſingulari numero enunciatur, *l. hæreditas 61. ff. de acquir. rerum dom. l.2. §. Scævola, ff. ſi is, qui teſtamento liber eſſe juſſus erit, cum Concordan.* ac etiam, quia fictio non poteſt operari ultra veritatem, neque productum eſſe magis, quam producens. Unde ſicut perſona vera defuncti una erat, ita una eſſe debet perſona ficta, quæ illam ſub nomine hæreditatis repræſentat, maxime ad effectum æris alieni, cum debitoria perſona obligata non poſſit Creditoribus præjudicare, ac eis tollere jus, quod habent quæſitum ad omnia ejus bona, 4

ubi

ubi præſertim ceſſat ratio particularis contemplationis per Creditores habitæ in bonis unius, & non alterius patrimonii, ſeu unius, & non alterius negotiationis, ut in materia Salgad. *loc. cit.* & Rota *deciſ. 228. nu. 34. & 35. part. 8. rec. deciſ. 171. nu. 24. & ſeqq. part. 9.* & coram Rojas *deciſ. 268. nu. 20.* ſuper quo puncto nihil ſtatuendum duxi, cum de illo non ageretur.

Attamen id perentit commodum, & favorem Creditorum, quatenus hæres unius patrimonii objiciat, quod contra eum non competat actio, ſecus quoad ipſos hæredes inter ſe, quia ubi non in omnibus bonis pariformiter eodem jure communi ſucceditur, ſed diverſa eſt cauſa ſucceſſionis unius, ac alterius patrimonii, tunc defunctus dicitur conſtituere duas perſonas omnino diverſas, ideoque duos habere poteſt hæredes, ac duas habet diverſas hæreditates, ut late deducitur apud Bellon. jun. *de jure accreſc. c. 10. q. 24* Merlin. *dec. 353. n. 34. & ſeqq.* Rojas *dec. 157. num. 8. & bene d. deciſ. 228. numer. 24. & ſeqq. part. 8.* & conferunt quæ habentur *in Maſſanen. Locationis pro Principe Ludoviſio, ſub tit. de juriſdict. & foro compet.* & hic videbatur caſus, quia in feudis Regni diverſo jure ſucceditur, quam in bonis Status Eccleſiaſtici, cum illa ex lege inveſtituræ, ac legibus particularibus non deferantur, niſi certo generi perſonarum, hæc autem ſint mere hæreditaria ad omnes tranſmiſſibilia.

Verum iſta conſideratio urgere non videbatur, quia d. concluſio, per quam diſtinguuntur patrimonia, procedit, ubi diverſo jure ex potentia Statuti ſucceditur, etiam contra defuncti voluntatem; Secus ubi diverſitas pendet a voluntate morientis, ut in præſenti, quia niſi ipſe diſpoſuiſſet, etiam primogenitus ſucceſſiſſet æqualiter in iſtis bonis Status Eccleſiaſtici, & ratio diverſæ ſucceſſionis feudorum non tollit rationem contributionis, nam etiam ubi feudalia, & allodialia ſunt in eadem provincia, adhuc diverſo jure ſucceditur, & tamen locus eſt contributioni, ad quod etiam conferunt quæ habentur *in Romana contributionis de Caſis, hoc eod. tit. ad materiam Bullæ Baronum.*

5 Ex alio autem potentiori motivo ponderabam poſſe dubitari contra M. Comeſtabulum feudorum ſucceſſorem, quod nempe data etiam regula contributionis, illa limitatur ex contraria defuncti voluntate, ut in præcedenti etiam diſcurſu deductum habetur, dictamque voluntatem ſufficere etiam conjecturalem, & præſumptivam, firmant in ſpecie Capyc. Latr. *conſult. 9. & 10.* & Galeot. *libr. 2. controv. 21. & 22.* Satis autem defuncti voluntas colligebatur ex modo diſponendi, dum primogenito feudorum ſucceſſori, nihil de bonis Status Eccleſiaſtici relinquere voluit, ſed illud patrimonium in regno exiſtens, quale quale ſit, & cum ſuis oneribus, forte neque in eo illum inſtituturus, ſi potuiſſet non relinquere, ut plures facti circumſtantiæ ſuadebant, itaut voluerit illa patrimonia omnino ſeparare, ac pro diverſis habere, & ex hoc motivo potius quam ex primo, quamvis non omnino determinare, reſpondi aliquam habere difficultatem contra requirentem.

Aliqua vero ad materiam contributionis inter plures Succeſſores in caſu peregrino habentur infra ad materiam Bullæ Baronum in d. Romana Contributionis de Caſis.

ANNOT. AD DISC. XXI. & XXII.

SUper hac materia contributionis inter plures hæredes, feudalem, & allodialem, ſive inter plures ſucceſſores diverſorum patrimoniorum, aut diverſorum majoratuum, videri poterunt ea, quæ habentur infra *in Annot. ad diſc. 89.* ne idem pluries repetatur; atque ad idem conferunt quæ habentur ſub *tit. de Credit. diſc. 11. tit. de Hærede, diſc. 31. tit. de Legat. diſc. 52. & tit. de ſucceſſ. diſc. 4. & 9.*

Et quod etiam in ipſomet genere feudorum adhuc detur diverſitas patrimoniorum pro diverſitate Principatuum conferunt quæ habentur *tit. de Juriſd. diſc. 90.*

ROMANA DONATIONIS

Scut. 30. m.

PRO CARDINALI SABELLO PERETTO TUNC ABBATE,

CUM PRINCIPE BERNARDINO SABELLO EJUS PATRE.

Caſus deciſus per A. C. pro Cardinali.

Cenſus, vel creditum acquiſitum per Feudatarium ſuper feudo per ipſum poſſeſſo, an extinguatur, vel potius ſubſiſtat, eoque defuncto ſpectet ad ejus hæredem allodialem?

Vel ſaltem hæreditati allodiali debeatur dicti cenſus, vel crediti extincti ſumma æquivalens tanquam melioramenti pretium?

Et de confuſione actionum ejus, qui eſt creditor Feudatarii defuncti, & ſuccedit in feudo, &c.

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Agens ad obſervantiam contractus correſpectivi docere debet de implemento ex parte ſua.*
3 *Renunciatio facta ſucceſſioni feudi, vel fideicommiſſi ad favorem alicujus non obſtat renuncianti, ubi renunciatarii, vel ejus hæredis amplius non intereſt, quia ſit incapax.*
4 *Renuncians feudis ad favorem incapacis, an teneatur pati, quod hic percipiat feudi commoditatem, & emolumentum?*
5 *Obſervantia eſt interpres contractuum, & voluntatis contrahentium.*
6 *Feuda Regni Neapolitani magis regulantur a legibus Regni, & illorum Sapientum interpretationibus, quam a Jure communi feudorum.*
7 *Cenſus ſuper feudo acquiſitus titulo allodiali per Feudatarium, an extinguatur ratione incompatibilitatis, vel adhuc ſubſiſtat?*
8 *Cenſus pertinens ad hæredem, vel poſſeſſorem rei debitoris, an reſtituta hæreditate, vel evicta re reviviſcat?*
9 *De duplici patrimonio feudali, & allodiali concurrente in Feudatario ad evitandam dictam incompatibilitatem.*
10 *Melioramenta facta in feudo an & quomodo ſpectent ad ſucceſſorem in allodialibus?*
11 *De contributione utriuſque hæredis feudalis, & allodialis ad debita Feudatarii defuncti.*

D I S C. XXIII.

MAriæ Felici filiæ Princeps Perettus, ultra condignam dotem ei conſtitutam pro matrimonio contracto cum Albani Principe Bernardino Sabello, intuitu ampliſſimæ renunciationis, tam pro ſe, quam pro ejus filiis, factæ ad favorem Patris, & Abbatis Franciſci Fratris, qui poſtea fuit Cardinalis de Montealto nuncupatus, de bonis feudalibus, & allodialibus, & quibuſcumque juribus, & ſucceſſionibus, intra, & extra Statum Eccleſiaſticum, ac ubique exiſtentibus, donationem fecit ſcut. 30. m. poſt ipſius Principis donatoris, ac dicti Franciſci filii, & Fratris reſpective mortem præſtandis. Unde ſequuta morte patris, cujus fuit hæres univerſalis in allodialibus dictus Franciſcus Filius, cum hic moriens hæredem inſtituiſſet Abbatem Paulum Sabellum ex præfata Sorore Nepotem, poſtmodum ad Cardinalatus apicem quoque evectum, dictaque Maria Felix hæredem inſtituiſſet præfatum Principem Bernardinum Virum, iſte pulſare cœpit coram A.C. ejus filium, tanquam dicti Cardinalis de Montealto hæredem, ad ſolutionem dictorum ſcut. 30. m. quorum dies jam ceſſerat, & clare fundatam dicebat ejus intentionem in publico, & liquido inſtrumento facientе probationem probatam. 1

Ex parte vero rei conventi, Ego, qui ejus jura tuebar, replicabam, donationem prædictam factam eſſe intuitu, & contemplatione renunciationis, & quatenus illam ſervaret, eique acquieſceret, ideoque ſibi obſtare defectum adimplementi, cujus exceptio in quocumque judicio quantumvis executivo, & privilegiato admittitur: agens enim ex contractu correſpectivo continente implementum hinc inde, docere prius debet ſe ex parte ſua impleviſſe, Galleſ. *de oblig. Camer. par. 4. q. 1. n. 7. & ſeqq.* ubi Zacch. *n. 85. & ſeqq.* Cavaler. *dec. 307. & 338.* Gregor. *dec. 261.* Rot. *dec. 7. par. 11. rec. cum Concord. per Addent. ad deciſ. 542. par. 4. rec. tom. 3.* 2

Tantum autem abeſſe dicebam doceri de implemento, quod immo conſtabat de contraventione, dum dicta renuncians veniens contra renunciationem, obtinuerat paternam ſucceſſionem in Principatu Venafri, & Comitatu Celani, aliiſque feudis in Regno exiſtentibus, etiam vivente jam fratre renunciatario, & cum feudis quoque occupaverat multa bona allodialia intra eorum fines exiſtentia, prout ſunt quædam montaneæ, molendina, domus, & alia prædia.

E contra vero ex parte Actoris dicebatur feudorum ſucceſſionem nullum cauſaſſe, vel cauſare præjudicium fratri,

vel

vel ejus hæredibus renunciatariis, ſtante ipſorum incapacitate ratione ſtatus clericalis, qua incapacitate accedente ju-
3 ris regula eſt, feuda, vel bona hujuſmodi non cenſeri ſub renunciatione comprehenſa, ex deficiente veriſimili voluntate, tam renunciantis, quam renunciatarii, quem cenſetur renunciationem acquirere voluiſſe, ut ſibi, & ſuis proſit, non autem ut Domino, vel remotioribus non contemplatis locus fiat, juxta magiſtralem theoricam Bart. *in l. qui Roma, §. duo Fratres n. 24. ff. de verb. oblig. & conſil. 58.* quam eſſe communiter receptam firmant Peregr. Ber. Cyriac. Fulgin. Rot. Romana, & cæteri cumulati in Mantuana feudi, ſeu Bonorum, *hoc tit. & in tit. de renunciationibus*, in Romana, ſeu Urbevetana ſucceſſionis, & in Romana Fideicommiſſi de Steccatis. Eo magis, quia hanc voluntatem a jure ſubintellectam, expreſſe idem frater vivens declaravit, dum in controverſia inter dictam ſororem, & remotiores conjunctos, ſorori potius ſuper dicta ſucceſſione aſſenſum, aſſiſtentiam, & auxilium præſtitit.

Et quidem reſpectu dictorum feudorum, ex præmiſſis rationibus, admittebam reſponſionem tanquam veram, ſed
4 per modum motivandi dicebam, id quidem bene procedere reſpectu ſucceſſionis in ipſo corpore feudi, cujus renunciatarius erat incapax, ſecus autem quoad ejus pretium, ſeu fructuum, & emolumentorum commoditatem, quorum eſt capax ille, qui eſſet feudorum incapax, ex deductis in Tiburtina Caſtrorum, & in Romana, ſeu Status Eccleſiaſtici Infeudationum *hoc eod. titulo*.

Quod clarius procedere dicebam ex ejuſdem Principiſſæ declarata voluntate, dum aſſenſum præſtitit, ut dictus ejus frater, quamvis incapax, tenutam, & adminiſtrationem haberet, ac omnimodam commoditatem feudorum donec vixit; obſervantia enim dicitur optima interpres, non ſolum
5 legum, ſed etiam contractuum, & voluntatis contrahentium, ex deductis per Barboſ. *in l. poſt dotem, n. 37. & ſeqq. ff. ſolut. matrim.* & plene alia cumulata in terminis interpretationis contractuum, & voluntatis contrahentium habetur per Rot. *dec. 199. n. 12. & 13. p. 10. & dec. 323. n. 13. p. 11. rec.*

In hoc autem motivo non multum immoratum fuit, quia cum alia longe clariora ſuppeterent, incongruum videbatur
6 iſtas altiores inſpectiones aſſumere, præſertim ubi peculiaris materia hujuſmodi feudorum Regni non eſt adeo manualis, cum, ut alias inſinuatum eſt, tota fere pendere videatur potius ab illis legibus particularibus, vel illorum Sapientum interpretationibus, quam a jure communi feudorum. Idcirco ſuſpenſa exceptione non implementi reſpectu feudalium, dicebam illam obſtare reſpectu allodialium, quorum non dubitabatur Cardinalem renunciatarium, ejuſque hæredes eſſe capaces.

Inſiſtebant Scribentes pro Actore ſuper excludenda contraventione ex capite ignorantiæ, quod ſcilicet Principiſſa, ejuſque Miniſtri, in adeptione poſſeſſionis, & fructuum perceptione poſt mortem Cardinalis, ignoraſſent quænam eſſent allodialia, omniaque credidiſſent feudalia, facili tamen negotio replicabam prorſus inanem fuiſſe laborem adhibitum ſuper hoc puncto, in quo adeo inſudaverant Scribentes cum aliquo laborioſo auctoritatum cumulo extra cauſæ neceſſitatem, vel opportunitatem, quoniam poſſeſſio, ſeu non dimiſſio cum fructuum reſtitutione, non deducebatur tanquam contraventio pro incurrenda caducitate, ad quem effectum ignorantia prodeſt, ſed deducebatur tanquam defectus implementi, de quo prius Actor oſtendere debet, dimittendo ſcilicet dicta bona, & fructus perceptos, ex quibus etiam creditum ab Actore prætenſum, erat illiquidum, unde cum hoc fundamentum congruam non haberet reſponſionem, & bona allodialia, quorum fructibus Actor potiebatur, eſſent longe majoris importantiæ, ideo a cauſæ proſecutione abſtinuit, & Judex reo ſententiam abſolutoriam conceſſit.

Occaſione vero diſcutiendi, quænam eſſent bona allodialia ad dicti Principis Peretti feudatarii defuncti allodialem
7 hæreditatem ſpectantia, diſcuſſum fuit, an cenſus ſcut. 2500. m. ſuper hujuſmodi feudis pro illis emendis impoſitus ad favorem Cardinalis ſenioris de Montealto, qui erat dicti Principis germanus frater, ac per Cardinalem eidem Principi donatus fuerat, adhuc ſubſiſteret, atque ad dictam hæreditatem allodialem ſpectaret, & pro affirmativa probanda, ne aliorum dicta tranſcriberentur, allegata fuit plena individualis *reſolutio* 21. *lib.* 2. de Marin. bene probantis pignus, vel hypothecam ſuper bonis propriis alicui reſolutioni ſubjectis poſſe conſiſtere, ſi non actu, donec durat dominium, propter incompatibilitatem, ut unus, & idem ſit debitor, & creditor, quodque ſervitutem habeat in re propria, quæ incompatibilitas adhuc evitabilis videtur propter duplicitatem perſonæ, quam unus, & idem repræſentare poteſt, ut late poſt Molin. Caſanate., & alios probat in conſimilibus terminis poſſeſſoris majoratus Salgad. *in labyrint. par. 2. cap. 7. num. 26. & 27.*

Saltem habitualiter, itaut interim non moriatur, ſed dormiat, ac ſequuta reſolutione dominii ipſorum bonorum, ex qua reſultabat incompatibilitas, reviviſcat tanquam a ſomno, non tanquam a morte, ut in creditore, cui revocabiliter delata fuit hæreditas debitoris, vel in creditore cenſuario, qui etiam revocabiliter rem cenſitam acquiſivit, ut hæreditate reſtituta, vel reevicta, idem cenſus reviviſcat, pro- 8
bant auctoritates cumulatæ per Marin. & Salgad. *ubi ſup.* & admittit Rota *dec. 278. par. 5. rec.* repetita poſt Canc. de Cenſ. *dec. 530. dec. 297. par. 10. & dec. 6. par. 11. recent.* cum aliis per Addent. ad Buratt. *deciſ. 645. num. 16. & 17.* niſi ad actum talem proceſſum eſſet, per quem formalis extinctio jam ſequuta dicatur, quia tunc de privatione ad habitum non datur regreſſus, ut *in d. deciſ. 297. part. 10. & 6. par. 11.* & habetur in Romana reviviſcentiæ cenſuum *hoc tit. ad materiam Bullæ Baronum*.

Et licet non improbabilis videretur dubitandi ratio excitata apud Marin. *d. reſol. 21. n. 14.* quod ſcilicet præmiſſa procedant, ubi jus poſſeſſoris omnino reſolvitur, itaut ſequuta ejus morte, dominium tranſeat ad diverſam perſonam jure proprio independenter ab eo, qui eſt creditor, ſecus autem in hujuſmodi feudis Regni habentibus qualitatem hæreditariam, per quam illorum ſucceſſor in omnibus defuncti creditoris perſonam repræſentare dicitur, perinde ac ſi ipſe viveret, cum hæres dicatur Dominus, & poſſeſſor nomine defuncti, unde propterea non tollitur objectum incompatibilitatis.

Attamen ultra reſponſionem datam per Marin. quod ſcilicet hæres habet corpus feudi jure proprio independenter, & contra defuncti voluntatem, juxta *deciſ. 5.* Franchis, quæ reſponſio parum tuta videbatur, quia ſi ſucceſſor poſſidet corpus feudi jure proprio independenter a defuncto, etiam contra ejus voluntatem, poſſidet tamen pretium feudi dependenter a defuncto, & tanquam ipſum vere repræſentant, unde propterea adhuc ſubſiſtit incompatibilitas, quod idem ſit debitor, & creditor.

Dicebam meliorem pro meo judicio reſponſionem reſultare ab omnimoda diſtinctione patrimoniorum, quæ datur in feudatario, tanquam milite habente duplex patri- 9
monium, ac duplicem omnino diverſum hæredem, paganicum ſcilicet, & militarem, ſeu caſtrenſem, & inter quæ patrimonia, tanquam diſtincta, quamvis ab una perſona provenientia, recte dari poteſt concurſus actionis, & paſſionis, ut nempe unus hæres dici poſſit alterius creditor, & ſic cenſus prædictus acquiſitus patrimonio paganico, recta per hujus patrimonii hæredem poſſideri poteſt ſuper feudis ad omnino diverſum patrimonium ſpectantibus, itaut jus poſſeſſoris conſiderati tanquam repræſentantis patrimonium feudale, dicatur omnino reſolutum, eodem modo, quo defuncto poſſeſſore feudi pacti, & providentiæ, omnino ſeparata remanent jura, & credita ſpectantia ad patrimonium allodiale feudatarii morientis, ſeu defuncto poſſeſſore fideicommiſſi, vel majoratus, remaneant illæſa, & præſervata jura propria, idemque de poſſeſſore beneficii cum ſimilibus. Et hæc ratio duplicitatis, ac omnimodæ diverſitatis patrimoniorum ſolidior credebatur pro tollendo objecto.

Præterea, ubi etiam ſuper præmiſſis aliqua ſubeſſe poſſet difficultas, illam percutere dicebam viſam, & durationem ipſius contractus cenſualis, propter curſum fructuum, alioſque effectus inde reſultantes, unde quicquid eſſet de prædictis, adhuc tamen ad effectum de quo agitur, omnis 10
difficultas ceſſabat, quia ſaltem æquivalens ſumma dicti cenſus, ſeu ejus ſortis, debita erat per ſucceſſorem feudi patrimonio allodiali, tanquam pretium melioramentorum, quæ ubi ſunt extrinſeca, & ſeparabilia, ſpectant in dominio ad hæredem allodialem illa retinentem, ubi vero ſunt intrinſeca, & inſeparabilia pertinent ad eundem hæredem allodialem jure crediti quantitatis pro ipſorum meliorament͡orum valore, niſi de animo donandi feudo, ejuſque ſucceſſori conſtaret, ut luculenter probat de Marin. *d. reſol. 21. num. 24. & ſeqq.*

Motivabant docte aliqui mecum pro hac parte Scribentes de confuſione actionum, quod ſcilicet cum Principiſſa creditrix ex cauſa dictæ donationis eſſet hæres in feudalibus Principis Patris, & debitoris, ita inducta eſſet actionum confuſio; verum ego advertebam motivum non ſubſiſtere

in totum, ſed ſolum pro virili regulanda proportionabiliter ex quantitate bonorum utriuſque patrimonii, quoniam quicquid certent DD. circa debita contracta per feudatarium defunctum, an ſolvenda ſint per ſucceſſorem feudorum, vel per illum allodialium, de quo plene Fab. de Ann. *conſ.7.* ubi varias opiniones refert, in Regno receptum eſt, debita æqualiter juxta vires, & proportionem bonorum, ſpectare ad utrumque hæredem cum æquali concurſu, & contributione, nulla facta diſtinctione, an ſuper una, vel altera bonorum ſpecie impoſita, vel unius, vel alterius patrimonii occaſione contracta, ut per eundem Fab. de Ann. *d.conſ.4.* a Pont. *conſ.13. & 52. lib. 1.* Franch. *dec.559. &* 704. Capyc. Latr. *conſult.9. &* 10. & habetur actum in Romana Contributionis de Columna, & in Roſſanen. ſeu Romana *hoc eod. tit.* unde propterea neque intrabant termini text. *in l. ſi cui militi, ff. de compenſat. cum Concordant.*

S U M M A R I U M.

1 *DE compatibili concurſu plurium perſonarum diverſarum in una materiali.*
2 *Quo nomine, vel cum qua perſona feudatarius facere voluerit acquiſitionem?*
3 *Quid referat acquiſitionem factam eſſe ex una, vel ex altera perſona?*
4 *An cenſus extinguatur, ſi creditor efficiatur Dominus fundi cenſiti?*

ANNOT. AD DISC. XXIII.

1 DE iſto compatibili concurſo plurium perſonarum formalium, in una, eademque perſona materiali, pro reſpectuum diverſitate, quamvis ipſæ perſonæ inter ſe ſint incompatibiles, puta creditoris, & debitoris, emptoris, & venditoris, mandantis, & mandatarii, ſuperioris, & ſubditi, cum ſimilibus, habetur nimium frequenter actum in omni fere materia, & præſertim *ſub tit. de credit. diſc.8.11.30.47. & 49. ſub tit. de hærede, ſub tit. de cambiis*, & alibi pluries ac etiam ad idem conferunt ea, quæ habentur ſupra *in annot. ad diſc.2.* ſuper compatibilitate, ut quis eſſe poſſit feudatarius, & Baro alicujus Caſtri, vel loci, & tanquam ſubditus ſui ipſius, more aliorum privatorum eſſe poſſeſſor aliquorum bonorum jure privato, quoniam, ut alibi dictum eſt, præſertim *diſc.39. num.8.* feudum reputatur corpus intellectuale, ſive, ut feudiſtæ dicunt, homo mutus, & ſurdus, aliaque membra impedita habens, ideoque habet dominium, & poſſeſſionem jurium, ſed non habet exercitium, quod explicatur per organum feudatarii tanquam ejus curatoris, vel adminiſtratoris; Et propterea non prohibetur habere patrimonium, & jura propria contradiſtincta; Quod etiam a paritate rationis congruit hæredi beneficiato, ſive poſſeſſori fideicommiſſi, vel majoratus, aut poſſeſſori beneficii Eccleſiaſtici, cujus ratione ipſe tanquam privatus, fit ſubditus ſui ipſius, atque ſibi ipſi ſolvit decimas, ut advertitur *ſub tit. de decimis*, & habetur etiam *ſub tit. de penſ.* ut quatenus poſſit eſſe titularis, & ceſſionarius commoditatis penſionis ſuper eodem beneficio a ſe poſſeſſo.

Quinimmo dari poteſt etiam in eodem genere perſonarum formalium, ſive intellectualium, eadem pluralitas, idemque concurſus incompatibilis inter eas, quia ſemper unus, & idem ſit poſſeſſor plurium feudorum, vel dominiorum juriſdictionalium, ſub diverſa natura, juxta ea, quæ habentur *ſub tit. de juriſdict. diſc.90.* vel poſſeſſor plurium fideicommiſſorum, & majoratuum, juxta ea, quæ habentur infra *diſc.89.* cum ſimilibus; Eodem modo, quo poteſt quis eſſe poſſeſſor plurium Eccleſiarum Cathedralium, & Metropolitanarum, vel plurium Regnorum, & Principatuum, tanquam tutor plurium pupillorum diverſa patrimonia habentium, abſque eo, quod unum cum altero connectat, ex deductis *ſub tit. de præeminent. diſc. 1. cum plurib. ſeqq. & diſc.29. cum ſimilibus.*

Quæſtiones igitur in hoc propoſito eſſe ſolent voluntatis
2 potius, quam poteſtatis, quando feudatarius acquirit bona, vel jura exiſtentia intra fines feudi, vel contra illud competentia, ut præſertim ſunt cenſus, vel alia onera, juxta caſum præſentis controverſiæ, an ſcilicet id agere voluerit in ratione melioramentorum præſertim intrinſecorum, ſeu indiviſibilium, ut feudi conditionem meliorem efficeret, vel potius in ratione privata, ut remaneat creditor tanquam tertius, adinſtar eorum, quæ habentur *ſub tit. de credit. diſc. 7. & de cenſibus diſc.29.* circa ceſſionem reportatam per fidejuſſorem, vel per tutorem, ſeu alium adminiſtratorem contra principalem debitorem, vel contra perſonam adminiſtratam, an ſit in ratione extinctiva, vel tranſlativa.

Id autem nimium refert eo caſu, in quo reſolvatur jus
feudatarii, vel poſſeſſoris, ſive quod eo durante, adhuc pro 3
jure creditorum, ſeu ad alium effectum teneatur reddere rationem de fructibus, tam ſcilicet, ut cenſus, vel aliud jus fructiferum, cui feudum ſubjacebat, adhuc vivat, & producat fructus, vel econverſo remaneat extinctus, & reſolutus, cum ſit ſimplex creditum, ſive in meliorationem intrinſecam, cujus detractio ſolum conceditur ex æquitativa actione, vel exceptione de in rem verſo, ex deductis in materia melioramentorum, infra *diſc.27. & ſub tit. de legitima. & detract. diſc.35.* & ſic quoad detractionem ſortis, non autem quoad curſum fructuum, tam durante jure feudi, quam eo reſoluto, dum ita remanet creditum pecuniarium.

Super hoc autem ſtatui non poteſt regula certa, & generalis, cum ſit quæſtio facti potius, quam juris, utpote voluntatis, decidendæ ex facti qualitate, & circumſtantiis, ideoque intrat idem, ſemper opportune, pluries repertus error, procedendi cum generalitatibus, ſive applicandi quibuſcumque caſibus illas deciſiones, vel doctrinas, quæ de aliis caſibus diverſis loquuntur.

Poſita item iſta diverſitate perſonarum, quæ finguntur 4
omnino diſtinctæ, non intrant ea, quæ habentur *ſub tit. de cenſib. diſc.28.* ſuper extinctione cenſus, eo ipſo, quod creditor efficitur dominus fundi cenſiti, vel econverſo debitor ſuccedit creditori, quoniam ita cenſus adhuc remanet vivus, & fructifer, idque nimium referre poteſt etiam durante jure feudi pro jure, & intereſſe tertii, adinſtar eorum, quæ habentur *eod. tit. de legit. & detract.* ſuper non amiſſione legitimæ ob non confectum inventarium, quamvis hæres de proprio teneatur ad debita, & legata, etiam ultra vires, cum ſimilibus.

De iis autem, quæ concernunt materiam renunciationis ejuſque reſolutionis, habetur actum in ſua materia *ſub tit. de renunciat. diſc.1.2. & 5. & in aliis*; & de materia contributionis, jam actum eſt in præcedentibus.

N E A P O L I T A N A F E U D I
PRO MARCHIONE CORSIO.

Diſcurſus pro veritate extra Curiam.

In feudis non datur ſimulatio, neque intrat regula, *plus valere quod agitur, &c.* ſed attenditur nudum factum, illeque dicitur Feudatarius, ſub cujus nomine quæſitum fuit feudum, quamvis de aliena pecunia, & animo acquirendi pecuniæ Domino.

Feuda, an ſint de melioribus, vel pejoribus bonis, quomodo æſtimentur, & an pupillo expediat vendere feudum, ut ex pretio acquirat annuos redditus majoris fructus?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *In feudis non habet locum ſimulatio, nec procedit regula*, plus valere, &c. *ſed ſpectatur nudum factum.*
3 *Unde emens feudum de aliena pecunia, & animo illud acquirendi Domino pecuniæ, niſi Domini directi aſſenſus accedat, ipſe dicitur feudatarius.*
4 *De requiſitis ad validam alienationem bonorum pupilli.*
5 *Feudalia æſtimantur minus allodialibus, quia ſervitus feudi, aliaque ejus onera minuunt de valore.*
6 *Contrarium, quod declaratur, & quomodo æſtimetur in Statu Eccleſiaſtico, & quomodo in Regno Neapolitano.*
7 *Ad metiendam utilitatem pupilli in alienatione bonorum, non ſolum ſpectanda ſunt ipſa bona alienata; ſed alia, quæ ex diviſione patiantur detrimentum.*
8 *Ratificatio alienationis, an & quando inducatur per minorem factum majorem?*
9 *Pendente impugnatione actus, poteſt quis citra ratificationem percipere emolumenta actus impugnati.*

D I S C. XXIV.

POrtia Gambacurta emit feudum Milizzani, & poſt an- 1
nos 19. declaravit illud emiſſe de pecunia Petri Gambacurtæ, qui tanquam ejus procurator in dicta emptione intervenerat, proindeque promiſit illud cedere dicti Petri hæredibus, vel perſonæ per ipſum nominandæ, prout deinde de Petri mandato ceſſit Camillo Severino, qui deinde

illud

illud ceſſit Petro juniori dicti Petri ſenioris pronepoti ab eodem hærede inſtituto, cum onere ſubſtitutionis ad favorem deſcendentium de familia.

Tutor dicti Petri adhuc pupilli, cum Regio aſſenſu, & decreto M.C.V. vendidit hoc feudum Curtis, a quibus devenit in Principem Conchæ, a quo demum immediate, vel mediate titulo emptionis devenit in Marchionem Corſinum Florentinum, a quo Franciſcus Gambacurta Petri junioris frater, & Petri ſenioris hæres fidaicommiſſarius illud vindicare prætendebat, tanquam male alienatum; Cumque Marchionis Defenſor ejus allegationes ad eum tranſmiſiſſet in Urbe commorantem, iſte me conſuluit, ut pro veritate ſignificarem, quid ſentirem.

Multa extra cauſæ punctum, ac neceſſitatem cum aliqua non commendabili ſuperfluitate deducebantur, ſed duo erant principaliora motiva, primum nempe, Petrum ſeniorem, ex cujus jure Actor veniebat, nunquam fuiſſe feudi Dominum, & legitimum poſſeſſorem, quia feudum, non ab ipſo, ſed a Portia emptum erat, non obſtante declaratione, quod emptio facta eſſet in ejus gratiam, & de ejus pecunia, quia in feudis non intrat regula, *plus valere, quod agitur*, *&c.* neque admittitur ſimulatio, ſed nudum factum attenditur, unde licet idem Petrus eſſet ob dictam confeſſionem Portiæ creditor in pecunia, attamen cum non eſſet creditum Regio aſſenſu vallatum, non poterat pro eo aliquod jus, vel actio realis competere ad ipſum feudum contra tertium poſſeſſorem ementem cum Regio aſſenſu.

Alterum, quod emptio facta per illos de Curtis a Petri junioris tutore, eſſet valida, tanquam cum Judicis decreto, & evidenti pupilli utilitate, unde idem Actor, quatenus Petri junioris perſonam repræſentare vellet, non poterat adverſus dictam alienationem venire, prout non poſſet Petrus ſi viveret, alia enim conſiſtebant in facto, nec aliquem continebant articulum adnotatione dignum.

2 Quoad primum, dixi juris propoſitionem eſſe veram, quod nempe in feudis non datur ſimulatio, neque intrat titulus, *plus valere quod agitur, &c.* ſed attenditur nudum factum, itaut ille dicatur feudi Dominus, ſub cujus nomine conceſſio cantat, quamvis ſimulate, & animo alteri acquirendi ille quæſierit, quia tres in hujuſmodi contractu intervenire dicuntur, nempe emptor, venditor, & Rex, qui præbet aſſenſum, & ideo quicquid emptor voluerit, non ſufficit ejus voluntas, niſi accedat illa Regis, qui illam perſonam (præſtando aſſenſum) acceptavit in novum Feudatarium, ex cujus facto pati non debet habere alium ſibi ignotum, ut optime a Ponte *conſ.*45.*n.*14. *& ſeqq. lib.*2. Galeot. *lib.*1. *controv.*28.*n.*13. Merlin. *lib.*2.*contr.*67.*nu.*17. Capyc. Latr. *deciſ.*168. *n.*45. *& ſeqq.* de Marin. *reſolut.*38.*lib.*2. & juxta hanc opinionem reſolutum fuit per Rotam in una Roſſanen. Decimarum coram Bichio, regiſtrata apud Marin. *d. reſol.*38. *& impreſſa deciſ.*100. *part.*9. *recent.*

3 Declaratio autem facta per emptorem ad favorem ejus, de cujus pecunia, & ad cujus utilitatem facta eſt acquiſitio, prodeſt ad declarandum eum pretii creditorem, necnon ad ſibi tribuendam tenutam, cujus vigore juriſdictionis exercitium, feudi adminiſtrationem, ac fructuum, & emolumentorum perceptionem ad propriam utilitatem, etiam in Fiſci, & ſucceſſorum præjudicium habeat, facultas enim gubernandi, & adminiſtrandi feudum differt ab ejus dominio, & dicitur eſſe quid allodiale, cujus eſt capax etiam ille, qui ſit feudi incapax, ut per Rot. *d. dec.*100. *par.*9. *n.*15. *& ſeqq.* ac dictum eſt in Romana, ſeu Status Infeudationum, & in Tiburtina Caſtrorum *hoc eod. tit.*

Sed difficultatem ſentiebam circa congruam applicationem, tunc enim dicta concluſio ſuffragari poſſet, quando Actor alio jure venire non poſſet, niſi tanquam hæres fideicommiſſarius Petri ſenioris, qui nunquam fuit feudi Dominus, vel poſſeſſor, ſecus dum erat etiam legitimus ſucceſſor, & hæres in feudalibus Petri junioris, cujus jura exercere poterat, unde non videbam effectum dicti aſſumpti, cujus diſputatio in abſtracto præter congruam applicationem facto controverſo, Scholaſticorum, vel tyronum inſtitutum eſt, non autem forenſium ad hominem diſputantium, proindeque totam vim conſiſtere ponderabam in ſuſtinenda alienatione, itaut Petrus ſi viveret, contra eam venire non poſſet, ut ita tute Actor excluderetur.

4 Pro validitate conſiderabatur, concurrere tria requiſita ad pupillorum bona alienanda, nempe tutoris auctoritatem, Judicis decretum, & neceſſitatem, vel evidentem utilitatem, de primis enim duobus conſtabat incontinenti ex ipſo inſtrumento, & tertium, ſi non juſtificabatur in neceſſitate, verificabatur tamen in utilitate, quia cum feudum fructaret annuos ducatos 300. ex pretio inde retracto, empti fuerunt effectus ſuper gabellis Regiis, vel Civitatis fructantes ducatos 431. Verum circa illud ultimum requiſitum aliquam ſentiebam difficultatem, cum ad hunc effectum procedendum non videatur cum ſimplici calculo aritbmetico de quantitate ad quantitatem, ſed inſpiciendæ veniant aliæ circumſtantiæ, ex quibus utilitas, vel damnum reſultare dicatur, prout ſunt ſecuritas, perpetua conſervatio, ſeu duratio, prærogativæ, honorificentiæ, &c. Redoan. *de rebus Eccl. non alien. qu.*20. *num.*54. *& per tot.* Puteus *de ſubhaſt inſpect.*60. *num.*53. *& ſeqq.*

His autem attentis, punctus eſſe videbatur in feudalium æſtimatione, comparatione allodialium, quænam ſcilicet ſint pretioſiora, & quomodo æſtimanda.

Quod feudalia propter onera ſervitiorum, & fidelitatis, 5
quibus ſubjacent, necnon prohibitam libertatem diſponendi, ac periculum devolutionis, deteriora ſint allodialibus, longeque minus æſtimanda pro tertia parte, etſi reſtricta ad ſolos maſculos pro medietate, tradit Roſenthal. *de feud. cap.*9. *concl.*63. *num.*8. quæ conſiderationes fortius urgere videntur in feudis Regni Neapolitani, quorum natura ſtrictior eſt, quam illorum de jure communi, quæ ad ſolos maſculos non ſint reſtricta, tum ex ſtrictiori prohibitione alienationis reſultan. a Conſtitutione, *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, per quam multa prohibentur non prohibita per *cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Frider.* tum ex ſtrictiori ſucceſſione, quia de jure communi extenditur ſucceſſio uſque ad ſeptimum gradum reſpectu collateralium, & reſpectu deſcendentium a primo acquirente in feudis antiquis eſt perpetua, in Regno autem per Conſtitutionem, *Ut de Succeſſionibus*, reſtricta eſt ad ſolum tertiam gradum civilem, per gratias ampliata ad quartum gradum lineæ collateralis inferioris, non autem ſuperioris, & cum quibuſdam aliis reſtrictionibus, & quod magis eſt, computata proximitate ultimi morientis, neque habetur ratio eorum, qui deſcendunt directe a primo acquirente etiam per maſculum, quod ſatis aſperum videtur.

E converſo, quod ſint pretioſiore, & æſtimanda in duplo 6
allodialium, itaut cum iſta legalem habeant taxam ad 5. pro centenario, juxta receptam Gloſſam *in Auth. perpetua, C. de Sacroſanct. Eccl.* illa ſint ad duo cum dimidio, Seraph. *deciſ.*1030. Merlin. *deciſ.*702. *nu.*57. *repet. deciſ.*94. *par.*7. *rec.* ubi de feudis Siciliæ ultra Pharum, ſed has auctoritates dicebam incongruas, quia Seraph. loquitur de Caſtris Status Eccleſiaſtici non ſubjectis ſervitiis, neque devolutioni, cum adinſtar allodialium ſint tranſitoria ad extraneos quoſcumque, & Merlin. loquitur de feodo Eccleſiæ, pariter dictæ devolutioni non ſubjecto, unde non ſemel practicavi in æſtimationibus Caſtrorum factis de ordine Congregationis Baronum, quod cum dubitaretur, an eſſent feudalia ſubjecta devolutioni poſt extinctos hæredes ſanguinis, vel allodialia, & tranſitoria ad quoſcumque, æſtimatio facta eſt in ſatis diverſa ſumma, conſiderato uno, vel altero ſtatu.

Sed in ſpecie feudorum Regni, quod ad minus æſtimentur ad rationem quatuor pro centenario, teſtatur attento eo tempore alienationis attento, Rovit. *ſuper pragm.* 1. *de fid. & auctor. Memorial. poſt num.*50. ac ita vidi, & nunc audio practicari, e converſo, attento eodem tempore annui redditus cum particularibus, vel cum Regia Curia, ſeu Communitatibus, currere ſolebant ad ſeptem, & octo pro centenario, & quod ad minus æſtimarentur ad ſex, idem Rovit. *loc. cit.* Ideoque dicta differentia practicatur, & merito, quia feoda ſi habent onera prædicta, habent tamen magnas prærogativas Juriſdictionis, Vaſſallagii, nobilitatis, & honorificentiarum, & quod magis eſt, durantibus hæredibus ſanguinis directis (quorum beneficio in bonorum acquiſitione incumbere ſolent homines) ſunt bona perpetuitati, & conſervationi magis congrua, e converſo autem allodialia, præſertim jura incorporalia, quæ vere ſunt corpora ficta, & imaginaria, ſolent facillime evaneſcere, ut experientia docuit, unde ſatis imprudens conſilium fuiſſe videtur alienare feudum, ut pro aliquo majori fructu acquirerentur hujuſmodi bonorum, ſeu reddit
uum ſpecies, & quod feudalia ſint meliora, & pretioſiora in terminis feudorum Regni, Rota *deciſ.*55. *num.*14. & 15. poſt Merlin. *de legit.* licet id non ſit omnino, & generaliter tutum, ut in Romana legitimæ *hoc eod. tit.*

Augeri conſiderabam difficultatem deficientis utilitatis 7
pupilli, ex eo quod intra ejuſdem feudi limites, vel in adjacentibus, pupillus poſſidebat quoddam conſpicuum prædium nuncupatum *del Campione*, quod utique magis eſt fructiferum penes habentem in loco imperium, & juriſdictio-

ctionem, propter faciliorem Vaſſallorum concurſum ad culturam, ac majorem exiſtimationem, & reverentiam, ut frequentiſſima quotidiana experientia docet, bona enim ſeu prædia unita magis æſtimantur, *l. ſi cui Fundus, ff. de legat.* 2. eo etiam addito, quod Petrus ſenior in teſtamento prohibendo dicti feudi alienationem, ſubjunxit, quod in eventum in quem illud pro majori utilitate alienari contingeret, non deberet fieri alienatio niſi inſimul cum dicto prædio, & prudenter, quia bona unita magis valent, & allodialia penes feudatarium ſolent feudalium æſtimationem habere, licet enim dictus teſtator in ſtricta Juris feudalis cenſura non eſſet Dominus ipſius corporis feudi (cum alias hoc caſu ſola ejus expreſſa prohibitio actum irritaret, etiamſi alienans fuiſſet major) erat tamen Dominus pretii, & utilitatis, ut ſupra, ac etiam, quia tanquam prudens conſilium avi, ſeu patrui magni pupilli non erat a tutore ſpernendum.

Hinc propterea dicebam, non ſuffragari decretum M. C. V. quia illud quidem operatur præſumptionem utilitatis, ac validitatis actus in dubio, ſed ubi docetur de damno, ſeu irrationabilitate actus, factum Judicis detegitur injuſtum, ac Judex dicendus eſt potius malus homo, quam vir bonus, qualem lex ſupponit, ideoque nullius remanet operationis, quia præſumptio cedit veritati, Burat. *dec.* 361. *&* 410. Rota in Romana domuncularum 26. Junii 1648. cor. Dunoz. Romana Domus 14. Januarii, & 12. Junii 1656. cor. Veroſpin, & frequenter in aliis in ſua materia ſub tit. *de contractibus, & obligationibus*.

8 Inſinuabatur per Scribentem, deduci poſſe Petri facti majoris ratificationem ex acquieſcentia 40. annorum cum exactione redituum ex feudi pretio quæſitorum, ſed plura mihi faciebant difficultatem, quæ proponebam bene ponderanda pro meliori Marchionis defenſione; primo quod Petrus factus major ſtatim impugnavit, ac litem movit, unde videndum eſt, an illius neglecta proſecutio apta ſit ad

9 inducendam ratificationem, de quo dubitari poteſt, ſecundo quod ad inducendam ratificationem actus nulli deſiderari videtur explicita ſcientia nullitatis, tam facti, quam juris, cum approbari non poſſit id, quod ignoratur, juxta ſententiam Baldi *in l. mater, C. de rei vindic.* quam alii ſequuntur collecti per Surd. *conſ.* 49. *a n.* 32. Gabr. *conſ.* 62. *n.* 27. *& ſeqq. lib.* 2. Rot. *dec.* 260. *n.* 12. *p.* 6. *rec.* in Romana fructuum Cenſus 14. Junii 1647. & 12. Decembris 1650. cor. Meltio, quarum prima eſt *deciſ.* 80. *p.* 10. *rec.* & altera *dec.* 98. *p.* 11. & in aliis, quia eſt opinio receptiſſima in Rota, & Curia; & tertio, quod actus exactionis dictorum fructuum non importat de neceſſitate approbationem, ſtante præcedenti contrarii animi declaratione, quia lite pendente, poteſt quis loco fructuum, quos conſequi deberet ex re ſua male alienata, & per collitigantem detenta, percipere fructus pretii, ne detur inconveniens, ut utroque interim privatus remaneat juxta theor. Bald. *in l.* 2. *num.* 7. *C. de uſur.* Surd. *conſ.* 101. *num.* 23. Gabr. *de empt. & vend. concl.* 4. *num* 9. Giurb. *dec.* 2. *per tot. & dec.* 55. *num.* 11. Rot. *dec.* 30. *n.* 7. poſt Merlin. de pignor. & confert Franch. *dec.* 373.

Alia vero aderant bona motiva pro Marchione, ſed conſiſtebant in facto, tunc non bene dilucidato.

S U M M A R I U M.

1 *De concluſione, quod in feudis non datur ſimulatio, & in quibus aliis ea procedat.*

2 *An feuda ſint de bonis melioribus, vel pejoribus, & quomodo æſtimentur?*

3 *De contractibus pupillorum, & Communitatum.*

4 *An pendente impugnatione tranſactionis, vel alterius contractus, peti poſſit ejus obſervantia?*

ANNOT. AD DISC. XXIV.

a Super concluſione, de qua initio hujus diſcurſus, quod ſcilicet in hac materia feudali non intret regula juris communis, *plus valere quod agitur, quam quod ſimulate concipitur*, habetur pluries hoc eodem titulo, præſertim *diſc.* 7. 30. *&* 106. Ac etiam a ſimili habetur in materia officiorum, vel ſimilium jurium regalium, quæ obtinentur a Principe quoniam metiuntur cum eiſdem regulis, *tit. de Regal. diſc.* 1. 15. 17. 38. *&* 40. & inſinuatur etiam *ſub tit. de Credito, diſc.* 13. *n.* 24. *& diſc.* 35. *n.* 44. *&* 45. & alibi, cum ſit propoſitio vera, quoties caſus circumſtantiæ non ſuadeant limitationem, quia nempe ejuſdem Principis ſcientia, & approbatio accedat, juxta ea, quæ *ſub tit. de penſion.* habentur in materia penſionis fiduciariæ, quæ reſervatur in ſectem unius, revera tamen ad favorem, & commodum alterius.

De alio vero puncto, an feuda reputanda ſint de melioribus, vel de pejoribus bonis, & quomodo æſtimari debeant a tam in ſorte, quam in fructu, habetur actum ſupra etiam *diſc.* 19. & habetur quoque actum *ſub tit. de judic. diſc.* 33. *num.* 48. *cum ſeqq.* ubi videndum.

De iis, quæ concernunt alienationes, alioſque contractus pupillorum, ſeu minorum, vel Communitatum, agitur in ſua materia *ſub tit. de alienat. & contract. prohib.* ubi præſertim *diſc.* 23. agitur de iſta conſideratione adjacentiæ bonorum, ut cenſeri debeat pretio æſtimabilis. 3

Et ſuper quæſtione, de qua in fine, an ſcilicet pendente diſcuſſione validitatis, vel invaliditatis actus, vel alterius contractus, illemet, qui illum impugnet, agere poſſit ad adimplementum, plura colligit hinc inde Moderator, de Luca ad Franch. *deciſ.* 373. 4

J A N U E N.

PRO STEPHANO, ET FERDINANDO DE SPINOLIS

CUM ANTONIOTTO FRATRE PRIMOGENITO.

Reſponſum pro veritate extra Curiam.

Debita ſoluta per Primogenitum ſucceſſorem feudi ex præcepto primi acquirentis, ſeu Erectoris Primogenituræ, an repetantur a ſucceſſoribus in ea, & tranſmittantur ad hæredes allodiales, & aliqua de contributo inter ſucceſſores duplicis patrimonii feudalis, vel allodialis, quando ceſſet, ac debitum ſpectet ad unum patrimonium tantum?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*

2 *Poſſeſſori feudi, vel Primogenituræ reficiendum eſt æs alienum ſolutum de proprio.*

3 *Et non habetur ratio fructuum perceptorum, & de ratione.*

4 *De pluribus quæſtionibus cadentibus in materia debitis ſoluti de proprio per feudi, vel fideicommiſſi poſſeſſorem.*

5 *Si Feudatarius habet plures hæredes in feudalibus, & allodialibus, ad quem, & quomodo ſpectet debitorum ſolutio?*

6 *Quid de debitis contractis per poſſeſſores plurium majoratuum, ſeu fideicommiſſorum?*

7 *Caducatio non intrat in donatione inter vivos per prædeceſſum donatarii.*

D I S C. XXV.

Cum ab antiquo, & immemorabili tempore Majores Joannis Georgii, ac Damiani de Spinolis, præſertim Antonius eorum pater, poſſediſſent in liberum allodium, & abſque recognitione Imperatoris, vel alterius Principis, Caſtrum Inſulæ, Jaunen. Diœceſis, & Caſtrum Varianæ, Tortonen. cum quibuſdam aliis annexis, præfati Jo. Georgius, & Damianus ab Imperatore Ferdinando primo, & ſucceſſive ab Imperatoribus Rodulpho, & Ferdinando ſecundo, & forſan aliis, vel jure inveſtituræ, vel reſpective renovationis, dicta loca recognoverunt in feudum liberum, francum, & alienabile pro ſe ipſis, eorumque legitimis, & naturalibus liberis, hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, ita tamen quod dicta Caſtra, & bona ſapiant in omnibus naturam allodii, quodque de eiſdem dicti Joannes Georgius, & Damianus, eorumque ſucceſſores libere diſponere poſſint, reſervata ſolum Imperatori ſuperioritate, & juramento Fidelitatis. 1

Cum autem Damianus Liviam unicam Filiam haberet deſtinatam (prævia diſpenſatione Apoſtolica) in Uxorem Marci Antonii Filii primogeniti Joannis Georgii, iſtius matrimonii contemplatione, & cauſa, ſuper dictis Caſtris, & bonis per eoſdem Joannem Georgium, & Damianum, ex dotis, ac reſpective donationis propter nuptias titulis, ordinatum fuit fideicommiſſum perpetuum cum ordine Primogenituræ, hoc eſt Joannes Georgius ſponſi pater, per viam donationis propter nuptias donavit ſuam portionem dicto Marco Antonio, ejuſque filiis, & deſcendentibus in perpetuum, Primogenituræ ordine ſervato, donec ejus linea maſculina duraret, injuncto onere ſolvendi ſcuta 6. m. anni, hoc eſt bis mille Juliæ Uxori, & reſpective matri in cauſam reſtitutionis ſuarum dotium, alia bis mille Stephano, & reliqua bis mille Joanni Baptiſtæ ejuſdem Joannis Georgii Filiis ſecundo, & tertio genitis.

Et quatanus linea maſculina dicti Marci Antonii deficerat, ſeu uno inciperet cum eodem ordine Primogenituræ in omnibus, & per omnia dicta Caſtra, & bona devenirent in Stephanum ſecundogenitum, ejuſque lineam maſculinam, quo pariter finita, vel non incepta cum eodem ordine devenirent in Joannem Baptiſtam tertiogenitum, ejuſque lineam maſculinam, & poſt illam ad lineas fœminarum, repetito in prædictis Stephano, & Joanne Baptiſta, eorumque liberis, & deſcendentibus, ac aliis vocatis eodem onere ſolvendi dicta ſcut. 6. m. quatenus ſoluta non eſſent, vel eam ratam, quæ remaneret non ſoluta, itant per dicti fideicommiſſi, ſeu Primogenituræ ſucceſſores conſervari debeant indemnes hæredes dicti Marci Antonii pro eo quod ſolutum non eſſet, cum aliis ad rem non facientibus, dictumque Inſtrumentum interio ejus tenore de verbo ad verbum in omnibus approbatum fuit per Imperatorem Rodulphum II.

Georgio patri, & donatori prædeceſſit Marcus Antonius ſponſus, per cujus obitum diſſolutum fuit Matrimonium ſuperſtite Hieronymo, in quem tractu temporis devenit dictorum Caſtrorum utraque portio, ea ſucceſſione ſcilicet patris, vel avi paterni, ac etiam matris, atque hic novas inveſtituras obtinuit ab Imperatoribus Matthia, Ferdinando ſecundo, & Ferdinando tertio, cumque dicta ſcut. 6. m. per Marcum Antonium præfatis Juliæ, Stephano, & Joanni Baptiſtæ ſoluta non eſſent, dictus Hieronymus ea ſolvit ex pecunia dotali N. ſuæ Uxoris, reportata forſan ceſſione jurium, vel accedente conventione de ſubintrando in illa, cum ſcripturæ ſuper hujuſmodi ſolutione ſequutæ communicatæ non fuerint.

Defuncto Hieronymo, ſuperſtitibus Antoniotto Primogenito, ac Stephano, & Ferdinando ſecundogenitis, quos aliorum bonorum liberorum allodialium hæredes ſcripſit, cum iſti in ætate forſan pupillari, vel minori conſtituti eſſent, d. N. Uxor, ac mater reſpective de dicta ſumma dotali ſcut. 6. m. auri ut ſupra ſoluta, de præfatis bonis allodialibus ſibi ſatisfieri curavit, unde dubitari contingit, an dicti Filii, & hæredes, actionem habeant contra Primogenitum dictorum Caſtrorum, & bonorum feudalium poſſeſſorem pro reintegratione, tanquam de debito ſpectante ad Primogenituram de illius bonis ſolvendo.

Concluſive loquendo, juxta laudabilem Curiæ Romanæ ſtylum, ſuperflua, ſeu levia reſecantem, pro dictis hæredibus allodialibus contra Primogenitum, & Primogenituram, pro veritate reſpondendum cenſui, utraque legis, ac hominis diſpoſitione in idem tendente, cum hoc videretur onus annexum ipſi Primogenituræ, ejuſque occaſione debitum, ideoque gravato illud ſolventi reficiendum, poſtquam caſus reſtitutionis evenit, ac jus ipſius gravati poſſeſſoris ceſſavit.

2 Ut de refectione per ſucceſſorem in fideicommiſſo, vel Primogenitura facienda gravato, vel fideicommiſſario prædeceſſori, ſeu ejus hæredi, de illo ære alieno, quod hic de ſuo extinxit, bene firmant Molina *de Primog. lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 10. ubi adden. Rodat. *de annu. reddit. lib.* 2. *q.* 19. *num.* 43. Caſanat. *conſil.* 28. *num.* 1. *& ſeqq.* late Salgad. in Labyrint. *par.* 2. *cap.* 7. *ex num.* 11. *ad finem*, plene, & docte de Marin. *lib.* 2. *var. reſol.* 21. *ex num.* 6. *ad fin.* apud quos Concordantes.

3 Et de gravato detrahente ex bonis fideicommiſſi æs alienum hæreditarium, quod de ſuo ſolvit, abſque eo quod aliqua ratio habeatur de fructibus ſuo jure durante perceptis Peregr. *de fideic. art.* 35. *num.* 10. Fuſar. *de ſubſt. q.* 665. late Rota apud Buratt. *deciſ.* 509. *num.* 5. *ubi addent.* & in aliis ſatis frequenter, quia eſt hodie in Rota, & Curia concluſio plana non admittens amplius controverſiam.

Ex ea clara, & convincenti ratione plene expenſa per Marin. & Salgad. *loc. cit.* quod poſſeſſor Primogenituræ, Majoratus, vel feudi conſideratur duplex homo diverſus, quodque facto caſu reſtitutionis Majoratus, vel feudi, dicitur extingui una perſona, & remanet ſolum altera propria, cui tanquam per excitationem a ſomno potius quam a morte, competunt omnia, quæ vel ante adeptionem, vel durante poſſeſſione Majoratus, fideicommiſſi, vel feudi comperabant, vel quæſita ſunt, perinde ac ſi cauſa prædicta redacta eſſet ad non cauſam, cum tunc hujuſmodi detractio competat ſaltem tanquam melioramentum.

Etſi hæc procederent, etiamſi dictus Hieronymus Primogenituræ poſſeſſor vivens extinxiſſet hoc debitum de propria pecunia, & cum ejus bonis allodialibus, nam adhuc tranſmiſiſſet ad ejus hæredes allodiales hoc jus detrahendi ex bonis fideicommiſſariis, multo magis, dum id egit cum pecunia aliena, & ut uxor in jura ſubintraret, atque reſtitutio dictæ mulieri facta eſt ex privilegio electionis creditori competente in bonis ſui debitoris, non autem ex voluntate ipſius gravati, ſuo poſſeſſoris fideicommiſſi, vel feudi, unde propterea credebam eſſe in caſu indubitato.

Triplex enim quæſtio in ſubjecta materia cadere poteſt, ac per noſtros Scribentes tractari ſolet, quarum nulla videbatur ad hanc facti ſpeciem applicabilis, una eſt ſuper præſumpta donatione, an ſcilicet feudi, Primogenituræ, vel fideicommiſſi poſſeſſor id egerit animo donandi, & ut hoc augmentum intrinſecum reſultans a liberatione ſervitutis cedat ad beneficium ipſius feudi, vel Primogenituræ, & iſta quæſtio ſine dubio non cadebat in præſenti, dum nulla concurrebant, nec quidem remota donationis inditia, ſtante quod extinctio non erat facta de ſuo, ſed potius de alieno, neque Hieronymus quando id egit, erat in hoc ſtatu. 4

Altera quæſtio eſt, an idem gravatus ſeu poſſeſſor, ita in jus dimiſſi creditoris ſuccedat, quod tranſlative illud acquiſiviſſet, ad effectum, ut dicatur vivus ille idem Cenſus, ſeu alter contractus fructifer ad ejus favorem pro curſu fructuum, & ſuper hoc ſatis certant DD. ut præſertim liquet apud Salgad. *loc. cit.* ubi quod circa repetibilitatem pecuniæ erogatæ in ſorte principali nemo dubitat, & neque iſta quæſtio intrabat in caſu.

Tertia demum quæſtio eſt in feudis, ubi agitur de habentibus admixtam qualitatem hæreditariam, itant eorum ſucceſſor teneatur ad onera, & debita per contributum cum hærede in allodialibus, atque defunctus duos habeat diverſos ſucceſſores, unum in feudalibus, & alterum in allodialibus, ut eſt in Regno Neapolis, ea plene deductis per Marin. *d. reſ.* 21. Fab. de Ann. *conſ.* 4. Capyc Latr. *conſult* 9. *&* 10. & omnes Regnicolas paſſim, *ut in Romana contributionis de Columna*, *& in aliis eod. tit.* & tunc adeſſe poteſt aliqua difficultas, bene etiam expenſa per Marin. ubi ſupra, de qua neque inſpicere oportuit, quia neque in caſu.

Ubi vero agitur, vel de fideicommiſſo, vel de feudo antiquo pacti, & providentiæ, in quo ſucceſſor veniat jure ſuo independenter ab ultimo poſſeſſore, cujus hæreditariam qualitatem habere non teneatur, tunc dicta difficultas non intrat, & ſupradicta regula remanet indubitata, ut in ſpecie Marin. ubi ſupra, *ex n.* 7. *ad* 13. *ubi num.* 14. advertit, in ea cauſa graviſſima, tam ipſius quam graviorum Italiæ Juriſconſultorum labore, & ſummo ſtudio examinata, non invenit Doctorem, qui dicat contrarium, vel quod obſtaculum recipiat in feudis antiquis ex pacto, qualis erat caſus hujus controverſiæ.

Atque in ea quæſtione nimium per feudiſtas agitata, cui ſcilicet incumbat onus ſolvendi debitum contractum per defunctum, qui plures diverſos habeat hæredes, unum in feudalibus, alterum in allodialibus, ſola difficultas cadit, ubi feuda habent qualitatem hæreditariam, itant etiam feudorum ſucceſſor ſit defuncti debitoris hæres, ex iis, quæ plene habentur per Fab. de Ann. *d. conſ.* 4. ubi omnes feudiſtarum opiniones docte, & elaborate refert, & expendit, & in aliis *hoc eod. tit.* ut ſupra. 5

Sed ubi agitur de feudis pacti, & providentiæ, in quibus ſucceſſor veniat jure ſuo independenter ab ultimo defuncto, & poſſeſſore, tunc receptiſſimum eſt, ſpectandam eſſe cauſam, in quam debitum contractum fuit, ſi enim eſt ex cauſa allodialium, onus pertinet ad ſolum illorum hæredem, abſque eo quod feudorum ſucceſſor in aliquo teneatur, & e converſo ſi contractum eſt occaſione feudalium, ſolus illorum ſucceſſor teneatur, abſque aliqua obligatione hæreditatis allodialis, ut cæteris allegatis bene Fab. de Ann. *d. conſ.* 4. *num.* 9. *& num.* 14. *&* 15. ubi quod eſt concluſio veriſſima.

Et de hac eadem diſtinctione in poſſeſſore plurium majoratuum, qui per iſtius mortem in plures diverſos ſucceſſores tranſeant cum hac diſtinctione, ut ſcilicet attendatur cauſa debiti productiva, ejuſque ſolutio pertineat ad ſucceſſorem illius majoratus, in cujus cauſam debitum contractum fuit, plene idem Salgad. *p.* 2. *cap.* 7. *nu.* 20. *cum ſeqq. & cap.* 2. *num.* 24. *cum ſeqq.* ac etiam habitum fuit pro abſoluto in Romana Contributionis de Cæſiis 15. Junii 1665. cor. Cerro, confirmata 10. Maii 1666. coram eodem, de qua cauſa *hoc eod. tit.* ad materiam Bullæ Baronum, & ideo cum hoc debitum contractum eſſet ex præcepto ordinatoris Primogenituræ, & in ejus cauſam, videbamur eſſe extra omnem difficultatem. 6

Atque alias Primogenituræ beneficium reſolveretur in evidens maleficium, & damnum, ſi Primogenitus teneretur de proprio hujuſmodi debitum ſolvere, abſque actione reintegra-

Digitized by Google

tegrationis poſt Primogenituram, ſeu feudum dimiſſum, quoniam de facili, & frequentius dari poteſt caſus, quod Primogenituræ, vel feudi emolumentum ex ejus fruitione obventum eſſet longe minus, ut clare ad ſenſum.

Unde ſuccedente Primogenito in feudo novo juris Francorum, cum ipſe teneatur ſecundogenitis refundare in ſorte principali partem pretii, quod dicitur eſſe in hæreditate allodiali; nimis aperta iniquitas eſſet dicere, quod facto caſu ſucceſſionis feudi pactionati ad favorem alterius agnati per inveſtituram vocati, deberet hic Primogenitus remanere damnificatus de ſuo, quodque ejus hæreditas ſolvere teneretur debitum iſta occaſione contractum, cum ſimilibus.

Clarius vero, ac indubitantur præmiſſa procedunt, ubi dictæ diſpoſitioni legis accedit etiam diſpoſitio hominis, quæ omnem penitus quæſtionem dirimere videtur, ut erat in præſenti, dum in inſtrumento erectionis Primogenituræ claris verbis ſæpius repetitis diſponitur, ut hoc debitum ſolvi debeat ab iis, qui ſucceſſive ad Primogenituram vocati ſunt, abſque eo quod hæredes Primogeniti defuncti ea iſta cauſa moleſtari poſſint, ſed debeant per ſucceſſorem indemnes conſervari, unde propterea caſus videbatur omnino planus contra feudorum, ſeu Primogenituræ ſucceſſorem, ad favorem aliorum hæredum in allodialibus.

Edito iſto reſponſo, Scribentes pro Antoniotto Primogenito admittentes dictarum concluſionum veritatem, dicebant eas corruere ex defectu applicationis, ſtante quod onus ſolvendi dicta ſcuta octo milla injunctum eſſet ſoli Marco Antonio primo donatario, cujus vocatio caducata erat per ejus prædeceſſum Georgio donatori, unde Hieronymus non ſubſtitutus, & ſuccedens jure fideicommiſſi, ſed potius primo vocatus dicendus erat abſque onere, quod appoſita perſonaliter, & per nomen proprium Marco Antonio adjectum, cenſendum non erat repetitum, ex deductis per Mantic. *de conjectur. lib. 10. tit. 6. num. 9. & ſeqq.*

7 Sed replicando dicebam clarum eſſe dictorum Scribentium æquivocum, tum quia caducatio juxta terminos text. *in l. unic. C. de cadac. tollen.* intrat in legatis, vel aliis diſpoſitis per ultimam voluntatem, ſive per donationem cauſa mortis jure ultimæ voluntatis regulatis, non autem in donatione inter vivos ab initio perfecta, quamvis executio poſt mortem donatoris dilata eſſet, juxta *dec.* 864. Merl. alias *deciſ. 9. p. 7. rec. cum vulgaribus.*

Tum quia, ubi admittenda eſſet opinio volentium donationes factas contemplatione certi matrimonii per illius diſſolutionem vivente donatore, tanquam ex ceſſante cauſa reſolvi, quod ceſſantibus conjecturis diverſæ voluntatis neque ſubſiſtit, ex iis, quæ in ſua materia habentur *ſub tit. de donat.* præſertim *in Parmen. pro Comite Tarasſcone*, tunc admittenda eſſet reſolutio in totum, unde propterea Primogenitus prætendere non poſſet ſucceſſionem præcipuam in portione Caſtrorum ſpectante ad Georgium donatorem, ſed ſublata de medio donatione, æqualis eſſet omnium fratrum ſucceſſio tanquam in bonis liberis, ex avita ſucceſſione ad Hieronymum communem patrem obventis.

Ac ulterius, quia ſive dictus Hieronymus eſſet primus, ſive ſecundus ad dictam donationem vocatus, adhuc ſine dubio, onus per Marcum Antonium primum donatarium non adimpletum, ab ipſo adimplendum erat tum quia nulla concurrebat ratio, cur donator dicto oneri ſubjicere voluerit Marcum Antonium filium primi gradus cognitum ac magis dilectum, & ab illo eximere nepotem naſciturum tunc ignotum, & erga quem nulla dilectio cadere poterat. Tum clarius, quia onus reſpicit principaliter favorem ſecundogenitorum, quibus dictam ſummam donator præſtari voluit, in recompenſam amiſſæ ſucceſſionis in dictis feudis, quæ alias eis æqualis eſſe deberet, ideoque hic effectus venit ſpectandus, non curata perſona, quæ onus implere debeat, cum nil referat, an a primo, vel a ſecundo impleatur, ita ut videatur onus magis reale, & correſpectivum ad ipſam Caſtrorum ſucceſſionem, quam perſonale.

Quemadmodum enim, patre ex cauſa onerosa acquirente feudum individuum juris Francorum ſolo Primogenito conveniens, tenetur iſte communicare ſecundogenitis portionem integri pretii, ſive ſuccedat ipſe filius Primogenitus, ſive eo prædefuncto, primum locum in ſuccedendo occupet nepos ex dicto filio prædefuncto, cum hoc non tollat dictæ communicationis obligationem, in qua ſpectatur magis perſona, cui pretii communicatio facienda eſt, quam perſona ſolventis, ita in præſenti, cum dicti oneris adjectio aliud in effectu importare non videretur, niſi explicationem ita factam ab homine, illius obligationis, quæ alias a lege incumberet, ac adinſtar dictæ obligationis lega-

lis. Et nihilominus, etiamſi primus donatarius patre ſuperſtite ſucceſſiſſet, ſibique injunctum onus implevíſſet, adhuc facto caſu reſtitutionis rei donatæ, ſibi, ſuæque hæreditati eadem actio competeret ex ſupra deductis, unde propterea motiva remanebant prorſus extranea, nullatenus ad caſum controverſiæ influentia.

ANNOT. AD DISC. XXV.

Super contentis in hoc diſcurſu, circa acquiſitionem jurium, & ſuper detractionibus competentibus reſoluto feudo, habetur actum *diſc. proxime præced.*

Et de materia contributi ad debita feudatarii defuncti inter hæredem in feudalibus, & alterum in allodialibus, ſive etiam inter plures diverſos ſucceſſores diverſorum feudorum, vel fideicommiſſorum, & majoratuum, habetur actum ſupra *diſc. 21. & 22.* & in aliis, ac etiam agitur infra *diſc. 89.*

ROMANA CREDITI DOTALIS.

Diſcurſus inſtructivus ad petitionem cujuſdam Magnatis.

De aſſenſu generali competente ex gratia favore dotium ſuper feudis in Regno Neapolitano, an & quando locum habeat, & quomodo intelligatur? & aliqua de paragio debito fœminis ſuper feudis.

S U M M A R I U M.

1 *IN matrimoniis contractis per Cives Neapolitanos intelligitur præſtitus aſſenſus pro dote conſtituenda, & reſtituenda ſuper feudis.*
2 *Etiam pro dotario, ſeu antephato.*
3 *Dummodo obligatio ſit expreſſa, ſecus ſi tacita, vel generalis, & num. 15.*
4 *Procedit in feudis omnium intervenientium in inſtrumento dotali, cui aſſenſus præſtitus cenſetur.*
5 *Habet etiam locum in donationibus contemplatione matrimonii, aliiſque conventionibus a matrimonio dependentibus.*
6 *Si feudi corpus inutiliter in dotem detur, quia ſuſtinetur actus in pretio, gratia ſuffragatur pro dicti feudi obligatione.*
7 *An gratia ſuffragetur mulieri illegitimæ, vel ſpuriæ?*
8 *An ſuffragetur hæredibus extraneis viri, vel mulieris?*
9 *An comprehendat feuda quæſita per virum ſoluto matrimonio?*
10 *Procedit etiam pro aſſecuratione dotis.*
11 *Quid favore dotis confeſſatæ?*
12 *Suffragatur etiam Inſtrumento mutui, in quod debitum dotis eſt transfuſum.*
13 *An pro interuſuriis, ſeu uſuris dotalibus?*
14 *Aſſenſus prædictus cenſetur conceſſus ab ipſomet Rege.*
15 *Non procedit gratia pro mulieribus illegitimis certis caſibus, neque in obligatione tacita, ſed requiritur expreſſa.*
16 *Aſſenſus prædictus ex gratia procedit in ſubſidium, non extantibus bonis liberis, & quid in feudis Dignitatum?*
17 *Quid in feudis planis, & de tabula?*
18 *Aſſenſus favore dotis an concedi poſſit poſt mortem Feudatarii, quod declaratur, ut procedat in ſola dote, & ſolo favore mulieris.*
19 *Quid ſi hæres medio tempore revocavit alienationem, ſeu obligationem.*
20 *Aſſenſus prædictus conceſſus poſt mortem an retrotrahatur, & operetur ut tunc, vel ut nunc?*
21 *De Paragio competenti fœminis in feudo, & quæ actio pro eo competat?*
22 *An competat hypotheca?*
23 *Quæ actio competat contra ſucceſſorem univerſalem, vel contra tertium.*
24 *Paragium debetur ex ſingulis feudis pro rata, ac etiam ex allodialibus per concurſum.*
25 *An attendatur valor feudi in proprietate, vel in fructibus?*
26 *Paragium debetur omnibus fœminis, quæ ſuccederent in feudo, ſi eſſet dividuum.*
27 *Nepti ex ſecundogenito prædefuncto, an debeatur Paragium, & quid in linea Collaterali.*

D I S C. XXVI.

IN congreſſo plurium Advocatorum, & Sapientum habito ſuper diſcuſſione patrimonii cujuſdam Domicelli habentis bona in ſtatu Eccleſiaſtico, & feuda in Regno Neapolitano, cum quidam ex primi ordinis Magnatibus Urbis grave deſuper haberet intereſſe, ſibique expediret dicti debitoris uxorem pro ejus dotibus poſſe ſe relevare ſuper feudis exiſtentibus in Regno, ad excluſionem quorundam creditorum cum aſſenſu, qui licet in tempore poſteriores iſtis Urbis, eos tamen vincebant ratione aſſenſus, atque aliqui ſatis materiam facilitarent, Ego vero ex improviſo vocatus aliquas excitaſſem difficultates, idcirco ab eodem Magnate requiſitus fui, ut pro negotii directione, diſcurſum ſuper materia aſſenſus generalis competentis ex gratia mulieribus ederem, ut cognitis difficultatibus, congrua, & opportuna ſumi poſſent remedia, prout edidi, ut ſequitur.

Præſuppoſito pro abſoluto, quod in Regno Neapolitano per *Conſtitutionem* incipien. *Conſtitutionem divæ memoriæ* ampliantem juris communis feudorum prohibitionem derivantem ex *c. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Fri-*
1 *dericum*, non poſſint abſque Regio aſſenſu feuda obligari pro dote conſtituenda, vel reſtituenda, quodque illa non veniant ſub hypotheca legali, quæ doti competit ex eis, quæ habentur in *Romana*, ſeu *Roſſanen. hoc eod. tit.* Rex Ferdinandus Catholicus nuncupatus gratiam conceſſit, per Carolum V. & Philippum II. confirmatam, & ampliatam, ut in inſtrumentis dotalibus pro matrimoniis contrahendis per Cives Neapolitanos, ſive inter ſe ipſos, ſive cum exteris, generaliter ſubintelligatur conceſſus Re-
2 gius aſſenſus ſuper obligatione feudalium pro dotium conſtitutione, & reſtitutione, dummodo expreſſe feudalia obligentur tam pro dote, quam pro dotario, ſeu antephato, ad quod gratia fuit ampliata, itaut non ſufficiat obligatio
3 generalis omnium bonorum, ſub qua feudalia in propoſito non veniunt, ut *pragm.* 2. 3. *&* 8. *de feud.* ubi Rovit. a Ponte *de poteſt. Proreg. tit. de aſſenſu Reg. ſuper dot. in princ.* ex *num.* 12. *ad* 47. & paſſim *cæteri*, de quibus infra, quia eſt propoſitio in praxi receptiſſima.

Multas vero ampliationes, & limitationes iſta propoſitio recipit, juxta difficultates, quæ ſuper hujus gratiæ praxi, & intelligentia, per illius Regni Sapientes, & ingenioſos excitatæ fuerunt, quarum omnium veritatem nimis longum eſſet examinare, quod neque occupationes concederent, ſi vellem, eas tamen, ut injuncto operi ſatisfaciam, ſolum compendioſe recenſebo, ut cognito, quænam ex illis ad præſentis negotii propoſitum faciant, illarum examen ad veritatem, maturius cum aliorum judicio haberi valeat.

4 Ultra igitur jam dictam ampliationem antephati, ampliatur primo gratia prædicta, ut procedat nedum in bonis viri, & mulieris, ſed ſoceri, & quorumcumque aliorum in inſtrumento dotali intervenientium, quoniam aſſenſus non eſt præſtitus perſonis, vel contractui ſimpliciter, ſed omnibus in inſtrumento contentis, Minadous *conſ.* 3. a Ponte ubi ſupra, Rovit. *in d. pragm.* 8. *de feud. num.* 4. Merlin. *controv.* 58. *n.* 20. *lib.* 2. de Marin. *reſ. quotid.* 28. *lib.* 2. *n.* 15.

5 Ampliatur ſecundo ut complectatur etiam donationes contemplatione matrimonii, aliaſque conventiones ab eadem cauſa dependentes, & in eodem inſtrumento contentas, quia ſi verum eſt, aſſenſum eſſe conceſſum inſtrumento, ergo omnes inſtrumenti partes complectitur, ut bene aliis allegatis Merlin. *controv.* 60. *lib.* 2. *num.* 17. ſequitur de Marin. *d. reſ.* 28. *num.* 18. (licet non figat pedes) Roccus *reſp.* 47. *num.* 12. *&* 13. *to.* 1. Pratus *diſcept.* 44. *per tot. lib.* 3.

6 Ampliatur tertio, ut ſi dotans dederit corpus feudi in dotem, quia talis datio eſt nulla, ſed ſuſtinetur contractus favore matrimonii in æſtimatione feudi, ut in dicta *Roſſanen. hoc eod. tit.* ſi pro hac æſtimatione dotans hypothecavit omnia feudalia pro obſervantia contractus, ſuffragatur etiam gratia, ut ſentire videtur Merlin. *d. contr.* 60. *n.* 10. *& ſeqq.* quod tamen indiget maturiori reflexione.

7 Ampliatur quarto etiamſi mulier ſit illegitima, dummodo ſit Neapolitana, ſeu vir Neapolitanus, Rovit. *pragm.* 3. *de feud.* Marin. *d. reſ.* 28. *n.* 14. ſecus ſi ſit ſpuria ex Patre Neapolitano, & Matre extera, Franch. *deciſ.* 452. Rovit. *d. pragm.* 8. *n.* 5. Ampliatur quinto juxta magis receptam, ut
8 hoc privilegium ſuffragetur etiam hæredibus extraneis mulieris, vel viri, a Pont. ubi ſupra, *n.* 45. *& ſeqq.* Theodor. *alleg.* 67. *nu.* 5. de Marin. *d. reſ.* 28. *n.* 1. Ampliatur ſexto ut
9 comprehendat etiam feuda quæſita per virum ſoluto matrimonio, ut adhuc hæredes mulieris ob amplitudinem verborum gratiæ ad illa poſſint agere, ut probat de Marin. *d. reſ.* 28. *n.* 2. *& ſeq.* Septimo ampliatur etiam pro cauſa aſſecurationis
dotium, Capyc. Latr. *conſ.* 29. *n.* 24. Octavo ampliatur etiam 10
ad dotem confeſſatam in iis caſibus, in quibus confeſſio probat veram dotem, Capyc. Latr. *d. conſ.* 29. *n.* 25. de Marin. *d.* 11
reſol. 28. *n.* 13. Nono ampliatur id procedere, nedum in ipſo inſtrumento dotali, ſed in inſtrumento mutui vel alterius contractus, in quem dos transfuſa ſit, de Marin. ubi ſupra,
n. 16. & eſt de mente omnium per *pragm.* 3. *de feudis*, & 12
probant allegati apud de Marin *reſ. quot.* 166. *n.* 35. ea ratione, de qua in ſua materia ſub *tit. de dote*, quod hujuſmodi inſtrumentum mutui vere non ſit animo novandi, & transfundendi unum debitum in alterum, ſed ſolum ad effectum facilius liquidandi inſtrumentum ſervata forma ritus M. C. V. unde eſt ſimulatio non damnata, & criminoſa, ſed ſolum cautelativa. Ampliatur decimo etiam pro 13
intereſſe, ſeu uſuris dotalibus, Rovit. *d. pragm.* 8. *n.* 2. *in fine*, de Marin. *reſ.* 166. *n.* 26. *&* 34. *lib.* 2. cujus contrarium ſuſtinet late Larrea *deciſ.* 37. ubi agitur de intereſſe non convento, ſed contrarium adinſtar eorum, quæ notantur in materia *auth. res quæ*, videtur verius, & admittitur per Rot. *in Romana concurſus creditorum* 24. *Martii* 1662. *cor. Cerro, ad quæ conferunt deducta in d. cauſa ſub tit. de Regal.* ad materiam *officiorum*. Ampliatur undecimo ut hic aſſenſus cenſeatur 14
conceſſus ab ipſo Rege, quod ſatis prodeſt ad plures effectus, præſertim illum, ut veniant etiam feuda titulata, *ſuper quorum* alienatione Prorex non poteſt aſſentiri, Rovit. *d. pragm.* 2. *de feud. num.* 4. & de cujus poteſtatis defectu habetur etiam *in Neapolitana concurſus creditorum hoc tit.*

Limitatur e contra dicta gratia, ut non ſuffragetur ſpu- 15
riis Civis Neapolitani ex matre extera, ut ſupra in quarta ampliatione, limitatur ſecundo ut procedat in hypotheca expreſſa, ſecus autem in tacita legali, ne dentur duo ſpecialia circa idem, ut ex *Camerario* notant Rovit. *in dict. pragm.* 8. *num. ultim.* plene Capyc. Latr. *d. conſult.* 29. *per tot.* contrarium ſuſtinent Anellus Amatus *conſ.* 35. Brancacius apud Marin. *d. reſ.* 28. *num.* 25. *& ſeqq.* ſed regulariter, & abſtracte verior videtur opinio Camer. prout ſentit de Marin. ubi ſupra *num.* 19. & conſtat ex phraſi, qua utitur Brancacius, in eo autem caſu de quo Amatus, & Brancacius ex una, & Capyc. Latr. ex altera Scribentes ex objecto in eadem cauſa, aderat expreſſa promiſſio de hypothecando in Capitulis matrimonialibus, quam promiſſionem deciſum fuit habendam eſſe pro hypotheca a principio, proindeque ſola Capitula ſufficere, licet Staiban. jun. *reſ.* 114. *num.* 10. *& ſeq. vol.* 2. velit hoc privilegium competere inſtrumento publico, non autem ſcripturæ privatæ, quod ſolidam non habet rationem.

Tertio limitatur ut hic aſſenſus ſuffragetur in ſubſidium, 16
aliis nempe bonis allodialibus non extantibus, Camerar. *in cap.* 1. *an agnatus*, *in fin. num.* 157. Ann. *alleg.* 115. *nu.* 7. *& ſeqq.* Rovit. *d. pragm.* 8. *n.* 7. & probari videtur per Conſtitutionem, *fratribus*, leges enim correctæ poſſunt etiam ad veritatis comprobationem, vel aliarum legum interpretationem deduci, & hanc ſententiam de jure poſt Milanen. *deciſ.* 7. *num.* 39. Manent. *deciſ.* 28. *num.* 15. *& alios*, tenuit Rot. in Mantuana dotis 6. Junii 1636. cor. Coccino (licet minus tuta in ſuo caſu) contrarium vero ſtrenue ſuſtinet a Pont. *d. tit. de aſſenſ. Reg. ſuper dot. in princ. n.* 15. *& ſeqq.* & hanc opinionem eſſe recipiendam tenet de Marin. *d. reſol.* 28. *n.* 21. qui limitat in feudis dignitatum juxta *deciſ.* Minad. 13. & cum iſta potius tranſire videtur Rovit. dum opinionem a Pont. ſecundo loco recenſet, & hanc in praxi magis receptam in Tribunalibus Neapolis audio, quamvis tute id aſſerere non valeam, ob longam abſentiam ab illis Tribunalibus, quæ ſolum adoleſcens practicavi.

Limitatur quarto ut non procedat aſſenſus prædictus 17
in feudis planis, & de tabula, ſed tantum in quaternatis, ut ex Franc. & Rov. *d. prag.* 8. *n.* 6. ſequitur de Marin. *d. reſ.* 28. *n.* 22. aſſerens id late probari per Taſſon. *alleg.* 14. Limitatur quinto in carente ſucceſſore, cui aſſenſus hic non cenſetur præſtitus, Rovit. *d. pragm.* 2. *n.* 5. de Marin. *d. reſ.* 28. *n.* 17.

In caſibus autem, in quibus ceſſaret dicta gratia, expedi- 18
tur aſſenſus expreſſus, dos in hoc ab aliis privilegiata reperitur, quod ejus favore aſſenſus expediri poteſt, etiam poſt mortem feudatarii, quando alias juxta regulas generales expediri non poteſt, ut ex notabili theorica Bartholomæi de Capua fundata *in l. ſuego*, *§. ſi res, ff. de jur. dot.* firmant communiter Regnicolæ feudiſtæ, de quibus Loffred. *conſ.* 31. *in princ. n.* 11. Franch. *dec.* 86. *n.* 1. 226. *n.* 6. *&* 620. *n.* 10. Ann. *alleg.* 66. Molphes. *conſil.* 3. Montan. *in c. Imperialem*, *n.* 206.

Et

Et licet a Ponte *de poteſt. Proreg. tit. de aſſenſ. Reg. ſuper dot. §. 1. per tot.* acriter hoc impugnet, eumque ſequatur Salgad. *in Labyr. cred. p. 1. c. 33. ex nu. 12.* ubi late diſcutit materiam text. *in d. l. ſi ego, §. ſi res*, attamen in Regno, recepta videtur dicta ſententia, quam bene tuetur Montan. ubi ſupra, quia feuda ſunt hæreditaria mixta, in quibus ſucceſſor tenetur eſſe hæres ultimi defuncti, quamvis eo invito ad feudum veniat, juxta *dec.* Franch. 1. *n.* 16. *& ſeq.* ob quam qualitatem in eandem ſententiam ex Camillo de Curte devenit idem Salgad. ubi ſupra, *n.* 24. cujus rationes videntur admittendæ in majoratibus, vel feudis ex pacto.

Declaratur tamen hæc concluſio, ut procedat tantum in dote, in qua mulier tractat de damno vitando, & ne indotata remaneat, ſecus autem in antephato ſeu alio lucro, Franch. *d. dec.* 126. *n.* 7. *&* 620. *n.* 13. ex qua ratione dicendum etiam venire, hoc eſſe privilegium perſonale mulieris cum ipſa terminandum, quia ea defuncta ceſſat unica ratio concluſionis, ne ſcilicet mulier remaneat indotata, prout eandem concluſionem, ex Afflict. & Capyc. limitat Lanar. *conſ.* 73. *n.* 7. quem refert & ſequitur Galeot. *lib.* 2. *controv.* 27. *in fin.*
19 ubi declaratur *deciſ.* Afflict. 111. quoties nempe hæres revocavit obligationem, ſed non video quidnam hoc operetur, quia ſi hæres in feudo ſuccedens, cogi poteſt invitus ad petendum aſſenſum, inutilis eſt hæc revocatio, præterquam quoad jus alteri medio tempore legitime quæſitum,
20 in cujus præjudicium aſſenſum non retrotrahi, ſed attendendum eſſe ut nunc, & non ut tunc firmant a Pont. ubi ſupra *n.* 23. & bene Franch. *d. dec.* 86. *n.* 4. cum aliis in ſimili materia retrotractionis plene congeſtis per Salgad. *in Labyrint. cred. p.* 2. *c.* 31. *ex n.* 34. quoniam contractus ſuper feudo nullum habet ſtatum implicitum validitatis, proindeque revalidatio attenditur ut nunc, non ut tunc.

Tertius enim, qui medio tempore cum aſſenſu quæſivit jus ſuper feudo, non debet pati præjudicium, quia quando jus ſuum obvenit, jam feudum erat liberum, nulli oneri, hypothecæ, vel ſervituti affectum, itaut ipſe fuerit primus in imprimenda in feudo ſervili qualitate.

Contraria vero procedunt in actu habente implicitum ſtatum validitatis, itaut principium ſit confirmabile, & cum hac diſtinctione procedit etiam Rot. in Rom. reſidui dotis 8. Junii 1654. cor. Meltio *ex §. Quæ vero ad novum motivum*, ubi admittitur retrotractio ad diem contractus in iis caſibus, in quibus res in contractum deducta erat in commercio, itaut non repugnante intrinſeca rei materia, ſolum obſtaret licentia Superioris pro ſolemnitate, quæ fuit expreſſe reſervata, quæ deciſio emanavit in notabili caſu, de quo in ſua materia *ſub tit. de dote* in cauſa prædicta, ubi de hac materia retrotractionis.

Et dum in hanc materiam incidit ſermo, ut aliquorum, qui in congreſſu intervenerunt, curioſitati ſatisfiat, eorumque mandatis parendo, ſubjungo, quod licet per leges Regni alteratum ſit jus commune feudorum, itaut iſto attento fœmina nullum jus habeat in feudo pro dote, ſeu paragio, attamen ex Conſtitutione incipien. *in aliquibus*,
21 illud dicitur ei debitum, adeout fœmina petat paragium condictione ex lege, Afflict. *dec.* 162. Camerat. *in l. Imperialem, col.* 105. *lit. B. in magnis litteris*, Rovit. *pragm.* 25. *de feud. num.* 59. Marcian. *diſp.* 76. *num.* 8. late Amat. Panormitan. *lib.* 1. *var. cap.* 2. Giurb. *obſerv.* 28. *num.* 1. *&* 5. Amat. Neapolitanus, *conſ.* 42. Staib. jun. *reſ.* 102. *vol.* 2. qui alios cumulant, quia textus Conſtitutionis loquens expreſſe de ſucceſſione feudalium, mandat fœminis per maſculos excluſis dari dotem de paragio, unde propterea paragium eſſe onus feudi plerique dicere ſolent relati per Marcian. *d. diſp.* 76. *n.* 8. Amat. *d. reſ.* 2. *n.* 43. Staib. *d. reſ.* 102. *num.* 3. *&* 4.
22 Sed in hoc ſiſtendum, quia verius videtur pro eo non competere hypothecariam, vel aliam actionem realem, ut per Afflict. *d. dec.* 162. cum aliis per Rovit. *d. pragm.* 25. *de feud. n.* 64. Roccum *reſp.* 68. *n.* 13. *to.* 2. Giurb. *d. obſerv.* 28. *n.* 30. Tapp. *dec.* 48. *n.* 4. Thor. 2. *p. compend. dec. verbo tertii poſſeſſores il* 2. *col.* 3. Marcian. *d. diſp.* 76. *n.* 10. *&* 11. quod etiam admittit Staiban. ubi ſupra. Dicitur tamen onus feudi improprie, quia nempe actio perſonalis pro hujuſmodi paragio competens, eſt quandoque exercibilis contra tertium feudi poſſeſſorem, tanquam ad debitum occaſione feudi, & ſic cum feodum ſit occaſio debiti, propterea dicitur onus feodi, non quod illius corpus aliquo reali onere affectum ſit, ſed ex quadam perſonali, ſeu rei perſecutoria actione, ex deductis *in Romana reſtitutionis pecuniarum pro Caſarellis hoc eod. tit. ad materiam Bullæ Baronum*.
23 Contra ſucceſſorem igitur univerſalem feodi, tanquam habentem qualitatem hæreditariam, datur actio perſonalis ad factum, vel per tentam in feudo juxta praxim antiquam, vel per coactionem ad illud vendendum juxta praxim hodiernam, ſed contra ſucceſſores particulares datur actio ad fructus tantum feudi, & in ſubſidium, ut quicquid diſcrepet Rovit. *d. pragm.* 25. *n.* 70. (qui tamen *n.* 71. quoad fructus non videtur negare) firmat per Tappiam, Thorum, Giurbam, Marcianum, & alios, apud quos etiam habetur, tertios poſſeſſores plurium feudorum, non inſolidum, ſed pro virili conveniri poſſe, atque ad ratam feudis convenientem.

Paragium enim fœminæ excluſæ a ſucceſſione, non debe- 24
tur ex ſolis feudalibus, ſed ex integro patrimonio feudalium, & allodialium per æs, & libram, Giurb. *d. obſerv.* 28. *n.* 29. *&* 36. eodem modo quo in ſolvendis feudatarii debitis ſit concurſus inter hæredem paganicum, & militarem, in qua diviſione facienda non attenditur valor feudorum in 25
fructu, ſed in proprietate, attento tempore mortis feudatarii, de cujus ſucceſſione agitur, unde advertendum, quod aliud eſt taxare patrimonii quantitatem ad effectum regulandi dotis congruitatem Patre vivente, & tunc attendendus videtur potius redditus quam valor in ſorte. Aliud vero taxare ejuſdem patrimonii quantitatem, ad effectum taxandi paragium ad terminos legitimæ, cujus loco in terminis dictæ Conſtitutionis *in aliquibus*, dos ſuccedit, ac faciendi dictum concurſum bonorum allodialium, & feudalium, ut hic, nam tunc attendenda eſt ſors, non redditus, Giurb. *d. obſerv.* 28. *in fin.*

Dictumque paragium debetur omnibus illis fœminis, 26
quæ ſi feudum eſſet dividuum, de jure communi participarent in ejus ſucceſſione, quia dicitur ſubrogatum loco portionis hæreditariæ, in qua ceſſante excluſione fœminarum, & individuitate ſuccederent, adinſtar vitæ militiæ debitæ maſculo ſecundogenito excluſo, ut late per Amat. *d. reſ.* 2.
lib. 1. *& reſ.* 75. *lib.* 2. ubi plura ad hanc materiam, præſertim 27
ſi nepti ex ſecundogenito prædefuncto debeatur paragium in feudo obvento ex ſucceſſione avi, & ſi debeatur dos de paragio in linea collaterali; Et hæc ſunt quæ diſcurſive, & ad materiæ notitiam mihi occurrunt inſinuanda, ex quibus requirens deſumere poterit id quod ad rem ſuam faciat, maturius in congreſſu diſcurrendum, rogans admittere juſtam excuſationem, ſi forte in aliquibus ex dictis propoſitionibus contingat deviari ab illis opinionibus, quæ in dictis Tribunalibus eſſent hodie magis receptæ, ob ſupra inſinuatam cauſam longævæ abſentiæ ab eorum praxi.

ANNOT. AD DISC. XXVI.

CUm iſta ſit materia localis, utpote pendens ex gratia particulari, non de facili verſanti in Curia Romana datur occaſio de illa agendi, ideoque ultra deducta in diſcurſu, videri poterunt deducta in materia apud Reverter. & Addent. *deciſ.* 3. 120. 229. *&* 570. *&* Modern. de Luca ad Franch. *deciſ.* 613.

NULLIUS PROVINCIÆ BAREN. MELIORAMENTORUM,

PRO PRINCIPE MONACHI.

Reſponſum pro veritate.

Feudatarius feudo privatus, & deinde ad illud reſtitutus, quæ melioramenta reficere teneatur ei, qui hoc medio tempore ex Domini directi inveſtitura idem feudum poſſedit, & quomodo hæc melioramenta ſint æſtimanda?

Et de reſtitutione feudatarii rebellis ex Capitulis, & conventionibus pacis, an dicatur gratia importans novam conceſſionem, vel potius omnimodam reſtitutionem in priſtinum ſtatum jure poſtliminii, & reviviſcentiæ, ſeu excitationis antiqui dominii?

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Melioramenta feudatario reficienda ſunt inſpecto tempore, quo refectio ſolvenda eſt.*
3 *De intelligentia* text. in cap. 1. §. ſi Vaſſallus hic finitur lex, *ſuper refectione melioramentorum.*
4 *Factum Principis ſupremam poteſtatem exercentis dicitur caſus fortuitus.*
5 *Reſtitutio feudi poſt incurſum caducitatem, an ſit gratia importans novam conceſſionem?*

6 *Gratiæ interpretandæ ſunt, ut quominus fieri poteſt tertio præjudicent, & alienum jus tollant.*
7 *Ubi habemus juris regulam, ab ea non eſt recedendum, donec doceatur de limitatione.*
8 *Reſtitutio rebellium, vel bannitorum vigore Capitulorum pacis non eſt gratia, & operatur veram reſtitutionem ad priſtinum ſtatum jure poſtliminii.*
9 *De differentia inter meliorantem jure Domini, & jure poſſeſſoris.*
10 *Ubi plus importat melioratum quam impenſum, quid reficiendum ſit?*
11 *An melioramentum latens reſultans ex ſuo gubernio ſit reficiendum?*
12 *Melioramenta ſeparabilia non ſunt reficienda, ſed remanent in dominio meliorantis.*
13 *Declaratur, concurrente æquitate.*

D I S C. XXVII.

1 CUm ob immutatam devotionem, credidiſſent Officiales Regiæ Cameræ Neapolis, Honoratum Grimaldum Monachi Principem in eo Regno plurium feudorum poſſeſſorem, in ipſorum caducitatem incurriſſe, illa utpote ad Cameram devoluta diverſis perſonis vendiderunt.

Poſt curſum autem annorum circiter 25. in Capitulis Pacis inter Reges Catholicum, & Chriſtianiſſimum *cap.* 104. conventa fuit dicti Honorati reſtitutio, ac omnimoda reintegratio ad feuda aliaque in Regno poſſeſſa, in cujus conventionis executionem, præſtita per eundem Honoratum cautione de reficiendo intermediis poſſeſſoribus de melioramentis opponentibus, quicquid fuerit judicatum, dicta reintegratio effectum ſortita eſt, unde introducta ſuper hujuſmodi melioramentis cauſa in Sac. Conſilio, prætendebatur ex parte illorum, qui emerant Oppida Terlitii, & Canuſii, & Caſtrum Guatagnonis, multa feciſſe melioramenta, cum notabili impenſa in reficiendis Palatiis Baronis habitationi deſtinatis, ſive in ampliandis, vel reficiendis molendinis, necnon in arborum plantationibus, aliiſque feudalium membrorum meliorationibus, ideoque dictam impenſam eſſe reficiendam.

E converſo autem feudatarius reintegratus non negabat reficere id quod melioramentorum valor importaret, inſpecto tempore præſenti, quo refectio facienda erat, ſpectata ſolum ejus utilitate, & in quo remaneret locupletior, ideoque controverſia reducebatur ad punctum, an melioramenta reficienda eſſent in eo, quod pro eis faciendis impenſum eſſet, vel quantum de præſenti importaret ipſorum melioramentorum valor, ſuper quo ex parte dicti Principis Monachi pro veritate interrogatus, reſpondi, ut ſequitur.

Duplicem inſpectionem habet hic articulus, unam ubi melioratum eſt minus quam impenſum, alteram vero ubi eſt plus. In prima ſpecie, in qua in propoſita facti ſeries
2 verſari ſupponitur, quod ſcilicet melioramentorum valor, inſpecto præſenti tempore, ac utilitate eiunde Feudatario reſtituto reſultante, ſit longe minor eo, quod impenſum prætenditur (quicquid aliqui variaverint) communis, & recepta feudiſtarum opinio eſt, melioranti per agnatum feudi ſucceſſorem, ſive per dominum in caſu non culpoſæ devolutionis, reficiendum eſſe id quod importat valor melioramentorum, inſpecto tempore refectionis, & ſic id, quod minus, ut conſtat ex Schrader. *de feud. p.* 2. *c.* 9. *principalis ſect.* 2. *n.* 100. *&* 102. Roſenth. *eod. tract. cap.* 10. *concluſ.* 43. *n.* 87. *cum ſeqq.* a Ponte *dec.* 12. *n.* 6. de Marin. *reſol.* 134. *n.* 9. *vol.* 2. *& in addit.* ad Reverter. *dec.* 572. & generaliter tam in terminis feudalibus, quam emphyteuticis, fideicommiſſariis, & ſimilibus, ad nauſeam colligit Amat. *p.* 1. *var. c.* 14. *num.* 63. *cum ſeqq.* bene Franch. *dec.* 100. ac eſſe regulam generalem teſtatur Galeot. *lib.* 2. *contr.* 46. *num.* 20. & ſæpe ſequuta eſt Rota, præſertim apud Merlin. *deciſ.* 546. *repetita p.* 6. *rec. deciſ.* 116. *nu.* 3. *&* 4. *& dec.* 318. *n.* 17. *p.* 9. ac in aliis frequenter, cum ſit propoſitio quotidiana.

3 Quinimmo in feudis contra meliorantem aliqua major difficultas pro minori refectione cadere poteſt, quam in aliis, ex diſpoſitione text. *in cap.* 1. *§. ſi Vaſſallus, ſub tit. hic finitur lex*, ex quo textu litteraliter, & judaice intellecto, plerique volunt, feudatario melioranti aliud reficiendum non eſſe, niſi quantum important melioramentorum inſeparabilium rudera ſeu cementa, ſed hæc opinio eſt communi calculo rejecta, ut conſtat ex *d. deciſ.* 572. Reverterii cum ibi notat. per Mario. *in addit.* & ex alia deciſione Regiæ Cameræ regiſtrata per eundem Mario. *d. reſol.* 134. *num.* 15. *& ſeqq.* & bene a Ponte *d. dec.* 12. *n.* 6. ubi magiſtraliter obſervat, dictum textum non exorbitare a diſpoſitione juris communis, nec propterea recedendum eſſe a regula text. *in l. in fundo, ff. de evict.* hoc autem inſinuatur pro argumento, ut plus prætendi non poſſit in feudis quam in aliis.

Pro ratione autem dubitandi contra feudatarium reintegratum, ut ſcilicet reficere teneatur totum id, quod a meliorantibus bona fide impenſum eſt, urgere videtur, ut præmiſſa omnia procedant in feudatario petente refectionem melioramentorum poſt ſequutam ſui juris reſolutionem ex natura rei reſultantem, ob feudi aperturam, vel ad Dominum, vel ad agnatum, quia licet meliorans de tempore quo melioravit eſſet Dominus, ac jure veri Domini, non autem ſimplicis poſſeſſoris id egerit, attamen recte ſciebat ſui dominii, vel juris reſolubilitatem, ideoque nulla ſibi infertur injuria, quia caſum prævidere, & cogitare potuit, atque ſciens, & volens meliorando ſe ſubjecit juris diſpoſitioni.

Non ſic eſt in caſu controverſo, quia poſſeſſor feudi meliorati, de tempore quo meliorationes fecit, erat Dominus, legitimum dominii titulum habens ex regia conceſſione, atque reſolutionis caſus non provenit ex natura 4
rei, neque melioranti imputari poteſt, cur non præviderit, cum totum provenerit a facto Supremi Principis, quod inter caſus fortuitos numerandum eſt, ad text. *in l. Lucius, ff. de evict.* ubi Odofred. Bart. & cæteri, Surd. *deciſ.* 326. *num.* 15. Burat. *deciſ.* 401. *nu.* 2. & ſic diverſus videtur præſens caſus ab eo, quem generaliter in propoſito conſiderant feudiſtæ, cum in iſto imputari non poſſit meliorantis obligatio prævidendi caſum futuræ reſolutionis ex natura rei reſultare debentis, neque cogitare teneamur ea, quæ contra juris regulas ex facto Principis tanquam ex caſu fortuito contingunt.

Augetur difficultas, quod ubi prævia legitima feudi caducitate, Princeps feudatarium reſtituit, iſta dicitur mera gratia ſapiens ſpeciem novæ conceſſionis, itaut multi feudiſtæ velint, tali caſu feudum, reſpectu ſaltem reſtituti, & habentium cauſam ab eo, cenſeri potius novum quam antiquum, ex deductis per Iſerniam, Alvarot. & Præpoſit. *in cap.* 1. *de Vaſſall. decrep. ætat.* & per alios cumulatos per Tiraquell. *de retract. lignag.* §. 32. *gloſ. unica*, *n.* 29. Schrader. *de feud. p.* 2. *c.* 3. *num.* 43. Roſenth. *eod. tract. cap.* 2. *concluſ.* 18. *n.* 2. & latius habetur *hoc tit. in Urbevetana feudi*. 5

Si ergo eſt gratia, illa ſtricte intelligenda eſt, ut quominus fieri poteſt præjudicet tertio, ejuſque jus tollat, quia non ſunt faciendæ gratiæ cum offenſione juſtitiæ, ac præſumptio eſt Principem non cenſeri velle tertio præjudicare, niſi circa continentia omnimodam incompatibilitatem, & in iſtis cum ea majori reſtrictione, quæ dari poteſt, ut quominus eſt poſſibile, jus tertii lædatur, ad not. per DD. *in d. l. Lucius, ff. de evict. & l.* 1. *C. de petit. bonorum ſubhaſt. lib.* 10. Gabr. *de jur. quæſ. non tollen. concl.* 1. *&* 2. Add. *ad deciſ.* 666. *p.* 4. *rec. ta.* 3. *num.* 70. *cum ſeqq.* Galeot. *reſponſ. fiſcal.* 23. Capyc. Latr. *deciſ.* 199. de Marin. *reſol.* 46. *lib.* 2. apud quos cæteri habentur agentes de poteſtate Principis in jure tertii tollendo. 6

His tamen non obſtantibus in contrarium cenſeo eſſe veritatem, ut ſcilicet, exceptis melioramentis neceſſariis perpetuam feudi utilitatem concernentibus, quæ ab ipſo primo feudatario, niſi privatus fuiſſet omnino fieri debuiſſent, & quæ non facta nunc fieri deberent, in quibus omnimoda refectio facienda eſt, in reliquis ſpectandum ſit quod minus, & quantum attento præſenti tempore, ac utilitate importat melioramentorum valor, juxta concluſionem ex magis communi, & recepto feudiſtarum ſenſu ſupra deductam.

Moveor primo, quia ubi habemus regulam a jure determinatam, niſi doceatur de limitatione, ab ea non eſt recedendum, Mantica *deciſ.* 251. *n.* 4. Franch. *deciſ.* 107. *n.* 9. Barboſ. *axiom.* 198. *ubi Concord.* unde cum tam in feudalibus, quam in aliis habeamus ſupradictam regulam de reficiendo quod minus melioratum, non quod magis impenſum, neque in his præciſis terminis, quantum videre licuit, habeamus limitationem, inhærendum eſt regulæ. 7

Secundo fortius, quia hæc reſtitutio non provenit ex mera gratia omnino voluntaria, juſtæ cauſæ fomentum non habente, in quibus terminis intrare poſſent ea, quæ pro ratione dubitandi ſuperius dicta ſunt, ſed agitur de reſtitutione per viam conventionis in Capitulis pacis, cum juſta, immo neceſſaria cauſa publicæ quietis, & utilitatis, quo caſu reſtitutus obtinere non dicitur per viam gratiæ, & indulgentiæ, ſed per viam reintegrationis conventiona- 8

lis

lis importantis abolitionem ſententiæ confiſcatoriæ, ac retrotractionem ad ſuum initium per quandam ſpeciem poſtliminii, perinde ac ſi caſus non eveniſſet, non curato præjudicio tertii, quia bonum pacis utpote publicum, anteponendum eſt cuicumque privato juri, & intereſſe, ut ex Bald. *in cap. 1. de pace Conſtantiæ*, *§. Sententiæ quoque*, & *§. Poſſeſſiones*, racte Boſſ. *in prax. crim. tit. de reſtitutione, n. 8. & 9.* Pereg. de jure fiſci *lib. 5. tit. 1. n. 67.* & in individuo reſtitutionis conventæ in Capitulis alterius pacis inter illos eoſdem Reges Catholicum, & Chriſtianiſſimum. Rolan. *conſ. 1. n. 114. & ſeqq. lib. 3.* & Menoch. *conſ. 103. n. 12.* ubi quamvis in eodam caſu Rolandi in contrarium ſcribat, non tamen negat concluſionem, ſed ejus applicationem ex facto.

Data vero retrotractione per viam poſtliminii, per quod fingitur intermedium poſſeſſorem nunquam dominium, vel juris poſſeſſionem habuiſſe, ſed ſolam nudam facti de-
9 tentationem, ſequitur hujuſmodi meliorantes minus jus habere, atque inferioris conditionis eſſe, quam ſit feudatarius, cujus jus deinde reſolvatur, quia hic de tempore, quo melioravit, jure Domini geſſiſſe dicitur, atque magna differentia eſt inter meliorantem jure Domini, & jure ſimplicis poſſeſſoris, ut bene in his terminis advertit de Marin. *d. reſol. 134. vol. 2.* licet in caſibus ab eo ſingulariter poſitis, fortius urgeat contra meliorantem motivum malæ fidei, ob prævidendum caſum revocationis, quæ de juſtitia ob invalidam alienationem, vel diſmembrationem ſequi poterat.

Reducta ſiquidem cauſa ad non cauſam, ac reintegrato priori feudatario ad ſuum primævum jus, cum retrotractione jure poſtliminii, perinde ac ſi ſemper fuiſſet Dominus, & poſſeſſor, reſultat, nullam contra eum de jure proditam eſſe actionem, niſi illam ex æquitate de utili in rem verſo, & ne cum aliene jactura locupletari contingat, ideoque non poteſt ad aliud teneri, niſi ad id quod importat utilitas inſpecto præſenti tempore.

Super altera vero inſpectione, ubi ſcilicet plus eſt melioratum quam impenſum, an ſpectendum ſit quod minus, non videtur in præſenti immorandum, cum in propoſita facti ſpecie ſupponatur hujuſmodi caſum non dari, ideo
10 elaborandum non eſt in ſuperfluis, reſponſurus tamen, quatenus neceſſitas poſtulet; quamvis enim de Marin. *reſol. 133. n. 10. & ſeqq. lib. 2.* ſentire videatur ſpectandum eſſe valorem melioramentorum, & quantam importat melioratum, non quantum impenſum, attamen ea communi ſenſu feudiſtarum, & aliorum, de quibus ſupra, ſatis de hujuſmodi opinione dubitari poteſt, atque in terminis melioramentorum reficiendorum hæredi gravato, vel emphyteutæ, ſeu marito, in contrarium videtur opinio magis communis, & in foro recepta, ut conſtat ex ſupra allegatis auctoritatibus, reſervo tamen maturiorem diſcurſum, quoties facti circumſtantiæ exigant.

11 Quatenus vero pertinet ad quandam melioramentorum ſpeciem deductam ex populi augmento, tanquam cauſato ab ipſorum hoc medio tempore poſſidentium diligentia, & bono gubernio, libenter audirem, in qua juris diſpoſitione, vel ratione, ſive in qua auctoritate hujuſmodi prætenſio fundetur, quia ſi bene gubernarunt, ſuo debito munari ſatisfeciſſe dicuntur, neque jure cautum videtur, ut Civitatis, vel Caſtri Dominus, probo & diligenti Gubernatori reficere teneatur melioramenta provenientia ex populi augmento inde reſultanti, præſertim quia ubi hoc augmentum, conſtantar in facto negatum, ſubſiſteret, incertum tamen eſt, an diligentia, & recta adminiſtratio intermedii poſſeſſoris fuerit cauſa proxima, & immediata, vel potius mediata, & remota, quia nempe aliorum locorum adjacentium infortunia hujuſmodi majorem populationem cauſavarint, atque in hoc dicere ſufficit, hujuſmodi prætenſionem jure non probari, alias enim alicujus tabernæ, vel hoſpitii conductor, ſeu ex alio titulo reſolubili poſſeſſor, ſi ob ejus diligentiam, & ſueves mores, majorem hoſpitantium, vel confluentium concurſum caperit, finite locatione prætendere poſſet e Domino refectionem hujuſmodi majoris aviamenti, quod theorice, & practice novum videtur.

12 Procedunt hæc in melioramentis inſeparabilibus, in quorum terminis tantum cadit quæſtio ſuper modo refectionis, ea enim quæ ſunt ſeparabilia, & apta poſſideri jure privato diſtincta a feudo, reficienda non ſunt, ſed in ipſius meliorantis dominio, tanquam bona allodialia perſeverant, ut *in d. cap. 1. §. ſi Vaſſallus, ſub tit. hic finitur lex*, ubi omnes, & ita diſtinguando advertit de Marin. *d. reſol. 134. vol. 2. num. 16.* unde propterea domus, & alia membra empta prope Molendina Terlitii, & in Caſtro Guara-

gnonis, tanquam apta ſtare de per ſe, & poſſideri jure privato diſtincte a feudo, de ſtricta juris cenſura meliorantibus remanere deberent, ac per feudatarium reſtitutum non refici.

Verum ex motivo æquitatis, contra feudatarium reſti- 13
tutum reſpondendum videtur, quia licet hujuſmodi membra ſint a feudo ſeparabilia, & apta ſtare de per ſe, nihilominus ex ementium deſtinatione acquiſita ſunt pro ſervitio feudi, & pro illius membris, & redditibus meliorandis, itaut niſi acquirentes credidiſſent ſe eſſe feudatarios, ea non acquiſiviſſent, quia ceſſante feudorum poſſeſſione, quodammodo inutilia remanerent, dum major eſſet impenſa miniſtrorum ad illorum curam deputandorum, quam importaretur fructus: econverſo autem feudatario reintegrato, nihil deperit ea pro quanti nunc valent habere, utpote ad feudorum majorem commoditatem, vel augmentum ordinata, ideoque intrare videtur propoſitio, ut quod uni non nocet, & alteri prodaſt, faciendum ſit, *ad not. in l. altius, C. de ſervit. & aqua*, & eſt vulgare juriſtarum axioma, atque ex hoc æquitatis motivo crederem, juſte intrare poſſe judicis officium ad cogendum feudatarium reſtitutum, ut a priori poſſeſſore vendere volente hujuſmodi bona pro juſto pretio nunc currenti emere cogatur, non obſtantibus iis, quæ in his terminis ponderantur per Marin. *d. reſol. 134.* tum quia in eo caſu prædium non erat ordinatum ad ſervitium feudi, tum etiam quia ceſſabat ea bona fides, quæ hujuſmodi æquitatem poſtulat; & ea qua ratione invaluit juſta, & laudabilis praxis Sacr. Conſilii, cogendi emptorem feudi ad emenda etiam bona allodialia in feudo exiſtentia, quæ eo devoluto remanent in dominio hæredis allodialis feudatarii defuncti.

ANNOT. AD DISC. XXVII.

SUper materia melioramentorum, aliarumque detractionum competentium feudatario poſt factum caſum reſtitutionis, ultra hic deducta, videri poterunt quæ ad hanc materiam habentur *ſub tit. de legit. & detract. diſc. 35.* & conferunt quæ habentur *ſub tit. de cred. diſc. 84.* cum dafuerit occaſio poſt hæc ſcripta egendi in ſpecie de hac materia melioramentorum feudi.

CAMPANIEN. RELEVII
PRO EODEM PRINCIPE MONACHI

Reſponſum.

De materia relevii, & tappeti ſolvendorum Regiæ Curiæ defuncto Feudatario per novum Feudi ſucceſſorem, quomodo, & de quibus bonis ſit ſolvendum?

S U M M A R I U M.

1 FActi ſeries.
2 *Quid ſit relevium, quid ſit onus ſolvendum a ſucceſſore in feudo?*
3 *Eatenus ſucceſſor ad id tenetur, quatenus ſit in poſſeſſione feudi.*
4 *Dominus poteſt pro eo agere ſuper fructibus contra quemcumque poſſeſſorem.*
5 *Succeſſor non poſſidens, & non curans poſſeſſionem, de propria ad tale onus non tenetur.*
6 *Relevium non ſolutum in tempore debetur duplicatum.*
7 *Quid ſi facta eſt minus fidelis denunciatio?*
8 *Quid ſit jus tappeti?*

D I S C. XXVIII.

REſtitutis, *ut in præcedenti*, feudis Principi Honorato Grimaldo, ſupponitur, eundem dictorum feudorum omnimodam utilitatem, & diſpoſitionem, tam in ſorte, quam in fructibus alteri ceſſiſſe, itaut eo affecta non niſi nudum nomen in eis haberat.

Cum autem ſequuta eſſet ejus mors de menſe Januarii 1662. ſuperſtite filio in Principatu Monachi aliiſque bonis ſucceſſore, & ad quem de jure ſpectabat ſucceſſio dictorum feudorum, pro quibus ſolvendum erat Regiæ Curiæ relevium; dubitari contigit, ad quem iſtius oneris ſolutio ſpectaret, & an, quatenus dictorum feudorum ſucceſſionem, & poſſeſſionem non curaret, poſſet in aliis bonis allodialibus propriis, vel hæreditariis dicti Principis Honorati moleſtari, ac deſuper interrogatus per quandam Cauſidicum Ro-

manæ Curiæ, a qua etiam de caſu præcedenti conſultus fueram.

2 Reſpondi negative, quia relevium eſt quoddam onus ex conſuetudine in eo Regno ſolvendum, non per morientem, vel ex ejus bonis, ſed per feudatarium ſucceſſorem, cum hujuſmodi onus ſucceſſerit loco novæ Inveſtituræ, quam de jure communi feudorum novus Vaſſallus infra annum, & diem petere debet, de qua in *Matth. in renovationis, & in l. arſen. hoc tol. tit.* atque præſtatur pro quadam recognitione dominii, tantum in ea quantitate, quam importet medietas fructuum feudi illius anni, Iſern. *in Conſt. poſt mortem, & in c. 1. §. Sed & res, per quos fiat Inveſt.* Frece. *de ſubfeud. lib. 2. auctor. 3.* Capan. *in hoc tractatu de relevio, p. 1. q. 3. & 4. cum ſeqq.* Rovit. *in prag. 1. de off. proc. Cæſ.* Gapaver. *deciſ. 4.* Prætus *obſer. 8. & 9. ac cæteri paſſim.*

3 Atque eatenus ſucceſſor in feudo ad hujuſmodi ſolutionem tenetur, quatenus ſit in poſſeſſione, Anna *allegat. 95.* Rovit. *d. pragm. 1. n. 11.* Capan. *ubi ſup. p. 1. q. 7. n. 8.* & latius *p. 4. q. 32. per tot.* qui tamen ſubjungunt id non impedi-
4 re Dominum directum agere pro relevii conſecutione contra quoſcumque tertios poſſeſſores, vel detentores feudi, ſive ex ejus fructibus; Unde propterea ulterius dici poſſe videtur ſucceſſorem non curantem feudi ſucceſſionem, ejuſque poſſeſſionem, & utilitatem, poſſe ad hujuſmodi oneris ſolutionem de bonis propriis urgeri, cum ſit onus,
5 vel juxta unam opinionem reale, afficiens nempe ipſum feudum, ejuſque fructus, vel juxta alteram, perſonale, afficiens perſonam primogeniti, qui ſucceſſit in feudo, ejuſque poſſeſſionem, & emolumenta obtinet.

6 Ideoque cum Regius Fiſcus uno, vel altero modo dicti oneris ſolutionem conſequi debeat, cum hac differentia, quod niſi fiat denunciatio, vel reſpective non ſolvatur infra annum, prætendere poteſt in pœnam ſolutionem duplicatam, ut conſtat ex deductis per Capan. *eod. tract. p. 5. q. 1. cum ſeqq.* & alios, de quibus ſupra, idcirco cura eſſe debet ejus, ad quem hujuſmodi feudorum commodum, & utilitas pertinet, dictam ſolutionem ſequi, aliaque adimplenda fieri, nam alias ipſe reportabit damnum, & fructuum diminutionem, quæ reſultaret a duplicata ſolutione, ſive etiam ab illa auctoritative facienda per Regios Perceptores, & Commiſſarios.

7 An autem facta denunciatione, ſed minus veridica fructuum, intrat dicta pœna ſolvendi duplicatum, & ſic fructus integros, diſtinguit Curte *de feud. p. 5. c. 3. num. 72. impreſſ.* apud Marin. *tom. 3.* quod ſi datur liſta defectiva in aliquo corpore, quod totum occultatur, de illo ſolvitur integer fructus, ſi vero non in corpore, ſed in quantitate, tunc non intrat pœna.

Prout ejuſdem ceſſionarii onus, & cura eſſe debebit, ut ſtante obitu dicti Honorati, qui hujuſmodi feudorum utilitatem, & omnimodam diſpoſitionem ceſſit, fiat per hodiernum Principem ut hæredem, & legitimum ſucceſſorem præambulum, & apprehenſa feudorum poſſeſſione, per iſtum cum Regio aſſenſu formiter illa cedantur ei, quem dictus ceſſionarius nominabit. Hoc unum tamen certum videtur, dictum onus non incumbere non poſſidenti feudum, neque illius fructus, & utilitatem percipienti, ſed ſolvendum eſſe ex effectibus ipſius feudi, & per eum, qui percipit utilitatem, ut conſtat ex deductis per Ann. *d. alleg. 95.* & Capan. *d. p. 4. q. 32.*

8 Et quod dicitur de relevio procedit etiam in alio onere, quod nuncupatur *jus tappeti*, ſolvendi pariter a novo feudi ſucceſſore propter homagium domino faciendum pro nova inveſtitura, pro quo aſportandum erat, & ponendum ante pedes Regis tappetum, cujus loco iſtud onus ſucceſſit, ut per Capan. *d. tract. de relevio p. 1. q. 1. num. 24. & 25.* & ſic non eſt onus defuncti, neque illius, qui feudum non obtinet, neque ſucceſſionem, & utilitatem curat.

ANNOT. AD DISC. XXVIII.

Circa iſtam materiam relevii conferunt ea, quæ habentur infra *diſc. 59.* circa punctum, an pro renovatione debitum ſit laudemium, vel altera recognitio, in reliquis autem intrat idem, quod dictum eſt ſupra *diſc. 26.* quod ſcilicet eſt materia localis, ideoque verſanti in alia Curia, vel Principatu, non de facili tribuitur maturum judicium deſuper tradere, quando particularis occaſio non tribuat, nimiumque facile eſt in æquivoca incidere, dum totum pendet a praxi, & ſtylis particularibus Tribunalium loci.

MINERBIN. CENSUS PRO ALOYSIO ZELONO CUM PRINCIPE MINERBINI.

Diſcurſus pro veritate.

An Inſtrumentum rogatum per Notarium Vaſſallum probet contra Baronem, vel pro eo in Regno Neapolitano, & an Contractus poſſit aliunde probari, itaut ſuſtineatur?

SUMMARIUM.

1 *An Cap. Regni* Ladiſlaus *diſponens Inſtrumenta rogata per Notarium Vaſſallum non probare pro Barone, procedat contra ipſum Baronem?*
2 *Quamvis tollatur fides Inſtrumento, non tamen annullatur contractus, qui poteſt probari aliunde.*
3 *Via executiva competens pro liquidatione Inſtrumenti non intrat, ubi illius veritas probatur per teſtes.*
4 *Obligatio Cameralis probata per teſtes non eſt executiva, & quid ubi per Scripturam privatam?*
5 *Cenſus de neceſſitate non requirit ſcripturam, ſed poteſt aliunde ejus veritas probari.*
6 *Ex cenſu nulliter impoſito, non ex defectu formæ, ſed ex inhabilitate contrahentis, fructus ſoluti non imputantur.*
7 *Fieri non poteſt ex pacto, ut credatur Notario Vaſſallo.*
8 *Quæ dicuntur de Barone, an procedant in Baroniſſa?*

DISC. XXIX.

Aloyſius Zelonus Utriuſque Signaturæ Referendarius, origine Piſtorien. nativitate autem Concivis, Condiſcipulus, & carus amicus, dedit Principi Minerbini ſcut. 3. m. ad Cenſum, de quo rogatus fuit quidam Notarius ejuſdem Principis Vaſſallus, unde dubitans de dicti contractus validitate, ac Inſtrumenti efficacia, ſtante Cap. Regni *Ladiſlaus*, me pro veritate requiſivit, eique reſpondi, quod

Quamvis Molpheſius pariter Concivis, ortum habens in loco Ripæ candidæ prope Civitatem Venuſinam communem patriam, ad conſuetud. Neap. *p. 10. q. 12. n. 6.* & cæteri cumulati per Rotam in Neapolitana Penſionis 27. Maii 1641. cor. Bichio (quæ eandem tenuit ſententiam) velint 1
Capitulum Regni *Ladiſlaus* non procedere in Inſtrumento contra Baronem, contraria tamen opinio, ut procedat indiſtincte, ſive pro, ſive contra Baronem agatur, eſt magis recepta ex Afflict. *in Conſt. in locis Demanii, n. 15.* Ann. *ſingul. 244.* Franch. *dec. 118. in princ.* Rovit. *conſ. 91. n. 2. lib. 1.* de Marin. *reſ. quotid. 280. in princ. lib. 1.* late Gait. *de cred. p. 3. tit. 1. n. 820. & ſeqq.* ubi confutat Molpheſium, & hanc firmavit Rot. in d. Neapolitana Penſionis 13. Junii 1642. cor. eod. Bichio impreſſa *dec. 92. p. 9. rec.* in qua receditur ab alia præcedenti ſuperius allegata, confirmata 2. Martii 1643. cor. Rojas inter ejus impreſſas *deciſ. 198.* unde videtur concluſio firma.

Verum ex hoc tollitur fides Inſtrumento, non autem annullatur contractus, qui aliunde probatus eſt validus, & firmus, ut per Capobl. de Baron. *pragm. 1. num. 349.* Gait. ubi ſupra, *num. 833. & 835. cum ſeqq.* Rot. in d. Neapolitana Penſionis 27. Maii 1641. cor. Bichio, & admittitur in alia revocatoria 13. Junii 1642. aliud enim eſt inſtrumentum, aliud vero contractus in eo contentus, atque ſublata fide Inſtrumenti, non ceſſat contractus aliunde probatus, Surd. alios colligens *conſ. 144. nu. 13. & ſeqq. & dec. 71. num. 7.* & Rovit. *ſuper pragm. in rubr. de fid. inſtr. num. 1.* 2

Et ſic effectus dicti Capituli *Ladiſlaus* erit, vel in caſu, 3
quo creditor innitatur ſoli Inſtrumento, aliam non habens probationem, vel ad effectum viæ executivæ. Si enim creditor probaret per teſtes, vel alias ſpecies probationis veritatem contractus in inſtrumento contenti, non habebit eam viam executivam, quæ ex diſpoſitione ritus M. C. V. vel alio 4
ſtatuto conceditur inſtrumentis, ut obſervant in ſpecie Capobl. ubi ſupra, *n. 340.* & Gait. *n. 840.* quod etiam habemus in obligatione Camerali, quæ probata per teſtes non habet ſuam conſuetam viam executivam, quia gravamen eſſe poteſt, non in ipſius obligationis executione, ſed in ejus admiſſa probatione, & hanc puto eſſe veram rationem, non aliaſque deductam a Galleſ. *de obl. q. 27. n. 4.* ubi Zacch. *n. 7. cum ſeqq.* Quod etiam extendendum puto, ubi ageretur de obligatione contenta in ſcriptura privata, cujus veritas negaretur, itaut opus eſſet eam formiter recognoſcere, quia ſubſtantia probationis

tionis adhuc pendere videtur a dicto teſtium recognoſcentium, & ſic in hujuſmodi probationis admiſſione poteſt eſſe gravamen, a quo intrat appellatio, non autem ab ipſa obligatione. Non ſic eſt, ubi concurrit publicum inſtrumentum, quia illud facit probationem probatam, licet de facto in praxi etiam hujuſmodi apocis dari ſoleat executio.

Cum igitur dictum Capitulum Regni adimat fidem in-
5 ſtrumento, ſed non annullet contractum, ſequitur, ut non iotret nullitas cenſus, neque timeri valeat de imputatione fructuum ſolutorum, vel ſolvendorum in ſortem, quia ea veriori ſententia, cenſus non requirit probationem inſtrumentalem de neceſſitate, ut per Buratt. *deciſ.* 10. *n.* 8. *& ſeqq. & deciſ.* 46. *n.* 1. *& ſeqq.* cum aliis plene deductis per Cencium de cenſ. *q.* 43. *ar. e.* 13. *cum plur. ſeqq.*

Concluſio autem de imputandis fructibus in ſortem procedit, ubi nullitas conſiſtit in defectu formæ, itant ceſſante cenſu, contractus dicatur continere potius mutuum, vel ſimplex creditum pecuniarium fructuum non productivum, & in his terminis loquuntur auctoritates, quæ ad hoc poſſunt allegari, adeo ut, etiam ſi contractus eſſet nullus ex
6 inhabilitate contrahentis, quia nempe Eccleſia, minor, mulier, &c. adhuc tamen donec ſequatur declaratio nullitatis, propter implicitum ſtatum validitatis fructus non imputantur in ſortem, Rot. *deciſ.* 29. apud Cenc. *& deciſ.* 119. *n.* 26. *& ſeqq. par.* 7. *rec.* idem Cenc. *q.* 24. *&* 88. *utrobique n.* 16. quia vere imputatio non intrat, niſi ubi deficit ſubſtantia cenſus, ſive ubi adeſt defectus formæ, itant fructus ſaperent uſuram, ſed in caſu noſtro, nullo modo cadere poteſt iſta dubitatio, nam eo ipſo, quod Baro dicit ſolviſſe fructus cenſus, conſequenter fatetur veritatem contractus, Buratt. *d. deciſ.* 10. *num.* 14. ſequitur Cenc. *d. q.* 43. *n.* 33. ubi alios allegat; dicta autem *deciſ.* 385. *part.* 5. *rec.* non dicit, quod fructus imputentur in ſortem, ſed quod ſolutio fructuum, & obſervantia non eſt apta tollere nullitatem contractus ad effectum, ut poſſit quandocumque impugnari, quod latius firmavit Rota *deciſ.* 80. *p.* 10. *& deciſ.* 98. *p.* 11. *rec.* & ſæpe in aliis; ſed non inde infertur ad imputationem fructuum in ſortem. Et ſic ubi de veritate præexiſtentis crediti, ex quo cenſus eſt conſtitutus, conſtat aliunde, & habemus ſubſequutam obſervantiam cum ſolutione fructuum, ceſſat vere dubitatio, totumque creditoris præjudicium verſatur in eo, quod non poterit uti inſtrumento ad effectum vis executivæ, & liquidationis, ſervata forma ritus M.C.V.[b]

n Et licet Rota in d. Neapolitana Penſionis Junii 1642. cor. Bichio §. *tandem non relevat*, videatur non admittere obſervantiam in comprobationem inſtrumenti, quaſi quod non ſit in poteſtate Baronis contravenire dicto Capitulo *Ladislaus*, edito ob publicam utilitatem, attamen in hoc æquivocatur manifeſte, & Afflictus ad hoc allegatus quid tale non probat, ac receptiſſimum eſt, veritatem poſſe aliunde
7 probari, Afflict. enim dicit, quod fieri non poteſt ex pacto, ut credatur Notario Vaſſallo, ſed non excludit alios modos probandi veritatem contractus.

o Habemus in ſimili de ſtatutis adimentibus fidem ſcripturis, & inſtrumentis, per quæ ita indirecte ſtatuta laicalia tollunt actus juratos, ſuper quibus diſponere non poſſunt, quia non per hoc tollitur modus probandi veritatem actus, & juramenti aliunde, Lambertengh. *de contract. gl.* 8. *verbo mariti*, *n.* 99. Adden. ad Buratt. *deciſ.* 422. *num.* 18. *ubi cæteri*, major autem hujus creditoris difficultas conſiſtebat in defectu regii aſſenſus, unde propterea eſt poſterior habentibus aſſenſum etiam poſteriorem, forte abſorbentibus totum aſſem, ut intret regula, quod inanis eſt actio, &c.

In quadam alia cauſa Gravinen. cenſus coram A. C. ſu-
8 per hoc eod. cap. *Ladislaus*, diſputavi, an quæ dicuntur de Barone procedant in ejus uxore? Et negative reſpondendum eſſe dixi, quia verſamur in lege odioſa, & exorbitanti, non extendenda, ex punctuali auctoritate Franch. *dec.* 118. *in fine*. Et ita judicatum fuit, &c.

S U M M A R I U M.

1 *DE materia diſcurſus.*
2 *Quod lex, quæ tollit fidem ſcripturæ, non impediat aliam probationem.*
3 *Pœna conventionalis non exigitur ultra intereſſe.*
4 *Quod iſta lex laicalis debeat etiam ſervari in foro Eccleſiaſtico.*
5 *Quando ſit locus retentioni fructuum.*
6 *An iſta lex procedat in uxore Baronis?*
7 *Quod non ſit deferendum deciſionibus, una tantum parte informante.*

ANNOT. AD DISC. XXIX.

EST etiam iſta lex localis, ideoque ſuper ejus interpreta- 1
tione, vel praxi deferendum venit Auctoribus verſantibus in illis Tribunalibus, quatenus ab iſtis opiniones, vel ſtyli mutentur. Inſpecto autem præſenti ſtatu, adhuc probabilior videtur opinio Afflicti juxta firmata in hoc diſcurſu, atque ad ejus comprobationem plura colligit Modern. de Luca ad Franch. *deciſ.* 118.

Et quamvis idem deinde in addit. *ad deciſ.* 631. ſubdubius remanere videatur ob auctoritatem primæ deciſionis Rotæ apud Bichium in eodem diſcurſo inſinuatæ, quæ eſt inter ejus poſtmodum impreſſa *deciſ.* 55. cum qua procedit alter Scribens, qui apud eundem addentem regiſtratur, attamen ceſſat dubitandi ratio ſtante receſſo coram eod. Bichio inter ſuas *deciſ.* 91. cujus notitia tam per dictos Scribentes, quam per Additores non habebatur, atque apud eundem, alii referuntur Agentes de materia hujus legis.

Perſiſtendum quoque videtur in opinione firmata in diſcurſu, quam etiam ſequitur de Mario. ad Reverter. *deciſ.* 386. non obſtante, quod eadem deciſio ſit in contrarium, ut iſta lex adimat quidem ſcripturæ illam fidem, quam ſibi a
præſtat publica auctoritas notariatus, ſed non annullet contractum, neque tollat facultatem probandi illius veritatem per teſtes, aliaſque ſpecies probationis, inter quas ipſamet ſcriptura, tanquam privata, connumeranda videtur, idemque Notarius, tanquam privatus teſtis ſupplendus ex aliis teſtibus, aliiſque probationis ſpeciebus, & adminiculis adhiberi poteſt, ad inſtar eorum, quæ habentur *tit. de dote*, *diſc.* 143. de ſtatutis, & legibus, quæ tandem fidem adimunt ſcripturæ, ſive inducant in aliquibus contractibus præſumptionem metus, & doli cum decreto irritanti, juxta adeo frequentem praxim in Curia ſuper contractibus mulierum, & minorum, non ſervata forma ſtatutorum, quoniam operantur quidem, ut inſtrumentum, de per ſe non faciens illam fidem, quam alias de ſui natura facere deberet, neque mereatur illam executionem, quam alias haberet, ſed non impedit quin rei veritas aliunde probari valeat, quodque ipſamet ſcriptura deſerviat pro una ex ſpeciebus probationis, ab aliis tamen ſupplenda, dum etiam contractus non ſolemnes, qui non ſufficiunt ad obligationem, attenduntur tamen ad probationem, ex relatis apud Argnell. *deciſ.* 63. *n.* 37. *&* 38. & alibi pluries inſinuatur, & ſic quod lex tollit id, quod ipſa dedit circa fidem Notario præſtandam, ſive quod inducit præſumptionem fraudis, & doli, vel metus, ſed hæc eſt præſumptio juris tantum, quæ ſufficit, non data contraria probatione, quam non tollit, quoniam alias eſſet derogare veritati naturali, atque conſovere peccatum, atque permittere locupletationem de alieno, quod fieri non poteſt, niſi in pœnam, quod in dubio non præſumitur.

Et quatenus etiam conſtaret, quod ita diſpoſitum eſſet in pœnam, adhuc tamen obſtaret canonica æquitas, quæ ob dictam rationem peccati, quod reſultat a locupletatione de alieno, invito domino, non permittit exactionem pœnæ 3
conventionalis ultra id, quod intereſt, ex deductis *ſub tit. de regal. diſc.* 17. *& ſub tit. de loc. & conduct. diſc.* 43. & alibi, & licet ibidem firmetur validitas conventionum pœnalium, quoties nimiæ ſuſpicio adſit, & juramentum accedat, attamen in illis, vel ſimilibus caſibus id provenit ratione ſubjectæ materiæ, & de natura illorum negotiorum.

Probabile quoque videtur id, quod firmatur in diſcurſu, ut iſta lex, quamvis ſit laicalis, locum habeat etiam in foro Ec- 4
cleſiaſtico, & cum perſonis Eccleſiaſticis ab ejus auctoritate exemptis, quoties tamen agatur de inſtrumento Notarii Regii tantum, ſecus autem ſi eſſet Apoſtolicus, ex ea congruitatione inſinuata *d. diſc.* 143. *de dote*, ac etiam *diſc.* 26. *ſub tit. de alien. & contract. & tit. de judic. diſc.* 27. quod ſcilicet lex non exercet ſuam auctoritatem cum perſona Eccleſiaſtica, ſed cum proprio ſubdito, quem publicum Notarium ex ejus auctoritate creavit, dum illi attributam poteſtatem denegat in certis caſibus, in quibus ille dicendus non eſt Notarius, ad inſtar Judicis delegati, qui in reſtrictionibus in delegatione contentis, non dicitur Judex, ſed homo privatus, & ſic dici non poteſt ſcriptura publica ob auctoritatem notariatus a Principe ſibi collatam, dum iſta auctoritas non adeſt, quia Princeps eam illo caſu concedere noluit, ac propterea dicitur illa cum non ſubditis indirecta operatio, quam leges laicales faciunt in actibus juratis, quamvis laico non detur poteſtas diſpenſandi juramento, ex relatis *d. diſc.* 143. *de dote*,

& plu-

& pluries in ſua propria ſede *ſub tit. de alien. & contractib. prohibitis*.

5 Super iis autem, quæ in diſcurſu habentur ſuper imputatione, vel reſtrictione fructuum cum diſtinctione inter infectionem intrinſecam, ratione uſuræ, & extrinſecam, ſeu accidentalem, videri poſſunt ea, quæ habentur pluries *ſub tit. de uſur. præſertim diſc. 17. & ſub tit. de camb. diſc. 31. & eod. tit. in Supplem. in Romana, ſeu Tudertina Cambiorum diſc. 31.* ac etiam infra, *diſc. 31.*

6 Super alio caſu, *in Gravinen. cenſus*, qui inſinuatur in fine hujus diſcurſus, quamvis in Tribunali A.C. judicatum fuerit, ut iſta lex non extendatur ad uxorem Baronis, juxta *deciſ. 118. Franch.* nihilominus interpoſita appellatione per debitorem ſuccumbentem, & commiſſa cauſa in Rota cor. Dunozetto, informante ſolum ipſo appellante, ob contumaciam, ſeu negligentiam procuratoris appellati, juxta hujus Tribunalis ſtylum enunciatum *diſc. 31. in relat. Curiæ*, ad favorem ipſius informantis prodiit reſolutio, quæ habetur inter impreſſas ejuſdem Dunozetti *deciſ. 843.* incertumque eſt qualem exitum cauſa habuerit.

7 Adhuc tamen dictæ reſolutione non obſtante, perſiſtendum venit in eadem ſententia, dum Rotæ proceſſit cum ſolis auctoritatibus, & rationibus deductis per unam partem, eodem modo quo deducebantur coram A.C. ſed non potuit inſtrui de earum fallaciis per alteram partem; ideoque hujuſmodi deciſiones, una tantum parte informante, editæ, ita cogente hujus Tribunalis ſtylo, inſinuato in *d. diſc. 31. in relat. Curiæ*, habendæ non veniunt in nimia conſideratione, quando in aliis caſibus pro auctoritate allegentur, quoties in contrarium talia deducantur fundamenta, quæ ſi fuiſſent deducta in Rota, veriſimiliter illa reſolutio non prodiiſſet, atque ad id Judices reflectere debent, non autem cum cæca fide, vel cum damnabili inepiia procedere in ſola littera, neque imputandum eſt Tribunali, cur non practicet rubricam, *ut ea quæ deſunt Advocatis, Judex ſuppleat*, quoniam id recte procedit in iis, quæ conſiſtunt in puncto juris communis, unde propterea frequenter prodeunt reſolutiones contra informantem, non autem ubi fallaciæ conſiſtunt in facto, vel in legibus localibus, quorum notitiam habere non tenemur.

ROMANA CENSUS

PRO MARCHIONE FERDINANDO TORRES,

CUM FRANCISCO CINCIO.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ.

De Conſtitutione Regni *Conſtitutionem divæ memoriæ*, concedente facultatem veniendi adverſus factum proprium, & revocandi alienationem feudi; & an procedat quoad diſtractum, ac voluntarium receſſum ab alienatione jam facta, & Regio aſſenſu roborata.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*

2 *An creditor cenſus cogi poſſit per executionem poſitivam ad actum facti ad retrovenditionem?*

3 *Ad validitatem alienationis feudi in Regno requiruntur aſſenſus regius, ac etiam juramentum, & litteræ aſſecurationis.*

4 *De Conſtitutione* Conſtitutionem divæ memoriæ, *ob quam etiam contra factum proprium veniri poteſt, & revocari alienatio.*

5 *Aſſenſus regius ſuper alienatione feudi, an ſuffragetur ſuper pacto reſolutivo, vel de retrovendendo?*

6 *Si non eſt præſtitus ſuper pacto contemporaneo, corruit in totum actus.*

7 *In feudis non datur ſimulatio, neque attenduntur privatæ conventiones a Domino non approbatæ.*

8 *Receſſus a contractu impugnabili capiendus pro recognitione veritatis, ideo non omnino voluntarius.*

DISC. XXX.

1 EX illa parte pretii, quæ ex Pontificio Chirographo deſtinata fuerat multiplico pro reintegratione fideicommiſſi, e quo prævia illius derogatione diſmembrata fuerat tenuta Torris in parte nuncupata, vendita Principi Peretto per illos de Cinciis, creatus fuit cenſus cum Marchione de Torres in ſorte ſcut. 4000 ad favorem vocatorum ad fideicommiſſum, ad effectum faciendi multiplicum, quod primario affectum eſſet ad favorem emptoris pro caſu evictionis, & moleſtiarum, ſecundario autem dicti fideicommiſſi, cum decreto irritanti, ut non poſſet in alios uſus converti, neque extingui, niſi ad effectum reinveſtiendi pretium in alios effectus fructiferos de ſcientia, & conſenſu intereſſatorum, & ſub eiſdem vinculis, juxta formam in hujuſmodi multiplicis ſervari ſolitam; quia vero Franciſcus, & Bernardus Fratres de Cinciis dicti fideicommiſſi poſſeſſores, moleſtabant dictum Marchionem pro punctuali ſolutione fructuum dicti cenſus, ac inveſtimento, idcirco hic ad ſe ab hujuſmodi moleſtiis eximendum, de anno 1653. pro reſtitutione ſortis, dictique cenſus extinctione, dedit in ſolutum Franciſco Cincio Caſtrum Cagnani in Aprutio, cujus redditus aſſerti fuerunt ducatorum ſaltem 270. ſubrogatum loco dicti cenſus pro rata illi proportionata, cum eiſdem vinculis, & cum pacto reſciſſorio, ac regreſſu hinc inde ad primæva jura in caſu inobſervantiæ eorum, quæ invicem reſpective promiſſa fuerant, atque deſuper impetratus fuit aſſenſus ab ipſo Rege legitime executoriatus; ſed quia dictus contractus non erat practicabilis quoad multiplicum, neque Marchio ita obtinebat liberationem a debito cenſus ob non ſervatam formam in extinctione facienda præſcriptam, atque alii de Cinciis ad fideicommiſſum vocati opponebant non potuiſſe citra conſenſum ipſorum, ac emptoris tenutæ, fieri dictam ſubrogationem, contra formam Chirographi Pontificii extra Statum Eccleſiaſticum, & in bonis feudalibus devolutioni ſubjectis, unde propterea plures exortæ ſunt lites coram A.C.

Idcirco de anno 1661. præfati Marchio, & Franciſcus, concorditer a dicto inſtrumento dationis in ſolutum initæ de anno 1653. receſſerunt, atque Franciſcus tanquam reverſus ad cenſum, aliquos fructus exegit, & econverſo Marchio Caſtri poſſeſſionem obtinuit, ſed pœnitens Franciſcus hujus ſecundi contractus, ſeu diſtractus Regio aſſenſu non vallati, prævia illius revocatione, de facto dicti Caſtri poſſeſſionem reaſſumpſit, unde propterea inter eos introducta eſt lis in Regia Camera, ſeu Regio Sac. Conſilio Neapolitano; quia vero interim dicto Marchioni non expediebat ſubjacere oneri dicti cenſus, ob ejus fructus graviores, quam frequentius currerent, ac etiam ob onus præſtandi Cedulam Bancariam, idcirco prævia diſdicta ad formam Bullæ Pianæ, obtinuit ab A.C. ſolitum decretum de deponendo ſortem in Monte Pietatis in contumaciam creditoris, nolentis pro certa die, & hora recipere, ac inſtrumentum retrovenditionis fieri ex officio.

Appellavit autem ab hoc decreto Cincius, atque in Signatura juſtitiæ diſputatum fuit, quomodo reſcribendum eſſet de appellatione, an ſcilicet ſimpliciter ad utrumque, vel ad ſolum devolutivum, cum clauſula *ſine præjudicio executionis*, cumque propoſita cauſa, dilata eſſet reſolutio, atque in hac diſputatione habita eſſet difficultas cum votorum diſcrepantia, ſuper validitate dicti diſtractus ſecuti de anno 1664. idcirco in repropoſitione requiſitus fui, ſuper hoc potiſſimum puncto, ad ſcribendum pro Marchione appellato.

Incongruam dixi diſputationem ex hac parte aſſumptam in Signatura, quæ proinde juſte in ſecunda propoſitione reſcripſit ſimpliciter de appellatione ad utrumque, quo- 2
niam nullibi jure cautum eſt, creditorem teneri, ac præciſe cogendum eſſe ad recipiendam ſibi oblatam ſortem cenſus extinguendi, itaut præſervanda eſſet juriſdictio judicis a quo, ſuper executione facienda, cum clauſula *ſine præjudicio*, ac rejectione appellationis ſuſpenſivæ, dum executio jam perfecta, & conſummata dicebatur mediante depoſito, quod volens creditor poterat per annos, & perpetuo non accipere, ut expectaret totius cauſæ exitum, a quo litis effectus pendebat, ſi enim locus erat extinctioni, itaut contumax eſſet creditor, qui prævia legitima diſdicta interpellatus fuerat ad recipiendum, bene depoſitum factum eſſet, atque ita debitor obtinebat intentum, & retrovenditio habebatur de jure pro jam exequuta, & perfecta, unde aliud executionis factum non requirebatur, & econverſo &c. & ſic vere cum inani labore, & impenſa extra propoſitum hæc diſputatio aſſumpta fuit.

Quatenus vero pertinet ad materiam feudalem, ac intelligentiam Conſtitutionis Regni incipien. *Conſtitutionem divæ memoriæ*, cujus vigore dicebant Scribentes pro Cincio, dictam ſecundam conventionem potuiſſe revocari, dicebam in primis videndum eſſe de validitate primæ dationis in ſolutum, ſeu primæ conventionis initæ de anno 1653. an

ſcilicet

Digitized by Google

ſcilicet vallata eſſet regio aſſenſu conceſſo per ipſummet Regem, ut requiritur ad favorem exterorum acquirentium
3 feuda in Regno, quos Prorex habilitare non poteſt, quicquid ſit quoad habilitationem ad acquirendum hypothecam, ſeu jura, & actiones, ex iis, quæ habentur in *Neapolitana pro Reggio*, *hoc eod. tit.* & an dictus aſſenſus ad formam Regiarum pragmaticarum eſſet infra annum legitime executoriatus in Regio Collaterali Conſilio, & quatenus ſic, an etiam dictus emptor præſtitiſſet juramentum, ac expediſſet litteras, quæ dicuntur aſſecurationis Vaſſallorum, ſine quibus aſſenſus non ſuffragatur, ac etiam locus eſt revocationi, ex deductis per *Hodiern. controv. 26. n. 4. & ſeq. & per tot.* ac habetur *in Bojanen. hoc eod. tit.*

Quando enim dicti defectus adeſſent, vel eorum aliquis, tunc ex eadem ratione, ob quam alter contrahens prætendebat potuiſſe revocare ſecundam conventionem, dicebam iſtum potuiſſe revocare primam, unde propterea res reduce-
4 batur ad priorem ſtatum, ac ſi neutra facta eſſet, non impugnando, ſed expreſſe admittendo propoſitionem apud Regnicolas paſſim receptam, & hodie indubitatam, ut in vim Conſtitutionis *Conſtitutionem divæ memoriæ*, ſic intellectæ, & practicatæ, revocari poſſet propterea contractus, atque adverſus factum proprium deveniri, ex deductis per *Hodiern. d. controv. 26.* Gizzarell. *deciſ. 2.* n Pont. *de poteſt. Proreg. tit. aſſenſ. Reg. ſuper dot. §. 1. n. 31. & ſeq. & tit. de refut. feud. § 11.* Prat. *obſerv. 2. n. 7. & per tot. &* omnes.

Ubi autem dicti defectus ceſſarent, itaut dictus primus contractus eſſet validus, & perfectus, dicebam inſpiciendum eſſe Regium aſſenſum deſuper expeditum, in hac diſputatione non communicatum, an ſcilicet ille conceſſus eſſet ſolum
super alienatione feudi, ac iſtius tranſlatione de uno in alterum, nulla facta mentione pacti reſolutivi contenti in eo-
5 dem inſtrumento, vel potius conceſſus etiam eſſet ſuper dicto pacto, totoque inſtrumento, iſto enim ſecundo caſu indubitatum erat valide reſolutionem fieri potuiſſe abſque alio novo aſſenſu, cum jam conceſſus iſtum quoque caſum complecteretur, ut in ſortioribus terminis pacti de retrovendendo adjecti ab initio in ipſo inſtrumento, ſuper quo, omnibuſque ejus pactis conceſſus eſt aſſenſus, habetur tanquam abſolutum apud Gizzarell. *deciſ. 3. & alios, de quibus in Romana pro Guelfo, & in aliis hoc eod. tit.* in quibus ſpecialiter actum eſt de puncto, an aſſenſus ſuper alienatione feudi, ſuffragetur quoad pactum de retrovendendo?

Difficultas autem cadebat in primo caſu, quando ſcilicet in aſſenſu de hujuſmodi pacto facta non eſſet mentio, & tunc duo conſiderabam, primo quod cum dictum pactum eſſet in eodem contractu, & correſpectivum, ſine quo partes alias non contraxiſſent, aſſenſus ob individuum vo-
6 luntatis corruebat etiam ſuper ipſa venditione, ſeu datione in ſolutum, *ut ex Cameraria in cap. Imperialem*, & aliis habetur apud Gizzarell. *deciſ. 3. n. 11. & ſeq. &* alios, *de quibus in Camerinen. Juriſdictionis hoc eod. tit.* & ſecundo, ut id procederet in ordine ad pactum de retrovendendo, quod importat novam venditionem, per quam dominium denuo de uno in alterum, tanquam ex integro transfertur, cum ſolo beneficio retrotractionis reſolutæ ex natura conditionis neceſſariæ; ſecus autem ubi non de pacto de retrovendendo, ſed de reſolutivo, ob conditiones, & pacta non ſervata, cum tunc non dicatur dominium de uno in alterum de novo transferri, ſed reſolvi ab initio, perinde ac ſi actus geſtus non eſſet, atque prius dominium a venditore non abdicatum, tanquam per omnimodam reverſionem ad ſuam priorem cauſam, fingendo per quandam ſpeciem poſtliminii, actum numquam geſtum eſſe, *ad notat. in l. 1. & tot. tit. ff. de leg. commiſſ. & l. 1. ff. de donat. & l. 1. C. de donat. quæ ſub mod.* Otthob. *deciſ. 150. num. fin.* ubi cæteri.

Dubitabam vero de hoc ſecundo motivo, quoniam ex plene deductis *in Roſſanen.* decimarum cor. Bichio *dec. 100. p.*
7 *9. rec.* alias poſt Marin. *reſol. 38. l. 2.* & per eundem ibidem, *ac ſæpius hoc tit.* in feudis non datur ſimulatio, vel aliæ conventiones privatæ inter partes, Principi ignotæ, quia verus feudatarius dicitur ille, quem Princeps agnoſcit, ac habet deſcriptum in ejus libris, ſeu quinternionibus, unde cum in hac facti ſpecie, tacito dicto pacto, obtentus eſſet aſſenſus tanquam ſuper pura venditione, ſeu datione in ſolutum, ob quam emptor effectus erat feudatarius, de reliquis nulla ratio habenda erat, unde propterea magis placebat primum motivum invaliditatis dicti aſſenſus per emptorem impetrati abſque mentione dicti pacti, ſine quo venditor non contraxiſſet.

Eoque magis hoc motivum placebat, quia partes in recognitionem hujus veritatis a contractu receſſerant, illum-
que pro reſoluto habuerant, & ſic conſiderabam, iſtum ſecun- 8
dum actum conſiderandum non eſſe, tanquam voluntarium receſſum, ac novum diſtractum actus jam validi, & perfecti, habentem ſpeciem novæ alienationis, in quibus terminis admittebam ex defectu novi aſſenſus recte intrare facultatem revocandi, ſed tanquam declarationem veritatis, ſeu individuæ voluntatis partium, non faciendi unum actum ſine altero, unde propterea reſultabat nullitas aſſenſus, non tamen fuerunt hæc mature diſputata, ſed ſolum ſic incidenter, & ut dictum eſt, extra cauſæ opportunitatem.

S U M M A R I U M.

1 *AD materiam facultatis revocandi.*
2 *De eadem in Statu Eccleſiaſtico in bonis juriſdictionalibus.*
3 *Generaliter de eadem materia pœnitentiæ de jure communi.*
4 *De pacto de retrovendendo non vallato aſſenſu.*

ANNOT. AD DISC. XXX.

ASſumptum hujus diſcurſus ſuper libera facultate pœ- 1
nitendi, & revocandi contractum, donec in forma valida ſequatur aſſenſus, qui actum perficit, & informat, in eo Regno in hac materia feudali eſt indubitatum, ideoque aliam non exigit comprobationem, multaque deſuper habentur apud Roſam, *conſult. 14. & 15. & 23.* Marin. ad Revert. *deciſ. 358. & 498.* Et de aſſenſu non ſuffragante quoties obtineatur re non integra, nempe poſt revocationem, vel poſt mortem unius ex contrahentibus abſque novo conſenſu hæredis, habetur infra, *diſc. 67.* & 106. & in aliis.

Omnia vero, quæ per Regnicolas dicuntur ſuper illa fa- 2
cultate pœnitendi, & revocandi in illis feudis, æque procedunt in ſtatu Eccleſiaſtico in bonis juriſdictionalibus, quamvis feudalem qualitatem non habeant, ſed ſint allodialia, ob Conſtitutiones Apoſtolicas, quæ irritant contractum, eandemque facultatem præbent, & de quibus Conſtitutionibus, earumque operatione, habetur infra, *d. diſc. 66. cum ſeqq.* ac etiam *ſub tit. de cred. diſc. 13. &* 151.

Generaliter autem in puncto juris communis, an & quan- 3
do, pendente conceſſione beneplaciti domini, vel tertii, ſit locus pœnitentiæ, habetur in Romana, ſeu Albanen. Vineæ *ſub tit. de donat. in hoc Supplem. diſc. 61.* ubi late de materia.

Et de altera concluſione, de qua in hoc diſcurſu ſuper pa- 4
cto de retrovendendo adjecto ex intervallo, vel etiam incontinenti, non tamen approbato per aſſenſum, an vitiet, vel vitietur, habetur infra *hoc eod. tit. diſc. 69.*

BOJANEN. FEUDI
PRO DUCE JELSI CARAFA.

Reſponſum pro veritate extra Curiam.

Revocata emptione, ſeu venditione feudi in vim Conſtitutionis incipien. *Conſtitutionem divæ memoriæ*, an veniant per poſſeſſorem reſtituendi fructus, & per non poſſeſſorem ſolvendum intereſſe pretii accepti, & quid ſi hoc intereſſe excedat fructus feudi?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Uſura, ſeu fructus per emptorem venditori debita pro pretio non ſoluto, an poſſint ex conventione excedere ipſius rei fructus?*
3 *Reſciſſo contractu alienationis feudi ob defectum aſſenſus, vel alterius ſolemnitatis, emptor tenetur reſtituere fructus feudi, & venditor tenetur ad uſuras pretii; ſed quid ſi uſuræ ſunt majores, & ſuperant fructus?*

D I S C. XXXI.

FActa per Ducem Jelſi emptione Oppidi Campibaſſi, & 1
expedito Regio aſſenſu, ejus tamen forma non ſervata circa juramenti præſtationem, ac litterarum aſſecurationis expeditionem, idem Dux emptor dictam emptionem revocavit, quod in vim Conſtitutionis *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, fieri poſſe receptum eſt, quamvis ex parte revocare volentis, defectus implementi proveniat, quo ſtante, cum recepta ſit Regnicolarum propoſitio, tali caſu emptorem

rem teneri reſtituere fructus ex feudo perceptos, venditorem vero uſuras pretii habiti, & penes eum retenti, prætendebat Dux longe majores eſſe pretii uſuras, quam feudi fructus, ideoque illud plus per ipſum peti poſſe, ac de prædictis interrogatus

Reſpondi, incongruum eſſe ſuper hoc puncto reſponſum
2 verſantis in Romana Curia, cujus opinione attenta, controverſiæ caſus dari non poteſt, quia uſuræ pretii ſoluti excedere non poſſunt fructus rei, quorum loco hujuſmodi uſuræ tanquam recompenſativæ admittuntur, ut habetur in Lucana, & in aliis *ſub tit. de uſuris, & intereſſe*, ubi oſtenditur hanc in puncto juris eſſe veriorem, ac omnino tenendam opinionem, ſed præſuppoſita etiam aliquorum Regnicolarum opinione, de qua ibidem, & per Merlin. *lib. 2. controv. 50. n. 18. & ſeqq.* ut iſtæ uſuræ poſſint excedere metam fructuum ex ipſo feudo perceptorum, adhuc dixi magnam ſentire difficultatem contra Ducem emptorem, ex cujus parte requiſitus eram, quia revocatio provenit, non ex omnimodo defectu aſſenſus jam obtenti, ſed ex defectu formæ per ipſum emptorem abſque alio venditoris facto implendæ, itaut in dolo, vel culpa dicendus ſit, non faciendo id ad quod de jure tenebatur, quo poſito, iniquum, ac tam naturali, quam poſitivo juri contrarium dicebam, ut culpoſus, ex propria culpa, & delicto commodum, & utilitatem, in jacturam, & præjudicium innocentis reportare debeat; alias dari poſſet nimis iſta occaſio fraudis, & doli, quod emptor ſoluto pretio, longo tempore negligeret hujus formæ implementum, negligendo etiam bonam feudi adminiſtrationem, ac majorem fructuum perceptionem, certus interim de curſu majorum uſurarum ad ejus favorem, cum quarum cumulo venditorem in bona fide verſatum
3 ſupplantare poſſet, & ita punctualiter per has rationes dici deciſum eſſe per Sacrum Conſilium apud Tappiam *deciſ. 8.* quam referunt, & ſequuntur Capobl. *de Baron. tom. 2. c. 21. in fine*, Merlin. *tom. 2. controv. 50. n. 39.* de Mario. *reſ. quotid. 83. lib. 2. per tot. ſignanter ex n. 18. & ſeqq.* Maxime quia controverſiæ caſus erat inter emptorem majorem, & culpoſum, & venditorem pupillum, vel minorem innocentem, atque optima mihi etiam viſa eſt ratio ponderata apud Tappiam *d. deciſ. 8. in fin.* quod licet fructus burſales feudi ſoleant eſſe minores uſuris, veniunt tamen compenſanda commoda, & honorificentia juriſdictionis, & Baronalis prærogativæ, & hanc dixi videri veritatem.

S U M M A R I U M.

1 *DE facultate pœnitendi in feudis.*
2 *De punctis hujus diſcurſus.*
3 *De eadem facultate pœnitendi, etiam de jure communi, & de reſtitutione fructuum, data reſolutione contractus.*
4 *Quod ad favorem emptoris intret etiam æquitas leg. curabit.*
5 *De differentia inter emptorem, & creditorem percipientem fructus ex pignore.*
6 *Quod non detur intereſſe pretii ſupra fructus ipſius rei, & num. 9.*
7 *Potiſſime favore ejus, qui diſcedit a contractu.*
8 *Laudantur Doctores Neapolitani in materia feudali.*
9 *De eodem, de quo num. 6.*
10 *Quando intereſſe, etiam in caſu licito, non petatur ultra fructus bonorum.*
11 *De ratione habenda in valutatione feudorum, eorumque fructuum.*
12 *De differentia inter emptorem, & venditorem in hac materia.*
13 *De modo tenendo per Conſulentes, & quare eis deferri non debeat.*

ANNOT. AD DISC. XXXI.

1 PRæſuppoſita in utroque contrahente coæquali pœnitendi, ſeu revocandi facultate, de qua *diſc. præced.* non ſolum in caſu non impetrati aſſenſus, ſed etiam in altero deficientis perfectionis, ob non adimpleta ea, quæ juxta tenorem, & clauſulas ejuſdem aſſenſus adimpleri debent cum pacta ſint nullum, & nihil, ſive actum non eſſe geſtum, vel geſtum ſub conditione ſuſpenſiva, ſive impeditiva perfectionis, ipſa conditione non purificata, ex iis, quæ in hac materia late expenduntur per Roſam *conſult. 14. & 23.* & in aliis *in annot. præced.* inſinuatis.

2 Duo ſunt hujus diſcurſus puncti. Primo nempe ſuper reſtitutione fructuum facienda per emptorem, & e converſo ſuper obligatione venditoris ad intereſſe pretii percepti, quod interim in manibus habuit, & ſecundo ſuper exceſſu, an ſcilicet intereſſe debitum emptori excedere poſſit metam fructuum venditori reſtituendorum, vel e converſo, an venditor, qui intereſſe pretii non ſoluti exegit, ultra metam fructuum feudi venditi, teneatur illud plus reſtituere, vel reſpective imputare.

Primus punctus dici non meretur localis, ac pendens ex 3
ſtylis particularibus illorum Tribunalium, quoniam ubique ex diſpoſitione, vel ratione juris communis poſita imperfectione contractus emptionis, & venditionis, intrat eadem reſtitutio fructuum, juxta ea, quæ habentur *ſub tit. de alien. & contract. diſc. 1.* in materia alienationis bonorum Eccleſiæ, & *ſub tit. de empt. & vend. diſc. 44.* in caſu læſionis enormiſſimæ, redolentis dolum præſumptum, & alibi pluries, & præſertim *infr. eod. tit. de alien. in Ferrar. Tenutæ, diſ. 69.*

Ex ea juridica ratione, quod fructus dicuntur ſequela dominii, atque pertinent ad eum, qui fuit Dominus, qualis ſemper fuit venditor, a quo, ob infectionem contractus, ipſo jure non autem ope exceptionis, nunquam dominium abdicatum fuit, & per conſequens non translatum in emptorem.

E converſo autem, circa intereſſe pretii ſoluti reficiendum emptori, quamvis de ſtricta juris cenſura, & juxta opiniones, quas ad mentem Sac. Canonum, probabilius ſequitur Curia Romana, nullum intereſſe debeatur, quoties non verificentur requiſita lucri ceſſantis, vel damni emergentis, dum pecunia eſt de ſui natura ſterilis, & infructifera, ideoque non eſt apta producere fructus, & acceſſiones citra labem uſurariam, ex iis, quæ pluries habentur *ſub tit. de uſur. & ſub altero de camb.* Attamen in iſto caſu probabilius eſt, atque in ipſamet Curia receptum, ut favore emptoris quoque 4
pro rata pretii ſoluti intret eadem æquitas tex. *in leg. curabit, C. de act. empt.* ex deductis *eod. tit. de uſur. diſc. 25.* Tum ex natura correlativorum, quodque reſiſtit eadem æquitas, ut venditor eodem tempore habeat rem, & pretium, atque locupletetur de alieno. Tum etiam quia iste emptor animum declaravit, non ſolum verbis, ſed etiam factis, erogandi ejus pecuniam in bona ſtabilia fructifera, & per conſequens, ita probata remaneant requiſita lucri ceſſantis.

Hinc proinde retentis opinionibus, cum quibus Curia 5
procedit, magna differentia eſt inter emptorem, qui pretium ſolvit, & fructus ex re percepit ex titulo emptionis, quamvis intrinſece invalidæ, & imperfectæ, adeout directa nullitate, vel imperfectione, cauſa reducatur ad non cauſam, & titulus ad non titulum, & inter alium caſum, in quo creditor, ex cauſa mutui explicit, vel impliciti, pignus poſſedit, atque fructus ex eo percepit, quos de jure reſtituere, vel imputare tenetur, abſque eo quod prætendere valeat deductionem intereſſe pecuniæ mutuatæ, dum in creditore ceſſant dictæ rationes; unde propterea in Curia non admittitur ille modus calculandi, de quo apud Fontanell. *deciſ. 208 & ſeqq.* ac etiam apud Maſtrill. *deciſ. 106.* & advertitur *ſub tit. de uſur. diſc. 4.* & in aliis.

Localis vero, & qui exorbitat a regulis juris Canonici, eſt 6
alter punctus, in quo ſupponitur, ut intereſſe pretii ſoluti, vel reſpective non ſoluti, excedere valeat metam fructuum ipſius rei, id etenim, juxta dictas opiniones, quas Curia ſequitur; omnino reprobatum eſt ex iis, quæ habentur pluries deducta *d. tit. de uſur.* præſertim *diſc. 17. cum ſeq.* ideoque extra illa Tribunalia procedentia cum quodam ſtylo ibi recepto, non datur hujus quæſtionis caſus, & per conſequens per Scriptorem exterum, ſaltem in ratione domicilii, & qui in illis Tribunalibus bene verſatus non ſit, tutum judicium dari non poteſt, ſed deferendum venit ibi verſatis, dum, ſive bonus, ſive malus ſit ſtylus, de facto cum eo proceditur.

Adhuc tamen, dicto ſtylo admiſſo, perſiſtendum videtur in eodem ſenſu, de quo in diſcurſu, quod ſcilicet quoties revocatio contractus proveniat ex facto voluntario, multo vero magis culpoſo emptoris, juxta caſum præſentis diſcurſus, ac alios, de quibus apud Tappiam *deciſ. 8.* & apud Roſ. *d. conſult. 14.* & 15. nullo pacto emptor in hac prætenſione exaudiri debeat, ſed ſolum ſit locus coæquali compenſationi, dum alias eſſet dare maximum inconveniens, ab utraque naturali, & poſitiva lege damnatum, ut quis ex propria culpa, proprioque delicto, commodum, & lucrum reportare debeat cum damno, & jactura alterius innocentis, cui injuria fieri dicitur, violando datam fidem; ideoque contraria opinio continere videtur quendam rigorem leguleicum, omni ratione deſtitutum, ac fundatum in quibusdam legalibus propoſitionibus male applicatis, illas attendendo ad litteram judaico more.

Ita enim dari poſſet de facili caſus, ut callidus fœnerator

ſub

ſub hoc pallio alterum contrahentem excoriaret, ſuoque feudo, vel alia re privaret, nullo ſoluto pretio, vel cum facultate illud iam ſolutum repetendi, atque obtinendi illam rem cum ſolis uſuris, & acceſſionibus, dum obdormitando alterum contrahentem in continuatione, & obſervantia contractus per multorum annorum decurſum, fieri poſſet magis cumulus illius exceſſus intereſſe ſupra fructus, quo nil abſurdius.

8 Ac propterea, venerando, ut decet, majeſtatem, magnamque doctrinam illorum Tribunalium, & Profeſſorum, qui in omni materia, potiſſime vero in iſta feudali, recte dici poſſunt de legali facultate optime meriti, & quibus, aliarum Regionum Profeſſores, nimium debeant pro hujus feudalis materiæ notitia, & elucidatione.

9 Attamen intellectus captivari non poteſt in obſequium eorum auctoritatis ſuper hoc puncto deodi intereſſe pretii ſupra fructus ipſius rei, ubi potiſſimum non accedat formalis, ac valida transfuſio pretii in alium contractum cenſus majorum fructuum productivi, ex ponderatis *diſc.* 18. *cum plur. ſeqq. de uſur.*

10 Ex etiam accedente ratione, quod ubi pecuniæ Dominus animum ſuum declaravit in quam ſpeciem occaſionum eam erogare voluit, aliud prætendere non poteſt, niſi id, quod important fructus ipſius inveſtimenti, cum fictio ſuperare non poſſet veritatem, quamvis alias pecunia eſſet de ſui natura fructifere, & productiva majoris fructus, ex iis, quæ habentur *ſub tit. de dote*, *diſc.* 161. n. 45. & in aliis, quod ſcilicet quamvis ex ſtatuto, fructus, vel uſuræ dotales debeantur (ex. gr.) ad ſeptem pro centenario, ſi tamen præciſe pecuniæ dotalis deſtinata eſt inveſtimentu bonorum ſtabilium, & multo magis ſi illud ſit factum, ſed imperfecte, ſeu reſolubiliter, tunc non poteſt prætendi intereſſe ſtatutarium, ſed ſolum id, quod important fructus ipſius inveſtimenti facti, vel deſtinati, dum intereſſe non poteſt excedere id, quod intereſt, ut etiam advertitur infra *hoc eod. tit. diſc.* 81.

Nimium quoque in his terminis attendenda venit conſideratio, de qua ſupra *diſc.* 24. ac etiam apud Roſam *conſult.*
11 23. *n.* 101. quod ſcilicet in calculo, ſeu valutatione fructuum feudi nobilis, & juriſdictionalis, non ſolum habenda eſt ratio emolumenti burſalis, quod etiam in parte negligi poteſt, & ſolet per illum emptorem, cujus animus ab eventu detegitur depravatus non ſervendi fidem, ſed etiam magna ratio haberi debet præeminentiarum, & honorificentiæ, ac Baronali qualitatis, cum juriſdictione, & imperio in Vaſſallos. Unde merito juxta deducta *d. diſc.* 19. *&* 24. bona juriſdictionalia, & honorifica æſtimantur in fructu in medietate pluris; atque eatenus iſte æſtimationis modus non procedit in iſtis feudis, juxta ponderationes, de quibus in allegatis *diſc.* 19. *&* 24. quatenus ita ſuadeat ratio onerum, & periculorum, quibus ceſſantibus recte intret dictus diverſus valoris modus.

12 Probabiles quoque in hoc propoſito videntur rationes differentiæ inter emptorem, & venditorem, judicioſe ponderatæ apud Roſ. *d. conſult.* 14. unde propterea diſplicuit videre, quod *idem in conſult.* 23. n. 100. *& ſeqq.* ſuſtinere conetur, quod nulla dignoſcatur differentia inter emptorem, & venditorem.

13 Atque hinc magis in dies edocemur, quam fidendum ſit auctoritati conſulentium; excuſabiles etenim videntur Advocati, ſi modo unam, & modo alteram tuentur opinionem, quoniam in eorum optione poſitum non eſt unius, vel alterius partis clientelam aſſumere, ideoque eorum operam impendere coguntur illi, qui eam conducit, dummodo tamen fiat citra mendacium, & calumniam, & cum illis cautelis, quæ inſinuantur *in relat. Curiæ*, *diſc.* 46. *& alibi*; verum excuſatione digni non ſunt, ſed potius cenſura, illi, qui publicæ luci edunt eorum labores, eo modo, quo compoſiti ſunt ad cauſarum opportunitatem, negligendo debitas conciliationes, vel declarationes, ut ita poſteritas pro ſui ingenii viribus illuminetur, & quo magis fieri poteſt, agnoſcat veritatem, ac cujus juſtitiæ zelo, & ſervitio, proprii labores perpetuitati dicari debent, non autem ad propriam inanem gloriam, quod alibi quoque advertitur.

NEAPOLITANA, SEU CAPUTAQUEN. PRO MAGNO COMESTABULO COLUMNA CUM DUCE DIANI.

Diſcurſus pro veritate.

Quomodo, & de quibus corporibus deficientibus præſtanda ſit evictio per venditorem feudi? Et quando intrent termini evictionis, vel rei non traditæ?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Venditor feudi tenetur de evictione ipſius corporis in univerſum, non autem de ſingulis membris.*
3 *Fallit in iis, quæ ad ſpeciem reducuntur, & quando dicantur deducta ad ſpeciem.*
4 *Venditor qui dixit velle teneri de facto ſuo tantum, ad aliud non tenetur.*
5 *De exceptione rei non traditæ competenti emptori adverſus venditorem.*
6 *De membris expreſſis cum clauſula* ſi qui, vel ſi quæ, &c. *an debeatur evictio?*

DISC. XXXII.

Expoſita veneli de ordine Sacri Conſilii Neapolitani ad inſtantiam creditorum Marchionis Pallæ, Terra Diani cum ſuis annexis, ac pertinentiis tam feudalibus, quam allodialibus diſtincte deſcriptis in æſtimatione de ordine ejuſdem Sacri Conſilii facta per Regium æſtimatorem, qui ibi Tabularius dicitur, illam emit M. Comeſtabulus Marcus Antonius Columna pro duc. 50. mil. ac poſt aliquot annos decennii ſpatium non excedentes, idem M. Comeſtabulus dictam Terram cum ſolita expreſſione generali bonorum, membrorum, & jurium in feudorum venditionibus, vel conceſſionibus, juxta formularium exprimi ſolitorum, & cum alia particulari aliquorum bonorum, & jurium expreſſione ſub dictione, *Signanter*, relative tamen ad dictam æſtimationem factam per regium Tabularium, vendidit Carolo Celà Regiæ Cameræ Summariæ Præſidenti, pro eodem pretio ducator. 50. mil. & cum pacto pluries repetito, quod de prædicto feudo, ac bonis, & membris ſub verbo *Signanter*, expreſſis, teneatur de evictione à ſe ipſo, & ab eo cauſam habentibus tantum, & non alias, aliter, nec alio modo, itaut in caſu evictionis ab alio quam a ſe ipſo, vel ex facto ſuo, non teneatur, nec ad evictionem, nec ad aliquam pretii reſtitutionem, vel diminutionem, ſed tali caſu emptor actionem habeat contra primum venditorem, ejuſque creditores, quibus pretium ab ipſo Comeſtabulo ſolutum fuit cum obligatione reſtituendi &c. cum reiteratis proteſtationibus cedendi jura talia qualia, & prout ſibi competunt, &c. 1

Cum autem emptor aliquam pretii partem deberet, & ad illius ſolutionem poſt plures annos urgeretur, prætendere cœpit evictionem, ſeu pretii defalcationem, ſub prætextu deficientiæ aliquorum corporum, & bonorum, & præſertim aliquarum arborum, quæ dicebantur areſactæ, nec non ob certum augmentum adohæ per Regium Fiſcum prætenſum ultra ſummam de præterito conſuetam; cumque ejuſdem Comeſtabuli Advocati in dicta Civitate exiſtentes de hujuſmodi prætenſionum ſubſiſtentia ſatis timere oſtendentes, ei conſuluiſſent quandam præjudicialem concordiam, per quam debatur totum id, quod rigoroſe prætendi poſſet, & ultra, Principalis juxta ſuum naturale judicium, vanum judicando hujuſmodi timorem, ſtante dicto pacto expreſſo non præſtandi evictionem, vel pretii diminutionem, niſi ex facto ſuo tantum, voluit me, & bon. mem. Ronconium inſignem juriſconſultum, ac magnum hujus Curiæ Advocatum conſulere, qui concorditer de hujuſmodi conſulentium timore mirati fuimus.

Regulam enim juris eſſe dicebamus in feudis, quæ univerſitatem bonorum importare, ſeu conſtituere dicuntur, evictionem ſolum præſtari de ipſo corpore feudi, non autem de ſingulis ejus membris, & bonis, adinſtar venditoris hæreditatis, juxta text. *in l.* 2. *in princ. &* §. *fin. & leg. venditor ex hæreditate*, *ff. de hæreditate*, *vel actione vendita*, *& l.* 1. *C. de eviction.* ubi diſponitur hæreditatis, vel alterius univerſitatis venditorem teneri de evictione totius corporis, non autem ſingulorum bonorum, quod in ſpecie feudorum firmant Afflict. *ſuper feud. in rubr. de Inveſt. de re aliena facta.* 2

*facta n.*17. Urſill. ad eundem Affliɛt. *deciſ.*81. *n.*6. Mangil. *de evict. q.*119. n.23. Roſenthal. *de feud. cap.*8. *concl.* 29. *in gloſſ. lit.* F.

3 Et quamvis id ex communi intelligentia, & praxi procedat in illis corporibus, & bonis, quæ ſub generica expreſſione annunciata ſunt, non autem in iis, quæ habent expreſſionem ſpecialem explicatam ſub dicto verbo, ſeu dictione *Signanter*, ut advertit Urſill. ad Affliɛt. ubi ſupra, cujus traditio ibi in praxi eſt paſſim recepta, quod clara in præſenti comprobatum remanebat ex tenore inſtrumenti, ubi dicitur venditorem pro facto ſuo teneri debere de evictione bonorum ſub dicto verbo *Signanter* ſpecificatorum; nihilominus id neque in præſenti procedere dicebatur, ſtante pacto expreſſo non præſtandi evictionem niſi in caſu, quo illa ex facto proprio ſequeretur, quæ exceptio conſtituit regulam negativam in contrarium, ut ultra ea, quæ generaliter in cujuſcumque rei evictione firmant DD. *in l. ſi fundum ſciens*, C. *de evict.* de quibus *dec.*453. *n.*16. 457. *&* 469. *n.* 1. *& per tot. p.* 9. *rec.* in ſpecialibus terminis feudorum optime advertit Affliɛt. *in d. rubr. de inveſtit. de re aliena, n.*17.
4 ubi firmat, quod dum venditor certum evictionis caſum expreſſit, in aliis teneri noluit, multo magis in præſenti; dum non ſolum concurrit argumentum ex aliquorum caſuum ſpecificatione ab Afflicto deductum, ſed adſunt verba clara, & pluries repetita, hujuſmodi voluntatem nimis expreſſe oſtendentia.

Fortius, quia ultra verba, concurrebant etiam facti circumſtantiæ, dum toties Inſtrumenti tenor, & præſertim eadem pretii quantitas, & ſæpius repetita relatio ad æſtimationem ut ſupra factam, & bonorum notulam in eo conſertam, liquido oſtendere videbantur, Comeſtabulum aliud agere noluiſſe, niſi tollere ſe de medio a dicta emptione, atque in ejus locum in omnibus emptorem ponere, & ſubrogare, perinde, ac ſi ad ejus commodum, ejuſque nomine, tanquam procurator, vel nudum inſtrumentum ab initio emiſſet, nullum aliud incommodum, vel moleſtiam paſſurus, niſi ex facto proprio, onde juri, ac rationi omnis contrarium videbatur, ut teneri deberet ad id, ad quod non teneri velle expreſſe declaravit, & proteſtatus fuit, præſertim ad deficientiam corporum reſultantium a caſu fortuito, ſeu vitio naturæ, ut ait arborum areſcentia, ſive a nova Fiſci prætenſione ſuper Adohæ augmento.

His difficultatibus communicatis præfatis Conſulentibus, iſti ſatis ægre ferentes motiva, reſponderunt omnia prædicta bene procedere quoad punctum evictionis, ſecus autem quoad alterum rei non traditæ, cui dicebant amatorem iuniti, aliud ad id non allegantes, niſi regulam gene-
5 ralem deductam ex text. *in l. Julianus*, §. *offerri*, *& leg. qui pendentem*, *ff. de action. empt.*: ſed parum ſolida reſponſio reputata fuit, tum quia ſub nomine evictionis largo ſumpto vocabulo venit etiam non traditio, quæ tacita evictio dicitur, ut ex Bald. *in l. ſi vendiderit*, *ff. de evict.* obſervat Mangil. *de evict. q.* 1. *n.*6. Unde dum per verba nimis generalia, & effrænata venditor declaravit ad nihil velle teneri, niſi ad id, quod ex ſuis hypothecis, & alienationibus, vel aliis actibus præjudicialibus reſultaret, vanum videbatur dicere, ut ſibi obſtare poſſet non traditio illius rei, quæ vitio naturæ, vel alio caſu deficit, tum clarius, quia dum agitur de venditione univerſitatis, ſufficit tradidiſſe ipſam univerſitatem, ſeu corpus feudi, non autem ſingula bona, & jura, quæ acceſſorie, & conſecutive ad ipſam univerſitatem veniunt, eodem modo, quo ſuperius de venditione hæreditatis dictum eſt; nec videbatur quomodo per viros in magna Civitate legalis facultatis Profeſſores aſſereretur, quod augmentum oneris ex novis Fiſci prætenſionibus poſt ſequutam venditionem reſultans, dici poſſet venire ſub exceptione rei non traditæ, dum id potius tribui poteſt inopinato caſui ſuperveniento; nihilominus Ego, & Collega prudentialiter conſuluimus Comeſtabulo, ut ſe concordaret omniquo poſſet modo.

In propoſito autem evictionis præſtandæ de feudorum
6 membris, quamvis illorum venditio cum clauſula *ſi qui, vel ſi quæ &c.* ſalvare ſoleat ab obligatione evictionis, quaſi quod venditor vendere voluerit jus, quod ipſe habebat, tale quale &c. Nihilominus id procedere quoad membra non poſſeſſa, ſecus autem quoad poſſeſſa de tempore venditionis, ſuſtinet, ſed debili modo, & cum regulis generalibus, Anell. Amat. *conſ.*67. qui ſic refert deciſum per Regiam Cameram Summariæ, & idem dixit Rota in Sabinen. Status, *de qua hoc tit.* quod tamen minus verum videtur, ſtante expreſſa contraria voluntate per dictam clauſulam explicata, niſi ex conjecturis, vel aliis facti circumſtantiis, & præſertim, ſuper omnia, ex pretii quantitate, conſtaret de hujuſmodi membris utpote certis, & pacifice poſſeſſis, fuiſſe in pretio habitam rationem, itaut clauſula referri poſſit magis ad Notarii formularium, ut idem Amatus advertit.

S U M M A R I U M.

1 *De regula, quod in venditione univerſitatis non præſtatur evictio rerum ſingularum.*
2 *De limitatione.*
3 *Quomodo intelligi debeat tam regula, quam limitatio.*
4 *De eadem, & de differentia inter unum caſum, & alterum, ideoque ſit quæſtio facti decidenda ex caſuum circumſtantiis.*

ANNOT. AD DISC. XXXII.

De materia hujus diſcurſus, quod ſcilicet vendito feudo, quod importat univerſitatem, debeatur evictio de ipſa univerſitate, non autem de ſingulis membris, vel effectibus, habetur etiam infra *hoc tit. diſc.*65. *& tit. de empt. & vend. diſc.*26. ubi de eadem concluſione, ſi ceſſa, ſeu vendita ſit hæreditas, *& tit. de dote, diſc.*89. 1

Quamvis autem vera ſit regula, ac etiam vera ſit limitatio in hoc diſcurſu inſinuata, reſpectu ſcilicet illorum membrorum, ſeu effectuum, quæ deducantur ad ſpeciem cum verbo, *ſignanter*, vel cum alio æquipollenti; attamen, tam regula, quam limitatio contineant ſimplicem juris præſumptionem operativam in dubio, ſecus autem accedente, non ſolum clara, & expreſſa probatione contraria, quo caſu nulla cadit quæſtio, ad regulam text. *in l. ille, aut ille, ff. de leg.* 3. ſed etiam ob contrarias præſumptiones, & argumenta, illud præſertim, quod reſultat a quantitate pretii, quod magnum eſt argumentum voluntatis partium, & quid in contractum deducere voluerint, ut pluries advertitur *in tit. de empt. & vend.* & alibi, cum ſit principium certum. 2 3

Magna igitur diſcretio dignoſcitur inter iſtum caſum, & alterum, de quo *d. diſc.* 65. quoniam ibi venditio facta eſt ad æſtimationem in fructu, ad tot pro centenario, juxta frequentiorem praxim venditionis Caſtrorum in Statu Eccleſiaſtico, ac etiam venditionis feudorum in hoc Regno Neapolitano, ubi per illos publicos æſtimatores, qui Tabularii dicuntur, fiunt æſtimationes, habendo rationem de omnibus introitibus, & effectibus, & juxta qualitatem locorum, & Regionum reſpective, & per conſequens deficiente aliquo membro, vel effectu, non debet venditor obtinere pretium rei, quæ non erat ſua; bene verum eſt, quod verificatur regula non præſtandi evictionem, cum revera potius forret refectio, vel deductio ex actione quanti minoris; in præſenti autem venditor, qui novus emptor quoque erat, aliud non agit, niſi ponere alium in locum ſuum, ideoque ſemper edocemur, ut procedendum non ſit cum generalitatibus, ſed juxta ſingulorum caſuum circumſtantias, cum revera iſtæ ſint quæſtiones potius facti, quam juris. 4

ROMANA LEGATI PRO PRINCIPE SABELLO CUM CARLOTTA SABELLA PRINCIPISSA CARIATI.

Reſponſum in cauſa vertente in Sacro Conſilio Neapolis.

An & quando Feudatarius citari, & conveniri poſſit in feudo, ſeu in eo foro, cui feudum ſubjacet, quamvis ipſe ratione tam originis, quam domicilii ſit alterius fori, & aliqua de judicio legis *diffamari*, an ſcilicet illius intentator ſit actor, vel reus?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Ibi terminandum eſt judicium, ubi cœptum eſt.*
3 *In judicio leg.* diffamari, *quis dicatur actor, & quis reus?*
4 *In Curia poteſt inchoari cum procuratore generali.*
5 *Feudatarius an & quando conveniri poſſit in loco feudi?*
6 *Beneficiatus convenitur in loco Beneficii.*
7 *Pro legatis non competit hypotheca in feudis.*
8 *Quomodo intelligatur concluſio, de qua num.* 5.
9 *De fori competentia juxta diverſos Principatus.*

10 *In quo foro Legatarii conveniant hæredem pro legatis?*
11 *In cauſa univerſali forma dignior trahit omnes.*
12 *Quomodo interpretanda ſit renunciatio facta intuitu dotationis?*

D I S C. XXXIII.

1 PRincipiſſe Catharina Sabella, tanquam Principis Pa-
tris primogenita, & hæres, Domina, & poſſeditrix Ci-
vitatis Albani, Oppidi Ariciæ, Caſtri Cremnis, & alio-
rum bonorum in Statu Eccleſiaſtico, ac etiam plurium feu-
dorum ſub nomine Baroniæ Peſchi Rocchiani in Regno
Neapolitano, inſtituto hærede Bernardino filio primogeni-
to, Fabritio ſecundogenito tunc Archiepiſcopo Salernita-
no, poſtmodum Cardinali, jure legati reliquit ſcut. 100. mil.
& Carlottæ filiæ, quæ tunc ſecundas nuptias contraxerat
cum Principe Cariati, pariter legavit ſcut. 30. mil. Cumque
dicta Carlotta occaſione dotis habitæ a præfato Bernardino
fratre, vel occaſione illarum nuptiarum, vel primarum
cum Aldobrandino, amplam feciſſet renunciam de omni-
bus ſucceſſionibus, legatis, & juribus, tam de præterito
obventis, quam in futurum, etiam ex teſtamento obve-
niendis, eaque non obſtante prætenderet dicti legati conſe-
cutionem, hinc dictus Bernardinus uſque ab anno 1615.
ex remedio *l. diffamari*, *ff. de ingenuis*, *& manumiſſis*,
& l. ſi contendat, *ff. de fidejuſſor.* quod vulgo jactationis,
ſeu diffamationis dicitur, cauſam introduxit in Rota cita-
to ejuſdem Carlottæ abſentis Procuratore generali in Cu-
ria exiſtente, ad quam cauſam per aliam commiſſionem ob-
tinuit quoque admitti dictus Fabritius alter filius, & lega-
tarius, rebuſque plurium annorum ſpatio in hoc ſtatu ſub
ſilentio exiſtentibus, ac mortuo dicto Principe Bernardino,
eadem Carlotta jam vidua judicium inſtituit pro dicti le-
gati aſſecutione una cum intereſſe in Sacro Conſilio Nea-
politano contra Principem Julium dicti Bernardini filium,
tanquam Feudatarium, tam ratione dictæ Baroniæ, quam
etiam Principatus Venafri, & Comitatus Celani ex ſucceſ-
ſione Mariæ Felicis Perettæ matris, juxta ea, quæ haben-
tur in Venafren. *hoc eod. tit.* petendo dictum Julium cogi
in actione perſonali ad vendenda dicta feuda Baroniæ utpo-
te hæreditaria præfatæ Catharinæ teſtatricis, ut de pretio
ſatisfieri poſſet; quare deſuper ex parte dicti Principis in
Urbe exiſtentis conſultus, an ſcilicet juridice in dicto Sac.
Conſilio conveniri poſſet, vel de juſtitia remittenda eſſet
cauſa ad ſuum forum, ut jam per ejus Agentes de remiſſio-
ne oppoſitum fuerat.

Reſpondi, etiam cum ſenſu veritatis, dictæ remiſſioni
omnino locum eſſe debere, quamvis judicium in Curia
præventum non eſſet, multo magis, ac indubitanter, ſtan-
te præventione, unde propterea in reſponſo deſuper edito
duas conſtituebam inſpectiones, unam ſuper legitima præ-
ventione in Curia, quam ſupponebatur ex parte Actricis,
utpote ſemper abſentis apud ſecundum virum, omnino im-
pugnari, & alteram, circumſcripta etiam dicta præven-
tione, quatenus adhuc res eſſet integra.

Quoad primum, poſita legitima introductione judicii
2 in Rota, reſultabat abſolutum juris principium deductum
ex vulgari tex. *in l. ubi cœptum*, *ff. de judiciis cum Concord.*
apud Carleval. *de judiciis tom. 1. diſp. 2. num. 899. & omnes*,
quod ibi terminandum eſt judicium, ubi cœptum fuit.

Pro legitima vero dicti judicii præventione, ac in-
troductione, concurrebant duo ejus requiſita, primo ſcili-
cet competentia fori, & ſecundo citatio partis legitime
exequuta, quorum utrumque verificabatur, cum enim Prin-
ceps Bernardinus eſſet Romanus, ibique domicilium habe-
ret, ac etiam in Urbe obiiſſet teſtatrix, conditum eſſet te-
ſtamentum, adita hæreditas, ac etiam ibi, & in Statu Ec-
cleſiaſtico adeſſet pene totus aſſis hæreditarius, exceptis
dictis feudis, forte neque vigeſimam partem dicti aſſis con-
ſtituentibus, indubitata erat competentia fori Curiæ Ro-
manæ, non obſtante, quod dicta Actrix origine etiam Ro-
mana ſe tranſtuliſſet ad domicilium Viri, ibique domici-
liaris effecta eſſet, quoniam quicquid dubitatum fuerit apud
Afflict. *deciſ. 267. & ſequaces*, rejecta iſta opinione, ma-
3 gis communiter receptum eſt, totentaniem dictum reme-
dium *l. diffamari*, quamvis in ordine videatur actor, at-
tamen in ſubſtantia eſſe reum, proindeque trahere poſſe ad
forum ſuum illum, qui ſe futurum actorem jactavit, etiam
ſi hic a dicto foro omnino exemptus eſſet, ut ex Capycio,
Urſill. Maranta, & aliis late habetur apud Cacheran. *deciſ.*
158. Maſcatell. *in praxi civili*, *p. 1. gloſ. reus*, *n. 13.* ibi-
que late Prat. in addit. Tappie *deciſ. 33. num. finali*, *&*
hanc ſequitur etiam Rota, *ut deciſ. 500. num. 12. & ſeq.*
p. 5. rec. deciſ. 192. in fine, *p. 6.* & ſæpius, potiſſime vero
ubi ille, qui tale judicium intentavit, eſt debitor, ſeu poſ-
ſeſſor bonorum, ſuper quibus futura eſt controverſia, cum
tunc ſit concluſio non admittens diſputationem caden-
tem in caſu, quo non poſſideat, juxta diſtinctionem, de
qua plenius in Sabinen. viæ, ſeu tranſitus *ſub tit. de Regal.*
& pluries in ſua materia *ſub tit. de juriſdictione*, *& foro com-
petenti*.

Alterum vero requiſitum citationis partis legitime exe- 4
quutæ pariter concurrebat, cum citatus eſſet ejuſdem
Actricis Procurator generalis in Curia exiſtens, cum quo
receptum eſt, in eadem Curia judicium inſtitui, ſeu in-
choari poſſe, non citato principali, ut apud Gregor. & Ad-
den. *deciſ. 127. num. fin.* ac etiam in ſpecie hujus judicii ha-
betur apud Capyc. *deciſ. 28. n. 9.* & Capyc. Latr. *conſult. 114.
num. 30. & 35.*

Verum ubi præmiſſa omnia ceſſarent, itaut res eſſet o-
mnino integra juxta ſecundam inſpectionem, adhuc tamen
dicebam, etiam pro veritate, dictum forum eſſe incom-
petentem, atque omnimodam competentiam eſſe in eadem
Romana Curia, in qua judicium ut ſupra præventum erat; 5
licet enim apud feudiſtas recepta ſit propoſitio, feudata-
rium citari poſſe quamvis abſentem in ipſo feudo, atque
conveniri in ejuſdem feudi foro, ex deductis per Ann.
allegat. 74. n. 2. & 3. & ſingul. 153. Rovit. *pragm. 1. decitat.
n. 20.* apud quos Concordantes; nihilominus id procedit in
cauſis ſpectantibus ad ipſum feudum, ejuſque cauſa, &
occaſione pertractandis, ut advertit Anna *eadem allegat.*
74. ubi egit de alio Principe Romano Comeſtabili Colu-
mna Regni Feudatario, pariter in dicto Sacro Conſilio con-
vento, & probatur ad evidentiam, quoniam ut patet ex
allegatis, & aliis, feudiſtæ hujuſmodi propoſitionem de- 6
duxerunt a Beneficialiſtis, & a concluſione, quæ in ea ma-
teria habetur, quod beneficiatus, quamvis diverſi fori,
conveniri poteſt in loco Beneficii, quod tamen intelligitur
de cauſis ſpectantibus ad ipſum Beneficium, ejuſq; occaſio-
ne, & ſic mere realibus, ſecus autem in actionibus perſo-
nalibus, ſeu aliis cauſis indifferentibus, ut quotidiana praxis
docet in Beneficiis, & Abbatiis, quæ in titulum, ſeu Com-
mendam poſſidentur per Cardinales, Prælatos, & Curiales.

Hæc autem actio erat ſine dubio perſonalis, quamvis
feuda, pro quorum venditione inſtabatur, eſſent hæredita-
ria, quoniam ob defectum Regii aſſenſus, ſine quo abſque
dubio nulla hypotheca, nullumque jus in ipſo feudo acqui-
ri poteſt, legatarius ſuper feudis teſtatoris pro legato non
habet illam legalem hypothecam, quæ ſuper aliis ejus bonis
allodialibus, & indifferentibus ſibi competit, cum id non 7
pendeat a facto, & voluntate teſtatoris, qui nec vivens per
contractum correſpectivum, tacitam, vel expreſſam hypo-
thecam conſtituere poteſt, unde propterea magis commu-
niter receptum eſt, ſaltem in hoc Regno ejuſque Tribunali-
bus, quod in feudis non intrat privilegium ſeparationis bo-
norum, ex cujus beneficio regulariter creditores defuncti,
& legatarii, quales quales illi ſint, vincunt creditores hæ-
redis, quantumvis hypothecarios anteriores, & privile-
giatos, cujus contrarium eſt in his feudis, in quibus cre-
ditores hæredis cum aſſenſu vincunt creditores defuncti ſi-
ne aſſenſu, ut non ſemel in aliis *hoc eod. tit.* ideoque reſpe-
ctu feudalium huic Actrici non competebat niſi actio perſo-
nalis, qualem ipſamet ſolum intentavit, inſtando cogi Feu-
datarium ad vendendum feudum in dicta actione perſonali,
ut de pretio ſibi ſatisfieret, & conſequenter intrare non po-
terat dicta concluſio de Feudatario quamvis abſente, ac di-
verſæ originis, diverſique domicilii, conveniendo in foro
feudi, quoniam intelligitur in judiciis realibus, ſeu rei per-
ſecutoriis, aut alias ad ipſum feudum, ejuſque rationem per- 8
tinentibus, unde propterea in conſimili judicio inſtituto in
eodem Sacro Conſilio contra Comeſtabilem Marcum An-
tonium Columnam, quamvis longe majora feuda in eo Re-
gno poſſideret, ejuſque Officialis eſſet, utpote poſſidens
dictum officium Comeſtabilis, adhuc tamen cauſa remiſſa
fuit ad Curiam Romanam, ut deciſum teſtatur Thor. in
compend. deciſ. par. 1. verbo forum rei, *fol. 240. in meis*, ex
eiſdem fundamentis, de quibus Anna *d. alleg. 74.* neglecto
altero, vere contemptibili, fundamento allectionis in eam
civilitatem, ſeu nobilitatem, & ſedilia, cum vere indu-
bitatum ſit hujuſmodi honorificas civilitates, abſque actua-
li habitatione, & domicilio, fori competentiam non indu-
cere, niſi in iis, quæ ipſam civilitatem reſpicerent.

Atque ad hæc comprobanda ponderabam eadem, quæ 9
deducte habentur in Maſſeoen. affictus, ſeu pecuniaria

ſub

ſub tit. de juriſdictione, & foro competenti; ubi de judicio introducto in Curia Romana contra Principem Ludoviſium huic foro, tam ratione originis, quam domicilii, ſubjectum, pro negotiis pertinentibus ad Statum Plumbini, quoniam Signatura juſtitiæ remiſit cauſam ad partes, ex eo quod in ejus negotiis repræſentatur omnino diverſus homo, adinſtar habentis in commendam, vel adminiſtrationem plures Epiſcopatus exiſtentes ſub diverſis Provinciis, cum ſimilibus, ut ibi particulariter actum eſt.

Clarius vero, ac extra omnem difficultatem (ceſſante etiam præventione) dicebam hujuſmodi cauſam ad iſtud forum remittendam eſſe, non ſolum ratione originis, & domicilii rei conventi, ſed etiam quia in hoc foro adeſt
10 hæreditas, ejuſque caput, ac fere totum corpus, unde propterea extra controverſiam, in iſto loco hæres a legatariis pro legatis quantitatis conveniendus erat, cum quæſtiones tolerent, quando defunctus erat unius fori, hæres vero eſt alterius, & corpus hæreditatis ſaltem pro majori parte bonorum in alio loco, ex deductis per Gloſ. & DD. *in leg. quod legatur, ff. de judiciis*, de quibus Peregr. *de fideic. art. 53. n. 1.* Molina *de primogenitura, lib. 2. cap. 13. n. 73.* Salgad. *in Labyr. creditorum p. 1. cap. 4. n. 27.* Tappia *decis. 33.* & habetur ea profeſſo particulariter actum in Montis alti, ſeu Maceraten. fideicommiſſi, & in Arelaten. penſionis *ſub dict. tit. de juriſdict. & foro competenti*, ſed quando hæc omnia uniuntur, quia nempe ejuſdem fori ſint hæres, & defunctus, ac etiam bona hæreditaria pro majori parte, tunc videtur caſus extra omnem controverſiam.

Omniſque dubitandi occaſio in hac facti ſpecie ceſſare
11 quoque videbatur ratione cauſæ univerſalis, ob quam forum magis competens omnes ad ſe trahit, ea plene collectis per Salgad. *in Labyr. p. 1. cap. 4. & ſeq.* & omnes, quia videtur juxta principium theorice, & practice abſolutum, cum enim teſtatrix quamplura feciſſet legata, ad quæ hæreditas minus idonea ſupponebatur, illud præſertim ſcut. 100. mill. filio ſecundogenito, cujus eſt hæres alter modernus Cardinalis Sabellus nepos, utique pro dignoſcendo, an vires hæreditariæ ſuppeterent, & an ſubſiſterent tunc ipſa fideicommiſſa affecta hæreditarium diminuentia, & quomodo in caſu inſufficientiæ locus eſſet inter legatarios diminutioni, ſeu contributo, adeundum eſt hoc forum, quod eſt teſtatricis, & hæredis bonorum pro majori parte, ac etiam legatariorum, dum ipſa quoque Actrix erat eidem foro ſubjecta ratione originis.

Accedebat etiam altera circumſtantia particularis, re-
12 ſultans ab interpretatione renunciationis, quam eadem Actrix occaſione dotationis fecit, ut ſupra, Bernardino fratri; ubi enim caſus eſt aliqualiter dubius, & interpretatione dignus, renunciatio vero eſt ob cauſam correſpectivam, tunc pro magis benigna interpretatione, favore renunciantis, vel reſpective renunciatarii facienda, ſatis attenditur correſpectivitas, & an dos data ſit ultra obligationem dotandi incumbentem, itaut dici valeat eandem dotem, ſeu exceſſum eſſe præventivum pretium futuræ ſpei renunciatæ, juxta ea, quæ habentur in Sabinen. & in aliis pluribus in ſua materia *ſub tit. de renunciatione*; hoc autem nonniſi in hoc foro dignoſci poteſt, tum ratione quantitatis patrimonii, tum etiam ratione qualitatis perſonarum, & conſuetudinis, tam generalis Civitatis, quam particularis familiæ, ex quibus dotis congruitas regulanda eſt, ex iis, quæ frequenter habentur in ſua materia *ſub tit. de dote*, præſertim in Romana de Caſſarellis, & ſic multa concurrebant urgentia motiva, etiam ſingulariter conſiderata, multo magis eis inſimul unitis.

S U M M A R I U M.

1 *De citatione Feudatarii in feudo, vel beneficiati in beneficio.*
2 *& 3 De duplici declaratione hujus aſſumpti.*
4 *Quando Feudatarius debeat conveniri in loco feudi, & non poſſit conveniri in loco domicilii.*
5 *Quod pro legato non detur hypotheca ſuper feudo.*

ANNOT. AD DISC. XXXIII.

1 Ultra ea, quæ in hoc diſcurſu habentur de citatione facienda feudatario in ipſo feudo plura colligunt Adden. ad Capyc. Latr. *dec. 82. n. 4.* & Baron. *d. citat. quæſt. 12. n. 110.* Atque adinſtar habemus in beneficiato, qui bene citatur in loco beneficii, ex relatis per Baron. *d. quæſt. 12. n. 106. & ſeqq.* & in Addit. *ad eandem quæſt. n. 11.* Vermigliol. *conſ. 406. num. 2.* & habetur de utroque *ſub tit. de judic. diſc. 9. num. 18. & ſeqq.* ac etiam *ſub tit. de benefic. diſc. 77.* ſuper citatione beneficiati, occaſione procedendi ad privationem, aliaſque pœnas ob non reſidentiam.

Dupliciter autem temperanda videtur iſta propoſitio. 2
Primo nempe, circa illas citationes, quæ percutiant pœnam, vel grave præjudicium ipſius feudatarii, vel reſpective beneficiati, qui citandus eſt, quamvis id ſit occaſione feudi, vel beneficii, puta in beneficialibus, ad effectum procedendi ad privationem ob non reſidentiam, vel ob aliud delictum; & in feudalibus, ad effectum procedendi ad declarationem incurſus caducitatis, ob non præſtitum ſervitium perſonale, vel reale, vel ob felloniam, ſive ob aliam cauſam; ut ſcilicet procedat, quando incertum ſit, ubinam ille reperiatur, vel ſi habeatur notitia, attamen ſit in loco, ad quem non patet facilis, & tutus acceſſus, cum tunc ſufficiat illum citare in feudo, vel in beneficio reſpective, ſecus autem, ubi habeatur notitia loci, in quo ſit, ibique poſſit commode citari perſonaliter, eo modo, quo regulariter de jure requiritur, pro contumaciali condemnatione, ex deductis in hac materia citationis *d. diſc. 9. de judiciis*, atque in terminis beneficialibus in ſpecie habetur *d. diſc. 77. de benefic.*

Et ſecundo, ut id procedat in iis, quæ concernunt ipſum 3
feudum, ſeu beneficium, cum quo principaliter ſit cauſa, adeunt inter ſæpius inſinuata propoſitio, quod feudum cenſeatur homo mutus, cæcus, & ſurdus, qui citari non poteſt, quia non videt, nec audit, neque loqui poteſt; unde propterea oportet citare ejus Curatorem, vel Organum, qualis eſt feudatarius, eademque ratio, ſeu proportio intrat in beneficio, quia nempe agatur de oneribus, vel citationibus, quæ fiant occaſione onerum realium, & ſervitutum, vel occaſione juriſdictionum, & præeminentiarum, &c. ſecus autem (ſicut in præſenti) ubi agatur de cauſa indifferenti, quæ principaliter percutiat perſonam, vel obligationem perſonalem ipſius feudatarii, ſive beneficiati.

Quinimmo etiamſi id ſit ex cauſa, & occaſione ipſius feudi, vel beneficii, ſed principale intereſſe ſit perſonæ, quia nempe citatio fiat in cauſa, in qua agatur inter plures invicem contendentes de pertinentia illius feudi, vel beneficii, quoniam tunc ipſum feudum, vel beneficium non dicitur eſſe in cauſa, neque habet intereſſe, cum nil ejus interſit, an ab uno magis quam ab altero adminiſtretur, & per conſequens citanda eſt perſona, eo modo, quo in aliis ejus cauſis indifferentibus citanda eſſet.

E converſo feudatarius, qui exiſtat in diverſo loco, aliquando dicere poteſt, ſe non poſſe, nec debere citari, & 4
conveniri in loco, in quo reperiatur, ſed quod debeat citari, & conveniri in feudo, ſive in eo Principatu, in quo feudum exiſtat, quoties non agatur de obligatione mere, ac principaliter perſonali, ſed de negotiis concernentibus aliquod feudum, vel illud patrimonium, ob reduplicationem perſonarum quodque non obſtante identitate perſonæ materialis, tot fingantur perſonæ diverſæ, quot ſunt feuda, vel ſunt patrimonia, ex iis, quæ habentur *ſub tit. de juriſd. diſc. 90.* ac etiam *ſub tit. de judic. diſc. 3.*

Reliqua vero, quæ in hoc diſcurſu continentur, percutiunt materiam competentiæ fori, de qua agitur *ſub tit. de juriſdict. & for. compet.* ac etiam *d. diſc. 3. de judic.*

Et quod pro legatis non detur hypotheca ſuper feudo, ut 5.
in præſenti diſcurſu, Reverter. *deciſ. 366. n. 3.*

CONSENTINA PRÆTENSI
JURIS PASCENDI
PRO ARCHIEPISCOPO
CUM
COMMUNITATE, ET HOMINIBUS OPPIDI TERRÆ NOVÆ.

Caſus diſputatus in S. Congregatione Immunitatis, & reſolutus ut infra.

An & quando Caſtra, vel alia bona conceſſa per Regem Eccleſiæ cenſeantur conceſſa in feudum, vel in allodium ad effectum competentiæ fori in cauſis, quæ occaſione ejuſdem rei conceſſæ tractandæ ſint?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Clerici, & Eccleſiæ ſubjacent Principi laico ratione feudi.*

3 *An*

3 *An Epiſcopus procedat ad Cenſuras in cauſis propria menſa, & contra Diœceſanos remiſſive?*
4 *Caſtra, & loca juriſdictionalia in Regno præſumuntur feudalia.*
5 *Fallit in Eccleſia, penes quam præſumuntur allodialia.*
6 *De pluribus ſignis, & circumſtantiis excludentibus feudalitatem.*
7 *Non poteſt quis eſſe Dominus, & Feudatarius, & feuda reverſa ad Dominum deſinunt eſſe feuda, & immutare poſſunt naturam in nova conceſſione.*
8 *Deciſio controverſia.*

D I S C. XXXIV.

1 CUM Eccleſia Metropolitanæ Conſentina, ex antiquis conceſſionibus Principum Normandorum, antequam forte Regium nomen in illis regionibus introduceretur, ſive primævorum Regum, quando adhuc probabilius feudorum uſus non erat introductus, poſſideret Oppidum, ſeu Caſtrum S. Lucidi, intra ejus Diœceſim ſitum, in allodium. Rex autem Alphonſus Secundus illud cuperet in pleno dominio, idcirco de anno 1494. cum Beneplacito Apoſtolico in forma, *Si in evidentem*, permutatum fuit cum quibuſdam tenutis ſitis in Diœceſi Roſſanen. ibi *Curſi* nuncupatis, quarum una eſt in Territorio Oppidi Terræ novæ, in Regem obventis ex publicatione bonorum Principis Biſiniani, quæ tenutæ datæ fuerunt pleno jure, ac franchæ, & liberæ ab omni onere, & ſervitute, & quamvis Cives, & incolæ Oppidi prædicti prætenderent in dicta tenuta habere jus paſcendi, nihilominus Archiepiſcopi pro tempore ſe conſervarunt in pleno dominio, & libertate compeſcendo dictorum Oppidanorum attentata, vel cum Regiis proviſionibus juxta regulam text. *in cap. ſi Clericus Laicum, de foro competenti*, vel cum proprio gladio ſpirituali cenſurarum, juxta ea, quæ in caſu conſimilis controverſiæ habentur in Cotronen. Cenſurarum *ſub titulo de juriſdictione, & foro competenti*, ubi etiam illius cauſæ mentio habetur, cum autem moderno tempore Oppidani prædicti alicujus potentioris brachii opem habentes, de facto, expulſis, vel turbatis colonis, & paſtoribus, animalia in dictam tenutam immiſiſſent, hinc Archiepiſcopus, ſervatis ſervandis, eos declaravit per publicos cedulones incurſos in Cenſuras contentas in Sacris Canonibus, & Bulla Cœnæ contra occupatores, & perturbatores bonorum Eccleſiæ, atque poſt varios caſus re delata ad S. Congregationem immunitatis, dum prætendebantur per dictos Oppidanos, primo declarari invalidas dictas Cenſuras ex duplici defectu juriſdictionis, quia ſcilicet in cauſa propriæ menſæ, & quia cum non ſubditis, dum tam perſonæ, quam bona erant extra Diœceſim, juxta firmata in Cotronen. Cenſurarum 4. Martii 1667. coram Carpinea. Et ſecundo, quia cum ageretur de feudis ab Eccleſia ex feudali conceſſione Regis poſſeſſis, cauſa remittenda erat ad ipſum Regem, ejuſque Magiſtratus, & Tribunalia, in quibus eam quoque pendere ſupponebatur abſque aliqua Eccleſiaſticæ juriſdictionis, vel immunitatis perturbatione, dum
2 in cauſis feudi, ipſumque feudum concernentibus, etiam Clerici, & Eccleſiæ ſubjacent foro Regis tanquam Domini directi, juxta textus claros *in cap. ex tranſmiſſa, & in cap. ſequenti, de foro competenti*, & eſt propoſitio apud feudiſtas, ac etiam Eccleſiaſticos theorice, & practice receptiſſima, de qua *hoc tit. frequenter*.

3 Super primo objecto Scribens pro Archiepiſcopo deducebat eadem, quæ habentur deducta in eadem Cotronen. *ſub tit. de juriſdictione, & foro competenti*, ac etiam quia in præſenti cauſa ceſſabant difficultates in prædicta alia cadentes, ex duplici circumſtantia, primo ſcilicet quia præventive Archiepiſcopus timens caſum, per litteras Apoſtolicas in forma Brevis obtinuerat ab Alexandro VII. facultatem procedendi ad Cenſuras, aliaque juris remedia contra hujuſmodi perturbatores, quamvis iſti, & bona eſſent extra propriam Diœceſim, & ſecundo quia ut patet ex eadem prima deciſione Cotronen. & clarius ex ſecunda, quæ diſcurſus potius nomen meretur, edita ſub die 16. Novembris ejuſdem anni, illi Barones, aliique ſæculares depoſuerant exactas pecunias, ac etiam ſe promptos offerebant cavere de parendo Eccleſiæ, & Rotæ mandatis, quod præſeferebat abſtentionem a futuris moleſtiis, & perturbationibus, donec cauſa decideretur, quorum utrumque in præſenti ceſſabat, ut de hac eadem cauſa habetur in dicta Cotronen.

Quo vero ad alterum punctum feudalitatis, ſuper quo præ-

ſertim in prima propoſitione, dilata reſolutione, mandatum fuit ſtricte ſcribi, & informari debere, dicebam, etiam cum ſenſu veritatis, nulli prorſus fundamento dictam prætenſam feudalitatem innixam eſſe, quoniam licet in puncto juris juxta magis communem, & veram opinionem, Ca- 4
ſtra, & loca etiam juriſdictionalia cum Vaſſallis penes quoque privatos ex Principis conceſſione exiſtentia, non conſtito de feudali qualitate, præſumantur allodialia potius quam feudalia, eo quia feudum dicitur ſervitus, quæ in dubio non præſumitur, ex deductis in Clumacen. alias Comaclen. Vallium, in Lucana juriſdictionis, & in aliis frequenter *hoc eodem tit.* nihilominus in Regno Neapolitano regula eſt in contrarium, quod ſcilicet Oppida, & loca juriſdictionalia cum Vaſſallis, non conſtito de allodialitate præſumuntur potius feudalia, ut apud proxime allegandos & pariter *hoc tit.* pluries.

Et tamen quando agitur de conceſſione facta Eccleſiæ, 5
etiam in Regno prædicto, non obſtante dicta contraria regula cum privatis, recepta eſt dicta regula juris communis pro allodialitate, quicquid ſit de alto dominio, & regalibus, Iſern. *in Conſtit. Regni Juſtitiarii nomen in fine*, ubi etiam Afflict. Anne *ſingul. 71.* French. *dec. 131. in princ.* late a Pont. *deciſ. 2. num. 19. verſ. nunc ſic, & per totum, & in lectura feudal. 1. in prælud. num. 72.* Capyc. Latr. *conſul. 74. num. 106.* apud quos cæteri.

Clarius vero, ac extra omnem dubitationem in hac facti 6
ſpecie ex pluribus ejus circumſtantiis, primo quia non agebatur de Caſtris, & bonis juriſdictionalibus cum Vaſſallis, ſed de tenutis, & prædiis ruſticis ad culturam, & paſcua, licet enim non implicet in hujuſmodi quoque bonis adeſſe qualitatem feudalem, quæ etiam in ſimplici præſtatione pecuniaria adeſſe poteſt, ex deductis in Romana annuæ præſtationis *hoc eod. tit.* nihilominus in dubio id ſatis confert ad excluſionem feudi, & incluſionem allodii, ut habetur in Mantuana feudi pariter *hoc tit.*

Secundo quia hujuſmodi bona ſubrogata fuerunt in locum dicti Caſtri S. Lucidi, cum quo permutata ſunt, quod Caſtrum in ipſa permutatione enuncietur ad Eccleſiam pleno jure ſpectare, per quæ verba utique excluditur feudalis qualitas vere tunc nunquam impreſſa, cum illud poſſideretur per Eccleſiam ex conceſſione Roberti Guiſcardi, antequam Regium nomen introduceretur, & de tempore quo feudorum uſus ibi ignotus erat, dum omnia dominia ita diviſa erant in plures Principatus liberi allodii, ideoque intrat regula ſubrogatorum, &c.

Tertio quia in eadem permutatione Rex expreſſe promittit hujuſmodi tenutas eſſe francas, & liberas ab omni onere, & ſervitute, quod pariter in verbis expreſſe excludit feudalitatem importantem onus, & ſervitutem. Quarto quia non reperiuntur deſcriptæ in quinternionibus Regiæ Curiæ, in qua deſcripta ſunt omnia feuda recta, & in capite, quaterneta proinde nuncupata, unde propterea ea, quæ ibi non ſunt deſcripta, dicuntur potius feuda plana, & de tabula, allodialium jure cenſenda, ex deductis præſertim in Mantuana bonorum *hoc pariter tit.* Et quinto demum quia pro feudis ſolvitur adoha loco feudalis ſervitii ſubrogata, de cujus ſolutione nunquam conſtat, illud etiam ponderando, quod non agitur de gratuita conceſſione facta per Regem in forma inveſtituræ, ſed de contractu mere correſpectivo in forma, *ſi in evidentem*, tanquam a privato, unde propterea ex dictis omnibus inſimul junctis, caſus videbatur omnino planus, potiſſime quia non agebatur de puncto juriſdictionali circa cognitionem cauſarum cum ſubditis, & Vaſſallis, ac appellationes, & recurſus ab Epiſcopis, vel Prælatis, Caſtra, & loca juriſdictionalia poſſidentibus ex Regia conceſſione, juxta quæſtionem, de qua plene in Lucana juriſdictionis *hoc tit.* ſed de puncto, an adeſſet illa vera, & propria feudalitas, ob quam unice, Eccleſiæ, vel Clerici, in concernentibus ipſum feudum, ſubjacent foro Principis laici Domini directi, qua circumſtantia ceſſante, indubitata eſt exemptio.

Et quamvis replicaretur de antiqua hujuſmodi bonorum qualitate, & natura, quod ſcilicet poſſiderentur in feudum per Principem Biſiniani, ob cujus imputationem de crimine læſæ Majeſtatis publicata fuiſſent, ac per Regem poſſiderentur, nihilominus iſtud erat leve argumentum, quoniam ut alias *hoc eod. tit.* habetur, non poteſt quis eſſe Rex, & Ba- 7
ro, ſeu Dominus, & Feudatarius, quoniam eſſet dare ſervitutem in re propria, ac effici ſervus ſui ipſius, ideoque facto caſu devolutionis feudorum, vel ob lineam finitam, vel ob felloniam, aut aliam cauſam, feudum extingui dicitur, atque, eo redeunte ad ſuam primævam unitatem,

Card. de Luca, Lib. I.

G totum

totum dicitur allodium, & ejuſdem naturæ, adinſtar aquarum, quæ exeuntes à mari diverſas aſſumunt naturas, dum aliæ ſulphureæ, aliæ acidæ, aliæ primævam ſalſam qualitatem retinent, &c. ſed redeuntes ad mare, omnes pariformiter efficiuntur ſalſæ, ac antiquam, & primævam naturam aſſumunt, neque implicat, poſtquam ad Regem reverſa ſunt, immutare naturam, ac ea, quæ prius erant feudalia, concedi in allodium, vel e converſo, ea, quæ erant allodialia, concedi in feudum, ſeu feudo addi, & incorporari, ex deductis per Rovit. *conſ.* 101. *lib.* 2. cum ſimilibus, & ſic inſpecta etiam veritate, iſta prætenſa feudalitas nullum habe-
8 bat probabile fundamentum, atque talis in bina propoſitione fuit ſenſus Sac. Congregationis abſque difficultate, quæ ſolum habita fuit in primo puncto invaliditatis Cenſurarum ex defectu juriſdictionis contra non Diœceſanos, de quo in dicta Cotronen. *ſub tit. de juriſdictione*.

HYDRUNTINA BONORUM
PRO CAPITULO ECCLESIÆ
CATHEDRALIS

CUM

MONASTERIO MONIALIUM SANCTISSIMÆ
TRINITATIS NEAPOLIS.

Cauſa pendet in Rota.

Bona poſſeſſa per particulares intra feudum, an & quando cenſeantur feudalia, ſeu feudo reddititia, & quatenus ſint talia, quales effectus exinde reſulteant, tam circa devolutionem in caſu lineæ finitæ, quam circa prohibitionem alienationis?

SUMMARIUM.

1 F*acti ſeries.*
2 *An, & quando Dominus directus ob factum caſum devolutionis rapiat poſſeſſionem, & quis obtinere debeat in poſſeſſorio?*
3 *De quo caſu proprie agant Hoſtien. & Canoniſtæ in cap. nimis de jurejur.*
4 *Bona per particulares poſſeſſa in feudo, ſeu tenimento alicujus, an præſumantur feudalia, ſeu reddititia?*
5 *Feudum eſt univerſitas, ſed diſputatur an ſit facti, vel juris?*
6 *De qualitate bonorum in territorio incluſive.*
7 *Participatio fructuum per quotam arguit dominium.*
8 *Jus Coloniæ, ſeu utilis dominii, an ſit tranſmiſſibile ad quoſcumque?*
9 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica in dubio cenſetur pro ſolis hæredibus ſanguinis.*
10 *Ad effectum devolutionis conſtare debet de inveſtitura, ejuſque tenore.*
11 *Quando etiam non docta de inveſtitura, conceſſio cenſeatur reſtricta ad ſolos hæredes ſanguinis.*

DISC. XXXV.

1 AB antiquo ex conceſſionibus, vel primævorum Regum, vel Principum ante Regii nominis introductionem in ea regione dominantium, Capitulum Eccleſiæ Metropolitanæ Hydruntinæ, poſſidet in illius Civitatis, vel Diœceſis territorio quoddam feudum ruſticum, ſeu tenimentum nuncupatum *Sancta Maria de Trullazzo*, intra cujus fines, juxta uſum regionis, plures particulares ex ejuſdem Capituli conceſſionibus poſſident prædia vulgo Poſſeſſiones nuncupata, ſub obligatione reſpondendi eidem Capitulo quartam partem fructuum, ac etiam quandam præſtationem pecuniariam, non omnino uniformem, ſed juxta diverſas conventiones, ex temporum, ſeu terrarum qualitate, & ſitu forte regulari ſolitas, inter alios autem particulares bona ibi poſſidentes, erant Marchiones Coriliani de Montibus, quorum linea maſculina defecta, ſuperſtite ſolum una fœmina Moniali in Monaſterio Sanctiſſimæ Trinitatis Neapolis, donec iſta vixit, percepit dd. prædiorum fructus, ſequuta vero dictæ Monialis morte, per quam linea prædicta omnimodam extinctionem paſſa eſt, Capitulum juxta retroactam obſervantiam in ſimilibus caſibus, dictorum bonorum poſſeſſionem accepit, & intentante Monaſterio judicium ſpolii coram Ordinario, prodiit ab iſto ſententia Capituli abſolutoria, a qua interpoſita appellatione, & commiſſa cauſa in Rota coram Cerro, ex parte ejuſdem Monaſterii obtentum fuit ſubſcribi dubium in eodem judicio ſpolii, an ſcilicet illud eſſet reintegrandum, in cujus diſputatione habita ſub die 27. Maji 1668. nulla deſuper capta reſolutione, mandatum fuit videri de bono jure, ſuper quo principaliter Ego, & cæteri pro hac parte Capituli Scribentes inſiſtebamus, & merito.

Siquidem in hujuſmodi controverſiis in poſſeſſorio haberi ſolitis, inter Dominum directum, & hæredes Domini utilis, quoties Dominus directus non eſt Princeps habens Fiſcum, & ſupremam auctoritatem, itaut practicare valeat illam Fiſcalium propoſitionem, de qua in Firmana feudi, & in Maſſanen. Caſtrorum, ac in aliis *hoc tit.* quod Fiſcus non litigat manibus vacuis, ſed eſt perſona privata, ut frequenter contingit in materia emphyteutica, recepta diſtinctio eſſe ſolet, quod aut clarum eſt Domini directi bonorum jus, ſuper facto caſu devolutionis, & poſſeſſio propria auctoritate per eum capta utilis dominii cum directo reintegrati ſuſtinetur, neque ſpoliativa dicitur, aut prætenſa devolutio eſt aliqualiter dubia, & tunc in poſſeſſorio ad favorem hæredis Feudatarii, vel emphyteutæ reſpondendum eſt, donec in petitorio caſus decidatur, ut habetur deductum in dicta Maſſanen. Caſtrorum *hoc tit.* in his terminis feudalibus, & in terminis emphyteuticis colliguut Gregor. & Adden. *deciſ.* 105. Rota *deciſ.* 359. *num.* 1. *& ſeqq. par.* 5. *recent.* in Auximana prædii coram Dunozetto *deciſ.* 92. poſt Salgad. *in labyr.* in qua præſertim canonizata fuit poſſeſſio Domini directi, & in Romana domorum 15. Decembris 1649. & 18. Februarii 1650. coram Bichio, quarum ſecunda eſt *deciſ.* 17. *part.* 10. *recent.* ubi pariter canonizata poſſeſſio Domini ratione boni juris cum ſimilibus.

In hac autem diſputatione, quamvis non omnino maturum, ac determinatum judicium efformari potuerit, tum ob adhuc non auditum Rotæ judicium, tum etiam quia ex parte Monaſterii actoria principaliter inſtitum fuit in dicto poſſeſſorio, ejuſque extremorum juſtificatione, duas efformabam inſpectiones, unam ſcilicet circa directum dominium Capituli, & an juſtificaretur iſta bona eſſe feudalia, ſeu de membris, & excadentiis feudi, & alteram circa factum caſum devolutionis ob finitam lineam, ſtante quod non conſtabat de inveſtitura, ejuſque tenore per ſcripturam. 2

Quatenus pertinet ad primam, obſervabam traditionem Hoſtienſis, & aliorum *in cap. nimis de jurejur.* quam moderniores, confundendo unum caſum cum altero, adhibent in omnibus quæſtionibus cadentibus ſuper rei feudalitate, vel allodialitate, de quibus frequenter *hoc tit.* præſertim magis diſtincte in Clomacen. Vallium, vere, & proprie percutere caſum præſentis controverſiæ, ubi ſcilicet quæſtio feudalitatis eſt inter Feudatarium, ſeu Dominum, & poſſeſſorem alicujus univerſitatis bonorum feudo æquipollentis, & Vaſſallos, ſeu particulares in eodem feudo, ſeu tenimento, & corpore univerſali, prædia, & bona particularia poſſidentes, an ſcilicet illa præſumantur feudalia, ſeu feudo reddititia, ac de ejus excadentiis, & pertinentiis, vel potius libera, & allodialia, ſolam in juriſdictione, & jure territoriali ſubjectionem habentia. 3

Et licet juxta dictam traditionem regula aſſiſtat allodialitati ob præſumptionem in dubio aſſiſtentem libertati, & reſiſtentem ſervituti, nihilominus, ut bene advertit Afflict. *in cap.* 1. *de controverſia inter maſculum, &c. num.* 9. *& ſeq. & num.* 19. qui jure merito in hoc individuali puncto Magiſter nuncupari poteſt, utpote omnium latius, & melius materiam tractans, quæſtio potius facti, quam juris dicenda videtur, ex facti circumſtantiis decidenda, ſpectata ſcilicet natura omnium aliorum bonorum intra idem feudum, ſeu univerſitatem exiſtentium, ſi enim reliqua omnia ſunt feudalia, ſeu feudo reddititia, itaut non conſtet, vel in univerſum, vel ſaltem in ea regione, ſeu Contrata, alia adeſſe bona libera, vel adeſſe rara, & in modica quantitate, tunc probata dicetur eadem qualitas in bonis, de quibus eſt controverſia, ut etiam reperit idem Afflict. *deciſ.* 267. ubi Adden. & ſequuntur cæteri apud Menoch. *conſ.* 181. *num.* 98. & conferunt deducta a ſimili in materia emphyteutica per Fulgin. *de emphyt. in præludiis quæſt.* 8. *num.* 17. 4

Cum enim feudum dicatur univerſitas continens jus univerſale complexivum plurium membrorum illud corpus conſtituentium, Camerar. *in cap. Imperialem, pag.* 39. *in magnis litt. A, & B,* & cæteri feudiſtæ communiter, diſputantes ſolum quæſtionem, an dicatur univerſitas facti, vel juris, ex collectis per Amicaogel. *qu. feudal.* 3. ubi quæſtionem diſputat ad partes, idcirco, ſi reliqua membra ſunt unius naturæ, non videtur in dubio dicendum, quod unum membrum, de quo agitur, diverſam naturam habere debeat, 5

niſi

niſi de hujuſmodi immutatione conſtat, facta ab eo, qui id faciendi habeat poteſtatem.

6 Ad quod ſatis conferre obſervabam firmata in Cluſina apud Mantic. *deciſ.* 17. & 97. ſuper uniformi natura Coloniæ omnium bonorum in eo territorio exiſtentium, donec de libertate alicujus rei, tanquam de limitatione regulæ generalis in dubio non præſumenda doceatur, ut in propoſito ejuſdem territorii, de quo agitur apud Mantic. habetur actum in Romana, ſeu Perutina bonorum *hoc eod. tit.*

Et ideo cum in facto bene juſtificaretur omnia alia prædia in hoc feudo exiſtentia, per alios particulares poſſeſſa, eſſe feudo reddititia, & obtineri ex Capituli Feudatarii conceſſione, abſque eo quod doceretur, in eadem bonorum univerſitate aliqua adeſſe libera, idcirco quoad hunc primum punctum, probati ſcilicet dominii directi, videbamur eſſe in caſu indubitabili, potiſſime vero, ac extra omnem controverſiam ex obſervantia eorundem bonorum uniformi, ac in reliquis, quod ſcilicet ex eis, ultra quandam præſtationem pecuniariam, quæ ſolum juxta temporum, vel bonorum qualitatem, & ſitum ſupponebatur dif-

7 formis, aderat uniformis participatio fructuum per quotam, quod eſt clarum ſignum dominii, ac reſpective cujusdam Coloniæ in particularibus, ut advertitur apud Mantic. *d. deciſ.* 17. & 97. quod etiam docet praxis aliquorum Caſtrorum, & locorum Urbi adjacentium, quod ſcilicet Dominus loci habet, nedum in juriſdictione, & jura territoriali univerſum territorium, ſed etiam in privato dominio, unde propterea omnia bona, quæ per Incolas, & Vaſſallos, aliiſque particulares in eo territorio poſſideantur, non conſtito de libertate, cenſentur de illius directo dominio, & reddititia in certa quota fructuum, ut eſt præſertim Caſtrum Montisportii, de quo in Tuſculana bonorum vacantium *hoc eod. tit.* cum ſimilibus, & in propoſito hujus Provinciæ Hydruntinæ habetur in Hydruntina onerum *ſub tit. de Regalib.* & ſic quoad hanc primam inſpectionem, cum ſenſu etiam veritatis, dicebam caſum videri planum.

Difficultas autem reſidebat in altero puncto, ſeu in ſecunda inſpectione, an ſcilicet hujuſmodi bona jure cujusdam Coloniæ, ut ſupra per particulares poſſeſſa, eſſent

8 tranſitoria ad quoſcumque extraneos hæredes, vel potius reſtricta ad illos ſanguinis, quibus defectis, ad Dominum devolverentur, & in hoc difficultatem facere videbantur firmata in dicta Cluſina apud Mantic. ſuper hujuſmodi Coloniarum natura, ſeu qualitate, quod ſcilicet eſſent ad quoſcumque tranſitoriæ, ut etiam habemus de conſimilibus bonis Abbatiæ Farfen. juxta deducta in Farfen. *ſub tit. de emphyteuſi*, atque, excepto caſu Fiſci ſucceſſoris in bonis vacantibus, admittitur in dict. Tuſculana *hoc tit.* ita frequentiori obſervantia docente.

Satiſque urgere videbatur concluſio in Rota, & Curia recepta, de qua in Mediolanen. & in Aquilana, ac in aliis

9 *ſub tit. de emphyteuſi*, quod ſcilicet, quamvis emphyteuſis Eccleſiaſtica de ſui regulari natura cenſeatur reſtricta ad hæredes ſanguinis, ex deductis *deciſ.* 427. *par.* 9. & 109. *par.* 10. *rec.* & in aliis, nihilominus ad effectum devolutionis conſtare debet de inveſtitura, ex qua dignoſcatur de hujuſmodi reſtrictione, quoniam licet talis ſoleat eſſe hu-

10 juſmodi bonorum natura, nihilominus dantur etiam bona emphyteutica Eccleſiaſtica, ſeu alias de directo dominio Eccleſiæ ad quoſcumque hæredes tranſitoria, quæ ſola contraria poſſibilitas, juxta receptum vulgare axioma, ſufficit ad excludendam illam concludentem, & perfectam probationem, quæ incumbit Domino agenti ad hujuſmodi devolutionem.

Verum his non obſtantibus, quamvis in unica diſputa-

11 tione, ut ſupra, non omnino maturum, & determinatum judicium pro veritate efformare potuerit, attamen ſatis probabile mihi videbatur bonum jus Capituli, ex eadem ratione cauſæ univerſalis, ſeu naturæ aliorum conſimilium bonorum, quæ pariformiter ſub eadem Univerſitate exiſtentia, reſponſiva ſunt, cum ea retroacta obſervantia in illis, quorum lineæ defecerunt, ac etiam ex agnitione aliorum actu poſſidentium, & contra proprium intereſſe loquentium, conſtaret talem eſſe bonorum naturam, ſatis in idem conferente dicta præſumptione, regulariter militante in bonis Eccleſiæ, ac etiam quia agitur de feudo, cujus regularis natura eſt, ut non ſit ad extraneos hæredes tranſmiſſibile, ideoque hujuſmodi conceſſiones quandam ſubfeudi ſpeciem continentes, eandem regulam habere debeant, ex propoſitione, de qua ſæpe frequenter in aliis hoc tit. quod ſubfeuda regulantur a feudo, diverſæque naturæ eſſe non debent, licet iſta conſideratio ſola, & de per ſe non videretur multi momenti, cum non verſaremur in feudo recto, & proprio ſubjecto devolutioni per lineam finitam, utpote poſſeſſo per manum mortuam, ac etiam quia incertum erat, an deſcriptum eſſet in Regiis quinternionibus, & an ſolveret adhoham, quibus circumſtantiis ceſſantibus, ceſſat qualitas feudalis, potiſſime vero penes Eccleſiam, in qua præſumptio potius eſt pro allodio, ut habetur præſertim deductum in Conſentina *hoc eod. tit.*

S U M M A R I U M.

1 *De qualitate feudali, vel allodiali.*

2 *Quando procedi poſſit ad cenſuras contra non ſubditum.*

3 *Feudatarius Eccleſiaſticus in cauſa feudi convenitur coram laico Domino feudi.*

4 *An quis poſſit eſſe Rex, & Baro?*

ANNOTAT. AD DISC. XXXIV. & XXXV.

De principali puncto contento in his diſcurſibus ſu- 1
per qualitate feudali, vel allodiali, habetur ſupra *in annotat. ad diſc.* 2. ubi videndum.

Et de contentis in iſtorum primo circa facultatem pro- 2
ferendi cenſuras, etiam contra non ſubditos, pro defenſione bonorum, & jurium Eccleſiæ, habetur plenius actum *tit. de juriſdict. diſc.* 47. & 48.

Et de competentia fori, quodque etiam Clericus, vel Ec- 3
cleſia in iis, quæ concernunt feudum, ſubjaceat foro infeudantis, quamvis ſæcularis, habetur infra *diſc.* 55. & *in aliis.*

Atque ſuper puncto, an quis poſſit eſſe Rex, & Baro, & 4
quomodo id procedat, habetur infra *diſc.* 61. & *diſc.* 83. & *de regal. diſc.* 80. ac etiam *tit. de præemin. diſc.* 29. & *in aliis.*

MONTISPELUSII PRÆLATIONIS PRO THOMA DE GUEVARA CUM FRANCISCA MARIA GRIMALDA.

Reſponſum in cauſa vertente in Sacro Conſilio Neapolitano, etiam cum ſenſu veritatis.

De jure protomiſeos competen. ratione ſanguinis in feudis, an locum habeat in feudis Regni Neapolitani qualitatem hæreditariam admixtam habentibus, & quid ubi agitur de venditionibus judicialibus, & ſub haſta?

S U M M A R I U M.

1 *Referuntur Doctores exteri ultra Regnicolas agentes de jure protomiſeos.*

2 *De Doctoribus Regnicolis utramque opinionem tenentibus, & quid judicatum ſit.*

3 *Regnum Neapolitanum antiquitus dicebatur Regnum Apuliæ.*

4 *Diſtinguuntur ſpecies feudi pacti, & providentiæ, hæreditarii, & mixti, & in qua ſpecie intret jus protomiſeos.*

5 *De feudo mixto hæreditariam qualitatem exigente, an requiratur reſpectu primi acquirentis, vel etiam ultimi morientis, & an ſuffragetur inventarium, & de differentia feudi mixti de jure communi feudorum, & de jure Regni.*

6 *De alia differentia inter feuda Regni Neapolitani ab aliis circa facultatem hæredis impugnandi factum auctoris.*

7 *Quæ ſit vera ratio juris protomiſeos in feudis.*

8 *Quo caſu recipienda ſit opinio volentium etiam in feudis hæreditariis intrare jus protomiſeos.*

9 *De altera ratione, in qua fundatur jus protomiſeos, quæ impugnatur.*

10 *An text. in l. dudum, C. de contrah. empt. ſpecialiter limitetur de jure feudorum?*

11 *De hiſtoria juris civilis, quando illud compilatum, repertum, & uſitatum fuerit.*

12 *Jus feudale derivat, ac deſumptum potius eſt a jure Longobardorum.*

13 *Ubi affirmativa opinio concedens jus protomiſeos in feudo hæreditario recipienda eſſet, procederet in alienatione voluntaria, & ex privata conventione, non autem ſub haſta, & auctoritate judiciali.*

14 *Quæ ſit ratio, cur in alienatione judiciali id non procedat?*

15 *Jus protomiſeos, etiam in caſibus, in quibus alias competeret, admittendum non eſt, ubi fraudis ſuſpicio adeſt, ob impotentiam petentis ad ſolvendum pretium.*

16 *An dum jus feudale concedit hoc jus maſculis agnatis competat fœminis, vel cognatis?*

DISC. XXXVI.

SUbhaſtata ad inſtantiam Creditorum Nicolai Grimaldi Civitate Montiſpeluſii, quam ipſe jure antiqui feudi poſſidebat, eaque deliberata Thomæ de Guevara majori oblatori, intentatoque contra iſtum per Franciſcam Mariam dicti Nicolai germanam ſororem primogenitam in ſacro Conſil. Neapol. jure protomiſeos, ſeu prælationis, requiſitus ex parte dicti deliberatarii, reſpondi ad cauſam, ut ſequitur.

1 Quicquid generaliter dicant cæteri feudiſtæ in controverſo articulo juris protomiſeos competentis ſucceſſoribus ſanguinis a lege inveſtituræ vocatis adverſus extraneum emptorem, de quo, ultra noſtros Regnicolas inferius allegandos, late agunt, alios colligentes, Herthman. Piſtor. *part.* 2. *qu.* 11. *&* 12. Schrader. *de feud. par.* 8. *cap.* 7. Roſenthal. *eod. tract. cap.* 9. *membr.* 2. *concluſ.* 87. *cum plurib. ſeqq.* Maſtrill. *deciſ.* 8. Berlich. *concl.* 59. *vol.* 2. Georg. Obrect. *de jur. feud. lib.* 4. *cap.* 28. *& alii.*

In ſpecialibus terminis feudorum antiquorum Regni Si-2 ciliæ citra (cum in novis receptiſſima ſit negativa, ut in Januen. feudi *hoc eod. tit.*) eandem negativam, & pro excluſione prælationis ob eorum hæreditariam qualitatem, docte & nervoſe tuentur Capyc. Latr. *conſult.* 27. 28. *&* 96. Petagna in allegationibus impreſſ. apud Rummum in addit. ad Afflict. *de jur. protomiſ. fol.* 64. de Marin. *reſol.* 116. *vol.* 2. *& alleg.* 127. *tom.* 3. *& cæteri*, affirmativam vero a Pont. *dec.* 11. Rovit. *in ejus reſponſo edito in eadem cauſa impreſſ.* poſt dictam deciſionem a Pont. *& inter Commentar. ſuper pragm. in rubr. de feudis*, Sanfelic. *deciſ.* 100. *& cæteri.*

Spectatis deciſionibus, ſeu rebus judicatis, magis recepta videtur hæc affirmativa, juxta quam per Sac. Conſilium S. Claræ, vel per Collaterale poſt deciſionem relatam per a Pont. *dicta deciſ.* 11. (quam omnes concordant fuiſſe primam) ita ſæpius judicatum fuiſſe conſtat ex deciſionibus relatis per Capyc. Latr. *deciſ.* 57. & per Gipſium *in addit. ad eundem utrobique num.* 2.

Mihi ad veritatem potius quam cauſæ opportunitatem reflectenti, in puncto juris, perpenſis utriuſque ſententiæ rationibus, & fundamentis, verior videtur prima negativa, ſed quia ſpecies temeritatis eſſet, id generaliter affirmare contra plures tantorum Tribunalium judicaturas, idcirco in earum reverentiam, relinquendo quoad articulum in genere locum veritati, ſolumque diſcurrendo rationes, & fundamenta, ex quibus trahor ad dicendum, veriorem potius videri negativam, quam affirmativam, adhuc tamen in ſpecie caſus, de quo agitur, omnino probabilius cenſeo, ex particularibus facti circumſtantiis, pro excluſione prælationis eſſe reſpondendum, prout ex eiſdem (admiſſa etiam regula affirmativa) reſponſum fuiſſe in caſu tractato per Mario. *d. reſol.* 116. conſtat ex Capyc. Latr. *d. deciſ.* 57.

Quatenus igitur pertinet ad examen articuli in abſtracto (me ſemper ſubjiciendo meliori judicio magis verſatorum in regione, illiſque Tribunalibus, quorum materia eſt peculiaris) erroneum mihi ſemper viſum eſt, quod per Regnicolas pro utraque ſententia quæſtionem tractantes, fundamentum conſtitueretur in auctoritate Germanorum, ſeu Lombardorum, aliarumque Italiæ partium Doctorum, ob nimis diverſas circumſtantias militantes in prædictarum aliarum regionum feudis, ac iſtis noſtri Regni Siciliæ ci-3 tra Pharum, quod poſt utriuſque Siciliæ diviſionem per antiquos feudiſtas Regnum Apuliæ dici conſuevit, Bald. *in l. ex hoc jure, num.* 16. *ff. de juſt. & jur.* Corſett. *de regia poteſtate, quæſt.* 12. *num.* 14. *& qu.* 102. *num.* 76. Martin. Lauden. *de Principe, q.* 176. & cæteri, ac etiam patet ex pluribus Pontificiis inveſtituris, ſeu renovationibus, moderno autem tempore corrupto vocabulo, ex Regum conſueta reſidentia in delitioſa Civitate Neapolis, Neapolitanum nuncupari ſolitum eſt.

Pro iſta veritate oſtendenda, reduco ad memoriam no-4 tiſſimam antiquorum feudorum diſtinctionem in tres ſpecies, unam ſcilicet pacti, & providentiæ puri, alteram puri, ſeu meri hæreditarii, & tertiam mixti, non deferendi, niſi hæredibus ſanguinis a lege inveſtituræ vocatis, in quibus, tamen requiratur etiam qualitas hæredis rei familiaris.

In prima ſpecie concordant omnes, jus protomiſeos ex jure feudorum intrare, prout (exceptis quibuſdam modificationibus ad rem non facientibus) concordant illud non intrare in mere hæreditario, quod de ſui natura eſt libere alienabile, & in quoſcumque extraneos tranſmiſſibile, unde quæſtio ſolum reducitur ad tertiam ſpeciem feudi mixti, cujus naturæ ſunt abſque dubio feuda noſtri Regni, quorum non ſunt capaces, niſi hæredes ſanguinis intra certos gradus ab ejuſdem Regni Conſtitutionibus, corrective ad jus commune feudorum ſatis reſtrictos, licet per gratias aliqualiter ampliatos; ſed in eiſdem neceſſaria quoque eſt qualitas hæreditaria.

Iſta vero feuda mixta Regni in pleriſque differunt ab il- 5 lis mixtis Germaniæ, & aliorum locorum, in quorum terminis Germani, ac Lombardi loquuntur, & potiſſime quia in aliis hæreditaria qualitas neceſſaria ſolum eſt reſpectu primi acquirentis, non autem ultimi morientis, juxta magis communem opinionem, de qua Clar. §. *feudum*, *qu.* 9. *n.* 5. Robles *de repræſentat. lib.* 3. *cap.* 18. *num.* 112. Altograd. multos colligens *conſil.* 25. *num.* 19. *cum ſeqq. lib.* 1. Rot. *deciſ.* 482. *n. fin. &* 499. *n.* 5. *& ſeqq. par.* 5. *recent. tom.* 2. Vel ſi in ſenſu aliorum neceſſaria etiam eſt qualitas hæreditaria ultimi morientis, per quem primo acquirenti ſit conjungendus, ſuffragatur tamen beneficium inventarii, ex quo feudum jure proprio ſeparare, ac detrahere poteſt a reliquo aſſe allodiali, itaut feudi ratione ad debita ultimi defuncti, vel alia onera hæreditaria non teneatur.

Secus autem eſt in feudis Regni, quia licet nonniſi hæredes ſanguinis in eis ſuccedant, nihilominus tenentur eſſe hæredes rei familiaris ultimi morientis, in cujus aſſe hæreditario computatur integer valor feudi, itaut inventarii beneficium non ſuffragetur, atque ſucceſſor non ſolum teneatur ad ultimi morientis debita, legata, aliaque onera hæreditaria, ſed ad integrum valorem feudi gravari poſſit, quamvis ex lege inveſtituræ, impugnando morientis judicium, contra ejus voluntatem ſuccedat, Franch. in Magiſtreli *deciſ.* 1. *& deciſ.* 704. Rovit. *ſuper pragm.* 25. *de feud. & in dicto reſponſo poſt deciſionem*, a Pont. Capyc. Latr. *conſult.* 9. *&* 10. & omnes paſſim, cum ſit propoſitio, quæ in Regno abſque auctoritatibus præſupponi poteſt tanquam notoria.

Altera item eſt notabilis differentia inter alia feuda, & 6 iſta Regni, quod in prima ſpecie, quoties illa ſunt mere hæreditaria, vel mixta, ita tamen, quod ſucceſſor ſanguinis debeat etiam eſſe hæres rei familiaris ultimi morientis, abſque eo, quod ſuffragetur beneficium inventarii, unde valor feudi computetur in aſſe hæreditario morientis, ut ſupra, tunc ſucceſſori, ex magis communi, & recepta ſententia, obſtat text. *in l. cum a matre*, *C. de rei vindic.* itaut non poſſit alienationem a ſuo auctore, quamvis abſque aſſenſu factam impugnare, non ſic eſt in Regno, quia per Conſtitutionem incipien. *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, latius patentem, quam ſit diſpoſitio juris communis *in l. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Frider.* ita communiter intellectam, adverſus feudi alienationem factam ſine aſſenſu venire poteſt hæres, vindicando ipſum corpus feudi, quinimmo & ipſemet contrahens revocare poteſt actum a ſe geſtum, utpote ipſo jure nullum, ut tanquam notorium incontrovertibile pariter venit præſupponendum.

Hinc proinde ex prima differentia ſequitur, male applicari auctoritates exterorum loquentium de aliis feudis 7 mixtis, ad noſtra feuda Regni, quia in aliis adhuc militat eadem potiſſima ratio, in qua jus protomiſeos fundatum eſt, facultatis ſcilicet competentis ſucceſſori impugnandi alienationem, ac vindicandi poſt mortem feudatarii alienantis feudum jure proprio, quæ vera, & propria eſt genuina, & unica ratio hujus juris protomiſeos, ut ſcilicet de æquitate, & honeſtate concedatur ſucceſſori ſanguinis præventive, in vita alienantis, refuſo pretio, jus recuperandi ab extraneo illud feudum, quod poſt mortem alienantis recuperare poſſet abſque pretii reſtitutione.

Prout ex ſecunda differentia ſequitur *dictam deciſionem* 8 11. a Pont. aliaſque deſuper emanatas, atque opinionem Regnicolarum tenentium, etiam in hæreditariis affirmativam, intelligendam eſſe in caſu illicitæ alienationis ſine aſſenſu, quam ſine dubio ſucceſſor ſecuta morte alienantis jure ſuo, quamvis habens qualitatem mere hæreditariam, impugnare poſſet, quia ſic intrat etiam eadem ratio. Et in hoc ſenſu vere capienda videtur dicta ſententia affirmativa pro ea ſalvanda ab æquivoco manifeſto.

Et ex qua ratione, verſatiſſimus feudiſta Roſenthal. *cap.* 9. *membr.*

membr.2. concl.88.n.fin. ex Afflict. credidit in hac ſpecie feudorum habentium adeo ſtrictam alienandi prohibitionem, intrare hoc jus protomiſeos, etiam in feudis novis, quamvis in contrarium ſit communis, & receptiſſima, etiam apud eoſdem Rovit. a Pont. & alios, de quibus per Roc. *reſponſ.6. n.10. & 11. lib.2.* quia ſic eedem impugnandi facultas æque militat in feudis novis, ac antiquis.

9 Agnoſcit hanc difficultatem doctiſſimus Rovit. *in dicto Reſponſo*, ſed eam evitare ſtuder reſpondendo, hoc jus protomiſeos non adeo fundari in ratione facultatis impugnandi alienationem, quam ſucceſſor mortuo Feudatario jure proprio haberet, ſed potius in altera ratione æquitatis, vel honeſtatis, deducta ex pluribus legibus Digeſtorum collectis a Tiraquell. *de retract. conſanguin. in præfat.* & per ipſum reaſſumptas *num.58.* juxta impreſſionem apud a Pont. & ex *num.26.* juxta alteram *in commentar. ad pragmat.* & cum quo pertranſit a Pont. *eod. deciſ.11.* ut ſcilicet in bonis, quæ fuerant majorum, conjuncti præferantur.

Sed hoc vere fallax eſt fundamentum ex novo jure Codicis *in l. dudum, C. de contrah. empt.* per quod omnia jura prædicta remanent antiquata, cum hodie in toto mundo ſit receptiſſimum, hoc jus prælationis ratione ſanguinis amplius de jure non dari, ut in Romana, ſeu Sabinen. prælationis *hoc eod. tit.* cum tamen eadem ratio, etiam in feudis mere hæreditariis, aliiſque omnibus bonis allodialibus antiquis cadat, quod eſt abſolute falſum, ut optime præ cæteris obſervat de Marin. *d. reſol.116. vol.2. num.7. & 8. & alleg.127. num.4. vol.3.* ubi bene probat, quod melior ratio eſt altera jam dicta, quæ in vera medulla juris feudalis eſt unica, & germana.

Et quamvis ingenioſe Rovit. *dicto reſponſo num.68. cum ſeqq.* juxta primam impreſſionem a Pont. & *nu.21.* juxta ſecundam *ſuper pragm.* ad effugiendam diſpoſitionem text. *in d. l. dudum*, ponderet illam conditam per Imperatores Romanos, ſeu Orientis, Valentin. Theodoſ. & Arcad. præ-
10 cedere leges feudales, quæ collectæ per Gherardum; & Obertum de Orto, confirmatæ fuerunt per Imperatores Fridericum, Lotharium, & Conradum Imperatores Occidentis longe poſteriores, unde infert, quoad feuda, id eſſe ſpecialiter inductum in correctionem dicti juris communis Romanorum.

Attamen (pace Viri doctiſſimi, quem in reliquis ex genio veneror tanquam Oraculum) hoc eſt aſſumptum erroneum, tum quia ſi hoc verum eſſet, ſequeretur etiam in antiquis feudis mere hæreditariis in quoſcumque extraneos libere alienabilibus, jus protomiſeos admitti debere, quod eſt abſolute falſum, ut idem Rovit. admittit.

Tum quia in hac parte ſe oſtendit in legali hiſtoria parum eruditum, & ambulare cum erronea opinione vulgi ſimplicium leguleiorum, ita credentium in ea fide, quam dum ſumus tyrones, per magiſtros inſtitutionum edocemur, & cum qua proceſſit Sonſbecc. ab ipſo allegatus.

11 Licet enim jus commune Romanorum conſtitutum ex reſponſis Vulpiani, Papiniani, Scævolæ, aliorumque Juriſconſultorum, necnon ex Conſtitutionibus Imperatorum, partim in Urbe Romana, partim in altera Conſtantinopolitana reſidentium, de mandato Juſtiniani, per Tribonianum, Theophilum, & Dorotheum, compilatum fuerit, atque in illam quam habemus formam redactum circa annum Domini 530. ad 536. ut bene Digeſtorum, Codicis, Inſtitutionum, & Authenticorum tempora diſtinguit Harpreƈt. *in proæm. inſtitutionum, a n.4. ad 30.* nihilominus, vel tunc ob noſtram Italiam, aliaſque partes Occidentales a Barbaris ſem occupatas, Imperialemque poteſtatem fere ignotam, dictæ leges ad hanc formam redactæ, in his partibus publicatæ, & acceptatæ non fuerunt, vel ſi tunc cognitæ, & acceptatæ, in deſuetudinem tamen, & oblivionem in futuris ſæculis abierunt, itaut in abſcondito fuerint per plura ſæcula ſubſequentia, uſque ad annum circiter 1130. in quo illarum corpus caſualiter repertum fuit in noſtri Regni Civitatis Amalphitanæ excidio facto per Piſanos, a quibus ex eodem accidenti tranſlatum in Florentinos, Irnerii, aliorumque illius ignariſſimi ſæculi aliqualiter eruditorum cura, & diligentia publicari, & recipi cœpit, tractuque temporis deinde per totam Italiam, ac alias Provincias Occidentales receptum, ut eſt ſatis notum apud omnes Hiſtoricos, & habetur actum in Neapolitana ædificii *ſub tit. de ſervitutibus*. Unde de tempore quo conſuetudines feudales, ut ſupra collectæ, & confirmatæ ſunt, jus commune, utpote a brevi tempore repertum,
12 adhuc forte (præſertim in Lombardia, ubi hujuſmodi conſuetudinum feudalium collectio ſequuta eſt) ignotum, vel non receptum erat, ſed vivebatur juxta jus Longobardorum, ad cujus ſimilitudinem, & regulas pro majori parte dictæ conſuetudines concordant, & quo jure Longobardo, etiam in noſtro Regno a tribus ſæculis citra vivebatur, illudque jus commune reputabatur, licet a dicto tempore citra receptum ſit, jus commune eſſe illud Romanorum, ut in dicta Neapolitana *ſub tit. de ſervit.* ac etiam in Panormitana *hoc eod. tit.*

Unde apud noſtros Regnicolas diſtinguentes noſtra feuda regulanda jure primogenituræ, & more Francorum, diſtinguuntur alia feuda juxta dictas conſuetudines regulanda ſub nomine, ſeu vocabulo juris Longobardorum, ut liquet ex deductis per Capyc. Galeot. *lib.2. controv.1. & 2.* ubi allegantur Minad. & cæteri antiquiores has feudorum ſpecies bene diſtinguentes, ac habetur in Mutinen. feudorum *hoc eod. tit.* & ſic, vel ponderatio fundata eſt in falſo præſuppoſito, vel ea admiſſa, de neceſſitate fateri oporteret jus protomiſeos, etiam in mere hæreditariis locum habere, quod apud omnes eſt falſum, & reprobatum. Et hæc quoad articulum in genere.

Quo vero ad noſtrum caſum in ſpecie, ex duabus rationibus, quæ huic juri protomiſeos, ſeu prælationi dari ſolent, certum eſt non eſſe applicabilem primam, quia ſequuta de ordine Sacri Conſilii, vel alterius Judicis alienatione feudi ſub haſta, ſucceſſori non datur facultas impugnandi alienationem, & ſic ceſſat prima ratio, quæ in effectu eſt verior, ac germana, facultatis ſcilicet ſucceſſori competentis impugnandi alienationem poſt mortem alienatoris, unde de neceſſitate, admiſſa opinione Rovit. a Pont. & ſequacium, amplecti oportet tanquam unicam alteram rationem æquitatis, in qua præfati Rovitus, a Ponte, & ſequaces ſe fundant.

Quo poſito ſequitur, quod ubi etiam captivare oporteret intellectum in obſequium tot deciſionum, & rerum judicatarum, ſequendo affirmativam in caſu mere voluntariæ alienationis, quamvis validæ, & cum Regio aſſenſu, 13
factæ ex privata partium conventione, omnino tamen ea rejicienda venit in caſu alienationis, quæ publica, & judiciali auctoritate ſub haſta facta eſſet, ut ex Schrader. agnoſcit idem a Pont. *d. deciſ.11. num.14. & 15. & in tract. de poteſtate Proreg. tit. de diverſ. proviſ. tit.10. §.1. num.2.* & magis communiter firmant exteri, de quibus Bilotr. *concluſ. feudal.19. nu.8.* de Marin. *d. alleg.127. num.18.* Rocc. *d. reſponſo 6. num.9. lib.2.* ac deciſum in Conſilio Collaterali, refert Sanfel. *deciſ.104. num.8. 19. & in fin.*

Eſt bene verum, quod parum tuta videtur ratio a prædi- 14
ctis ponderata, quod ſcilicet non Feudatarius, ſed judex tunc vendat, quia receptum eſt, factum judicis cenſeri factum partis, atque actum dici potius voluntarium, quam neceſſarium, utpote a facto voluntario debitoris originem trahentem, ex qua ratione in Curia receptum eſt, jus congrui locum etiam habere in venditione ſub haſta.

Sed vera ratio eſt, quod cum hæc prælatio fundetur in ſola ratione æquitatis, illa tripliciter ceſſare dicitur in publica venditione, pro qua ſuſtinenda major intrat æquitas, quæ dictam aliam æquitatem ſuffocare debet, primo nempe quia æquius eſt, ac publici commercii magis intereſt, emptores ſub haſta non remanere publica auctoritate deceptos, ſecundo quia ſic oblatores retraherentur, unde ſubhaſtationes nunquam ſaltem pro juſto, & convenienti pretio conſumari poſſent in præjudicium creditorum, eorumdemque debitorum, & publici commercii, tertio demum quia in caſu mere voluntariæ, & privatæ alienationis, quæ clam, & occulto fiat, ſucceſſor ſanguinis eſt excuſatione, ac æquitate dignus, quia ſcilicet rei geſtæ ignarus, diligentias adhibere non potuerit, ne feudum extra ſanguinem exiret, quæ ratio ceſſat in venditione ſubhaſtæ, in qua utpote publica, & notoria, illi de ſanguine cum cæteris oblatoribus concurrere poterant, & ita feudum obtinere, ideoque ſibi imputent, præſertim ubi ipſimet ſunt ex creditoribus, ad quorum inſtantiam ſubhaſtatio facta ſit, ut apud Capyc. Latr. *conſult.27. num.50. & conſult.28. num.84. & 85.*

Unde propterea magis receptum in jure habemus, quod ubi etiam adverſus licitatorem competens ſecundo creditori jus offerendi, illud ceſſat, quoties ipſe ſecundus creditor certam notitiam habet ſubhaſtationis, prout prælatio competens Domino directo in alienatione rei emphyteuticæ ceſſat, ubi fiat ſub haſta, & judiciali auctoritate, ipſomet Domino conſcio, & inſtante, ut *in tit. de ſervit. vel emphyteuſi*, cum ſimilibus, quia ſic ceſſare dicitur illa æquitas, quæ eſt potiſſimum, ac unicum hujus prælationis fundamentum.

Obſervando potiſſime, quod etiam in caſu Conſtitutionis *Sancimus*, & ubi certum eſt jus congrui de mero rigore locum habere, illud ceſſat in venditione ſub haſta, & judiciali auctoritate facta, juxta opinionem Afflict. & aliorum, de quibus Capyc. Latr. *d. conſult.27. num. 50. 28. num.83. & 96. num.34.* de Marin. & Rocc. *locis citatis*, quæ recepta videtur in Regno, licet Curia Romana contrariam ſequatur, igitur multo magis id recipiendum eſt, ubi talis retractus in ſtricta, & vera juris cenſura non competit, ſed ſolum ex quadam æquitate ſupremorum Tribunalium aliquando admitti conſuevit.

Fortius vero concurrente alia facti circumſtantia, quod ob veriſimilem impotentiam intentantium hujuſmodi præ-
25 lationem, ſatis dubitari poteſt de fraude, & colluſione, ex deductis per Marin. *d. reſol.116. num.47.* & ex quo motivo Capyc. Latr. *d. dec.57. num.42, & ſeq.* aſſerit emanaſſe illam reſolutionem prælationis excluſivam, iſta enim circumſtantia, vel ſuſpicio non eſt mordicus capienda tanquam limitatio regulæ claræ, ſeu excluſio juris alias certitudinaliter competentis, ſed capienda eſt pro excludenda illa æquitate, quæ receſſum a juris diſpoſitione quandoque ſupremis Tribunalibus ſuadere conſuevit, atque ut facilius juris regulæ, & rationes admitti debeant.

Et ex his, cum ſenſu etiam veritatis, pro juris protomiſeos excluſione in hac facti ſpecie omnino pro meo judicio reſpondendum cenſeo, non laudando tamen alia motiva
26 deducta ex Marin. *d. reſol.116. n.17. & 18.* ingenioſe excitante, quod jus feudale hujuſmodi prælationem concedens, utpote loquens de agnatis maſculis, convenire non debeat fœminis, vel cognatis, jus enim feudale ita præſuppoſitive loquitur, quia ejus diſpoſitione attenta; nonniſi agnati maſculi feodorum capaces erant, unde habilitatis etiam fœminis, vel cognatis, qui pariter inter hæredes ſanguinis veniant, eadem ratio in omnibus convenire videtur, meritoque hujuſmodi motiva in eo caſu neglecta fuerunt, ut conſtat ex bene deductis apud Capyc. Latr. *d. dec.57. num.38.*

ANNOT. AD DISC. XXXVI.

Cum duobus ſequentibus.

AGitur in his diſcurſibus de jure protomiſeos, ſeu de retractu prælativo, dum ſonat in idem, & de hoc etiam agitur infra *diſc.*110 ubi an hoc jus protomiſeos procedat in venditione commoditatis?

Et de pluribus ad hanc materiam juris protomiſeos in feudis, habetur apud Cæſar. de Afflict. *controv.*20. & Roſam *conſult.*27. Et conferunt, quæ ad hanc materiam retractus prælativi habentur *ſub tit. de ſervitut, a diſc.68. ad 88.* ac etiam *tit. de emphyt. diſc.61.*

Deciſio allegata *deciſ.38.* in Peruſina coram Coccino, circa retractum ratione conſortii, eſt impreſſa *inter ſuas deciſ.2229. & repetita deciſ.317. par.12. recent.*

JANUEN. JURIS PROTOMISEOS PRO PRINCIPE AB AURIA CUM FELICE PALLAVICINO.

Diſcurſus pro veritate ad cauſæ directionem extra Curiam.

De jure protomiſeos, ſeu redimendi, an & quando competat filiis, vel agnatis adverſus emptorem feudi, & de fideicommiſſo, an capiat feuda, & quæ?

SUMMARIUM.

1 FActi ſeries.

2 Jus protomiſeos non competit in feudo novo alienato per ipſum primum acquirentem titulo oneroſo.

3 Declaratur opinio Roſenthal. ut etiam in feudo novo locum habeat jus protomiſeos.

4 Expenduntur rationes, ob quas conceditur in feudis jus protomiſeos.

5 Quando primus acquirens [illegible] poſſit diſponere de feudo novo.

6 Clauſula jure feudi avicti, & antiqui, an faciat antiquum illud feudum, quod eſt novum?

7 An jus protomiſeos competat in feudo antiquo hereditario, vel mixto?

8 Jus protomiſeos competit vivente alienatore.

9 An dicatur primus acquirens ille, qui vero acquiſivit ſine aſſenſu, vel ille, cui Princeps aſſenſum dedit; & in Feudatarium agnovit, quamvis eſſet acquirentis ſucceſſor?

10 An fideicommiſſum, vel primogenitura in feudo conſtitui poſſit?

11 Aſſenſus Domini cenſetur conceſſus pro ejus jure, non pro tollendo jure tertii, de quo non ſit facta mentio.

12 Declaratur concluſio, quod aſſenſus reſervatus ſub clauſula, non aliter, requiratur tanquam conditio, etiam ubi de jure non neceſſarius.

13 An poſt mortem contrahentium, vel unius eorum obtineri poſſit aſſenſus?

Joannes Aodreas primus acquiſitor unius medietatis.
|
Aodreas primus.
|
Joaones Aodreas ſecundus, & acquiſitor alterius medietatis.
|
Aodreas ſecoodus.
|
Joannes Aodreas tertius.

DISC. XXXVII.

CAſtrum Cabellæ, olim jure allodii poſſeſſum per Fabritium, & Hieronymum patrueles de Spinolis, iidem de anno 1563. receperunt in feudum ab Imperatore Ferdinando primo cum alienandi [illegible] facultate in eadem inveſtitura contenta.

Anno 1583. Fabritius ejus medietatem vendidit Principi Joanni Andreæ ab Auria, reſervato aſſenſu Imperatoris cum clauſula, *nec aliter*, *nec alio modo*, & cum proteſtatione, quod eo aſſenſu renuente, omnia geſta haberentur pro infectis, emptorque revendere promiſit, quia in omnibus voluntati Imperatoris acquieſcere intendebat.

Hieronymus alterius medietatis poſſeſſor adverſus dictam alienationem jus retractus, ſeu protomiſeos intentavit, atque hujuſmodi lite coram Imperialibus Commiſſariis pendente, obiit de anno 1604. dictus Princeps Joannes Andreas condito Teſtamento, in quo ſcripto hærede Andrea filio, perpetuum ſucceſſivum fideicommiſſum in universo aſſe ad favorem ejus deſcendentiæ inſtituit, cum optimis cautelis legitimæ, & Trebellianicæ, & cujuſcumque alterius juris detractionem impedientibus, dictoque Andreæ parum patri ſupervivente ſuccedente Joanne Andrea ſecundo ejus filio, hic de anno 1621. concordiam iniit cum Joanne Baptiſta dicti Hieronymi ſucceſſore, qui prædictæ liti cedendo, aliam etiam ejuſdem Caſtri medietatem ab ipſo poſſeſſam eidem vendidit, unde totius feudi Dominus effectus, inveſtituram cum dictarum primæ, & ſecundæ alienationum narrativa, & approbationem ab Imperatore Ferdinando ſecundo de anno 1624. obtinuit.

Mox de anno 1634. idem Princeps Joannes Andreas ſecundus prævia narrativa in precibus Ferdinando ſecundo porrectis, ſe indigere ab aliquo mutuo accipere ſcuta 60. m. pro conſcribendo milite, eidem Imperatori in tunc urgentibus Germaniæ calamitatibus oblato, ſupplicavit pro aſſenſu hypothecandi ad tempus pro dicta ſumma ad favorem mutuantis feudum prædictum Cabellæ ſui natura alienabile, cum ea conditione, ut ſi convento tempore elapſo, pecunia non reſtitueretur; licitum eſſet Creditori feudum alienare, ad effectum ſe reintegrandi de ſumma mutuata, & fructibus, reſiduum vero eidem Oratori reſtituendi, ſuper quibus precibus Imperator licentiam præbuit hypothecandi ad tempus pro dicta ſumma feudum prædictum, cum facultate illud omnino alienandi, ſi ſtatuto tempore mutui reſtitutio non ſequeretur.

Hujus beneplaciti vigore, idem Princeps Joannes Andreas, tam prædictum feudum Cabellæ, quam alterum contiguum, quod *Cremons* nuncupatur, cum præſuppoſito quod eſſet dicti Caſtri, pars ſeu membrum, vendidit Felici Pallavicino cum pacto redimendi ad decennium pro dicta ſumma ſcutorum 60. mil. Et illinc ad tres annus receptis aliis ſcutis 9. mill. dicto juri redimendi ad favorem emptoris renunciavit, & utraque conventio per eundem Imperatorem approbata fuit.

Mortuo autem dicto Principe Joanne Andrea ſecundo, Princeps Andreas ſecundus ejus filius, & ſucceſſor, adiit Curiam Imperatoris, a quo declarari petiit ſibi competere tem-

Digitized by Google

tempus 30. annorum (a die quo factus eſt major inchoandum) ad redimendum dictum feudum a parente alienatum, vel quatenus opus eſſet, ſibi concedi reſtitutionem in integrum adverſus lapſum temporis conventionalis decennii in ejus pupillari ætate defluxi, & cujuſcumque alterius termini, cui petitioni ſe opponente Pellevicino, acerrima inter eos in Cæſareo Aulico Conſilio introducta fuit lis, protracta uſque ad annum 1650. circiter, a quo tempore, ob ſequutam mortem tam Actoris, quam Rei, ſiluit.

Cum autem modernus Princeps Joannes Andreas tertius prædicti Andreæ ſecundi filius, & ſucceſſor, ejuſque adhuc pupilli, vel minoris nomine Principiſſa mater, & tutrix, ſeu curatrix, dictam antiquam actionem reaſſumere, vel novam competentem jure fideicommiſſi ordinati per Joannem Andream primum, ſuper dicti feudi recuperatione intentare intenderet, petiit pro veritate reſponderi quid magis expediret, qualeve jus ex una, vel alia actione dictus Princeps foveat.

Diſtinguendo autem portiones, quatenus pertinet ad ſecundam, de anno 1621. acquiſitam per Joannem Andream ſecundum a Joanne Baptiſta ſucceſſore Hieronymi, reſpondi non videri cum quo ſano conſilio Andreas ſecundus jus protomiſeos, vel redimendi intentaverit, quoniam quicquid ſit de articulo cadente in altera acita, & antiqua portione, ut infra, in iſta vero tanquam in feudo novo acquiſito titulo oneroſo, atque per ipſummet primum acquirentem alienato, communis ac recepta videtur feudiſtarum ſen-

2 tentia, jus protomiſeos filiis, vel agnatis alienantis non competere, quamvis eſſet pacti, & providentiæ, Iſernia *in cap. 1. §. Titius ſi de feudis defunct. milit. n. 1. verſ. quod ſi Titius circa fin. verſ. & loquitur*, & ſequuntur Alvarot. Præpoſit. & Afflict. *ibid.* ac cæteri collecti per Meſtrill. *dec. 8. num. 21. cum ſeqq.* Rovit. qui dicit eſſe juris indubitati, *in ejus allegationibus impreſſ. poſt deciſ. 11. a Pont. num. 17. & 89.* quæ ſunt etiam repetitæ in ejuſdem Rovitt *comment. ad pragmat. in rubr. de feudis poſt num. 18. verſ. ſecundo conſiderans, & num. 38.* Feb. de Anna *obſerv. 10.* bene a Ponte *d. deciſ. 11. num. 12.* Capyc. Latr. *conſult. 27. num 36. & conſult. 28. num. 24.* Schrader. *de feud. part. 8. cap. 7. num. 32. verſ. Hac tamen ratione*, & cæteri per eos allegati.

3 Et quamvis Roſenth. *cap. 9. membr. 2. concl. 88. num. fin.* verius dicat in feudo etiam novo id procedere, non bene tamen ejus opinionem probat, cum ſolum ad id alleget Afflict. qui neque hanc ex profeſſo tenet, ſed potius ſequitur ſenſum Andreæ, & aliorum, unde improbabile ſatis eſt in judicio juxta hanc ſecundam ſententiam obtinere, cum ſit contra communem ſenſum feudiſtarum.

4 Maxime quia primæ opinioni (ultra Doctorum auctoritatem) aſſiſtit ratio manifeſta, in duplici enim ratione juxta varias Scribentium ſententias, fundatum eſt hoc jus protomiſeos. Prima eſt illa honeſtatis, ſive æquitatis, ne ſcilicet bona, quæ noſtrorum majorum fuerunt, ad alienas manus tranſeant, ut bene Cujac. *in eod. §. Titius in dictis allegationibus*, Rovit. poſt a Ponte *num. 58. & ſeqq. & in d. rubr. num. 26. & ſeqq.* altera vero reſultans ex facultate revocandi alienationem poſt mortem alienantis, itaut ſit potius præventiva recuperatio ejus, quod poſt mortem recuperari poteſt, ex eadem honeſtatis lege oriens, quarum utraque ceſſat in feudo novo quæſito titulo oneroſo, quod eſſe per acquirentem alienabile, neque per filios, vel agnatos poſſe revocari, eſt recepta propoſitio, quam late ab impugnantibus tuetur Berlich. *par. 2. concl. 57. & num. 13.* procedendo etiam cum præſuppoſito, quod conceſſio eſſet in forma ſtricta pacti, & providentiæ.

Clarius quia tractatur de feudo ſatis impropriato, utpote de ſui natura libere alienabili in eum aſſenſus generalis in prima inveſtitura conceſſi, in quo proinde filiis, vel ſucceſſoribus non datur illud jus revocationis, quod quandoque

5 que etiam in feudo novo conceditur, vel quia ſit pacti, & providentiæ gratuitum, de quo neque primus acquirens diſponere poteſt, vel quia leges municipales, vel inveſtituræ formulæ prohibeant abſque Domini aſſenſu diſpoſitionem de ipſo corpore feudi, quamvis novi, & titulo oneroſo quæſiti, ut eſt in feudis utriuſque Siciliæ, propter Conſtitutionem incipientem, *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, de qua feudi novi ſpecie proprie ſentire videtur Roſenthal. *d. c. 88. num. fin.* dum ponderat facultatem revocationis, ex qua hoc aliud præventivum remedium ex quadam æquitate proditum eſt, ac adaptari poteſt, cum omnino incongrua ſit, & inadaptabilis alia ratio honeſtatis avocandi ab extraneo bona majorum, quorum hæc portio nunquam fuit, multo magis, ſi non viſa inveſtitura, non contineret

formam ſtrictam pacti, & providentiæ, ſed potius hæreditariam, ut ſpectatis facti circumſtantiis videbatur probabilius, ſtante libera facultate alienandi, faciente feudum hæreditarium, & alienabile.

Ideoque quoad hanc ſecundam partem novem ab ipſomet alienante quæſitam, fatebar me non agnoſcere probabile fundamentum, quo fretus, dictæ antiquæ litis proſecutionem, vel novæ ſuſceptionem conſulere poſſem, non quidem ex fundamento juris protomiſeos ex præmiſſis, & aliis difficultatibus inferius ſuper alia portione ponderandis, neque ex altero ſurreptionis, & invaliditatis Imperialis aſſenſus, de quo pariter infra, quia in hac portione ceſſabant omnes conſiderationes reſpectu alterius antiquæ portionis cadentes, nec demum ex altero fundamento fideicommiſſi, ſub quo hæc portio, utpote poſt obitum teſtatoris quæſita non cadit, itaut, licet ſubtilizando, ad ingenii oſtentationem multa deduci poſſent, nullum tamen ſubeſſe dicebam fundamentum ſolidum, cum quo ſalvis legibus conſcientiæ, & honeſtatis (quas utinam hujus facultatis profeſſores turpis lucri gratia ſæpe non ſpernerent) hæc adeo incommoda, & diſpendioſa lis conſuli potuerit, præſertim tutrici, vel curatrici minoris, vel pupilli.

Neque in propoſito alicujus momenti videbatur inveſtituræ clauſula, *ut jure antiqui feudi conceſſio facta cenſeatur*, quia hæc eſt quidem cautela acquirenti favorabilis ad effectum, ut potiatur antiqui feudi prærogativis, & honorificentiis, nullatenus autem ſuſtinebile eſt, ut exinde reſultet ejuſdem acquirentis præjudicium, ne de feudo diſponere valeat, ſive quod illud, præter rei veritatem, dici poſſit avitum, & majorum, ex deductis in Parmen. feudi *hoc eod. tit. & alibi*. 6

Quo vero ad aliam portionem antiquiori tempore per Joannem Andream primum, ut ſupra acquiſitam, in ordine ad jus protomiſeos, ſeu redimendi jam tentatum, multas pariter ponderabam difficultates, primam nempe, quia ſi hæreditariam, vel mixtam qualitatem contineret, nimis controverſum eſt, an dictum jus competat? licet enim affirmativam nervoſe tueatur Rovit. *in dictis allegationibus inſertis poſt deciſ. 11. a Ponte & in commentar. ad prag. rubr. de feud.* ubi diligenter hujus opinionis auctoritates, & rationes expenduntur, negativam tamen pleniori calamo tuetur, ac veriorem oſtendit Capyc. Latr. *conſult. 27. n. 11. & ſeq. conſult. 28. n. 54. & ſeq. & conſult. 96. n. 3. & 4.* ubi oſtendit, hanc magis communem etiam Germanorum exiſtere, unde negari non poteſt articulum eſſe ſatis dubium, & conſequenter periculoſum, præſertim quia Rovit. *& ſequaces* proprie loquuntur de feudis mixtis poſtulantibus quidem qualitatem hæreditariam etiam ultimi morientis, ſed talis naturæ, quod eorum alienatio ſine aſſenſu, etiam ab ipſo alienante, vel hærede impugnari poteſt, quæ qualitas in hoc feudo alienabili ex ſui natura negari poteſt, quod etenim illud feudum ſit hæreditarium potius, quam pacti, & providentiæ, vel mixtum, quamvis non viderim inveſtituram deſideratam, videbatur ſatis probabile, dum ſupponebatur alienabile, quod repugnat formulæ ſtrictæ pacti, & providentiæ, convenit autem feudo hæreditario mero. 7

Altera non levis difficultas oriebatur ex eo, quod jus protomiſeos eſt proprie illud competens filiis, vel agnatis obtinendi pro eodem pretio prælationem adhuc vivente venditore, ut conſtat *ex omnibus allegatis*, an autem mortuo, & aperto jure ſucceſſionis filio, vel agnato, hic potius agere dicatur jure revocationis, quatenus alienatio ſit male facta, vel alias de ſui natura revocabilis, unde propterea poſt mortem alienantis, hujus remedii intentatio inepta videtur, quia ſi poteſt recuperari feudum nullo refuſo pretio, fatuum eſt recurrere ad hoc remedium, atque in hoc libenter vidiſſem allegationes Scribentium in dicta lite jam agitata pro Principe Andrea ſecundo, ad effectum dignoſcendi, ubi nam hanc prætenſionem cum probabilitate fundaverint. 8

Tertia difficultas oriri poterat ex eo, quod cum hujus portionis alienatio, non antea quam de anno 1624. Imperatoris aſſenſu validata ſit in perſona Joannis Andreæ ſecundi, hic dici debeat primus Feudatarius, & conſequenter feudum novum, quia ſtante cujuſcumque alienationis feudi infectione reſultante *a l. Imperialem, de prohib. feudi alien. per Frideric.* aſſenſus revalidatorius eſt ille, qui animat, & informat actum, regulandum ut ex nunc, non ut ex tunc, unde prodierunt receptæ propoſitiones, quod ſecundus emptor cum aſſenſu, præfertur primo ſine aſſenſu, quodque creditores poſteriores aſſenſum habentes vincunt anteriores illo carentes, quia aſſenſus eſt, qui animat, & informat, ut frequenter *hoc eod. tit.*

9 Verum credebam hanc tertiam difficultatem eſſe de facili ſuperabilem, quia cum feudum penes illos de Spinolis eſſet ſui natura alienabile, idcirco valide potuit abſque alio aſſenſu alienari in Joannem Andream primum, vigore aſſenſus contenti in prima inveſtitura, itaut nova inveſtitura, potius jure renovationis, & recognitionis in Dominum, quam jure conceſſionis requiſita eſſet, verum ſi hoc fundamentum ſubſiſteret, itaut feudum avitum, & antiquum reſpectu Joannis Andreæ ſecundi alienantis cenſendum eſſet, magis congruum, & ſalubre dicebam eſſe remedium vindicationis jure fideicommiſſi, tum quia opus non eſt refundere pretium, quod in alio remedio juris protomiſeos, vel redimendi omnino refundendum eſſet, tum etiam quia ita evitarentur præmiſſæ, & aliæ difficultates circa dictum remedium retractus cadentes.

Intrare ſiquidem videbatur dilemma clarum, aut feudum dici non poteſt legitime quæſitum, niſi a tempore aſſenſus Imperialis, itaut dicendum ſit novum in perſona Joannis Andreæ ſecundi alienantis, aut dicendum eſt legitime quæſitum per Joannem Andream primum ab ipſo initio acquiſitionis, itaut dicendum ſit antiquum.

Si ſubſiſtit prima pars, utique talis qualitas ita obſtat remedio fideicommiſſi, ac alteri retractus ut ſupra; ſi vero ſubſiſtit ſecunda, tunc pinguius, & facilius eſt remedium fideicommiſſi, quam alterum retractus, ideoque mea ſententia erat, novum judicium vindicationis jure fideicommiſſi ad primam portionem potius inſtitui debere, quia melius videbatur recuperare medietatem, nullo ſoluto pretio, quam totum mediantate integri pretii refuſione.

10 Credebam vero fideicommiſſum, ſeu primogenituram recte fieri potuiſſe in hac portione feudi per Joannem Andream primum quæſita, ſive jus Domini directi, ſive illud filiorum, & agnatorum ſpectaretur, cum verſaremur in primo acquiſitore titulo oneroſo feudi, de ſui natura, ſeu ex lege inveſtituræ libere alienabilis, quia ſi illud poterat in extraneos omnino alienari, & ſic fieri id quod plus, multo magis ad favorem filiorum, & deſcendentium in eadem inveſtitura comprehenſorum adjici potuit hoc vinculum, quod eſt minus, melioremque feudi conſervationem in deſcendentia percutit, ut in ſpecie fideicommiſſi, vel primogenituræ ordinatæ in feudo novo, ſeu de ſui natura alienabili, Roland. *conſ.*42. *n.*16. *vol.*1. *&* *conſ.*1. *n.*47. *lib.*3. Cephal. *conſ.*3. *n.*11. *&* 608. *n.*44. Mandell. *conſ.*382. *n.*64. Mantic. *de conject. lib.*9. *tit.*11. *n.*14. Peregr. *de fideicommiſſis*, *art.*6. *n.*18. Fuſar. *de ſubſtitution. q.*631. *n.*1. Intrigliol. *de feud. centur.*1. *q.*51. *n.*271. Milanen. *dec.*8. *n.*49. *&* 50. *p.*1. Giurba alios cumulans, *dec.*108. *n.*17. *& ſeqq.* & firmavit Rota in Mant. feudi 27. Jan. & 30. Maji 1659. coram Veroſp. de qua habetur hoc tit. atque affirmat Roſenthal. *cap.* 7. *concluſ.*11. ubi ſolum id negat in feudo antiquo pacti, & providentiæ, ſive in eo mixto, in quo inventarium ſuffragatur, itaut non exiſtentibus aliis fideicommittentis bonis, ſucceſſor ſanguinis jure proprio feudum vindicare, ſeu retinere valeat, quod in præſenti ceſſabat ex duplici qualitate, quarum una ſufficeret, quod ſcilicet agitur de primo acquirente, quodque feudum eſt de ſui natura alienabile, a mero hæreditario in propoſito nihil differens, cum hujuſmodi qualitas reſultet etiam ex clauſula, *quibus dederit*, & ex clauſula, *ad habendum*, implicitam alienabilitatem inducentibus, multo magis ubi accedit expreſſa facultas alienandi cum ſubſequuta ejuſdem Imperatoris declaratione in duplici aſſenſu præſtito ad favorem ejuſdem emptoris, quod feudum eſſet de ſui natura alienabile.

11 Hinc propterea nullatenus obſtare videbatur, tam primam venditionem cum pacto de retrovendendo, quam ſecundam ceſſionem ejuſdem pacti munitam eſſe Imperatoris beneplacito, quia cum nulla facta ſit mentio fideicommiſſi, ſed potius proceſſum ſit eum præſuppoſito, quod feudum eſſet de ſui natura alienabile, Dominus aſſentiri cenſetur pro jure ſuo tantum, non autem ut abſque certa ſcientia juris alieni voluerit illi derogare, juxta ſatis receptas, & notas juris propoſitiones, ideoque opus non fuit aſſumere altiores inſpectiones, an ſcilicet facultas hypothecandi proſit ad alienationem cum pacto de retrovendendo, & an ſequens approbatio ceſſionis dicti pacti revalidet dictam venditionem præter licentiæ formam ſubſequutam, quia ubi habentur fundamenta magis plana, & tuta, difficiliora, & magis diſputabilia expetenda non ſunt.

Quare concludendo dicebam, hodiernum Principem, tanquam in dicta primogenitura, ſeu fideicommiſſo ſucceſſorem, jure proprio ſatis probabilem fovere cauſam in vindicanda dicta medietate, ſeu prima portione jure fideicommiſſi, abſque aliqua pretii refuſione, & ſuper hoc motivo inſiſtendum eſſe, ſuper alia vero medietate ab eodem alienante acquiſita, parum tutam fovere cauſam.

Clauſula, *non aliter, nec alio modo*, contenta in inſtrumento acquiſitionis factæ per fideicommittentem a Fabritio Spinola, videbatur, quod præmiſſis non obſtaret, neque tolleret dictæ portionis pertinentiam ad fideicommiſſum, licet enim ubi reſervatio beneplaciti ſit ſimpliciter, nullum præſtet impedimentum, quia reſervatum cenſetur, quatenus de jure ſit neceſſarium, ſecus autem ubi ſit cum dicta clauſula, *non aliter, nec alio modo*, quia tunc, etſi de jure non requiratur, dicitur etiam neceſſarium, non tanquam ſolemnitas, sed tanquam conditio ex partium voluntate deſiderata, & ſine qua contrahere noluerunt, ex deductis per Ludoviſ. & Adden. *deciſ.*192. Orthobon. *dec.*147. *num.* 7. *&* 8. plene in Bononien. primogenituræ 14. Februarii 1656. coram Bichio, & in ſupra allegata Mantuana feudi 27. Januarii, & 30. Maji 1659. coram Veroſpio, attamen id recte procedit ad effectum, ut partes non ſequuto beneplacito, tanquam ex defectu conditionis recedere poſſint a contractu, non inde tamen inferri poteſt, quod illis acquieſcentibus contractui jam effectuato, poſſint emptoris ſucceſſores, ſui auctoris dominium refricare, quia, ut dictum eſt, effectus ex dicta clauſula reſultans, reſpicit voluntatem, ac favorem emptoris contra venditorem, vel e contra quatenus ipſi, vel eorum alter in contractu perſeverare nolint, & in his terminis procedunt dictæ auctoritates, & aliæ, quæ in propoſito adduci poſſunt, præſertim quia conſtat de partium voluntate transferendi, & reſpective acquirendi dominium, itaut dicta conditio, potius tanquam reſolutiva, quam ſuſpenſiva adjecta videretur, nedum ex ſubſequuto effectu traditionis, & longævæ poſſeſſionis, ſed ex ipſiuſmet contractus tenore, dum in caſu, quo Imperator aſſentiri nollet, emptor revendere promiſit, ac habere actum pro infecto, & ſic eſt ſolum conditio reſolutiva in caſu denegati aſſenſus, quæ conditio non evenit. 12

Hinc proinde extranea videbatur in caſu ea quæſtio, an aſſenſus poſt mortem contrahentium obtineri valeat, & ſuffragetur, de qua a Pont. *de poteſt. Proreg. tit. de aſſenſ. reg.* §.2. *fol.*303. in meis, Galeot. *lib.*2. *controv.*27. per quos invicem pugnantes opiniones referuntur. Tum quia quæſtio cadit reluctantibus contrahentibus, quorum unus alterum invito ex defectu beneplaciti alienationem revocare velit, tum etiam quia procedit in feudis de ſui natura non alienabilibus, in quibus aſſenſus tanquam omnino neceſſarius animat, & informat actum alias ipſo jure nullum, in quibus terminis non verſabamur. 13

ROMANA, SEU SABINEN. PRÆLATIONIS
PRO A.
CUM B.

Diſcurſus pro veritate in congreſſu.

De jure protomiſeos, ſeu prælationis adverſus extraneum emptorem, an competat conſorti, qui feudi, ſeu Caſtri, vel juriſdictionis partem cum venditore poſſidebat, quomodo, & quando competat?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De jure protomiſeos in feudis, quando intret, & locum habeat, vel ne?*
3 *De natura Caſtrorum in Statu Eccleſiaſtico, ut non ſint vera feuda.*
4 *Ex dominio, vel poſſeſſione fructuum, & emolumentorum Caſtri non infertur ad dominium.*
5 *Quando dicatur adeſſe conſortium?*
6 *An de jure communi competat retractus, ſeu jus prælationis ratione conſortii?*
7 *Ubi habemus legem ſcriptam, non curantur rationes convenientiæ.*
8 *Quando intret Judicis officium pro prælatione conſortis in juriſdictione, & Caſtro juriſdictionali?*
9 *De inconvenientibus reſultantibus a communione juriſdictionis.*
10 *Subditorum, & Vaſſallorum intereſt non habere dominorum multiplicitatem.*

11 *Baro,*

11 *Baro, vel Domicellus cognoſcit alterum Baronem, vel Domicellum ſub ſua juriſdictione delinquentem.*

DISC. XXXVIII.

1 PEr obitum unius ex duobus Dominis, & poſſeſſoribus quorumdam Caſtrorum in Sabinis, Camera Apoſtolica prætendens factum eſſe locum devolutioni ad ejus favorem, de facto adepta eſt poſſeſſionem medietatis a defuncto poſſeſſæ, retentiſque pro ſe dominio, & juriſdictione, fructus, redditus, & emolumenta pro rata ad defunctum pertinente, dedit in tenutam quibuſdam ejuſdem defuncti attinentibus, donec eis ſolveret quandam conventam pecuniarum ſummam; unde propterea obſervantia dedit, quod Camera retinuit, & retinet medietatem juriſdictionis cum ea diviſione inter alterum conſortem, ſeu condominum, quod quilibet reſpective pro ſex menſibus deputat Officiales, ac illam in ſolidum exercet, dicti vero ceſſionarii obtinuerunt, & obtinent pro quotis, ſeu ratis inter ſe diviſis medietatem fructuum, & emolumentorum. Cum autem unus ex his ceſſionariis fructuum, ſuam ratam vendidiſſet extraneo, Dominus vero, & poſſeſſor dictæ medietatis, tam in dominio, & juriſdictione, quam in fructibus, ut ſupra, prætenderet habere jus protomiſeos, ſeu prælationis ratione conſortii, ſeu communionis, hinc deſuper expertus meo ſenſu, difficultatem habebam ſuper hujuſmodi prælationis incompetentia, incertum tamen eſt quid deſuper ſequutum ſit, vel quia agnitis difficultatibus opus tentatum non fuerit, vel quia inhærendo iis, qui auribus prurientes, non de facili litigare volentes retrahere ſolent, idem opus tentatum eſſet, ſed ſine effectu.

Examinando ſiquidem punctum, tres conſtituebam inſpectiones, ſive tres dicebam adeſſe vias, cum quibus procedi poſſet, unam de jure feudorum, alteram in puris terminis juris communis, & tertiam ex officio Judicis ratione æquitatis non ſcriptæ, ſive, ut alii dicunt, congruentiæ, & epicheiæ.

2 Quatenus pertinet ad primam, quamvis in juribus feudalibus *in cap. 1. §. Titius, ſi de feudo def. c. 1. §. ſed & res, per quos fiat inveſtitura, & c. 1. §. porro, qualiter olim feud. alien. poterat*, expreſſe diſponatur hoc jus protomiſeos, ſeu prælationis competere, & de quo in his terminis feudalibus habetur particulariter actum in Januen. feudi Gabellæ, & in Montis Peloſii prælationis *hoc eod. tit.* ubi de materia, nihilominus ex pluribus dicebam hoc jus in præſenti non intrare, primo quia iſtud eſt jus ſanguinis competens tantum agnatis in inveſtitura vocatis, ut litteraliter eadem jura diſponunt, in quibus omiſſus eſt caſus communionis, & conſortii.

Secundo fortius quia ex veriori ſententia, de qua apud Capyc. Latr. *conſult. 27. 28. & 96.* Sanfelic. *deciſ. 100. & ſeqq.* & alios de quibus *in dicta Montis Peluſii*, neque ſimpliciter, & indefinite ratione ſanguinis hoc jus competit, ſed ſolum quatenus agatur de feudo antiquo ex pacto, & providentia, ita & taliter quod ſequuta morte Feudatarii alienantis, poſſet agnatus, qui jus protomiſeos intentat, vendicare feudum ab emptore, etiam nullo reſtituto pretio, unde propterea eſt ſolum quoddam jus præventivum cum extranei emptoris favore, quod ita pretii refuſionem obtinet, ut latius in dicta Montis Peluſii, & in altera Januen. quod in præſenti dici non poteſt, quoniam ubi etiam hæc dicenda eſſent feuda, non tamen habent dictam qualitatem pacti, & providentiæ, ſed ſunt mere hæreditaria.

Tertio fortius quia excepta illa remota, & impropria feudali qualitate, quam late ſuſtinere conatur Spada *conſ. 1. lib. 1.* ad effectum ſcilicet excludendi purum allodium pro alto dominio, & ſuperioritate Papæ, in reliquis hujuſmodi
3 Caſtra, juxta fere generalem naturam locorum juriſdictionalium Status Eccleſiaſtici, quæ poſſidentur per Barones, & Domicellos, nihil habere videntur de feudali qualitate, dum nulla adeſt inveſtitura, nullum præſtatur ſervitium reale, vel perſonale, minuſque juramentum fidelitatis, atque ſunt libere tranſitoria ad quoſcumque, tam per ultimam voluntatem, quam per actus inter vivos, illa prohibitione, ſeu reſtrictione excepta, quæ reſultat e Conſtitutionibus Apoſtolicis Sixti V. Clementis VIII. & aliorum ſucceſſorum Pontificum ſuper bonis juriſdictionalibus, & quarto clarius, quia neque dicti participes dici poterant conſortes, ſeu condomini, cum haberent non jure dominii, ſed ſimplicis tenutæ, ſolum fructus, redditus, & emolumenta, ex quibus, etiam jure dominii poſſeſſis, non infertur ad Baroniam, ſeu dominium, & poſſeſſionem ipſius feudi, vel ca-
4 ſtri, cum hæc ſint inter ſe ſeparabilia, immo ſeparata, ex iis quæ in propoſito habentur particulariter deducta in Tiburtina Caſtrorum *hoc tit.* ac etiam in Romana, ſeu Status Eccleſiaſtici infeudationum.

Et ex hac circumſtantia, quod ſcilicet ageretur de ſolis fructibus, quamvis jure dominii poſſeſſis, multominus dum jure ſimplicis tenutæ, reſultare dicebam ejuſdem juris incompetentiam, attenta diſpoſitione juris communis, quamvis etiam verius eſſet, hunc retractum ratione communionis, vel conſortii competere, cum revera nullum adeſſet conſortium, ad cujus effectum requiri ut coæquale dominium inſolidum, itaut uterque ſit Dominus rei in toto pro ejus quota, ſeu rata, ex plene deductis per Merlin. *dec. 411. n. 18. cum ſeqq.* 5

Multo magis, quia de jure verius eſt hujuſmodi retractum, ſeu jus prælationis ratione communionis, & conſortii non competere, licet enim aliqui ex originali traditione Ignei *in l. dudum, nu. 2. Cod. de contrahen. empt. & in l. 1. ff. de privil. Creditor.* quos referunt Gratian. *diſcept. 526. n. 3. & 4.* Donadeus *de renunc. tom. 2. cap. 26. nu. 110.* Capyc. Latr. *dec. 168.* Rotæ in Peruſ. retractus 4. Maji 1637. coram Coccino in principio, velint de jure, vel congruentia hujuſmodi prælationem adverſus extraneum emptorem conſorti concedendam eſſe, nihilominus in contrarium eſt magis communis, & vera, quoniam ex diſpoſitione textus *in d. l. dudum, & in l. prima, C. commun. divid. & leg. falſo, & l. portionem, C. de commun. rerum alien.* contrarium firmant gloſ. Oddofred. Bald. Angel. Salicet. & cæteri ad eaſdem mox allegatas leges, et ſequuntur conſulentes, tractantes, & deciſionantes collecti per Tiraquell. *de retract. lignag. in præfat. n. 15. & ſeqq.* Portoll. *de conſort. cap. 9.* Theſ. jun. *lib. 1. q. forenſ. 39. numer. 3. & ſeqq.* & alii plene deducti dicta Peruſina retractus 4. Maji 1637. coram Coccino, ubi elaboratiſſime cumulantur fere omnes de materia agentes, unde dici poteſt deciſio in materia magiſtralis, & in terminis alienationis partis Caſtrorum Jacobus Vulner. *de alien. Caſtrorum diſcept. 7. n. 28. & per tot.* & admittitur in puncto juris apud Capyc. Latr. *d. dec. 168.* Lanar. jun. & Donad. *de quibus infra.* 6

Ubi enim contrarium expreſſe ſtatutum eſt in jure, tunc non curantur rationes honeſtatis, & convenientiæ, ut in his terminis retractus firmatur *deciſ. 502. & 547. par. 2. recent.* Romana prælationis 12. Februarii 1618. coram Sacrato, & in dicta Peruſina coram Coccino, atque in fortiori caſu habetur in Romana prælationis pro Cardinali de Balneo *ſub tit. de ſervit. ad materiam retractus*, ubi de denegata prælatione juris redimendi ei qui erat emptor, & poſſeſſor. 7

Quando autem conſortium, ſeu communio inter petentem prælationem, & venditorem, ac reſpective extraneum emptorem, fuiſſet etiam in dominio, & juriſdictione, tunc quamvis de juris ſtricta cenſura dictum jus protomiſeos, ſeu prælationis non intraret, nihilominus (aggrediendo tertiam inſpectionem) ex quadam æquitate, ſeu epicheia ad evitanda plura inconvenientia ex hujuſmodi communione reſultantia, intrare debere probabilius credidiſſem Judicis officium, pro tollendis pluribus inconvenientibus, de quibus apud Donad. *d. c. 26. n. 92. cum ſeqq.* videtur etenim materia arbitraria, præſertim ubi non agitur coram inferiore, & pedaneo Judice, ſed coram majoribus Magiſtratibus, juxta caſum deciſum per Collaterale Conſilium Neapolis de anno 1617. relatum per Lanar. junior. in addit. ad repetit. Lanar. ſenior. *in §. ſed etiam res, per quos fiat inveſtitura*, & Donad. *d. c. 26. n. 106.* ac alium caſum, de quo apud Capyc. Latr. *d. dec. 168.* 8

Plura enim inconvenientia reſultant ex hujuſmodi communione, ſeu promiſcuo exercitio juriſdictionis, quoniam ob ingeniorum varietatem, & ex regula quod Imperium non capit duos, quod uni placet, alteri diſplicet, & qui ſunt unius dominantis benevoli, ſunt alteri parum affecti, & e contra, unde propterea juſtitia non bene adminiſtrari poteſt, quamvis etiam juriſdictionis exercitium divideretur in annos, vel menſes, aliaque tempora, quoniam delinquentes ſub uno gubernio certi eſſent de indulgentia coram altero, unde propterea delinquentes nunquam condigne puniri poſſent. Concurrente etiam favore ipſorummet ſubditorum, quorum intereſt plures Dominos non habere, 10 adinſtar eorum, quæ habemus in materia juriſpatronatus, quod Eccleſiæ intereſt ad unam, vel modicas perſonas reſtringi, ac etiam hoc titulo pluries in materia feudi erigendi in primogenituram præſertim in Murinen. in Mantuana, & in aliis, & ſic, reflectendo etiam ad veritatem, credidiſſem juxta dicta exempla, ſeu deciſiones Regii Collatera-

lis

lis Conſilii, ita probabilius judicari debuiſſe, quando conſortium, ſeu communio fuiſſet in juriſdictione, ac dominio Caſtri.

Verum omnia hæc ceſſabant ex defectu applicationis ad factum, quoniam penes dictos poſſeſſores medietatis redditunm, proventuum, & emolumentorum, non aderat juriſdictio, nec in dominio, nec in exercitio, & conſequenter non intrabant rationes, ex quibus laudabiliter dicta æquitas, ſeu epicheja ex Judicis officio admittenda eſt, & quod magis, neque dici poterant condomini in Caſtris, tum quia ex dominio fructuum, proventuum, & emolumentorum non infertur ad dominium, vel poſſeſſionem ipſius Caſtri, ex deductis in Tiburtina Caſtrorum, tum etiam quia neque fructus, redditus, & emolumenta per eos poſſidebantur in dominio, ſed in ſola tenuta proviſionaliter, donec certa pecuniarum ſumma eis ſolveretur, atque eatenus conſiderabam dictum Judicis officium ſive magni Magiſtratus arbitrium ex dicta ratione æquitatis, & congruentiæ intrare poſſe, quatenus ipſamet fructuum, & proventuum, & emolumentorum communio inconvenientia, & ſcandala produceret cum præjudicio juſtitiæ, atque incommodis, & damnis Vaſſallorum, ex facti circumſtantiis, ex quibus totum regulandum videtur.

Hinc de plano favore dicti Domini medietatis caſtrorum reſultabat reſolutio ſuper competentia ſuæ juriſdictionis, & imperii, cum dictis fructuum, & redditu um condomi-
11 nis, ſeu participibus, cum ita cenſendi ſint mere privati, eo modo quo reliqui incolæ, vel bonorum poſſeſſores, abſque eo quod ipſis convenire poſſet qualitas Baronis, vel Domicelli, & nihilominus etiamſi eſſent tales, adhuc verius eſt unum Baronem cognoſcere alium in ſuo territorio delinquentem, Rot. *deciſ. 3. de foro compet. in antiq.* Sanfel. *deciſ. 65. ubi concordantes.*

FERRARIEN. BONORUM PRO MARCHIONE VILLA CUM CREDITORIBUS MONTIS GILIOLI.

Caſus deciſus per Cameram pro creditoribus.

Conceſſio feudi ruſtici an cenſeatur facta ad corpus, vel ad menſuram, & Feudatario confundente fines, cui incumbat onus illos diſtinguendi, ac probandi identitatem feudi, ejuſque fines, & quantitatem, & an bona per Feudatarium quæſita, & cum feudo conjuncta, afficiantur feudalia?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Diſtinguuntur plures caſus, vel ſpecies quæſtionis, an præſumenda ſit qualitas feudalis, vel allodialis?*
3 *Feudatario confundente fines, ita ut diſtingui non valeat feudum ab acceſſionibus, quid agendum?*
4 *An in feudis intret quæſtio, ſi conceſſio cenſeatur ad corpus, vel ad menſuram?*
5 *Feudum dicitur beneficium, quod ex benevolentia datur, & ex lege juſtitiæ diſtributivæ potius quam commutativæ.*
6 *Feudum dicitur univerſitas, ſed an ſit facti, vel juris?*
7 *Dicitur quoque homo mutus, & ſurdus.*
8 *Dari poteſt feudum in certa parte rei.*
9 *Vaſſallus poteſt cogere Dominum, ut oſtendat fines partis conceſſæ.*

D I S C. XXXIX.

1 Conceſſit de anno 1594. Dux Ferrariæ in feudum Camillo, & Scipioni de Gualenghis eorumque deſcendentibus maſculis quandam petiam terræ ſitam in Villa Formignani, & vineatam quinque milliariorum vitum, vel circa, juxta fines tunc expreſſos, de quibus infra in diſcurſu, cum autem per extinctionem lineæ maſculinæ factus eſſet caſus devolutionis, atque Innocentius Decimus de anno 1647. idem feudum conceſſiſſet Marchioni Villæ, contra illum judicium inſtituerunt creditores Montis Gualenghi ſuper bonis liberis ad dictos eorum debitores ſpectantibus, & apprehenſis ſub dicto titulo feudi, quod dicebant ſolum conſiſtere in tanta terræ quantitate, quæ apta eſſet ad conſtituendam vineam quinque milliarium juxta inveſtituræ tenorem, atque juxta dictam eorum prætenſionem obtinuerunt creditores favorabilem ſententiam a Theſaurario, & introducta per appellationem cauſa in Camera, hæc in prima propoſitione, nulla capta reſolutione, mandavit confici mappam, ſeu plantam partibus auditis, eaque confecta, prodiit reſolutio reformatoria ſententiæ in parte, decernendo ſcilicet quandam partem Marchioni pro feudo, non quidem limitata, ac præciſe ad dictam ſolam menſuram a creditoribus prætenſam, ſed juxta id quod ex verbis, & finibus inveſtituræ judicatum fuit ſub ea cadere, reliquum vero adjudicando creditoribus, & mihi quamvis Scribenti pro Marchione, qui prætendebat totum venire ſub feudo, reſolutio non diſplicuit ex pluribus circumſtantiis facti, in quo potius quam in jure præſens cauſa conſiſtebat, præſertim, quia in quadam parte hujus poſſeſſionis, ſeu prædii ita confuſi aderant plura ædificia, de quibus inveſtitura nullam faciebat mentionem, cum tamen doceretur de diſcretiva, quod ſcilicet ubi in petiis terræ, vel poſſeſſionibus, quæ eiſdem Gualenghis ab eodem Duca conceſſæ fuerunt, aderant domus, & ædificia, id expreſſum fuit, ac etiam quia docebatur de acquiſitionibus, aliæque concurrebant circumſtantiæ, clare probantes totam controverſam poſſeſſionem non poſſe cadere ſub dicta conceſſione.

In hac autem bina diſputatione habita in Camera, quoad ea, quæ juris ſunt, Scribentes hinc inde ſatis prolixe, & cum magno allegationum cumulo duos diſputarunt articulos, unum, an totum id quod eſt intra fines feudi præſumatur feudale, in quo Scribentes pro actoribus conabantur probare negativam, ex traditione Hoſtien. aliorumque Canoniſtarum *in c. nimis de jurejur.* quam ſequitur Rota *in celebri Aſten. feudi coram Bubalo*, cum qua in aliis proceditur ex collectis in *Clomacen. Vallium, in Maſſanen. Caſtrorum, & in aliis hoc eod. tit.*

Alterum vero, in quo magis elaboratum fuit, ac pene tota fuit diſputatio, an ſcilicet conceſſio eſſet ad corpus, vel ad menſuram, ſuper quo deducebantur quæſtionem agentes Oldrad. *conſ.* 197. Soccin. *conſ. 32. lib. 4.* Mantica *de tacit. lib. 4. tit. 17.* Surd. *dec. 64.* Greg. *dec.* 104. 128. & 168. *dec.* 201. poſt Zacch. *de obligat. dec. 135. par. 9. rec.* ubi cæteri de materia emptionis, & venditionis, quando ſcilicet ad corpus, & quando ad menſuram.

Scribens pro inveſtito, & ſic pro feudali qualitate, credebam, vel extraneam a caſu videri utramque quæſtionem 2
prædictam, ab aliis cum magno labore tractatam, vel in doctrinarum allegationibus procedi cum aliquo æquivoco, ac terminorum, ſeu caſuum confuſione, quatenus enim pertinet ad primam quæſtionem, cuinam incumbat onus probandi feudalem, vel reſpective allodialem qualitatem, juxta ea quæ magis ex profeſſo habetur *in dict. Clomacen. & Maſſanen. ac in aliis*, plures ſunt hujus quæſtionis ſpecies, vel caſus diverſas rationes habentes, unde propterea erroneum eſt eam ſic generaliter agere, atque omnes auctoritates agentes de materia in genere, in quocumque caſu allegare, ut in præſenti fiebat hinc inde.

Prima enim quæſtio, ſeu quæſtionis caſus eſt, ubi agitur de metienda natura totius corporis, ſeu univerſitatis, puta Caſtri tenimenti, vel loci, an eſſet feudale, vel allodiale? & tunc propria intrat propoſitio Hoſtien. aliorumque Canoniſtarum *in dict. cap. nimis de jurejur.* atque iſto caſu cadit propoſitio, in qua Scribentes pro creditoribus nimium inſiſtebant, in ſuo caſu vera, quod ſcilicet ſufficiat inſinuare hinc inde utriuſque qualitatis probationes, vel inditia, & conjecturas, ut in poſſeſſorio obtinere debeant creditores, vel hæredes contra Dominum, ſeu habentem cauſam ab eo, ex deduct. per Argel. *de legit. contract. q. 20. art.* 1. Mantica *de tacit. lib. 23. tit. 4. n. 2. ac habetur in Placentina hoc eod. tit.* ex ea ratione, quod cum regula aſſiſtat allodialitati, pro iſta in dubio, præſertim in judicio privilegiato poſſeſſorii eſt judicandum, donec magis concludenter probetur ſervitus feudalis, quæ allegatur tanquam limitatio, nam interim hæc dicitur exceptio dubia, & altioris indaginis; ſed iſta ſpecies non intrabat in caſu, cum non dubitaretur de feudalitate in parte.

Altera quæſtio eſt, frequentius diſputari ſolita inter dominum directum, & feudatarii defuncti hæredes, & de qua in allegatis *Clomacen. & Maſſanen. ut etiam in Romana, ſeu Perusina*, ubi ſcilicet non dubitaretur de feudalitate ipſius Caſtri, ſeu loci univerſalis, quoad juriſdictionem, & territorium in univerſum, ſed ſolum quæſtio eſſet de prædiis, domibus, villis, & aliis, quæ per ipſum feudatarium poſſideantur intra illius univerſitatis fines, ut locis allegatis, ſed pariter quæſtio extranea a caſu.

Tertia eſt inter feudatarium, ſeu Dominum Caſtri, aut alterius

terius loci, & Vaſſallos, vel incolas ejuſdem loci ſuper qualitate prædiorum, aliorumque bonorum, quæ per privatos intra ejuſdem loci fines poſſideantur, an ſcilicet ſint libera, vel feudo redditiția? & de hoc proprie aguot Afflict. & cæteri deducti *in d. Clemacen. & in Hydruntina hoc pariter tit.* ſed paritas extra rem.

Quarta demum, (omiſſis aliis) eſt quæſtio faciens ad rem, ubi ſcilicet non dubitatur de ſubſtantia feudi in parte, ſed ſola quæſtio eſt ſuper identitate, ſeu ſitu, & quantitate, qualis eſt caſus controverſiæ, & hæc dupliciter contingere ſolet, primo nempe, ubi Dominus poſſidens in loco plura bona, aliquam eorum partem concedit in feudum, aliam vero pro ſe retinet, vel deinde aliis concedit. Unde propterea dubitari contingat, quid, & quantum ſub feudali conceſſione cenſeatur ad corpus, vel ad menſuram, ſed pariter id extraneum erat a caſu diſputationis, quia non conſtabat, Ducem tunc alia bona adjacentia ibi habere.

Secundo autem contingere ſolet, quia facto caſu devolutionis, feudatarius, vel ejus hæres, non negando feudum in parte, dicat illam tenutam, ſeu poſſeſſionem, cujus devolutio prætenditur, conſtare partim ex feudo, partim vero ex aliis acquiſitionibus, ſeu acceſſionibus ita cum feudo confuſis, quod dignoſci non poſſint, qualis eſſet pars feudalis, & quales eſſent acceſſiones, & hic erat proprius, ac præciſus caſus controverſiæ.

Et tunc intrat in primis quæſtio facti, ſeu voluntatis, an
3 ſcilicet feudatarius dictas acceſſiones, & incorporationes fecerit animo uniendi feudo, vel ne? ſi enim de hoc ex parte Domini non doceatur, cum in dubio non præſumatur, & tunc ex iis, quæ habentur apud Rovit. *conſ.* 101. *lib.* 2. de Marin. *reſol.* at. 133. *&* 134. *lib.* 2. ac habetur in aliis *hoc tit. pluries*, admittebam tanquam certum feudatario, vel ejus hæredibus, ſeu eum repræſentantibus competere ius ſeparandi dictas acceſſiones, tanquam meliorationes præſertim ſeparabiles, ita tamen quod jus Domini non fiat deterius; ſed punctum difficultatis cadere dicebam in caſu confuſionis, ac incertitudinis, quia nempe non conſtet, quid importet feudum, & quid acceſſiones, tam circa ſituationem, quam circa quantitatem.

Quo caſu (nullo jure, quod ſciam, peculiari militante in feudis) ex regulis generalibus, quas habemus in quocumque poſſidente jure dominii reſolubilis, ut ſunt etiam emphyteuta, fideicommiſſarius, beneficiatus, maritus,
4 & ſimiles, intentio Domini directi videtur fundata in toto, donec Dominus ſubalternus, cujus jus reſolutum eſt, & qui allegat acceſſionum ſeparationem, probet quidnam dictæ acceſſiones importent tam quoad locum, quam quoad quantitatem, cum hæc ſit pœna confundentis rem ſuam cum aliena, ut generaliter Merlin. *dec.* 405. *alias* 279. *part.* 3. *recent. num.* 11. Otthob. *deciſ.* 102. *num.* 16. Addent. ad Gregor. *deciſ.* 575. *num.* 11. & in terminis feudalibus Hoſtien. *in ſumma de feud.* §. *quibus mod.* Jacobin. *Inveſtit. feud. verb. diſtique Vaſſalli*, Peregr. *de jur. fiſci*, *lib.* 7. *tit.* 3. *num.* 10. *& de fideic. art.* 44. *num.* 23.

Ubi vero id non ſit omnino juſtificabile, conſtes autem in genere de mixtura, ſeu confuſione, tunc intrat judicis arbitrium regulandum a probabilibus argumentis, & indiciis, idemque arbitrium in dubio interponendum potius favore Domini, quam confundentis, & ſic aſſignando, ſeu ſeparando aliquam partem in loco magis congruo, & veriſimili, *juxta dictam deciſionem* 405. Merlin. prout in præſenti cauſa per Cameram practicatum fuit, cum non ex eo quod Vaſſallus, vel alter, cujus jus reſolutum eſt, non bene diſtinguat fines, exinde reſultare debeat amiſſio rei propriæ, quodque Dominus, vel alter, ad cujus favorem factus eſt caſus reſolutionis, debeat de alieno locupletari invito domino, ſed pœna confundentis conſiſtit in onere ſibi incumbente diſtinguendi, vel in eo, quod arbitrium contra eum in dubio interponendum ſit, quodque interim Domini potiora ſint jura in poſſeſſorio, ne alias culpoſus ſentiat culpæ, & delicti commodum, ut ſequeretur, ſi hæc illiquiditas, ſeu confuſio impediret Dominum, & confoveret in poſſeſſione confundentem, vel habentem cauſam ab eo, quia eſſet punire innocentem, & præmiare delinquentem, cui proprium delictum commodum produceret.

5 Quo vero ad dictam alteram quæſtionem principalem, num ſcilicet conceſſio cenſeatur facta ad corpus, vel ad menſuram? dicebam, quod quantum tunc (in aliqua tamen temporis anguſtia) videre licuit, feudiſtæ iſtam quæſtionem non tractant in terminis gratuitæ conceſſionis feudi veri, & recti abſque pretio, & ſub ſola obligatione alicujus ſervitii, vel modicæ recognitionis, utpote feudalibus terminis parum congrue, quoniam hujuſmodi quæſtio frequentius cadere ſolet in contractibus mere correſpectivis ad limites juſtitiæ commutativæ regulandis, ad effectum, ut comperta majori, vel minori quantitate, ſeu menſura quam enunciata ſit, teneatur, vel ne alter contrahentium juxta dictæ juſtitiæ commutativæ naturam, & correſpectivitatis obligationem, ſupplere, vel minuere pretium, quod ubi venditio eſt ad corpus, dicitur unicum, ubi vero eſt ad menſuram, dicitur diſtributum in ſingulas menſuras, ſeu partes enunciatas, atque ad hunc, vel ſimiles effectus dicta quæſtio agitari ſolet.

Unde propterea in gratuitis, ac regularibus conceſſionibus feudalibus, quæ a Principe fiunt eorum benevolis, ſeu benemeritis, cum in eis non cadant termini juſtitiæ commutativæ, ſed potius illi juſtitiæ diſtributivæ, non de facili intrat dicta quæſtio percutiens principaliter dictum effectum reductionis rerum ad correſpectivitatem, ac juſtitiam commutativam.

Feudum enim dicitur Principis beneficium, quod ex be- 6
nevolentia alicui datur, a publico patrimonio originem habens, ut ita Princeps milites, & Vaſſallos devotos ſibi acquirat, *cap.* 1. §. *beneficium*, *ex quibus cauſ. feud. amittatur*, & ex Iſernia, Baldo, & cæteris, Mantic. *de tacit. lib.* 23. *tit.* 2. *nu.* 2. *&* 3. Roſenthal. *de feud. c.* 1. *concluſ.* 1. *&* 2. apud quos concordantes: ſi ergo eſt beneficium ex benevolentia, intrare non videtur inſpectio, an ad corpus, vel menſuram conceſſio facta ſit? cum ceſſent illi affectus, ad quos frequentius de hoc agi ſolet.

Item ad eandem incongruentiam oſtendendam conſiderabam, quod feudum dicitur univerſitas, utpote conſtitutum ex certo corpore in ſui eſſe perfecto, & conſtituen- 7
te univerſitatem, de qua ſolum diſputant feudiſtæ, an ſit univerſitas facti, vel univerſitas juris, de quo Iſernia, & Adden. *in cap.* 1. *quid ſit inveſtitura*, ibique Afflict. & cæteri collecti per Roſenthal. *cap.* 10. *concluſ.* 34. *num.* 43. Curte *in diverſor. feud. cap. reliquum*, *nu.* 36. *& ſegg.* plene Amichangel. *q. feudal.* 3. ubi diſputato articulo ad partes, habetur magis communem eſſe, ut ſit univerſitas facti, omnes tamen concordant eſſe univerſitatem conſtituentem unius corporis, igitur ſemper dicitur ad corpus.

Concurrente in idem feudiſtarum propoſitione, quod 8
feudum dicitur homo mutus, & ſurdus, qui cum non poſſit loqui, nec operari per ſe ipſum, utitur opera poſſeſſoris tanquam miniſtri, ſeu organi, ut eo mediante, membra, ſeu jura ab ipſo conciſa recuperet, atque ejus corpori, ſeu unitati reſtituat, *juxta gloſ. Magiſtralem* Marini de Caramanico *in Conſtit. Regni conſuetudinem pravam*, quam in omnibus ibidem approbant Iſern. Afflict. & Lalius de Tuſcia, Frec. *de ſubfeud. lib.* 3. 1. *formul. num.* 5. a Ponte *de poteſtate Proreg. tit. de elect. Official.* §. 3. *nu.* 12. *& conſ.* 8. *n.* 29. *libr.* 2. bene Rovit. *dec.* 6. *n.* 8. *&* 10.

Si ergo eſt unum corpus, adinſtar corporis humani conſtitutivum univerſitatis, non de facili adaptabiles videntur termini dictæ quæſtionis, quam idcirco, vel nullatenus, vel nimium de raro feudiſtæ tractant, & diſputant.

Et quamvis non implicet concedi in feudum certam rei
partem ad menſuram, nihilominus id eſt ſatis rarum, ac ve- 9
rificabile, quando Dominus ex certo prædio, vel re, partem concedit Vaſſallo, & partem pro ſe retinet, quo caſu diſputant feudiſtæ, an Vaſſallus cogere poſſit Dominum, ut oſtendat fines, ſeu limites conceſſionis, ne tractu temporis modicum terræ oſtenderet, concludentes affirmative, ac propterea monentes, cautum eſſe ab initio, & in ipſa inveſtitura fines exprimi, *ut poſt gloſ. firmant* Iſernia *in c. Imperialem, de prohib. feud. alienat. per Frider.* §. *illud quoque*, *n.* 64. Afflict. *ibid. nu.* 9. Alvarot. *nu.* 6. Zaſ. *de feud. part.* 6. *nu.* 39. Schrad. *part.* 5. *c.* 6. *n.* 23.

Verum hæc poſſibilitas non cadebat in præſenti, dum 10
conceſſio non erat de parte ejuſdem rei, reliqua parte penes Dominum remanente, ſed erat de toto, quod hic tibi habebas, ideoque veri, & proprii termini illius controverſiæ erant jam dicti ſuper acceſſionibus, earumque confuſione cum feudo, unde onus eſt feudatarii excipientis de acceſſionum, ſeu melioramentorum ſeparabilium detractione, illas oſtendere, vel diſtinguere, vel intrat Judicis arbitrium interponendum juxta modum, de quo ſupra, ideoque remanet quæſtio potius facti quam juris, ex ſingulorum caſuum circumſtantiis decidenda.

ANNOT.

ANNOT. AD DISC. XXXIX.

De confundente fine agitur *tit. de emph. diſc. 56.* ac etiam *tit. de fideicomm. diſc. 194. & in hoc Supplemento Bonon. fideicomm. de Ghiſleriis eod. tit.*

FERRARIEN. JURIS PISCANDI PRO ABBATE GILIOLO CUM PP. CARTHUSIANIS.

Caſus deciſus per Cameram pro PP.

Devoluto feudo, an expirent conceſſiones factæ per Feudatarium?

Conceſſio facta ad beneplacitum an expiret per mortem concedentis, vel per feudi, & dignitatis expirationem?

An prima conceſſio cenſeatur revocata per ſecundam alteri factam; & devoluto feudo dignitatis, an duret dignitas?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Regalia non poſſunt haberi ſine titulo, ideo in eis non datur interdictum poſſeſſorium ex ſola poſſeſſione.*
3 *Devoluto feudo, an devolvantur ſubfeuda remiſſive?*
4 *Gratia, ſeu conceſſio ad beneplacitum expirat per mortem concedentis.*
5 *An ſit vera limitatio, quæ dictæ regulæ traditur, ut procedat in odioſis, non autem in favorabilibus, & gratioſis?*
6 *Et de altera limitatione, ubi gratia facta eſt, non ſub nomine perſonæ, ſed Dignitatis, & quando uno, vel altero modo facta cenſeatur.*
7 *Devoluto feudo, an ceſſet, & extinguatur Dignitas feudo inhærens.*
8 *Idem Princeps an poſſit eſſe Dux, vel Baro, &c.*
9 *Devoluto feudo, eoque alteri ſimpliciter conceſſo, an cenſeatur conceſſum cum eadem Dignitate, ac eiſdem privilegiis, & prærogativis?*
10 *De differentia ſubfeudi ſimpliciter conceſſi, vel conceſſi ad beneplacitum, &c.*
11 *Per ſecundam gratiam, vel conceſſionem, an cenſeatur prima derogatum?*
12 *Ubi gratiæ ſunt compatibiles, tunc prima, & ſecunda valent.*
13 *Eccleſiis, Monaſteriis, & aliis ſub aliorum adminiſtratione viventibus, competit reſtitutio in integrum ob non petitam feudi renovationem.*

D I S C. XL.

1 Conceſſit de anno 1501. Dux Ferrariæ Patribus Carthuſianis ejuſdem Civitatis pro eorum uſu jus piſcandi in certa Padi parte, cum jure aliis prohibendi; & de anno 1504. in eodem loco conſimilem conceſſionem ad eorum oblectamentum fecit illis de Giliolis, devoluto autem de anno 1597. ad Sedem Apoſtolicam Ducatu Ferrariæ, Clem. VIII. volens cum ſubinfeudatis, ac Ducum conceſſiones habentibus benigne agere continuationem induſit novam Inveſtituram petentibus, & Cameram Apoſtolicam in Dominam recognoſcentibus, quod fecerunt reſpectu dictæ eorum conceſſionis Glioli, ſed neglexerunt Patres Carthuſiani, quibus deinde obtinentibus ab Innocentio X. prædictæ conceſſionis confirmationem, ſeu renovationem, orta eſt inter eos, ac Giliolos controverſia in Tribunali Cameræ Apoſtolicæ, tam in poſſeſſorio, quam in petitorio, ſed principaliter diſputatum fuit in ſecundo, tum quia primum conſiſtebat in nudo facto, ideoque nullum continebat juris articulum adnotatione dignum.

Tum etiam quia cum ageretur de jure piſcandi, quod 2 eſt de regalibus, ut habetur *in Clemacen. Vallium hoc titulo*, neceſſarium credebatur guſtare de titulo, ſine quo in regalibus, præſertim ubi eſt in Cauſa Fiſcus, qui Giliolis aſſiſtebat, non datur remedium poſſeſſorium retinendæ ex ſola poſſeſſione, cum agatur de rebus, quæ ſine Principis conceſſione poſſideri non poſſunt, Cover. *pr. qq. c. 17. n. 6.* Pereg. *de jure fiſci lib. 7. tit. 3. n. 10.* Gramat. *conſ. 9. civil.* Burat. *dec. 312. n. 12. & 13.* Rota *dec. 605. n. 8. & 615. n. 5. p. 5. rec.* Rovit. *in pragm. 1. de juriſd. invicem non turban. n. 29. & ſeqq.* Capyc. *dec. 77. n. 7.*

Quatenus ergo pertinet ad petitorium, ad duo reſtringebatur difficultas, ex quorum determinatione, unius, vel alterius partis bonum jus reſultabat, quorum primum, & notabilius erat, an ob feudi devolutionem conceſſio Carthuſianis facta expiraſſet, quia poſita expiratione, certum remanebat jus illorum de Giliolis habentium amplam conceſſionem Apoſtolicam Clem. VIII. Alterum vero, an per ſecundam conceſſionem dd. Giliolis factam, revocata cenſeratur præcedens facta Carthuſienſis?

Quoad primum, omiſſa diſcuſſione articuli, an, & quando reſoluto jure datoris, reſolvatur jus acceptoris, 3 itaut devoluto feudo, devolvantur ſubfeuda, & conceſſiones per feudatarium factæ, cum de illo ad ſufficientiam agatur *in Senogallien. Caſtrorum, hoc eod. tit.* dicebatur per illos de Giliolis, ceſſare in præſenti difficultatem, quia conceſſio facta Carthuſienſis non erat indefinita, & perpetua, ſed ad beneplacitum ſuæ Celſitudinis, ideoque per mortem concedentis beneplacitum expiraverat, *ad text. in cap.* 4 *ſi gratioſe, de reſcript. in 6.* ubi Geminian. & cæteri Canoniſtæ, Bartol. & Civiliſtæ *in l. Centeſimis, §. fin. ff. de verbor. obligat.* Felin. *in cap. ex litteris, num. 9. & ſeqq. de Conſtitutionibus*, Gonzal. *ad reg. 8. gloſſ. 12. num. 1. & ſeqq.* Menoch. *lib. 1. de arbitrar. qu. 69. n. 2. & ſeqq.* Capyc. *dec. 136. per tot.* Barboſ. *clauſ. 3. nu. 2. & ſeqq.* Capoblanc. *de Baron. pragm. 7. n. 30.* Fab. de Ann. *conſ. 14. n. 1. & ſeqq.* Barb. *in collectan. ad dictum cap. ſi gratioſe, num. 2.* Rot. *dec. 489. nu. 4. p. 1. recent.*

Non negabatur per alteram partem concluſio, ſed duæ dabantur reſponſiones, una, ut procedat in gratiis odioſis, & ambitioſis ad beneficia obtinenda, ſecus vero in favora- 5 bilibus ad piæ cauſæ favorem, ac Religioſorum in ſuo Inſtituto neceſſariam ſuſtentationem, ad quod allegabantur Bald. *in l. continuiſſe nu. 4. ff. de off. Proconſ.* Franc. *in c. ſi delegatus, n. 5. de off. deleg. in 6.* Vant. *de null. ex defectu juriſdictionis deleg. n. 104.* Menoch. *de arbitr. d. q. 69. n. 8. & ſeqq.* & Gonzal. *pariter ſupra alleg. gl. 12. num. 23. & ſeqq.* Ceroc. *dec. 18. n. 4.*

Altera, ut procedat, quoties facta eſt conceſſio ſub nomine perſonæ, cujus beneplacitum per mortem expirare dicitur, ſecus ubi ſub nomine officii, vel Dignitatis, quia dicitur etiam in ſucceſſoribus durare, donec ad revocationem procedatur, ut *probat idem text. in cap. ſi gratioſe, de reſcrip. in 6.* ibique & alibi Doctores ſupra pro concluſione allegati.

Prima reſponſio reputabatur omnino irrelevans, licet enim Calder. *conſ. 3. de reſcript.* qui potius ut propoſito allegari debuiſſet, hanc tribuat diſtinctionem, eumque ſequatur Dominicus, attamen Franch *in eodem cap. ſi gratioſe, n. 10. in fin. verſic. quando vero, & n. 11. verſ. ſed certe*, expreſſe reprobat hanc diſtinctionem, & Franchum ſequitur Capyc. *d. dec. 136. n. 5.* Traditio autem Gonz. Menoch. & aliorum, de qua ſupra, procedit in ea gratia, quæ concernit publicum favorem, ſecus autem in actu privato, & ita loquuntur Bald. & cæteri per eos deducti, unde limitatio in ſuo caſu vera, ceſſabat ex defectu applicationis.

Altera limitatio pariter in abſtracto dicebatur vera, ſed 6 negabatur applicatio, quia in dubio conceſſio, nomine perſonæ magis, quam Dignitatis, præſertim ceſſante publico favore, facta cenſetur, & clarius ubi accedit pronomen *ſuam, meum, &c.* ut bene ea mente Canoniſtarum ibidem Capyc. *dict. decſ. 136.* Gonzal. qui late contrarietates opiniones congerit, & conciliare videtur ex *n. 9. ad 22.* ubi opinionem pro perſonalitate dicit veriorem; Et in caſu de quo agitur, accedebat pronomen *ſuam*, ibi, *Ad beneplacitum ſuæ Celſitudinis*, ut ponderant Felin. Capyc. Fab. de Ann. Capobl. *& cæteri in principali concluſione ſupra allegati.*

Verum omnis difficultas ceſſare videbatur, quia dato etiam, quod ſub nomine Dignitatis conceſſio facta eſſet, adhuc illa ceſſaverat per feudi devolutionem, qua ſequuta, illa Dignitas Ducis Ferrariæ evanuit, ideoque non intrant quæ de Papali, Imperatoria, vel Regia Dignitate di- 7 cuntur, quia iſtæ ſunt Dignitates fixæ, & perpetuæ, ex perſonarum, vel linearum deficientia alterationem non recipientes, nedum Papalis, & Imperatoria, quæ ſunt electivæ, ſed etiam Regiæ deferri ſolita per ſucceſſionem, vel etiam per electionem, licet enim Regnum, una linea extincta, vel ejecta, ad aliam tranſeat, idem tamen Regnum eſſe dicitur, quod dici non poteſt in his Dignitatibus feudorum durantibus duratione tantum feudo, quo devoluto, expirant.

Papa enim non poteſt eſſe Dux, & feudatarius ſui ipſius,

neque

neque Rex poteſt eſſe Comes, vel Marchio in ſuo Regno,
8 neque in Domino datur æqualitas feudalis, Iſernia *in cap. 1. poſt num. 12. & num. 13. in addit. ex quibus cauſ. feud. amit.* Afflict. *in prælud. ad Conſtitutiones Regni, q. 25. n. 6.* Frecc. *de ſubfeud. lib. 1. tit. de origine Baronum, num. 45.* Rovit. *dec. 6. num. 13.* Maſtrill. *de Magiſtr. lib. 4. c. 13. n. 96.* & admittit Menoch. *conſ. 905. num. 23. & 24.* quoties tamen feudum conſolidatur cum Principatu, ac in eo remanet, & perſeverat, cum ſola quæſtio cadat, quoties idem
9 feudum denuo alteri conceditur, an ſcilicet reaſſumat priorem Dignitatem, aliaque privilegia? quo caſu diſtingui ſolet, an antiqua Dignitas conceſſa eſſet perſonæ, vel loco, ut late agunt Menoch. *dicto conſil. 905. nu. 15. & ſeqq.* Rovit. *d. deciſ. 6. ubi cæteri*, cujus aſſumpti veritatem ſuperfluum erat in præſenti facti ſpecie aſſumere, dum Ducatus Ferrariæ conſolidatus eſt cum univerſo Statu Eccleſiaſtico, non tanquam Ducatus, ſed tanquam membrum alias a ſuo corpore ſeparatum, & cum ipſo denuo conſolidatum.

Illæ ſiquidem Dignitates in perſona Regum ac majorem Principatum habentium durant, ſuamque antiquam naturam retinent, quæ ſtant de per ſe, tanquam Principatus independens a Regno, & poſſeſſæ ſunt ab eodem duas perſonas repræſentante, adinſtar Præſidis duarum Provinciarum, vel Epiſcopi duorum Epiſcopatuum, *ut exemplificant gloſ.* & Bart. *in l. 3. ff. de off. Præſidis*, in Rege Angliæ habente Ducatum Vaſcoviæ, & habemus in Rege Hiſpaniarum poſſidente Principatum Barchinon. ut apud Rojas *dec. 279. 281. & 286. & dec. 316. par. 9. recent.* quod etiam in eodem Rege procedit quoad Comitatum Flandriæ, & Ducatum Mediolani, &c. ex deductis *in Pampilon. decimarum, ſub titul. de præeminentiis*, & ſic indubitatum eſt, Dignitatem Ducum Ferrariæ penitus evanuiſſe, & annihilatam eſſe. Igitur ſive beneplacitum referatur ad perſonam, ſive ad Dignitatem, effectus eſt idem.

10 Alteram ponderabam differentiæ rationem, inter ſubfeudum, ſeu conceſſionem perpetuam, & indefinitam, ab ea, quæ facta eſt ad beneplacitum, quod primo caſu, ſubinfeudatus aſſecuratus quodammodo dicitur a lege, vel a facultate ſubinfeudandi, quam Princeps feudatario conceſſit continuandi, ſaltem de recepta æquitate in ſubfeudo, ex deductis *in d. Senogallien. Caſtrorum*, itaut Dominus illum non recipiendo, videretur ei facere injuriam, eumque fraudare illa fide, quam in Juris diſpoſitione, vel in facultate contenta in Inveſtitura habuit, quod utique dici non poteſt, ubi conceſſio non eſt indefinita, ſed limitata ad beneplacitum, quia recipiens, recte ab initio ſcivit, illud ultra perſonam, vel Dignitatem concedentis non durare.

11 Quo vero ad aliud principale motivum, an ſcilicet conceſſio facta Patribus de anno 1501. revocata cenſeretur per ſecundam factam Giliolis de anno 1505. conſiderabam, ſatis modicum, vel nullum fundamentum in eo conſtitui poſſe, licet enim gratiæ ad beneplacitum ſint revocabiles, ac ſolum intret quæſtio, an in revocatione requiratur juſta cauſa vel ne? de quo in præſenti opus non erat agere, ceſſabat difficultas ex defectu voluntatis, quia non conſtabat, Ducem memorem prioris gratiæ voluiſſe illam revocare per ſecundam, quæ non facta mentione primæ, dicitur nulla, ex defectu voluntatis, quatenus primæ præjudicet, *ad not. in c. 1. & c. cæterum, de reſcript.* Roman. *conſ. 298. n. 1. & ſeqq.* Abb. *conſ. 94. n. 4. p. 1.* Grammat. *conſ. civil. 6. n. 1. & ſeqq.* Gaill. *lib. 2. obſer. 55. n. 1.* late Rot. *dec. 664. n. 1. & 2. p. 2. rec.* & Jo. Bologn. *conſ. 2.* ubi ad ſatietatem.

12 Dicebatur etiam ſecundam conceſſionem factam Giliolis eſſe compatibilem cum prima facta Patribus, cum prima ſit ad illorum uſum, ſecunda vero ad oblectamentum, ideoque ſunt compatibiles ob reſpectuum diverſitatem, unde data compatibilitate, per ſecundam non cenſetur prima revocata, Alex. *conſ. 193. num. 3. lib. 6.* Dec. *conſ. 195. nu. 3.* Surd. *dec. 51. num. 9. dec. 252. num. 9. part. 4. recent. tom. 2.* & ſic iſtud ſecundum fundamentum credebatur minus tutum, bene tamen in puncto Juris tale judicabatur alterum, quo non obſtante Camera judicavit ad favorem Patrum, in-
13 nixa principaliter, quantum deſumi potuit, Chirographo Clem. VIII. poſt Ferrariæ adeptam poſſeſſionem emanato ad favorem omnium, qui a Ducibus conceſſiones habuerant etiamſi per devolutionem expiraſſent, prout eas expiratas in eodem Chirographo expreſſe declaratur. Et licet illud conditionem haberet, *dummodo infra certum tempus novam Inveſtituram a Camera obtinerent*, excuſatione tamen dignum judicatum fuit Monaſterium, cujus Juribus præjudicare non potuit Prioris, ac Patrum illius temporis negligentia, quin ſaltem reſtitutio in integrum competeret adverſus dictam neglectam novam Inveſtituram, quam deinde ab Innoc. X. obtinuerunt, ex plene congeſtis per Peregr. *conſ. 94. n. 53. & ſeqq. lib. 2.* ubi de omnibus Univerſitatibus, quæ ab adminiſtratoribus reguntur, Fulgin. *de emph. tit. de renov. q. 2. num. 20.* Ego autem ſcribens pro Giliolis ſuccumbentibus, adhuc remanſi indeterminatus, non laudando, nec reprobando reſolutionem, quoniam dictum motivum compatibilitatis utriuſque conceſſionis urgebat, ſed e converſo tam longa acquieſcentia omnino inveriſimilem reddebat ignorantiam Superiorum, & Religionis, unde non videbatur de facili intrare æquitas, cum qua proceſſum eſt, & fortius quia dicta longæva obſervantia recte deſervire poterat pro interpretatione prædictorum, quæ alias de jure dubia erant, ideoque judicium ſuper veritate non efformavi.

ANNOT. AD DISC. XL.

DE hac materia, an devoluto feudo devolvantur ſubfeuda, eſt actum ſupra *in annotatione diſc. 1.* ubi videndum. Et de aliis concernentibus materiam conceſſionis ad arbitrium, vel ad beneplacitum agitur *ſub tit. de beneficiis*, & ſub altero *de penſion.* dum in iis cadunt frequentius iſtæ quæſtiones, & apud Reverter. & Addentes *deciſ. 511.* Moles *de jure devol. §. 23. q. 6.* & de facultate revocandi *diſc. 148. de Regal.*

REATINA CASTRORUM PRO TANCREDO MARERIO CUM THOMA ETIAM MARERIO.

Caſus varie deciſus per Rotam.

In inveſtituris feudalibus, aliiſque Contractibus ſuper Caſtris, & bonis Juriſdictionalibus, vel ſimilibus, an numerus pluralis reſolvatur in ſingularitates, itaut pactum devolutionis, vel reverſivum conceptum in perſona plurium, verificetur in perſona aliquorum ex eis? Et aliqua de materia Juris accreſcendi in feudo, vel emphyteuſi. Et de ſucceſſione legitimatorum in feudis, ſeu Caſtris, & bonis juriſdictionalibus.

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*
2 *In ultimis voluntatibus numerus pluralis reſolvitur in ſingularitates, & conditio in perſona plurium verificatur in perſona ſingulorum.*
3 *An idem procedat in Contractibus, & num. 6.*
4 *De jure accreſcendi, vel non decreſcendi in feudo, vel emphyteuſi.*
5 *Caſtra in ſtatu Eccleſiaſtico allodialia.*
6 *Sub nomine legitimorum, & naturalium an veniant legitimati per ſubſequens matrimonium?*

DISC. XLI.

POſſidentibus Franciſco, Attilio, Marco Antonio, &
Hieronymo Fratribus de Mareriis Caſtra Aſcreæ, 1
Marciatelli, & Rigatti, defunctoque Franciſco primogenito, ſuperſtite Tancredo filio pupillo, cum hic factus adultus portionem paternam in dictis Caſtris, aliiſque bonis recognoſcere vellet, dictique patrui ſe opponerent, poſt aliquas extrajudiciales non leves diſcordias, deventum eſt ad concordiam, per quam Tancredus ſub promiſſione a patruis facta de ſolven. ſcut. 4. mil. ad effectum monachandi tres germanas Sorores, cuicumque juri ſibi in dictis Caſtris, & aliis bonis competentibus renuntiavit, ſub ea tamen conditione, & pacto, quod morientibus prædictis Marco Antonio, Attilio, & Hieronymo, nullis poſt ſe relictis filiis maſculis legitimis, & naturalibus ex legitimo matrimonio antea contracto, dictus Tancredus redeat ad primæva jura.

Obierunt Attilius, & Marcus Antonius abſque legitima prole, ac demum Hieronymus, ſuperſtite Thoma filio legitimato per ſubſequens Matrimonium, unde prætendere cœpit Tancredus factum eſſe locum pacto, & introducta cauſa in Rota, quamplures habitæ fuerunt diſputationes ſuper variis incidentibus. Quatenus tamen pertinet ad negotium principale, an ſcilicet dicto pacto in toto, vel in parte locus factus eſſet, pro Tancredo Scribens, in duas inſpectiones controverſiam diſtinguebam, unam nempe ſuper duabus

por-

portionibus ceſſis Attilio, & Marco Antonio abſque prole defectis, alteram vero ſuper portione Hieronymi, ex quo filius remanſerat ſuperſtes ut ſupra.

Quoad primam inſpectionem ſuper dictis portionibus defunctorum abſque filiis non negabant Scribentes pro reo concluſionem magis communiter, præſertim in Rota,
2 & Curia receptam, ut numerus pluralis reſolvatur in ſingularitates, ideoque neceſſarium non ſit conditionem in perſona omnium purificari, ſed fieri locum ſubſtitutioni in illa portione, in qua conditio verificatur, juxta ſententiam Bart. *in l. hæredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebel.* de qua *dec. 804. p. 1. diverſ.* Greg. *dec. 296. dec. 429. p. 4. rec. tom. 2.* & habetur *in Urbevetana fideicom. in Avenionen.* & frequenter in aliis *ſub tit. de fideicom.* dicebant tamen eam procedere in ultimis voluntatibus, non autem in contractibus, ex doctrina Spe-
3 col. *in tit. de locato, q. 69. n. 89.* ubi concludit, quod conceſſa emphyteoſi duobus fratribus cum pacto, quod poſt mortem eorum ſine filiis bona revertantur ad concedentem, moriantur uno ſine filiis, & altero cum illis, prima portio non devolvitur, neque locus eſt pacto, & ſequuntur Roman. *conſil. 19.* ubi Mandoſ. *in addit.* Gabr. *conſ. 66. n. 11. & ſeqq. lib. 2.* Honded. *conſ. 54. num. 26. lib. 1.* Grat. *diſcept. 451. numer. 4. & 707. n. 1.* Bellon. Jun. *de jur. accreſc. c. 6. q. 38. n. 131. & ſeqq.* unde inferebant idem dicendum eſſe in his Caſtris, ſi ea conſiderentur tanquam feuda, cum ab emphyteoſi ad feudum valeat argumentum, vel ſi conſiderentur tanquam bona allodialia, cum etiam in eis, & in caſu donationis ita etiam obſervet Cyriac. *controv. 276. num. 10. & ſeqq.*

Pro actore autem dicebam, concluſionem prædictam non pertinere quæſtionem de numero plurali reſolvendo, vel ne in ſingularitates, & an potius in ultimis voluntatibus, quam in contractibus intret dicta reſolutio, cum nulla diſparitatis ratio urgere videatur, ſed potius pertinere materiam juris accreſcendi, vel non decreſcendi, dandi inter plures inveſtitos, quoties quæſtio eſt inter concedentem, & recipientes,
4 quo caſu etiam in feudo, vel emphyteuſi regula eſt, poſt quæſitum emolumentum non intrare jus accreſcendi, limitanda, vel ubi clauſulæ accedunt denotantes conceſſionem cuilibet inſolidum factam eſſe, vel ubi agitur de conceſſione ſupremi Principis, vel ubi rei conceſſæ individuitas ita exigat, vel ubi Domino interſit conceſſionem non dividi, ex copioſe deductis per Bellon. *d. c. 6. q. 37. & 38.* & in materia juris accreſcendi, vel non decreſcendi in feudis, deductum habetur *in Mutinen. feudorum hoc tit.* & in aliis *ſub tit. de emphyt.*

Verum hos terminos a præſenti quæſtione extraneos dicebam, tum quia iſta ſunt Caſtra, quæ abſque inveſtitura, & ſervitio feudali poſſidentur ab hac domo tanquam allodialia, ut frequentior eſt qualitas Caſtrorum Status Eccleſiaſti-
5 ci, præſertim in hac Provincia, excepta illa remota, & impropria feudalitate, quam ſubintelligi volunt Camerales pro ſuperioritate Papæ, ac tollenda illa vera, & propria allodialitate, per quam dicitur non recognoſci niſi Deum, ut ſæpius *hoc tit.* proindeque extranei remanent termini feudales, vel emphyteutici, tum etiam quia non verſabamur inter inveſtientes, & inveſtitos tanquam de beneficio, ſed de contractu privato inter privatos mere correſpectivo, quod ſcilicet Tancredus illud jus, quod pro ejus portione ſibi comperebat correſpective ad dictam ſummam ſcut. 4. mil. patruis, eorumque filiis legitimis limitate concedere voluit, non omnibus inſolidum, ſed cuilibet pro ſua portione, ideoque uno eorum ceſſante abſque filiis, nil obſtabat, quod impediret in portione defecta purificationem pacti reverſivi, ut verius firmant Cacher. *dec. 110* Theſ. *dec. 189.* Cancer. *var. reſol. lib. 3. c. 15. num. 255.* Hier. Leo *deciſ. 128. num. 24. & 69.* ex quibus liquet male, & ſine fundamento loqui Cyriac. *d. contr. 276.* & ita judicatum fuit per Rot. *ſub die 27. Febr. 1651. coram Dunozetto.*

6 Quo vero ad alteram portionem Hieronymi, reſolutio pendebat a puncto, an exiſtentia Thomæ filii legitimati per ſubſequens matrimonium faceret deficere conditionem, idque potius facti quam juris inſpectionem continebat, licet enim receptum ſit, ſub nomine filiorum legitimorum, & naturalium venire legitimatos per ſubſequens matrimonium etiam ad effectum ſucceſſionis feudorum, ut *in Anconitana hoc eod. tit.* multo magis in bonis allodialibus indifferentibus, ut hic, & ad faciendum deficere conditionem, ad quem effectum facilius proceditur, quam ad alterum diſpoſitivæ vocationis, attamen e converſo receptum etiam eſt, id non procedere, quando partes expreſſe, quinimmo, & conjecturaliter ſenſerunt de vere legitimis, ideſt natis, & procreatis in conſtantia matrimonii, ex congeſtis per Fuſar. *de ſubſt. quæſt. 409.* Roſenthal. *de feud. cap. 7. concluſ. 18. nu. 12. & 13.* ſed in hoc Rota *dicta die* contrarium cenſuit ex facto, quia in primo tranſactionis inſtrumento poſiti erant in conditione filii legitimi, & naturales ſimpliciter, hæc autem reſtrictio adjecta erat in ſecundo inſtrumento ratificationis in quo ſoli Attilius, & Marcus Antonius intervenerant, non autem Hieronymus, cui fratres præjudicare non potuerunt, præſertim quia ejus factum non promiſerant, & licet Ego replicarem, id adjectum eſſe per viam declarationis ejus, quod ab initio partes voluerant, nihilominus quia de jure nimis clarum eſt, præſertim in allodialibus, & indifferentibus, ſub nomine legitimorum, & naturalium venire legitimatos per ſubſequens matrimonium, ideo habita fuit pro nova diſpoſitione, non pro declaratione; longum autem ulteriorem progreſſum habuit iſta cauſa inter dictos de Mareriis, ſed Ego amplius in ea non ſcripſi.

ANNOT. AD DISC. XLI.

DEfuit occaſio ulterioris diſputationis ſuper iſto puncto reſolutionis numeri pluralis in ſingularitates in actibus inter vivos in hac ſpeciali materia feudali, generaliter autem de hac materia agitur *ſub tit. de fideic. diſc. 95. cum ſeqq.* ubi in annotationibus advertitur, an, & quæ differentia vigeat inter actus inter vivos, & ultimas voluntates, atque diſputat hinc inde Modern. Torres *de pact. futur. ſucceſſ. lib. 2. c. 17. ex num. 36.*

Deciſio in diſcurſu enunciata habetur hodie impreſſa inter *Deciſiones* Dunozetti *deciſ. 879.* & coram eodem ſunt aliæ editæ in eadem cauſa inter eaſdem partes *deciſ. 839. 860. & 896.*

ROMANA
ANNUI REDDITUS
PRO MARIA FRANCISCA, ET CONSTANTIA FELICE DE URSINIS

Monialibus in Monaſteriis Sanctæ Crucis, & Humilitatis Urbis,

CUM VINCENTINIS, ET BRANDANIS.

Caſus reſolutus per Auditorem Camerarii contra Actrices.

Annuos redditus pecuniarius per Principem conceſſus feudatario in locum, ſeu excambium feudi ablati, an dicatur feudalis, ac jure feudi in ſucceſſione regulandus?

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *In feudis competit immiſſio in* vim l. fin. C. de edict. Div. Adr. *vigore inveſtituræ.*
3 *Bona data loco feudi tanquam ſubrogata, dicuntur ejuſdem naturæ, ac jure feudi regulanda.*
4 *Pretium feudi quando dicatur feudale.*
5 *Feudum conſiſtere poteſt in annua præſtatione pecuniaria, & an hæc in dubio cenſeatur conceſſa in feudum.*
6 *Conceſſiones Pontificum intelligendæ ſunt, ut quaminus fieri poteſt, Eccleſiæ præjudicent.*
7 *De conjecturis, & adminiculis feudalitatis.*

D I S C. XLII.

CAſtra Galleſii, & Crocchiani, quæ Joannes XXIII. in 1
feudum conceſſerat Franciſco Urſino, *pro ſe, liberis, deſcendentibus, & poſteris in perpetuum,* ſub annua præſtatione unius Canis apti ad aucupia cum rete, & cum juramento fidelitatis, Paulus Secundus ad ſupplicationem ſubditorum, aſperum Pauli Urſini deſcendentis Imperium declinantium, ad immediatam Sedis Apoſtolicæ ſubjectionem, & regimen
2 de facto revocavit. Unde Adrianus Sextus conceſſionem fecit, ſeu prædeceſſorum conceſſionem confirmavit Jacobo Antonio Pauli filio, in dictorum Caſtrorum recompenſam, de annua præſtatione ducatorum 300. ſuper redditibus aluminariarum, quæ ſpatio annorum fere 100. poſſeſſa per deſcendentes dicti Pauli, devenit in Marium ultimum hujus lineæ maſculum, qui illam extraneis perſonis, reſervato Beneplacito Apoſtolico, cum clauſula, *& non alias,* vendidit, dictoque maſculo defecto, ſuperſtitibus ex dicta linea ſolum duabus Monialibus ejuſdem Marii ſororibus, per illas, ſeu ex earum perſonis per Monaſteria contra poſſeſſores intentatum fuit cor. Cardinali Camerario interdictum adipiſcendæ, ſeu immiſ-

immiſſionis , ex *remed.l.fin. C.de edicto Div.Adr.toll.* quod
in vim inveſtituræ feudalis , ſeu conceſſionis per Principem
factæ , competere firmant, cæteris antiquioribus allegatis
2 Menoch.*de adipiſcend.remed.* 4. *nu.*375. *dec.*214. *n.*14.*p.*7.
*rec.*late Rota *in Fanen. ſeu Senogallien. Bonorum ſuper im-
miſſione* 14. *Martii* 1646. *coram Meltio*, ubi concordantes
impreſſ. poſt Pattell. *dec.*36.
Rei conventi, & poſſeſſores, poſt negatam, ſed bene pro-
batam perſonarum legitimationem, negabant feudalem
qualitatem , prætendendo illum redditum pecuniarium di-
cto Jacobo Antonio conceſſum pro ſe, ejuſque legitimis hæ-
redibus, eſſe allodialem , ac hæreditarium liberæ diſpoſitio-
nis , ideoque licite potuiſſe alienari, ex quo motivo Audi-
tor Camerarii poſſeſſoribus abſolutoriam conceſſit , & in-
troducta cauſa appellationis in Tribunali Cameræ Apoſto-
licæ , non fuit , quod ſciam , ulterius proſequuta .
Mihi pro Monialibus ſcribenti judicatum non placuit ,
quia certum erat , Caſtra , quorum loco iſte redditus tradi-
tus fuit , conceſſa eſſe in feudum ex pacto , & providentia
pro omnibus filiis , & deſcendentibus, ideoque ejusdem na-
turæ cenſeri debebat iſte redditus , loco dictorum Caſtro-
rum ſubrogatus, ex regula, ut ſubrogatum ſapiat in omnibus
3 naturam ejus, in cujus locum ſubrogatur, ut ultra terminos
generales, de quibus Barboſ.*axiom.*213. Rot. *deciſ.*252.*n.*4.
par. 5. *rec. Cæſarauguſtana portionum*, 16.*Junii* 1659. *co-
ram Albergato* , *&* *in aliis* .
In ſpecialibus terminis feodorum , ut bona per eundem
Principem, a quo feuda derivant, ſubrogata loco feudi, atque
in ejus excambium data , habeant eandem naturam , De-
cian. *conſ.*55. *n.*76. *&* *ſeqq. lib.*3. *&* *conſ.*55. *num.* 26. *eod.
lib.*3. Lucas de Pen. *in lib.*1. *n.*14. *&* *ſeqq.* C.*de imp.non.lu-
crativa deſcrip.lib.*10. Afflict. *in cap.unico n.*11. *de Vaſſal de-
crep. ætat,* Rot. *dec.*310. *n.*44. *&* *ſeqq. p.*6. *rec.*
Hinc licet pretium feudi non ſit feodale, neque jure feudi
4 reguletur , attamen ſi de judicis mandato fiat feudi aliena-
tio, ejuſque loco pretium deſtinetur, dicitur feudale, Franch.
*dec.*64. Giurb. *de ſucceſſ.feud.* §.2. *glaſ.*7. *num.* 44. Rota *in
Aprutina Caſtri Montorii* 21. *Maji* 1644. *coram Peuting.*
ubi alias firmatur regula in contrarium , & de pretio Ca-
ſtrorum venditorum de mandato Congregationis Baronum
in vim Bullæ Baronum , ut loco dictorum Caſtrorum in
omnibus ſubrogatum dicatur , eorumque naturam, &
qualitates aſſumat , *dec.*4. *&* 66. *par.*11. *recent.*, Rojas *dec.*
451. cum ſimilibus .
5 Nec implicat agi de annua præſtatione pecuniaria, & eſ-
ſe feudum , quia etiam in reddito pecuniario ex re immobi-
li feudum conſiſtere poteſt , *cap.*1. §.*ſciendum* , *de feud. co-
gnit.* Schrader.*de feud.par.*3.*c.*3. *n.*1.*&* *ſeqq.* Roſenthal. *eod.
tract.c.*4.*concl.*5.*n.*1.unde propterea *in Romana devolutionis,
ſeu locorum Montium pro Collegio Anglicano* , *ſub tit.de em-
phyteuſi* dixi, non implicare emphyteuſim conſiſtam poſſe in
locis Montium, loco ſtabilium habendorum, in quibus com-
munis eſt feudiſtarum ſenſus conſiſtere poſſe feudum , quod
nuncupatur redditus de Camera , ſeu de Cavena , ut per
Schrader. *ubi ſupra*, & Roſenthal.*eodem c.*4.*concluſ.*6.atque
conceſſionem annuæ penſionis , quæ fit ab Eccleſia , præ-
ſumi feudalem, firmat Bald. *in cap.ad audientiam* , *n.*5. *de
præſcript.* quem ſequuntur Jaſ. *in l.ſi prius* 15. *num.*42. *ff.de
nov.oper.nunc.*Mozz. *de feud.tit.de natural.feud. num.*7. In-
trigliol. *de feud.quæſt.*43. *n.*78. Maſcard.*de prob. concl.*209.
*num.*14.
Quam præſumptionem evidenter comprobat facti quali-
tas , cum enim Papa voluerit ita dare recompenſam, ac re-
ſtaurare damnificatos ex amiſſione Caſtrorum , utique cen-
ſetur id actum ad favorem omnium, qui ſenſerunt damnum,
non autem aliquorum tantum, Caſtren. *conſ.*423. *in princi-
pio,lib.* 1.maxime quia Eccleſiæ ita minus præjudicatur,cum
conceſſionis pro ſolis deſcendentibus ſanguinis finis poſſit
6 ſperari , non autem hæreditariæ , ideoque Pontificiæ con-
ceſſiones interpretandæ ſunt , quominus Eccleſiæ præjudi-
cent , Abb.*conſ.*82. *n.*6. *&* 7. *par.*1. Rot. *dec.*285. *nu.*6. *&*
*ſeqq. part.*7. *rec.* ubi in ſpecie de conceſſione præſumenda in
feudum .
Idem ſuadet formula conceſſionis pro legitimis hæredi-
bus, ac ſubſequuta obſervantia , quia ſemper hæc præſtatio
poſſeſſa fuit per hæredes ſanguinis ordine ſucceſſivo de uno
in alium, ac etiam quia ubi hæc alienatio facta fuit, expreſ-
ſe reſervatum eſt Beneplacitum Apoſtolicum , ſignum evi-
7 dens, quod habebatur pro feudali non alienabili abſque Prin-
cipis aſſenſu , nam alias in annua præſtatione allodiali hæ-
reditaria , & liberæ diſpoſitionis, ſtulta fuiſſet hæc reſerva-
tio, ut bene ponderant in ſpecie Bellon. Jun. *conſ.*44. *num.*
44. *&* *ſeqq.* Rot. *dec.*310.*num.*31. *part.*6. *recent.* & in libris Cameræ hic redditus reperitur, ac perſeverat deſcriptus ſub nomine deſcendentium Paoli , etiam longe poſt alienationem, unde deſumitur ipſius Cameræ obſervantia interpretativa , ex quo etiam reſultat voluntas Marii alienantis, quod ſcilicet jus ſuum , & pro ejus vita alienare voluerit , cum voluntas reguletur a poteſtate , unde in proſecutione appellationis probabiliter contrarium in plena Camera ſperari debuiſſet .

ANNOT. AD DISC. XLII.

Quamvis non implicet, ut feudum conſiſtat etiam in annuo redditu pecuniario, ſive in alia re indifferenti, etiam mobili, ex iis, quæ colligit elaboratus juvenis Ageta *in compend.ſeu viſione feudal.rubr.*4. *viſio.*4.*fol.*203. *&* *ſeqq.* attamen , ut pluries ſupra advertitur , hodie quodammodo antiquatæ videntur hujuſmodi feudorum ſpecies , quodqua nuncupatione ſolum retenta , in reliquis bonorum allodialium indifferentium jure regulanda videantur , aliqualiter pactionata ad excludendam libertatem libere diſponendi, eo modo, quo ſunt bona emphyteutica, ſeu livellaria, aut conceſſa in perpetuam locationem, dum in pleriſque fraternizare videntur cum pactis, ſeu vinculis feudalibus , ex quodam vero recepto uſu vere , & proprie feuda eſſe videntur illa, quæ conſtituunt Baronem, ſeu Magnatem, ac Militem primi Ordinis illius Principatus , adeout ille annuus redditus, ut in præſenti, ſubrogetur loco Caſtri, vel alterius feudi, ex regula ſubrogatorum, habeat eandem naturam, atque ſubjaceat eisdem pactis , & ceſſationi per quandam ſpeciem devolutionis , potius per ſimilitudinem , quam per veritatem , & in ſpecie de annuo redditu ſubrogato loco feudi , apud Reverter.& Adden. *ad deciſ.*137. non inde tamen inferri poteſt , ut poſſeſſor hujuſmodi annui redditus dicendus veniat feudatarius , & Baro , cum illa militia nobili , & primi Ordinis , quæ feudis annexa eſt , adeout in Curia intrare poſſet Bulla Baronum .

Antiquiori enim tempore, præſertim in ſuperioribus Italiæ partibus, Lombardiæ, & Æmiliæ , in quibus feudorum uſus initium habuit , ob factionarias diviſiones , cuilibet etiam privato diviti expediebat habere feudatarios, ideſt adhærentes, & fideles , qui ſibi aſſiſterent , ſuaſque partes ſequerentur , quod etiam practicare cœperunt Eccleſiarum Prælati , pro ſuorum bonorum, & jurium defenſione, dum ita exigebat illorum temporum conditio, ut advertitur ſupra *in annotatione ad diſc.*1. ideoque non mirum ſi in petiis terræ , & in vineis , ſeu in annuo redditu , vel in jure piſcandi in aliqua parte fluminis, vel Maris conſtituebantur feuda , ut præ cæteris erat obſervantia Ducum Ferrariæ, ex relatis ſupra *diſc.*39. *&* 40. illamque continuat Sedes Apoſtolica, poſt devolutionem , in dies concedendo illa feuda, quæ devolvuntur tanquam per ſpeciem Beneficiorum , & Commendarum , ſub aliqua recognitione reali , ad ſolam fruitionem aliquorum petiorum terræ, ſeu aliorum prædiorum , quibus propterea feudorum nobilium , & qualificantium titulus eis attribuendus non videtur, niſi obſervantia aſſiſtat .

PLACENTINA SUCCESSIONIS
PRO CARDINALI BONCOMPAGNO
CUM DUCE SFORTIA.

Diſcurſus in congreſſu pro directione cauſæ verten. in Conſilio Placentino.

Pendente controverſia poſſeſſionis Caſtrorum , & bonorum juriſdictionalium inter hæredem paganicum prætendentem illa eſſe allodialia , & agnatum prætendentem eſſe feudalia , cujus eorum potior eſſe debeat conditio in poſſeſſorio adipiſcendæ , vel retinendæ ? Et quando unus poſſidens dicatur alteri legitimus contradictor ? Et aliqua ſuper Statuto de continuanda poſſeſſione bonorum defuncti in hæredem , an ſuffragetur Forenſibus , vel Civibus fictis ex privilegio ?

Et de feudo redacto ex privilegio Principis ad allodium , an hujuſmodi privilegium præjudicet agnatis a lege Inveſtituræ vocatis?

Et

Digitized by Google

Et quando ſententia lata cum agnato prædeceſſore ſuper ſucceſſione feudi, vel feudali qualitate præjudicet agnato ſucceſſori venienti ex perſona propria.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Actor debet reſecare, ac effuggere quæſtiones diſputationem exigentes, & e contra reo expedit eas multiplicare.*
3 *Poſſeſſorium adipiſcendæ, vel recuperandæ, an ſit incompatibile cum poſſeſſorio retinendæ, itaut unum intentando, alteri præjudicetur, & quando?*
4 *Quare magis expediat, & practicetur poſſeſſorium retinendæ, quam adipiſcendæ, vel recuperandæ?*
5 *An & quando agnatus in re, quæ prætenditur feudalis, ſit hæredis feudatarii legitimus contradictor?*
6 *De defectu poteſtatis Domini alterandi primam Inveſtituram in præjudicium agnatorum remiſſive.*
7 *Sufficit reddi dubiam qualitatem feudalem, ut agnatus non ſit contradictor.*
8 *De ratione, ob quam in feudalibus hæres extraneus non habet jus petendi immiſſionem privilegiatam, & obtinendi, quod poſſidebat Feudatarius defunctus.*
9 *Quando ſit certum, quod agnatus non eſt contradictor.*
10 *Sententiæ aliquæ acta cum agnato, vel fideicommiſſario prædeceſſore, an obſtent ſucceſſori venienti independenter ex perſona propria?*
11 *Quid in tranſactione?*
12 *De conclusione, de qua n. 10. an & quando procedat in Curia Romana?*
13 *Vectigalia, & Datia ſunt de regalibus, & non poſſunt poſſideri ſine privilegio.*
14 *Princeps in Regalibus cogit poſſeſſores ad docendum de titulo.*
15 *Regalia penes privatos deſinunt eſſe regalia, & jure privatorum bonorum regulantur.*
16 *Poſſeſſio ficta, ſeu civiliſſima ex Statuto continuativo ſufficit ad manutentionem.*
17 *An Statutum continuativum habeat locum in bonis feudalibus, vel fideicommiſſariis?*
18 *Interverſio poſſeſſionis naturalis de facto an tollat poſſeſſionem fictam, & civiliſſimam Statuti.*
19 *Poſſeſſio capta de mandato judicis cum clauſula ſine præjudicio non præjudicat poſſeſſori civili.*
20 *Statutum de continuanda poſſeſſione non ſuffragatur forenſibus.*
21 *An ad hunc effectum ſuffragetur civilitas ficta, & privilegiativa, & de differentia civilitatis fictæ ad effectum iſtius Statuti, vel alterius inhabilitantis forenſes ad acquiſitionem bonorum.*
22 *Statutum de continuanda eſt exorbitans.*

Boſius Sfortia

Sfortia Comes Sanctæ Floræ — Marius Dux Signi

Franciſcus Card. (son of Sfortia Comes) — Conſtantia (daughter of Sfortia Comes) — Fridericus (son of Marius Dux Signi)

Sfortia Dux Fiani (son of Franciſcus Card.) — Gregorius Boncõpagnus Dux Soræ (son of Conſtantia) — Alexander (son of Fridericus)

Hieronymus Cardinalis (son of Gregorius) — Marius (son of Alexander)

Dux Ludovicus. (son of Marius)

D I S C. XLIII.

1 FRanciſcus Cardinalis Sfortia, ultimus de linea legitima primogenita Comitum Sanctæ Floræ, de anno 1592. contemplatione matrimonii contracti per Alexandrum Sfortiam Ducem Signinum ejus agnatum, & Eleonoram Urſinam, dicto Alexandro, ejuſque deſcendentibus maſculis, cum ordine primogenituræ, donavit omnia bona feudalia, & allodialia, per ipſum poſſeſſa in Lombardia, ſibi reſervatis Datio Longhæ in territorio Placentino, & ſcutis 50. mil. in tot bonis per eum eligendis, quæ omnia ita reſervata, partim inter vivos, & partim per ultimam voluntatem tranſtulit in Sfortiam Ducem Fiani, eligendo pro dictis ſcut. 50. m. Caſtrum Arquati. Sequuta verò ejus morte de anno 1624. cum Camera Ducalis, tam Caſtri, quam Datii prædicti vacuam poſſeſſionem adepta eſſet, comparuiſſent autem tam Dux Alexander, quam Dux Sfortia prædicti, prætendentes, unus in excluſionem alterius poſſeſſionem adipiſci de anno 1629. ex ſententia arbitramentali, Dux Sfortia obtinuit, cum ſubſequuto effectu, immiſſus in prædictorum Caſtri, & Datii poſſeſſionem continuatam uſque ad ann. 1644. de quo tempore ſequuta ejus morte ab inteſtato, Dux Marius prædicti Ducis Alexandri filius, tanquam agnatus in Inveſtitura vocatus ad dictum Caſtrum, quod prætendebat feudum antiquum pacti, & providentiæ, & tanquam vocatus ad fideicommiſſum ordinatum per prædictum Sfortiam Comitem Sanctæ Floræ, cui dictum Datium ſubjectum eſſe prætendebat, utriuſque poſſeſſionem de facto adeptus eſt. Cumque dicti Ducis Sfortiæ inteſtata ſucceſſio delata eſſet Cardinali Boncompagno proximiori conjuncto, atque hic in Conſilio Placentino poſſeſſorium, vel retinendæ in vim illius Statuti de continuanda poſſeſſione bonorum defuncti in hæredem, vel adipiſcendæ ex Interdicto quorum bonorum intentaſſet, in hujus judicii proſecutione, cum Duce Ludovico præfati Ducis Marii interim defuncti filio, & ſucceſſore, ſtantibus exceptionibus ex iſtius parte deductis, Cardinalis prædictus tunc Prælatus, Sacri Palatii Apoſtolici Major Præfectus, quamvis in partibus doctos haberet defenſores, congreſſum tamen aliquorum Advocatorum Curiæ convocare voluit pro conſilio, & directione, potiſſimum in ordine ad qualitatem judicii poſſeſſorii, an ſcilicet magis inſiſtendum eſſet in illo retinendæ in vim dict. ſtatuti continuativi, vel in altero adipiſcendæ ex Interdicto quorum bonorum, & an in uno, vel altero reſpective præfatus Dux Ludovicus poſſeſſor Caſtri jure feudi, ſeu Inveſtituræ, & datii jure fideicommiſſi ordinati per dictum Sfortiam Comitem S. Floræ d. Cardinalis Patrem, dicendus eſſet legitimus contradictor.

In hoc igitur congreſſu, mea fuit ſententia, cui cæteri adhæſerunt, quoad ordinem, ſeu competentiam unius magis quam alterius Interdicti poſſeſſorii, ad evitandas plures 2
diſputationes cadentes ſuper dict. ſtatuto continuativo, quas ſicuti reo expedit multiplicare, ita expedit actori, quo magis fieri poteſt, reſecare, & effuggere, non magis in uno, quam in altero inſiſtendum eſſe, ſed in utriuſque cumulatione, in propoſito compatibili, abſque eo quod unum dicatur alteri præjudiciale.

Quamvis enim regulariter hujuſmodi judicia ſint incompatibilia, atque unum alteri præjudiciale, unde petens immitti, fateri dicatur ſe non poſſidere, & conſequenter, ſi quam habebat poſſeſſionem, eam utpote animo derelictam amittat, Ann. alleg. 131. nu. 4. Greg. dec. 46. n. 3. & 4. Burat. & Adden. dec. 160. n. 4. dec. 196. apud Poſt. *de ſubhaſt.*
in addit. cum aliis per Poſt. *de manut. obſerv.* 19. *n.* 23. *cum ſe-* 3
quent. Nihilominus id fallit, quando utriuſque remedii cumulatio deducitur compatibiliter diverſis reſpectibus, quia nempe poſſeſſorium adipiſcendæ, vel recuperandæ intentetur pro ſola naturali conjungenda cum civili animo retenta, pro qua congrue petatur alterum remedium retinendæ, ut in dubio præſumitur, præſertim ſtantibus clauſulis ſalutaribus hodie apponi ſolitis, ex deductis per Burat. & Adden. *dicta dec.* 160. *n.* 19. & 269. Duran. *dec.* 23. *n.* 12. *cum ſequent. dec.* 78. 139. 226. & 275. *p.* 6. *recent.* & in aliis frequenter.

Potiſſime autem, quoniam eadem Romana Curia, a moderno tempore hujus ſæculi currentis, prudenter ſtuduit,
& ſtudet inhærere poſſeſſorio retinendæ, illudque ad caſum 4
omni modo poſſibili trahere, ac effuggere dicta alia interdicta adipiſcendæ, & recuperandæ, illud præſertim, quod in Curia prius erat frequentiſſimum, ex eo quod juxta hodie receptam opinionem, etiam de jure Canonico in foro
Eccleſiaſtico, poſſeſſorium retinendæ, quoties non decer- 5
pitur per ſententiam diffinitivam, ſed per decretum, non admittit appellationem ſuſpenſivam, quam ſine dubio ex juris Canonici diſpoſitione admittunt dicta duo alia remedia, ut advertitur *deciſ.* 139. *n.* 43. *part.* 6. *recent.* Ridolfin. *in prax. part.* 2. *cap.* 12. *nu.* 270. & *ſeqq.* quæ difficultas in hac facti ſpecie ceſſabat, dum pro certo ſupponebatur, in dicta Civitate Placentina, ejuſque Conſilio, in hac materia ſervari diſpoſitionem juris civilis *in l. unic. Cod. ſi*
de moment. poſſeſſione, per quam indefinite in omnibus in- 6
terdictis denegatur appellatio ſuſpenſiva, unde propterea 7
nihil refert, an unum, vel alterum concedatur, quæ etiam in Urbe, & Statu Eccleſiaſtico ſervatur ob Ægidianam per Paulum III. ita extenſam, quæ tamen lex tanquam

laica-

laicalis non attenditur in foro Eccleſiaſtico, vel in cauſis, in quibus adeſt mixtura, vel perſonarum, vel bonorum Eccleſiaſticorum.

Quare totus punctus erat, an dictus Dux Sfortia agnatus poſſidens Caſtrum, quod prætendebat feudale, eſſet legitimus contradictor dicto hæredi, qui poſita feudalitate ſupponendus eſt extraneus, & incapax, tum quia Clericus in ſacris, ex deductis *in Maſſanen. Caſtrorum*, *in Venafren. & in aliis*, tum etiam quia cognatus, & in inveſtitura non comprehenſus, in concurſu præſertim agnatorum.

5 In hoc autem puncto potius facti, & applicationis, quam juris quæſtio eſſe videtur, quicquid enim antiquiores variaverint, hodie ea magis communi opinione recepta videtur theorica, quod aut certa eſt qualitas feudalis, cum certa incapacitate hæredis extranei, unum ex dictis Interdictis adipiſcendæ, vel retinendæ intentantis adverſus agnatum, & hic dicendus ſit legitimus contradictor, aut e converſo res eſt dubia, vel ob qualitatem rei, quia nempe incertum ſit, an eſſet feudalis, vel allodialis, ſive poſita feudalitate, dubium ſit circa hæredis capacitatem, vel incapacitatem, ſeu feudi qualitatem, an eſſet pacti, & providentiæ purum, vel e converſo purum hæreditarium, ſeu mixtum &c. & tunc non eſt legitimus contradictor, ſed hæres ponendus eſt in locum defuncti, ex plene collectis per Roſenthal. *cap.7. concl.48. cum ſeq.* Argel. *de legitimo contradictore*, *q.10. 18. & 29.* & eſt recepta, & quotidiana diſtinctio in materia fideicommiſſaria, & emphyteutica, ut habetur etiam in Hydruntina *in dicta Maſſanen. Caſtrorum*, & in aliis *hoc tit.*

Applicando igitur ad rem, dubia erat circa qualitatem feudalem, non quidem, ut aliqui ex congregatis motivabant, ob juris præſumptionem in dubio aſſiſtentem allodialitati, in feudalitatis excluſionem, ex deductis *in Clementin. Vallium*, *& in aliis hoc tit.* frequenter, cum diceretur de antiquis Inveſtituris conceptis in forma pacti, & providentiæ, ſed ex nova Inveſtitura Pauli III. alterativa antiquarum, ac reductiva hujus Caſtri ad allodium, ſeu ad feudum mere hæreditarium, quod ſonat in idem.

6 Et quamvis ex parte Ducis poſſeſſoris objiceretur de dictæ novæ Inveſtituræ invaliditate ex defectu intentionis, ſeu falſi præſuppoſiti, quod feudum non eſſet pacti, & providentiæ, ſive ex defectu poteſtatis, quod ſcilicet Papa præjudicare non potuerit vocatis in prima Inveſtitura, ex deductis per Roſenth. *de feud. cap.10. conclus.11.* Peregr. *conſ. 130. n.10. lib.5.* attamen huic objecto multæ dabantur re-
7 ſponſiones, quæ vel illud enervabant, vel ſaltim dubiam reddebant prætenſam qualitatem feudi ex pacto, & providentia puri, quod ſufficit, ut pro hærede immittendo reſpondendum ſit, ut ſupra.

8 Præterea, etiam cum ſenſu veritatis, Ego obſervabam, in hac facti ſpecie verſari in caſu indubitato ad favorem hæredis, omnemque ceſſare quæſtionem, in propoſito ſolum cadentem, quando perſona hæredis eſt diverſa ab illa defuncti, quia nempe iſte ſit feudi quamvis pactionati capax, & legitimus poſſeſſor, ille vero incapax, unde propterea ceſſet conjunctio extremorum a quo, & ad quem, ob quam rationem in feudis pactionatis, aliiſque hujuſmodi bonis differentibus non tranſmiſſibilibus ad hæredem extraneum, huic denegatur repoſitio in locum, & ſtatum defuncti, cujus perſonam non repræſentat, & hæc eſt unica ratio hæredis extranei excluſiva, *ex deduct.* per Argel. *de legit.contrad. q.19. art.1.*

9 Hæc autem difficultas in præſenti ceſſabat, quoniam etiam defunctus, utpote carens quibuſdam qualitatibus, quæ neceſſariæ ſunt ad ſucceſſionem feudorum pacti, & providentiæ, erat etiam incapax, eique, poſita qualitate feudali, obſtabat eadem exceptio, & nihilominus ex ſententia arbitramentali uſque ab anno 1629. non obſtante oppoſitione agnati, ut ſupra, immiſſus fuit in poſſeſſionem continuatam pacifice uſque ad obitum, unde propterea ſaltem in poſſeſſorio ita res conſtituta erat in ſtatu allodialitatis, nullaque differentia verſabatur inter defunctum, & hæredem, & ſucceſſive intrabat conjunctio extremorum a quo, & ad quem, ac etiam repræſentatio, dum enim defunctus adhuc incapax ſucceſſionis feudi, non habuit in legitimum contradictorem agnatum de tempore, quo urgebat dicta ratio diſparitatis inter alterum defunctum, & ipſum tanquam hæredem, multo minus agnatus poterat eſſe contradictor in dicto caſu, in quo dicta diſparitas ceſſabat, & bona conſtituta erant in ſtatu allodialitatis, ex argumento *auth. multo magis &c.* quæ ratio procedebat etiam reſpectu datii, non obſtante prætenſo fideicommiſſo, ex eiſdem fundamentis, clarius in iſta re de ſui natura allodiali intrantibus.

Ad evitandum hoc ſolidum, ac vere inevitabile fundamentum, dicebatur ex parte Ducis rei conventi, geſta de dicto anno 1629. ad favorem præfati Ducis Fiani ultimo defuncti cum Duce Alexandro ejus patre præjudicare non poſſe ſibi independenter, & ex perſona propria venienti,
ſed facilis erat reſponſio, quoniam quicquid aliqui dubitaverint collecti per Fab. de Ann. *conſ.18.* & Menoch. *conſil. 118.* quoties de mala fide, & colluſione non conſtet, in dubio non præſumenda, magis communiter recepta eſt ſententia Bart. *in l. in diem, num.1. ff. de aqua pluvia arcenda*, ut geſta cum agnato, vel fideicommiſſario prædeceſſore, tanquam cum legitimo contradictore, faciant ſtatum, ac afficiant ſucceſſores quamvis independenter, & jure proprio venientes, ex deductis per Molin. *de primog. lib.4. cap.8. num.3. cum ſequent.* Peregr. *de fideicom. art.53. numer.49.* Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt.622. num.1. & ſequent.* Rovit. *decif.1. numer.38.* Giurb. *decif.1. numer.15.* Fab. de Ann. *conſil.17. numer.41. & ſequent.* Capyc. Latr. *conſult.52. num.2. cum ſequent.* Roſenthal. *de feud. cap. 9. conclus.27.* 10

Quod etiam frequens, & quotidianum habemus ex ſæ- 11
pius deductis *ſub tit. de fideicommiſſis*, & ſub altero *de emphyteuſi*, & alibi, in materia tranſactionis, quæ æquipollens ſententiæ, ſeu rei judicatæ, afficit hujuſmodi ſucceſſores, quamvis independenter, & jure proprio venientes, quoties inita eſt bona fide in dubio potius præſumenda, de quo etiam in terminis feudalibus habetur *in Camerinen. Caſtrorum*, *hoc tit.*

Et quamvis Curia Romana, ſequendo *dec.* Putei 91. *lib.* 12
3. teneat, ſententiam latam contra gravatum non afficere fideicommiſſarios ſucceſſores, niſi accedat etiam citatio per proclama adverſus omnes intereſſe habentes, vel habere prætendentes, ut apud Gregor. & Add. *decif.205.* & hanc eſſe veriorem probet Scacc. *de ſent. & re jud. gl.14. q.12. n.81.* & in terminis feudalibus *n.91. & ſeq.* attamen ubi iſtæ materiæ ſunt magis frequentes, contraria ut ſupra videtur magis recepta, atque in Curia videtur potius ſtylus particularis, non attendendus extra eandem Curiam, ſive ad ſummum extendendus ad alias Curias inferiores, ab ea omnino, & immediate dependentes, juxta certam conſuetudinum, & ſtylorum naturam, ut attendi debeant in individuo, neque extendi de caſu ad caſum, vel de loco ad locum, ut eſt hodie recepta, & vulgaris concluſio.

De pleriſque aliis in hujuſmodi congreſſu, ac diſcurſu inſtructivo deſuper edito actum fuit, in facto magis quam in jure conſiſtentibus, ſuper motivis ex parte rei conventi excitatis, præſertim vero circa conſumptionem dictæ ſummæ reſervatæ in donatione, ac ſubjectione hujuſmodi bonorum in fideicommiſſo ordinato per Patrem Cardinalis donatoris, & quoad concernentia ordinem judicii, ſeu competentiam interdicti poſſeſſorii, ſuper quo principaliter dictus congreſſus habitus eſt, in motivis tranſmiſſis, quoad datium, nimium ex parte rei conventi inſiſtebatur, quod cum illud ſit de Regalibus Principis, non intrabant remedia poſſeſſoria privilegiata ſine cognitione petitorii, pro cujus cumulatione, ut conſueta eſt reorum conventorum cautela inſiſtebatur, ex eo, quod jus imponendi da- 13
tia, & gabellas ſit de Regalibus Principi reſervatis, & quæ non niſi ex ejus privilegio, vel conceſſione, vel immemorabili (cujus vigore privilegium allegari poteſt) privatis competunt, ad text. *in c.1. quæ ſint regalia*, *tot. tit. Cod. ſi Vectigalia nova &c.* Franch. *dec.56.* Farinac. qui alios cumulat *quæſt.173. n.68. cum ſequent. & nu.91. cum ſequent.*
Sed facilis videbatur hujus objecti ſolutio, cum præmiſſa procedant in quæſtionibus, quæ deſuper moventur per 14
ipſum Principem, ſeu fiſcum, qui in hujuſmodi Regalibus cogere poteſt poſſeſſores ad docendum de titulo, ſine quo illa per privatos obtineri non poſſunt, unde ſola poſſeſſio non ſufficit, ex deductis in Romana officii de Vaiis, & in aliis *ſub tit. de regal. ad materiam officiorum*, ſecus autem ubi quæſtio eſt inter privatos, inter quos regalia, ad hujuſmodi præſertim effectus, deſinunt eſſe talia, & jure bonorum 15
privatorum regulantur, Lucas de Penna *in l. quicumque, n.2. in fine*, *& nu.3. Cod. de fund. limit. lib.11.* Contard. *in l. unica*, *Cod. ſi de moment.* Puſſ. *limit.2. §.8. num.28.* Giovagnon. *conſ.11. n.17. lib.1.* Puteus *dec.221. n.4. lib.3. in correctis*, *& dec.13. de cauſa poſſeſſionis*, *& proprietatis* Achil. *dec.5. n.2. de reſtit. ſpol. & dec.20. n.5. de appell. dec.27. p.1. diverſ.* ubi præſuppoſitive de regalia inter privatos, & habetur

betur pluries *ſub tit. de Regalibus*, præſertim in Romana appaltus lignorum, ubi de illa concluſione latius.

16 Quatenus vero pertinet ad Statutum continuativum poſſeſſionis in hæredem, habita fuit pro vera concluſio, quod hujuſmodi civiliſſima, ſeu ficta poſſeſſio, æquipollens veræ, ſufficiens eſſet ad manutentionem, ſeu interdictum retinendæ, ex plene congeſtis per Poſtium *de manut. obſer.*55.*n.*54. & in individuo hujus ſtatuti, Jaſ. *conſ.*85.*n.*3.& 4.*lib.*3. Pariſ. *conſ.*41.*vol.*1. Redenaſc. *conſ.*66. Verum plures ponderatæ fuerunt limitationes, quæ in contrarium deduci poſſent, licet ſuas haberent reſponſiones, attamen cum non ſint ea ira quæſtionem, id erat multiplicare diſputationes, ac inducere id, quod ex parte rei conventi deſiderari ſolet in cauſarum protractionibus, ideoque in dicto congreſſu prudens conſilium reputatum fuit, ut ſupra, hujuſmodi quæſtiones effugere.

17 Primo ſiquidem dubitari poterat, an hujuſmodi ſtatuta procedant in bonis feudalibus, ſeu fideicommiſſariis, aut alias differentibus, quorum regulariter eſt incapax hæres extraneus ob eandem rationem, de qua ſupra, deficientis ſcilicet conjunctionis extremorum, a quo, & ad quem, ex deductis poſt alios ab eis allegatos per Amat. *var. reſol. c.*39.*n.*39.& 89. Othob. *dec.*1.*n.*11.& *ſeqq.* & *dec.*195. *n.*7.& 8. Et quamvis reſponderi poſſet hujuſmodi limitationem procedere, quando certa eſt feudalis, vel fideicommiſſaria, ſeu altera differens qualitas inductiva incapacitatis hæredis, ſecus autem ubi eſt dubia, cum tunc hujuſmodi diſcuſſione pendente, non debeat hæres hujuſmodi Statuti beneficio privari, ex deductis per Othob. *d. dec.*1.& 195. & conferunt quæ ſupra habentur de agnato legitimo, vel non legitimo contradictore, attamen conſideratum fuit, quod iſte punctus, an hujuſmodi qualitas eſſet clara, vel dubia, magnas parere poſſet diſputationes, & moras.

18 Altera limitatio, ſeu difficultas reſultabat ab interverſione hujuſmodi fictæ, ſeu civiliſſimæ poſſeſſionis, cum apprehenſione, & retentione poſſeſſionis naturalis de facto, quo caſu Statutum non ſuffragari, habetur apud Amat. *d. reſol.*39.*n.*30.*dec.*57.*par.*10.*recent. n.*13.& 14. Interamnen. Fideicommiſſi 28. Junii 1651. cor. Bichio, & in aliis, videbatur tamen hæc limitatio etiam ſuperabilis, cum dicta apprehenſio, & retentio poſſeſſionis de facto per Ducem Marium, & ſucceſſive Ducem Ludovicum agnatos, ſequuta eſſet propria auctoritate, ideoque vitioſa, & intruſiva, quæ ex veriori ſententia non tollit effectum Statuti, ut in individuo hujus Statuti Placentini, Jaſon. *d. conſ.*85. *num.*6. & 7. *lib.*3. Pariſ. *d. conſ.*41.*nu.*9.*lib.*1. Redenaſc. *d. conſ.*66.*n.*3. & 4. & generaliter bene Rota apud Martinum Andream *dec.*36. *num.*8. Adden. ad Greg. *deciſ.*307. *num. final.* Poſtius alios cumulans *d. obſervat.*55.*num.*83. & *in d. dec.*57. *part.*10. *recent. num.*24.& 25.

19 Clarius vero, quia ſequuta morte dicti Ducis Fiani ultimo defuncti, præfatus Dux Marius hujuſmodi poſſeſſionem, in qua ſucceſſive poſt ejus mortem continuavit Dux Ludovicus filius, apprehendit de mandato Judicis conceſſo cum clauſula, *dummodo poſſeſſio ſit vacans, & ſine præjudicio habentium meliora, & potiora jura*, quo caſu verius, ac hodie in praxi receptum eſt, ob hujuſmodi conditionem, vel ſuſpenſivam, vel reſpective reſolutivam, non præjudicari vero hæredi, ſeu alteri jus habenti, tam in poſſeſſione ficta, & civili reſultante ab hujuſmodi ſtatuto, quam in altera reſultante a clauſula Conſtituti, vel ſimili, ex deductis per Adden. ad Gregor. *dec.*332. *ſub n.*6. Poſt. *obſerv.*50. *num.*3. *cum ſeq.* bene Rota in Romana Fideicommiſſi de Cæſiis 14. Martii 1657. §. *nec ulteriorem*, coram Dunozetto, Romana hæreditatis 4. Julii 1663. cor. Cerro, & habetur frequenter *ſub tit. de fideicommiſſis*, & ſub altero *de judiciis, &c.* adhuc tamen conſideratum fuit, quod id pabulum præbebat diſputationibus, ideoque non expediebat.

20 Tertia erat limitatio, ſeu difficultas, quod hujuſmodi ſtatuta, utpote in gratiam ſubditorum edita, ſuffragari non debeant foreſibus, & non ſubditis, qualis erat dictus Cardinalis actor ex antiqua origine Bononienſis, ex altera vero actuali Neapolitanus de ordine Patritio, & Magnatum, Penna *deciſ.*771. *num.*24. *juxta Lugdun.* Othob. *deciſ.*227. *num.*5. ubi concordantes.

Pro hujuſmodi objecto tollendo, ponderabatur civilitas ficta, ſeu privilegiativa, ob ampliſſimum privilegium civilitatis, quæ de anno 1566. per Ducem Octavium conceſſa fuit præfato Sfortiæ Comiti S. Floræ *pro ſe, ejuſque utriuſque ſexus deſcendentibus*, de quorum numero erat præ-

21 fatus Cardinalis actor, quam civilitatem, quamvis fictam ſufficere in iis ſpecialibus terminis Statuti continuativi, late ſuſtinet Redenaſc. *d. conſ.*1.*n.*107. & *ſeqq.* Verum ſuper hoc Ego habebam difficultatem, quod illa ſine civilitate vera, & onerum ſupportatione non ſufficeret, ſiquidem diſcurrendo de hujuſmodi civilitate ficta, tam occaſione illius ſtatuti de continuanda, quam alterius foreſium inhabilitativi ad acquiſitionem bonorum, quod pariter per eum conventum dicto actori objiciebatur, & cujus ſtatuti reſpectu magis communiter receptum eſt hujuſmodi civilitatem fictam, ſeu privilegiativam ſufficere, ut per Alex. *conſ.*157. *n.*12. & 13. *lib.*2. Soccin. Jun. *conſ.*7.*n.*5.*lib.*2. Riminald. Jun. *conſ.*56.*n.*44.& *ſeq.* Malvat. *conſ.*93.*n.*27.*cum ſeq.* Cyriac. *controv.*205.*n.*56.& *ſeq.* Rota in Ferrarien. de Pendaſiis coram Rojas inter ejus impreſſas *dec.*332.*n.*7. & *dec.*355.*n.*5. & 6.

Dicebam magnam differentiam eſſe inter unum caſum, & alterum, ideoque auctoritates, & rationes percutientes iſtud ſtatutum inhabilitativum, non bene applicari ad alterum continuativum, ut more Conſulentis ad cauſæ opportunitatem applicare conatur Redenaſc. *dict. conſ.*1. Statutum enim inhabilitativum, quicquid ſit, an eſſet odioſum, vel favorabile, de quo habetur *ſub tit. de Præeminentiis*, ubi de materia civilitatis, & *ſub altero de ſucceſſionibus*, adimit eam naturalem ſuccedendi, vel acquirendi libertatem, quæ indefinite competit, ideoque de facili admittenda eſt reverſio ad jus commune, ac remotio hujuſmodi accidentalis obſtaculi pro obtinenda naturali libertate, non ſic eſt in caſu dicti alterius ſtatuti; quoniam illud eſſe a jure exorbitans habetur apud Amat. *dict. reſol.*39. Leodien. dominii 10. Januarii 1650. cor. Cerro *dec.*95. poſt Conrium, & in aliis, ac etiam continet fictionem, ideoque multiplicandæ non ſunt fictiones, exorbitantiæ, & ſpecialitates, tum etiam quia hujuſmodi privilegia ſuis ſubditis per Principem conceſſa cenſentur in compenſationem onerum, ideoque non extendenda ad eos, quibus hæc ratio non congruit, & ſic magna eſt differentia inter unam, & alteram ſtatuti ſpeciem, licet hoc deduceretur incidenter, & diſcurſive pro ratione dubitandi, abſque eo quod deſuper maturum judicium pro veritate efformaretur, incertum autem eſt, quomodo cauſæ defenſores in loco, ad quos pertinet directio, eam dederint, hoc unum tamen, reflectendo ad ſolam veritatem, mihi videbatur certum, quod ſive in poſſeſſorio retinendæ ex dicto ſtatuto, ſive in altero adipiſcendæ ex *interdicto quorum bonorum*, pro hac parte reſpondendum eſſet.

ANNOT. AD DISC. XLIII. & CIV.

ISti duo diſcurſus ſunt in eadem cauſa, in qua, aſſumendo etiam inſpectionem boni juris, ſeu negotii principalis, prodiit a conſilio Placentino quædam ſententia, ex circumſtantiis facti potius quam ex articulis juris, favore Ducis rei conventi, illum obligando ad favorem Actoris, ad ſupplementum cujuſdam quantitatis, quatenus ſatisfacta non eſſet, eaque aliquibus aliis hujus partis defenſoribus meliorem facti notitiam habentibus viſa eſt probabilis. Unde propterea credo, quod iſta pars acquieverit.

De materia vero legitimi contradictoris, ultra ea, quæ deducuntur in hoc diſcurſu, & in alio 104. agitur *tit. de fideic. diſc.*197. *cum ſeq. tit. de benef. diſc.*73. & *tit. de judic. diſc.*43.

Et de ſtatuto continuativo poſſeſſionis defuncti in hæredem *tit. de teſtam. diſc.*27. & *tit. de hærede diſc.*26. ac etiam aliquid inſinuatur *tit. de judic. diſc.*44.

ARIMINEN. EVICTIONIS CASTRORUM
PRO DUCISSIS MARIA, ET ISABELLA DE RUINIS
CUM HÆREDIBUS CAROLI FELICIS DE MALATESTIS.

Caſus deciſus per Cameram pro Ruinis, & pendet.

Venditis Caſtris, & ſequuta illorum devolutione ob lineam finitam, an & quando debeatur evictio, utpote ſequuta de natura rei, & an Caſtra cenſeantur vendita tanquam feudalia, vel tanquam allodialia?

De facultate teſtandi conceſſa alicui Feudatario de feudis, & Caſtris, quomodo intelligenda ſit, & an ſit realis, itaut ſit ceſſibilis, ac tranſmiſſibilis in extraneum Caſtrorum, & feudorum emptorem, vel potius perſonalia?

Et erecta in Caſtris allodialibus, ſeu feudalibus ad

quoſ-

quoſcumque tranſitoriis, dignitate, ſeu titulo cum ordine primogenituræ ad certum genus, ſeu lineam reſtricta, an defecta linea devolvantur Caſtra, vel potius tranſeant ad hæredes, & ſucceſſores, ad quos alias abſque dicta erectione tranſirent?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Diſtinguuntur quæſtiones habitæ in controverſia.*
3 *Evictio, quæ ſequitur ex facto, & culpa emptoris non eſt præſtanda.*
4 *Erecto titulo, ſeu dignitate ſuper feudis, vel Caſtris, limitata ad certum genus, vel lineam, ſi ceſſat dignitas, non per hoc devolvuntur Caſtra.*
5 *Titulus, vel dignitas eſt accidens, quod non alterat ſubſtantiam feudi.*
6 *Juſpatronatus hæreditarium, ſi fiat gentilitium, & reſtrictum ad certam lineam, iſta defectu non ceſſat, ſed tranſit ad hæredes extraneos.*
7 *Per erectionem primogenituræ ſuper feuda iſtius natura non alteratur.*
8 *Nova qualitas addita feudo an illud in totum alteret, ejuſque priorem naturam corrumpat vel ne, ac de antiquo faciat novum?*
9 *Privilegia, & alia tranſeunt cum re in emptorem, non autem perſonalia.*
10 *Bulla S. Pii V. de non infeudan. capit etiam prorogationem lineæ.*
11 *Privilegia perſonalia non ſunt ceſſibilia.*
12 *Evictio de natura rei non præſtatur.*
13 *Emens rem alienam ſcienter non agit de evictione.*
14 *Debetur evictio ex natura rei, ſi eſt promiſſa.*
15 *An hæc promiſſio debeat eſſe expreſſa, vel ſufficiat per æquipollens, & cum amplitudine verborum?*
16 *Quomodo decidenda ſit quæſtio, an evictio de natura rei, quamvis expreſſe non promiſſa, debeatur vel ne?*
17 *Non cortex, & figura verborum, ſed ſubſtantia voluntatis attendi debet.*
18 *De adminiculis, ex quibus res cenſetur empta tanquam libera.*
19 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*
20 *Ex pretii quantitate deſumitur partium voluntas.*
21 *In quibus caſibus intret quæſtio in materia evictionis de natura rei.*
22 *Caſtra, & bona juriſdictionalia an præſumantur feudalia in Statu Eccleſiaſtico?*

D I S C. XLIV.

1 CArolus de Malateſtis, alias de Sogliano nuncupatus, ſua tempeſtate miles clari nominis, poſſidens in Provincia Æmiliæ, ſeu Romandiolæ quamplura Caſtra, quorum aliqua, juxta illorum temporum conditionem, ipſe, ſuique majores a nemine recognoſcebant, aliqua vero in feudum, ſeu Cenſum a Monaſterio S. Marii de Galeata, ſe dedit protectioni Sedis Apoſtolicæ ſub Pio II. qui, mediante ejus Legato in d. Provincia exiſtente, illum ſuſcepit, cum promiſſione manutenendi in poſſeſſione, dominio, & ſuperioritate, prout reperiebatur, eidem quoque, ac filiis, & deſcendentibus concedendo in Vicariatum Caſtrum S. Joannis in Galilæa, deindeque Sixtus IV. & Innocent. VIII. dictam protectionem confirmando, eidem Carolo plura conceſſerunt privilegia, illud præſertim approbationis, & confirmationis cujuſdam antiquæ conſuetudinis libere teſtandi, quæ in hac familia adeſſe ſupponebatur, concedendo etiam in Vicariatum, & cum titulo Comitatus Caſtrum Montis Cogorutii.

Ex ejuſdem Caroli ſucceſſione nonnulla ex dictis Caſtris obvenerunt in Jacobum de Malateſtis, qui tanquam pater Leonidæ hæredis Cleopatræ de Alviano primæ Uxoris poſſidebat etiam duo alia Caſtra, de quibus in alia Ariminen. Caſtrorum diſputata in Rota, & de qua *diſc. ſeq.* cui Jacobo accedere volenti ad bellum navale contra Turcas, S. Pius V. multas conceſſit gratias, & privilegia, præſertim inſerendo d. Leonidæ, & ipſi concedendo præfata Caſtra materna juxta ſeriem, de qua in d. alia Ariminen. eaque uniendo cum aliis paternis, & antiquis ſuper omnibus titulum, ſeu dignitatem Marchionatus erexit, una cum omnibus Caſtris deferendam de primogenito in primogenitum maſculum, ita tamen quod ceſſata linea maſculina, hujuſmodi dignitas extincta remaneret, confirmando, & quatenus opus, de novo concedendo liberam facultatem teſtandi, & diſponendi de Caſtris in perſonas etiam incapaces, unde tractu temporis Jacobus, ſuperſtite Carolo Felice ex filio prædefuncto nepote, iſto ejuſque linea maſculina prius vocata, in ejus defectum diſpoſuit juxta ſeriem, de qua in d. alia Ariminen. *diſc. ſeq.*

De anno 1603. præfatus Carolus Felix, prævia ſpeciali licentia Clementis VIII. mediante Congregatione Baronum, vendidit Antonio Ruino, acquirenti *pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque*, duo ex dictis Caſtris, *Ciola* ſcilicet, & *Montis Cagorutii* pro pretio ſcut. 28. mil. erogandorum in extinctionem ejus æris alieni, fideicommiſſis, & primogenituris non obſtantibus, juxta diſpoſitionem Bullæ Baronum, ſub expreſſa aſſertione, quod Caſtra prædicta ad eundem Carolum Felicem ſpectarent pleno jure dominii, vel quaſi, quodque eſſent libera ab omni gravamine, & ſervitute, cum ampliſſima promiſſione evictionis quomodocumque ſequeretur, quoties omnia, & ſingula ſic aſſerta vera non eſſent.

Sequuta morte dicti Antonii emptoris ab inteſtato, ſuperſtitibus filiis, per iſtos narratum fuit Pontifici Paulo V. eorum patris voluntatem fuiſſe erigendi in hujuſmodi Caſtris Primogenituram maſculinam, quam morte præventus ordinare non potuit, unde obtinuerunt illam ab eodem Pontifice erigi, cum titulo etiam, ſeu dignitate Marchionatus, extinguendam per defectum lineæ maſculinæ. Quare defuncto de anno 1634. Carolo Maria d. Antonii ex filio nepote, in quo linea maſculina finem habuit, ſuperſtitibus duabus ſororibus ab inteſtato hæredibus, Camerales prætendentes factum eſſe caſum devolutionis dictorum Caſtrorum, illorum poſſeſſionem de facto acceperunt, in ea magis ſe confirmando, ex quo poſt biennium circiter, in præfato Carolo Felice de Malateſtis, ſeu Leonido ejus filio, illa etiam linea maſculina defecit, quare præfatæ Sorores de Ruinis judicium inſtituerunt in Camera contra hæredes d. Malateſtæ venditoris pro evictione, ac reſtitutione pretii, favorabiles reſolutiones reportando de ann. 1636. & 1648. ſed cauſa ob aliqua accidentalia impedimenta plurium annorum ſpatio quieſcente, illaque nuper reaſſumpta coram Cajetano, datoque dubio, *an mandatum alias ut ſupra relaxatum exequendum eſſet?* ſub die 16. Maji 1667. affirmativa prodiit reſolutio, confirmata in alia diſputatione habita occaſione novæ audientiæ ſub die 22. Junii 1668. atque mihi pro Actricibus in his ultimis diſputationibus ſcribenti, reflectendo etiam ad veritatem, dictæ reſolutiones juſtæ ac probabiles viſæ ſunt.

In hujuſmodi autem diſputationibus, cum clara eſſet evictionis obligatio, unde propterea Actricum intentio fundata erat, totus punctus fuit in exceptionibus a parte hæredum venditoris oppoſitis, quæ tres erant, prima nempe quod hujuſmodi evictio ſequuta eſſet ex facto, & culpa ipſius emptoris, qui obtinuerat ſuper dd. Caſtris erigi primogenituram cum titulo Marchionatus, limitate ad lineam maſculinam, per cujus defectum factus erat caſus devolutionis, ideoque tanquam evictio ſequuta ex culpa emptoris præſtanda non erat, juxta text. expreſſum *in l. fundum meum 20. l. hoc jure utimur 27. l. ſi mancipium* 34. *ff. de evict. cum concord.* de quibus in terminis feudalibus ubi devolutio ſequitur culpa emptoris, Theſaur. Jun. *lib. 2. qu. forenſ.* 23. *num.* 10. ubi cæteri. 2

Secundo quod cum in vim dd. litterarum, ac Indulti S. Pii V. competeret libera facultas teſtandi de hujuſmodi Caſtris, etiam in extraneos, atque ita devolutionem impediendi, idcirco eidem emptori, ſeu ejus ſucceſſori ultimo morienti imputari debebat, cur teſtatus non eſſet, unde pariter inferebatur ad dictam concluſionem non præſtandæ illius evictionis, quæ ipſius emptoris facto, & culpa ſequuta ſit; & 3 tertio demum quod cum Antonius emptor certam haberet notitiam qualitatis hujuſmodi Caſtrorum, ob ſibi communicatas dictas litteras S. Pii V. iſta dicebatur evictio ſequuta ex natura rei, proindeque de jure non præſtanda.

Quibus tamen non obſtantibus, ut dictum eſt, juſte pro evictionis præſtatione reſponſum fuit, cum revera nulla ex his exceptionibus ſubſiſtentiam haberet. Quatenus enim pertinet ad primam, nulla deſuper in diſputationibus per Judices habita fuit difficultas, quoniam ex tenore litterarum Apoſtolicarum Pauli V. liquido conſtabat, neque concedentis, neq; partis ſupplicantis, & obtinentis intentionem fuiſſe alterandi naturam, & qualitatem Caſtrorum, eaque alias libera, & allodialia efficiendi feudalia, ad certum genus perſonarum limitata, cum Papa aliud non egerit, niſi ſupplendo voluntatem primi acquirentis, ordinare eam primogenituram, quam ipſe in animo habebat, morte præventus perficere,

non poterat, reſtrictio autem ad ſolam lineam maſculinam cum ſuppreſſione, vel extinctione, percutiebat ipſum titulum, ſeu dignitatem Marchionatus, eodem adamuſſim modo, quo diſpoſitum fuerat per S. Pium V. in eodem titulo, ſeu dignitate, ſuper his, & aliis Caſtris erecta ad favorem lineæ
4 maſculinæ de Malateſtis, quoniam non per hoc quod dignitas per extinctionem lineæ ceſſavit, ſequuta eſt Caſtrorum devolutio, neque eorum natura immutata fuit, ut habetur *in d. alia Ariminen. Caſtrorum*, & in Rotæ deciſionibus in ea cauſa editis.

Et merito, quoniam titulus ſeu dignitas eſt quoddam accidens, quod poteſt adeſſe, & abeſſe præter ſubjecti corruptionem, atque aliud eſt dignitas, aliud eſt feudum, ſeu
5 Caſtrum, cui adjicitur, ut in propoſito collationis, ſeu participationis pretii cum ſimilibus, habetur apud Rovit. *ſuper pragm. 1. de tit. abuſ. num. 72.* ac habetur actum *in Parmen. feudi*, & pluries in aliis *hoc eod. tit.* ideoque non ex eo quod titulus feudo, vel Caſtro adjectus, aliquam habet limitationem, exinde ſequitur illam immutare ejuſdem feudi, ſeu Caſtri naturam, quamvis iſtud, durante titulo, debitum eſſet obtinenti talem titulum, & dignitatem, & cum eodem ordine regulandum ſit, quoniam intelligitur accidentaliter, & donec titulus durat, quo expirato, Caſtrum remanet in ejus primæva natura, & ſtatu, *ut in d. alia Ariminen.*

6 Ad quod ponderabam in ſimili ea quæ habemus in materia Juriſpatronatus de ſui natura hæreditarii, & ad quoſcumque tranſmiſſibilis, quoniam ſi immutata ejus natura fiat gentilitium, cum ordine etiam majoratus, vel primogenituræ intra certum genus deferendum, adhuc tamen defecta linea, ſeu familia, non exinde ceſſat, neque Eccleſia acquirit libertatem, niſi accedant verba præciſa fundatoris diverſam voluntatem ſuadentia, ſed tranſit ad hæredes ultimi de familia, vel genere vocato, juxta opinionem Anchar. *conſ. 81.* paſſim receptam, reprobata contraria opinione Geminian. *conſ. 45. ut dec. 385. par. 1. divers. 505. &* *509. p. 5. rec.* & in ſua materia *ſub tit. de jur. patron.*

7 Et magis proxime in terminis feudalibus habetur *in Mantuana feudi hoc eod. tit.* ubi de feudo improprio tranſitorio etiam ad fœminas, in quo feudatarii ſucceſſores primogenituram erexerant, qua tamen ceſſata, non exinde reſultavit feudi devolutio, ſed illud remanſit in ſua primæva natura ad formam inveſtituræ.

8 Ex feudali regula, ſeu propoſitione, quod nova qualitas addita feudo, illud non alterat in totum, neque ejus priorem naturam corrumpit, ſed ſolum alteratum remanet in parte ſeu qualitate alterante, juxta doctrinam Afflicti in Conſtitutione Regni incipien. *cum circa juſtitiam, in 8. notab.* Camerar. *in cap. Imperialem fol. 32. in magnis, lit. T.* Franch. *deciſ. 7. nu. final.* Et quamvis nimis controverſum ſit inter feudiſtas, an & quando nova inveſtitura, ſive novus Contractus cum Regio aſſenſu habente vim inveſtituræ cum qualitate alterativa, alteret priorem feudi naturam, ut de antiquo faciat novum, cum ſimilibus effectibus, ex deductis per Afflict. *dec. 112. n. 5.* Capuraquen. *dec. 16. & 17. part. 2.* & alios collectos per Modern. de Luca *Melfictenſem in addit.* ad Franch. *deciſ. 75. poſt num. 18.* ubi plene de hoc puncto, an & quando feudum antiquum ex nova ſuperaddita qualitate fiat novum, ejuſque prior natura immutetur, nihilominus hujuſmodi quæſtio intrat ubi alteratio eſt circa ipſam inveſtituram, ſeu ipſum corpus, & ſubſtantiam feudi, ſecus autem ubi eſt in accidenti, quod poteſt adeſſe, & abeſſe præter ſubjecti corruptionem, & non tangit ipſius feudi ſubſtantiam, ut eſt titulus, ſeu dignitas, quæ eſt quid omnino diverſum ab ipſo feudo.

Major difficultas, cum aliqua etiam votorum ſciſſura, in dicta prima diſputatione 16. Maji 1667. fuit ſuper ſecundo motivo culpoſæ evictionis, ob non uſum facultatis teſtandi, quaſi quod ita ſequuta eſſet devolutio, quæ diſponendo impedita remanſiſſet, verum reflectendo etiam ad veritatem, iſtud motivum omnino inſubſiſtens, nulliuſque ponderis ab initio mihi viſum fuit, ut in ſecunda diſputatione agnitum fuit, quoniam ex dictarum S. Pii V. litterarum tenore, litteraliter conſtare videtur, dictam teſtandi facultatem non concedere aliquid de novo, ſed ſolum confirmare, ſeu innovare dictas antiquas conceſſiones Sixti IV. & Innocentii VIII. pro approbatione conſuetudinis particularis hujus familiæ, & ſic tanquam privilegium perſonale, non autem reale, & annexum Caſtris, cum quibus tranſitum faceret in quemcumque poſſeſſorem, juxta receptam diſtinctionem
9 inter privilegia realia, & perſonalia, de qua poſt antiquiores Menoch. *lib. 4. præſumpt. 103. plene, & magiſtraliter in Ceſenaten. ſeu Sarſenaten. laudemiorum 19. Junii 1656.* coram Albergato impreſſ. *deciſ. 35.* poſt collectationes Bondeni, & in eadem coram Ghiſlerio *dec. 400. p. 9. rec.* accedentibus etiam verbis, ſeu dictionibus, *ipſis*, vel *dictis*, perſonalitatem clare ſuadentibus.

Et fortius, accedente omnia inveriſimilitudine, quod idem Pontifex S. Pius V. dictam facultatem ceſſibilem, & una cum ipſis Caſtris in extraneos tranſmiſſibilem facere voluerit, quoniam ita eſſet prorogare lineam, qui caſus juxta 10
declarationem factam per Innoc. IX. *Conſtitut. 1.* comprehenſus eſt ſub ejuſdem S. Pii ſtricta, & rigoroſa Conſtitutione 35. de non infeudandis, ideoque cum de tempore hujuſmodi litterarum dicta ejuſdem Pontificis Conſtit. jam prodiiſſet, omnino improbabile eſt, quod idem Pontifex contra eam diſponere voluerit.

Eademque reſponſione magis de plano tollebatur objectum reſultans ex licentia conceſſa per Clementem VIII. ſuper hujuſmodi alienatione, cum tranſlatione omnium jurium, privilegiorum, & facultatum competentium dictæ de Malateſtis, etiam teſtandi, quoniam advertebam, quod regulando voluntatem a poteſtate, id intelligendum erat, quatenus ageretur de juribus, & privilegiis realibus, cum ipſa re tranſeuntibus, non autem de perſonalibus, tum ob dictum obſtaculum Conſtitutionis Pianæ de non infeudandis, ita tunc ut ſupra declaratam, tum ex juris regula, quod jura, & privilegia perſonalia, & propter certam qua- 11
litatem conceſſa non tranſeunt cum re, neque ſunt alteri ceſſibilia, ex ea communi traditione Canoniſtarum *in cap. privilegium, de privil. in 6.* plene colligit Olea *de ceſſ. jur. tit. 3. quæſt. 1. num. 3. & 42.*

Et ulterius pro ſolutione hujus objecti dicebam eadem, quæ infra habentur de voluntate partium deducendi in contractum hujuſmodi Caſtra tanquam libera, & allodialia, non autem tanquam feudalia, & devolutioni ſubjecta in caſu non factæ diſpoſitionis, quaſi quod emptor noluerit hoc periculo ſe exponere, ea etiam circumſtantia concurrente, quod ultimus de hac linea maſculina, utpote inteſtabilis in pupillari ætate, redargui non poſſet, cur dicta facultate uſus non eſſet, ideoque revera iſtud motivum nullius ponderis erat.

Quare major, ac tota cauſæ difficultas reſidebat in tertia exceptione, ſeu motivo evictionis ſequutæ de natura rei, quam ex certa juris regula dicebant Scribentes in contra- 12
rium præſtandam non eſſe, niſi expreſſe promittatur, quia cenſetur in contractum deductum eſſe illud tale quale jus, quod venditori competebat, juxta magiſtralem gloſ. *in l. ſi familiæ, C. famil. erciſc.* ubi Cin. Oddofred. Bart. Bald. & cæteri, de quibus generaliter Peregr. *de fideic. art. 52. num. 58. cum ſeq.* Fulgar. *de ſubſtit. q. 599.* Mangill. *de evict. qu. 120.* Mill. *dec. 3. dec. 104. n. 6. p. 11. rec.* & ſæpius, & in terminis feudalibus plene Theſaur. Jun. *lib. 2. quæſt. forenſ. 23. num. 1. cum ſeq.* ubi docte, & elaborate hujuſmodi concluſionem expendit plures caſus diſtinguendo.

Quam concluſionem iidem Scribentes pro reis conventis, ex iiſdem ſupra allegatis, præſertim Theſaur. ubi ſupra *quæſt. 23. n. 11. & ſeq.* magis de plano procedere dicebant, ſtante emptoris ſcientia qualitatis feudalis ſecum ferentis devolutionem, ac jus Domini, vel agnatorum, ita enim dicebant intrare quoque terminos textus in *l. ſi fundum ſciens, C. de evict.* ubi gloſ. & Scribentes, de quibus Greg. & Addun. *deciſ. 90. numer. 10.* a Pont. *conſ. 27. num. 1.* plene Rota *deciſ. 397. num. 13. cum ſeq. par. 9. rec.* ubi cæteris deciſionibus collectis plene firmatur nedum evictionem, ſed etiam 13
pretii reſtitutionem ex veriori ſententia, in qua Rota reſidet, non intrare, quod etiam firmatur in Romana pecuniaria 24. Maji 1656. & 16. Aprilis 1657. coram Bevilaqua, & in aliis.

Scientiam vero ſatis juſtificari contendebant ex eo, quod per plures teſtes probatum eſſet, Carolum Felicem venditorem antequam ad hujuſmodi contractum devenire tur, tranſmiſiſſe dicto Antonio emptori præfatas S. Pii V. litteras, ex quarum lectura ad notitiam qualitatis Caſtrorum devenire potuit.

In antiquis diſputationibus ut ſupra habitis de ann. 1636. 1637. & 1648. tunc Scribentes pro hac parte primi nominis eo tempore profeſſores, in duobus principaliter pro hujuſmodi objecto removendo inſiſtebant, primo in hujuſmodi ſcientia neganda, ob plures exceptiones, quas teſtes deſuper inducti in dicto, & perſona patiebantur, unde propterea nullam fidem merebantur, & in hoc utpote facti magis, quam juris inter Cauſæ Patronos etiam in his ultimis diſputationibus magna fuit altercatio.

Et ſecundo, quod dicta concluſio de evictione non præ- 14
ſtanda

Digitized by Google

14 ſtanda ex natura rei, ex communi ſenſu limitatur, ubi illi expreſſa promiſſio accedit, ut admittunt omnes collecti per Peregr. & Fuſar. ubi ſupra, Theſaur. *d. qu.* 23. *nu.* 13. Surd. *dec.* 243. Capyc. Latr. *conſult.* 148. *n.* 47. & *ſeqq.* Millin. *d. deciſ.* 3. & in terminis emphyteuticis pro abſoluto firmatur *in Romana bonorum emphyt.* 2. Aprilis 1666. coram Albergato, quæ eſt in cauſa inter Campeggios, & Bentivolos, de qua in ſua materia *ſub tit. de emphyteuſi*.

Non negabant Scribentes in contrarium veritatem limitationis, quæ paſſim quoque recepta eſt in dicta alia regula deducta ex textu *in l. ſi fundum ſciens, C. de evict.* ſed negabant applicationem ad factum, dum in Inſtrumento hujuſmodi promiſſio non legebatur, unde major diſputatio fuit, an iſta promiſſio debeat eſſe expreſſa, & litteralis, ut contendebant Scribentes in contrarium, vel potius ſufficeret per æquipollens deducta ex clauſulis, & verbis generalibus denotantibus promiſſum eſſe quemcumque caſum, ut in præ-
15 ſenti verificabatur cum illis verbis, *quomodocumque ſequatur*, &c. ut ultra generalia, quæ de hujuſmodi dictione *quicumque*, ſeu *quomodocumque* habentur collecta apud Barboſ. *dict.* 317. & 329. *cum ſeq.* in his ſpecialibus terminis promiſſionis evictionis de natura rei, ita implicite reſultantis, firmatur *dec.* 152. *num. final. p.* 2. *diverſ. dec.* 176. *n. final. p.* 6. *rec.* & *dec* 184. *num.* 9. *cum ſeq. part.* 9.

Quamvis autem in his ultimis diſputationibus, Ego ſcribens pro Actricibus, tanquam Advocatus inhærerem eiſdem motivis, quibus dicti antiquiores inhæſerant, ac de præſenti cæteri defenſores inhærebant, dicebam tamen,
16 etiam cum ſenſu veritatis, iſtam quæſtionem non eſſe juris, ſed facti, & voluntatis, quid ſcilicet partes in contractum deducere voluerint, unde propterea attendendum eſt veriſimile, vel inveriſimile, ſeu, an exinde unius, vel alterius contrahentis inæqualitas, ſeu læſio reſultet, ut ſatis bene advertit Alciat. *conſ.* 36. *ſub n.* 4. *verſ. fortius putaverim, lib.* 8. cum quo pertranſit Rota apud Millin. *d. deciſ.* 3. *num.* 4. & generaliter alios colligens Fuſar. *dict. q.* 599. *num.* 13. & 20. ubi de materia diviſionis, quæ inter fratres, vel conjunctos de feudalibus, vel fideicommiſſariis fieri ſolet, ideoque, ut frequenter habetur, tam in materia ultimarum voluntatum *ſub tit. de fideicommiſſis*, quam in actibus inter vivos *ſub tit. de credito*, & ſub altero *de contractib.* ex Mantica *de conject. lib.* 3. *tit.* 3. *n.* 9. & de Tacitis *lib.* 2. *tit.* 7. *nu.* 1. & *ſeqq.* Burat *deciſ.* 113. *num.* 7. *in Romana fidejuſſionis* 24. Maji
17 1660. coram Veroſpio, & in aliis, immorandum non eſt in cortice, & figura verborum, & clauſularum, cum hæc provenire ſoleant a Notariis, ut plurimum illa treſcribentibus ab eorum formulariis, ſed attendenda eſt ſubſtantia veriſimilis voluntatis, deſumendæ ex omnibus facti circumſtantiis, non ſingulariter, ſed unitim, cum conſueta regula, *ut ſingula, quæ non proſunt* &c. an ſcilicet totam rem in perpetuum, ejuſque ſubſtantiam, vel ſolum incertam aleam, ac jus temporale quis emere voluerit.

18 In propoſito autem, multa concurrebant aperte ſuadentia, ipſam rei ſubſtantiam in perpetuum, & tanquam liberam deductam eſſe, primo ſcilicet amplitudo verborum cum promiſſione evictionis ex quocumque caſu ut ſupra, quod ſatis conſiderabile dicebam, non pro unico, & principali fundamento, ſed pro uno ex adminiculis; Secundo ex ſtipulatione pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque omnino incongrua emptioni feudorum, quæ ubi ſunt vera, & propria ob defectum hæredum ſanguinis, ſubjacent devolutioni; Tertio quia una cum Caſtris vendita fuerunt quædam alia bona indubitate privata, & allodialia, & tamen contractus ſub eadem formula verborum de omnibus pariformiter conceptus eſt; Quarto fortiter, quia cum inter hujuſmodi bona adeſſent quædam emphyteutica, & de directo dominio Eccleſiæ, reſervatum fuit Beneplacitum, itaque bona expreſſe exceptuata fuerunt a generica aſſertione, & promiſſione libertatis, unde iſta exceptio juxta receptum axioma, de quo *deciſ.* 24. *part.* 6. *recent.* & *paſſim*, quoad libertatem firmat regulam generalem in con-
19 trarium; & Quinto demum fortiſſime, ac ad evidentiam, clarum reſultabat argumentum ex quantitate pretii, quod in facto docebatur reſpondere valori illorum Caſtrorum, & bonorum Juriſdictionalium, quæ juxta naturam allodialium, a devolutione, aliiſque oneribus exempta ſunt, ac liberæ diſpoſitionis ad quoſcumque tranſitoria; recepta enim propoſitio eſt, pretium eſſe maximum argumentum
20 voluntatis contrahentium, atque exinde deſumi, quid in conventionem deductum ſit, Alex. *conſ.* 26. *lib.* 4. Gregor. & Adden. *deciſ.* 126. & *alias*, quotidie, cum ſit principium planum.

Præterea advertebam, tunc hujuſmodi quæſtionem in- 21
trare, quando res emitur tanquam feudalis, ſeu alias vinculata, ut patet ex ſupra allegatis de hujuſmodi quæſtione agentibus, præſertim Theſaur. *d. quæſt.* 23. Roſenthal. *cap.* 9. *concluſ.* 99. *num.* 1. & *ſeqq.* & *concluſ.* 54. *num.* 23. quod in præſenti ceſſabat, quoniam emptor, ut ſibi melius præcaveret, atque hujuſmodi diſputationibus non ſubjaceret, expreſſe voluit narrari hujuſmodi Caſtra ſpectare ad venditorem pleno jure dominii, eſſeque libere, & exempta ab omni onere, & ſervitute, cum expreſſa promiſſione evictionis, in caſu, quod iſta ſic narrata non eſſent vera, ideoque admittendo ſcientiam litterarum S. Pii, dicebam, quod cum iſtæ eſſent ambiguæ, & non exprimerent certitudinaliter, an bona eſſent feudalia, vel allodialia, noluit emptor his incertitudinibus ſubjacere, ſed voluit expreſſam narrativam libertatis, unde indubitata obligatio evictionis reſultabat a neceſſitate manutenendi bona in eo ſtatu, in quo narrata fuerant, & in hoc erat punctus, per quem ceſſabant omnes difficultates.

Aliqui ex Scribentibus in contrarium deducebant ſcien- 22
tiam feudalis qualitatis eo ipſo, quod narrata fuerunt Caſtra juriſdictionalia, quæ in Statu Eccleſiaſtico præſumantur feudalia, juxta *conſ.* Abb. de quo apud Spad. *conſ.* 1. & 3. *lib.* 1. ſed erat leve fundamentum, quoniam ut ſatis frequenter habetur *in aliis hoc tit.* iſta eſt ſolum quædam feudalitas impropria, & remota pro incluſione alti dominii, & ſuperioritatis Papæ, ad excluſionem veri, & puri allodii, in quo nemo recognoſcitur, niſi Deus, ſecus autem quoad qualitatem feudi proprii, & recti, reſtricti ad ſolos hæredes ſanguinis juxta leges feudales, cum ad hunc effectum præſumptio ſtet potius pro allodialitate, ut plene *dec.* 93. *p.* 5. *recent.* & ſæpe in aliis *hoc tit.*

Et ſi quæ difficultas circa evictionem cadere poſſet in puris terminis evictionis, illa ceſſabat ex dicta promiſſione manutenendi veram dictam aſſertionem, quod hujuſmodi Caſtra pleno jure dominii ſpectarent ad venditorem, quodque alicui oneri, vel ſervituti ſubjecta non eſſent, ut in propoſito, quoties promiſſa eſt defenſio de jure, & de facto, ponderatur per Rot. *deciſ.* 143. *num.* 14. *part.* 6. *recent.* & magis ad rem *deciſ.* 180. *num.* 4 poſt Pacif. de Salviano, ita enim ſemper obſtat dicta obligatio manutenendi rem liberam nulli oneri ſubjectam.

ANNOTAT. AD DISC. XLIV.

DE evictione præſtanda in feudis agitur ſupra *diſc.* 32. & an, & quando præſtanda ſit evictio, quæ ſequatur de natura rei, ultra hic deducta, agitur *tit. de Regal. diſc.* 31. *de emphyt. diſc.* 53. *de fideic. diſc.* 175. & *de penſion. diſc.* 69.

De aliis autem circa facultatem diſponendi, vel præjudicandi ſucceſſoribus, ſeu alias alterandi naturam feudi, atque de individuo facere dividuum, vel e contra, habetur ſupra *in annot. ad diſc.* 9. & 12. Ibique etiam de puncto, an dignitas, quæ de novo adjecta ſit feudo, illius naturam alteret, ſeu eandem patiatur reſtrictionem.

Et circa facultatem teſtandi in feudis, habetur infra in *Neapolitana, ſeu Theatina, diſc.* 116. occaſione agendi, an filiuſfamilias feudatarius teſtari valeat.

ARIMINEN. CASTRORUM PRO CAROLO FERRETTO CUM LEONIDO MARIA DE SPADIS.

Caſus deciſus per Rotam pro Ferretto, & pendet.

An dignitas, ſeu titulus adjectus feudis, vel Caſtris alias liberæ diſpoſitionis, cum ordine primogenituræ, itaut qualificet eorundem feudorum, ſeu Caſtrorum ſucceſſionem, quod iſta cum eodem ordine regulari debeat, etiam poſt ceſſatum titulum? Et an primus acquirens, qui eum auctoritate Principis primogenituram ordinavit, poſſit hoc non obſtante diſponere de dictis feudis, vel Caſtris, dictum ordinem ſucceſſionis immutando?

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Erecta primogenitura in feudo, etiam per primum acquirentem revocari, vel alterari non poteſt,* & *n.* 12.
3 *Etiam fœminæ veniunt in primogenituris.*

4 *A primogenituris ad feuda, vel a contra procedit argumentum.*
5 *Maſculi ex fœminis veniunt ſub fideicommiſſis, & diſpoſitionibus, in quibus ſoli maſculi vocati ſunt.*
6 *Ex duabus diſpoſitionibus, ſi una ceſſat, ſeu ulteriorem progreſſum habere non poteſt, non per hoc ceſſat altera.*
7 *Sub nomine lineæ maſculinæ qui veniant?*
8 *Titulus, ſeu dignitas eſt quid diverſum a feudo, vel Caſtro, & leu adjecta titulo non alterat legem, ſeu naturam feudi.*
9 *De veriſimili voluntate dantis, & recipientis pro interpretanda conceſſione.*
10 *Quandoque melioranti datur ipſa res cum obligatione ſolvendi valorem ſtatus antiqui rei Domino.*
11 *Primus acquirens titulo oneroſo diſponit de feudo novo.*
12 *Quando ſecus, & declaratur concluſio, de qua n. 2.*
13 *Facultas diſponendi conceſſa etiam ſucceſſoribus, multo magis competit primo acquirenti.*

D I S C. XLV.

1 JAcobus Malateſta poſſeſſor plurium Caſtrorum, juxta ſeriem, de qua in alia Ariminan. avictionis Caſtrorum *diſc. præced.* primam habuit Uxorem Cleopatram Zampeſcam, ad quam ex paterna ſucceſſione ſpectabant Caſtra *Roncofredi, & Montis Jani*, pro quorum, vel recuperatione, vel defenſione, plures lites ſuſtinere coactus fuit, Defuncta vero dicta Cleopatra, ſuperſtite Leonida unica filia, & hærede nupta Ferretto, ſecundam duxit uxorem, ex qua ſuſcepit Carolum Felicem maſculum, & plures fœminas, cupienſque iſta Caſtra cum aliis unire in ejus prole, & deſcendentia maſculina, hinc inter plures gratias, quas obtinuit a S. Pio V. occaſione acceſſus ad bellum navale contra Turcas, fuit illa, quod intuitu magnarum impenſarum, quas ipſe pro dictis Caſtris recuperandis, vel defendendis paſſus erat, eadem (prævia illorum abdicatione a dicta Leonida congrue dotata, vel dotanda) ſibi conceſſa fuerunt, atque in eis inſimul unitis cum aliis ex ſuorum majorum ſucceſſione ab ipſo poſſeſſis, obtinuit erigi dignitatem, ſeu titulum Marchionatus, ad favorem ejus filiorum, & deſcendentium maſculorum tantum, cum ordine primogenituræ de primogenito in primogenitum maſculum, ita tamen, quod defecta linea maſculina, dictus titulus extinctus, ac ſuppreſſus remanere deberet, confirmata etiam, ſeu quatenus opus, de novo conceſſa facultate teſtandi, de qua particulariter in d. alia Ariminen. Poſt cujus gratiæ conceſſionem dictus Jacobus de anno 1559. omnia Caſtra prædicta donavit Carolo Felici filio, & ſucceſſive Leonido ex dicto Carolo Felice nepoti jam nato, eorumque deſcendentibus per lineam maſculinam, quibus defectis, vocavit Victoriam filiam, eaque non extante, ſuccedere voluit Leonidum filium præfatæ Leonidæ filiæ ex primo matrimonio, & ſic ſucceſſive ejus deſcendentes cum eodem ordine primogenituræ, quibus defectis, ad alios ſubſtitutionum gradus proceſſit, ad rem non facientes.

Defecit dicta linea maſculina in ipſomet Leonido donatoris nepote, tribus ſuperſtitibus filiabus, quarum primogenitam Franciſcam Iſabellam, hæredem ſcripſit, unde inter iſtam, ac præfatos, Victoriam, & Leonidum Ferrettum, orta eſt controverſia ſuper hujuſmodi Caſtrorum ſucceſſione, & introducta cauſa in Rota coram Pirovano, ſub die 23. Januarii 1641. reſponſum fuit, ſucceſſionem deberi juxta ordinem fideicommiſſi ordinati a dicto Jacobo, a qua tamen deciſione receſſum fuit ſub die 29. Aprilis ejuſdem anni coram eodem Pirovano, ſed repropoſita cauſa coram Merlino ſub die 14. Februarii 1642. recedendo ab ultimo, perſiſtum fuit in primo loco deciſis, extenſa deciſione per Dunozettum in locum Merlini interim defuncti ſubrogatum, & coram quo hæc ultima reſolutio confirmata fuit ſub die 15. Junii 1643. a quo tempore, poſt alteram deciſionem coram eodem Dunozetto editam ſub die 15. Junii 1644. ſuper detractionibus, cauſa ſiluit uſque ad 29. Maji 1665. quando ad inſtantiam Leonidi Mariæ de Spatis Nepotis dicti Leonidi Malateſtæ ex Claudia Margarita altera filia dicti ultimi de linea maſculina, & hærede dictæ Franciſcæ Iſabellæ, reaſſumpta diſputatione coram Cerro ſubrogato ſuper dubio, *an ſibi dd. Caſtrorum ſucceſſio competeret*, negativa prodiit reſolutio dictis præcedentibus conformis, & repropoſita cauſa ſub die 23. Februarii 1668. perſiſtum fuit in deciſis.

In his autem duabus ultimis diſputationibus coram Cerro, in quibus Ego ſcripſi in cauſa pro Ferretto obtinente, cum de tempore præcedentium, neque ad curiam adhuc acceſſiſſem, reflectendo ad totius cauſæ ſtatum, omniumque dictarum reſolutionum veritatem, & ſubſiſtentiam, mihi videbatur, juſte ac fundate ita reſolutum eſſe. Punctus enim difficultatis totus erat ſuper poteſtate d. Jacobi hujus fideicommiſſi, ſeu ordinis ſuccedendi conditoris, an ſcilicet, ſtantibus dictis litteris S. Pii V. per quas ordo primogenituræ præſcribitur, potuerit idem Jacobus, poſt defectam lineam maſculinam, dictum ordinem pervertere, atque ſpretis maſculis ex linea fœminina ultimi primogeniti de linea maſculina, tranſitum facere ad dictas alias lineas?

Dubitandi autem rationem præbebant deducta, cæteris allegatis per Bardellon. *conſ.* 105. *a n.* 13. *ad fin. lib.* 2. Peregr. *conſ.* 160. *num.* 5. *lib.* 3. Cyriac. *contr.* 312. *a n.* 83. *ad* 101. & 2
magis ex profeſſo Bellon. Jun. *conſ.* 55. *a num.* 21. *ad* 49. probantes, quod erecta in feudo, vel alia re, etiam per primum acquirentem primogenitura cum aſſenſu, & auctoritate Principis, illa non poteſt ex intervallo revocari, ſeu alias in præjudicium vocatorum alterari, non obſtante quod defecta linea maſculina, veniret fœmina primogenita, vel deſcendentes ex ea, quoniam etiam in fideicommiſſis, & primogenituris veniunt fœminæ, quoties ceſſat concurſus ma- 3
ſculorum, Molin. *lib.* 3. *c.* 4. *num.* 4. & cæteri deducti in dictis deciſionibus, præſertim in tertia 14. Februarii 1642. coram Dunozetto, & habetur ſatis frequenter in materia fideicommiſſaria *ſub tit. de fideicomm.* atque a primogenituris ad feuda, vel e contra, quoties expreſſa lex feudorum non 4
urget, licitum eſt arguere, cum hæc eodem jure fere in omnibus regulentur, Molin. *de primog. lib.* 1. *c.* 1. *n.* 7. Surd. *conſ.* 241. *n.* 15. Cyriac. *d. contr.* 312. *n.* 34. apud quos cæteri.

Et ad reſtrictivam in dictis litteris Apoſtolicis S. Pii V. contentam, ad lineam maſculinam, reſpondebant Scribentes pro dicto Carolo Leonido filio fœminæ de dicta linea primogenita, & admiſſa, quod diſpoſitio ſuper erectione tituli, diverſa eſſet ab altera diſpoſitione ſuper ſucceſſione, neque iſta eſſet ab illa conſecutiva, vel dependens, ſed ſtans de per ſe, atque percutiens omnes primogenitos, ſub quorum nomine, deficientibus maſculis, etiam fœminæ veniunt.

Sive ubi etiam conſtaret de ſolo ſexu maſculino intelle- 5
ctum eſſe, veniunt etiam maſculi ex fœminis, quoties non conſtat vocationem reſtrictam eſſe ad ſolam lineam maſculinam, juxta *conſ.* Fulgoſ. 85. receptum ex deduct. per Mart. *conſ.* 61. Bellon. jun. *conſ.* 72. 73. & alios congeſtos per Rotam in Bonon. de Barberiis coram Conrado, & Bichio *deciſ.* 95. & 218. *par.* 11. *recent.* & habetur frequenter actum in ſua materia *ſub tit. de fideicommiſſis*, præſertim in Romana primogenituræ de Bubalo. Annectendo regulam in eadem fideicommiſſaria materia frequenter receptam, de non ad- 6
mittendo tranſitum bonorum, quæ in unam lineam ingreſſa ſunt, ad alteram, niſi prima totaliter evacuata. Stant enim ſimul, duas ſuper eiſdem bonis, & cum eiſdem perſonis fieri diſpoſitiones, quarum una ceſſante, non ceſſet altera, juxta caſum, de quo in Piſauren. majoratus coram Emerix, Taja, & Bourlemont, & de qua *ſub tit. de fideicommiſſis*, quod relictis majori nato Caſtro, & quibuſdam aliis bonis, ſi majoratus non poteſt ulteriorem progreſſum habere in Caſtro, non per hoc ceſſat in aliis.

His tamen non obſtantibus, etiam reflectendo ad ſolam veritatem, contrarium ad formam reſolutionum mihi videbatur probabilius, tam inſpectis verbis dictarum litterarum Apoſtolicarum S. Pii V. quam etiam veriſimili voluntate utriuſque, Pontificis ſcilicet concedentis, & Jacobi recipientis, ac etiam attentis regulis, & propoſitionibus generalibus hodie receptis.

In verbis etenim, attento toto contextu litterarum Apoſtolicarum, litteraliter patet, ordinem primogenituræ adjectum eſſe titulo Marchionatus, quem utpote tunc magis rarum, & honorificum, Pontifex reſtrictum eſſe voluit ad ſo- 7
lam lineam maſculinam, ſub cujus nomine, quicquid ſubtilizando dixerint præſertim Conſulentes, qui nihil pacificum in jure relinquere voluerunt, omnino varius, ac receptum eſt, non venire niſi maſculos ex maſculis, eodem filio continuanta, quoniam ut advertit Caſtrenſ. *in l. maritus, C. de procurator.* quilibet conſtituit duas lineas, unam maſculinam ex maſculis, alteram fœmininam ex fœminis, quæ proinde dicuntur finis lineæ maſculinæ, illamque rumpunt, ac tranſire faciunt ad fœmininam, ex plene collectis *in d. Bonon. de Barberiis, dec.* 95. & 218. *par.* 11. *recent.* & habetur in eadem cauſa, & in aliis frequenter, *ſub d. tit. de fideic.* præſertim *in dicta Romana primogenituræ de Bubalo*, ac etiam *in Romana Caſalis Veteris ſub tit. de emphyteuſi*, ubi examinatum fuit verbum *generationis maſculinæ*, an convenire poſſit fœminis ex maſculo, vel maſculis ex fœmina. Et ſic aliud eſt agere de diſpoſitione ſimpliciter concepta

ad fa-

ad favorem deſcendentium maſculorum, ſub quorum nomina, ceſſante contemplatione agnationis, ſeu alias conjecturata voluntate diſponentis, ſpectato ſolo ſexu, veniunt tam maſculi per maſculum, quam illi per fœminam
8 juxta *d.conſ.*85. Fulgoſ. cum aliis *in dicta Romana primogenitura de Bubalo, & in d.Bonon. de Burberiis ſub tit. de fideicommiſſis*, & in deciſionibus in eis editis, aliud vero, ubi diſpoſitio reſtringitur ad lineam cum dicto adjecto maſculinitatis, ut in proxime allegatis locis actum habetur.

Titulus autem, ſeu dignitas eſt accidens, quod poteſt adeſſe, & abeſſe præter ſubjecti corruptionem, neque ea limitatione ipſius ad certum genus, inferri poteſt ad ipſa feuda, vel Caſtra, quibus talis dignitas adjecta eſt, ſi alias ex ſui natura ſunt liberæ diſpoſitionis, & ad quoſcumque tranſmiſſibilia, ut habetur actum *in d.alia Ariminen.evictionis Caſtrorum, diſc.præced.* niſi occaſione adjiciendi titulum, vel dignitatem, Conceſſionarius, ita volente concedente, ab iſto recognoſcat in feudum ipſa Caſtra, & loca in dignitatem erectam ad certum genus limitatum, & cum lege devolutionis, tam dignitatis, quam ipſorum Caſtrorum, & locorum, tanquam per ſpeciem novæ inveſtituræ, ut forte ſequutum fuit de pluribus feudis, & Vicariatibus, ſuper quibus dignitas Ducatus Urbini erecta fuit, juxta ſeriem, de qua *in Senogallien. Caſtrorum hoc tit.* atque ſæpius habetur, titulum eſſe quid diverſum ab ipſo feudo, præſertim *in Parmen. feudi* & in aliis, occaſione collationis pretii feudi novi, quam primogenitus feudi ſucceſſor facere tenetur fratribus ſecundogenitis, quia non venit pretium erogatum pro acquiſitione tituli, ſeu dignitatis, cum ſimilibus.

Et quamvis in pleriſque earundem litterarum partibus in diſpoſitiva, frequentius vero in conditionali, enuncietur dictum verbum *linea* ſimpliciter, & ſine adjectu maſculinitatis, unde propterea ex hujuſmodi diſcretiva inferri ſolet ad diverſam voluntatem, ut in eadem *Romana primogenituræ de Bubalo*, ac in deciſionibus in ea cauſa editis, præſertim prima 18. Martii 1667. coram Cerro, attamen orationis contextus in præſenti clare oſtendit, tale verbum proferri per eundem ſermonem, eodem themate retento.

9 Veriſimilis etiam utriuſque Concedentis ſcilicet, & Conceſſionarii voluntas idem ad evidentiam probare videtur, quoniam Pontifex dictas litteras conceſſit in ſolam gratiam ipſius Jacobi, propter ejus merita, & ut remunerarentur labores, & expenſæ, quibus pro fidei defenſione, & ſervitio, ille ſe exponebat, ideoque ipſum principaliter contemplatus fuit, & ſucceſſive gratificari voluit ejus poſteritatem, & deſcendentiam, acceſſorie, & conſecutive, ac in gratiam, non autem in odium, & reſtrictionem libertatis diſponendi, alias eidem Conceſſionario competentis, ex vulgari regula, *quod favore* &c. Eademque veriſimilitudo magis concurrit in ipſo Conceſſionario, cum quo Papa, quoad ipſa feuda, ſeu Caſtra, alias jura allodii poſſeſſa, nullam exercuit munificentiam, & gratiam, reſtrictam ſolum ad dictam dignitatem, & quædam alia jura honorifica.

Licet enim primo aſpectu magna, quinimmo ſatis exorbitans gratia videretur, quod ita duo Caſtra exiſtentia in dominio Leonidæ filiæ ex ſucceſſione materna, Pontifex ab iſta abdicaverit, & tranſtulerit in Jacobum patrem binubum, ut transferret in filios ſecundi matrimonii, nihilominus, bene ponderatis facti circumſtantiis, in hac parte Pontifex viſus eſt potius adminiſtrare juſtitiam, ſine tamen proceſſu, more ſupremi Magiſtratus, dando ſcilicet in ſolutum Jacobo dicta Caſtra pro ejus creditis reſultantibus a magnis impenſis erogatis pro eorum recuperatione, vel defenſione, aliiſque melioramentis, cum obligatione refundendi reſidualem valorem in pecunia pro dictæ Leo-
10 nidæ dote, quod non eſt in jure novum, ubi etenim aliqua res aliena in ſtatu bonæ fidei, ſeu alias legitime notabiliter melioratur, ſtaut rei Domino, vel impoſſibile, vel nimis difficile, & incommodum reddatur melioramenta reficere, tunc intrat Judicis arbitrium, per quod res tota remanet, & adjudicatur melioranti, reficere debenti Domino valorem rei melioratæ in ſtatu primævo, ut habetur præſertim practicatum *in Romana fideicommiſſi de Spiritibus, dec.420. par.9. recent.* ubi Concordantes.

11 Et hinc reſultat regula dicto diſponenti aſſiſtens, quod ſcilicet ita eſſet primus acquirens titulo oneroſo, & conſequenter, etiamſi ageretur de vero, & puro feudo acquiſito in forma pacti, & providentiæ, adhuc de eo, vel ſaltem de ejus valore in præjudicium ſucceſſurum libere diſponere potuiſſet, ex iis, quæ ſæpius habentur *hoc eod. tit.* præſertim in Parmen. feudi, ubi in ſpecie examinatur dicta concluſio in objectum deducta, de primo acquirente revocante, vel alterante primogenituram in hujuſmodi feudis propriis, vel impropriis de Principis auctoritate erectam, quoniam defectus poteſtatis ſolum procedit, quando ex hujuſmodi ere- 12
ctione, explicita, vel implicite conſtat, erigentem procedere voluiſſe per viam perfectæ, & irrevocabilis donationis inter vivos ad favorem filiorum, & deſcendentium, circa quam Principis auctoritas facit eam operationem, quam faceret etiam juramentum, tollendi ſcilicet illud juris civilis obſtaculum, quod urget inter patrem, & filios, vel alios deſcendentes in poteſtate.

Eoque magis præmiſſis locum eſſe dicebam, atque dictam diſpoſitionem omnino ſuſtineri debere, cum contineret quandam recognitionem veritatis, ex juſtitia, vel convenientia, reſtituendo ſcilicet lineæ dictæ filiæ primi matrimonii originariæ Dominæ id quod ab ea abſtulerat ex ſolo rationabili motivo conſervationis bonorum in agnatione, & linea maſculina, tanquam ex ceſſante cauſa poſt iſtam defectam.

Inſiſtebatur etiam per Scribentes in contrarium ſuper 13
libera teſtandi facultate per eaſdem litteras S. Pii conceſſa omnibus deſcendentibus, cujus facultatis vigore dicebatur, ultimum maſculum diſponere potuiſſe ad favorem ejus filiæ primogenitæ, & de qua teſtandi facultate habetur actum in d. alia Ariminen. *diſc. præced.* ſed erat nimis leve fundamentum, merito rejectum, quoniam dicta facultas principaliter conceſſa fuit dicto Jacobo primo acquirenti, acceſſorie vero, & conſecutive ejus deſcendentibus, unde propterea multo magis, ac melius ipſe illam exercere potuit, ut in Cauſæ deciſionibus, meo judicio, reflectendo etiam ad ſolam veritatem, bene fundatis.

ANNOT. AD DISC. XLV.

Contenta in hoc diſcurſu percutiunt potius materiam fideicommiſſorum, ſeu majoratuum, ac etiam enunciantur ſupra in Annot. *ad diſc.9. &* 12. Incertus vero eſt iſtius cauſæ ſtatus, quoniam me non laudante, cauſa avocata fuit a Tribunali Rotæ, & commiſſa uni, vel pluribus Cardinalibus, mutatis etiam defenſoribus.

BONON. BONORUM DE FONTANIS
PRO
MARCHIONE LUDOVICO FONTANA
CUM CLAUDIO FRATRE EJUSQUE FILIIS.

Caſus deciſus per Rotam, ut infra.

De feudo acquiſito per patrem pro ſe, & filiis, an pro iſtis quæſitum cenſeatur ordine ſimultaneo, & æque principaliter ab initio, vel potius ordine ſucceſſivo?

Et an illud, vel ejus pretium eſſe dicatur in hæreditate primi acquirentis? & quid de Dignitate, ſeu titulo eidem feudo annexo?

S U M M A R I U M.

1 *Caſus controverſia.*
2 *Primus acquirens feudum titulo oneroſo, quamvis in forma pacti, & providentiæ, poteſt ſucceſſoribus præjudicare, & dicitur de ejus hæreditate.*
3 *Quid in titulo, ſeu Dignitate feudo annexa?*
4 *Etiam in feudo novo acquiſito cum jure primogenituræ, & in forma juris Francorum, non poteſt primus acquirens alterare ordinem ſuccedendi ſine aſſenſu.*
5 *Sed pretium talis feudi remanet in hæreditate allodiali, atque de eo diſponere poteſt.*
6 *Referantur reſolutiones Rotæ in cauſa.*
7 *Feudum conceſſum patri, & filiis, quod omnibus æqualiter, & pro virili acquiratur ordine ſimultaneo.*
8 *Declaratur quando id procedat, & quando potius ordine ſucceſſivo.*
9 *Feuda Lombardiæ dividua.*

D I S C. XLVI.

Cum juxta ſeriem, de qua in hac eadem cauſa *ſub titul. de fideicommiſſis*, Marchio Ludovicus, ut ſuccedere 1
poſſet in primogenitura Fontana, renunciare deberet ad favorem Claudii fratris ſecundogeniti hæreditatem paternam, & maternam, atque in Rota diſputaretur, quænam bona ſub hujuſmodi hæreditatibus caderent, major controverſia fuit circa feudum cum Dignitate, ſeu titulo Marchionatus in Ducatu Sabaudiæ, titulo oneroſo acquiſitum

per Jo. Mariam patrem, *pro ſe, ac prædictis Ludovico, &*
Claudio fuiſſet, eorumque filiis, & deſcendentibus, an ſci-
licet iſtud veniret ſub bonis ad paternam hæreditatem ſpe-
ctantibus, itaut eſſet dimittendum.

2 Et in hoc Scribentes pro dimiſſione ad favorem ſecundo-
geniti, fundamentum conſtituebant in recepta feudiſta-
rum propoſitione, quod feudum, quamvis pacti, & provi-
dentiæ in primo acquirente titulo oneroſo, regulandum
non eſt eo jure, quo in ſucceſſoribus regulatur, ſed ſpeciem
habere videtur hæreditarii, itaut primus acquirens poſſit
ſucceſſoribus præjudicare, ac de feudo diſponere, allegan-
do Surd. *conſil.305.n.32. & ſeqq. & conſil.351. n.24.* Schra-
der. *de feud.p.8.c.6.n.15.* Ruvit.*conſ.35.n.7.lib.1. & conſil.*
39. nu.37.lib.2. Capyc. Latr. *conſult.79. n.70.* Montan.*in l.*
Imperialem, §.Præterea Ducatus, n.68. a Pont. *de poteſtate*
Proreg. tit. de diverſ. proviſ. §.1.n.15. Merlin.*dec.699.* alias
dec.741.p.4. rec. tom.3. ideoque cum pater eſſet primus ac-
quirens titulo oneroſo, dicebant, feudum prædictum cen-
ſendum eſſe de ejus hæreditate, ac proinde dimittendum.

E converſo Scribens pro Ludovico primogenito, dice-
bam pro veritatis notitia, æquivocisque tollendis, tres in-
ſpectiones in propoſito conſtituendas eſſe, unam ſcilicet
de Dignitate, ſeu titulo Marchionatus, alteram de ipſo
corpore feudi, quatenus illud eſſet verum, & proprium
feudum, & tertiam de ipſius feudi valore, ſeu pretio in
ejus acquiſitione erogato.

3 Quoad titulum, receptum ait ejus pretium non conferri
de hæreditate allodiali patris acquirentis, proindeque pri-
mogenitum feudi ſucceſſorem non teneri illud fratribus ſe-
cundogenitis communicare, quia dignitas plus oneris,
quam emolumenti afferre dicitur, ob neceſſitatem obtinen-
ti incumbentem magis ſplendide vivendi, ideoque ceſſat
ratio collationis, juxta bonum text. *in l.1. §.nec Caſtrenſe,*
ff. de collat.bonorum, per quem ita in ſpecie firmat Ruvit.
in pragmat.25.de feud.num.58. & in pragm.1. de tit.lorum
abuſu, num.72. ac habetur ſæpius deductum *in aliis hoc eod.*
tit. præſertim in Parmen. feudi.

Alia etiam accedente viva ratione, quod cum acquirens,
alias eſſet in privatæ fortunæ ſtatu conſtitutus, itaut eo in-
ſpecto, abſque dubio, nec de feudo, nec de Marchionatu
cadere remota cogitatio, totumque provenerit a dicta pri-
mogenitura, cui ſolum, & non alias, poſſeſſio feudi cum
Dignitate congrua dici poterat, clarum exinde reſultabat
argumentum, dictam acquiſitionem factam eſſe ad favo-
rem dictæ primogenituræ per viam acceſſionis, & addita-
menti, jure cujuſdam implicitæ donationis non cadentis
ſub dicto præcepto complectente ſolum hæreditatem, &
bona jure ſucceſſorio, ſeu hæreditario in primogenituræ
ſucceſſorem obventura ex propria perſona, ut *in dict. tit.*
de fideicommiſſis in hac eadem cauſa dictum eſt de quibuſ-
dam bonis a Joanne Maria contendentium patre eidem pri-
mogenituræ annexis.

4 Quo vero ad ipſum corpus feudi, duplicem dicebam ur-
gere rationem, ob quam illud cenſeri non poſſet de hæredi-
tate patris acquirentis, & cadens ſub dimiſſione, unam ſci-
licet jam dictam annexionis, quæ cenſetur facta cum ipſa
primogenitura, cujus obventio cauſam dedit tali acquiſi-
tioni, alias omnino incongruæ, ut de titulo, ſeu Dignita-
te Marchionatus dictum eſt, & alteram, quod cum hoc eſ-
ſet feudum ad formam Juris Francorum, & cum lege pri-
mogenituræ, ratione illi annexæ dignitatis quæſitum, non
poteſt acquirens alterare legem, ſeu formam inveſtituræ ſi-
ne conſenſu Domini, quamvis feudum annexam habeat
qualitatem hæreditariam obligantem quidem ſucceſſorem
ad habendum ratum factum defuncti in pretio, ſeu valore
feudi, quod dicitur hæreditarium, & allodiale, non au-
tem in ipſo corpore feudi, ex deductis per de Franch.*dec.1.*
& habetur ſæpius *hoc eod. tit.*

5 Unde difficultas cadere ſolum poterat in ejuſdem feudi
pretio, quod in feudo novo dicitur eſſe allodiale, ac rema-
nere in hæreditate acquirentis, ex deductis in Parmen. feu-
di, in Acernen. legitimæ, & in aliis *hoc eod. tit.* & in hoc
admittebam illud venire ſub hæreditate Jo: Mariæ patris
acquirentis, in quo admittebam etiam poteſtatem diſpo-
nendi, etiam de ipſo feudo novo in præjudicium filiorum,
potiſſimum inter ipſos, utpote comprehenſos in in-
veſtitura, ex deductis in dict. Parmen. Sed punctus erat in
voluntate, quam in præſenti omnino deficere credebam,
ob jam dictum motivum præſumptæ donationis, ſeu addi-
tamenti per actum inter vivos facti ipſi primogenituræ,
in cujus gratiam, & honorificentiam, totum hoc abſque
dubio factum erat, alias non ſequendum.

Rota his diſputatis ſub die 20. Aprilis 1663. dixit dictum 6
feudum non eſſe dimittendum, deinde vero repropoſita
cauſa ſub die 28. Januarii 1664. coram Albergato, cenſuit
ſub renonciatione, tanquam ſub bonis paternæ hæredita-
tis, cadere unam ex tribus partibus, alteram vero tertiam
ſpectare ad Claudium jure proprio, & reliquam ad Ludo-
vicum pariter jure proprio, motus eo, quod cum conceſ- 7
ſio facta eſſet Joanni Mariæ patri, ac Ludovico, & Clau-
dio filiis propriis nominibus, videretur ita cuilibet eorum
ab initio pro eorum virili quæſitum, & ſic Claudio ex pro-
pria perſona pro tertia parte, & pro alia tertia Jo: Mariæ,
in cujus hæreditate remanſiſſe dicitur, allegando ad id Lof-
fred. *conſil.52. num.1.* Bertazzol. *conſil. civil. 116. num. 7.*
& 8. Roſenthal. *cap.9. concluſ.66. numer. 25. & ſeqq. &*
numer.56. & inglo... lit. G. & H Grutb. *de ſucceſſ. feud.*
prælud. 5. num.44. & aliis, nulla in reliquis facta mentio-
ne in deciſione deſuper edita de dictis aliis fundamentis,
& diſtinctionibus, unde incertum remanet, quare negle-
cta ſint.

Dicta igitur reſolutio, reflectendo etiam ad veritatem,
non placuit, quoniam ut de hoc puncto latius actum ha-
betur in Romana pecuniaria pro creditoribus Marchionis
Pallavicini *hoc eod. tit.* ad materiam Bullæ Baronum, tunc
conceſſio feudi facta patri, & filiis nominibus appellativis
operatur acquiſitionem cujuſlibet ab initio pro ſua virili,
& ordine ſimultaneo, quando, vel conceſſio eſt gratuita
ob æqualem concedentis affectionem erga omnes, vel eſt
oneroſa, quia ex omnium pecunia, ſervitiis, vel meritis,
æqualiter per eos, tanquam negotii ſocios acquiſitio facta
ſit, ſecus autem, ubi de pecuniis, ſervitiis, vel meritis, 8
aut benevolentia ſolius patris totum ſequutum eſt, itaut fi-
lii in gratiam patris, ejuſque intuitu, & contemplatione
vocati ſint, quia tunc venire dicuntur ordine ſucceſſivo,
vel idem habere de bonis, & ſubſtantia patris tanquam pe-
culium profectitium, ex deductis in dict. Romana pecu-
niaria de Pallavicinis, ubi auctoritates ita diſtinguentes,
& juxta quas illæ, quæ in dicta ſecunda deciſione adductæ
ſunt, intelligendæ veniunt.

Unde cum filii nihil de ſuo ære, vel merito erogaſſent in 9
hujuſmodi acquiſitione ſequuta ex titulo mere correſpe-
ctivo emptionis, vel permutationis, ſub Ducis aſſenſu ha-
bente vim novæ inveſtituræ, cum pecunia, vel bonis ſo-
lius patris, idcirco mihi probabilius dicendum videbatur,
vel totum pretium, vel nihil cadere ſub dicta dimiſſione,
cujus excluſio mihi probabilior videbatur ex jam dicto
fundamento tacitæ donationis, & annexionis ipſi primo-
genituræ, non autem perſonæ Ludovici, quæ ſolum de-
monſtrata videbatur tanquam ejuſdem primogenituræ poſ-
ſeſſoris, cum in hac materia voluntas, ſeu deſtinatio pa-
trisfamilias totum faciat, ex iis, quæ in terminis anne-
xionis feudo habentur lata apud Ruvitum *conſ.101. lib. 2.*
& hoc tit. ſæpius.

Actum etiam fuit de quodam alio feudo in Ducatu Mu- 9
tinæ, ſed modica fuit controverſia, quia illud non cadebat
ſub dicta quæſtione renunciationis, cum eſſet feudum an-
tiquum, quod Rota credidit eſſe dividuum, ſaltem quoad
exercitium ex conſuetudine Lombardiæ, de qua in Mutti-
nen. feudorum, & alibi ſæpe *hoc eod. tit.* proindeque ad
utrumque fratrem ſpectare, tanquam æque vocatos a lege
inveſtituræ, & in hac parte bene, quia dum erat feudum an-
tiquum, filii veniebant ex jure, & perſona propria, non
autem ex providentia patris, neque illud dici poterat de
ejus ſubſtantia, & bonis, de quibus præceptum loquitur.

ANNOT. AD DISC. XLVI.

PRima iſtius cauſæ deciſio 20. Aprilis 1663. eſt impreſſa 5
decis.52. p.14. rec. decis.3. de pact. fut. ſucceſſ. atque de
hac eadem cauſa agitur *diſc.157. de fideicom.*

De articulo autem, an feudum acquiſitum pro patre, &
filiis, cenſeatur ordine ſimultaneo, vel ſucceſſivo, agi-
tur infra *diſc.75.* ac etiam in Januen. feudorum *diſc.123.*
Et conferunt quæ habentur *tit. de donat. diſc.47.*

Et de facultate diſponendi, ſeu alterandi ordinem ſuc-
ceſſionis, aut naturam feudi, agitur pariter in Annot. *ad*
diſc.9. & ſeqq. & infra in Tholoſana, ſeu Pariſien.*diſc.112.*

RO-

ROMANA, SEU PERUSINA BONORUM PRO JOSEPHO ALIAS DIOMEDE A CORNEA

CUM

FEDERICO DE UBALDIS, ET CONSORTIBUS.

Caſus deciſus per Cameram pro Joſepho, & pendet.

Tranſactio inita inter Dominum directum prætendentem devolutionem feudi, & eum, qui prætendat ad ejus favorem inveſtituræ durationem, an comprehendat bona allodialia, & jura intra, vel extra feudum exiſtentia, ad quæ ex diverſo jure tranſigens agat?

Quando prædia, & bona exiſtentia intra fines feudi cenſeantur feudalia, vel allodialia?

Aliqua incidentar de capacitate Religioſi facti Epiſcopi in ſucceſſione feudi, & aliqua ad materiam Bullæ Baronum, an ſcilicet ea cadat in illo emolumento, quod ſucceſſor Baronis debitoris habuit ex tranſactione a Domino directo in præmium ſuæ prætenſionis ſuper ſucceſſione feudi? Et de annua reſponſione correſpectiva ad renunciationem bonorum, quando ceſſare debeat?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*

2 *Religioſus profeſſus factus Epiſcopus eſt capax ſucceſſionis feudi.*

3 *Cauſæ in quibus Camera habet intereſſe cognoſcendæ ſunt in Tribunali Cameræ.*

4 *Enarrantur puncta, ſeu partes diſputationis, & controverſiæ.*

5 *Tranſactio regulariter capit ſolum ea, quæ in litem deducta ſunt.*

6 *Fallit quando verborum amplitudo aliter ſuadet.*

7 *Eſt quæſtio voluntatis, an dicta limitatio intret, vel ne, & quomodo decidenda?*

8 *Quando tranſactio habet certam cauſam expreſſam, tunc verba generalia non extendunt, ſed ſtant ſamulative, & acceſſorie.*

9 *Id quod tranſigens ex tranſactione obtinet non dicitur obtinere jure novo ab altero contrahente, ſed jure ſuo primævo.*

10 *Pretium eſt magnum argumentum voluntatis, & quid in contractum deductum ſit.*

11 *Ubi amplitudo verborum operatur, ut tranſactio extendatur ultra ea, quæ ſunt in lite, quomodo id intelligendum ſit.*

12 *Bona intra fines feudi exiſtentia per feudatarium, vel alios poſſeſſa, an & quando præſumantur feudalia, vel allodialia?*

13 *Quæſtio cadit in caſu dubio, ſed ubi pro una qualitate concurrunt adminicula, & conjecturæ, tunc iſtis eſt deferendum.*

14 *Recenſentur adminicula feudalitatis.*

15 *Privatæ acquiſitiones factæ a feudatario, an cenſeantur nomine feudi, & ut illi incorporarentur, & quando?*

16 *Obligatio cauſativa, ſeu correſpectiva ceſſat, ceſſata cauſa.*

17 *Quod obligatio non cenſeatur correſpectiva ad renunciationem feudi, ſed ad alia bona.*

18 *Vita militia debita ſecundogenitis ex feudo, an ſit in uſu in Statu Eccleſiaſtico?*

19 *Ceſſa univerſitate bonorum cum certo onere correſpectivo, ſi deficiant aliqua membra, ſeu bona, non ceſſat onus.*

20 *Gravatus ad reſtituendum ad favorem alterius in certo caſu ſub certo onere interim ferendo, an cenſeatur liberatus ab onere poſt factum caſum, ſi reſtitutio ſequuta non eſt.*

21 *Commoditas feudi venit ſub renunciatione, & eſt alienabilis, quamvis ipſum feudum renunciari, vel alienari non poſſit.*

22 *Quamvis executio Bullæ Baronum privative pertineat ad Congregationem, attamen excipiendo poteſt illa deduci coram quocumque Judice.*

23 *Bulla Baronum an habeat locum in cenſibus; locis Montium, ac juribus, & actionibus.*

24 *In quibus bonis locum habeat Bulla, & quæ actio ejus vigore competat contra ſucceſſorem jure proprio.*

DISC. XLVII.

PEr Pium IV. anno 1563. conceſſa fuerunt in feudum Caſtra Caſtilionis, & Cluſii Diomedi a Cornea Domicello Peruſino, ejuſque filiis, & nepotibus maſculis legitimis, & naturalibus, itaut conceſſio ſecundam generationem non egrederetur, cum ea lege, ut ex dictis filiis, & reſpective nepotibus, unus tantum ſuccedat natu major maſculus, & laicus, excluſis fœminis, & maſculis Eccleſiaſticis, qui matrimonium contrahere non valeant, omnibus vero laicis ceſſantibus, Clericus natu major ex dictis filiis, vel nepotibus ſuccedat, an Diomede autem primo acquirente fuit ſuperſtes Aſcanius, qui tres habuit filios, Fulvium ſcilicet primo, Diomedem juniorem ſecundo, & Fabium tertiogenitum, dictoque Fulvio primogenito, & laico in dictis feudis ſuccedente, Diomedes ſecundogenitus profiteri volens in Religione Sancti Dominici, in quam ingreſſus fuerat, enunciatis duabus aliis donationibus, & renunciationibus ad favorem dicti Fulvii factis, tertiam eidem fecit omnium ſuorum bonorum, & jurium, tam paternorum, quam maternorum, ſibi reſervatis ſcutis mille pro una vice, de quibus modis ibi expreſſis diſpoſuit, & annua præſtatione ad ejus vitam ſcut. 600. ſub ea lege, quod dicto Fulvio hujuſmodi renunciationem intra certum terminum non ratificante, cum obligatione ſolvendi ſtatutis temporibus dictam præſtationem, cenſerentur ad dicta bona, & jura vocati primo Fabius ejus frater tertiogenitus, ejuſque filii, & deſcendentes, & ſecundo Conventus ſuæ Religionis in Urbe ad S. Mariam ſupra Minervam, quos eodem ordine pariter vocavit in caſu obitus dicti Fulvii ſine filiis, vel illis etiam ceſſantibus, quibus omnibus ſubſtitutis, idem onus dictæ annuæ præſtationis repetitum cenſeretur, reſervato ſibi jure ſuccedendi in dictis feudis, quatenus ob defectum fratrum, & excluſionem filiorum ex eis ſuperſtitum, nullus alius adeſſet ſucceſſor, itaut fieret locus devolutioni. 1

Acceptavit Fulvius dictam renunciationem cum onere, quod donec vixit adimplevit, eoque defuncto, ſuperſtite filio poſthumo in infantili ætate ad fatis breve tempus etiam defecto, cum jam prædeceſſiſſet Fabius alter frater abſque prole, Camera Apoſtolica prætendens factum eſſe caſum devolutionis dictorum feudorum, non obſtante ſuperexiſtentia dicti Diomedis, alias Joſephi in Religione nuncupati, tunc Epiſcopi Squillacen. tanquam Religioſi profeſſi, dictorum feudorum poſſeſſionem accepit. Cumque dictus Epiſcopus litem in Camera, intentaſſet ſuper inveſtituræ duratione ad ejus favorem, atque Innoc. X. ſub cujus Pontificatu dictus caſus prætenſæ devolutionis evenit, plures Juriſperitos conſuluiſſet ſuper hujuſmodi prætenſionis ſubſiſtentia, præſertim vero Fagnanum, qui pro feudi duratione, & habilitate ſuccedendi reſpondit, dato quod profeſſus egreſſus e Religione mutaſſet ſtatum, ac effectus eſſet Epiſcopus, ut liquet ex voto regiſtrato inter ejus reſponſiones *in cap. quæ in Eccleſiarum, en n. 57. ad fin. de conſtit.* & de quo non ſemel habetur mentio *loc. cod. tit.* præſertim in Maſſanen. Caſtrorum occaſione agendi de capacitate Clericorum ſucceſſionis feudalis, ac etiam in Beneventana penſionis *ſub tit. de penſion.* Idcirco de anno 1640. ſuper hujuſmodi controverſia inter Cameram, & dictum Epiſcopum, deventum eſt ad concordiam, per quam Camera dedit Epiſcopo pro dicta prætenſa ſucceſſione, omnique jure, quod in dictis feudis haberet, ſcut. 20. mil. pro una vice, atque ita lis terminavit. 2

Quia vero quamplura bona allodialia extra dictorum Caſtrorum fines, in territorio Peruſino, & alibi exiſtentia, ex utriuſque parentis ſucceſſione obventa, & remanſa in hæreditate dicti Fulvii, occupata fuerunt per diverſos creditores, quibus ille gravatus deceſſit, nulluſque Ducis ſucceſſor univerſalis aderat, a quo Epiſcopus dictam annuam reſponſionem ſcut. 600. renunciationis correſpectivam obtineret, cum defeciſſent aſſignamenta, quæ Fulvius vivens ei fecerat ſuper fructibus eorundem Caſtrorum, hinc proinde Epiſcopus judicium aſſociationis inſtituit coram A. C. & deinde in Rota ad quandam tenutam, & bona nuncupata Montis Aleriæ, per Fridericum de Ubaldis, & Conſortes dicti Fulvii creditores poſſeſſa, unde rei conventi pro relevatione vocarunt ad cauſam Cameram, ob actionem contra eam competentem ſuper quibuſdem tenutis, & bonis exiſtentibus intra dictorum Caſtrorum fines, & ab eadem

Came-

Cameræ poſſeſſis, quæ prætendebantur eſſe allodialia, & debitis feudatarii defuncti affecta, quapropter Camerales
3 ob intereſſe Cameræ curarunt cauſam reaſſumi in Tribunali Cameræ, ad quod tanquam ad Tribunal Procuratoris Cæſaris, tam ex diſpoſitione juris communis, ex deductis per Rovit. *ſuper pragm. in rubr. & pragm. 61. de eff. Procuratoris Cæſaris*, quam clarius ex Conſtitutionibus Apoſtolicis præſertim *Conſtitut. 9. Pauli III.* privative ad omnes pertinet hujuſmodi cauſarum cognitio, atque prætendentibus Cameralibus, dictiſque Cameræ adhærentibus, dictam tranſactionem Epiſcopo actori obſtare, idcirco datum fuit dubium coram Gaſtaldo, *an obſtet tranſactio, ſeu potius dan la ſit aſſociatio*, quod poſt binam propoſitionem ſub die 12. Decembris 1667. ad favorem Epiſcopi reſolutum fuit, tranſactione ſcilicet ad hunc effectum non obſtante, ideoque aſſociationem competere.

4 In his autem diſputationibus quinque erant puncti, ſeu inſpectiones; primo ſcilicet an dicta tranſactio reſtricta eſſet ad ſola feuda, eorumque ſucceſſionem, vel etiam complecteretur bona allodialia in eiſdem feudis exiſtentia? ſecundo, quatenus hæc etiam comprehenderentur, an impediret Epiſcopum tranſigentem, quin ad reliqua Fulvii fratris, & debitoris bona extra dicta feuda exiſtentia agere poſſet, ſtante regreſſu, quem dictorum bonorum poſſeſſores habere poſſent ad illa exiſtentia in feudis, & per Cameram poſſeſſa? tertio an prædia, & bona intra dictorum feodorum fines exiſtentia cenſenda eſſent feudalia, vel allodialia? quarto an adhuc duraret poſt mortem Fulvii, & devolutionem feudi obligatio dictæ annuæ præſtationis? & quinto demum, an ejuſdem Fulvii creditoribus jus aliquod agendi, vel excipiendi competeret contra Epiſcopum actorem in vim Bullæ Baronum pro ſcut. 20. mil. quos hic occaſione dicti feudi per Fulvium Baronem poſſeſſi a Camera habuerat? quare de ſingulis diſtincte agendo.

Quatenus pertinet ad primum, Scribentes pro Camera, & aliis reis conventis, non negabant regulam, quam Ego,
5 & cæteri pro actore ſcribentes deducebamus, ut tranſactio, inita cenſeatur ſolum ſuper rebus in litem deductis, ad quas reſtringitur, ad text. *in l. ſi de certo, C. de tranſact. l. 1. ff. eod.* utrobique Scribentes, de quibus Gregor. & Adden. *dec. 158. num. 3.* Roman. *conſ. 371.* late *deciſ. 129. num. 8. par. 10. recent.* ubi plures auctoritates cum verbis præciſis referuntur *deciſ. 217. num. 19. & ſeqq. par. 11.* Peruſine fideicomm. de Rodulphis 14. Februarii 1656. & 26. Maji 1657. coram Zarata, & in aliis frequenter.

6 Dicebant tamen eandem regulam limitari, quando verborum amplitudo accedit, cum tunc trahatur ad omnia, etiam ea, quæ ſunt extra litem, non in vim tranſactionis, ſed in vim pacti, ex collectis per eoſdem Adden. ad Gregor. *d. deciſ. 158. n. 7.* late in Romana reſciſſionis concordiæ 15. Junii 1648. cor. Corrado, & in eadem cor. eodem, & Bichiu *deciſ. 61. 219. & 282. par. 11. rec.* in quibus Concordantes, unde cum in inſtrumento diceretur, motam eſſe litem ſuper dictis Caſtris, omnibuſque bonis in eis exiſtentibus, deindeque Epiſcopus contentus dicta ſumma ſcut. 20. mil. per verba nimis generalia, & effrænata, cedat omnibus ejus juribus, & prætenſionibus, promittendo quoquomodo, nec directe, nec indirecte Cameram moleſtare, inferebant proinde verſari in caſu limitationis potius, quam regulæ.

His tamen non obſtantibus, reflectendo etiam ad veritatem, credebam, quod ubi etiam dicta verborum amplitudo aliquam operationem facere poſſet, reſpectu tenutarum, aliorumque bonorum intra eorundem feudorum limites exiſtentium, in quibus cadere poſſet dubitatio, an eſſent feudalia, vel allodialia, ut infra, nullatenus tamen trahi poterant ad caſum, in quo Epiſcopus, non jure ſucceſſionis, vel inveſtituræ, ſed jure crediti agebat ad bona ſine dubio libera, & allodialia ſui debitoris extra dicta feuda exiſten-
7 tia, eſt autem iſta quæſtio ambiguæ voluntatis, decidenda non principaliter ex cortice, & figura verborum, & clauſularum, quæ frequentius præter intentionem partium per Notarios, juxta eorum formularia concipi ſolent, ſed ſpectata ſubſtantia veriſimilis voluntatis, metiendæ ex aliis facti circumſtantiis, inſimul, & unitim ponderandis, cum conſueta regula, et *ſingula, quæ non proſunt*, &c. totaque facti maſſa inſpecta, potiſſime vero ob aſſiſtentiam, quam habet regula, & reſiſtentiam, quam habet limitatio.

Non ſolum enim hujuſmodi reſtrictionem ſuadebat juris regula, de qua ſupra, ſed clare convincebant verba, & contextus, tam Chirographi Pontificii materna lingua juxta ſtylum concepti, quam etiam inſtrumenti in ejus executionem ſtipulati, in quorum utroque in proœmio, ac toto contextu clare dicitur eam fieri occaſione prætenſæ ſucceſſionis feudi, quando autem concordia habet certam cauſam expreſſam, itaut ultra præſumptionem juris, accedat etiam factum partium, tunc magis de pleno intrat dicta re- 8
ſtrictio, ad quam tanquam acceſſoria, & famulativa referuntur verba quantumvis ampla, & generalia, ut bene apud Merlin. *deciſ. 17. alias 428. n. 7. & 8. par. 5. rec.* Greg. *d. deciſ. 158. n. 2. d. deciſ. 217. num. 18. cum ſeqq. par. 11.* & admittitur *d. deciſ. 282. n. 18. & 19. ead. par. 11.* ubi firmandu comprehenſionem aliorum, quæ in lite non erant, proceditur cum hac diſtinctione.

Clarius autem aliis circumſtantiis, illa præſertim, quod in bonis liberis, & allodialibus feudatarii defuncti, neuter tranſigentium jus ſuccedendi habebat, vel alias pertinentiam jure proprio habere poterat, non quidem Epiſcopus, qui tanquam frater nullum jus ſuccedendi habebat fratri relinquenti filium, cui deinde in pupillari ætate defuncto, propria mater, non autem patruus ſuccederet, minuſque Camera, aliam non gerens perſonam, niſi illam Domini directi reaſſumentis feudum tanquam devolutum per lineam finitam, unde nullum jus, nec quidem imaginabile habebat in allodialibus feudatarii defuncti, quæ citra injuſtitiam, non præſumendam, occupari, & detineri non poterant, unde propterea nullatenus cadebat terminus tranſactionis, tum quia hæc non datur, niſi data probabili dubietate, non autem in claris, ad text. *in l. 1. ff. de tranſact.* cum ibi communiter notatis *deciſ. 534. n. 5. p. 2. rec.* tum 9
etiam quia quilibet tranſigentium, id quod ex tranſactione obtinet, non dicitur obtinere ab altero, ſed jure ſuo primævo, ita per remotionem obſtaculi conſolidatum in ea minori parte, ob dubium, quod de toto ex incerto litis eventu haberi poterat, Molina *de primog. lib. 4. cap. 9. n. 12. in fin.* Noguerol. *alleg. 37. num. 4. deciſ. 306. n. 6. par. 5. recent.* Romana Caſalis 18. Junii 1660. cor. Cerro, & in aliis, ad text. *in l. ſi pro fundo, C. de tranſact.* ubi Barr. Caſtr. & cæteri, & eſt propoſitio in foro recepta, & frequens, unde cum prius Camera in bonis allodialibus nullum penitus jus haberet, dici non poterat, quod tranſigendo, dictam ſummam pecuniariam colitiganti dederit, ut ita conſervaret ſuum primævum jus, quod nullum habebat.

Quod clare comprobatur, tum ex narrativa ejuſdem concordiæ, quod ſcilicet Epiſcopus actor agnoſcendo bonum jus Cameræ, ſeque malam cauſam fovere, libenter dicta modica recognitione contentus liti cedebat, quod verificabile non erat, niſi in ſucceſſione feudali, cum in allo- 10
dialibus indubitatum eſſet malum, quinimmo nullum jus Cameræ, tum etiam ex quantitate pretii, ex quo maximum, & efficax argumentum voluntatis contrahentium reſultat, Alex. *conſ. 26. n. 5. lib. 4.* Greg. *dec. 126. n. 9.* Buratt. *dec. 471. n. 4.* Rojas *dec. 352. n. 8. & 9.* Cum enim feudum importaret annuum redditum ſcutorum circiter 8. m. atque actor eſſet in ætate annorum 43. unde juxte computationem text. *in l. hæreditatum, ff. ad l. Falcid.* jus ejus vitæ æſtimandum erat pro annis 11. importan. ſcut. circiter 90. m. modica etiam recompenſa fuit illa ſcutorum 20. mill. ad ſolam ſucceſſionem feudalem proinde referibilis, nullatenus vero ad remiſſionem bonorum, quæ dicebantur allodialia, cum quadam ſpecie obligationis evictionis, ita & taliter, quod prohibitus eſſet exercere ejus jura crediti contra reliqua bona feudatarii defuncti adverſus creditores poſteriores, qui regreſſum habere poſſent ad dicta bona libera intra fines feodi exiſtentia, cum illius remiſſionis pretium, præſcindendo etiam a dicta prætenſione ſucceſſionis, adæquaret, ac excederet ſummam prædictam, unde propterea ex præmiſſis omnibus inſimul junctis, omnino improbabilem dicebam, hujuſmodi tranſactionem extendi debere ultra cauſam expreſſam ſucceſſionis feudalis.

Verum ubi etiam (aggrediendo ſecundum punctum) amplitudo verborum hujuſmodi operationem facere poſſet, 11
adhuc tamen dicebam, id percutere ſolum impedimentum actionum, quas directe, & immediate ipſe tranſigens contra alterum tranſigentem ex alio jure exercere vellet ſuper bonis, ſuper quibus tranſactum eſt, quaſi quod occaſione unius litis, omnium aliarum, quæ tunc inter ipſas partes adeſſe poterant, ſi non per viam tranſactionis, ſaltem per viam pacti extinctionem inducere voluerint, & in his terminis, ſi recte ponderentur, procedunt quotquot deciſiones, & auctoritates deſuper habemus, ex congeſtis per Greg. & Adden. *d. deciſ. 158. & 86. & in allegat. deciſ. 61. n. 4. 219. & 282. par. 11.* ac in aliis, nullatenus vero reſultat, quod tranſigens ita remiſiſſe cenſeretur jure ſibi competentia contra tertium omnino independentem, ab altero tranſigen-

te

te, ex eo quod alii tertii creditores poſſint aliquas moleſtias inferre alteri tranſigenti ex cauſa diverſa ab ea, ſuper qua tranſactum eſt, tum hoc nullum juris, vel rationis fomentum habere videretur, potiſſime ubi in remittente non concurrit aliqua particularis ratio agnationis, vel affectionis, ob quam cenſeatur, jure pacti & implicitæ donationis, voluiſſe extra tranſactionem alia jura remittere, ut bene advertitur in dictis *deciſionibus* 21.219. & 282. *par.*11.

Dicebant Scribentes pro Camera, & bene, quod cum incertum eſſet, an iſta controverſa prædia, & bona intra feudi fines exiſtentia, eſſent feudalia, ut ipſa Camera prætendebat, vel allodialia, ut ex parte hæredum, vel creditorum feudatarii defuncti prætendi potuiſſet, idcirco tanquam in caſu dubio, in quo litis materia cedebat, recte intrabat tranſactio, qua mediante, voluit Camera cum amplitudine verborum complectentium tam feudum, quam bona in eo exiſtentia, ita ſe reddere tutam, & bene dicerent in ordine ad tollendas moleſtias, quas ipſemet tranſigens in ipſis bonis, allegando allodialitatem, dare poſſet, vel ſcilicet tanquam ex ceſſata renunciatione, regrediendo ad propriam portionem paternæ hæreditatis allodialis, vel etiam jure crediti, excitando de novo quæſtionem allodialitatis, ac impugnando feudalitatem, ſed non erat iſte caſus, quoniam quoad hæc bona intra feudi fines exiſtentia, Epiſcopus actor habebat ſe mere negative, nullumque jus in eis habere contendebat, quinimmo aſſiſtebat Cameræ ſuper ſuſtinenda illorum feudalitate, ſolumque ejus jura, ex diverſo titulo, diverſaque perſona competentia exercebat ad bona alibi exiſtentia, & ſic ad patrimonium paganicum feudatarii defuncti, in quo ille repræſentatur homo omnino diverſus, & extraneus, unde ad ſummum dicta extenſio operabatur quoad ipſum tranſigentem, quandam remiſſionem ſuorum jurium, & hypothecarum ſuper his bonis, quatenus eis ſubjacerent, juxta terminos text. *in l.fin.C.de remiſſ. pignorum, cum ibi not.* quod non tollit creditum exercibile contra debitorem in aliis ejus bonis, nam aliud eſt remittere proprium jus ſuper certis bonis, habendo ſe negative, ſeu abſtentive ab illis, aliud vero ſe obligare ad evictionem ad favorem tertii pro quibuſcumque moleſtiis recipiendis a creditoribus poſterioribus, ſeu poſſeſſoribus aliorum bonorum debitoris, ſuper quibus ipſe propria jura, & hypothecas non remiſit, & hic videbatur punctus inevitabilis, quoniam concordia, nec in verbis, nec in ſenſu, data etiam ampliſſima verborum conceptione, & operatione, poterat id importare, utpote a partibus neque cogitatum.

12 Hinc proinde ceſſabat neceſſitas aſſumendi tertium punctum ſuper qualitate hujuſmodi bonorum, an ſcilicet cenſenda eſſent feudalia, vel allodialia, nihilominus, ut ex parte actoris abundaretur in cautelis, atque ita reis conventis tolleretur fomentum reſultans ab aſſiſtentia Cameræ, idcirco Ego præſertim, ita deſiderante dicto Epiſcopo actore, iſtius puncti defenſionem aſſumendo, cum ſenſu etiam veritatis, dicebam probabilius videri hujuſmodi bona feudalia potius, quam allodialia cenſenda eſſe, reaſſumendo ſiquidem compendioſe plurium caſuum diſtinctionem in hujuſmodi quæſtionem cadentem latius deductam in Comaclen. alias Clomacen. Vallium *hoc eod. tit.* ac reſtringendo quæſtionem ad caſum præciſum, de quo proprie agunt Oſtienſis, & cæteri Cannniſtæ *in cap. nemo, de jure jur.* omniumque latius, & melius Afflict. *in cap.* 1. *de controv. inter maſculum n.*19. *cum ſeqq.* qui reputatur in materia Magiſter, ac etiam *deciſ.*267. cum quo cæteri pertranſeunt.

Quando dubitatur, an omnia prædia, & bona intra fines, & territorium feudi exiſtentia, etiam per incolas, alioſque privatos poſſeſſa, cenſeantur feudalia, quod frequentius diſputari ſolet inter ipſum Feudatarium, & Vaſſallos, ſeu privatos magis, quam inter Feudatarium, & Dominum, ut habetur in Hydruntina *hoc eod. tit.* tunc communis reſolutio eſt, ut attendatur natura omnium aliorum prædiorum, & bonorum totius Territorii, vel illius Contradæ, ſeu regionis, in qua ſita ſunt bona controverſa, vel ſaltem majoris partis, ex qua regula deſumenda eſt, & proinde cum ex deductis per Rotam apud Mantic. *dec.*17.23. & 97. conſtaret iſtud territorium, præſertim Cluſinum, eſſe unius naturæ, & conſtituere, (ut feudiſtæ dicunt) unum manſum, totumque eſſe de dominio Principis, vel cui ipſe conceſſerit, itaut privati bona, & prædia poſſidentes, illa habere dicerentur jure perpetuæ Coloniæ, ac dominii ſubalterni, ut ex eiſdem deciſionibus patet, itaut etiamſi ageretur de prædiis, & bonis poſſeſſis per privatos, in quibus regulariter alius titulus non intrat, niſi ille allodialitatis, adhuc cenſerentur de pertinentiis feudi, multo magis ita dicendum erat in ipſomet Feudatario, in quo, ubi præſertim non agitur de bonis ea privata induſtria ad eum ſtatum redactis, ut ſunt domus, vineæ, molendina, oliveta, pomaria, & ſimilia, ſed agitur de bonis campeſtribus, adhuc perſeverantibus in primævo ſtatu naturæ, omnino probabilius videtur, cenſeri de pertinentiis feudi, quod ex frequentius contingentibus non conſiſtit in ſolo jure territoriali, & juriſdictionali, ſed etiam in bonis, & prædiis, tanquam feudi dote, ex qua feudatarius congruam ſubſtantationem habere valeat, ac etiam in Domini directi occurrentiis, ſervitium, & auxilium præſtare, ex deductis in dicta Clomacen. quicquid generaliter, & indefinite, non multum diſcuſſa materia, ſequendo ſimpliciter antiquas deciſiones in Aſten. feudi coram Bubalo, firmare conſueverit Rota apud Duran. *deciſ.* 28. ac in aliis deductis in eadem Clomacen.

13 Et nihilominus, ut in eadem Clomacen. habetur, ex auctoritate ejuſdem Rotæ *deciſ.*164.*num.*32.*cum ſeqq.par.*6. *recent.* ac aliorum, de quibus Bellon.jun. *conſ.*44. Menoch. Surd. Rovit. & cæteri, de quibus ibi, hujuſmodi quæſtio, utpote facti potius, quam juris, intrat in caſu mere ambiguo, ſecus autem, ubi unius, vel alterius qualitatis præſumptiones, & indicia concurrunt, & quæ plura in hac facti ſpecie urgebant, primo ſcilicet, dicta qualitas, ſeu natura generalis omnium aliorum bonorum, ſecundo quod in inveſtitura diceretur, *cum agris, tenutis, & bonis*, ut ponderatur. *dec.*120. & 164. *par.*6. *rec.* licet enim iſta ſit conjectura ſatis vaga, & debilis, cum hujuſmodi verba provenire ſoleant ex conſueta formula inveſtiturarum, ut ponderatur in dicta Clomacen. nihilominus juncta cum aliis, ex regula, *ut ſingula, quæ non proſunt*, &c. adhuc videtur alicujus conſiderationis. 14

Tertio quia ſolus primogenitus in eis ſucceſſit abſque participatione Fabii tertiogeniti, in quo non urgebat conſideratio ingreſſus in Religionem, & renunciationis, quæ militabat in illo actore ſecundogenito.

Quarto fortitur quod in inventario bonorum hæreditariorum Aſcanii communis parentis diligenter deſcripta eſſent omnia prædia, aliaque bona in territorio Peruſino, aliiſque locis, utpote pertinentia ad hæreditatem allodialem omnibus filiis communem, nihil vero deſcriptum eſſet de hujuſmodi tenutis, & bonis controverſis intra feudi finem exiſtentibus.

Quinto quia neque mater, & hæres pupilli ex feudatario ſuperſtitis, neque ejuſdem feudatarii creditores, qui diſcooperti remanſerant, aliquid tam longo temporis ſpatio motivaverant ſuper hujuſmodi bonis tanquam allodialibus.

Et ſexto demum, ſtante prohibitione ex ſtatutis Peruſinis reſultante, ne cives, præſertim nobiles Peruſini, bona, & prædia in hujuſmodi Caſtris acquirere poſſent, quia niſi conſtet de diſpenſatione, poſſeſſio potius referenda eſt ad titulum feudi validum, & legitimum, de quo conſtat, ad text. *in l.* 2. *C. de acquir. poſſeſſ.* cum ibi notat. Buratt. & Adden. *deciſ.*614. & *paſſim*.

15 Difficultatem faciebant plures privatæ acquiſitiones factæ per dictum Diomedem Seniorem primum feudi acquirentem a diverſis privatis poſſeſſoribus, licet enim Ego ſcribens in cauſa dicerem, quod dictæ acquiſitiones referendæ potius venirent ad feudi reintegrationem, ejuſque reductionem ad primævam unitatem, juxta ea, quæ in propoſito acquiſitionum ex titulis privatis a feudatario factarum habentur in eadem Clomacen. Vallium, ex deduct. per Roſenthal. *cap.*5. *concl.*64. *n.*4. & *cap.*10.*concl.*44. Rnvit. *conſ.*101. *lib.*2. *n.*32. & *alios*, nihilominus reflectendo ad veritatem, ſatis dubitabam de motivo, quoniam in hac facti ſpecie non urgebat ratio militans in dicta Clomacen. quod ſcilicet alienationes, vel conceſſiones privatis fieri potuerint antiquo tempore per eundem feudatarium, vel ejus majores, itaut novæ acquiſitiones, potius ſpeciem recuperationis, ac debitæ reſtitutionis ſuæ unitati importarent, cum ageretur de novo acquirente in ipſamet feudi acquiſitione iſtas etiam faciente, & fortius ob nimis reſtrictam, ac brevem inveſtituram ad duas tantum generationes, unde inveriſimile videbatur, quod bona alias libera, & ad quoſcumque tranſmiſſibilia, pro eorum æquivalenti pretio dictus Diomedes acquirere voluerit ſubjecta tam facili, & brevi devolutioni, nil obſtante dicta generali natura hujuſmodi bonorum jure perpetuæ Coloniæ, ſeu dominii ſubalterni, quoniam non implicat eundem feudatarium duplicem diverſam perſonam repræſentantem, unam feudatarii, alteram privati, ex hac ſecunda perſona poſſidere poſſe bona intra feudum, eodem

dem modo, quo alii privati poſſident, quorum ejus inferior conditio eſſe non debet, quoties non conſtat de animo acquirendi pro feudo, licet hæc reſpicerent potius Cameram, quam hanc partem, per quam præmiſſe circa feudalitatem, ut dictum eſt, deducebantur ad ſuperabundantiam, quæ ſublata comprehenſione ſub tranſactione, ſaltem ad hunc effectum, nil actoris intererat agere de hujuſmodi bonorum qualitate.

Quoad quartum punctum, in quo Camera nil directe agere habebat, ſed etiam aſſiſtebat reis, ut ita ſe eximeret a moleſtiis, an ſcilicet pro dicta annua præſtatione ſcut. 600. reſervata, jus actori competeret ad bona Ducis Fulvii poſt ejus mortem, duplex erat dubitandi ratio, una quod hujuſmodi præſtatio correſpectiva eſſet ad renunciationem feudi, qua
16 ceſſato, illa quoque tanquam promiſſio cauſativa ceſſare debuit, ut in ſpecie annuæ præſtationis correſpectivæ ad poſſeſſionem Caſtri, ſeu feudi, Roman. *conſ.* 417. & generaliter Dec. *conſ.* 421. Tiraquell. *ceſſante cauſa, par.* 1. *num.* 224. Rota in Parmen. Datii coram Coccino *deciſ.* 428. *par.* 1. *recent.* Amat. *reſol.* 21. n. 1. cum aliis, de quibus habetur frequenter *ſub tit. de Regal. ad materiam officiorum*, occaſione onerum, & præſtationum, quæ officialibus incumbunt, ac etiam in Sutrina *ſub tit. de emptione, & venditione*.

Et ſecundo quod cum d. renunciatio facta eſſet Fulvio, ejuſque filiis, quibus defectis vocatus erat Fabius alter frater cum ejus deſcendentia, & in iſtius pariter defectum Conventus ſuæ Religionis S. Mariæ ſupra Minervam, ob ſecutum caſum ceſſationis dictæ renunciationis, reſoluta quoque remaneret obligatio correſpectiva dictæ annuæ præſtationis.

Neutra vero difficultas, reflectendo etiam ad veritatem,
17 videbatur aliquam ſubſiſtentiam habere, non quidem prima licet enim dicta concluſio ſuper ceſſatione obligationis cauſativæ, ſeu correſpectivæ, de jure ſit vera, ceſſabat tamen applicatio ad factum, quoniam cum vivente Fulvio, tanquam primogenito, & ſæculari, renuncians ſecundogenitus, & Eccleſiaſticus nullum penitus jus in feudo haberet, conſequenter quoad illud non remanebat in aliquo verificabilis renunciatio, unde intrare poſſet correſpectivitas, quæ ſolum percutiebat portionem hæreditatis utriuſque parentis in bonis allodialibus, & liberis, quorum valor pro ipſius renunciantis portione dictum onus excedebat.

Quod evidenter probari obſervabam ex eo, quod idem onus repetitum erat filiis, aliiſque deſcendentibus Fulvii, & Fabii feudum non ſperantibus, utpote in inveſtitura non comprehenſis, nec ſperantibus, ſtante Bulla S. Pii V. de non infeudandis, in viridi & rigoroſe obſervantia exiſtente, ob quam renovatio, ſeu prorogatio feudi ſperari non poterat, & clarius quia idem onus repetitum fuerat dicto Conventui, in quo, abſque principio difficultatis, dari non poterat feudi ſucceſſio, ergo ad iſtud cogitatum non fuit.

Et quamvis per Scribentes in contrarium inſiſteretur in eo, quod renunciatio prædicta quoad feudum operativa
18 eſſet ſaltem quoad vitam militiam ipſi renuncianti ſecundogenito debitam, atque huic motivo reſpondentibus Scribentibus pro hac parte hanc vitam militiam non eſſe in uſu in feudis, & Caſtris Status Eccleſiaſtici, ut advertit Spada *conſ.* 345. *num.* 1. & *fin. lib.* 3. cum illa vigeat in feudis Regnorum utriuſque Siciliæ, ex illorum particulari conſuetudine, ex deductis per Capac. *hoc tract. de vita militia, q.* 1. & *q.* 7. & *de jure adhoa, q.* 3. actores replicarent in dictis Regnis eſſe ſpecialem hunc terminum vitæ militiæ, generalem vero eſſe onus primogeniti ſuppeditandi ſecundogenitis alimenta, quæ alicubi ſub iſto generali nomine, alicubi vero ſub nomine appanaggii, vel ſimili nuncupari ſolent, allegando in id multos collectos ab eodem Capano *locis citatis*, e quo totum deſumptum fuerat.

Attamen Ego dicebam, hujuſmodi quæſtiones eſſe inanes, ex jam dicta conſideratione, quod etiam in caſu quo ſupponeretur factum eſſe caſum devolutionis feudi ad Cameram, & quando tale jus, quale quale ſit, abſque dubio expiratum eſſet, adhuc ex ſola ratione bonorum allodialium deferendorum ad alios vocatos, ut ſupra, eadem præſtatio abſque diminutione ſolvenda erat, igitur nulla aderat correſpectivitas ad feudum, vel vitam militiam, quocumque vocabulo appellatam, quoniam adinſtar eorum, quæ habemus in propoſito evictionis præſtandæ per venditorem feudi, vel hæreditatis, aut alterius juris univerſalis, ex deductis in Capotaquen. feudi, & in aliis *hoc eod. tit.* non ex eo, quod aliqua jura, vel bona cadant ſub univerſitate vendita, vel ceſſa, quæ deinde deficiant, reſultat evictioni, vel defalcationi pretii locum eſſe, quoties poriſſimum
19 conſtat de diverſa voluntate, ex æquivalentia quoque comprobata, quod ſcilicet bona, quæ ſuperſunt, adæquant onus, cum tamen etiamſi non adæquarent, id cedere deberet damno ceſſionarii ementis futuram aleam, & compenſare debentis damnum e caſu productum cum lucro, & commodo reportato, antequam caſus contingeret.

Minus conſiderabilis erat altera difficultas de ceſſante obligatione ex ceſſante cauſa, quoniam ea recte procederet, quoties ſubſtitutus agnoviſſet ſubſtitutionem, ejuſque vigore obtinuiſſet bona, quorum intuitu dictum onus in- 20
ſceptum erat, quo caſu recte intrabat dicta concluſio de ceſſante obligatione cauſativa, ſeu correſpectiva, ſecus autem ipſo gravato adhuc continuante in poſſeſſione, ac fruitione bonorum donatorum, quicquid enim aliqui non bene dixerint aſſimilantes gravatum uſufructuario, omnino verius eſt, eum eſſe verum Dominum, ac verum, & plenum habere dominium, quamvis facto caſu oneris reſtituendi reſolubile, quatenus tamen ſequatur reſtitutio, quæ poteſt non ſequi, vel ob ſubſtituti prædeceſſum, vel quia ille ſuperviven̄s agnoſcere non curet, ut frequenter in ſua materia *ſub tit. de fideicomm.* ac etiam pluries *hoc eod. tit. ad materiam Bullæ Baronum*, unde interim, quod reſtitutio effectum ſortiatur, reſolutum non dicitur jus gravati continuantis jure proprio, & primævo, ex quo ſicut durat dominium, & commodum, ita durare, & continuare debet incommodum, ſeu onus correſpectivum, ne alias, quod inductum eſt ad gravamen, redundaret in lucrum a donatore nolitum, quodque licitum eſſet retinere rem, & pretium, ſeu percipere commodum, & non ſufferre onus ejuſdem commodi ratione aſſumptum.

Inſiſtebatur etiam ſatis ex parte reorum in eo, quod ſub hujuſmodi ampla renunciatione veniret etiam commodi- 21
tas futuræ ſucceſſionis feudi, quam receptum eſt eſſe in commercio, firma remanente ſubſtantia feudi penes ipſum renunciantem, ut in Tiburtina Caſtrorum, & in Romana, ſeu Status Eccleſiaſtici infeudationum, & in aliis hoc tit. frequenter, ſed motivum tollebatur ex facto, cum in caſu, quo contingeret hujuſmodi ſucceſſionem ad favorem ipſius renunciantis aperiri, illa pure, & ſimpliciter ſibi reſervata eſſet, unde planum remanebat, eſſe caſum ſub renunciatione non comprehenſum, utpote expreſſe exceptuatum, ac etiam ſemper obſtabat dicta reſponſio, quod non poterat eodem tempore retineri res, & pretium, ideoque dicebam, quod creditores dimitterent bona renunciata, quia renuncians abſtinuiſſet ab aſſecutione præſtationis in futurum, ut ipſemet actor volebat, & inſtabat, ſed hoc non tollebat debitum annualitatum decurſarum, eo modo quo expirato, vel reſoluto jure feudatarii, emphyteutæ, fideicommiſſarii, mariti, beneficiati, & ſimilium, ceſſat ejus obligatio cauſativa circa onera ſuper bonis exiſtentia in futurum, ſed non ceſſat pro annualitatibus decurſis, & pro tempore, quo fuit poſſeſſor, ac percepit fructus, & emolumenta, ex quibus eadem onera ſolvenda ſunt.

Demum per aliquos ex judicibus motivatum fuit, quod per creditores poſſet excipi de retentione ſcut. 20. m. ut ſu- 22
pra per Epiſcopum obtentorum a Camera intuitu ſucceſſionis feudi, quaſi quod tanquam ad emolumentum obveniens in Barone ſuccedere ex bonis poſſeſſis per Baronem debitorem, jus competeret creditoribus in vim Bullæ Baronum, de qua receptum eſt poſſe excipi coram quocumque Judice, & Tribunali, quamvis ubi agitur de executione, ille privative ad omnes pertineat ad Congregationem Baronum, juxta firmata in Urbevetana bonorum 13. Maji 1652. coram Dunozetto, & habetur ſatis frequenter *hoc tit. ad dictam materiam Bullæ*; revera tamen motivum nullam habebat ſubſiſtentiam, unde merito per judices omnino neglectum fuit, quamvis in reſolutione, ut ſupra non deeſſent dubitantes ex dictis aliis motivis, tum quia, ut habetur in Romana de Maximis, & in aliis *hoc tit. ad dictam materiam Bullæ*, adhuc firmatum non eſt, an ea loquens de Civitatibus, Caſtris, Caſalibus, Palatiis, & aliis bonis immobilibus, locum habeat in cenſibus, Locis montium, aliiſque juribus, & actionibus, ex ibi deductis, tum etiam quia, ubi in his quoque locum haberet, id intelligendum veniret de 23
iis juribus, & actionibus, quæ per Baronem debitorem poſſeſſa fuerint, & nunc poſſiderentur (quamvis jure proprio fideicommiſſi, vel inveſtituræ) per ſucceſſorem, ita ut videatur jus reale ad ipſa bona, quæ ita per Bullam, re- 24
moto obſtaculo fideicommiſſi, vel inveſtituræ, penes prædeceſſorem fingantur libera, juxta deducta in Romana Contributionis de Cæſiis, & alibi ad hanc materiam Bullæ, quod in præſenti dici non poterat, cum Epiſcopus nihil poſſideret de iis, quæ poſſeſſa fuerunt per Baronem debitorem, ſed id

quod

quod per Cameram jure tranſactionis datum eſt, referendum venit ad prætium, ſeu recompenſam juris proprii, quod ipſe habebat in ſuccedendo, ſeu commodi, quod ex dicta ſucceſſione ſperare poterat, ad effectum, ut a prætenſione abſtinendo, ſe haberet mere abſtentive, ſeu negative, tollendo ſe de medio, & conſequenter nunquam dici poterat penes ipſum extare bona, vel jura poſſeſſa per Baronem debitorem, itaut verificaretur diſpoſitio Bullæ.

Potiſſime quia dicta ſcut. 20. m. ad Chirographi præſcriptum deſervierant ad effectum ſolvendi ejuſdem Epiſcopi debita, in quorum diſſolutionem erogata fuerant, unde amplius non extabant, neque dici poterat pro eis ſubeſſe illam obligationem reintegrandi fideicommiſſum, quæ ad favorem ſucceſſoris in fideicommiſſo ex eadem Bulla ineſt Baroni, pro cujus debitis bona fideicommiſſaria in vim dictæ Bullæ diſtracta ſunt, cum hic eſſet caſus oppoſitus, adeout etiam ſi ſucceſſor, in cujus perſona fideicommiſſum expiravit, de facto vendidiſſet aliqua bona per Baronem prædeceſſorem poſſeſſa, priuſquam Congregatio manus apponeret, dicebam, non exinde creditoribus dicti Baronis prædeceſſoris aliquod jus contra dictum ſucceſſorem alienantem competere, cum deſuper per Bullam nil diſponatur, maxime ubi non adeſt pretium, quod prætendi valeat loco rei ſubrogatum, pendet reviſio ſtante conceſſione novæ audientiæ, verum niſi diverſæ facti circumſtantiæ in hac repropoſitione deducantur quoad ea, quæ juris ſunt ſuper facto jam diſcuſſo, Mihi, ad veritatem etiam reflectenti, videtur probabilius eſſe ſperandam perſiſtentiam in deciſis.

S U M M A R I U M.

1 *De transfuſione, an capiat ea, quæ deducta non ſunt in litem?*
2 *De capacitate Clericorum in feudis.*
3 *De bonis exiſtentibus intra fines feudi, an ſint feudalia, ſeu feudo affecta?*
4 *De natura bonorum Status Avenionenſis, & Comitatus Venaiſſini.*
5 *Quid referat, an regula aſſiſtat feudalitati necne.*

ANNOT. AD DISC. XLVII.

1 De pluribus contentis in hoc diſcurſu ſuper comprehenſione, vel interpretatione tranſactionis, an reſtringatur ad ea, quæ deducta fuerunt in litem, vel etiam comprehendat alia in litem non deducta ob amplitudinem verborum, & clauſularum, utpote non pertinentibus ad hanc peculiarem materiam feudalem, atque cadentibus ſub regulis generalibus indifferentibus, pluries alibi agitur, & præſertim *ſub tit. de alien. & contract. prohib. diſc.* 50. ubi particularius agitur de hac materia tranſactionis, atque revera eſt potius quæſtio voluntatis, quam juris, an ſcilicet ex aliis motivis reviviſcere, & condonari ſibi voluerint tranſigentes ea, quæ non erant in lite, quorum reſpectu vere, & proprie non intrat terminus tranſactionis, ſed alter donationis, cui tranſactio cauſam, ſeu fomentum dederit.

2 De obiter autem enunciata capacitate Clericorum, obtinendi, & retinendi feuda, particulariter agitur infra *diſc.* 54. ac pluries in aliis etiam incidenter.

Quo vero ad punctum principale hujus diſcurſus ſuper natura ſcilicet, & qualitate tenutarum, & prædiorum
3 exiſtentium in territorio, ſive intra fines feudi, an habeant naturam feudalem, pro ſuppletione ſufficere videntur ea, quæ inſinuata ſunt ſupra *in annot. ad diſc.* 2. Præſertim vero notabilis eſt illa conſideratio, ſeu diſtinctio inter feuda, in quibus Baro, vel Domicellus habet ſolum dominium juriſdictionale, ſeu publicum in univerſum, ex ſolo jure Baronali, & illud feudum, in quo Baro, vel Domicellus habeat etiam directum dominium totius Territorii jure privato, & utiliterio, adeout Vaſſalli, aliique privati poſſideant prædia, & bona in ſolo dominio utili, per quandam ſpeciem coloniæ perpetuæ, ſeu livelli, juxta caſum, de quo infra *diſc.* 72. *& tit. de regal. diſc.* 149. *tit. de ſervit. diſc.* 36. *& in Miſcell. Eccl. lib.* 4. *diſc.* 7. *& alibi*.

In pleriſque etenim locis, & Provinciis, ex quadam conſuetudine generali, dominium directum omnium terrarum eſt Domini, ideoque omnia prædia, & bona privatorum, dicuntur feudalia, ideſt reddititia feudo, ut de Provincia Hydruntina teſtantur plures Doctores relati locis citatis, ac etiam *d. tit. de regal. diſc.* 50.

De hoc autem frequenter in Curia diſputari ſolet in par-
4 ticulari Congregatione negotiorum Status Avenionenſis, & Comitatus Venaiſſini, præſertim in locis exiſtentibus in Diœceſi Carpentoraten. Cum etenim ſupponatur, quod in ea parte Galliæ, quæ dicitur *Delfinatus*, & in altera, quæ *Provincia* appellatur, ex quadam antiqua conſuetudine directum dominium totius territorii ſit Regis, quodque dominium privatorum ſit utile, ac ſubalternum per ſpeciem perpetuæ locationis, ſeu livelli, juxta caſum præſentis diſcurſus, ex relatis per Ludov. Bell. *conſ.* 103. Clapet. *conſil.* 1. *qu.* 2. cum aliis per Tondut. *q. civil.* 25. *tom.* 1. hinc proinde inter Miniſtros illius Cameræ, vel Barones, & Domicellos ab eadem Camera cauſam habentes, & privatos poſſeſſores tenutarum, & prædiorum, frequentes audiuntur quæſtiones ſuper dictorum bonorum libertate, vel ſervitute reſpective, quaſi quod eadem conſuetudo, quæ viget in dictis Provinciis, militet quoque in iſto Principatu, qui antiquitus per majores Reginæ Joannæ II. quæ illum vendidit Sedi Apoſtolicæ, poſſidebatur tanquam pars earundem Provinciarum, unde propterea apud Spada *conſ.* 13. *lib.* 1. agendo de conſuetudine, ut omnes terræ incultæ a nemine poſſeſſæ, ſpectent ad Principem, infertur ut idem dicendum ſit in hoc Principatu ad favorem Cameræ Apoſtolicæ.

Quamvis autem in hujuſmodi quæſtionibus pluries ſcripſerim, modo pro libertate favore privatorum, & modo pro ſervitute favore Cameræ, ſeu habentium cauſam ab ea, juxta conſuetudinem Advocatorum, qui pro requirentium opportunitate coguntur modo album, & modo nigrum tueri, nihilominus certa regula generalis deſuper ſtatui non poteſt, quibuſcumque caſibus applicabilis, cum revera totum pendeat ex ſingulorum caſuum, ſeu locorum, & bonorum qualitate, & circumſtantiis, dum aliqua loca, vel bona reſpective ex Apoſtolicis Conſtitutionibus, vel ex antiqua poſſeſſione libertatem vindicaſſe non improbabiliter prætendant.

Nimium autem refert inſpicere, an adſit necne dicta conſuetudo generalis, & adeſſe probabilius dici poſſe videatur, (abſque tamen veritatis præjudicio, dum deſuit occaſio deſuper efformandi maturum judicium) ad illum ſcilicet effectum valde proficuum, qui reſultat a regula transfundente onus probationis in alteram partem, quæ prætendit limitationem, & per conſequens quemadmodum de jure communi, ex pluribus inſinuatis *hoc eod. tit.* & ſub altero *de ſervit.* feudalitas, vel altera ſervitus non præſumitur, ſed omnia bona præſumuntur libera, ideoque allegauti libertatem ſufficit intentare negativam, dum habet intentionem fundatam in regula, ita e converſo, quando vel ratione hujuſmodi conſuetudinis generalis, vel ratione ſituationis bonorum, & qualitatis omnium aliorum bonorum adjacentium, juxta caſum, de quo ſupra *diſc.* 35. & infra *diſc.* 52. *&* 72. & in aliis ſupra allegatis locis *ſub tit. de Regal. & tit. de ſervit.* tunc fundata dicitur intentio ejus, qui allegat feudalitatem, vel aliam ſimilem ſervitutem, donec ille, qui prætendit libertatem, tanquam per ſpeciem limitationis regulæ illam probet, ut ex. gr. habemus in Regno Neapolitano, quod Caſtra, & loca habitata cum Juriſdictione, & Vaſſallis, exceptis Eccleſiis, præſumantur feudalia potius, quam allodialia, & a converſo in Statu Eccleſiaſtico regula eſt in oppoſitum, ex deductis ſupra *diſc.* 2. & frequenter, & per conſequens, qui contra regulam alleget diverſam naturam, eam juſtificare tenetur, ac propterea firmum remanet, quod iſtæ ſunt quæſtiones potius facti, quam juris, incapaces regulæ generalis, unde clarus remanet conſuetus error deſuper procedere cum generalitatibus, & cum cumulo auctoritatum, non diſtinguendo loca, & tempora, aliaſque facti circumſtantias particulares. 5

ALBANEN. SEU PEDEMONTANA BONORUM

PRO DOMO PROFESSA SOCIETATIS JESU, CUM COMITE PETRINO DE PONTE.

Caſus diſputatus in Signatura Juſtitiæ, pendet in Rota.

Pretium feudi an ſit feudale, & ſubrogatum loco feudi, itaut pertinere debeat ad eos, qui ex lege inveſtituræ ad ipſum feudum vocati ſunt, ſi idem feudum adhuc remanet in genere vocato per inveſtituram? Et quid de bonis ex eodem pretio quæſitis? Et de facultate diſponendi competen. primo acquirenti.

S U M-

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Clericus auctor laudatus, ſeu defenſor neceſſarius, an declinet forum, vel communicet privilegium remiſſive?*
3 *Pretium feudi non eſt feudale.*
4 *Quando intret ſubrogatio pretii loco feudi.*
5 *Non datur eodem tempore qualitas feudalis in ipſa re, & in pretio.*
6 *Primus acquirens titulo oneroſo poteſt diſponere de feudo etiam pacti, & providentiæ, in præjudicium ſucceſſorum.*
7 *Quomodo intelligendum ſit præceptum teſtatoris de inveſtiendo pretium redactum ex venditione feudi.*

D I S C. XLVIII.

1 CEleber J.C. Amadeus de Ponte numeroſam prolem maſculinam ex prima, & ſecunda Uxore habens, ac poſſidens aliquas portiones feudi Caſalis Graſſi, aliam octavam partem, a quibuſdam aliis poſſeſſam, titulo emptionis acquiſivit pro ſe, & Carolo Amadeo filio ſecundi matrimonii, eoque deficiente, pro aliis ejuſdem ſecundi matrimonii filiis, & in iſtorum defectum pro illis primi, & ſucceſſive pro omnibus agnatis; obtenta deſuper pro omnibus prædictis nova inveſtitura a Duce Sabaudiæ Domino directo. Deinde vero in ejus teſtamento, inſtituto perpetuo fideicommiſſo particulari in dictis portionibus, aliiſque deſignatis bonis ad favorem univerſæ ejus deſcendentiæ maſculinæ, cum ordine tamen, & lege primogenituræ, mandavit per dicti Caroli Amadei pupilli tutores vendi debere dictam primam partem feudi, ut ſupra pro eo quæſitam ſucceſſori in dicta primogenitura, pro pretio ſcut. 4000. inveſtien. ad ejuſdem pupilli favorem in tot bonis, prout ſequutum fuit, inveſtito pretio in quoſdam cenſus, quorum retrovenditorum pretium deinde per eundem Carolum Amadeum erogatum fuit in emptionem quorundam bonorum in Territorio Albanen. quæ moriens abſque prole reliquit Domui Profeſſæ Societatis Jeſu, & quibuſdam aliis Religioſis, a quibus vendita fuerunt Franciſco Biquocario, contra quem Comes Petrinus dicti Caroli Amadei nepos ex Andrea ejuſdem matrimonii germano fratre, tanquam vocatus per dictam inveſtituram, judicium Immiſſionis inſtituit ad dicta bona, utpote loco dicti feudi ſubrogata, & ſententiam favorabilem ab A.C. reportavit, cumque diſputandum eſſet in Signatura ſuper modo reſcribendi, prætendente victore in vim Ægidianæ reſcribendum eſſe ad ſolum devolutivum cum clauſula, *ſine præjudicio*, in hoc ſtatu, ad dictæ Domus Profeſſæ tanquam
2 neceſſarii defenſoris ad cauſam admiſſæ defenſionem aſſumptus fui, & ultra punctum ordinis, an ſcilicet dicta Domus Profeſſa, quæ tanquam Eccleſiaſtica non ſubjacebat Conſtitutioni Ægidianæ, poſſet vel ne hoc ſuum privilegium communicare laico poſſeſſori, quem defendere tenebatur? de quo articulo in hac eadem cauſa, vel ſub alia habetur actum *ſub tit. de juriſdictione, & foro competenti*.

Quatenus pertinet ad merita negotii principalis, & an dicta inveſtitura feudalis ſuffragaretur actori in iſtis bonis,
3 regula videbatur negativa, quoniam pretium feudi non eſt feudale, Manente *deciſ.* 58. Surd. *deciſ.* 306. *num.* 3. Franch. *deciſ.* 64. *num.* 3. Galeot. *lib.* 2. *controv.* 63. *num.* 16. Fab. de Ann. *conſ.* 123. *n.* 8. Rota in Aprutina Caſtri Montorii 2. Maji 1643. cor. Peuting. Romana concurſus 25. Junii 1665. cor. Emerix, & quamvis non implicet ex conventione, pretium, vel alia bona ex eo provenientia, jure ſubrogationis ſuccedere loco feudi, proindeque cadere ſub inveſtitura, ac debere iis, qui per ejuſdem inveſtituræ legem vocati ſint, ut ſatis frequenter habetur *hoc tit. ad materiam Bullæ Baronum*, circa ſubrogationem aliorum bonorum Baronis in locum Caſtrorum, aliorumque bonorum fideicommiſſis, vel inveſtituris ſubjectorum, quæ pro ejus debitis per Congregationem Baronum diſtrahuntur.

4 Attamen id eſt verificabile, quando feudum ad alienam lineam, ſive diverſam perſonam tranſitum faciat, ita & taliter, quod in linea acquirentis, qui ſic ſucceſſoribus providere voluit, non remaneant, niſi bona ſubrogata, quæ ipſius feudi deficientis naturam in omnibus ſortiantur, ſecus autem, ubi idem feodum remanet in eadem linea per inveſtituram vocata, mutatis ſolum perſonis, ſeu verius mutato ordine ſuccedendi inter eos, tunc enim implicat eandem rem inſolidum reſidere in duobus ſubjectis æqualibus æque totum conſtituentibus, ſeu dari eodem tempore ſubrogatum, & id, in cujus locum ſubrogatio facta eſt, quia eſſet dare eodem tempore exiſtentiam illius ſubjecti, ex cujus corruptione aliud coæquale eſt generatum, ſive dare in eadem ſede, ſeu ſtallo, coadjutum, & coadju-
5 torem, teſtatorem, & hæredem, principalem, & ſubſtitutum, cum ſimilibus, & ſic ex inveſtitura unius feudi dare duo feuda coæqualia, unum in ipſo corpore feudi, & alterum in ejus pretio, vel bonis ex dicto pretio obventis, quod non datur. Bald. *in rubr. de feud. non haben. propriam naturam feudi in final. verbis*, Roſnothal. *cap.* 9. *concl.* 39. *litt. D. ubi Concord.*

6 Clarius vero quia id proveniebat ex ordinatione primi acquirentis titulo oneroſo, quem etiam in feudis pacti, & providentiæ receptum eſt poſſe diſponere, ac ſucceſſoribus præjudicare, ex plene congeſtis per Merlin. *deciſ.* 699. *& habetur hoc tit. ſatis frequenter*, præſertim in Parmen. feudi, ſaltem in integro valore, ſeu pretio, quod dicitur allodiale, & in hæreditate acquirentis, tam quoad æs alienum, quam quoad participationem ſecundogenitorum, & quoad alios effectus; potiſſime quia, ut dictum eſt, hæc non fuit omnimoda alienatio, cum etiam ipſemet Carolus Amadeus juxta ordinem primogenituræ vocatus eſſet, ſed fuit ſolum quidem immutatus ordo ſuccedendi ſatis rationabilis, ita uniendo ejuſdem feudi, ſeu Caſtri omnes portiones in uno capite.

Magnum fundamentum conſtituebant Scribentes pro
7 actore in eo, quod teſtator loco dictæ octavæ portionis feudi mandaſſet ſuccedere debere bona ex dicto pretio quærenda, & hoc movit judicem primæ inſtantiæ, ſed erat leve fundamentum, quoniam teſtator, qui prius cum hac portione hunc quartum, vel quintogenitum providere deſtinaverat, mutando conſilium in melius, proviſionem de re ad rem variavit, non autem dici poterat, quod voluerit facere etiam iſta bona feudalia, ſeu quod ſub feudali inveſtitura venirent, dum ipſummet feudum remanebat in linea.

Eo etiam ſatis ponderato, quod hæc erat portio relicta pro omni, & toto eo, &c. & ſic ſuccedens loco legitimæ, quæ debet eſſe libera ab omni onere, & ſervitute, præceptum autem de inveſtiendo pretium, referendum erat ad prudens conſilium, dum agebatur de pupillo, & ſic directum potius videbatur ad tutores, injungendo iſtis id, quod ipſa lex eis injungit & ex his cum juſtitiæ fundamento Signatura reſcripſit de appellatione, in cujus proſecutione, quatenus ſequatur, probabiliter credebam ſperandam eſſe dictæ ſententiæ infirmationem, & pro non comprehenſione illorum bonorum ſub inveſtitura feudali, quia dum adeſt ipſum feudum in eadem linea, dari non poteſt pretium, tanquam loco feudi ſubrogatum, quod ſub eadem inveſtitura cadat, ut ſupra.

S U M M A R I U M.

1 *AN pretium feudi ſuccedat loco ipſius feudi?*
2 *An defenſor neceſſarius, ſive auctor laudatus declinet forum?*
3 *Poſſeſſor, & intereſſatus immediatus eſt ſolum citandus.*

ANNOT. AD DISC. XLVIII.

1 SUper principali quæſtione iſtius diſcurſus, an ſcilicet pretium feudi ſit feudale, videri poterunt ea, quæ habentur *tit. de emphyt. diſc.* 58. *& in ejus annot. & ſub tit. de cred. diſc.* 13. *&* 151. ac etiam generaliter, an & quando pretium ſuccedat loco rei, vel res loco pretii, habetur *eod. tit. de cred. diſc.* 35.

2 De articulo autem concernente competentiam fori, & an defenſor neceſſarius, qui alicubi auctor laudatus appellatur, declinet forum ex propria perſona, vel privilegio, ſeu alias illud communicet, habetur in ſua materia *ſub tit. de jurid. diſc.* 63. *& ſub tit. de judic. diſc.* 2. *&* 3. *&* 37. Bene verum, quod in his materiis, quæ concernunt ordinem judicii, vel competentiam fori, non de facili regula certa, & generalis ſtatui poteſt ob varios ſtylos Princi-
3 patuum, & Tribunalium, quibus eſt deferendum, regulariter autem attenditur poſſeſſor, & intereſſatus immediatus, non autem mediatus, excepto fiſco, etiam ad effectum citationis, ex deductis *eod. tit. de jud. diſc.* 9. ubi de materiis citationis.

CA-

CAMERINEN. CASTRORUM PRO COMMUNITATE FABRIANI CUM COMITIBUS DE GENGA.

Caſus diſputatus coram Camerario.

An in tranſactione orta inter duos contendentes de pertinentia feudi requiratur aſſenſus Domini, & an inita ſine illo afficiat ſucceſſores, etiam jure proprio venientes, & quid ubi feudum eſt mere hæreditarium, & quando dicatur tale?

Et de aſſenſu, ſeu beneplacito præſumpto ex lapſu temporis, ſive ex aliis præſumptionibus, & adminiculis.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Quando venditio feudi, vel Caſtri non importet totum dominium, ſed ſolum quandam ſuperioritatem.*
3 *De juribus feudalibus concedentibus facultatem tranſigendi, & num. 10.*
4 *Quod his non obſtantibus non liceat tranſigere, per cap. Imperialem, &c.*
5 *Quod poſſeſſor primogenituræ, ſeu majoratus non poteſt tranſigere.*
6 *In Statu Eccleſiaſtico non intrat quæſtio ſuper poteſtate tranſigendi ob Conſtitutiones Apoſtolicas prohibentes omnem contractum.*
7 *In Regnis utriuſque Siciliæ certum eſt, neque tranſigi, neque compromitti poſſe ſuper feudis.*
8 *An & quando in fideicommiſſis, & ſimilibus tranſactio liget ſucceſſorem jure ſuo independenter venientem?*
9 *Ad effectum præjudicii Domini ſatis attenditur defectus poteſtatis tranſigendi, & quando.*
10 *De eodem, de quo num. 3.*
11 *Ubi non habetur lex clara feudalis, procedendum eſt cum regulis generalibus juris communis.*
12 *Ubi tranſactio inita eſt bona fide, ligat feudi ſucceſſores etiam jure proprio.*
13 *Valet concordia, ubi poſſeſſio dimittitur poſſeſſori, & feudatarius non privatur feudo.*
14 *Quæſtio poteſtatis tranſigendi procedit in feudo ex pacto, ſecus autem in hæreditario.*
15 *Feudum quando dicatur hæreditarium ex verbis.*
16 *In idem conſideranda qualitas rei conceſſæ, ejuſque antiqua natura.*
17 *Conſideratur, ubi tranſactio eſt a primo acquirente.*
18 *De ratione ob quam in Regnis utriuſque Siciliæ qualitas hæreditaria non obſtat pro revocatione alienationis.*
19 *Valida eſt tranſactio, accedente aſſenſu.*
20 *De aſſenſu præſumpto ex lapſu temporis.*
21 *Tranſactio diu obſervata fortius valet, & obligat.*
22 *Effectuatio in parte ſufficit.*

D I S C. XLIX.

1 DE anno 1216. Simeon Ugoccionus, incertum eſt quo titulo, Dominus, & poſſeſſor Caſtrorum Genghæ, & Galli, cum aliquibus villis annexis, pro pretio librarum Ravennaten. 150. illa vendidit Communitati Fabriani, quæ promiſit Caſtra, & Villas, eorumque homines defendere, ac etiam in bono ſtatu, & in eo loco, in quo erant, conſervare, quam venditionis ſpeciem, ita illorum temporum conditione exigente, conjicitur fuiſſe, non de Caſtrorum dominio, & redditibus, ac omnimoda juriſdictione, ſed de quadam majori juriſdictione, & ſuperioritate, ad effectum defenſionis, & protectionis, eo modo quo modernis temporibus uſus eſt inferiorum dominorum ſe dandi majorum, & potentiorum Principum protectioni, intromittendo in Caſtra eorum milites præſidiarios, juxta ea, quæ
2 habentur deducta in Maſſan. Caſtrorum *hoc tit.* ubi de *conſ.* 121. Oldradi, cum Concordantibus, ex quibus patet, circa ea tempora id eſſe in uſu, recipiendo ab alio proprium Caſtrum in feudum, ut in præſenti ſub hoc diverſo venditionis titulo ſequutum fuit, dum tam ipſe Simeon, quam ſucceſſores in eorundem Caſtrorum, & annexorum poſſeſſione continuarunt, cum dicta tamen ſubjectione erga iſtam Communitatem, id autem tractu temporis ægre ferens Octavianus ex dictis Comitibus Genghæ familiaris Clementis VII. de anno 1534. ad aliquos menſes ante dicti Pontificis obitum, obtinuit declarari Caſtrum Genghæ, & novem Villas ab antiquiſſimo tempore per hujuſmodi Comites de Gengha nuncupatos poſſeſſa, ad ipſos pertinere, & quatenus opus, denuo, tunc, & ex integro illa eiſdem pro ſeipſis, eorumque hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque conceſſit in feudum francum, & honorificum, ſub obligatione ſolvendi Sedi, & Cameræ Apoſtolicæ ſingulis annis in Feſto Sancti Petri florenos 15. cujus conceſſionis vigore dicti Comites de facto ſpoliarunt Communitatem quacumque poſſeſſione, quam tunc habebat, expellendo ejus Officiales, & Miniſtros, unde propterea Communitas de anno 1535. a Paulo III. immediato ſucceſſore obtinuit litteras delegationis Marchiæ Gubernatori directas ſuper ejus reintegratione, ſuper qua ſer. ſer. ſententiam favorabilem reportavit, ſed pluribus exortis controverſiis, & difficultatibus ſuper dictæ ſententiæ executione, ac modo practicandi, devantum eſt inter partes ad compromiſſum in perſonam Petri Aloyſii Farneſii, tunc Caſtri, poſtmodum etiam Parmæ, & Placentiæ Ducis, qui de anno 1544. laudum protulit utrique parti reſpective favorabile, concedendo ſolum Communitati in quatuor ex quinque villis juriſdictionem in omnibus cauſis criminalibus, in ipſo autem Caſtro Genghæ, & aliis quinque villis, cumulativam juriſdictionem cum ipſis Comitibus in cauſis capitalibus tantum, ita tamen quod in caſu præventionis per ipſos Comites faciendæ, procedere non poſſent ad executionem abſque ejuſdem Communitatis auctoritate, & cum aliis eorundem Comitum obligationibus erga Communitatem, præſertim de deputando Poteſtatem ab ipſa nominandum, & accedendi ad quaſdam Proceſſiones, & Solemnitates cum Cereo, & cum ſubjectione ipſi Communitati circa repartimentum onerum Cameralium, aliiſque conventionibus.

Verum ſuper hujuſmodi etiam laudo novis exortis controverſiis, commiſſoque per Cardinalem Alexandrum Farneſium ejuſdem Pauli III. nepotem, & Status Eccleſiaſtici ſuperintendentem negotio, componendo magis, quam decidendo Marchiæ Vicelegato, illius opera, & auctoritate deventum eſt ad concordiam, per quam dictum laudum cum aliquorum Capitulorum reformatione acceptatum fuit, quæ concordia ab inde citra uſque ad præſens, in aliquibus effectum ſortita eſt, in cognitione ſcilicet cauſarum criminalium, capitalium, & damnorum datorum reſpective, juxta illarum diſtinctionem, necnon in repartitione onerum Cameralium, in quodam vero deſuetudinem abiit quoad acceſſum ad Proceſſiones, & ſolemnitates cum Cereo, & quoad nominationem Poteſtatis, & alia.

Cum autem moderni Comites, etiam iſta ægre ferentes, prætenderent omnimodam libertatem, ac independentiam a dicta Communitate, nullatenuſque teneri ad præfatæ concordiæ obſervantiam, hinc proinde obtinuerunt a Camerario inhibitionem ſuper executione, & obſervantia dictarum litterarum Clementis VII. continentium, nedum confirmationem antiqui dominii, & poſſeſſionis, ſed etiam novam conceſſionem in feudum independenter a quocumque alio, præterquam a Sede Apoſtolica, cumque ex parte Communitatis pro dictæ inhibitionis moderatione exhibita eſſet dicta concordia, & petita manutentio in quaſi poſſeſſione, in qua reperitur, necnon per viam reconventionis petita etiam eſſet dictæ concordiæ executio, replicantibus Comitibus de concordiæ nullitate ex defectu aſſenſus Papæ Domini directi, juxta *l. Imperialem, de prohib. feudi alien. per Frider.* hinc proinde aſſumpta fuit diſputatio ſuper hoc puncto, an ſcilicet dictus aſſenſus eſſet neceſſarius vel ne, & quatenus requireretur, an illud præſumeretur ſtante lapſu tam diuturni temporis, ac etiam ſtantibus aliis adminiculis?

Scribentes igitur pro Comitibus deducentes auctoritates plene collectas per Roſenthal. *cap. 9. membr. 1. concl. 21.* Gratian. *diſcept. 476. n. 12. cum ſeqq.* & Valeron. *de tranſact. tit. 4. qu. 2. per tot.* præſertim *num. 6.* probare conabantur, quod quicquid aliqui in contrarium dixerint circa tranſigendi poteſtatem reſultantem ex *cap. ſi Vaſſallus de benef. ſub tit. ſi de feud. fuerit contentio, & in cap. unic. de controv. inter Vaſſallum, & alium de benef. &c.* nihilominus magis communis, & recepta opinio eſt, ſuper feudis abſque 3
aſſenſu tranſigi non poſſe, ob ſupervenientem ſtrictiorem alienandi prohibitionem contentam *in cap. Imperialem, de prohib. feudi alienat. per Frider.* per quam ob nimiam amplitudinem verborum correctum videtur dictum antiquius jus 4
feudale, allegando in idem Iſern. *in cap. ſi Vaſſallus, de feudis*

ſub

ſub tit. ſi de feudo fuerit controverſia, *num.9.* Affl. *ibid.n.*
14. & *deciſ.232.num.7.* & 8. late Bammacar. *in dicto cap. ſi*
Vaſſallus, *prima quæſt. ex num.* 14. & *3. quæſt. ex num. 63.*
cumulando etiam in idem ea, quæ circa defectum pote-
ſtatis tranſigendi in poſſeſſore primogenii, ſeu majoratus,
5 plene ſtatuunt Molin. *de primogen. lib.4. cap.9.* ubi Adden.
Caſtill. *tom.8. controv. cap.36.§.2. ex num.69. ad* 77. & Vale-
ron. *d. tit.4. qu.2. ex num.6. cum ſeqq.*

His tamen non obſtantibus, cum ſenſu veritatis, dice-
bam Scribens pro Communitate, quod ubi etiam non ſub-
ſiſterent ea, quæ infra habentur de beneplacito præſumpto,
ex quibus ceſſabat neceſſitas aſſumendi hujuſmodi quæſtio-
nem, adhuc tamen omnino verius eſſet, per dictos Comi-
tes abſque aſſenſu tranſigi potuiſſe, dum tunc non obſtabant
illæ prohibitiones, quas hodie habemus in quocumque
contractu faciendo ſuper bonis juriſdictionalibus, ſive ſint
feudalia, ſive allodialia, reſultantes ex Conſtitutionibus
Clementis VIII. aliorumque ſucceſſorum Summorum Pon-
tificum, extendentibus ad omnes, & quoſcumque contra-
ctus, originariam prohibitionem contentam in Conſtitu-
6 tione 3. Sixti V. reſtrictam ad ſolos tres caſus alienatio-
nis, nempe venditionis, donationis, & permutationis,
unde propterea in Statu Eccleſiaſtico poſt hujuſmodi Con-
ſtitutiones, iſta quæſtio inanis remanet.

Sed quia præſens concordia, utpote longe anterior ſub
Paulo III. ſub hujuſmodi prohibitionibus non cadebat, id-
circo examinando articulum in ſolo puncto juris feudalis,
advertebam in primis cavendum eſſe ab omnibus auctori-
tatibus Doctorum utriuſque Regni Siciliæ citra, & ultra
Pharum, quales ſunt præſertim Iſernia, Affl. Bamma-
car. & cæteri jam noti, cum in illis Regnis abſoluta ſit dicta
opinio negativa, nulla facta diſtinctione, an agatur de
7 præjudicio Domini, vel ſucceſſorum, ſive an feudum ſit
ex pacto, vel qualitatem etiam hæreditariam habeat, quia
per Conſtitutionem, *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, ad di-
rimendam quæſtionem, forte tunc militantem in tranſa-
ctione, & compromiſſo, litteraliter, & expreſſe utrum-
que prohibetur, cum facultate eidem contrahenti, vel
hæredi revocandi actum, ut advertit præſertim Iſernia
in d. cap. ſi Vaſſallus, *num.9.*

Prout extraneas dicebam a caſu duas auctoritates Moli-
næ, Caſtill. Valeron. & aliorum per eoſdem collectas, quo-
niam quicquid ſit de illis primogeniis, & majoratibus ex
eorum peculiari natura, ſive quod in ea regione, illiſque
Tribunalibus hæc opinio uſo recepta ſit, attamen generali-
ter in puncto juris, tam in fideicommiſſis, primogenituris,
& majoratibus, quam etiam in bonis emphyteuticis, qui-
8 nimmo & in beneficiis Eccleſiaſticis, circumſcripta prohibi-
tione reſultante *ab Extravaganti Ambitioſæ, de reb. Eccl.
non alien.* cum ſimilibus, in noſtra Italia, & alibi, præſer-
tim vero in Rota, & Curia Romana, in qua erat præſens
diſputatio, hodie receptiſſima, & forte amplius non con-
troverſa eſt diſtinctio inter bonam, & malam fidem, ut
ſcilicet invalida ſit, ſaltem reſpectu ſucceſſorum indepen-
denter, ac jure ſuo venientium, tranſactio non bona fide
inita, utpote importans magis voluntariam alienationem,
ita colluſive ſub hoc palliato tranſactionis nomine cohone-
ſtatam, & in his terminis procedit opinio tenentium,
tranſactionem venire ſub prohibita alienatione, eamque
non afficere, ut firmatur in Bonon. de Blanchis cor. Rojas
deciſ. 287. & 343. in Romana fideicommiſſi de Maximis
coram Cerro *deciſ.272. par.10. recen. num.*21. & in aliis mo-
dernioribus.

Secus autem quoties bona fide inita eſt, quia tunc afficit
etiam ſucceſſores independenter, & jure proprio venientes,
ut ex auctoritatibus ad ſatietatem collectis etiam per
Caſtill. & Valeron. *ubi ſup.* ſæpiſſime firmavit Rota, præ-
ſertim in Romana ſucceſſionis de Comitibus coram Ghis-
lerio *deciſ.* 44. & 48. poſt Cenſal. ad Pereg. & ſucceſſive in
aliis nimium frequenter, ut habetur pluries actum *ſub tit.
de fideicomm.* ſub altero *de emphyteuſi*, & ſub altero *de do-
nationibus*, unde propterea, ut dictis locis advertitur,
hodie iſta quæſtio non eſt amplius juris, ſed facti, & appli-
cationis, an ſcilicet in una, vel altera prædictæ diſtinctionis
parte verſaremur, & ſic an conſtaret de bona, vel mala fide,
quod pendet a probabili dubietate eventus litis, ideoq; certa
& determinata regula deſuper tradi non poteſt, ſed in ſingu-
lis caſibus deciſio pendet ab eorum particularibus circum-
ſtantiis circa dictam probabilitatem prudentis Judicis arbi-
9 trio penſandis, cum ſola præſumptione generali, bonæ po-
tius, quam malæ fidei aſſiſtente, nulla ratione habita de iis,
quæ prædicti, & alii Hiſpani tenent in illis majoratibus, &
primogeniis, quia ab eis arguere non licet ob illas pecu-
liares leges, vel conſuetudines, ut in propoſito quæſtio-
nis, an primogenituræ ſtare poſſint in ſuſpenſo, habetur
plene actum in Bononien. primogenituræ de Luparis *ſub tit.
de fideicomm.*

Hinc proinde inferebam, quod dum jure ſpeciali feudo-
rum contrarium expreſſe cautum non eſt, ex identitate ra- 10
tionis, idem omnino in his verius dicendum venit, ubi
præſertim non agitur de gravi præjudicio Domini directi,
quia nempe feudum per tranſactionem tranſeat in alienum
Vaſſallum, ex deductis per Cyriac. *controv.3. n.26.* unde de
alieno dominio, ſeu ditione fiat, ad quem effectum proprie,
juxta temporum, & regionum qualitatem, noſtri antiqui
Itali, & moderni Germani feudiſtæ de hoc principaliter du-
bitant, ſive quod per tranſactionem res feudalis efficiatur al-
lodialis, & omnino libera, excluſo Domini directi domi-
nio, ad quem etiam effectum aliqui dubitant, ut præſertim
apud Roſenthal. *d. cap.6. concl.*21. Et merito, quia Vaſſal-
li, ſeu feudatarii jus reſtrictum eſt ad ſolum dominium uti-
le, atque de iſto ad eum agere pertinet litigando, vel tran-
ſigendo, non autem de dominio directo, ſuper quo dici non
poteſt legitimus adminiſtrator, ex quo titulo negotium
omnium ſucceſſorum nomine gerere potuerit.

Ideoque cum in hac facti ſpecie nullum reſultaret Domi-
ni præjudicium, quoniam tam dicti Comites, quam Com-
munitas ſunt æque ſubditi Sedis Apoſtolicæ, quinimmo huic
magis expedit iſtorum Caſtrorum juriſdictionem ad for-
mam concordiæ eſſe penes dictæ Communitatis Guberna-
torem, ab ipſa Sede immediate deputari ſolitum, quam pe-
nes dictos Feudatarios, quia licet dicatur officialis dicti op-
pidi, attamen eſt immediatus officialis, & miniſter Papæ,
cujus conditio ita melior efficitur, idcirco ceſſabat ea ma-
jor dubitatio, quæ in hac materia cadit reſpectu præjudicii
Domini, & de quo caſu proprie, & principaliter agit Iſer-
nia *in d. cap. ſi Vaſſallus*, *de feudo ſub tit. ſi de feudo fuerit
controverſia*, *num.9.* ad quem locum relative ſe habet *in
cap.1. de leg. Conradi*, *num. 7. in fin.* & *in commentar. ad
d. Conſtit. Regni*, *Conſtitutionem Divæ memoriæ*.

Quatenus igitur ſecluſo Domini præjudicio, ut ſupra, per-
tinet ad præciſum caſum ſucceſſoris feudi, quamvis Iſernia
in d. cap. ſi Vaſſallus, exacta ea quæſtione, certum dicat, tran-
ſactionem non nocere agnatis, nihilominus iſte, etſi alias
maximus feudiſta, inconſiderate in præſenti loqui videtur,
excuſabiliter tamen, dum in eo Regno, in quo verſabatur
iſta quæſtio inanis eſt, utpote deciſa per legem municipa-
lem, ut ſupra, dum aſſignat rationem meo judicio inſulſam,
quod ſcilicet ideo non præjudicet, quia (ſunt verba præciſa) 11
non cavetur de eo, quod eis noceat. Tum quia *in d. cap. ſi Vaſ-
ſallus*, *de beneficio ſuo, ſub tit. ſi de feudo defuncti, &c.* & *in
c. unic. de contr. inter Vaſſallum, & alium de benef. &c.* expreſ-
ſe cavetur tranſactionem ſuper feudo fieri poſſe, neque nova
lex *in cap. Imperialem, de prohib. feud. alienat. per Frider.* id
expreſſe determinat, prout facit altera lex ejuſdem Frideri-
ci in dicta Conſtitutione, *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, un-
de potius reſultat argumentum diſcretivæ, quod ubi voluit,
dixit &c. Tum etiam quia, ut habetur in Mutinen. & in 12
aliis *hoc eod. tit.* quoties non habemus expreſſam legem feu-
dalem in contrarium non diſponentem, prohibitum non eſt,
quinimmo debemus recurrere ad jus commune, ejuſque re-
gulas generales, ut generaliter habemus in quocumque alio
jure municipali, ſeu ſtatutario, ideoque quicquid, plures ca-
ſus diſtinguendo, elaborate quidem, ſed non multum cla-
re, tam ſuper quæſtione tranſactionis, quam ſuper altera
compromiſſi, pariformiter tractari ſolita, late deducat
Bammacar. *in d. cap. ſi Vaſſallus de Benefic. ſuo quæſt.* 1.
*ex num.*14. ubi de compromiſſo, & *qu.3. ex num. 63.* ubi
de tranſactione, procedendo tamen cum clarius, ac magis
elaborate deductis per Cyriac. *contr. 3. n.3.* ubi plures caſus
diſtinguit, omnino verius videtur ex firmatis per eum *n.*21.
recipiendam eſſe dictam diſtinctionem bonæ, vel malæ fidei,
quodque ubi cum bona fide inita eſt, omnino verius ſit ſuc-
ceſſorem obligatum remanere, tum quia, ut ſupra ita ex-
preſſe cautum eſt per leges feudales, quibus non adverſatur
lex Imperialem, quia non deſcendit ad hanc ſpeciem, tum
quia aſſiſtit diſpoſitio juris communis, ac etiam quia ita cla-
re ſuadet ratio, quoniam eſſet alias eiſdem ſucceſſoribus
notabiliter præjudicare, adimendo poſſeſſori pro tempore
occaſionem amplectendi hoc tranſactionis beneficium, per
quod ita obtinendo partem, ſe ſuoſque ſucceſſores liberet a
periculo amittendi totum, ideoque dum ita diſponunt le-
ges communes ita intellectæ, ac leges particulares feudo-
rum, & ſuadent rationes, non videtur cur de iſta conclu-
ſione

ſione cum dicta diſtinctione bonæ, vel malæ fidei dubitare debeamus.

13 Potiſſime vero quia ita ipſum feudum remanebat penes ipſos tranſigentes, quo caſu, ut ex deductis per eoſdem Bammacar. & Roſenthal. concors videtur opinio pro validitate, illaque juriſdictionis, & ſuperioritatis participatio, quæ Communitati data fuit, non continebat quid novum, dum jam majus jus per ipſam poſſidebatur, ſaltem civiliter, & animo, non obſtante turbatione de facto, unde propterea intrat alia concluſio, de qua Cyriac. *d. contr. 3. num. 24.* ubi Concordantes, quando ſcilicet dimiſſio fit poſſeſſori, quia Communitas prius plus poſſidebat, quam per Concordiam obtinuerit.

14 Cæterum, tranſgrediendo Curiæ Stylum ſuperflua, & evagatoria damnantem, dicebantur hæc ad ſuperabundantiam, & præter cauſæ neceſſitatem pro diſcurſu materiæ, & ut elucidarentur auctoritates, quæ in contrarium deducebantur, ſevera tamen non verſabantur in caſu quæſtionis procedentis in feudo pacti, & providentiæ antiquo, in quo ſucceſſor veniat jure ſuo, omnino independenter a tranſigente, ſecus autem ubi agitur de feudo mere hæreditario, quoniam quicquid ſit quoad Dominum, attamen reſpectu ſucceſſorum illud in nihilo differre videtur a bonis allodialibus, trant inter regula text. *in l. cum a matre, C. de rei vindic.* tum quia ſucceſſor, qui habere debet qualitatem hæreditariam, impugnare non poteſt factum ſui auctoris, tum etiam quia in ipſamet Inveſtitura in hujuſmodi forma concepta, dicitur generaliter præſtitus aſſenſus, ex plene deductis per Roſenth. *cap. 9. membr. 1. concl. 40.* & in ſpecie tranſactionis ſupponunt tanquam abſolutum iidem Doctores negantes in Feudatario tranſigendi facultatem, dum excipiunt hæreditarium, ex collectis per Cyriac. *d. controv. 3. num. 9. in fine*, ac etiam *num. 55.* ubi de hærede non impugnante.

15 Quod autem dicta nova conceſſio eſſet in forma feudi mere hæreditarii, videbatur planum, dum concepta erat pro ſe ipſis eorumque ſucceſſoribus, & hæredibus quibuſcumque, ex quibus abſolute reſultat hujuſmodi qualitas, quæ in aliquorum ſenſu reſultare dicitur, ubi cantaret *pro hæredibus* ſimpliciter, clarius ubi huic verbo adjectum eſt alterum, *ſucceſſoribus*, clariſſime vero, ac extra difficultatem, ubi adjicitur verbum generale, *quibuſcumque*, ut poſt antiquiores ab eis collectos plene Intrigliol. *de feudis, q. 50. a num. 114. ad 149.* Clar. §. *feudum, quæſt. 9.* Theodor. *allegat. 50. num. 43. & ſeqq.* Fab. de Ann. *conſ. 53. n. 15.* Rovit. *ſuper pragmat. in rubr. de feudis, n. 20.* Larrea *theatr. feud. part. 7. diſc. 24.* & habetur ad nimiam ſatietatem actum in Sarſinaten. feudi coram Dunozetto impreſſ. poſt Conſt. *deciſ. 18. & 19. confirmat.* coram Otthob. *inter ſuas deciſ. 265.* in quibus diſputatio erat, ubi præcedit verbum conveniens ſolum, juxta feudorum regularem naturam, ſucceſſoribus ſanguinis, quia nempe dicatur *pro filiis, ſeu liberis, & deſcendentibus*, quibus adjiciantur dicta verba, vel eorum aliqua, an ſcilicet hæc liaten qualificative, vel ampliative, de quo etiam plene agit Capyc. Latr. *conſult. 75.* ſcribens in eadem cauſa Sarſinaten. impugnando deciſiones præcedenter editas coram Coccino ibidem regiſtratas, ſed ubi tale verbum non præcedit, atque ſimpliciter dicitur *pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque*, tunc videtur caſus indubitatus.

16 Potiſſima vero, ita etiam ſuadente ſubjecta materia, ſeu rei conceſſæ natura, quoniam non agebatur de Caſtris, quæ ſolita eſſent concedi in feudum rectum, & proprium pro ſolis ſucceſſoribus ſanguinis, per quorum deficientiam devoluta eſſent, quo caſu aliqua difficultas intraret ob regulam, ut ſubſequentes Inveſtituræ a præcedentibus regulari debeant, neque præſumenda ſit immutatio naturæ feudi, ex iis quæ habentur in proxime allegatis deciſionibus hincinde editis in dicta Sarſinaten. ſed ab antiquo poſſideri conſuaverant, juxta illorum temporum, & locorum conditionem, abſque aliqua Inveſtitura in allodium, eo modo, quo habetur in Civitatis Caſtelli Contributionis, in Ariminen. evictionis Caſtrorum, & in aliis *hoc eod. tit.* dictaq; conceſſio principaliter prodiit pro confirmatione antiquorum jurium, acceſſorie autem, & pro potiori cautela continet novam infeudationem, ita proinde regulandam ad limites, & naturam Status antiqui, unde ceſſabat in radice occaſio diſputandi dictam quæſtionem, cadentem cum ſucceſſore veniente independenter, & ex jure proprio.

17 Accedenta etiam ea ſatis notabilis circumſtantia, quod hujuſmodi contractus initus non fuit per aliquem ſucceſſorem feudi antiqui, de quo dici poſſet, quod aliud jus non haberet, niſi illud durationis ejus vitæ, ſed initus fuit per primos acquirentes, ſeu verius primos ita ſucceſſorum meliorem conditionem facientes, hujuſmodi Caſtra liberando ab ea majori ſubjectione, & ſervitute, quam in vim d. alienationis factæ per Simeonem eorum auctorem patiebantur erga iſtam Communitatem, unde conferunt ea, quæ in Parmen. & aliis *hoc tit.* habentur de primo acquirente.

Et quamvis Scribentes in contrarium conarentur cum 18 plurimum Regnicolarum auctoritatibus probare, hæreditariam qualitatem non impedire allegationem hujuſmodi nullitatis, ab ipſomet principali contrahente quoque allegabilis, nihilominus facilis erat reſponſio, quia id non procedit de jure communi, ſed in vim particularis Conſtitutionis *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, per quam ita expreſſe diſponitur, ac etiam quia illa feuda neque dici poſſunt mere hæreditaria, ſed mixta, principaliter in forma pacti, & providentiæ, utpote concepta pro hæredibus ex corpore, in eo ſolum differentia a feudis mixtis de jure communi, quod in iſtis ſufficit eſſe hæres primi acquirentis, non autem ultimi morientis, & ſi etiam juxta unam opinionem iſtius, attamen quoad feudum antiquum ſuffragatur beneficium Inventarii, & ſeparationis bonorum, in illis vero ſecus, quia ſucceſſor debet eſſe etiam hæres ultimi, ut ſatis frequenter habetur actum in aliis *hoc eod. tit.*

Omniſque in propoſito difficultas ceſſabat, quoniam dicta quæſtio ſucceſſorum obligatoria percutit caſum, in quo illa ſequeretur abſque aſſenſu, ſecus autem iſto accedente, ex collectis per Cyriac. *d. contr. 3. num. 23.* ubi alle- 19 gat Bammacar. *loco de quo ſupra*, qui aſſenſus in præſenti ſatis concurrere videbatur ex præſumptione reſultante a lapſu antiquiſſimi temporis annorum 100. & ultra, qui eſt ſenſus præſumptus tanti temporis etiam hodie, non obſtante Conſtitutione 141. Urbani VIII. in bonis Eccleſiæ adhuc per eandem remanet præſervatus, ut in Romana prætenſæ devolutionis Palatii 18. Junii 1657. & 7. Junii 1658. 20 cor. Albergato, & alias ſæpiſſime, multo magis in actibus dictam Conſtitutionem præcedentibus, quando in puris terminis juris communis ex ſolo lapſu 40. annorum juncto cum obſervantia, ejus præſumptio reſultabat, ut frequenter ſub tit. *de alienationibus, & contractibus* ad materiam alienationis bonorum Eccleſiæ.

Et in ſpecialibus terminis tranſactionis initæ ſuper feudo jamdiu obſervatæ, quod omnino valida cenſenda ſit, & obſervanda, plene colligit Cyriac. *d. contr. 3. num. 40.*

Difficultatem ſolum in iſta cauſa faciebat defectus ob- 21 ſervantiæ reſpectu nonnullorum, ex iis quæ in dicta concordia continentur, cum ad effectum inducendi aſſenſus, ſeu Beneplaciti præſumptionem, non ſufficiat ſolus lapſus temporis, niſi copulativa concurrat obſervantia, ut apud Otthob. *deciſ. 120.* & paſſim, verum dicebam hujuſmodi difficultatem ceſſare ſtante obſervantia, & effectuatione aliquarum conventionum, præſertim circa cognitionem cauſarum capitalium, & damnorum datorum reſpective, ac repartitionem onerum, ex regula, quod effectuatio in parte ſufficiat ad probandam effectuationem in totum, Cavaler. *deciſ. 208. num. 6. 449. nu. 7. & 900. num. fin.* cum aliis per adden. ad Gregor. *deciſ. 557. nu. 7. cum ſeqq.* & habetur *ſub tit. de Beneficiis ad materiam regulæ revocatoriæ unionum*, & alibi, & conferunt quæ habentur in Toletana juriſdictionis *ſub tit. de juriſdictione*, de cauſa univerſali conſervanda per aliquos actus particulares, accedentibus potiſſimum aliis præſumptionibus, & adminiculis coadjuvantibus dictam præſumptionem reſultantem ex lapſu temporis, dum concordia prædicta inita fuit de mandato, & commiſſione Cardinalis Farneſii, qui erat Papæ nepos, & Superintendens Status Eccleſiaſtici, unde ſatis probabile eſt, totum id geſtum eſſe ſciente, & approbante eodem Pontifice, ſtante præſertim præcedenti ſententia arbitramentali præfati Ducis Petri Aloyſii Farneſii, ideoque dicebam dubitari non poſſe de tranſactionis validitate, ſolumque quoad actus non obſervatos prætendi poterat adverſus eandem tranſactionem præſcriptio, juxta terminos textus *in cap. auditis, & cap. cum olim, de præſcriptionibus*, cum Concord. in materia præſcriptionis actuum particularium per Prælatum inferiorem adverſus Epiſcopum, ſeu alterum Superiorem, de quibus in dicta Toletana Juriſdictionis *ſub tit. de juriſdictione*, quod tamen diverſam habebat inſpectionem, cum pro nunc peteretur Communitatis, me conſulente, reſtringeretur ad obſervantiam tranſactionis quoad illos actus, de quorum poſſeſſione, & obſervantia docebatur, ad cujus reſtrictionis normam, ob contrariam in aliis obſervantiam, cedendo, quod ſententiatum eſſet, abſque eo quod excepta

difficultate reſultante a non uſu alia haberetur ſuper tranſactionis validitate.

SUMMARIUM.

1 Status cauſæ.
2 Pro beneplacito præſumpto non ſufficit tempus, ſine obſervantia.
3 Declaratur quando obſervantia debeat eſſe in totum, vel ſufficiat in parte.
4 De alia declaratione circa obſervantiam conjungendam cum lapſu temporis, aliiſque adminiculis pro hac præſumptione.
5 Quomodo leges prohibentes alienationes feudorum debeant intelligi.
6 De Conſtitutione Friderici Imperatoris in l. Imperialem, non attendenda in ſtatu Eccleſiaſtico.
7 De eadem ob Conſtitutiones Apoſtolicas prohibitivas.
8 De materia, ſeu qualitate feudorum Status Eccleſiaſtici, quod in pleriſque differant ab aliis feudis.
9 Quando tranſactio afficiat ſucceſſores.

ANNOTAT. AD DISC. XLIX.

1 NOn acquieſcentes Comites de Genga ſententiæ Camerarii, ſuper validitate, & obſervantia tranſactionis in iis partibus, in quibus de obſervantia, & effectuatione docebatur, interpoſitam appellationem proſequuti fuerunt in Camera cor. Bichio, atque propoſita cauſa de menſe Junii 1673. ſuper dubio, an præfata ſententia eſſet confirmanda, vel infirmanda, pro confirmatione prodiit reſolutio ex eiſdem fundamentis, de quibus in diſcurſu, dum Scribentes pro appellantibus eadem deducebant motiva, ideoque eædem dabantur reſponſiones, conceſſaque nova audientia, & repropoſita cauſa, pluries ob votorum ſciſſuram nulla capta fuit reſolutio, quæ demum ſub die 4. Maji 1676. una factione præponderante fuit pro receſſu a reſolutis, incertum eſt ex quibus motivis, atque in hoc ſtatu cauſa reperitur.

Cumque potiſſime inſiſteretur in invaliditate tranſactionis ob defectum beneplaciti Apoſtolici, a converſo autem ex hac parte allegaretur beneplacitum præſumptum, de- 2 ductum ex lapſu longiſſimi, adeoque diuturni temporis, replicabatur de defectu obſervantiæ, ſine qua ſolus lapſus temporis, quantumvis magnus, nullius eſt momenti, ut advertitur *diſc. 143. de dote, & diſc. 1. de alienat. & contract.* & alibi pluries, dum docebatur quidem de obſervantia, & effectuatione in aliquibus partibus in eadem concordia contentis, ſed in pluribus ea deficiebat.

Verum id nullius momenti videbatur, quoniam, ut dicebam, ſcribendo in Camera, quando obſervantia allegetur tanquam præſcriptiva, ex quo nova juris acquiſitio deſumatur, adeout ejus vigore prætendatur allegari poſſe quamcumque titulum meliorem privativa ad eum, qui habeat juris aſſiſtentiam, ut (ex. gr.) contingit in quæſtionibus juriſdictionalibus inter Ordinarios locorum, & Prælatos inferiores, de quibus *tit. de juriſd. diſc. 1. & ſeqq. cum ſimilibus*, quibus eadem ratio congruat, & tunc recte pro- 3 cedit aſſumptum, ut obſervantia debeat eſſe uniformis, ac generalis, adeout aliqui actus contrarii, etiam modici illam interrumpant; ut *d. diſc. 1. de juriſd. & diſc. 21. de judic.* ubi de hac materia obſervantiæ, & alibi, ſecus autem ubi adducitur titulus contra quem obiicitur de defectu aſſenſus Papæ, vel alterius Principis, qui deducatur præſumptus ex lapſu temporis juncto cum obſervantia, quoniam ſi de illa appareat in parte, cadere poteſt difficultas circa illas res, de quarum obſervantia non doceatur, ſed in illis in quibus ea accedit, tunc eadem præſumptio intrat, nullaque probabilis dubitandi ratio ſubeſſe videtur, quoniam ſtant bene ſimul, ut frequens, & quotidiana praxis docet, quod pluribus in conventionem deductis inter partes, Papa, vel Princeps, ſeu alter ad quem pertinet aſſenſum præſtare, atque conventionem revalidare, aliqua approbet, & alia rejiciat, ac propterea intrat utraq; præſumptio affirmativa, & negativa reſpective, quod ſcilicet præſtiterit aſſenſum in iis, quæ obſervata fuerunt, negaverit autem in iis, quæ non habuerunt obſervantiam, quoties non agatur de actibus ita individuis, & connexis, ut vitium in parte, vitiet totum, ſed agatur de rebus dividuis, ut in præſenti.

Clarius vero quoniam illa inſpectio circa obſervantiam exacte deſiderandam cum requiſitis, de quibus *d. diſc. 1. de alien. & contract. prohib. & diſc. 143. de dote*, pertinet caſum, in quo præſumptio beneplaciti, vel alterius ſolemnitatis, unice deducatur ex lapſu temporis, juncto cum obſervantia, ſed ubi quamplures aliæ accedunt præſumptiones, & adminicula ad conſtituendam probationem adminiculativam, de qua *diſc. 33. de judic.* tunc nil prohibere videtur, ut iſta ſpecies præſumptionis, quamvis non omnino perfecta, adeout ſola, & de per ſe non ſufficiat, perfectionem, ſeu fomentum recipiat ab aliis præſumptionibus, & adminiculis, ſive quod ipſa præſtet unum ex adminiculis, cum aliis conjungendum, cum revera iſta tanquam quæſtio probationis videatur potius facti, quam juris, non habens uniformem regulam generalem, ſed regulanda ſit ex ſingulorum caſuum circumſtantiis, ideoque erroneum videtur in hac materia procedere in omni caſu cum ſolis generalitatibus.

Quo vero ad punctum principalem neceſſitatis adhibendi beneplacitum pro validitate actus, in hac nova diſputatione in Camera, denuo inculcatam eandem diſtinctionem trium diverſarum claſſium Doctorum, de qua in diſcurſu, 5 cum ex hujuſmodi diſtinctionibus reſultet congrua applicatio concluſionum, & methodica deciſio cauſarum, cumque attento tempore hujus tranſactionis, abſque dubio applicari non poſſet illa claſſis, quæ hodie irrepſit ex Conſtitutionibus Apoſtolicis Sixti V. & Clementis VIII. aliorumq; ſucceſſorum, ac propterea urgeret ſolum prima deducta *ex cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Freder.* advertebam (etiam cum ſenſu veritatis) iſtud eſſe unum ex conſuetis æquivocis Pragmaticorum, vel collectorum, procedentium cum ſola cæca fide auctoritatum in littera, non diſtinguendo loca, & tempora, aliaſque circumſtantias.

6 Siquidem iſta lex condita fuit per Fridericum primum Imperatorem, qui nullam auctoritatem habebat in hoc Principatu Status Eccleſiaſtici, quinimmo tanquam caput, & protector Gibellinæ factionis, fuit Sedi Apoſtolicæ, & Summis Pontificibus potius infenſiſſimus, ut docent Chronicæ, tam in vita ipſius, quam in illa Alexandri Tertii, aliorumque Pontificum illorum temporum. Et conſequenter ſi iſta lex recepta fuit in Germania, id provenit in ea Regione ex auctoritate Imperiali, ut etiam verificatur in illis partibus Italiæ, quæ ſequebantur partes dicti Imperatoris, dum ibi adſunt plura feuda imperialia, ut præſertim in Lombardia, in Liguria, Etruria ſuperiori, ac etiam in Pedemontana Regione.

Male autem eadem lex trahitur ad hæc feuda Status Eccleſiaſtici, tum ex defectu poteſtatis, vel juriſdictionis, tum etiam ex omnimoda inveriſimilitudine, quod Summi Pontifices voluerint recipere leges Imperatoris adeo infenſi, & quod magis, quoniam de tempore editionis hujus legis, Pontifex ipſum declaraverat Imperio privatum.

7 Duabus quoque circumſtantiis, ſeu ponderationibus accedentibus; primo nempe quod Conſtitutio 3. Sixti V. clare agnoſcit, quod prius nulla adeſſet prohibitio, illamque reſtringit ad tres contractus, venditionis, donationis, & permutationis, deindeque Clemens VIII. aliique Pontifices ſucceſſores illam ampliarunt ad alios contractus ex deductis infra *hoc tit. diſc. 66. cum plur. ſeqq. ac etiam, ſub tit. de credito, diſc. 13. & 156. & alibi*, atque ex ibi deductis patet, quod apud omnes in Curia receptum eſt, quod ante d. Conſtitutiones aliæ non adeſſent prohibitiones, ideoque clarum reſultat argumentum, quod præfata lex nunquam in hoc Principatu recepta fuerit.

8 Et ſecundo quod feuda iſtius Principatus longe diverſam habent naturam, neque in eis conſuetudines feudales, quas dicimus jus commune feudorum, in pluribus practicantur, tam ſcilicet circa inhabilitatem Clericorum, ut advertitur pluries in præcedentibus, ac etiam infra, *diſc. 54. & in aliis*, quam etiam circa qualitatem ſervitii militaris, ſeu perſonalis, quod in hoc pacifico Eccleſiaſtico Principatu non eſt in uſu, ac etiam circa renovationem a novo feudi ſucceſſore petendam infra annum, & diem, cum nova præſtatione juramenti fidelitatis, ut infra, *diſc. 59.* cum id ſit in uſu tantum reſpectu feudorum majorum, & Regalium, potius ex lege particolari inveſtituræ, quam ob hujuſmodi leges feudales, juxta caſum, de quo apud a Pont. *de- ciſ. 1.* non autem in hujuſmodi feudatariis inferioribus, qui veniunt ſub nomine, ac ſphæra Baronum, cum illorum reſpectu illa Caſtra, & loca juriſdictionalia, quæ habentur in feudum, in alio differre non videantur ab aliis cenſis, quæ retinentur in natura allodii, niſi pro obligatione ſolvendi tributum, ſeu ſervitium reale ſingulis annis, ſub rigore Conſtitutionis Gregorii XIII. de qua ſupra *diſc. 5.* ac etiam ſuper reſtrictione ſucceſſionis ad perſonas in inveſtitura comprehenſas, ideoque clarus error videtur adhibere terminos *dict. leg. Imperialem*.

9 Revolvebantur etiam antiqua jura Communitatis; & præſertim circa veritatem tituli de anno 1216. & circa validitatem ſententiæ Mageloiti, & laudi Ducis Petri Aloyſii Farneſii, ſed meo judicio fruſtra, quoniam advertebam, quod hujuſmodi inſpectio cedere potuiſſet quando de præſenti Communitas peteret dictæ ſententiæ, vel laudi executionem, ſecus autem ad effectum ſuſtinendi tranſactionem, quodque iſta efficiat etiam ſucceſſores, quoniam ſententia, & laudum, aliaque jura indubitanter conſtituebant ſaltem caſum in nimium probabili dubietate, cum majori aſſiſtentia præſumptionis ad favorem Communitatis, quæ obtinueret, ut propterea dici deberet concordia bona fide inita, quæ afficeret etiam ſucceſſores independentes, ex deductis *in hoc diſcurſu*, & latius *ſub tit. de fideic. diſc.173. & ſeqq. & ſub tit. de emphyt, diſc.52.* & ſæpius, ſed quoniam plures repetitæ fuerunt diſputationes, in quibus Scribentes multa cumulabant ſuper obſervantia legum feudalium etiam in Statu Eccleſiaſtico, idcirco deſuper edidi particularem diſcurſum, de quo infra *diſc.135.* ubi videndum.

NULLIUS
SEU, &c.
VINDICATIONIS FEUDI.

Reſponſum pro veritate ſuppreſſis nominibus.

An primogenitus, cui ex lege Inveſtituræ, ſeu ex ordinatione majorum debita erat integra ſucceſſio feudi, admittendo ſecundogenitum ad ejuſdem feudi poſſeſſionem, & venditionem, cum æquali participatione pretii, ſibi præjudicet vel ne, itaut portionem a ſecundogenito venditam poſſit vel ne vindicare, ſeu agere ad pretium contra eundem ſecundogenitum?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Verbum, quilibet, tribuit totum actum uni, & idem facit verbum, inſolidum.*
3 *Ubi duo æque principaliter contrahunt, non curatur, quis ſit principalis, & quis fidejuſſor.*
4 *An Bulla Baronum locum habeat in debito fidejuſſorio remiſſive?*
5 *Quando feudatarius, vel fideicommiſſarius, aut alius ſucceſſor impugnet alienationem a prædeceſſore de ejus conſenſu factam.*
6 *Quæ differentia ſit inter conſentientem ſolum alienationi, ac facientem æque principaliter alienationem.*
7 *Emptor damnificatus remanere non debet ab aſſertione venditoris, etiamſi ſciat, vel ſuſpicetur vinculum.*
8 *An feudum antiquum dividuum poſſit cum aſſenſu Domini erigi in primogenituram remiſſive?*
9 *Clauſulæ præſervativæ excludunt a præjudicio.*
10 *Declaratur quomodo id procedat.*
11 *Conſentiens alienationi rei feudalis, vel fideicommiſſariæ adhuc petit pretium ab alienante.*
12 *Derogatio fideicommiſſi obtenta ex minus vera cauſa, ſeu cum falſo præſuppoſito eſt nulla.*
13 *Leges feudales, & prohibitio alienandi non procedunt in feudis franchis omnino impropriatis.*
14 *Ideoque fœminæ proximiores excludunt agnatos.*
15 *In licentia, vel aſſenſu obtento ad ſuperabundantem cautelam non attenditur ſurreptio.*
16 *De poteſtate Principis derogandi fideicommiſſis, & primogenituris remiſſive.*
17 *An inter primogenituras, & fideicommiſſa adſit differentia, & de primogeniis, & majoratibus Hiſpaniæ diverſis ab illis Italiæ, & aliorum locorum?*
18 *An primogenituræ poſſint ſtare in ſuſpenſo, & aliquo tempore vacare remiſſive?*
19 *Poſſeſſor fideicommiſſi, vel primogenituræ poteſt alienare, ejus jure, ſeu vita durante.*
20 *Feudatarius, qui alienationem feudi revocare poteſt ob defectum aſſenſus, tenetur ad pretium, ac damna, & intereſſe.*
21 *Idem in Eccleſia, vel minore.*
22 *Quid in Regno per revocationem competentem in vim Conſtitutionis* Conſtitutionem Divæ memoriæ.
23 *An & quando primogenitus poſſit ejus juri renunciare, & admittere ſecundogenitum ad æqualem participationem?*

DISC. L.

Feudum Imperiale ab ann.300. & ultra poſſeſſum per majores in forma dividua, & ut dicitur juris Longobardorum, juxta generalem conſuetudinem Lombardiæ, aliarumque Italiæ partium, exceptis utriuſque Siciliæ Regnis, in duas lineas, ſeu Colonnellos diviſum, utriuſque lineæ unici ſuperſtites, & propriæ reſpective portionis poſſeſſores, curarunt retroacto ſæculo reducere ad formam feudi juris Francorum, inſtituendo deſuper primogenituram in vim Imperialis indulti concedentis facultatem teſtandi, ac libere diſponendi, tanquam de feudo franco, & libero, cum autem ex uno prædictorum ita diſponentium duo filii maſculi ſuperſtites fuiſſent in pupillari ætate utriuſque nomine eorum tutores Imperialem renovationem ſuæ portionis obtinuerunt, & ſucceſſive ambo facti majores dictam proprii parentis portionem poſſederunt, deindeque ſub expreſſione Cæſareæ facultatis diſponendi de feudo tanquam franco, & alienabili, ambo inſolidum, tanquam domini, & poſſeſſores, dictum feudum pro eorum portione cuidem extraneo vendiderunt, recepto æqualiter pretio, ſequuta vero morte ſecundogeniti, prætendere cœpit primogenitus ſuperſtes, ab eodem emptore vindicare poſſe dictæ portionis medietatem venditam a dicto ſecundogenito, utpote nullum jus in ea habente, dum ſtante erectione primogenituræ, integra, & præcipua ſucceſſio feudi ſibi tantum debita erat, unde deſuper pro veritate, incertum eſt ex cujus parte, conſultus 1

Reſpondi, hujuſmodi prætenſionem probabiliter exceptibilem videri contra hæreditatem, & bona dicti ſecundogeniti, ad pretium in eum ex re non ſua obventum, nullatenus vero contra emptorem, & ad ipſum feudum venditum, ad ita ſentiendum motus, quia uterque cum verbo 2 *quilibet* & verbo *inſolidum* hujuſmodi venditionem fecit, ex ſingulis enim dict. verbis, fortius vero unitis reſultat, actum totum adjudicari cuilibet, perinde ac ſi unus ex eis totum feciſſet, ad text. *in l. ſi non ſingula, C. ſi certum petatur, cum Concord.* per Barboſ. *clauſ.72. in fin. & dictione 320. num.4.* cum aliis de quibus proxime infra.

Idque verum, quamvis in contractu revera unus eſſet principalis, alter vero acceſſorie, & conſecutive interveniret in gratiam dicti alterius principalis contrahentis, a 3 quo relevandus eſſet, quoniam reſpectu tertii, cum quo contrahitur, ſi tanquam principalis, & inſolidum contrahere profitetur, habetur pro principali, & correo, quamvis inter ſeipſos revera unus eſſet principalis debitor, alter vero fidejuſſor, Greg. & Adden. *dec.167. & 445.* Buratt. & Adden. *dec.674.* & habetur hoc tit. ad materiam Bullæ Baronum in Romana pro Montemellino, & in altera Romana pro Caetanis, ſuper puncto, an Bullæ Baronum locum habeat in 4 aliquis debitis, ad quæ Baro tanquam fidejuſſor ſe obligavit, quoniam ad tertium inquirere non pertinet, quis eorum eſſet principalis, & quis acceſſorius, & an jura, ſeu bona in contractum deducta, ad unum, vel alterum potius pertinerent, dum utriuſque, & cujuslibet eorum inſolidum fidem ſequitur, potiſſime vero, ubi actus eſt contemporaneus, juxta diſtinctionem, de qua in proxime allegatis aliis cauſis ad dictam materiam Bullæ Baronum.

Difficultas etenim in hoc propoſito duorum eandem rem vendentium, ſeu ubi unus vendit, alter vero aſſenti- 5 tur, intrat ubi jus aſſentientis non competebat de præſenti, ſed de futuro, ſive partim de præſenti, & partim de futuro, ut eſt, exempli gratia, quando hæres gravatus, ſeu fideicommiſſi poſſeſſor aliquam rem vendit de conſenſu alterius, ad idem fideicommiſſum poſt ipſius venditoris mortem, vel alium caſum vocati, tunc enim intrat quæſtio, an iſte conſenſus cenſeatur ſolum præſtitus pro jure tunc, & de præſenti competenti pro ejus portione, ſive ad effectum habilitandi poſſeſſorem, ut citra incurſum caducitatis, vel alterius pœnæ illum actum facere poſſet, abſque tamen remiſſione juris eventualis, & de futuro ad ipſius conſentientis favorem purificandi, juxta deducta apud Surd. *conſ.70* ubi de duobus fratribus inſimul vendentibus, Fuſar. *q.560.* Roſenth. *de feudis, cap.9. concl.77.* apud quos cæteri, ac juxta caſum de quo in Romana locorum montium 16. Januarii 1662. & 23. Januarii 1664. coram Ninor, ubi de duobus fratribus inſimul poſſidentibus quædam loca montium fideicommiſſaria pro eorum jure, & vita, cum ipſius fideicommiſſi vinculo, an ſcilicet eorum ſuperſtes ab emptore vindicare poſſet medietatem per mortem alte-

rius fratris jure fideicommiſſi ſibi delatam, non obſtante quod inſimul vendiderint, & deciditur affirmative, & de quo caſu, illum applicando, actum habetur in Romana locorum Montium de Paneſiis *ſub tit. de Regalibus* cum ſimilibus, atque habetur pluries in ſua materia *ſub titul. de fideicom.*

6 Ubi vero agitur de jure jam delato, & de præſenti, tunc caſus videtur extra controverſiam, potiſſime ubi jus habens non intervenit pro ſimplici præſtatione conſenſus dati pro eo jure, & intereſſe, quod haberet, quo caſu etiam emptor tutus eſt, ſed intervenit tanquam principalis contrahens, & inſolidum, ex deductis apud Surd. *d. conſ.70.* Roſenth. & Fuſar. *locis citatis*, & conferunt quæ habentur in Tiburtina Salvioni *ſub tit. de dote*, & alibi ſuper puncto, an emens rem e Viro tueri poſſit ea juribus dotalibus anterioribus mulieris in d. venditione intervenientis, diſtinguitur enim, quod aut dictus interventus eſt pro ſimplici conſenſu, & tunc ille aliud non operatur, niſi remiſſionem hypothecæ ſuper illa re, juxta terminos textus *in leg. finali*, *C. de remiſſ. pignorum*, non autem translationem jurium dotalium in emptorem, ſeu remiſſionem alterius juris de futuro, ſecus autem ſi ipſa mulier, tanquam condomina, & principalis venditrix æque principaliter vendat, ac evictionem promittat, cum tunc emptor utriuſque, & cujuslibet ipſorum in totum fidem ſequi dicatur.

7 Clarius vero in hac facti ſpecie, quia in venditionis Inſtrumento explicite narratum fuit, utrumque fratrem, ſequuta morte patris, fuiſſe ab Imperatore de feudo renovatum, atque utrumque eſſe æqualiter dominum, & poſſeſſorem cum jurata aſſertione ſuper veritate omnium narratorum, eorumque manutentione, unde propterea, nullo jure, nullaque ratione ſuſtentabile dicebam, ut emptor ignarus, ac bonæ fidei damnificatus remanere deberet cum lucro venditoris mendacis ita cum falſa aſſertione eum decipientis. Quinimmo etiamſi emptor hujuſmodi primogenituræ conſcius eſſet, adhuc tamen dicebam hujuſmodi ſcientiam in nihilo præjudicare.

8 Cum enim non extra quæſtionem ſit, an in feudo antiquo pacti, & providentiæ poſſit Feudatarius, etiam de aſſenſu Domini, erigere primogenituram in præjudicium ſecundogenitorum, aliorumque agnatorum ex lege Inveſtituræ vocatorum, ex iis, quæ habentur deducta *hoc eod. tit.* in Mutinen. feudi de Montecucolis, in Mantuana feudi de Gonzaghis, & in aliis, idcirco emptor, non obſtante explicita ſcientia hujuſmodi erectionis primogenituræ, videns primogenitum admittere ſecundogenitum ad condominium, & æquale jus, credere potuit, vel dictam primogenituram ex defectu poteſtatis, ſeu invaliditatis aſſenſus non ſubſiſtere, vel primogenitum ſuo juri, & favori renunciare voluiſſe.

9 Et quamvis in quibuſdam motivis inſinuaretur, primogenitum credere a quocumque præjudicio ſe præſervaſſe per quaſdam clauſulas præſervativas in eodem Inſtrumento adjectas, per quas ſalva remanere jura conſentientis, cæteris allegatis, habetur apud Peregr. *de fideicom. art.40.n.70.* Fuſar. *d. q.560. nu.29.* Roſenth. *d. cap.9. concl.18. n.7.* & in Gloſ. *littera* F. nihilominus non videbatur tutum fundamentum in ordine ad emptorem, ſed bene in ordine ad dictum fratrem ſecundogenitum, pro jure contra eum competenti pro reintegratione, & ne per dictam coæqualem admiſſionem ad vendendum, cenſeretur ſibi in jure primogenituræ præjudicaſſe, clauſulæ ſiquidem præſervativæ intelliguntur ſemper compatibiliter, ac ita & taliter quod non reſultet contradictio, ſeu ſubitanea correctio, & ſic in aliis quam in expreſſis, Oldrad. *conſ.330. in fine*, Honded. *conſil. 86. num.47. lib.2.* Barboſ. *clauſ.157. n.5. cum ſeqq.* Seraph. *deciſ.1445. num 4.* Buratt. & Adden. *dec.193. 375. & 541. & dec.440. num.11. p.4. rec. tom.2.*

10 Stant enim bene ſimul, contrahentem ſibi præjudicare quoad tertium, & tamen ejus jura ſalva, & illæſa remanere quoad eum, pro quo contraxit, ut habemus in materia fideicommiſſaria, quod per conſenſum præſtitum a vocato alienationi factæ per gravatum, tutus eſt quidem emptor, non tamen renunciatum cenſetur fideicommiſſo, neque alienans liberatus a pretii reſtitutione, ejuſdemque fideicommiſſi reintegratione, ad text. *in l. item veniunt*, §. *hæc adverſus*, *ff. de petit. hæred.* cum Concord. deductis per Fuſar. *de fideicommiſſis*, *q.627. n.54.* Meſlin. *deciſ.831.* Rot. in Bonon. fideicommiſſi de Luparis 12. Decembris 1659. & 4. Junii 1660. coram Meltio, de qua cauſa habetur actum in ſua materia *ſub tit. de fideicommiſſis*, ubi latius de hujuſmodi concluſione, ut pariter habemus de muliere una cum viro vendente fundum dotalem, ſeu conſentiente eidem viro vendenti rem ſuam, vel de fidejuſſore ſe obligante tanquam correum, ac principaliter, & inſolidum, ſive de accommodante fundum cenſitum, ac patiente per alterum ſuper eo cenſum imponi, cum ſimilibus.

11 Motivabatur ex parte dicti primogeniti de ſurreptione, & invaliditate aſſenſus Imperialis præſtiti dictæ alienationi, unde propterea ex pluribus Regnicolarum auctoritatibus copioſe collectis inferebatur etiam ipſimet alienanti licitum eſſe contravenire, ſurreptio autem dupliciter deducebatur, primo quia facta erat mentio fideicommiſſi per majores ſuper illo Caſtro ordinati, non autem primogenituræ, quaſi quod ob hujuſmodi qualitatem Imperator non conceſſiſſet aſſenſum, vel difficilius, nam aliud eſt ſimplex fideicommiſſum, aliud vero majoratus, ſeu primogenium, & ſecundo ob minus veram cauſam narratam quarumdam indigentiarum revera non ſubſiſtentium, unde propterea inferebatur ad nullitatem hujuſmodi derogationum, quæ ex minus vera cauſa, ſeu alias ſurreptitie obtinentur, ut cæteris plene collectis, quos multiplicium allegationum emator de facili ibi videre, atque exinde juxta modernum ſtylum tranſcribere poteſt, habetur apud Salgad. *in Labyrinth. p.1. cap.37. cum ſeqq.* & per Rotam *deciſ.325. & 363. p.10. rec.* Firmana fideicommiſſi 31. Januarii, & 20. Junii 1653. coram Peutingero, & 18. Maji 1657. cor. Priolo.

12 Verum de iſto quoque fundamento dubitabam, ſiquidem aut dictus aſſenſus conſiderandus venit tanquam requiſitus ad validandam, & informandam feudi alienationem alias prohibitam *ex c. Imperialem de prohib. feud. alien. per Frider.* & hæc inſpectio non intrabat, cum hoc feudum ab eodem Imperatore penes prædeceſſores effectum eſſet francum, & 13 alienabile, ideoque ita præſtitus fuit aſſenſus generalis, ſive ita feudum omnino impropriatum fuit, itaut feudorum legibus non ſubjaceat, neque regulandum ſit juxta ea, quæ habentur in Mantuana feudi ſuper puncto ſucceſſionis, & in Maſſanen. Caſtrorum, & in aliis *hoc eod. tit.* potiſſime ſtante declaratione Aulici Conſilii ejuſdem Imperatoris occaſione defectæ lineæ maſculinæ in altera hujus feudi portione, ſuperſtite fœmina ea ultimo maſculo.

14 Cum enim illi agnati prætenderent juxta leges feudales, ipſis quamvis remotioribus, dicta fœmina proximiori excluſa, ſucceſſionem debitam eſſe, contrarium deciſum fuit, ead. ratione omnimodæ impropriationis feudi, juxta caſum præciſum, de quo in dicta Mantuana, ideoque cum aſſenſus prædictus in ordine ad naturam feudi neceſſarius non eſſet, ſed obtentus ad ſuperabundantem cautelam, ejus defectus non attenditur, niſi quoties conſtaret, partes illum deſideraſſe, tanquam conditionem potius, quem tanquam ſolemnitatem, ut ita diſtinguendo habetur in eadem 15 proxime allegata Mantuana feudi ſuper puncto primogenituræ, & eſt generalis propoſitio, ut in iis facultatibus, & licentiis, quæ non neceſſariæ obtinentur ſolum ad ſuperabundantem cautelam, non curetur hujuſmodi defectus, ad not. *in l. teſtamentum*, *C. de teſtam.* Gabr. *conſ. 92. num.7. l.1.* Cyriac. *contr.328. nu.27.* Rot. *dec.173. n.11. & ſeqq. part.7. recent. & frequenter.*

Si vero dictus aſſenſus conſideratur, ut verius conſiderandus eſt, tanquam derogatio alterius obſtaculi reſultantis e primogenitura erecta per majores ut ſupra, & tunc præſuppoſita juxta hodie communem, & receptam opinionem poteſtate Principis derogandi fideicommiſſis, & pri- 16 mogenituris, ut quicquid de ille aliqui dubitaverint apud Peregr. *de fideicom. art.24. nu.44. & art.52. num.153.* pluries deductum habetur *hoc eod. tit.* ad materiam Bullæ Baronum, per quam hujuſmodi derogatio generaliter inducta eſt, prout tanquam abſoluta poteſtas ſupponitur apud Salgad. & collectos apud eum, & in Rotæ deciſionibus ſupra allegatis ſuper hujus derogationis invaliditate ob ſurreptionem, & falſam cauſam.

17 Quatenus pertinet ad voluntatem, ad quam hujuſmodi quæſtiones hodie reſtringuntur, prorſus leve mihi videbatur primum fundamentum deductum ea omiſſa qualitate primogenituræ, ac narrativa fideicommiſſi in genere, tum quia illud enunciatum erat cum mentione præciſe diei, & anni ejus ordinationis, tum etiam quia, ut habetur plene examinatum in Bonon. primogenituræ de Luparia *ſub tit. de fideic.* in Italia, aliiſque regionibus extra Hiſpaniam, nulla videtur adeſſe differentia inter primogenituras, aliaque fideicommiſſa, nullaque concurrit ſpecialis qualitas, ſeu privilegium, niſi circa ordinem ſuccedendi, quod ſcilicet fideicommiſſum defertur omnibus

æqualis

æqualis gradus ejuſdem generis vocati, primogenitura vero non niſi primogenitu, in reliquit autem eſt fideicommiſſum, ea vero, quæ habentur per Hiſpanos circa illorum primogeniorum, & majoratuum privilegia, & qualitates ſpeciali mentione dignas, proveniunt, vel ex illis juribus municipalibus, vel ex ſpeciali qualitate, quia illa primogenia cum regia auctoritate ut plurimum eriguntur, atque annexam habent quandam juriſdictionem, & præeminentiam, itaut ibi faciant eam figuram, quam in Italia, in Germania, & alibi faciunt feuda, & Baroniæ, unde ponderaus iidem Molina, & cæteri, Religioſus fideicommiſſorum de jure communi alias capaces, ob dictam annexam adminiſtrationem eſſe illorum majoratuum, & primogeniorum incapaces, cum aliis differentiis, & ponderationibus deductis in dicta Bonon. primogenituræ de Luparis, occaſione diſputandi articulum, an ea, quæ per Hiſpa-
28 nos communiter firmantur de primogenitura non remanente in ſuſpenſo, neque temporis momento vacante, procedant in primogenituris Italiæ, aliarumque regionum extre Hiſpaniam, & firmatur omnino veriorem eſſe negativam.

Satis vero conſiderabile erat alterum fundamentum falſæ, ac ineptæ cauſæ, cujus ratione admittebam tanquam
29 abſolutum, juxta ſuperius allegatas auctoritates, derogationem remanere invalidam, verum advertebam hoc motivum ſuffragari poſſe filiis, & ſucceſſoribus ipſorum alienantium jure proprio, & ab eis independenter venientium, non autem ipſiſmet, vel quia conceſſa ſit fideicommiſſariis de jure (ubi ſpecialis prohibitio non accedit) facultas alienandi, eorum vita, ſeu jure durante, ex collectis per Fuſar. *de ſubſt. q.* 525. *n.* 17. *&* 527. *n.* 5. Rota *deciſ.* 408. *n.* 27. *p.* 10. *rec.* ubi Concordantes ad ſatietatem, ideoque donec ipſi vivunt, vel
20 eorum alter, alienatio favore emptoris ſuſtinetur, vel quia ubi etiam ratione nullitatis concederetur venire adverſus factum proprium, in ordine ad ipſum corpus feudi recuperandum, non tamen exinde reſultat exemptio a reſtitutione pretii, aut damnis, & intereſſe, tum ob promiſſionem evictionis, tum etiam quia nullitas reſultabat ab ipſius venditoris culpa, & mendacio, ut ultra generalia, in ſpecialibus terminis Feudatarii revocantis alienationem feudi ex defectu aſſenſus, plene deductum habetur apud Hodiern. *contr.* 26. *n.* 57. *& ſeqq.* & in fortioribus terminis Eccleſiæ, vel mi-
21 noris retractantis alienationem ex defectu cauſæ, & ſolemnitatis invalidam, habemus, quod licet non teneantur ad damna, & intereſſe, tenentur tamen ad reſtituendum pretium acceptum, vel ſaltem quantum in ejus utilitatem verſum eſt, Duran. *deciſ.* 256. *n.* 5. *& ſeqq.* Roj. *deciſ.* 227. & in aliis plene collectis per Adden. *ad deciſ.* 444. *n.* 59. *& ſeqq. p.* 4. *rec. tom.* 2. ideoque nil ſuffragabatur poſſe vindicari pretium, ſi aderat obligatio evictionis.

Neque obſervabam intrare auctoritates Regnicolarum, quibus Motivantes innitebantur, tum quia facultas revocandi alienationem competens eidem alienanti ex defectu aſſenſus, procedit ibi magis de plano ob expreſſam, ac litteralem legem particularem contentam in Conſtitutione
22 incipien. *Conſtitutionem divæ memoriæ*, tum etiam quia, ea quoque attenta, de jure intrare deberet obligatio ad damna, & intereſſe, ſed ibi non intrat ex quodam ſtylo, & uſu, ut advertitur apud Hodiern. *d. contr.* 26. adhuc tamen reſtituitur pretium una cum intereſſe, & repetitur feudum una cum fructibus, juxta ea quæ in caſu converſo emptoris revocantis contractum, ac reſtituentis fructus, petentis tamen intereſſe pretii ſoluti, habentur in Bojanen. *hoc eod. tit.* Potiſſime quia, ut ſupra conſideratum eſt, dum agitur de primogenitura ex ſola privata diſpoſitione reſultante, nihil prohibere videtur, quin ejuſdem primogenituræ poſſeſſus ſuo juri, ſuæque prærogativæ re-
23 nunciando, admittat ſecundogenitum ad coæquale dominium, & ſucceſſionem, ut in propoſito primogeniti ſuo juri renunciantis habetur in Romana legitimæ *hoc tit.* & habemus etiam in maſculis admittentibus fœminas ad coæqualem ſucceſſionem, ſtatutaria excluſione non obſtante, cum ſimilibus, quia eſt favor principaliter privatus, quo poteſt quis nolle uti.

Tunc autem obſervabam concedendam non eſſe hujuſmodi facultatem primogenito agnoſcenti ſucceſſionem feudi, quando ex lege Inveſtituræ ageretur de feudo individuo, puta ratione dignitatis, ſive quia feuda eſſent juris Francorum, prout ſunt in utriuſque Siciliæ Regnis, cum tunc diviſio tanquam ſpecies prohibitæ alienationis reſultaret, & quia nullum jus, nullaque ſervitus, vel hypotheca, quæ reſpiciat ipſum corpus feudi, ſine aſſenſu conſtitui poteſt, aliudque non conceditur, niſi facultas admittendi ad parti-

cipationem fructuum, ſeu eorum commoditatem, ut quid nudi facti, quando feudi ſubſtantiam non percutiat, ut in Romana ſeu Status Eccleſiaſtici infeudationum, & in aliis frequenter *hoc tit.* ſecus autem ubi de hujuſmodi primogenituris accidentaliter, & privata auctoritate erectis in hujuſmodi feudis, vel ut ſupra impropriatis, & alienabilibus redactis pene adinſtar allodialium, vel de ſui natura dividuis ad formam juris Longobardorum, quia tunc nil videtur obſtare, quod id prohibeat quoad ipſum admittentem, ſecus autem quoad primogenitum ſucceſſorem jure proprio independenter venientem.

SUMMARIUM.

1 *De materia fideicommiſſorum, & majoratuum.*
2 *An, & quando primogenitus admittere poſſit ſecundogenitum ad ſucceſſionem feudi?*
3 *De differentia inter primogenituras, & majoratus.*
4 *Poteſt admittere ad participationem fructuum.*

ANNOT. AD DISC. L.

Ea, quæ continentur in hoc diſcurſu, percutere potius videntur materiem fideicommiſſariam, tam circa differentias inter majoratus Italiæ, & Hiſpaniæ, de quibus *tit. de fideicom. diſc.* 1. *cum plur. ſeqq.* & præſertim *diſc.* 7. ubi de puncto, an ſucceſſiones poſſint ſtare in ſuſpenſo, quam etiam circa derogationes conceſſas a Principe, de quibus *ibid. diſc.* 165. *& in aliis.* 1

Quatenus vero pertinet ad punctum principalem, an ſcilicet primogenitus admittere poſſit ſecundogenitum ad coæqualem ſucceſſionem feudi, quod ad formam juris Francorum cum ordine primogenituræ deferatur, extranea videntur ea, quæ habentur apud Hiſpanos ſuper illis primogenituris, & majoratibus, ex plene relatis per Oleam *de ceſſ. jur. tit.* 3. *quæſt.* 3. Adden. ad Molin. *lib.* 3. *cap.* 2. *a n.* 21. Galleſat. *de renunc. cap.* 52. an ſcilicet major natu poſſit natu minorem ſecum admittere ad ſucceſſionem, quoniam juxta ea, quæ habentur infra in Jannen. Feudi Arquati *diſc.* 514. longa differentia eſt inter illos majoratus, qui ex privata diſpoſitione ordinantur in bonis allodialibus indiffe- 2 rentibus, obtento deſuper privilegio Regio ad certos effectus honorificos, & privilegiatos, & inter feuda, quæ ex diſpoſitione juris communis, vel particularis, vel ex lege inveſtituræ, ſint de ſui natura individua, & non admittant pluralitatem ſucceſſorum. Primo etenim caſu videtur privilegium privatum majoris natu, ſeu primogeniti, obtinendi integram ſucceſſionem, & excludendi alios natu minores, ideoque poteſt ſuo favori renunciare, eodem modo, quo *ſub tit. de ſucceſſ.* pluries habetur de maſculis excludentibus fœminas a ſucceſſione in vim ſtatuti, quod volentes poſſunt eas admittere, iſtoque caſu majoratus, vel primogenituræ in bonis indifferentibus, aliud non videtur ſubeſſe obſtaculum annullativum actus talis admiſſionis, niſi illud quod reſultet ab eviſa voluntate teſtatoris, vel a præjudicio ſucceſſoris, termino jure ejus, qui voluit ſibi præjudicare. 3

Secus vero eſt in feudis de ſui natura individuis, quoniam in eis urget poſitiva reſiſtentia legis prohibentis alienationem, ſub qua ſine dubio venit diviſio, etiam impropria, & intellectualis, quæ reſultat a reſervatione uſusfructus, vel ab impoſitione alicujus oneris, vel ſervitutis ex pluries inſinuatis in materia reſutationis, & per conſequens termini ſunt omnino diſpares.

Iſta igitur admiſſio non eſt practicabilis, niſi in ſola commoditate conſiderata ut quid facti, non autem ut quid juris, juxta ea, quæ habentur infra *diſc.* 61. *&* 110. *& alibi pluries*, & præſertim *ſub tit. de penſion.* Ac etiam juxta eam diſtinctionem, de qua habetur *ſub tit. de location. diſc.* 26. *&* 27. inter ſocium, & participem utilium cum ſimilibus, idque eſt contingibile etiam pro majori commo- 4 ditate primogeniti poſſeſſoris feudi, puta ut ſe eximat ab onere vitæ militiæ, ſeu appannaggii præſtandi ſecundogenito in pecunia ſingulis annis, vel temporibus, ut ita eos admittat ad fructuum, & emolumentorum proportionatam participationem, intacta penes ipſum remanente ſubſtantia, vel individuitate feudi.

FERETRANA SERVITIORUM
PRO COMMUNITATE, ET HOMINIBUS OPPIDI SANCTÆ AGATHÆ, EJUSQUE CASTRORUM
CUM CAMERA APOSTOLICA.

Caſus in parte reſolutus pro Vaſſallis.

Devoluto ſeudo, an ea ſervitia, munera, commoditates, & emolumenta, quæ Vaſſalli præſtabant Feudatario, præſtari debeant Cameræ, ſeu Domino directo?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Angaria, & perangariæ in Feudatariis, & Dominis inferioribus prohibitæ, quia de regalibus.*
3 *Et ſi de facto adſint, præſumuntur, vel ex conceſſione, vel facultativa benevolentia.*
4 *Quæ adminicula in propoſito ſuffragentur pro juſtificanda eorum poſſeſſione, & excludenda dicta mala præſumptione?*
5 *Sola poſſeſſio abſque titulo ſaltem colorato in his materiis non ſufficit.*
6 *Servitia, vel munera præſtita Domino a ſubditis, an cenſeantur jure dominicali, vel intuitu perſonali?*
7 *Conſuetudo locorum adjacentium pro interpretatione attendenda eſt.*

D I S C. LI.

1 CUm Fregoſii, alias in Republica Januenſi potentiſſimi, ex cauſis apud Hiſtoricos ſatis notis, a Patria exulare, atque a ſummis divitiis ad extremam pene paupertatem redacti, in eorum ſeudo Sanctæ Agathæ in Statu Eccleſiaſtico ſe recipere coacti eſſent, illi benevoli, & obſequentes Vaſſalli, paleas, ligna, aliaque ad victum neceſſaria cum eorum animalibus gratis aſportare conſueverunt; Devoluto autem ſeudo per lineæ extinctionem, Miniſtri, ſeu Appaltatores Camerales cogere cœperunt Vaſſallos ad eandem aſportationem lignorum, palearum, aliarumque rerum; ſed jura Communitatis, & Vaſſallorum tuendo, indebitas dixi moleſtias, ideoque per Superiores in forma extrajudiciali prohiberi obtinui, quia de jure cautum non eſt, ſubditos, & Vaſſallos erga Dominum directum, vel utilem ad
2 hujuſmodi onera teneri, cum potius angariæ, & perangariæ, tanquam de regalibus, in Dominis inferioribus ſint prohibitæ, ad tex. *in c.1. quæ ſint regalia*, cum aliis deductis in Sabinen. Status Montis Libretti *hoc eod. tit.*

Et licet Subditi hujuſmodi ſervitia præfatis Dominis præſtare ſoliti fuerint, ex hoc tamen non infertur ad obligationem coactivam in futurum, niſi privilegium, legitima conventio, ſeu immemorabilis conſuetudo accedat; præſumuntur enim alias præſtita, vel per metum, & concuſſionem (quod tamen in Statu Eccleſiaſtico non præſumitur, ex deductis in dicta Sabinen. Status Montis Libretti)
3 ſeu verius ex facultate, & benevolentia, per quam nec præſcriptio, nec poſſeſſio manutenibilis inducitur, Gabr. *de praeſcript. concl.* 10. Buratt. & Adden. *deciſ.* 312. Adden. ad Greg. *dec.* 162. & in his terminis ſervitiorum Galenta, *lib.* 2. *contr.* 42. *n.* 1. *& per tot.* Capobl. *de Baronib. pragm.* 1. *n.* 214. *cum ſeqq. & n.* 339. *& pragm.* 11. *n.* 219. *cum ſeqq.* Rovit. *in pragm.* 16. *de Baronibus*, *n.* 2. *&* 3. Roſenthal. *de feudis*, *c.* 12. *concl.* 12. *n.* 26.

Maxime quia non docebatur de aliqua coactione, Vaſ-
4 ſallis recuſantibus, facta cum ſubſequuta acquieſcentia, & patitione, quo caſu in Statu Eccleſiaſtico (ubi ceſſat præſumptio violentiæ, & concuſſionis de facto) probabilius dixi in dicta Sabinen. Status manutentionem Domino
5 competere, nec aliqua concurrebant adminicula ſuadentia, quod hujuſmodi ſervitia Domino debita eſſent, quia nempe inter introitus, & emolumenta feudi deſcripta eſſent, ſive quod in feudi pretio, & valore de illis ratio habita fuiſſet (prout fuit in dicta Sabinen.) quod in ſpecie conſideratur per Capobl. ita ſe declarantem *vol.* 2. *cap.* 4. & melius *cap.* 6. *per tot.* ubi in ſpecie *n.* 11. de paleis, & bene a Pont. *conſ.* 97. *n.* 26. *vol.* 1. ubi quod ſola poſſeſſio abſque ali-
6 quo titulo ſaltem colorato, ſive abſque adminiculis non ſufficit, ideoque facti circumſtantiæ omnino ſuadent, id ſequutum eſſe ex actibus facultativis, & ex benevolentia, commiſerationis etiam motivum habente erga illorum Dominorum perſonas, eo modo, quo paſſim videmus Epiſcopis, aliiſque ſuperioribus benevolis, per Clericos, aliosque ſubditos, munera, & ſervitia præſtari, quæ tamen vel a ſucceſſoribus non ita gratis, vel Sede Vacante per Vicarios Capitulares, ſeu Oeconomos exigi non poſſunt; ubi etenim dubitatur, an Dominus jure ſuo perſonali, vel jure feudi aliqua poſſederit, vel quæſierit, ad præſumptiones, conjecturas, & veriſimilitudines recurrendum eſſe, aliis allegatis, admonet Roſenthal. *d. feud. c.* 10. *concl.* 44. *n.* 7.

Clariora hæc reddi dicebam ex conſuetudine locorum 7
adjacentium Status Urbini, ubi ex benevolentia ſubditorum erga Ruvereos, multa præſtabantur ſervitia, & munera, a quorum exactione, devoluto Statu, Camera Apoſtolica, ejuſque Officiales abſtinuerunt, illis ſolum retentis, quæ ex probationibus, vel adminiculis conſtabat ex obligatione, & jure feudi præſtita fuiſſe, conſuetudo autem locorum adjacentium, & vicinorum tanquam obſervantia interpretativa ſatis attendenda venit, ut aliis allegatis Rota in Foroſempronien. ſeu Engubin. emphyteuſis 16. Junii 1636. cor. Coccino poſt Paitell. *dec.* 19. *n.* 30. *&* 32.

ANNOT. AD DISC. LI.

ISta materia ſervitiorum, & angariarum cadit potius *ſub tit. ſeqq. de Regal.* ubi de hoc agitur, præſertim *diſc.* 146. ac etiam aliquid habetur infra *diſc.* 65.

Et quod ſola poſſeſſio in regalibus non ſufficiat, ſupra *diſc.* 40. *n.* 2. & advertitur *d. diſc.* 146. ac etiam *diſc.* 81. *de Regal.*

Ad dignoſcendum item, an præſtatio ſervitiorum fuerit ex affectione perſonali, vel ratione officii, cum ſit quæſtio potius facti, quam juris, certam non recipit regulam uniformem, ſed pendet a ſingulorum caſuum circumſtantiis, conferre autem videntur ea, quæ ſuper interpretatione legatorum habetur *tit. de legat. diſc.* 22. *&* 32.

F A R F E N. B O N O R U M
PRO UNIVERSITATE OPPIDORUM, ET INCOLARUM ABBATIÆ FARFEN.
CUM ABBATE, SEU CARDINALI COMMENDATARIO.

Cauſa pendet in Rota.

Annus & dies a jure feudorum præſcriptus ad petendam renovationem Inveſtituræ an & quando poſſit per Dominum abbreviari, & quid in emphyteuſi? & de natura conceſſionum Abbatiæ Farfen.

S U M M A R I U M.

1 *DE qualitate conceſſionum Abbatiæ Farfen.*
2 *Renovatio feudi infra quantum tempus petenda ſit, & an Dominus poſſit abbreviare annum, & diem?*
3 *Bona dictæ Abbatiæ ex conſuetudine ſunt in commercio adinſtar allodialium.*
4 *Dictæ conceſſiones ſunt potius emphyteuticæ quam feudales.*
5 *Leges feudales an ſervandæ in materia emphyteutica, & an a feudo ad emphyteuſim valeat argumentum?*
6 *Terminus petendi renovationem in feudis an procedat in emphyteuſi?*
7 *Dominus nec volens poteſt iſta bona pro ſe retinere, ſed tenetur renovare.*
8 *Agnatus, vel proximior, cui debetur renovatio, quale jus, vel qualem actionem habeat.*

D I S C. LII.

OMnia bona, quæ poſſidentur per Incolas 26. Oppido- 1
rum, & locorum exiſtentium intra limites Abbatiæ Farfen. ſive ex eo, quod iidem illorum poſſeſſores, ob continuos bellorum motus, ea dederint ſub dominio Eccleſiæ in protectionem, ut eſt probabilius, ſive quod Abbas antiquus Dominus ea conceſſerit novis habitatoribus, ſunt ſub dictæ Abbatiæ directo dominio, ſub quodam ſatis tenui Canone concedi ſolita in forma pacti, & providentiæ ad tertiam generationem pro ſe, filiis, & nepotibus, cum juramento fidelitatis, & ſub quibuſdam prohibitionibus non alienandi in non ſubditos Abbatiæ, & per antiqua Statuta, ita ſemper obſervata, non poteſt Eccleſia in caſu devolutionis ea pro ſe retinere, ſed aliis concedere, ſeu renovare tenetur,

ſoluto

ſoluto tamen quodam laudemio, ad rationem decem, vel reſpective quinque pro centenario, quem tamen ſummam conſuetudo ad minorem reduxit, & quamvis formula Inveſtituræ ſit pacti, & providentiæ, eadem tamen conſuetudo, ex commercii forſan neceſſitate reſultans, induxit, hujuſmodi bona, Inveſtitura durante, redacta eſſe adinſtar allodialium liberæ diſpoſitionis, ac cenſeri hæreditaria, ſtant etiam in hæreditate remanere dicatur jus petendi renovationem, ut conſtat apud Peniam *deciſ.* 1ee1. apud Burett. *dec.* 87. & in aliis, de quibus infra, & in alia Farfen. *ſub tit. de emphyteuſi*.

Cum autem obſervantia dederit, Abbatem pro renovationibus concedendis expectaſſe proximiores, vel alios, ad quos poſt finitam tertiam generationem, jus illam petendi pertinet, per annum, & diem, adinſtar eorum, quæ in feudalibus renovationibus diſpoſita ſunt *in cap.* 1. §. 1. & §. *eſt & alia, quæ fuit prima cauſa beneſ. amitten.* modernus vero Abbatiæ Cardinalis Commendatarius prætenderet ſibi competere jus abbreviandi dictum terminum, ſe opponentibus univerſitatibus, introducta fuit cauſa in Rota cor. Cerro, & aſſumpta diſputatione.

Ex parte Abbatis dicebatur, hujuſmodi bona non eſſe emphyteutica, ſeu feudalia, juxta feudales conſuetudines regulanda, ſtante juramento fidelitatis, ac etiam obligatione, ad formam antiquorum ſtatutorum, militandi, & præſtandi perſonaliter ſervitium in Exercitu Abbatia, quando occaſione belli ab eo convocari contingat, unde propterea feudalitatis requiſita concurrebant, potiſſime conſiſtentia in juramento fidelitatis, & ſervitio perſonali Domino præſtando in bello, conſequenter de plano intrare diſpoſitionem text. *in d. c.* 1. §. 1 & §. *eſt & alia, quæ fuit prima cauſa be-*
2 *neſ. amitt.* ubi clare habetur, Dominum abbreviare non poſſe terminum anni, & diei feudatario renovationem petere debenti, Inveſtitura adhuc durante, ſecus autem ubi finite Inveſtitura, & devolutione ſequuta, agitur de nova conceſſione ex integro facienda, potius proximioribus antiqui feudatarii, quam extraneis, juxta receptam æquitatem quæ originaliter tribuitur gloſ. & Bart. *in l.* 1. *ff. de aqua quotid. & æſtiva*, & cum hac diſtinctione paſſim pertranſeunt feudiſtæ, ut per Iſern. Alvar. & alios, de quibus Roſenthal. *c.* 6. *concl.* 30. *n.* 30. & *in gloſ. lit. B. & concl.* 43. 44 & 57. Schrader. *p.* 6. *cap.* 2. *nu.* 2. Lazarha *theatr. feud. tom* 1. *part.* 4. *dilucidat.* 30. Caldas *de renovat. emphyt. l.* 1. *q.* 11. e Pont. *dec.* 1. *n.* 8. Giurb. *de ſucceſſ. feud.* §. 1. *gl.* 14. *n.* 45. Unde cum præſens controverſia eſſet de renovatione concedenda poſt finitam Inveſtituram, factumque caſum devolutionis, ex defectu lineæ, ſeu generationis finitæ, liberum dicebatur eſſe Domino directo, ad formam d. textus, terminum abbreviare, eoque elapſo, & proximiora non curante, novam conceſſionem perſonis ei bene viſis facere.

E converſo pro dictorum locorum, & incolarum univerſitate Scribens, diſtinctionem prædictam, utpote in ſuis terminis veram, & receptam non impugnando, ejus tamen applicationem conſtanter negabam, quia feudales termini, nec a longe in caſu intrabant, cum hujuſmodi bona, adinſtar allodialium, ex conſuetudine effecta quodammodo eſſent de omnimodo dominio poſſidentium, itaut non ſolum inveſtitura durante, eſſent in libero commercio, & diſpoſitione, ſub ſola obligatione obtinendi per eum, in
3 quem facta eſſet alienatio, renovationem ad effectum obtinendi laudemium, ſeu intraturam, in quo ſolum jus Abbatis in caſu renovationis reſidere in effectu videtur, ex deductis apud Peniam *deciſ.* 1ae1. Burat. *deciſ.* 87. & *dec.* 86. *p.* 5. *rec.* Sed etiam finita Inveſtitura, adinſtar aliorum allodialium remanent in hæreditate, & bonis ultimi morientis affecta Creditoribus, aliiſque nexibus hæreditariis, cum ſolo onere petendi renovationem, & ſolvendi pro ea laudemium Abbati ſuper omnia credita privilegiatum, ut explicando magis, quam impugnando *d. dec* 86. *p.* 6. *rec.* deduxi in dict. alia Farfen. pro eadem Univerſitate *ſub tit. de emphyt.* & juxta quam declarationem prodiit de anno 1658. decretum a Congregatione particulari plurium Prælatorum per Papam ad hoc deputata.

Hinc proinde inanem dicebam inſpectionem, an verſaremur in feudo magis quam in emphyteuſi, vel e contra, & an quæ in jura feudorum habentur ſuper hujuſmodi renovationis termino, procedant etiam in emphyteuſi, quia non eramus, neque in feudo, neque in emphyteuſi, ſed utraque ſpecie corrupta & impropriata, dicebam eſſe in caſu mixto, ac tertia ſpecie, præter Inveſtituræ formam, ac juris communis, vel feudalis diſpoſitionem, conſtituta per conſuetudinem, quæ proinde totum facit, ac ſolum ſpectari debet, unde cum conſuetudo induxerit, ad hujuſmodi renovationem cum ſolutione laudemii ſucceſſores cogi non conſueviſſe, niſi lapſo anno, illa in omnibus erat attendenda, cum in jure non dubitetur, conſuetudinem juri ſcripto prævalere, multo magis juri feudorum, quod in effectu aliud non continet, niſi jus conſuetudinarium.

4 Præſcindendo ſiquidem a conſuetudine, hujuſmodi bonorum conceſſiones emphyteuticæ magis quam feudales omnino cenſendæ venirent, prout tales perpetuo judicavit Rota, ut habetur apud Peniam *dec.* 1192. & 1ee1. Burat. *dec.* 87. Royas *dec.* 313. 3e1. & 339. *dec.* 86. *p.* 5. *rec.* 317. *p.* 9. Farf. bonorum 27. Nov. 1648. & 23. Martii 1661. cor. Cerro, quarum prima eſt 261. *p.* 10. *rec.*

Neque aliquam ſubſiſtentiam habebat feudalitatis argumentum ductum ab antiquis Statutis mandantibus fidelitatis juramentum, ac obligationem ſerviendi Domino in Exercitu, dum bellum parat, & in quo argumento maximum conſtituebatur fundamentum per Scribentes pro Abbate, quia exercitus, & belli terminos, etiam in Baronibus, & Domicellis habentibus merum, & mixtum Imperium cum temporali juriſdictione, & gladii poteſtate, inter fabulas hodie reponi poſſe videtur, cum nonniſi ad Papam in Statu Eccleſiaſtico tam immediato, quam mediato proximo juxta diſtinctionem mediati proximi, & remoti, de qua in Civitatis Caſtelli *hoc eod. tit.* jus indicendi bellum, & parandi exercitum ſpectet, multo minus ad Abbatem e Statu V. temporali juriſdictione denudatum, ea lege adjecta, ut iſtorum Oppidorum, vel locorum Incolæ, non Abbatis, vel Abbatiæ, ſed Sedis Apoſtolicæ immediati Vaſſalli cenſeri deberent.

5 Et nihilominus licet Advocati more dicerem, leges feudales in emphyteutica materia attendendas non eſſe, niſi tribus concurrentibus, primo nempe quod non obſtet jus commune, ſecundo quod eadem ratio in omnibus abſque aliqua diſparitate militet, & tertio quod jus feudale fundatum ſit in juſta, & naturali ratione, ut bene ex Corbul. Burſatt. & aliis Roſenthal. *de feud. c.* 1. *concl.* 10. *n.* 6. & melius *in gloſ. ibid. lit. F.*

6 Veritate tamen inſpecta credebam, utroque caſu pariformiter idem dicendum eſſe, cum a jure feudorum, & adinſtar deducatur terminus anni & diei ad renovationem petendam inveſtitura durante, etiam in emphyteuſi, ut conſtat ex *deciſ.* 756. *n.* 3. & *per tot. p.* 4. *diverſ.* atque pariformiter illos terminos parificant Caldas *de renovat. emphyteutica*, *lib.* 1. *q.* 11. *n.* 2. & 3. Fulgin. *de emphyt. tit. de renovat. quæſt.* 1. *n.* 18. Rot. *deciſ.* 46. *n.* 32. *p.* 10. *rec.* & dicta Farfen. 23. Martii 1661. coram Cerro, ideoque ſolidum fundamentum in hujuſmodi differentia conſtitui non poſſe in Congreſſibus dicebam, ſed potius in altero jam dicto quod neque ſumus in feudo, neque in emphyteuſi, ſed vel in allodio habente ſolum hoc onus tanquam ſpeciem ſervitutis, vel in caſu mixto, ſeu quadam tertia ſpecie per conſuetudinem conſtituta, in qua ipſa conſuetudo, prout huc uſque ſervata fuit, in futurum ſervari deberet, Penia *deciſ.* 1221. *num.* 1. cum aliis ſupra allegatis.

Præterea ubi etiam cum terminis feudalibus procedendum eſſet, retentaque ſuperius tradita diſtinctione in abſtracto vera, fallaciam tamen actoris conſiſtere dicebam in ejus applicatione, cum in prima potius quam ſecunda ejuſdem diſtinctionis parte verſaremur, quoniam finita etiam tertia generatione, ſtante dicta qualitate per conſuetudinem inducta, per quam hujuſmodi bona, adinſtar allodialium, in ultimi morientis hæreditate remanere dicuntur, creditoribus affecta, ita & taliter, quod Dominus 7
directus neque volens poſſit pro ſe retinere, ſed invitus cogatur renovationem ultimi morientis hæredi concedere, ſequitur non verſari in terminis veræ, & formalis devolutionis, per quam ſequi dicatur conſolidatio utilis dominii cum directo; & unio poſſeſſionis naturalis cum civili, itaut omnia ſint penes Dominum, ut in ſecunda diſtinctionis parte communiter per feudiſtas ponderatur, unde propterea ceſſat ratio differentiæ.

8 Longam ſiquidem obſervabam eſſe differentiam inter caſum illius renovationis, quæ, ſequuta vera, & formali devolutione, debita eſt proximiori agnato per Dominum alios inveſtire volentem, juxta æquitatem derivatam a traditione Bart. *in leg.* 1. *ff. de aqua quotidiana*, & *æſtiva*, & caſum, de quo agitur, in primo enim proximior nullum in feudo, vel emphyteuſi habere dicitur jus formatum, neque in re, neque ad rem, nullaque ei competit actio realis, ſed ſolum facultas implorandi Judicis officium, ut ea dicta æquitate ſibi prælationem concedat, ex deductis in dictis

deciſ.46.p.10, deciſ.17. e.9.166. & 230.p.11. in qua dec.17. in ſpecie firmatur non poſſe proximiorem ſub hujuſmodi renovationis prætextu bona devoluta interim retinere, ſed non ſic eſt in iſto caſu, quia ſtante expreſſe diſpoſitione Statuti, ac etiam conſuetudine præciſam renovationem demandantibus, atque ad formam, ſeu interpretationem decreti emanati de anno 1658. continuantibus bonis adinſtar allodialium in ultimi morientis hæreditate, idcirco pro hujuſmodi renovatione recte competere dicitur non ſimplex æquitativum Judicis officium, ſed actio, ſeu formalis retentio; unde inter unum, & alterum caſum differentia eſſe videtur, quod in primo negligentia, ſeu culpa agnati non accipientis renovationem poſt monitionem Domini, repellit ſolum ab aſſecutione juris quærendi, itaut dici non valeat formale præjudicium habens ſpeciem pœnæ, in ſecundo autem importare dicatur pœnam, ac amiſſionem juris jam quæſiti, & actu competentis, quod in hæreditate eſſe dicitur.

Aliam item ponderabam differentiam, quod primo caſu agi dicitur de ſolo præjudicio proximioris agnati non petentis, in ſecundo autem agitur de præjudicio creditorum, ac aliorum jus habentium in hæreditate ultimi morientis, quibus proinde hæredum negligentia, forte aliquando etiam colluſiva, præjudicare non debet, maxime quia creditores, aliique intereſſati ſolent eſſe abſentes, non habentes proinde notitiam de illis monitionibus, quæ per edictum a Domino fieri ſolent in ipſo loco, in quo bona ſita ſunt, atque ſtante dicto jure certo remenſo in hæreditate, omnino videtur, caſum eſſe regulandum juxta ſecundam potius quam primam partem diſtinctionis, ideoque tempus a lege præfinitum, & cujus beneficio creditores, vel alii intereſſati acquieſcunt, non videtur poſſe abbreviari, cauſa bis propoſita non fuit reſoluta, & pendet, ſed reflectendo ad veritatem, pro hac parte mihi videbatur probabilius reſpondendum eſſe, eandemque veritatem forte agnitam eſſe a dicto Cardinali Commendatario comprobare videtur acquieſcentia.

ANNOT. AD DISC. LII.

DE iſta materia renovationis, pro moderna praxi, in emphyteuſi potius quam in feudo diſputari ſolet, ideoque in ſua ſede videndum eſt *ſub tit. de emphyteuſi*, triplex etenim eſt ſpecies renovationis. Prima eſt illa, quæ pati debet per novum feudi ſucceſſorem, ſive veniat jure ſucceſſorio, ſive etiam veniat ex titulo particulari emptionis, vel ſimili, & de hac ſpecie agitur infra *diſc.* 59. ac etiam in Januen. Feudorum *diſc.* 113. ubi de venientibus jure ſucceſſorio, & de renovatione petenda per novum emptorem, ſeu alium ſucceſſorem particularem, plura colligit Roſa *conſult.* 14. & *ſeq.* & 23. & iſta ſpecies proprie cadit in feudis, verum illa videtur eſſe parum in uſu apud nos in Italia, exceptis quibuſdam feudis Imperialibus, & feudis Regalibus majoribus Eccleſiæ, nempe Regno Neapolitano, & Ducatibus Parmæ, & Placentiæ, ſiquidem in feudis Regnorum utriuſque Siciliæ, in quibus major copia, majorque feudorum ſedes eſſe videtur, ut advertitur infra *diſc.* 59. formalis renovatio reſpectu venientium jure ſucceſſorio videtur receſſiſſe ab aula, ejuſque loco ſucceſſit ſolutio relevii, de quo ſupra *diſc.* 28. Et in ſucceſſore titulo particulari practicatur petitio litterarum aſſecurationis, ut ſupra *diſc.* 31. cum præſtatione juramenti, ex deductis per Roſam *d. conſult.* 14. & 15. ſed ſi non petatur, non per hoc intrat caducitas, vel alia pœna, ſed ſolum contractus remanet imperfectus, quandocumque revocabilis, ex deductis *eod. diſc.* 31. Et in hoc Principatu Status Eccleſiaſtici loco renovationis, ſtare videtur illa ſolutio tributi, vel alterius recognitionis, quæ de more fiat in vigilia, vel feſto SS. Apoſtolorum, qua occaſione novus ſucceſſor per ſeipſum, vel per procuratorem præſtet quoddam juramentum in Camera, niſi particularis obſervantia aliquorum feudorum aliter exigat, ſed non expeditur nova inveſtitura, ut practicetur in feudis Imperialibus.

Altera eſt illa ſpecies renovationis, de qua proprie in præſenti agitur, quæ ex æquitate debetur proximioribus ultimi inveſtiti, per cujus mortem facta eſt devolutio. Et tertia eſt illa, quæ debetur ſingulis quibuſque temporibus ex pacto, etiam ubi daretur inveſtitura pro faciliori probatione dominii, ſeu pro ſolutione laudemiorum, & de his duabus ſpeciebus agitur in materia emphyteutica, ubi videndum.

MANTUANA SUCCESSIONIS PRO EPISCOPO CUM MARCHIONISSA MUNDINA.

Caſus deciſus per Rotam pro Epiſcopo.

De capacitate fœminarum in ſucceſſione feudorum Eccleſiæ Mantuanæ, & de diverſis illius inveſtituræ formulis.

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*
2 *In feudis etiam Eccleſiaſticis fœminæ regulariter non ſuccedunt.*
3 *Fallit ex conſuetudine, quæ dicitur contra jus.*
4 *Conſuetudo probanda eſt ab allegante.*
5 *Doctorum aſſertionibus an ſit deferendum circa conſuetudines, vel ſtylos?*
6 *Conſuetudo judicandi inducitur per binam judicaturam.*
7 *Moderna, & alia inveſtitura regulandæ ſunt ab antiqua, & prima.*
8 *In rebus concedi ſolitis non requiruntur ſolemnitates, dummodo ſolitum non alteretur.*
9 *De feudo emptitio.*
10 *De varia intelligentia ejuſdem formulæ inveſtituræ.*

DISC. LIII.

EMpta de anno 1584. per Anſelmum, & Ludovicum de Mundinis ab illis de Gonzaghis tenuta Longhernlæ, 1
quæ a venditoribus habebatur in feudum ab Epiſcopo Mantuano, atque obtenta ab iſto per emptores nova inveſtitura, *pro ſe, eorumque hæredibus ex eis legitime deſcendentibus*, dictaque inveſtitura in perſonis ſucceſſorum ſanguinis pluries renovata, relative ad antiquam uſque ad Carolum ultimum hujus proſapiæ maſculum, hic de anno 1648. novam obtinuit inveſtituram inſimul cum quibuſdam aliis bonis, de ejuſdem Eccleſiæ dominio, a majoribus poſſeſſis, *pro ſe, ejuſque hæredibus ex eo legitime deſcendentibus etiam utriuſque ſexus.* Unde iſto mortuo de anno 1656. abſque prole, ſuperſtite Marchioniſſa Anna Maria de Mundinis ſorore, & prætendente Syndico menſæ Epiſcopalis, ob defectum maſculorum, factum eſſe locum devolutioni, prodiit in prima inſtantia ſententia menſæ favorabilis, a qua introducta per appellationem cauſa in Rota coram Emerix, per dictæ menſæ defenſores inconſiderate, aſſumptum fuit onus probandi hujus Eccleſiæ conſuetudinem, quod ſcilicet ubicumque inveſtitura concepta non eſt *pro hæredibus utriuſque ſexus*, ſed ſolum *pro hæredibus legitime deſcendentibus*, ſoli maſculi ſuccedant, fœminis utpote incapacibus excluſis, itaut locus fiat devolutioni, unde aſſumpta diſputatione, num concedenda eſſet remiſſoria, negativa prodiit reſolutio ſub die 22. Junii 1661. ſub fundamento improbabilitatis, quaſi quod pluribus Doctoribus de contrario atteſtantibus illa eſſet improbabilis.

Doctores autem id aſſerentes allegabantur, Bardellon. *conſ.* 93. *num.* 19. *&* 31. 46. & *ſeqq.* Berrezzol. *conſ.* 39. *n.* 7. Melios *alleg.* 18. *num.* 26. 27. 54. & 93. *lib.* 1. & his annectebantur Surd. *conſ.* 105. *num.* 14. Cyriac. *controv.* 145. *n.* 21. & cæteri dicentes hujuſmodi feuda eſſe alienabilia, ut ex deciſione deſuper extenſa.

Mutatis autem defenſoribus, Ego, & cæteri ad jura Epiſcopi tuenda aſſumpti, non laudantes conſilium prædictum, aſſumendi onus hujuſmodi probationis, idcirco ſuper *d. deciſionis* reviſione non inſiſtentes, opportunum judicavimus aſſumere diſputationem negotii principalis cum dubio, *an conſtaret de devolutione*, eoque diſputato ſub die 8. Junii 1663. affirmative prodiit reſolutio menſæ favorabilis, ut conſtat ex deciſione deſuper extenſa per eundem Emerix, & reſolutio cum ſenſu veritatis credebatur juſta.

Dicebam enim ſcribendo, regulam ſtare pro devolutione, quia in feudis etiam Eccleſiaſticis de jure fœminæ non 2
ſuccedunt, illæq; non veniunt appellatione *legitimorum hæredum*, quorum nomen ſolis maſculis convenit, ad text. in *cap.* 1. §. *quin etiam, tit. Epiſcopum, vel Abbatem*, & in ſpecie feudorum Eccleſiæ, antiquioribus allegatis, Pereg. *conſ.* 22. *n.* 22. *lib.* 1. Mantic. *de tac.* l. 23. *tit.* 14. *n.* 22. Roſenth. *c.* 7. *concl.* 31. *n.* 4. *cum ſeqq.* Giurb. *de ſucceſſ. feud. prælud.* 6. *n.* 19. Burat. *deciſ.* 206. *n.* 2. Rovit. *conſ.* 79. *n.* 24. & *ſeqq. lib.* 1. & in ſpecie feudorum Mantuæ, Becc. *conſ.* 101. *n.* 33. & *ſeqq.*

Eſt bene verum, quod ab hujuſmodi regula receditur, vel ex

3 ex alterata inveſtituræ formula, vel ex conſuetudine, quam regulatam ab ipſorum Regnorum natura habemus in utriuſque Siciliæ Regnis, in quibus inveſtitura continet eandem formulam, *pro hæredibus ex corpore legitime deſcendentibus*, ſed eſſe conſuetudinem contra jus, obſervat in ſpecie Urſinus *de feud. p.1. q.5. art.6. n.14.*

Igitur dicebam non eſſe onus Epiſcopi Domini directi 4 probandi conſuetudinem, dum fundatam habebat intentionem in diſpoſitione juris, ſed eſſe onus allegantis conſuetudinem juri contrariam, tanquam limitationem regulæ, illam probare, ad text. *in l. 1. ubi gloſ. & cæteri, C. quæ ſit longa conſuetudo*, Maſchard. *de probat. concl.423.* Gregor. *decis.162.n.1.* illaque probanda eſt in ſpecie, immo in individuo, cum non extendatur de caſu ad caſum, ut in terminis feudalibus Oldrad. *conſ.237.n.3.* & generaliter Mantic. *decis.357.n.4.* Gregor. & Addent. *decis.45.n.7. & 8.* late in Majoricen. Canonicatus 25. Junii 1657. cor. Meltio.

Nulla probatio dabatur in facto, illamque deductam ex 5 aſſertionibus Doctorum, ut ſupra, nullatenus dicebam attendendam, tum quia ubi agitur de conſuetudine contra jus in concernentibus deciſorum, & rei ſubſtantiam, non ſtatur aſſertionibus Doctorum, quibus deferri ſolum ſolet in concernentibus ordinatoria, vel in iis, quæ concernunt obſervantiam juris dubii, Maſchard. *de probat. concluſ.528. n.1. & ſeqq.* Mantic. *decis.357. n.12. & 61. decis.574. num.17. & ſeqq. part.4. rec. tom.3. decis.10c. par.10. recent. num.14.*

Tum quia per Syndicum menſæ exhibebantur multipli6 catæ ſententiæ, & licentiæ, oſtendentes contrariam obſervantiam, quæ in articulo etiam dubio per binam judicaturam induci dicitur, Franch. *decis.93. n.16. & decis.722. n. 11.* a Pont. *conſ.41. vol.1.* late Rovit. *conſil.18. nu. 3. vol.1.* cum nihilominus ſufficiat per hujuſmodi actus impediri contrariam conſuetudinem, quæ data difformitate non datur, ex quo Dominus directus habet pro ſe regulam, & juris aſſiſtentiam.

Clarius hæc procedere dicebam, quia ſi Doctorum aſſertionibus eſt deferendum, Burſatt. Doctor Mantuanus probatiſſimus *conſ.80. n. 21.* dicit excluſionem fœminarum pro manifeſta veritate ibi haberi, e converſo autem Doctores in contrarium ponderati non videntur attendendi, Bertezzol. enim *conſ. civili 39. n.3. & ſeqq.* expreſſe loquitur in caſu inveſtituræ conceptæ *pro hæredibus utriuſq; ſexus*, quaſi ſupponens contrarium, ubi hoc ceſſaret, & ageretur de noſtra formula, quam in modernis inveſtituris contentam, dicit attendi non debere, utpote deviantem ab antiqua concepta cum dicta latiori forma, quæ attendi debet. Bardellon. *conſ.93.* non agit ad effectum devolutionis, ſed ad alium, unde ſi in Rotæ *deciſionibus* habemus eas non eſſe tales cenſendas, niſi in eo, quod fuit principaliter in diſputatione, non in aliis, quæ incidenter dicuntur, multo minus inferre licet ab auctoritatibus Conſulentium, qui ut plurimum, vel ad eorum reſponſa ornanda, vel ad captivandum intellectum debilium Judicantium, ſolida, & bona motiva reſpuentium, fallacia vero amplectentium, multa incidenter dicere ſolent minus fundata, ut de Me ipſo conſtat ex tot annotationibus, quæ ad veritatem habentur contra mea motiva, tanquam ab Advocato cauſæ ſervienti deducta.

In Melii autem auctoritate confutanda, non multum elaborare opus fuit, dum omnes eum agnovimus in Curia aſſiſtentem aliis Cauſis Mantuanis, de quibus *hoc tit.* cauſæ opportunitati de facili ſervientem.

Et quidem diſcretivus modus concedendi inveſtituras etiam eiſdem Mondinis fere eodem tempore varia feuda ejuſdem Epiſcopatus acquirentibus clare iſtam veritatem comprobabat, quia niſi alicujus eſſet operationis, fatua eſſet hæc formularum diverſitas, neque ultimus maſculus dictæ Marchioniſſæ auctor ſtudioſe curaſſet illam de ann. 1648. immutari, ut in terminis diſcretivæ obſervant Soccin. *conſ.9. n.7. lib.3.* alter Soccin. jun. *conſ.33. n. 28. lib.3.* Decian. *conſ.47. n. 18. lib.3.* Molin. *de primogen. lib.3. cap.5. n.55. & cæteri.*

Et licet replicaretur, diſcretivam non remanere inanem, ſed operativam, ad effectum excludendi ſimultaneum concurſum maſculorum, & fœminarum ubi expreſſe dicitur pro illis utriuſque ſexus, ſecus autem, ubi non exprimitur, ut tunc veniant ordine ſucceſſivo, replicatio tamen nullam habebat ſubſiſtentiam, quoniam ex jam allegatis, verior opinio eſt, ut non curata expreſſione utriuſque ſexus, appellatione legitimorum hæredum nullatenus veniant fœminæ, ſolum venientes ubi exprimitur, & tunc ordine ſucceſſivo, ſeu ſubſidiarie, ex deductis in terminis horum feudorum per Burſatt. *conſ.63. nu.9. cum ſeqq.* Rolan. *conſ.84. n.14. & ſeqq. lib.4.*

Ultra quod in dicta immutatione nullum ex hac parte dicebatur conſtitui poſſe fundamentum, tum quia hæc 7 ultima inveſtitura relationem habet ad antiquam, a qua omnes ſequentes regulari debent, ut ultra generalia, in his præciſis terminis late Bertazzol. *d.conſ. 39.* & generaliter *decis.211. n.5. & 6. p.6. rec. & 427. n. 29. p.9.* Tum etiam quia renovatio facta erat a quodam Syndico menſæ hujuſmodi poteſtatem non habente.

Quinimmo, ubi etiam ab ipſomet Epiſcopo ſcienter, & ſtudioſe id factum eſſet, adhuc inevitabiliter obſtare dicebam defectum Beneplaciti Apoſtolici, quod in rebus 8 concedi ſolitis non eſt neceſſarium, ubi ſolitum non alteratur, ſecus autem data alteratione Eccleſiæ præjudiciali, quia tunc eſt neceſſaria ſolemnitas, ejuſque defectus totum actum vitiat, cum in hac materia ex veriori ſententia in Rota, & Curia Romana recepta, utile per inutile vitietur, *decis.241. n.12. p.4. rec. tom.2. 176. n.42. & ſeqq. & 367. n.22. p.5. 243. n.14. & 252. n.12. p.7. decis.454. p.4. tom.2. n.8.* & in aliis frequenter.

Et nihilominus etiamſi hæc ultima inveſtitura eſſet valida, & apta ad immutandam priorem feudi naturam pro admiſſione fœminarum, neque ſuffragari poterat dictæ fœminæ, quæ non erat deſcendens, ſed ſoror inveſtiti, cui nomen deſcendentium convenire non poterat.

Motivabant Scribentes pro Marchioniſſa, tractari de feudo empticio, jure allodii potius regulando, nullam annexam juriſdictionem, nullumque ſervitium perſonale 9 habente, ideoque improprio, ex iis, quæ habentur in alia Mantuana feudi *hoc tit.* ſed facilis erat reſponſio, tum quia emptio, & venditio interceſſerat non inter Dominum directum, & feudatarium, ſed inter unum feudatarium, & alterum, ob rationem forte melioramentorum, & commoditatis, tum etiam quia empticii qualitas recte ſpectanda venit in dubio, ad regulandam conceſſionem ſimpliciter, & indeterminate factam, ſive quoad ſignificationem verbi *hæredibus* ſimpliciter prolati, quia in feudis rectis, & propriis verbum *hæres* intelligitur pro ſolis de ſanguine deſcenſivo cum qualitate maſculina juxta feudorum naturam, in illis vero ire improprietatis, juxta ſignificationem in rebus indifferentibus cadentem.

Secus autem ubi conſtat de partium voluntate reſtringendi conceſſionem ad illius ſanguinis, ut habemus de feudis Regnorum utriuſque Siciliæ, quæ fere omnia ſunt empticia ab ipſomet Domino, & cum formula *pro hæredibus ex corpore*, quod idem eſt, ac in caſu noſtro, *pro hæredibus ab eo legitime deſcendentibus*, & ita non indubitatum eſt, ceſſantibus hæredibus ſanguinis capacibus, ea devolvi, & quoad comprehenſionem, vel non comprehenſionem fœminarum omnino verius eſt ſpectandam eſſe conſuetudinem fortius valentem, ubi naturæ, ac juribus feudorum accedit.

Obſervantia enim in hujuſmodi inveſtiturarum intelligentia totum facit, ut habemus in propoſito dictæ formu- 10 læ feudorum utriuſque Siciliæ, in quibus una, & eadem eſt prædicta formula *pro hæredibus ex corpore, &c.* quæ tamen in Regno Siciliæ citra ex antiquorum Sapientum intelligentia, & Tribunalium obſervantia intelligitur pro hæredibus ſanguinis, habentibus tamen aliam qualitatem hæredis rei familiaris, etiam reſpectu ultimi morientis, & in altero Siciliæ ultra, juxta formam antiquam, quæ ibi ſtricta nuncupatur, eadem verba interpretata ſunt pro conceſſione pacti, & providentiæ, ſola qualitate ſanguinis ſpectata.

ANNOT. AD DISC. LIII.

SUper hac materia capacitatis fœminarum ſuccedendi in feudis, inanis labor videtur hodie diſputare in puncto juris, quoniam in Regnis utriuſque Siciliæ, etiam cum aliqua diverſitate inter eadem Regna, ſunt generaliter habilitatæ ex ea ratione adaptabili, præſertim noſtro Regno Siciliæ citerioris, quod ſcilicet cum ipſum Regnum, quod eſt feudum in capite, ſit fœmininum, hinc merito ſubfeuda regulantur a natura feudi, ex deductis ſupra *diſc. 13.* In aliis autem leges inveſtiturarum ſubſtuliſſe videntur omnes quæſtiones.

Et quatenus tales leges non habeantur, intrat diſtinctio inter feuda vera, & propria, & corrupta, ſeu impropriata, de

Digitized by Google

de quibus ſupra *diſc.7. n.11.* & in aliis, quoniam in rectis, & veris regulariter ſunt incapaces, in aliis autem ſunt capaces, non ex aliqua lege, vel privilegio particulari, ſed quia revera non ſunt feuda, quæ tum legibus feudalibus regulanda ſint, ſed potius ſunt bona allodialia, & indifferentia, quandam feudalem nuncupationem, vel imaginem retinentia, ideoque in his, concurſus inter ſucceſſores ſanguinis utriuſque ſexus pertinet potius ad materiam fideicommiſſariam, ſive pendet e locorum ſtatutis, & legibus, & per conſequens materia eſt incapax regulæ certæ, & generalis, erroneumque eſt in ea cum generalitatibus procedere, ſive adhibere Doctores loquentes de una Regione in feudis alterius Regionis, in qua cum diverſis legibus vivatur, juxta frequentem modernorum ineptiam.

MASSANEN. CASTRORUM

P R O

PRINCIPE NICOLAO LUDOVISIO CUM ANNIBALE APPIANO.

Conſilium pro veritate in congreſſu.

Clerici, & perſonæ Eccleſiaſticæ an & quando ſint capaces ſucceſſionis feudorum, & quando feudum dicatur Eccleſiaſticum, vel laicale, & an ſubfeudum poſſit eſſe diverſæ naturæ ab ipſo feudo?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De hiſtoria ſuper inventione juris civilis remiſſive.*
3 *Caſtra prius ſpectantia ad unum territorium efficiuntur de territorio ulterius, qui ea acquiſivit, ſuæque ditioni incorporavit, & num.13.*
4 *Refertur votum, ſeu deciſio cauſæ.*
5 *De regula feudali, quod Clerici ſunt eorum ſucceſſionis incapaces.*
6 *Referuntur plures limitationes, de quibus ſingulis infra.*
7 *An jura feudalia inhabilitantia Clericos procedant in foro Eccleſiaſtico, & in feudis Eccleſiaſticis?*
8 *An Cardinales ſuccedant in feudis?*
9 *De ratione ob quam Clerici non ſuccedunt in feudo.*
10 *Non dedecet Clericos militare pro Papa, & Eccleſia.*
11 *De eadem ratione, de qua n.9. circa Clericorum excluſionem, & an jura feudalia ob præjudicium libertatis Eccleſiaſticæ ſint abolita?*
12 *Feuda non fuerunt cognita de jure communi.*
13 *Excluditur qualitas feudi Eccleſiaſtici.*
14 *Subinfeudatus dicitur Vaſſallus ſubinfeudantis, non autem Domini mediati.*
15 *Subfeuda feudi Eccleſiaſtici poſſunt eſſe laicalia, & diverſo jure conferi, unde ſubfeuda Regni Neapolitani, quod eſt feudum Eccleſiæ, ſunt de dominio Regis.*
16 *Regula textus in leg. ſi quis conductionis de non referenda auctori quæſtione dominii, procedit etiam in feudis.*
17 *An ſubfeudum poſſit eſſe diverſæ naturæ a feudo?*
18 *Quando dicatur feudum francum, in quo etiam Clerici, ſeu aliàs incapaces ſuccedant.*
19 *Et quid, ubi cum ſolo ſervitio reali?*
20 *Servitium reale non tollit obligationem ſervitii perſonalis contentam in juramento fidelitatis.*
21 *An tolerantia incapacis in poſſeſſione feudi reddat eum capacem?*

D I S C. LIV.

1 INter illas Italiæ Civitates, quæ poſt ſciſſum in partibus Occidentalibus Romanum Imperium, variaſque Barbarorum incurſiones, in maxima rerum revolutione libertatem ſibi compararunt, præcipua fuit Piſana, quæ felicibus auſpiciis quatuor, & ultra ſæculorum ſpatio, potentiſſimæ Reipublicæ figuram geſſit, præſertim in maritimis,
2 & a cujus Claſſe recognoſcimus uſum juris civilis juxta legalem hiſtoriam, de qua in Neapolitana ædificii *ſub tit. de ſervit.* & obiter quandoque in aliis *hoc eod. tit.* præſertim in Clomacen. Vallium, & in Montiſpeloſii prælationis. Inter alia vero Oppida, & loca per ipſam poſſeſſa erant Plumbinum, Popolonia, Inſulæ Ilvæ, Planoſiæ, & Montis Chriſti, aliaque Oppida, & Caſtra Plumbini Statum nunc conſtituentia, donec circa ann. 1340. ab ejus Civibus Andrea, & Petro de Gambacurta in ſervitutem redacta, ab iſtis per ea media, quæ habentur apud Hiſtoricos, ac etiam ea noſtris apud Theodor. *alleg.51.* circa ann. 1393. tranſivit in dominium Jacobi Appiani primi nuncupati, cujus filius, & immediatus ſucceſſor Gherardus, quietis cupidus, vendita ipſa Civitate Piſarum Duci Mediolani, Statum Plumbini ſibi reſervavit, per duo ſæcula, & ultra in ejus deſcendentes tranſmiſſum.

Cum autem uſque ab ann. 1264. Epiſcopus Maſſanus duo diruta Caſtra, Vallis, & Montbionis nuncupata, cum eorum tenutis, ſylvis, paſcuis, aliiſque pertinentiis, titulo permutationis cum quodam palatio, aliiſque bonis, & ſumma pecuniaria, tranſtuliſſet in quoſdam de Tudinis Cives Maſſanenſes, ſub annua præſtatione unius marchæ auri, Gherardus prædictus circa annum 1400. titulo emptionis a præfatorum acquirentium ſucceſſoribus dicta Caſtra acquiſivit, dictoque Statui incorporavit, eoque defuncto, ac ſucceſſive per plures manus d. Statu obvento in Jacobum Appianum tertium, hic duos habens filios, in teſtamento Jacobo primogenito reliquit totum Statum prædictum, Beliſario autem ſecundogenito jure legati reliquit præfata Caſtra, exceptis Juriſdictione, & Imperio, quæ noluit a Statu dividi, ſed ad primogenitum, & ſucceſſores ſpectare.

Et quoniam ſub dicto Jacobo quarto circa annum 1475. ſub Pontificatu Sixti IV. intra dictorum Caſtrorum fines detecta fuit vena aluminis, hinc orta eſt controverſia cum Camera Apoſtolica prætendente impedire hujuſmodi venæ excavationem, vel ratione juris privativi ſibi competentis ob ſimilem venam Tulfarum, utpote deſtinatam pro Sancta Cruciata in defenſionem fidei, vel ob dominium ipſius Cameræ ex juribus Eccleſiæ Maſſanæ, unde ſub Innoc. VIII. ſucceſſore de anno 1490. deventum eſt ad concordiam, per quam commiſſa cauſa in Rota ſuper puncto, an dicta vena ſpectaret ad Eccleſiam Maſſanam, vel ad Appianos, conventum eſt ut per ann. 12. per iſtos abſtineretur ab excavatione ſub recompenſa interim annuæ præſtationis ducatorum bis mille per Cameram eis ſolvendorum, & de qua concordia habetur apud Dec. *conſ. 407. n.7.* Menoch. *conſil. 147. n.18.* Decian. *conſ.40. n.42. lib.4.* Cumque de ann. 1501. ſub Alexand. VI. Dux Valentinus Borgia d. Statum cum Appianorum expulſione occupaſſet, fertur iſtum, proſequendo cauſam in Rota, unius anni ſpatio tres conformes obtinuiſſe, declarantes nullum jus dictæ Eccleſiæ, & Cameræ Apoſtolicæ in dictis Caſtris, & vena reſpective competere, quarum ſententiarum ſimplex informis copia circumfertur, & paulo poſt dictus Jacobus IV. amicorum, et Vaſſallorum ope, Valentino expulſo, Statum recuperando, ut in futurum ab hujuſmodi caſibus magis tutus redderetur, ſe dedit protectioni Maximiliani tunc Romanorum Regis, e quo de anno 1502. recognoſcendo dictum Statum in feudum *pro ſe, ſuiſque liberis, & deſcendentibus maſculis*; inveſtituram accepit, in meliorem formam redactam de ann. 1509. quando cum prudenti conſilio judicatum fuit eam accipere ab eodem Maximiliano jam Imperatore, in quarum utraque, inter ejuſdem Status Oppida, & loca, enunciantur iſta Caſtra Vallis, & Montbionis, ſuper quibus de ann. 1540. Cardinalis Alexander Farneſius Eccleſiæ Maſſanæ adminiſtrator litem introduxit in Camera contra Ferdinandum Appianum dicti Beliſarii ſecundogeniti filium, qui tunc a dicto Statu bannitus, dictiſque Caſtris privatus, in Statu Eccleſiaſtico morabatur.

Aliaque juriſdictionalia controverſia, forſan occaſione 3
banni, & confiſcationis d. Ferdinandi, ſuper eiſdem Caſtris circa ea tempora orta eſt inter Plumbini Dominum, & Magnum Ducem Etruriæ, prætendentem Caſtra prædicta eſſe de territorio, & pertinentiis Civitatis Maſſanenſis, unde ad favorem Domini Plumbini ſcripſerunt multi inſignes Italiæ J.C. probantes Caſtra prædicta incorporata eſſe Statui Plumbini, et de ejus territorio, & pertinentiis in omnibus effecta eſſe, ut præſertim probant Cæphal. *conſil. 458. & ſeqq.* Decian. *d. conſ.40. lib.4.* & omnium plenius Menoch. *d. conſ.147.* probantes per hujuſmodi acquiſitionem, & incorporationem, ea effecta eſſe de hac ditione novi acquirentis, & ita, vel per ſententiam arbitramentalem, vel per concordiam determinatum fuit, cum ſubſequuto pacifico effectu.

De anno vero 1561. Sfortia Appianus dicti Ferdinandi filius, ac reſpective præfati Beliſarii legatarii nepos, cupiens

d. Ca-

d. Caſtra reædificare, ac Vaſſallos introducere, licentiam deſuper obtinuit a Jacobo VI. tunc Status Domino, ſub illa tamen lege, ut ea *pro ſe, ſuiſque poſteris maſculis legitime deſcendentibus*, reciperet in feudum ſub juramento fidelitatis juxta formam Imperialis inveſtituræ, & ſub obligatione præſtandi ſingulis annis vitulum unum in die S. Auguſtini, quodque in cauſis appellationum, & gravaminum ad ipſum Dominum, ejuſque Officiales recurrendum eſſet, expedita deſuper formali inveſtitura, approbata de eodem anno per Imperatorem Ferdinandum primum.

Defecta demum linea maſculina dicti Jacobi IV. vel juxta unam opinionem in ipſomet Jacobo VI. vel juxta alteram in Coſmo, ſeu Jacobo VII. pupillo filio Alexandri, de quo ſub Judice lis eſt, an legitimus, vel illegitimus d. Jacobi VI. filius fuerit, devolutoque propterea Statu ad Imperatorem, hic de illo infeudavit Philippum III. ſeu IV. Hiſpaniarum Regem *pro ſe, ſuiſque in Regnis deſcendentibus, & ſucceſſoribus utriuſque ſexus*, ſub ea lege, ut ſubinfeudare teneretur perſonam ab ipſo Imperatore nominandam. Quare Beliſarius, Horatius, & Annibal de Appianis d. Sfortiæ filii ex æquitate poſita per Gloſſ. & Bar. *in l. 1. ff. de aqua quotidiana, & æſtiva*, tanquam proximiores agnati ultimi feudatarii defuncti (rejecta in Aulico Conſilio eorum prætenſione ſuper ſucceſſione in Statu deducta ex teſtamento Gherardi) obtinuerunt nominationem ab Imperatore, & ſucceſſive ſubinfeudationem a Rege, ſub conditione ſolvendi intra certum terminum Cameræ Imperiali florenos 800. m. in qua inveſtitura per eos obtenta, & acceptata, ad formam primæ inveſtituræ obtentæ per Jacobum IV. ejuſque renovationum, inter Oppida, & loca, enunciantur etiam dicta Caſtra Vallis, & Monthiona. Cumque ob dictam ſolutionem in termino non factam, cum decreto Imperiali dicta ſubinfeudatio declarata eſſet reſoluta, cum præfatorum Appianorum caducitate ab omni jure, hinc proinde idem Imperator in hujuſmodi ſubfeudo nominavit ex titulo oneroſo ſolutionis duodecies centenorum millium florenorum ejus Cameræ Imperiali factæ, Nicolaum Ludoviſium Venuſii Principem, Gregorii XV. nepotem, quem de ano. 1634. a dicto Rege Philippo IV. ſubinfeudatum, Beliſarius dictorum fratrum primogenitus, tanquam dictorum Caſtrorum poſſeſſor, & ſubfeudatarius in dominum recognovit, fidelitatis juramento præſtito, dictaque ſuperioritate in grado appellationis, & recurſuum continuante.

Defectiſque demum abſque prole, prius dicto Beliſario, poſtmodum de anno 1650. Horatio ſecularibus, ſuperſtite Annibale Clerico in Sacris, hinc Officiales Principis credentes factum eſſe caſum devolutionis, poſſeſſionem acceperunt, tam Caſtrorum, eorumque membrorum, & pertinentiarum, quam etiam aliorum bonorum, quæ per dictos fratres intra Plumbini Statum poſſidebantur, unde propterea dicto Annibale recurrente ad ipſum Principem tunc in Urbe commorantem, hic veritatis, & juſtitiæ ſinceriſſimus amator, conſilium pro veritate in congreſſu, prævia diſcuſſione Jurium ex parte dicti Annibalis exhibitorum, petiit ab inſignibus J. C. Andreſilla, & Roncono, ac etiam a Me, atque in congreſſu deſuper habito, præſtantiſſimis doctiſſimis Viris placuit in omnibus ſequi votum, quod ego tanquam junior dederam.

4 Diſtinguendo ſiquidem bona, de quibus agebatur, in tres ſpecies; primam ſcilicet in ipſa Caſtra inhabitata cum juriſdictione, Imperio, & jure dominicali; alteram in bona mere privata, & allodialia extra dictorum Caſtrorum ambitum, & fines; & tertiam in tenutas, ſylvas, paſcua, & alia prædia exiſtentia intra fines dd. Caſtrorum, totumque eorum ambitum.

Quoad primam ſpeciem dixi probabilius pro devolutione in excluſionem dicti Annibalis tanquam Clerici in Sacris, & incapacis reſpondendum videri, & e converſo, indubitanter pro ipſo Annibale reſpondendum eſſe in dicta ſecunda ſpecie bonorum allodialium. Quia vero ſuper tertia adhuc eram indeterminatus, utpote in puncto probabiliter dubio, idcirco attenta gravi ætate dicti Annibalis, habitaque conſideratione, quod eſſet ultimus de hoc cippo Appianorum, qui duorum ſæculorum ſpatio & ultra Statum poſſederant, fui in ſenſu, quod ex prudentiali, & æquitativo temperamento, non dimitteretur quidem ipſorum bonorum poſſeſſio, ſed ſub aliis titulis per Miniſtros ſingulis annis dicto Annibali ſubminiſtraretur æquivalens ejus, quod ex hujuſmodi tenutis, & ſylvis perciperetur, atque ita dicto Annibale acquieſcente practicatum fuit, donec vixit.

In hujuſmodi ergo extrajudiciali examine, in quo præſuppoſita dicta facti ſerie, atque non controverſa per Annibalem dicta ſubinfeudatione facta Sfortiæ ejus patri, quæſtio reſtringebatur ad punctum Clericatus in Sacris, an ſcilicet illum in hac feudali ſucceſſione inhabilitaret, 5 pro ipſo Scribentes admittebant regulam text. *in cap. 1. an mutus, &c. in cap. 1. de feudo fœminino, & cap. 1. §. qui Clericus, ſi de feudo fuerit controverſia*, ſuper Clericorum incapacitate, & quam regulam theorice, & practice receptiſſimam eſſe in feudis Principum ſæcularium, cæteris collectis, late firmant Roſenthal. *c. 7. concl. 29.* Urſin. *de ſucceſſ. feudor. p. 1. q. 9. art. 1.* Struvhe *theatr. feudal. p. 9. dilucid. lit. 80.* Rota *deciſ. 490. num. 1. p. 5. rec.* Menoch. *conſil. 201. num. 116. & ſeqq. & conſ. 181. num. 71. & ſeqq.* licet prius ex *num. 64.* contrarium diceret pro ratione dubitandi, unde Scribentes in contrarium forte tumultuaverant.

6 Verum plures deducebant limitationes, ex quibus dicebant regulam prædictam non obſtare, primo quia tractaretur de feudo Eccleſiaſtico, a cujus ſucceſſione Clerici non excluduntur, ſecundo quia inveſtitura concedit hoc feudum uti francum, in quo pariter Clerici ſuccedunt, tertio quia nullum præſcribitur ſervitium perſonale, ſed tantum præſtatio realis unius vituli, æque bene a Clerico præſtandi, quarto quia videbatur habilitatus per Imperatorem etiam in ſucceſſione feudi principalis, dum in inveſtitura, ut ſupra, dictis fratribus conceſſa enunciatur Protonotarius Apoſtolicus, quinto demum, quod ſaltem de æquitate, ceſſante aliorum agnatorum concurſu, admitti debebat, ſuper quibus ſingulis, exterorum potius ſtylo, quam Curiali, copioſiſſimæ datæ fuerunt informationes.

7 Singulas igitur limitationes prædictas examinando, quatenus pertinet ad primam, licet Felin. *in cap. in præſentia num. 11. in fine de probat.* explicite firmet, jura feudalia ſuper Clericorum incapacitate ſuperius allegata, locum quoque habere in feudis Eccleſiaſticis, ex ea ratione, quod illæ conſuetudines tanquam jam receptæ in leges, obligant etiam in conſcientia, & in foro Eccleſiaſtico ſervandæ ſunt, & Felini ſententiæ adhærere videatur Roſenth. *d. cap. 7. concl. 29. num. 16. & in gloſ. lit. S.*

Nihilominus admittebam contrariam opinionem eſſe magis communem, & veram, quam ex profeſſo ſuſtinet Jaſ. *conſ. 117. lib. 4.* & ſequuntur Roland. *conſ. 76. n. 13. lib. 3.* Cravett. *conſ. 445. n. 8.* Surd. *conſ. 146. n. 31.* Menoch. *conſil. 804. n. 66.* Cacheran. *deciſ. 27. nu. 17.* Carol. de Graſ. *effect. Clerical. 4. n. 301.* Bellett. *diſquiſ. Cleric. part. 1. tit. de bonis Clericorum, §. 19. n. 13.* Argel. *de legitima contrad. q. 19. art. 6. n. 120. ubi allegatur deciſ.* in Brixien. feudi coram Pamphilio, plene Fagnan. poſt hæc examinata editus *in cap. quam Eccleſiarum, n. 104. de Conſtit.* ubi etiam de capacitate Religioſi effecti Epiſcopi in caſu, de quo in Romana, ſeu Perutina *hæredit.* Et quamvis Jaſ. qui in illa concluſione 8 antesignanus videtur, loquatur de Cardinali, in quo plurium ſententia eſt ob excellentiam dignitatis ceſſare dictorum jurium diſpoſitionem, eumque ſub Clericorum nomine non venire, quamvis ageretur de feudis laicalibus, ex collectis per Ann. *ſingul. 70. ubi & addens in poſtremis additionalibus*, cujus tamen contrarium cæteri volunt collecti per dictos addentes, Franch. *deciſ. 20.* Urſin. *de ſucceſſ. feud. p. 1. q. 9. art. 1. num. 21.* Menoch. *conſ. 181. ex num. 71. & conſ. 202. ex n. 116.* ubi de Cardinali quem regulet jure aliorum Clericorum, attamen ſuperius allegati, & cæteri ex eadem auctoritate generaliter id firmant in quocumque Clerico, quoties agitur de feudo Eccleſiaſtico.

9 Ex ea clara ratione, quod ideo per jura feudalia inhabilitantur Clerici, quia feudum eſt militia, cui cum fidelitatis juramento feudatarius erga Dominum ſe addicit, ideoque Clericus miles Chriſti non poteſt eſſe miles ſæculi, ut bene *gloſ. magiſtralis in d. cap. 1. §. qui Clericus, ſi de feudo defuncti*, cum qua communiter pertranſeunt feudiſtæ collecti per Roſenth. & Urſin. *ubi ſup.* & ex qua ratione Ego dicebam in una Mediolanen. penſionis pro Cardinali Sabello, de qua in ſua materia *ſub tit. de penſion.* eum, qui effectus erat feudatarius Principis laici cum titulo Marchionatus, amiſiſſe penſionem, quod etiam habetur apud Tondut. *de penſ. c. 77. num. 7.*

10 Ac etiam quia Princeps ſæcularis, qui feuda concedit id facere cenſetur, ut ſibi conſtituat milites ſibi ſubjectos, atque a ſe puniblles, non autem eos, quos cognoſcere, & punire non poteſt, ut ponderat Jaſ. *d. conſ. 117. n. 5. in fine, verſ. nam Principes ſæculares*, Fagnan. *loc. cit. n. 103.* quæ rationes ceſſant in feudo Eccleſiaſtico, cujus ſit Dominus Papa, vel alius Prælatus, quia non dedecet, Clericum eſſe

ſubdi-

Digitized by Google

ſubditum ei præſtare juramentum fidelitatis, ac etiam, ubi exigat neceſſitas, ſervitium militare, ut tam antiquæ hiſtoriæ, quam moderna praxis docent, unde propterea, poſt hæc pariter examinata, dicebam in Beneventana Penſionis, de qua ſub d. tit. de penſ. ob militiam Papæ, ac Sedis Apoſtolicæ non amitti penſionem, adhibendo iſtos terminos feudales, & cum dicta diſtinctione deducta ex præfato magiſtrali conſ. Jaſ. 117. & cum ratiociniis, quia non habebatur ſpecialis auctoritas ita diſtinguens, ut ibi latius.

11 Non tamen placere videtur propoſitio numero 7. motivata per aliquos Scribentes, quod ſcilicet jura feudalia, quamvis ex immemorabili conſuetudine juxta hodie receptam, & indubitatam opinionem, ſint authentica, & pro legibus habenda ſint, non tamen in hac parte recipi debeant, tanquam Eccleſiaſticæ libertati præjudicialia, & ex eadem ratione, ob quam abolitæ ſunt leges civiles de Clericis, & Eccleſiis diſponentes, quoniam d. Clericorum inhabilitatio non provenit ex dd. juribus, eorumque auctoritate, auferendo Clericis, & Eccleſiis id, quod alias eis competeret, ſed potius provenit ex ratione incompatibilitatis unius ſtatus cum altero, ac veriſimilis voluntatis concedentis, quem niſi expreſſe dicat, ſuumque præjudicium ita remittat, nullatenus veriſimile eſt, quod ſibi conſtituere voluerit militem illum, quem cognoſcere non poteſt. Neque exinde aliquod Clericorum præjudicium, vel injuria reſultare dicitur, quoniam qui poteſt nullatenus concedere, ac omnibus denegare, nemini facit injuriam ſi concedit ſolum certo generi perſonarum, denegat autem alteri, potiſſime ubi non conſtat, hujuſmodi denegationem, ſeu excluſionem reſultare ex irrationabili odio Clericatus, & Status Eccleſiaſtici, ſed ad aliud rationabile motivum, quamvis non expreſſum, & in dubio præſumendum, referri poteſt, juxta ea, quæ frequenter habentur in materia fideicommiſſaria in propoſito excluſionis Clericorum, Religioſorum, & Monaſteriorum, ſive mulierum nuptarum cum ſimilibus.

12 Feuda enim cognita non fuerunt de jure communi, ſed poſt ſciſſum Romanorum Imperium a Longobardis, vel Germanis per quendam uſum, ſeu conſuetudinem introducta fuerunt, quæ conſuetudo ita qualificate inducta eſt. Quod agnoverunt etiam Sacr. Canones, qui ut Principes ſæculares allicerent ad feuda concedenda Clericis, & Eccleſiaſticis, iſtorum ſubjectionem quoad concernentia ipſum feudum eis tradiderunt, in cap. ex tranſmiſſa, & cap. ſeq. de foro competenti, atque ita docet inconcuſſa praxis totius etiam Orbis, præſertim vero illa Regni Neapolitani, ut in Venafren. in Venuſina, & in aliis hoc eod. tit. quod eſt fortius, cum illud ſit feudum Eccleſiæ.

13 Admiſſa igitur limitatione, quod ſcilicet in puncto juris Clerici ſint capaces feudi Eccleſiaſtici, negabam tamen ejus applicationem ad factum, ob omnino ceſſantem hujuſmodi qualitatem, ex eo deductam, quod hujuſmodi Caſtra originarie conceſſa fuiſſent per Eccleſiam Maſſanam, quoniam conceſſio juxta ſupradictam facti ſeriem de anno 1264. facta per Epiſcopum Todinis Civibus Maſſanis, nullam videbatur feudalem imaginem habere, ſed fuiſſe per contractum privatum permutationis ex cauſa mere correſpectiva, maxime quia feudalitas in dubio non præſumitur, et in Clumacen. in Lucana, & in aliis hoc tit. ſatis frequenter, potiſſime quia ab ann. 1400. in quo Gherardus Plumbini Dominus hujuſmodi Caſtra titulo emptionis, tanquam mere allodialia quæſivit, ſuoque Statui incorporavit, potuerunt immutare naturam, utpote a priori territorio diſmembrata, & regulata tanquam pars, ſeu membrum hujus feudi laicalis, ut plene probant Menoch. d. conſ. 147. Cæphal. conſ. 458. & ſeqq. & Decian. conſ. 40. lib. 4. & comprobant etiam tot inveſtituræ, & renovationes factæ ab ann. 1502. uſque in præſens.

Omnemque difficultatem in propoſito penitus ceſſare dicebam ex eo, quod quicquid eſſet de hujuſmodi Caſtrorum natura, & qualitate in controverſia, quæ haberetur inter ipſam Eccleſiam, ipſumque Status Plumbini Dominum, nihilominus de hoc objicere non poterat d. Annibal veniens ex præfata inveſtitura, quam Sfortia ejus pater jure ſubfeudi, & cum licentia, & aſſenſu Imperatoris Domini directi habuerat a Feudatario, tanquam de re laicali, quoniam
14 ſubinfeudatus dicitur Vaſſallus ſubinfeudantis, qui eſt ejus Dominus immediatus, non autem Domini directi, & mediati, ut bene, & punctualiter Natta conſ. 600. n. 23. & docet praxis ejuſdem Regni Neapolitani, quoniam licet ipſum feudum in capite ſit Eccleſiæ, nihilominus ea ſubfeuda, quæ per Regem Feudatarium conceduntur illis Baronibus,
15 dicuntur laicalia, cum Clericorum incapacitate, ex deductis in dd. Venafren. & Venuſin. ac aliis. Ut enim bene advertit Bald. in l. 1. in fin. Cod. unde legit. quamvis Regnum Apuliæ quoad ſuam univerſitatem ſit feudum Eccleſiæ, attamen illa ſubfeuda, quæ per Regem aliis conceduntur, ſunt de dominio ipſius Regis, ac diverſæ naturæ, quod latius ex Bald. ubi ſupra, ac etiam ex Iſernia, & aliis bene reaſſumit Pariſ. conſ. 1. num. 99. lib. 1. ubi de Duce Mediolani, quod licet Ducatus ſit de dominio Imperatoris, attamen ſubfeuda ſunt de dominio Ducis, refert Mantic. de Tacit. lib. 23. tit. 2. num. 16. & 17.

Ad quod ponderabam regulam text. in l. ſi quis conductio- 16
nis, C. loc. de non refricanda propria auctori dominii quæſtione, quam regulam procedere in omni materia, præſertim vero in feudali, firmant in ſpecie Jacobus de Belviſio in cap. 1. verſ. prædictis modis, quæ fuit prima cauſa Beneficii amittendi, Præpoſ. ibid. §. qui domino, & cæteri collecti per Schrader. de feudis, p. 2. principali p. 9. ſect. 9. nu. 25. & ſeqq. Ruta deciſ. 222. num. 8. & ſeqq. part. 3. rec. deciſ. 57. num. 1. cum ſeqq. & deciſ. 89. nu. 15. part. 9. Addent. ad deciſ. 420. num. 50. & 74. p. 4. rec. tom. 2. Unde cum Sfortia dicti Annibalis pater receperit hoc ſubfeudum, tam a Feudatario, quam ab Imperatore Domino directo, tanquam membrum dicti feudi laicalis Plumbini, non poterat iſta diverſa qualitas allegari, refricando quæſtionem dominii proprio auctori, potiſſime quia in inveſtitura, quam idem Annibal cum fratribus, ut ſupra, recepit ab Imperatore de ipſo feudo Plumbini (eorum culpa non effectuata) expreſſe conceduntur hujuſmodi Caſtra, tanquam pars, & membrum hujus feudi.

Dicebatur, quod licet dicta inveſtitura facta per Jaco- 17
bum Senom Sfortiæ importare videretur ſubfeudum conceſſum a laico, nihilominus id immutare non poterat ipſorum Caſtrorum naturam, & qualitatem, quia ſubfeudum non debet eſſe diverſum ab ipſo feudo, ſed eodem jure cenſendum eſt. Verum, & hoc nullius momenti videbatur, tum quia negabatur dictum aſſumptum, quod Caſtra per Dominum Plumbini poſſiderentur jure feudi Eccleſiaſtici, ut ſupra, tum etiam quia dicta propoſitio procedit in ea omnimoda ſubinfeudatione, quæ, nihilo per ſubinfeudantem retento, fiat alteri de toto feudo, cum tunc adinſtar ementis pro perſona nominanda, ſubinfeudans dicatur nudum organum, ſeu inſtrumentum, ſubinfeudatus vero directe, & immediate habere dicatur a primo infeudante, ſecus ubi aliquo pro ſe retento ſubinfeudat partem; quia tunc feudum retinet in ſubinfeudante ſuam naturam, & non implicat, quod in ſubfeudo tanquam exadentia, ſeu contractu ſeparato, diverſa imprimatur natura ex lege conceſſionis, juxta diſtinctionem, de qua ſæpius hoc eod. tit. præſertim in Mantuana bonorum pro Epiſcopo, in Senogallien. & in Eugubina, ubi latius videri poteſt.

Quo vero ad ſecundam, & tertiam limitationem dedu- 18
ctam ex conceſſione feudi franchi, ſive ob non conventum ſervitium perſonale, ſed tantum reale, dicebam quod una, vel altera, fortius vero utraque qualitate concurrente per veritatem, & de facto, aſſumptum eſſet verum, ac recte procederent ea, quæ de feudo franco habentur copioſe collecta apud Cacheren. deciſ. 27. cum cæteris collectis per Menoch. conſ. 181. num. 66. ubi etiam agit de ſervitio mere reali per Clericum æque ac laicum, abſque aliqua differentia præſtabili.

Verum fallacia pariter erat in applicatione ad factum, quoniam, ut inſinuatum eſt, id recte procedit, quando franchitia conſiſtit in re, non autem in verbis, quia nempe feudum datum ſit abſque ullo onere ſervitii, nec explicito, nec implicito, ſub juramento fidelitatis, quod nullum præſtetur, itaut concurrat omnimoda franchitia, & 19
libertas, præterquam ab eo reali, quod eſt expreſſum, ut ſunt illa feuda frequentia in Lombardia, ut plurimum ruſtica, ſine juriſdictione, gladii poteſtate, & imperio, conſiſtentia in aliquo prædio, vel petia terræ, quæ concedi ſolent ſub onere ſolvendi Domino ſpatulam porci, vel par Capponum, cum ſimilibus, cum tunc dicantur feuda omnino impropria, & corrupta, non cum feudali jure regulanda, ſed potius cum jure communi adinſtar bonorum indifferentium, & allodialium, quorum jure cenſentur, aliud de feudo non habentia, niſi nuncupationem, ut etiam in Regno Neapolitano ſunt ea, quæ dicuntur feuda plana, & de tabula ſimpliciter, ex tit., quæ habentur ſupra in d. utraque Mantuana, ubi de hujuſmodi diſtinctionibus.

Secus autem ubi adeſt juramentum fidelitatis continens implicitam obligationem ſervitii etiam perſonalis ſub ejus

formu-

formulám contentam in neceſſitatibus, & extraordinariis occurrentiis, ſolumque pro tempore currenti, & non calamitoſo, in quo nulla ſubſit ſervitii neceſſitas, vel occaſio,
20 conveniatur de aliqua præſtatione reali pro Domini ſubventione, ſive pro ejus recognitione, & meliori conſervatione dominii, ac vaſſallagii reſpective, ut ex.gr.eſt in d. Regno, in quo per Barones, & Feudatarios, ultra obligationem implicite contentam ſub juramento fidelitatis, ſingulis annis Regi præſtatur certa ſumma pecuniaria, quæ ibi *adohu* nuncupatur, quoniam hæc non excludit alias perſonales obligationes in juramento fidelitatis contentas, ut advertunt Cacheran. *d.dec.*27.*n.*9. Roland.*conſ.*23.*n.*35.*lib.*1. Affl. *deciſ.*320.*n.*9. Graſſ. *de effect. Clericat.*4.*n.*250. *& cæteri*, ac habemus de ipſomet Regno erga Sedem Apoſtolicam, cum pro eo ſolvatur ſingulis annis Cenſus conſiſtens in certa ſumma pecuniaria, & uno equo, non inde tamen deſinit eſſe feudum, cum ſimilibus, & ſic ea, quæ per DD. dicuntur de feudo franco, ſeu reſtricto ad certam recognitionem realem, intelligenda veniunt ut ſupra, quando de facto concurrit omnimoda franchitia, & libertas, ut bene cæteris allegatis advertit Menoch.*d.conſ.*181. *n.*83. ubi in ſpecie reprobat Alciatum in eodem caſu ſcribentem, non autem ubi franchitia reſultet ex ſola formula verborum, & clauſularum, quæ ex quodam formulario in omni pene inveſtitura, ad quandam honorificentiam, & majorem prærogativam, præſertim vero in feudis majoribus, & primæ claſſis cum Regalibus, & jure Principatus adjici ſolent, quoniam alias omnia feuda ita eſſent corrupta, & in hoc verſari ſolet frequens æquivocum illorum Scribentium, qui non bene hanc feudalem materiam callentes, ſoli verborum, & clauſularum formulæ inhærendo, iſtos terminos confundunt.

Applicando igitur ad rem, quamvis demandatum eſſet onus realis præſtationis unius vituli ſingulis annis, in recognitionem ſuperioritatis, & dominii, atque in inveſtitura, adinſtar inveſtituræ ipſius feudi principalis conceſſæ per Imperatorem, adeſſent conſuetæ clauſulæ de feudo *franco, honorifico, &c.* nihilominus continebatur explicitum juramentum fidelitatis ad formam inveſtituræ Imperialis, & cum eadem reſtrictione ad ſolos liberos, & deſcendentes maſculos, juxta regularem naturam feudi veri, & recti, potiſſime quia non agebatur de conceſſione alicujus petiæ terræ ad ſolam fruitionem ſine Juriſdictione, & Imperio, juxta caſum, de quo ſupra in d. utraque *Mantuana* cum ſimilibus, de quibus frequentius agunt DD. Lombardiæ, vel adjacentium Regionum, in quibus in uſu ſunt hujuſmodi feuda ruſtica, ſolam nuncupationem feudalem habentia, ſed de duobus Caſtris, cum Vaſſallis, Juriſdictione, & Imperio, unde propterea mihi videbatur, quod verſaramur in caſu omnino plano.

Motivum tolerantiæ deductum ex Jaſ. *d. conſ.*117. *lib.*4.
21 pariter ceſſabat ex facto, quoniam pro tempore quo vixerant alii fratres laici, & capaces, aliqua illius Clerici poſſeſſio, conſiſtens magis in participatione fructuum, & emolumentorum, referenda veniebat, vel ad familiaritatem cum fratribus, vel ad participationem fructuum ratione vitæ militiæ, ſeu alimentorum, dum in facto e converſo conſtabat, quod juramentum fidelitatis dicto Principi, tanquam novo domino, præſtitum fuerat a ſolo Beliſario primogenito, abſque dicti Clerici mixtura, & enunciatio Imperialis de dicto Annibale Protonotario Apoſtolico levitatem continere videbatur, quoniam inveſtitura prædicta erat de futuro, effectum ſcilicet ſortitura, poſtquam ſecuta eſſet ſolutio 800. m. Florenorum; cumque habilitas requiratur de tempore, quo cum effectu obtinetur feudum, ejuſque poſſeſſio, bene ſtabant ſimul, tunc obtinere Protonotariatum, qui haberi poteſt etiam per Clericum in minoribus, ſed deinde per dimiſſionem Clericatus effici capacem: tunc enim hujuſmodi tolerantia implicitam diſpenſationem impedimenti cauſare ſolet, quando concurrit in Principe certa ſcientia impedimenti, & admiſſio impediti in feudo, ut erat caſus, de quo Jaſ.*d.conſ.*117. ubi de Cardinali Farneſio, quem indubitanter innoteſcebat Papæ eſſe Clericum in ſacris tolerato in poſſeſſione feudi per decennium & ultra, unde propterea iſtud motivum omni prorſus fundamento deſtitutum erat.

Prout & alterum æquitatis deficientibus cæteris agnatis capacibus, cum non exinde reſultet, incapacem a Domino invito admittendum eſſe, & contrarium docet obſervantia, ut vidimus de Cardinali Peretta, ſeu de Monte alto, de quo habetur *in d.Venafren.*

Et ad concluſionem admiſſionis aliat inhabilis, & incapacis, quoties idem ſervitium præſtari poteſt per ſubſtitutum, ex deductis per Jaſ. *ex d.conſ.*117. & alios collectos per eu Menoch.*d.conſ.*181.*n.*67. (unde, ut dictum eſt, Scribentes in contrarium totam deſumpſerant) dicebam, adhuc proceſſi cum æquivoco, quoniam illa vere procedit, ubi in feudatario concurrit naturalis habilitas ad ſuccedendum, ſolumque obſtat accidentalis inhabilitas ad ſerviendum ratione infirmitatis, vel ſexus, aut alterius impedimenti, ſecus autem ubi inhabilitas eſt naturalis percutiens ſubſtantiam ſucceſſionis, juxta veriorem, ac magis receptam opinionem feudiſtarum, de qua Roſenthal.*c.*7.*concl.*29.*n.*4. Laratha *theat. feudal. p.*9. *diluc.* *lit.*80. *n.*7. *cum ſeqq.* bene Urſin. *de ſucceſſ. feudorum p.*1. *q.*9. *art.*2.*n.*11. apud quos cæteri, & hæc eſt vera reſponſio, non autem illa quam tradit Menoch. *d.conſ.*181.*n.*84.

ANNOT. AD DISC. LIV.

IDem, quod dictum eſt *in Annotatione præcedenti*, in propoſito capacitatis fœminarum, in omnibus procedere videtur reſpectu capacitatis Clericorum, quod ſcilicet erroneum ſit procedere cum generalitatibus, ſive adhibere auctoritates loquentes de feudis unius Regionis, in feudis diverſæ Regionis, cum totum pendeat a legibus, & ſtylis Principatuum, ut occaſione agendi de capacitate militum S. Jo. Hieroſolymitani, & ſimilium advertitur ſupra, *diſc.*16.

Diſtinctio autem, quæ, ut patet ex deductis in diſcurſu, adhiberi ſolet inter feuda franca, ſive inter habentia annexum ſervitium perſonale, vel reale, quod æque bene a Clerico, ſicuti a Laico præſtari poteſt, hodie fabulæ ſpeciem habere videtur ob idem dilemma, de quo *Annot. præced.* occaſione capacitatis fœminarum, quod ſcilicet aut agitur de feudo recto, & proprio, quod importat militiam, quæ hodie non datur, niſi in Principe habente hoc majorem Regaliam indicendi publicum bellum, cum illa obligatione ſervitii perſonalis, quæ ſaltem in urgentibus, & extraordinariis indigentiis ineſt ſub juramento fidelitatis, etiam ubi præſtetur ſervitium ordinarium reale, & tunc (exceptis feudatariis Papæ) clericatus eſt incompatibilis cum militia, ut advertitur in diſcurſu, ac etiam *ſub tit. de Penſ. diſc.*48. Aut eſt feudum improprium, cujus naturæ ſunt frequentius feuda Eccleſiarum inferiorum, ſive illorum Dominorum, qui non habeant hoc jus Principatus, dictamque Regaliam indicendi bellum publicum, ut pluries ſupra advertitur, & tunc intrat capacitas clericorum, non ratione franchitiæ, ſed quia revera, ſpectato effectu, bona non ſunt feudalia, ſed potius allodialia indifferentia, quæ retinent ſolum quandam nuncupationem, & aliqua pacta feudis proportionata, tanquam per imaginem, ſeu reliquias antiquæ feudalitatis, ideoque æquivocum videtur in hoc procedere cum auctoritatibus antiquorum, loquentium cum præſuppoſito illorum temporum, quando etiam Eccleſiæ inferiores, & Civitates ſubditæ, ac Barones, & Domicelli inferioris ordinis, immo etiam privati nobiles divites ob factiones, quæ tunc vigebant, ſibi comparabant milites, ac Vaſſallos fideles, atque ad hunc effectum, loco ſtipendii, illis dabant in feudum prædia, & poſſeſſiones, &c. ac propterea magna eſt differentia inter tempora antiqua, & hodierna.

EADEM

PRO EODEM PRINCIPE LUDOVISIO CUM MARCHIONE DE MONTEAUTO.

Caſus diſputatus in Signatura Gratiæ, & reſolutus pro Marchione.

De competentia fori cauſæ feudalis, coram quo ſcilicet cognoſcenda & tractanda ſit controverſia inter Dominum, & feudatarium ſuper feudi devolutione.

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*
2 *Cauſa feudi terminanda per Pares Curiæ.*
3 *Secus de conſuetudine, per quam cognoſcitur a Domino.*
4 *Ad regulam* text. in l. ubi cœptum, ff. de judic.
5 *De traditionibus Doctorum ſuper ſtatu bonorum.*
6 *Subfeuda poſſunt eſſe diverſæ naturæ, & ſub diverſo foro ab ipſo feudo.*

7 Sub-

7 *Subfeuda dicuntur de directo dominio ſubinfeudantis, qui eſt Dominus ſubinfeudatorum, ut de Rege Apulia cum ſuis feudatariis.*
8 *Quando Dominus directus ſit Judex in cauſa ſubfeudi.*

D I S C. LV.

1 POſt terminatam cum prudentiali æquitativo temperamento controverſiam, de qua *diſc.præced.* Annibal ultimus Appianorum Clericus, ut ſupra, per donationem inter vivos effectum ſortituram poſt mortem, tranſtulit in Marchionem de Monteanto, ejus ex ſorore nepotem, ſeu amitinum, omnia jura ſibi competentia in dictis Caſtris, aliiſque bonis in hoc Statu Plumbini exiſtentibus, idemque confirmavit per teſtamentum, unde ſequuta ad breve tempus ejuſdem Annibalis morte, Marchio prædictus, poſtquam impeditus fuit per Officiales, & Miniſtros Principis in actuali poſſeſſione, quam inſtrumentalem de facto adipiſci curaverat, adiens Romanam Curiam, curavit ſe admitti ad cauſam uſque ab anno 1540. *ut in præcedenti*, introductam in Camera per Cardinalem Alexandrum Farneſium Eccleſiæ Maſſanæ Adminiſtratorem. Cumque Princeps Ludoviſius in eadem Curia apprehenſus fori declinatoriam oppoſuiſſet, petendo remitti cauſam vel ad Imperatorem Dominum directum, vel ad Regem Catholicum ſubinfeudentem, idcirco aſſumpta deſuper diſputatione in Signatura Gratiæ, ad quam pertinet decidere hujuſmodi controverſias in cauſis vertentibus in Camera, quæ non ſubjacet Signaturæ Juſtitiæ, prodiit reſolutio dicto Marchioni favorabilis pro remiſſione cauſæ ad eandem Cameram, quæ tamen, reflectendo etiam ad ſolam veritatem, non placuit.

In hac autem diſputatione omnes hincinde Scribentes deducebamus eandem theoricam, in ſpecialibus terminis devolutionis iſtius feudi Plumbini, deductam per Teppiam *deciſ. ultima Supremi Senatus Italiæ*, ut ſcilicet quamvis de jure feudorum *in cap. 1. de controv. feudi apud Pares terminanda, cap. 1. §. ſi inter Dominum, de alienatione feudi paterni, & cap. Imperialem, §. Præterea ſi inter duos, de prohibita*
2 *feudi alienatione per Frider.* hujuſmodi controverſiæ terminandæ ſint per Pares Curiæ, quibus cauſa remittenda eſt, ſolumque diſputatio intret, an id procedat in Imperatore, & Regibus, aliiſque ſupremis Principibus, ex deductis per Afflict. *in cap. 1. n. 7. de controverſia inter Dominum & Vaſſallum de Inveſtitura feudali*, Roſenthal. *cap. 10. concluſ. 3.* cum aliis per Tappiam ubi ſupra, *n. 1. cum ſeqq.* nihilominus
3 de communi conſuetudine, de qua Teppia ubi ſupra, n. 8. receptum eſt, hujuſmodi Parium judicium receſſiſſe ab Aula, atque hujuſmodi cauſas cognoſcendas eſſe in Curia ipſius Domini, quoties præſertim iſte eſt Supremus Princeps habens jura Imperii.

Controverſia vero erat in applicatione ad factum, Scribentes enim pro actore, quibus adhæſit Signatura, dicebant quod cum hujuſmodi Caſtra eſſent de directo dominio Eccleſiæ Maſſanæ, a qua per Sixtum IV. & Pium V. diſmembrata fuerunt, & applicata Eccleſiæ Romanæ, ſeu Cameræ Apoſtolicæ, idcirco ad iſtam ſpectare debebat cognitio, addendo etiam regulam generalem text. *in l. ubi cœptum, ff. de judic.* quod dum uſque edicto anno 1540. cauſa introducta eſſet in Camera ut ſupra, ibi terminari debebat, ponderando quoque retroactam obſervantiam prædeceſſorum Principum circa commiſſionem cauſæ in Rota ſub Innoc. VIII. ſuper controverſia Venæ aluminum, juxta ſeriem, de qua *diſcurſ. præcedenti*.

Scribens autem pro Principe, cum ſenſu etiam veritatis, dicebam præmiſſa non ſubſiſtere, quoniam ſupponebatur pro certo id quod erat in quæſtione, ſuper dominio ſcilicet directo dictæ Eccleſiæ, quod ex hac parte non admittebatur, tum quia ipſemet contractus permutationis initus de anno 1264. cum Tudinis, nullam præſeferebat feudalem qualitatem, ac dominii directi reſervationem, ex deductis per Menoch. *conſ.* 147. & alios, de quibus in præcedenti, tum etiam quia ab anno 1400. & ſic ſpatio annorum 250. & ultra, ex jure pleni, & liberi dominii poſſeſſa fuerunt per Principes, & Dominos Plumbini, utpote illi Statui incorporata, potiſſime vero ab anno 1502. effecta de dominio directo Imperatoris, & poſita ſub qualitate feudali, in qua
4 ſpatio annorum 150. & ultra continuarunt, nil refragante dicta regula text. *in l. ubi cœptum*, militante contra colligitantem, vel habentem cauſam ab eo, non autem contra dictum Principem jus metientem ab Imperatore omnino independenter ab Appianis antiquis Dominis, & clarius quia dicta cauſa introducta erat in Camera cum illegitimo defenſore, tunc nullum jus habente in dictis Caſtris ob eorum confiſcationem, ratione banni, *ut in præced.*

Et quoad antiquam obſervantiam commiſſionis cauſæ in Rota ſub Innocentio VIII. ultra jam dictam reſponſionem, quod reus, & poſſeſſor poſſideret independenter, & ex diverſo jure, potiſſime ob immutatum rerum ſtatum, cum de tempore dictæ commiſſionis Appiani poſſiderent iſtum Statum tanquam liberum, & allodialem, deinde vero a d. ann. 1502. recognoverint in feudum ab Imperatore, urgebat alia inevitabilis reſponſio, quod de dicta commiſſione non conſtabat per ſcripturas authenticas, ſed ſolum ex tra- 5
ditionibus Menoch. *d. conſ.* 147. Cæphal. *conſ.* 458. *& ſeqq.* & Deciani *conſ.* 40. *lib.* 4. ſcribentium in controverſia juriſdictionis, ſeu territorii cum Magno Duce Etruriæ, unde, vel intrabat regula, quod in iis, quæ facti ſunt non defertur Doctoribus, vel ſi deferendum erat in hoc, deferendum quoque erat alteri traditioni ſuper tribus conformibus Rotalibus obtentis per Ducem Valentinum pro non jure Eccleſiæ Maſſanæ, ac hujuſmodi Caſtrorum libertate, unde propterea intrabat dilemma inevitabile.

Cæterum his omnibus etiam circumſcriptis, dicebam procedi cum æquivoco claro, quoniam præmiſſa, quæ in contrarium deducebantur ex parte actoris, percutiebant controverſiam inter ipſam Eccleſiam Maſſanam prætenſam dominam directam, ſeu Cameram Apoſtolicam ex ejuſdem Eccleſiæ jure venientem ex una, & ipſum Principem ex altera, ſuper quo adhuc dubitari poſſet, ſtante contraria obſervantia, ut ſupra, ſuper quo etiam relinquitur integer locus veritati, ſed quoad ipſum actorem venientem ex Juribus Annibalis, vel Sfortiæ Appiani ejus patris, ſubinfeudati ab ipſo Principe Plumbini, & cum eo, vel ſucceſſore contendente de expiratione dictæ ſubinfeudationis, ſeu verius de ejus interpretatione, an ſcilicet comprehenderet vel ne tenutas, ſylvas, & alia juxta quæſtionem, de qua *diſc. ſeq.* id pertinebat (attenta conſuetudine, de qua ſupra) ad ipſum ſubinfeudantem, habentem jura Imperii, ejuſque officiales, vel ad ſummum ad Imperatorem, a quo dicta ſubinfeudatio confirmata fuerat.

Ut enim inſinuatum habetur *in præcedenti*, ſtant bene ſi- 6
mul, ipſum feudum principale eſſe de dominio Eccleſiæ, ac unam habere naturam, ſubfeuda vero conceſſa per ipſum ſubfeudatarium aliis ſubvaſſallis, eſſe laicalia, & habere naturam diverſam, atque de ipſorum devolutione ſpectare cognitionem ad ipſum ſubinfeudantem, tanquam ſubinfeudati dominum, cui ex regula text. *in l. ſi quis conductionis, Cod. locati* tanquam proprio auctori, dominii quæſtionem reſricare non poteſt, juxta traditionem Bald. *in l. prima in fin. C. unde cognati*, quod licet Rex Apuliæ recognoſcat Eccleſiam Romanam, ſeu Pontificem in Dominum, quoad ipſam
Regni univerſitatem, attamen particularia feuda, ſeu ſub- 7
feuda, quæ ipſe Rex ſuis ſubditis conceſſit, dicuntur de ipſius Regis dominio, & ad ipſum pertinet de eorum devolutione, aliiſque controverſiis cognoſcere, quod poſt Iſerniam, & alios allegatos, bene reaſſumit Paria *conſ.* 4. *n.* 99. *l.* 1. ubi agit de Duce Mediolani, refert Mantica *de tacit. l.* 23. *tit.* 2. *n.* 16. *&* 17. & ita comprobat obſervantia dicti Regni, quoniam licet ſit feudum Eccleſiæ Romanæ, attamen Papa non ſe intromittit in cauſis ſubfeudorum conceſſorum ab ipſo feudatario ejus vaſſallis, & ſubfeudatariis, qui dicuntur feudatarii, & vaſſalli eorum Domini immediati, non autem Domini mediati, firma remanente competentia ipſius Papæ Domini directi, ejuſque Tribunalium, ubi quæſtio eſt de
ipſo feudo principali, juxta caſum, de quo reſpectu Regni 8
Neapolitani, a Pont. *deciſ.* 1. ſive ubi feudum eſt devolutum, unde non remaneat proprius, & immediatus Dominus, cum quo ſubfeudi quæſtio tractari poſſit, juxta caſum, de quo *in Senogallien. Caſtrorum, in Eugubina, & in aliis hoc eod. tit.* Ideoque quicquid ſit de juribus dictæ Eccleſiæ Maſſanæ, ſeu Cameræ Apoſtolicæ in ejus locum ſuffectæ relinquendo in hoc, ut dictum eſt, integrum locum veritati hincinde, adhuc dicta jura non videbantur obſtare ad effectum, de quo in præſenti controverſia.

ANNOT. AD DISC. LV.

SUper materia iſtius diſcurſus defuit occaſio alterius diſputationis, quoniam quicquid apud antiquiores dubitatum fuerit, hodie ubique locorum, in quibus habetur uſus illorum feudorum, quæ vere, & propria dici merentur, juxta ponderationes *in duabus Annot. præc.* receptum eſt, ut cognitio pertineat ad ipſum Dominum, quem hodie in feudis veris ſupponimus Principem ſupremum, cum alia feuda ſint potius impropria, & abuſiva, ut ſupra,

ideo-

ideoque deferendum non eſt antiquis loquentibus etiam de feudis, quæ concedebantur a perſonis ſubditis, & inferioribus.

EADEM

Caſus diſputatus in Cameræ, & deciſus ut infra.

Recognoſcens ab alio in feudum locum, ſeu Caſtrum proprium, an recognoſcere etiam videatur totum territorium, omniaque bona alias libera, & allodialia intra ejuſdem Caſtri fines per ipſum recognoſcentem poſſeſſa, itaut in caſu devolutionis, omnia tanquam feudalia devolvantur, vel potius devolvatur ſolum Caſtrum, reliquis in patrimonio allodiali remanentibus?

Pendente lite, ſeu dubio inter Dominum, cui feudum eſt devolutum, & hæredem feudatarii defuncti ſuper qualitate bonorum, an eſſent feudalia, ſeu feudo annexa, vel ne, quis interim in poſſeſſorio retinendæ, vel adipiſcendæ obtinere debeat, & de propoſitione quod Fiſcus non litigat manibus vacuis, quomodo, & quando procedat, & de cumulatione poſſeſſorii cum petitorio?

SUMMARIUM.

1 Facti ſeries.
2 Reſolutio in cauſa.
3 Ubi dubium eſt, an bona ſint feudalia, vel allodialia, in poſſeſſorio obtinet hæres Feudatarii contra Dominum?
4 Et de ſimilibus in emphyteuſi, vel fideicommiſſo.
5 Fiſcus in caſu devolutionis feudi capit poſſeſſionem, & non litigat manibus vacuis.
6 Cumulationi poſſeſſorii cum petitorio quando locus.
7 Poteſt quis rem propriam liberam, & allodialem ab alio recognoſcere in feudum, & fit feudalis.
8 Ubi quis ab alio recognoſcit in feudum proprium Caſtrum, quid recognoviſſe cenſeatur, an totum territorium?
9 Appellatione Caſtri, & ſub ejus vocabulo quid veniat.
10 De rationibus, ob quas ex recognitione Caſtri non infertur ad territorium.
11 Sub nomine territorii quid veniat.
12 De quæſtione quando bona, & prædia exiſtentia in feudo ſint illi annexa, & de ejus pertinentiis.
13 De diſtinctione, cum qua dicta quæſtio decidenda eſt.
14 De uſu loquendi, & obſervantia, ut ſub nomine Caſtrorum venirent territorium, & bona.
15 Qualitas bonorum ſatis attendenda pro feudalitate.
16 Item veriſimilis voluntas.
17 In antiquis, & conjecturalibus attendenda regula, ut ſingula, quæ non præſunt &c.
18 De obſervantia, ob quam alia bona veniant ſub devolutione feudi.
19 De regula, quod poſſeſſa per feudatarium in feudo ſint allodialia.
20 Juriſdictio eſt quid ſeparatum a feudo, & poteſt quis habere feudum uno titulo, & Juriſdictionem altero.

DISC. LVI.

1 Rejecta, *ut in præcedenti*, fori declinatoria, remiſſaque cauſa ad Cameram, Actor ſuſpenſo petitorio obtinuit ſubſcribi dubium in poſſeſſorio retinendæ, *an, & in quibus bonis ſibi competeret manutentio*. Cumque Princeps inhibitus eſſet ab Imperatore, ne alibi, quam in foro ſuo ſuper cauſis feudum concernentibus reſponderet, idcirco ne cauſa omnino indefenſa remaneret, ad illam ſe admitti curavit Iſabella Appiana Bracchiani Duciſſa hæres in allodialibus Coſmi, ſeu Jacobi Septimi ultimi Feudatarii, ob aliquod intereſſe, quod ad effectum admiſſionis ad cauſam ſufficit quale quale, quodque illud eſſet apparenter, licet non exiſtenter, unde aſſumpta diſputatione, nulla habita fuit difficultas ſuper non competentia intentati remedii in ipſis Caſtris, eorumque Juriſdictione, & Imperio, dum attenta inveſtitura de illis facta per Jacobum VI. Sfortiæ actoris mediatum auctori, indubitatum erat, ipſi actori nullum penitus jus competere, cum illa reſtricta eſſet ad ſolam lineam maſculinam, per mortem Annibalis jam extinctam, & quate-
4 nus idem actor dictam inveſtituram controvertiſſet, adhuc idem reſultabat effectus, dum legatum Jacobi III. a quo ipſius auctores totum jus deſumebant, expreſſe neget juriſdictionem cum reliquo ſtatu conſolidatam: E converſo autem in iis bonis, quæ indubitate ſunt allodialia, quorum pleraque intra Statum, extra tamen hujuſmodi Caſtrorum fines aderant, ex hac parte nil prætendebatur, cum nullum jus competeret, unde dabantur manus, totaque proinde controverſiæ punctus reſidebat in qualitate bonorum fructiferorum, ſylvarum ſcilicet, tenutarum, & paſcuorum, intra iſtorum Caſtrorum fines exiſtentium, an eſſent feudalia, & cum Caſtris devoluta, vel potius allodialia, & ad dicti Annibalis allodialem hæreditatem pertinentia, ſuper quo puncto hinc inde ſatis certatum fuit in diſputatione habita ſub die 3. Decembris 1661. coram Cæſarino, in qua prodiit reſolutio utrique parti grata, manutentionem ſcilicet, vel in vim poſſeſſionis inſtrumentalis ab ipſo actore adeptæ, vel in vim clauſulæ conſtituti contentæ in inſtrumento donationis actori competere in bonis allodialibus tantum, reſervato, ut videretur, quænam eſſent allodialia, & quæ non.

Siluit cauſa plurium annorum ſpatio, illaque reaſſumpta de anno 1668. per actoris interim defuncti filium, & hæredem coram Aquino ſubrogato, deinque dubio ex ventre reſtrictivæ reſultante, *an, & quæ bona eſſent allodialia, in quibus decreta manutentio exequenda eſſet*, cum occaſione dictæ primæ diſputationis, ac etiam prius, examinando hunc punctum pro veritate, dicto Annibale adhuc vivente, ut in præcedenti, Ego agnoviſſem, eundem punctum eſſe potius facti quam juris, atque hujus partis fundamentum ſuper feudalitate pendere ex facti circumſtantiis, de quibus infra, tanquam inducentibus limitationem regulæ, quæ alias actori, & pro allodialitate aſſiſtit, idcirco congruum cenſui, petendam eſſe remiſſoriam, ad effectum probandi eas facti qualitates, & circumſtantias, ex quibus regulæ limitatio reſultat. Cumque huic petitioni actor acriter ſe opponeret, præſertim ex fundamento per Cameram approbato, omnino ceſſantis intereſſe dictæ Iſabellæ, ſeu ejus interim defunctæ hæredis, idcirco adhuc militante obſtaculo inhibitionis Imperialis, ne cauſa omnino indefenſa remaneret, curatum fuit admitti duas præfati Principis primi Feudatarii interim defuncti filias pupillas, hodierni Principis reſpective ſorores, tanquam intereſſatas, utpote vocatas per inveſtituram conceptam *pro maſculis, & fœminis*. Cumque de mandato Tribunalis eodem tempore propoſitum eſſet utrumque dubium, ſuper remiſſoria ſcilicet, & jam dictum ſuper negotio principali, illo propoſito ſub die 4. Junii 1668. ad favorem utriuſque partis reſpecti- 2
ve prodiit reſolutio, ſuper conceſſione ſcilicet remiſſoriæ ad favorem hujus partis petentis, & ad favorem actoris in altero, quod ſcilicet manutentio alias decreta in bonis allodialibus, exequenda eſſet in dictis ſylvis, paſcuis, & bonis intra hujuſmodi Caſtrorum fines exiſtentibus, ſed neutra partium acquieſcente, data fuit utrique nova audientia, quæ pendet.

Iſta ſecunda pars reſolutionis, non abſque magna votorum diſcrepantia prodita, viſa fuit incongrua, & omnino incompatibilis cum altera conceſſionis remiſſoriæ, ad probandum eas qualitates, & circumſtantias, ex quibus prætendebatur feudalitatem reſultare, quaſi quod ita eſſet prius decidere, & poſtea formare proceſſum, ſeu ita decernere contradictoria, verum mihi, quamvis pro hac parte ſcribenti, dictamque reſolutionem Advocati more acriter impugnanti reflectendo ad veritatem, de ſtricto juris rigore probabilis, & compatibilis potius viſa eſt, ob diverſitatem ſcilicet Judiciorum petitorii, & poſſeſſorii, quoniam ubi feudalitas non eſt omnino certa, & clara, ſed ſub dubio, an bona, de quibus agitur, ſint feudalia, vel allodialia, 3
tunc ob præſumptionem allodialitatis magis aſſiſtentem, & pro qua in dubio eſt regula, in poſſeſſorio etiam adipiſcendæ, multo vero magis in illo retinendæ, potiores eſſe debent partes hæredis allodialis, ad tex. *in cap. 1. §. Defuncto milite, ſi de feudo fuerit controverſia, cum Concord. per Angel. de legitimo contradict. tom. q. 17. art. 2. num. 9. & ſeqq.* Et magis ad rem in bonis exiſtentibus intra fines Caſtri, *q. 19. art. 5. n. 93. cum ſeqq.* & conferunt quæ habentur in materia poſſeſſoriæ per Roſenthal. *c. 12. concl. 12. & cap. 9. concl. 48. cum ſeqq.* ac etiam ad eandem materiam *in Placentin. hoc eod. tit.*

Quod frequens, & quotidianum habemus in materia emphyteutica, quoniam pendente controverſia inter Dominum directum, & hæredem emphyteutæ ſuper facto 4
caſu devolutionis, vel ſuper identitate, & comprehenſio-

ne

Digitized by Google

ne bonorum, interim in poſſeſſorio, hæres, vel ſucceſſor obtinere debet, ut habetur in *Hydruntina, hoc eodem.* Ac etiam frequentius habemus in materia fideicommiſſaria, an ſcilicet, & quando fideicommiſſarius ſit hæredi legitimus contradictor, & quis eorum obtinere debeat in poſſeſſorio, quoniam quale quale dubium concurrat, vel in ſubſtantia fideicommiſſi, vel in identitate bonorum, vel in detractionum competentia, pro hærede potius reſpondendum eſt, idemque in materia emphyteutica, & ſimilibus, & ſic compatibilitas clara remanebat, ex eo quod probationes in vim remiſſoriæ faciendæ, proficuæ, & operativæ remanebant in judicio petitorio, idoque ſtant bene ſimul in iſto reſpondari debere pro Domino directo, & devolutione, & tamen in altero interim hæredem obtineere.

Eſt bene verum, quod hujuſmodi propoſitio in rigoroſo puncto juris, & abſtracte vera, in hac materia feudali, de facto, & in praxi locum ſolum obtinet in controverſiis privatorum ſuper ſucceſſione inter agnatos ſcilicet ab inveſtitura vocatos, & extraneum hæredem, vel ſucceſſorem feudatarii defuncti, non autem in caſu devolutionis, quia cum feuda, præſertim recta, & propria Caſtrorum, & Oppidorum cum juriſdictione, Vaſſallis, & Imperio, juxta Italiæ præſertim uſum, non concedantur niſi per Reges, & Principes fiſcum habentes, cum alto, & ſupremo dominio, atque per proprios Magiſtratus hujuſmodi cauſas cognoſcentes, hæc proinde Fiſcalium, ſeu Cameralium recepta

5 propoſitio eſt, de facto ubique practicata, quod fiſcus non litigat manibus vacuis, quæ propoſitio fundatur per Collegium Patavinum apud Pereg. *conſil. 2. num. 18. cum ſeqq. lib. 1.* & per alterum Scribentem in eadem cauſa apud eundem Peregr. *conſ. 3. eod. lib. 1. n. 109. & ſeqq.* & per Rot. *in Sarſinaten. feudi 1. Julii 1639.* cor. Coccino, apud Capyc. Latr. *conſult. 75. n. 279.*

Verum id ſervatur, & locum obtinet in illis ditionibus, & Principatibus, in quibus per ejuſdem Principis, & domini directi Officiales, & Magiſtratus cauſa cognoſcitur, & juſtitie adminiſtratur, itaut verificetur illud vulgi dictum, quod fiſcus ſit Judex, & pars, ſed ubi cauſa cognoſcitur in loco tertio, in quo dominus, quamvis in ſuo feudo jura Principatus habens, jure privati cenſetur, tunc difficile eſt hujuſmodi praxis canonizationem obtinere.

Adhuc tamen in hac facti ſpecie, ob aliquam ſuſpicionem inconvenientium, ſeu impedimentorum, quæ ſuper executione oriri poſſent, juſtum, et rationabile credebam, ſaltem ex prudentialibus motivis, omnino locum eſſe debere cumulationi poſſeſſorii cum petitorio, itaut utrumque eodem tempore terminatur, atque non niſi poſt factas probationes, & cauſam in negotio principali bene diſcuſſam, tenientur illi executionis actus, ex quibus reſultare poſſunt inconvenientia, pro quibus removendis, ſeu alias juſta cauſa accedente, hujuſmodi cumu-

6 lationem concedendam eſſe, firmatur in ſpecie feudorum, eorumque devolutionis, apud Peregr. *d. conſ. 2. a num. 1. ad 23.* ubi Concordantes, & generaliter de eadem cumulatione, ex turbiditate poſſeſſionis, ſeu alia juſta cauſa, itaut videatur materia arbitraria ex facti circumſtantiis regulanda, patet ex deductis *deciſ. 524. p. 5. recent. 250. part. 7.* Buratt. & Adden. *deciſ. 33. 48. 100. 285. & 322. & alias frequenter.*

Neque in propoſito intrant quæ per Camerales prætenduntur circa jura Eccleſiæ Maſſanæ, ſeu Cameræ ejus loco ſubrogatæ, non ceſſata per dictam alienationem ſequutam de anno 1264. quoniam quicquid ſit de hujuſmodi prætenſione, id percutit controverſiam inter ipſam Cameram, ſeu Eccleſiam, & Principem Plumbini infeudantem, non autem inter iſtum, & ejus ſubinfeudatum, ut habetur in præcedenti, occaſione declinatoriæ, ſeu alterius articuli, an hoc eſſet feudum Eccleſiaſticum, vel Sæculare?

Quatenus vero pertinet ad articulum, ſeu punctum principalem, an ſcilicet dictus Sfortia præfatorum Caſtrorum dirutorum, ac omnium bonorum intra eorum fines exiſtentium Dominus, & poſſeſſor ſine juriſdictione, obtinendo a dicto Principe, qui juriſdictionem, & Imperium habebat facultatem reædificandi iſta Caſtra, & introducendi Vaſſallos, cum conceſſione juriſdictionis, & Imperii, ſub ea conditione, per verba præciſa, *quod dicta Caſtra, villas, ſeu pagos ab eo recognoſceret in feudum pro ſe, & deſcendentibus maſculis ſub juramento fidelitatis, & juxta formam inveſtituræ totius feudi,* cum ſubſequuta inveſtitura ut ſupra, cenſeatur etiam recognoviſſe, ac feudali qualitati ſubmiſiſſe dictas ſylvas, tenutas, foreſtaſ & alia, nulla cadebat quæſtio poteſtatis, ſed tota erat voluntatis, cum recepta concluſio ſit, rem propriam, liberam, & al-

lodialem poſſe ab alio recognoſci in feudum, atque ubi id 7

ſcienter ſequitur, & inveſtitura accedit, illa bona effici feudalia, quia occultatur actus donationis, quam ipſemet recognoſcens in feudum facere dicitur ipſi domino, a quo immediate recipit ſub diverſo titulo, *ad text. in l. conſualis, C. de donat. & Scribentes communiter, de quibus* Jacobin. *in inveſtitura feudali, verbo dictique Vaſſalli promiſerunt cognoſcere, il ſecondo, num. 21. 24. & 27.* Fulgoſ. *conſ. 5.* & poſt alios antiquiores probant, & admittunt plane Menoch. *conſ. 1. n. 86. & ſeqq. & conſ. 191. n. 50. & ſeqq.* Surd. *conſ. 135. n. 106. & ſeqq.* apud quos conſtat ſolam quæſtionem eſſe, vel ubi inveſtiture deſuper expedita non eſt, vel ubi id errori, ſeu ignorantiæ referri poteſt, ac firmatur per Rot. *deciſ. 613. num. 5. p. 5. rec.* & pro abſoluto ſupponunt Oldrad. Bald. Alberic. Roſenthal. *& cæteri, de quibus infra.*

Quod frequens habemus in materia emphyteutica, quoniam in pleriſque Italiæ partibus conſtans fama eſt, illa bona, quæ per Eccleſias in emphyteuſim ſub modico canone conceduntur, originaliter fuiſſe eorundem privatorum, qui ea voluntaria ratione protectionis, & ad præſervanda ea præjudicia, quæ in illis ſæculis frequentia erant, ab Eccleſiis recognoverunt, unico contextu ab eis recipiendo in emphyteuſim, ut annunciatur in indulto per Urbanum VIII. conceſſo pro aliquibus Civitatibus Status Urbini impreſſo poſt *deciſ. 7.* apud Peitell. & per Rot. *deciſ. 6.* poſt eandem *in princip. alias deciſ. 336. p. 11. rec.*

In his autem ſpecialibus, ac præciſis terminis non de facili habentur Tractantes caſum in ſpecie, ex ea forte ratione, quod præſertim in Italia, vel nulli, vel nimium rariſſimi caſus, in quibus poſſidens Caſtrum, vel Oppidum in liberum allodium, illud in ſervitutem redigat, & ab alio in feudum recognoſcat, cum omnia feuda proveniant e conceſſione, quæ per Dominum fiat Vaſſallo.

Et quamvis Oldrad. *conſ. 121.* tractare videatur caſum in 8

terminis, quando ſcilicet quis ab alio recognoſcit proprium Caſtrum, an cenſeatur etiam ita recognoſcere totum ejuſdem Caſtri territorium, & juriſdictionem, in qua quæſtione Oldrad. qui apud omnes feudiſtas reputatur Anteſignanus, illam examinando ad partes, ac recenſendo prius fundamenta opinionis affirmativæ, deinde vero illa negativæ, iſtam *n. 11.* in fine concludit ſibi videri veriorem, *niſi* (ſunt verba præciſa) *obſervantia, vel communis loquendi uſus, vel actus aliquis exterior interpretationem aliam induxiſſet,* eumque, reaſſumendo ejus dicta fere de verbo ad verbum, ſequuntur Alberic. ſeu quidam Bermundus apud eum *in l. finali, C. de juriſdictione omnium judicum, n. 13.* Bald. *in c. 1. de Capitaneo, qui Curiam vendidit, n. 6. cum ſeqq.* Alvarot. & cæteri ibid. bene Jacobin. *in inveſtitura dicto verbo, dictique Vaſſalli promiſerunt cognoſcere feudum, n. 2. 3. & 5.* Roſenthal. *c. 5. concl. 6. n. 3. & concl. 9. n. 2. & 4.* & cæteri communiter, itaut modica inter eos variatio adeſſe videatur, & generaliter Menoch. *lib. 3. præſumpt. 98. cum ſeq.*

Nihilominus, bene præfatis auctoribus conſideratis, vere, & proprie caſum noſtrum non percutiunt, ſed diverſum, ubi ſcilicet agitur de Caſtri in ſui propria, & gram-

maticali ſignificatione ſumpto pro loco munito, ſeu arce, 9

ut patet ex omnibus prædictis, aſſignantibus rationem, quod ſub Caſtri nomine veniat recinctus murorum, ac repetit Roſenthal. *cap. 12. concl. 15. n. 36.* in qua concluſione *n. 15.* late agit de caſu, quo Caſtrum ab alio conceditur in feudum, an ſub eo veniant reliqua bona hujuſmodi; hoc autem vocabulum non convenit iſtis Caſtris apertis, quibus nomen villæ, ſeu pagi potius convenit, ut bene explicatur in eadem inveſtitura, juxta verba ſuperius regiſtrata, & ſic dicti Doctores vere, & proprie percurrere videntur illum caſum antiquis temporibus frequentem, quod ſcilicet poſſidens Oppidum, vel alium locum juriſdictionalem, ſeu etiam plura loca, & dominia, cum aliquo Caſtro, ſeu fortalitio, iſtud ab alio potentiori ob protectionem, & defenſionem ab eo obtinendam recognoſcebat in feudum, eo modo, quo frequens praxis docet in pluribus locis munitis hujuſmodi feudatariorum minoris potentiæ, qui ſe dant protectioni Regum, ſeu potentium Principum, introducendo in eaſdem arces, ſeu loca munita ejuſdem Principis militas præſidiarios, ut ſequutum fuit, & practicari videmus in Arcibus Longoni, Monechi, Sablonetæ, & ſimilibus, & tunc juxta eandem praxim bene intrat pro regula dicta opinio negativa, quam Oldradus, & ſequaces merito

dicunt veriorem, non ſolum ex ratione vocabuli per 10

eos

eos pondereta, ſed etiam ex alia ratione bene conſiderata per Roſenthal. *d. cap.9. in gloſſ. fin. in fine*, quod ſcilicet donationes non ſunt multiplicandæ, & ampliandæ, ſed potius reſtringendæ, unde ſi poſſeſſor Caſtri liberi, & allodialis recognovit ipſum Caſtrum, illudque implicite donando in ſervitutem redegit, præſumendum non eſt, quod donare voluerit etiam territorium, & juriſdictionem.

11 Et ulterius dicta quæſtio eſt de territorio, ideſt jure territoriali, & terrendi, ſonante in idem ac juriſdictio, & Imperium, non autem de ipſorum bonorum in territorio exiſtentium privato dominio, & ſic vere, & proprie neque dictæ auctoritates percutiunt caſum præciſum, qui potius tractari videtur per alios, de quibus apud Natt. *conſil.*446. Sylvan. *conſ.*58. *&* 59. quod eſt idem *conſ.* Nattæ, Surd. *conſ.* 135.

12 *& alios*, de quibus in Clomacen. Vallium ſuper quæſtione, an & quæ bona ſita intra fines feudi ſub eo, ejuſque conceſſione veniant, ac jure feudi cenſenda ſint, in qua quæſtione ea deductis in eadem Clomacen. omnino verius, ac receptum eſt, ſub feudo venire ea, quæ ex antiquo ejus ſtatu, tanquam unita, & connaturalia cum eo annexa eſſe conſueverunt, ubi præſertim, nullo alio intermediante, unum & idem corpus conſtituunt, ſive ut dicit Bald. *in cap.1. de contentione inter maſculum, & fœminam, num.* 3. faciunt unum integrale, ſeu unum manſum, ut obſervat Natt. *dicto conſil.* 446. *num.* 1. *&* 9. *alias conſil.* 59. apud Sylvan. *num.*4. ſequuntur Maſcard. *de probationib. concluſ.* 79. *num.* 25. *&* 26. Galeot. *lib.* 1. *controv.* 7. *numer.*67. *& controv.* 8. *numer.* 8. *cum ſeqq.* & non negat Surd. *dict. conſil.* 135. edito in oppoſitum in eodem caſu, in quo conſuluerunt Natt. & Sylvan. ubi proxime, dum ſupponendo juris principium tanquam irrefragabile, conatur illud evitare ex facto, quod ſcilicet prædia, & bona controverſa eſſent extra terminos feudi, & in territorio aliorum Caſtrorum adjacentium, ac etiam quod alia prædia, & bona adjacentia eſſent allodialia, jure privato, per alios particulares poſſeſſa, cum aliis facti circumſtantiis extrinſecis allodialitatem denotantibus, ut ex *num.* 28. *cum ſeqq.*

Sive, ut bene advertit Bald. *in eod. cap.1. de Capitaneo, qui Curiam vendidit*, & ſequuntur cæteri, attenditur deſtinatio ex ſtatuto, vel conſuetudine reſultans, quod ſi totum territorium Caſtro aſſignatum, ſeu deſtinatum eſt, totum ſub feudo veniat, ex theor. Bart. *in l.1. §. cum Urbem, num.5. ff. de offic. Præfect. Urbis*, Menoch. *dict. lib.*3. *præſumpt.* 99. ubi quod veniunt omnia ea, quæ ex antiqua, & originaria feudi natura venire conſueverunt, ut bene comprobat Penia in voto edito in cauſa Ferrarien. ſeu Clomacen. Vallium.

13 Vel quod procedendum ſit cum diſtinctione, in qua hujus quæſtionis veritas conſiſtere videtur, ut ſcilicet totum pendeat ex qualitate bonorum, aliiſque conjecturis, & circumſtantiis, ut ex Natta *conſ.* 506. *num.*29. *cum ſeqq.* Rota *deciſ.* 120. *num.* 10. *& ſeqq. &* 164. *num.* 32. *part.6. recent.* atque plures caſus diſtinguendo, habetur ſuper hujuſmodi quæſtione in dict. Clomacen. Vallium *hoc titul.* ubi firmiter, & latius de articulo.

Applicando igitur ad rem, ſive procedamus cum dicta theorica Oldradi *d. conſ.* 121. cum qua pertranſeunt Alberic. Baldus, Jacobinus, Roſenthal. & cæteri, de quibus ſupra, ſive cum altera diſtinctione, de qua Natta, Sylvan. & alii, vel demum cum diſtinctione, ut totum pendeat ex qualitate bonorum, & ex conjecturis, hiſque omnibus inſimul quoque pondereris probabilius videtur, ut omnia hæc bona, tanquam continens, & contentum, juxta ingenioſam diſtinctionem Baldi *in d. cap.1. de Capitaneo, qui Curiam vendidit*, ſive tanquam unum manſum, unumque integrale veniant ſub recognitione feudali, & ſub nomine Caſtrorum, ſeu Villarum, & Pagorum.

Attento ſiquidem communi uſu loquendi, ſeu obſervan-
14 tia, ut ponderant Oldrad. *& ſequaces*, ſub hoc vocabulo Caſtrorum omnia hæc bona, tanquam unum corpus, ſeu univerſitas, ex antiqua, & originaria natura venire conſueverunt, in ipſo enim primo actu, cujus memoria habetur, alienationis ſcilicet de illis factæ de anno 1264. per Epiſcopum Maſſanum in Tudinos, enunciantur Caſtra, ſub quorum nomine venire non poterant ipſa Caſtra materialia muris recincta, juxta dictam vocabuli ſignificationem, dum non erant in rerum natura, ſed ſolum venerunt ſylvæ, tenutæ, foreſtæ, & alia hujuſmodi, unum manſum, ſeu tenimentum conſtituentia, idemque in alienationibus circa annum 1400. per dictorum Tudinorum ſucceſſores factis Gherardo, qui ea incorporavit cum Statu Plumbini, ac

etiam in legato de anno 1473. ab illis facto per Jacobum tertium ad favorem ſecundogeniti, & in tribus ſententiis Rotalibus latis ad favorem Ducis Valentini de anno 1501. & in ſententia lata per Cameram ad favorem Eccleſiæ Maſſanæ de anno 1540. aliiſque actibus ante reædificationem recenſitis per Menoch. *conſil.* 147. Cephal. *conſil.* 558. *& ſeqq.* Decian. *conſil.* 40. *lib.* 4. quia ſemper ſub nomine Caſtrorum, ſeu tenimentorum, & locorum, aliud non ſignificatur, niſi hujuſmodi bona tanquam unum corpus, cum verificari non poſſent in ipſis Caſtris materialibus, utpote in rerum natura, ut ſupra, non exiſtentibus.

Comprobat idem qualitas bonorum, quod ſcilicet non 15 agitur de vineis, domibus, pomariis, olivetis, aliiſque prædiis cultis, ex hominis privati induſtria ad eum ſtatum redactis, privatum dominium de ſui natura præſeferentibus, ſed de ſylvis, montibus, & foreſtis in primævo ſtatu naturæ exiſtentibus, & quæ proprie jure publico, & Dominicali poſſideri ſolent, ut ponderatur in dicta Clomacen. Vallium, ubi Concordantes: & quod magis nullus alter privatus in his finibus bona poſſedit, vel poſſidet, ſed totum eſt Domini, unius ejuſdemque naturæ, tanquam unum manſum, ut ſupra.

Accedente etiam veriſimili voluntate concedentis, ac 16 etiam conceſſionarii, cum enim hujuſmodi Caſtra, ſeu loca cum dictis bonis, & integro eorum ſtatu, ſpatio annorum 70. & ultra unita, & incorporata fuiſſent cum reliquo ſtatu, ab eo accidentaliter ſeparata, tanquam ſpecies appannagii, ſeu vitæ militiæ dicti ſecundogeniti, ejuſque deſcendentium, idcirco occaſione innovandi ſtatum, & concedendi his ſecundogenitis etiam juriſdictionem, & Imperium, prudenter concedens, ita pinguius conſulendo dictæ lineæ ſecundogeniti, ex defecta, curavit, mediante hujuſmodi recognitione, reintegrare feudum principale, illudque reſtituere priſtinæ unitati, ac providere, ne ad extraneos, ac alienas manus tranſirent hæc membra, atque iſta conſideratio præſertim pro meo judicio videbatur ponere rem in claris, multo magis præmiſſis omnibus inſimul ponderatis, cum conſueta regula, ut *ſingula quæ non proſunt, &c.* in ambiguis, & conjecturalibus perpetuo attenden- 17 da, præſertim vero in factis antiquis, ut apud Cavaler. *deciſ.*93. & frequenter.

Mirifice id comprobari ponderabam ab obſervantia individuali ejuſdem Status Plumbini, cum enim ille per ſæcula poſſideretur tanquam liber, & allodialis, deinde vero poſſeſ- 18 ſor ratione ſolius protectionis illum voluntarie recognoverit in feudum ab Imperatore, facto caſu devolutionis ſub ea non venerunt ſolum Oppida, & Caſtra cum juriſdictione, & jure territoriali, ſed Sylvæ, Montes, Valles, tenutæ, foreſtæ, fodinæ, & alia tanquam membra hujus corporis unum manſum, ſeu integrale conſtituentia, ſeu tanquam dos feudi, illis tantum bonis exceptis, de quorum acquiſitione conſtabat ex privatis titulis, eo modo, quo in devolutione feudorum Ferrariæ, & Urbini, ac ſimilium practicarum fuit, ex deductis in dicta Clomacen. Vallium, in Piſaurien. Molendinorum, & in aliis.

Et magis in individuo, idem actor ad cumulandos titulos, magiſque ſe conſolidandum, obtinuit a Camera, & Sede Apoſtolica iſtorum Caſtrorum novam inveſtituram, ſub qua nedum ipſa Caſtra, ſed etiam fodinæ, ſylvæ, foreſtæ, tenutæ, & alia omnia, de quibus eſt quæſtio, venire declaratum fuit, quæ obſervantia magnum eſt adminiculum ſtatus præcedentis, omnia inſimul, & unitim, ut ſupra, combinando.

Scribentes pro actore immorabantur ſolum in regula generali, de qua Roſenthal. *d. cap.*12. *concluſ.* 15. Duran. *deciſ.*28. Burett. *deciſ.*426. *deciſ.*72. poſt Cenc. *de cenſib.*69. *par.*8. *rec. & in aliis*, quod ſcilicet omnia, quæ ſunt intra 19 fines feudi, præſumuntur feudalia quoad juriſdictionem, & jus territoriale, non autem quoad dominium, quod etiam in ipſo feudatario præſumitur allodiale; verum illud erat fundamentum nimis vagum, quoniam ut latius habetur in dicta Clomacen. Vallium, illa propoſitio locum habet in iis bonis, quæ de ſui natura ſunt juris privati, & ſimilia illis, quæ per alios privatos in loco poſſidentur, quorum jure feudatarius, cum perſonarum reduplicatione cenſendus eſt, niſi feudalitatis indicia, & adminicula concurrant.

Aliqui ex judicibus magnam, & ferre totam vim conſtituebant in eo, quod cum per Jacobum Tertium, ut ſupra, juriſdictio, ac jus territoriale ſeparata eſſent ab ipſis ſylvis, tenutis, & bonis, ita hæc effecta eſſent allodialia, & juris privati, quaſi quod feudalitas conſiſteret in ſola juriſdictione,

Digitized by Google

quæ occaſione reædificationis conceſſa fuit, ſed hoc videbatur æquivocum clarum, quoniam juriſdictio perneceſſe non importat feudalitatem, ſed eſt de ſui natura allodialis adeo
20 ut poſſit quis habere Caſtrum in feudum ab uno, & juriſdictionem in allodium ab altero, ſive quod Caſtrum jure feudi ſit unius, & juriſdictio ſit alterius, Ruſcoihal. *d. cap. 5. concl. 6. num. fin. cum Concord. in gloſſ. finali*, & habetur in Tiburtina Caſtrorum *hoc tit.* atque ſi talis fuiſſet partium intentio, recognitio in feudum, & reſpective inveſtitura fuiſſet de ipſa juriſdictione, quæ debetur, non autem de Caſtris, quæ ſunt quid diverſum.

Imperator ſiquidem Maximilianus neque juriſdictionem, neque Imperium dedit Jacobo Quarto hunc Statum ab eo recognoſcenti in feudum, quia hæc jam habebat, ſed ſolum protectionem, & tamen omnia loca, & bona ſub recognitione, & devolutione venerunt, multomagis in præſenti, dum infeudans dedit juriſdictionem, & Imperium, ut aliquid daretur, & reciperetur hincinde, fortius vero ex dicta potiſſima ratione reſtituendi feudum principale ſuæ unitati, poſtquam ceſſaverit cauſa, ob quam ſeparatio facta fuit, ut ſupra.

Et ſi antiquiora, & altiora petere volumus, quando Rogerius Normannus Siciliæ Comes Regii nominis cupidus, ex illarum Regionum malo fato in utraque Sicilia nomen Regium, ac Regni ſpeciem introducendo, juxta unam opinionem Regnum recognovit in feudum ab Anacleto Antipapa, obtenta etiam deinde confirmatione ab Innocentio Secundo, jam partim jure proprio, & ex majorum ſucceſſionibus, partim vero (Deus ſcit quomodo) Civitates, Provincias, & loca poſſidebat cum omnibus regalibus, aliud non obtinendo ab infeudante, niſi titulum Regium, & tamen omnia venerunt ſub recognitione in feudum, & ſucceſſive ſub devolutione, cum ſimilibus.

S U M M A R I U M.

1 *De ſtatu cauſæ.*
2 *De articulo principali, an recognoſcens in feudum Caſtrum, cenſeatur etiam recognoſcere bona in eo exiſtentia?*
3 *Pendente quæſtione devolutionis, quis debeat obtinere in poſſeſſorio?*

ANNOT. AD DISC. LVI.

1 Iſta cauſa finem receperat per honeſtam concordiam jam concluſam, cujus effectum impedivit nimia ſcrupuloſa leguleitas aliquorum defenſorum actoris, dum defuncto interim Principe Nicolao, ejuſque filio, & ſucceſſore diſtrahente omnia exiſtentia in hoc Principatu, juxta ea, quæ recenſentur *ſub tit. de credito diſc. 13. & 191.* ceſſavit illa unica timoris occaſio in hoc diſcurſu, vel præcedenti inſinuata, ob quam expediebat hanc litem ſuſtinere, unde propterea nimium affectatæ cautelæ intulerunt damnum in toto illo, cui magis conſuli curabatur, ideoque cauſa adhuc pendet, ſed ſine ſpe effectus.

2 De articulo autem principali, an ſcilicet recognoſcens proprium Caſtrum in feudum ab alio, recognoſcere etiam cenſeatur prædia, & bona private in eo exiſtentia, & quando hæc efficiantur etiam feudalia, pluries habetur actum *hoc eod. tit.* & præſertim ſupra *diſc. 2. & 47.* & infra *diſc. 63.* ac etiam in Romana, ſeu nullius *diſc. 111.* ideoque ſuperfluum eſt repetere, & præſertim *d. diſc. 63. & diſc. 111.* advertitur ad diſtinctionem in præſenti contentam, quæ videtur nimium probabilis, beneque fundata inter conceſſionem veram, quæ fiat ab infeudante de re proprie, & illam conceſſionem fictam, quæ ab infeudato de re ſua recipiatur, atque in effectu iſta eſt potius dicenda quæſtio facti, & voluntatis, quam juris, & per conſequens erroneum videtur in ea procedere cum generalitatibus, vel cum illis auctoritatibus, quæ percutiant terminos diverſus, ac habentes diverſas circumſtantias, ex quibus revera totum pendet.

3 De altero autem puncto, an ſcilicet pendente quæſtione devolutionis feudi, poſſeſſio eſſe debeat penes feudatarium, vel penes dominum, nimium raræ, peneque nullæ videntur hodie quæſtiones in praxi, retenta eadem diſtinctione pluries inſinuata ſuper *in annot. ad diſc. 53. & 54.* & in aliis frequenter inter feoda vera, & propria, quæ ſolum hodie videntur eſſe illa, quæ obtinuerant a Principe, habente jus belli, & fiſcum, & alia impropria, quæ obtinentur ab Eccleſiis, aliiſque inferioribus, iſto etenim ſecundo caſu intrare potius videntur termini emphyteutici, de quibus in ſua ſede *ſub tit. de emphyt. diſc. 7. & 59.* in altero autem communis videtur conſuetudo fiſci litigendi manibus plenis, & ſic non eſt quæſtio juris, ſed obſervantiæ, & conſuetudinis.

R O M A N A
ANNUÆ PRÆSTATIONIS, SEU PRETII MINUTORUM
PRO PRINCIPE PLUMBINI NICOLAO LUDOVISIO, CUM DUCISSA BRACCHIANI ISABELLA APPIANA.

Caſus diſputatus coram A. C. & ſopitus per Concordiam.

Obligatio facta per feudatarium intuitu feudi, ſeu pro rebus occaſione feudi quæſitis, an ceſſet, & reſolvatur amiſſo feudo, non per devolutionem, vel culpam, ſed ob occupationem ab inimicis Domini?

Et quid ſequuta ejuſdem feudi recuperatione cum vi bellica, num intret ratio poſtliminii pro dictæ obligationis reviviſcentia? Et aliqua de pacto reſolutivo ſuper hujuſmodi obligationibus adjecto, in cujus gratiam illud appoſitum cenſeatur.

De expenſis belli factis per Dominum pro recuperatione feudi ab inimicis, an reſici debeant per feudatarium, vel e converſo factæ per feudatarium an reſici debeant per Dominum?

Tempus belli, ſeu alias calamitoſum, & impeditum an computandum ſit in termino conventionali, & aliqua de mineralibus, an pro eorum pretio debeantur fructus recompenſativi, ut ſuper eis paciſci liceat citra labem uſuræ?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Verbum, poſſit, importat facultatem.*
3 *Pactum reſolutivum cenſetur adjectum in gratiam creditoris, eoque volente, non allegabile per debitorem.*
4 *De bonis, quæ ab hoſtibus capta, & recuperata, poſtliminio redeunt ad priorem cauſam.*
5 *Declaratur concluſio, de qua num. 3.*
6 *In conditionalibus ſufficit conditionem ſemel, ac momento extitiſſe, non curata perſeverantia.*
7 *Declaratur melius concluſio, de qua num. 3.*
8 *Quando conventiones, & onera ſuſcepta per feudatarium etiam in bonis allodialibus cenſeantur occaſione feudi, & correſpective ad illius poſſeſſionem.*
9 *Obligatio occaſionalis, ſeu cauſativa ceſſat, ceſſante cauſa.*
10 *Succeſſor feudi an teneatur reficere primo feudatario acceſſiones, & melioramenta, quæ ab eis ſeparabilia?*
11 *Declaratur concluſio, de qua num. 6. & quando ceſſante conditione redeat obligatio cauſativa.*
12 *Emptor, qui ut evictionem impediret, vel rem evictam recuperaret, ſolvit pretium, dicitur obtinere ex nova cauſa.*
13 *Dominus an recuperet a feudatario expenſas pro recuperatione feudi, vel e contra feudatarius a Domino?*
14 *Non datur acceſſio pro credito pecuniario ſuper pretio rei fructiferæ ſalva ſorte, niſi in certis caſibus.*
15 *De requiſitis contractus cenſualis.*
16 *De intereſſe lucri ceſſantis, & damni emergentis.*
17 *Quomodo in fodinis, & mineralibus detur annuus fructus, cum effectibus exinde reſultantibus.*
18 *Tempus belli, ſeu alterius impedimenti an ſit ſubducendum ex termino conventionali?* 1

D I S C. LVII.

Devoluto Statu Plumbini ad Imperatorem ob extinctam lineam maſculinam Jacobi Quarti Appiani, qui illum in feudum recognoverat, eoque ſubinfeudato Principi Nicolao Ludoviſio, juxta ſeriem, de qua ſupra in Maſſanen. Caſtrorum *hoc eod. tit.* plures exortæ fuerunt controverſiæ inter dictum Principem, & Iſabellam Appianam Bracchiani Ducifſam, ultimi Principis Sororem, & ab inteſtato hæredem, præſertim vero ſuper quibuſdam acervis, ſeu montonis illius terræ venoſæ, quæ extrahitur a fodina pro

vena

vena colligendæ, & quæ vulgo *minuti* dicitur, ob parvos, & minutos ejuſdem venæ lapides cum dicta terra admixtos, prætendente dicta feudatarii hærede allodiali, dictos minutos, ſeu montonos, tanquam fructus feudi a ſolo jam ſeparatos, eſſe allodiales, atque ad allodialem hæreditatem ſpectare, e converſo autem prætendente feudatario ſucceſſore, montonos prædictos, tanquam ſolo denuo coagulatos, dici non poſſe fructus a feudo ſeparatos, ideoque cum eo devolutos eſſe, atque inito ſuper hujuſmodi controverſiis compromiſſo in perſonam Ducis de Medina de las Torres, tunc Regni Neapolitani Proregis, hic de conſilio plurium ſapientum, Regiorum etiam Officialium, per arbitramentalem ſententiam, cenſuit, & declaravit, montonos remanere debere penes Principem, cum illius obligatione ſolvendi Duciſſæ annuos ſcut. 3600. cum facultate redimendi ad rationem 6. pro centenario, important. ſcut. 60. m. ad cujus laudi normam deventum eſt ad concordiam, ſub eo pacto, quod in eventum, in quem Status Plumbini, per devolutionem, vel quemcumque alium caſum, non ſpectaret, ſeu non poſſideretur amplius per dictum Principem, ejuſque deſcendentes, Duciſſa, vel ſui reverterentur ad primæva jura, Princeps vero, vel ſui remanerent liberati, & ſi dicta ſors principalis in toto, vel in parte ſoluta eſſet, reſtitui deberet.

Cum autem de anno 1646. arma Regia Chriſtianiſſimi, repulſo dicto Principe, Arcem Longoni, & Plumbinum, totumque ſtatum occupaſſent, ſequuta poſtmodum de anno 1649. recuperatione cum armis Regis Catholici, dictoque Principe ad primævam poſſeſſionem reintegrato, Duciſſæ prædictæ eam pulſavit coram A. C. ad ſolutionem dictæ annuæ præſtationis, & poſt plures diſputationes, honeſta concordia dicto Principi ſatis proficua controverſiam terminavit.

In hujuſmodi autem diſputationibus coram Judice, ac etiam in Advocatorum congreſſibus pro cauſæ directione, ex parte dicti Principis rei conventi habitis, de pluribus punctis actum fuit, primo autem, & principaliter, an ſecutus eſſet caſus dicti pacti reſolutivi concepti in quemcumque caſum, in quo ſtatus ad alios extra Principem, ejuſque deſcendentes deveniret, ſicute dicta expulſione, ac reſpective poſſeſſione ſub nomine Regis Chriſtianiſſimi per triennium, & ultra, ſuper quo puncto, Scribentes pro actrice nimium inſiſtebant in eo, quod pactum prædictum eſſet ejus facultativum, utpote conceptum cum verbo *poſ-*

2 *ſit*, quod de ſui natura facultatem importat, Gloſſ. *in cap.1. verbo poteſt, de reg. jur. in 6. & in l. ſæpe audivi, ff. de offic. præſides*, Surd. *conſ.98. num.7. deciſ.329. num. 3. part.2. recent* & ſæpiſſime Barboſ. *dictiom.268.*

3 Fortius quia talis eſt natura pacti reſolutivi, ut ſcilicet adjectum cenſeatur in gratiam creditoris, cujus intereſt promiſſa adimpleri, ac pro ejus majori cautela, ideoque ſemper intelligitur creditore volente, ne alias detur inconveniens, ut inducta favore creditoris, retorqueantur in ejus odium, quodque moroſus debitor, ex ejus culpa, & delicto in non obſervando promiſſam fidem, commodum, & utilitatem reportet, ad text. *in l.2. C. de leg. commiſſoria cum concord.* per Surd. *conſ.98. & 365.* Merlin. *de pignor. libr 5. q.7.* Buratt. *deciſ.110. num.13. dec.422. num.4. par.4. recent. deciſ.109. num.6. par.7. & ſæpius.*

4 Ac etiam, quia ubi etiam pactum eſſet commune, nihilominus dici non poterat ejus caſum eveniſſe ob ſubſequutam recuperationem, per quam ex fictione poſtliminii, caſus habendus erat pro non ſequuto, ex deductis per Grotium *de jure belli, ac pacis lib.3. cap.9. de poſtliminio*, & admittunt omnes, de quibus in Januen. venæ *diſc. ſequenti*, tractantes quæſtionem, an poſtliminium intret in navibus, ac etiam in mercibus, aliiſque bonis mobilibus in bello captis, & deinde recuperatis, de ipſis vero Civitatibus, & locis, ſive etiam de ſtabilibus nemo dubitat.

5 E converſo Scribentes pro hac parte, inſiſtebant in eo, quod dicta concluſio de pacto reſolutivo allegando per ſolum creditorem, in cujus gratiam adjectum eſt, procedere non deberet, quando ultra conventionem regreſſus creditoris ad primæva jura, expreſſe deducta eſſet in ſtipulationem etiam liberatio debitoris, quaſi quod iſte eſſet caſus mixtus non cadens ſub dicta concluſione, quodque partes per conventionem voluerint facere aliquid plus, quam de jure diſpoſitum eſſet, ita reddendo pactum reciprocum, quod tamen cum aliqua ſpeciali auctoritate non probant, ſed ſolum cum regulis generalibus, quod pacta, & partium conventiones ceſſare faciunt juris regulas, & diſpoſitionem.

Neque obſtare dicebant ſubſequutam recuperationem, tum quia in conditionalibus ſufficit conditionem momento 6
temporis extitiſſe, non autem perſeverantiæ, ſed ſpectato ſolo facto ſuæ purificationis, quamvis momentaneo, *l. ſi inter virum 9. & l. ſed & in illo 18. ff. de reb. dub. l. ſi quis heredem 7. Cod. de inſtitut. & ſubſtitut. cum Concord.* in Romana augmenti dotis 9. Junii 1659. & 19. Aprilis 1660. coram Bevilequa, de qua cauſa habetur actum *ſub tit. de dote pro Bolognettis*, ubi ex profeſſo de hoc puncto, quando ſcilicet conditio exigat perſeverantiam, vel ſufficiat momento temporis extitiſſe.

Tum etiam quia, cum recuperatio dicti ſtatus ſequuta eſſet vi bellica, & cum ingenti ſumptu, nedum Regis Catholici, qui ad hunc effectum potentiſſimam Claſſem maritimam paravit, ſed etiam ipſius Principis multa victualia, aliaque neceſſaria pro ſervitio exercitus miniſtrantis, ita conſiderandus videbatur, potius tanquam novus Dominus ex diverſo titulo conquiſitionis, adinſtar emptoris, cum nova ſolutione pretii evictionem impedientis, ſeu rem jam evictam recuperantis, ut infra, vel quod ſaltem actrix contribuere deberet in expenſis.

Quamvis autem Ego ſcribens in cauſa pro eodem Principe reo convento, more Advocati eiſdem motivis quoque adhærerem, eaq; cum apparentibus rationibus, vel regulis, & auctoritatibus generalibus, aut ſimilibus comprobare conarer, nihilominus reflectendo ad veritatem, quam ab initio, & in primo congreſſu, juxta meam conſuetudinem, libere inſinuavi, remanendo in hac opinione ſingularis, credebam hoc fundamentum pacti reſolutivi eſſe omnino debile, nullamque habere ſubſiſtentiam, non quidem ex dicto motivo, ſuper quo principaliter, & omnino inſiſtebant Scribentes in contrarium, quod ſcilicet pactum, utpote adjectum in ſolam gratiam actricis, cui annua præſtatio ſolvenda erat, ab ipſa ſolum volente eſſet allegabile, non autem a debitore, ſed ex altero motivo, quod magis me ſtringebat, ſubſequutæ recuperationis, ſeu poſtliminii, per cujus fictionem dici poterat caſum non eveniſſe.

Quatenus enim pertinet ad dictam concluſionem pacti 7
reſolutivi non allegabilis, niſi ex parte creditoris, dicebam eam eſſe in ſuo caſu veram, ſed non applicari ad illum præſentis quæſtionis, procedit enim ubi illud conceptum eſt ſub conditione mere voluntaria ex parte debitoris implenda, itaut pro majori obſervantia promiſſorum, ac urgentiori ſtimulo ad adimplendum adjectum ſit, in quibus terminis procedunt dictæ, & aliæ ſimiles auctoritates, ac etiam aſſiſtit ſuperius aſſignata ratio, ſecus autem, ubi conceptum eſt ſub conditione caſuali, cujus eventus culpæ debitoris tribui non valeat, tunc enim in utriuſque contrahentis gratiam, niſi verba in contrarium urgeant, adjectum eſſe cenſetur ex natura correlativorum, ſeu æqualitatis inter contrahentes ſervandæ, Purpurat. *conſil.557. num.28.* Sylvan. *conſil.502. num.23.* fortius vero, ubi verba aſſiſtunt, ut in præſenti, dum uterque effectus ad utriuſque contrahentis æqualem favorem in pactum deductus eſt, creditoris ſcilicet redeundi ad primæva jura, & debitoris obtinendi liberationem, cum actione etiam repetendi ſolutum, quod evidenter implicat cum dicta concluſione referendi uſum dicti facti ad ſolam facultatem creditoris, ubi enim aſſiſtunt verba, vel urgent conjecturæ hujuſmodi veriſimilis voluntatis, planum eſt, pactum remanere reciprocum, & ad utriuſque favorem, Purpurat. & Sylvan. proxime ſupra, Afflict. *deciſ. 397. num.6.* Surd. *dec.113. num.7.* ubi Addent. & admittitur *d. dec.422. num.7. par.4. recent.*

Clarius vero, ac extra difficultatem ratione ſubjectæ 8
materiæ, cum hujuſmodi conventio correſpectiva eſſet ad feudum ejuſque poſſeſſionem, tam in origine, ſeu cauſa tranſactionis, dum Princeps non alia ratione jus, ſeu actionem in hujuſmodi montonis habere prætendebat, niſi tanquam poſſeſſor feudi, de cujus pertinentiis eſſe dicebantur, quam etiam, quia ſibi tanquam privato, & independenter a feudo, nullatenus expediebat habere hujuſmodi bona pene inutilia, quia eatenus expediebat habere, quatenus eſſet etiam poſſeſſor fodinæ, pro habendo eo jure privativo, quod pro faciliori, ac magis proficuo dictæ fodinæ uſu moraliter neceſſarium videtur, juxta ea, quæ habentur in Romana locationis venæ ferri, *ſub tit. de Regalibus ad materiam mineralium*, unde propterea clarum dicebam voluntatem non contrahendi, dictamque obligationem non ſuſcipiendi, niſi occaſione feudi, & correſpective ad ejus pacificam poſſeſſionem, liberumque dictæ fodinæ uſum, & ſic rebus in eo ſtatu permanentibus, & conſequenter

cangroe applicari dicebam concluſionem, de qua pluries
9 *ſub tit. de credito*, & ſub altero *de emptione*, *& venditione*, ac etiam ſub illo *de Regalibus ad materiam officiorum* ſuper obligationibus cauſativis, ſeu occaſionalibus ceſſantibus, ſeu reſolutis, earum ceſſante cauſa, ut per Tiraquell. *in tract. ceſſante cauſa*, *quæſt.* 1. *num.* 224. Amet. *reſol.* 21. *in princ. deciſ.* 448. *par.* 1. *recent.* cum aliis ſuper hujuſmodi concluſione deductis locis citatis.

10 Ac etiam conferre obſervabam, quæ habentur deducta in Nullius Baren. melioramentorum *in fin. hoc eod. tit.* ſuper praeſ. ob æquitatem rationabiliter inductam, cogendi novum emptorem, ſeu ſucceſſorem feudi ad emendum ea melioramenta, vel bona, quamvis ſeparabilia, & allodialia, quæ feudatarius fecit, vel reſpective acquiſivit occaſione feudi, & pro ejus ſervitio, alias non facturus, vel reſpective non acquiſiturus, ita etiam naturali ratione, ſeu humano diſcurſu evidenter ſuadente.

11 Verum difficultas meo judicio inſuperabilis conſiſtebat in dicto alio motivo ceſſationis impedimenti, ac reverſionis rerum ad ſuum primævum ſtatum, unde propterea durabat cauſa debendi, nil obſtante dicta concluſione, quod in conditionibus attenditur nudum factum momentaneum, quoniam ex iis, quæ ſuper ea particulariter deducta habentur in d. Romana augmenti dotis, de Bolognettis *ſub tit. de dote*; illa non procedit, quando conditio reſpicit certum effectum, cum tunc requiratur ejus perſeverantia, ſive ubi eadem conditio pendet a duratione, vel reſpective ceſſatione occaſionis, ſeu cauſæ obligatoriæ.

Si enim tertius poſſeſſor rei cenſuatæ, eatenus debitor, quatenus rem poſſideat, ſive emptor ſe conſtituens pretii debitorem, in illius poſſeſſione temporaliter, citra culpam venditoris, ſeu creditoris cenſuarii impediatur, remoto impedimento, tanquam per remotionem obſtaculi, poſſidere dicitur, non ex nova, ſed ex priori cauſa, adinſtar habentis manus, vel pedes naturaliter validos, accidentaliter a vinculis, vel compedibus impeditos, quoniam eis ſolutis, vel ſublatis, eorundem membrorum operationem habere dicitur jure proprio, & naturalis facultatis, non autem ex novo titulo, ſeu facultate, & conſequenter obligationes, & onera reincidunt in ſuam cauſam, ac reviviſcunt, ut noſtri dicunt, potius per quandam excitationem a ſomno, quam per reviviſcentiam e morte.

12 Neque alicujus momenti videbatur, quod ob ingentes ſumptos pro hujus ſtatus recuperatione factos, ejus valorem forte excedentes, ita quodammodo quæſitus diceretur ex novo titulo, juxta terminos text. *in l. ſi ſervus venditus*, *§. cum igitur*, *ff. de evict. cum Concord.* per Fab. de Ann. *conſ.* 15. *num.* 5. de Marin. *reſol.* 108. *lib.* 1. Theſaur. Jun. *lib.* 3. *quæſt. forenſ.* 18. Rot. *deciſ.* 337. *par.* 5. *recent. cum aliis*, *ſub tit. de emptione*, *& venditione*, præſertim in Tudertina, tum quia non aſſiſtebat factum ipſiuſmet Principis, qui ſequuta recuperatione, non ex novo titulo, ſed ex primævo, jure feudi poſſeſſionem continuare profeſſus eſt, tum etiam quia principaliter dicti ſumptus facti fuerunt per Regem Catholicum pro recuperatione Arcis, & Portus Longoni, aliorumque fortalitiorum pro tuitione Regni Neapolitani, ac ſervitio ejus Monarchiæ, necnon ut ejus obligationi ſatisfacaret, curando reponere in primævum ſtatum ejus ſubfeudatarium ab ejus inimicis, ſuoque intuitu expulſum.

13 Sicuti enim feudatarius tenetur Domino ad ſervitium, & fidelitatem, ita e converſo Dominus tenetur ad ejus protectionem, & defenſionem, pro qua ab eo non repetit expenſas, quinimmo, ſi ipſemet feudatarius ſuo ſumptu, & vi armorum recuperet feudum, ab ipſius Domini hoſtibus, ſeu inimicis occupatum, quoties impenſæ non ſint modicæ, ſed notabiles, illas ſaltem in caſo non culpoſæ devolutionis a Domino recuperat, tanquam ſpeciem melioramentorum, ex deductis per Roſenthel. *cap.* 10. *concl.* 43. *num.* 69. Garzia *de expenſ. cap.* 16. *num.* 36. Molina *de primogenitura*, *lib.* 1. *cap.* 27. *num.* 11. Giurba *deciſ.* 108. *num.* 10. *&* 24. & habetur deductum in Theatine *ſub tit. de emphyteuſi*.

Omniſque difficultas in propoſito ceſſabat; quia dictæ Ducaſſæ nil intererat, feudum ab uno, vel ab altero poſſideri, dum etiam a dicto intermedio poſſeſſore, dictorum minutorum poſſeſſio, & vendendi facultas ſibi non impediebatur, unde dici non poterat, impenſas factas eſſe ejus intuitu, & contemplatione, ſive quod exinde utilitatem reportaſſet, unde intrare poſſet ſaltem æquitativa actio de in rem verſo, ſeu de utili negotiorum geſtorum, & ſic omnia prædicta motiva in primo congreſſu reputata meliora, & in quibus concluſum fuit principaliter inſiſtendum eſſe, juxta meum votum, omnino inſubſiſtentia erant, ut cauſæ progreſſus docuit, quoniam Judex illa omnino neglexit.

Unicum ergo probabile, ac magis ſolidum motivum, quod ob difficultates per Judicem habitas, & per actricis Defenſores in diſputationum progreſſu agnitas, concordiæ cauſam dedit, fuit illud, quod a me in primo congreſſu excitatum, ab aliis neglectum fuerat, invaliditatis ſcilicet dictæ conventionis de ſolvenda pro pretio rei infructiferæ annua præſtatione, ſalva remanente ſorte principali, 14
in quam proinde imputari deberent decurſæ annualitates jam ſolutæ, eam notabiliter extenuantes; quicquid enim teneant Regnicolæ, ac Hiſpani, aliique Doctores, attentis opinionibus, in quibus reſidet Curia Romana ex pluries deductis *ſub tit. de uſuris*, non datur acceſſio pro credito pecuniario ſalva ſorte, niſi accedente legitimo titulo hujuſmodi acceſſionum juſtificativo, qui frequentius reſtringi ſolet ad quatuor caſus, primo ſcilicet contractus cenſualis, ſecundo refectionis intereſſe lucri ceſſantis, vel damni emergentis, tertio fructuum recompenſativorum pro pretio rei fructiferæ, ex æquitate text. *in l. curabit*, *C. de action. empti*, & quarto fructuum dotalium juxta terminos textus *in cap. ſalubriter*, *de uſuris*, contractus enim Cambii verè non continet acceſſiones, ſed totum eſt ſors, ut in ſua materia *ſub tit. de Cambiis*.

Nullus autem ex his titulis convenire videbatur, non 15
quidem ille cenſus, quoniam poſt Bullam S. Pii V. non datur annua præſtatio ſalva ſorte, quomodocumque verba contractus concipiantur, etiam ex cauſa dationis in ſolutum pro pretio mercium, ſeu rerum infructiferarum, vel ex cauſa permutationis, non ſervata forma ibi præſcripta, ex plene deductis per doctiſſimum Lentard. *in tract. de uſur. quæſt.* 43. *In primo*, potiſſime quia deficiebat etiam alterum eſſentiale requiſitum contractus cenſualis, vel juxta unam opinionem ex dicta Bulla, vel juxta alteram, etiam ex diſpoſitione juris communis, fundi fructiferi, & capacis, certis finibus deſignati.

Minus alter intereſſe lucri ceſſantis, vel damni emergen- 16
tis, quoniam iſtud neque intrat, non probatis ſuis requiſitis, quod ſcilicet mora debitoris fuerit cauſa præciſa, & immediata damni, juxta deciſionem Mohed. 2. *de uſuris*, & quoad lucrum, cum requiſitis poſitis per Paul. de Caſtr. *in l.* 3. *ff. de eo*, *quod certo loco*, juſtificandis alias, quam per partium aſſertionem, ut in dict. ſua materia, *de uſuris*, & ſunt concluſiones in Curia nimis planæ, & vulgares, quartus vero titulus dotis omnino deficiebat ex facto.

Quare tota inſpectio reducebatur ad tertium titulum, ſu- 17
per quo inſiſtebant Scribentes pro actrice, quoniam licet in ſtricta juris cenſura, fructus dicatur ſolum ille, qui renaſcitur, ac percipi poteſt ſalva rei ſubſtantia quod congruere non videtur hujuſmodi fodinis, & mineralibus, in quibus conſumitur ipſa ſubſtantia, nihilominus ea communi DD. conſenſu, in eis datur etiam terminus perceptionis fructuum, unde propterea uſusfructus conſtitui poteſt, in contractum locationis, & conductionis deduci, in dotem dari, ac etiam ſuper eis cenſus imponi, ut conſtat apud Barboſ. *in l. divortio*, *§. ſi vir*, *num.* 9. *&* 10. *ff. ſolut. matrim.* Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 23. *num.* 8. *in fine*, Garz. *de expenſis cap.* 22. *num.* 47. Barbat. *de diviſione fructuum*, *par.* 1. *cap.* 17. *num.* 49. Caſtill. *de uſufruct. cap.* 37. *num.* 16. & habetur plenius deductum, ac examinatum in Romana locationis venæ ferri, *ſub tit. de Regalib. ad materiam mineralium*, quod ego admittebam in ipſa fodina, utpote magna, & indeficiente, in qua annua eſitatio ſtat loco fructuum, ex deductis in dicta Romana locationis, ſed ceſſabat applicatio ad factum, cum hæc non eſſet fodina, ſed eſſent fructus ab ipſa fodina extracti, & ſeparati, unde uſus conſumabat ipſam ſubſtantiam, quæ ſalva non remanebat, ut eventus comprobavit.

In diſputationibus quoque habitis coram dicto Judice, 18
actum fuit de altero puncto. Cum enim in dicta concordia conventum eſſet, in primo novennio dictam annuam præſtationem ſcutor. 3600. ſolvendam eſſe in tanta vena, juxta pretium conventum, dubitatum fuit, an tempus impeditum, in quo ſtatus fuit occupatus, ut ſupra, computandum eſſet in dicto novennio, vel potius ab eo ſubducendum, & in hoc Scribens pro ſubductione dicebam id probari, per textum *in leg. quibus diebus*, *ff. de condit. & demonſtr.* ubi claris verbis deciditur, tempus non currere legitime impedito, quod etiam probat text. *in l. non poſſunt C. de dolo*, *& in c. imputari*, *de regulis juris in ſexto*, *cum Concord.*

per

per Ruvit. *dec.*53.*n.*8. & in proximis terminis, quod tempus conventionale adjectum pacto de retrovendendo, vel ſimili non currat tempore belli, ſed eo ſubducto conjungantur tempora, præcedens, & ſubſequens hoſtilitatem, bene Rovit. *in pragm.* 1. *de pacta de retrovendendo n.* 2. & 3. ubi jura concordantia deducit. Non fuit tamen hic punctus multum diſcuſſus, niſi obiter, cum tota diſputatio fuerit in negotio principali, ut ſupra, atque ſubſequuta concordia ulterioris diſputationis occaſionem ſuſtulerit, unde propterea maturum judicium deſuper efformari non potuit.

S U M M A R I U M.

1 *PActum reſolutivum non poteſt allegari per contravenientem.*
2 *De pacto commiſſorio.*
3 *Quando conditio exigat perſeverantiam.*
4 *Obligatio cauſativa ceſſet, ceſſante cauſa.*
5 *De melioramentis repetendis a feudatario, vel emphyteuta.*
6 *An emptor poſſit tranſigere, ut præveniat, ſeu evitet evictionem?*
7 *De materia mineralium.*

ANNOT. AD DISC. LVII.

1 SUper concluſione, quod pactum reſolutivum adjectum in gratiam ejus, cui implementum præſtandum eſt, allegari non poteſt ab altera parte contraveniente, agitur *ſub tit. de emphyt. & vendit. diſc.* 33. & alibi pluries, cum videatur principium certum, ac fundatum non ſolum in diſpoſitione legali, ſed etiam in ratione naturali, ne alias contraveniens ex proprio delicto commodum reportet, atque inductum favore creditoris, retorqueatur in odium.

De validitate autem pacti reſolutivi, vel commiſſorii, de quo dubitari ſolet ob fraudem uſurarum, agitur *ſub tit.*
2 *de uſur. diſc.*8, ac etiam *tit. de camb. diſc.* 6. & in aliis occaſione agendi de reductione Cambiorum; vel interuſuriorum ſub conditione implementi, quo non ſequuto debeantur Cambia currentia, & rigoroſa, & de validitate pacti reſolutivi in cenſibus ob non ſolutionem fructuum, *ſub tit. de cenſ. diſc.* 1. *& in aliis*.

3 Quando autem conditio exigat perſeverantiam, atq; reſpiciat effectum, vel potius ſufficiat, quod momento temporis extiterit, agitur *tit. de dote, diſc.*27. *& de fideic. diſc.*44.

4 De obligationibus cauſativis ceſſantibus, ceſſante cauſa, habetur *tit. de regal. diſc.*8. *& ſeq. & diſc.* 98. *tit. de cenſib. diſc.*28. *tit. de emphyt. & vend. diſc.*23. *&* 39. & infra *diſc.*71. & alibi.

5 De materia melioramentorum eſt dictum ſup. *diſc.* 27. *& tit de Legitima, & detract. diſc.* 35. & in ſpecie de expenſis pro recuperatione, vel cuſtodia feudi, vel rei emphyteuticæ, habetur infra *diſc.*76. *& tit. de emphyt. diſc.*12. *cum aliis, d. diſc.*35. *de legitima, & detract.* Addan. ad Reverter. *deciſ.*225. ubi de expenſis pro cuſtodia.

Quod poſſeſſor poſſit bona fide tranſigere, ut preveniat evictionem, ut ita meliorem efficiat conditionem ejus, qui
6 ad evictionem tenetur, habetur *tit. de emphyt. & vend. diſc.* 16. *&* 19. & incidenter *tit. de cenſ. diſc.*25. dummodo tamen bona fide fiat, ſecus autem mala fide, atque principaliter, ut fiat negotium proprium, juxta ponderationes, de quibus in materia negotiorum geſtorum, vel de utili in rem verſo, habentur *ſub tit. de uſur. diſc.*50.

7 Et de his mineralibus habetur *tit. ſequenti de Regal. diſc.*117. *&* 118. alia vero reſpiciunt materiam uſurariam, de qua agitur in ſua ſede.

JANUEN. VENÆ.

PRO EODEM PLUMBINI PRINCIPE NICOLAO LUDOVISIO

CUM ALIQUIBUS MERCATORIBUS.

Caſus diſputatus in Senatu Januenſi, & concordatus.

Feudatarius expulſus a feudo per inimicos Domini, an ſequuta recuperatione vindicet ejuſdem feudi fructus ab emptoribus, qui illos emerunt ab eiſdem inimicis, ſeu occupatoribus, ante vel poſt recuperationem, & aliqua de materia poſtliminii, ac de juſtitia, vel injuſtitia belli, & quando capta in bello fiant capientium irrevocabiliter?

Card. de Luca, Lib. I.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Dominus vindicat res ſuas furatas, ſeu alias occupatas, etiam a tertiis emptoribus bonæ fidei, non refuſo pretio.*
3 *Declaratur concluſio, ut procedat in bonis occupatis per latrones, vel pyratas, non autem jure belli.*
4 *Bona mobilia occupata per hoſtes, ſeu per milites jure belli, quamvis deinde recuperentur, non redeunt ad priores Dominos, neque in eis intrat poſtliminium, & num.* 8.
5 *Recte ſolvitur ei, cum quo contractum eſt, & n.* 7.
6 *Nomina debitorum non redeunt poſtliminio.*
7 *Declaratur concluſio, de qua num.* 5.
8 *De eadem concluſione, de qua num.*4.
9 *An ad milites pertineat quærere de juſtitia belli?*
10 *In ipſo belli auctore requiruntur copulative poteſtas illud indicendi, & juſta cauſa.*
11 *Solvens poſſeſſori Regni, Provinciæ, vel feudi jure belli, an bene ſolvat, itaut a priori Domino reintegrato moleſtari poſſit, vel ne?*
12 *Ea quæ debentur ex contractu inito per occupatorem loci, debentur priori Domino reſtituto.*
13 *Fructus ſeparati a feudo tranſmittuntur ad hæredem feudatarii etiam ſequuta devolutione, & num.* 15.
14 *Quando poſſeſſor jure belli faciat ſuos fructus ex re occupata perceptos.*
15 *Declaratur concluſio, de qua num.* 13.
16 *Quando bona capta in bello dicantur effecta de dominio capientium, itaut in caſu recuperationis non intret poſtliminium.*
17 *Quæ dicatur Civitas amica, vel ſocia ad hunc effectum.*
18 *Quare in bonis mobilibus in bello captis amittitur dominium abſque jure poſtliminii?*
19 *Quando tertius recuperet a Domino pretium rerum deprædatarum a latronibus, vel pyratis.*
20 *De poſtliminio in juribus, & actionibus, ac nominibus debitorum.*
21 *De alio caſu, in quo tertius emens merces deprædatas eſt tutus ab illarum Domino.*

D I S C. LVIII.

REtenta facti ſerie, de qua *diſc. præcedenti* ſuper invaſione Status Plumbini cum armis Regis Chriſtianiſſimi, 1
agnoſcentes ejuſdem Regis Miniſtri, in Civitate Neapolis potentiſſimam parari Claſſem pro dicti ſtatus recuperatione, quam probabiliter impedire non poterant, diligenter curarunt, totum ferraccium ibi repertum, totamque venam excavatam extrahere, traducenda ad Civitatem Januenſem, ac Emporium Liburni utramque mercem, etiam pro inferiori pretio vendendo illis mercatoribus, & negotiantibus, partim pecunia numerata, partim vero credita, quare ſequuta recuperatione, Princeps Nicolaus Ludoviſius ad poſſeſſionem feudi reintegratus, congreſſum plurium Advocatorum, ac etiam Prælatorum convocavit pro conſilio, & directione ſuper vindicatione dictarum mercium, præſertim venæ in notabili quantitate exiſtentis in Civitate Januæ penes diverſos mercatores, in quo congreſſu varia fuerunt vota. 2

Ego enim, qui circa initia profeſſionis, tanquam junior eram primus in votando inter Advocatos, fui in voto, cui aliquis adhæſit, probabiliter ſeparari poſſe recuperationem pretii adhuc non ſoluti, ſecus autem quoad ſolutum ex infraſcriptis fundamentis, major tamen pars fuit in voto contrario, totam ſcilicet venam, probata identitate, vindicari poſſe, nullo emptoribus refuſo pretio, quamvis ſoluto, procedendo cum terminis textus *in l. incivilem, C. de furtis, & l. ſi mancipium, C. de rei vindic. cum Concor. l.* de quibus Peregr. *conſ.* 101. *num.* 1. *libr.*4. Spada *conſ.*149. *libr.*1. Theſaur. jun. *lib.*2. *quæſt.*98. Menoch. *lib.*5. *præſumpt.* 29. Farinac. *quæſt.*177. *num.*29. *cum ſeq.* Guazzin. *defenſ.*17. *c.*6. apud quos firma[illegible] Dominum vindicata poſſe rem ſuam a quocumque poſſeſſore, quamvis ex titulo oneroſo, & cum non mala fide, nullo refuſo pretio, quoniam bona fides excuſat a delicto, & pœna, non autem concedit pretii repetitionem, ſi illud non Domino ſolutum eſt, quod præfati Doctores, & alii ampliant, etiamſi in portubus, & publicis emporiis merces eſſent emptæ, de quo habetur actum in 3

Digitized by Google

Romana, ſeu Civitatis Vetulæ mercium *ſub tit. de Regalibus ad materiam Partus.*

Quare concluſo, ut juxta hoc votum ſcribi deberet, inſiſtendo ſolum quoad ea, quæ facti ſunt, ſuper probatione identitatis, & quoad ea, quæ ſunt juris, ſuper dicta concluſione, non laudando deduci conſiderationes, de quibus infra, ſuper juſtitia, vel jure belli, tranſmiſſiſque juxta hanc normam informationibus, prodiit votum Conſultorum ſimpliciter pro abſolutoria reorum conventorum, quodque reſiduale pretium ab emptoribus jam depoſitatum, venditori adſcribendum eſſet, obtento autem audiri in Senatu, agnitoque per dictos Congregatos procedendum eſſe cum terminis, ut ſupra a me infingatis, qualis etiam erat ſenſus patrocinantium in dicta Civitate Januæ, idcirco mihi præſertim injunctum fuit munus ſcribendi, atque aſſumpta ibidem nova diſputatione, quantum deſumi potuit, probabiliter reſolutio prodire debuiſſet pro hac parte reſpectu pretii non ſoluti, verum ex prudentialibus motivis Senatui placuit concordia, qua mediante Princeps majorem partem dicti pretii depoſitati obtinuit, atque ita controverſia finem habuit.

In dicto autem voto ut ſupra edito præcipuum fundamentum conſtituebatur in defectu dictæ concluſionis deductæ, ut ſupra ex diſpoſitione text. *in l. incivilem, C. de furtis*
3 *cum Concord.* cum ea procedat in rebus furtivis, quæ privata auctoritate per latrones, vel pyratas furatæ, ſeu deprædatæ ſint, non autem in bonis jure publici belli occupatis, quæ de jure fiunt occupantium, quoties penes eos pernoctarunt, ad text. *in l. ſi quid bello, ff. de captivis, l. naturalem, §. finali, ff. de acquir. rer. dominio cum Concord.* abſque eo quod ſuf-
4 fragari poſſet ratio poſtliminii ob ſubſequutam recuperationem, quoniam merces poſtliminio non redeunt, ex deductis per Galeot. *reſponſ. fiſcal.* 13. *ex num.* 25. *ad* 82. *& per totum*, Franch. *deciſ.* 262. *n.* 4. Grotium *de jure belli & pacis lib.* 3. *cap.* 9. *de poſtliminio ex n.* 14. apud quos cæteri, ſi ergo iſtæ merces effectæ erant de dominio occupantis, ac poſſidentis hujuſmodi ſtatum, & fodinam jure belli, licite venditio facta erat, atque pretium bene ſolutum, & reſpective ſolvendum erat mercium Domino, cum quo contractum erat,
5 & cui etiam non Domino recte ſolvitur, ex deductis per Surd. *deciſ.* 60. *num.* 8. *&* 229. *num.* 7. *&* 8. Greg. & Adden. *deciſ.* 511. *num.* 6. magnum etiam fundamentum conſtituen-
6 do in auctoritate Grotii *d. lib.* 3. *c.* 9. *de poſtliminio num.* 9. ubi firmatur, nomina debitorum non eſſe de iis, quæ poſtliminio redeunt, deducendo exemplum ejus, quod Theſſali Thebanis debebant, ut illis poſt Alexandri invaſionem, & occupationem, ea etiam ceſſata reſtituendum non eſſet.

Scribens igitur reſponſive ad dictum votum cum eodem ſenſu veritatis, cum quo in dicto primo congreſſu votum protuleram, quatenus pertinet ad iſtam concluſionem de legitime ſolvente proprio auctori, & cum quo contractum eſt, eam recte procedere dicebam in ſolutione re integra, & in ſtatu bonæ fidei jam facta, quando ſcilicet adhuc non
7 detecto non jure venditoris, emptor illum jure crediderit Dominum, & poſſeſſorem, vel ex Domini voluntate adminiſtrantem, in quibus terminis procedunt ea, quæ in jure habemus de ſolvente filiofamilias, ſervo, Monacho, intruſo, Procuratori, vel inſtitori revocato cum ſimilibus, vel ipſi principali creditori, quamvis ære alieno gravato, adhuc tamen ſuorum bonorum adminiſtrationem habenti, ſecus autem poſtquam a lege, vel ab homine eſt inhibitus, & conſtitutos in mala fide, itaut non jus venditori detectum ſit, cum tunc abſolutum ſit male ſolvi, atque ad reiteratam ſolutionem urgeri poſſe, ut ſæpius *ſub tit. de credito*, & eſt principium theorice, & practice indubitatum.

Totum ergo controverſiæ punctum obſervabam eſſe in eo, an ſubſequuta per feudatarium expulſum ab inimicis Domini recuperatione feudi, ejuſque reintegratione, recuperetur etiam dominium fructuum ipſius feudi ab eo ſeparatorum, ac jure belli penes occupatorem exiſtentium, vel penes habentes cauſam ab eo, & an hic jus habeat, etiam ceſſata occupatione, & poſt ejus expulſionem in concurſu prioris Domini pretium exigere, & in hoc dicebam diſtinguendum eſſe, an hujuſmodi fructus, ſeu bona eſſent penes ipſos milites in conflictu belli illa occupantes, ſeu penes habentes cauſam ab eis, vel an penes ipſum belli auctorem, &
8 principalem feudi occupatorem; Primo enim caſu, quoties bona mobilia ad præſidia militum aſportata ſunt, ibique pernoctarunt, & quæ per Labeonem *in d. l. ſi quid, ff. de captivis* dicuntur *præda*, & a Bart. *ibid.* nuncupantur *bottino*, admittebam prioribus Dominis jus non competere vindicandi a tertiis, etiam poſt recuperationem, ob jam conſummatam dominii amiſſionem, abſque ſpe poſtliminii, quod in mercibus non datur, & in his terminis loquuntur Franch. Galeot. & cæteri, de quibus *in dicto voto*, Caball. *reſol. criminal.* 140. *&* 220. Theſaur. Jun. *lib.* 2. *q. forenſ.* 98. Gamma *deciſ.* 335. *&* 384. Capyc. Latr. *conſult.* 97. Rot. *deciſ.* 120. *poſt primum volumen conſil. Farinac.*

Dictorumque militum, ſeu habentium cauſam ab eis reſpectu, admittebam non intrare inſpectionem ſuper juſti- 9
tia, vel injuſtitia belli, de qua, utpote vulgo, & militibus ignota, ad ipſos milites inquirere non pertinet, quoniam ubi non agatur de pluſquam certa, & notoria tyrannide, ad legitime nanciſcendum dominium prædæ, ac bonorum in bello occupatorum, eis ſufficit agi de bello publico, indicto ſcilicet a Principe habente jus illud indicendi, cum juſta cauſa ab eis regulariter præſupponenda ſit, ex deductis per Menoch. *lib* 6. *præſumpt.* 96. *num.* 3. *&* 4. ubi cæteri.

Verum quia non agebatur de mercibus, & bonis in conflictu belli occupatis ab ipſis militibus, ſed de feudi fructibus, quos ipſe occupator, vel ejus miniſtri, expulſione imminente, & præcognita, extraxerant ad alium locum tertium, proindeque controverſiæ effectus non percutiebat ipſos tertios emptores, quorum nihil intererat hujuſmodi reſiduale pretium per eos jam depoſitatum, uni vel alteri ſolvi, ſed percutiebat ipſum occupatorem, ita poſt expulſionem aſſequi volentem hujuſmodi bonorum pretium inexactum, idcirco extraneos dicebam dictos terminos, ſeu concluſiones; cum quibus dicti aſſeſſores proceſſerant.

Quicquid enim eſſet de juſtitia, vel injuſtitia hujuſmodi invaſionis, itaut in ipſo invadente, ſeu occupante eſſet juſta
cauſa, quæ cum poteſtate indicendi publicum bellum ne- 10
ceſſaria eſt ad acquiſitionem dominii, in hoc differente ipſo belli auctore a militibus, Caſtrenſ. *in l. ex hoc jure num.* 6. *ff. de juſt. & jur.* ubi Jaſ. & cæteri deducti per Covar. *in reg. peccatum par.* 2. §. 9. *num.* 2. Menoch. *dicta præſumpt.* 96. *num.* 1. *&* 5. *lib.* 6. Molina *de juſt. & jur. tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 100. *&* 102. *cum ſeq.* cum quo cæteri moderniores morales communiter pertranſeunt, de quo puncto juſtæ cauſæ, leguleicorum ſtultitiam ſemper cenſui, velle id tractare cum illis terminis, qui adhibentur in negotiis privatorum, cum non videantur iſtæ materiæ regulis legalibus ordinariis ſubjectæ, quoties tyrannidis, & injuſtitia non eſſet pluſquam notoria.

Adhuc tamen admiſſa politicorum magis, quam legi-
ſtarum propoſitione, quod jus eſſet in armis, itaut hujuſ- 11
modi feudi, ſeu ſtatus poſſeſſor, qualis qualis ille fuerit, ejus fructus colligere potuerit, ac nomina debitorum exigere, aliuſque dominii effectus exercere (ſuper quo integrum locum veritati relinquere profitebar, nullam deſuper interponendo judicium) dicebam tamen, id ſuffragari poſſe quoad tertios debitores, ſeu emptores tali poſſeſſori ſolventes, ne ad iteratam ſolutionem urgeri valeant, vel rerum avocationem cum eorum jactura pati, ſive quoad eos, qui eaſdem fructus ex cauſa oneroſa, & correſpectiva acquiſiverunt, juxta caſum diſputatum per Decium *conſ.* 407. ubi in ſpecie de hoc Statu Plumbini occupato per Ducem Valentinum, cui appaltator aluminum ſolverat annuam præſtationem ducator. 2000. de qua *diſc.* 55. & per Afflict. *deciſ.* 150. ubi de debitoribus Regii fiſci, qui ſolverant Regi Gallorum ejuſque Miniſtris, de tempore quo expulſis Aragonenſibus, Regnum Neapolitanum de facto poſſedit, cum ſimilibus, ſecus autem ubi juxta caſum Afflicti proxime ſupra dictus Rex Gallorum poſt expulſionem a Regno, in concurſu ipſius Regis reintegrati vellet exigere nomina debitorum, ſeu pretium bonorum ad illum fiſcum ſpectantium, & hic erat caſus.

Ut proxime probare videtur deciſio Senatus Sabandiæ 12
apud Fabr. *in C. lib.* 4. *tit.* 42. *de locato diffin.* 33. quod ſcilicet quicquid debetur ex contractu inito per invaſorem alicujus Provinciæ, vel loci, ſolvendum ſit priori Domino jam reſtituto, & quæ habentur apud Bellin. *de re milit. par.* 2. *tit.* 18. *num.* 9. ubi de poſſeſſoribus bonorum occupatorum per Regem Galliæ occupatione ceſſante.

Deducebantur in voto, ſequendo ſenſum Scribentium pro altera parte, ea quæ habentur apud Roſenthal. *de feud. cap.* 10. *quæſt.* 42. & alios, de tranſmiſſione fructuum ſepa-
ratorum a feudo ante illius devolutionem, qua ſequuta 13
non exinde ceſſat eorundem fructuum dominium in hærede, vel altero, in quem ipſe feudatarius diſtraxiſſet, quaſi

quaſi quod idem eſſet caſus, dum durante adhuc poſſeſſione talis alienatio facta erat, verum obſervabam iſtud fundamentum optime retorqueri, ac ad evidentiam convince-
14 re contrarium, admiſſa enim ex abundanti propoſitione, quod jus eſſet in armis, quodque belli eventus titulum, ac bonam, & reſpective malam fidem cauſaret, hinc ſequebatur, quod ſicuti durante poſſeſſione, ille dici poterat dominus, vel bonæ fidei poſſeſſor excuſandus a fructuum perceptorum, & conſumptorum reſtitutione, ita e converſo, ſequuta expulſione, ex eodem jure armorum, ſeu belli exitu, tanquam per ſpeciem ſententiæ contrariæ, ſe agnoſcere debuit non dominum, ideoque non facientem fructus ſuos extantes, & non conſumptos, cum concluſio, de qua *dec.3. part.7. recent.* & paſſim, de bonæ, vel non malæ fidei poſſeſſore faciente fructus ſuos, procedat in jam conſumptis, a quorum reſtitutione detecta mala fide excuſatur, non autem in extantibus, quoniam eſſet dare licitam perceptionem rei non ſuæ, poſtquam detectus eſt non Dominus.

15 Et quoad dictum ſimile de feudatario tranſmittente ad hæredes, & extraneos fructus a feudo perceptos, & ſeparatos durante ſuo jure, non obſtante ejuſdem juris reſolutione per devolutionem, reſpondebam, id recte procedere in illis fructibus, qui in ſtatu bonæ fidei, & juxta conſuetam perceptionem, per feudatarium percepti ſunt, ſecus autem in illis, qui præmature, & ad ſupplantandum dominum, vel ſucceſſorem, jam præviſa, & imminenti devolutione, ſiuque juris expiratione ſunt percepti, juxta ea quæ in terminis ſubinfeudationis alias feudatario competentis tanquam fructus feudi non permittendæ imminente devolutione, habetur plene deductum *in Senogallien. Caſtrorum*, *hoc eod. tit.* & de appaltatore vectigalium, & gabellarum prohibito gabellam diminuere, vel etiam condonare pro tempore futuri appaltus, habetur in *Romana Bulli Alearum, & in aliis ſub tit. de Regalibus ad materiam vectigalium*, ac etiam in ſuis reſpective materiis, de beneficiato, ſeu Prælato, conductore, marito, hærede gravato, & ſimilibus.

16 Quatenus vero pertinet ad jus poſtliminii denegatum in mercibus, ſeu nominibus debitorum, & ſuper quo, in voto prædicto, conſultorum major opera ac fere totus labor verſabatur, obſervabam hunc inanem laborem videri, utpote extra caſum, quoniam tunc in mobilibus jure belli, tanquam præda, ſeu bottinum captis, dominium irrevocabiliter a prioribus dominis amittitur, itaut in caſu recuperationis non intret poſtliminium, ſeu jus vindicandi, ex plene deductis per Galeot. *dict. reſponſ.* 13. cum aliis allegatis, quando hujuſmodi bona pervenerunt in hoſtium Caſtra, ſeu loca munita, ibique pernoctarunt, quod in præſenti ceſſabat, dum Vena nunquam ad hoſtium, ſeu inimicorum loca pervenerat, ſed in Civitatem prædictam utriuſque Principis amicam, & neutralem, quo caſu dominium non amittitur, ſed poſtliminio locus eſt, ut clare probat textus *in l. poſtliminium*, *§. poſtliminio*, *ff. de captivis*, ibi, *ſed ſi in Civitatem ſociam, amicamve*.

Et quamvis Gamma *deciſ.* 384. *n.* 5. illum textum intelligat, non de Civitate utriuſque partis amica, ſed de ea, quæ in bello eaſdem partes ſequitur, eique adhærere videatur,
17 Grotius *lib.3. cap.9. §.2.* ambos tamen divinative loquentes confutat Gentilis Advocatione Hiſpanica *lib.1. c.1. & 2.* cui adhæret *modernus Auctor elementorum de judicio inter gentes, part.2. ſect.8. cap.2.* ea ratione aſſignata, quod ſi Juriſconſultus de locis adhærentibus, & confœderatis intelligeret, ſolo termino ſocietatis contentus fuiſſet, neque expreſſiſſet terminum amicitiæ, qui vere, & propriæ convenire videtur neutralitati, ac negationi hoſtilitatis erga utramque partem.

Alteram quoque aſſignabam validiorem rationem, quod ſi Juriſconſultus intelligeret de Civitate ſocia bellantis, eique in bello adhærente, iſta utique eſſet pariter inimica ejus, contra quem bellum geritur, & conſequenter dici poſſet locus munitus hoſtium, unde male Juriſconſultus dominii
18 præſervationem tali caſu daret, ideo etenim poſtquam bona mobilia ad hoſtium tuta loca devenerunt, exeunt de priori dominio irrevocabiliter, quia cum ibi nulla ſubſit ſpes vindicandi judicialiter, & per viam juſtitiæ, deſperata dicitur recuperatio, ex deductis per Theſ. *dicta q.98. n.11. lib.2.* Leotar. *de uſuris, dicta q.95. n.37. & ſeq.* bene Galeot. *reſponſ.* 13. *n.95. & ſeq.* quæ ratio ita militat in Civitate, vel loco ipſius bellatoris, ac in alia ſibi in eodem bello adhærente, ubi autem ſubeſt ſpes recuperationis judicialis, & per viam juſtitiæ omnibus utriuſque partis ſectatoribus indifferenter adminiſtrandæ, tunc dominium remanet præſervatum, non ex alienatione, quam ex prædicta durantis ſpei recuperandi, alias quam jure belli, igitur textus prædictus omnino intelligendus eſt de Civitate amica, ideſt neutrali, utramque partem pariformiter tractante, ac utrique juſtitiam miniſtrante.

Et ex qua ratione, etiam ubi agitur de bonis captis per latrones, vel pyratas, in quibus non intrant iſti termini, ſed alii textus *in l. incivilem*, *C. de furtis*, de quibus ſupra, quoties moraliter deſperata eſt ſpes recuperationis, probabilem iſta occaſione dicebam deciſionem relatam per Theſaur. Junior. *dict. quæſt. 98. lib.2.* de refectione pretii facien- 19
da tertio emptori bonæ fidei, quod plene proſequitur Leotar. *de uſuris q.95. n.37. & ſeq.* ubi diſtinguitur inter pyratas ejuſdem Principis, vel alterius Chriſtiani, itaut juſtitia mediante ſubſit probabilis ſpes recuperationis, in qua, & in bona fide tertii totus eſt punctus, unde propterea ſi tertius videns bona furata in alieno Principatu per latrones, ſeu pyratas, aut alios ab eis cauſam habentes diſtrahi, ipſeq; bona fide, & ex charitate, ut utile negotium Domini gerat, curet ea recuperare pro eo inferiori pretio, pro quo hujuſmodi bona frequentius diſtrahi ſolent, recuperabit a Domino ejus bona vindicare volente totum id, quod ad hunc effectum de ſuo erogavit per exceptionem negotiorum geſtorum, ſeu de utili in rem verſo &c. ſecus autem ſi mala fide id agat ad proprium lucrum, & induſtriam, ut bene ita diſtinguendo habatur apud Spad. *dicto conſ.* 149. *lib.*1. & in propoſito actionis exigendi uſuras Judaicas per Chriſtianum ex ceſſione quæſitas, habetur deductum *ſub tit. de uſuris* in Romana pro Clementino.

Prout ab hujuſmodi quæſtione extraneos dicebam ter- 20
minos poſtliminii in nominibus debitorum; & an congrueret dictum exemplum de Theſſalis, & Thebanis, quod ex Grotio ut ſupra in eodem voto deducebatur, quoniam hoc debitoris nomen nunquam ante occupationem fuerat in dominio prioris poſſeſſoris hujus feudi, dum proveniebat a pretio fructuum perceptorum durante jure, & poſſeſſione occupatoris, ſeu poſſidentis jure belli, & ſic extra caſum, cui proinde unice congruere videbantur ſupradicti termini feudatarii tranſmittentis ad ejus hæredes, vel cauſam habentes feudi fructus ab eo ſeparatos, non obſtante devolutione, ſeu alias ſui juris ceſſatione, quoties percepti ſunt eo modo quo ſupra, ſeu termini tertii bonæ, vel non malæ fidei poſſeſſoris excuſandi a fructibus in tali ſtatu perceptis, & conſumptis.

Et nihilominus etiam deſuper reſpondendo, dicebam non bene Grotium deducere hoc aſſumptum, ut credita, ac nomina debitorum non ſint de numero eorum, quæ poſtliminio redeunt, id enim nulla legali ratione, vel auctoritate comprobat, atque contrarium, ut etiam in juribus, & actionibus intret poſtliminium, clare probare videtur textus *in l. in bello* 12. *§. medio tempore*, *ff. de captivis*, nil refragante dicto exemplo Alexandri inter Theſſalos, & Thebanos, tum quia id percutit diverſos terminos crediti per novum jure belli poſſeſſorem remiſſi debitoribus, liberationem ita ipſo jure aſſequentibus, tum etiam quia non bene Grotius ibi ſupponit deciſionem, de qua non conſtat, quoniam commiſſo negotio Amphictionibus, quid judicaverint ignoratur, ac pro Thebanis judicandum eſſe, & ſic pro poſtliminio probant Ajala *de jure belli*, *lib.1. c.5.* & Ottoman. 5. *quæſt. illuſtri*, & ſi quæ ratio pro contrario judicio in eo caſu concurrit, conſiſtit in eo, quod Thebanorum populus poſt occupationem Alexandri, non idem, ſed omnino novus eſſet.

Dum hæc diſputabantur, & forſan antea, cum Bruggiot- 21
tus, & Mancinus mercatores Viterbienſes in mandatis dediſſent Plagiis mercatoribus Liburnienſibus emptionem certæ quantitatis Ferraccii, quod ibi denunciatum erat exiſtere penes quemdam mercatorem Gallum, illudque tranſmiſſum ad littus Cornetanum, idem Princeps Ludoviſius tanquam proprium de facto vindicaſſet, orta eſt controverſia inter mandantes, & mandatarios, in qua diverſa prodierunt judicia, quoniam Gubernator Viterbii in prima inſtantia judicavit favore mandatariorum, & A. C. in ſecunda judicavit in oppoſitum, ſed introducta cauſa in Rota coram Priolo ſub die 27. Martii 1656. prodiit reſolutio conformis judicio primæ inſtantiæ, ut patet ex deciſione in Piſana, ſeu Viterbien. Ferraccii coram eodem, & de qua cauſa habetur actum *ſub titulo de adminiſtr. ſeu procuratorib.* vel ſub altero *de credito*, & ſucceſſiva coram Taja in alia inſtantia inter eaſdem partes, toe quoque pro una earum ſcribente ſub die 5. Julii 1660. prodiit notabilis deciſio ad favo-

favorem etiam mandatariorum ſuper puncto refectionis, tam expenſarum judicialium, quam etiam damnorum, & intereſſe, & de quo habetur in eadem Piſana, ſeu Viterbien. *ſub tit. de judiciis*, unde propterea mandantes regreſſum habuerunt contra dictum Principem, qui acquieſcens meo conſilio, quod ita expertos fuerat magis fundatum, non expectato litis exitu ſe concordavit, reficiendo dicti Farraecii pretium, reportata liberatione a damnis, & intereſſe per dictos Burginitum, & Mancinum paſſis, ex jam dicta ratione, quod adverſus tertium, in publico præſertim Emporio, & a probato Mercatore bona fide, pretio jam ſoluto, hujuſmodi merces ementem, danda non eſt vindicatio, dum concurrit particularis ratio occupationis jure belli, in qua non intrant termini textus *in d.leg.incivilem*, *Cod. de furtis*, quod ubi agitur de emptionibus in publicis Emporiis, ac a probatis Mercatoribus bona fide factis, dictum quoque videtur intrare etiam in illis mercibus, in quibus dicta belli ratio non intret ex iis, quæ habentur deducta in Romana, ſeu Civitatis Vetulæ mercium pro Cuneoroo *ſub tit. de regal.* ad materiam portus.

S U M M A R I U M.

1 *DE bonis captis in bello.*
2 *De poſtliminio.*
3 *De juſtitia belli.*
4 *De diviſione fructuum feudi.*
5 *De eadem materia præſentis diſcurſus.*

ANNOTAT. AD DISC. LVIII.

1 COntenta in hoc diſcurſu percutiunt potius materiam Belli, quæ cadit *ſub tit. ſequenti de regul.* adeout incidenter ſub hac materia feudali de illa controverſia actum ſit, ad effectum inſpiciandi, an recuperatio feodi cum vi bellica importet conceſſionem novam feudi, vel potius continuationem antiqui.

Ad illam vero materiam bonorum in bello captorum plura congeruntur, ultra hic deducta, per Conſtant. *in leg. unica, C. de Claſſic. lib. 11. ex nu.98.* de Marin. ad Reverter. *deciſ.24.* Thor. *in comp.deciſ.par.1.verbo rupta in Bello*, de Luca ad Franch. *deciſ.268.* apud quos alii, & in Malevitana deprædationis *ſub tit. de regal. in ſupplem. diſc.170.*

2 Et de materia poſtliminii de Luca ad Franch. *ubi ſup.* ac etiam in ſpiritualibus pro reſtitutione Officiorum, vel præeminentiarum, Fagnan. *in cap. per tuas el primo de Simon.* Diana *par.10. tr.16. reſol.74.* Franc. *de Eccl. Cathedr. cap.32.* ubi agit de caſu, de quo *diſc.3. de præeminent. & ſeqq.*

3 De eadem materie juſtitiæ belli plura colligunt Conſtant. *in l.unic. C. ut armorum uſus, lib.11.* Caſtrop. *par.1. tr.6. diſp.5.punct.1. & ſeqq.* late Juvanis Ageta *viſion.feud. rubr.4. viſion.5. pag.235. & ſeqq.*

4 Et de diviſione fructuum feudi inter hæredes feudatarii defuncti, & fiſcum, vel agnatos Giurb. *obſerv.44.* Reverter. *deciſ.546. & 265.* de Luca ad Franch. *deciſ.19.*

5 De alio conſimili caſu ſuper Ferraccio vendito per Gallos ſic enunciato agitur *tit. de tut. & adminiſtr. diſc.16.*

MASSANEN. RENOVATIONIS

PRO PRINCIPE PLUMBINI JOANNE BABTISTA LUDOVISIO.

Diſcurſus pro directione,

An illa renovatio Inveſtituræ, quam novus ſucceſſor feudi immediati, & in capite a Domino directo petere tenetur, petenda etiam ſit a ſucceſſore in ſubfeudo, & quatenus petenda ſit, an a ſubinfeudante, & Domino immediato, vel potius a Domino directo, & mediato?

Et aliqua de ſolutione relevii, ſeu alterius recognitionis pro renovatione.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Succeſſor feudi tenetur infra annum, & diem petere renovationem, & an id procedat in ſubfeudo?*
3 *Quid ubi eſt feudum emptitium, & francum.*
4 *Conſuetudo, ſeu obſervantia attenditur in caſu præciſo, & individuo, & non extenditur.*
5 *Quod renovatio debeatur etiam in eo ſubfeudo, quod feudi veri naturam, & qualitatem habet, & de*
6 *ſubfeudorum differentiis remiſſive.*
6 *De obſervantia petendi renovationes etiam in ſubfeudis.*
7 *In utriuſque Siciliæ Regnis ſolutio relevii eſt loco renovationis, quæ non eſt in uſu in Statu Mediolani.*
8 *Renovatio per ſubfeudatarium petenda eſt a ſubinfeudante ejus immediato, non autem a Domino mediato, & quando ſecus.*
9 *Non eſt petenda duplex renovatio per feudatarium, & ſubfeudatarium ab eodem Domino directo.*
10 *De jure communi feudorum nullum laudemium, vel relevium pro renovatione ſolvendum eſt.*
11 *In Regnis utriuſque Siciliæ relevium ſolvitur de conſuetudine non extendenda.*
12 *Quomodo intelligatur propoſitio, ut feudum francum non regulatur juxta leges feudales.*

D I S C. LIX.

INter plures dubitationes exortas per mortem Principis Nicolai Ludoviſii in Regno Sardineæ, fuit illa, num Princeps Joannes Baptiſta filius unigenitus maſculus, ac feudorum ſucceſſor pro feudo Status Plumbini, de quo dictus ejus pater ad nominationem Imperatoris a Rege Catholico ſubinfeudatus fuerat, juxta ſeriem, de qua in alia Maſſanen. Caſtrorum *diſc.54.* teneretur juxta leges feudales intra annum, & diem petere renovationem, & quatenus hæc petenda eſſet, a quo peti deberet, an ſcilicet ab Imperatore Domino directo, ſed mediato, vel potius a dicto Rege Catholico ſubinfeudante, & immediato? Atque in congreſſu deſuper habito, pro ratione dubitandi dicendum videbatur, prout aliquorum ſententia erat, nullam renovationem petendam eſſe ex pluribus rationibus, primo quod jura feudalia *in cap.1. quo tempore miles, & cap.1. quæ fuerit prima cauſa Beneficii amitten.* hujuſmodi renovationem demandantia loquuntur de feudis, non autem de ſubfeudis, & cum hoc præſuppoſito loquuntur Iſernia, Bald. Alvarot. Afflict. & cæteri ibidem collecti per Borell. *in ſumma deciſ. lib.1. tit.34. de feudis, n.91. & 92.* Roſanthal. *cap.6. concl.29. cum ſeq.* e Pont. *deciſ.1.n.6. & per tot.* ubi agitur de excuſando Rege Catholico a non petita renovatione Inveſtituræ Regni Neapolitani a Papa infra terminum ſex menſium, ad quem, juxta ultimas Inveſtituras, terminus juris reſtrictus fuit, & habetur actum in Farfan. *hoc eod. tit.* Ideoque cum dicta jura, & auctoritates non diſponant de ſubfeudis, non videbatur hoc onus ad ea trahendum tanquam in caſu omiſſo.

Secundo quod ageretur de feudo emptitio, & conceſſo ex cauſa mere correſpectiva juxta ſeriem, de qua in dicta alia Maſſanan. illudque conceſſum legitur tanquam feudum francum abſque aliqua ſervitii, vel oneris reſervatione, quinimmo cum exceptione conſtituente regulam in contrarium, dum in Inveſtitura conceſſa per ſubinfeodantem reſervantur ſolum, & cum taxativa, *tantum*, ſuperioritas, vulgo *ſovranità*, & jus protectionis, ac tenendi milites præſidiarios in Arca Longoni, & in Turri Plumbini eo modo quo tenebantur etiam ſub prædeceſſoribus Principibus Appianis, unde propterea inferebatur iſtud dicendum eſſe feudum, ſeu ſubfeudum impropriatum, proindeque juxta leges Feodales non regulandum, ex auctoritatibus, & deciſionibus deductis in Mantuana feudi de Gonzaghis *hoc eod. tit.* quæ auctoritates, & deciſiones allegabantur.

Quod clarius comprobari videbatur ex diſcretiva Inveſtiturarum, quoniam in illa conceſſa per Imperatorem Regi Catholico, dicta renovatio cuicumque novo ſucceſſori expreſſe demandatur, & tamen in hac ſecunda Inveſtitura nullum verbum de hoc habetur, unde propterea intrare videbatur vulgare argumentum diſcretive deductum ex *l. unic. C. de caduc. tollend.*

Atque mihi motivanti de obſervantia generali aliorum feudatariorum Imperii in Italia, & de particulari, ac individua obſervantia dictorum Prædeceſſorum Principum Appianorum renovationes petentium, reſpondebant cæteri, illam non obſtare, utpote in caſu diverſo, unde propterea curanda non erat, cum obſervantiæ, ſeu conſuetudinis peculiaris natura ſit, ut attendi debeat in caſu præciſo, & individuo, neque extendatur de caſu ad caſum, vel de perſona ad perſonam, ſeu de loco ad locum, ut ultra generalia, de quibus ex vulgato *conſ.* Oldrad. 237. *n.3.* Greg. & Add. *deciſ.45. & 162.* Rota in Majoricen. Canonicatus coram Melito, & Cerro *deciſ.34. & 37. poſt Zuff. de legitim. proceſſ.* & frequenter in ſpecialibus terminis feudalibus, Roſenthal. *cap. 6. concl.66.n.6. & in gloſſ. litt. D.* ideoque cum dicta alia feoda eſſent directa, & immediata, atque, ut feudiſtæ dicunt, in

capi-

capite, prout erat penes Appianos etiam iſtud feudum
Plumbini, neque concurreret dicta circumſtantia, quod
eſſet emptitium, & ex cauſa mere oneroſa, & correſpecti-
ve, cum ſumma ſoluta valori reſponderet, idcirco caſus
non erat ſimilis, neque dictæ obſervantia obſtere videbatur.
Quamvis autem dicta motiva non eſſent a probabilitate
5 aliena, potiſſime quia, quantum diligentiæ tunc edhibitæ
conceſſerant, caſus in ſpecie, conſideratis his circumſtan-
tiis, non reperiebatur deciſus, adhuc tamen diverſa fuit
mea ſententie, juxta quem, aliis approbantibus, ex pru-
dentiali motivo amplectendi in dubio partem tutiorem,
practicatum fuit, etque ad id motus fui, ex eo quod non
ageretur de aliquo ſubfeudo plano, & de tabula, jure allo-
dii potius regulando, quod tanquam ſpecies excadentiæ
per feudetarium ſubvaſſallis conceditur, juxta illorum ſub-
feudorum ſpeciem diſtincte deductam in Mantuana bono-
rum *hoc tit. diſc.7.* ſed de ſubfeudo conceſſe in forma veri
feudi honorifici, & dignitatis, cum juriſdictione, impe-
rio, ac regalibus, etiam majoribus, cum jure Principatus,
itant, excepta dicta majori ſuperioritate, vulgo *Sovranità*
reſervate, ac etiam neceſſitate hebendi dictos milites præ-
ſidiarios, iſte feudatarius in nihilo ab aliis differre videre-
tur, & conſequenter ea quæ per leges feudales ut ſupra diſ-
ponuntur in feudis, in hoc ſubfeudo quoque locum habe-
re videntur, utpote in effectu feudi recti, & immediati
potius naturam habente, ponderata in idem regula gene-
rali, de qua ſæpius in aliis *hoc eod. tit.* quod ſubfeudum re-
gulandum eſt jure feudi, quoties, ut dictum eſt, non agi-
tur de illis ſubfeudis inferioris ordinis, juriſdictionem, ac
Imperium non habentibus, ſed plana, & de tabula nun-
cupari ſolita, juxta diſtinctionem, de qua in dicta Man-
tuana bonorum.
6 Et quod me magis ſtringebat erat obſervantia, quoniam
in Italia habetur omnino conſimile ſubfeudum Senarum,
de quo eodem adamuſſim modo per Imperatorem infeu-
datus fuit idem Rex Catholicus, & ab illo ſubinfeudatus
M.Dux Etruriæ, quem juxta relationes, ac notitiet tunc
habitas, præſuppoſitum fuit, in caſu ſucceſſionis petere di-
ctam renovetionem, idemque docet praxis Regni Neapo-
litani, quod eſt feudum obtentum immediate per Regem
a Sede Apoſtolica, & tamen in illis ſubfeudis (qualia me-
rito appellat Freccia in ejus tractatu) quæ per Regem
conceduntur, etiam emptitia, & ex cauſa correſpectiva,
in uſu eſt dicta renovatio, cujus loco ſucceſſit relevium, de
7 quo in Campanien. relevii *hoc eod. tit.* unde merito Borell.
d.tit. 34. n. 96. ſubridet relatos per eum præcedenti *n.95.*
firmantes in hoc citerioris Siciliæ Regno, & in altero ul-
terioris, hanc renovationem non eſſe in uſu, prout non
eſſe in uſu in Statu Mediolani teſtantur plures collecti per
eundem Borell. *num.94.*
Dixi autem, prout practicatum fuit, dictam renovatio-
nem petendam eſſe a Rege Catholico ſubinfeudante, tan-
8 quam Domino immediato, non autem ab Imperatore Do-
mino directo, & mediato, quoniam juxta diſtinctionem,
de qua in dicta Mantuana bonorum *hoc tit.* tunc ſubfeuda-
tarius efficitur Vaſſallus directus, & immediatus Domini,
& infeudantis, a quo renovationem petere debet, quando
ſubinfeudans nihil pro ſe retinet, cum tunc ſubinfeudatus,
directe, & immediate obtinere dicatur ab infeudante per
organum, ſeu Inſtrumentum ſubinfeudantis, id explican-
tis nomine infeudantis, tanquam ejus Miniſter, & Procu-
rator, adinſtar ementis pro perſona nominanda, quia fa-
cta nominatione, tollit ſe de medio, ac nominatus cenſe-
tur primus, & directus emptor ab initio, ſecus autem ubi
ſubinfeudans aliquid pro ſe retinet, quia tunc iſte dicitur
Dominus, & auctor ſubinfeudati, ex auctoritatibus de-
ductis in dicta Mantuana, ac etiam in dicta alia Maſſanen.
Caſtrorum, in Eugubina Collectarum, & in aliis, ut ſci-
licet ſubinfeudatus agnoſcat in Dominum, & auctorem
ſubinfeudantem, & immediatum, non autem mediatum.
Et in ſpecialibus terminis relevii, ſeu Laudemii debiti,
vel ſolvi conſueti pro renovatione, ut debeatur ſubinfeu-
danti, & immediato, non autem primo infeudanti, &
mediato, cæteris allegatis Schrader. *de feud.par.6. cap.3.*
n.28. Roſenthal. *d.cap.6. concluſ.66. num.*10. *poſt medium*,
ex quibus patet, etiam a ſubfeudatario petendam eſſe re-
novationem.
9 Omnemque difficultatem in propoſito ceſſare dicebam
ex eo quod in Inveſtitura conceſſa per Imperatorem dicto
Regi injungitur ejus ſucceſſoribus dictum onus petendi
hujuſmodi renovationem, quam jure ſtatutum eſt, unicam
non duplicem petendam eſſe, ideoque cum petenda eſſet per
primum infeudatum, omnino dicendum videbatur, alteram
petendam a ſubinfeudato, non percutere eundem Domi-
num infeudantem, ſed alterum ſubinfeudantem.
Major difficultas, quam in propoſito cadere poſſe conſi-
derabam, erat alia, quod cum Regiæ Catholici Monarchiæ
regeretur per particularia Conſilia ſingularum Provincia-
rum, unde propterea iſtud negotium tractandum erat in
Conſilio Italiæ conſtituto pro majori parte ex Miniſtris
Regnorum utriuſque Siciliæ, in quibus conſiſtit major pars
Italicæ dominationis, atque in dictis Regnis in uſu eſſet ſo-
lutio relevii per novum feudi ſucceſſorem facienda, juxta
deducta in dicta Campanien. relevii, probabiliter dubitari
potuiſſet, idem prætendendum eſſe, potiſſime quia, licet
iſtud feudum Plumbini omnino independens eſſet ab uno,
vel altero ex dictis Regnis, utpote conceſſum perſonæ Re-
gis Philippi III. vel IV. ejuſque deſcendentibus juxta le-
gem in Inveſtitura præſcriptam, nihilominus pro eo inter-
medio tempore inter infeudationem, et iſtam ſubinfeuda-
tionem fuit ſub adminiſtratione, & gubernio Proregis, ac
Regiæ Cameræ Summariæ Regni Neapolitani, atque de
ejuſdem Cameræ, illiuſque Collateralis Conſilii voto, Rex
ad iſtam ſubinfeudationem proceſſit, & ſic dubitari pote-
rat, ne illi Officiales, quamvis in legibus feudalibus verſa-
tiſſimi, nimium tamen in patriis legibus, & moribus inſi-
ſtentes, id prætenderent, neque vana fuit dubitatio, quo-
niam de facto in dicto Conſilio Italiæ motivatum fuit, ſed 10
abſque fundamento, quoniam nullibi in jure feudali cau-
tum eſt aliquod laudemium, vel relevium pro hujuſmodi
renovatione ſolvendum eſſe, ut ex Bald. Jacobin. de San-
cto Georgio, Capyc. Frecc. & aliis Schrader. *d. par.6. c. 3.*
n.24. Roſenthal. *d.cap.6.concl.66. n.1. & in gloſ.litt.A.* Anne
*alleg.*106. Borell. *in ſumma dec.lib.3.tit.35.de Laudemiis,n.7.*
In dictis autem Regnis, hoc relevii onus proditum eſt ex 11
conſuetudine, ac deductis in d.Campanien. *hoc eod.tit.* Con-
ſuetudinis natura eſt juxta ſuperius allegatas auctoritates, ut
attendatur in caſu præciſo, & individuo, nec extendatur
de caſu ad caſum, loco ad locum, vel perſona ad perſonam.
Omnemque dubietatem ſuſtulit ſubſequuta hoc medio
tempore mors dicti Regis Philippi IV. quoniam cum novus
Rex ſucceſſor ad formam Inveſtituræ petere teneretur
renovationem ab Imperatore, non expediebat hujuſmodi
oneris ſolutionem introducere, ne per Cameram Imperia-
lem, idem quoque prætendi poſſet, ideoque intrat eadem
regula de ſubfeudo regulando juxta naturam feudi, & cum
eadem proportione, ſtante potiſſimum retroacta obſervan-
tia Principum Appianorum, qui pro hoc eodem feudo re-
novationem petentes, & obtinentes, hujuſmodi, vel al-
teri oneri non ſubjacuerunt, atque ceſſante conſuetudine,
juris diſpoſitio eſt, nullam ſolutionem faciendam eſſe, mul-
to magis, ubi dictæ diſpoſitioni juris conformat etiam
obſervantia ipſius feudi particularis, cum tunc omnis dif-
ficultas ceſſare videatur.
Ad aſſumptum vero feudi franchi, & emptitii non regu- 12
landi juxta leges feudales reſpondebam idem, quod dice-
bam in d.alia Maſſanen. Caſtrorum, quod ſcilicet id proce-
deret, quando franchitia vera, & realiter, factis potius,
quam verbis adeſſet, quia poſitive ita feudatarius à quo-
cumque onera, & ſervitio eſſet exemptus, ſecus autem ubi
adeſt juramentum fidelitatis, ſub quo onus fidelitatis, ac
etiam illud ſervitium, quod ſub eo de ſui natura continetur,
adeſſe dicuntur, potiſſime ubi ſubjecta materia, reique con-
ceſſæ qualitas ita ſuadeat, cum tunc non ſpectentur hujuſ-
modi verba, ex quadam formula honorificentiæ gratia ap-
poni ſolita in inveſtituris, ut ibi latius.

ANNOT. AD DISC. LIX.

De hac materia renovationis agitur ſupra *diſc.52.* ac
etiam infra in Jannen. feudorum *diſc.113.* Et de re-
levio pariter ſupra *diſc.28.*

LUCANA JURISDICTIONIS SEU ALTI DOMINII, ET REGALIUM PRO REPUBLICA CUM CAPITULO CATHEDRALIS.

Caſus extrajudicialiter, & benevole diſputatus, poſtea concordatus.

Conceſſo Caſtro juriſdictionali Eccleſiæ, an cen-
ſeatur in feudum, vel in allodium? & quatenus
in al-

in allodium, an cum alto dominio, & cum omnimoda exemptione a Principis ſæcularis juriſdictione, & ſuperioritate etiam cum Regalibus majoribus, & quid circa appellationes?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Diſtinguuntur puncti, ſeu inſpectiones controverſiæ.*
3 *Caſtrum præſumitur conceſſum potius in allodium, quam in feudum etiam perſonis privatis.*
4 *Fortius ubi agitur de conceſſione facta Eccleſiæ.*
5 *Non datur feudum proprium ſine ſervitio.*
6 *De conſil. Abb. & Spadæ ſuper præſumenda feudalitate.*
7 *An conceſſo Caſtro, cenſeatur conceſſa juriſdictio, & territorium.*
8 *Favore Eccleſiæ facienda eſt lata interpretatio, ut cenſeatur conceſſum quod plus.*
9 *Ab Epiſcopo judicante in temporalibus, ad quem ſit appellandum, & de cujus dominio fiat Caſtrum Eccleſiæ conceſſum, referuntur opiniones hincinde.*
10 *Quando procedat dicta quæſtio.*
11 *Confirmatio non alterat, nec extendit confirmatum.*
12 *Quid operentur aliquæ confirmationes Imperiales traditæ poſſeſſoribus dominiorum.*
13 *De differentia inter Eccleſiam Romanam, & alias Eccleſias inferiores.*
14 *Examinantur aliquæ auctoritates dicentes, quod Caſtra, quæ dantur Eccleſiis, fiunt Eccleſiaſtica.*
15 *Ab exemptione paſſiva non infertur ad juriſdictionem activam.*
16 *Quomodo iſta quæſtio principalis decidenda ſit.*
17 *De obſervantia.*

D I S C. LX.

1 USque ab anno 933. Ugo, & Lotharius Lucenſis Comitatus poſſeſſores conceſſerunt ejuſdem Civitatis Capitulo Cathedralis Caſtrum Maſſæ roſæ, ab eodem Comitatu undique circumdatum cum ejus Corte, Servis, & Ancillis, juxta illorum temporum loquendi formulam, quæ conceſſio per plures Imperatores in Italiam deinde venientes confirmata fuit, unde propterea Capitulum, plurium ſæculorum ſpatio, juriſdictionem temporalem in dicto Caſtro exercuit, & tanquam Dominus territorii, & juriſdictionis emolumenta percepit, Officialem quoque ad juſtitiam miniſtrandam deputando. Cum autem in præfati Caſtri territorio, maritimam verſus, aliquæ adeſſent nemora, & foreſtæ, atque illa Reſpublica (in quam ex Imperialibus conceſſionibus jura dictorum antiquorum Comitum, aliaque omnia etiam Regalia majora tranſlata fuerunt) de annis 1470. & 1539. ob aeris ſalubritatem conſervandam, aliqua edidiſſet Statuta prohibentia arborum inciſionem in tota illa ditione, præſertim vero in partibus maritimis, Capitulum vero hoc moderno tempore prætenderet, hujuſmodi Statutis neglectis, ſylvas, & foreſtas in dicti ejus Caſtri territorio exiſtentes, ad uſum lignorum fabrilium, vel combuſtibilium libere incidere poſſe, ſeu aliis incidendi facultatem tribuere, e converſo autem Reſpublica prætenderet, ratione alti dominii, & regalium, ſe habere in iſto Caſtro, ejuſque territorio juriſdictionem in cauſis majoribus concernentibus jus Principatus, & publicam utilitatem, prout eſt ille caſus prohibendi arborum inciſionem ob aeris ſalubritatem, ſive demandandi excubias pro cuſtodia territorii tempore peſtis, vel belli, aut perſequendi bannitos, & craſſatores, cum ſimilibus ad altum dominium, & Regalia pertinentibus, quaſi quod dominium Capituli eſſet jure feudi, vel allodii ſubordinati circa cognitionem cauſarum, & ordinariam juriſdictionem tantum, hinc orta deſuper controverſia, ſatis prudenter, & pie, concorditer determinatum fuit, id benevole, & in forma penitus extrajudiciali in Romana Curia examinandum eſſe, unde propterea plures ejuſdem Curiæ Advocati hincinde ſcripſerunt, ſed Superioribus Eccleſiaſticis etiam laudantibus, & probantibus, controverſia ſopita fuit cum concordi temperamento, quia Reſpublica emit dictas ſylvas, & foreſtas, ſeu dedit recompenſam ejus, quod earum inciſio importare poſſet, unde ita ſatis laudabiliter hincinde finem habuit quæſtio, quæ forte aliquorum inconvenientium cauſa eſſe poterat.

Aſſumptus igitur ad ſcribendum ea parte Reipublicæ in
2 forma mere diſcurſiva, & ad extricandas difficultates pro facilitanda concordia, ut eventus docuit, nihil tamen deſuper firmando, ſed relinquendo integrum locum veritati.

Diſtinguebam controverſiam in quatuor punctos, ſeu inſpectiones; primo ſcilicet an dicta conceſſio facta per Ugonem, & Lotharium eſſet in feudum, vel in allodium; ſecundo, an contineret juriſdictionem cum territorio, ac mero, & mixto Imperio; tertio quatenus in utroque reſpondendum eſſet juxta votum Capituli conceſſionarii, quod ſcilicet eſſet in allodium cum juriſdictione, & territorio, an cenſeretur etiam tranſlatum altum dominium, & jus ſuperioritatis vulgo *Sovranità*, etiam circa regalia majora; & quarto ad quem ſpectaret hujuſmodi quæſtionis cognitio, & determinatio.

Quoad primum, pro Capitulo dixi abſque dubio reſpon- 3
dendum eſſe, quod ſcilicet conceſſio eſſet in allodium potius, quam in feudum, quoniam etiam in conceſſionibus, quæ fiunt laicis, & privatis perſonis, ea veriori ſententia, regula eſt concaſſionem Caſtri cenſeri potius in allodium, quam in feudum, quoniam iſtud importat ſervitutem in dubio non præſumendam, Caſtrenſ. *conſ.* 179. *n.* 8. *lib.* 1. Alex. *conſ.* 129. *n.* 1. *lib.* 1. Capyc. *inveſtit. feud. verbo feuda allodialia, fol.* 42. Intriglinl. *de feud. cent.* 1. *q.* 43. *n.* 23. *& ſeqq.* a Pont. *deciſ.* 2. Giurb. *de ſucceſſ. feud.* §. 1. *gl.* 3. *n.* 10. & alii, de quibus latius in Clomacen. Vallium.

Fortius vero ubi agitur de conceſſione facta Eccleſiæ, 4
in qua magis de plano intrat dicta præſumptio, adeout etiam in utriuſque Siciliæ Regnis, in quibus regulariter magis communiter receptum eſt, Caſtra, & loca inhabitata cum juriſdictione, & Vaſſallis, cenſeri potius feudalia quam allodialia, ſecus dicendum ſit in Eccleſia, in qua etiam ibi præſumptio eſt in oppoſitum ex deductis per Frecc. *de ſubfeudis, lib.* 2. *auctor.* 29. *num.* 5. *verſ. ſecundo intellige*, Franch. *dec.* 131. *in princip.* Ann. ſeu *alleg.* 52. & Ann. jun. *ſing.* 71. late a Pont. *dec.* 2. *& in lectur. feud.* 1. *prælud. n.* 72. & alios, & habetur etiam in Conſentina *hoc eod. tit.* quoniam reſpectu Eccleſiæ eſt receptiſſima propoſitio, accedente etiam, quod nulla adeſſet reſervatio ſervitii perſonalis, vel realis, nullumque fidelitatis juramentum, unde quando etiam in verbis conceſſio cantaret in feudum, adhuc eſſet tale in ſolo vocabulo, ſeu nuncupatione, non autem in re, itaut dici valeat feudum rectum, & proprium, quod 5
abſque fidelitate, & ſervitio non datur, ex iis, quæ habentur deducta in Mantuana feudi *hoc eod. tit. & in aliis.*

Quinimmo ponderabam, de dicto anno 933. incertum eſſe, an feudorum uſus in Italia introductus eſſet, cum certum ſit, conſuetudines feudales, quas habemus collectas per Gherardum, & Ubertum, tunc non extitiſſe, accedente etiam ſubſequuta obſervantia, quoniam tot ſæculorum ſpatio nunquam conſtat aliquod ſervitium, vel recognitionem feudalem præſtitam eſſe, minuſque petitam aliquam Inveſtituræ renovationem, ſeu geſtum eſſe alium actum feudo congruum.

Et quamvis aliqui pro hac parte motivantes deducerent 6
ea, quæ habentur collecta per Spad. *conſ.* 1. *&* 3. *lib.* 1. ſuper præſumenda feudalitate, nihilominus dicebam ea nullatenus ad rem facere, tum quia percutiunt Statum Eccleſiaſticum ad favorem Papæ juxta *conſ.* Abbatis, tum etiam quia, ut ſatis frequenter habetur *hoc eod. tit.* ad materiam prædictorum *conſ.* Abb. & Spadæ, id potius percutit tertium punctum, ſeu inſpectionem alti dominii, & ſuperioritatis, dando ſcilicet quandam impropriam feudalitatem pro excluſione illius proprii, & veri allodii, per quod nemo recognoſcitur, niſi Deus, ut alibi pluries.

Quoad ſecundum punctum, controverſa quæſtio, an 7
conceſſo Caſtro cenſeatur etiam conceſſa juriſdictio, & territorium, cum mero, & mixto Imperio, ut patet ex deduct. in materia per Roſenthal. *de feud. cap.* 5. *concl.* 5. *cum plur. ſeqq.* & in Maſſanen. Caſtrorum *hoc tit.* videtur potius facti, & voluntatis, quam juris, ex conjecturis, aliiſque facti circumſtantiis decidenda, potiſſimum vero concurrente obſervantia, cui ſatis in propoſito deſertur, unde cum in præſenti concurreret obſervantia plurium ſæculorum, in quibus Capitulum docebat de juriſdictionis exercitio, ac jure territorii, cum deputatione Officialis ad juſtitiam miniſtrandam, plana eſſe videbatur reſolutio affirmativa ad ejuſdem Capituli favorem.

Multo magis quia ubi agitur de conceſſione facta Ec-
cleſiæ, utpote large, & benigne interpretanda, ut in dubio 8
cenſeatur conceſſum quod plus, præſumptio eſt pro juriſdictione, & territorio, ut cæteris collectis habetur apud a Pont. *dict. deciſ.* 2. Ann. *d. alleg.* 52. apud quos concordantes.

Tota

Tota igitur difficultas reſidebat in tertio puncto, in quo Scribentes pro Capitulo vim conſtituebant in diſpoſitione text. *in c. Romana*, *§. debet de appellat. in 6.* ubi diſponi-
9 tur, ab Epiſcopo in temporalibus judicante appellandum eſſe ad Archiepiſcopum, ea quo textum convinci dicebant diſtinctionem, de qua infra inter Eccleſiam Romanam, & Eccleſias inferiores, cum loquatur de Eccleſiis inferioribus exiſtentibus in provincia Rhemen. ideoque eo ipſo quod Caſtrum, vel Oppidum juriſdictionale conceſſum eſt Eccleſiæ quamvis inferiori, ut fiat omnino Eccleſiaſticum, etiam cum alto dominio, & ſuperioritate Romanæ Eccleſiæ, & ſummi Pontificis, ad quem, non autem ad Imperatorem, & alium Principem laicum appellandum ſit, ex auctoritate gloſ. Innoc. Joannis Andreæ, & aliorum, plene probant Mandell. *conſ.62. & duobus ſequentibus*, Spad. *conſ.5. per tot. lib.1. & conſ.6.* ubi ſatis docte, diligenter, & elaborata fere omnium in materia ſcribentium catalogum conficit, atque per rationes, & argumenta hanc aſſe veriorem probare ſtudet, itaut eum loco omnium allegare ſufficiat, ſequuntur cæteri moderniores Canoniſtæ, & morales, præſertim Bellert. *diſquiſit. Clerical. tit. de favore Clericorum reali*, §.3. *num.9. cum ſeqq.*

Contrarium ex Joann. Andr. *ad Specul.* Angel. Præpoſit. & *cæteris* late ſuſtinent, ac probant Cacheran. *conſil.3.* ſcribens in eadem cauſa, in qua ſcripſerunt Mandell. & Spada, Peregrin. *conſil.1. volum.1.* a Pont. *d. deciſ.2.* Anna *dict. alleg.52. num.47. & 48.* Capoblanc. *de Baron. pragm. 2. num.40. & ſeq.* allegantes Maſtrillum, & alios, atque hanc opinionem late tuetur Ludovicus Theſaurus in tripartito reſponſo impreſſo apud Joann. ab Eccl. *in ejus obſervat. Pedemont. obſerv.5. part.2.* ubi in primo agit de poteſtate Imperatoris, vel alterius Principis, in ſecundo de voluntate, & in tertio examinat quæ ſit verior, ac magis communis opinio, eique adhæret idem Joann. ab Eccleſ. & Cyriac. *controv.552.*

10 Quicquid autem ſit de unius, vel alterius opinionis veritate, cui, ut dictum eſt, integrum locum relinquere profitebar, abſque aliqua proprii judicii interpoſitione, in hac tamen facti ſpecie videbamur eſſe extra caſum quæſtionis militantis, quando agitur de conceſſione facta per Imperatorem, vel alium Supremum, in quo cadit quæſtio late tractata per Theſaur. ubi ſupra in primo reſponſo, an habeat poteſtatem abdicandi a ſe etiam altum dominium, nec non regalia majora, & majorem ſuperioritatem, & in alium transferendi, & in his terminis conceſſionis factæ per Imperatorem loquuntur Mandell. & Spad. ubi ſupra, & cæteri apud eos, quod etiam congruere poteſt illis Principibus, qui nullam prætendunt recognoſcere dependentiam ab Imperatore, ſed jure legitimæ præſcriptionis ſe profitentur omnino ſupremos, & abſolutos, alium non recognoſcentes niſi Deum, juxta celebre *conſ.69.* Oldradi, cum aliis, quæ de Regibus Hiſpaniarum, ac aliis deducta habentur per noſtrum eruditiſſimum Regnicolam Borell. *in tract. de præſtantia Regis Catholici c.47.* quo etiam caſo ſatis dubitari poteſt de poteſtate, quia hæc jura majora divelli non poſſunt a Corona ſeu Imperio, cui ſunt naturaliter inſita.

Sed quicquid ſit de dicta quæſtione in caſu ſuo, illa in præſenti ceſſabat, cum conceſſio facta non eſſet per Imperatorem, ſed per prædictos Ugonem, & Lotarium Vicarios Imperiales, ac ſubordinatos Imperatori, penes quem reſidebat ſuperioritas cum alto dominio, & majoribus Regalibus, quamvis eiſdem Vicariis juxta illorum temporum conditionem, eorundem Regalium exercitium de facto concederetur, unde propterea intrat regula textus *in l. nemo plus juris &c.* ut de hac diſtinctione inter conceſſionem factam ab Imperatore, vel alio ſupremo, & factam ab inferiore ab alio dependentiam habente, quem in ſupremum recognoſcat, in his terminis habetur cæteris allegatis, apud Pacian. *de probat. tom.2. c.43. num.26.*

11 Neque referre videbatur, conceſſionem prædictam plurium Imperatorum ſucceſſivis temporibus confirmatione roboratam eſſe, quoniam vera, & recepta concluſio eſt, confirmationem tribuere robur actui, illumque revalidare, removendo obſtaculum, quod adeſſe poſſet, nullitatis, vel inſubſiſtentiæ, non autem alterare naturam confirmati, operando ſolum revalidationem intra ſuam ſphæram, niſi verborum amplitudo aliud ſuadeat, ac ſpeciem novæ latioris conceſſionis ex integro contineat, ad text. *in cap.1. & 2. de confirmatione utili, vel inutili*, ubi communiter Scribentes, de quibus apud Gregor. *deciſ.159.n.4.* Cavaler. *dec.385.* Rot. *dec.293. num.13. part.12. recent.* & habemus in praxi quotidianum in Ægidiana Conſtitutione edita per Ægidium Marchiæ, vel totius Italiæ in temporalibus Legatum Sedis Apoſtolicæ tunc Avenione reſidentis, quoniam licet Sixtus IV. & Paulus III. illam confirmaverint, atque ad univerſum Statum Eccleſiaſticum, etiam Urbem extenderint, nihilominus alterata non eſt ejuſdem Conſtitutionis qualitas, & natura, ut ſcilicet tanquam lex laicalis non liget perſonas, & bona Eccleſiaſtica, quod etiam juxta unam opinionem, quæ hodie tenetur, habemus in Statutis Urbis, cum ſimilibus.

Potiſſime vero in hac ſubjecta materia, quoniam, ut 12 apud mediocriter in hiſtoriis verſatos ſatis notum eſt, juxta illorum temporum conditionem, quicumque Civitatum, Oppidorum, & Caſtrorum poſſeſſores timentes ſui juris expirationem, vel ut magis tutos ſe redderent, curabant hujuſmodi confirmationes obtinere ab Imperatoribus in Italiam tunc venientibus, tanquam per ſpeciem cujuſdam recognitionis, & obedientiæ, non alterata ſuorum dominiorum natura, quoniam quando aliquæ Civitates, juxta eorundem temporum conditionem, libertatem acquirere voluerunt, etiam ab alto dominio, & ſuperioritate, id explicari conſuevit, unde quicquid ſit de poteſtate, voluntas erat certa.

Cæterum in forma, ut dictum eſt, ſimpliciter diſcurſi- 13
va, ac præter cauſæ neceſſitatem dicebam ſatis probabilem videri, etiam in conceſſionibus factis per Imperatorem, vel alium Supremum, diſtinctionem inter Eccleſiam Romanam, & alias inferiores, primo enim caſu, tanquam omnino veram admittebam omnimodam translationem dominii, etiam alti, cum ſuperioritate, & regalibus, ob incompatibilitatem ſubjectionis, & dependentiæ Papæ omnium Superioris, & patris erga quemcumque Principem ejus filium, & ſubditum, ſecus autem quoad Epiſcopos, alioſque Prælatos, quos non implicat eſſe feudatarios, & ſubditos Principis ſæcularis ratione feudi, in iis tamen, quæ illud concernunt, juxta tex. litterales *in cap. ex tranſmiſſa, & cap. ſeq. de foro competenti*, & admittunt omnes, unde non intrat illa implicantia, ob quam in ſummo Pontifice militantem, contrarium primo caſu dicendum eſt.

Ponderando quod plures auctoritates ex collectis per 14
Spad. *dicto conſ.5. & 6.* quæ pro omnimoda translatione dominii etiam in Eccleſiis inferioribus deducuntur, id vere non concludunt, atque aliquod æquivocum in earum applicatione a recte videtur, ut ſunt præſertim Afflict. *dec.361. n.22.* & Frecc. *de ſubfeudis*, *lib.2. auctor.29. nu.5. & ſimiles*, dicunt enim iſti, quod Caſtra & loca abſque feudali qualitate Eccleſiis conceſſa, efficiuntur bona Eccleſiaſtica, & Sancta Sanctorum, itaut Rex, vel alter Princeps ſæcularis non poſſit ſuper eis onera imponere, & ad ſervitium cogere, ſeu leges ſuper modo ſuccedendi, & poſſidendi, aut ſuper devolutionibus edere, eo modo, quo poteſt cum iis bonis, quæ conceſſit in feudum, quia in feudo ſemper remanet omnimodus ſuperior, etiam cum Eccleſiis, vel Eccleſiaſticis, ut ſupra, & ſic iſtorum ac ſimilium Doctorum ſenſus videtur percutere exemptionem paſſivam ab illis ſervitiis, collectis, aliiſque oneribus, quibus ſub- 15
jacent laici conſimilia Caſtra, & loca habentes, non autem ut exinde inferatur ad ampliorem juriſdictionem activam, privative ad ipſum Principem in Vaſſallos laicos, alias de ejus dominio, & ſuperioritate exiſtentes, adinſtar eorum, quæ ſatis frequenter habentur in Toletana, & in aliis *ſub tit. de juriſdictione*, de privilegiis, quæ competunt pluribus Religionibus, & Prælatis inferioribus ſuper omnimoda exemptione ab Epiſcopis, vel Ordinariis, quoniam non inde inferri poteſt ad juriſdictionem activam in Clerum, & populum privative ad ipſum Epiſcopum, & ad territorii ſeparationem.

Reflectendo item ad veritatem, nihil tamen firmando, 16
pro meo judicio, regulato præſertim a communi uſu, & praxi, ſeu practicabilitate, & impracticabilitate, ponderabam hujus quæſtionis verum Judicem eſſe ipſum factum, cujus potius quam juris illa ſit, illud ſcilicet regulando, vel ab obſervantia, cui ſatis in hac materia deferendum videtur, ut ad litteram probat idem text. *in d. cap. Romana*, *§. debet de appellat. in 6.* vel a loci, & territorii ſituatione & congruentia, quia nempe ſit talis ditio, quod congrue regi, & adminiſtrari poſſit per Prælatum Eccleſiaſticum tanquam corpus ſeparatum ſtans de per ſe, abſque perturbatione alterius Territorii, ſeu Principatus, unde congruere poſſit ille terminus, qui a ſimili, & cum quadam proportione habetur de loco nullius cum territorio ſeparato de facto, & per veritatem, ab adjacentibus Diœceſibus vere diſ-

creto,

creto, juxta ea quæ habentur in Tolatana, & in aliis *ſub tit. de juriſdictione*, ſecus autem ubi agitur de parvis locis cum exiguo territorio exiſtentibus intra viſcera alicujus ditionis, vel Principatus, ita & taliter quod impracticabile ſit hujuſmodi allodium liberum cum omnimoda dependentia etiam ab alto dominio, & ſuperioritate, ut de facto videmus, tam in Italia, quam in reliquis Catholici Orbis provinciis, per plures Eccleſias, tam Cathedrales, quam inferiores ſæculares, & regulares, ex antiquis conceſſionibus, quando uſus feudorum, vel nullatenus, vel non adeo inoleverat, plura Caſtra, & loca juriſdictionalia poſſideri in allodium ſparſim intra viſcera alicujus Principatus, unde propterea omnino impracticabilis eſt hæc ſeparatio ob plura inconvenientia exinde reſultantia, atque ipſius Principatus regimen impedientia.

Ita enim multi aſſent bannitorum, & facinoroſorum hominum aſyli, loges ſuper victualium, aliarumque rerum extractione, vel introductione, & in aliis ſervari non poſſent, monetarum uſus de facili corrumpi, vel alterari poſſet, neque in caſu peſtis, vel belli, cum excubiis, aliiſque diligentiis ſuper proprii territorii cuſtodia provideri, cum ſimilibus, ita quoque docente communi obſervantia, & praxi, quoniam ex. gr. in Regno Neapolitano (quod eſt quid magis, quia feudum Eccleſiæ) excepta Civitate Beneventana, cum qua utpote de dominio Eccleſiæ Romanæ præmiſſa practicantur, in tot aliis Caſtris, & locis, etiam jure allodii per Eccleſias inferiores poſſeſſis, contrarium ſervatur, ut per Ann. *dicta alleg.* 52. a Pont. *dicta deciſ.* 2. Capobl. ubi ſupra, & alios, & de obſervantia in Germania, Hiſpania, & Gallia, Gaill. Roſenthal. Covarr. Guliel. de Benedict. & cæteri collecti per Pareg. *dicto conſ.* 1. *nu.* 23. & Spad. *dicto conſ.* 6. *nu.* 63. *& ſeq.* cum revera alias materia ſit impracticabilis, niſi, ut dictum eſt, loci ſituatio juncta cum praxi, & obſervantia aliud ſuadeat, & circa quam obſervantiam in hac facti ſpecie major videatur controverſia, cum ea parte Reipublicæ illa ſupponeretur ad ſui favorem, & e contra ea parte Capituli controverteretur.

Ponderabam præterea, Scribentes hincinde in hujuſmodi inſoluta quæſtione videri confundere caſus, ſeu terminos inter ſe omnino diverſos, ex quorum diſtinctione forte magna conciliatio ſequi videtur, quod ſcilicet aliud eſt agere de puncto appellationum a ſententiis, aliiſque actis Epiſcopi, ſeu alterius Prælati in cauſis Vaſſallorum ſæcularium, an illa interponenda ſit adinſtar cauſarum fori Eccleſiaſtici, ſeu ſpiritualis, ad Metropolitanum, aliosque Superiores Eccleſiaſticos, juxta gradum, ſeu ordinem a Sacris Canonibus præſcriptum, tanquam ab Epiſcopo, & Prælato, vel potius ad Superiores Magiſtratus ſæculares Principis, qui Caſtra, & loca juriſdictionalia Eccleſiæ conceſſit, tanquam a Barone, ſeu Domicello temporali, eo modo quo extra controverſiam ſequitur quando Caſtra per Eccleſiam poſſidentur in feudum. Aliud vero agere de alto dominio, ac ſupremo Imperio, & ſuperioritate circa regalia majora, concernentia regimen polyticum Principatus, ut ſunt actus, de quibus ſupra, cum ſimilibus.

Primo caſu, de quo proprie magis communiter agere videntur DD. collecti per Spadam, Mandell. Cacheran. & Theſaur. ubi ſupra, & de quo agunt præſertim Cyriac. *controv.* 552. & Joannes ab Eccleſia *d. obſerv.* 5. *part.* 2. ac etiam proprie agit text. *in d. cap. Romana, §. debet, de appellat. in* 6. deferendum omnino videtur obſervantiæ, tanquam optimæ interpreti, ut litteraliter probat idem text. & quæ obſervantia in caſu, de quo agit Cyriac. *d. controv.* 552. aſſiſtit Eccleſiæ, quoniam, ut patet ex pluribus cauſis Mantuanis, de quibus *hoc eod. tit.* quamvis feuda Epiſcopatus Mantuæ proveniant ex conceſſione Imperatoris, ſeu alterius Principis laici, nihilominus in iis cauſis appellatur ab Epiſcopo ad Curiam Romanam, ideoque tali caſu intrat etiam quæſtio diſputata inter Epiſcopum Novarien. & Archiepiſcopum Mediolan. de qua Eugen. *conſ.* 30. *lib.* 1.

Aut vero agitur de ſecundo caſu, & tunc probabilior forte dicenda videretur opinio aſſiſtens Principi ſæculari, quoties, ut ſupra dictum eſt, non agitur de provincia, ſeu parte ita ſeparata, quod congrue diverſum Principatum conſtituere poſſit, ſtante de per ſe, ac independenter a quocumque altero, itaut ejus diverſum regimen, etiam circa dicta regalia majora, & altum dominium, non cauſet illa inconvenientia, & impedimenta, quæ ſuperius conſiderata ſunt in caſu belli Divini, vel humani, ſive in materia monetarum, aliorumque regalium, ac etiam perſecutionis bannitorum, ac delinquentium, aliarumque legum obſervantia, & ſic circa ea regalia majora, quæ polyticum Reipublicæ, ſeu Principatus regimen in univerſum reſpicientia, videntur ab ipſo Principatu inſeparabilia, ob dicta inconvenientia alias reſultantia, ſecus autem quoad cognitionem cauſarum, earumque appellationes, quæ comparative, juris privati potius eſſe videntur, nullaque incompatibilitas urget ad Magiſtratus diverſi fori pertinere, quinimmo etiam quoad ea regalia comparativa minora nuncupata, ut ſunt jus collectandi, ac jus habendi in ſalinis, aliiſque rebus humano uſui neceſſariis, illud jus privativum, quod collectæ, ſeu vectigalis ſpeciem lato ſumpto vocabulo habere dicitur, cum hæc penes Barones, & Feudatarios, aliosque inferiores Dominos ex privilegio, vel conſuetudine eſſe poſſint, & ſoleant, Franch. *deciſ.* 56. cum aliis particulariter deductis in Eugubina collectarum, & in Civitatis Caſtelli contributionis *hoc eod. tit.* Et hanc credebam eſſe veritatem, tum ob communem uſum, & praxim, tum etiam ob neceſſitatem ita practicandi, relinquendo tamen ut ſupra integrum locum veritati, abſque eo quod uni, vel alteri adhæream opinioni.

Neque adeſſe videtur aliqua implicantia cum dicta Eccleſiaſtica juriſdictione quoad appellationem in cauſis Vaſſallorum, quemadmodum enim in feudis de directo dominio Eccleſiæ non implicat adeſſe ſubfeudetarios, & Domicellos ſæculares, e quorum ſententiis, & actis appelletur ad ſubinfeudantem, ejuſque Magiſtratus laicales, quodque dicta ſubfeuda dicantur mere laicalia, quamvis ipſum feudum ſit Eccleſiaſticum, ex iis, quæ habentur deducta in Maſſanen. Caſtrorum *hoc eod. tit.* atque docet quotidiana praxis Regni Neapolitani, ac Ducatuum Parmæ, & Placentiæ, & quales etiam ante devolutionem erant Ducatus Ferrariæ, & Urbini, ita e converſo non implicat, dominium directum, ſeu majus hujuſmodi locorum eſſe laicale, ac ejuſdem naturæ, & qualitatis, qualis eſt reliqua Provincia, ſeu Principatus conſtituens unum, & idem corpus individuum, & tamen quod dominium inferius, ſeu ſubalternum ſit mere Eccleſiaſticum, itaut iſtud ſit ſpecies illius allodii mixti; ſeu ſecundum quid, quod habeat reſpectu Supremi Principis, & alti dominii, illam feudalitatem, quæ conſideratur per Spadam *conſ.* 1. *lib.* 1. etiam in illis Caſtris, & locis juriſdictionalibus, quæ ſine inveſtitura, & ſervitio feudali, aliiſque feudalitatis ſignis poſſidentur in Statu Eccleſiaſtico, ut ſæpius *hoc eod. tit.*

Super quarto autem puncto competentiæ fori abſtinui a ſcribendo, potiſſime quia cauſæ neceſſitas, vel opportunitas non exigebat, ac etiam quia oportebat prius bene firmare factum circa obſervantiam, ſeu poſſeſſionem, ad ef- 17 fectum inſpiciendi, quis contendentium eſſet actor, & quis reus, ut locus eſſet regulæ text. *in c. ſi Clericus laicum, de foro competenti*, cum ibi notatis per Scribentes, præſertim Felin. qui omnium forte melius materiam tractare videtur.

ANNOT. AD DISC. LX.

De materia iſtius diſcurſus periculoſum eſt agere, ac loqui ad veritatem, quoniam quælibet Poteſtas exigit Scriptores ad propriam opportunitatem, occaſio autem non dedit ulterius diſputare, dum iſta controverſia cum honeſta concordia finem accepit, ut infra *diſc.* 128. inſinuatur. Videtur tamen quod materia ſit incapax regulæ certæ, & generalis, cuicumque caſui applicabilis, cum revera obſervantia totum facere videatur, juxta diverſos Principatuum ſtylos, ac praxim, ideoque dignoſci videtur coſſuetus error pragmaticorum, & collectorum in ea procedendi cum generalitatibus, ſive applicandi antiquorum, ac etiam modernorum auctoritates in abſtracto, non diſtinguendo loca, & tempora, aliaſque circumſtantias, ex quibus principaliter deciſio pendere videtur, & aliqua ad materiam inſinuatur *d. diſc.* 128.

Ad rem tamen nimium facere videntur ea, quæ habentur *diſc.* 1. *& ſeqq. de juriſdict.* ſuper puncto, an Prælatus inferior, qui juriſdictionem ſpiritualem, & quaſi Epiſcopalem poſſidet in aliquo loco, habente Clerum, & populum, dicatur verus Ordinarius, cum qualitate nullius, & cum vero territorio independenter a quocumque Epiſcopo ex viciniorib us, vel potius ſit inferior Prælatus ſub altero Ordinario, vel Epiſcopo, ut attendi debeat ſituatio loci, an ſit in alicujus Diœceſis circumdario, adeout undique ab illa Diœceſi ſit circumdatus, vel e converſo ſit in extremitate, ut propterea dici valeat corpus diſtinctum, quod ſtet de per ſe, ut iſto poſteriori caſu facilius intret probatio territorii ſeparati, cum omnimoda independentia, ſecus autem

tem in altero: ita a pari in temporali juriſdictione, an ſit, necne, intra viſcera, & in circumdario Regni, vel Principatus, & dominii ejus, qui jura Regni, vel ſupremi Principatus habeat.

ROMANA SEU
STATUS ECCLESIASTICI INFEUDATIONUM

Diſcurſes ad petitionem Cardinalis Farneſii,

De Bulla S. Pii V. de non infeudandis, an comprehendat alienationes, ſeu conceſſiones fructuum, reddituum, & emolumentorum, Caſtrorum, & locorum, quæ infeudari prohibita ſunt, ſeu prædiorum, & bonorum, quæ ipſis annexa eſſent? Et an penes Principem detur diſtinctio dominiorum, ac diverſa natura bonorum in eodem Caſtro, vel loco?

Et aliqua de concluſione, quod prohibita alienatione feudi, non eſt prohibita alienatio commoditatis.

SUMMARIUM,

1 *Caſus controverſia.*
2 *De diſtinctione dominiorum in Feudatario, ut unum ſit publicum, & jure feudi, aliud privatum, & allodiale.*
3 *De eadem diſtinctione in Principe.*
4 *Quod Princeps ſit Reipublicæ maritus,*
5 *Quando procedat dicta diſtinctio dominiorum.*
6 *Dominia emanant ſub diverſis titulis a Principe tanquam fonte, ſeu ſcaturigine, & bona ſunt diverſæ naturæ.*
7 *Sed penes ipſum Principem omnia ſunt ejuſdem naturæ.*
8 *Non poteſt eſſe quis Rex, & Baro, & ſic non datur feudum in ipſo Domino, ſed totum eſt allodiale.*
9 *Devoluto feudo, ceſſat diſtinctio feudalium, & allodialium, & omnia ſunt ejuſdem naturæ, & extinguuntur priores dignitates, & privilegia, ac etiam onera, quæ non cenſentur repetita in nova conceſſione.*
10 *Conceſſo feudo an veniant bona ſpectantia ad concedentem alio jure?*
11 *De diverſa perſona Papæ ab illa Epiſcopi Urbis.*
12 *In quibus bonis practicari poſſit alienatio citra violationem Bullæ Pianæ de non infeudandis,*
13 *De ratione, cui innixa eſt Bulla Piana.*
14 *Feudatarius prohibetur, non ſolum alienare ipſum feudum, ſed etiam bona ad illud ſpectantia.*
15 *De differentia inter Principem, & Feudatarium.*
16 *An Bulla Piana prohibeat alienationem fructuum, & redditunm ipſarum Civitatum, & Caſtrorum non infeudandorum?*
17 *Aliud eſt feudum, aliud ſunt fructus, & emolumenta feudi.*
18 *Commoditas feudi alienari poteſt, & non venit ſub prohibitione, & de ratione.*

DISC. LXI.

1 URgentibus aliquibus mere caſualibus Sedis Apoſtolicæ occurrentiis, cum ageretur de modis minus ſubditorum gravatutiis pro obtinendis ſubſidiis ad id neceſſariis, quidam Prælatus Cameralis, vere inſignis, & conſumatiſſimus J. C. in Eccleſiaſtica etiam eruditione, & Chriſtiana politica verſatiſſimus, propoſuit procedi poſſe ad conceſſiones, & alienationes illorum bonorum, quæ exiſtentia in Civitatibus, Terris, & Caſtris ad Sedem Apoſtolicam immediate pertinentibus, non ſunt de ſui natura, & qualitate juriſdictionalia, neque perneceſſe, & inſeparabiliter annexa ipſis Civitatibus, vel Caſtris, & de eorum pertinentiis, ſed jure privati dominii potius poſſeſſa, ut ſunt domus, vineæ, molendina, prædia, tenutæ, & ſimilia, abſque eo quod obſtaret Conſtit. 35. S. Pii V. rigoroſiſſime prohibens per verba præciſa *concedi in feudum, Gubernium, Vicariatum, Ducatum, aut quemlibet aliam titulum perpetuum, ſive ad longum tempus, Civitates, Terras, Oppida, Caſtra, Arces, & loca ad Sedis Apoſtolicæ proprietatem pertinentia, quamvis alias eſſent concedi ſolita;* quaſi quod hujuſmodi bona eſſent quid diverſum ab ipſis Civitatibus, Oppidis, & Caſtris, aſſignata ratione, quod aliud eſt dominium publicum, & juriſdictionale exiſtens penes Principem, vel Dominum jure publico concernens ipſum corpus Civitatis, Oppidi, vel Caſtri cum univerſo ejus territorio in Imperio, juriſdictione, & jure terrendi, aliud vero ſit dominium privatum, & allodiale bonorum intra ejuſdem loci limites exiſtentium, & quæ jure privato ab eodem Principe, ſeu Domino poſſideri poſſunt, quamvis autem hic punctus ulteriorem diſcurſus progreſſum non habuerit, ob ceſſatam dictam occaſionem, nihilominus claræ mem. Cardinalis Farneſius unus ex Deputatis ejuſdem Congregationis, vel ad curioſitatem, vel ad articuli præparationem, quatenus illum examinari contingeret, meum deſuper pro veritate judicium petiit.

Reſpondi, laudandam eſſe dictam diſtinctionem dominiorum, ac bonorum, utpote in ſuis caſibus veram, & per DD. probatam, ac etiam laudandum eſſe motivum, modo quo infra; non tamen laudandam eſſe rationem, ſeu dictæ diſtinctionis applicationem ad caſum.

Vera ſiquidem eſt diſtinctio prædicta inter dominium publicum, & privatum, in eadem Principis, vel Domini, ſeu feudatarii perſona concurrens, ut per Imol. *in l. 3. in principio, ff. de acquiren. poſſeſſ.* Petra *de fideicommiſſis, quæſt. 13. num. 512. cum ſeq.* Bellon. jun. *conſ. 44. num. 31.* Surd. *conſ. 135. 151. & 312.* Menoch. *conſ. 595. numer. 17.* plene Roſenthal. *cap. 2. concluſ. 15.* Rotæ apud Buratt. *deciſ. 276. & 426.* poſt Duran. *deciſ. 28. deciſ. 272.* poſt Cenc. & habetur frequenter deductum *hoc tit.* præſertim in Clomacen. Vallium, in Maſſanen. Caſtrorum, in Romana, ſeu Peruſina, & in aliis, ſuper ea frequenter ventilata quæſtione, an omnia per feudatarium poſſeſſa intra fines feudi cenſeantur feudalia, ac ipſius feudi jure poſſeſſa, vel potius allodialia jure privato, & adinſtar Vaſſallorum, aliorumque privatorum? 2

Quæ diſtinctio, nedum in feudatario, vel alio inferiori Domino, ſed etiam in Supremo Principe datur, cum dupliciter conſideretur, primo ſcilicet tanquam Princeps, & Reipublicæ Maritus, poſſidens jura, & bona ad ipſam Rempublicam pertinentia, tanquam iſtius dotem, & ſecundo tanquam homo privatus, poſſidens bona ſui patrimonii, adinſtar aliorum Civium privatorum, ex deductis per Peregrin. *de jure fiſci, lib. 1. tit. 1. n. 6. cum duob. ſeqq.* Quodque Princeps dicatur Reipublicæ Maritus, & ſubditorum pater, & de iis quæ hoc maritali, vel reſpective paterno jure ſibi incumbunt, vel ne, habentur aliqua in Piſauren. Molendinorum *hoc eod. tit.* & in Spoletana gabellæ *ſub tit. de regalibus ad materiam Vectigalium, ac alibi.* 3 4

Verum obſervabam ceſſare applicationem dictæ diſtinctionis ad caſum, cum illa procedat, in omnium ſenſu, in caſu reduplicationis perſonarum in Principe, vel feudatario, aut alio Domino concurrentis ut ſupra, quæ reduplicatio in præſenti ceſſabat, quoniam tam ipſæ Civitates, Oppida, Caſtra, & loca, quam etiam omnia bona in eis exiſtentia, cujuſcumque ſint naturæ, & qualitatis, pertineant ad Sedem Apoſtolicam tanquam dominam jure Principatus, & ea ſola ratione dominii publici, & ſic ſucceſſive ad Papam tanquam hujus Reipublicæ temporalis maritum, ſeu ſpiritualis ſupremum adminiſtratorem, vel moderatorem, ut de Papa conſiderando reſpective tanquam viro Eccleſiæ, Fagnan. *in cap. accepimus, num. 37. de pactis,* & ſic ſemper inſpecta una perſona publica abſque concurſu alterius perſonæ privatæ ab iſta omnino diverſæ, unde propterea ceſſat dicta diſtinctio dominii publici, vel privati, diſcretive ad perſonam, in qua utrumque reſideat. 5

Minus intrat diſtinctio reſultans ex natura, ſeu qualitate bonorum, quoniam data unitate perſonæ, iſta videtur impoſſibilis; à Principe ſiquidem tanquam a fonte, ſeu ſcaturigine, emanant bonorum dominia ſub diverſis titulis, feudi ſcilicet, allodii, officii, Vicariatus, Gubernii perpetui, & ſimilibus, tanquam per communicationem ejuſdem aquæ per diverſos rivulos, ſeu diverſa organa, ex quorum reſpective diverſa qualitate, illa aqua, quæ in ſcaturigine eſt eadem, in diverſas immutatur qualitates, quoniam ſunt diverſæ inter ſe diſcretivè, non autem in ipſo fonte, in quo, clauſis, vel ceſſatis aliquibus rivulis, ſeu organis, remanent in unica primæva natura, ſive adinſtar maris, a quo per diverſos meatus prodeunt aquæ ſub diverſis naturis, & qualitatibus, aliæ ſiquidem ſunt dulces, & gratæ, aliæ ſulphureæ, aliæ ſalitæ, aliæ frigidæ, aliæ calidæ, &c. in ipſum verò mare redeuntes, omnes efficiuntur ejuſdem primævæ naturæ, omneſque ſunt aquæ maritimæ, hujuſmodi diverſitate ceſſante. 6

Ita

Ita in propoſito, penes Vaſſallos, ſeu alios Principis con-
ceſſionarios, & privatos dantur iſtæ diſtinctiones domino-
7 rum, & bonorum, quæ alia ſunt feudalia, alia emphyteu-
tica, ſeu cenſita, & alia libera, & allodialia, &c. ſed quoad
ipſum Principem in univerſa Principatus perſona, non au-
tem reduplicative conſideratum ut ſupra, omnia ſunt al-
lodialia, ſed cum juriſdictione, & Imperio, atque unicum
eſt dominium jure publico, & dominicali competens, quia
non poteſt quis eſſe dominus, & feudatarius, vel emphy-
8 teuta, neque Rex, & Baro, ne detur ſervitus in re propria,
Iſern. *in cap. 1. poſt num. 12. & 13. ex quibus cauſis feudum
amittatur*, Afflict. *ad Conſtitutiones Regni in prælud. quæſt.*
25. n. 6. Freccia *de ſubfeud. lib. 1. tit. de origine Baronum,*
num. 45. Rovit. *deciſ. 6. numer. 15.* & habetur deductum in
Urbinaten. prædii *hoc eod. tit.* ad materiam Bullæ Baronum,
ac etiam in Romana Bulli Alearum *ſub tit. de Regalibus ad*
materiam Vectigalium, & in Pampilon. decimarum *ſub tit.*
de præeminentiis, ac alibi in propoſito Civitatum, vel pro-
vinciarum Regno, vel Principatui additarum, ao ſint ex
nova cauſa, & diverſo titulo, vel jure devolutionis, ſeu
reverſionis ad priorem cauſam.

Hinc devoluto feudo habente dignitatem, aliaſque præ-
rogativas, & magna privilegia, non de facili, & communque
concedi ſolita, ut præſertim ſunt regalia, omnia hæc ex ve-
riori ſententia extinguuntur, unde ſi denuo illud conceda-
tur in feudum, iſtud non habebit priores dignitates, vel
prærogativas, & privilegia primo feudatario ex ſpeciali ju-
9 re conceſſa, neque erit feudum antiquum, ſed novum, ex
plene deductis per Rovit. *dec. 6. per tot.* ubi bene examinat
doctrinam Mtnad. *in conſtit. in aliquibus num. 39.* niſi Re-
gis voluntas accedat, vel expreſſa, vel conjecturalis, cujus
ratione, & non aliat ſubſiſtere poſſunt deducta per Menoch.
conſ. 905. ubi de feudo devoluto, & denuo conceſſo, an
retineat priorem dignitatem, ſeu titulum, prioreſque præ-
eminentias, & admittitur apud Rovit. *d. deciſ. 6. in fine,*
ubi Concordantes. Et e converſo, devoluto feudo, quod
conceſſum erat ſub certo ſervitio, extinguitur, & ſub nova
conceſſione non venit, niſi explicite, vel conjecturaliter,
& implicite illud repetatur, vel niſi eſſet feudum habens de
ſui natura illud ſervitium, vel onus annexum, ut bene
articulum examinat, licet incidenter, idem Rovit. *deciſ.*
98. n. 4. & n. 8. cum ſeqq. ad finem, ubi Concordantes, &
de iſta concluſione extinctionis prioris qualitatis agit.

Prout ſi per mortem, vel felloniam, aut alium caſum, ad
Regem, ſeu Principem devolvantur cum feudo bona al-
lodialia, quæ per feudatarium jure privato poſſidebantur,
ſi deinde illud Caſtrum, ſeu corpus conſtituens univerſita-
tem denuo concedatur, totum eſt feudum, ſublata priori
diſtinctione ob ſubſequutam confuſionem, per quam dicta
diſcretio, ſeu diſtinctio ceſſavit, niſi in nova conceſſione
diſtinguatur, quod ſcilicet feudalia concedantur pro feudo,
& allodiale pro allodiali, ex bene deductis apud Rovit. *conſ.*
101. n. 36. & per tot. lib. 2. unde quando apud Menoch. *dicto*
conſil. 395. Surd. *conſil. 135. 151. & 311.* Bellon. jun. *dicto*
conſ. 44. cum aliis apud eos, diſputatur, an conceſſo Caſtro
10 cum pertinentiis ſuis, veniant illa bona, quæ concedens
poſſidebat jure privato, etiam quando Caſtrum erat alteri
infeudatum, id procedere poteſt, quando in eodem con-
cedente viget, & conſiderari poteſt dicta perſonarum diſtin-
ctio, ſeu reduplicatio, cum cujus præſuppoſito præfati &
cæteri procedunt.

Ideoque cum omnia ut ſupra pertineant ad Papam uti
Papam jure publico, & Principatus, non autem jure privati
11 patrimonii, dicebam in propoſito, incongruam videri di-
ctam diſtinctionem, ſeu rationem a doctiſſimo viro aſſi-
gnatam; præterquam quoad ea bona & jura, quæ perti-
nerent ad Eccleſiam Romanam particularem, in qua Pa-
pa reduplicative conſideratur tanquam Urbis Epiſcopus,
diſcretive ad eundem tanquam Caput, & Epiſcopum Ec-
cleſiæ univerſalis, juxta diſtinctionem, de qua in Urbi-
naten. juris Metropolitici *ſub tit. de præeminentiis*, & ali-
bi plures.

Quamvis autem dicta ratio, ac diſtinctio non placerent
12 ut ſupra, adhuc tamen placebat motivum, atque in ratio-
ne diſcurſiva tantum, nullum tamen determinatum judi-
cium deſuper dando, intactumque locum relinquendo ve-
ritati, cum privatorum non ſit hæc decidere, dicebam
dictum motivum videri practicari poſſe citra dictæ Bullæ
violationem, in illa ſpecie bonorum, quæ licet ut ſupra
penes Principem ſint de eodem dominio publico, & juriſdi-
ctionali, eodem modo, quo ſunt ipſæ Civitates, Oppida,
& Caſtra, nihilominus de eorum natura non ſunt de illis,
quæ per neceſſe ſunt publica, & juriſdictionalia, regulariter
a Principatu inſeparabilia, & jure Principatus competen-
tia, ſed ſuut penes Principem per accidens, ut ſunt domus,
vineæ, molendina, arboreta, prædia, tenutæ, & ſimilia,
& hoc eſt, quod doctus Vir dicere volebat, diſtinguendo
bona dominii publici, & juriſdictionalis, a bonis dominii
privati, quoniam per hujuſmodi bonorum diſtractionem,
ſcindi non dicitur (ut noſtri dicunt) Corona, neque dimi-
nui jus Principatus, cum hæc ei annexa ſint per accidens
quinimmo idem in illis bonis, vel juribus, quæ regalia mi-
nora apud feudiſtas dicuntur, quæ citra ſciſſuram Coronæ,
& Principatus etiam concedi poſſunt, cum inſeparabilitas
conſideretur ſolum in Regalibus majoribus, ex alias dedu-
ctis *hoc eodem tit.* præſertim in Lucana, ideoque cum dicta
Bulla ſit abſque dubio exorbitans, adimens, vel reſtringens
Principis libertatem alias de jure competentem, utpote lo-
quens de non concedendis Civitatibus, Oppidis, Caſtris,
& locis in feudum, Gubernium, Vicariatum, Ducatum,
aut quemlibet alium titulum, intelligenda videtur de con-
ceſſione ipſius univerſitatis Caſtri, vel loci cum Vaſſallis,
juriſdictione, & Imperio, non autem de hujuſmodi bo-
nis ſingularibus, quæ tanquam accidentia, poſſunt adeſ-
ſe & abeſſe præter ipſius corporis univerſalis corruptio-
nem, vel notabilem ſciſſuram, & alterationem, eo mo-
do quo ſunt excadentiæ.

Ponderata etiam ejuſdem Bullæ ratione, ſeu cauſa, ob 13
quam prodiit, quia nempe, concedendo ipſas Civitates,
Oppida, Caſtra, & loca cum juriſdictione, Imperio, &
Vaſſallis, ita de facto ſcinditur, ſeu diminuitur hic Princi-
patus, qui haberet minores Vaſſallos immediatos, mino-
remque ditionem ſibi immediate ſubjectam, dum Vaſſalli
jurant, & ſervant fidelitatem, ac ſerviunt Domino imme-
diato, non autem mediato, ex deductis in Eugubina Col-
lectarum, in Civitatis Caſtelli, & in aliis, *hoc eodem tit.*
quæ ratio non militat in hujuſmodi bonorum ſpecie.

Et quamvis in ipſo feudatario, alienandi prohibitio re- 14
ſultans *ex leg. Imperialem, de prohibita feudi alienatione,*
per Frider. percutiat tam ipſum corpus feudi, quam etiam
ſingula bona eidem feudo annexa, quamvis alias eſſe poſ-
ſint juris privati, & de ſui natura ſeparabilia, quia ſufficit
per annexionem, ſeu incorporationem eſſe effecta feudalia,
juxta ea quæ habentur apud Rovit. *dicto conſil. 101. lib. 2.*
& omnes, quoties non ſunt de excadentiis alienari ſolitis
quæ inter fructus computantur, ut in Senogallien. Caſtro-
rum *hoc tit.* nihilominus eſt longe diverſa ratio, atque non
bene ab uno ad alterum caſum inferre licet, quoniam feu-
datarius recipiens a Domino in feudum aliquod corpus,
illud conſervare debet ita integrum, itaut eveniente caſu
devolutionis, illud reſtituat ei, a quo recepit, in ſua integri-
tate, cum omnibus acceſſionibus, ſeu additamentis quam-
vis accidentalibus, ita juris diſpoſitione ac ratione ſuaden-
tibus, non ſic eſt in Principe habente liberam facultatem in-
feudandi, & concedendi omnia ea, quæ non percutiunt re-
galia majora, & non important formalem ſciſſuram Coro-
næ, ſeu Principatus, præſertim circa jus infeudandi, ſibique 15
ita conſtituendi milites, & Vaſſallos, quod eſt proprium, &
connaturale Principatus, unde propterea hæc nova lex hu-
juſmodi libertatis reſtrictiva, intelligenda eſt ad limites
verborum, ac etiam ad limites rationis, ob quam illa pro-
diit, & utroque attendendo, id percutit ipſas Civitates,
ſeu loca ut ſupra, non autem hujuſmodi bona, quæ licet
donec ſunt penes Principem, ſint æque publica, & ejuſdem
naturæ, attamen poſſunt effici privata præter ipſius corpo-
ris univerſalis violationem.

Quinimmo licet doctus J.C. & Cameralis Spada *conſ. 21.* 16
num. 73. lib. 1. incidenter aliud agendo circa hujus Pianæ
Conſtitutionis non comprehenſionem ſub derogatoriis ge-
neralibus, dicat dictæ Bullæ diſpoſitionem procedere, tam
in ipſis Caſtris, Oppidis, & locis, quam etiam in eorum
redditibus, & proventibus, nihilominus in eadem ratione
diſcurſiva, & nihil firmando ut ſupra, dicebam probabi-
lius videri contrarium, quod ſcilicet fructus, & emolumen-
ta burſalia, quamvis ex Caſtrorum, & locorum juriſdictio-
ne, & dominio provenientia, citra dictæ Bullæ violatio-
nem vendi poſſent, dummodo vendantur de per ſe, ut quid
diſtinctum ab ipſis Civitatibus, Caſtris, & locis, eorumque
Imperio, quoniam aliud eſt Caſtrum, ſeu Caſtri domi-
nium, aliud vero ſunt ejuſdem Caſtri fructus, redditus,
proventus, & emolumenta, cum hæc ſint ſeparabilia, immo
ſeparata, Caſtrenſ. *conſ. 56. num. 2. lib. 2.* Roſenthal. *cap. 5.*
concluſ. 6. Gratian. *diſcept. 839. num. 21. & 22.* Spad. *conſ.*
4. num. 7. volum. 1. Menoch. *lib. 3. præſumpt. 97. numer. 7.*
& ſeq.

& ſeq. Rota in Tiburtina Caſtrorum 10. Martii 1662. cor. Bevilaqua, confirmata 13. Junii 1663. 9. Junii 1664. & 9. Februarii 1665. coram eodem, & de qua cauſa habetur actum *hoc eod. tit. diſc. ſeq.* Facultas enim percipiendi emolumenta feudi, & juriſdictionis dicitur allodialis, & diverſa e feudo, cujus eſt capax ille, qui eſſet feudorum incapax, Cyriac. *controv.* 401. *num.* 50. bene *decis.* 100. *num.* 15. *& ſeq. par.* 9. *recent.* ubi concordantes cum aliis in dicta Tiburtina.

17 Quod docet praxis ſatis frequens, Civitatum, & locorum demenialium in utriuſque Siciliæ Regnis ad demenium provocantium cum prælatione adverſus earum emptorem, quoniam ſolvendo valorem, ipſæ Communitates obtinent omnes feudi, ſeu loci redditus, proventus, & emolumenta, etiam in aliquibus ex juriſdictione provenientia, & tamen ipſæ Civitates, vel loca ſunt de immediato, & pleno dominio Regis, idemque obſervebam dici poſſe, quod doceret praxis Status Eccleſiaſtici per erectionem Montium Cameralium ſuper redditibus bonorum, & jurium ad eandem Cameram pertinentium, atque in Civitatibus, Oppidis, Caſtris, & locis exiſtentium, & tamen id paſſim practicatur citra dictæ Bullæ violationem.

18 Clarius vero hæc procedere dicebam, ſi id fieret non per viam formalis alienationis, ac translationis dominii ipſorum bonorum, fructuum, & proventuum, ſed per viam ceſſionis, ſeu conceſſionis commoditatis, quæ conſiderasa tanquam nudi facti, non dicitur tangere ipſius feudi, vel corporis ſubſtantiam, quia Caſtrum remanere dicitur penes eundem dominum, cujus nomine ceſſionarius, tanquam Procurator in rem propriam, ſolum capere dicitur fructus, & emolumenta, tanquam bona ab ipſo Caſtro, ſeu feudo diverſa, & ſeparata, unde propterea, quamvis ex diſpoſitione text. *in cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Frideric.* omnis feudi, ejuſque membrorum, & pertinentiarum alienatio prohibita ſit, ſive etiam per Inveſtituram particularem feudi, vel emphyteuſis alienatio ſub ſtricta forma prohibeatur, non tamen dicta commoditas prohibita cenſetur, juxta receptam theor. Bart. *in l. ſi, qui, §. uſusfructus, ff. de pignor. & in l. Codicillis, §. Inſtituto,* n. 4. *ff. de legat.* 2. Negusan. *de pignor.* 2. *memb.* 2. *par.* n. 48. Berb. *in l. uſufructu, ff. ſolut. matrim.* n. 14. *& ſeqq.* Roſenthal. *cap.* 9. *concl.* 9. *n.* 1. *& concl.* 10. *n.* 5. Amicangel. *quæſt. feudal.* 18. *n.* 10. *cum ſeq.* de Rubeis apud Spad. *conſ.* 4. *n.* 80. Merlin. *decis.* 843. plene Rote *decis.* 481. *n.* 13. *part.* 4. *recent. tom.* 2. Romana Salviani 17. Aprilis 1643. & 9. Decembris 1644. coram Cerro, quarum prima eſt impreſſa *dec.* 167. *par.* 9. *recent.* Tuſculana Salviani 22. Maji 1654. coram Zarata *de qua ſub tit. de emphyteuſi, & ſæpius hoc eod. tit.* Et practicamus in officiis, aliiſque juribus regalibus in commercio non exiſtentibus, ac etiam in penſionibus Eccleſiaſticis, ut in ſuis materiis *ſub tit. de regalibus ad materiam officiorum, & ſub tit. de penſionibus,* quæ tamen omnia ut ſupra diſcurſive, & ad nudam curioſitatem, nihil deſuper firmando quoad punctum principalem, dictæque Bullæ intellectum, a Sanctiſſimo, ac Sancta Sede ſolum, & privative tribuendum.

S U M M A R I U M.

1 *AN Bulla de non infeudandis locum habeat in Caſtris confiſcatis?*

2 *An eadem Bulla procedat in pignoratione, vel hypotheca?*

3 *De eodem, de quo num.* 1. *cum diſtinctione.*

4 *Declaratur materia allodii in Caſtris juriſdictionalibus.*

5 *An remiſſio incurſæ caducitatis cadat ſub Bulla?*

ANNOT. AD DISC. LXI.

1 TAm ſuper contentis in hoc diſcurſu ſuper conceſſione commoditatis, quam etiam ſuper aliis quæſtionibus, quæ deſuper exciteri ſolent, & præſertim ſuper illa, de qua particulariter agit Spada *conſ.* 16. *lib.* 1. de qua etiam obiter non guſtato articulo Fagnan. *in cap. ex parte de feudis un. penult.* an ſcilicet hæc Bulla habeat locum in illis Caſtris, & locis juriſdictionalibus, quorum incameratio ſequatur ratione confiſcationis bonorum, ob delictum privatum, ac alias quam per fellonium erga proprium Principem (cum iſto caſu non ſit confiſcatio, ſed devolutio connaturalis feudi) omnem dubitandi occaſionem ſubſtuliſſe videtur moderna Conſtitutio Alexandri VII. quæ adhibet verba nimis generalia, & effrænata.

Atque in idem, ut Bulla comprehendat etiam conceſſionem commoditatis, conferunt deducta per Spad. *conſ.* 23. *eodem lib.* 1. ut etiam pignoratio, & hypotheca cadat ſub eadem Bulla, cum præſuppoſito tamen pignoris veri, & naturalis, mediante ſcilicet traditione rei pignoratæ de facto in manibus Creditoris, ac etiam reſpectu hypothecæ, quod ea ſit ſpecialis, ſecus autem ſi generalis, quæ tamen non deducatur ad exercitium, per quod reſultet idem effectus alienationis, juxta diſtinctionem, de qua *tit. de alien. & contract. prohib. diſc.* 3. *& tit. de cred. diſc.* 13. *&* 51. ubi Concordantes. 2

Quatenus vero pertinet ad dictum punctum, de quo agit Spada *dicto conſ.* 16. adhuc non dedit caſus formiter diſputare, obiter tamen excitata iſta difficultate in forma diſcurſiva, ultra dictum motivum novum, quod reſultat in contrarium ex præfata moderna Conſtitutione Alexandri VII. iſta etiam ſecluſa, mihi videbatur parum probabilis opinio, quam Spada ſuſtinet, quatenus agatur de incameratione omnimoda, & perpetua, cum id nullum habere videatur probabile fondamentum, ideoque dicebam procedendum eſſe cum diſtinctione inter illam confiſcationem ad tempus, quæ fiat durante vita, vel jure delinquentis, abſque præjudicio aliorum, qui ex inveſtitura in forma pacti, & providentiæ, vel ex fideicommiſſo majorum, ſeu alias vocati ſint ea perſona propria, adeout delictum poſſeſſoris non valeat eis præjudicare, & illam confiſcationem omnimodam, quæ in perpetuum ſequatur. 3

Primo enim caſu recte intrat conſideratio Spadæ, quod jura Vaſſalli non ſunt extincta, neque revera intrant termini devolutionis, vel incorporationis, & conſolidationis dominii utilis cum directo, ſed quod potius fiſcus obtinet commoditatem, vel fruitionem ad tempus ex perſona delinquentis, tanquam Ceſſionarius, vel Procurator in rem propriam, ſive hæres anomalus.

Adinſtar eorum, quæ apud Surd. *deciſ.* 102. *& titul. de Emphyteuſi,* habemus in materia emphyteutica, quod ſi dominus directus, durante inveſtitura, emat, ſeu alio titulo acquirat ipſa bona emphyteutica, non reſultat confuſio dominii utilis cum directo, neque dicitur poſſidere illa bona tanquam dominus jure ſuo primævo, ſed potius tanquam tertius Ceſſionarius illius commoditatis, durante jura cedentis, & eodem modo *quo tit. de fideicomm. diſc.* 195. habetur de vocato ad fideicommiſſum, cui facta ſit præventiva reſtitutio, vel refutatio fideicommiſſi, vel majoratus jam agniti, & poſſeſſi, quoniam durante vita, vel jure refuteotis, illius nomine, & jure potius obtinere dicitur, ut propterea ejus debitis, & oneribus ſubjaceat.

In altero autem caſu incamerationis omnimodæ, & perpetuæ, adeout non ſit illa acquiſitio ad tempus, quæ redoleat potius ſpeciem fructus, quam proprietatis, ſed ſit perpetua, tunc nullatenus hæc opinio videtur ſuſtentabilis, quoniam aut iſta Caſtra, & loca juriſdictionalia, in quibus ratione delicti poſſeſſoris intret confiſcatio, ab eo poſſidebantur in natura veri feudi, aut in natura allodii, ut pro majori parte obtinent Barones, & Domicelli Romani. Primo enim caſu planum eſt, quod quomodocumque ceſſet jus feudatarii, adeo ut non ſit ſuſpenſio, vel obdormitio ad tempus, ſed ceſſatio totalis, & perpetua, ſequuta dicitur reverſio rei ad ſuam primævam cauſam, vel unitatem, & extinctio ſervitutis feudalis, ex illo certo principio, quod non datur ſervitus in re propria, neque poteſt quis eſſe eodem tempore dominus, & Vaſſallus, vel Rex, & Baro, quod generaliter habemus in omni materia indifferenti, quod ſcilicet, ſi habens ſervitutem uſusfructus, vel Cenſus in alia re, efficiatur ejuſdem rei dominus, ſervitus extinguitur, eodem modo, quo clauſo, vel ceſſato viculo, ſeu aquæductu, per quem aliqua pars aquæ ad privatam utilitatem trahebatur e laco, vel a flumine, illa aqua remanet in ſua antiqua unitate per viam confuſionis, & per conſequens quando eadem pars, vel quantitas aquæ alteri denuo per novum viculum, vel aquæductum conceditur, iſta erit nova conceſſio ex integro, per ſpeciem novæ formalis diſmembrationis, ac ſeparationis a ſua antiqua unitate, quod eſt prohibitum per Bullam, ut a ſimili habemus in Domino fundi, cujus alter uſumfructum habebat, quod ſi ipſe ex quocumque titulo uſumfructum acquiret, iſte extinguitur, adeout ſi denuo uſusfructus etiam ad favorem ejuſdem antiqui uſufructuarii conſtituatur, multo vero magis ſi ad favorem tertii, iſte erit uſusfructus novus ex integro conſtitutus, ex relatis *ſub tit. de dote, diſc.* 148. & alibi pluries.

Verum, ubi etiam hujuſmodi Caſtra, & loca inhabitare,

quæ

quæ cadunt ſub hac Bulla, per eum, qui patitur confiſcationem, poſſideantur in natura allodii potius quam feudi, adhuc tamen intrat idem, quod ſupra dictum eſt,
4 quoniam in conciliando, ſeu declarando *conſ.*8. Abbat. *cum concord.* plene deductis per Spad. *conſ.*1.*lib.*1. pluries *hoc tit.* advertitur, quamvis in hujuſmodi Caſtris, & locis non adſit vera, & propria feudalitas, quæ redoleat formalem ſervitutem feudi, ad effectum ſervitii, ac renovationis, cum obligatione novi juramenti fidelitatis, & cum ſubjectione, devolutionibus, & caducitatibus, attamen neque in eis verificatur verum, & proprium allodium, quale in juriſdictionalibus dicitur eſſe illud, quod redoleat omnimodam independentiam, adeout non recognoſcatur alter ſuperior, niſi Deus, dum ſine dubio in eis Papa habet altum dominium, & ſuperioritatem, iſtique Domini ſunt ſubditi ſubordinati, utpote ab hoc fonte cauſam trahentes, atque ex ejuſdem Papæ conceſſione hoc dominium ſubalternum obtinentes, non tamen in rigoroſa qualitate, ſeu natura feudi, unde propterea dici poteſt quoddam mixtum, quod participat de utraque qualitate, pro effectuum, vel reſpectuum diverſitate, & per conſequens verificatur idem, quod dictum eſt de conſolidatione partis cum toto, ſive conſolidationis dominii utilis cum directo, quodque nova conceſſio, quæ alteri fieret, ſemper importaret novam diſmembrationem, novamque infeudationem, ſive ſit per viam feodi, ſive per viam gubernii, aut Vicariatus, vel quocumque alio nomine, ſeu titulo, ſeu omnes ſpecies ſint prohibitæ, ſpectato effectu ſeparationis partis a toto.

5 Et quamvis aliqui diſcurrendo de hoc eodem puncto, in diverſam abeuntes ſententiam, ponderarent, quod ſi ita eſſet, ſequeretur, quod particulares non eſſent illæ remiſſiones caducitatis, quam feudatarii ob contraventionem Apoſtolicarum Conſtitutionum, vel ob alia crimina, & inobedientias incurrunt, quas frequens praxis docet, & præſertim noſtra ætate ſequutum eſt occaſione belli, quod pluries aliquis feudatarius Regalis, ſeu veræ dignitatis habuit cum Sede Apoſtolica.

Nihilominus id ad rem noſtram extraneum videtur, quoniam quando agitur de caducitatibus juris tantum, non autem facti, ideſt, quod ſequuto incurſu, adhuc feudum remaneat penes feudatarium, abſque actuali, & effectiva incorporatione, per quam ſequi dicitur confuſio utriuſque dominii, ſive reverſio rei ad ſuam primam cauſam, & unitatem, tunc non eſt alienare, vel concedere de novo, ſed ſolum remittere incurſum pœnæ, tanquam per remotionem obſtaculi, ut propterea feudatarius continuet in ejus jure antiquo, & primævo, abſque eo quod obſtet ratio novæ diſmembrationis, ex iis, quæ in his terminis feudalibus habentur ſupra *diſc.*5. Et generaliter in materia alienationis bonorum Eccleſiæ, ad terminos *Extravag. Ambitioſæ, de reb. Eccleſ. non alien.* ut procedat in alienationibus rerum incorporatarum, non autem in hujuſmodi remiſſionibus, habetur *ſub tit. de alien. & contract. diſc.*1. ideoque magna differentia eſt inter unum caſum, & alterum.

Quinimmo ubi agitur de remiſſione caducitatis, & reſtitutione feudi eidem antiquo poſſeſſori, vel ejus ſucceſſori, jus habenti ex antiqua inveſtitura, videtur idem dicendum, etiam ubi caducitas de facto effectum ſortita eſſet, quoties non ex cauſa omnino voluntaria, & per viam novæ conceſſionis, ex integro, ſed per viam remiſſionis incurſæ pœnæ, & caducitatis, concederetur reſtitutio, ſeu reintegratio, ut ſequi ſolet in illa reſtitutione, quæ fit Rebellibus, vel Bannitis vigore capitulationum pacis, ex iis, quæ habentur ſupra *hoc eodem tit. diſc.*27. *n.*8. ſuper quo tamen nihil firmum ſtatui poteſt, cum videatur quæſtio potius facti quam juris, ex ſingulorum caſuum particularibus circumſtantiis decidenda.

TIBURTINA CASTRORUM PRO DUCE BRACCHIANI CUM PORTIA MORONA DE PANDULPHINIS.

Caſus varie deciſus per Rotam, ubi adhuc pendet.

Dominium Caſtri, ſeu feudi an eſſe poſſit duorum inſolidum, quia nempe unus ſit Dominus Caſtri, alter juriſdictionis fructuum, & emolumentorum, & an hæc dominia eſſe poſſint diverſæ naturæ, unum ſcilicet jure feudi, alterum vero jure allodii?

Aſſignatio fructuum, & emolumentorum Caſtri, vel rei an importet illorum plenum dominium jure dationis inſolutum, vel potius pignus, ſeu uſumfructum? Et quatenus importet uſumfructum, an iſte ſit perpetuo tranſmiſſibilis ad omnes hæredes, vel potius terminetur in primo, ad materiam text. in *leg. antiquitas, Cod. de uſufructu.*

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Debitore ſuccedente creditori inducitur confuſio, & ſucceſſive extinctio debiti.*
3 *De diſpoſitione* text. in l. antiquitas, Cod. de uſufructu, *ut uſusfructus etiam cum mentione hæredum intelligatur de primis, non autem ulterioribus.*
4 *Quando aſſignatio alicujus rei, ſeu ejus fructuum importet pignus.*
5 *De eodem* text. in l. antiquitas, *an ſolum procedat in uſufructu relicto per ultimam voluntatem, vel etiam ubi per contractum.*
6 *De concluſione, ut ejuſdem rei duo Domini inſolidum dari non poſſint, ut limitetur ex diverſitate reſpectuum, itaut unus eſſe poſſit Dominus Caſtri, alter dominus juriſdictionis, fructuum, & emolumentorum.*
7 *Caſtrum poteſt eſſe feudale, & juriſdictio cum jure percipiendi emolumenta allodialis.*
8 *Feudum poteſt eſſe unius, & juriſdictio alterius, vel unus, & idem poteſt habere feudum ab uno, & juriſdictionem, & emolumenta ab altero diverſis titulis.*
9 *De verbis, ex quibus deſumatur contractum importare potius dationem inſolutum, quam pignus.*
10 *Quid ſit pignus, & in quibus rebus, & pro quibus cauſis detur.*
11 *Annuus redditus judicatur tanquam ſpecies, ac res ſtabilis, itaut ſuper ea poſſit imponi cenſus.*
12 *De diſtinctione uſusfructus, ut ejus verbum importare quoque poſſit rei dominium, ac uſumfructum cauſalem.*
13 *Quomodo conſideranda ſit diſtinctio de qua ſupra, num. 4. inter uſumfructum conſtitutum per contractum, & per ultimam voluntatem.*
14 *De ratione* text. in d. l. antiquitas, *qualis vera ſit.*
15 *Dominium Caſtri etiam ſine juriſdictione, & fructibus poteſt eſſe utile, & operativum.*
16 *De diſpoſitione* text. in l. penult. ff. de contrahent. emptione.

DISC. LXII.

Franciſcus Urſinus Abbas Farfenſis poſſeſſor Caſtrorum Vicovarii, Cantalupi, & Bardellæ, legitima prole carens, habens tamen tres filios illegitimos, nempe Joannem Paulum, Antonium, & Joannem Baptiſtam, quos Dux Bracchiani Paulus Jordanus Urſinus prætendebat incapaces ſucceſſionis in dictis Caſtris, ſibi ex domus antiquis fideicommiſſis, vel conſuetudine debitæ; De anno 1558. cum eodem Duce ad concordiam devenit, qua mediante ceſſit Caſtra prædicta cum recompenſa annui redditus ſcut. 1000. in tot bonis indifferentibus aſſignandi, de anno vero ſequenti deventum eſt ad novam concordiam, per quam ſublatis aliquibus difficultatibus, quæ ex prima oriri potuiſſent circa facultatem tranſmittendi dictum redditum ad quoſcumque, in excambium dicti redditus, ejuſque loco præfatus Dux ceſſit Franciſco, ejuſque filiis, ac hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, gubernium, & adminiſtrationem, ac fructus, & emolumenta dictorum Caſtrorum per decennium, intra quod promiſit eiſdem tradere, loco ejuſdem redditus, Caſtrum S. Gregorii, expreſſe reſervatis eidem Duci, tam utili, quam directo dominio, ac poſſeſſione eorundem Caſtrorum, ex quibus idem Dux vel ſucceſſor, refuſo pretio æquivalenti, redemit illud Vicovarii, remanentibus ſub dicta aſſignatione reliquis Cantalupi, & Bardellæ, quæ idem Dux Paulus Jordanus, ſine præjudicio dictæ concordiæ, ac pro ſolis juribus ſibi competentibus, paulo poſt dictam aſſignationem, donavit Jo. Paulo uni ex dictis fratribus. 1

Poſt Franciſcum obiit primo loco dictus Jo. Paulus ſuperſtite Catharina filia, & hærede, deinde Antonius, inſtituto Joanne Baptiſta fratre, cui ſubſtituit Ducem Virginium dicti Pauli Jordani filium, & ſucceſſorem, quem

alti-

ultimo moriens Joannes Baptiſta ſine prole pariter in teſtamento inſtituit, unde propterea orta fuit controverſia ſuper hujus ultimi teſtamenti veritate cum dicta Catharina de inteſtata ſucceſſione contendente, & introducta cauſa in Rota, plures deſuper prodierunt deciſiones dicti teſtamenti canonizatoriæ, una præſertim coram Marco Montio, quæ habetur impreſſa *dec.* 192. *par.* 3. *recent.* denique longo tempore cauſa ſiluit, donec reaſſumpta per modernum Ducem contra Portiam dictæ Catharinæ neptem ex Francisca filia, ſub diebus 31. Martii 1659. & 16. Februarii 1660. ſuper eadem teſtamentariæ ſucceſſionis canonizatione prodierunt reſolutiones coram Bevilaqua ſubrogato, ut liquet ex deductis in iſta cauſa ſuper dicto puncto teſtamenti *in ſua materia, ſub tit. de teſtamentis*; ſopito autem hoc puncto, Dux aſſumpſit diſputationem *in dict. dec.* 192. reſervatam ſuper immiſſione ad bona hæreditaria *ex remed. l. fin. C. de edict. Div. Hadr.* & ſub die 20. Decembris 1660. pro immiſſione ad favorem Ducis prodiit etiam reſolutio, ſed obtenta per Portiam a Signatura gratiæ cumulatione poſſeſſorii cum petitorio appellatione remota, datoque dubio petitorii, *an, & quæ portiones caderent in hæreditate dictorum Antonii, & Joannis Baptiſtæ, ſub die* 10. *Martii* 1661. prodiit reſolutio *nullas cadere portiones ipſorum Caſtrorum*, & merito, quia cum iſtorum dominium utile, & directum, reſervatum eſſet per dictum Ducem Paulum Jordanum, & ab iſto donatum ſoli Jo. Paulo, nunquam illa fuerant in dominio, & poſſeſſione dictorum aliorum fratrum, ideoque in eorum hæreditate cadere non poterant.

Conceſſa vero nova audientia, explicatoque æquivoco,
2 cum quo in dicta prima diſputatione proceſſum fuerat, quod ſcilicet non ageretur de portionibus ipſorum Caſtrorum, ſed de portionibus fructuum, & emolumentorum eorundem, quæ abſque dubio per dictos fratres pro duabus ex tribus partibus poſſeſſa fuerunt; idcirco, recedendo a deciſis, ſeu verius declarando dictam primam reſolutionem ſub die 1. Decembris ejuſdem anni, dictum fuit *cadere in hæreditate dictas duas portiones*, atque hæc poſterior reſolutio confirmata ſub diebus 13. Junii 1663. 9. Junii 1664. & 9. Februarii 1665. quibus non obſtantibus, adhuc parte non acquieſcente conceſſa fuit audientia, & pendet reviſio.

Præcipuus hujus controverſiæ punctus erat, an dicta aſſignatio contenta in ſecunda concordia anni 1559. eſſet jure pignoris pro credito præcedenti, vel potius dationis in ſolutum, cujus inſpectivus effectus non erat ille, qui hujuſmodi quæſtionibus frequentius cauſam præbet, extenuationis ſcilicet crediti in ſorte principali, per fructuum interim ex pignore perceptorum imputationem, cum ipſum creditum, ſeu cauſa, pro qua aſſignatio facta erat, eſſet quoque fructiferum in annuo reddito ſcut. 1000. cui fructus adæquabant, ſed erat in eo, quod remanente integro dominio dictorum Caſtrorum penes Ducem, qui figuram debitoris faceret, eo ipſo, quod dictis creditoribus ſucceſſerat, inducta erat dicti debiti extinctio per confuſionem productam ab incompatibilitate, ne actio, & paſſio concurrerent in eodem ſubjecto, & conſequenter, extincto debito, Caſtra pleno jure, ac libera a dicti pignoris nexu cadebant ſub donatione ad favorem Joannis Pauli.

Aliqui vero ex Dominis credebant, dictam aſſignatio-
3 nem fructuum, proventuum, & emolumentorum importare uſumfructum dictorum Caſtrorum, & conſequenter, ne proprietas remaneret perpetuo inutilis, dicebant ſortiri diſpoſitionem text. *in l. antiquitas, C. de uſufr.* ut ille quamvis pro hæredibus etiam conſtitutus, intelligendus eſſet de primis, quibus defectis, aſſignatio expiraverit, ideoque eadem Caſtra a dictæ ſervitutis nexu effecta libere ſpectarent pleno jure ad hæredes dicti Joannis Pauli donatarii, & ſuper hoc ſecundo motivo (cui Scribentes in contrarium adhærebant) principaliter diſputatum fuit, atque actum in dictis poſtremis deciſionibus, & ſic duo erant puncti, unus an dictus contractus importaret pignus, vel potius dationem in ſolutum, alter, an importaret uſumfructum ceſſatum cum primo hærede juxta terminos text. *in d. l. antiquitas*.

Quatenus ergo pertinet ad primum, Scribentes pro dicta Portia rea conventa, ad probandum, quod importaret pignus, in eo potiſſimum inſiſtebant, quod duo ejuſdem rei Domini pleno jure, ac tam in dominio directo, quam utili dari non poſſunt, & ideo cum Dux Paulus Jordanus ſibi in
4 dicta aſſignatione expreſſe reſervaſſet utrumque dominium utile, & directum, ac etiam poſſeſſionem, nullus remanere videbatur titulus per dictam aſſignationem verificabilis, niſi ille pignoris cum dicta reſervatione compatibilis, cumulando ea, quæ pro pignoratitia qualitate habentur collecta per Surd. *conſ.* 243. & per Menoch. in rationibus dubitandi *conſ.* 201. ac per Rotam in Tiburtina Caſtri Sancti Angeli 26. Januarii 1654. & 14. Februarii 1656. coram Meltio, de qua cauſa actum eſt *ſub tit. de uſur.*

Vel quod ſublato pignore, in omnem eventum alter non remaneret titulus cum dicta reſervatione compatibilis niſi ille uſusfructus, quo poſito, reſultabat etiam terminatio in primo hærede per diſpoſitionem dicti text. *in l. antiquitas*, 5
C. de uſufr. & quamvis in ſecunda favorabili *deciſ.* 9. *Junii* 1664. §. *finali*, reſpondendo huic motivo, diceretur diſpoſitionem dicti text. procedere in terminis uſusfructus relicti per ultimam voluntatem, non autem ceſſi per viam contractus, allegando in id Alex. & Jaſ. *in l. in annalibus, C. de legat.* Guttier. *de juramento, par.* 1. *c.* 48. n. 8. Mantic. *de conject. lib.* 8. *tit.* 14. n. 21. Peregr. *de fideic. art.* 32. *n.* 65. Reſpondebant tamen Scribentes in contrarium (& bene) allegatos DD. id non aſſerere, neque hujuſmodi diſtinctionem habere auctoritatis, vel rationis probabile fundamentum, quinimmo obſtare auctoritatem Angeli *conſ.* 2. ubi clare de ceſſione uſusfructus per contractum.

Mihi pro Duce actore ſcribenti, reflectendo etiam ad veritatem, neutrum ex motivis videbatur habere ſubſiſtentiam, ac forſan cauſam tanta dubietate dignam non eſſe, cum utrumque præſuppoſitum, vel pignoris, vel uſusfructus, deductum præcipue ab incompatibilitate cum reſervatione dominii corrueret, licet enim verum ſit principium, ut ejuſdem rei dominium penes duos in ſolidum eodem tempore eſſe non poſſit; attamen id intelligitur eodem reſpectu, ſeu titulo, ſecus autem diverſis reſpectibus.

Ideoque in his ſpecialibus terminis Civitatum, Oppi- 6
dorum, & Caſtrorum juxta ea, quæ latius deducta habentur in Romana, ſeu Status Eccleſiaſtici infeudationum *diſc. præced.* in eodem Caſtro, ſeu loco recte dari poſſunt duo dominia etiam ſubordinata, unum ſcilicet ipſius Caſtri, quod importat Baronalem, ſeu Dominicalem prærogativam, ſubditorum fidelitatem, ſervitium, obſequium, aliosque effectus ex Baronali qualitate, ac Vaſſallaggio reſultantes, alterum vero penes alium reſpectu juriſdictionis, adminiſtrationis, ac perceptionis fructuum, & emolumentorum, quæ omnia conſiderantur tanquam diverſa ab ipſo Caſtro, ejuſque corpore, ſeu ſubſtantia.

Quinimmo eſſe poſſunt diverſæ naturæ, quod nempe Ca-
ſtrum ſit feudale, juriſdictio autem, fructus, & emolu- 7
menta ſint allodialia, itaut iſtorum ſit capax etiam ille, qui eſſet dominii Caſtri incapax, ut in ſpecie Bald. *in cap.* 1. §. *E contrario, num.* 4. *de inveſtitura de re aliena*, Caſtrenſ. *conſ.* 56. *num.* 2. *lib.* 2. & cæteri collecti per Gratian. *diſcept.* 839. *num.* 21. & ſeq. Menoch. *lib.* 3. *præſumpt.* 97. *num.* 3. *cum ſeqq.* Roſenthal. *de feud. cap.* 5. *concluſ.* 6. Spad. ſeu Scribentes apud eum, *conſ.* 4. *num.* 7. *lib.* 1. Rota *deciſ.* 100. *num.* 14. *cum ſeqq. par.* 9. *recent.* Amichangel. *de regal. offic. q.* 11. *poſt* n. 27. bene ad rem Ann. ſen. *alleg.* 104. ubi de ceſſione fructuum cujuſdam Caſtri, quod ibi Caſale nuncupatur, jure dominii, & in ſolutum.

Quinimmo apud Roſenthal. *dicta concluſ.* 6. non ſolum 8
habetur, quod feudum poteſt eſſe unius, & juriſdictio alterius, ſed etiam quod unus, & idem feudi, ſeu Caſtri poſſeſſor habere poteſt ipſum feudum ab uno ex uno titulo, juriſdictionem vero, fructus, & emolumenta ab alio diverſo titulo, idque videmus in pluribus Civitatibus, & locis Regni Neapolitani, quoniam cum alias ipſæ Communitates provocantes ad demanium ſolviſſent Regiæ Curiæ totum pretium feudi, ejuſque fructuum, & emolumentorum, denique eadem Curia ob ejus neceſſitates idem feudum alteri vendiderit, ſeu alias pro remuneratione ſervitiorum conceſſerit, adſunt duo Domini, Baro ſcilicet, & Feudatarius quoad præeminentiam quandam dominicalem, aliaque jura ex Baronali qualitate reſultantia, Univerſitas vero, ſeu communitas eſt domina omnium fructuum, reddituum, & proventuum etiam juriſdictionis, quinimmo in pleriſque locis, etiam juris deputandi, ſeu nominandi Officiales, quoniam revera hæc ſunt ſeparabilia, & invicem ſeparata.

Poſito autem dicto compatibili concurſu dominiorum, ceſſabat dicta neceſſitas ex incompatibilitate deducta referendi dictum contractum ad titulum compatibilem pignoris, vel uſusfructus, dum recte, ut ſupra, referri valet ad dominium, ideoque cauſæ punctus erat in indaganda partium voluntate, quo ſcilicet jure, vel titulo dictam aſſignationem facere voluerint, atque perpenſis, tam verbis, &

contextu conventionis, quam aliis circumſtantiis, clarum videbatur, proceſſum fuiſſe per viam aſſignationis jure dominii, non autem pignoris, vel uſusfructus.

Diſtinguenda etenim unam ſpeciem ab altera, quatenus 9 pertinet ad prætenſum pignus, illud in primis excludebant verba, *ceſſit*, *dimiſit*, *aſſignavit*, *&c.* cum clauſula *ad habendum &c.* & ſimilibus, quæ non pignori, ſed alienationi jure dominii conveniunt, ex collectis per Giurb. *deciſ. 24. n. 18. cum ſeq.* Cavaler. *deciſ. 647. n. 7.* Leotar. *de uſuris qu. 40. n. 35.* & in ſpecialibus terminis conſimilis aſſignationis, Ann. *d. alleg. 104.*

Idem ſuadebat ſubjecta materia, quoniam pignus dicitur 10 res, quæ per debitorem datur creditori pro ſecuritate, ex deductis per Mant. *de tacit. lib. 11. tit. 1. n. 3.* Merlin. *de pignor. lib. 1. q. 1. n. 3. & 5.* alios allegantes, apud quos omnes 11 præſupponi videtur, pignus dari creditori quantitatis, vel talis ſpeciei, quæ quantitati æquipolleat, itaut interveniat mutuum verum, vel interpretativum, ſine quo non datur uſura, quæ in pignore conſideratur quoad creditorem, ex eo fructus, vel aliam utilitatem percipientem; id autem convenire non poterat præſenti aſſignationi factæ loco annui redditus perpetui, qui conſideratur tanquam ſpecies, ſeu res ſtabilis etiam capax, ut ſuper eo Cenſus, vel alter annuus redditus imponi valeat, ex deductis per Leotar. *de uſuris qu. 43. n. 1. cum ſeqq.* de Marin. *reſol. 11. lib. 1. & alios.*

Potiſſime attentis verbis, quibus partes uſæ ſunt, quod ſcilicet dicti fructus, proventus, & emolumenta dabantur *loco dicti redditus, & in excambium*, quæ verba clare denotant quandam permutationem, quæ aliud non eſt niſi cambium rei cum re, vel unius ſpeciei cum altera, Leotar. *de uſur. q. 25. num. 2.* Et ſic nil urgere videbatur, quod ſuaderet pignoratitiam qualitatem, præſertim dum conſiderari non poterat fraus uſurarum circa perceptionem fructuum per creditorem pecuniarum, dum dicti fructus, & proventus aſſignati, vix adæquabant dictum annuum redditum aſſignatario debitum.

Quo vero ad uſumfructum, quamvis in quadam parte 12 inſtrumenti enuntiaretur verbum, *uſusfructus*, ſeu *ad uſufructuandum*; nihilominus, ſublata dicta incompatibilitate, hoc verbum non ſemper importat de neceſſitate illum formalem uſumfructum importantem ſervitutem, de quo agitur in *d. l. antiquitas*, cum aptum quoque ſit importare uſumfructum cauſalem, incluſivum etiam dominii, & proprietatis ad tex. *in l. Proculus cum ibi notatis, ff. de uſufructu*, & frequenter in ſua materia *ſub tit. de ſervit.* ideoque nil refert adeſſe verbum denotans uſumfructum, utpote æquivocum, ſed potius ſpectanda eſt ſubſtantia veritatis deſumenda ex ſubjecta materia, aliiſque conventionis verbis, & circumſtantiis, ut bene Aretin. *conſ. 10. ante n. 3.* ibi, *quod iſte contractus uſurarius, licet ſub alio nomine nuncupetur, attamen eſt contractus emphyteuticus*; & paulo poſt ibi, *non enim conſpicitur nomen contractus ad cognoſcendum qualis ſit, ſed potius ea quæ conveniunt*, quam auctoritatem in ſpecie ſimilis aſſignationis fructuum aliquorum Caſtrorum expendit Ann. *d. alleg. 104. n. 16. in fine*, ac etiam bene ratiocinatur Menoch. *conſ. 201. n. 36. & ſeqq.* Quodque non vocabulum, ſeu nomen, ſed natura, ſeu effectus attendi debeat ad regulandum contractum, Mantic. *de tacit. lib. 2. tit. 2. n. 19. & 20.* & in his terminis verbi, *uſusfructus*, capiendi pro cauſali, in Rheggien. bonorum cor. Cerredo *dec. 387. n. 30. par. 9. rec.* confirmata 23. Januarii 1647. cor. eodem.

Ideoque cum præſens aſſignatio facta eſſet per contractum correſpectivum in locum, & recompenſam Caſtri alias præſtandi, ſeu annui redditus ſcut. mille, quorum unum, vel alterum erat perpetuum ad quoſcumque tranſmiſſibile, idcirco ſubjecta materia clare oſtendebat, ſubrogatum eſſe debere ejuſdem naturæ, quale id, in cujus locum ſubrogatio facta erat, famulantibus etiam verbis ut ſupra.

Atque ad hunc effectum dicebam conſiderabilem differentiam ponderatam *in dict. deciſ. 9. Junii 1664.* inter ultimas voluntates, & contractus, non quidem, ut per unam 13 ſpeciem importet ſervitutem perſonalem cum vita extinguibilem, & per alteram importet eandem ſervitutem perpetuam; ſed ad illum effectum, quod in diſpoſitionibus per ultimam voluntatem, tam a frequentiori uſu, quam etiam ab ea ratione, quod ille, in quem diſponitur, foveat cauſam mere lucrativam, facilius interpretatio facienda ſit pro uſufructu formali importante ſervitutem perſonalem in perſona legatarii, & ad ſummum primi hæredis, terminandam pro impedienda ſervitutis prorogatione, ſecus autem ubi per contractum, præſertim correſpectivum, & cum ea cauſa ſit perpetua, ex recepta propoſitione, quam generaliter in contractibus, frequentius vero in emptione, & venditione receptam habemus, ut ex quantitate pretii, ſeu ex cauſa correſpectiva contractus, deſumendum ſit quid in illum ſit deductum.

Et quamvis his etiam poſitis, itaut ageretur de aſſignatione dictorum fructuum, & emolumentorum per viam dominii, adhuc tamen auctores motivi inſiſterent in identitate rationis text. *in d. l. antiquitas*, ne ſcilicet ita proprie- 14 tas perpetuo inutilis remaneat, & quam eſſe germanam rationem dicti textus advertit Caſtill. *de uſufructu cap. 51. nu. 28.* nihilominus ultra quod communis opinio per eundem Caſtill. confeſſata non iſtam aſſignat rationem, ſed alteram reſultantem a natura uſusfructus, ac ad evitandam tantam juris correctionem, ſeu dictæ naturæ impropriationem, idque potius ex motivo voluntatis, quæ eſt ratio rationis, cum ea concurrente in contrarium pro duratione, attendi debeat diſpoſitio text. *in l. mavis, C. de legatis.*

Adhuc tamen, attenta quoque dicta prima ratione tradita per Caſtill. ceſſabat applicatio ad factum, ut ſcilicet, poſ- 15 ſita perpetuitate dictæ aſſignationis, proprietas non remaneret perpetuo inutilis, quoniam in hujuſmodi Caſtris, ſeu feudis, & bonis juriſdictionalibus, etiam ſine fructibus, ac ſine juriſdictione, quæ ſint penes alterum, illorum dominium eſt ſatis conſiderabile, ac proficuum, tum ex honorifica, & præeminentiali qualitate Baronali, ſeu Domicellaria, & magnatitia ex hujuſmodi dominio reſultante, tum a fidelitate Vaſſallorum, eorumque ſervitio in neceſſitatibus, ac jure exigendi adjutorium, tum præſertim ex jure habendi ſub ejus cuſtodia, & devotione arces, & fortalitia, quod attenta illorum temporum conditione, & qualitate ſitus illorum Caſtrorum, præſertim illius Vicovarii, erat ſatis conſiderabile, ac pretio æſtimabile, itaut ſatis expediret id habere, nedum abſque fructibus, ſed etiam cum notabili propria impenſa, ut praxis docet in feudis Plombini, Caſalis, Monachi, Sablonetæ, cum ſimilibus, in quibus Reges quamvis non Domini feudorum, nulloſque redditus habentes, cum magno ſumptu milites præſidiarios tenent; atque alias dicebam, quod eſſet redarguere feudiſtas, de quibus ſupra, de aperta fatuitate, dum firmant poſſe dari Caſtrum in feudum ſine juriſdictione, & ſine fructibus, ac bonis, ſumpto ipſo Caſtro pro ſolo recinctu habitationis hominum juxta *conſ. 121.* Oldrad. de quo in Maſſanen. Caſtrorum *hoc eod. tit.* ubi id explicatur.

Motivabant aliqui de tex. *in l. penult. in fine, ff. de contrah. emptione*, ubi diſponitur, venditionem ſubſiſtere non poſſe, 16 ſi conveniatur rei dominium in emptorem non transferri, ideoque reſolvi, vel in locationem, vel in pignus, vel in emphyteuſim; ſed ex præmiſſis reſultabat reſponſio, quod ſcilicet ceſſabat applicatio ad factum, ob veram tranſlationem dominii cum dicta reſervatione compatibilem, ſtante reſpectivum diverſitate ut ſupra.

Diſputatum quoque fuit, an tempus ſexennii conventum pro dictorum Caſtrorum, ſeu fructuum redemptione, ſtaret taxative ad limitandum contractum, vel potius facultative, & in gratiam aſſignantis, ne prius ad hujuſmodi redemptionem cogi poſſet; ſed hic videbatur punctus facti, ex verborum ſenſu de facili decidendus, ut ſtaret potius gratia dilationis.

ANNOT. AD DISC. LXII.

Siluit iſta cauſa ad plures annos, atque reaſſumpta de menſe Junii 1673. coram Taja ſubrogato, altera parte non informante, dilata fuit reſolutio, quæ expedita eſt.

CIVITATIS CASTELLI CONTRIBUTIONIS PRO COMITIBUS UBALDINIS CUM CAMERA.

Caſus diſputatus coram Theſaurario, ſeu Congregatione Camerali abſque reſolutione.

Quando Domicelli, ſeu Domini inferiores caſtrorum ſub aliqua ſuprema Papæ poteſtate exiſtentes, habere dicantur jura regalia, & jus collectandi Vaſſallos, privative quoad ipſum Papam, itaut ad hunc effectum collectarum, aliorumque onerum, non dicantur de Statu Eccleſiaſtico, neque ſub ejus nomine veniant; & quæ loca ſub iſta nuncupatione Status Eccleſiaſtici veniant?

SUM-

SUMMARIUM.

1 FActi ſeries.
2 Jus collectandi Vaſſallos competit potius Domino immediato, quam mediato, & ſuperiori, & n. 6.
3 Datur diſtinctio plurium ſpecierum Status Eccleſiaſtici, & quæ dicantur de mediato, vel immediato, ac de ſubdiſtinctione mediati.
4 Explicatur conſil. Abb. & præſumptio feudalitatis in Caſtris, & locis Status Eccleſiaſtici.
5 Conſtitutiones, aliaque proviſiones Apoſtolicæ loquentes de ſtatu mediato, & immediato, de qua ſpecie intelligendæ ſint.
6 De eadem concluſione, de qua n. 2. quæ declaratur.
7 Quando non intret præſumptio, de qua n. 4.

DISC. LXIII.

1 PRætendente Theſaurario Status Urbini cogere Communitates Apiculi, & Petregiallæ ad ſolutionem gabellæ Macinæ, & contributionem utenſilium Ferrariæ, aliaque onera ſupportanda, cum Comites Ubaldini dictorum Caſtrorum Domini ſe opponerent huic novitati, (dum nunquam dictus Theſaurarius ad hujuſmodi exactionem alias proceſſerat) opinantes Camerales id prætendi ex aliquo exemptivo privilegio, allegebant Conſtitutiones omnium exemptionum ampliſſime revocatorias, præterquam ex cauſa vere oneroſa, & correſpective Pauli V. Innoc. X. Alexandri VII. & aliorum Pontificum, de quibus præſertim in Sabinen. exemptionis Rocchæ antiquæ *ſub tit. de regalibus ad materiam Vectigalium*, itaut hoc non probato, dicerent fundatam eſſe dicti Theſaurarii intentionem ſuper dictis oneribus in univerſo Statu Eccleſiaſtico mediato, & immediato impoſitis, & prout in ſpecie alia loca dicti Status Urbini ſupportabant poſt devolutionem.

Ex parte autem dictorum Comitum Scribens coram Theſaurario Generali, ſeu Congregatione Camerali, dicebam hujuſmodi oppoſitionem non fieri per Communitates, & populos allegantes exemptionem paſſivam ex aliquo privilegio, vel conceſſione, ut erat caſus, de quo in allegata Sabinen. exemptionis, in quibus terminis intrant dictæ Conſtitutiones revocatoriæ, ſed erat ex parte dominorum prætendentium, jus activum collectandi dictos populos ad ipſos utpote poſſeſſores omnium aliorum regalium pertinere, itaut (exceptis alto Dominio, & majori ſuperioritate, in quibus ſe Papæ ſubditos, & Vaſſallos abſque dubio agnoſcebant) reliqua omnia ſpectarent ad ipſos, unde propterea populi non debebant duplici collectanti eſſe ſubjecti.

2 In concurſu autem duorum Dominorum, ſuperioris ſcilicet mediati, an inferioris immediati, exceptis aliquibus caſibus in jure limitatis, id competit potius immediato, Iſernia in c. unico, quæ ſint regalia, verbo extraordinaria, nu. 59. Afflict. *ibid. n. 23. & ſeqq.* Borrell. *de præſtantia Regis Catholici, c. 20. n. 45.* Roſenthel. *de feud. c. 5. concl. 15. n. 2. & per tot.* Spada *conſ. 1. n. 70. lib. 1.* bene in ſimilibus terminis Menoch. *conſ. 32. num. 40. & ſeqq. & conſ. 901. n. 58.* ubi allegantur Coman. *conſ. 162.* & cæteri, & habetur deductum in Eugubina Juris collectandi pro Com. de Benis *diſc. ſeq.*

Ad dignoſcendum autem, quod ſub nomine Status Eccleſiaſtici mediati, & immediati non veniant iſta Caſtra, quamvis caſus ob illorum exiguitatem non eſſet tanta dote dignus, nihilominus quia eadem eſt juſtitia, eademque juris diſpoſitio in parvis, ac in magnis, dicebam longam eſſe differentiam inter illa Caſtra, & loca, quæ ſunt

3 intra Provinciam nuncupatam Patrimonium B. Petri, ſeu alias undique circumdata ſunt ab ea ditione, quam non dubitetur eſſe Statum Eccleſiaſticum; & ea, quæ ita ſituata ſunt in confinibus, ſeu adjacentiis aliarum ditionum, ſeu dominiorum, quod antiquitus dubitari poterat, an eſſent de Statu Eccleſiæ vel ne, quia nempe poſſiderentur ex Imperialibus inveſtituris, vel quia (ut illorum temporum conditio dabat) a nemine recognoſcerentur, ut de pluribus Caſtris poſſeſſis per familiam de Malateſtis, quæ a nemine recognoſcebat, habetur in Ariminen. Caſtrorum *hoc eod. tit.* & in aliis.

Primo caſu cum per neceſſarium antecedens præſupponendum ſit primordiale, ſeu originale dominium Papæ, &

4 Eccleſiæ Romanæ, quodque non alias quam ex iſtius conceſſione in inferiorem Caſtrorum, & locorum dominium, & poſſeſſio devenire potuerunt, recte intrat *conſil. 82.* Abb. *part. 1.* cum aliis per Spad. *conſil. 1. lib. 1.* ſuper hujuſmodi locorum feudalitate in genere, ſolumque cadit quæſtio ſuper ejuſdem feudalitatis qualitate, an ſcilicet illa eſſet recta & proprie, juxta leges, ſeu conſuetudines feudales ſtricte regulanda quoad devolutionem, ſervitium, aliaque onera, vel potius eſſet feudalitas corrupta, ſeu remota, & improprie, per quam adeſſe dicatur in Papa dominium directum cum ſuperioritate, regalibus, aliiſque juribus, quæ in locis infeudatis Principi directo Domino competunt, remanente penes inferiorem dominio utili, adinſtar feudi, iſtius tamen naturæ impropriata quoad ſucceſſionem, devolutionem, ſervitium, & alia hujuſmodi, itaut ad iſtos effectus naturam ſapiat allodii, non tamen illius veri & proprii, per quod in juriſdictionalibus nonniſi ſolus Deus recognoſci dicitur.

Et ſic, ut frequenter in aliis dicere conſuevi, hujuſmodi Caſtra, & loca, quæ per Barones Romanos frequentius poſſidentur, juxta ſpeciem allodii magis quam feudi, quia nempe ſine inveſtitura, ſine ſervitio reali, vel perſonali, ſine juramento fidelitatis, ac demum ſine obligatione renovationis, & e contra cum facultate alienandi, vel tranſmittendi in quoſcumque abſque alio impedimento, quam ex illo reſultante a Conſtitutione tertia Sixti V. aliiſque ejus confirmatoriis, & ampliativis, conſtituere dicuntur quandam tertiam ſpeciem, ſeu quoddam mixtum participans de feudo, & de allodio, quia ad certos effectus ſunt feudalia, & ad alios ſunt allodialia, & hic eſt verus, & proprius ſenſus Abb. *d. conſ. 82.* circa feudalitatem, ad effectum ſcilicet ſuperioritatis Papæ, ac appellationis, & recurſuum ad eum, unacum regalibus majoribus Principatui annexis, & quæ ab illo divelli non poſſunt, nec debent, atque ad idem tendunt deducta in toto Robuſterii, *de quo dec. 27. poſt ſecundum volum. conſ. Farinac.* cum aliis per Spad. *d. conſ. 1. lib. 1.*

In hac vero Caſtrorum, & locorum ſpecie intrat diſtinctio ſuper qualitate conceſſionis, an ſcilicet iſta fuerit in feudum Dignitatis ſuperioris ordinis cum jure Principatus, ac regalibus etiam majoribus, retento ſolum alto dominio, illaque ſuperioritate, quæ vulgo *Sovranità* dicitur, ut erant quoad Papam Ducatus Ferrariæ, & Urbini, & nunc ſunt illi Parmæ, & Placentiæ &c. ac etiam reſpectu Imperatoris ſunt Ducatus Mediolani, Mutinæ, Mantuæ, & ſimiles, vel potius ſit jure ſimplicis Baroniæ, ſeu Domicellariæ qualitatis abſque regalibus, & cum omnimoda ſubordinatione, ut ſunt illi, quos Barones, ſeu Domicellos dicimus, ac generaliter ſunt omnes Barones, & Titulati utriuſque Siciliæ Regnorum quoad Regem ſubinfeudantem.

Qua diſtinctione retenta, Status temporalis Eccleſiæ diſtinguitur in tres ſpecies, quarum una conſtituit ſtatum immediatum conſiſtentem in illis Civitatibus, Oppidis, & Caſtris, quæ per ipſum Papam, ejuſque Præſides, & Gubernatores ab ipſo ad tempus deputari ſolitos immediate reguntur, ſecunda ſpecies conſtituit mediatum proximum, ſeu improprium, ac minus remotum conſiſtentem in illis Caſtris, & locis, quæ poſſidentur per Barones, & Domicellos inferioris ordinis abſque regalibus, & cum totali ſubjectione, tertia vero conſtituit ſtatum proprie, & vere mediatum conſiſtentem in illis Civitatibus, & locis, quæ date ſunt in feudum Dignitatis cum jure Principatus, & omnibus regalibus, ut ſunt Ducatus ſupra exemplificati cum ſimilibus.

Quando igitur Conſtitutiones Apoſtolicæ, aliæque proviſiones loquuntur de univerſo Statu Eccleſiaſtico, tam immediato, quam mediato, intelligendæ veniunt de prima, & ſecunda ſpecie, non autem de tertia, ut inconcuſſa obſervantia docet, tam quoad ſubſidium triennale, aliaque vectigalia, & onera, quam quoad monetas, extractiones frugum, appellationes, ſeu recurſus, quinimmo etiam quoad Conſtitutionem Ægidianam, & quoad Bullam Baronum, ut præſertim de iſta habetur actum in Romana pecuniaria de Pallavicinis *hoc eodem tit. ad materiam Bullæ Baronum*; & quod Conſtitutiones Apoſtolicæ non afficiant Statum datum in feudum Dignitatis, & cum jure Principatus, Bertazz. *conſ. 189. n. 39. & ſeqq.* Menoch. *conſ. 1156. n. 28.* 5

In tertia enim ſpecie jus collectandi, aliaque regalia pertinent ad immediatum Dominum, non autem ad mediatum, juxta deducta per Bellon. jun. *conſ. 5.* ubi de Duce Parmæ, & Placentiæ, ac admittitur per Surd. *conſ. 210.* ubi contrarium in Baronibus, & Domicellis inferioris ordinis, & Giriec. *contr. 580. n. 6. & 7.* & habetur in Eugubina *diſc. ſeq.* & hæc quoad ea loca, quæ non dubitatur eſſe in ditione temporali Eccleſiæ, ita & taliter, quod per neceſſarium ante- 6

cedens præſupponenda ſit originaria conceſſio per eandem
Eccleſiam inferioribus Dominis, & poſſeſſoribus facta.

In altero autem caſu, in quo, ut ſupra, agatur de illis lo-
cis, quæ in confinio aliorum Principatuum, & dominiorum
7 antiquorum incertum ſit, an antiquitus eſſent de ſtatu, ſeu
ditione temporali Eccleſiæ vel ne, itaut ceſſat dicta ratio,
cui innituntur Abb. *d. conſ. 82. & ſequaces*, quod ſcilicet poſ-
ſeſſores nonniſi ex Eccleſiæ conceſſione obtinere potuerint,
cum poſt ſciſſum Romanum Imperium, ac Italiæ occupa-
tionem a Longobardis, & reſpective Normandis, plures
adeſſent etiam Domicelli, aliqua Caſtra, & bona, in locis
præſertim montoſis, & a natura bene munitis poſſidentes,
a quocumque independenter, jure veri allodii, qui tamen
non valentes potentioribus reſiſtere, voluntarie ſe dederunt
protectioni, & ſuperioritati Papæ, vel alterius Principis ad-
jacentis, juxta caſum, de quo in dicta Ariminen. Caſtrorum
hoc eod. tit. cum ſimilibus; & tunc non intrant conſilium
Abbatis, neque ea, quæ de ſtatu immediato, vel mediato
juxta ſecundam ſpeciem, ut ſupra, habentur, ſed omnino de-
ferendum eſt obſervantiæ, atque attendenda eſt illa ſola
ſuperioritas, quam voluntaria deditio cum ſubſequuta ob-
ſervantia præbeat, cum, ceſſante dicto præſuppoſito anti-
quæ conceſſionis, & dependentiæ, ceſſent omnes rationes,
quibus Abb. Spada, & cæteri innituntur.

De hac ſpecie dicebam eſſe hujuſmodi Caſtra in illis mon-
tibus exiſtentia, quæ utpote ob ſitûs aſperitatem ab ipſa
natura bene munita, in illis Italiæ calamitatibus, ac tot
ſciſſuris, ſe conſervare potuerunt immunia ab aliorum in-
curſionibus, & dominiis, ſub eo, qui pro illius reſpective
populi capite, & rectore ſe gerebat, accedentibus etiam for-
te ad cohoneſtandam poſſeſſionem inveſtituris Imperiali-
bus, de facili tunc dari ſolitis, quia per Imperatores in Ita-
liam venientes, libenter donabatur id, quod haberi, ſeu
vendi non poterat, ut docet obſervantia de locis adjacenti-
bus, præſertim S. Marini pro Republica ſe gerentis, & de
Dominis Montium S. Mariæ, & Montis auti cum ſimilibus,
unde quando Duces Urbini effecti fuerunt potentes, iſti
parvi Domini eidem ſe dederunt in quandam protectio-
nem, & ſubjectionem, juramentum fidelitatis præſtando,
non autem ab eo locorum conceſſionem obtinendo, dum
eorum Dominium, & poſſeſſio erectionem Ducatus longe
præcedebant, præſertim in illa familia Ubaldina, ex iis,
quæ habentur in Eugubina Caſtri pro Comitiſſa de Cantal-
mais *hoc eod. tit. diſc. 6.*

Hinc obſervantia dedit, ut in facto juſtificabatur, quod
Duce Urbini omnes collectante pro portu, & muris Piſau-
ri, & Senogalliæ, a quibus muneribus, conſuetudo erat,
neque eximendi illos ſubfeudatarios, quibus etiam jus colle-
ctandi Vaſſallos concedebatur, nunquam iſtorum Caſtro-
rum communitates, & populi hujuſmodi, vel alias colle-
ctas paſſi ſunt; item bannitos aſſidare, hebræos recipere,
ſalem vendere, pulverem, & nitrum fabricare conſueve-
runt, independenter ab appellatione Ducis, ad quem appel-
lationes, ſeu recurſus non dabantur, cum ſimilibus denotan-
tibus poſſeſſionem jure allodii, cum ea ſola ſubjectione,
quam dicta deditio in protectionem importabat, & ſic non
negabant præfati Ubaldini, ſe eſſe Papæ, & Eccleſiæ ſubdi-
tos, dictaque eorum Caſtra haberi, ac ſi de Statu Eccleſiaſti-
co quoad altum dominium, & majorem ſuperioritatem;
ſed quoad reliqua dicebatur, illa non venire ſub hujuſmodi
generalibus diſpoſitionibus, præſertim quoad jus collectan-
di, quod ipſis potius, quando caſus indigentiæ daretur, com-
petit, non tamen potuit huc uſque maturum, ac determi-
natum judicium deſuper efformari, cum viſum non ſit, quid
in contrarium per Camerales diceretur, unde relinquitur
integer locus veritati, ad quam aperiendam hæc ſcribendo
tanquam Advocatus deducebam.

ANNOT. AD DISC. LXIII.

DE contentis in hoc diſcurſu agitur etiam ſupra *diſc.* 2.
& 56. & infra in *Nullitat, ſeu, &c. diſc.* 120. ubi
de eadem diſtinctione inter feudum receptum ab infeudan-
te, & illud, quod per voluntariam deditionem receptum
eſt in re propria.

EUGUBINA COLLECTARUM PRO COMITIBUS DE BENIS CUM CAMERA APOSTOLICA.

Caſus reſolutus per Congregationem Cameralem pro Camera.

Dominus directus mediatus an poſſit in Caſtris,
& locis ſubinfeudatis collectare Vaſſallos, vel
potius id pertineat ad Dominum immediatum,
& an devoluto feudo, jus collectandi conceſ-
ſum ſubfeudatario expiret, vel poſſit revocari,
& de quibus regalibus poſſit feudatarius ſubin-
feudare?

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*
2 *Vaſſalli non debent duplici onere gravari, &
ideo ſi feudatarius exigit collectas, non poteſt eas
imponere Dominus.*
3 *Dominus directus non poteſt in locis infeudatis facere
ea, quæ facere poteſt feudatarius, quia eſſet illum
turbare in dominio utili, & perceptione fructuum.*
4 *Princeps, ſeu Dominus directus poteſt a ſubvaſſallis exi-
gere collectas, quando feudatario non ſunt conceſſa.*
5 *Barones, & feudatarii an, & quando poſſint indice-
re, & exigere collectas?*
6 *Succeſſor in Principatu an poſſit revocare ſubinfeuda-
tiones, conceſſiones, vel alienationes factas per præ-
deceſſorem?*
7 *Devoluto feudo, quamvis remaneat, & duret ſubfeu-
dum, an durent conceſſiones regalium ſubfeudata-
rio incongruæ?*

DISC. LXIV.

SUbinfeudavit in tempore habili Dux Urbini Comites 1
de Benis de Caſtro Caſtilioni cum vectigalibus, colle-
ctis, & gabellis quibuſcumque tunc extantibus, ac jure il-
las denuo indicendi, exceptis illis ſalis, & fabricæ Piſauri,
& Senogalliæ, nec non extractione frugum, ac hoſpitio,
& tranſitu militum &c. Cumque devoluto per mortem Du-
cis ſtatu ad Sedem Apoſtolicam, præfati Comites, præſtito
dictæ Sedi juramento fidelitatis, una cum aliis legitime ſub-
infeudatis, continuaverint in conceſſionum fruitione, poſt
aliquod tempus prætendere cœperunt Camerales exigere in
dicto comitatu onera cameralia, præſertim augmentum
ſalis, aliaſque collectas ob belli neceſſitatem impoſitas,
unde dubitatum fuit quid juris?

Fundata videbatur intentio ſubfeudatarii, quia dum jus
exigendi, ac indicendi ſubvaſſallis collectas, & vectigalia 2
eſt ſibi conceſſum, non poteſt Dominus directus eandem
exactionem, ac indictionem facere, ex duplici vera conclu-
ſione, una nempe, quod Vaſſalli non debent dupliciter gra-
vari, & collectas ſolvere Domino immediato, & mediato,
ideo ſi uni ſolvunt, ab altero moleſtari non poſſunt, ex theo-
rica *communiter recepta in cap. 1. verſ. & extraordinaria,
n. 59. quæ ſint regalia*, ubi Afflict. *n.* 24. Menoch. *conſ.* 32. *n.* 42.
& ſeqq. Borell. *de præſtantia Regis Catholici, cap.* 20. *n.* 45.

Altera quia Dominus directus non poteſt in locis infeu-
datis facere ea, quæ feudatarius facere poteſt, quia eſſet im- 3
pedire exercitium utilis dominii, & perceptionem fru-
ctuum contra formam conceſſionis, quæ cenſetur in hac
ſpecie, potius privativa, quam cumulativa, ut bene in ſpe-
cialibus terminis vectigalium, & collectarum Roſenthal.
de feud. c. 5. concl. 15. n. 2. & per tot. & generaliter admittunt,
quamvis pro Domino directo ad aliud propoſitum Scriben-
tes, Natt. *conſ.* 580. *n.* 4. & Surd. *conſ.* 210. *n.* 36. 40. *&* 56.
quod etiam comprobat Bellon. jun. *conſ.* 5. *nu.* 25. & late pro
Duce Ferrariæ contra Cameram Apoſtolicam in terminis
vectigalis tranſitus ſalium, Menoch. *conſil.* 901. *n.* 58.

Et quamvis multi Doctores velint, Principem ob ne-
ceſſitatem poſſe imponere collectas ſubvaſſallis, ut late 4
probant Guid. Pap. *dec.* 551. Natt. *conſ.* 487. *n.* 53. *& ſeqq.*
& cæteri congeſti per Surd. *d. conſ.* 210. *n.* 33. hoc tamen in-
telligitur, ubi feudatario conceſſum non eſt jus exigendi,
& indicendi collectas, & vectigalia, quod ſub generica
conceſſione facta ſubvaſſallo, & feudatario cum ſimplici
jure Baroniæ non venit, ſed remanet penes Principem,
tanquam de regalibus.

Unde

5 Unde propterea in Regno Neapolitano jus indicendi collectas ſoli Regi competit, & Barones non poſſunt exigere, vel indicere, niſi ex privilegio, vel legitima conſuetudine particulari acquiſierint, ex late deductis per Borell. *de præſtantia Regis Catholici*, *d. 1.20. n. 26. & ſeqq.* Franch. *dec.* 56. ubi bene declaratur, quando Baroni jus exigendi collectas competat, ſecus autem ubi tale jus feudatario expreſſe conceſſum fuit, quia tunc procedunt de plano ſupradictæ concluſiones.

6 Pro parte vero Cameræ non multum inſiſtebatur ſuper præmiſſis, quæ in illis caſibus camerales agnoſcebant habere probabile fundamentum, ſed dicebatur hujuſmodi conceſſionem, tanquam de regalibus, ac ſimplici ſubfeudatario, & Domicello ſubordinato incongruam, poſſe revocari per ſucceſſorem, multo magis per Principem, & Dominum directum, ut per Bald. *in tit. de pace Conſtantiæ*, *§. amplius*, *n.* 2. Afflict. *in rubr. quæ ſint regalia*, *n.* 62. *& ſeqq.* Buſt. *de Principe*, *n.* 384. *& de regal. n.* 32. Surd. *conſil.* 210. *n.* 62.

Replicabam tamen Ego pro parte Comitum, id procedere, ubi ageretur de conceſſione regalium majorum, quæ ſunt reſervata Principi in ſignum ſupremæ poteſtatis, & alti dominii, quaſi quod tunc per hujuſmodi conceſſionem videatur ſcindi, vel diminutionem pati, ſeu notabiliter præjudicari ipſa Corona, ſeu Principatus, ſecus autem ubi tractatur de regalibus minoribus, quæ ſine præjudicio Principatus, & ſupremæ poteſtatis poſſunt penes Baronem, & feudatarium reſidere, prout ſunt hujuſmodi jura reſpicientia potius materiam burſalem quam honorificam, ut ita diſtinguendum habetur apud eundem Surdum *conſ.* 210. *num.* 62. Maſtrill. *de Magiſtr. lib.* 1. *cap.* 18. *per tot. præſertim n.* 53. *&* 54. & bene Menoch. *conſ.* 962. *n.* 17. *& ſeqq.* ubi tres conſtituit caſus in alienatione, ſeu conceſſione facta per Principem, unus eſt, ubi alienat Civitatem, fortalitium, vel rem notabilem, ex cujus alienatione Regnum, vel Principatus enormiter læditur, & tunc licet ſucceſſori revocare. Alter ubi alienat Caſtrum, vel Oppidum, modicæ quidem conſiderationis, ſed cum omnimoda juriſdictione, etiam ſuperioritatis, & alti dominii, nihil pro ſe retinendo, & licet Menoch. probare conetur, alienationem non eſſe revocabilem, contrarium tamen verius dicendum eſt, quia ſi intereſſe burſale eſt modicum, eſt tamen ſatis conſiderabile præjudicium honorificum, diſmembrando a Principatu altum dominium, & jura Principatus in eo loco, in quo alienans ſibi facit æqualem, quem facere non poteſt, nec debet. Tertius demum eſt, ubi retento dominio, ac retentis etiam concernentibus jura Supremi Principatus, & regalibus majoribus, conceditur Caſtrum cum juribus, & regalibus minoribus, & tunc quia modicum eſt præjudicium, non intrat facultas revocandi, quia ceſſat ratio deturpationis, vel ſciſſuræ Principatus, & videtur diſtinctio vera, de qua etiam inter regalia majora, & inſeparabilia, & minora, ſupra *in Lucana hoc tit.* unde propterea ſi ageretur de Duce Urbini ſucceſſure, qui vellet dictam conceſſionem revocare, credebam tute pro dictis Comitibus poſſe reſponderi.

7 Difficultas autem mea erat, ſtante feudi devolutione, per quam intrabat regula, quod reſoluto jure datoris, reſolvitur jus acceptoris, de qua in terminis devolutionis hujus ſtatus actum eſt in Senogallien. Caſtrorum *hoc tit.* Et licet ubi ſubinfeudatio eſt legitime facta, verius ſit, non obſtante devolutione, ſubfeudum durare, atque Dominum teneri recipere ſubinfeudantem, qui ei ſervire ſe offerat, ut in eadem Senogallien. ac ita de facto in iſto ſubfeudo, & aliis ejuſdem ſtatus obſervantia docuit, attamen id recte procedere dicebam reſpectu juriſdictionis Baronalis, & emolumentorum Caſtri, aliorumque jurium, quæ ſunt congrua ſimplici Baroni, & ſubfeudatario inferioris ordinis remanenti ſub obedientia, & totali ſubjectione feudatarii, ſecus autem reſpectu juris exigendi, & indicendi vectigalia, & collectas privative ad Principem, & Dominum directum, quia hoc eſt jus de regalibus, hujuſmodi Domicellis, & ſubvaſſallis inferioris ordinis incongruum, cum importare videatur quandam Principatus, & ſupremi dominii diviſionem, vel diminutionem in inveſtitura expreſſe prohibitam, Maſtrill. *de magiſtrat. lib.* 3. *cap.* 10. *n.* 119. *&* 142.

Potiſſime quia in inveſtitura prohibita eſt ſubinfeudatio Civitatum, vel fortalitiorum, ſolumque conceſſa de Caſtris, & locis modicæ conſiderationis, unde clarum reſultat argumentum voluntatis Pontificis concedentis, ut Duces facere poſſent conceſſiones modici præjudicii, fieri ſolitas, tanquam ſpecies excadentiarum, ad ſibi conſtituendos milites & Domicellos, & per quas Principatus, vel feudum nullam pati dicatur diviſionem, vel diminutionem, non autem ut licitum eſſe debuerit concedere in præjudicium Domini ea, quæ ſunt de regalibus, & percutiunt directe jus Principatus, ideoque ex his valde dubitabam de jure dictorum Comitum, contra quos circa exactionem vectigalium, præſertim impoſitorum poſt devolutionem, fuit reſolutum, & practicatur, ſtantibus præſertim Conſtitutionibus Apoſtolicis revocatoriis quarumcumque exemptionum.

Ea vero, quæ per Baronem, & feudatarium, vel ſubinfeudatum fieri, & exerceri non poſſunt, ut recte fieri, & exerceri poſſunt per Principem, & Dominum mediatum, ut præſertim ſunt regalia; plene, ac docte, licet non abſque aliqua ſuperfluitate, probat Surd. *d. conſ.* 210. quod eſt in materia magiſtrale, & ita de facto abſque ſervari videmus.

ANNOT. AD DISC. LXIV.

CONtenta in hoc diſcurſu pertinere potius videntur ad materiam Regalium, de qua libro ſequenti ſuper jure, ſeu facultate collectandi, quam regulariter non habent Barones, & feudatarii inferiores, quibus conceſſa non cenſentur jura Regalia, utpote annexa Principatui, quoties per viam limitationis regulæ, non accedat Principis privilegium explicitum, vel implicitum, quod in vim immemorabilis, vel centenariæ allegari poteſt, *juxta dec.* 56. Franch. ut pluries inſinuatur, præſertim *diſc. præcedenti*, ac propterea, ut ibidem inſinuatum eſt, quæſtio remanet potius facti, quam juris, pro diverſis Principatuum, vel regionum moribus, ideoque incapax regulæ generalis, cum totum faciat conſuetudo.

SABINEN. STATUS MONTIS LIBRETTI PRO DUCE BRACCHIANI CUM PRINCIPE PRÆNESTINORUM.

Caſus deciſus per Rotam contra Ducem, & pendet.

De materia evictionis præſtandæ in venditione feudorum, ſeu Caſtrorum, & quando & ad quid intret ejus obligatio?

Et aliqua de angariis, & perangariis, ac de jure lignandi, & paſcendi competenti Vaſſallis, & incolis in ſylvis, & bonis ſpectantibus ad Baronem, ſeu Caſtri Dominum.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Peritus deputatus ad æſtimandum caſtrum, ſeu aliud corpus univerſale an teneatur æſtimare diſtincte ſingula membra?*
3 *Reſolutio cauſæ, ut venditor teneatur litem ſuſcipere.*
4 *Venditor feudi, vel univerſitatis, de quibus teneatur præſtare evictionem, ſeu veritatem.*
5 *Ubi venditor declarat, de quibus vult teneri, tunc dicitur nolle teneri de aliis.*
6 *Venditor tenetur de veritate narrativa.*
7 *Angaria, & perangaria exigunt privilegium, vel immemorabilem, quia ſervitia præſumuntur exacta per vim, & num.* 12.
8 *Angariæ ſunt de regalibus, declaratur, num.* 13.
9 *Dominus loci tenetur permittere Vaſſallis uſum lignandi, aquandi, & paſcendi, quæ non important onus, vel ſervitutem.*
10 *Vendens rem, quam poſſideat pro parte, cenſetur ſolum vendere jus, quod habet.*
11 *Quando jus videatur deductum ad ſpeciem, itaut debeatur evictio, ſeu veritas.*
12 *De eadem concluſione, de qua num.* 7.
13 *Declaratur concluſio, de qua num.* 8.
14 *Poſſeſſio temporis conſiderabilis eſt manutenibilis non obſtante juris reſiſtentia.*
15 *Quando in angariis, & ſervitiis obſtet mala præſumptio violentiæ.*
16 *Quod dicta mala præſumptio non intret in Statu Eccleſiaſtico.*

D I S C. LXV.

VEndidit anno 1644. Dux Ferdinandus Urſinus Statum Montis Libretti, ex pluribus terris, & Caſtris 1
conſtitutum, Principi Thaddæo Barberino, pretio conven-

to, ad rationem ſcutorum centum in ſorte pro ſcutis duobus cum uno quarto fructuum, ad æſtimationem Peritorum communiter eligendorum, declaratione adjecta, quod frumentum æſtimari deberet ad rationem juliorum 57. pro quolibet rublo, comprehenſo jure cogendi Vaſſallos illud proprio ſumptu aſportandi ad flumen Tiberis, de quo jure nulla per Peritos in æſtimatione ratio habenda eſſet, & cum promiſſione evictionis, ac liberationis a moleſtiis quoad redditus, proventus, & alia a Peritis æſtimanda.

Diſcordantibus autem in æſtimatione Peritis hinc inde electis, deventum eſt ad electionem tertii, qui conſideratis omnibus conſiderandis, non facta ſingulorum corporum, & redditunm diſtinctione, dictum ſtatum æſtimavit in ſcutis monetæ undecies centenis, & ſexaginta mille, quorum partim voluntarie, partim coacte Judicis auctoritate, ſubſequuta ſolutione, cum Vaſſalli primo anno obedientes, deinde recuſaſſent frumentum Domini ad flumen proprio ſumptu aſportare, atque Communitas Montorii, quod eſt unum ex Caſtris dicti Status, prætenderet aliquas ſylvas a Domino poſſeſſas eſſe ſuas, ſive in eis competere civibus, & incolis jus lignandi, & paſcendi, multaque alia corpora, & bona prætenderentur deficientia, hinc emptor dictas moleſtias venditori judicialiter intimando, litem ſuper liberatione ab illis uſque ab anno 1646. introduxit coram A.C. ubi pendebat cauſa ſolutionis pretii, a quo per viam appellationis devoluta fuit ad Rotam.

Verum quia promiſſio evictionis ac liberationis a moleſtiis non erat generica ſuper omnibus in venditione expreſſis, ſed reſtricta ad redditus, proventus, & alia a Peritis æſtimanda, idcirco prævidens emptor difficultatem, quodque ſibi incumberet onus probandi redditus, ſuper quibus moleſtias patiebatur, vel eos quorum deficientiam prætendebat, comprehenſos eſſe in æſtimatione generaliter, & in confuſo facta, aſſumpſit tam contra emptorem, quam contra eundem Peritum articuli diſputationem, an dictus
2 Peritus teneretur, & cogi poſſet ad dandam æſtimationem diſtinctam ſingulorum corporum, & bonorum, eorumque fructuum, & proventuum, eoque acerrime diſputato, bis Rota reſpondit pro emptore, Peritum ſcilicet teneri ad dictam diſtinctam relationem, ut liquet ex pleniſſimis deciſionibus 26. Junii 1652. & 12. Januarii 1654. coram Dunozetto, quarum prima eſt 328. *part. 11. recent.* earumque præcipuum eſt fundamentum, quod cum evictionis, manutentionis, & liberationis a moleſtiis promiſſio reſtricta ſit ad fructus, & redditus a Perito æſtimandos, non poſſet alias emptor abſque dicta diſtinctione in caſu evictionis, vel moleſtiarum adverſus venditorem agere, ut conſtat ex deciſionibus, in quarum diſputationibus Ego non ſcribebam.

Deventum inde fuit inter dictas partes ad concordiam, per quam ſolutis per venditorem emptori ſcutis 60. mil. renunciatum eſt alteriori dictæ litis proſecutioni, ac juri cogendi Peritum ad dictam relationem, præſervatis tamen emptori juribus ab initio in judicium deductis ſuper dictis moleſtiis, præſertim ſuper angaria, & ſylvis Montorii.

Super quibus deinde aſſumpta diſputatione coram Cerro
3 in locum Dunozetti defuncti ſubrogato cum dubio, *an ſit factus locus obligationi quoad perangarias, & ſylvis*, ſub die 12. Junii 1662. affirmativa prodiit reſolutio, ad effectum tamen, ut venditores teneantur lites in ſe ſuſcipere, ſuoque ſumptu terminare, itaut emptori bona, & jura prædicta juxta ſormam obligationis remaneant libera, ut ex deciſione deſuper edita, cujus, ob conceſſionem novæ audientiæ, pendet reviſio adhuc non ſequuta.

In hac igitur diſputatione Ego, & cæteri pro parte ven-
4 ditorum Scribentes dicebamus generice, nullam emptori competere actionem, quoniam de feudis, & Caſtris, aliiſque hujuſmodi corporibus univerſitatem conſtituentibus, regula eſt, præſtandam non eſſe evictionem de ſingulis bonis, ſeu ſpeciebus, præterquam de illis, quæ ad ſpeciem deducta eſſent, ad tex. in *l. 2. ff. de hered. vel actione vendita*, *l. 1. C. de evict.* & ſequuntur feudiſtæ, de quibus Roſenthal. *capit. 8. concluſ. 29. in gloſ. lit. F.* præſertim Afflict. *ſuper feudis in rubr. de inveſtiture de re aliena n. 17.* unde propterea in locis, in quibus feudorum venditiones ſunt frequentes, ut eſt præſertim in Regno Neapolis, quamvis deſumpta formula ab illa inveſtituræ, in venditionum inſtrumentis cum longa ſerie dicatur vendi feudum, cum montibus, ſylvis, paſcuis, fluminibus, lacubus, piſcheriis, ſidis, mineriis, ſeu ſodinis, & aliis hujuſmodi, &c. nihilominus hæc generalis narrativa intelligitur, ſi quæ ſunt, &c. abſque obligatione præſtandi de ſingulis evictionem debitam ſolum pro iis corporibus, quæ explicata ſint cum verbo *ſignanter*, juxta traditionem Urſill. ad Afflict. *dec. 81. n. 6.* & latius in Neapolitana, ſeu Caputaqu. *hoc eod. tit.*

Clarius vero in hac facti ſpecie, in qua venditores expreſſe profeſſi fuerunt, reſpectu ſingulorum corporum, &
bonorum nolle teneri, niſi ad ea, quæ Peritus æſtimabit, ubi 5
enim venditor dicit, de quibus vult teneri, actum expreſſe videtur, ne de aliis teneatur, ut bene Afflict. *in d. rubr. de inveſtitura de re aliena, n. 17.* & conſequenter, cum ſtante dicta concordia non poſſet amplius Peritus urgeri ad ſpecificanda bona, & corpora æſtimata, neque ex ejus relatione appareret quæ & qualia æſtimata eſſent, ita videbatur, dictam actionem eſſe impracticabilem, & forte huic fundamento inniati fuerunt venditorum Advocati, & Conſultores alias peritiſſimi, qui huic, male tamen conſultæ concordiæ, aſſenſum præbuerunt.

E converſo autem Scribentes pro actore inſiſtebant in regula generali *textus in l. quero, ff. de action. empt.* de qua Laderch. *conſ. 130. n. 5.* Mantic. *de tacit. lib. 4. tit. 17. n. 23. & cæ-
teri*, venditorem ſcilicet, vel actione evictionis, vel actione 6
de dolo, ſeu quanti minoris, teneri venditori ad manutentionem narrativæ, & quanti intereſt illam eſſe veram, de quo etiam habetur apud Gregor. *deciſ. 119. n. 3. deciſ. 337. n. 7. p. 5. rec.* Adden. *ad dec. 10. p. 3. n. 7. & ſeq. & in Ariminen. evictionis Caſtrorum hoc tit.*

Progrediendo etiam circa angariam ad ejus inſubſiſtentiam, ex eo quod hujuſmodi ſervitia præſumuntur extorta a ſubditis, præſertim vero ruſticis, potentialiter, & concuſſive, unde propterea, non probato privilegio, vel im- 7
memorabili, Dominus nec in petitorio, nec in poſſeſſorio obtinere debet, Cravett. *de antiquit. temporis part. 4. n. 26.* Eſcobar. *de ratiocin. c. 27. num. 8. & 9.* Larath. *theatr. feudal. tom. 2. par. 11. dilucid. 72. & 74.* Nuvat. *de gravam. Vaſſallorum tom. 1. grava. n. 3.* Rovit. *ſuper pragm. 16. de Baronibus num. 2. 3. & 4.*

Angariæ ſiquidem, & perangariæ dicuntur de regalibus, 8
ex collectis per Borell. *de præſtantia Regis Catholici cap. 18.* Capoblanc. *de Baron. tom. 1. ſuper pragm. 10. n. 64. & tom. 2. cap. 69.* ac alii de quibus ſupra, ideoque, vel titulus, vel Immemorabilis requiritur, ut admittitur in hujus cauſæ deciſione circa finem.

Verum reflectendo ad veritatem, hujuſmodi generalia hincinde deducta non ſatisfaciebant, quare pro clariori reſolutione, diſtinguendo cauſam in duas inſpectiones, unam ſcilicet ſuper ſylvis, alteram vero ſuper angaria prædicta; quatenus pertinet ad primam, improbabilis videbatur reſolutio, etiam reſpectu obligationis ſuſcipiendi litem, quoniam aut prætenſio dictæ communitatis percutiebat ſolum jus paſcendi, & lignandi in dictis ſylvis, quod civibus, & incolis pro uſu proprio jure civico competit, aut prætenſio erat circa condominium, & jus participandi de earum fructibus, & redditibus.

Primo caſu abſolutum eſt venditorem Caſtri, ſeu loci inhabitati, ſive ſit feudale, ſive allodiale, ad nihil teneri,
quoniam Baro, ſeu Dominus, qui vult in ſuo loco incolas, 9
& Vaſſallus, ne iſti inermes vitam ducant, tenetur eis dare elementa neceſſaria, ſeu pati, quod illis fruantur, & conſequenter hoc jus lignandi, aquandi, & paſcendi pro uſu proprio, & ſolo jure civico, tanquam qualitas intrinſeca, & de natura rei non importat, nec onus, nec ſervitutem, cujus evictio, vel liberatio præſtanda ſit, ut egregie Ann. *alleg. 48. numer. 28. & ſeq.* Et generaliter de dicta obligatione Baronis, ſeu Domini permittendi hunc uſum, utpote a jure naturæ manantem, Freccia *de ſubfeudis, lib. 2. auctor. 46. nu. 4.* Capoblanc. *de Baron. tom. 1. pragm. 11. n. 190. & ſeq.* Rovit. *pragm. 1. de Salario, &c.*

In ſecundo autem caſu, in quo verſari annuere videtur deciſio, quod ſcilicet prætenſio communitatis eſſet ſuper condominio, adhuc videbatur hujuſmodi actionem non eſſe experibilem, niſi ex parte actoris docerent Peritum hujuſmodi ſylvas æſtimaſſe integras, & liberas de pleno dominio venditorum, ſtante dicta conventione non præſtandi evictionem, niſi de illis corporibus, & bonis, quæ per Peritum æſtimata eſſent, ſtant enim bene ſimul, iſtum de hujuſmodi ſylvis in æſtimatione rationem habuiſſe, quod plura adminicula, & facti circumſtantiæ ſuadebant, ſed cum debito defalco habuiſſe rationem hujuſmodi litis, & prætenſionis, unde propterea donec juſtificaretur, an illæ eſſent æſtimatæ tanquam liberæ, vel tanquam litigioſæ, reflectendo ad ſolam veritatem, reſolutio non ſatisfaciebat, atque improbabilis, parumque fundata videbatur actoris prætenſio. Nil obſtante generica narrativa inſtrumenti, in qua ut ſupra principaliter inſiſtebant Scri-

ben-

bentes pro actore, tum quia, ut dictum eſt, in iſtis venditionibus feudorum, & corporum univerſalium hujuſmodi narrativæ generales, utpote conſuetæ, & ex notariorum formulis potius quam ex partium voluntate provenientes, non attenduntur, niſi quoad ea, quorum veritas cum verbo *ſignanter*, ſeu alio æquipollenti efferta, & promiſſa fuit, tum etiam clarius, quia punctus non erat in exiſtentia dictarum ſylvarum in genere, cum de facto adeſſent, & in parte earum dominium a communitate non controverteretur, & ſic verificabatur dictæ narrativa generalis, ſed erat in earum qualitate, ac modo æſtimandi, an ſcilicet æſtimatæ eſſent omnino liberæ, & exemptæ, integre, ac pleno jure competentes, vel potius habita ratione oneris, ſeu litis, & hic videbatur punctus non recipiens congruam reſponſionem.

Recepta enim, ac frequens concluſio eſt, quod quando venditur, ſeu alias in contractum deducitur res, in qua venditor nullum jus habeat, tunc ejus integræ veritatem, ſeu
20 evictionem præſtare tenetur; ſed ubi in ea habet aliquod jus, ſeu portionem, tunc licet verba ſint generalia, & indefinita, vendidiſſe tamen cenſetur propriam portionem, ſeu jus, quod habet, niſi ex pretii quantitate, vel aliis adminiculis, & circumſtantiis conſtet rem integram, & liberam deductam eſſe in contractum, *ad not. in l. paſtoralis de donat. & l. qui tabernas, ff. de contrahen. empt.* Gregor. *deciſ.* 225. Ceac. *de conſib. quæſt.* 20. & habetur plene deductum *in Romana apothecæ, ſeu pecuniaria* 8. *Junii* 1654. *&* 25. *Junii* 1655. *coram Bichio, in eadem* 7. *Februarii* 1656. *coram Bevilaqua*, & in aliis frequenter; unde cum argumentum, quod ex pretio deſumi ſolet, ob generalitatem, ut ſupra, verificari non poſſet, niſi juſtificaretur aliunde, quod hujuſmodi ſylvarum æſtimatio facta eſſet tanquam de integris, & liberis, vere iſte prætenſio omni penitus fundamento deſtituta mihi videbatur.

Quo vero ad alteram inſpectionem ſuper angaria, quamvis ſcribens tanquam Advocatus ut ſupra inſiſterem in eadem generalitate, quod ſcilicet nulla competeret actio, niſi juxta dictam formam conventionis juſtificaretur, an e Perito de hujuſmodi jure habita eſſet ratio, nihilominus, reflectendo ad veritatem, etiam ante diſputationem in congreſſu juxta meam conſuetudinem libere inſinuatam reſo-
21 lutio viſa eſt probabilis, quoniam iſtud jus non erat de illis cadentibus ſub dicti Periti judicio, & æſtimatione, dum frumentum concorditer in certa ſumma valutatum fuerat cum hoc præſuppoſito obligationis Vaſſallorum, illud cum eorum animalibus gratis aſportendi ad flumen, unde illud præſuppoſitum erat deductum ad ſpeciem, ac recte dici poteſt pars pretii ut ſupra conventi, ſive conditio, ſine qua pro tanta ſumma illud valutatum non eſſet, cum abſque dubio vectura dicatur pars pretii, ſeu expenſarum, quarum ratione victualia, & alia bona magis valent in uno loco, quam in altero, unde in hac parte intellectus acquieſcebat.

Non tamen placuit digreſſio deciſionis extra actoris opportunitatem ad favorem vaſſallorum in cauſa non exiſtentium, ſuper dicti juris, ſeu angariæ incompetentia, non
22 conſtito de privilegio, vel immemorabili, ex deductis per Alex. *conſ.* 35. *num.* 3. *lib.* 2. Cravett. *de antiquit. tempor. p.* 4. *nu.* 26. Larath. *theatr. feudal. tom.* 2. *p.* 11. *dilucidat.* 74. Rovit. *pragm.* 16. *de Baronibus num.* 2. *cum ſequent.* reſpondendo etiam *ad deciſ.* 354. Coccini, cum id ſit præjudicare venditori ad favorem tertii in cauſa non exiſtentis, ac firmare ſtatum ſuper puncto incidenti, & extra dubium formiter non diſputatum, unde ea nimia inſiſtentia Scribentium pro actore ſuper hoc puncto comprobari videbatur ſuſpicio per venditores concepta, quod renuentia Vaſſallorum in continuatione retroactæ pacificæ obſervantiæ videretur affectate.

Ubi vero lis cum Vaſſallis proſequenda eſſet, dicebam in poſſeſſorio probabiliores eſſe partes Domini, quoniam licet angariæ, & perangariæ ſint de regalibus, attamen non ſunt de illis majoribus ſupremo tantum Principi conve-
23 nientibus, & quæ a Principatu, ſeu Corona divelli non poſſunt, ſed ſunt de minoribus, quæ per Barones, & inferiores Dominos per præſcriptionem acquiri poſſunt, Borell. *de præſtantia Regis Cath. d. c.* 18. *num.* 1. *cum ſequent.* Capobl. *de Baron. tom.* 2. *t.* 89. *num.* 21. apud quos cæteri, & conſequenter cum non adſit illa omnimoda juris reſiſtentia, quæ militat in regalibus majoribus, poſſeſſio, ubi præſertim eſt temporis conſiderabilis, etiam in iis, in quibus jus reſiſtit,
24 eſt manutenibilis, Capyc. *dec.* 209. *n.* 18. Cavaler. *deciſ.* 80. *n.* 8. *dec.* 85. *nu.* 7. *part.* 5. *&* 49. *num.* 9. *part.* 7. *recent.* cum aliis per Adden. ad Burat. *deciſ.* 131. *num.* 9. Et quamvis in 25
hujuſmodi ſervitiis, quæ a Vaſſallis exiguntur, etiam in poſſeſſorio juris reſiſtentia adeſſe videatur, vel quia præſtita fuerint jure facultativo, & benevolentiæ, vel quia præſumantur per vim, & concuſſionem a Vaſſallis extorta, ex deductis per Larathem, Novar. Rovit. *& alios ſupra allegatos*, nihilominus dicebam hujuſmodi malam præſumptionem recte procedere in illis partibus, in quibus non adeo facilis eſt Vaſſallorum recurſus, & aditus ad Principem, atque Barones majorem ſibi aſſumunt licentiam, etiam circa majores oppreſſiones, & onera, ſecus autem in Statu Eccleſiaſtico, in quo adeo promptus, & facilis eſt aditus ad Sum- 26
mum Pontificem, ejuſque Officiales, præſertim Sac. Conſultam, per quam ſatis diligenter invigiletur ſuper hoc puncto. Potiſſimum vero, & clarius ſtante loci ſituatione, intra ſcilicet diſtrictum, unde non ſolum magis urget dicta ratio recurſus ad Principem, alioſque ſuperiores, utpote faciliorís, & minus incommodi, ſed etiam altera cumulativæ juriſdictionis, quam intra eundem diſtrictum, etiam in prima inſtantia prætendunt Gubernator, Vicarius, & Senator Urbis, & A. C. ideoque ea iis, quæ dicti Doctores, & alii in his materiis firmant reſpectu illorum regnorum, & ditionum, in quibus hujuſmodi abuſus ſatis damnabiliter vigent, non bene infertur ad iſtum Principatum, ut ita diſtinguendo habetur apud Coccin. *d. dec.* 354. *n.* 1. 5. *& per tot.* ac etiam *dec.* 435. *n.* 4. *&* 5. *p.* 9. *rec.* Concurrente etiam ſatis notoria integritate iſtorum dominorum de Urſinis, quibus potius ex nimio candore, & timorata conſcientia, graviæ præjudicia generata ſunt, & generantur, unde prorſus abſonum videtur, hujuſmodi concuſſiones, & violentias in eis ſupponere, atque ſi quæ difficultas (in petitorio tamen) deſuper conſiderari poſſet, illa potius proveniret ex motivo facultatis, ſeu benevolentiæ, quod ſcilicet Vaſſalli erga adeo benevolos Dominos voluntarie id agere voluerint abſque obligatione erga ſucceſſores forte non ita gratos, juxta caſum de quo *in Feretrana pro Communitate S. Agathæ hoc eodem tit.*

ANNOT. AD DISC. LXV.

DE materia evictionis præſtandæ in feodis, vel Caſtris, eiuſque ſimilibus Univerſitatibus regulandis jure hæreditariis habetur ſupra, *diſc.* 32. ubi concordantes inſinuantur; Et de angariis, & perangariis, aliiſque ſervitiis habetur etiam ſupra, *diſc.* 51. & latius *tit. de regal. diſc.* 146. ubi eſt ejus ſedes; Ac etiam de jure lignandi, & paſcendi *ſub tit. de ſervit. diſc.* 35. *cum ſeqq. ad* 44. ubi pariter eſt ſedes iſtius materiæ.

Priores deciſiones hujus cauſæ ſuper modo faciendi æſtimationem, ſuper quo Ego non ſcripſi, coram Dunozetto habentur impreſſæ inter ſuas *dec.* 921. *&* 944. Punctus autem principalis contentus in præſenti diſcurſu ulteriorem diſputationem non habuit, dum ſubſequuta concordia, controverſiæ finem dedit.

CIVITATIS CASTELLI JURISDICTIONIS PRO THOMA PIZZOTTO CUM COMITE JO. FRANCISCO UBALDINO.

Caſus deciſus per Cameram pro Ubaldino.

De ſurreptione beneplaciti Apoſtolici ſuper alienatione bonorum juriſdictionalium ob non factam mentionem litis. Et quando hæc mentio facienda ſit, itaut alias omiſſio annullet gratiam.

De revocatione alienationis, ſeu pœnitentia, quando & per quos actus explicata dicatur. Et an ob defectum beneplaciti liceat contrahentibus pœnitere?

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*
2 *De remedio aſſociationis competenti ex clauſula conſtituti, vel pacto de capiendo.*
3 *An competat contra tertium poſſeſſorem?*
4 *Non obtento beneplacito intra terminum in conventionem deductum an contractus reſolvatur?*
5 *Adimplementum poſt præfinitum terminum ſuperveniens an attendatur?*

Digitized by Google

6 *Promiſſio de vendendo an importet venditionem, ſeu promiſſio de donando an importet donationem cum ſimilibus?*

7 *Vendita re duabus, an præferatur ſecundus, cui prius res tradita eſt? Idem de donatione, locatione, conceſſione in feudum, & ſimilibus.*

8 *Gratia obtenta lite pendente, non facta illius mentione dicitur ſurreptitia, & nulla.*

9 *Declaratur quando hæc concluſio procedat.*

10 *Revocatio alienationis feudi an de neceſſitate exigat ſcripturam, vel actum expreſſum, vel ſufficiat actus tacitus, & implicitus?*

11 *An declinatio Judicis incompetentis cum remiſſione cauſæ ad Judicem competentem dicatur importare revocationem, ſeu pœnitentiam, & impugnationem actus?*

12 *Judicium aſſociationis non admittit exceptiones dubias, & altioris indaginis, & an requirat partis citationem?*

13 *Pendente lite ſuper nullitate alienationis, ac ſurreptione aſſenſus ob non factam mentionem litis, an interim executio contractus retardetur?*

14 *De eadem concluſione, de qua n. 8. & 9. quando ſcilicet aſſenſus impetratus lite pendente non facta illius mentione ſit ſurreptitius, & invalidus.*

15 *An contrahentibus liceat pœnitere ante obtentum beneplacitum?*

D I S C. LXVI.

1 COmas Jo. Franciſcus Ubaldinus poſſidens quandam portionem juriſdictionalem Caſtri Montis floris, per apocham privatam ultima die anni 1657. promiſit eam vendere Comiti Aurelio Corbulo ſub reſervatione beneplaciti Apoſtolici intra quatuor menſes impetrandi, & quod a Corbulo impetratum fuit prima Julii 1658. Ubaldinus autem credens ob lapſum termini præfiniti conventionem expiraſſe, de menſe Martii 1660. contractum iniit cum Joanna Thoma Pizzutto, per quem eidem vendidit quædam bona allodialia in eodem Caſtro exiſtentia pretio ſcutorum quatuor millium, atque ſub reſervatione beneplaciti Apoſtolici eidem donavit dictam juriſdictionem, declaratione adjecta, quod Papa nolente approbare donationem, volenteque approbare venditionem, cenſeatur eadem juriſdictio comprehenſa ſub dicta venditione pro eodem pretio, & de menſe Aprilis ſequentis obtentum fuit beneplacitum, tanquam licentiæ venditionis faciendæ.

De menſe Maji ſubſequentis Corbulus judicium inſtituit coram A.C. contra Ubaldinum ſuper obſervantia promiſſionis de vendendo ut ſupra factæ, ſed ad inſtantiam, tam Ubaldini, quam Pizzotti unitim procedentium cauſa reaſſumpta fuit coram Theſaurario Generali feudorum, & bonorum juriſdictionalium Judice competente, a quo de menſe Decembris ejuſdem anni prodiit ſententia Ubaldini & Pizzotti abſolutoria, a qua interpoſita per Corbulum appellatione in Camera, ad ejus inſtantiam ibi commiſſa fuit cauſa, rebuſque in hoc ſtatu exiſtentibus, Ubaldinus de menſe Martii 1661. pulſavit Pizzottum coram A.C. ad ſolutionem fructuum recompenſativorum, & e converſo Pizzottus initio menſis Julii ſequentis coram eodem reconvenit Ubaldinum ad tradendum juriſdictionem, ad quam in vim clauſulæ conſtituti petiit, & obtinuit aſſociari. Ubaldinus vero curavit ſub die quarta ejuſdem menſis reaſſumi iſtam cauſam in Cameræ coram *Salviate*, cui commiſſa erat ad inſtantiam Corbuli ut ſupra, dictaque reaſſumptio canonizata fuit per Auditorem Sanctiſſimi, ad quem ex parte Pizzotti recurſus habitus fuerat pro remiſſione ad A. C. & ulterius ſub die 8. Aprilis ſequentis Ubaldinus inſtitit in plena Camera cauſam committi eidem *Salviato*, prout ſequutum fuit.

Advertens poſt hæc Pizzottus, beneplacitum obtentum ſibi non ſuffragari, utpote loquens de alienatione facienda, & non facta mentione de jam facta, & non obtenta licentia de tractando ad formam Conſtitutionum Apoſtolicarum omnino præcedere debente, *ſub die 15. Julii 1662.* obtinuit novum beneplacitum Apoſtolicum dicti defectus plene revalidatorium, eoque obtento, & in Cameræ producto, obtinuit contra Ubaldinum, & Corbulum diſputari dubium, *an ſibi concedenda eſſet aſſociatio ad dictam juriſdictionem in vim clauſulæ conſtituti in dicto venditionis ac reſpective donationis inſtrumento contentæ.*

Et aſſumpta diſputatione 22. *Martii* 1664. pro Pizzotto Scribens, diſtinguendos eſſe dicebam Oppoſitores, utpote diverſas exceptiones habentes. Quatenus enim pertinet ad Ubaldinum venditorem, ſeu donatorem, fundatam dicebam actoris intentionem in clauſula conſtituti, ac pacto de 2
capiendo propria auctoritate, e quorum uno, vel altero, & multo magis ex utroque, receptum eſt competere hoc aſſociationis remedium deſumptum ex diſpoſitione text. *in l. 3. C. de pignor.* ut firmant Menoch. *de adipiſcen. remed. 5. nu. 150.* Cenc. *de cenſ. quæſt. 94. num. 14.* Duran. *deciſ. 49. n. 6. cum ſeqq. dec. 373. num. 6. part. 9. recent.* & in terminis aſſociationis concedendæ donatario, Magon. *deciſ. Lucen. 87. n. 14. & ſeqq.* & cæteri abſque controverſia, quæ nulla cadit contra ipſum conſtituentem, ſed ſolum ubi agitur contra tertium poſſeſſorem, contra quem non eſſe hoc remedium exercibile, tenent Anna ſen. *alleg. 147. n. 2.* & Rovit. 3
ſuper pragm. 1. de conſervator. in fin. quæ tamen opinio præſertim in Rota, & Curia Romana non eſt recepta, ſed paſſim datur idem remedium contra tertium habentem cauſam a conſtituente, ut *deciſ. 149. & 150.* poſt Cenc. *de Cenſ. Romana Cenſus 26. Junii 1647. cor. Bichio, Romana Vineæ 29. Aprilis 1648. & 7. Junii 1652. cor. Meltio,* quarum prima eſt 177. *par.* 10. & ſecunda eſt 672. *par.* 11. & in aliis, neque aliud in prima diſputatione ſubjungi poterat, dum incertæ erant iſtius exceptiones.

Quo vero ad Corbulum, de cujus oppoſitione magis dubitabatur, pro eo repellendo, duo per me & alios defenſores adducebantur fundamenta, unum nempe, quod ob non 4
obtentum beneplacitum intra quatuor menſes, reſoluta eſſet conventio, utpote ſub dicta conditione inita, ſtante clauſula, *& non alias,* quæ conditionem inducit, etiam in caſu, quo de jure non requireretur, itaut ex defectu conditionis actus remaneat reſolutus cum ita continere videatur ſpeciem pacti reſolutivi, Cephal. *conſ. 118. num. 9. & ſeqq.* Gregor. *deciſ. 192. num. 1. cum ſeqq.* Burat. *deciſ. 374. nu. 12. deciſ. 290. num. 12. & 13. part. 4. rec. tom. 2. Bonon. primogenituræ* 14. *Februarii* 1656. cor. Bichio *dec. 30. nu. 5.* poſt Bonden.

Verum hoc fundamentum mihi non videbatur tutum, quia licet beneplacitum obtentum eſſet poſt quatuor menſes præfinitos, attamen decurrerat breve ſpatium unius menſis, intra quem altera pars contrarii animi, vel pœnitentiæ declarationem aliquam non fecerat, unde dum res erat integra, adimplementum elapſo ſtatuto tempore ſu- 5
perveniens admittitur, quoties jus alterius partis effectum non eſt deterius, neque dici poteſt rem non eſſe integram, neque extrema inhabilia, ut per Rovit. *deciſ. 53. num. 10.* Mantic. *dec. 270.* Add. ad Burat. *dec. 571. nu. 6. 577. par. 8. recent.* neque contrarium dicit deciſio in dicta *Bonon. primogenituræ coram Bichio,* quia ibi res non erat integra, cum beneplacitum eſſet obtentum poſt declaratum actum reſolutum, cum tunc extrema non ſint habilia, atque beneplacitum non inveniet actum confirmabilem, alias autem ubi alterius partis nihil intereſt, ad implementum etiam poſt lapſum terminum attendi debet.

Solidius mihi videbatur alterum motivum, quod hæc erat ſimplex promiſſio de vendendo non munita juramen- 6
to, cujus ratione dubitari ſolet, an inducat factum, ſed eo ceſſante, non importat perfectionem contractus, nec aliquam dominii translationem inducit, Rolan. *conſ. 69. vol. 3.* Theſ. *dec. 233.* Adden. ad Gregor. *dec. 28.* qui alios cumulant, & in ſpecialibus terminis promiſſionis vendendi feudum, ut non ſit venditio, a Ponte *conſ. 85. vol. 1.* & ceſſante juramento, in quo præcipuum conſtituitur fundamentum, admittitur *deciſ. 58. num. 18. part. 6. rec.*

Ac ulterius iſta quæſtio, an promiſſio de donando ſit donatio, vel promiſſio de vendendo ſit venditio cum ſimilibus, cadit in præjudicium ipſius promittentis, & an vigore talis promiſſionis cogi poſſit præciſe ad adimplendum factum, vel potius competat ſolum actio ad intereſſe, de quo Merlin. *lib. 1. controv. forenſ. 4.* ubi de promiſſione de renunciando, ac late, & magiſtraliter *d. deciſ. 58. p. 6. rec.* ubi de promiſſione de donando, & magis punctualiter Seraph. *dec. 805.* ubi de promiſſione vendendi Caſtrum obligatoria promittentis, & hæredum, præſertim ex juramento, nam ſive una, ſive altera opinione retenta, operari non poteſt translationem dominii, ac jus reale in præjudicium tertii, cui medio tempore per contractum venditionis, vel donationis jam perfectum, & cum ſubſequuta traditione ſaltem ficte per conſtitutum, acquiſitum eſt dominium, cum etiam in terminis perfectæ venditionis, vel donationis fa- 7
ctæ duobus, potior ſit conditio ſecundi, cui traditio vera, & de facto, vel etiam ficta per conſtitutum facta eſt, ad text. *in l. quoties, C. de rei vendic.*

Cujus diſpoſitionem habere locum in quocumque con-

tra-

tracto, ſive venditionis, ſive donationis, locationis, emphyteuſis, vel feudi, habetur *deciſ.174. num.34. par.6.rec. & 34. num.34. par.8.* ubi de donatione *deciſ.64. par.7.* ubi de locatione, & de feudo, Clar. §. *feudum quæſt.26.* Rot. *deciſ.175. n.11. par. 10.rec. ubi Concordantes*, maxime quia promiſſio facta erat in tempore inhabili, quando ob defectum beneplaciti Apoſtolici jus ad bona juriſdictionalia ex partium conventione quæri non poterat, ſuperveniens autem beneplacitum habilitabat partes ad faciendum; ſed non poterat dici factum id, quod adhuc remanebat in fieri.

8 Non fuit tamen opus de his agere, cum Corbolus in diſputatione non compareret, unde diſputatio fuit ſolum cum Ubaldino, ex cujus parte allegatus fuit defectus beneplaciti Apoſtolici, non obſtante duplici jam obtento, quorum neutrum ſuffragari dicebant pro eo Scribentes, non quidem primum, utpote conceſſum ſuper actu faciendo, quod ex hac parte admittebatur non ſuffragari pro actu jam facto, dum præſertim Apoſtolicæ Conſtitutiones omnino exigunt præviam licentiam de tractando hujuſmodi alienationes, & non ſecundum revalidatorium, utpote impetratum lite pendente, non facta illius mentione, ex cujus defectu remanet ſurreptitium, & invalidum, juxta diſpoſitionem text. *in cap.2. ut lite pend. in 6. & Clem.* 1. *eod. tit.*

9 Concluſio ſic abſtracte ſumpta per me non negabatur, cum ex dictis claris juribus, & aliis concordantibus eſſet vera, cum ſenſu tamen veritatis, firmiter negabam illius applicationem ad caſum, dicebam enim concluſionem prædictam non ita indefinite procedere, ſed tunc demum quando lis pendet ſuper eo, ſuper quo directo, vel in conſequentiam cadit gratia, quæ proinde tollat jus collitiganti ob litem quæſitum, & ſic opus eſt quod exceptio, quæ per gratiam ſanatur, vel tollitur, ſit deducta ad ſpeciem, cum alias non prohibeatur collitigans pendente lite ſuper puncto diverſo, prævidendo aliam exceptionem, quæ opponi poſſet, prudenter occurrere, atque ejus conditionem facere meliorem tollendo cum gratia futurum obicem, ut magiſtraliter Oldrad. *conſ.299. nu.3. & 4.* quem cæteri ſequuntur, Lotter. *de benefic. lib.3. quæſt.9. num.34. deciſ.91. num.10. par.4. recent. tom.2.* Beneventana Canonicatus 8. Februarii 1647. coram Bichio *deciſ.14. num.35. & ſeq. par.10. recent.*

Qua theorica ſic ſtante (quam eo magis veram judicabam, quod adverſus eam in trina diſputatione deductam, nil per alteram partem relevans adducebatur, prout & Judices eam admittebant) tota difficultas reſtringebatur ad applicationem, an ſcilicet dicti actus reaſſumptionis, & reſpective commiſſionis cauſæ in Camera importarent ex parte Ubaldini donatoris pœnitentiam, ac revocationem alienationis, itaut ſubſequens beneplacitum revalidatorium non eſſet re integra, ſed tollat jus ipſi pœnitenti ex his actibus quæſitum.

Una enim pars Dominorum credebat, ex his actibus, utpote æquivocis, & ad alias cauſas referibilibus non reſultare pœnitentiam, & impugnationem contractus in litem deductam, ſed quia major pars (incertum eſt cum quo fundamento) contrarium credidit, idcirco iſtius cauſæ malo fato in trina diſputatione ſemper prodiit negativa reſolutio, aſſociationem ſcilicet non eſſe concedendam.

10 Reſolutio, ad veritatem etiam reflectendo, non placuit, quicquid enim ſit de quæſtione per Regnicolas præſertim frequenter tractata, num revocatio alienationis feudi, quæ in vim Conſtitutionis incipien. *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, in utriuſque Siciliæ Regnis per utrumque contrahentem ante obtentum aſſenſum regium fieri poteſt, exigat expreſſam animi declarationem per ſcripturam publicam coram Notario, & teſtibus, vel apud acta, ſeu ſaltem coram honeſtis viris faciendam, vel potius ſufficiat, eam quoquo modo, etiam per actus tacitos, & implicitos explicari, ſuper quo hinc inde certant, & pro utraque ſententia varia deducunt fundamenta Capyc. Latr. *conſ.108. ex nu.30.* & Capyc. Galeot. *controv.66. ex n.14. lib.2.* cum in Regno Siciliæ citerioris iſta quæſtio per regiam pragmaticam ſit jam ſopita.

Ubi etiam juxta opinionem Galeotæ, & ſequacium verius dicendum eſſet, ſufficere revocationem tacitam, & implicitam per actus facti explicatam, ut mihi etiam diſcurrendo per rationes, & principia probabilius videbatur, id recipiendum eſſet, ubi actus eſſent univoci, ad aliam cauſam non referibiles, quam ad pœnitentiam, & alienationis impugnationem, ſecus autem ubi eſſent æquivoci ad aliam cauſam referibiles, quales dicebam eſſe jam dictos reaſſumptionis, & reſpective commiſſionis cauſæ.

Idque ex duplici ratione. Primo quia cum ad inſtantiam Corboli introducta eſſet, & penderet cauſa in Camera contra Ubaldinum ſuper traditione iſtiuſmet juriſdictionis in vim promiſſionis de vendendo, ut ſupra, atque ad ejuſdem rei traditionem idem Ubaldinus a Pizzotto ſecundo donatario, ſeu emptore pulſaretur coram A.C. rationabiliter declinavit juriſdictionem A.C. ſive competentia, ſive incompetentia iſtarum cauſarum, ne pro eadem re eodem tempore moleſtaretur coram pluribus Judicibus, ex quibus variæ proferrentur ſententiæ, quia nempe unus mandaret rem tradendam eſſe uni, & alter alteri, ideo rationabiliter utraque cauſa cognoſcenda erat per unum digniorem, & magis competentem, ut abſque pœnitentia, & impugnatione unius, vel alterius contractus Ubaldinus illam tradere poſſet, cui iſte unicus Judex digniot præciperet, & ſic aſt actus compatibilis cum obſervantia, & executione contractus, neque illius impugnationem, vel pœnitentiam de neceſſitate importat. 11

Secundo quia cum ex Apoſtolicis Conſtitutionibus originem trahentibus a juris communis intentione, bonorum feudalium, & juriſdictionalium cognitio ſpectet ad Tribunal Cameræ, itaut illud A.C. dicatur in eis incompetens, recte potuit unus ex contrahentibus pulſatus ab altero coram Judice incompetenti declinare illius juriſdictionem, ac petere cauſam reaſſumi per Judicem competentem, non ad effectum impugnandi contractum, ejuſque implementum negandi, ſed ad effectum, ut per Judicem competentem terminentur illæ controverſiæ, quæ, firmo remanente contractu, ſolent, & poſſunt inter contrahentes oriri ſuper modo illius obſervantiæ, & executionis, proindeque certum videbatur, dictos ſolos actus reaſſumptionis, & commiſſionis cauſæ remanere æquivocos ad aliam cauſam referibiles, itaut dici non poſſet nullitatem contractus ex defectu beneplaciti male impetrati reſultantem, deductam eſſe in litem, ad effectum, ut de illa opus fuiſſet facere mentionem.

Clarius hæc procedere ponderabam, quia non agebatur de judicio petitorio, ſed de poſſeſſorio adipiſcendæ aſſociationis, quod eſt ſummarium, & privilegiatum, itaut juxta opinionem aliquorum (in foro tamen non receptam) 12 neque partis citationem exigeret, ut conſtat ex deductis per Rovit. *in pragm.1. de conſerv.* Magon. *d. deciſ.87. & ex aliis*, ideoque ſufficiat rem eſſe dubiam, & altioris indaginis, ut propterea interim aſſociatio deneganda non eſſet, ut in ſpecie executionis donationis, cum clauſula conſtituti, non retardandæ per prætenſam nullitatem dubiam, Anna *ſingul.156.* Magon. *d. deciſ. Lucen. 87.* Rot. in Bonon. bonor. de Felicinis 10. Junii, & 26. Julii 1650. cor. Bichio, Ariminen. donationis 18. Martii 1654. cor. Dunoz. & in aliis.

Atque in ſpecialiſſimis terminis prætenſæ nullitatis, ſeu 13 ſurreptionis aſſenſus obtenti ſuper alienatione feudi, ob non factam mentionem litis motæ ſuper nullitate contractus, ut interim pendente hac lite, ac donec illius terminatio ſequatur, retardari non debeat ejuſdem contractus executio, adducebam auctoritatem Capyc. Latr. *deciſ.43. nu.17.* ubi allegat Franch. *deciſ.373.* & Giurb. *deciſ.100.* loquentes in terminis generalibus, ſed fortioribus, in quibus ipſemet, qui nullitatem oppoſuerat, petebat executionem, multo magis in præſenti.

Et licet Capyc. Latr. *loco cit. n.16.* dicat, quod ex non facta mentione litis dici non poteſt aſſenſus ſurreptitius, quod ſimpliciter etiam aſſerit Camill. de Medicis *conſ.20. n.22. cum ſeqq.* non tamen ita indiſtincte iſta propoſitio capienda eſt, ſed ubi gratia, ſeu privilegium eſt tale, quod non tollat jus alteri parti jam quæſitum per exceptionem in litem deductam, ut eſt clarus ſenſus Jo. de Amicis *conſ.150. n.9. & ſeqq.* & bene in his terminis Lanar. *conſ.17.* ubi ſup- 14
ponit litem eſſe ſuper alio, quam revocatione, ſeu impugnatione contractus, qui per ſupervenientem aſſenſum revalidaretur, ut conſtat *n.9.* ubi ſupponit perſeverantem contrahentium voluntatem, quodque non adeſſet revocatio nec tacita, nec expreſſa, quia totus punctus illius concluſionis eſt ſuper eo, an ſuperveniens gratia tollat vel ne jus collitiganti per litem acquiſitum?

Conſiderabam quoque, quod ubi nullitas beneplaciti 15 admitteretur, perinde ac ſi nullatenus obtentum eſſet, non per hoc venditori licitum erat pœnitere, atque contractum neceſſarium, & de ſui natura irrevocabilem facere voluntarium, & revocabilem, licet enim in utriuſque Siciliæ Re-

gnis

gnis recaptum ſit, id licitum eſſe utrique contrahentium ex ſupra deductis, attamen id procedit ex jure municipali contento in dicta Conſtitutione incipien. *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, ita per illos Sapientes, & Tribunalia intellecto. Prout in alienationibus bonorum Eccleſiæ id de jure inductum eſt iſtius favore, ſecus autem in aliis contractibus, in quibus licet Principis beneplacitum requiratur ad illos validandos, ac transferendum dominium rei in contractum deductæ, non tamen ejus carentia operatur, ut licitum ſit uni ex contrahentibus, altero invito, pœnitere, ſed cogi poteſt ad obtinendum de novo beneplacitum juxta formam conventionis, ut in ſimilibus terminis venditionis officiorum, quæ ſunt de regalibus, & de uno in alium transferri non poſſunt quoad ſubſtantiam abſque aſſenſu Principis, ut intret actio ad intereſſe pro obſervantia, firmatur per Rotam in Romana Cambiorum 5. Junii 1644. cor. Ghislerio, quæ eſt ſatis notanda deciſio, & conferunt quæ in terminis juris communis circa damna, & intereſſe habentur in alienationibus feudorum apud Hodiern. *controv.* 26. *num.* 57. *& ſeqq.* ſed motivum non ſuffragabatur ad effectum, de quo erat controverſia, obtinandæ ſcilicet aſſociationis pro obſervantia contractus, quia dato defectu beneplaciti, iidem Judices ſtante vigore Conſtitutionum Apoſtolicarum, etiam parte non opponente, abſtinent ab hujuſmodi contractuum executione, ac etiam quia dictæ Apoſtolicæ Conſtitutiones infringunt, & annullant quamcumque obligationem etiam quoad partes.

His ſtantibus conſului Pizzotto, ut totum contractum reſcindere, ſeu annullare curarat reſpectu bonorum allodialium illo intuitu pro tanto pretio, & non alias emptorum, vel ratione nullitatis reſultantis ex defectu inſinuationis a Conſtitutione Ægidiana requiſitæ, cum Pizzottus eſſet minor, vel ex capite læſionis, quæ ſupponebatur enormis, cum tantum pretium conventum eſſet intuitu iſtius juriſdictionis, ſed hæc non reſpiciunt materiam peculiarem bonorum juriſdictionalium; de materia vero pœnitentiæ ex defectu beneplaciti formiter actum eſt in Romana, ſeu Albanen. vineæ *ſub tit. de donat.*

ANNOT. AD DISC. LXVI.
Cum ſeqq. uſque ad LXX.

SUper caſibus particularibus contentis in his quatuor diſcurſibus alia non adfuit occaſio diſputandi, vel quia ipſæ cauſæ ulteriorem proſecutionem non habuerint, vel quia mutaverint defenſores ſuper puncto, an & quando in aſſenſu, vel alia gratia facienda ſit neceſſaria mentio litis, videantur ea, quæ deducuntur in Roman. Portæ, *ſub tit. de Regal. diſc.* 100. *in hoc ſupplemento*.

Quo vero ad punctum generalem ſuper prohibitione alienationis Caſtrorum, & bonorum juriſdictionalium, etiam inter ſubditos, ob Conſtitutiones Apoſtolicas, ultra ea, quæ in præcedentibus pluries incidenter, ſeu occaſionaliter enunciantur, magis ex profeſſo occaſionem hypothecæ, & concurſus creditorum, agitur *ſub tit. de cred. diſc.* 13. *&* 151. ac etiam infra *diſc.* 118. cumq; agatur de legibus particularibus iſtius Principatus, & ſic de materia locali, ac etiam, ut docet ſeries tot Conſtitutionum deſuper editarum a Sixto V. citra, uſque ad præſens, juxta caſuum varias contingentias, vel dubitandi occaſiones, prohibitiones in dies creverint, ſive declarationes editæ ſint, hinc proinde certa regula generalis non de facili deſuper ſtatui poteſt, cum totum pendeat ab interpretatione, quam pro tempore illi tribuant novæ declarationes, vel obſervantiæ.

Super hujuſmodi autem Conſtitutionibus circa prohibitionem alienationis in forenſes aliqua ſcribit modernus elaboratus Capon. *conſul.* 3. occaſione illius controverſiæ, quæ dedit cauſam Conſtitutioni Innoc. X. ac etiam de iſta materia alienationis in forenſes agitur *tit. de alien. & contract. prohib. diſc.* 39. *& tit. de dote diſc.* 149.

Quo vero ad validitatem aſſenſus conferre videntur aliqua, quæ habentur infra *diſc.* 106. & ſuper eodem caſu, de quo *diſc.* 67. habetur infra *diſc.* 105.

CAMERINEN. JURISDICTIONIS
PRO HIERONYMO, ET ALIIS DE STELLUTIS, CUM HORTENSIO PELLEONO.

Caſus deciſus per Cameram pro Pelleono, & pendet.

De invalida alienatione bonorum juriſdictionalium, ſine beneplacito Apoſtolico, ejuſdemque beneplaciti invaliditate, quia in eo facta non ſit mentio reſervationis uſusfructus factæ in alienatione, ſeu quod conceſſum venditioni faciendæ non revalidet factam, & an illud requiratur in alienatione facta in condominos. Et aliqua de ſolemnitatibus *ex Conſtitutione Ægidiana* inductis.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Aſſociatio in vim pacti de capiendo, vel conſtituti non datur contra tertium præſertim in feudis.*
3 *Contrarium verius.*
4 *Poſſeſſio uſufructuarii compatibilis cum illa proprietarii.*
5 *An feudum poſſit alienari ſine conſenſu agnatorum?*
6 *Feudalitas non præſumitur, niſi probetur.*
7 *Beneplacitum conceſſum ſuper venditione facienda non ſuffragatur quoad factam.*
8 *Alienationes in condominos, vel vocatos non exigunt aſſenſum.*
9 *De* Conſtitutione Ægidiana *circa donationes, & quid differat a* Carpenſi.
10 *Bona juriſdictionalia Status Eccleſiaſtici, quamvis allodialia ob Conſtitutiones Apoſtolicas in materia alienationis, & aſſenſus, regulanda veniunt jure feudalium.*
11 *Refutatio, vel alia alienatio feudi cum reſervatione uſusfructus, an vitietur in totum, vel ipſa reſervatio vitietur?*
12 *Aſſenſus præſtitus venditioni puræ an corruat ex eo, quod iſta eſſet facta cum pacto de retrovendendo, vel alia reſervatione?*

D I S C. LXVII.

CUm fratres de Scalis ex majorum ſucceſſionibus poſſiderent Caſtrum Rotorſii, unus eorum, nempe Franciſcus, de anno 1628. donavit omnia ejus bona, præſertim portionem dicti Caſtri, reſervato uſufructu, Odoardo fratri, qui de anno 1632. de menſe Julii per apocham privatam, portionem dicti Caſtri ad ſe ſpectantem vendidit Simeoni Pelleono, deinde vero de menſe Septembris ſequentis obtinuit beneplacitum Apoſtolicum ſuper dicta venditione facienda, ad quam tanquam novam ſub longe diverſo, ac majori pretio per publicum inſtrumentum, ſtante dicto beneplacito, deventum eſt de menſe Octobris, ſubſequuta immediata per emptorem actuali poſſeſſione inſtrumentali, abſque eo, quod alios effectivæ poſſeſſionis actus proſequeretur, atque poſt annum de menſe Octobris 1633. deventum eſt ad aliud inſtrumentum, in quo partes prædictæ declararunt, quod licet dictæ venditionis inſtrumentum eſſet purum, attamen in rei veritate ipſorum contrahentium intentio fuit, quod durante dicti Franciſci vita, iſte continuaret in dominio, & patronantia dicti Caſtri, ejuſque uſumfructum, emolumenta, & juriſdictionis exercitium haberet, ut de facto habuit uſque ad annum 1654. ex quo tempora, eo defuncto, ita continuavit Annibal ejus hæres, & ſucceſſor, abſque eo, quod Simeon ſupervivens uſque ad annum 1660. aliquid motivaret. Defuncto autem dicto Simeone, Hortenſius ejus filius, & hæres judicium immiſſionis ad dictam Caſtri portionem inſtituit in Camera coram Acciajolo contra Hieronymum, & fratres de Stellutis in eodem Caſtro ſucceſſores cauſam habentes a dict. Odoardo, & Annibale, atque pro actore reſponſum fuit, cumque a ſententia deſuper lata fuiſſet appellatum, & commiſſa cauſa in eadem Camera coram Columna, priuſquam hujus diverſæ inſtantiæ diſputatio aſſumeretur, dicti de Stellutis congreſſum Advocatorum juxta laudabilem Curiæ ſtylum habere curarunt, tam pro directione cauſæ, quam pro inquirendo ad veritatem, an bonam, vel malam cauſam foverent, & an ſubſiſterent aliqua motiva per unum ex eis juris Peritum, aliuſque Sapientes de partibus excitata.

In hoc igitur congreſſu, diſtinguendo motiva concernentia ordinem, ſeu competentiam intentati judicii immiſſionis, a juſtitia, & meritis negotii principalia, quatenus ad primam ordinis inſpectionem pertinet, ipſi principales, atque dicti Scribentes de partibus, mordicus in eo inſiſtebant, quod ſi hæc immiſſio reduceretur ad ſpeciem aſſociationis in vim clauſulæ *conſtituti*, vel *pacti de capiendo*, exercibilis non erat contra tertium poſſeſſorem titulo ſingulari,

gulari, ex deductis per Ann. *allegat.* 147. *num.* 2. Rovit.
prag. 1. *de conſervator. num. fin.* & quatenus contrarium ve-
rius eſſet in bonis allodialibus indifferentibus, recipiendum
tamen non erat in feudalibus, in quibus non datur, niſi
unica poſſeſſio naturalis, & de facto, cum civilis rema-
neat penes Dominum, ideo conſtitutum habendum non
eſt in conſideratione, ex deductis per Nattam *conſ.* 372. *cum*
duob. ſequent. quem refert, & approbare videtur Rot. *de-*
ciſ. 300. *num.* 16. & 17. apud Puteh. *de manutenendo*.

Si vero eadem immiſſio deduceretur ad ſpeciem interdi-
cti quorum bonorum, & pariter competere non poterat,
dum Simeon actoris pater, neque vivens, neque de tempore
mortis iſtam portionem poſſederet, iſtud autem reme-
dium datur hæredi ab inteſtato ad bona poſſeſſa per defun-
ctum de tempore mortis, quod verificari non poterat in
hac juriſdictione, utpote ſemper poſſeſſa per eundem ven-
ditorem, vel ejus ſucceſſorem, nunquam vero per Simeo-
nem defunctum.

3 Verum iſtud eſſe fragile fundamentum dicebam, & cæte-
ri concordabant, tum quia aſſociatio datur etiam contra
tertium habentem cauſam a conſtituente, ſeu concedente
facultatem capiendi, juxta magis receptam opinionem de
qua Rot. *deciſ.* 149. & 150. poſt Cenc. *de cenſ. deciſ.* 187. *par.*
10. *recen. & in aliis*, tum etiam quia de pleno intrabat in-
terdictum quorum bonorum tanquam ad bona poſſeſſa
per defunctum, cum juxta præmiſſam facti ſeriem, illico
poſt factam venditionem, emptor poſſeſſionem adeptus eſſet
conſervatam potius per illam detentionem, quæ fuit pe-
nes venditorem, & titulo reſervationis uſusfructus ad vi-
4 tam; Cum enim uſusfructus ſit ſervitus, quæ dari non po-
teſt in re propria, eo ipſo, quod prior Dominus rem in
alium transferens ſibi reſervat uſumfructum, atque illius
jure rem poſſidere declarat, dicitur per neceſſarium ante-
cedens tranſtuliſſe in proprietarium dominium, & poſſeſ-
ſionem, *deciſ.* 299. & 300. apud Puteh. *de manut.* & re-
ceptum habemus in materia donationis factæ reſervato uſu-
fructu, & ſic d. poſſeſſio, ſeu detentio venditoris fuit
compatibilis cum poſſeſſione emptoris, & proprietarii.

5 Quo vero ad juſtitiam, ſeu merita negotii principalis,
dicebant motivantes invalidam venditionem prædictam,
utpote factam ſine conſenſu agnatorum, ad text. *in cap. ſi*
quis autem, ſi de feudo fuerit, &c. & in cap. 1. *de alien. feud. cum*
Concord. per Roſenthal. *cap.* 9. *concl.* 67. *cum plur. ſequen.* Sed
in hoc opus non fuit aſſumere inſpectionem juris, ex ceſſan-
te ſuppoſito facti, quia non conſtabat de præſuppoſita qua-
litate feudali antiqua pacti, & providentiæ, in quibus ter-
6 minis motivum intraret, illaque in dubio non præſumitur,
ut per a Pont. *deciſ.* 2. Rot. *deciſ.* 93. *par.* 5. *recent.* cum aliis
de quibus in Clomacen. *& in aliis hoc eod. tit.* ſæpius, potiſſi-
me quia facti circumſtantiæ potius allodialitatem compro-
bant.

7 Aliud motivum invaliditatis beneplaciti Apoſtolici in di-
cta prima diſputatione a me deductum ex eo, quod conceſ-
ſum eſſet ſuper venditione facienda, ideoque non ſuffragare-
tur in venditione jam facta, Iſern. in *cap.* 1. *qui ſucceſſores te-*
neantur, Afflict. *deciſ.* 355. *n.* 1. & 2. Ann. *alleg.* 40. Franch.
deciſ. 105. *in princ.* ceſſabat etiam ex facto, quia licet per
apocham privatam conventum fuiſſet de hac venditione, ni-
hilominus illa nullum habuit effectum, dum poſt benepla-
citum per inſtrumentum cum longe diverſo pretio, diverſiſ-
que pactis concepta erat venditio, quæ omnino nova, & a
præcedenti conventione independens erat abſque dubio.

Solidum fuiſſet motivum donationis, quam Franciſcus
venditor jam præcedenter fecerat Odoardo fratri, nullate-
nus obſtante, quod hæc donatio munita non eſſet beneplaci-
to Apoſtolico per Conſtitutiones Sixti V. Clementis VIII. &
8 aliorum Pontificum requiſita, dum agebatur de alienatione
in condominos, & poſſeſſores, ex deductis per Sord. *conſil.*
365. *nu.* 33. & *deciſ.* 167. *num.* 30. & *ſeqq. par.* 5. *rec.* & ha-
betur frequens in materia fideicommiſſaria prohibitionis
pœnalis alienandi bona fideicommiſſaria, quod non capiat
illa, quæ in confideicommiſſarios, & vocatos fiant, ſed pa-
riter factum deſtruebat motivum, ſtante retrodonatione ex-
hibita per Odoardum, facta prius quam ad dictam venditio-
nem procederetur, & licet dicti motivantes dicerent in hu-
juſmodi retrodonatione ſervatam non eſſe formam præſcri-
ptam per *Conſtitutionem Ægidianam, lib.* 5. *cap.* 25. attamen
erat ſatis fragile refugium, tum quia idem objectum obſta-
ret primæ donationi, unde dici non poterat invalidus di-
9 ſtractus, geſtus eodem modo, quo contractus initus erat,
tum etiam quia *Conſtitutio Ægidii* faciens præſumere actum
dolo, & metu extortum, proindeque indirecte enervans
vim juramenti, confirmata etiam, ac extenſa per Sixtum
IV. & Paulum III. loquitur de contractibus minorum, ex-
tenſio autem ad donationes faciendas per majores non
eſt Ægidii, ſed Carpenſis non habens dictam doli, & me-
tus præſumptionem, minuſque Apoſtolicam confirmatio-
nem, & extenſionem, ut de hac diſtinctione Conciol. *al-*
leg. 30. *num.* 56. & *ſeqq.* & *paſſim*.

Quare unicum probabile fundamentum in hac nova di-
ſputatione aſſumendum, reportatum fuit illud in dicto con-
greſſu per me excitatum, invaliditatis actus ob defectum 10
beneplaciti Apoſtolici, dum iſtud obtentum fuerat ſuper
pura, & ſimplici venditione, nulla facta mentione dictæ al-
terius conventionis ſuper reſervatione uſusfructus, juriſdi-
ctionis, emolumentorum, ac ipſius patroniæ, donec vendi-
tor viveret, licet enim non verſaremur in feudo, ita ut intra-
rent termini text. *in l. Imperialem, de prohib. feud. alien. per*
Federic. attamen ob *Conſtitutiones Apoſtolicas* Sixt. V. Clem.
VIII. Pauli V. & Urb. VIII. tunc editas prohibentes in Ca-
ſtris, & bonis juriſdictionalibus quamcumque alienatio-
nem, vel conventionem abſque aſſenſu Papæ, idem quod
habetur in feudalibus, de plano in iſtis bonis juriſdictio-
nalibus etiam procedit, ut in Civitatis Caſtelli juriſdictio-
nis, *diſc. præced. & in aliis hoc eod. tit.* frequenter.

In terminis vero feudalibus, occaſione refutationis tra-
ctant feudiſtæ quæſtionem, de qua in Romana pecuniaria
de Pallavicinis *hoc pariter tit.* ad materiam Bullæ Baronum,
an ſcilicet refutatio, vel alias licita alienatio in pactionata
cum reſervatione uſusfructus vitietur in totum, vel vitiata
ſolum remaneat reſervatio, & quamvis tres habeamus opi-
niones, unam, quæ ſatis modicos habet ſequaces ſuper
utriuſque actus validitate, reſolvendo dictam reſervatio-
nem uſusfructus in illam commoditatis, & prout facti eſt, al-
teram, quæ majores habet ſequaces, ut actus principalis non
vitietur, ſed vitiata remaneat dicta accidentalis conven- 11
tio, tertia tamen apud feudiſtas eſt magis communiter re-
cepta, ut propter individuum voluntatis, actus corruat
in totum, ut per Loffred. *conſil.* 3. a Ponte *conſ.* 12. *lib.* 1. &
de poteſtate Proreg. tit. de refut. feud. §. 3. Rovit. *pragm.* 4.
de feud. nu. 9. *cum ſeqq.* Giurb. *de ſucceſſ. feud.* §. 1. *gloſſ.* 12.
num. 10. & 44. Marcian. Jun. *diſp.* 80. & *alios*, de quibus
in d. Romana de Pallavicinis.

Prout in altera quæſtione, de qua habetur actum in Ro-
mana pro Paulo Guelpho *hoc eod. tit.* an aſſenſus præſtitus
venditioni puræ, vitietur ob non factam mentionem pacti
de retrovendendo in ipſo inſtanti adjectum, vel potius
ipſum pactum vitietur, licet Marcell. Mant. *alleg.* 15. *n.* 2. 12
cum ſeq. & cæteri per Roſenthal. *cap.* 9. *memb.* 1. *concluſ.* 34.
in gloſſ. lit. N. teneant pactum vitiari, quam nemine a-
gente veriorem videri dicit Surd. *deciſ.* 173. *num.* 20. adhuc
tamen magis communis eſt in contrarium pro vitiatione
totius actus, ut per Camerar. & Freccium, de quibus apud
Roſent. *ubi ſup. lit. M.* a Pont. *de poteſt. proreg. dict. tit. de*
refut. feud. §. 1. *num.* 6. Hodiern. ad Surd. *d. deciſ.* 173. *n.* 10.
Rovit. *pragm.* 1. *de fid. memor. num.* 45.

Contraria enim opinio recipienda eſt, ubi ageretur de
pacto adjecto ex intervallo, non apto vitiare actum purum
jam perfectum, ſecus ubi pactum eſt correſpectivum, ſine
quo dici poteſt contractum geſtum non fuiſſe, & hic erat ca-
ſus, licet enim inſtrumentum, in quo id continetur initum
eſſet poſt annum, attamen non fuit per viam novæ conven-
tionis, ſed per viam declarationis, ſeu recognitionis verita-
tis, quod talis fuerit conventio, ac partium intentio ab ini-
tio, potiſſime quia nullo modo dici poterat, quod dicta re-
ſervatio referri poſſet ad ſolum exercitium juriſdictionis,
& perceptionem fructuum, ac emolumentorum, prout facta
ſunt, ob amplitudinem verborum, dum dicitur, quod non
ſolum eſſe deberet uſufructuarius cum perceptione emolu-
mentorum, & exercitio juriſdictionis, ſed quod continua-
ret eſſe *Dominus, & patronus, &c.* & ſic de certa reſer-
vatione juris. Verum repropoſita cauſa ſub die 4. Maji
1668. pro confirmatione ſententiæ, reſponſum fuit ex eo
fundamento, quod præmiſſa procederent in feudis, de qui-
bus non agebatur, cum hæc eſſent bona allodialia juriſ-
dictionalia, ſed non videbatur bona reſponſio, quia ſtan-
tibus Conſtitutionibus Apoſtolicis, videtur quod idem di-
ſpoſitum in feudis ex *cap. Imperialem, de prohib. feud. alien.*
per Frider. procedat in his juriſdictionalibus ita ad hunc
effectum exæquatis, unde eadem eſt ratio.

TIBUR.

TIBURTINA ALIENATIONIS CASTRORUM PRO MARGARITA SORORE, ET HÆREDE CÆSARIS PALAZZOLÆ, CUM PORTIA MORONA DE PANDOLPHINIS.

Caſus deciſus per Cameram pro Palazzole.

De Bullis Sixti V. Clamantis VIII. aliorumque Pontificum prohibentibus alieoationem, vel diſpoſitionam Caſtrorum, & bonorum juriſdictionalium, an procedant in donationibus, val alienationibus hæreditatum, & ſucceſſionum futurarum, ſub quibus acceſſorie dicta bona veniant?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſerieo.*
2 *Prohibitio alienationis contenta in cap.* Impetialem *non procedit in Caſtris allodialibus.*
3 *De* Conſtitutionibus Apoſtolicis *prohibentibus alienationem Caſtrorum, & bonorum juriſdictionalium.*
4 *Actio ad feudum an ſit feudalis, & veniat ſub feudorum prohibitionibus?*
5 *Spes futurarum ſucceſſionum cedi, & donare poteſt.*
6 *Sub dictis Conſtitutionibus non veniunt alienationes hæreditatis, vel juris univerſelis, ſub qua veniunt Caſtra acceſſorie.*
7 *Juſpatronatus acceſſorie ad aliquam univerſitatem venit in venditionem.*
8 *De renunciatione, vel pacto ſuper hæreditate viventis, quando valeat.*
9 *Conſtitutiones Apoſtolicæ prohibentes alienationes bonorum juriſdictionalium quomodo intelligendæ.*
10 *Et quando non intrent.*
11 *De Beneplacito Apoſtolico præſumpto ex lapſu temporis.*
12 *In ſpecie Beneplaciti præſumpti in alienatione feudi.*
13 *An facta alienatione bonorum juriſdictionalium ſine beneplacito veniat reſtitutio fructuum?*

DISC. LXVIII.

1 JOannes Paulus Urſinus, cui ea dedoctis io alia Tiburtina, Dux Bracehiani de anno 1566. donaverat Caſtra Cantalupii, & Bardellæ, quorum adminiſtrationem, & fructus antea ex alio titulo, ut ſupra, poſſidebat, filiam habuit Catharinam, quæ mortuo Patre declarata fuit capax ſucceſſionis hujuſmodi Caſtrorum, non obſtante incapacitate ratione ſexus oppoſita per Joannem Baptiſtam, & Antonium patruos, ut conſtat *dec.21.par.1.rec.* dictaque Catharina filias habuit Franciſcam, & Olympiam, quarum ſecunda, matre vivante, occaſione profeſſionis io Monaſterio, ampliſſimam fecit donationem, ſeu renunciationem tranſlativam de omnibus ejus bonis, juribus, ac ſucceſſionibus, etiam futuris quorumcumque conjonctorum, tam ex teſtamento, quam ab inteſtato, ad favorem Petri Pauli Melchiorii patroi, de qua renunciatione habetur apud Buratt. *deciſ.366.*

Defuncta Catharina dictorum Caſtrorum poſſeditrice, medietatem ex ſucceſſione obtinuit Franciſca filia oupta, & alteram medietatem Melchiorius Olympiæ renunciatarius, pro cujus debitis poſt fera quadraginta annorum poſſeſſionem, de ordine Congregationis Baronum talis portio ſubhaſtata, & deliberata fuit Cæſari Palazzolæ, cui morienti ſucceſſit Margarita ſoror, contra quam Portia Morona Franciſcæ jam defunctæ filia de anno 1659. litem movit in Tribunali Cameræ Apoſtolicæ, prætendens, ſive jure proprio in vim Bullæ Clementis VIII. ſive ex juribus Cameræ, quorum ceſſionem obtinoerat, dictam medietatem ad ſe ſpectare.

Sed pro Margarita Scribens oſtendi hujuſmodi prætenſionem eſſe vanam, qualem Camera declaravit, licet enim per Scribentes ad favorem Portiæ allegaretur prohibitio reſultans ex diſpoſitione *tex.in cap.Imperialem, de prohibita feu-*
2 *di alienatione per Fridericum*, replicabam tamen, incongruos eſſe iſtos terminos procedentes in feodis, non autem in hujuſmodi Caſtris abſque aliqua inveſtitura, vel ſervitii præſtatione, ſeu fidelitatis juramento poſſeſſis in allodium magis, quam in feudum, niſi io ea generica, & remota feudali qualitate conſideranda pro alto dominio, & ſuperioritate Papæ, ut ſæpius in præcedentibus dictum fuit, ut in ſpecie huia objecto deducto ex generica prohibitione alienationis feudorum reſpondetur *deciſ.211.num.7. & 8.par.5. rec. & deciſ.4. & 96. par.11.*

Unde neglecto illo motivo tanquam omnino improprio, ac ſe reſtringendo ad prohibitionem reſultantem ex Conſtitutionibus Apoſtolicis, quamvis Sixtus V. *in Conſtitutione tertia*, §.4. ex juſto, & rationabili motivo, quod deceat
3 Principem habere notitiam de novis Baronibus, & Domicellis in ſuo ſtatu juriſdictionem in vaſſallos exercere debentibus, diſponat non poſſe Caſtra, & bona juriſdictionalia ſine beneplacito Papæ vendi, donari, ſeu permutari, & ſic prohibitionem reſtringat ad ſolos tres caſus, ut habetur infra *diſc.ſequenti*, & Clemens Octavus *in Conſtitutione 78* id extenderit ad alias alienationis ſpecies, attamen in nullo caſo verſabamur, quia non agebatur de venditione, donatione, permutatione, vel alia ſpeciali alienatione titulo ſingulari ipſorum Caſtrorum in ſpecie, quæ nunquam Olympia habuit, vel poſſedit, neque ad ea de tempore renonciationis aliquod jus, vel actionem habebat, itant intret inſpectio, an ſub hujuſmodi prohibitionibus 4
alienandi feuda, vel Caſtra, veniant alienationes jurium, & actionum ad illa, & an actio ad feudum reguletur jure feudi? de quo Franch. & Adden. *deciſ.75. & 93.* a Pont. *de poteſtate Proreg. titul.8. §.11.* Rovit. *pragm.4. de feudis, num.17.* a Pont. *conſ.5. libr.1.* Galeot. *lib.2. controv.13.n.24.* Merlin. *libr.2. controv.81. num.61. & ſeqq.*

Sed agebatur de renoncia, & ceſſione generali omnium 5
futurarum hæreditatum, & ſucceſſionum, quas ſeu quarum ſpem donari, cedi, ac vendi poſſe non dubitatur, ad text. *in l. ſpem, C. de donat.* ac plene habetur in Romana fideicommiſſi 3. Decembris 1655. & 9. Maji 1659. cor. Veroſpio 21. Junii 1660. coram Bevilaqua, & 24. Martii 1662. coram Taja, de qua cauſa habetur *ſub tit. de fideicom.*
& ſæpe *ſub tit. de renunciationib.* Caſtra vero prædicta ve- 6
nerunt acceſſorie, & conſecutive ad unam ex renunciatis futuris hæreditatibus, ideoque eſt caſus omiſſus, ſeu non comprehenſus in dictis Conſtitutionibus loquentibus de ſpecialibus alienationibus ipſorum Caſtrorum in ſpecie titulo ſingulari, non autem de diſpoſitionibus generalibus, ſub quibus illa acceſſorie, & conſecutive veniant, de Marin. *reſolut.139. num.26. & ſeqq. lib.2.* & habemus in ſimili de jurepatronatu, quod abſque Ordinarii conſenſu donari non poteſt, neque io contractum venditionis, vel alias correſpectivum deduci, & tamen his prohibitionibus
non obſtantibus, recte venit acceſſorie, & conſecutive in 7
venditione, vel correſpectiva ceſſione alicujus univerſitatis, cui ſit annexum, puta io venditione Caſtri, ſive hæreditatis, *cap. cum ſæculum, cap. ex litteris, de jurepatronatu cum Concordantibus*, per Vivian. *hoc tract. lib.4.cap.1. num.3. & ſeqq. & cap.5. nu.1. & per tot.* Otthob. *dec.234. num.9. & cæteri paſſim*, etiamſi de illo ſpecialis mentio fiat, quoties enunciative, ſeu declarativa, vel alias incidenter id ſequitur, itant non ſit principaliter deductum in contractum, ut per Otthubon. *ubi ſupra.*

Idem habemus in pactis improbis ſuper hæreditate, vel 8
ſucceſſione certæ, & determinatæ perſonæ propter votum captandæ mortis, ad text. *in l. fin. Cod. de pact. cum Concordantibus*, de quibus non ſemel *ſub tit. de renunciationibus*, nam illa prohibitione non obſtante, ſuſtinentur pacta ſuper hæreditatibus, & ſucceſſionibus in genere, ut occaſione hujus individuæ renunciationis, Buratt. *deciſ. 366.* & latius loco citato cum pluribus ſimilibus.

Sic a pari ex eadam ratione, ac etiam quia tractatur de 9
legibus exorbitantibus, & odioſis, ſtricte io ſuis terminis intelligendis, neque ad caſus omiſſos extendendis, ut ultra generalia axiomata, in individuo iſtarum Conſtitutionum ſæpius firmavit Rota, præſertim *dec.211. num.5. & ſeqq. & 328. num.4. par.5. rec. & dec.178. num.19. par.6.* niſi ceſſio generalis eſſet color quæſitus ad fraudandas Conſtitutiones Apoſtolicas, quia nempe io alio non eſſet verificabilis, niſi in Caſtris, & bonis juriſdictionalibus, juxta ea, quæ in d. ſimili de pacto hæreditatis viventis habetur apud Franch. *deciſ.89.* & Buratt. *d. deciſ.366.*

Eo magis quia non tractabatur de ceſſione hæreditatis jam delatæ, ſub qua de tempore contractus certum jam eſſet comprehendi Caſtra, ſeu bona juriſdictionalia, quo caſu dubitari forte poſſet ita legi fraudem fieri, maxime ſi major hæreditatis ſubſtantia in hujuſmodi bonorum ſpecie conſiſtat, ut ſupra. Neque agebatur de futura ſpe trahente cauſam, ſeu originem de præterito, puta ex majorum fideicommiſſis, & primogenituris, quam ſpem eſſe magis conſiderabilem habetur in dicta Romana fideicommiſſi de Urſinis cor. Taja,

& diſcur-

& diſcurſu ſuper ea edito *ſub tit. de donationibus*, ſed egebatur de futuris omnino incertis hæreditatibus, & ſucceſſionibus.

Et quod magis eſt, etiamſi aliqua ſucceſſio juxta naturæ ordinem eſſet veriſimiliter certo ſperata, & a contrahentibus principaliter conſiderata, ut præſertim eſſe ſolet ſucceſſio materna, ut bene conſideratur apud de Franch. *d. deciſ. 89. & in d. individua deciſ. 366.* Buratti (quod tamen neque jus certum importare poteſt, quia filiæ poterat matri præmori, vel alias ſucceſſione indignam ſe reddere) adhoc remanebat incertitudo reſpectu Caſtrorum, quia dato etiam, quod ex divina revelatione certi fuiſſent contrahentes de matris præmorientia, non per hoc certi erant de ſucceſſione in Caſtris, quæ mater vivens poterat alienare, vel moriens alteri relinquere, cum eſſent hæreditaria, & liberæ diſpoſitionis, igitur nullam penitus ſubeſſe dicebam rationem ſuadentem hujus renunciationis comprehenſionem ſub dictis Conſtitutionibus.

10 Quodque Conſtitutio præſertim Sixti, quæ de tempore infra dicendi actus ſolum vigebat, non capiat hujuſmodi conventiones ſuper juribus incertis, & eventualibus, ſub quibus Caſtra, & bona juriſdictionalia veniant, pro abſoluto habitum fuit in famoſa Signina Caſtrorum cor. Remboldo, Coccino, & Pancirolo, ſuper quo habentur *deciſ. 12. 292. & 323. par. 6. rec.* cum enim Cardinalis Salviatus ex majorum diſpoſitione plura Caſtra poſſideret valoris ſcutorum fere 200. mill. ſub gravamine fideicommiſſi poſt ejus mortem ad ſororem Ducis Camilli de Comitibus, prudentiſſimus Cardinalis jam ſenex, & fere morti proximus, a parum prudenti Duce juvene, & valido, cum ſolutione ſcut. 25. m. obtinuit futuræ ſpei remiſſionem, ſed quia tractabatur de jure univerſali, ac incerto, & eventuali, dici non potuit agi de ſpeciali Caſtrorum renunciatione, ſeu alienatione.

11 Præterea ubi etiam dictarum Conſtitutionum prohibitio intraret, adhuc tamen dicebam, objectum ceſſare ex beneplacito præſumpto, quod ſtante lapſu triginta annorum cum ſubſequuta obſervantia præſumi, & allegari poteſt, etiam in illis actibus, quibus leges, vel Apoſtolicæ Conſtitutiones etiam cum decreto irritanti reſiſtant, ut in fortioribus terminis alienationis bonorum Eccleſiæ, Greg. *deciſ. 52. & 354.* ubi Adden. Buratt. & Adden. *deciſ. 45. & in aliis frequentiſſime*, quamvis hodie in bonis Eccleſiaſticis id ceſſet ob Conſtitutionem Urbani VIII. editam de anno 1641. quæ ſolam centenariam præſervat. Et in terminis beneplaciti præſumpti per dictum ſpatium triginta annorum adverſus prohibitionem reſultantem ex altera Conſtitutione ejuſdem Sixti V. ſuper dotibus exceſſivis, pleniſſime habetur *deciſ. 172. par. 8. rec. n. 16. cum ſeqq. & deciſ. 175. par. 9. n. 39. cum ſeqq.* de quo latius in ſua materia *ſub tit. de dot.*

12 Et in ſpecialibus terminis beneplaciti, ſeu aſſenſus præſumpti ſuper alienatione feudi, Iternia *in l. hac edictali, de prohibita feudi alienatione per Lotharium*, Frecc. *de ſubfeud. lib. 2. de aſſenſu, q. 28. n. 2. & 3.* Fab. de Ann. *conſ. 112. n. 1.* & cæteri communiter non dubitantes in terminis juris communis, cum ſolum apud feudiſtas Regnicolas dubitatio cadat in aſſenſibus ſuper feudis quatenus etiã de neceſſitate regiſtrandis in regiis quinternionibus, & non alibi, ex quorum revolutione poteſt incontinenti probari negativa veritas, cui præſumptio ſemper cedit, quod etiam data præciſa neceſſitate regiſtrendi aſſenſum in certis libris, ſeu regiſtris, quæ integra exiſtant, admittitur per Rotam, ex deductis *dec. 294. par. 6. rec. & in aliis*, quod tamen in præſenti dici non poteſt, cum hujuſmodi licentiæ concedi ſoleant per chirographa de neceſſitate in certis libris non regiſtranda, ſive ſuper ſupplicibus libellis, maxime attento eo tempore, quo tot ſubtilitates per Camerales inductæ non erant.

13 Hinc propterea inanis labor creditus fuit immorari ſuper alia prætenſione, quam Portia Cameræ ceſſionaria habebat, ſuper reſtitutione fructuum medio tempore perceptorum, quorum reſtitutio inter alias pœnas demandatur per Conſtitutionem 108. Pauli V. editam de anno 1617. omittendo ſcilicet quæſtionem, an bona fides excuſet, & an dicta Conſtitutio Pauli, triennio poſt dictam donationem emanata, trahatur ad præterita, ſuper quo negativa, ut ſcilicet non capiat, niſi futura, in ſpecie iſtarum Conſtitutionum habetur *dec. 211. n. 1. par. 5. rec. & in d. dec. 4. n. 9. & 66. n. 7. par. 11.* prout ſuperflue judicata fuit altera inſpectio, num Paleazola emerit mediante Congregatione Baronum in vim Bullæ Baronum nuncupatæ, ab his omnibus tutus eſſet, de quo ſæpius *hoc tit.* quia ceſſat nullitatis fundamentum.

Atque ſi quod dubium ſupereſſe poſſet in eo, judicendum dicebam contra Portiam hujuſmodi odioſarum impetrationum expiſcatricem, & litium redemptricem, ex ratione text. *in l. per diverſas, & leg. ab Anaſtaſio, Cod. mandati*, quod etiam apud beneficialiſtas habemus in expiſcantibus beneficia viventium, ut per Lotter. *de benefic. lib. 2. q. 44. num. 3. & 13. cum ſeqq.* atque antiqua ſententia eſt regiſtrata per Farinac. *de teſtib. q. 56. num. 461.* quod hujuſmodi redemptores, ſicut omnia male emunt, omnia male faciunt. Unde calumnioſi, & odibiles reputantur, & juxta præmiſſa per Cameram reſolutum fuit.

ROMANA PECUNIARIA DE GUELPHIS PRO PAULO GUELPHO CESSIONARIO LUCÆ SABELLI CUM DUCE BALNEOLI ALOYSIO STROZZIO.

Caſus pendet in Rota.

De eadem Conſtitutione Sixti V. ſuper prohibita alienatione Caſtrorum, & bonorum juriſdictionalium.

Et an aſſenſus præſtitus alienationi feudi ſuffragetur quoad pactum de retrovendendo, & quatenus non, an vitietur totus contractus, vel ſolum ipſum pactum remaneat vitiatum?

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries.*

2 *Aſſenſus ſuper venditione feudi non ſuffragatur quoad pactum de retrovendendo in eadem venditione contentum.*

3 *Prohibitio alienationis feudorum non militat in Caſtris allodialibus, in quibus ſolum obſtat prohibitio reſultans in Statu Eccleſiaſtico ex Conſtitutionibus Apoſtolicis.*

4 *Quando prohibita venditione dicatur prohibita retrovenditio, diſtinguitur.*

5 *Hypothecæ, & alia onera contracta per emptorem an, & quando reſolvantur in caſu retrovenditionis?*

6 *In caſu retrovenditionis an debeatur novum laudemium, vel nova gabella?*

7 *De ratione in qua fundatur prohibitio alienandi bona juriſdictionalia ſine licentia Papæ.*

8 *Attenta Conſtitutione Sixti V. pactum de retrovendendo etiam ex intervallo non eſt prohibitum, niſi deducatur ad exercitium.*

9 *Diſpenſatus a vinculis, & obſtaculis, quæ illum impediebant uti ſua natura, & antiqua facultate, gerere dicitur jure ſuo, non ex privilegio, quod ſolum tollit obſtaculum.*

10 *Privilegium reverſivum ad antiquam juris diſpoſitionem eſt favorabile, non odioſum, & large intelligendum.*

11 *Cui conceditur plus, cenſetur conceſſum quod eſt minus, & data facultate vendendi, cenſetur data illa hypothecandi.*

12 *Pactum de retrovendendo adjectum ſine aſſenſu in feudo an obliget paciſcentem in actione perſonali ad intereſſe?*

13 *Pactum de retrovendendo abſque aſſenſu adjectum in venditione feudi an vitiet totum contractum, vel potius remaneat vitiatum?*

14 *Ubi aſſenſus convenitur ex pacto cum clauſula, & non alias, eſt neceſſarius tanquam conditio, non tanquam ſolemnitas, licet alias non requireretur.*

D I S C. LXIX.

1 DE anno 1599. Lucius Sabellus vendidit Leoni Strozzio cum licentia Clementis VIII. Caſtrum Forani pro pretio æſtimando ad rationem ſcutorum centum in ſorte principali pro ſingulis ſcutis duobus, & tribus quartis alterius ſcuti in fructibus, & cum pacto de retrovendendo in eventum mortis Leonis abſque filiis, qui caſus evenit, unde Leoni ſucceſſit ex teſtamento Dux Aloyſius Strozzius remotus tranſverſalis, qui obtinuit a Luca Sabello præfati Lucii venditoris filio, & hærede remiſſionem dicti pacti pro ſcutis mille, quorum ſolutionem demandavit Paulo Guelpho, quem reintegrare promiſit, quoties tamen conſtaret de dicto pacto valido, & legitimo, quodque duret, itaut redemptio competere poſſet.

Cum autem Paulus dictam ſummam Lucæ ſolviſſet, proinde-

indeque Ducem coram A. C. pulſaret pro reintegratione, excipiebat Dux de purificatione conditionum in ejus obligatione contentarum, quas tres eſſe conſtabat, unam nempe, quod venditio facta eſſet cum dicto pacto, alteram, quod illud adhuc duraret, & tertiam ſuper dicti pacti validitate.

Super verificatione primæ, & ſecundæ nulla vigebat controverſia, prima enim litteraliter habebatur in inſtrumento venditionis, & ſecunda erat pariter certa, cum pactum eſſet indefinitum, ideoque vel juxta unam opinionem perpetuum, vel juxta alteram non præſcriptibile niſi ſpatio annorum 30. quorum lapſus non aderat, ſumpto initio a die mortis Leonis abſq; filiis, in cujus eventum conceptum fuit, unde ſola diſputandi occaſio reſtringebatur ad tertiam ſuper validitate pacti, quod invalidum Dux dicebat, dum licentia per Papam conceſſa, de illo mentionem non facit, proindeque deducebatur concluſio per feudiſtas com-
2 muniter recepta, licentiam conceſſam ſuper venditione feudi non ſuffragari ſuper pacto de retrovendendo, ex deductis per Grammaticum *deciſ.76. num.22. & ſeqq.* Surd. *dec.173. num.2.* ubi Hodiern. *num.9. & ſeqq.* Franch. *deciſ. 48. & 126.* Marcell. Maur. *allegat.14. & 15.* Roſenthal. *de feudis, cap.9. membr.1. concl.34. ex num.11.* & alios, de quibus infra.

3 Replicabam tamen pro Paulo ſcribens, nos non verſari in feudo, cui generaliter inſit quæcumque alienationis prohibitio, ſeu oneris, & ſervitutis adjectio, ex diſpoſitione text. *in cap. Imperialem, de prohib. feudi alienatione per Fridericum*, in quibus terminis, ſive in aliis longe rigoroſioribus deductis ex Conſt. Regni incipien. *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, feudiſtæ omnes loquuntur, quia verſabamur in Caſtro allodiali, & hæreditario, alias liberæ diſpoſitionis, niſi Apoſtolicæ Conſtitutiones obſtarent, itaut non adaptentur termini feudales, ut habetur *in diſc. præced.* unde quoad alienationis prohibitionem, attento eo tempore, quo Conſtitutiones Clementis, Pauli, & Urbani non emanaverant, ſolum militabat obſtaculum Conſtitutionis 3. Sixti V. §.4. quæ reſtricta eſt ad tres caſus, nempe venditionis, donationis, & permutationis, igitur non extendenda ad hoc pactum, quod aliud non continet, niſi onus, vel ſervitutem, cum hujuſmodi Conſtitutionum extenſionem non dari ſæpius per Rotam, aliaque Tribunalia firmatum ſit, *ex dicto præcedenti diſcurſu deductis*, igitur ſufficit non eſſe in caſu prohibitionis, ut dicamur eſſe in illo permiſſionis.

4 Nec obſtare dicebam regulam pro Duce deductam, quod prohibita venditione, cenſetur prohibita retrovenditio, illa enim procedit in ea retrovenditione, quæ fit ex intervallo poſt venditionem jam perfectam, & irretractabilem, quia in effectu eſt nova venditio, ſecus autem in ea, quæ ſequitur ex pacto de retrovendendo inſito ab initio venditionis contractui, cujus pars hoc pactum dicitur, quia tunc retrovenditio non dicitur nova alienatio importans novi dominii tranſlationem, ſed dicitur reſolutio primi contractus, ac per purificationem conditionis reſolutivæ, reverſio antiqui dominii ad ſuam primam cauſam, ejuſque excitatio tanquam a ſomno, non tanquam a morte, quia illud revocabiliter, ſeu conditionaliter, & non omnino tranſlatum fuit, & in hoc ſtat plurium æquivocum illos terminos retrovenditionis neceſſariæ ex pacto inito ab initio, & voluntariæ ex pacto adjecto ex intervallo confundentes, ut ita diſtinguendo habetur late deductum per Mantic. Tiraquell. Surdum, & alios cumulatos per Altograd. *conſ.68. num.1. & ſeqq. vol.2.*

5 Hinc habemus, quod exercente venditore pactum de retrovendendo ab initio venditioni adjectum, res ad ipſum revertitur libera a quibuſcumque oneribus, & hypothecis per emptorem medio tempore adjectis, ſecus eſt in caſu retrovenditionis voluntariæ, ſeu etiam coactæ ob pactum ex intervallo, Franch. *deciſ.64. num.4. & ſeqq.* Surd. *dec.286. num.* 12. Rot. *deciſ.86. num.5. p.5. rec.*

6 Ita pariter in ſolutione laudemii, a quo regulatur ſolutio gabellæ, & ſimilium, pro retrovenditione coacta, ut ſupra non ſolvitur novum laudemium, quia in effectu non eſt nova alienatio, neque dominus novum emphyteutam recognoſcit, ſecus eſt in ſecundo caſu, quia cum vere ſit nova alienatio ex integro, duplex laudemium, & duplex gabella debetur, Surd. *dec.305. num.26. & ſeq.* Cavaler. *deciſ.360. num.5.*

7 Ratio etiam prohibitionis conſiderata per Sixtum in dicta ejus Conſtitutione idem clare comprobat, recteque proinde intrant dicti termini emphyteuſis, & laudemii, adeo enim Papa noluit ſine ejus ſcientia, & conſenſu vendi, vel de uno in alium poſſe transferri Caſtra, & bona juriſdictionalia, ut ipſe ſciat quænam ſint perſonæ in ejus ſtatu, ejuſque ſubditos, juriſdictionem, & baronalem, ſeu dominicam qualitatem habituræ, quæ ratio ceſſat, ubi ex pacto de retrovendendo ut ſupra neceſſario Caſtrum revertitur ad priorem dominum, qui non eſt nova perſona, ſed eadem quæ ſaltem habitu, & potentialiter ſuum antiquum dominium, & baronalem qualitatem retinuit, & continuavit.

Quinimmo attentis ſolis terminis dictæ Sixtinæ reſtringentis prohibitionem ad dictos tres caſus venditionis, donationis, & permutationis, neque prohibitum videtur pactum de retrovendendo voluntaria, & ex intervallo adjectum, donec deducatur ad exercitium, in quo vere conſiſtit retrovenditio habens naturam venditionis, quia ſine exercitio ſolum pactum inducit quidem in Domino, & poſſeſſore onus, & ſervitutem, ſed non operatur abdicationem dominii, ejuſque translationem de uno in alterum. 8

Unde in ſimili habemus, quod ſub prohibitione alienationis bonorum Eccleſiæ non venit hypotheca generalis, niſi quatenus deducatur ad exercitium, ob quod inde ſequatur alienatio, ex deductis per Rojas *deciſ.261.* ubi allegantur, & declarentur deciſiones præcedentes, ac tota materia, cum ſimilibus, & juxta hunc ſenſum, & non alias intelligenda eſt *deciſ.582. par.4. recent.* ſecus autem in eo exercitio, quod provenit ex neceſſitate pacti ab initio adjecti, licet ſecus dicendum ſit hodie ob ſupervenientes Conſtitutiones Clementis VIII. Pauli V. & Urbani VIII. per Innocentium X. & Alexandrum VII. innovatas, & per quas etiam hypotheca, omneſque pactiones prohibentur, quæ tamen caſui, de quo agitur, non obſtabant tanquam poſteriores.

Et quamvis ſive ex diſpoſitione juris communis feudorum *in cap. Imperialem de prohibita feudi alienatione per Fridericum*, ſive ex ſtrictiori, quæ in utriuſque Siciliæ Regnis oritur ex dicta Conſtitutione, quæ incipit, *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, receptum ſit, aſſenſum alienationi præſtitum non ſuffragari quoad pactum de retrovendendo, etiam ab initio adjectum, id tamen provenit ex nimia generica prohibitione cujuſcumque conventionis, quæ onus, vel ſervitutem in corpora feudi adjiciat, itaut veniat etiam hypotheca, quod terminis noſtris non eſt applicabile, dum attento tempore contractus nullam aliam habebamus prohibitionem, niſi reſultantem ex dicta Sixtina, quæ ſe reſtringit ad tres caſus. Unde non eſt eadem ratio, neque termini ſunt pares, atque prohibitionem reſultantem ex *d. cap. Imperialem* non obſtare his Caſtris, feudi veri, & proprii qualitatem non habentibus, eſt dictum *diſc. præc.*

Eoque magis præmiſſa de plano procedere dicebam, attento tenore licentiæ Apoſtolicæ per Clementem Octavum conceſſæ, quia per illam non præſtatur ſimplex aſſenſus venditioni, ſed tollitur de medio ſimpliciter obſtaculum dictæ Sixtinæ Conſtitutionis, ibi, *Li concediamo licenza ad effetto di rimuovere l'oſtanza di detta Conſtituzione.* Un- 9
de remoto ſimpliciter, & abſolute dictæ Conſtitutionis obſtaculo, nihil remanet prohibitivum, ſed repoſitis contrahentibus in antiquo ſtatu libertatis, quam præambula dictæ Conſtitutionis hora habebant, pro libito contraxerunt jure ſuo, dictæque libertatis vigore, adinſtar habentis naturaliter membra valida ab aliquo accidentali vinculo impedita, quia ruptis, vel ſolutis vinculis, ambulat, & operatur ex ſua naturali facultate per remotionem obſtaculi. Ex qua ratione inferunt beneficialiſtæ, Epiſcopum, cui a Sede Apoſtolica indultum ſit conferre beneficia reſervata, illa conferre jure proprio, & ordinario in vim antiquæ facultatis ſibi de jure communi competentis, tanquam per remotionem obſtaculi ex indulto cauſatam, ut per Gregor. & Adden. *deciſ.99.* Cavaler. *deciſ.627. num.4. & 5. deciſ.530. par.4. rec. tom.3.* ubi Adden. licet hodie ex nova indultorum formula dubitetur, jure delegato magis quam ordinario Epiſcopum indultarium conferre, *ut habetur in ſua materia, ſub tit. de benef.*

Sic etiam privilegium, quod alicui conceditur, conti- 10
nens reverſionem ad jus commune, ac reſtitutionem antiquæ facultatis alias competentis, non dicitur odioſum, & ſtrictum, neque juxta privilegiorum conſuetam naturam regulandum eſt, ſed favorabile, & amplum, quia non privat, ſed reſtituit legem, nec aliquid de novo concedit, ſed ſolum tollit impedimentum, Ancharan. *conſ.131. in princip. dec.505. num.10. & 11. p.1. diverſ. dec.4. n.4. p.2. rec.* ubi Concurdantes cum ſimilibus.

Inſpecta quoque veriſimili voluntate Papæ concedentis, idem omnino dicendum venit, quia cui conceditur plus,

fortius

Digitized by Google

fortius conceſſum dicitur, quod eſt minus, & cui datur fa-
21 cultas veudandi libere perpetuo, multo magis data cenſe-
rur bypothecandi, piguorandi, ſeo veudaudi ad tempus,
& reſolubiliter, Mulin. *de primog. lib.*1. *cap.*10. *nu.*21. de
Mar. *reſol. quotid.*28. *num.*15. *&* 16. *lib.*1. Rot. *dec.*167.
*par.*5. *rec.* & late exoruat Salgad. *in labyr. credit. part.*2.
*cap.*17. *num.*46. *cum ſeqq.* qui eodem tractetu *par.*1. *cap.*34.
*num.*21. *&* 23. ploribus allegatis firmar in ſpecie, aſſen-
ſum ſimpliciter præſtitum vanditioui cenſari etiam præ-
ſtitum omuibus pactis, & conditionibus in ea coutentis,
præſertim pacto de ratrivandando, quod in eodem cuntra-
ctu, tauquam ejus pars adjicitur.

Ideoque mauifeſtum arrurem dicebam eſſa regulandi
iſtum caſum cum terminis ſeudorum parricularem natu-
ram habeutium, a terminis juris communis omuino diver-
ſam, quia iu ais non attanditur ſimnlatiu, neque bouo-
rum ſeparatio, pluraque alia ſervantur, quæ juri com-
muni rapugnaut.

22 Et iu omuem eveutum, ſeudalibus etiam tarminis atten-
tia, invalidum eſſe dicebam ipſum pactum de retroveuden-
do, tanquam eb aſſenſu non muuitum, ad effectum ur
nuu efficiet corpus ſeudi, & ſervitotem in eo uou iuducat,
itaur venditori cou . tertium poſſeſſorem, ſiva iu præjudi-
cium acquireutium cum aſſcuſu hypothecam, vel aliam
actionam ſuper ſeudu uou tribuat, uequa ad illud compe tat
actio, & hie vere eſt ſenſns ſandiſtarum, ſecus autem ad
effectum perſoualis obligationis paciſcantis, ut vauditori
tauaatur ad quanti intareſt pactum ſervari, ut in ſpecie
Aſſlict. *in Conſtitut. Conſtitutionem Divæ memoriæ nam.*31.
& ganeraliter plane Hodier. *controv.*26. *n.*55. *& ſeqq.* Ma-
xime ubi fit in ipſa venditione, cujus pratii pars eſſe dicitur,
ideoque pretium miuuit, unde emptor remaneret in lu-
cru coutra omuem juris ſcripti, & uaturelis ratinnem.

Et licet dicta Aſſlicti propoſitio apud Regnicolas uou le-
vem patiatur difficultatem, attemen id provenit ex parti-
culari diſpoſitione dictæ Couſtitutionis, *Conſtitutionem Di-
væ memoriæ*, per quant etiam actio ad intereſſe tolli vide-
sur, vel ſaltam ita per illos Sapientes intellecta eſt, ut ob-
ſervat Hodiern. *loc. cit.* idaoque in Urbe, & Curia Rome-
na firmæ ſtaut rationes juris communis, ex quibus Aſſlictus,
& cæteri moveutur, non cureta dicta lega municipali,
quæ ſuam ditionem uou egreditur.

His uou obſtautibus Judex cogere noluit Ducem ed di-
ctæ promiſſiouis obſervautiam, alio non ductus morivo, ni-
ſi ſorte illo timoris, quia cum hujuſmodi Couſtitutiones ſu-
per alienatique juriſdictionalium ſiut in quadam rigurosa
obſervantia, timuir Judex ſuper eis mauus apponera, &
cannnizara pacta, quæ remore prætendereutur eis adver-
ſautia, introducta eſt tameu cauſa in Rota, cujus raſulu-
rio expectabitur.

23 In dicta diſputatione incidentar etiam actum fuit, au
poſita invaliditate dicti pacti, illud vitietur, vel potius totus
coutractus corruat, ac vitiatus remaneat, & in hoc (quic-
quid ſine auctoritate, vel probabili ratione motivet Surd.
*deciſ.*173. *na.*20.) Roſeuthal. *de feud. dicto cap.*9. *membr.*1.
*concl.*34. *nu.*12. *& ſeqq.* refert opininnes hiucinde, ipſe au-
tem articulom decidere ueglıgit, ſolumque quandam ad-
hiber diſtinctionem ſectæ, vel nou factæ treditionis, nou
moltum receptam, ideoqua veriorem omnino dicebam
opinionem per peritiſſimos ſeudiſtas Regnicolas magis
communiter recaptam, ut propter iudividuom voluntatis,
totus contractus corruar, ut in ſpecie firmant Camararius
in l. Imperialem, *pag.*58, *in maguis*, *lit.* L. Lanar. *conſil.*73.
*num.*5. Frecc. *de ſabſeud. lib.*2. *quæſt.*16. a Pout. *de poteſtat.
Proreg. tit. de reſut. feudorum*, §. 1. *n.*6. Camillus de Medicis
*conſil.*56. *in fine*, Hodiern. ad Surd. *d. deciſ.*173. *na.*10. Ro-
vit. *in pragm.* 1. *de fide memorialiam*, *nam.*45. & elii, qui-
bus magis deſerandum eſt, quem Marcello Mauru Docto-
ri in ſeudali meterie non magnæ exiſtimationis, *allegat.*8.
*num.*22. *cum ſeqq.* qui in contrarium allegabatur.

24 Omnamqua in caſu, de quo agitur, difficultatam ceſſa-
re dicebam propter ea preſſam partium voluntatem, qua ac-
cedente, etiam Roſenthel. & cæteri ſtaot pru hac parte, cum
rotum contrariæ ſentantiæ fundameutom conſiſtat iu vo-
loutate præſompte nou irritandi contractum priucipalam
ob defectum iſtius pacti accidentalis, quod in præſeuti dici
non poterat, quie venditor ad venditiunem procedere pro-
feſſus eſt, *ſalvo dicto pacto, & nou alias, aliter, nec alio modo*,
per quam verborum, ſeu clanſularum adjectionem pactum
dicitur adjectum tanquam conditio ſubſtantialis, cum qua,
& non alias contrahere voluit, unda caſſat ſubſtautia vo-
luntatis, ut habemus in fortintibus terminis aſſenſus,
vel beucplaciti reſervati, quod alias de jure non eſſat ua-
ceſſarium, quie ſi reſervatur ſimpliciter, ejus omiſſio non
vitiat contractum, ſed ſi reſarvatur ſub dictis clauſulis,
omnino iutervenire debet, quamvis de jure non aſſat re-
quiſitum, quia ejus iuterventus attanditur tanquam im-
plemeutum couditionis, ſiua qua partes nolueruut cuntra-
here, iteut ceſſet voluutas, Grag. & Addeu. *deciſ.*192.
Buratt. & Adden. *deciſ.*110. *&* 374. Cavaler. *deciſ.*253. *&
deciſ.*218. *num.*13. *& ſeqq. par.*7. *recen.* Bouon. primoge-
uituræ 14. Fabruarii 1656. cor. Bichio *deciſ.*30. *nam.*5. *poſt
collučtationes Bondeni*, & iu altis frequanter, multo ma-
gis ubi partium voluutes couſideratur ad ſamulaudum ju-
ris diſpoſitioni, aamque corroborandam.

ROMANA CASTRI ORCIANI
PRO PRINCIPE BURGHESIO
CUM ECCLESIA, ET CAPITULO SANCTÆ MA-RIÆ IN TRANSTIBERIM.

Caſus deciſus per Rotam ad ſavorem Burgheſii.

Caſtri nomine quid veniat, & an ſub eo veniant
prædie, & bona in Caſtro exiſtentia?

Per inſtrumentum iuſauderionis an probetur do-
minium infeudantis ad effectum devolutionis in
præjudicium tertii, quem nun conſtat habere
cauſam ab iufeudato?

S U M M A R I U M.

1 *INſtrumentum Iuveſtituræ, ſeu conceſſionis an pro-
bet dominium concedentis? diſtinguitur.*
2 *An ad effeclam devolutionis ſufficiat dictum inſtru-
meatum cum admiaiculis? diſtiagaitur.*
3 *Adminicula ut proſint, debeus ſubſequi, & non at-
teaduntar præcedeutia.*
4 *Feudatarias, vel emphyteata an ex longa poſſeſſio-
ne præſcribat?*
5 *Conceſſio ad tertiam generationem non præſumitur
excedere* 500. *annos.*
6 *Aliud eſt Caſtrum, ut quid aniverſale, aliud ſunt
prædia, & bona particularia in eo exiſtentia.*

D I S C. LXX.

POſſidens Princeps Burgheſius Caſtrum Orcieni ex ven-
ditione ſibi facta per Hoſpitale Sanctı Spiritus, vel
alios eb illo cauſam habentas, per Capitulum, & Cauoni-
cos Eccleſiæ Sanctæ Mariæ in Tranſtiberim (ſuſcitata anti-
qua lite uſque ab anno 1571. contra dictum Hoſpitale alioſ-
que tuuc temporis poſſeſſores pendente in Rota) pulſetus
fuit, ſed oppoſita exceptione rei judicatæ, aam obitare cen-
ſuit Rota 7. Februarii 1661. coram Albergeto, ſuper judicio
particulari moto ſuper vindicatioue prædiorum, & buno-
rum iutra dicti Caſtri fiues exiſtentium, uou eutem ſuper ju-
dicio uuiverſali ad ipſum Caſtrum in geucre, ſuper quo judi-
catum nou eſſe dictum fuit, unde aſſumpta coram eodem
Albergato diſputatioue ſuper hoc judicio univarſeli, deto-
que dubio, *An conſtaret de dominio dictæ Eccleſiæ ſuper Ca-
ſtro, ejuſque territorio intra fines inveſtituræ anni* 1286.

Dicabator pro Capitulo, & Ecclaſia de dicto dominio
conſtare ex iuveſtitura de dicto anno 1286. facta Andreæ, &
Joanni fratribus de Pierlaonis ad tartiam generatiouem,
ipſe acquirentium computata, nempe *pro filiis, & nepotibus*,
& aguoſcando regulem text. *in l. ad probationem*, ubi DD. C.
locati, præſertim Bart. ubi da materia *nu.*23. ut ſcilicet ſo- 1
lum conceſſionis inſtrumentum non pruber dominium
concedeutis, mexima in præjudieium tertii, quem non
conſtat habera cauſam eb eo, cui concaſſio facta eſt, Aſſlict.
*deciſ.*54. *na.*8. Capyc. Latr. *conſult.*113. *n.*1. Cavalar. *deciſ.*
169. *n.*1. Dureu. *deciſ.*431. *num.*9. *deciſ.*651. *n.*3. *par.*3. *rec.*
Mediol. præteuſæ devolutionis 4. Julii 1655. & 3. Junii 1658.
cor. Meltio, & in aliis deductis per addit. *ad dec.*131. *na.*45.
*& ſeqq. par.*8. *rec.* quod ſecus eſt reſpectu accipientis inve-
ſtituram, per quam agnoſcere dicitur inveſtientem in Domi-
num, etiamſi de re ipſius recipientis facte eſſet, ex deductis
in Maſſanen. Caſtrorum, *hoc eod. tit.* & firmavit Rot. *deciſ.*
165. *&* 175. *par.*10. *rec.* & in Mantuaua Bonorum 16. Maji
1654. & 28. Januarii 1656. cor. Carro, conabantur pro Ca- 2
pitulo Scribentes deducere admiuicula, quibus concurrenti-
bus receptam dicebant conclusionem, ut iuveſtitura probet
dominium etiam in tartii præjudicium, ut in eiſdem ſupra
allega

allegatis auctoritatibus, & deciſionibus, præſertim in dictis Mantuan. coram Cerro, Buratt. & Adden. deciſ.600. deciſ.164. par.6. recent., & in aliis.

1 Pro adminiculis deducebantur primo altera conceſſio facta de anno 1141. Petro de Pierleonibus, ſecundo inſtrumente acquiſitionum aliquorum bonorum de annis 1110. & 1138. tertio pactum in dicta ultima inveſtitura ann. 1286. ſolvendi libras mille pro canonibus decurſis, & quarto Bullæ Caliſti II. Benedicti XII. & Caliſti III. enunciantes dictum Caſtrum eſſe de pertinentiis dictæ Eccleſiæ.

E converſo pro Burgheſio dicebatur, dictas Bullas, & antiquas Scripturas non eſſe in forma probanti, unde propterea ex facto tollebatur difficultas, verum ubi etiam ille defectus ceſſaret, adhuc tamen adminicula non videbantur talia, quæ ſufficerent, Rota enim antiqua apud Caputaquen. deciſ.280. par.1. canonizata apud Miltin. deciſ.11. num.8.
2 & 9. & in aliis, ad effectum devolutionis, exactam, & concludentem probationem poſtulantis, tenuit inſtrumentum conceſſionis cum adminiculis non ſufficere contra tertium, Rota vero moderna deciſ.290. nu.6. par.1. rec. canonizata deciſ.164. num.13. & ſeqq. par.6. 613. num.14. par.5. 297. num.11. ſid. par.8. Vercellen. ſeu Caſeleo. bonorum 10. Maii 1658. cor. Bevilaqua, & in aliis per Adden. ad d. deciſ.131. par.8. n.50. cum ſeqq. iſtum rigorem temperando, diſtinctionem adhibuit, quod ubi adminicula ſint talia, quod omni contraria ſuſpicione, vel poſſibilitate ceſſante, indubitate convincant, bona non potuiſſe aliunde in poſſeſſorem devenire, quam a concedente, vel ab habentibus cauſam ab eo, & tunc conceſſio cum adminiculis ſufficiat, aut de hoc non conſtat, & procedet deciſ. Caputaquen.

3 Unde cum in caſu præſenti nulla concurrerent hujuſmodi adminicula reſpectu Hoſpitalis, vel aliorum rei conventi auctorum id convincentia, actor deficere dicebatur in ſaluiari, dicta enim adminicula omnia percutiunt tempus præcedens, non autem ſubſequens, quale percutere deberet, ita ut dictæ conceſſionis effectuationem, & a conceſſionariis tranſitum arguant, & in quibus terminis adminiculorum ſubſequentium loquuntur d. deciſ. Buratt. 602. deciſ. 164. par.6. recent. Miltin. deciſ. 374. Sabinen. tenutæ coram Lutia poſt March. par.1. fol.1079. quæ poſt pro Capitulo deducebantur, accedente præterium lapſu annorum 35. a tempore ultimæ inveſtituræ uſque ad annum 1639. quando impetrata fuit commiſſio ſuper hoc judicio univerſali, unde adeſſet lapſus trium ſæculorum, & ultra, cujus vigore poſſeſſor allegare poteſt quemcunque titulum de mundo meliorem, & ſibi bene viſum, cum id ſolum ſpatium unius ſæculi concedat, ex ſupra deductis in Piſauren. Molend. & in
4 aliis, hoc tit. Nil obſtante, quod durante inveſtitura, feudatarius, vel emphyteuta nunquam præſcribat, ex collectis per Roſenthal. cap.3. membr.2. concluſ.97. cum aliis in eadem Piſauren. tum quia id procedit cum ipſo feudatario, vel emphyteuta, vel eum repreſentantibus, non cum tertio allegante titulum independentem, Fulgin. de emphyt. tit. de ſolut. canon. quæſt.9. num.4. & ſeq. ubi Concord. Tum etiam quia conceſſio ad tertiam generationem non præſumitur,
5 quod excedet ſpatium 100. annorum, niſi probetur, quia filii non præſumuntur, niſi probentur, ut in ſpecialibus terminis emphyteuticis habetur in Romana domorum 15. Decembris 1649. coram Bichio, unde deducto etiam dicto ſpatio annor. 100. adhuc remanet aliud 253. quod hominum memoriam abſque dubio excedit.

6 Neque ex hoc tempore ſubducendum eſſe dicebam tempus litis originarie motæ de anno 1571. quia aliud eſt Caſtrum in univerſum conſideratum, ut corpus univerſale, continens ſub ſe univerſum territorium tanquam jus terrendi, aliud vero ſunt bona, & prædia particularia intra ejuſdem Caſtri fines exiſtentia, jure privati dominii poſſeſſa, Larath. theatr. feud. tom.1. par.3. dilucid.24. nu.4. & ſeqq. Roſenthal. de feud. cap.12. concl.15. Duran. deciſ.28. Buratt. deciſ.276. & 426. ac alii plenius congeſti in Maſſanen. Caſtrorum, & in Tiburtina Caſtrorum, hoc eod. tit. Lis autem prædicta fuit ſuper bonis particularibus, eorumque particulari judicio, ut explicite firmatur in dicta hujus cauſæ deciſ.7. Februarii 1661. cor. Albergato, de ſtylo præſupponenda, quod neque poſſe negari per Capitulum dicebatur, ne alias ſibi obeſſet res judicata in dicta deciſione firmata, unde ad hoc adducebam dilemma: Aut in dicta antiqua lite actum fuit de hoc judicio univerſali, aut non, Si fuit actum, obſtat res judicata, ſi non fuit actum, ergo non adeſt lis, cujus tempus ſit ſubducendum, & nihilominus dicto etiam tempore ſubducto, remanent a tempore dictæ conceſſionis ann. 285. & ſi primum centeſimum durantis conceſſionis juxta legalem præſumptionem deducere volumus, adhuc remanent anni 185. Si enim antiquas conceſſiones, vel bullarum enunciatives, & chronicarum traditiones plurium ſæculorum metas excedentes attendere deberemus ad ſufficientem dominii probationem de præſenti, & ad effectum rei vindicationis, eſſet intervertere totum mundum, multaque dominia, & jura revolvi poſſent.

Et juxta præmiſſa prodiit reſolutio ſub die 11. Mart. 1662. coram eodem Albergato confirmata 25. Julii 1663. 9. Junii 1664. & 23. Januarii 1668. ut conſtet ex deciſionibus deſuper editis, & reſolutio ex præmiſſis videtur juſta, & fundata, quia ſi hujuſmodi antiqua documenta, non probata eorum ſubſequenti effectuatione, & obſervantia continuata de tempore moderno ſufficerent, omnia dominia eſſent incerta, totuſque mundus litibus involveretur.

ANNOT. AD DISC. LXX.

SUnt iſte cauſa videntur ea, quæ occaſione aliarum diſputationum in eadem cauſa habentur infra diſc.133.

ROMANA
SEU, &c.
REFUTATIONIS.

Diſcurſus pro directione.

An, & quando feudatarius refutare poſſit feudum invito Domino, qui teneatur refutationem acceptare, ac feudatarium liberare necne?

SUMMARIUM.

1 *CAſus controverſiæ.*
2 *De opinione, quod feudatarius non poſſit refutare feudum invito Domino, & de ratione.*
3 *De contraria opinione affirmativa ut poſſit.*
4 *Et de rationibus hujus opinionis affirmativæ.*
5 *De conſuetudinibus feudalibus, earumque origine.*
6 *De legibus Longobardorum.*
7 *De tertia opinione diſtinguente.*
8 *Quomodo quæſitio decidenda ſit.*

DISC. LXXI.

CUm ad quendam effectum aliud non judicaretur ſubeſſe congruum, & opportunum remedium, niſi ut quidam, qui inveſtituram feudalem ab alio receperat, illi renunciaret, excitata fuit difficultas, an id ſequi, & practicari poſſet invito eo, qui illam conceſſerat, unde propterea mihi injuncto onere efformandi deſuper diſcurſum pro directione, & ad effectum deliberandi quid expediret. 1

Dicebam in hoc puncto plures haberi diverſas opiniones 2 diligenter recenſitas per doctum, & elaboratum feudiſtam Roſenthal. cap.9. membr.1. concl.50. Aliqui enim parificantes feudum, & emphyteuſim, atque hujuſmodi terminis promiſcue utentes, juxte regulas generales juris communis, negativam ſimpliciter tenent ex ea ratione, quod agatur de contractu nominato ex utraque parte irrevocabili, ac pœnitentiam excludente, ut præ cæteris Alex. in l. ſi quis vi, §. fin. ff. de acquir. poſſeſſ. num.14. Pinell. in l.1. de bon. matern. par.2. n.72. verſ. quæ renunciatio, fol.63. colum. 2. in med., cum quo ſimpliciter pertranſit Suarez inter commun. opin. diverſ. tom.3. verb. feudum, n.100. & hanc opinionem ex jam dicta ratione ſibi placere dicit Clar. §. feudum, q.34. n.1. ſequuntur alii relati per Roſenthal. ubi ſupra.

Alii vero materiam feudalem magis callentes, atque cum 3 peculiaribus terminis conſuetudinum feudalium, ſeu juris feudorum procedentes, ſimpliciter tenent affirmativam, per claram diſpoſitionem tex. in cap. unico, de Vaſſallo, qui contra Conſtitutionem Lotarii, ibi, quia Vaſſallus etiam ſine Domini voluntate recte feudum refutare poteſt, per quem textum ita ibidem, & alibi tenent magis communiter feudiſtæ plene collecti per Roſenthal. d. concl.50. in gloſſ. lit. D. & concl.51. in gloſſ. ad num.6. lit. C. quamvis ipſe videatur ſentire contrarium concl.50. num.7. & ſeq. & in gloſſ. lit. E.

Idque non ratione pœnitentiæ, ut aliqui male putarunt, 4 incaſſum proinde laborantes ſuper puncto, an feudum contineret contractum nominatum, vel innominatum, quia ubi etiam eſſet innominatus (cujus contrarium eſt verius) adhuc poſt ſequutam feudi receptionem, & re non integra ceſſat pœnitentia, quæ ſi intraret, deberet eſſe ex parte utriuſque, & tamen certum eſt eam Domino denegari, unde propterea hæc ratio inepte remonet.

Aſſi-

5 Aſſignant alii, præſertim Roſenth. ubi ſupra, qui alios refert, rationem obligationis cauſativæ ceſſantis dimiſſa re, ob quam illa contracta eſt, verum neque hæc ratio videtur tuta, quoniam ex collectis per Amat. *reſol.* 1 I. ac frequenter deductis in propoſito obligationis cauſativæ, ſeu occaſionalis *ſub tit. de Regal. ad materiam officiorum*, ac etiam ſub aliis *de emptione & venditione*, *& de credito*, dicta regula procedit, quatenus caſu, vel facto tertii, ſeu de ſuperioris licentia quis deſinat poſſidere, non autem ſi dolo, ſeu alias ex facto voluntario, quod habemus frequens in materia obligationis ſolvendi penſiones reſervatas ſuper Epiſcopatibus, aliiſque Beneficiis.

Quare alia non videtur aſſignabilis ratio, niſi ea, quod ita leges feudales diſponant, ad regulam text. *in l. non omnium, ff. de legibus*, quam ponderat Roſenth. *d. cap.* 50. *n.* 11. præſertim quia in effectu iſtæ non ſunt leges ab aliquo legiſlatore cum matura, prudenti, & rationabili præordinatione conditæ, ſed in origine ſunt conſuetudines paulatim ex illorum barbarorum ſæculorum uſu, & moribus introductæ per Gherardum, & Ubertum in ſcripturam collectæ, & pro legibus ex ſolo uſu receptæ, quarum neque certa origo, neque certa ratio de facili aſſignari poteſt, & probabilius originem habent a legibus Longobardorum, quas irra-
6 tionabiles, & aſininas dicunt Bald. Oddofred. Bartholomæus de Capua, & cæteri relati per Maxill. in proœmio ad conſuetudines Bari, & Annichin. *de prævent. cap.* 1. *q.* 3. *n.* 105. *& ſeqq.* ubi refert Reodell. earum acerrimum defenſorem.

7 Tertia eſt opinio diſtinguens ex gloſ. *in cap. finali, de Capitaneo, qui Curiam vendidit*, an ſcilicet feudum datum ſit necne ſub certo ſervitio, & an iſtud conſiſtat in dando, vel in faciendo, ſive an ultra juramentum fidelitatis, aliud juramentum, ſeu formalis ſtipulatio ſuper ſervitii præſtatione intercedat, ſive an ſit feudum ligium, quod plerique putant generaliter eſſe illud Eccleſiæ, quod præſertim a Papa accipitur, ut de hujuſmodi diſtinctionibus patet ex Bart. *in l. ſi cum quo, ff. de aqua pluvia arcenda*, qui cum prima diſtinctione ſervitii certi, vel incerti procedere videtur, Imola, qui inter Canoniſtas omnium latius materiam tractare, ac diſtinctiones ponderare videtur *in c. quæ Eccleſiarum, n.* 17. *de Conſtit.* cum aliis collectis per Roſenth. ubi ſupra, *concl.* 50. *&* 51. ex quibus patet conſtituendam eſſe regulam affirmativam juxta ſecundam opinionem, ob nimis claram, & expreſſam diſpoſitionem textus litteralis, diſtinctiones vero attendendas eſſe pro limitationibus, juxta ſingulorum caſuum particulares circumſtantias, potiſſime vero regionis mores, & praxim.

8 In hac opinionum varietate non de facili conceditur maturum judicium pro veritate efformare, cum deſuper non habeantur deciſiones, ſeu res judicatæ magnorum Tribunalium, quæ in ambiguis quæſtionibus magnum lumen præbuerunt, ob articuli nimiam infrequentiam, ita ut modernis præſertim temporibus ubique, præcipue vero in noſtra Italia iſta quæſtio a foro exulaſſe videatur, cum omnes controverſiæ ſint in caſu converſo, in quo Dominus, invito feudatario, de feudi caducitate, vel devolutione contendat, & merito, quia feuda ad quantumcumque ſervitium obligantia ſemper tribuunt utilitatem, & honorificentiam, quæ oneribus præponderent, itaut magis expediat habere quam non. Creditur autem antiquitus hujuſmodi quæſtionem fuiſſe frequentem, quando ob magnas factionarias diviſiones, præcipuus unius Principis, vel Domini nervus conſiſtebat in clientela, & devotione, quam potius, quam pecuniam, & utilitatem burſalem habere expediebat, unde propterea idem text. *in cap.* 1. *de vaſſallo, qui contra Conſtitutionem Lotarei*, ex quo reſultat feudatarii libertas juxta ſecundam opinionem ut ſupra, ita liberantem obligat ad non offendendum.

Quare conſtituendo regulam juxta ſecundam opinionem, adjuncta limitatione juxta diſtinctiones, de quibus in tertia opinione, quæſtio videtur potius facti quam juris, uniformem generalem deciſionem non recipiens, ſed decidenda juxta ſingulorum caſuum particulares circumſtantias, an ſcilicet adſit Domini intereſſe, vel præjudicium, quia ſi nihil ejus intereſt talem refutationem fieri, quia idem feudum altari æque idoneo, ſub eodem, ac forte majori ſervitio concedi poteſt, tunc ex æquitate admittenda videtur regula juxta ſecundam opinionem, ſecus autem e converſo.

Licet enim juxta aliquorum ſententiam feuda Eccleſiæ, provenientia præſertim a Papa, dicantur ligia, & in eis non intret dicta regula, potiſſime quia non improbabiliter dici poteſt, Eccleſiam non ſubjacere præciſæ obſervantiæ conſuetudinum feudalium, ex alibi deductis *hoc eod. tit.* præſertim *in Maſſanen. Caſtrorum* in articulo capacitatis Clericorum, attamen eadem Eccleſia tanquam mater, & cultrix æquitatis, quam lex canonica, magis quam civilis, & feudalis profitetur, ex quadam ei directiva potius quam coactiva tenetur ad obſervantiam illius æquitatis, quam lex feudalis juxta ſecundam opinionem, ceſſante præjudicio, induxit, ut eadem diſtinctione retenta, Roſenth. *d. concl.* 50. *n.* 6. ubi etiam de feudo Eccleſiæ, quo themata conſtituta, dixi reflectendum eſſe ad facti circumſtantias ob applicationem cum totum dictum eſſet in forma diſcurſiva pro directione.

ANNOTAT. AD DISC. LXXI.

NImium rarus eſt iſte caſus, ac forte ſingularis in feudis veris, & nobilibus, juxta hodiernam praxim ſæpius enunciatum, bene tamen ſuper hoc in praxi diſputari ſolet in terminis emphyteuticis, juxta caſum, de quo in ſua materia *ſub tit. de emphyt. diſc.* 38. *& in annot. ad illum*.

In iſtis autem terminis feudalibus pro opinione negativa, quod ſcilicet non poſſet feudatarius, invito Domino, repudiare feudum, congruunt a ſimili, quæ habemus in Epiſcopatibus, & Archiepiſcopatibus, quod licet importent qualificatum beneficium, cum utilitate, & præeminentia, attamen non eſt in arbitrio Epiſcopi dimittere Epiſcopatum, niſi accedat voluntas Papæ, qui illum ſolvere velit ab eo vinculo, idque concedi non ſolet, niſi ex juſta cauſa formiter diſcuſſa, & examinata in Sacr. Congregatione Conſiſtoriali, iſtaque paritas eſt adaptabilis.

TUSCULANA BONORUM VACANTIUM AD PETITIONEM P. PRINCIPIS BURGHESII.

Diſcurſus pro veritate in abſtracto.

Barones, Feudatarii, vel Domini inferiores Principem recognoſcentes an habeant Fiſcum, & jura Fiſci, & præſertim ſucceſſionem in bonis vacantibus, & an bona emphyteutica, vel locata in perpetuum veniant ſub hac ſucceſſione bonorum vacantium?

S U M M A R I U M.

1 *AN in bonis vacantibus ſuccedat fiſcus Principis ſupremi, vel fiſcus Baronis, ſeu Domini inferioris?*
2 *Opinio Baroni favorabilis.*
3 *Contraria niſi conſtet de conceſſione regalium.*
4 *Hæc ſecunda dicitur verior, ubi de dicta conceſſione non conſtat.*
5 *Quid in dominis poſſidentibus caſtra non in feudum, ſed in allodium?*
6 *Quod ſit deferendum obſervantiæ, quæ in Statu Eccleſiaſtico videtur iſtis Dominis favorabilis.*
7 *Quod Fiſcus hujuſmodi dominorum capiat bona ſub confiſcatione cadentia ex delicto.*
8 *Barones, & feudatarii an habeant Fiſcum?*
9 *Bona emphyteutica, vel conceſſa ad livellum, vel perpetuam locationem, an in defectum hæredis ſpectent ad Fiſcum tanquam bona vacantia, vel potius devolvantur ad Dominum directum?*
10 *Quid de confiſcatione per delictum, an capiat hæc bona?*

D I S C. LXXII.

IN ea quæſtione, an Barones, & Domini ſub alicujus Principis alto dominio, & ſuperioritate juriſdictionem cum mero, & mixto imperio in aliquo caſtro, vel loco habentes, ſuccedant in bonis vacantibus decedentium abſque hærede, ex diſpoſitione text. *in l.* 1. *§. Divus Pius, ff. de jure fiſci, l.* 1. *leg. vacantia, & l. ſi vacantia, C. de bonis vacantibus, lib.* 10. 1

Doctores varia loquuti ſunt juxta varietatem regionum, 2 in quibus ipſi verſabantur, itaut quantum videre licuit, articulus adhuc remaneat indigeſtus, & ſub aliqua confuſione.

Affirmativam enim pro Barone, ſeu Domino ſimpliciter tenent Bald. *in l.* 1. *Cod. de hæred. decur. n.* 4. qui loquitur, de nobilibus, qui habent Dominos ſuos, ſed melius loquentes de Baronibus noſtri temporis ad excluſionem fiſci, ſeu Principis, Jo. de Platea *in l. Cornicularii, C. de apparitor. Præfect. prætor. lib.* 12. *nu.* 3. *circa finem, verſ. ſed quæro*, utrum idem eſſet in Baronibus noſtri temporis, & ibid.

Jacob Rebuff. circa finem, *verſic. contrarium tenent*, cum quibus pertranſeunt Bertrand. *conſ.276. nu.17. in fin. vol.3.* Boer. *deciſ.50. num.14. in fin.* Borell. *de præſtantia Regis Catholici, cap.14. num.7.*

3 Negativam, niſi tali Baroni, vel Domino conceſſa aſſent etiam regalia, clare tenent Bart. Angel. & Bald. *in l.1. Cod. de bonis vacant. lib.10.* qui licet loquentur de Civitate, attamen ratio eſt eadem, & cum eadem diſtinctione procedunt Alexand. *conſil.31. num.4. vol.1.* Nicol. de Ubald. *in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. par.3. & ultima, num.3.* Jacobin. *inveſtit. feudal. gloſſ. cum mero, & mixto imperio, n.17.* Buſſ. *in prax. crim. tract. de regaliis, num.15.* Bovadill. *tom.1. politicor. lib.2. cap.16. num.216.* Ripoll. *de regal. c.9. n.40.* Ameya *in leg.1. num.36. Cod. de bonis vacant. lib.10.* Capoblanc. *de Baron. pragmat.8. prima parte n.243.* Franch. *deciſ.124.* Capyc. *inveſt. feudal. verbo cum bonis vacantibus,* Balzaren. *in cap.1. quæ ſint regalia, num.2.* Sola *ad conſtit. Sabaud. verb. Reipublic. p.2. gloſſ.7. num.5.* Roſenth. *de feud. c.5. concluſ.52. num.1.* Tiraquell. *in tract. le mort. ſaiſit le viſ. per.2. declarat.15. num.11.* Maſtrill. *de Magiſtr. lib.3. cap.10. nu.368.* Freccia *de ſubfeudis, lib.2. auctor.14. fol.210. in meis primæ impreſſionis,* & cæteri magis communiter, quibus annecti poteſt Parega. *de jure fiſci, lib.4. tit.3.* dum loquitur ſuppoſitive de pertinentia illorum bonorum ad fiſcum Principis.

4 Et hæc ſecunda opinio veriſſima videtur, ac omnino recipienda, quia tex. *in cap.1. quæ ſint Regalia*, expreſſe collocat iſtud jus inter regalia, idcoque competere non poteſt, niſi ea habenti ex privilegio, vel legitima conſuetudine, & juxta hunc ſenſum intelligendi ſunt Bald. Platea, Rebuff. & cæteri pro prima opinione allegati, quod ſcilicet agatur de Baronibus, & feudatariis, quibus etiam regalia conceſſa ſint, vel quod ea ex legitima conſuetudine præſcripſerint, ut reſpectu regalium minorum, & quæ non ſunt neceſſario annexa dignitati Principatus, communis eſt formula conceſſionum in Germania, & conſuetudo in Gallia, idcirco non mirum ſi Galli, & plures Germani priorem ſententiam teneant, alias enim conceſſa ſimplici juriſdictione cum mero, & mixto imperio, hoc jus non venit, quia non eſt effectus juriſdictionis, ſed Principatus, & regaliæ.

Quodque præſertim Joannes de Platea, & Jacob. Rebuff. a quibus cæteri derivant, intelligantur loqui de Baronibus habentibus omnimodum imperium etiam cum regalibus, liquet ex eorum modo loquendi, dum aſſignantes ſui dicti rationem dicunt, quia hodie ſciſſum eſt Imperium, ſive quia in Gallia inferiores Domini de conſuetudine id obtinent, ut refert Tiraq. *loc. cit. nu.12.* Et de feudatariis habentibus plenum imperium cum jure Principatus, ita ut tantum poſſit iſte in ſuo dominio, quantum Imperator in Imperio, loquitur Roland. *conſ.1. & conſ.91. utrobique n.16. & 17. vol.2. & cæteri*, qui poſſunt adduci.

5 Recte procedunt hæc in illis Baronibus, & Dominis, qui oppida, & loca obtinent in feudum, vel allodium ex Principis conceſſione, vel inveſtitura, ex cujus tenore affirmativa, vel negative conceſſionis regaliarum deſumi valeat, quia cognito facto, plana exinde remanet cognitio juris, cujus diſpoſitio in dicta diſtinctione conſiſtere videtur.

Sed punctus difficultatis eſt, quid dicendum ſit de illis Baronibus, & Dominis, qui abſque aliqua inveſtitura ab antiquiſſimo tempore, ex jure ſuorum majorum, vel auctorum a quibus emerunt, poſſident oppida, & caſtra cum mero, & mixto imperio, tanquam allodialia liberæ diſpoſitionis, & ad quoſcunque extraneos tranſmiſſibilia, ut ſunt frequentius Barones, & Domicelli Status Eccleſiaſtici, qui nullam habent inveſtituram, nec aliquod præſtant ſervitium, vel fidelitatis juramentum, unde potius allodialia, quam feudalia dicenda ſunt, ut conſtat ex deductis *deciſ.93. num.39. cum ſeqq. p.5. rec.*

Et licet large, & improprie dicantur feuda a Papæ conceſſione originem habentia, ex copioſe deductis per Spadam *conſ.1. vol.1.* attamen hæc dicitur quædam remota, & improprie feudalitas, ad ſolum effectum removendi veram, & omnimodam allodialitatem, per quam alius Superior agnoſci non dicitur, niſi Deus, proindeque firmandi altum dominium, & Principatum, ac ſupremam poteſtatem Papæ, præſertim circa regalia majora, quæ per neceſſe annexa ſunt Principatui, ſeu Coronæ, a qua divelli non poſſunt, & in his terminis, atque ad hunc effectum loquitur Spada *loc. cit.* quod non tollit in reliquis allodialitatem cum plenitudine, nedum juriſdictionis, ſed etiam imperii, ita ſubordinati, ſub quo non implicat venire hujuſmodi regalia minora, quæ etiam Baronibus, & feudatariis ſubordinatis, ac inferioris ordinis concedi ſolent, ut conſtat apud Franch. & Capyc. *loc. cit.* ſive penes eos eſſe ex conſuetudine, de qua Tiraq. Roſenth. & cæteri.

In his autem terminis deferendum videtur obſervantiæ, ſeu conſuetudini tanquam interpreti, an ſcilicet ſub hoc imperio, ſeu dominio, quod de utraque feudi, & allodii qualitate reſpective, ut ſupra, participat, veniant vel ne hujuſmodi regalia minora? & pro affirmativa conſuetudinis reſpondendum videtur, tum ex traditione Bald. *in l.1. Cod. de hæred. decur. nu.4.* qui tanquam Doctor verſatus in Statu Eccleſiaſtico, ubi frequens eſt hujuſmodi Domicellorum, & Baronum ſpecies (ſed ſuo tempore frequentior) ita loquutus eſt ex more Principatus, ſeu regionis, eodem modo, quo Joannes de Platea, Jacobus Rebuff. & alii, de quibus ſupra loquuti ſunt. 6

Tum etiam quia videmus ſimilia regalia minora ab iſtis Baronibus, ſeu Domicellis poſſideri, ut præſertim eſt illud confiſcationis bonorum in ejus territorio exiſtentium ex delicto, alibi quam in ſuo loco, ac etiam per non ſubditum commiſſo, ſolum ex regula, quod quilibet fiſcus capit bona ſui territorii, unde ſpecies hujuſmodi Domicellorum conſtat apud Merlin. *deciſ.125. alias 449. p.5. rec.* hæc enim ſpecies confiſcationis dici non poteſt fructus, ſeu effectus juriſdictionis, prout ſunt mulctæ, & pœnæ, quæ ab ejus curia indicuntur ſubditis, ſed eſt effectus dominii territorii, in quo ſunt bona, Peregr. *de jure fiſci, lib.1. tit.2. num.83.* Spada *conſ.26. num.2. & ſeqq. lib.1.* ubi quod confiſcatio eſt de primo gradu meri imperii, ibique plures cumulantur, & ſucceſſive jus regaliæ non competens, niſi habentibus fiſcum, unde deino fiſco veniunt omnia hujuſmodi, quia feudatarii, & Barones illorum locorum, in quibus hujuſmodi regalia ſpectant ad ſolum Principem, ut eſt in Regno Neapolis, & in pleriſque Hiſpaniæ partibus, non habent fiſcum, neque jura fiſci, ſed ſolum quendam Promotorem Fiſcalem, ſeu Coadjutorem Curiæ pro inquirendis delictis, & defendendis juribus Curiæ, Ann. *ſingular.220.* Borell. *de præſtan. Reg. d. cap.14. num.6. & 7.* a Pont. *de poteſt. Proreg. tit.1. §.4. num.60. cum ſeqq.* & cæteri Regnicolæ communiter, quia in praxi eſt receptiſſimum. 7 8

Et ſic totus punctus eſt in jure habendi fiſcum, quem ſi de facto hujuſmodi Barones, & Domicelli habent, conſecutive veniunt hujuſmodi jura ad fiſcum ſpectantia, quia in hac circumſtantia hujuſmodi pertinentiam conſtituunt Bart. Bald. & Ang. *in d. l.1. C. de bon. vacant. l.10.* & cæteri apud Decian. *conſ.35. num.64. vol.2.*

His ita firmatis, quoad articulum in genere, quoties etiam his non obſtantibus contra Barones, & Domicellos aliqua ſubeſſet difficultas reſpectu bonorum indifferentium, adhuc tamen illa penitus ceſſat reſpectu illorum bonorum, quæ ſunt de pertinentiis feudi, ſeu caſtri, & quæ per ipſos Barones tanquam dominos directos in emphyteuſim, vel ad perpetuam locationem eorum vaſſallis, vel aliis conceſſa ſunt, ſive ſint alias reddititia, ut punctualiter Frecc. *de ſubfeud. dict. auctor.14. verſic. in bonis feudo reddititiis*, quem refert, & ſequitur Rovir. *ſuper pragm. 16. de Baron. num.7. in fine*, & firmant Bellamer. *conſ.23. ſub n.2 cum ſeqq.* Maſtrill. *de Magiſtr. d. l.3. cap.10. n.370.* ubi allegat Belling. *de ſpecul. Princip.* & alios, ac videtur fundatum in ratione concludenti, quod ſcilicet hujuſmodi fiſcalis ſucceſſio non detur, niſi in bonis omnino vacantibus, nullum legitimum Dominum, & ſucceſſorem habentibus, itaut fiſcus poſtponatur Collegiis, & aliis, de quibus late in propoſito agit Borell. *in d. tract. de præſtant. Regis cap.14.* ideoque talia dici non poſſunt hæc bona, quæ per reverſionem ad ſuam cauſam ex defectu perſonæ, & ob conſolidationem cum directo dominio, habent legitimum dominum. 9

Et quamvis Clarus *in §. emphyteuſis, q.29.* Surd. Farinac. & cæteri collecti a Folgin. *de emphyt. tit. de ſucceſſ. q.4.* verius probent, in bonis etiam emphyteuticis tranſitoriis ad hæredes extraneos ſuccedere fiſcum, multo magis in iſtis ſolum cenſualibus, & reddititiis, attamen agunt de ſucceſſione anomala, reſultante a confiſcatione ob delictum, in qua neceſſarium non eſt illud requiſitum, ut bona omnino careant legitimo Domino, & ſic ratio eſt diverſa, præſertim dum habemus ſpeciales auctoritates, de quibus ſupra, & ex his concludendo dicebam abſque dubio ſpectare ad Principem Burgheſium ſucceſſionem in illis 10

bonis

bonis vacantibus, quæ eſſent ſub ejus directo dominio, & ſic emphyteutica, vel ſaltem reddititia, & de pertinentiis ejus caſtri, quamvis alias in bonis liberis, & indifferentibus cadere poſſet difficultas, non tamen hic diſcurſus deductus fuit ad praxim, quia ſubſequens detecta diſpoſitio inter vivos facta per defunctum de bonis, de quibus agebatur, ſubſtulit occaſionem diſputandi.

ANNOT. AD DISC. LXXII.

DE iſta Regalia bonorum vacantium latius agitur in ſua ſede *ſub tit. de Regal. diſc. 149.* ubi occaſione agendi de articulo, an fiſcus Principis ſæcularis ſuccedat in bonis vacantibus per mortem Clerici, quamvis firmetur opinio negativa, quodque potius ſuccedat Eccleſia, admittitur tamen eadem diſtinctio, de qua in præſenti diſcurſu, inter bona libera, & illa, quæ ſint de directo dominio ejuſdem Domini ſæcularis, atque videtur diſtinctio vera.

Et de hac ſpecie Baronum, & Domicellorum habentium dominium totius Territorii, non in ſola ratione territoriali, & Baronali, ſed in dominio utilitario, habetur pluries ſupra, & præſertim *in Annot. ad diſc. 2. & 47.* ac etiam infra in Romana Concurſus *diſc. 117.* ubi allegantur alia loca, in quibus de hoc agitur.

ROMANA BULLÆ BARONUM.

Diſcurſus informativus ad petitionem infraſcripti qualificati J. C.

De Bulla Baronum, ejuſque diſpoſitione ſuper derogationibus fideicommiſſorum, pactorum, & inveſtiturarum, quibus non obſtantibus Congregatio Baronum etiam nuncupata, procedit ad venditionem bonorum ad inſtantiam creditorum.

In quibus caſibus, & reſpective locis, perſonis, debitis, ac bonis dicta Bulla locum habeat, de ejus rationibus, & an dicenda veniat rationabilis, & favorabilis, vel potius exorbitans, & odioſa; & de ejus moderatione per Conſtitutionem Urbani VIII. cum aliis ad ejus materiam, & praxim.

S U M M A R I U M.

1 *OCcaſio ſcribendi.*
2 *Enarratur diſpoſitio Bullæ Baronum.*
3 *De Congregatione Baronum, ejuſque praxi in venditione bonorum.*
4 *Quomodo ſolvatur pretium creditoribus.*
5 *Cedula bancaria præſtanda non eſt per ipſum creditorem, qui emat bona.*
6 *Emptor redditur tutus ab omnibus hypothecis, & moleſtiis.*
7 *An Bulla Baronum tollat dominium directum præſertim Eccleſiarum.*
8 *Quas ſpecies fideicommiſſi, vel vinculorum tollat.*
9 *Ad impediendam venditionem licet imponere cenſus, vel erigere montem.*
10 *Creditores cenſuarii etiam inviti debent recipere ſortem, quamvis debitor non declaret velle extinguere.*
11 *An Congregatio cognoſcat de validitate, & ſubſiſtentia mandatorum, & crediti?*
12 *Quomodo in publicis contradictoriis Advocati Urbis orent.*
13 *Quando executor cognoſcere debeat, & poſſit de validitate, & juſtitia.*
14 *De Bulla Archivii moderatoria Bullæ Baronum.*
15 *An ſtante hac Bulla ſufficiat ſola ſcientia fideicommiſſi, quamvis forma archiviationis non ſit ſervata?*
16 *Enumerantur caſus, quos Bulla capit, ſcilicet etiam pro debitis contractis ante illum, & tam pro fideicommiſſis aſcendentium, quam tranſverſalium, ut afficit etiam pupillos, minores, & privilegiatos.*
17 *An procedat in debitis contractis poſt ceſſatam Baroniam?*
18 *Quid in bonis obventis poſt ceſſatam Baroniam.*
19 *Quid in debitis contractis antequam eſſet Baro.*
20 *An quælibet poſſeſſio bonorum juriſdictionalium ſufficiat?*
21 *Quid pro debitis ex cauſa fidejuſſionis.*
22 *An habeat locum ſuper cenſibus, locis montium, ac juribus, & actionibus?*
23 *De contributione inter poſſeſſores plurium fideicommiſſorum, & primogeniorum ſucceſſores pro debitis, vel alienationibus poſſeſſoris.*
24 *An habeat locum in Baronibus Status Eccleſiaſtici mediati?*
25 *Et quid in illis Status Urbini poſt devolutionem.*
26 *An Bulla operetur ut nunc, vel ut tunc, & an tribuat jus creditoribus ſuper bonis, antequam Congregatio vendat, & de concurſu inter ipſos creditores?*
27 *Si pecunia ſoluta evincatur ab anterioribus, an cenſus reviviſcant?*
28 *An Bulla ſit favorabilis, vel odioſa, datur diſtinctio.*
29 *Pro quibus debitis illa debeat practicari.*
30 *De fraudibus, & colluſionibus, quæ committi ſolent cum praxi hujus Bullæ.*
31 *Procedit Congregatio ſummarie, & ſine figura judicii.*
32 *Defenditur quod juſte gravat creditores ad recipiendum pecuniam vinculatam, & de ratione, & quando id admittendum non ſit.*

D I S C. LXXIII.

CUm Gaſpar de Sobremonte Hiſpanus, Conſiliarius Regalis Conſilii Regnorum Caſtellæ, & Legionis, ac 1
Viſitator, Viceprotonotarius, & Locumtenens Regiæ Cameræ Summariæ in Regno Neapolitano, in Urbe moraretur, gerendo vices, ſive ſupplendo partes Oratoris Regis Catholici apud Pontificem Alexandrum VII. audita caſualiter, me præſente, ac ſatis familiariter cum eo tractante diſpoſitione, ac praxi Bullæ Baronum, aliquod ſcandalum concepiſſe videretur, quaſi quod eſſet lex irrationabilis, nimiumque exorbitans; Ego autem replicaſſem, quod bene, omnibus perpenſis, iſta opinio, quæ generaliter apud non informatos viget, aliquam contineret fallaciam; idcirco inſtanter me requiſivit, ut deſuper Eum informarem; quare edidi diſcurſum informativum, ut ſequitur, abſque tamen illis auctoritatibus, vel deciſionibus, quæ memoriæ cauſa habentur adnotatæ in gloſſis marginalibus.

Clemens VIII. alias Hippolytus Aldobrandinus, magni 2
J.C. Silveſtri filius, in eadem legali facultate patre non inferior, longo tempore verſatus in munere Advocati, poſtmodum autem Rotæ Auditoris, ut oſtendunt plures ejus deciſiones in voluminibus diverſorum impreſſæ, in Nunciaturis etiam Poloniæ, & Hiſpaniarum, ac poſtea Cardinalis, in omnibus fere Curiæ Congregationibus, & gravioribus negotiis verſatiſſimus, ad Pontificatem aſſumptus, auditis mercatorum, aliorumque negotiantium, ac privatorum clamoribus adverſus Barones, & Domicellos Urbis, & Status Eccleſiaſtici, quibus, ob reverentiam, merces, & bona pecunia credita, negari non poſſunt, quod non de facili eorum debita ſolverent, atque ut plurimum ob eorundem Baronum mortem, credita redderentur inexigibilia, ſtante quod filii, vel alii ſucceſſores ſub fideicommiſſorum, vel inveſtiturarum clypeo defuncti hæreditatem repudiantes, caſtra, palatia, & alia bona jure proprio poſſidere profitebantur; idcirco de ann. 1596. Pontificatus quinto, Conſtitutionem edidit impreſſam in moderno Bullario inter ejus Conſtitutiones 41. in ordine.

Per quam, erecta quadam particulari Congregatione ex diverſis Prælatis conſtituta, diſponitur, ut per illam, exhibitis coram ea mandatis executivis per judices ordinarios relaxatis, abſque ulla citatione, ac tela judiciaria, tanquam per purum, & merum executorem procedatur ad capturam poſſeſſionis Civitatum, Terrarum, Caſtrorum, Palatiorum, & aliorum bonorum immobilium ad ipſos Barones, eorumque auctores, & anteceſſores ſpectantium, ſeu per eos quocumque titulo, & quoris modo tentorum, & poſſeſſorum, ac poſt menſem procedatur ad eorundem bonorum venditionem, ad effectum ex pretio ſatisfaciendi Baronum, & Domicellorum creditoribus juxta eorum ordinem, & anterioritatem, non obſtantibus quibuſcumque fideicommiſſis, pactis, & inveſtituris, aliiſque vinculis, ex quibus ſucceſſores jure proprio, & independenter a defuncto Barone debitore poſſidere prætendant, cum facultate tollendi dicta vincula, eiſque derogandi, & cum aliis contentis in eadem Conſtitutione, cujus lectura in reliquis ſatisfacere poteſt.

In hujus autem Conſtitutionis executionem dictæ Congregationis, hodie conſtitutæ ex aliquibus Cameræ Apoſtolicæ Clericis, & ex ejuſdem Cameræ Advocato, & Commiſſario, ac etiam Theſaurario, qui eſt ejuſdem Congregationis 3

caput, & in cujus domo illa haberi ſolet, praxis eſt, quod
creditores Baronum viventium, vel defunctorum, obten-
tis a judicibus ordinariis ſer. ſer. mandatis executivis, illa
exhibent in dicta Congregatione, quæ citatis citandis, quo-
ties non opponatur exceptio relevans, vel circa ſubſiſten-
tiam, aut pertinentiam crediti, vel circa comprehenſio-
nem caſus ſub diſpoſitione Bullæ, deputat Commiſſarium
ad ſequeſtranda bona, eorumque poſſeſſionem capiendam
nomine ipſius Congregationis, quæ elapſo menſe mandat
affigi edicta pro ſutura ſubhaſtatione, ad quam, ac delibe-
rationem, repartis oblatoribus, quoties legitima impedi-
menta non accedunt, vel ipſe debitor non curat credito-
rum acquieſcentiam, quam celeriter proceditur, itaut ma-
gnum ſcandalum in Curia reputatum fuerit tenere ſub ſe-
queſtro, & adminiſtrationa œconomi per ipſam Congre-
gationem deputati per ſexannium circiter caſtra Montis
Calvelli, Alviani, Attigliani, & alia illorum de Monal-
denſibus ea juſtis motivis, ipſorumque creditorum ope-
ra. Quale igitur ſcandalum eſſet, ſi ſervaretur aliorum
Tribunalium, & Principatuum praxis tenendi ſub hoc ſe-
queſtro, & adminiſtratione caſtra, & bona per ſæculum
integrum, vel parum minus, ut ita judices eſſent domi-
ni bonorum, ac tyranni tam creditorum, quam debito-
rum, ut bene tibi innoteſcit?

Licitatores non admittuntur, niſi cum depoſito pretii in
4 Sac. Monte Pietatis, vel cum cedula idonei mercatoris de
illud ſolvendo libere, & prompte ad omne mandatum ipſius
Congregationis, quæ illud deliberat creditoribus juxta eo-
rum ordinem, cum cautione de reſtituendo anterioribus, &
potioribus, vel contribuendo cum æqualibus, ſeu in caſu
avictionis bonorum, ac ad omne ejusdem Congregationis
mandatum; Et ſi creditores non inveniunt idoneum fidejuſ-
ſorem, pecunia ad eorundem creditorum, & periculum de-
ponitur in Monte Pietatis ad effectum inveſtiendi in tot lo-
ca Montium cameralia non vacabilia, quæ ſtarent loco cau-
tionis, & cum tali vinculo in corpore, ut fuiſſe practi-
catum præſertim in pretio dictorum caſtrorum Monalden-
ſium. *a*

Hæc autem neceſſitas oblatori incumbens ſuper præſta-
5 tione cedulæ bancariæ ceſſat, ubi bona deliberantur ipſi-
met creditori pro rata, & concurrenti quantitate ejus cre-
diti, cum tunc videatur aliis creditoribus conſultum ſuper
ipſiſmet bonis, in quibus tali caſu non urget infraſcripta ra-
tio liberi tranſitus in tertium emptorem. *b*

6 Et ubi contingat licitationem fieri per tertium oblato-
rem, cui tanquam majori, ſeu formam Bullæ melius implenti
fiat deliberatio, tunc ille redditur omnino tutus ab omnibus
vinculis, quibus ipſa bona obnoxia eſſent, tam ratione fidei-
commiſſorum, & majoratuum, quam etiam pactorum, inve-
ſtiturarum, & hypothecarum legis, & hominis, etiam loca-
tionis adhuc durantis factæ per Baronem debitorem, cum
derogatione cujuſcumq; juris tertio quæſiti, itaut emptor
omnino tutus reddatur, transfuſis omnibus vinculis, & ju-
7 ribus in pretium, præter canones Cameræ debitos, *c* adeout
non ſemel me ſcribente dubitatum fuerit, an Bulla prædi-
cta tollat Dominium directum præſertim Eccleſiarum. *d*

Et an tollat etiam fideicommiſſa, vel jura alias, quam ex
8 ipſius Baronis majorum providentia, & pactis, competentia
tertiis independentibus, quia nempe ſic affecta devenerint
ad auctores ipſorum Baronum, qui fideicommiſſum, vel
aliud vinculum adjecerunt. *e*

Cumque bona prædicta ſubhaſtari poſſint, ut ſupra, idcir-
co receptum eſt, eorum poſſeſſores, fideicommiſſis, aliiſque
9 vinculis non obſtantibus, pro majori fideicommiſſi utilita-
te, & conſervatione, ac pro evitandis damnis, & expenſis
ſubhaſtationis, cenſus imponere, montem erigere, ſeu
alias dicta bona obligare, & ſubjugare poſſe pro ſatisfacien-
dis illis debitis, pro quibus ad ſubhaſtationem deveniri
poſſet, etiam in præjudicium ſucceſſorum independenter,
& jure proprio venientium. *f*

Et quoad creditores, etiam eis non inſtantibus, & quam-
10 vis eſſent cenſuarii, ac debitor non declararet nolle extin-
guere, unde ad formam Bullæ Pii diceretur ſors irrepetibilis,
adhuc de ordine Congregationis ſortes reſtitui poſſunt, &
creditores, quamvis inviti, tenentur recipere. *g*

Quamvis autem Bulla prædicta, §. 3. ad litteram diſponat,
dictam Congregationem, adinſtar meri, & puri executoris
ad prædicta devenire debere, *ſine citatione, ac ſine ulla cauſæ
cognitione ſuper veritate crediti, vel diſcuſſione juſtitiæ, aut
nullitatis mandatorum relaxatorum*, nihilominus rationa-
11 biliter Congregationis praxis induxit, de his cum formali-
bus diſputationibus oretenus, & in ſcriptis inquirere, itaut
in hoc Tribunali meliusquam in quocumque haberi ſoleant
ea formalia contradictoria, quæ adeo frequentar, & in o-
mnibus cauſis habentur in Regio Collaterali Conſilio, ac in
Sacr. Conſilio Capuano, vel in Regia Camera Summariæ,
cum hac tamen differentia, quod in Urbe, utpote urbanita-
tis origine, cultrice, & magiſtra, Advocati perorent,
ſeu declament capite cooperto, ac ſedentes etiam in ſedi-
bus pene ſimilibus illis judicentium, quod etiam in aliqui- 12
bus illis Congregationibus, quæ habentur cum interventu
Eminentiſſimorum Cardinalium, practicatur, non admiſ-
ſa ea nimium ſervili praxi, quod perorent, ſeu declament
ſtantes, & capite diſcooperto, quæ in dictis Tribunalibus
eſt in uſu.

Merito autem dicta praxis inolevit, quamvis litteræ Bul-
læ contraria, tum quia in hoc differunt nudus facti exacu- 13
tor, qualis eſt birruarius, ac executor juris adeo magnum,
& qualificatum Tribunal conſtituens, quod hic ſecundus
cognoſcere debet de juſtitia, vel injuſtitia mandati, vel ſen-
tentiæ, non ad effectum retractandi, ſed ad effectum abili-
tandi, ac denuo remittendi partes ad Judicem ordinarium,
qui mandatum relaxavit, ſeu ad Superiorem, quod face-
re non pertinat ad primum, juxta veram, & receptam di-
ſtinctionem. *h*

Tum quia frequentius hujuſmodi mandata relaxari ſo-
lent contra defuncti Baronis debitoris hæreditatem jacen-
tem, cum curatore creditoribus grato, unde partes debi-
toris indefenſæ remanent, vel contra ipſos Barones vivan-
tes cum creditoribus colludentes, ac debita minus legiti-
ma, vel jam ſatisfacta ſupponentes, ut ita ſucceſſores ex fi-
deicommiſſo, majoratu, vel inveſtitura independenter ve-
nientes ſupplantare valeant, ac fideicommiſſa evertere,
ut non ſemel expertus ſum. *i*

Ac etiam quia data juſtitia, & validitate mandatorum,
adhuc frequenter diſputari contingit, an ea mereantur exe-
cutionem ad formam Bullæ, vel quia caſus non ſit ſub ea
comprehenſus, vel obſtet moderatio introducta per con-
ſtitutionem 117. Urban. VIII. vulgo *Archivii* nuncupa-
tam, per quam ſtatutum eſt, ut exhibitis publicis documen-
tis continentibus fideicommiſſa, vel inveſtituras, aliaque
vincula in Archivio publico, atque deſcriptis in publica ta-
bella in eodem Archivio exiſtente caſtris, & bonis dictis vin-
culis ſubjectis, contrahentibus poſt lapſum ſex menſium a
die, qua prædicta adimplentur, Bulla Baronum non ſuf-
fragetur. *l*

Et cujus Bullæ moderatoriæ occaſione, ob rationem 14
ejus initio adjectam, ut conſcii vinculorum digni cenſen-
di non ſint ea commiſeratione, qua digni ſunt ignari, ac
bona fide credentes Baronibus, non ſemel dubitari contin-
git, an Bulla Baronum ſuffragetur iis, qui de tempore con- 15
tracti debiti certam fideicommiſſorum, vel aliorum vincu-
lorum ſcientiam habebant, hucuſque tamen probabilior
reputata fuit negativa, ex eo, quod per dictam conſtitu-
tionem introducta eſſet certa forma præciſum exigens im-
plementum. *m*

Circa initia dictæ Bullæ dubitatum fuit, an ea afficerat 16
ſucceſſores, qui eſſent minores, ſeu alias privilegiati, & an
caperet debita contracta ante ipſius Bullæ editionem, ſtante
regulari legis natura, ut trahatur ad futura, non autem ca-
piat præterita, & an procederet etiam in fideicommiſſis
tranſverſalium, & extraneorum, unde deputata fuit parti-
cularis Congregatio plurium Prælatorum occaſione con-
curſus creditorum illorum de Urſinis Dominorum Mon-
tis rotundi, & de ann. 1617. prodiit votum ſub die 27. No-
vembris extenſum per Jo. Baptiſtam Pamphilium tunc Rotæ
Auditorem, deinde Summum Pontif. Innoc. X. ut Bulla ſit
realis, ac percutiat bona a quocumque ſucceſſore poſſidean-
tur, ſive ſit minor, ſive pupillus, ſive Cardinalis, aut alias
quantumlibet privilegiatus, & ſive ſint fideicommiſſa aſcen-
dentium, ſive extraneorum, ac habeat oculos retro, & pro-
cedat etiam in debitis ante ejus editionem contractis, quo-
niam ita Bullæ contextus probat. *n*

Noſtris autem temporibus, me Scribente, & practican-
te, tam in ipſa Congregatione Baronum, quam in Rota, 17
plures novæ quæſtiones habitæ fuerunt, primo ſcilicet, an
Bulla procederet in debitis contractis poſt jam ceſſatam
actualem Baroniam ob venditionem caſtrorum, & bono-
rum juriſdictionalium, & per Rotam deciſum fuit negati-
ve, atque hanc deciſionem ſequitur etiam Congregatio. *o*

Secundo an haberet locum pro debitis contractis in ſta- 18
tu Baroniæ, ſed ſuper bonis in Baronem obventis poſt ceſſa-
tam Baroniam cum vinculo fideicommiſſi, præſertim vero
adhuc vivente fideicommiſſi ordinatore, qui bona cum tali
vincu-

vinculo donavit, & pariter deciſum fuit per Rotam pro negativa, quæ ſevera videtur probabilior. *p*

19 Tertio an haberet locum pro debitis contractis ante Baroniam, quæ poſtea ſupervenerit, atque longo tempore Congregatio ſteterit indeterminata, retinendo articulum indeciſum; moderno autem tempore, me Scribente, & practicante amplexa eſt affirmativam, quæ hodie paſſim practicatur. *q*

20 Quarto an quælibet caſtrorum, & bonorum poſſeſſio ſufficeret, an ſcilicet illa in ſimplici uſufructu ſine proprietate, vel e contra in proprietate ſine uſufructu, vel jure intruſionis, & diverſimode deciſum, juxta ſingulorum caſuum circumſtantias, & qualitates. *r*

21 Quinto, an pro debitis ex cauſa fidejuſſionis, & Congregatio tenuit affirmativam, ubi præſertim fidejuſſoris obligatio contracta eſt æque principaliter, & inſolidum, ut frequens, & penè invariabilis eſt hodie uſus obligationum, quas faciunt fidejuſſores, quod tamen mihi non omnino placuit, cum id videatur intelligendum cum aliqua diſtinctione. *ſ*

22 Sexto an locum habeat in cenſibus, & locis Montium, ac juribus, & actionibus, ſtante quod ea loquitur de Civitatibus, Terris, Caſtris, Caſalibus, Palatiis, & aliis bonis immobilibus, & ſic de ſtabilibus per veritatem; non per fictionem, & quod ſciam, formiter articulus non fuit deciſus, quamvis ego diſputaverim. *t*

23 Septimo ſatis notabiliter, ſi Baro, qui debita contraxit, vel in vim Bullæ montem erexit, poſſideret plura fideicommiſſa, ſeu plura primogenia, quæ per ejus mortem diverſis perſonis deferrentur, an inter hæc fideicommiſſa, vel primogenia iniret contributum, etiam reſpectu bonorum, quæ ad unum pertinentia, diſtracta, vel ſubjugata ſunt, & punctus pendet indeciſus; Verum poſt hæc ſcripta deciſus fuit per Rotam pro contributione. *u*

24 Octavo an Bulla haberet locum in Baronibus Status Eccleſiaſtici mediati, ut ſunt Ducatus Parmæ, ac Ducatus Urbini prius quam devolveretur, & Congregatio tenuit negativam tanquam indubitatam, cum Bullæ contextus oſtendat agere ſolum de Baronibus ſtatus immediati Italiæ.

25 *x* Quinimmo Rota credidit neque procedere in Baronibus Status Urbini poſt devolutionem ob dictam Bullam ibi uſu non receptam, quod tamen Congregationi non placuit, quæ contrariam ſequitur opinionem. *y*

26 Nono an dicta Bulla operetur ut tunc, vel ut nunc, itaut creditoribus ad hæc bona, non obſtantibus fideicommiſſis aliiſque vinculis, jus quæratur ab initio, vel ſolum quando Congregatio apponit manus, ac tollit vincula, & quid in concurſu eorum, qui jus habent ad eadem bona ea diſpoſitione juris, puta pro dotibus conſtituendis, vel reſtituendis, ea diſpoſitione *auth. res quæ, C. commun. de legat. cum ſimilib.* & ſubtilius probabilius videri operari, ut nunc. *z*

27 Decimo ſi creditoribus ex cauſa cenſus liberentur pecuniæ, quæ ſtante cautione de reſtituendo avocentur ab anterioribus, vel potioribus, an cenſus reviviſcant, itaut currant fructus, & Congregatio ſequuta eſt affirmativam, quæ tamen mihi non placet. *aa*

Et hæc ſunt, quæ circa difficultates ſuper dictæ Bullæ intelligentia exortas pro nunc memoria ſuggerit.

28 Occaſione autem plurium diſputationum, quas ſuper præmiſſis, vel aliis quæſtionibus habui, ſæpius diſputari contigit, an hæc Bulla favorabilis, vel potius odioſa, & exorbitans cenſenda eſſet, & Rota antiqua dixit eam favorabilem. *bb* Rota vero moderna, poſtquam præſertim prodiit dicta Conſtit. Urb. VIII. ejus moderatoria, quæ illam exorbitantem declarat, contrarium ſentire viſa eſt, *cc* & hanc etiam tenet Congregatio.

Ego vero pluries dixi, eam dicendam eſſe partim odioſam, & partim favorabilem juxta crediti qualitatem, ubi enim Congregatio eam practicaret, pro debitis ſcilicet ex neceſſaria, vel ſaltem honeſta, & rationabili cauſa, non autem pro imprudentibus diſſipationibus, & prodigalitatibus, eo modo, quo conſimilem legem interpretatus eſt, ac practi-

29 cat Senatus Pedemontanus, *dd* & tunc probabilius ea favorabilis potius cenſenda videtur, tum ob favoris, & beneficii publici præponderantiam, tum etiam ob aſſiſtentiam veriſimilis voluntatis ipſiuſmet fideicommittentis, vel primi acquirentis, ſeu concedentis reſpective; nulla ſiquidem fere datur lex, vel proviſio, quæ unius favorem concernens, alterius odium non contineat, & e contra, ſed ad metiendam naturam actus attenditur præponderantia, ut habemus in materia juriſpatronatus conceſſi ob augmentum dotis cum ſimilibus, dictaque præponderantia favoris odio adeſſe videtur in caſu, quo ita diſcrete, & rationabiliter Bullæ diſpoſitio practicetur ex pluribus rationibus, quas pluries ſcribendo deduxi in eadem Congregatione, ac etiam in Rota, *ee* unde propterea frequens fuit mea conſuetudo dicendi, hujus Bullæ exorbitantiam, & aſperitatem conſiſtere magis in ejus intelligentia, & praxi, quam in ipſa diſpoſitione, interpretanda potius ad limites rationis, atque ut quo minus fieri poteſt a juris communis 30 diſpoſitione, ſeu a veriſimili fideicommittentis voluntate deviet, potiſſime quia ſæpius expertus ſum, ipſoſmet Barones ſpiritum diſſipatorium habentes, colluſive ſupponere creditores minus veros, vel ſatisfactos, aut alias legitima ignota exceptione elidibiles, unde ſanctius eſſet, quod magis caute, & circumſpecte procederetur.

Procedit dicta Congregatio ſummarie, ſimpliciter, & 31 de plano, nulla tela judiciaria ſervata, itaut quandoque Rota dixerit, etiam ſine citatione procedi poſſe, licet circa iſtum punctum citationis quoad ſubſtantiam, & in genere, Ego ſcribendo in eadem Rota contrarium crederem probabilius. *ff*

Cum autem, ut ſupra, diſponatur creditores quamvis 32 invitos teneri recipere pecuniam vinculatam cum cautione de reſtituendo primario emptori bonorum in caſu evictionis, ſeu moleſtiarum, & ſecundario ad favorem anteriorum, & potiorum, aut loco cautionis inveſtiendi in loca montium ſub his vinculis, hinc aliqui non informati eandem Bullam, & chirographa ad ejus limites edi ſolita damnare ſolent, quaſi quod ita lædatur jus gentium tollendo jus tertii, ac reſtituendo minus eo quod datum, vel reſpective acceptum eſt, quia indubitatum eſt pecuniam vinculatam minus valere, quam liberam, unde propterea in individuo loca Montium, in quæ creditores erogarunt pecuniam a Congregatione Baronum cum his vinculis acceptam, quamvis eorum pretium intrinſecum, & naturale eſſet ſcutor. 100. ultra alia decem circiter ratione augmenti extrinſeci, æſtimata tamen fuerunt per Rotam de peritorum judicio in ſcutis 60. *gg*

Verum & hoc eſt unum de claris æquivocis vulgi, quoniam cum creditores Baronis ad bona fideicommiſſaria, ſeu ad caſtra, & feuda pacti, & providentiæ, de ſtricta juris cenſura nullum jus, nullamque actionem, mortuo debitore, habeant, vel eo vivente ad ſolos fructus, vel commoditatem pro tempore durantis juris debitoris, proindeque ſatisfactionem obtineant ex beneficio Bullæ derogantis fideicommiſſis, inveſtituris, & pactis, ac facientis eis gratiam ſpecialem, non videtur quomodo conqueri debeant de gratia qualificata, per quam amittentes alias totum, ita id obtinent cum aliqua qualitate deteriorante.

Item quando creditores inſtant pro venditione bonorum liberorum debitoris in puris terminis juris communis, licet non teneantur præſtare evictionem, nihilominus tenentur ſe probare anteriores, quod videtur impoſſibile ut juſtificetur, ideoque prodita eſt praxis dictæ cautionis de reſtituendo, quia non reperiretur alias emptor, igitur praxis Bullæ, & Congregationis innixa eſt juris communis diſpoſitioni, & non habent creditores, de quo conquerantur.

Tunc autem alias dicebam, juſtam habere conquerendi cauſam, quando non indigent Bullæ beneficio, quia ex ſola juris diſpoſitione, jus ad bona, fideicommiſſis non obſtantibus, haberent. *hh*

Vel ubi non eligerent viam Bullæ, & Congregationis Baronum, quia ex aliis debitoris bonis, & effectibus vellent, & poſſent liberam ſatisfactionem conſequi, ſed inviti ad id cogerentur, ſecus ubi voluntarie hanc viam eligunt, quam recte ſciunt ita qualificatam, & non aliter expetibilem *ii*, & cum hac diſtinctione mihi procedendum videtur, quamvis ignarum vulgus hæc non diſtinguendo indefinite, obloquatur, ignorando quid dicat.

a. Ut patet deciſionibus in Romana cambiorum 4. Decembris 1662. & 18. Januarii 1664. cor. Veroſpio, ac habetur actum in eadem cauſa pro Valentibus ſub tit. de cambiis, & hoc tit. in Romana dotis de Anguillaria, & in Romana pro Principe Sabello cum Duce Cæſarino.

b. Ut fuit declaratum per Chirographum Urban. VIII. impreſſum 9. Aprilis 1642.

c. Cavaler. deciſ. 612. & 618. deciſ. 329. part. 4. recent. tom. 2.

d. Ut habetur deductum in Senogallien. pro illis de Monteveteri, & in Romana prælationis pro Principe Burghe-

Digitized by Google

gheſio, & in aliis hoc eodem tit. ad materiam hujus Bullæ.

e. *De quo habetur actum in Romana Prælationis pro Burgheſio cum Marſciano hoc eod. tit.*

f. *Buratt. deciſ.401. & 482. Urbevet. bonorum 13. Maji 1652. cor. Dunozetto.*

g. *Buratt. deciſ. 482. n.4. & habetur actum in Romana reviviſcentiæ cenſuum, & in aliis hoc eod. tit.*

h. *De qua habetur actum in Romana reſtitutionis pecuniarum de Caſſarellis, & in aliis, & hoc eod. tit. ad iſtam materiam.*

i. *Et advertitur in proxime allegata Romana de Caſſarellis, ac in aliis.*

l. *Ut habetur in Romana donationis de Andoſillis, in Romana Bulla archivii, & in aliis hoc eod. tit.*

m. *Ut in dicta Romana Bulla archivii hoc pariter tit. ubi hic articulus habetur examinatus; ſed diu poſt hæc ſcripta de hoc ſatis dubitatum fuit, ut in ead. Romana Bullæ Archivii.*

n. *Ut habetur in dicto voto edito in Sabinen. Montis rotundi 27. Novemb. 1617. cor. Pamphilio, & in dicta Sabinen. cor. Coccino deciſ. 36. p. 5. rec. Spad. conſ. 18. lib. 1. & ad materiam hoc eod. tit. frequenter, & expreſſe decernitur in Bulla 117. alias 119. Urbani VIII. archivii nuncupata, §. 3. in fine.*

o. *Ut in Romana fideicommiſſi 8. Junii 1654. coram Veroſpio edita in cauſa agitata pro Nigronis, & aliis creditoribus illorum de Urſinis, de qua habetur actum hoc tit. ac etiam in Romnna donationis de Andoſillis 24. Januarii 1659. cor. Cerro, de qua cauſa pariter hoc tit.*

p. *Ut in eadem Romana de Andoſillis, de qua ſupra.*

q. *Ut habetur deductum in Romana pecuniaria de Pallavicinis, ac etiam in aliis hoc titul. ad eandem materiam.*

r. *Ut habetur in Romana pecuniaria de Puteanis, ſeu Maximis, in Romana pro Marerio, & in aliis hoc eod. tit.*

ſ. *De qua in Romana pro Monte Mellino, & in alia Romana pro Caetanis, & in aliis hoc tit.*

t. *Ut in Romana pro Maximis cum Caetanis, in dicta Romana pro Caetanis, & in aliis etiam hoc tit. atque ipſa Bulla 117. alias 119. Urbani VIII. probare videtur ob reſtrictionem ad terras, caſtra, palatia, caſalia, & alia hujuſmodi.*

u. *Ut in Romana contributionis 15. Junii 1665. & 10. Maji 1666. cor. Cerro, & de qua cauſa habetur actum hoc eod. tit. pro Duciſſa Cera Cæſis.*

x. *Ut habetur actum in Romana de Pallavicinis hoc tit.*

y. *Ut in Urbinaten. prædii hoc eod. tit. ubi allegantur dec. Rotæ in ea cauſa editæ.*

z. *Ut habetur in Romana reſtitutionis pecuniarum de Ceſſarellis, in Romana de Comitibus, & in aliis hoc tit.*

a.a. *Ut habetur in dicta Romana reviviſcentiæ cenſuum, & in aliis hoc tit.*

b.b. *Ut deciſ. 36. num. 45. cum ſequentibus par. 5. recentiorum.*

c.c. *In Romana fideicommiſſi 8. Junii 1654. cor. Veroſpio, Urbinat. prædii 13. Maji 1658. cor. Bevilaqua.*

d.d. *Apud Cacheren. deciſ. 169. & 170.*

e.e. *In Romana pecuniaria de Pallavicinis pro creditoribus, in Romana donationis de Andoſillis, & in aliis hoc eod. tit.*

f.f. *Ut in Urbevetana cenſus hoc eod. tit.*

g.g. *In Romana Cambiorum 4. Septembris 1662. & 28. Januarii 1664. cor. Veroſpio, & habetur actum in eadem cauſa ſub tit. de cambiis pro Valentibus.*

h.h. *Ut habetur in Romana dotis de Anguillaria hoc eodem tit.*

i.i. *Ut in dicta Romana dotis de Anguillaria, & in Romana dotis de Cæſarinis pro Principe Sabello hoc eodem tit.*

S U M M A R I U M.

1 *De materia Bullæ Baronum in univerſum.*

ANNOT. AD DISC. LXXIII. & LXXIV.

IN his triginta diſcurſibus agitur de particulari, ſeu locali materia Bullæ, & Congregationis Baronum, in qua nonniſi in Curia Romana agi contingit, & per conſequens non eſt materia univerſalis, cumque tam in illo diſcurſu 73. compendioſo totius materiæ, quam in aliis ſequentibus agatur pene de omnibus, vel ſaltem de majori parte caſuum, ſuper quibus de hujus Bullæ interpretatione diſputare contingit; 1
hinc proinde rari videntur caſus novi suppletione digni, ac propterea ſparſim adnotatur id, quod hoc medio tempore tam in eiſdem caſibus, quam in aliis denuo diſputare occaſio dedit, ac etiam generaliter agitur *in relatione Curiæ, diſc.* 28. ubi de illa Congregatione Baronum. 2

In lib. XV. poſt d. diſc. 28. in Relatione Curiæ habentur Conſtitutiones Clem. VIII. ac Urbani VIII. deſuper nominata, & ſpectantes ad materiam hujus diſcurſus.

ROMANA PECUNIARIA DE PALLAVICINIS

PRO CREDITORIBUS MARCHIONIS ALEXANDRI DE PALLAVICINIS

CUM MARCHIONE ALPHONSO EJUS FILIO.

Caſus varie deciſus per Congregationem Baronum.

Bulla Baronum an procedat in Baronibus Status Eccleſiaſtici mediati, & quando locus dicatur de ſtatu mediato, vel immediato?

An eadem Bulla locum habeat pro debitis contractis ante Baroniam?

Et an illa ſit favorabilis, & rationabilis, vel potius exorbitans, & odioſa? & de rationibus quibus innixa ſit.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De Bulla Baronum, quid diſponat.*
3 *Bulla prædicta non habet locum in Baronibus ſtatus mediati.*
4 *Quando dicatur feudum, vel ſubfeudum.*
5 *An dicta Bulla procedat pro debitis contractis ante Baroniam?*
6 *Recenſentur auctoritates, & deciſiones loquentes de Bulla Baronum.*
7 *Bulla non reſpicit tempus contracti debiti; ſed illud faciendæ executionis.*
8 *Reſpicit etiam præterita contra regulam naturam legis.*
9 *An dicta Bulla ſit favorabilis, vel odioſa?*
10 *De cap.* Odoardus, *de ſolut. ut attendatur Clericatus de tempore quo debitor urgetur.*
11 *De Decretis Ducalibus Sabaudiæ ſimbolizantibus cum Bulla Baronum.*
12 *An poſteriores ſatisfacti in vim Bullæ Baronum moleſtari poſſint ab anterioribus, quibus dicta Bulla non ſuffragatur?*
13 *Privilegia conceſſa creditoribus ſcholarium intelliguntur de credentibus iis, qui ſunt in ſcholis.*
14 *Deciſio quod Bulla capiat debita contracta ante Baroniam.*
15 *Fideicommiſſaria diſpoſitiones antiquitus ſperni poterant, & eorum neceſſaria obſervantia inducta eſt a temporibus Auguſti.*
16 *De aliquibus rationibus ſalvantibus diſpoſitionem Bullæ ab exorbitantia, & odio.*
17 *De aliquibus ſpeciebus feudorum, & conceſſionum emphyteuticarum, ut ſint in commercio, & poſtulent hæreditariam qualitatem.*

D I S C. LXXIV.

POſſedit ab antiquo tempore ex Pontificiis conceſſionibus familia Pallavicina in Lombardia Caſtra Florentiolæ, Buxeti, Monticelli, Caſtrivetri, Bargoni, Curtis majo- 1

majoris, & aliis ultimo loco obventa in Marchionem Sfor-
tiam ultimum de linea poſſidentium, qui filiis carens, in
ejus teſtamento condito de anno 1581. in dictis Caſtris aliiſ-
que bonis hæredem inſtituit Marchionem Alexandrum
Pallavicinum Alphonſi filium, cum onere primogenitu-
ræ in ejus filiis, & deſcendentibus legitimis, & naturali-
bus de legitimo matrimonio in perpetuum.

Cum autem poſt inveſtituras per Summos Pontifices fa-
ctas Pallavicinis de dictis Caſtris, Paulus tertius Parmæ,
& Placentiæ Ducatum erexiſſet, de quo inveſtivit Petrum
Aloyſium Farneſium, ſeu dicti Petri Aloyſii filium, & ſub
eo comprehendi declaraſſet dicta Caſtra, tanquam ſub-
feudorum ſpecies ab inferioribus feudatariis ſub majori
feudatario dignitatis cum jure Principatus, ad quem in ca-
ſu extinctionis lineæ, aliiſque devolutionis caſibus contin-
gentibus, illa devolvi voluit, & cum feudo majore conſoli-
dari, proinde Camera Ducalis Parmæ prætendens per
mortem dicti Marchionis Sfortiæ factum eſſe caſum de-
volutionis, dictorum Caſtrorum poſſeſſionem accepit, un-
de gravis exorta eſt quæſtio, ſuper qua ſcripſerunt Colle-
gium Patavinum apud Peregr. *conſ. 2. lib.* 1. alter Scribens
apud eundem Peregr. *conſ. 3. eod. lib.* 1. Menoch. *conſ.* 378.
Sacca *conſ.* 8. *lib.* 1. & cæteri, & pro qua lite ſuſtinenda,
dictus Marchio Alexander Urbem adire, illamque cum
magno ſumpto longo tempore colere coactus eſt, unde gra-
ve æs alienum contraxit uſque ad annum 1633. de quo, me-
diante opera Cardinalis Franciſci Barberini Urbani VIII.
tunc Regnantis ex fratre Nepotis, devenum eſt ad concor-
diam, per quam (per privatam ſcripturam ſtabilitam) con-
ventum eſt, dictum Marchionem Alexandrum, ac Mar-
chiones Sfortiam, & Alphonſum ejus filios renunciare
debere juribus, & prætenſionibus ſuper dictis caſtris ad fa-
vorem dictæ Cameræ Ducalis, quæ e converſo in recom-
penſam ſolvere deberet ſcut. 150. mil. & in eorum compu-
tum dare pro ſumma ſcut. 50. mil. Caſtrum Sancti Angeli,
alias Madamæ nuncupatum, pro reſtantibus autem 100. mil.
quædam bona allodialia, & loca Montium, ſub pactis, &
conditionibus, quod tam Caſtrum, quam alia bona debe-
rent in omnibus eſſe ſubrogata loco dictorum Caſtrorum,
tam ad favorem vocatorum in dicto fideicommiſſo, ſeu pri-
mogenitura, ſeu alias comprehenſorum in antiquis inveſti-
turis, quam etiam in caſu devolutionis ob lineam finitam,
& cum pacto etiam devolutionis, ſeu reverſionis in caſu
delicti, ob quod intraret confiſcatio.

Antequam autem ad dictæ concordiæ effectuationem
cum traditione Caſtri, & aliorum bonorum deveniretur,
Marchio Alexander ex tunc cedere, donare, & renun-
ciare profeſſus eſt Caſtrum, ſeu Caſtra vigore dictæ concor-
diæ tradenda Marchioni Sfortiæ ejus filio primogenito, &
immediate ſucceſſuri (poſtea S. R. E. Cardinali) itaut tam
proprietas, quam poſſeſſio transferrentur in dictum Sfortiam
eo ipſo inſtanti temporis, quo a dicto Duce conſignabun-
tur, conſtituendo ſe nomine dicti Sfortiæ poſſidere, quan-
do illorum poſſeſſionem apprehenderet, ſibi tamen reſerva-
tis, libero exercitio juriſdictionis, in qua dictus Sfortia ſe
ingerere non poſſet, nec non titulis eiſdem Caſtris adjun-
ctis, vel adjungendis, ac etiam omnibus fructibus ejus vita
durante, cum prohibitione eidem Sfortiæ, ne dictum ca-
ſtrum, vel caſtra, vivente ipſo Alexandro patre, cedere,
donare, renunciare, vel alias ex quacumque cauſa alienа-
re poſſet, quibus peractis ſequuta fuit traditio dicti Caſtri,
& aliorum bonorum, quorum omnium poſſeſſionem, ac
liberam adminiſtrationem, & fructuum perceptionem
habuit donec vixit Alexander, quo defuncto, ac Sfortia
Societatem Jeſu ingreſſo, cum renunciatione ad favorem
Marchionis Alphonſi ejus fratris ſecundogeniti, præfati
Alexandri creditores a Congregatione Baronum obtinue-
runt ſibi aſſignari loca Montium in vim dictæ concordiæ
tradita, nec non ad formam Bullæ Baronum apponi ſeque-
ſtrum ſuper dicto Caſtro, & deſtinari Commiſſarium, ad
effectum illud vendendi, & de pretio ſatisfaciendi credi-
toribus.

Adverſus quæ ſe opponente Alphonſo, ex hujus parte
2 dicebatur Bullam 41. Clem. VIII. nuncupatam Bulla Baro-
num, per quam diſponitur, ut pro debitis Baronum, & Do-
micellorum Status Eccleſiaſtici poſſint ſummarie, execu-
tive, & manu Regia per Tribunal ibidem erectum nuncu-
patum Congregatio Baronum, vendi bona, tam feudalia
quam allodialia cum juriſdictione, vel ſine, quomodocum-
que per Barones poſſeſſa, non obſtantibus quibuſcumque
fideicommiſſis, primogenituris, pactis, inveſtituris, &
quibuſvis aliis diſpoſitionibus ad quorumcumque ſucceſſo-

rum, vel aliorum favorem conceptis, locum non habere
in Marchione Alexandro, quem dicebatur nunquam fuiſſe
Baronem Status Eccleſiaſtici immediati, nullaque feuda,
vel Caſtra in eo poſſediſſe, dum illa Lombardiæ ſunt in Sta-
tu mediato, tanquam exiſtentia ſub Ducatu Parmæ, &
Placentiæ, & quæ nunquam ab ipſo poſſeſſa fuerunt, illud
vero Caſtri S. Angeli alias Madamæ, ante acquiſitionem
fuit renunciatum Marchioni Sfortiæ filio ut ſupra, itaut
nunquam fuerit in ſtatu Baronali.

Et quatenus ea poſſeſſione dicti Caſtri S. Angeli dici poſ-
ſet eum effectum eſſe Baronem ſtatus immediati, itaut
intraret Bulla, adhuc tamen dicebatur, illius diſpoſitio-
nem procedere reſpectu æris alieni contracti poſt ſuperven-
tam Baroniam, & dum in hoc ſtatu debitor fuit, non au-
tem antequam illam obtineret, quia eo tempore attento,
non erat Baro.

Super primo puncto Baroniæ reſultantis a dominio Ca- 3
ſtrorum Lombardiæ, quatenus alii pro creditoribus agen-
tes inſiſterent, Ego tamen pro eiſdem ſcribens dicebam nul-
lum poſſe conſtitui fundamentum, quia ſive dicta Caſtra di-
ci poſſent feuda mediata, ſive immediata, inanis erat inſpe-
ctio, dum nunquam Marchio Alexander eorum poſſeſſio-
nem obtinuit, quinimmo Cameræ Ducalis negavit ſemper
dominium, unde dici non poteſt, quod fuerit in ſtatu Ba-
roniæ cum dominio, & exercitio juriſdictionis, quod eſt
Bullæ fundamentum. Et ulterius, quia omnino verius eſt,
Bullam prædictam loqui de Baronibus ſtatus immediati,
non autem mediati, ut particulariter firmatus in Urbinat.
prædii *hoc tit.*

Et licet Pallavicini primi acquirentes de dictis Caſtris
inveſtiti fuerint immediate, & directe a Pontificibus Leo-
ne X. Adriano VI. & Paulo III. antequam dictus Parmæ,
& Placentiæ Ducatus erigeretur, ex deductis per Menoch. 4
d. conſ. 378. itaut eſſent feuda in capite, non autem ſubfeu-
da a feodo majori derivantia, prout ſunt illa Regni Nea-
politani, quæ quoad Regem dicuntur feuda in capite ad dif-
ferentiam ſubfeudorum a Barone; ſed quoad Papam ſunt
ſubfeuda: attamen poſt dictam erectionem Ducatus diſ-
membrata fuerunt e Statu, & regimine immediato, ac ef-
fecta membra dicti novi corporis, cui applicata fuerunt, &
ſic mutarunt naturam, tam quoad caſum devolutionis,
quam ſuperioritatis, & recurſuum, unde certum videbatur
eſſe de ſtatu mediato, idemque per Congregationem habi-
tum fuit pro abſoluto.

Verum habito etiam per eandem Congregationem in
primis diſputationibus de annis 1650. & 1653. pariter pro
certo, Marchionem Alexandrum effectum fuiſſe Baronem
ex acquiſitione, & poſſeſſione Caſtri S. Angeli in ſtatu im-
mediato exiſtentis, cum exercitio Baronalis juriſdictionis,
& prærogativis Baronalibus uſque ad obitum, hinc proin-
de reſtricta fuit difficultas ad ſecundum punctum, qui di-
cebatur a die editæ Bullæ adhuc formiter non diſcuſſus, nec
deciſus, an ſcilicet illa procedat in debitis contractis an-
te Baroniam?

Scribens autem pro creditoribus dicebam quod tam at- 5
tenta formula verborum, quam ſenſu Bullæ, ac mente le-
giſlatoris, omnino verior videbatur affirmativa, quia Papa
non reſpexit ad tempus contracti debiti, ſed ad tempus fa-
ciendæ executionis; non poſſumus etenim in hoc puncto
allegare Bartolum, nec Baldum, ſive Hoſtienſem, vel In-
nocentium, cum iſta lex cognita non fuerit, niſi moderno
tempore. Unde illam practicare, & interpretari debemus
ex ejuſdem Bullæ verbis, vel rationibus, ſive ex aliquo ſi-
mili, ut in ſpecie circa eam practicatum videmus per
Spadam *conſ.* 18. *&* 19. *vol.* 1. Cohell. *ad Bullam boni regim.* 6
cap. 16. *n.* 60. *& ſeqq.* & per Rotam in voto edito in Sabinen.
Montis Rotundi 27. Novembris 1617. extenſo per Pamphi-
lium poſtea Innocentium X. & in alio voto extenſo per Lu-
doviſium poſtea Gregor. XV. & in deciſione in eadem cauſa
edita coram Coccino, *deciſ.* 36. *par.* 5. *rec.* Romana fideicom-
miſſi 8. Junii 1654. coram Veroſpio, Romana Salviani 22.
Junii 1650. coram Peutingero 66. *part.* 11. *recent.* Urbeve-
tana bonorum 13. Maji 1652. cor. Dunozetto, Urbevetana
cenſus 23. Februarii 1654. cor. Bichio, Urbinat. prædii 13.
Maji 1658. cor. Bevilaqua, & 10. Dec. 1659. cor. Cerro poſt
Patell. *deciſ.* 50. *&* 51. Romana donationis 24. Januar. 1659.
cor. Cerro, Cavaler. *deciſ.* 612. *&* 618. Buratt. *deciſ.* 401.
& 482. *deciſ.* 329. *p.* 4. *rec. tom.* 2. in quibus, & in aliis agi-
tur de materia hujus Bullæ, & de facultatibus Congrega-
tionis Baronum.

Attentis igitur verbis Bullæ in §. 1. clare conſtare videtur, 7
Papam non reſpexiſſe ad tempus contracti debiti, ſed ad

tempus executionis, ibi, *ipſoſque ideo creditores, dum eorum credita e dictis Baronibus, & domicellis exigere conantur, magnos ſumptus facere, & variis litibus implicari &c.* Et ſic habetur reſpectus ad tempus exactionis, idemque explicavit Rota, *d. deciſ. 36. n. 42. p. 5. rec.* ſcilicet Bullam emanaſſe, ne Baronum creditores ob illorum potentiam litibus defatigentur, & litibus finitis licitatores, ſeu oblatores bonorum terreantur.

Clarius ex ejuſdem Bullæ proœmio, ibi, *Juſtitia, & ratio poſtulat, ut eorum, qui pecunias noſtris ſubditis crediderunt, ſeu quibus aliquod ab eiſdem quavis cauſa, vel occaſione debetur*; & ſic utrumque caſum conſiderat cum alternative, cujus natura eſt, ut ſufficiat unam partem verificari, ergo ſufficit, quod per Barones debeatur, quodque conveniantur, dum ſunt in ſtatu Baroniæ, quamvis eis uti Baronibus creditum non ſit.

Item in §. 2. diſponitur, exequi contra Barones pro debitis quorumcumque eorum parentum, majorum, vel antecaſſorum, & quorumcumque auctorum indefinite, nulla facta expreſſione, an dicti parentes, anteceſſores, vel auctores fuerint, vel ne in baronali qualitate conſtituti; & clarius dum diſponitur idem ſervari, etiam pro debitis, quæ Barones ſolvere tenentur ex cauſa legatorum, in quibus cadere non poteſt ratio, quod creditores Baronis fidem ſecuti ſint, ſive quod illius potentia eos coegerit ad mutuandum, cum iſto reſpectu ſolum attendatur exactio. Quod etiam ſuadent alia verba in dicto §. in principio, ibi, *Nos hiſce malis, & debitæ creditorum ſatisfactioni providere volentes, &c.*

8 Suadetur etiam ex eo, quod natura legis novæ, maxime ob antiquam adeo exorbitantia, eſt reſpicere futura, non autem præterita, ex plene collectis per Farinac. *in fragment. verbo lex*; & omnes, & tamen iſta providet etiam præteritis, & diſponit de debitis ante illius editionem contractis, ut ponderant Spada, *d. conſ. 18. n. 24.* & Rota *d. deciſ. 36. n. 1. part. 5. rec.* Ergo impoſſibile eſt dicere, Papam voluiſſe ſolum conſulere illis, qui ſub clypeo Bullæ, ejuſque fide Baronibus crediderunt.

9 Attentis etiam rationibus, idem omnino ſuaderi videtur; in ea enim quæſtione, an hæc Bulla dicatur favorabilis, vel odioſa, variavit Rota, nam *d. deciſ. 36. par. 5. recent. n. 46.* eam dicit favorabilem, ſed in dicta Romana fideicommiſſi 8. Junii 1654. cor. Veroſpio, de hoc aſſumpto dubitavit, & clarius contrarium ſenſit in dicta Urbinaten. prædii 13. Maji 1658. coram Bevilaqua, atque hunc ſenſum habet Congregatio Baronum, quæ una voce paradoxum dixit, quando oretenus informando in iſta cauſa inſinuavi, Bullam poſſe dici favorabilem; ſed rogando Dominos, ut patienter audirent diſtinctionem, ac effectum, ad quem id aſſerebatur, eis auditis, propoſitio non diſplicuit.

Dicebam igitur, quod aut agitur in ordine ad exorbitantiam a jure communi, atque ad damnum, & præjudicium, quod reſultat ſucceſſoribus ad fideicommiſſa, primogenituras, vel inveſtituras vocatis, ſeu aliis tertiis, quorum jus, vel dominium Bulla tollit, & nimis temerarium eſſet negare illius odium, & exorbitantiam, ut non obſcure probat etiam Conſtitutio 117. Urbani VIII. ſuper archiviatione, per quam hujus Bullæ diſpoſitio evitatur, ut infra in Romana donationis de Andoſillis, & in Romana Bullæ Archivii, *hoc eod. tit.*

Aut agitur in ordine ad ipſos Barones, qui ad æris alieni per ipſos contracti ſolutionem urgentur, & abſolutum videtur, eſſe ipſis favorabilem, ſi enim ita conſultum non eſſet, cogerentur Barones pati, vel carceres, & moleſtias, vel ſequeſtrum, & ſubhaſtationem fructuum, & redditruum fideicommiſſorum, & feudorum pro eorum jure, ac tempore eorum vitæ, quod recte fieri poſſe ex Peregr. Fontanell. & aliis late in terminis Baronum, & nobilium Salgad. *in labyrint. p. 1. cap. 24. n. 58.* Unde maxima Baronalis dignitatis ignominia, atque perſonarum incommoda ſequerentur, quia pro modico debito cogerentur pati in vita privationem omnium fructuum, & redditruum, quorum perceptionis jus vitalitium ob incertitudinem pro modico pretio ſubhaſtari ſolet.

Aliud item incommodum Barones abſque hujus Bullæ beneficio ſentirent, quod ſcilicet in eorum neceſſitatibus non invenirent mutuantes, vel ſi invenirent, nonniſi ſub gravi fœnore, & uſuris, ac ſub graviſſimis conditionibus, quod practicari videmus in aliquibus partibus, ubi privatis perſonis dantur libenter pecuniæ, etiam ad rationem quatuor pro centenario, & minus; Barones vero, quamvis fideicommiſſis non gravati, nequa inveniunt ad octo, igitur eſſet negare lucem ſolis in meridie, aſſerendo iſtam Bullam ipſis Baronibus debita contrahentibus, vel qui alias ad eorum ſolutionem tenentur, non eſſe favorabilem, quamvis ſucceſſoribus odioſam.

Si ergo favor eſt, & privilegium ipſius debitoris habentis iſtam conſpicuam qualitatem baronalem, exinde reſultat illam non requiri de tempore contracti debiti, ſed ſufficere etiam ſupervenientem, & quæ adſit de tempore quo ad ſolutionem urgetur, ut in terminis *cap. Odoard. de ſolut.* firmant 10 magis communiter DD. collecti per Caſtagnam, *in tract. de ducto ne agrat, q. 10. ampliat. 3.* & Graſſ. *de effect. Cleric. effect. 7. n. 60.* licet n. 61. dicat contrarium, ut ſcilicet qualitas clericalis, quæ operetur, ut Clericus conveniri non poſſit ultra quam facere poteſt, ſuffragetur de tempore quo urgetur ad ſolutionem debiti, quamvis iſtud contractum eſſet ante clericatum, quoties non conſtet de ſuſceptione in fraudem, de quo habetur in ſua materia ſub tit. de credito, præſertim in Romana pro Riſio, in qua eſt deciſ. in Romana admiſſionis ad benef. 5. Martii 1668. coram Otalora, atque ad idem confert regula generalis, quod qualitas, quæ verbum determinat, ſufficit, ut adſit de tempore quo diſpoſitio ſumit effectum, Capyc. Latr. *conſult. 143. n. 60. cum ſeqq.*

Conferre ad idem dicebam text. *in l. Curator, ff. de Curatore furioſi*, per quem in honorem Senatoriæ dignitatis diſponitur ejus bonis curatorem dandum eſſe, aliaque ſervanda, quæ privato debitori non conceduntur, & tamen nulla fit diſtinctio, an debita contracta ſint ante vel poſt dictam dignitatem adeptam.

Item in Hiſpania de illorum Tribunalium conſuetudine introductum eſt, ut Ducibus, Marchionibus, aliiſque Baronibus, & Domicellis, quamvis ære alieno oppreſſis, relinquantur congrua alimenta juxta dignitatis qualitatem ſuper omnes creditores privilegiata, ut plene Salgad. *in Labyr. p. 1. cap. 24. n. 32. cum ſeqq.* Caſtill. *de alimentis alias 8. tom. controverſiarum, cap. 37. §. 1.* quod an locum habeat in Italia, ratiocinando habetur actum in Romana liberationis a moleſtiis pro Cæſia, *ſub tit. de credito, vel ſub altero de fideicommiſſis*; & tamen nulla fit diſtinctio, an debita contracta eſſent, dum erant in hujuſmodi dignitate conſtituti, vel in ſtatu privato, quia finis eſt providendi de tempore, quo neceſſitas urget, & ne dignitas vileſcat.

In toto corpore juris (quantum mea notitia ſe extendat) non habemus huic Bullæ Baronum aliud ſimile, quam 11 decreta ducalia Sabaudiæ diſponentia feudatarium ſucceſſorem, quamvis ſuccedat jure proprio ex pacto, & providentia, teneri tamen ad debita prædeceſſoris, atque cogi poſſe ad vendendum feudum pro ſolvendis illis debitis, pro quibus cogi poterat defunctus, de quibus decretis late agit Cacheran. *deciſ. 165. cum plur. ſeqq.* præſertim *deciſ. 170.* quæ ſunt unicæ auctoritates huic materiæ magis proximæ, unde ſufficit quod defunctus cogi poſſet ad effectum, ut qui nunc eſt ejus ſucceſſor, & baroniam poſſidet cogatur: ergo multo magis quando eidem debitori ſupervenit baronia, ſuper qua imprimitur qualitas hujus Bullæ, & jus creditoribus acquiritur.

Sequeretur item alias litium inextricabilis labyrinthus, dictaque diſtinctio inter debita ab eadem perſona contra- 12 cta ante, vel poſt baroniam remaneret inanis, quia poſtquam creditores poſt baroniam contrahentes in vim Bullæ, ex bonorum ſubhaſtatione pecunias obtinuiſſent, poſſent creditores anteriores, qui ante baroniam contraxerunt, ab eis pecunias exactas, vel mala fide conſumptas vindicare, neque ulla ſubeſt ratio inter unos, vel alios, cum iſte ſolum conſideretur in feudis, aliiſque bonis alienari prohibitis, quia habentes aſſenſum præferuntur anterioribus ſine aſſenſu, verum hoc non provenit ab aliquo privilegio, ſeu lege, quæ unos ab aliis diſtinguat, ſed provenit ex eo quod anteriores ſine aſſenſu nullum jus, nullamque hypothecam in bonis prohibitis acquiſierunt, unde vere non ſunt anteriores, cum anterioritas regulatur ab hypotheca, quæ ſine aſſenſu in bonis prohibitis non imprimitur, & ſic remanent chirographarii poſtponendi hypothecariis licet poſterioribus.

In contrarium deducebantur axiomata generalia ſuper ſtricta intelligentia hujuſmodi novarum municipalium legum odium, & exorbitantiam a juris communis diſpoſitione 13 continentium, & quoad ſpecialia, & proxima deducebantur ſolum tradita per Carleval. *de Judiciis, to. 1. diſp. 2. n. 502. & ſeqq.* ſuper privilegiis conceſſis creditoribus ſcholarium, ut non ſuffragentur niſi illis, qui credunt ſcholaribus poſt

mutu-

matticulationem, & dum acta ſunt in ſcholis, verum nullius momenti hoc ſimile videbatur, cum in eo caſu id proveniat, quia privilagium ad fraudes avitandas, cum hac lege conceſſum fuit, eo modo quo in Urbe habemus de mercatoribus merces credentibus Cardinalibus, & Prælatis, ſive de piſtoribus credentibus panem cum ſimilibus, ideoque levis ponderis, ac nimis remotum dicebatur hoc ſimile in concurſu tot ſtringentium motivorum reſultantium ex verbis Bullæ, nec non ab ejus ratione, & a ſimilibus magis ſpecialibus, & proximis.

14 Unde quamvis per ora ſeniorum volitaret, fuiſſe quidem aliquando Bullam practicatam pro debitis contractis ante Baroniam incidenter, & præſuppoſitive, nunquam vero hunc articulum fuiſſe formiter diſcuſſum, & deciſum, attamen hujus cauſæ occaſione ex præmiſſis Congregatio iſtam ſententiam firmavit poſtmodum in pluribus aliis cauſis, me etiam Scribente, admiſſam, itaut hodie videatur propoſitio ambulans de plano.

Hujus tamen diſputationis occaſione, & ad ſatisfaciendum aliquibus, qui nimium exorbitantem, & irrationabilem exagerabant hujuſmodi legem, dicabam quod bene perpenſis juris noſtri principiis, adeo exorbitans illa videri non debet, jus enim antiquum Romanorum ex legibus duodecim tabularum deſumptum, ultimas morientium volun-
15 tates rigoroſe ſervari præcipiebat, *ut in l. verbis, ff. de verb. ſign.* fideicommiſſa tamen non curabat, neque ſucceſſores ad illorum præciſam obſervantiam urgebat, ſed totum convenientiæ, & honeſtati relinquendo, liberum dabat arbitrium hujuſmodi ambitioſas diſpoſitiones ſpernendi, uſque ad tempora Auguſti, quibus florentiſſimæ abſque exemplo Reipublicæ libertas finem habuit, qui in ea ſervari voluit, ad tex. *in l. 2. §. poſt deinde, ff. de origine juris, §. 1, & ult. inſtitut. de fideicommiſſariis hereditatibus, deciſ. 36. n. 43. & ſeqq. par. 5. rec.* & habetur in Romana Contributionis de Cæſiis, *hoc eod tit.* Igitur fideicommiſſorum neceſſaria obſervantia, non a jure naturæ, vel gentium, ut aliqui puri legulei putant, provenit, ſed a jure poſitivo moderno tempore prodito.

Et ea qua ratione, rejecta tanquam inſulſa opinione volentium, Principem non poſſe fideicommiſſis derogare, de quo Peregrin. *conſ. 7. n. 23. lib. 3.* paſſim apud omnes Europæ Principes videmus hujuſmodi facultatem exerceri, exemplo Imperatoris, & juris communis *in auth. res quæ, C. communia de legatis*, & in corpore unde ſumitur, ut ſive ob publicum favorem (ut aliqui minus communiter putant) ſive ob præſumptam fidaicommittentis voluntatem, vel ejuſdem legalem neceſſitatem (ut magis communis eſt opinio) pro deſcendentium dotibus conſtituendis, vel reſtituendis, bona fideicommiſſaria diſtrahi poſſint, ac fideicommiſſa ſperni, & ſi neceſſitas poſtulet, in totum everti.

Quoad maſculorum etiam alimenta, vel redemptionem a captivis, aliaſque juſtas neceſſitates ex rationis identitate DD. extendunt, ut pluries practicavi in Congregatione Baronum, præſertim in alimentis aſſignatis Jo. Rainaldo Monaldenſi, ex illo Monaldenſium patrimonio, de quo adeo frequenter hoc eodem tit.; igitur videri non debet iſta lex adeo exorbitans, & irrationabilis, ut ignarum vulgus putat.

16 Stantibus enim favoribus, & commodis, quæ Magnatibus, & Baronibus exinde reſultant ut ſupra, idcirco a probabilitate alienum non videtur, ut iſto caſu ſubintelligenda veniat præſumpta fideicommittentis voluntas, quod ſcilicet, ſi reſurgeret, & ſucceſſorem videret ſubjectum illis miſeriis, & incommodis, quæ ſuperius conſiderata ſunt, aſſenſum diſtractioni alicujus partis bonorum veriſimiliter accommodaret, itaut iſta lex aliud operari non videatur, niſi inducere præſumptionem alia probatione non indigentem dictæ veriſimilis voluntatis, eo modo quo jus commune in dicta *auth. res quæ*, illam præſumit in caſu dotium, vel ſimilium ut ſupra, & eo modo, quo laicalia ſtatuta in contractibus minorum, mulierum, & ſimilium ſine certa ſolemnitate non initis, inducunt probatam præſumptionem ſimulationis doli, vel metus, unde indirecte enervatur vis juramenti, ſuper quo Principi laico non datur poteſtas ſtatuendi.

Præterea ultra favorem baronalis, & magnatitiæ dignitatis, qui publicus dici poteſt, tanquam concernens perſonas primi ordinis, in quibus eſt præcipuum Reipublicæ ornamentum, accedit etiam alter favor publicus libertatis, & facilitatis commercii mercatorum, & negotiantium, qui favor privato commodo ex fideicommiſſorum, vel inveſtiturarum beneficio reſultanti præferendus videtur, & quatenus iſte favor publicus etiam dicendus eſſet, præponderans tamen videtur præcedens, dupliciter conſideratus, in magnatitia ſcilicet, & baronali dignitate ſuſtinenda, & in publici commercii libertate conſervanda, in quo utroque caſu evitatur commodum tractantium de damno certo vitando, incommodum vero, & præjudicium, ut plurimum eſt tractantium de futuro incerto, & eventuali lucro, quod ex fideicommiſſi, vel inveſtituræ vocatione ſperant, cum regula capienda ſit a communiter accidentibus, licet aliquando etiam juri jam delato, & quæſito præjudicetur.

Hinc videmus, quod licet formula inveſtituræ feudorum 17
Regni Neapolitani in vera, & ſtricta juris cenſura dicenda ſit ex pacto, & providentia potius quam hæreditaria, ſive ad ſummum hæreditariam qualitatem ſolum importet in ordine ad perſonam primi acquirentis, ratio tamen commercii, ob illorum feudorum frequentiam, rationabiliter induxit antiquos Regni ſapientes ad illam interpretandam hæreditariam, etiam reſpectu ultimi morientis.

Et in Regno Siciliæ ultra Pharum, quamvis illi antiqui ſapientes hanc eandem inveſtituræ formulam interpretati fuerint ex pacto, & providentia, atque, ut illi dicunt, in forma ſtricta, ex eadem tamen ratione commercii idem Regnum ex gratiis a Rege obtinuit formam, ut dicunt, largam, per quam fere idem effectus reſultat, ac in dicto alio Regno Siciliæ citra.

Prout formula feudorum Mantuæ, ejuſque ditionis, ac totius Montisferrati, eſt ex pacto, & providentia, & tamen conſuetudo, ex eadem ratione commercii illa reduxit adinſtar allodialium, quod etiam videmus in bonis emphyteuticis Abbatiæ Farfen. ac fere totius Lombardiæ, Flaminiæ, & aliorum locorum, ut eſt deductum ſupra in Mantuana feudi, *hoc tit.* ac etiam habemus in feudis Status Avenionen. & Comitatus Venayſini, quod de conſuetudine redacta ſunt adinſtar allodialium, ut ſint (prout ſunt) in commercio, Ludovicus Bell. *conſ. 3. num. 64. & conſ. 4. n. 1. & 81.* Tondut. *de prævent. cap. 14. num. 5. & tom. 2. var. cap. 34. num. 12.* Rota *deciſ. 38. num. 4. & 112. num. 9. p. 18. rec.* & in qua ratione fundata etiam ſunt dicta decreta Ducalia Sabaudiæ, de quibus Cacheran. *dec. 165. cum ſeqq.*

Eſt bene verum, quod ſi aliqua exorbitantia vel irrationabilitas adeſt, illa eſſe videtur non in ipſa lege, ſed in nimium verbali ejus intelligentia, & praxi, quia intelligenda veniret de debitis ex aliquo rationabili motivo neceſſitatis, vel ſaltem decoris, & honeſtatis contractis, non autem in meris diſſipationibus, & prodigalitatibus, in quibus hujuſmodi perſonis credentes non ſunt a dolo, & fraude alieni, ut de hoc particulariter habetur infra in Romana donationis de Andoſillis, in Romana reſtitutionis pecuniarum de Caſſarellis, & in Romana, ſeu Peruſina pro Monte Mellino, *& in aliis hoc eod. tit.*

Indoctus malignantium livor credidit, hujuſmodi legem ex politicis reſpectibus emanaſſe, ut ita Baronum potentia Pontificibus infenſa deſtrueretur, atque Pontificum conjuncti caſtrorum, & bonorum juriſdictionalium facilius acquiſitiones facere poſſent, ſed vere eſt indocta malignitas, quia diligenter perquirere volui, num Clementis VIII. Bullæ auctoris nepotes, vel conjuncti, qui plura caſtra, & bona acquiſierunt, aliquid, dicto Pontifice vivente, in hujus Bullæ executionem emerint, & non datur exemplum, neque tunc Sedes Apoſtolica erat in ſtatu, quod Barones timeret, ut in retroactis temporibus dabatur, & vere eſt inſulſa conſideratio, quia ſi per Bullæ praxim una Baronum domus clauditur, altera efformatur, & aperitur, ideoque omnino dicendum eſt, ex ſolo juſtitiæ, & boni publici zelo, illum integerrimum, ac doctiſſimum Pontificem ita ſtatuiſſe, verum punctus eſt in modo illam practicandi.

IN EADEM.

PRO EISDEM.

Subfeudatarius an veniat ſub appellatione Baronis, vel Domicelli ad effectum Bullæ?

An ſimplex Baro, ſeu feudatarius inferioris ordinis non habens altum dominium poſſit totum feudum, vel caſtrum ſubinfeudare, itaut dominii reliquias, & devolutiones retineat?

Conceſſo feudo, vel alia re patri, & filiis, an conceſſio cenſeatur illis facta ordine ſimultaneo, vel ſucceſſivo?

SUM-

S U M M A R I U M.

1 *SUbfeuda concedenda ſunt gratis, non autem ſub ſpecie contractus correſpectivi.*
2 *De pluribus ſpeciebus ſubfeudi.*
3 *Bulla Baronum procedit etiam in ſubfeudatariis, & quibuſcumque Domicellis.*
4 *Facta conceſſione feudi patri, & filiis, an iſti veniant cum patre ordine ſimultaneo, vel ſucceſſivo?*
5 *Patre, & filiis inſimul vendentibus, præſumitur filiorum interventum eſſe pro ſolo conſenſu.*

D I S C. LXXV.

SOpita cum particulari diſputatione antecedenti quæſtione, an ſcilicet Bulla Baronum locum habeat in debitis ante Baroniam contractis, duæ aliæ ex parte d. Marchionis Pallavicini excitatæ fuerunt difficultates, una nempe quod dominium, & poſſeſſio dicti Caſtri non importaret Baroniam, neque efficeret Baronem, de quo Bulla loquitur, quia illud non fuit libere, & pleno jure Alexandro, & filiis per Ducem Parmæ ceſſum, ſed ſolum jure ſubfeudi cum pacto devolutionis in caſu lineæ finitæ, vel alio caſu; & altera, quod in omnem eventum, cum ceſſio Caſtri, & aliorum bonorum facta eſſet, tam Alexandro patri, quam Sfortiæ, & Alphonſo filiis, omnibus æquale jus quæſitum fuerat, ideoque ad ſummum creditoribus jus non competeret, niſi ad tertiam partem, quæ eſt portio Alexandri eorum debitoris.

Utrumque tamen motivum facili negotio dixi omnino viribus carere, quatenus enim pertinet ad primum, male deducebantur termini ſubinfeudationis, quibus Dux ex contractu correſpectivo, caſtrum allodiale cedens, nunquam uſus eſt, ideoque non conveniunt verba, ex quibus regula-
1 riter contractuum natura regulari ſolet, ut *deciſ.* 110. *p.* 6. *rec.* & paſſim, neque convenit ſubjecta materia, tum quia inter ſubfeudi requiſita illud eſt præcipuum, ut gratis, & non ſub aliqua correſpectivi contractus ſpecie mediante pecunia concedatur, ex plene deductis per Altogr. *conſ.* 5. *vol.* 2. & ſupra in Senogallien. Caſtrorum *hoc tit.* ideoque convenire non poteſt huic conceſſioni factæ per viam dationis in ſolutum, & ex cauſa mere correſpectiva.

2 Tum etiam quia Baronibus, & feudatariis dupliciter conceditur ſubinfeudandi facultas, uno modo ſubinfeudando totum feudum, per quem modum tollitur penitus de medio itaut ſubinfeudatus habere dicatur ab infeudante per organum, & inſtrumentum ſubinfeudantis, adinſtar ementis pro perſona nominantis, ut ſupra in d. Senogallien. & in Mantuana bonorum eſt dictum, altero modo per quem feudatarius concedat aliquod membrum, vel excadentiam, penes eum remanente ſubſtantia, ſeu corpore feudi principalis, quod contingit, vel in feudatariis primi ordinis, & dignitatis cum jure Principatus, milites, & Barones ſibi conſtituentibus, vel in Baronibus, & feudatariis inferioribus, quædam feuda ruſtica, ſeu excadentias, tanquam feudi membra concedi ſolita ſubinfeudantibus, ut in dicta Mantuana, & in aliis, ſed non reperitur jure cautum, ut Baro, ſeu feudatarius inferior (qualis in iſto Caſtro conſideratur Dux, quamvis in ſuo Ducatu ſit Princeps) pretio mediante, & per contractum correſpectivum poſſit ſibi conſtituere ſubfeudatarium, cui totum caſtrum cum integro ejus jure concedat, quia nemo ſibi parem conſtituit.

3 Verum omnem in hoc motivo difficultatem removeri dicebam ex eo, quod Bulla ſe non reſtringit ad ſolos feudatarios, & Barones, ſed loquitur etiam de quibuſcumque Domicellis, atque chirographum ejuſdem Clementis, quod in quodam libello cum dicta Bulla, aliiſque chirographis impreſſum eſt, clare loquitur de omnibus, & quibuſcumque juriſdictionem habentibus, unde cum debitor poſſideret Caſtrum cum juriſdictione in vaſſallos, idcirco ſive illud haberet jure allodii, ſive feudi, ſive ſubfeudi, ſemper dicendus eſt vel Baro, vel Domicellus, vel habens juriſdictionem, & hoc ſufficit, quia verba ſunt ampla, ad unam ſolam ſpeciem non reſtricta, quod in ſpecie ſubfeudatariorum, ut comprehendantur ſub Bulla præſertim ex d. chirographo habetur per Rotam in Rom. fideicommiſſi 8. Junii 1654. cor. Veroſpio in præcedenti allegata.

Veritas tamen in propoſito videbatur, non intrare ſubfeudi terminos, quos confundi dicebam, dum Caſtrum erat allodiale jure allodii per Ducem poſſeſſum, potius vero intrare videbantur termini venditionis, ſeu dationis in ſolutum cum pacto reverſivo in certis caſibus in partium conventione expreſſis, quod dictorum contractuum naturæ non repugnat, ideoque vel dicto pacto non obſtante vendi poterat ad liberam venditionem, transferendo iſtud vinculum ad pretium loco rei ſubrogatum, juxta diſpoſitionem ejuſdem Bullæ tollentis etiam pacta, ut apud Cavaler. *deciſ.* 612. & 618. vel id non impediebat venditionem Caſtri, & aliorum bonorum pro ſolo jure debitoris, ejuſque deſcendentium, & donec conceſſio ad formam conventionis eſt duratura, ſalvo jure Ducis, quando caſus pacti fieret, ejuſque conditio purificaretur, ideoque hoc motivum aliud non operari inſinuabam, niſi damnum, & præjudicium ipſiuſmet illud deducentis, cum iſtud onus tanquam pars pretii illud minuat, unde ſi pro ſatisfaciendis creditoribus opus erat vendere ſolam partem, ita vendendum erit totum, ideoque pariter iſtud motivum fuit rejectum.

Prout neglectum, atque in nulla conſideratione fuit habitum alterum motivum æqualis, ac ſimultaneæ acquiſitionis patris, & filii. Quæſtio enim tractata per feudiſtas, an 4 conceſſo feudo patri, & filiis, acquiratur eis ordine ſucceſſivo, vel ſimultaneo, & in qua invicem pugnare videntur Iſer. & Afflictus, quorum uterque ſuos habet ſequaces plene de more congeſtos per Roſenth. *cap.* 9. *memb.* 2. *concl.* 66. *nu.* 56. & 59. *in gloſ. lit.* G, & H, originata ex *theor. gl.* & Bart. *in l. Gallus*, §. *quidem recte*, *ff. de liber. & poſth.* de qua in materia fideicommiſſaria plene Fuſar. *de ſubſtit. q.* 476. & 477. Rot. *deciſ.* 97. & 574. *p.* 4. *rec.* & 424. *p.* 9. ſuper diſtinctione, an diſpoſitio fiat ab aſcendente, in quo viget ratio charitatis, vel ab extraneo, in quo vigeat ratio affectionis, & an filii ſint nati, & capaces propriæ affectionis, & meriti, vel naſcituri, in quibus iſtæ rationes non cadunt.

Verſatur in conceſſionibus gratuitis ex mera liberalitate, & voluntate diſponentis, ſeu concedentis, non autem in caſu noſtro, in quo Dux Parmæ nullam liberalitatem cum iſtis de Pallavicinis exercere voluit, ſed ſolum loco jurium, quæ prætendebant habere ſuper caſtris Lombardiæ in ſuo Ducatu exiſtentibus, per viam concordiæ, ſubrogavit in omnibus, & per omnia iſtud Caſtrum, & alia bona, unde cum ea, in quorum locum facta eſt ſubrogatio, eis debeantur ordine ſucceſſivo, prius ſcilicet Alexandro patri, deinde filiis non ſimultanee, ſed cum ordine primogenituræ, intrat vulgaris regula ſubrogatorum.

Quod evidenter comprobari conſiderabam ex refutatione præventiva, quam Alexander fecit Sfortiæ filio, quia tanquam ille, ad quem pro tempore ejus vitæ totum ſpectare debebat, totum refutavit, ac totius fructus, emolumenta, & juriſdictionem ſibi reſervavit, dicta enim quæſtio cadit in caſu dubio, & ubi præſumptiones pro una, vel altera ſententia cadere poſſunt, non autem ubi facti circumſtantiæ, ſeu etiam urgentiores præſumptiones aliter ſuadent, ut egregie Roſenth. *d. cap.* 9. *concl.* 66. *n.* 56. *in fin.* ideoque dicendum eſt, æqualem concurſum in tranſigendo per Ducem deſideratum in patre, & filiis, fuiſſe pro cautela alterius partis, filiorum autem reſpectu reſolvi in ſimplicem conſenſum pro eorum jure ſperato ex fideicommiſſo, ut aliis allegatis bene in Barco. Salviani 10. Junii 1652. & 24. Martii 1653. cor. Bi- 5 chio, ubi firmatur, quod licet pater, & filii æque principaliter vendere bona profiteantur, non per hoc tamen reſultat filios probari condominos, ſed eorum interventum fuiſſe pro cautela emptoris reſolvendum in ſimplicem conſenſum pro eo jure, quod in bonis paternis pro maternis dotibus, vel ex majorum diſpoſitionibus habere poſſent, multo magis dum ex facti circumſtantiis reſultat hujus veritatis probatio clara, qua accedente recurrendum non eſt ad præſumptiones, vel ratiocinia, ad text. *in l. ille*, *aut ille*, *ff. de leg.* 3. *cum Concord. dec.* 44. *num.* 14. *p.* 11. *rec.* ubi probatur illam regulam cuicumque materiæ adaptari.

S U M M A R I U M.

1 *DE diſc.* 75. *ſuper ſubfeudis.*
2 *De conceſſione facta patri, & filio, vel viro, & uxori.*

ANNOT. AD DISC. LXXV.

SUper contentis in hoc diſcurſu in materia ſubfeudi, vel 1 facultatis ſubinfeudandi actum eſt ſupra *in Annot. ad diſc.* 1. ubi videri poteſt.

Et de alia quæſtione, an conceſſio facta patri, & filio, 2 ſeu viro, & uxori, intelligatur ordine ſimultaneo, vel ſucceſſivo, aliquid inſinuatur ſupra *diſc.* 46. ac etiam infra in Jannen. feudor. *diſc.* 113. & conferunt, quæ habentur *ſub tit. de donat. diſc.* 47. in vocationibus, quæ fiunt de patre, & filiis, de quibus etiam, *ſub tit. de fideicom.*

IN-

IN EADEM.

PRO EISDEM.

Refutatio feudi, vel alterius rei alienari prohibitæ in proxime ſucceſſurum, quoties non eſt pura, ſed pactionata, an vitietur in totum, vel potius ipſa pacta vitientur?

Reſervatio fructuum, emolumentorum, ac juriſdictionis in feudo, vel caſtro refutato, an importet jus in re, & an reſervatarius dici poſſit Baro, & domicellus, vel alias cadens ſub Bulla Baronum, & quando hujuſmodi refutationes ita pactionatæ dicantur in fraudem?

Succeſſores in feudo pacti, & providentiæ, vel in fideicommiſſo jure proprio teneantur ad expenſas factas per prædeceſſorem pro feudi, vel bonorum recuperatione, ſeu defenſione, & ſucceſſive obligati remaneant creditoribus ejus, qui expenſas fecit.

SUMMARIUM.

1 *De refutatione feudi in proxime ſucceſſurum pactionata, an vitietur in totum, vel ſolum ipſa pacta vitientur?*
2 *An reſervatio fructuum, vel eorum commoditatis faciat refutationem pactionatam?*
3 *Quando actus dicatur fraudolentus, & itaut pactiones alias licitæ vitient refutationem.*
4 *Explicatur quid ſit commoditas, quæ reſervatur, vel alienatur ſuper feudo.*
5 *Caſtra allodialia non ſubjacent prohibitioni alienationis reſultanti a jure feudorum, ſed in Statu Eccleſiaſtico habent prohibitionem Conſtitutionum Apoſtolicarum.*
6 *Ubi refutatio habet aſſenſum, itaut de jure ſit valida, adhuc ex conjecturis fraudis, & ſimulationis remanet invalida.*
7 *Quæ ſpecies juriſdictionis ſufficiat, ut intret Bulla.*
8 *Succeſſores in fideicommiſſo tenentur reficere gravatæ expenſas pro defenſione fideicommiſſi.*
9 *Idem in feudis.*
10 *Quomodo probetur verſio pecuniæ in expenſas.*
11 *An in illo, qui communi opinione reputabatur Baro, & ſe pro tali gerebat, intret Bulla ex ratione leg. Barbarius.*
12 *De contrahente cum hærede putativo.*
13 *De Bulla Urbani VIII. archiviationis, per quam conſulitur fideicommiſſis adverſus Bullam Baronum.*

DISC. LXXVI.

Demum omnibus ſupradictis objectis, ac difficultatibus ſuperatis, convolatum eſt ad aliud motivum, quod prius deductum, plurium annorum ſpatio in multis diſputationibus rejectum, demum admiſſum fuit, unde propterea habito per creditores recurſu ad ſignaturam gratiæ, commiſſa fuit cauſa appellationis in Camera, ubi pendet. Quod ſcilicet Marchio Alexander nunquam fuerit Dominus, ac poſſeſſor dicti Caſtri S. Angeli in ſtatu immediate exiſtentis, quoniam antequam illud per Ducem Parmæ ſibi traderetur, præventive tanquam jus acquirendum renunciaverat Sfortiæ filio primogenito immediate ſucceſſuro, nil obſtante, quod ſibi juriſdictionem, fructus, & emolumenta reſervaſſet, quia reſervatio non eſt de uſufructu conſiderato tanquam de jure in feudo, ſeu caſtro, ſed de fructibus, & emolumentis, tanquam commoditas nudi facti non tangens feudi, ſeu Caſtri ſubſtantiam, & quæ dicitur omnino diverſa a dominio feudi, ſeu Caſtri tanquam jus allodiale, cujus eſt capax etiam qui feudorum ſit incapax, ex ſupra deductis in Tiburtina Caſtrorum, & in Romana, ſeu Status Eccleſiaſtici infeudationum *hoc eod. tit.*

1 Aſſumpſimus proinde hinc inde Scribentes diſputandam quæſtionem per feudiſtas adeo agitatam, pactionatæ refutationis in proxime ſucceſſurum factæ, quæ de jure feudorum regulariter permiſſa eſt abſque domini aſſenſu, quoties eſt pura, & ſimplex, quia non eſt alienatio, ſed præventiva ſucceſſio, an ſcilicet ubi eſt pactionata, cum reſervatione uſusfructus, ſeu fructuum, & emolumentorum, corruat in totum, vel ipſa pacta, & reſervationes vitientur, ipſa refutatione firma remanente, atque difficultatem, præſertim apud Regnicolas, faciunt verba Iſerniæ *in cap.* 1. §. *& ſi libellum, num.* 4. *&* 5. *de alien. feud. patern.* ubi dicere videtur, *quod refutatio valet, cætera pacta non*, de qua quæſtione agunt Loffred. *conſ.* 3. Bolognett. *conſ.* 7. Camill. de Medicis *conſ.* 49. Bammacar. *in repet. cap. beneficium, n.* 26. *&* 85. *de feud. defuncto fuer. controv.* a Pont. *conſ.* 10. *vol.* 1. *& conſ.* 116. *num.* 10. *vol.* 2. *& de poteſtate Proreg. tit. de refut. feud.* §. 1. *&* 2. Fab. de Ann. *conſ.* 41. *&* 46. Ant. ſen. *alleg.* 97. Merlin. *l.* 2. *controv.* 57. Reverter. & Add. *deciſ.* 550. Rovit. *pragmat.* 4. *num.* 9. *& ſeqq. de feud.* Giurb. *de ſucceſſ. feud.* §. 1. *gloſ.* 12. *num.* 10. *&* 44. Galeot. *lib.* 2. *controv.* 6. Mercian. *ſuo diſp.* 80. qui alios referunt.

Ex quibus conſtat, tres eſſe opiniones, unam quæ Bolognetto tribuitur pro utriuſque actus validitate, quia pro actu ſuſtinendo, reſervatio uſusfructus reſolvitur in ſimplicem reſervationem fructuum, ſeu commoditatis, prout facti eſt, non autem prout juris, ſed hæc opinio paucos habet ſequaces, eamque neque in puncto juris communis ſuſtineri, habetur apud Merlin. *deciſ.* 843. Alteram, ut juxta verba Iſerniæ, pacta, & reſervationes, tanquam reſpicientia accidentalia, non vitient, ſed vitientur. Magis tamen communis, ac recepta feudiſtarum opinio eſt tertia, ut totus actus, propter individuum voluntatis, vitietur, ut conſtat ex à Ponte, Rovit. Giurb. & aliis allegatis, qua communi opinione attenta, dicebam pro creditoribus (habendo actum refutationis pro infecto), Marchionem poſſediſſe caſtrum jure dominii, proindeque effectum eſſe indubitate Baronem. 2

Et quamvis fortiter reſponderetur quæſtionem cadere, ubi agitur de reſervatione uſusfructus tanquam juris importantis feudi ſervitutem, ſecus autem ubi de reſervatione fructuum, tanquam commoditatis nudi facti, non tangentis feudi ſubſtantiam, ex Fab. de Ann. *conſ.* 46. Galeot. *d. controv.* 6. *l.* 2. Merlin. *d. controv.* 57. *lib.* 2. Replicabam tamen, etiam reſervationem fructuum in toto, vel in parte continere improbam pactionem, nervoſe probari per à Pont. *dicto conſ.* 12. ex Camerario, & aliis quos allegat.

Sed quicquid ſit de iſta opinione, quam ita ſimpliciter ſumptam credebam minus veram, quia vere talis reſervatio non inducit ſervitutem, vel jus in feudo, neque ejus ſubſtantiam tangit, attamen dictam reſponſionem dicebam, tunc demum admittendam eſſe, quando nulla fraudandi, vel ſimulandi cauſa præcedente, refutans ſincere, ut ſibi de alimentis provideat, aliquam fructuum, vel redditus pecuniarii reſervationem faciat, ſecus ubi præcedente cauſa evidenti fraudandi creditores, reſervatio non eſt de aliquo redditu, vel fructuum parte ſimpliciter, ſed eſt de omnibus illis juribus, quæ poſſidenti feudum etiam ſine refutatione competebant, & competere poterant, itaut in ſubſtantia ejus ſtatus non immutetur, atque in effectu idem ſit eſſe factam, vel non factam refutationem, tunc enim dicitur actus mere verbalis, alium non habens effectum, niſi illum fraudandi tertium, ut in ſpecie quando plura ſunt onera, pluresque reſervationes, idem Galeot. *d. controv.* 6. *num.* 12. *&* 20. admittit eſſe veram opinionem a Ponte *d. conſ.* 12. Et bene comprobat Marcian. *d. diſp.* 80. *num.* 19. *& ſeq.* 3

Et in his terminis verſabamur, quia Marchio Alexander, non ſolum ſibi reſervavit in vita omnes fructus, & emolumenta, ſed etiam juriſdictionem Baronalem in dominio, & exercitio, cum prohibitione Sfortiæ refutatario, ne in illa poſſet quomodolibet ſe ingerere, & quod magis eſt, ſibi reſervavit titulos caſtro adjunctos, cum facultate novos titulos adjiciendi, & cum prohibitione eidem Sfortiæ, ne dictum caſtrum alteri cedere, vel quovis modo de eo diſponere poſſet, ipſo non conſentiente, quam prohibitionem in ſpecie ponderat à Pont. *d. conſ.* 12. & cum reſervatione jurium Alphonſi ſecundogeniti, unde in contradictoriis petebam a Scribentibus in contrarium, ut oſtenderent quænam eſſet differentia inter dictum Marchionem Alexandrum non refutantem, & eundem refutantem, cum omnia pariformiter haberet, nec quidem minimum amittendo, quia ſive refutaſſet, ſive non, liberum, ac abſolutum dominium in vita, vel in morte non habebat, ſtante fideicommiſſi gravamine.

Implicare ſiquidem videtur dicta jura reſervata importare ſimplicem commoditatem perceptionis fructuum, quia dicta commoditas, prout nudi facti eſt, eatenus a legali prohibitione exempta reputatur, quatenus cenſeatur quid omnino ſeparatum ab ipſo corpore, & ſubſtantia feudi, quia fru- 4

ctus

ctus finguntur percipi per feudatarium cedentem, & poſtquam ab ipſo ſingulis annis, vel temporibus ſunt percepti, & ſeparati feudatarii nomine, ceſſionarius eos tanquam rem allodialem a feudo ſeparatam percipit, ut in ſpecie probant iidem in oppoſitum allegari ſoliti, Galeot. *d. controv. 6. num. 14. & 15.* Merl. *controv. 57. num. 14.* & generaliter Roſenthal. *c. 9. concl. 91. num. 1. & concl. 10. num. 5.* Amichangel. *2. feudal. 18. n. 10. & ſeqq.* & in terminis amphyteuticis in idem tendentibus late Ruta in Rom. Salviani 17. Aprilis 1643. & 9. Decembris 1644. cor. Cerro, quarum prima eſt *dec. 167. p. 9. rec.* ac in aliis, & habetur in Alban. penſionis *ſub tit. de penſion.* & in Toſculana *ſub tit. de emphyt. ac aliis.*

Igitur id adaptari non poteſt reſervationi plenæ, & omnimodæ juriſdictionis, necnon retentioni titulorum cum facultate novos adjiciendi, ac prohibitione alienationis, quia hæc omnia reſpiciunt ipſam rem, ejuſque ſubſtantiam, maxime accedente cauſa ſimulandi, vel fraudandi, ex qua juncta cum his omnibus, liquere videbatur actum refutationis fuiſſe mere verbalem, & continere proteſtationem non acquirendi de directo contrariam facto.

Motivabant aliqui ex Dominis Congregationis, inani labore hanc altam diſputationem aſſumptam eſſe ex defectu applicationis ad factum, dum quæſtio cadit in feudis alienationis prohibitionem habentibus, ex *cap. Imperialem, de prohibita feud. alien. per Frideric.* huic caſtro allodiali non adaptabilem, ſed facilis fuit reſponſio, quod licet hujuſmodi caſtra allodialia non habeant prohibitionem inductam *in d. c. Imperialem*, habent tamen aliam non minus amplam, reſultantem a Conſtitutionibus Apoſtolicis Sixti V. Clement. VIII. Pauli V. & Urbani VIII. a qua eatenus actus remanet exemptus, quatenus adinſtar feudorum agatur de licita, & valida refutatione in proxime ſucceſſurum,
5 quæ vere non eſt alienatio, ſed præventiva ſucceſſio, ſub alienationis prohibitione non cadens, ut ponderatur etiam in Civitatis Caſtelli juriſdictionis, & in Camerinen. juriſdictionis, & in Romana pecuniaria pro Guelpho *hoc eod. tit.* in quibus agitur de bonis juriſdictionalibus non feudalibus.

Solidius motivabatur, quod amiſſa etiam paritate terminorum, adhuc tamen quæſtio cadit, ubi deficit Principis aſſenſus, vel licentia, quæ in præſenti ſupponebatur ampliſſima, unde fruſtratoria erat diſputatio, & in hoc motivo pro majori parte, quantum audivi, fundata fuit reſolutio, ſed hoc licentiæ præſuppoſitum in facto pro parte creditorum negabatur, quia conſtabat quidem Urbanum VIII. mediante chirographo ampliſſime approbaſſe conventionem inter Ducem Parmæ, cui chirographum eſt directum, & dictos de Pallavicinis, concedendo eidem Duci licentiam alienandi dictum caſtrum, & alia bona, & approbando omnia pacta facta, & facienda, ſed nullibi conſtabat Papam approbaſſe contractum inter Alexandrum, & filios.

6 Et ulterius, ubi etiam licentia ſubſtuliſſet obſtaculum prohibitionis ex jure, vel Apoſtolicis conſtitutionibus reſultans, ad effectum evitandi nullitatem actus, vel præſumptas ex dicta prohibitione orientes, non tamen ſanabat vitium ſimulationis, & fraudis, eo quia actus in ſubſtantia, & quoad effectum remanet mere verbalis, & palliatus, atque ad hoc propoſitum dicebam ponderandas eſſe dictas ſtrudiſtarum doctrinas firmantes, ex ſola reſervatione fructuum, vel commoditatis, prout facti eſt, alioquin de jure licita, adhuc, ubi alia concurrunt oſtendentia nudam verbalitatem, reſultare invaliditatem, non tanquam ex prohibitione alienationis, ſed tanquam ex ſimulatione actus.

Adducebatur in contrarium auctoritas Merlin. *d. controv. 57.* ad probandum in ſpecie, reſervationem etiam juriſdictionis non reddere refutationem pactionatam, ſed replicabam in hac facti ſpecie, dictas reſervationes non eſſe ſingulariter, ſed unitim conſiderandas, quia non ſolum concurrebat reſervatio fructuum, & juriſdictionis, ſed etiam illa titulorum impoſitorum, & imponendorum, nec non prohibitio alienationis, & alia de quibus ſupra, & ulterius Merlinus, id ſolum aſſerit diſcurſive, & incidenter, quia præcipuum illius reſolutionis fundamentum conſiſtit in hypotheca dotali, ut conſtat *controv. 60.* ac etiam quia in caſu Merlini refutatio non erat pactionata cum conditione ſuſpenſiva, & impeditiva in refutatario juriſdictionis, & fructuum perceptionis, erat enim pura, & libera ex tunc plenum effectum ſortitura, ſed ſolum continebat quandam conditionem eventualem reſolutivam, qua pendente refutatio dicebatur pura, & cum effectu, etiam quoad juriſdictionem, & fructus, *ut d. controv. 57. num. 11. cum ſeqq.* qui termini ſunt longe diſpares.

7 Atque ut in præcedenti diſcurſu dictum eſt, Bulla non poſtulat de neceſſitate veram qualitatem Baronalem, ſed contentatur illa ſimplicis Domicelli, vel alias habentis juriſdictionem, itaut ſufficiat eſſe talem, qui non habeat ſimplex juriſdictionis exercitium precario, & jure alieno, ut ſunt gubernatores, affictuarii, agentes, adminiſtratores, & ſimiles, ſed illam habeat jure proprio, itaut Baronis, & Domicelli figuram faciat, qualem abſque dubio faciebat Marchio Alexander, nulla penitus conſiderata differentia inter ipſum, & alios caſtrorum poſſeſſores, ac juriſdictionem in vaſſallos habentes, & ex qua reſultat ratio potentiæ per Bullam principaliter conſiderata, & hæc mihi videbatur ipſa genuina veritas, probabiliter in appellationis proſecutione agnoſcenda, ut jam agnoviſſe viſa eſt Signatura gratiæ, quando de committenda cauſa appellationis de hac reſolutione actum fuit, eam committendo in Camara.

Præterea poſt dictas diſputationes habitas, & cauſam commiſſam, aliud in mentem ſupervenit motivum non ſpernendum reſpectu creditorum, qui ante dictam concordiam, & reſpective refutationem contraxerunt, quod ſcilicet hujuſmodi debita per Marchionem Alexandrum contracta eſſent pro ſe ſubſtentando in Urbe, & Curia Romana, ad effectum inſiſtendi apud Summum Pontificem Dominum directum pro juſtitiæ complemento adverſus Ducem feudatarium, qui (ut ipſe prætendebat) indebite, & de facto ſupradicta caſtra Lombardiæ occupaverat, & per quorum occupationem, ac immenſos ſumptus ab initio paſſos, pro hujuſmodi cauſa Alexander in aliquem indigentiæ ſtatum forte redactus erat, itaut non potuiſſet, alias quam creditorum ope, Urbis incolatum continuare, atque aſſiſtere apud Pontificem Urbanum, cujus auctoritate, & Cardinalis Barberini nepotis opera, charitate, & dexteritate, poſt plurium annorum tractatum, deventum eſt ad dictam concordiam, qua mediante ad commodum fideicommiſſi obtenta fuerunt caſtrum, & bona, de quibus agitur.

Unde ſequitur, fideicommiſſi ſucceſſorem, quamvis ex propria perſona venientes, teneri ad hujuſmodi æris alieni ſolutionem, tanquam contracti pro expenſis in defenſionem, ſeu recuperationem fideicommiſſi factis, pro quibus ejuſdem fideicommiſſi bona remanent affecta, & diſtrahi poſſunt, Peregr. *de fideic. art. 50. num. 8. & 11.* Seraph. *dec. 925. num. 3.* Greg. *deciſ. 197. num. 4. & ſeqq.* Duran. *deciſ. 53. num. 8.* Add. ad Butatt. *deciſ. 401. num. 17.* Molina *de primog. lib. 1. cap. 27. nu. 11.* Garz. *de expenſ. cap. 16. n. 36.* Giurb. *deciſ. 108. num. 10. & 24.* Salgad. *in Labyr. p. 3. cap. 9. num. 19.* Romana fideicommiſſi, ſeu Salviani 23. Junii 1653. cor. Albergato, Romana expenſarum 15. Decemb. 1653. cor. Bichio, & in aliis frequenter, quia eſt propoſitio vera, quoties agitur de expenſis concernentibus ſubſtantiam recuperationis, vel defenſionis bonorum pro omnibus vocatis, ut hic, ſecus ſi eſſet inter plures vocatos quoad pertinentiam, ſeu prælationem inter ſe, ut habetur in dicta Romana fideicommiſſi, ſeu Salviani *ſub tit. de fideicommiſſis.* 8

Quod etiam habemus in feudis, pro quibus defendendis, ſeu recuperandis, & conſervandis, ſucceſſores quamvis ex pacto, & providentia, & ſic jure proprio venientes tenentur. Quinimmo (quod magis eſt) etiam dominus directus, in caſu non culpoſæ devolutionis ad hujuſmodi expenſas tanquam ſpeciem melioramentorum feudatarii hæredibus tenetur, quoties ſunt in aliqua notabili quantitate, ut per Soccin. jun. *conſ. 68. n. 143. 148. & 151. l. 3.* Ruin. *conſ. 100. lib. 4.* Bellon. *conſ. 10. n. 2.* Roſenth. *c. 10. concl. 43. n. 75.* & alios congeſtos per Giurb. & Salgad. ubi ſupra, & eſt deductum in Romana annuæ prælationis, ſeu minutorum, Plumbini *hoc tit.* ac etiam in terminis emphyteuticis deductum habetur in Theatina renovationis *ſub tit. de emphyt.* 9

Neque præmiſſis obſtare credebatur defectum probatæ identitatis, quod ſcilicet non conſtaret hujuſmodi debita in iſtam cauſam verſa eſſe, quoniam dictæ verſionis juſtificatio non poſtulat exactam, & concludentem probationem, ſed adminiculativa, & præſumptiva contentatur, ut in ſimilibus terminis creditorum mutuantium ad refectionem, conſervationem, meliorationem, vel emptionem, habetur per Franch. *dec. 97. n. 5.* ibiq; add. Surd. *dec. 15. n. 14. & 55. n. 6.* Sanfel. *dec. 112.* Seraph. *dec. 1093. n. 3.* Merlin. *de pign. lib. 3. tit. 1. q. 5. n. 71.* Amat. *var. reſ. 3. n. 59.* alter Merlin. *contr. 26. n. 9. l. 1.* per quos in ſpecie ponderantur temporis correſpectivitas, & impendentis qualitas, ſi enim non conſtat ipſum de eo tempore alias habuiſſe pecunias, ex quibus illud opus facere potuit, neq; conſtat in quos alios uſus acceptam pecuniam erogaverit, præſumptio eſt cum pecunia mutuata id ſequutum eſſe, quod bene adaptatur terminis noſtris, ſiquidem Marchio Alexander privatus erat uſque ab anno 1585. 10

fru-

fructibus, & redditibus dictorum caſtrorum, in quibus major hujus domus nervus conſiſtebat, alia vero bona in controverſia habita cum Magno Principe per ann. 40. antequam Papæ auctoritatem imploraret, pene conſumpſit, dum conſtat a primis Europæ Juriſconſultis conſilia petiiſſe, aliaſque magnas feciſſe diligentias, nonniſi cum ingenti ſumptu cum tali adverſario practicabiles, ultra propriam cum numeroſa familia ſubſtentationem, itant ei impoſſibile fuiſſet tamdiu in Cur. Rom. apud Pontificem juxta ſui gradus qualitatem aſſiſtere, & ſine hac aſſiſtentia utique d. concordia ſequuta non eſſet, neque d. bona obtenta, unde juſtiſſime præfati creditores dici poſſunt mutuantes ad bona acquirenda, ſeu recuperanda.

11 Reſpectu vero illorum, qui poſt concordiam, & caſtri adeptam poſſeſſionem eidem Alexandro crediderunt, clarius Bullæ beneficio juvari deberi videbatur, nam alias publica ejuſdem Bullæ fide decepti remanerent; indubitatum enim eſt dictum Marchionem poſſidentem caſtrum præfatum, cum libera, & independenti juriſdictione in vaſſallos, & cum titulorum retentione, omniumque fructuum, & redditunm perceptione, nec non cum Marchionis Sfortiæ primogeniti poſitiva prohibitione, ne in dicti caſtri juriſdictione, vel alias quomodocumque ſe ingereret, faceræ in Urbe figuram Baronis Romani, ac poſſeſſoris caſtrorum cum juriſdictione in vaſſallos, eodem modo quo alii Barones, & Domicelli faciebant, abſque aliqua differentia, unde mercatores, & cæteri ſcientes diſpoſitionem Bullæ, ſub iſtius clypeo, & fide libere crediderunt, alias non contracturi, ideoque ſequeretur ea dictæ Bullæ, ac Pontificis publica fide, ita per colluſivas, & clandeſtinas conventiones cum filiis remanere deceptos.

12 Ac propterea ponderabam recte intrare terminos text. in *l. Barbarius, ff. de off. Prætoris*, de Officiali putativo, cujus geſta ſuſtinentur, ne fides publica pereat, quamvis in effectu non eſſet talis, atque convenire quoque terminos hæredis putativi, cum quo contrahentes ſuper re hæreditaria, & bona fide ex eadem ratione tuti redduntur, etiam in præjudicium veri hæredis, ad text. *in l. fin. ff. de tranſact. l. fugitivus, & l. cum quis, ff. de ſol.* cum Concordant. per Gitarb. *dec. 79. n. 20.* Mareſcott. *l. 2. var. c. 17. dec. 122. n. 9. p. 7. rec.* Salgad. *in Labyr. p. 2. cap. 9. num. 48. & ſeqq.* ubi Concord.

Et licet hoc ſuas habeat difficultates ex late deductis per eundem Salgad. *nu. 99. & ſeqq.* attamen dubitatio intrat, quoties agitur in præjudicium hæredis abſentis, vel juſtam ignorantiam habentis, omnino tamen vera, & recipienda videtur concluſio in præjudicium ejus, qui ſciebat ſe eſſe verum hæredem, & tamen paſſus eſt alterum pro hærede publice ſe gerere, & contrahere, nam alias publica fides, & commercii libertas nimium paterentur
13 præjudicium.

Quod in propoſito probare clare videtur Conſtitutio 117. Urbani VIII. edita ſuper archiviatione, volens enim Pontifex ſucceſſoribus in fideicommiſſis, & primogenituris adverſus hujus Bullæ diſpoſitionem conſulere, illud prudens, & juſtum adhibuit remedium, per quod publica fides decepta non remaneret, mandando ſcilicet fideicommiſſorum, primogeniturarum, inveſtiturarum, aliarumq; hujuſmodi diſpoſitionum ſumptum authenticum in publico Archivio regiſtrari, ac neque regiſtro contentus, voluit in tabella publice omnibus expoſita deſcribi, & adnotari, & nihilominus etiam poſt hujuſmodi geſta, Bullam Baronum ſuffragari contrahentibus intra ſex menſes ſubſequentes, quorum lapſum expectari voluit, ut ita ad omnium notitiam devaniat, unde creditores poſtea cum Baronibus contrahentes, eorum culpæ, & ſocordiæ totum adſcribere debent, quia ſcientes hujuſmodi novi remedii traditionem, nimia facilitate poterant, antequam contraherent, dicti Archivii tabellam publice expoſitam videre.

Igitur ſi Papa tot adhiberi voluit cautelas, & diligentias, ne alias contrahentes ſub dictæ Bullæ clypeo, & publica fide decepti remanerent, vanum prorſus videtur, ita Pontificias Conſtitutiones, ac fidem publicam, cum actibus colluſivis, & mere verbalibus elidi potuiſſe, quæ ratio etiam convenire poteſt illis, qui ante concordiam crediderunt, quia in dictæ Bullæ fide confiſi, quaſi per novum creditum, debitorem viventem jam effectum Baronem urgere non curarunt, ſed dilationes benevolas concesſerunt, ex eo pietatis motivo, quod erga illum Dominum ex dictis jam ſequutis in Urbe vigebat.

Ad quod confert deciſio in Romana fideicommiſſi 8. Junii 1654. §. *fin.* cor. Veroſpio, ubi ad excludendam Bullam pro debitis contractis poſt ceſſatam Baroniam ponderatur, debitorem non contraxiſſe amplius ſub nomine Baronis, vel domicelli, ſed ſub privato nomine nobilis, vel Patritii Romani, quaſi quod ita ſe declaraverit, & contrahentibus inſinuaverit ſe non eſſe amplius talem, qualis erat, unde per argumentum a' contrario, ubi quis retento titulo, ſub ejus nomine, & figura contrahit, & de facto caſtra, & bona juriſdictionalia cum actuali juriſdictione dominica, ſeu Baronali in vaſſallos poſſidet, excuſandi ſunt creditores, qui cum eo contraxerunt, ideoque Bullæ beneficio juvandi, cum populus moveatur ex iis, quæ de facto videt, nec teneatur ſcire iſtas juridicas ſubtilitates, quæ neque multis juriſtis innoteſcunt.

ANNOT. AD DISC. LXXVI.

AD materiam refutationis feudi in proxime ſucceſſurum contentam in hoc diſcurſo videri poſſunt ea, quæ habentur infra in Neapolitana, ſeu Theatina *diſc.* 116.

ROMANA RESTITUTIONIS PECUNIARUM PRO DUCE CAFFARELLO, ET FILIIS CUM CREDITORIBUS MONALDENSIUM.

Caſus deciſus per Congregationem Baronum pro Creditoribus.

De facultatibus Congregationis Baronum, an ad ipſam ſpectet cognoſcere, & judicare de veritate & ſubſiſtentia crediti, & ad quem ſpectet cognoſcere de anterioritate, & potioritate creditorum concurrentium?

An Congregatio poſſit revocare, vel circumſcribere ſententias, vel decreta judicis ordinarii, quæ occaſione generaliter habetur, an & quando executor poſſit cognoſcere de juſtitia, & validitate ſententiæ exequendæ?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Ad Congregationem Baronum pertinet videre de anterioritate, & potioritate creditorum concurrentium.*
3 *Non autem de ſubſtantia, & veritate crediti, cum hoc ſpectet ad Judicem ordinarium, niſi ad effectum denegandi executionem.*
4 *Congregatio non eſt judex, ſed executor deputatus ad removenda impedimenta fideicommiſſorum.*
5 *Executor quando, & ad quem effectum videre poſſit de juſtitia, & validitate ſententiæ, vel mandati exequendi.*

D I S C. LXXVII.

PRæſuppoſito ſine veri præjudicio, quod per Nicolaum 1
Monaldenſem in contractu donationis de anno 1566. ordinatum eſſet perpetuum deſcenſivum fideicommiſſum maſculinum excluſis fœminis, quibus ſolum dotem ſcut. 3000. auri præſtari voluit, illoque devento in Alexandrum, & Paulum donatarii ex Joanne Raynaldo filio nepotes pro communi poſſidentes caſtra Montis Calvelli, Attigliani, Alviani, & Podii, ac pleraque alia bona ſtabilia.

Obiit de anno 1622. Alexander ab inteſtato, ſuperſtitibus Nicolao ex prima uxore, & Angelica infante ex ſecunda ſuſceptis, Nicolaus autem in ultimo cum quo deceſſit teſtamento de Menſe Octubris 1632. hæredem ſcripſit Paulum patruum, Angelicæ vero ſorori mandavit præſtari pro dote ſcut. 30. mil. pro omni, & toto eo, quod in bonis paternis prætendere poſſet. Cumque magna moles æris alieni per præfatos Alexandrum, Paulum, & Nicolaum juniorem contracta eſſet, idcirco urgentibus creditoribus, Congregatio Baronum ad formam Bullæ 41. Clementis VIII. quæ Bulla Baronum dicitur, de anno 1639. dicta caſtra ſequeſtravit, & de anno 1644. vendidit Marchioni Raymundo pro pretio ſcutorum circiter 366. m. quos ac fructus dicto medio tempore perceptos diſtribuit creditoribus cum ſolita cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus in forma, pro qua venditione facienda acceſſit etiam ſpeciale chirographum Urban. VIII. diſponens, caſtra ad emptorem tranſire debere libera, & exempta ab omni vinculo, illud transferendo in pretium, creditoreſque ex cauſa cenſuum, vel alterius contractus fructiferi, ſequuto depoſito pretii per emptorem penes Montem Pietatis, teneri recipere ſortes, ac alias cenſus haberi pro

reſciſ-

reſciſſis, & reſolutis, itaut exinde amplius fructus non currerent.

Inter creditores autem, quibus dictum pretium cum jam dicta cautione ſolutum eſt, fuerunt Angelica nupta uſque ab anno 1637. Duci Caſſarello, idemque Dux reſpective, quibus ſeu dictæ Angelicæ filiis ſoluta fuerunt ſcuta 43. mil. circiter nempe 30. mil. pro ſorte principali, & 13. mil. pro fructibus dotalibus juxta taxam ſtatutariam decurſis a die matrimonii in executionem mandati pro eadem ſumma per A. C. relaxati.

His ſequutis idem ad ſe liberandum a moleſtiis per creditores Nicolai junioris comminatis, adjerunt A. C. & citato procuratore deputato ab univerſitate creditorum, obtinuerunt ſententiam diffinitivam, declarantem dictam dotem ſcut. 30. mil. eſſe congruam, atque una cum fructibus debitam eſſe in vim *auth. res quæ* ex bonis fideicommiſſi dicti Nicolai ſenioris, proindeque eos utpote anteriores, & potiores creditoribus prædictorum Nicolai junioris, & Alexandri, ab illis moleſtari non poſſe, quibus ſubſequutis, poſt plures annos aliqui ejuſdem Nicolai creditores alias ſatisfacti, ſed pecuniis eis ſolutis ab aliis anterioribus ſpoliati, in Congregatione Baronum pulſarunt præfatos de Caſſarellis tanquam poſteriores ad reſtitutionem, unde plurium articulorum diſputatio aſſumpta fuit, *ut in ſequentibus*, quorum primus fuit, an ſtante dicta ſententia lata per judicem ordinarium, tam ſuper congruitate dotis, quam ſuper anterioritate, & potioritate, poſſet Congregatio manus apponere, dictaque ſententia rejecta ex capite prætenſæ nullitatis, vel injuſtitiæ reſultantis a dotis exceſſu, dictos reos conventos ad pecuniarum reſtitutionem cogere.

Pro Caſſarellis Scribens, ad veritatem etiam reſpondendo, dicebam in congreſſibus, quod aut agimus de puncto anterioritatis, & potioritatis, aut de altero congruentius dotis ex fideicommiſſo ad formam *auth. res quæ* deſcendentis.

2 Quoad primum, me non levem difficultatem ſentire monſtrabam, quia Bulla Baronum §. 5. ipſi Congregationi injungit ſolutionem pretii ex caſtrorum, & bonorum venditione redigendi creditoribus juxta eorum anterioritatem, & potioritatem, idcirco ad ipſam pertinet cognoſcere, quiſnam ſit anterior, vel potior, itaut A. C. in hac parte manus immiſerit in meſſem alienam, præſertim quia Caſſarelli pecunias receperunt per manus Congregationis, cui promiſerunt ad omne ipſius mandatum illas reſtituere anterioribus, & potioribus, ideoque alium adire non poterant, qui hujuſmodi anterioritatem, vel potioritatem declararet, ita & taliter, quod ipſi Congregationi, quam in earum auctricem agnoſcebant, manus ligarent, ac poteſtatis, & juriſdictionis quæſtionem refricarent, ex diſpoſitione, vel ratione text. *in leg. ſi quis conductionis*, *Cod. locat.* quem habere locum in omni materia, omnique perſona aliquid ab alio habente cum obligatione ſibi reſtituendi, vel ejus mandatis parendi, tenent Mantica *deciſ. 277. n. 5. & 6.* Cavaler. *deciſ. 171. num. 2.* & cæteri plena manu cumulati per Adden. *ad deciſ. 420. par. 4. recent. tom. 2. num. 30. & ſeqq.*

Verum nil intereſſe dicebam, quod dicta ſententia in hac parte negligenda eſſet, quoties in anterioritate, vel potioritate bonum jus foveretur, prout ſuper hoc puncto principalis diſputatio aſſumpta fuit, ſed quia in prima diſputatione aliquæ periculoſæ propoſitiones, tam ex ore Advocatorum creditorum, quam ipſorum Judicum prodierunt ſuper intelligentia dictæ Bullæ Baronum, & quale jus per illam creditoribus fideicommiſſariorum quæratur, idcirco latiori calamo, quam conſuetus meus ſtylus exigat, duos edidi diſcurſus proxime ſequentes, unum ſuper anterioritate, ſeu potioritate dotis pro ſorte principali, alterum ſuper eadem pro fructibus, cum præſuppoſito tamen quod omnia bona, de quorum pretio agebatur, ſubjecta eſſent dicto antiquo avito fideicommiſſo, itaut ageretur de dote debita ex bonis fideicommiſſariis ad formam *auth. res quæ*, *C. commun. de legat.* licet hoc præſuppoſitum ex melioribus notitiis in cauſæ progreſſu habitis in facto ceſſaret, ut infra tertio ab hoc ſequenti diſcurſu habetur.

Quo vero ad alium punctum concernentem crediti veritatem, ſeu ſubſtantiam, quia creditores prætendebant dotem prædictam in tanta ſumma non deberi, dicendo quod, aut illa prætendebatur in vim legati de hac ſumma facti per Nicolaum fratrem, & hoc nullius erat operationis in præjudicium creditorum ejuſdem ex cauſa onerosa, excludentium abſque dubio legatarios, quorum jus non niſi poſt teſtatoris mortem oritur, aut illa prætendebatur in vim *dictæ auth. res quæ*, ex bonis aviti fideicommiſſi, & cum hæc ſit dos ſubſidiaria ad præciſam congruitatis neceſſitatem reſtringenda, deberi non poterat in tanta ſumma, cum teſtator illam ſolum conſtituerit in ſcutis 3. mill. auri, atque conſuetudo tam Civitatis, quam familiæ longe minorem eſſe debere oſtenderet.

Super hoc proinde puncto dicebam conſtanter obſtare dictam ſententiam judicis ordinarii, firmantem ſtatum, ſive primum mandatum pro eadem ſumma relaxatum, & ſuper quibus Congregatio manus apponere non poterat, ſed creditoribus prætendentibus ejuſdem ſententiæ, vel mandati injuſtitiam, ſeu nullitatem, remanere aditum appellandi ad Rotam, vel alios judices ſuperiores, & ab eis infirmationem obtinendi. 3

Congregatio enim deputata non eſt per Bullam ad cognoſcendas, & decidendas cauſas creditorum, neque ad relaxanda mandata, ſeu credita canonizanda, ſed eſt ſolum deputata executrix mandatorum, quæ per judices ordinarios adverſus debitores, vel eorum hæredes relaxata ſunt, ut ſcilicet illa ſummarie, & ſine cauſæ cognitione exequi valeat ſuper caſtris, & bonis a Barone debitore poſſeſſis, non obſtantibus vinculis impeditivis fideicommiſſorum, vel inveſtiturarum, quibus jure Principis derogat, & in qua derogatione, ac impedimentorum remotione proprie ejus munus verſatur, itaut non judicis, ſed ſupremi executoris potius partes gerat, ut litteraliter diſponitur in Bulla §. 3. in principio, & habetur in Romana locorum Montium hoc tit. 4

Executor autem, aut eſt ſolum de facto, ut ſunt bariſcelli, & ſimiles, & ad ipſum non pertinet inquirere de juſtitia, vel injuſtitia ſententiæ, vel decreti exequendi, ſed ejus munus eſt ſolum in exequendo, aut eſt executor juris, quia nempe ſit Magiſtratus, vel Tribunal, cui judicis nomen, & partes etiam conveniant, & præſertim ſi ſit de ſupremis, & tunc executor cognoſcere poteſt de exceptionibus concernentibus ipſam executionem, *gl. in cap. paſtoralis*, *§. quia* [illegible] *verſ.* *& ſi ſciat*, *de off. jud. deleg.* Menoch. *de arbitr.* [illegible] *cum ſeqq.* Cancer. *lib. 2. var. cap. 2. de juriſd.* [illegible] Rot. *deciſ. 197. num.* [illegible] apud Poſtium *de ſubhaſt. in* [illegible] 5

Exceptiones autem reſpicientes merita cauſæ principalis non cognoſcit, prout neque cognoſcit de juſtitia, vel validitate ſententiæ exequendæ, ad effectum illam revocandi, ſeu tacite circumſcribendi, demandando oppoſitum ejus, quod in ſententia continetur, ſed ſolum ad effectum abſtinendi ab executione, ac remittendi partes ad eundem judicem, cujus ſententiæ vel mandati executio petitur, vel ad ejus Superiores, ut late Boſſ. *in prax. de foro compet. nu. 88. cum ſeqq.* Farinac. *q. 97. n. 74. & 76. cum ſeqq.* Surd. *conſ. 405. n. 30.* bene Rot. *dec. 61. n. 2. in fin.* apud Poſt. *de manut. dicta dec. 197.* apud eundem *de ſubhaſt. & melius dec. 576. n. 6. in fine p. 4. rec.* Eſſet enim circumſcribere ſententias, quam facultatem nullibi conſtat conceſſam eſſe Congregationi, quæ ſolet quidem frequentiſſime diſputare de juſtitia, & validitate ſententiarum, & mandatorum executioni demandandorum, ad ſolum effectum abſtinendi ab executione, illamque denegandi, non autem declarandi indebitum illud creditum, quod ejus ſubſtantia poſita eſt anterius.

Sed quamvis hæc de jure ſubſiſtant, adhuc tamen Congregatio credit, quod propter obligationem reſtituendi acceptas pecunias, non ſolum anterioribus, & potioribus, ſed ad omne mandatum ipſius, idcirco in vim hujus ultimæ partis recuſari non poteſt ſolutio illius ratæ, quam ſe non ingerendo in ſententia A. C. crederet reſtitui debere, quod tamen ſemper importaret circumſcriptionem ſibi non permiſſam. Mandatum igitur fuit vidari de puncto anterioritatis, & potioritatis, ſuper quo ſcripſi præciſe ut continetur in ſequenti.

S U M M A R I U M.

1 *De facultatibus, & modo procedendi Congregationis Baronum.*

2 *An Bulla Baronum procedat contra tertium poſſeſſorem tit. ſingulari?*

3 *An Executor cognoſcat de juſtitia, vel injuſtitia?*

ANNOT. AD DISC. LXXVII.

Super facultatibus Congregationis Baronum, an poſſit proferre ſententias, & facere alia acta judicialia, adnotandum eſt, quod non ſolum vigore cujuſdam Chirographi Clementis VIII. ſed etiam vigore alterius Urbani VIII. hodie paſſim id ſervatur.

Quin-

2 Quinimmo cum Princeps Baptiſta Ludoviſius poſt venditum Statum Zagarolæ, habitumque ſuper pretio illum creditorum concurſum, de quo agitur infra, *diſc.*118. *&* *tit. de Cred.diſc.*13. *&* 151. tribus ejus ſororibus, tam pro earum dotibus in teſtamento paterno relictis, ſive ad terminos *Auth. res quæ* debitis, quam etiam pro parte crediti dotalis materni, dediſſet in ſolutum Caſtrum Fiani, aliaque bona, creditores autem in dicto concurſu excluſi habuiſſent recurſum ad Congregationem Baronum pro tranſmiſſione Commiſſarii; quamvis Ego ſcribens pro dictis ſororibus dicerem, quod non videbamur eſſe in caſu Bullæ, & per conſequens, quod non intrarent facultates Congregationis, cum Bulla vere, & proprie percutere videatur caſum, in quo Baro modernus poſſeſſor Caſtrorum, & bonorum, quæ fuerunt poſſeſſa per prædeceſſorem Baronem debitorem, illa poſſideat jure ſucceſſorio primi acquirentis, ſive teſtatoris jure fideicommiſſi contenti in inveſtitura, vel teſtamento, aut alio pacto, quo Baro prædeceſſor, qui debita contraxit, gravatus erat, quaſi quod tollente Bulla de medio fideicommiſſa, aliaque vincula, per reductionem rerum ad ſtatum, in quo erant ante tempora Auguſti, qui ea fecit obligatoria, juxta ponderationes, de quibus infra, *diſc.*89. & in aliis, ita quod ſublato vinculo bona remanere dicantur libera, & hæreditaria defuncti Baronis debitoris penes ſucceſſorem agentem de cauſa lucrativa, atque ita gerentem perſonam hæredis, contra quem, remoto obſtaculo, ad executionem in bonis hæreditariis debitoris procedi poteſt, ſecus autem, ubi agitur de tertio poſſeſſore titulo ſingulari, & tranſlativo dominii, ex cauſa oneroſa, & correſpectiva emptionis, venditionis, & dationis in ſolutum, quoniam contra iſtum tertium practicabilis non eſt proceſſus executivus in actione perſonali, ſed tantum in vim hypothecæ competunt interdicta poſſeſſoria, ſeu rei perſequutoria, ex deductis *tit. de judic. diſc.*42. *&* 44. atque ita docet praxis, quod contra emptores, aliosve tertios poſſeſſores titulo ſingulari translativo dominii, iſta Bulla practicari non conſuevit.

Nihilominus, his non obſtantibus, in eo caſu contraria prodiit reſolutio ſuper deputatione Commiſſarii juxta praxim Congregationis, ſed pendet reviſio, ideoque ex particularibus facti circumſtantiis, quod ſcilicet iſta fuiſſet datio in ſolutum facta per Procuratorem abſque mandato, in qua expreſſe excipiebantur bona jurisdictionalia, ac etiam quia reputata fuit alienatio colluſiva in fraudem paratæ executionis, adeout habenda eſſet pro infecta, ipſaque bona continuarent in eodem Barone ſucceſſore debitoris; unde propterea (quicquid ſit de veritate motivi, & probabilitate reſolutionis) ita implicite admiſſum fuit aſſumptum, quod Bulla non procedat in illo caſu.

Et de alio articulo contento in hoc eodem *diſc.*77. an ſci-
3 licet, & quando exequutor cognoſcere poſſit, ac debeat de juſtitia, vel injuſtitia ſententiæ, vel mandati exequendi, agitur *ſub tit. de judic. diſc.*40. ac etiam *in Miſcell. Eccleſiaſt. lib.*14. *diſc.*22. *&* *tit. de Regal.* in Romana Incamerationis *diſc.*161.

IN EADEM.

PRO EISDEM.

An mulier egens pro dotis conſtitutione in bonis fideicommiſſi ſit anterior, vel potior creditoribus fideicommiſſariis venientibus in vim Bullæ Baronum?

De Bulla prædicta, quale jus tribuat creditoribus, an ab initio contracti debiti, vel poſtquam Congregatio manus appoſuit, & fideicommiſſis derogavit, & ſic an operetur ut tunc, vel ut nunc?

Et aliqua ad materiam *auth. res quæ*, *C. commun. de legat.* circa ſortem principalem dotis.

SUMMARIUM.

1 *Pro dote relicta in teſtamento competit hypotheca tanquam ex legato, quæ alias non competeret.*

2 *Dos in vim* auth. res quæ *detrahitur ex fideicommiſſo præter, ac etiam contra teſtatoris voluntatem.*

3 *Ponuntur caſus, in quibus ſuper bonis fideicommiſſariis intret concurſus inter dotes detrahendas in vim* auth. res quæ, *& creditores poſſeſſoris fideicommiſſi.*

4 *Pro dote de paragio ſeu alias competente in vim* auth. res quæ *non competit hypotheca.*

5 *Creditores hypothecarii ſemper vincunt perſonales quamvis anteriores.*

6 *Erronea dicitur opinio dicentium pro dote conſtituenda competere hypothecam.*

7 *Mulier pro dote conſtituenda, quamvis careat hypotheca præfertur creditoribus hypothecariis hæredis tanquam creditrix defuncti.*

8 *Ex eadem ratione datur ei actio contra tertios poſſeſſores.*

9 *Dos debetur fœminis ex fideicommiſſis, vel feudis in præmium excluſionis, & loco portionis ſi eſſent maſculi.*

10 *Licet pro dicta dote non competat hypotheca, competit tamen quædam actio mixta rei proſecutoria.*

11 *In vim Bullæ Baronum non acquiritur hypotheca, vel jus creditoribus ad bona, ſed conceditur jus implorandi officium judicis.*

12 *Creditores cum aſſenſu in bonis prohibitis vincunt illos abſque aſſenſu quamvis anteriores.*

13 *Feuda ſine aſſenſu Domini non cadunt ſub hypotheca.*

14 *Quomodo ſuper eis conſultum ſit creditoribus ſine aſſenſu.*

15 *De concurſu creditorum habentium reſervationem decreti cum non habentibus in officiis Romanæ Curiæ.*

16 *Officia non cadunt ſub hypotheca, neque ſunt in commercio, ſed bene eorum pretium.*

17 *De Decretis Sabaudiæ continentibus diſpoſitionem conſimilem Bullæ Baronum.*

18 *In qua ſpecie debitorum practicari deberet Bulla Baronum, & de illius malo intellectu.*

19 *De intellectu dictæ Bullæ in ea parte, in qua mandat ſolvi creditoribus juxta eorum anterioritatem.*

20 *Bona fideicommiſſaria ſemper dicuntur a creditoribus gravati exempta, donec Congregatio manus apponat, & fideicommiſſis deroget.*

21 *Hypotheca conſtituta per dotantem complectitur etiam bona fideicommiſſaria, quatenus ex eis dos debeatur, & idem de clauſulis, & pactis executivis.*

22 *Ponitur caſus, in quo creditores gravati vincunt mulieres venientes pro dotibus conſtituendis.*

23 *Hypotheca competens pro legato conditionali, purificata conditione, retrotrahitur ad tempus mortis teſtatoris.*

24 *Diſpoſitio teſtatoris de puellis dotandis ex bonis fideicommiſſi dicitur potius excitativa ejus, quod jus diſponit, ad ejus limites intelligenda.*

DISC. LXXVIII.

Examinatur præſens quæſtio ſuper dote debita ex ſola 1
juris diſpoſitione præter, vel contra fideicommittentis voluntatem, iſta etenim concurrente, caſus eſt indubitatus, ratione hypothecæ a die mortis pro legato competentis, ut in terminis dotis relictæ, Aſtilck. *dec.*162. *nu.*8. Rot. *dec.*199. *n.*1. *cum ſeqq. p.*8. *rec.* Et in proximis terminis legitimæ acquirentis ex legato hypothecam, quam alias de jure non haberet, Baratt. *deciſ.*115. *n.*12. Orthob. *deciſ.*73. *n.*6. *&* 7. & cæteri communiter.

Prout ſupponitur caſus dotis detrahendæ præter, vel 2
contra fideicommittentis voluntatem, quia hodie amplius non dubitatur, dotem præſertim conſtituendam deberi ſpreto quocumque contrario fideicommittentis præcepto, cum non poſſit ejus diſpoſitio tollere illam legalem neceſſitatem, qua vivens premeretur, & in cujus ratione ex veriori ſententia *dictæ Auth.* diſpoſitio fundata eſt, ut quicquid in puncto juris, & non improbabiliter probare conetur Merenda *lib.*19. *controv.c.*25. plene diſcuſſo articulo, omnibuſque fere auctoritatibus diſpunctis firmatur apud Redenaſc. *conſ.* 72. & 73. Rovit. *conſ.*54. *lib.*1. ac perpetuo ſequuta eſt Rota *ut deciſ.*16. *p.*4. *rec.to.*2. Merlin. *deciſ.*657. *&* 884. *utrobiq. n.*1. & paſſim in aliis, de quibus frequenter in *ſua materia ſub tit. de dote*, itaut Merendæ, & aliorum contraria opinio remaneat hodie pabulum ſcholaſticorum in ſcholis, & academiis, in foro autem omnino recepta videatur altera doti favorabilis.

Duo igitur caſus iſta quæſtio percutere poteſt, unum in puris terminis juris communis, quia ſcilicet agatur de fideicommiſſo maſculino, cujus expiratio certa reddita ſit in perſona debitoris, penes quem bona effecta ſint libera, utpote ultimo de linea conſtituto in ſacris, aut alias

de

Digitized by Google

de prole deſperato, ſive quod agatur de debitis cum Principis diſpenſatione ſuper fideicommiſſis, vel majoratibus contractis.

Alterum in terminis Bullæ Baronum, cujus vigore Congregatio fideicommiſſis adhuc duraturis deroget, ut gravati creditoribus de bonorum fideicommiſſariorum pretio ſatisfiat.

Primus caſus eſt pro creditoribus minus dubitabilis, quia bona utpote effecta in ultimo gravato libera, ſive ob Principis indulgentiam, ab initio contracti debiti reddita ſunt capacia hypothecæ, eique affecta; unde propterea ad favorem creditorum, quibus bona ante petitam, vel
4 conſtitutam dotem jam affecta erant, reſpondendum videtur, quia omnino verius eſt de jure, pro hujuſmodi dote non competere hypothecam, ſed ſolum judicis officium, ſeu actionem perſonalem ex illo reſultantem, ut loquendo etiam de dote de paragio filiarum primi gradus, Afflict. *d.deciſ.* 162. ibique Urſill. & Grammatic. in additione, idem Gramm. *deciſ.*90. Ameodol. ad Franch. *deciſ.*119. *in princ.* Rovit. *pragm.*25. *de feud. n.*64. Aoell. de Amat. *conſ.* 42. Tappia *deciſ.*48. Bottigl. *de ſucceſſ. ab inteſt. theorem.*23. & cæteri paſſim.

Si enim ex veriori, ac hodie receptiſſima ſententia non competit hypotheca pro legitima filiis debita de jure naturæ, ſeu pro dote a patre vivente debita filiabus primi gradus, multo minus ea competere debet pro dote ulterioribus deſcendentibus debita a fideicommiſſo ex hoc ſubſidiario beneficio dictæ authenticæ, ita potius per Doctores intellectæ, cum vere extra filias primi gradus diſponere non videatur.

5 Atque indubitatum eſt juris principium, creditores hypothecarios quantumvis poſteriores, prælationem habere adverſus chirographarios, vel alios ſolam perſonalem habentes, ut in his terminis ratiocinatur Afflict. *d.deciſ.* 162. Et ex qua etiam ratione mulier pro dote, ſeu paragio conſequendo, de juris ſtricta cenſura, deſtituta eſſe deberet actione contra tertium poſſeſſorem, in quem titulo ſingulari bona paterna per fratrem jam alienata eſſent, quia creditori habenti ſolam perſonalem (excepto caſu fraudis, & colluſionis ex parte tertii) nullum contra ſuum ſuccedentem cauſam onerosam a jure proditum eſt remedium.

His tamen non obſtantibus, abſolute in contrarium eſt veritas, licet enim in puncto juris veriſſimum ſit aſſumptum in ratione dubitandi ſuperius deductum, ut pro
6 hujuſmodi dote nulla competat hypotheca, quicquid ex calami lapſu dicat Merl. *dec.*657. *n.*5. *repetit. dec.*312. *n.*17. *p.*6. *rec.* & cum quo lapſu proceſſum eſt in aliis, præſertim in Romana fructuum dotis 7. Junii 1658. coram Veroſpio §. *ſiquidem*, quia dicuntur quidem pro hujuſmodi dotibus bona aſcendentium affecta eſſe tanquam pro onere ipſis bonis inhærente, ſed non per hoc dici poſſunt hypothecata, & in hoc juris æquivocum eſt clarum, ſumendo affectionem pro hypotheca.

7 Attamen quia mulier pro dote dicitur creditrix defuncti, cujus bona ab inſtanti eorum tranſlationis in hæredem tranſierunt cum illa cauſa, ſuo onere ipſis infixo, ſequitur proinde, quod ſive ex beneficio ſeparationis bonorum, ob quod abſque dubio creditores defuncti quantumvis poſteriores, vel perſonales, vincunt in illius bonis creditores hæredis licet hypothecarios, anteriores, & privilegiatiſſimos, ſive ex quadam actione rei perſecutoria mulieri in ſubſidium competente ad bona parentis, vel aſcendentis, ex quibus dotanda eſt.

Ipſa potior cenſenda eſt adverſus quoſcumque hæredis, vel fideicommiſſarii creditores, quantumvis anteriores, & privilegiatos, quia concurſus non eſt ad bona communis debitoris utrique creditori obligati, ſed mulier dicitur ſola creditrix teſtatoris, habens jus ſaltem habituale in bonis, antequam devenirent ad manus hæredis, vel fideicommiſſarii, ad quam ſic affecta, & cum dicta cauſa obvenerunt, ut in individuo prioritatis competentis doti detrahendæ in vim *auth. res quæ*, adverſus gravati, vel fideicommiſſarii creditores, firmatur apud Seraphin. *deciſ.* 693. cum qua pertranſit Rota *d. deciſ.* 199. *num.* 12. *part.*8. *recent.*

Et in terminis actionis competentis pro dote de paragio,
8 etiam adverſus tertios bonorum poſſeſſores, in quos per fratrem alienata eſſent, Afflict. & Addeo. *d. deciſ.* 162. Amat. *d. conſ.* 42. Tappia *d.deciſ.*48. & cæteri ſupra citati de paragio in feudis loquentes, & de quo paragio habentur aliqua deducta alibi *hoc eod. tit.* ad materiam pure feudalem.

Triplicem habet manifeſtam rationem hæc propoſitio; unam jam dictam, quod mulier eſt creditrix defuncti, alii vero ſunt creditores hæredis; alteram quia creditores hæredis, vel fideicommiſſarii acquirere non potuerunt jus in bonis, niſi prout in eorum debitorem obvenerunt, unde cum in inſtanti obventionis, & antequam obvenirent, jam affecta eſſent hoc onere, impoſſibile eſt aſſerere, quod hujuſmodi creditoribus majus jus competeret, & demum tertiam efficaciſſimam, quod dos de paragio in feudis, vel fideicommiſſis de jure debita fœminis ab hujuſmodi bonorum ſucceſſione excluſis, dicitur debita in præmium excluſionis, ac loco illius portionis, quam ſi fuiſſent maſculi, habere debuiſſent. Tappia *loco ſupra citato*, multoſque colligit Giorba *obſerv.*28. *n.*1. & eſt propoſitio apud feudiſtas receptiſſima.

Unde quemadmodum ſi hæc fœmina fuiſſet maſculus, 9
ſuamque portionem bonorum fideicommiſſariorum habuiſſet, abſque dubio ejus portio affecta non eſſet creditoribus fratris, atque iſtius diſſipationes non potuiſſent ſibi præjudicare, ita idem dicendum eſt in ea dote, quæ loco dictæ portionis ſubrogatur, quia lex, quæ fœminam gravavit, eam excludendo a ſucceſſione, illi ſavet in hac parte, ſibi concedendo quandam actionem mixtam in rem ſcriptam, ob quam ſuum jus conſequatur, ut bene Tappia *d.deciſ.*48. *n.*10. circa finem, ita etiam ipſamet naturali ratione dictante, quia ſatis iniquum eſſet, ut innocens filia viri ditiſſimi omnino depauperata, & in miſeriam redacta remaneret deberet ex iniqui, vel imprudentis fratris diſſipationibus.

Et licet pro hujuſmodi dote non competat hypotheca, vel 10
alia actio realis, competere tamen dicitur ad bona parentis, cui tale onus inhæret, quædam actio mixta rei perſecutoria, etiam contra tertium exercibilis, Tapp. *d.dec.*48. *nu.* 14. & ex pluribus Rotæ deciſionibus in propoſito alimentorum probatur *diſc. ſeq.* & hic vera fuit ſenſus Rotæ apud Merlin. *d.dec.*657. *n.*5. cum qua in aliis proceſſum fuit, præſertim in dicta Romana fructuum dotis coram Veroſpio, quod ſcilicet hæc dicatur ſpecies oneris realis ipſis bonis infixi, perinde ac ſi ea obligata fuiſſent, ut idem Merlin. *dec.* 249. *n.*2. *repetit. dec.*48. *p.*5. *recent.* itaut ſi non adſit formaliter ipſa hypotheca, adeſſe tamen dicatur per æquipollens, vel ejus effectus.

His ita procedentibus in primo minus dubitabili caſu, in quo bona, utpote a Principe diſpenſata, vel penes ultimum effecta libera, capacia ſunt hypothecæ, itaut ab initio contracti debiti jus reale creditoribus quæſitum ſit.

Multo magis abſque principio difficultatis idem dicen- 11
dum eſt in altero caſu, in quo nullo jure reali, nullaque hypotheca creditoribus in ipſis bonis quæſita, ſolum eis ex mera gratia Principis, reſultante a dicta Clementina Conſtitutione, conceditur jus implorandi officium ſupremi magiſtratus (qualis eſt Congregatio Baronum) ad cogendum fideicommiſſarium ad vendenda bona ipſis nullatenus affecta, ut ex illorum pretio eis poſſet ſatisfieri.

Tunc enim cum mulieri ab inſtanti ejus nativitatis, vel ſaltem ex tempore conſtitutionis dotis, ipſa lege diſpenſante, ſeu aſſenſum præbente, bona prædicta affecta ſint, hinc proinde ſequitur, mulieris anterioritatem, vel potioritatem eſſe incontrovertibilem ex receptiſſima juris propoſi- 12
tione, quod in bonis diſtrahentibus hypothecari prohibitis, & in commercio non exiſtentibus, creditores cum aſſenſu quamvis poſteriores vincunt creditores anteriores ſine aſſenſu, ex plene in propoſito deductis per Salgad. *in Labyr. p.*2. *c.*4. & ſæpius in præcedentibus, *hoc tit.* quia eſt concluſio non admittens controverſiam, licet in emphyteuſi hæreditaria non ita de plano in Curia recipiatur, ut in ſua materia *ſub tit. de emphyteuſi*.

Bona etenim fideicommiſſo, vel majoratui ſubjecta, ubi præſertim expreſſam hominis prohibitionem habent, incapacia ſunt hypothecæ per gravatum conſtitutæ, præterquam quoad illam fructuum commoditatem, ſibi ejus jure durante competentem, quæ eſt quid extrinſecum, ipſorumque bonorum ſubſtantiam non tangit, Bulla vero Baronum hujuſmodi hypothecandi facultatem non tribuit, neque ipſis creditoribus jus aliquod reale ad ipſa bona directa concedit, hoc enim nullibi legitur, atque error omnis manifeſtus eſſet id aſſerere, quoniam ita neceſſaria non eſſet Congregationis privativa auctoritas, nam coram quocumque judice creditores ad bona ſibi obligata ſuas actiones exercere poſſent, ſed ſolum ex favore publici commercii, Bulla prædicta, ut dictum eſt, præbet creditoribus aditum implorandi ſupremi Magiſtratus officium pro cogendo fidei-

fideicommiſſario ad vendenda bona, ex ejuſdem Principis diſpenſatione a vinculo fideicommiſſi ſoluta, ut ex pretio ipſis creditoribus ſatisfieret, & ſic erroneum eſt dicere, quod creditoribus jus aliquod competat ad ipſa bona ab ipſo initio contracti debiti hypothecarii, cum id tam de jure, quam ex diſpoſitione Bullæ, nec quidem imaginarium habeat fundamentum.

13 Habemus hanc eandem praxim Congregationis Baronum ſervatam in feudis præſertim Regni Neapolitani, quæ ſine dubio hypothecari, nec alias obligari poſſunt abſque Regis aſſenſu, tam ex diſpoſitione juris communis feudorum *in cap. Imperialem, de proh. feud. alien. per Frider.* quam ex jure municipali in Conſtitut. incipien. *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, itaut creditoribus abſque aſſenſu nullum jus, nullaque actio competat ad corpus feudi, neque ipſi aliquem concurſum prætendere poſſint cum creditoribus habentibus aſſenſum, ſive particularem Principis, ſive generalem legis, quantumvis poſterioribus.

14 Sed quia illa feuda qualitatem habent hæreditariam mixtam cum illa ſanguinis, atque publici commercii ratio poſtulat, ut mutuantes Baronibus, & feudatariis omnino deſtituti non remaneant, idcirco praxis concedit creditoribus jus implorandi judicis officium, ut cogat in actione perſonali feudi poſſeſſorem ad vendendum feudum, ad effectum, ut ex illius pretio tanquam libero, & allodiali, creditoribus prædictis ſatisfiat, juxta *deciſ.* Franch. 704. cum notiſſimis, & hic eſt adamuſſim caſus noſter.

Idem docet Romanæ Curiæ praxis in ejuſdem Curiæ, vel Apoſtolicæ Cancellariæ officiis in commercio non exiſtentibus, & abſque Papæ beneplacito ſub creditorum hypotheca non cadentibus, & in quibus verificatur concurſus creditorum cum aſſenſu, & ſine aſſenſu, cum prima creditorum ſpecies dicatur eorum, ad quorum favorem fit reſervatio decreti, ex iis, quæ frequenter habentur in ſua materia *ſub tit. de regalibus ad materiam officiorum*.

15 In illorum enim concurſu abſolutum eſt, potiores eſſe creditores habentes aſſenſum, quia ipſis, & non aliis jus reale ad ipſius officii corpus, ſeu ſubſtantiam quæſitum eſt, ex deductis apud Seraph. *deciſ.* 1294. lata Salgad. *in labyr. part. 1. cap. 35.* & admittitur in Romana pretii officiorum 27. Novembris 1658. & 1. Decembris 1659. cor. Bevilaqua, ubi licet decidatur contra creditorem habentem reſervationem decreti, id juſte ſequutum eſt ob illius ſubreptionem, & apertam nullitatem, & hoc eſt verum, ac ſolidum deciſionum fundamentum, ut habetur *in d. tit. de Regalib.* ſuper illa cauſa.

Creditoribus autem non habentibus decretum, conſultum eſt in pretio, quod utpote indifferens, eſſe dicitur in commercio, & cadit ſub creditorum hypotheca, ex deduct. apud Seraph. *d. deciſ.* 1294. & in allegatis deciſionibus coram Bevilaqua, ſed non inde ſequitur hujuſmodi creditores aliquod jus habere in ipſis officiis, eorumque ſubſtantia, neque concurſum prætendere poſſe cum creditoribus in eis ex Principis indulto jus habentibus, ſed ſolum competit jus implorandi judicis officium ad cogendum officialem ad illud vendendum, ut ex pretio inde retrahendo iis valeat ſatisfieri, & hic eſt adamuſſim caſus Bullæ Baronum operantis proinde abſque dubio ut nunc, non autem ut tunc.

16 Et nihilominus noſter caſus eſt fortior, quam ille feudorum, vel officiorum, quia licet ipſum feudi, vel officii corpus non ſit in bonis noſtris, neque in commercio ſine Principis voluntate, attamen pretium dicitur eſſe in bonis noſtris allodialibus liberæ diſpoſitionis, & hypothecabilibus, ut plene in proxime allegatis deciſionibus in Romana pretii officiorum coram Bevilaqua, & non ſemel habetur in dicta ſua materia *ſub tit. de Regalibus, ad materiam officiorum*, bona vero fideicommiſſi nec in ipſo corpore, neque in pretio ſunt in bonis gravati, niſi pro jure fruitionis ejus vita durante.

Atque huic Bullæ Baronum habemus legem (forte ſingulariter) conſimilem editam in Ducatu Sabaudiæ, per quam feuda, quantumvis pacti, & providentiæ, de Principis auctoritate, & aſſenſu venduntur pro ſolvendis debitis feudatarii poſſeſſoris, itaut ſucceſſor, quamvis jure proprio veniens, utpote a lege inveſtituræ vocatus, cogatur ad vendendum feudum pro ſolvendis debitis, ad quæ

17 defunctus cogi poterat, & tamen firmetur inveſtituræ vinculum ſolvi, ac jus agnatorum tolli, quando Principis aſſenſus, aliæque ſolemnitates adhibentur, itaut niſi illa forma ſervetur, tolli non dicatur, ut late de his decretis habetur apud Cacheran. *a deciſ.* 165. *ad* 170.

Quas deciſiones, præſertim ultimam optarem, quod hæc Congregatio bene ponderaret, atque ad praxim redu- 18 ceret, prout omnis juſtitiæ, & æquitatis ratio poſtulare videtur, ut ſcilicet hujuſmodi leges intelligi, & practicari debeant, pro debitis ex neceſſaria, vel honeſta, & rationabili cauſa contractis, non autem pro diſſipationibus, & prodigalitatibus, ad quæ omnino inveriſimile eſt Principis voluntatem directam eſſe, ut *deciſ.* 169. *n.* 20. *& deciſ.* 170. *per tot.* ubi bene advertitur, quod cum prodigalitates, & diſſipationes contineant peccatum, ſeu peccandi occaſionem, nullatenus cenſendum eſt a Principe talem legem proferri, quæ hujuſmodi mala producat, quod ſi procedit in lege Principis laici, multo magis omnino dicendum eſt in lege Summi Pontificis, qui eſt Princeps Eccleſiaſticus, omniumque Principum Pater, & exemplar, ideoque cum hoc juſto, & rationabili temperamento hæc Bulla practicanda videretur, nam ita non remaneret exorbitans, ſed potius rationabilis, & honeſta, juxta diſtinctionem in præcedentibus, & ſequentibus ſæpe traditam ſuper puncto, an illa eſſet favorabilis, vel odioſa.

Nec præmiſſis quicquam obſtat, quod eadem Clementina Conſtitutio in §. 5. demandet creditorum ſatisfactionem, juxta eorum anterioritatem, & potioritatem, quia id bene verum eſt inter creditores ejuſdem qualitatis, & naturæ, inter quos, ceſſante peculiari privilegio, juſtum eſt attendi debere ordinem temporis, qui etiam juxta memoratam feudorum, vel officiorum praxim ſervatur, quia ſublato impedimento, ac effecto pretio de rebus indifferentibus, & liberis debitoris, intrat in eis hypotheca, utpote capiens præſentia, & futura, juxta eum ordinem, cum quo conſtituta eſt, ſed non inde inferri poteſt ad concurſum cum creditoribus privilegiatis, & diverſæ naturæ, ipſam 19 bonorum ſubſtantiam affectam habentibus, alias enim daretur maximum inconveniens, quod creditores mutuantes fideicommiſſario cum ſpeciali chirographo Papæ, ſeu cum alterius Principis beneplacito, continente derogationem fideicommiſſis, vel majoratibus, & cum facultate obligandi bona fideicommiſſaria, ut frequentiſſime practicatur in Hiſpania ſuper illis majoratibus, & primogeniis, poſtponendi venirent ſimplicibus creditoribus anterioribus in Congregatione Baronum concurrentibus, quod utique omnino erroneum eſt.

Dabam alias in hac eadem Congregatione, occaſione alterius diſputationis, in hoc practicum exemplum domus habentis januas clauſas, ad quam nemini peteret ingreſſus, niſi cui lex, vel Princeps concedat, ſi enim unus ex legis, vel Principis diſpenſatione domum ingredietur, deinde vero plures generalem januarum aperturam ſperantes a foris congregentur, juxta tamen ordinem inter eos prioritatis, & poſterioritatis, quia unus ante fores venerit antea, & alter poſtea, ſequuta deinde per Principem generali januarum apertura, itaut omnes a foris ſtantes inſimul ingrediantur, rationabile eſt, ut qui priores illas approximarunt, prius de ingreſſus emolumento participent, ac tardioribus præferantur, non inde tamen ex aliqua legali, vel humana ratione inferri poteſt, iſtos ita poſtmodum ingredientes, habere debere prælationem adverſus eum, qui jam de tempore quo domus clauſa erat, ex legis, vel Principis conceſſione ingreſſus fuerat, & jus quæſierat, & hic proprie videtur caſus, quia Bulla Baronum nullum jus tribuit creditoribus ad ipſa bona, eorumque ſubſtantiam, ſed ſolum ipſi ex ea deſumunt ſpem futuræ aperturæ per Congregationem concedendæ, pro conſequenda eorum ſatisfactione in pretio.

Hinc propterea omnino fallax remanet aſſumptum, ut 20 creditoribus in bonis fideicommiſſariis in vim Bullæ Baronum ab initio competat actio, dilato ſolum illius exercitio, donec Congregatio manus apponat, hoc enim, ut dictum eſt, continet fallaciam manifeſtam, quia donec Congregatio manus apponat, & fideicommiſſorum vincula tollat, bona dicuntur extare extra commercium, a quocumque creditorum gravati jure exempta, adinſtar officiorum, ſeu feudorum, ut ſupra, quia Bulla non continet derogationem, ſed ſolum facultatem, ſeu mandatum de derogando Congregationi concedit.

Prout neque adaptatur ſimile ab aliquibus excitatum, de concurſu creditorum habentium aſſenſum generalem a lege, vel a Principe, prout ſunt in Regno Neapolitano mulieres pro dotibus in vim aſſenſus generalis, cum creditoribus habentibus aſſenſum ſpecialem, ut inter eos attendi debeat ordo anterioritatis, quia iſto caſu omnes ſunt creditores cum aſſenſu eandem qualitatem habentes, quod

in præ-

in præſenti dici non poteſt, quia ſimplices creditores nullum, nec legis, nec hominis generalem, vel ſpecialem aſſenſum habent a bulla, quæ ſolum nudam ſpem tribuit, ſeu aditum præbet ad implorandam extraordinariam ſupremi magiſtratus poteſtatem, ut vincula ſolvat, ut ſupra, & hæc videtur veritas irrefragabilis.

21 Clarius autem præmiſſa locum ſibi vindicant in hac noſtra facti ſpecie, in qua frater de menſe Octobris 1632. dotem in teſtamento taxavit, & conſtituit, ex quo actu reſultat etiam hypotheca, non complectens ſolum bona libere ipſius fratris conſtituentis, (ut aliqui non bene putant) ſed etiam fideicommiſſaria, ea diſpoſitione, quam hodie habemus in foro receptiſſimam, quod fideicommiſſario dotem puellis deſcendentibus, etiam ſimpliciter conſtituente, non expreſſo, an de propriis, vel de fideicommiſſariis id agat, ſi propria non habeat, cenſeatur ad juris normam de fideicommiſſariis egiſſe, itant iſta veniant etiam ſub obligatione camerali, aliiſque pactis, & clauſulis executivis in dicto actu contentis, Merlin. *dec.*657. *n.*9. *alias* 311.*n.*25.*part.*6. *rec.* Anconitana dotis 10. Decembris 1653. cor. Veroſp. Romana dotis de Lancellottis 14. Junii 1655. coram Zarata, Ravennaten. dotis 7. Februar. 1659. cor. Albergat. & in aliis, de quibus in ſua materia *ſub tit. de dote*, & ita paſſim ſervat praxis Curiæ.

22 Uno tantum caſu potiora crederem jura creditorum venientium in vim bullæ Baronum adverſus dotes mulieribus conſtituendas, ubi ſcilicet ageretur de mulieribus natis, poſtquam Congregatio manus appoſuit, fideicommiſſis derogavit, ac bona diſtraxit, quia tunc de tempore, quo per earum nativitatem jus dotationis aperitur, jam fideicommiſſi ſubſtantia, quoad bona diſtracta, ſeu creditoribus tradita, evanuit, perinde ac ſi nunquam fuiſſent in rerum natura, unde nullum remanet extremum, ad quod fieri poſſit retrotractio, atque iſto caſu minus veram crederem deciſionem in Romana dotis coram Pancirolo 199. *part.*8. *recent.* etiamſi expreſſa fideicommittentis diſpoſitio accederet de fœminis dotandis, quia licet in vim talis diſpoſitionis, tanquam ex legato reſultet hypotheca ad initium mortis teſtatoris, purificata conditione, retrotrahenda, juxta magis receptam ſententiam, de qua *dec.*17. *part.*7. *rec.* & in aliis ejus confirmatoriis, cum quibus in allegata *dec.*199. *par.*8. *rec.* proceditur, attamen hujuſmodi diſpoſitiones generales factæ pro puel-

23 lis incertis, & naſcituris dicuntur acceſſoriæ, & conſecutivæ ipſius fideicommiſſi, ex juris diſpoſitione regulandæ, effectum proinde non ſortituræ, niſi in ſubſidium, quia teſtator aliud ita gerere non dicitur, niſi excitare juris diſpo-

24 ſitionem, illique ſuam voluntatem conformare, juxta veriorem ſententiam magiſtraliter firmatam in Prænestina dotis 29. Novembris 1647. cor. Corrado *dec.*185.*par.*10.*rec.* cum qua paſſim in Curia proceditur, & pluries habetur *ſub tit. de dote*, præſertim in Romana de Cardellis, ubi ex profeſſo de hoc articulo, de quo etiam infra in iſta cauſa *diſcurſu ſequenti poſt proximum*, unde ſublato principali, remanere non poſſunt acceſſoria, & conſecutiva. Ponderatur præſertim gravi abſurdo inde reſultante, quod creditores uſque ad diem judicii de eorum juribus, & bonis ſemper incerti vivere cogerentur, cum illi hoc ad plura ſæcula naſci poſſint mulieres, quæ pecunias eis ſolutas avocarent, quod utique magnum eſſet abſurdum, ut advertitur etiam in Romana de Comitibus, & in aliis *hoc eod. tit.* Regulando tamen fideicommiſſi conſumptionem, non ex tempore quo Baro illius poſſeſſor tantam æris alieni molem contraxerit, quod illud abſorbeat, ſed ex tempore, quo Congregatio manus appoſuit, ac ſupremo jure Principis illud deſtruxit, ut habetur in dicta Romana de Comitibus *hoc eod. tit.* Et hæc in ſenſu veritatis deducebam, prout quoad ſortem per ipſam Congregationem judicata fuerunt vera, pro rata tamen dotis congruæ, non autem exceſſivæ, non cadentis ſub diſpoſitione *auth. res quæ*.

S U M M A R I U M.

1 *De concurſu creditorum ad formam Bullæ.*
2 *De materia auth.* res quæ, *C. commun. de leg.*
3 *An procedat etiam pro uſuris dotalibus?*

ANNOT. AD DISC. LXXVIII. & LXXIX.

1 IN iis, quæ ſpecialiter pertinent ad hanc Bullam Baronum conferunt quæ habentur *tit. de credit. diſc.*13. *&* 151. in cujus caſus diſputationibus pro Scribentes hinc inde, ac etiam per Judices in magna parte proceſſum fuit cum deductis in hoc diſcurſu.

Et quoad ea, quæ generaliter percutiunt materiam *Auth. res quæ*, *C. commun. de legat.* ſuper dote extrahenda a fideicommiſſo, agitur *ſub tit. de dote diſc.*145. ac etiam in diſcurſibus particularibus 35. *cum plurib. ſeqq.* 2

*Eod. tit. de dot. d. diſc.*145. ac etiam *diſc.*51. agitur de puncto, de quo *diſc.*79. an ſcilicet, & quando diſpoſitio *dict. Aut. res quæ*, locum habeat pro fructibus, vel uſuris dotalibus? 3

E A D E M.

An diſpoſitio *Auth. res quæ* procedat etiam in uſuris, ſeu fructibus dotalibus, cum eodem privilegio potioritatis, ut in præcedenti ſorte principali competente in concurſu creditorum venientium in vim Bullæ Baronum.

S U M M A R I U M.

1 *AN pro uſuris dotalibus alienari poſſint bona fideicommiſſi in vim* Auth. res quæ? *refertur opinio negativa.*
2 *Affirmativa probatur verior, & magis communis.*
3 *Declarantur tenentes negativam, in quo caſu procedant.*
4 *De rationibus opinionis affirmativæ.*
5 *Pro alimentis an ſint affecta bona fideicommiſſi?*
6 *Limitatur opinio affirmativa, ut intelligi debeat ad effectum conſequendi fructus ex fructibus.*
7 *Sed hæc limitatio declaratur.*
8 *Ubi dos conſtitui poteſt ex fructibus fideicommiſſi, non ſunt diſtrahenda bona in ſorte principali.*
9 *An pro fructibus prædictis mulieri competat prælatio adverſus creditores gravati venientes in vim Bullæ Baronum?*

D I S C. LXXIX.

DUas partes habet hoc dubium, unam nempe ſuper juris articulo in genere, an pro fructibus, ſeu uſuris dotalibus actio competat ad bona fideicommiſſi ex eadem diſpoſitione *Auth. res quæ*, & quomodo iſta reſpectu fructuum practicanda ſit, alteram vero ſuper applicatione theoricæ generalis ad caſum particularem, de quo agitur, ob ejus peculiares circumſtantias. 1

Quoad primam negativam opinionem, quod ſcilicet a diſpoſitio *Auth. res quæ*, procedat ſolum in ſorte principali dotis, non autem in fructibus, ſeu uſuris dotalibus, quia eſſe non debet in poteſtate poſſeſſoris fideicommiſſi, cum ejus culpa, & mora non ſolvendi hujuſmodi uſuras, evertere fideicommiſſum in ſorte principali, tenent Seraphin. *deciſ.*481. Gratian. cum dicta deciſione pertranſiens *diſcept.*43. *num.*28. *cum ſeqq.* Fuſar. *q.*531. *num.*43. Gurb. *obſerv.*89. *num.*9. *in fine*.

Contrariam vero, ut ſcilicet eadem diſpoſitio militans in ſorte principali, procedat etiam in fructibus, ſeu uſuris dotalibus, firmant French. *deciſ.* 613. ubi licet relinquat caſum indeciſum, ex omnium tamen ſenſu hanc teneri receptum eſt, late Paſchal. *de patr. poteſtat. part.*2. *cap.*7. *ex num.*32. ubi ex profeſſo articulum ad partes examinat, Peregr. *de fideicomm. art.*42. *num.*96. *il primo*, Marta *de ſucceſſ. par.*4. *q.*21. *art.*10. *numer.*51. *& ſeqq.* Felician. *de Cenſ. lib.*3. *cap.*5. *num.*18. Mulſel. *conſ.*29. *nu.*13. *cum ſeqq.* Barz. *deciſ.*108. *nu.*15. *& ſeqq.* Hodiern. ad Surd. *deciſ.*62. *num.*110. Barbat. *de aſſiſtentia*, *gloſſ.*5. *num.*139. Thor. *in compend. deciſ. par.*1. *verb. Auth. res quæ*, *&c.* Maſtrill. *dec.* 256.*n.*10. bene Redenaſch. *conſil.*72. *nu.*47. & plene juxta conſuetum elaboratum, ſed prolixum, & infelicem ſtylum Caſtill.8. *tom. controv. cap.*36. §.5. *per tot.*

Ruta vero hanc etiam opinionem, poſt dictam deciſionem Seraphini nunquam canonizatam, perpetuo ſequuta eſt, præſertim in Firmana, ſeu Maceraten. dotis 29. Januarii 1622. coram Pirovano, §. *fin.* in Romana dotis 12. Maji 1625. coram Coccino *impreſſ. deciſ.*607. *nu.*6. *& ſeqq. par.*4. *recent. tom.*3. & repetita poſt Fenzon. *ad Statut. deciſ.*91. ubi in ſpecie dubitat de dicta deciſ. Seraph. apud Otthobon. *deciſ.*43. *n.*7. *deciſ.*39. 64. *&* 130. *par.*10 *recent.* in Romana fructuum dotis 7. Junii 1658. & 7. Februarii 1659. coram eodem Veroſpio, Ravennaten. dotis 7. Februarii 1659. & 21. Junii 1660. coram Albergato, & habetur in ſua materia *ſub tit. de dote*, præſertim in dicta Romana fructuum dotis de Porcariis, ſeu Magdalenis.

Ex his igitur liquet, hanc opinionem eſſe magis recep- 3
ptam,

ptam, longeque majori auctoritatum calculo munitam, itaut omnino præcedenti prævalere debeat, atque in conſulendo, vel judicando tenenda, maxime quia non omnes primam ſequentes, illam ſimpliciter, & indefinite tenent. Fuſar. enim *d.q.531.n.43.* expreſſe ſe declarat, eatenus dictam primam opinionem tenere, quatenus ex parte viri, vel mulieris hujuſmodi fructus petentis, concurrat negligentia, & culpa poſitiva illos non exigendi a prædeceſſore fideicommiſſi poſſeſſore, eundemque ſenſum habet Giurba *loc. cit.* atque ita intelligendam eſſe deciſionem Seraphini, & Gratiani ejus ſequacis, alias vero irrationabilem, & male fundatam eſſe eorum opinionem advertit Redenaſch. *d.conſ. 72. n.47. circa fin.*

Ultra vero auctoritates ita etiam ſuadet manifeſta ratio; quicquid enim ſit de ratione per aliquos deducta ex diſpoſitione textus *in l.Lucius, ff.qui pot.in pign.hab.* ut ſcilicet diſ-
4 poſitum in ſorte, locum etiam habeat in uſuris, quæ ratio periculoſa, & minus legalis videtur, cum diſpoſitio d.textus procedat in uſuris deductis in ſtipulationem expreſſam, vel implicitam, ideoque debitis jure actionis, non autem in iis, quæ ea ſola juris diſpoſitione judicis officio debentur, quales vecius eſt, ceſſante conventione, eſſe hujuſmodi uſuras.

Altera urget viva ratio, quod iſtæ vere non ſunt uſuræ, tanquam lucroſæ acceſſiones viro, vel mulieri debitæ ratione moræ, nam debentur in reſtaurationem onerum matrimonii, utpote ſubrogatæ loco alimentorum, ad quæ aſcendens erga deſcendentem tenetur, ad communiter *not.in cap. ſalubriter, de uſur.* in magiſtrali Romana dotis coram Coccin. poſt Fenzon. *ad Statut.* frequentiſſime in aliis canonizate, iteut ſit concluſio non admittens amplius controverſiam, ut pariter in ſua materia *ſub tit.de dote* frequenter.

Pro alimentis autem ab aſcendente deſcendenti debitis,
5 affecta eſſe ipſa bona in quaſcumque manus tranſeant, ac pro eis alienari poſſe, non obſtantibus fideicommiſſis, eſt communis, ac hodie receptiſſima traditio, de qua Ruin. *conſ.199.nu.8. lib.2.* Gratian. *diſcept.832.num.31. cum ſeqq.* Fuſar. *quæſt.536.* Merlin. *deciſ. 671. alias deciſ. 30. part.7. recent.* & ſæpe Rota in aliis, quod etiam non ſemel determinavit iſta Congregatio, præſertim me ſcribente in hoc eodem fideicommiſſo, ſeu patrimonio Monaldenſium pro alimentis Jo: Raynaldi Monaldenſis, unde cum hujuſmodi fructus aliud non ſint, niſi alimenta, pro quibus indubitatum eſt ipſa bona aſcendentis, non obſtante fideicommiſſo, affecta eſſe, non videtur ſubeſſe ratio, cur in eis diſpoſitio *dictæ auth.* locum habere non debeat, quia licet hoc debitum ſolvendum ſit a fideicommiſſi poſſeſſore ex fructibus, quos ex bonis fideicommiſſariis percipit, hoc tamen reſpicit onus ipſius fideicommiſſarii, & ne ſibi liceat pro eo debito, quod ex fructibus ſolvere debet, ſortem diſtrahere; ſed non per hoc, ipſo ſuum debitum non adimplente, ceſſat jus, vel actio creditoris, qui in effectu non eſt creditor fideicommiſſarii, ſed fideicommittentis, ejuſque bonorum, eodem modo quo fideicommiſſario negligente ſolvere annuos cenſus, ſeu alias annuas præſtationes per ipſum abſque dubio ex fructibus ſolvendas, non præjudicatur creditori, cui remanet actio contra ipſa bona, & ſi fideicommiſſarius male ſe geſſit, contra ipſum ſucceſſoribus competere poteſt actio ad damna, & intereſſe, ut ponderant allegati DD. & præ cæteris Paſchal. qui omnium latius articulum examinat.

Et quamvis Rota apud Otthobon. *dicta deciſ.43. num.7.* inhærendo ſupra allegatis deciſionibus in Firmana, ſeu Me-
6 ceraten. dotis 29. Februarii 1622. coram Piruvano, & Romana dotis 12. Maji 1625. coram Coccino, dixerit hujuſmodi fructus, ſeu uſuras ſolvi debere ex fructibus bonorum fideicommiſſi, non autem pro eis concedendam eſſe diſtractionem in ſorte principali, & cum eodem ſenſu proceſſerit in allegatis Avenionen. coram Veroſpio, & in cæ-
7 teris modernioribus ſupra recenſitis, ubi quod ſors ex ſorte, fructus ex fructibus, nihilominus advertendum eſt, hoc aſſumptum non habere aliquod auctoritatis fomentum, cum omnes Doctores, indefinite loquendo, tam de alimentis, quam de hujuſmodi uſuris, utpote alimentorum loco ſuccedentibus, firment ipſa bona eſſe affecta, & ad illorum alienationem procedi poſſe.

Et vere in dicta Firmana, ſeu Maceraten. coram Pirovano, quæ adducitur tanquam originalis, nunquam Rota habuit hunc ſenſum, quia cum in eo caſu creditor dotis, tam pro ſorte, quam pro fructibus intentaſſet Salvianum ad effectum ſibi ſatisfaciendi ex fructibus, atque pro motivo dubitandi allegata fuiſſet deciſio Seraphini, Rota nolens aſſumere inſpectionem ſuper ejus ſubſiſtentia dixit, illam non obſtare, cum ejus ratio percutiat diſtractionem bonorum in ſorte principali, quæ ibi ceſſabat, quia creditor ex intentato remedio Salviani nolebat ſatisfactionem conſequi ex ſorte, ſed ex fructibus, & ſic eſt reſponſio facti potius quam juris, unde non videtur cum quo fundamento id recipi poſſit pro concluſione, ſeu principalis concluſionis juridica limitatione.

Eſt bene verum, quod ubi ſuperextantium bonorum fideicommiſſi fructus ſunt in tanta quantitate, quod proviſo fideicommiſſi poſſeſſore de congrua ſuſtentatione, ita exuberent, quod cum eis commode hoc decurſorum fructuum debitum ſatisfieri poteſt, tunc ſatis prudens, & honeſtum videtur hoc æquitativum temperamentum fundatum in unica ratione conſervandi quo magis fieri poteſt fideicommiſſa, eorumque everſioni conſulendo, quod 8
le temperamentum non ſolum procedit in fructibus dotalibus, ſed etiam in ipſamet ſorte principali dotis deſcendentibus conſtituendæ, quia ſi illa commode conſtitui poteſt ex fructibus, permittenda non eſt diſtractio bonorum in ſorte principali, Fuſar *qu.531. num. 119.* Fontanell. *de pact. cl.5. gloſ. 1. part.2. nu.76.* Hodiern. *controv. 31. num. 56.* Giurb. *obſervat. 89. num. 14.* Caſtill. 8. *tom. controv. cap.36. num.43.* Rot. *deciſ.66. nu.9. part.1. recent. 137. n. 17. & ſeqq.* poſt Merlin. *de pign.* Romana cenſus 30. Januarii 1651. Dunozetto in fine, & in aliis, ſed non inde inferri poteſt, quod ſi fructus non adſunt, ceſſet creditum, quodque pro eo non competat actio ad ipſa bona fideicommiſſaria, quia hoc nulla auctoritas firmat, nullaque ratio legalis ſuadet.

Clarius autem præmiſſa procedunt in caſu, de quo agitur ob peculiares facti circumſtantias; quæſtio enim generice per DD. ut ſupra tractata percutit caſum, in quo conjuges a prædeceſſore fideicommiſſario fructus, ſeu uſuras non exigentes, agant ad bona fideicommiſſi contra ſucceſſorem, quo caſu intrare poteſt ratio culpæ, ſeu negligentiæ, ac etiam altera, quod prædeceſſor diſſipavit, & in ſuos uſos convertit illos fructus, qui in hujuſmodi debiti ſolutionem erogandi erant, ut explicite conſtat ex Franch. *dict. dec.613. in princ.* & ex cæteris omnibus de materia tractantibus, ac in eiſdem terminis loquuntur omnes allegatæ deciſiones Rotæ præſuppoentes fideicommiſſi durationem, quodque in eo tot ſuperſint bona, ex quorum fructibus hujuſmodi debitum ſatisfieri valeat.

Omnia hæc ceſſant in caſu, de quo agitur; conjugibus enim imputari non poteſt aliqua culpa, vel negligentia, neque cadit ratio, quod prædeceſſor fideicommiſſarius, fructus male conſumpſerit, prout neque intrat altera ratio conſulendi conſervationi fideicommiſſi, proindeque non permittendi diſtractionem bonorum in ſorte principali, ac demandandi ſolutionem ex futuris fructibus, quia fideicommiſſum eſt jam deſtinctum, ac de medio ſublatum per hanc Congregationem in vim Bullæ, bonaque omnia in ſorte principali diſſipata, unde nihil remanet fructiferum, atque fructus ipſorum bonorum, antequam ad eorum alienationem procederetur, percepti fuerunt ab eadem Congregatione, quæ illos convertit in ſatisfactionem creditorum, qui alias ex pretio ſortis ſatisfieri debuiſſent, unde ceſſant penitus omnes dubitandi rationes, ex quibus DD. qui in contrarium ponderari poſſent, moveantur, itaut caſus videretur incapax difficultatis ob hujuſmodi circumſtantias.

Poſito debito, quodque iſtud ſit ipſius teſtatoris, ſeu fidei-
committentis, indubitata remanet prælatio, ſeu potioritas 9
etiam pro fructibus adverſus fideicommiſſariorum creditores in vim Bullæ Baronum venientes, ex eiſdem fundamentis, & rationibus *in diſc. præc.* pro ſortis potioritate deductis, & in individuo hujuſmodi uſurarum, ſeu fructuum dotalium, ut pro eis ſorori competat prælatio adverſus creditores fratris, Urſill. ad Afflict. *dec. 162. n.5.* qui ſic teſtatur deciſum in Sac. Conſilio Neapolitano, & Tappia *dec. 48. n.fin.* qui ſic pariter deciſum teſtatur.

Urget enim potiſſima, & inevitabilis ratio, quod mulier eſt creditrix teſtatoris, alii vero ſunt creditores hæredis, qui ſemper in bonis teſtatoris ab iſtius creditoribus vincuntur, ac etiam quia hoc eſt onus bonorum defuncti, unde ſequitur, quod etiam pro rebus officio judicis debitis, oritur quædam actio in rem ſcripta, cujus vigore, etiam contra tertios poſſeſſores, vel creditores hæredis agi poteſt, Gratian. *diſcept.832. n.31. cum ſeqq.* Rota *deciſ.125. n.15. part.4. rec.tom.2.*

Et optime in terminis alimentorum, ut in iſtis filius, vel

deſcendens vincat creditores hæredis hypothecarios, vel anteriores, firmavit Ruta in Romana donationis 18. Junii 1657 coram Meltio, ubi pluribus allegatis in ſpecie reprobatur Salgad. tanquam in ſua opinione ſingularis *in labyrint. par. 1. cap. 24. num. 128. & ſeq.* ac dictum etiam fuit in Romana alimentorum 9. Aprilis 1663. coram Albergato, quæ bene loquitur, ſuper quo tamen puncto videnda ſunt deducta in dicta Romana donationis de Jordanis pro creditoribus *ſub tit. de fideicommiſſis*, in qua poſt hæc ſcripta prodiit diverſa deciſio coram Bourlemont revocatoria dictæ deciſionis coram Meltio.

Quinimmo ubi aliqua anterioritatis, ſeu potioritatis difficultas cadere poſſet, illa intraret in fructibus potius, quam in ſorte, quia fructus pertinent ad ipſum fideicommiſſi poſſeſſorem, ac de ipſius magis, quam defuncti bonis dicuntur, unde cadunt ſub ejus creditorum hypothecis, itaut creditores prædicti recte prælationem prætendere poſſent, tanquam in bonis eorum debitoris ſibi legitime hypothecatis, excludendo concurſum alimentandi, cui affecta ſunt ipſa bona defuncti conſiſtentia in ſorte principali, & quæ non cadunt ſub hypothecis creditorum, non autem fructus cadentes ſub hypothecis, & qui (ut dictum eſt) ſunt potius bona fideicommiſſarii, quam fideicommittentis, ut in dicta Romana donationis de Jordanis *ſub tit. de fideicommiſſis*, unde prorſus vana, minuſque fundata videtur hæc diſtinctio ſortis, & fructuum.

Fortius quia hæc Congregatio practicat diſtractionem bonorum fideicommiſſi in ſorte principali pro ſatisfaciendis creditoribus fideicommiſſarii poſſeſſoris, etiam pro fructibus, unde nimia exorbitantia videretur, quod pro fructibus illorum creditorum, pro quibus de jure affecta non ſunt bona, iſtorum diſtractio licita eſſe debeat, illaque prohibita pro fructibus a lege permiſſis, & pro quibus bona de jure affecta ſunt tanquam pro debito fideicommittentis.

E A D E M.

An in bonis fratris, vel ſororis viventis pro communi cum Barone, & ſub ejus adminiſtratione, creditores Baronis in vim Bullæ aliquod jus habeant, utpote ab ipſo poſſeſſis, & quatenus non, an illi, cujus bona per Baronem adminiſtrata ſunt, ſi eſt pupillus, vel minor, competat adverſus ejus creditores hypotheca legalis pro debitis non ſolutis, aut damnis cauſatis a ſequeſtro, & appoſitione manuum Congregationis pro debitis ejuſdem Baronis. Et aliqua incidenter de Statuto excluſivo fœminarum, & an diſpoſitio fideicommittentis de dote fœminis præſtanda, cenſeri debeat ſubſidiaria, ad limites *Auth. res quæ*, vel potius pura, itaut debeatur etiam aliunde proviſis?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries, ſeu caſus controverſiæ.*
2 *Ad effectum ſtatuti excluſivi fœminarum requiritur utraque ſubjectio perſonarum, & bonorum, & non datur ſtatutorum combinatio.*
3 *Dominium vincit hypothecam, unde ex ſeparatione bonorum creditores defuncti vincunt creditores hæredis.*
4 *De intelligentia Bullæ in illis verbis*, quoquo modo poſſederint, *de quibus bonis intelligatur.*
5 *Creditoribus non præjudicat negligentia adminiſtratorum bonorum debitoris non ſolvendo fructus debiti ex fructibus bonorum.*
6 *Bulla Baronum non tollit ordinem anterioritatis, & potioritatis inter creditores.*
7 *Hypotheca legalis competit etiam contra eum, qui de facto, & non ſtr. ſer. ſe geſſit pro tutore.*
8 *Competit etiam omnibus ſub neceſſaria adminiſtratione viventibus.*
9 *Et de ratione.*
10 *Ignorantia juris non excuſat.*
11 *Diſpoſitio fideicommittentis de dotandis fœminis intelligitur in ſubſidium.*
12 *Declaratur.*
13 *Et de ſubdeclaratione.*

D I S C. LXXX.

Agnoſcentibus creditoribus, eorumque defenſoribus, 1
quod retentis terminis *Auth. res quæ*, inevitabilis eſſet hujus dotis potioritas, nedum pro ſorte, cujus reſpectu revera caſus eſt indubitatus, ſed etiam pro fructibus, ex motivis, & rationibus deductis *in præcedenti*, ex quibus in progreſſu cauſæ maturiori reflexione habita, receſſus a reſolutione reſpectu fructuum ab hac parte ſperari, ab ipſis vero timeri debuiſſet, cum prudenti conſilio redierunt ad motivum ab initio a me ſatis formidatum, exceſſivitatis dotis, de quo ex hac parte rationabiliter nimium timebatur, cum quia in hac materia, utpote arbitraria, non de facili conceditur Advocatis convincere Judices, præſertim parum inclinatos, tum etiam quia retento præſuppoſito, cum quo ſemper, & ab initio, quo Congregatio in hoc patrimonio manus appoſuit, proceſſum fuit, quod ſcilicet omnia iſta caſtra, & bona ſubjecta eſſent fideicommiſſo ordinato per Nicolaum ſeniorem per donationem inter vivos, ſumma ſcut. 30. m. videbatur exceſſiva, inſpecta præſertim taxa ab eodem fideicommittente facta de dotibus fœminarum in ſola ſumma ſcut. 3. m. auri; verum hujus motivi excitatio fuit cauſa ſalutis hujus partis ita excitatæ ad melius inquirendum factum prius obſcurum, unde compertum eſt, proceſſum eſſe cum æquivoco in dicto præſuppoſito, quod omnia bona caderent ſub dicto fideicommiſſo, cum ad illud ſolum ſpectarent Caſtrum Montis Calvelli, & quædam alia bona, in totum valoris ſcut. 120. m. circiter, reliqua vero bona in valore ſcut. 260. m. circiter erant libera Alexandri, & Pauli fratrum, dicti Nicolai ex Joanne Raynaldo filio nepotum, per quos, ſive per eundem Joannem Raynaldum compertum fuit acquiſita fuiſſe Caſtra Alviani, Attigliani, & Podii, aliaque bona, ex quibus iſtud patrimonium conſtitutum erat, unde cum Alexander illius poſſeſſor pro medietate obiiſſet ab inteſtato, ſuperſtitibus Nicolao ex primo, & Angelica poſthuma, ſeu infante ex ſecundo matrimonio procreatis, ita medietas portionis Alexandri jure ſucceſſorio, & dominii ſpectabat ad Angelicam ex diſpoſitione juris communis, neglecta illa Statuti Urbis excludentis maſculos propter fœminas.

Ex hodie receptiſſima, & quaſi abſoluta propoſitione 2
quoad effectum hujuſmodi ſtatutorum, utraque ſubjectio perſonarum, & bonorum, copulative requiritur reſpectu ejuſdem ſtatuti, itaut non detur combinatio ſtatutorum, quæ in utroque loco conformia eſſent, ex plene deductis apud Merlin. *deciſ. 353. & 526.* quæ ſunt repetitæ *deciſ. 167. par. 5. & 163. par. 6. rec. dec. 228. par. 8.* & habetur pluries in ſua materia *ſub tit. de ſucceſſionib.* unde cum Nicolaus, & Angelica eſſent Romani, Caſtra vero, & bona eſſent extra diſtrictum Urbis, non intrabat ſtatutaria diſpoſitio etiamſi in ipſiſmet caſtris conſimilia ſtatuta adeſſent, multo magis eis non extantibus, ut præſertim de Caſtro Alviani teſtatur Bald. *conſ. 402. lib. 2.* relatus per Tuſch. *lit. A. concl. 320.*

Poſito vero in Angelica dominio hujuſmodi bonorum pro ejus portione hæreditaria, cujus valor in ſorte excedebat ſummam, quæ ſub nomine dotis in ſorte, & fructibus dictis de Caffarellis Angelicæ defunctæ filiis, & hæredibus ſoluta erat, exinde de plano reſultabat, creditoribus quantumvis anterioribus, & privilegiatis Nicolai fratris, & Pauli patrui, nullum jus competere, eodem modo, quo non competeret ad ipſa bona pro ipſius Angelicæ hæreditaria portione, cum ista ipſa non concurreret jure crediti, ſed jure dominii, quod ex beneficio ſeparationis bonorum ſemper excludit hypothecam, ſub qua non cadunt, niſi bona propria debitoris, unde propterea receptiſſimam, ac abſo-
luram conclusionem habemus, de qua in hujus cauſæ *præ-* 3
cedentibus diſcurſibus, & paſſim, quod creditores defuncti, quamvis in ſola actione perſonali, immo & legatarii vincunt creditores hæredis, quantumvis hypothecarios, anteriores, & privilegiatos, in ipſius defuncti bonis, neque dubitatur ex ejuſdem Bullæ Baronum diſpoſitione ita paſſim practicata, pretium retractum ex venditione caſtrorum, & bonorum facta de ordine Congregationis, in omnibus ſuccedere loco rei, unde propterea ex hac facti immutatione inanes remanſerunt labores, ut ſupra habiti circa punctum potioritatis, tam in ſorte, quam in fructibus.

Adverſus hoc motivum, ultra ea, quæ conſiſtebant in nudo facto, majoris, vel minoris quantitatis æris alieni præfati Alexandri, de quo juxta Curiæ ſtylum pertinet ad cauſarum patronos, nullatenus vero ad Advocatos, quorum propterea munus privative ad omnes totius reliqui orbis, nobilius,

nobilius, & commendabilius vidatur, quando tamen juxta
ſuam ſphæram bene exercetur, tum ob omnimodam alie-
nationem a parte mecanicà videndi proceſſus,& agendi ea,
quæ judicii ordinatoria reſpiciunt, tum ob omnimodam
ceſſationem periculi dicendi mendacia, & calumniandi.

Duo ex parte creditorum deducebantur, primo quod
cum Paulus, & Nicolaus eorum debitores omnia iſta ca-
ſtra,& bona poſſederint,ita videbantur eis indefinite affecta
ex diſpoſitione Bullæ in illis verbis *quoquomodo poſſederint*;
Et ſecundo quod licet portio Angelicæ, detracto ære alie-
no Alexandri ejus patris, inſpecto tempore mortis iſtius,
ac delatæ hæreditatis, eſſet longe major, quam ſumma
habita, nihilominus tam pro tempore, quo bona poſ-
ſeſſa, & adminiſtrata fuerant per dictos Nicolaum, & Pau-
lum, quam etiam pro eo, quo ſpatio annorum ſex circiter
uſque ad venditionem, ſteterant ſub adminiſtrationa ipſius
Congregationis, fructus ejuſdem æris alieni hæreditarii ſo-
luti creditoribus ex ſorte principali pretii, notabiliter di-
ctam portionem diminuebant, & conſequenter aderat ex-
ceſſive exactum.

4 Primum motivum vere contemptibile, ac nullius mo-
menti erat, quoniam juxta ea, quæ habentur in Romana
de Pallavicinis,in alia Romana de Maximis, in alia de Ma-
teriis, & in aliis frequenter *hoc tit.* ad hujus Bullæ mate-
riam prorſus erroneum eſt hoc aſſumptum, ut poſſeſſio
jure adminiſtrationis, vel intruſionis, ſeu gubernii bono-
rum revera alienorum in propoſito ſufficeret, cum verus
ſenſus Bullæ ſit, de illis bonis, quæ jure proprio poſſeſſa
fuerunt, cum dominio tamen reſolubili, ut eſt illud
poſſidentis ex cauſa fideicommiſſi, vel inveſtituræ ex pa-
cto, & providentia, &c. unde ſuper hujus motivi diſcuſ-
ſione parum, vel nihil immorari oportuit.

Tota igitur diſputatio fuit ſuper altero, in quo Scribens
pro dictæ Angelicæ filiis,non negabam aſſumptum ex parte
creditorum deductum, ſuper jure ad hujuſmodi bonorum
pretium competente creditoribus dicti Alexandri,tam pro
5 ſorte, quam pro fructibus decurſis, quamvis illi ex eorun-
dem bonorum fructibus commode ſolvi potuerint, & de-
buerint, quoniam ad ipſos non pertinet inquirere de admi-
niſtratorum culpis, & negligentiis, dicebam tamen,quod
cum totum id provenerit ex facto, & culpa prædictorum
Nicolai fratris, & Pauli patrui, tam pro tempore quo ipſi
poſſederunt, & adminiſtrarunt, percipiendo bonorum fru-
ctus activos,& non ſolvendo fructus paſſivos, quibus eadem
bona gravata erant, quam etiam pro tempore admini-
ſtrationis factæ per œconomos deputatos ab eadem Con-
gregatione, quæ pariter ex eorundem facto, & culpa in
hoc patrimonio manus appoſuerat, idcirco eidem Angeli-
cæ tanquam pupillæ, quæ ſub prædictorum fratris, & pa-
trui adminiſtratione vixerat, competere dicebam hypothe-
cam legalem, cum qua deſumenda ex tempore ſuſceptæ
hujuſmodi adminiſtrationis, vincebat abſque dubio omnes
creditores eam moleſtantes, cum Bulla Baronum non tol-
lat, quinimmo expreſſe præſervet inter creditores ordinem
anterioritatis, & potioritatis, ut in eadem legitur, &
habetur in hujus cauſæ *diſc. ante præcedentem*.

Adverſus hoc motivum replicabant Scribentes pro cre-
ditoribus, nullibi conſtare de hujuſmodi tutelaris admini-
ſtrationis ſuſceptione, ſed potiùs de contrario, quia Nico-
laus credens integram ſucceſſionem ſibi debitam eſſe, to-
tam portionem paternam poſſedit tanquam ſuam, Angeli-
cæ autem ſorori tanquam excluſæ, moriens reliquit dotem,
inſtituto hærede dicto patruo, qui proinde totum pariter
poſſedit pro ſuo, partim ſcilicet jure proprio, partim ju-
re hæreditario dicti Nicolai.

6 Prima pars objecti, de non ſuſcepta expreſſe, & ſer. ſer.
tutela, reflectendo etiam ad veritatem, erat facilis ſolutio-
nis, quoniam verius eſt,ex juris clara intentione, hypothe-
cam legalem, non ſolum cadere contra eum, qui expreſſe,
7 & ſervatis ſervandis tutelam ſuſcepit,& adminiſtravit, ſed
etiam contra eum, qui de facto ſe geſſit pro tutore,ex col-
lectis per Merl. *de pign. lib.*3. *tit.*1.*q.*2.*n.*14. *&* 15.ubi alle-
gantur Mantica,Neguſant.Pacif. & cæteri, & quando defi-
cerent auctoritates,ad evidentiam id probaret viva, & con-
vincens ratio, de qua in propoſito tutoris non adimplentis
ſolemnia, & non ſervantis ea, quæ ſervari debent, plene
Rota *deciſ.*3. *part.*6. *recent.* quod ſcilicet melioris conditio-
nis eſſe non debet, qui legi obedit, atque ſer. ſer. tale mu-
nus implet, quam intruſus, & criminose actum explicans.

Aliqua difficultas eſſe videbatur in ſecunda parte,quod ſci-
licet dicti frater,& patruus bona poſſederint pro ſuo potius
quam alieno,neque crediderint partes tutoris, ſeu admini-
ſtratoris gerere,verum credebam id non ſuffragari,quoniam
cum ipſi eſſent reſpective,unus poſt alium,tutores legitimi,
quibus tanquam proximioribus lex hujus pupillæ tutelam
deferebat, atque clara eſſet juris diſpoſitio ſuper æquali
ſucceſſione ab inteſtato maſculi, & fœminæ, iſta poſſeſ-
8 ſio pro ſuo,non videbatur a dolo,vel culpa aliena,quia debe-
bant ſaltem curare,quod pupillæ penes eos educatæ,& in eo-
rum quodammodo,ut dicitur,poteſtate viventi, providere-
tur de tutore,vel curatore,unde quemadmodum iſte prætex-
tus non excuſat a redditione rationum,ac reſtitutione reli-
quatus,ita dicebam excuſare non debere ab hypotheca, quæ
licet per legem expreſſe conceſſa ſit pupillis,& minoribus,
adverſus eorum tutores, & curatores, nihilominus ex ra-
tionis identitate conceditur etiam omnibus, qui ſub le-
gali, & neceſſaria alterius adminiſtratione vivunt, atque
ex impedimento naturali, vel accidentali bona propria
adminiſtrare non poſſunt, illaque adverſus intruſos, &
occupatores tueri,juxta theor Bart. *in l.Rempublicam, C.de
jur.Reipubl. lib.*10. *num* 2.Robertus Maranta ſenior meus
concivis *conſil.*87. ubi diſtinguit inter adminiſtrationem
voluntariam, & neceſſariam. Acoſta *de privileg. credit.
reg.*3. *ampl.*1. n.23. & habetur particulariter actum in An-
conitana *ſub tit. de credito pro Monaſterio Monialium*.

Ubi agendo de puncto, an hypotheca legalis competeret 9
in bonis adminiſtratoris,vel debitoris Eccleſiæ, ſeu Mona-
ſterii,adhibetur hæc diſtinctio, an adminiſtratio ſit volun-
taria, vel neceſſaria, ubi enim eſt voluntaria, quia nempe
conceſſa procuratori, vel inſtitori deputato per eum, qui
habet liberam ſuorum bonorum adminiſtrationem, & po-
terat eam facere per ſeipſum, ſibi imputandum eſt, cur
committendo bona ſua alteri, ſibi non conſuluerit de hypo-
theca, legis enim beneficio, ſeu proviſione indignus eſt,qui
dum ſibi providere potuit, id neglexit. Secus autem in ca-
ſu converſo, quia tunc æquum, ac rationabile eſt, ut lex
ſuppleat id, quod deeſt impedito per ipſam legem, vel per
naturam, quoniam tunc ille ſic impeditus, ſupponendus eſt
alias vir diligens, & providus, qui ſi potuiſſet, ita ſibi con-
ſuluiſſet,& hanc dicebam mihi videri genuinam veritatem,
potiſſime in hac facti ſpecie, ob eam particularem circum-
ſtantiam, quod non agebatur de extraneo intruſo, & occu-
patore bonorum pupilli, in quo intrare poſſet difficultas,
an contra ſimplicem prædonem, & occupatorem dictum
privilegium hypothecæ legalis intraret necne, ſed ageba-
tur contra eos,qui erant tutores de jure,unde fuerunt in cul-
pa,non ſuſcipiendo tutelam, vel non curando provideri de 10
tutore pupillæ,quam ſub eorum poteſtate,& educatione ha-
bebant, ideoque dum de facto pro tutoribus ſe geſſerunt cir-
ca perſonam,cui principaliter tutor datur, ſecundario vero
bonis, exinde ſequebatur intrare dictam tutelarem admi-
niſtrationem, abſque eo, quod relevaret dicta erronea cre-
dulitas circa bona, cum ſit ignorantia juris, quæ non ex-
cuſat in concurſu majoris damni pupilli.

Retento autem præſuppoſito durationis dicti fideicom-
miſſi ordinati per Nicolaum ſeniorem ad favorem maſculo-
rum tantum (quod tamen non caret aliqua dubitatione al-
teri inſpectioni reſervata) ad impinguandam hæredita-
tem liberam dicti Alexandri, & ſucceſſive portionem
Angelicæ, deducebantur plures detractiones faciendæ ex
bonis fideicommiſſi, quarum aliquæ conſiſtebant in nudo
facto, illa vero,quæ conſiſtebat in puncto juris, reſultabat
a dotibus ſolutis tribus, vel quatuor filiabus dicti Joannis
Raynaldi,ſtante diſpoſitione dicti Nicolai fideicommitten-
tis in eadem donatione de ſcut.3. m. auri ad favorem ſin-
gularum fœminarum pro dote, quam dotem prætendeba-
tur etiam detrahendam eſſe per ipſammet Angelicam ex
perſona propria.

Adverſus hanc detractionem replicabant creditores,quod
cum omnes d.fœminæ reſpective eſſent de bonis paternis,&
liberis bene proviſæ,locum non haberet dicta proviſio, quæ
licet ſit hominis,attamen juxta opinionem, quam ſequitur 11
Rota,ex firmatis præſertim in Preneſtina dotis cor.Conrad.
*deciſ.*125. *par.*10.*rec.* quæ reputatur in materia magiſtralis,
intelligitur in ſubſidium, & juxta diſpoſitionem juris.

Replicabam ſcribendo ad cauſam tanquam Advocatus,
id procedere, quando diſpoſitio ſit generica, & indefinita
de fœminis dotandis, quaſi quod tunc eſſet ſolum exprime-
re juris diſpoſitionem, ſecus autem, ubi certa, & deter-
minata ſumma ſingulis relicta eſt,ut advertitur *deciſ.*477. 12
*par.*4. *div. & deciſ. ult. num.*7. *in fine*, poſt Zacch. *de oblig.
Camer.* Fuſar. *conſ.*7. *& de ſubſtit. q.*531. *nu.*145. *cum ſeqq.*
Boſſ. *de dot. cap.*16. *num.*128. *& ſeqq.* cum quibus proceſſit
Rota in Peruſina dotis 1. Julii 1665. coram Carpinea.

Verum reflectendo ad veritatem, iſtud motivum ita generice ſumptum, mihi videbatur parum tutum, quoniam ubi non agitur de legato facto certæ, & determinatæ perſonæ teſtatori cognitæ, itaut perſonali affectioni referri valeat, ſed fœminis naſcituris indefinite, tunc verior eſt dicta opinio, ut cenſeatur ſubſidiaria, juxta ea, quæ plene, & ex profeſſo ſuper hoc puncto, ultra deducta in dicta Præoeſtina, habentur in Romana dotis de Cardellis *ſub tit. de dote*, ubi expenduntur dictum conſilium Fuſar. dictaque deciſio Peruſina, & aliæ auctoritates, & clarius motivum ceſſabat ea facto, unde propterea fuit diſputatio inanis, quoniam revera dicta diſpoſitio ad favorem fœminarum non erat pura, & indefinita, ſed in certo caſu extinctionis unius lineæ maſculinæ, unde bona deberent facere tranſitum in alteram, quo caſu providetur fœminis ſuperſtitibus ex linea defecta.

Quamvis autem ex hac facti circumſtantia dicta quæſtio in caſu eſſet inanis, ac etiam generaliter mihi omnino verior videretur dicta opinio, quod hujuſmodi diſpoſitiones factæ cenſeantur ad mentem juris, & in ſubſidium, nihilominus in hac facti ſpecie, quando factum habuiſſet ſubſiſtentiam, conſiderabam, ſequendam potius videri contrariam opinionem, quoniam præcipuum, ac totum dictæ alterius opinionis fundamentum conſiſtit in favore conſervationis fideicommiſſi, & in majori favore agnatorum, ſeu maſculorum ad illud vocatorum, ex veriſimili etiam teſtatoris vo-
13 luntate ad favorem maſculorum, & conſervandi agnationem, cum alias ita de facili, ac brevi tempore fideicommiſſa everti poſſent, quæ ratio in præſenti ceſſabat, dum in vim Bullæ Baronum, fideicommiſſum ita omnino everſum remanebat, atque contentio non erat cum maſculis, ſeu agnatis ad fideicommiſſum vocatis, ſed cum prorſus extraneis creditoribus, veriſimiliter a fideicommittente abhorritis, unde ejus veriſimilis intentio tali caſu potius aſſiſtere videbatur fœminis de ejus ſanguine, earumque filiis, quam extraneis, & conſequenter dicta opinio illo caſu, tanquam a ceſſante ratione, cui innixa eſt, ceſſare debet, & potius recipienda altera Fuſarii, & aliorum, ubi ſupra. Verum hæc videbantur Congregationi ratiocinia, & ſubtilitates Advocatorum, dum juxta mere pragmatici ſæculi uſum non dabantur ſpeciales auctoritates ita diſtinguentes.

ANNOT. AD DISC. LXXX.

MAteria iſtius diſcurſus eſt generalis, & indifferens circa concurſum creditorum, atque in magna parte pendet ex circumſtantiis facti, ob quas non bene elucidatas, cauſa adhuc pendet.

ROMANA REVIVISCENTIÆ CENSUUM

PRO EISDEM DE CAFFARELLIS, ET ALIIS CREDITORIBUS POSTERIORIBUS

CUM CREDITORIBUS ANTERIORIBUS EJUSDEM PATRIMONII MONALDENSIS.

Caſus diſputatus in eadem Congregatione Baronum, & reſolutus pro anterioribus, pendet in Rota.

An eo ipſo, quod Congregatio Baronum apponit manus in patrimonio Baronis obærati, illudque ſequeſtrat, & ſuſcipit ſub ejus adminiſtratione, ceſſet curſus fructuum cenſuum, aliorumque contractuum fructiferorum, vel an ſaltem ex tempore ſequutæ venditionis bonorum id ſequatur?

Si pecunia ex pretio bonorum per Congregationem ſoluta creditori cenſuario, ab eo avocetur per creditorem anteriorem, an extinde prior cenſus reviviſcat, & currant fructus, & ad quam rationem, & quid ſi pecunia avocata inveſtita erat in loca Montium?

S U M M A R I U M.

1 *CAſus controverſiæ.*
2 *Reſolutio cauſæ.*
3 *Diſtinguuntur plures inſpectiones.*
4 *Per decoctionem debitoris reſcinditur contractus cenſus. Contrarium, num. 6.*
5 *Ubi eſt in facultate creditoris repetere ſortem, ceſſat curſus fructuum, & num. 8.*
6 *Impugnatus concluſio, de qua num. 4. & de ratione.*
7 *Quid interſit creditorum cenſus contractum reſcindi per decoctionem.*
8 *Declaratur concluſio, de qua num. 5.*
9 *Congregatio Baronum cogit creditores cenſuarios etiam invitos ad extinctionem cenſuum, & quomodo.*
10 *De pluribus rationibus, ex quibus poſt vendita bona debitoris per Congregationem debent ceſſare fructus cenſuum.*
11 *Defecto, ſeu liberato fundo cenſito, ceſſat curſus fructuum cenſus, & num. 12.*
13 *An & quando evictis bonis, ſeu avocata pecunia datis pro extinctione cenſus, iſte reviviſcat?*
14 *An fructus, cenſuum poſſint reduci ad minorem rationem?*

D I S C. LXXXI.

CUm ad præſcriptum Bullæ pretium caſtrorum, & bonorum hujus patrimonii Monaldenſis depoſitatum eſ- 1
ſet penes eundem Campſorem, qui cedulam bancariam fecerat, ad effectum illud ſolvendi creditoribus præſtare debentibus ſolitam cautionem de reſtituendo primario emptori in caſu evictionis, & moleſtiarum, ſecundario autem creditoribus anterioribus, & potioribus, vel loco dictæ cautionis, inveſtiendi in loca Montium non vacabilia ſub his vinculis, ita etiam diſponente particulari chirographo Urbani VIII. ſuper hujuſmodi venditione edito, in quo explicite continetur idem, quod implicite continet Bulla, ut ſcilicet creditores, etiam cenſuarii, teneantur, quamvis inviti, pretium ita vinculatum recipere, ac alias eis intimatis, & recipere negligentibus, depoſitum in Monte Pietatis faciendum, loco ſolutionis haberi debeat, itaut non currant amplius fructus, atque propterea aliqui creditores cenſuarii nolentes, vel non valentes hujuſmodi cautionem præſtare, aliam viam elegerint inveſtiendi ſibi liberatam pecuniam in loca Montium cum dicto vinculo, quæ deinde ab eis per aliquos creditores anteriores avocata fuerunt, ipſique avocationem paſſi per plures annos negligentes ſe reintegrare per avocationem ab aliis poſterioribus, ut illico potuiſſent, nuper pulſaſſent illos de Caffarellis, & alios prætenſos poſteriores pro avocatione tam ſummæ ab eis avocatæ, quam fructuum interim decurſorum ex prætenſa cenſuum reviviſcentia.

Hinc proinde orta eſt controverſia, & aſſumpta diſpu- 2
tatio in Congregatione Baronum, tam ſuper dicta reviviſcentia, & curſu fructuum in genere, quam ſuper eorundem fructuum quantitate, an ſcilicet deberentur ad antiquam rationem ipſorum cenſuum, vel potius ad rationem locorum Montium avocatorum, & in omnibus prodiit reſolutio actoribus favorabilis, ſuper curſu ſcilicet fructuum, etiam ad antiquam rationem, quæ reſolutio mihi pro altera parte ſcribenti, reflectendo etiam ad ſolam veritatem, parum probabilis viſa eſt, prout etiam viſa eſt Signaturæ Gratiæ, quæ proinde cauſam commiſit in Rota, ubi pendet, ſurſan abſque ulteriori proſecutione, ob facti mutatas circumſtantias pro dictis de Caffarellis, ut in præcedentibus.

In pluribus autem diſputationibus in dicta Congregatio- 3
ne habitis, cum poſteriorum creditorum intereſſet, ne diſcooperti remanerent, creditum fructuum in anterioribus, quo magis poſſibile eſſet, diminuere, hinc proinde tentarunt aleam, nedum ſuper dictæ reviviſcentiæ negatione, ſed etiam ſuper ceſſatione curſus fructuum ab initio ſequeſtri, vel ſaltem a tempore ſequutæ venditionis caſtrorum, & bonorum, unde propterea per eos requiſitus ad ſcribendum ſuper omnibus, tres conſtituebam inſpectiones, primam ſcilicet, an ceſſaverit curſus fructuum ex tempore quo Congregatio ſequeſtrum appoſuit, ac adminiſtrationem hujus patrimonii obærati ſuſcepit ad effectum vendendi, & efformandi concurſum creditorum, alteram, an ſaltem ex tempore ſequutæ venditionis, quando pecunia ex pretio obventa penes Campſorem prompta erat ſolutioni, & tertiam quid de ſatisfactis, a quibus deinde, ut ſupra, avocata eſt ſoluta pecunia, pro medio tempore, inter avocationem, & novam ſatisfactionem.

Quoad primam, ſcribens tanquam Advocatus, dicebam pro ceſſatione curſus fructuum reſpondendum eſſe, quoniam ſequuta debitoris decoctione, ejuſque bonis poſitis ſub ſequeſtro, & adminiſtratione judicis, cenſus habentur 4
pro reſciſſis, ut per Franch. *deciſ.* 55. Ruvit. *ſuper pragm.* 3. *de ceſſ. bonor. num.* 13. & 22. *cum ſeqq.* Prat. *obſerv.* 33. *n.* 12. *cum ſeqq.* apud quos cæteri, ac etiam quia ex tunc creditores cenſuarii conſtituti videntur in ſtatu repetendi ſortem principalem, cujus morte, & irrepetibilitate ceſſante, ceſſare debet curſus fructuum, cum non poſſint ſimul ſtare,

cenſum

cenſum eſſe vivum, & fructiferum, ac ſortem eſſe repetibi-
5 lem, ut in ſpecie creditoris comparentis in concurſo, Mi- lanenſ. *decis.2. num. 26. & 27. libr. 2.* Cenc. *de cenſ. q.107. n.23. & ſeq.* Salgad. *in labyr. par. 2. cap.19. n.45. & ſeq.* & data dicta certa facultate repetendi, pro certo admittitur *deciſ.272.* poſt Cenc. alias *deciſ.278.par.5. rec.* ubi Concordantes; ac etiam moderno tempore firmatur in Romana Vineæ 2. Aprilis 1666. coram Carpinea, & in aliis.

Verum reflectendo ad veritatem ab initio partibus juxta ſtylum libere inſinuatam, iſta prætenſio parum probabilis videbatur, quoniam dicta propoſitio de reſcisſione con-
6 tractuum cenſuariorum, reſultante a debitoris decoctione, ac appoſitione bonorum ſub concurſu, provenit ex particulari ſtylo Tribunalium Regni Neapolitani, & quamvis Rovit. probare conetur, hujuſmodi ſtylum derivare a diſpoſitione, vel intentione juris communis, nihilominus Rota, & Curia hujuſmodi opinionem non recepit, ſed contrariam tenet, ut apud Caveler. *deciſ.328. n.1.* Buratt. *deciſ.57. n.5.* Et merito, quia retenta opinione ejuſdem Curiæ, de non dando intereſſe ex credito pecuniario, non probatis in caſu ſpeciali, & individuo ſolitis requiſitis lucri ceſſantis, vel damni emergentis, nimium creditores cenſuarii præjudicati remanerent ſine eorum culpa, ſed ex culpa, & facto debitoris, in curſu fructuum eo medio tempore inter ſequeſtrum bonorum, eorumque venditionem, & liberationem pretii, quod ſolet eſſe notabile, ac longum, quod præjudicium non pro-
7 cedit in dictis Tribunalibus Regni, ubi quamvis contractus cenſuales habeantur pro reſciſſis, atque ſors reducatur ad creditum pecuniarium, adhuc tamen currunt fructus tanquam intereſſe, ſolumque præjudicium creditorum eſſe dicitur in eo, quod quando cenſus eſt vivus, ex fructibus, quos ibi vocant tertias, debetur intereſſe, quod non reſultat ex hujuſmodi fructibus poſt reſciſſionem currentibus, tanquam intereſſe, dum etiam ibi retinent opinionem non dandi intereſſe alterius intereſſe, ut ponderat Rovit. *loc. cit.*

Et quoad alterum motivum facultatis repetendi ſortem,
8 adhuc ceſſare videbatur ejus applicatio, cum concluſio procedat quando dicta facultas eſt omnino libera, ita ut in facultate debitoris, vel judicis non ſit eam impedire, ſecus e converſo, ut ita declarando præcedentes deciſiones, habetur *d.deciſ. 272.* poſt Cenc. alias 278. *par.5. rec.* cum qua proceditur, & apud Salgad. *ubi ſup. ex n.15. ad finem*, quæ libera facultas ex ſolo ſequeſtro non reſultat, quoniam
9 licet *ex Bulla Baronum*, §.8. creditores cenſuarii cogi poſſint ad extinctionem per ipſam Congregationem, etiam principali debitore non declarante, ut advertitur apud Buratt. *deciſ.482. n.4.* attamen non exinde reſultat repetibilitatem eſſe certam, atque in libera creditoris facultate, quoniam dari poteſt caſus, quod Congregatio vendat bona, ſeu uni ex creditoribus aſſignet, ſolute, vel bonificate parte pretii, cum accollatione cenſuum, & ſic Bulla ſubrogat ſolum Congregationem loco debitoris, ut abſque tamen neceſſitate dictæ, juxta formam a Bulla Piana præſcriptam, poſſit nomine, & vice debitoris cenſum extinguere; non tamen cogit, & conſequenter non tribuit actori liberam actionem repetendi ſortem, ut advertitur etiam in Romana Cenſuum pro eodem Patrimonio cum Spadenſibus, *hoc eodem tit.* Ita etiam ſuadente dicta ratione notabilis præjudicii alias creditoribus innocentibus, & non culpoſis reſultantis, ob longum ſpatium, quod adeſſe ſolet inter ſequeſtrum, & venditionem, ut in hac facti ſpecie experientia comprobavit ſex annorum, & ultra.

Quo vero ad alteram inſpectionem, ſuper ceſſante curſu fructuum, eo ipſo, quod ſequuta fuit venditio, & conſignata cedula bancaria integri pretii, prompte, & ad horam ſolvibilis, etiam cum aliquo ſenſu veritatis, dicebam pro ceſſatione dicti curſus probabilius reſpondendum videri ex pluribus fundamentis.

10 Primo quia ſic expreſſe diſponitur per dictum chirographum particulare, ut ſequuta venditione, & depoſitato pretio cum intimatione creditorum, illico ceſſet curſus fructuum, ac cenſus cenſeantur extincti. Secundo corollarie, & in idem ex ratione de qua infra ſuper puncto reviviſcentiæ, & in d. Romana Cenſuum pro eiſdem creditoribus cum Spadenſibus, quod ſcilicet veriſimilis intentio Principis, vel majoris magiſtratus hujuſmodi venditionem, & ſolutionem pretii reſpective demandantis videtur, ut res ibi faciat punctum, atque patrimonium decocti debitoris diſtribuatur in eo ſtatu, in quo tunc reperitur, potiſſime quia non poterant creditores allegare ignorantiam, vel aliam excuſationem, dum intra ſexennium, & ultra decurſum a die ſequeſtri ad iſtam venditionem, occaſione repartitionis fructuum, omnes comparuerant, ac firmatus erat eorum ordo, ſeu gradus.

Tertio quia tam per Bullam, quam per Chirographum cetera, & bona omnino liberata erant a quibuſcumque vinculis, nexibus, & hypothecis, ut libera tranſirent in emptorem, tranſlatis omnibus juribus prædictis in pretium, &
11 conſequenter deſinente fundo fructifero, ſubſiſtere non poteſt cenſus, ut per Cenc. *de cenſ. q.41. n.25. verſ. iſta autem concluſio,* in illis ultimæ impreſſionis, Duard. *eod. tract. §.1. q.52. in fine.* Et bene in individuo, Rota *deciſ.260. part.4. recent.* repetit. *deciſ.448.* poſt Cenc. Et quamvis apud Gregor.
deciſ.60. & 444. firmetur, per liberationem fundi cenſiti 12
non ceſſare cenſum, quaſi quod liberatio facta ſolum cenſeatur in gratiam emptoris fundi, non autem debitoris cenſus, & ut tollatur jus creditoris cenſuarii, nihilominus id recte procedit juxta caſum dictarum deciſionum, quando vinculorum, & onerum tranſlatio fit in alium fundum æque fructiferum, & capacem, ſive etiam in pretium inveſtitum in cenſus, ſeu in loca Montium, & ſic in effectus fructiferos, qui habentur loco ſtabilium, & ſuper quibus cenſus etiam ſubſiſtere poteſt, cum tunc dicatur ſolum fundi commutatio, ut in ſpecie reſidualis pretii bonorum venditorum per Congregationem Baronum erogati in loca Montium, ut cenſeantur loco rei ſubrogata, habetur *deciſ.4. par.12. recent.*

Sive etiam in ſpecialibus noſtris terminis venditionis, quæ fiat per Congregationem Baronum, id recte verificari poteſt, quando agatur de venditione rei particularis, itaut non verſemur in caſu formalis decoctionis, ac venditionis totius patrimonii, neque urgeat dicta ratio faciendi punctum in eo ſtatu pro bono publico, & ut conſulatur creditoribus, tunc enim cum Bulla diſponat, quod omnia vincula transferantur in alia bona, ita dicitur juris miniſterio facta dicta commutatio. Et quatenus etiam alia bona Baronis non eſſent fructifera, & capacia cenſus, adhuc tamen, ceſſante dicta ratione decoctionis, & concurſus univerſalis, non implicat in præjudicium debitoris, cenſum durare ſuper eiſdem fundis, quamvis liberatis, in præjudicium debitoris, non autem emptoris, in cujus gratiam tantum dicta liberatio facta cenſetur, quia recte dari poteſt cenſus ſuper re aliena de ſolo Domini conſenſu abſque illius obligatione, vel damno, tanquam illius ſubjectum, & demonſtratio rei, cujus peremptionis periculo creditor ſubjacere debeat, aliis tamen debitoris bonis obligetis pro cautela creditoris, ac ſolutione fructuum. Et ſic iſtud tertium fundamentum ſolum, & de per ſe non ſufficeret, niſi concurrant inſimul præcedentia, præſertim ſecundum concurſus univerſalis, cum ceſſatio fructuum non percutiat favorem, & gratiam debitoris, quo caſu recte caderet difficultas, ſed percutiat favorem, & gratiam creditorum, ac rationem publici commercii conſervandi, ob quam rationem Princeps, ſeu major magiſtratus hujuſmodi adminiſtrationes ſuſcipit.

Et quarto demum ex ſupra inſinuata ratione puræ, certæ, & liberæ repetibilitatis ſortis, quoniam ſequuta venditione, & depoſitato pretio in banco, ceſſat illa incertitudo, quæ ſupra conſiderata fuit, & conſequenter non videtur ſubſiſtere ratio, ob quam durare poſſet cenſus, omnino incompatibilis cum libera repetibilitate ſortis.

Hinc dicebam nullam ſubeſſe neceſſitatem aſſumendi 13
tertiam inſpectionem ſuper reviviſcentia cenſuum extinctorum per reſtitutionem pecuniæ, quamvis poſtea avocatæ, quoniam ſi ex præmiſſis ceſſat curſus fructuum reſpectu eorum, cum quibus dictus actus poſitivus extinctionis ſequutus non eſt, fortius reſpectu illorum, ex argumento ducto *ab Auth. multo magis &c.* Verum ubi de hoc puncto agendum eſſet, cum ſcribentes in contrarium plures deſuper cumularent auctoritates, & deciſiones, atque in aliis conſimilibus controverſiis præcedenter habitis, videretur cum aliquo æquivoco proceſſum eſſe confundendo unum caſum cum altero, idcirco advertebam procedendum eſſe cum diſtinctione caſuum, de qua diſtinctione etiam habetur in ſua materia *ſub tit. de cenſibus* in una Civitatis Caſtelli, & in aliis.

Primus enim caſus eſt, ubi debitor in extinctionem cenſus dat in ſolutum domum, fundum, vel aliam ſpeciem, & tunc verius eſt, illa evicta, cenſum reviviſcere, juxta *deciſ.495. & 530.* poſt Cenc. *de Cen.* non quidem ex ſola ratione reſervationis priorum jurium, & actionum, quam ponderat Cenc. *qu.108. num.16. cum ſeq. & num.19.* ſed ex duabus aliis melioribus, una ſcilicet, quod tunc dicatur potius permutatio de ſpecie ad ſpeciem, quam vere datio in ſolutum ſpeciei pro genere, & conſequenter intrat concluſio, quod, evicta re permutata, detur regreſſus ad propriam juxta receptam theor. Gloſſ. & Bart. *in l. ex ſentente, §. Lari-*

Digitized by Google

nus largus, *ff. de except. rei judicatæ*. Et altera, quia deberentur fructus, ſaltem tanquam damna, & intereſſe, juxta æquitatem text. *in l. curabit*, *C. de action. empti*, ſive ex natura evictionis, ſub qua veniunt etiam fructus ipſius rei evictæ, dum conſtat de animo creditoris, loco cenſus habendi aliam rem fructiferam, ut ponderatur *d. deciſ.* 430. poſt Cencium, alias 278. *par. 5. recent.* approbata *deciſ. 297. num. 23. par. 10. & deciſ. 6. n. 9. par. 11. rec.*

Alter caſus eſt, ubi ad nullam novationem inter partes eſt deventum, ſed ſolum judex adminiſtrans patrimonium debitoris, aſſignat creditori aliquos effectus exigendos, ex quibus, ſequuta reimburſatione ſortis, reſultet extinctio; & tunc quia hujuſmodi aſſignationes recipi dicuntur pro ſolvendo, non autem pro ſoluto, & ſub implicita conditione, quatenus exactio ſequatur, idcirco dici non poteſt ſequuta extinctio per actum vere retroſimilem, & in his terminis procedunt *deciſ. 71.* Cavalar. & 106. poſt Cenc.

Tertius vero eſt caſus noſter, ubi in ſatisfactionem ſortis ſoluta eſt pecunia recipiens functionem in genere ſuo, & tunc dicitur ſequuta vera, & formalis extinctio per actum retroſimilem, & conſequenter non agitur de ſimplici ſuſpenſione cenſus formaliter non mortui, neque de ejus excitatione potius à ſomno, quam à morte, ut eſt in caſibus præcedentibus, ſed agitur de extinctione formali, & ſic de morte, unde intrat regula, quod à privatione ad habitum non datur regreſſus, ut bene firmatur *deciſ.* 411. poſt Cenc. & fuit etiam ſenſus Rotæ in allegatis *deciſ. 297. par. 10. & 6. par. 11. recent.* ubi de cenſo extincto ex pretio rei emptæ per eundem creditorem, non reviviſcente per ipſius rei evictionem.

Difficultatem faciebat deciſio in Romana Cenſus 24. Novembris 1628. coram Ghislerio, in qua firmatur dicta reviviſcentia, & in iſta ſe fundabit Congregatio, tanquam in poſteriori præfatæ alteri *deciſ.* 411. poſt Cenc. non curato utrè earum melioribus rationibus, & fundamentis fulcita eſſet, quod tamen mihi reflectenti etiam ad veritatem, parum probabile viſum eſt, tum quia dicta altera deciſio melius fundata videtur, ac majores habet rationes, illam præſertim ineviabilem, de qua ſupra, liberæ, & certæ repetibilitatis ſortis omnino incompatibilis cum duratione cenſus; tum clarius ex defectu applicationis dictæ deciſionis ad caſum, cum ibi totum penderet à privata conventione partium, quæ cenſus extinctionem, per actum non omnino retroſimilem, ſed cum quibuſdam aſſignamentis factam, potuerunt ita facere conditionalem, & reſolubilem ex mutuo conſenſu, quæ conſideratio omnino ceſſat in iſto caſu, ubi ſcilicet agitur de concurſu generali in univerſo patrimonio debitoris decocti, poſito ſub adminiſtratione magiſtratus, ut creditoribus pro publico bono conſulatur, tunc enim ceſſat ratio conventionis partium, atque urget altera jam dicta, quod expedit ita fieri punctum in eo ſtatu, ut omnibus conſulatur, nam alias de facili fraus fieri poſſet contra veriſimilem Principis intentionem, omnemque publici commercii rationem, quoniam creditor anterior habens cenſum ſub altis, & gravibus fructibus (ut frequentius contingit cum hujuſmodi debitoribus, qui ad ſtatum decoctionis reducuntur, ex ea ratione, quod creditor avarus, & debitor inops de facili ſe concordare ſolent) ita poſſet poſt ſequutam ſatisfactionem, cui poſteriores acquieſcunt, affectare avocationem pecuniæ ſibi ſolutæ, atque ita obdormitando poſteriores, facere magnum cumulum, ac erodere totum patrimonium, contra finem, ob quem illa remedia prodierunt, adeoque ſibi imputet, dum habens promptam, & certam repetibilitatem ab aliis poſterioribus, illico ſe non reintegravit, ſive avocationem non impedivit, pulſando eodem tempore poſteriores, cum quibus ad evitandum circuitum avocatio conſummari ſolet.

Et nihilominus, ubi etiam præmiſſis omnibus ceſſantibus, curſus fructuum ad favorem hujuſmodi creditorum admittendus eſſet, adhuc tamen mihi videbatur in dicta reſolutione adeſſe gravamen circa quantitatem fructuum ad majorem exceſſivam rationem, ſub qua ipſi principales debitores parum prudentes, & providi cenſus impoſuerant, tum quia cum hujuſmodi patrimonium ita poſitum eſſet ſub
14 Principis, ſeu majoris Magiſtratus adminiſtratione, iſtam dare oportet prudentem, & providam, & prout prudens, ac diligens paterfamilias bona ſua adminiſtraret, quo caſu ubi creditor eſt tutus, & non urget periculum, vel incertitudo inſufficientiæ debitoris, fructus cenſuum de hoc tempore, nonniſi ad moderatam rationem quatuor pro centenario conſtitui ſolebant, unde propterea recte dicebam intrare poſſe, & debere arbitrium adeo ſupremi Magiſtratus ſuper moderatione, ſeu reductione fructuum, juxta ea, quæ deſumendo ex text. *in cap. ſuggeſtum, de decimis*, cum ibi notatis in terminis reductionis cenſuum, & jurium cum Republicis, & Communitatibus, habentur plene deducta apud Capyc. Latr. *deciſ.* 188. & per Oleam *de ceſſ. jur. tit. 7. quæſt. 3. n.* 32. Latrea *alleg. 23. cum ſimilibus*, cum alias eſſet imprudens, ac mala adminiſtratio, in tali magiſtratu non admittenda.

Tum etiam, quia non debet plus operari fictio, quam veritas, neque actio evictionis, vel ad damna, & intereſſe, tribuere debet pluſquam importaret eam ſequutam non eſſe, ſed ſolum reficiendum eſt id quod intereſt, ad text. *in l. damni infecti 18. §. penult. ff. de damno infecto*, ibi, *cum Prætor id agat, ne damnum faciat, non ut in lucro verſetur*, & ideo cum pecunia inveſtita eſſet in loca Montium, atque avocatio importaſſet ſolum damnum amiſſionis fructuum ipſorum locorum Montium ad rationem quatuor pro centenario, non videbatur, cur creditores ex eorum parte negligentes, & culpoſi, cum certa, & libera facultate quandocumque repetendi ſortem, & ſine fundo, in præjudicium non debitorum, ſed tertii, fructus ad antiquam rigoroſam rationem exigere deberent.

ANNOT. AD DISC. LXXXI.

De contentis in hoc diſcurſu ſuper reviviſcentia cenſus, vel alterius contractus, ob avocationem pecuniæ ſolutæ, ſeu ob aliud non implementum, agitur in ſua ſede *ſub tit. de Cenſ. diſc. 15. & 16.*

ROMANA DOTIUM
PRO
DUCISSA DE COMITIBUS, EJUSQUE FILIABUS CUM CREDITORIBUS DUCIS VIRI, ET PATRIS RESPECTIVE.

Caſus in parte deciſus per Congregationem Baronum pro Duciſſa, & in parte pro filiabus, pendet in Rota.

Bulla Baronum, an operetur, ut tunc, de tempore ſcilicet, quo debita contrahuntur, itaut ex dicto tempore jus creditoribus quæratur ad bona, quamvis fideicommiſſaria, vel potius operetur, ut nunc, quando ſcilicet Congregatio removet obſtaculum fideicommiſſorum, vel aliorum vinculorum, itaut nunc creditoribus, jus quæri dicatur?

Et de concurſu creditorum Baronis agentium in vim Bullæ, cum dotibus conſtituendis, vel reſtituendis ex bonis fideicommiſſariis in vim *Auth. res quæ, C. commun. de legatis*.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Bulla Baronum an operetur, ut tunc, vel ut nunc?*
3 *Sub hypotheca generali contracta per gravatum, veniunt etiam bona fideicommiſſaria, ſi in eis intrat* Auth. res quæ.
4 *Quod Bulla operetur, ut nunc quando manus apponit, de quo tempore creditoribus jus quæritur.*
5 *Quomodo conſultum eſt creditoribus ſine aſſenſu ſuper feudis.*
6 *An pro dotibus conſtituendis ad præſcriptum* Auth. res quæ, *competat prælatio adverſus creditores Baronis?*

DISC. LXXXII.

Ordinato per Ducem Fridericum de Comitibus in ejus caſtris, & bonis de anno 1588. fideicommiſſo, Dux Camillus filius, & hæres gravatus de anno 1604. & ſequentibus debita contraxit, deinde vero uxorem duxit, ex qua duas filias procreavit, quas, moriens abſque filiis maſculis, reliquit pupillas innuptas, unde cum inſtantibus creditoribus, per Congregationem Baronum, caſtra, & bona dicti Ducis, pro majori parte eo vivente, ac etiam ſequuto obitu, diſtracta eſſent, eorumque pretium juxta Congregationis ſtylum eſſet ſolutum dictis creditoribus, cum cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus, & contribuendo cum æqualibus, prædicta Duciſſa pro ſuarum dotium reſtitutione, ac lucri conſecutione, egit in dicta Congregatione contra creditores pro pecuniæ ſolutæ avocatione, 1

cau-

eandemque actionem intentarunt filiæ pro dote conſtituenda, anterioritatem, ſeu potioritatem prætendentes, & me pro eis ſcribente, Duciſſa obtinuit in parte, filiarum vero prætenſio remanſit indeciſa, & cauſa commiſſa fuit in Rota, ubi pendet.

2 In hoc igitur puncto, diſtinguebam inſpectionem dotis reſtituendæ Duciſſæ uxori, a dote conſtituenda filiabus, cum inter unum caſum, & alterum non levis vigeat ratio diſparitatis, quatenus enim pertinet ad primam inſpectionem dotis reſtituendæ, pendere conſiderabam deciſionem a puncto, an Bulla Baronum, quæ favore creditorum tollit fideicommiſſa, operetur ut tunc, & ab initio contracti debiti, itaut ex eo tempore hypotheca in bonis imprimatur, & jus quæratur creditoribus, vel operetur ut nunc, ex tempore ſcilicet quo Congregatio manus apponit, & fideicommiſſorum impedimentum tollit, ſi enim operatur ut tunc, potiorem forte videri dicebam cauſam creditorum habentium hypothecam anteriorem uſque ab anno 1604. quia ut habetur, *in Romana Contributionis de Caſiis, hoc eod. tit.* ſublato fideicommiſſi obſtaculo, bona cenſentur libera debitoris, quo poſito dos poſterior, juxta opinionem in foro paſſim receptam, non præfertur anterioribus expreſſam hypothecam habentibus, ut habetur deductum *in ſua materia, ſub tit. de dote*.

E converſo autem ſi operatur ut nunc, indubitata eſt anterioritas dotis ſumens initium a die contracti matrimonii, cum ſub generali obligatione, quam vir fecit de dote conſervanda, & reſtituenda, veniant, non ſolum ejus bona

3 propria, & libera, ſed etiam fideicommiſſaria, ſtante diſpoſitione text. *in auth. res quæ, Cod. commun. de legat.* juxta opinionem, quam uti veriorem firmavit, & tenet Rota *in dec. 312. n. 17. p. 6. recent. 189. nu. 7.* poſt Zacch. *de oblig. Cam. Romana dotis* 13. Febr. 1640. cor. Pancirolo, *quæ eſt 199. par. 8. recent. dec. 40. part. 12. recent.* Romana dotis de Lancellottis 14. Junii 1655. cor. Zarata, & in aliis, ac probat Merlin. *de pignor. lib. 3. q. 45. num. 15. & ſeqq. & q. 46.* & ſic caſus remanet pro dote reſtituenda indubitatus, quia ſumit hypothecam ex ipſo tempore, quo inducta fuit.

Bullam vero favore creditorum operari ut nunc, probabi-

4 lius omnino dicebam etiam cum ſenſu veritatis, quia illa non tribuit Baronibus licentiam, ſeu facultatem obligandi bona per eos poſſeſſa, quæ ſint fideicommiſſis, vel aliis vinculis obnoxia, ſi enim ita eſſet, ſuperflua remaneret ſuprema auctoritas Congregationis Baronum, quæ privative in hoc manus apponere poteſt, cum quicumque Judex ordinarius ad dicta bona, tanquam legitime, & cum Principis licentia obligata, mandata dare poſſet. Sed Bullæ diſpoſitio conſiſtit in eo, quod poſtquam creditor ſervatis ſervandis contra debitorem, vel ejus hæredem obtinuit mandatum, illud præſentat dictæ Congregationi, cujus officium & ſupremam auctoritatem implorat, ut derogando fideicommiſſis, ſeu alia vincula tollendo, manu regia executionem ad bona per Baronem poſſeſſa concedat, & ſic operatur ut nunc, quando removet obſtaculum, quod uſque ad præambulam horam, qua ejus remotio ſequitur, ſemper adfuiſſe dicitur, adinſtar ejus, qui habens ab infantia ligatos pedes, & manus, ſeu alia membra impedita, ſi poſt aliquod tempus recurrit ad habentem facultatem ſolvendi, ſequuta vinculorum ſolutione, liber membrorum uſus & exercitium nunc haberi dicitur, quamvis illa ab initio haberent aptitudinem, ut etiam deductum habetur in *Romana reſtitutionis pecuniarum, hoc eod. tit.*

Hinc habemus in bonis feudalibus & emphyteuticis abſque Domini licentia alienari, vel obligari prohibitis, quod licet Dominus hujuſmodi licentiam denegare non ſoleat, itaut contrahentes cum poſſeſſore, intuitu dictæ futuræ licentiæ contraxiſſe videantur, attamen jus, ſive hypotheca in bonis non acquiritur, niſi a die licentiæ obtentæ, quia tunc removetur obſtaculum, itaut ſi creditor in tempore poſterior, in licentia ſit anterior, iſte anterioritatis privilegium habebit, ut pluriès habetur *in tit. de emphyteuſi*, ac etiam in iſto *de feudis*, igitur ſpectandum eſt tempus, quo removetur obſtaculum.

Nec relevat, quod creditores ſcientes Bullæ diſpoſitionem, & Congregationis facultates, iſto intuitu contraxerint, quoniam aderat quidem ſpes, ſeu aptitudo obtinendi cum iſto extraordinario remedio ſatisfactionem, ſed non inde ſequitur aliquod jus reale, vel hypothecam ex tunc in bonis prohibitis acquiri, nam etiam in feudis militat ſpes aſſenſus ut ſupra, & tamen non ſufficit.

Dabam in propoſito ſatis proximum exemplum creditorum contrahentium cum Baronibus Regni Neapolitani abſque Regio aſſenſu, iſtis enim nulla hypotheca, nullumque jus acquiritur ſuper feudis, etiam vivente debitore, 5
ſed quia ſucceſſor, quamvis ex lege inveſtituræ vocatus, habere debet hæreditariam qualitatem feudatarii defuncti, propterea conceditur creditoribus jus implorandi officium judicis, & in actione perſonali cogendi poſſeſſorem ad vendendum feudum, ad effectum ut ex pretio inde retrahendo ſatisfieri poſſint, ex deductis per Franch. *deciſ. 704.* & non ſemel *in præcedentibus* dictum fuit. Unde creditores abſque aſſenſu mutuantes Baroni idoneum, & pingue feudum poſſidenti, recte credidiſſe dicuntur intuitu, & contemplatione iſtius remedii, non inde tamen ſequitur, quod ab initio aliquam hypothecam, vel jus habeant in concurſu creditorum habentium aſſenſum a Principe, vel a lege, ſive particularem, ſive generalem, qualem in puncto habent ibi dotes mulierum Civitatis ex gratia generali, de qua agunt Rueit. *in pragmat. 8. de feudis*, a Ponte *de poteſtate Proreg. tit. de aſſenſibus regiis ſuper dote*, Merlin. *lib. 2. controv. 58.* de Marin. *lib. 2. reſol. 28. & cæteri*, & habetur ſpecialiter actum *hoc eod. tit.*

Et hic adamuſſim videbatur caſus, quia creditores, nullum jus directum ad bona fideicommiſſaria, vel alias vinculata habentes, cogunt mediante auctoritate Congregationis poſſeſſorem ad vendenda bona, ut ex pretio ſatisfactionem conſequantur, unde Bulla in effectu induxiſſe videtur in ſucceſſore jure ſanguinis in vim inveſtituræ, vel fideicommiſſi, quandam hæreditariam qualitatem ultimi morientis, eo modo quo praxis, vel ſapientum interpretatio induxit in dictis feudis, quorum inveſtituræ formula potius videtur importare ſucceſſionem pacti, & providentiæ, itaut ſucceſſores veniant jure ſanguinis, ſed quia habere debent dictam hæreditariam qualitatem, idcirco ob illam, etiam per feudi venditionem coguntur ad ſolutionem debiti feudatarii prædeceſſoris, ideoque reſpectu dotis reſtituendæ, cujus hypotheca in hujuſmodi bonis ex diſpoſitione legis impreſſa eſt, antequam fideicommiſſorum derogatio, & vinculorum ſolutio ſequeretur, caſus videtur indubitatus, & talis in illa cauſa fuit ſenſus Congregationis pro ea reta, in qua certitudinaliter conſtabat, Duciſſam eſſe creditricem, cum reſpectu reſidui, tota difficultas conſiſteret in facto, an ſcilicet eſſet ſolum dos confeſſata. Et quod de dote reſtituenda dicitur, in omnibus ex eiſdem rationibus procedit in dote, quæ antequam Congregatio ad creditorum inſtantiam manus apponat, eſſet conſtituta, quia intret eadem ratio præcedentis hypothecæ jam legitime in bonis impreſſæ, ut eſt latius dictum *in dicta Romana reſtitutionis pecuniarum, hoc tit.*

Quo vero ad dotes conſtituendas, Rota *in ſupra allegata* 6
Romana dotis 3. Februarii 1640. coram Pancirolo impreſſa, *deciſ. 199. part. 8. recent.* ſentire viſa eſt, hujuſmodi dotibus conſtituendis, quamvis petantur poſtquam Congregatio manus appoſuit, & ſublatis fideicommiſſis bona alienavit, atque de eorum pretio creditoribus ſatisfecit, adhuc competere prælationem, & jus avocandi pecuniam ſolutam, quaſi quod deſcendentes earum jus metiantur, uſque de tempore mortis fideicommittentis, cujus reputentur creditrices, in ejus proinde bonis, ex beneficio ſeparationis bonorum, præferendæ creditoribus hæredis quantumvis anterioribus, & privilegiatis, *ut in eadem deciſione*, in qua conſtitui videtur fundamentum in rationibus, de quibus *in deciſ. 162.* Afflicti, licet non allegetur, ſed hæc loquitur in terminis ſpecialibus ſororis, pro ejus dote conſtituenda præferendæ creditoribus fratris hæredis in bonis parentis.

Iſta tamen deciſio nunquam in Curia habuit plauſum, cum per eam ita ſimpliciter ſumptam, eſſet dare perpetuam rerum revolutionem, quia puellæ poſt plura ſæcula, & prope judicii diem venientes, poſſent ita pulſare creditores jam ſatisfactos, quorum dominium ſemper, & perpetuo eſſet in incerto, quod videtur magnum abſurdum, & contra Bullæ ſenſum, idcirco ad hujus puncti veritatem eruendam, per ſequentium caſuum diſtinctionem procedendum eſſe dicebam.

Aut mulieres dotis conſtitutionem petentes ſunt in proximiori, vel æquali gradu cum Barone fideicommiſſario, pro cujus debitis fideicommiſſis derogatur, & bona venduntur, ex ſola ratione ſexus excluſæ, itaut ſi fuiſſent maſculi, dictum debitorem a ſucceſſione in toto, vel in parte excluſiſſent, & tunc in ea virili, ſeu portione, quæ mulieribus debita fuiſſet, niſi ſexus obſtaſſet, itaut debitor, qui totum fideicommiſſum poſſidet, illud minus habuiſſet, & haberet, omnino probabilius videtur potiores eſſe debere

par.

partes dictarum mulierum, quia dos eis debita eſt in præmium excluſionis, ac ejus loco, unde illa portio, quæ ob earum ſexum maſculo accreſcit, ab ipſo initio acquiſitionis, inſitam habere videatur conditionem, ſive annexum onus dotationis, itaut debitor illud minus habuiſſe cenſeatur, iniquum enim, ac omni rationi contrarium videtur, ut ſorores, vel aliæ mejus, vel coæquale jus ſuccedendi habentes, niſi obſtaculum ſexus eas excluderet, debeant ob debità illius, qui, vel nullo tenus, vel in ſola ejus virili alias ſucceſſiſſet, remanere privatæ ea dote, ob cujus proviſionem teſtatores ſolent fœminas excludere, unde Congregatio vendendo omnia bona per debitorem poſſeſſa, vendidiſſe videtur id, quod non erat debitoris, ſed in hac parte jam erat affectum dictis mulieribus, ut etiam deduxi *in d. Romana prætenſæ reſtitutionis pecuniarum pro Cafferellis hoc tit.* in quo iſte diſcurſus admiſſus fuit.

Aut dictæ mulieres ſunt in linea inferiori, quibus nullum jus ſucceſſionis apertum eſſet, quamvis ſexus qualitas non obſtaret, quia nempe ſint filiæ Baronis debitoris, qui fideicommiſſum, vel primogenium poſſidet, itaut non urgeat ſupradicta ratio excluſionis a ſucceſſione alias eis apertæ, ſed ſolum competat actio reſultans ex benef. *auth. res quæ, Cod. commun. de leg.* Et tunc, aut iſtæ veniunt cum creditoribus in concurſu, dum res eſt in fieri, antequam ſcilicet procedatur ad venditionem, & pretii ſolutionem creditoribus, itaut non agatur de evocanda pecunia jam ſoluta, ſed in concurſu ad illius liberationem, & pariter probabilius videtur, potiores eſſe debere partes hujuſmodi mulierum a teſtatore deſcendentium, quia dum adhuc res eſt integra, ſubſiſtere dicuntur fideicommiſſa, quibus etiam durantibus jus mulierum competit, unde quando eis derogatur, talis derogatio ex mente Bullæ, ordinata ſolum videtur in præjudicium ſucceſſorum de ſolo jure ſucceſſorio agentium, non autem dotium jam conſtituendarum, quæ, vel ex veriſimili præſumpta fideicommittentis voluntate, vel ex ejuſdem legali neceſſitate, ipſius debitum reputantur, & ita non ſemel practicavit Congregatio, præſertim *in Romana de Monaldenſibus*, cum tribus ſororibus Joannis Reynaldi Monaldenſis venientibus in concurſu, dum adhuc res erat in fieri, dando pro ſingulis ex pretio caſtrorum ſcuta 12. m. & eidem Jo. Raynaldo me quoque ſcribente clemente, ac etiam in iſta cauſa de Comitibus dando uni filiæ nuptæ certam pretii ratam adhuc non ſolutam.

Aut demum filiæ Baronis debitoris, vel aliæ deſcendentes veniunt pro dotis conſtitutione, poſtquam, prævia fideicommiſſorum derogatione, actus eſt conſummatus, quia nempe vendita ſint bona, & pretium liberatum creditoribus, itaut de tempore, quo hæc geſta ſunt, jus petendi dotem non eſſet eis apertum, & tunc dicta Rotæ deciſio nullatenus recipienda videtur, ſed quemadmodum filii, vel alii deſcendentes maſculi remanent beneficio fideicommiſſi, vel inveſtituræ ex majorum imprudentia privati, ita etiam fœminæ, cui minus præjudicatur, quia minus jus habebant ex lege inveſtituræ, vel teſtamenti, nam alias, ut ſupra dictum eſt; nunquam creditores eſſent de eorum jure certi, atque mulieres futuris temporibus procreandæ, poſſent etiam poſt ſæcula hujuſmodi pretium avocare, quod non eſt dicendum.

Ratio eſt clara, quia ut alias dictum eſt, fideicommiſſarius ejus jure durante eſt Dominus habens verum dominium, reſolutioni tamen ſubjectum, atque e lege, vel ab homine limitatum circa illius liberum exercitium, unde quando in vim Bullæ, Congregatio mandat venditionem, tollit dictum obſtaculum, quo ſublato bona efficiuntur liberæ diſpoſitionis, perinde ac ſi fideicommiſſo ſubjecta non fuiſſent, ideoque quemadmodum patre vendente, vel obligante ejus bona libera, filiæ, vel deſcendentes pro dotibus conſtituendis actionem non habent adverſus eos, quibus alienatio, vel obligatio facta eſt, ſic a pari.

Neque proinde obſtat *deciſ.* Afflict. 162. quia procedit in præcedenti caſu diſtinctionis, ubi ſcilicet mulier erat æquali gradu cum hærede debitore, pro ſua virili ſucceſſura, niſi ſexus eam excluſiſſet, cum ageretur ibi de ſorore petente adverſus creditores fratris dotem in bonis communis parentis, cujus etiam legatum accedebat, ex quo legalis hypothecæ favore mulieris reſultabat.

Prout minus tutum credebam aſſumptum dictæ deciſionis coram Pancirolo, quod puellæ deſcendentes, quibus dos ex bonis fideicommiſſi debita eſt, videantur habere hypothecam deſumendam uſque a die obitus teſtatoris, quia nullibi cautum jure habetur, ut pro hujuſmodi ſubſidiariis dotibus ex benef. *dictæ auth. res quæ* debitis competat hypotheca, dum verius eſt iſtam neque pro legitima, vel dote titulus loco debita filiis primi gradus competere, ſed ſolum datur judicis officium, vel condictio ex lege, *ut in dicta Romana reſtitutionis pecuniarum hoc tit.*

Ponderabant aliqui, attendendum eſſe, num teſtator qui fideicommiſſum ordinavit, mandaverit vel ne fœminae dotari, quaſi quod dicta diſpoſitione accedente, videatur adeſſe legatum, pro quo competit hypotheca, juxta *d. dec.* 162. Afflict. & habetur *in eadem Romana dotis* cor. Pancirol 199. p. 8. *rec. in Romana hæreditatis de Fabiis* 11. Martii 1644. cor. Bichio, & aliis, ſed in ratione dubitandi dicebam, id bene procedere in legato facto alicui perſonæ particulari, cui dos jure actionis in vim legati debita eſt ex judicio teſtatoris, etiamſi eſſet aliàs dives, vel proviſa, ſecus autem in hujuſmodi diſpoſitionibus, quæ magis ſunt excitativæ diſpoſitionis legalis, quam novæ diſpoſitionis inductivæ, itaut intelligendæ veniant ad limites juris, & in ſubſidium, ut plene firmatur *in Praeneſtina dotis* 29 Novemb. 1647. coram Conredo 125. p. 10. rec. & habetur *in ſua materia ſub tit. de dote*, ac etiam ſupra, *diſc.* 80. Dicitur enim diſpoſitio conſecutiva fideicommiſſo, & cum præſuppoſito ejus durationis, & exiſtentiæ, qua ceſſante ceſſant omnia hæc acceſſoria, & conſecutiva, ideoque ubi agitur de dotibus conſtituendis, poſtquam bona ſunt jam in tertios diſtracta, & diſſoluta fideicommiſſa, ſublato principali, corruunt acceſſoria, ac etiam quia eſſet alias poſt ſæcula mundum revolvere, nec unquam creditores, quibus de pretio eſt ſatisfactum, eſſent tuti, fideicommiſſo autem durante, & in concurſu, probabilius videtur teſtatoris diſpoſitionem eſſe proficuam, utpote inductivam hypothecæ latius patentis, quam ſolum legis beneficium, quo attento competit judicis officium cum beneficio ſeparationis bonorum, ut *in Romana de Ceſſarellis*, ubi dictum eſt ſufficere, puellas, quæ dotis conſtitutionem petunt, eſſe jam natas de tempore durantis fideicommiſſi, & antequam Congregatio illud deſtrueret, ſecus ſi naſcantur poſtea, quando fideicommiſſum jam reſpectu bonorum venditorum non erat amplius in rerum natura, & hinc dicebam videri veritatem.

ANNOT. AD DISC. LXXXII.

IN *diſc.* 145. *de dote* agitur quoque latius de contentis in hoc diſcurſu, ſuper concurſu puellarum deſcendentium pro dotibus conſtituendis cum creditoribus Baronis gravati, itaque cauſa introducta in Rota (quod ſciam) ulteriorem progreſſum non habuit.

URBINATEN. PRÆDII
PRO COMITE JULIO CÆSARE ODASIO CUM COMITE BRANCALEONE.

Caſus deciſus per Rotam pro Odaſio.

An Bulla Baronum habeat locum in Baronibus Status Eccleſiaſtici mediati, qui ab alio Principe feudatario dignitatis regantur, ut erat Status Urbini?

Quid poſt dicti Status devolutionem, per quam ille effectus eſt de Statu Eccleſiaſtico immediato?

Leges pro uno Regno, vel Provinciæ editæ, an vigeant, & ſervandæ ſint in Civitate, vel Provincia addita, ſeu ex poſt facto incorporata?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*

2 *Bulla Baronum excipiendo deduci poteſt coram quocumque judice, quamvis agendo ſola Congregatio Baronum illam exequatur.*

3 *Bulla prædicta non habet locum in Baronibus ſtatus mediati.*

4 *Vaſſallus Vaſſalli mei an ſit Vaſſallus meus?*

5 *De Baronibus inferioris ordinis, & abſque dignitate, in quo differant a feudatoriis dignitatis.*

6 *Appellatione Status Eccleſiaſtici venit ſolum immediatus, non autem mediatus.*

7 *Ægidiana non habet locum in Regno Neapolitano, & Ducatu Parmæ.*

8 *Quando in Conſtitutionibus Apoſtolicis fit ſermo de ſtatu mediato, & immediato, intelligitur de mediato feudatariorum, & Baronum inferioris ordinis.*

9 Le-

9 *Leges Regni, vel Provinciæ an procedant in Civitate addita, vel devoluta?*
10 *Sub nomine Regis Hiſpaniarum an veniant alia dominia ab eodem Rege poſſeſſa?*
11 *Rex poſſidens Ducatum, vel Comitatum, ibi conſideratur tanquam Dux, vel Comes.*
12 *Quando ad legis validitatem requiratur publicatio, & an id procedat in Conſtitutionibus Apoſtolicis?*
13 *In Statu Urbini an poſt devolutionem urgeant Decreta Ducalia, & Statuta particularia?*

D I S C. LXXXIII.

1 VOlens Comes Julius Cæſar Odaſius quoddam ſuorum majorum conſpicuum prædium nuncupatum *della Foglia*, in vim evicti fideicommiſſi recuperare, uti male per ejus patrem alienatum in illos de Brancaleonibus, cauſam introduxit in Rota, ubi variæ fuerunt habitæ quæſtiones, tam ſuper fideicommiſſo, quod per poſſeſſores controvertebatur, ſeu eo poſito, ſuper detractionibus, quam ſuper invaliditate conſenſus per eundem Julium Cæſarem tunc minorem præſtiti alienationi prædictæ, ut conſtat ex deductis in hac eadem cauſa *ſub tit. de fideicommiſſis*. Sed quia in ſecunda inſtantia coram Bevilaqua excitatum fuit ex parte poſſeſſoris rei conventi motivum, quod data etiam fideicommiſſi exiſtentia, & quod non competerent detractiones, adhuc ſtante Baronali qualitate in venditore concurrente, cum quoddam caſtrum juriſdictionale poſſideret, ob-
2 ſtaret Bulla Baronum, de qua excipiendo, ratione circuitus, opponi poteſt coram quocumque judice, & Tribunali, quamvis agendo ſola Congregatio Baronum privative ad illius executionem procedat, ut in ſpecie firmavit *Rot. in Urbevetana Bonorum* 13. Maji 1652. coram Dunozetto, & ſæpius in Rota, & in aliis Tribunalibus vidi practicatum, ideo ſub die 13. Maji 1658. coram Bevilaqua aſſumpta fuit ſuper hoc dubio particularis diſputatio.

3 In qua ſcribens pro Odaſio actore dicebam, Bullam prædictam loqui ſolum de Baronibus Status Eccleſiaſtici immediati ſub Papæ regimine, cura, & immediata ſubjectione exiſtentibus, ut clare probat contextus Bullæ *in proœmio*, & §. 1. ubi Papa profitetur conſulere velle iis, qui pecunias ſuis ſubditis tradiderunt; ſubditorum etenim appellatione non veniunt vaſſalli, qui infeudati fuerint alteri, præſertim in feudum dignitatis, & jure Principatus cum regalibus, alto dominio, & ſuprema poteſtate ſubalternis, remanente ſolum penes infeudantem ea majori ſuperioritate, quæ vulgo *Sovranità* nuncupatur, eoque alto dominio, quod aliqui *Altiſſimum* dicunt, ad differentiam illius ſuperioritatis, ac alti dominii, quæ hujuſmodi feudatariis dignitatum, & ſupremi ordinis cum jure Principatus conceduntur, unde quicquid ſit quoad fidelitatem, & jura feudi, aliosque caſus graviores, in quibus Dominus mediatus etiam ſuperior dicatur ſuper quibus DD. certant (& de quo puncto prudentialiter congruum non cenſui diſſerere, cum cauſæ neceſſitas non poſtularet) quoad reliqua concernentia cauſas ordinarias, & ordinarium regimen Vaſſallorum, certa videtur concluſio,
4 quod ſubditus ſubditi mei, ſeu Vaſſallus Vaſſalli mei non eſt Vaſſallus meus, ad text. *in c. 1. qualiter olim feudum poterat alienari, c. 1. §. ſimiliter, & §. profecto, de l. Conradi*, Iſernia *& addep. in c. 1. §. præterea, de c. Conradi*, & cæteri congeſti per Schrader. *de feudis, p. 8. c. c. n. 65.* Hartman Piſtor. *q. 45. n. 8. & ſeqq. & n. 19. lib. 2.* Roſenthal. *de feudis c. 8. concl. 10. & c. 9. concluſ. 47.* a Pont. *de poteſt. Proreg. tit. de aſſenſibus Regiis ſuper alienatione feudi, §. 3. num. 2. & ſeqq.* & alii, qui ut dictum eſt, concordant quoad concernentia regimen, gubernium, ordinariam ſubjectionem, & alios effectus, præterquam quoad concernentia ſervitium, fidelitatem, & alia jura feudi, & cauſas majores, nec non caſus influentes ad fidelitatem, in quibus diſcordant, & ſuper quibus relinquitur locus veritati.

5 Præſertim vero, ubi non agitur de feudatariis, & Baronibus inferioris ordinis abſque dignitate, & jure Principatus, cum iſti ſint feudatarii improprii, & abuſivi, qui potius, tanquam perpetui Gubernatores cum exercitio meri, & mixti Imperii, in omnibus tamen ſubordinati cenſendi ſint.

6 Maxime quia *Bulla in §. 1. & 2.* exprimit Barones, & Domicellos Urbis, & ſui Status Eccleſiaſtici, ſub cujus nomine in Bullis, & Decretis temporalitatem concernantibus, non venit niſi ſtatus immediatus, ut videmus in conſtitutionibus ſuper prohibita alienatione in forenſes, ſuper receptationibus bannitorum, ſuper delatione armorum, qualitate monetarum, & ſimilibus, in quibus Papa loquens de univerſo ſtatu, & omnibus ſubditis, non intelligit niſi de ſtatu immediato.

Quod etiam habemus *in conſtitutione Ægidiana*, quam Paulus III. extendit ad Urbem, & univerſum Statum Eccleſiaſticum, & tamen non habere locum in Ducatu Parmæ 7
firmatur per Rotam *in dec. 181. p. 3. diverſ. lib. 2.* neque in Regno Neapolitano, *in Neapolitana grani, & hordei*, coram Ubaldo *dec. 98. num. 3. p. 4. rec. tom. 2. cum ſimilibus*. Et quamvis ut plurimum, in conſtitutionibus, decretis, vel bannimentis, quoties fit mentio Status Eccleſiaſtici, adjiciantur illa verba *tam immediati quam mediati*, hæc tamen adjici ſolent reſpectu locorum in eodem ſtatu immediato exiſtentium ſub juriſdictione Baronum, & feudatariorum inferioris ordinis, ad tollendas difficultates, de quibus *in Eugubina, & in Civitatis Caſtelli hoc eod. tit.* ubi de pluribus ſpeciebus Status Eccleſiaſtici ad diverſos effectus, & ſic de locis mediatis improprie, non de illis qui per formalem infeudationem dignitatis cum pleno Imperio, regalibus, & jure Principatus a Statu Papæ diſmembrati ſunt; ad quæ bene conferunt deducta *in Romana Bulli alearum ſub tit. de Regalibus ad materiam vectigalium*.

Clarius id liquet *ex §. 2. & ſeqq.* Bullæ, ubi Papa mandat, quæcumque mandata executiva per quoſcumque judices 8
ordinarios, vel delegatos Urbis, & Status Eccleſiaſtici contra Barones relaxata, poſſe libere, & manu regia exequi, ſuper quibuſcumque bonis in eodem ſtatu exiſtentibus, quod utique adaptari non poteſt locis infeudatis cum dicta qualitate feudi majoris, & dignitatis, ubi decreta, & mandata relaxata per judices Romanæ Curiæ in materiis laicalibus, ac temporalem juriſdictionem concernentibus abſque conceſſione *exequatur*, nullam habent executionem; accedente præſertim inconcuſſa obſervantia, quia nunquam viſum eſt hujuſmodi Bullam in Statu Parmæ, vel Urbini, ante devolutionem practicari, & quidem dicebatur propoſitio impracticabilis, alias infinita inconvenientia paritura, quia eadem ratio procederet in Baronibus Regni Neapolitani, quod eſſet abſurdum impracticabile, unde per Rotam *ſub dicta die 13. Maji* 1658. coram Bevilaqua, abſque aliqua difficultate ita deciſum fuit, & deciſio in hac parte placuit etiam Congregationi Baronum, per quam abſolute eadem opinio tenetur, *ut etiam habetur in Romana pecuniaria de Pallavicinis, hoc eod. tit.* ubi de feudatariis, & Domicellis ſtatus Parmæ, & Placentiæ, *dictaque deciſio* eſt impreſſa poſt Paitell. *deciſ. 50. confirmata deciſ. 51.*

Difficultas autem erat reſpectu hujus Status Urbini a tempore devolutionis citra, dum ob reverſionem per remotionem obſtaculi ad ſuam primævam naturam, hodie dicitur ſtatus immediatus, eodem modo, quo aliæ Pro- 9
vinciæ, & Civitates dicuntur, unde leges Regni, vel Provinciæ habere debent locum in Civitatibus, vel Provinciis reintegratis, & incorporatis, quia ſunt unum, & idem cum ſuo corpore, tanquam membra reſtituta ſuæ unitati.

Et quamvis Rota in ſupradicta hujus cauſæ deciſione contrarium dixerit abſque aliqua neceſſitate, dum difficultas non intrabat ex facti circumſtantiis, nam alienatio facta erat ante devolutionem, nihilominus hæc reſolutio nullatenus placuit Congregationi Baronum, & fateor, quod neque mihi, licet pro hac parte ſcribenti, arriſit.

Quæſtio enim, an Provincia, vel Civitas addita Regno, vel ditioni ejuſdem Regni, ſeu ditionis legibus vivere debeat, vel potius cum propriis continuare, procedit in illa additione, quæ fit per viam unionis æque principalis ſub titulo diverſo, quia adhuc retineat, & duret, itaut idem Princeps, quamvis materialiter conſideratus, ſit una perſona, & ſub unius majoris Principatus nomine de facto demonſtrari ſoleat, etiam reſpectu locorum, quæ ſub diverſis titulis poſſidet, ut videmus in Rege Hiſpaniarum, quod licet dictum Regnum poſſideat diverſo titulo ab illis, cum quibus poſſidet Principatum Cataloniæ, utriuſque Siciliæ, & Sardi- 10
niæ Regna, Ducatum Mediolani, & cætera, nihilominus quandoque de facto ſub dicto nomine Regis Hiſpaniarum omnia hæc alia dominia demonſtrantur, ut apud Mantic. *dec. 59.* Barboſ. *de appellatione verborum, verbo Hiſpania, cap. 115.*

Attamen formaliter, & quoad omnium Regnorum; ſeu dominiorum leges, ritus, & privilegia, conſideretur uti perſona mere diſtincta, & quodlibet Regnum, vel dominium ſuis legibus vivit, neque ſubjacet illi Regno, vel do- 11
minio, quo idem Princeps intitulari ſolet, ex deductis apud Rojas in *Barchinonen. Canonicatus, deciſ. 679. a num. 6. 681. & 686.*

Digitized by Google

& 286. & prins io eadem coram Veroſpio *deciſ.316.p.9.rec.* Atque iſto caſu intrat traditio gloſ.& Bald. *in l.3. ff.de offic. Præſid.* quod Rex Angliæ in Ducatu Vaſcoviæ conſideratur tanquam Comes, non tanquam Rex, adinſtar Epiſcopi, cui alter Epiſcopatus æque principaliter, non autem ſubjective,& per viam incorporationis unitus eſt, ut de his magis diſtincte habetur in *Pampilonen.decimarum ſub titul. de præeminentiis*, ubi de puncto, an Regnum Navarræ veniat ſub nomine Regnorum Caſtellæ, & Legionis propter unionem factam illi Coronæ.

Hæc autem convenire non poſſunt terminis noſtris (ut minus tute ſentire viſa eſt Rota attendo termino unionis) quia non agitur de Provincia, vel ditione de novo acquiſita, vel unita, ſed de antiquo membro Status Eccleſiaſtici, alias a ſuo corpore per infeudationem diſmembrato, ad priorem naturam, & ſui corporis unitatem per remotionem obſtaculi reverſo, ſeu reſtituto.

12 Motivabam ſcribens pro hac parte tanquam Advocatus, obſtare in dicto ſtatu præfatæ Bullæ publicationem in novis legibus neceſſariam, ut legum vigorem habeant, *authentica, ut nova factæ Conſtitutiones*, *&c. Canoniſtæ in cap. 2. de Conſtitutionibus*, Theſaur. *dec.* 249. *num.* 8. Franch. *dec.*360. Menoch. *de arbitrar. caſu* 185. Rovit. *prag.* 10. *de extraction.n.*5. *& cæteri*, & Rota amplexa eſt motivum; ſed hoc etiam videbatur meo judicio periculoſum, quoniam quicquid ſit, an leges temporales Papæ ſubjaceant hujuſmodi ſolemnitatibus, a quibus exemptæ ſunt leges ſpirituales, quæ ab ipſo tanquam Papa, & Chriſti Vicario per univerſam Eccleſiam proferuntur, de quo plene habetur *in Nullius Baren. & aliis ſub tit. de Cenſibus* ſuper puncto Bullæ S.Pii V.ſuper forma creandi cenſum; Et quicquid ſit de legibus ab eodem prolatis tanquam a Principe ſæculari, ſuper quo relinquitur locus veritati, illud tamen eſt certum, quod hoc requiſitum deſideratur ab initio promulgatæ legis, ad effectum, ut illius vigorem, ac perfectionem obtineat; Poſtquam vero publicata fuit, pluriumque annorum ſpatio obſervata per univerſum Statum, itaut ad perfectum eſſe legis redacta ſit, tunc neceſſaria non videtur nova publicatio in ſingulis locis, quæ unitive, & per viam reverſionis ad ſuam cauſam de eodem ſtatu, ſeu Principatu tanquam ex ceſſante impedimento reverſa ſint, atque de eodem corpore effecta, non per viam additionis, ſed reverſionis ut ſupra.

Declaratio autem voluntaria Principis mutandi jura illius novæ Provinciæ, vel loci, & ſubjiciendi juribus alterius Principatus, ad quem effectum Rota in dicta deciſione conſiderat publicationis neceſſitatem, ex theor. Bart. *in tract. Tiberiadis, tit. de Inſula, Quælibet enim, n.* 10. *cum aliis in eadem deciſione deductis*, procedit in Provinciis, vel locis additis per viam additionis, & novæ unionis cum titulo diverſo, apto ſtare de per ſe, quia Principe diverſam voluntatem non declarante, illa Provincia, ſeu locus perſeverare dicitur in ſuo primævo jure, ejuſque primæva natura, ex deductis in d. Pampilonen. *ſub tit. de præeminentiis*, & in hoc verſari videtur aliquod æquivocum.

Solidius motivum credebam alterum, quod ſequuta devolutione, *Epiſcopus Campeggius* primus pro Sede Apoſtolica cum ampliſſima poteſtate Gubernator, ſub die 28. Aprilis 1631. particulari edicto cavit, ſervari debere decreta Ducalia, & ejuſdem Status ſtatuta, & leges particulares, quod etiam Pontifex Urbanus VIII. probavit, de quo habetur in hac eadem cauſa *ſub tit. de fideicommiſſ. & d.deciſ.*50. poſt Pattell. *atque in alia Urbinaten. ſub tit. de donationibus*, quaſi quod ita Pontifex dictum ſtatum, quodammodo ab alio ſeparatum eſſe voluerit, atque ſub propriis legibus vivere.

Sed pariter hoc minus tutum videbatur, quia hoc operari poteſt,
13 ut leges per Duces editæ, eorum dominio reſoluto non evanuerint, prout dubitari poterat ex regula text. *in l.lex Vectigali &c.* & ſic operatur, quod illa decreta, & ſtatuta adhuc vigeant, & ſervanda ſint, itaut in concurſu cum jure communi, ſeu cum conſtitutionibus, ſtatutis, & decretis generalibus, juxta particularium ſtatutorum naturam, prævaleant; ſed non inde inferri poteſt ad caſus ab eiſdem decretis, & ſtatutis particularibus omiſſos, quia in iſtis intrat regula generalis, quod deficientibus legibus, & ſtatutis particularibus, intrant ſtatuta, ſeu leges generales, quarum efficacia non ceſſat in caſibus, in quibus leges particulares non diſponunt, nec adverſantur, ea deductis per Buratt.& Adden. *deciſ.* 332. *& ſeq.* Adden. ad eundem *deciſ.* 834. *Veliterna prædii* 15. *Maji* 1656. *cor. Albergato*, & paſſim.

Veritas tamen eſt de facto, quod uſque ad hæc tempora, illi populi vixerunt cum hac opinione, continuari ſcilicet cum eorum legibus antiquis privative, ideoque Bullas, & banimenta diſponentia de univerſo ſtatu, non habere ibi locum, quod non ſemel in praxi vidi, & audivi occaſione aliarum controverſiarum Urbinatenſium, præſertim circa Ægidianam, in contractibus minorum, & mulierum, ut ſuo loco habetur; unde licet quoad iſtam Bullam in ſpecie, Congregatio Baronum rationabiliter diverſam habeat, & practicet opinionem, hæc tamen opinatio populorum pro caſibus præteritis, multum per judices attendenda videtur pro regulandis actibus geſtis de tempore, quo talis opinio habebatur, præſertim ſtante praxi Ducatus, ſeu ſtatus Ferrariæ, & legationis Bononiæ, nam licet ſint de ſtatu Eccleſiaſtico, attamen vivere videntur, tanquam provinciæ omnino ſeparatæ, & ſtantes de per ſe, juxta ea, quæ habentur ſupra *in Civitatis Caſtelli pro Ubaldinis, & in dicta Romana Bulli alearum ſub tit. de regalibus ad materiam vectigalium*.

ANNOT. AD DISC. LXXXIII.

SUper contentis *in hoc diſcurſu*, an ſcilicet leges Principatus locum habeant in Civitatibus, & Provinciis ſuperadditis, ſive ſuperadditio ſit per viam novæ conquiſitionis, ſive ſit per viam recuperationis, vel devolutionis, agitur *ſub tit. de judic. diſc.* 35. ac etiam conferunt quæ habentur *diſc.* 29. *de Præeminentiis*. Itæque deciſiones, ut in diſcurſu inſinuatur, non ſunt receptæ in Congreg. Baronum, in qua paſſim ſervatur contrarium, & merito.

ROMANA FIDEICOMMISSI
PRO CREDITORIBUS FRANCISCI DE URSINIS
CUM ISABELLA URSINA.

Caſus deciſus per Rotam pro Iſabella.

An Bulla Baronum intret pro debitis contractis poſt venditam, ſeu alias ceſſatam Baroniam, & poſſeſſionem caſtrorum, & bonorum juriſdictionalium?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *An Bulla Baronum procedat pro debitis contractis poſt ceſſatam Baroniam?*
3 *Prærogativa, & qualitates ex officio, vel dignitate reſultantes, remanent etiam dimiſſo officio.*
4 *In quo conſiſtere dicatur Baronum potentia, ob quam emanavit Bulla.*
5 *Qui dicantur potentes ad effectum juriſpatronatus.*
6 *Deciſio, quod Bulla non procedit pro debitis contractis poſt ceſſatam juriſdictionem.*
7 *Declaratur, quando ceſſata etiam Baronia, intret Bulla.*

D I S C. LXXXIV.

PRætendens Iſabella Urſina per obitum Franciſci fratris avocare ab illius creditoribus loca montium, vel 1
bona, tanquam provenientia ex pretio Caſtri Montis Rotundi, ejuſque loco ſubrogata in vim aviti fideicommiſſi ad ejus favorem purificati, obtinuit in Rota coram Veroſpio *per duas deciſiones ſub diebus* 21. *Junii* 1652. *&* 24. *Martii* 1653. dicti fideicommiſſi purificationem ad ſui favorem canonizari, quarum deciſionum prima eſt 283. *part.* 11. *recent.* & de qua cauſa habetur *ſub tit. de fideicommiſſis*. Unde creditores, ut ſe in dictis locis Montium, & bonis a Franciſco debitore poſſeſſis adverſus fideicommiſſum tuerentur, convolarunt ad exceptionem reſultantem ex Bulla Baronum, quam excipiendo ratione circuitus poſſe deduci 2
coram quocumque judice, eadem Rota firmaverat *in Urbevetana bonorum* 13. *Maji* 1652. *coram Dunozetta*, & eſt notatum ſupra *in Urbinaten. Prædii, & in aliis*, ſtante quod idem Franciſcus fuerit Dominus, & poſſeſſor dicti caſtri Montis Rotundi, & quamvis ex parte Iſabellæ replicaretur, debita de quibus agebatur, contracta eſſe poſtquam Franciſcus caſtrum vendiderat, proindeque deſierat eſſe Baro, adhuc tamen urgebant creditores, Baronalem qualitatem ſemel impreſſam non ceſſaſſe, unde ſuper hoc puncto particularis diſputatio in Rota aſſumpta fuit, an ſcilicet

Bulla

Bulla Baronum locum habeat pro debitis contractis poſt dimiſſam Baroniam.

Egn, & cæsari Scribentes pro ereditoribus affirmativam tuebamur ex eo quod Bulla loquitur de omnibus, & quibuſcumque Baronibus per verba generalia, & effrenata, ideoque complectitur omnes ſub hoc vocabulo venientes, qualis dici poterat Franciſcus, etiam poſtquam dictum caſtrum vandiderat, quia in officio, vel dignitate conſtitutus, il-
3 lis finitis, adhuc nomen, privilegia, & prærogativas retinet, cum imprimantur, ac inhæreant oſſibus, a quibus avelli non poſſunt, juxta text. *in l.1. & 2. C. de præfect. prætorio*, *&c. lib.12. l.1. C. de primiceriis*, *eodem lib.12.* per quæ & alia jura ſic firmant Andreas de Barulo *in eadem l.2. Cod. de præfect. prætorio*, *num.1.* ubi Joan. de Platea *numer.2.* Rebuff. *num.1. & uterque in l.1. Cod. de præpoſitis Sacr. Cubic. eodem lib.12.* Conſtantius *in l.1. num.40. Cod. de Conſulibus*, *eodem lib.*

Et in ſpecie quod Comes, Dux, Marchio, vel Baro, privatus Ducatu, vel Comitatu, ſeu Baronia, adhuc remaneat talis, ac ratineat nomen, & prærogativas pro toto tempore ejus vitæ, firmant Iſernia *in cap.1. num.2. de feudo Marchiæ*, ibique clarius Afflict. *num.13.* Caſſaneus *in Cataloga gloriæ mundi*, *par.5. conſideratione 49.* Maſtrill. *de magiſtrat. lib.4. cap.13. nu.69. & 72.* a Ponte *de poteſt. Proreg. tit. de elect. officialium*, *§.8. num.19.* late Rovitus qui docte, & ex profeſſo rationibus, & auctoritatibus id probat *ſuper pragm.1. de titulorum abuſu*, *num.24. & ſeqq.* quod paſſim habemus in praxi in Epiſcopis, qui dimiſſo Epiſcopatu, nomen, titulum, prærogativas, & uſum Pontificalium retinent.

Quamvis enim ceſſaverit actualis juriſdictio in Vaſſallos, non per hoc tamen ceſſaſſe dicebam illam Magnatitiam, & Baronalem qualitatem, quæ in populo, & mercatoribus ſemel impreſſa reverentiam cauſat, ac potentiæ rationem in eiſdem Baronibus perſeverare facit. Potentiæ
4 ſiquidem, ac reverentiæ ratio non conſiſtit in actualitate juriſdictionis in Vaſſallos, quia ſtante Pontificis, ejuſque officialium ſumma vigilantia, non datur in Statu Eccleſiaſtico illa concuſſio, & potentia, quam Barones in aliis regionibus exercent, ut eſt deductum *ſupra in Sabinen. ſtatus Montis Libretti*, ideoque ad hunc effectum ſufficere debet illa potentia, quæ ex Magnatitia, & Baronali qualitate reverentiam in populo, & plebe cauſat, ut eis petentibus non audeant denegare merces, & bona pecunia credita, nec de facili procedatur ad executionem, & licitationem eorum bonorum, quæ ſunt rationes, quibus principaliter innixa eſt Bulla, plene conſideratæ in ſæpius allegata *deciſ.36. par.5. recent.* emanata in individuo ſuper illo caſtro Montis Rotundi, ac late, & erudite ſuper reveeantia, & obſequio, quæ per privatos Baronibus, & Magnatibus præſtantur, ſeu præſtari debent, Gratian. *diſcept.284.*

5 Ad quod comprobandum ponderabam diſpoſitionem *S. Conc. Trid. ſeſſ.25. de reform. cap.9.* ſuper forma probandi juſpatronatus potentium, ſub quorum nomina regulariter veniunt Barones, & alii habentes juriſdictionem in loco, ut ſæpius habetur *ſub tit. de jurepatronatus*, ſed non per hoc ſola actualis juriſdictio dicitur cauſa potentiæ, nam etiam qui alias juriſdictionem habuerunt in loco, ſive ſint in magnatitia qualitate conſtituti, vel de familia potenti, veniunt ſub hoc nomine, quamvis actualem juriſdictionem non habeant, cum eadem ratio in eis militet, ut plane habetur *deciſ.197. a num.33. p.5. rec.* & in aliis, ponderando etiam hujus Bullæ favorem, qualem eadem Rota jam firmaverat *d. deciſ.36. par.5.* unde propterea inferebam benignam, ac latam interpretationem capiendam eſſe.

6 His non obſtantibus contrarium fuit per Rotam determinatum *ſub die 8. Junii 1654. coram Veroſpio*, ea eo fundamento, quod licet diſtractis caſtris, vel bonis juriſdictionalibus, Baroniæ nomen, & aliquæ prærogativæ tanquam prioris dignitatis reliquiæ retineantur, ceſſavit tamen illius jus, ac effectus, allegando Bald. *in tit. quis dicatur Dux, n.2. & in tit. de his qui feudum dare poſſunt, verbo Marchio, in principio*, Decian. *conſ.9. n.22. lib.1.* Menoch. *conſ.701. n.20.* & alios per Maſtrill. *de magiſtratibus lib.4. cap.4. n.2. & 3.* ac etiam quia tam Bulla, quam clarius chirographum ab eodem Clemente ad dictæ Bullæ declarationem editum, reſpicere videntur ad perſonas habentes actualem juriſdictionem, ponderando præſertim illa verba chirographi, *Eſſendo venuti richiami per diverſi creditori di Baroni, & altri che hanno giuriſdizione*, cum illud veebum *aliorum* importet ſimilitudinem, & quoad concluſionem ſuper retentione nominis, & prærogatiuarum, dicebatur id procedera quoad quaſdam honorificentias, ſecus autem quoad ſubſtantiam, & effectum Baroniæ, & ut iſti comprehendantur ſub novis exorbitantibus legibus, quæ de Baronibus diſponunt.

Urgebat motivum ſamel impreſſæ raverentiæ, ac potentiæ in privatis, & popolo, præſertim minuto, ſed ei Rota reſpondit cum ſolo facto, ponderando ſcilicat, quod quando Franciſcus poſt Caſtrum venditum, & amiſſam Baroniam debita contraxit, non ſe vocavit amplius Baronem, vel Domicallum, ſed ſub ſolo nomine, & nuncupatione nobilis, ſeu patritii Romani contrahere profeſſus aſt, ideoque creditores dicere non poterant, ſe a titulo, & magnatitia qualitate ſub poblica fida deceptos fuiſſe.

Iſta reſolutio placuit Congregationi Baronum, ac toti Curiæ viſa aſt rationabilis, unde per eandem Congregationem, ma practicante, plories canonizata fuit, quoniam eſſet alias hujuſmodi novam legem (quam negari non poteſt a juris communis diſpoſitione exorbitare) nimium extendere, & dum illa non practicatur cum Ducibus, Marchionibus, & aliis Baronibus actualiter poſſidentibus caſtra, & juriſdictionem in Vaſſallos, ex eo quod illa ſita non ſint in Statu Eccleſiaſtico immediato, ſed mediato, quamvis Magnatum, & Baronum primi ordinis figuram in Urbe faciant, multo minus practicari debet cum iſtis, qui vare, & de facto deſierunt eſſe Barones, nullumque habent Vaſſallagium, vel juriſdictionem.

Eſt bene verum, quod attenta dicta ratione per Rotam 7
ponderata, per argumentum a contrario ſenſu ex ea deductum, ſatis probabile videtur, quod ſi aliquis Barb poſt venditam, vel alias renunciatam Baroniam, retento titulo, ſeu nuncupatione, tanquam talis contrahere profiteatur, adhuc practicanda videatur Bulla, pro Congregationis arbitrio ea ſacti qualitate, & circumſtantiis regulando ad ſavorem illorum creditorum, qui de hujuſmodi ceſſata qualitate variſimiliter non informati, ſub hac bona fide contraxerunt, cum mercatores, & alii privati de popolo inferiori, & multo magis exteri de hujuſmodi circumſtantiis non ſoleant eſſe informati, neque ſciant, an unum, vel plura Caſtra Titulati, & Barones Romani poſſideant, & an per unius venditionem tales eſſe deſierint, ideo totum pro dictæ Congregationis prudenti arbitrio crederem regulandum, creditores convolarunt ad aliud motivum a me excitatum renunciationis factæ per dictam Iſabellam, cujus vigore obtinuerunt, ut in hac eadem cauſa *ſub tit. de renunciationibus.*

ANNOT. AD DISC. LXXXIV.

DE contantis in hoc diſcurſu, an Bulla Baronum habeat locum in dabitis cootractis poſt celſatam Baroniam, par venditionem ſeudi, ſeu loci juriſdictionalis, videnda ſunt ea, quæ habentur deducta infra *in Romana Cenſus*, *diſc.119.*

ROMANA DONATIONIS DE ANDOSILLIS

PRO INSIGNI J. C. ANGELO ANDOSILLA EJUSQUE HÆREDIBUS

CUM CREDITORIBUS RAPHAELIS ANDOSILLÆ.

Caſus deciſus per Rotam ad ſavorem Angeli.

An Bulla Baronum locum habeat pro debitis contractis durante Baronia ſuper bonis acquiſitis cum onere fideicommiſſi poſt illam dimiſſam, & ceſſatam ordinati?

An locum habeat in fideicommiſſis, & primogenituris, adhue vivente illorum ordinatore, & ſe opponente?

Pro quibus debitis Bullæ diſpoſitio locum habere debeat, an pro contractis ex cauſa prodigalitatis, & diſſipationum?

Quando quis ad effectum Bullæ dicatur Baro, vel Domicellus, & an quodlibet juriſdictionis exercitium illum faciat talem?

Et de Bulla Archivii Urbani VIII. per quam ceſſat Bulla Baronum.

SUM-

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*
2 *De Bulla Archivii moderatoria Bullæ Baronum.*
3 *Qualitas Baronalis quando adeſſe dicatur, & quis dicatur Baro.*
4 *Poſt venditam, vel dimiſſum caſtrum ceſſat qualitas Baronalis ad effectum Bullæ.*
5 *Maritus non efficitur Baro ob caſtrum extradotale uxoris.*
6 *Ceſſio commoditatis caſtri, vel feudi non transfert illius dominium, & poſſeſſionem.*
7 *An facta ceſſione commoditatis, cedens remaneat Baro ad effectum Bullæ?*
8 *Cedens poſt factam ceſſionem exercere poteſt jura ceſſa de conſenſu ceſſionarii ad iſtius commodum.*
9 *De intelligentia verbi* quoquomodo *Bullæ.*
10 *Bulla Baronum non capit bona quæſita poſt ceſſatam baroniam cum vinculo fideicommiſſi.*
11 *Donator quamvis non poſſit revocare donationem, poteſt tamen eam dubiam declarare.*
12 *Promiſſio de relinquendo aliquam rem poſt ejus mortem, an importet donationem ab initio perfectam?*
13 *An Bulla Baronum deroget fideicommiſſis ordinatis a donatoribus adhuc viventibus, & ſe opponentibus?*
14 *Multa conceduntur diſponenti vivo, quæ denegantur ſucceſſoribus.*
15 *Voluntati viventium non ſolet derogari.*
16 *De rationibus ſalvantibus Bullam Baronum, & quibus ipſa innixa eſt.*
17 *De verbo* antiquis *in eadem Bulla contento.*
18 *In exorbitantibus non datur repetitio qualitatis.*
19 *Pro quibus debitis Bulla deberet practicari, & pro quibus non.*
20 *Qui creditores fiat indigni beneficio Bullæ.*

D I S C. LXXXV.

1 RAphael Andoſilla, Angeli inſignis J. C. primarii Advocati, & deinde utriuſque ſignaturæ Decani, ex fratre nepos, de anno 1643. primum contraxit matrimonium cum Anna Morona, quæ tanquam Franciſcæ Melchioriæ filia, & cohæres, cum Portia ſorore poſſidebat medietatem caſtrorum Cantalupi, & Bordellæ, de quibus habetur ſupra *in Tiburtina Caſtrorum*, ſed quamvis ejus dos in dictorum caſtrorum quarta parte conſiſteret, eam tamen in hac ſpecie prudens ſponſi patruus noluit, unde pes aliquos puellæ conjunctos conſtituta fuit dos de proprio in quantitate ſcut. 8. mil. pro quorum reintegratione Anna eis ceſſit dictorum caſtrorum portionem, ſeu tenutam, conſtituendo eos procuratores in rem propriam, donec obtento beneplacito Apoſtolico, formalis ceſſio, ſeu datio in ſolutum ſequi poſſet.

Mortua eſt brevi tempore ſponſa, quæ nullis ſuperſtitibus filiis hæredem ſcripſit Raphaelem virum, in dictorum dotantium optione relinquendo, an caſtrorum portionem, vel quantitatem ſcut. 8. mil. præſtare vellent, eiſque ſolventibus pecuniam penes eoſdem dictæ portionis caſtrorum tenuta cum fructuum, & emolumentorum perceptione fuit.

Ad ſecundas nuptias Raphael de anno 1646. convolavit cum Angela Palazzola, cujus matrimonii contemplatione, Angelus Patruus promiſit ſponſos, eorumque filios, & familiam, donec vixeſit, domi retinere, & congrua alimenta juxta qualitatem ſubminiſtrare, poſt mortem vero, eidem Raphaeli relinquere tot bona, quæ importarent annuum redditum ſcut. 2. m. ſub fideicommiſſis tamen, & vinculis per ipſum quandocumque adjiciendis, quibus ſequutis, cum de anno 1650. dictorum caſtrorum poſſeſſores ad illorum venditionem proceſſiſſent ad favorem Cæſaris Palazzolæ, ad majorem emptoris cautelam, Raphael tanquam Annæ hæres inter venditores intervenit, cum expreſſa tamen proteſtatione, id agere pro ejus ſolo jure, & intereſſe, abſque aliquo ejus præjudicio, vel obligatione ad evictionem, vel reſtitutionem pretii, quod nullum recepit, utpote ſolutum illis, qui dotem ſibi ſolverant ut ſupra, quibus peractis, de anno ſequenti Angelus patruus eidem Raphaeli, ejuſque deſcendentibus cum ordine primogenituræ in perpetuum plurium bonorum donationem fecit, & e converſo donatarius aſſerens poſſidere ſcut. 17. m. provenientia ex dotibus primæ, & ſecundæ uxoris, illa eidem primogenituræ incorporavit. Cum autem paulo poſt Raphael prædictus, ſuperſtitibus Angelo, & Portia filiis, gravi æris alieni mole preſſus deceſſiſſet, atque creditores moleſtias inferre comminarentur ſuper bonis donatis, Angelus donator adhuc ſupervivens judicium inſtituit coram A. C. ac favorabilem ſententiam reportavit ſuper donationis reſolutione, a qua ſententia interpoſita per creditores appellatione, & commiſſa cauſa in Rota coram Cerro, datum fuit dubium, *An donatio eſſet reſoluta, & quatenus non, quale jus creditoribus ad bona donata competeret?* eoque propoſito ſub die 3. Junii 1658. utrique reſpective parti favorabilis reſolutio prodiit, donationem ſcilicet non eſſe reſolutam, ſed creditoribus nullum jus competere, ſtante ſtrictiſſimo fideicommiſſo per donatorem adjecto, quia vero creditores recte conſcii de fideicommiſſo oppoſuerant illud non obſtare ob Baronalem qualitatem in dicto Raphaele concurrentem ob Conſtitutionem 41. Clementis Octavi, vulgo Bulla Baronum nuncupatam, de hoc reſervatum fuit particulariter videri, unde propterea ſub die 24. Januarii 1659. aſſumpta deſuper diſputatione, reſolutum fuit Bullam non obſtare, & poſt longum ſilentium reaſſumpta cauſa per creditores, obtentaque nova audientia, reſolutio prædicta confirmata fuit ſub die 9. Junii 1666. coram eodem Cerro, & in hoc ſtatu cauſa reperitur, quarum deciſionum prima eſt poſt Bondenum *deciſ.* 50.

Plura fuerunt fundamenta, ex quibus ego, & cæteri pro donatore, & donatariis reſpective Scribentes, dicebamus dictam Bullam non intrare, quamvis non omnia deducta fuerint in deciſionibus deſuper editis. Primum erat illud archiviationis dictæ donationis ad formam *Conſtitutionis* 117. Urbani Octavi, *quæ vulgo Bulla Archivii nuncupatur*, 2 dictæ Bullæ Baronum moderatoriæ, & de qua habetur ſpecialiter actum infra in Romana Bullæ Archivii ſuper puncto, an ejus forma impleri poſſit per æquipollens cum certa ſcientia creditorum, ſeu contrahentium, quæ diſputatio in præſenti non cadebat, cum jam de formæ præciſæ implemento conſtaret.

Illud motivum deducitur in deciſionibus, præſertim ſecunda anni 1659. & erat irrefragabile quoad debita contracta poſt ſex menſes a die archiviationis juxta ejuſdem Bullæ diſpoſitionem, parum vero ſuffragatur, cum major pars æris alieni contracta eſſet ante dictum tempus, unde propterea nulla deſuper cadebat juris diſputatio, cum totum conſiſteret in facto.

Alterum fuit motivum in ultima præſertim *deciſ.* anni 3 1666. canonizatum deficientis qualitatis Baronalis in dicto Raphaele, qualitas enim prædicta conſiſtere dicitur in præeminentia juriſdictionis ſuper vaſſallos alicujus caſtri, vel loci, Petra *de poteſt. Principis, fol.* 97. Caſtan. & cæteri collecti per Capoblanc. *de Baronib. tom.* 1. *in rubr. num.* 12. *cum ſeq.* & omnium meo judicio melius Freccia *de ſubfeud. lib.* 1. *tit. de origine Baronum num.* 2. *cum ſeq.* ubi ſatis erudite de hoc Baronis nomine, ſeu vocabulo agit.

Adeoque dicta qualitas requiritur, quod non ſufficiat il- 4 lam extitiſſe, & poſtmodum ceſſaſſe ob venditum, vel refutatum, ſeu alias dimiſſum feudum, ſeu caſtrum, licet enim quoad honorificentias, & prærogativas prioris dignitatis reliquiæ remaneant, non tamen ad hunc effectum ſufficiunt, ex iis, quæ habentur ſupra in Romana fideicommiſſi *hoc eod. tit.*

Dictam vero qualitatem nunquam in dicto Raphaele extitiſſe dicebamus, quoniam diſtinguendo tempora, aut agebatur de illo, vivente Anna uxore portionis hujuſmodi caſtrorum Domina, & tunc quicquid ſit, an dominium, non obſtante ceſſione facta dotantibus, penes ipſam reſideret, & an ad hunc effectum ſufficeret, ut infra, certum videbatur nullum dominium, vel poſſeſſionem fuiſſe penes Raphaelem virum, cum dicta caſtrorum portio in dotem data non eſſet, ſed remanſiſſet in bonis extradotalibus, in quibus, ubi etiam remanent ad plenam, & liberam diſpoſitionem, & fruitionem mulieris, maritus ex diſpoſitione legis fundata in præſumpta voluntate mulieris, habet ſolum quandam adminiſtrationem quandocumque revocabilem, abſque dubio non ſufficientem ad hujuſmodi qualitatem imprimendam, multo magis ſtante dicta ceſſione ad favorem dotantium, ob quam de facto eadem mulier neque poſſederat, unde quoad illud primum tempus res videbatur plana.

Aliqua vero difficultas cadebat ſuper ſecundo tempore, 5 poſt mortem ſcilicet dictæ Annæ uſque ad venditionem, ob qualitatem hæreditariam in dicto Raphaele concurrentem. Licet enim Teſtatrix, ut ſupra, in dotantium optione reliquiſ-

quiſ-

quiſſet, vel reſtituere ſibi ceſſam portionem caſtrorum, vel
illa retenta, ſolvere ab eis promiſſam dotem in pecunia, il-
lique hanc ſecundam partem elegiſſent, unde de facto penes
ipſos dictorum caſtrorum poſſeſſio, & fructus penes eos
fuit. Nihilominus dicebant ſcribentes pro creditoribus, &
in hac parte bene, hujuſmodi ceſſionem fuiſſe ſolius com-
moditatis jure conſtitutionis procuratoris non tangentis
6 ipſorum caſtrorum ſubſtantiam, quæ vere ſemper reman-
ſit, tam in dominio, quam in poſſeſſione, penes cedentem,
& ſucceſſive penes ejus hæredem, ex iis, quæ de ceſſione, vel
alienatione ſolius commoditatis feudi, aliarumque rerum
in commercio non exiſtentium habentur *hoc eod. tit.* fre-
quenter, præſertim *in Tiburtina Caſtrorum*, *& Romana*,
ſeu Status Eccleſiaſtici infeudationum.

Fortius vero concurrentibus facti circumſtantiis idem
comprobantibus, dum ex parte creditorum exhibebantur
aliquæ deputationes officialium, aliique actus juriſdictio-
nales per dictum Raphaelem geſti, ipſeque tanquam Do-
minus in venditionis contractu, ut ſupra, intervenerat.

Verum reflectendo etiam ad veritatem, objectum non
videbatur ſubſiſtens, ideoque merito rejectum, quoniam
licet propter obſtaculum Conſtitutionum Apoſtolicarum
prohibentium caſtra, & bona juriſdictionalia alienari, ſeu
alias in contractum deduci, quinimmo neque tractari ſine
beneplacito Apoſtolico, facta eſſet dicta ceſſio de ſola com-
moditate, quam utpote non tangentem rei ſubſtantiam di-
ctæ prohibitiones non percutiunt, & conſequenter in ſtri-
cta juris cenſura recte procederent ea, quæ dicebantur per
Scribentes in contrarium ſuper continuatione dominii, &
7 poſſeſſionis penes cedentem, ejuſque hæredem, nihilomi-
nus vere, & de facto illud erat quoddam dominium intelle-
ctuale, ſine effectu actualis juriſdictionis in Vaſſallos, in qua
ſe fundat Bulla Baronum, & clarius chirographum ſubſe-
quens ejuſdem Clementis Octavi, unde propterea effectus
magis quam hoc jus imaginarium, ſeu intellectuale ſpecta-
ri debet, juxta ea quæ habentur *in Romana pecuniaria de
Pallavicinis*, *in alia Romana de Maximis*, *ſeu de Panza-
nis*, *& pluries hoc eod. tit.*

Ad actus vero prædictos, qui in contrarium deduceban-
tur circa deputationem officialium, aliosque juriſdictiona-
les, reſpondebatur cum ſolo facto, ob non bene juſtificatam
recognitionem, & effectuationem; & nihilominus, ubi
etiam juſtificarentur, cum vere, & de facto ipſi ceſſionarii
ſemper officiales deputaſſent, ac juriſdictionem exercuiſ-
ſent, aliaſque actus Baronales, & Dominicales egiſſent,
itaut ipſi a Vaſſallis recognoſcerentur pro Dominis, inter-
8 ventus dicti Raphaelis in alicujus officialis deputatione
adhibitus fuit ad quandam ſuperabundantem cautelam, in
gratiam, & commodum ipſorum ceſſionariorum, eo mo-
do quo cedens, poſt ceſſionem alteri factam, quamvis ju-
ra ceſſa ad proprium commodum exercere non valeat, non
tamen prohibetur id agere de conſenſu ceſſionarii, ac in
ejus commodum, & gratiam, late Cacheran. *deciſ.* 61.
Burat. *deciſ.* 135. *num.* 6. *cum ſeq. deciſ.* 44. *part.* 11. *recent.*
n. 15. & alias frequenter; unde non videbatur facere eum
verum Baronem.

Eodemque modo reſpondebam ad alterum actum inter-
ventus in venditione, quod ſcilicet fuiſſet pro ſolo conſen-
ſu in gratiam, & commodum ceſſionariorum, qui vere
venditionem fecerunt, & pretium receperunt, potiſſime
ſtantibus expreſſis proteſtationibus ejuſdem Raphaelis, in-
terveniendi pro ſolo ejus jure, & intereſſe &c. abſque ali-
qua obligatione evictionis, vel reſtitutionis pretii, unde
propterea nullo modo dici poterat ita poſſeſſum fuiſſe ca-
ſtrum juriſdictionale, quod exinde reſultaret qualitas Ba-
ronalis.

Et quamvis Scribentes in contrarium inſiſterent in ea
9 verbo *quoquomodo* contento in Bulla §. 9. quaſi quod ſuffi-
ciat qualis qualis poſſeſſio bonorum juriſdictionalium, ni-
hilominus, ut in aliis ad hanc eandem materiam advertitur,
iſtud videtur æquivocum manifeſtum, referendi hoc ver-
bum ad poſſeſſionem caſtri, ſeu loci juriſdictionalis pro in-
ducenda qualitate Baronali, ſeu Domicellaria, dum ita
etiam poſſidentes tanquam conductores, ſeu uſufructuarii,
aut adminiſtratores dicendi eſſent Barones, dum verbum
quoquomodo, etiam in eis verificatur, quod utique vanum
eſſet aſſerere, ideoque verus ſenſus eſt, dictum verbum in-
telligendum eſſe, poſita Baronali qualitate, de poſſeſſio-
ne bonorum quæ reperiantur penes ſucceſſores, quod ſcili-
cet ſufficiat per Barones debitores etiam ex dominio per
eorum mortem reſolubili poſſeſſa fuiſſe, ut in aliis dedu-
ctum habetur *hoc eod. tit.*

Addito etiam circa dictum interventum in venditione,
quod cum teſtatrix ita hujuſmodi caſtrorum portionem
legaſſet dotantibus, ſibi conſtitutam dotam in pecunia
ſolvere eligentibus, ita non militante Apoſtolicarum Con-
ſtitutionum obſtaculo in ultimis voluntatibus, exinde ſe-
quebatur, quod dominium pleno jure ex tunc acquiſitum
eſſet ipſis legatariis ſpeciei, unde ceſſabant ea, quæ ra-
tione ſolius terminis ceſſionis commoditatis, ſuperius di-
cta ſunt de continuante dominio penes cedentem, atque
ita ceſſabat omnis difficultas, referendo dicti hæredis in-
terventum ad illum actum, quem ipſe facere debet ad
commodum legatarii, ut iſte dicatur legitime accepiſ-
ſe legatum e manu hæredis, & ex hoc ceſſabat omnis
difficultas.

Excluſa vero Baronali qualitate, ceſſabat Bullæ funda-
mentum, & conſequenter neceſſitas examinandi alia moti- 10
va, in quibus tamen abundando, deducebatur tertium o-
mnium ſolidius, & per quod vere hujuſmodi prætenſio tolle-
batur in radice, quod ſcilicet bona, ſuper quibus erat con-
troverſia, nunquam poſſeſſa fuerant per Baronem, utpote
obventa poſt jam ceſſatam Baroniam per venditionem ca-
ſtri præcedenter ut ſupra ſequutam. Unde non ſolum intra-
bant ea, quæ de geſtis poſt ceſſatam Baroniam habentur ſu-
pra *in dicta Romana fideicommiſſi*, ſed etiam dicebam, cum
ſenſu veritatis, fortiſſime urgere deficientem voluntatem
donatoris, qui cupiens mediante fideicommiſſo ſuorum bo-
norum perpetuam conſervationem in ejus domo, ac proprii
fratris poſteritate, idcirco tanquam vir doctiſſimus, recte-
que conſcius hujus bullæ fideicommiſſorum deſtructivæ,
donationem alias non feciſſet, eamque facere diſtulit, poſt-
quam per caſtri venditionem omnino certificatus fuit de
ceſſata Baronali qualitate, potiſſime dum idem donator ad-
huc vivens hujuſmodi voluntatem expreſſe declaraverat, cui
declarationi non percutienti proprium intereſſe, minuſ- 11
que indirectam revocationem donationis claræ, ſed inter-
pretationem, ſeu manifeſtationem voluntatis dubiæ, re-
ceptum eſt deferendum eſſe, ex deductis per Cyriac. *contr.*
195. *n.* 30. *& ſeq.* Otthob. *dec.* 195. *num.* 18. *deciſ.* 238. *nu.* 5.
part. 3. *recent.* 402. *a num.* 31. *part.* 9 *&* 84. *num.* 18. *& ſeq.*
part. 10. *recent.* ac habetur ſæpius in ſua materia *ſub tit. de
donationibus*.

Adverſus hoc ſolidiſſimum, ac omnino totum funda-
mentum, acriter inſiſtebant Scribentes in contrarium ſuper
ceſſante illius applicatione ad factum, pro illa bonorum
rata, quæ conſtitueret annuum redditum ſcut. bis mille,
utpote Raphaeli donatario quæſitum uſque ab anno 1646.
in quo ut ſupra in facti ſerie per apocam dotalem illi per
patruum intuitu matrimonii promiſſus fuerat, ideoque di-
cenda erant bona poſſeſſa in ſtatu Baronali, quatenus, non
ſubſiſtentibus præmiſſis dictam qualitatem excludentibus,
illa ſubſiſteret.

Verum objectum mihi videbatur de facili tolli, ex eo
quod dictus redditus conventus non eſſet per viam puræ, 12
& perfectæ donationis tranſlativæ dominii ab initio, ſed
per viam promiſſionis de relinquendo; & ſic per ultimam
voluntatem, & per quandam ſpeciem aſſecurationis futu-
ræ ſucceſſionis, ita caducatæ per prædeceſſum ejus, cui
relinquendum erat, juxta punctualiter firmata ſuper con-
ſimili promiſſione per Rotam *deciſ.* 40. poſt Merlin. *de pi-
gnoribus*, cum qua pertranſeunt hujus cauſæ deciſiones,
præſertim *prima anni* 1658. & habetur particulariter actum
ſub tit. de donationibus in Parmen. donationis pro Comite
Taraſcono.

Alterum mihi videbatur, præmiſſis etiam ceſſantibus,
ſolidum fundamentum dictæ Bullæ excluſivum, ſuper quo
tamen Rota, putans cauſæ neceſſitatem id non exigere, ni- 13
hil firmare voluit, quod ſcilicet loquente Bulla *in* §. 9. & to-
to contextu de fideicommiſſis, & primogenituris antiquis
majorum jam defunctorum, non comprehenderet tanquam
omiſſum, & diverſum iſtum caſum, in quo agatur de fidei-
commiſſo ordinato per donatorem adhuc viventem, ac ſe
expreſſe opponentem.

Ad quod probandum ponderabam diſpoſitionem textus 14
in l. 1. *l. his ſolis*, *& l. final. Cod. de revoc. donat.* ubi ex
cauſis ibi expreſſis conceditur ipſi donatori viventi facultas
revocandi donationem, quæ eo defuncto hæredibus, &
ſucceſſoribus denegatur, quoniam multa diſponenti ad-
huc vivo conceduntur, quæ alias ſucceſſori denegantur,
Molina *de primogenitura*, *lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 36. *& lib.* 4.
cap. 11. *num.* 44. Fontanell. *de pactis*, *clauſ.* 4. *gloſ.* 28. *n.* 35.
& ſeq.

Et magis ad rem, Principes ex cauſa, defunctorum
fidei-

fideicommiſſa, & majoratibus derogare ſolent, eorumque voluntatem commutare, quod tamen de viventibus non faciunt, Moneta *de commutat. ultim. voluntat. cap.* 11. 15 *num.*664. Molin. *de juſtit. & jure tom.* 3. *diſp.* 650. *num.* 1. atque mortuo fideicommittente, lex concedit pro dotibus conſtituendis, vel reſtituendis, etiam totum fideicommiſſum everti poſſe, ex iis, quæ ad materiam *auth. res quæ* habentur *ſub tit. de dote*, vel ſub altero *de fideicommiſſis*, & tamen prorſus vanum eſſet id prætendere adverſus viventem, ut pro dote conſtituenda, vel reſtituenda, ſive ejus obligatione, & ex ſola diſpoſitione legali totius patrimonii, ſeu aſſis jacturam, & everſionem pati cogeretur, cum ſimilibus.

Præterea, ut frequenter in præcedentibus, & ſequentibus habetur ad hanc materiam Bullæ Baronum, duplex ratio illam a nimia exorbitantia, & irrationabilitate ſalvare videtur, non ſcilicet, reducendi rem ad terminos ante Auguſtum, quando fideicommiſſa non erant obligatoria, ex ea non improbabili ratione, quod eſt diſponere de bonis in tempore inhabili, & quando poſt mortem omnia ſolventem dici non poteſt amplius dominum, & altera adinſtar *dictæ* 16 *auth. res quæ*, veriſimilis, & præſumptæ voluntatis ipſius ordinatoris fideicommiſſi, quod ſcilicet ſi reſurgeret, & interrogaretur, videndo ſucceſſorem in neceſſitate conſtitutum, pateretur aliqua bona, fideicommiſſo non obſtante, diſtrahi. Utraque autem ratio ceſſat ipſo diſponente adhuc vivente, & contradicente, unde alias eſſet violare jus gentium, ſeu naturæ, quod in Pontifice dicendum non eſt, & de dicta ratione veriſimilis voluntatis ſuper Decretis Ducalibus Sabaudiæ, huic Bullæ approximantibus, Cacheran. *deciſ.* 169. *num.* 20.

Ponderando etiam illud verbum, *antiquis*, in eadem Bulla §.9. contentum, licet enim illud adjectum ſit inveſtito- 17 ris, nihilominus etiam fideicommiſſa, donationes, & conceſſiones percutere videtur, cum omnia ab eodem verbo, & periodo regantur, præſertim in materia exorbitanti, & correctoria, unde ad evitandam quo magis fieri poteſt exorbitantiam, & juris correctionem, qualitas adjecta in una parte in omnibus aliis ejuſdem orationis partibus repetita cenſetur, ut ultra generalia, quæ frequenter ha- 18 bemus, præſertim in materia fideicommiſſorum, & ultimarum voluntatum, in his terminis bene Cacheran. *deciſ.* 167. *n.* 10. *& ſeq. & deciſ.* 169. *n.* 6. concurrente præſertim obſervantia, quæ licet in ſtricta juris cenſura, vera, & formalis non adeſſet, cum nunquam caſus contigiſſet, nihilominus adhuc conſiderabile videbatur, quod nunquam Bulla practicata eſſet, ipſomet fideicommittente vivo, & contradicente.

Eoque magis dicebam omnia motiva prædicta recipienda eſſe, ac ſufficere quale quale dubium, ut ita pro creditorum excluſione reſpondendum eſſet, quoniam non agebatur de debitis ex aliqua neceſſaria, vel ſaltem juſta, & hone- 19 ſta cauſa contractis, ſed ex diſſipationibus, & prodigalitatibus, pro quibus hujuſmodi legem ſuffragari non debere, ſatis bene advertitur apud Cacheran. *d. deciſ.* 169. *&* 170. *n.* 7. *& per tot.* ubi optima aſſignatur ratio, quod ſcilicet ita eſſet confovere vitium, ac peccatum, quod in prodigalitate ineſſe dicitur, in bonis præſertim non ſuis, & liberæ diſpoſitionis, ac invitare ad delinquendum, quod frequenter inſinuavi in Congregatione Baronum, *ut ſæpius in aliis hoc eod. tit.* ea etiam conſideratione accedente, quod quando debita contrahuntur per hujuſmodi perſonas, quas notorium eſt eſſe a parentibus, vel conjunctis de omnibus neceſſariis abunde proviſas, unde frequentius ſunt debita, quæ clam a majoribus eas providentibus contrahuntur, tunc ipſi creditores non ſunt ab aliqua fraude, & dolo alieni, neque debita ſolent eſſe pura, & ſincera, ſed frequentius criminoſa utpote provenientia, vel ex ludo, vel ex ſtocchis, barocchis, & civanſis, ut in hac facti ſpecie pro notabili parte verificari vehemens ſumor dabatur, ideoque ſicuti per dictam Conſtitutionem 17. Urbani VIII. hu- 20 jus Bullæ beneficio indigni reputantur illi creditores, qui certam fideicommiſſi notitiam habentes, non in omnino bona fide, ac juſta credulitate eſſe dicuntur, ex deductis *in dicta Romana Bulla Archivii, hoc eod. tit.* ſuper jam inſinuato puncto, ac forma per dictam conſtitutionem moderatoriam præſcripta impleatur per æquipollens, ita multo magis, & abſque dubio hujuſmodi beneficio indigni reputandi ſunt iſti creditores, unde propterea mea ſatis frequens conſuetudo fuit dicendi, hujus Bullæ Baronum exorbitantiam magis conſiſtere in intellectu, & praxi, quam in diſpoſitione, cum revera intelligi, & practicari debeat eo modo, quo conſimilia decreta Ducalia Sabaudiæ, ſeu Pedemontanæ regionis, intellexit, & interpretatus eſt ille Senatus apud Cacheran. *dictis deciſionibus*, ubi ſcilicet agitur de debitis ex neceſſaria, vel ſaltem juſta, & honeſta cauſa, itaut urgeat aliqua ex præmiſſis rationibus huic legi adaptabilibus, ſive altera favoris, & libertatis publici commercii, ex quibus omnibus, reflectendo ad ſolam veritatem, juſte, beneque fundatæ viſæ ſunt reſolutiones, quamvis deciſiones deſuper editæ non omnia deducant.

S U M M A R I U M.

1 *De caſu diſc. 85. ſuper probatione qualitatis Baronalis.*

2 *De eodem, & effectibus diverſis in idem.*

3 *An Bulla procedat vivente ordinatore fideicommiſſi?*

ANNOT. AD DISC. LXXXV.

Iſta cauſa mutavit faciem, quoniam defuncto bon. mem. 1 Andoſilla donatore Magiſtro meo, receſſum fuit a deciſionibus favorabilibus in diſcurſo recenſitis, coram *eodem Cerro* 1. *Aprilis* 1669. & deinde 10. *Decembris* 1670. *&* 1. *Junii* 1671. *cor. Bourlemont* ſubrogato in locum *Cerri* interim ad purpuram evecti, atque prolata ſententia, & commiſſa cauſa in eadem Rota cor. *Calataju*, & bis propoſita cauſa, dilata fuit reſolutio, atque in hoc ſtatu cauſa reperitur.

Fundamentum autem iſtarum poſteriorum deciſionum, firmantium in Raphaele debitore qualitatem Baronalem, poſt mortem Annæ uxoris, in eo conſiſtit, quod cum ob prohibitionem alienandi reſultantem à Conſtitutionibus Apoſtolicis, Caſtrum ſemper reſederit penes eandem Annam, a qua per invalidam ceſſionem nunquam fuit abdicatum, ita per conſequens, tranſitum fecit in Raphaelem hæredem, qui hæreditatem acceptavit, cum penes ceſſionarium, ex eodem defectu, eſſe non potuerit; multo magis, dum ſubſequutæ venditioni factæ per ceſſionarium de qua ſupra *deciſ.* 65. idem Raphael conſenſum præſtitit, atque in contractu intervenit, ponderando etiam quoſdam actus denotantes exercitium juriſdictionis.

Verum in ſenſu etiam veritatis credebam, iſtas poſteriores reſolutiones eſſe parum probabiles, maleque fundatas, dum Teſtatrix in teſtamento optionem dedit Raphaeli viro, vel reaſſumendi a ceſſionario ipſum Caſtrum, vel petendi dotem conſtitutam in pecunia, relinquendo Caſtrum ceſſionario, ideoque cum ſequuta morte Raphael elegerit hanc ſecundam partem, atque etiam viribus Præturæ coegerit ceſſionarium ad ſolutionem dotis in pecunia, ita manifeſta dignoſci videbatur implicantia, quod habuerit dominium, & poſſeſſionem Caſtri, ſed quod potius idem Caſtrum illico effectum fuerit de dominio ceſſionarii, ſi non jure prohibitæ, & invalidæ ceſſionis inter vivos, jure tamen legati, quod non eſt prohibitum, dummodo legatarius ſit ſubditus, ac propterea dicebam intrare concluſionem, de qua *deciſ.* 356. *num.* 17. *part.* 9. *recent.* & apud Dunoz. *deciſ.* 993. quod ſcilicet obvento in poſſeſſorem ex titulo minus efficaci altero titulo efficaci, cenſetur etiam abſque alia declaratione ſibi mutaſſe cauſam poſſidendi, juxta receptam *deciſ.* Achill. de Graſ.

Et quoad conſenſum præſtitum venditioni, illum potius retorquebam in contrarium, quod ſcilicet actus venditionis principaliter factus fuerat per dictum ceſſionarium, ſeu legatarium actualem poſſeſſorem, qui pretium recepit, atque ad evictionem ſe obligavit; Raphael autem, ad cautelam emptoris, qui erat ejus ſutorius, conſenſum præſtiterit, pro ſe jure tali quali, &c. cum expreſſa proteſtatione nolle teneri ad evictionem, vel pretii reſtitutionem, nec ad aliud quidquam: ideoque adverrebam, quod iſta præſtatio conſenſus erat compatibilis cum legato, quod præſtandum eſt a manu hæredis, alii vero actus expreſſe negabantur ex hac parte, ac præſupponebatur, quod eſſent falſi.

Dicebam præterea, quod in omnem eventum iſta eſſet quædam Baronia intellectualis, ita deducta ex quadam fictione, ſeu metaphyſica legis, abſque veritate naturali, & de facto, dum præfatus ceſſionarius, eodem modo quo, 2 Anna vivente, poſſedit, ac ſe geſſit pro Domino, & Barone, & per conſequens, quod iſta ſpecies Baroniæ intellectualis poſſit quidem ſuffragari ad aliquos effectus honorificos, & mere favorabiles, abſque tertii præjudicio, nunquam vero ad illum ita odioſum, & exorbitantem effectum, juxta ponderationes, de quibus *diſc. præcedenti*, an etiam infra, *diſc.* 119.

For-

Fortius vero accedente alia majori exorbitantia ponderata in diſcurſu, quod ſcilicet agebatur de fideicommiſſo ordinato per actum intar vivos, ordinatore adhuc viventa, ſuumqua animum expreſſe in contrarium declaranta, bena verum, quod de hoc puncto in his ultimis deciſionibus actum non fuit, ſed ſolum firmatum in abſtracto, quod Raphael fuiſſet Baro, reſervata inſpectione, an iſta Baronia eſſet ſufficiena oecna ad effectom hujus Bullæ, cujus contrarium omnino verius videtur.

ROMANA PECUNIARIA DE SODERINIS
PRO CREDITORIBUS ALPHONSI SODERINI
CUM CREDITORIBUS PAULI ANTONII SODERINI PATRIS.

Cauſa pendet in Rota.

Patri an acquiratur uſusfructus in feudis, vel caſtris, & boois jurisdictionalibus per filium acquiſitis?

Et quatenus acquiratur, an iſte ſolus uſusfructus faciat Barooem, ut interet Bulla?

SUMMARIUM.

1 *PRetium proveniens ex bonis Baronis ſuccedit loco Baroniæ.*
2 *In feudis poſſeſſis per filium pater non habet uſumfructum.*
3 *Examinatur ratio concluſionis, & an procedat indiſtincte, vel ſolum in feudis propriis?*
4 *Feuda, & Baroniæ ignota de jure communi.*
5 *Pater poteſt non agnoſcere uſumfructum in bonis filii.*
6 *Quis dicatur Baro, & an poſſidens caſtrum in ſola uſufructu dicatur talis?*
7 *Sub obligatione Camerali an veniant bona hæredis, & a quo tempore remiſſive?*
8 *De concurſu creditorum ipſius Baronis, & ejus majoris, cujus ſit heres, & quale jus Bulla tribuat.*

DISC. LXXXVI.

ALphonſus Soderinus, vivo adhoc Paulo Antooio patre, emit Barooiam Collisalti, & poſt aliquod tempus patre defuncto, ejus hæreditatem adivit, & litem cum creditoribus habuit ſuper ſeparatiooe bonorum, ſeu jurium, quæ in paterna hæreditate habera prætendebat, ut cnoſtat ex deciſ. 99. & 114. part. 1. & deciſ. 558. & 559. & 560. part. 4. diverſ.

Eoque demum defuncto, ad iostantiam ejusdem Alphonſi creditorum, de ord oe Coogregationis Baronum vendita fuit Baronia prædicta, & pretium creditoribus ſolutum juxta Bullæ Barooum diſpoſitionem, & Congregatioois ſtylum cum cautiooe de reſtituendo prioribus, & potioribus, unde Pauli Antooii patris creditores, temporis datam anteriorem habentes, pulſare cœperuot aliquos dicti Alphonſi creditores in tempore poſteriores pro avocatione pecuniæ, ſed pro creditoribus pulſatis ſcribeos, dicebam illis oullam compe-
1 tere actionem, cum hoc pretium uti proveoieos a dicta Baronia, ajus loco ſubrogatum ſit, eoque jure regulandum, quo ipſa Barooia regularetur, ita diſponente Bulla Baronum, ut io ſpecie de pretio loco bonorum ſubrogato habetur *deciſ. 4. par. 11. recent.* ſuper Baronia vero nullum jus competebat eisdem creditoribus Pauli Aotooii, qui nunquam fuit Baro, oec illam poſſedit.

Adverſus quam exceptionem raplicantibus creditoribus dictom Paulum Antooium illam poſſediſſe jure uſusfructus patri de jore competentis in bonis filii, duo aſſumpti fuerunt articuli, incideoter diſputandi io ſignatura Sanctiſſimi occaſione quæſtionis, an coram uno, vel altero judice cauſa cognoſceoda eſſet, primo nempe ao dicto Paulo Antonio patri iſte prætenſus uſusfructus competeret, & ſecuodo quatenus competeret, tam de jure, quam de facto, quod ſcilicet illum agnoviſſet, & percepiſſet, itaut hoc jure Barooiam poſſediſſet, an ſola poſſeſſio jure uſusfructus inducat Baronalem qualitatem ad effectum Bullæ?

Quoad primum negative reſpondendum dicebam ex
2 regula, quod in feudis noo intrat diſpoſitio *tex. in l. cum oportet, & concordantium, C. de bonis, quæ liberis*, unde patri uſusfructus noo competit, ſed ſolum quædam commoditas, Iſernia *in c. 1. §. Valvaſores, u n. 12. de his qui feudum dare* poſſunt, Franch. *dec. 10. n. 7. & ſeq.* Paſchal. *de patria poteſtate, p. 1. c. 3. n. 102.* Surd. *conſ. 116. n. 32.* Conſtantius *in l. 2. C. de filiis officialium, lib. 12. num. 57. & alis per eos adducti*, quia feudalia dicuntur caſtrenſia, vel quaſi, Roſenthal. *c. 3. concl. 5. n. 5.* & habetur *ſub tit. de ſervit. in Romana uſusfr. pro Duce Baſſanella Columna.*

Et licet Gabriel. *conſ. 162. n. 48. lib. 2.* io hac ſpecie diſtin- 3
guat intar feoda propria, & impropria, quaſi quod concluſio in prima, oon autem in ſecunda ſpecie procedat, ac præteoderetur dictam Baroniam eſſe feudom improprium, & remotum, jura allodii tanquam pure hæreditarium regulandum eo modo, quo fere omnia caſtra, & loca jurisdictionalia Status Eccleſiaſtici eſſe ſolent, *ut ſæpius in præcedentibus eſt dictum*; attamen quidquid ſit de hujuſmodi facti ſuppoſito, de quo adhuc perfecta notitia non habebatur, indiſtincte tamen dicebam, rejecta Gabrielis ſeotentia, dictam regulam procedere; ſiquidem triplicem rationem habet iſta concluſio, primam deſumptam *ex textu feudali in cap. Imperialem, de prohibita feudi alienatione per Frideric.* per quem omnis alienatio, vel ſervitutis adjectio, ſeu feudi diviſio prohibetur, ſub qua prohibitione cadit uſusfructus tanquam importans ſervitutem, ac feudi diviſiooem, & ex qua ratione communiter apud feudiſtas prohibita eſt feudi refutatio in proxime ſucceſſurum pactionata, cum reſervatione ſcilicet uſusfructus, & quoad iſtam rationem ſive alteram deductam per Conſtantium *loc. cit.* quod feudum eſt ſervitus, ideoque danda non eſt ſervitus ſervitutis, recte prætendi poteſt cadere differeotiam inter feoda propria, & impropria; cum hæc jure allodii regulaoda feudorum legibus oon ſubjaceaot, oeqoe ſub dicta prohibitiona *cap. Imperialem* cadant, ut habetur *in Romana pro Guelſo & in aliis hoc tit.*

Altera eſt ratio, quod Barones, caſtra, & bona jurisdictionalia poſſidentes cum mero, & mixto Imperio io Vaſſallos, dicuntur milites primi ordinis apud Principem, ideoque hujuſmodi bona dicuntur caſtrenſia, ut per Roſenthal. *dict. c. 3. concluſ. 5. n. 5.* & conſequenter ceoſenda ſuot a dicto uſufructu exempta, juxta notos terminos inſtitutionum, quamvis enim caſtra, quæ poſſidentur per Barooes Status Eccleſiaſtici, poſſideantur abſqoe inveſtitura, & ſervitio feudali, itaut quoad ſucceſſiones, devolutiones, aliosque effectus, allodialium potius, quam feudalium bonorum naturam ſapiant, nihilominus quoad Papæ ſubjectionem, fidelitatem, atque io occurrentiis promptum ſervitium ejus feudatarii ac milites cenſeodi ſuot, ut lata probat Spada *conſ. 1. vol. 1.* & eſt propoſitio, contra quam non dabitur caſus judicaturæ io Curia; nullus enim Judex firmare audebit, Barones Status Eccleſiaſtici non eſſe Papæ militea, & ſubditos.

Tertia eſt ratio, quæ pariformiter in caſtris, & boois jurisdictionalibus procedit, ſive ſint feuda propria, ſive impropria, quod ſcilicet cum jurisdictionem io Vaſſallos Papæ ſubordinatam, & cum mero, & mixto Imperio habeant, nec vere feudatariorum digoitatis titulum, vel prærogativam merentes, ceoſendi ſaltem ſiot Papæ Officiales perpetui, cum ad alium titulum hæc jurisdictio ſubordinata referri non poſſit, niſi vel ad illum feudi, vel ad illum officii, referri enim non poteſt ad titulum veri, & pleni dominii allodialis, quia ſi hoc daremus, ſequeretur effectus allodii, quod oon agnoſcerent niſi Deum, quod utique vanum eſt aſſerere, ſi ergo ſuot officia, ſeu officiorum ſpecies, idem reſultat, quia bona, quæ jore officii a Principe obtenti habentur, ioter caſtrenſia, vel quaſi reputaoda ſuot ab iſto uſufructu exempta, maxime ubi agitur de primo feudi, ſeu Barooiæ acquiſitore, qui illam ſaltem ex *Conſtit. Sixti V.* acquirere non potuit abſque licentia, & conſenſu Papæ, qui dum Alphonſum acquirentem io Baronem, & ſui Status officialem agnoſcere voluit, cogendus oon eſt alium ſibi ignotum habere io officialem, & poſſeſſorem Baronalis jurisdictionis jure proprio.

Ponderabam etiam aliam rationem, uſusfructus nempe competentiam patri provenire ex diſpoſitiooe juris communis noviſſimi Codicis, quod feudorum, & caſtrorum, ac 4
bonorum jurisdictionalium qualitatem, ac Barooum ſpeciem non cognovit, dum hæc dominiorum ſpecies poſt fere diſſolutum, præſertim io his partibus occidentalibus, Romanum imperium, ex Longobardorum, ſive Germaoorum uſu inolevit, atque ſecundum illa jura, ſeu conſuetudines, antequam juris commonis uſus oriretur, regulata ſunt; unde quando dicti juris communis notitia cum ejus uſu, longo poſt tempore ſupervenit, juxta hiſtoriam legalem, de qua *in Neapolitana ædificii, ſub tit. de ſervitutibus in Clomacen.*

& in Montis Pe'uſii hoc tit. illud in hujuſmodi bonorum ſpecie uſu receptum non fuit, ſed cum antiquis moribus, & conſuetudinibus eſt continuatum, ideoque leges communes, uſumfructum patri in bonis privatis, & mere allodialibus deferentes, in hujuſmodi caſtris, & bonis juriſdictionalibus recipiendæ non ſunt, quia in effectu iſtorum dominium potius publicum quam privatum cenſendum eſt.

Ex facto quoque in hoc primo puncto creditorum prætenſionem ceſſare dicebam, quia non conſtabat patrem hujuſmodi uſumfructum agnoviſſe, ejuſque jure, & titulo poſ-
5 ſediſſe juriſdictionem, cum potuerit pater dictum uſumfructum ſibi delatum non agnoſcere, ac nolle acquirere etiam in præjudicium creditorum, ad text. *in l. qui autem, ff. quæ in fraudem creditorum*, Anchar. *conſ.* 106. *num.* 4. & cæteri apud Cutell. *de donat. contemplat. matrimonii, tract.* 1. *diſc.* 2. *part.* 9. Salgad. *in labyrintq part.* 2. *cap.* 14. *num.* 5. *& ſeqq.* & ſæpe in ſua materia *ſub tit. de credito*.

Verum ubi etiam dicti uſusfructus competentia, & poſſeſſio, tam de jure, quam de facto admitterentur, adhuc tamen non inde dicebam reſultare in patre ſimplici uſufru-
6 ctuario Baronalem qualitatem, quia Baro dicitur ille, qui caſtra, & juriſdictionem in Vaſſallos habet jure proprio, & in dominio, non autem in ſimplici uſufructu, qui nec dominium, nec rei poſſeſſionem vere importat, ſed tantum ſervitutem in re. Nil obſtante replicatione fieri ſolita, Bullam *in* §. 9. per verba nimis generalia, & effrænata contentari quacumque poſſeſſione, & detentione ibi, *quoquomodo tenuerint, & poſſederint*, tum quia controverſum eſt de jure, an uſufructuarius rem poſſidere dicatur jure ſuo, vel jure, & nomine proprietarii, pleriſque volentibus vere ipſam rem jure ſuo non poſſidere, ſed ſolum habere jus in re tanquam nudam ſervitutem, ex late hinc inde deductis per Caſtill. *de uſufructu cap.* 7. *num.* 20.

Tum etiam quia, ut in præcedentibus dictum eſt, manifeſtum videtur æquivocum, quod Bulla ad conſtituendum Baronem contentetur ſimplici poſſeſſione, vel detentione quoquomodo, quia ſi ita eſſet, caſtrorum conductor, ſeu affictuarius ad longum tempus, in quem quoddam jus in rem tranſire dicitur (itaut locatio ad longum tempus juxta notos feudorum terminos ſub alienationis prohibitione cadat) dicendus eſſet Baro, & veniret ſub Bulla; quod utique videmus abſurdum.

Ideoque germanus Bullæ ſenſus eſt *in dicto* §. 9. ut ad bona quæ Baro debitor quomodocumque tenuit, & poſſedit, agi poſſit contra ſucceſſorem, quamvis proprio jure fideicommiſſi, vel inveſtituræ poſſidentem. Et ſic qualitas Baronalis præſupponitur certa, & perfecte exiſtens, & hoc præſuppoſito ſtante, quatenus pertinet ad bona exequenda, contentatur Papa ſimplici poſſeſſione quoquomodo, unde prorſus erroneum videtur iſta verba ad ipſam Baroniam inducendam referre. Et ita non ſemel me diſputante fuit tentum per Congregationem Baronum, ſolam ſcilicet poſſeſſionem titulo, vel jure uſusfructus non ſufficere ad Baroniam, *præſertim in una Romana de Maximis, & alia Romana pro Pauzano hoc eod. tit.*

Replicabant creditores, in omnem eventum ipſos eſſe etiam creditores ipſius Alphonſi Bamnis, qui abſque legitimo inventario patris hæreditatem adeundo, cum eis quaſi contraxerat, eorumque debitor effectus erat, unde tanquam
7 in tempore anteriores vincere debebant creditores proprios ipſius Alphonſi ex privilegio obligationis cameralis, inter cujus effectus, ſeu privilegia, illud etiam numerari ſolet, quod bona hæredis, quæ regulariter ſub hypotheca per defunctum contracta non cadunt, ita veniant. Verum dicebam, quod admiſſo etiam hoc effectu, ille non ſortiebatur reſpectu bonorum hæredis, niſi a die aditæ hæreditatis, ex quo tempore hæres adeundo quaſi contrahere dicitur cum creditoribus defuncti, eiſque ſe obligare, quod etiam ſuas patitur difficultates, ut particulariter habetur *ſub tit. de credito*. Ac etiam objectum ceſſabat ex facto, quia Rotæ deciſiones ſuperius allegatæ *inter diverſ. dec.* 99. *&* 114. *part.* 1. *& deciſ.* 558. 559. *&* 560. *part.* 4. canonizantes Alphonſum paternæ hæreditatis legitimum creditorem, eique ſeparationis bonorum beneficium concedentes adverſus creditores, ſupponunt legitimum inventarium, tanquam antecedens neceſſarium, ſine quo præmiſſa canonizari non poterant.

Et nihilominus his omnibus ceſſantibus, adhuc dicebam per ipſos prætendi non poſſe concurſum cum noſtris credi-
8 toribus, qui cum Barone ſub publica fide hujus Bullæ contraxerunt, cum ita in hujuſmodi bonis juriſdictionalibus, alias alienari, vel hypothecari ex Apoſtolicis conſtitutionibus prohibitis, accedente etiam particulari prohibitione reſultante ex fideicommiſſo, habere dicantur a dicta Bulla quandam ſpeciem aſſenſus, quem ita prætendere non poſſunt creditores Pauli Antonii, qui Baroni non crediderunt, neque ejus fidem ſequuti ſunt. Unde recte intrare videbatur receptiſſima feudalis propoſitio in præcedentibus non ſemel deducta, creditores valide, & cum aſſenſu contrahentes, præferri creditoribus, quamvis in tempore anterioribus, qui aſſenſum non habeant, vel poſteriorem, cum ab hoc in bonis prohibitis oriatur hypotheca, cujus tempus attenditur ad effectum anterioritatis, non quod in vim Bullæ oriatur ex tunc hypotheca, nec aliquod jus in bonis alias prohibitis acquiratur, cum contrarium late verius probatum ſit *in Romana reſtitutionis pecuniarum, & in aliis hoc tit.* Sed quia contrahentibus cum Bamne ſub ſpe, & clypeo Bullæ, debetur per Congregationem in concurſu eorum, qui ſub hac fide non contraxerunt, prælatio adinſtar eorum, quæ habentur de creditoribus mutuantibus militi, dum eſt in caſtris, intuitu bonorum caſtrenſium cum ſimilibus.

ANNOT. AD DISC. LXXXVI.

SUper deductis in hoc diſcurſu defuit occaſio alterius diſputationis, eaque videtur firma, quoniam circa punctum qualitatis Baronalis agitur in duobus *diſc. præced.* & infra, *diſc.* 119. & circa punctum uſusfructus, qui patri competat, *tit. de ſervit. diſc.* 60. & in aliis ibi proximis.

ROMANA
BULLÆ ARCHIVII.

Diſcurſus pro veritate in variis caſibus vario deciſis per Rotam, & Congregationem Baronum.

De Bulla 117. ſeu 119. Urbani Octavi vulgo Archivii nuncupata, moderatoria Bullæ Baronum quoad illa fideicommiſſa, in quibus forma ibi præſcripta ſervetur, an locum habeat, etiam ea forma non ſervata, ubi creditores fideicommiſſorum, & vinculorum certam habent ſcientiam, itaut dicta forma adimpleri poſſit per æquipollens?

SUMMARIUM.

1 *CAſus controverſiarum cum deciſionibus in eis.*
2 *De fundamentis reſpondentium, ut accedente ſcientia creditoris ceſſet Bulla Baronum ob Bullam Archivii.*
3 *An beneficium* auth. res quæ *ſuffragetur habenti ſcientiam fideicommiſſi, & num.* 11.?
4 *Ubi ratio convenit, diſpoſitio etiam convenire debet.*
5 *Ubi forma inducta eſt ad certum finem, ſeu effectum, ſufficit impleri per æquipollens.*
6 *Opinio propria contraria aliis reſpondentibus, ut ad effectum Bullæ Archivii non ſufficiat ſcientia ſine forma præſcripta.*
7 *De quæſtione, an requiſitum pro forma impleri poſſit per æquipollens.*
8 *Ubi lex ad effectum ſcientiæ præjudicialis certam formam præſcribit, tunc iſta omnino neceſſaria eſt.*
9 *Reſpondetur auctoritatibus in contrarium.*
10 *Quamvis ceſſet ratio, ob quam certa ſolemnitas, vel forma introducta eſt, non ceſſat neceſſitas.*
11 *De eadem concluſione, de qua num.* 3.
12 *De ratione, ob quam ſcientia non præjudicat.*
13 *De requiſitis Bullæ Archivii.*
14 *De rationibus, ob quas forma dictæ Bullæ non admittitur per æquipollens.*
15 *In quibus Baronibus Bulla locum non habeat.*
16 *De inconvenientibus alias reſultantibus.*
17 *De obſervantia, & quando ſcientia debeat ſufficere.*

DISC. LXXXVII.

AGentibus creditoribus Gaſparis Jordani creditoris 1
Gregorii Serlupii ex cauſa cujuſdam cambii ad bona alias poſſeſſa per dictum Gregorium Baronem contra Serlupios eorundem bonorum ſucceſſores ex antiquis fideicommiſſis in Congregatione Baronum in vim Conſtitutionis 41. Clementis Octavi, quæ Bulla Baronum vulgo nuncupatur, excipiebant rei conventi de Conſtitutione 117. alias 119. Urbani Octavi vulgo Bulla Archivii nuncupata, di-

ctæ alterius Bullæ moderatoria, non obſtante, quod forma archiviationis ibi præſcripta ſervata non eſſet, ſtante creditoris certa ſcientia fideicommiſſi, per quam dicebatur dictam formam impletam eſſe per æquipollens, ſed me ſcribente pro creditoribus, ex ſundamentis, de quibus infra, hujuſmodi exceptio rejecta fuit.

In altera vero cauſa intitulata *Romana vineæ*, alias Romana, ſeu Piſauren. fideicommiſſi de Monte in Rota, *& de qua ſub tit. de fideicommiſſis*, agentibus Minerva, & Felice de Monte in vim fideicommiſſi ordinati per Guidobaldum de Monte ad quandam vineam fideicommiſſariam poſſeſſam per Benedictum Sanctorium jura alienationis in eum factæ per Marchionem Rainerium de Monte, cum reus exciperet de Bulla Baronum, quam receptum eſt in quocumque Tribunali, ratione inanis circuitus, excipiendo, deduci poſſe, Ego vero ſcribens pro actricibus replicarem de certa ſcientia, quam dictus Sanctorius habebat de fideicommiſſo, unde propterea per æquipollens intraret Bulla moderatoria Urbani, Rota amplexa eſt motivum, nulla tamen deducta auctoritate, vel ratione, ut ex *deciſ. 20. Martii 1665. coram Cerro, §. fin.*

Demum vero de anno 1668. agentibus in Congregatione Baronum filiis Nicolai Mariellini contra filios Comitis de Anguillaria pro credito ex cauſa mercedum, ſeu patrocinii canonizato per Rotam, *& de quo forte ſub tit. de credito*, dictiſque reis conventis opponentibus de eadem Bulla Archivii ob certam ſcientiam, quam dictus Nicolaus, utpote hujus domus cauſarum Patronus, habebat de fideicommiſſis, allegando dictam deciſionem editam *in Romana vineæ coram Cerro*, Congregatio injunxit fiſci, & Cameræ Advocato, ac duobus aliis Advocatis, & mihi munus ſcribendi pro veritate ſuper articulo in abſtracto; Cumque dicti tres, licet ex diverſis motivis, fuiſſent in ſenſu, quod ex ſola ſcientia intraret dicta Bulla moderatoria, ejuſque implementum ſufficeret per æquipollens, Congregatio abſque alia articuli diſcuſſione, inhærendo majori parti reſpondentium, proceſſit ad reſolutionem contra actores.

2 Unus ex dictis reſpondentibus, nempe Cameræ Advocatus, ponderando verba dictæ conſtitutionis moderatoriæ, §. xui inter eos, qui fideicommiſſa, & prohibitiones ignorant, ac eos, qui ſciunt, aliqua diſtinctio fiat, cum primi commiſeratione digni ſint, non autem ſecundi, credidit eos, qui certam ſcientiam haberent, a beneficio Bullæ Baronum excludendos eſſe, quia nemini ſua malitia prodeſſe debet, ad *text. in l. 1. cum ibi notatis, ff. de dolo*, applicando ad rem terminos *textus in auth. nos quæ, C. commun. de legat.*
3 ut ejus beneficium ſuffragari non debeat habentibus fideicommiſſi certam ſcientiam, juxta opinionem Curtii junioris *in eadem auth. num. 12. & conſ. 59. nu. 4. & 6. lib. 1.* Burſatt. *conſ. 180. n. 44. cum ſeq. lib. 2.* Menoch. *lib. 4. præſumpt. 190. n. 47. & ſeq.* Oſaſch. *deciſ. 73.* & aliorum, de quibus Fuſar. *quæſt. 532. num. 16.* quorum ſententiam communem fatetur Theſaur. *deciſ. 151. num. 1*

Et quamvis agnoſceret pleroſque tenere contrarium, præſertim antiquioribus per eos allegatis, Covarr. *lib. 3. variarum, c. 6. num. 10.* Pereg. *de fideic. art 42. num. 17.* Marta *de ſucceſſ. part. 3. quæſt. 12. art. 4. num. 30.* Merenda *to. 1. contr. lib. 4. c. 31.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 532. nu. 15.* Boſſ. *de dote, c. 16. §. 7. num. 262.* apud quos cæteri, nihilominus credebat quæſtionem decidendam eſſe cum diſtinctione, quam tenere videntur Theſaur. *dicta deciſ. 151.* Surd. *deciſ. 62. num. 35. & ſeq.* ubi Hodiern. *n. 35.* Odd. *de fideic. quæſt. 44. art. 5. ex num. 94. in fine*, ut conſiderandum ſit, an mulier nubens viro poſſidenti ſolum bona vinculata, eſſet vel ne aliqua excuſatione digna, eidem credendo dotem liberam? ſi enim de malitia, ſeu culpa convinci poſſet, *dicta auth.* beneficio indigna cenſeri deberet, & cum hac diſtinctione in his terminis ipſe concludere videtur, conſiderando, an adſit fraus & malitia, vel ne.

Alter ſenior reſpondens, ponderando eandem rationem deductam in dicta conſtitutione Urbani, procedit cum regula generali, quod quando ratio generalis in lege eſt expreſſa, tunc diſpoſitio non reſtringitur ad caſum, vel modum particularem in ea diſpoſitum, ſed habet locum in omnibus aliis caſibus, in quibus eadem viget ratio, non ex
4 vi extenſiva, ſed comprehenſiva, ex collectis per Altograd. *conſ. 97. num. 1. & ſeq. lib. 2.* Rot. Bonon. *deciſ. 71. num. 51. & ſeq.* Cancer. *part. 1. var. c. 8. num. 13. & ſeq.* addita ratione, quod quando forma reſpicit certum effectum, ſufficit eam adimpleri per illud æquipollens, per quod ille effectus re-
5 ſultet, ex collectis per Merlin. *deciſ. 306. num. 5. & ſeq.* cum aliis per Adden. *ad deciſ. 532. n. 84. & 85. p. 4. recent. tom. 3.* is enim, qui certus eſt, non debet ulterius certiorari, *cap. eum qui certe, de regul. juris in 6.* & ubi duo propter unum deſiderantur, ſufficit fieri illud unum, propter quod aliud erat faciendum, ex Paul. de Caſtr. *conſ. 99. ante finem, lib. 1.*

Et alter junior, conſiderando etiam dictam rationem in Urbana conſtitutione aſſignatam, ac præſupponendo formam ibi præſcriptam inductam eſſe ad certum finem, ſeu effectum inducendi ſcientiam in contrahentibus, & ſic eſſe formam effectualem potius quam præciſam, concludit ſufficere certam ſcientiam, ex qua idem effectus a lege deſideratus reſultet, allegand. Put. *deciſ. 100. num. 4. lib. 2. & deciſ. 246. eodem lib. 2. in addit. marginal.* Seraph. *deciſ. 1412. nu. 3.* & melius Rota *deciſ. 498. num. 4. part. 5. recent.* & iſta ſunt fundamenta, cum quibus dicti reſpondentes proceſſerunt.

Diverſa fuit mea ſententia, juxta ſenſum etiam pro veritate habitum ab initio, quo ſuper eodem puncto ut ſupra ſcripſi tanquam Advocatus in eadem Congregatione *in Romana Cambii contra Serlupios*, unde propterea quando in 6
deciſione edita *in dicta Romana vineæ 20. Martii 1665. coram Cerro*, vidi deductum hoc ſolum fundamentum pro excludenda Bulla Baronum, id mihi non placuit, ut ex tunc partibus, & Collegis inſinuavi, ſolidius in ea cauſa reputando motivum a me pariter deductum, ſed in deciſione neglectum, quod Marchio Rainerius, qui alienationem fecerat, nullum jus in eis bonis haberet, ejuſque poſſeſſio eſſet mere intruſiva, non ſufficiens ad effectum Bullæ, ex iis, quæ *hoc eod. tit.* ad iſtam materiam ſæpius firmata habentur.

Quicquid enim ſit de quæſtione generali, & in abſtracto, 7
an id quod requiſitum eſt pro forma directa ad certum effectum, adimpleri poſſit per æquipollens, in qua noſtri Scribentes ſatis variant, ac ſe involvunt, ex iis, quæ ultra collecta per Adden. *ad dictam dec. 542. part. 4. recent. tom. 3. ex n. 57. & ſeq. & n. 48. & ſeq.* habentur etiam apud Larrea *dec. 78. num. 7. & ſeq.* Velam *diſcept. 22. num. 39. cum ſeq.* Salgad. *in labyrint. creditor. part. 1. cap. finali num. 135. deciſ. 363. num. 6. part. 10. recent. & in aliis*, & quæ quæſtio deciſionem recipit ex diſtinctione plurium caſuum, eorumque particularibus circumſtantiis, quod non modicam exigeret evagationem laudabili Curiæ ſtylo adverſantem, quoties neceſſitas particularis quæſtionis, quæ diſputatur, non exigit.

In ſpecialibus terminis ſcientiæ deſideratæ per legem ad 8
cauſandum præjudicium, vel excludendum beneficium, recepta concluſio eſt ſolam ſcientiam non ſufficere, ubicumque lex iſtius rationi innixa, certam formam, ſeu modum ad illam inducendam præſcribit, ulterius progrediendo, aliuſque actus affirmativos, vel negativos deſiderat, ad text. cum gloſ. *in l. denunciaſſe, §. quid ergo, ff. ad leg. Juliam, de adulter.* ubi Bart. *numer. 2. & 3. & in leg. prima, §. finali, ff. de action. empti*, ubi optime explicat regulam textus *in cap. cum qui, de regul. jur. in 6.* & hanc Bartoli theoricam tanquam magiſtralem ſequuntur Dec. *conſ. 74. num. 1.* Soccin. jun *conſ. 4. in fine lib. 2.* & cæteri cumulati per Cenc. *de Cenſ. quæſt. 64. num. 19. & 20.* Gratian. *diſcept. 742. num. 3. & 4.* Gregor. *deciſ. 425. num. 7.* ibique Adden. Otthob. *dec. 268. num. 3.* & ſæpius; ac receptum habemus in materia retractus competentis creditori cenſuario in vim Bullæ S. Pii V. de quo Cenc. Otthob. & alii ubi ſupra, vel vicino, ſeu conſorti in vim Bullæ Gregorii XIII. ut in ſua materia retractus *ſub tit. de ſervitutibus* cum ſimilibus, quoniam licet forma denunciationis in eis præſcripta ſit ad finem, ſeu effectum inducendi ſcientiam, nihilominus quia lex ultro progreditur, & certum actum deſiderat, ſola notitia, ſeu ſcientia non ſufficit.

Dictæ vero auctoritates in contrarium ponderatæ per- 9
cutiunt terminos diverſos, cum apud Put. *deciſ. 100. lib. 2.* agatur de conſenſu præſtando reſervationi penſionis, ſuper quo lex non omnino certam formam præſcripſit, atque *in deciſ. 146. eodem lib. 2. in addit. marginali*, agendo de omiſſa ſolemnitate ſubhaſtationis, dicitur, quod cum illa introducta ſit ad tollendas fraudes, ſufficit illum finem impleri, & ſic in diverſis terminis, atque *in deciſ. 498. num. 4. part. 5.* agebatur de tollenda reconductione ob denunciationem, ſeu diſdictam non factam ad formam Statuti, cum tunc ſufficiat alias conſtare de voluntate partium non continuandi in contractu, & ſic iſtæ auctoritates, quæ deducebantur tanquam ſpeciales, percutiunt diverſos terminos diverſam rationem habentes; aliæ vero ſunt vagæ, & generales non attendendæ in concurſu dictæ

receptæ concluſionis ſpecialis ſuper forma, quam lex in-
duxit, ſimplici notitia non contenta, quamvis enim ceſ-
ſet ratio, ob quam forma inducta eſt, non tamen ceſſat
10 ejus neceſſitas, *ex collectis, deciſ.363. n.6. par.10.* Ac ha-
bemus in materia teſtamentorum, quod licet in eis certæ
ſolemnitates per legem introductæ fuerint ad occurrendum
fraudibus, & falſitatibus, quibus hæc materia ſubjecta eſt,
non per hoc tamen, exceptis caſibus privilegiatis, ſuſti-
nentur teſtamenta inita ſine forma, & ſolemnitatibus a ju-
re præſcriptis, quamvis de omnimoda ſinceritate actus,
omnique fraudis excluſione conſtaret, cum ſolum id admit-
tatur in extraordinaria ſolemnitate octavi teſtis requiſita
in teſtamentis cæcorum juxta unam opinionem, neque
omnino tutam, ex iis quæ habentur in Comen. legatorum
ſub tit. de teſtamentis, vel ſub altero *de legatis*, idcoque
fundamenta dictorum Advocatorum videbantur nimis vaga,
& generalia.

11 Alterum vero fundamentum, cui, ut ſupra, innixus eſt
Advocatus fiſcalis, deductum ex ſatis proximis terminis
text. *auth. res quæ, Cod. commun. de legat.* potius retorque-
tur, ac evidenter convincit contrarium, quoniam licet
Curtius, Padilla, Menoch. & cæteri, de quibus ſupra, de
hoc dubitent, nihilominus magis communis, & in foro
recepta eſt opinio, ut ſcientia non præjudicat, neque tollat
hoc beneficium, ut altra allegatos per Fuſar. *d.q.53.n.15.*
Surd. *deciſ.62. n.35.* Hodiern. *ibid. controv.9. nu.21.* & hanc
tenuit Rota adeo tenaciter, quod etiamſi dos promiſſa eſ-
ſet cum pacto inveſtimenti, quo deinde neglecto, libere
ſoluta eſſet, adhuc idem beneficium competit, *ut dec.210.
n.15. & 312. nu.40. & ſeq. par.6. recent.* Romana dotis 3.
Decembris 1632. §. *finali* coram Duoquetto, & in aliis,
ac habetur plurias in ſua materia *ſub tit. de dote*.

12 Ex ea ratione, quod ſi dotans, vel mulier ſciebat adeſſe
fideicommiſſum, ſciebat quoque adeſſe dictam legis provi-
ſionem, ſub cujus clypeo recta credidit, & contraxit, quæ
ratio iſtis terminis etiam bene congruit, quia ſi creditor
ſciebat bona poſſeſſa per Baronem ſubjecta eſſe fideicom-
miſſis, aliiſque vinculis, ſciebat quoque adeſſe Bullam Baro-
num hoc obſtaculum tollentem, certificatus ex inſpectione
tabellæ in Archivio publice expoſitæ, ſervatam non eſſe for-
mam præſcriptam per Bullam Urbani moderatoriam, quæ
nec unum, nec momentaneum actum exigit, ſed plures, &
ſucceſſivos copulative, primo ſcilicet quod inſtrumenta
13 continentia fideicommiſſa, ſeu alia vincula exhibeantur in
Archivio, ſecundo quod diſtincta indicentur bona hujuſ-
modi vinculis obnoxia, tertio quod deſcribantur in tabella
omnibus publice expoſita, & quarto quod his peractis la-
beret terminus ſex menſium, quibus expletis, & non an-
tea moderatio incipit effectum ſortiri, unde propterea
impoſſibile eſt, quod hæc dicenda ſit forma effectualis,
æquipollenter adimplenda cum ſola notitia.

14 Diſcurrendo etiam per rationes, hæc opinio mihi vide-
batur omnino probabilior, quoniam non agitur de actibus
particularibus, ſed de lege univerſali imprimente hujuſmo-
di bonis poſſeſſis per Barones certam qualitatem, ſive tol-
lente fideicommiſſorum obligationem, eaque reducente ad
terminos juris antiqui ante tempora Auguſti, juxta ea, quæ
habentur in Romana Contributionis de Ceſiis, & in aliis
hoc tit. & conſequenter moderna lex moderatoria debet
etiam eſſe generalis, ac pariformiter, & indefinite reſti-
tuens bona priſtinæ qualitati, nam alias daretur, quod una
& eadem res diverſo jure cenſenda eſſet, diverſamque na-
turam haberet contra omnia principia, quodque ex plu-
ribus ſociis, vel aliis correis credendi, unus poſſet uti be-
neficio Bullæ, quia ignarus, alter non, quia conſcius, quæ
omnia maxima parerent inconvenientia, confuſiones, ac
litium ſeminaria, & ſic de directo contra illum finem, ad
quem dicta Bulla Baronum prodiit.

15 Itam ratio, ob quam dicta Bulla Clementis prodiit,
conſiſtit in potentia Baronum, & Magnatum, quæ ratio
æque viget in illis Baronibus, & Magnatibus, qui in Urbe,
vel Statu Eccleſiaſtico moram trahentes, habent feuda, &
bona juriſdictionalia extra Statum Eccleſiaſticum imme-
diatum, puta in Regno Neapolis, vel aliis Italiæ partibus,
quoniam adhuc eandem figuram Principum, Ducum, &
Magnatum faciunt; & tamen receptum eſt, Bullam utpo-
te de eis non loquentem non intrare, prout neque in illis,
qui feuda, & caſtra vendiderunt, ex deductis in Romana
pecuniaria de Pallavicinis, in Romana fideicommiſſi, & in
aliis *hoc tit.* ergo admittenda non eſt extenſio rationis, ne-
que ab iſta regulanda eſt lex.

16 Magnum præterea reſultaret abſurdum omnino contra-
rium tam humanæ rationi, quam facilitati commercii, iſ-
liſque finibus, ob quos Bulla prodiit, quoniam Baronibus
in eorum neceſſitatibus præcluſa eſſet via obtinendi gratui-
ta mutua, aliaſque non uſurarias, ſeu minus præjudiciales
ſubventiones a fratribus, uxoribus, conjunctis, familiari-
bus, & amicis, utpote de eorum fideicommiſſis, & inve-
ſtituris informatis, unde cogerentur ſubjacere gravibus uſu-
ris Hebræorum, vel extraneorum, nonniſi ſub magno intereſ-
ſe mutuantium, dum præſertim primogenituræ hujuſmodi
Magnatum ſunt fere notoriæ in Urbe omnibus etiam me-
diocriter civilibus, quo nil abſurdius, cum, ut frequens
experientia docet, nedum ipſi Barones bona poſſidentes, &
debita contrahentes, ſed etiam eorum conjuncti, qui ſuc-
ceſſiones ex fideicommiſſis, vel inveſtituris ſperant, pru-
denter, & ſtudioſe negligere ſolent ſervare hujuſmodi for-
mam, pro conſervanda commercii libertate præſervativa
majorum intereſuriorum, ac productiva plurium utilita-
tum, & commoditatum, ex iiſque habentur in Romana
de Pallavicinis, & in aliis *hoc tit.*

Illud etiam conſiderando, quod prudenter dicta Bulla
moderatoria nedum exegit exhibitionem fideicommiſſo-
rum, ſeu inveſtiturarum, ſed etiam diſtinctam indicatio-
nem bonorum, quæ illi eſſent ſubjecta, quoniam recte
poſſunt ſimul ſtare, adeſſe fideicommiſſa in genere in ali-
qua domo, illaque eſſe notoria, ſed tamen incertum eſſe,
quæ & qualia bona, ſeu pro qua rata eſſent eis obnoxia,
ob detractiones legales, vel accidentales legitimæ, trebel-
lianicæ, dotium maternarum, melioramentorum, æris
alieni diſſoluti, & ſimilium, ideoque prorſus improbabile
eſt, & contra ejuſdem Bullæ tenorem, & claram diſpoſi-
tionem, ut ſola notitia fideicommiſſorum, & vinculorum
in genere ad id ſufficiat.

Damnum conſiderabam in propoſito magnifaciendam eſſe 17
praxim, ſeu obſervantiam hucuſque ſervatam, & commu-
nem populi, ac negotiantium opinionem conſtantem, quod
quando dicta forma ſervata non eſt, libere contrahi po-
teſt, unde proptèrea conſuetudo fuit, & eſt negotiantium,
vel agentium pro eis, ac aliorum omnium contrahere vo-
lentium cum Baronibus, & Magnatibus, in quorum domi-
bus ſemper ſupponantur fideicommiſſa, primogenituræ,
& inveſtituræ, inſpiciendi prius publicam tabellam Ar-
chivii, ac ab ea ſe regulandi, ita publicam fidem Bullæ Ba-
ronum ſequentes, utpote adhuc intactam, ob non ſerva-
tam eam formam, quæ cauſat moderationem, ponderan-
do quoque in idem Decreta Ducalia Sabaudiæ huic Bullæ
ſimillima, de quibus apud Cacheran. *deciſ. 161. cum pluribus
ſeqq. uſque ad 170.* quoniam notoria eſt formula illius inve-
ſtituræ, quodque illa feuda ſint pacti, & providentiæ, & ta-
men hæc ſcientia non tollit vim Decretorum, ad quorum
tamen limites hæc Bulla practicari deberet, atque tunc re-
cte recipienda eſſet diſtinctio malitiæ, vel non malitiæ con-
ſiderata per primum ex dictis reſpondentibus, quando ſci-
licet ageretur de debitis abſque juſta, vel honeſta cauſa ma-
le contractis, juxta deducta in Romana donationis de An-
doſilla §. & in aliis *hoc eod. tit.*

Poſt hæc alia occaſione revidendo dictam Bullam Archi-
vii, ex ejuſdem tenore litteraliter præmiſſa mihi probari
viſum eſt, dum in §. 2. expreſſe diſponitur, Bullam, &
chyrographa Clementis non ſuffragari in debitis contractis
poſt ſex menſes computandos a die quo inſtrumentorum ex-
hibitio, & bonorum indicatio in archivio facta eſt, ergo
moderatio reſtricta eſt ad debita contracta poſt certum tem-
pus numerandum a die certi actus de facto ſequuti, & ſic
eſt limitatio qualificata, verificanda cum tali qualitate,
qua ceſſante, firma remanet regula generalis in eadem con-
ſtitutione §. 3. expreſſe firmata, etiam quoad pupillos, &
alios privilegiatos, de quibus alias dubitatum fuit, an
Bulla Baronum intraret?

ANNOT. AD DISC. LXXXVII. & LXXXVIII.

Idemque ſuper deductis circa Bullam Archivii, & licet hoc medio tempore de hoc firmiter, & ex profeſſo, quod ſciam, actum non ſit, attamen incidenter occaſione aliarum diſputationum cum hoc meo ſenſu potius proceſſum fuit, atque ſuper contentis ſuper eadem materia Bullæ Archivii, in alio *diſc.88.* aliud non occurrit.

RO-

ROMANA DE THEODOLIS PRO ILLIS DE CATTULIS ALIISQUE CREDITORIBUS CUM MARCHIONE THEODOLO.

Caſ[illegible] pro [illegible]veritate.

De eadem Bulla Archivii moderatoria Bullæ Baronum, an [illegible] in melioramentis, & acceſſionibus [illegible] ſuper bonis, [illegible] dictæ Bullæ forma ſervata eſt, quoties [illegible] poſtmodum facta ſunt, & non continentur in tabella Archivii?

SUMMARIUM.

1 C[illegible]

2 De [illegible] inter melioramenta ſeparabilia, & inſeparabilia.

3 Ubi agitur de inſeparabilibus, illa cadunt ſola, [illegible] meliorantes eſſe [illegible]

4 Bulla Baronum non habe[illegible] cum [illegible] juribus, & actionibus.

5 Meliorans, qui eſt fideicommiſſi debitor, pro reintegratione [illegible] per ſpeciem [illegible] que [illegible] opus non eſt ſervare formam Bullæ [illegible].

DISC. LXXXVIII.

1 AD conſulendum fideicommiſſorum everſioni ex Bulla Baronum re[illegible] Sancti Viti [illegible] Theodolus, ſollicitus [illegible] de implemento formæ præſcriptæ per Bullam [illegible] 119. Urbani Octavi dictæ Bullæ Baronum moderatoriæ, exhibendo [illegible] in Archivio inſtrumentum [illegible] de omniſſi [illegible] dicta, nobola bonorum ſub illo cadentium, eorumque deſc[illegible] in [illegible] plice expoſita, quæ bona [illegible] in dicto caſtro S. Viti, & in palatio [illegible], qui [illegible] idem Marchio, vel ſuperaddendo, [illegible] meliorationes faciendo, vel cum novis [illegible] ædificationibus, notabiliter eadem bona mel[illegible] acceſſione, ſeu melioramenta eidem ſi [illegible] alligna[illegible] pro reintegratione ejus, in quo ipſe ob præcedentes alienationes erat ejus debitor, atque ſecuto demum ejus obitu, contractis prius aliquo ære alieno, cum nulli ſupereſſent bona libera, vel minus ſufficientia, ſuper q[illegible] creditoribus conſultum eſſe poſſet, illique [illegible] in Archivio deſcriptis, ob dictam [illegible] bonum, deſtituti, cicot beneficio Bullæ Baronum agnoſcente[illegible] præſervati [illegible] remedium [illegible] non [illegible] in præfatis acceſſionibus, ſeu melioramentis, utpote in tabella Archivii non deſcriptis, [illegible] ſuper [illegible] Bullam poſſe ſeſſicati, ideoque Congregationem Baronum adire, eumque ſuper hoc meum implorarent patrocinium, pro ea veritate, quam, ceſſante illuſione intellectus, volantes in hoc Advocationis munere ſemper profiteri, ac libere inſinuare ſtudui, requirentes [illegible], quod ſi adeſſent acceſſiones, ſeu melioramenta [illegible] & ſtantia de per ſe [illegible] [illegible] in dicto caſtro alias per privatos [illegible], & per dictum Marchionem jure privato quæſita, [illegible] probabiliter eorum jura experiri poſſent ex ben[illegible] Clementin[illegible], obſtantem formam alterius B[illegible], ſuper quo tamen, ut ſupponebatur, [illegible], vel parum, vel nihil aſſiſtebat, ſecùs autem quoad melioramenta inſeparabilia, juxta receptam

2 feudiſtarum diſtinctionem, de qua poſt antiquiores [illegible] collectos apud [illegible] 21. [illegible] 2. ac [illegible] in nullius Baren. melioramentorum, [illegible] Romana, ſeu V[illegible] & in al[illegible] eadem tit. [illegible] enim agitur de inſeparabilibus feudo, ſeu caſtro, alterique corpori annexis, & inſeparabili[illegible] incorporatis, [illegible] illorum do[illegible] de feudo, juxta terminos textus in §. cum [illegible] & ſe[illegible] Inſti[illegible] verum di[illegible], meliorans vero remanet [illegible] creditor in pretio minori [illegible] impenſum, & meliora-

3 tum, ex deducti[illegible] in dicta nullius Baren. [illegible] fi[illegible] ſtem[illegible] de [illegible] [illegible] in Romana domus inter Gottifredum, & [illegible], & alibi.

Quo poſito, dup[illegible] dicebam Bullam Baronum non [illegible], ideoque neceſſarium non eſſe præter [illegible] conditum [illegible] Congregationis Urbanæ, primo quia, ut habetur in R[illegible] & [illegible] Cariſ[illegible] 113.

eadem tit. Bulla prædicta [illegible] loquens de bonis ſtabilibus, locum non habet in nominibus debitorum, ſeu juribus, &

4 actionibus, de quorum genere dicitur hoc jus petendi refectionem melioramentorum inſeparabilium in pecunia, ſeu pretio ejus, quod eſt minus inter [illegible] impenſum, & ſecundo clarius, quia cum idem meliorans eſſet

5 fideicommiſſi debitor, ob dictum ſupervenientem creditum, indicta fuit compenſatio, circa quam [illegible] cuſ[illegible] ſtante declaratione animi, qua ceſſante ſolum [illegible] [illegible] ſtatio, fit ipſo jure, vel [illegible] exceptionis, [illegible] conſequenter ipſa bona [illegible] remanent in ſuo eſſe primævo, cum ſola [illegible] vatione ab illo [illegible], ſeu [illegible] eo; cui [illegible] dictorum melioramentorum obnoxia dici poſſent, tanquam per quandam remotionem obſtaculi, dum non agebatur de liber[illegible] ab onere [illegible] per ſe, quod meliorans tranſlative acquiſiviſſet, juxta ea, quæ habentur apud Marin. [illegible] 25. & in dicta Romana, ſeu Venafren. donationis, [illegible] nil ſupererat, in quo dicta forma Bullæ Archivii adimplenda eſſet. Noluerunt creditores quieſcere [illegible], ſed alios invenientes Conſultores forte ſu[illegible] auribus prurientes, ac [illegible] tantes, alea[illegible] tentarunt in Congregatione, [illegible] ſuccubuerunt, ac [illegible] fuerunt.

ROMANA CONTRIBUTIONIS DE CÆSIIS PRO DUCISSA CERÆ CUM DUCE AQUÆSPARTÆ.

Caſus deciſus per Rotam pro Duciſſa.

Barone poſſidente plura fideicommiſſa, ſi in vim Bullæ alienentur, vel ſubjiciantur bona ad unum fideicommiſſum ſpectantia, atque per ejuſdem Baronis mortem fideicommiſſa diverſis perſonis deferantur, an intret contributum pro ſuppletione, ſeu refectione illius fideicommiſſi, quod majorem jacturam, vel damnum paſſum eſt, & an in propoſito Bullæ, & per alienatione bonorum pro debitis Baronis, intret ordo inter fideicommiſſa aſcendentium, & tranſverſalium?

SUMMARIUM.

1 F*acti ſeries.*

2 *Deciſio cauſæ.*

3 *Articulus vexatus in jure expreſſe non deciſus dignus eſt* [illegible]*cordia.*

4 *Diſpoſita per auth. res quæ, pro dotibus, ex ratione identitate p*[illegible]*nt pro alimentis, aliiſque* [illegible]

5 [illegible] *pluribus* [illegible] [illegible] *ordo pr*[illegible] *per pr*[illegible], *& p*[illegible]

6 *Fa*[illegible] *derogandi* [illegible] *miſſis aſcendentium, quam extraneorum.*

7 *De ra*[illegible] *mixta eſt Bulla Baronum.*

8 *Ad debit*[illegible] *tenentur* [illegible] *res feudal*[illegible], *hæres allo*[illegible].

9 *Quæ ſit* [illegible] *dicta* [illegible] *adaptat* [illegible] *Baronum?*

10 [illegible] *merrium ad* [illegible] *fideicom*[illegible] [illegible], *Domin*[illegible] *merrium tenentur ad refectionem per* [illegible]

11 *An Ba*[illegible] *poſſeſſor* [illegible]*commiſſorum utile negotium gerere* [illegible] *aliquos bonis?*

12 *Ad impedi*[illegible] *non* [illegible] *de ordine Congregati*[illegible], *in* [illegible] *Bullæ faciendam, poſſunt exigi* [illegible], *vel imp*[illegible]

13 *Fa*[illegible] *alienunde* [illegible] *non* [illegible] *patheca, ſive alia* [illegible] *quod m*[illegible].

14 *De* [illegible] *concl*[illegible], *de* [illegible] *n. 16. ſuper facto, &* [illegible]

15 *C*[illegible] *ſolutum, utpote provenientis a ſo*[illegible] *ipſis.*

16 *Congr*[illegible] *Bullam indifferenter in omni*[illegible], *nullo* [illegible] *ordine.*

17 *De ſpe*[illegible] *Sal*[illegible] *ſatis proxima ſuper contributo inter plura fideicommiſſa.*

18 [illegible]

[illegible] verus Dominus, & in quo differat ejus dominium à dominio alterum [illegible].

19 *Quod Bulla Baronum, ſeu alia facultas Principis faceat bona libera [illegible].*

20 *Fideicommiſſa non erant [illegible] ante tempora [illegible], à quo tempore inducta eſt præciſa obſervantia [illegible] ordinem.*

21 *Bulla Baronum procedit etiam contra pupillos, minores, [illegible] unique [illegible] gentes.*

22 *Quod Bulla [illegible] tollat [illegible] obliget Baronem ad illud [illegible].*

23 *Declaratur [illegible] proveniat, & quando fideicommiſſa cenſeantur ſublata, & non ſublata.*

24 *Fideicommiſſum ex ea Bulla dicatur legalis fidejuſſor Baronis.*

25 *Declaratur deſtio, ſeu, contenta in Bulla Baronum.*

26 *De obſervantia Curiæ [illegible] Baronum diſtrahendi bona pa[illegible] nullo attento, vel ſervato ordine [illegible] ipſa Bulla.*

D I S C. LXXXIX.

1 IN perſonis Andreæ patris, & Franciſci Mariæ filii Ducum Ceſiæ ordine ſucceſſivo conſolidata fuerunt plura fideicommiſſa diverſis temporibus, & ſub diverſis legibus per eorum majores ordinata, defecto autem d. Franciſco Maria ſine prole, fideicommiſſa prædicta diverſos habuerunt ſucceſſores, illa ſiquidem ordinata per Portiam de Anguillaria aviam, vel abavam, & per Paulum Æmilium Ceſium pariter avum, vel ulteriorem aſcendentem, delata fuerunt ejuſdem Franciſci Mariæ ſorori, ejuſdemque deſcendentibus, alterum vero ordinatum per Cardinalem Petrum Donatum Ceſium patruum magnum, delatum fuit in Ducem Aquæſpartæ de altero colonnello ejuſdem familiæ Ceſiæ. Cumque præfati Andreas, & Franciſcus Maria, vel diſtraxiſſent, vel reſpective pro erectione Montis Cœlii, ac cenſibus, ſubjugaſſent pro majori parte, ac ferè pro toto, bona ſpectantia ad dicta fideicommiſſa Portiæ, & Pauli Æmilii aſcendentium, dictum vero alterum fideicommiſſum Cardinalis Petri Donati remaneret integrum, hinc prædicta Duciſſa prætendere cœpit pro dictis debitis, ac reſpective diſtractionibus, ac ſubmiſſionibus, inter illa fideicommiſſa locum eſſe debere contributo pro refectione, ſeu reintegratione, & inito deſuper compromiſſo in duos qualificatos Prælatos, cum poſt plures diſputationes, Scribentes pro Duce reo convento, ex modo motivandi, ſeu aliàs, crederent arbitros eſſe in ſenſu, quod dicto contributo locus eſſet, adeuntes Signaturam gratiæ, obtinuerunt reſcriptum, quod per eoſdem arbitros procederetur de voto Rotæ, unde propterea dato dubio coram Cerro Decano, an locus eſſet contributioni, binæ prodierunt affirmativæ reſolutio-

2 nes Duciſſæ [illegible] favorabiles ſub diebus [illegible] Junii 1665. & 10. Maji 1666. eſſe ſcilicet locum contributioni, exemptis debitis particularibus, aut occaſione, ſeu in gratiam cujuslibet fideicommiſſi reſpective contracta eſſent, exceptiſque aliis debitis contractis pro dotibus conſtituendis, vel reſtituendis in [illegible] *res qu[illegible] C. commun. de [illegible]* cum hoc pariter dicatur debitum particulare fid[illegible] aſcendentium, in quibus [illegible] ha-bet, non autem tranſ[illegible], in quibus [illegible] in foro receptam opinionem [illegible] non [illegible] erat.

Editis autem his de[illegible], e[illegible] Rota quoque laudante, aſſum[illegible] concordi[illegible], quæ videtur eſſe in ſtatu [illegible] ſolum omnimoda aſſ[illegible] tione ob [illegible] magis conſi[illegible] ſuper valore [illegible], ac [illegible] ſtatu dictorum fideicommiſſorum reſpective, ac [illegible] te. Et quamvis [illegible] pro [illegible] in toto, quodque [illegible] tiis aſſ[illegible] tum [illegible] fundamentis, de quibus infra, tamen ex eo, quod [illegible] m, & in jure expreſſe non determin[illegible] dedit, quod judicia, [illegible] pro majori parte [illegible] pro dicta contributione concordia, dum [illegible] pro [illegible] tendebatur arbitrorum ſenſus, taleque [illegible] biatum [illegible] cium, & conforme viſum fuit eſſe [illegible] ma[illegible] tantum Signaturæ gratiæ, [illegible] om[illegible] ego [illegible] pro

3 dicta actrice obtinente, laudabam con[illegible] cordiam [illegible] culum, atpote per[illegible] tenuum, & [illegible] re[illegible] putabam, cum ob [illegible] noveritem, [illegible] preſſam determinatione[illegible] & determinata vel [illegible], [illegible] ctum eſt, magna probabilitas [illegible] etiam aſſiſteret [illegible]

In his igitur diſputationibus Scribentes pro Duce reo convento magnum, ac pene totum fundamentum conſtituebant in diſpoſitione, vel ratione textus in di[illegible] *auth. res quæ, Cod. communi. de leg.* ut quemadmodum ſcilicet pro dotibus conſtituendis, & reſtituendis, aſcendentium tantum, non autem tranſverſalium fideicommiſſa obnoxia ſunt, juxta opinionem hodie in foro ubique, præſertim vero in Rota; & Curia receptiſſimam, ita ex identitate rationis dicendum ſit, pro debitis, quæ per deſcendentem fideicommiſſi poſſeſſorem contracta eſſent pro ei[illegible] ali-

4 mentis, aliiſque neceſſitatibus, dum, ut [illegible] tur *in eod. [illegible] tit.* ad [illegible] mat[illegible] Bull[illegible] Baronum [illegible] etiam habetur in ſua propria ſede *ſub tit. de judici om[illegible]* id quod per d[illegible] *auth.* diſponitur, pro dotibus conſtituendis, & reſtituendis, ex rationum identitate, immo majoritate, locum quoque habere debet pro maſculorum alimentis, aliiſque neceſſitatibus, puta pro eis redimendis ab hoſtibus, vel bannitis, cum ſimilibus.

5 Quod clarius procedere dicebant, ex eo quod Bulla loquendo de fideicommiſſis aſcendentium, [illegible] tranſverſalium, utitur dictione alternativa, [illegible], cujus peculiaris natura, & operatio eſt inducendi ordinem per prius, & per poſterius, ex collectis per Fuſar. *quæſt. 370 num. 36. & ſequen.* [illegible], & habetur pluries deductum in di[illegible] materia fideicommiſſaria, præſertim in Bonon. fideicommiſſi de Guidottis, occaſione agendi de articulo, an vocatio maſculorum, & fœminarum, ſive agnatorum, & cognatorum, intelligenda eſſet ordine ſimultaneo, vel potius ſucceſſivo, ac per prius, & poſterius cum prælatione; ut probabilius magiſque receptum [illegible] tur, quoties diſpoſitio [illegible] per dictam alternativam, ſecus autem [illegible] per [illegible].

6 Ex h[illegible] fundamentis conſiderabant, in comprobationem addi quoque [illegible] alterum de[illegible] ab obſervantia [illegible] cipum ſuper derogationibus [illegible] omni [illegible] facultatibus obligandi bona [illegible] de [illegible] grato [illegible] tinentia, ut frequenter [illegible] Salgad. *in labyrint.* & Ca[illegible] agentes de hujuſmodi facultatibus obligandi bona [illegible] majorum, quoniam facilius [illegible] modi facultates conceduntur, quando agitur [illegible] omni[illegible] quorum defectum illis [illegible] alium, vel extraneo [illegible] rogari ſolet.

7 Ad quod [illegible] quæ plurie[illegible] hab[illegible] tur dea[illegible] ceterum [illegible] in Rota magis [illegible] quibus Bulla [illegible], & [illegible] exuberet orbitantia, tanquam [illegible] qu[illegible] per Doctores tribuunt [illegible] *in auth. res quæ, Cod. commun. de legat.* [illegible] voluntas fideicommittentis, vel [illegible], quam idem ſi viveret, præmitteretur, quarum una, et alia [illegible] aſcendentibus, non autem tranſverſalibus convenient, dictum ordinem exigere videtur.

8 [illegible] adverſo ceteri Scribentes pro hac parte, cum quibus ego etiam Scribens in cauſa [illegible] tus convenieham, magnum fundament[illegible] co[illegible] in conditione [illegible] ut [illegible] contributioni [illegible] bonorum ambo[illegible] & [illegible] multitas [illegible] ſuper uno [illegible] contracta [illegible] *[illegible] dec. 159. num. [illegible]* Cons[illegible] tr. *conſult. 9.* [illegible] & [illegible] contributione de Columna, [illegible] Romana, ſeu [illegible]

9 *[illegible]*

[illegible] videbatur ad eum [illegible] par[illegible] fundamentum, vere tamen, [illegible] de[illegible] pro [illegible] cum, [illegible] enim [illegible] conſ[illegible] hæredit[illegible] tate debitor[illegible] n[illegible] or[illegible] aut ambo [illegible]

[illegible]

cogitur vi tempeſtatis, ad navem levandam, aliquas merces projicere, alii qui projectum paſſi non ſunt, contribuere teneantur Domino mercium projectarum pro rata. Atque in idem conſiderabant ſuffragari terminos *de in rem verſo*, *ſeu utilis negotiorum geſtorum*, quaſi quod Baro debitor, & poſſeſſor utile negotium geſſerit pro omnibus fideicommiſſis, vel majoratibus, ſubjugando
11 pro erectione montis, vel impoſitione cenſuum aliqua bona, ut ita impediret majus damnum, quod ſequi potuiſſet, ſi creditores, pro quibus dimittendis id geſtum eſt, recurſum habuiſſent ad Congregationem, atque per illam bona ſequeſtrata, & ſubhaſtata eſſent.

12 Et ex qua ratione firmavit Rota apud Burat. *dec.*401.*n.*3. *&* 4. *&* *deciſ.*482. & in Urbevetana bonorum 13. Maji 1652. ut in vim hujus Bullæ ſuſtineantur impoſitiones cenſuum, vel erectiones montium pro impedienda dictæ venditione magis damnoſa, ex ea clara ratione, quod cui conceditur plus, cenſetur conceſſum quod minus, ad quod
13 conferunt deducta per Merlin. *reſol.* 28. *lib.* 1. & Salgad. *in labyrint. par.* 2. *cap.* 8. *nu.* 13. *&* 14. ut aſſenſus, ſeu licentia conceſſa ſuper omnimoda alienatione, ſuffragetur pro impoſitione cenſuum, vel alia ſubjugatione.

14 Verum & hoc motivum, quamvis cum aliis unitum alicujus eſſet conſiderationis, attamen ſolum, & de per ſe mihi non videbatur omnino tutum ex defectu applicationis ad caſum, ideo enim intrat dictum contributum inter dominos plurium mercium exiſtentium in eadem navi, quia illa tota periclitabatur, atque contingente naufragii caſu, omnes merces periiſſent, unde propterea projectus aliquarum importare videtur quandam impenſam neceſſariam pro conſervatione navis, & mercium, quod in præſenti non videbatur applicabile, tum quia aliqua ex debitis contracta erant de novo, unde non urgebat dicta ratio dimittendi alios creditores, qui Congregationem adeuntes cauſare potuiſſent ſubhaſtationem, tum etiam quia non exinde omnia fideicommiſſa diſtracta fuiſſent, quia ſolum proceſſum eſſet ad diſtractionem tot bonorum, quorum pretium æquivaleret cum aliquo majori damno, quod in caſu ſubhaſtationis, abſque dubio adeſſe dicitur, ſed non per hoc totum patrimonium periclitabatur, ut eſt in caſu totius navis periclitantis. Unde pro ratione dubitandi dicebam, quod diſtrahi, ſeu ſubjugari aliqua ex pluribus bonis ad plura, & diverſa fideicommiſſa ſpectantibus, videtur potius ſpecies caſus fortuiti in illis bonis tantum contingentis, & qualem eſſe iſtum reſultantem a Bulla Baronum, utpote ex facto Principis, quod inter caſus fortuitos connumeretur, in ſpecie advertitur apud Cavaler. *deciſ.*612. *&* *deciſ.*618.
15 *num.*19. *&* *ſeq.* & apud Burat. *d. deciſ.* 401. *num.*2. unde quemadmodum ſi ex ictu fulminis, vel alio caſu pereant aliquæ ex pluribus mercibus exiſtentibus in navi, vel taberna, non intrat contributum, quia eſt caſus, & fortunæ maleficium particulare, & non reſpicit cauſam univerſalem, ita in præſenti.

16 Niſi dicamus, quod cum juxte inconcuſſam praxim Congregationis, non detur certus ordo inter bona pro debitis Baronis ſequeſtranda, & ſubhaſtanda, ſed totum fiat pro ejus libito, & prout dignoſcat expedire pro magis prompte creditorum ſatisfactione, idcirco antequam fierent erectio montis, aliæque ſubjugationes pro evitando hoc majori damno alienationis, omnia bona, omniaque fideicommiſſa æque ſubjacebant huic periculo, dum incertum erat, ſuper quo ſors cadere deberet, & conſequenter præſervativa fuit æqualis, omniumque utile negotium percutere videtur, atque ita motivum videbatur conferre.

Quia vero quilibet abundet in ſenſu ſuo, atque proprii partus, quamvis informes, videntur aliis formoſiores, idcirco mihi ſolidiora, magiſque ſtringentia videbantur motiva, quæ a me in primis congreſſibus excitata, per alios quoque deducebantur, eodem modo, quo ego deducebam etiam dicta motiva per alios excitata.

17 Deducebam ſiquidem in primis, quatenus pertinet ad auctoritates ſpeciales, & proximas, ea quæ in ipſiſſimis fere terminis habentur apud Salgad. *in labyrint. part.*2.*cap.*9. *ex num.*20. ubi agendo in ſpecie de poſſeſſore plurium majoratuum contrahente debita ex legis, vel Principis licentia, proceditur cum eadem diſtinctione, cum qua in hujus cauſæ reſolutionibus bene proceſſum fuit, ut ſupra, quod aut ſcilicet agitur de illis debitis, quæ in cauſam unius majoratus contrahi contingat, & illius tantum debeat eſſe damnum, itaut ſi caſus præbeat pro hujuſmodi debitis diſtrahi, vel ſubjugari bona ad alia fideicommiſſa, vel majoratus ſpectantia, intret obligatio refectionis, aut agitur de debitis indifferenter contractis in cauſam propriam, & privatam ipſius poſſeſſoris, & tunc intret contributum proportionabiliter, & pro rata, adinſtar poſſidentis plura beneficia, quorum bona ex Apoſtolica auctoritate obliget, ſi mortuo beneficiato contingat eadem beneficia diverſis perſonis conferri, quæ auctoritas videtur quidem, ut dixi, ſatis proxima, & pene individualis.

Dicebam quoque ratiocinando, quod poſſeſſor fideicom- 18
miſſi, ſeu majoratus, juxta opinionem Molinæ, & ſequacium, & quæ videtur verior, atque in Rota, & Curia recepta, ut *dec.*200. *n.*13. *p.*5. *rec.* & in aliis, ac frequenter habetur in ſua materia, *ſub tit. de fideicommiſſis*, dicitur verus, ac perfectus Dominus, cum ea differentia inter ipſum, & alios poſſeſſores bonorum liberorum, & indifferentium, quod hoc dominium non importat illam liberam diſponendi facultatem, quæ alias de dominii natura ineſſe dicitur, ſed eſt in hac parte refrænatum, atque contingente caſu reſtitutionis, eſt reſolutioni ſubjectum. Unde propterea Bulla Baronum, vel actualiter, vel verius habitualiter, & poſtquam Congregatio manus apponit, ita hoc obſtaculum removere videtur, atque bona fideicommiſſaria reliquis liberis, & indifferentibus exæquare, perinde ac ſi eſſent libera, & propria, ut generaliter circa operationem facultatis Principis habetur apud Molin. *de primog. par.*4.*cap.*5.*per tot.* Salgad. *d. part.*2. *cap.*9. *n.*28. 29. *&* 61. apud quos concor-
dantes, & in his terminis ſpecialibus Bullæ, Spad. *conſ.*19. 19
*lib.*1. Burat. *d. deciſ.*401. *n.*3. *dec.*66. *p.*11. *recent.* & in aliis, quo poſito, recte intrare conſiderabam dictos terminos feudales, vel ſimiles contributionis plurium hæredum, ſeu plurium patrimoniorum ejuſdem debitoris.

Ad quod comprobandum deducebam eadem, quæ dedo- 20
cta habentur *hoc eod. tit.* ad iſtam materiam pluries, præſertim in Romana pecuniaria de Pallavicinis *diſc.*74. quod ſcilicet fideicommiſſa ante tempora Auguſti non erant præciſe obligatoria, unde propterea Bulla Baronum id operari videtur, reducendi ſcilicet bona fideicommiſſaria ad eum ſtatum præcedentem, quando erant obligabilia, & ad fideicommiſſarii poſſeſſoris diſpoſitionem, ut in ſpecie bene advertitur per Rotam *dec.*36. *p.*5. *recent. num.*41. *&* *ſeqq.* & ſic eſt indefinita remotio obſtaculi, cum reverſione ad illum priorem ſtatum, quo poſito, omnia pariformiter pro debitis poſſeſſoris effecta ſunt.

Unde propterea habemus, quod Bulla procedit contra 21
quoſcumque fideicommiſſorum ſucceſſores, etiamſi ſint pupilli, minores, & quomodocumque privilegiati, quia lex non percutit perſonas ſucceſſorum, eas obligando ad ſolvenda debita prædeceſſorum, quorum non ſunt hæredes, ſed percutit ipſa bona, tollendo vinculum, ſeu obſtaculum ut ſupra, ut per Spad. *conſil.*18. *lib.*1. & habetur in votis editis de anno 1617. in Sabinen. Caſtri Montis rotundi per Ludoviſium, poſtea Gregorium XV. & per Pamphilium, poſtea Innocentium X. ac etiam deinde firmatum fuit per Rotam in eadem Sabinen. coram Coccino, quæ eſt *d. deciſ.*36. *par.*5. *recent.*

Adverſus hoc motivum acriter inſiſtebant Scribentes in contrarium circa ejus falſum præſuppoſitum, ſuper remotione obſtaculi fideicommiſſorum, tum quia, ut alibi ha-
betur deductum *hoc eod. tit.* præſertim in Romana do- 22
tium de Comitibus, *diſc.*82. verius eſt Bullam Baronum non tollere ex tunc fideicommiſſa, neque concedere poſſeſſori facultatem obligandi, niſi in ſolo caſu impediendi imminentem ſubhaſtationem, juxta dictas *deciſ.*401. *&* 482. Buratti, ſed tribuere ſolum facultatem Congregationi, ut id agere valeat, & ſic operetur ut nunc, non ut tunc, tum etiam quia eadem Bulla ad litteram obliget poſſeſſorem, pro cujus debitis bona fideicommiſſaria diſtracta ſunt, ad reintegrandum fideicommiſſum de ejus bonis propriis, quæ illico ex ejuſdem Bullæ miniſterio ſubrogata cenſentur, ergo fideicommiſſa non ſunt ſublata.

Pro iſto objecto removendo advertebam, in Barone fidei- 23
commiſſorum poſſeſſore duas formales perſonas conſiderari, unam propriam, & particularem complectentem proprium patrimonium, ac bona ad ejus liberam diſpoſitionem pertinentia, alteram vero tanquam adminiſtratoris fideicommiſſorum, ſeu majoratuum, ut de hujuſmodi perſonarum diſtinctione bene habetur apud Velenz. *conſ.*156. *n.*78. *cum ſeqq.* Salg. *in labyr. p.*2.*cap.*22.*n.*88.*cum ſeqq.* qua diſtinctione poſita, ſi conſideramus primam perſonam, & quoad commodum, vel reſpective damnum ipſius poſſeſſoris, recte dicitur, Bullam nil alteraſſe circa fideicommiſſorum naturam, & ut poſſeſſor teneatur ad reintegrationem illius damni, quod ipſum fideicommiſſum ex ejus facto pati-

patitur, ſecus autem ſpectata ſecunda perſona, & in gratiam creditorum, unde propterea, quando ſublata de medio prima perſona ob ejus inſufficientiam, remanet ſolum ſecunda, tunc præmiſſa recte intrant, atque ita videtur, damnum ab eodem adminiſtratore pariformiter illatum eſſe omnibus ſub ejus adminiſtratione viventibus.

Poſſunt autem hæc inſimul ſtare, quod ſcilicet bona fideicommiſſaria recte alienentur, vel obligentur, perinde ac ſi eſſent a fideicommiſſi vinculo ſoluta, & tamen quod ipſe fideicommiſſi poſſeſſor remaneat ad fideicommiſſi reintegrationem obligatus, ut habemus in alienationibus, quæ fiant de conſenſu vocatorum, ſive in illis, quæ fiant in vim Apoſtolicæ derogationis, ſeu alterius facultatis per Principem conceſſæ.

24 Proindeque conſiderabam, fideicommiſſa in propoſito cenſeri ipſius Baronis poſſeſſoris fidejuſſores legales, eodem modo quo juxta terminos *d. auth. res quæ*, *C. commun. de legat.* eadem fideicommiſſa dicuntur gerere perſonam fidejuſſoris pro dotibus reſtituendis, quoniam adhuc remanet viro debitori obligatio reintegrandi fideicommiſſum, & conſequenter intrat contributum, ſeu beneficium diviſionis, eo modo quo intrat inter plures fidejuſſores ejuſdem debitoris, vel alterum diviſionis beneficium, quod de jure datur inter plures tertios poſſeſſores bonorum ab eodem cum æquali jure cauſam habentes, cum ſimilibus.

Conſerre quoque videbatur alterum motivum, quod cum ex ejuſdem Bullæ præſcripto, Baro poſſeſſor, pro cujus debitis fideicommiſſum damnum, ac jacturam paſſum eſt, efficiatur ejuſdem fideicommiſſi debitor, exinde reſultabat, quod idem fideicommiſſum, tanquam creditor Baronis, actionem habebat ad alia bona fideicommiſſaria in vim ejuſdem Bullæ adinſtar cujuſcumque alterius privati creditoris, quo non debet eſſe interior.

Et quamvis hæc omnia motiva ſingulariter, & de per ſe a difficultatibus immunia non eſſent, nihilominus ex illis omnibus, ac inſimul & unitim conſideratis, cum regula, *ut ſingula, quæ non proſunt &c.* per quandam ſpeciem muſivi operis, hujus partis juſtitia, dictarumque reſolutionum probabilitas reſultare videbatur.

25 Quo vero ad objecta, circa ordinem ſervandum inter fideicommiſſa aſcendentium, & collateralium, prorſus leve, & contemptibile videbatur illud reſultans a dictione alternativa, *ſeu*, quoniam, ut bene advertitur in hujus cauſæ deciſionibus, atque ipſius Bullæ contextus clare comprobat, dictio prædicta non ſtat disjunctive, ſeu alternative, ſed potius conjunctive, ſeu ampliative, perinde ac ſi adhibitæ eſſent dictiones, *tam* & *quam*, eundemque ſenſum habuit ab initio Rota, *d. dec. 36. n. 23. & ſeqq. p. 5. recent.* ubi quod Bulla indefinite tollit fideicommiſſa, tam aſcendentium, quam collateralium, & extraneorum.

Majoris autem ponderis videbatur ejuſdem ordinis conſideratio deducta a diſpoſitione juris in *d. auth. res quæ*, ſive a ratione, cui Bulla innititur. Verum & hoc tolli dicebam,

26 tum ex dicta conſideratione, quod Bulla reſpectu creditorum, & aliorum ita indefinite reducere voluerit ſtatum fideicommiſſorum, prout erant ante tempora Auguſti, tum clarius ob inconcuſſam praxim, & obſervantiam Congregationis, quæ obſervantia juxta quotidianam propoſitionem, qua nil in foro frequentius, dicitur optima interpres, & interpretationum regina, dum indefinite practicatur ſuper bonis a Barone poſſeſſis, non attendendo illum ordinem, tam inter plura fideicommiſſa, quam etiam inter alia bona ab ipſo Barone poſſeſſa, quæ praxis reſultare videtur ab eadem Bulla id præſupponente, dum ſupponit, quod alia adſint bona libera Baronis ſubroganda loco alienatorum, ergo non urget necesſitas ordinis, & ex his omnibus inſimul junctis probabilitas huic parti, dictiſque reſolutionibus aſſiſtere videtur.

S U M M A R I U M.

1 *De contributo ad debita Baronis inter plura fideicommiſſa per eum poſſeſſa.*

2 *De diverſitate patrimoniorum.*

ANNOT. AD DISC. LXXXIX.

1 Curioſus autem, & ſingularis punctus, de quo in hoc diſcurſu, pariter ulteriorem non habuit diſputationem utpote jam ſopitus per concordiam, quam ego conſului, deſideravi, & inculcavi, quoniam, quo magis ad caſum reflectebam, eo magis mihi creſcebant difficultates, non ſolum ob differentiam in diſcurſu ponderatam, inter fideicommiſſa aſcendentium, & illa tranſverſalium, ducto argumento a diſpoſitione *auth. res quæ, Cod. commun. de legatis.* Sed fortius quoniam deventum erat ad alienationem ſpecialem bonorum ſpectantium ad unum, & non ad alterum fideicommiſſum, unde propterea non intrabant termini contributi, qui recte intrarent, quando ageretur de debitis ſimpliciter, ac in genere contractis, minuſque termini, de quibus *tot. tit. ad leg. Rhodiam de jactu*, cum ille ſit actus neceſſarius, qui fit in gratiam, & utilitatem omnium, iſte autem dicitur actus voluntarius adminiſtratoris plurium patrimoniorum, qui in una adminiſtratione voluit bene ſe gerere, & in altera male.

Si etenim Commendatarius, vel adminiſtrator, ſeu Rector plurium Eccleſiarum, vel beneficiorum, bona unius Eccleſiæ, vel beneficii alienaret, vel diſſiparet, aut conſenſum præberet impoſitioni penſionis, non per hoc tenebuntur aliæ Eccleſiæ, vel beneficia contribuere ad refectionem damni, vel ad penſionem, idemque dici poteſt in illo, qui eſſet tutor plurium pupillorum, cum ſimilibus.

Sive cum diſpoſitio iſtius Bullæ, ſeu alienatio ejus vigore facta, dicatur ſpecies caſus fortuiti, ut advertitur apud Cavaler. *dec. 612. & 618.* & pluries in *hoc tit.* ſuper iſta materia, idcirco ſi ex fulmine, vel ex alio caſu pereant aliqua bona unius fideicommiſſi, non per hoc intrabit contributum.

Verum quia e converſo probabilia quoque ſunt fundamenta, de quibus in diſcurſu, & in cauſæ deciſionibus, quarum prima eſt impreſſa, *dec. 331. par. 14. recent.* idcirco cauſa fuit digna concordia, quæ honeſte ſequuta eſt, ut acquieſcentia merebatur.

De iſta vero materia contributi, ſive de altera diverſitatis 2 patrimoniorum, agitur ſupra, *diſc. 21. 22. & 23. & tit. de cred. diſc. 11. & tit. de hæred. diſc. 3. & tit. de legat. diſc. 52.* & plura ad rem deducunt de Marin. ad Reverter. *dec. 144.* de Luca ad Franch. *deciſ. 1.* Prout etiam de diverſitate patrimoniorum ad alios effectus agitur, *tit. de ſucceſſ. diſc. 4. & 9.*

ROMANA PECUNIARIA
DE MAXIMIS
PRO JOSEPHO PANZANO
CUM MARCHIONE ALOYSIO
MARIA DE MAXIMIS.

Caſus deciſus per Congregationem Baronum ſuper puncto Bullæ ibi diſputato ad favorem Joſephi.

An, & quæ caſtrorum, & bonorum juriſdictionalium poſſeſſio, vel dominium requiratur ad inducendam Baronalem qualitatem, & an ſola proprietatis poſſeſſio, vel Dominium ſine uſufructu ſufficiat, vel e contra?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*

2 *An poſſeſſio, & dominium caſtrorum in ſola proprietate faciant Baronem?*

3 *Feudo dato in dotem, an maritus dicatur Baro, & ad quem ſpectent actus Baronales?*

4 *Uſufructuarius, non data cautione, an faciat fructus ſuos?*

5 *Legato uſufructu prædii, an hæres de illo cum legatario participet?*

6 *Sub legato uſusfructus univerſalis non venit legitima.*

D I S C. XC.

Moriens Lucas de Maximis, pluribus relictis filiis, 1 Lælio primogenito jure prælegati cum onere perpetuæ primogenituræ reliquit caſtra Praxendi, Piſterii, & Praticæ, eorumque uſumfructum Virginiæ uxori donec vixerit, quare defuncto teſtatore, tam Lælius, quam Virginia mater dicta caſtra poſſederunt, ac juriſdictionem dominicam, & Baronalem promiſcue exercuerunt. Naturæ autem ordine turbato, ſupervivente matre, obiit filius, cui Panzanus Joſephi Actoris auctor multas credidit pecunias, pro quarum recuperatione dicto Joſepho agente contra Aloyſium Mariam dicti Lucæ deſcendentem, dictorumque caſtrorum poſſeſſorem jure primogenituræ, iſta non obſtante, in vim Bullæ Baronum, objiciebat poſſeſſor, dictam Bullam non intrare, eo quod Lælius debitor nunquam fuerit Baro, neque dicta caſtra poſſederit, dum ſibi relicta erant pleno jure poſſidenda poſt mortem Virginiæ ejus matris, quæ ſupervixerat, & cui plenus illo-

illorum uſusfructus fuerat relictus. Unde aſſumpta deſuper diſputatione in Congregatione Baronum, ac præſuppoſito pro indubitato, Lælium ab initio mortis paternæ fuiſſe dictorum caſtrorum proprietarium, cum Virginiæ ſolus uſusfructus eſſet relictus, quatenus nullam fructuum, & exercitii jurisdictionis participationem vivente matre, Lælius habuiſſet, excitata fuit difficultas, an ſola proprietas caſtrorum faciat Baronem, & Domicellum, ad effectum Bullæ?

2 Pro affirmativa ad favorem Panzani creditoris dicebam videri reſpondendum, quia cum pluries Congregatio firmaverit, poſſeſſorem caſtrorum, ſeu bonorum juriſdictionalium ratione ſolius uſusfructus non dici Baronem, quia uſufructuarius neque dominium, neque poſſeſſionem ipſius rei habere dicitur, ſed utrumque reſidet penes proprietarium, de neceſſitate dicendum eſt, Baroniam reſidere penes proprietarium, ne alias detur inconveniens, quod Baronia ſtet in aere, & ſine poſſeſſore ſi illam non damus in uſufructuario, neque in proprietario.

Ad id probandum adducebam ſimile de beneficio, vel Epiſcopatu, cujus fructus, etiam cum exercitio jurisdictionis ad alterius favorem ſint reſervati, ut habemus quotidianum in Abbatiis, Epiſcopatibus, & beneficiis, quæ per Cardinales reſignantur cum reſervatione fructuum, de quo agitur *deciſ.763. par.2. rec.* 745. *par.* 3. Romana penſionis 28. Januarii 1641. cor. Veroſpio, *impreſſ.inter rec. deciſ.* 1. *par.*9. Melphien. penſionis 28. Januarii 1647. cor. Rojas, *inter ſuas deciſ.*318. & in aliis, quoniam ille, qui poſſidet proprietatem, ſeu titulum dicitur Epiſcopus, vel Abbas, ſeu beneficiatus veniens ſub legibus, & diſpoſitionibus de hujuſmodi perſonis loquentibus, quamvis fructus ab alio percipiantur, ſic a pari.

3 Et quamvis motivari poſſet in contrarium aliud ſimile magis proximum de baronia per mulierem data in dotem, quod interim conſtante matrimonio penes virum reſidere dicatur, itaut ipſe non autem mulier, vel ejus procurator intervenire debeat in parlamentis, aliiſque actionibus per Barones faciendis, atque ad ipſum ſpectent exercitium, & emolumenta jurisdictionis, ac jus præſentandi ad beneficia jurispatronatus feudo annexi, ex deductis per Jacobin. *inveſtitura feud. verbo de Caſtro*, Capyc. *inveſtit. verbo feuda pro dote, verſ. adminiſtrantur*, Barboſ. *in l. divortio*, *§. ſi vir*, *ex n.* 41. *ff. ſolut. matrim.* ubi late Capobl. *de Baronibus*, *lib.* 1. *in rubr. num.* 44. *&* 45, *& lib.* 2. *cap.* 57. *n.* 13. Vivian. *de jure patr. lib.*4. *c.* 7. *n.* 9. Mantic. *deciſ.* 140. *n.*9. 10. *& alii*, unde propterea ad effectum Bullæ, dicendum videtur, poſſeſſorem caſtrorum titulo dotis, dici poſſe Baronem ſub hac diſpoſitione cadentem, quod tamen particulariter diſputatum, ac deciſum eſſe adhuc non practicavi, cum ea, quæ habentur in Romana donationis de Andoſillis, *hoc eod. tit.* non percutiant caſum caſtri dotalis.

Nihilominus, his etiam admiſſis, diverſam dicebam militare rationem, quia data valida feudi, vel caſtri datione in dotem, dicitur in maritum transferri nedum vera poſſeſſio civilis, & naturalis, ſed etiam verum dominium juxta unam opinionem, ſive juxta alteram quaſi dominium, ſive dominium civile, & utile, remanente ſolum penes mulierem quodam dominio directo, & naturali, ſive quodam habitu ad dominii reverſionem, ad text. cum ibi notatis *in l. doce ancillam*, *Cod. de rei vendic.* & plene Barboſ. *in l. dotalem 62. ff. ſolut. matr.* Caſtill. *de uſufruct. cap.*4. Fontanell. *de pact. clauſ.*5. *gloſſ.*8. *par.* 13. *ex num.*19. *& clauſ.* 6. *gloſſ.*1. *par.*2. Giurb. *ad conſuet. Meſſan. cap.* 1. *gloſſ.*1. *par.*1. Rota *deciſ.*39. poſt Merlin. *de pignor.* & in aliis.

Et quæ in contrarium dicuntur de marito Baroniſſæ, ut non fiat Baro, cum ſimilibus, procedunt ubi feudum, ſeu caſtrum dari non poteſt in dotem, juxta ea, quæ habentur ſupra in Romana, ſeu Roſſanen. *hoc eod. tit. diſc.*20. tunc enim, quamvis de facto, maritus magis, quam mulier Baronis figuram faciat, ac effectum obtineat, facere tamen dicitur de facto, tanquam mulieris vicarius, ſeu adminiſtrator, eo modo, quo cætera bona extradotalia de mulieris tacito conſenſu ex legis diſpoſitione adminiſtrat, ad text. *in l. fin. Cod. de pactis conventis*, unde termini non ſunt pares.

Congregationi arridebat diſcurſus, ſed ex hoc ſolo motivo non inclinabat, quaſi quod ceſſaret ratio Bullæ deducta ex potentia, quæ fundamentum habet in jurisdictionis exercitio, quam tamen difficultatem replicabam non videri efficacem, quia ſi ita eſſet, pendente uſufructu, dare oporteret Baroniam in uſufructuario, penes quem reſidet exercitium jurisdictionis productivum illius potentiæ, cui innixa eſt Bullæ diſpoſitio, ne alias ſequatur jam dictum inconveniens dandi Baroniam ſine Barone.

Quia tamen pro cauſarum defenſione, & ſervitio, patrocinantium errorem ſemper cenſui, velle mordicus inſiſtere ſuper quæſtionibus apud judices dubiis, quoties difficultas ex facto dirimi poteſt, cum ita eſſet proprii ingenii oſtentationem, vel propriam affectionem potius, quam cauſam tueri, contra omnem juſtitiæ, & convenientiæ rationem; idcirco quicquid eſſet de hoc puncto, qui remanſit indeciſus, omnem difficultatem ceſſare dicebam, ex quo conſtabat in facto, tam per teſtium depoſitiones, quam per deputationes Officialium, ac per gratias, & compoſitiones de delictis, & ex præſentationibus ad beneficia jurispatronatus, Lælium actualem, & plenam caſtrorum poſſeſſionem cum jurisdictionis exercitio etiam habuiſſe.

Et licet replicaretur, hæc omnia ipſum geſſiſſe jure familiaritatis, ſeu vicario nomine Virginiæ matris, quam docebatur legatum uſusfructus agnoviſſe, pluresque actus jurisdictionales exercuiſſe, unde ejusdem rei poſſeſſio penes duos in ſolidum eſſe non poterat, de facili tamen replicabam, ex pluribus Lælium jure ſuo in toto, vel in parte dictos actus poſſeſſorios facere potuiſſe; Primo quia cum non doceretur, Virginiam matrem duplicem cautionem, 4
Mutianam ſcilicet, & alteram de bene utendo præſtitiſſe, ſive an id incontinenti, vel ex intervallo fecerit, interim proprietarius juſte fructus percepit, illoſque denegare potuit uſufructuario, qui ſi de facto ſe intrudat, injuſtus, & vitioſus poſſeſſor dicitur, ad fructuum perceptorum reſtitutionem de ſtricta juris cenſura obligatus, etiamſi excuſetur, quatenus, vel proprietarii ſcientia, & patientia, vel muliebris ſexus ſimplicitas, vel aliud probabile bonæ fidei motivum illum excuſet, ex plene deductis per Caſtill. *de uſufructu cap.*14. Rota *deciſ.* 259. *part.* 7. *rec.* Capyc. Latr. *conſult.*112. *num.*1. *cum ſeqq.* & habetur latius tractatum in ſua materia, *ſub tit. de uſufructu, ſeu ſervitutibus*, præſertim in Forolivien. & in Civitatis Caſtelli, & in aliis; unde donec dicta duplex cautio præſtita ſit, Lælius jure proprio fructus percepit, ac plenam caſtrorum poſſeſſionem in proprietate, & uſufructu juſte habuit,

Præterea etiamſi Virginia ab initio, & incontinenti hæc adimplevisset, itaut ille poſſidendi titulus in Lælio ceſſaſſet, adhuc tamen dicebam, ipſum fuiſſe poſſeſſorem etiam in uſufructu pro medietate, cum non verſaremur in feudis juris Francorum de ſui natura individuis, poſſeſſorum pluralitatem excludentibus, ſed in caſtris allodialibus, quæ non implicat eſſe penes plures pro communi, ſive per portiones, & quotas.

5 Habebat igitur medietatem ex diſpoſitione textus *in l. ſi alii*, *ff. de uſufructu legato*, per quem diſponitur, quod ſi uni fundus, alteri uſusfructus legetur, fundi legatarius de uſufructu pro medietate cum uſufructuario participare debet, & firmant DD. collecti per Caſtill. *de uſufructu cap.*47. Bellon. *de jure accreſcendi cap.*5. *qu.*10. *num.*56. *& ſeqq.* Merlin. *lib.*2. *controv.*6. *num.*1. *& ſeqq.* Adden. *ad deciſ.* 636. *par.*4. *recent. tom.*3. cum aliis deductis in d. Forolivien. *ſub tit. de uſufructu*.

Neque aggrediendam eſſe dicebam inſpectionem ſuper intelligentia dicti text. ejuſque limitationibus, quia hodie non erat de hoc principalis controverſia inter legatarium proprietatis, & illum uſusfructus, ſed ſolum deducebatur ad oſtendendum poſſibilem titulum, quo juſte, & licite Lælius proprietarius dictos actus poſſeſſorios nomine, & jure proprio facere potuit; licet enim Virginia ex conjectura forſan mente defuncti prætendere poſſet integrum uſumfructum, ut pro alia parte Scribentes inſiſtebant ex teſtamenti verbis, ibi, *percipiat uſumfructum plenum*, nihilominus potuit nolle percipere, vel conſequi, niſi in parte, dum vivens, & ſciens paſſa eſt proprietarium etiam participare; nec de jure dubitatur uſumfructuarium poſſe ſuum legatum agnoſcere in parte, & in parte non, juxta text. claros deductos in dicta Forolivien. igitur hæc ſola poſſibilitas ſufficit ad excludendum titulum familiaritatis non intrantem, ubi potentia alterius tituli poſſidendi nomine proprio concurrit, Mantic. *deciſ.* 245. *num.*7. Gregor. & Adden. *deciſ.* 92. Buratt. & Adden. *deciſ.* 169. *num.*13.

Demum his omnibus ceſſantibus, adhuc omnis difficultas tollebatur, quia cum Lælius eſſet teſtatoris filius, cui legitima debebatur, pro hac rata, & ſic in tertia parte caſtro-

ſtrorum, plenam poſſeſſionem, etiam in uſufructu habuit, legitima enim eſt incapax cujuſcumque oneris, & ſervitutis, unde ſub legato, vel diſpoſitione quantumvis univerſali totius, & integri uſusfructus, illa non comprehendi-
6 tur, ſed intelligitur in reſtanti beſſe, ad text. in §. *prohibemus*, *Auth. de trien. & ſemiſſ. & in Auth. noviſſ. C. de inoff. teſtam.* ubi DD. Bero. *in l. uxori meæ*, *ff. de uſufr. legat. & conſ. 56. num.* 3. Caſtill. *de uſufr. cap.* 45. *num.* et. Merlin. *de legitim. lib.* 3. *tit.* 2. *q.* 7. *num.* 17. *& ſeqq.* Rot. *deciſ.* 579. *num.* 1. *par.* 5. *recent.* Merlin. *tom.* 2. *controv.* 7. *n.* 2. ubi dicit reſpectu filii inſtituti hoc eſſe ſine controverſia.

Quod etiam in facto alere comprobari obſervebam ex judicio teſtatoris diſponentis, quod quatenus Lælio ad ſubſtentationem ſui redditus non ſufficerent, deberet Virginia mater ſupplere, ergo teſtator ſuppoſuit in Lælio participationem fructuum, & emolumentorum ex eiſdem caſtris, dum alia bona ei non reliquit, nec aliunde habere conſtabat, & verba teſtatoris de dando Virginiæ plenum uſumfructum, adjecta erant ad excludendam Bulgari conſuetudinem, & ne legatum reſolveretur in alimenta, ut idem teſtator declaravit.

Et ex his Congregatio cenſuit Bullam intrare, ideoque Commiſſarium decrevit, non ſequuto tamen effectu, quia reus rediit ad judicem ordinarium, qui mandatum executivum relaxaverat, & ab eo obtinuit revocationem ſub prætextu viæ executivæ præſcriptæ, ſuper qua idem judex ſententiavit pro præſcriptione, deindeque introducta fuit cauſa in Rota, ut habetur *ſub tit. de credito*, in hac eadem cauſa; demum vero longe poſt hæc ſcripta præſens controverſia, me tractante, cum honeſta concordia finem habuit.

ANNOTAT. AD DISC. XC. XCI. & XCII.

AD deducta in his diſcurſibus conferunt, quæ habentur infra *diſc.* 119. & ſuper contentis *in diſc.* 92. ulteriorem diſputationem occaſio non dedit, videtur autem, quod indefinite in praxi ſervetur diſpoſitio Bullæ in omnibus bonis, ac etiam in cenſibus, & locis Montium.

ROMANA PECUNIARIA DE MARERIIS PRO MUTIO MARERIO CUM CHRISTOPHORO CINCIO.

Caſus deciſus per Congregationem Baronum pro Cincio.

Emens caſtrum cum pacto de retrovendendo, ad exercitium poſtmodum deducto, an ad effectum Bullæ, ob illud intermedium caſtri dominium poſtea reſolutum, dicatur Baro, & Bulla intret pro debitis contractis pendente caſtri poſſeſſione, vel antea?

S U M M A R I U M.

1 *QUi poſſedit caſtrum tanquam emptor cum pacto de retrovendendo poſtea conſummato, an ob hanc intermediam poſſeſſionem dicatur Baro?*

2 *Emptor cum pacto de retrovendendo dicitur perfecte Dominus, & cum eo active, & paſſive locum habet jus congrui.*

3 *Declaratur concluſio, quod Bulla Baronum procedat pro debitis contractis ante Baroniam.*

D I S C. XCI.

1 MUtius Marerius ſenior emit cum pacto de retrovendendo caſtrum Montis nigri, quod uſque ad obitum poſſedit, per venditorem deinde in vim dicti pacti redemptum, unde Cincius ejuſdem Mutii creditor ex cauſa debiti contracti, antequam dicti caſtri acquiſitio fierat, pulſavit in vim Bullæ Baronum in iſta Congregatione Mutium juniorem ſuper bonis alias a dicto debitore, poſtmodum vero ab iſto ex titulo antiqui fideicommiſſi poſſeſſis, atque iſto baronalem qualitatem negante, pro eo ſcribens dicebam illam cenſari non adeſſe, quia Baronia non ceſſaverat ex nova cauſa, & ut ex nunc, ſed ut ex tunc, ex cauſa antiqua ab initio acquiſitionis impreſſa, tanquam ſub conditione reſolutiva, qua purificata intrat retrotractio, ac fingitur emptorem nunquam poſſediſſe, cum cauſa reducatur ad non cauſam, & titulus ad non titulum, itaut omnia medio tempore geſta per hujuſmodi emptorem corruant, ex hypothecæ, & ſervitutes contractæ evaneſcant, ex deductis per Franch. *deciſ.* 64. *num.* 4. *& ſeqq.* Surd. *deciſ.* 286. *num.* 12. Capyc. Latr. *conſult.* 34. *num.* 21. *& ſeqq.* Rot. *deciſ.* 86. *num.* 5. *par.* 5. *recent.*

2 Contrarium tamen ſenſum habuit Congregatio, ex eo motivo, quod emptor cum pacto de retrovendendo, interim dicitur verus, & perfectus Dominus, atque in eum tranſit perfecte dominium, quamvis eventuali reſolutioni ſubjectum, unde interim contra eum exerceri poteſt jus congrui, tanquam cum perfecto emptore, & e contra ipſe contra alium illud exercere poteſt, Afflict. *de jure protom.* §. 3. *num.* 20. *cum ſeqq. & deciſ.* 338. Tiraquell. *de retract. convent.* §. 2. *gloſſ. unica*, *num.* 1. *&* 2. Gratian. *diſcept.* 526. *num.* 54. *& ſeqq. diſcept.* 742. *num.* 30. *& ſeqq.* Burate. & Addeo. *deciſ.* 677. Multo magis, quia Mutius uſque ad obitum in poſſeſſione Caſtri, & Baroniæ continuaverat, cum pactum deductum eſſet ad exercitium cum ejus hærede.

Dixi reſolutionem eatenus placere, quatenus ageretur de debitis a Mutio contractis poſt dictam Baroniam aſſecutam, ejuſque poſſeſſione durante, quaſi quod tunc creditores ſub Bullæ clypeo, & publica fide tanquam Baroni crediderint, ideoque ceſſata qualitas eis præjudicare non debeat, ſecus autem pro debitis contractis in ſtatu privato, & antequam dictam Baroniam aſſequeretur, nihil refragante,
3 quod me acriter ſuſtinente, Congregatio firmaverit Bullam habere locum etiam pro debitis contractis ante Baroniam, ut in Romana pecuniaria de Pellaviciniis, *hoc eod. tit. diſc.* 74. quoniam id denuo verum affirmabam in ſuis congruis terminis, & ubi aliud extremum concurreret, quod ſcilicet ageretur cum eodem Barone, ſeu ejus ſucceſſore, in eadem qualitate Baronali exiſtente; ſecus ubi de tempore contracti debiti non erat Baro, nec aderat de tempore quo illud petebatur, quia deficit utrumque extremum, a quo, & ad quod.

Licet enim, etiam pro debitis contractis ante Baroniam, firmaverim in d. Romana Creditorum de Pellavicinis, & in aliis, bullam intrare, illamque reſpexiſſe ad tempus petitionis, ac faciendæ executionis, attamen id procedit, quia de tempore dictæ executionis aderat ratio potentiæ, & qualitatis baronalis, unde unum de duobus extremis de neceſſitate dicebam debere verificari, vel ſcilicet, quod debitum ſit contractum de tempore Baroniæ, quando dici poteſt creditorem qualitati baronali intentum, ſub fide Bullæ crediſſe, alias non contracturum, vel quod eadem qualitas adſit de tempore quo debitum petitur, & ſic, ſive Bulla operatur ut ex tunc, ſive ut ex nunc, adſit Baronia de uno tempore cum verificatione unius extremi, ſecus autem, ubi utrumque extremum deficit, quia tunc nulla videtur ſubeſſe ratio, & hanc putabam eſſe veram diſtinctionem.

ROMANA PECUNIARIA DE MAXIMIS PRO CAMILLO, ET FABIO DE MAXIMIS CUM CÆSARE, ET ANTONIO DE GAETANIS.

Caſus diſputatus in Congregatione Baronum, ſed non reſolutus.

An Bulla Baronum locum habeat in locis Montium, cenſibus, nominibus debitorum, ac juribus, & actionibus ad fideicommiſſa ſpectantibus?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*

2 *Bulla Baronum tollit ſucceſſoribus exceptiones reſultantes ex fideicommiſſis, & inveſtituris, non autem jura privata, & correſpectiva.*

3 *An Bulla Baronum procedat in locis Montium, & cenſibus?*

4 *Loca Montium, & cenſus conſtituunt tertiam ſpeciem, & non veniunt appellatione mobilium, vel ſtabilium.*

5 *An loca Montium circumſcribantur loco?*

6 *Quid de cenſibus.*

7 *Caſus non deciſus, ſed videtur verior negativa, pro illorum non comprehenſione ſub Bulla.*

DI-

D I S C. XCII.

1 Gravis [illegible] in Congregatione Baronum [illegible] Capitulum [illegible] delMagum, [illegible] manus [illegible] quam [illegible] quallam [illegible] Montium, [illegible] per cuiorum [illegible] qual [illegible] debitores [illegible] erunt [illegible] in [illegible] per [illegible] debitores ad [illegible] orem [illegible] qui fuit, [illegible] orum Cam [illegible] de [illegible] & [illegible] comprehend [illegible] onera quorum dam centum [illegible] impoſitorum, [illegible] non comprehenderentur, prout non comprehe [illegible] jure probatum fuit, ac [illegible] reſolutum, ut habetur [illegible] in hac eadem cauſa, manis [illegible] quia cenſus [illegible] per [illegible] juribus ext [illegible] riores ab [illegible] bant [illegible] locorum Montium, [illegible] bonorum, ſuper [illegible] o, unde [illegible] omni a [illegible], quia Bulla Baronum [illegible] quidem [illegible] in [illegible] ex [illegible], inveſtit [illegible] quandam [illegible]

2 [illegible] em. [illegible] non [illegible] jura & [illegible] propria, [illegible] tanquam [illegible] tortibus [illegible], neque [illegible] em anterioritas [illegible] ne [illegible] lores tangatur ſint [illegible] cond [illegible] nep.

Multiplicando [illegible] mottva, deducebam prodicti [illegible] Montium [illegible] illud adhuc fortiter [illegible]

3 [illegible], quorum Spoidenter, & præſupp [illegible] practica [illegible] Bullam Baronum, quæ non obſtantibus [illegible] niat exequi, [illegible] tam jur [illegible], quam [illegible] comp [illegible] nerat luca [illegible], cenſus, [illegible] debitorum, [illegible] alia hujuſmodi [illegible] rum conſtitue [illegible]

[illegible], ſpcebam B [illegible] jam loqui de bonis

4 [illegible] com [illegible] rectorum [illegible] ce [illegible], ac jura, [illegible] in od [illegible] m appell [illegible] ad [illegible], Arabr. de [illegible] Theſaur. [illegible] 293. num. 6. [illegible] aliis per Rotam [illegible] Concil [illegible] affirma [illegible] Tude [illegible] *ſub titulo Regalis* [illegible] Veti [illegible] alium.

Quod clar [illegible] edere dicebam, ubi adjiciuntur verba de [illegible] loci [illegible], & ſituatio [illegible] m, [illegible] in Bulla §. 2. ibi, *Civitatis*, [illegible], *ultra* [illegible] [illegible] *Septem* [illegible]. E [illegible] ad [illegible], quæ [illegible] bent [illegible] uationem [illegible] non comprehendit [illegible], & actiones, ut per Rojas *de eſſ.* [illegible] n. 24. [illegible]

5 Et quamvis reſpe [illegible] Montium, m [illegible] videatur, circa [illegible] ut [illegible] erecta ſunt [illegible] Bonu [illegible] n. 1. Addendæ [illegible] *deciſ.* [illegible] *cent.* 144. *num.* 12. [illegible] *per* [illegible] bum, & additum ſupra [illegible] tano, quæ in [illegible] idem [illegible] M [illegible] habetur a [illegible] d Rot [illegible] *n.* 66. [illegible] & de [illegible] cun [illegible] Ve [illegible] aliiſque ſimilibus Princi [illegible] loco, & habeantur loco [illegible] ibi [illegible] Rot. in Ven [illegible] Bonon [illegible] [illegible] P [illegible] *num.* [illegible] 1. T [illegible] habere locum [illegible] *num.* [illegible] Adde [illegible] Bur [illegible] necnon [illegible] locum Seiatum [illegible] Merlin, [illegible]

[illegible] imponi cenſus, Burats. *de* [illegible] *num.* 13. po [illegible] Mer [illegible] *de p* [illegible] remedia poſſ [illegible] Burats. *d.* [illegible] *pt.* 4, *num.* [illegible] cum ſimi [illegible]

6 [illegible] de loco, ubi [illegible]

bona cenſa, haberi [illegible] loco [illegible] locorum Montium, [illegible] effectus, deque loci [illegible] ſcriptione, Rot. *deciſ.* [illegible] n. 16. [illegible] 17. [illegible] *de Cen.* idem Cenc. [illegible] de Marin. *reſolut.* 11. [illegible] *per* [illegible] in dicta Romana, ſeu Tuder. [illegible] Collectarum pro Andoſ [illegible] *tit. de Regalib.* [illegible] ubi de [illegible] ſpro cenſu ſolvendis, an in loco, ubi ſita ſunt bona cenſa, vel ubi eſt perſona creditoris, [illegible] in loco dest natæ ſol [illegible] attamen [illegible] attendi poſſe di [illegible] communis [illegible] non reſi [illegible], non autem ſuper totali [illegible] adeo exorbitantis, ut [illegible] ſpeci [illegible] bus terminis [illegible] al [illegible] quod [illegible] hac Bulla pro [illegible] orem, [illegible] nomiaat [illegible] actiones, [illegible] tur per Cacheran. [illegible] *m.* 2. [illegible] eadem [illegible] one in cenſibus, Cen [illegible]

Ponderando etiam, quod Bulla [illegible] §. [illegible] enumerat [illegible] mus, pal [illegible] & [illegible] proprietatem, non per [illegible] Montium, [illegible] nde [illegible] quod non [illegible] qui [illegible] pem ad præcedentem, B [illegible] & [illegible] Cacheran. [illegible]

[illegible] Bulla puiaret [illegible] *ſuper* [illegible] *ſtatibus*, [illegible] præcedentium repet [illegible] & non comprehenditur, ut [illegible] *deciſ.* 242. *num.* 10. [illegible] 27. April. 1662. coram Vecch [illegible] num. 3. & ſic combinando [illegible] verbum [illegible], dicebam [illegible] ſolum loquens de bonis [illegible] priis, & per veritatem, non autem per fictionem, & nihilominus [illegible] ſufficere eſſe dubium, cum in dubio juxta [illegible] propoſi [illegible] intellectus, per quem juris communis diſpoſitio minus lædatur, & ab ea recedatur.

7 Poſtea non fuit deciſus, quia [illegible], bonis [illegible] ſupra; volui tamen inſinuare [illegible] plus [illegible] non potui enim judicium efformare ex Congregationis praxi, ſeu obſervantia optima interprete, quoniam pro mea notitia articulus non fuit fortiter diſputatus, & deciſus, quamvis [illegible] pluries inciderit [illegible] in cauſis me tractatis [illegible] fuit, comperii varia eſſe opiniones, juxta diverſa ingenia eorum, qui pro tempore ſedebant in Congregatione, quandoque enim [illegible] haberi pro abſoluto, quod Bulla [illegible] capiat hanc [illegible] rum, & quandoque [illegible] unde judicet [illegible] potest, qualis ſit veritas.

Reflectendo autem ad punctum [illegible] conſiderabam quod in diſcurſu [illegible] dicto a [illegible] lægoris, [illegible] majoritate rationis [illegible] Bullæ [illegible] locum habere debet [illegible] & [illegible] conſervationem [illegible] ſtra, palatia, caſa [illegible] iſta, [illegible] dominiis, [illegible] immobilibus [illegible], [illegible] præſcriptum in bonis pupillorum, & minorum *in lex, quæ tutores, Cod. de adminiſtrat. cum ſimilibus.*

E converſo autem, juxta ea, quæ in foro frequenter [illegible] in materia ſtatutorum [illegible] a jure exorbitanti [illegible] legitur ſcriptum, a [illegible] tantum de caſu ad [illegible], & bona, etiam rationi [illegible] occurrente, [illegible] omnibus remanet [illegible] vulgarem regulam text. in *leg. commodis* [illegible], *ff. de liber.* [illegible] Alex. [illegible] vagin. [illegible]. Rot. [illegible] 29. [illegible] & cæteri plene deducti in Fanon. ſucceſſ. 6. Aprilis 1663. 26. Julii 1665, & [illegible] 1666. cor. Albergato, ubi de ſtatuto [illegible] propt [illegible] atos uſque ad [illegible] od eam [illegible] propter patrem, [illegible] ex eo [illegible]

bis,

[illegible], atque qualis [illegible] legi poteſt, quæ tamen deciſiones in dicto caſu aſperæ videntur, ut habetur adhuc in eadem Farien. ſub tit. de ſucceſſionibus.

Et quamvis conſiderari poſſet, quod revera non eſſemus in caſu juris municipalis inferioris, ſeu ſtatutarii, ſed in lege Papæ ſupremi Principis, unde potius dici debet jus commune, quam ſtatutarium, ut habetur apud Franch. deciſ. 148. [illegible] & latius apud Rovit [illegible] nihilominus de [illegible] jure, cum dicta regula juris ſtatutarii procedendum venit, dum Congregatio Baronum, ac etiam Rota moderna, præſertim poſt Conſtitutionem [illegible] 17. [illegible] bani VIII. quæ Bulla [illegible] nuncupatur, tenent hanc Bullam Baronum eſſe odioſam, & exorbitantem, [illegible] ut in aliis [illegible] habetur, tum etiam quia [illegible] praxis [illegible] obſervantia in verbis, tum quia practicatur pro [illegible] debitis, non [illegible] guendo, an ex mixta, [illegible] cauſa contracta ſint necne, quod mihi nunquam placuit, tum etiam quia non practicatur in Baronibus, qui non ſint de ſtatu immediato, quia verba non conveniunt, vel cum eis, qui caſtra, & feuda vendiderunt, & tamen [illegible] rationis identitatem attendere voluimus, cum [illegible] is, atque cum illis Nobilibus primi ordinis, qui eandem figuram [illegible] Urbe, vel [illegible] faciunt, ſervanda quoque eſſet, multa ne alia practicanda, vel non practicanda eſſent, ſi rationem potius, quam verba attenderemus, ac ſufficit caſum eſſe dubium, ut pro ſtricta intelligentia legis, quæ reputatur odioſa, & exorbitans, reſpondendum ſit, illam ſolum attendendo ad verbis, quæ ex ſuperius ponderatis, abſque dubio iſtis bonorum ſpeciebus non conveniunt, unde quando judicandum non ſit cum ſolo ſenſu naturali, ſed [illegible] ſit regulis legalibus, hæc poſterior opinio negativa videtur probabilior, licet negari non poſſit, ſenſum naturalem ex declaratione [illegible] conjecturationis fideicommiſſorum tacitis urgere, unde caſus dignus eſſet matura diſcuſſione, ac declaratione.

SENOGALLIEN. BONORUM PRO COMITIBUS DE MONTEVETERI CUM MONTI[illegible]TIS.

Caſus diſputatus in Congregatione Baronum, ubi pendet.

An Bulla Baronum procedat in caſtris, & bonis de directo dominio Eccleſiarum per Baronem poſſeſſis in emphyteuſim ad tertias generationes?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quod Bulla Baronum [illegible] locum in Statu Urbini.*
3 *De fundamentis, ob quæ Bulla [illegible] bonis Eccleſiaſticis.*
4 *Bulla tollit dominia, & [illegible] derogationem [illegible] de jure tertii.*
5 *Papa eſt Epiſcopus [illegible] inibus a perſona Papæ.*
6 *Eſt etiam Princeps [illegible]*
7 *Leges Papæ concernentes [illegible] [illegible] ſtantur perſonas, [illegible] ſtatur, ut de Ægidianis [illegible]*
8 *Bulla Baronum facta eſt a [illegible] Principe temporali.*
9 *Duæ exploratæ [illegible] demonſtrationes.*
10 *Ex conſuetudine, & ſtylo Papæ, [illegible] tantes.*
11 *De rationibus, quibus [illegible] eſt Bulla Baronum.*
12 *Reſpondetur contrariis.*
13 *Verbum, Cameræ [illegible] ſignificet, & an diſferat a verbo [illegible]*
14 *An in bonis [illegible] Bulla prejudicet [illegible]?*
15 *An in bon. E[illegible] [illegible] Bulla [illegible] temporum?*
16 *Lex [illegible] non compre[illegible] [illegible] quam [illegible] & reſpe[illegible]*

D I S C. XCII.

1 Cum per Monteriſius [illegible] erecti, ſeu [illegible] gati, Comites Julius, & Aliſ[illegible] [illegible] facto, & obligatione eorum [illegible] [illegible] ſuper caſtris, & bonis de directo dominio Eccleſiarum [illegible] titulo emphyteutico ad certas generationes [illegible] conceſſa erant, atque Congregatio Baronum non obſtantibus 2 ſignatis per Rotam in Urbinaten. [illegible] coram Bevilaqua, [illegible] & 51. poſt Partell. ſuper non comprehenſione Status Urbini ſub Bulla Baronum, contrarium poſt [illegible] quentem devolutionem teneret, unde propterea hæc [illegible] [illegible] conventus [illegible] rejecta fuit, non [illegible] al etiam exceptionem non comprehenſionis hujuſ[illegible] caſtrorum, & bonorum ſub dictæ Bullæ diſpoſitione, tanquam eſſent emphyteutica de directo dominio [illegible] iarum, ideoque tanquam bona Eccleſiaſtica ſub ea [illegible] non debebant, quia [illegible] ſuper hoc puncto [illegible] aliquam votorum ſcrituram, nulla cepta fuit reſolutio, eademque Congregatio deſiderate oſtendit [illegible] articulos tanquam novos, & nunquam [illegible] ter dec[illegible] [illegible] valeretur, unde propterea [illegible] con[illegible] tractatus, qui plurium annorum [illegible] adhuc durat, ideoque cauſa pendet, & quatenus [illegible] tractatus ad effectum non perveniat, expectatur deciſio.

In lud[illegible] putatione, ſeu diſputationibus [illegible] per hab[illegible], duo 3 erant præcipua fundamenta ſcribentium pro [illegible] toribus [illegible] per comprehenſione perſonarum, ac bonorum etiam Eccleſiaſticorum ſub hac Bulla, primo quod expre[illegible] in §. 2. omnes, & quoſcumque Barones ſub ea com[illegible] cujuſcumque ſtatus, & conditionis, etiamſi quacumque [illegible] Eccleſiaſtica [illegible] ſit [illegible], etiam Cardinalatus [illegible] [illegible] conſequenter dicebant, claram eſſe voluntatem [illegible] nandi diſt. legem, non ſolum jure Principis [illegible], ſed etiam Eccleſiaſtici, & Summi Pontificis.

Et ſecundo quod in §. 12. in fine excipiantur [illegible] [illegible], canones, & cenſus rationes [illegible], ſeu ſuperioritatis debitæ Cameræ Apoſtolicæ, unde propterea hæc exceptio firmat regulam generalem in contrarium, ad text. in l. nam quod liquide, ff. de pen. lega. [illegible] Concordant. per Barb. axiom. 85. num. 4. Rota [illegible] par. 6. recent. num. 1. & per tot.

Ponderando etiam, quod in §. 9. & ſequentibus uſque ad 4 finem, in ſpecie derogat nedum fidei[illegible], ſed etiam inveſtituris, & conceſſionibus, qui terminis conveniunt bonis, poſſeſſis jure feudi, vel emphyteuſi, non ob[illegible] ant [illegible] tolleretur dominium Eccleſiæ non d[illegible], quoniam Bulla tollit etiam dominia, & proprietat[illegible], cum derogatione [illegible] jure ter[illegible] non tollen. [illegible] tum in pretium, ex deductis apud Cavaler. dec. 12. [illegible] ſeq. & deciſ. 18. n. 1. & ſeq. & clarius [illegible] part. [illegible] cum aliis per Spad. conſ. 18. [illegible]

[illegible] ſcribens pro dictis Comitibus [illegible] 5 [illegible], [illegible] ſenio [illegible], contrarium verius dicebam, quoniam in Papa, [illegible] ab alia perſona Epiſcopi [illegible], [illegible] perſona Papæ, & de qua cæteri [illegible] in loc. lib. 2. cap. 25. num. 4. Vell. in prax. lib. [illegible] cap. [illegible] n. 1. Rot. in Romana hæreditatis [illegible] Aprilis 1[illegible] coram Meltio, cum aliis in propoſito deductis in [illegible] Terro[illegible], [illegible] ac etiam in eadem Ro. [illegible] hæreditatis [illegible] ſive ſub [illegible] de regul. tr.

Duplex [illegible] perſona conſideratur, una Summi Ponti- 6 ficis, [illegible], ſeu capitis Eccleſiæ univerſalis habentis jur[illegible] ſectionem, [illegible] in toto mundo, altera vero Regis, ſeu Principis ſæcularis in ſtatu, ſeu [illegible] temporali Eccleſiæ, ut bene probat text. in cap. [illegible] 18. in pa. extra, de [illegible] & pro abſoluto ſupponitur in [illegible] de quibus infra.

Quando [illegible], [illegible] per [illegible] legislator ipſe condidit, vel [illegible] confirmationis ſtatutorum, & legum ab aliis [illegible] ordinariis, diſponit ſuper concernentibus temporale [illegible] ejus [illegible], ejuſque ſubditorum in temporalibus [illegible] non [illegible] ſpiritualibus, [illegible] concernentibus [illegible] quam non 7 dubitetur de po[illegible] [illegible] cet [illegible] que plad[illegible] a[illegible] [illegible] per[illegible] nas, [illegible] bona [illegible] compre[illegible] dere, [illegible] tur [illegible] non de [illegible] [illegible] totam [illegible] ritualem [illegible] non [illegible] ſuppoſitionem ha[illegible] in pr[illegible] Cu[illegible] Ægidianæ conditæ per [illegible] dum, vel in [illegible], vel in tota Italia Legatum Sedis Apo[illegible] Avenione reſidentem [illegible] ad univerſum ſtatum, ac etiam [illegible] [illegible] tum IV. & Paulum [illegible] I. quoniam non comprehendit [illegible] Eccleſiaſticas, utriuſque bona de directo dominio Eccleſiarum, [illegible]

& ſuper

Digitized by Google

& ſuper ſola pertinentia dominii utilis, abſque aliqua Eccleſiæ dominii directæ mixtura, vel præjudicio, adhuc receptum eſt Ægidianam non intrare, ut apud Otthob. *deciſ.* 170. *num.* 7. plene in *Romana vineæ* 17. Junii 1658. & paſſim, prout in terminis Statutorum Urbis, juxta opinionem, quam retinet Rotæ moderna, firmatur *dec.* 58. *num.* 27. *& ſeqq. part.* 6. *recent.* quæ reputatur in materia magiſtralis, *deciſ.* 23. *num.* 5. poſt Zuff. *de legitim. proceſſus*, & in aliis frequenter, ac extra quæſtionem, intrantem ſolum in propoſito ſtatutorum Urbis, & Conſtitutionis Clementis VII. ſuper dotium moderatione, in ordine ad probationem voluntatis adhibendi etiam poteſtatem ſpiritualem, & comprehendendi Eccleſiaſticos, ex iis, quæ ſuper hac materia habentur formiter acta in Romana dotis, ſeu pecuniaria de Sanctacruce, *ſub tit. de dote*.

Quo certo principio ſic ſtante, dicebam huic parti ſuffi-
8 cere, quod per actores prætendentes dictam voluntatem comprehendendi etiam bona Eccleſiaſtica, illa non probetur, dum ex ejuſdem bullæ proœmio ibi, *Juſtitiæ ratio, & publica fidei cauſa poſtulat, ut eorum, qui pecunias noſtris, & S. R. E. ſubditis crediderunt &c.* atque ex toto contextu ad evidentiam conſtat, Pontificem ita ſtatuere voluiſſe tanquam Principem temporalem, & in concernentibus adminiſtrationem ſuæ temporalis ditionis ſub ejus immediato regimine exiſtentem, adeout receptum ſit, iſtam legem non extendi ad temporalem ditionem mediatam, ſub feudatariorum regimine viventem, ut in Urbinaten. prædii, & in Romana pecuniariæ de Pallavicinis *hoc eod. titul.* quo caſu, juxta firmata in proxime allegatis deciſionibus, voluntas adhibendi alteram perſonam, ſeu poteſtatem non præſumitur.

Nedum autem dicta probatio non adeſt, ſed potius ad evidentiam videtur eſſe in contrarium, tum quia *in §.* 12. *&* 13. diſponitur alia bona libera eorundem Baronum ſub-
9 rogari debere in locum diſtractorum, quod incongruum videtur quoad Eccleſias, ut cum gravi præjudicio rem pro ſe habere cogantur. Tum clarius quia *in §.* 4. *&* 12. expreſſe diſponitur, quod caſtra, & bona per Barones poſſeſſa, & per Congregationem ſubhaſtanda, tranſire debeant omnino libera, & in pleno dominio ad emptores, quod proinde in ordine ad dominium Eccleſiæ importat formalem alienationem, circa quam, ubi Papa eam permittere intendit, ſemper adhibere ſolet diverſam loquendi formam, derogando ſcilicet ſpecialiter conſtitutioni Pauli II. incipien. *ambitioſæ, de reb. Eccleſ. non alien.* aliiſque Apoſtolicis conſtitutionibus hujuſmodi alienationem prohibentibus, ac etiam ſpecialiter providendo utilitati, ſive indemnitati, & reintegrationi Eccleſiæ, quod in præſenti ſervatum non legitur, unde propterea talis voluntas expreſſe excluſa rema-
10 net, quoniam receptam concluſionem habemus, quod ex ſtylo Papæ, ejuſque Cancellariæ deſumitur ejus voluntas, & quid facere, vel denegare voluerit, Mantice *deciſ.* 214. *num.* 4. Gregor. & Adden. *deciſ.* 150. Adden. ad Buratt. *deciſ.* 510. *num.* 11. apud quos Concordantes, & eſt frequens ac recepta propoſitio beneficialiſtarum ſuper puncto, quando Papa concurrere voluerit cum ordinario collatore, eumque prævenire, cum ſimilibus voluntatis materiam, & probationem concernentibus.

Item pro eadem voluntate excludenda ponderabam rationes, quibus hæc Bulla, ad excludendam ejus nimiam
11 exorbitantiam, & irrationabilitatem, innixa dici poteſt, quæ ex deductis in dicta Romana pecuniaria de Pallavicinis, & in Romana contributionis de Ceſiis, & in aliis *hoc tit.* ad iſtam materiam, adinſtar diſpoſitorum de jure communi *in auth. res quæ, C. commun. de legat.* triplex eſſe videtur, una quod Papa tanquam Supremus Princeps, & Imperator in ſua temporali ditione, ita tollere voluerit id quod circa fideicommiſſorum obſervantiam ſtatuit Auguſtus Princeps ejus prædeceſſor, reducendo rem ad ſtatum, in quo ante Auguſti tempora fideicommiſſa erant. Altera præſumptæ voluntatis ordinatoris fideicommiſſi, vel primi acquirentis, ut ſui ſucceſſoris neceſſitatibus ita ſubveniretur, & altera legalis neceſſitatis, qua idem teſtator, ſeu primus acquirens premeretur, ſi viveret, quæ rationes nullatenus adaptari poſſent ad caſum, unde propterea lex remaneret omnino irrationabilis, ac etiam de manifeſta iniquitate redargui poſſet, privando Eccleſias ejus bonis, pro diſſolvendo ære alieno perſonæ prorſus extraneæ.

Neque præmiſſis obſtare videntur ea, quæ ut ſupra in contrarium deducebantur, quoniam declaratio ſuper com-
12 prehenſione Cardinalium, ac aliorum in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutorum, nullam inducit alterationem, cum illi conſiderentur non tanquam Cardinales, & perſonæ Eccleſiaſticæ, ſed tanquam Barones, & Domicelli, in quibus accidentaliter hujuſmodi qualitas reperiatur, cum in Statu Eccleſiaſtico, ſtante qualitate Principis, qui eſt Eccleſiaſticus, non implicat, Clericos, & perſonas Eccleſiaſticas poſſidere feuda, & caſtra juriſdictionalia, juxta magiſtrale *conſ.* Jaſon. 117. *lib.* 4. cum aliis in Maſſanen. Caſtrorum *hoc eod. tit.*

Quinimmo ex hujuſmodi expreſſione, ob argumentum diſcretivæ, *quod ubi voluit dixit, &c.* obſervabam reſultare clarem probationem in contrarium, quoniam ſicuti Papa congruum, ac neceſſarium cenſuit exprimere qualitatem Eccleſiaſticam, quamvis accidentaliter concurrentem in Baronibus, & Domicellis jure laicali, caſtra, & bona poſſidentibus, multo magis abſque dubio expreſſiſſet qualitatem bonorum Eccleſiaſticorum in quorum diſtractione ſpecialem, ac diverſam loquendi formulam adhibere ſolet, ut ſupra, quod diſcretivæ argumentum in propoſito ponderatur *d. deciſ.* 58. *par.* 6. *recent.* & in aliis deciſionibus latius editis ſuper hoc puncto comprehenſionis Eccleſiaſticorum in dicta Romana pecuniariæ de Sanctacruce 18. Junii 1655. & 22. Junii 1657. coram Cerro.

Aliud vero argumentum deductum ab exceptuatione canonum, & cenſuum debitorum Cameræ Apoſtolicæ, firmante regulam generalem in contrarium, non videbatur concludere, quoniam Camera in propoſito conſiderari po- 13
teſt tanquam fiſcus Principis laici, abſque mixtura Principatus Eccleſiaſtici, quamvis iſte terminus ſit aptus complecti utrumque fiſcum, dum poſito æquivoco, facienda eſt interpretatio verbi juxta ſubjectam materiam. Ponderando potiſſime, quod Papa utitur verbo *Cameræ*, non autem verbo *Sedis Apoſtolicæ*, quam differentiam in propoſito Bullæ Pii V. de non infeudand. ponderat Spad. *conſ.* 21. *num.* 72. *lib.* 1. & habetur tactum in Romana, ſeu Status Eccleſiaſtici infeudationum, *hoc tit.*

Minus quoque ſubſiſtere videbatur alterum deductum ex verbis denotantibus *inveſtituras, & conceſſiones*, quoniam illa ſunt etiam æquivoca, & compatibilia cum lege edita cum ſola poteſtate temporali, abſque mixtura ſpiritualis, 14
quia inveſtituræ, & conceſſiones feudales, vel emphyteuticæ eſſe poſſunt laicales. Et nihilominus etiam iſto caſu, pro meo judicio, verus ſenſus videtur, ut Bulla tollat ea vincula, quæ, ſive ex providentia concedentis, ſive ex illa acquirentis, concernunt ipſum utile dominium, ſeu jus feudale, vel emphyteuticum, vendendum pro tempore ſuæ durationis abſque præjudicio Domini, & ſic circa illum ſuccedendi ordinem inter perſonas de genere vocato, qui per quandam ſpeciem fideicommiſſi in inveſtitura præſcribitur, alias enim omnis durum videtur, ac irrationabile, ut Dominus directus, quamvis laicus remanere debeat privatus dominio ſuorum bonorum, potiſſime ubi Baro feudatarius, vel emphyteuta non haberet alia bona libera, quæ ſubrogari poſſent, quoniam eſſet ſolvere debita unius cum bonis alterius.

Unica vero dubitandi occaſio, pro meo judicio, reſultabat ex dicta conſideratione, quod ſcilicet ſalvo jure Eccleſiarum, ac directi dominii, non obſtante ordine ſucce- 15
dendi in inveſtitura præſcripto, vendi poſſet dominium utile, ſeu jus feudale, vel emphyteuticum, quouſque durat, eo modo, quo ſalvo fideicommiſſo, vendi poteſt commoditas, ſeu jus hæredis gravati, ſeu ſalva proprietate vendi poteſt uſusfructus, aut ejus commodities pro vita uſufructuarii, cum ſimilibus; & hæc videbatur unica difficultas conſide- 16
rabilis; Quam tamen credebam de facili tolli poſſe ex eodem fundamento non comprehenſionis bonorum Eccleſiaſticorum ſub legibus laicalibus editis, etiam a Papa tanquam Principe ſæculari, ut ſupra, quamvis id non percuteret dominium directum Eccleſiæ, ſed ſolum jus, & intereſſe laicorum ſubditorum, dum in Rota, & Curia recepta eſt concluſio, ut lex laicalis non comprehendat bona Eccleſiaſtica, etiamſi agatur inter laicos, & de ſolo dominio utili, juxta deciſionem 238. poſt Pacif. *de Salviano*, quæ reputatur in materia magiſtralis, ſæpiſſime canonizata, ut apud Duran. *deciſ.* 30. *&* 70. Cavaler. *deciſ.* 493. *omnes in principio*, Buratt. *deciſ.* 16. in ſupra allegata Romana vineæ 17. Junii 1658. coram Bevilaqua, & paſſim, quia eſt concluſio hodie indubitata, & in foro quotidiana, ideoque poſito, quod hæc Bulla dicatur lex laicalis, ac edita per Papam tanquam Principem temporalem, idem effectus reſultat circa non comprehenſionem, tam quoad dominium directum reſpectu Eccleſiæ, quam quoad dominium utile reſpectu poſſeſſorum.

AN-

ANNOT. AD DISC. XCIII.

ISte punctus an ſcilicet Bulla procedat in bonis de dominio directo Eccleſiarum adhuc pendet cum tractatu concordiæ, neque occaſio aliam dedit diſputationem.

ROMANA DONATIONIS DE CÆSIIS PRO OLYMPIO CASTELLANO CUM DUCE AQUÆSPARTÆ.

Cauſa pendet in Congregatione Baronum.

An Bulla Baronum locum habeat in debitis contractis ex cauſa donationis, quam Baro faciat famulo, vel alteri ex cauſa meritorum, & in remunerationem ſervitii?

Et aliqua ad materiam text. *in l. ſcripturas, C. qui potior. in pignor. hab.* ſuper ſuſpicione antedatæ, ac fide ſcripturæ privatæ.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries cum diſtinctione inſpectionum.*
2 *Text.* in l. ſcripturas, Cod. qui potior. in pign. *quando requirat trinum teſtem.*
3 *Antedata dicitur falſitas in dubio non præſumenda.*
4 *Fideicommiſſarius ſucceſſor habens archiviationem recte excipit de dicta* l. ſcripturas.
5 *Alias de facili Bulla archivii eluderetur.*
6 *Trinus teſtis in ſcriptura privata non eſt de forma præciſa, ſed poteſt probatio ſuppleri per æquipollens.*
7 *An teſtis deponens de tempore præciſo probet, vel potius ſit ſuſpectus.*
8 *Qualitas perſonæ excludit ſuſpicionem falſitatis.*
9 Character, *ſeu modus ſcribendi variatur ex ætate, vel mala valetudine.*
10 *De veriſimilitudine excluſiva ſuſpicionis falſitatis.*
11 *Quando actus geſtus a moriente præſumatur verus, & ſincerus.*
12 *An & quando merita probentur ex ſola aſſertione donatoris?*
13 *An inter patrem, & filium, famulum, & Dominum, militem, & Principem dentur vera merita exigentia remunerationem, recenſetur opinio negativa?*
14 *Contrarium, & de opinione affirmativa.*
15 *Quod Bulla Baronum capiat debita ex donatione vere remuneratoria.*
16 *De intellectu Bullæ in ea parte in qua loquitur de legatis.*
17 *De eodem.*

D I S C. XCIV.

1 CUm uſque ab anno 1634. Dux Aquæſpartæ Cæſius, ſub aſſertione ſatis diligentis, fidelis, ac extraordinarii ſervitii ſibi præſtiti per Olympium Caſtellanum ſibi in aula inſervientem, per apocam privatam illi feciſſet quandam donationem, quam idem Dux moriens de anno 1657. dixit veram, ac mandavit effectum ſortiri, dictuſque donatarius ſequuta morte donatoris, obtento mandato contra bona hæreditaria in forma, ageret contra Ducem filium, & ſucceſſorem in Congregatione Baronum, de duobus excipiebat reus conventus poſſeſſor caſtrorum, & bonorum independenter a patre in vim fideicommiſſi, Primo quod Bulla Baronum non procedat in debitis ex cauſa donationis; Et ſecundo quod ſtante archiviatione ſequuta uſque ab anno 1637. ad formam Conſtitutionis 117. ſeu 119. Urbani VIII. ceſſaret diſpoſitio dictæ Bullæ ita moderatæ. Cumque replicaretur ex parte Actoris, archiviationem eſſe poſteriorem donationi ſequutæ de anno 1634. atque donationem non eſſe mere gratuitam, ſed remuneratoriam, atque utrumque impugnaretur, hinc ſcribens pro Actore erga conſtituebam inſpectiones.

Primo ſuper dictæ apocæ fide, & an ex eo, quod trino teſte ſignata non eſſet, deberet, vel ne robur habere adverſus ſubſequutam archiviationem, itaut obſtaret diſpoſitio text. *in l. ſcripturas, C. qui pot. in pign. hab.* Secundo an probarentur merita, quæ poſtularent remunerationem de condigno, itaut dicatur donatio vere remuneratoria, & ex cauſa oneroſa; Et tertio demum quatenus merita non eſſent talia, quod exigerent præmium de condigno, ac de rigore juſtitiæ, ſed ſolum ex lege convenientiæ, & gratitudinis, an pro hujuſmodi donatione voluntaria intraret Bulla?

Quoad primum dicebam, trium teſtium interventum in ſcripturis privatis requiſitum eſſe per text. *in d. l. ſcripturas* in ſecunda ejus parte, ubi nempe agitur de anterioritate, & concurſu cum alio creditore hypotecario, habente publicum inſtrumentum, quo caſo excepto, nuſquam cautum videtur hoc requiſitum eſſe neceſſarium, quinimmo eundem textum in prima ejus parte, contrarium generaliter, & indefinite ſtatuere videtur, accedente etiam ratione, quod cum antedata contineat falſitatem, & delictum, Buratt. *deciſ. 47. num* 8. Farinac. *de falſitate, quæſt.* 150. *num.* 99. iſta in dubio non ſunt præſumenda, Gregor. *deciſ.* 169. *num.* 1. *cum ſeqq.* & cæteri per text. *in l. dolum, C. de dolo.* 2 3

Verum hoc motivum Advocatorum more ob varietatem ingeniorum judicantium cum aliis cumulatum, in caſu propoſito minus tutum videbatur. Quicquid enim ſit de intellectu primæ partis dicti textus, de quo occaſione apocarum de recepto, quas ſuſpecti creditores faciunt debitori, habetur in ſua materia *ſub tit. de credito*, verſari videbamur in ſecunda parte text. & in concurſu anterioritatis cum habente pro ſe publicum inſtrumentum, ſucceſſor etenim fideicommiſſi, eo ipſo, quod archiviationis requiſita ad formam Urbanæ Conſtitutionis adimplevit, ex tunc acquiſiviſſe dicitur ſui juris certitudinem, & bonorum fideicommiſſariorum exemptionem a derogatione inducta per Bullam Baronum, unde creditor competens cum apoca privata habente datam archiviationi anteriorem, concurrere dicitur cum fideicommiſſario in tempore poſteriori jus ſuum deducente ex publico, & ſolemni archiviationis actu, ſeu inſtrumento, eodem modo, quo creditor adverſus alium creditorem, ideoque omnino videbamur eſſe in caſu, & hæc videbatur veritas; nam alias nimis de facili prædictæ Urbanæ Conſtitutioni fraus fieri poſſet, ac eluſoria remaneret ejus cautela, quæ ut plurimum adhiberi ſolet, non per ipſum Baronem fideicommiſſi, vel primogeniti poſſeſſorem debita contrahentem, ſed per intereſſatos ſucceſſionem ſperantes, ad ulteriores poſſeſſoris diſſipationes evitandas. 4 5

Solidius igitur credebam aliud motivum, quod ſcilicet quicquid aliqui judaice dictam legem intelligendo voluerint, verior ac recepta opinio eſt, interventum trium teſtium non deſiderari pro forma præciſa, ſine qua non poſſit alias creditor datæ veritatem probare, ſed ſufficere æquipollentem probationem, etiam ex conjecturis, & validis adminiculis reſultantem, ut plene alios cumulando probat Genua *de ſcriptura privata lib.* 1. *poſt q.* 16. *concluſ.* 2. *n.* 11. *& ſeqq. & ſignanter num.* 18. ac firmant bene Franch. *deciſ.* 95. ubi Adden. Seraphin. *deciſ.* 879. *num.* 2. *& ſeqq.* Buratt. *deciſ.* 844. *num.* 4. *&* 5. *&* 995. *num.* 4. Cavaler. *deciſ.* 346. *num.* 7. *&* 8. Rot. *deciſ.* 17. *num.* 5. *& ſeqq. & deciſ.* 79. *num.* 10. *& ſeqq.* poſt Merlin. *de pignor.* quarum prima eſt repetita apud Merlin. *deciſ.* 135. & me Scribente, diſputata acriter materia ſuper quadam apoca continente gravem ſummam ſcut. 4000. & ultra, quæ prætendebatur colluſiva, & cum antedata, firmatum fuit in Romana pecuniaria 10. Junij 1661. coram Bourlemont, confirmata 3. Martii 1662. coram eodem, quarum ſecunda eſt apud Zuffum *deciſ.* 63. & de qua cauſa habetur actum *ſub tit. de credito, pro illis de Cruce*, ac videtur concluſio in puncto juris hodie abſoluta. 6

Adminicula vero juxta regularem naturam præſumptivæ, ſeu conjecturalis, & adminiculativæ probationis, ponderanda non ſingulariter, ſed unitim cum regula, *ut ſingula, quæ non proſunt, &c.* multa in propoſito concurrebant, primum nempe ex confeſſione ejuſdem Ducis coram famulis, & domeſticis, quorum aliqui eam probabant, illud tempus percutientes, una cum fama exinde inter aulicos, & domeſticos tunc exorta de hujuſmodi remuneratione erga familiarem ſatis benevolum, & benemerentem.

Et licet hujuſmodi teſtium depoſitio circa tempus præciſum poſt ſpatium 25. annorum ſuſpecta videretur, eo quia tempus præciſum difficile memoria retinetur, & per ſpatium decennii oblivionis præſumptio inducitur etiam in factis propriis, multo magis in alienis, in quibus nullum habetur intereſſe, ut in propoſito advertunt Alexan. *conſ.* 156. *num.* 13. *lib.* 5. Mantic. *deciſ.* 372. *num.* 12. *&* 13. *deciſ.* 7. poſt Salgad. *in labyr.* & in aliis, nihilominus difficultatem ceſſare dicebam ex nobilitate actus, in quo teſtes ſcientiæ cauſam ſuper tempore fundabant, quia ſcilicet hujuſmodi donatio facta fuerit occaſione nativitatis primi filii maſculi Ducis, quod tanquam factum notabile ſemper memoria 7

retine-

retineri ſolet, & ex quo facto reſultat temporis certitudo,
ut advertunt iidem proxime ſupra allegati, & de memoria
facti notabilis, de Marin. *reſol.194. num. fin. lib.2.* Unde
ſi hinc ad 50. vel 60. annos aliquis deponeret de facto even-
to ea die, qua Papa electus fuit, ſive qua Regina Svetiæ
cum adeo ſolemni pompa Urbem ingreſſa eſt, cum ſimili-
bus, utique exprimendo tempus, non diceretur ſuſpectus,
quia licet memoria non retineatur annus, vel dies præci-
ſus, retinetur tamen ipſum factum notabile, ex quo reſul-
tat certitudo temporis omnibus noti.

8 Alterum adminiculum deducebam ex nobilitate, & pro-
bitate Ducis, quem veriſimile non eſt, falſitatem commit-
tere voluiſſe, ut in terminis adminiculandi ſcripturam,
perſonæ qualitas in ſpecie conſideratur apud Seraph. *d.
deciſ.879. n.7.* & apud Merlin. *deciſ.135. eod. nu.7.* Quod-
que nobilitas perſonæ ceſſare faciat falſitatis ſuſpicionem,
Rojas *deciſ.439. num.4.*

Tertium adminiculum ſatis vehemens deducebam ex
qualitate ſcripturæ, ſeu characteris, quia conſtabat eſſe
juxta eam formam, qua Dux in valida, & robuſta ætate
9 ſcribere ſolebat, ſatis diverſa ab ea, qua in graviori æta-
te, & ſua longa infirma valetudine utebatur, ſcribendi
etenim modus, ſive litterarum character ex tempore va-
riatur, & non eodem modo ſcribit juvenis, ſeu validus,
& robuſtus, ſicut ſenex, vel infirmus, Farinac. *in frag-
mentis, verb. comparatio, num.498. & ſeqq.* Franch. *d. de-
ciſ.95. nu.3.* ubi Adden. Genua *de ſcriptura privata, lib.1.
quæſt.6. dubit.5. n.4. & 7.* Adden. ad Veſtr. *in praxi, lib.6.
cap.1. num.26.* & habetur in Romana Teſtamenti Cardina-
lis Cevæ *ſub tit. de teſtamentis.*

Quartum forte adminiculum deducebam ex qualitate
perſonarum, quibus reſpective commodum, & præjudi-
cium ex hujuſmodi actu reſultabat, non enim agitur de
privata ſcriptura, quam indigens debitor, ut pecuniam in-
10 veniret, faciat ad favorem mutuantis alias non mutuaturi,
niſi anterioritatem obtineat adverſus alios creditores, de
quibus timebat, quo caſu debitoris indigentia, & ſuffocatio
de facili hoc delictum præſumere facit in præjudicium ante-
riorum creditorum, quos ut plurimum oppreſſi debitores
odio habere, & abhorrere ſolent, ſed agitur de actu be-
nefico, & voluntario ad favorem extranei famuli, in
gravamen, & præjudicium filiorum, pro quibus legalis
præſumptio eſt, quod pater malum conſilium non capiat,
unde ſatis inveriſimile videbatur, quod hujuſmodi fal-
ſitatem in præjudicium filiorum facere voluerit.

Quintum demum, ultra alia leviora, quæ in facto pon-
derabantur, reſultabat ſatis forte ex actu inſinuationis de
Ducis voluntate ſecuto, dum erat graviter infirmus, &
morti proximus, non eſt enim præſumendum, Virum
adeo qualificatum, & timoratæ conſcientiæ, qui adeo be-
ne, & pie vixerat, voluiſſe pro re parvi momenti, reddi
11 immemorem æternæ ſalutis, atque cum turpi falſitatis de-
licto damnationem pati, ut extraneo in filiorum præjudi-
cium prodeſſet, ut enim bene diſtinguendo admonet Al-
phan. *in l.1. num.15. Cod. de edendo*, quem refert, & ſe-
quitur Genua *de ſcript. priv. tit. de libris Rationum, n.65.*
aut agitur de actu geſto, dum quis eſt validus, & a mor-
tis cogitatione alienus, de quo poſtea moriens nihil dicat,
& tunc ſatis dubitari poteſt, an ſubſequens mors fidem au-
geat, & veritatis adminiculum inducat, quia incertum eſt,
an moriens fuerit de illo recordatus, aut agitur de actu ge-
ſto per infirmum morti proximum, ſeu alias in tali ſtatu,
quo mortis cogitatio, vel timor imminens habeatur, &
tunc magnum reſultare videtur veritatis indicium, quia
nemo præſumitur immemor æternæ ſalutis, atque iſto ca-
ſu bene intrat concluſio, de qua Bald. *in l. admonendi,
ff. de jurejurando*, Menoch. *lib.5. præſumpt.5. nu.3.* Surd.
deciſ.103. n.4. & 7. & alii quod mors vim habet juramenti.

Poſita igitur veritate ſcripturæ, ejuſque data anteriori
archiviationi. Quatenus pertinet ad ſecundum articulum,
licet forte probabiliter prætendi potuiſſet, merita quo-
12 tiés ad ſpeciem redacta ſunt ea ſola aſſertione probari, ne-
que alia indigere probatione, ex deductis *deciſ.50. num.7.
par.6. rec.* Capyc. Latr. *conſult. 38. num.6. cum ſeqq.* Rot.
in Sarſinaten. feudi 22. Junii, & 18. Decembris 1645. cor.
Dunozetto *deciſ.18. num.58. & 19. nu.4.* poſt Cont rium in
Romana cenſus, ſeu Salviani 8. Junii 1654. coram Bichio,
& 29. Maji 1656. coram Veroſpio, attamen cum in prohi-
bitis, & ubi adeſt tertii præjudicium, poſſit ſatis dubitari,
idcirco ad omnem difficultatem tollendam, & non multipli-
candos juris articulos ſemper periculoſos, conſului dictam
aſſertionem coadjuvari in facto cum probationibus, & admi-
niculis, ſuper longævo, aſſiduo, diligentiſſimo, & ſa-
tis fideli ſervitio in pluribus officiis, & muneribus, raro
exemplo præſtito.

Qua probatione ſecuta, diſputatio reſtricta fuit ad pun- 13
ctum juris, an ſcilicet in famulo erga Dominum, ſive in
ſubdito erga Principem, in filio erga patrem, cum ſimili-
bus, dantur merita de condigno remunerationem poſtu-
lantia, ita ut actionem, vel judicis officium producant,
unde donatio vere remuneratoria, & ex cauſa onerosa dici
valeat, & in hoc negativam ſuſtinent Pinell. *in l.1. par.3.
de bonis maternis*, a Ponte *de poteſt. Proreg. tit. de tractis,
ſeu extractib. num.24. & conſil.59. nu.15. & ſeqq. lib 1.* Fa-
bius de Anna *conſil.93. nu.15. & ſeqq.* & alii per eos relati,
volentes non ſufficere ad tale meritum ſervitia præſtita ex
debito officii, ſive ſanguinis, vel charitatis, quia ſi fa-
mulus bene ſervit Domino, & miles Principi, vel filius
patri, facit id ad quod tenetur.

Iſta tamen opinione rejecta, contraria magis communis,
& verior a me dicebatur, ut ſcilicet ad conſtituendam do-
nationem vere remuneratoriam, quæ cauſam onerosam 14
ſapiat, juxta terminos textus *in leg. Aquilius Regulus 27. ff.
de donationibus*, ſufficiant merita, vel ſervitia ex lege gra-
titudinis obligantia ad antidora, qualia ſunt, non ea, quæ
ex debito officii in forma conſueta, & ordinaria per quemli-
bet in eo munere conſtitutum præſtari ſolent, quia hæc me-
ritum remuneratione dignum non inducunt, ſed ea, quæ
ſunt ingentia, & in forma extraordinaria, per alios non
ſolita præſtari, ut firmat Tiraqu. *in l. ſi unquam, verb.
donatione largitus, num.108.* Garzia *de donatione remunera-
toria, n.1.* Tappia *deciſ. Italiæ 6. nu.26. & ſeqq.* & alii ple-
ne deducti per Capyc. Latr. *conſult.38. n.24. & ſeqq.* & tangit
etiam Rot. *deciſ.358. n.19. par.6. rec.* ac in effectu videtur ve-
ra, & rationabilis opinio utriuſque perſonarum ordinis
favorem concernens, nam ſatis male Principes, & quicum-
que alii ſervitium reciperent a militibus, officialibus, fa-
mulis, uxoribus, filiis, & conjunctis, &c. ſi ratione, &
intuitu ſolius ſtipendii, vel naturalis obligationis, abſque
ſpe remunerationis ſerviendum eſſet, atque diligentes,
experti, & fideles, æque ac ſegniores, inexperti, & in-
fideles, cum ejuſdem ſtipendii præmio tractandi eſſent, ut
ipſa natura, & quotidiana experientia nos docent, licet
hoc ſatis irrationabiliter practicetur in aliquibus locis cum
Advocatis, quia idem eſt honorarium eorum, qui ſatis la-
borant, & optima motiva excitant, ac ſtolidorum, & ſe-
gniorum ſolum reſpondentium, *ora pro nobis.*

Hinc, ſtantibus meritis jam probatis, dictaque juris pro- 15
poſitione firmata, inferebam dubitandum non eſſe, Bul-
lam de quibuſcumque debitis loquentem, in hac debiti ſpe-
cie recipiendam eſſe, cum poſitis meritis, vel ea lege juſti-
tiæ, vel ex ratione congruentiæ, & antidoralis obligationis,
remunerationem poſtulantibus, hujuſmodi remuneratoria
donatio dicatur verum debitum inter titulos onerosos nu-
merandum, ad text. *in d.l. Aquilius Regulus* cum Concor-
dantibus late deductis per Rotam *d.deciſ.50. num.5. par.6.
recent.* Capyc. Latr. *d. conſult.38.* Unde propterea ſuper-
flua remanebat alia inſpectio, an ſcilicet Bulla procedat
in debitis ex cauſa lucrativæ, & voluntariæ donationis.

In quo etiam puncto, pro affirmativa ſcribens tan-
quam Advocatus reſpondendum eſſe dicebam, quia Bul-
la *in §.2.* expreſſe loquitur etiam de legatariis, qui ſunt
creditores ex cauſa lucrativa, atque legatum, & dona-
tio parificantur, quia legatum dicitur donatio a defun- 16
cto relicta ab hærede præſtanda, *leg. legatum 36. ff. de leg.2.
§. legatum, inſtitut. de legat.* & deducit Rota in Romana
ſcut. 30. m. 23. Januarii 1658. *§. fin.* coram Albergato,
quinimmo majus jus habere videtur donatarius habens jus
irrevocabile.

Eo magis, quia dato etiam hanc eſſe donationem gra-
tuitam, & voluntariam, negari non poterat, reſultare a
ſatis rationabili motivo remunerandi famulum bene meri-
tum, unde ſi Congregatio practicat executionem Bullæ,
etiam pro debitis omnino voluntariæ factis abſque legitima
cauſa, & pro prodigalitatibus, & diſſipationibus, quod
tamen laudandum non eſt, ut habetur in Romana dona-
tionis de Andoſillis, & in aliis hoc tit. multo magis pra-
cticare debebat pro iſto credito, quod quamvis volunta-
rium, juſtum erat, ac rationabile.

Illa tamen mihi non placebant, atque contrarium in ca-
ſu mere voluntariæ, & gratuitæ donationis, omnino veri-
us dicebam, quia ceſſant ratio publici commercii, omneſ-
que aliæ rationes Bullæ diſpoſitionem ab exorbitantia
ſalvantes, de quibus ſupra in Romana creditorum de Pal-
lavi-

lavicinis, & in dicta Romana donationis de Andoſillis, neque ſubeſſe videtur ratio, quæ hujuſmodi intellectum ſuadeat, eſſet enim in libera voluntate gravati diſponendi quomodocumque de bonis fideicommiſſariis, quod repugnat eidem Bullæ diſponenti, quod ſi pro debitis Baronis contingat alienari bona fideicommiſſaria, remaneant cætera ejuſdem Baronis bona affecta oneri reintegrandi fideicommiſſum, itaut ea loca diſtractorum ſubrogentur, ergo voluit quidem Bulla ratione commercii conſulere creditoribus, ſed noluit exinde liberare fideicommiſſi poſſeſſorem ab obligatione legati, conſequenter repugnat, ut pro ejus libito donando, vel legando, fideicommiſſum deſtruat, cum aliud Bulla gerere noluiſſe ita conſtet, quam illud privilegium competens doti reſtituendæ ampliare ad quemcumque creditorem, ſi enim uxor pro reſtitutione dotis accipit bona fideicommiſſi, remanet vir, qui ad reſtitutionem erat obligatus, debitor fideicommiſſi pro reintegratione, ut habetur in ſua materia *ſub tit. de dote*, ergo ſi fideicommiſſum ita remanet creditor Baronis, pro cujus debitis bona in vim Bullæ diſtracta ſint, ſemper creditor vincere debebit legatarium.

17 Et quod Bulla dicit de legatariis, intelligendum eſt non reſpectu legantis, ſed reſpectu Baronis, qui ſit neceſſarius debitor legati, quia nempe ſuccedens patri, vel alteri conjuncto, ſit obligatus ad ſolutionem legatorum, quæ fecit ejus auctor, quia adeundo hæreditatem, quaſi contraxit cum legatariis, unde effectus eſt illorum debitor, & ſic ejus debitum eſt neceſſarium, itaut conſumendo in proprios uſus bona hæreditaria, ex quibus legata ſolvenda erant, cenſeatur perinde, ac ſi debitum vere cum legatariis contraxiſſet, atque ita, & non alias Bulla in hac parte videtur intelligenda. Non habuit iſta cauſa, quod ſciam, ulteriorem progreſſum, unde propterea ceſſante formali diſputationis trutina, non potui deſuper judicium efformare, credebam tamen, reflectendo etiam ad veritatem, dictas diſtinctiones eſſe veras, proindeque deciſionem pendere a facto, an ſcilicet eſſemus necne in caſu donationis vere remuneratoriæ habentis ſpeciem contractus onoroſi, & correſpectivi.

ANNOTAT. AD DISC. XCIV.

DE iſta cauſa amplius actum non audivi, forſan per mortem donatarii, & de concernentibus materiam donationis remuneratoriæ, vel alias cauſativæ, agitur in ſua peculiari ſede *ſub tit. de donat.* cum in præſenti incidenter de his agere caſus dederit.

URBEVETANA CENSUS

PRO COMITE LAURENTIO DE MARSCIANO, ET BONAVENTURIS ADHÆRENTIBUS CUM CAMILLO BONAVENTURA.

Caſus deciſus per Rotam pro Camillo.

De facultatibus Congregationis Baronum procedendi ſummarie, de facto, & nullo juris ordine ſervato, etiam per extrajudiciales informationes, & abſque citatione, quomodo, & quando id procedat.

SUMMARIUM.

1 *FActi ſeries.*
2 *In vim Bullæ Baronum procedi poteſt etiam per extrajudiciales informationes, declaratur num. 8.*
3 *Ubi proceditur extrajudicialiter, non poteſt convinci defectus citationis, quia citationes non ponuntur in actis.*
4 *An in extrajudicialibus citatio ſit neceſſaria?*
5 *Bulla prædicta tollit omnem defenſionem.*
6 *Super intelligentia dictæ Bullæ deferendum eſt judicio Congregationis.*
7 *Sicuti ſuper Bulla juris congrui eſt deferendum judicio Cameræ.*
8 *An Congregatio Baronum poſſit procedere ſine citatione, & ſine ordine judiciario?*
9 *Citatio ſolemnis remitti poteſt, non autem naturalis, & omnimoda, quæ ſemper requiritur.*
10 *Ponderatur differentia, ubi Congregatio procedit contra principalem debitorem, & quando contra fideicommiſſi poſſeſſorem.*
11 *Executor an poſſit cognoſcere de juſtitia, vel injuſtitia ſententiæ exequendæ, & quid agere valeat?*
12 *Quomodo probetur negativa citationis.*

D I S C. XCV.

INtentato per Camillum Bonaventuram mandato de manutenendo contra Comitem Laurentium de Marſciano in poſſeſſione exigendi fructus cujuſdam cenſus, atque negata poſſeſſione, quia de ea non docebatur, niſi per quandam exactionem nulliter factam de ordine Congregationis Baronum, non citatis aliis fratribus de Bonaventuris condominis, & principalibus intereſſatis dicenſus, Rot. ſub die 2 23. Februarii 1654. coram Bichio conceſſit manutentionem, dicta nullitate non obſtante, ex eo quod Congregatio Baronum in vim Conſtitutionis 41. Clementis VIII. quæ nuncupatur Bulla Baronum §. 3. 8. & ſeq. procedere poteſt etiam per extrajudiciales informationes, quo poſito convinci non 3 poteſt nullitas ex revolutione actorum, & proceſſus, prout convincitur, ubi in forma judiciali procedendum eſt, quia potuit judex extrajudicialiter ſe informare, quamvis nullitas allegaretur ex ſubſtantiali defectu citationis, quia in extrajudicialibus citationes non ſolent in actis regiſtrari, vel conſervari, ut deciſio deſuper edita probat, allegando Sarment. *ſelect. interp. l. 1. c. 8. n. 3. & dec. 1 in. n. 2. par. 1. rec.*

Quinimmo eadem deciſio ulterius progrediendo firmat, 4 neque aliquam citationem requiri, quia in extrajudicialibus citatio neceſſaria non eſt, ex Felin. *in c. cum olim, n. 6. de re judicata*, Ferrett. *conſ. 82. n. 1. & d. dec. 210. n. 3. par. 1. recent.* Eo magis, quia in §. 9. Bulla tullit omnem exceptio- 5 nem, & defenſionem, quo caſu citatio neque requiritur, quia citandus non eſt ille, cui certum eſt nullam competere defenſionem ex auctoritatibus ibidem allegatis.

Occaſio adhuc non dedit diſputandi formiter hunc arti- 6 culum in Congregatione Baronum, cui tanquam unico, & privativo judici, ad hujus Bullæ intelligentiam, & praxim deputato, eſt deferendum eodem modo, quo in materia retractus prælativi, vel coactivi reſultantis in Urbe ex 7 Conſtitutione Gregorii XIII. habemus deferendum eſſe judicio Cameræ, cui Bullæ executio eſt directa, ut *dec. 308. num. 17. poſt Cenc. de Cenſ.*

Quando autem de illo diſputari contingeret, crederem 8 dictam deciſionem in aliquibus partibus eſſe veram, in aliis non, ut in eadem Rota in dicta cauſa pro Comite Marſciano ſcribens dicebam: Credo enim veram in ea parte, in qua firmatur non requiri proceſſum formalem, neque telam, vel ordinem judiciarium, itaut ejus ſententia, vel decreta poſtulent formalem juſtificationem ex actis, prout poſtulant illa aliorum judicum, & hoc tum ex eo, quod Bulla ita diſponit, tum ex clara ratione, quod circa veritatem, & ſubſtantiam debiti, Congregatio non judicat, cum ſolum illa ſit executrix ſententiarum, vel decretorum, & mandatorum, quæ ſervatis ſervandis per judices ordinarios emanant, & relaxantur ad inſtantiam creditorum contra debitores, unde ejus cognitio ſolum verſari videtur in nudo facto poſſeſſionis, an ſcilicet bona, ad quæ petitur executio, non obſtantibus vinculis, & fideicommiſſis, fuerint vel ne tenta, & poſſeſſa per Baronem debitorem ad formam Bullæ, quod per extrajudiciales informationes recte ſciri poteſt, quamvis etiam rationabiliter cognoſcat de veritate, & ſubſiſtentia crediti ad effectum abſtinendi ab executione, ex deductis in Romana reſtitutionis pecuniarum, *hoc eod. tit. diſc. 77.*

Sed quoad alia aſſumpta, ut ſcilicet ſtante facultate pro- 9 cedendi extrajudicialiter, quodque per Bullam omnis exceptio ſublata eſt, recte procedatur etiam ſine citatione, videtur minus verum, neque unquam crederem hujuſmodi propoſitionem per dictam Congregationem admittendam eſſe, quia cum plurium annorum ſpatio in pluribus cauſis illud Tribunal mihi practicari contigerit, ſemper vidi rigoroſe exigi partium citationes, atque illarum defectum a parte non citata oppoſitum rigoroſe attendi, & merito, quia ſuſtineri quidem poteſt, neceſſariam non eſſe citationis judicialis formam, & ſolemnitatem a Statuto, vel lege poſitiva inductam, quam Princeps, in his præſertim magnis Tribunalibus de ſolo facto executionis agentibus, tollere poteſt, non autem de citatione omnimoda, & naturali, quæ tanquam de jure divino, & naturæ inducta, tolli non poteſt, nec debet. Veſtr. *in praxi lib. 3. cap. 2. n. 7.* ubi Addeo. *num. 22.* Cavaler. *deciſ. 396.* Rovit. *pragmat. 2. de ord. jud. num. 1.* Buratt. *deciſ. 849.* plene Capyc. Latr. *dec. 188. num. 34. & ſeq.* ita diſtinguentes inter citationem natura

tura

turalem, & ſolemnem, unde quando de illius negativa conſtat, nullitas geſtorum videtur abſoluta, cùm illa proveniens ex defectu citationis, dicatur omnium major, & ſubſtantialis, ac mater nullitatum appellari ſoleat.

Et hoc eo magis, quia executio facienda per Congrega-
10 tionem, ut plurimum, imò ſemper, non concernit ſolùm intereſſe, & præjudicium principalis debitoris, contra quem ſervatis ſervandis per ordinarium judicem mandata relaxata ſunt, & cujus reſpectu rectè dici poteſt, nullam aliam citationem neque naturalem requiri, quia coram judice ordinario ipſe jam fuit citatus, & ſuas exceptiones deducere potuit, unde quoad eum, Congregatio gerere dicitur ſolas partes nudi executoris de facto, coram quo alia citatio neceſſaria non eſt.

Sed reſpectu ſucceſſorum, qui jure proprio ex fideicommiſſis vel inveſtituris bona poſſident, & contra quos opus eſt adire Congregationem pro removendis fideicommiſſorum obſtaculis, tunc minùs verum videtur procedi poſſe abſque aliqua citatione, cum poſſeſſori multæ defenſiones competere poſſint, vel circa credita, & jura, quæ ſibi ex perſona propria, non tanquam fideicommiſſario, ſed tanquam tertio creditori competere poſſunt, quæ Bulla non ſubſtolit, vel circa actum poſſeſſionis, & qualitatis Baronalis, an ſcil. debitor fuerit verus Baro, & an poſſederit bona jure proprio, & tali, quod cadat ſub Bullæ diſpoſitione, ut apertè liquet ex tot diſputationibus in hac materia per me ſolum habitis, de quibus hoc titulo.

Fortiùs, quia non ſolùm poſſeſſor, vel alius intereſſatus ſe opponens audiendus eſt in ordine ad probationem Baronalis qualitatis, & poſſeſſionis ut ſupra, ſed etiam in ordine ad ipſius debiti ſubſtantiam, quia ut plurimum, & ferè ſemper, in Congregatione Baronum petitur executio contra ſucceſſores defuncti debitoris in malo ſtatu, hæreditariam qualitatem negantes, unde coram ordinariis judicibus, ob hæredis defectum, mandata relaxantur, citato ſolum curatore deputatu hæreditati jacenti, non qui informatus, & ad ejuſdem creditoris complacentiam ut plurimum deputatus, defenſionem non curat, itaut ſint mandata potiùs obtenta nemine citato, & ut dicitur ſub banca, atque aliquando viventibus etiam debitoribus idem contingit, quod ſcilicet hujuſmodi perditi homines, in ſua & ſuorum ruina gaudentes, colludunt cum creditoribus, ut ad caſtrorum, & bonorum fideicommiſſariorum venditionem procedatur, unde pluries practicavi in Congregatione, opponentibus poſſeſſoribus, vel in fideicommiſſo intereſſatis, quamvis certitudinaliter conſtaret de debitoris Baronali qualitate, & poſſeſſione, fuiſſe acriter diſputatum cum creditoribus de veritate, vel legalitate debiti, illudque fuiſſe detectum, vel ſatisfactum, vel non verum, vel minùs legitimum, unde Congregatio executionem denegavit, quia executori conceditur guſtare, & cognoſcere de juſtitia, & validitate ſententiæ exequendæ, & ab executione abſtinere, quoties non eſt nudus facti executor judici ſubditus, & ſubordinatus, ut ſunt Barigellus & Birruarii, ſed eſt judex ſuam habens
11 juriſdictionem independentem, & multò magis ubi eſt magnum Tribunal ſferæ ſuperioris, quàm ſit idem judex qui mandatum relaxavit, ex deductis per Farinac. *qu. 97. caſ. 3.* Surd. *conſ. 405.* Capobl. de Baron. *pragm. 8. p. 3.* Rovit. *prag. 4. & 5. de citat. & pragmat. 1. n. 18. de juriſd. invicem non turban.* Rot. *deciſ. 61.* apud Poſt. *de manut.* ubi, quod executor poteſt abſtinere ab exequendo, non tamen ſe ingerere in revocando, prout non ſemel ab imperitis fieri vidi, & de hoc magis accuratè agitur in dicta Romana reſtitutionis pecuniarum de Caffarellis *deciſ. 77.*

Et quamvis ex ſupra admiſſis, quod Congregatio per extrajudicialem informationem procedere poſſit, reſultare videatur omiſſæ citationis improbabilitas, quia in extrajudicialibus opus non eſt acta regiſtrare, & proceſſus formare; non per hoc tamen ceſſant prædicta, vel quia negativa per
12 abſentiam partis non citatæ, vel alios modos probari poteſt, vel veriùs, quia Congregatio habet ſuum Notarium particularem, per quem, privativè ad alios, fiunt eius proviſiones, & decreta, & qui citationes diligenter conſervat. Unde negativa de facili convinci poteſt.

ANNOTAT. AD DISC. XCV.

D*Eciſio* iſtius cauſæ coram Bichio, eſt inter impreſſas *deciſ. 589.* Adhuc tamen ſubſiſtere videntur ea, quæ dicuntur in diſcurſu, quod ſcilicet in praxi non ſervatur totalis omiſſio citationis, ob cujus defectum, actus paſſim annullantur, potiſſimè verò poſtquam inolevit uſus, de quo ſuprà *in Annot. ad diſc. 74.* ſuper modo procedendi etiam in forma judiciaria, ad quod conferunt ea, quæ habentur *ſub tit. de judic. diſc. 9.* ad materiam citationis, ſuper puncto, an, & quando iſta poſſit omitti, atque proceditur cum diſtinctione inter omnimodam omiſſionem, & formam, vel ſolemnitatem, ut hoc ſecundo caſu, atque ad hunc effectum intelligi debeant leges diſponentes, ut ita ſummariè, ac cum manu Regia procedi valeat, non autem de illa omnimoda, quæ dicitur de jure naturæ; cumque in quodam concurſu ſuper patrimonio Mercatoris defecti, per chirographum commiſſum eſſet Theſaurario, ut procedere poſſet cum facultatibus Congregationis Baronum, citando certos domi, & incertos per edictum, atque in ſubhaſtatione omiſſa eſſet citatio perſonalis, prætendebatur ſubſiſtere actus, cum *d. dec. 589.* Bichio dicebam, quod ubi etiam ſubſtineretur *d. deciſ.* in plena Congregatione, nullatenus tamen in uno judice per fictionem.

ROMANA PRÆLATIONIS
PRO PRINCIPE BURGHESIO
CUM COMITE MARCO ANTONIO
DE MARSCIANO.

Caſus diſputatus coram A. C. & determinatus pro Marſciano, poſteà concordatus.

An Bulla Baronum tollat pacta, ſeu fideicommiſſa, & vincula appoſita per alios quàm per majores, ex quorum jure, & ſucceſſione Baro ſit debitor, & bona poſſedit, vel ſolum reſtringatur ad fideicommiſſa, & vincula proprii auctoris?

SUMMARIUM.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Bulla Baronum tollit omnia vincula, quæ transfert in pretium cum derogatione regulæ de jure tertii.*
3 *De ratione, ob quam de omnibus vinculis intelligi debeat.*
4 *An tollat dominium directum Eccleſiarum remiſſivè?*
5 *Non ſuffragatur Bulla, ubi ejus forma non ſervatur.*
6 *De quæſtione principali, an ſcilicet Bulla tollat dominia, & vincula quoad tertios?*
7 *Rationes pro affirmativa.*
8 *In contrarium, & pro negativa.*
9 *De differentia inter tertios jus habentes in ſola hypotheca, vel in dominio.*
10 *De rationibus, in quibus fundata eſt Bulla Baronum.*

DISC. XCVI.

IN tranſactione, quæ inita fuit inter utramque lineam de Comitibus ſuper fideicommiſſo ordinato per Leonem 1
X. & de qua habetur *in Romana ſucceſſionis de Comitibus 26. Junii 1647. & 26. Junii 1648.* coram Ghiſlerio impreſſ. poſt Conſal. ad Peregr. *deciſ. 44. & 45.* inter cætera conventum eſt, ut una partium alienare volente caſtra, & bona in ſuam portionem obventa, teneatur requirere alteram in emptione præferendam; cumque de mandato Congregationis Baronum, pro debitis Ducis Camilli de Comitibus venditum eſſet Caſtrum dirutum *Turriculæ* Principi Burgheſio, 2
Comes Marcus Antonius de Marſciano hæres, & ſucceſſor Evandri de Comitibus de altera linea, poſt plurium annorum decurſum, ſuper hujuſmodi prælatione judicium inſtituit coram A.C. à quo ſententiam favorabilem reportavit; introducta verò per appellationem cauſa in Rota priuſquam ad aliquam diſputationem deveniretur, controverſia ſopita fuit per concordiam, qua mediante, Actor accepta quadam ſumma pecuniaria ſuo juri ceſſit.

In diſputationibus autem deſuper habitis, ultra alia motiva ex juris communis diſpoſitione deducta ſuper hujuſmodi prælationis excluſione, tam ratione præſcriptionis, quàm etiam ratione perſonalitatis dicti pacti, & an eſſet tranſmiſſibile ad extraneos necnè, de quo habetur actum in hac eadem cauſa ad materiam retractus *ſub tit. de ſervitutibus*, pro eadem excluſione deducebam, ſcribens pro Burgheſio reo convento, motivum Bullæ Baronum, generaliter, & indefinitè derogatis, nedum fideicommiſſis, & inveſtituris, ſed etiam quibuſcumque pactis, hypothecis, & juribus tertii etiam cum derogatione juris, ac regulæ de jure tertii quæſito, transferendo omnia in pretium, ex deductis apud Cavaler. *deciſ. 612. n. 47. & ſeqq. & deciſ. 618. num. 20. & ſeqq.*

& ſeqq. Spada *conſ.19. lib.1. deciſ.329. part.4. rec.to.2.* ideò-
que ſtante hujuſmodi generalitate, omnia pacta, & vincula
quomodolibet rei libertatem impedientia, ſub ea venire
3 dicebam, tum ea generali axiomate, quod qui omne dicit,
nihil excludit, tum etiam ob exceptuationem jurium Came-
ræ cum dictione taxativa, per quam firmatur regula in con-
trarium, ut arguit Rota *d.deciſ. 329. n.6. p.4. tom.2.* & ea
ratione, ſeu fine ejusdem Bullæ inducendi omnimodam ſe-
curitatem emptorum, ut ita liberè alliciantur ad hujuſmodi
4 bona emenda, deducendo eadem fundamenta, quæ in propo-
ſito ejusdem Bullæ deducta habentur in Senogallien. bono-
rum *hoc eod. tit. diſc.93.* ſuper puncto, an illa tollat domi-
nium directum Eccleſiarum, à quibus caſtra, & bona Ba-
ronibus conceſſa eſſent in feudum, vel emphyteuſim, ſeu
livellum.

5 Judex non aſſumendo hujuſmodi inſpectionem, non im-
probabiliter credidit, Bullam in propoſito non ſuffragari,
ex eo quòd ſervata non eſſet ejus forma, cum auctoritate
ſcilicet Congregationis, mediante ſubhaſtatione, itaut em-
ptor ab ipſa magis, quàm ab ipſo Barone jus metiri dicere-
tur, quoniam moleſtantibus creditoribus in Congregatione
dictum Ducem, hic per privatam conventionem hujuſmodi
venditionem fecerat.

Quatenus verò hujuſmodi motivum non intraret, itaut
6 ſer.ſer & ad formam Bullæ, venditio per Congregationem
facta eſſet, reflectendo ad hujus puncti veritatem, tam oc-
caſione iſtius cauſæ, quàm aliarum ſuper puncto, an Bulla
Baronum tollat ſolùm fideicommiſſa, inveſtituras, pacta,
aliaque vincula, & onera adjecta per Baronis majores, à
quibus tanquam fideicommiſſi ordinatoribus, vel primis
acquirentibus, poſſeſſor, aliique de genere vocato cauſam
habeant jure ſucceſſorio, vel tollat etiam fideicommiſſa,
pacta, aliaque vincula ad favorem tertii, a quo poſſeſſor
nullam habeat dependentiam, quia nempè in ipſius Baronis
primum auctorem, qui fideicommiſſum ordinavit, vel aliud
vinculum adjecit, bona tranſierint, alteri fideicommiſſo,
ſeu vinculo affecta, itaut etiamſi eſſent penes ipſum pri-
mam acquirentem, ſeu novi fideicommiſſi inſtitutorem,
neque eſſent libera.

Et in hoc pro derogatione indefinita, etiam contra ter-
7 tios, duo conſiderabam, primò ſcilicet quia expreſsè tollit
hypothecas competentes tertiis jure proprio, non autem
ſucceſſorio, & conſequenter etiam de juribus tertii diſpo-
ſuit, & ſecundò conſiderabam unam rationem, ob quam
loca Montium, ſeu officia, aliaque jura hujuſmodi tranſeunt
libera in eum, qui mediante facto publici officialis illa ac-
quirit, quod ſcilicet fingitur, priorem poſſeſſorem ſuum jus
refutaſſe in manu Principis, à quo prævia dicti primi juris
extinctione, tanquam per viam novæ efformationis, ex in-
tegro eadem jura transferantur in novum emptorem, dire-
ctè, & immediatè agnoſcentem in auctorem dictum Prin-
cipem, cujus publicam fidem ſequitur, ex frequenter dedu-
ctis ad hanc materiam officiorum, & locorum Montium *ſub
tit. de Regal.* ita à pari, quod ſcilicet Congregatione appo-
nente manum in hujuſmodi caſtris, & bonis, cenſeantur
priora dominia, & jura ſublata, ipſaque caſtra liberè rever-
ſa ad ipſum Principem primævum, ac originarium domi-
num, a quo ſub ejus publica fide libera vendantur, itaut
emptores ipſius Principis, vel Congregationis fidem po-
tiùs, quàm illam poſſeſſoris ſequantur.

E converſo autem conſiderabam diſpoſitionem, in qua
8 agendo de hypothecis, agitur de tertiis intereſſatis, potiùs
retorqueri ratione diſcretivæ, quod ſcilicet ubi Papa voluit
dixit, ideòque cum loquutus ſit de hypothecis, ſignum eſt,
quod noluit loqui de dominio, aliiſque juribus realibus.

Fortiùs verò ob manifeſtam rationis differentiam, ubi
9 enim agitur de creditoribus ſolam hypothecam pro credito
generis, ſeu quantitatis habentibus, nullum præjudicium
eis inferri videtur, dum nil eorum intereſt hypothecam ha-
bere ſuper ipſa ſpecie, vel ſuper pretio, in quod illa transfer-
tur, dum ejus effectus magis pretium quàm rem percutere
videtur, dum diſtracta re hypothecata, debitum quantitatis
ſatisfaciendum ſit ex pretio, ideòque nil intereſt, jus habere
in re, vel in pretio, & ex qua ratione receptam habemus con-
cluſionem deductam ex diſpoſitione text. *in l. à Divo pio, ff.
de re judic.* cum ibi notatis, creditorem anteriorem impedi-
re non poſſe poſteriori executionem, & ſubhaſtationem pi-
gnoris, ſeu rei hypothecatæ, ad effectum deponendi pre-
tium, in quo ordo anterioritatis ſervandus veniat.

Non ſic eſt quoad certum habentem dominium, vel jus
in ſpecie, quoniam ita invitus cogitur vendere rem pro-
priam, ac habere quantitatem loco rei ſibi debitæ, quam po-
tiùs habere intereſt quàm pretium, & ſic magna differen-
tia eſt inter creditores quantitatis, & habentes jus domi-
nii, ſeu aliud in re.

Conſiderabam quoque Bullam prædictam, tam in ver-
bis, quàm in intentione, ſeu ratione, verè, & propriè percu-
tere remotionem obſtaculorum reſultantium ex fideicom-
miſſis, ſeu inveſtituris ad favorem ſucceſſorum, in effectu
contendentium de jure ſucceſſorio ex cauſa lucrativa, vel
quia ita Bulla, tollendo fideicommiſſorum vim obligato-
riam, ea reducere voluerit ad antiquum ſtatum non obliga-
torium, in quo erant antè tempora Auguſti, juxta ea quæ
habentur *in Rom. Contributionis de Ceſiis hoc eod. tit. diſc.* 10
89. vel quia ducto argumento à diſpoſitione *auth. res quæ,
Cod. commun. de legat.* per Bullam ſubintelligatur præſumpta
fideicommittentis, ſeu primi acquirentis voluntas hujuſmo-
di alienationi pro ſucceſſorum indigentiis aſſentiendi, juxta
ea, quæ pro hujus Bullæ ratione, eaque ſalvanda à nimia
exorbitantia, habentur deducta *in Romana pecuniaria de
Pallavicinis diſc.74. & d.diſc.89.* & in aliis *hoc eod. tit.*

Seu demum ob illam commercii rationem, ob quam in
Epiſcopatu Mantuano, in Abbatia Farfen. & in aliis hujuſ-
modi locis, conſuetudo induxit, ut bona emphyteutica, &
feudalia, quamvis habentia formam pacti, & providentiæ,
redacta ſint adinſtar allodialium, quod etiam in feudis Pe-
demontanæ regionis, & Sabaudiæ Ducatus, quamvis eam-
dem formam pacti, & providentiæ haberent, introduxe-
runt Decreta Ducalia, de quibus apud Cacheran. *in deciſio-
nibus 163. ad 170.* de quibus frequenter ad hanc materiam
Bullæ Baronum in aliis cauſis ſupra, & infra mentio habe-
tur; quibus omnibus conſiderationibus, ſeu rationibus at-
tentis, illæ percutiunt vincula injecta per proprium aucto-
rem, & ad favorem perſonarum de certo genere, jure ſucceſ-
ſorio, & ex cauſa lucrativa venientium, tanquam ex ſoluto
jure prædeceſſoris, qui debita contraxit, ideòque congruere
non videntur aliis vinculis adjectis à tertio, & cum quibus
in primum auctorem tranſierunt.

ANNOT. AD DISC. XCVI.

SUper contentis in hoc diſcurſu, an Bulla tollat pactum
prælationis, vel retractum, occaſio non dedit medio hoc
tempore diſputare, atque ſubſiſtere videntur ea, quæ ibi de-
ducuntur, potiſſimè, quia de eiſdem pluries alibi agitur.

ROMANA DOTIS DE ANGUILLARIA PRO COMITISSA JULIA ALBERTINA CUM EJUS FILIIS, HÆREDIBUS COMITIS DE ANGUILLARIA.

Caſus deciſus per Congregationem Baronum contra Comitiſſam.

De cautione, quam creditores ex Bulla Baronum, & ſtylo Congregationis præſtare tenentur de reſtituendo prioribus, & potioribus, ſive in caſu evictionis; & an ad iſtam teneatur mulier agens pro reſtitutione dotis.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Ille creditor, quem certum eſt eſſe omnibus ante-
riorem, an teneatur ad cautionem de reſtituendo?*
3 *Creditor habere debet à debitore pecuniam liberam,
& non cogitur accipere vinculatam.*
4 *Pecunia vinculata valet minus quàm libera.*
5 *Cautio requiſita per Bullam Baronum à creditoribus
habet juſtitiæ, & rationis fundamentum.*
6 *Sed non debet practicari cum eo creditore, qui abſque
Bulla, & Congregationis beneficio ſatisfactionem
conſequi poteſt.*
7 *Quando cautio per creditorem de jure præſtanda ſit.*
8 *De cautione demandata adverſus creditores in chiro-
graphis.*
9 *An dotis creditum veniat ſub generali nomine, & di-
ſpoſitione creditorum?*

DISC. XCVII.

PEr mortem Comitis Joannis de Anguillaria de anno 1
1659. diſſoluto matrimonio, uſque ab anno 1645.
contracto, inter ipſum, & Comitiſſam Juliam Albertinam
Nea-

Digitized by Google

Neapolitanam, ſuperſtitibus pluribus filiis in pupillari ætate conſtitutis, cum in hac aliàs potentiſſima familia, ex tot, tantiſque Civitatibus, oppidis, caſtris, & locis per ipſam poſſeſſis, duo tantùm parva caſtra Stabiæ, & Calcatæ remanſiſſent, tutores prudenti conſilio, proſequendo etiam tractatum ab eodem pupillorum patre ferè concluſum, ad liberandum pupillos à gravi ære alieno, cujus fructus, & uſuræ longè abſorbebant utriuſque caſtri, aliorumque bonorum fructus, & redditus, prævio chirographo Papæ communicante facultates Congregationi Baronum, atque præveniendo pro minori damno, id quod urgentibus creditoribus, per eandem Congregationem cum majori præjudicio faciendum foret, vendiderunt caſtrum Stabiæ Principi Burgheſio pro pretio ſcut. r to.m. ad effectum ſolvendi creditoribus, juxta eorum anterioritatis, vel potioritatis ordinem, prævia per eos jurium ceſſione ad favorem emptoris, ac præſtita cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus creditoribus, ſive eidem emptori in caſu evictionis, vel moleſtiarum, eo addito, quod creditores idoneam cautionem præſtare non valentes, accipere tenerentur eorum creditum in tot locis Montium ſub dictis legibus vinculatis, quæ loco cautionis ſtare deberent juxta conſuetum ſtylum.

Inter pupillorum creditores erat dicta Comitiſſa Julia eorum mater, cui pro dotium, & lucri dotalis reſtitutione, ultra alias partitas controverſas, de quibus habetur actum in hac eadem cauſa *ſub tit. de dote*, debita erant liquidè, & ſine controverſia, ex cauſa reſtitutionis dotium, ſcut. 8500. quæ tutores ſolvere obtulerunt ex dicto pretio per emptorem depoſitato, juxta chirographi, & inſtrumenti conditiones, & vincula ut ſupra; dicta vero Comitiſſa oblationem recuſante, ac petente pecunias liberas, orta eſt controverſia in Congregatione Baronum.

In qua pro Comitiſſa ſcribens dicebam, quod licèt Bulla
2 Baronum in arbitrio Congregationis ponat modum ſolvendi pretium creditoribus, cum cautione, vel ſine, atque reſpectu illius creditoris, quem certum eſt eſſe omnibus anteriorem, juſtè interponendum ſit arbitrium pro exemptione ab hujuſmodi onere, ut per Seraph. *dec.* 1019. *n.* 1. *& dec.* 70. *in fin.* poſt Fenzon. *ad Statutum*. Agnoſcebam tamen difficultatem reſpectu emptoris cum iſta lege contrahentis, inquirere non debentis, an unus eſſet anterior, vel poſterior, cum hoc attendatur, & procedat in ordine ad ipſius creditores, atque reſpectu timoris, qui probabiliter haberi, vel non haberi poſſit de aliis creditoribus anterioribus detegendis, & poſtea ſupervenientibus, juxta praxim deſumptam ex text. *in leg. final. §. & ſi præfatam, C. de jure deliberandi*, ad quem effectum certa anterioritas (quam indubitatum erat concurrere in iſto credito dotali) ſuffragari poteſt; ſecus autem quoad cautelam emptoris pro evictione, quæ non ſolùm ratione crediti, & hypothecæ anterioris, ſed etiam ratione vindicationis jure dominii in venditore ceſſantis ſequi poſſet; quo caſu anterioritas creditorum nihil prodeſſet, unde agnoſcendo difficultatem ex hac via inſuperabilem, dicebam Comitiſſam non teneri, neque cogi poſſe ad ſui crediti ſatisfactionem conſequendam ex hujuſmodi pretio, ſed ei liberum remanere debere arbitrium ſibi ſatisfaciendi ex aliis bonis, itaut pecuniam liberam conſequeretur.

3 Creditor enim fundatam habet intentionem in jure conſequendi pecuniam liberam, neque tenetur eam recipere vinculatam, ex deductis per Arias de Meſa *lib.* 1. *variarum, cap.* 16. *n.* 27. *cum ſeqq.* Duran. *deciſ.* 421. *n.* 10. *deciſ.* 274. *n.* 13. poſt Zacch. *de obligat. Camerali*, *Romana vineæ* 26. *Junii* 1651. cor. Royas *inter ejus impreſſ. deciſ.* 458. *n.* 6. Et in individuo dotis reſtituendæ per filios primi matrimonii mulieri etiam ad ſecunda vota tranſeunti, ut ad aliquam cautionem teneri non debeat, ſed pecuniam liberam habere, firmavit, diſputato formiter articulo, Rot. *in Romana dotis prima Decembris* 1632. coram Dunozetto.

Cùm enim pecunia cum hujuſmodi cautione ſoluta, ſive loca Montium vinculata, longè minùs valeant, quàm libera, quia vincula minuunt de valore, ut in ſpecie, aliis allegatis,
4 firmatur *in deciſione ultima* apud Poſth. *de ſubhaſt. in noviſſimis additionibus*, & *in Romana cambiorum* 4. *Decembris* 1662. cor. Veroſpio, ac latiùs deductum, & examinatum habetur in Romana locorum Montium pro Paulo Sfortia, *ſub tit. de Regal. ad materiam locorum Montium*, idcircò injuſtum, atque juri naturali, vel gentium contrarium videtur, ut creditor qui ſuam pecuniam liberam dedit, tantundem recepturus, cogi debeat ita recipere cum vinculo intrinſecum valorem diminuente, itaut conſecutus decem, in effectu conſequatur quinque, vel ſex, quia eſt tollere jus tertii, non ex beneficio legis, ſed ex pacto, & propria providentia competens, quod abſque cauſa publicæ utilitatis, vel juxta unam opinionem fieri non poteſt, vel juxta alteram non debet, neque convenit.

Neque in hoc obſtare dicebam diſpoſitionem Bullæ Ba- 5
ronum, ſive quotidianam praxim in concurſu creditorum ad bona defuncti, vel obærati debitoris; Bulla enim, licèt etiam ex hoc capite (minùs tamen debitè) aliquibus viſa ſit exorbitans, nemini facit injuriam, atque alterius jus non lædit, dictam cautionem, ſeu inveſtimentum demandando; ſiquidem ſtantibus fideicommiſſis, vel inveſtituris, quibus hæc, & alia Baronum caſtra, & bona ſubjacent, creditoribus de rigore juſtitiæ nullum jus ad dicta bona competeret, neque quæſitum eſt, itaut ſucceſſor veniens jure proprio, liberè illos rejicere valeat; unde cùm Bulla, exorbitando à juris diſpoſitione, in eorumdem creditorum gratiam, fideicommiſſorum, aliorumque vinculorum obſtacula tollat, eiſque concedat id quod aliàs prætendere, & conſequi non poſſent, itaut reſpectu creditorum ſit mera gratia, & largitio, idcircò conqueri non poſſunt, qui nihil percepturi erant, ſi cum iſta alterante qualitate minus percipiunt, ſemper enim eis favor fieri dicitur, dando dimidiatum, vel oneroſum, potiùs quam nihil, & hæc eſt ratio, quæ benè Bullæ diſpoſitionem in hac parte ab exorbitantia ſalvat.

Iſta verò ratio non adaptatur hujuſmodi credito dotali, 6
quod abſque Bullæ prædictæ beneficio, mulier liberè, non obſtantibus fideicommiſſis, conſequi poteſt ex juris communis diſpoſitione in vim *auth. res quæ, C. commun. de legat.* igitur nimiùm aſperum videbatur, quod iſta creditrix quæ de juſtitia liberam ſui crediti conſecutionem obtinere poterat, pariformiter tractaretur cum illis, quibus ex gratia id conceditur.

Prout neque obſtare dicebam quotidianam Tribunalium praxim ſuper dictæ cautionis neceſſitate in concurſu creditorum ad bona debitoris decocti, ſive ſuſpectæ hæreditatis, de qua praxi tractatum habetur in Romana concurſus creditorum Cardinalis Cecchini *ſub tit. de credito*; id enim procedit, ubi agitur de patrimonio decocto, cujus omnia bona vendere oporteat, aliàs emptorem ſine hujuſmodi cautela non inveniretur: ſive ubi venditis tantùm aliquibus bonis, quæ emptor non niſi cum hac lege emere voluit, creditor petit ex hujuſmodi pretio ſui debiti ſatisfactionem, tunc enim conquerendi cauſam non habet, quia in primo caſu ita cogit neceſſitas reſultans ex venditione bonorum, cum qua, & non aliàs ſatisfactionem conſequi poteſt; & in ſecundo præjudicium reſultat ex ſua voluntate, dum ex pretio ita vinculato ſatisfactionem eligit, & petit.

Secus autem ubi, aliis debitoris bonis ſupereſtantibus, creditor recuſet ex rei venditæ pretio vinculato ſatisfactionem conſequi, quia illam liberam obtinere velit, vel ex venditione mobilium, & ſemoventium in libero commercio exiſtentium, vel ex aliorum bonorum fructibus, ex Salviani interdicti remedio obtinendis, ſive etiam rigoroſè ex ſtabilium ſubbaſtatione, diminuto pretio abſque cautela evictionis, quia tunc nulla ſubeſt cauſa cogendi creditorem invitum ad recipiendum ſuum creditum diminutum, ut ita diſtinguendo benè habetur *d. deciſ.* 274. poſt Zacchiam *de obligat. Camerali*.

Et cum hac diſtinctione, ab exorbitantia ſalvari poſſunt chirographa quotidiè emanantia, cogentia creditores invi- 7
tos pro ſola emptoris cautela ad recipiendum eorum creditum ita vinculatum, quia rectè procedunt, ubi creditori non poteſt aliàs eſſe conſultum, quàm ex rei venditæ pretio, quod aliàs non niſi cum dicta cautela inveniretur, ſecus autem ubi alia ſuppetunt debitoris bona, ex quibus creditor dicat, poſſe, & velle liberam ſatisfactionem conſequi; tunc enim videtur, quod eſſet quodammodo violare jus gentium, & tollere jus tertii, in gratiam privati emptoris, ideò cum *dicta diſtinctione in hac materia procedi* debere videretur.

His non obſtantibus Congregatio cenſuit, Comitiſſam cogendam eſſe ad dictum pretium ita vinculatum recipien- 8
dum, ſtante chirographo ita demandante, adverſus quod Congregatio decernere non poterat, niſi illius obſtaculum ab eodem Papa removeretur; & quamvis replicarem, quod in generalibus proviſionibus exorbitantibus, præſertim emanatis non per viam legis generalis, ſed per viam gratiæ ſpecialis, non cenſeatur comprehenſa cauſa dotis, ut in ſpe-

9 cię moratoriæ, ſeu alterius proviſionis conceſſæ per Principem in præjudicium creditorum, quod ſub ea non veniat dos, firmant Jo. Baptiſta de S. Blaſio *de privilegiis dotalibus, privil.*289. & Franch. *deciſ.*219. nihilominus quia in eodem chirographo ſub quodam verborum involucro (& abſque dubio citra Papæ voluntatem) etiam de dote mentio fiebat, viſum fuit ubilare chirographum, unde cautiùs in illorum efformatione procedendum videtur propter præjudicia, quæ ex verbis ſub involucro appoſitis reſultant, citra rectam intentionem Principis, qui ſolùm ex ſummario advertit ad rei ſubſtantiam, eique impoſſibile eſt legere ſingula chirographa, vel ſupplicationes per extenſum, atque clauſulas, & verba ponderare, ſed debet eſſe onus officialium, ad quos pertinet.

ANNOT. AD DISC. XCVII. & ſeqq.

DE materia continuis contentæ in hoc diſcurſu, habetur pluries actum *ſub tit. de credito*, præſertim *diſc.*53. *& ſeqq.* Ac etiam *ibid. diſc.*127. agitur de contentis *in diſc.* 98. Ac etiam de contentis *in diſc.*99. *eod. tit. de cred. diſc.*53. *cum ſeqq.* & multa deducit de Marin. *in addit. ad Reverter, deciſ.*82.

ROMANA LOCORUM MONTIUM PRO HÆREDIBUS MARCELLI SACCHETTI CUM DUCE SFORTIA.

Caſus diſputatus in Rota ſine reſolutione, poſtea concordatus.

An in concurſu creditorum Baronis ſuper pretio caſtrorum venditorum de ordine Congregationis in vim Bullæ Baronum, attendatur anterioritas juxta ordinem juris in bonis liberis, vel potiùs debeant eſſe potiores creditores, quibus ex licentia Principis quæſitum eſt jus ſuper ejuſdem bonis, antequam Congregatio manus apponeret, quamvis eſſent in tempore poſteriores? Et aliqua de Conſtitutionibus Apoſtolicis ſuper prohibita alienatione bonorum juriſdictionalium, an capiant impoſitiones cenſuum, & hypothecas?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Bulla Baronum diſponit ex pretio bonorum diſſolvi creditores juxta ordinem eorum anterioritatis.*
3 *Declaratur, quomodo, & quando id procedat.*
4 *Creditores cum aſſenſu poſteriores, vincunt anteriores,*
5 *Pretium feudi non eſt feudale.*
6 *Declaratur, ubi res alienatur de mandato judicis, & de ratione.*
7 *De rationibus, quibus innixa eſt concluſio, de qua n.*5.
8 *De concluſione, quod eadem feudalis, vel fideicommiſſaria qualitas dari non poteſt in re, & pretio.*
9 *Congregatio Baronum in vim Bullæ tollit vincula ab ipſa re, quæ tranſit libera in emptorem, & transfert in pretium.*
10 *Examinantur deciſiones dantes diſtinctionem inter rem, & pretium.*
11 *An Bulla Baronum ſuper bonis fideicommiſſariis tribuat jus creditoribus ab initio, & an operetur, ut tunc, vel ut nunc?*
12 *Expenditur auctoritas Merlini de pignor. & quando Doctoribus deferendum ſit.*
13 *Confeſſio, vel præſuppoſitum fideicommiſſi, illud non probat, nec inducit ſi verè non adeſt.*
14 *Caſtra, & loca juriſdictionalia in Statu Eccleſiaſtico, an cenſeantur feudalia, vel allodialia, diſtinguitur.*
15 *De conſtitutionibus Apoſtolicis prohibentibus alienationes, & contractationes bonorum juriſdictionalium, ut non comprehendat impoſitiones cenſuum, & hypothecas, antequam hæ prohiberentur.*

DISC. XCVIII.

1 DUx Alexander Sfortia de anno 1628. pro extinguendis debitis, obtinuit ab Urbano VIII. facultatem imponendi cenſus uſque ad ſummam ſcut. 250. mil. ſuper ejus terris Vallis Montanæ, & Lugnani, non obſtantibus Conſtitutionibus Apoſtolicis Sixti V. Clementis VIII. & Pauli V. ac etiam fortè ejuſdem Urbani, prohibentibus alienationes, & quoſcumque contractus in bonis juriſdictionalibus, ac etiam non obſtantibus fideicommiſſis ordinatis per Joannem Hieronymum, Joannem Baptiſtam, Fulviam, & alios de Comitibus, dictarum terrarum Dominos, à quibus jure ſucceſſorio in præfatum Ducem devenerant. In vim cujus licentiæ, ac reſpectivè fideicommiſſorum derogationis, inter alios cenſus à dicto Duce, ejuſque filiis impoſitos, fuit unus ſcut. 5. mil. in ſorte ſuper dicta terra Vallis Montanæ ad favorem Joannis Baptiſtæ Garzonii, dictum cenſum acquirentis ex pecuniis obventis ex pretio caſalis Fuſani, quod ipſe de anno 1627. vendiderat pro pretio ſcut. 17500. Marcello Sacchetto, ſub pacto inveſtimenti hujus ratæ in bona ſtabilia, loca Montium, vel cenſus, ad effectum multiplicandi uſq; ad ſummam ſcut. 14. mil. pro cautela emptoris. Cùm autem poſtmodum per Congregationem Baronum in vim Bullæ Clementinæ, accedente etiam ſpeciali chirographo ejuſdem Urbani VIII. dicta terra Vallis Montanæ vendita eſſet Principi Barberino, ex pretio reſtitutus fuit dictus cenſus, cujus rata ſcut. 3. mil. inveſtita fuit priùs in alium cenſum, eoque deindè redempto in 29. loca Montis ad favorem dicti Garzonii, ſeu ejus hæreditatis, ſub duplici vinculo, primò ſcilicet ad favorem dicti Barberini emptoris, ſeu Principis Pamphilii ſecundi emptoris, à Barberino cauſam habentis, & ſecundò ad favorem hæredum dicti Sacchetti pro multiplico, & reſpectivè evictione dicti caſalis, ex cujus pretio iſta pecunia proveniebat: Verùm Dux Ludovicus Sfortia præfati Alexandri ex filio nepos, tanquam ceſſionarius illorum de Scottis, aliorumque creditorum anteriorum præfatæ cenſus impoſitioni, ex judicio agitato contra indefenſam hæreditatem jacentem dicti Garzonii, præfata loca Montium tanquam anterior avocavit, deindeque prætendere cœpit deleri debere dictum vinculum ad favorem hæredum Sacchetti, majus jus non habentium, quàm idem Garzonius haberet; & introducta cauſa coram A.C. ab iſto prodiit ſententia reis conventis favorabilis, ſuper dictæ petitæ deletionis denegatione, introductaque per appellationem cauſa in Rota coram Bevilaqua, datoque dubio, *an ſit locus deletioni vinculi*, ac propoſito *de menſe Junii* 1666. nulla capta fuit reſolutio, neque cauſa ulteriorem habuit progreſſum, utpotè per concordiam ſopita; unde proptereà, ob ceſſatam ulterioris diſputationis trutinam, & ſucceſſivè non apertum Rotæ votum, efformari non potuit omnino maturum judicium ſuper hujus controverſiæ veritate.

Pro illa verò notitia, quæ deſumi potuit ex hac unica diſputatione Rotali, in qua ſolùm ego pro Sacchettis ſcribebam, mihi videbatur, juſtitiam ac probabilitatem illis potiùs aſſiſtere; licèt enim Bulla in verbis mandet ex pretio caſtrorum, & bonorum, quæ per Congregationem, non obſtantibus fideicommiſſis, aliiſque vinculis, vendi contingat, ſatisfieri Baronis creditoribus, juxta ordinem eorum anterioritatis, & potioritatis, prout de jure, perindè ac ſi bona diſtracta ejuſdem debitoris libera, & indifferentia eſſent, taliſque ſit praxis Congregationis, unde proptereà ceſſat illa difficultas, quæ alias de ſtricto jure probabiliter cadere poſſet ſuper æquali omnium concurſu, non curata differentia temporis, ſtante æqualitate cauſæ, ſeu temporis, in quo ipſi jus acquirunt contemporaneè in vim Bullæ, dum priùs de jure nullum jus habebant, ex iis, quæ deſuper deducta habentur *hoc eod. tit.* in Romana reſtitutionis pecuniarum *diſc.*78. 2

Nihilominus dicebam ſcribens in iſta cauſa id rectè procedere inter creditores indifferentes Baronis debitoris, quibus antequam Congregatio manus apponeret, & vincula ſolveret, nullum jus ad hujuſmodi bona competebat, ſtantibus fideicommiſſis, ob quæ in proprietate non erant hypothecabilia, quaſi quod Bulla, poſtquam remota eſſent vincula, ita fingeret pretium eſſe de bonis liberis debitoris à principio, quod ut dictum eſt, niſi expreſsè diſponeretur, ſuas habere poſſet difficultates. 3

Secus autem, ubi agitur de illis creditoribus, qui ex particulari licentia, ſeu facultate Principis, cum fideicommiſſorum derogatione, jus quæſierant ſuper ipſis bonis, priuſquam Congregatio manus apponeret, atque removendo vincula, illa reduceret ad ſtatum bonorum liberorum, & indifferentium, quoniam tunc rectè intrat concluſio, apud feudiſtas receptiſſima, ac in foro indubitata, de qua Afflict. & Urſill. *deciſ.*286. Franch. *deciſ.*64. & 75.

Gait,

Digitized by Google

75. Gait. *de cred. c.4. quæſtio* 11. n. 1852. Salgad. *in Labyr. p.2.c.4.n.40. & per tot.* quod ſcilicèt in bonis in libero commercio, ac in libera debitoris diſpoſitione non exiſtentibus, 3 creditores habentes aſſenſum à Principe, vel à lege, quantumvis poſteriores, vincunt anteriores, quantumvis privilegiatos, quoties privilegium non eſt tale, quod habeat vim aſſenſus, & tribuat jus in ipſiſmet bonis prohibitis, ex ea clara ratione, quod cum hujuſmodi bona non ſint in commercio, non cadunt ſub hypotheca generali, & conſequenter creditores quantumviſ hypothecarii, & anteriores, tali aſſenſu carentes, reputantur tanquam chirographarii, nullum concurſum habentes cum hypothecariis quantumvis poſterioribus, ut deductum habetur *hoc tit. d. diſc.* 78. ac etiam pluries *ſub tit. de Regalibus* ad materiam officiorum, in Romana pretii officiorum, & in Romana diminutionis pretii, & in aliis in propoſito concurſus ſuper officiis inter creditores habentes reſervationem decreti, & illos, qui eo careant.

Adverſus præmiſſa, duo dicebantur ex parte Actoris, primò, quod iſta procedunt in ipſis bonis, ſecus autem in pretio, quod eamdem naturam non habet, ſed dicitur de bonis liberis, & allodialibus, quia pretium feudi non eſt feudale, deducendo in ſpecie ſuper iſta concluſione firmata 4 per Rotam *in Aprutina terræ Monterii* 2. *Maji* 1644. coram Pattingerio; & magis ad rem in ſpecie concurſus inter habentes, & non habentes aſſenſum, Manente *deciſ.* 58. n. 1. *& ſeqq.* cum quo proceſſum eſt *in Romana pecuniaria ſeu concurſus creditorum* 15. *Junii* 1665. coram Emerix. Et ſecundò, quod eadem procederent, ubi non adeſſet diſpoſitio Bullæ Baronum, per quam utpotè tollentem fideicommiſſa, aliaque vincula, ita dicebatur etiam ab initio ad hæc bona quæſitum jus ipſis creditoribus anterioribus, quaſi quod Bulla operetur, ut tunc potiùs, quàm ut nunc.

Neutrum verò fundamentum habere videbatur ſubſiſtentiam, præſertim verò primum omninò fragile, nulliuſque ponderis, licèt enim vera ſit dicta concluſio, de qua frequenter in aliis *hoc eod. tit.* quod pretium feudi non eſt feudale, ſed reputatur de bonis liberis, & allodialibus, ob 5 regulam, præſertim in particularibus receptam, quod pretium non ſuccedit loco rei, quæ tamen regula non intrat in feudis, quæ recaptum eſt importare univerſitatem, cadente ſolùm quæſtione, an ſit facti vel juris; ſed hoc non obſtante adhuc pretium ſuccedit loco rei, ut ex text. feudal. *in cap. ult. de feud. cognit.* ubi Jacob. Bald. Alvarot. & cæteri, Franch. *dec.* 64. Rovit. *dec.* 45. *n.* 7. benè Marlin. *lib.* 2. *contr.* 90. *n.* 34. & cæteri communiter. Adhuc tamen intrabat vera limitatio, ut id non procedat, quoties agitur de pretio retracto ex re vendita de mandato judicis, ad effectum ſatisfaciendi creditoribus, quoniam tunc illud ſine dubio ſuccedit loco rei, ex deductis apud Surd. *dec.* 306. & Franch. *d. deciſ.* 64. & admittitur apud Manente *d. deciſ.* 58. ubi datur hæc diſtinctio, ac revera ait concluſio in praxi abſoluta, paſſimque recepta. Tum ex eo, quod non poteſt aliàs ſatisfieri creditoribus quantitatis, aſſenſum habentibus, quoniam ſatisfactio non ſequitur cum ipſa re, ſed 6 cum pecunia ex ea retrahenda; tum etiam ratione circuitus, quoniam aliàs creditores cum aſſenſu regredi poſſent ad ipſam rem, undè propterea emptor regredi poſſet ad ſuum pretium, ſive quod aliàs non invenirentur emptores, ideòque ubi ex facto judicis emptor aſſecuratur ab hujuſmodi moleſtiis, itaut creditoribus cum aſſenſu conſultum non remaneat ſuper ipſa re, indubitatum eſt, adinſtar caſus, in quo ipſa res conſumpta ſit, pretium ejus loco ſuccedere.

Duplex etenim ratio tribui ſolet dictæ concluſioni, quod 7 pretium feudi non eſt feudale, & ex qua adinſtar idem dicitur de pretio rei emphyteuticæ, & fideicommiſſariæ, cum ſimilibus, una ſcilicèt, quia eſſet pro eadem re dare duplicatum feudum, unum in ipſa re, alterum in pretio, quod de jure non procedit, ut in ſpecie habetur actum in Albanen. ſeu Pedemontana bonorum *hoc tit. diſc.* 48. Et altera, quod pretium dicitur pecunia, & ſic de rebus allodialibus, indifferentibus regulandis cum terminis generalibus, abſque eo, quod tollatur virtus aſſenſus, rectè operativi ſuper ipſa re, contra emptorem, qui ſibi imputet, cur ſibi non conſuluit, ſed ejus pecuniam venditori ſub tali periculo tradidit, ut ratiocinatur Manente *dict. deciſ.* 58.

Neutra ex his rationibus adaptatur caſui, in quo alienatio fiat cum auctoritate judicis, ut ex pretio creditoribus ſatisfiat, multòque magis ubi accedit auctoritas Congregationis Baronum in vim Bullæ tranſmittentis rem omninò liberam in emptorem. Non quidem prima, quoniam incompatibilis concurſus ejuſdem feudalis, ſeu fideicommiſſariæ qualitatis in re, & pretio, procedit ubi utrumque eſſet penes eaſdem perſonas, ſeu in eodem genere ſub eodem titulo, ut declaratur in dicta Albanen. ſeu Pede- 8 montana *diſc.* 48. ſecus autem ubi qualitas omninò tollitur à re, & transfunditur in pretium, ut in proximè allegata cauſa, ac etiam in Romana annui redditus *diſc.* 42. hoc paritar titulo. Minuſque altera, nedum ob ſupradictam rationem circuitus, militantem ubi venditio fiat cum auctoritate judicis ordinarii, ob quam emptor, quamvis ſub publica haſta, de jure non redditur tutus à creditorum hypothecariorum moleſtiis (præterquam ubi ex ſtylo rationabiliter inducto, & ad totum mundum extendendo, hujuſmodi affectus ſequerentur, ut in pleriſque Europæ partibus, & tribunalibus ſervatur.) Sed factum eſt cum auctoritate Congregationis Baronum, quæ ad præſcri- 9 ptum Bullæ Clementinæ, tollit omnia vincula ab ipſa re omninò libera tranſeunte in emptorem, eaque transfert in pretium, & fortiùs, ubi accedit etiam, ut in præſenti, ſpeciale chirographum Papæ, ita diſponens, ita enim abſolutum remanet, pretium in omnibus ſuccedere loco rei, atque in illud transferri omnia ejuſdem rei vincula, ut in ſpecie venditionis factæ in vim Bullæ Baronum, firmatur *in Romana Salviani* coram Pentiag. *deciſ.* 4. & 66. *part.* 11. *rec.* & quarum ſecunda eſt etiam repetita, poſt Salgad. *in Labyr. dec.* 96. ideòque dicta diſtinctio inter rem, & pretium in his terminis nullum penitùs habet fundamentum.

Et quamvis ex *dict. deciſ.* 58. Manente, dicta diſtinctio canonizari videatur *in d. Romana concurſus* 15. *Junii* 1665. 10 coram Emerix, attamen id ibi non omninò maturè dicitur, ſed vel obiter, vel ad ſuperabundantiam, cùm illius reſolutionis fundamentum contra creditores habentes aſſenſum conſiſteret in eo, quod ageretur de emphyteuſi merè hæreditaria, jure allodialium regulanda, non obſtante prohibitione alienandi, ac etiam hypothecandi utpotè, reſpiciente favorem domini directi, ob intereſſe laudemiorum, quod an ſubſiſtat, necne, habetur particulariter actum in eadem cauſa in ſua materia *ſub tit. de emph.* prout quamvis pariter eadem diſtinctio in propoſito concurſus ſuper pretiis officiorum deducatur *in Romana pretii officiorum* 27. *Novembris* 1658. & 17. *Novembris* 1659. coram Bevilaqua, adhuc pariter fuit æquivocum, benè agnitum ab eadem Rota *in Romana concurſus creditorum* 10. *Junii* 1661. Coram Cerro, & in aliis, quamvis ex aliis motivis dictæ reſolutiones eſſent probabiles, ut habetur actum in eadem Romana pretii officiorum *ſub tit. de Regal. ad materiam officiorum*.

Alterum erat Actoris fundamentum deductum ex Bulla Baronum tollente omnia fideicommiſſa, aliaque vincula, 11 unde propterea pro eo Scribentes dicebant, ita bona poſſeſſa per Barones, non obſtantibus fideicommiſſis, quinimò etiam prohibitionibus reſultantibus à Conſtitutionibus Apoſtolicis Sixti V. Clementis VIII. Pauli V. & Urbani VIII. ſuper alienatione juriſdictionalium, redacta eſſe adinſtar bonorum allodialium, & indifferentium, ideòque ab initio cecidiſſe ſub hypothecis, allegando in id tanquam ſpecialem auctoritatem Marlini *de pignor. lib.* 1. *tit.* 1. *quæſt.* 12. *num. finali*.

Verùm, reflectendo etiam ad veritatem, iſtud fundamentum videbatur magis fallax quam primum; quoniam omninò veriùs videtur, Bullam prædictam nullum tribuere jus creditoribus ab initio ſuper ipſis bonis, ſed tantùm eos admittere ad pretium, poſtquam Congregatio manus appoſuit, ac vincula ſuſtulit, & ſic operatur ut nunc, non ut tunc, ex iis quæ plenè in propoſito deducta habentur *hoc* 12 *eod.* præſertim in Romana reſtitutionis pecuniarum de Caſſarellis *diſc.* 78. & in Romana dotium de Comitibus *diſc.* 82. quæ compendiosè deducebantur etiam in iſta cauſa, nullatenùs curata d. auctoritate Marlini *de pignor.* quoniam revera hic auctor non deſcendit ad hos terminos, ac diſtinctiones, neque articulum examinat, ſed abſque auctoritate vel ratione, ſimpliciter refert praxim, prout nudi facti eſt, quod ſcilicèt bona Baronum quamvis feudalia, ſeu fideicommiſſaria, venduntur per Congregationem ad inſtantiam creditorum, non examinando quomodo id ſequatur; & nihilominùs, abſque præjudicio gravitatis, & doctrinæ iſtius auctoris, obſervabam rectè illi congruere poſſe ea, quæ de ipſomet, atque de Doctoribus Regnicolis non verſantibus in majoribus Tribunalibus *Sacri Conſilii, & Re-*

Digitized by Google

gia Cameræ Summariæ, habentur circa notitiam feudalium in Panormitana ſucceſſionis feudorum diſc. 13. & in aliis *hoc eod. tit.* quod ſcilicet Doctor exterus, in Curia, præſertim verò in Congregatione Baronum non benè verſatus, quamvis alias doctiſſimus, adæquatum judicium ſuper hujus Bullæ interpretatione non de facili dare poteſt, unde intrare videtur concluſio da non deferendo dictis Doctorum ſuper conſuetudinibus, & aliis quæ facti ſunt, atque cum iſta conſideratione procedendum eſt in metiendis doctrinis, ac Doctorum authoritatibus.

Iſta erant fundamenta, cum quibus, retento præſuppoſito, quod hæc caſtra, & bona eſſent fideicommiſſaria, & conſequenter quoad ſortem, ſeu ſubſtantiam non caderent ſub hypothecis contractis per gravatum, ego in hujus cauſæ defenſione procedebam, atque inſpecta etiam veritate, credebam illam omninò aſſiſtere huic parti.

Alter verò ejuſdem partis doctus, & benè fundatus Ad-
13 vocatus, de ſtatu cauſæ meliùs informatus, utpotè illam defendens in præcedenti inſtantia coram A. C. in qua non ſcripſi, ignita forſan difficultate, quod hoc præſuppoſitum non juſtificaretur, cum abſque dubio ad id non ſufficeret dicta Apoſtolica derogatio, ex triplici vera propoſitione, una quod hujuſmodi facultates obtentæ ad majorem cautelam, non probant, nec firmant ſtatum; altera, quod verba quæ præſupponunt, non inducunt diſpoſitionem; & tertia, quod etiam explicita confeſſio exiſtantiæ fideicommiſſi, illud non probat, ſi taverà de eo non conſtat, quia non poteſt poſſeſſoris credulitas, vel opinatio inducere fideicommiſſum, ubi non adeſt.

Procedebat per diverſam viam, negando ſcilicet in dictis anterioribus ſine aſſenſu hypothecam ſuper hujuſmodi terra, ſeu caſtro, vel quia ageretur de feudo, & conſequenter intraret prohibitio contenta *in cap. Imperialem, de prohib. feudi alienat.* per Federic. vel quia obſtarent dictæ Conſtitutiones Apoſtolicæ Sixti V. Clem. VIII. Pauli V. & Urb. VIII. ſuper prohibita alienatione, aliaque contractatione bonorum juriſdictionalium ſine beneplacito Apoſtolico; verùm hæc via videbatur periculoſa, dictaque fundamenta erant parum tuta; quatenus enim pertinet ad primum deductum ex qualitate feudali, & ſucceſſivè ex *d. l. Imperialem*, factum non aſſiſtebat, quia non conſtabat de aliqua inveſtitura probante
14 dictam qualitatem in dubio non præſumendam, juxta plenè firmata per Rot. *dec. 93. p. 5. rec.* & habetur ſatis frequenter actum in aliis *hoc tit.* Admiſſa enim illa feudalitate, quam ea conſilio 82. *Abbatis, & ex voto Robuſterii*, ac aliis plenè, & doctè probat Spad. *conſ.* 1. *l.* 1. adhoc tamen, ut ſæpiſſimè dictum eſt id percutit illam impropriam, & remotam feudalitatem, quæ denotat, hujuſmodi caſtra, & bona juriſdictionalia, in Barones, & Domicellos originariè proveniſſe ex conceſſionibus Sedis Apoſtolicæ, iſtius alto Dominio, Superioritate, ac Regalibus reſervatis, & ſic ad tollendum purum allodium, non autem ad alios affectus veræ, ac rectæ feudalitatis, circa reſtrictam ſucceſſionem, prohibitam alienationem, & ſervitii obligationem, cum ſimilibus.

Et quoad prohibitionem reſultantem à Conſtitutionibus Apoſtolicis, per quas, ut in aliis pluries advertitur, ad effe-
15 ctum alienationis propriæ vel impropriæ, bona juriſdictionalia quamvis allodialia, feudalibus æquata videntur, cum illæ percutiant alienationes, intelligendæ veniunt de propriis, non autem de impropriis, & conſequenter priùs quàm ederentur aliæ moderniores Conſtitutiones, illæ non comprehendunt impoſitiones cenſuum, & multò minùs ſimplices hypothecas; atque modernæ Conſtitutiones non reſpiciunt præterita, ut ſæpè firmavit Rota, & præſertim habetur *deciſ. 211. part. 5. recent. & in dictis deciſ. 4. & 66. part. 11.* quarum ſecunda repetita eſt poſt Salgad. *in Labyr. deciſ. 96.* cum aliis ibi deductis, unde propterea, quando dicta fideicommiſſa in facto non ſubſiſterent, reflectendo ad veritatem, ſatis dubitabam de juribus hujus partis, quæ è converſo mihi videbantur eſſe in tuto, ac omnimodam probabilitatem habere, quando dictum fideicommiſſorum præſuppoſitum ſubſiſteret. Subſequuta verò concordia ſubſtulit occaſionem ulterioris diſputationis, in qua id maturiùs diſcuti potuiſſet, iſtius verò præſertim cauſæ occaſione expertus ſum, quantum cauſarum directioni proſint congreſſus, qui ante diſputationes, pro eadem directione, ex laudabili ſtylo haberi ſolent.

ROMANA DOTIS DE CÆSARINIS PRO PRINCIPE SABELLO CUM DUCE CÆSARINO.

Caſus diſputatus coram A. C. non reſolutus.

De eadem materia diſcurſus præcedentis, an, & quando creditor teneatur recipere creditum ex pretio vinculato, & quatenus cogi poſſit, an habeat actionem contra debitorem ad id quod intereſt pecuniam eſſe liberam?

SUMMARIUM.

1 *DE cautela ut ſi creditor cogatur ad præſtandam cautionem, teneatur debitor refundere creditori intereſſe.*
2 *Facti ſeries.*
3 *Depoſitum quando vim habeat ſolutionis.*
4 *An dictæ cautelæ poſſit Princeps derogare?*
5 *Principi an, & quando ſit replicandum, & interim in exequutione ſuperſedendum?*
6 *Quando cautela, ſeu pactum de quo n. 1. non ſuffragetur creditori.*
7. *Vendens voluntariè, qui per Congregationem Baronum cogi poterat ad venditionem, dicitur vendere coactus.*
8 *Deducitur pro veritate diſtinctio, cum qua intelligenda venit concluſio, an dictum pactum per Principem tolli poſſit?*

DISC. XCIX.

OB frequentem uſum chirographorum, de quibus ſæpè
in aliis *hoc tit.* in venditione præſertim bonorum Ba- 1
ronum, inolevit (me forſan in Urbe primo authore) cautela in contractibus, qui fiunt cum caſtrorum, vel caſalium poſſeſſoribus, ut pecuniam, quam ad cenſum, vel cambium recipiunt, omninò liberam, & à quocumque vinculo exemptam reſtituere teneantur, cum pacto, quod in eventum in quem, ex facto, & authoritate, etiam ſuprema Principis, ſeu cujuſcumque alterius ſuperioris, cogerentur illam vinculatam recipere, teneantur debitores, de aliis eorum bonis ſolvere totum id quod intereſt tale vinculum non adeſſe, quæ cautela prodiit ex deductis per Franch. *deciſ. 200. ubi adden.*

Cùm autem dicta cautela adhibita eſſet in contractu ini-
to per Principem Sabellum ad favorem Ducis Cæſarini, pro 2
pecunia proveniente ex dote Duciſſæ Cæſarinæ præfati Principis filiæ, atque eodem Duce, aliiſque creditoribus in Congregatione Baronum urgentibus hodiernum Principem debitoris filium, hic ad evitandum majus damnum ex ſubhaſtatione reſultans, illamque præveniendo, ut urgentibus creditoribus ſatisfaceret, caſtrum Ariciæ vendiderit Principi Chiſio pro ſcutis 358. m. prævio chirographo Papæ, per quod, communicatis Congregationi Baronum facultatibus ad formam Bullæ Baronum, præcipitur, ut creditores cogantur in eorum ſatisfactionem recipere dictum pretium cum conſueto vinculo cautionis reſtituendi creditoribus anterioribus, vel potioribus, ſive emptori in caſu evictionis, & moleſtiarum, & in caſu non præſtitæ cautionis, faciendi ejus loco inveſtimentum in loca Montium hujuſmodi vincula habentium, cum totali liberatione debitoris à quocumque alio ſupplemento, vel moleſtia, non obſtante cautela, & pacto ſuperiùs narrato, cui reſpectu creditorum, qui in Congregatione Baronum comparuerant, expreſsè derogatur.

In executionem dicti chirographi interpellato Duce ad
ſuum creditum recipiendum, eoque in termino per chiro- 3
graphum præfixo non comparente, facto depoſito, egit Princeps coram A. C. contra Ducem ad faciendum inſtrumentum quietantiæ, aliàs videndum mandari fieri ex officio; Et ego pro Principe ſcribens, dicebam locum eſſe petitis, quia depoſitum, prævia creditoris contumacia factum, habet vim ſolutionis, & pro ſolutione habetur, *ad tex. in l. obſignatione, ubi gloſ. & DD. C. de ſolutionibus, cum Concordantibus*, per Cenc. *de cenſibus q. 111. n. 53.* Rota in *Rom. fructuum dotis 28. Januarii* 1661. cor. Veruſpio, *de qua ſub tit. de dote.*

Nec obſtare dicebam pactum recipiendi pecuniam libe-
ram, & abſque aliquo vinculo, unde depoſitum vinculatum 4
cum conditionibus, & vinculis extrinſecis, de jure non ſuffragatur, ad notata in eadem *l. obſignatione*, cum deductis

par

per Cencium *ſuprà citatum*, *n.*28. latè Pratus *obſerv.* 25. *& ſeqq.* Giurb. *deciſ.*87. quia pacto derogatum jam fuerat per chirographum Papæ, de cujus poteſtate in tollendo jus tertii, ac derogando pactis, & conventionibus, (quidquid antiquiores dubitaverint) hodiè non ambigitur, ex deductis per Gabr. *de jure quæſito non tollendo*, *qu.*1. & latiùs per Galeot. *reſponſo Fiſcali* 23. *ex n.*60. *&* 256. & Capyc. Latr. *dec.* 188. *n.*110. *& ſeq.*

Dicebatur pro parte Ducis, injuſtam eſſe dictam derogationem, nulla concurrente juſta cauſa publicæ utilitatis, cùm ipſe aliàs non contraxiſſet. Verùm ultra replicationem, quod judicis partes non ſunt cognoſcendi, an Princeps benè, vel malè fecerit, ſed ſolùm ſunt in Principis præceptis exequendis, cùm ſe gravatos ſentientes adire debeant eumdem Principem pro moderatione, præſertim ubi eſt præſens, cum eo ſolùm abſente cadat inſpectio, an ei ſit replicandum, ac interim in ejus mandatis exequendis ſuperſedendum, quod probabiliùs affirmant cumulati per Capyc. 5 Latr. *deciſ.* 190. *n.*33. & in dies practicari videmus, præſertim per Vice Regem, & Collaterale Conſilium Regni Neapolitani, quia Regi, ſemel, & bis replicatur, ac interim in ejus mandatis exequendis ſuperſedetur.

Replicabam etiam, non adeò exorbitantem atque à ratione extraneam videri debere dictam derogationem, tan6 quam reſtrictam ad eos ſolos creditores, qui Congregationem Baronum jam adierant, quibus proindè nulla injuria, nullumque præjudicium fieri dicebatur, quia ſi debitore non præveniente, eadem Congregatio manus appoſuiſſet, atque ad venditionem eorumdem bonorum, juxta eorum inſtantiam proceſſiſſet, non potuiſſent eamdem ſolvendi formam ex diſpoſitione Bullæ, & inconcuſſo ſtylo Congregationis evitare, unde ſibi pateat via, quam elegerunt, & per cujus viæ electionem, renunciaſſe viſi ſunt pacto in caſu voluntariæ ſolutionis per debitorem faciendæ, adinſtar habentis ex pacto facultatem capiendi bona debitoris propria authoritate, quod ſi judicem adit, cenſetur pacto, & facultati renunciare, ideòque ad partis citationem, aliaque acta judicialia ſervanda tenetur, Mantic. *de tacit. lib.* 11. *tit.* 5. *n.* 19. Rovit. *pragm.* 1. *de conſerv. n.* 10. Greg. *deciſ.* 105. *n.* 13. & alii latè deducti *in Romana Vineæ* 7. *Junii* 1647. coram Corrado 73. *p.* 10. *rec.* ubi Concordantes.

Neque hujuſmodi venditio, & reſpectivè ſolutio, uti 7 facta non præcedente ſubhaſtatione, & præciſa coactione, dici poteſt voluntaria, quia cùm ſtante creditorum recurſu, ad horam cogi poſſet, coactè feciſſe dicitur, præveniendo id, pro quo coactio imminebat, ut generaliter Greg. *deciſ* 227. *n.*11. *&* 236 *n.*3. Mantic. *deciſ* 313. *n.*11. Et in terminis ſpecialibus, quod vendens cum chirographo communicante facultates Congregationis, quam creditores adierant, dicatur vendere coactè, itaut actus venditionis reputetur caſus fortuitus proveniens à facto Principis, ac propterea non intret aliqua actio ad intereſſe, habetur apud Cavaler. *dec.*612. *n.*46. *&* 618. *n.*20. ac etiam admittitur apud Burat. *deciſ.*401. *&* 482. *& in Urbevetana Bonorum* 13. *Maji* 1652. cor. Dunozetto.

Hæc ſunt, quæ in dicta cauſa dicebantur; ad veritatem 8 tamen, ita mihi diſtinguendum videbatur, quod quando ageretur de ſolutione recipienda ab eodem debitore, cum quo initum eſt pactum, fatebar præmiſſa mihi non ſatisfacere, atque derogationem aliqualiter exorbitantem videri, quoniam ille creditor, qui pecuniam liberam habebat, aliàs non dediſſet, niſi liberam recepturus, ideòque aſperum videtur, ut qui dedit decem, tantundem recepturus, cogi debeat recipere quinque, præſertim ubi prævidens caſum, ſibi expreſsè providit cum cautela, ſine qua animum declaravit nolle aliàs contrahere, quoties tamen aliàs quàm per venditionem bonorum per viam judicialem, poteſt ſibi eſſe conſultum, *ut in Romana dotis de Anguillaria*, & in aliis hoc tit.

Neque prætextus recurſus ad Congregationem, ſufficientem exequutionem præbere videtur, quia niſi pactum eſſet verificabile, aliàs quàm in caſu voluntariæ ſolutionis, illud remaneret de vento, cùm nunquam debitor voluntariè ſolveret, unde ſequeretur, creditorem non poſſe aliàs moroſum debitorem urgere mediante ſuorum bonorum ſubhaſtatione, per quam licitatores pretium non niſi cum dicta cautela offerunt, quod utique abſurdum eſt dicere, in hoc enim verſatur effectus pacti, quod ſi per ſubhaſtationem cogitur creditor rei ſubhaſtandæ pretium ita vinculatum recipere, actionem habeat ad quanti intereſt vinculum non adeſſe contra debitorem, ex cujus mora, & culpa creditor hujuſmodi damnum ſentire cogitur, quia ſi datam fidem impleviſſet, & promiſſam ſolutionem debito tempore, ut tenebatur, feciſſet, ad hujuſmodi actum non fuiſſet deventum.

Secùs autem in caſu, de quo agebatur, quia ſtantibus fideicommiſſis, & primogenituris, hodiernus Princeps jure proprio dictum caſtrum, aliaque bona poſſidens, defuncti debitoris pacta ſervare, vel debita ſolvere ex juris diſpoſitione non teneretur, neque creditores aliquam contra ipſum haberent actionem, niſi ea ſibi gratioſè concederetur ex ejuſdem Principis indulgentia reſultante à Bulla Baronum; igitur aſperum videri non debet, quod idem Princeps, qui, ut creditoribus gratiam faceret, poſſeſſorem contra juris diſpoſitionem in toto gravat, eum in aliquo relevet. Et quemadmodum creditores approbant ejuſdem Principis poteſtatem in derogando fideicommiſſis, inveſtituris, & pactis majorum, ex quibus poſſeſſor nullatenùs ab eis cogi poſſet, ita eamdem poteſtatem improbare non debent in eo, quod eſt longè minus, ex regula *quod quiſque juris &c.* cùm non minus exorbitans una derogationis ſpecies, ac altera videri debeat, unde libenter poſſeſſor jure proprio, aſſenſum præſtaret ſuper utriuſque derogationis inefficacia. Ideòque attentè rationes conſiderando, non intrat illa exorbitantia quam de facili vulgus primo aſpectu credit.

Et licèt reſpectu crediti, de quo agebatur, iſtæ rationes ceſſare viderentur, quia erat creditum pro filia dotanda, conſequendum à ſucceſſore, etiam ſine beneficio Bullæ Baronum, ex diſpoſitione juris communis *in auth. res quæ*, *C. commun. de legat.* replicabam tamen, beneficium *dictæ auth.* prodeſſe, ut ſucceſſor dotem ſolvere teneatur ex juris diſpoſitione debitam, non autem ut idem obligatus maneat ſervare ſpecialia pacta, & conventiones habitas cum eo, cujus non eſt hæres; dos enim per fideicommiſſarium ſolvenda eſt, non de ſuo, ſed de bonis fideicommiſſi, quæ, ut ſolutio ſequatur, opus eſt vendere, & venditio non niſi juxta hanc formam ſequi poteſt, cùm omnes emptores ſibi velint conſultum eſſe de pretio, igitur nulla facta eſt injuria, præſertim quia dotis conſueta natura eſt, ut inveſtita maneat, neque ſit de pecuniis expendibilibus in libero uſu, & commercio exiſtentibus, conſequenter nihil deperire videtur ita inveſtiri. Et cum hac diſtinctione ceſſabat objectum, diſſolutio verò matrimonii per mortem Ducis ſubſtulit occaſionem ulterioris diſputationis.

ROMANA FIDEJUSSIONIS

PRO ANTONIO, ET CÆSARE DE GAETANIS CUM PAULO MACCARANO.

Caſus reſolutus per Congregationem Baronum contra Gaetanos.

Bulla Baronum an procedat, ubi Baro eſt fidejuſſor, obligatus tamen tanquam principalis, principaliter, & inſolidum ab initio?

Eadem Bulla an deroget fideicommiſſis conſiſtentibus in juribus, & actionibus? Et an ſucceſſori Baronis poſſidenti caſtra, & bona per Baronem poſſeſſa, detur retentio pro creditis propriis ad impediendam exequutionem?

Congregatio Baronum an ſe ingerat contra bona libera Baronum, in quibus nullum adeſt fideicommiſſum, vel aliud vinculum, cui derogandum ſit?

S U M M A R I U M.

1 F*acti ſeries.*

2 *Fidejuſſor, qui ſe obligavit tanquam principalis, & inſolidum, habendus eſt pro correo, & principali debitore.*

3 *Diſtinguuntur plures caſus, ex quibus reſultat, an Baro pro alio ſe obligans dicatur fidejuſſor non cadens ſub Bulla Baronum?*

4 *In odioſis, & exorbitantibus fictum non venit ſub nomine veri.*

5 *Congregatio Baronum apponit manus etiam in bonis liberis, & non ſubjectis fideicommiſſo.*

6 *Quando procedere debeat, vel une cumonizatio crediti per Judicem ordinarium, an Congregatio apponat manus.*

7 *Bulla Baronum an habeat locum in juribus, & actionibus?*

8 *De confuſione actionum reſultante in creditore ſuccedente debitori, vel è contra remiſſivè.*

DISC. C.

1 CUm Mutius Gaetanus acceſſiſſet cuidam Societati officii contractæ per Epiſcopum Laurentium de Maaimis, ad favorem Pauli Maccatani, hic obtento mandato exequutivo contra bona hæreditaria dicti Mutii defuncti, petiit in Congregatione Baronum, ad formam Bullæ Clement. VIII. nuncupatæ Baronum, deſtinari Commiſſarium pro exequenda, & ſubhaſtanda medietate caſtri *Turris* poſſeſſi per Antonium, & Cæſarem filios dicti Mutii, qui illius poſſeſſor fueret, pro qua exequutione impedienda, duo per reos conventos opponebantur, primò quod iſtud debitum tanquam fidejuſſorium non caderet ſub dicta Bulla, ideòque licitum eſſet excipere de fideicommiſſo per Scipionem avum ordinato: Et ſecundò, quod in omnem eventum competeret eis retentio pro quibuſdam creditis anterioribus, valorem dictæ medietatis abſorbentibus, præſertim pro credito ſcut. 10.m. quod Lavinia Gaetana conſequi debebat à dicto Scipione Domino, & priori poſſeſſore dicti caſtri, quæ ſcut. 10.m. relicta fuerant dicto Mutio, eiuſque filiis, ad quorum favorem factus erat locus dicto credito ex fideicommiſſo particulari.

Aſſumpta igitur ſuper his diſputatione in Congregatione prædicta, quatenùs pertinet ad primum punctum, quod Bulla non caperet debitum fidejuſſorium, ſcribens pro dictis Cæſare, & Antonio, deducebam illa eadem fundamenta, quæ deduxeram *in Romana, ſeu Peruſina pro Comite Montemellino hoc eod. tit. diſc. ſeq.* Verùm caſus non erat idem, cùm ibi Baro acceſſiſſet ex intervallo, debito per plures annos anteà contracto cum privatis, itaut dici non poſſet, creditorem innixum Bullæ, ſequutum eſſe fidem Baronis, in præſenti autem ab initio Baro ſe obligaverat tanquam principalis, principalitèr, & inſolidùm, unde propte-
2 reà Scribentes pro creditore dicebant, neque eſſe in caſu quæſtionis, quoniam licèt pecunia ad ſocietatem habita, tota perveniſſet ad Lælium, qui in effectu cenſendus erat principalis debitor, Mutius verò fidejuſſor, attamen id procedebat inter ſe ipſos, ad effectum, ut iſte ab illo relevandus veniret, non autem reſpectu creditoris, cujus reſpectu, cùm uterque eſſet obligatus principalitèr, & inſolidùm, ambo dicebantur principales correi, quorum fidem æquè principalitèr creditor ſequutus erat, ex deductis per Gregor. & Add. *dec.* 167. 445. *&* 564. Adden. ad Butatt. *dec.* 674. Rot. *dec.* 153. *n.* 6. *& ſeq. part.* 2. *diverſ. deciſ.* 77. *part.* 11. *recent.* & alias paſſim, cùm ſit propoſitio quotidiana, & recepta, cui innixa Congregatio, ità non multum diſcuſſo articulo judicavit, non curatis diſtinctionibus, ut infrà per me traditis, quas reputavit Advocatorum ſubtilitates.

Verùm reſolutio non placuit, ſtante Bullæ prædictæ exorbitantia, quodque ubi agitur de debito in ſubſtantia alieno, & fidejuſſorio, ceſſent omnes illæ rationes, quæ dictæ Bullæ diſpoſitionem ab irrationabilitate, ac nimia exorbitantia ſalvare poſſunt, *ut in dicta Romana ſeu Peruſina diſcurſ. ſeq.*

Ideòque, juxtà ibidem deducta, procedendo cum iis, quæ per DD. tradi ſolent ad conciliationem *text. in l. Seja §. fin. ff. ad Vellejan. & l. ſi fænebris pecunia*, *C. ad Vellejan.* de quibus omnibus latiùs, & meliùs Roder. *de annuis reddit.*
3 *p.* 2. *q.* 5. *ex n.* 21. laudatus pes Rovit. *pragm.* 1. *ad Vellejan. n.* 10. plures caſus diſtinguendos eſſe dicebam; Aut enim ipſe Baro ſolus contrahit debitum tanquam proprium, & principali nomine, & tunc, licèt id agat in gratiam alterius, cui pecuniam acceptam det, itaut in effectu alienam ſuſcipiat obligationem, attamen hoc ad creditorem inſpicere non pertinet, niſi conſtet hunc fuiſſe colorem quæſitum ad legem fraudandam, juxta terminos text. *in d. l. ſi fænebris.*

Aut è converſo debitum contractum eſt cum ſolo privato, deindeque ex intervallo accedit Baro, ab initio non contemplatus, ſed accidentalitèr, putà in locum fidejuſſoris demortui, juxta caſum de quo *dicto diſc. ſeq.* & tunc abſolutum videri dicebam, etiam cum ſenſu veritatis, Bullam non intrare, cùm nulla ſubeſſe videatur ratio, quæ id congruè ſuadeat, ut ibi probatur.

Aut demùm agitur de caſu (qualis erat iſte) quod per Baronem, & privatum principalem debitorem, eodem tempore obligatio contracta eſſet, & tunc ſi contractus eſſet ab initio cum utroque æquè, principalitèr initus, itaut ambo eſſent correi, probabiliùs dicebam Bullam intrare, quia Baro dicitur etiam debitor, ſolùmque in materia prohibita dubitari poteſt de medietate, in qua unus reus dicitur alterius fidejuſſor, ex deductis per Roderic. *ubi ſuprà*, ſed ſi inito contractu cum ſolo privato tanquam principali debitore, deinde eo jam perfecto, accedat Baro tanquam fidejuſſor, alienam expreſsè ſuſcipiens obligationem, tunc quamvis ille ſe obliget, tanquam principalis, principalitèr, & inſolidùm, undè reputatur etiam potiùs correus, quàm fidejuſſor, attamen naturalitèr, & de facto, eſt verè fidejuſſor alienam ſuſcipiens obligationem, idque creditori innoteſcit, ſolùmque ex legis fictione reputatur jure principalis debitoris, ad tollendum beneficium excuſſionis, aliaque fidejuſſori competentia, quæ huic denegantur, & ſic eſt principalis debitor fictus, non verus.

Unde dicebam intrare concluſionem, quod in exorbitantibus, & odioſis, fictum non venit ſub nomine veri, ex 4
deductis per Maſcard. *de Statutorum interruptione concluſ.* 10. *num.* 1. *cum ſequen.* dictamque diſtinctionem benè ponderat Laurent. de Pinu *conſ.* 71. *num.* 3. *&* 4. ubi conſideratur, an creditor cum utroque inſimul contraxerit tanquam cum duobus reis, vel ubi ex facie contractus pareret unum eſſe principalem, alterum verum effectivè fidejuſſorem.

Verùm in contrarium urgere videbatur conſideratio, quod creditor aliàs non contraxiſſet, quodque ita utriuſque fidem principalitèr ſequutus eſt, non contracturus cum privato, niſi etiam Baro cum coæquali obligatione acceſſiſſet, ac etiam quia ſæpè Barones, & Magnates, honorificentiæ gratia, famulos, vel alios privatos ſupponere ſolent principales, ipſi verò oſtendunt ſe accedere tanquam fidejuſſores, unde caſus non erat ab aliqua difficultate alienus, licèt rationes ponderatæ *diſc. ſeq.* viderentur ponderoſiores, ubi verè debitum conſtat non eſſe in cauſam propriam.

Mutivabant aliqui ex judicibus: inanem eſſe iſtam quæſtionem, dum non conſtabat de fideicommiſſo adhuc non exhibito, unde cùm caſtrum eſſet liberum Mutii, itaut non ageretur de exorbitanti derogatione fideicommiſſi reſultante à Bulla Baronum, nil intereſſet, an debitum eſſet proprium vel fidejuſſorium; Hæc autem difficultas de facili ſublata fuit ex facto, ob dicti fideicommiſſi exhibitionem; Dicebam tamen ulteriùs, quod cùm Congregatio prædicta erecta eſſet pro exequutione dictæ Bullæ, & ad removenda impedimenta aliàs de jure obſtantia, idcircò, iſtis ceſſantibus, non erant partes Congregationis in illa cauſa ſe ingerendi cum ea manu Regia, & potentiali authoritate, cum qua ipſa in vim dictæ Bullæ procedit, ſed quod creditor adiret judicem ordinarium, ex recepta juris regula, quotidiè in Signatura gratiæ admiſſa, quod locus non eſt remediis extraordinariis, ubi conſultum eſſe poteſt cum ordinariis.

Atque inſpecto tenore Bullæ motivum fuiſſet conſiderabile, ſed non habitum in conſideratione, propter inconcuſſam obſervantiam, quoniam etiam ubi non adſunt fideicommiſſa, vel alia vincula, adhuc in bonis Baronum Congregatio manus apponit, atque ultra rationem obſervantiæ, cum qua ſolùm proceſſum fuit, ponderabam quoque alteram à priori, quod caſtra, & bona juriſdictionalia per Conſtitutiones Apoſtolicas vendi, atque in alium transferri non poſſunt ſine beneplacito Apoſtolico, unde propterea judex ordinarius exequutionem conſummare non poteſt, meritò faciendam à Congregatione ad id habente ſufficientem authoritatem, ob beneplacitum generale, quod ex eadem Bulla Clementina ineſſe dicitur, quando Congregatio vendit. 5

Quo verò ad punctum retentionis, duo erant objecta, unum quod ad formam ejuſdem Bullæ Clementinæ, creditum canonizari priùs debebat per decretum judicis ordinarii, & alterum, quod cùm illud creditum competeret ex cauſa fideicommiſſi priùs poſſeſſi per Baronem debitorem, huic etiam per Bullam derogatum dicebatur; Neutrum verò ſubſiſtere videbatur, non quidem primum, quoniam canonizatio judicis ordinarii requiſita eſt ad effectum agendi, ſeu petendi exequutionem à Congregatione, non autem excipiendi, & pro retentione; Si enim receptum eſt, excipiendo poſſe deduci diſpoſitionem dictæ Bullæ coram quocunque judice, quamvis illius exequutio privativè competeret ſoli Congregationi, multò magis in eadem, excipiendo id fieri poterat, atque reſponſio admiſſa fuit prout & altera, quod ex æquitate, quinimò etiam de juris 6

cen-

cenſura, atque ad evitandas inanes expenſas procedendum non eſt ad executionem, quoties pretium exinde retrahendum, totum liberari deberet poſſeſſori tanquam creditori anteriori.

Et circa alterum objectum fideicommiſſi, dicebam, &
7 Congregatio tunc, licèt non formiter diſcuſſo articulo, admiſit, Bullam loqui de caſtris, aliiſque bonis ſtabilibus, ſub quorum nomine in odioſis, & exorbitantibus non veniunt jura, & actiones, ac nomina debitorum, ex eiſdem fundamentis, quæ deducta habentur pro Maximis contra iſtoſmet de Gaetanis *hoc eod. tit. diſc. 92.* ſuper puncto, an Bulla comprehendat loca Montium, ex ibi deductis.

8 Motivabatur etiam, quod cùm Mutius, tanquam hæres ejus patris debitoris, evaſiſſet debitor ſui ipſius, quia hæres dictæ creditricis, ob incompatibilitatem inducta eſſet dicti debiti ſolutio, deducta ex confuſione actionum, unde propterea fideicommiſſariis non competebant amplius antiquæ hypothecæ, utpotè per ſolutionem extinctæ, ſed ſolùm competebat actio perſonalis pro reſtitutione, proindeque fideicommiſſarii remanebant poſteriores quibuſcumque hypothecariis, qualis erat Actor; ſed facile fuit hoc objectum removere, quoniam hujuſmodi ficta ſolutio, facto caſu reſtitutionis, apta non eſt ad cauſandos effectus ſolutionis veræ, ex iis, quæ in hac eadem cauſa habentur deducta in ſua materia *ſub tit. de credito*; & videtur concluſio vera.

S U M M A R I U M.

1 *DE fidejuſſore obligato inſolidùm, an dicatur de-*
2 *bitor ad effectum Bullæ?*
De ſolutione facta per debitorem ex pluribus cauſis, in quam cauſam referri debeat.
3 *Ubi agatur de hac Bulla in hoc Supplemento.*

ANNOT. AD DISC. C.
& ſeqq.

1 AD iſtos diſcurſus conferunt ea, quæ inter verum fidejuſſorem, qui acceſſoriè tantùm ſe obliget, & illum, qui ſe conſtituat principalem correum, habentur *eod. tit. de cred. diſc. 97. & ſeq. eodemq; tit. de cred. diſc. 43. & ſeq.* agi-
2 tur de materia contenta in *diſc.* 102. in quam ſcilicet cauſam referendæ ſint ſolutiones. Et ſuper *diſc.* 103. defuit occaſio ulterioris diſputationis.
3 De hac eadem Bulla Baronum agitur etiàm *in hoc Supplemento, diſc.* 118. & 119. & 226.

ROMANA SEU PERUSINA CENSUS
PRO COMITE ADRIANO MONTEMELLINO
CUM
CÆCILIA DE PUTEOBONELLIS, ET ALIIS.

Cauſa pendet in Congregatione Baronum.

An Bulla Baronum locum habeat pro debitis, in quibus Baro eſt ſolùm fidejuſſor, itaut privatus non Baro ſit debitor principalis?

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *Bulla Baronum an odioſa, vel favorabilis?*
3 *Sub nomine debitoris an veniat fidejuſſor?*
4 *Partes literales Bullæ, in quibus ſentire videtur de debito principali non fidejuſſorio.*
5 *De ratione ob quam edita fuit Bulla prædicta.*
6 *Et quæ ratio illam ſalvet ab exorbitantia, & irrationabilitate.*
7 *Non debet Bulla trahi ad debita diſſipatoria, & ſine probabili cauſa contracta.*
8 *Fidejuſſor, qui ſe obligavit tanquam principalis, principaliter, & inſolidùm, habetur pro correo, & debitore principali.*
9 *Declaratur dicta concluſio, & diſtinguuntur plures caſus, in quibus Bulla capiat fidejuſſorem ita obligatum, & quando non.*

D I S C. CI.

1 IMpoſitus fuit per Franciſcum Cantuccium nobilem privatum Peruſinum, de anno 1642. cenſus ſcut. 55. pro ſorte ſcut. 1000. ad favorem Cæciliæ de Franchis, nuptæ Alexandro Puteobonello, ſub acceſſione Marcelli, & Petri Jacobi ejus fratrum, ſub pacto ſubrogandi novum fidejuſſorem in caſu mortis alicujus ex prædictis, & de anno 1643. fratres de Raſtallis, cum obligatione dicti Cantuccii, pro quo etiam dicti ejus fratres acceſſerunt, & cum eadem obligatione ſubrogandi novum fidejuſſorem, alium impoſuerunt cenſum ad favorem ejuſdem Cæciliæ ſcut. 99. pro ſorte ſcut. 1820. atque facto caſu mortis Petri Jacobi, Franciſcus prædictus judicialiter pulſatus ad ſubrogandum ad formam ſuæ obligationis alium fidejuſſorem in locum demortui, de anno 1646. curavit dictis obligationibus accedere Comitem Adrianum Montemellinum, Dominum caſtri *Montis Gualandri*, contra quem tractu temporis Cæcilia mandatum executivum obtinuit ab A. C. tàm pro fructibus, quàm pro ipſa ſorte, ad effectum deponendi pro implemento contentorum in inſtrumento cenſuali, illoque exhibito in Congregatione Baronum, ab iſta ad formam Conſtitutionis Clem. VIII. quæ vulgò *Bulla Baronum* nuncupatur, obtinuit deputari Commiſſarium pro dicti caſtri ſequeſtro, ad effectum exinde ad ejus ſubhaſtationem procedendi, non obſtantibus invaliturus, & fideicommiſſis, quibus illud ſubjacet, ad favorem filiorum, & deſcendentium ejuſdem Comitis, in quorum præjudicium, de jure abſque dubio, illud hypothecari non potuit.

Quia verò non agebatur de prædicti Baronis, ſeu Domicelli debito proprio, in cujus caſu vanum fuiſſet dictam executionem ac ſubhaſtationem impedire, ſed de debito alieno, & obligatione fidejuſſoria, aſſumptus fuit diſputandus hic punctus, adhuc novus, & indeciſus, an ſcilicet Bulla prædicta locum habeat pro hujuſmodi æris alieni ſpecie; licèt enim de facto plures Baronum, & Domicellorum creditores, ex pretio caſtrorum per ipſam Congregationem ſatisfacti eſſent, quamvis debitum quoad ipſos Barones eſſet fidejuſſorium, nihilominus id contigit, quia nemo hanc difficultatem excitaverat, undè proptereà nunquam de hoc formiter diſputatum fuit.

Scribens igitur pro Montemellino, defenſurus opinionem negativam, illud in primis præmittebam, quod licèt 2
Rota antiquior *deciſ. 36. part. 5. rec.* dixerit hanc Bullam favorabilem, attamen ipſa Congregatio nunquam talem propoſitionem admittere voluit, ut præſertim habetur deductum *hoc tit.* ad hanc eamdem materiam hujus Bullæ *in Romana pro creditoribus Marchionis Pallavicini diſc. 74.* & in aliis, quod inſinuabam ſenſiſſe quoque Rotam modernam in *Romana fideicommiſſi 6. Junii* 1654. cor. Verolpio, & in *Rom. donationis 24. Januar.* 1659. cor. Cerro, de quarum utroque caſu habetur pariter ſub hac eadem materia & titulo *diſc.* 84. & 85.

Et meritò, non ſolùm ob ejuſdem legis exorbitantiam, ſed clarius ex Conſtitutione 117. Urb. VIII. ejus moderatoria, dum in §. 2. in principio dicit per verba præciſa, *juſtum, rationabile, ac legibus conſentaneum eſſe, ut ſupremæ teſtatorum voluntates, contractus, inveſtiture, aliæque diſpoſitiones ſuum effectum ſortiantur*; Ergo à contrario ſenſu, injuſtum, irrationabile, & legibus contrarium eſt, ut deſtruantur, ut etiam habemus in tranſlationibus penſionum, quæ ante conſtitutionem ejuſdem Urbani VIII. tales tranſlationum facultates modificantem, non reputabantur adeò odioſæ, ob poſſibilem præmorientiam tranſlatarii ante transferentem, ut hodiè reputantur ob dictam conſtitutionem eas tales declarantem.

Et licèt *in d. Romana creditorum de Pallavicinis diſc.* 74. & in aliis ad hanc eamdem materiam, ego aliquam favoris mixturam in iſta Bulla ponderaverim, quoad ipſos ſcilicet Barones, & Domicellos debita contrahentes, ob facilitatem commercii, & alios effectus ibi ponderatos; attamen id huic præludio non adverſatur, ſed potiùs aſſiſtit, quoniam in hujuſmodi debitis purè fidejuſſoriis, non vigent illæ conſiderationes, quæ aliquem ſuadent favorem, reſpectu illius æris alieni, quod in eorum neceſſitatibus, pro congruis, & rationabilibus cauſis Barones contrahere coguntur.

Hoc ita præmiſſo, dicebam, quod licèt in ea quæſtione, an ſub nomine debiti veniat illud, quod eſt ſolùm fidejuſſo- 3
rium, & an ſub nomine debitoris veniat fidejuſſor, magis communis eſſe videatur affirmativa, anteſignanum habens Bartol. *in l.* 1. *n.* 34. *ff. ſi cert. petat.* ex deductis per Henrig. *de fidejuſſor. cap.* 20. §. 8. *n.* 1. *& ſeq.* rejecta ſententia Caſtr. Aret. Jaſ. & aliorum, *in l. ſi fidejuſſor, ff. de leg.* 1. Nihilominùs ſtante dictæ Bullæ odibilitate, & exorbitantia, ponderabam rectè applicari poſſe limitationem dictæ magis communi opinioni traditam per Bald. *in eadem leg. prima numer.* 10. quam refert, & ſequitur

tur ibid. Decius n.97. *verſ. & iſta concluſio*, ut ſcilicèt id intelligatur juxta ſubjectam materiam, ac ſpectato fine, ſeù ratione ſtatuti, ſeù legis de debitore diſponentis, an conveniat necne fidejuſſori, quæ conſideratio ſatis influit ad ſequentes ponderationes, ex quibus in littera, & ratione Bullæ deducitur, Pontificem legiſlatorem de hujuſmodi debiti ſpecie non ſenſiſſe.

Et de ſtatuto odioſo loquente de debitore, quod non capiat fidejuſſorem, ex Roman. *in d.l.1. ff. ſi cert. pet.* n.37. & 38. Alex. *ibid. num.*49. cum aliis deductis per Aſinium *de exequut. d.§.1. cap.2. n.16. cum duobus ſeqq.* Plott. *de in litem juran.* §.49. n.18. ubi quod Statutum Mediolani mandans colonos fictabiles poſſe carcerari, non habeat locum in eorum fidejuſſoribus; quidquid enim ſit de veritate præmiſſorum, ubi ea principaliter, & de per ſe examinanda forent, ſatis tamen conſiderabilia dicebam ad effectum prædictum, coadjuvandi ejuſdem Bullæ intelligentiam, de qua infrà.

Deveniendo autem ad ſpecialia, atque examinendo priùs literam, deindè verò legis prædictæ rationem; in §.1. & 2.

4 expreſsè conſiderantur eorumdem Baronum debita contrahentium fidejuſſores, quibus etiam, utpotè indemnitatem de jure habere debentibus, ſpecialiter providetur, cùm tamen fidejuſſores in caſu quo pro eorum principalibus ſolverent, efficiantur creditores, atque ſub illorum nomine abſq; dubio veniant; Ex hoc enim ad duo inſurgebam, primò ad diſcretivam, quod de fidejuſſoribus in ſpecie legiſlator cogitavit, atque ubi voluit dixit, ad regulam tex. *in l. unica §. ſin autem, C. de caduc. tollen.* Et ſecundò, quod ubi id quod aliàs veniret ſub generali, deducitur tanquam ſpeciale, tunc argumentum eſt, quod id cogitatum non ſit contineri ſub priori generalitate, ex theorica Bald. *in l.4. §. quæſitum, n.6. ff. ſi quis cantion. & l. ſi quis mihi, §. juſtum, num.3. ff. de acquir. hær.* ubi quod tantum non valeat generale quoad generalia, quantum ſpeciale quoad ſpecialia, *& in auth. habita, n.62. Cod. ne filius pro patre*, ubi quod ſi ratio ſpecialitatis major eſt cum uno quàm cum alio; tunc magis ſpeciale derogat ei, quod eſt minùs ſpeciale, ſed magis generale.

Secundò quia, tam in proœmio, quàm in toto contextu, Bulla loquitur de illis creditoribus (per verba præciſa, *qui eorum pecunias crediderunt, & in* §.9. loquitur *de illis, qui debitum contraxerunt*, ideòque tam verba, quàm intentio dirigi videntur ad ipſos principales debitores, potiſſimè quia in §.2. explicat aliquas debiti ſpecies, ratione ſcilicèt mercedis, cibariorum, veſtiarii, & ſimilium, & in §.8. ponderat impoſitiones cenſuum, & erectiones Montium, unde ſemper percutit debita principalia; quæ verborum ponderationes, ubi ſolæ, & de per ſe non omninò concluderent, attamen junctæ cum rationibus, de quibus infrà, ſatis urgere videntur.

Et tertiò ſatis urgere ponderabam, quod in §.17. diſponitur fideicommiſſa reintegrari debere de aliis bonis liberis Baronis, pro cujus debito caſtra, & bona fideicommiſſaria per Congregationem diſtracta ſunt; Et quatenùs bonorum venditorum pretium ſolutis debitis exuberaret, mandatur illud inveſtiri, & multiplicari uſque ad fideicommiſſi reintegrationem in toto valore bonorum diſtractorum, unde cum Baroni fidejuſſori pro principali debitore ſolventi, de jure competat actio obtinendi ex bonis dicti principalis debitoris relevationem, ſeu reintegrationem, utique ſi Papa de iſto etiam caſu diſponere voluiſſet, providiſſet de inveſtimento iſtius pecuniæ à principali recuperandæ pro fideicommiſſi reintegratione, dum abſque dubio ad id cogitaſſet, ex quo erat doctiſſimus Juriſconſultus, edoctus a celebri Silveſtro Aldobrandino ejus genitore, ac diù priùs in munere Advocati Conciſtorialis, deinde in altero Auditoris Rotæ verſatus, ultra alia munia in ſtatu Cardinalatus, itaut inter magis doctos illius ſæculi Juriſconſultos, communi voto computaretur.

Quo verò ad rationes, motus fuit Pontifex ad hanc omninò novam legem edendam, ut conſuleret ſimplicitati il-

5 lorum, qui bonam fidem Principum, Ducum, Marchionum & aliorum hujuſmodi ſequuti ſunt, ut probat ejuſdem conſtitutionis contextus in principio, & clariùs probat dicta alia conſtitutio moderatoria 117. Urban. VIII. §.2. ubi eos commiſeratione dignos dicit, & è converſo indignos reputat eos, qui ſcientes vincula, juxta formam ibi præſcriptam in Archivio publicata, vel ſcire negligentes contrahunt, unde propterea Rota *in Romana vineæ* 20. *Martii* 1665. coram Cerro *in fin.* credidit ſolam ſcientiam fideicommiſſorum, ſeu vinculorum ſufficere, quod tamen minùs tutum mihi videri, habetur *in Romana Bullæ Archivii, hoc titul. diſc.* 87.

Si ergo lex percutit eos, qui eorum pecuniam Baronibus crediderunt, eorumque fidem ſequuti ſunt, convenire non videtur fidejuſſoribus, quibus verè, ac directè pecunia credita non eſt, ubi potiſſimum agitur de fidejuſſoribus ex intervallo, ut in præſenti, cùm tunc verè, nec litera, nec ſenſus, nec ratio dictæ Bullæ intrare videantur, ut infrà.

Præterea, ut ſæpiùs dicere conſuevi occaſione aliarum controverſiarum, de quibus *hoc eod. tit.* dicendum non eſt, per adeò pium, doctum, & probum Pontificem, talem legem abſque probabili ratione conditam eſſe, ſed exquirenda eſt congrua ratio, quæ illam ab exorbitantia, atque ab odio omninò irrationabili ſalvet, quæ ratio alia congruentiùs adaptabilis non videtur, niſi illa, in qua plerique renent fundatam etiam eſſe diſpoſitionem *auth. res quæ, Cod. commun. de legat.* (ubi pariter fideicommiſſorum derogatio, ac bonorum fideicommiſſariorum diſtractio demandatur) veriſimilis ſcilicèt voluntatis ipſius fideicommittantis, vel primi acquirentis, a quo vinculum favore ſucceſſorum injunctum eſt, cujus voluntatis præſumptionem lex facere poteſt, haberi pro probata, eodem modo, quo Statutum laicale ſtatuere poteſt præſumptivam probationem doli, metus, vel fraudis in contractibus abſque certa ſolemnitate initis, unde propterea indirectè tollitur virtus juramenti, cum ſimilibus. 6

Iſta verò ratio adaptabilis eſt illis debitis, quæ per Baronem contrahuntur, pro ſe, ejuſque familia ſuſtentanda, eiuſque urgentiis, quibus ſaltem remotè, ac taliter qualiter convenire valeat dicta præſumpta veriſimilis voluntas fideicommittantis, nullatenùs autem debito alieno, & fidejuſſorio, quod meram jacturam abſque proprii utilitate, ac imprudentem ſuorum bonorum diſſipationem continet, ex congeſtis per Hentig. *de fidejuſſor. cap.*1. *n.*9. *& ſeq.* 7

Quod mirificè comprobatur ex firmatis per Cacheran. *deciſ.*169. & 170. in terminis Decreti Ducalis Sabaudiæ, demandantis alienationem feudorum, quamvis haberent formam pacti, & providentiæ, pro debitis feudatarii poſſeſſoris (quod decretum ſingulariter ſymbolizat cum hac Bulla, unde dictæ deciſiones ſunt meliores authoritates, quæ in hoc propoſito habeantur in toto corpore juris) quoniam *in deciſ.* 169. *n.*20. *& per tot. & deciſ.*170. *n.*27. & 10. *ac per totum*, firmatur talem legem intelligendam eſſe pro debitis ex juſta, & rationabili cauſa contractis, non autem pro merè voluntariis, imprudentes diſſipationes potiùs continentibus, indagando veriſimilem legiſlatoris voluntatem, ut ſcilicèt omninò improbabile ſit, quod ita inducere, ſeu fovere voluerit peccatum, quod in prodigalitatibus, & imprudentibus diſſipationibus, ut plurimùm eſſe ſolet, idemque probatur ex dicto text. *in auth. res quæ*, cujus termini pariter ſunt ad rem ſatis proximi, dum ex ea conceditur bonorum fideicommiſſariorum diſtractio pro dote vera, non autem confeſſata, ac etiam pro dote congrua, non autem exceſſiva, & voluntaria, ideòque fortiùs in præſenti.

Major autem difficultas erat in eo, quod ubi etiam præmiſſa procederent in debito merè fidejuſſorio, non tamen admittenda veniant in eo, qui ſe tanquam principalem, principaliter, & inſolidum obligavit, ut eſt hodiè conſueta formula fidejubendi, & juxtà quam in hac facti ſpecie dictus Baro ſe obligaverat; licèt enim reſpectu principalis debitoris adhuc dicatur fidejuſſor, ab iſto relevandus, nihilominùs quoad creditorem dicitur correus debendi, ac debitor principalis, ab alio correo non diſtinguendus, Gregor. & Adden. *deciſ.*167. & 445. Buratt. & Adden. *deciſ.*674. cum aliis *diſc. præced.* 8

Pro iſtius objecti ſolutione, cum ſenſu etiam veritatis, tres dicebam diſtinguendos eſſe caſus, quorum primus eſt, ubi creditor non eſſet illius circumſtantiæ conſcius, quia nempè pecuniam deret Baroni, & privato tanquam duobus principalibus correis debendi, eorum fidem principaliter ac inſolidùm ſequendo, cùm tunc nil pertineat ad creditorem principaliter ſequutum fidem Baronis, quid ipſe iſto caſu agat de receptis pecuniis, juxtà tex. *in l. ſi fœnebris pecuniæ* 23. *C. ad Vellejan.* ita conciliatum cum text. *in l. Seja* 28. *§. fin. ff. eod.* ubi ſcilicèt creditor ab initio bonam fidem mulieris ſequutus ſit, licèt poſtea ſciverit pecuniam ad maritum obveniſſe, de quo benè Roder. *de ann. reddit. p.2. q.5. ex n.*21. *ut eod. diſc. præced.* 9

Secundus caſus eſt, ubi ſciente creditore ab initio debitum ſpectare ad privatum, Baro verò accedit tanquam fidejuſſor, quamvis pro removendo beneficio excuſſionis, aliiſ-

aliiſque fidejuſſorum exceptionibus, ſe quoque obliget tanquam principalem, principaliter, & inſolidum, & tunc licèt ex ratione dicti text. *in l. ſi ſænebris pecunia*, & alterius *in d. l. Seja*, §. *fin.* probabiliùs contra creditorem reſpondendum videretur, urgentibus etiam ponderationibus, de quibus ſuprà *ac d. diſc. præced.* nihilominùs quia è converſo non urgat actio fraudis, de qua in dictis juribus, tunc ſuper hoc otpoſè extra caſum controverſiæ, dum hæc ſcribebam, remanſi indeterminatus, cùm creditor dicere poſſet, ſe Baroni potiùs credidiſſe quàm privato, cujus fidem aliàs ſequutus non eſſet, potiſſimè quia ſæpiùs Barones, & Magnates, honorificentiæ cauſa, & ne ipſi videantur in eo indigentiæ ſtatu conſtituti, ſupponere ſolent famulos, vel fiduciarios, ut principalium debitorum figuram gerant, ipſi verò interveniunt tanquam fidejuſſores, ideòque creditor divinare non potuit, quando talis actus fidejuſſorius, verè, vel ſimulatè fiat, ut poſtmodùm examinatum habetur *d. diſc. ſeq.* ubi videndum.

Tertius demum eſt caſus præſentis controverſiæ, in quo creditor, ſolius privati fidem ſequutus eſt, ſub conditionali, ſeu eventuali conventione futuri interventus novi fidejuſſoris in genere, non ſpecificando, an hic Baro, vel privatus eſſe deberet; iſto enim caſu dici non poteſt, creditorem bonam fidem Baronis, ac Bullæ ſequutum fuiſſe, atque Baroni ejus pecuniam credidiſſe, unde propterea ceſſat unica, & potiſſima ratio dictæ Bullæ ac ejus contextu probata, & meliùs explicata in d. Conſtit. 117. Urbani VIII. itaut nulla penitus urgere videatur ratio, ob quam ejus diſpoſitio intret, ſeu creditori commiſerandum ſit, tali etenim caſu, quamvis Baro ex intervallo accedendo ſe obligaverit, tanquam principalis, principaliter, & inſolidum, unde ad effectum amittendi beneficia fidejuſſoribus competentia, fictè dici poſſit principalis reus debendi, nihilominùs eſt impoſſibile naturaliter, & de facto, ut verè dici poſſit principalis, ac talis correus, cujus fidem creditor ſequutus ſit, aliàs privato non crediturus, dum quando ſuam pecuniam credidit privato, incertus erat, an caſus hujuſmodi renovationis eventurus eſſet necne, & quatenùs ad eum cogitare potuiſſet, adhuc incertus erat, an novus fidejuſſor eſſe deberet, Baro, vel privatus, & conſequenter nulla penitùs urgat ratio, quæ dictæ Bullæ diſpoſitioni locum aperiat; unde reflectendo etiam ad veritatem, credebam iſtum caſum non cadare ſub Bulla, eo eſſe longè minùs dubitabilem, quàm alterum, de quo *d. diſc. præced.*

ROMANA SOLUTIONIS PRO CREDITORIBUS PATRIMONII MONALDENSIS

CUM SPADENSIBUS, ET FANIS.

Caſus diſputatus in Congregatione Baronum, & reſolutus contra creditores.

Solutiones factæ de ordine Congregationis Baronum ex pretio caſtrorum alienatorum debitoris, creditori ex diverſis cauſis, in quæ debita cedere debeant, & an poſſint referri ad credita poſteriora in præjudicium eorum, qui ſunt creditores intermedii?

S U M M A R I U M.

1 *Caſus controverſia.*

2 *Solutiones facta creditori ex variis cauſis, in quam cauſam cedant.*

3 *Contractus cenſualis an reſcindatur per decoctionem debitoris, & formato concurſu creditorum, an cenſuales poſſint petere ſortem?*

4 *Quid in terminis Bullæ Baronum.*

5 *Congregatio Baronum non poteſt gratificari creditoribus, & ſolvere priùs in cauſam crediti poſterioris, quàm anterioris.*

6 *Creditor ex pluribus cauſis ſatisfactus à Congregatione Baronum cum obligatione de reſtituendo prioribus, &c. an poſſit pecunias referre ad credita poſteriora, & tenere credita anteriora viva, & fructifera.*

7 *De intereſſe damni emergentis, quando debeatur.*

D I S C. CII.

1 MOnaldenſes, de quibus non ſemel *hoc tit.* ad hanc eamdam materiam Bullæ Baronum actum habetur, plures cenſus impoſuerunt ab anno 1629. ad 1631. ad favorem illorum de Spadenſibus, ab anno verò 1633. ad 1637. impoſuerunt alios, atque venditis de anno 1644. per Congregationem Baronum ad formam Bullæ Clement. VIII. caſtris, & bonis eorumdem, ut creditoribus ſatisfieret, deliberatæ fuerunt ex dicto pretio dictis Spadenſibus diverſis vicibus notabiles pecuniarum ſummæ, quas iſti prætendebant in primis referendas eſſe in cauſam fructuum, tunc ex cauſa omnium cenſuum debitorum; è converſo creditores intermedii, poſteriores ſcilicet primis cenſibus impoſitis uſque ad ann. 1631. anteriores verò aliis impoſitis ab anno 1633. citra, prætendebant ſolutiones ceſſiſſe in debitum anterius, priùs fructuum, & deindè extinctionis ſortis, non autem in credita poſteriora, & affectus quæſtionis erat maximus, ob curſum affirmativum, vel negativum fructuum a cenſibus anterioribus à tempore dictarum ſolutionum citrà, & diſputato puncto,

Congregatio tenuit pro Spadenſibus, ſeu Fanis eorum ſucceſſoribus, ut ſcilicet ſolutiones prædictæ cederent in cauſam omnium fructuum maturiturum, quodque ſi quæ portio eſſet avocabilis per poſteriores, ſtante obligatione de reſtituendo prioribus, & potioribus, &c. id operaretur facultatem avocandi, non autem relationem prædictam, potiſſimè quia talis fuerat ipſorum petitio, quando ſolutiones obtinuerunt; qualia verò fuerint fundamenta, ex quibus, non obſtantibus infraſcriptis, ita reſolutum fuerit, incertum eſt, dum hoc Tribunal non edit deciſiones, vel motiva, neque de ſuis reſolutionibus rationes reddit, ut unicè in Curia facit Rota, ſed quantum deſumi potuit, proceſ- 2
ſum fuit cum regulis generalibus deſumptis ex diſpoſitione text. *in l. 1. cum ſequent. ff. de ſolut.* de quibus poſt antiquiores latè Gratian. (naſcin an explicans, vel involvens materiam) *diſc. forenſ. cap.* 224.Boratt. & Add. *dec.* 284. & alii, de quibus in ſua materia *ſub tit. de credito* ſæpiùs, quod ſcilicet priùs cedant ſolutiones in cauſam fructuum, quàm ſortis, ubi potiſſimè agitur de cenſibus, in quibus ſors ex parte creditoris eſt irrepetibilis, ideòque ſolutio potiùs referenda eſt ad illud debitum, pro quo debitor urgeri poterat, & clariùs ubi creditor expreſsè declaret, debitore non contradicente, in quam cauſam ſolutionem recipiat, quoniam iſta eſt quæſtio voluntaris, decidenda ex juris præſumptionibus, in caſu ambiguo, non autem ubi voluntas creditoris eſt clara, per debitorem ob non contradictionem potiùs implicitè approbata, *deciſ.* 293. *n.* 4. & 5. *p.* 5. *rec.* 439. *n.* 39. & 40. *p.* 9. *Romana pecuniaria* 5. *Julii* 1635. coram Celſo, & ſæpius.

Mihi, ad veritatem etiam reflectanti, reſolutio non placuit, quidquid enim ſit in ſolis terminis juris communis, an 3
ſcilicet formato concurſu in bonis debitoris, ſors cenſuum efficiatur repetibilis, quo etiam caſu probabilior videtur affirmativa plenè comprobata per Salgad. *in Labyr. part.* 1. *cap.* 12. & comprobat receptus ſtylus Tribunalium Neapolis, ut per decoctionem creditoris Inſtrumenta cenſualia illicò habeantur pro reſciſſis, ut occaſione ilius met patrimonii habetur aliàs actum *hoc eod. tit. diſc.* 81. iſta quæſtio ceſſabat in facti ſpecie, non ſolùm ex diſpoſitione ipſiuſmet 4
Bullæ §. 8. ut advertitur per Rot. apud Buratt. *deciſ.* 482. *n.* 4. de quo dubitari poteſt, quaſi quod Bulla ponat quidem in arbitrio, & facultate Congregationis cogendi creditores cenſuarios ad recipiendam ſortem, & extinguendos cenſus, itaut in ipſam tanquam adminiſtratricem patrimonii, tranſiſſe dicatur illa libera redimendi facultas, quæ competit debitori, non autem, ut in creditoris arbitrio poſitum ſit talem repetitionem facere, dum Curia non recipit opinionem reſciſſionis contractus cenſualis per decoctionem, ut *in d. diſc.* 81. *hoc tit.*

Sed clariùs ex ſpeciali chirographo Urban. VIII. per quod expreſsè diſponitur, ut illicò facta venditione, ac depoſito eo pretio, inſtrumenta cenſualia cenſeantur reſciſſa, & creditores intimati negligentes ſatisfactionem, non poſſint amplius prætendere fructus, ut habetur *in d. diſc.* 81. ſuper puncto reviviſcentiæ cenſuum ſemel extinctorum; unde propterea illicò affecta erant unius, & ejuſdem naturæ credita, tam ſortis quàm fructuum, æqualiter urgentia, itaut ceſſaret ratio, quod unum debitum urgeret, alterum non, quodque unum eſſet purum, alterum verò conditionale, ex quibus rationibus potiùs in cauſam fructuum, quàm ſortis ſolutio refertur; & hoc poſito dicebam, reſultare de plano, ſolutionem ad debitum anterius referendam eſſe, potiùs quàm ad poſterius, dum ceſſabat unica ratio majoris, vel minoris urgentiæ, ob quam ſæpiùs ad poſterius magis, quàm ad anterius talis relatio facienda eſt:

Neque alicujus momenti videbatur alterum fundamentum,

Digitized by Google

tum, ut regulæ legales aliàs attendendæ in caſu dubio, ceſſent, ubi accedit clara, & declarata voluntas creditoris à debitore non impugnata, ut in præſenti dicebatur, dum dictis
5 de Spadenſibus petentibus liberationem pecuniarum in vim mandati per judicem ordinarium relaxati pro fructibus maturatis omnium cenſuum, Congregatio, quæ perſonam debitoris repræſentabat, non contradixit, ſed potiùs ſimpliciter demandando ſolutionem, viſa eſt petitis annuiſſe. Hæc etenim rectè procedere dicebam in iis voluntariis ſolutionibus, quæ fierent per debitores, liberam ſuorum bonorum adminiſtrationem habentes, & in quorum facultate repoſitum eſt, ſolutiones ad unam potiùs, quàm aliam cauſam referre, ſecùs autem ubi debitore naturaliter, vel civiliter mortuo, ejus patrimonium eſt ſub legali adminiſtratore, cùm in iſto non detur illa gratificandi facultas, quæ in ipſomet principali in ſtatu valido concedittur, ut in terminis adminiſtratoris deputati patrimonio exiſtenti ſub concurſu latè Salgad. *in Labyr. p.3. cap.*8. ubi Concord.

Clariùs verò ſtante expreſſa diſpoſitione ejusdem Bullæ §.5. ut ſolutiones juxta creditorum anterioritatem, & potioritatem fieri debeant, cùm tunc ad excludendum malæ adminiſtrationis delictum, quod aliàs in ipſa Congregatione dandum eſſet, nullatenùs admittendum, nec præſumendum, atque regulando voluntatem à poteſtate, ſolutio referri debeat ad eam cauſam, in quam de jure facienda erat, & ut prudens adminiſtrator, ſeu paterfamilias ſolviſſet, ut in propoſito habetur *deciſ.409. n.3. p.9. rec.*

Fortiùs autem, ſtante obligatione facta per creditorem
6 de reſtituendo prioribus, & potioribus, tunc enim quia pecunia ſemper dicitur penès eum extare, perinde, ac ſi non eſſet ſoluta, itaut bonæ fidei conſumptio allegari non valeat, ſequitur exinde, quod ſciens adeſſe anteriores creditores poſteriori, non poſſit pro iſto retinere, atque creditum anterius habere vivum, ut benè *d. dec.409. n.19. cum ſeqq. &* n.27. *par.9. rec. & dec.79. n.9. &* 10. *par.*10.

Ad idem facientibus firmatis *in Romana Computorum* 23. *Martii* 1618. coram Coccino, *& in Romana Cambiorum* 17. *Februarii* 1659. coram Veroſpio, ut ſi creditor habeat ex alia cauſa pecuniam debitoris in manibus, dicere non poſſit illam penès ſe utpotè depoſitam retinuiſſe otioſam, & promptam reſtitutioni, & interim tenere eumdem debitorem ſub uſuris pro æquivalenti ſumma, ſibi ex alia cauſa debita, ſed ad impediendum curſum uſurarum, teneatur illicò cum ſeipſo compenſare, *ut in dicta Romana cambiorum ſub tit. de cambiis*, & in aliis *ſub tit. de uſur.* ac altera *de credito*; fortiùs verò in præſenti, dum agabatur de patrimonio decocto, atque præjudicium non erat debitoris, æqualiter, ſive pro anteriori, ſive pro poſteriori debito moroſi, ſed erat creditorum intermediorum, quibus ita nimis evidens fraus fieret, retinendo debitum anterius vivum, prout in propoſito reviviſcentiæ cenſuum jam extinctorum dictum eſt, atque aliàs non prudens, & benè regulata eſſet adminiſtratio, quam Papa pro publico bono, & commercii conſervatione huic Congregationi commiſit, contra mentem Pontificis, ac præcipuum finem, ob quem iſtius Tribunalis erectio facta eſt.

Atque tetrare quoque videntur ea, quæ *diſc.ſeq.* haben-
7 tur de creditore culposè retinente in manibus illas pecunias, quas rectè ſcit non eſſe ſuas, ut teneatur etiam ad uſuras paſſivas, quibus patrimonium ſubjectum fuit, ob hujuſmodi pecuniarum uſum, ut in ſatisfactionem talis debiti de neceſſitate convertendarum, tanquam ad intereſſe damni emergentis; ideò enim Princeps in hujusmodi patrimoniis per Dominos malè adminiſtratis, per ejus magiſtratus manus apponit, ut non permittatur ulteriùs, ex debitoris negligentia uſuras corrodere totum, in præjudicium poſteriorum, ſed fiat punctus in eo ſtatu, eoque attento omnibus creditoribus tunc exiſtentibus juxta ordinem ſatisfiat.

ROMANA DAMNORUM PRO EISDEM CREDITORIBUS PATRIMONII MONALDENSIUM CUM ALIQUIBUS PARTICULARIBUS EJUSDEM PATRIMONII CREDITORIBUS.

Caſus reſolutus per Congregationem contra creditorum univerſitatem.

Creditor patrimonii decocti exiſtantis ſub adminiſtratione Congregationis Baronum, qui ex pretio bonorum distractorum exegit ſcienter indebitum, an pro tempore quo indebitam pecuniam in manibus habuit, teneatur ad intereſſe damni emergentis, ob uſuras, quibus idem patrimonium ſubjectum fuit, cum creditoribus aliàs ex dictis pecuniis dimittendis?

SUMMARIUM.

1 *Caſus controverſiæ.*
2 *Si creditor pecuniam, quam accepit cum obligatione de reſtituendo &c. inveſtit in effectus fructiferos, non moleſtatur ab anterioribus pro fructibus, quos facit ſuos.*
3 *Non datur fructus fructuum, & uſuræ uſurarum, & num. 7.*
4 *Declaratur concluſio, de qua num. 2.*
5 *Quando intereſſe legatorum debeatur remiſſivè.*
6 *De intereſſe damni emergentis, quando debeatur, & declaratur deciſio Mohedani.*
7 *Declaratur concluſio, de qua num. 3.*

DISC. CIII.

Cum quidam creditores patrimonii Monaldenſium, ex 1
pretio caſtrorum ſatisfactionem obtinuiſſent, cum aliquo tamen exceſſu ſcienter, hinc proinde ad inſtantiam univerſitatis creditorum dicti patrimonii fuerunt illi conventi; ad ſolvenda, ſeu imputanda interuſuria ratæ indebitè, & exceſſivè exactæ pro toto eo tempore, quo præſertim retinuerunt inveſtitam pecuniam exactam in locis Montium fructiferis, idque tanquam intereſſe illius damni emergentis, quod cum præjudicio creditorum poſteriorum ita remanentium abſq; ſatisfactione, patrimonium paſſum eſt in fructibus, vel uſuris decurſis, ad commodum illorum creditorum, qui aliàs cum dicta pecunia dimiſſi fuiſſent.

Verùm Congregatio ſummum rigorem exercendo contra patrimonium, & creditores poſteriores, circa reviviſcentiam cenſuum, ut in Romana reviviſcentiæ cenſuum *hoc tit. diſc.* 81. maximam æquitatem è converſo exercere voluit cum eisdem creditoribus, contra regulam, *quod quiſque juris &c.* & contra æqualitatem in judicio ſervandam.

Mota fuit ad ita ſentiendum, ex eo quòd pluries per Ro- 2
tam firmatum eſſet, creditorem qui non valens, vel nolens recipere pecuniam ſub cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus, elegit, juxta praxim Congregationis, eam inveſtire loco cautionis in tot locis Montium ita vinculatis, ſi tractu temporis ab anterioribus pulſetur ad reſtituendum, faciat interim ſuos fructus ex dictis locis Montium perceptos, neque ad iſtorum reſtitutionem ſub motivo malæ fidei urgeri valeat, ut per Cocc. *dec.*408. & latiùs *dec.*232. *p.*8. *rec.*

Et quoad intereſſe damni emergentis, ſequendo *deciſionem Mohedani ſecundam de uſur.* quam paſſim ſequitur Rota, & Curia Romana, credidit non concurrere requiſita ad id neceſſaria, ut ſcilicèt, mediante interpellatione cum proteſtatione conſtet, moram, vel culpam non ſolventis, fuiſſe cauſam præciſam, & immediatam damni, potiſſimè verò, quia dictæ pecuniæ indebitæ aliqua pars erat ex cauſa
fructuum decurſorum, pro quibus aliqui, confundendo ter- 3
minos, dicebant perperam peti interuſuria, cum ita eſſet dare fructus fructuum, quod continet anatociſmum, jure etiam civili damnatum *in l. fin. C. de uſur.* ut per Merl. *deciſ.* 409. aliàs 301. *p.5. rec.* & alios latè congeſtos per Andreol. *contr.*210. & ſæpiùs *ſub tit. de uſur.* & ſub aliis *de cenſibus, & de cambiis.*

Verùm, cum ſenſu veritatis, liberè etiam ipſi Congregationi inſinuato, dicebam, ſcribens pro patrimonio, ſeu univerſitate creditorum, meum intellectum capere non poſſe, quomodo poſſent ſimul ſtare, prior rigoroſa reſolutio ſuper cenſuum reviviſcentia, cum rigoroſo curſu fructuum ad primævam impoſitionis rationem contra patrimonium, & iſta tam æquitativa reſolutio ad favorem creditorum, ita ſcienter hoc indebitum exigentium, & retinentium, non otioſum, ſed fructiferum.

Quamvis enim hunc punctum diſputando, acriùs inculcarem inſubſiſtentiam dictæ alterius reſolutionis ſuper reviviſcentia cenſus ad priorem rigoroſum fructuum curſum; ſubjungebam tamen, quod ubi etiam in contrarium, & pro reſolutione aſſiſteret veritas ſæpiùs ignota Advocatis, à cauſæ, ſeu propriæ opinionis affectione faſcinatis, negare tamen non poteret, hunc eſſe ſummum juris apicem, ita ſaltem temperandum, potiſſimè dum illi, qui indebitum exegerant, dupliciter de lucro contendebant in concurſu creditorum poſteriorum de mero damno, & proprii crediti amiſſione, etiam in ſorte principali contendentium.

Non

Non ocrabam enim veritatem concluſionis ſuperius firmatæ, ut ſcilicet creditor poſterior, in caſu avocationis, urgeri non valeat ad reſtitutionem fructuum,
4 quos interim percepit ex inveſtimento pecuniæ ſibi reſolubiliter ſolutæ, ex ea ratione quod ipſe non dicitur recepiſſe loca Montium, vel aliud inveſtimentum tanquam ſpeciem, ſed remanet debitor quantitatis, pro cujus cautione ſolùm remanet inveſtimentum ſuo periculo interim exiſtens, ut in allegatis deciſionibus, præſertim *d. deciſ. 232. par. 8. rec.* Sive ubi etiam recepiſſet tanquam ſpeciem, non niſi ad ejus reſtitutionem obligatus, quod interim donec anterior detegatur, & avocare declaret, ipſe dicatur in ſtatu bonæ fidei, vel ſaltem non malæ, ob quam à fructibus perceptis, & conſumptis excuſetur (quæ tamen ſecunda ratio adaptabilis non erat ad illos, qui indebitum ſcienter exegerant in ſtatu certæ malæ fidei ſemper exiſtentes) ſed id ponderandum dicebam, ut ita lo-
5 cus eſſet æquitati prædicti rigoris temperativæ, ex iis, quæ in propoſito uſurarum legati ſæpiùs habentur deducta *ſub tit. de uſuris*, ex Grat. *diſcept. 688. n. 22.* Marant. jun. *reſp. 14. lib. 1.* & aliis, præſertim *in Marſicana legati*, quod ſcilicet hæres non teneatur ad uſuras legati conſiſtentis in quantitate, niſi conſtet, pecuniam legatario ſolvendam tenuiſſe interim inveſtitam in effectus fructiferos; quidquid enim ſit de veritate hujus aſſumpti, quando de illo principaliter agendum eſſet, ex iis quæ habentur *in d. Marſicana ſub tit. de uſur.* in propoſito tamen ponderabam rectè adaptabilem eſſe illam æquitativam rationem, quæ per DD. dicto caſu conſideratur, ad temperandum in præſenti nimium rigorem ex dicta reviviſcentia ut ſupra reſultantem.

Præterea in ſtricta etiam juris cenſura, nulla videbatur dicta creditorum petitio, quoniam, ut ſæpius diſtinguendo ha-
6 betur *ſub tit. de uſur.* præſertim *in Æſina cenſus*, & in aliis, eatenus Curia recipit benigniorem opinionem Mohedan. rejecta altera, quæ tribuitur Ruin. *conſ. 104. lib. 4.* & quam veriorem probare conatur Leotar. *de uſur. q. 75. n. 10. cum ſeq.* quatenus concurrat incertitudo, an pecunia convertenda eſſet in extinctionem debiti uſurarii, vel potiùs in alios uſus, itaut iſta poſſibilitas ab hujuſmodi intereſſe damni emergentis debitorem excuſet, ſecùs autem ubi certitudinaliter, & præcisè tali uſui pecunia eſt deſtinata, ut firmatur *in eadem Æſina cenſus 16. Iunii* 1664. cor. Cerro, & non negatur in altera ejus revocatoria ex aliis motivis 27. *Februarii* 1665. coram eodem.

Et hic eſt caſus, quoniam agebatur de pecunia patrimonii decocti, exiſtente ſub adminiſtratione Congregationis Baronum, ideòque tam ex intentione juris communis, quàm ex ſpeciali diſpoſitione Bullæ Baronum, & magis individualiter ex chirographo particulari, eroganda erat in diſſolvendis debitis, quæ omnia erant uſuraria, & fructifera, neque volens poterat Congregatio, legalis adminiſtratoris partes gerens, eamdem pecuniam in alios uſus convertere. Igitur indubitatum erat hanc indebitam exactionem, & reſpectivè retentionem, abſque dubio magis redolentem majorem culpam, quàm illam reſultantem ex ſimplici mora contracta per lapſum temporis ſolutioni adjecti, fuiſſe cauſam præciſam, & immediatam damni, quia pecunia pernecesſè in iſtam cauſam eroganda erat.

Aliqui ex Dominis, volentes materiam ſubtiliùs tractare, indagabant aliquos patrimonii creditores non uſurarios, ex cauſa veſtium, & victualium, & ſimiles, unde propterea dicebant, adhuc ſubſiſtere, juxta *deciſ.* Mohedani, potentiam converſionis pecuniæ in alios uſus; ſed non erat bona reſponſio, quia ſi Congregatio partes boni, & prudentis adminiſtratoris facere volebat, tenebatur priùs dimittere creditores magis duros, & uſurarios, & nihilominùs hæc erat nimia ſubtilitas pro excuſandis illis, ad quorum favorem è converſo tam nimius juris rigor amplectebatur.

Et ad id, quod motivabatur de dicto intereſſe perperam prætenſo ex rata exacta in cauſam fructuum, replicabam
7 illud eſſe æquivocum clarum, quoniam anatociſmus intrat in creditore, qui uſuras uſurarum, ac acceſſiones acceſſionum vult aſſequi, remanente in natura uſurarum, vel acceſſionum illo credito, ex quo novæ acceſſiones, & interuſuria prætenduntur, ſecùs autem ubi agitur cum tertio, qui totum exegit, ſive ſub nomine ſortis, ſive fructuum id actum ſit, quia quoad eum totum dicitur ſors, ut poſt antiquiores ab eis allegatos, latè Leotar. *de uſur. q. 5. n. 14. cum ſeqq. & q. 87.* Franch. *deciſ. 254. in fin.* & Rovit. *deciſ. 9. n. 17.* apud quos de tutore, ſocio, procuratore, & aliis exigentibus, ac retinentibus cum damno Domini pecuniam non ſuam, quia ubi intrat actio ad intereſſe, procedit indefinitè, cum totum ſit ſors, unde iſtud videbatur fundamentum nullius ponderis, atque dicta reſolutio, juncta cum alia contra patrimonium reviviſcentiæ cenſuum, reflectendo etiam ad veritatem, minus probabilis videbatur.

PLACENTINA SUCCESSIONIS SEU CASTRI
PRO CARDINALI BONCOMPAGNO CUM DUCE LUDOVICO SFORTIA.

Reſponſum in cauſa pendente in Conſilio Placentino.

De eadem materia, de qua ſuprà *diſc. 43.* an ſcilicet & quando agnatus feudorum ſucceſſor ſit necne legitimus contradictor hæredi extraneo feudatarii morientis in poſſeſſorio per ipſum intentato ad bona poſſeſſa per defunctum?

Et aliqua circa ultimam inveſtituram diverſam à prima; an attendenda ſit necne, vel potiùs prima attendi debeat?

S U M M A R I U M.

1 *Caſus controverſiæ remiſſivè.*
2 *Referuntur tractantes materiam legitimi contradictoris.*
3 *Ubi non adeſt ratio diſparitatis inter defunctum, & hæredem, non intrat quæſtio legitimi contradictoris.*
4 *De attendendo ultimo ſtatu.*
5 *Ubi quis non eſt contradictor primo hæredi, non poteſt eſſe talis ſecundo hæredi.*
6 *Quando in caſu, de quo n. 2. agnatus dicatur legitimus contradictor.*
7 *Datur diſtinctio ubi quæſtio eſt circa accidentia, ſed certa eſt qualitas feudalis.*
8 *Secus ſi ipſa qualitas feudalis negatur, ac prætenditur bona eſſe allodialia, quia tunc agnatus non eſt contradictor.*
9 *Expenditur* Natta conſ. 502.
10 *Ubi exceptio conſiſtit in puncto juris, dicitur incontinenti probata.*
11 *An feudum poſſit erigi in primogenituram remiſſivè.*
12 *Exceptio juris dubii aſſimilatur exceptioni facti, ac dicitur altioris indaginis.*
13 *Quod non ſit deferendum conſulentibus.*
14 *Aſſertiva Papæ probat veritatem.*
15 *Caſtrum in dubio præſumitur allodiale.*
16 *Copia non probat.*
17 *Error non præſumitur, ſed eſt perfectè probandus per allegantem.*
18 *Quod Dux Mediolani poſſederit Placentiam, & Bononiam.*
19 *De geſtis per* Benedictum XIII. *Antipapam*, & Joannem XXII. *quid ſubſtineantur*
20 *Stant ſimul geſta per aliquem intruſum, ſeu illegitimum poſſeſſorem ſubſtineri, ſed non prævalere geſtis per legitimum Dominum.*

D I S C. CIV.

Poſtquam typis jam data erant omnia, ut ſuprà contenta in hoc libro, expectante moras amanuenſium conficientium indicem materiarum, ut publicaretur, ex parte 1
Cardinalis Boncompagni requiſitus fui ad ſcribendum in eadem cauſa pendente in Conſilio Placentino, ſuper qua pluribus retroactis annis ab eodem conſilium in congreſſu pro ejus directione petitum fuit, juxta ſuperiùs deducta *diſc. 43.* Quare præſuppoſita eadem facti ſerie ibi enarrata, cùm juxta informationes datas ex parte Ducis Ludovici Sfortiæ oppoſitoris, ac etiam ex motivis ab ipſo Conſilio editis, cauſa reſtringeretur ad punctum, an ex quibuſdam inveſtituris, ſeu veriùs recognitionibus Ducum Mediolani Placentinam Civitatem tunc poſſidentium, formam pacti, & providentiæ continentibus, tale bonum jus præfati Ducis agnati ſuper qualitate feudali controverſi Caſtri Arquati cum annexis reſultaret, ut dicendus veniret legitimus contradictor Cardinali extraneo hæredi Ducis Flani ultimi poſſeſſoris, qui ſucceſſionis feudalis etiam incapax erat, itaut in intentato judicio poſſeſſorio adipiſcendæ ex interdicto quorum bonorum, vel retinendæ ex ſtatuto continuativo dictum bonum jus oppoſitoris obſtaret.

Pro clariori, magiſque methodica reſolutione duas conſtituebam inſpectiones; unam in puris terminis judicii poſſeſſorii, & an præfatus agnatus dicendus eſſet legitimus con-

tradi-

tradictor ad illud impediendum, necne; & alteram in bo-
no jure, ſuper omnimoda prætenſæ feudalis qualitatis ex-
cluſione, vel ſaltem pro inducenda turbiditate dicti boni
juris per oppoſiturem prætenſi, ut dictum effectum facere
non poſſet.

Quoad primam, cum ſenſu etiam veritatis, inſiſtebam in
2 eadem conſideratione, de qua *d. diſc.* 43. quod ſcilicet apud
omnes illam quæſtionem legitimi contradictoris tractantes
inter extraneum incapacem hæredem ultimi morientis, ac
agnatum, tam in materia feudali, quàm etiam emphyteuti-
ca, vel fideicommiſſaria, necnon in ſpirituali, ſeu benefi-
ciali inter contendentes de beneficii libertate, vel patrona-
li qualitate reſpectivè, omnes quæſtiones in hac materia
legitimi contradictoris cadunt, & tractantur, quando ca-
ſus præbet diverſam eſſe qualitatem hæredis ab illa defuncti
poſſeſſoris, itaut non verificetur conjunctio extremorum,
à quo, & ad quem, quia nempè defunctus eſſet feudi capax,
hæres verò incapax, & non aptus in hujuſmodi bonis diffe-
rentibus in ſui auctoris locum ingredi, ejuſque perſonam in
omnibus repræſentare, atque in his terminis procedunt om-
nes quæſtiones, de quibus poſt antiquiores ab eis relatos,
Roſenth. *de feudis cap.* 7. *concl.* 48. *cum plurib. ſeqq.* & Ar-
gel. *in tract. de legitimo contradictore quæſt.* 17. *ad* 20. ubi la-
tiùs, & ex profeſſo materia tractata, expenduntur omnes
caſus, ſeu quæſtiones, quæ in propoſito cadere poſſunt, tam
circa capacitatem, vel incapacitatem hæredis ex ultimo
moriente ſuperſtitis, ut frequenter contingit inter fœmi-
nam filiam, vel ſororem, aut aliàs proximiorem ultimi mo-
rientis, & maſculum agnatum remotiorem, vel inter mo-
rientis filios legitimatos, & collaterales agnatos legitimos
cum ſimilibus; ſive ſuper qualitate feudi, an eſſet tale,
quod etiam ad extraneos, vel incapaces in præjudicium
agnatorum tranſmitti potuerit, cum ſimilibus ibidem dedu-
ctis, ſemper tamen retento dicto præſuppoſito diverſæ qua-
litatis militantis inter defunctum, & hæredem, itaut cadat
probabilis difficultas, an iſte illum in omnibus repræſenta-
re valeat, necne.

Quidquid autem ſit de hoc articulo in prædictis caſibus,
ſuper quibus, contentus ſola relatione ad præfatos mate-
riam tractantes, juxta nimium laudabilem Curiæ ſtylum ſu-
perflua, & à præciſo caſu quæſtionis extranea reſecan-
tem, inanem cenſui laborem immorari; in noſtro præciſo
3 caſu controverſiæ advertebam ceſſare quæſtionem in radice,
ſeu diſputandi occaſionem, dum inter defunctum, & hæ-
redem non militabat illa diſparitas, ſeu diverſa qualitas,
quæ eſt occaſio quæſtionis, quoniam ex deductis *d. diſc.*
43. quamvis ex diverſis impedimentis, pariformiter erat
incapax ſucceſſionis feudorum Dux Fiani defunctus, qui
ſpatio 20. circiter annorum iſtud caſtrum cum annexis judi-
ciali etiam auctoritate, contradicente quoque agnato
poſſederat, ac erat Cardinalis hæres, & ſic nulla vigebat
differentia inter defunctum, & hæredem, quo caſu quan-
tum videre tunc licuit, nullus adeſſe videtur contradictor,
qui ad iſtos ſpeciales terminos deſcendat, dum omnes pro-
cedunt cum dicto præſuppoſito diverſæ qualitatis inter mo-
rientem, & hæredem, unde ceſſet conjunctio extremo-
rum; ſecus autem, ubi jam res controverſa conſtituta eſt
in ſtatu, quod etiam extraneus, ſeu incapax illam tanquam
4 liberam, ſeu allodialem poſſederit; tunc enim de plano in-
trare obſervabam concluſionem in materia beneficiali fre-
quentem ſuper ultimo ſtatu, ad terminos textus *in cap. con-
ſultationib. de jurepatronat.* ubi communiter DD., *& in cap.
cum de beneficio de præbendis in* 6. cum concordantibus, de
quibus in hac materia ultimi ſtatus ſequendo magiſtrale
conſil. Calderin 23. *de præbend.* apud Burad. & Addent. *dec.*
736. Addent. ad Gregor. *deciſ.* 77. Rot. *deciſ.* 6. *n.* 14. *&* 15.
par. 10. *rec. & frequenter.*

Prorſus enim improbabile eſt, quod ſi moriente illo, qui
5 ſit feudi, vel amphyteuſis ſuſtinnatæ capax, aut de genere
vocatorum ad fideicommiſſum, ſuperſtite hærede extraneo,
& incapaci, itaut urgeat ratio differentiæ inter defunctum,
& hæredem impeditiva conjunctionis extremorum, à quo,
& ad quem, adhuc tamen talis hæres incapax in concurſu
agnati obtineat cum ſubſecuto effectu abſque eo, quod
agnatus eſſet legitimus contradictor; & quod bonis in hoc
ſtatu jam conſtitutis, nullaque militante rationis diverſita-
te, alter agnatus dici poſſit legitimus contradictor, cum
tunc nulla ſubeſſe videatur, nec auctoritas, nec ratio, quæ
id ſuadeat; & hic erat caſus controverſiæ, quoniam ſequu-
ta morte Cardinalis Franciſci agnati, & capacis feudi, ſu-
perſtite Duce Fiani ejus hærede ſucceſſionis feudalis inca-
paci, rectè intrabat dicta quæſtio ob diverſam qualitatem
militantem inter defunctum, & heredem; & nihilominùs
hoc non obſtante, atque agnato contradicente, talis hæ-
res incapax, & in feudalibus extraneus obtinuit cum ſubſe-
quuto effectu, continuando poſſeſſionem pacificam per lon-
gum, & ſatis conſiderabile tempus annorum 20. uſque ad
obitum; igitur argumento text. *in auth. multo magis, &c.*
prorſus improbabile, ac fabulæ ſpeciem dicebam, ut nunc
agnatus, ceſſante dicta diverſæ qualitatis ratione, dicen-
dus eſſet legitimus contradictor.

Præterea etiam in caſibus collectis per Roſenthal. & la-
tiùs per Argel. *locis citatis*, in quibus ob diverſam qualita- 6
tem inter defunctum, & hæredem hujuſmodi quæſtiones in-
trant, illæ ut plurimum percutiunt caſum, in quo non dubi-
tetur de qualitate feudali, ſeu aliàs differenti, ſed iſto præ-
ſuppoſito retento, controverſia ſolùm cadat ſuper acciden-
tibus, nempè ſuper ipſius feudi natura, & qualitate, an ſci-
licet illius eſſent capaces fœminæ, vel alii ab ultimo mo-
riente ſuperſtites, qui habeant agnati, vel Domini oppoſi-
tionem, & ſic non ſuper ſubſtantia feudi, ſed ſuper acciden-
tibus, an ſcilicet feudum ſit unius, vel alterius naturæ juxta
caſum diſputatum per Surd. *conſ.* 573. & alios, de quibus
in celebri Sarſinaten. feudi cor. Dunozetto *inter ſuas deciſ.*
748. *&* 760. *repetita poſt controv.* Contrii *dec.* 18. *&* 19. &
in eadem apud Otthob. *deciſ.* 265. & *in Mantuana feudi* 29.
Novembris 1655. & 25. *Maji* 1657. cor. Veroſpio, de qua 7
cauſa habetur actum ſuprà *diſc.* 10. *cum ſimil.* & tunc pariter
intrat recepta diſtinctio, de qua apud Roſenthal. *d. cap.* 7.
concl. 49. *cum ſeqq.* & Argel. *loc. cit.* an bonum jus agnati op-
poſitoris ſit clarum, & incontinenti probatum, vel potiùs
turbidum, & altioris indaginis, ut primo caſu ſit contradi-
ctor, non autem ſecundo.

Secus autem, ubi negatur ipſa ſubſtantia, ſeu qualitas feu-
di in genere, quia nempè prætendatur caſtrum, ſeu rem 8
eſſe allodialem, non autem feudalem; tunc enim, ubi con-
trarium non ſit omninò certum, & incontrovertibile, quod
agatur de feudo vero, pro hærede in poſſeſſorio responden-
dum venit, ut magis in foro receptum uſſa habetur apud
Roſenth. ubi ſuprà *concl.* 48. *&* 49. ac etiam *concl.* 52. ubi
quod dici poteſt contradictor, quando abſque ulla inda-
gine, & circuitu per exhibitionem non controverſæ inveſti-
turæ de jure agnati conſtet; eademque diſtinctio, an hæres
acceptet, vel neget qualitatem feudalem, habetur apud
Argel. *d. q.* 17. *art.* 2. *n.* 5. *&* 6. *q.* 18. *art.* 1. *n.* 1. *cum ſeqq. &
art.* 5. *n.* 26. *& ſeqq. & art.* 6. *&* 7. *q.* 19. *art.* 1. *cum ſeqq. &
quæſt.* 20. dum in omnibus eatenùs conſideratur agnatus le-
gitimus contradictor, quatenus non controvertatur, ſed
certa ſupponatur ſubſtantia feudi in genere, ſolaque contro-
verſia ſit ſuper accidentibus, & an agatur de feudo unius,
vel alterius naturæ.

Atque in his terminis, & cum hoc præſuppoſito loquitur
Natta *conſ.* 502. in quo nimiùm ſe fundabat agnatus, ac etiam 9
ſuper hac auctoritate circumferebantur motiva conſilii,
quoniam in eo caſu non controvertebatur, quod ageretur
de feudo, ſed quæſtio erat, an illud eſſet dividuum, quod
aliàs dici ſolet juris Longobardorum, in quo omnes filii, vel
agnati æqualis gradus ſuccederent, vel potiùs effectum eſ-
ſet individuum, aliàs juris Francorum ſoli primogenito de-
bitum, ob quamdam erectionem in primogenituram, de
qua conſtabat per inſtrumentum publicum faciens probatio-
nem probatam, unde propterea dictus Conſulens inſert ad
regulam, *dolo facit, &c.* ſive ad aliam receptam propoſi-
tionem, quod ubi agitur de exceptione conſiſtente in puncto 10
juris, ſeu quod aliàs incontinenti cum ſola jurium, ſeu do-
cumentorum inſpectione, & cum librorum apertura abſque
alia extrinſeca probatione decidi poteſt, dicatur exceptio in
continenti probata, in poſſeſſoriis etiam, & executivis, ſeu
aliàs privilegiatis judiciis admittenda, de qua etiam propoſi-
tione, cæteris relatis, habetur apud Gratian. *diſcept.* 740. *n.* 48.
Capyc. Latr. *conſult.* 77. *num.* 25. Tappia *deciſ.* 1. *num.* 33.
Adden. *ad dec.* 420. *par.* 4. *rec. tom.* 2.

Et nihilominus adhuc dicti Conſulentis auctoritati, ut
frequentiùs faciendum eſt, advertebam nullatenùs deferen- 11
dum eſſe, cùm potiùs per eum ſubſtineatur punctus minùs
verus ſuper facultate feudatarii, qui non ſit primus acqui-
rens, immutandi naturam feudi antiqui, & pactionati, illud
erigendo in primogenituram, ac faciendo individuum,
quod in præjudicium aliorum agnatorum fieri non poteſt,
ut advertitur infrà in Taurinen. ſeu Aſten. feudi *diſc.* 107.
ubi quod magis communiter reprobata eſt opinio Cæphali
conſ. 3. qui ſcripſit in eodem caſu, de quo agit Natta, cum
eatenus hujuſmodi poteſtas concedatur, quatenùs, vel
conſuetudo ita permittat, vel ſuprema Principis auctori-
tas

tas accedat, vel agatur de primo acquirente titulo oneroſo liberam diſponendi facultatem habente, juxta ea, quæ circa hujuſmodi facultatem erigendi primogenituram, ſive aliàs immutandi naturam feudi, aut ordinem ſuccedendi, habentur etiam ſupra in Mutinen. Mantuana, & Parmen. *diſc.* 9. 10. *&* 12. Unde alter inſpectio in dicta caſu Natta non conſiſtebat, ut ipſe malè opinatur, in ipſo facto erectionis primogenituræ juſtificato incontinenti per inſtrumentum publicum, in quo inſiſtit, ſed conſiſtebat in pun-
12 cto juris, an ſcilicet dictæ primogenituræ erectio fieri potuerit, necne, quo caſu, vel dici poteſt incontinenti conſtare de contrario ob regulam prohibitivam, ut ſuprà, vel eſt articulus dubius, qui aſſimilatur dubietati facti, & conſequenter reputatur altioris indaginis, ut advertitur per Pereg. *de fideicomm. art.* 46. *n.* 35. Capyc. Latr. *conſult.* 78. *n.* 33. Rot. *deciſ.* 187. *n.* 18. *&* 19. *p.* 1. *rec. deciſ.* 160. *n. fin.*
13 *p.* 11. *& frequenter.* Hinc propterea ita me ſemper confirmo in opinione non deferendi auctoritatibus conſulentium ad pecuniam, ſeu cauſæ opportunitatem, niſi benè pondereto caſu, de quo ipſæ loquuntur, omnibuſque illius facti circumſtantiis, & an benè, vel malè loquantur, attendendo, ut advertit Cyriac. *controv.* 50. *num.* 3. *& ſeqq.* quid dicatur, non quis dicat.

Tantum autem in hac facti ſpecie abeſſe dicebam, ut jus agnati, qui ſe prætendebat legitimum contradictorem, eſſet in propoſito clarum, & incontinenti probatum, quod potiùs incontinenti conſtare videretur de ejus malo jure, ſive de nimia ſui juris turbiditate, tum ob ultimum ſtatum contrarium, ut ſuprà; tum etiam, quia ex litteris Apoſtolicis Pauli III. ſub datum 17. Kal. Septembris 1538. editis motu proprio, & ex certa ſcientia conſtat; atque ibi aſſeritur, controverſum caſtrum Arquati majoribus Boſii ſecundi conceſſum fuiſſe *in perpetuum, francum, & liberum allodium, pro ſe, liberis, & deſcendentibus quibuſcumque, & quibus dare vellent, etiam extraneis*; atque de jure aſſertio facta per Pontificem, præſertim motu proprio, & ex certa
14 ſcientia, probet veritatem, eique deferendum ſit, donec perfectè, & concludenter probetur error, ſeu falſum præſuppoſitum, ex collectis per Buratt. & Adden. *deciſ.* 540. *&* 621. Adden. ad Gregor. *deciſ.* 239. latè *deciſ.* 168. *n.* 48. *& ſeqq. part.* 10. *rec. & paſſim.* Multò magis, dum tali narrativæ, ſeu aſſertioni aſſiſtit juris præſumptio, quod ſcilicet caſtra, & bona præſumuntur potiùs allodialia, quam feuda-
15 lia, ex collectis per Apont. *deciſ.* 2. Rota *deciſ.* 93. *n.* 29. *&* 31. *p.* 5. *rec.* ac ſatis frequenter ſupra in aliis *hoc tit.*

Pro convincendo errore iſtius narrativæ, ex parte agnati oppoſitoris adducebantur duæ inveſtituræ feudales factæ per Ducem Mediolani, ſeu veriùs recognitiones, & præſtationes homagii erga dictum Ducem, ita dennò inveſtientem de annis 1470. & 1477. ex quibus conſtabat de formula pacti,
16 & providentiæ; adverſus quas replicabatur, quod tanquam ſimplices copiæ nullam fidem merentur, ut ultra generalia, de quibus Gloſſ. & DD. *in c.* 1. *de fide inſtrumentorum*, Maſcard. *de probat. concl.* 711. Rot. *deciſ.* 51. *n.* 4. *&* 5. *p.* 9. *recen.* in ſpecialibus terminis copiæ inveſtituræ feudalis, ex Mendell. *conſ.* 111. *& ſeqq.* & Menoch. *conſ.* 906. benè Rota *deciſ.* 187. *n.* 1. *& ſeqq. p.* 6. *rec.* Verùm hæc reſponſio tollebatur ex facto, dum ſupponebatur exhibitas eſſe ipſas inveſtituras authenticas.

Aliam tamen credebam eſſe ſolidam reſponſionem, quod
17 ad effectum convincendi errorem, iſte qui in dubio non præſumitur, probandus eſt plenè, & concludenter, excludendo contrariam poſſibilitatem, ex collectis per Menoch. *lib.* 6. *præſumpt.* 82. Surd. *deciſ.* 104. *n.* 18. Buratt. & Add. *dec.* 592. *n.* 1. *&* 4. quæ probatio in præſenti non aderat, quoniam dictæ litteræ Pauli III. enunciant quidem aliqua privilegia conceſſa per Duces Mediolani, tunc ſe gerentes pro Dominis Placentinæ Civitatis, ejuſque diſtrictus, ſed non continent præciſam relationem ad tales inveſtituras, unde propterea dici poſſet, quod referens convinceretur à relato, dum enunciantur etiam conceſſiones Apoſtolicæ, quæ ſub hac diverſa forma fieri potuerant, vel ante dicti Ducis Mediolani intruſionem, vel etiam poſtea ſub Pontificatibus Leonis X. Adriani VI. & Clementis VII. qui pacificè poſſederant poſt ceſſatam dicti Ducis poſſeſſionem potiùs intruſivam, & de facto quàm ex legitimo dominio, eodem modo quo eundem Ducem occupaſſe, & poſſediſſe Civitatem Bononiæ conſtat apud Crotom *conſ.* 184. *n.* 79. *l.* 2. Ideòque prorſus incongruum eſſe dicebam, ut in concurſu inveſtituræ, ſeu narrativæ factæ per Papam verum dominum, cum illa alterius, qui non eſt dominus, ſed intruſus, huic potiùs, quàm illi deferendum eſſet; ea etiam notabili circumſtantia accedente, quod conſtabat de ineffectuatione, ſeu inobſervantia dictarum inveſtiturarum Ducis Mediolani, ob ſucceſſionem in hujuſmodi caſtro, cum ſubſecuto effectu pacificæ poſſeſſionis uſque ad obitum cujuſdam Sforzini illegitimi, qui ſine dubio attenta dictarum inveſtiturarum formula erat incapax hujuſmodi ſucceſſionis; juncta etiam ultima obſervantia, ſeu ultimo ſtatu præfati ultimi poſſeſſoris, cujus obitus iſtam controverſiam cauſaverat.

Inſiſtebatur nimium ex parte dicti agnati in eo, quod conſtaret plures alias inveſtituras, & conceſſiones factas per di- 18
ctum Ducem Mediolani, per Sedem Apoſtolicam approbatas eſſe, atque effectum ſortitas, & ſortiri de præſenti; ſed hoc non videbatur motivum in propoſito conſiderabile, quoniam multa pro bono pacis, ac ſcandalis evitandis per legitimum, ac verum dominum tollerentur, & confirmantur, quamvis ab illegitimis, & intruſis conceſſa ſint, ut habemus in geſtis per Benedictum XIII. Antipapam, & Joan- 19
nem XXII. ac alios ſimiles, quæ fuerunt approbata, ſeu confirmata per Concilium Conſtantienſe, vel Apoſtolicas Conſtitutiones, ut apud Rojas *deciſ.* 335. *n.* 4. apud Coccin. *deciſ.* 295. *n.* 11. *dec.* 59. *p.* 10. *rec. & in aliis*; aliud enim eſt agere, an conceſſiones, aliaque geſta per hujuſmodi intruſos, & poſſeſſores de facto valeant, & attendenda ſint; aliud verò, an & quæ magis in concurſu prævalere debeant, geſta ſcilicet, & narrata per legitimum dominum, vel per intruſum, & illegitimum; & ſic ſtant benè ſimul, ſuſtineri quidem geſta 20
per dictos Duces, non tamen prævalere geſtis per Pontificem, vel convincere poſſe de errore dictam narrativam, quæ ex Pontificiis conceſſionibus vere eſſe poteſt, ſtante præſertim dicta obſervantia, per quam omnes difficultates ceſſare videbantur; unde propterea reflectendo etiam ad ſolam veritatem, in hoc judicio poſſeſſorio agnatus nullo modo dici poteſt legitimus contradictor.

ANNOT. AD DISC. CIV.

Est idem caſus, de quo ſuprà, *diſc.* 43. & de contentis in *diſc.* 105. agitur ſuprà *diſc.* 67.

De contentis in *diſc.* 106. plenè agitur per Cæſar. de Afflict. *controv.* 40. qui fuit cauſæ Advocatus in partibus, cumque agatur de legibus localibus, quæ in dies, vel ob diverſam praxim, ſeu ob novas gratias, & proviſiones variantur; idcircò remanet materia incapax regulæ certæ, & generalis, atque incongruum videtur, ut ii, qui in diverſo Principatu, diverſiſq; Tribunalibus verſantur, nimiùm ſe diffundant; ſed deferendum eſt verſatis in Regione, illiſque Tribunalibus.

De contentis in *diſc.* 107. habetur actum ſuprà, *diſc.* 9. *&* 22. & etiam infrà, *diſc.* 134.

CAMERINEN. JURISDICTIONIS PRO COMITIBUS DE STELLUTIS CUM HORTENSIO PELLEONO.

Caſus diſputatus in Camera, & reſolutus pro Pelleono.

De eadem materia, de qua ſuprà in hac eadem cauſa, diſc. 67. ſuper nullitate alienationis feudi cum aſſenſu Domini, ſi hic non accedat etiam ſuper aliquo pacto accidentali, ob cujus defectum actus corruat in totum; an id procedat ſolùm in feudis, vel etiam in bonis juriſdictionalibus allodialibus Status Eccleſiaſtici, quæ per Apoſtolicas Conſtitutiones alienari prohibita ſunt?

SUMMARIUM.

1 *Caſus controverſiæ.*
2 *Pacta adiecta alienationi feudi vitiant totum actum ſi ſuper eis non adeſt aſſenſus, qui ſit præſtitus alienationi.*
3 *Quod non procedat in bonis allodialibus, & quæ non ſint feudalia.*
4 *Contrarium verius, ut procedat in omnibus alienationibus, in quibus eadem ratio militat.*
5 *Ubi militat eadem ratio, idem jus ſtatui debet.*
6 *Quare concluſio, de qua n. 2. tractatur per DD. in feudis magis, quàm in aliis bonis.*
7 *Reſignatio beneficii facta cum beneplacito Apoſtolico eſt nulla in totum, ob aliqua pacta ſimoniaca, ſeu aliàs illicita.*

8 In

8 *In alienatione bonorum Eccleſiæ utile per inutile vitiatur, & actus corruit in totum.*
9 *Concluſio, de qua n. 2. procedit etiam in ſubfeudis.*
10 *Subfeuda regulantur jure allodialium, & de jure communi, non autem jure feudorum.*
11 *De alio caſu, in quo juriſdictionalia allodialia regulata ſunt jure feudorum.*
12 *Conſtitutiones Apoſtolicæ continent ſtrictiorem prohibitionem, quam illam juris feudorum.*

D I S C. CV.

1 CUm in hac eadem cauſa diſputata in Camera, ut ſuprà
diſc. 67. ad repellendum factorem ſe fundantem in in-
ſtrumento emptionis portionis hujus caſtri, ex parte illo-
rum de Stellutis; ego pro eis ſcribens deducerem nullita-
tem contractus reſultantem ex Conſtitutionibus Apoſtoli-
cis Sixti V. Clemen. VIII. & Urbani VIII. ſtrictiſſimè pro-
hibentibus quaſcumque alienationes bonorum juriſdictio-
nalium in Statu Eccleſiaſtico exiſtentium, non obſtante be-
neplacito Apoſtolico ipſi principali contractui præſtito ob
neglectam approbationem reſervationis, nedum uſusfructus,
2 ſed etiam dominii ſub vocabulo *patronantiæ*, ipſius vendito-
ris vita durante, unde propterea juxtà magis communem,
& receptam opinionem iſtud pactum non ex intervallo, ſed
contemporaneè adiectum vitiat totum actum, ex deductis;
per Apon. *conſ. 12. & de poteſt. Proreg. tit. de refutat. feudo-
rum*, §. 3. Rovit. *pragmat. 4. de feud. n. 9. cum ſeqq.* Marcian.
diſp. 80. Franch. *deciſ.* 126. Hodier. ad Surd. *conſ.* 173. *n.* 9.
Salgad. *in Labyr. p. 1. c. 34. n. 22. &* 23. ac alios, de quibus
d. diſc. 67. apud quos promiſcuè agitur, tam de pacto de re-
trovendendo, quam de reſervatione uſusfructus, aut ſimili
3 conventione, quæ ipſius feudi onus, ſervitutem, vel divi-
ſionem importet; tribunal verò, ut ibi inſinuavi, admitten-
do concluſionem eſſe veram in feudis, de quibus allegati lo-
quuntur, crediderit eam non applicari ad caſum controver-
ſum, in quo agitur de bonis allodialibus, quamvis juriſdictio-
nalibus, nullam habentibus qualitatem feudalem, niſi illam
remotam, & impropriam, quæ conſideratur pro alto domi-
nio, & ſuperioritate Papæ, ut frequenter in aliis *hoc tit.* in
propoſito hujuſmodi caſtrorum, & bonorum juriſdictiona-
lium Status Eccleſiaſtici ſub natura allodii, magis quam feu-
di, quæ propterea certum eſt non regulari jure feudorum,
ſed jure communi ad inſtar aliorum bonorum indifferen-
tium, & conſequenter intrare terminos *cap. Imperialem de
prohibita feudi alienat. per Federic.* cum quibus ſuperiùs al-
legati, & cæteri procedunt, fortiùs verò Regnicolæ cum
terminis Conſtitutionis *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, di-
ctam alienandi prohibitionem magis ampliandis.

Conceſſa verò nova audientia, cum ſenſu etiam veritatis,
dicebam pro meo judicio illud videri æquivocum clarum,
quoniam concluſio prædicta non provenit ex peculiari qua-
litate feudorum, in quibus antequam ederetur *d. c. Imperia-
lem, de prohib. feud. alienat. per Feder.* hæc non procedebant;
4 ſed provenit ex ipſa prohibitione, quæ facit, ut bona pro-
hibita efficiantur differentia, & extra commercium qualia-
cumque ſint; atque vis, ſeu ratio concluſionis non conſiſtit
in qualitate feudali, ſed in infectione actus ob defectum be-
neplaciti, quod ſub decreto irritanti requiritur, ut illud in-
tervenire debeat, nedum in ipſo contractu, ſed in omnibus
aliis pactis, conventionibus, & oneribus, ubi hæc non adji-
ciuntur ex intervallo, ſed contemporaneè, & correſpecti-
vè tanquam per unicum actum, idque propter individuum
voluntatis, quam abeſſe præſumitur in totum, niſi contra-
ctus in omnibus ejus partibus impleatur; atque hæc eſt ra-
tio generalis dictæ concluſionis generaliter proinde proce-
dere debentis in omnibus caſibus, & contractibus, quibus ea-
dem ratio convenit, ex vulgari axiomate, ſuper quo plura
colligit Barboſ. *axiom.* 197. *n. 3. & ſeq.* ut ubi eadem eſt ra-
tio, idem jus ſtatui debeat; & ſic, ut idem dicendum ſit in
alienationibus, aliiſque contractationibus bonorum, quæ
ſubjacent fideicommiſſis, & majoratibus expreſſam, ne-
5 dum legis, ſed etiam hominis prohibitionem habentibus, &
de quibus principaliter agi profitentur, Salgad. *ubi ſup. &
alibi in eod. tract.* ac cæteri apud eum, pariſicando genera-
liter terminos feudorum cum illis majoratuum, ac etiam of-
ficiorum, aliorumque jurium Regalium, nec non benefi-
ciorum Eccleſiaſticorum, & ſimilium bonorum differentium
extra commercium exiſtentium, in quibus eadem militet ra-
tio, cum frequentiùs agatur de feudis, quia in iſtis eſt anti-
6 quior prohibitio, moderno ſolùm tempore introducta in hu-
juſmodi bonis juriſdictionalibus allodialem magis quam feu-
dalem naturam habentibus, dum id originatum eſt a Conſtit.
3. Sixti V. quæ neque generalem prohibitionem continet, ſed
reſtrictam ſolùm ad tres contractus venditionis, donationis,
& permutationis, ampliatam de inde per Clement. VIII.
& alios ſucceſſores Pontifices. Prout in primogenituris, fi-
deicommiſſis, & majoratibus modernus eſt uſus illarum pro-
hibitionum hominis, quæ inficiunt actum ipſo jure, potiſſi-
mè in Hiſpania, ubi cum majoratus facerent illam figuram
quam in Italia, & Germania faciunt feuda dignitatis, pro-
hibitiones reſultant magis ab auctoritate Regia, per viam
legum generalium, vel particularium adjectarum in ſingulo-
rum majoratuum erectionibus, quam ex ipſorum teſtantium
diſpoſitionibus; ideò non mirum, ſi antiquiores de feudis
ſolum loquantur, quia tunc in eis tantùm frequentiùs hu-
juſmodi quæſtiones cadebant ob non adhuc uſu receptam,
ſeu introductam talem prohibitionem etiam in allodialibus.

Unde etiam in beneficialibus nedum prohibita eſt ipſa re-
ſignatio ad favorem abſque Apoſtolica auctoritate ſub reſer- 7
vatione penſionis, aut alia conventione temporanea, quæ
ſimoniaca remanet, ſed ſi tam reſignatio, quam ipſa pen-
ſionis reſervatio fiunt cum Apoſtolica auctoritate, quæ ta-
men non interveniat in aliquo pacto accidentali, puta extin-
guendi penſionem pro certa ſumma, ſive præſtandi cedulam
bancariam, aut quid ſimile, adhuc actus vitiatur in totum,
atque cenſetur ſimoniacus, ut cæteris deductis firmatur *in
Toletana Archipreſbyteratus 13. Junii* 1657. cor. Albergato,
& admittitur *in aliis ejus revocatoriis 3. Junii* 1658. & 10.
Martii 1659. coram eodem, quæ duæ poſteriores ſunt im-
preſſæ poſt Zuſſum *de legit. proceſſ. deciſ.* 40. & 43. dum à pri-
ma receditur ea ſola circumſtantia facti, quod narratum eſ-
ſet Papæ id approbari, ſed non legeretur in litteris quia de
ſtylo officiales Datariæ in ſupplicationibus ſolent hæc can-
cellare, ut habetur *in eadem cauſa Toletana ſub tit. de beneſ.*

Ac etiam habemus frequens in materia alienationis bono- 8
rum Eccleſiæ, juxta terminos *Extravag. Ambitioſæ de re-
bus Eccl. non alienan.* quod utile per inutile vitietur, atque
actus totus corruat etiam in parte licita ob mixturam con-
ventionis illicitæ, quamvis ſuper contractu principali adſit
beneplacitum, idque ob individuum voluntatis, quoties alia
conventio eſt contemporanea, ex collectis per Molinam &
Add. *de primog. lib. ... cap. 21. num.* 28. Merlin. *deciſ.* 826.
n. 3. Rot. *in Bojanen. Affictus 5. Julii* 1662. cor. Albergato,
& frequenter; & conſequenter ſive agatur de feudis, ſive
de quibuſcumque aliis rebus eamdem prohibitionem ha-
bentibus, eadem eſt ratio.

Et probatur ex eo, quod dicta concluſio recepta eſt etiam 9
in feudis planis, & de tabula, ut tanquam abſolutum habetur
apud Franch. *d. deciſ.* 136. *n.* 5. & apud Hodiern. *d. deciſ.* 173.
n. 11. & tamen hæc, ubi ſunt purè, & ſimpliciter talia, non
autem quaternata juxta ſubfeudorum diſtinctionem, de qua 10
ſupra in Mantuana *diſc.* 7. regulantur jure bonorum allodia-
lium indifferentium, non autem jure feudorum, ex deduct.
per Rovit. *deciſ. 42. n. 1. & per tot. cum aliis d. diſc.* 7.

Atque magis ad rem, & in terminis ſpecialibus bonorum
juriſdictionalium Status Eccleſiaſtici habentium dictam
prohibitionem, quod circa beneplacitum ponderari; ac 11
attendi ſoleant ea, quæ per feudiſtas circa aſſenſum ponde-
rantur, inſinuabam rigorem cum quo in propoſito idem Tri-
bunal proceſſerat in Civitatis Caſtelli juriſdictionis, de qua
ſupra *diſc.* 66. cum modernæ præſertim conſtitutiones Apo-
ſtolicæ circa hujuſmodi bonorum alienationis prohibitio-
nem latiùs patere videantur, quàm *d. cap. Imperialem*, dum ex
nedum graviores pœnæ adiiciuntur, atque prohibitio exten-
ditur ad contractus forſan ſub dicta lege non comprehenſos,
ſed etiam prohibetur ipſa tractatus alienandi, vel contrahen-
di; ideoque dicebam omninò improbabilem eſſe dictam con-
trariam reſolutionem negantem præfatæ concluſionis appli-
cationem ad caſum; verùm re propoſita cauſa, adhuc perſti-
tum fuit in deciſis ex eodem fundamento, quod doctrinæ
loquantur de feudis, & quod hæc ſint bona allodialia, & ta-
men ſuprà in Civitatis Caſtelli *diſc.* 66. idem Tribunal in
materia invaliditatis aſſenſus, ſeu beneplaciti Apoſtolici
proceſſit cum feudiſtis, & cum longè majori rigore; talia
ſunt fata cauſarum, quæ quotidia experimur, ex ingenio-
rum varietate; unde propterea non immeritò litium, &
cauſarum eventus inter caſus fortuitos numerari quando-
que ſolent.

NEA-

NEAPOLITANA CONCURSUS CREDITORUM PRO CARDINALI, ET FRATRIBUS DE RAGGIIS CUM. ALIIS CREDITORIBUS.

Caſus deciſus per S. Conſilium Neapolitanum pro Raggiis.

De aſſenſu ſuper obligatione feudorum Dignitatis, an & quando præſtari poſſit in Regno Neapolitano per illius Proregem, vel præſtari debeat per Regem?

Et aliqua de feudo empto de aliena pecunia in perſona alterius, cujus fiat, an Domini pecuniæ, vel ejus ſub cujus nomine emptum eſt, itaut intret necne regula, *plus valere quod agitur &c.*

Et an in feudis intret ſeparatio bonorum in concurſu inter creditores hæredis cum aſſenſu, & creditores defuncti ſine aſſenſu?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries cum punctis diſputatis.*
2 *Deciſio cauſæ*
3 *Debita contracta per hæredem gravatum de ordine, & præcepto teſtatoris, dicuntur eſſe ipſius teſtatoris.*
4 *Creditores defuncti etiam poſteriores, vel in ſola perſonali, præferuntur creditoribus hæredis, quantumvis anterioribus, & privilegiatis, ac etiam legatariis.*
5 *Quod procedat etiam in feudis.*
6 *Contrarium verius, quod in feudis non habeat locum beneficium ſeparationis bonorum.*
7 *Idem in officiis remiſſivè.*
8 *Emptio facta per unum nomine alieno, & ad illius commodum, illi acquiritur.*
9 *Fallit in feudis, & in quibus attenditur nudum factum, non admittitur ſimulatio.*
10 *Quid de hærede gravato acquirente bona cum pecunia hæreditaria.*
11 *Quid importet declaratio, ſeu recognitio veritatis, & ceſſio, quam acquirens faciat ad beneficium Domini pecuniæ.*
12 *Prorex Regni Neapolitani dare non poteſt aſſenſum ſuper alienatione, vel obligatione feudorum titulatorum.*
13 *Declaratur, quomodò, & quando id procedat.*
14 *Gratiæ, & proviſiones in Regno Neapolitano debent expediri in forma privilegii, & executoriari infrà annum.*
15 *Declaratur quando id procedat.*
16 *De geſtis per Officiales ita ſe publicè gerentes, quod ratione publicæ fidei ſubſtineantur.*

D I S C. CVI.

1 DE anno 1608. Paris Pinellus, de pecunia Cardinalis Pinelli patrui emit feudum, ſeu Statum Civitæ Sancti Angeli in Aprutio pro pretio ducatorum 120. m. deinde verò de an. 1611. mortuo Cardinali perfecit emptionem feudorum Aquævivæ, & Joviæ ab ipſo Cardinali vivente tractatam, & concluſam, atque ab eodem moriente demandatam pro pretio ducatorum 350. m. in quorum partem in ſe accollavit tot debita Ducis Hadriæ venditoris in ſumma ducatorum 156. m. Cùm autem de anno 1628. dictus Paris obiiſſet abſque filiis, unde propterea factus eſt caſus ſubſtitutionis per dictum Cardinalem ordinatæ ad favorem lineæ Joannis Auguſtini Pinelli, atque ob diminutionem valoris dictorum feudorum Joviæ, & Aquævivæ, necnon ob augmentum debiti ex fructibus interim decurſis, dicti creditores accollati regreſſum quoque habuiſſent ad dictum Statum Civitæ Sancti Angeli; hinc propterea exorta inter eos, ac Mutium Pinellum dicti Joan. Auguſtini filium, & Cardinalis hæredem fideicommiſſarium lite in Sac. Conſilio Neapolitano, duæ ex parte dicti fideicommiſſarii opponebantur exceptiones; primò, quod iſte Status, utpotè emptus de pecunia Cardinalis ad ejus commodum, & incommodum, ſicidem Paris agnoverat, & declaraverat, ad dictam hæreditatem ſpectaret, ideòque, vel non eſſet affectus debitis dicti Paridis, ut ſupra occaſione dictæ alterius emptionis poſt mortem Cardin. contractis, vel quod ex beneficio ſeparationis bonorum potior eſſet conditio ipſius Mutii ejuſdem Cardinalis creditoris, quamvis ſine regio aſſenſu; & ſecundò, quod cùm fundamentum creditorum conſiſteret in Regio aſſenſu, cujus ratione prætendebant antelationem creditoribus defuncti, ſeu aliis anterioribus creditoribus ejuſdem Paridis, tale fundamentum corrueret ex defectu aſſenſus, utpotè præſtiti per Proregem, cujus poteſtas *ex pragm. 4. de feud. cap. 9.* non ſe extendit ad feuda Dignitatis, ſeu titulata, tam circa alienationem, quàm circa obligationem; cùmque inter dictos creditores adeſſent Cardinalis, ac alii fratres de Raggiis, ex parte dict. Cardinalis ſuper præmiſſis difficultatibus de proprio ſenſu conſultus fui.

2 Reſpondi non omninò tutum, & adæquatum judicium in iſtis illorum Tribunalium particularibus materiis dari poſſe per tunc verſantem Romanam Curiam continuato ſpatio annorum 20. prævia etiam abſentia ab illis Tribunalibus, quorum praxi adoleſcens incubueram alio ſpatio annorum quinque, in quibus in morbum thyſis verè prolapſus, dictam Civitatem deſerere, atque ſub nativo aere vivere ex medicorum conſilio coactus, in munere priùs Vicarii Capitularis, deinde Generalis occupatus, cum conſueto patrio otio, in facilibus, ac planis materiis Eccleſiaſticis verſatus fueram.

Ut autem adeò benevolo, & munificenti Domino parerem, cum ea tali quali notitia, quàm dicta adoleſcentiæ praxis, ac librorum revolutio præbere poterant, reſpondi, etiam cum ſenſu veritatis, dictas exceptiones parùm relevantes videri, atque juſtitiam creditoribus aſſiſtere, prout eventus comprobavit, nam ita de anno 1665. per S. Conſilium ad favorem creditorum judicatum fuit, & de qua deciſione teſtatur modernus elaboratus de Luca Melphictenſis in additionibus ad Franch. *deciſ. 75. num.* 16. atque deciſio mihi viſa eſt juſta, & probabilis.

3 Expendendo igitur dictas exceptiones, quatenùs pertinet ad primam, omnis difficultas ceſſare videbatur ex ſolo facto, quoniam dictam ſecundam emptionem feudorum Joviæ, & Aquævivæ ab ipſo Cardinali vivente præpararam, de ejuſdem præcepto dictus Paris hæres perfecerat, & conſequenter iſtud dicendum etiam veniebat debitum dicti Cardinalis, ejuſque hæreditatis, ad text. *in l. filius familias, §. divi, ff. de leg. 1. & l. peto, §. prædium, ff. de leg. 2. cum Concordan.* collectis per Fuſar. *de ſubſtit. q. 541. n. 1.* & cæteris allegatis firmatur per Rotam in Bononien. pecuniaria 2. Maji 1661. coram Albergato impreſſ. poſt Rodriqu de concurſu credit. *deciſ.* 25. & in eadem 22. Martii, & 19. Junii 1662. coram Emerix, & habetur pluries deductum *ſub tit. de fideicomm.* præſertim in Bononien. ſeparationis bonorum de Dondinis, & in aliis, quia idem eſt æs alienum contractum eſſe ab ipſo fideicommittente, ac ab hærede gravato de ejus ordine, ſeu mandato.

4 Et nihilominus, ubi etiam hæc facti circumſtantia ceſſaret, itaut iſtud eſſet debitum præfati Paridis hæredis gravati, non autem Cardinalis teſtatoris, quodque admitteretur dictum feudum, ſeu Statum Civitæ Sancti Angeli, utpotè emptum de pecunia Cardinalis, ac ad ejus commodum, & incommodum, ſibi ejuſque hæreditati acquiſitum eſſe, adhuc tamen potior remanebat conditio dictorum creditorum hæredis cum aſſenſu, quàm creditorum teſtatoris ſine aſſenſu; licèt enim receptum juris principium ſit, ut ex beneficio ſeparationis bonorum, in bonis allodialibus, & indifferentibus, creditores defuncti, quamvis poſteriores, vel in ſola perſonali, in iſtius bonis vincant creditores hæredis quantumvis hypothecarios, anteriores, & privilegiatos, *l. 1. & tot. tit. ff. de ſeparat. bonorum*, Franch. *deciſ.* 374. Surd. *deciſ.* 310. quod etiam ad legatarios, quamvis conditionales, purificata conditione, extenditur, ut *deciſ.* 269. *par. 6. deciſ.* 17. *par. 7. recent. & pluries.*

Quod procedere etiam in feudis ſubſtineant Anna, & cæ-
teri apud Capyc. Latr. *conſult.* 99. ubi partes creditorum de- 5
functi latè ſubſtinere conatur, attamen in feudis hujus Re-
gni Neapolitani, magis probabilis videtur; atque in illis
Tribunalibus recepta eſt contraria opinio, quam cæteris
relatis ſubſtineat Joan. Andr. de Georgio *alleg.* 18. & Theod. 6
allegat. 83. ut in feudis locum non habeat d. titulus, *de ſeparatione bonorum*, ſed regulando ſolam anterioritatem ab aſ-
ſenſu, creditores hæredis illum habentes vincant creditores
defuncti illum non habentes, vel habentes poſteriorem, cum
regula *cap. qui prior*, ab aſſenſus tempore normam recipiat,
quoniam ille eſt, qui animat, & informat actum, atque jus
reale in hujuſmodi bonis prohibitis imprimit. Quod etiam 7
Curiæ praxis docet in officiis venalibus, in quibus ille, qui

habet reſervationem decreti, quæ ubi datur habentibus jus crediti, non autem dominii, idem eſt, ac aſſenſus ſuper feudis, eſt omnibus potior, ac primum locum obtinet, ut pluries in ſua materia officiorum *ſub tit. de Regalibus*, cum ſimilibus.

Præterea obſervabam hæc deduci ad ſuperabundantiam, cum non ſubſiſteret facti præſuppoſitum, ut hoc feudum ea
8 data prima acquiſitione proveniens eſſet in dominio Cardinalis ejuſque hæreditatis, dum non ſub ejus nomine, ſed ſub illo Paridis illud cum Regio aſſenſu emptum fuerat, ipſeque Paris in quinternionibus Regiæ Curiæ inter feudatarios deſcriptus. Quamvis enim in rebus allodialibus indifferentibus locum habeat *tit. plus valere quod agitur, quàm quod ſimulatè concipitur*, proindeque acquiſitiones per aliquem de aliena pecunia, & ad commodum ipſius Domini pecuniæ, ita declarante acquirente, factæ, illi acquirantur, ex deductis per Cavaler. *dec.* 221. *&* 243. Burrat. *dec.* 733. *dec.* 153. *par. 7. recent. & frequenter*.

Attamen id non procedit in feudis, in quibus ſpectatur nudum factum, illeque dicitur feudatarius, ſub cujus no-
9 mine feudum acquiſitum eſt, & quem Rex habet deſcriptum in ſuis quinternionibus, qui ſolùm remanet Domini pecuniæ debitor, ſive quoad ejus præjudicium pati tenetur, ut Dominus pecuniæ, ad cujus commodum verè, & realiter acquiſitio facta eſt, habeat ipſius feudi tenutam, ac facultatem percipiendi fructus, & emolumenta, jure tamen ſimplicis commoditatis, prout nudi facti eſt, non percutientis ipſius feudi ſubſtantiam, neque jus in illo, vel ad illud tribuentis, ut cæteris relatis Aponte *conſ. 45. n. 14. & ſeq. lib. 2.* Galeot. *lib. 1. contr. 28. n. 16. & ſeq.* de Marin. *reſol. 38. lib. 2.*
10 Rot. in Roſſanen. decimarum coram Bichin, impreſſ. apud eundem Marin. *ubi ſup. & repetita dec.* 100. *par. 9. rec.* ac habetur pluries in præcedentibus inſinuatum, unde proptereà dicta hæreditas Cardinalis remanebat ſolùm creditrix Paridis hæredis gravati in dicta pecunia, eodem modo, quo etiam in bonis allodialibus, & indifferentibus, hærede gravato acquirente ad proprium nomen bona de pecunia hæreditaria, ipſa bona efficiuntur de ejus dominio, ipſo remanente ſolùm debitore fideicommiſſi in dictæ pecuniæ reſtitutione, quod ſolùm limitari ſolet, ubi præcedit expreſſum teſtatoris præceptum de inveſtiendo pecuniam hæreditariam ad commodum hæreditatis, ea collecta in Catacen. coram Cerro *dec. 308. n. 3. & ſeq. par. 11. recent.* & habetur in ſua materia *ſub tit. de fideicomm.* in eadem Catacen. & in aliis frequenter.

Neque præmiſſis obſtare videbatur, quod idem Paris facta acquiſitione prædicta, & agnoſcendo veritatem, illicò
11 præfati Cardinalis patruo ceſſiſſet dicti feudi regimen, adminiſtrationem, juriſdictionem, ac fructus, & emolumenta, quoniam, ut habetur ſupra in Tiburtina caſtrorum, *diſc.* 62. & in Romana, ſeu ſtatus Eccleſiaſtici infeudationum, *diſc.* 61. & in aliis, hujuſmodi ceſſiones non tangunt ſubſtantiam feudi, neque dominium, aut aliud jus reale ceſſionario tribuunt, ſed ſolùm important dictam commoditatem, ut nudi facti eſt, quod etiam in ſpecie advertitur in d. Roſſan. coram Bichio, ac apud Marin & alios ubi ſuprà.

12 Quare difficultas reſtringi videbatur ad ſecundam exceptionem ſuper prætenſa invaliditate aſſenſus ex defectu poteſtatis Proregis, ejuſque collateralis Conſilii, dum agebatur de feudo titulato, ſeu Dignitatis, ſtante diſpoſitione *d. pragm. 4. de feudis, cap. 9. edita de anno* 1531.

Iſtud verò objectum mihi benè tolli videbatur cum reſponſione data per iſtorum creditorum Advocatos, quod ſcilicet dicta pragmatica moderata eſſet per aliam *pragm. 17. eod. tit. de feud. editam anno* 1561. ut dictus defectus poteſtatis percuteret formalem alienationem feudorum titulatorum per viam tranſlationis dominii, non autem eorum obligationem, ut ex contextu dictæ pragmaticæ cla-
13 rè patet, & de qua habilitatione mentionem facit de Mar. *reſol. 32. in princ. lib. 2.* Et quamvis per literas Regias expeditas de anno 1578. & in Regno publicatas de anno ſequenti, denuò hujuſmodi facultas reſtricta fuerit, reſtituendo priſtinam prohibitionem, unde proptereà per *pragm. 21. de feudis* ſtatutum eſt, ut ea tunc in aſſenſibus in futurum præſtandis apponeretur clauſula, *exceptis feudis titulatis*, quæ ſemper ſubintelligeretur, quamvis appoſita non eſſet, nihilominùs ob novam gratiam ſuperventam de anno 1586. de qua mentionem faciunt Tappia *lib. 6. juris Regni, tit. 22. in annot. ad pragm. 4. de feud. num.* 38. Rovit. *ad pragm. 27. de feudis, & cæteri Regnicolæ*, eadem poteſtas quoad obligationem tantùm, non autem quoad alienationem reintegrata fuit.

Remanère ſolùm videbatur difficultas, quod iſta nova gratia, utpotè non executoriata infrà annum vim non haberet, potiſſimè quia neque deſuper expeditum fuerat 14
privilegium in forma Regiæ Cancellariæ, juxta *pragm. primam, de privileg. & pragm. quintam, de fide memorial.* & de quibus habetur etiam actum per Rotam occaſione Regii aſſenſus in Romana cenſus, ſeu depoſiti coram Dunoz. *inter ſuas deciſ.* 604. *&* 623.

Verùm non videbatur relevans difficultas; quoniam hæc 15
procedunt in gratiis, & aſſenſibus particularibus conceſſis ſuper cæteris negotiis ad inſtantiam privatorum, non autem ſuper decretis, & proviſionibus editis per viam legis generalia, ut advertitur per Larat. *conſil. 2. n. 47.* & Theod. *alle.* 53. *n. 7. cum ſeq.* Quod in ſimili habemus *in regula Cancellariæ de non judicando juxta formam ſupplicationis, literis non expeditis*, quia procedit in gratiis particularibus ob jus Officialium Cancellariæ, non autem in iis, quæ decernuntur per viam legis, ſeu proviſionis generalis.

Et quoad executoriationem infrà annum, illa implicitè, ac de facto ſatis ſequuta erat cum tot multiplicatis acti- 16
bus tam longo temporis ſpatio, & cum adèò longæva, & continuata obſervantia, & tamen ubi etiam de hac poteſtate, attenta formula, ſeu verbis decretorum, dubitari poſſet pro actibus futuris, nullatenùs tamen dubitandum veniebat de præteritis, tum ea regula text. *in l. Barbarius, ff. de off. Prætoris*, tum quia injuſtum eſſet, ac irrationabile, ut ſub hac bona, & publica fide contrahentes ita decepti remaneant, ex deductis in propoſito per Apont. *conſil. 1. vol. 1. n. 36. & ſeqq.* & latè *in allegationibus impreſſis in addit. ad deciſ.* Sanfelicis *fol.* 43. *n. 24. &* 25. Ac etiam, quia ubi aliquis Officialis publicè, & palam, ac per plures actus reiteratos aliquid geſſit, præſumitur quod ſufficientem habeat à Principe authoritatem expreſſam, vel tacitam, ut ſatis benè Bald. qui dicit notandum, & menti tenendum *in l. exemplo ad fin. verſic. extra quæritur, Cod. de probat.* Felin. *in cap. cùm iater, num. 11. verſic. limita de effic. legat.* Pariſ. *conſil. 104. n. 54. lib. 1.* Gabriel. *de probat. concl. 3. n. 11.* Addent. *ad dec. ult. n. 12. de conſuetud. in novis.* Fuit hæc de primis adnotationibus ad propriam inſtructionem, & memoriam editis, ſed ex inadvertentia Amanuenſis ejus impreſſio inter primas neglecta fuit.

TAURINEN. SEU ASTEN. FEUDI

PRO COMITIBUS MONASTEROLI DE SOLARIO

CUM COMITE JOANNE BAPTISTA ETIAM DE SOLARIO.

Reſponſum in cauſa vertente in Senatu Pedemontano.

An, & quando feudum ſit alienabile in præjudicium agnatorum, & præſertim an alienari poſſit in agnatos comprehenſos in inveſtitura remotiores in præjudicium proximiorum; & quatenùs non, infrà quantum tempus jus petendi revocationem alienationis præſcribatur; & de probatione proximitatis, ſeu agnatitiæ qualitatis.

Et incidenter aliqua de differentiis in hoc propoſito inter feuda regulanda ad terminos juris communis feudorum, & feuda Regnorum utriuſque Siciliæ.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De qualitate feudorum utriuſque Siciliæ, ut non regulentur jure communi feudorum, & de pluribus differentiis inter hæc feuda, & alia.*
3 *De punctis, ſeu inſpectionibus controverſiæ.*
4 *De probatione reſultante à ſacramento feudatarii.*
5 *Quando, & ad quem effectum dicta, vel ſimilis probatio generica attendatur.*
6 *Quando proximitas, vel deſcendentia ſit ſpecificè probanda per gradus diſtinctos.*
7 *De eadem materia probationis deſcendentiæ, vel conjunctionis in materia juriſpatronatus, vel fideicommiſſi, & quando requiratur ſpecifica per gradus diſtinctos, & quando ſufficiat generica.*

8 Quod

8 *Quod feudatarius poſſit diſponere de feudo in agnatum remotiorem excluſo proximiore.*
9 *Contrarium verius, ac declaratur, quando id liceat.*
10 *An feudum antiquum dividuum poſſit erigi in primogenituram remiſſivè?*
11 *De rationibus, ob quas non competit facultas, de qua à 8.*
12 *De differentia inter fideicommiſſum conſervatorium, & fideicommiſſum reſtitutorium, & quando gravatus poſſit diſponere in remotiorem de genere.*
13 *Facultas data per teſtatorem deſcendentibus alienandi inter ſeſe, quomodo intelligenda ſit.*
14 *Ubi conceſſio eſt pro hæredibus, & ſucceſſoribus, feudum eſt alienabile, & liberæ diſpoſitionis.*
15 *Declaratur quomodo, & quando id procedat.*
16 *De feudis mixtis, & quæ qualitas hæreditaria requiratur.*
17 *Quod per clauſulas*, ad habendum, & quicquid placuerit, *feudum fiat alienabile.*
18 *Declaratur quando dicta clauſula id operatur, & quando non.*
19 *Stant ſimul feudum eſſe reſtrictum ad certum genus, vel tempus, & interim eſſe alienabile.*
20 *An in hoc differat diſpoſitio per contractum, vel per ultimam voluntatem, & an pervertatur, vel non pervertatur natura feudi?*
21 *Quod ubi in inveſtitura eſt præſcriptus ordo ſuccedendi, ille non poſſit alterari; & quid operentur clauſulæ dantes facultatem alienandi.*
22 *An facultas data dividendi, vel alienandi inter ſeſe tollat ordinem ſucceſſionis?*
23 *De decretis Ducalibus Sabaudiæ, ut pro debitis feudatarii feuda pacti, & providentiæ alienentur.*
24 *De Bulla Baronum poteſt excipiendo opponi coram quocumque judice.*
25 *De aliquibus ponderationibus ſuper feudi alienabilitate.*
26 *Infrà quantum tempus agnatus debeat revocare alienationem factam in alium agnatum, & de materia remiſſivè.*

D I S C. CVII.

1 DE anno 1388. Amadeus de Sabaudia, *Princeps Achajæ* nuncupatus, poſſidens caſtrum *Caſalis Graſſi*, emptionis titulo quæſitum ab illis de Romagnano, & de Provano, ſub reſervatione beneplaciti Comitis Sabaudiæ, ac jurium feudi directi dominii, & ſuperioritatis, caſtrum prædictum conceſſit in feudum, pro medietate Joanni Philippo, & Agathino fratribus de Solario, & pro alia medietate Philippo etiam de Solario prædictorum conſobrino condominis loci Morettæ, pro ſe eorumque hæredibus, & ſucceſſoribus, cum clauſulis, *ad habendum*, & *quicquid placuerit perpetuò facien.* & cum promiſſione evictionis pro convento pretio ſub *introgii*, ſeu *introgiorum* vocabulo explicato florenorum 6500 auri ad rationem ſolidorum 32. Vien. pro quolibet floreno, ſub diverſis pactis, & conditionibus, præſertim ad rem facientibus, quod conceſſio intelligatur pro liberis, & deſcendentibus maſculis, legitimis, & naturalibus, fœminis omninò excluſis, & cum reciproca, tam inter deſcendentes cujuſlibet lineæ diſcretivè, quam de linea ad lineam, excluſis etiam profitentibus in Religione, quibus omnibus defectis, reverteretur ad concedentem; ad-
2 jecta etiam facultate dividendi feudum prædictum inter ſeſe, atque per diviſionem, ſeu aliter uni, vel pluribus in toto, vel in parte adjudicandi, itaut qui habuerint teneantur ad ejus onera proportionabiliter, & qui non habuerint, ſint exempti. Cum autem quædam dicti caſtri portio poſſideretur per Comitem Joannem Paulum Solarium, hic de menſe Aprilis 1656. illam cum quibuſdam oneribus donavit Comitibus Monaſteroli etiam de Solario, quos ipſe donator cum juramento aſſeruit eſſe agnatos, & de eadem deſcendentia ſucceſſionis dicti feudi capaces, quales etiam dicti donatarii ſe probarunt, unde poſſeſſionem adepti ſunt, etque ſequuta dicti donatoris morte in proximo menſe Junii, Comes Franceſchinus de Solario, qui ſe proximiorem agnatum prætendebat, agnoſcendo per actum extrajudicialem dictam ſucceſſionem, ac jus revocandi, proteſtatus eſt ex juſtis cauſis, tunc impedientibus deducere non poſſe ejus jura ſuis debitis, & opportunis temporibus deducenda, quæ moriens de anno 1657. renuntiavit Comiti Joanni Baptiſtæ filio, qui poſt plurium annorum ſilentium, de anno 1664. judicium deſuper inſtituit in eo celebri Senatu Pedemontano, unde deſuper ex parte dictorum Comitum reorum conventorum conſultus ad cauſæ opportunitatem, cùm præſertim ex parte eorum Agentis expreſſè eſſet ſpes per ipſos concepta de me, tanquam Regnicola, ob magnam feudalis materiæ peritiam, quæ in ea regione habetur.

Dixi in hac parte, quod licèt verum ſit præſuppoſitum magnæ peritiæ, & doctrinæ Regnicolarum utriuſque Siciliæ in hac feudali materia, nihilominùs eorum doctrina, & authoritas in propoſito parùm, aut nihil prodeſſe poterat, ob magnam illorum feudorum alterationem, & ſucceſſivè differentiam cum aliis feudis, quæ juxta generales conſuetudines, ſeu jus commune feudorum regulanda ſunt, & quod jus quodammodò omninò exulare videtur ab illis feudis, quæ cum particularibus ipſorum Regnorum Conſtitutionibus, Capitulis, Pragmaticis, & gratiis ferè in omnibus regulantur. Præſertim verò ibi omninò extraneæ remanent quæſtiones in hac facti ſpecie cadentes, tam circa facultatem alienandi inter agnatos, quàm circa facultatem revocandi alienationes jure agnationis, vel proximitatis competentem, cum per Conſtitutionem incipientem, *Conſtitutionem divæ memoriæ*, excepto ſolo caſu refutationis puræ, & non pactionatæ in proximè ſucceſſurum, non detur valida alienatio, vel diſpoſitio ſine Regio aſſenſu, quo deficiente, facultas revocandi ipſimet alienanti expreſsè conceditur, in viridi obſervantia exiſtens; eo autem accedente non datur caſus revocationis faciendæ per agnatos jure agnationis, & inveſtituræ, præſertim in hoc Regno Siciliæ citerioris ob annexam qualitatem hæreditariam; unde hujuſmodi quæſtio aliquando cadere poteſt in altero Regno Siciliæ ulterioris, in feudis tamen antiquis habentibus formam pacti, & providentiæ, quæ ibi *forma ſtricta* nuncupatur, prout non cadunt quæſtiones in hujuſmodi Pedemontanis, aliiſque ſuperioribus Italiæ partibus frequenter contingibiles, ſuper ſucceſſione ad defectam portionem feudi per plures poſſeſſi, cùm ibi, vel ob dictam Conſtitutionem, *Conſtit. divæ memoriæ*, juxta unam opinionem, vel de conſuetudine juxta alteram, omnia feuda effecta ſint individua cum ordine primogenituræ per unam tantùm perſonam poſſidenda, atque, ut ibi dicitur, *juris Francorum*; Et ex quo reſultat rarò, vel unquam ibi diſputari quæſtiones ſuper difficili modo probandi agnationem, ſeu majorem, vel minorem proximitatem, ut in illa controverſia ſequebatur, ſtante ordine lineali, & primogenituræ, cadentibus ſolùm aliquando quæſtionibus circa concurſum plurium prærogativarum reſpectivè, lineæ ſcilicet, ætatis, gradus, & ſexus juxta caſum, de quo ſuprà in Panormitana *diſc.* 13. cum præſuppoſito tamen certæ probationis attinentiæ omnium concurrentium per gradus diſtinctos; præſertim verò in hoc Regno citrà, ubi ſucceſſio nimium reſtricta eſt collateralium ad ſolum tertium gradum civilem, ex gratiis ampliata ad quartum æqualem, vel inferiorem, non autem ſuperiorem, & cum aliis reſtrictionibus, unde propterea non datur caſus, quod incerta ſit probatio conjunctionis per gradus diſtinctos; atque jus prothomiſeos, ſeu prælationis datur magis ex ſtylo, ſeu quadam æquitate, juxta ea, quæ habentur ſupra in Montis Peluſii *diſc.* 36. quam ex illa ratione facultatis revocandi poſt mortem, cui propriè innititur illud jus prothomiſeos, quod de jure communi feudorum competit, juxta deducta in Januen. *diſc.* 37.

Quare procedendo cum ſolis terminis juris communis feudorum, & cum DD. Germanis, ac Longobardis, potiùs quàm Regnicolis, diſtinguebam cauſam in tres inſpectio- 3
nes, unam facti ſuper proximitate, an ſcilicet Actor ſe probaret reis conventis proximiorem, ut pernecesſè tenebatur, cùm proximioritas eſſet ſuæ intentionis fundamentum, alteram juris ſuper facultate revocandi dictam alienationem, vel potiùs ipſe inter agnatos, quamvis remotiores, utpotè ſub inveſtitura contentos, fieri potuerit, necne; Et tertiam, poſita d. revocandi facultate, an illa præſcripta dici valeat, utpotè non intentata intra annum, itaut tot annorum ſilentium præjudicium Actori generaſſet.

Solidiùs verò reorum conventorum fundamentum mihi conſiſtere videbatur in prima inſpectione, in qua, juxta cauſæ ſtatum tunc præſuppoſitum, etiam cum ſenſu veritatis, dicebam abſolutoriæ locum fore ob non benè ab Actore fundatam ejus intentionem ſuper qualitate majoris proximitatis, ex vulgari quotidiano axiomate, quod reo, & poſſeſſori ſufficit vincere per non jus Actoris, cum in aliis duobus ſubſequentibus, licèt more Advocati cauſæ inſervientis plura deducerem, tam circa facultatem alienandi, præſertim inter comprehenſos in inveſtitura, ex iſtius clauſulis, & verbis, quàm circa præſcriptionem juris revocandi ex annali ſilen-

tio reſultantem, attamen conſiderabam aliquam cadere
poſſe difficultatem ipſis requirentibus juxta ſtylum li-
berè, ac ſincerè inſinuatam.

Quatenùs igitur pertinet ad dictum primum punctum
majoris proximitatis per Actorem prætenſæ, illius probatio
verè non aderat per gradus diſtinctos, ut omnino in hoc
propoſito neceſſarium eſt, ubi ſcilicet agitur in concurſu
cum aliis de agnatis, & de eodem genere feudi capacibus,
4 itaut ſit quæſtio ſolùm pertinentiæ ratione majoris proxi-
mitatis; licèt enim Scribentes pro Actore nimiùm inſiſte-
rent in eo, quod proximitas ſufficienter probata eſſet cum
ſacramento ab ipſo præſtito, ad text. *in c.1. de contentione in-
ter Dominum, & fidelem, cap. ſacramentum de conſuetudine
recti feudi, & cap. finali ſi de inveſtitura inter Dominum, &
vaſſallum cum Concordantibus*, de quibus poſt antiquiores
de more collectos habetur apud Roſenthal. *c.6. concl.79.* &
latiùs *c.12. concl.14. ex n.66.* ac etiam aliæ darentur proba-
tiones ſuper deſcendentia à primis acquirentibus; attamen
id non percutiebat punctum, ſeu effectum quæſtionis, quo-
niam etiam in reis, & poſſeſſoribus concurrebant eædem
probationes generales ſuper dicta deſcendentia, & agnatitia
5 qualitate, corroboratæ quoque à ſacramento, ſeu juramento
præſtito per donatorem, & quod ipſimet præſtare poterant;
ſed omnia hæc percutiebant agnatitiam qualitatem in ge-
nere, ad effectum ſcil. capacitatis feudi, ſive pro ejuſdem
feudi probatione in contentione cum Domino pro evitan-
da devolutione, & ne tanquam incapax repelli poſſet, cùm
tunc in antiquis ſufficiant probationes etiam adminiculati-
væ ſuper deſcendentia in genere à primo inveſtito, ſive ſu-
per deſcendentia ab eo, qui fuit in pacifica poſſeſſione feu-
di, atque agnitus fuit tanquam feudatarius, dum in conten-
tione cum Domino nulla requiritur probatio per gradus
diſtinctos, quia ſive ſit proximior, ſive remotior, nihil re-
fert, cùm ſufficiat eſſe de genere vocato.

Secùs autem, ubi quæſtio eſt cum aliis agnatis in concurſu
6 ad apertam ſucceſſionem, vel fortiùs ad eos poſſeſſores ſpo-
liandos, atque feudum ab eis vindicandum ex motivo pro-
ximioritatis, quoniam tunc iſta tanquam intentionis fun-
damentum perfectè, & concludenter probanda eſt per gra-
dus diſtinctos, & ex qua diſtinctione convincatur proxi-
mioritas, ut in terminis feudalibus ita diſtinguendo habetur
apud Roland. *conſ.32. n.24. lib.3.* & Roſenthal. *c.7. concl.39.
n.20. verſ. Nam ſi pars adverſa quoque ſit de comprehenſis.*

Quod habemus etiam quotidianum in terminis juriſpa-
tronatus, an ſcilicet agatur cum Eccleſia, vel cum Ordina-
rio contendente de libertate, vel inter compatronos con-
tendentes de pertinentia, ex collectis apud Lotter. *de bene-
ficiis, lib.2. cap.11. n.95. cum ſeq.* Rota *deciſ.498. n.1. par.9.
7 deciſ.159. n.9. 255. n.6. & 301. n.11. par.10. & ſæpiùs*; ac
etiam in materia fideicommiſſaria; quod ſi comparens pro-
bat ſe eſſe de genere vocato, tunc alio non comparente,
præſumitur proximior, atque ſola probatio generica ſuffi-
cit, ſecùs autem in concurſu plurium, quorum unus alterum
excludere intendebat, cum ſimilibus; atque hoc pro meo
judicio, reflectendo etiam ad veritatem, cum iſtius ſenſu lo-
quendo, videbatur ſolidum motivum, quo mediante Actor
repellendus veniebat cum reorum abſolutoria, dum ob tem-
poris antiquitatem pene impoſſibilis ſupponebatur hæc ſpe-
cifica, & perfecta probatio per gradus diſtinctos.

Quo verò ad ſecundam inſpectionem juris, quatenùs
ſcilicet adeſſet dicta ſpecifica probatio, ex qua conſtaret
8 Actorem eſſe defuncto proximiorem, reos autem remotio-
res, quamvis more Conſulentis cauſæ inſervientis, & pro
ſcripturæ ornatu deducerem plenè, & ingenioſè in propoſi-
to deducta per Cephal. *conſil.307. ex num. 18. cum ſeqq.* ac
etiam pro ratione dubitandi inſinuata per Silvan. *conſ. 15.
ex num.21. ad 31.* ad probandum, quod etiam in feudis anti-
quis pacti, & providentiæ licite ſit alienatio in agnatos,
quamvis remotiores, quoniam ſufficit non egredi genus vo-
catum, ut prohibitioni alienandi contraventum non dica-
tur; attamen ſincerè quoque inſinuabam hujus motivi falla-
ciam, quoniam iſta concluſio ſuper licita alienatione in-
ter illos de agnatione, ſeu genere vocato, non curata gra-
duum, ſeu majoris proximitatis diſtinctione, rectè procedit
quoad Dominum, ne reſpuere poſſit eum, in quem alienatio
facta eſt, dum eſt de genere volito, ſive ad effectum evitan-
di pœnas contentas in prohibitione alienandi per legem,
vel hominem adjecta, ac etiam pro ſuſtinenda alienatione
9 durante vita, ſeu jure alienantis, ſecùs autem ad effectum
ſucceſſionis, quoniam non poteſt feudatarius pervertere
ordinem ſucceſſionis à jure, vel ab inveſtitore præſcriptum,
ut verius cæteris collectis probant Silvan. *d. conſil.15. à n.1.
ad 21. & n.31. cum ſeq.* ubi reſpondet ſexdecim fundamen-
tis in contrarium ponderatis à *num.21. ad 31.* Harthman.
Piſtor. *tom.2. q.6. n.21. cum ſeq.* Roſenthal. *cap.9. membr.1.
concluſ.52. & cap.10. concl.39. n.8.* & nominatim reproba-
to Cephalo *d. conſil.307.* Giurb. *de ſucceſſ. feudorum* §. 2.
gloſſ.3. num.103. cum ſeq. & omnes, itaut videatur hodie
concluſio non admittens in foro controverſiam.

Si enim juxta ea, quæ habentur ſupra in Mutinen. & in
Mantuana, & in aliis *diſc.9. cum ſeq.* verius eſt, rejecta ſen-
tentia Nattæ *conſ.502.* & ſequacium, ceſſantibus feudi alie-
nabilitate, vel Principis authoritate, per eum, qui non ſit 10
primus acquirens, non poſſe in feudo pacti, & providentiæ,
vel mixto erigi primogenituram, quæ ſubjectæ materiæ ni-
miùm congrua reputatur, ob defectum poteſtatis præjo-
dicandi ſecundogenitis æqualis gradus; multò minùs dan-
da eſt hæc poteſtas præeligendi remotiorem cum excluſione
proximioris, atque ſatuæ remanerent tot quæſtiones, quæ
apud feudiſtas habentur, tam circa neceſſitatem probandi
proximioritatem per gradus diſtinctos, ut ſuprà, quam circa
illam apud antiquos ſatis involutam, licèt hodie planam 11
quæſtionem ſuper proximitate regulanda magis ex perſona
primi acquirentis, quam ultimi morientis, vel è contra;
necnon ſuper repræſentatione, vel ſubingreſſione in gra-
dum corruptum proprii parentis, ut ita remotior proximio-
ri æqualis reddatur, ex iis, quæ in hoc propoſito habentur
ſupra in Mutinen. de Rangonis, *diſc.8. & in aliis.*

Quod etiam habemus in materia fideicommiſſaria quo-
tidianum ad materiam text. *in l. unum ex familia, ff. de lega- 12
tis ſecundo, & l. peto, §. fratre, ff. eodem cum Concord.* quod ſci-
licet, aut agitur de fideicommiſſo ordinato in caſu aliena-
tionis, quod noſtri conſervatorium vocant, & tunc ſufficiat
non alienari extra genus, non curata gradus proximitate;
aut de alio fideicommiſſo in caſu mortis, quod reſtituto-
rium dicimus, & tunc ſecùs, quia repoſitum eſſe non debet
in poteſtate gravati pervertere ordinem ſucceſſionis à te-
ſtatore, vel à jure præſcriptum, ut ſatis frequenter in ſua
materia *ſub tit. de fideicommiſſis*, præſertim in Romana fi-
deicommiſſi de Boncompagnis, ubi id admittitur tanquam
abſolutum in caſu, quo fideicommiſſum reſtitutorium in
caſu mortis ſit expreſſum, cùm ſola quæſtio cadat, ubi illud
deducitur implicitè, & virtualiter ex ipſa prohibitione alie- 13
nationis extra familiam, ſive ex ratione eidem prohibitioni
adjecta, quo etiam caſu, adhuc magis receptum videtur
talem ordinem perverti non poſſe; idque adeò verum, ut
etiam ſi per fideicommittentem data ſit expreſſa facultas
alienandi inter ſeſe, adhuc intelligatur durante vita, ſeu
jure alienantis, & pro evitandis pœnis; non autem ut ita
pervertatur ordo ſucceſſionis in caſu mortis, juxta plenè
deducta per Bellon. jun. *conſil.1.* & habetur pluries *ſub d. tit.
de fideicom.* præſertim in Parmen. fideicommiſſi de Veoru-
ris; Et de quo in terminis feudalibus habetur actum apud
Roſenthal. *cap.9. membr.1. concl.42.* & Fab. de Anna *conſ.
53.* apud quos cæteri.

Alicujus majoris ponderis videbatur alterum fundamen-
tum naturæ hujus feudi, ejuſque alienabilitatis reſultantis
à dictæ inveſtituræ clauſulis, & verbis, & ad quod ſolum
motivum ſe reſtrinxerunt duo alii docti, ac primarii hujus
Curiæ Advocati per eoſdem reos conventos conſulti; &
quam alienabilitatem, ſcribendo ut ſupra more Advocati
deducebam ex pluribus, non ſingulariter, ſed unitim
ponderandis, cum ſolita vulgari regula, *ut ſingula quæ
non proſunt, &c.*

Primò ſcilicet à conceſſione facta, *pro hæredibus, & ſuc- 14
ceſſoribus*, quod denotat feudum eſſe hæreditarium, & con-
ſequenter alienabile, ex latè in propoſito deductis per Ce-
phal. *d. conſil.307. n.40. & ſeq.* & generaliter omnibus ferè
collectis, & expenſis per Rotam in Sarſinaten. feudi coram
Dunozetto *inter ſuas deciſ.748. & 760.* repetit. *poſt controv.
Contini deciſ. 18. & 19.* & in eadem coram Orthobono *in-
ter ſuas deciſ.265.*

Verùm id videbatur parùm tutum, quoniam cùm ex ſub-
ſequenti declaratione inveſtitura expreſsè reſtricta eſſet ad
deſcendentes maſculos legitimos, & naturales, excluſis et-
iam ex ipſis hæredibus ſanguinis, tam fœminis, quàm natu-
ralibus tantùm, ac etiam legitimis religioſis, indubitata 15
erat excluſio qualitatis hæreditariæ puræ, ex qua reſultat
alienabilitas, unde propterea intrare non poterat conſidera-
tio canonizata in dictis Sarſinaten. cum aliis in eadem cauſa
deductis per Capyc. Latr. *conſult.75.* quod ſcilicet verbum,
hæredibus, adjectum verbo, *filiis, & deſcendentibus*, ſtaret
ampliativè, cùm ſolùm prætendi poſſet ſtare qualificativè, ac
inducere qualitatem mixtam, in quo, quicquid de particu-
lari

lari conſuetudine receptum ſit in feudis Regni Neapolita-
16 ni, generaliter verius eſt, vel ſufficere hæreditariam qua-
litatem primi acquirentis abſque illa ultimi morientis, vel
quod non ſtet per ſucceſſorem ſanguinis, quin ſit etiam hæ-
res rei familiaris, ex deduct. *deciſ. 499. n. 5. & 6. par. 6. rec.*
vel ſi dicta qualitas hæreditaria ultimi juxta alteram opi-
nionem neceſſaria eſt, quod ſuffragetur beneficium inven-
tarii, quo mediante ipſum feudum jure proprio à reliqua
hæreditate ſeparari poſſit, ut pluries in præcedentibus in-
ſinuatum habetur, & eſt concluſio vera, & conſequenter
adici non poteſt feudum alienabile.

Secundò ponderabam clauſulas, *ad habendum, & quidquid*
17 *placuerit faciendum*; ubi enim iſtæ duæ clauſulæ ſint ſimul
junctæ, tunc ceſſare videtur omnis quæſtio, ſolùm cadens
in caſu quo clauſula, *ad habendum*, ſit ſola, num ſcilicet
æquipolleat alteri, *& quidquid placuerit faciendum, &c.*
ſed ubi iſta quoque adeſt, tunc videtur ceſſare omnis quæ-
ſtio, ex plenè deductis in terminis feudalibus, & pro feudi
alienabilitate apud Roland. *conſ. 34 num. 78. cum ſeqq. lib. 4.*
Sacca *conſ. 3.* Menoch. *conſ. 61.* Cacheran. *dec. 164.* Laderch.
conſil. 1. num. 8. cum ſeqq. Roſenthal. *cap. 9. membr. 1. concluſ.*
42. num. 5. & in gloſſ. lit. C. & D. Fab. de Ann. *conſ. 53. n. 26.*
Bellon. jun. *conſ. 30. num. 1. cum ſeqq. & alios*; Et generaliter
in materia emphyteutica *deciſ. 26. par. 3. recent.* ubi latè
Adden., Buratt. *deciſ. 87. & frequenter.*

Et licèt receptum ſit, hujuſmodi clauſulas non eſſe ope-
rativas, ubi inveſtitura expreſſam reſtrictionem habet ad
18 certas generationes, & ad certum genus perſonarum, aut
certum tempus, ne aliàs ita detur contradictio, vel ſubita-
nea correctio, ex iis, quæ ex Baldo, Decio, & aliis habentur
in propoſito materiæ emphyteuticæ plenè apud Merlin. *dec.*
532. n. 9. cum ſeq. deciſ. 427. n. 14. cum ſeqq. par. 9. recent. deciſ.
209. n. 3. par. 10. & 277. nu. 9. par. 11. & frequenter; At-
tamen dicebam id rectè procedere quoad ipſum Dominum
ita conceſſionem reſtringentem, & ne finitis generationibus
prætendi poſſet rem eſſe tranſitoriam, & tranſmiſſibilem ad
extraneos, aut non comprehenſos, ſecùs autem inveſtitura
durante, cùm ſtent benè ſimul, inveſtituram quoad Domi-
19 num ulteriùs non protrahi, & tamen illa durante, atque in
præjudicium comprehenſorum in ea, rem eſſe alienabilem,
& liberæ diſpoſitionis, juxta plenè deducta apud Fab. de An.
dicto conſil. 53. & Surd. *d. conſil. 573. n. 21. cum ſeqq.* Rota *de-*
ciſ. 86. par. 5 recent. Mantuana feudi 27. Januarii, & 30.
Maii 1659. coram Veroſpio, in quibus Concordantes.

Ut enim patet ex allegatis, præſertim ex Surd. & Fab. de
Ann. *ubi ſup.* & aliis apud eos, quæſtio eſt ubi diſpoſitio
per feudatarium fiat per viam ultimæ voluntatis, ſed ubi
20 fit per actum inter vivos, tunc videntur concordare; ſive
quæſtio cadit, ubi de hoc ageretur ad effectum inducendi
alterationem qualitatis, vel naturæ feudi, ut iſto exiſtente
maſculino diſponi poſſit in fœminam cum ſimilibus, ex de-
ductis per Fab. de Anna *d. conſil. 53.* Roſenthal. *dict. cap. 9.*
concl. 40. n. 7. & 13. ſed ubi diſpoſitio fit, non alterata na-
tura feudi intra idem genus, vel ſexum vocatum, atque
per actum inter vivos, tunc ceſſare videtur omnis quæſtio,
ne aliàs dictæ clauſulæ, fatuæ, ac ſine operatione remaneant.

Verùm, & hoc fundamentum non omninò tutum vide-
batur ex eadem ſuperiùs dicta ratione contradictionis, vel
ſubitaneæ correctionis, cùm enim in inveſtitura adjecta eſ-
21 ſet in utraque linea maſculina quædam ſpecies fideicom-
miſſi perpetui, & reciproci, non ſolùm inter illos de qua-
libet linea diſcretivè; ſed quod magis, de linea ad lineam,
utique contrarietas, vel correctio videretur, ita reddere rem
ad libitum alienabilem, ut iſte ſuccedendi ordo inanis re-
maneret; Et quamvis Surd. *d. conſ. 573.* dicat talem ordinem
ita præſcriptum non remanere inanem, utpotè operativum
in caſu non factæ diſpoſitionis, & juxta quam authoritatem
judicatum fuit in Bononien. ſeu Nonantulana de Pepulis
ſub tit. de emphyt. diſc. 52. Attamen ex latiùs ibi in propoſito
deductis, id parùm probabile videtur, quoniam ubi etiam
per hujuſmodi clauſulas res eſſat alienabilis in ordine ad
concedentem, qui non poſſet alienationem impedire, vel
retractare, ſeu ob illam prætendere devolutionem, non
tamen prohibitum fuiſſe videtur ipſis primis acquirentibus
titulo oneroſo, tanquam per fideicommiſſum conventiona-
le in ipſomet acquirendi actu adjectum, hunc ordinem præ-
ſcribere, unde propterea proximiores, magis ex diſpoſitio-
ne acquirentium, quàm concedentis ita jure fideicommiſſi
vocati cenſeantur, atque ex eodem fideicommiſſi jure non
liceat poſſeſſori talem ordinem pervertere, diſponendo in
remotiorem neglecto proximiore, & ſic ceſſat fatuitas
clauſularum, quarum operatio ita adeſſe dicitur in ordine

ad concedentem, qui aliàs abſque hujuſmodi clauſulis, cùm
agatur de feudo, impedire poſſet alienationem, vel factam
retractare, ac devolutionem prætendere ex prohibitione
juris feudalis *in cap. Imperial. de prohib. feud. alien.* per Feder.
Ac etiam, quia alienabilitas benè operativa remanet in
ipſis primis acquirentibus, non autem in ſucceſſoribus, qui
ſtante acquiſitione titulo oneroſo, ab acquirentibus magis,
quàm ab infeudante obtinere dicuntur; ideòque ab eis gra-
vari potuerunt, ut ſtante reſtrictiva ſuper dictis clauſulis
advertitur per Bellon. jun. *d. conſil. 30. num 70. cum ſeqq.*

Tertiò deducebam alienabilitatem ab expreſſa facultate
in eadem inveſtitura conceſſa, dividendi, ſeu aliter agendi,
ut feudum in aliquos obveniat, aliis excluſis, ponderando 22
illud verbum, *aliter*, diſcretivè ad diviſionem; ſed pariter
iſtud motivum non videbatur tutum, ac potiùs urgere in
contrarium, dum conventa facultas in iſto caſu diviſionis
arguere, ſeu ſupponere videtur regulam prohibitivam in
contrarium, ac etiam quia id ita expreſſum fuit, ut inter
ipſos agnatos, ſeu deſcendentes occaſione dividendi alia bo-
na, ita ad tollendam confuſionem, ac magnam feudi alio-
rumque bonorum diviſionem, prudenter ac bona fide por-
tiones conſtitui poſſent, non tamen ut abſque cauſa, & per
contractum lucrativum, ſeu etiam oneroſum redundantem
in lucrum alienantis, penes quem etiam ejus jure reſoluta
alienationis utilitas in pretio remaneret, licitum ſit di-
ctum ſuccedenti ordinem intervertere, ex iis, quæ ſupra ex
Bellon. jun. *conſil. 1.* & Roſenthal. *cap. 9. membr. 1 concl. 42.*
ac aliis apud eos habentur, ut etiam expreſſa facultas alie-
nandi inter ſe data per teſtatorem non tollat ordinem fi-
deicommiſſi reſtitutorii, vel inveſtituræ.

Demum Conſulentis more acuendo ingenium, & cumu-
lando motiva, ponderabam decreta Ducalia hujus Princi- 23
patus continentia quandam ſpeciem Bullæ Baronum, &
quæ ſupra ad ejuſdem Bullæ materiam ſatis frequenter
enunciata habentur; verùm pariter motivum non videba-
tur tutum, quoniam, ut ſatis juſtè, & rationabiliter hujuſmo-
di decreta interpetrata fuerunt per illum Senatum apud
Cacheran. *deciſ. 169. & ſeq.* intelligenda veniunt in debitis
veris, atque ex neceſſaria, vel ſaltem juſta, & rationabili
cauſa contractis, non autem tribuunt facultatem donandi,
quam neque concedit Bulla Baronum. Eſt benè verum, 24
quod cùm hæc non eſſet omninò gratuita donatio, ſed cum
onera diſſolvendi quædam debita dicti feudatarii donatoris,
pro hac rata oneris, quatenùs debita ſint talis qualitatis,
quod pro eis intrarent dicta decreta, illa jure exceptionis
ſuffragari poſſent, nam etiam in Bulla Baronum habemus,
quod quamvis per eam præſcripta ſit certa forma imploran-
di officium judicis, ſeu authoritatem Congregationis Ba-
ronum, cui privativè competit hæc facultas exequendi, &
vendendi bona, fideicommiſſis & inveſtituris non obſtanti-
bus; attamen excipiendo, ad inanem circuitum evitandum,
coram quocumque judice de illa opponi poteſt, juxta firma-
ta in Urbevetana coram Dunoz. inter ſuas *dec. 914. n. 10.* &
pluries advertitur ſupra ad eandem materiam hujus Bullæ.

Hæc ponderabam in ſola ratione diſcurſiva, ſeu dubitan-
di, determinatum tamen judicium pro veritate deſuper non
conſtituendo, cùm in cauſis extra Curiam, non viſis juribus
ulterius partis, neque habita illa omnimoda facti, ejuſque
circumſtantiarum notitia, quæ defendendo cauſas præſen-
tialiter habetur, illud non de facili efformari poſſit; ve-
rùm niſi diverſæ concurrerent facti circumſtantiæ quoad
repellendum hunc Actorem, abſque neceſſitate aſſumendi
has altiores inſpectiones ſuper natura feudi, ejuſque alie-
nabilitate, in tuto eſſe videbantur jure poſſeſſorum ex pri-
mo fundamento non probatæ proximioritatis concluden-
ter, & per gradus diſtinctos, ut ſupra, & ex hoc tutè lo-
cus videbatur abſolutoriæ.

Adhuc tamen quatenùs pertinet ad dictum punctum
alienabilitatis feudi, ſaltem intra ipſum agnatorum genus
in inveſtitura contentum, ex tot circumſtantiis inſimul jun-
ctis à probabilitate aliena non videbatur hæc prætenſio; li-
cèt enim ſingula dicta motiva ſingulariter, & de per ſe con-
ſiderata, ſuas, ut ſuprà, paterentur difficultates, attamen ſi-
mul juncta videbantur alicujus momenti, dum potiſſimè 25
non agitur ad effectum omnimodæ alienabilitatis in quoſ-
cumque extraneos, & cum omnimoda privatione totius ge-
neris, ſeu agnationis, ſed intra illud, intra quod, ut ſuprà, con-
ſtat, concedentem, & acquirentes non abhorruiſſe perverſio-
nem ordinis cum incluſione aliquorum, & excluſione alio-
rum ejuſdem generis; ponderando potiſſimè rationem com-
mercii, ob quam ubi feudorum uſus eſt frequens, alienabi-
litas de facili admittitur, atque uſu recepta eſt, quamvis in-

veſtituræ formola, ſeu tenor diverſimodè diſponat, ut habemus in feudis Mantuanis, de quibus ſupra in Mantuana feudi *diſc.*10. *&* 11. ubi de pluribus ſimilibus alterationibus; atque in regione huic Principatui adjacente, Status ſcilicet Avenionenſis, & Comitatus Venuſini, ſeu Venaiſſini habemus, quod feuda redacta ſunt adinſtar allodialium, ut ex Ludovico Bello, Bertrand. Tondut. & aliis, Rota *dec.* 38. *n.*4. *& dec.*112. *n.*9.*par.*11. *recent.* Et in ipſomet Regno Neapolitano, ubi per illam Conſtitutionem, quæ incipit, *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, ſtrictiùs proceditur, nam etiam primus acquirens titulo oneroſo abſque Regio aſſenſu alterare non poteſt legem, ſeu ordinem inveſtituræ, cujus contrarium de jure procedit, ex deductis ſupra in Parmen. *diſc.* 12. adhuc tamen ex illorum ſapientum interpretatione, ac recepto uſu, donec feudatarius habet ſucceſſores, & in iſtorum, non autem Regis præjudicium, de facto, ac ſpectato effectu illa feuda redacta videntur ad naturam allodialium, dum non ſolùm pro ære alieno, ſed etiam pro legatis, aliiſque voluntariis diſpoſitionibus ſucceſſor feudi, ut ſupra quamvis veniens ex lege inveſtituræ, gravari poteſt uſque ad integrum ejus valorem, ac propterea poteſt cogi in actione perſonali ad vendendum feudum, ut ex pretio ſatisfaciat cum ſimilibus; & in ſpecie in hoc Principatu, quicquid ſit quoad præjudicium Domini, ex iis, quæ habentur apud Bellon. jun. *conſ.*45. quoad ſucceſſores tamen ſatis conferre videntur dicta decreta Ducalia, potiſſimè cum d. moderatione, quod non egrediatur genus vocatum in inveſtitura.

Super tertia verò inſpectione concernente punctum præſcriptionis hujuſmodi facultatis revocandi, non multùm immoratus fui, tum quia retento dicto præſuppoſito non probatæ proximioritatis, hæc inſpectio inanis remanet, nam etiamſi ipſamet die ſequutæ alienationis hæc revocatio intentata eſſet, neque proficeret; tum etiam, quia ubi agi-
26 tur de alienatione facta, non in extraneum, ſed in agnatum ſub inveſtitura comprehenſum, nimiùm vulgaris eſt theorica juris ſuper termino anni, & diei præſcripto ad hujuſmodi revocationem proximiori competentem; quæſtiones autem deſuper cadentes ſuper excuſatione hujuſmodi ſilentii, ac reſtitutionis in integrum, vel ratione ætatis, vel ratione ignorantiæ, aut impedimenti, ſeu aliàs ex clauſula generali, *ſi qua mihi*, *&c.* & de quibus, cæteris collectis, Roſenthal. *cap.* 9. *membr.* 2. *concl.* 83. *cum plur. ſeq.* ſunt potiùs facti, quàm juris, quia totum pendet à ſingulorum caſuum particularibus circumſtantiis, ob quarum notitiam deficientem, judicium deſuper efformari non poterat, neque maturè diſcurri; ſatis etiam conſiderabilem putando eam circumſtantiam, quod non agebatur de pervertendo ordinem in præjudicium filii, vel fratris, aut proximi, cujus proximitas eſſet certa.

URITANA, SEU JANUEN. LEGATI

INTER MARCHIONEM URITANUM, ET FEDERICUM, ET CAROLUM, OMNES DE IMPERIALIBUS.

Votum arbitramentale.

Si pro vita militia debita ſecundogenitis in feudis antiquis relinquatur eis poſt certam ætatem aliqua ſumma, an ætas, ſeu tempus faciat conditionem, vel potiùs dilationem, ad effectum caducationis, vel reſpectivè tranſmiſſionis legatario ante præfinitum tempus decedente?

Et an pro tali legato, ſeu aliàs pro vita militia debeatur intereſſe, quomodo, & quando?

Paragium debitum fœminis ex feudo, an tranſmittatur per eas morientes innuptas?

Legitima primogeniti in feudo antiquo Regni Neapolitani, an ſit tertia totius feudi, nulla facta detractione vitæ militiæ, & paragii; vel potiùs tertia ejus; quod ſupereſt facta dicta detractione?

Et quomodo feuda æſtimentur, eorumque valor probetur.

SUMMARIUM.

1 F*Acti ſeries.*
2 *De capitibus prætenſionum, ſeu controverſiarum hinc inde.*
3 *Quomodo probetur valor bonorum, & quomodo teſtes debeant de illo deponere.*
4 *Quomodo probetur, ſeu firmetur valor feudorum.*
5 *Hæreditas in dubio præſumitur opulenta, & idonea.*
6 *In feudis Regni Neapolitani ſucceſſor ſanguinis habere debet qualitatem hæredis rei familiaris.*
7 *De peculiari exorbitanti natura, ſeu qualitate feudorum dicti Regni.*
8 *Quomodo decernantur mandata pro debitis, & legatis contra hæreditatem, quæ allegetur inſufficiens.*
9 *De decreto quatuor aularum S. Conſilii Neapolitani ad favorem hæredum cum beneficio inventarii, etiamſi ſe obligent nomine proprio.*
10 *Quomodo detrahantur debita feudatarii defuncti ex utroque patrimonio feudali, & allodiali, & de contributione.*
11 *In legitima debita filiis feudatarii defuncti alteratum non eſt jus commune.*
12 *Legitima primogeniti in feudo antiquo eſt tertia pars feudi, ſeu triens.*
13 *De opinione* Joannis de Amicis, *ut ſit ſemis.*
14 *Quomodo dictum triens ſit regulandum, & an priùs detrahi debeant vitæ militiæ, & paragii onera?*
15 *Quod paragium detrahatur ante legitimam à toto patrimonio feudali.*
16 *Licitum eſt arguere à vita militia ad paragium, & è contra.*
17 *Vita militia eſt onus feudi.*
18 *Quomodo detrahatur dos debita fœminis excluſis per ſtatuta propter maſculos.*
19 *De ratione, ob quam legitima primogeniti ſit triens.*
20 *Vita militia regulatur ad normam legitimæ.*
21 *Quod in hac materia deferendum non ſit feudiſtis aliorum locorum extra Regnum, & de ratione.*
22 *Fœminæ excluſæ per maſculos à ſucceſſione paterna, & materna, non deſinunt eſſe ſuæ, & dos ſuccedit loco legitimæ ad omnes effectus.*
23 *Quomodo taxetur ibi dos de paragio, & an ſit regulanda ad limites legitimæ.*
24 *Quomodo taxetur paragium debitum ex bonis feudalibus pro Monialibus habentibus modicam dotem.*
25 *Vita militia debetur etiam filio diviti.*
26 *Pater tenetur dotare filiam, etiam divitem, & aliunde proviſam.*
27 *An paragium debitum fœminæ in feudo tranſmittatur, ſi decedat ante matrimonium?*
28 *Aliqua de generali natura feudorum dividua, & juris Longobardorum, & quare effecta ſint individua.*
29 *De ratione, ob quam in primogenituris, & majoratibus melior ſit conditio fœminarum pro dote, quàm maſculorum ſecundogenitorum.*
30 *An & quando ætas legatarii adjecta legato faciat conditionem, vel dilationem ad effectum caducationis, vel reſpectivè tranſmiſſionis, ſi moriatur ante ætatem?*
31 *Referuntur jura in hoc pugnantia, & datur diſtinctio.*
32 *Quod in caſu faciat conditionem.*
33 *Ablativus abſolutus facit conditionem.*
34 *Quod non ſit immorandum in ſabula verborum, ſed ſpectari debeat ſubſtantia voluntatis, & de ſabula jubentis vocari defunctum.*
35 *De argumentis denotantibus ætatem, ſeu tempus facere dilationem, non autem conditionem.*
36 *De argumentis in contrariam denotantibus ætatem adjectam eſſe ſubſtantiæ, & facere conditionem.*
37 *Quid importet legatum certæ quantitatis in ſorte pro vita militia ſecundogeniti.*
38 *De conſuetudine Januenſium circa ordinationem fideicommiſſorum, ac relinquendi bona libera ſucceſſoribus.*
39 *Reſpondetur argumentis, de quibus num.* 35.
40 *De cautela* Soccini, *ut legitima cadat ſub fideicommiſſo, vel alia diſpoſitione teſtatoris.*
41 *An & quando valeat præceptum teſtatoris, ut pendente ſolutione legati quantitatis ſolvatur intereſſe.*
42 *An pro vita militia non ſoluta in tempore debeatur intereſſe.*

43 Qua-

43 *Quare pro legitima debeantur fructus ipſo jure, & quando.*

44 *Etiamſi vita militia convertatur in debitum ſortis, non debetur intereſſe ſine mora, & de ratione.*

45 *In Regno Neapolitano data mora pro credito quantitatis debetur intereſſe etiam ſine requiſitis.*

46 *In eodem Regno non debetur intereſſe alterius intereſſa, ſed debetur intereſſe pro fructibus cenſus, & de ratione differentiæ.*

47 *Quando etiam pro fructibus cenſus, ſeu tertii, neque debeatur intereſſe.*

48 *De aliis punctis controverſis remiſſivè.*

D I S C. CVIII.

1 MIchael Imperialis Januenſis poſſeſſor Marchionatus Utitàni, quem de anno 1573. David ejus pater pretio aureorum circiter 130. m. emerat à Regia Curia, ſive à Sancto Carolo Borromæo ejus poſſeſſore (cujus illud memorabile legitur, quod hujuſmodi venditionis pretium ſibi obventum aureorum 40. mil. una die in pauperes erogavit,) moriens de anno 1616. ſuperſtitibus novem filiis maſculis, omnibus reſpectivè minoribus, pupillis, & infantibus, quorum ætate minor fuit, omnium tamen ingenio, ac animi dotibus major Laurentius hujus cognominis adeò qualificatus Cardinalis, & quinque filiabus, in ejus teſtamento ſcripto hærede univerſali Davida primogenito, tam in feudalibus, quàm in allodialibus, ſeu burgenſaticis, adhuc in minori ætate conſtituto, filiabus dotem reliquit, carnalibus, vel ſpiritualibus nuptiis congruam, & de paragio; alios autem octo filios maſculos ita providit, ut ſcil. uſque ad ætatem 18. annorum ſolùm victum, & veſtitum haberent, à dicta verò ætate uſque ad illam annorum 25. ultra victum, & veſtitum, aliquam honeſtam menſtruam præſtationem nobilibus juvenibus pro eorum extraordinariis occurrentiis dari ſolitam etiam per patres viventes, abindè citra uſque ad 30. annos completos, illis, qui in communione vivere vellent, annuos ducatos mille pro quolibet; completa verò dict. ætate, ſingulis, quatenùs non efficerentur Religioſi, vel milites S. Joannis Jeroſolymitani, ducat. 25. m. pro legitima, vita militia, & quacumque portione, concedendo hæredi dilationem quinquennii, intra quod ad ſortis ſolutionem urgeri non poſſet, illum tamen obligando ad ſolvendum interim intereſſe ad rationem ſeptem pro centenario, ordinata inter dictos filios reciproca ſubſtitutione pupillari, & compendioſa in portione morientis naturaliter abſque filiis, vel civiliter per ingreſſum Religionis, ac adhibendo cautelam, quam vulgò dicimus *Soccini*, ut nolentes acquieſcere diſpoſitis, cenſeantur ſolùm inſtituti in legitima de jure debita, pro qua ingredientibus Religionem, vel militiam, ut ſupra reliquit ſcutos 5. mil. Quia verò ſuſpicabatur Franciſcum unum ex dictis filiis perfectum judicium habiturum non eſſe, diſpoſuit, quod de alimentis contentus eſſe deberet, dando in præmiſſis omnibus facultatem Marchioniſſæ Mariæ Magdalenæ uxori augendi, vel minuendi juxta ipſius teſtatoris ſenſum eidem communicatum.

Poſt mortem uxoris, ad paucos annos obiit David primogenitus, ſuperſtite Michaele filio infante, ac non obierunt, Anna una ex dictis filiabus innupta, & in ætatem 30. annorum Joſephus, & Auguſtinus duo ex dictis filiis, Michael verò, quia fuerat ſub tutela, & baliatu, primò dict. Marchioniſſæ aviæ, & ſecundò Caroli patrui, factus major, in cauſam dicti legati de anno 1642. ſolvit præfato Carolo ducatos 12500. & Federico alteri patruo ducatos 17. m. circiter, eodemque anno ab eiſdem interpellatus fuit ad ſolutionem reliquatus, qua per eum denegata, ac oppoſita etiam adverſus Carolum exceptione redditionis rationum, necnon deductis pluribus prætenſionibus adverſus utrumque, tam ex perſona propria, quàm uti hæredes dictæ Marchioniſſæ matris, & aviæ reſpectivè, hinc plures inter eos exortæ fuerunt lites, & controverſiæ, tam in Senatu Civitatis Januæ, quàm in Sacro Conſilio Neapolitano, ad quas demùm terminandas initum fuit compromiſſum in quemdam doctum, & probatum Advocatum hujus Curiæ, & me de jure tantùm, per Marchionem Andream dicti Michaelis ante acceptationem defuncti innovatum cum Carolo tantùm, adjecta conventione, ut procedendum eſſet juxta leges, conſuetudines, & ſtylos Regni Neapolitani, illorumque Regiorum Tribunalium.

Plura verò erant hujuſmodi litium, & prætenſionum capi-
2 ta hinc inde, potiſſima verò ex parte prædictorum Caroli, & Federici Actorum conſiſtebant in aſſequutione reſidui dicti legati, ejuſque intereſſe, ſeu fructibus, ac etiam fructibus fructuum, necnon in portionibus prædictorum aliorum fratrum, & Annæ ſororis, quæ obiit innupta, & hæc percutiebant iſtam materiam feudalem, reliqua autem prætenſionum capita percutiebant diverſas materias, & de quorum aliquibus habetur in hac eadem cauſa *ſub tit. de credito*, occaſione mutui, & reſpectivè ceſſionis cum Carolo tantùm, *& ſub tit. de fideicomm.* occaſione ſubſtitutionis exemplaris in portione dicti Franciſci mentis infirmitatem patientis.

Quatenùs igitur pertinet ad primum, & principale caput aſſequutionis dicti integri legati ducatorum 25. m. in ſorte principali pro quolibet, cùm unica exceptio hæredis rei conventi conſiſteret in inſufficientia virium hæreditariarum, detractis ære alieno, ſua legitima, & dotibus quatuor fœminarum, ex quibus duæ in ſeculo, & duæ ſpiritualiter nuptæ erant; quæſtio erat potiùs facti, quàm juris ſuper utriuſque patrimonii feudalis, & allodialis ſtatu, qui non obſtantibus exactiſſimis diligentiis, firmari non potuit ob maximam partium diſcrepantiam, cùm actores teſtibus deſuper inductis ſupponerent aſſem hæreditatium importare ſcutos circiter 900. m. reus verò, teſtibus etiam inductis, prætenderet importare ſolùm 400. m. utraque probatione hinc inde facta imperfecta exiſtente, nullaque fide digna, cùm teſtes ad inducentium opportunitatem ad affectionem deponentes, aliàs non adducerent rationes, vel ſcientiæ cauſas, niſi de auditu, vel de proprio judicio, quod nullarenus ſufficere credidimus, etiam ex ſola regula generali, quam habemus in quacumque materia indifferenti ſuper valoris probatione, quod ſcilicet cùm id conſiſtat, non in
3 ſenſu corporis, ſed in judicio intellectus, teſtes quamvis non requiſiti oſtendere debent ſe benè informatos, bonas, & concludentes ſcientiæ cauſas, ſeu rationes aſſignando, ut in propoſito probandi valorem bonorum in ſorte principali ad effectum læſionis, vel ſimilem, habetur cæteris collectis, latè apud Buratt. & Adden. *dec.* 538. & in Piſauren. reſciſſionis contractus 14. Junii 1665. coram Bevilaqua; de qua cauſa habetur actum *ſub tit. de empt. & vendit. diſc.* 24. & ad effectum probandi valorem in fructibus habetur apud Lotter. *de benef. lib.* 1. *q.* 43. *& lib.* 3. *q.* 20. & pluries *ſub tit. de Beneficiis*, ac ſub altero *de Penſionibus*.

Multò magis, ubi agitur de firmando ſtatu univerſitatis duplicis diverſi patrimonii, feudalis, & allodialis inſimul commixti, cum tunc juxta illorum Tribunalium frequen-
4 tem, & rationabilem ſtylum, non deferatur teſtibus, aliiſque ordinariis probationum ſpeciebus, ſed fiant formales æſtimationes cum judicio peritorum in officium, quos ibi *Tabularios* appellant, cum interventu etiam, & aſſiſtentia judicis, diſtinguendo feudalia ab allodialibus, utpotè diverſi valoris, necnon juxta regulam beneficialiſtarum, ex libris Ærariorum, aliiſque juſtificationibus faciendo per æquationem fructuum plurium annorum, a quibus neque uniformis æſtimatio in ſorte reſultat, ſed difformis juxta nobilitatem, & qualitatem ipſorum feudorum, necnon eorum ſituationem, aliiſque ſpectatis circumſtantiis augentibus, vel reſpectivè minuentibus valorem, inſpecta præſertim majori, vel minori aptitudine ad induſtrias, cum ſimilibus; & conſequenter impoſſibile viſum fuit cum hujuſmodi adeò vagis, & contrariis probationibus ſtatum firmare, & ſucceſſivè, certum, ac determinatum judicium interponere, an dicta utraque hæreditas feudalis, & allodialis, factis detractionibus, vel reſpectivè in concurſu faciendis ad hæc legata integrè ſolvenda idonea eſſet, necne.

5 Hinc proinde, alio meliori modo deficiente, cenſuimus procedere per determinationes in abſtractu, ac per quotas circa detractiones, ut deindè certificato valore per futuram æſtimationem, liquidatio reſultaret; atque ſtante recepta propoſitione, quod in dubio hæreditas præſumitur locuples, & idonea ad omnia onera, & legata, donec per hæredem allegantem inſufficientiam, docto de legitimo inventario illum excuſante à ſolutione de proprio, reddantur rationes, atque allegata inſufficientia probetur, Covar. *in cap. ſi hæredes, n.* 9. *de teſtamentis*, & cæteri apud Buratt. & Adden. *dec.* 589. *n.* 23. *& ſeq.* Rot. *deciſ.* 112. *n.* 6. *par.* 11. *rec. & ſeq.* Idcircò cenſuimus per ipſam hæreditatem, ipſumque hæredem de bonis hæreditariis, non autem de propriis, quatenùs factis debitis detractionibus ſupereſſent, deberi integrum legatum, atque in ejus aſſequutione fundatam eſſe Actorum intentionem, habita ratione, tam bonorum allodialium, quàm feudalium.

Licèt enim teſtator non eſſet primus acquirens, non inde tamen hæres primogenitus prætendere poterat præcipuam

pertinentiem feudorum; tum quia legatum prædictum erat in cauſam vitæ militiæ, ad quam primogenitus ſuccedens in feudo antiquo tenetur erga ſecundogenitus, ut inſta, tum etiam, quia licèt hujuſmodi feuda habeant formam pacti & providentiæ, ac juris Francorum cum omnimoda prohibitione feudatarii abſque Regio aſſenſu diſponendi de corpore feodi, etiamſi eſſet primus acquirens titulo oneroſo, propter Conſtitutionem, quæ incipit *Coſtitu-*
6 *tionem divæ memoriæ*; attamen ob admixtam qualitatem hæreditariam, nedum primi acquirentis, ſed ultimi morientis, ſucceſſor impugnere non poteſt ejus factum, à quo proinde gravari poteſt uſque ad integrum valorem feudi, etiamſi contra dicti ultimi morientis expreſſam voluntatem, illamque impugnando, ſuccedet ex ſola lege inveſtituræ, juxta deducta per Franch. *deciſ.* 1. cum aliis de quibus frequenter ſupra in præcedentibus. Unde propterea ipſorum feudorum qualitas, ſeu natura videtur nimium
7 exorbitans, ac fortè ab omnibus aliis diverſa, quod ſcilicet ſuccedatur etiam invito moriente, & contra ejus judicium expreſsè inpugnatum jure proprio inveſtituræ, & tamen quod ita ſuccedens ſervere teneatur factum talis morientis uſque ad integrum valorem, etiam quoad legata & onera voluntaria, cadente ſolum quæſtione, magis voluntatis, quàm poteſtatis, an legato, ſeu aliàs relicto ipſo feudo alteri proximè non ſucceſſuro, debeatur æſtimatio necne, cùm diſtinctio, an id ſequatur ſcienter, vel ignoranter, ſive an titulo univerſalis iſtitutionis, vel titulo
8 particulari legati, percutiat voluntatem, uti in præcedentibus; & ſic quoad condemnandam utramque hæreditatem feudalem & allodialem ad integrum legatum, factis tamen detractionibus, ut infrà, nullam habuimus difficultatem, ita etiam docente quotidiana praxi generali etiam cum privatis, qui ad differentiam feudatariorum apud feudiſtas pagani, ſeu burgenſes dici ſolent, quoniam ubi pro legatis, vel debitis petitur mandatum adverſus hæreditatem, & bona hæreditaria, quamvis hæres beneficiatus opponat de inſufficientia, illud non denegatur pro integra ſumma contra bona hæreditaria, ſed hærede beneficiato opponente tanquam tertio de juribus ſuis, per quandam ſpeciem illius cautelæ, quam vulgò in Curia dicimos *cautelam Angeli*, non conſummatur executio niſi firmato ſtatu ac ſecta liquidatione; an vires ſuppetant necnè, cùm aliàs eſſet ita moleſtare hæredem beneficiatum in perſona, & bonis propriis, contra expreſſam diſpoſitionem text. *in l. final. C. de jur. delib.* quæ ſi ubique attenditur, multò magis in hoc Regno, ubi ad tollendam non levem controver-
9 ſiam, quæ inter ſcribentes habetur, an per obligationem factam ab hærede nomine proprio ad favorem creditorum, vel legatariorum renunciatum cenſeatur d. beneficio inventarii, per decretum generale editum per illud S. Conſilium junctis Aulis de anno 1623. & quod vulgò dicitur *decretum quatuor Aularum*, regiſtratum per Thor. *in compend. deciſ. in ſupplemento*, verbo *hæres*, ſtatutum eſt hæredem ſibi non præjudicare, niſi expreſsè, & ſpecialiter renuntiet dicto beneficio, ac etiam huic decreto, de cujus tamen intelligentia habentur aliqua in Neapolitan. dotis de Loffredis *ſub tit. de dote*.

Quatenus igitur pertinet ad detractiones, vel prius, vel in concurſu, hæredi reo convento ex hoc utroque patrimonio competens, illam cenſuimus primam, privilegiatam, ac indubitatam æris alieni teſtatoris, quod potiſſimum conſiſtebat in ſcutis 32. m. auri pro dote dictæ Marchioniſſæ uxoris, & in quadam vitalitia præſtatione ad favorem Andreæ Imperialis ejus fratris ſecundogeniti, cum aliis particis licèt non magni momenti.

Hoc autem æs alienum diximus detrahendum eſſe de utroque patrimonio per æs & libram, ſeu proportionabili-
10 ter pro rata valoris, nulla adhibita diſtinctione inter vallata Regio aſſenſu, & ſine, cùm id percutiat concurſum ipſorum creditorum quoad potioritatem inter eos; ac pariter non attento, an una, vel altera bonorum ſpecies pro eis obligata, vel ſubjugata ſit, nam adhuc intrat dictum æquale contributum, exceptis oneribus merè realibus, ſeu occaſionalibus, ex iis, quæ ſuper hac materia habentur ſupra *in Romana, ſeu Roſſan. & in Romana Contributionis de Columna*, *diſc.* 21. & 22. & in aliis.

Altera detractio dicto hæredi competens ante legata, vel reſpectivè in concurſu, erat legitima ſibi debita, circa quam in patrimonio allodiali nulla adfuit dubitandi occaſio, cùm
11 in hoc jus commune in nihilo alteratum ſit, neque primogenitus feudi ſucceſſor aliquam habeat ſpecialem prærogativam, ideoque ad ejuſdem juris communis limites, cùm numerus eſſet longè ultra quinque, legitima erat ſemiſſes totius patrimonii allodialis, ſeu burgenſatici, repartienda inter omnes filios, tam maſculos, quàm fœminas, cùm iſtæ quoque in eo Regno, non obſtante Coſtitutione incipien. *In aliquibus* earum excluſiva, remaneant ſuæ, atque dos ſuccèdat loco legitimæ: Ideoque faciant numerum, & partem infrà; & conſequenter hæredi competebant quinque portiones, propria ſcilicet, & quatuor ſororum carnaliter, & reſpectivè ſpiritualiter nuptarum, & ab eo dotatarum reportata ceſſione jurium; portio autem Annæ defunctæ innuptæ, & ab inteſtato inter omnes fratres, & ſorores ſuperſtites repartienda remanebat.

Major difficultas, ſeu dubitandi occaſio fuit circa legitimam dicti primogeniti in patrimonio feudali, dum agebatur de feudis antiquis, quorum ſucceſſio ſibi jure primoge- 12
nituræ, præcipua debetur cum obligatione præſtandi fratribus ſecundogenitis vitam militiam, & ſororibus paragium; non dubitetur enim hodie, rejecta opinione Joannis de Amicis, & alicujus ſequacis, omninò veram ac receptam eſſe traditionem Camerarii *in cap. Imperialem*, *§. præterea Ducatus*, *lit. R.* ut legitima primogeniti ſit triens, ob rationem reſultantem ab ipſo jure communi, quod ſcilicet legitima ſit tertia pars ejus, quod quis habiturus eſſet ab inteſtato, unde cum iſto caſu primogenitus integrum feudum præcipuum habiturus fuiſſet, exindè ſequitur, legitimam eſſe tertiam partem, ut cæteris relatis, Cepyc. Latr. *conſul.* 1 et. *n.* 4. de Marin. *reſol.* 250. *lib.* 1. & latiùs in add. ad Revert. *dec.* 1. Marcian. *diſp.* 76 *n.* 1. *cum ſeq.* ex quibus conſtet, 13
rejectam eſſe opinionem Jo. de Amicis *in repet. feudal. tit. de his, qui feud. dare poſſ. §. ſed hic pulchrum*, *n.* 11. cum quo inadvertenter pertranſit Rovit. *prag.* 25. *de feudis*, *n.* 4. ut ſcilicet legitime primogeniti ſit integra medietas feudi, alia medietate remanente pro vitæ militia ſecundogenitorum, & paragio fœminarum, nam ita eſſet nihil relinquere ad diſpoſitionem feudatarii morientis, qui tamen, ob qualitatem hæreditariam hujuſmodi feudis annexam, diſponere poteſt de integro valore feodi.

Poſita igitur dicta concluſione, ut legitima primogeniti ſit triens, per Nos Arbitros, (neutra partium hæc indagante,) excitata fuit difficultas, quomodo hujus trientis detractio facienda eſſet, an ſcilicet de toto eo, quod ſupereſt, detractis debitis, nulla ratione habita onerum vitæ militiæ & paragii, ut agentes pro Marchione reo conven- 14
to prætendebant, ad enervandum patrimonium, ac inducendam inſufficientiam virium hæreditariarum, quaſi quod dicta onera cum reliquo beſſe adimpleri debeant, vel potiùs onera prædicta tanquam ſpecies æris alieni detrahi debeant de toto aſſe, & de eo quod ſupereſt, primogenitus haberet trientem.

Super hoc autem puncto, adhibitis illis diligentiis, quæ conceduntur verſantibus Curiam Romanam, ac viventibus extra illa Tribunalia, è quibus Ego dum hæc ſequuta ſunt 15
30. circiter annorum ſpatio aberam, inveniri non potuerunt tractantes caſum in ſpecie, præter Marcianum *d. diſp.* 76. *n.* 6. *& ſeq.* ubi de hoc ſolùm agit occaſione paragii, non autem vitæ militiæ, & concludit detractionem eſſe prius faciendam de toto aſſe tanquam ſpeciem æris alieni.

Idem quoque nobis viſum eſt dicendum eſſe de vita militia, tam authoritate, quàm ratione; authoritate ſcilicet præſati docti feudiſtæ aliàs Magiſtri mei Marciani, *d. diſp.* 16
76. ubi id firmat in paragio, quod ferè in omnibus fraternizat cum vitæ militia, eamdemque habet rationem, ideòque exceptis caſibus differentiæ collectis per Capan. *de vita militia*, *q.* 5. à *n.* 1. *ad* 10. validum eſt argumentum ab uno ad alterum, ut ex Iſernia, Maſtrillo, Loffredo, & aliis, Franch. *dec.* 61. *n.* 2. *&* 3. Capan. *d. q.* 5. *n. final.*

Idem etiam probatur ratione multipliciter. Primò quia vita militiæ dicitur onus feudi, Minad. *conſ.* 10. *n.* 2. Giurb. 17
dec. 24. *n.* 24. Bilott. *concl. feudal.* 16. *n.* 1. *& ſeq.* Fab. de Ann. *dicto conſ.* 4. *n.* 49. *& ſeq.* Capan. *qu.* 6. *& ſeq.* & omnes, cùm ſolum quæſtio ſit, an ſit onus feudi in proprietate tanquam portio, vel ſolùm ſit onus fructuum, & propterea dum eſt onus non proveniens à voluntate parentis, ſed à jure, debet detrahi tanquam ſpecies æris alieni adinſtar 18
dotis à ſtatuto demandatæ fœminis excluſis ſimpliciter, juxta veriorem ſententiam, de qua, rejecta opinione Bart. & Imol. cum quibus pertranſit Brun. *de ſtatut. art.* 13. *qu.* 3. plenè Giovagnon. *conſ.* 9. *lib.* 2. *n.* 14. *& ſeq.* Theſaur. *deciſ.* 159. *n.* 19. *&* 22. Merlin. *de legitim. lib.* 1. *tit.* 4. *q.* 6. *num.* 11. *& ſeqq.* Rota *deciſ.* 4. *&* 5. 99. & 100. *poſt eumdem*, *& ſæpius*.

Secundò quia dicta originalis doctrina *Camerarii*, hodie recep-

Digitized by Google

receptа,ut legitima primogeniti in feudo antiquo ſit tertia,
aliud non habet fundamentum, niſi dictam regulam, quod
19 legitima eſt illa, quæ importet tertiam partem ejus, quod
quis habiturus eſſet ab inteſtato, unde cùm primogenitus
ab inteſtato non ſuccederet in toto feudo libero & præci-
puo, ſed cum onere vitæ militiæ ac paragii, & ſic in eo
minus; idcircò retenta eadem proportione debet habere
ſolùm tertiam partem ejus, quod remanet ex toto aſſe feu-
dali, detracto prius eo, quod importat hoc onus.

Et tertiò, quia ſequeretur alias, quod feudatarius mo-
riens ferè de nihilò diſponere poſſet de feudo hæreditario,
atque totum remaneret abſorptum à dicta legitima primo-
geniti, nec non à vita militia ſecundogenitorum, & à pa-
ragio fœminarum. Siquidem ex 12. unciis, ita primogeni-
tus caperet præcipuas pro ejus legitima quatuor, ex reli-
quis autem octo, ſecundogeniti caperent alias ſex, quoniam
magis receptum eſt vitam militiam utpotè ſubrogatam loco
legitimæ, ad iſtius limites taxandam eſſe, ut ſit triens,
20 vel ſemis juxta numerum filiorum, ut patet ex Iſernie, Af-
flicto, Capycio, Apont. Fab. de Anna, Minadoo, & aliis
plenè collectis per Mariu. in addit. ad Revertet. *dec.* 1. *n.* 2.
ubi dicit communem, & per Capan. *de vita militia*, *qu.*
6. Petr. de Gregor. *eod. tractat. q.* 7. rejecta opinione ſupe-
riùs relata Jo: de Amicis, quam tuetur Steiban. apud Ca-
pan. ubi ſuprà, unde remanerent ſolùm duæ unciæ in hæ-
reditate feudatarii morientis non omninò immunes ab one-
re paragii fœminarum, quod utique eſt in jure nimis ab-
ſurdum, quoniam parentes à lege obligantur erga filios ad
ſolum trientem, vel ſemiſſem reſpectivè juxta numerum
filiorum, reliquum autem remanere debet ad liberam eorum
diſpoſitionem.

21 Obſervando in hoc deferendum non eſſe illis feudiſtis, qui
dicunt totum feudum eſſe legitimam primogeniti cum ſolo
onere vitæ militiæ loco alimentorum præſtandæ ſecundoge-
nitis, quaſi quod totum feudum inter filios ita repartien-
dum ſit abſque extraneorum mixtura; hoc enim rectè pro-
cedit in feudis antiquis pacti & providentiæ; & cum hoc
præſuppoſito loquuntur præſertim DD. Siculi, cum in eo
Regno Siciliæ ultrà Pharum, quamvis eadem ſit formula in-
veſtituræ pro hæredibus ex corpore legitimè deſcendenti-
bus, qualis eſt etiam in hoc altero Regno Siciliæ citra; at-
tamen diverſam habuit intelligentiam & praxim, quoniam
ibi feuda cenſentur in forma pacti & providentiæ puri, hic
verò in forma mixta, quod ſcilicet ſucceſſio debeatur qui-
dem ſolis hæredibus ſanguinis cum ordine individuo pri-
mogenituræ, atque ut dicitur ad formam juris Francorum,
eodem modo, quo in dicto altero Regno, ſed cum quali-
tate hæreditaria, nedum primi acquirentis, ut de jure ve-
rius eſt ſolùm requiri in feudis mixtis, ſed etiam ultimi mo-
rientis, per quem ſucceſſor gravari poteſt uſque ad inte-
grum valorem feudi, etiam ſi contra ejus judicium ex lege
inveſtituræ ſuccedatur ut ſupra, ex deductis per Franch. &
addit. *deciſ.* 1. & eſt hodie abſolutum. Et conſequenter
oportet relinquere beſſem, vel ſemiſſem in hæreditate mo-
rientis, & ad ejus diſpoſitionem.

Tertia erat detractio, proportionabiliter tamen, & in
concurſu competens dicto Marchioni primogenito ex per-
ſona quatuor fœminarum, ut ſupra carnaliter, & reſpectivè
ſpiritualiter nuptarum, quarum ipſe eſt ceſſionarius. Et cir-
ca hoc proceſſum fuit cum diſtinctione inter duas nuptas in
ſæculo, & alias duas ingreſſas Monaſterium, quo enim ad
primas, cùm congruè nuptæ Magnatibus conſpicuam ha-
buiſſent dotem, attenta illorum temporum conditione,
longè excedente utrumque paragium patrimonii feudalis &
allodialis, nulla cadere videbatur difficultas, ſolùm militaos
in aliis duabus ſpiritualiter nuptis cum inferiori dote Mo-
naſterio dari ſolita, utrumque paragium prædictum nuptia-
rum non adæquante; Et in hoc dicta patrimonia diſtinguen-
do, quatenus pertinet ad allodiale, proceſſum fuit cum ter-
minis juris communis, ut ſcilicet dictis fœminis facientibus
numerum & partem, propria legitimæ portio æqualiter
cum maſculis competeret; licèt enim in eo Regno per Con-
ſtitutionem incipien. *In aliquibus*, fœminæ propter maſcu-
los æqualis gradus excludantur à ſucceſſione patris, ac etiam
ab illa matris, non ex verbis legis, ſed quia ita communiter
ſapientes Regni illam interpretati ſunt, ut apud Franch.
22 *dec.* 171. Capyc. Latr. *dec.* 135. *& paſſim*; non tamen exin-
de illæ deſinent eſſe ſuæ habentes jus legitimæ, cujus loco
dos ſuccedit, tam ad effectum rejectionis onerum & con-
ditionum, quàm ad effectum fructuum ipſo jure conſtan-
te matrimonio, ac etiam ad effectum tranſmiſſionis,
quamvis decedant innuptæ, cum ſimilibus; atque exindè
reſultat, juxta generalem regulam, quam habemus in dote
demandata per hujuſmodi ſtatuta excluſiva ſuccedente lo-
co legitimæ, ut ubi conſtituitur patre vivente, ſufficiat eam 23
eſſe congruam, ſeu de paragio, ubi verò ipſo moriente,
vel poſt ejus mortem, non poſſit eſſe minor legitima,
quamvis eligat ingredi Monaſterium, ubi longè minor dos
neceſſaria eſt, ſive domi cælibem vitam ducere velit, ut
frequenter in ſua materia *ſub tit. de dote*, & in ſpecialibus
terminis hujus Conſtitutionis habetur apud Franc. *dec.* 559.
& 618. Capyc. Latr. *conſult.* 93. Apont. *conſ.* 65. *lib.* 1. Ge-
leot. *lib.* 2. *controv.* 8. 15. *&* 16. de Marin. ad Revert. *dec.* 1.
& 52. *& communiter*, remanente ſolùm quæſtione in filia-
bus Magnatum, an etiam poſt mortem patris dos ex qua-
dam conſuetudine poſſit eſſe minor legitima, quæ tamen
quæſtio in præſenti non intrabat, quoniam licèt ageretur
de Magnate, attamen patrimonium allodiale detractis
oneribus non erat adeò conſiderabile, cum major aſſis
conſiſteret in feudalibus.

Quoverò ad aliud paragium in patrimonio feudali, cum,
ut infrà, occaſione portionis alterius fœminæ, quæ obiit
innupta, crediderimus nuptiis non ſequutis nullum jus in
hoc paragio acquiri, idcircò quamvis fortè ob eam manua-
lem peritiam, quæ per verſantes in Curia in his illius re-
gionis peculiaribus materiis non habetur, ſicuti per illos,
qui eas quotidiè practicant (partibus nullam ſuper his, ac
præmiſſis ſuper legitima primogeniti opem ferentibus) vi-
dere non licuerit id in ſpecie tractatum, atque ad hujuſmo-
di diſtinctiones, ſeu præciſum caſum deſcendentes, ni- 24
hilominus procedendo, vel à ſimili, vel per rationes, viſum
fuit hanc minorem dotem Monialium regulandam eſſe juxta
æris alieni feudatarii defuncti, proportionabiliter & pro ra-
ta detrahendi tanquam per concurſum ex utroque patrimo-
nio, eo modo quo ut ſuprà de debitis dictum eſt, quamvis
etiam dicta portio legitimæ debita in allodialibus ad hujuſ-
modi congruam dotem ſufficeret, quoniam docto argumen-
to à vita militie, à que extrà caſus, qui excepti habentur,
licitum eſt arguere ad paragium, & è contrà ex ſuperiùs al-
legatis, quemadmodum vita militia debetur ſecundoge-
nitis quamvis divitibus, & aliundè benè proviſis, ut latè per 25
plura media probat de Marin. *reſol.* 45. *lib.* 2. ubi refert ita
deciſum, ita dicendum videtur in hoc paragio ea omnimo-
da rationis identitate, potiſſimè verò in hoc Regno Siciliæ
citrà, ubi ob ſupradictam qualitatem hæreditariam anne-
xam etiam feudis antiquis, & ſucceſſivè ob facultatem ul-
timo morienti competentem diſponendi de integro valore 26
feudi ut ſuprà, ita dictus valor in ejus hæreditate, ſeu aſſe
exiſtere dicitur, & conſequenter intrat hodie recepta pro-
poſitio, de qua in ſua materia *ſub tit. de dote*, præſertim
diſc. 1. quod pater idoneus tenetur filiam quamvis divitem
& aliundè proviſam, dotare.

Ex eadem verò diſtinctione reſultare cenſuimus determi-
nationem alterius puncti ſuper portione dictæ Annæ alte-
rius fœminæ, quæ obiit innupta, ut ſcilicet portio legiti-
mæ in allodialibus per ipſam ad fratres tanquam inteſta-
tos ſucceſſores tranſmiſſa eſſet, ex rationibus & autho-
ritatibus, de quibus ſupra.

Quoverò ad alterum paragium feudale, quamvis Petrus 27
de Greg. *in tract. de vita & militia*, *qu.* 39. & alii Regnico-
læ, ponendo quæſtionem in genere, an paragium tranſ-
mittatur, affirmativè concludere videantur, attamen non
diſtinguunt unam, vel alteram paragii ſpeciem, rectèque
intelligi poſſunt in dicto paragio allodiali ſuccedente loco
legitimæ, non autem in hoc feudali, quod noſter intelle-
ctus capere non potuit, ut nuptiis non ſequutis eſſet tranſ-
miſſibile, vel ceſſibile; ut enim advertitur pluries in præ-
cedentibus, præſertim in Mutinen. *diſc.* 8. & in Panormita-
na *diſc.* 13. feuda antiquitus, ac attenta eorum originaria
natura etiam in his Regnis erant dividua, atque ut dici ſo-
let, juris Longobardorum, unde omnes filii æqualiter ſuc-
cedebant, eo modo, quo nunc cernimus in Lombardia 28
aliiſque Italiæ partibus, atque jure feudali attento, feudo-
rumque propria natura inſpecta, ſola ſucceſſio eſt maſculo-
rum, non autem fœminarum, quæ per dictorum Regnorum
leges, cum juris exorbitantia, habilitatæ ſunt, ut in *dicta*
Panormitana, & conſequenter abſque dubio in feudis majus
jus habent maſculi ſecundogeniti quàm fœminæ, unde cùm
in hujuſmodi feudis individuis juris Francorum maſculi ni-
hil acquirant tranſmiſſibile cum vita militia, ſive jux-
tà unam opinionem ſubrogata loco alimentorum, ſive jux-
ta alteram loco dictæ portionis, in qua aliàs ſecundoge-
nitus ſuccederet, ex hinc inde relatis per de Marin. ad Re-
vertet. *deciſ* 66. *n.* 1. *& ſeqq.* aliud non tribuat, niſi jus vi-

tali-

talitium in fructibus, non autem aliquam portionem tranſ-
miſſibilem in ſorte principali, idcircò prorſus improprium
ac irrationabile videbatur, ut ita fœminæ melioris con-
ditionis eſſe debeant, quàm maſculi, dum ut ſuprà lon-
gè minus jus habent.

Et quamvis in primogenitis & majoratibus eadem ada-
muſſim intret ratio, tamen praxis docet contrarium, quod
29 ſcilicet fœminæ ex fideicommiſſo juxta terminos *auth.res
qua*, C. *commun. de legat.* dotem extrahunt in ſorte, atque
extractam tranſmittunt, ut pluries in ſua materia *ſub tit.
de dote*, quod non conceditur maſculis habentibus ſolum,
adinſtar, quoddam ſubſidiarium jus alimentorum, attre-
men id provenit, quoniam ita exigit neceſſaria ratio ho-
neſtatis, & favoris Reipublicæ, ut fœminæ virum inve-
niant, & ſic poſtquam ſequuto matrimonio dos legitimè
extracta fuit, & ſeparata à fideicommiſſo, vel majoratu,
ac effecta de patrimonio mulieris, ſecus autem anteà.

Quoad aliam eorundem Actorum prætenſionem in eos
tranſmiſſæ portionis Joſephi, & Auguſtini fratrum defuncto-
rum ante ætatem 30. annorum, in qua pater pro vita militia,
ac toro eo, &c. dictum legatum ducatorum 25. millium ſin-
gulis filiis reliquit, Quæſtio reducebatur ad punctum, an
dictæ ætatis tempus à teſtatore adjectum eſſet ſubſtantiæ le-
30 gati, itaut faceret conditionem, vel potius contineret di-
lationem ac modum ſolvendi. Primò enim caſu concorda-
bant Scribentes hinc indè, ut ob defectum legatariorum an-
te tempus, legatum effectum eſſet caducum, ideòque nihil
remaneret tranſmiſſibile; E converſo autem quod in altero
intrares tranſmiſſio, ut in ſpecie legati in legatarii cer-
tam ætatem collati, cæteris collectis ita diſtinguendo habe-
tur apud Menoch. *lib 4. præſumpt.* 201. *à n.42. ad* 47. Caſtill.
lib.4. contr.cap.56. n.70. cum ſeqq. Capyc. Latr. *decis.*107. *n.*
24. *& communiter*, quoniam dicta theorica generaliter &
abſtractè eſt vera & recepta, quæſtio autem ſolùm apud
Scribentes ſatis involuta, eſt potius facti & applicationis
in caſibus individuis, an ſcilicet in una, vel altera diſtin-
ctionis parte verſatemur.

31 Et ſuper hoc, pro conciliandis juribus, quæ literaliter ad
invicem pugnare videntur, etiam in caſu quo adſit dictio,
cum, nempè *in l.ex his*, C. *quando dies legat. &c. & l.ſi cui*,
§. *hoc autem*, *ff. de legat.* 1. *l. ſi ita ſcriptum*, *ff. de manumiſſ.
teſtam. l.publica*, §. 1. *ff. de condit. & demonſtrat. l.ſi ſervus*,
ff. de ſtatu liber. recepta diſtinctio eſt.

Quod aut legatum habet orationem perfectam, deinde
verò per aliam orationem adjicitur tempus, in quo præſta-
ri debet, & tunc adjectum cenſeatur præſtationi, & intrat
tranſmiſſio, & hic eſt caſus tex. *in d.l. ex his*, C. *quando dies
legat. cedat*, ubi præcedit oratio pura & perfecta legati, ibi,
Do, lego, Æmilia filiæ meæ & Secundæ decem, deindè
verò adjicitur per alteram orationem tempus præſtationis,
ibi, *quæ legata accipere debebunt cùm ad legitimum ſtatum
pervenerint*, & cum hoc ſenſu, iſtiſque terminis retentis
loquuntur Menoch. *d.conſ.*201. *num.*46. Noal. *de tranſmiſſ.
caſu* 3. *num.* 13. Galganet. *de condit. & demonſtrat. part.* 2.
cap. 6. *quæſt.* 8. Capyc. Latr. *d. decis.* 107. *num.* 24. *&
omnes*.

Aut verò unica eſt oratio, quæ ipſum legatum, ac etiam
tempus complectatur, quia nempè dicatur, *relinquo*, *ſeu
præſtari volo Titia cùm 30. erit annorum*, *ſive ad ætatem 30.
annorum pervenerit*, cum ſimilibus, & tunc procedunt di-
cta alia jura diſponentia facere conditionem, ac inducere
caducationem, Menoc. *d.cap.*201. *n.*42. *& ſeq.* Noal. *d. caſu* 3.
n.6. & ſeq. Galganett. ubi ſupra, Capyc. Latr. *d. dec.*107.
*num.*24. Caſtill. *d.c.*56.

Applicando igitur ad rem, attentis verbis teſtamenti, vi-
32 ſum eſt verſari in hac ultima diſtinctionis parte, dum ipſum
legatum, ac tempus ſub unica oratione, ac verborum ſtru-
ctura, & ab unico verbo regebantur, ibi, *& à ciaſcuno com-
pita la ſua età d'anni* 30. *non facendoſi Cavaliere di Malta o
Regolare, el mio erede ſia obligato pagarli ducati* 25. *mil.* un-
dè caſus viſus eſt fortior quàm ille, de quo loquuntur non
allegata jura ſuper diſpoſitione concepta cum dictione *cum*,
vel *quando*, dum in præſenti eſt per ablativum abſolutum,
qui de ſui natura importat conditionem, ad tex. *in l. à teſta-
33 tore*, *ff. de condit. & demonſtrat. cum Concord.* relatis per
Surd. *decis.*268. *n.*15. Greg. *decis.*492. *n.*7. Buratt. *decis.*696.
n. 2. *& paſſim*, unde quemadmodum ſi teſtator adjeciſſet
hujus ætatis perfectionem cum dictione *ſi*, abſque dubio
diſpoſitio cenſenda eſſet conditionalis, atque tale tempus
adjectum diceretur ſubſtantiæ legati, ita quoque concur-
rente ablativo abſoluto, qui in eamdem dictionem reſol-
vitur, conſequenter deducta apud Menoch. *d.cap.*201. *n.*46.
& Noal. *de tranſmiſſ. c.* 3. *n.* 13. *ac ſimiles*, qui addu-
cebantur per Scribentes pro Actoribus, non applicaban-
tur ad caſum.

Cum iſtis terminis, benè, ac fundatè procedebat do-
ctus Collega, cui Ego adhærebam, cùm videantur veræ,
ac receptæ diſtinctiones & theoricæ; Ego autem in hujuſ-
modi ambiguæ voluntatis quæſtionibus potiùs facti quàm
juris, ex genio, & ſtylo immorari non ſolitus in cortice
& formulis verborum, quæ frequentiùs magis Notario-
rum, ſeu aliàs dictantium, quàm ipſorum teſtantium eſſe
ſolent, ſed attendendi ſubſtantiam voluntatis ex facti cir-
cumſtantiis, totoque contextu teſtamenti deſumendam,
ut faciendum eſſe cæteris relatis admonet Mantic. *de con- 34
ject. lib.3. tit.3. n.9.* Rot. apud Otthobon. *decis.*254. *in fine*,
& habetur frequenter in materia ultimarum voluntatum
in propoſito tranſmiſſionis, vel ſimili, *ſub tit. de fideicom-
miſſis*; Ut enim ex Theſ. jun. & aliis, advertit Cyriac. *con-
trov.*205. *n.*88. *& ſeq.* illa fabula, quæ joci gratia inter fo-
renſes circumferri ſolet de judice mandante evocari defun-
ctum, atque ab eo exquiri, quænam fuerit ejus voluntas,
capienda eſt juxta prudentem allegoriam, quod judex in-
duere debet perſonam defuncti, atque ita tanquam à ſeipſo
exquirere, quid veriſimiliter volitum ſit, atque in his
terminis ſpecialibus advertitur per Fontanell. *de pact.
clauſ.* 6. *gloſ.* 3. *p.* 2. *num.* 18.

Procedendo autem cum hac regula pro meo ſenſu vera,
& omninò attendenda, atque examinando ea quæ hinc in-
de pro una, vel altera voluntate confluunt; pro tranſmiſ-
ſariis, ut dicta ætas non ſubſtantiam legati, ſed ſolam di-
lationem percuteret, tria facere videbantur; Primò quod
ageretur de legato facto filiis, quibus legitima ab initio, & 35
pure debita eſt, ideòque cenſetur, quod ad limites legalis
diſpoſitionis, ita tempus pro dilatione magis, quam pro
conditione adjectum cenſeatur, potiſſimè quia legatum
conceptum quoque eſt cum honorabili titulo inſtitutionis;
Secundò quia eiſdem legatariis, in cujuſlibet portionem
adjecit ſubſtitutionem pupillarem, ac etiam compendio-
ſam, undè inferebatur, quod ita præſuppoſuit teſtator ab
initio dictis filiis quæſitam eſſe portionem, in qua verifi-
cari poſſet ſubſtitutio; Et tertiò ratione abſurdi aliàs reſul-
tantis, quia ſi dicti filii, vel eorum aliqui ante ætatem 30.
annorum uxorem ducerent, ac filios procrearent, nihil
ad eos tranſmittere poſſent, ſed eos omninò deſtituros re-
linquere cogerentur.

E converſo autem, quod ſubſtantia legati collata eſſet
in dictum tempus, quod proindè faceret conditionem,
plura magis ſpecialia, magiſque ſtringentia concurrere no-
bis viſum eſt, ex inſimul & unitim capiendo cum conſueta
regula, *ut ſingula quæ non proſunt*, *&c.* ac inſpecta tota
maſſa diſpoſitionis; Primò ſcilicet & principaliter attento 36
ipſo contextu diſpoſitionis, quoniam iſta non incipit a di-
cto legato in ſorte cum præfinitione ætatis, ſeu temporis,
unde intrat dicta quæſtio, ut eſt caſus allegatorum jurium,
& cum quo præſuppoſito procedunt omnes dictam quæſtio-
nem tractantes, quoniam poſt proviſum primogenitum
cum inſtitutione hæredis (quæ in eo Regno cum ſtylo op-
poſito illi Curiæ & Status Eccleſiaſtici, tanquam caput
& principium teſtamenti, quod ab ea incipere debet, ſem-
per præcedit,) cum duobus ſubſequentibus capitulis, ſeu
periodis diſtinctis ſecundogenitis providit pro intermedio
tempore uſquequo ad dictam perfectam ætatem perveni-
rent, legando ſcilicet ſola alimenta uſque ad ætatem 18.
annorum, ab iſta verò uſque ad 25. addendo aliquam
menſtruam ſubventionem, & à 25. ad 30. annuos ducatos
mille; in alio verò ſubſequenti capitulo, ſeu periodo, cùm
eis jam ita viris perfectis diſpoſuit ſuper dicta ſumma duca-
torum 25. mil. undè iſta diſpoſitio non incipit, niſi cum il-
lis, qui jam dictam ætatem compleverint, ideòque pon-
derabamus verſari extrà caſum dictæ quæſtionis, cum non
ſit unita, ſed ſint plures ſeparatæ diſpoſitiones juxta
temporum diſtinctiones.

Secundò corollariè, & in comprobationem præcedentis,
quoniam ubi teſtator præſuppoſuit fieri caſum ultimæ diſ-
poſitionis in ſorte, mandavit, quod ceſſare deberent aliæ
præcedentes diſpoſitiones, ibi, *e ceſſino gl'alimenti & al-
tre commodità in tutto e per tutto*, ergo habuit iſtas diſpoſi-
tiones tanquam diverſas & alternatas, itaut generatio
unius cauſaret corruptionem alterius.

Tertiò in idem, ob diſcretivum modum loquendi, quo-
niam uſquequo filii pervenirent ad dictam ætatem, teſtator
loquutus eſt de eorum alimentis, ſeu annua præſtatione du-
catorum mille ut ſuprà, nunquam agendo de aliqua ſorte
prin-

Digitized by Google

principali, neque de modo, vel tempore illam ſolvendi; Poſtquam verò dictam ætatem perfeciſſent, tunc præſupponendo eos legatarios dictæ ſummæ in ſorte principali, adhibuit terminum dilationis conceſſæ hæredi ad ſolvendum, ac etiam alium terminum intereſſe interim præſtandi ad rationem tot pro centenario, ergo ex iſto tempore, & non priùs præſuppoſuit filios creditores hujus ſummæ, quodque ea nunc eis jus quæreretur.

Quartò, fortiter, conjungendo inſimul ætatem in qua tunc erant filii, qui ferè omnes erant infantes, & pupilli, ac etiam cauſam legandi, quæ penè tota erat vita militia eis debita ad vitam abſque aliqua ſorte principali, cùm ut ſuprà ferè totus aſſis conſiſteret in feodalibus; improbabile ſiquidem eſt, quod prudentiſſimus teſtator, cui juxta communem uſum præſertim Magnatum, & feudatariorum principaliter cordi erat ſubſtinere divitias, & decorem ipſius domus repræſentatæ in primogenito feudorum, ac dignitatum poſſeſſore, ita ex tunc in adeò tenera & periculoſa ætate hæreditatem ac domum gravare voluerit in ſumma adeò notabili ſortis principalis pro illis, qui ad ſtatum viri perfecti non pervenientes, ad matrem ac alios hanc portionem tranſmitterent; hujuſmodi ſiquidem legata, quæ pro vita militia fiunt ſecundogenitis in aliqua determinata ſumma, 37 aliud continere non dicuntur, niſi quamdam ſpeciem tranſactionis, ſeu extinctionis annuæ præſtationis vitalitiæ cum unica ſumma in ſorte principali, eo modo, quo in dies practicamus extinctiones penſionum Eccleſiaſticarum, ut in ſpecie advertitur per Merlin. *lib.2. controverſ.* 10. ubi benè firmatur hujus ſummæ tranſmiſſio, quamvis ipſa vita militia non traſmittatur, quoniam dicitur pretium venditionis dicti juris vitalitii, adinſtar venditionis incertæ aleæ, & prout indies practicantur emptiones ad vitam, tam officiorum, quàm domorum aliorumque bonorum; igitur prorſus improbabile videbatur, quod adeò prudens teſtator curando utile, benèque regulatum negotium facere pro hæreditate & domo, ita dictam compoſitionem ex tunc atque in adeò fragili & periculoſa ætate ſtatuere voluerit, ſed benè quando de valido & vegeto ſtatu filiorum aſſecuratus eſſet.

Quintò, in idem & corollariè, attenta conſuetudine hujus prudentiſſimæ Nationis Januenſis, cujus ſtylus eſt, ut ego præſertim plura, ac plura vidi eorum teſtamenta ac diſpoſitiones, & de quorum aliquibus habetur *ſub tit. de fideicommiſſis*, quod ſcilicet, exceptis primogenituris, quæ in feudis, villis, palatiis, vel aliis conſpicuis ſtabi- 38 libus ordinari ſolent, abſtinent a fideicommiſſis, curando ut bona ſint libera, utpotè ita apta induſtriis, & negotiationibus, quibus mediantibus adeò magnæ divitiæ ab eis comparantur, ſed hanc libertatem non præbent niſi poſt perfectam ætatem 25. vel 30. annorum, interim verò eos ſubjiciunt fideicommiſſis ac ſtrictiſſimis prohibitionibus; Et hoc propriè facere voluit prudens teſtator, adeò numeroſam prolem habens, quoniam uſquequò filii eſſent in dicta minùs perfecta ætate dupliciter periculoſa, tam ratione mortis, quàm ratione imprudentiarum, & diſſipationum, voluit, quod viverent in domo, & ad menſam primogeniti; deindè verò poſtquam effecti eſſent viri perfecti, ac habiles induſtriis & negotiationibus, non cogerentur ita torpeſcere, ſed aliquod haberent peculium, quo mediante majorem ſtatum ſibi comparare poſſent, ut eventus docuit; Si enim legatum eſſet perfectum ab initio, ætas autem, vel tempus percuteret ſolam dilationem, ita ſequeretur, quod dicti filii in adoleſcentia, ac imperfecta & periculoſa ætate dictam proprietatem pro modico numerato pretio vendere, ſeu cedere potuiſſent, ſi enim damus tranſmiſſibilitatem, dare etiam debemus ceſſibilitatem, quod utique omninò veriſimile eſt à teſtatore nolitum eſſe, potiſſimè quia in Regno major ætas, per quam reſultat libera facultas de bonis ſuis diſponendi, redacta eſt ad ſatis periculoſam ætatem annorum 18.

Sextò, pariter in idem, ac in præmiſſorum comprobationem, quod illi filio, quem teſtator ut ſuprà credidit mentis infirmum, ac imperfecti judicii etiam poſt dictam perfectam ætatem, nihil in ſorte relinquere voluit tanquam ex ceſſante ratione, ob quam eam aliis relinquebat, illum providendo ſolùm de alimentis.

Et ſeptimò demum ac fortiter, quod per ablativum abſolutum duplicem adjecit conditionem, complementi ſcilicet dictæ ætatis, & perſeverantiæ in ſtatu ſæculari, unde duo reſultant. Primò, quod ſi dictum legatum ab initio eſſet perfectum, adeò ut dictis filiis jus quæſitum eſſet, in caſu quo Religionem ingrederentur, oportuiſſet procedere per viam privationis & caducitatis, quod factum non eſt, atque non eſt extrà aliquam difficultatem, an fieri poſſet, quoties non proceditur per viam conditionis impedientis jus quærendum, ac ſe opponentis principio acquiſitionis, ſed per viam privationis & pœnæ, juxta diſtinctionem, de qua pluries *ſub tit. de fideicommiſſis*, & ſub altero *de matrim.* Et ſecundò, quod prorſus improbabile eſſet, ut teſtator ipſos filios diu uſque ad ſenium vivantes, in ſtatu Equitum Hieroſolymitanorum de facto in ſæculo viventium cum decore natalibus congruo, inhabilitare voluerit, & quod voluerit alios citò morientes poſſe tranſmittere, ſeu cedere extraneis, ut clarè ad ſenſum.

Iſta inſimul unita unà cum theorica juris deſumpta ex contextu & formula verborum ut ſuprà, viſa ſunt nobis abſque dubio longè magis præponderantia, quàm alia ſuperiùs ponderata in contrarium, tam attento numero, quàm pondere, cùm ea viderentur magis vaga, imò æquivoca; Primum enim argumentum deductum ex eo quòd 39 ageretur de diſpoſitione cum filiis, fundatum eſt magis in defectu poteſtatis, à qua voluntas regulari ſolet, qui defectus rectè procedit in bonis allodialibus, in quibus legitima debetur filiis libera in ſorte principali tanquam quota bonorum, quæ ratio non intrabat in præſenti, ubi hoc legatum ut ſuprà importare dicitur quamdam compoſitionem juris vitalitii ſuper feudis; Et ulterius neque talis voluntas in teſtatore aderat, dum adjecit vinculum ſubſtitutionis, unde dicta argumenta non connectuntur, neque poſſunt inſimul uniri, ſed potius unum deſtruit alterum; Et ſecundum adhuc erat æquivocum, dum ſubſtitutio pupillaris compatibilis erat cum hujus legati imperfectione, utpotè verificabilis in bonis propriis ipſorum pupillorum ex materna ſucceſſione, ac aliundè venientibus, ac etiam in ipſa legitima debita in corporibus & patrimonio allodiali, quatenus paterno judicio acquieſcendum non eſſet; Et quoad compendioſam, adhuc remanebat verificabilis in caſu obitus abſque filiis poſt dictam ætatem, dum indefinitè concepta eſt.

Ad abſurdum verò ponderatum pro tertio argumento, ubi ſcilicet iſti filii morerentur ante ætatem cum filiis, duo ponderabantur; Primò, ex veriſimiliter deficiente voluntate, ſeu cogitatione teſtatoris, quod iſti filii ſecundogeniti uxores ſuſcepturi, ac alias domos conſtituri eſſent; Et ſecundò quod in omnem eventum, quando id contingeret, tanquam in caſu omiſſo intraret, vel ſuppletio legis juxta terminos tex. *in leg. cum avus*, *ff. de condit. & demonſtr. & l. cum acutiſſimi*, *C. de fideicommiſſis*, vel tranſmiſſio legati conditionalis ex præſumpta veriſimili voluntate teſtatoris, juxta ea, quæ in dicta duplici limitatione ſatis frequenter habentur in ſua materia *ſub tit. de fideicommiſſis*, & ſic non videbantur argumenta adeò ſtringentia, quod aliis ut ſuprà præponderare poſſent.

Unde propterea ſola ratio dubitandi penetrare videbatur defectum poteſtatis quoad legitimam dictis filiis in corpori- 40 bus debitam ex patrimonio allodiali, cujus reſpectu intraret abſque dubio tranſmiſſio, rejecto onere ſubſtitutionis; ſed ultrà quod ita ageretur de modica re, dum patrimonium allodiale non erat multum conſiderabile, ceſſabat difficultas, quia teſtator cum nolentibus acquieſcere ejus judicio adhibuit illam cautelam, quam vulgò dicimus Soccini, de qua plenè apud Otthob. *dec.* uno & ſæpiùs in ſua materia *ſub tit. de legitima & detractionibus*, dictique filii paterno judicio jam acquieverant, dum in eorum teſtamentis de propriis portionibus ad formam paterni teſtamenti diſponere profeſſi ſunt.

Demum quoad intereſſe per Actores petitum pro dicto 41 reſiduo legati, quatenus pertinet ad quinquennium dilationis conceſſæ per teſtatorem, nulla cadebat difficultas, retentis etiam rigoroſis opinionibus cum quibus proceditur in Curia, quoniam cùm legatarii prohibiti eſſent petere, & conſequi ſortem, tunc ceſſat illud mutuum implicitum, ſeu interpretativum, quod cauſare ſolet difficultatem, etiam ubi teſtatoris præceptum adeſt, ubi ſors peti poteſt, juxta diſtinctionem, de qua Rot. *deciſ.* 97. poſt Paciſ. de Salviano, Cavaler. *dec.* 591. Burat. & Adden. *dec.* 144. Leotar. *de uſur. q.* 18. *& ſæpiùs ſub tit. de uſuris & intereſſe*, & juxta quas Curiæ opiniones abunde citrà gravis urgeret difficultas contrà Actores, quoniam in Curia pro legato quantitatis, data etiam mora, non debentur uſuræ, vel intereſſe abſque aliorum requiſitorum juſtificatione, ut in dicta ſua materia.

Verùm quia nobis in compromiſſo præciſa lex per partes injuncta fuit, cum clauſulis, & verbis adimentibus conſen-

ſeoſum ab actu judicandi, niſi juxta leges, conſuetudines, ac
ſtylos Regni Neapolitani, illorumque Regiorum Tribu-
nalium, unde propterea noſtrum erat aſſumere perſonam
duorum Conſiliariorum illius ſacri Conſilii, ac ſi ibi eſſe-
mus, hinc proinde cùm hoc legatum penè in totum ſucce-
deret, loco vitæ militiæ ut ſuprà, cùm portio legitimæ debi-
tæ ex patrimonio allodiali importaret quid modicum, il-
ludque infructiferum, partibus quoque, vel nullam, vel ſatis
modicam in hoc opem ferentibus, examinavimus punctum,
an pro vita militia in tẽpore non ſoluta deberetur intereſſe?

Atque primo aſpectu nobis videbatur tale intereſſe debe-
42 ri ex iis quæ cæteris relatis firmat Staiban. *reſol.* 170. &
ſeq. alter Staibanus ejus filius *in tract. de intereſſe, lib.* 2. *tit.* 1.
q. unica, Merlin. *lib.* 2. *contr.* 10. reprobando Mulphes. *conſ.* 9.
n. 30. & alios contrarium tenentes. Comperimus tamen
contrarium fuiſſe deciſum in caſu, de quo agit Merl. *d. con-
trov.* 10. ac etiam in altero de quo Staibanus, ut ipſe refert
d. reſol. 171. *in fine*, nimium de illa conquerendo, quodque
ſub die 28. Junii 1642. ita deciſum fuit per Sac. Conſil.
per viam legis generalis, & de qua deciſione teſtatur de Ma-
rinis *reſ.* 246. *lib.* 2. *n.* 10. & in addit. ad Reverter. *deciſ.* 1. *n.* 5.
ut ſcilicet non debeatur intereſſe, niſi à die interpellatio-
nis, & poſt contractam moram. Et quidem id probabilius
viſum eſt, quoniam æquivocum videtur in hoc procedere
cum terminis legitimæ, pro qua currunt fructus ipſo jure
etiam abſque mora, cùm id proveniat ratione dominii fru-
ctuum productivi, eo quia legitima dicitur quota bonorum,
reſpectu tamen bonorum fructiferorum, atque ad illorum
43 ratam juxta terminos, & proportionem textus *in l. cura-
bit, C. de action. empti*, ex deductis per Leotardum *de uſuris
q.* 18. *n.* 19. & *ſeq.* Rovit. *conſ.* 20. *lib.* 1. Otthobon. *deciſ.* 78. &
81. quæ ratio non intrat in vita militia, quæ utpotè inducta
pro alimentis, debetur ex fructibus non aptis producere
alios fructus, & in quibus non intrat præſumptio inveſti-
menti in occaſiones fructiferas, & ex qua præſumptione
utpotè notoria, & habita pro probata, in illis Tribuna-
libus decernitur intereſſe lucri ceſſantis, etiam non pro-
batis requiſitis, Caſtren. *in l.* 3. *ff. de eo quod certo loco*,
quoties tamen adeſt mora regularis, vel irregularis.

44 Et quamvis in hac facti ſpecie iſta vita militia converſa
eſſet in debitum ſortis principalis, attamen dici non poteſt
pretium legitimæ competentis in bonis, vel juribus fructife-
ris, quo caſu, etiam pro debito quantitatis currunt ipſo ju-
re etiam ſine mora fructus recompenſativi, tanquam ex pre-
tio rei fructiferæ debito jure impliciti contractus emptio-
nis & venditionis, qui ita occultari dicitur, *ut apud allega-
tos*, dum ut ſuprà dictum eſt, iſtud potius eſt pretium vendi-
tionis dicti juris vitalitii, ſeu extinctionis ejuſdem, per
quandam ſpeciem compoſitionis, adinſtar extinctionis in
dies practicatæ penſionum Eccleſiaſticarum, ideòque eſt pu-
rum creditum quantitatis, pro quo ſine mora, etiam in il-
lis Tribunalibus indubitatum eſt nullum intereſſe deberi.
Poſita verò mora regulari, vel irregulari, ſive debitum pro-
veniat ex cauſa legali, ſeu etiam ex cauſa mutui, paſſim ibi
decernitur intereſſe abſque neceſſitate illius extrinſecæ ju-
45 ſtificationis dictorum aliorum requiſitorum, quæ deſideran-
tur in Curia, cùm ibi ex more regionis habeantur pro pro-
batis, ut plories in ſua materia *ſub. tit. de uſuris*; Et propte-
reà à die interpellationis, & non antea, poſt elapſum dictum
quinquennium decrevimus tale intereſſe aſſequendum ex
fructibus bonorum hæreditariorum, de quibus hæres reus
conventus tenebatur reddere rationem, illudque decrevi-
mus ad eandem rationem ſeptem pro centenario, tum ſe-
quendo taxam ipſiuſmet teſtatoris, tum etiam, quia atten-
ta præſertim illorum temporum conditione, illud eſſe inte-
reſſe juſtum, & moderatum, adeò ut non ad minorem ra-
tionem per illud Sacrum Conſilium decerni ſoleat, ut te-
ſtatur Capyc. Latr *dec.* 21. *n.* 10. *poſt medium*, & videtur ha-
bere ſpeciem notorii in regione in illis Tribunalibus.

Omninò autem rejecimus prætenſionem intereſſe dicti
alterius intereſſe, quoniam illud ſolummodo illis Tribunalibus
46 decernitur pro fructibus cenſuum, quos ibi vocant *tertias*,
ex ea probabili ratione, quod cùm ſors principalis cenſus ſit
irrepetibilis, ac demortua, ipſi fructus habent ſpeciem ſor-
tis principalis ſtantis de per ſe; Et ea qua ratione, ſecluſo
obſtaculo formæ præſcriptæ per Bullam Pii V. probabilis
eſt opinio, quæ in illis Tribunalibus tenetur, convertendi ta-
les fructus in ſortem principalem, ſecus autem ubi agitur de
intereſſe acceſſorio ad debitum quantitatis repetibile, ob
ſolam rationem moræ, quoniam tunc in illis quoque Tri-
bunalibus intereſſe alterius intereſſe non debetur, ut cæte-
ris relatis, præſertim ex magiſtrali *dec.* Franc. 254. plenè fir-
matur per Capyc. Latr. *conſ.* 59. & per Rovit. *dec.* 9. quæ pro-
dit in eodem caſu de quo agit Capyc. Latr. Idque adeò ve-
rum, quod licèt pro fructibus cenſus debeatur intereſſe, ut
ſuprà, attamen, cùm ex illorum Tribunalium ſtylo, de-
cocto debitore, ſeu formato concurſu in ejus bonis, contra- 47
ctus cenſuales habeantur pro reſciſſis, exindè ſequitur,
quod pro ſorte ita effecta repetibili, & converſa in credi-
tum, donec ſequatur illius ſolutio, debetur quidem intereſ-
ſe ad eandem rationem, ad quam controverſi erant fructus
cenſus, ſed non debetur aliud intereſſe, ut advertitur apud
Rovit. *in pragmat. tertia de ceſſione bonorum*, *n.* 20. & *ſeqq.*

De pluribus autem aliis prætenſionum capitibus hincin-
dè actum fuit, quorum major pars conſiſtebat in nudo fa-
cto, de iis verò, quæ aliquam juris inſpectionem habent, 48
actum habetur in hac eadem cauſa, *ſub tit. de fideicommiſſis*,
ſuper puncto ſubſtitutionis exemplaris in perſona Franciſci
imperfecti, & *ſub tit. de credito* in Januen. cambii, ſeu ceſſio-
nis ſuper puncto mutui, & ceſſionis reſpectivè inter ſolum
Carolum, & Marchionem Gabrielam juniorem.

ANNOT. AD DISC. CVIII.

NOn acquieverunt hæredes Caroli laudo, quamvis in
plerîſque partibus eſſet eis favorabile, quodque ad
componendam hujuſmodi diuturnam litem, aliquod arbi-
trium ad eorum favorem potiùs dilatatum eſſet, unde co-
rarunt committi cauſam appellationis in Rota coram Ron-
dinino, coram quo ſuper canonizatione, & executione lau-
di, quæ prodierunt reſolutiones, ſub diverſa tamen nuncu-
patione, Neapolitana, ſeu Januen. Laudi 12. Junii 1671.
& 18. Martii 1672. ad quarum normam, expedito mandato
exequutivo in vim obligationis contentæ in compromiſſo,
illoque canonizato per Signaturam Juſtitiæ cum clauſula,
ſine præjudicio exequutionis, coram Albergato, ac dato du-
bio, an dictum decretum Rotale eſſet confirmandum, vel
infirmandum, pro infirmatione reſponſum fuit, ſub diebus
10. Junii 1675. & 1676. ex capite injuſtitiæ laudi in ea par-
te, in qua negatur tranſmiſſio legati ſcutorum vigintiquin-
que millium, per eos, qui ante ætatem à Teſtatore in con-
ditione poſitam obierunt, quaſi quod expreſsè contrarium
diſponat tex. *in l. Sejus Saturninus, ff. ad Trebell.* reſervando
videre de aliis capitibus, & an laudum ob individuitatem
corruat in totum. Quare ubi Deus ſuperviventiam conce-
dat, expectabitur ulterior progreſſus, ac exitus, & fortè
infrà cum diſcurſu particulari aliquid adnotabitur, quam-
vis Ego in cauſa non ſcripſerim, neque aliquam habuerim
applicationem, quoniam licèt ex parte Marchionis fuerim
requiſitus ad ſcribendum, nullaque adeſſet prohibitio ſub-
ſtinere coram Judice appellationis, vel recurſus proprium
judicium arbitramentale, adhuc tamen abſtinere volui.

Et de vita militia de qua agitur in præſenti *diſc.* habetur
etiam infrà in hoc Supplemento, *diſc.* 124.

NEAPOLITANA, SEU BENEVENTANA ASSISTENTIÆ PRO MARCHIONE RINUCCINO CUM MONTE MISERICORDIÆ NEAPOLIS.

Reſponſum.

De invaliditate Regii aſſenſus ſuper obligatione feu-
dorum impetrati poſt mortem contrahentis abſque
novo conſenſu hæredis. Et quid ubi impetratus
eſt eo vivente, ſed expeditus poſt mortem.

S U M M A R I U M.

1 *FActi ſeries.*
2 *De judicio aſſiſtentiæ practicato in Regno Nea-
politano.*
3 *De remedio aſſociationis, & an competat etiam contra
tertium.*
4 *Quod idem ſit aſſiſtentia, ac aſſociatio.*
5 *Vel quod idem ac Salvianum.*
6 *Quod potius contineat mixturam trium remediorum,
nempè prædictorum, & hypothecariæ, ſed ſemper
hypotheca eſt neceſſaria.*
7 *Super feudis in Regno Neapolitano non datur hypothe-
ca, vel quodcumque aliud jus abſque Regio aſſenſu.*
8 *Aſſenſus non ſuffragatur, niſi ſit expeditus in forma
Regiæ Cancellariæ.*
9 *Ex aſſenſu regulatur hypotheca, unde etiam creditores
hære-*

hæredis cum aſſenſu vincunt creditores defuncti ſine aſſenſu.

10 *Aſſenſus impetratus poſt mortem debitoris eſt invalidus, & de ratione.*

11 *Quid favore dotis, referuntur opiniones hincindè.*

12 *Quid ſi eſt obtenta Regia decretatio in vita, ſed poſt mortem expeditur in forma Regiæ Cancellariæ.*

13 *Gratia dicitur eo ipſo perfecta per ſolam Signaturam.*

14 *Quare, & ad quos effectus neceſſaria ſit expeditio literarum in beneficiis, ac penſionibus, & aliis gratiis.*

15 *An beneplacitum Apoſtolicum non exequutum proſit, ſi Prælatus decedat?*

16 *An concluſio, de qua n. 10. procedat contra Eccleſiam, vel piam cauſam, vel potius ei ſuffragetur limitatio, de qua n. 11.*

17 *Examinatur dicta limitatio, de qua n. 11. favore dotis an ſit vera?*

18 *In prohibitis ante aſſenſum perficientem contractum licita eſt pœnitentia.*

19 *Quod concluſio, de qua n. 11. procedat de uſu, ſeu ſtylo particulari.*

20 *Conſuetudines non extenduntur.*

21 *Privilegia competentia doti, vel piæ cauſæ, quomodo, & quando procedant, ac intelligenda ſint.*

D I S C. CIX.

1 DE menſe Junii 1590. Albericus Carafa ut emeret, vel
redimeret feudum Gildonæ, impoſuit cenſum in ſor-
ſe duc. 4. m. ad favorem montis Miſericordiæ, cui de menſe
Julii ſequentis acceſſerunt cum obligatione æquè principa-
liter & in ſolidum, Octavius, & Oliverius etiam de Cara-
fis, obligantes in forma omnia eorum bona tam feudalia
quàm allodialia, ſeu burgenſatica; de menſe autem Septem-
bris ſequentis obiit Octavius poſſeſſor feudi Baſilicis, ſuper-
ſtite Iſabella unica filia & hærede, & de menſe Novembris
pariter ſequentis, Albericus tam ſuo, quàm coobligatorum
2 nomine Regium aſſenſum in forma conſueta Regiæ Can-
cellariæ ſuper dicto inſtrumento cenſuali impetravit. Cùm
autem Iſabella prædicta, cum Regio aſſenſu in forma valida
deindè vendidiſſet dictum feudum Baſilicis Marchioni Ro-
dulpho, a quo tranſitum fecit in Marchionem Rinucci-
num, contrà iſtum Adminiſtratores dicti Montis ſuper dicto
feudo in vim dicti inſtrumenti cenſualis Regio aſſenſu, ut
ſuprà valleti, in ſacro Conſilio Neapolitano obtinuerunt
aſſiſtentiam tanquam in bonis dicti Octavii debitoris, cum
ſubſequuta etiam executione, ante cujus omnimodam
conſummationem, ejuſdem Marchionis rei conventi defen-
ſores, excitati ab eo ſomno, in quo plurium annorum ſpa-
tio ſteterant, adverterunt ad dicti Regii aſſenſus ineffica-
ciam ob ejus impetrationem ſequutam poſt mortem præfa-
ti Octavii, unde meritò conſuluerunt abſtinendum forè
ab ulteriori effectuatione jam concluſæ tranſactionis, qua-
re deſuper pro parte dicti Marchionis pro veritate de meo
judicio conſultus.

Reſpondi, quod niſi aliæ ignotæ concurrerent facti cir-
cumſtantiæ, præſuppoſitaque hac facti ſerie, clarum vide-
batur, dictam ſententiam in judicio aſſiſtentiæ cùm omni-
bus exindè ſequutis corruere debere, atque excitatum mo-
tivum eſſe ſolidum; quicquid enim ſit ſuper natura, ſeu
quidditate hujus judicii aſſiſtentiæ in eo Regno inducti, &
practicati *ex pragmat. 1. eod. tit. de Aſſiſtentia*, ſuper qua ul-
tra omnium pragmaticorum generalia commentaria Rovit.
particularia edidit Barbatus, atque ſcripſerunt Gaii *in ejus*
3 *tractatu de credito*, aliique Regnicolæ frequenter, an ſcili-
cet contineret ſimplex remedium aſſociationis ex *l. 3. Cod.*
de pignor. de quo latè Menoch. *de adipiſ. remed. 5.* Cenc. *de*
cenſibus qu. 94. Barbat. *d. tract. de aſſiſtent.* & Rotæ frequen-
ter præſertim in Bituntina cenſus coram Corrado *dec. 373.*
part. 9. recent. in Romana cenſus coram Bichin 26. Junii
1647. ubi, ac etiam *deciſ. 149. & 150.* poſt Cenc. & ſæpius
rejecta contraria opinione, verius firmatur hoc remedium
competere etiam contra tertium poſſeſſorem titulo ſingu-
lari, atque hoc jure paſſim vivitur in Curia, quicquid in
contrarium teneant deducti apud Ann. *alleg. 147.* & Rovit.
pragmat. 1. de conſervator. in fin.

4 Quaſi quod idem ſit aſſiſtere ac aſſociari, capiendo hoc
vocabulum *aſſiſtentiæ*, pro illa quam judex ita præſtat con-
cedendo familiæ aſſociationem, ut credidit Rot. pluries,
præſertim in Juvenacen. ſeu Melphicten. bonorum 15. Ja-
nuarii 1646. coram Corrado in principio *impreſſ. poſt contr.*
5 Contrii *dec. 27.* licèt quandoque crediderit eſſe idem ac Sal-
vianum, præſertim in Licien. coram Veroſpio *deciſ. 251.*
part. 11. recent. vel potiùs, ut veriùs videtur, contineat
quamdam mixturam, tam dictorum duorum remediorum,
quàm alterius hypothecariæ, ut plenè diſcurrit Rovit. *ſuper* 6
d. pragm. 1. de aſſiſtent. & habetur actum pluries *ſub tit. de*
judic. Hoc unum eſt, quod quacumque opinione retenta,
ſemper pro neceſſario, & eſſentiali requiſito adeſſe debet
hypotheca illorum bonorum, ſuper quibus illa petitur
tanquam talis judicii fundamentum.

Abſolutum verò eſt ſuper feudis exiſtentibus in dicto Re- 7
gno, nedum ob generalem prohibitionem juris communis
feudorum contentam *in c. Imperialem, de prohib. feudi alien.*
per Feder. ſed per aliam particularem latius patentem con-
tentam in Conſtitutione incipien. *Conſtitutionem divæ*
memoriæ, quæ utriuſque Siciliæ citrà, & ultrà Regnis com-
munis eſt, non dari feudorum hypothecam, vel quodcum-
que jus in re, vel ad rem abſque Regio aſſenſu, itaut excep-
to caſu refutationis puræ, & non pactionatæ in proximè
ſucceſſurum, alicujus tamen contractus cohærentiæ veſti-
tæ, non detur caſus validi contractus ſuper feudis abſque 8
dicto Regio aſſenſu, qui non ſufficit conceſſus per Regiam
decretationem, niſi expediatur etiam ejus privilegium in
forma Regiæ Cancellariæ juxta illarum pragmaticarum
expreſſam diſpoſitionem, atque ex Regnicolarum com-
muni ſenſu firmatur etiam per Rotam coram Dunozetto
inter ſuas deciſ. 612. & 604.

Unde propterea, cùm aſſenſus ſit ille, qui animat, &
informat actum, atque hypothecæ impreſſionem cauſat,
exindè reſultat abſolutum, & in praxi quotidianum princi-
pium, quod creditores cum aſſenſu, quamvis poſteriores
vincunt anteriores illo carentes, ſeu eum habentes poſte-
riorem. Quinimò, quod magis, rejecta opinione, quam 9
tenent Anna *allegat. 30.* Capyc. Latr. *conſult. 99.* & cæteri
apud eos, magis recepta eſt opinio, de qua Georg. *alleg. 18.*
Theodor. *alleg. 83.* & alii, ut in feudis locum non habeat
titulus de ſeparatione bonorum, ideòque contra juris
communis receptiſſimam regulam, quam habemus in bo-
nis allodialibus indifferentibus, creditores hæredis cum
aſſenſu vincunt in feudo, quamvis hæreditario, creditores
defuncti ſine aſſenſu.

Quibus ita ſtantibus, de plano reſultabat in hac facti
ſpecie quoad bona feudalia dicti Octavii, de quibus ageba-
tur, defectus hypothecæ, & conſequenter ineptia dicti ju-
dicii, non obſtante Regio aſſenſu, ut ſuprà in dicto contra-
ctu cenſuali expedito, utpotè impetrato de menſe No-
vembris, & ſic poſt mortem dicti Octavii defuncti de men-
ſe Septembris præcedentis, unde non accedente novo con-
ſenſu hæredis, ille remanet invalidus & inefficax, ex ea 10
clara ratione, quod cùm aſſenſus ſit, ut ſuprà, ille, qui
informat, & animat actum, qui proinde eſt reputandus ex
nunc tanquam novus, & de tempore ipſius aſſenſus ex in-
tegro geſtus, id non remanet verificabile ex defectu extre-
morum, ſeu conſenſuum, cùm jam defecta ſit, atque in re-
rum natura amplius non exiſtat perſona debitoris contra-
hentis, juxta receptiſſimam theoricam Iſerniæ *in d. cap.*
Imperialem, n. 15. & 16. & in addit. de qua cæteris relatis
Capyc. Latr. *conſult. 52. & deciſ. 137. n. 15.* Gizzarell. *dec. 2.*
in princip. Rovit. *pragm. 1. de fide memorialium, in princ.* de
Marin. *reſol. 25. lib. 1. pariter in princ.* & in addit. ad Rever-
ter. *dec. 368. num. 2.* Salgad. *in labyr. part. 1. cap. 33. num. 1.*
cum ſeq. & omnes abſque controverſia, quæ ſolùm eſſe vi-
detur circa limitationem tradi ſolitam favore dotis, an
ſcilicet ex iſtius privilegio obtineri poſſit aſſenſus etiam
poſt mortem debitoris, quod negat Apont. *de poteſt. Prore-* 11
gis, tit. de aſſenſ. reg. ſuper dote §. 1. & ſequitur Salgad. *in*
labyrint. ubi ſupra, ex n. 12. ubi hanc opinionem plenè tue-
ri ſtudet, quamvis in Regno magis communis, & recepta
videatur affirmativa, ut per Loffred. *conſ. 31.* Molpheſ. *conſ. 3.*
Franch. *deciſ. 86. 126. & 620.* Montan. *in cap. Imperialem,*
n. 206. de Marin. ad Reverter. *deciſ. 228.* apud quos concor-
dantes, ex ratione, de qua infrà *n. 17.*

Tunc autem ſubſequens mors debitoris non tolleret va-
liditatem, ſeu efficaciam Regii aſſenſus, quando ille jam ob-
tentus eſſet cum Regia decretatione ipſo debitore viven- 12
te, ſolemnitas autem perficiens actum expeditionis in for-
ma Regiæ Cancellariæ ſequeretur poſt mortem, ut advertit
Rovit. *in pragm. 1. de fide memorialium num. 3.* & meritò,
quoniam de jure gratia Principis dicitur ipſo jure perfecta
per ſolam decretationem, ſeu ſupplicationem ſignatam, ex-
peditio autem literarum eſt ſolemnitas extrinſeca ex ejuſ-
dem Principis lege requiſita pro intereſſe Officialium, ac ad
alios effectus, potiùs pro executione, & effectuatione gratiæ, 13
quàm pro ejus ſubſtantia, Caſſador. *deciſ. 4. de cauſ. poſſ. &*
propr.

propr. Gomeſ. *ad regul. Cancell. de non judicand. juxtà formam ſupplicationis*, Mantic *dec.* 286. *n.* 10. Rovit. *pragm.* 2. *de fide memorialium*, benè Rota in Cæſarauguſtana penſionis 17. Martii 1653. cor. Penringetio.

Atque ita receptum, & quotidianum habemus in Curia in adeò frequenti materia beneficiorum, ſeu penſionum
14 Eccleſiaſticarum, aliiſque gratiis, & indultis; licèt enim adſit regula Cancellariæ de non judicendo juxta formam ſupplicationis, atque ad normam Conſtitutionis Julii III. proviſus de beneficio, ſi literis non expeditis ſe ingerit in illius poſſeſſione, ac fructuum perceptione, plures pœnas incurrat, illam præſertim privationis, itemque de penſionario exigente penſionem, literis non expeditis; attamen id non percutit ſubſtantiam, & perfectionem gratiæ regulandæ ea tempore ſupplicationis, ſed ſolùm executionem, ſeu effectuationem, unde conſenſus præſtitus in dorſo ſupplicationis, ſeu alias, quamvis literis non expeditis, ſufficit, prout exigi poteſt penſio pro terminis decurſis ante expeditionem literarum, regulando gratiam ex tempore ſupplicationis, ſeu reſervationis, ut in ſuis reſpectivè materiis *ſub tit. de beneficiis*, & ſub altero *de penſionibus*, cum ſimilibus; atque receptum habemus in materia beneplaciti Apoſtolici ſuper alienatione bonorum Eccleſiæ, quod illud non obtinetur poſt mortem Prælati, qui re integra poteſt revocare,
15 ſed poſt illud impetratum, licèt non exequutum, aliaſque extrinſecas ſolemnitates non impletas, ſubſequens mors, vel pœnitentia non præjudicat, ex deductis per Duran. *dec.* 365. & 397. & ſæpiùs.

His ſtantibus, ſacrum Conſilium ſuſpenſa ulteriori exe-
16 quutione ſententiæ, admiſit hanc partem ad reſtitutionem in integrum, in cujus grado cauſa pendet cum probabili exitu favorabili, relatum tamen fuit Actoris defenſores ad evitandum objectum per eos jam agitum ſolidum, & inſuperabile, recurſum habere ad privilegium cauſæ piæ, cui ſupponitur competere dotis privilegia, ex pluries dictis per Tiraquell. *privileg. piæ cauſæ* 147. cum ibi collectis per Ricc. & Thor. in addit. & ſæpius alibi per utrumque *eod. tract.* undè cùm dos, ut ſupra, habeat hoc privilegium, ut poſt mortem debitoris etiam ſine novo hæredis conſenſu aſſenſus obtineri valeat, ita dicebant ſequi potuiſſe favore dicti piiſſimi Montis, abſque dubio privilegiis piæ cauſæ potiri debentis.

Super hoc autem novo motivo conſultus, dixi etiam pro
17 veritate, illud pro meo judicio nullam habere ſubſiſtentiam, licèt enim dicta limitatio in favore dotis videatur in eo Regno, ejuſque Tribunalibus magis communiter recepta ob originalem traditionem Bartholomæi de Capoe Doctoris magnæ authoritatis in regione, ut patet ex Franch. *dec.* 86. 126. & 620. Loffred. *conſ.* 31. *in princip.* & aliis apud Marin. ad Revertet. *deciſ.* 228. *n.* 2. ubi recenſentur Afflict. Capyc. Camerar. Anna, & alii, attamen id recipiendum eſt potius in reverentiam authoritatis majorum, & quia ſic illis ſapientibus viſum fuerit, ut in pleriſque aliis articulis, ſeu concluſionibus in eo Regno praxis docet, non autem quia de jure communi ex ejus diſpoſitione, vel ratione id procedat; ſiquidem Bartholomæus de Capua originarius concluſionis author ad id movetur per text. *in l. ſi ego*, §. *ſed etſi*, *ff. de jure dotium*; & cum eodem ſenſu procedunt Loffred. Franch. & cæteri, quod continere videtur æquivocum manifeſtum, non ſolùm ex valde bonis conſiderationibus, quæ impugnando hanc opinionem ſuper dicti textus intel-
e lectu fiunt per Salgad. *in labyrint. dict. part.* 1. *cap.* 33. *ex num.* 13. *ad finem*, ubi nervosè contrarium de jure verius eſſe ſuſtinet, ſed etiam quia ratio aſſignata per textum conſiſtit in eo quod hæres, mortuo dotis promiſſore, ex quodam dotis favore cogi etiam poteſt, cum certo præſuppoſito à fortiori, quod niſi ipſe principalis promiſſor obiiſſet, cogi etiam poſſet, quaſi quod regulando voluntatem à poteſtate, ſeu neceſſitate, ac ſubjectione coactionis, voluntas ſebi intelligatur, quæ ratio abſolutè adaptabilis non eſt alienationibus, vel obligationibus illorum feudorum abſque Regio aſſenſu.

Quidquid enim ſit in terminis generalibus aliarum rerum prohibitarum ſuper facultate revocandi, ſeu pœniten-
18 di re integra, & ante perfectum contractum, in quo adhuc veriùs videtur talem facultatem intrare, ex deduct. per eundem Salgad. *d. c.* 33. *num.* 21. & *ſeq.* & *part.* 2. *c.* 21. *num* 36. *cum ſeq.* Surd. *conſ* 484. *num.* 8. cum aliis ex profeſſo in materia deductis in Romana, ſeu Albanen. vineæ pro Nunez *ſub tit. de donat.* ubi quod idem procedat in contractibus ſuper beneficiis, penſionibus, officiis, locis Montium, emphyteuſi, bonis majoratuum, & aliis in commercio ſine alterius aſſenſu non exiſtentibus.

In dicto tamen Regno, quatenùs pertinet ad feuda, indubitata eſt facultas pœnitendi, ſeu revocandi, quodque ipſemet principalis promiſſor, ſeu contrahens non poteſt invitus cogi ad perſeverandum in contractu, per expreſſam, ac literalem legem municipalem uſu paſſim receptam in Conſtitut. incipien. *Conſtitutionem divæ memoriæ*; ideoque ratio dicti textus proſſus incongrua, & inadaptabilis remanet, dictaque concluſio referenda potiùs venit cuidam uſui, ſeu ſtylo particulari non improbabiliter apud mo- 19
dernos inducto, ſeu tanto ob implicitum aſſenſum generalem favore dotium ex gratiis ab initio concurrentem, juxta ea, quæ de hujuſmodi aſſenſu generali habentur pluries ſupra, præſertim *diſc.* 26.

Si ergo id provenit, non ex privilegio clauſo in corpore juris communis, ſed ex quadam conſuetudine, ſeu ſtylo particulari illius regionis, extrà quam in puncto juris contrarium omninò verius eſt; hinc proindè reſultat admittandam non eſſe hujuſmodi extenſionem ratione æquiparationis, 20
cùm ea procedat in privilegiis generalibus de jure communi competentibus, de quibus agunt Tiraquell. & Addantes ubi ſupra, & cæteri apud eos, non autem ubi ex particulari ſtylo, ſeu conſuetudine, cujus peculiaris natura eſt, quod ſtrictè ad ejus præciſos limites, atque in ipſo individuo attendi ſolùm debeat, non autem extendi de caſu ad caſum, locò ad locum, ſeu actu ad actum, etiam rationis identitate concurrente, juxta receptum *conſ.* 237. *n.* 3. Oltradi, de quo Greg *dec.* 45. & 162. Burat. & Adden. *dec.* 373. Mantic. *dec.* 357. *n.* 4. cum aliis plenè deductis in Majoricen. Canonic. coram Meltio, & Cerro *dec.* 34 & 37. poſt Zuffum *de legitimat. proceſſus*, & frequenter, cum videatur hodie principium planum.

Præterea etiam ipſiuſmet dotis favore, ſive iſtud dicamus ſpeciale competens de jure communi, ſive ex conſuetudine, 21
& ſtylo particulari ut ſuprà, id procedit, quatenùs agatur de contractu inito directè in cauſam dotis, putà de obligatione dotantis pro dote conſtituenda, ſeu viri, & aliorum pro eadem reſtituenda; ſecus autem ſi agatur de contractu merè indifferenti cum tertio, quamvis jus, vel intereſſe dotis admixtum ſit, putà quia ſoluta per conſtituentem, vel reſtituta per virum dote in pecunia, iſta ſub diverſo contractu cum tertio inveſtiatur in cenſum, vel alium contractum, cùm in illo contractu, & reſpectu tertii, abſque dubio non intrent privilegia dotalia militantia reſpectivè pro dote conſtituenda, vel reſtituenda. Et ſucceſſivè idem dicandum venit de cauſa pia in omnibus caſibus, in quibus illa privilegiata ſit, quod ſcilicet intelligatur, quatenùs agatur de diſpoſitione in ipſam piam cauſam, principaliter directa in Deum, ac facta ex motivo pietatis, & pro ſalute propriæ animæ, ſecus autem ſi agatur de contractu merè correſpectivo ad limites juſtitiæ commutativæ inito cum Eccleſia, vel pia cauſa, tanquam cum privato, cùm tunc jure cujuſlibet privati regulari debeat, neque intret peculiaris ratio pietatis, ut in propoſito concluſionis, quod in obligationibus, aliiſque contractibus ad pias cauſas non requiruntur ſolemnitates ſtatutariæ, habetur particulariter actum in Romana cenſus pro Clementina Cecchina *ſub tit. de credito, ſeu contractibus.* Et hic erat caſus, cum hujuſmodi contractus initos non eſſet ad favorem Montis pii ex motivo, ſeu cauſa pietatis, ſed jure merè privato, & per contractû correſpectivum, atque ex hoc omnis difficultas ceſſare videbatur.

ANNOT. AD DISC. CIX.

Super aſſenſu poſt mortem, plura deducunt de Luca ad Franch. *deciſ* 86. 126. & 620. Adden. ad Marin. *reſol.* 25. *lib.* 1. idem Marin. in addit ad Revertet. *deciſ.* 513. Marott. *diſcept.* 33. & generaliter de aſſenſu non ſuffragante poſt lapſum terminum invita altera parte; & declarente contractum reſolutum, apud Bich. *deciſ.* 660. ubi concordantes, & conferunt quæ in materia pœnitentiæ ante aſſenſum in illis contractibus, qui ab ipſo aſſenſu perfectionem recipiunt, latè deducuntur *ſub tit. de donat. diſc.* 61.

NULLIUS JURIS PROTHOMISEOS PRO AGNATIS CONSORTIBUS FEUDI CUM FEUDATARIO VOLENTE ALIENARE.

Reſponſum pro veritate.

An jus prothomiſeos competens agnatis adverſus extraneum feudi emptorem locum habeat, ubi non elie-

alienatur ipſum feudum, ſed ſolum ejus commoditas; Et quatenùs de ſtricto jure non intret ipſum jus prothomiſeos, an ad inſtar concedendæ ſit prælatio, ubi agnati ſunt conſortes in poſſeſſione ejuſdem feudi? Et quale remedium iis competat, ubi res eſt in fieri, atque ad alienationem adhuc non eſt deventum.

SUMMARIUM.

1 *CAſus controverſia.*
2 *De jure prothomiſeos competente in feudis antiquis pacti, & providentiæ.*
3 *Quid in feudis novis, vel mixtis.*
4 *De rationibus quibus dictum jus prothomiſeos innititur.*
5 *Competit jus prothomiſeos etiam in alienatione facta Domino directo, & de ratione.*
6 *Commoditas feudi poteſt alienari ſine aſſenſu.*
7 *Jus prothomiſeos non habet locum in donatione, vel permutatione, & tranſactione.*
8 *Quod jus prothomiſeos ſit exorbitans, & odioſum.*
9 *Ceſſio commoditatis non tangit feudi ſubſtantiam, nullumque jus tribuit in re, vel ad rem.*
10 *De concluſione de qua n. 8. an jus prothomiſeos ſit odioſum, vel favorabile.*
11 *Quod in feudis ſit favorabile, & de ratione, & de jure feudorum ut ſit antiquius jure communi quoad uſum.*
12 *De rationibus ob quas etiam in alienatione commoditatis intrare debet jus prothomiſeos.*
13 *In Regno Neapolitano Vaſſallis datur prælatio adverſus novum emptorem feudi, ac etiam adverſus novum conductorem.*
14 *Facilius danda eſt prælatio, ubi alienatio fieret in potentiorem.*
15 *Agnati, vel conſortes, quibus competit jus prothomiſeos poſt factam alienationem, fortiùs jus habent illam impediendi, & quomodo.*

DISC. CX.

1 A Plurium ſæculorum citrà, Pontificia, & Imperiali authoritatibus, poſſidentibus quibuſdam nobilibus de illoſtri familia ab eodem ſtipite deſcendentibus aliqua feuda in forma indubitata pacti & providentiæ, cum unicus ex proprio colonnello ſuperſtes abſque prole intenderet, ut ſupponebatur, extraneo ſuam portionem alienare, in ſola tamen commoditate, ut ita excluſum remaneret jus prothomiſeos de jure feudali competens aliis agnatis, per illos deſuper conſultus, quomodo ſcilicet id impediri poſſet, ſeu quatenùs ſequatur, an de juſtitia eis competeret retractus, ſeu prælatio.

Reſpondi, quod ubi ageretur de formali alienatione ipſius portionis feudalis importante tranſlationem juris realis, ac tangente ſubſtantiam feudi, tunc caſus eſſet indu-
2 bitatus pro affirmativa, dum agitur de feudo antiquo pacti & providentiæ, per tex. literales *in c. 1. §. Titius ſi de feudo defuncti, c. 1. §. ſed & res, per quos fiat inveſtitura, & in c. 1. §. porrò, qualiter olim feud. poter. alienari*, ubi gl. Iſernia, Afflict. Alvarot. & cæteri communiter ad nimiam ſatietatem collecti per Schrader. *de feud. p. 8. c. 7.* Roſenthal. *eod. tract. c. 9. membr. 2. concl. 87. n. 1. & in gloſ. lit. A.* Harthman. Piſtor. *p. 2. q. 11. & 12.* Beſlic. *concluſ. 57. lib. 2.* Maſtrill. *dec. 8. n. 1. & ſeq.* & omnes abſque contradicente.

Sola enim quæſtio cadit in feudis novis, ſive in antiquis mixtis habentibus annexam qualitatem hæreditariam, nedum primi acquirentis, ſed etiam ultimi morientis, ut ſunt illa Regni Neapolitani, & in qua nimium certant feudiſtæ
3 Neapolitani; negativam enim tenent Capyc. Latr. *conſult. 27. 28. & 96.* de Marin. *reſol. 126. lib. 2.* ſcribentes apud Rumm. in addit. ad Afflict. *de jure prothomiſ. fol. 64.* affirmativam verò Rovit. *in conſ. impreſſ. poſt dec. 11.* Aponta, & *inter ejus commentar. ſuper pragm. in rubr. de feudis*, & idem Aponte *dicta deciſ. 12.* & alii per Capyc. Latr. & Adden. *deciſ. 57. n. 2.* ubi quod hæc opinio eſt magis recepta, & habetur ſuprà in Montis Peluſii *diſc. 36.* ſed quidquid ſit, extraneum dicebam de his quærere, dum agebatur de feudo indubitanter antiquo pacti, & providentiæ puro, quo caſu nemo dubitat; tunc enim non ſolùm intrat ratio æquitatis,
4 cui innitantur Aponte, Rovit. & ſequaces, & ſuper qua eſt quæſtio, an jus prothomiſeos feudale tali rationi innixum ſit, necne, ſed intrat abſque dubio altera, in qua omnes concor-

dant, illius ſcilicet præventivæ revocationis, quæ agnatis moriente feudatario alienante, competeret, etiam pretio non oblato; unde propterea per hujus remedii intentationem magis conſulitur, tam feudatario alienanti jus ſuum, quàm extraneo illud ementi, ideoque nulla ſupereſſe videtur dubitandi ratio, ex deductis ſupra *d. diſc. 36.* ac etiam in Januen. *diſc. 37.*

Et ſtante hac ultima ratione, certum videtur dicto retractui locum eſſe, quamvis & in ipſummet Dominum alienatio fieret, quoniam reſoluto jure alienantis, adhuc agnatis juxtà ordinem vocationis competit jus neceſſariæ 5
ſucceſſionis, & conſequenter jus revocandi alienationem, ex quo reſultat jus prothomiſeos, cùm hæc alienatio facta in Dominum in hoc privilegiata eſſe videatur, atque differre ab ea, quæ ſine aſſenſu fieret in extraneum, quod ita aſſenſum habere dicitur ad effectum evitandi pœnas, ac etiam nullitatem actus ab initio, etiam durante jure alienantis, ſed non tollit dictum jus ſucceſſionis, ex plenè deductis per Roſenthal. *d. c. 9. membr. 1. concl. 52. nu. 3. & in gloſ. lit. B.*

Difficultas igitur ſolùm eſſe videbatur, quatenùs dictus 6
alter alienandi modus teneretur, commoditatis ſcilicet, prout facti eſt non tangentis ſubſtantiam feudi, quod non dubitatur etiam ſine aſſenſu fieri poſſe, ex iis, quæ pluries *hoc eod. tit.* ſuprà firmata habentur, præſertim in Romana, ſeu Status Eccleſiaſtici infeudationum *diſc. 61.* atque de ſtricta juris cenſura contrà agnatos pro d. juris prothomiſeos incompetentia reſpondendum videbatur, quoniam tam jura feudalia, quam feudiſtæ, de quibus ſuprà, loquuntur de alienatione, quæ fieret per contractum emptionis, & venditionis, vel alium æquipollentem, ſecus ſi per alictum donationis, permutationis, tranſactionis, & ſimilem, in quo cum non poſſit retrahens dare idem, quod dat extraneus, ille non intrat, ex collectis per eumdem Roſenthal. *d. c. 9. concluſ. 90. n. 4. & ſeqq. & in gloſ. ibid.* & conferunt quæ generaliter in materia retractus habentur *ſub tit. de ſervit.* ut non procedat in alienatione per donationem, per- 7
mutationem, tranſactionem & ſimiles; cumque ex ibidem
deductis, ac etiam ſupra in Romana, ſeu Sabinen. prælationis *diſc. 38.* ex veriori, magiſque recepta ſententia hoc jus 8
prothomiſeos cenſeatur odioſum, & exorbitans, idcirco ejus extenſio de caſu ad caſum admittenda non eſt.

Et fortius quia cum ex deductis *d. diſc. 61.* & alibi pluries 9
ſupra, alienatio commoditatis nullum jus tribuat in re, vel ad rem, neque feudi ſubſtantiam tangat, ſed ille in quem talis alienatio facta eſt, habeatur tanquam nudus minister, & procurator alienantis, percipiendo ejus nomine fructus, illoſque, poſtquam ſeparati ſunt ab eorum cauſa productiva, & effecti allodiales, applicando ſibi ipſi, & in rem propriam; hinc proinde reſultat, quod ſicuti feudatario deputante procuratorem, vel œconomum, aut gubernatorem irrevocabilem, non poſſent agnati id prohibere, atque prælationem prætendere, cum id nullibi in jure cautum habeatur, ſic à pari, cum idem videatur caſus.

His tamen non obſtantibus, contrarium in facti ſpecie 10
probabilius credebam ex ejus particularibus circumſtantiis, illud in primis prænotando, quod quidquid ſit de ſuperiùs inſinuata quæſtione in terminis generalibus retractus competentis ex jure municipali, in qua plerique tenent illud eſſe favorabile, utpotè conforme etiam juri divino, ac naturali æquitati, ut plene deducitur in voto Præſidis viarum regiſtrato *deciſ. 173. part. 4. recen.* ubi etiam tenenda eſſet opinio contraria, quam ſequitur Curia juxtà aliud votum, *de quo deciſ. 783. ultima part. 2. recent.* & in Peruſina retractus 4. Maji 1657. coram Coccino, quæ eſt in materia magiſtralis, id provenit an diſpoſitione text. *in l. dudum, C. de contrahen. empt.* cum concordantibus inducentibus vendendi, ſeu aliàs de bonis ſuis diſponendi libertatem, quaſi quod ita jus commune corrigatur, atque ab ejus diſpoſitione hoc jus municipale exorbitet, ut ſupra *d. diſc. 36. & 38.* & pluries in dicta ſua materia de retractu *ſub tit. de ſervit.*

Hæc autem ratio non videtur adaptabilis feudis, quo- 11
niam quando jus non ſcriptum, ſeu conſuetudines feudales à legibus Longobardorum ut plurimum derivatæ, poſt longum intervallum in ſcripturam redactæ fuerunt, per Gerardum, & Obertum, tunc nulla habebatur notitia, nulluſque uſus in Italia juris civilis Romanorum juxta compilationem Juſtiniani, ut patet ex legali hiſtoria diſtinctè deducta in Neapolit. *ſub eodem tit. de ſervit. diſc. 1.* ac etiam magis ſummatim inſinuata *d. diſc. 36. & diſc. 2. hoc eodem tit.* ideoque dici non poteſt, quod hoc jus feudale editum eſſet in correctionem juris communis, cum quo tunc vivebatur, quia tunc tale

jus

jus ignotum erat, ac etiam quia ipſimet juri ignota ſunt feuda; Et conſequenter ceſſante dicta ratione, ob quam jus prothomiſeos in aliis rebus indifferentibus reputatur exorbitans, & correctorium, potiùs intrare videntur rationes contrariæ opinionis, illud reddentes favorabile, æquitativum, ac benignè intelligendum.

12 Quibus ita prænotatis, tam æquitatis, quàm congruentiæ, ac etiam rectæ adminiſtrationis juſtitiæ rationes in hac facti ſpecie dictam prælationem exigere videbantur, quoniam non agitur de caſu, in quo tale jus petant illi agnati proximè ſucceſſuri, qui feudum non poſſidentes, habent ſolum jus, vel ſpem futuræ neceſſariæ ſucceſſionis, ob quam ſecumferentem jus revocandi alienationem, etiam non reſtituto pretio, detur hoc privilegium, ſeu facultas, ſed agitur de agnatis compoſſeſſoribus eorumdem feudorum pro eorum portionibus, dum agitur de feudis dividuis ad formam juris Longobardorum, ideòque alia duplex intrat ratio, una conſortii, & altera utilitatis Vaſſallorum, rectæque adminiſtrationis juſtitiæ, ut numerus dominorum, quo magis fieri poteſt, reſtringatur, & ex quibus rationibus ita fuiſſe deciſum de anno 1617. per Collaterale Conſilium Neapolis teſtantur Lanar. jun. in addit. ad Lanar. ſen. *in repetit. d. §. ſed etiam vos*, & Donat. *de renunciat. tom. 2. n. 26. n. 106. ut advertitur d. diſc. 38.*

13 Et magis proximè, ut eadem prælatio, quæ in Regno Neapolitano de recepto uſu competit Vaſſallis adverſus novum feudi emptorem, competat etiam adverſus conductorem, deciſum teſtatur Capyc. Latr. *deciſ. 168. n. 29. & 30.* ubi etiam per totam deciſionem de prælatione conſortis in dominio etiam in locatione, & ſic ex identitate rationis intrat extenſio, potiſſimè, ac extrà dubium attendenda, ubi ille, cui fieret talis alienatio, eſſet potentior, unde facto caſu ſucceſſionis, difficilis redderetur recuperatio, ex iis quæ

14 proximè habentur apud Natt. *conſ. 491.* cum concord. in Placentina *ſub tit. de emphyt. diſc. 29.*

His autem poſitis, ſi jam ſequuta alienatione daretur jus illam ita retractandi, multò magis dicebam de plano competere eiſdem agnatis jus inhibendi conſorti, ne alienaret, niſi ipſis offerentibus illud idem, quod ſine fraude ab alio invenietur, & per illud remedium quod dicunt conſervativum feudiſtæ *in d. c. 1. §. porrò*, & *c. 1. §. ſed & ea per quos*

15 *fiat inveſtitura*, cum concord. per Roſenthal. *d. c. 9. membr. 2. concluſ. 86. num. 3. & in gloſſ. ibid. lit. B. & C. concluſ. 90. in princ.* & confert etiam vulgatum dicterium, *quod turpius ejicitur &c.* quo utuntur etiam juriſtæ, ut per Alex. *conſ. 213. num. 7. lib. 6. concluſ. 174. num. 13. & 175. num. 42.* ac etiam alterum, quod faciliùs impediantur facienda, quàm retractentur jam facta, ex collectis per Barbaſ. *axiom. 93. num. 30. cum ſeq.* ita ut ita in præſenti quæſito mihi pro veritate viſum fuit reſpondere.

ANNOT. AD DISC. CX.

De jure prothomiſeos habetur ſuprà, *diſc. 96. & ſeq.* cum ibi notatis, & de ceſſione commoditatis, etiam in prohibitis; ſuprà, *diſc. 61. & tit. de Emphyt. diſc. 44. & tit. de ſerv. diſc. 2. & 68. & ſeq.*

ROMANA, SEU NULLIUS FEUDI, &c.

Conſilium pro directione, ſuppreſſis nominibus.

De mutatione naturæ, vel ſtatus rei, quod de allodiali efficiatur feudalis, recognoſcendo alterum in Dominum, an importet reſtrictionem, cui ſubjacet feudum ab alio acceptum, juxtà leges feudales, vel potiùs retineat in reliquis antiquam naturam? Et præſertim an ſub nomine hæredum veniant ſolùm illi ſanguinis, vel etiam extranei, ad eandem materiam, de qua ſuprà, diſc. 55. & 63.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries, cum ratione dubitandi.*
2 *Bulla de non infeudando, comprehendunt etiam extenſionem lineæ.*
3 *De operatione, vel interpretatione verbi hæredum, & ſucceſſorum, & quid, ubi adeſt verbum quorumcumque.*
4 *Quid, ubi precedit verbum filiorum, & deſcendentium.*
5 *An, & quando geſta per procuratorem ultrà fines mandati valeant?*
6 *Quod mandatum deſerviat pro interpretatione in dubio.*
7 *De differentia inter caſum feudi ſuſcepti ab infeudante, & inter feudum in re propria.*
8 *An prohibitio alienationis ſit compatibilis cum feudo hæreditario, & tranſmiſſibili ad extraneos?*

D I S C. CXI.

Poſſidente ab antiquo ex ſucceſſione majorum quodam Domicello, Caſtrum juriſdictionale, cum Vaſſallis, jure illius improprii, & ſubordinati allodii, juxtà cujus naturam per Barones, & Domicellos Romanos, & Status Eccleſiaſtici poſſidentur Oppida, & Caſtra, ac etiam aliquæ Civitates ex pluries in præcedentibus inſinuatis; incertum eſt quibus motivis, annis decurſis, præfatus Domicellus per procuratorem juramentum fidelitatis præſtitit Papæ, cui idem Caſtrum ſuppoſuit, atque ab eo in feudum recepit pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum, ſub obligatione recognitionis ſingulis annis in una libra ceræ albæ elaboratæ, ſub pœnis in Conſtit. Greg. XIII. contentis, alienatione penitùs interdicta. Cùm autem idem Domicellus, vel ejus filius, Caſtrum alteri vendere vellet, atque beneplacitum Apoſtolicum ſuper emptione non denegaretur in forma conſueta, abſque, ſcilicet, præjudicio jurium Cameræ, & ad præſcriptum Conſtitutionum S. Pii V. & Innocentii IX. aliorumque Pontificum de non infeudandis, hinc pro parte ejus, qui emere intendebat, deſuper conſilium petitum fuit, an dicta emptio tutè fieri poſſet?

Reſpondi reſolutionem pendere ab interpretatione dd. verborum, *pro hæredibus, & ſucceſſoribus*, quæ continentur in recognitione, ſeu inveſtitura feudali, an ſcilicet intelligenda eſſent juxtà naturam, ſeu ſtrictam ſignificationem feudalem, pro hæredibus ſanguinis tantùm, vel potiùs juxtà naturam bonorum allodialium, & indifferentium pro hæredibus, & ſucceſſoribus etiam extraneis; iſto etenim ſecundo caſu credebam, quod tutè emptio fieri poterat, dum nulla ſequebatur mutatio linearum, atque extraneus emptor venit ſub nomine ſucceſſoris titulo ſingulari. E converſo autem in primo caſu emptio ſuffragari, & ſuſtineri poterat durante linea, vel deſcendentia venditoris, dum ad præſcriptum Bullæ Sancti Pii V. de non infeudandis, de qua frequenter in præcedentibus, & præſertim *diſc. 17. & 61.* juxtà 2 declarationem factam per Conſtitutionem Innocentii IX. non ſolùm interdicta eſt feudatio feudi jam devoluti, vel cujus devolutio immineret, ſed etiam quicumque actus, per quē ſequeretur lineæ prorogatio, atque major feudi duratio.

Quatenùs itaque pertinet ad hunc punctum, probabiliter reſpondendum debere credidi, de late, & benignè dictorum verborum interpretatione ex duplici fundamento. Primò 3 ſcilicet, quoniam licèt in inveſtitura recepta per procuratorem, qui nomine dicti Domicelli abſentis juramentum præſtitit, verba eſſent concepta *pro hæredibus, & ſucceſſoribus* ſimpliciter; attamen in mandato procuræ dicitur *pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque*; iſtud etenim verbum, ſeu adjectum univerſale *quibuſcumque*, in hoc propoſito ceſſare facit omnem quæſtionem, quæ cadit, ubi dicitur *pro hæredibus, & ſucceſſoribus* ſimpliciter, cùm illud verbum *quibuſcumque* tamquam amplum, & effrænatum, comprehendit omnes hæredes, etiam extraneos, omneſque ſucceſſores non ſolùm univerſales, ſed etiam particulares, ex iis, quæ paſſim habemus in materia emphyteutica, quoties præſertim agatur de emphyteuſi Eccleſiaſtica, cujus regularis natura eſt, non egredi hæredes ſanguinis. Et in hiſ terminis feudalibus, latè habetur in deciſionibus, quæ hinc inde prodierunt in celebri *Sarſinaten. feudi* apud Coccin. *deciſ. 2305. repetit.* apud Capyc. Latr. *conſultat. 75. num. 279.* & apud Dunozet. *deciſ. 748. & 760. repetit. poſt* Contrium *deciſ. 18. & 19.* ac etiam fuit apud Otthob. *deciſ. 265.*

Difficultas etenim in eo caſu cadebat, ex eo quòd præcederet verbum *filios*, an ſcilicet iſta alia verba magis ampla 4 *hæredum, & ſucceſſorum*, ſtarent ſumulativè, vel qualificativè, ut primo loco deciſum fuit coram Coccino; vel potiùs ampliativè, ut ultimo loco deciſum fuit coram Dunozetto, & Otthobono: ſed quando non præcedit dictum verbum *filiorum, & deſcendentium*, quod denotat ſucceſſores ſanguinis, tunc accedente dicto verbo amplo, & effrænato *quibuſcumque*, caſus videtur extrà omnem dubitationem, dum huic verbo tradi ſolent etiam quædam improbabiles operationes annunciatæ *ſub tit. de renunciat. diſc. 4. & in ejus adnotationibus.*

Et

Et quamvis, ubi inveſtitura reſtrictionem haberet ad ſo-
5 los hæredes ſanguinis, adeout dignoſceretur contrarietas inter mandatum, & inveſtituram, amplitudo verborum mandati nullius remaneret operationis, ſtante ſubſecuta ratificatione inveſtiturę, per quam tollitur illa nullitas, quæ reſultare dicitur ab exceſſu hujus mandati, dum hic exceſſus operatur, ut principalis non remaneat obligatus ex facto procuratoris ultra fines mandati, quatenùs ipſe ratum non habuerit, secùs autem ratihabitione accedente, ut deductis *tit. de credito*, *diſc.* 84. & alibi pluries.

Attamen, cùm verba inveſtituræ ſint ambigua, vel apta
6 comprehendere etiam hæredes, & ſucceſſores extraneos, dum nullum præcedit verbum *filiorum*, *& deſcendentium*, ſeu alias reſtrictivum hæredum ſanguinis, hinc proinde mandatum rectè deſervire poteſt pro interpretatione.

Et ſecundò in idem ponderabam diſtinctionem, de qua ſuprà, *diſc.* 56. *&* 63. quòd ſcilicet magna ſit differentia inter caſum illius veræ, & propriæ inveſtituræ feudalis, per quam
7 infeudans concedit infeudato rem ſuam; & alterum caſum hujus inveſtituræ, potiùs impropriæ, & intellectualis, per quam infeudans nihil dat de ſuo, ſed potiùs acquirit, quia nempè infeudatus agnoſcit rem ſuam in feudum ab ipſo infeudante habente rei dominium intellectuale ob præambulam occultam donationem. Primo etenim caſu ſtrictiùs, & rigoroſiùs proceditur, ut cenſeatur donatum, vel conceſſum quid minus, & cum ea lege, quæ eſt connaturalis qualitati bonorum, atque ut quò citiùs fieri poteſt ea redeant ad ſuam cauſam, & unitatem.

Et nihilominus, etiam iſto caſu conceſſio interpretanda videtur à ſua cauſa, an ea ſcilicet ſit lucrativa, vel onerosa, ut in caſo quo ſit lucrativa, intrat dicta ſtricta prohibitio ob ſtrictam naturam, vel interpretationem donationis. In altero autem reflecti debeat ad quantitatem pretii, ex qua deſumi ſolet quid ſit voluntas partium, iſtudque eſt magnum argumentum ad probandum quid in contractum deductum ſit, juxta vulgatam, & receptam propoſitionem frequenter in omni ferè materia inſinuatam; ſive reflectendum eſt ad alias facti circumſtantias, ex quibus deſumi valeat una, vel altera veriſimilis voluntas, cujus potiùs facti, quam juris revera eſt quæſtio, unde propterea pro meo ſenſu erroneum videtur procedere cum ſolis generalitatibus, ad has diſtinctiones, & circumſtantias non reflectendo.

In altero autem, in quo infeudans nihil dat de ſuo, ſed potiùs in actu infeudationis occultari dicatur dicta præambula donatio, quam feudatarius infeudanti faciat, tunc utique diverſa intrat interpretatio ex eadem ratione, ut cenſeatur donatum quid minus; ac etiam habendo reſpectum ad finem, vel effectum, ob quem hujuſmodi actus ſequi ſolent, qualis eſt, ut ille Princeps, ob fines politicos amplitationis, vel munitionis ejus Principatus, acquirat illius loci dominium directum, & alterum, ejuſdemque loci Dominum, & poſſeſſorem habeat in ejus Vaſſallum, & fidelem. E converſo autem, ea parte illius, qui ſupponit rem ſuam altàs liberam illi ſervituti, finis eſt ita obtinendi illam protectionem, ſuumque dominium ponendi in tuto ab aliorum oppreſſionibus, juxta caſus, de quibus *d. diſc.* 54. *&* 63. In reliquis autem, ex veriſimili voluntate utrinſque, res remanet in ejus primæva natura, quoties contrarium expreſsè non dicatur, ut in caſu conſimili ſequutum fuit in ſtatu Plumbini, de quo *d. diſc.* 54. quod incepta fuit inveſtitura in forma pacti, & providentiæ cum reſtrictione ad ſolos deſcendentes inveſtiti, excluſis agnatis deſcendentibus ab eodem primo ejuſdem ſtatus conquiſitore.

Alii in idem conſulti ex parte ejuſdem futuri emptoris, difficultatem habebant circa dictam reſtrictionem, ob alienationis prohibitionem in inveſtitura contentam, quaſi
8 quod eſſent inter ſe contraria, feudum eſſe tranſitorium ad hæredes, & ſucceſſores quoſcumque, & prohibitam eſſe alienationem. Verùm iſtud mihi non videbatur motivum conſiderabile, quoniam cùm de tempore hujus inveſtituræ conceſſæ per Pontificem Paulum V. jam prodiiſſent Conſtitutiones Sixti V. & Clementis VIII. ſtrictè prohibentes alienationem, etiam illorum Caſtrorum, & bonorum juriſdictionalium, quæ in natura allodii in hoc principatu à Baronibus, & Domicellis poſſidentur, ad omnes tranſmiſſibilia; idcircò iſta prohibitio adjecta videtur pro executione, & obſervantia dictarum Conſtitutionum, ac etiam ad alios fines, & effectus compatibiles cum tranſmiſſibilitate ad hæredes, etiam extraneos, ut frequens, & quotidiana praxis docet in Urbe in conceſſionibus emphyteuticis merè hæreditariis, & tranſmiſſibilibus ad hæredes etiam extraneos, continentibus tamen ſtrictiſſimam alienandi prohibitionem ſine conſenſu Domini directi, qui abſque juſta cauſa denegari non poteſt, eodem modo quo habetur *ſub tit. de regal.* in officiis venalibus, tam ſcilicet ad effectum ſolutionis laudemiorum, aliorumque emolumentorum, quàm etiam ut Dominus ſciat qualitatem perſonæ, ad quam bona transferenda ſunt, ne transferantur in potentiorem, aut alias talis qualitatis, quod juſtè denegare valeat aſſenſum; ſive ut ipſe iſta occaſione recognoſcatur, meliùſque conſervetur probatio ſui dominii, vel occurratur aliis fraudibus, & præjudiciis, quæ ſibi parari poſſunt; Et per conſequens ſtat benè ſimul prohibitio alienandi ſine conſenſu cum tranſmiſſibilitate ad quoſcumque.

THOLOSANA FEUDORUM DE LUXEMBURGO, SEU DE LIGNY,

PRO PRINCIPE BERNARDO CUM PRINCIPISSA MARIA.

Reſponſum.

De ordine ſucceſſionis feudorum inter plures lineas, earumque maſculos, & fœminas reſpectivè; Et an idem ordo alterari poſſit per feudatarium in præjudicium ſucceſſorum?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De puncto, ad quem reſtringebatur difficultas cauſæ.*
3 *Quod non placeret via, per quam alii ambulabant.*
4 *Fœminæ de linea admiſſa vincunt maſculos alterius lineæ.*
5 *Linea jam admiſſa, ſed excluſa, remanet tanquam extranea in concurſu lineæ excludentis.*
6 *De proprio ſenſu pro directione cauſæ.*
7 *Quando intret prærogativa lineæ cum ordine graduali ſupra gradum, & ſexum.*
8 *Quod tota vis hodie conſiſtat in applicatione.*
9 *Ordo ſucceſſionis feudi antiqui non poteſt alterari per poſſeſſorem.*
10 *De aſſenſu, vel beneplacito præſumpto.*
11 *An, & quando tranſactio afficiat ſucceſſores venientes jure proprio.*
12 *De eodem aſſumpto, de quo num. 9.*
13 *Quomodo intelligi debeat diſpoſitio ſuper ſucceſſione majoris natu, vel capitis domus.*

D I S C. CXII.

PRinceps Lodovicus de Luxemburgo, poſſeſſor antiqui a
feudi de Ligny, cum dignitate Comitatus, de anno 1505. in codicillis iſtud feudum cum annexis reliquit capiti armorum, ſeu domus, ejuſque deſcendentibus ſub ſtrictiſſima alienationis prohibitione; iſtaque diſpoſitio effectum ſortita eſt in Carolo, ex fratre nepote, à quo tranſiit in Antonium filium, cùmque hic eſſet quoque poſſeſſor alterius feudi Brienny pariter Comitatus dignitate decorati, utrumque feudum, ſeu Comitatum de anno 1555. donavit Joanni primogenito, inter quem, ac Antonium, & Franciſcum fratres (ſequuta morte patris) ortæ fuerunt controverſiæ, ſopitæ per concordiam de anno 1561. per quam dicta donatio effectum ſortita eſt, dictique Comitatus penes ipſum primogenitum remanſerunt, aliis fratribus obtinentibus quædam alia feuda, & bona.

De anno verò 1572. inter eoſdem fratres inita eſt conventio, ut præfatus Comitatus de Ligny, ad formam dictorum Codicillorum Ludovici, deberet ſemper eſſe præcipuus maſculi majoris natu, qui deferret nomen, & inſignia domus de Luxemburgo, cum aliis pactis ad rem non facientibus ſuper aliis caſtris, & Baroniis; defunctoque dicto Joanne, ſuperſtitibus Carolo, Diana, & Aloyſia filiis, eodemque Carolo ſine prole defuncto, orta eſt controverſia ſuper dicto feudo, ſeu Comitatu de Ligny, inter Aloyſiam aviam dicti Principis Bernardi, & Franciſcum prædictum fratrem ſecundogenitum Joannis, atque de anno 1611. in vim dictæ conventionis ann. 1572. Franciſcus obtinuit favorabile arreſtum, cui Aloyſia per quamdam concordiam acquievit, unde propterea Franciſcus donec vixit Comitatum poſſedit, ipſoque defuncto, in eo ſucceſſit Henricus filius, quo pariter ſine prole defuncto, ſuperſtite Carlotta, contra iſtam præfata Aloyſia litem inſtituit, reaſſumptam per dictum Principem Bernardum, Aloyſiæ nepotem ex Carolo filio, contra dictam Mariam Carlottæ filiam, cujus vir, no-

men, & inſignia de Luxemburgo acceperat eodem modo, quo fecerunt præfatus Bernardus,& Carolus ejus pater, itaque diuturna lite adhuc pendente, ſuper ejus meritis ex parte ejuſdem Bernardi conſultus fui.

In diſcurſu autem tranſmiſſo, ſuper quo reſponderi petebatur, duo continebantur præſuppoſita; Primò nempe, quod feudum eſſet antiquum in provincia, in qua vivatur juxtà leges, ſeu conſuetudines feudales, quodque in eadem provincia vigeat lex particularis, expreſſè diſponens, ut feuda decorata dignitate ſint individua deferenda cum ordine primogenituræ. Et ſecundò, quòd fœminæ, earumque deſcendentes eſſent quoque capaces, adinſtar feudorum, quæ ſunt in Regnis utriuſque Siciliæ, ex deductis ſuprà, *diſc.* 13.

Atque in eodem diſcurſu deſuper tranſmiſſo, non impugnando, ſed potiùs præſupponendo præfatam conventionem
2 anni 1572. ad favorem maſculorum, totum fundamentum conſtituebatur pro Bernardo in prærogativa lineæ, quod ſcilicet cum contentio eſſet inter æquè fœminas, vel deſcendentes ex eis, hinc proindè linea primogenita, de qua erat Bernardus, prevalere deberet, quodque propterea per mortem Henrici ultimi maſculi, ſucceſſio aperta eſſet Aloyſiæ, filiæ Joannis primogeniti potiùs, quam Carlottæ filiæ Henrici ultimi poſſeſſoris, ita inſiſtendo ſuper ordine graduali, de quo ſuprà, *diſc.* 13. & latiùs *in deciſ. Siciliæ, in eo caſu edita, & regiſtrata hoc eod. lib. & tit. de fideicom. diſc.* 15. *&* 34. *& in ejus annotationibus*. Et cum hoc ſenſu poſt ſcripta præſuppoſitum fuit proceſſiſſe.

Alios in Curia, & extra, deſuper conſultos, majorem, imò totam vim conſtituendo in comprobatione concluſionis ſuper dicta prærogativa lineæ, quæ vincere debet tam gradum, quàm ſexum, & ætatem, magnumque deſuper faciendo cumulum allegationum, atque admittendo, quòd ſucceſſio regulanda eſſet ex perſona Henrici ultimi de linea maſculina ſecundogenita.

Quamvis autem, ſtantibus dictis præſuppoſitis, ac juxta ea, quæ præponebantur, non tamen etiſis juribus alterius
3 partis, pro eodem Bernardo reſpondendum fore, mihi quoque viſum fuerit, quodque in iſta ſucceſſione potiores eſſent ejus partes; non tamen placuit illa via, quæ ut ſuprà tenebatur, ſiquidem admiſſo jure Franciſci, & Henrici ejus filii, ad formam præfatæ conventionis, adeout ſucceſſio regulanda eſſet ex perſona dicti Henrici; tunc ad favorem Car-
4 lottæ ejuſdem Henrici filiæ potius reſponderi debuiſſet, ex eadem concluſione, de qua *d. diſc.* 34. *de fideicom.* ubi allegantur Fontanell. Caſtrill. & alii antiquiores relatores, quod ſcilicet fœmina ſuperſtes de linea admiſſa, ſeu ingreſſa, vincat maſculos alterius lineæ remotioris; Et per conſequens, quod non daretur ordo retrogradus, ut defuncto maſculo de linea ſecundogenita, qui excludit fœminam de linea primogenita, iſta fœmina excluſa reaſſumeret ſuum jus ſuccedendi ex prærogativa lineæ, quamvis ſit remotior in excluſione filiæ maſculi deficientis, dum potiùs intrat regula, quod fœmina ſemel excluſa, remanet perpetuò excluſa per excludentem, ejuſque poſteritatem, ideoque ſucceſſio regulanda eſt ex perſona excludentis, inter cujus deſcenden-
5 tes intraret idem ordo gradualis cum prærogativa lineæ, nulla ratione habita alterius lineæ primogenitæ, dum illa jam annihilata fuerat; ideoque habenda venit pro jam extincta, ſeu effecta extranea per admiſſionem alterius lineæ maſculinæ ſecundogenitæ, quæ contendebatur de continuatione, juxta diſtinctiones, de quibus *in annotat. ad diſc.* 15. *de fideicommiſſ.*

Credebam itaque, ut potiùs inſiſtendum eſſet in iſta concluſione continuationis ſucceſſionis ex eadem linea, etiam favore fœminarum, in excluſionem alterius lineæ jam excluſæ, vel non admiſſæ, quodque ex eadem bonum jus aſſi-
6 ſteret Bernardo ex diverſo tamen præſuppoſito, impugnando ſcilicet validitatem dictæ conventionis anni 1572. & per conſequens, quòd ea non obſtante, per mortem Joannis primogeniti, ſeu Caroli ejus filii, ſucceſſio aperta eſſet ad favorem Aloyſiæ filiæ, ac futuris reſpectivè in excluſionem Franciſci, ita negando initium ingreſſus in lineam Franciſci ſtipitis Mariæ adverſariæ, ex eadem regula prædicta, quod fœmina ſuperſtes ex linea primogenita admiſſa vincat maſculos tranſverſales, ac remotiores alterius lineæ ſecundogenitæ, & ſubſidiariæ vocatæ.

Tunc etenim caderet hæc inſpectio ſuper prærogativa lineæ, quæ vinceret gradum, ac ſexum, & ætatem, quando
7 omninò defecta eſſet linea poſſeſſoris, adeout ageretur de novo concurſu plurium perſonarum ex diverſis lineis, quæ omnes venirent ex integro pro novo ingreſſu, juxta caſum ſucceſſionis Regni Portugalliæ, cum aliis in *dd. annot. ad diſc.* 15. *de fideicomm.* ſed ubi poſſeſſor, in cujus lineam ſucceſſio legitimè ingreſſa eſt, relinquit prolem, quæ ſit capax, tunc locus eſt continuationi, quæ eatenùs ceſſat, quatenùs obſtet incapacitas, vel prælatio ratione ſexus juncti cum qualitate agnatitia, quatenùs agnationem teſtator, vel lex contempletur, ex latè deductis *in d. deciſ. Siciliæ*.

Hinc proinde eædem erant concluſiones juris, quæ utrique contendentium aſſiſtebant, punctus autem erat in ap- 8
plicatione, ad quam hodie revera omnes penè controverſiæ reſtringuntur, quoniam ſi dicta conventio anni 1572. eſſet valida, concluſiones aſſiſtebant Carlottæ, & Mariæ ejus filiæ, dum ſucceſſio regulanda erat ex perſona Henrici; è converſo autem, ſi non eſſet valida, aſſiſtebant Aloyſiæ, & Bernardo ejus nepoti, dum ſucceſſio regulanda erat ex perſona Joannis patris, vel Caroli fratris Aloyſiæ, ac propterea ſemper magis, ac magis edocemur, quam erroneum ſit procedere cum generalitatibus, vel totam vim conſtituere in concluſionibus, earumque comprobatione cum inani allegationum cumulo, non benè diſtinguendo caſus, neque reflectendo ad eorum diverſas circumſtantias, ex quibus revera cauſarum deciſiones pendent.

Reſtricta itaque, pro meo judicio, difficultate ad pun-
ctum validitatis, vel invaliditatis dictæ conventionis anni 9
1572. pro ejus invaliditate reſpondendum videbatur, quoniam cùm ageretur de feudo antiquo pacti, & providentiæ, decorato dignitate, ideoque tam de jure feudorum, quàm fortiùs ex legibus regionis, regulando ad formam juris Francorum, cum ordine primogenituræ, ita clarum remanebat, quod Joannes primogenitus non potuit præjudicare ejus filiis, & deſcendentibus, cùm id ſolùm concedatur in feudis novis acquiſitis titulo oneroſo, ex relatis ſuprà, *diſc.* 9. *&* 10. ubi Concordantes fruſtra tranſcribendi; quoties non accedat explicitus conſenſus Domini, qui ſit Princeps ſupremus habens poteſtatem derogandi legibus, atque tollendi jus tertii, adeout accedant copulativè voluntas, & poteſtas, ex ibidem deductis.

De iſto autem Principis aſſenſu præſupponebatur non 10
conſtare; neque ille deduci poterat præſumptus ob diuturnam obſervantiam legitimi temporis, juxta ea, quæ habentur *tit. de dote, diſc.* 143. *& tit. de alien. & contract. prohib. diſc.* 1. *&* 3. & in terminis feudalibus poſt Frecc. *de ſubfeud. lib.* 2. *de aſſenſ. qu.* 28. Fab. de Ann. *conſil.* 112. *num.* 1. cùm non aſſiſteret factum, ob interruptionem obſervantiæ cum litibus, quinimò cum receſſibus à dicta conventione infra annos triginta,

Supponebatur, quod per alteram partem conſtitueretur fundamentum in eo, quod dicta conventio anni 1572 ſecuta eſſet per viam tranſactionis, quæ proinde apta eſſet
obligare ſucceſſores, venientes etiam ex perſona propria, ut 11
ex deductis ſuprà, *diſc.* 42. Verum iſtud videbatur fragile fundamentum, cùm nulla deſuper adeſſet lis probabilis, adeout verificari poſſet illa bona fides, cujus ratione tranſactio eſſet obligatoria ſucceſſorum venientium ex propria perſona; & quod magis eſt, nil per eam reſervabatur ſucceſſoribus per lineam fœmininam ex primogenita; & per conſequens nullus ſupereſſe videbatur prætextus, cujus ratione ista concordia eſſet ſuſtentabilis.

Minuſque videbatur ſubſiſtere alterum fundamentum præfatæ diſpoſitionis codicillaris Principis Ludovici de an-
no 1505. quoniam cùm etiam in eo ſupponeretur, quod feu- 12
dum eſſet antiquum, idcircò intrabat idem defectus poteſtatis; ac etiam, quia hæc diſpoſitio continebat idem, quod importat jus commune feudale in feudis individuis, cui etiam conformat jus particulare regionis, quod ſcilicet feudum deberet ſemper eſſe præcipuum capitis armorum, ſeu capitis domus, quod ſonat in idem, ac dicere, ut ſpectare
deberet ad primogenitum, ſeu natu majorem, quod regu- 13
landum venit ex ordine linearum; & per conſequens, dare capacitatem fœminarum eo modo, quo in præfatis Regnis utriuſque Siciliæ, per mortem Caroli filii Joannis primogeniti, ex tunc feudum apertum fuit Aloyſiæ, malèque occupatum per Franciſcam, à qua Maria jus metiebatur.

Ita mihi reſpondere viſum eſt, recedendo à via, per quam alii ambulare videbantur; non potuit autem omninò certum, ac maturum judicium deſuper efformari, cum ignota eſſent fundamenta, ſeu præſuppoſita alterius partis, ita reſpondendo cum præſuppoſitis diſcurrentis pro hac parte.

JA-

JANUEN. FEUDORUM PRO PRINCIPE AB AURIA.

Conſilium pro directione.

Conceſſio feudi Patri, & filiis, an cenſeatur ordine ſimultaneo, & ſucceſſivo, & quid de conceſſione facta viro, & uxori; an feudatarius alterare poſſit ordinem ſucceſſionis in præjudicium vocatorum?

Et de renovatione petenda per novum ſucceſſorem feudi, an peti valeat ante factum caſum ſucceſſionis, ſine conſenſu poſſeſſoris?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Senſus Auctoris ſuper directione.*
3 *Diſtinguuntur puncti, ſive inſpectiones.*
4 *Conceſſio facta patri, vel matri, & filiis, an intelligatur ordine ſimultaneo, vel ſucceſſivo?*
5 *Quomodo intelligenda ſit conceſſio facta viro, & uxori.*
6 *De poteſtate Principis alterandi inveſtituram, & tollendi jus agnatorum.*
7 *De ſucceſſione conſortis in feudo individuo.*
8 *De renovatione petenda per novum feudi ſucceſſorem.*
9 *Conceſſio renovationis facta ante factum caſum ſucceſſionis, non præjudicat facultati diſponendi, quam feudatarius habeat.*
10 *De poteſtate Principis tollendi jus tertii, eique præjudicandi.*
11 *Quando conſenſus poſſeſſoris feudi requiratur in renovatione, quæ alteri concedatur.*
12 *De errore pragmaticorum.*
13 *Quando dicatur conceſſio ex cauſa oneroſa.*
14 *Aliqua alteratio non immutat naturam feudi antiqui.*
15 *An ſolemnitates ſtatuti loci originis feudatarii requirantur in actibus, qui fiant in feudo diverſi Principatus?*

D I S C. CXIII.

1 Conceſſit per Imperatorem Carolum V. de anno 1551. Auguſtino Lando Principi Vallis Taræ, feudis Bardi cum titulo Marchionatus, & Compiani cum titulo Comitatus, in forma pacti, & providentiæ pro deſcendentibus maſculis cum ordine primogenituræ; cum Fridericus Auguſtini ex filio nepos primogenitus feudorum poſſeſſor unicam haberet filiam Mariam Polixenam deſtinatam uxorem Melphiæ Principi Jo. Andreæ ab Auria; de anno 1626. ex gratia ſpeciali cum ſolutione ſcut. 50. mil. ſub nomine laudemii, rejecta oppoſitione Hyppoliti agnati, obtinuit ab Imperatore Ferdinando II. prædictorum feudorum novam inveſtituram pro dictis Maria Polixena, & Jo. Andrea, eorumque filiis, & deſcendentibus maſculis, cum eodem ordine primogenituræ, idemque ordo ſtatutus fuit in tabulis dotalibus de anno ſequenti initis ſuper matrimonio; prædictoque Friderico defuncto, iidem conjuges de anno 1640. in Regno Sardiniæ, cujus Præfecturam, vel Præſidatum nomine Regis Jo. Andreas exercebat, primogenituram quoque ordinarunt in Andrea communi filio, atque de an. 1641. defuncto etiam Jo. Andrea, Maria Polixena obtinuit ab Imperatore renovationem feudorum pro ſe tantùm ejus vita durante, & poſt ejus mortem pro dicto Andrea, qui tamen factus major, atque prætendens ordinem, vel jus ſimultaneum, curavit de anno 1648. obtinere aliam renovationem dicti juris ſimultanei canonizatoriam, quæ tamen de ann. 1654. per ſententiam Conſilii Aulici moderata fuit, illam reducendo ad limites renovationis ann. 1641. ſuper ordine ſucceſſivo, defunctoque etiam Andrea, ſuperſtite Jo. Andrea pupillo, ejus tutor de ann. 1659. curavit renovationem obtinere cum clauſula præſtationis juramenti, poſtquam pupillus factus eſſet major; unde propterea cùm idem factus major peteret admitti ad præſtationem juramenti, ab eodem Conſilio Aulico prodiit reſcriptum, quod audiretur pro ejus juribus præfata Maria Polixena avia dictorum feudorum poſſeditrix; atque in hoc ſtatu, in otio Villæ Tuſculanæ, ex parte præfati Principis Jo. Andreæ conſultus fui, an expediret acquieſcere conſenſui, quem avia benevolè præſtare offerebat renovationi, ſub clauſula ſine ejus præjudicio, ut propterea nonniſi poſt ejus mortem effectum ſortitura eſſet ordine ſucceſſorio; vel potiùs neglecta oblatione, ea citata petitionem proſequi in forma contentioſa.

Reſpondi, quod neutrum pro meo ſenſu faciendum erat, 2
dum iſta renovatio, vel non erat neceſſaria, vel non ſufficiebat, unde propterea videbatur diligentia, & impenſa inanis, cujus nullus erat effectus, adeout cum æquivoco procedere viderentur ejuſdem Principis Conſiliarii, qui opportunam, imò neceſſariam hujuſmodi renovationem putabant ad effectum ponendi ejus jura in tuto, ac ſe aſſecurandi ab aliqua ſuſpicata dictæ Principiſſæ gratificatione in hujuſmodi feudorum ſucceſſione.

In hoc itaque reſponſo, in præfato otio edito, tres pro aliqua dictorum Conſiliariorum inſtructione, & pro æquivo- 3
cis tollendis conſtituebam inſpectiones; primò ſcilicet circa ordinem ſucceſſionis inter ipſum Principem, & præfatam ejus aviam annexum, & ſimultaneum, vel ſucceſſivum; ſecundò ſuper renovatione, de qua agebatur, an pro ea requireretur Principiſſæ aviæ conſenſus; & tertiò ſuper dicta concepta ſuſpicione gratificationis alterius filii ſecundogeniti.

Quatenùs pertinet ad primum, dixi quod pro meo ſenſu 4
juſta videbatur ſententia Conſilii Aulici, lata de ann. 1654. quæ defert integram pertinentiam feudorum Principiſſæ, donec viveret, quodque jus Andreæ ejus filii primogeniti eſſet ſucceſſorium poſt mortem matris, non autem ſimultaneum, quoniam tùm de tempore primæ inveſtituræ anni 1626. idem Andreas filius adhuc in rerum natura non eſſet, adeout cadere non poſſet ratio meriti, vel affectionis perſonalis, hinc proinde de plano ſequitur, quod conceſſio feudi facta patri, vel matri, & filiis, intelligenda veniat ordine ſucceſſivo, non autem ſimultaneo, qui ſolùm intrat in illa inveſtitura feudali, quæ conceſſa fuerit patri, & filio per nomina appellativa, & in ratione coæqualis meriti, & ſervitii, ſecus autem, ubi conceſſio facta eſſet ex cauſa oneroſa, vel meritoria, quæ ſolum patrem reſpiceret, quoniam tunc etiamſi filius eſſet in rerum natura, atque per nomen appellativum vocatus, adhuc ejus vocatio cenſenda eſſet ordine ſucceſſivo potiùs, quàm ſimultaneo, juxta veriorem, magiſque receptam diſtinctionem, de qua ſuprà, *hoc eod. tit. diſc.* 75. ubi referuntur concordantes fruſtrà traſcribendi; multò igitur magis illo caſu, in quo utraque circumſtantia concurrebat, quod ſcilicet filius adhuc non erat in rerum natura, atque conceſſio revera non erat nova, ſed ſolùm continebat alterationem antiquæ, ut infrà.

5 Ratio dubitandi pro ſimultanea, & coæquali ſucceſſione filii cum matre, in eo conſiſtere videbatur, quod cùm dicta nova inveſtitura anni 1626. facta eſſet, tam Jo. Andreæ viro, quàm Mariæ Polixenæ uxori ſimultaneè, adeout eſſent ambo coæqualiter feudatarii, jus proinde viri tranſmiſſum eſſet in filium primogenitum, ejuſdem hæredem, & ſucceſſorem in Principatu Melphiæ, aliiſque feudis, non autem in uxorem, cujus nulla eſt ſucceſſio in feudis; quinimò neque in bonis indifferentibus in concurſu filiorum, vel collateralium uſque ad decimum gradum.

Id autem continere dixi æquivocum clarum, quoniam ubi etiam iſta eſſet conceſſio omninò nova, & ex integro, adhuc tamen cùm illa eſſet principaliter in gratiam uxoris, ejuſque patris, juxta præmiſſam facti ſeriem, & (quod magis urget) ageretur de feudo dignitatis individuo, ita vir adjunctus videbatur potiùs acceſſoriè, & famulativè pro exercitio illius adminiſtrationis, quam ipſe in bonis uxoris habere dicitur, dominium vero, ſeu jus inveſtituræ eſſet potiùs penes ipſam mulierem, cujus intuitu principaliter conceſſio facta ſit, adinſtar eorum, quæ in caſu converſo de inveſtitura obtenta per virum pro ſe, & uxore, habentur *ſub tit. de emphyt. diſc.* 41. ubi Concordantes.

Multò verò magis cum iſta non eſſet nova conceſſio, ſed ſolùm immutatio inveſtituræ antiquæ, quod ſcilicet cum
illa eſſet pro deſcendentibus maſculis tantùm, unde pro- 6
pterea cùm per mortem dicti Friderici excluſa propria filia, feuda deferri debuiſſent ad proximiorem agnatum deſcendentem ab Auguſtino primo acquirente; Imperator Dominus directus utendo illa ſuprema poteſtate, de qua habetur actum *ſub. tit. de regal. diſc.* 148. tollendo jus agnati, habilitare voluit fœminam alias incapacem, ita illam fingendo maſculum, eique adjungendo virum tanquam ſtipitem filiorum, & deſcendentium maſculorum, pro quibus antiqua feudi natura non immutata, etiam iſta nova conceſſio facta erat; adinſtar illius conceſſionis officii, cujus ſit incapax fœmina, quæ fiat viro, ipſius tamen fœminæ intuitu, & contemplatione, quod ſcilicet vir ſtare dicitur famulativè, ſive tanquam adjunctus in ratione adminiſtrationis, non autem dominii, vel juris proprii tranſmiſſibilis ad proprios ſucceſſores, ut *diſc.* 35. *de regal.* ideoque viro morien-
te, nullus intrabat ordo ſucceſſorius, quinimò neque illud 7

jus accreſcendi, vel non decreſcendi, quod inter plures poſſeſſores feudi habitualiter individui conſideretur ſuprà *diſc* 8. ſed ſolùm ejus mors importaret ceſſationem adminiſtrationis, vel illius juris, quod marito feudatariæ, vel Principiſſæ, durante matrimonio competeret, ut habetur *ſub tit. de dote, diſc* 146.

Hinc circa ſecundam inſpectionem, ſeu punctum renovationis, quæ diſputandi occaſionem præbebat, reſultare dicebam, quod incongrua, & intempeſtiva eſſet petitio, utpotè non neceſſaria, vel non ſufficiens, ob dilemma clarum, quod aut Principiſſa poſſeditrix feudi habet facultatem faciendi ſuſpicatam gratificationem, ſeu diſpoſitionem
8 favore alterius filii ſecundogeniti, aut non; ſi non habet, (ut omninò verius eſſe dicebam,) & tunc nil refert, quod non adeſſet hæc renovatio, cùm nullibi in jure feudali cautum ſit, ut feudi ſucceſſor teneatur ante factum caſum ſucceſſionis, renovationem petere, atque juramentum præſtare, dum id faciendum eſt poſt adeptam ſucceſſionem intra annum, & diem, ex iis, quæ habentur ſuprà *diſc*. 52. *&* 59. niſi lex inveſtituræ terminum breviorem præfigat, ut contingit in feudo Regni Neapolitani, ex deductis apud Aponte *decis*. 1. *cum ſimilibus*.

Aut verò dicta feudataria poteſt diſponere, ſive pervertere ordinem ſucceſſionis, & tunc pariter nil ſuffragaretur, quod proximè ſucceſſurus, cui in caſu non factæ diſpoſitio-
9 nis ſucceſſio debita ſit, hanc intempeſtivam renovationem obtineat, atque cum juramenti præſtatione recipiatur, ſeu recognoſcatur à Domino, quoniam id ſolum operativum eſt reſpectu ipſius Domini, qui contentetur recipere hanc anticipatam ſolutionem illius debiti, quod poſt factum caſum intra dictum terminum ſolvendum erat, cum præſuppoſito tamen, quod futurus eſſet debitor ille, à quo ſolutio anticipata recipiatur; ſed non exinde ſublata cenſetur facultas, quam feudatarius haberet diſponendi, vel gratificandi.

Quamvis emiſſa ea veriori ſententia, in foro externo recepta, Dominus, quando eſt Princeps ſupremus, derogare
10 poſſit juri tertii, quod ex ejus conceſſione, vel aliàs jure poſitivo manat, quidquid aliqui terminos involvendo, atque non diſtinguendo illum Dominum directum, qui ſit privatus, vel inferior, & alterum, qui ſit ſupremus, præſertim omninò independens, aliqui de hac poteſtate dubitent, ex inſinuatis ſuprà *in annot. ad diſc*. 9. *&* 12. *& diſc*. 148. *de regal*. atque de facto docet praxis iſtorum feudorum in facti ſerie inſinuata.

11 Nihilominùs, ut advertitur in locis proximè citatis, & præſertim *d. diſc*. 148. *de regal*. ubi latiùs de hac materia poteſtatis tollendi jus tertii, id non præſumitur, atque de tali voluntate debet clarè conſtare, quod utique per hujuſmodi conceſſiones, & renovationes probari non dicitur.

Hinc de conſequenti, inſpectio, an requireretur conſenſus feudatarii viventis, ac poſſeſſoris feudi, extranea remanebat à caſu quæſtionis, dum talis conſenſus deſiderari ſolet in inveſtituris abuſivis, ſeu præventivis, quæ de feudo pleno, etiam ſub hoc vocabulo renovationis, quod pro aliquarum regionum moribus adhiberi ſolet, fiat extraneo, tanquam de feudo jam devoluto, id eſt ex nunc pro tunc, pro quando caſus fieret, quoniam cùm in hujuſmodi abuſivis conceſſionibus de bonis viventium, ab illis Doctoribus, qui confundent terminos juris communis cum terminis feudalibus, conſiderari ſoleat illa ratio, quæ reſultat à voto captandæ mortis; hinc proinde ad removendum hoc obſtaculum, deſiderari ſolet iſte conſenſus; ex iis, quæ in materia hujuſmodi abuſivæ inveſtituræ habentur *ſub tit. de regal. diſc*. 3. *tit. de emphyt. diſc*. 1. *&* 2. ac etiam *tit. de penſion. diſc*. 1. *& alibi*; ideoque edocemur continuum, &
12 quotidianum adeo frequenter inſinuatum errorem profeſſorum hujus facultatis, inepto more pragmatico procedentium cum ſola littera auctoritatum, non reflectendo ad terminorum, & caſuum diverſitates.

Demum, quatenùs pertinet ad tertiam inſpectionem, an ſcilicet Principiſſa avia feudorum poſſeditrix, dictam ſuſpicatam gratificationem facere poſſet; dicebam, quod niſi accederet ſuprema, & abſoluta poteſtas Imperatoris, qui ex certa voluntate ordinem ſucceſſionis pervertere velit, caſus erat indubitatus pro negativa, etiam ubi dicta inveſtitura anni 1626. eſſet omninò nova, atque feudum novum importaret in ipſa Principiſſa prima feudataria, dum non per hoc ipſa dici poterat prima acquirens titulo oneroſo, tum quia dicta ſumma ſcut. ſeu tallerorum 50. mill. quæ ſub nomine laudemii ſoluta fuit, dici non poteſt cauſa oneroſa, quæ verè, & propriè dicitur, quando adæquet valorem, vel ei
13 approximet juxta caſum illius conceſſionis, de qua ſuprà, *diſc*. 54. *& ſeq*. *&* 59. & in pleriſque aliis *in hoc eod. tit*. *& in altero de emphyt*. vel ſaltem quod excedat medietatem, adeo ut intret illa præponderantia, quæ conſiderari ſolet in materia juriſpatronatus, ex deductis *tit. de jurepatr. diſc*. 10. *&* 63. Tum etiam quia dicta ſumma ſoluta non fuerat per ipſam Principiſſam inveſtitam, ſed per Principem Fridericum patrem, ex cujus providentia potiùs hoc beneficium obtinebatur, ideoque ipſa rectè dici poterat prima acquirens ex cauſa lucrativa.

Dicebantur autem hæc ad ſuperabundantiam, dùm verius eſt, quod iſta eſſent feuda antiqua, ex dicta inveſtitura Imperatoris Caroli V. uſque ab anno 1551.

Illa verò anni 1626. aliud non continet, niſi quamdam diſ- 14
penſationem agnatis præjudicialem, ut filia feudatarii habere deberet in eorum excluſionem pro maſculo; atque eſſet capax ſucceſſionis, quam aliàs obtinere non potuiſſet, ideoque pro iſta diſpenſatione potiùs dicta ſumma, quam pro nova conceſſione feudi dicta ſumma ſoluta fuit.

Credebant diſcurrentes de partibus, ut tranſmiſſæ notulæ oſtendebant, quod potiſſimum fundamentum illius defectus poteſtatis pervertendi ordinem ſucceſſionis, & primogenituræ, proveniret ab erectione primogenituræ facta per dictos conjuges de anno 1540. in inſula Sardiniæ, ut ſuprà; & quoniam ille actus munitus non erat illis ſolemnitatibus, quæ ex ſtatutis Civitatis Januæ requiruntur in contractibus mulierum; hinc proinde magnum aſſumebant laborem in diſputatione quæſtionis, de qua in ſua materia *ſub titul. de alienat. & contract. prohibit*. ac etiam *ſub. tit. de*
donat. an ſcilicet, & quando in contractibus, qui fiunt per 15
ſubditum extra territorium ſtatuentis, requirantur hujuſmodi ſolemnitates ſtatutariæ Iſtum autem dicebam inanem laborem, tum quia, ſecluſa etiam præfata conventione, jus primogeniti erat certum, ac indubitatum ut ſuprà, tum etiam quia, adinſtar eorum, quæ habemus in beneficialibus, in his, quæ concernunt feudum, feudatarius dicitur in omnibus ſubditus Domini feudi, non autem alterius Domini, vel ſuperioris loci originis, vel Domicilii, dum ita eadem perſona materialis formaliter conſideratur multiplex, & omninò diverſa, ex deductis *diſc*. 90. *de juriſd*. *& pluries in præcedentibus*.

JANUEN. FEUDI ARQUATI PRO MARCHIONE JULIO SPINOLA CUM MARCHIONE GHERARDO FRATRE.

Caſus diſputatus in Cæſareo Conſilio Aulicò, ubi pendet.

An habens facultatem pervertendi ordinem primogenituræ, gratificante ſecundogenitum, deindeque revocante hunc actum, & faciente novam diſpoſitionem inutilem ob diviſionem feudi, reviviſcat prima diſpoſitio favore ſecundogeniti, vel potius primogenitus ſuccedat in vim inveſtituræ tanquam ab inteſtato?

S U M M A R I U M.

1 F*Acti ſeries*.
2 *In feudis dignitatis ſucceditur cum ordine primogenituræ, & n*. 6.
3 *Per ſecundum teſtamentum revocatur primum, etiamſi ſecundum non habeat effectum*.
4 *De alio caſu, in quo condito duplici teſtamento neutrum ſubſiſtat*.
5 *Quid in milite, & n*. 12.
6 *De eodem, de quo n*. 2.
7 *Diviſio feudi eſt prohibita, & eſt ſpecies alienationis*.
8 *Si habens facultatem, illa malè utatur, actus eſt ac ſi non eſſet factus*.
9 *De revocatione primi teſtamenti per ſecundum etiam ineffectuatum, ut n*. 3.
10 *Qualitas hæreditaria cum beneficio legis, & inventarii præſervat omne jus*.
11 *De eadem materia revocationis teſtamenti*.
12 *De eodem, de quo n*. 5. *in milite*.
13 *De ſecundo teſtamento condito ad ſuggeſtiones, aut cum malis artibus extorto, an operetur revocationem primi?*
14 *An habens poteſtatem erigendi majoratum, poſſit erigere duos, vel plures, & de pluribus ſpeciebus majoratuum?*
15 *Feudum individuum cum ordine primogenituræ, dari poteſt etiam in bonis aliàs liberis, & allodialibus receptis in feudum*.
16 *De difficultate, quæ cadere poſſet in cauſa*.

DISC.

D I S C. CXIV.

1 CUm Philippus Spinola ex majorum ſucceſſione poſſeſſor unius quindeni antiqui Imperialis feudi dividui Arquati, acquiſiti ab aliis agnatis de Spinolis condominis, aliis treſdecim quindenis, ac etiam quibuſdam bonis allodialibus intra ejuſdem feudi fines exiſtentibus, obtinuiſſet ab Imperatore Domino directo, illud erigi in feudum individuum regale, & dignitatis, cum titulo liberi Marchionatus Imperialis, & cum juribus regalibus, cudendi monetas, creandi Doctores, & Notarios, aliaque ſimilia gerendi, quæ hujuſmodi Imperialibus feudatariis dignitatis competere ſolent, ſtatuto in ſucceſſione ordine primogenituræ, qui feudis individuis dignitatis adinſtar Regnorum eſt connaturalis, cum conſueta primogeniti ſucceſſoris pro tempore obligatione ſuppeditandi ſecundogenitis alimenta, ſeu vitam militiam; ita tamen, ut eidem facultas competeret pervertendi in primo ſucceſſionis gradu ordinem primogenituræ, adeout excluſo primogenito, gratificari poſſet ſecundo, vel ultrogenitum; ipſe verò duos haberet filios, Julium ſcilicet primogenitum, & Gherardum ſecundogenitum inter ſe pro fratrum conſuetudine parùm concordes, in teſtamento condito de anno 1664. Gherardum ſecundogenitum hæredem univerſalem inſtituit, dictique feudi ſucceſſorem elegit; ejus verò morte imminente, ſub die 14. Maii 1669. ſequuta inter dictos fratres quadam concordia, mediante opera, & interpoſitione pro more Civitatis Januenſis, cujuſdam qualificati Notarii, iſtoque dictam concordiam inſinuante patre, hic eadem die per acta ejuſdem Notarii aliud condidit teſtamentum, in quo expreſsè revocato primo in omnibus ejus partibus, & præſertim in primogenitura feudi ordinata favore Gherardi, ambos filios æqualiter hæredes univerſales inſtituit in dicto feudo ſub reſervatione beneplaciti Imperialis, duas favore utriuſque, eorumque deſcendentium, ordinando primogenituras.

Sequuta verò morte teſtatoris, Gherardo acceptando ſecundum teſtamentum, ejus vigore, coram Prætore Civitatis Januæ communis patriæ, declaratus fuit hæres pro dimidia; Julius autem pariter cum beneficio legis, & inventarii ejuſdem ſecundi teſtamenti vigore, paternam hæreditatem pro ſua virili adivit, cum proteſtatione tamen de non confundendis juribus, & actionibus ex perſona propria ſibi competentibus, quibus præjudicium non inferri declaravit, Imperator autem ſuper dicta duplici primogenitura beneplacitum denegavit, atque hinc ſuper dicti feudi ſucceſſione, introducta cauſa in Cæſareo Aulico Conſilio, tanquam Judice competenti, prodiit ſententia deferens totum feudum Gherardo ſecundogenito, unde in gradu reviſionis, per Julium ad ejus jura tuendum requiſitus.

Pro dictæ ſententiæ infirmatione, totiuſque feudi delatione Julio primogenito, ad formam inveſtituræ Imperialis, utroque teſtamento neglecto, veriùs de jure reſpondendum eſſe cenſui; ubi etenim Philippus communis Pater abinteſ-
2 tato deceſſiſſet, tunc abſolutum, atque extra omnem controverſiam eſſe dicebam, quod tam de jure quàm clariùs ex lege inveſtituræ feudum, utpotè jam effectum individuum, & dignitatis cum ordine primogenituræ deferendum, totum debitum eſſet Julio primogenito, quodque Gherardus ſecundogenitus aliud prætendere non poſſet, niſi alimenta, ſeu vitam militiam, ex deductis ſuprà, *diſc. 8. & 9. & ſæpius*. Atque hinc ſequi advertebam cauſæ, vel controverſiæ nodum reſtringi ad punctum validitatis, vel efficaciæ prædictorum teſtamentorum, & an primum, vel ſecundum, vel potiùs neutrum attendi deberet, quodque iſta poſterior pars eſſet probabilior, ut neutrum attendendum eſſet.

Non videbatur etenim attendendum primum, utpotè jam revocatum per poſterius in ſuo genere validum, & per-
3 fectum, *ad vulgat. tex. in §. poſteriore, inſtit. quib. mod. teſtament. infirment. cum concordan.* per Harpreck. *ibid. n. 2. & ſeqq. relatis*, atque habetur *ſub tit. de teſtament. diſc. 33. & ſæpius*.

Idque verum, etiamſi poſterius effectum non ſortiatur, quia nempè hæres in eo ſcriptus prædecedat, vel nolit, aut non poſſit eſſe hæres; ac proptereà rectè datur caſus, quod ille, qui duo vel plura confecerit teſtamenta, decedat inteſtatus, quia nempè priora ſublata ſunt per poſterius, iſtud verò ſine effectu remaneat, ut litteraliter diſponitur *in d. §. poſteriore, ubi omnes*.

Idque in praxi aliquando contigit, non ſolùm ob caſus in allegato textu recenſitos, ſed etiam ex defectu formæ probantis, quia nempè teſtatore coram Notario, & teſtibus,
4 in numero opportuno, teſtante in forma teſtamenti nuncupativi, nuncupatione implicita per relationem ad ſchedulam clauſam, tertio, vel Notario conſignatam, juxta formam traditam per Bart. *in l. ſi ita ſcripſero, ff. de condit. & demonſtrat.* de qua plenè, & ex profeſſo agitur *in d. tit. de teſtam. diſc. 1.* quoniam per hoc poſterius teſtamentum revocatum remanet primum, & tamen poſterius remanere poteſt ſine effectu, ob defectum non benè probatæ identitatis ſchedulæ, ad quam relatio habita ſit, ideoque duplici teſtamento non obſtante, teſtator decedat inteſtatus, ut per Alex. *conſ. 37. num. 1. & 3. lib. 1.* Mart. *de ſucceſſ. legal. part. 4. q. 4. art. 5. n. 52. & ſeqq.* & firmatum fuit per Rot. *in Ravennaten. Teſtamenti ſuper primo 5. Junii 1671.* coram Vicecomite, atque agitur in ſua ſede *ſub tit. de teſtam. in ſupplemento*.

Clariùs verò, ac extra omnem dubitandi rationem, quoniam in poſteriori teſtamento nominatim, & expreſsè revocatur diſpoſitio, quæ in priori facta erat ſuper primogenitura, & ſucceſſione in hoc feudo, unde proptereà cadere non poterat illa dubitandi ratio, quam, iſta expreſſione
non facta, reſultare poſſe ponderabam ex diſpoſitione tex. 5
in l. quærebatur 20. & leg. militis 37. §. 1. ff. de militar. teſtam. ut militi (qualis eſt feudatarius) concedatur id, quod pagano denegatur, decedendi ſcilicet, cum duplici teſtamento, in quorum uno de caſtrenſibus, & in altero de paganicis diſponere voluerit, dum expreſsè patebat, quod in poſteriore de utroque patrimonio diſponere voluit, atque in utroque primum revocare, irritumque reddere.

Sublato autem primo teſtamento, abſolutum eſſe dicebam, quod Gherardus ſecundogenitus prætendere non poſſet totum feudum, in eo ſibi relictum; ac proptereà, quod ſententia remaneret ſine dubio injuſta, ſolùmque reſtringi videbatur quæſtio ad poſterius teſtamentum, in quo eidem Gherardo, ſuæque poſteritati relinquitur feudum pro medietate, an ſcilicet ſaltem illam obtinere deberet.

Et in hoc, juxta jam notorios, ac abſolutos terminos feudales, de quibus *de d. diſc. 8. & 9. et ſæpius*, negativè reſ-
pondendum eſſe dixi, quoniam feuda dignitatis etiam ubi 6
per legem inveſtituræ non exprimitur, ſunt individua, *ex conſtitutione Friderici Imperatoris in cap. Imperialem, §. præterea Ducatus, de prohibit. feudi alienat. per Frider.* & eſt communis ſenſus penè omnium feudiſtarum, quos plenè de more cumulat Roſenthal. *de feud. cap. 9. concluſ. 55. in prima gloſ. lit. A.* Menoch. *conſ. 401. num. 18. & ſequentibus*, Bellon. jun. *conſ. 55. num. 35.* ex auctoritate Oltrad. *conſ. 217.* & Abb. *conſ. 3. lib. 2. cum concordantibus ſuprà, d. diſc. 8. & 9.* & in aliis.

Multò verò magis, dum accedebat etiam expreſſa lex inveſtituræ, per quam demandatur hæc individuitas cum ordine primogenituræ, quam etiam ipſemet primus inveſtitus alterare non poſſet, dum ei ſolùm conceſſa fuit facultas gratificandi inter filios, ordinem juris, vel naturæ ſolùm pervertendo; ita etenim diſpoſitioni legis addita diſpoſitione hominis, caſus remanet extra omne principium dubitandi.

Neque de jure dubitandum eſſe dicebam, quod feudi di- 7
viſio importet ſpeciem prohibitæ alienationis, ut expreſsè diſponitur in eodem *cap. Imperialem*, atque cæteris relatis firmant Roſenthal. *dict. concluſ. 55.* Bellon. jun. *d. conſ. 55. nu. 22. & 30. cum ſeqq. & n. 36. cum ſeqq.* Menoch. *conſ. 161. & ſeqq.* & in fortioribus terminis illius impropriæ diviſionis, quæ reſultat à ſola reſervatione uſusfructus, vel alterius oneris, & ſervitutis, latè occaſione refutationis pactionatæ deducitur ſuprà, *diſc. 76.* & in aliis.

Neque alicujus ponderis videbatur, quod Philippo in inveſtitura attributa eſſet facultas gratificandi, vel præeligendi; quoniam illa rectè conſiderabilis eſſet, quando idem Philippus tali facultate benè uſus eſſet; ſed cùm illa potiùs
in poſteriori teſtamento abuſus fuerit, eamque malè fecerit 8
contra legem ipſius inveſtituræ, hinc proinde habenda venit pro infecta, atque bona debentur ei, cui inveſtitura defert, juxta *conſ.* Bald. *473. lib. 2. n. 2.* Caldaſ. *de nomin. emphyt. lib. 2. tit. 62. q. 10. nu. 31. & ſeqq.* Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 11.* Rota apud Burat. *deciſ. 744. & dec. 244. n. 13. part. 12. recent. cum aliis in tit. de fideicomm. diſc. 32. num. 4. & diſc. 57. n. 11.* Ideoque intrat vulgatum axioma, quod potuit, noluit, quod voluit, adimplere nequivit.

Et quamvis in poſteriori teſtamento Philippus pro dicta feudi diviſione mandaverit obtineri debere Cæſareum beneplacitum; attamen cùm Imperator illud non conceſſerit, exinde ſequitur, quod diſpoſitio invalida, & infecta ſit, cùm hujuſmodi reſervatio proficua eſſe ſoleat ad præſervandum à temeritate, & à pœna caducitatis de jure impoſita alie-

alienationi, quæ fiat irrequiſito Domino, non autem ut actus validitatem inducat, ex notoriis.

Minuſque ex eo, quòd beneplacitum non concedatur, inferri poteſt, ut attendi debeat primum teſtamentum, quoniam cùm iſtud ex ſuprà deductis jam revocatum, atque en-
9 nihilatum fuerit, hinc nulla juris diſpoſitio, vel ratiò ſuadet, ut primum teſtamentum ennihiletum reviviſcere debeet, quoniam ſi cum ſenſu, vel diſcurſu naturali procedendum eſſet, attendendo ſolùm veriſimilem defuncti voluntatem, dici etiam poſſet, quod quando teſtator ordinat ſecundum teſtamentum, per quod primum revocatur, id ea intentione agat, ut iſtius poſterioris vigore, hæreditas adeatur, illudque ſuum ſortiatur effectum, & per conſequens, quando iſtud præſuppoſitum ceſſet, quia nempè ſcriptus hæres prædecedat, vel nolit, aut non poſſit eſſe hæres, ſeu aliàs deficiat conditio, tunc deberet primum teſtamentum reviviſcere; & tamen contrarium expreſsè cautum eſt in jure *in d. §. poſteriore, inſtit. quib. mod. teſtam. infirm.* ideoque iſte conſideratio nullum habet juris fundamentum.

10 Obſtere verò non poſſe, dicebam, Julii primogeniti acceptationem ſecundi teſtamenti, cujus vigore hæreditatem adivit, quoniam id ſequutum fuit cum beneficio legis, & inventerii, per quod aliàs non expreſſo, conſervantur omnia jura adeuntis, omneque ejus præjudicium evitatur, perinde ac ſi non eſſet hæres, cùm hodie ex dicto beneficio hæres non ſit verè, & propriè talis, ſed potiùs habeatur tanquam hæreditatis legalis adminiſtrator, ad notiſſimum text. *in l. fin. Cod. de jur. deliber.* cum concordantibus apud Mantic. *deciſ. 226.* Hodiern. *controv. 31. nu. 18.* Gratian. *diſcept. 799. n. 42. & ſeqq.* Capyc. Latr. *conſult. 13. n. 2. & 3.* Rovit. *deciſ. 48. n. 11. & ſeqq.* Salgad. *in labyr. part. 3. cap. 7. n. 20. & ſeqq.* & pluries *ſub tit. de hæred. & ſub tit. de credit.* multò magis dum adeſt expreſſa proteſtatio ſuorum jurium præſervativa.

Ac etiam quia, ſi non poteſt etiam expreſſus contractus alienationis reddere iſtam validam, adeout ipſimet alienanti, ratione evidentis nullitatis, licitum ſit venire adverſus factum proprium, illudque impugnare, ut apud feudiſtas eſt jam notorium, paſſimque receptum ex pluries deductis in præcedentibus, multò minùs obſtare poteſt iſte actus implicitus.

Prout è converſo admittitur, quod ejuſdem teſtamenti acceptatio facta per Gherardum ei non præjudicaret in jure, quod aliàs ſibi competeret ſuper hoc feudo; ſed punctum eſſe dicebam in eo, quod ipſe nullum jus haberet, quod amittere potuerit, dum nullum ſibi competit ex inveſtitura, atque illud quod in quadam ſpe competere potuiſſet, ex priori teſtamento, nunquam ei quæſitum fuit, dum illud, utpotè per poſterius revocatum, nullum habuit effectum, ideoque habendum eſt, ac ſi nullo modo factum eſſet.

Ineffectuatio autem poſterioris teſtamenti, reſpectu feudi, operari non poterat reviviſcentiam primi jam revocati, quoniam in jure unicus datur hujus reviviſcentiæ, ſeu veriùs nunquam ſequutæ revocationis caſus, quando ſci-
11 licet poſterius teſtamentum deſtruatur ullum ratione imperfectionis, adeout habendum ſit pro non extante in eorum natura, tanquam imperfectum, ſed ubi illud eſt in ſuo genere validum, & perfectum, ex aliquo tamen accidenti ob præmorientiam, vel incapacitatem, ſive voluntatem hæredis, aut ob aliud accidens non ſortiatur effectum, tunc non per hoc primum teſtamentum reviviſcit, ſed teſtator decedere dicitur inteſtatus, juxta *d. text. litteralem in §. poſteriore, inſtit. quibus mod. teſtam. infirmentur*, cum aliis, de quibus *in d. Ravennaten. teſtamenti ſuper primo*, coram Vicecomite.

Multò verò magis, ac extra omne dubium, ubi ineffectuatio non ſit in toto, neque ſubſtantia teſtamenti corrumpatur, ſed illud ſuum ſortiatur effectum in univerſa hæreditate paganica, ſeu allodiali, quæ eſt majoris importantiæ, & per quam perſona defuncti in univerſo jure activo, & paſſivo magis repræſentatur; ineffectuatio autem ſit in aliqua diſpoſitione particulari, quæ pro non ſcripta habenda ſit, ut paſſim habemus de legatis, aliiſque diſpoſitionibus, quæ in teſtamento fiant de rebus alienis, aut de rebus ſacris, ſanctis, & religioſis, de quibus diſponi non poſſit, vel de legatis, quæ fiant perſonis incapacibus, vel prohibitis, ſive de conditionibus turpibus, vel impoſſibilibus, aut aliàs à jure damnatis, ex latè deductis *ſub tit. de teſtament. diſc. 73.* Quoniam his vitiatis, atque habitis pro non ſcriptis, non per hoc vitiatum remanet teſtamentum.

Potiſſimè verò ubi agatur de feudatario, qui verus miles dicitur, atque congruunt ea, quæ in jure civili de antiquis militibus diſpoſita ſunt, ut duplex patrimonium, ac duplicem hæredem in ſolidum habeat, atque ſicuti decede- 12
re poteſt cum duplici teſtamento, pro patrimoniorum diverſitate, juxta ſuperiùs allegata jura *in l. 20. & in l. 37. ff. de militar. teſtam.* ita quoque decedere poſſit pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus, atque ita duplicem diverſum habere hæredem, non ſolùm ex ejus clara, & expreſſa voluntate, ſive ex illa voluntate implicita, quam lex in inteſtata ſucceſſione præſumit, ſed etiam contra ejus judicium, quia nempè in teſtamento inſtituendo hæredem extraneum in utroque patrimonio allodiali, & feudali, agnatus ad feudalem ſucceſſionem à lege inveſtituræ vocatus, impugnat Teſtatoris judicium, eoque invito fit ejus hæres, & tamen firmus remanet alter hæres allodialis, firmumque remanet teſtamentum in hæreditate paganica, ſeu allodiali, in altera verò feudali intrat ſucceſſio inteſtata, juxta celebrem, & magiſtralem *dec. 1.* Franch. *cum concordan. per plures* Add. ibid. *& pluries in præcedentibus, diſc. 20. cum ſeqq.*

Nullibi verò cautum eſt, ut ob invalidam diſpoſitionem feudalium factam in poſteriori teſtamento, reviviſcat primum jam revocatum, & annihilatum. Potiſſimè, ut præmiſſum eſt, ubi revocatio, & annihilatio non provenit ex ſola diſpoſitione juris per poſteriorem ordinationem; ſed provenit etiam ab expreſſa, & ſpecifica ejuſdem diſponentis voluntate, ut in præſenti, dum ultra genericam revocationem præcedentium diſpoſitionum in ultimo teſtamento contentam, expreſſè, & præcisè devenitur ad revocationem ſpecialis diſpoſitionis, quæ in priore facta fuerat de feudo, & per conſequens dicebam, quod juſtitia Julii primogeniti videtur manifeſta, nullam de jure admittens probabilem dubitandi rationem.

Objiciebatur ex parte Gherardi de correſpectivitate, quod ſcilicet Philippus pater, cum præſuppoſito dictæ concordiæ inter filios, inductus eſſet ad revocandum primum 13
teſtamentum. Verùm id nullatenus obſtare dicebam, quoniam ex deductis *in tit. de teſtamen. diſc. 33.* ad effectum, ut poſterius teſtamentum dici valeat dolo, maliſque artibus extortum, ac propterea non ſit aptum præjudicare primo teſtamentario, copulativè requiritur, quod præſuppoſitum fuerit falſum, cum doloſa machinatione, quodque illud fuerit cauſa præciſa, & immediata ſecundi teſtamenti, quorum neutrum in facto verificatur, quoniam concordia erat vera, & ſic præſuppoſitum, quod tunc factum fuit, dici non poteſt falſum, atque Julius nunquam teſtatorem alloquutus eſt, neque aliquem dolum, vel machinationem adhibuit, ſed ſolùm dici poſſe conſiderabam, quod ipſe Gherardus ita illuſus fuiſſet, quod nil facit ad rem circa deceptionem teſtatoris, cum machinationibus, & falſis præſuppoſitis.

Supponebatur item quod ex parte ſecundogeniti conſti- 14
tueretur fundamentum in auctoritate Molin. *de Primog. lib. 2. c. 4. nu. 47. & ſeqq.* aliorumque Hiſpanorum, de quibus Caſtill. *tom. 6. cap. 121. num. 50. & ſeq.* ut ex Regia auctoritate conceſſa pro erectione unius majoratus fieri poſſet erectio duorum.

Verùm id prorſus inane videbatur fundamentum, quoniam, ut advertitur ſub *tit. de fideicommiſſ. diſc. 7. & 13. & tit. de regal. diſc. 161.* & alibi pluries, Hiſpaniarum Majoratus, de quibus allegati auctores, aliique Hiſpani loquuntur, ſunt de triplici ſpecie; Primò nempè ubi agatur de illis Civitatibus, Oppidis, & locis, quæ ad inſtar noſtrorum feudorum Italiæ, vel Germaniæ conceduntur alicui, ejuſque deſcendentibus, à munificentia Regis, vel in remunerationem ſervitiorum, cum ordine Primogenituræ, ſeu majoratus; Secundò in illis majoratibus ſimplicibus, qui in bonis privatis indifferentibus, ex privata diſpoſitione eriguntur abſque privilegio, vel auctoritate Regis, eodem modo, quo in Italia ordinamus primogenituras, & majoratus, de quibus *ſub tit. de fideicomm. diſc. 1. cum pluribus ſeqq.* Et tertiò in illis majoratibus, qui dicuntur qualificati, de utraque ſpecie participantes, quia ſcilicet eriguntur ab aliquo privato in ejus propriis bonis indifferentibus, vel etiam in juriſdictionalibus, & qualificatis in Civitatibus, & Oppidis ab eo quæſitis ex cauſa oneroſa, ſed deſuper obtinetur auctoritas Regis, ad effectum nobilitatis, & præeminentiarum, ac etiam magis ſtabiliendi habilitatem, adeout ſit privilegium facultativum conceſſum in gratiam illius, qui poterat eo non uti, atque poterat de illis bonis diverſimodè diſponere.

De hac tertia ſpecie mixta loquuntur præfati DD. admittentes poteſtatem ordinandi duos, vel plures majoratus, non autem prima, ob diverſitatem rationis, dum in prima ſpecie Princeps eſt ille, qui diſponit, atque legem rei ſuæ

adjicit; in altero autem diſponit privatus de rebus ſuis liberæ diſpoſitionis, ſolùmque adjicit ſuæ diſpoſitioni majorem firmitatem, cum auctoritate Regia; unde propterea quidquid ſit de veritate, & praxi præfati aſſumpti in tertia ſpecie (cum error ſit manifeſtus abſque certa praxi locorum, & Tribunalium diverſarum Regionum determinatè loqui in ſola fide aliquorum ſcribentium) ceſſat applicatio ad caſum, quoniam feudis congruit prima ſpecies, non autem tertia.

Siquidem eo ipſo, quod per Principem imprimitur feudo dignitas cum voluntate qualificandi ipſum feudum, adeout ſit dignitas realis, non autem perſonalis, juxtà diſtinctionem, de qua ſuprà, *diſc.9. & 44.* & in aliis; hinc reſultat per neceſſariam conſequentiam, ex diſpoſitione juris, qualitas individua inalterabilis à feudatario.

Idque verùm etiamſi id ſequutum ſit in Caſtris, & locis, quæ priùs eſſent allodialia, & liberæ diſpoſitionis, ex recepta feudiſtarum, & aliorum propoſitione frequenter in præ-
25 cedentibus inſinuata, & præſertim *diſc.* 4. 53. *&* 56. & in aliis; quod ſcilicet feudum, etiam in vera, & ſtricta ejus forma, conſtitui poteſt in bonis propriis, ac liberis, & allodialibus, quæ ob aliquem finem a Principe recipiantur, ſeu recognoſcantur in feudum, atque feodalis qualitas in eis imprimitur, dum ita occultatur actus donationis factæ per infeudatum infeudanti, à quo recognoſcat in feodum.

Hactenùs ſcribendo ad cauſæ opportunitatem tanquam Advocatus; Reflectendo autem ad veritatem, credebam,
26 quod quatenus pertineat ad ipſum corpus feudi, præmiſſa eſſent de jure vera, quodque de ſtricta juris cenſura, ex dicta regula, *quod potui, nolui, &c* factus eſſet caſus inteſtatæ ſucceſſionis, ad præſcriptum inveſtituræ feudalis, qua attenta, ſucceſſio extra controverſiam debita eſſet primogenito.

Difficultatem verò cadere poſſe conſiderabam in ejuſdem feudi pretio, ſeu valore, ſaltem pro illis treſdecim quindenis, quæ præfatus Philippus quæſierat, ac etiam pro bonis allodialibus ab eodem quoque acquiſitis, quoniam licet quoad ipſum Dominum, alioſque agnatos diverſarum linearum illud eſſet feudum antiquum; attamen quoad Philippum videbatur feudum novum, utpotè ab ipſo ex cauſa oneroſa acquiſitum, & per conſequens, quod in ejus hæreditate adeſſet pretium, tanquam allodiale, ad cujus participationem primogenitus feudi ſucceſſor teneretur erga ſecundogenitum, æquè hæredem in allodialibus, juxta ſuperiùs deducta *diſc.* 12. *&* 19. *&* 21. & in aliis.

Verùm id erat extra caſum, vel punctum controverſiæ, in quo ſolùm agebatur de ſucceſſione in ipſo corpore feudi, ac propterea id cadere potiùs videbatur in alia controverſia, quæ pendebat coram Magiſtratibus, & Judicibus propriæ patriæ ſuper hæreditate allodiali, & ſic extra punctum quæſtionis.

S I G N I N A

PRO DUCE LUDOVICO SFORTIA

CUM DD. FRANCISCO, ET FRATRIBUS DE SFORTIIS.

Caſus pendet in Rota.

De feudi dividuitate, vel individuitate, an etiam dividuum effici potuerit individuum ex concordia, vel alia conventione in præjudicium ſucceſſorum?

Et de aliquibus ad materiam immiſſionis, vel poſſeſſionis adipiſcendæ in vim inveſtituræ.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De punctis cauſæ.*
3 *Quare Signatura guſtet de meritis cauſarum.*
4 *Vigore inveſtituræ feudalis competit immiſſio ex remedio* l. fin. C. de edict. Divi Adr.
5 *De legitimo contradictore, qui faciat ceſſare judicium poſſeſſorium.*
6 *Non datur immiſſio, ubi adſit tranſactio, vel res judicata.*
7 *De tranſactione, an obliget ſucceſſores feudi ex perſona propria.*
8 *De feudis dividuis, & individuis.*
9 *Quando tranſactio non importet novum jus, ſed comprehenſionem, & corroborationem ſtatus antiqui.*
10 *De diſtinctione inter obſervantiam præſcriptivam, & interpretativam.*
11 *An vocatio ſucceſſorum ſanguinis in numero plurali, faciat pernecesſè feudum dividuum.*
12 *Quod expediat magis feudum eſſe individuum.*
13 *De capacitate Clericorum in feudis Status Eccleſiaſtici.*
14 *De differentia inter præſidium præſcriptionis, & illud præſumptionis.*
15 *Feudum dignitatis regulariter eſt individuum.*
16 *De qualitate antiquorum titulatorum.*
17 *Quod id ſit conſiderabile ad effectum individuitatis feudi.*
18 *De conſuetudine Lombardiæ, aliorumque locorum ſuper dividuitate feudorum, etiam dignitatis.*
19 *Quod atteſtationibus Doctorum non ſit deferendum, ubi præſertim non ſint verſati de regione, & de ratione errorum.*
20 *De abuſu Collectarum, & pragmaticorum.*
21 *Participantibus de fructibus, & emolumentis feudi individui, quæ actio competat.*

D I S C. CXV.

Signinam Civitatem, quam ex conceſſione Pauli Tertii 1
in feudum ab eo tempore poſſederant Sfortiades Comites S. Floræ, pro debitis Ducis Marii Primogeniti, ad præſcriptum Bullæ Baronum, vendidit Congregatio Baronum, ſed ad aliquod breve tempus ob dictæ venditionis nullitatem; Dux Ludovicus Marii filius, ac etiam tres ejuſdem Marii fratres judicium reintegrationis intentarunt adverſus Emptorem; emanata ſententia, & effectum quoque ſortita in perſona Ducis Ludovici tantùm, qui jure primogenituræ poſſidebat dictum Comitatum S. Floræ, aliaque hujus familiæ Caſtra, & feuda, de quorum aliquibus in Ducatu Placentino habetur mentio ſuprà, *diſc.* 43. *&* 104.

Poſt decurſum autem annorum circiter triginta, pluribus exortis controverſiis inter præfatum Ducem Ludovicum ex una, & Cardinalem Fridericum patruum, ac filios D. Pauli alterius patrui prædefuncti, adeout hydræ ſpeciem redolerent, quod uno reciſo capite, ſeptem alia prodirent, inter alias fuit iſta immiſſionis contra Ducem poſſeſſorem, pro eorum portionibus intentatæ à præfatis collitigantibus ad hanc Civitatem, in vim præfatæ inveſtituræ Pauli Tertii, coram A. C. ex commiſſione Papæ, procedente cum voto aliorum duorum Prælatorum, ſive adjunctorum, emanataque ſententia favore Actorum, per Signaturam gratiæ commiſſa fuit appellatio, etiam ad effectum ſuſpenſivum, in Rota, ubi pendet.

In diſputationibus deſuper habitis, tam coram A. C. & adjunctis, quàm etiam in Signatura Gratiæ, ſuper modo reſcribendi, ad effectum etiam ſuſpenſivum, quem actores in 2
vim Ægidianæ non intrare contendebant; duo erant puncta, ſive inſpectiones; Primò nempe ordinis, ſuper competentia, vel incompetentia præfati judicii poſſeſſorii; Et ſecundò ſuper meritis, ad oſtendendam injuſtitiam, cujus ra- 3
tione admitti debet appellatio, etiam in judiciis ſummariis, & executivis, ut frequenter alibi inſinuatur, & præſertim *ſub tit. de judic. diſc.* 37. *&* 44. *& in relat. Curiæ diſc.* 30 *&* 31.

Quatenùs itaque pertinet ad primum punctum ordinis, 4
non negabam, ſcribens pro Duce Ludovico Reo convento, concluſionem ex parte Actorum deductam, ac pluries inſinuatam, præſertim *hoc tit. diſc.* 42. *& ſub tit. de Emphyt. diſc.* 25. ut vigore inveſtituræ feudalis competat remedium tent. *in l. final. C. de edict. D. Adr. tollend.* ſive adinſtar, ex auctoritatibus ibi allegatis.

Dicebam tamen, quòd cum eiſdem terminis fideicommiſſariis, vel beneficialibus, quos adeo frequentes in praxi habemus in propoſito hujus interdicti poſſeſſorii, præfatus 5
Dux dicendus erat legitimus contradictor, utpotè veniens ex eadem inveſtitura, & ſic ex eodem fonte, eodemque titulo, ſuper cujus interpretatione erat quæſtio, an ſcilicet eadem inveſtitura intelligenda eſſet de feudo dividuo ad formam juris Longobardorum, vel de individuo deferendo, cum ordine Primogenituræ ad formam juris Francorum; & per conſequens quod intrarent termini legitimi contradictoris, ob cujus interventum ceſſat hoc judicium poſſeſſorium privilegiatum, & procedendum eſt in judicio ordinario petitorii, ex iis, quæ in materia beneficiali habentur *tit. de benefic diſc.* 73. *& ſub tit. de judic. diſc.* 44. & alibi pluries, cùm ſit concluſio certa, quoties omnes veniunt ex eodem fonte, eodemque titulo, abſque illa diſparitate tituli melioris, vel deterioris, quæ conſiderari ſolet in beneficialibus, ratione ſubrogationis gratioſæ, & in terminis inveſtituræ

 emphy-

emphyteuticæ advertitur *in Fanen. ſeu Senogallien. bonorum ſuper immiſſione* 14. *Martii* 1646. coram Meltio impreſſ. poſt Laiſell. *dec.* 36.

Clariùs verò in hac facti ſpecie, ex duplici circumſtantia, quarum utraque tendabat in idem, eumdemque operabatur effectum; Primò nampè ob tranſactionem initam da anno 1632. inter præfatum Ducam Marium Primogenitum, & patrem Ducis Ludovici, & prædictos Cardinalem Fæderi-cum, ac Paolum Actorum patrem, ſuper obſervantia, & continuatione Primogenituræ in hujus Domus feudis, ac bonis in eadem tranſactiona deductis; Et ſecundò ob dictam ſententiam concedentem reintegrationem ſoli Ludovico primogenito, quamvis omnes alii idem judicium inſtituiſſent, eis acquieſcentibus, cum diuturno ſpatio annorum circiter triginta.

6 Unde propterea intrat de jure vera, & frequenter in praxi recepta concluſio, de qua apud Caval. *dec.* 550. *n.* 4. *dec.* 89. *n.* 9. *part.* 6. *recent. Faventina Primogenituræ* 23. *Junii* 1666. coram Bevilaqua, *impreſſa poſt Torres de pact. futuræ ſucceſſ. deciſ.* 34. & frequentar, ac etiam advertitur *d. diſc.* 44. *de jud.* quod ſcilicat interdicta poſſeſſoria, illud præſertim immiſſionis, non intrânt, quando adſit obſtaculum alicujus rei judicatæ, vel tranſactionis, quæ ſonat in idem, eamdemque vim habet, dum priùs oportet illam de medio tollere cum re judicata, vel cum tribus conformibus declarantibus, quod non afficiat.

Et multo magis, ubi in prompto conſtet, vel ſufficiens de-
7 tur fumus efficaciæ tranſactionis, ut tanquam bona fide inita obliget etiam ſucceſſores, quamvis venientes independenter, & ex perſona propria, ex iis, quæ in his terminis feudalibus habentur ſuprà, *diſc.* 49. Atqua in individuo hujus tranſactionis, poſt iſtas diſputationes inter eaſdem partes, occaſione alterius controverſiæ ſuper Oppido Proceni, in qua Dux arat Actor, iſti verò Actores erant rei excipientes de hac eadam inveſtitura, firmatum fuit per Rotam *in Romana, ſeu Tuanen. Caſtri Proceni* 10. *Junii* 1672. *&* 13. *Martii* 1673. coram Calatajù; ideoqua etiam in ſanſu veritaris, quidem quoque agnovit Signatura, dicabam, quod intrarent termini legitimi contradictoris, & per conſequans, quod incongruum aſſat hoc judicium poſſeſſorium privilegiatum.

Quo verò ad alium punctum ſuper meritis negotii principalis; ultra inſpectionem nudi facti, an inveſtitura eſſet authentica, & in forma probanti, necne; præſuppoſita etiam ejus veritate, cùm quæſtio reduceretur ad naturam, ſeu qualitatem iſtius feudi, an eſſet dividuum, vel individuum; Dicebam, quod licèt feuda juxta eorum antiquam, & originariam naturam eſſent dividua ad formam juris Longobardorum, ac propterea nulla ratione habita de prærogativa primogenituræ, omnes deſcendentes capaces a primo
8 inveſtito, coæquali jure veniant, ex iis, quæ pluries in præcedentibus inſinuantur, & præſertim *diſc.* 8. *&* 13. ubi allegantur Minad. Galent. Marcian & alii, qui iſtos terminos examinant; nihilominus, ut ibidem advertitur, non implicat, ut ex antiqua conſuetudine univerſali regionis, vel ex particolari illius feudi, vel illius domus, in omnibus feudis in ea exiſtentibus, aut ex antiquis conventionibus a ſubſecuta obſervantia diuturna corroboratis, diverſam ſortiantur naturam individuam, ad formam juris Francorum, deferenda cum ordine primogenituræ.

Et hic erat caſus, quoniam per ſæculum, & ultra iſtud feudum inſignitum titulo Ducatus, fuerat penès primogenitum, qui fecit pro tempore figuram capitis domus, iſque ſolum Dux appallatus eſt, non autem alii fratres ſecundogeniti, eorumqua deſcendantes; idaoque ultima tranſactio
9 anni 1632. quam etiam afficere Actores ex perſona propria, utpotè bona fide inita, firmatum aſt in allegatis deciſionibus *coram Calatajù*, revera non eſt concordia nova, quæ novum, atque ab antiquo divarſum ſtatum induceret, ac firmaret, ſed potiùs fuit confirmatio, ſeu agnitio ſtatus antiqui.

Quinimò dicebam, quod iſta antiqua conſuetudo, muni-
10 ta etiam pluribus conventionibus, neque dicenda eſſet præſcriptiva, ſive clerè inductiva novi juris, ac deſtructiva ejus, quod aliàs certitudinaliter de jure competeret; quo caſo intrant difficultates, quæ cadere ſolent in hac materia præſcriptionis, quæ nimiùm rarò, ac penè unquam ad praxim eſt reducibilis, in iis, quæ novis ſucceſſoribus jure feudi antiqui, ac fidaicommiſſi competunt ex propria perſona, ex iis, quæ habentur *ſub tit. de judic. diſc.* 21. *nu.* 7. *& ſeq.* Et ſuper quo aſſumpto magnam vim conſtituebant ſcribentes pro Actoribus, quoniam potiùs dici poteſt conſuetudo, vel obſervantia interpretativa voluntatis dubiæ Principis infeudantis, an ſcilicet juxta unam, vel alteram naturam hoc feudum concedere voluerit, dum id non exprimitur, & per conſequens, voluntas, quæ ad unum, vel alterum caſum eſt referibilis, ita ambigua remanet, & capax interpretationis, unde propterea intrant termini obſarvantiæ interpretativæ potiùs, quàm præſcriptivæ.

Et quamvis ſcribentes pro Actoribus in eo inſiſterent, quod voluntas dicanda potiùs aſſet clara, dum inveſtitura
cantat de deſcendantibus maſculis in genere, & in nume- 11
ro plurali, de ſui natura apto comprahendere omnes, idque apud Judicas primæ inſtantiæ plauſum habuarit; attamen id pro meo ſenſu continebar potiùs levitatem, nimiumqua debile fundamentum videbatur, quoniam vocabulum, *omnes*, apponitur ad denotandam habitualem capacitatem, & comprehenſionem omnium de illo ſanguine, vel genere, compatibiliter tamen cum reſtrictione ad majorem natum, ſeu primogenitum, circe actum, ſeu eo modo, quo in jurepatronatus, vel præſentandi, aliiſque ſimilibus paſſim habemus, Et in his terminis feudalibus comprobat actualis praxis inveſtituræ feudorum in Regnis utriuſque Siciliæ, quod cantat, *pro ſe, & haredibus ex corpore deſcendentibus*, ideoque omnes habitualitar vocati ſunt. Et tamen actualitar ſucceſſio inter eos dafartur jure ſingulari, & cum ordine primogenituræ.

Itam pro veriſimili voluntate Papæ infeudantis, quod ſcilicet hoc feudum concedere voluerit in natura individua
ad formam juris Francorum; ultra rationem generalem, 12
ea qua penè ubique irrepſit hic uſus primogeniorum, & majoratuum, pro majori ſcilicet ſplendora, & conſervatione decoris familiæ, cum bonorum unione in una perſona, ex deductis ſuprà, *diſc.* 9. *&* 40. & in aliis; conſiderebam quoque conſuetudinem particularem Domus ejuſdem Pontificis, quod ſcilicet cum in ea, etiam ante ſuperventam Pontificiam dignitatem, adeſſent feuda, Farneſii, & Lateræ, & alia, ſervabatur hic ordo, unda propterea defuncto primogenito ſina prole, cum idem Pontifex in ſtatu Cardinalitio effectus eſſet primogenitus, controverſiam habuit cum ejus fratre tertiogenito prætendante incapacitatem ratione clericatus, ut patet ex *conſ.* 117. Jaſon. *lib.* 4. quod eſt celabre in
materia capacitatis Clericorum ſuccedendi in feudis Status 13
Eccleſiaſtici, ex deductis ſupra, *diſc.* 47. *&* 54. & in aliis; Et per conſequens, cum ex cauſa conjunctionis ſanguinis, iſtud beneficium huic domui conferre voluerit, nimiùm probabile eſſe dicebam, quod regulare voluarit conceſſionem in hac forma magis rationabili, & quæ in ejus domo ſervabatur.

Pondetabam quoque circa diuturnam obſervantiam ea, 14
quæ habentur *ſub tit. de alien. & contract. prohib. diſc.* 3. ac etiam *tit. de dote, diſc.* 143. *& d. diſc.* 21. *de jud.* & alibi, ſuper diverſa operatione, quæ reſultat à lapſu temporis, quod ſcilicat aliud aſt formalis præſcriptio, quæ in jure odioſis reputatur, tanquam ſpeciès pœnæ, ob delictum negligentiæ, per quod res tollitur Domino, atqua defertur non Domino, qui alium non habet titulum, niſi illum temporis, ac diuturnæ poſſeſſionis; aliud verò aſt conſiderare eamdem obſarvantiam in ratione favorabilis præſumptionis validitatis tituli, cujus vigore poſſeſſio ſequuta eſt, ita præſumendo illam ſolemnitatem, cujus defactus titulum invalidaret, cùm tunc aſſiſtat favor, non autem odium; ideoque locis citatis advertitur malum conſilium, ac imprudentiam eſſe, recurrere ad præſidium præſcriptionis, dum ſubeſt iſtud pinguius, & tutius remedium præſumptionis ſolemnitatis revalidatoriæ tituli, quando de iſto conſtet, vel facultetis allegandi ipſum titulum meliorem, quando tempus ſit tale, quod hanc præbeat facultatem.

Magnum quoque fomentum hujus individuitatis præbere 15
obſarvabam titulum, ſeu dignitatem ab antiquo huic feudo adjectam, ex iis, quæ de individuitate faudi dignitatis habentur ſuprà *diſc.* 8. & in ejus adnotationibus.

Siquidem iſta Civitas cum ejus Comitatu, & annexis ab antiquo tempore poſſeſſa fuit per celabrem familiam Comitum, ſeu de Comitibus, quæ ab iſto Comitatu denominationem accepit, atque tot Summorum Pontificum adeò fœcunda Mater fuit, utque ab eis tranſitum fecit in iſtos Sfortiades deſcendentes ex filia fœmina, quæ per Paulum III. habilitate fuit ad ſuccedendum cum onere ejus filiis, & deſcendentibus maſculis injuncto aſſumendi quoque cognomen, & inſignia hujus familiæ de Comitibus, cum mixtura familiæ propriæ, adeout dicta inveſtitura Pauli III. non fuerit omninò nova da feudo vacante, per ipſum conceſſo, ſed ſolum immutativa generis perſonarum, juxta caſum, de quo ſuprà *in Januen. Feudorum, diſc.* 113. Cùmque in illis temporibus

ribus hujuſmodi dignitates Comitum, Marchionum, & 26 Ducum magnam facerent figuram Procerum, & Magnatum, ex iis, quæ inſinuantur *tit. de præeminent. diſc. 26. & tit. de penſion. diſc. 48. & alibi*; ac etiam docent tot hiſtoriæ; hinc proinde omninò probabile eſt, quod iſti præſertim Comites Signini, qui magnam faciebant figuram, eſſent unici, ipſeque Comitatus eſſet individuus.

Ejuſdem individuitatis non leve reſultat etiam argumentum ex eo, quod cum Sixtus V. ad deprimendam fortè potentiam aliquorum Baronum, & Magnatum, minuendamque 27 adhærentiam, & clientelam, cœpiſſet erigere novas dignitates, atque inter primos quatuor Ducatus ab eo erectos, fuerit iſte, utique ſupponendum, eſt quod eſſet unicus Dominus conſiderabilis potentiæ, & æſtimationis, quod utique ſupponit individuitatem, ducto etiam argumento à natura aliorum conſimilium Ducum, & Magnatum.

Adverſus hoc argumentum deductum à dignitate, replicabant ſcribentes pro Actoribus, quod licèt feuda digni-28 tatis habitualiter ſint individua; attamen quoad exercitium, & fruitionem, de conſuetudine ſunt dividua, ex relatis ſupra, *eod. diſc. 8.* ita cumulando auctoritates ibidem recenſitas, & alias ex eiſdem deductas; atque me replicante, quod iſta eſſet conſuetudo particularis Lombardiæ, de qua ibi allegati loquuntur, ideòque non trahenda de loco ad locum, vel de Regione ad Regionem, ex natura conſuetudinis exorbitantis, ut non admittat extenſionem, ſed attendi debeat in caſu præciſo, ut pluries in omni ferè materia inſinuatur, & præſertim *ſub tit. de benef. diſc. 30.* Deducebant auctoritates Roſenthal. & aliorum Germanorum, generaliter aſſerentium de iſta conſuetudine Italiæ in univerſum.

Verùm, etiam in ſenſu veritatis, dicebam, quod illud eſſet æquivocum manifeſtum; quoniam, juxta notoriam praxim dignitatum, præſertim primariarum, Principum, & Ducum, in hoc Statu Eccleſiaſtico, & in Regnis utriuſque Siciliæ, abſorbentibus abſque dubio majorem partem Italiæ, feuda ſunt individua; ut etiam ſunt in ipſamet Lombardia, quoties agitur de illis majoribus dignitatibus Principum, & Ducum, adeout illa conſuetudo, de qua *d. diſc. 8.* vel percutiat feuda ruſtica, & impropria, quæ pro moribus Regionis, quandam Contee, ſeu Comitatus verè impropriam, & abuſivam habeant potiùs nuncupationem, quàm dignitatem; vel procedat in illis minoribus dignitatibus, Marchionum, & Comitum, quæ adjiciuntur illis feudis minoribus, Caſtrorum, vel locorum habitatorum, quæ revera ſunt potiùs ſubfeuda, dum ipſi Principes feudantes ſunt feudatarii.

Prædictæ verò atteſtationi Germanorum in hoc non tantùm eſt deferendum; tum ex recepta propoſitione frequen-29 ter inſinuata, quod Doctorum atteſtationibus non defertur in iis, quæ facti ſunt, præſertim ubi non agatur de iis, qui ſint in Regione verſati; tum etiam, quia conſuetum eſt ſcribentium vitium excuſabile, quando loquuntur de remotis Regionibus, in quibus ipſi verſati non ſint, accipiendi partem pro toto, ut etiam facimus nos Citramontani, loquentes de feudis Germaniæ, ex teſtimonio alicujus Germani Scriptoris, qui loquatur juxta leges, vel ſtylos proprii Principatus, vel propriæ Regionis; non advertentes, quod Germania eſt nimis vaſta Provincia, diviſa in ſexaginta circiter Principatus, quorum ſinguli diverſas habent leges, & ſtylos, etiam in hac individua materia feudali; unde propterea 30 ſemper magis convincitur, pluries inculcatus deteſtabilis error pragmaticorum, vel Collectorum, conſarcinandi doctrinas, & auctoritates, non diſtinguendo loca, & tempora, aliaſque circumſtantias.

Et ulteriùs dicebam, quod admiſſa etiam iſta conſuetudine, illa ſuffragari poſſet, quando haberet fomentum obſervantiæ, ad tollendum obſtaculum incompatibilitatis, quæ reſultat à dignitate, non autem ubi obſervantia reſultat.

Eademque conſuetudine admiſſa, adhuc incongruum eſ-31 ſet intentatum remedium immiſſionis ad ipſum corpus feudi, ejuſque ſubſtantiam, cùm ſolùm id aptum eſſet præbere actionem perſonalem contra feudatarium ad faciendum participationem fructuum, & emolumentorum, per illam ſpeciem in feudis novis, vel participationis fructuum ſub nomine vitæ militiæ in feudis antiquis, quæ debetur ſecundogenitis, atque adaptari videtur illa diſtinctio, quam habemus inter ſocium, & inter participem utilium, de qua *tit. de locat. diſc. 26. & 27. & alibi*.

Aliæ deducebantur ex parte Ducis exceptiones, quæ in facto potiùs, quàm in jure conſiſtebant, & extra hanc materiam feudalem.

NEAPOLITANA, SEU THEATINA REFUTATIONIS INTER MARCHIONEM VASTI, ET MARCHIONISSAM PISCARIÆ NURUM.

Diſcurſus in ratione motivandi ad parandam concordiam.

De validitate, vel invaliditate refutationis factæ in proximè ſucceſſurum, ratione reſervationum, vel non ſequutæ regiſtrationis.

Et an filiusfamilias feudatarius liberetur à patria poteſtate, & habeat facultatem teſtandi, vel aliàs diſponendi, & de quibus?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De defectibus, ob quos refutatio ſit invalida.*
3 *Refutatio debet eſſe pura, non autem pactionata, quod declaratur.*
4 *Accollatio debitorum, & onerum, non eſt pactum prohibitum.*
5 *Contractus nominatus non reſolvitur ob non implementum.*
6 *Quid in donatione.*
7 *Pactum adjectum uni ex pluribus feudis refutatis, an vitiet totam refutationem, vel ſolùm illam feudi, cui adjectum eſt pactum?*
8 *De regiſtratione, quæ neceſſaria eſt in refutationibus.*
9 *Præmoriente refutatario, an feudum redeat ad refutantem?*
10 *Feudum an liberet à patria poteſtate, & tribuat contrahendi, & teſtandi facultatem, & quid ubi adſit dignitas, vel titulus?*
11 *Per quas dignitates, vel officia ſolvatur jus patriæ poteſtatis.*
12 *De filiofamilias Clerico, an habeat facultatem teſtandi?*
13 *Exiſtenti ſub patria poteſtate non datur tutor.*
14 *De caſibus compatibilis factionis teſtamenti in feudis.*
15 *Quod feudatarius filiusfamilias teſtetur, & feudum habeat ſpeciem peculii Caſtrenſis, ſed in quo feudo id procedat.*
16 *De duplici patrimonio feudatarii.*
17 *In obventis à Principe, filiusfamilias habet diſponendi facultatem.*
18 *An adſit differentia inter feudum quæſitum ab ipſo filio, vel ei refutatum à patre.*
19 *Quod creditores defuncti ſine aſſenſu, non præferantur in feudo creditoribus hæredis cum aſſenſu, & de ratione.*
20 *In feudis non eſt procedendum cum regulis juris civilis, & de ratione.*
21 *An dignitas, vel titulus Ducis, Marchionis, vel Comitis eximat à patria poteſtate.*
22 *De conſueto errore Collectorum, & Pragmaticorum.*
23 *De diverſis ſpeciebus titulatorum, & feudatariorum dignitatis ad hunc effectum.*
24 *De dignitate Patritiatus.*
25 *De concluſione, ſive applicatione in caſu controverſo.*
26 *De teſtamento minùs ſolemni ad formam legum Cathaloniæ.*

D I S C. CXVI.

Refutatis quampluribus feudis per Marchionem Vaſti, 1 Marchioni Piſcariæ filio primogenito, contracto per iſtum matrimonio cum Portocarrera, filia Marchionis, cùm ad breve tempus deceſſerit in Civitate Barcinonæ, condito teſtamento, in quo inſtituto hærede poſthumo naſcituro ex ventre prægnante uxoris, iſtam tutricem, & pro tempore curatricem deputavit, eamque univerſalem uſufructuariam reliquit, pluribus quoque legatis, & declarationibus ad ejus favorem factis; hinc nato filio maſculo, orta eſt ſuper feudorum refutatorum, aliorumque bonorum poſſeſſione, & adminiſtratione, inter Socerum, & Nu-

& Nuruum controverſiæ, cujus benevola compoſitio aſſumpta fuit in Urbe per Cardinales Caterſam, & Portocarrerum, utriuſque Partis reſpectivè conjunctos; illiſque meum votum concorditer petentibus, diſcurſum edidi in ratione motivandi ſuper iis, ſuper quibus, tam in facto, quàm in jure (viſis partium prætenſionibus) melior informatio deſiderabatur, ad effectum parendi honeſtam concordiam.

Præcipuus autem punctus conſiſtebat ſuper invaliditate refutationis, qua corruente, omnes aliæ quæſtiones circa tutelæ adminiſtrationem, ac etiam circa legata, aliaque in teſtamento contenta corruebant, ex defectu ſubjecti, dum alia in defuncti hæreditate remanebant bona; quatenùs verò refutatio ſubſiſteret, adeout feuda ſpectarent ad refutatorem, & ex ejus ſucceſſione ad pupillum poſthumum, tunc reſolutio pendebat à validitate, vel invaliditate teſtamenti.

2 Quatenùs itaque pertinet ad dictum punctum validæ, vel invalidæ refutationis, ex parte refutantis prætendebatur actus invalidus ex triplici defectu; Primò, nempè, ob non ſecutam regiſtrationem in quinternionibus Regiæ Cameræ infra quindecim dies ad præſcriptum *regiæ pragmaticæ 20. de feudis*, quæ continet decretum irritans; Secundò, ob aliquas reſervationes, adeout refutatio non eſſet pura, ſed pactionata; Et tertiò, ob non ſecutam relevationem indemnitatis refutantis à quibuſdam debitis, & oneribus per refutatarium accollatis.

3 De duobus ultimis defectibus, mihi videbatur nullam habere debere rationem; ſiquidem circa reſervationes, vel pacta, licèt refutatio in proximè ſucceſſurum eſſe debeat pura, non autem pactionata, quodque aliàs ex magis recepta ſententia propter individuum voluntatis, pacta, quamvis accidentalia, vitient totum actum, ex iis, quæ habentur ſupra *diſc. 13. & 76. & in deciſ. Siciliæ edita ſuper eod. diſc. 13.* attamen id procedit quando pacta ſint talia, quod percutiant corpus, vel ſubſtantiam feudi, ejuſque diviſionem, vel ſervitutem importent, ut contingit in reſervatione uſusfructus, vel ſimili; ſecùs autem iſta circumſtantia ceſſante, quia nempè refutatarius ad aliquid ſe obliget erga refutantem, vel alium ejus intuitu in ſola actione perſonali; aut quod ſit reſervatio fructuum, ſeu commoditatis, tanquam facti, non autem tanquam juris, adeout non efficiatur ipſius feudi corpus, vel ſubſtantia, ex deductis locis citatis, & per Merin. in addit. ad Reverter. *deciſ.* 550.

4 Iſtæ autem reſervationes, & pacta præfatum prohibitum effectum diviſionis, vel ſervitutis feudi producere non videbantur, cum ſolùm adeſſet accollatio onerum, & debitorum domus, quæ videbatur connaturalis actui præfaturæ, ſeu præventivæ ſucceſſionis, quæ ſecum trahit in neceſſariam conſequentiam onus ſolvendi debita, & ſupportandi onera eo modo, quo ſucceſſor tenetur ad onera prædeceſſoris, nullaque nec legalis, nec connaturalis ratio ſuppetit, ut refutatarius debeat habere feuda, in quibus penè totus illorum Baronum aſſis conſiſtit, refutator autem debitis, & oneribus ſubjectus remaneat, ac etiam quia hujuſmodi accollatio continebat ſolùm obligationem perſonalem, quæ propterea non vitiat actum, ut per Adden. ad Reverter. *d. deciſ.* 550.

5 Minùſque vitiatio, vel reſolutio prætendi poterat ex eo, quòd refutatarius ad præſcriptum ſuæ obligationis non extinxiſſet debita, minùſque indemnem relavaſſet refutantem; tum quia brevitas temporis, ac abſentia, & ætas refutatarii, necnon qualitas onerum, & debitorum, aliæque facti circumſtantiæ, & præſertim, quod feudorum adminiſtratio eodem modo continuaverat penès antiquos miniſtros, ceſſare faciebant omnem refutatarii culpam; tum etiam quia caſus moleſtiarum non evenerat, minùſque refutans aliquod damnum paſſus eſt; & tamen in contractibus nominatis verius eſt, magiſque receptum, quod non implementum non cauſat reſolutionem actus, ſed ſolùm actionem ad intereſſe, quoties ille non contineret cauſam finalem, & præciſam, ſine qua non, adeout aliàs tolleret conſenſum ab actu, ex deductis apud Greg. & Adden. *deciſ.* 170. Peoting. *deciſ.* 494. & habetur *diſc. 18. de locat. & ſæpiùs*.

6 Et quamvis iſta refutatio concepta eſſet per viam donationis, de cujus peculiari natura, non implementum cauſat reſolutionem, ad text. *in l. 1. & 2. C. de donat. quæ ſub modo, cum Concordantib.* de quibus in ſua materia *ſub tit. de donat. diſc. 9.* attamen id procedere dicebam in illo implemento, quod in dies, & tempora præſtandum ſit erga ipſum donatorem, cum quo aliàs ingratitudo committi dicere-tur, ſive quod illius defectus percuteret cauſam finalem, quæ veriſimiliter tolleret conſenſum; putà quando agatur de ſuppeditatione alimentorum, vel alicujus præſtationis ad eundem affectum, adeout intret una ex dictis rationibus, ingratitudinis, vel deficientis voluntatis, ex deductis *dict. diſc. 9. de donat.* quorum neutrum ad rem erat adaptabile.

Aliæ reſervationes in hujuſmodi refutatione contentæ, non videbantur eſſe tales, quod actum vitiarent, dum erant de frumentis, & nominibus debitorum, aliiſque juribus, 7
& negotiis merè perſonalibus, quæ non percutiunt corpus, vel ſubſtantiam feudorum, atque reſervatio quorundam herbagiorum, & vinearum exiſtentium in duobus ex pluribus feudis refutatis, erat quoque ejuſdem naturæ, dum hujuſmodi bona ſupponebantur allodialia, quæ ibi dicuntur burgenſatica; & nihilominùs, ubi etiam eſſent feudalia, advertebam in ratione motivandi, quod ea vitiaſſet refutationem illorum feudorum, non autem aliorum, dum quodlibet feudum de per ſe conſtituit ſuam univerſitatem, neque unum habet cum altero aliquam connexionem, vel dependentiam, adeout tot reputentur diverſi feudatarii, & Barones, quot ſunt feuda, adinſtar beneficiati, poſſidentis plura beneficia, non unita, neque connexa, juxta ponderationes, de quibus ſupra *hoc tit. diſc. 22. & tit. de juriſdict. diſc. 90. ſub tit. de præeminent. diſc. 7. & 29.* & in aliis pluries.

Reſtringebatur itaque punctus ad præfatum defectum regiſtrationis infrà quindecim dies, juxta diſpoſitionem *d. regiæ pragmat. 20. de feud.* ſed pariter iſte defectus non 8
videbatur ſubſiſtens, cùm ille procedat, quatenùs agatur de refutatione deſtituta regio aſſenſu, quo accedente, quælibet, etiam prohibita alienatio, revalidatur; ideòque deciſio pendebat ab implemento ſolitæ clauſulæ, vel conditionis contentæ in eodem aſſenſu regio ſuper eadem regiſtratione infrà biennium ſub decreto annullativo, ſed quoties in hoc termino implementum ſequatur, nil refert, quod non ſit ſequutum infrà dictum terminum pragmaticæ, juxta *deciſ. 663.* French. *cum Concord.* relatis per modern. de Luca *in addit.* quidquid in contrarium motivetur per Merlin. *lib. 2. controv.* 59. quoniam aſſenſus, qui præfigit terminum longiorem, ita diſpenſat termino breviori, cùm pragmatica loquatur cum præſuppoſito refutationis factæ ſine aſſenſu, regulariter non requiſito in hoc actu, ut potè redolentis præventivam ſucceſſionem potiùs, quam alienationem; atque hinc ſequebatur, quòd cauſa conſiſteret potiùs in facto, quàm in jure, an ſcilicet iſtud implementum in termino ſequutum eſſet necne, prout ferè omnes forenſes quæſtiones hodie hanc naturam habere videntur.

Advertebam quoque motivari poſſe ex parte Marchionis de quæſtione, de qua ſupra *diſc. 13.* & latiùs in deciſione Siciliæ, ſuper eo edita, an ſcilicet præmoriente refutatario, feuda revertantur ad refutantem, tanquam ex 9
ceſſante cauſa, vel potiùs intret in eis jus ſucceſſorium; verùm dicebam, quod in hoc motivo totum fundamentum conſtitui non poſſet, cùm difficultas cadat quando feudum aliàs deferretur alteri, cui reſiſteret æquitas, ſeu veriſimilis utriuſque voluntas, juxta ponderationes, de quibus *ſub tit. de renunciat. diſc. 5. & 6.* ſecùs autem, dum ex refutatario ſuit ſuperſtes filius maſculus, unde proptereà verſari videbamur in caſu magis claro, quam illo, de quo *d. diſc.* 13. ubi agitur de ſuperexiſtantia filiæ fœminæ in excluſionem maſculorum, ideòque aliqua æquitatis reſiſtentia dignoſci videbatur.

Præſuppoſita verò validitate refutationis, adeout remaneret ſubjectum habile, in quo teſtamentum verificari poſſet; quatenùs pertinet ad alium punctum ſuper ejuſdem teſtamenti validitate, cum de iſta controverſia, ubi ad judicium deducenda eſſet, agi deberet in illius Neapolitani Regni Tribunalibus; hinc proinde in diſcurſu deſuper edito dicebam, procedendum fore cum ibi receptis opinionibus, hiſque attentis, probabilius eſſe videbatur, quod ſola qualitas feudatarii, & Baronis, non tolleret pa- 10
triam poteſtatem, neque habilitaret filiumfamilias ad teſtandum, juxta *deciſ. 4.* de Franch. quam alii ſequuntur, & præſertim Conſtant. *in l. 1. & 2. Cod. de fil. official. libr. 12. num. 50.* ubi rejicit Afflict. *deciſ.* 183. Laret. *theatr. feu. p. 9. dilucid. 4. n. 8. & 9.* E converſo autem inſinuabam, an adaptabilis eſſet limitatio, de qua occaſione actuum inter vivos, habetur apud Navarr. *deciſ. 244. quæ eſt ultima*, de Marin. *reſol. 233. lib. 2. num. 16.* & ad Reverter. *deciſ.* 354. & refert Modern. de Luca in add. ad Franch. *d. deciſ. 4.* ut ſcilicet id

eſſet

ceſſet in feudatario titulato, quaſi quod dignitas Regalis, Principis, Ducis, Marchionis, vel Comitis eximat à patria poteſtate, dum iſte teſtator erat Marchio Piſcariæ, eiſque habebat conſimiles dignitates, ita hæc in forma diſcurſiva inſinuando ad oſtendendum, quod caſus eſſet dubius, ideoque dignus eſſet honeſta concordia, ad quam parandam iſte labor adhibebatur.

Poſt editum verò hunc diſcurſum, magis ad utrumque punctum ex integro reflectendo, atque ſecluſis præfatis laicalibus auctoritatibus; quatenùs pertinet ad primum, de quo agitur *in d.deciſ.4.* Franch. an ſcilicet ſimplex feudatarius in genere, qualis qualis ille ſit, à patria poteſtate eximatur, teſtandique facultatem acquiret, dicendum videtur, quod rectè procedat concluſio in præfata deciſione firmata, quoad facultatem teſtandi ſimpliciter de bonis paganicis, aliiſque juribus indifferentibus, quoniam verius eſt, quod feudum, ubi etiam veram militiam importet, hunc effectum non operetur, dum in §. *filiusfamil. inſtit. quib. mod. jus patr. pot. ſolv.* litteraliter diſponitur, quod militia, quinimò dignitas Conſularis patriam poteſtatem non ſolvit, iſto privilegio dignitati Patritiatus ſolùm attributa.

Et quamvis jus magis novum *in l. fin. Cod. de Decurion.*
11 *lib.10.* & *in §.1.* & *§.generali, Auct.de Sanctiſſimis Epiſcopis,* hoc privilegium Patritiatus dignitati attributum, extendat ad alia undecim munera, ſeu officia, vel dignitates enumeratas per Modern. Boſſium *de patr.poteſt. cap.1.num.25.* & *26.* qui alios de more cumulat, & inter quas Epiſcopalis recenſetur; nihilominùs in eis non includitur iſta militia, qualis qualis illa ſit quamvis primi ordinis, nimiùmque qualificata.

12 Atque habemus in Clericis, qui non ſolùm in minoribus, ſed etiam in ſacris dicuntur milites Chriſti, atque militaribus privilegiis potiuntur, & tamen ſoluti non ſunt à patria poteſtate, ex deductis *ſub tit.de teſtam. diſc.34.* & licèt ibidem firmetur tanquam probabilior opinio, quæ illis defert facultatem teſtandi etiam de adventitiis; attamen id provenit ex quibuſdam peculiaribus rationibus ibi recenſitis, quæ non adaptantur militibus ſæcularibus, præterquam in bonis Caſtrenſibus; ideòque ſtant benè ſimul, quod quis ſit filiusfamilias regulariter inteſtabilis, & tamen quod per quandam ſpeciem limitationis ſit habilitatus ad teſtandum de aliquo genere bonorum, ſive in certis caſibus.

Iſta videntur ſtringere ad probandam inhabilitatem filiifamilias feudatarii ad teſtandum de aliis bonis indifferentibus, quæ cadant ſub peculio adventitio, vel profectitio improprio, ſive ad exercendum alia jura, quæ filiisfamilias interdicta ſunt, ob impedimentum patriæ poteſtatis, ut
13 præſertim ad rem in præſenti caſu eſt facultas deputandi filio impuberi tutorem, quoniam ſi patria poteſtas generaliter duret, exinde reſultat, quod nepos naſci dicitur ſub poteſtate avi, non autem patris, & per conſequens intrat certum juris principium, quod exiſtenti in poteſtate patris, vel avi, non detur tutor, ac propterea duplex conſideratur defectus, unus ſcilicet ex parte deputantis, & alter ex parte illius, cui fit deputatio.

Difficultas verò adhuc ſubeſt reſpectu feudi, atque in iis, quæ ipſam feudalem hæreditatem concernunt, quia
14 nempè compatibiliter cum feudo recto, & proprio, ſit verificabilis teſtandi, vel aliàs diſponendi facultas; vel ſcilicet etiam in feudo antiquo pacti, & providentiæ, deputandi balium ſucceſſori pupillo, aliaque diſponendi pro recta feudi adminiſtratione, donec ætas pupillaris duret; vel gravandi ſucceſſorem intra limites valoris feudi, juxta illam facultatem, quæ etiam in feudis antiquis in forma pacti, & providentiæ conceditur feudatariis Regni Neapolitani, ob admixtam qualitatem hæreditariam; ſive ob plurics enunciatam facultatem, quæ conceditur primo acquirenti titulo oneroſo gravandi etiam in valore cum ſimilibus caſibus, in quibus hæc facultas teſtandi, ſeu aliàs diſponendi ſit exercibilis.

15 In his etenim, vel ſimilibus, probabiliùs adhærendum videtur potiùs ſenſibus Afflict. *deciſ.183.* quàm Franch. *d. deciſ.4.* Cum præſuppoſito tamen, quod agatur de illis feudis veris, & propriis, quæ concedantur à Domino directo habente jura Principatus, & regalia majora, illud præſertim indicendi publicum bellum, & formandi exercitum, adeout verificetur in feudatariis, quod ſint milites primi ordinis, Ducem habentes ipſum Dominum, & Principem, juxta ponderationes, de quibus ſupra *in annot. ad diſc.1.* & *2.53.* & *54.* & alibi pluries, dum in illis infeudantibus, qui hoc jus exercitus, & publicæ militiæ, hodie non habent, non verificatur vera qualitas militaris, neque verum, & proprium feudum, ut locis citatis advertitur.

Poſita etenim iſta vera militia magis qualificata, & primi ordinis, nulla ſubeſſe videtur ratio, cur feudo magis, quàm aliis bonis indifferentibus occaſione militiæ quæſitis, congruere non debeat terminus peculii caſtrenſis, dum ipſum feudum importet veram militiam, etiam majorem, magiſque qualificatam, per argumentum à majoritate rationis.

Idque clarè comprobatum videtur ex communi, & re- 16
cepto ſenſu feudiſtarum, de quo ſupra *diſc.21. cum ſeqq.* & *alibi pluries*, ut ſcilicet feudatarius duplex habeat patrimonium, ſeu duplicem diverſum hæredem univerſalem, unum ſcilicet paganicum, & alterum militarem, etiam diverſæ naturæ, quia unus ſit teſtamentarius, & alter legitimus, ſive ab inteſtato, quod juris principiis repugnet, neque alia ratione ſuſtinetur, niſi ob privilegium militare, quodque feudum ſit patrimonium militare, vel caſtrenſe, contradiſtinctum à patrimonio paganico, ergo manifeſtum eſſe videtur, quod in eo fortiùs intrent termini peculii caſtrenſis.

In idem quoque rectè confert diſpoſitio text. *in l.cum multa, C.de bon. quæ liber.* cum Concordantibus, de quibus *tit. de ſervit. diſc.60.* quod ſcilicet ea, quæ immediatè obveniunt à ſupremo Principe, non ſubjacent nexibus patriæ poteſtatis; & hic eſt caſus in feudis veris, & propriis, 17
quorum Dominus ſit Princeps ſupremus, habens jus belli publici, ut ſupra, dum feudum verum obtineri dicitur in capite à Rege, vel à Principe; alia verò feuda, quæ obtinentur à Baronibus, aliiſque ſubditis, dicuntur ſubfeuda, ſeu feuda plana, & de tabula, aut aliàs impropria, allodii potiùs ſpeciem habentia, juxta diſtinctiones, de quibus ſupra *diſc.7.*

Et quamvis apud Franch. *d.deciſ.4. num.8.* & *9.* id
admittatur quando agatur de illo feudo, quod ipſi filio per 18
Principem ratione militiæ, & in remunerationem ſervitii militaris conceſſum ſit, ſecùs autem, ubi de feudo antiquo, vel novo, quod per Patrem illi refutatum fuerit, quaſi quod illud habeat ſpeciem peculii profectitii; attamen (pace viri doctiſſimi, & apud me ſummæ venerationis) illud videtur æquivocum clarum tanto viro incongruum, (unde propterea in omnibus experimur imperfectiones humanæ imbecillitatis,) quoniam feudum verum, & proprium eſt beneficium, quod directè, & immediatè obtineri dicitur à Principe tanquam ſpecies officii, vel magiſtratus abſque alterius dependentia, quamvis non ex meritis propriis concesſionarii, ſed ex illis ejus patris, vel alterius conceſſio ſequatur; quinimò etiam ex cauſa verè oneroſa, cùm pecunia patris, vel alterius, dum id operari poterit, ut feudatarius ſit debitor pretii, in quo gravari poſſit, illudque, ubi proveniat à patre, ſpeciem habeat peculii profectitii, ſed non per hoc ipſum corpus feudi dici poſſit profectitium, quoniam illud ſemper dicitur obtineri immediatè, & in capite à Principe; eo modo quo proviſus per Papam de aliquo beneficio, ex reſignatione ad ejus favorem per alterum facta, vel aliàs intuitu meritorum alterius, ipſe dicitur beneficiatus, qui directè, & immediatè jus meretur à Papa.

Eò conferunt, quæ pluries habentur *tit.ſeq. de regalib.* ad materiam officiorum, & locorum Montium, quod ille, in cujus faciem eſt deſcriptum officium, ſeu aliud jus regale, dicitur verus officialis, vel creditor Principis, quamvis cum alterius pecunia officium, vel jus quæſitum ſit; magiſque ad rem conferunt ea, quæ habentur ſupra *diſc.24.* ſuper concluſione, quod in feudis non datur ſimulatio, neque locum habet regula, *plus valere, quod agitur, &c.* Ergo prorſus improprium eſt dicere, quod feudum dici valeat profectitium, quodque eatenus habeat naturam peculii caſtrenſis, quatenus concedatur ratione propriæ militiæ, dum iſto caſu non requiritur qualitas feudalis, quoniam quidquid iſta occaſione acquiritur de bonis indifferentibus, iſtam habet ſpeciem, pro qua neque opus eſt, ut bona obveniant à Principe ſupremo, dum ſufficit, ut illa ex iſta occaſione quovis modo quærantur; & per conſequens privilegium, quod conceditur bonis à Principe obvenientibus, eſt quid diverſum ab altero bonorum caſtrenſium, adeout ſi conceſſio ex alia cauſa, quàm illa belli, vel militiæ fiat, idem privilegium intret, ergo multò magis intrare debet in feudo, quod utramque ſpeciem habet, immediatæ ſcilicet conceſſionis factæ à Principe, & cauſæ militaris, ſi non de præterito, ſaltem de futuro, dum feudatarius efficitur miles, cum fidelitatis ju-

ramen-

ramento militiæ, ſaltem apud perſonam ipſius Principis adſtrictus.

Neque juridica videtur differentia conſiderata in *dict.*
19 *deciſ.* Franch. inter feudatarium noviter creatum, & illum, qui jure ſucceſſorio per mortem, vel per refutationem à patre, vel alio majore obtineat, quoniam, ut advertitur *ſub tit. de cred. diſc.* 13. 27. *&* 151. occaſione agendi de articulo, an in feudis intret ſeparatio bonorum, & an creditores hæredis cum aſſenſu vincant creditores defuncti ſine aſſenſu, novus feudi ſucceſſor illud obtinere dicitur directè, & immediatè à Rege, vel ab alio Principe domino directo, per occultam extinctionem juris feudatarii morientis, vel refutantis, novæque formationis juris in ſucceſſore, ſeu feudatario, eodem modo, quo in prædicta ſede regalium habetur de officiis, & locis Montium, quæ ex alterius reſignatione obtineantur, & adinſtar proviſionis beneficii Eccleſiaſtici ex cauſa reſignationis, ut ſupra, dum renovatio explicita, vel implicita, quæ conceditur novo ſucceſſori, habet ſpeciem novæ inveſtituræ.

20 Ad rem quoque nimiùm conferre videtur ponderatio deſumpta ex hiſtoria juris civilis, de qua in his terminis feudalibus ſupra, *diſc.* 2. *&* 36. *& in aliis, & tit. ſeq. de regal. diſc.* 2. *& tit. de ſervit. diſc.* 1. *& alibi*, quod ſcilicet quando prodiit uſus feudorum, atque prodierunt leges, vel conſuetudines feudales, vel ignotum, vel non receptum erat jus civile Romanorum, & per conſequens improprium eſt regulare materiam feudalem cum præfati juris civilis terminis, ac diſpoſitione, præterquam in ſubſidium juris proprii, quinimò etiam juris canonici, quod potius eſt attendendum; neque incongruunt ponderationes, de quibus *d. diſc.* 34. *de teſt.* occaſione facultatis teſtandi in filiofamilias Clerico.

Ideoque concludendum videtur, quod feudum ſimplex, quia dignitatem annexam non habeat, ſit autem verum, & proprium, immediatè ſcilicet à Rege, vel à ſupremo Principe, non liberat perſonam à patria poteſtate, quoad alia bona, & jura indifferentia independenter à feudo, ſed in iis, quæ concernunt feudum, vel perſonam feudatarii, habendus veniat tanquam pater familias.

Hactenus de feudatariis ſimplicibus, non titulatis, juxta primam inſpectionem, ut ſupra diſtinctam; quate-
21 nus verò pertinat ad aliam ſpeciem feudatariorum regalium, & dignitatis; cùm juri communi Romanorum ignotus eſſet feudorum, & feudatariorum uſus, hinc proindè non benè ſuper propoſitione, ſeu limitatione de qua ſupra *num.* 10. Maſtrill. *de magiſtrat. lib.* 4. *cap.* 13. *nu.* 218. qui adduci ſolet per alios Modernos *eod. num.* 10. allegatos, tanquam anteſignanus, ad id allegat. *text. in §. filiusfamilias inſtit. quib. mod. jus patr. pot. ſolvit.* dum neque in dicto textu inſtitutionum, neque in aliis amplioribus, de quibus ſupra agitur de hujuſmodi feudatariis titulatis, tunc ignotis, ſed de aliis officiis, & dignitatibus; neque Jaſ. per eumdem Maſtrill. allegatus, ad hanc ſpeciem deſcendere videatur, cùm ſolùm num. 18. agat de dignitate Epiſcopali, de qua jus civile expreſsè diſponit, ac propterea liquet, quod
22 traditio Novar. & Marin. ſunt in fide parentum pro conſueto collectorio, ſeu pragmatico more, ex mala fundata origine, deſtituta ratione, & auctoritate, ut in multis experimur, quod ſcilicet uno aliquid aſſerente, alii ſequuntur, atque uno alterum tranſcribente fit magnus cumulus teſtium de auditu ab uno, qui non dicit verum, vel eſt malè informatus, nullamque ſui dicti rationem aſſignat, vel falſam, itaque eſt quotidiana miſeria hujus facultatis, cum quadam ineptia, qua nulla major.

Examinando autem articulum per rationes, & principia, ut decet, quando caſus legis non habetur, magnum, nimiumque ſolemne videtur æquivocum, firmare hanc propoſitionem ita generaliter, & in abſtracto, quod ſcilicet feudatarii regales, & dignitatis eximuntur à patria poteſtate, idque ita firmetum applicare noſtrorum temporum Baronibus, & Domicellis, habentibus titulum Principum, Ducum, Mar-
23 chionum, & Comitum, ſiquidem, ut advertitur pluries *in hoc tit.* ac etiam *tit. de præeminent. diſc.* 26 *&* 35. *& tit. de penſion. diſc.* 48. variæ hodie ſunt ſpecies titulatorum inter ſe nimiùm diverſæ, ideòque prorſus erroneum eſt cum hac generalitate procedere.

Veri etenim feudatarii regales, ac dignitatis, ſunt illi Principes, Duces, Marchiones, & Comites, qui exceptis alto dominio, & majori ſuperioritate, aliiſque in inveſtitura reſervatis, obtinent feudum pleno imperio, & cum regalibus, adeout feudum redolent ſupremum principatum, ut ſunt (ex. gr.) Duces Mediolani, Parmæ, & Placentiæ, Mutinæ, & Rhegii, Mantuæ, Senatum, & ſimiles, & in illis rectè procedit aſſumptum, quoniam ſunt Principes ſoluti legibus civilibus, à quibus jus patriæ poteſtatis derivat, eiſque derogare poſſunt, cùm eatenus vim legis habeant, quatenus eis placeat, ut in ſuo principatu ſerventur, & per conſequens illarum ſubjectionem non patiuntur.

Propè etiam ad affectum de quo agitur, ſunt illi feudatarii Imperiales minoris ſphæræ, quorum plures habemus, præſertim in Lombardia, aliiſque partibus ſuperioribus Italiæ propè montes, cum eadem dignitate, ſeu titulo Principum, Ducum, & Marchionum, quoniam licèt reputentur inferioris ordinis de facto, ratione minoris potentiæ, & exigui territorii, unde propterea non habeat de facto exercitium juris regalis, indicendi bellum publicum, atque formandi exercitum, neque veniunt ſub nomine illorum Principum, qui quandam ſpeciem, vel figuram Regni habere videntur, juxta ponderationes, de quibus *ſub tit. de jurepatron. diſc.* 2. Attamen in reliquis habent alia regalia, nempè fiſcum, & confiſcationes, bona vacantia, cuſionem monetarum, creationem Doctorum, & Notariorum, jus privativum, vel prohibendi, ac alterum jus habendi arces munitas, necnon facultatem condendi leges cum propriis ſubditis, aiſque derogandi, vel diſpenſandi, & per conſequens eadem intrare videtur ratio.

Solùmque ratio dubitandi cadere videtur in caſu, de quo agitur *ſub tit. de alienat. & contract. prohibit. diſc.* 37. quod ſcilicet habentes hujuſmodi feuda minoris potentiæ, ſed cum regalibus, & cum vera dignitate, ut ſupra, vivant in alieno principatu, in quo Baronum, & Domicellorum ſubditorum figuram faciant, juxta alium caſum, de quo *ſub tit. de juriſdict. diſc.* 90. cum ſimilibus, an ſcilicet, quatenus hic titulatus adhuc haberat patrem, dicendus ſit, necne, ſubjectus patriæ poteſtati ex deductis in ſpecie *d. diſc.* 37. *de alienat. & contract. prohibit.* ubi videndum.

Alter è converſò eſt caſus oppoſitus, quod ſcilicet agatur de titulatis, ſine feudo nobili habitato, cum juriſdictione, & imperio in vaſſallos, ſed ex ſolo privilegio alicujus Principis, juxta caſum, de quo *ſub tit. de penſion. diſc.* 48. Et tunc, cùm iſta dicatur dignitas omninò impropria, & abuſiva, in ſola nuncupatione, pro aliquibus effectibus honorificis, planum, atque certum videtur, ut hæc ſpecies dignitatis præfatum effectum non producat, cùm nulla ſuppetat ratio, quæ id ſuadeat.

Tertius caſus eſt illorum Marchionum, & Comitum, quorum adeò frequentem uſum habent Lombardia, aliæque ſuperiores Italiæ partes verſus montes, quod ſcilicet juxta conſuetudinem enunciatam ſupra *diſc.* 8, & alibi pluries agatur de exiguis feudis dividuis ad formam juris Longobardorum, quibus annexa ſit dignitas Comitis, vel Marchionis in hac forma dividua, adeout omnes nuncupentur Comites, vel Marchiones, quotquot ſint agnati, & deſcendentes à primo ſtipite, quamvis aliquam modicam habeant participationem fructuum, & emolumentorum, ac etiam juriſdictionis, juxta illam magnam diviſionem dari ſolitam, quæ (ex. gr.) recenſetur *in Januen. Feudi Arquatæ, diſc.* 114. *cum ſimilibus*. Quinimò, quod etiam ſine hac participatione, quæ ſit penes patrem, eo adhuc vivente, eandam nuncupationem, ſeu titulum aſſumant filii, adeout detur caſus, quod major ſit numerus Marchionum, vel Comitum, quàm ille vaſſallorum; & tunc, licèt iſta dignitas dici non poſſit omninò ficta, & idealis ex ſolo privilegio ſuper feudo alieno, vel ideali, quod nuncupatur *dell' Avena*, adhuc tamen videtur dignitas impropria, & abuſiva, cùm de facto iſti facere potius videantur figuram privatorum nobilium, & per conſequens, ut illa exemptione non potiantur.

Quarta demùm eſt ſpecies adaptabilis ad caſum præſentis controverſiæ, quod ſcilicet agatur de Principibus, Ducibus, Marchionibus, & Comitibus, qui in forma individua juris Francorum, atque ad ſimilitudinem feudatariorum regalium, & veræ dignitatis, poſſideant Civitates, Oppida, & Caſtra habitata, cum vaſſallis, ac mero, & mixto imperio, ſed ſint ſubditi cum omnimoda ſubordinatione Principi infeudanti, in qualitate Baroniæ ſine regalibus, quæ ſint penes ipſum Principem, aliquibus exceptis, quæ ex ejuſdem Principis privilegio explicitè, vel implicitè deducto ab antiqua poſſeſſione, quodam jure ſingulari, & per viam limitationis regulæ obtineantur, ut propriè ſunt titulati regnorum utriuſque Siciliæ, ac etiam Barones, & Domicelli Urbis, & Status Eccleſiaſtici im-

media-

mediati, obtinentes eoſdem titulos, & tunc de ſtricta juris cenſura iſtis non congruunt ea, quæ de Principibus, Ducibus, Marchionibus, & Comitibus diſpoſita ſunt, cùm iſtæ dicantur dignitates potiùs impropriæ, & abuſivæ, ex deductis præſertim in ſupra allegatis *diſcurſibus 46. & 35. de præeminentiis*.

Verùm quia (ut locis citatis advertitur) per quamdam imaginem antiquarum dignitatum, quæ in eiſdem Civitatibus, & Oppidis, vel Regionibus aderant, hujuſmodi Titulati pluribus gaudent præeminentiis, & prærogativis, & præſertim (loquendo juxta mores prædictorum Regno-
24 rum) conſtituunt corpus nobile Regni, ſeu Principatus, una cum Principe, qui eſt caput, ideoque tanquam membra ſedent ad ejus latus, atque una cum eo interveniunt in publicis parlamentis, in quibus de gravioribus Regni, vel Principatus negotiis agatur, ita (ut dictum eſt) unum, & idem corpus efformantes, tanquam per ſpeciem Senatus; hinc proinde probabiliùs videtur, quod eis adaptetur, & congruat terminus illius Patritiæ dignitatis, de qua loquitur text. *in d. §. filiusfamilias, inſtit. quib. mod. jus patr. poteſt ſolvi*. Quoniam, ut communiter advertunt ibidem Doctores, iſta dignitas Patritiatus non eſt illa, quam (non ſine aliqua irriſionis occaſione) ſibi aſſumunt etiam parvarum Civitatum, & Oppidorum nobiles nimiùm privatæ fortunæ, & illius ſimplicis nobilitatis, quæ illos diſtinguat à plebeis juxta diſtinctiones, de quibus *d. diſc. 35. de præeminent.* derivata iſto vocabulo à deſcendentibus illorum centum Patrum, quos Romulus elegit; ſed verè, & propriè denotat majorem dignitatem Senatoriam eorum, qui Principi aſſiſtunt, atque aliquam cum eo habent participationem in Reipublicæ, ſeu Principatus regimine; & ex qua ratione in his terminis Doctores concorditer inferunt ad dignitatem Cardinalitiam, ut operetur eumdem effectum, quem operatur Epiſcopatus circa exemptionem à patria poteſtate.

Applicando itaque ad rem, quando iſta refutatio præſupponenda eſſet valida, tunc videbatur, quod iſte feudatarius
25 decoratus penè omnibus dignitatibus, Principis, Ducis, Marchionis, & Comitis, cum pluribus feudis qualificatis, in numero copioſo, habendus eſſet pro patrefamilias; potiſſimè, & clariùs, dum aliquæ ſpecies iſtarum dignitatum, ut ſunt Marchionatus Vaſti, & Piſcariæ, erant magis qualificatæ, ob aliam majorem dignitatem primatus Hiſpaniarum, ob quam adinſtar Cardinalium cum Papa, ſedetur ad latera ipſius Regis; & quo magis iſtæ dignitates vivente patre per filium obtentæ ſunt ex ejuſdem patris refutatione, eo magis quædam implicita emancipatio ineſſe videtur, adinſtar eorum, quæ habentur *tit. de credito diſc. 86.* de patre conſenſum præſtante, ut filius Decurionatum, ſeu aliud munus publicum aſſumat.

Motivabatur etiam de nullitate teſtamenti conditi cum
26 Notario, & tribus teſtibus; verùm id nil relevare videbatur, tum ob validitatem juxta illas leges, ex deductis *tit. de teſt. diſc.* 11. tum etiam, quia in omnem eventum idem poſthumus eſſet ſucceſſor inteſtatus, ideoque tota cauſa reſtringebatur ad invaliditatem refutationis.

ROMANA CONCURSUS CREDITORUM
PRO CREDITORIBUS CUM ASSENSU CUM CREDITORIBUS SINE ASSENSU.

Caſus pendet in Congregatione Baronum.

An prohibitio alienandi, vel obligandi Caſtra, aliaque bona juriſdictionalia, quæ reſultat ex Conſtitutionibus Apoſtolicis, capiat tenutas, & prædia, quæ per Baronem, vel Domicellum ex titulis particularibus quæſita ſunt, & poſſideantur intra fines ejusdem Caſtri, ſeu loci juriſdictionalis?

S U M M A R I U M.

1 *De creditoribus cum aſſenſu præferendis anterioribus ſine aſſenſu in locis juriſdictionalibus, & prohibitis.*
2 *An id procedat in feudis, & locis privatis exiſtentibus intra Caſtrum?*
3 *In idem de Conſtitutionibus de non infeudando.*
4 *De incorporationibus novarum acquiſitionum, vel additionum.*
5 *De majori pretio bonorum juriſdictionalium.*
6 *De eodem puncto, de quo num. 2. & quomodo in ejus deciſione ſit procedendum.*
7 *De eadem, & de diſtinctione plurium caſuum, & bonorum.*
8 *Diſtinctiones continent præſumptionem juris contrariam perfectè eludibilem.*
9 *De applicatione diſtinctionum ad caſum controverſum.*
10 *Quando voluntas incorporandi attendatur, necne.*
11 *De ejuſdem voluntatis incorporandi argumentis.*
12 *De compatibili concurſu plurium perſonarum, vel titulorum incompatibilium.*
13 *De conceſſionibus privatis, quæ per Barones fieri poſſunt circa contraventionem Conſtitutionum.*

D I S C. CXVII.

DEciſo per Congregationem Baronum puncto diſputato in concurſu creditorum Principis Ludoviſii, ſuper pretio Status Zagarolæ, ut ſcilicet creditores poſteriores cum aſſenſu, præferri debeant creditoribus anterioribus ſine aſſenſu, ex ea ratione, de qua etiam ſupra *diſc. 78. & alibi*, quod ſcilicet in bonis non exiſtentibus in libero commercio, atque obligari prohibitis ſine licentia, vel aſſenſu Principis, vel alterius, creditores qui aſſenſu careant, comparativè ad eos, qui illum habeant, habendi ſint tanquam Chirographarii concurrentes cum hypothecariis, ex deductis in iſto caſu præciſo *ſub tit. de credito diſc. 13. & 151.* 1

Ex parte creditorum anteriorum in tempore ſine aſſenſu, excitatum fuit motivum, ut ſcilicet dictum aſſumptum, rectè procedat in ipſis Caſtris, & bonis juriſdictionalibus in univerſum, eorumque pretio pro rata, non autem in rata illius pretii, quod proveniat ratione tenutarum, villarum, palatiorum, vinearum, aliorumque prædiorum tam ruſticorum, quàm urbanorum, quæ ab eodem Barone, ſeu Domicello debitore, adinſtar cujuſlibet privati civis, vel incolæ intra fines ejuſdem Status poſſiderentur jure privato, utpote quæſita ex privatis titulis emptionis, vel aliorum contractuum, ſive ex induſtria conſtructis, ex recepta propoſitione, de qua ſupra *diſc. 2. & 3. 47. & 55. & in aliis pluries*; quod ſcilicet ex reduplicatione plurium perſonarum formalium, quæ datur in eadem perſona materiali pro diverſitate reſpectuum, iſta bona conſiderentur tanquam privata, & indifferentia contradiſtincta ab ipſo corpore caſtri, ſeu loci juriſdictionalis. 2

Atque ad id probandum, Scribentes pro hujuſmodi creditoribus ſine aſſenſu, omnia penè ad litteram deſumebant ex iis, quæ habentur a me ſuperius deducta *diſc. 61. & 62.* illa exornando cum aliquo majori, & ſuperfluo verborum, & allegationum apparatu.

Ponderando etiam communem praxim ponderatam quoque *d. diſc. 61.* ad interpretationem aliarum Conſtitutionum Apoſtolicarum de non infeudandis, quod ſcilicet Barones, & Domicelli prohibiti alienare Caſtra, & bona juriſdictionalia, in toto, vel in parte per quotas, paſſim alienant titulo venditionis, vel dationis in ſolutum, ſive ex altero emphyteuſis, vel perpetuæ locationis, ac etiam donationis, concedunt petias terræ, & vineas, aliaque prædia, & bona, dum aliàs eſſet eis penitus interdictum commercium. 3

E converſo autem aliqui Scribentes pro hac parte, inſiſtebant in eo, quòd plerique Doctores, agendo de incorporatione Civitatum, & Provinciarum, de novo conquiſitarum alicui Regno, vel Coronæ, exemplificare ſolent in aquis dulcibus provenientibus ex privatis fontibus, vel rivulis, quod intrantes in mare, efficiuntur maritimæ, vel ſalſæ, ipſiuſque maris naturam, & qualitatem aſſumunt, juxta diſputationes habitas in caſu, de quo ſupra *diſc. 2.* atque occaſione comprehenſionis ſub legibus agitur etiam ſupra *diſc. 83.* & alia occaſione viarum intrantium in plateam agitur *ſub tit. de regal. diſc. 135.* Adhibendo quoque conſuetum noſtrorum dictum, quod juriſdictio ſit quid univerſale, tanquam nebula ſupra paludem, ideòque eo ipſo, quod Baro, vel Domicellus bona privata acquirit, illa cadant ſub dicta nebula, & efficiuntur juriſdictionalia. 4

Item in præmiſſorum comprobationem in congreſſibus deſuper habitis, arguebam ego ab obſervantia circa pretium, ſeu valorem, quoniam ſi Baro, vel Domicellus emit tenutas, aliaque prædia privata ad rationem (ex. gr.) quatuor pro centenario, penes ipſum evadunt bona juriſdictionalia, unde propterea in æſtimatione ipſius Caſtri, ſeu 5

loci

loci juriſdictionalis, ita æſtimantur ad rationem duorum circiter, ob pluries inſinuatam prærogativam bonorum juriſdictionalium hujus Principatus, præſertim *diſc.* 19. *&* 24. quod ſcilicet bona juriſdictionalia æſtimantur in medietate pluris, quàm privata indifferentia.

Quamvis autem ego ſcribens pro hac parte creditorum poſteriorum habentium aſſenſum, more Advocati ad cauſæ opportunitatem, prædictis inhærerem, aliaque pro conſueto Advocatorum acumine deducerem, in congreſſibus tamen deſuper habitis pro directione cauſæ, in quibus, pro

6 commendabili Curiæ ſtylo, veritas cum omni ingenuitate inquiritur, & aperitur, dicebam idem, quod habetur ſupra *diſc.* 2. *&* 3. 47. *&* 56. *& in aliis*, ſuper hoc puncto, an & quando bona exiſtentia intra fines feudi ſint feudalia, cum proportionabiliter eadem intret ratio, quod ſcilicet reverà iſta non ſit quæſtio juris, ſed potiùs facti, ex iſtius particularibus circumſtantiis decidenda, quodque propterea intret conſuetus nimiùmque frequens, & connaturalis pragmaticorum error procedendi cum generalitatibus, ſive in ſola littera doctrinarum, & auctoritatum, non reflectendo ad debitas diſtinctiones, ideòque confugiendum eſſet ad illam, quæ pro meo ſenſu eſſet ſacra anchora, pro methodica cauſarum deciſione, congruaque doctrinarum, & concluſionum applicatione, diſtinctionis ſcilicet diverſarum caſuum, vel diverſarum ſpecierum hujuſmodi Caſtrorum, & locorum juriſdictionalium.

Ubi etenim agitur de prima magis communi, & frequenti ſpecie illorum caſtrorum, ſeu locorum, in quibus Baro, vel Domicellus habeat ſolùm illud dominium publicum, ſeu territoriale in toto territorio, quod conſide-

7 ratur tanquam jus terrendi, abſque tamen privato, & utilitario dominio ipſius territorii materialis, quod pleno jure ſit privatorum, & tunc reſpectu bonorum, & jurium, quæ ab eodem Barone, vel Domicello ibi poſſideantur, intrat diſtinctio, de qua *d. diſc.* 2. *&* 3. *&* 47. in aliis inſinuatis; inter illa bona, & jura, quæ annexam habeant juriſdictionem, ſive de ſui natura ſint juris publici, & Baronalis ratione alicujus regaliæ, vel rationæ juriſdictionis; Et alia, quæ ſint juris merè privati, atque proveniant ab humana induſtria, ut ſcilicet in prima ſpecie conſideretur tanquam Baro, illaque bona, vel jura dicantur feudalia, vel juriſdictionalia, tanquam membra illius corporis, vel tanquam partes totius, taćtèque cadant ſub hujuſmodi prohibitionibus, dum illorum alienatio importet ipſius corporis ſciſſuram, & diſmembrationem; Alia verò bona indifferentia, & juris privati, etiam penes ipſum Dominum, vel Baronem, ſuam retineant naturam, dum in eis deſideratur tanquam privatus, ea dicta reduplicatione perſonarum, quoties verſemur in dubio; ſecùs autem, ubi expreſsè, vel etiam præſumptivè conſtet de voluntate ipſius feudatarii, vel Baronis illa incorporandi feudo, vel caſtro, cum in hoc totum faciat voluntas, vel deſtinatio patrisfamilias, ex auctoritatibus ibi inſinuatis.

Aut verò agitur de illa ſpecie feudi, vel caſtri, quæ importet dominium totius territorii materialis, etiam ad fructum, & utilitatem, adeout privatum dominium aliorum ſit ſolùm ſubalternum per ſpeciem perpetuæ coloniæ, & emphyteuſis juxta caſum, de quo *d. diſc.* 47. *&* 72. & in aliis ibi inſinuatis; Et tunc, aut agitur de acquiſitionibus bonorum, quæ ab eodem Barone, vel Domicello, malè diſtracta ſint, ac indebitè diſmembrata, iſtoque caſu, ut advertitur *d. diſc.* 47. novæ acquiſitiones referendæ potiùs videntur recuperationi, vel reintegrationi, & per conſequens, ut ad priorem cauſam redeant; & conferunt quæ habentur *diſc.* 35. *de legitim. & detract.* circa illa melioramenta, quæ fiant pro refectione deteriorationum, de quo etiam *diſc.* 24. *de credito*. Aut hæc neceſſitas non urget, & tunc videtur, quod iſta præſumptio non intret, quodque ob eundem compatibilem concurſum diverſarum perſonarum incompatibilium pro diverſitate reſpectuum, probabiliùs ſit, ut jure privato hujuſmodi acquiſitiones facere voluerit pro libertate diſponendi, & ne bona liberæ diſpoſitionis huic prohibitioni, vel ſervituti ſupponat.

8 Verùm iſta quoque eſt ſimplex juris præſumptio, quæ cedere debet contrariæ probationi expreſſæ, vel præſumptæ diverſæ voluntatis incorporandi bona cum ipſo caſtro, vel feudo, eaque faciendi ejuſdem naturæ, ex deductis apud Ruvit. *conſ.* 10. 1. *lib.* 2. cum aliis, de quibus locis citatis. Quoties tamen iſta incorporandi, vel confundendi voluntas fiat re integra, & priuſquam creditoribus, vel aliis intereſſatis jus quæratur in hujuſmodi bonis, & per conſequens (ut præmiſſum eſt) quæſtio reverà dicenda potiùs eſt facti, quam juris, ex ſingulorum caſuum particularibus circumſtantiis decidenda.

Applicando autem ad rem; Cùm ſupponeretur quod iſta caſtra eſſent juxta ſecundam ſpeciem, quæ in hoc Princi- 9
patu frequens videtur, quod ſcilicet Baro, vel Dominus haberet dominium totius territorii materialis; Advertebam diſtinguendum eſſe inter privatas acquiſitiones, vel conſtructiones factas per Columnenſes antiquos hujus Status Duces, & Dominos, qui Ludoviſio debitori, & ultimo poſſeſſori, ſeu illius auctori illum vendiderunt, & acquiſitiones factas ab eodem novo emptore, & debitore, vel ejus auctore.

Primo etenim caſu (etiam cum ſenſu veritatis) omninò certum dicebam, quod omnia effecta eſſent bona juriſdictionalia conſtituentia unum, & idem corpus ejuſdem naturæ, tanquam unum manſum, de quo agitur ſupra *diſc.* 56. ex clara voluntate, & deſtinatione prioris Domini venditoris, qui profeſſus eſt vendere iſtum ſtatum tanquam unum corpus integrale, & juriſdictionale pro eodem uniformi pretio bonorum juriſdictionalium, & cum illa licentia, quæ in hujuſmodi bonis eſt neceſſaria, atque ex parte emptoris eadem fuit voluntas emendi totum ſtatum tanquam unum corpus integrale ejuſdem naturæ, & tanquam unum manſum, juxta ponderationes, de quibus *d. diſc.* 56.

Quare difficultas reſtringi ſolùm videbatur ad præſumptionem voluntatis illius novi emptoris, in acquiſitionibus per eum factis, quarum reſpectu, præſumptio, ut ſupra, eſſe videbatur pro non confuſione, ſeu non incorporatione, ut ita diſponendi libertas ſalva remaneret.

Et quamvis hujus voluntatis incorporandi argumentum 10
deſumi videtur ex eadem circumſtantia, de qua ſupra, quod ſcilicet acquirentium ultimus ſucceſſor, qui venditionem fecit, & in cujus venditionis pretio erat concurſus, idem adamuſſim egerit, vendendo totum ſtatum, tanquam unum corpus ejuſdem naturæ, cum eadem licentia, & pro eodem uniformi pretio alterato juriſdictionalium; attamen dici poſſe videbatur, quod iſte actus poſterior non eſſet aptus tollere hypothecam, & jus quæſitum creditoribus in hujuſmodi bonis non cadentibus ſub prohibitione, dum de tali voluntate conſtare debet, antequam hypothecæ contrahantur, ſolùmque iſte poſterior actus, deductus ob obſervantia, rectè deſervire non poteſt pro interpretatione, vel adminiculo eorum, quæ accederent a parte anteà; ideòque concludebam, quod illorum reſpectu, alia deſideranda eſſent adminicula voluntatis à parte anteà; quodque propterea deciſio penderet à circumſtantiis facti.

Non leve tamen hujus voluntatis adminiculum deſumi videbatur ex eo, quod cum venditoris pater, de cujus de- 11
bitis agebatur, juxta tempora hujuſmodi acquiſitionibus proxima, pro emptionibus duorum Statuum Plumbini, & Venuſii, hæc debita contraxiſſet, quorum pars notabilis conſiſtebat in cenſibus, in quibus neceſſarius eſt fundus fructifer, curaverat eos omnes imponere ſuper villis Ueſbis, & Tuſculi incongruis, utpotè infructiferis, & incapacibus, ſtabilivit tamen ſemper impoſitiones facere ſuper hujuſmodi tenutis, & prædiis, agnoſcendo prohibitionem Conſtitutionum, utpotè in bonis juriſdictionalibus; ac etiam quod acquiſitiones factæ non fuerunt ab ipſo debitore, ſed à Cardinali fratre, & primo acquiſitore, qui hunc Statum, tanquam unum corpus, ſub fideicommiſſo ſucceſſivo reliquit.

Non videbatur autem ſubſiſtere dicta conſideratio, quæ 12
fiebat ex hac parte de rivulis, & fluviis intrantibus in mare, vel in lacum, quoniam eadem bona, etiam de tempore, quo erant penès privatos, à quibus acquiſita fuerunt, dici poterant juriſdictionalia paſſivè, ideſt ratione ſubjectionis juriſdictioni Baronis, ac propterea nulla naturæ immutatio, vel nova ſubjectio ſequuta eſt, ipſeque Baro acquirens, ita gerit duas perſonas diſtinctas, quarum una eſt Baronis, cum qua continuat eandem juriſdictionem, quam priùs habebat, nihilque de novo acquirit; altera verò eſt perſona privata pro ipſorum bonorum privato dominio ad fructum, & utilitatem ſub dominio juriſdictionali, & territoriali ſui ipſius, tanquam perſonæ diverſæ: ideòque ſemper firmum remanet, ut totum pendeat a voluntate regulanda ex circumſtantiis facti.

Minùs è converſo conſiderabilis videbatur obſervantia, quod ſcilicet Barones, & Domicelli, abſque licentia Apo- 13
ſtolica, & citra contraventionem Apoſtolicarum Conſtitutionum faciunt contractus de aliquibus petiis terræ, aliiſ-

aliiſque prædiis exiſtentibus in territorio Caſtri, quoniam illæ dicuntur alienationes, vel conceſſiones cujuſdam dominii utilis, vel ſubalterni abſque præjudicio integritatis corporis, & ſine formali ſciſſura, vel diſmembratione jurisdictionis, & juris dominicalis, juxta ponderationes, de quibus *d. diſc.* 61. ſed id non inſinit ad caſum, in quo agatur de concurſu ad ipſum corpus univerſale ejuſdem naturæ penes ipſum Baronem, & Domicellum, ut in præſenti.

ROMANA PALATII
PRO DUCE LUDOVICO SFORTIA CUM CARDINALI FRIDERICO PATRUO.

Caſus diſputatus in Congregatione Baronum, ubi pendet.

An Bulla Baronum comprehendat legata, quæ per Cardinales, aliaſque perſonas Eccleſiaſticas facta ſint ad favorem Cardinalium; & Prælatorum familiæ pro tempore; adeout bona hujuſmodi legatis obnoxia, & poſſeſſa per Barones cadant ſub Bulla?

Et incidenter an ille, qui rem ſuam allodialem, & liberam ab alio recipit in feudum æſtimatum pro certo pretio, dicatur primus acquirens; ut propterea ſucceſſores ad ejus debita teneantur?

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *An Bulla Baronum comprehendat legata?*
3 *An comprehendat bona Eccleſiaſtica?*
4 *Quod comprehendat etiam diſpoſitiones Pontificum, & Cardinalium.*
5 *Complectitur etiam bona poſſeſſa per Cardinales.*
6 *De eodem, de quo num. 2.*
7 *De differentia inter ſtatuta localia, & leges Principis ſupremi in ſuo Principatu.*
8 *De eodem, de quo num. 3.*
9 *Quando dicatur legatum factum perſonis Eccleſiaſticis.*
10 *De materia primi acquirentis ex cauſa onerosa, ut ſucceſſoribus præjudicare valeat, quando talis dicatur.*

DISC. CXVIII.

1 Pluribus exortis controverſiis enunciatis etiam ſupra *diſc.* 115. inter Sforziades S. Floræ, cùm tam Dux Ludovicus, quàm Cardinalis Fridericus Patruus pro aliquibus creditis contra Ducem Marium patrem, & fratrem reſpectivè competentibus, mandata executiva obtinuiſſent contra ejus hæreditatem jacentem in forma conſueta, eaque præſentaſſent in Congregatione Baronum, uno alterum reſpectivè moleſtante in bonis, quæ poſſidebant; Cardinali petente vendi Caſtrum, ſeu Oppidum Onani poſſeſſum per Ducem: iſte è converſo petebat vendi palatium, quod priùs erat Cardinalis Valentini nepotis Caliſti III. à quo poſtmodùm aſſumpto ad Pontificatum ſub nomine Alexandri VI. dono datum fuit alteri Cardinali Sfortiæ, qui illud in ejus domo ſub fideicommiſſo reliquit, ſub lege tamen, quod exiſtentibus in hac familia Cardinalibus, pro eorum habitatione deſervire deberet; unde propterea orta eſt quæſtio, an iſtud palatium, quod non dubitabatur fuiſſe poſſeſſum per Ducem Marium debitorem, qui erat Baro, caderet ſub diſpoſitione Bullæ in præjudicium tam Cardinalis viventis, quàm aliorum pro tempore; atque diſputatione deſuper habita, ex prudentialibus motivis dilata fuit reſolutio, quæ pendet.

In hac igitur diſputatione plura deducebantur per defenſores Cardinalis: Primò nempe, quod iſtud eſſet legatum favore Cardinalium, & per conſequens non caderet ſub Bulla loquente de fideicommiſſis, procedendo cum generalitatibus, quas habemus in ſtatutis, & legibus exorbitantibus, ut earum extenſio de caſu ad caſum danda non ſit, ſed attendi debeant in caſu præciſo ex iis, quæ habentur præſertim *ſub tit. de ſucceſſion.* ubi eſt ſedes ſtatutorum *diſc.* 15. *& in aliis.*

3 Et ſecundò ponderabant ea, quæ habentur ſup. *diſc.* 93. ſuper puncto, quod hæc Bulla non capiat bona de dominio Eccleſiarum, quaſi quod ſit caſus mixtus ſub ea non comprehenſus.

His tamen non obſtantibus (etiam cum ſenſu veritatis) contrarium reſponderi debere, dicebam, quoniam Bulla *in* §. 10. loquitur etiam de diſpoſitionibus factis per Summos Pontifices, multò magis per Cardinales, talemque dicebam eſſe praxim inconcuſſam in pleriſque fideicommiſſis, & præſertim in illo, quod ordinatum fuit per Cardinalem Cæſium de quo ſuprà *diſc.* 89. & alterum ordinatum per Prælatum, de quo *diſc.* 85. Et quod magis eſt in altero, de quo *deciſ.* 428. *par.* 10. *rec.* enunciata etiam ſupra *diſc.* 96. ordinato per Summum Pontificem Leonem X., in bonis ei relictis per Cardinalem, & per conſequens Eccleſiaſtica qualitas teſtatoris ceſſare non facit diſpoſitionem Bullæ. 4

Minuſque eam ceſſare facit Cardinalitia, vel alia Eccleſiaſtica qualitas poſſeſſoris bonorum, dum in eadem Bulla §. 2. litteraliter fit mentio etiam de Cardinalibus, & per conſequens, ubi lex eſt litteralis, ceſſant quæſtiones, & argumenta ad ſæpiùs enunciatam vulgatem regulam text. *in l. ille, aut ille, ff. de legat.* 3. 5

Quatenùs verò pertinet ad objecta: Nullius momenti videbatur primum, quod ſcilicet non ageretur de fideicommiſſo, ſed de legato, de quo Bulla non loquitur, quoniam quia juxta expreſſam diſpoſitionem text. *in l.* 1. *Cod. commun. de legat.* legata, & fideicommiſſa in omnibus exæquata ſunt, eaque pro ſynonymis habentur, ubi de ſecundis, & obliquis diſpoſitionibus agatur, eadem conſtituta differentia inter univerſalia, & particularia; & per conſequens eo ipſo, quod Bulla loquitur de fideicommiſſis, abſque dubio de hoc legato, habente tractum perpetuum, & ſucceſſivum quoque loquuta eſt, cùm aliud in effectu non ſonet, niſi fideicommiſſum particulare. 6

Clariùs verò, ac ad evidentiam, quoniam dum Bulla loquitur de caſibus fortioribus, nempè de inveſtituris, conceſſionibus, donationibus, & pactis, dubitandum non videtur, quin comprehendere non voluerit caſum minùs dubitabilem legatorum, ob rationis identitatem; ac etiam, omni penitùs dubitandi ratione ceſſante; ob aliud magis amplum verbum cujuſcumque diſpoſitionis, tam inter vivos, quàm per ultimam voluntatem, dum ſub genere ultimarum voluntatum, dubitandum non eſt venire legata.

Advertebam quoque, æquivocum videri adhibere ſtrictos, & rigoroſos terminos ſtatutorum, quoniam, ut advertitur pluries *d. tit. de ſucceſſ.* ac etiam *ſub tit. de legitim. diſc.* 10. *& alibi*, erroneum eſt, legibus latis per Principem ſupremum in ejus Principatu, applicare terminos ſtatutorum, & legum municipalium, quibus congruat ſtricta, & rigoroſa intelligentia, quoniam id procedit in ſtatutis conditis per Civitates ſubditas, non habentes facultatem derogandi juri communi, leges etenim emanatæ à proprio Principe in ſuo Principatu, dicuntur communes, non autem municipales, ſuntque majoris roboris, & efficaciæ, quàm ſit ipſum jus commune. 7

Quo verò ad alterum objectum, quod ageretur de diſpoſitione Eccleſiaſtica; dicebam extraneos eſſe terminos quæſtionis diſputatæ *d. diſc.* 93. quoniam ibi agitur de præſervando præjudicium Eccleſiæ dominæ directæ à debitis contractis per ejus feudatarium, vel emphyteutam; unde ipſa venit omninò independenter à primo acquirente, qui quamdam ſpeciem fideicommiſſi in ejus deſcendentia ordinavit, adeòut in hæreditate fideicommittentis, à quo omnes ſucceſſores, & vocati jus metiuntur, adeſſe ſolùm dicatur dominium utile, vel ſubalternum, quod cadat ſub Bulla, ex ibi ponderatis. Id autem nil commune habet cum præſenti caſu, in quo Cardinales, & Prælati, ad hujus palatii habitationem veniunt jure fideicommiſſariæ vocationis, ex munificentia, & liberalitate eorum majoris ordinatoris fideicommiſſi, cum hac diſtributione participationis. 8

Et ulteriùs verè, & propriè iſtud dici non poterat legatum factum perſonis Eccleſiaſticis, unde propterea bona dici poſſent potiùs Eccleſiaſtica, quàm laicalia, ad effectum exemptionis ab Ægidiana, aliiſque legibus laicalibus, qualia ſunt conſimilia legata pro Cardinalibus, & Prælatis Domus pro tempore, facta per Cardinalem Eſtenſem, & per Cardinalem Caraſam, juxta caſum, de quo *ſub tit. de fideic. diſc.* 52. quod ſcilicet alii de illo participare non poſſunt, ſed interim ſtat ſub adminiſtratione, quoniam illud palatium comprehenſum eſt ſub fideicommiſſo univerſali complexivo Caſtrorum, aliorumq; bonorum, ad favorem natu majoris pro tempore, cum onere tamen præſtandi habitationem Cardinalibus pro tempore, ideòque dominium reſidet penes fideicommiſſarium, Cardinalis autem pro tempore habet quamdam ſpeciem ſervitutis habitationis, ſeu veriùs facultatis habitandi, 9

Digitized by Google

tandi, juxta ea, quæ habentur *ſub titul. de ſervitut. diſc.* 66. unde propterea in omnem eventum, quando etiam hæc diſpoſitio non caderet ſub Bulla, dicebam; quod ad ejus præſcriptum vendi debebat propterea, quæ pertinet ad fideicommiſſum cum onere iſtius ſervitutis juxta caſum, de quo *d. tit. de ſervitut. diſc.* 65.

10 E converſo, ut Cardinalis poſſeſſor palatii repelleret has moleſtias Ducis actoris, qui pro ejus creditis petebat executionem ſuper palatio, ut ſuprà, excipiebat de jure circuitu ob poſſeſſionem Comitatus S. Floræ, utpotè quæſiti ex cauſa oneroſa per d. Ducem Marium debitorem, unde propterea inferebatur ad concluſionem pluries in præcedentibus inſinuatam, quod ſcilicet primogenitus ſucceſſor feudi novi quæſiti titulo oneroſo, ſi non in ipſo corpore feudi, ſaltem in ejus pretio teneatur ad debita, & onera primi acquirentis; quinimò etiam ad communicationem pretii cum fratribus ſecundogenitis, ex deductis ſuprà *diſc.* 12. & in aliis pluries.

Præſupponebatur autem Dux Marius, primus acquirens titulo oneroſo, eo quia ipſo ex ſucceſſione majorum poſſidente illum Comitatum in liberum allodium etiam cum altò dominio, & independentia, illum de conſenſu aliorum fratrum vendidit Magno Duci Etruriæ pro pretio quadringentorum quinquaginta millium circiter aureorum; deindeque ab eodem M. Duce, Domino effecto, ejuſdem Comitatus inveſtituram feudalem recepit in forma pacti, & providentiæ, ac juris Francorum cum ordine primogenituræ pro ſe, & univerſa deſcendentia Alexandri patris, ſoluto pretio ſcutor. ducentorum quinquaginta millium circiter.

Verùm in ſenſu etiam veritatis agniſæ quoque non ſolùm à Congregatione Baronum, ſed etiam à Rota, & ab utraque Signatura Gratiæ, & Juſtitiæ, atque à Tribunali A. C. in quibus omnibus hoc motivum deductum fuit, ſed ſemper rejectum; dicebam, quod id nullum penitùs haberet, nec facti, nec juris fundamentum, quoniam primus acquirens titulo oneroſo, ad præfatos effectus, propriè dicitur ille, qui pecuniam propriam liberam, & allodialem jam exiſtentem in ejus patrimonio allodiali, erogat in acquiſitionem feudi, cujus pretium ita in patrimonio, ſeu hæreditate allodiali remanere dicitur juxta caſus, de quibus ſupra *diſc.* 12. 19. 23. & in aliis.

Hoc autem in iſta facti ſpecie nullatenùs verificatur, dum præfatus inveſtitus, diſſipator potiùs, quàm acquiſitor dicendus venit, quoniam antiquam rem pretioſiorem, quæ ex fideicommiſſis, & primogenituris majorum erat debita ſucceſſuribus jure proprio, abſque eo quod ipſe diſponere poſſet, deterioravit, ejuſque partem diſtraxit; atque inſpecta rei veritate, ipſe nihil ſolvit, neque novum fecit acquiſitionem, ſed rem ſuam liberam, & allodialem tradidit alteri, à quo immediatè recepit in feudum, juxta caſum enunciatum in facti ſerie, de quo ſupra *diſc.* 54. & alterum, de quo *diſc.* 63. & 56. & in aliis: cum ea differentia, de qua in dictis caſibus, quod deditio fuit ex cauſa proteſtationis, tradendo alteri dominium directum, & ſuperioritatem, pro ſe autem retinendo dominium utile, vel ſubalternum; in præſenti autem deditio fuit mediante pretio, & ſic in effectu iſte actus aliud non continet, niſi venditionem dominii directi, & alti pro pretio ſcutor. 250. m. circiter, retento pro ſe dominio utili, immutata ejus natura, ſeu qualitate, quod de libero allodio effectum fuit feudale; expreſſio autem pretii fuit gratia diſtinguendi quid importaret valor dominii directi, eo modo quo firmato integro valore alicujus rei, contradiſtinguitur valor proprietatis à valore uſusfructus, ſive dominii utilis, ex titulo emphyteutico, ſeu livellario &c. & hic propriè erat caſus.

ROMANA CENSUS PRO SORORIBUS DE AMADEIS CUM MARCHIONE TARQUINIO DE S. CRUCE.

Caſus diſputatus in Congregatione Baronum, & reſolutus, ut infrà.

De eadem materia, de qua ſupra diſc. 84. an ſcilicet Bulla Baronum locum habeat pro debitis contractis poſt venditum Caſtrum, ſi venditio facta ſit cum reſervatione dominii, pendente ſolutione pretii, ac etiam cum retentione tituli, ſeu Dignitatis.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries cum reſolutionibus.*
2 *Quod Bulla Baronum non habeat locum in debitis contractis poſt venditam Baroniam.*
3 *Contrarium.*
4 *Quod auctoritatibus individualibus ſit deferendum.*
5 *Quare non ſit deferendum Rotæ deciſioni in hoc puncto, & de auctoritate deciſionum Rotæ.*
6 *Quomodo procedat, & judicet Congregatio Baronum.*
7 *An Bulla habeat locum in locis tunc infeudatis, & poſteà devolutis?*
8 *De circumſtantiis particularibus, ob quas Bulla intret, etiam poſt venditum Caſtrum.*
9 *Venditor cum reſervatione dominii pendente ſolutione pretii, an retineat dominium?*
10 *Senſus auctoris ſuper reſolutione.*
11 *Quid operetur ſolus titulus ſine Caſtro.*
12 *An ſola habitualis retentio dominii ſine alio ſufficiat?*
13 *De concluſione, de qua num. 9.*

DISC. CXIX.

Franciſcus de Sancta Cruce poſſeſſor Caſtri Practicæ, 1
intra diſtrictum Urbis, cum Dignitate, ſeu titulo Marchionatus, de anno 1625. illud vendidit pretio ſcutor. ſexaginta millium Philippo Comeſtabili Columnæ, cum expreſſa reſervatione, ac retentione præfati tituli pro ſe ipſo, & uno ex ejus filiis, habita fide de pretio ſolvendo in certis terminis conventis cum reſervatione dominii, in ampla forma extenſa, ut nunquam cenſeatur ab ipſo abdicatum, donec integra pretii ſolutio, aliaque implementa ſequuta fuerint; iſtoque termino pendente, emit ab auctoribus ſororum de Amadeis domum ad clivum Capitolinum, reverà habita fide de pretio, quamvis ex juris fictione, illud converſum fuiſſet in diverſum contractum cenſus, pro cujus fructibus in ſumma valdè notabili decurſis, ac etiam pro cautela ſortis principalis, expedito mandato executivo à Tribunali Auditoris Cameræ contra bona hæreditaria, eoque præſentato in Congregatione Baronum, ad effectum ut ad præſcriptum Conſtitutionis 41. Clem. VIII. quæ vulgò Bulla Baronum nuncupatur, executioni demandaretur, tam ſuper eadem domo, quàm ſuper pretio dicti Caſtri, aliiſque bonis poſſeſſis per Marchionem Tarquinium filium, profitentem illa poſſidere jure proprio ex fideicommiſſo majorum, atque negante Baronalem qualitatem in Franciſco patre, pluribus diſputationibus deſuper habitis prodierunt reſolutiones Actricibus favorabiles, præſertim ſuper executione prædictæ domus, ex cujus cauſa creditum originem trahebat.

In hujuſmodi autem diſputationibus nulla cadebat quæſtio ſuper requiſitis Bullæ, tam ſcilicet circa Baronalem qualitatem Franciſci, præambula bona dictæ venditionis, quàm circa qualitatem bonorum ſuper quibus petebatur executio, quod ſcilicet fuiſſent ab eodem Barone poſſeſſa; ſed quæſtio reſtringebatur ad punctum Baroniæ de tempore contracti debiti, quando ex parte rei conventi illa ceſſata
dicebatur ob venditionem Caſtri juriſdictionalis, adeout illa 2
retentio Baronalis qualitatis, vel prærogativæ, quæ remaneret tanquam veſtigium prioris dignitatis, non ſufficiat, cùm ad effectum hujus Bullæ requiratur Baronia actualis cum juriſdictione, ex firmatis per Rotam *in Romana fideicommiſſi* 8. *Junii* 1654. coram Veroſpio, edita in caſu, de quo agitur ſuprà *diſc.* 84. ubi reſolutio laudatur, quamvis ego ſcriberem pro parte ſuccumbente, ideòque ſcribentes pro reo conventu proprium judicium mihi objiciebant.

Scribens pro Actricibus, quamvis more Advocati deducerem eadem fundamenta, quæ pariter tanquam Advo-
catus deducebam pro creditoribus in dicta alia cauſa, & de 3
quibus *d. diſc.* 84. illis addebam individualem auctoritatem, quæ in hac materia dici poteſt ſingularis Gobellii ad Bullam Boni Regiminis *cap.* 16. *num.* 87. *& ſeqq.* exagerando con-
ſuetam pragmaticorum inſipiduram ſuper doctrinis indivi- 4
dualibus, non habentibus contradictorem, ut in judicando attendi debeant tanquam caſus legis, ex deductis *deciſ.* 122. *in fin. par.* 3. *rec. deciſ.* 721. *num* 5. *par.* 2. cum aliis per addit. *ad deciſ.* 20. *par.* 7. *rec. num.* 42.

Quatenùs verò pertinet ad auctoritatem Rotæ in dicta 5
deciſione edita coram Veroſpio, dicebam, quod licèt magna, omnique veneratione digna ſit auctoritas reſolutionum hujus Tribunalis; nihilominùs non ſunt auctoritates neceſſariæ, etiam reſpectu Judicum inferiorum, adeout

non

non verificetur id, quod dicunt Afflict. & alii, de deciſionibus illius S. Conſilii reſpectu Judicum inferiorum, eo quia emanant nomine Regio, cum iſta ratio non militet in Tribunali Rotæ, dum eſt ſolùm Judex alicujus majoris ſphæræ, adeout quandoque, licèt non multum frequenter, praxis doceat, quod Locumtenentes Auditoris Cameræ, aliique Judices inferiores Curiæ non deferant auctoritatibus alicujus deciſionis punctualis, quando ejus fundamenta non captivent eorum intellectum, ut de me ipſo in figura arbitri, patet, *ſub tit. de fideic. diſc. 75.*

6 Multò verò magis dum agebatur de Tribunali ſuperiore, quod more Principis potiùs, quàm Judicis procedere videtur, non obligatus ordine judiciali, ex deductis ſuprà in Urbevet. Cenſus *diſc. 95.*

7 Atque non egrediendo terminos ſpeciales iſtius Bullæ, advertebam, licèt Rota cum duabus deciſionibus cor. Bevilaqua, & Cerro in Urbinat. prædii *impreſſ. deciſ. 50. & 51. poſt Paiſell. quare ſecunda eſt etiam impreſſa deciſ. 133. part. 13. rec.* firmaverit, quod iſta Bulla non comprehendat Barones Status Urbini, qui de tempore ejus editionis erat ſeparatus cum proprio Duce, quamvis poſteà per devolutionem antiquæ ejus uniteti reſtitutus fuerit; attamen iſta Congregatio hanc opinionem ſequuta non eſt, utpotè malè fundatam, ut advertitur ſuprà, *diſc. 83.*

Deducebam quoque caſum de quo ſuprà, *diſc. 85.* quòd licèt per duas deciſiones ejuſdem Tribunalis firmatum fuiſſet non adeſſe Baroniam, attamen poſteà ab eis receſſum fuit, & per conſequens non videbatur conſtituendum adeò magnum fundamentum in unica deciſione, cui creditores non acquieverunt, quia cognoſcerent acquieſcere debere, ſed potiùs quia me conſulente magis expediens judicarunt convolare ad aliud tutius fundamentum renunciationis, quo mediante, reportarunt intentum, ideòque nullus fuit dictæ deciſionis effectus.

8 Præterea, illa etiam admiſſa in caſu ſuo, adhuc tamen negabam applicationem ad præſentem, ob diverſas circumſtantias dupliciter. Primò nempè quoniam in eo caſu debitores poſt dimiſſam Baroniam, quæ titulo decorata non erat, contrahendo debita, ſe Barones profeſſi non ſunt, ſed contraxerunt tanquam privati nobiles Romani; quod potiſſimè in dicta deciſione conſideratur; è converſo autem in præſenti caſu, non ſolùm debitorem ſe enunciavit Marchio, ſed fortiùs, quia in effectu talis erat non in ſola nuncupatione abuſiva per ſimplicem retentionem antiquæ dignitatis, tanquam ejus reliquias, ſed per expreſſam reſervationem, cum approbatione Papæ, non ſolùm pro ſe ipſo, ſed etiàm pro ejus filio, adeout dici poſſet Baro titulatus ex legitimo titulo Principis, & qui talem figuram de facto faceret, unde propterea rectè intraret illa creditorum excuſatio, ut eſt bona fides, quæ à me ponderatur *d. diſc. 84. in fine.*

Et ſecundò ob expreſſam reſervationem dominii, pen-
9 dente ſolutione pretii, unde propterea in Jurium ſenſu, venditor in eo medio tempore hujus contracti debiti, in quo pretium non erat ſolutum, gereret potiùs perſonam locatoris, & emptor illam conductoris, ita ſub una conventione occultando illum contractum, qui eſt prior, exprimendo verò alterum emptionis, & venditionis poſteriorem, & conditionalem ſortiturum effectum, ſeu perfectiorem poſt adimpletam conditionem, ex iis quæ deducta habentur per Surd. *dec. 157. n. 3. & 305. n. 39.* Cyriac. *contr. 264. n. 8.* Leotar. *de uſur. q. 36. n. 22. & ſeqq. deciſ. 284. n. 7. p. 13. rec.* & per conſequens, quòd ex tunc dici poſſit verus, & actualis Baro, quodque dicta deciſio extranea eſſet à caſu quæſtionis.

10 Hactenus diſcurrendo more Advocati ad cauſæ opportunitatem; reflectendo autem ad veritatem, probabilis videbatur reſolutio reſpectu domus, quoniam illa nunquam fuit in bonis fideicommittentis; unde propterea, attenta naturali veritate, non urgebat illa exorbitantia, quæ ſuper hujus Bullæ diſpoſitione conſiderari ſolet, ex pluries ſupra inſinuatis; quinimò potiùs æquitas, & naturalis veritas aſſiſtebant Actricibus venientibus ex altero fideicommiſſo, quod ex inadvertentia, vel ineptia poſſeſſoris, ita privatus remanebat re, & pretio, quod revera nunquam ſolutum fuit, ſed ob transfuſionem in alium contractum, habebatur pro ſoluto, & quadam vigoroſa legis fictione, ad quam evitandam, ratione dictæ majoris æquitatis, non improbabiliter ſupremum Tribunal, quod (ut ſuprà) in forma potiùs extrajudiciali, quàm judiciali, ac more Principis, magis quàm Judicis, procedere videtur, ita arbitrii habenas relaxare debuerit, habendo debitorem pro Barone ad hunc effectum, potiùs reſtituendo Domino quod ſuum erat, quàm ut diſſolveret debita unius ex bonis alterius.

Urgente etiam ratione inanis circuitus, dum de ſtricto jure Actrices ipſam domum fideicommiſſariam vindicare probabiliter poterant, utpotè malè diſtractam à gravato gerente partes adminiſtratoris legalis, qui vendere non poteſt habita fide de pretio, & abſque iſtius opportunis cautelis, adeout ſpectato effectu, fideicommiſſum remaneret ſine re, & ſine pretio.

Reſpectu verò aliorum bonorum, quæ revera ſpectabant ad hæreditatem fideicommiſſariam, & ſuper quibus de rigore, vel de æquitate juris, actio aliqua Actricibus non competebat, niſi ex beneficio hujus Bullæ Baronum, ſtantibus dictis circumſtantiis retentionis, & continuationis tituli cum auctoritate Papæ, ac etiam alicujus retentionis habitualis dominii ipſius Caſtri ob dictam reſervationem, pendente ſolutione pretii, quando in creditore concurreret bona fides, ſeu juxta credulitas, ponderata in eodem *diſc. 84. num. fin.* fortè admittendam eſſe crederem eandem ibi ponderatam æquitatem; verùm hoc motivum ceſſabat ex facto, dum ex ipſo inſtrumento patebat, quod creditor certam habebat ſcientiam venditionis Caſtri, quodque debitor non eſſet amplius Baro actualis; hinc proindè ſentiebam difficultatem partibus pro ſtylo ingenuè ab initio inſinuatam, dum ita deficiebat præcipua circumſtantia Baronalis juriſdictionis actualis, juxta ea quæ habentur *d. diſc. 84.*

Retentio autem dignitatis, etiam ex auctoritate Princi- 11
pis inducit quidem honorificas præeminentias ad quoſdam effectus, ſed non facit verum Baronem, vel feudatarium, ad illos effectus, qui ex retentione feudi, vel Caſtri juriſdictionalis reſultare dicuntur, juxtà ea quæ de hujuſmodi titulatis ex ſolo privilegio, & ſola nuncupatione habentur, *ſub tit. de cenſ. diſc. 48. & tit. de præeminen. in ſupplem. diſc. 45.*

Prout quædam habitualis retentio dominii impropria cum potentia, quæ reduceretur ad actum, quatenus emptor non ſolveret, non videtur ad id ſufficiens, ex iis quæ habentur ſupra *diſc. 90.* & conferunt, quæ habentur ſupra *in annot. ad diſc. 17.* ſuper puncto, quod retentio penſionis compatibiliter cum militia, & ſtatu ſæculari, reſervatæ, ex cauſa reſignationis alicujus beneficii, cum reſervatione regreſſus ad idem beneficium, non facit clericum beneficiatum, quamvis adſit poſſibilitas, intentando regreſſum, quod poſſit eſſe talis, per quamdam ſpeciem poſtliminii, ſeu reſſumptionem prioris ſtatus; potiſſimè quia ſufficit, quod ſit caſus dubius, vel omiſſus, ut in excluſionem hujus novæ legis exorbitantis reſpondere debeat.

Et quoad aſſumptum de quo ſuprà, quod venditor, qui pendente ſolutione pretii ſibi reſervavit dominium, interim ſit verus dominus, & locator, emptor autem potiùs conductoris perſonam gerat illud fallaciam continebat, cùm verius magiſque receptum ſit in praxi, quod emptor eſt verus dominus, quamvis ejus dominium ſit ſubjectum reſolutioni eo modo, quo eſt verus dominus emptor cum pacto de retrovendendo, vel aliàs ſubjectus retractui, ex pluries deduct. in hac materia *retract. ſub tit. de ſervit. & d. tit. de empt. & vendit. diſc. 2.* & in his terminis ſpecialibus ad effectum Bullæ Baronum habetur ſuprà, *diſc. 91.*

NULLIUS SIVE, &c. UNIONIS FEUDORUM, INTER N. & N.

Diſcurſus pro veritate, ſeu directione.

An valeat conventio inter fratres, vel alios, ſuccedentes in pluribus feudis dividuis ad formam juris Longobardorum de non dividendo, ſed permanendo in communione ad vitam ſub adminiſtratione natu majoris?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quando valeat conventio de permanendo in communione, & non dividendo.*
3 *Mandatum adminiſtratorium, non obſtante pacto, eſt revocabile.*
4 *De modo tenendo in conſiliis, vel in deciſionibus caſuum particularium.*
5 *Tranſactio ſuper articulo dubio dirimit omnem quæſtionem.*

6 *Pro tranſactione ſufficit timor litis.*
7 *Tranſactio cum auctoritate ſuperioris magis afficit.*
8 *De reſciſſione tranſactionis ratione læſionis.*
9 *Quod juramentum tollat omne obſtaculum juris Civilis.*
10 *Quando juramentum non validet pactum de non dividendo.*
11 *De eodem, & quale pactum perpetuæ communionis reſcindatur.*
12 *De invalida conventione ſuper mandato irrevocabili.*
13 *Quod communio quoad adminiſtrationem ſub uno, non importet talem communionem.*
14 *Expedit ut adminiſtratio ſit penes unum potiùs, quàm penes plures.*
15 *Clericatus operatur incapacitatem feudi.*
16 *De refutatione in proximè ſucceſſurum.*
17 *De prohibitione conventionum ſuper feudis ſine aſſenſu.*
18 *De diſtinctione confirmationis in forma communi, vel ſpecifica.*
19 *Diviſiones in feudis dividuis fieri poſſunt etiam inæquales inter ſucceſſores.*
20 *Quare non debeant adhiberi in his feudis doctrinæ Regnicolarum.*
21 *De unione feudorum, & an importet alienationem?*

DISC. CXX.

1 OBveniente ob mortem patris in tres fratres pluribus feudis antiquis pacti, & providentiæ dividuis ad formam juris Longobardorum, pluribuſque bonis allodialibus paternæ hæreditatis, inita fuit inter eos conventio, ut, feudorum natura non immutata, & abſque præjudicio, vel alteratione inveſtiturarum, pro eorum jure ſolo perſonali, in communione ad vitam perſeverare deberent, neque ad diviſionem provocare, præterquam in caſu legitimæ ſucceſſionis ſuperſtitum in portione deficientis, facta inter eos quadam redditum repartitione cum proteſtatione, ut eaïnde ipſorum bonorum in ſubſtantia diviſio facta non cenſeretur, juriſdictionem, ac adminiſtrationem feudorum, cum mandato irrevocabili committendo, cum ordine primogenituræ, illi majori natu, qui præſens eſſet; cùm autem ad aliquod tempus tertiogenitus extrajudicialiter adverſus dictam fructuum repartitionem, tanquam competentem inæqualem, reclamaſſet; hinc ſe interponente quodam Principis ſupremo Magiſtratu, vel Miniſtro, ex illius declaratione, & conſilio, facto ad favorem dicti tertiogeniti quodam augmento, deventum eſt ad concordiam, per quam dicta prior conventio confirmata fuit cum ampliſſimis clauſulis, & verbis, cuicumque exceptioni, vel prætenſioni renunciando, dictaque concordia per illum Supremum Senatum, qui Principis vice has partes gerere ſolet, approbata, & confirmata fuit, longamve annorum decem, & ultrà pacificam habuit obſervantiam, adhuc tamen eodem tertiogenito ægrè ferente, quod tot feudorum commodè diviſibilium juriſdictione, & adminiſtratione omninò denudatos viveret, conſilium idem in partibus ab aliquibus juriſconſultis petiit ſuper modo recedendi à præfata conventione, atque ſuper conſiliis deſuper datis efformato quodam reſtrictu, ſeu diſcurſu, meum deſuper expetitum fuit votum, tam pro validitate, quàm pro directione.

In præfato autem reſtrictu, ſeu diſcurſu reſtringebatur
2 punctus ad materiam text. *in l. in hoc judicium, §. ſi convenerit, ff. commun. dividun.* ubi diſponitur, quod pactum de non dividendo, ſed permanendo in communione, temporale quidem valet, perpetuum verò non.

Super hujus verò textus intelligentia, vel praxi DD. duas efformant quæſtiones, unam ſcilicet, an conventio ad vitam paciſcentium abſque omnimoda perpetuitate in ſucceſſoribus, temporalis, vel perpetua dicenda ſit; & alteram, an juramentum ceſſare faciat hujus legis diſpoſitionem etiam in caſu prohibito perpetuitatis, juxta terminos textus *in cap. cum contingat, de jure jurand., & cap. per veſtras, de donat. inter vir. & uxor.* Atque ſuper utraq; quæſtione pro generali Scribentium conſuetudine, nil penè pacificum relinquendi variæ habentur opiniones, aliis affirmantibus, aliis verò negantibus, & aliis diſtinguentibus, ex iis, quæ antiquioribus relatis habentur hinc inde plenè deducta per Guttier. *de juram. cap.* 58. *n.* 16. & 17. Seraphin. *eod. tract. privil.* 58. *à n.* 6. Theſaur. & add. *dec.* 142. Michalor. *de fratribus part.* 2. *cap.* 37. Fontanell. *de pact. clauſ.* 4. *gloſ.* 9. *part.* 2. *n.* 106. & *ſeqq.* Arias de Meſa *lib.* 3. *var. cap.* 28. *n.* 17. Urceol. *conſult.* 72. *n.* 21. Rot. apud Ottob. *deciſ.* 96. *num.* 15. & *deciſ.* 4. *p.* 14. *rec.* Ideòque ſupponendo, quod magis communis opinio eſſet, ut conventio ad vitam perpetua potiùs, quàm temporalis dicenda eſſet, quodque poſita invaliditate, ratione perpetuitatis, juramentum non ſanaret defectum, credebant impugnationi locum fore.

Item breviter, & quaſi obiter abſque rationum diſcur-
ſu, vel auctoritatum cumulo, inſinuabant etiam conclu- 3
ſionem, quod mandatum majori natu per dictam con-
ventionem datum ad adminiſtrandum, de ſui natura ſit
quandocumque revocabile, ideoque non deberet eſſe per-
petuum.

Ea facto potiùs tamen, quàm ex jure pro mea conſuetu-
dine reſpondi, quod utrumque fundamentum pericolo- 4
ſum, minuſque tutum videretur, quodque propterea ma-
gnam deſuper ſentiebam difficultatem, adeout quoad
ipſum paciſcentem videretur opus quodammodo deſpera-
tum; ita experiendo conſuetum modernorum vitium,
perpetuò damnabile, ac declamandum, ad hoc ut per poſte-
ritatem hac lue non infectam, ad id advertatur, in reſpon-
ſis, vel conſiliis, ſeu deciſionibus, eiuſmodi ſcilicet quæ-
ſtiones in abſtracto, totamque vim conſtituendi in per-
quirendo auctoritates, præſertim modernorum de illa ma-
terie agentium, earumque magnum cumulum, ſeu pom-
pam faciendi, abſque debita reflexione ad facti circumſtan-
tias particulares, ex quibus pendet inſpectio, an auctorita-
tes congruè applicentur, necne?

Ex præmiſſis etenim Scribentibus, ac aliis de materia agentibus patet, utrumque articulum eſſe dubium ſuper intelligentia dicti text. *in §. ſi convenerit.* Prout etiam dubius eſt ſecundus punctus ſuper validitate promiſſæ irrevocabilitatis mandati, ut patet ex iis, quæ habentur in ſpecie deducta *ſub. tit. de tutor. & adminiſtr. diſc.* 20.

Iſta itaque dubietate poſita advertebam, quod ubi
etiam re integra, in utroque puncto, ſubſiſtere poſſet
opinio ſuper invaliditate actuum, quodque illi non eſſent 5
obligatorii, ſed revocabiles; adhuc tamen, dum illud du-
bium jam promotum fuit, atque deſuper excitata extrajudi-
cialis controverſia, eaque ſopita per tranſactionem, ita
præcluſa remanebat omnis via, perindè ac ſi ſuper hu-
juſmodi dubio prodiiſſet res judicata, cujus ſpeciem tranſa-
ctio habere dicitur ex notoriis; quamvis etenim tranſa-
ctio ad ſui validitatem exigat litem, ſive quæſtionem, ut
non tamen præciſa actualitas neceſſaria eſt, ſed ſufficit ejus 6
potentia, juſtuſque timor, ut ad illi occurrendum, validè
tranſigi valeat, ut inſinuatis in materie, *diſc.* 50. *de alien.*
& *contract. prohib.* & alibi frequenter, cum ſint principia
plana.

Fortiùs verò ob duas facti circumſtantias, omnem dirimentes
quæſtionem; primò nempè, quod tranſactio præ- 7
via controverſiæ examine, ac diſcuſſione coram Principe
ſupremo, vel primo Miniſtro, cum ejus opera, conſilio, &
auctoritate inita fuit; & ſecundò, quia approbata etiam
ab ipſo Principe per organum ejus ſupremi Senatus, ob
quas circumſtantias junctas cum probabili dubietate arti-
culorum, tranſactio apta eſſet afficere etiam tertios, vel ſuc-
ceſſores venientes jure ſuo independenter à tranſigentibus,
ex deductis ſuprà *hoc. eo l. tit. diſc.* 49. Et in ejus ſupplemen-
to, *ac etiam tit. de fideic. diſc.* 173. & *ſæpiùs alibi.* Multò
igitur magis in præjudicium ipſorummet tranſigentium,
qui regulariter prohibitionem habent impugnandi factum
proprium, quoties magna, & pluſquam enormis læſio re-
gulanda non ex ſolo valore bonorum, vel jurium, ſed ex 8
æſtimatione dubii litis eventus, ex deduct. *d. diſc.* 50. *de alien.*
& *contract.* & *diſc.* 27. *de empt.* & *vend.* & *alibi*, reſcindendi
facultatem non tribueret.

Et per conſequens inanis remanebat labor, deſuper à conſulentibus adhibitus, ad materiam text. *in d. l. in hoc judicium §. ſi convenerit*, quoniam ille proficuus eſſe potuiſſet, quatenus re integra de impugnatione ageretur, ſecus autem ubi per tranſactionem jam ſopita eſt; ac propterea conſultores moneri debent, ut prius ad factum benè reflectant, deinde verò ad jus, quoniam lex eſt applicanda facto, non autem factum legi.

Cæterùm quatenus etiam pertinet ad præfatos punctos, tam ſcilicèt ſuper invaliditate conventionis de permanendo in communione, quatenus admittenda eſſet opinio, quod conventio ad vitam perpetua potiùs, quam temporalis dicenda eſſet (ſuper quo maturum judicium non efformavi, utpotè extra cauſæ neceſſitatem,) quam etiam ſuper mandati adminiſtratorii irrevocabilis, juxtà firmata in auctorite-

ritatibus, & deciſionibus relatis *d. diſc. 20. de tutor. & adminiſtr.*

Quatenus pertinet ad aliam quæſtionem juramenti, an
9 hujuſmodi defectum ſanet, ſeu legis prohibitionem tollat, negligendo ſemper exoſum, ac genio adverſum ſtylum pragmaticum, more ratiocinatoris inſiſtendi in numero auctoritatum, ac inſpiciendi quænam opinio eſſet magis communis; dicebam quod (quidquid plerique Scriptores, vel collectores, cum conſueta leguleica ineptia, deſuper involvant) prorſus fabuloſum eſt aſſerere, ut ſola diſpoſitio legis civilis ita diſtinguentis, *in d. §. ſi convenerit*, juratæ conventionis invaliditatem operari debeat, cum hodie extra quæſtionem ſit etiam in foro laicali, ſive, ut noſtri dicunt, in terris Imperii, juramentum ceſſare faciat cujuſcumque legis poſitivæ prohibitionem, quoties non ſit contra bonos mores naturales, vel contra bonum publicum principaliter, non autem ſecundario.

10 Eatenus igitur recipienda eſt opinio adimentium vim juramenti, quatenus verificetur ratio vitii naturalis, cujus reſpectu dici valeat, quod ſit contra bonos mores naturales, quia nempe communio inter eos, inter quos antiqua pax, & unio amplius non regnat, parere valeat, ut ſolet, rixas, & contentiones, aliaque ſcandala, & inconvenientia; iſtaque eſt vera ratio, cui innituntur DD. ſequentes opinionem, ut juramentum non ſanet hunc defectum; ut (ex. gr.) contingit in communione domus, & menſæ, quam noſtri dicunt communionem vitæ, dummodo tamen facti circumſtantiæ doceant, ut exinde dicta inconvenientia reſultet, quibus alias opportune occurri non valeat, ac etiam magis opportune exemplificari poteſt in illis paſcuorum, & territoriorum communionibus, quæ inter Civitates, vel Oppida fiant, cum ſimilibus, quibus eadem ratio adaptetur.

11 Iſtoque caſu locus eſt diſſolutioni communionis, non quidem ex infectione pacti, & conventionis, juxta dictæ legis Civilis diſpoſitionem, ſeu diſtinctionem, ſed ex Judicis officio, fundato in alio juris principio, quod ſcilicet, quando aliqua conventio, quamvis jurata, & ab initio licita, valida, & juſta, ſive obligatoria, tractu temporis, vel ex aliis contingentiis, ad magnam reducitur injuſtitiam, ſive non cogitata, vel non prævisa ſcandala, & inconvenientia producit, aut producere poteſt, tunc debet reſcindi, vel ad juſtitiam, & æquitatem reduci, ad text. *in cap. ſuggeſtum de Decimis*, Natt. *conſ. 548. n. 36.* Martin. Andr. *deciſ. 48. n. 13. & 14. & deciſ. 70. n. 3. & 4.* cum aliis *lib. 14. tit. de Decimis diſc. 3. n. 14.*

Alias etenim, ſi ita ſimpliciter verum eſſet hoc aſſumptum, ut pactum perpetuæ communionis ad vitam ita bonis moribus naturalibus oppoſitum eſſet, ut neque juramento firmaretur; ſequeretur, quod per jus poſitivum Eccleſiaſticum induci non potuiſſet neceſſaria communio perpetua vitæ in Monaſterio virorum, ſeu mulierum per contractum, quem ſolemnis profeſſio continere dicitur, quod utique vanum eſt aſſerere.

12 Et quoad alterum punctum invalidæ conventionis, ſuper irrevocabilitate mandati, eatenus revocatio, non obſtante pacto, præſertim jurato, admittenda venit; quatenus ingeret eadem ratio, ob quam interponatur Judicis officium, ne ſcilicet cogatur quis in officio ſummæ confidentiæ, ac benevolentiæ habere diffidentem, ac malevolum, ex iis, quæ habentur *d. diſc. 20. de tutor. & adminiſtr.* non autem ex infectione actus.

13 Prædictæ vero rationes, quæ ſuper uno, vel altero motivo cadunt, nullatenus ad rem adaptantur, quoniam cum communio in feudis non inducat neceſſitatem vitæ, minuſque illam fructuum, vel emolumentorum, dum eorum repartitio jam facta fuit mediante aſſignatione, ut ſupra; hinc ſequi dicebam, quod iſta communio remanet mere habitualis, & intellectualis, juxta illam individuitatem feudorum dignitatis Lombardiæ, quæ inſinuatur ſupra in Mutinen. *diſc.* 8. & alibi, quod ſcilicet adinſtar juriſpatronatus, feudum dicitur individuum habitualiter, ſeu intellectualiter; ſpectato vero effectu perceptionis fructuum, & emolumentorum recipit diviſionem, ſic a pari.

Et quamvis in ordine ad adminiſtrationem, etiam in actu ſive in exercitio communio perſeveret, atque duret mandatum adminiſtratorium datum illi, qui inter præſentes ſit major natu; attamen id non percutit ſubſtantiam ipſorum feudorum, minuſque diminutionem juris unius, ejuſque tranſlationem in alterum, aut neceſſitatem permanendi in communione, cum perſona parum grata, vel habendi in mandatarium, ſeu adminiſtratorem ſuorum bonorum malevolum, & diffidentem, cum iſte adminiſtrationis 14
ordo reſpiciat potius gratiam Vaſſallorum, & juſtitiæ melius adminiſtrandæ per unum, quam per plures juxta inſinuata ſupra, *diſc. 9. & 10.* occaſione agendi de erectione feudi dividui in primogenituram, vel ad naturam feudi individui ad formam juris Francorum, ac etiam *diſc. 38. & 110.* occaſione agendi de prælatione adverſus extraneum emptorem; & conferunt ea, quæ habentur *ſub tit. de fideic. diſc. 1. & ſeqq. & præſertim diſc. 6.* in materia majoratus adminiſtratorii; ac etiam habetur *ſub tit. de benef. ſeu altero de Canon. & Capitul. ac altero de jurepatron.* & idem quod in *d. diſc. 1. & ſeq.* inſinuatur in materia juriſpatronatus familiaris, vel alterius generis, aut univerſitatis, quod licet ſit penes omnes de familia, vel genere, laudabile tamen eſt, ut exercitium, vel adminiſtratio ſit penes unum, puta ſeniorem, vel per turnum, ſeu alternativam diſtributam in annos, vel menſes, aut hebdomadas, eo modo, quo in pleriſque Capitulis, & præſertim in illis Baſilicarum Patriarchalium Urbis laudabiliter introductum eſt in collationem beneficiorum, cum ſimilibus, quoniam adminiſtrationi juſtitiæ, & vaſſallis præjudicialis eſt, pluriumque inconvenientium productiva pluralitas dominorum & adminiſtrantium, adeout Judicis officium etiam contra invitos, vel domini auctoritatem interponi poſſe, pro hujuſmodi repartitione plerique ſentiant, ex relatis per Roſenth. *de feud. cap. 9. concl. 56.*

Atque in aliquibus juribus, vel præeminentiis, quæ habitualiter pluribus communia ſint, congruit vero exercitium eſſe penes unum tantum, ut illud pertineat ad illum, qui inter plures ſit ſenior, vel dignior, habemus receptum in retentione clavium Arcis, vel in cuſtodia ſcripturarum, ſive in receptione alicujus præeminentiæ, ex inſinuatis *tit. de heredit.* & alibi pluries.

Dictumque inconveniens adminiſtrationis juſtitiæ Subditorum penes plures, docet diſpoſitio S. Concil. Trident. ſuper adminiſtratione juriſdictionis Sede vacante, vel ſuper adminiſtratione, ſeu exercitio illius curæ animarum, quæ habitualiter incumbat Capitulo, vel Collegio, ex inſinuatis *ſub tit. de Canonicis, & Capit. & ſub altero de Paroch.* & in annot. ad Concil. Trid. cum ſimilibus.

Quare concludebam, quod opus pro meo judicio videretur, vel deſperatum, vel valde durum, ac difficile; ſed quoniam conſilium non ſolum pro veritate ſuper dictis punctis petebatur, ſed etiam pro directione, ſeu ſuppeditatione alicujus remedii; idcirco inſinuavi, quod ubi tertiogenitus filius haberet, magiſque expediens reputaret, quod juriſdictio, & adminiſtratio feudorum, ſpectantium ad ſuam portionem, eſſet potius penes filios, quam penes unum ex fratribus, tunc unum de duobus remediis adhibere poſſet;
vel ſcilicet quatenus eſſet ſolutus, atque feuda haberent ve- 15
ram, & propriam naturam feudorum, ab aliqua particulari conſuetudine non alteratam, ut eorum incapaces ſint clerici, juxta ſuperius deducta, *diſc. 15. & ſeq. & 54.* ſe conſtitueret in ſtatu Clericali, per quem, tanquam per ſpeciem mortis civilis, ſucceſſio in ejus portione aperiretur filiis, qui tam de facto, quam de jure non eſſent obligati ſtare dictæ conventioni, utpote mere perſonali, quinimo in ipſorum paciſcentium vita reſolubili, quatenus res in eodem ſtatu non permanerent, ut ſupra; vel quod, quatenus ſuppeteret juſta, & probabilis occaſio, puta matrimonii per aliquem ex filiis contrahendi, vel alia ſimilis, faceret refutationem, juxta eam formam, de qua habetur ſupra, *diſc. 76.* adeout
habeat ſpeciem præventivæ ſucceſſionis, inſinuando requi- 16
ſitum juſtæ, ac probabilis occaſionis, ne alias dici poſſet facta in fraudem, juxta ea, quæ in propoſito fraudolentæ refutationis habentur ſupra, *d. diſc. 76.* ac etiam incidenter occaſione fraudulentæ ſubinfeudationis *diſc. 1.* ubi Concord.

Poſt datum reſponſum, reflectebam, an ſuper hujuſmodi conventionibus, utpote ſine Domini aſſenſu initis, cadere poſſet illa infectio, quæ reſultat ex prohibitione text. *in cap. Imperialem de prohib. feud. alien.* per Frideric. quaſi quod iſta
neceſſaria communio importaret ſpeciem unionis, vel ſer- 17
vitutis, idemque veniret ſub genere alienationis prohibitæ; attamen adverti, quod nullum deſuper conſtitui poſſet fundamentum, quoniam quidquid ſit, an in eo Principatu feuda retineant rectam, ac propriam eorum naturam, ut in omnibus ſubjaceant legibus feudalibus, & præſertim dictæ prohibitioni contentæ *in cap. Imperialem*, adhuc tamen, quatenus Domini aſſenſus fuiſſet neceſſarius, ille adeſſe videbatur in prædicta approbatione ſecundæ conventionis factæ per illum ſupremum Senatum, qui Principis vice hujuſmodi actus in eo Principatu explicat; potiſſime dum non

ſuis approbatio ad ſimplicem ſupplicationem, nulla prævia cauſæ cognitione, dum præceſſit cognitio, ac judicium ſupremi Magiſtratus, vel Miniſtri ejuſdem Principis; ad inſtar eorum quæ alibi pluries inſinuantur in materia confirmationis Apoſtolicæ, vel alterius Principis in forma
18 communi, vel ſpecifica, pro majoribus effectibus, & operationibus magis unius, quam alterius, quod ſcilicet, quamvis ad effectum, ut dicatur in forma ſpecifica, requiratur inſertio tenoris, ſine qua dicitur in forma communi, adhuc tamen ſi (exemplificando in confirmatione Apoſtolica) ea ſequatur, prævia cognitione, & examine, per aliquam Sacram Congregationem ordinariam, ſeu extraordinariam, & particulariter deputatam, tunc dicitur in forma ſpecifica, cum ſimilibus.

Verum deficiente etiam iſta circumſtantia, adhuc non
19 videbantur adaptabiles iſti termini, quoniam in feudis dividuis, inter agnatos comprehenſos in inveſtitura, præſertim vero proximos, & actuales ſucceſſores, diviſiones, vel diſtributiones, & quæcumque aliæ conventiones fieri poſſunt ſine aſſenſu, etiam inæquales, quinimo quod feudum ad unum tantum pertineat, & in ejus portione cadat, ex plene deductis per Roſenth. *d. cap. 9. concl. 53.* ubi ad ſatietatem Concordantes, ex quibus etiam patet, quod facultas dividendi, ponitur in quæſtione, quaſi quod magis connaturalis, & congrua ſit communio; ac propterea deſuper nullatenus deduci, vel ponderari poſſunt Scriptores feudales
20 Regnorum utriuſque Siciliæ, tum quia, ut pluries advertitur ſupra, *diſc. 49.* & in aliis, ob longe ſtrictiorem prohibitionem reſultantem ab illorum Regnorum lege particulari ejuſdem Friderici in Conſtitutione incipien. *Conſtitutionem Divæ memoriæ*, non poteſt ab illis feudis inferri ad alia; tum etiam quia in illis feudis ceſſat occaſio hujuſmodi quæſtionum in radice ob eorum diverſam naturam, dum ſunt individua ad formam juris Francorum, unde propterea ea verificari poſſet in illis nimium raris, parumque qualificatis feudis in Aprutio, & in Cileoto, quæ adhuc eandem antiquam retinent naturam dividuam ad formam juris Longobardorum.

Ac etiam quia iſta conventio eſt mere perſonalis cum expreſſa proteſtatione non alterandi naturam feudorum, & inveſtiturarum, ſed ſolum pro jure perſonali, ideoque intrant ea, quæ in materia alienationis commoditatis, vel al-
21 terius juris perſonalis habentur ſupra, *diſc. 61. & 110. & in aliis pluries*; tunc etenim ratio dubitandi cadere poſſet, quando fieret illa formalis unio feudorum, de qua, ejuſque effectibus præ cæteris agit Rovit *ſuper pragm. in tit. de titulorum abuſu pag. 1. n. 78. & ſeqq. & n. 89. & ſeqq.* adeout non percuteret ſubſtantiam ipſorum feudorum, unde de pluribus efficeretur unum, ſuppreſſa natura, vel qualitate aliorum, quæ ita fierent prædia, vel acceſſiones illius feudi, cui unio ſubjectiva fieret, cum tunc actus importaret formalem alienationem, ex iis, quæ in materia unionis beneficiorum habentur *ſub tit. de beneſ.* ac etiam in materia unionis Eccleſiarum habentur *ſub tit. de Paroc. & parochiis, & in diſc. 1. de alienat. & contract. prohibit.*

NEAPOLITANA ADOHÆ, SEU TAXÆ PRO CREDITORIBUS PATRIMONII PRINCIPIS MINERVINI

CUM REGIO FISCO.

Conſilium pro veritate, ſeu directione.

An devoluto feudo affecto debitis cum Regio aſſenſu contractis per feudatarium, pro quorum ſatisfactione ipſum feudum vendendum ſit, continuari debeat in eadem taxa antiqua adohæ, ſeu donativi, vel potius fieri poſſit taxa nova, juxta præſentem ſtatum ipſa creditoribus præjudicialis?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quod non expediret quæſtionem aſſumere.*
3 *De adoha, vel donativo, quod ſolvitur per Barones ſuper feudis.*
4 *De concluſione, quod debita contracta cum aſſenſu durent etiam poſt devolutum feudum.*
5 *De caſu quæſtionis, ut in præjudicium creditorum fieri non poſſit nova taxa.*
6 *De poteſtate, ſeu voluntate Principis præjudicandi tertio, ejuſque jus tollendi.*
7 *Damnatur ſcribendi modus ſuper illis rebus, quæ debent præſupponi.*
8 *Quando congruat ſcribendo aſſumere rerum principia, & originem.*
9 *Quid importet onus adohæ, vel donativi.*
10 *De concluſione, de qua num. 4. & an procedat in Curia Romana.*
11 *Quod inutilis ad rem ſit dicta quæſtio.*
12 *Ad quem effectum antiquitus diſputaretur iſta quæſtio ſuper tempore taxæ faciendæ.*
13 *De moderna deciſione Regia, ut fieri debeat taxa nova.*
14 *De intelligentia hujus deciſionis, ec quod non percutiat caſum præjudicii creditorum.*
15 *Reputatur vera opinio, de qua n. 4. & de ratione.*
16 *Sed jus creditorum non impedit devolutionem, neque tollit onera contractibus feudi.*
17 *Et quid operetur aſſenſus, & de ejus effectibus.*
18 *De eodem, de quo n. 16.*
19 *& 20. De aliis conſiderationibus in idem.*
21 *De poteſtate Principis ſupplantandi ſucceſſorem.*
22 *De axiomatibus generalibus in idem.*

D I S C. CXXI.

Formato eo concurſu creditorum in S. Conſilio Neapolitano ſuper patrimonio Principis Minervini, de quo habetur actum *ſub tit. de cred. diſc. 27.* cum inter alios ejuſdem patrimonii effectus, eſſent tria feuda Civitatum Minervini, & Lavelli, & Oppidi Spinæ aureæ, vulgo Spinazzola; præfatus vero Princeps debitor legitimo feudi ſucceſſore, tam actuali, quam ſperato careret, unde propterea verificaretur illa devolutionis imminentia, de qua ſupra *hoc eod. tit. diſc. 1.* Hinc proinde imminente ad inſtantiam creditorum cum aſſenſu eorumdem feudorum ſubhaſtatione, ut ex pretio ſatisfieri eis poſſet, ſe oppoſuit Regius Fiſcus, petendo deberi prius fieri novam taxam ſervitii, vel oneris feudalis, quod ſub adohæ, vel donativi nomine, ibi explicatur, eandem taxam regulando juxta fructuum ſtatum, ſeu valorem præſentem longe majorem, unde propterea ex hujuſmodi oneris notabile augmento magna nimiumque notabilis reſultaret diminutio pretii in creditorum præjudicium, dum ita debitoris patrimonium, quod etiam ſine hac deductione non erat pro omnibus idoneum, longe minus evaderet, ideoque creditores opus aſſumpſerunt, ut continuari deberet in eadem taxa antiqua; cumque creditorum Advocati jurium allegationes deſuper edideriut, atque ſuper eis ille idem major creditor ennunciatus, *d. diſc. 27. de credito*, qui præſens erat in Curia, utpote Secretarius S. Congregationis Epiſcoporum & Regolarium, meum pro veritate, ac directione conſilium petiiſſet. 1

Reſpondi, quod intellectu non acquieſcente fundamentis deductis in eiſdem allegationibus, ſentiebam difficulta- 2
tem, ideoque conſului, quod pro meo judicio magis expediret, ut eo quo fieri poſſet meliori modo, aliqua cum Fiſco concordia ſequeretur, tum ob difficultatem, quam ut infra in puncto juris habebam, unde propterea potius malus cauſæ eventus pro meo judicio timendus, quam bonus ſperandus videbatur, tum etiam quia, cum ipſe requirens eſſet de primis anterioribus, quibus, facta etiam hac deductione, ſatisfieri poterat, adeout diminutio, quæ exinde reſultaret, poſteriorum intereſſe percuteret, ipſique requirenti expediret celeritas venditionis; idcirco imprudens dicebam conſilium videri pro ipſo, aliiſque anterioribus creditoribus illud aſſumere opus, quod longam cauſæ protraxionem operaretur; ſi etenim generaliter in magnis Civitatibus, & Tribunalibus, magis vero in illis, in quibus prolixitas temporis eſt litium fatum inevitabile, & malum connaturale, etiam ubi inter privatos agantur, multo magis cum Fiſco, ubique potens, ac durus adverſarius, potiſſime in articulo novo, & exemplari, in quo deciſio facit ſtatum in futurum, dum in fabulam tranſiiſſe videtur dictum Plinii ad Trajanum, quod ſub bono Principe, Fiſci cauſa ſemper mala eſt.

In prædictis itaque allegationibus, primo inſinuabatur quidditas, ac origo, ſeu introductio hujus oneris realis, 3
quod per feudatarios Regi ſolvitur, atque ſubrogatum eſt loco feudalis ſervitii perſonalis ſub barbaro Adohæ vocabulo antiquitus explicari ſolitum, hodie vero ſub illo Donativi, ex iis, quæ cum nimium longo apparatu, fere omnibus antiquioribus relatis, deducuntur per Scribentes in alle-

allegationibus collectis per Donat. Anton. de Mario. *alleg.* 116. n. 3. & per Roſam *conſult.* 11. ubi etiam *conſult.* 14. & *ſeqq.* agit de hoc eodem onere, ejuſque exemptione, vel præſtatione.

4 Secundo latius, ac pene per totas allegationes elaborate quidem, ac bene, immorabantur in probatione concluſionis de qua ſupra, *diſc.* 1. *n.* 7. & 8. *diſc.* 78. & *alibi pluries*, quod ſcilicet per hypothecas contractas ſuper feudo cum Regio aſſenſu, acquiritur creditoribus jus reale, quod inficit ipſius feudi ſubſtantiam, adeout ſequuto caſu devolutionis, non intret regula text. *in l. lex vectigali*, *ff. de pignor.* ſuper earum reſolutione, ſed feudum ita affectum tranſit ad Dominum, qui volens illud pro ſe retinere, tenetur ſolvere debita, ita cum aſſenſu contracta, uſque ad valorem feudi, vel ubi id agere nolit, tenetur pati venditionem, ut ex pretio creditoribus ſatisfiat, confutando etiam opinionem, quam ſubſtinere conatur Carleval. *de judic. tom.* 2. *q.* 23. & Montan. *de regalibus offic. a n.* 16. *ad* 19. *fol.* 255. quam expreſſe quoque improbat de Marin. in addition. ad Revert. *deciſ.* 515.

5 Et tertio, iſto firmato aſſumpto, favore creditorum, atque procedendo cum ſenſibus ejuſdem de Marin. *in dict. addit.* ad Reverter. leviter tamen inſerebant ad conſequentiam, ut fieri non poſſet nova taxa, per quam tolleretur, vel minueretur jus creditorum, qui ſub ejuſdem aſſenſus fide contraxerunt, ita procedendo cum generali regula late

6 exornata *in d. alleg.* 116. quod ſcilicet Princeps non cenſetur velle tertio præjudicare, ejuſque jus tollere, & de qua regula plene agitur *ſub tit. de regal. diſc.* 148.

7 Iſte autem ſcribendi modus, de quo præſertim *in d. alleg.* 116. conſuctam, tum ac frequentem mihi paravit nauſeam, ideoque me cogit, ſuperfluæ etiam, ac faſtidioſæ repetitionis notam non curando, illum perpetuo inculcare, & deteſtari, dum ita prodigorum dignoſcitur vitium, abundando nempe in ſuperfluis, & deficiendo in neceſſariis.

Superfluam ſiquidem, ac inutilem chartarum repletionem, ad eruditionis Scribentis affectatam pompam potius, quam ad cauſæ opportunitatem, redolebat primus longus apparatus ſuper origine, ac introductione, & immutatione reſpective hujus oneris, dum illud in regione, ob adeo magnam feudorum frequentiam (dum pene totum illud Regnum, ex ejus malo fato infeudatum eſt) notorii ſpeciem habet, potiſſime vero apud Judices, qui ſunt juriſconſulti ad illum majorem Magiſtratum per advocationis, vel inferiorum Magiſtratuum gradus evecti, quibus hæc principia abſque dubio innoteſcunt, ideoque præſupponenda ſunt.

Manifeſtus ſiquidem error, irriſione dignus, eſſet ille Scribentium in Rota, in aliqua cauſa beneficiali, ſeu penſionis Eccleſiæ, aut fideicommiſſi, ſi cum longo apparatu agerent de origine, & introductione beneficiorum Eccleſiaſticorum, eorumque reſervationibus, vel affectionibus Apoſtolicis, ſive de introductione, & etymologia penſionum Eccleſiaſticarum, vel fideicommiſſorum, & ſimilium, quæ præſupponenda ſunt, eiſque præſuppoſitis, immorandum eſt ſuper puncto, de quo ſit quæſtio.

Tunc etenim hujuſmodi principia aſſumere congruit, ſed

8 quo magis præſuppoſitive, ac breviter fieri poteſt, quando ſcilicet ex ipſa origine, vel introductione, vel ejus ratione inferri valeat ad id, quod conferat ad cauſæ opportunitatem, puta (ex. gr.) juxta ea, quæ habentur ſupra, *hoc eod. tit. diſc.* 74. & 89. ſuper origine, & introductione fideicommiſſorum, & quando Auguſtus ea reddidit obligatoria, ad effectum congruæ interpretationis Bullæ Baronum, ſive excuſationis illius exorbitantiæ, de qua vulgus eam redarguit.

Vel in materia penſionum Eccleſiaſticarum, indagando earum originem, & quidditatem, & an reſpiciant ſpiritualitatem, nec ne pro diverſis effectibus exinde reſultantibus in ſua materia peractis *ſub tit. de penſion.* Atque ita pariter in origine, ſeu introductione aliquarum reſervationum, vel affectionum, earumque natura, vel qualitate pro effectibus exinde reſultantibus, puta an earum pluralitas ceſſare faciat indulta Cardinalium, juxta quæſtiones, de quibus *ſub tit. de benef. diſc.* 1. *cum plur. ſeqq.* Vel ad effectum inſpiciendi, an ceſſent per mortem Papæ cum ſimilibus, quibus eadem congruat ratio.

9 Secus autem in præſenti, quoniam ſive uno, ſive altero tempore, hujus oneris introductio ſequuta ſit, atque ſive ſub adohæ, vel ſub donativi explicetur vocabulo, id non alterat rei ſubſtantiam, neque diverſificat effectum, dum ſemper eſt onus reale, & uniforme, ad rationem tot pro centenario, juxta fructus feudi in taxa uniformi, facta de tempore inveſtituræ, & quæ taxa non alteratur durante inveſtitura, ſive fructus creſcant, ſive decreſcant, tanquam per ſpeciem canonis, ſeu livelli, juxta ea, quæ in hac materia augmenti, vel diminutionis canonis ob diminutionem, vel excreſcentiam fructuum rei, habentur *ſub tit. de emphyt. diſc.* 54. Sed quando feudi devolutio ſequuta ſit, vel immineat, ideoque ejus nova inveſtitura alteri concedenda veniat, tunc intrat quæſtio, an permiſceſe ſub antiquo canone, vel reſponſione conceſſio facienda ſit, vel potius haberi debeat ratio fructuum de tempore, quo nova conceſſio fiat, ad quem effectum nil refert inſpicere de origine, vel introductione, ſeu mutatione modi ſolvendi idem onus.

Inutilis quoque videbatur, ac ſuperflua ad hunc effectum altera quæſtio ſuper reſolutione hypothecarum contractarum cum regio aſſenſu per feudi devolutionem: Siquidem, quando tenenda eſſet opinio Carleval. & Montan. ſuper reſolutione hypothecarum, adeout feudum liberum, atque ab omni nexu ſolutum reverteretur ad Dominum, aſſenſu non obſtante; eo modo, quo Curiæ praxis docet in officiis vacabilibus venalibus, quod ſcilicet ſuper eis ad favorem Creditorum conceditur conſimilis aſſenſus, explicari ſolitus ſub nomine, ſeu termino reſervationis decreti, pro creditorum potioritate, adverſus anteriores, qui illo careant, ac etiam pro jure reali, ſeu quaſi ad effectum, ut procedi valeat ad venditionem officii, ex deductis *ſub tit. de regal. diſc.* 7. Sed tamen ſequuta officii vacatione per mortem naturalem, vel civilem officialis, illud revertitur liberum ad Cameram, præfati decreti reſervatione neglecta, adeout creditores huic ſe exponant periculo, hypothecis continuantibus ſolum ſuper aliis bonis liberis officialis, quoniam ſub hac lege aſſenſus conceditur. 10

Idemque moderna praxis introduxit in illis Apoſtolicis licentiis, quæ conceduntur ſuper hypotheca, vel alienatione bonorum juriſdictionalium, ſive feudalia, ſive allodialia ſint, propter obſtaculum, ſeu prohibitionem Conſtitutionum Apoſtolicarum, ex deductis ſupra, *diſc.* 66. & *ſeqq.* ac etiam *ſub tit. de cred. diſc.* 13. & 151. & *in aliis pluries*; propter amplas clauſulas præſervativas adjici ſolitas, de quibus præſertim habetur *ſub tit. de regal. diſc.* 161. & inſinuatur ſupradicto *diſc.* 1. *n.* 7. & 8. & in aliis.

Verum iſto caſu reſolutionis hypothecarum ex dicta regula text. *in l. lex vectigali*, fatua, prorſuſque extranea remanet quoad creditores iſta quæſtio, an unum, vel alterum tempus in iſtius oneris taxa attendendum ſit, dum ſive unum, ſive alterum tempus attendatur, nihil eorum intereſt; ideoque ubi iſta aſſumatur quæſtio unius, vel alterius temporis pro jure, ſeu intereſſe creditorum; utique præſupponenda eſt ejuſdem juris, atque hypothecarum duratio, ſine qua manifeſtam fatuitatem illa quæſtio redoleret, & per conſequens inutilis, & extranea remanet dicta altera quæſtio, dum potius præſupponenda eſt tanquam certa opinio creditoribus favorabilis, & Fiſco contraria, ſtante quod ſine hoc præſuppoſito altera quæſtio nullatenus intrat. 11

Et quamvis apud antiquiores, qui retroacto ſeculo iſtam quæſtionem diſputarunt, relatos per Marin. in addit. *ad* 12 *deciſ.* Reverter. 115. & *in dicta allegat.* 116. & 117. *inter collect.* per eundem Mario. inter quos præſertim de illa plenius, magiſque ex profeſſo agit Moles in ejus adnotationibus, vel deciſionibus *tit. de jure adohæ*. §. 4. *quæſt.* 3. *fol.* 69. procedatur cum præſuppoſito liberæ reverſionis feudi ad Curiam Regiam, abſque jure, vel intereſſe creditorum; attamen id reſpicit diverſum effectum, poteſtatis, ſcilicet Regis, concedendi de novo feudum ſub taxa antiqua, ob quam jura, ſeu redditus Regiæ Curiæ minuantur, vel Combaronibus præjudicetur, ad effectum, ut pro majori pretio præſentis feudi venditio fiat, ita percipiendo in capitali pro una vice fructum futurum, atque ſupplantando ſucceſſores in Regno, vel Combarones; itaque eſt ratio dubitandi, quæ tunc habebatur, ut patet ex deductis per Moles, ubi ſupra, & per conſequens dicta antiqua quæſtio extranea remanet ab iſta moderna, quæ inter Regem, ejuſque Fiſcum contendentem de majori utilitate, ſive de illa Combaronum, ne indebite in contributione graventur; præjudicium autem eſt creditorum, habentium hypothecas ſuper feudo devoluto, vel devolvendo, itaque eſt caſus, vel punctus præciſus quæſtionis ſuper quo tantum ſtricte, & cathegorice ſcribendum erat; præmiſſa vero omnia, inutiles, ac ſuperfluas continent evagationes, idque non inutiliter, ac ſuperflue inſinuatum ſit, ut ita edoceamur quomodo ſcribendum ſit.

Quatenus itaque pertinet ad iſtum caſum, vel punctum

præciſum, quod ſcilicet non agatur de nova inveſtitura feudi libere devoluti, juxta quæſtionem diſputatam apud Moles, ubi ſupra, ſed de nova conceſſione feudi gravati uſque ad integrum valorem, & ultra, quod urgentibus creditoribus vendatur.

13 Obſervabam quod poni deberent ad partes omnia, quæ, ut ſupra per antiquiores in decurſo ſæculo in dicta quæſtione deducta fuerunt, ac etiam per moderniores; tum quia reſpiciunt dictam diverſam quæſtionem; tum etiam quia hodie illa eſt jam deciſa per Regias decretationes, vel proviſiones, per quas determinatum eſt, ut fieri debeat taxa nova, attento tempore præſenti, ut teſtatur idem de Mario. *in obſervat. vel addit. ad d. dec.* 515. Reverter.

14 Quare diſputationis punctus præciſe reſtringebatur ad ejuſdem de Marin. diſtinctionem, ſeu obſervationem, ut ſcilicet dicta Regia deciſio intelligenda eſſet in præfato alio caſu, de quo apud antiquiores diſputatum fuit, quando nempe ipſe Rex feudum ad ſe libere devolutum, alteri concedere velit; non autem in iſto caſu, in quo taxæ immutatio creditoribus aſſenſum habentibus præjudicaret, eorumque jus tolleret; iſtum etenim caſum aſſerit idem Auctor Tribunalis Cameræ, certum eſſe ſub dicta Regia decretatione non comprehendi.

15 Contrarium vero mihi probabilius videbatur, admittendo ſiquidem, quod verior, magiſque communis, & recepta eſſet dicta opinio creditoribus favorabilis, quoties aliud non ſuaderent clauſulæ præſervativæ, quæ ob earum amplitudinem iſtum quoque effectum operarentur, quod ſcilicet per devolutionem feudi non reſolverentur illæ hypothecæ, quæ cum regio aſſenſu eſſent contractæ; idque ex ea probabilitate commercii, alias Baronibus ſublati, vel impediti, quæ a ſimili conſideratur *ſub tit. de emphyteuſ. diſc. 8. & alibi pluries*, quodque clauſula *Juribus Curiæ ſemper ſalvis*, in hujuſmodi aſſenſibus apponi ſolita, perentiet alios effectus, aliorumque præjudiciorum præſervationem, non autem illum effectum reſolutionis jurium creditorum.

16 Adhuc tamen iſte aſſenſus non impedit feudi devolutionem, ob quam ejus ſubſtantia corrumpitur, dum redit ad ſuam primævam cauſam, vel univerſitatem Principatus, adinſtar rivuli aquæ derivati ex fonte, ſeu lacu, ut ceſſata prima conceſſione, ille aquæ confundatur cum lacu, vel fonte, adeout ſi nova conceſſio conſimilis rivuli fiet, erit ſemper rivulus novus, dum penes dominum dari non poteſt qualitas feudalis, cum res ſua nemini ſerviat valeat, neque poſſit eſſe quis eodem reſpectu, & in eadem re Rex, & Baro, ſeu dominus, & feudatarius, ut advertitur ſupra, *diſc. 34. & 91.* & ſæpius.

Prout idem aſſenſus non tollit obligationem, ſeu jus il-
17 lius ſervitii feudalis, quod eſt feudo connaturale, ſive illud ſit perſonale, ſive reale, cum ad hunc effectum, ac alios, qui ſunt feudi connaturales, recte operativa ſit dicta clauſula, ſed ſolum aſſenſus operatur alios notabiles effectus, recenſitos ſupra, *diſc. 78. & ſub tit. de cred. diſc.* 10. & 13. & 151. Potioritatis nempe adverſus feudatarii creditores anteriores, qui eodem aſſenſu carent; & actionis item realis, vel rei perſequutoriæ ad ipſum corpus feudi; atque ille effectus, qui omnium reputatur major, eſt iſte, ut ſcilicet feudum devolutum quoque ad dominum ſic affectum tranſeat, ut ſupra.

Ad rem itaque facere obſervabam, ea quæ pro declaratione *dec.* 1712. Coccin. *repet. deciſ. 86. p. 5. rec.* habentur *d.*
18 *diſc. 8. de emphyt.* & ſupra *diſc.* 52. quod ſcilicet, quamvis bona emphyteutica Abbatiæ Farfen. habentia in verbis formulam pacti, & providentiæ; ex ſtatuto, vel conſuetudine, aut ex quodam aſſenſu generali, adinſtar illius aſſenſus ſuper feudis illius Regni, favore dotis, de quo ſupra *diſc.* 26. redacta videntur adinſtar allodialium, ut ſint hypothecabilia, atque etiam poſt finitas generationes, ſequutamque devolutionem, eaſdem retineant hypothecas; adhuc tamen id intelligendum veniat compatibiliter cum eo Domini jure, quod competit de natura emphyteuſis, ratione recognitionis domini, & ſic ſalvo illo laudemio, vel alia recognitione, quæ Domino debeatur ratione renovationis, vel novæ inveſtituræ, ad rationem tot pro centenario valoris, inſpecto tempore præſenti, quamvis id tendat in diminutionem pretii, & conſequenter in præjudicium creditorum, quibus bona affecta eſſent, etiam pro integro valore.

Idemque in conſimilibus caſibus pluries recenſitis *eod. tit. de emphyt.* quod ſcilicet ratione magnæ quantitatis bonorum hujus naturæ in ea regione, & propterea, vel ex privilegiis, vel ex concordiis, aut ex conſuetudine, dato caſu devolutionis, Dominus directus non poſſit bona pro ſe retinere; ſed teneatur renovare eidem generi, ſive aliis concedere, quodque adhuc bona remaneant affecta debitis per feudatarium, vel emphyteutam contractis; ut contigit in pleriſque partibus Lombardiæ ratione Boniſaciana; in Civitate Ravennæ ratione Concordiæ; in aliquibus diœceſibus Status Urbini, & in Civitatibus Perusii, & Civitatis Caſtelli, ex indultis Apoſtolicis; & in Civitate Urbini ea concordia, cum ſimilibus, quod ſcilicet, dum potius iſtud privilegium expreſſe non prohibet canonis, & laudemii augmentum, utrumque de jure eſt regulandum juxta valorem de tempore præſenti, ut præſertim *ſub dicto tit. de emphyt. diſc.* 5. abſque eo quod creditores, quibus legitime bona affecta ſint, de hoc conqueri valeant, quoniam jus ipſorum, quod a Domino alterari non poſſit, recte procedit quoad alios actus voluntarios extrinſecos, ac etiam quoad actum intrinſecum reſolutionis hypothecarum, aliorumque vinculorum, quæ reſultant e devolutione; iſteque proprie eſt effectus, quem reſpectu Domini producit aſſenſus, juxta unam opinionem a contradictionibus neque immunem, ut ſupra.

Alias etenim, quando juxta diſpoſitionem juris feudalis, 19
ſubſit neceſſitas, quod quilibet novus feudi ſucceſſor accipiat renovationem intra annum, & diem, atque pro ea ſolvat aliquam notabilem ſummam pro laudemio, cujus loco in hoc Regno ſucceſſit relevium, ex deductis ſupra *diſc.* 59. unde propterea reſultet, quod iſtud onus minuat valorem feudi, quod tanto minus vendatur, poſſent creditores cum aſſenſu prætendere, quod nihil ſolvi debeat, ob eorum præjudicium, quod utique vanum eſſet aſſerere.

Prout ſi Rex ob bella, aliaſque indigentias, aliquam collectam Baronibus indicere vellet, ſive iſtud ſervitium reale augere, poſſent creditores feudatariorum cum aſſenſu prætendere, quod id fieri non valeat, dum ita feuda recipiunt diminutionem in pretio, quod pariter fabulæ ſpeciem redoleret, cum ſimilibus.

Præterea præfatæ Regiæ proviſiones, vel decretationes, 20
quæ poſt tot longas conſultationes, diſcuſſiones, & appellatus, pro illius Principatus ſtylo emanarunt, quodammodo inutiles, & fatuæ remanerent, ſi juxta dictam diſtinctionem datam per Marin. *in d. deciſ.* 515. Reverter. intelligendæ venirent pro ſolis conceſſionibus feudorum, quæ libere ad Regem reverſa ſint, cum tunc nullus videatur hujuſmodi deciſionis effectus, dum quoad ipſum Regem, ejuſque Curiam, quando novæ conceſſiones ſunt ea cauſa onerosa per viam venditionis, juxta frequentiorem praxim idem ſit, quod unum, vel alterum attendatur tempus, dum totum reſpicit idem intereſſe Regis, qui obtinebit illud minus pretium in ſorte, & quando velit fieri novam taxam, attento tempore præſenti, dum ita vendet eo minus, & e converſo ſi venderet juxta taxam antiquam, pretium eſſet majus idque magis expediret.

Conſiderationes autem, quæ apud Moles, ubi ſupra,
aliosque decurſi ſæculi antiquiores Scribentes, habentur 21
ſupra defectu poteſtatis ita præjudicandi Principatui, & ſucceſſoribus in eo, quorum aliquam ſupplantationem id redolerent, hodie recenſeri merentur inter fabulas, vel pias meditationes, dum etiam in Principatibus electivis, quando concurrit qualitas Principis ſupremi, & abſoluti, iſta ratio ſupplantationis ſucceſſoris non habetur in conſideratione, niſi quando agatur de magnis diſmembrationibus, quæ importent ſciſſuram, vel deturpationem coronæ, ſeu Principatus, ex iis, quæ inſinuantur *ſub tit. de dote, diſc.* 146. Ac etiam *ſub tit. de penſionibus, diſc.* 1. Et generaliter de poteſtate Principis *ſub tit. de regalibus, diſc.* 148. & *alibi pluries*, ac etiam ſupra *hoc eod. tit. diſc.* 61. & in aliis ad materiam Bullæ S. Pii Quinti de non infeodando.

Si etenim in hoc inſenſibili, & remoto præjudicio, quod Principatui, & ſucceſſoribus in eo cauſatur, vendendo præſente pecunia proprietatem, vel jus gabellarum, vel officiorum, aliorumque jurium Regalium Principatus, defectus poteſtatis adeſſet, ſequeretur, quod non potuiſſent, nec poſſent erigi Loca Montium, ſeu alia conſimilia jura, ſuper gabellis, aliiſque redditibus Principatus, ſeu Reipublicæ; & tamen contrarium ubique praxis docet ex deduct. *ſub tit. de Regal.* ad hanc materiam Locorum Montium, & advertitur ſupra, *d. diſc.* 61.

Ac demum quando Leguleici vulgi more cum generalibus regulis, vel propoſitionibus procedendum eſſet, in-

22 Intrare quoque dicebam axiomata vulgaria quod, ſcilicet, lex generaliter loquens, generaliter intelligi debet, quodque una, & eadem determinatio plura reſpiciens determinabilia debet ea pariformiter determinare, dum dictæ Regiæ proviſiones generaliter, ac indefinite loquuntur, ac diſponunt, ut fieri debeat unica taxa regulanda ex valore, ſeu fructu de tempore præſenti; potiſſime vero, & clarius quoniam, ut patet *ex eiſdem allegat.* 116. *& 117. inter collect.* per Merin. *in ejus tertio tom.* illa quæſtio moderno tempore hunc ſolum finem habebat, vel hunc effectum reſpiciebat, præjudicii, ſcilicet, creditorum, dum fere omnes illi Barones, non obſtantibus tot tyrannicis concuſſionibus, & oppreſſionibus vaſſallorum, adhuc, ita Deo permittente, ſub creditorum preſſura vivunt, eique hujuſmodi ſubjacent concuſſibus.

NULLIUS FRUCTUUM.

Reſponſum pro veritate ſuppreſſis nominibus.

An ſub reſtitutione fructuum feudi per illius poſſeſſorem facienda, veniant pœnæ, & mulctæ, vel confiſcationes, aliaque emolumenta obventa ab exercitio juriſdictionis; & quatenus poſſeſſor bona ex confiſcationibus, & pœnis obventa diſtraxerit, an teneatur de proprio reficere æſtimationem, vel potius feudi domino, ſeu legitimo poſſeſſori tribuenda ſit actio ad ipſorum bonorum vendicationem?

SUMMARIUM.

1 Facti ſeries.
2 De ratione, ob quam feudatarius obtineat confiſcationes, & pœnas.
3 Quod error ſit reſpondere in abſtracto cum generalitatibus.
4 De fructibus, qui veniant in condemnatione, ex natura alienis, etiam ſine mala fide.
5 Quando tertius teneatur de eo, quod amplius non poſſidet.
6 De fructibus litis.
7 De eodem de quo n. 2.
8 Pœnæ, & confiſcationes ſunt in fructu.
9 De ratione, ob quam Epiſcopus, vel beneficiatus obtineat fructus, & emolumenta.
10 De eodem, & quando intruſus teneatur etiam pro non perceptis.
11 Quæ deductio fiat etiam per poſſeſſorem malæ fidei.

DISC. CXXII.

1 Condemnatus poſſeſſor feudi ad illud dimittendum una cum reſtitutione fructuum, ex eo quod cauſa poſſidendi minus juſta detecta eſſet; hinc idem, ſuppreſſis loco, & nomine, conſilium pro veritate petiit, an ſub nomine fructuum, qui ſint reſtituendi, veniant confiſcationes, & pœnæ, & mulctæ, ac etiam quædam collectæ, ſeu tributa propria per vaſſallos exacta; & quatenus ex præmiſſa cauſa confiſcationis aliqua obveniſſent bona ſtabilia per ipſum poſſeſſorem donata, ſeu alias diſtracta, teneretur de proprio ad eandem, ſive ad æſtimationem, vel potius excuſari poſſet, eo quia rem non haberet.

Dubitandi ratio per aliquos in partibus excitata, ob quam credebat poſſeſſor, ab hujuſmodi confiſcationum, & pœna-
2 rum, ac tributorum, ſeu gebellarum reſtitutione excuſari; in eo conſiſtebat, quod iſta ſint emolumenta, quæ feudatariis inferioribus permittuntur ob exercitium juriſdictionis, tanquam ſtipendium laboris, & per conſequens, quod cum iſtum laborem ipſe poſſeſſor tulerit, ipſius, non autem alterius, ad quem feudum ſpectare, cauſæ exitus dedit, eſſe deberent.

Reſpondi, deciſionem pendere a circumſtantiis facti melius diſtinguendis, quoniam in practicis fori quæſtioni-
3 bus incongrua ſunt quæſita generica, & in abſtracto, & de conſequenti incongrua, parumque opportuna ſunt reſponſa ejuſdem qualitatis, cum ſemper, ex adeo frequenter inſinuatis, erroneum ſit cum generalitatibus procedere adinſtar petentis conſilium a medico abſente, ſuper generalibus alicujus morbi ſymptomatibus, vel periodis, ut ipſe juxta generalia aphoriſmata Hyppocratis, vel Galeni dogmata reſponderet, non ſpecificando infirmitatem, complexionem, temperamentum, vires, aliaſque circumſtantias, a quibus pendeat, an unum, vel alterum congruat medicamentum, ſive una, vel altera adhibenda ſit medicandi norma, quoniam ita conſilium medici vel fallax eſt, vel inane.

Ubi etenim condemnatio ad dimiſſionem feudi una cum 4
fructibus non proveniat a vera, & poſitiva malæ fide poſſeſſoris, ſed a natura judicii, vel actionis, & ex ſola diſpoſitione, vel ſubtilitate juris, adeout interim, & ante litem dici valeat poſſeſſor bonæ fidei, vel mediæ, adeout deſit mala fides poſitiva, ut ex.gr. contingit in judicio petitionis hæreditatis, in quo veniunt etiam fructus ab initio, qui hæreditatem augent, ex deductis *ſub tit. de hærede, diſc. 9. & alibi*; & tunc non ex peculiari jure, vel natura feudorum, quorum leges in hoc aliquid particulariter ſtatuere non videntur, minuſque ex peculiari qualitate hujuſmodi fructuum pœnalium, vel juriſdictionalium, ſed juxta terminos generales, de quibus in dicto caſu poſſeſſoris hæreditatis *allegato diſc. 9. de hæred. & diſc. 1. de regal.* & generaliter *diſc. 39. de judic.* poſſeſſor tenebitur ad reſtitutionem extantium in ſpecie, vel in æquipollenti, in eo ſcilicet, in quo effectus fuerit locupletior, adeout intret ratio, vel æquitas prohibitive locupletationis de alieno, excuſetur autem a mere conſumptis, & non extantibus, ex iis, quæ in his terminis feudalibus ſuper materia fructuum plene colligit Roſenthal. *de feud. c. 10. concl.* 42.

Atque quoad ipſum poſſeſſorem, ſub nomine conſumptorum, & non extantium, venire quoque dicuntur illa bona ſtabilia, vel etiam mobilia non conſumpta, ſed extantia, quæ tamen non ſint penes ipſum poſſeſſorem, quia nempe ab eo donata, vel alias diſtracta ſint abſque eo quod locupletatio, ſeu verſum duret, cum pro eis ad nihil tenea-
tur, dum ſufficit, quod non deſierit dolo poſſidere, quam- 5
vis etiam imprudenter diſtraxerit per ſpeciem diſſipationis, opinando tamen diſſipere bona proprie, ex iis, quæ habemus in hærede putativo bonæ fidei diſſipante, vel diſtrahente bona hæreditaria etiam in ſorte principali, ut non teneatur ad aliquam refectionem; quinimo, quod magis eſt, etiamſi eſſet verus hæres in parte, neque teneatur bona conſumpta, vel diſſipata imputare in propriam portionem, *ut d. diſc. 1. de regal. & d. diſc. 9. & 27. de hærede, & alibi.* Quidquid ſit de jure, vel actione competente vero hæredi, vel domino eadem bona condicendi a poſſeſſore, quatenus de jure iſta condictio, ſeu vendicatio intret, juxta ea, quæ in emptoribus mercium, vel aliarum rerum a non domino habentur *d. tit. de Regal. diſc. 129. cum ſimil.*

E converſo autem, ubi condemnatio ad hujuſmodi fructuum reſtitutionem proveniret a mala fide vera, & de facto, ut præſertim pro frequentiori praxi illa condemna-
tio eſt, quæ ſequatur a die motæ litis ob malam fidem, 6
quæ per litis introductionem in poſſeſſore induci dicitur, juxta unam opinionem magis rigoroſam, quam ſequi videtur Curia, ſive a tempore, quo per probationes, & per ſcripturas, poſſeſſor inſtrui potuit, & cognoſcere, ſe non eſſe dominum, juxta alteram pro meo ſenſu probabiliorem opinionem, ex deductis *d. diſc. 39. de judic. & tit. de fideic. diſc. 184. & ſeqq. & alibi*; ſive quod etiam ſine lite, ex facti circumſtantiis, revera de mala fide conſtaret, ut in ſpoliatore, vel occupatore, aut ſimilibus contingit, adeout non intret excuſatio a conſumptis, qui in odium poſſeſſoris malæ fidei habendi ſunt pro extantibus, prout etiam bona extantia, ſed diſtracta in tertium, habenda ſunt pro extantibus, & poſſeſſis, juxta deducta *d. diſc. 129. de regal. & alibi*, & tunc indefinite intret reſtitutio in æquivalenti de proprio.

Neque iſto caſu ſuffragari dicebam præfatam conſidera-
tionem, quod hujuſmodi pœnalia emolumenta pertinerent 7
ratione exercitii juriſdictionis, & adminiſtrationis feudi, tanquam pretium laboris deſuper adhibiti, quoniam iſta ratio congruit legitimo poſſeſſori, ad effectum licite percipiendi iſta emolumenta, quæ regulariter de eorum natura ſunt de regalibus, ideoque non congruunt hujuſmodi feudatariis inferioribus in figura, vel ſpecie Baronum, ſeu Domicellorum, ſed ſolum feudatariis majoribus veræ dignitatis, & feudorum regalium cum jure principatus, ex iis, quæ frequenter inſinuantur *in præcedentibus, hoc eod. tit.* ac etiam *ſub altero de regal.* & per Roſenth. *cap. 5. concl. 49. & ſeqq. & concl. 63. & ſeqq.* & ſic pro cauſa, ſeu titulo honeſto percipiendi id, quod alias feudatarius quamvis legitimus percipere, et obtinere non poſſet, non autem ut intruſus, ac illegitimus poſſeſſor valeat hæc emolumenta ſibi appropria-
re, quoniam confiſcationes, & pœnæ ſunt abſque dubio 8
fructus, vel effectus feudi, ex deductis *ſub tit. de Regal. diſc. 160. & ſeq.* & frequenter.

Adioſtat eorum, quæ habemus in beneficiis, & dignitatibus Eccleſiaſticis, quoniam tam fructus, quam diſtributiones, alioſque proventus Epiſcopi, & beneficiati, aliarumque dignitatum, & Eccleſiarum poſſeſſores, & Prælati percipiunt principaliter ea ratione adminiſtrationis, & cultus Eccleſiæ, & exercitii curæ juriſdictionalis, vel ſacramentalis, ſed non per hoc intruſus, vel alias injuſtus, & illicitus detentor debebit hos fructus facere ſuos, ex eo quod ipſe interim curam exercuerit, vel Eccleſiæ adminiſtrationem habuerit, quoniam eſt quidem premium, vel ſtipendium laboris, & ſervitii, ſed in eo, qui per Dominum, vel ſuperiorem, cum legitimo titulo, ad laborandum, ac ſerviendum ſit deputatus, non autem in eo, qui illicite in hoc ſe intruſerit, ut etiam exemplificari poteſt in omnibus aliis Officialibus, & Magiſtratibus, qui propinas, aliaque emolumenta obtinent.

9

10 Adeoque verum eſt, ut intruſus non faciat ſuos iſtos fructus, quod etiam in ipſiſmet diſtributionibus quotidianis, aliiſque emolumentis, quæ ab ipſo intruſo, & illegitimo detentore, vel impedimentum præſtante non percipiantur, ſed ab alio, adhuc teneatur legitimo Domino, vel poſſeſſori reficare, juxta *dec.* 173. Royas, & ſæpius advertitur in ſua materia beneficiali.

11 Illam vero deductionem in hoc propoſito faciendam eſſe dicebam, quam ipſemet legitimus feudi Dominus, cui ſententia mandat fructus reſtitui debere, pati debuiſſet, ſi ipſe fuiſſet poſſeſſor, juxta illam expenſarum, vel melioramentorum neceſſariorum refectionem, de qua agitur *ſub tit. de legitima, & detractionibus diſc.* 35. & in ſpecie advertitur apud Roſanth. *d. c.* 10. *concl.* 42. *n.* 66.

CLUSINA TERRITORII PRO COMITISSA THERESIA DE CARPINEO CUM CAMERA APOSTOLICA.

Præparatio pro diſputatione non ſequuta, ut infra.

De eodem puncto, de quo ſupra, *diſc.* 56. an ſcilicet accipiens in feudum aliquod Caſtrum, vel locum cum univerſo territorio, efficiat feudalia illa bona, quæ ipſemet jure allodii in eodem loco poſſidebat?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De materia novationis primæ conceſſionis per ſecundam.*
3 *Feuda ſunt regulanda cum jure feudali, non autem communi civili.*
4 *Quales ſint veri, ac proprii termini feudales ſuper novatione primæ conceſſionis per ſecundam.*
5 *Ut id procedat quando una conceſſio ſit incompatibilis cum altera.*
6 *Donatio in dubio non eſt præſumenda, ubi alius titulus compatibilis dari poteſt.*
7 *Non implicat ut feudatarius poſſideat tanquam privatus bona, & prædia intra fines feudi.*
8 *Imo totum territorium, omneſque redditus poſſunt eſſe unius, & dominium Caſtri, vel loci alterius.*
9 *Quod caſus, de quo diſc.* 56. *ſit diverſus.*
10 *Datur exemplum practicum ſuper iis, de quibus n.* 7. *&* 8.
11 *De ratione inveriſimilis donationis, vel transfuſionis.*
12 *Quid importent verba generalia inveſtituræ.*
13 *De duplici ſignificatione territorii, & de pluribus ſpeciebus dominii ejuſdem rei.*
14 *De confeſſione in informationibus Advocatorum, & Procuratorum, an præjudicet?*
15 *De Conſtitutione revocatoria Pii IV.*
16 *An conceſſio ſit jure pignoris, vel dominii?*

D I S C. CXXIII.

1 Conceſſit Julius III. Jacobæ de Monte ejus germanæ ſorori matri Aſcanii, & Fulvii Cardinalis de Cornea, nobilium Peruſinorum, per ſpeciem venditionis cum jure redimendi, vel antichreſis, pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, pro ſcutis duodecim millium auri, totum territorium Cluſinum, cum tenutis, ſilvis, lacubus, & aliis in eo exiſtentibus; quia vero incolæ Oppidi, vel Caſtri in eodem territorio exiſtentis, quod *Caſtiglionum lacus* nuncupatur, ob illorum temporum conditionem, diverſas patiebantur moleſtias, & incurſiones, a quibus tueri ſe non poterant, cum apti non eſſent reficere Caſtrum, ſeu munitionem, aliaſque deſuper neceſſarias expenſas facere; hinc ad eorumdem incolarum preces, idem Julius Oppidum, ſeu Caſtrum prædictum conceſſit in Vicariatum, ſeu perpetuum Gubernium prædicto Aſcanio, ejuſque filiis cum juriſdictione, ac mero, & mixto imperio, & pleriſque juribus regalibus, ſub annua recognitione unius libræ ceræ, & cum obligatione reficiendi, atque muniendi dictum locum, ac etiam dedit Gubernium, ſeu Vicariatum tunc Caſtri, nunc Civitatis plebis, de quo nihil ad rem; deinde qua idem Aſcanius prole deſtitutus, intuitu multorum meritorum pro Sede Apoſtolica, & Catholica Religione contra hæreticos in ſtatu Eccleſiaſtico Avenionenſi, ac etiam ſtante ſolutione ſcutorum 15. mil. auri, obtinuit facultatem ſibi arrogandi in filium Diomedem de Pinea nepotem ex ſorore, cum jure ſuccedendi etiam in feudis, omnibuſque aliis juribus, ac etiam præfatum locum erigi in feudum nobile, cum titulo, ſeu dignitate Marchionatus pro ſe, dictoque Diomede, atque illius filiis, & nepotibus maſculis, ſub annua recognitione ſcutorum bis mille; cum autem mortuis Aſcanio, & Diomede, ex iſto fuiſſent ſuperſtites Fulvius, & Diomedes junior, iſteque in Religione Prædicatorum profeſſionem emiſiſſet, exinde aſſumptus ad Epiſcopatum Squillacenſem, deindeque translatus ad Urbevetanum, juxta ſeriem de qua ſupra, *diſc.* 47. atque ſequuta eſſet mors tam dicti Fulvii, quam etiam Fulvii poſthumi ejus filii in infantili ætate, idcirco Camera ob tactum caſum devolutionis feudi, præfati loci, ejuſque territorii poſſeſſionem adepta eſt; & quamvis Diomedes in Religione Joſeph, tanquam comprehenſus in inveſtitura, ſuper ejus ſucceſſione litem excitaſſet, ea tamen per concordiam ſopire fuit *ut eod. diſc.* 47.

Poſt aliquod vero notabile intervallum Thereſia dicti Fulvii ſenioris uxor, atque alterius Fulvii infantis mater, quæ ad ſecundas nuptias cum Comite de Carpinea tranſitum fecerat, tanquam præfati ejus filii inteſtata hæres, prætenſionem excitavit contra Cameram ſuper reſtitutione territorii contenti in prima conceſſione jure allodii, pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, vel reſtitutione dicti pretii ſcut. 12. mil. una cum fructibus; unde deſuper deputata fuit particularis Congregatio Prælatorum, ad effectum examinandi in forma extrajudiciali, & referendi Papæ ejuſdem prætenſionis ſubſiſtentiam, pro deliberatione, an cauſa eſſet concordanda, vel potius ad ſuos Judices, prout de jure, remittenda, ideoque pro iſtius Congregationis informatione aliqua habita fuit diſputationis præparatio, abſque tamen ulteriori progreſſu, dum, juxta meum timorem in congreſſibus jam prævisum, & inſinuatum, ex notitia hiſtoriæ inter Paulum IV. & Regem Catholicum, occaſione Regni Neapolitani, compertum eſt, quod præfatus Aſcanius a dicto Pontifice Paulo ex cauſa perduellionis condemnatus in contumaciam ad pœnam capitalem, & publicationem dicti feudi, omniumque ejus bonorum, initio Pontificatus dicti Pii ſucceſſoris, plenariam reſtitutionem obtinuit ſub diverſis legibus, & oneribus, ac præſertim, ut contingente feudi devolutione, prætendi non poſſet reſtitutio dictorum ſcutorum 12 mil. unde propterea ex ſolo facto quæſtio finem habuit, inaneſque remanſerunt labores juris ſuper quæſtione conſimili alias diſputata ſupra *diſc.* 56. an ſcilicet dicta ultima inveſtitura feudalis comprehenderet quoque primam conceſſionem allodialem, quæ propterea eandem feudalem naturam aſſumpſiſſet?

Quatenus itaque pertinet ad iſtam quæſtionem, cum Scri- 2
bentes pro Camera procederent cum terminis generalibus juris communis in materia novationis, quod ſcilicet per ultimam conceſſionem feudalem Pii IV. innovatæ fuiſſent omnes aliæ conceſſiones præcedentes Julii Tertii, procedendo cum generali theorica Bart. *in l. ſtipulantem, §. ſacram ff. de verb. oblig.* ſuper transfuſione debiti de una cauſa in alteram, vel unius contractus in alterum, deſuper cumulando ea, quæ ad hanc materiam habentur collecta per Amat. *reſol.* 50. Capyc. Latr. *conſult.* 12. *& alios frequenter.*

Atque pro ſpeciali, imo individua enctoritate dedocerent ea, quæ habentur a me deducta ſupra, *diſc.* 4. *n.* 21. ſuper occultatione donationis bonorum propriorum, quæ ab aliis accipiantur in feudum, ſive extinctionis primæ conceſſionis ob ſecundam, quæ tanquam unica, de toto reputanda eſſet, ex ibi deductis.

Dicebam in hoc rerum ſtatu, ad cauſæ defenſionem ex parte Actricis evocatus, tam in congreſſibus pro cauſæ dira-

ctio-

ctione habitis, quam etiam in informatione deſuper edita,
quod loquendo, ut decet, more feudiſtæ, & cum ſuis ter-
minis feudalibus, extranea videbantur omnia, quæ hinc inde
jam deducta fuerant in materia novationis, juxta terminos
3 juris communis civilis, quoniam cum iſtis feuda regulanda
non ſunt, dum habent proprias leges, ac terminos feudales,
cum quibus eſt procedendum, ſolumque in affectu pro ſup-
pletione, vel interpretatione licitum eſt recurrere ad utrum-
que jus commune, magis vero ad canonicum, quam ad civi-
le, ut pluries in præcedentibus advertitur, potiſſime quia
præfati termini novationis potius cadere videntur in credi-
to, aliiſque juribus, & actionibus incorporalibus, quam
in dominio ſpecierum.
4 Veros itaque, ac proprios hujus cauſæ terminos eſſe dice-
bam illos, de quibus *d. diſc.* 4. *n.* 21. magis vero ad rem *d.
diſc.*56. an ſcilicet accipiens in feudum ab alio Caſtrum, vel
locum, in cujus territorio ipſe bona jure allodii poſſideret,
cenſeatur etiam iſta bona in feudum accepiſſe per eandem
occultationem actuum præfatis locis latius ruſinuatam.
In hoc autem, etiam cum aliquo ſenſu veritatis, quam-
vis omnino maturum judicium deſuper efformare non po-
tuerim ob ceſſatam occaſionem ulterioris diſputationis, ex
5 cujus trutina talis efformatio reſultat; dicebam probabi-
lius videri, quod ultima feudalis inveſtitura importaret
quidem extinctionem ſecundæ conceſſionis in Gubernium,
ſeu Vicariatum, ut ſupra, quodque iſta transfuſa eſſet in
alteram majorem, & ampliorem, juxta caſum de quo *d.
diſc.* 4. ex eadem ratione, quæ in dicto alio caſu vigebat,
omnimodæ ſcilicet incompatibilitatis, dum agebatur de ea-
dem re individua, quæ duplicem diverſam naturam eo-
dem tempore habere non poteſt, ideoque per generationem
ſecundæ perveceſſe reſultat corruptio primæ; ſecus autem
ubi ceſſat incompatibilitatis ratio, vel obſtaculum, adeout
ambæ conceſſiones poſſint ſimul ſtare, tanquam inter ſe
compatibiles; atque ad id conferre, opportunoſque eſſe di-
ctos terminos juris civilis in materia novationis, ad text. *in
l. fin. C. de novat.* de quibus pluries *ſub tit. de cred. præſertim
diſc. 67. & alibi*, quod ſcilicet hodie per dicti textus expreſ-
ſam diſpoſitionem, novatio non inducitur, niſi expreſſe
dicatur, vel niſi ceſſante expreſſione, ita cogat præciſe ne-
ceſſitas incompatibilitatis.
6 In idem quoque conſiderando alteram juris communis
veram, & receptam concluſionem, de qua ſupra, *eod. diſc.*
56. ac etiam in ſua ſede *ſub tit. de donat.* & alibi pluries, quod
ſcilicet donatio, in dubio non eſt præſumenda, omniſque
poſſibilis, & compatibilis intellectus, pro ejus excluſio-
ne capiendus venit; ac propterea, data utriuſque conceſſio-
nis compatibilitate, de plano dicebam intrare excluſionem
hujus prætenſæ novationis, vel transfuſionis unius conceſ-
ſionis in alteram, & per conſequens, quod remanente ter-
ritorio contento in prima conceſſione in ſua natura allo-
diali, & tranſitoria ad quoſcumq; hæredes etiam extraneos,
nullum ei inferret præjudicium terminatio inveſtituræ feu-
dalis, utpote rei omnino diverſæ, ex iis, quæ aliis relatis
ex *conſ.* 121. Oldradi, habentur plene deducta apud Surd.
conſ. 535. *cum aliis*, de quibus *d. diſc.* 56.
7 Compatibilitas autem videbatur clara, quamvis prima
conceſſio non contineret aliqua prædia particularia, juxta
caſum, de quo proprie agunt in Curia celebres deciſiones
Rotæ in Aſten. feudi coram Bubalo, ſæpius in aliis canoni-
zata apud Dunan. *dec.* 28. Burat. *dec.* 426. *dec.* 72. poſt Cenc.
de conſ. dec. 69. *p.* 8. *rec.* atque advertitur ſupra *d. diſc.* 56. ac
etiam in alio citato *diſc.* 47. ubi in individuo de illa inveſti-
ture, ac etiam *diſc.* 61. & 62.
Sed etiam ubi illud eſſet de univerſo territorio, quoniam
ex deductis *d. diſc.* 61. & 62. & in Rotæ deciſionibus editis
in caſu, de quo eodem *diſc.* 62. alicujus caſtri, vel loci
fructus, proventus, & utilitates ſunt quid diverſum ab
ipſo caſtro, vel loco, ejuſque dominio publico, & Baronali in
8 univerſum, ideoque non implicat, ut quis ſit dominus caſtri,
vel loci jure feudi in dominio publico, & Baronali, ſeu Do-
micellario, & tamen ſit ex diverſo jure, titulo privato, &
allodiali dominus territorii ad ſolum fructum, & utilitatem,
tanquam privatus, ac diverſus homo, juxta ponderationes,
de quibus præſertim *d. diſc.* 61.
9 Unde propterea in caſu, de quo *d. diſc.* 56. quamvis Ego,
ſcribendo more Advocati, ſuſtinerem contrarium; atta-
men, ut ex eo patet, agnoſco difficultatem, ac refero, quod
tribunal Cameræ inclinabat in contrarium; & nihilominus
ille caſus eſt longe diverſus, quoniam erant Caſtra diruta ſi-
ne vaſſallis, & ſine habitationibus, ideoque nomen, ſeu vo-
cabulum Caſtrorum eo tempore aliud non ſignificabat, niſi
ipſum territorium privatum utilitarium; in præſenti autem
prima conceſſio non continet Caſtrum, & vaſſallos, ſed ſo-
lum territorium diſcretum a Caſtro, & vaſſallis, eorumque
juriſdictione, & imperio, dum hæc omnia remanſerunt in
dominio Sedis Apoſtolicæ, deindeque conceſſa fuerunt ſub
diverſo titulo, primo Gubernii, ſeu Vicariatus, & deinde
feudi, & ſic non verificantur ponderationes dicto caſui
adaptabiles.
Ad quod practice comprobandum, dabam exemplum in 10
Tuſculana Civitate de immediato dominio Sedis Apoſtoli-
cæ, quod ſcilicet eadem Sedes, vel Camera eſt domina no-
tabilis partis illius territorii ad fructum, ac privatam utili-
tatem ex cultura, vel paſcuis, aut canonibus, & reſponſio-
nibus illorum prædiorum, quæ particularibus conceſſa ſint,
dictoſque fructus concedere ſolet in appaltum, juriſdictio-
nem vero, & dominicalem poteſtatem exercet mediante
perſona Præfecti Palatii Apoſtolici, qui eſt fixus Guberna-
tor hujus loci, ac etiam Arcis, ſeu Caſtri Candulphi, utpo-
te deſtinatorum Papæ deliciis, ut agendo de hoc Præfecto
advertitur *diſc.* 8. *in relat. Cur.* Si ergo Papa, vel ejus Ca-
mera, tenutas, ſilvas, & alia bona, quæ in hoc territorio
poſſidet, ex privato contractu venditionis, vel dationis in
ſolutum, aut emphyteuſis, ſeu livelli, concederet alicui
ex illis Magnatibus, vel nobilibus, qui poſſident villas, &
bona in eodem territorio, vel alteri, non per hoc iſte efficie-
retur dominus loci, neque territorii juriſdictionalis, quod
adhuc in ipſiſmet bonis ita conceſſis remaneret ſub eodem
antiquo immediato dominio ipſius Papæ, & ſub regimine,
ac juriſdictione dicti Præfecti; quare ſi poſtmodum ei-
dem emptori, vel conceſſionario dictorum bonorum pri-
vato, ſeu allodiali jure idem Papa, vel ſucceſſor jure feu-
di, vel Vicariatus ipſam Civitatem cum toto territorio,
& Vaſſallis, ac juriſdictione, & mero, ac mixto imperio
concederet per certum tempus, vel ad certas generationes,
non per hoc inferendum eſſet, quod ſub feudali conceſſione
venirent dicta bona jure privati, ac liberi allodii quæſita, ex
inſinuata ratione, de qua latius *d. diſc.* 61. quod ſcilicet ita
ille, cui utraque conceſſio facta eſt, conſideratur duplex,
ac diverſus homo, adeout non prohibeatur feudatarius eſſe
ipſius feudi creditor, ut inſinuatis etiam ſupra, *diſc.* 23. &
frequenter.
Potiſſime vero, quia ſi dicta novatio, vel transfuſio dan- 11
da eſſet, illa caderet in ſecunda conceſſione in Vicariatum,
vel Gubernium reſtrictum ad ſolam perſonam ipſius Aſcanii,
ejuſque filiorum primi gradus, quibus carebat, eorumque
incertus erat, ideoque intrat inveriſimilitudo ponderata in
hoc individuo caſu *d. diſc.* 47. quod ſcilicet ita privare ſe vo-
luerit libero, ac perpetuo tranſmiſſibili dominio iſtorum
bonorum, vel eorum pretio, quod, attenta illorum tempo-
rum conditione, erat valde notabile, ex deductis ſupra, *d.
diſc.* 4. & alibi.
Et quamvis Scribentes pro Camera nimium inſiſterent in
formalitate verborum inveſtituræ, quod ſcilicet diceretur
eam fieri cum ſilvis, tenutis, terris, paſcuis, lacubus, flumi-
nibus, ac fontibus, totoque territorio; nihilominus iſtud
(etiam cum ſenſu veritatis) dicebam eſſe leviſſimum, atque
contemptibile fundamentum, quoniam, ut advertitur ſupra,
diſc. 2. & infra in Romana Caſtri Orciani *diſc.* 133. ac etiam 12
ſuperius *diſc.* 32. & alibi, hujuſmodi deſcriptiones fieri ſolent
ex quodam communi formulario commentato per Capyc. *in
inveſt. feudali*, ad denotandam univerſitatem conceſſionis,
ſed ſub implicita conditione, ſi quæ ſunt, & prout ſunt, vel
competunt, niſi poſitive deducantur ad ſpeciem cum verbo
ſignanter, vel alio æquipollenter, aut quod ex pretio, vel pre-
ſii quantitate conſtaret, quod aliqua ex membris, vel juri-
bus expreſſis vere conſiderata ſint tanquam extantia, &
competentia, ut præſertim occaſione evictionis advertitur
ſupra, *d. diſc.* 32.
Et in ſpecie ſuper verbo territorii advertebam idem,
quod in locis citatis, & alibi advertitur, & præſertim *ſub* 13
tit. de ſerv. diſc. 35. & 36. quod ſcilicet illud duplex eſt; unum
ſcilicet publicum, & juriſdictionale, ſeu dominicale, ita
dictum a jure terrendi; & alterum privatum, & utilitarium
pro jure fructuum, & emolumentorum, illudque etiam ha-
bere poteſt duplicem dominum in ſolidum pro diverſitate re-
ſpectuum, quod ſcilicet unus poteſt eſſe dominus fructuum
naturalium, alter vero induſtrialium; quinimo in eodem
dominio publico, & Baronali, ſeu juriſdictionali dari quoq;
poſſunt duo domini in ſolidum, pro eadem diverſitate re-
ſpectuum, quia nempe unus ſit dominus habitualis, alter ve-
ro dominus exercitii, & fructuum, juxta deducta *d. diſc.* 61.
& 62. Eodem modo datur dominium ejuſdem rei directum,
vel

vel utile, ſive altum, & ſobordinatom; quinimo ipſummet utile, vel ſubordinatum, quod conſideratur in feudatario, vel emphyteuta, recipit eaſdem ſpecies ſubalternas inter feudatarium, & ſubinfeudatum, juxta caſus, de quibus ſupra, *diſc. 7. & 54. cum ſeqq & alibi pluries*; ac propterea aliud eſt illud ejuſdem loci territorium privatum, & utilitarium, de quo loquitur prima conceſſio, & aliud publicum, & juriſdictionale, ſeu baronale, de quo loquitur ſecunda, & tertia.

Quia vero occaſione devolutionis cujuſdam Poſtæ inter
14 iſtos de Cornea, & illos de Sfortia circa annum 1610. acta fuit lis in Rota, intitulata Chiſina Poſtæ, in qua habentur aliquæ Rotæ deciſiones in voluminibus impreſſæ, nempe *dec. 390. p. 1. rec. dec. 555. & dec. 664. p. 2. rec.* ac etiam habetur *conſ.* 54. Spad. *lib.* 1.

Hinc Scribentes pro Camera diligenter perquirendo informationes, vel poſitiones diſputationum tunc habitarum, magnum fundamentum conſtituebant in eo, quod in aliquibus informationibus Advocatorum, & Procuratoris illorum de Cornea ad probandum, quod ipſi eſſent poſſeſſores, & domini ex cauſa onerosa, & correſpectiva, ultra merita Aſcanii deducerent utramque ſummam Cameræ ſolutam, primam ſcilicet ſcutorum 12. mil. ſub Julio, & alteram 15. m. ſub Pio, ideoque inferebant ad transfuſionem primæ conceſſionis in ſecundam, ſed pariter iſtud erat nimium fragile fundamentum, non ſolum quia hujuſmodi aſſertiones Advocatorum, & Procuratorum in informationibus ſunt actus extrajudiciales, abſque mandato principalis ad ita aſſerendum, ideoque juxta quotidianam receptam praxim, judice in nulla conſideratione habentur in ratione confeſſionis præjudicialis, bene tamen ſunt conſiderabiles pro aliquo adminiculo, ſive pro illuminanda mente Judicis ad indagandam aliunde veritatem adinſtar eorum, quæ habemus in terminis tamen fortioribus confeſſionis factæ in articulis ex deductis *diſc. 31. de judic.*

Tum clarius, quoniam Advocati, & Procuratores aſſeruerunt quantum hoc dominium ſimul unitum conſtabat, & quæ ſummæ ſolutæ eſſent ad deductandum, quod non eſſent conceſſiones lucrativæ, & ſine debita recompenſa ad
15 effectum excludendi obſtaculum conſtitutionis revocatoriæ ejuſdem Pii IV. de qua in propoſito particulariter agitur ſupra *d. diſc.* 4. ſed compatibiliter, & diſcrete ſingula ſingulis congrue referendo, juxta iſtarum conceſſionum diverſas ſpecies, vel naturas.

Objiciebatur quoque idem, quod habetur *d. diſc.* 62.
16 quod ſcilicet prima conceſſio contineat potius pignus pro mutuo, & conſequenter prædicta ſumma ſcutorum 12. mil. extenuata fuiſſet cum fructibus perceptis de jure in ſortem imputandis; verum & iſtud erat nimium fragile fundamentum, tam ex contextu verborum conceſſionis, juxta eaſdem ponderationes, de quibus *d. diſc.* 62. quam etiam ex declaratione ejuſdem Julii, quod ubi intra novennium dicta ſumma non reſtitueretur, bona cenſerentur conceſſa perpetuo tranſmiſſibilia ad hæredes, & ſucceſſores uſquequo talis reſtitutio fieret, ideoque Papa, in quo non datur juris ignorantia, clare agnovit, & declaravit, quod iſtud non eſſet creditum extenuabile cum fructibus, eſſet etenim alias dare in Papa turpitudinem, quod uſuras facere, ſeu canonizare voluerit; unde propterea concludendo, quando non adeſſet dictum objectum facti ſuper declaratione facta in dicto motu proprio reintegrationis, probabilius pro hac parte reſpondendum veniret, vel quod ſaltem cauſa eſſet honeſta concordia digna, ideoque inſpiciendum remanet, an dicta Jacoba, quæ primam acquiſitionem fecit, ordinaverit in ejus bonis fideicommiſſum, ut propterea deſcendentibus ex facto d. Aſcanii præjudicare non potuerit.

CAJACEN. SEU FLORENTINA VITÆ MILITIÆ

P R O

JACOBO CORSIO CAMERÆ APOSTOLICÆ CLERICO

C U M

MARCHIONE FRATRE.

Diſcurſus pro veritate.

An primogenitus poſſeſſor feudi antiqui individui juris Francorum, teneatur præſtare vitam militiam fratri ſecundogenito Clerico, vel diviti, & aliunde proviſo?

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quod Clerico debeatur vita militia.*
3 *Contrarium qui teneant.*
4 *Clerici ſunt incapaces feudorum, & de ratione.*
5 *Vita militia debetur ſecundogenitis in compenſationem excluſionis a ſucceſſione feudi.*
6 *De ordine ſucceſſionis feudorum.*
7 *Quod vita militia debeatur loco alimentorum.*
8 *Quando ſit procedendum cum ſtylo ratiocinativo, & quando cum doctrinali.*
9 *De applicatione ad caſum ſuper intelligentia Conſtitutionis Regni Comitibus.*
10 *De obſervantia præſcriptiva, & interpretativa.*
11 *De excluſione Clericorum, de qua n. 4.*
12 *De origine Regni Neapolitani ejuſque feudis.*
13 *Clerici poſſunt militare pro Sede Apoſtolica, ideoque ſunt capaces feudorum Eccleſiaſticorum.*
14 *De paragio fœminarum.*
15 *Quare vita militia ſecundogenitis decernatur.*
16 *Quare expediat Regi, & Baronibus, ut ipſorum Baronum ſecundogeniti ſint Clerici, & bene proviſi.*
17 *Quod ſufficiat punctum eſſe dubium.*
18 *An vita militia debeatur ſecundogenito diviti, & aliunde proviſo.*
19 *Ad quos effectus intret conſideratio, ut vita militia habeat naturam alimentorum.*
20 *Dos, & alimenta æquiparantur ad effectus* auth. res quæ.
21 *Quod vita militia, & dos de paragio debeantur jure Actionis.*
22 *De alia ratione, ob quam vita militia debeatur etiam proviſis.*
23 *De differentia inter filios privatorum, & magnatum ad hunc effectum.*
24 *Concluditur.*

D I S C. CXXIV.

DEfuncto illo Marchione Corſio Florentio, de quo agitur ſupra *hoc eod. tit. diſc.* 24. ſuperſtitibus duobus filiis 1
maſculis; cum primogenitus obtinuerit antiquum feudum Civitatis Cajacen. cum annexis in Regno Neapolitano; ſecundogenitus vero eſſet Prælatus Cameræ Apoſtolicæ Clericus nimium dives, beneque proviſus, tam de portione paternæ hæreditatis allodialis, quam de quadam diſpoſitione patrui etiam Prælati; hinc primogenitus prætenſionem excitavit non teneri præſtare ſecundogenito vitam militiam pro dicto feudo, ratione Clericatus eum excludentis a vita militia, cum Clerico debeantur ſolum alimenta ad limites juris communis in præſenti non debita, ex eo quod tanquam dives, ac aliunde proviſus, eis non indigeret, exhibendo pro dictæ prætenſionis comprobatione quoddam reſponſum Italico idiomate æditum per quendam anonymum Advocatum Neapolitanum, in quo dicebatur, quod licet forte omnes Neapolitani Advocati, qui deſuper conſulerentur contrarium reſponderent, ex eo quod opinio Clerico favorabi- 2
lis, magis communi DD. calculo ſit munita, ac etiam in illis Tribunalibus recepta ſit, ex iis, quæ antiquioribus relatis habentur apud Franch. *deciſ.* 20. ubi adden. Apont. *de poteſt. Proreg. tit. de aſſenſ. reg.* §. 4. de Marin. in addit. ad Revert. *dec.* 401. *& reſol.* 43. *lib.* 2. atque fatetur Bammacar. *in cap. ſi Cleric. de feud. defunct. in decima qu. n.* 162. *& ſeq.* attamen dicebat, quod in puncto juris verius eſſet contrarium, juxta opinionem, quam late tuetur, ac veriorem multis mediis 3
eſſe probare conatur Bammacar. *ubi ſup.* qui admittendo, quod in Regno altera opinio ſit recepta, & indubitata, advertit quod alibi contrarium dicendum veniat, atque in eam quoque inclinare videtur Montan. *in cap. Imperialem, §. Præterea Ducatus*, *n.* 139.

Plura vero argumenta ad id probandum deducuntur per Bammacar. quorum illud videtur potiſſimum, quod iſta vita militia traditur ſecundogenitis, ut cum primogenito feudatario militare poſſint pro ſervitio Regis, & per conſequens, quod debeatur ſolum illis, qui ſint habiles ad militandum in militia ſeculari, quales non ſunt Clerici, qui tanquam milites Chriſti, prohibentur eſſe milites ſæculi, 4
ex deductis in his terminis feudalibus ſuper illorum incapacitate ſuccedendi in feudis, ſupra *hoc eod. tit. diſc.* 16. *& ſeqq. & diſc.* 54. Et generaliter circa incompatibilitatem militiæ ſecularis cum Clericatu *ſub tit. de penſion. diſc.* 46. *& ſeqq. & alibi.*

Cum

Cum autem iſta vita militia per Conſtitutionem Regni,
quæ incipit, *Comitibus*, *&c.* decreta videatur ſecundogenitis
in præmium, ſeu compenſationem excluſionis à ſucceſſio-
5 ne feudi, quoniam juxta antiquam feudorum naturam, de
qua ſupra, *diſc.* 8. etiam in hoc Regno, feuda quamvis titula-
ta, & dignitatis, erant dividua ad formam juris Longobar-
dorum, adeout omnes filii feudatarii defuncti pariformiter
in eis ſuccederent; cumque poſtmodum, ſive juxta unam
opinionem per Conſtitutionem Friderici ſecundi incipien.
Conſtitutionem Divæ memoriæ, *&c.* per quam prohibetur
etiam diviſio feudi, quamvis modica, ſeu verius ob conſue-
6 tudinem etiam ante dicti Friderici tempora, ut clare pro-
bat eadem conſtitutio *Comitibus*, *&c.* per quandam ratio-
nabilem conſuetudinem ea redacta eſſent ad naturam indi-
viduam, illamque formam, quæ dicitur juris Francorum, ut
ſoli primogenito, atque cum ordine primogenituræ defe-
rantur; idcirco in præmium excluſionis ſecondogenitorum
ab hac ſucceſſione, eis delata eſt iſta vita militia loco pro-
priæ portionis ſubrogata, & per conſequens, quod ea regula,
ſeu natura ſubrogatorum, illa debita eſſet ſolum capacibus
ſucceſſionis feudi, non autem incapacibus, quales ſunt Cle-
rici, cum aliis ponderationibus, & argumentis deductis per
Bammacar. *ubi ſupra*.

Hoc autem poſito, ut non debeatur vita militia, ſed ſo-
lum debeantur alimenta, juxta diſpoſitionem juris com-
munis, hinc de plano reſultare dicebant, ut huic ſecundo-
7 genito diviti ea non debeantur, nimium ſe diffundendo in
quæſtione per antiquiores feudiſtas Regni valde diſputata,
an ſcilicet iſta vita militia habeat naturam legitimæ, ejuſ-
que loco ſuccedat, vel potius naturam alimentorum, pro
quibus decreta ſit, ac dicebant, quod quamvis apud majo-
res illa fuerit quæſtio involuta, attamen apud modernio-
res & in Tribunalibus hodie paſſim, magiſque recepta eſt
poſterior opinio, ut naturam alimentorum habeat, eo-
rumque loco ſuccedat, dum debetur ad vitam tantum, non
autem in proprietate, quæ tranſmittatur ratione alimen-
torum, non autem legitimæ, quæ eſt quota bonorum in
proprietate libere tranſmiſſibilis ad hæredes, quamvis ex-
traneos, ex relatis per Capan. *de vita militia*, *q.* 16. & alios
de quibus ſupra, *& infra*; & per conſequens, quod intra-
ret regula in alimentis debitis jure ſanguinis receptiſſima,
ut non niſi in ſubſidium debeantur, non autem divitibus,
& aliunde proviſis, plures deſuper cumulando, eum con-
ſueto ſuperfluitatis vitio, auctoritates non neceſſarias tan-
quam in principio indubitato.

Deſuper itaque ex parte ſecundogeniti conſultus, reſ-
pondi in eodem materno, ſeu Italico idiomate, illum mo-
dum, ſeu ſtylum ſcribendi diſcurſivum, & ratiocinativum,
perquirendo rerum principia, per dictum Conſulentem
8 adhibitum, eſſe quidem meo genio gratum, nimiumque
commendabilem, ac deſiderabilem, utpote meliorem, e
converſo autem damnabilem, & contemptibilem alterum
mere pragmaticum, qui hodie majorem vulgi ſequelam
habet; verum advertebam, id intelligendum eſſe cum
terminis habilibus, ut ſcilicet, cum cæca fide abſque alio
diſcurſu non procedatur in ſola littera, eum aliquorum Do-
ctorum traditionibus, quæ ex falſo principio proveniant,
ſive ex mala intelligentia ejus, qui fuerit originalis Auctor
alicujus theoricæ, aliis, tranſcriptorio more, ejus erro-
rem inſequentibus, adinſtar teſtium de auditu ab uno, qui
vel non dixerit, vel mendax, aut minus informatus con-
vincatur, adeout traditio repugnet legibus, vel earum cer-
tis principiis, & rationibus; ſive quod doctrina ſit in ſuo
caſu vera, male autem juxta conſuetum pragmaticorum
errorem, alteri diverſo caſui applicata, & ad quem effe-
ctum bene diſtinguendi caſus pro congrua legum, & au-
ctoritatum applicatione partis diſcurſivæ, ſeu ratiocinati-
væ, non ſolum commendabilis, & opportuna, ſed omni-
no neceſſaria videtur, ut latius advertitur *diſc.* 35. *de judic.*
& alibi.

Id autem non poterat adaptari ad hunc punctum, utpote
pendentem ab interpretatione legis particularis, ſeu localis,
nempe dictæ Conſtitutionis incipien. *Comitibus*, *&c.* quæ in
verbis de omnibus filiis loquitur, nulla facta diſtinctione,
an ſint Clerici, vel Laici, ſive an divites, vel inopes; un-
de propterea, attentis regulis, vel propoſitionibus genera-
9 libus, illa potius favore clericorum, & divitum regulam
ſtatuit; ex axiomate quod lex generaliter loquens, gene-
raliter intelligi debet.

Super hujus itaque legis interpretatione, vel intelligen-
tia, aliqui ex antiquioribus hujuſmodi reſtrictionem ab
ceſſantem ipſius legis rationem excogitarunt, tanquam per
ſpeciem limitationis, quæ odioſa potius, atque in dubio
excludenda, quam favorabilis eſt, juxta alterum vulgatum
axioma, frequenter in hac materia inſinuatum, ſuper quo
multa colligit Barboſ. *axiom.* 98. ac propterea, cum apud
utriuſque Regni antiquos, medios, & modernos, & quod ma-
gis in Tribunalibus, per adeo longa temporum intervalla,
ita pluries judicatum fuerit, exindeque longiſſima, & in-
concuſſa prodierit obſervantia, hinc proinde ſequitur, quod
non verſemur in eo damnabili quidem caſu, in quo contra
principia juris, vel contra humanum diſcurſum, more cæ-
corum, qui ad manus attrahuntur, & vadunt quo alter eos
ducit, in hanc ſententiam deveniendum ſit ea ſola vi tradi-
tionis, quia ſic dicat Matthæus, & Martinus; ſed quia le-
gem dubiam, ita idem Legiſlator per organum ſuorum Tri-
bunalium, ac Sapientum fuerit interpretatus, atque ita in-
ducto judicandi ſtylo, qui in ambiguis, & expreſſe non deci-
ſis articulis vim legis habere dicitur adinſtar conſuetudi-
nis, vel non uſus, ſeu uſus contrarii, habilis ad derogan-
dum etiam legibus claris, & expreſſis, ex relatis *d. diſc.* 35.
de judic. ubi de hac materia deferendi legibus, & aucto-
ritatibus in judicando, ac etiam *diſc.* 21. *eod. tit.* ubi de mate-
ria præſcriptionis.

Multo igitur magis iſta obſervantia ſine dubio attendi
debet, dum non agitur de illa formali præſcriptiva, quæ 10
apta eſt derogare legi claræ, & expreſſæ, ſed de altera in-
terpretativa legis dubiæ, quæ oppoſitam naturam habet,
dum præſcriptionis requiſita non exigit, atque favorabilis,
potius quam odioſa cenſenda eſt, juxta diſtinctionem fre-
quenter in omni materia inſinuatam, præſertim vero, & ma-
gis ex propoſito, *d. diſc.* 21. *de judic.* inter obſervantiam
præſcriptivam, & interpretativam; quinimo in præſenti,
ut ſupra, non agitur de interpretatione legis dubiæ, ſed po-
tius de excluſione illius dubietatis, quam in lege clara, &
generali aliqui Interpretes inducere voluerunt, ideoque ſi-
ne dubio huic obſervantiæ longe major favor aſſiſtit.

Præterea, ubi etiam ſecluſa rerum judicatarum, & ma-
gis communi Interpretum auctoritate, articulus tanquam 11
novus, & indeciſus ex integro diſputandus eſſet; adhuc ta-
men, etiam cum ſenſu veritatis, advertebam probabilio-
rem cenſendam eſſe eandem opinionem, quam noſtri ma-
jores magis communiter amplexi ſunt, atque Tribunalia re-
ceperunt, cum prædicta ſubſequuta praxi, & diuturna ob-
ſervantia, ſiquidem perquirendo rerum principia, quate-
nus pertinet ad qualitatem Clericatus, de per ſe contra-
diſtincte ab altera divitiarum, & proviſionis, aliunde ſe-
quaces alterius opinionis procedendo cum legibus, vel
conſuetudinibus feudalibus generalibus conſtituunt certum,
præſuppoſitum incapacitatis Clericorum ex juribus rela-
tis ſupra, *diſc.* 16. *& ſeqq. & diſc.* 54. illoque præſuppoſito
retento, tanquam certo, ex illo arguunt, atque ad alias
inferunt conſequentias; verum in hoc conſiſtit fallacia,
quoniam licet verum ſit, quod in hoc Regno Clerici ſint
hodie incapaces ſucceſſionis feudorum, quinimo cujuſlibet
exercitii juriſdictionis Laicalis abſque Regia conceſſione,
vel diſpenſatione, ex pluries inſinuatis in præcedentibus
hoc eodem titulo, & præſertim *d. diſc.* 16. *& ſeqq.* attamen
id potius provenit ex legibus, vel ſtylis particularibus
ipſius Regni, quam ex vi legum, ſeu Conſtitutionum gene-
ralium feudalium; tum quia illæ procedunt proprie quando
agatur de feudis habentibus onus ſervitii perſonalis, non
autem ubi ſervitium ſit reale, quod à Clerico æque ac à
Laico commode præſtari poteſt, ex relatis *d. diſc.* 54. dum
ſervitium feudale præſtatur ſingulis annis, in ea pecunia-
ria ſolutione, quæ ibi *adoha* dicitur, & de qua agitur *in hoc*
tit. in ſupplem. diſc. 121. unde propterea in eodem Regno,
ac in altero Siciliæ ultra contra eaſdem leges, vel conſue-
tudines feudales, fœminæ fuerunt quoque habilitatæ cum
aliqua irrationabili, & forte iniqua exorbitantia, de qua
ſupra, *diſc.* 13.

Tum etiam quia ſi rerum principia quoque perquirere
volumus, illæ regiones, vel provinciæ, ex quibus hodie
Neapolitanum Regnum conſtituitur, ac etiam inſula Sici-
liæ poſt diſſolutionem antiqui Imperii Romani in Italia per 12
Longobardos, Græcos, & Saracenos, reſpective occupa-
tæ, longo temporis decurſu, ſub diverſis dominationibus
ſupremis ex auctoritate Sedis Apoſtolicæ poſſeſſæ fuerunt
per Normannos, Romanorum Pontificum adverſus Græ-
cos Schiſmaticos, ac etiam in inteſtinis Schiſmaticis acer-
rimi defenſores, & fautores, uſquequo in ſæculo duode-
cimo, prius ex conceſſione Anacleti Antipapæ, poſtmo-
dum vero ex altera conceſſione, vel approbatione Innocen-
tii Secundi, erectæ fuerunt in Regnum, conceſſum in feu-

dum

dum Rogerio Primo, vel Secundo, & de quo tempore uſus
illorum feudorum, de quo agunt præfatæ leges feudales, non
invaluerat, ſaltem in his partibus, in quibus licet adeſſent
aliquæ inferiores, & ſubordinatæ dominationes Civitatum,
& oppidorum, ac locorum habitatorum; attamen erant
jura illius allodii ſubordinati, quod etiam hodie eſt in praxi
in Baronibus, & Domicellis ſtatus Eccleſiaſtici, & in aliis
Italiæ partibus, ut in præcedentibus pluries advertitur,
ideoque verus uſus feudorum juxta dictas leges feudales
prodiit poſt dictam erectionem in Regnum, quia nempe
Reges cœperunt ſibi conſtituere militea qualificatos primi
ordinis, ſive cum hujuſmodi conceſſionibus remunerare
cœperunt milites emeritos, & ſic poſtquam Regnum reda-
ctum fuerat ad eſſe feudi Eccleſiæ, cujus ſunt capaces Cle-
rici, & perſonæ Eccleſiaſticæ, ob Eccleſiaſticam qualita-
tem domini directi, ex pluries relatis in præcedentibus;
& per conſequens æquivocum eſt ſupponere incapacitatem
nativam Clericorum, ex antiqua, & intrinſeca natura
feudorum de tempore, quo prodiit dicta Conſtitutio
Comitibus &c. quoniam licet hodie abſoluta, & certa ſit
eorum incapacitas, ut ſupra; attamen id potius provenit
ex ſtylis, & conſuetudinibus poſtmodum introductis ob il-
las contingentias, quæ apud mediocriter verſatos in hiſto-
riis notæ ſunt, dum alias ſubfeuda habeant eandem natu-
ram feudi principalis.

Et quamvis in eadem Conſtitutione *Comitibus*, ac etiam
in aliis Conſtitutionibus Regum ſucceſſorum, ſeu Germa-
norum, qui Normannis ſucceſſerunt, (& a quibus potius
quam a primis probabilius eſt hunc feudorum, vel ſubfeu-
dorum uſum irrepſiſſe) ſupponatur in feudatariis qualitas
23 militaris, cum ſervitium feudale tunc eſſet perſonale, adhuc
non commutatum in reale; non per hoc tamen reſultet in-
habilitatio Clericorum, quoniam iſti prohibentur militare
pro Papa, & Sede Apoſtolica, ex inſinuatis in præcedenti-
bus, ac etiam *ſub tit. de penſion. diſc.46. & ſeqq.* dum mili-
tando pro Rege adverſus Schiſmaticos, & Græcos, ſive ad-
verſus Saracenos infideles, aut adverſus alios, qui Regnum,
vel aliquas ejus partes occupare vellent, ita dicerentur mi-
litare pro Papa, & Sede Apoſtolica, domina directa, ſub
Rege tanquam ejusdem Sedis feudatario majori, & milite,
ſeu militum Duce, & Capitaneo generali, & per conſe-
quens male conſtituitur dictum præſuppoſitum antiquæ,
& nativæ incapacitatis Clericorum, ex qua inferatur ad
regulam ſubrogatorum.

Potiſſime quia prædicta Conſtitutio *Comitibus*, *&c.* in
hac parte vitæ militiæ ſecundogenitis debitæ, & in altera
paragii præſtandi ſororibus, ut ejus contextus probat, di-
cenda non eſt lex omnino nova, quæ tunc ſtatuat, vel con-
cedat de novo, ſed potius loquitur præſuppoſitive, tan-
quam de re prius introducta.

Ulterius attentis eiſdem legibus feudalibus, fortius ve-
24 ro attenta qualitate naturali, ſine dubio magis incapaces
feudorum, magiſque inhabiles erant fœminæ, quam Cleri-
ci, unde propterea ſi prædicta ſubrogatorum regula, vel
ratio intrare deberet, fœminis debita non eſſet dos de pa-
ragio, & tunc contrarium eſt abſolutum, ut ſupra, *diſc.26.*
& 108. & tit. de Dote, diſc.146.

Advertebam item eundem diſcurſum præfati Conſulentis
continere manifeſtam contradictionem, dum occaſione
agendi de alio puncto, ut ſecundogenito, tanquam diviti,
& aliunde proviſo, vita militia non deberetur, probatur (&
25 bene) verius eſſe, quod vita militia non habeat naturam
ſucceſſionis, vel portionis hæreditariæ, ejuſque naturam
legitimæ, dum nullatenus tangit proprietatem, ſed ſolum
habeat naturam alimentorum; ergo male intrat regula ſub-
rogatorum, cum potius verius ſit, quod jus antiquæ ſucceſ-
ſionis omnium filiorum ad formam juris Longobardorum
fuerit habitum in conſideratione de tempore, quo immuta-
ta feudorum natura, illa erecta fuerunt ad formam indivi-
duam juris Francorum, ut ſcilicet in quandam recompenſam
ita favore ſecundogenitorum in genere ſtatutum ſit, eo mo-
do, quo per quamplura ſtatuta Italiæ fœminarum excluſi-
va, ſuper earum dotatione diſpoſitum habemus, ſive juxta
illam compenſationem, quam jus noviſſimum civile dedit
patri in uſufructu, quando ille ſubſtulit majora jura, quæ
habebat, cum ſimilibus.

Ponderando etiam eandem qualitatem Regni, quod eſ-
ſet feudum Eccleſiæ ad alium effectum, quod ſcilicet ita
26 mediate illi Barones, qui revera potius ſunt ſubfeudatarii,
eſſent milites, & Vallalli Papæ, ac Sedis Apoſtolicæ, ob
cujus reſidentiam in adjacenti Romana Civitate, eidem
Regi, ejuſdemque Baronibus expedit, ut ſecundogeniti
in ſtatu Clericali, & Prælatitio apud ipſum Dominum di-
rectum aſſiſtant, tanquam pacifice in aula militantes pro
eodem Rege, ut ejus jura tueantur, ejuſq; ſervitio aſſiſtant,
& adhæreant, idque frequenter ſequitur cum longe majori
profectu, & ſervitio Regis, quam ſi eſſent laici militantes
in caſtris, dum illud ſervitium in Curia Papæ, eſt conti-
nuum, ac omni tempore, tam pacifico, quam bellico;
alterum vero eſt nimium rarum, & accidentale, dum com-
mutato ſervitio perſonali in reale cum ſolutione adohæ, ſu-
pereſt ſolum hodie obligatio ſervitii perſonalis in magnis,
& nimium urgentibus neceſſitatibus, quando ipſe Rex, vel
ejus Vicarius perſonaliter ſit in caſtris.

Ex his itaque forte melioribus, & ſolidioribus, quam
ex aliis mere legaleicis, ac debilioribus ponderationibus de- 17
latis ab eodem Bammacar. ubi ſupra, & aliis, ac etiam a
moribus aliorum Regnorum, & Principatuum, ſuper ea-
dem vita militia explicari ſolita ſub nomine appanaggii,
etiam Clericis præſtari ſolita, negari non poſſe advertebam,
quia opinio Clericis favorabilis, abſtrahendo a rebus judi-
catis, & ab obſervantia, eſſet nimium probabilis, vel
ſaltem dubia, ut propterea a tot rebus judicatis, atque a
tam diuturna pacifica obſervantia nullatenus recedendum
eſſet.

Quo vero ad alium punctum, quod ſecundogenitus eſſet
etiam dives, & aliunde proviſus, advertebam, quod ubi 18
retentis terminis alimentorum, quæ officio Judicis debita
ſint ſubſidiarie filiis, & deſcendentibus, qui aliunde provi-
ſi non ſint, tunc nulla dignoſceretur differentia inter Cleri-
cos, & Laicos, ſed cum omnibus pariformiter proceden-
dum eſſet; idemque in paragio debito fœminis, juxta ter-
minos *auth. res quæ, C. commun. de legat.* de quibus *ſub tit.*
de dote, diſc.145. & in aliis pluries; & tamen, tam in vita
militia, quam in paragio, contrarium de plano eſt rece-
ptum ex iis, quæ habentur ſupra *diſc.26. & 108.* ac etiam
d. tit. de dote, diſc.146. ubi etiam de hac materia paragii,
ſeu dotis ex feudis.

Neque ex eo quod magis receptum ſit, quod vita mili-
tia habeat potius naturam alimentorum, quam legitimæ, 19
vel portionis, reſultat conſequentia, quod regulari debeat
juxta terminos, & naturam alimentorum, ex diſpoſitione
juris, & miſerationis gratia debitorum officio Judicis,
cum id ſolum percutiat diverſos effectus; unum ſcilicet,
ut non tangatur proprietas feudi, quod ita diviſionem pa-
tiatur; alterum, ut non tranſmittatur ad hæredes, præter-
quam in decurſis annualitatibus, abſque eo quod pro eis
feudum patiatur in proprietate diviſionem, vel onus rea-
le, cum ita remaneat potius debitum perſonale ipſius feuda-
tarii, & tertium, ut non dentur illi fructus, qui debentur
ex legitima, vel portione hæreditaria, quidquid ſit quoad
illud intereſſe, quod pro quocumque debito indifferenti
poſſit a mora regulari, vel irregulari, in eo Regno practi-
catur abſque neceſſitate illius ſpecialis juſtificationis alio-
rum requiſitorum, quæ deſideratur in Curia cum ſimilibus
effectibus.

Ac etiam quia ſi id verum eſſet, neque per pauperem ma-
ſculum prætendi poſſet vita militia, vel per pauperem fœ- 20
minam prætendi poſſet dos de paragio, quando feudum ac-
quiſitum fuiſſet a tranſverſali, juxta terminos *d. auth. res*
quæ, æque procedentes in dote; ac in alimentis, ut ad-
vertitur *eod. diſc.145. de dote*, ac etiam ſupra ad materiam
Bullæ Baronum *diſc.79. & 89.* & tamen indifferenter in
utroque praxis docet contrarium.

Siquidem cum dicta Conſtitutio *Comitibus*, tam vitam
militiam, quam paragium decernat; exinde ſequitur, ut
deberi dicantur potius jure actionis, vel condictione ex lege 21
quam miſerationis gratia, & officio Judicis; & per conſe-
quens non dicuntur ſubſidiaria, juxta diſtinctionem, de qua
per Tiraq. *de prim. q.75. n.3. & ſeqq.* & alios relatos per
Boſſ. *de alim. c.8. §.13. n.529. cum ſeqq.* & per Marin. *reſol.*
45. l.2. & ſupra, diſc.108. & alibi.

Ea quoque nimium congrua accedente ratione adaptabi-
li tam filiis feudatariorum in dicto Regno, quam etiam
omnibus ſecundogenitis Principum, Ducum, Marchio- 22
num, & aliorum Magnatum, vel Domicellorum, haben-
tium dominium publicum in figura Principis, vel Baronis
Civitatum, Oppidorum, & Villarum, quamvis jure allo-
dii veri, & proprii, ſive illius improprii, ut in Italia frequen-
tius practicatur in Statu Eccleſiaſtico, quod ſcilicet nimium
aſperum, ac durum videtur, ut illi, qui nati, & educati ſunt
filii Principum, aut Magnatum, vel Baronum, reduci debeant
ad petenda ſola alimenta ſubſidiaria ad limites neceſſitatis,
juxta ſpeciem illorum, quæ debentur miſerationis gratia;

ideo-

ideoque cum patiantur infortuniom excluſionis a ſucceſſione Principatus, vel Baronıæ, obtinere debeaot iſtam modicam recompenſam, ut cum aliquo ſplendore ſe ſubſtentare valeant; ac etiam fortius pro publico bono, ut ita ſcilicet, vel per viam Prælaturæ in Curia Romana, vel per aliam viam militiæ, ſive aulæ apud magnos Priocipes, aut etiam per viam Hieroſolymitanæ Religionis poſſint, quaodo bene proviſi ſint, facilius viam ſibi ſternere ad aſſequendos hoaores, & Digoitates, ut quotidiana praxis docet; ideoque plura urgent, quæ in hoc genere ſecondogeoiturum excludant dictum modom, com quo proceditur io alimeotis ſubſidiariis.

23 Atque hinc ſequitur, ut magna differentia ſit ioter ſecondogeoitos poſſeſſores antiquæ primogenituræ privatæ, quibus nulla lex, vel conſuetudo deferat hanc vitam militiam, vel appanaggium, unde propterea ſolum quando ſint de deſcendeotibus, eis competat dictum ſubſidiarium beneficium *auth. res quæ*, & iſtum caſum in quo lex, vel conſuetudo generaliter, ac indefinite aliquam deferat honeſtam proviſionem.

24 Atque ex his etiam pro veritate concludebam, quod in puncto juris nulli probabili fundamento iſta primogeoiti præteoſio innixa eſſet, quodqoe melius cooſilium pro eodem primogenito eſſet recurrere ad fratris ſecundogeniti, utpote bene proviſi, benevolentiam, ut ſuppooebatur promptam, ac de facili practicabilem in remiſſione io toto, vel in parte.

MUTINEN. SEU &c. FEUDORUM.

Reſponſum ſuppreſſis nominibus.

An facultas per Dominum directum conceſſa feudatario alienandi, vel diſponendi etiam in extraneos, vel agnatos, qui acquirere nollent, aliquod jus neceſſariæ ſucceſſionis dictis agnatis tribuat, ſive ad quem effectum eorum mentio facta cenſeatur; & aliqua de prælatione, ſeu jure protomiſeos.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De materia retractus prælativi, ſeu juris protomiſeos.*
3 *Verba, quæ præſupponunt, non diſponunt.*
4 *Facultas alienandi, quando eſt pro majori expreſſione ejus quod ineſt, non alterat.*
5 *Ad quid hujuſmodi expreſſio fieri ſoleat.*
6 *De eadem prælatione ex æquitate.*

DISC. CXXV.

1 Um quidam nobiles fratres, poſſideotes aliqoa feuda Imperialia dividua ad formam juris Longobardorum cum facultate ab Imperatore obtenta, libere alienandi, vel diſponendi, juxta non ioſrequentem uſum feudorum exiſtentiom io illis Italiæ extremitatibus, quæ ſunt verſus montes, ipſi vero prudeoter decreveriot, pro eorom conſervatione in poſteritate, ſibi ipſis, eorumque deſcendeotibus manus ligare, erigeodo deſuper primogenituram, juxta ſimiles caſus, de quibus ſupra, *diſc.9.* & 10. & 44. & 45. & io aliis, ſuper eadem erectiooe obtinuerunt aſſenſum Imperialem, in quo præſcribitur, ut ultimus de lineis in iſta conventionali primogenitura comprehenſus, liberam habeat facultatem alieoandi, ſeu alias diſponeodi, etiam in extraneos, agnatis acquirere noleoribus; cum autem ultimus linearum dictorum feudorum poſſeſſor prolem adhoc non habeos, crederet poſſe in eo dari caſom; hinc ſuppreſſis nominibus, ſolumq; xranſmiſſa particula ioveſtituræ ſuper ejus ioterpretatione requiſitus fui, ao ſcilicet, & quale jus per d. verba agnatorum mentionem facientia, eis quæſitum eſſet, vel competeret, quod d. liberam alienandi, vel diſpooendi facultatem impediret.

2 Reſpondi quod, aut ultimus intendebat per ultimam voluntatem, vel etiam ioter vivos gratuitam facere diſpoſitionem, & tunc ex hujuſmodi verbis nulla reſultaret reſtrictio, nullumque jus agnatis competeret, quoniam ubi etiam dicta verba apta eſſent iuducere favore agnatorum prælationem in concurſu extraoeorum per quandam ſpeciem prælationis, vel juris protomiſeos rigoroſi, vel æquitativi, de quo ſupra *diſc.36.* & *ſeqq.* & 110. attamen illud intelligitur juxta genericam oaturam retractuum ſanguinis, vel vicinitatis, aut conſortii, & ſimilium, puta inquilinatus, vel cenſus in caſu alienationis ex cauſa oneroſa, & correſpectiva indifferenti, adeout importet, ao alienatio io unum, vel in alterum fiat; ſecus autem ubi ex cauſa lucrativa ratione affectionis naturalis, vel coojunctiooıs ſanguinis; quinimo etiam ex cauſa oneroſa, & correſpectiva, quæ particularem habeat ratiooem, adeout ille, cui retractus competat, præſtare non poſſit id, quod præſtet ille, cui alienatio fiat, ex pluries deductis in ſua ſede retractuum *ſub tit. de ſerv.* & præſertim *diſ.73.76.* & 88. ubi de traoſactione, vel de permutatiooe.

Ubi vero indiffereotem alieoationem oneroſam, & correſpectivam facere vellet, adeoot nil intereſſet, an in unum, vel in alterum fiat; & tunc quatenus per aotiquam inveſtituram iſti agnati aliquod jus noo haberent propriæ vocationis, dicebam, quod de ſtricta juris cenſura neque poſſent hanc prælatiooem præteodere, cum illa generaliter extra caſos io jure expreſſos non competat, ex deductis ſupra *d. diſc.36.* illudq; jus protomiſeos, quod eſt peculiare feudorum, procedat ſolom in feudis antiquis pacti, & providentiæ favore illorum agnatorum, quibus neceſſaria ſucceſſio debita eſt, juxta rationes, & ponderationes, de quibus *d. diſc. 36.* & *ſeqq.*

Neque verba hujus ultimi aſſenſus aliquod jus neceſſariæ prælationis, multo vero minus neceſſariæ ſucceſſionis importare poſſe reſpondi, cum ſtare viderentur potius præſuppoſitive, quam diſpoſitive, ideoque intrat propoſitio ſæpius deducta, quod verba præſuppoſitiva non inducunt diſpoſitionem. 3 Potiſſime vero circa jus neceſſariæ ſucceſſionis, per quod iſta libera facultas impediretur; tum quia id contineret manifeſtam contradictionem, tum etiam quia improbabile, ac fatuum eſt ſuppooere caſum, quod agnati obtinere volentes feuda jure ſucceſſionis, illa nollent acquirere.

Ponderaodo etiam, quod facoltas libere diſponendi ultimo cooceſſa, non proveniebat ex iſto aſſenſu, tanquam nova gratia, & cooceſſione tertio præjudiciali, adeout intraret ejus ſtricta, & rigoroſa interpretatio, ſed ſolum obtento principaliter hoc aſſeoſu pro approbatione primogenituræ ad effectum tollendi difficultates, de quibos ſupra, *d. diſc.9.* 4 & 10. iſta fuit expreſſio ejus, quod de jure inerat, ſtante præfata antiqua facultate per hujuſmodi oovam erectionem reſtricta, quæ per ceſſationem obſtaculi, vel reſtrictioois ad ſuam primævam cauſam, vel oaturam rediret, juxta ea, quæ habemus in bonis iodiffereotibus liberæ diſpoſitionis, in quibus erigatur primogenitura, vel fideicommiſſum ad favorem certi geoeris, quoniam ea defecta, bona remanent libera in ſua natora, tanquam per ceſſationem impedimenti; ac etiam habemus io materia juriſpatrooatus, quod eſt de ſui regulari natura hæreditarium, ſi efficiatur familiare cum reſtrictione ad certam familiam, vel certam lineam, quoniam ea defecta, redit ad primævam naturam, cum ſimilibus.

Prudenter autem curatum fuit fieri hanc expreſſionem ejus, quod de jure ineſſet, ad tolleodam quæſtionem, de qua ſupra, *diſc.44.* & 45. ne per erectiooem hujuſmodi Primogenituræ reſtrictæ ad certas lineas præteodi poſſet novatio anti- 5 quæ oaturæ feudorum, ut propterea devolutioni locus fieret, iſtamq; dixi mihi videri germaoam interpretatiooem; adhoc tamen dixi, quod prædicta verba videreotur eſſe alicujus conſiderationis, vel operationis favore agnatorum, ut ſcilicet in caſu indifferentis alienationis ita facilius intraret illa 6 æquitativa prælatio, quæ conſideratur ſupra, *diſ.87.* & in aliis proximis; nullatenus vero, ut apta eſſet tribuere jus neceſſariæ ſucceſſionis, deſtructivum d. facultatis, ideoque continens repugnantiam manifeſtam, nullatenus attendendam.

ROMANA PECUNIARIA PRO CREDITORIBUS MONALDENSIUM CUM MONTISTIS, ET CREDITORIBUS ANCHAJANIS.

Caſus diſputatus in Congregatione Baronum.

An creditores debitoris decocti, cujus patrimonium poſitum fuit ſub concurſu in Congregatione Baronum, volentes venire in concurſu generali, ſed ſeparantes bona pecuniaria, ex quorum cauſa eorum creditum proveniat, poſſint prætendere curſum fructuum, vel ſuppletionem ex reliquo patrimonio univerſali adverſus poſteriores?

S U M M A R I U M.

1 *QUare iſta cauſa collocetur in hoc titulo.*
2 *Facti ſeries.*
3 *An ob decoctionem ceſſet curſus fructuum, vel intereſſe.*
4 *An fructus debiti per emptorem pro pretio excedant fructus ipſius rei.*
5 *Quod non ſit deferendum auctoritati conſulentium, & quare.*
6 *Declaratur concluſio, de qua n. 3.*
7 *De creditore conſentiente alienationi, vel oblationi bonorum debitoris, vel cedente locum creditori poſteriori.*
8 *Quomodo iſte conſenſus præſtari dicatur, & ſufficiat.*
9 *Quod etiam actus tacitus ad id ſufficiat.*
10 *Tutor, vel Adminiſtrator, qui poterat ſibi ſatisfacere, non petit uſuras, vel interuſuria.*
11 *Impediens tenetur impedito ad quanti intereſt, atque actus in ejus præjudicium habetur pro facto.*
12 *De applicatione ad caſum, & quod creditores eſſent in culpa.*
13 *Adminiſtratio patrimonii decocti penes quem eſſe dicatur.*
14 *De conſideratione particulari in concurſibus, qui ſunt in Congregatione Baronum.*
15 *Bulla Baronum non tollit in totum fideicommiſſa, & quomodo provideat.*
16 *Et de alia circumſtantia particulari ob Chirographum Papæ.*
17 *De eadem concluſione, de qua num. 3. & 6. ejuſque ratione.*
18 *Abſurdum quod alias ſequeretur.*

D I S C. CXXVI.

QUamvis materiæ hujus diſcurſus potius congruat ſedes
1 crediti, & debiti, ubi de creditorum concurſu, eorum-
que anterioritate, ac potioritate agitur; opportunè tamen
caſus collocatur in hac ſede, utpotè non feudorum tantum,
ſed etiam Bullæ, & Congregationis Baronum, cujus officium
pleraque in eo contenta pertutiunt, eodem modo, quo in
pleriſq; præcedentibus quoque agitur, & præſertim in iis,
quæ hunc præciſum concurſum reſpiciunt.

Præſuppoſita itaque facti ſerie generali reſpiciente iſtud
patrimonium Monaldenſium, ſuperius examinata, *diſc.77.*
2 *& ſeqq.* ac etiam altera magis ad rem ſpeciali, de qua *ſub tit.*
de empt. & vendit. diſc.33. Cum ſuper puncto in hoc poſte-
riori diſcurſu diſputato, Congregatio Baronum ſententiam
protuliſſet, quod tenuta ibidem enunciata per Montiſtas, &
alios creditores, accepta non fuiſſet in ſolutum, vel in vim
pacti commiſſorii, ſed ſolum vere crediti; hinc iidem Mon-
tiſtæ, aliique creditores illorum de Anchajanis, quos Monal-
denſes pro tenutæ pretio in ſe accollaverant, attento quod
ejuſdem tenutæ fructus interim ab eis percepti, ſpatio anno-
rum vigintiquinque circiter erant longe principaliores,
quam importarent fructus eorum crediti, ac etiam quod ip-
ſius tenutæ valor in proportione longe diminutus fuerat,
alias Monaldenſium creditores ex diverſa cauſa, ipſis tum
poſteriores, pulſarunt in eadem Congregatione ad refectio-
nem acceptæ pecuniæ cum obligatione ſolita de reſtituen-
do prioribus, & potioribus.

Ex parte reorum conventorum de duobus per alios eorum
defenſores objiciebatur; primo nempe, quod poſt deco-
ctionem debitoris, & appoſitionem ejus bonorum ſub con-
3 curſu, ceſſaſſet curſus fructuum, juxta auctoritates rela-
tas *ſub tit. de credito, diſc.143.* ac etiam ſupra *hoc tit. diſc.*
81. & ſecundo, quod cum ageretur de fructibus debitis per
emptorem, pro pretio rei emptæ non ſoluto, iſti ad terminos
text. *in l. curabit, Cod. de action. empt.* excedere non pote-
4 rant metam fructuum ejuſdem rei, ex deductis *ſub tit. de*
uſur. diſc.17. & ſeqq. & alibi pluries.

Quamvis autem Ego ſcribens pro eiſdem reis conventis,
more Advocati, præmiſſa motiva quoque comprobare cu-
rarem; attamen reflectendo ad veritatem partibus, aliiſ-
que defenſoribus ab initio libere inſinuatam, adverteham
neutrum ſubſiſtere, prout nullà, vel modica ratio eorum
per Congregationem habita fuit, non quidem primum ex
eiſdem rationibus, & fundamentis, de quibus *d. diſc.* 143.
de credit. quem Scribentes in contrarium dicebant, neque
alterum, quoniam dicta concluſio procedit favore ipſius
venditoris, qui ex pretio acceſſiones petat in ſola ratione
uſurarum, ſeu intereſſe recompenſativi, juxta terminos *d.*
text. in l. curabit; ſecus autem ubi emptor in ſe accollavit
cenſus, vel loca Montium, aut alia emptoris debita de per
ſe legitime fructifera, ex alia cauſa quam ex præmiſſa; tunc
etenim creditores accollati rectè petunt ſuos fructus, non
tanquam recompenſativos, adeout intret dicta regulatio,
vel reſtrictio, ſed ex proprio jure, propriaque cauſa licita;
venditor autem jus habet petendi, ut eadem ſolutio ſequa-
tur ratione damnorum, & intereſſe, ex cauſa damni emer-
gentis, potius quam lucri ceſſantis, dum rectè dicere po-
teſt, quod alias non vendidiſſet pecunia credita, ſed curaſ-
ſet vendere bona ſua, ut cenſus aliaque debita fructifera ex-
tingueret, ex deductis *ead. tit. de uſur. diſc.14. & in aliis;*
ideoque in his motivis, quamvis more Advocatorum plene
exornatis, non videbatur ſolidum fundamentum conſtitui
poſſe, eaindeque in dies magis, ac magis moneamur, quam 5
fidendum ſit Conſulentium auctoritati, & quam magnus er-
ror ſit, imo ineptia manifeſta illis in judicando, vel con-
ſulendo ad veritatem deferre.

Unicum itaque fundamentum pro meo judicio ſolidum,
nimiumque probabile videbatur illud, quod quidquid ſit in-
ter creditorem, & debitorem ad effectum curſus fructuum, 6
vel interuſuriorum, adeout debitor contendat ab eis, alias
debitis eximi, quo caſu, & ad quem effectum credebam re-
ctè procedere ea, quæ habentur *d. diſc.143. de cred.* cum
tunc mutatio ſtatus proveniat potius ex ipſius debitoris cul-
pa, quæ ſibi prodeſſe non debet, atque creditori nocere;
attamen, ut quoad alios creditores, & tertios intereſſatos,
illi creditores, qui convincantur culpoſi, non poſſint hujuſ-
modi fructus, ac ſuppletionem prætendere, non quidem ex
intrinſeca, & totali ceſſatione curſus fructuum, vel crediti,
ſed ex actione, vel exceptione doli, & culpæ, ſeu refectio-
nis damnorum, & intereſſe, ideoque ſtant bene ſimul, quod
favore creditorum currant fructus, atq; ipſi ſint eorum cre-
ditores in præjudicium debitoris, & tamen quod non ha-
beant concurſum, vel anterioritatem in præjudicium alio-
rum creditorum, vel emptoris, ad terminos text. *in l. fin. C.*
de remiſſ. pign. de quibus *ſub tit. de cred. diſc.29. 34. & 35 &* 7
ſub tit. de dote, diſc.85 in creditore conſentiente venditioni,
vel hypothecationi aliquorum bonorum debitoris, ſive ce-
dente illum locum alteri creditori poſteriori; ſiquidem
ejus creditum integrum, ac intactum remanet reſpectu de-
bitoris, ac aliorum bonorum, ſuper quibus conſenſum non
præſtiterit, ſed reſpectu illorum bonorum, quorum aliena-
tioni, vel hypothecationi conſenſit, quoad jus, vel inte-
reſſe tertii, ſive reſpectu illorum creditorum, quibus locum
ceſſit, aut aliorum, quibus de neceſſario antecedenti, vel
conſequenti id prodeſt, ad hoc, ut iſta ceſſio effectum ſortia-
tur, juxta ea, quæ cum conſueto, & quidem elaborato, ſed
ſuperfluo mereque leguleico ſtylo, plene deſuper cumulat
Salgad. *in Labyr. p.3. c.13. §. unic. ex n.100.* ejus actiones non
ſunt exercibiles, & proficuæ.

Iſte vero conſenſus certam non habet formam, neque per-
neceſſe debet eſſe explicitus, cum etiam per actus implicitos 8
a parte antea, vel poſtea, vel per ratihabitionem deduci, ac
juſtificari valeat, ex deductis *eod. tit. de cred. diſc.29. 34. &*
35. & alibi, & eſt propoſitio generalis in omni materia, quo-
ties certa forma in jure præſcripta non ſit, etiam ubi con-
ſenſum lex inducit, vel fingit in pœnam alicujus culpæ, ſive
ratione doli, aut malitiæ, juxta ea, quæ ad rem ſatis proxi-
me habentur *eod. tit. de cred. diſc.29.* ubi de creditore omnium
anteriore, ac primo, qui deſcriptus in liſta per debitorem di-
ſtrahentem bona fideicommiſſaria ex Chirographo Pon-
tificio communicante facultates iſtius Congregationis Ba-
ronum, tanquam per ſpeciem concurſus voluntarii, curavit
ſtudioſe deleri de liſta, atque pretium diſtribui aliis, quia ſic 9
ejus magis intereſſet; ideoque in eo caſo dicebam, etiam
cum ſenſu veritatis (prout de facto ita judicatum fuit)
ipſum non poſſe moleſtare creditores, quamvis poſteriores
ita dimiſſos, ex rationibus ibi deductis.

Ad idem quoque etiam proxime conferre dicebam ea, quæ
habentur *ſub tit. de dote, diſc.161. n.80.* Dunozett. ſen. *deciſ.*
321. n.11. & 12. & ſeqq. cum ſit concluſio vera, & in pra-
xi recepta de tutore, vel alio adminiſtratore, præſertim 10
legali, & neceſſario, non petente ab eo, cujus bona admi-
niſtret, ſui crediti fructus, vel uſuras, quamvis alias debi-
tas, & legitimas, quoties ſibi ipſi cum pecunia, vel aliis
bonis infructiferis, vel etiam cum bonis ſtabilibus, vel æqui-
pollentibus fructiferis, ſed minorem fructum reddentibus, 11
ſatisfacere potuit, & generaliter de quocumq; indebite im-
pediente ne actus alteri proficuus ſequatur, ut teneatur ad
quanti intereſt illum ſequutum eſſe, adeout in ejus præjudi-
cium habeatur pro ſequuto, Baratt. *deciſ.416. n.4. & 5.*
Celſ. *deciſ.130. n.16. & ſeqq.* Royas *deciſ.173.*

Po-

Potiſſimè verò, & ſæpiùs, & clariùs, ubi agatur de
pupillo, vel minore, aut ameore, aliave perſona natura-
li, ſive intellectuali, quæ non valeat per ſe ipſam ejus ne-
goria gerere, ac bona adminiſtrare, adeout intrare non
poſſet illa oppoſitio, quæ impediris fieri ſolet, quod ſcili-
cet debebat proteſtari, ſuaſque adhibere diligentias pro im-
pedimenti remotione, cum in iſtis hæc objectio non cadat
ob ceſſantem ejus rationem, unde propterea caſus re-
manet indubitatus.

12 Applicando itaque ad rem, ſequuta debitoris decoctione
cum interdictione adminiſtrationis, quia nempè ejus patri-
monium, inſtantibus creditoribus, poſitum ſit ſub concur-
ſu, fortiùs verò ubi non ſolùm accedit illa mors ficta, vel
civilis, quam inducit decoctio, ſed etiam vera, & natura-
lis, ut in hac facti ſpecie, adeout, tam de facto, quam de
jure, bona ſint vacantia, & non habeant dominum, & poſ-
ſeſſorem, qui bona adminiſtret; & tunc perneceſſe dari
oportet adminiſtrationem legalem conjunctim in ipſo cor-
13 pore, ſive univerſitate creditorum, & in Judice, coram quo
formatus fuerit concurſus; potiſſimè verò ubi non agitur
de illo affectato, & voluntario concurſu, qui adeò frequens
eſt ex Hiſpanicorum ſtylo, qui aliquibus Italiæ partibus (pa-
rum tamen laudabiliter) communicatus etiam fuit, & ſuper
quo Salgad. edidit illum *tract. de labyr. credit.* Sed agitur de
concurſu neceſſario, & quod magis eſt jam de facto per ipſos
creditores aſſumpto, collegialiter deputando adminiſtrato-
res, qui vulgò in Curia deputati creditorum dicuntur, quo-
niam licèt principaliter, præſertim in iſtis patrimoniis Ba-
ronum, quæ fideicommiſſis, aliiſque vinculis affecta ſunt,
adminiſtratio reſidere dicatur penes ipſam Congregationem,
attamen iſta eſt adminiſtratio juris, ſive auctoritativa, illa
verò facti, & œconomica eſſe dicitur penes creditores, quo-
rum principaliter intereſt, eam benè fieri.

Iſtam itaque adminiſtrationem univerſalem totius patri-
monii, ipſo initio ſequutæ decoctionis ſuſcepit univerſi-
tas creditorum, cum conſueta deputatione aliquorum ex
eis, curando per Congregationem apponi conſueta edicta
ſuper venditione omnium Caſtrorum, & bonorum, inter
quæ deſcripta fuit iſta tenuta, quæ propterea comprehenſa
fuiſſet ſub univerſitate venditionis totius patrimonii, quæ
facta fuit Marchioni Raymundo pro pretio ad rationem
trium pro centenario, juxta quod iſta tenuta, quæ poſt di-
ctum tempus de præſenti vendita fuit pro ſcutis 18. mil. im-
portaſſet ſcuta 44. mil. unde propterea non ſolùm integrè di-
mitti potuiſſent ipſi Montiſtæ, aliique creditores venditoris,
in cauſam pretii accollati per emptorem ut ſupra, abſque ul-
teriori curſu fructuum, ſed etiam ſuperfuiſſet aliqua pars
ad favorem aliorum creditorum indifferentium patrimonii
univerſalis.

Id autem ſequutum non fuit ex facto voluntario ipſorum
Actorum, qui putantes eis non expedire ſe involvere in
concurſu univerſali, ac deſcribi in graduatione, ſeu Char-
tono aliorum, ne fortè anterioribus totum abſorbentibus,
ipſi excluſi remanerent, cautè quidem, ac prudenter in hac
parte ſe gerendo, ſibi conſulere voluerunt cum illa priori-
tate, quam eis præbebat beneficium ſeparationis bonorum,
adinſtar creditorum defuncti adverſus anteriores, & priores
ea creditores hæredis, cum ſimilibus, ideòque curarunt
tenutam deleri ab edictis, illamque non comprehendi in ge-
nerali venditione, ſed ipſi conſtituentes corpus particulare,
ſeparatum à corpore magis univerſali aliorum creditorum,
ſuſceperunt curam hujus particularis patrimonii, tanquam
diverſi, per ſpeciem illius ſeparationis patrimoniorum, de
qua ad materiam text. *in l. ſi certarum, ff. de militar. teſtam.*
habetur *eod. tit. de cred. diſc.* 11. & alibi.

Iſtaque adminiſtratio non fuit ſolùm de jure, ſed etiam
de facto, quoniam ipſi tenutam locarunt, ſeu colendam
tradiderunt, atque fructus ſingulis annis perceperunt,
& diſtribuerunt, quamvis in diſtributione auctoritatem
Congregationis quandoque adhibuerint; atque hoc poſi-
to, intrant de conſequenti omnia præmiſſa ſuper culpoſa,
& mala adminiſtratione, quoniam tunc debebant eſſe ſolli-
citi de venditione, eo modo, quo alii creditores ſolliciti fue-
runt de venditione aliorum bonorum, & diſtributione pre-
tii, prout de iſta tenuta ſequutum fuiſſet, niſi per ipſos cre-
ditores particulares id fuiſſet impeditum, ideòque dicebam
intrare vulgare juris dicterium, quod ſibi pateat via,
quam elegerunt.

Procedunt hæc in quibuſcumque concurſibus, quam-
vis fierent coram ordinariis, & inferioribus Judicibus, &
ſuper bonis liberis, & indifferentibus privati debitoris;
multò verò magis, & cum minori dubio, in hac ſpecie
concurſus, qui efformetur in Congregatione Baronum in 14
vim Bullæ Clementinæ, ſuper Caſtris, & bonis non liberis
debitoris, ſed ſubjectis fideicommiſſo, vel inveſtituræ, aut
alteri vinculo, adeout creditores de ſtricta juris cenſura,
mortuo debitore, nullum jus in eis habeant, ſed illud
obtinent ex extraordinario beneficio dictæ Bullæ, ex de-
ductis pluries in præcedentibus, & præſertim occaſione
hujus concurſus, *diſc.* 78.

Bulla verò, ut pluries advertitur, non deſtruit omninò 15
fideicommiſſa, ſed curat eis quoque conſulere, deman-
dando, ut exuberans, vel reſiduale pretium multiplice-
tur, ac etiam, ut alia bona libera Baronis debitoris ſubro-
gentur; & per conſequens in hac adminiſtratione non ſo-
lùm adeſſe dicitur jus, & intereſſe ipſorum creditorum
venientium in concurſu, ſed etiam jus, & intereſſe voca-
torum ad fideicommiſſum in perpetuum, qui tanquam na-
ſcituri, ac non exiſtentes in rerum natura, utique ſublega-
ti ex neceſſaria adminiſtratione eſſe dicuntur, atque jure
pupillorum magis cenſendi ſunt.

Accedit etiam in præſenti, ad majorem præmiſſorum
corroborationem, particularis circumſtantia Pontificii
Chirographi Urbani Octavi, per quod injungitur Congre-
gationi, ut ſequuta venditione, pretium deponatur in Ban- 16
co Montis Pietatis, atque creditorum intimatione ſequuta,
ceſſet curſus fructuum, ac debita habeantur pro ſolutis, &
extinctis, unde liquet id, quod advertitur etiam ſupra hoc
tit. *d. diſc.* 81. quod ſcilicet natura hujuſmodi concurſuum eſt,
ut tunc, & in eo ſtatu res faciat punctum, atque non detur
ulterior curſus fructuum, vel uſurarum, ne aliàs anteriores
creditores ita malitiosè dormientes, aliòſque obdormitan-
tes, paulatim totum patrimonium abſorbeant, aliòſque cre-
ditores ſupplantent, iſtaque eſt vera, & germana ratio,
cui innititur traditio relatorum *d. diſc.* 143. *de cred. & ſupra* 17
d. diſc. 81. ſuper ceſſatione curſus fructuum, vel interuſu-
riorum poſt decoctionem, ut propterea id non proveniat ex
ſtylo particulari Tribunalium, ut aliqui malè credunt, ſed
ex prædicta ratione, vel intentione juris communis, quo-
ties tamen practicetur modo præmiſſo, pro indemnitate ſci-
licet aliorum creditorum, non autem pro utilitate principa-
lis debitoris, undè propterea intellectus nunquam captiva- 18
ri potuit ſuper reſolutione, de qua *eod. diſc.* 81. aliàs etenim
eſſet convincere ipſos Judices, & Tribunalia de culpa evi-
denti, abſque eo quod illi, qui vivunt ſub hac neceſſaria,
& publica fide, & adminiſtratione, quando ex hujuſmodi
culpa præjudicati remanent, habeant relevationem, quo
nil abſurdius, utroque naturali, & ſcripto jure attento.

JANUEN. FEUDORUM

PRO MARCHIONISSA BRIGITA SPINOLA GENTILI

CUM LUCA SPINOLA PATRUO.

Reſponſum in caſu diſputato in Senatu Januen.

De eadem materia, de qua ſupra *diſc.* 11. concurſus
ſcilicet Fœminæ proximioris, & agnati remotio-
ris, ratione impropriationis feudi, quod præten-
datur hæreditarium, & tranſmiſſibile, etiam ad
extraneos.

Et quid in judicio poſſeſſorio, pendente quæſtione
petitorii in negotio principali, cui deferri de-
beat?

Et an ſecunda, vel alia poſterior inveſtitura conti-
nens aliquam alterationem, immutet naturam feu-
di, vel potius ad limites reintegrari debeat?

SUMMARIUM.

1 F*Acti ſeries.*
2 *Prius judicandum eſt in poſſeſſorio, ſuſpenſo pe-*
titorio.
3 *Ut in poſſeſſorio fœmina proximior debeat obtinere*
contra agnatum retentorem.
4 *Ad quid expediat in quæſtione poſſeſſorii deducere pe-*
titorium, & quomodo.
5 *De conſiderationibus in hoc propoſito habendis.*
6 *Donatorio ex clauſula* Conſtituti, *& reſervatione uſuſ-*
fructus competit manutentio.

7 De

Digitized by Google

7 *De differentia in propoſito legitimi contradictoris inter judicium retinenda, & illud adipiſcenda.*
8 *De ſtatuto continuativo poſſeſſionis in hæredem, & de cautela, ut in hæredem tranſeat illicò poſſeſſio defuncti.*
9 *De eadem materia legitimi contradictoris, de qua numer. 7. & an ſequeſtrum, vel avocatio poſſeſſionis obſtet?*
10 *De impropriatione, & corrupta natura feudi.*
11 *Diſtinguuntur tempora, vel ſtatus iſtorum feudorum.*
12 *Succeſſores non impugnant factum primi acquirentis ex cauſa oneroſa.*
13 *Subfeudum regulatur à natura feudi, & quando ſecus.*
14 *Nemo impugnat illum titulum, ex quo ipſe jus metitur.*
15 *Quod renovationes non alterent primam inveſtituram, ſed ad ejus limites intelligi debeant, quod declaratur cum plurium caſuum diſtinctione.*
16 *De Bulla Pii V. de non infeudando, quando intret, necne.*
17 *Reſtrictio, vel alteratio inveſtituræ attenditur quandoque jure impliciti fideicommiſſi ordinati per aſcendentem.*
18 *Appellatione hæredum regulariter veniunt ſolum primi.*
19 *De obſervantia, & quando illi ſit deferendum.*
20 *Natura feudi poteſt immutari, & alterari ex conſuetudine.*
21 *De actibus obſervantiæ dictam alterationem inducentibus.*
22 *Ceſſio feudi facta ad favorem capacium ceſſat, ubi illæ perſonæ ceſſant, & non prodeſt aliis.*
23 *Non prohibetur venditor ab eodem emptore vendicare portionem conſortis.*
24 *Filii feudaturii alienantes veniunt jure proprio.*
25 *An alienationes inter ipſos comprehenſos in inveſtitura deſerviant pro interpretatione naturæ alienabilis?*
26 *De ultimo ſtatu attendendo.*
27 *Quod feudiſtæ adhibeant terminos beneficiales, & è contra.*
28 *Succeſſor ex jure proprio non impugnat factum ſui auctoris, cujus eſt hæres.*
29 *De regula* Text. in l. ſi quis conductionis, C. locati.
30 *Succeſſor etiam pacti, & providentiæ tenetur ad debita, & onera primi acquirentis.*
31 *De conſiliis, ut eis deferri non debeat, vel quomodo ſit deferendum.*

DISC. CXXVII.

1 POſſidentibus illis de Tagliaferris, ex antiquis conceſſionibus Imperialibus, Marchionatum Craveſanæ conſtitutum ex quamplurimis locis, ſeu Villis, nempè Diani, Portus Mauritii, Caſtellarii, Tabbiæ, Dulcedi, Pompejanæ, & Cunei, cum aliis locis, ſeu Villis in illa Valle exiſtentibus; unus eorum, Bonifacius nuncupatus, dictas Villas Caſtellarii, Pompejanæ, & Cunei, jure ſubfeudi (cujus tamen inveſtituræ formula non habebatur) conceſſit Bonifacio de Lingueglia; poſtmodum verò de anno 1228. Oddo, & Bonifacius Junior dicti Marchionis Bonifacii ſenioris Nepotes ex filio, & poſſeſſores Marchionatus pro tribus ex quatuor partibus, illum tanquam alienabilem, & liberæ diſpoſitionis, pro eorum portionibus vendiderunt communitati Civitatis Januæ, ſine tamen præjudicio dictæ conceſſionis factæ Lingueglia, qui propterea dictum communem in dominum recognovit, eique fidelitatem juravit, novamque accepit inveſtituram; eodemque modo dicta Civitas de anno 1386. ſeu alio veriori tempore aliam quartam partem dicti Marchionatus acquiſivit à Salutio, tanquam nepote ex filia, & hærede alterius de Tagliaferris d. quartæ partis poſſeſſoris.

De anno autem 1472. fratres de Lingueglia, tanquam hæredes eorum patris, vendiderunt Anfreoni, Lucæ, & Thomæ fratribus de Spinolis dicta Caſtra Caſtellarii, Pompejanæ, & Cunei, quæ aſſeruerunt liberæ diſpoſitionis, ac alienabilia, & tranſmiſſibilia ad quoſcumque, Reipublicæ dominæ directæ accedente aſſenſu, qui libenter datus fuit, aſſignata ratione, quod eidem expediret, ut ab exteris ad proprios Cives, & ſubditos feuda tranſitum facerent, deindeque Anfreon ejus portionem vendidit Lucæ fratri.

Ex Thoma altero fratre fuit ſuperſtes Baptiſta, qui moriens hæredem inſtituit Nicolaum ab Auria nepotem ex unica filia fœmina prædefuncta, portionem autem feudorum jure legati reliquit Jacobo Mariæ ſeniori filio dicti Lucæ jam defuncti ſub onere ſolvendi pretium præfato Nicolao ejus hæredi, ut poſt aliquam litem jam ſequutum fuit, cùmque ex dicto Luca fuiſſent ſuperſtites Jacobus Maria, & Nicolaus (dum alter filius effectus fuit Religioſus) atque feuda in diviſione integrè obveniſſent in Jacobum Mariam, hinc ille de anno 1548. novam conſuetam obtinuit inveſtituram *pro ſe, ejuſque hæredibus maſculis, & in eorum defectum pro fœminis*; obtenta etiam facultate de eis gratificandi inter filios, ac etiam illa obligandi pro dotibus Aloyſiæ uxoris.

Dicto autem Jacobo Maria defuncto ſuperſtitibus ſeptem filiis maſculis, unus eorum Lazarus nuncupatus, ſoluta dote librarum 38. m. dictæ Aloyſiæ matri, ceſſionem jurium ab ea reportavit, deindeque aliorum fratrum portiones quæſivit, unde feudorum unicus dominus effectus eſt; cùmque prole maſculina deſtitutus unicam haberet filiam fœminam Cæciliam nuncupatam, nuptam Auguſtino, ex Luca fratre nepoti, à pluribus celebris nominis illius temporis juriſconſultis conſilia reportavit ſuper libertate diſponendi de his feudis, & præſertim à Menochio, ut patet ex ejus *conſ.* 812. Nulla verò facta diſpoſitione, eo defuncto de anno 1610. dicta Cæcilia inteſtata hæres, feudorum poſſeſſione adepta, novam inveſtituram in forma conſueta ab Auguſtino viro, ejus nomine quæſitam obtinuit; eaque de eodem anno 1610. defuncta ſine prole, inſtituto hærede univerſali etiam in feudis dicto Auguſtino viro, huic ex hoc hæreditario titulo uxoris inveſtituram à Republica petenti, ſe oppoſuerunt Aſcanius Lazari frater adhuc vivens, ac Jo. Baptiſta, & Jo. Aug. ejus filii, atque pro Auguſtino ſcribente Galeota, ut patet ex ejus *contr.* 31. *lib.* 1. de anno 1617. per Senatum, prævio voto duorum aſſeſſorum, juxta ſtylum, ei conceſſa fuit inveſtitura, cum clauſula *ſalvo jure*, ſi & quatenus competeret prædictorum agnatorum, qui ſe oppoſuerant, quorum ulteriori proſecutione neglecta, Auguſtinus donec vixit pacificus poſſeſſor fuit, morti verò proximus de anno 1635. in ejus libris adnotavit iſta feuda, tanquam hæreditaria, & liberæ diſpoſitionis, adnotatis etiam juribus dotalibus dictæ Aloyſiæ; eoque defuncto, Lucas, Jacobus Maria, Marcus Antonius, & Joannes Thomas ejus filii, & hæredes teſtamentarii, ex titulo hæreditario patris, ſolitam novam inveſtituram obtinuerunt. Cumque Jo. Thoma Religionem ingrediente, feuda remanſiſſent penes tres alios fratres, ad quorum favorem ille æqualiter diſpoſuerat, atque M. Antonius decedens de anno 1660. inſtituiſſet Jacobum Mariam, huic defectæ portionis novam inveſtituram de more petenti, ſe oppoſuit Lucas alter frater, unde deputatis juxta ſtylum duobus juriſconſultis, qui Sapientes ibi nuncupantur, ab iſtis prodiit votum Lucæ oppoſitori favorabile, quod ſcilicet præſupponendo illud feudum verum, & rectum juxta naturam feudi antiqui pacti, & providentiæ in ſucceſſione regulandum; non potuerit frater decedens, uni ex fratribus gratificari, alterum verò negligere, atque Jacobo Mariæ dicti voti reviſionem petenti illam Senatus conceſſit, cum decretatione deputationis aliorum duorum Sapientum concordandorum, decreta utrique interim poſſeſſione hujus portionis, ſub cautione a Luca præſtanda reſtitutionis fructuum, rebuſque in hoc ſtatu exiſtentibus, Jacobus Maria habens filiam Mariam Brigitam, huic dictorum feudorum ad ſe ſpectantium donationem inter vivos, reſervato uſufructu, fecit, atque paulò poſt obiit de anno 1673. condito teſtamento, in quo dictam donationem confirmando, eandem filiam inſtituit; unde ſequuta morte, Marcus Antonius vir, ejus nomine feudorum poſſeſſionem adeptus eſt ſub die 29. Decembris, ſubſequuta die ſequenti ejuſdem Mariæ Brigitæ gratificatione, atque petenta poſtmodum conſueta inveſtitura, idem Lucas patruus ſe oppoſuit prætendendo in excluſionem fœminæ integram ſucceſſionem; cùmque hujuſmodi lite pendente, utraque pars actus poſſeſſorios de facto facere curaret, unde rixarum, & inconvenientium timor ſuberat; hinc Senatus, coram quo cauſa pendebat, de menſe Aprilis ſequentis, poſſeſſionem ad ſe avocavit per modum proviſionis, cum clauſula *ſine præjudicio jurium partium*, annullando omnia poſt mortem dicti Jacobi Mariæ hinc inde geſta, ad opportunam cauſæ reſolutionem, ut pene ſemper, iſta facti ſerie neceſſariò præmittenda.

In hoc itaque rerum ſtatu, ex parte dictæ Mariæ Brigitæ, ejuſque viri conſultus, duas in reſponſu deſuper dato efformabam inſpectiones, unam nempè in poſſeſſorio, alteram verò in petitorio, ſeu bono jure; quamvis etenim

ejus,

ejus, qui enteriorem jam habeat poſſeſſinnem, ac propte-
rea petere poſſit manutentionem, ſuper qua, ſuſpenſo peti-
2 torin, prius judicandum eſt, ea relatis *diſc.44. de judic.* &
ſupra *diſc.104.* & *alibi*, imprudens conſilium regulariter ſit
aſſumere quæſtinoem petitorii, quæ potius evitari debet,
inſiſtendo ſuper dicte propoſitione, *ut prius terminori de-
beat poſſeſſorium*, præſertim vero iſtud omnium magis pri-
vilegiatum retinendæ, in quo non quæritur de juſtitia, vel
injuſtitia; ſed attenditur nudum factum poſſeſſionis, ex
deductis *eod. diſc.44.* & alibi.

3 Quinimo ubi cauſa petitorii turbida ſit, quia nempe
qualitas, vel natura feudi ſit incerta, & eltioris indaginis,
etiam idem expediat in altero minus privilegiato poſſeſ-
ſorio adipiſcendæ, in quo obtinere debet fœmina proxi-
mior, vel etiam extraneus hæres ultimi poſſeſſoris, cui
agnetus remotior non eſt legitimus contradictor, juxta au-
ctoritates relatas ſupra *diſc. 43.* & 104. & generaliter *d.
diſc.44. de judic.* & alibi.

Attamen cum aradarem, quod certum eſſet bonum jus
fœminæ habentis poſſeſſionem anteriorem, idcirco oppor-
tunum quoque cenſui illud etiam dedocere, atque in eo
inſiſtere extrajudicialiter, conſulendo tamen, ut in acti-
4 bus judicialibus ſemper inſiſteretur in ſuſpenſione petitorii,
& in privilegiata terminatione poſſeſſorii, ex rationibus
inſinuatis eodem *diſc.44. de judic.* ac etiam *diſc.37. eod. tit.*
occaſione agendi de materie appellationis, & *diſc.21. in
relat. Cur.* occaſione agendi de Signatura Juſtitiæ, quod
ſcilicet ita nimium facilitetur poſſeſſorii terminatio, dum
libentius, ac facilius manutenibilis eſt poſſeſſio titulata,
& quæ boni juris ſumeotum habeat.

Hinc proinde laudabilis eſt Curiæ ſtylus diſtinguendi
actus judiciales eb extrajudicialibus, ut in prime ſpecie in-
ſiſtatur in ſolo poſſeſſorio, & ſuſpenſione petitorii, ad quod
exceptiones altioris indaginis referendæ ſint; in altere vero
ſpecie detur quo magis poſſibile ſit ſumus boni juris, vel
ſaltem ut turbidum reddatur illud collitigantis; potiſſime
autem in magnis Tribunalibus, quæ magis arbitrii fim-
bries dilatare ſolent ſuper illo poſſeſſorii, & petitorii ordine,
ut advertitur *d. diſc.44.* & *diſc.35. de judic.* ac etiam *diſc.32.
in relat. Curia*, agendo de Tribunali Rotæ, cujus ſtylus eſt
quandoque demandandi in hoc judicio, ut videatur de bono
jure, etiam ad effectum manutentionis.

Magis vero in iſte cauſa, ob qualitatem Judicis, co-
5 ram quo illa agebatur, nempe ſupremi Senatus Reipublicæ
habentis jura ſupremi, & abſoluti Principatus, cum fa-
cultate condendi, & deſtruendi leges, earumque ordinem
pervertendi, adeout non ſubjaceat regulis legalibus, neque
intra eorum cancellos ejus arbitrium ſit reſtrictum, quod
per Advocatos, aliosque cauſarum Directores attente conſi-
derandum venit; iſteque eſt unus de conſuetis adeo fre-
quentibus pragmaticorum erroribus, & ineptiis, proce-
dendi ſcilicet in omnibus caſibus pariformiter cum illis re-
gulis, & propoſitionibus generalibus, quas more pſyta-
corum, per auditum, vel per adnotationem in repertoriis
ſciunt, non reflectendo ad Judicum, & Tribunalium, at-
que ad cauſarum qualitatem, aliaſque ſingulorum caſuum
particulares circumſtantias, ex quibus revera tam judi-
cium quam conſilium regulari debent.

Quatenus itaque pertinet ad primam inſpectionem poſ-
ſeſſorii; dicebam, etiam cum ſenſu veritatis, quod omni-
no planum eſſet, ut pro filia, & hærede feudatarii defuncti,
6 utramque fictam, & legalem, ac naturalem, & de facto poſ-
ſeſſionem anteriorem habente, reſpondendum eſſet, ſtante
donatione, per quam poſſeſſore adhuc vivente, in donata-
rium translata fuerat poſſeſſio, tam ex clauſula *Conſtituti*,
quam etiam ex reſervatione uſusfructus, ex quorum uno,
multo magis ex utroque, receptum eſt competere hoc re-
medium retinendæ, quamvis per ipſummet donatarium, vel
ejus hæredem opponeretur de nullitate donationis, quoties
iſta non ſit omnino clara, & incontinenti probata, ex firma-
tis apud Bich. *deciſ. 403.* & *417.* Dunozett. *deciſ. 951.* &
in ſua ſede ſub tit. de donat. pluries, præſertim *diſc.14.* &
eod. diſc.44. de judic. Multo igitur magis, quando in do-
natario cumulatur quoque titulus hæredis donatoris, vel
quod alter hæres, ex judicio defuncti, donatario adhæreat,
atque pro donationis obſervantia inſtat.

Iſto namque caſu non intrant ea, quæ *d. diſc.44. de judic.
ac diſc.197.* & *ſeqq. de fideic* & *ſup. diſc.43.* & *104.* & *alibi*,
habentur ſuper quæſtione, an fideicommiſſarius, vel alter
7 ſucceſſor neceſſarius, jure ſuo independenter a defuncto ul-
timo poſſeſſore, ſit necne legitimus contradictor ad im-
pediendum hæredi ejusdem poſſeſſoris remedium poſſeſſo-
rium adipiſcendæ, quod immiſſionis in Curia dicimus
ex beneficio *l. fin. C. de edict. Div. Adr. tollen.* ſive ex
interdicto, *quorum bonorum*, *vel quorum legatorum*,
dum in eo remedio, quod ad plures effectus eſt minus
privilegiatum, quandoque intrat exceptio circuitus, vel
intrat regula, *dolo facis*, &c. ex deductis locis citatis;
ſecus autem in iſto remedio retinendæ longe magis pri-
vilegiato, in quo non intrant illæ inſpectiones, quæ in di-
cto alio remedio cadunt, ut in ſpecie advertitur *in de-
ciſ. 35. par. 6. recent. repetit. deciſ. 295.* apud Poſth. *de
manutent.* de que idem Poſth. *d. tract. obſerv. 47. num.
10.* & advertitur *d. diſc. 44. de judic.*

Ac propterea pro evitendis quæſtionibus, de quibus *dict.* 8
diſc.197. & *ſeqq. de fideicom.* & *in aliis locis citatis*, ubi præ-
ſertim non vigeat ſtatutum continuativum poſſeſſionis de-
functi in hæredem cum decreto annullativo, unde pro-
pterea reſultet, ut etiam in caſu ejusdem ſtatuti ſine dicto
decreto obſtet interverſio hujus civiliſſimæ poſſeſſionis, ex
naturali præoccupatione de facto; vel quod deficiente ſtatu-
to intret magis recepta juris concluſio, tam in bonis indiſ-
ferentibus, quam etiam in feudis, ut in hæredem non trans-
feratur poſſeſſio ipſo jure, ſed neceſſaria ſit ejus apprehen-
ſio, ex relatis in ſua ſede *ſub tit. de hærede*, præſertim *diſc.26.*
Prodiit ingenioſa cautela, quod moriens teſtatus, in te-
ſtamento, vel in codicillis, vel etiam moriens inteſtatus, in
inſtrumento, vel in alia ſcriptura ſe conſtituat, ex nunc pro
tunc, & præambula hora mortis poſſidere nomine teſtati, vel
inteſtati hæredis, ſive legatarii, juxta firmate apud Dunoz.
deciſ.993. edita in caſu, de quo agitur *diſc.134. de fideicom.*
ideoque in hac facti ſpecie, quatenus ad poſſeſſorium per-
tinet, caſus videbatur indubitatus pro hac parte.

Et nihilominus etiam in fortioribus terminis, quod ſcili-
cet hæres, vel donatarius ultimi poſſeſſoris confugeret ad
dictum alterum minus privilegiatum remedium adipiſcen-
dæ, ac propterea intraret dicta quæſtio legitimi contra-
dictoris, adhuc agnatus dicendus non eſſet legitimus con-
tradictor, non ſolum ob dubietatem naturæ, vel qualitatis
feudi, quæ ad hunc effectum ſufficit, præſertim ſtante ulti-
mo ſtatu, ex deductis ſupra *d. diſc.43.* & *104.* ſed clarius,
quoniam iſta quæſtio intrat cum illo, cui ſupervenit titu-
lus, vel poſſeſſio poſt mortem poſſeſſoris, ſecus autem, ubi
obtinuit titulum in ejus vita, ex relatis per Angel. *de legi-
tim. contradict. quæſt.6.* Quod tamen dicebatur ad ſuperabun- 9
dantiam, dum extra omne dubium competere dicebam
dictum alterum pinguius, magiſque privilegiatum reme-
dium retinendæ, cui obſtare non poſſe advertebam ſeque-
ſtrum, vel avocationem poſſeſſionis factam per Senatum,
ut ſupra; tum ob expreſſam adjectionem clauſulæ, *ſine
præjudicio*, per quam omne præjudicium remanet præſer-
vatum, tum etiam quia talis eſt natura ſequeſtri provi-
ſionalis, ut non tollat poſſeſſionem, neque impediat hu-
jus interdicti competentiam, ex relatis *diſc. 98. de benefic.*
& *diſc.13. de judic.* & *alibi*.

Quo vero ad aliam inſpectionem petitorii, ſeu boni ju-
ris in negotio principali, deciſio pendebat ab eadem quæ-
ſtione, de qua ſupra *diſc.11.* & *d. diſc.43.* & *104.* & *alibi*,
ſuper natura ſcilicet feudi, & an illud eſſet rectum, & 10
proprium regulandum juxta ſucceſſionis ordinem ſtatutum
juxta leges feudales, vel potius improprium, eò ut ex-
cepta illa feudalitate, quæ ineſſe dicitur pro Domini directi
fidelitate, & ſervitio, ac recognitione, quæ per neceſſitas
novas inveſtituras ſequi ſolet, in reliquis præſertim quo-
ad ſucceſſionem allodialium, ac indifferentium bonorum
jure reguletur, juxta firmata per Rot. *deciſ.94.* & *237. par.
12. recent.* quæ prodierunt in eodem caſu, de quo *d. diſc.
11.* & prius (quamvis ad diverſum effectum devolutionis)
latius apud Coccin. *deciſ.2283.* & *2305.* repetit. apud Ca-
pyc. Latr. *conſult.75.* edite ſuper ipſarum impugnatione,
atque in earum revocatoriis apud Dunozett. *deciſ. 748.* &
760. & apud Otthobon. *deciſ. 265.* in quibus invicem pu-
gnantibus deciſionibus, per quandam ſpeciem formalis,
ac elaboratæ tractationis habetur deductum totum id,
quod in hac materia hincinde cum ſolita involutione
habetur ſuper natura, & qualitate feudorum.

Ad hujuſmodi autem improportionem, corruptamque
naturam probandam, tria diſtinguebam tempora, vel
ſtatus; Unum nempe ab anno 1472. in quo per Lucam 11
ſeniorem contendentium ſtipitem, facta fuit acquiſitio,
uſque ad annum 1548. Alterum a dicto anno 1548. in quo
Lazarus obtinuit inveſtituram cum quadam diverſa forma
pro ſe, & hæredibus maſculis, & in illorum defectum pro
fœminis, & in qua inveſtitura ſupponebatur ex parte

agnati potiſſimum, imo totum conſtitui fundamentum, quaſi quod per illam immutata fuerit natura feudi, eique impreſſa nova qualitas pacti, & providentiæ uſque ad annum 1610. Et tertius a dicto anno ſcilicet 1610. vel 1617. in quibus Cæcilia filia Lazari, & reſpective Auguſtinus, tanquam ejuſdam Cæciliæ hæres hujuſmodi feuda obtinuerunt, ut ita clarius evitarentur objecta, & tollerantur confuſiones frequentius oriri ſolitæ e diſputationibus in abſtracto abſque caſuum, vel temporum, aliarumque circumſtantiarum diſtinctione.

Attento primo tempore, dicebam caſum eſſe indubitatum pro feudi impropriatione, ejuſque hæreditaria, & libera qualitate, non ſolum quia illi da Lingueglia antiqui 12 poſſeſſores profeſſi fuerunt ea poſſidere tanquam hæredes, ac eſſa liberæ diſpoſitionis, ſed etiam quia iidem primi acquirentes ex cauſa onaroſa, & correſpectiva, quorum factum per deſcendentes impugnari non poteſt, quamvis investitura haberat meram formam pacti, & providentiæ, ee pluries ſupra inſinuatis, ita acquirere profeſſi ſunt.

Ac etiam elatius, quia cum illius naturæ expreſſo præſuppoſito, eadem Reſpublica Domina directa feudum majus univerſi Marchionatus acquiſivit e Tagliaferria juxta præmiſſam facti ſeriam, quam ad hunc effectum operæ pretium reputatum fuit diſtincta recenſare, ut generaliter in aliis caſibus contingit, cum rarata ex facti circumſtantiis cauſarum deciſiones frequentius pendeant.

Ex iſta etenim circumſtantia duo reſultare advertebam, 13 primo nempe, quod illa ſubfeuda jure feudi principalis regulande eſſent, eandemque ſortireutur naturam, etiam ubi admittatur, quod ſint ſubfeuda vera, & propria cadentia ſub legibus feudalibus; ſiquidem in hoc dari poteſt, ac ſolet differentia inter feudum, & ſubfeudum, ut illud ſit magis impropriatum, & corruptum, adeout ſortiatur naturam allodii, juxta deducta ſupra, *diſc. 7. & in aliis*, ſecus autem e converſo, ut feudum ſit corruptum, & impropriatum, & ſubfeudum ſit rectum, & improprium, niſi ſec ſubinfeudationis aliter expreſſe ſtatuat.

Et ſecundo, quoniam idem Senatus cenſæ Judex, ac etiam Dominus directus non poſſet contrarium decernere, 14 dum ob iſtam qualitatem feudi improprii, & corrupti, ac alienabilis, ipſa Reſpublica obtinuit illum Marchionatum, & de conſequenti controverſorum ſubfeudorum directum dominium a varo, & recepto principio, quod nemo admittendus eſt ad impugnandum illum titulum, ex quo ipſe jus metitur, adeout illo tempora, vel ſtatu attento, caſus videretur quæſtionis incapax, attenta præſertim ſubſequute obſervantie.

Cardo itaque difficultatis reſidere videbatur in ſecundo ſtatu, vel tempore, ab anno ſcilicet 1548. ob inveſtituram ſub diverſa forma obtentam a Lazaro, an per illam immutata eſſet feudi natura, ut propterea ex corrupto, & impropriato, mereque hæreditario, ut ſupra, affectum eſſet feudum verum, & proprium pacti, & providentiæ, ut ex parte dicti remotioris agnati prætendabatur.

In hoc autem alii pro hac eadem parte ſcribentes totam 15 vim faciebant in concluſione, de qua apud Galeot. *d. contr. 31. n. 34. ſupra, diſc. 53. n. 7. & in aliis*, ut ſcilicet novæ inveſtituræ occaſione renovationis conceſſæ aliquam alterationem continentes non alterant naturam feudi, ſed potius clauſulæ, & verba alterationem redolentia, errori ſint referenda, ex regula novationis excluſiva, ad terminos *text. in l. fin. C. de novat.*

Verum de hoc aſſumpto, quando verba hujus novæ inveſtituræ importarent illam alterationem, quæ ex ais deſumebatur, advertebam nimium dubitandum eſſe, capiendo iſtam propoſitionem ita generaliter, & in abſtracto, cum illa ſit quidem in ſuis caſibus vera, ſed fallacia conſiſtere ſoleat in applicatione, ut pene generaliter in omnibus contingit.

Ad hunc itaque effectum advertebam reflectendum eſſe ad diſtinctionem caſuum, vel effectuum, quæ revera pro concluſionum, vel axiomatum intelligentia, & congrua applicatione ſemper eſt ſacra anchora.

Primus etenim caſus eſt, ubi de hac alteratione ſit quæſtio inter dominum directum, & feudatarium, vel ejus hæredem, ad effectum reſtringendi antiquam feudi naturam, ſive illius onera, & ſervitutes ampliandi, aut alias inducendi præjudicia feudatarii, vel ejus hæredum, aut aliorum in antiqua inveſtitura vocatorum, ad ipſius domini directi commodum, & favorem, juxta caſus, de quibus ſupra, *diſc. 5. & 56. cum ſimilibus*; Et iſte caſus in plures alios ſubdiſtinguendus venit, quorum primus eſt, quando nova inveſtitura nullum habeat motivum novandi, vel alterandi, neque pendeat a voluntate domini illam concedere, vel denegare, ſed ſit quidem neceſſarie ex parte feudatarii, ut eam petere, & obtinere debeat infra tempus e jure communi feudali, vel a lege particulari loci, ſeu inveſtituræ præfinitum, ſed ſit etiam neceſſarie ex parte Domini, qui eam denegare non poſſit, nec debeat, juxte illam ſpeciem renovationis, de qua ſupra, *diſc. 52. & 59.* (& qualis propria eſt illa, de qua in præſenti) & tunc recta intrat dicta propoſitio, ut præſumanda non ſit innovatio, cum nulla ſubſit novandi cauſa, vel occaſio, ideoque clauſulæ, ſeu verba alterativa errori potius referri debeant, dum iſta ſpecies renovationis nullam redolet novam conceſſionem, vel conceſſionis ampliationem, ſed ſolum ſit pro recognitione Domini, atque pro faciliori probatione dominii, juxte ea, quæ habentur etiam *ſub tit. de emphyt. diſc. 4. & in aliis pluries*, in propoſito illius renovationis, quæ in emphyteuſi perpetua, vel ad certas generationes petenda eſt ſingulis quibuſque temporibus, puta de 29. in 29. annos, vel de 60. in 60. cum ſimilibus.

Alter etiam ſubdiſtinctus, vel ſubalternus caſus eſt, ubi adſit quidem aliqua occaſio novandi, quæ pendeat a voluntate Domini, qui poſſit denegare, ſed reſpiciet accidentia, puta juxte caſum, de quo ſupra, *diſc. 44. & 45.* quod poſſeſſor feudi impropriati, & hæreditarii, ſeu alias magis largam naturam habentis, novam obtineat inveſtituram, occaſione dignitatis, vel tituli, qui in eo erigatur, aut occaſione conceſſionis majoris juriſdictionis, juxta caſum, de quo *diſc. 54. & ſeqq.* vel occaſione erectionis primogenituræ, reducendo feudum dividuum juris Longobardorum ad naturam individuam juris Francorum juxta caſum, de quo ſupra, *diſc. 9. & 10.* vel obtinendo aliam prærogativam; Et tunc verius videtur, ut non conſtito de diverſa voluntate novandi antiquam inveſtituram, & immutandi ſubſtantiam, totamque naturam feudi, reſtrictio, quam nova inveſtitura continaat, percutiat ſolum illud novum accidens alterativum, non autem ſubſtantiam feudi, & antiquæ inveſtituræ, ut advertitur pluries ſupra locis citatis, recteque intrat propoſitio, de qua ibidem, ac etiam *diſc. 12. & in aliis*, ut nova qualitas alterativa ſuperaddita feudo, illud alteret in ea qualitate, vel parte alterata, in reliqua autem antiqua ſubſtantia, vel natura firma remaneat.

Tertius caſus pariter ſubalternus eſt, quando nova inveſtitura ob incurſum caducitatis, vel alium caſum revera habeat vim novæ, & integræ conceſſionis, quam Dominus volens negare potuiſſet, quamvis renovationis, vel remiſſionis vocabulum adhibeatur, quoniam cum ſubſtantia veritatis, non autem formalitas verborum attendi debeat, ideirco ſi verba alterativa ſunt apta percutere ipſam naturam, ac ſubſtantiam feudi, illud dicendum erit alteratum, ac innovatum, juxta caſum, de quo *d. diſc. 5.* cum ſimilibus, cum in ſubſtantia ſit nova conceſſio, quamvis ad aliquos effectus non talis, ſed potius antiqua cenſeri debeat, vel reſpectu ſucceſſorum, ut infra, vel reſpectu poteſtatis domini illam concedentis.

Ut ex. gr. in Statu Eccleſiaſtico Papa per ſæpius annexam Bullam S. Pii V. de non infeudando, non poteſt novas 16 infeudationes facere, quare ſi Sedis Apoſtolicæ feudatarius caducitatem incurrat ob felloniam, vel ex alio capite, atque re integra, ideſt priuſquam declarata caducitate ſequatur vera, & effective incameratio, & feudi incorporatio cum aliquo ſtatu, remittatur caducitas cum inveſtitura continente aliquam reſtrictionem, vel alterationem ipſi Sedi Apoſtolicæ Dominæ directæ favorabilem, adeout inveſtitura antiqua non amplietur, ſed potius reſtringatur, vel minuatur, & tunc non obſtabit quidem Bulla ob ejus ceſſantem rationem, ut advertitur *in Parmen. diſc. 128.* neque per hoc dici poterit nova infeudatio, cum ſit potius continuatio antiquæ per viam remotionis obſtaculi, habebit tamen naturam, ſeu qualitatem novæ in ea parte alterata, quæ errori referenda non eſt.

Ubi vero non cum Domino directo, ſed cum ſucceſſoribus quæſtio ſit, ut in præſenti, quia nempe Domini nil intereſt, an feudum unam, vel alteram habeat naturam, ſed prætenderet, ut per novam inveſtituram feudum alias hæreditarium afficiatur pacti, & providentiæ, vel e converſo pacti, & providentiæ afficiatur hæreditarium, ſive cum eſſet antiquum efficiatur novum, juxta caſum de quo ſupra, *diſc. 111.* vel quod alias alterationem antiquæ naturæ recipiet; Et tunc diſtinguendum venit, an illa, qui talem novam inveſtituram alteratam obtinuit, habeat necne facultatem novandi, atque ſucceſſoribus præjudicandi,

quo-

quoniam ſi non habeat, in conſideratione habenda non erit, juxta deducta *d. diſc. 5. & alibi*, ſed ſi habeat, tunc, ubi conſtat de voluntate, adeout non obſtet poteſtas, illa attendi debet, juxta ea, quæ ad rem habentur pluries *ſub tit. de jurepatr.* præſertim *diſc. 60.* ſuper immutatione naturæ juriſpatronatus de hæreditario in gentilitium, vel e converſo, cum ſimilibus.

Quare applicando ad rem, quando dicta verba alterati-
27 va hujus inveſtituræ, *pro ſe, & hæredibus maſculis, & in defectum maſculorum pro fœminis*, haberent tractum ſucceſſivum, adeout apta eſſent comprahendare omnes deſcendentes in infinitum, neque obſtarent ea, quæ infra habentur tertio tempore, vel ſtatu ob hæreditariam qualitatem Cæciliæ, & Auguſtini parentum agnati actoris, et tunc motivum eſſat ſolidum, quoniam cum penes dictum Jacobum Mariam ſeniorem feuda eſſent liberæ diſpoſitionis, adeout illa potuiſſet alienare in extraneos, ſeu alias de eis diſponere, ita potuit hanc legem adjicere, tanquam per ſpeciem fideicommiſſi ordinati cum ejus poſteritate, eodem modo, quo in jurepatronatu loco citato habetur, ac generaliter in bonis liberis, ac indifferentibus; Et ſic agnati maſculi excluſive, vel prælative ad fœminas, & reveta tali caſu venire non dicuntur jure inveſtituræ pacti, & providentiæ, & ex beneficio Domini, ſed potius jure dicti impliciti fideicommiſſi, & ex beneficio eorum aſcendentis.

Adhuc tamen his non obſtantibus dicebam, quod dicta inveſtitura anni 1548. per præfatum Jacobum Mariam obtenta, iſtum non operaretur effectum, ſed feuda adhuc pri-
28 mævam retinerent naturam, adeout alia non adeſſet alteratio, niſi inter filios primi gradus ejuſdem Jacobi Mariæ, ut maſculi præferendi eſſent fœminis, illaſque excluderent, quoniam cum non adeſſent verba præſeferentia perpetuitatem, & tractum ſucceſſivum, neque adeſſent conjecturæ, quæ id ſuaderent, idcirco dicebam intrare regulam, de qua *ſub tit. de credito diſc. 36. & 38. ſub tit. de hærede diſc. 4.* ac etiam *diſc. 34. de legatis, ac alibi*, ut appellatione hæredum, ſive de illis ſanguinis, ſive de illis rei familiaris, quoties reſtrictio non tendat ad favorem Domini, & præjudicium feudatarii, ejuſque ſucceſſorum, ſed potius percutiat dictum alium effectum alterativum inducantem novationem, in dubio non præſumendam, vel aliam exorbitantiam, ſive onus veniens ſolum illi primi gradus, non autem ulterioris.

Et nihilominus advertebam ſufficere, ut id eſſet dubium, dictaque verba capacia eſſent hujus interpretationis, ut propterea omnino deferendum eſſet obſervantiæ, tanquam optimæ interpreti, quamvis non eſſet temporis conſiderabilis, multo vero magis, dum illa erat annorum centum, & ultra, a dicto nempe anno 1548. ſive a tempore mortis
29 ejuſdem Jacobi Mariæ, de cujus voluntate agitur, nempe ab anno 1565. uſque ad annum 1660. in quo iſta quæſtio excitata fuit, adeout adeſſe quoque dicatur obſervantia præſcriptiva, juxta diſtinctionem, de qua *diſc. 21. de judic. & alibi*.

Si etenim etiam in caſu, in quo ex tenore inveſtituræ certa ſit forma pacti, & providentiæ, adhuc ex conſuetudine illa corrumpitur, atque tranſit in qualitatem mere hæreditariam, & liberæ diſpoſitionis, præſertim ubi non adſit præjudicium Domini, ex deductis ſup. *diſc. 10. & in aliis*,
30 & frequentius *ſub tit. de emphyt.* præſertim *diſc.* 8. & late per Galent. *d. controv.* 31. multo magis, ubi res ambigua ſit, adeout obſervantia interpretativa potius, quam præſcriptiva dicenda ſit.

Multa vero concurrebant hanc obſervantiam comprobantia, præſertim aliquæ diſpoſitiones, & oblationes factæ per ejuſdem Jacobi Mariæ filios primi gradus veriſimiliter informatos, unde reſultat obſervantia proxima, quæ melior judicatur, ac etiam judicium plurium Juriſconſultorum primi nominis, & præſertim Menoch. *d. conſ.* 812. &
31 Galeot. *d. controv.* 31. magis vero geminatum judicium ejuſdem Senatus cum ſubſequuto effectu in prædictis annis 1610. & 1617. ad favorem Cæciliæ, & Auguſtini, & acquieſcentia agnatorum, qui ut ſupra ſe oppoſuerunt, & adverſus quorum oppoſitionem ſcripſit Galeot. *dict. controv.* 31.

Et licet Scribentes pro agnato Actore dictam acquieſcentiam, quinimo judicatum ad favorem fœminæ, ac reſpective ejus hæredia, referrent ceſſioni, quam ob obligationem evictionis, & non contraventionis, pro ſe, & hæredibus, Aſcanius oppoſitor fecerat ad favorem Lazari fratris, ut ſupra, iſtudque motivum magni facerent; attamen illud nimium debile, ac frigidum eſſe dicebam ex pluribus.

Primo nempe, quoniam ubi ſubſiſteret prætenſio, quod iſta eſſent feuda recta, & propria, quorum incapaces eſſent ut hæredes extranei, tunc dicta ceſſio intelligenda eſſet facta pro hæredibus ſanguinis capacibus ex veriſimili voluntate cedentis, & ceſſionarii, adeout ea non obſtante, licite ad jura ceſſa regreſſus haberi poſſit, juxta theoricam Bart. *in l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verb. oblig. n. 24.* de qua *ſub tit. de renunc. diſc. 5.* & ſup. *diſc. 5. 7. & 23. & alibi pluries*.

Secundo, quoniam cum Aſcanius haberet ſeptimam portionem, ſive forte aliam majorem ab alicujus fratris morte 23
impinguatam, ad quam ceſſio reſtringebatur pro iſta ſolum, & quanti intereſt illam non evinci teneri debuiſſet; id autem non potuiſſet impedire vindicationem aliarum portionum, illam præſertim ejuſdemmet Lazari ceſſionarii, juxta proxime firmata apud Ninut. *decif. 7. & 77.* de duobus fratribus vendentibus quædam loca Montium ſubjecta fideicommiſſo, quod uno eorum defuncto, prohibitus non eſſet ſuperſtes defuncti portionem vindicare jure fideicommiſſi ab emptore, ejus obligatione non obſtante, ut advertitur *diſc. 31. de regal. & alibi*.

Tertio, quia ubi Aſcanius habendus eſſet pro mortuo civiliter, quia talem ſe feciſſet per renunciationem, non fuiſ- 24
ſent prohibiti Jo. Aug. & Jo. Baptiſta ejus filii, qui fuerant principales oppoſitores, obtinere feudorum ceſſionem, dum eis obſtare non poterat qualitas hæreditaria fratris adhuc viventis; Et quarto, quoniam admiſſa etiam omnium prædictorum verificatione a præfata ceſſione reſultante, eorum ſucceſſio aperta fuiſſet eidem Auguſtino marito Cæciliæ, & patri Lucæ oppoſitoris, quem improbabile eſt, voluiſſe aſſumere, & ſubſtinere titulum hæredis extranei, cum ſubjectione oneribus hæreditariis, tam Cæciliæ, quam Lazari, ſi cum inveſtitura ſucceſſionem jure proprio obtinere potuiſſet.

Et e converſo, quamvis ex hac parte ad probandam dictam obſervantiam interpratativam, vel præſcriptivam, ni- 25
mium inſiſteretur in alienationibus factis per ſe, & alios fratres ad favorem Lazari, juxta pondarationes Menoch. *d. conſ.* 112. & Galent. *d. controv.* 31. attamen iſta quoque levis, ac frigida erat conſideratio, quoniam cum eſſent fratres æque capaces, & de eodem genere vocati per inveſtituram, id nil prohibebat, niſi quatenus hæc obſervantia deduceretur a qualitate alienationis factæ per venditores cum promiſſione evictionis, pro ſe, filiis, & deſcendentibus, quatenus iſti patris alienantis hæreditariam qualitatem haberent, & ex parte emptoris acquirere profitentis pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, & aliorum quibus dederit cum clauſula ad habendum, ita deſumendo obſervantiam, quod apud eos feuda ejus naturæ hæreditariæ, & liberæ haberentur.

Ex his autem inferri dicebam, quod ubi etiam Lucas 26
agnatus oppoſitor non eſſet hæres Auguſtini, & Cæciliæ parentum, atque ab eis omnino independenter veniret, adhuc pro fœmina proximiore judicari deberet, præſertim in poſſeſſorio, ut ſupra, ſtante præſertim ultimo ſtatu, qui ad inſtar eorum, quæ habemus in beneficialibus, etiam in hac materia feudali, vel ſimili, attendendus videtur, ut in ſpecie ultimi ſtatus advertitur ſupra *d. diſc.* 104.

Et generaliter tam in feudis, quam etiam in officiis, aliiſ- 27
que regalibus eodem jure regulari ſolitis, ac etiam in primogeniis, & majoratibus, præſertim Hiſpaniæ qualificatis, hanc figuram feudorum ibi facientibus, ex relatis *diſc. 1. & 7. cum ſeqq. de fideicomm. & alibi*, tam feudiſtæ, quam alii dictas materias tractantes, ac etiam beneficialiſtæ reſpective, iſtos terminos promiſcue adhibent, quod ſcilicet Beneficialiſtæ adhibent feudales, & feudiſtæ, aliique ſimiles adhibent beneficiales, ut præſertim advertitur ſup. *diſc. 7. & 8.* ac etiam *diſc. 69. de penſion. & alibi frequenter*.

Aggrediendo vero tertium, & ultimum ſtatum ſupra diſtinctum, ab anno ſcilicet 1610. vel 17. reſpective, uſque ad 1660. in quo iſta quæſtio excitata fuit; dicebam, quod hoc ſtatu, vel tempore attento, res omni dubio carere videbatur ob hæreditariam qualitatem utriuſque parentis in Luca oppoſitore concurrentem, & obtinente quamplura eorum, ac 28
Lazari bona libera, ideoque eorum factum impugnare non poterat, neque proprios auctores de mendacio redarguere, etiam in juribus ex propria perſona competentibus intra limites virium hæreditariarum, intra quas inventarium non prodeſt, atque nihil refert illud adeſſe, vel non adeſſe, ad vulgarem quotidianam regulam text. *in l. ſi quis a matre, C. de rei vendic.* de qua nimium frequenter *ſub tit. de fideicom.* & in omnia alia fere materia, etiam in illa plures.

Ac etiam, quod cum idem oppoſitor, defuncto Auguſti-

no patre, per hanc viam hærediteriam ambulaſſet, ſive per hanc viam ingreſſus eſſet, quia nempe hæreditario jure pro-
29 priæ portionis poſſeſſionem obtinuiſſet, ac etiam inveſtituram reportaſſet, ita non poterat proprii auctoris dominium, & pertinentiam negare, neque impugnare illum titulum, ex quo ſuum jus metiebatur, ad regulam text. *in l. ſi quis conduct. C. locat.* quam locum habere in omni materia, cui eadem congruat ratio, & præſertim in iſta feudali eſt magis receptum, ea collectis de more ad ſatietatem per ſolius improbi laboris collectorii profeſſorem Rubeum *in addit. ad deciſ. 420. num. 50. & ſeqq. par. 4. rec. tom. 2.* & advertitur pluries ſupra.

Et in omnem eventum adverrebam, negari non poſſe huic parti repræſentanti jura Lezari, & Cæciliæ, quorum hæreditaria qualitas habetur, retentionem pro ſumma libra-
30 rum 38. mil. dotis Aloyſiæ, & uxoris dicti Jecobi Mariæ ſenioris, qui ſupponebatur auctor, & impreſſor dictæ novæ qualitatis, vel formæ pacti, & providentiæ; tum quia pro iſto debito cum aſſenſu Reipublicæ Dominæ directæ hæc feuda in ſpecie obligata fuerunt in ipſamet inveſtitura anni 1548. ex qua agnatus totum ejus jus deſumebat; tam etiam quia erat debitum primi acquirentis, ad quod citra dubium, ubi præſertim illud procedat, adeout non cadat illa conſideratio implicitæ donationis, ob quam debita poſteriore impugnari poſſent, tenentur ſucceſſores, quamvis expreſſe, & clare inveſtitura eſſet in forma pacti, & providentiæ, ex frequenter inſinuatis ſupra *hoc tit. & ſub altero de emphyt. ac alibi.*

Magnum item fundamentum conſtituebatur ex parte dicti agnati, in deductis apud Andreol. *contr. 12. & ſeq.* cum
31 quibus proceſſerant Conſultores in dicto voto tradito contra Jacobum Mariam viventem, occaſione quæſtionis ſuper portione alterius fratris prius defuncti, ut ſupra, ac etiam ſupponebatur, quod in iſta portione magnam facerent impreſſionem; ſed advertebam, quod ultra genericam conſiderationem, de qua *diſc. 35. de judic. & alibi pluries*, ſuper modica, & falleci, imo nulla, penituſque contemnenda auctoritate illorum præſertim modernorum Conſulentium, qui more Advocatorum ad pecuniem, ac requirentis opportunitatem ſcripſerunt, eorumque ſcripta, prout jacent publicæ luci, potius forte pro inani gloria, quam pro ſervitio veritatis, & juſtitiæ, dedarunt, quo nil abſurdius, nihilque Reipublicæ, ipſique legali ſeculiati magis perniciuſum, ac præjudiciale adeptari obſervebam conſidarationem, de qua apud Franch. *deciſ. 260. num. 5. & 6. & eod. diſc. 35. de judic.* quod ſcilicet, quando allegantur conſilia, videre oportet deciſiones, quæ in illis caſibus prodierint, dum præfatus auctor Advocati more ſcripſit pro agnato maſculo ſuper eodem puncto, de quo agitur ſupra *diſc. 21.* in quo fuit deciſum contrarium.

Quinimo ubi etiam juxta ſcripta deciſum eſſet, prout mihi pro eadem parte Scribente decidi debere videbatur ex ibidem inſinuatis; adhuc tamen id nil referre dicebam ob longe diverſos illius caſus, ac iſtius circumſtantias, ut clare patet ex earum combinatione, ad quam principaliter, ac omnino tam per Judicantes, quam per Conſulentes reflecti debet pro congrua applicatione, non ſolum conſiliorum hujuſmodi naturæ, quæ revere ſtultitiæ ſpecies eſt in judicando, vel conſulendo attendere, quoties non ſint recepta, & canonizata per Tribunalia, ſed etiam ubi allegantur ipſorum Tribunalium deciſiones, vel reſponſa pro veritete, quandam deciſionum ſpeciem babentia, quæ ita, & non alias attendi debent, ut latius *eod. diſc. 35. de judic.* iſteque præſertim error, tot induxit confuſiones, iſtamque facultatem contemptibilem reddidit.

PARMEN. PERMUTATIONIS
PRO DUCE, ET EPISCOPO PARMÆ
CONJUNCTIM.

Caſus diſputatus in Congregatione particulari, & pendet.

De Bulla S. Pii V. de non infeudando, quando intret necne, præſertim in ſtatu mediato, & an in Caſtris confiſcatis pro delictis privatis; Et de æſtimatione bonorum juriſdictionalium quomodo facienda ſit pro regulanda utilitate contractus; Et de aliquibus ad materiam, de qua ſupra diſc. 60. Et an vaſſalli, vel ſubditi ſint legitimi contradictores ad impediendam alienationem loci, ac mutationem Domini.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *De punctis controverſis.*
3 *In dominiis temporalibus Eccleſiarum inferiorum, penes quem reſideat dominium altum.*
4 *An Bulla Piana de non infeudandis capiat ſtatum mediatum.*
5 *Quid de aliis Conſtitutionibus, & proviſionibus Apoſtolicis.*
6 *De eodem, de quo num. 4. cum diſtinctione.*
7 *De ſubinfeudationibus, quæ non veniunt ſub dicta Bulla.*
8 *De ratione differentiæ inter hujuſmodi conceſſiones in ſtatu mediato, vel immediato.*
9 *Quod ſubinfeudatio non importet ſciſſuram, vel alienationem feudi.*
10 *De requiſito ſubfeudi, ut ſit perſona æqualis conditionis.*
11 *De ratione cui innixa eſt Bulla, & quando ex ceſſante ratione non intret.*
12 *Diſtinguuntur diverſæ ſpecies dominiorum temporalium in Papa, & quænam ſpecies cadant ſub Bulla.*
13 *De alto, & directo dominio penes feudatarium compatibiliter cum altero dominio Domini.*
14 *Nemo poteſt facere ſibi æqualem, ideoque altum dominium non eſt conceſſibile, quod declaratur.*
15 *De ratione, ob quam altum dominium in iis Caſtris, & bonis juriſdictionalibus, quæ in Regno Neapolitano poſſidentur per Eccleſias inferiores, ſit penes Regem.*
16 *Quando dicatur adeſſe utilitas Eccleſiæ in alienatione.*
17 *Quid ubi agatur de bonis juriſdictionalibus, & quomodo hæc æſtimentur.*
18 *Attendi debet principaliter utilitas Eccleſiæ univerſalis, qua accedente, non curatur utilitas Eccleſiæ inferioris.*
19 *Recenſentur utilitates in caſu.*
20 *An ſubditi ſe opponant alienationi loci, & ſint legitimi contradictores, & de prælatione eis competente.*
21 *An Bulla intret in Caſtris obventis in Cameram ex cauſa confiſcationis.*
22 *An eadem Bulla impediat remiſſionem incurſæ caducitatis.*

D I S C. CXXVIII.

POſſidente Cathedrali Eccleſia Parmenſi ab antiquo ex Imperialibus conceſſionibus regiſtratis apud Ughell. *tom. 2. Italiæ Sacræ*, quaſdam Villas, & loca inhabitata cum juriſdictione, & imperio, adeout quendam Principis ſæcularis Epiſcopus figuram faceret, currentis ſæculi initio, forte clarius, quam antea, excitatæ fuerunt, ſive creverunt controverſiæ juriſdictionales inter ipſum Epiſcopum, & Ducem, eorumque reſpective Officiales, & miniſtros ſuper alto dominio, & competentia regalium majorum, præſertim in calamitoſis temporibus belli, peſtis, & famis, vel occaſione aliarum extraordinariarum contingentiarum, juxta caſum, de quo ſupra *diſc. 60. & alias*, de quibus apud Spad. *conſil. 5. & 6. lib. 1.* Fajerd *allegat. 3. & ſeqq. & alios.* Quare ad occurrendum inconvenientibus, quæ exinde reſultare praxis docet, de anno 1617. concluſa fuit inter Ducem, & Epiſcopum permutatio hujuſmodi locorum cum aliquibus tenutis, & bonis privatis duplicati fructus, atque deſuper ſub Gregorio XV. prævia conſultatione Congregationis particularis aliquorum Cardinalium, expeditum fuit beneplacitum directum uni ex vicinioribus Epiſcopis in ſolita forma ſi in evidentem, incertum tamen eſt ex quibus accidentibus conventio effectum ſortita non ſit. 1

Hinc denuo ſub Alexandro Septimo inter modernos Ducem, & Epiſcopum ad novam deventum eſt conventionem conſimilem circa redditum duplicatum bonorum Eccleſiæ aſſignandorum, cum ea differentia, quod inter dicta bona, quæ pro majori parte erant allodialia conſiſtentia in prædiis privatis, adeſſet etiam quoddam Oppidum, ſeu Caſtrum, alias jure ſubfeudi poſſeſſum per illos de Sancto Vitali, ad Cameram Ducalem devolutum, quodque in eo Epiſcopus eandem haberet juriſdictionem ſæcularem, quam præfati inferiores Domini habere conſueverunt, cum eodem titulo Comitatus, quem in præfatis locis ab antiquo obtinent; atque deſuper, juxta ſtylum, deputata particulari Congregatione aliquorum Cardinalium ſuper conceſ-

ſione

[illegible] Apoſtolica, cum tempus jam expiraſſet Pontificatus Alexandri, & brevis Pontificatus Clementis Noni ſucceſſoris, conſu aptum eſſet in informatione facti, aliiſque diligentiis, ac etiam in conſuetis majorum Curiarum moribus; ideirco ſub Clemente Decimo per eandem Congregationem aſſumpta fuit formalis cognitio ſuper hujus conventionis approbatione, vel reprobatione; potiſſime propter oppoſitionem vaſſallorum Epiſcopi, eorumque Camoranitatum ægre ferentium iſtam Domini mutationem.

2 Deſuper itaque aſſumpta diſputatione; in primis ſeſſionibus major difficultas habebatur ſuper obſtaculo Bullæ Pianæ de non infeudando; cognito autem ex infra deducendis, quod Bulla reperta non intrat, excitata fuit difficultas ſuper alio puncto, qui primo aſpectu videbitur planus ob fraudem, [illegible] circa Eccleſiæ utilitatem, ac etiam æqualiter ſuper vaſſallorum oppoſitione, unde duo fuerunt puncta: unum nempe Bullæ Pianæ, alter utilitatis Eccleſiæ, & tertium oppoſitionis vaſſallorum.

3 Quatenus pertinet ad primum; dupliciter movebatur per Camerales, & alios Oppoſitores, eoſdemque Cardinales ſuper obſtaculo Bullæ; primo nempe ſuper tranſlatione locorum Eccleſiæ in Ducem, dum ſex Pontifex, & Sedes Apoſtolica infeudare, vel alias concedere dicebatur alterum dominium, & immediatitatem, quæ in hujuſmodi dominium temporale Eccleſiarum inferiorum penes dictam Eccleſiam univerſalem, eandemque Apoſtolicam eſſe dicuntur, juxta deducta ſupra d. diſc. 60. Et ſecundo in tranſlatione Oppidi, vel Caſtri, quod Dux aſſignabat Eccleſiæ, ob amplitudinem verborum dictæ Bullæ, & aliarum, quæ pro ejus confirmatione per ſucceſſores Pontifices conditæ fuerant, illam præſertim Innocentii Noni, ut omnis ſpecies conceſſionis quocumque explicetur vocabulo, ſub ea veniret ſituata, ut in praxi [illegible] pluries in aliis Bullæ propoſita advertitur.

4 Cumque per alios Scribentes pro conceſſione beneplaciti, prius quam ego evocarer, eſſent deducta [illegible] pluries inſinuata in hoc jam edito libro de feudis, præſertim occaſione Bullæ Baronum, ac etiam ejuſmet Bullæ de non infeudando, & ſimilium, ut complecteretur ſolum Statum Eccleſiaſticum immediatum, ſive illum mediatum improprium, locorum ſcilicet exiſtentium ſub Baronibus, & Domicellis omnino ſubordinatis, non autem ſtatum vere mediatum ſub feudatariis regalibus, & vere dignitatis, ſupremorum Principum figuram facientibus, hinc omnium inhibebatur ſuper iſtius aſſumpti approbatione cum Bullarum verbis, & præſertim ipſa diſtinctio habebatur Nunc, quia ſcilicet expreſſe loquantur de utroque ſtatu, tam mediato, quam immediato.

Aſſumptus itaque poſt aliquas diſputationes ex parte Ducis, & Epiſcopi concurrentium, quæ pro alio aſſumpto ſubſtinendo; dicebam quidem, etiam cum ſenſu veritatis jam ſuperius per Congregationem, quod Bulla de non infeudando in iſto caſo non intraret, ex aliis motivis, ut infra, non autem quatenus generaliter, & abſtracte ſumptos cum verba videretur contrarium, ut Bulla univerſum ſtatum Eccleſiaſticum illum mediatum, juxta modum tamen, de quo infra, comprehenderet; falleret enim eſſet (ut frequenter in hac facultate contingit) in conſultatione caſuum, vel cauſarum, attendendo cum continere, & connaturali vitio, propoſitiones generaliter, & in abſtracto, ſive in litteris, non inſiſtendo ad diſtinctionem caſuum, vel effectuum.

Pro comprehenſione itaque dicebam, vim non habere verba, in quibus oppoſitores, vel movitantes ſolum inſiſtebant, quoniam, ut ſequens [illegible] praxis docet, tam occaſione Bullæ Baronum, de qua præſertim ſuper hoc puncto agitur ſupra diſc. 74. & alibi, quam occaſione Reſtitutionum, & quamplurium Conſtitutionum, utpote ſine Bullæ ſum regulativæ Communitatum, & aliæ receptationis bannitorum, ac etiam impoſitionum onerum cum ſimilibus edictis, & proviſionibus, ut in eis legentur eadem verba, tamen praxis docet, ut non comprehendant ſtatum vere mediatum, ut ſunt Regnum Neapolitanum, & iſti Ducatus Parmæ, & Placentiæ, ac etiam prius ante devolutionem erant Ducatus Ferrariæ, & Urbini.

5 Bene tamen, dicebam comprehenſionem reſultare ab eiſdem Bullæ ratione, vel fine, ad quem principaliter prodierat, ob imminentem ſcilicet, tunc verſimiliter ſperatam feudorum devolutionem doceat demonſtrationem feudi Ferrariæ, de qua ſupra diſc. 40. & in aliis; ideoque dicta ipſa feuda mediata in genere, cum quaſi [illegible], eorumque incorporationem cum utilitate ſtatu, quam etiam inveſtitura [illegible]

6 vante, quatenus illa prorogandi eſſet contra prohibitionem dictæ Bullæ Clementis IX. advertebam, quod de comprehenſione dubitandum non eſſet.

Illam tamen dicebam dignoſci differentiam inter iſtam ſpeciem ſtatus vere mediati, & alteram ſtatus immediati, quod in hac ſecunda ſpecie, ubi aliquorum Caſtrorum, & locorum juriſdictionalium devolutio, ſeu reverſio ad Cameram, & Sedem Apoſtolicam ſequatur, ſive ſit ex cauſa veræ devolutionis ob lineam finitam, ſive ex illa caducitatis, vel confiſcationis, quinimo etiam vendicationis poſt certum tempus, juxta Bullam Clementis Octavi, quæ Baronum dicitur, non poſſunt aliis amplius concedi in feudum, vel Gubernium, aut Vicariatum, quamvis ſubordinatum, cum ſolum cadere poſſit ratio dubitandi in conceſſione commodi [illegible], juxta motivata ſupra diſc. 61. ut agendo etiam de locis obventis ad Cameram ex cauſa confiſcationis, utpote privati delicti, rejecto conſil. 16. Spada lib. 1. advertitur infra, hoc eod. diſc. & alibi.

Secus autem in altera ſpecie ſtatus mediati conſiſtentis 7
in hujuſmodi feudis majoribus, & regalibus, conſtituentibus Regnum, vel Principatum abſolutum, ut in ſpecie agendo de iſto Ducatu Parmæ, habetur ſupra diſc. 14. & in aliis, quoniam non prohibetur ipſe Princeps feudatarius, ceſſante fraude, aliiſque concurrentibus feudi requiſitis, de quibus ſupra diſc. 1. & alibi, loca alia concesſa, & devoluta, ſive alia nunquam conceſſa, nec infeudata, vel ſubinfeudata, quoties non ſint de expreſſe prohibitis ſubinfeudare, ſeu alias concedere, in forma tamen feudi omnino ſubordinati, & dependentis, firmis remanentibus alto dominio, & ſuperioritate penes ipſum feudatarium majorem concedentem, juxta notoriam, ac frequentem praxim Regni Neapolitani, ac etiam illorum Ducatuum Parmæ, & Placentiæ, & illam brevi ſtante Ducatuum Ferrariæ, & Urbini, ut præſertim advertitur d. diſc. 14. n. 10. & ſeqq. atque in hoc ſenſu dicebam intelligenda eſſe a me dicta ſuper non comprehenſione ſtatus mediati.

Habet iſta diſtinctio evidentem differentiæ rationem, 8
quoniam in prima ſpecie ſtatus immediati, non cadit terminus ſubfeudi, vel excadentiæ, utpote cadens in conceſſionibus, quæ fiunt per feudatarium, quoniam cum conceſſiones faciendæ ſint per Papam, dicuntur immediatæ, & in ſpecie juxta hujuſmodi terminorum diſtinctionem, de qua ſupra diſc. 47. & alibi. In altera vero ſpecie, ſubfeuda, quæ per feudatarium conceduntur (quoties cum dicta dependentia, & ſubordinatione ſequantur non ſunt vere feuda, neque importare dicuntur ipſius feudi diviſionem, vel ſciſſuram, ideoque ejus unitati non præjudicant; quatenus enim in utriuſque 9
Siciliæ Regnis ſubinfeudatione prohibitæ ſunt ipſis feudatariis, quatenus ita diſponat, vel ita interpretata, & recepta ſit illorum lex particularis in Conſtitutione, quæ incipit, Conſtitutionem Divæ memoriæ, ut advertitur eod. diſc. 14. ubi agendo de natura hujuſmodi feudorum majorum redolentium Principatum, habetur iſta connaturalis facultas, ut ea ne ſiſtere poſſit ille Princeps ſibi conſtituere milites qualificatos primi ordinis.

Major itaque dubitandi ratio conſiſtebat in qualitate 10
perſonæ, cui hæc ſubinfeudatio fiebat, quod ſcilicet eſſet manus mortua, pedeſque quaſi deſperata eſſet devolutio, unde deficere dicitur magis eſſentiale requiſitum ſubinfeudationis, ut ſcilicet æqualis conditionis, ita intelligendum, ut eod. diſc. 1. habetur. Verum advertebam, quod id non percuteret controverſum particularem punctum Bullæ Pianæ, ſed potius materiam generalem ſubinfeudationis, juxta terminos juris communis feudalis, ut ſcilicet ita ceſſaret illa ſubinfeudandi facultas, quam alias feudatarius habeat, ut propterea requiratur Domini aſſenſus, qui ex hoc motivo niſi negari poteſt, adeout dicenda veniat alienatio prohibita, ex deductis eod. diſc. 1. ſed in hac facti ſpecie ob ejus particulares circumſtantias locus erat conceſſioni aſſenſus ob magnam feudi, ac ipſius Domini utilitatem; dum a manu mortua obtinebatur longe major, & dabatur minus; ideoque feudi conditio fiebat melior.

Quo vero ad caſum controverſum locorum, quæ per Ex- 11
cellentiſſimum dabantur Duci, vel feudo, magis planum eſſe dicebam (etiam cum ſenſu veritatis) quod caſus non caderet ſub Bulla; tum ob ceſſantem ejus rationem conſiſtentem in diminutione, vel diminutione Principatus temporalis Eccleſiæ, dum ita potius augeri dicebatur ob notabilem diſcationem ſummi feudi, tollendo locorum a manu mortua, eaque transferendo in feudatarium, per cujus lineæ maſculinæ finem ſperari poteſt devolutio, &

illud integramentum a natura, tum etiam quia iſta ſpecies dominii non cadit ſub Bulla.

Siquidem in hoc propoſito tres ſpecies dominii temporalis in Papa conſiderandæ veniunt, prima ſcilicet magis generalis, & habitualis in univerſo orbe, omnibuſque Regnis, Principatibus, & dominiis, quam tanquam Chriſti Vicarius habere dicitur, & cum qua, ex fidei præſertim motivo, Reges, & Principes deponere poteſt, eorumque Regna, & Principatus aliis concedere, juxta exempla deducta *diſc. 21 in relat. Cur.* ubi late de hac poteſtate, & certum eſt, hanc ſpeciem ſub dicta Bulla non cadere.

12 Altera ſpecies eſt dominii, & ſuperioritatis habitualis, vel intellectualis, quam Papa, pariter ipſi Papa, & Chriſti Vicarius, tanquam Epiſcopus Eccleſiæ univerſalis, ejuſque, ac Sedis Apoſtolicæ nomine habere dicitur pariter per univerſum orbem in dominiis temporalibus, quæ obtinentur per Eccleſias inferiores, juxta caſus, de quibus agitur deducta *ſup. diſc. 60.* Et pariter iſta ſpecies abſque dubio non cadit ſub Bulla, dum illa expreſſe loquitur de dominio temporali, & ſic de tertia ſpecie, in qua Papa conſideratur potius tanquam Rex, ſeu Princeps temporalis, ut adverti[illegible] *d. diſc. 2. in relat. Cur. & hoc eod. tit. ac alibi pluries*, ita comprobante quotidiana praxi ſuper beneplacito Apoſtolico, quod concedi ſolet in alienationibus, aliiſque conventionibus, quæ ſuper dominiis temporalibus fiunt per Eccleſias inferiores ultra montes, & præſertim in Germania, ac etiam quandoque in ipſamet Italia, ut docet praxis in caſu, de quo *d. diſc. 60.* adeout Bulla reſtricta ſit ad tertiam ſpeciem.

His itaque ſic ſtantibus, dicebam meram diſtinctionem, quod aut iſtud dominium cenſendum eſt de ſecunda ſpecie, & tunc non cadit ſub Bulla, aut de tertia, & tali caſu nulla

13 dicebatur fieri alienatio in eum, qui non haberet, quoniam cum inveſtitura Pauli III. hujuſmodi Ducatuum Parmæ, & Placentiæ contineret totum id, quod Sedes Apoſtolica in hac ratione ditionis temporalis poſſideret in ea re, quæ nuncupatur Gallia Ciſalpina, ſeu verius Tranſpadana, ita jam hinc feudo, de quo agebatur, adnexum erat hoc dominium, dum ex eadem ratione ad Cameram Ducalem ſequuta eſt devolutio illorum feudorum, quæ ante hanc inveſtituram directe, ac immediate per Sedem Apoſtolicam conceſſa fuerant, ut præſertim patet ex caſu, de quo ſupra *diſc. 74. cum ſimilibus.*

Ac propterea advertebam, quod iſta conventio aliud non importaret, niſi reunionem hujuſmodi locorum ad ſuam majorem unitatem, & conſolidationem dominii utilis, vel ſubalterni, cum illo directo, vel altro pariter ſubalterno, quod comparative, ut inſra, penes majorem feudatarium eſſe dicitur.

14 Quamvis etenim aliquibus ex Cardinalibus iſta conſideratio videretur metaphyſica, ex regula juris, quod idem dominium directum, ſive altum eſſe non poteſt penes duos in ſolidum, & ex altera propoſitione, de qua præſertim *diſc. 148. de dote*, ac etiam *hoc eod. tit. diſc. 1. & alibi*, ut ſcilicet hoc directum, & altum dominium, ſeu major ſuperioritas, quæ vulgo *Sovranità* appellatur, concedi non poſſit, neque avelli a Corona, vel Principatu, unde propterea nemo poteſt ſibi facere æqualem, dicebam tamen quod iſta eſſet levis difficultas, quoniam illud idem dominium directum, & altum, quod Sedes Apoſtolica retinet in feudo majori, & ſic in toto corpore, retinere quoque dicitur in hoc membro, ſeu parte, feudatarius autem diſtrictualis, ac feudi regalis, comparative ad ſubfeudatarios, & inferiores Barones, & Domicellos (de quorum genere ita Epiſcopus cenſendus eſſet) habere dicitur quoddam dominium, quod etiam altum, & directum dicitur, ſed, ut dictum eſt, comparatione inferioris dominii utilis improprie, & abuſive, adeout comparatione illius veri, ac proprii alti, & directi dominii, quod retinet penes infeudantem, dicatur ſubalternum, unde propterea aliqui ad diſtinguendum iſtas ſpecies, illud majus, quod remanet penes Dominum, appellant altiſſimum, eodem modo, quo in Papa, juxta primam ſpeciem, de qua ſupra. Et ſic eſt quædam dominiorum gradualitas compatibilis ſeu reſpectuum diverſitate, obquam non implicat in eadem re concurſus plurium dominiorum in ſolidum, ut præſertim habetur ſupra *diſc. 62. & alibi pluries*, atque juxta illam gradualitatem, quæ in eadem juriſdictione Eccleſiaſtica, vel ſpirituali digoſcitur inter Epiſcopum, Metropolitanum, Primatem, ſeu Patriarcham, Legatum Apoſtolicum de latere, & Papam, ſive in temporalibus inter Imperatorem, vel Regem omnino independentem, & ejus generalem Vicarium, vel Præſidem, & ſucceſſive, Gubernatores, & Magiſtratus majores, ac reſpective minores, ac Barones, & Domicellos, unde propterea hujuſmodi feudatarii majores, ſupremorum Principum figuram gerentes, ac poteſtatem, & jura exercentes, dicuntur tanquam Vicarii generales, & ſupremi Magiſtratus, ſive Legati habere altum dominium, & majorem ſuperioritatem in actu, ſeu exercitio, ejus habitu remanente penes infeudantem.

Ex hoc autem probabilius magis videtur, ut in illis 15 Caſtris, & locis, quæ in dominio temporali poſſidentur per Eccleſias inferiores in Regno Neapolitano jure allodii (cum in illis, quæ obtinentur jure feudali, nulla cadat ratio dubitandi) procedant potius ea, quæ habentur apud Apont. *deciſ. 2.* quam ea, quæ habentur apud Spad. *d. conſ. 5. & 6. lib. 1.* & ſub *d. diſc. 60.* cum Rex ſit feudatarius Papæ, & Sedis Apoſtolicæ, ideoque ad evidentiam convincitur error, & contrariorum ineptia aliquorum modernorum, quod non reflectendo ad hujuſmodi diſtinctiones, & circumſtantias, confundunt caſus, & auctoritates, applicando *d. deciſ.* Apont. & concordantes aliis caſibus, quibus ea ratio non congruit.

Sublata itaque hac prima difficultate, atque firmato, quod revera caſus non caderet ſub Bulla Piana, aſſumpta fuit quæſtio ſuper ſecundo puncto utilitatis, juxta terminos generales *Extravag. Ambitioſæ.*

In hoc autem inganne dicebam, potius more Scribentis pro veritate, quam more Advocati, vel conducti ſcriptoris ad opportunitatem condeſcentis, quod quando agerenur de bonis privatis indifferentibus, utilitas Eccleſiæ ſit indubitata ob fructuum duplicationem, cum tamen ſufficeret aliquis ex aliis quantitas æqualitas, vel etiam minor ſumma compenſata a certitudine, juxta *deciſ.* Mantic. 181. cum aliis relatis *diſc. 5. de alienat. & contract. prohibit.* (ubi generaliter de hac materia alienationis bonorum Eccleſiæ) *num. 43. & ſeqq.*

Et multo magis, dum aliæ accedebant circumſtantiæ majoris vicinitatis, ac majoris commoditatis bonorum, quæ 16 per Eccleſiam in excambium recipiebantur, deſuper quibus, replendo multiplices chartas cum copioſis allegationibus nimium ſe diffundebant aliqui Scribentes ex parte Ducis, procedendo cum materiis collectionibus, de iſta materia alienationis bonorum Eccleſiæ agentibus.

Sed quoniam agebatur de bonis juriſdictionalibus, ita qualificatis, adeout redolerent quamdam ſpeciem dominii 17 independentis in natura parvi Principatus, hinc proinde quando ageretur de omnimoda alienatione, & tranſlatione in alium Principem, vel Dominum, adeout loca non remanerent in dominio, & ditione Eccleſiæ Romanæ, vel Sedis Apoſtolicæ, tunc in nulla conſideratione habenda eſſet duplicatio fructuum, atque bene procederent difficultates per ipſam Congregationem excitatæ, ut æſtimari deberet ipſa ſors principalis, quæ ita videtur eſſe ineſtimabilis, ac non de facili recompenſationem admittit, ut adverteretur *diſc. 11. de præeminent.* unde propterea praxis docet, quod quantumcumque magnis ſumptibus, & incommodis tueri expediat aliqua dominia potius damnoſa, ut (ex. gr.) praxis docet in Monarchia Regis Catholici circa dominium Flandriæ, necnon illud Orani, aliorumque locorum in Africa, atque in ipſamet Italia, in Portubus Etruriæ, & alibi, ac etiam in hoc principatu temporali Eccleſiæ ſequitur, in ſtatu Avenionenſi in Gallia, & in Italia in ſtatu Caſtri empto, ſpreta ſtatura dominæ, ut adverti *diſc. 80. de regal. cum ſimilib.*

Concluſio etenim, de qua *d. diſc. 5. de alienat. & contract. prohibit. num. 30. & ſeq.* & ſupra *hoc tit. diſc. 19. 24. & ſæ alibi*, & juriſdictionalia æſtimentur in medietate pluris, quam bona privata indifferentia, quoties ratione onerum feudalium non mereantur potius minus æſtimari, juxta ponderationes, de quibus *loc. cit.* procedit in bonis juriſdictionalibus inferioris ordinis redolentibus ſimplicem Baroniam, vel Domicellariam qualitatem ſubordinatam, non autem, ubi de hac ſpecie dominii plene, & independentis.

Ac propterea, ut præmiſſum eſt, quando cum extraneo, & independenti Principe, vel cum ſubdito alterius Principis ageretur, aptum eſſet, quod non diceretur ſuiſſe utilitas fructuum, duplicatione neglecta, cum ſors vera non præponderet.

Adhuc tamen (his non obſtantibus) in facti ſpecie evidentem utilitatem verificari dicebam, quoniam diſtinguendo Eccleſiam inferiorem a majori Eccleſia univerſali, quæ 18 dicitur vera, & habitualis Domina omnium bonorum, quæ

Digitized by Google

poſſidebantur per Eccleſias inferiores, inter quas diſtributa aſſa dicuntur jure fruitionis, & utilitatis potius burſalis, ac etiam præeminentialis, & ſubordinatæ; ideirco principaliter ſpectanda eſt utilitas majoris Eccleſiæ univerſalis, qua concurrente, negligi ſolet illa Eccleſiæ inferioris, a qua etiam cum damno, & diminutione, & abſque aliqua recompenſa, caſtra, vel bona diſmembrari ſolent, illaque incorporari Sedi, vel Cameræ Apoſtolicæ, ut per Gregor. XIII. factum eſſe de dominio Caſtrorum Vallis, & Montboronis ab Eccleſia Maſſana, habetur ſupra *diſc.* 54. *& ſeq.* & per eundem Pontificem factum fuit de molendinis Eccleſiæ Metropolitanæ Ravennatenſis applicatis, extincta etiam alias aſſignata præſtatione pro recompenſa in caſu, de quo *deciſ.* 51. *&* 52. poſt Pacicabel, *de diſtant, cum ſimilib.* multo igitur magis ubi utrique ita conſultum remaneat, inferiori ſcilicet cum redditu duplicato, & majori cum pluribus utilitatibus exinde reſultantibus.

19 Primo ſcilicet, quod ita dilatabantur fines feudi majoris, cujus devolutionis poſſibilitas adeſt, quæ deficit continuantibus bonis in Eccleſia manu mortua.

Secundo, quia efficiebantur feudalia illa bona privata indifferentia, quæ aſſignabantur Eccleſiæ inferiori in recompenſam, & quæ alias in caſu devolutionis eſſent libere tranſmiſſibilia.

Tertio, quia ita tollebatur occaſio ſcandalorum, & inconvenientium ratione controverſiarum juriſdictionalium, & jurium regalium inter Ducem, & Epiſcopum, eorumque reſpective officiales, & miniſtros.

Et quarto fortius, ac evidentius, quod ita utraque Eccleſia, major, & minor, notabilem reportabat utilitatem, quoniam cum iſta incorporatione feudo majori ponebantur magis in tuto omnimodum dominium, ac jura Sedis Apoſtolicæ, atque tollebatur occaſio quæſtionis, de qua apud Spad. *d. conſil.* 5. *&* 6. Apunt. *d. deciſ.* 2. Fa... *d. allegat.* 34. *& ſeqq. & d. diſc.* 60. ita occurrendo illis prætenſionibus, quæ ex parte poteſtatis ſæcularis promoveri poſſent ſuper directo, & alto dominio.

Alia quoque reſultante utilitate melioris defenſionis hujuſmodi locorum, eorumque juriſdictionis cum Principibus confinantibus, præſertim in temporibus calamitoſis belli divini, vel humani, ſeu penuriæ.

20 Demum quoad tertium, & ultimum punctum oppoſitionis ſubditorum, an ſcilicet iſta attendi deberet necne, cum Scribentes pro oppoſitoribus deducerent ea, quæ inſinuantur ſup. *diſc.* 38. & 110. ac etiam *diſc.* 148. *de regal.* ſuper vaſſallorum prælatione in venditione feudi, attamen advertebam id continere æquivocum clarum, quoniam hæc prælatio non provenit ab aliqua diſpoſitione juris, ſed a quadam non ſcripta æquitate, fundata in duplici ratione, primo nempe, quoniam ita jus Domini in nihilo fit deterius, imo melius, dum obtineat idem pretium, quod ab alio feudi, ſeu loci emptore abſenturus eſſet, atque adhuc remanet Dominus, & ſuperior, ut *ead. diſc.* 148. *de regal.* habetur; Et ſecundo, quoniam valde ſubditorum intereſt non eſſe ſub Barone, vel Domicello, ſed ſub immediato Regis, vel Principis dominio, & regimine, ob quamplura præjudicia reſultantia ex Baronali vaſſallaggio, & præſertim illud, de quo *ſub. tit. de præeminent. diſc.* 32.

Utramque autem rationem in præſenti ceſſare dicebam, quoniam alias utrique Eccleſiæ inferiori, & ſuperiori adimerentur plures utilitates, de quibus ſupra, & quas vaſſalli oppoſitores ſupplere non poterant, ac etiam, quia eorum conditio ita melior efficiebatur, faciendo tranſitum a Domino inferiori ad ſuperiorem, & Principem; ideoque oppoſitionis ratio erat illa, ob quam ſubditi Eccleſiarum habentium inferiores Prælatos, adeo tenaciter adverſus Epiſcopos ſolent ſe opponere, ac litem ſuſtinere, ex deductis *ſub. tit. de juriſd. diſc.* 1. *cum plur. ſeqq.* ut ita ſcilicet majorem habeant vivendi licentiam, atque pro eorum criminibus non ita puniri poſſent a Domino minoris potentiæ, ideoque indebita videbatur oppoſitio, merito non multum in conſideratione habita.

Stante vero jam recepta interpretatione, & uſu hujus Bullæ, ut de locis, & Caſtris juriſdictionalibus ad Sedem, vel
21 Cameram Apoſtolicam devolutis, fieri non poſſit alia conceſſio, quocumque nomine, & vocabulo explicetur, etiam ad vitam, ob ejuſdem Bullæ amplitudinem; hinc prorſus erroneum, maleque fundatum aliquarum contingentiarum occaſione, pro veritate a pleriſque Cardinalibus conſultus, dicere conſuevi non ſubſiſtere *d. conſ.* 16. Spad. *eod. lib.* 1. in quo firmat, ut iſta Bulla Piana non comprehendat illa Caſtra, & loca, quæ ob privata crimina indifferenter cadant ſub publicatione bonorum, eodem modo, quo alia bona privata, & allodialia, puta, ut in caſu ſuo ob parricidium, quod non eſt crimen feudale, ut late probat Capyc. Latr. *conſult.* 131. quale proprie eſt illud felloniæ in cujus caſu Bullam intrare in locis devolutis ob iſtud crimen dicit idem Spad. *conſ.* 23. *num. fin. eod. lib.* 1. aſſignando *d. conſil.* 16. quandam rationem differentiæ inter caſum devolutionis ex natura feudi, & caſum confiſcationis pœnalis; quod ſcilicet iſta ſecunda ſpecies dicatur eſſe in fructu.

Verum id continet æquivocum manifeſtum, non ſolum quia Sedes Apoſtolica proſitetur, & ſolet ponere ſub iſta Bulla etiam caſtra, & bona juriſdictionalia, quæ ob debita Baronum, & feudatariorum ad præſcriptum Bullæ Baronum tanquam privatus emit, quando poſt lapſum certum terminum ſequatur formalis incameratio, ut etiam advertitur infra *diſc.* 132.

Tum etiam quia non videtur, quæ differentiæ ratio intret inter caſum devolutionis, vel caducitatis, & caſum confiſcationis, cum idem adamuſſim ſit effectus reverſionis illius rei ad ſuam unitatem, & reintegrationis membri ſeparati ejus corpori, ſi etenim a lacu, vel fonte derivent rivuli, qui privatis concedantur, illi vero, vel eorum aliqui impedimentum recipiant, ne ad commodum privatorum amplius currant, dicuntur confundi cum lacu, vel fonte, atque in eo remanere jure prioris, & antiquæ cauſæ ubi id ſequatur ex natura conceſſionis, & ob illius expirationem, ſive ob aliquod inſperatum, & extraordinarium accidens, cum ſemper idem ſit effectus, eademque ſit ratio confuſionis partis cum toto, vel membri cum corpore; unde propterea apud feudiſtas recepta habetur propoſitio pluries in præcedentibus inſinuata, quod in eodem Regno, vel Principatu, non poteſt quis eſſe Rex, & Baro, & ſic penes Dominum non datur feudum, vel dominium diſtinctum a majori, quoties reverſio ſit omnimoda, ac perpetua, cum ſolum iſta contradiſtinctio ſit practicabilis in caſu accidentalis acquiſitionis temporalis, ac reſolvibilis, quia nempe Dominus directus, tanquam privatus, emat a feudatario, vel ab emphyteuta feudum, vel emphyteuſim pacti, & providentiæ pro ejus vita, vel jure, ut pluries inſinuatis; quod in praxi in hoc principatu contigibile eſt, quia non obſtante primogenitura, vel alio vinculo, intret confiſcatio ad vitam delinquentis, abſque tamen præjudicio ſucceſſorum, contingente morte naturali, juxta Bullam Sixti V. ſuper receptatione bannitorum, cum ſimilibus, quoniam tunc non dicitur ſequi incorporatio, & reſtitutio membri, vel partis ejus corpori, & unitati, ſed potius ſeparatio, quod tanquam tertius poſſideat fiſcus pœnalis contradiſtinctus a fiſco dominicali illam rem, tanquam ſpeciem commoditatis, ſive tanquam procurator in rem propriam feudatarii delinquentis, & per conſequens non prohibetur idem fiſcus illud jus alteri cedere, atque poſt hæc ſcripta, occaſione juramenti præſtandi in primo Conſiſtorio per Innocentium XI. ſuper obſervantia dictæ Bullæ Pianæ, comperui, quod omnis difficultas hodie in hoc ceſſat ob Conſtitutionem Alexandr. VII. ita expreſſe diſponentem, & cum antea ex quibuſdam cauſis non habebatur notitia, unde propterea dictus Pontifex fuit primus, qui illam juravit. 22

Et quamvis aliqui motivarent, quod ſi ita eſſet, ſequeretur, quod incurrente aliquo feudatario, vel Barone caducitatem ob felloniam, vel aliud crimen, non poſſet tenuiter; attamen dicebam, quod iſtud argumentum non concludit, quando caducitas ſit ſolum juris, & intellectualis ſine effectu, & ſine rituali, perfecta, & omnimoda incorporatione; quoniam tunc actus non importat omnino novam, & ex integro conceſſionem, vel prorogationem, quæ proprie continentur ſub Bulla, ſed ſolum remotionem obſtaculi, ad hoc ut prior, & antiqua conceſſio duret, & continuet, ſive etiam poſt incamerationem jure poſtliminii, ubi præſertim ſequatur pro executione capitulorum pacis, juxta ea, quæ habentur ſupra *diſc.* 27. ideoque caſus eſt toto cœlo diverſus.

Adhuc tamen cauſa pendet, quia commiſſæ fuerunt meliores informationes ſuper valore, & ſuper redditu, ad effectum ſe magis certificandi, an præſuppoſita eſſent vera.

VULTURARIEN. JURISDICTIONIS PRO COLLEGIO SOCIETATIS JESU BENEVENTI, ET CARDINALI CHISIO. CUM PRINCIPE ARICIÆ.

Reſponſum ad cauſam extra curiam.

De dominijs, & juriſdictionibus jure feudi, vel allodii poſſeſſis per Eccleſias, & incidenter de materia alienationis bonorum Eccleſiæ; & an emptor invita Eccleſia venditrice impetrare poſſit beneplacitum Apoſtolicum, & an pendente diſcuſſione ſuper alienationis validitate, vel invaliditate, debeat idem emptor manuteneri in poſſeſſione rei alienatæ, ſi eam non ex titulo venditionis, ſed ex diverſo locationis, & conductionis obtinuerit, cum aliis ad materiam?

S U M M A R I U M.

1 De uſu Regni Neapolitani circa juriſdictiones, & dominia temporalia in Eccleſiis ſuper caſu controverſo.
2 Facti ſeries.
3 De ſucceſſione in Regno Neapolitano ad favorem patrui ſecundogeniti, & de pr[illegible]nio Bartolomæi de Capua.
4 De abuſu Tribunalium Regni Neapolitani in cauſarum protractionibus.
5 De ratione, ob quam facti ſeries diſtincte narrari debet.
6 De ſtylo Conſiliariorum illorum Tribunalium non exhibendi reſponſa extraneum.
7 De incapacitate foren[illegible], & Clericorum exercendi juriſdictionem in dicto Regno.
8 In feudis non admittitur ſimulatio, ſed feudatarius dicitur ille, qui eſt deſcriptus in regiis libris, vel quinternionibus.
9 Eccleſia non poteſt pœnitere, neque revocare contractum poſt obtentum beneplacitum Apoſtolicum, quamvis adhuc non executum.
10 Pendente diſcuſſione validitatis, vel invaliditatis alienationis, interim manuteneri debet in poſſeſſione ille, in quem facta eſt alienatio.
11 Senſus Auctoris in decretione cauſæ.
12 Declaratur concluſio, de qua num. 10.
13 Nemo poteſt reſecare quæſtionem dominii, & poſſeſſionis ejus auctori.
14 Beneplacitum Apoſtolicum ex pacto eſt neceſſarium, etiam in caſibus, in quibus alias non ſequeretur.
15 In materia alienationis bonorum Eccleſiæ, utile per inutile vitiatur.
16 De neceſſitate aſſenſus regii in alienatione feudi, & de pœnitentia.
17 Quid requiratur ad validitatem dicti aſſenſus, vel beneplaciti Apoſtolici.

D I S C. CXXIX.

1 Vigente in Regno Neapolitano frequenti (non tamen ſingulari) uſu, quod plerumque Eccleſiæ Metropolitanæ, Cathedrales, ac Monaſteriales, & aliæ ex conceſſionibus antiquorum Regum, ſive illorum Principum, præſertim Normannorum, qui aderant antequam illæ Regiones, & Provinciæ in Regnum (initio duodecimi ſæculi ſub Innocentio Secundo, in ſchiſmate Pier-Leonis) erigerentur, ac etiam ex modernis onerosis, & emptitiis titulis aliqua Oppida, & Caſtra cum juriſdictione temporali jure Baroniæ poſſideant ſub tribus tamen diverſis ſpeciebus; una ſcilicet in allodium cum plena, & omnimoda juriſdictione, tam civili, quam criminali, adeout inter illa quæſtio, de qua apud Apont. deciſ. 2. & ſup. hoc tit. diſc. 60. Altera pariter jure allodii, vel etiam feudi in eamdem Eccleſiarum facie, vel nomine, cum ſola juriſdictione civili, & quandoque etiam mixta, penes Regem reſidente criminali, ac reſpective mixta, & civili in ulterioribus inſtantiis; & tertia jure feudi emptitii, ex titulo oneroſo quæſiti ad ſolum commodum, ſive utilitatem, ipſo feudo cantante in perſona alicujus ſæcularis, nudum nomen habentis eo modo, quo in Urbe dicimus in officiis, & penſionibus in iis, qui *Teſte di ferro* nuncupantur, ut de pluribus hujuſmodi dominiis temporalibus Eccleſiarum in illo Regno, & alibi incidens mentio habetur *ſub tit. de juriſd. diſc. 1. cum plurib. ſeqq. & alibi*; ac etiam *hoc tit. d. diſc. 60. & in aliis*.

Quando Eccleſiæ dominium ſit juxta ſecundam ſpeciem, in ſola ſcilicet juriſdictione civili, vel etiam mixta primæ inſtantiæ criminali, vel reſpective mixta, ſeu civili ulterioris inſtantiæ, reſidente penes Regem, ſolet iſte frequentius, pro ea conſuetudine infeudandi non ſolum Oppida, & Caſtra, ſed etiam nobiles, & qualificatas Civitates, quæ illius Regni valde infelicem, ac miſeram reddit conditionem, illam quoque juriſdictionem infeudare, adeout ejuſdem loci duo ſint diverſi reſpective Barones, ac Domini, Eccleſia ſcilicet, vel ejus Prælatus, qui vere, ac juridice eſt loci Baro, & iſte feudatarius, qui juriſdictionis dictæ Dominus eſt, tanquam per ſpeciem perpetui guberni. 2

Cum itaque Monaſterium regulare, hodie Cardinalibus, vel Prælatis in commendam concedi ſolitum, juxta præmiſſam ſecundam ſpeciem, poſſideret Baroniam, ac utile dominium, cum juriſdictione civili, & aliqua mixta primæ inſtantiæ Oppidi S. Bartholomæi in Galdo, & annexorum, juriſdictionem criminalem, ac reſpective mixtam, ac etiam civilem ſecundarum cauſarum, Cardinalis Arrigonius Archiepiſcopus Beneventanus, pro pretio ducatorum unius, & viginti millium, in faciem cujuſdam ſæcularis Baronis adjacentis Oppidi Sancti Georgii quæſivit, illamque donavit Collegio Societatis Jeſu ejuſdem Beneventanæ Civitatis, adjecta ſtrictiſſima alienationis prohibitione, ſub pœna caducitatis; verum ita prohibitione neglecta, poſt ſexaginta circiter annorum decurſum, de anno 1669. Collegium prædictum, ex cauſa diſſolvendi æs alienum, quo premebatur, illam, & pleraque bona allodialia a præfato Cardinale inſimul quæſita, pro pretio ducatorum octo millium circiter, vendidit Bartolomæo de Capua Principi Ariciæ Comiti Altavillæ, ſucceſſori illius Bartholomæi de Capua, qui felix in legum ſtudiis, & cauſarum defenſionibus, ob reportatam victoriam pro Rege Roberto in adeo celebri quæſtione coram Papa agitata inter patruum ſecundogenitum, & nepotem ex primogenito prædefuncto, in talis patrocinii, ac victoriæ præmium, prædictum Altavillæ Comitatum, qui a Bartholomæo magni Comitis denominationem reportavit, aliaque feuda, & loca obtinuit, ſub expreſſa tamen reſervatione Beneplaciti Apoſtolici, cum clauſula, *aliàs & non aliter, nec alio modo*, intra annum ab eodem Collegio impetrando ſub pacto reſolutivo in caſu non impetrationis, & legitimæ executionis intra dictum terminum, & cum expreſſa proteſtatione, quod interim neque dominium, nec poſſeſſio, aut quodcumque jus ab ipſo Collegio abdicatum, ſive in ipſum emptorem translatum cenſeretur; alia quoque in eodem inſtrumento inter eaſdem partes initi contractu locationis, & conductionis dictæ juriſdictionis, pro convento penſione dicto pretio proportionata ad triennium. 3

Agnoſcens vero idem Collegium, ex ſuperventa notitia dictæ prohibitionis pœnalis, ac etiam longe majoris pretii, pro quo hæc acquiſitio facta erat, non expedire, ut hujuſmodi contractus effectum ſortiretur, hinc beneplaciti Apoſtolici impetrationem neglexit intra præfinitum terminum, quo expirato, ejus nomine Procurator Generalis Societatis in Curia contractum reſolutum declaravit, deindeque idem Collegium (cum imprudenti tamen conſilio) eandem juriſdictionem cum beneplacito Apoſtolico ad novennium inchoandum poſt dicti triennii finem locavit Cardinali Chiſio Alexandri VII. nepoti, præfatæ Abbatiæ Commendatario, & per conſequens loci Baroni, itaque una cum ipſo Collegio locatore ſibi aſſiſtente, petente poſt triennii lapſum, ac expiratam priorem locationem, dictæ juriſdictionis, & bonorum poſſeſſionem, ſe oppoſuit præfatus conductor, ac reſpective emptor, quoniam intra triennium (elapſo tamen primo anno convento) beneplacitum Apoſtolicum in conſueta forma, *ſi in evidentem*, Ordinario loci directum, impetrare curaverat, atque cauſam ad eo Sacro Conſilio committi curando, prætenſionem excitavit ſuper ejus manutentione in poſſeſſione, ex alleno emptoris titulo, donec penderet diſcuſſio cauſæ, an ſtante impetratione beneplaciti Apoſtolici Ordinario præſentati, quamvis non executi, potuiſſet Eccleſia pœnitere, nec ne, & an tale beneplacitum fuiſſet neceſſarium.

Atque deſuper per plures annos pendente, aliorumque multorum ſeculi ſpatio pendebit indeciſa cauſa, pro illorum Tribunalium hodierno vere damnabili, & commiſerando abuſu efficiendi, perpetuas etiam illas cauſas, quæ 4

vere

vere nullam probabilem dubitandi rationem habente, ei[illegible] dandi magnam diſputationis dotem, quæ vere ſunt indignæ, juxta præſentis controverſiæ caſum, clauſis vero juris alterum, de quo ſubtit. de Regalibus diſc. 2. & alibi, 4 & præſertim hoc tit. ſub tit. de emphyt. diſc. 27. & 30. [illegible] ſimilibus.

Non latuit me tamen, non ſuperflue, ſed ſtudioſe, ac opportune, (ut in plerisque aliis) iſta facti ſeries ita ſigil5 latim, & diſtincte enarrata, cum ex illa pendeat articulorum juris reſolutio, ſive concluſionum, & auctoritatum congruens applicatio, ad quod moderniorum legaliſtarum vulgus pragmaticum non bene advertit.

Merito autem ſupra inſinuatum fuit ex malo, ac impendenti conſilio poſteriorem locationem eſt novennem præfato Cardinali factam eſſe, adeout ſeroſine fuerit admoni[illegible] tio a me facta eidem Cardinali, in cujus gratiam ſcripſi, potius ad inſtructionem illorum cauſæ Defenſorum, dum pro 6 eorum ſtylo, exterorum conſilia, vel reſponſa; præſertim vero hujus Curiæ Advocatorum, nunquam lucem vident, neque Judicibus exhibentur, ſed auctoritates, ac rationes, quæ in eis deducuntur, in propriis allegationibus, vel informationibus, cum eorum moderno currenti vere damnabili, & contemptibili ſtylo, tranſcribunt, ita corrupto, ac abolito illo antiquo vere nobili, ummumque commendabili ſtylo, qui in allegationibus Andreæ ſenioris, & in conſiliis Aponte, Stephan. ſen. et Rovito, & ſimilium cernitur, & in plerisque diverſorum antiquorum allegationibus regiſtratis in tertio volumine de Marinis, in illis præſertim Joannis Angeli Piſanelli.

Duos namque malos, & certe præjudiciales effectus iſtud impendens conſilium produxit, pro dictæ inanis oppoſitionis fomento, ac diuturna protractione cauſæ; primo nempe faciendo locationem ad longum tempus, & ex-tero, unde propterea dupliciter aſſenſus Regius neceſſa-7 rius erat, poteſtatis Proregis etiam ratione forenſitatis eliquæ dubitatione cadente; & ſecundo fortius ratione Clericatus conductoris, ob Clericorum inhabilitationem in dominio, & poſſeſſione, ac exercitio juriſdictionis ſæcularis, ex inſinuatis ſupra eod. tit. diſc. 18.

Quatenus itaque ad cauſam pertinet, duo erant oppoſitoris fundamenta; primo nempe, quod in iſto emptionis, & venditionis contractu nullatenus obſtaret diſpoſitio extravag. Ambitioſæ de reb. Eccleſ. non alienan., ideoque nulla ſubeſſet beneplaciti Apoſtolici neceſſitas, mutuique ejus defectus contractus validitatem, & perfectionem impediret, cum illa eſſet juriſdictio feudalis, cujus feudatarius erat præfatus ſæcularis Baro Oppidi S. Georgii, qui deſcri8 ptus eſt in Regiæ Curiæ quinternionibus, nihil obſtante, quod ejus nomen ibi ſimulate adjectum eſſet, commodo vere pertinente ad Eccleſiam, ex concluſione, de qua ſupra diſc. 7. & alibi, per Rotam Romanam quoque firmata apud Bich. dec. 96. quod in feudis non admittitur ſimulatio, neque locum habet titulus plus valere quod agitur, &c. Sed vere ille dicitur feudatarius, in quo feudi ſubſtantia reſidet, qui in præfatis Regiis quinternionibus eſt deſcriptus, quod etiam in officiis, & locis Montium, aliiſque juribus regalibus ad feudorum inſtar, in plerisque regulari ſolitas, [illegible] in ſue ſede advertitur ſub tit. de regal.

Et ſecundo, quod pœnitendi facultas, quæ Eccleſiæ com9 petit, ceſſat poſt ultimatum, quamvis adhuc non exequutum beneplacitum Apoſtolicum, nimirum ſuper hoc aſſumpto magnificando auctoritatem Gratiani diſcept. 514. nu. 9. & ſeqq. ſuper qua eneroſiſſere circa illud aſſumptum; informationes Scribentium pro oppoſitore unice circumferebantur, eam nimium amplificando, quaſi quod eſſet magna, & peregrina auctoritas.

Atque hinc inferebant ad concluſionem, de qua apud 10 Franch. deciſ. 76. n. 11. ubi Addentes, & Guirb. obſervat. 113. num. 18. ut ſcilicet donec diſcutiatur aliquorionis nullitas, eaque cauſa cum re judicata, vel cum tribus conformibus terminetur, non debeat poſſeſſor, in quem alienatio facta ſit, ejus poſſeſſione privari, ſed potius in ſtatu in ea manutenen.

Deſuper itaque ex parte præfati Cardinalis conſultus, 11 [illegible] ſolutionibus, ſui in ſenſu, ſinceratum eſt tamen, ex qua [illegible] tione per cauſæ Defenſores in partibus non [illegible] concorditer ab hac locatione recederetur, atque cauſa agitaretur in foro nomine Collegii venditoris, ulterius ſuo tempore poſt tenſam finitam ineundo locationem, & conductionem, in ſaciem alicujus Regnicolæ ſecularis, ut ita dictæ difficultates ceſſarent pro Collegio venditore.

Hinc proinde ſolum ſcribendo, dicebam etiam cum ſenſu Veritatis, ut omnem clare injuſtæ, nulliſque juris fundamento, nec quidem colorato, innixa eſſet præfati prioris conductoris, et reſpective emptoris oppoſitio, ac prætenſio, tam in petitorio, quam in poſſeſſorio.

Reſpectu ſiquidem judicii poſſeſſorii manutentionis, in quo magis inſiſtebatur hincinde, dicebam quidem eſſe in 12 puncto juris in ſuo ſtatu præfatam concluſionem favore poſſeſſoris non ſpoliandi, ſed interim pendente diſputatione nullitatis manutenendi in poſſeſſione, ſed quod omnium evidens fallacia erat in applicatione ad caſum, quoniam ubi etiam ex ipſa emptione, vel alterius alienationis titulo emptor poſſideret, adhuc tamen dicta concluſio procedit, atque intelligenda eſt quando agatur de nullitate turbida, & altioris indaginis, quodque illa executioni jam demandata fuerit cum tranſlatione poſſeſſionis in emptorem; Secus autem ubi ſit evidens, & clara, cum tunc manutentio potius ipſi Eccleſiæ alienanti debita ſit, ut ita diſtinguendo plene habetur apud Merlin. dec. 702. num. 40. & ſeqq. & Ottob. dec. 191. n. 4. cum ſeqq. ut advertitur diſc. 1. de alien. & contract. prohib. n. 103. & alibi.

Multo vero magis, ubi extra omne principium dubitandi, dum contractus nullam habuit executionem, nullaque poſſeſſio in emptorem tranſlata fuit, quinimo expreſſe conventum eſt in contrarium, ut interim nullum dominium, vel jus, nullaque poſſeſſio in emptorem transferretur; & fortius, quia id non ſolum explicatum eſt in verbis, ſed factis, cum idem emptor eadem bona, & jura in contractum deducta, non obſtante venditione, titulo conductionis obtinere, ac poſſidere profeſſus fuerit, quod eſt de directo contrarium, cum non detur conductio rei propriæ; ac propterea non poſſit conductor finita conductione poſſeſſionis, vel domi- 13 nii quæſtionem proprio auctori refricare, ad nimium vulgarem textum in l. ſi quis conductionis, Cod. locati. ſuper quo multa ad ſatietatem de more colligit Altimarus ad Rovit. conſ. partis. recentior. n. & advertitur pluries ſub tit. de locato, et etiam ſub tit. de feud. & de emphyt. & alibi; cum receptum ſit illam regulam procedere quoque in materia feudali, & emphyteutica, & in omni alio caſu, vel actu, per quem unus ab altero rem accipiat, ex collectis per Adden. ubi ſupra Otthobon. dec. 105. n. 5. & 151. n. 15.

Reſpondendo etiam ad objecta; quatenus pertinet ad primum ceſſationis neceſſitatis beneplaciti Apoſtolici, eo quia ageretur de feudo, cujus ſubſtantia reſideat in perſona ſæculari, ut ſupra, advertebam plures eadem reſponſiones, quarum una ſufficeret; multo magis eis omnibus ſimul junctis; Primo nempe, quoniam cum iſtud beneplacitum fue- 14 rit expreſſe in conventionem deductum, cum clauſula, aliter & non aliter, nec alio modo, ita dicitur effectum fuiſſe neceſſarium, ejus impediens perfectionem actus, ex voluntate Partium, quamvis alias de jure non requiratur, Bich. deciſ. 580. Cavall. dec. 253. Greg. & Adden. deciſ. 192. Burat. & Adden. dec. 374. & paſſim.

Secundo, quia in eodem contractu continebantur quædam bona allodialia indifferentia, ſine dubio de dominio ipſius Eccleſiæ, in quibus non intrat dicta ſpecialis conſideratio, quæ in feudo, & per conſequens, ob iſtam mixturam actus cenſeri in totum, ex vulgari, magiſque rece- 15 pto aſſumpto, de quo in ſua ſede ſub titulo alienat. & contract. prohibit. diſc. & alibi pluries, quod ſcilicet in hac materia actus per integrum vitiatur, illeque defectus in parte vitiat totum.

Tertio, quia licet quoad ipſum Dominum feudum reſidere dicatur penes ſæcularium deſcriptum in ejus libris, eodem modo, quo in officiis, & locis Montium habemus, attamen inſpecta veritate naturali, iſta juriſdictio cum annexis pertinet ad Eccleſiam, per quam alienari, & diſmembrari dicitur, ideoque recte intrat diſpoſitio extravag. Ambitioſæ, cum Concordantibus, de quibus ſub d. diſc. 1. cum plur. ſeqq. de alienat. & contract. prohib. ubi in hac materia alienationis bonorum Eccleſiæ.

Et quarto demum, extra omnem controverſiam, quoniam retentis etiam terminis feudalibus, ad validitatem, & perfectionem contractus, neceſſarius erat aſſenſus Regius, magis præciſe in eo Regno, ob magis ſtrictam prohibitio- 16 nem reſultantem e legibus in præcedentibus enunciatis Conſtitutione, quæ incipit Conſtitutionem Divæ memoriæ, adeo ample intellecta, & practicata, ut quocumque juramento, vel alia promiſſione non obſtante, dicat pœnitentia, etiam ſine obligatione refectioni damnorum, & intereſſe, quæ aliàs in paciſcente juris communis, juxta unam ſententiam intrare.

Ac

Atque hinc dicebam, non obſtare illud objectum de prohibita pœnitentia poſt impetratum beneplacitum Apoſtolicum, & ſuper quo imbecillitas videbatur, adeo magnificare tanquam peregrinam dictam auctoritatem Gratiani, qui in ſubſtantia in Curia vivens, nullam fecit figuram, nullamque in praxi habebat aptitudinem, ſed fuit ſolum elaborator Collectus aliquarum poſitionum Rotæ, Cameræ, & Signaturæ, quamvis nimia commendatione quidem digna ob bonum ordinem in ea collectione tentum, ac etiam quia iſta eſt concluſio quantum plana, & vulgaris, de qua ſed. diſc. 1. de alienat. & contract. prohib. & alios pluries.

Et nihilominus dicebam quoque omnino ceſſare eius applicationem, dum ſub talis nomine [illegible] Eccleſiæ, re non integra, & poſt expreſſe [illegible] reſolutionem conventam, non ſolum de jure, ſed ex pacto reſolutivo, per alterum pactum impetratum fuerat, ex iis, quæ magis proxime

27 ad rem firmantur apud Bich. d. dec. 660. atque tanquam abſolutum ſupponitur in omnibus auctoritatibus, & deciſionibus agentibus de iſta materia alienationis bonorum Eccleſiæ, de quibus d. diſc. 1. de alienat. & contract. prohib.

NULLIUS, &c.

ASSIGNATIONIS FEUDI.

Reſponſum pro veritate, ſuppreſſis nominibus.

De aſſignatione, vel datione in ſolutum feudi, quam Pater faciat filio pro ſatisfactione debiti, vel cum alio onere, an valeat, & qualis effectus exinde reſultent?

SUMMARIUM.

1. *Facti ſeries.*
2. *Datio in ſolutum habet vim ſolutionis debiti.*
3. *Debitor vere ſolvit proprio creditori non decocto.*
4. *Si datio in ſolutum eſt nulla, habetur ac ſi facta non eſſet.*
5. *Quale remedium competat adverſus dationem in ſolutum.*
6. *De ſtatuto præferente venditorem in re ſua quibuſcumque creditoribus emptoris.*
7. *De impedimentis reſultantibus ſublatis in alienatione, vel diſpoſitione feudalium, vel juriſdictionalium.*
8. *Refutatarius an teneatur ad debita refutantis, & de reſtitutione ſequentium [illegible] emptas.*
9. *Prohibitio alienandi, non tollit, quin bona ſint in dominio prohibita.*
10. *An debitor liberetur dando creditori bona, ad quæ ejuſdem creditoris creditores agere non valeant.*
11. *Qualis eſſet dictus [illegible] feudatarii ad feudum paſſo, & providentiæ.*
12. *Quando datio in ſolutum ſit libera debitorum in præjudicium creditorum creditoris.*

DISC. CXXX.

1 IN tractatu hujus [illegible] nominibus, & loco, probabiliter autem ex eadem nutritus Regione, ſive ex alia ultra montes, ſupponebatur, quod cum Caius Pater Titii filii in feneris 20. millium, partim pro reſtitutione dotis matris, & avitis, & partim pro pecuniis per filium in bello quæſitis, in ſolutum cedederit feudum, quod ſupponebatur pro moribus Regionis eſſe ſub dubio, an caderet ſub hypothecis per feudatarium contractis. Cumque filius ex aliis cauſis aliquo ære alieno oppreſſus eſſet, cujus bona confiſcationi ſubjacerent, quærebatur, an dicta aſſignatio valida eſſet, & quem operaretur effectum. Et poſito, quod non induceret liberationem Patris a dicto debito, poſſet ipſe prætendere reſtitutionem feudi, ſive ejus pretium, cum potioritate adverſus omnes creditores filii, ſtante ſtatuto loci, quod venditor in re propria potioritatem habeat adverſus omnes emptoris creditores, quamvis de ſpeciali hypotheca, vel dominii reſervatione libertus conſideretur.

Incertus autem ex cujus parte requiſitus eſſem, pro Caio patre reſpondendum eſſe cenſui, quod ſcilicet, aut valida eſſet aſſignatio, aut non; Primo caſu, ea mediante liberationem a debito reportaverat, niſi ex facti circumſtantiis læſio reſultaret ex parte filii, quatenus ipſe ſupponeret, ut ex parte creditorum, colluſio, & fraus, quæ per creditores opponeretur, ut infra, etſi invalida, debebat habere feudum.

2 Poſita etenim validitate, regula aſſiſtit debitori, ut datio in ſolutum effectuata cum ſubſequuta traditione, vicem habeat veræ ſolutionis, ejuſque effectus operetur, ut per text. in l. libera quidem, C. de ſent. & l. ſi quis aliam, ff. de ſol. cum concor. apud Surd. decif. 266. & diſc. 54. de dote, diſc. 90. & 67. de cred. & ſæpius, & per conſequens reſultaret vulgare axioma, ſuper quo multa colliguntur per Barboſam in axiom. n. 1. & Rota decif. 172. n. 1. p. 11. recent. quod ſolutione ejus, quod debetur, omnis tollitur obligatio, adeout, quod ipſos proprium jurium creditores, qui dationem in ſolutum receperunt, reſervatio facta non ſit, neque aliqua accedat ſpecialitas, quæ in caſu evictionis inducat reviviſcentiam, ſatis receptum ſit, ut evictis bonis in ſolutum datis pro quantitate, primum debitum tanquam jam extinctum non reviviſcat, ſed ſolum competat nova evictionis actio, ut deducitur apud Surd. d. dec. 266. cum aliis, diſc. 81. & d. diſc. 64. de dote, & alibi.

3 Neque filii creditoris hæredes, quibus hoc nomen debitoris hypothecatum eſſet, aliud prætendere poſſe reſpondi, ex recepta, nimiumque in foro practicata propoſitione deducta ex textu in l. nomen, C. quæ res pignori oblig. non poſſunt, de qua late dec. 100. poſt Marcham de pign. reptit. dec. 357. par. 9. recent. Add. ad Burat. dec. 703. & pluries ſub tit. de cred. & alibi; ut ſcilicet ſeclusa caſu decoctionis jam detectæ, ac publicæ, quod de jure producens interdictionem adminiſtrationis ipſi debitori notæ, non prohibeatur ille, debita ſolvere proprio creditori, & liberationem reportare, quamvis eum ſciat ære alieno preſſum, ac debitis implicitum, dummodo tamen de veritate ſolutionis conſtet, non autem per ſimplicem acceptilationem, vel confeſſionem, aliunde non adminiculatam, quoniam cum creditor non poſſit proprio debitori condonare, vel remittere debitum in præjudicium creditorum, idcirco ſola confeſſio de recepta probabilibus adminiculis non munita non ſufficit, cum ſpeciem donationis redoleat, ut deductis diſc. 159. de dote, ac ſæpius ſub tit. de alien. & contract. prohib. & alibi.

4 Hinc deciſio pendebat a dicto puncto validitatis, vel invaliditatis actus, quoniam ſi erat invalidus, tunc ex certo principio, quod nullius nullæ ſunt qualitates, quodque id, quod nullum eſt, nullum operari poteſt effectum; idcirco remaneret quidem Caius debitor ut prius, ſed a converſo haberet dominium feudi, ita nunquam ab eo abdicatum, adeout etiam fructus medii temporis ad ipſum pertinerent, cadente quæſtione, pro moribus Regionis decidenda ſuper debiti uſuris, juxta caſum, de quo ſupra, diſc. 31. & 22, quæ generaliter ſuper fructibus pignoris compenſandis cum uſuris debiti, habentur apud Fontanell. dec. 208. & ſeq. & advertitur pluries ſub tit. de uſur. & alibi.

5 Ex converſo autem poſita validitate, ubi impugnatio ſequeretur ex parte unius ex principalibus contrahentibus, dicebam cadere ſolum poſſe terminos læſionis, eo modo, quo in emptione, & venditione, cujus ſpeciem datio in ſolutum habet, ex pluries diſputatis, & quatenus oppoſitio fiat ex parte creditorum filii, intrare poſſent termini fraudis, & colluſionis, ob implicitam remiſſionem, quia nempe data eſſet in ſolutum res, quæ non æquivalent, quoties inæquivalentia ſit notabilis, adeout exinde reſultet ſuſpicio fraudis, & colluſionis, quamvis ad terminos textus in l. ſi quidem, C. de reſcindend. vendit. & in cap. 2. & 3. de empt. & vendit. non verificaretur læſio enormis, cum aliud ſit agere cum ipſo principali contrahente impugnante factum proprium, aliud vero cum tertio, cui fraus per iſtos contrahentes fieri potuerit.

6 Atque hinc ſequi dicebam extraneos eſſe dictos terminos concurſus venditoris pro pretio rei venditæ in ipſa re cum creditoribus emptoris, unde recurrere oportaret ad ſtatutum, ſtante dicto dilemmate, quod aut actus erat validus, aut non; Si erat, de conſequenti Pater liberationem a debito reportaverat, & ſi non erat, quamvis remaneret debito affectus, reaſſumere tamen poterat feudum jure prioris dominii, utpote nunquam amiſſum, & per conſequens non intrabant termini concurſus creditorum.

7 Quatenus itaque pertinet ad punctum validitatis, vel invaliditatis ipſius actus dationis in ſolutum, ex impedimento, vel vitio rei non exiſtentis in libero commercio; Dicebam, reflectendum eſſe, an hoc impedimentum reſultaret a natura feudi, & lege inveſtituræ, quia nempe eſſet feudum antiquum pacti, & providentiæ, quod ipſi filio, aliiſque per inveſtituram vocatis debitum eſſet ex perſona propria, adeout ipſe Pater non haberet proprietatis diſpoſitionem, aut vero eſſet hæreditarium, ac aliàs liberæ diſpoſitionis, ſed impedimentum alienandi, vel obligandi reſultaret a lege ſcripta, vel non ſcripta Regionis, eo modo, quo ex. gr. hypothecari, & alienari abſque regio

aſſen-

[illegible] non poſſint feuda in Regnis utriuſque Siciliæ, quamvis eſſent nova, & titulo oneroſo acquiſita, ſive antiquam hæreditariam qualitatem in quolibet poſſeſſore admixtam habentia, ut in dicto Regno Siciliæ extra regulariter contingit, ac etiam ſunt feuda impropria, allodialium potius ſpeciem redolentia, Caſtrorum ſcilicet, & bonorum [illegible] Status Eccleſiaſtici, propter prohibitionem Conſtitutionum Apoſtolicarum, ex pluries deductis ſupra, *hoc tit. diſc. 13. & 151. de credit. & alibi*.

Primo itaque caſu prohibitionis reſultantis a natura
8 feudi, per legem inveſtituræ diſponendi de proprietate, adhuc dixi cadere poſſe terminos dationis in ſolutum, vel reſpective accollationis onerum, vel debitorum Patris, pro pretio, ſive æſtimatione cadente in præventiva reſtitutione facta filio, quamvis proxime ſucceſſuro, quoniam donec Pater vivit, ſive regulando valorem ab æſtimatione [illegible] tanquam [illegible] ſpeciem incertæ alex, juxta deducta *diſc. 30. de regal. [illegible] de empt. & vendit. & diſc. 54. de donat.* filius obtinere dicitur ex bonis Patris, eumque [illegible] in auctorem, ac eum ſubjacet ejus debitis, quamvis eſſent talia, ut corpus feudi non tangant, cum adhuc intret actio perſonalis, ex plene deductis per Salgad. *in labyrint. part. 2. cap. 15. n. 27. & ſeqq.* cum concordantibus *diſc. 175. num. 8. & ſeqq. de fideicommiſſ.*

Ubi vero reſultaret prohibitio ex lege particulari reſpi-
9 ciente ipſum actum alienationis, non autem pertinentiam proprietatis in alienante, in cujus alte [illegible] dicantur, & tunc ex dicto dilemmate dicebam, quod aut actus impugnabatur, & intrabat reverſio ad primævum ſtatum, aut non impugnabatur, & reſultabat effectus dationis in ſolutum, ut ſupra, ac propterea quomodocunque diceretur, extranei remanebant termini concurſus cum creditoribus filii, adeout recurrere opus eſſet ad beneficium ſtatuti, cum diverſi termini in caſu quæſtionis intrarent, ut ſupra.

Motivabatur in notula tranſmiſſa, quod cum creditores eorum hypothecas ſuper feudo exercere non poſſent, neque jus haberent coactionis perſonalis eorum debitoris, ob
10 illius magnatitiam qualitatem, aliaque munera, idcirco ita ſuppiantati remanerent. Verum id nullius momenti eſſe dicebam, quoniam debitor, qui proprio creditori ſolvat, non tenetur eſſe ſollicitus, an ad id, quod proprio creditori ſolvit, ejus creditoribus conſultum remaneat, necne, cum tantum vere ſolvere, adeout deſit fraudulenta remiſſio, vel condonatio; ideoque ſi ſolvat in pecunia, ad quam creditores regreſſum habere non valeant, quia debitor illam abſcondat, vel impendat, ſive quod in mercibus, ad quas in tertium diſtractas non competat actio, juxta deducta *diſc. 35. de cred. & diſc. 129. de regalib.* aut det ſot loca montium, vel officia, aliave jura regalia, non per hoc ceſſat ſolutionis effectus.

Potiſſime vero, quia conſultum adhuc remanebat creditoribus, quamvis ageretur de feudo antiquo paſto, & provi dentiæ, vel alias hypothecarum incapaci, ad fructus ſcilicet, vel commoditatem proprii debitoris, juxta deducta ſupra
11 *diſc. hoc. 27. & 119. & diſc. 42. de emphyt. & ſub tit. de præl.* ac alibi pluries, & præſertim in Senen. *diſc. 154. de cred. in hoc ſupplemento*.

Advertebam tamen, poſſe creditores contra debitorem prætendere ſupplementum, quatenus illa datio in ſolutum, ſeu præventiva reſtitutio minus valeret, quam debitum
12 importaret, æſtimando, vel juxta dictam competat [illegible] textus *in l. hæreditatum*, vel verius juxta æſtimam, de qua *diſc. 30. de regalib. & diſc. 54. de donat. & alibi*, quoniam illud minus [illegible] ſpeciem donationis, vel gratuitæ remiſſionis ut ſupra, potiſſime vero, cum ageretur inter patrem, & filium, unde propterea ea, quæ arctæ conjunctionis ſanguinis, de facili præſumitur collusio ad fraudandum, & ſupplantandum creditores, & per conſequens non intrat illa ratio, ob quam ratione libertatis competenti adeo ſubjicer valor inquirendi, non obſtante contrahentes aliquæ [illegible] circumventio, quoties non ſit notabilis, unde propterea ratione [illegible] eadem reſultat ſubſtantia pro facti qualitate, & circumſtantiis, ex quibus prudenti arbitrio judicum regulandis, deciſio pendere videtur.

[illegible] DEVOLUTIONIS, VEL CONFISCATIONIS FEUDI.

Reſponſum pro veritate, ſuppreſſis nominibus.

An & quando, feudum cadat ſub confiſcatione, & [illegible] ob delictum feudatarii, & quando delictum dicatur feudale ad hunc effectum in præjudicium ſucceſſorum? & de natura, ſeu qualitate feudi, an ſit novum, & alienabile ad hunc effectum? vel potius paternum, & antiquum, cum aliis ad materiam.

S U M M A R I U M.

1 Feudi ſeries.
2 Feudum acquiſitum per filium cum pecunia patris, dicatur paternum.
3 Qualia feuda cadant ſub confiſcatione pro delicto non feudali, ſed privato feudatarii.
4 An ubi feudum non venit in confiſcatione, veniat ejus commoditas durante vita feudatarii delinquentis?
5 De ratione, ob quam non veniat commoditas.
6 An, & quando primus acquirens titulo oneroſo habeat feudi diſpoſitionem, & præjudicare poſſit ſucceſſoribus?
7 De diſtinctione, an primus acquiſitor ſit pater, vel extraneus?
8 Quatenus ſit ratio concluſionis in primo acquirente, ut ſucceſſoribus præjudicet.
9 De adminiculis arguentibus voluntatem perfectæ, & irrevocabilitatis donandi.
10 De clauſula, ut feudum cenſeatur ſit paternum.
11 An facultas alienandi ad extraneum non deducta operetur, ut bona ſint in libero patrimonio feudatarii?
12 Quod ea, quæ tranſmittuntur ad hæredem, non tranſmittuntur ad fiſcum pœnalem.
13 Crimen feudale præjudicat ſucceſſoribus independentibus.
14 De rationibus, quibus hæc opinio innititur.
15 Proponente tenetur de facto propoſito.
16 Quod [illegible] ſint motiva facti, quam juris.
17 Quod tertium non ſufficit probatio ficta ordinaria, ſed debet eſſe vera, & concludens.
18 Negatur poſſibilitas probationis concludentis criminis feudalis in caſu.
19 Quando dicatur verum crimen feudale, nemo [illegible].
20 Ubi deficiunt auctoritates ſpeciales obligatoriæ, procedendum eſt [illegible] rationibus.

D I S C. CXXXI.

In eodem caſu, de quo *diſc. præced. & diſc. 191. de regal.* 5 continuantibus facti ſpeciis in abſtracto, ſuppreſſis nominibus, ſtante facti ſerie, in emendatiori notula ſuppoſita, quod ſcilicet Cajus, ut etiam *diſc. præced.* advertitur, exiſtens debitor Sempronii filii jam adulti, & uxorati in ſumma notabili ſcutorum viginti mille auri, pro dupliei dote ejus uxoris, & nurus, dicti Sempronii reſpective matris & uxoris, & ex aliis cauſis, feudum pro conſimili pretio emptum a Titio, illudque filio in dictis cauſis aſſignavit, cum [illegible] directe, ac immediate a Principe Domino directo, de cujus licentia dicta emptio ſequuta fuit, novam inveſtituram concedi Sempronio in eadem forma prioris inveſtituræ Titii venditoris, nempe pro ſe, & filiis, ac deſcendentibus maſculis, ordine primogenituræ, & in defectum maſculorum, pro filia primogenita, & cum facultate ſemel tantum alienandi in perſonam capacem, cum licentia tamen Domini, addita ſoluta de novo clauſula in priori inveſtitura non exiſtente, ut cenſendum eſſet feudum paternum.

Cumque poſtmodum inter ipſum Principem Dominum directum, & alterum Principem confinantem exortum eſſet bellum, in quo Sempronius militum Tribunus deputatus fuerit, ipſeque neglexerit parare præcepto ſibi injuncto per Ducem, vel Capitaneum generalem exercitus, occupandi, & cuſtodiendi quendam ſitum, ad effectum impediendi fugam hoſtium obſeſſorum, ita ſequutum cum aliquo animorum Domini præjudicio, imputatus de infidelitate, fugam arripiendo, in contumaciam condemnatus fuerit in pœnam capitis capitalis, cum publicatione bonorum, tam feudalium, quam allodialium; hinc ex parte filiæ Primogenitæ, aliorumque filiorum ejuſdem, ultra alia, de quibus *diſc. præced. & diſc. 190. de regal.* conſultus fui, an illud feudum ſub devolutione, vel confiſcatione in eorum excluſionem caderet.

Dum itaque reſpondendo efformabam inſpectionem, unam nempe ſuper confiſcatione generali pro delicto perſonali in ſupremum, & alteram ſuper privatione, vel devolutione ex caſu feudali, & delicti feudalis, cum alii termini omnino diverſi ſint, diverſumque habeant [illegible].

Quatenus pertinet ad primum punctum confiſcationis; Quando res ſe haberet juxta præſuppoſita in notula, quæ primo loco ſuper hoc quæſito tranſmiſſa fuit, quod ſcilicet feudum acquiſitum eſſet ex pecunia, & induſtria Caji Patris Sempronij inveſtiti, tunc dicebam, quod res eſſet omnino plana, pro excluſione confiſcationis, quoniam licet attenta verbali formula inveſtituræ, Sempronius filius eſſet
2 primus acquirens, attamen adhuc dicitur paternum, atque ſic quæſitum ex pecunia, & providentia patris in perſonam filii, adeo ut ſaltem pretium eſſe dicatur in allodiali hæreditate patris, ex firmatis apud Surd. *conſ.* 5. *nu.*65. *& conſ.* 427. *n.* 12. *&* 13. *cum concord.* per Boſcol. *contra ſtil. feudal. impreſſ. poſt deciſ. Sicil. loc. ubi* [illegible] *art.* 2. *n.* 85. *& ſeqq.* & habetur etiam ſupra *diſc.* 9. 12. 19. *&* 36. & in aliis, occaſione participationis pretii, ad quam Primogeniti erga ſecundogenitos tenentur.

Verum hoc facti præſuppoſitum non verificatur, dum ſpectata veritate, Sempronius potius dicendus erat primus acquirens, cum ejus pecunia data eſſet per patrem filio in ſatisfactionem debiti, hinc proinde ſub præſuppoſito ſequenti, duas efformabam inſpectiones, unam nempe poſito, quod ageretur de confiſcatione ordinaria pro crimine privato, & indifferenter, an ſub ea veniat hoc feudum, & alteram poſito, quod dicta confiſcatio non intraret, an intraret caducitas, vel devolutio in præjudicium ſucceſſorum ab inveſtitura vocatorum, ratione felloniæ; ſeu delicti feudalis.

Quoad primum punctum, advertebam deciſionem pendere a natura, ſeu qualitate feudi, juxta diſtinctiones magis
3 receptas, de quibus, antiquioribus relatis, habetur late apud Caball. *reſol.* 180. Roſenthal: *cap.* 10. *concluſ.* 12. *& cap.* 11. *concluſ.* [illegible] Farinac. *conſ.* 124. *lib.* 2. Spada *conſ.* 5[illegible]. *lib.* 1. Altergrafol. *conſ.* 9. *num. fin. & communiter*, quod ſcilicet, aut agitur de illo feudo, cujus delinquens habebat omnino liberam diſponendi facultatem, adeo ut ſucceſſores nonniſi ex ejus jure hæreditario illud obtineant, ipſeque poſſit eis ad libitum præjudicare, & tunc intrat confiſcatio, quoties, ut pro generali, vel frequentiori uſu feudorum nobilium, & juriſdictionalium, idem ſit Dominus directus feudi, & ſit Princeps, qui faciat confiſcationem, ut in præſenti ſequebatur, cum quæſtio cadat in caſu minus contingibili, quando ſcilicet Dominus feudi eſſet diverſus a fiſco, ut contingit in illis feudis, de quibus agitur ſupra, *diſc.* 10. *& ſeqq. & alibi*.

Aut vero de feudo, cujus neceſſaria ſit ſucceſſio liberorum, aliorumque per inveſtituram vocatorum, adeo ut delinquens alienando; vel aliter diſponendo, eis præjudicare non valeat, & tunc ſecus.

4 Idque adeo verum, ut etiam verius, magiſque recepta ſententia, neque ſub confiſcatione veniat fructus, vel commoditas feudi, durante vita feudatarii delinquentis, eo modo, quo ſequitur in bonis fideicommiſſariis, quoties teſtatoris voluntas aliter non ſuadeat, quoniam licet aliqui DD. diſtinguentes relati per Farin. *conſ.* 119. & per Spad. *ibid. ſupra, inter ejus conſ. lib.* 4. *conſil.* 30. id velint, attamen contraria opinio eſt magis communis, magiſque probabilis, ut probat Cabal. *d. reſol.* 182. *num.* 20. atque idem Farinac. *d. conſil.* 119. *in fine* loquendo pro veritate id agnoſcit, dum tam ipſe, qui erat Procurator fiſcalis Urbis, quam Spada, qui erat Advocatus fiſcalis, ſcripſerunt in eodem caſu, ex debito officii unde propterea, merentur quantum conſulentium authoritas deferendum eſt.

Non ſolum autem ſuffragatur hoc fundamentum Ego conſtituebam in majori calculo auctoritatum, ſed magis, ac
5 principaliter in ratione, quod ſcilicet commoditas præſupponit in eo, ex cujus perſona obtinetur, continuationem dominii, & poſſeſſionis, dum commodatarius reputatur ejus Procurator in rem propriam, ut habetur ſupra *diſc.* 81. *&* 110. *& diſc.* 44. *de emphyteuſ. & ſæpius*, id autem verificabile non eſt in capitaliter bannito, & proſcripto, dum iſte reputatur hoſtis publicus, qui honeſte in Aula Domini morari non valeat, neque in ejus conſpectu eſſe, eique inſervire, adeoque ſequuta illa morte civili, feudum illico transferatur in proxime ſuccedentem, cum feudum ſit de illis rebus, quæ vacare non poſſunt, ac ſtare in ſuſpenſo, nam quia Dominus eſſe non debet ſine Vaſſallo, tum etiam ratione adminiſtrationis, quæ illi eſt onoſa, ex deductis *diſc.* 7. *de ſeloniis. & alibi*.

6 Ac etiam, quia fructus, & emolumenta feudi dicuntur præmium laboris in adminiſtrationibus, & ſervitiis, & per conſequens eſſe debent ejus, qui onera ſupportat, actualemque præſtat, vel ibi promptus eſſe debet.

Deſcendendo itaque ad prædictæ diſtinctionis applica-

[illegible] prima [illegible], dicebam, quod verſaremus in ejus prima parte, dum ex præmiſſis delinquens erat primus acquirens ex cauſa onerosa, & correſpectiva, ideoque licet inveſtitura haberet formam pacti, & providentiæ, attamen quoad primum acquirentem habet naturam hæreditarii, & liberæ diſpoſitionis quoad ſucceſſores, quidquid ſit quoad dominium, ut pluries locis citatis, & alibi ſupra advertitur.

Hoc tamen non obſtante, contrariam in caſu controverſo verius eſſe reſpondi, quoniam cum Sempronius acquirens, ex conſenſu etiam, & ex ordinatione Caji Patris, ut ſupra, ipſo Principe, & Domino approbante Primogenituram erexerit ad favorem deſcendentium, ita ad eorundem favorem implicitam, perfectam, & irrevocabilem donationem feciſſe cenſetur, juxta illas erectiones Primogenituræ in feudis, de quibus ſupra, *diſc.* 9. *&* 10. & generaliter de Primogenituris in bonis indifferentibus *diſc.* [illegible] *cum pluribus ſeqq. de fideicom.* & *alibi*.

Ad id autem probandum inſinuabam diſtinctionem, quæ ex theorica Bald. *in Auth. ſi quas ruinas. Cod. de Sacroſ. Eccl. & in l.* 1. *Cod. per quas perſon. nob. acquir.* habetur, aliis relatis apud Gratian. *diſcept.* 503. *num.* 2. *& ſeqq.* Boſcol. *contra ſtil. feud. art.* 2. *num.* 65. *& ſeqq.* Rot. *dec.* 213. *part.* 12. *recent. & in aliis* [illegible], quod ſcilicet conſtituenda ſit differentia inter illum primum acquirentem in hac forma pacti, & providentiæ, qui ſit pater habens in po-
7 teſtate filios, pro quibus acquirit, & illum, qui ſit extraneus, vel non habeat filios in poteſtate, quaſi quod ea, quæ habentur de poteſtate primi acquirentis præjudicandi ſucceſſoribus, procedant in patre habente in poteſtate liberos, pro quibus ſtipulatus eſt, non autem ubi in extraneo, vel etiam in ipſomet Patre, qui non habeat liberos in poteſtate; ſitaque concluſione poſita, inferebam ad validitatem, & perfectionem donationis, & per conſequens ad denegationem poteſtatis præjudicandi, ratione ceſſantis obſtaculi patriæ poteſtatis, quoniam cum pater haberet patrem, in illius potius, quam in ſua poteſtate erant ejus filii, juxta notos inſtitutionum terminos.

Illud motivum ita impliciter, & de per ſe conſideratum, reflectando ad veritatem, mihi non placebat, ex rationibus, & fundamentis, de quibus magis ex propoſito habetur actum in Faventina, ſeu Romana pro Collegio Nazareno cum Fonti, *ſub tit. de emphyt. diſc.* 30. Quoties præſertim, ut in præſenti, agatur de acquiſitione feudi nobilis, & juriſdictionalis, a Principe ſupremo habente poteſtatem derogandi, vel diſpenſandi illi prohibitioni donationis inter Patrem, & filium, quæ manat a jure civili, dum ita acquiſitionem approbando, dictæ prohibitioni implicite diſpenſare dicitur, eamque revalidare, ac etiam, quia ubi acquiſitio ſit in forma pacti, & providentiæ, non ſolum pro filiis primi gradus, ſed pro ſucceſſoribus deſcendentibus in infinitum longe [illegible] ejus [illegible] naſcituris, & quos abſque dubio in poteſtate non habet, neque habere poteſt, ita in eis [illegible] ob [illegible] patriæ poteſtatis [illegible], ac ulterius ſtante vinculo ſucceſſivo Primogenituræ, vel impliciti fideicommiſſi, quod in forma pacti, & providentiæ ineſſe [illegible], ita remaneat donatio cauſativa de jure valida, & propterea, quando concluſio ſuper poteſtate primi acquirentis [illegible] fundata ſit in hac ratione leguleica, ut credunt Baldus, & [illegible], tunc regula, ſeu concluſio de primo acquirente remaneret deſtructa, & nunquam verificabilis, & tamen paſſim eſt recepta, tam apud feudiſtas, quam apud alios de materia emphyteutica agentes.

Vera itaque hujus concluſionis ratio, tam in Patre, quam
8 in quocumque alio, qui ſit primus acquirens ex cauſa onerosa, & ex ejus providentia, potius quam ex beneficio, & liberalitate concedentis, videtur illa, quod non eſt præſumenda irrevocabilis donatio inter vivos, quodque acquirens ita ſibi ipſi vinculum adjicere voluerit, atque facultate diſponendi de bonis ſuis ſe privare, ſed quod fecerit acquiſitionem in forma [illegible], & pro [illegible], ut deſignaret ordinem neceſſariæ ſucceſſionis in illo genere, pro quo ſtipulatus eſt, quatenus ipſe aliter non diſponeret, ita ſucceſſoribus, non autem [illegible] hujus implicitæ [illegible] vinculum adjiciendo.

Et ſic, ut illa ſola præſumptio, quæ reſultat ab hac ſpecie, vel forma acquiſitionis, non ſufficiat ad inducendam actionem implicitam donationem inter vivos irrevocabilem; bene tamen eadem forma attendenda veniat, tanquam unum ejuſdem donationis adminiculum, cum aliis conjungendum quando ea concurrant, adeo ut dicatur quæſtio potius [illegible] [illegible], quam [illegible] modo, quo [illegible].

cum pluribus ſeqq. habetur de emente cum ejus pecunia in
faciem alterius officiæ, vel loca Montium, ac etiam *ſub tit. de
donat. diſc.* 1. *& ſeqq.* in donatione contemplatione matri-
monii, quam ſponſus donatarius ſtipuletur, & acceptet
pro ſe, & filiis, cum ſimilibus.

In hac vero facti ſpecie advertebam, quod alia accedebant
adminicula, comprobantia dictam proviſionem, alias de
9 per ſe inefficacem, a forma pacti, & providentiæ reſultan-
tem, tum attenta ipſa facti ſerie, vel maſſa, quod ſcilicet
acquirens, id egit cum præordinatione ejus patris, qui in
vita reſtitutionem fecerat dotium, ad quam nonniſi poſt
mortem tenebatur, quaſi quod fuerit ſtudioſa præordinatio
Primogenituræ irretractabilis in poſteritate.

Tum clarius ob dictam clauſulam ſtudioſe, & ex propoſi-
10 to in hac inveſtiture adjectam, in præcedenti non exiſten-
tem, ut cenſendum eſſet feudum paternum, ita illam capien-
do non in ratione operationis, quam ipſa faciat de per ſe,
juxta illum ſenſum, ad quem de illa agitur ſupra, *diſc.* 12.
n. 14. & latius, magiſque ex profeſſo in eodem caſu *in d. con-
trov.* Boſcol. *art.* 5. ſed ad iſtum effectum arguendi volunta-
tem, & tanquam unum ex adminiculis, cum aliis conjun-
gendum, conſiderando potiſſime iſtam circumſtantiam,
quod non ſit clauſula de formulario, adjici ſolita honorifi-
centiæ gratia, ut ponderatur *d. diſc.* 12. ſed eam tanquam
inſolitam, ſtudioſe adjici curatum fuit.

Et nihilominus, talem clauſulam ſolam, & de per ſe ca-
piendo, adhuc probabilis videtur diſtinctio, invicem pu-
gnantium auctoritatum conciliativa, expenſa per Boſcol. *d.
art.* 5. *n.* 14. *& ſeqq.* ut ſcilicet efficiat feudum paternum, &
antiquum, non quidem in præjudicium ipſius acquirentis,
ſed in præjudicium ipſius Domini concedentis, quod ad ef-
fectum præſentis quæſtionis efficacem facit operationem;
addito etiam adminiculo ex reſervatione facultatis alienan-
di, tanquam ſpeciem diſpenſationis qualificatæ, quæ arguit
regulam in contrarium, ideoque quoad hanc primam par-
tem planum videbatur, ut confiſcatio non intraret.

Supponebatur ex parte fiſci, magnam vim conſtitui in fa-
cultate ſemel alienandi conceſſa in inveſtitura, quaſi quod
ita feudum, tanquam alienabile per eundem delinquentem,
haberet ſpeciem hæreditarii, ac propterea veniret ſub con-
fiſcatione.

11 Reſpondi vero tunc difficultatem cadere, quando facul-
tas eſſet libera, & effrænata, juxta quæſtionem diſputatam
diſc. 58. *de fideicom.* ſecus autem ubi eſt qualificata, ut ſci-
licet ſemel in perſonam capacem, & cum licentia Domini,
quod arguit intellectum eſſe de alienatione expreſſa, & per
actum poſitivum, per quem declaretur voluntas expreſſa
utendi facultate, quæ ad exercitium deducatur, juxta de-
ducta *diſc.* 166. *de fideicom. & diſc.* 42. *de cred.* in quibus al-
legantur Salgad. & alii ſuper quæſtione, an ſola diſpenſati-
va facultas ad exercitium non deducta ſuffragetur.

Et nihilominus, ubi etiam facultas eſſet talis, ut opere-
retur tranſmiſſionem ad teſtatum, vel inteſtatum hæredem
12 per quandam declarationem animi, utendi facultate per le-
gem ſubintellecta, juxta firmata in deciſionibus editis in
caſu, de quo *d. diſc.* 58. *de fideicom.* vel quod evidentius
creditoribus acquireretur, juxta ponderationes, de quibus
d. diſc. 166. *eod. tit. de fideicom. & diſc.* 42. *de credito.*

Adhuc tamen ea, quæ procedunt favore hæredis, vel cre-
ditorum, non procedunt favore fiſci pœnalis, in quem non
tranſmittuntur ea, quæ alias de ſui natura ſint tranſmiſſibi-
lia, ex iis, quæ habentur *ſub tit. de Regal. diſc.* 123. *n.* 6. *&
7. & diſc.* 160. *n.* 14. *& ſeqq. & ſub tit. de legit. diſc.* 13. *n.* 2.
& ſeqq. & alibi, ex illa congrua ibidem aſſignata differen-
tiæ ratione, quod hæredibus, vel creditoribus, aliiſque di-
lectis, ac electis ſucceſſoribus aſſiſtunt æquitas, & veriſi-
milis intentio ipſius facultatarii, fiſco autem ſucceſſori ano-
malo odibili, & nolito ambo reſiſtunt.

Reſtringebatur itaque cardo difficultatis ad alteram in-
ſpectionem, an ſcilicet intraret privatio, vel devolutio feudi
in præjudicium ſucceſſorum ex delicto feudali, atque in di-
cta notula tranſmiſſa, præſupponendo, quod ageretur de de-
licto feudali comprehenſo *in tit. quæ fuer. prim. cauſ. benef.
amit. & tit. quib. mod. feud. amit.* reſponſum petebatur ſuper
articulo juris, an ſcilicet ex iſto crimine locus eſſet devolu-
tioni in præjudicium vocatorum per legem inveſtituræ.

In hoc autem dixi malum conſilium videri per hanc viam
procedere, quoniam admiſſo, quod ageretur de crimine feu-
dali ſufficienter probato, etiam in præjudicium ſucceſſorum
ut infrà, adeout cauſa reſtringeretur ad articulum juris, an
ſcilicet crimen, vel culpa poſſeſſoris præjudicet ſucceſſori-
13 bus independentibus, in quorum præjudicium alienare, vel
alias diſponere non poteſt, tunc nimium dubitandum eſſet
de ſuccumbentia, cum in praxi magis recepta pene in omni-
bus Principatibus, vel eorum majori parte videatur opi-
nio Domino directo, qui etiam jura fiſci habeat, favorabilis,
ex iis, quæ habentur apud Roſenthal. Cabel. Farin. Vermi-
gliol. & alios, de quibus ſupra, & occaſione caducitatis ob non
ſolutum canonem, vel ſervitium reale, habetur *ſup. diſc.* 5.

Idque non ſolum, quia huic opinioni aſſiſtat magis com-
munis ſenſus Doctorum, quinimo litteralis diſpoſitio tex. *in
cap. fin. quæ fuer. prim. cauſ. benef. amit.* ac etiam quia in caſu 14
dubio, de facto ſemper eſſe ſolet melior cauſa fiſci Domini ſu-
premi, cui Judices nimium de facili adulari ſolent; ſed etiam,
quia probabilibus rationibus illa opinio munita videtur,
tum ſcilicet, quod alias de facili Proceres, & Magnates,
aliique Feudatarii, & Barones licentiam ſibi aſſumerent re-
bellandi, vel alias delinquendi contra Dominum, ita aſſicu-
rati, quod eorum poſteritas feudis, & Baroniis privata non
remaneret, & quæ ratio fuit potiſſima cauſa, ut in Hiſpaniis
ederetur illa pragmatica, de qua agitur *diſc.* 161. *de Regal.*

Tum etiam, quia reſponderant Roſent. & alii *loc. cit.* fideli-
tas, & ſervitium, ac reverentia erga Dominum, dicuntur le-
ges conditiones, & pacta, ſub quibus Dominus feudum conceſ-
ſit, alias non conceſſurus, ut propterea ex ceſſante cauſa, vel
defecta conditione, ceſſet conceſſio, non curato, an unus vel
alter poſſeſſor deficiat, cum reſolutio proveniat ex implicito
pacto, vel conſuetudine inita cum ipſo primo acquirente, qui
rei ſuæ hanc legem adjecit ut etiam ponderatur *d. diſ.* 161. *de
Reg.* Ac etiam ponderari poteſt ratio, ob quam res judicata,
quæ citra colluſionem lata ſit cum poſſeſſore, vel emphyteu-
tis pacti, & providentiæ, aut majoratus, vel fideicommiſſi, af-
ficiat ſucceſſores independenter ſuo jure venientes, idemque
in tranſactione bona fide inita, ex deductis ſupra *hoc tit. diſc.
49. diſc. 52. de emphyt. & 173. & ſeqq. de fideic. & alibi*, quod 15
ſcilicet ita primus feudi, vel emphyteuſis acquiſitor, vel fi-
deicommiſſi, & majoratus ordinetur, illum pro tempore
poſſeſſorem adminiſtratoris, & inſtitoriæ præfecit, ideoque
de ſe conquæratur cum male elegerit, eodem modo, quo de
mandatario, vel inſtitore, ſive famulo, alioque præpoſito præ-
judicante domino, vel præponenti, habetur *diſ.* 9. *de locat. diſ.
106. de cred. & alibi pluries*, & advertitur *d. diſc.* 161. *de Reg.*

Hinc proinde dicebam cavendum eſſe a tali præſuppoſi- 16
to, quinimo principaliter inſiſtendum in ejus negatione, du-
plicem habente inſpectionem; unam nempe, quod crimen,
de quo feudi poſſeſſor imputatus erat, admiſſa illius perfe-
cta, & concludenti probatione, eo modo, quo per fiſcum
prætendebatur, non eſſet de illis feudalibus, ex quibus di-
ctus effectus reſultat; & ſecundo, quod ubi etiam eſſet ta-
le, non tamen de illo ſufficienter conſtaret.

Sed quoniam ſemper tutius, ac melius conſilium eſt, in-
ſiſtere in motivis facti potius, quam in illis, quæ conſiſtant
in articulo juris, pene ſemper dubiis, & periculoſis, ut ad-
vertitur *diſc.* 35. *de judic. & diſc.* 46. *in relatione Curiæ*, *&
alibi*; idcirco advertebam primam inſiſtendum eſſe in ſe-
cunda inſpectione deficientis probationis, vel accuſationis
imputati criminis, ad quem effectum jam aliud dederam re-
ſponſum, de quo *d. diſc.* 191. *de Regalib.* ſuper admiſſione fi-
liorum, aliorumque intereſſatorum ad defenſionem abſen-
tis, & contumacis.

Ut enim ibidem advertitur, magna differentia eſt inter
illam criminis probationem, quæ præjudicet ſolum ipſi in- 17
quiſito contumaci, & illam, quæ præjudicet tertio innocen-
ti independenter venienti jure ſuo, priori etenim caſu,
quoties adſint inditia ſufficientia ad torturam, quorum vi-
gore tranſmitti poteſt inquiſitio, vel monitorium, ſi moni-
tus non comparet, atque efficitur contumax, tunc lex in
odium contumaciæ præſumit, ut in deterius, ideoque in eo
inducit, vel fingit imputati criminis confeſſionem.

Secus autem eſt in altero caſu, in quo agatur de præjudi-
cio tertii innocentis, & independentis, quoniam cum huic
vera, & expreſſa confeſſio, vel alter actus alienationis, ſive
alterius præjudicii præjudicare non poſſit, ita multo minus
præjudicare poteſt iſta confeſſio ficta, ideoque ad hunc effe-
ctum receptum eſt felloniæ, vel alterius criminis plenam,
& concludentem requiri probationem veram, non autem
fictam a contumacia reſultantem, ut apud Peregr. *de jure
fiſc. lib.* 5. *tit.* 1. *n.* 110. Farinac. *q.* 25. *n.* 79. Caball. *d. reſol.* 182.
num. 25. *& communiter.*

Iſtam vero probationem, retenta prædicta facti ſerie, di-
cebam legaliter, ac naturaliter impoſſibilem videri ad con-
cludendam felloniam, & poſitivam infidelitatem, cum aga- 18
tur de ſimplici actu negativo conſiſtente in omittendo, &
abſque dubio æquivoco referibili, vel ad æmulationem in-
ter

ter Ducem, aut officialem inter milites frequentem, & connaturalem, quia nempe opinari potuerit, Ducem cum ipſo gerere voluiſſe id, quod de mandato Davidis fecit Joab cum Uria; vel ad timorem, ſive quod reputaret mandatum parum rationabile, & opportunum; quamvis etenim hujuſmodi, vel ſimiles cauſæ, ad quas hæc non paritio referri poſſet, non eſſent ſufficientes ad excuſandum inobedientem a temeritate, & delicto, pro quo juxta leges militiæ, arbitrium Judicis extendi poſſet etiam ad graves pœnas ordinis capitis, & publicationis bonorum; attamen ſemper erit delictum in officio perſonale, non autem felloniæ, & infidelitatis, cum ad hunc effectum conſtare deberet de præordinata amicitia, & intelligentia cum hoſtibus, quodque doloſe, & ſtudioſe neglectum fuerit tali mandato parere, cujus circumſtantiæ nullam probationem haberi ſupponebatur, dum in tranſmiſſa inquiſitione, nulla de hoc mentio fiebat, ut veriſimiliter ſequutum fuiſſet.

Præterea, ubi etiam iſta probatio accederet, adhuc tamen dicebam, etiam in ſenſu veritatis, iſtud dicendum eſſe quidem crimen felloniæ, & infidelitatis perſonale, & acciden-
19 le, non autem feudale, utpote ratione officii perſonalis, & extrinſeci a feudo, adeout iſte officialis conſideraretur tanquam miles ratione induſtriæ, & peritiæ perſonalis ad illud munus aſſumptus.

Tunc etenim crimen videtur feudale, quando feudatarius deficerat ab ea fidelitate, vel ab eo ſervitio, quod verſatur circa feudum, illique incumbat, puta quia feudum tradat hoſtibus, vel quod doloſe, ut hoſtibus adhæreat, renuat ſervire Domino accedenti ad bellum juxta feudatariorum obligationem; vel quod ſerviendo in figura militia feudatarii, infidelitatem committat, ſive quod aſſiſtendo tanquam feudatarius in aula Domini, illa committat crimina, quæ in ſupra allegatis titulis feudalibus recenſentur, cum tunc verificari dicantur rationes, quibus innixa eſt dicta rigoroſa, & exorbitans opinio, ut pro delicto unius, tertius innocens puniatur, ſecus autem ubi pro crimine extrinſeco, & accidentali prædicta ratio præpoſitionis retorqueatur, dum præponens teneatur de facto præpoſiti, quando delinquat circa opus, cui præpoſitus eſt, ſecus autem ſi extra, cum tunc non teneatur, *ut eod. diſc. 9. de locat. & diſc. 106. de credit. & alibi*.

Quare ſi poſſeſſor feudi deficiat a ſolutione cenſus, vel tributi, præjudicat ſucceſſoribus, juxta deducta ſupra, *diſc.* 5. quia eſt delictum circa feudum, ejuſque occaſione, ideoque dicitur crimen feudale: ſed ſi ratione peritiæ, & induſtriæ perſonalis deputetur Quæſtor ærarii, vel alteri præponatur officio, in quo delinquat etiam doloſe, ſurripiendo pecuniam fiſcalem, & infideliter ſe gerendo, adeout infidelis, & rebellis dici mereatur, gravibus pœnis ordinariis dignus, non per hoc dicendum erit crimen feudale, dum non eſt circa feudum, ejuſque occaſione, ſed potius extrinſecum, & accidentale ratione muneris perſonalis, circa quod Dominus ſibi imputat, cur male elegerit, neque primo acquirenti imputari poteſt, cur male præpoſuerit, dum crimen non reſpicit illam adminiſtrationem tunc præpoſiti;
20 & quamvis cum diligentiis tunc adhibitis caſus non dederit invenire auctoritates ad hanc diſtinctionem deſcendentes, iſtaſque facientes reflexiones, advertebam tamen ſufficere non adeſſe auctoritates in contrarium, ut etiam pro delictis commiſſis in officio extrinſeco a feudo, intrent pœnæ criminis feudalis ad effectum, ut id dicendum ſit, ita ſuadente viva ratione, cum qua, ceſſante legis auctoritate neceſſaria, potius eſt procedendum, *ut d. diſc. 35. de judic. & diſc. 32. in relat. Curiæ, & in opuſculo ſtyle, ut ſæpius*.

ROMANA ALIENATIONIS TENUTÆ.

Diſcurſus pro veritate, ſuppreſſis nominibus.

De eadem Bulla Piana de non infeudando, de qua pluries ſupra, quam ſpeciem bonorum capiat.

SUMMARIUM.

1 *Quod iſte caſus ſit notabilis, & de ratione, n. 17.*
2 *Facti ſeries.*
3 *De quibus bonis loquatur Conſtitutio Piana.*
4 *Sub ea veniunt etiam caſtra, & loca confiſcata, vel alias quæſita.*
5 *Tenuta, & bona privata non veniunt.*
6 *Caſtrum poteſt eſſe penes unum, & juriſdictio penes alterum.*
7 *Caſtra, & loca juriſdictionalia an cenſenda ſint jure feudi, vel jure allodii.*
8 *Caſtra, & loca prædicta conſtituunt univerſitatem.*
9 *Baro, vel feudatarius in proprio feudo, vel caſtro poſſidere poteſt bona allodialia tanquam privatus.*
10 *De deſtinatione patrisfamilias, quod operetur, ut una res ſit membrum alterius.*
11 *De diverſis dominiis, quæ concurrunt in eadem perſona cum exemplo practico.*
12 *De applicatione ad caſum.*
13 *Qualis dicatur Ager Romanus.*
14 *Juriſdictio non acquiritur ſine conceſſione Principis, vel immemorabili.*
15 *In venditionibus caſtrorum, & locorum Baronis venire ſolent etiam bona privata.*
16 *Cautela ad effectum evitandi obſtaculum Bullæ.*
17 *De rationibus, ob quas iſte caſus eſt notabilis, ut n. 1.*
18 *Damnatur uſus Baronum, & infeudationum.*

DISC. CXXXII.

Notabilis nimium eſt prædictus caſus, vel ejus ſeries, ob aliquos effectus magna conſideratione dignos, de quibus in fine. 1

Cum itaque Dus Joannes, ejuſque fratres eſſent Domini Caſtri, vel Arcis Gandulphi, & Oppidi, vel Caſtri nuncupati Rocca priora, necnon cujuſdam tenutæ in agro Romano, negligerent autem diſſolvere grave æs alienum paternum, ac etiam proprium, fidentes fideicommiſſo, vel inveſtituræ, cujus ratione prætendebant non poſſe pro debitis patris, & forte fratris majoris pati ſubhaſtationem dictorum bonorum, hinc ob iſtorum creditorum præſertim recurſus, & conquæſtiones, non deficientibus illis creditorum aliorum Baronum, de anno 1596. per Clementem VIII. pene circa primos annos Pontificatus, anno ſcilicet quinto, edita fuit ſæpius enunciata Bulla Baronum, atque per Congregationem ab eo erectam de eodem anno, & ad menſes poſt illius editionem proceſſum fuit ad prædictorum caſtrorum, & bonorum executionem, & ſubhaſtationem; ſed quoniam in initio, ſorteque in primo caſu praxis dictæ Bullæ, non de facili inveniebantur oblatores, atque doctiſſimus, & prudens legiſlator id prævidendo in eadem Bulla mandaverat, ut non reperto juſto oblatore, generaliter caſtra, & bona emerentur per Cameram; idcirco Commiſſarius Cameræ obtulit pro Caſtro Gandulphi, cum quo tanquam annexum, ſeu membrum reputabatur illud prædium, ſcut. 150. mil. & pro Rocca priora ſcut. 78. mil. deliberationi expreſſum conſenſum præſtantibus ipſis poſſeſſoribus, quibus ex ejuſdem Pontificis indulgentia conceſſa fuit facultas redimendi pro eodem pretio infra illud triennium, quod in ea præficitur, ne bona cadant ſub infraſcripta Bulla, cumque vel ſub eodem Pontifice, vel ſub aliis ſucceſſoribus, dictus locus Caſtri Gandulphi deſtinatus fuerit ad delitiam Pontificum, quando rurari velint, ut noſtra ætate practicatum præſertim vidimus ab Urbano VIII. & Alexandro VII. quorum ambo ad magnificentiorem ſtructuram Pontificis habitationi proportionatam illud palatium, ſive arcem reduxerunt, atque ultimus cum Eccleſia magnificæ ſtructuræ, locum nimium nobilitavit, idcirco adinſtar Tuſculanæ Civitatis, & Pontificiorum hortorum exiſtentium in palatiis Pontificiis urbis, iſte locus commiſſus fuit gubernio, & adminiſtrationi Præfecti Palatii Apoſtolici, de cujus juriſdictione in hujuſmodi locis fit mentio *in relat. Curia diſc.* 8. unde propterea ob quandam traditionem, quod dicti antiqui Domicelli juriſdictionem in dicta tenuta quoque, ubi occaſio præberet, exercerent, idem Præfectus quamvis raro continuavit, ejuſdemque tenutæ fructus, & emolumenta ſub eodem appaltu fructuum, & emolumentorum caſtri, annecti conſueverunt.

Iſta igitur facti ſerie ſic ſtante, ab amico apud me alicujus auctoritatis, incertum eſt, an ex parte adminiſtrantium Cameram, vel ex parte illorum, qui in animo haberent emptioni dictæ tenutæ incumbere, meum pro veritate conſilium petitum fuit, an huic alienationi obſtaret necne Conſtitut. 35. S. Pii V. *de non infeudan.* dubitandi rationem præbente dicta circumſtantia, quod eſſet juriſdictionalis, atque ex præmiſſis diceretur pars, vel membrum dicti Caſtri Gandulphi.

Negative viſum eſt reſpondere, pro non comprehenſione ſcilicet, quoties non conſtaret, quod antiquitus in loco adeſſet caſtrum inhabitatum, cum Vaſſallis, cum juriſdictione, & Imperio in eis; adeout ejuſdem tenutæ fines conſtituerent territorium, ſeu Manſum contradiſtinctum, & de

per

3 per ſe, unde dici poteſt caſtrum juriſdictionale, ſaltem ha-
bitu, ſeu aptitudine ad novam reædificationem, juxta ca-
ſum, de quo *diſc.54. & ſeq. cum ſimilibus*, quoniam Conſti-
tutio loquitur de Civitatibus, oppidis, terris, caſtris, ar-
cibus, & locis, quæ in feudum, Gubernium, Vicariatum,
Ducatum, aut quemvis altum titulum perpetuum, vel ad
certas generationes conceſſa, & alienata, ad Cameram poſt-
modum devoluta ſint, vel devolvi contingat, & ſub quo
4 genere certe dicebam comprehendi ipſum caſtrum Gandul-
phi, quamvis revera, non jure devolutionis, ſed jure pri-
vatæ, & correſpectivæ acquiſitionis ad Cameram redierit,
dum ex rationibus, de quibus ſupra *diſc.128.* ſuper compre-
henſione illorum locorum, quæ ad Cameram obvenerint
jure confiſcationis pro privato indifferenti delicto, repro-
bando *conſ. 16.* Spadæ *lib. 1.* tumatiam ob expreſſam decla-
rationem contentam in eadem Bulla Baronum, ut elapſo
triennio, caſtra, & loca per hanc viam acquirenda, dictæ
Bullæ ſubjacerent, quod clarius declaratum, & ſtabilitum
fuit per Conſtitutionem Alexandri VII. occaſione ſtatus
Caſtri pariter ad Cameram reverſi, & conſimili cauſa pri-
vatæ correſpectivæ emptionis.

Credebam tamen non comprehendi hanc tenutam, ut-
pote extra genus dictorum bonorum, de quibus Conſtitu-
5 tio loquitur, & collocanda inter bona privata, & indiffe-
rentia, paſſivam potius patientia, quam activam juriſdictio-
nem habentia, ſiquidem non ex eo, quod in prædio exer-
ceatur juriſdictio, inferri poteſt, quod illud ſit juriſdictio-
nale, quoniam in omnibus prædiis, & bonis tam ruſticis,
quam privatis, juriſdictio exercetur, non ratione ipſorum
bonorum de per ſe, ſed quia illa ſita ſint in eo territorio, cui
ineſt juriſdictio activa, quam feudiſtæ dicunt eſſe in terri-
torio, tanquam nebulam ſuper paludem, ſive ratione juris
territorialis, ideſt terrendi.

Quamvis etenim juriſdictio non ſit perneceſſe annexa
loci dominio utili, etiam jure feudi obtento, quoniam ut
advertitur pluries in præcedentibus, & præſertim *diſc. 61.*
6 *& 62.* ſtant ſimul, ut quis ſit Baro, & feudatarius, & alter
etiam jure feudi, vel jure allodii habeat juriſdictionem, ſi-
ve quod idem ex diverſis titulis, vel conceſſionibus habeat
utrumque, non per hoc tamen id immutat naturam; & ſic
magna differentia eſt inter juriſdictionem activam, & juriſ-
dictionem paſſivam, neque ab hac poſteriori ad priorem
inferri poteſt.

Ad probandum autem hanc non comprehenſionem, quod-
que illa tenuta cenſenda potius eſſet privatum prædium in-
differens, ſitum in agro Romano, ſub jure territoriali Ur-
bis, & poſſeſſa antiquitus per dictos Domicellos, & nunc
per Cameram jure dominii privati, adinſtar aliorum priva-
torum, quamvis alias ſint Barones, & Magnates, qui in
eodem agro, tenutas, & caſalia, aliaque prædia, & bona
poſſident, ſequentes propoſitiones præmittebam.

Primo nempe, quod licet juxta magis communem, & re-
ceptam opinionem, præſertim Canoniſtarum, cum qua
7 potius, quam cum illa civiliſtarum in materia feudorum,
& publicorum dominiorum proceditur, Civitates, oppi-
da, caſtra, & loca inhabitata cum Vaſſallis, & cum juriſ-
dictione, & Imperio præſumantur potius allodialia, quam
feudalia, ex eo, quod feudalitas, tanquam ſervitus, in du-
bio non præſumitur, præterquam in Regnis utriuſque Sici-
liæ, ubi exceptis Eccleſiis, regula eſt in contrarium, ex in-
ſinuatis ſupra, *diſc.2. 56.63. & in aliis pluries*, attamen in
hujuſmodi dominiis Baronalibus, & ſubordinatis, in qui-
bus Papa, ejuſque Magiſtratus, & Tribunalia, tam actu,
quam habitu habent altum dominium, ac ſuperioritatem,
& Regalia majora, adeout dominium Baronale, ſeu Domi-
cellarium redoleat ſpeciem Vicariatus, vel Gubernii perpe-
tui, cum jure percipiendi illius loci redditus, & emolumen-
ta, tunc juridice dici non poteſt, quod obtineantur jure pro-
prii, & veri allodii, quoniam iſtud excludit omnem depen-
dentiam, & ſubjectionem, atque ſupponit majorem, & ab-
ſolutam ſuperioritatem cum regalibus etiam majoribus,
adeout non recognoſcatur alter ſuperior niſi Deus; ſed po-
tius dicendum eſt, ut non conſtito de inveſtitura, vel ex aliis
probationum ſpeciebus, de vera, & propria qualitate feu-
dali, iſtud Baronale, ſeu Domicellarium Dominium ſubor-
dinatum Principi ſupremo, intra cujus principatus fines lo-
ca ſita eſſent, ſit quoddam mixtum conſtitutum ex duabus
imperfectis, & impropriis naturis, ex illa ſcilicet allodii, ad
effectum, ut non intret formalis ſervitus feudalis, redolens
neceſſitatem præſtandi ſervitium perſonale, vel reale ſub
pœna caducitatis, ac ſubjacendi oneri renovationis, & pro-
hibitioni alienandi, aliiſque oneribus, quæ in vero, & pro-
prio feudo dignoſcuntur; & ex illa feudi, ad effectum ex-
cludendi dictum allodium verum, & proprium, & inde-
pendentiam, ſed probandi, quod Baro, vel Domicellus illum
locum obtineat ex originaria conceſſione Papæ, tanquam
Domini directi, & Principis ſupremi, qualis qualis naturæ
illa cenſenda ſit, cum reſervatione alti dominii, & ſuperio-
ritatis, ac regalium majorum, nec non fidelitatis, & obla-
tionis ſervitii in gravibus, & extraordinariis urgentiis; iſta-
que eſt illa feudalitas, quam in hoc Principatu *ex conſ.8.*
Abb. *lib. 1.* late probat Spada *conſ. 1. lib. 1.* ut locis citatis,
& alibi pluries advertitur; ideoque ita dici etiam poſſint
feuda impropria, & corrupta.

Iſtaque eſt ratio, ob quam dicta Piana Conſtitutio, quæ
loquitur de infeudationibus, non diſtinguit, an Civitates,
oppida, caſtra, & loca jure feudi, vel jure allodii poſſide-
rentur; quoniam ſufficit, ut ea redolerent illud dominium
publicum, & juriſdictionale, per quod loca ita poſſeſſa per
feudatarios, & Barones quodammodo ſeparata ſint a reli-
quo ſtatu exiſtente ſub immediato regimine Papæ, ejuſque
officialium, ideoque dicantur de ſtatu mediato magis, & mi-
nus, juxta pluries inſinuatas ſpecies mediationis, *hoc eod.
tit. & in altero de Regal.* & ſic, ut ſit dominium publicum,
& Baronale, cum jure territoriali, & juriſdictione activa,
ad differentiam illius dominii privati utilitarii, ſeu fructua-
rii tantum ſub aliena juriſdictione, & territorio, quod eſ-
ſe dicitur penes privatos poſſeſſores prædiorum, & loco-
rum indifferentium.

Secundo advertebam prænotandum eſſe, quod hujuſmo- 8
di dominia publica Baronalia, ſeu Domicellaria cum juriſdi-
ctione, & Imperio in Vaſſallos, & cum jure territoriali ſi-
ve ſint jure feudi recti & proprii, ſive improprii, & corru-
pti, quod redoleat potius allodium, ut ſupra, conſtituunt
illam univerſitatem, de qua pluries in præcedentibus, præ-
ſertim *diſc. 32. 56. & 61.* & quam feudiſtæ dicere ſolent
unum Manſum, eo modo, quo in ſpiritualibus eſt Diœceſis
Epiſcopi, & territorium Eccleſiæ Cathedralis, & ſic unum
corpus intellectuale, ſed integrale, & individuum, quod
a feudiſtis appellatur homo mutus, ſurdus, cæcus, & clau-
dus, quod ejus facit operationes per organum feudatarii,
eo modo, quo corpus cathedraticum operatur per organum
Epiſcopi, & Capituli; individuum tamen, quia ſcilicet in
ſua compage, & integritate habeat ejus membra unita,
cum monſtruoſum ſit, ut dentur membra ſeparata a capi-
te, & a reliquo corpore, juxta ea quæ habentur *diſc.22. de
juriſdict. & alibi*.

Tertio, quod in iſta univerſitate, ſeu corpore, atque in-
tra ejus viſcera, vel partes, atque in eadem poſſeſſoris per-
ſona datur compatibilis concurſus plurium dominiorum di- 9
verſæ naturæ, unius nempe publici, & Domicellarii, & alte-
rius privati, & utilitarii, ſeu fructuarii in prædiis ruſticis,
& urbanis, aliiſque bonis, & juribus, in quibus conſidera-
tur tanquam privatus, ut in eiſdem inſinuatis *diſc.2. & 3.
56. & 61. & alibi*. Verum iſte concurſus fingit omnimo-
dam diverſitatem plurium perſonarum formalium in una
perſona materiali cum diverſitate reſpectuum, quia nempe
in prima conſideretur tanquam Baro, ac Dominus publicus
ipſius univerſitatis cum Imperio, & juriſdictione activa,
quæ in univerſo territorio; in altera vero conſideretur tan-
quam Vaſſallus, & incola ſubditus ſui ipſius, & ſub juriſdi-
ctione paſſiva.

Quarto in idem, quod licet detur caſus, quod juxta illam
deſtinationem patriſfamilias, de qua *diſc.7. de legat.* & ma-
gis ad rem *diſc. 6. de fideicom.* alicui caſtro, ſeu loco Baro- 10
nali, & juriſdictionali, ut ſupra annexa ſint prædia privata
in diverſis territoriis exiſtentia, & materialiter a dicto cor-
pore, ſeu Manſo territoriali ſeparata; attamen iſta unio,
quæ proveniat a deſtinatione patriſfamilias, operativa eſt
in iis, quæ pendeant ab ejus facto, & poteſtate, puta ad ef-
fectum ſucceſſionis juxta caſum, de quo *d. diſc.6 de fidei-
com.* vel ad effectum comprehenſionis ſub legato, vel alie-
natione, juxta deducta *d.diſc.7. de legat. & alibi*; non au-
tem in iis, quæ pendent a poteſtate Principis ſupremi, & in
quibus ejus voluntas nihil operari poteſt, ideoque cum ea-
dem fictione plurium perſonarum formalium, vel intelle-
ctualium in eadem perſona materiali, dicitur multiplex poſ-
ſeſſor pro diverſitate reſpectuum; ut puta exemplificando 11
demonſtrationis gratia pro faciliori intelligentia in Magno
Duce Etruriæ, (quamvis omnia bona, & jura hujus domus,
regulentur cum eodem ordine ſucceſſionis, atque pertine-
ant ad illum, qui tanquam primogenitus ſit poſſeſſor Princi-
patus majoris), attamen diverſimode conſideratur, quo-
niam in Ducatu Florentino, cum annexis ad illam antiquam

Rem-

Rempublicam pertinentibus, conſideratur tanquam Princeps ſupremus, & omnino independens jure illius veri allodii, de quo ſupra; in Ducatu Senenſi, tanquam feudatarius veræ dignitatis Imperialis, vel ſubfeudatarius, juxta deducta ſupra *diſc.*59. in ſtatu Capeſtrani cum annexis in Regno Neapolitano, conſideratur tanquam Baro, & feudatarius inferior; atque in palatiis, villis, & bonis, quæ poſſidet in Urbe, conſideratur tanquam privatus civis, & ſic in aliis bonis, & juribus, quæ alibi exiſtunt.

His itaque prænotatis, atque deſcendendo ad applicationem, dicebam nullatenus hanc tenutam, ratione annexionis cum dicto caſtro, cenſendam eſſe de illis dominiis pu-
12 blicis, de quibus dicta Conſtitutio loquitur, quoniam etiam in caſu, in quo ſita eſſet in territorio ejuſdem caſtri, adhuc dicenda veniret unum ex prædiis privatis, quæ Baro, vel Domicellus jure privati civis poſſidere poteſt in proprio caſtro, vel feudo; multo magis dum ſita eſt extra dictum territorium, & in agro Romano, cum quo denotatur proprium, ac particolare territorium Romanæ Civitatis, con-
13 tradiſtinctum ab illo territorio magis lato, quod ad differentiam explicatur ſub nomine diſtrictus, juxta diſtinctiones, de quibus *diſc. 72. de regal. & alibi pluries*; & per conſequens ut conſiderandus veniat tanquam privatus poſſeſſor prædii privati in dominio ſolum fructuario, ſeu utilitario, juxta conſiderationes, de quibus ſupra, *diſc.*61.

Quare ſi aliquos actus juriſdictionales in loco exercuit, id intruſioni de facto potius referendum venit, cum ob cer-
14 tam juris reſiſtentiam, ad hunc effectum, neceſſarium eſſet explicitum privilegium Principis ſupremi, vel immemorabilis, cujus vigore illud allegari poſſet; atque ſive iſta tenuta eſſet penes unum, ſive alterum, dici non poteſt, quod exinde reſultaret dictus effectus, vere & proprie a Bulla conſideratus, diſmembrationis ſcilicet a ſtatu immediato, per quam locus fiat de ſtatu mediato, ut ſupra.

15 Neque alicujus momenti eſſe advertebam, quod in venditione facta non eſſet contradiſtincta mentio hujus tenutæ, unde propterea vendita eſſet tanquam pars, & membrum caſtri, quoniam ita docente quotidiana praxis hujus Congregationis Baronum, juxta caſus recenſitos ſupra, *diſc.*74. *cum plur. ſeqq. & diſc.*13. *& 151. de credito*, ac etiam in Regno Neapolitano, juxta caſus recenſitos *eod. tit. de credito diſc.*22. *& 27. & 30. & alibi*, quando ad inſtantiam creditorum Baronis fit executio in caſtris, & locis juriſdictionalibus, fit etiam executio in bonis privatis, & allodialibus, quæ ille poſſideat, non ſolum intra fines caſtrorum, vel locorum ſed etiam extra, ut de executione domus, aliorumque bonorum exiſtentium in Civitate Viterbii, & in aliis locis, habetur in caſu, de quo *diſc.*77. *cum pluribus ſeqq. & alibi*.

Ad omnem autem difficultatem removendam, inhærendo conſiderationibus, & rationibus, de quibus ſupra *d. diſc.* 61. advertebam alienationem fieri poſſe, ac debere cum hac expreſſa declaratione, ut ſcilicet concederetur tenuta, tan-
16 quam prædium privatum, exiſtens in agro Romano, abſque aliqua juriſdictione, vel jure territoriali, & ad ſolum dominium utilitarium, ſeu fructuarium, eodem modo, quo ſunt reliqua caſtra; & prædia privata in eodem agro exiſtentia.

Ex iſta vero facti ſerie manat id, quod initio inſinuatum eſt, ut ſcilicet nimium notabilis caſus cenſendus veniat ad plures effectus; primo nempe quod iſte fuerit primus caſus,
17 in quo dicta Bulla Baronum practicata fuerit, & qui forte magis impulit legislatorem ad illam edendam.

Secundo magis, quod cum (incertum eſt ex quo conſilio) in ejuſdem caſtri porta inſculpti ſint iſti verſus.

Qui Potenti minora negat,
majora amittit,

Hinc vulgus credit, quod ob Pontificiam indignationem originatam ab incivilitate poſſeſſorum, qui illo loco privati fuerint, quaſi quod fuerit privatio poenitialis, & de facto, jure illius ſupremæ poteſtatis, de qua *diſc* 148. *& 177. de regal. & alibi pluries*; & quæ per non profeſſores tyrannides dici ſolet, & tamen ex dicta facti ſerie liquet, quod fuit licita, & canonica acquiſitio ex cauſa oneroſa, & correſpectiva, more cujuslibet privati pro juſto pretio, quod creditoribus ſolutum fuit, unde propterea dicti vulgi opinio falſa, & erronea detegitur, ut in pleriſque aliis contingit.

Tertio, quod, ut pluries ad materiam hujus Bullæ advertitur, idem vulgus, partim ex ignorantia, & partim ex malignitate adverſus iſtam Bullam alloquitur, ut prodierit ad effectum parandi occaſiones acquirendi caſtra, & bona juriſdictionalia pro nepotibus; & tamen Pontifex legislator ad id nec quidem cogitavit, dum non ſolum iſtam neglexit occaſionem, ſed omnes alias, quæ ejus Pontificatu durante ſequutæ ſunt, adeout ipſo vivente, ejus conjuncti, & attinentes nihil mediante iſta Congregatione Baronum quæſierint, ſed curavit Pontifex ſuo ſumptu reintegrare ſtatum Eccleſiaſticum, quo magis potuit, acquirendo, pretio mediante, Oppidum Neptuni, & Montem Sancti Joannis, aliaque ſimilia loca ab inferioribus Dominis poſſeſſa.

Et quarto quod non implicat, ut ille, qui eſt Dominus directus Civitatis, & caſtrorum, ac locorum exiſtentium intra ejus Principatum ſub dominio utili, vel ſubalterno
aliorum, ita emat rem propriam ad liberandum quo magis 18
fieri poteſt ſubditos a dura Baronum, & Domicellorum ſervitute, ac etiam a quadam injuria, quam loca Baronalia pati videntur ſuper minori exiſtimatione nobilitatis, cum tot aliis damnis, & præjudiciis, iſtæque ſunt partes boni Principis; ut e converſo deplorabilis eſt abuſus, qui viget in aliquibus Regionibus, ut Civitates nobiles, & qualificatæ, ita more prædiorum ruſticorum vendantur etiam ignobilibus, qui ex beneficio fortunæ divitias paraverint, violando etiam contractus oneroſos, & correſpectivos, juxta caſus de quibus *diſc.* 148. *de regal.* quo nil abſurdius, nilve deteſtabilius.

EADEM ROMANA CASTRI ORCIANI,

De qua ſupra Diſc. LXX.

Inter eaſdem partes cum reſolutionibus ut infra.

De eadem materia, de qua *d. diſc.* 70. An ſcilicet, & quando dominium probetur per inveſtituram, & quando dominium jam probatum præſcribatur, vel præſumatur amiſſum? & probato dominio caſtri, an exinde inferatur ad dominium prædiorum, & bonorum in eo exiſtentium?

S U M M A R I U M.

1 *Veritas cum dubiis, & objectis melius inquiritur, & elucidatur.*
2 *De punctis, vel inſpectionibus, in quae dividitur diſcurſus.*
3 *De regula, quod ſola inveſtitura non probat dominium contra tertium, & de limitatione concurrentibus adminiculis.*
4 *Quod in adminiculativis non dentur regula certa, & de ratione.*
5 *De regula tenenda ſuper adminiculorum pondere, & præſertim, an id quod eſt adminiculatum, habeat in ſuo genere certitudinem.*
Dantur exempla.
6 *De diſcrimine inter caſum, in quo primordium conceſſionis ſit certum, & clarum, & alterum, in quo ſit incertum, & dubium.*
7 *De propoſitione non præſumendi delictum conceſſionis rei alienæ, & quod etiam ea, quæ non obtinentur, concedi ſoleant, & de ratione.*
8 *De canonizatione inveſtituræ, quod eſſet in forma probante.*
9 *Quod falſo confingi ſoleant per modernos antiqua documenta.*
Ideoque eis non de facili ſit deferendum abſque adminiculis.
10 *Ex retentione in Archivio proprio reſultat veriſimilis ſcientia.*
11 *Expenduntur aliqua adminicula.*
12 *De diſtinctione inter devolutionem pœnalem, & alteram non pœnalem ob lineam finitam, ad effectum majoris, vel minoris probationis dominii.*
13 *Antiquitas excuſat a rigoroſa, & concludenti probatione.*
14 *Declaratur diſtinctio, de qua num.* 12. *& quando procedat.*
15 *De ratione cui innixa eſt eadem diſtinctio.*
16 *Declaratur item alia concluſio, de qua n.* 13.
17 *De concluſione, quod probato dominio de præterito, illud præſumatur de præſenti, & quando procedat.*
18 *Poſt decurſum annis ſæculi allegari poteſt quicumque titulus de mundo melior.*

19 *Pro-*

19 *Probatio præſumpta non admittitur in iis, quæ ſunt fundamentum intentionis Actoris.*
20 *Expenduntur præſumptiones excludentes præſumptionem, de qua n. 17.*
21 *De concluſione, quod feudatarius, vel conceſſionarius non præſcribit inveſtitura durante, quando procedat.*
22 *Quod per lapſum centum annorum præſumitur finita inveſtitura, & quando ſecus cum diſtinctione.*
23 *Per quantum tempus duret & valeant, & præſumantur tres generationes.*
24 *Ex identitate cognominis non infertur ad deſcendentiam, vel parentelam.*
25 *Qualis ſit vera, & propria præſcriptio, & qualis impropria, quæ præſumptionem potius redoleat.*
26 *Quod malum conſilium ſit allegare præſcriptionem, bonum vero allegare præſumptionem.*
27 *De differentiis inter unum, & alterum præſidium, & quare ſit melius illud præſumptionis.*
28 *Expenduntur quædam adminicula poſt inveſtituram.*
29 *Lis in qua Actor ſuccubuit, vel derelicta non inducit malam fidem, & non interrumpit.*
30 *Quod probato dominio caſtri, exinde non reſultet probatio prædiorum, & bonorum intra ejus fines exiſtentium.*
31 *De argumento exigui canonis, quid operetur, & quando intret.*
32 *De potentia familiæ Pierleone in Urbe, quando fuerit.*
33 *De eadem concluſione, de qua n. 30. & quando non procedat.*
34 *Concluditur qualis reſolutio eſſet probabilior.*
35 *Admonitio, quod in judicando, & concludendo vis non conſiſtit in concluſionibus, & doctrinis, ſed in earum congrua applicatione.*

D I S C. CXXXIII.

1 IN iſta præſertim cauſa, cujus facti ſeries recenſetur ſupra, *diſc.* 70. expertus ſum verificari vulgare dicterium, quod virtus in infirmitate perficitur, ſive quod aurum igne purgatur, vel quod ferro via melius aperitur; quoniam cum in illis primis diſputationibus, de quibus *ead. diſc.* 70. agitur, pene nulla habita eſſet difficultas, adeout reſolutiones de plano prodierint ſuper non probatione dominii, quaſi ſuperficialiter de illa actum fuit; poſt dicti autem diſcurſus editionem emanavit ſententia ad formam ibidem in fine enunciatarum trium deciſionum coram Albergato, quarum prima ſuper Dominio univerſali eſt impreſſa *deciſ.* 452. *p.* 13. *rec.* cum altera præcedens ſuper judicio particulari ſit *dec.* 282. *ead. part.* 13. commiſſaque cauſa appellationis in eadem Rota cor. Emeria ſub die 15. Junii 1672. reſponſum fuit de dictæ ſententiæ confirmatione, ſed repropoſita cauſa cor. eod. 2. Martii 1674. recedendo a deciſis, dictum fuit, ſententiam eſſe infirmandam; ab hac autem reſolutione receſſum eſt ſub die 24. Januar. 1676. coram eodem, approbando primam reſolutionem pro ſententiæ confirmatione, atque in hoc ſtatu cauſa reperitur.

In his itaque diſputationibus in iſta ſecunda inſtantia ha-
2 bitis, & præſertim in ultima adverſus reſolutionem tot præcedentibus contrariam, in qua diſputatio fuit actior, atque curatum fuit, cauſam quo maturius fieri potuit examinare, plures erant puncti; primus nempe, an conſtaret de dominio Eccleſiæ Actricis de tempore factæ inveſtituræ, de anno ſcilicet 1286. Secundo, poſito quod tunc, eoque tempore attento, ſufficientes adeſſent probationes, an exinde inferri poſſet ad dominium de præſenti ad effectum reivendicationis contra tertium poſſeſſorem. Tertio, an ob lapſum tanti temporis intermedii intrarat præſcriptio, vel præſumptio amiſſionis dicti dominii. Quarto, pro dicti temporis intermedii regulatione, an eſſet attendenda lis mota de anno 1571. vel potius altera ſuſcitata de anno 1639. Et quinto, poſito quod conſtaret etiam de præſenti de dominio Eccleſiæ Actricis, qualis effectus exinde reſultaret quoad prædia, & bona intra caſtri fines exiſtentia.

Quatenus pertinet ad primum, non negabant Scribentes in contrarium, prout etiam contraria deciſio expreſſe
3 admittit concluſionem, de qua *d. diſc.* 70. *n.* 1. quod ſola conceſſio, vel inveſtitura non probat dominium concedentis, potiſſime contra tertium, quem non conſtet habere cauſam ab eo, qui inveſtituram obtinuerit, & acceptaverit, eo quia etiam res aliena concedi poteſt, ſed dicebant id limitari, quando accedant adminicula, quod ego admittebam, loquendo generaliter, & in abſtracto, ſed punctus eſt in adminiculorum qualitate, & efficacia, quando nempe talia dici valeant, ut hunc operentur effectum.

In hoc autem revera certa, & generalis regula cuicumque caſui applicabilis ſtatui non poteſt, adeout nedum error ſed ſtultitiæ ſpecies videatur illa aliquorum pragmaticorum, qui procedere volunt cum regulis generalibus, vel cum illis auctoritatibus, quæ diverſos percutiant caſus, cum juxta 4
ſæpius enunciata ſub diverſis materiis, & præſertim *ſub tit. de fideicomm.* & ſub altero *de dote*, in propoſito confeſſionis receptæ dotis, in adminiculativis probationibus non detur certa regula, ſed totum ſit remiſſum Judicis prudenti arbitrio, regulando ea ſingulorum caſuum particularibus circumſtantiis, ex quibus recte dari poteſt, ut in uno caſu aliqua adminicula ſufficiant, & exuberent, in altero autem eadem, & alia longe majora non ſufficiant.

Applicando autem ad rem, ubi etiam circa iſtum idealem punctum probationis dominii, ut tunc, & de tempore inveſtituræ, non deſcendendo ad effectum, vel ad conſequentiam, ut nunc, & de præſenti, deſideranda non eſſent adminicula ſubſequentia, & a parte poſtea, juxta ſecundum punctum, de quo infra, adeout inſpicienda eſſent ſolum adminicula antecedentia, & a parte antea, ex quibus comprobatum remaneret, quod tunc concedens eſſet Dominus, atque rem ſuam, non autem alienam conceſſerit.

Adhuc tamen pro hujuſmodi adminiculorum regulatione, & an majoris, vel minoris ponderis eſſent deſideranda, 5
reflectendum eſſe in primis, ac principaliter advertebam ad certitudinem, vel reſpective incertitudinem ipſius principalis ſubjecti adminiculandi, nempe inveſtituræ, ſeu conceſſionis. Ubi etenim illa de facto ſit authentica, & vera, atque in ſuo genere certa, adeout ſuper ejus forma probante, ac veritate nulla cadat quæſtio, quæ ſolum reſtringatur ad regulam juris fundatam in ſuperius inſinuata ratione, quod etiam res aliena concedi poteſt, & tunc adminicula non adeo urgentia deſideranda veniunt, ſtante certo primordio veritatis, adeout agatur de conſtruendo ædificium præſumptum, ſive adminiculativum ſuper ſolo, vel ſuper fundamentis certis, & ſolidis; ſecus autem ubi ipſum primordium ſit etiam incertum, ac dubium, unde propterea congruat ejus veritatem, ac formam probantem expiſcari a præſumptionibus, & adminiculis, quoniam ita eſt conſtruere ædificium præſumptum, & adminiculativum ſuper ſolo, vel fundamentis etiam præſumptis, & adminiculativis, quod, vel non eſt admittendum ex principio non dandi præſumptum ſuper præſumpto, vel ſaltem adminicula eſſe debent nimium vehementia, & magna, adeout valde urgeant.

Utputa (ex. gr.) quando adeſt certa, & explicita alienatio bonorum, vel jurium Eccleſiæ, adeout ſuper ipſo facto, vel titulo alienationis tanquam certo, & expreſſo nulla cadat quæſtio, quæ ſolum ſit ſuper ejus validitate ob requiſita ſolemnitatis, & cauſæ; tunc ſi accedat diuturna, pacifica, & unica obſervantia tricennalis, & ultra, hæc requiſita præſumuntur, & multo magis ubi etiam alia accedant adminicula, ex iis quæ habentur *diſc.* 1. *de alien. & contract. prohib. & diſc.* 143. *de dote, & alibi*, ubi de materia beneplaciti Apoſtolici præſumpti, aliarumque ſolemnitatum præſumendarum; ſed ſi non conſtet de titulo expreſſo, & certo, adeout iſte deducatur præſumptive, vel adminiculative, tunc dicta alia præſumptio non intrat, ex dicta ratione non dandi cumulum præſumptionum, ac ſpecialitatum, ſive ædificandi præſumptum, & incertum ſuper alio præſumpto, & incerto, ut locis citatis habetur.

Sive in materia dotis confeſſatæ, de qua in ſua ſede *ſub tit. de dote, diſc.* 159. *& ſæpius*; ſi per inſtrumentum, vel aliam ſcripturam, de cujus veritate, ac certitudine non dubitatur conſtat de expreſſa, & clara confeſſione, adeout, niſi adeſſet juris prohibitio inter conjuges, ſed ageretur inter non prohibitos, abſque dubio probarat concludenter, unde inter prohibitos deſiderentur adminicula, tunc illa leviora ſufficiunt, potiſſima ubi non adſit mixtura præjudicii tertii, independentis a confitente; ſed ſi ipſa confeſſio ſit dubia, & incerta, adeout illius veritatem ex adminiculis expiſcari oporteat, tunc utique longe majora, & efficaciora deſideranda veniunt, quoniam duplicem operationem facere debent.

Ad quod etiam conferunt ea, quæ habentur pluries *ſub tit. de fideicomm. & præſertim, diſc.* 82. ſuper puncto, an filii in conditione poſiti cenſeantur vocati, non ſolum vocatione activa, ſed etiam paſſiva, itaut ſint etiam gravati, quoniam ubi vocatio activa eſt certa, ut eſt in Urbe ex ſtatuto, tunc facilius infertur ad paſſivam, atque minores requiruntur conjecturæ; ſed ſi etiam activa ſit dubia, quia regula ju-

ris ſibi eeſiſtente, oporteat eam deducere ex conjecturis, utique ad alterum effectum vocationis paſſivæ, longe majores, & efficaciores eſſe debeot cum ſimilibus.

Alia quoque diſcriminis ratinoe accedente inter caſum, in quo ipſa conceſſio ſit certa, adeout ſuper ejus ſubſtantia, & veritate de facto nolla cadat dubietas, quæ ſolum reſtringatur ad regulam juris, & alium caſum, in quo dubietas etiam facti accedat, quoniam priori caſu aliud non urget in contrarium, ob quod ſola conceſſio non probat, niſi dicta poſſibilitas, ut etiam de re aliena conceſſio facta fuerit, ſed hæc poſſibilitas, utpote continens quandam oudam juris præſcriptionem, de facili tollitur per contrarias præſumptinoes, & adminicula facti, ac etiam per aliam juris præ- 6 ſumptionem io dicta contraria *deciſ.* 2. Martii 1674. valde magnificatam, ubi præſertim agitur de perſonis Eccleſiaſticis, & qualificatis, ut in præſeoti, quod agebatur de Capitulo adeo qoalificato, id ageote cum auctoritate, & aſſenſu Cardioalis titularis, quod ſcilicet præſumeodum non ſit delictum coocedendi id, quod ſuum non eſſet, ad tradita per Ctot. *conſil.* 332.*n.* 10.*& ſeqq.lib.*3. Rot. *dec.*400.*n.*4. *part.*1. *recent.* ſed in alio caſu urgent aliæ majores difficultates, quoniam ipſum factum veritatis conceſſionis negari poteſt, ut ſupra.

Ultra quod iſta præſumptio fuodata in excluſiooe delicti nimium levis cenſeoda eſt, quooiam noo ex eo quod Ec- 7 cleſia, vel Prælatus quaotumvis qoalificatus faciat conceſſiooem de re, qoam tunc revera non habebat, ſed ab altero tanquam prætenſa libere, & propria poſſideatur, reſultat turpitudo, vel delictum, dum ſæpius hujusmodi conceſſiones fiari ſoleot de caſtris, & bonis, quæ non habeantur, utpote ab aliis poſſeſſa ob aliquam prætenſiouem, quæ io eis habeatur ad effectum, ut cooceſſionarius recuperet, atque præteoſio redigatur ad effectum, ut præſertim practicatum foit per Sedem Apoſtolicam ſob Aleſaodro VII. quod Marchioni Mnoteauto conceſſa fuit iovestitura caſtrorum Vallis, & Muntisleonis, quæ poſſideutur taoquam libera per Principem Plumbini, juxta ſeriam, de qua *hoc eod. tit. diſc.* 54. *& ſeqq.* unde propterea in tractatu coocordiæ concluſæ, ſed ineffectuatæ, eom opus eſſet ut Mounteautos dictæ inveſtituræ ecderet, fuit examioatus articulos, de quo etiam ſupra *hoc tit. diſc.* 71. in Rota cum pleriſque ſimilibus exemplis.

In poſteriori autem caſu primordii incerti verſati dicebam, qood ſcilicet dicta inveſtitura anni 1286. quæ erat fun- 8 damentum intentionis Eccleſiæ agentis, non eſſet adeo certa, & authentica, ut ſuper illius veritate de facto nulla caderet quæſtio, quæ proinde ad ſolum punctum juris reduceretur, quoniam in antiquis diſpotationibus habitis in Rota coram Cotta, coram quo, tanquam Judice fabricæ S. Petri, iſta lis initiata fuit de anno 1571. in vim Bullæ S. Pii V. ſuper bonis Eccleſiæ male alienatis, ſob diebus 4. Februarii 1575. & 9. Maji 1576. dictum fuit, quod inſtrumeotum iſtius inveſtituræ anni 1286. non indigerat recognitione, eo quia verſaremur in antiquiſſimis, atque accederent adminicula, de quibus infra, idemque dictum ſub diebus 8. Junii, & 14. Decembr. ejuſdem anni 1576. quarum aliquæ ſunt impreſſæ *in part.* 1. *diverſ.* nampe prima ſob die 4. Fabruar. *eſt dec.* 52. *repetit. dec.* 54. & ſecunda 18. Maji 1576. *eſt dec.* 58. *p.* 1. *diverſ.* & ſic firmata fuit veritas, non quia illa eſſet certa, ſed quia in ſenſu tunc judicantium ita ſuaderent antiquitas, & adminicula, ergò eſt probatio præſumpta & adminiculativa.

Et nihilominus ubi hujuſmodi antiquarum reſolutionum reviſio aſſumenda eſſet, prout fieri dabere, dicabam in congreſſibus, quatenus a dicta contraria deciſiooe non eſſet receſſum, probabilius veniret ſperandus recaſſus, quoniam nonc in iſta materia magis aperti ſunt oculi, qui tunc erant clauſi, val cæcutieotes, dum detectum fuit artificium aliquorum falſariorum decurſi ſæculi, & præſertim cujuſdam 9 Alphonſi Ceccarelli, qui ob iſtam cauſam ſub Greg. XIII. per manus Juſtitiæ obiit, conficiendi ſcilicet antiquorum temporum privilagia, & inſtrumenta, aliaque documenta, quæ originalis faciam haberent, imitaodo illorum temporum characterem, & ſtylum, aliaque veriſimilia argumenta, quamvis ob iſtorum defectum a peritit, ſed probis, ac fidelibus antiquariis convicti fuerint, ut præſertim de iſto Ceccarello agitur inter *Epiſtolas familiares Vincentii Armanni Eugubini impreſſas Macerata de anno* 1674. *vol.* 2. *ep.* 1. *apologetica, pag.* 61. *& ſeqq.* occaſione defeodendi ab iſta poſſibili confictione Ceccarelli quoddam antiquum inſtrumentum in Engubioa Civitate exiſtens, in quo fit mentio Petri Cardinalis de Capiſucchis, & ſuper qua defenſione ego quoque edidi diſcurſum Italico idiomate in quodam libeeculo impreſſum, adeout irriſione potius hodie digna ramaneaot quædam antiqoa privilegia, & iovestituræ Othonis, & aliorom Imperatorum, ac ſimilia per iſtos falſarios fabricata ad extorquendas pecunias a vanitatis cultoribus antiquam nobilitatem menticantibus, quoties eadem documenta alia non habeant ſolida, & urgentia veritatis adminicula, & per cooſequens erroneum eſt, poſt has machinationes detectas procedere cum illis nimium vagis, ac levibus generalitatibus, com quibus tunc proceſſum fuiſſa, eædem deciſiones oſtenduot, potiſſime quia phraſis, vel elocutio non videtur illis temporibus magis barbaris adaptata, magnamque inveriſimilitudinem præbent quædam clauſulæ feudales tunc ad uſum non redactæ, aliæque conſiderantur invariſimilitudines, ideoqua argumentum deductum a ſola antiqoitate, his ſtantibus, nimium fragile, ac periculoſum remanet.

Magno quoque hujus confictionis veriſimili argumento reſultante ab adeo diuturno ſilentio trium ſæculorum, a dicto ſcilicet anno 1286. uſque ad annum 1571. motæ litis, abſque eo quod interim da canonum aliqua exactione, aliuque actu aliqoid appareat, quioimo neglecta fuit poſſeſſio Eccleſiæ, & teoimeotorum, ac decimarom, aliorumque jurium reſervatorum, ut etiam infra io tertio puncto præſcriptionis, val præſomptionis advertitur. Iſta namque iovestitora juncta cum aliis aotecedeutibus de aonis 1097. & 1141. ſupponitur reperta in ejuſdem Eccleſiæ Actricis Archivio, in quo conſervata fuerit, quod præſopponit in ipſis Capitulo, & Canooicis ſcientiam, juxta firmata apud Cavaler. *dec.* 77. *& 91. cum aliis relatis, diſc.* 21. *de judic. n.* 66. *& alibi*; ideoq; ſaltem negari non poſſe advertebam, quin ipſius conceſſionis veritas de facto ſit incerta, ſolumque adminiculative deducatur com contraria poſſibilitate.

Deſcendendo vero ad adminicula, ea nimium imperfecta, & inefficacia eſſa dicebamus Ego, & alii pro hac parte Scribeotes, atque in ſavorabilibus deciſionibus admittitor, etiamſi verſaremur in caſu, in quo primordium veritatis eſſet certum per veram, & concludantem probationam, multo igitur magis tali certitudioe ceſſaote, ut ſupra: ſiquidem pro adminiculis per alteram partem adducebaotur ſuperius eoonciatæ antiquiores inveſtituræ anoorum 1097. & 1141. ambo nullius ponderis, tum quia ſunt ſcripturæ omnino iofoꝛmes, & imperfectæ, tum etiam quia de earum effectuatione aliqua non conſtat, alioſque plures patioutur defectus in noſtris deciſionibus pooderatos; ideoque vel omoino inutiles ceoſendæ videntur, vel ſaltem nimium levia producunt adminicula. Fortius vero, quoniam ſunt remotiſſimæ ab actu, dum prima diſtat per ſpatium annorum 189. & altera per ſpatium 145. adeoot adſit intermedia centenaria, cujus vigore allegari poteſt omnis melior poſſibilis titulus amiſſionis cujuſcumque dominii antiqui, ſi qood adeſſet, juxta ea, quæ habentur infra in tertio puncto.

Tertium adminiculum deductum ex Bulla Callixti II. de anno 1123. pariter vel nullius, vel nimium levis ponderis videtur, tum ex mox inſinuato motivo intermedii ſpatii annorum 163. tum etiam quia dicta Bulla eſt ad ſupplicatiooem Capituli, nilque concedit, vel poſitiva probat, ſed præſupponit, ſeu enunciat generaliter bona, & jura antiqua Eccleſiæ.

Quartum adminiculum dedocebatur ex tranſactione ſuper canonibus decurſis io libris milla, ſed illud daducitur ex corpore ejuſdem inveſtituræ, ideoque eiſdem laborat defectibus, neque dici poteſt, quod ſit extrinſecum, ac diverſum; & ulterius nulla datur probatio, nec quidem fumus ſolutionis, quodque tranſactio effectum ſortita fuerit.

Et demum ad quintum deductum ex inveriſimilitudine, ſive ab excluſione turpitudinis, & delicti concedendi rem non ſuam, & in quo aliqui ex Judicibus nimium ſe fundarunt in dicta contraria reſolutione, jam reſponſum eſt ſupra; imo etiam ſi pietatem, atque integritatem in eiſdem perſonis præſuppooere debemus, iſtud adminiculum potius retorqueretur, atque comprobat hujus partis intentionem circa ea, quæ in 3. & 4. puncto inferius habentur.

Agnoſcendo autem Scribentes pro Eccleſia Actrice, quod revera dici non poſſet adeſſe illam perfectam, & concludeotem probationem, quæ ad effectum reivendicationis contra tertium eſt neceſſaria, ut ſupra, recurrebant ad diſtinctionem, in qua præcipuum fundamentum conſtituere videtor dicta contraria deciſio in principio, quod ſcilicet rigoroſa probatio concludens, & perfecta requiratur ubi agatur

agatur de devolutione pœnali magis odioſa, ob non ſolu-
tionem canonum, vel ob alienationem, aut aliam ſpeciem
caducitatis; ſecus autem ubi de devolutione non pœnali, &
non odioſa, ob lineam finitam, eum tunc probationes non
requirantur adeo concludentes, in id allegando firmata
apud Cavaler. *dec.*269. Burat. *deciſ.* 602. *nu.*9. & Dunozet.
*dec.*741. *n.*7. *&* 939. *n.*6. Potiſſime in antiquiſſimis, in qui-
bus ne alias impoſſibilis reddatur probatio dominii, non
adeo rigoroſe procedi deber, ſed ſufficare debent adminicu-
13 la, & conjecturæ, ut apud Cavaler. *dec.*93. apud Millin.
*dec.*374. Coccin. *dec.* 1708. *deciſ.*597. *part.* 4. *recent. tom.*3.
*n.*5. *& in aliis*.

In utroque tamen aſſumpto (atiam in ſenſu veritatis) di-
cebam procedi cum æquivoco, tam attenta littara, quam
etiam ratione dictarum auctoritatum in applicatione, quod-
que dictæ propoſitiones aſſent veræ in caſibus ſuis, mala au-
tem ad rem applicarentur; quatenus etenim pertinet ad
14 primam propoſitionem, ſuper dicta diſtinctione inter de-
volutionem pœnalem, & alteram ob lineam finitam, illa
non habetur in jure civili, vel Canonico ſtatuta, minuſ-
que per antiquiores interpretes tradita, ſed originalitar de-
rivare videtur a dicta *deciſ.*269. Cavaler. *in fin.* ubi abſque
aliqua auctoritate, vel ratione id firmatur ad ſuperabun-
dantiam, poſtquam firmatum fuit conſtare ſufficienter da
dominio ex conceſſiona adminiculata, cum adminiculis
ſubſequentibus a parte poſtea denotantibus effectuationem
conceſſionis in ipſis poſſeſſoribus, eorumque auctoribus,
præſertim cum ſolutionibus Canonum, & geminatis con-
feſſionibus, vel recognitionibus jam antecedentar in eodem
caſu ponderatis apud Millin. *deciſ.*11. *in fin.* id ſubjungen-
do cum verbo *Tanto magis*.

In caſu autem *deciſ.*602. Buratt. proceditur cum *d. deciſ.*
Cavalar. & cum altera Manaaned. 249. *part.* 1. *recent.* in qua
agebatur incidanter ad effectum excavationis lapidum, ac
etiam in eadem *deciſ.* Buratt. non agebatur de formali devo-
lutione, ac reivendicatione, ſed ſolum ad effectum cogendi
manum mortuam, ut rem poneret, accepto pretio, extra
manum non mortuam, quod non redolet intereſſe nimium
conſiderabile; & nihilominus, cum ageretur de conceſſione
recenti, concurrebant plura adminicula a parte poſtea,
nempe ſolutiones Canonum, ſolutiones laudemii, reſer-
vationes conſenſus in alienationibus, & multiplicatæ con-
feſſiones Auctorum, & pariter iſta diſtinctio ponderatur
ad ſuperabundantiam, cum verbo, *Præſertim*.

Prout in *deciſ.*741. Dunozer. agebatur de inveſtitura re-
centi anni 1560. & principaliter conſiderantur quamplura
adminicula a parta poſtea redolentia ejus obſervantiam,
& effectuationem in conceſſionariis, eorumque ſucceſ-
ſoribus, cum quibus erat quæſtio, & pariter dicta di-
ſtinctio conſideratur ad ſuperabundantiam, cum verbo
Maxime.

Idemque in *dec.*939. *ejuſdem*, in qua dicitur, quod do-
minium inter partes non controvertebatur, & tamen in fa-
cto recenti anni 1566. aderant eadem adminicula a parte
poſtea denotantia effectuationem conceſſionis, præſertim
inſcriptio marmorea, & continuatæ ſolutiones canonum per
longiſſimum tempus annorum triginta, & ultra, ejuſdem-
que naturæ ſunt quotquot aliæ auctoritates, ac deciſiones,
quæ in materia habentur nimium diligenter collectæ per
Scribentas in contrarium, ut præſertim, ultra prædictas,
ſunt *deciſ.*374. Millin. *deciſ.* 135. Peniæ *deciſ.* 290. *part.* 1.
recent. & in Sabinen. coram Litta apud Marcheſan. *part.* 1.
pag. 1079. quoniam in omnibus accedebant adminicula a
parte poſtea redolentia effectuationem conceſſionis in in-
veſtitis, a quibus poſſeſſores, cum quibus erat quæſtio,
cauſam haberent: nulla vero dabatur auctoritas, quæ fir-
maret, ut contra tertium, quem nullatenus conſtat habere
cauſam a conceſſionario, ſufficere debeat adminiculativa,
& imperfecta probatio antiquiſſimæ conceſſionis, cujus nul-
la detur effectuatio, ex eo, quod non ageretur de devolu-
tione pœnali, ſed de alia ob lineam finitam, dum tertius
poſſidens rem tanquam liberam, negat in genere caſum
cujuſcumque devolutionis; & terminationis alicujus li-
neæ, utpote ſe dicens omnino independentem ab aſſerto
conceſſionario.

15 Ponderando ſiquidem rationem, cui dicta diſtinctio in-
nixa eſt, ea percutit caſum, in quo non controvertatur do-
minium agentis in genere, & in ſubſtantia, adeout certo
conſtet de præexiſtente, & continuante ejus jure, ex conti-
nuatis ſolutionibus canonis, vel alterius reſponſionis, &
ex recognitionibus, & confeſſionibus poſſeſſoris, ejuſque
Auctorum, ſed ſolum quæſtio ſit ſuper qualitate dicti juris,
vel dominii, quia nempe Dominus Actor prætendat agi de
vero contractu emphyteutico, in quo ob canones non ſo-
lutos, vel ob alienationem irrequiſito Domino, fiat locus
caducitati, poſſeſſor vero prætendat agi de perpetua loca-
tione, vel de cenſu reſervativo, adeout non intret reſtrictio
ad hæredes ſanguinis, & ad lineam, juxta quæſtiones, de
quibus *diſc.*30. *& ſeqq. de emphyteuſ.* cum ſimilibus; tunc
enim Domino docente de inveſtitura adminiculata, ob
quam emphyteutica qualitas juſtificetur, bene intrat dicta
diſtinctio, quod ad effectum devolutionis non pœnalis faci-
lior probatio admittitur; quam ad altaram pœnalem, pro
qua omnino clara, & evidens probatio deſideratur, adeout
poſſeſſor nullam allegare valeat cauſam, vel credulitatem,
quæ a pœna excuſet, iſtique ſunt veri, & proprii termini
dictæ diſtinctionis, quæ propterea ad rem noſtram omnino
extranea remanat.

Pariter eadem reſponſio cadit ſuper alio aſſumpto anti-
quitatis, cum illud procedat, quando certum ſit primor-
dium veritatis, quod illa res, de qua aſt quæſtio, depen-
deat a conceſſione illius, qui ob devolutionem eam ven-
dicare velit, poſſeſſor autem id non neget in ſubſtantia,
ſed in qualitate, ut ſupra, atque ex parte Domini agen-
tis urgeat æquitas, vel juſta cauſa, quæ illum excuſare de-
beat a magis rigoroſa probatione, ut puta, quia linea 16
conceſſionarii longiſſimam habuarit durationem, qua pen-
dente poſſeſſores bonorum conceſſorum, pro tempore ſol-
verunt canonem, vel aliam recognitionem, neque jus Do-
mini directi negarunt; quare ipſe ob non factum caſum de-
volutionis, diu acquievit, dum obtinebat ſingulis annis
id, quod conſequi debebat, neque aliam actionem expe-
riri potarat; ideoque ſi finita linea, poſſeſſor objicere va-
lit, quod inveſtitura, cujus vigore petitur devolutio, &
vendicatio, indigeat exacta, & rigoroſa probatione, tunc
Dominus reddi meretur excuſabilis, ob temporis antiqui-
tatem, ob quam aliæ magis concludentes probationes pa-
rierint, recteque adaptatur dicta ratio, atque cum hoc præ-
ſuppoſito loquuntur dictæ deciſiones Millin. Coccin. Cava-
ler. & aliæ deſuper allegatæ ſuper illo aſſumpto antiquitatis,
quod ſcilicet conſtaret de ſucceſſiva obſervantia a parta po-
ſtea, donec factus eſſat caſus devolutionis; ſed ubi hæc deeſt,
tunc antiquitas potius retorquetur in contrarium, ut infra
in tertio puncto præſcriptionis, vel præſumptæ ceſſationis
dominii: ac propterea concludebam, quod aſſumpta eſſent
vera in illis caſibus, in quibus allegatæ, ac aliæ auctorita-
tes loquuntur, eorum retentis circumſtantiis, & rationibus,
nullatenus autem ad caſum, de quo agitur, adaptarentur;
eatenus etenim antiquitas eſt conſiderabilis, ut robur tri-
buat ſcripturæ informi, quatenus juncta ſit cum obſervan-
tia, ſine qua in nulla conſideratione habenda venit, ut ad-
vertitur *diſc.*29. *de judic. n.*42. *& alibi ſæpius*.

Hinc advertebam, opus non eſſe, aſſumere alios pun-
ctos, ut ſupra diſtinctos, cum ob non probatum do-
minium etiam ex tunc ceſſaret ita quæſtio in radice;
verum ad exuberantiam (aſſumendo ſecundum punctum ſu-
per dominio de præſenti) dicebam, nil raferre, an probare-
tur, quod Eccleſia Actrix eſſet Domina Caſtri de anno 1286.
ſi non docetur de continuatione, & competentia dominii
de tempore intentatæ vendicationis, ob intermedium ſpa-
tium trium ſæculorum, in quo illud per redemptionem, vel
alienationem, aliumve legitimum titulum amitti potuit,
atque res effici libera, ut in ſavorabilibus deciſionibus, &
infra in tertio puncto.

Super hoc autem in contraria deciſione admittitur id;
quod Scribentes in contrarium dicere ſolebant, quod nem-
pe probato jam dominio de tempore conceſſionis, illius
continuatio, ac retentio præſumitur, ut qui docet ſe Do- 17
minum, & poſſeſſorem de præterito, præſumatur etiam
Dominus, & poſſeſſor de præſenti, ex iis, quæ habentur
apud Cravet. *de antiq. temp. par.* 1. §. *Viſo in hac, ſub num.*5.
Maſcard. *de probat. concl.*551. *nu.* 1. *& ſeqq.* Menoch. *lib.*6.
*præſumpt.*62. *n.* 1. *& ſeqq.* Cyriac. *contr.*204. *n.*41. *& ſeqq.*
Rota *dec.* 590. *nu.*3. *part.*4. *recent. tom.* 3. per quos allegan-
tur Dec. Ruin. & alii, de quibus etiam in contraria deci-
ſione.

Verum, cum firmiori ſenſu veritatis, in hoc magis, quam
in aliis, de quibus ſupra, æquivocari dicebam, ex pluribus
fundamentis, quorum quodlibet ſingulariter, ac de per ſe
conſideratum ſufficeret; multo igitur magis ea omnia ſi-
mul juncta conſiderando.

Primo, quoniam iſta præſumpta retentio, vel continua-
tio intrat infra breve tempus, non autem poſt longiſſimum
triginta, vel quadraginta annorum, quod eſt ſufficiens ad

præſcribendum, ut declarat idem Cravett. *de antiq. tempor. part.1. ſub num. 303. prope fin. verſ. modo præſens*. Multo igitur magis, quando adeſt ſpatium intermedium tot ſæculorum dum unius tantum ſæculi lapſus ſufficit, ut poſſeſſori
18 licitum ſit allegare quemcumque titulum de mundo meliorem adverſus Actorem ſuper ejus dominii amiſſione, ex deductis *diſc.3. de feudis, diſc.3. de alienat. & contract. prohib. diſc.21. de judic. & alibi frequenter*.

Et quidem, ubi nullas deſuper haberemus juris auctoritates, vel rationes, ad ſenſum clare id probaret ipſa ratio, vel diſcurſus naturalis, atque communis praxis, quoniam alias eſſet penitus revolvere totum Mundum, ſi probationes etiam certæ per authentica documenta, & hiſtorias, ac inſcriptiones, aliaſque ſpecies dominii antiqui duntum, vel trium, ſuttius quatuor ſæculorum retro, abſque alia probatione retentionis, & continuationis, deberent de præſenti ſufficere ad vendicationem adverſus tertius, cum hiſtoriæ doceant, pleraſque Civitates, Oppida, Caſtra, & loca, imo Provincias, & ditiones a duobus, vel tribus, vel ulterioribus ſæculis retro poſſideri per aliquos, nunc autem eſſe penes alios, ut cuique infra mediocritatem in hiſtoriis verſato innoteſcit.

Secundo, quia in Rota, & Curia receptum eſt, ut in
19 Actore non admittatur probatio præſumpta ea ſola præſumptione juris in iis, quæ ſunt fundamentum ſuæ intentionis, ut per adden. ad Gregor. *deciſ.53. deciſ.202. num.4. part. 5. recent.* & advertitur *diſc. 33. num. 15. de judic. & alibi pluries*.

Tertio, quia tunc dicta opinio, quæ contradictoribus non caret, procedere poſſet, quando probatio antiqui dominii eſſet omnino certa, & concludens, adeout excludat contrariam poſſibilitatem, quod eſt eſſentiale requiſitum perfectæ, beneque concludentis probationis, ut habetur *diſc.22. de judic. nu.20. & alibi*; ſecus autem, ubi eſt probatio præſumpta, & adminiculativa, quoniam tunc eſſet dare inconveniens in jure reprobatum, de quo ſupra in primo puncto cumuli præſumptionum, & ſpecialitatum, atque deſumendi præſumptum ex præſumpto, ut in ſpecie Arelitan. in addit. ad Alciat *de præſumpt. regul.2. præſumpt. 20. n.4.* Maſcard. *de probat. d. concluſ.551. n.0. cum ſeqq.* Barboſ. *in l. ſive poſſidetis, n.5. & 7. C. de probat.* apud quos alii referuntur; ideoque cum ex ſupra firmatis in primo puncto, dominium, vel nullatenus probatum ſit, vel ſit probatio præſumpta, & adminiculativa, hinc ſequitur, ut nullo pacto concluſio intret.

Et quarto, quod eadem præſumptio tanquam ſimplex juris tantum tollitur per contrarias fortiores præſumptiones, ut ex Menoch. *præſumpt.62. n.9* admittitur in *d. deciſ. 590. part.4. rec. tom.3.* & in eadem contraria *deciſ.* cum ſit propoſitio firmiſſima.

Multæ vero in præſenti urgent contrariæ præſumptiones
20 ad evidentiam hanc ſimplicem, & nudam juris præſumptionem elidentes; primo nempe ſpatium temporis adeo diuturni, abſque eo quod nec quidem ſumus, vel ſignum aliquod detur retentionis, & continuationis dominii. Secundo tot alienationes factæ etiam in manus mortuas expreſſe prohibitas, qualis præſertim erat Hoſpitale Sancti Spiritus, a quo poſſeſſor cauſam habebat. Tertio, enunciativæ plures, illa præſertim Franciſcæ Pierleonæ in deciſionibus enunciatæ, de qua infra, quod quædam pertin ad eam libere ſpectaret pleno jure dominii; Et quarto fortiter, quoniam in eadem inveſtitura Eccleſia concedens ſibi reſervavit quaſdam renutas, vel prædia, necnon decimas, aliaque jura; & tamen iſta de præſenti non poſſidet, neque probat, quinimo neque dat ſumum, vel adminiculum, quod a dicto tempore anni 1286. citra poſſederit, atque actus dominii exercuerit; ergo ſicuti amiſit hæc bona non conceſſa, ſed retenta, ita etiam illud jus, quod in Caſtro habere poterat, amittere potuit mediante aliquo legitimo titulo, cujus nunc memoria, & notitia poſt tot ſæcula periit, ideoque prodiit dicta concluſio, quod poſt lapſum unius ſæculi competit poſſibilitas allegandi quemcumque titulum de mundo meliorem.

Pro excluſione iſtius effectus, ex adeo diuturni temporis lapſu reſultantis, Scribentes in contrarium, quibus adhæret dicta contraria deciſio, præſupponendo, quod lapſus temporis allegaretur ex hac parte, tanquam præſidium præſcriptionis, duo dicebant; Primo nempe, quod præſcriptio al-
21 legari non poteſt per poſſeſſorem malæ fidei, qualis ſupponebatur Auctor Principis hodierni poſſeſſoris ex eo, quod quæſiſſet lite pendente; Et ſecundo, quod præſcriptio non currat durante inveſtitura, ſed incipiat poſt illam finitam, quodque id Domino innotuerit, præſertim vero Eccleſiæ, cui negligentia Prælati, vel adminiſtratorum præjudicare non poteſt; ideoque cum conſtaret, partem illius Caſtri fuiſſe poſſeſſam per dictam Franciſcam Pierleonam, quæ obiit de anno 1517. hinc inferebatur, ut hoc tempore, & non prius, præſcriptio inchoare deberet, quareous doceratur, id ad Eccleſiæ notitiam deveniſſe, de quo non conſtat, ideoque ſtante lite mota de anno 1571. ita ceſſare dicebant omnem difficultatem.

Quinimo ex illa circumſtantia, quod Caſtrum ſaltem in parte poſſeſſum fuiſſet per dictam Franciſcam, inferebant clare probari effectuationem conceſſionis, quodque ita adeſſet adminiculum a parte poſtea, dum ad iſtam, ex dicta conceſſione facta ejus majoribus, obveniſſe præſumendum erat, juxta celebre *conſ.145.* Fulgoſ. ex pluries deductis *ſub tit. de fideic.* & alibi.

Quatenus itaque pertinet ad hunc punctum præſcriptionis, qui eſt tertius, circa primum objectum deductum a mala fide reſultante a lite, qua pendente, in Auctores poſſeſſoris vitioſe alienatio facta eſſet, illud de plano tollebatur ex facto, adeunt continerет erroneum præſuppoſitum facti, in quo dicebatur id nullam habere ſubſiſtentiam, ideoque alia diſcuſſio juris non fuit neceſſaria.

Quo vero ad alterum punctum juris, ubi etiam procedendum eſſet cum terminis præſcriptionis, dicebam eſſe quidem in puncto juris veram dictam propoſitionem, a me deductam ſupra *diſc.3. hoc eodem titulo, numer.19. & 20.* ubi allegantur Bald. Cravett. Bellon. jun. Surd. Roſenthal. & alii, quod ſcilicet feudatarius, vel alter conceſſionarius, ejuſque ſucceſſores durante inveſtitura, nunquam præſcribunt, etiam per mille annos; verum eodem modo, quo ſupra in tot aliis, fallacia manifeſta erat in applicatione ad caſum, procedit etenim, quando ipſe poſſeſſor, qui præſcriptionem allegat, vel ejus Auctores profeſſi ſunt poſſidere illa bona tanquam feudalia, vel emphyteutica in vim inveſtituræ, de qua agitur, quoniam tunc ipſa cauſa poſſidendi probat poſſediſſe jure concedentis, non autem proprio; ſive in ſolo illo dominio ſubalterno, quod inveſtituræ qualitas præbeat, vel ſaltem quod ita ſit de jure præſumendum, quia poſſeſſores habeant cauſam ab inveſtito, ex cujus jure poſſederint; ſecus autem ubi poſſeſſor, tam ex perſona propria, quam ex illa Auctorum, totum id negat, atque profitetur ſemper poſſediſſe bona tanquam libera, & allodialia ex alio jure, & titulo omnino independenter, tam a concedente, quam a conceſſionario, nunquam vero in vim inveſtituræ, quoniam tunc concluſio non intrat, neque per ſomnium, ut ita diſtinguendo habetur apud Bellon. jun. Surd. Roſenthal. & alios, de quibus *dicto diſcurſ. 3. num.19. & 20.* ideoque cum poſſeſſor, & Auctores profeſſi ſint poſſidere hæc bona tanquam libera, pleno jure, omnino independenter a conceſſionariis, ac alias quam ex inveſtitura, hinc concluſio extranea omnino remanet a caſu.

Advertebam propterea, quod non conſtabat quamdiu inveſtitura duraverit, & an ex primis conceſſionariis fue- 22
rint, necne ſuperſtites filii, & nepotes, in quibus perfici potuerint tres generationes, ad quas conceſſio reſtricta fuit, ut etiam advertitur ſupra *diſc. 70.* ubi ex ibi allegata *deciſ. 402.* Bich. de hoc non conſtito, ſufficit lapſus annorum centum, & ſic uſque ad annum 1386. a quo tempore uſque ad ann. 1571. ubi etiam admittendum eſſet, quod ex tunc dici deberet mota lis, adeſt ſpatium annorum 185. & ſic ultra centenarium.

Ut etenim diſtinguendo firmatur *in d. deciſ.402.* Bich. & apud Zaratt. *deciſ.89. & 95. & deciſ.227. num.17. & ſeqq. & 363. num. 1. & ſeqq. par. 13. recent. & ſub titulo de emphyteuſ.* filii, & alii deſcendentes non præſumuntur, niſi eorum ſuperexiſtentia probetur, talique probatione non facta, ſufficit lapſus annorum centum; ſed ubi adſit hæc probatio, tunc non ſufficit dictum tempus, ſed probandus eſt finis generationum.

Et nihilominus, ubi etiam hæc probatio adeſſet, adhuc ante motam dictam litem de anno 1571. adeſſe dicitur ſpa- 23
tium centenarium poſt finem trium generationum, cum in totum adſit ſpatium annorum 185. dictas vero generationes impoſſibile eſt duraſſe per annos 185. Manifeſte ſiquidem erroneum dicebam eſſe calculum ſcribentium in contrarium, quod cum quilibet poſſit vivere uſque ad centum annos, ita tres generationes importare poſſint curſum pene trium ſæculorum, quoniam primi conceſſionarii, qui ſunt de prima generatione, præſupponuntur viri jam adulti, & majores, ipſique poſt annum ſeptuageſimum, vel parum

ultra

ultra filios procreare non poterant, eorumque filii, & ne-
potes non poterant procreare filios, niſi poſt pubertatem, &
uſque ad dictam ætatem decrepitam; ideoque ita una vita
confunditur cum altera, eo modo, quo habemus in Sacra
Geneſi ſuper generationibus ab Adam uſque ad Noe,
quando vita hominum adeo longæva erat, ac etiam poſt
diluvium a Noe uſque ad Abraham, quando licet non eſ-
ſet ita longæva, adhuc tamen ad plura ſæcula aſcendebat,
& tamen ſecunda generatio filii, pro frequentiori contin-
gentia, per modicum ſpatium annorum quadraginta, vel
quinquaginta circiter ſuperabat vitam Patris, ex dicta ra-
tione, quod una vita confunditur cum altera. Et per conſe-
quens bene calculando, juxta communem, & generalem
contingentiam, impoſſibilis cenſenda eſt hæc duratio ultra
annos 185.

Atque ad id comprobandum, advertebam, obſervari de-
bere omnes deciſiones, quas habemus in materia feudali,
vel emphyteotica, cum reſtrictione ad tres generationes,
quæ jam extiterint, atque terminatæ ſint, quod non repe-
rietur caſus, in quo hæc duratio aſcendat ad metam anno-
rum centum quinquaginta; ſiquidem in Aſſiſien. apud Mer-
lin. dec. 420. & 454. durarunt minus quam per centum
annos; idemque in pleriſque caſibus, de quibus agitur apud
Coccin. dec. 2194. & in aliis recenſitis dicto tit. de emphyteuſ.
diſc. 12. cum plur. ſeqq. & in aliis, adeout non detur caſus
aſcenſus ad terminationem unius ſæculi, cum medieta-
te alterius, ſed multo minus.

Argumentum vero deductum ab exiſtentia dictæ Fran-
24 ciſcæ de Pierleonibus, quæ ſupponitur defuncta de anno
1517. circiter, prorſus fallax, quinimo omnino contempti-
bile, cum eodem ſenſu veritatis eſſe dicebam, cum nulla
daretur probatio ſufficiens, quinimo neque imperfecta, vel
ſimplex fumus, quod iſta Franciſca deſcenderet ab inveſti-
tis, atque de illorum genere eſſet, ſolaque ſimilitudo cogno-
minis, non docto, ſaltem per adminicula, de identitate fami-
liæ, & de deſcendentia in nulla penitus conſideratione ha-
benda eſt, etiam ad leviores effectus, ex iis, quæ late in hac
materia habentur diſc. 50. & ſeqq. de fideicom. diſc. 32. de
præeminent. & diſc. 31. de jurepatr. & alibi pluries, maxime
quia dicebatur, quod etiam de præſenti in Urbe, & diſtrictu
plures adſunt etiam populares, & pauperes hujus cognomi-
nis, unde propterea nullatenus ad caſum adaptabilis eſt dicta
præſumptio deducta ex d. conſ. Fulgoſ. cum procedat in
filiis, aliiſque deſcendentibus, in quo non conſtito de alio
acquiſitionis titulo, præſumptio eſt, quod bona a patre,
aliiſque aſcendentibus provenerint.

Multo vero magis ob multa urgentia argumenta in con-
trarium, abſque dubio iſtam levem, ac ſimplicem juris præ-
ſumptionem excludentia. Primo nempe, quoniam ſi ita eſ-
ſet iſta Franciſca debuiſſet poſſidere totum Caſtrum, & ta-
men actus, de quo agebatur, probat poſſeſſionem cujuſdam
modicæ portionis, reliquum poſſidentibus diverſis perſonis
omnino extraneis. Secundo, quia impoſſibile erat, quod
ipſa eſſet de tertia generatione ut ſupra. Tertio, quia erat in-
capax, utpote fœmina, dum conceſſio cantat pro filiis, & ne-
potibus maſculis. Quarto, quia enunciativa contenta in te-
ſtamento viri ejuſdem Franciſcæ jam defunctæ, id excludit,
dum dicitur, quod illa portio ſpectabat ad eam jure pleni do-
minii. Et quinto, quia pro legato ejuſdem bona data fuerunt
libere, ac pleno jure in ſolutum Hoſpitali S. Spir. contra ex-
preſſum inveſtituræ tenorem, ne tranſiret Caſtrum ad manus
mortuas, ideoque, ut præmiſſum eſt, dicebam, quod reveta
iſtud fundamentum omnino contemptibile dici mereretur.

Cæterum, quamvis retentis etiam dictis terminis præ-
ſumptionis, adhuc tutum videretur jus Rei, & poſſeſſoris ut
25 ſopita; attamen in hac ultima diſputatione ſuper impugna-
tione contrariæ deciſionis, Ego præſertim advertebam, atque
principaliter inſtabam, quod quidquid per alios Scribentes
dictum fuiſſet, & an iſti termini præſcriptionis adhibiti eſ-
ſent necne; attamen quoad me unquam nec quidem cogi-
taveram eos adhibere, dum potius adhibere ſemper conſue-
vi alios terminos præſumptionis, quæ ex diuturni temporis
lapſu reſultat, quamvis iſta, ex quodam improprio, & vul-
gari uſu loquendi ſoleat etiam dici præſcriptio, ut adverti-
tur in ſæpius enunciato diſc. 21. de judic. ubi generaliter de
hac materia præſcriptionis, ac etiam d. diſc. 3. de alienat. &
contr. prohib. & ſub tit. de credito, plurieſ occaſione agendi
de præſcriptione ſtatutaria, & alibi.

Præſcriptio etenim in ejus veris, ac propriis terminis di-
citur illa, per quam ob diuturnum ſilentium, val juxta unam
opinionem in pœnam, & odium negligentiæ, vel juxta alte-
ram, ex cauſa favoris publici, ne dominia diu ſtent in in-
certo, tollatur uni jus, vel dominium, quod jam certo
conſtet alias ſibi competere, illudque ex temporis, vel illius
præſidii beneficio transferatur in bonæ fidei poſſeſſorem,
qui alias eſſet revera non Dominus, unde ita Dominus effi-
ciatur, adeout tempus vim habeat tituli, ut patet ex toto tit.
ff. & C. de præſcript. iſtoque caſu merito rigoroſe procedi-
tur ſuper hujus præſidii requiſitis verificandis adeout ni-
mium rari ſint caſus, in quibus illud faciat ſuam perfectam
operationem, ex deductis d. diſc. 21. de judic. ubi ac etiam 26
d. diſc. 3. de alien. & contract. prohib. & alibi, advertitur
malum, atque imprudens conſilium eſſe ad iſtud præſidium
recurrere, ac propterea iſtam ſpeciem nunquam deducere
in animo habui.

Illam tamen præſcriptionem impropriam, ideſt præſum-
ptionem, ex antiquiſſimi temporis lapſu reſultantem, Ego
ſemper dedoxi, & inculcavi, quod ſcilicet non docto, in-
fra adeo diuturnum ſpatium quatuor, vel trium ſæculorum,
de aliquo, nec quidem minimo actu retentionis, & conti-
nuationis illius dominii, quod inveſtitura ſupponit, ita re-
ſultet præſumptio, quod eadem inveſtitura nullum habue-
rit effectum, utpote de re, quæ per alium etiam tunc obti-
neretur, vel quod illud directum dominium modicæ conſi-
derationis, utpote in ſolo fructu duorum ſolidorum, redi-
mi, ſeu alienari potuerit, ob illam poſſibilitatem, quæ per
ſolum lapſum unius ſæculi conceditur, multo magis ubi ad-
ſit ille quatuor, vel ad minus trium, potiſſime ob ſuperius
ponderatam præſumptionem, vel argumentum, quod ea-
dem Eccleſia neque poſſideat tenimenta, & bona, ac jura
in inveſtitura non comprehenſa, ſibique expreſſe reſer-
vata.

Notabilis vero differentia dignoſcitur inter unum, & al-
terum præſidium, tum quia primum præſcriptionis eſt po- 27
tius odioſum, & pœnale, utpote jam præſupponens aliquem
Dominum, qui ita ob ſolam diuturnam negligentiam priva-
tur, quod nimium difficile, nimiumque raro in Eccleſia eſt
practicabile; e converſo autem alterum præſumptionis, eſt
potius ſavorabile, ut ita præſumendo titulum, cujus me-
moria perierit, rerum dominia reddantur certa, neque
ſemper ſint in incerto, cum magna totius Orbis invo-
lutione, ut ſupra.

Tum etiam, & fortius, quoniam quando Reus, & poſſeſ-
ſor ſe tuetur cum præſidio præſcriptionis, tunc fatetur Acto-
rem eſſe alias Dominum, ac habere intentionem fundatam,
ſed curat eam elidere cum hac exceptione, in qua ipſe dici-
tur Actor, juxta diſtinctionem, de qua diſc. 2. & 22. de judic.
& per conſequens tenetur juſtificare præſcriptionis requiſi-
ta, præſertim bonam fidem, & poſſeſſionem propriam,
vel illam ejus auctorum, qua uti poteſt, & ſic docere
per quantum tempus ipſe, ejuſque auctores rem poſſede-
rint, adeout concludat centenariam; ſed quando idem ſe
tuetur cum dicto alio præſidio præſumptionis, tunc Reo,
& poſſeſſori ſufficit vincere ſugiendo, ſeu negando, & ſic
non ea jure ſuæ antiquæ poſſeſſionis, ſed ex jure non proba-
tæ effectuationis inveſtituræ, cum adminiculis a parte po-
ſtea, quæ duo denotent; primo nempe, quod inveſtitura
effectum ſortita ſit, & ſecundo, quod poſſeſſor obtineat,
ac poſſideat bona vigore illius inveſtituræ, excludendo poſſi-
bilitatem, quod ab alio non obtinuerit, ut cum tertio re-
quiri firmatur ſupra diſc. 70. & in deciſ. favorabilibus; ideo-
que Actori venienti cum inveſtitura, Reus, & poſſeſſor re-
plicare poteſt Actori, iſta non ſufficit ad tuæ actionis funda-
mentum, niſi etiam doceas cum adminiculis a parte poſtea,
quod illa effectum ſortita ſit in meis auctoribus, abſque ne-
ceſſitate docendi per quantum tempus ipſe poſſederit,
ex regula, quod Reo ſufficit vincere per duo jus, & ſic
negando, & fugiendo.

Alia quoque vigente differentia inter iſtas ſpecies, quod
in illa formalis præſcriptionis fiunt multæ ſubductiones,
de quibus d. diſc. 21. de judic. & præſertim in bonis Eccleſiæ,
illa vitæ Prælati alienantis, ſecus vero in altera ſpecie præ-
ſumptionis, ut diſc. 1. de alien. & contr. prohib. & diſc.
143. de dote, & alibi.

Ad iſtum magnum, ac revera inevitabilem ſcopulum
diuturnitatis temporis evitandum, Scribentes in contra-
rium, magnum faciebant fundamentum in quibuſdam litte-
ris Apoſtolicis Benedicti Duodecimi, de anno 1340. &
Callixti III. de anno 1457 innovantibus ſuperius enunciatas
litteras Callixti II. anni 1123. in quibus inter bona, & jura
iſtius Eccleſiæ enumeratur iſtud Caſtrum Orciani: ita
etenim duo reſultare dicebant, primo nempe, quod ita in- 28
terruptum fuerit dictum diuturnum ſilentium, & ſecundo,
quod ita adeſſe dicerentur adminicula a parte poſtea, dum

iſti actus ſunt poſteriores inveſtituræ; ſed pariter iſtud videbatur alius levius fundamentum, quoniam iſtæ litteræ nil diſponunt de præſenti, nilve concedunt, vel augent, ſed ſolum continent innovationem paginæ conceſſionis antiquæ Calliſti II. quam timebatur perire poſſe ob temporis vetuſtatem; potiſſime quia in litteris præſertim Benedicti expreſſe dicitur, ut nullum jus de novo eainde quæratur; neque iſta dici poſſunt adminicula poſteriora inveſtituræ, quoniam ad hunc effectum, ut præmiſſum eſt, deſiderantur illa adminicula, quæ denotent affectuationem, ac obſervantiam ipſius inveſtituræ in poſſeſſoribus, vel eorum Auctoribus, adeout ita comprobetur, quod illa effectum ſortita ſit, quodque ejus vigore, non autem ex alio titulo bona poſſeſſa fuerint ab ejuſdem poſſeſſoris Auctoribus.

Quinimo advertebam, quod ex his litteris evidantius comprobata remanebat dicta præſumptio, quod illud directum dominium alienatum, vel redemptum fuerit, eodem modo, quo alia bona reſervata, diſtracta fuiſſe præſupponendum venit; quoniam occaſione obtinendi illas litteras renovationis, Canonici illius temporis ita certam notitiam habuerunt, quod illud Caſtrum eſſet de pertinentiis Eccleſiæ, atque tunc conceſſio veriſimiliter erat terminata, vel quod ſaltam finis trium generationum immineret, dum de tempore litterarum Callixti jam effluxerant anni 171. ac propterea omnino improbabile eſt, quod negligere voluerint recoperationem, ſignum clarum, quod ſequuta eſſet aliqua alienatio recte cognita Canonicis illius temporis magis proximi, dum ita non poteſt allegari ignorantia, minuſque potentia, de qua ſupra, cum in eo tempore nullæ habeantur iſtius familiæ memoriæ notabiles.

Hactenus cum præſuppoſito, quod ſilentium computandum eſſet a tempore inveſtituræ, uſque ad annum 1571. in quo lis mota fuit, & quo tempore attento non probatur poſſeſſio centenaria in Auctoribus poſſeſſoris, ſed ſolum annorum 60. circiter, dum antiquiora documenta ſuper hujuſmodi bonorum locationibus factis, per Hoſpitale S. Spiritus in parte erant de anno 1509. At quando de jure non iſtud tempus anni 1571. ſed alterum recentius anni 1639. in quo hæc lis inſtaurata fuit, attendi deberet, tunc dicebam, quod res procederet magis de plano, dum ita juſtificata remanebat poſſeſſio pacifica centenaria, per quam inſtaret dicta facultas allegandi quemcumque titulum meliorem.

Super hoc igitur puncto, (qui eſt quartus, ut ſupra diſtinctus) dicebam, quod lis antiqua anni 1571. fuit diver-
29 ſa ſuper bonis particularibus, illaque terminata ad favorem poſſeſſoris, per rem judicatam canonizatam, ut ſupra *in dec. 282. par. 13. rec.* & per conſequens dupliciter illa lis attendenda non erat. Primo nempe, quia erat in judicio diverſo ab iſto univerſali totius Caſtri, et ſecundo, quia in ea poſſeſſor obtinuit, atque Actor ſuccubuit, quo caſu lis non interrumpit, ſed potius confirmat bonam fidem, & pacificam poſſeſſionem, quam ita magis licitam declarat Greg. *dec. 467. n. 1.* ubi addet. *n. 15.* Bich. *dec. 361. nu. 22. dec. 283. in fin. p. 8. recent. dec. 253. num. 3. par. 13.* & advertitur *eod. diſc. 21. de judic.*

Verum reflectendo ad veritatem de hoc dubitabam, quoniam revera judicium ab initio motum fuit ſuper toto Caſtro, ſuper quo obtenta fuit ſententia ſuper eodem Caſtro in genere, deindeque illa revocata ex motivo identitatis non probatæ, ſtante quod Hoſpitale confugit ad motivum, quod non eſſet poſſeſſor totius Caſtri, ſed aliquorum bonorum particularium; conſiderebam tamen, quod dicta lis, utpote derelicta, uſque ad annum 1639. evanuerit, quoniam licet attenta diſpoſitione juris Canonici inſtantia ſit perpetua, & non pereat, attamen per ſilentium triginta annorum habita cenſetur pro derelicta, ex deductis *diſc. 7. de judic. & diſc. 95. de benef.* ideoque intrat eadem concluſio de qua ſupra, & in ſpecie apud Coccin. *dec. 2283. n. 34.* Sed pariter dubitabam, cum ad hunc effectum non ſufficiat tempus, ſed requiratur etiam malum jus, ideoque res pendet a meritis, & ſic in iſto motivo non videbatur conſtitui poſſe tutum fundamentum.

Demum in omnem eventum, poſito etiam, quod his omnibus ceſſantibus, firma eſſet contraria deciſio, ſuper probatione dominii etiam de præſenti, ac ad effectum vindicationis contra tertium, adhuc tamen dicebam, ut id aliud importare non poſſet, niſi dominium territoriale, ſeu juriſdictionale Caſtri, non autem dominium privatum & utilitarium tenutarum, & prædiorum intra ejus fines exiſtentium, atque ubi iſte punctus ſubſiſtat, favore poſſeſſoris, pene inutiles remanent omnes præmiſſæ quæſtiones, dum illud dominium territoriale, ſeu juriſdictionale, utpote de Caſtro jam diruto, eſt modici, peneque nullius valoris, nulliuſque fructus, adeout inutilis quæſtio dici mereatur.

In ſenſu autem illius veritatis, quam Advocato affectionem habenti erga clientem, & ad cauſam cognoſcere conceditur, dicebam, ac revera credebam, quod ubi etiam dicta inveſtitura attendi deberet, illaque ſufficienter dominium probaret, adhuc tamen illa nonniſi in dicto dominio publico univerſali, & in ratione territoriali, ſeu juriſdictionali, intelligenda veniret ex ſola juris regula, de qua ſupra *diſc. 2. & 56.* ut ſub nomine Caſtri non veniant prædia, & bona intra ejus fines exiſtentia, quamvis ab 30 eodem feudatario, ſeu Barone poſſeſſa ſint, ibique habentur auctoritates, & rationes fruſtra hic repetendæ, & fortius ubi Caſtrum non conſtituat unum integrale, ſive (ut feudiſtæ dicunt) unum Manſum a ſolo feudatario poſſeſſum, abſque eo quod alii privati in eo territorio bona poſſideant, juxta caſum, de quo *dicto diſc. 56.* & quo caſu aliqua ratio dubitandi cadere poteſt, ex ibi deductis, ſed alii privati poſſideant, ut in hac facti ſpecie per plures privatos prædia ibi poſſideri concludenter cum inſtrumentis, & teſtibus juſtificabatur in facto, eademque inveſtitura probat convincenter, dum in ipſamet inveſtitura continetur exceptuatio tenimentorum, aliorumque bonorum, & jurium, quæ ab eadem Eccleſia in illo Caſtro poſſidebantur, ergo contradiſtinctum eſt unum dominium ab altero, potiſſime quia conſtabat, quod intermedio tempore inter primas inveſtituras annorum 1097. & 1141. & hanc ultimam anni 1186. eadem Eccleſia a pluribus privatis, ex legatis, & donationibus aliqua prædiola obtinueret, ac etiam in idem cum antecedenti ob nimiam modicitatem reſponſionis duorum denariorum, cum tamen in licentia conceſſa per Cardinalem titularem, ex commiſſione Apoſtolica dicatur fieri ad Eccleſiæ utilitatem, ut ex Canonum diſpoſitione præſefert natura alienationis, & conceſſionis bonorum Eccleſiæ; ideoque patet, quod conceſſa fuit res nullius fructus, & utilitatis, ſed ſolum cujuſdam honorificentiæ, dum agebatur de Caſtro, tunc etiam diruto, dum ea bona, & jura, quæ erant in aliquo fructu pro ſe ipſis Canonici retinere voluerunt, ſingulæ ſiquidem iſtæ ponderationes de per ſe ſufficere videntur, multo magis ſimul junctæ, ex regula, ut *ſingula, quæ non proſunt*, &c. concedendo ſolum ſumum honorificum.

Adverſus hanc ultimam circumſtantiam adeo modicæ reſponſionis duo replicabantur ex parte Eccleſiæ. Primo nempe, ut id provenerit ob magnam potentiam hujus familiæ Pierleonæ, deducendo hiſtorias Schiſmatis illius Petrileonis, qui ſe intruſit in Pontificatu ſub nomine Anacleti, & ſecundo deducendo exempla Status Urbini, aliarumque ibi adjacentium Regionum, quod Caſtra, & bona magni valoris per Eccleſias concedantur ſub conſimili exiguo canone, ut patet ex pluribus caſibus recenſitis *ſub tit. de* 31 *emphyt.* Iſtæque reſponſiones in penultima diſputatione, in qua dicta contraria prodiit reſolutio præcedentium revocatoria, magnam fecerunt impreſſionem, magnumque habuerunt plauſum.

Verum revera erant plauſu indignæ, utpote nimium leves, & fallaces, nullamque ſubſiſtentiam habentes, ſiquidem quoad primum Potentiæ hujus familiæ, advertebam plura urgere, ex quibus motivum contemptibile pro meo ſenſu videbatur; primo nempe, quia nulla dabatur probatio, an illi, de quibus inveſtitura loquitur, eſſent de illa domo, & progenie, de qua hiſtoriæ loquuntur, quod magnam in Urbe tunc potentiam haberet: ſecundo, quia dicta potentia fuit circa initia ſæculi duodecimi, ideoque ex eo tempore inferri non poteſt ad tempus inveſtituræ, dum inter unum, & alterum intermediat ſpatium annorum circiter centum quinquaginta, potiſſime quia in hoc intermedio tempore rerum ſtatus in Urbe, totaque Italia, ma- 32 gnam recepit mutationem, ut eædem hiſtoriæ docent, ac præſertim, quod in eadem Urbe potentiam quæſierunt plures aliæ familiæ, illa nempe Comitum, quæ tres habuit Pontifices Innoc. III. de anno 1198. Gregor. IX. de anno 1227. & Alexand. IV. de anno 1254. Altera familia Urſinorum, quæ habuit Pontificem Nicolaum III. de anno 1277. & familia Sabella, quæ habuit Pontifices Honorium III. de anno 1216. & Honorium IV. de eodem anno 1286. hujus inveſtituræ, ultra familias Columnenſium, & Anguillariorum, & ſimiles, adeout de hoc tempore illa familia

apud

apud [illegible] in Urbe faceret [illegible]. Et tertio, quoniam iſta conſideratio intraret quando ageretur de privata conceſſione facta per Canonicos, cum quibus cadere poſſet conc[illegible] ratione Potentiæ, ſecus autem in præſenti, quod [illegible] cum auctoritate [illegible] oneraſſe [illegible] ſecus autem dum id deduceretur pro argumento in comprobationem regulæ, ſeu præſumptionis juris ut ſupra.

Et circa exemplum aliarum Eccleſiarum, advertebam [illegible] quoniam id proveniat ex quadam conſuetudine [illegible] regionum fundata in eo, quod bona eſſent privatorum, qui ob illorum temporum [illegible] Eccleſiis ratione protectionis ab eiſdem incontinenti recipiendæ ſub exigua re[illegible], ut [illegible] de emphyteuſi [illegible] advertitur.

Replicabant [illegible] iidem Scri[illegible] pro Eccleſia [illegible] 56. de [illegible]

33 [illegible] & aliis ibi [illegible] recenſitis, procedit quando [illegible] eſſet ſimpliciter Gallicum cum ſui [illegible] abſque alia expreſſione, [illegible] autem ubi dictum ſit, [illegible] [illegible] Molendinis, [illegible] quaſi quod tunc conceſſio [illegible] juxta pond[illegible] deſurſu, ſeu [illegible], tunc Ro[illegible] A[illegible] de anno [illegible] & in quo erat totum [illegible] [illegible] Eccleſia [illegible] expreſſiones [illegible] inveſtitu[illegible] [illegible] univerſale, ac etiam [illegible] quod [illegible] bilium, & [illegible] & [illegible] quæ de eorum natura, & [illegible] dalis, ſeu dominicalis quanti [illegible] de qua ſupra eodem diſc. [illegible] Ac propterea cum [illegible] tate intelligantur conceſſa ea, [illegible] & [illegible] juxta [illegible] ſupra diſc. [illegible] dum in [illegible] expreſſe dicatur, quod [illegible] taliter [illegible] [illegible].

[illegible] etiam conſideratione in idem accedente. [illegible] quod iſta [illegible] cadere poſſet quando res eſſet omnino dubia, atque conſtaret, quod [illegible] cum haberet tenutas, & prædia, ſeu autem [illegible] quod concedens illa tenimenta, & prædia, quæ jure privato poſſidebat, noluit concedere [illegible] conſtat, quod [illegible] quoque [illegible] non [illegible] illud dubium, de quo ſupra, diſc. [illegible]

34 quod dicta regula, ſeu præſumptio juris [illegible] habet ſuper [illegible] de quibus ſupra. Et tertio, quod prima in[illegible] nec [illegible] eadem verba, [illegible] ex [illegible] inſtrumentis [illegible] quia ex [illegible] te, quidem Eccleſiæ [illegible] producta [illegible] cognita quod [illegible] hoc intermedio tempore [illegible] primam inveſtituram, & hanc ultimam [illegible] & bona pertinere à diverſis [illegible], quoque alia pleriqu[e] [illegible], adjecta eſt [illegible] formalitatum hujuſmodi inveſtiturarum, eo modo, quo ſupra dictum [illegible].

Et ex his, & aliis, quæ per [illegible] Defenſores [illegible] [illegible] quod [illegible] mis eſſent [illegible] intermedia contraria.

Hinc etiam [illegible] quidem [illegible] ſemper tamen [illegible] quod [illegible] hodie in [illegible]

35 cluſionum, & in [illegible] ſed in earum congrua applicatione ad caſum, de quo agitur, quoniam plerumque concluſiones per Scribentes ad contrarium deductæ, & in dicta contraria ſeſſione adductæ, ſunt in ſuis caſibus veræ, non autem applicabiles ad caſum, ut ſupra, &c.

VERCELLEN. FEUDI.

[illegible]

An, & quando feudum dici valeat per clauſulas inveſtituræ alienabile, vel tranſitorium ad [illegible].

SUMMARIUM.

1 Facti ſeries.
2 De clauſula in feudum nobile, francum, & liberum.
3 De clauſula, ut facere poſſit ad libitum voluntatis.
4 Conceſſio ex cauſa meritorum [illegible] feudum.
5 Feuda de eorum natura ſunt [illegible] ad deſcendentes [illegible].
6 [illegible] non alterat antiquam [illegible] feudi.
7 Et quibus [illegible] feudo [illegible].
8 De [illegible] feuda Imperialia in Italia ſunt [illegible].
9 De [illegible].
10 Et [illegible] n. [illegible]
11 Reſpondetur ad [illegible]
12 De [illegible] or [illegible]
13 Facili[illegible] [illegible]
14 Ad quid [illegible] vel alium [illegible] ſictum [illegible].

DISC. CXXXIV.

Per [illegible] de Tiziniſ[illegible] [illegible] Decimæ, [illegible] Maximil[illegible] [illegible] Imperialem [illegible] temporis [illegible] Ludovici, [illegible] de Zatiis, [illegible] regalibus. Dictaque [illegible] facta, de eodem feudo [illegible], & [illegible] Imperium, denuo inveſt[illegible] Ludovicum Tizinum [illegible] filii maſculi [illegible] ex linea maſculina, qua deficiente [illegible] ex linea tranſverſali [illegible] admitteretur [illegible] ut ipſe ſuccedat, [illegible] que proximior [illegible] non [illegible], etiam Comitatus [illegible], ita & taliter, quod dicti [illegible] ſucceſſores facere poſſint, & valeant [illegible] conceſſionem [illegible] ita ut conceſſio eſſet in feudum liberum, & francum, no[illegible] gentile, & antiquum, avitum, & paternum, ita [illegible] quod in [illegible], & per [illegible] ſequatur naturam feudi [illegible] paterni cum [illegible] inhabilitatione [illegible] [illegible] inveſtitura renovata fuit pene per omnes [illegible] uſque ad hodiernum, cum eiſdem clauſulis; & cum [illegible] fidelitatis, ac etiam [illegible] clauſulis [illegible] Imperio, repetendo [illegible] [illegible], francum [illegible] [illegible] feudi [illegible] [illegible] tam [illegible] ante, hinc [illegible] alienatio eſſet rectè validæ, [illegible] vel ad illa [illegible] in feudo ſuccederet, atque [illegible].

Reſpondi, [illegible] videntur illa verba, In feudum francum, liberum, & nobile, [illegible] naturam, illudque reddant [illegible] quan[illegible] proprietas [illegible] [illegible] tenendi, quam in ordine ſucceden[illegible] juris communis [illegible] potius, quam feudalis, ut ex Corn. Panſ. Menoch. & aliis in [illegible] hujus clauſulæ francum, & liberum, habetur [illegible] per Rotam Romanam [illegible] n. [illegible] ſeqq. [illegible] ubi [illegible].

[illegible] verbis, facere poſſe, & valere ad ſui [illegible] quæ [illegible] clauſulæ, [illegible] per quam feudi [illegible] & propria natura quoque [illegible], illudque [illegible] alienaſſe, ex iis, quæ plene habentur apud Oſtaſc[illegible] Bel[illegible] Rulenthal. de feudorum [illegible] [illegible] cum [illegible] collectis per Bolcel. [illegible] n. 123. & ſeqq. [illegible] [illegible] vero, cum agitur de conceſſione facta ex cauſa meritorum, & ſervitiorum, quæ ad ſpeciem [illegible] [illegible] n. 8. & ſeqq. [illegible] ubi [illegible].

Illis tamen non obſtantibus, negativam [illegible] [illegible] prætensa judicio, [illegible]

vel ſatis modicam habens rationem dubitandi, ex pluribus, quæ non ſingulariter, ſed unâ ſimul conſideranda ſunt, cum ſolita regula, *ut ſingula, quæ non proſunt*, &c.

Primo deinde, quia regularem naturam feudorum, ut ad 5 ſolos heredes [illegible] maſculos reſtricta cenſeatur [illegible] minæ vero, & multo magis extranei [illegible] univerſales, vel particulares cenſeantur inhabiles, juxta jura feudalia expreſſa recenſita ſupra *diſc. 11. num. 1. & diſc. 59. num.* & alibi pluries, cum ſit principium apud feudiſtas notorium, adeout quando fœminæ habilitantur, feudum dicatur impropriari, & corrumpi naturam feudi.

6 Secundo, quia revera dicta Inveſtitura Maximiliani Palmi, ejuſque ſucceſſorum ſemper renovata, non eſt omnino prima, & nova, ſed eſt remiſſiva incurſæ caducitatis, tanquam per ſpeciem reintegrationis, vel continuationis feudi antiqui in hac familia, juxta ponderationes, de quibus ſupra *diſc. 3.* ideoque illa non alteravit antiquam naturam feudi reſtrictam ad ſolos maſculos ex præfata diſpoſitione juris feudalis, cum antiquitus non ſolebat derogari in feudis Imperialibus, cum habilitatio fœminarum ſit moderna, ut infra, ac etiam ob antiquam obſervantiam, quod ſemper feudum ſteterit in hac familia, abſque mixtura fœminarum, vel extraneorum.

7 Tertio, quia ex contextu inveſtituræ liquet hoc feudum habitum eſſe pro recto, & vero, cujus natura nullatenus impropriata, tum quia expreſſe reſtrictum ad ſolos deſcendentes, & agnatos maſculos, & lineam maſculinam, adeout recte inferretur regula vulgaris text. *in l. illi, vel illa, ff. de leg.* quod in claris, & expreſſis non intrant quæſtiones, & argumenta, tum etiam quia ſemper practicata fuit renovatio juxta leges feudales, de quibus ſupra *diſc. 50.* ac etiam quia adeſt expreſſa excluſio Clericorum quamvis eſſent maſculi, ut etiam ſupra, *diſc. 3.*

Et quanto clarius ob ſimilitudinem Imperialem ejuſdem Maximiliani approbatam a primo acquirente, & Auctore ultimo defuncti, quod ob alienationem aliquarum jurium, & pertinentiarum feudi, illud cecidiſſet in commiſſum, quamvis illud non eſſet alienatum; multo igitur magis, ubi agitur de alienatione totius corporis.

8 Hiſque addi poſſe obſervabam quandam conſuetudinem pene generalem feudorum Imperialium in Italia, ut ſint maſculina, unde propterea devoluta fuerunt ad Cameram Imperialem ob defectum lineæ maſculinæ, quamvis ex ultimo ſuperſtites fœminæ, juxta multa exempla, quæ colligi poſſent, & præſertim habemus illud feudi Plumbini, de quo agitur ſupra *diſc. 54. cum plur. ſeqq.* adeout admiſſio fœminarum videatur manere ex quodam ſtylo recenti.

9 Ad argumenta vero ponderata in contrarium, ſufficit videre reſponſiones datas ſupra *diſc. 11.* ubi per [illegible] de clauſula, *feudi franchi, liberi, & nobilis*, quoniam apta illa in omnibus inveſtituris feudalibus legitur, etiam ubi agitur de feudis rectis, & veris propriæ claſſis, quæ in Italia habentur; atque revera eſt [illegible] clarum aliquorum non bene callentium materiam feudalem; quoniam illa clauſula adjici conſuevit ad diſtinctionem illorum feudorum mere ſervitorum, quæ antiquitus erant in uſu, etiam cum ſervitiis mechanicis, & ſordidis perſonalibus, ut advertitur *d. diſc. 11. de feudis* [illegible] *& diſc. 59. num. ſimil.* Atque hæc clauſulæ *ad habendum*, & ſimiles intelligendæ veniunt 10 compatibiliter, feudi natura retenta, & inveſtitura durante in iis, quæ inveſtituræ non adverſentur, neque ejus violationem redoleant, ex deductis apud Merlin. *decis. 32. num. 9. cum ſeqq. decis. 487. num. 12. cum ſeqq. part. 9. recent. decis. 299. num. 3. part. 10. dec. 279. num. 16. part. 12.* & advertitur pluries *ſub tit. de emphyt.*

11 Dictæ autem *decis. 94. & 237.* quæ videntur melioris auctoritatis pro fœmina, vel extraneo, ultra earum diſtinctiones, de quibus *d. diſc. 11.* editæ in eadem cauſa, percutiunt quædam feuda ruſtica, & ignobilia Epiſcopatus Mantuæ ex conſuetudine alienabilia, & quæ revera allodialiorum, & bonorum privatorum potius naturam habent. Ideoque in hac ſpecie feudi veri, & certi, nobilis, & juriſdictionalis, cum mero, & mixto Imperio, & cum dignitate Comitatus, & Vicariatus Imperialis, pro meo judicio videbatur opus deſperatum.

12 Subjungebam tamen, quod nimium expediret inſpicere, an adſint necne agnati, quoniam quando revera non adeſſent, ut in tranſmiſſa notula præſupponebatur, tunc obtineri poſſet intentum per viam illius renovationis, quæ derivat ex [illegible] Gloſſæ, & Bald. *in l. 1. ff. de* [illegible] *& alii,* ut Dominus, qui nolit pro ſe retinere feudum (ut juxta nonnullam praxim in Italia Imperialem non ſolet) renovare debeat proximiori ultimo de ſanguine deficientis, etiam de linea fœminina, juxta leges feudales, & auctoritates relatas *ſupra* [illegible] renovationis, ubi de caducitatis *diſc.* [illegible] *& alibi* pluries, dum illa ſpecies renovationis eſt diverſa ab illa, quam, inveſtitura durante, tenetur novus ſucceſſor accipere, de qua ſupra *d. diſc. 59.* & juxta illa tempora, quibus a ſingulis Imperatoribus poſſeſſores [illegible] feudi obtinuerunt.

Atque ubi probatio deſcendentiæ illorum, qui ſe prætendunt agnatos, reduceretur ad probabilem dubietatem, id forte [illegible], ut haberetur aſſenſum Conſilii Aulici, ob intereſſe Cameræ Imperialis ratione laudemii, quod pro hac ſpecie renovationis ſolvi ſolet, præſertim in currentibus [illegible] ejuſdem Cameræ, [illegible] videretur melior, ac tutior via, qua mediante heres ultimi feudatarii defuncti conſervare poſſet feudum in ejus deſcendentia, & poſteritate, etiam in fœminina, contra antiquam naturam feudi, cum hodie ſic practicari ſoleat, ut in eiſdem docet praxis enunciati feudi Plumbini, plurium [illegible] ſaltemque minor eſſet impenſa pro hujuſmodi renovatione obtinenda, quam importaret lis in illo Conſilio Aulico ſuſtinenda, magis probabiliter cum timore ſuccumbentiæ, quam cum ſpe victoriæ.

Procedere hæc dicebam retento dicto præſuppoſito, quod 13 agnati non adſint, quod ſi adſint, qui prætendunt ſe eſſe tales, non poſſint eorum deſcendentiam juſtificare a communi ſtipite primi acquirentis, vel alterius poſſeſſoris; quoniam ob enim illud præſuppoſitum deficeret, quod nempe agnati adeſſent, tunc caſus eſſet difficilior, tum quia deficit dictum remedium obtinendi renovationem, quod videtur hujus negotii ſacra Anchora, tum etiam quia iſti, qui clauſulis ſuperius ponderatis in contrarium aliquam tribuunt operationem, quamvis in hac ſpecie feudorum, pro meo judicio male firmant, quod facilius id concedatur in præjudicio Domini ad impediendam devolutionem, quam in præjudicium agnatorum, ut apud Billon. jun. *conſ. 30. num. 32. & 36.* & quam differentiam, ut ſcilicet potentius ſit jus agnatorum, quam illud Domini directi, in terminis ſubinfeudationis factæ prope mortem, vel in ſtatu deſperatæ ſucceſſionis, conſiderat Afflict. Jacob. & alii relati per Marin. in addit. ad Revert. *dec. 522. num. 3.* quamvis neque illud moveret [illegible], ut advertitur ſupra, *diſc. 1. poſt n. 25. verſ. Dicebam etiam.*

Eſſe factam alienationem in tempore proximo morti nil pro meo judicio facere videbatur, ob dilemma, quod aut illud eſt feudum, vere alienabile, aut non; ſi non eſt, 14 nil refert an uno, vel altero tempore fiat; & ſi eſt, cum tunc dicatur mere hereditarium, & tranſmiſſibile ad quoſcumque etiam extraneos, juxta illam ſpeciem feudorum, de qua omnibus de materia agentibus ad ſatietatem cumulatis per Roſ. apud Dunozet. *decis.* [illegible] *repetit. poſt Conſil. decis. 18. & 19.* & apud Ottobon. *decis. 205.* pariter nil refert, dum eſſent tranſmiſſibilia ad heredes, ſive de illis etiam per ultimam voluntatem diſponi poſſet, ideoque dicta conſideratio intrat ſolum in refutatione, vel ſubinfeudatione, juxta ea, quæ ſunt ad hanc materiam actus geſti prope mortem, vel in caſu deſperatæ ſucceſſionis habentur ſuperius acta *ead. diſc. 1.* & generaliter in illis actibus, qui ſunt ſicti in valetudine, & ob fraudem, non autem per ultimam voluntatem, & prope mortem, juxta exempla deducta eadem *diſc. 1.* ac etiam *diſc. 102. & ſeqq. de dote*, & alibi.

Concludebam demum, quod audirem libenter ſenſum aliorum, qui deſuper conſulti eſſent, quatenus ille eſſet diverſus, ut meus intellectus illuminari poſſet; ſed pro nunc dixi, quod non agnoſcebam probabile fundamentum ſuſtinendi alienationem, vel ſucceſſionem fœminæ, dum tenor inveſtituræ videbatur nimium clarus, & litteralis.

EADEM CAMERINEN. JURISDICTIONIS.

De qua ſupra Diſc. XXIX.

De eadem materia, de qua, *d. diſc. 29.* præſertim in eo, an, & quæ leges feudales attendi debeant, atque vim legum habeant in Statu Eccleſiaſtico, ſive in Principatu temporali Eccleſiæ, aliiſque feudis Eccleſiaſticis, & præſertim circa

[illegible] Conſtitutiones Lotharii, & Friderici Primi ſuper prohibita feudorum alienatione.

S U M M A R I U M.

1 *Caſus quæſtionis, ejuſque occaſio.*
2 *De origine, & introductione feudorum.*
3 *De diſtinctione feudorum juris Longobardorum, & Francorum.*
4 *De Conſuetudinibus feudalibus.*
5 *De earum varietate.*
6 *De earundem redactoribus ad ſcripturam.*
7 *Status Reipublicæ litterariæ, et litterarum reſtitutio in Italia.*
8 *Quomodo leges feudales fuerint adjunctæ in corpore Juris.*
9 *An ſint authenticæ necne?*
10 *Ob quam auctoritatem, & de quo tempore ſint effectæ authenticæ.*
11 *Quando Baldus ſcripſit ſuper feudis; & quo occaſione.*
12 *De meliori, magiſque diſtincto ordine [illegible] feudi Cujacii.*
13 *Quod res debeant capi per principia, & de [illegible] pragmaticorum.*
14 *Quomodo veniant intelligendi illi, qui dicunt, quod leges feudales ſint receptæ ubique etiam in terris Eccleſiæ, & in foro Eccleſiaſtico.*
15 *De differentia inter Conſuetudines, & Conſtitutiones Imperiales.*
16 *De differentia in Conſuetudinariis.*
17 *De legibus additis in Codicibus modernis.*
18 *De eodem, de quo numero in.*
19 *De quibus feudis [illegible] leges Lotharii, & Friderici.*
20 *De Conſtitutionibus Apoſtolicis ſuper prohibita alienatione Caſtrorum, & bonorum juriſdictionalium.*
21 *Quod in ſtatu Eccleſiaſtico leges feudales [illegible] attenta earum ratione, non autem ratione poteſtatis.*

D I S C. CXXXV.

1 Quæſtionis Cauſa ſit facti ſeries, ac ſtatus, habetur ſupra *diſc. 30.* & in annotationibus ad eundem in hoc Supplemento; ſed quoniam illa cauſa in ulterioribus ejus diſputationibus occaſionem dedit eliudi diſcurſum generalem, an Leges, vel Conſuetudines feudales habeant necne vim legis in ſtatu Eccleſiaſtico, præſertim ſuper Conſtitutionibus Lotharii, & Friderici Primi ſuper prohibita feudorum alienatione; ideo ſub eaſdem Cauſæ nomine, vel intitulatione in præſenti de hoc agitur, dum quoad alia, quæ ad ipſam Cauſam in particulari pertinent, agitur ubi ſupra.

Dicebam itaque, quod ſub judice ſiveſt, quam Ego in decidendo [illegible] volebam, cum nil ad rem ejus deciſio conferat, an feudorum introductio, & Uſus haberentur apud antiquos Romanos, ut una opinio credit, vel in
2 Italia provenerint a Longobardis, ut credit altera, ſive a Francis, vel Germanis, dum hæc vocabula ſub temporibus, & dominationibus reſpective Pipini, & Caroli Magni, ac Ludovici Pii, qui per Summum Pontificem evocati, venerunt in Italiam ad reprimendam Longobardorum temeritatem, ut alia opinio credit, & ſuper quo, antiquioribus relatis, plura colligit Larr. *in theatr. feud. par. 1. diſcurſ. 6. cum ſeqq.* [illegible] ubi concludit, quod iſte Uſus ſit antiquus etiam apud Romanos, aliaſque nationes, quamvis ſub diverſis vocabulis, adeout ſtum vocabulum feudi ſit quidem barbarum, antiquis linguæ Latinæ profeſſoribus ignotum; unde propterea Longobardis, vel reſpective Germanis tribuitur, non autem quoad ſubſtantiam.

Quidquid enim ſit de prædictis, quæ Scholarum, & Academiarum congruum continere videntur pabulum pro exercitio ingenii; quoad ea, quæ ad forum practicum
3 pertinent pro ueili, ac proficuo effectu, de quo agebatur; illud certum eſſe advertebam, quod hæc introductio ſequuta fuerit per multa ſæcula ante Imperium Lotharii, & Friderici I. de quorum legibus ad rem agebatur, obſervando, quod tam ſub Longobardis, quam ſub Franchis reſpective hunc Uſum ſub diverſa forma adeſſe convincentes, & clare comprobare videtur uſus loquendi antiquorum feudiſtarum apud moderniores continuatus, & actu retentus, pluries in præcedentibus inſinuatis, & præſertim magis ex propoſito ſupra *diſc.* & quod ſcilicet, quando explicantur feuda divina ſimultaneum concurſum plurium ſucceſſorum, & poſſeſſorum admittentia, illa dicuntur juris, vel moris Longobardorum, quando vero individua, & ſingularia uni tantum perſonæ cum ordine primogenituræ convenientia, explicantur ſub jure, vel more Francorum; ideo ad evidentiam patet, quod apud utramque nationem adeſſet iſte uſus, quamvis ſub diverſa ſpecie, vel natura.

4 Super eis autem nullæ habebantur leges ſcriptæ, ut patet ex legibus Romanorum, & ex illis Longobardorum, dum neque in unis, neque in aliis eorum mentio habetur; & ex quo ſtratha ubi ſup. *diſcurſ. 7.* reprobando opinionem, quæ hanc introductionem tribuit Longobardis, deducit argumentum, quod alias in eorum legibus de hac materia ageretur, & tamen in hoc idem Auctor convincitur, quoniam ſubſtinendo *diſcurſ. ultima*, quod ſit introductio antiquorum Romanorum, non advertit, quod idem urget argumentum. Utcumque tamen ſit,
5 certum, quod eorum reſpectu vivebatur cum jure non ſcripto etiam vario, quoniam in Lombardia, & Liguria reſpective, ubi antiquiores feudiſtæ concordare videntur iſtiuſe primordium introductionem, ad alias Italiæ partes paulatim dilatatam, Conſuetudines erant variæ, dum aliæ erant Mediolani, aliæ Ticini, aliæ Cremonæ, aliæ Mantuæ, & aliæ Placentiæ, cum ſimilibus, ut apud Cujac. *in [illegible] primi [illegible].*

6 Iſtas vero Conſuetudines cum eadem varietate inter ſe ipſas, poſt quamplura ſæcula moderno tempore comparativo ad ſcripturam redegerunt Gerardus Niger, & Obertus de Orto, qui ſupponuntur Senatores Mediolanenſes ſub præfato Friderico Primo, ut comprobat Cujac. ubi ſupra, eoſdemque licet non expreſſo eorum munere, minuſque tempore, in quo floruerunt antiquiores, & primi eaſundem Conſuetudinum interpretes, relati per Bald. *de feud. ſin [illegible]* concorditer admittunt, ac præſupponunt redactores hujuſmodi Conſuetudinum in ſcripturam, quamvis poſtea alii diverſi aliquas alias adnotationes fecerint.

Cumque Imperatores Germaniæ occaſione adventus in Italiam, aliquas deſuper fecerint Conſtitutiones, & præſertim ſuper prohibita alienatione, de qua agunt enunciati Lotharius, & Fridericus, ac etiam ſuper punitione rebellium, & alios Conſtantiæ, & alias, neque tunc non habere-
7 tur uſus typorum, ſive impreſſionis, cujus inventio eſt recentior, minuſque uſus legum Civilium, quarum inventio fuit circa eadem tempora, & in eodem ſæculo duodecimo, in quo aliquod lumen, ſeu initium litterarum haberi cœpit in Italia; quæ tunc erat penitus barbara, dum reſtitutio Reipublicæ litterariæ etiam in omnibus aliis facultatibus iſto ſeculo duodecimo initium habuit, in quo fuit ejus infantia, in ſequenti ſæculo decimotertio adoleſcentia, & in decimoquarto florida juventus continuata in decimoquinto, in ſequentibus ſæculis decimoſexto, & currenti
8 decimoſeptimo eſt virilitas, (niſi dicamus, quod in noſtro currenti inceperit ſenectus, quæ antiquæ morti, & corruptioni approximatur ob nullam, vel modicam Principum applicationem ſuper eius cultura, unde adeo ignaviam, ac ignorantiam creſcere videmus) ideoque vivebatur cum exemplaribus manuſcriptis, ut plurimum male conceptis, & inter ſe variis, unde prodeunt in omni facultate tot quæſtiones, & contrarietates. Præſertim vero hujuſmodi Conſuetudines feudales, & Conſtitutiones Imperiales reſpective apud aliquos circumferebantur exemplaria ſub unico libro, apud alios vero ſub duo, atque juxta hanc poſteriorem formam, poſtquam voluminibus Pandectarum, & Codicis adjunctum fuit alterum Novellarum, ſive Authentico-
9 rum conſtans ex novem collationibus, illi duo feudorum libri adjuncti quoque fuerunt, eo modo quo in dicto Authenticorum volumine antiquæ impreſſionis cernitur ſub nomine collationis decimæ, ut præter comuniter ex Bald. *in [illegible]* ubi [illegible] diſputat quæſtionem enunciatam quoque ſup. *diſcurſ. num. 16.* an illa collatio decima eſſet necne authentica, & haberet vim legis, adeout tanquam talis in omni foro obliget.

10 Quidquid autem ſit de mis quæſtionibus, vetuſtiore temporibus Baldi, & in aliis ſibi proximis, quando magis ea vigebat, uſi etiam tenenda eſſet omnino, quamvis ipſe ſubſtinet, quod eſſet authentica, & haberet vim legis, annuens præſertim auctoritati Odofredi, cujus verba regiſtrat, attamen id proveniat, ut idem Odofredus aſſerit, cum quo Bald.

per-

[illegible]

DECISIO SACRÆ ROTÆ ROMANÆ
CORAM R. P. D. MUTO

[illegible]

[illegible]

cipis Friderici devoluta, præſupponens claræ memoriæ Cardinalis Franciſcus Barberinus tunc Abbas Commendatarius dicti Monaſterii, eadem bona de facto occupavit, per pluresque annos poſſedit, quod triangularem controverſiam excitavit inter ipſum, ac Sereniſſimam Victoriam Liviæ hæredem, & ex antedicto Friderico filio neptem, Magnamque Duciſſam Etruriæ in relata Inveſtitura anni 1621. comprehenſam, necnon Marchionem Hippolytum Lantam ex Lucretia nominatæ Liviæ Sorore ortum, immiſſionem ipſi in his bonis privative debitam contendentem, quæ cum per ſpecialem Commiſſionem a ſanctæ memoriæ Innocentio X. reportatam huic Sacro, Supremoque Tribunali delegata extiterit, aſſumpta fuit coram bonæ memoriæ Meltio die 14. Martii 1647. ſuper duplici, diſtinctoque dubio diſputatio: *An præfato Marchioni Hippolyto, ſeu Magnæ Duciſſæ Victoriæ in his bonis danda eſſet immiſſio*, quæ reſoluta remanſit favore Magnæ Duciſſæ, prout ex Deciſionibus impreſſis penes Paitell. *in exped. Cauſ. Civil. deciſ. 35. & 36.* Repropoſita verum Cauſa, & impugnante Abbate Commendatario ſolitum, ſeu conſuetudinem immemorabilem recenſita bona renovandi proximioribus ultimi inveſtiti ſub eodem Canone, dilata fuit reſolutio, atque injunctum, ut ſuper hujuſmodi ſolito ſtricte informaretur, ac propterea compilatis deſuper Proceſſibus, ac compulſatis nonnullis juribus, cum Partes poſtmodum abſque ulteriori examine in Sacra Rota concertationem oretenus prævio aſſenſu ſanctæ memoriæ Alexandri VII. compromiſerint in RR. PP. DD. Cajetanum, & Fanum, iſti plene, ac mature diſcuſſis meritis Cauſæ, atque per ſpatium quatuor fere annorum recognitis ſingulis Proceſſibus ſuper dicta immemorabili conſuetudine, ac defenſoribus utriuſque Partis pluries auditis, Papæ retulerunt, inveſtituram præfatam eſſe validam, & immiſſionem eſſe concedendam Magnæ Duciſſæ Victoriæ, ſicuti coram Meltio in Tribunali noſtro deciſum fuerat, injuncto onere Cardinali Commendatario, ut de fructibus uſque tunc perceptis teneretur emere tot bona annui redditus ſcut. 300. ad Beneficium Abbatiæ, & in hujuſmodi laudi ſequelam ſtipulata fuit ſolemnis Concordia ab eodem Pontifice in forma ſpecifica confirmata, in qua dimiſſa fuerunt Magnæ Duciſſæ bona, & in ejus narrativa expreſſe habetur, quod *dicta conſuetudo* (ſunt verba Concordiæ, ſummario Eminentiſſimi D. Cardinalis Medicei *Num. 13. lit. D.*) *poſtmodum plene juſtificata fuit, tam particularis reſpectu dd. Caſtrorum, & bonorum per plura Inſtrumenta Inveſtiturarum ab anno 1303. & ex enunciativa, quæ legitur in Inveſtitura anni 1493. quam generalis reſpectu Abbatiæ, & Monaſterii S. Laurentii, ac Menſæ Epiſcopalis Foroſempronien. ac aliarum Eccleſiarum Status Urbini, quæ a 200. annis citra renovaverunt pro eodem Canone, & pluries renovare coactæ fuerunt, ut ex Inſtrumentis, & juribus, de quibus in duobus Proceſſibus compulſatis vigore compulſorii Rotalis, & ex aliis inſtrumentis, & juribus productis*, ac infra *dicto Summ. ſub lit. E.* Et ſubjungitur, quod nominati Judices Compromiſſarii eandem immemorabilem conſuetudinem recognoverunt, referendo etiam Papæ merita Cauſæ, ibi: *Qui viſis omnibus juribus utriuſque partis, cognita probatione dictæ immemorabilis, & eorum Agentibus, Procuratoribus, & Advocatis pluries auditis, & cauſa, & illius meritis ſpatio fere quatuor annorum mature diſcuſſis, oretenus partibus dixerunt, & Sanctiſſimo Domino Noſtro Papæ retulerunt, Inveſtituram præfatam eſſe validam, & Immiſſionem eſſe dandam Sereniſſimæ D. Magnæ Duciſſæ*; ac ad ejuſdem Concordiæ, & Tranſactionis obſervantiam Cardinalis Barberinus poſtquam renunciaverat liti, ut ſupra in Rota vertenti coram Meltio, ſtrictiſſime etiam ſucceſſorum nomine, pariter quoad enunciata, ſub obligatione Camerali ſe adſtrinxit, *citato Summ. lit. N.* ibi: *Invalidari, ſeu quomodolibet impugnari, & illius executio quomodolibet, & ſub quovis prætextu, quoad præmiſſa, & conventa ad favorem Sereniſſimæ D. Magnæ Duciſſæ nullatenus retardari poſſit, ſed ad ejus favorem, quoad omnia in inſtrumento aſſerta, enunciata, conventa, & promiſſa, executioni ſemper demandari debeat*, & infra *lit. O. quam Concordiam, Tranſactionem, &c. cum omnibus, & ſingulis in hoc Inſtrumento contentis dictus Eminentiſſimus; & Reverendiſſimus D. Cardinalis Franciſcus Barberinus uti Abbas, & perpetuus Commendatarius dicti Ven. Monaſterii S. Laurentii in Campo, ac ejuſdem Monaſterii, & ſuorum ſucceſſorum in eo nominibus, &c. ſemper, & perpetuo rata, grata, &c. obſervare promiſit, & pro quibus &c. idem Eminentiſſimus Dominus Cardinalis Barberinus ſeipſum, ejuſque in Abbatia Succeſſores, & Abbates, ac dictum Monaſterium S. Laurentii &c. in forma Cameræ obligavit, &c.*

Hujuſmodi tranſactione ſequuta, ſtatim Magna Duciſſa Victoria facultati in eadem tributæ inhærens, poſſeſſionem relatorum bonorum accepit, illamque continuavit ad annum 1689. quo tempore per actum inter vivos ſolemniter geſtum eandem tranſtulit in Eminentiſſimum Dominum Cardinalem de Medices filium, atque in his, & aliis bonis in Statu Urbini degentibus, hæredem ab ipſa inſtitutum præſentem, & acceptantem, adjecta conſtituti clauſula, quam etiam repetiit in Codicillis, deinde conditis de anno 1693. eaque poſtmodum defuncta de anno 1694. dictus Dominus Cardinalis filius, ac hæres abundantiorem cautelam, & abſque præjudicio poſſeſſionis ſibi per Sereniſſimam Matrem, ut ſupra translatæ, denuo poſſeſſionem apprehendit, & Eminentiſſimum D. Cardinalem Nigronum modernum Abbatem Commendatarium, tam coram P. R. D. Auditore Sanctiſſimi, quam coram me interpellavit ad ſibi renovationem concedendam *dicto ejus Summar. num. 22. & 23.* ſed prætendens Eminentiſſimus Abbas, per dictæ Magnæ Duciſſæ obitum factum fuiſſe devolutioni locum, neque Abbatiam ad renovandum teneri, ſeu compelli poſſe, renovationem repetita poſtulatam denegavit, quod novam excitavit quæſtionem inter d. D. Cardinalem Medicem, & D. Cardinalem Abbatem Commendatarium, quæ cum tandem prævia Commiſſione avocatoria a Tribunali A. C. manu Sanctiſſimi Domini Noſtri ſignata, & mihi directa, delegata pariter fuerit Sacræ Rotæ in ſummariiſſimo poſſeſſorio, & petitorio prout juris fuerit, appellatione remota, cum omnium DD. Voto decidenda, propoſui in hodierna Audientiæ dubium, *An, & cui danda ſit manutentio*, quam PP. perpenſis juribus hinc inde luculenter deductis, ac totius facti circumſtantiis mature penſatis, D. Cardinali Mediceo concedendam eſſe exiſtimarunt.

Moti ex eo, quod ipſe ducat de anteriori poſſeſſione iſtorum bonorum acquiſita, tam in Vita Magnæ Duciſſæ Matris ex translatione ſibi, ut dictum fuit, per eandem geminare facta cum Conſtituti clauſula, *quæ veram, & manutenibilem poſſeſſionem transfert*, ut advertitur Rota in *recent. deciſ. 335. num. 1. par. 9.* in Foroſempronien. Manutentionis 14. Januarii 1692. §. *Stetit decidendi* coram R. P. D. meo Molines, in Bononien. ſeu Imolen. bonorum 28. Januarii currentis anni, §. *De poſſeſſione* coram Reverendiſſimo Domino meo Decano, & in ſpecie coram Martin. Andr. *deciſ. 36. n. 7. ac deciſ. 61. n. 1. 2. & 7.* quam ſtatim ſequuto ejus obitu; propterea, licet contra Dominum directum agatur, manuteneri in hac poſſeſſione debet, ad notata per Gratian. *diſcept. foreuſ. cap. 736. num. 1. cum ſeqq.* Manſ. *conſult. 8. num. 3.* de Luca *de emphyt. diſc. 7. & in Supplemento diſc. 61. & diſc. 67. utrobique num. 2.* Thomat. *deciſ. 16. num. 1.* Rot. poſt Marcheian. *de Commiſſ. par. 1. fol. 959. num. 1.* & apud Poſt. *de manutent. deciſ. 111. & 168. in utraque num. 1.*

Abſque eo quod obſtare viſa fuerit aſſerta poſſeſſio Abbatis Commendatarii, nam actualiter capta, redditur poſterior, & ſpoliativa, tanquam de facto apprehenſa, non citato D. Cardinali de Medices in poſſeſſione exiſtente, per ea, quæ firmat Rota coram Mantica *deciſ. 194. per tot.* Martin. Andr. *deciſ. 36. num. 8.* Gregor. *deciſ. 105. num. 20.* Coccin. *deciſ. 984. num. 6.* Merlin. *deciſ. 41. num. 10.* & Celſ. *deciſ. 15. num. 4.* Proindeque nullatenus manutenibilis, vulgato *capdicet cauſam 9. circa fin. de probat.* Bart. *in l. ſi duo, num. 4. ff. uti poſſidetis*, Rot. coram Greg. *deciſ. 449. num. 1. & in rec. deciſ. 433. num. 17. par. 13. & deciſ. 50. num. 2. par. 16. & deciſ. 140. num. 19. par. 18.*

Nec civilis animo retenta pro recuperatione naturalis, ſequuto obitu poſtremi inveſtiti, opitulari poteſt Abbati Commendatario Domino directo, nam recepta communiter diſtinctio eſt, quod aut devolutio eſt omnino clara, & indubitata, eo quia conſtat de dominio, & certo fine conceſſionis, quodque nulla competit exceptio, quæ impediat devolutionem, & conſolidationem dominii utilis cum directo, ac unionem poſſeſſionis naturalis cum civili; adeout poſſeſſor dicatur in mera contumacia reſtituendi, & tunc nedum manutentio denegatur hæredi ultimi Emphyteutæ, ſed illa conceditur Domino directo, quamvis poſſeſſionem apprehendiſſet auctoritate propria, ſeu dd. requiſita, vel eorum aliquo ceſſat, aut turbidum adhuc eſt, tuncque manutentio debetur emphyteutæ, aut illius hæredi, & ſucceſſori, cui ad evitandos inanes circuitus,

ſola

ſola poſſibilitas Victoriæ, ſuique juris juſtificatio in petitorio judicio ſufficit, ut interim eidem ſit concedenda manutentio; nam ubi caſus devolutionis non eſt omnino clarus, & indubitatus, hujuſmodi poſſeſſor minime debet ejus poſſeſſione de facto ſpoliari, juxta diſtinctionem, quam faciunt Gratian. *diſcept.forenſ.cap.* 736. *num.*7. & 8. Fenzon. *ad Stat. Urb.cap.* 147. *num.* 24. Card. de Luca *de Emphyt. citata diſc.*7. *n.*3. & *in Supplemento diſc.*67. *nu.*16. alter de Luca *de lin.legal.par.* 1. *art.*22. *ſub.n.*2. §. *Recepta diſtinctia eſt*, Poſt. *de manut. obſervat.*16. *num.*41. *cum ſeq.* Manſ. *conſult.*8. *num.*3. Adden. ad Gregor. *deciſ.*105. *lit.A.* Thomat. *deciſ.* 16. *num.*16. illamque ſemper amplexa fuit Rota, & ſignanter coram Mantic. *deciſ.*194. *a n.*2. *ad* 12. ubi, quod prius examinari debeat, an poſſeſſio naturalis Domini directi ſit reverſa, & habeat locum pactum eam ingrediendi propria auctoritate, in Ariminen. devolutionis 16. Februarii 1609. coram Sacrato penes Marcheſ. *de Commiſſ. par.*1. *fol.*459. *num.*1. & 2. penes Poſt. *de manutent. deciſ.*111. *num.* 8. & *deciſ.* 168. *num.*8. & 9. *deciſ.* 227. *num.*6. *deciſ.*282. *num.*7. *deciſ.*336. *num.*8. poſt Paitell. *in expedit. Cauſ.Civil. dict. deciſ.* 36. *num.*34. & 35. *in rec. deciſ.*421. *num.* 22. *cum ſeqq. par.*11. & *deciſ.* 54. *num.* 21. *part.* 16.

In hypotheſi, quidquid ſit de terminatione lineæ, devolutio, vel excluditur, ſeu redditur prorſus dubia in hoc ſummariſſimo poſſeſſorio, nam agitur de bonis ab immemorabili tempore ſemper renovatis, atque Eccleſiæ per laicos ſubjectis, ſeu appodiatis, ita quod D. Cardinalis Mediceus filius, & hæres Magnæ Duciſſæ Matris ultimæ Emphyteutæ, probabiliter poteſt in petitorio Judicio renovationem ſperare, tam juxta hujuſmodi ſolitum conforme etiam æquitati deſumptæ ex littera text. *in leg.*1. §. *Permittitur, ff. de aqua quotid. & aſtiva*, ibique Bart. cæterique Scribentes, Cald. *de jur. emphyt. lib.*1. *quæſt.*8. *num.*1. Gratian. *diſcept. cap.*477. *num.*17. Mareſcott. *libr.*1. *var. reſolut. c.*3. *num.*1. *cum ſeqq.* Rota coram Coccin. *deciſ.*1145. *num.*1. *in recent. deciſ.*317. *num.*8. & 9. *part.*9. *deciſ.*306. *num.*4. *par.*13. *deciſ.*66. *num.*1. *par.*15. & *deciſ.*358. *num.*2. *part.*19. quam attenta ponderata qualitate bonorum, ut ſunt text. *in l. quicumque*, & *l. fin. C. de omn. agr. deſert. lib.*11. & *in cap. ad aures de reb. Eccleſ. non alien.*

Igitur cum probabilis eſſet ſpes D. Cardinalis Medicei renovationem obtinendi, non poterat Abbas Commendatarius poſſeſſionem de facto præoccupare, neque civili poſſeſſione, ac reconſolidatione dominii utilis cum directo juvari, nam ſola poſſibilitas renovationis, ſeu probabilis dubitandi occaſio, quod competere potuiſſet, ſatis erat Domino directo ſe a poſſeſſione abſtinendi, ac Domino Cardinali Mediceo, tanquam proximiori, & hæredi ultimæ Emphyteutæ, atque etiam poſſeſſori, manutentionem obtinendi, ut de communiori ſententia, quam firmant, Valaſch. *conſult.* 159. *num.* 29. *cum ſequentib.* ubi ſubdit, non teneri illum, qui renovationem petit, diſcedere ab Emphyteuſi, nam dimiſſa difficiliter renovatur a Domino, Cald. *de renov. lib.*1. *q.* 10. *ſub num.*17. §. *Ex quibus juſtiſſimum eſt*, de Luca *de Emphyt. diſc.*7. *n.*8. *in fin.* & *in Supplemento diſc.* 67. *num* 2. & 15 *cum ſeq.* Rota apud Poſt. *de manutent. deciſ.*111. *num.*8. *in fin.* coram Bichio *dec.*411. *num.*2. ubi, quod eo tantum caſu conceditur manutentio Domino directo, quando incontinenti apparet hæredem ultimi Emphyteutæ renovationem petere non poſſe, *in rec. deciſ.* 211. *num.*3. *circa med. par.*3. ubi, quod ſicuti ſuper renovatione facienda eſt diſcuſſio in petitorio, ita durante hujuſmodi diſcuſſione, manutentio hoc interim danda eſt hæredi, in Senogallien. bonorum 21. Junii 1684. § *Verum* coram Cardinali Matthæjo, in qua licet decreta fuerit Domino directo manutentio, tamen illa conditionate conceſſa apparet, quatenus Emphyteuta intra terminum duorum menſium renovationem non petierit, & noviſſime in Eugubina, ſeu Senogallien. devolutionis 14. Januarii currentis anni, §. *His in articulo, cum ſeqq.* coram R. P. D. meo Urſino, cui communiori ſententiæ quidquam non obſtat Card. de Luca *diſc.*61. *de Emphyt. in Supplemento* aſſerens, quod, quoties prætenſio renovationis non eſt clara, non competit hæredi ultimi Emphyteutæ manutentio, minuſque inſiſtentia in re, cum actio devolutionis eſſet clara, exceptio vero renovationis turbida; nam quidquid ſit de illius applicatione, contradicit opinioni tot Doctorum, & Sacræ Rotæ, & eſt ſibimetipſi contrarius, nam oppoſitum præcedenter firmaverat *in diſc.*7. *num.*8. *in fin.* & poſtea *in diſc.*67. *num.*2. & 15. adeout, cum conſulendo ſcripſerit ad opportunitatem cauſarum, in propoſito attendi non debet, ſed quod Sacra Rota firmavit, Surd. *conſil.* 403. *num.* 83. & 84. Gratian. *diſcept.* 104. *num.* 56. Poſt. *reſol. Civil.* 24. *num.* 35.

Quod autem in recenſitis bonis adſit renovandi ſolitum, ſeu conſuetudo, & quidem coactiva ab immemorabili tempore, patenter emergit ex confeſſionibus ipſorum Abbatum ſuperlativam probationem conſtituentibus, & quidem in proportionatis actibus renovationum emiſſis, ſignanter in illa anni 1493. Summ. D. Cardinalis de Medices *num.* 5. ubi aſſeritur, quod dd. bona erant ſolita, & conſueta concedi a tanto tempore, cujus contraria hominum memoria non exiſtit, ac in ſubſequutis factis de annis 1502. 1573. & 1598. *d. Summ. num.* 6. 8. 9. in quibus exprimitur, quod eædem fiebant juxta conſuetudinem, & ſtylum Abbatiæ; tales enim enunciativæ per Abbates emiſſæ in re adeo eiſdem præjudiciali probant immemorabilem, cum vim famæ potiantur, ex allegatis per Adden. Ad Gregor. *deciſ.* 51. *num.* 11. Rota *in recent. deciſ.* 245. *num.* 52. *par.* 9. *deciſ.* 509. *num.* 13. *cum ſeq. part.* 14. *deciſ.* 244. *num.*7. & 9. *par.* 16. & coram ſanctæ memoriæ Alexandro VIII. *deciſ.*125. *n.*2. & 3. & iſta probatio importat etiam neceſſitatem coactivam, licet Eccleſia renovare contenderet, Bald. *in Auth. ſi quas ruinas ſub num.* 6. *verſ. ſecundo de Sacroſanct. Eccleſ.* Jaſ. *in l. fin. ſub num.*35. *C. de jure emphyt.* Bero. *conſ.*116. *num.*4. *lib.*1. Corn. *conſ.*250. *num.*3. *verſ. tamen ſtante conſuetudine, lib.* 3. Gozzadin. *conſil.*75. *num.*18. *ſub princip. verſic. quia poteſt*, Rota *deciſ.*98. *num.*9. apud Salgad. *Labyr. credit.* & *in deciſ.* 11. *par.* 2. *recent.* imo quando etiam Eccleſia vult pro ſe retinere, Fulgin. *de emphyt. tit. de renovat. q.* 1. *num.* 30. *in fine*, Mantic. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 30. *ad fin. verſic. quod intelligitur*, ubi teſtatur, ſic coram ipſo fuiſſe deciſum in Rota.

Ulterius, & quod tollit omnem dubietatem, in relata Concordia inita inter Magnam Duciſſam Victoriam, & Cardinalem Barberinum tunc Abbatem Commendatarium, hæc immemorabilis, & coactiva conſuetudo renovandi narratur, ac confitetur inter Partes, ut ex verbis in principio expreſſis, & quod magis eſt, recognita fuit per RR.PP. DD. Cajetanum, & Fanum Judices Compromiſſarios, ex Proceſſibus, aliiſque juribus tunc compilatis, ac compulſatis, eademque attenta Cardinalis Barberinus Commendatarius, cæteroquin acerrimus Propugnator jurium ſuæ Abbatiæ, quorum defenſionem ſtrenue ſuſceperat, tam in Tribunali noſtro ſubſtinendo litem, quam quadriennio circiter coram Judicibus Compromiſſariis, deinde controverſiæ, ac liti renunciavit, conſentiendo Magnam Duciſſam hæc bona poſſidere, ac ex fructibus hoc medio tempore per ipſum perceptis emi tot bona annui redditus ſcut.300. ad commodum Abbatiæ; ex qua quidem Concordia adeo qualificata non poteſt hæſitari de vera, & concludenti probatione immemorabilis, etiam coactivæ, ut eleganter Rota *in rec. deciſ.* 271. *num.*15. *in fin. cum ſeq. part.* 10. & poſt Salgad. *in labyr. cred. deciſ.*28. *num.*9. Atque afficit nedum Cardinalem Barberinum tunc confitentem, ſed & ejus in Abbatia Succeſſores, ſtante confirmatione Apoſtolica dictæ Concordiæ per ſanctæ memoriæ Alexandrum VII. factam, in qua cum fuerit inſertus illius tenor, ut confirmatio dicatur ex certa ſcientia, ad gloſſ. *in cap. Paſtoralis*, §. *præterea, verbo ex certa ſcientia de offic. delegat.* Rota *in rec. diſc.*157. *num.* 7. *par.*6. & coram Bichio *deciſ.* 57. *num.*4. ligat etiam ſucceſſores, potiſſime cum tranſactio ipſorum etiam nomine geſta fuerit, ut reſpondit Alexander III. *in c. veniens de Tranſact.* ibique gloſſ. *ſub verbo confirmatam*, Ferrett. *conſ.*230. *ſub num* 2. Adden. ad Gregor. *deciſ.*152. *n.* 4. Rot. *in rec. dec.*159. *n.* 4. *par.*1. *dec.* 220. *n.*29. *part.*7. *deciſ.* 256. *num.*3. *par.*8. *deciſ.* 271. *num.*14. & 15. *par.*15. Royas *deciſ.*335. *num.*3. Merlin. *deciſ.*480. *num.* 1. Celſ. *deciſ.*68. *num.*2. & 3. Bichio *deciſ.*57. *num.*5. & *deciſ.*70. *num.*1. & 2. Cerr. *deciſ.* 162. *num.* 8. & in Romana Funeralium 4. Martii præteriti, §. *Quid illa unita*, coram R. P. D. meo Molines. Quin turbet, quod in relata confirmatione Apoſtolica legatur clauſula: *Citra innovationem, aut extenſionem antiquarum Inveſtiturarum*; nam hujuſmodi clauſula nihil obſiſtit huic immemorabili ſtylo renovandi ab antiquis inveſtituris etiam deſumpto, & per tranſigentes confeſſo, reſpectu cujus non innovantur, minuſque extenduntur antiquæ Inveſtituræ.

Neque hujuſmodi confeſſio immemorabilis ſoliti emiſſa in memorata Concordia tam mature, ac circumſpecte geſta prætendi poteſt erronea, ultra quod enim obſtat generalis regula, quod error debet plene, & concludenter pro-

Google

probari per claras, & præcipuas probationes, Bart. *in l.* 2. *num.* 10. C. *de jure fiſci lib.* 10. Rota coram Greg. *dec.* 220. *num.* 4. coram Royas *deciſ.* 73. *num.* 4. in propoſito nedum talis probatio non concurrit, ſed potius error removetur, ex quo confeſſio multipliciter adminiculatur, & ſignanter ex qualitate, ut infra, Bonorum, quod fuerunt de illis per laicos Eccleſiæ appodiatis ex Inveſtituris illorum incœptis ab anno 1303. ex dd. enunciativis emiſſis in Inveſtituris annorum 1573. 1598. & 1621. ex lapſu quatuor, & ultra ſæculorum, quibus nunquam apparet Abbates, tam Monaſteriales, quam Commendatarios, bona penes ſe retinuiſſe, ſed ſemper eadem renovaſſe, necnon ex proceſſibus deſuper compilatis, & per dd. Judices compromiſſarios recognitis, ex laudo in iſtius immemorabilis ſoliti ſequelam emiſſo, & per partes mediante dicta Concordia ſpecialiter emologato, ex Confirmatione Apoſtolica ſanctæ memoriæ Alexandri VII. atque demum ex probitate Cardinalis Franciſci Barberini tunc Abbatis Commendatarii tranſigentis, & confitentis, quem veriſimile non eſt, præjudicare voluiſſe juribus ſuæ Eccleſiæ, quando contra Magnam Duciſſam illorum defenſionem ſuſceperat, atque acriter litem in Tribunali noſtro, ac diſcuſſionem quatriennio circiter coram Judicibus Compromiſſariis ſuſtinuerat, ut de aliis Præſulibus dixit Rota *in rec. dec.* 329. *n.* 8. *par.* 9. *deciſ.* 809. *num.* 17. *&* 18. *par.* 18. & in Marſicana, ſeu Nullius Beneficii 7. Junii 1686. §. *Duplici alia in fin.* coram Reverendiſſimo Turonen. & in Firmana juriſdictionis 14. Junii 1688. §. *Minus obſtat*, coram bonæ memoriæ Rondinino, ut confeſſio his adminiculis ſuffulta nullo modo dici poſſit erronea, quinimo, præcluſa etiam Confirmatione Apoſtolica, liget tam Abbates confitentes, quam ejus ſucceſſores, ad gloſſ. *in cap. dudum, il ſecondo*, ibique Doctores *de elect.* late de Angelis *de Confeſſ. lib.* 3. *qu.* 2. *num.* 6. Rota coram Donozetto ſen. *deciſ.* 215. *num.* 6. coram Carill. *deciſ.* 126. *num.* 3. coram Gregor. *deciſ.* 506. *pariter num.* 3. coram Cardin. Cerro *deciſ.* 161. *num.* 6. *& in recent. deciſ.* 340. *num.* 6. *&* 7. *par.* 15. Vel ſaltem dum error non eſt clarus, ſed diſputabilis ex prædictis, dici non poteſt, quod deficiat in hærede ſpes renovationem obtinendi, & quouſque in petitorio deciſum ſit, prædictam confeſſionem eſſe erroneam, retardari non debet manutentio, ut notat Poſtius *de manutent. obſerv.* 65. *num.* 12. Rota *deciſ.* 205. *in fin.* coram Seraph.

In nihilo refragante, quod Abbates pro tempore poſt terminatas lineas inveſtitorum bona conceſſerint perſonis extraneis, cum primo loco inveſtiverint Ranaldum Brunſort, ſecundo illos de Caſtracanis, & tertio DD. de Ruvere, ut ſi dicta immemorabilis conſuetudo renovandi extaret, proximiores inveſtiti fuiſſent, quoniam non exinde excluditur, quod Caſtracani fuerint proximiores de Brunſort, & ab illis ad Familiam DD. de Ruvere bona tranſierint per viam alienationis in hoc caſu licite conſentiente Domino directo, etiam in præjudicium proximiorum, Cald. *de jur. Emphyt. lib.* 1. *q.* 5. *n.* 3. Rota *in recent. deciſ.* 357. *n.* 83. *par.* 11. *& deciſ.* 218. *num.* 13. *par.* 16. quodque hi omnes non eſſent hæredes ultimi inveſtiti, prout talis excluſiva probatio errorem alleganti incumberet, & inſuper non probatur, proximiores inſtetiſſe pro renovatione, adeout iis non inſtantibus valeat Dominus directus etiam renovare adſtrictus, alterum inveſtire, Rota coram Merlin. *deciſ.* 353. *num.* 54. ubi Concordant.

Minus adverſantur pacta adjecta in antiquis renovationibus, ſeu inveſtituris, in quibus Emphyteuta renunciaſſe præſupponitur cuilibet conſuetudini, aut præſcriptioni etiam longiſſimi temporis cogendi Dominum ad renovandum, ac facultatem Abbatibus tribuiſſe poſſeſſionem bonorum propria auctoritate accipere; & illa retinere, vel aliis concedere etiam ad excluſionem hæredis ultimi inveſtiti; nam omiſſo, quod in quamplurimis renovationibus talis poteſtas non legitur conceſſa Domino directo, in noviſſima conceſſione anni 1621. de cujus terminatione diſputatur, facultas videtur Abbati Commendatario tributa dumtaxat in caſu, quo res devolveretur ob Canones non ſolutos, vel ob pacta non ſervata, aut alias propter ſimilem caducitatem reſultantem ex commiſſo, ibi: *Si aliquo tempore res, & bona prædicta ad eandem Abbatiam devolverentur per Canonem non ſolutum, vel pacta non ſervata, aut alias, &c. Summ. D. Card. Medicei n.* 10. *lit. L.* Quod eſt conforme diſpoſitioni juris, nam renovatio non debetur, quando res devolvitur ob commiſſum, & ſic ob culpam emphyteutæ, Surd. *conſil.* 181. *num.* 19. *& ſeqq.* Gratian. *diſcept.* 88. *num.* 31. Fulgin. *de jure emphyt. tit. de renovat. qu.* 1. *num.* 15. Rota coram Duran. *deciſ.* 351. *n.* 3. *& in rec. deciſ.* 218. *num* 7. *par.* 16. *& deciſ.* 107. *n.* 1. *par.* 17. & non excludit immemorabilem renovandi in caſum, ut hic, terminationis lineæ, qui ſub altero devolutionis ob commiſſum minime comprehenditur, in ſpecie Mareſcott. *variar. reſol. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 25. *in fine*, bene Rota coram Seraphin. *deciſ.* 610 *num.* 2. *cum ſeqq.* Non attenta illa dictione, *aut alias*, nam eſt repetitiva ſimilium qualitatum culpam, & dolum emphyteutæ involventium, non autem ſe extendit ad caſum terminationis lineæ prorſus diverſum, Barboſ. *dict.* 26 *n.* 2. *cum ſequentibus* Surd. *deciſ.* 274. *num.* 4. Sperell. *deciſ.* 156. *ſub num.* 41. *& ſeqq.* Rota coram Priol. *deciſ.* 221. *num.* 6. *& deciſ.* 378. *num.* 14. ac coram Coccin. *deciſ.* 444. *num.* 3. Neque obſiſtentibus antiquioribus inveſtituris, in quibus legitur pactum utrumque caſum amplectens, quia eædem in hac parte nullum ſortitæ fuerunt effectum, nam Abbates nunquam pro ſe ipſis bona retinuerunt, ſed ſemper renovarunt etiam pro parvo Canone, prout oſtendunt quatuor inveſtituræ annorum 1493. 1573. 1598. & 1621. ac recognoverunt Judices Compromiſſarii, qui nihilominus immemorabilem conſuetudinem adfuiſſe retulerunt, ac laudarunt, & Cardinalis Franciſcus Barberinus, cui hæc omnia innotuerant, nedum liti enunciavit, ſed quod magis eſt, in concordia hanc immemorabilem conſuetudinem confeſſus fuit, ipſamque concordiam cum omnibus enunciatis, etiam ſucceſſorum nomine obſervare promiſit: renunciatio vero conſuetudini, & præſcriptioni etiam longiſſimi temporis non comprehendit immemorabilem, quæ eſt ſpeciali mentione digna, plene Cancer. *variar. reſol. par.* 3. *cap.* 4. *num.* 39. *cum ſeqq.* & Rota coram Coccin. *deciſ.* 864. *num.* 4. *&* 5.

Rurſus dicta immemorabilis, nec excluditur ex renunciatione inveſtituræ, quam Dux Franciſcus Maria Junior cum ſororibus fecit anno 1598. in manibus Abbatis tunc temporis, ut ex hac remiſſa cenſeatur immemorabilis renovandi, ex *deciſ.* 357. *num.* 88. & *ſeqq. part.* 11. *& deciſ.* 202. *num.* 4. *par.* 18. Quoniam renunciatio facta non fuit ab ultimo inveſtito, neque agitur de renovatione occaſione devolutionis, in quibus terminis loquuntur deciſiones in objectu adductæ, ſed de renovatione ſequuta ad ſolum finem, & effectum, ut per Dominum directum fieri poſſet renovatio, quod non tollit immemorabilem conſuetudinem renovandi tunc vigentem, præſertim in præjudicium D. Cardinalis Medicei, qui renovationem non petit tanquam hæres, ſeu proximior dicti renunciantis, ſed Magnæ Duciſſæ Matris ultimæ inveſtitæ.

Iſtamque conſuetudinem immemorabilem ſuper his bonis juriſdictionalibus, nec tollit dicta Conſtitutio ſanctæ memoriæ Urbani VIII. in ordine 51. nam eadem ſolum prohibet renovationes in his bonis fieri ſine Beneplacito Sedis Apoſtolicæ, ut explicat Rota poſt Salgad. *in Labyrint. credit. deciſ.* 28. *num.* 15. §. *Minus obſtat cum ſeq. & deciſ.* 29. *num.* 23. *in fin. ac num.* 24. & ita cum Dominus Cardinalis Mediceus habeat Beneplacitum ſanctæ memoriæ Clementis X. relatum *in ejus Summar. num.* 26. eidem Conſtitutio non obſtat, ut advertitur in mox citatis deciſionibus.

Quo vero ad qualitatem bonorum, quod ſint de illis Eccleſiæ per laicos ut ſupra appodiatis, ſeu ſubjectis pro reportandis ipſorum conſervatione, & defenſione, reſultare viſum fuit, tum ex minima recognitione duorum ſolidorum, ſub initio conventa ratione Canonis pro bonis juriſdictionalibus, & redditibus valde conſiderabilibus, tum ex firmata conſuetudine immemorabili renovandi, tum etiam ex peculiari conventione, ſeu proviſione contenta in inveſtitura anni 1303. *Summar. D. Cardin. de Medices n.* 1. *lit. D.* quod ſi inter hæc bona reperirentur aliqua ad conceſſionarios ſpectare, intelligerentur donata, juncta præſertim obligatione deſuper ab Eccleſia ſuſcepta, defendendi, & auctorizandi bona ab omni prætenſione hominum in judicio, & extra, quæ ſonat in tutelam, & protectionem, ac famam hujuſmodi appodiationis. Non ſubſiſtentibus præſuppoſita conceſſione iſtorum bonorum per Otthonem Imperatorem Eccleſiæ facta, ac ſententia Epiſcopi Fanen. ſeu Brevibus Gregorii IX. Gregorii XI. & Leonis X. cum documenta deſuper exhibita ſint infirmia, & tanquam talia nullum gradum probationis conſtituant in contrarium, Rota coram Pamphil. *deciſ.* 586. *num.* 6. & coram Bich. *deciſ.* 33. *num.* 32.

Sed quatenus prædicta dubium aliquod parerentur in peti-

petitorio, ſufficiunt tamen, & ſuperabundant ad favorem domini Cardinalis Medicei in hoc ſummariiſſimo Judicio manutentionis, ex ſuperius allata regula, quod ſola renovationis poſſibilitas, ſeu probabilitas ſufficit ad manutenendum in poſſeſſione hæredem ultimi inveſtiti, & quia exceptiones contra hanc immemorabilem conſuetudinem ut ſupra firmatam oppoſitæ, petitorium reſpiciunt, inefficaces proinde remanent manutentionem, atque aliud privilegiatum remedium eidem impediendi, Rota *in d. deciſ. 36. n. 43. & 47.* poſt Paitell. & coram Bichio *deciſ. 670. num. 24.*

Ex his itaque fruſtraneum PP. cenſuerunt examen aſſumere, an etiam in prædictis bonis competat Domino Card. de Medices renovatio vigore alterius Brevis ſanctæ memoriæ Urbani VIII. prohibentis ſingulis Eccleſiis Status Urbini bona etiam juriſdictionalia retinere, eoſdemque coarctantis ad renovandos hæredes ultimi inveſtiti, de quo penes Paitell. *in expedit. cauſ. in civil. deciſ. 7.* & meminit Cardin. de Luca *de emphyt. diſc. 5. & 8.* Rota *in recent. deciſ. 90. & 154. part. 15.* et coram Celſo *deciſ. 192. num. 3.* Animadvertens tamen ex hoc capite, nec denegandam pariter dicto D. Cardinali manutentionem, cum deducta per Defenſores Abbatis Commendatarii pro declinanda diſpoſitione hujus Brevis altiorem exquirant indaginem ad opportunum petitorii judicium propterea remittendam, nam licet firmare conentur, Breve non comprehendere tam hæc bona, cum ante illius publicationem eſſent in recenſita lite inter Magnam Ducissam, & Cardinalem Barberinum, & extra Statum Urbini exiſtant, quam dict. Dominum Cardinalem de Medices tanquam forenſem; replicant tamen e contra Scribentes pro D. Cardinali, quod reſpectu bonorum prædicta lis remanſerit per Concordiam extincta, ut facto loco novæ devolutioni, renovatio ſit concedenda, & exiſtentia bonorum extra Statum Urbini deſumpta ex nonnullis enunciativis, quod ſint in Diœceſi Fanen. deſtruatur ex aliis, quod exiſtant in Diœceſi Senogallien. magis recognoſcendis in petitorio judicio.

Quo vero ad Dominum Cardinalem, quod ſimilis forenſitatis objectio data etiam alias fuerit Magnæ Duciſſæ, & per Rotam ad petitorium remiſſa, ut *in dict. dec. 46. num. 43.* poſt Paitell. quodque habitatio, ſeu domicilium ſufficiens ad fruendum beneficio relati Brevis Urbani, ex Rot. *in rec. dec. 90. in fine part. 15.* in eodem Dom. Cardinali concurrat ratione Cardinalitiæ Dignitatis, quam ſubſtinet, in vim cujus ſit perpetuo addictus Romanæ Curiæ, in qua retinet Palatium apertum, & inſtructum, & ab eadem Curia abeſſe non poſſit abſque licentia Papæ per notam Conſtitutionem ſanctæ memoriæ Innocentii X. in ordine 15. *Bullar. tom. 5.* ut licentia deſuper obtenta concurrente dici debeat in Curia domicilium habere, juxta deducta per Gratian. *diſcept. 484. num. 16. cum ſeqq.* Card. de Luca *de Regal. diſc. 73. num. 11.* Laurentium *deciſ. Avenion. 240. num. 4. & 5.* Rotam *in recent. deciſ. 188. num. 7. & ſeqq. par. 17. & deciſ. 90. num. 5. & 6. & deciſ. 431. num. 1. cum ſeqq. par. 18.* Omnemque difficultatem ſubmoveri ex diſpenſatione obtenta per Breve ſanctæ memoriæ Clementis X. vigore cujus Dominus Cardinalis licet forenſis habilitatus fuit ad recipiendam iſtorum bonorum renovationem, quod Breve licet directum fuerit Abbati Commendatario cum verbis, *poſſit, & valeat renovationem facere*; nihilominus diſpenſatio prætendi nequeat facultativa Abbatis, ſed ſimplex, & abſoluta, nam ex ſuperius adductis Abbas renovare tenetur ab immemorabili, ut ſecundum hanc ſubjectam materiam hujuſmodi verba neceſſitatem importent, ex Aretin. *in leg. Gallus ſub num. 3. ff. de liber. & poſth.* Gratian. *diſcept. 630. num. 6.* Cyriac. *controv. 548. num. 15. & controv. 689. num. 122.* Surd. *deciſ. 268. num. 13.* Rota *in recent. deciſ. 48. num. 6. par. 2.* & coram Dunozet. Jun. *dec. 342. num. 5.* ut ex his replicationibus ambigendum non veniat Breve Urbani articulum exquirere altiorem indaginem, & proinde manutenendum in poſſeſſione hæredem ultimi inveſtiti ex ſuperius firmatis.

Quæ omnia removere non valuit præſuppoſita incompetentia actionis realis in Domino Cardinali Mediceo pro petenda renovatione, nam contrarium oſtenditur; quidquid enim ſit de renovatione debita vigore pacti, ſeu æquitatis, quoties, ut in hypotheſi, renovatio petitur in vim conſuetudinis immemorabilis habentis efficaciam Legis, Statuti, vel alterius cujuſcumque Tituli melioris de Mundo, ad Bald. *in Auth. ſi quas ruin. num. 4. Cod. de Sacroſanct. Eccl.* Andreul. *controv. 145. num. 49.* Fulgin. *de jur. emphyt. de renovat. quæſt. 2. num. 30. in fin.* Rot. *in recent. dec. 11. num. 2. cum ſeqq. par. 2.* & in ſpecie coram Coccin. *dec. 1607. num. 1.* hoc enim caſu cum ex imperio Legis, vel Statuti oriatur fortior patendi obligatio, competit etiam actio realis, ſeu rei perſecutoria, ut ex theorica Bert. *in l. 1. §. Permittitur, ff. de aqua quotid.* punctualiter diſtinguendo tradunt Card. de Luca *de emphyt. diſc. 67. n. 16. & 17.* Rota diſcuſſo mature articulo coram Ninot. *dec. 48. num. 10. cum ſeqq.* cor. Priol. *dec. 287. num. 20. & 21. dec. 132. num. 8. cum ſeqq. par. 14. dec. 81. num. 42. & ſeqq. part. 19.* Et noviſſime in Eugubina, ſeu Senogallien. devolutionis 14. Januarii currentis anni, *§. Hæc namque eſt differentia cum ſeqq.* coram R. P. D. meo Urſino, ubi de ratione, & in fortioribus terminis, nam in illius caſu Dominus directus poſſidebat auctore Prætore in vim mandati de aſſociando confirmati per aliud de manutenendo, & nihilominus hæres ultimi inveſtiti poſt longam poſſeſſionem Domini directi reintegrationem obtinuit in actione reali.

Demum minoris ponderis detegitur altera exceptio fundata ſuper concurſu ad renovationem Domini Principis Laotes, & forſan aliorum, & dum diſcutienda ſint concurrentium jura, hoc interim manutentio dari debeat Abbati Commendatario Domino directo, tum quia hodie quæſtio eſt ſuper articulo ſimplicis manutentionis, in qua, cum D. Cardinalis Mediceus poſſideat, habeatque pro ſe immemorabilem renovandi, ac ſit filius, & hæres Magnæ Duciſſæ poſtremæ inveſtitæ, manutentionem obtinere debet poſthabitis, ſeu remiſſis concurrentium exceptionibus ad petitorium, ut in ſpecie Rota *d. dec. 46. num. 47.* poſt Paitell. Tum etiam, quia dictus D. Princeps, & alii in Tribunali noſtro non ſunt in cauſa, ſed tantum ea prætenſoribus, D. Cardinalis Mediceus pro manutentione inſtat, ut eidem propterea liceat bona retinere ad excluſionem Eccleſiæ Dominæ directæ, cui nullum præjudicium generatur, potius unum, quam alterum renovandi, exemplo plurium ad fideicommiſſum vocatorum, ut ſi unus tantum compareat, eidem bona relaxantur, juxta modum, de quo Surd. *conſ. 359. num. 15. cum ſeqq.* Rota coram Durano *dec. 448. n. 10.* coram Royas *dec. 378. & in recent. dec. 318. num. 4. cum ſeqq. par. 17.*

Et ita manutentionem D. Cardinali Mediceo concedendam eſſe PP. omnes ſuffragantes autumarunt, auditis partibus acerrime hinc inde informantibus.

DECISIO SACRÆ ROTÆ ROMANÆ CORAM R. P. D. MUTO

In cauſa Nullius, ſeu Senogallien. Bonorum ſuper Manutentione.

Mercurii 23. Januarii 1697.

DEfuncta de anno 1694. Sereniſſima Victoria de Ruvere Magna Duciſſa Etruriæ, poſtrema in inveſtitura Caſtri Leonis, ac medietatis Turris Mirabelli, cum pertinentiis, & juriſdictionalibus ſuis comprehenſa, ſtatim ſuper his bonis acerrima judicialis contentio ſuborta extitit, inter Eminentiſſimum, & Reverendiſſimum Dominum Cardinalem Nigronum, uti Abbatem Commendatarium Monaſterialis Eccleſiæ Divi Laurentii in Campo, Dominæ directæ, manuteneri poſtulantem ex capite prætenſæ devolutionis, & Eminentiſſimum, ac Reverendiſſimum Dominum Cardinalem Mediceum antedictæ Magnæ Duciſſæ filium, atque hæredem, pro inveſtituræ renovatione pluries inſtantem, & ulterius pro manutentione in anteriori poſſeſſione per duplex conſtitutum, vivente adhuc Magna Duciſſa, ſibi tranſlata, necnon poſtmodum actualiter appreheſa; qua controverſia in hoc Supremo Tribunali, Dominis omnibus videntibus, definienda per Santiſſimum Dominum noſtrum mihi delegata, dedi dubium in audientia diei 13. Junii 1695. an & cui ſit danda manutentio, favorabileque reſponſum obtinuit Dominus Cardinalis Mediceus, ſed deciſionis editæ fundamentis ad novæ diſputationis trutinam revocatis in Rota 11. Maij ſubſequentis, cum tunc ſuſpenſa fuiſſet reſolutio, ſolumque dictum, quod ponerentur hinc inde jura in actis, hodie DD. mei, prævio quo decet ſtudio, in hac graviſſima cauſa veritatem ſedulo inquirentes, cenſuerunt perſiſtendum eſſe in deciſis.

Debita ſane viſa fuit iterum manutentio Domino Cardinali Mediceo, nam docet de ejus anteriori poſſeſſione controverſorum bonorum, ac uti proximior, & hæres Magnæ Duciſſæ Matris renovationem ſperare probabiliter poteſt, quo caſu cum jus devolutionis, ſeu ammenſationis favore

Eccle-

Google

Eccleſiæ Dominæ diractæ reddatur dubium, & litigioſum, quouſque in petitorio judicio diſcutiatur, an renovatio competat necne, talis proximior, aut hæres in ſua poſſeſſione præcedenter acquiſita veniat conſervandus, juxta veriorem opinionem, de qua Coro. *conſ.*193. *numer.*3. *lib.* 3. Giovagnon. *conſ.* 44. *num.*2. *lib.*2. Gabr. *conſil.* 67. *num.*17. *lib.*2. Valaſc. *conſult.* 257. *a n.*29. Urceol. *conſult.*33. *num.* 28. Pinheyr. *de cenſ. & emphyt. part.*2.*diſp.*7.*ſect.*1.*ſub n.* 12. Poſt. *de manutent. obſervat.* 16. *numer.* 42. 47. & 48. Conciol. *ad Stat. Eugubin.lib.*2. *rubr.*75. *in addit.ad Bull. Gregor.XII. num.*130. Cardin. de Luca *de emphyt. diſc.*7. *n. fin.* alter de Luca *de lin.legal. part.*1. *art.*25. *nu.*2. Flores de Meo. *in addit. deciſ.* Gam.4. *nu.*2. *circa med.* Pinheyr. *diſc.* 31. *num.*8. & *deciſ.*128. *num.*1. *circa fin.* Thomat. *deciſ.*16. *num.*16. Addeu. *ad deciſ.*131. *a nu.*88. *uſque ad* 200. *par.*8. Rota coram Martin.Andr. *deciſ.*36. *n.*6. *cum ſeqq.* & *deciſ.* 61. *num.*7. coram Gregor. *deciſ.*605. *numer.*22. coram Celſ. *deciſ.* 15. *num.*5. *cum ſeqq.* coram Priol. *deciſ.* 218. *num.*15. coram Cerr. *deciſ.*70. & *deciſ.*673. *utrobique num.*16. penes Poſt. *de manutent. deciſ.* 211. *num.* 8. *deciſ.* 168. *num.*9. *deciſ.*283. *num.*7. & *deciſ.*646. *num.*68. ac in Eugobina, ſeu Senogallien. Bonorum 27. Junii 1695. §.3. coram clar.mem. Card. Taurusio.

Abſque eo quod Dominus Abbas Commendatarius cum devolutionem claram prætendebat ob concurſum trium requiſitorum, ſcilicet non controverſi dominii directi, identitatis bonorum, & extinctionis lineæ, valeat opponere, neceſſe eſſe in hoc caſu jus certum, & indubitatum renovationis. Quandoquidem, quidquid dixerit Cardin. de Luca ſibi contrarius *in citat. diſc.*7. *pariter de emphyt. num. fin.* cæteri omnes DD. admittunt, ac Suprema Tribunalia obſervant ſatis eſſe, quod Judex omnibus conſideratis credat probabiliter poſſe hæredem, vel proximiorem ultimi inveſtiti prætendere, & obtinere renovationem, ex quo per talem probabilem ſpem devolutio eſt ſolum revocabiliter ſequuta, & ſuſpenditur illius effectus conſiſtens in irrevocabili conſolidatione, uſque dum declaretur in petitorio nullam deberi renovationem hæredi, vel agnato ultimi emphyteutæ, ita Valaſc. *conſult.*157. *a num.*29. Card. de Luca *de emphyt.dicto diſc.*7. *num.*8. *in fin.* & *in ſupplement.diſc.*62. *n.*2.15. & 16. Pinheyr. *de cenſ.& emphyt. dicta par.*2. *diſp.* 7. *ſect.*1.*ſub num.*15. ubi id paſſim in Tribunalibus admitti, Gam. *deciſ.Luſitan.*333. *per tot. ſignanter num.*4. & 5. ubi teſtatur ita fuiſſe judicatum, Pinheyr. *dicta deciſ.*31 *nu.*8. Rota poſt Mangil. *de ſubhaſtat. deciſ.*100. *num.*3. *verſic. ex alia etiam*, penes Poſt. *de manutent. deciſ.* 111. *num.*8. *in fin.* coram Mantic. *deciſ.*194. *num.*3. & 6. Bich. *deciſ.*411. *num.* 1. 2. & 21.

Conſtat ſiquidem de anteriori poſſeſſione Domini Cardinalis Medicei, tam ex geminis Conſtitutis in vita Magnæ Ducíſſæ Matris expletis, altero de anno 1689. per actum inter vivos, alteroque in Codicillis ſub anno 1693. transferentibus ſtatim veram, & manutenibilem poſſeſſionem bonorum etiam feudalium, ac emphyteuticorum favore proximioris, ſeu hæredis probabiliter renovationem ſperantis, Ancharanus *conſil.*63. *nu.*4. Tiraquellus *de Jur. Conſtit. poſſeſſ.part.*3. *num.*5. & 6. Valaſc. *de jur. emphyt.qu.* 10. *num.*10. *verſic.nec etiam*, & *qu.*18. *num.*20. Rota coram Martin.Andr. *deciſ.*61 *num.*1. & 2. & in Foroſempronien. Manutentionis 13. Aprilis 1693. §. *Similique modo cum ſeqq.* coram Reverendiſſimo Zamoren. tametſi Conſtituens fuiſſet ultimus in inveſtitura, & in eadem legeretur adjecta prohibitio alienationis, quia in proximiorem, ſeu hæredem probabiliter renovandum, præventiva poſſeſſionis tranſlatio ſubſiſtetur, ex adductis per Bartol. *in leg. ſi domus*, §. *fin. in fin. ff. de legat.* Clar. *in* §. *emphyteuſis quæſt.*14. Corbul. *de jur.emphyt. tit.de cauſ. privat.ob alien. irrequiſit. Domin. fact. limit.*6. *num.*1. & 2. Fulgin. *de jur. emphyt. tit.de alienat. quæſt.*1. *num.*193. *cum ſeqq.* Rota coram Coccin. *deciſ.*611. *numer.*3. & coram Pamphilio *deciſ.* 658. *num.* 2. quamvis ſufficeret, ad hoc ut Conſtitutum operetur, articulum eſſe dubium, Rota coram Bichio *deciſ.* 426. *numer.*7. & 8. in Melevitana Donationis 4. Junii 1683. §. *Iſta namque* coram Eminentiſſimo Caccia, & in Foroſempronien. Manutentionis 24. Januarii 1692. §. *Ejuſdem irrelevantiæ* coram Reverendiſſimo Patre Domino meo Molines. Quam etiam ex actuali adeptione, illico e vivis erepta Magna Ducíſſa, quæ perperam turbativa prætenditur, ob dictam probabilem ſpem renovationis, in vim cujus ſpoliativa potius emerſerit poſterior poſſeſſio propria auctoritate per Dominum Cardinalem Abbatem appreheuſa, Menoch. *conſil.*113. *num.*3. *cum ſeqq.* Giovagnon. *conſil.*44. *nu.*2. *lib.*2. Gabr. *conſil.*88. *nu.*23. *lib.*1. Gratian. *diſcept.* 378. *numer.*25. *cum ſeqq.* Urceol. *conſult.*33. *num.* 14. & 18. Conciol. *ad Statut. Eugub. rubr.*76. *nu.*125. & *ſeqq. lib.*2. Rota coram Mantic. *deciſ.* 194. *num.*4. coram Gregor. *deciſ.*105. *num.*15. & 17. coram Buratt. *deciſ.* 193. *nu.*6. *in recent. deciſ.*409. *nu.*7. *par.*1. *deciſ.* 385. *nu.* 15. *part.* 16. & in Urbinaten. ſeu Senogallien. Emphyteuſis 23. Martii 1690. §. *Non reſiſtente* coram R.P.D. meo Molines.

Ac probabilis ſpes renovationis effulget tanquam deſumpta per Dominum Cardinalem Mediceum ex tribus validiſſimis, & æque principalibus titulis, cuactivæ nimirum, immemorabilis originariæ bonorum appodiationis, ac ſpecialis indulti ſanctæ memoriæ Urbani Octavi pro Eccleſiis Status Urbini, unoquoque quorum apto, & ſufficienti pro renovatione obtinenda, ut de immemorabili Bald. *in leg Si quas ruinas ſub nu.*4. & 6. *Cod. de Sacroſanct. Eccleſ.* Bero. *conſil.* 270 *numer.*3. *verſic. Tandem ſtante conſuetudine lib.*3. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.*22. *tit.* 39. *ſub numer.*19. Fulgin. *de jur. emphyt. tit de renovat. quæſt.*1. *numer.* 30. *in fin.* Conciol. *ad Statut. Eugub. lib.*2. *rubric.*76. *numer.* 3. Rota *in recentiorum deciſ.* 11. *per tot. part.* 2. & poſt Salgad. *in labyr. credit. deciſ.* 28. *numer.*9. & de originaria appodiatione, Cardin. de Luca *de emphyt. diſc.*6. *num.*4. & *diſc.* 7. *numer.*5. Modern. Piſtor. *de locat & conduct. cap.*68. *num.* 59. Rota coram Celſo *deciſ.* 192. & *in recentiorum deciſ.* 154. *utrobique n.* 1. *part.* 15. Ac de ſpeciali indulto ſanctæ memoriæ Urbani Octavi ultra mox relatos, Rota in Senogallien. Emphyteuſis 23. Martii 1696. §. *Porro in præſenti* coram R.P. Domino meo Molines.

Quod autem Dominus Cardinalis Mediceus probabiliter renovationem ſperare poſſit ex immemorabili, videtur non dubitandum ex conceſſione ritius emiſſa in ſolemni tranſactione inita de anno 1660. & per Sedem Apoſtolicam vigore ſpecialis Brevis ſanctæ memoriæ Alexandri VII. confirmata inter memoratam Magnam Ducíſſam, ac claræ memoriæ Cardinalem Barberinum tunc temporis Abbatem Commendatarium, & quod magis eſt, prævia omni maturitate, & quadriennali diſcuſſione per RR. PP. DD. Cajetanum, & Fanum Arbitros aſſumptus, ut late in deciſione, quæ revidetur, §. *Quod autem cum ſeqq.* Quin vim, & efficaciam præadductæ confeſſionis in hoc Summariſſimo Judicio, & in his circumſtantiis eruendæ ſpei probabilis renovationis tollere poſſit exceptio Domini Cardinalis Abbatis, quod ea fuerit erronea, ſignanter ex quo Arbitri hanc immemorabilem male deſumpſerint ex Inſtrumentis inſertis in duobos antiquis Proceſſibus illam non concludentibus, quia ultra quod ex ipſa Concordia habetur, Arbitros non ſe fundaſſe dumtaxat in Inſtrumentis inſertis in dictis Proceſſibus, ſed in aliis, & in juribus extrajudicialiter coram ipſis communicatis, ut in Summario dato ex parte D. Cardinalis Medicei die primæ deciſionis *num.*13. *lit.E*, D. Cardinali Abbati errorem allegauti onus incumberet plenæ, & concludentis probationis, ex firmatis in dicta deciſione, §. *Neque hujuſmodi*.

Tantum autem abeſt, quod hæc concludens erroris probatio deducta fuerit, ut potius multa concurrant, ex quibus de facili in petitorio reſultare poterit veritas ejuſdem immemorabilis ab Arbitris recognitæ, & a partibus contrahentibus confeſſatæ, ex documentis ipſis in enunciatis proceſſibus exhibitis; quoniam ultra generale ſolitum totius Abbatiæ renovandi alia bona emphyteutica deſumptum ex antiquiſſimis renovationibus geſtis de anno 1120. & 1193. Summario Domini Cardinalis Medicei *num.* 27. & ab innumeris aliis continuatis, a duobus, & ultra retro ſæculis per Abbates factis cum enunciativa hujus ſoliti, renovandi in quemcumque caſum, *dict. n.* 23. & *ſeqq.* junctis etiam antiquo bannimento Abbatis anni 1470. cum pari enunciativa *num.*28. ac depoſitionibus undecim Teſtium formiter examinatorum de anno 1617. in lite tunc vertente inter Principem Urbini, & Marchionem Hippolytum de Ruvere tale ſolitum referentium *num.* 29. aſſernotur etiam particulares renovationes iſtorum bonorum, abſque ulla indicatione principii, ſicque aliqua interruptione, vel contrarietate ab anno 1303. ad hæc poſtrema tempora, Summario D. Cardinalis Medicei *num.* 1. 2. 6. 7. 22. 25. & 16. quæ cum complectantur tempus infinitum, regulariter immemorabilem probant, Abb. *in cap. cum novus ſub nu.*5. *verſic. Ego vero dico, de præſcription.* Rota coram Buratto *deciſ.*435. *num.*9. *in recentiorum deciſ.*

Digitized by Google

deciſ. 321. *num.* 13. *&* 14. *par.* 9. *deciſ.* 168. *num.* 36. *cum ſeq. par.* 10. *deciſ.* 279. *num.* 13. *par.* 12. *deciſ.* 224. *ex n.* 3. *par.* 13. *deciſ.* 391. *num.* 1. *par.* 16. *& deciſ.* 136. *n.* 9. *par.* 19. Permaxime, dum in eiſdem inveſtituris enunciatæ fuerunt hæc bona ſolita eſſe renovari, ut in illis annorum 1303. 1463. & 1590. Quinimo in renovatione facta dicto anno 1493. explicita fuit qualitas immemorabilis, quas annunciativas ad propoſitum valde conferre conſiderat Rota in præcedenti deciſione, §. *Quod autem*.

Et quamvis in oppoſitum afferantur pacta in ipſis renovationibus inſerta, quod in caſum devolutionis liceret Eccleſiæ Dominæ directæ poſſeſſionem bonorum apprehendere, retinere, vel cui placeret concedere; nihilominus urget reſponſio, quod illa non leguntur in poſtrema renovatione, ſeu inveſtitura anni 1621. ſicut nec etiam in aliis 1303. 1386. 1493. 1510. 1573. & 1598. ſed ſolum talis facultas competeret Eccleſiæ, quoties devolutio proveniret per Canonem non ſolutum, vel pacta non ſervata, aut alias, &c. quod uti comprehendens caſus ambos, in quibus relata dictio, alias, &c. cæterata verſatur, ſe extendere non valet ad diverſum caſum devolutionis ob lineam finitam, ut ultra adductos in deciſione, quæ confirmatur, §. *Minus adverſatur*, Cirocch. *diſcep.* 62. *ſub num.* 77. Pacion. *de locat. & conduct. cap.* 60. *num.* 91. *cum ſeqq.* Rota coram Seraph. *deciſ.* 610. *num.* 15. *& inter diverſ. deciſ.* 195. *num.* 2. *verſic. hanc limitationem part.* 2. Clarius cum hæc pacta nunquam ſortita fuerint effectum, quia Abbates pro tempore ſemper renovarunt, imo de anno 1620. Menſa Abbatialis per ſententiam Vicarii Generalis coacta fuit renovare proximiorem in aliis bonis, non curatis hujuſmodi pactis, *d. Summario num.* 36.

Tametſi inſuper opponatur, quod Abbatia bona hujuſmodi ab anno 1371. ad annum 1493. & ſic ſpatio 100. annorum ammenſeverit, ſeu retinuerit, non propterea probabilis ſpes renovationis excluditur ob intermediam renovationem factam de anno 1396. per tunc temporis Abbatem Nicolao de Caſtracanibus, et Honnphriæ, & Catharinæ fœminabus ſuperſtitibus de Familie Brunfortia proxime præcedenter inveſtita, ut ex actis datis in Summario Domini Cardinalis Medicei *num.* 2. *cum ſeqq.* ex qua dici non poteſt Eccleſiam præcedenter ammenſeſſe, cum iſto caſu proceſſiſſet per viam novæ conceſſionis, non autem renovationis, Valaſc. *de jure emphyt. qu.* 11. *num.* 15. *ad fin.* Caldes *de renovat. emphyt. qu.* 3. *num.* 1. Gam. *deciſ.* 222. *num.* 7. Rota *in recent. deciſ.* 154. *num.* 2. *part.* 15. Quodque etiam non probetur qualitas coactiva pro eodem Canone, præterquam quod enim Doctores non deſunt firmantes, eandem præſumi in immemorabili involvente ſub ſe meliorem, magiſque proficuum titulum de mundo, nempe Cravett. *conſil.* 111. *num.* 21. *&* 25. Purpurat. *conſ.* 536. *num.* 11. *cum ſeqq. lib.* 2. Menoch. *conſil.* 887. *num.* 54. Capon. *diſcept. forenſ.* 243. *num.* 4. *&* 9. bene Avendan. *de cenſib. cap.* 8. *n.* 23. *&* 24. Caliſt. *de tertiis*, *lib.* 6. *cap.* 20. *num.* 8. *cum ſeqq.* Fulgin. *de emphyt. tit. de renovat. quæſt.* 1. *num.* 30. *in fin.* Cardin. de Luca *eod. tract. diſc.* 8. *num.* 3. & articulo diſcuſſo firmavit Rota *in recent. deciſ.* 11. *per tot. par.* 2. *deciſ.* 101. *num.* 8. *par.* 10. *& deciſ.* 71. *num.* 10. *par.* 19. coactive deducitur ex antiquis ſententiis Vicarii Abbatialis proximioribus renovationem decernantibus, *dicto Summario num.* 33. *cum trib. ſeqq.* in poſtremis, quarum duabus citatus quoque fuit Promotor Fiſcalis Abbatiæ de ammanſatione bonorum excipiens, quæ porro ſententiæ tanquam latæ non a Judice extraneo, ſed a dicto Vicario Abbatiæ, qui nedum informatus præſumitur de propriis ſtylis, & conſuetudinibus, ſed etiam ſollicitus cenſetur tuitionis, & conſervationis jurium illius, quam maximam animadverſionem promerentur, Felin. *in cap. ad aures*, *ſub num.* 15. *de reſcriptis*, Rota coram Mantic. *deciſ.* 87. *num.* 2. coram Gregor. *deciſ.* 482. *num.* 6. *& in recent. deciſ.* 509. *num.* 24. *par.* 14. Non ſubſiſtente diſtinctione inter conſuetudinem coactivam renovandi pro eodem Canone, & conſuetudinem ſimplicem, ſeu præciſivam renovandi, ex quo, dum ſupponitur coactiva quoad eundem Canonem, id implicite præſupponitur obligationem jam exiſtentem renovandi, alias poſſet Dominus directus eludere renovationem pro eodem Canone, nolendo renovare, ut de ſe patet, nec etiam obſtante Conſtitutione 51. ſanctæ memoriæ Urbani VIII. cum eidem plene reſpondeat prima deciſio, §. *Minuſque*.

Probabilis itidem ſpes D. Cardinalis Medicei renovationem obtinendi ex altero titulo originariæ bonorum appodiationis fundata, quam valde recognita fuit ex urgentibus probationibus ad hunc affectum allatis, nam de anno 1127. Imelda, & Corradus filius, une cum aliis filiis, & reſpective fratribus conceſſerunt Mainerdo tunc Abbati S. Laurentii in Campo, ſuiſque ſucceſſoribus omnia, & ſingula ipſorum bona exiſtentia in vico Bulgarorum, in fundo *Zaneſtellæ*, & in fundo Cartecolæ, nominatis pro confinibus inter cætera littore Maris, ac Fluviis Metauri, & Nebulæ, itaque bona concedentes unico contextu retinuerunt in emphyteuſim cum pacto renovandi, & de anno 1149. quædam Pamphilia cum præſentia, & conſenſu Martini Viri titulo donationis irrevocabilis inter vivos conceſſit, ac tradidit Eccleſiæ, & Monachis S. Laurentii ejus terras, ſylvas, aliaque bona exiſtentia inter ejuſdem Metauri, Montaneæ, Nebulæ, & Maris fines, quæ poſtea pro ſe, filiis, & nepotibus, ſuiſque hæredibus cum clauſula, *ad habendum*, & ſub annua penſione, ſeu Canone recepit in emphyteuſim ab ipſa Eccleſia, & Monachis, prout ex inſtrumentis datis in præterito Summario *num.* 28. *cum duob. ſeqq.* & controverſa bona hæc eadem eſſe deſumitur ex convenientia confinium Metauri, Montaneæ, Nebulæ, & Maris, probata ex Chartis Geographicis Ducatus Urbini per Joannem Antonium Maginum confectis, quas ſituationem concludere prænotat Rota coram Priolo *deciſ.* 28. *num.* 37. & in Salisburgen. juris Metropolitici 26. Novembris 1691. §. *Harum rerum* coram Reverendiſſ. D. meo Priolo, & in nullius Provinciæ Tarraconen. Juriſdictionis 19. Junii 1693. §. *Et quidem* coram Reverendiſſimo Domino Decano, & in Romana exemptionis Calceolariorum 27. Junii 1695. §. *In hypotheſi* coram me.

Superadditis ſignanter pluribus demonſtrationibus, & adminiculis elicitis ex renovatione anni 1303. dicto Summario *n.* 1. ubi ſecte legitur diſcretiva bonorum, quod ea, quæ tunc renovationem obtinentes habebant intra primum latus a flumine Saxano, in quo exiſtebat Caſtrum Leonis, ut conſtat ex renovatione anni 1463. nominantur abſque aliqua adjectione qualitatis Eccleſiaſticæ, ſeu juris Eccleſiæ, quæ tamen non fuit omiſſa in aliis, & diverſis bonis Eccleſiæ, ſimiliter ſub unica eorborum ſtructura conceſſa fuerunt non ſolum bona, (quæ per Inveſtitos habebantur, ſed etiam ea, quæ deinceps per ipſos, ſeu eorum hæredes habende eſſent, tunc per Inveſtitos expreſſe reſervatæ fuerunt perſonæ nominum, & ſubditorum, & mobilia tam ſue, quam ſuorum hæredum, tanquam de iis, quæ ab eadem Eccleſia non recognoſcebant, cum talis reſervatio præſupponere videatur conceſſionem ab ipſis reſervatariis factam, ſuſcepta fuit per Abbates defenſio erga Inveſtitos, eorumque filios, & nepotes, vel illos, qui eorum gradus ſupplevíſſent, ab omni perſona hominum in Judicio, & extra, necnon pro Inveſtitura bonorum tenuiſſima reſponſio, ſeu Canon duorum ſolidorum conventus fuit, acceditque conſuetudo illarum partium faciendi ſimiles appodiationes, ut teſtatus fuit ſanctæ memoriæ Urbanus VIII. in infradicendo Indulto, & conſtat ex pluribus poſitivis bonorum donationibus cum ſucceſſivis inveſtituris eb ea receptis, dicto Summario *num.* 42. *cum ſeqq.* atque de cauſis deveniendi ad appodiationes *num.* 45. *&* 46. Nec hujuſmodi probabilem appodiationem deſtruunt enunciativæ emiſſæ in dicta inveſtitura, ſeu renovatione anni 1303. ac in relato Inſtrumento tranſactionis, quod bona ſpectant ad Abbatiam, nec minus eſt Privilegia Othonis Imperatoris, Summorumque Pontificum Paſchalis II. Anaſtaſii IV. & Urbani III. annunciativæ porro non excludunt qualitatem pertinentiæ ad Eccleſiam vigore appodiationis, & privilegia, quidquid ſit de eorumdam legalitate multipliciter controverſe, non deſignant, aut exprimunt bona, de quibus agitur, ſed potius confunduntur ex Inſtrumentis annorum 1117. & 1149. ac cum proceſſerint per viam confirmationis dominii Eccleſiæ, non excludunt, quin prius eadem bona fuerint appodiata, ad doctrinam Bald. *in l. nominationes*, *ex fin. Cod. de appellat.* Rota coram Seraph. *deciſ.* 981. *num.* 5. & coram Pamphil. *deciſ.* 680. *num.* 17.

Opitulatur demum D. Cardinali Mediceo indultum ſanctæ memoriæ Urbani Octavi ſuper bonis emphyteuticis, ac feudalibus Eccleſiarum Status Urbini impreſſum penes Peiſell. *in expedit. Cauſ. Civil.* 7. ad effectum eliciendi probabilem ſpem renovationis; quin prædicti indulti diſpoſitio declinari valeat ex eo, quod hæc bona non probentur exiſtere in Statu Urbini, nam hæc negativa probatio non concluditur, ſed potius pro affirmati-

va

Digitized by Google

va quamplura conſiderabilia deducuntur, nempe conceſſio emiſſa in ſuperius mentionata Concordia inter Magnam Duciſſam, & Cardinalem Barberinum per ſanctæ memoriæ Alexandrum VII. confirmata, depoſitiones tam decem Teſtium formiter examinatorum de anno 1649. quam aliorum ad perpetuam optime referentium comprehenſionem in Statu Urbini, quibus credendum eſſe conſiderant Bald. *conſ.420. n.1. verſ. interdum etiam*, *lib.* 1. Dec. *conſ.40. n.67. lib.4.* Surd. *conſ.429. n.* 1. *lib.* 3. Capyc. Latr. *conſult.* 33. *n.17. lib.*1. Rota coram Cavaler. *deciſ.161. n.6.* & de hac ſituatione, ſeu comprehenſione teſtantur etiam Geographi, & Hiſtorici, nimirum Antonius Magini in ſua Ital.& ſignanter in Tabula Status Urbini, Vincentius Maria Cimarellus in Hiſtoria eiuſdem Status *cap.6.* concurrunt quamplures enunciativæ, nam in inſtrumento renovationis anni 1619. Abbatia Sancti Laurentii dicitur Provinciæ Urbinaten. & ita etiam denominatur in referendo Breve ſanctæ memoriæ Clementis X. ac in inſtrumento confirmationis inveſtituræ anni 1466. Caſtrum Leonis dicitur Senogall. Diœceſis, quæ citra controverſiam eſt in Statu Urbini, ac de hac Diœceſi nuncupatur in quindecim publicis Inſtrumentis relatis in Summario D. Cardinalis Medicei *n.* 8. quas enunciativas deſervire etiam in probationem ſituationis, vel territorii notant Abb. *conſ.62. ſub n.11. in fin. lib.*2. Valenz. *conſ.*100. *n.44. & 45. lib.* 1. Albert. Brun. *conſ. feud.* 34. *n.*3. Spad. *conſ.* 11. *n.* 2. *lib.* 1. Kinichen. *de Jur. Territor.* c. 3. n. 12. & 13. de Luca *de ſervit. diſc.* 85. *n.* 20. *& ſeqq.* Panimoll. *deciſ.* 25. *adnot.* 2. *n.* 14.

Minuſque Pontificii Indulti, ſeu Brevis efficacia valet evitari, tam ex eo quod in illo exceptuata leguntur bona litigioſa, qualia eſſe controverſa prætenduntur, nam ex lectura eiuſdem Brevis manifeſte deprehenditur, quod dicta qualitas litigioſa conſiderata fuit quoad bona devoluta tempore Datæ dicti Brevis, ut præſeferunt expreſſe verba ibi: *hactenus ſunt devoluta*, *ſuper quibus tamen lis adhuc mota non ſuit, &c.* ea propter nullo modo conſiderabilis eſt in hodierno ſtatu, ubi agitur de nova devolutione mox ſuperventa, poſtquam dicta antiqua lis per Pontificem conſiderata terminata fuerat per relatam Concordiam inter Magnam Duciſſam, & ipſum Cardinalem Barberinum, quæ totaliter litem perimit, *ad cap. 1. de lit. non conteſt. in 6.* & coram aliis, in Bonon. Tranſactionis 12. Maji 1684. *in princ.* coram Reverendiſs. Florez, habeturque ac ſi nunquam extitiſſet, cum de effectu tranſactionis ſit, quod totum retrotum ceſſetur reſtitui primævo, & præexiſtente titulo ante ipſam motam litem, ut cæteris adductis copioſe firmatum fuit in Bonon. Macelli 19. Novembr. 1696. §. 2. *& fortius coram me*. Nec ex quo D. Cardinalis Mediceus ſit forenſis, & non habitet in ſtatu Eccleſiaſtico, ſiquidem ut fuit reſponſum in deciſione confirmata, §. *Ex his itaque circa medium*, quatenus pertinet ad forenſitatem, D. Cardinalis Mediceus allegat diſpenſationem obtentam per Breve ſanctæ memor. Clement. X. ad recipiendum horum bonorum renovationem, quod licet directum fuerit Abbati Commendatario cum verbis, *poſſit, & valeat* renovationem facere, nihilominus huiuſmodi verba reſpiciunt actum renovationis, quam D. Cardinalis Mediceus non petit vigore dicti Brevis, ſed ex antefatis tribus titulis validiſſimis, & æque principalibus, non autem habilitationis ad renovationem aſſequendam, quia in hac parte Papa loquutus fuit per verbum, *derogamus*, quod eſt verbum præſentis temporis, ac de præſenti operativum habilitationis, ac remotionis obſtaculi, ut ad propoſitum obſervat Rota in Romana Pacuniaria 22. Martii 1688. §. *Nec valuit replicatio*, cor. bonæ memoriæ Emerix, ſubnexis aliis ponderationibus in deciſione præcedenti factis, *d.§. Ex his in fine*. Quo vero ad effectum habitationis tranſierunt DD. ad effectum, de quo agitur, ſpei probabilis cum reſponſionibus datis in præterita deciſione *d.§. Ex his itaque*, nimirum, quod & D. Cardinalis Mediceus habeatur pro præſenti, dum tanquam Sacræ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis non poterat abeſſe ſine licentia Papæ, & habitationem, nedum in locis controverſis, ſed in ipſa urbe retineat, quod ad effectum requiſiti circa habitationem, quæ pendet ab animo redeundi, conſideravit Rota *in deciſ.* 90. *n.*5. *& 6. & deciſ.*43. *n.* 1. *cum ſeqq. p.* 18. cum aliis in deciſione, §. *Ex his itaque*.

Et ita prælibatis his pro hoc Summariſſimo Judicio manutentionis ad ſolum finem deſumendi probabilem ſpem novationis poſt ſecundam Cauſæ propoſitionem Dominis omnibus videntibus, ac iiſdem partibus acerrime informantibus concluſum fuit.

DECISIO TRIBUNALIS
M. R. C. REGNI SICILIÆ
IN CAUSA SUCCESSIONIS PRINCIPATUS BUTERÆ,
cum Dignitâte Magnatis Hiſpaniarûm, Petrâpretiæ, & aliorum Statuum, ac Feudorum vacantium ob mortem D. Donnæ Margaritæ ab Auſtria, & Branciforte.

IN FORMA JUSTIFICATIONIS SUFFRAGIORUM,
Quæ ab Illuſtr. & Spectab. Judicibus in cauſa lata fuere, ut ad Regale Italicarum rerum Supremum Conſilium via recognoſcendi tranſmitti deberent.

S. C. R. M.

SUborta lite, & quæſtione inter Don Joſeph Branciforte Santapau, & Barreſi, Mazareni Comitem ex una, & Don Joſeph Branciforte Santapau, & Barreſi Comitem Racudiæ ex altera, ſuper ſucceſſione Principatus Buteræ, & Petrapretiæ, Marchionatus Licodiæ, Barrafrancæ, & Militelli, aliorumque Statuum, & feudorum vacantium ob mortem Donnæ Margaritæ ab Auſtria, & Branciforte ultimæ prædictorum Statuum poſſeditricis, quæ nullis relictis deſcendentibus diem clauſit extremum; fuit per Judices iſtius Magnæ Regiæ Curiæ decretum, & executum ſequeſtrum ſuper dictos Status ad nomen veri ſucceſſoris juxta tenorem, & continentiam Sacrarum literarum Tuæ C.M datarum 17. Novembris 1651. ne videlicet Partes de continuatione poſſeſſionis contendentes ſuper ipſius actuali apprehenſione ad rixas, & arma pervenirent; fuit deinde per Archiepiſcopum Panormitanum tunc Proregis, & Tuæ Majeſtatis Vicarii Locumtenentem commiſſa cauſa (ut juris, & moris eſt) Judicibus Magnæ Curiæ, ex quibus cum nonnulli ob interpoſitas ab utraque parte recuſationes ſeſe abſtinere velle, & non ſe impedire reſponderint, duobus ex nobis tantum remanſis (videlicet de Ramondetta, & de Vivacito) aliis tribus (nempe de Marotta tunc Præſide Conciſtorii S.R.C. nunc vero Magnæ Curiæ, de Domenech Audiunta Generali, & de Caracciolo olim Judice Magnæ Curiæ) primo delectis, & ſubrogatis damum alii duo de utriuſque partis conſenſu, & Tui Ajalæ Comitis Vicarii præſcripto, & aſſignatione (ſcilicet de Creſpos, & de Monge fidei Cenſores in hac iſtius Tui fideliſſimi Regni Sancta Inquiſitione) adjuncti fuimus.

Cum autem Tuæ Reg. Majeſtati per Sacras Tuas literas ad utriuſque partis ſupplicationem obtentas præcipere, & ordinare placuerit, quod in præſenti cauſa Judicum Vota, & relationes cum ſuis juſtificationibus, & proceſſu, ad Tui Italicarum rerum Supremi Conſilii Senatores, via recognoſcendi de more, tranſmitterentur, Nos, quibus hoc munus obire contigit, Regiis Tuis placitis, (ut par eſt) obtemperantes, Vota noſtra prædicto Ajalæ Comiti Proregi, & Vicario tuo nuper ſub die 2. Octobr. 1660. ſecreta relata, cum juribus, rationibus, & argumentis, quibus ad pronunciandum, prout infra, moti fuimus, Sacræ Majeſtati Tuæ, & Tuorum prædictorum Senatorum prudentiſſimo, & probatiſſimo judicio, recognoſcenda, & corrigenda tranſmittimus, & ſubmittimus.

Prius tamen, quam noſtrum proferamus judicium, majoris claritatis, altiuriſque cognitionis gratia, nonnulla in facto cauſæ prælibare neceſſarium cenſemus, aliis longiori calamo ad diſcurſum juſtificationum, & ſuis in locis exprimendis, brevitatis, & clarioris methodi cauſa ſtudioſe reſervatis.

Don Fabritius Branciforte, & Santapau Princeps Buteræ, & Petrapretiæ, ex Donna Catharina Barreſi Marchioniſſa Militelli, tres ſuſcepit filios, Don Franciſcum primogenitum, Don Joannem ſecundogenitum, & Donnam Catharinam tertiogenitam.

Don Franciſcus primogenitus uxorem duxit Donnam Joannam ab Auſtria, & iſtius matrimonii contemplatione Don Fabritius pater refutavit, & renunciavit eidem dictos Status, Baronias, & Feuda, quorum tunc erat poſſeſſor, ad habendum poſt ipſius mortem, excepto Titulo Principatus Petrapretiæ, qui ut ex nunc fuit renunciatus, & demum cum jam ob mortem D. Catharinæ matris in ſtatu, & Marchionatu Militelli ſucceſſiſſet, vivo patre, ac propterea caducata prædicta refutatione, unica ſuſcepta, & relicta filia Donna Margarita ab Auſtria, & Branciforte, vita functus eſt.

Don Joannes ſecundogenitus ex Donna Joanna Branciforte legitima uxore duos filios maſculos, nempe Don Gabrielem primogenitum ſurdum, mutum, & a natura imperfectum, & Don Joſeph nunc Mazareni Comitem, ac alias filias fœminas procreavit, quibus extantibus vivo adhuc Don Fabritio patre, cum jam ob præmorientiam Don Franciſci fratris primogenituram occupaſſet, & refutationem prædictorum Statuum obtinuiſſet, vitam cum morte commutavit.

Donna Catharina denique tertiogenita matrimonium duxit cum Don Nicolao Placito Branciforte tunc Racudiæ Comite, nunc vero Principe de Leonforte, ex quo natus eſt D. Joſeph Branciforte hodie Racudiæ Comes, qui majori ætate præcedit dictum Mazareni Comitem, non vero Don Gabrielem ejus fratrem imperfectum ſeniorem.

Ob mortem præfati Don Franciſci Primogeniti Marchionis Militelli, Donna Joanna uxor in anno 1623. pro ipſius dotium reſtitutione, quibus Don Fabritius Socer erat adſtrictus, duas exercuit executiones in unciis 60.V.852. per cedulam primi decreti ſuper dictis Statibus, Baroniis, & Feudis adimpletas, pro qua ſumma dictum fuit, Rejiciantur præſtito, &c. & demum ad adjudicationem, & liberationem dictorum feudorum fuit proceſſum, quæ dictæ Donnæ Joannæ addicta fuere.

Erat tunc infans dictus Don Joſeph Mazareni Comes, & ſub tutela Donnæ Joannæ matris, & dicti Don Nicolai Avunculi conſtitutus, ſed cum prædicta adjudicatio ad notitiam dictæ Donnæ Joannæ matris perveniſſet, nondum tamen capta prædictorum feudorum poſſeſſione, ejus apprehenſionem impedire curavit, prætendens filium ſuum Don Joſeph omnium prædictorum Statuum, & Feudorum legitimum eſſe ſucceſſorem, tam virtute refutationis patri viventi factæ, quam ex eo quod ob Avi Don Fabritii mortem nullus alius ſuccedere poterat in dictis feudis, cum eſſet ei nepos maſculus ex filio primogenito refutatario, ac per conſequens indubitabilis ſucceſſor, attentis Regni Capitulis, ut inferius ſuo loco demonſtrabimus.

Huic prætenſioni ſe oppoſuit Donna Margarita filia Don Franciſci primogeniti, vivente patre defuncti jam Marchioniſſa Militelli, contendens ad ipſam ſpectare prædictorum Statuum ſucceſſionem virtute refutationis Patri factæ, cui ipſa ſucceſſerat.

Deventum tandem eſt ad concordiam inter prædictas partes, & per Albaranum inter eaſdem confectum, quod redigi voluerunt in publicum Inſtrumentum, pactitatum, & conventum fuit, quod ſigillarentur literæ de tradenda poſſeſſione pro prædictis creditis ad favorem Donnæ Joannæ ab Auſtria, & ab eadem captam poſſeſſionem deberet exinde reſtituere dictæ Donnæ Margaritæ filiæ, ſolutis ab ea prius dictis creditis per ſubjugationem prædictorum Statuum, & feudorum in tot annuis redditibus,

quæ

quot dictæ ſummæ correſpondent, cum pacto redimendi, & juxta formam Bullæ, & his peractis dicta Donna Margarita deberet tradere dicto Don Joſeph, & ejus nomine dictæ Donnæ Joannæ ipſius Matri, & Tutrici poſſeſſionem Comitatus Mazareni, & Graſſuliatus, Baroniæque de Nixami cum omnibus ſuis feudis, membris, & pertinentiis, prout per dictum Don Fabritium poſſidebantur, & hoc pro omnibus prætenſionibus, quas dictus Don Joſeph habebat, & habere poterat, ſequuta morte dicti Principis Don Fabritii communis Avi, remanentibus pro dicta Donna Margarita omnibus aliis Statibus, Feudis, & Baroniis, cum ſuis titulis, & dignitate Magnatis Hiſpaniarum; ſuper quod, mortuo jam Don Fabritio, fuit poſtea ſtipulatum publicum inſtrumentum inter prædictas partes, cum auctoritate, & interventione dicti Don Nicolai Comitis Racudiæ tutorio nomine dicti Don Joſeph infantis, pro quo de ratò promiſit, cùm ampliſſimis, & prægnantiſſimis clauſulis, pactis, & renunciationibus, quod quidem dictus Don Joſeph jam major factus expreſſe ratificavit.

Anno 1624. migravit e vita Don Fabritius condito teſtamento, in quo inſtituit hæredem univerſalem in omnibus ipſius bonis feudalibus, & Burgenſaticis dictum Don Joſeph nepotem ex filio ſecundogenito nunc Mazareni Comitem.

Moritur denique Donna Margarita ab Auſtria, nullis relictis deſcendentalibus, & in teſtamento ab ipſa in Urbe Romæ confecto inſtituit hæredem particularem in dictis Statibus, & feudis ab eadem in vita poſſeſſis in hoc Siciliæ Regno ultra Farum eum tantummodo, qui de jure ſuccedere deberet, ut apparet ex dicto teſtamento in actis cauſæ ab utraque parte exhibito.

Hinc excitata eſt controverſia inter dictos Comites Mazareni, & Racudiæ intendentes utrumque eorum in ipſum eſſe tranſlatam dictorum Statuum, & feudorum poſſeſſionem, legis, & Capitulorum Regni miniſterio, tanquam verum ſucceſſorem ab inteſtato dictæ Donnæ Margaritæ, ex juris, & eiſdem Regni Capitulis diſpoſitione, ac propterea manutenendum in dicta poſſeſſione, virtute Statuti illam in verum hæredem continuantis Mazareni Comitem, uti filium D. Joannis ſecundogeniti, licet minorem ætate: Racudiæ vero, tanquam maſculum in eodem gradu, & ſexu exiſtentem, majorem autem ætate.

Cauſa igitur introducta in ſummariſſimo manutentionis judicio, ſcripturis ab utraque parte ad effectum, & contrarium effectum miſſis, & copioſiſſimis inſcriptis allegationibus nobis traditis, cum jam ſatis eſſent aperta puncta, poſt longam diſcuſſionem, venerunt ad eandem cauſam Principes de la Trabia, & de Reſuttana, prætendentes manutentionem in poſſeſſione dicti Status, & Marchionatus Militelli, virtute cujuſdam teſtamenti Antonelli Barreſi dicti Status, & Terræ prætenſi primi Acquiſitoris, per quod aſſerebant eſſe regulandam ſucceſſionem, ab eaque excludendos dictos Comites Mazareni, & Racudiæ in eodem ſummariſſimo manutentionis judicio, utpote deſcendentes a dicta Donna Catharina Barreſi intruſa, & injuſta poſſeditrice, ſicuti latius inferius dignoſci ſuo loco poterit.

Denique auditis omnium partium Advocatis, allegationibus recognitis, datis motivis, & ſæpe ſæpius Jurium, & Auctorum deciſionibus, doctrinisque repetitis, duabus, & tribus aliquando ſeſſionibus omni hebdomada per diſcurſum octo menſium habitis, omnibus viſis ſcripturis per partes exhibitis, poſt longam conferentiam, maturamque deliberationem, ut tanti magnæ cauſæ qualitas expoſtulabat, concordi omnium noſtrorum judicio, Mazareni Comitem (quem hæc Civitas uno ore verum, & indubitatum ſucceſſorem prædictorum Statuum acclamabat) in eorum poſſeſſione manutenendum eſſe cenſuimus, denegata manutentione dicto Comiti Racudiæ, & dictis Principibus de la Trabia, & de Reſuttana.

Cum autem unus ex nobis (de Ramundetta videlicet) ad inſtantiam Trabiæ Principis, & ad deciſionem cauſæ Marchionatus Militelli ipſi tangentis, prærecuſatus eſſet habitus, neceſſe fuit (& ita iſtius Judicii ordo expoſtulabat) quod cauſa prædicta ſucceſſionis Militelli præcederet in deciſione cauſam reliquorum Statuum, & feudorum, ac propterea, dicto de Ramundetta nullatenus interveniente, cauſa prædicta inter dictos Principes Trabiæ, & Reſuttanæ per alios ſex a nobis fuit deciſa; deinde & eodem die, aliquo tamen interjecto temporis ſpatio, cum jam concordi ſuffragio, denegandam dictis Principibus, & eorum cuilibet manutentionem eſſet per Nos decretum, ad cauſæ omnium Statuum determinationem proceſſimus inter dictos Comites Mazareni, & Racudiæ, quæ omnibus Nobis ſeptem numero concurrentibus, prout infra fuit expedita.

Die ſecundo Octobris hora decimaquinta ejuſdem diei 1660.

Facto verbo Excellentiæ Suæ.

Non manuteneatur: Salvis juribus iſti Illuſtri Principi Trabiæ in poſſeſſorio plenario, & petitorio, ac etiam ſalvis juribus Illuſtribus Comitibus Racudiæ, & Mazareni, & unicuique eorum, in deciſione fienda cauſæ poſſeſſorii ſummariſſimi inter dictos Illuſtres Comites vertentis ſuper Statibus Buteræ, Petrapretiæ, Militelli, & aliorum bonorum, & jurium contentorum in effectibus ambarum partium, expenſis hinc inde compenſatis.

Die ſecundo Octobris hora decimaquinta ejuſdem diei.

Facto verbo Excellentiæ Suæ.

Non manuteneatur: Salvis juribus iſti Illuſtri Principi Reſuttanæ in poſſeſſorio plenario, & petitorio, ac etiam ſalvis juribus Illuſtribus Comitibus Racudiæ, & Mazareni, & unicuique eorum in deciſione fienda cauſæ poſſeſſorii ſummariſſimi inter dictos Illuſtres Comites vertentis ſuper Statibus Buteræ, Petrapretiæ, Militelli, & aliorum bonorum, & jurium contentorum in effectibus ambarum partium, expenſis hinc inde compenſatis.

Die ſecundo Octobris hora decima octava ejuſdem diei.

Facto verbo Excellentiæ Suæ.

Manuteneatur iſte Illuſtris Don Joſeph Branciforte, Comes Mazareni, Salvis juribus Illuſtri Comiti Racudiæ in poſſeſſorio plenario, & petitorio, expenſis hinc inde, &c.

Die ſecundo Octobris hora decimo octava ejuſdem diei.

Facto verbo Excellentiæ Suæ.

Non manuteneatur iſte Don Joſeph Branciforte Comes Racudiæ, ſalvis juribus in poſſeſſorio plenario, & petitorio, expenſis hinc inde compenſatis.

Hoc eſt S. R. M. noſtrum uniforme Judicium, ad cujus juſtificationem, ut clare, & diſtincte procedamus, præmiſſo deſcendentiæ arbore, ad dignoſcendos oppoſitorum gradus, qui in principio depictus reperitur, iſtarum juſtificationum ſeriem in quinque partes, ſive articulos principales dividemus: In quos brevitati conſulentes, omnia, quæ tum in voce, tum in ſcriptis ab utriuſque partis Advocatis propoſita fuere, breviori methodo comprehendemus contrarias ſigillatim diluendo oppoſitiones.

Primus articulus juſtificabit omnia feuda vacantia ob mortem Donnæ Margaritæ ab Auſtria eſſe ex pacto, & providentia Principis, & ſic in forma pactionata, quam Siculi ſtrictam vocant, habereque annexam clauſulam juris Francorum, hoc eſt qualitatem primogenituræ.

In ſecundo articulo probabimus Comitem Mazareni, utpote verum refutantem feudorum, & Statuum prædictorum (Militelli Marchionatu excepto) Donnæ Margaritæ refutatariæ abſque filiis defunctæ, jure reverſionis, vel ſucceſſionis incontrovertibilis ſuccedere, non obſtante renunciatione in contractu tranſactionis ad favorem ejuſdem Donnæ Margaritæ facta, quam perſonalem oſtendemus, ac propterea debuiſſe prædicto Comiti concedi manutentionem, excluſo Racudiæ Comite.

Tertius articulus ſimiliter juſtificabit, ſecluſo reverſionis jure, ſuppoſita tamen prædictæ renunciationis perſonalitate, etiam quod ſit nova ſucceſſio regulanda ab inteſtato ex diſpoſitione ultimæ poſſeditricis inſtituentis illum, qui de jure ſuccedere debet, Mazareni Comiti ſucceſſionem competere ob prærogativam potioris lineæ in paritate gradus, & ſexus.

Quartus Articulus comprobabit Mazareni Comiti debuiſſe concedi prædictorum Statuum manutentionem, ob qualitatem melioris originis, quia in pari gradu reperitur maſculus ex maſculo, at vero Racudiæ Comes maſculus ex fœmina.

In quinto denique Articulo juſtificabimus Principes de la Trabia, & Reſuttana, qui in hanc cauſam venerunt prætendentes quemlibet eorum manutentionem in poſſeſſione dicti Status, & Marchionatus Militelli, non fovere bonum jus in præſenti judicio, ac propterea merito fuiſſe eiſdem prædictam manutentionem denegatam, ſalvis juribus in judicio plenario, & petitorio.

SUMMARIUM.

1 Opponitur feuda non eſſe juris Francorum.
2 Contrarium probatur ad n. 5.
6 Quando confirmatio habeat vim novæ conceſſionis, & immutet naturam feudi.
7 Primus acquirens poteſt diſponere, & novam formam feudo imprimere, erogando primogenituram.
8 De clauſula ad faciendum, ut æquipolleat, & quibus deſerit.
9 In feudo mixto poteſt alterari ejus natura, & erigi primogenitura.
10 De validitate teſtamenti primi acquirentis, & n. 11.
12 Obſervantia dat robur ſcripturæ.
13 Exceptio extrinſeca, & altioris indaginis adverſus teſtamentum, non impedit immiſſionem in vim leg. fin. ad num. 15.
16 Agitur de natura aliorum feudorum ad n. 27.
28 Clauſula juris Francorum importat primogenituram.
29 Feuda dignitatis ſunt individua, & deferuntur jure primogenituræ.
30 De cap. Regni, ſi aliquem, deferente ſucceſſionem jure Francorum.
31 De eadem forma juris Francorum.
32 Obſervantia in propoſito eſt deferendum.
33 In poſſeſſorio attenditur ultimus ſtatus.
34 De capitulo 204. Caroli V.
35 Ex vi comprehenſiva caſus habens eandem rationem continetur ſub nova lege.
36 Statutum excludens fœminas propter fratrem, intelligitur etiam de patruele tantum.
37 Cap. ſi aliquem, licet loquatur de transverſalibus, habet etiam locum in deſcendentibus.
38 De excluſione, & habilitatione fœminarum remiſſive.
39 An attendatur in ſucceſſione tempus refutationis, vel mortis refutantis? & num. 40.
41 Quod attendatur tempus refutationis, & de rationibus ad n. 44.
45 Contrarium probatur verius, ut attendatur tempus mortis, & de rationibus ad n. 50.
51 A fideicommiſſis ad feuda validum eſt argumentum.
52 In feudo pacti, & providentia agnati habent ſpem probabilem, & veniunt jure ſuo, & num. 53.
54 Concluditur attendi debere tempus mortis, & de rationibus, ad n. 62.
63 Reſpondetur Doctoribus, tenentibus contrarium, ad n. 65.
66 Refutatio dari poteſt, etiam ſi refutans non poſſideret feuda, ſed refutatarius, ad n. 70.
71 Refutatario morienti ſine liberis, ſuccedit refutans, qui aliis in ſucceſſione præfertur, & num. 72.
73 An jure ſucceſſionis, vel reverſionis, & quid jure ſucceſſionis? & num 74.
75 Quando refutans ſuccedit refutatario, tenetur ad onera medio tempore contracta.
76 Item quod jure ſucceſſionis.
77 Contrarium quod jure reverſionis.
78 Datur diſtinctio, & quomodo quæſtio decidatur, & reſpondetur ad contraria num. ſeqq.
90 Quod renunciatio, ſeu refutatio ſit realis probatur ex multis realitatem denotantibus, ad n. 101.
102 Contrarium quod ſit perſonalis num. ſeqq.
111 In feudis, & aliis non tranſitoriis ad extraneos ſtipulatio intelligitur pro filiis, & deſcendentibus propriis, & capacibus, non pro aliis non contemplatis, ad n. 117.
118 Tranſactio reſtringitur ad expreſſa, quæ erant in lite, & num. ſeq.
120 Renunciatio reſtringitur ad ſuam cauſam, ad num. 134.
135 Quando in feudis refutatio non ſit perſonalis, ſed realis, & omnimoda, & num. 136.
137 In dubio præſumitur perſonalis, & reſpondetur ad contraria, ad num. 140.
141 Deficiente perſona, renunciatio perſonalis evaneſcit, ad num. 146.
147 Facta inſtitutione in feudis illius, qui de jure cenſetur inſtitutus ſucceſſor ab inteſtato, & num. ſeqq.
153 Si habens facultatem eligendi, vel nominandi non utitur facultate, cenſetur vocare ſucceſſorem ab inteſtato, & num. ſeqq.
159 De limitatione regulæ, ut renunciantibus ad jura ſua non detur regreſſus.
160 De quæſtione ſuper prærogativa lineæ in ſucceſſione feudorum decidenda cum legibus Regni.
161 Non ſemper valet argumentum de majoratu ad Regnum, & quando ſit, & n. 162.
163 Quælibet ſucceſſio regulanda eſt juxta leges particulares regionis, & num. 164.
165 Ad intelligendum cap. ſi aliquem, & de quæſtione ſucceſſionis inter duos patrueles, & num. ſeq.
167 De cap. 118. & cap. 204. ad num. 169.
170 Clauſula juris Francorum importat ſucceſſionem jure primogenituræ.
171 In primogenitura primum locum occupat linea, & de tranſmiſſione prærogativæ lineæ, & num. ſeqq.
175 Quod non detur tranſmiſſio.
176 Sed repræſentatio in infinitum.
177 Quod deque ratione repræſentationis, & de effectibus exinde reſultantibus num. ſeqq.
182 Etiam inter transverſales attenditur idem ordo lineæ ſi deſcendunt a primo acquirente, vel inſtitutore.
183 De differentia, an vocetur primogenitus, vel major natu, & num. ſeqq.
186 De legibus Hiſpaniarum in materia primogenituræ, an ſint correctoriæ juris communis, vel concordent?
187 Quid in terminis ſpecialibus feudorum, an intret eadem prærogativa lineæ, & de diſtinctione inter feuda dividua, & individua, & num. ſeqq.
192 De interpret. cap. ſi aliquem.
193 De quæſtione inter nepotem ex primogenito, & patruum, ut recepta ſit pro nepote.
194 In Regno Siciliæ jus commune in materia feudali erat illud Longobardorum.
195 Quomodo, & quando introductum eſt jus Francorum, & feuda effecta ſunt individua, ad num. 197.
198 Sequitur interpretatio c. ſi aliquem, & num. ſeqq.
205 Attento jure Longobardorum omnia feuda erant pacti, & providentia, & non erant cognita hereditaria, ad num. 210.
211 Succeſſio feudorum per Conſtitutionem, ut de ſucceſſionibus, fotis reſtricta in Sicilia, ampliata ad ſeptimum gradum, ad num. 213.
214 Statutum debet interpretari, ut minus corrigat jus commune, ad num. 228.
229 Legum correctio non eſt præſumenda.
230 Sequitur interpretatio cap. ſi aliquem, reſpondendo ad objecta, & num. 231.
232 De prærogativa lineæ attendenda.
233 Quis dicatur proximior in majoratibus, & primogenituris, & num. ſeq.
235 De eadem prærogativa lineæ, & num. ſeqq.
244 Non requiritur ut primogenitus poſſederit, vel jus habuerit, ut tranſmittat prærogativam lineæ ad poſteros, & num. ſeqq.
250 De intellectu cap. Conſtitutionem 30. Regis Friderici & num. ſeqq.
253 De capitulo 118. & num. 256.
257 De capitulo 204.
258 Et de capitulo 18.
259 De eadem prærogativa lineæ, ad num. 263.
264 De cap. 18. & 118. & 204. & num. ſeqq.
286 In ſtatutis correctoriis an detur extenſio de caſu ad caſum, & de perſona ad perſonam? ad num. 291.
292 Rubrica habenda pro lege, & quando, & n. ſeqq.
314 De concurſu duorum patruelium, quorum unus ex ſecundogenito ſit minor, alter ex tertiogenito major.
315 De puncto an detur repræſentatio inter collaterales, & n. ſeqq.
322 De eadem repræſentatione in feudis jure primogenituræ.
323 Reſpondetur Doctoribus in contrarium, ad n. 325.
326 De agnatione ſaltem artificiali, & ficta conſiderata per Capitula Regni, ad num. 331.
332 De propoſitione, quod fœmina præfertur maſculo remotiori, ad num. 334.
335 Referuntur Doctores Siculi excludentes prærogativam lineæ ex Capitulis Regni, & n. ſeqq.
350 Expenduntur Doctores Neapolitani.
351 Agitur de deciſionibus editis in pluribus tribunalibus Regno, & n. ſeqq.
356 De excluſione muti, & ſurdi, ſeu aliter imperfecti a ſucceſſione feudi quomodo, & quando procedit, ad n. 358.
359 Fœmina regulariter excluſa a ſucceſſione feudorum.
360 Etiam ſi ſit habilitata intelligitur in ſubſidium.
361 Quid de jure Regni tam attentis Conſtitutionibus, quam Capitulis, & n. ſeqq.

367 Per

367 *Per Capitula contemplata eſt agnatio, & n. 368.*
369 *In paritate gradus agnatus præfertur cognato, ad n. 371.*
372 *An jus commune feudorum ſit receptum in Regno Siciliæ, & num. ſeqq.*
379 *De diſtinctione inter agnationem veram, & agnationem fictam, ad num. 383.*
384 *Feuda habentia naturam agnatitiam, ſeu maſculinam in prælatione, an eam naturam ammittant, vel mutent, ſi tranſeunt ad fœminam ad num. 387.*
388 *Fœmina eſt agnata licet nupta viro de aliena familia, & num. ſeqq.*
392 *De Maſculo cognato, qui tamen ſit etiam de familia, & num. 393.*
394 *Excluſio fœminæ influit in omnes ejus deſcendentes, ad num. 397.*
398 *Facti ſeries ſuper diverſa caſu, & num. ſeqq.*
412 *De fide minus probanti teſtamenta, & num. ſeqq.*
415 *Copia non facit fidem, & n. ſeq.*
417 *Quid ubi eſt tranſumptum antiquum, & num. ſeqq.*
436 *An, & quando pluribus concurrentibus ad ſucceſſionem impediatur remedium executivum leg. finalis &*

ARTICULUS PRIMUS.

Quod omnia feuda vacantia ob mortem Donnæ Margaritæ ab Auſtria ſunt ex pacto, & providentia Principis, & ſic in forma pactionata, quam Siculi ſtrictam vocant, habentque annexam clauſulam juris Francorum, hoc eſt, qualitatem primogenituræ.

1 Licet in allegationibus impreſſis, quæ ad informationem Nobis ex parte Racudiæ Comitis traditæ ſunt, verbum nullum circa feudorum formas reperiatur: in voce tamen, non ſemel, ſed pluries in eas eſt oppoſitum non habere clauſulam Juris Francorum, hancque præcipue deſiçere in privilegiis, & conceſſionibus Caſtri, & Terræ Buteræ (cui titulus Principis, cum dignitate Magnatis Hiſpaniarum annexus eſt) Licodiæ, Occhiolæ, Laci Leontinorum, feudorum Turris Falcunaræ, Belmontis, Radali, & aliorum provenientium ex domo, & Familia de Santapau, nervoſe contendunt prædicti Comitis Advocati, ad idque comprobandum nonnullæ ſunt præſentatæ ſcripturæ; quare ut nullus remaneat ſcrupulus, de omnibus feudorum formulis in præſenti Articulo diſſerere, contrariis impugnationibus dirutis, conſentaneum Nobis viſum eſt.

2 Quod attinet ad prædicta feuda Buteræ, & reliqua per lineam, & deſcendentiam de Santapau provenientia, in quæ Adverſariorum tela diriguntur, pro comperto habuimus, non ſolum habere annexam clauſulam Juris Francorum, verum etiam in multis ex eis erectam, & inſtitutam fuiſſe primogenituram in favorem maſculorum, ac deinde fœminarum ex primo acquirente deſcendentium, quod quamplurimis rationibus, & mediis comprobabimus.

3 Dicta feuda Buteræ, Licodiæ, Occhiolæ, (quæ permutata fuit per Terram Bideni primo acquiſitam) Turris de Falcunara, dell' Alia, Marinei, & alia exiſtentia in Territoriis Buteræ, Licodiæ, & Bideni, fuerunt conceſſa per Inclytum Regem Martinum Calcerando Adamar de Santapau ob ingentia ſervitia illius Majeſtati præſtita, tam a dicto Calcerando, quam ab Ugone patre, & Ugonetto fratre, ut apparet ex Regia conceſſione, & Privilegio dato anno 1399. a nobis recognito, & in proceſſu exhibito, qui quidem Calcerandus dicta feuda, & Terras donavit Raymundo filio ſecundogenito, & iſtius filiis, legitimeque deſcendentibus maſculis, ac deinde fœminis, ſervato ordine udne genituræ, aut primogenituræ in perpetuum, & denique per ſuum ultimum elogium confectum in Caſtro Buteræ, per acta Notarii Stephani de Campoclaro Calatagironis, die 29. Septembris, Ind. 2. anno 1438. eandem donationem ratam habens, inſtituit dictum Raymundum ſuum particularem hæredem in præfatis feudis, & Terris, ut ſuccederent tum ipſe, tum ejus filii, & deſcendentes maſculi, ac poſtea fœminæ, ſervato ſemper ordine genituræ, cum perpetua prohibitione alienationis, & hoc adjecto gravamine fœminis, & earum deſcendentibus, quod deberent aſſumere cognomen, & arma de Santapau ſub pœna privationis.

4 Et licet ex parte Comitis Racudiæ fuerit oppoſitum, tum prædictum Calcerandum non fuiſſe primum dictorum feudorum acquirentem, ſed Ugonettum fratrem, cui idem Inclytus Rex Martinus prædictas Terras ſuo Privilegio donavit, & conceſſit in anno 1393. ob felloniam, & delictum commiſſum a Manfredo de Alagona antiquiorem feudatarium, & conceſſionem factam fuiſſe dicto Ugonetto pro ſe, filiis, & hæredibus utriuſque ſexus de ſuo corpore legitime deſcendentibus, ac per conſequens in forma mixta, hoc eſt pactionata, & hæreditaria, propteteaque non potuiſſe hanc conceſſionem, & formam mutare, & reſtringere prædictum Calcerandum erigendo primogenituram, tum etiam prædictum teſtamentum Calcerandi non eſſe ſolemne, nec de ejus apertura conſtare, adhucque clauſum reperiri penes Notarium conſervatorem actorum dicti Stephani de Campoclaro, & denique non eſſe in forma probanti.

Leviſſimam tamen hanc oppoſitionem habuimus; Primo quia, tametſi Calcerandus fuerit Ugonetti fratris in dictis feudis ſucceſſor, adhuc cum ipſe non fuiſſet in Privilegio comprehenſus, uti collateralis Ugonetti prædicti; voluit ſibi conſulere, novam impetrando gratiam a Domino Rege, ut plenius, & ſecurius dictas Terras habere, & poſſidere poſſet, quod conſequutus eſt ab eodem Inclyto Rege Martino, per Privilegium ab eo conceſſum dicto anno 1399. in quo non ſolum confirmavit anteriores conceſſiones factas Ugoni patri in anno 1392. & Ugonetto fratri in anno 1393. verum etiam novam, & ſub ampliori, & diverſa forma conceſſionem, & gratiam eidem Sua Regia Majeſtas contulit, ut ex verbis Regii diplomatis dicto anno 1399. expediti, apertiſſime deprehenditur, ibi, *Ex uberiori gratia, dicto nobili Calcerando, ſuiſque hæredibus, de ſuo corpore legitime deſcendentibus, in perpetuum, terram Buteræ prædictam cum ejus Caſtro, Terram Licodiæ cum ejus Caſtro, & aliis juribus, & pertinentiis earum univerſis, nec non omnia, & ſingula bona tam feudalia, quam Burgenſatica exiſtentia in dictis Terris Buteræ, Licodiæ, & Territoriis earundem, quæ fuerunt quorumcumque rebellium, & proditorum, & alibi ubicumque, quæ ſcilicet habuerunt, & poſſederunt ſub eiſdem modo, & forma, ac ſervitiis, retentionibus, & conditionibus, ſub quibus eadem eiſdem data, & conceſſa extiterunt, ex liberalitate mera, & ſpeciali gratia, ac de certa noſtra ſcientia, de novo gratioſe concedimus, & donamus.* 5

Ex quibus verbis, ibi, *de novo gratioſe concedimus, & donamus*, quæ ſæpius repetuntur in dicto Privilegio, vocando dictam gratiam donationem novam, clariſſime perſpicitur dictum Calcerandum novam, & ſub ampliori, & diverſa forma a Domino Rege obtinuiſſe conceſſionem, quo caſu de novo feudi factam conceſſionem communiter Doctores affirmant, ita Iſern. *in cap. 1. n. 3. verſ. quod ſi dicimus, de vaſſall. decrepit. ætat.* Surd. *conſ.* 440. nu. 42. Burſat. *conſ.* 219. *n.* 4. *vol.* 2. Raudenſ. *de analog. cap.* 34. *n.* 56. *& conſ.* 1. *n.* 117. *vol.* 1. Rota apud Verallum *deciſ.* 16. *n.* 17. Afflict. *deciſ.* 112. *n.* 5. *&* 6. ubi quod quando adeſt nova forma, videtur feudum in manum Regis inveſtientis refutatum, & deinde Regem ipſum de eo inveſtire feudatarium Oſaſch. *deciſ.* 23. *n.* 21. 24. *& ſeqq.* Petr. de Greg. *de conceſſ. feud. p.* 3. *q.* 7. *n.* 10. *& p.* 5. *q.* 2. *n.* 2. *&* 4. ubi in fine ait, quod in dubio ex iſtis verbis, *de novo concedimus*, intelligitur de feudo novo facta conceſſio, etiam quod adeſſent alia verba contraria, quia ultima prioribus derogant, quod comprobat n. 5. optime Maſtril. poſt alios *dec.* 56. *n.* 18. *p.* 1. & in terminis confirmationis in forma ſpeciali, quod ſit nova conceſſio proſequitur multa D. Joan. de Caſtill. *lib.* 5. *controv. c.* 89 *ex num.* 206. 6

Unde evincitur, quod cum Calcerandus dictorum feudorum novus fuerit acquiſitor, potuit ut talis formam mutare, aut reſtringere, ſubſtitutiones facere, & gravamina imponere ex receptiſſima in hoc Regno ſententia, ſæpiſſima in his Tribunalibus canonizata, de qua Petr. de Gregor. *de conceſſ. feud. par.* 2. *q.* 10. *n.* 45. *& p.* 3. *q.* 5. *n.* 8. *& q.* 6. *n.* 11. *& q.* 7. *n.* 53. ubi refert Pern. dicentem ridiculam eſſe opinionem contrariam, Cannet. *in c. volentes, fol.* 534. *& ſeqq. & n.* 91. 104. *&* 106. ubi *quod hæc quæſtio ſopita eſt in Regno*, quod repetit *in* §. 4. *n.* 42. 44. 53. 62. 70. 75. *& ſeqq. &* §. 22. *&* §. 46. ubi alios ex noſtris Siculis laudat idem tenentes, cum *in cap. Si aliquem, verb. antiquus, n.* 170. *& ſeqq. & n.* 143. Bongiorn. *in cauſa Spaccaſurni, lib.* 1. *feud.* Intrigl. *de feud. cent.* 1. *q.* 51. *n.* 271. *& cent.* 2. *art.* 7. *n.* 29. *&* 30. & melius *dec.* 16. *n.* 9. Milan. qui de magis recepta teſtatur *deciſ.* 8. *n.* 49. 50. *&* 233. *p.* 1. Don Franc de Caſtill. *dec.* 64. *n.* 28. & infinitis relatis, Giurb. *deciſ.* 108. *n.* 17. *& ſeqq.* ubi juribus, & rationibus comprobat. 7

Deinde, ſi primam conceſſionem inſpiciamus prædicto Ugonetto factam in anno 1393. certum eſt, aut eſſe in forma larga, hoc eſt, hæreditarie, aut in forma mixta 8

ſcilicet, pactionata, & hæreditaria ſimul; ſi hæreditaria eſt, ut probari videtur ex verbis Privilegii (licet in executivis polita, & interjecta) ibi, *ad faciendum inde veſtræ libitum voluntatis*, quæ æquipollent verbis, *& quibus dederint*, per quæ conceditur libera alienandi facultas, ut per DD. *in cap. 1. de feud. non habent. prop. natur. feudor.* Laderch. *conſ. 1. ſub n. 4. & per tot.* Maſch. *deciſ. 164. n. 3. verſ. ſed ſi fuerint in medio*, Fontan. *de pact. clauſ. 4. gloſ. 21. part. 2. n. 64.* Caſtill. Sotoma. *tom. 4. controverſ. cap. 48. n. 18.* Rota apud Farinac. *in poſthum. deciſ. 322. p. 1. & dec. 288. p. 1. rec. & deciſ. 295. p. 2.* in eiſdem, Petr. de Greg. *de conceſſ. feud. p. 6. quæſt. 4.* ubi Maſtrill. Cannet. *in d. cap. volentes, verſic. ſed magna fuit olim, n. 73. 74. & ſeqq. fol. 61.* Caſtill. Sicul. *dec. 206. ſub n. 83. part. 3. & in n. 64.* Regent de Tapp. *deciſ. 2. n. 266. & 336.* in dubium eſt, potuiſſe formam mutare, aut reſtringere prædictum Calcerandum, etiam quod non fuiſſet primus acquiſitor, quia ſi licuit eidem alienare feuda, melius potuit formam reſtringere in favorem ſuorum deſcendentium, ut probavit Frecc. *de ſubfeud. 3. part. quæſt. 1. & 2. n. 42.* & in noſtris Petr. de Greg. *de conceſſ. feud. par. 2. q. 10. n. 45. & part. 3. q. 6. n. 12. & 13.* Cum. *in cap. Si aliquem, verb. antiquus, n. 170.* Cannet. & alii quos ſequitur Intrigl. *d. cent. 3. q. 51. n. 271. & 272.* Muta *in cap. Reg. Alphonſ. c. 456. n. 37. tom. 5.* Milaneuſ. *d. dec. 8. n. 17.* Maſtril. *dec. 56. n. 25. verſ. præterea, lib. 1.*

9 Si vero in forma mixta fuit facta prima conceſſio, quod probabilius judicamus, non ideo excluditur Calcerandus a facultate reſtringendi formam, dato, & non conceſſo, quod non fuerit primus dictorum feudorum acquiſitor, imo in his terminis veriſſimum, & receptiſſimum eſt potuiſſe dictam formam reſtringere, inſtituendo primogenituram in favorem deſcendentium, ut conſiderant Menoch. *conſ. 104. n. 8. & conſ. 156. n. 65. & conſ. 161. n. 5. lib. 2.* Maſtrill. *d. deciſ. 56. n. 26. & 27.* aſſignantes rationem, quia quando feudum ſub prædicta forma conceſſum eſt, non poſſunt filii querelam proponere eo quod a Patre ſint excluſi, cum non poſſint ſuccedere in feudo, niſi ab eo ſint hæredes inſtituti, & pater libere poſſit poſtergare, hoc eſt, eligere ſecundo, vel tertiogenitum, omiſſo primogenito, dummodo non eligat remotiorem, quod Craver. *conſ. 256. n. 3. lib. 2.* dicit eſſe valde favorabile deſcendentibus, & conducunt tradita a DD. ſupra relatis *n. 7.* in terminis Petr. de Greg. *de conceſſ. feud. p. 4. q. 1. n. 21.* Milaneuſ. *d. deciſ. 8. n. 99. uſque ad 111.*

10 Secundo, quod ad teſtamentum attinet Calcerandi, vaniſſimam habuimus adverſæ partis objectionem fundatam in prædicta fide Notarii conſervatoris actorum dicti Stephani de Campoclaro, quia prædicta fides non concludit ineiſtentiam dicti Teſtamenti originalis in actis ejuſdem Notarii, nec aperti an clauſum, & ſigillatum, an vero apertum, & publicatum extitat, ut ex lectura præfatæ fidei dignoſci poteſt.

11 Illud autem extra omnem controverſiam eſt, præfatum Teſtamentum exhibitum, & præſentatum fuiſſe in cauſa poſſeſſoria Status, & Marchionatus dictæ Terræ Licodiæ, inter dictam Donnam Margaritam ex una, & Donnam Joannam, & Don Fabritium Franciſcum Ruffum Principes Scillæ ex altera, ubi teſtium multorum depoſitionibus in alio Proceſſu productis, ab eodemque extractis, apparuit ſolemniter apertum fuiſſe, in qua cauſa etiam fuerunt præſentatæ quædam litteræ antiquiſſimæ ab iſtius M.R.C. Judicibus expeditæ, qui prædictum Teſtamentum vidiſſe, & recognoviſſe, eſſeque omni ſolemnitate de jure neceſſaria confectum, & abſque ullo vitio aſſeruerunt, & ut tale exequi, & obſervari mandarunt, ac etiam in eadem cauſa exhibita fuerunt diverſa exempla extracta ex Archivis hujus tuæ M.R.C. & aliorum Tribunalium, in quibus dictæ Donnæ Margaritæ Anteceſſores, præcipue Principes Don Ambroſius, & Don Franciſcus illud præſentarunt ad probandum fideicommiſſum, & prohibitionem alienationis dictorum feudorum, ob idque non ſolum in prædicta cauſa poſſeſſoria, ſed etiam in reivendicatoria dicti Marchionatus dictum Teſtamentum ut verum, ſolemne, & authenticum habitum fuit, & ſecundum eum pronunciatum ſemel, & iterum in hac M.R.C. & in Conciſtorio in prædicta cauſa reivendicatoria Status Licodiæ ad favorem Donnæ Margaritæ, ut totum conſtat ex juſtificationibus in dicta cauſa factis folmihi 27. verſ. vaniſſimam habuimus, ex quo ceſſat quæſtio, utrum de apertura Teſtamenti conſtet vel non, ad text. *in l. ſi in duobus 10. §. 1.* ibi, *non enim quærenus a quo aperiantur, ff. quemadmodum teſtam. aper.* ubi notans gloſ. Bar. & reliqui antiquiores.

Ex quo ſequitur prædictum teſtamentum fulcitum eſſe 12 tum temporis antiquitate, ex curſu pluſquam ducentorum annorum ab ejus confectione, ex cujus tanti temporis lapſu præſumitur omnem neceſſariam ſolemnitatem interceſſiſſe, taliter quod nihil contra illud poſſit opponi, ut docent Cravet. *de antiquit. tempor. 1. part. §. videmus, n. 18. & 22.* Covarr. *pract. c. 21. n. 6. verſ. 3.* Alexan. *conſ. 101. num. 9. lib. 7.* Aretin. *conſ. 36. n. 6. & conſ. 168. ſub n. 2.* plures referens, Mascard. *d. concl. 711. num. 81. & 82.* Joan. Baptiſta Aſinius *in praxi 37. cap. 5. limit. 96. n. 9.* tum etiam obſervantia antecedente multis actibus comprobata, quæ magnam dicto Teſtamento tribuit auctoritatem, & legalitatem, Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 3. cap. 486. et n. 6.* Cravet. *conſ. 101. nu. 4. lib. 1.* Velaſc. *conſult. 138. n. 16.* Farinacc. *deciſ. 467. part. 2. rec. & deciſ. 31. num 3. part. 2. in poſthum.* Paz de Tenuta *1. tom. cap. 26. n. 17.* & omnem purgat falſitatis ſuſpicionem, Cravet. *conſ. 158.* Joſeph Ludov. *conſ. 38. colum. 3. verſ. infertur 6.* Decius *conſ. 415. n. 18. l. 2.* Follet. *in praxi criminali, verſ. item quod commiſit falſum n. 37.* Menoch. *lib. 1. præſumpt. 20. n. 56. & conſ. 409. n. 37.* cum aliis quamplurimis, quos conſulto omittimus, & referunt addentes ad Molin. *lib. 2. cap. 6. n. 57. & 62.*

Ulterius extante prædicti teſtamenti indubia fide, & au- 13 ctoritate; quando dubium aliquod occurreret circa facultatem diſponendi in eo contenta, quæ dicto Calcerando negari prætenditur, præſentis ſummariſſimi Judicii hanc diſcuſſionem non eſſe arbitramur, in eo enim is debet obtinere qui in teſtamento ſolemni in nulla ſui parte ſuſpecto ſe inſtitutum; & vocatum oſtendit, *l. fin. C. de edicto Divi Adriani toll.* & in terminis noſtri Statuti *cap.* nempe 43. Inclyti Regis Ferdinandi continuantis poſſeſſionem in hæredem ſcriptum, vel ab inteſtato, late Anton. Amat. *lib. 1. var. reſolut. 39.* per totam, præcipue *n. 87.* qui multos refert. Ille vero qui litteram teſtamenti habet contrariam, & contendit teſtatorem non ita potuiſſe diſponere, ut diſpoſuit, non debet in prædicto Judicio audiri, *l. ille a quo, §. ſi de teſtamento, ff. ad S.C. Trebell.* ibi, *Nam & ſi maxime dicatur, vel jus teſtandi non habuiſſe, eum qui teſtatus eſt, vel de viribus teſtamenti, vel de ſua conditione, non eſt audiendus, l. unica, ff. ſi tab. teſtam. nulla extab.* ibi, *hæredis cujus nomen inconſulto deletum eſt ut legi non poſſit, dari bonorum poſſeſſio poteſt, quia ex conjectura non proprie ſcriptus videtur, &c.*

Quare hæc exceptio, dato quod formaliter fuiſſet oppo- 14 ſita, eſſet in plenarium judicium reſervanda, uti requirens altiorem indaginem, *l. 3. §. ibid. ff. ad exhibendum*, ibi, *Si obſcurior, vel quæ habeat altiorem indaginem, differendam in directum judicium, l. fin. ff. de compenſ.* ibi, *Sed jure ſtricto utentes ſi invenerint eas majorem, & ampliorem expoſcere indaginem, eas quidem alio judicio reſervent.* Late in terminis Don Chriſtophorus de Paz de tenuta *cap. 38. per tot.* Don Jo: Baptiſta de la Rea *deciſ. Granat. 40. n. 16. ad fin. tom. 1.* Molin. *de Hiſp. primog. lib. 4. cap. 9. n. 40.* ubi addentes infinitos laudant.

Quibus accedit, quod Racodiæ Comes nullam ex hac 15 oppoſitione utilitatem conſequitur, ille enim deſcendit a Raymundo Calcerandi filio ſecundogenito, cujus, & ſuorum deſcendentium favore, & beneficio prædicta primogenitura fuit inſtituta, neminem excludendo, ſed ſolum præferendo maſculos fœminis juxta diſpoſitionem juris communis feudorum, & Capitulorum Regni; quod ſi factum non fuiſſet remanerent prædicta feuda in linea, & deſcendentia Ugonetti filii primogeniti dicti Calcerandi, qui fuit in prædicto teſtamento hæres inſtitutus in bonis, quæ ipſe Pater habebat in Principatu Cataloniæ, cujus deſcendentes nunc extitant, inter quos fuiſſet continuata ſucceſſio, ac ideo impugnat quod in ipſius Comitis favorem factum eſt, & cujus nullam poteſt proponere querelam, juxta tradita a Maſtrill. *d. deciſ. 56. n. 26. & 27.* cum aliis ſupra, *n. 9.* relatis.

Quod vero attinet ad feudum Belmontis, & Baroniam Radali, certum eſt etiam habere clauſulam juris Francorum, 16 & in eis ſuccedendum eſſe per viam primogenituræ, quia dicti feudi Belmontis novus, & primus acquiſitor fuit Princeps D. Ambroſius titulo emptionis, & judicialis adjudicationis pro pretio unciarum 4190. pro quibus fuerat cauſata executio in hac M.R.C. & interpoſitum ſuper dictum feudum primum decretum ad inſtantiam Don Antonii Gravina contra Carolum Romanum ejuſdem feudi poſſeſſorem; Baroniam autem Radali acquiſivit Princeps Don Franciſcus ejus frater, & ab inteſtato ſucceſſor; Is enim cum dictus Princeps Don Ambroſius emiſſet jus luendi dictam Baro-

niam

niam, quam Joſeph de Modica ejus poſſeſſor vendiderat Hieronymo Bonnacolto cum facultate redimendi, prædicta, utens facultate poſt mortem dicti Don Ambroſii ſuis pecuniis redemit a poſſe dicti de Bonnacolto in anno 1565. ut ex ſcripturis a nobis viſis apparet.

17 Cum autem dictus Princeps Don Franciſcus fratris ab inteſtato ſucceſſor in dicto feudo Belmontis noviter acquiſito, & dictæ Baroniæ Radali redemptor, ac primus acquirens, nullos haberet deſcendentes legitimos, refutavit dictum Principatum Buteræ, feuda, & Baronias prædictas Donnæ Dorotheæ Barreſi, & Santapau ipſius nepti ex ſorore Donna Antonia, & communi proavia, ſuiſque filiis, & deſcendentibus in perpetuum cum clauſula juris Francorum, gravamine cognominis, & armorum de Santapau ſub pœna privationis, & perpetuæ alienationis prohibitione, ut conſtat ex ſcriptura refutationis anno 1581. quam vidimus, & eſt in proceſſu, fuitque in cauſa reivendicatoria Licodiæ exhibita, & qualificata.

18 Et quod dictus Princeps Don Franciſcus potuiſſet in dicta refutatione clauſulam juris Francorum apponere, ſubſtitutiones facere, & gravamina injungere ſucceſſoribus in dicto feudo, & Baronia, certo certius æſtimavimus, eo quod fuiſſet novus, & primus acquiſitor, & fratris ſucceſſor, ex ſuperius num. 7. adductis, & inferius adducendis, quod nec pars adverſa contradicere auſa eſt.

Deveniamus jam ad Status, & feuda, provenientia ex domo, & Familia de Barreſi, in quorum conceſſione, & acquiſitione clariſſimum eſt adeſſe clauſulam juris Francorum, ut ex Privilegiis, & Regiis confirmationibus dignoſcitur.

19 Terra, & Caſtrum Petrapretiæ, nunc Principatus titulo decoratum, fuit conceſſum per Inclytum Regem Fridericum in anno 1330. Abbo Barreſi, pro ſe, & hæredibus de ſuo corpore legitime deſcendentibus in perpetuum cum clauſula juris Francorum, ut apparet per Regium diploma exhibitum, & a nobis recognitum.

20 Terra Barraſranchæ, nunc in Marchionatum erecta, quæ primo fuit nuncupata Baronia Convicini, empta fuit per d. Abbum Barreſi a D. Rege Petro Secundo, cujus venditio poſtea in anno 1438. fuit confirmata pro dicto Abbo, ſuiſque hæredibus de ſuo corpore legitime deſcendentibus, in perpetuum, & cum clauſula juris Francorum, conſtat ex Privilegio edito in proceſſo.

21 Feudum, & Baronia Fontanæ Moratæ primo fuit conceſſa per Inclytum Regem Martinum in anno 1398. Franciſco Guerra de Vintemilla, pro ſe, & hæredibus de ſuo corpore legitime deſcendentibus in perpetuum, & cum clauſula juris Francorum, in qua Baronia ſucceſſit Donna Catharina de Vintemilla, & Barreſi uxor legitima Antonii Barreſi Baronis Petrapretiæ, quibus ſucceſſit Antonius filius legitimus, & demum Matthæus, qui in anno 1479. accepit inveſtituram dicti feudi cum clauſula juris Francorum, a quo tempore uſque in præſens ſemper ſucceſſores in dicto feudo inveſtiti ſunt cum dicta clauſula juris Francorum, ita apparet ex Privilegio, & inveſtituris exhibitis.

Centum, & viginti unciæ redditus ſuper Univerſitate
22 Calatagironis fuerunt donatæ per inclytum Regem Martinum Ugonatto de Santapau fratri Calcerandi in ann. 1392. & conceſſio fuit in forma hæreditaria, ob idque alienatæ fuerunt, & in eis ſucceſſit Joannes Antonius Barreſi Baro Petrapretiæ, qui in anno 1479. Regiam obtinuit confirmationem dictorum redditaum pro ſe, & hæredibus de ſuo corpore legitime deſcendentibus in perpetuum, & cum clauſula juris Francorum, a quo tempore omnes ſucceſſores uſque ad Donnam Margaritam inveſtituram accepti ſunt cum dicta clauſula juris Francorum, apparet ex Privilegio confirmationis, & inveſtituris ſubſequentibus.

Denique ex eodem cognomine de Barreſi, licet ex diverſa
23 linea, provenit Terra, & Marchionatus Militelli, de cujus conceſſione, & ſub qua forma non liquido apparet; ſolum namque deprehenditur ex nonnullis ſcripturis in proceſſu exhibitis, quod dicta Terra conceſſa fuerit per inclytum Regem Martinum primo loco Blaſco Barreſi, & deinde Antonello ejus filio pro ſe, & hæredibus de ſuo corpore legitime deſcendentibus, & hoc in anno 1393.

In dicta terra ſucceſſit Blaſcus Antonelli filius primoge-
24 nitus, & ab eo uſque ad Don Vincentium Barreſi, qui obiit anno 1567. ſemper fuit derivata ſucceſſio de primogenito in primogenitum maſculum ex directa linea dictorum Blaſci, & Antonelli, & inveſtituræ captæ fuerunt, probata morte ultimi poſſeſſoris, & primogenitura ſucceſſoris, juxta tenorem ſubtum Privilegiorum, nullo alio expreſſo, ut patet ex inveſtituris præſentatis.

Dictus D. Vincentius Barreſi deceſſit prædicto ano. 1567. 25
nullis relictis deſcendentibus, & per ſuum ſolemne teſtamentum inſtituit hæredem particularem in dicta Terra, & Marchionatu Militelli Donnam Catharinam Barreſi ſororem primogenitam filiam legitimam Don Caroli Barreſi communis patris, quæ virtute dictæ inſtitutionis cepit pacificam poſſeſſionem dicti Status, & in eam fuit immiſſa vigore litterarum Tui tunc temporis Vicarii, & Proregis per hoc Tribunal M.R.C. expeditarum, & cuidam Judici delegato ad earum executionem commiſſarum, qui ſervatis ſervandis, & adhibita cauſæ cognitione ſuper traditione poſſeſſionis, dictam Donnam Catharinam immiſit nemine contradicente, ut conſtat ex actis poſſeſſionis in proceſſu exhibitis.

Dicta Donna Catharina jam Marchioniſſa Militelli ma- 26
trimonium contraxit cum præfato Buteræ Principe Don Fabritio, & in Tabulis nuptialibus inter eoſdem initis anno 1570. conventum fuit, quod in dicto Statu, & Marchionatu ſuccederent filii ex illo matrimonio, & eorum filii, & deſcendentes in infinitum, cum clauſula juris Francorum per ſemper ſervanda, a qua nullo modo videretur receſſum; & quod in defectu filiorum, & deſcendentium dicti matrimonii, & prædictæ Donnæ Catharinæ ſuccedere deberent Donna Eleonora, & Donna Beatrix ipſius ſorores una poſt aliam, & earum filii, & deſcendentes in perpetuum, ſervata ſemper forma juris Francorum, cum prohibitione alienationis, & gravamine cognominis, & armorum de Barreſi, ut conſtat ex dicto contracto matrimoniali exhibito, & a nobis recognito.

Donnæ Catharinæ ſucceſſit D. Franciſcus filius primoge-
nitus ex dicto matrimonio, & D. Franciſco Donna Marga- 27
rita ejus unica, & legitima filia ultima poſſeditrix, quæ & ejus pater acceperunt inveſtituras cum clauſula juris Francorum. Et hic eſt ultimus Status ſucceſſionis dicti Marchionatus, de quo amplius in quinto Articulo.

Hucuſque probavimus Status, & feuda, de quibus eſt
contentio, habere annexam clauſulam juris Francorum, in 28
eiſque ſuccedendum eſſe per viam primogenituræ, vel ex diſpoſitione primorum acquirentium, vel ex pacto, & providentia Principum concedentium, nam quod clauſula juris Francorum idem operetur, ac ſi dictum ſit, ſuccedat ſemper primogenitus, in confeſſo eſt, & nullus contradicit ex Regnicolis noſtris, ut videre eſt apud Ludovic. Molin. *lib. 1. de primog. cap. 7. n. 4.* Petr. de Gregor. *de conceſſ. feud part. 2. q. 8. n. 8. cum ſeqq.* & alibi paſſim, Marius Cutelli *deciſ. 20. n. 24.* Giurb. *de ſucceſſ. feud. §. 1. gloſſ. 8. n. 35. verſ. duodecimo*. Qui alios quamplures refert, & infra laudabimus.

Sed ſunt aliæ concludentiſſimæ rationes, quæ idem perſuadent, etiam quod prædicta clauſula deficeret: ſuppoſito tamen, quod ſunt feuda ex pacto, & providentia gentilitia, & familiaria, ut ex ſequentibus apparebit.

Primo, quia major pars dictorum Statuum ſunt magnæ
Baroniæ cum ampliſſima juriſdictione, mero, ac mixto 29
Imperio, & Principatus, ac Marchionatus titulis decoratæ, ſicque uti feuda dignitatis habent ex natura ſua, & juris diſpoſitione inſitam clauſulam juris Francorum, & perpetuam primogenituram, ut probant Molina *lib. 1. de primog. cap. 11. n. 24. & 25.* Pater Molina *de majorat. diſp. 581. num. 1.* Menoch. *conſ. 504. n. 9. & 10.* Caſanat. *conſ. 57. a num. 66.* Ramon. *conſ. 100. n. 304. & 305.* & conceſſo loco cum titulo dignitatis, intelligitur conceſſio facta cum jure primogenituræ, Molina ubi proxime *n. 25. verſ. in ſecunda ſpecie*, Menoch. *conſ. 401. n. 18. & 19.* & quando feudum eſt ſui natura dividuum, quod per talem conceſſionem dignitatis individibile efficiatur, docent Sacca *conſ. 50. n. 46. & 47.* Maſtrill. *de Magiſtrat lib. 4. cap. 12. a n. 24.* Parlador. *in ſexquicent. diff. 8. §. 1. num. 5.* & in terminis eſt text. *in cap. Imperialem, §. preterea ducatus, de prohibita feud alienat. per* Frider. ubi Iſern. Afflict. & cæteri repetentes, Freccia *de ſubfeud. lib. 2. tit. de different. inter feud. Reg. diff. 1. n. 1.* Petr. de Greg. *de conceſſ. feud. p. 8. q. 16. n. 14. & p. 3. quæſt. 8. n. 3.* Blaſc. Lancea *inter conſ. Lunæ, conſ. 1. n. 59. & 93.* Maſtrill. *deciſ. 172. num. 34.* Giurb. *de feud. §. 2. gloſ. 3. num. 58. & gloſ. 8. num. 17*

Secundo, quia ſi communem Regni Doctorum acceptio- 30
nem ſequamur, de cujus veritate in tertio Articulo diſſeremus, omnes Status, & Baroniæ provenientes ex linea de Santapau in Principem D. Franciſcum, ob mortem ab inteſtato dicti Principis Don Ambroſii ejus fratris, remanſerunt informatæ cum clauſula juris Francorum ſub quacum-

que forma primo fuiſſent conceſſæ, & ſemper in illis eſt ſuccedendum cum prædicta clauſula, ſemel ac ex diſpoſitione *cap. Si aliquem* 33. Inclyti Regis Jacobi, in dictum Principem Don Franciſcum ab inteſtato pervenerunt, ut expreſſe in puncto dixerunt Perons *conſ.4.n.5. & conſ.15.* Cannet. *in cap. volentes, §. at non erit inutile, num.* 54. *fol.* 128. aſſerens hanc eſſe peculiarem Regni conſuetudinem, Petr. de Greg. *de conceſſ. feud. 4. part. q.2 verſ. ab inteſtato vero, n.* 22. *& qu.*11. *n.6. & qu.*13. *per totam*, Blaſcus Lancea *inter conſ. Luna, d. conſ.*1. *num.*9. Octavius Corſett. *conſ.*4. *per tot. Juſtificantes in cauſa Licodiæ, fol. mihi* 38. *verſ. quarto denique.*

31 Tertio, quis juxta eandem acceptionem, de qua inferius in prædicto Articulo tertio, ſucceſſio prædictorum omnium Statuum, & feudorum in præſenti vacans ob mortem Donnæ Margaritæ, eſt regulanda ut ab inteſtato, illa enim inſtitutio, de qua in ipſius teſtamento, nempe, *succedat qui de jure ſuccedere debet*, idem operatur, ac ſi dictum fuiſſet, ſuccedat is, qui ab inteſtato ſucceſſurus eſt, *l. conficiuntur* 8. §. 1. *ff. de jure codicill.* Pottius de Imol. *conſ.* 121. *n.* 2. *&* 3. Cæphal. *conſ.*416.*n.*40. *vol.*3. Ruinus *conſ.*90. *n.*6. *verſ. quo vero, vol.*2. Pariſ. *conſ.*3.*n.*20. *l.*3. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.*377. *num.*1. Amat. *var. reſol.*10. *n.*63. *&* 70. & in his terminis, cujuſcumque formæ fuerint feuda, ſemper ſubintrat clauſula juris Francorum ex diſpoſitione dicti *cap. Si aliquem* Regis Jacobi, Cannet. *in d. c. volentes, verſ. ſed an in iſto, n.*4. *fol.*40. Petr. de Greg. *de ſucceſſ. feud. d. par.*4. *q.*12. *&* 13. *per tot.* Com. *ſuper dictum cap. Si aliquem, verb. Francorum, n.*8. Corſett. *d. conſ.*4. *n.*4.5. *&* 10. Corſet. filius *in additione ad dictum conſ.*4. *& conſ.*9.*n.*30. *& conſ.*7. *num.* 8. *&* 9.

32 Quarto, & ultimo, quia antiquiſſima obſervantia, & modus vivendi inter deſcendentes ex prædictis familiis, a quibus feuda proveniunt, ab immemorabili tempore hanc ſuccedendi formam introduxit, ut ſcilicet ſuccedatur de primogenito in primogenitum, ut patet ex inveſtituris, in quibus uniformiter aſſeritur, fuiſſe probatam mortem ultimi poſſeſſoris, ſucceſſionem, & primogenituram ſucceſſoris, quæ obſervantia, & modus vivendi eſt ſecundum jus Francorum, ut advertunt Iſern. *in d. c. cap. Imperialem num.*2. *circa finem, verſ. ſed quomodo probabitur*, ubi etiam Afflict. *num.*38. *ad finem de prohibit. feud. alienat.* per Frider. Goffr. *conſ.*11. *num.*22. *verſ. præterea quamvis*, Intriglial. *de feud. cent.*1. *quæſt.*30. *num.*8. 10. Menoch. *conſil.*391. *num.*12 *vol.* 4. & conducunt tradita a Bart. *in l. gerit, num.* 17. *ff. de acquir. hered.* Bald. *in leg. is qui, num.*8. *Cod. de ſecund. nupt.* Paulus Pariſ. *conſ.* 75. *num.* 54. *lib.* 1. Palac. Rub. *in l.*45. *Tauri*, quem, & alios ſequitur Molin. *de primogenit. lib.* 1. *cap.* 8. *num.*38. ubi addentes, *& lib.* 2. *cap.*6. *num.* 57. *&* 60.

33 Cum quibus concurrit, quod ſumus in terminis Judicii poſſeſſorii ſummariiſſimi, in quo ultimus ſtatus vacationis feudi, & majoratus attenditur, ut docuerunt Bald. *in rubr. de præſcript. n.*2. cujus doctrinam notabilem appellat Balbus *de præſcript.*2. *parte, qu.*3. *num.*3. Suar. *tit. de las herencias, n.*24. Farinac. *quotid. lib.*2. *cap.*5. *n.* 19. Caſſan. *conſ.*10 *n.*6. 7. *&* 9. ubi ſubdit, quod huic naturæ, ſeu ſtatui, in quo res ipſa ultimo fuit reperta, omnino ſtandum eſt, maxime in judicio poſſeſſorio, quoniam in eo ſemper attenditur ultimus actus præteritæ introductionis, Decian. *conſ.*24 *n.* 23. *vol.*2. Surd. *conſ.*338. *n.*11. *vol.*3. & conducit Statutum noſtrum, ſcilicet, cap.43. Regis Ferdinandi, in quo poſſeſſionis continuatio decernitur cum relatione ad eam, quam ultimus poſſeſſor habuit; unde cum non ſolum Donna Margarita, ſed ejus anteceſſores, hic præteritis temporibus inveſtituras acceperint cum prædicta clauſula juris Francorum, & per viam primogenituræ, non eſt de hoc amplius dubitandum in præſenti cauſa, & judicio.

ARTICULUS SECUNDUS.

Comes Mazareni, utpote verus refutans feudorum, & Statuum prædictorum (Militelli Marchionatu excepto) Donnæ Margaritæ refutatariæ abſque filiis defunctæ, jure reverſionis, vel ſucceſſionis incontrovertibilis ſuccedit, non obſtante renunciatione in contractu tranſactionis ad favorem ejuſdem Donnæ Margaritæ facta, quam perſonalem probabimus, ac propterea debuit prædicto Comiti concedi manutentio, excluſo Racudiæ Comite.

PRo dilucidiori intellectu eorum, quæ hoc Articulo dicenda, & in puncto juſtificanda ſunt, oportet primo comprobare, dictum Mazareni Comitem, tranſactionis, & renunciationis tempore omnium prædictorum Statuum, verum, & indubitatum ſucceſſorem ob mortem Principis D. Fabritii ipſius Avi extitiſſe.

Hac quidem ſecluſa refutatione facta ab ipſo Don Fabritio in favorem Don Franciſci primogeniti, & Donnæ Margaritæ patris, nullam continet dubitationem, ſtante Regni Capitulo Imperatoris, & Invictiſſimi Regis Noſtri Domini Caroli V. felicisſimæ, & glorioſiſſimæ memoriæ, Cap. 204. ibi, *ſcilicet che la figlia femina del figlio maſculo primogenito morendo detto maſculo in vita di ſuo patre, in tal caſo la detta figlia del maſculo ſia preferita alla zia ſorella del detto maſculo in la ſucceſſione delli detti Stati, Baronie, e feudi di ſuo avo. Verum che havendo tempore ſuæ mortis figlio maſculo ſecundogenito; in tal caſo detto figlio maſculo ſecundogenito ſia preferito alla nepote femina figlia del detto primogenito premorto; a talche li Stati, e Baronie vengano a conſervarſi, & perpetuare in le caſate, e cognomi d'onde procedono*; quod & poſtea ejus prudentiſſimus filius, & Tuæ Majeſtatis Avus, Dominus noſter Philippus Secundus in ſucceſſione inter tranſverſales eadem ratione ad ſupplicationem Regni declaravit, & decrevit pro caſibus futuris, in c.18. ut ex eo apertiſſime perſpicitur. 34

Licet enim capitulum prædictum 204. loquatur nominatim de filio ſecundogenito maſculo concurrente ad ſucceſſionem patris cum nepte fœmina filia primogeniti, tamen idem ſervandum, & judicandum eſt ob identitatem rationis in ſtatuto expreſſæ, nempe, agnationis conſervandæ, etiam in filio ſecundogeniti concurrente cum conſobrina filia patrui ad ſucceſſionem Avi, quia caſus iſte ex vi comprehenſiva ſub dicto Statuto continetur, ut conſiderat Bald. *in l. quod vero, n.*1. *& in l. de quibus, verſ. item quæro, colum.* 51. *ff. de legibus*, Decius *conſ.* 557. *num.*3. Cravett. *conſ.*227. *num.*3. Pariſ. *conſ.*38.*n.*72. *& ſeqq. lib.*1 Menoch. *conſ.*113. *num.*4. *&* 5. *& conſ.*484. *num.*8. *&* 9. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*689. *n.*15. *& cap.*920. *num.*3. Rot. apud Farinac. *deciſ.*172. *num.*11. *lib* 2. *in poſthum.* Cutell. *de donat. tract.*2. *ſpeculat.*53. *num.*3. quibus addendi ſunt Decian. *conſ.* 30. *num.* 10. *&* 11. *&* 12. *lib.* 3. Berous *conſ.* 151. *num.* 5. *lib.*2. Martin. Medic. *examin.* 31. *n.*26. Corſett. *d. conſ.*19. *num.* 37. 35

Et hinc eſt, quod ſtatutum, per quod mandatur quod frater excludat ſororem ob conſervationem agnationis, includit etiam, quod frater patruelis excludat ſororem patruelem, Gabriel. *lib.*6. *com. concl.* 7. *tit. de Statutis*, *n.*12. Brunus *de ſtatut. excluſ. fœmin. art.*12. *q.*16. *verſ. an autem*, Curt. Jun. *conſ.*15. *num.*37. *verſ. Non minus, lib.* 1. Decian. *conſ.*43. *num.*52. *lib.*2. Menoch. *conſ.* 235. *num.*37. Portius *conſ.* 183. *num.*27. Carpan. *ad Statut. Mediol. cap.* 588. *n.*3. Raudenſ. *reſponſ.*52. *n.*6. Fuſar. *conſ.*54. *n.*52. Petr. de Greg. *de conceſſ. feud. p.*4. *q.*4. *n.*10. Intrigl. *de feud. cent.* 2. *art.* 53. *n.*12. *&* 13. Mirand. *conſ.*1. *a n.*46. Farinac. *deciſ.* 104. *n.*4. *part* 1. *rec.* 36

Quæ traditio in tantum vera eſt, ut nec adverſæ partis Advocati illam negare auſi ſint, etiam in terminis dicti *cap. Si aliquem* 33. vocantis proximiorem; ibi enim in pari gradu maſculum fœminæ præferendum eſſe ſtatutum eſt, & quamvis loquatur in ſucceſſione inter tranſverſales, nihilominus ejus diſpoſitio ad ſucceſſionem inter deſcendentes communiter trahitur, ut notant Petr. de Gregor. *de conceſſ. feud. parte* 4. *quæſt.*10 *in princip. & num.*21. ubi Maſtrill. *lit. A.* Cumia *in d. cap. Si aliquem, verb. Gradu, n.*72. Cannet. *in cauſa Ucria, conſ.*20. apud Corſett. *num.*2. idem Corſett. Senior *conſ.*9. *n.* 32. *& conſ.*19. *num.*31. & Corſett. filius *in addit. ad conſ.* 10. *num.* 27. Peru. *conſ.* 4. *colum.* 3. *verſ. verum tamen in Regno iſto*, Intrigliol. *deciſ.*43. *n.*21. *& ſeqq.* ac propterea in ſucceſſione Avi Don Fabritii Comes Mazareni nepos maſculus ex ſecundogenito Donnæ Margaritæ nepti ex primogenito, ob qualitatem, & prærogativam ſexus in pari gradu abſque ulla hæſitatione præferendus erat. 37

Quippe in propoſito caſu non habet locum repræſentatio, nec attenditur prærogativa melioris lineæ, quæ in aliis caſibus eſt conſiderata, & obſervari debet juxta noviſſima Regni Capitula; fœmina namque de jure communi feudorum excluſa, & de jure ſpeciali commiſerationis cauſa per Regni Conſtitutiones, & Capitula admiſſa, non excludit agnatum proximiorem, aut in pari gradu, ſed ſolum remotiorem inferioris lineæ, ut infra fuſius probabimus articulo 38

ticulo 3. & 4. ubi de prærogativa lineæ, & qualitate agna-
tionis agendum eſt.
Difficultas igitur verſatur ſtante refutatione prædicta fa-
39 cta D. Franciſco per patrem D. Fabritium, ſi enim hæc ſuum
ſortita eſt effectum tranſlationis poſſeſſionis prædictorum
Statuum in D. Franciſcum, ac ſi vere mortuus eſſet D. Fabri-
tius pater, ſicque non expectata morte ipſius, nulli dubium
eſt Donnam Margaritam uti filiam refutatarii, & poſſeſſo-
ris, ſaltem per clauſulam conſtituti in dicta refutatione ap-
poſitam, prædictorum ſtatuum fuiſſe veram, ac legitimam
ſucceditricem: ſi vero refutatio non ſtatim operata eſt, &
vera dictorum feudorum vacatio non fuit inducta, niſi poſt
mortem D. Fabritii, certum etiam eſt, quod mortuo D. Fran-
ciſco in vita patris refutantis, evanuit refutatio, & per con-
ſequens debita fuit ſucceſſio Mazareni Comiti, qui tunc
temporis nepos maſculus ex ſecundogenito reperiebatur,
ex proxime dictis.
40 Iſtius dubii reſolutio pendet ab illa percelebri quæſtione,
utrum in ſucceſſione feudorum ſit attendendum tempus re-
futationis, ſeu potius tempus mortis refutantis, ut vel ſuc-
cedat proximior refutatario morienti, vel proximior tem-
pore mortis refutantis? quam breviter diſputabimus, utri-
uſque ſententiæ Auctores, rationeſque referendo, ac no-
ſtrum proferendo judicium.
Tempus refutationis, & ſecundum eum proximitatem
41 ſucceſſoris conſiderandam eſſe dixerunt ex Regnicolis no-
ſtris pro Racudiæ Comite in allegationibus adductis, Ber-
nard. de Medicis, alias Saccuraſi, *in comp. ad. cap. volentes,*
verſ. Item ſi vero, Joan. de Anſald. *in cauſa feudi Formicæ*,
Montalt. *ſuper feudo Cardoniæ*. Blaſ. Lanc. *in d. cap. volen-*
tes a notab. Hieronym. Fimia *in conſ.* pro Andreotta Corbe-
ra, & in cauſa Palazoli, Ferd. Bongior. in cauſa Baccheri,
Joan. Aloyſ. de Sept. in cauſa Palazoli, Canoet. *in d. cl. cap.*
volentes, fol. 84. verſ. & quatenus, Milan, qui præfatos DD.
refert, & ſequitur, *deciſ. 8. n. 271. cum ſeqq. libr. 1.* Ma-
ſtrill. ad Petr de Greg. *de conceſſ. feud. p. 4. qu. 10. num. 24. lit.*
B. & deciſ. 238. ex num. 35. Fedet. Campixianus *inter conſ.*
Corſetti *conſ. 22. per tot.* Regens Ramundetta in cauſa
feudi Mangiadaini, Cutell. *de donat. tom. 2. ſpecial. 12. in*
fine, de exteris vero Camerat. *in l. Imperialem*, Rovit.
conſ. 15. n. 34. & 35. Borrell. *in ſumma d. cit. tit. 34. de feud.*
n. 434. Peregr. & alii, quos refert, & ſequitur Franc.
a Ponte *deciſ. 4. per tot.* quos videtur ſectari Julius Amican-
gelus (ea adverſo prætermiſſus) *in ſuis quæſt. feudal. quæſt. 11.*
per tot.
42 Illorum Doctorum fundamenta ſunt: Primo text. *in c. 1.*
de alienatione paterni feudi, ubi permittitur Vaſſallo ante
mortem feudum refutare, & alienare in proxime ſucceſſu-
rum, & in præjudicium aliorum agnatorum, cum ergo
text. iſte loquatur de feudo in forma ſtricta, & intelligi de-
beat de refutatione valida, & perpetuo duratura, quæ
tranſeat in filios refutatarii, & cæteris præjudicet agnatis
(inquiunt) non eſſe de hoc amplius diſputandum, lex enim
clara, & in terminis caſum determinans in individuo, nul-
lam relinquit dubitandi rationem, & ex quo alienationem
permittit, ſi fiat in caſu permiſſo, de perpetua, & non de
temporali eſt intelligenda, ex Bart. *in l. ſicut*, *§. ſupervaca-*
neum, colum. 3. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſol. Angel. *in l.*
pater filium, *ff. de legat. 3.*
43 Secundo, & ad confirmationem præcedentis, dicunt,
quod cum textus præcitatus alienationem permittat in pro-
xime ſucceſſurum, reluctantibus, & invitis etiam aliis agna-
tis, & non diſtinguat (uti nec DD.) an procedat illo tantum
caſu, quo refutatarius ſupervixerit, vel locum non habeat
ſi præmoriatur, debet indiſtincte intelligi, nulla habita ra-
tione de præmorientia dicti refutatarii, eo præcipue, quia
actus perfectus, & conſummatus non vitiatur, nec reſol-
vitur, licet ad eum caſum devenerit, a quo initium cape-
re non potuerit, *cap. factum legitime 73. de reg. jur. in 6.*
l. in ambiguis 85. §. non eſt novum, ff. eod. tit. cum
vulgatis.
44 Tertio, expendunt text. *in cap. 1. de eo, qui fin. ſuc. agnat.*
dum determinat, quod mortuo refutatario abſque filiis, feu-
dum revertitur ad refutantem, ex quo deſumunt argumen-
tum a contrario ſenſu, & dicunt, quod ſi refutatarius cum
filiis deceſſiſſet, ad ipſos ſucceſſio pertinuiſſet, & ceſſaret
contentio inter refutantem, & alium agnatum totum
feudum vendicare volentem, quæ eſt ponderatio Milan. *d.*
dec. 8. n. 292. lib. 1.
45 Pro contraria vero parte, nempe ſpectandam eſſe proxi-
mitatem de tempore mortis refutantis, alii quamplurimi
non contemnendæ auctoritatis DD. adducuntur, & ex Re-
gnicolis ſunt, Petr. de Monte, & Gualterius de Paternio
in cap. volentes, ubi Pern. circa finem, Blaſc. Lancea *in eod.*
c. primo lect. verſ. ſed pulchra, idem Joan. Aloyſ. de Sept. in
cauſa Calabellottæ, idem Canoet. in cauſa Ucriæ, & in cau-
ſa Caſſari, *& ſing. 34. lib. 2. ubi de comm. tractatur*, & alii quos
refert Corſett. Sen. *conſ. 19. n. 34. & 35.* & Regens Corſett.
filius *in addit. ad patrem conſ. 22.* ubi late quæſtionem exami-
nat, & multis rationibus hanc partem tuetur, Cum. *in cap.*
Si aliquem, verb. Antiquis, lim. 2. n. 371. Petr. de Greg. *de*
conceſſ. feud. p. 4. q. 10. num. 24. ubi firmiſſime in hac reſidet
opinione (licet ab Advocatis adverſæ partis perperam pro
contraria adducatur) Intrigl. *dec. 43. per tot.* ubi ad partes
diſputat, Giurb. *de ſucceſſ. feud. §. 2. gloſ. 14. n. 80. prope fi-*
nem, & eleganter *gloſ. 5. n. 50. ubi n. 53.* reprehendit Rovit.
d. conſ. 15. n. 35. contrarium tenentem (& licet hic Auctor
pro contraria allegetur *in §. 1. gloſ. 15. n. 9.* non loquitur de
hoc puncto, ut ex ejus viſione poterit recognoſci, ſolum
enim diſputat, utrum mortuo refutatario, ſuperſtitibus filio
ipſius, & refutante, quis eorum ſuccedere debeat, filius, an
vero refutans? quæ diverſiſſima eſt quæſtio) Cutell. ſibi con-
trarius *de legit. contempl. matr. tr. 2. diſc. 1. ſpecial. 12. a n.*
242. & ſpecial. 18. n. 21.
De exteris autem ſunt Joan. Andr. *in cap. 1. de ſucceſſ.* 46
feud. n. 8. a Corſett. Jun. *adductus in addit. ad conſ. 22. num.*
15. Joan. Vinc. de Anna in Rubr. de Vaſſall. *decrep. ætat.*
a n. 187. uſque ad n. 232. Gallup. *in metod. jur. feud. p. 2. c. 5.*
n. 17. Araman. Piſtor. *q. 6. feud. n. 34. & ſeqq. lib. 2.* Roſenthal.
de feud. cap. 5. memb. 2. concl. 67. Cenſal. ad Peregr. *a. 7. 19.*
verſ. Septimo obſerva fol. 351. Fuſar. *de ſub. q. 318. n. 110.* Et
de Hiſpanis noſtris, Joann. Gutierez *lib. 3. pract. q. 71.*
n. 13. Caſtill. *lib. 3. contr. cap. 12. n. 111. & lib. 5. cap. 18.* Paz
de Tenuta *c. 61.* Solorzan. *de jure Ind. tom. 2. lib. 2. cap. 14. a*
n. 49. Molin. *de primog. lib. 1. cap. 6. n. 45.* ubi addentes,
& aliis quamoluſimis relatis, noviſſime Alphonſ. de
Olea *in tract. de ceſſ. jur. tit. 3. quæſt. 4. per tot. præcipue ex*
num. 31.
Rationes, quibus iſti DD. moventur, ſunt. Primo quod 47
in feudis, majoratibus, & fideicommiſſis, proximitas ad
ſuccedendum conſideratur tempore mortis ultimi poſſeſſo-
ris, quæ concluſio in hoc fideliſſimo Regno non habet con-
tradictorem, ſtante diſpoſitione *cap. Si aliquem* eam cano-
nizante, ibi: *Qui tempore mortis ſuperſtes fuerit defuncto proxi-*
mior, ut ibidem agnoſcunt omnes repetentes, & optime per-
pendit Intrigl. *d. dec. 43. n. 24. verſ. ſed ultra, quo num. ſeqq.*
alia proſequitur non contemnenda, & de jure communi il-
lam comprobat expreſſus text. *in l. cum ita*, *§. in fideicom. ff.*
de legat. 2. ibi, *qui ex nomine defuncti fuerint, eo tempore*
quo teſtator moreretur, cum adductis a Molin. *de primog. l. 3.*
c. 10. per tot. & n. 38. & lib. 1. c. 13. n. 37. late Caſtill. *libr. 3.*
contr. c. 19. ex n. 135. cum ſeqq. & alibi ſæpe, unde deducunt,
non eſſe attendendam proximitatem de tempore refutatio-
nis, aut renunciationis in præjudicium eorum, qui poſt mor-
tem poſſeſſoris refutantis ſucceſſuri ſunt, uti proximiores
eidem, & habentes tunc temporis qualitates a ſtatuto, ſeu
diſpoſitione primi fundatoris requiſitas, eleganter Gutie-
rez *d. quæſt. 71. num. 13.* addentes ad Molin. *d. l. lib. 1. cap.*
6. n. 45.
Secundo, & in confirmationem prædictæ concluſionis, 48
ponderant jura *in l. filiusfam. §. divi, l. 2. prima, ff. de leg. 1. l.*
cum pater 77. §. in fin., *l. unum ex famil. in princ. ff. de legat.*
2. l. uxor §. Sejam, ff. de leg. 3. in quibus cavetur, quod grava-
tus reſtituere fideicommiſſum poſt mortem incertæ ex cer-
tis perſonis, non poteſt in vita reſtituere, quia ea præmatura
illa reſtitutione iis, qui tempore mortis in humanis extite-
rint, præjudicium poſſet inferri, per quæ jura dixerunt Mo-
lina *de primog. lib. 2. c. 4. n. 23.* & ibi ejus addentes, qui plures
laudant, Gomez *in l. 17. Tauri, n. 2. 6. & 7.* Surd. *conſ. 264. n.*
49. Franc. Tondut. Sanleger. *reſ. civil. lib. 2. cap. 50. n. 49.*
Anton. Fab. *lib. 18. conject. c. 4. 5. & 6.* quod gravatus eligere
tempore mortis, non poteſt electionem facere in vita, & ſi
hoc faciat, electio non tenet, & electus ſi præmoriatur, non
tranſmittit aliquod jus ad hæredes; merito quidem, quia quæ
poſſunt recipere variationem cum tempore, fieri nequeunt
ante tempus in tertii præjudicium, Joan. Vinc. de Ann. *in*
repet. d. cap. 1. de Vaſſall. decrep. ætat. n. 195. Gomez *in d. l.*
17. Tauri, n. 6. in fine, Cannet. *conſ. 71. n. 9.* apud Corſett.
ſub conſ. 19.
Tertio dicunt, quod ſi proximitas ad ſuccedendum eſſet 49
conſideranda de tempore refutationis, non autem mortis
poſſeſſoris, daretur occaſio fraudandi legitimos ſucceſſores,
vel jam natos, vel naſcituros habentes tunc qualitates re-
quiſitas, contra prohibitionem tex. *in l. ſi mulier*, *§. ex aſſe*
ff. de

ff. de jure dot. ibi, *quia transferre ad alium, quam cui debet fideicommiſſum, hæres non poteſt, l. ſi ad quod 21. §. ult. ff. de liberat. legat.* quem text. ad hoc ponderat Fuſar. *de ſubſtit. d. q. 318. n. 110.* & ſequerentur quamplurima inconvenientia, & abſurda, utpote, quod facta refutatione a primogenito in favorem ſecundogeniti, non poſſent filii primogeniti poſtea nati ſuccedere in feudo, aut majoratu per mortem patris refutantis. Item, quod refutato feudo in remotiorem agnatum de conſenſu proximioris immediate ſucceſſuri, non poſſent agnati proximiores in medio exiſtentes ſuccedere ob mortem illius proximioris, qui refutationi conſenſit. Ulterius, quod ſtante ſtatuto excludente fœminam concurrentem in pari gradu cum maſculo (ut eſt in Regno noſtro) non poſſet ſuccedere maſculus habens hanc qualitatem tempore mortis, imo excluderetur a fœmina exiſtente in pari gradu, eo ſolum, quod eſſet refutatario proximior, contra mentem ſtatuentium, & diſpoſitionem concedentium, & acquirentium feuda, ut in præſenti cauſa manibus contrectatur, & perbelle conſiderant ſupracitati DD. præcipue Corſett. Jun. *in ad. lit. ad dict. conſ. 22.* Intrigl. *d. dec. 43.* Addentes ad Molin. *d. lib. 3. cap. 10. n. 44.* Olea *d. q. 4. n. 41. & 42.*

50 Et quia ex adverſa parte replicatur jura prædicta, ſcilicet *d. l. filiusfamilias, §. divi, il primo, ff. de leg. primo*, cum ſimilibus procedere in fideicommiſſis, & majoratibus, in quibus diſpoſitio eſt poſt mortem collata, aliudque eſſe in feudis, quæ poſſeſſor poteſt alienare, & refutare in vita in proximum immediate ſucceſſurum, *ex d. c. 1. de alienat. feud. pateth. d. cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat.* Reſpondent illius ſecundæ ſententiæ ſectatores nullius ponderis hanc evaſionem eſſe.

51 Tum quia de fideicommiſſo ad feudum validum eſt argumentum, Manoch. *conſ. 277. n. 37. & conſ. 275. n. 12.* Arman. Piſtor. *d. q. 6. feud. n. 43. & 44. lib. 2.* Intrigl. *d. dec. 43. n. 78.* Corſett. filius *ad patrem dict. conſ. 22. n. 42.* & de majoratu ad feudum ex pacto, & providentia Principis, quod deferatur jure primogenituræ ex clauſula juris Francorum, Molin. *de primog. lib. 1. cap. 7. n. 1. 2. & 3. cum ſeqq.* ubi multos laudat, & jure communi attento, ac etiam præter jus, ſecluſis particularibus legibus, & conſuetudinibus uniuſcujuſque provinciæ, id indubitanter firmat *n. 5. & 6.* quem ſequitur noſter Intriglial. *de feud. cent. 1. q. 57. per tot.* ubi alios quamplures refert, quod in his terminis non inficiantur Caſtill. Sotom. *l. 5. controv. c. 92. n. 47.* Parlador. *in ſexquicent. diff. 19. n. 10. & ſeqq.* ac propterea nullam congruam differentiæ rationem inter utrumque caſum reddi poſſe arbitrantur.

52 Tum etiam quoniam in feudis ex pacto, & providentia Principis (de quibus in præſenti eſt noſter ſermo) omnes agnati in inveſtitura comprehenſi habent ſpem probabilem ſuccedendi feudatario viventi independenter ab eo, ex vocatione Principis concedentis, aut primi acquirentis, ſeu diſponentis, Soccin. Jun. *conſ. 95. num. 30. lib. 3.* Menoch. *conſ. 211. n. 99. & conſ. 109. num. 64. vol. 2.* Peregr. *de fideic. art. 52. n. 35.* Intriglial. *d. deciſ. 43. num. 74.* Amicang. *quæſt. feud. 9. n. 45. & q. 10. num. 3.* Altograd. qui alios refert *conſ. 8. num. 22. lib. 2.* Noal. *de tranſmiſſion. caſ. 63. n. 2. cum ſeqq.* adeo ut feudatarius habens feudum ex pacto, & providentia, intelligatur ita feudum tenere ex Principis conceſſione, ut poſt mortem ſuam reſtituat proximiori vocato adinſtar fideicommiſſi, Iſern. *in c. 1. n. 50. de eo qui ſibi, & hæredibus ſuis maſcul.* Decius *conſ. 445. n. 33.* Georgius *allegat. 19. num. 17.* Giurb. qui plures *de feudis, §. 1 gloſ. 10. num. 23. & 24.* Cutell. *deciſ. 35. n. 41. lib. 2.* ubi inquit, quod inveſtitura operatur id, quod fideicommiſſum in contractu, & concludit, quod feudum a DD. hujus Regni vocatur reſtitutioni ſubjectum, ex Corſetto, & Cannetio, quos ibi allegat.

53 Unde concludunt propriiſſime ad noſtræ quæſtionis deciſionem adduci, pro hacque ſententia expendi præcitata jura de fideicommiſſis loquentia; cum enim agnati ex conceſſione, & inveſtitura Principis dicantur vocati ad feudum poſt mortem feudatarii, qui illis poſt mortem tenetur reſtituere, certum eſt non poſſe illum alio etiam proximiori in vita reſtituere in præjudicium alterius, qui tempore mortis reperitur proximior, habetque qualitates requiſitas ad ſuccedendum tempore habili, quæ deſiderantur, & quæ ea præmatura illa refutatione non debent excludi, ac rejici abſque iniquitatis vitio, ut conſiderat Regens Corſett. *in addit. ad dict. conſ. 22. num. 23. verſ. ex his patet, cum ſeqq.*

54 Nos utriuſque ſententiæ rationibus, & auctoritatibus matura deliberatione perpenſis, hanc ſecundam uti veriorem, æquiorem, & receptiorem amplexi ſumus; licet enim prima, & contraria pro ſe habeat multos non contemnendæ auctoritatis ſectatores, nec deſtituta ſit fundamentis, negari non poteſt, quin plures numero, majoris ponderis, & politioris notæ ſint qui hanc noſtram tuentur, quæ firmioribus, & ſolidioribus eſt ſuffulta principiis, juribus, & rationibus, ſecundum quam ſcimus eſſe in hoc fideliſſimo Regno judicatum per M. R. C. in cauſa Miſarendini ſub die 17. Iunii 1600. revocata *deciſ. Milan. 8.* & in cauſa delli Mirii, ut apparet ex juſtificationibus Judicum, & denique in cauſa Principatus Caſſari ad favorem D. Cæſaris Caetani nepotis ex ſecundogenito, excluſa Donna Anna nepte ex primogenito refutatario præmortuo.

Eo præcipue, quia Don Garſias Maſtrillo unus ex DD. 55
contrariæ ſententiæ, & quidem maximæ auctoritatis Auctor, in addit. ad Petr. de Greg. *de conceſſ. feud. p. 4. qu. 10. lit. B. & in dec. 248. n. 38. & 39.* ſecutus Corſet. Sen. *conſ. 19. n. 36. & 37.* illam limitat in caſu, quo militaret favor agnationis conſervandæ, ut puta ſi verſaremur inter maſculum, & fœminam, quo caſu, inquit, Judicem imitantem Imperatorem noſtrum invictiſſimum Carolum V. *in cap. noviſſimis 118. & 204.* non debere judicare poſthabito reſpectu ad agnationem, quod caſui noſtro mirifice convenit, licet reluctantibus adverſæ partis Advocatis, qui nullo juridico fundamento hanc Corſetti, & Maſtrilli traditionem in motivis evertere conati ſunt.

Quibus accedit, quod effectus refutationis factæ a Don 56
Fabritio in favorem Don Franciſci filii primogeniti collatus fuit in tempus mortis ipſius Don Fabritii, & cum reſervatione uſusfructus, & adminiſtrationis, ut diximus ſupra in facti narratione, quo caſu cum deficiat extremum habile, ad quod, ob præmorientiam refutatarii, proculdubio reſolvitur refutatio, & non tranſmittitur feudum ad ipſius agnatos proximiores, ſed ad eos, qui tales reperiuntur tempore mortis refutantis, cenſetur enim diſpoſitio conditionalis, eo quod in tempus mortis ſit collata, juxta tex. *in leg. hæres meus, §. hæres meus, ff. de conditionibus, & demonſtrationibus*, & ideo non tranſmittitur, *l. unica, §. ſi autem aliquid, C. de caducis tollend.* Noalis *de tranſmiſ. caſ. 10. num. 15.*

Et licet ex adverſo dicatur, prædictæ refutationis execu- 57
tionem tantummodo fuiſſe in tempus mortis dilatam, & quod ſic declaravit D. Fabritius per aliam ſcripturam ad inſtantiam prædicti D. Franciſci, ut matrimonium tractatum inter ipſum, & Donnam Joannam ab Auſtria ſuum ſortiretur effectum (quo caſu prætendunt non fuiſſe diſpoſitionem conditionalem, eo quod talis refutatio habet vim contractus donationis irrevocabilis, ut late defendit Amicang. *in q. feud. q. 30. per tot.* & ſtatim dicatur nata obligatio, licet actio differatur ad tempus mortis, ex gloſſ. *in l. ſi pupillus, §. qui ſub condit. ff. de novation.* idem Amicangel. *q. 11. n. 2.*) de hoc non apparuit, & plene informati fuimus Don Fabritium aliam ob mortem D. Franciſci in favorem D. Joannis ſecundogeniti feciſſe prædictorum Statuum refutationem, uti conſtat ex actis; ſed cum ipſe D. Joannes ante patrem etiam vita functus eſſet, effectum habere non potuit, & feuda remanſerunt penes dictum Don Fabritium eorum verum poſſeſſorem, ex quo ortæ fuerunt diſcordiæ inter ipſum, & Donnam Joannam ab Auſtria nurum, quæ ut dictos Status ab ipſo avocaret, dictas executiones pro dotis credito exercuit, non valentibus dicto Don Fabritio, nec dicto Comite Mazareni tunc infante, orpheno, & ſub tutela viduæ matris conſtituto, ſuas proponere legitimas defenſiones, ut nobis extrajudicialiter innotuit; & quomodocumque ſit, ſemper dicendum eſt tacitam in refutatione ineſſe conditionem, ſi refutatarius ſupervixerit, & proximior tempore mortis fuerit repertus, ut infra, *n. 59. & 60.* probabimus, quidquid in contrarium dicat Amicangelus, cujus traditio in id tendit, ut refutatio non poſſit per refutantem revocari; nam ad ipſius præjudicium irrevocabilis eſt, ut in terminis donationis docet Doctiſs. Donat. Ant. de Marinis, poſt hæc ſcripta viſus, *in ad lit. ad dec. Reverterii, dec. 56. n. 3. per tex. in l. ubi ita donator 27. ff. de donat. cauſa mort.* non vero ad præjudicium tertii tunc temporis proximioris, ut ſupra oſtendimus.

Nec tunc nobis obſtant jura, & rationes in contrarium 58
perpenſæ, non primo text. *in cap. 1. de alienat. feudi paterni.* Cui reſpondetur non determinari ibidem præſentem quæſtionem, quando ſcilicet præmoritur refutatarius relictis filiis, qui tempore mortis refutantis, ab aliis proximioribus agnatis præceſſi reperiuntur, utrum illi, an potius iſti ſint

præ-

præferendi? textus enim ſolum decernit valere alienationem feudi inter agnatos abſque conſenſu Domini, quia tunc non dicitur alienatio, ſed refutatio: præmoriente vero refutatario, quis debeat in feudo ſuccedere non aperit textus, ac ideo intelligendus eſt de refutatione in præjudicium refutantis, quæ valida erit ſi fiat in proximum immediate ſucceſſurum, licet alii remotiores contradicant, non autem aliorum agnatorum, quibus uti proximioribus tempore mortis refutantis ſucceſſio debetur ea providentia Principis concedentis, & quibus ipſe refutans non poteſt præjudicium inferre, ut probant Cannet. *d. conſ.*20. & 21. apud Corſett.& ipſe Corſett. *conſ.*19. *n.*32.& Corſett.filius *in addit,ad conſ.*22.*n.*41.*&* 42. optime Alphonſ.de Olea *d. tit.*5.*q.*4.*n.*32.ubi,licet fateatur cum Molina caſum mortis, & alium ſimilem æquiparari,negat tamen renunciationem, vel ceſſionem morti ſimilem eſſe, ſicque renunciantem, vel refutantem haberi pro mortuo quo ad ſui præjudicium tantum, non vero in præjudicium tertii etiam naſcituri, cui ex actu voluntario poſſeſſoris damnum irrogari non poteſt, & allegat Joan Guttier. *d.q.*71.*n.*13. in terminis Intrigliol.*d. dec.*43. *n.*28. *&* 72. *cum ſeqq.*

59 Ad confirmationem argumenti reſpondetur, alienationem, ſeu refutationem, de qua loquitur text.*in d.cap.*1. *de alien. feud. paterni*, non ſortiri effectum ſuum irrefragabilem, niſi tantum in præjudicium refutantis ejus vita durante, quia poſt mortem non poteſt ipſe de feudo diſponere ad ſavorem alterius, quam qui proximior reperitur, & habet qualitates neceſſarias ad ſuccedendum ex pacto, & providentia Principis diſpoſitione Statuti, aut primi fundatoris, ac ideo intelligitur facta prædicta refutatio ſub tacita conditione, ſi refutatarius vivat, & proximior inveniatur tempore mortis refutantis; ut conſiderant ſupracitati DD. & multis laudatis Intrigl.*d.alleg.*43. *num.*74. Corſett.filius *in addit. ad d.conſ.*22. *n.*32. Unde non poteſt dici prædictam refutationem in vita poſſeſſoris factam, eſſe actum legitimum conſummatum, & irrevocabilem ab initio, de qua loquuntur juris regulæ in contrario argumento adductæ, imo potius dicendum eſt, diſpoſitionem eſſe conditionalem collatam in tempus mortis refutantis, ſub conditione caſuali, quæ, vel deficiet refutatario præmortuo, vel exiſtente alio proximiore, aut adimpleta cenſebitur ſi vivus, & a nullo alio agnato præceſſus exiſtat.

60 Roboratur reſponſio alia non ineleganti conſideratione; ſi enim refutatio prædicta irrevocabiliter ſortiretur effectum eodem modo ac ſi refutans naturaliter eſſet mortuus, ſequeretur, quod mortuo refutatario abſque deſcendentibus legitimis,non poſſet ipſe refutans ad feudum refutatum reverti, vel in eo ſuccedere,dato quod refutatio fuiſſet perſonalis, ſed locus fieret aliis agnatis remotioribus, vel in pari gradu cum ipſo refutante, quibus, ipſo de medio ſublato, ſucceſſio ſpectare deberet: ac ſic eſt, quod ſuppoſita perſonalitate refutationis, ipſe refutans ſuccedit in feudo refutato, ſive ſit jure reverſionis,ſive ſucceſſionis, excluſis agnatis remotioribus,aut in pari gradu,ut infra late probabimus, & ſunt jura expreſſa *in cap* 1. *de eo, qui fin.fec.agnat. &* *in c.* 2. *§.ult. ſi de feudo fuer. controverſ.inter Dom.& agnat.*Ergo neceſſario ſequitur refutationem non operari effectum irretractabilem etiam in præjudicium ipſius refutantis,cum caſus evenire poſſit, in quo ipſe ſuccedat, ac ſi illa facta non fuiſſet,ac per conſequens non erit a jure,& ratione alienum, quod reſolvatur adveniente caſu, a quo incipere non potuit, ob præjudicium tertii, cui non potuit damnum irrogari ex ſuperius adductis.

61 Ad tertium, ex textu in dicto *c.*1. *de eo qui fin.fec.agnat.* fit ſatis, quod ibi quæſtio erat inter refutantem, & alium agnatum exiſtentem in pari gradu, ſuper ſucceſſione feudi refutati ob mortem refutatarii, in qua quæſtione Sapientes Mediolanenſes cenſuerunt refutantem in partem feudi (erant enim tunc feuda dividua) non obſtante refutatione, ſuccedere debere; unde dici non poteſt deciſam in eo textu fuiſſe præſentem controverſiam, quia licet ſupponatur in facti narratione refutatarium ſine filio maſculo ex hac vita migraſſe (ex quo a contrario ſenſu deducunt adverſarii, quod filio exiſtente ipſe ſuccederet, ceſſaretque contentio inter refutantem,& alium agnatum)tamen cum de hoc non fuiſſet diſceptatio,nec concurreret talis filius cum alio agnato proximiore tempore mortis refutantis, non poteſt dici deciſum;deciſio quippe debet interpretari ex facto Sapientibus propoſito, de quo apparet in textu, & quod non eſt diſceptatum, nec deductum,non poteſt haberi pro deciſo,gloſ. *notab.in l.ſi quis ad exhibendum,ff.de except.rei judic.* dicens præſumi latam ſententiam ex cauſa, quæ reſultat ex actis, quam ſequuntur ibi Bart. Bald. *in l. fin. verſ. & ſecundum hoc*, C.*de ſuſpect.tutor.* Surd. *conſ.*312. *n.*16. *lib.*3. Schrader. *de feud. to.*1. *p.*9. *cap.*7. *nu.*130. Guaz. *de defenſ. reorum defenſ. ſecund. cap.*7. *n.*11. Farinac. *deciſ.*346. *num.*5. *part.* 2, *in poſthum.*

Nec argumentum, quod a contrario ſenſu elicitur, eſt 62
in conſideratione, quando (ut in præſenti) reſultat abſonus intellectus ex caſuum diverſitate; ultra quod etiam ex dicto argumento nihil relevans in favorem contrariæ ſententiæ deducitur, quoniam non dicitur in textu refutantem habuiſſe filios, & deſcendentes, qui poſſent conqueri de prædicta refutatione facta in fratrem tunc proximiorem agnatum, quo caſu aliud eſſet dicendum, quamvis refutatarius liberis relictis deceſſiſſet, ſuccederent quippe refutantis filii uti proximiores, excluſis patruis, & conſobrinis remotioribus ſecundum noſtram veriſſimam ſententiam, & ſic omnibus modis convincitur dictum textum negotium non facere Adverſariis.

Doctoribus vero, qui pro prima, & contraria ſententia 63
adducuntur, tam Regnicolis, quam exteris, reſpondere opus non eſt, cum hoc lato calamo fecerit Regens Corſett. *in addit.ad patrem d.conſ.*22. qui ſatis docte eorum rationes, & fundamenta confutavit, & ſat eſt dicere, Maſtrillum in caſu iſtius litis pro nobis eſſe,quampluresque ex reliquis ſibi ipſis contrarios extare, ut ſupra notatum eſt no.55. Inter quos fuit etiam Blaſcus Lancea, qui cum in prima lectura ſuper *cap.volentes* tenuiſſet noſtram opinionem,poſtea in ſecunda lectura contrariam amplexus eſt, motus affectione rei familiaris, ut ſcilicet robur acciperet jus ſuum, quod prætendebat ſuper terram Caſtaniæ, ut advertit idem Corſett. *in princip. d.addit.ad conſ.*22. Bernardum autem de Medicis loquutum fuiſſe de feudo hæreditario, quod ad rem non pertinet, & denique Amicangelum ſequentem Camerarium, & alios, futiliſſimis rationibus contrariam ſententiam amplexum fuiſſe, ut videre eſt *d.q.*12. *ex num.*7. & nihilominus in *n.*13. *verſ. declaratur ſecundo, &* *n.*14. agnoſcit, quod ſat eſt ad fundandam noſtram opinionem, & contrariam deſtruendam.

Relinquitur ergo ex dictis, quod non obſtante refutatio- 64
ne a D.Fabritio in favorem D.Franciſci facta,ob iſtius præmorientiam abſque filio maſculo, debuit eidem D.Fabritio ſuccedere D.Joannes ſecundogenitus,qui præoccupavit primogenituram, & eo mortuo D. Joſeph Mazareni Comes ipſius filius major ſucceſſionis capax, excluſa Donna Margarita, juxta diſpoſitionem Cap.204.Domini Imperatoris Caroli V Et per conſequens colligitur(ut ad viam,a qua digreſſi ſumus, redeamus)tranſactionis tempore dictum Mazareni Comitem verum, legitimum, ac indubitatum ſucceſſorem Principis D Fabritii in dictis Statibus, Baroniis, & feudis extitiſſe.

Unde, & neceſſario dicendum eſt, in tranſactione inita 65
cum Donna Margarita,vera in ipſius favorem prædictorum feudorum fuiſſe refutantem, & renunciantem dictum Mazareni Comitem.

Et quamvis ab Advocatis adverſæ partis in voce ſit obje- 66
ctum, non poſſe refutantem dici, tum ex eo, quod feuda non poſſidebat tranſactionis tempore, tum etiam quia (ut ex Albatano deprehenditur) Donna Margarita primo illorum poſſeſſionem adepta eſt, prævia reſtitutione facta per Donnam Joannam matrem creditricem, & poſtea eidem Don Joſeph dedit Comitatum Mazareni, & Graſſuliati, ac feudum Niaemi, ob idque dicunt Donnam Margaritam refutaſſe Comiti Mazareni, non vero Comitem Donnæ Margaritæ.

Nihilominus leviſſima hæc objectio nobis viſa eſt, quia 67
ut Mazareni Comes verus refutans æſtimetur, non deſideratur, quod penes ipſum eſſet actualis feudorum poſſeſſio, ſufficitque ſpes invariabilis, & indubitata in eis ſuccedendi, ut proximior,& immediatus poſt mortem Don Fabritii, de cujus ſucceſſione erat contentio, & qui tempore tranſactionis, & refutationis jam naturæ debitum ſolverat, ſicque erat delata ſucceſſio, & continuata poſſeſſio miniſterio Capituli 43. Invictiſſimi Regis Ferdinandi, ut probat expreſſus text. *in cap.*1. *de eo, qui fin.fec.agnat.* ubi refutans non poſſidebat feudum,ſed alius agnatus,cui ille feudum refutavit, faciens pactum de non petendo: & hoc non obſtante reſpondent Sapientes Mediolanenſes, agnatum, qui non poſſidebat, admitti ad ſucceſſionem feudi, refutatario, & poſſeſſore defuncto, eo quod refutatio fuerat perſonalis; ergo non requiritur poſſeſſio, & ſufficit ſpes ſuccedendi, vel jus certum ad feudum.

Idem probat text. *in cap.*2.*§.ult. ſi de feudo fuerit contro-* 68

verſia

verſia inter Dom. & agnat. ubi Titius, qui feudum non poſſidebat, refutavit Sempronio poſſeſſori, faciens eidem pactum de non petendo, & adhuc dicitur in textu, quod decedente Sempronio ſuccedit Titius ut verus refutans pacto non obſtante. Quo quid clarius pro everſione contrariæ oppoſitionis? Omittimus alias reſponſiones, ne in rebus adeo apertis inutiliter immoremur, quando nec textus aliquis, nec Auctor pro dicta contraria aſſertione adducitur, & regulariter refutationes, & renunciationes hujuſmodi fiunt ab eis, qui ſpem certam ſuccedendi habent, & illius juris, & ſpei invariabilis refutantes, & renunciantes dicuntur, licet actu non poſſideant, de quo paſſim apud Doctores.

69 Nec in conſideratione eſt, quod Donna Margarita poſſeſſionem ceperit prædictorum Statuum, ac poſtea dederit dicto D.Joſeph Comitatum Mazareni, & Graſſuliatus, Baroniamque Nixemi, quia hoc factum ita fuit in executionem tranſactionis, refutationiſque ab ipſo D.Joſeph, & ſuis tutoribus ejus nomine antea pactitatæ, & conventæ in prædicto Albarano, quod non excludit dictum D.Joſeph fuiſſe verum renunciantem, ac refutantem prædictorum Statuum in favorem Donnæ Margaritæ, quia in qualibet diſpoſitione inſpiciendum eſt quod principaliter agitur, non quod venit in conſequentiam, text. *in l. 1. ff. de auctorit. Tut. l. ſi quis, nec cauſam, ff. eod. c. ad audientiam, ubi gloſ. de praeſcript.* Surd. *conſ. 67. n. 31. & conſ. 96. n. 49.* Sperell. *deciſ. 93. n. 23. part. 1.*

70 Quid autem actum principaliter fuerit inter partes, aperte cognoſcitur ex Albarani lectura, ſcilicet, quod Don Joſeph renunciaret ſucceſſioni ſibi debitæ ob Don Fabritii mortem in favorem Donnæ Margaritæ, & quod ipſa, facta prius ſubjugatione ſuper dictis Statibus, pro creditis dotalibus debitis Donnæ Joannæ matri, ab ea recuperaret poſſeſſionem eorundem Statuum, ac poſtea traderet dicto Don Joſeph Comitatum Mazareni, & reliqua bona; quod totum factum eſt in conſequentiam, & executionem dictæ renunciationis, alias fieri non poſſet, quandoquidem Donna Margarita nec antea poſſidebat, nec poſſidere poterat vivente Don Fabritio, & habente dicto Don Joſeph immediatam cauſam ſuccedendi eidem. Unde eſt, quod Advocati partis adverſæ præſupponunt illud, quod revera non fuit, nec eſſe potuit, nempe Donnam Margaritam fuiſſe veram, & indubitatam ſucceditricem dictorum Statuum, illorumque partem refutaſſe dicto Don Joſeph, quod quam alienum ſit a veritate, ex ſuperius dictis manifeſte dignoſcitur.

71 Si igitur tranſactionis tempore dictus Mazareni Comes prædictorum feudorum erat indubitatus ſucceſſor, & ut talis delata jam ſucceſſione ob mortem Don Fabritii, illam ad favorem Donnæ Margaritæ renunciavit, ac refutavit, indubium eſt, illum ut verum refutantem eſſe habendum, unde decedente Donna Margarita abſque liberis, & ſic extinctis omnibus perſonis in renunciatione contemplatis, ſuccedit ipſe, & revertitur ad feuda refutata, excluſis aliis omnibus agnatis, ut expreſſe deciſum eſt in dicto *c. 1. de eo qui fin. fec. agnat. d. c. 1. §. ult. ſi de feud. defunct. fuer. controverſ. inter Dom. & agnat.* & probant Roin. *conſ. 11. num. 7. & 8. lib. 1.* & Houded. *conſ. 36. n. 25. lib. 1.* Surd. *conſ. 517. n. 4. & 8.* Bardellon. *conſ. 63. n. 18. libr. 1.* Ruin. *conſ. 44. n. 27. libr. 1.* Ann. *in d. cap. 1. de Vaſſall. decrepit. ætat. n. 27.* Roſenthal. *de feud. cap. 2. concl. 20. & 21.* Theodor. *allegat. 36.* Camill. de Medic. *conſ. 2. n. 128.* Montan. *controv. 9. per tot.* Marcian. *diſp. 8. lib. 1.* Donat. Anton. de Mario. *lib. 2. reſolut. cap. 189. num. 36. ad fin.* cum aliis infra laudandis, & in hoc Fideliſſimo Regno indubitatum teſtantur Giurb. *de feud. §. 1. gloſ. 15. n. 16. & in verſ. cæterum* Cumia *in d. cap. Si aliquem, verbo Antiquis, n. 374.* Tob. Benſari apud Lunam *conſ. 17. num. 44.*

72 Quæ quidem traditio in ſe veriſſima, & receptiſſima nec everti, nec turbari poteſt, eo quod nonnulli DD. ab Advocatis alterius partis cumulati dixerint, refutantem feuda, etiam quod refutatio perſonalis ſit, ad illa non reverti ob mortem refutatarii abſque filiis reverſionis jure, ſed tantum jure ſucceſſionis, ex quo deducunt adverſarii, ita demum refutantem ſuccedere poſſe, ſi ſucceſſionis tempore reperiatur proximior Agnatus refutatario defuncto, & habeat omnes qualitates ad ſuccedendum requiſitas, ac per conſequens eſſe excludendum, ſi alius ſit agnatus illo proximior, vel in pari gradu melioribus ſuffultus qualitatibus.

73 Hoc enim dubium in illam nos introducit quæſtionem, utrum in refutatione feudorum, deficientibus omnibus perſonis contemplatis, ſuccedat refutans jure reverſionis; vel potius jure ſucceſſionis, quam breviter ad partes diſputabimus, noſtrum proferendo judicium, & contraria diluendo, ut magis veritas eluceſcat.

Quod ut præſtemus, dicendum videtur (ut rationem dubitandi ab alterius partis fundamentis aliciamus) non reverſionis jure, ſed potius ſucceſſionis ex nova cauſa, & vacatione ſuccedere poſſe, tanquam quilibet agnatus in ſtrictiori gradu conſtitutus; & hoc eſſe, quod ſi refutans ſit cum alio agnato in pari gradu, hic autem illum in aliis vincat qualitatibus, non refutans, ſed alius agnatus, qui melioribus fulcitus eſt prærogativis, poſſit, & debeat, refutante excluſo, ſuccedere. 74

Probatur primo, quia quando refutans ſuccedit refutatario tenetur ad onera medio tempore per ipſum refutatarium ſuper feudo impoſita, ut concludunt Vinc. de Franch. *deciſ. 3. per tot.* Maſtrill. ad Petr. de Greg. *de ſucceſſ. feud. p. 4. quæſt. 10. lit. B.* Giurb. *de feud. §. 2. d. gloſ. 13. nu. 193.* a Pont. *de poteſt. Proreg. tit. 8. de refutat. feud. n. 13. & 14.* Milanenſ. *deciſ. 8. num. 289.* Camill. Borell. *in ſumm. deciſ. tit. 34. de feud. num. 431.* Capan. *de jure relevii, part. 4. qu. 16. n. 28. & ſeqq.* Rovit. *ſuper pragm. in nova impreſſione, fol. 750. num. 61.* Tappia *ad Jur. Regn. Neapol. lib. 6. tit. 11. colum. 7. verſ. fuit tamen,* uſque *ad verſ. Alia limit. fol. 122. & fol. 129. colum. 1. verſ. ſed quando pater, & tit. 21. de refutat. col. 7. verſ. ſed difficultas, fol. 220.* qui alios quamplures referunt, firmantes teneri refutantem ſolvere relevium, ergo ſuccedit jure ſucceſſionis, non autem reverſionis reaſſumendo priſtina jura. 75

Secundo probatur auctoritate Cyriac *controv. 4. a n. 51. & 52. & n. 88.* ubi concludit, quod agnatus admittitur ad feudum refutatum, quod eſt proximior, & quod ſi ſunt agnati cum eo pares in gradu, ad omnes æqualiter ſucceſſio defertur, non jure reverſionis, ſed meræ ſucceſſionis, allegatque Lanar. *conſ. 68. n. 11. & 12. & 16.* ubi fundat text. *in d. cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat. & cap. 1. §. ult. ſi de feudo fuer. contr. inter dom. & agnat.* loqui, & intelligi debere quando refutans eſt in proximiori gradu, non autem ſi cum alio agnato in pari gradu concurrat, ac demum pro ſe adducit Georg. *alleg. 17. n. 18. & 19.* 76

Verum his non obſtantibus, contrarium, & ſic reverſionis jure, ad feuda refutata reverti renunciantem, defendunt DD. omnes ſupra laudati *n. 71.* & ultra eos idem probant Jacob. de Ardizon. *in ſumma tit. de ſucceſſ. feud. col. 2. verſ. Aſcendentes vero,* Iſern. *in c. 1. in fin. verſ. ſed contra, de Capitulis Corradi, & in c. 1. col. 3. verſ. ſed in feudo antiquo, de natura ſucceſſ. feud.* ubi Afflict. *in 2. notab. & in tit. Imper. Lothar poſt n. 5. verſ. ſecus ſi feud.* idem Afflict. *in tit. de Vaſſall. decrep. ætat. poſt nu. 4.* ibi, *reſpondeo ex pravitate,* Frecc. *de ſubfeud. auctorit. 3. n. 19. fol. 187.* Mulpheſ. *ad conſuet. Neapol. tom. 1. part. 4. tit. de ſucceſſ. ab inteſt. q. 36. n. 6. fol. 240.* Annell. Amat. *conſ. 13. per tot.* qui omnes, & alii inferius referendi concludunt refutantem ad feuda reverti, excluſis omnibus aliis agnatis in pari gradu exiſtentibus, & iſtius reſolutionis rationes reddunt, quas ſtatim aſſignabimus. 77

Sed nos omnium prædictorum pro utraque parte Doctorum rationibus attente perpenſis, in propoſita difficultate dicendum cenſemus, refutantem ob mortem refutatarii abſque liberis, ad feuda refutata reverti omnibus agnatis excluſis, id autem non reverſionis jure, reaſſumendo priſtina jura (prout ex tunc) ſed jure ſucceſſionis (prout ex nunc) reſervata tamen in ipſa refutatione in caſu mortis refutatarii ſine filiis ex mente ipſius refutantis, qui de ipſa ſucceſſione, & reacquiſitione cenſetur cogitaſſe, & noluiſſe jus illud ſuccedendi a ſe in prædicto caſu abdicare, ac ex natura refutationis, quæ facta intelligitur ſub hac conditione reacquirendi feuda, deficientibus perſonis contemplatis, effectum ſortiri arbitrati ſumus. 78

In quo ſenſu accipiendi ſunt Doctores *num. præcedenti, & in d. n. 71.* a nobis adducti, ex quibus quamplures prædictas rationes reddunt, quod ſcilicet reverſio contingat ex mente refutantis, & ex qualitate, & conditione de jure ſubintellecta, & in ipſa refutatione de ſui natura inſita, ut ſpecialiſſime firmant Iſern. *in d. cap. 1. de natur. ſucceſſ. feud.* Capan. *d. p. 4. q. 16. n. 44.* Camill. de Medic. *d. conſ. 2. n. 225.* ibi, *excluſo Domino directo, vel alio quocumque,* Roſenthal. *d. cap. 2. concl. 20. ſub num. 6. & 7* Ruin. *d. conſ. 11. n. 4. & per tot.* Surd. *d. conſ. 417. num. 4. & conſ. 544. in fin.* Thor. *in comp. deciſ. tom. 1. verbo Refutans regulariter, fol. 449.* ubi pluries judicatum refert Reg. a Ponte *de poteſt. Proreg. d. tit. de refutat. feud. num. 27. & 28.* 79

& 28. Cutall. *de donat. n.2. fol.193. n.195.* ibi, *excluſo Domino, & cæteris.*

80 Et licet multi ex præcitatis DD. loquantur in patre refutante filio primogenito, dicentes patrem ſuccedere excluſis fratribus refutatarii, tamen nulla eſt diverſa ratio in refutatione, quæ fit ab agnato alteri agnato, & in iis terminis aperta loquuntur Georg. *d. alleg. 17. num. 3.* Ruin. *d. conſ. 11. num. 7.* Roſenthal. *d. cap. 2. concl. 21. n. 4.* Giorb. *d. §. 1. gloſ. 15. num. 16. verſ. cæterum ſi arguitur, cum d. cap. ſi aliquem, verb. Antiquis, n. 374.* Thob. Benſar. apud Lunam *d. conſ. 17. num. 44.* & Lanar. *conſ. 71. per tot.*

81 Sicut nec obſtat dicere (ut ex adverſo oppoſitum fuit) quod nonnulli ex præcitatis DD. ſunt Neapolitani, qui nequeant connumerari inter ſectatores præfatæ receptiſſimæ ſententiæ, eo quod in Regno Neapolitano ſtantibus Capitulis illis conceſſis, feuda per refutationem non habentur ut nova, ſed ſemper remanent ſub natura feudi antiqui, & ita refutata intelliguntur, ob idque non datur refutatio omnimoda, ſed omnis refutatio eſt perſonalis, ut advertunt a Ponte *d. tit. de refut. feud. n. 37.* Capyc. Galeot. *d. l. 2. contr. 21. n. 25.*

82 Nam reſpondetur, quod DD. Neapolitani ad firmandum refutantem ſuccedere refutatario mortuo ſine filiis, non moventur ex eo quod Neapoli refutatio feudorum ſemper intelligitur perſonalis, ſed generaliter dicunt, quod quando refutatio eſt perſonalis, tunc ſuccedit refutans excluſis aliis agnatis, quam concluſionem indubitanter procedere, inquiunt, in prædicto Regno, ubi ſtantibus dictis Capitulis, refutatio non cenſetur omnimoda, & ſic recte procedunt prædicti DD. præcipue in caſu noſtro, in quo refutatio remanſit ſub natura antiqui feudi, ut ex ejus lectura apparet, quare etiamſi appoſitum fuiſſet verbum *omnimoda*, perſonalis eſſet judicanda, ut per Lanar. *in repetit. d. c. 1. n. 12. de Vaſſall. decrep. ætat.*

83 Unde non obſtat ſuperior traditio DD. de qua *n. 74.* dicentium, refutantem teneri ad onera per refutatarium ſuper feudo impoſita, & debere relevium, quod correſpondet novæ ſucceſſioni, illi enim omnes, & alii quamplures firmant ut indubitatum, quod refutans ſuccedit refutatario defuncto ſine filiis, excluſis aliis agnatis, & quod revertitur ad feuda refutata; dicunt tamen teneri ad onera, & debere ſolvere relevium, quia feuda revertuntur ad eum jure ſucceſſionis prout ex nunc, licet ex jure reſervato, & tacita conditione ſubintellecta in refutatione. Unde illud, quod dicitur de jure reverſionis non ſimpliciter accipiendum eſt, ſed per modum loquendi accommodatum proprietati verbi *revertor*, hoc eſt quod revertuntur ad refutantem, quia ab eo exierunt per refutationem, in qua nulla datur contradictio; nam poſſunt ſtare iſta ſimul, quod dicantur feuda reverti, & quod revertantur jure ſucceſſionis, ut refutans relevium ſolvat, & teneatur ad onera.

84 Quo modo prædicti DD. in contrarium allegati reducuntur ad concordiam, & ſtant pro nobis, prout omnes alii ſupra pro noſtra ſententia adducti concludentes unanimiter feuda reverti ad ſolum refutantem excluſis aliis agnatis. Quam concordiam paucis aſſignat a Ponte *d. tit. de refut. feud. n. 15.* ibi, *Ita quod illud, quod dicitur habere patrem, ſeu refutantem feuda jure reverſionis, non intelligitur ſimpliciter, ſed eſt modus loquendi, ex eo, quia ab eo exierunt, & ad ipſum revertuntur, ſed ſtant iſta ſimul, quod dicantur feuda reverti; ſed quo jure, hic eſt punctus, & ut diximus, jure ſucceſſionis, ob quod relevium ſolvit ſecundum Andream, qui utrumque tradidit. Videlicet ſuccedere, & jure reverſionis, & ideo non dixit hoc ſimpliciter, ſed addens dictionem, potius, dicens pater ſuccedit filio, & tunc non dicitur ſuccedere, potius reverti ad eum, ut per eundem in cap. 1. de natur. ſucceſſ. feud. n. 5. &c.* hæc a Ponte. Qui nos ab hac expedit difficultate.

85 Nec obſtat Cyriacus *d. controv. 4. n. 51. & 52. & n. 88.* ejus enim traditio locum tantum habere poteſt in feudo hæreditario, de quo ipſe loquitur, immerito impugnans Ruin. *d. conſ. 11.* qui ſtat pro nobis in caſu noſtro, nos quippe verſamur in refutatione feudorum ex pacto, & providentia Principis, & cum clauſula juris Francorum, in quibus terminis eſt expreſſa deciſio text. *in d. cap. 1. de eo qui fin. fec. agnat. dict. cap. fin. ſi de feud. defun. fuer. controv. inter Dom. & agnat.* quæ jura de feudo ex pacto, & providentia loqui probant Afflict. *in d. cap. 1. num. 25.* Gaurg. *d. alleg. 17. n. 19.* Capyc. Latr. *conſult. 77. n. 38.* Donat. Anton. de Marin. *d. lib. 2. cap. 189. n. 38.* ideoque Cyriacus non facit contra nos, quia in feudo hæreditario non datur vera refutatio, ſed alienatio, ex qua tranſit ad hæredes etiam extraneos, & ſuccedens oportet, quod ſit hæres ultimi, ut poſt Georg. ſupra advertit idem Cyriac. *ibid. n. 33.* & in terminis Amicangelus *d. q. 22. n. 13.* & licet ex *n. 59.* uſque ad 78. probare contendat eodem modo ſentiendum eſſe in feudo mixto, ex quo prævalet qualitas hæreditaria, cujus contrarium voluit, & defendit Menoch. *conſ. 690.* fundans feodum mixtum dijudicari debere potius ex pacto, & providentia, quam hæreditarium, quia qualitas ex pacto potentior eſt qualitate hæreditaria, tamen ad rem non facit, cum nec nos verſemur in feudo mixto, cujus refutationem ipſe Cyriacus agnoſcit non eſſe dijudicandam ſecundum regulas ſimplicis refutationis, ſed veræ alienationis, & nihilominus judicatum fuit in Conſilio Neapol. contra DD. quos Cyriacus pro ſe allegat ad confutationem Ruini, nempe Lanar. *d. conſil. 68.* & Georg. *d. alleg. 17.* ut teſtantur a Ponte *de poteſt. Proreg. d. tit. 8. de refut. n. 38.* & ipſe Georg. *in eadem alleg. n. 8.* qui in fine allegationis teſtatur etiam contra ſuam opinionem fuiſſe judicatum. Et demum ipſe Cyriacus conſuluit pro non reverſione ad lineam refutantis, quia refutatarius reliquerat agnatos proximiores, in quos conſentiente ipſo refutatario fuerat diſpoſitum de feudis refutatis, ut probat *n. 45. & 47.* ſicque nullatenus ſuperiorem receptiſſimam ſententiam turbat, ſicut nec Lanarius, nec Georgius.

Nec rurſus obſtat dictus Lanar. in prædicto *conſ. 68. n. 11.* 86
dum dicit text. *in d. cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat. & cap. fin. ſi de feud. defun. fuerit controv.* procedere quando refutans eſt in gradu proximior, ſecus tamen eſſe ſi in pari gradu cum alio agnato reperiatur.

Quia in hoc Lanarius manifeſte convincitur ex lectura 87
dictorum Capitulorum, in primo enim controverſia fuit inter tres agnatos exiſtentes in pari gradu, quod ſic neceſſario tenendum perſuadet facti ſeries, quia textus dicit, quod unus eorum feudum paternum poſſidebat, cui alter finem, & refutationem fecit, ex quo ſequitur, quod omnes erant fratres, quorum unus feudum pro indiviſo poſſidebat a patre relictum, erant quippe feuda illo tempore dividua (ut alias diximus) & clarius probatur ex prætenſione illius, qui non refutaverat, volebat namque ſuccedere refutatario defuncto ſine filio maſculo, & totum feudum retinere ad excluſionem refutantis, eo quod refutaſſet, & ſe per pactum excluſiſſet, refutans vero intendebat ad ſucceſſionem venire pacto non obſtante, cui prætenſioni ſapientes Mediolanenſes reſponderunt, non obſtare refutanti prædictum pactum, quia non refutavit omnino, nec in manu Domini, ut tanquam de novo feodo refutatarius inveſtiretur. Ergo non eſt dubitandum, quod vel erant fratres, vel agnati in pari gradu, quoniam ſi refutans eſſet proximior, ut contendit Lanarius, vindicaret ſibi totum feudum, excluſo altero agnato remotiore, & non diceret textus, quod volebat ſolum ad ſucceſſionem venire cum illo, qui totum retinebat, hoc eſt, venire ad portionem refutatam, & ad partem, quæ contigerat refutatario, in qua alter agnatus, ut in pari gradu ſucceſſurus erat æqualiter cum refutante, quod manifeſte indicat omnes eſſe in pari gradu.

Sed omnis tollitur dubitatio inſpecta facie dicti Cap. ulti- 88
mi, in quo tres proponuntur fratres, quorum unus feudum paternum poſſidebat. Et nihilominus in eadem facti ſpecie reſponſum eſt, refutanti non obſtare pactum, quo minus ſuccederet fratri refutatario, exiſtente alio fratre, qui opponendo de pacto a refutante facto, illum excludere volebat; ergo Lanarius loquitur contra prædicta expreſſiſſima Capitula, quorum clara diſpoſitio deſtrueretur, ſi illius traditio eſſet admittenda, & quod plus eſt, tota juris ratio, nam dicti textus in eo fundantur, quod tale pactum quando eſt perſonale non poteſt alteri agnato proficere, ut notant Gloſ. in utroque textu, *& in cap. fin. tit. conſtit. feud. Imper. Lotar.* Aretin. *conſ. 3.* Surd. *conſ. 519. n. 13.* Capyc. Galeot. *lib. 2. controv. 8. n. 12. & 13.* Aniell. de Amat. *d. conſ. 15.* in quibus terminis totum jus civile eſt contra Lanarium.

Quæ hucuſque diximus indubitanter procedunt quando 89
refutatio eſt perſonalis, in quibus terminis loquuti ſumus, prout loquuntur præcitati Doctores, inhærendo deciſionibus dictorum jurium feudalium. Sed quia ex altera parte prætenditur renunciationem a prædicto Comite factam realem fuiſſe, ſeque omnino a prædictorum feudorum ſucceſſione excluſiſſe, quod eſt præcipuum contrariæ intentionis fundamentum totis Advocatorum viribus roboratum, ac plurimis mediis, & argumentis fulcitum; inquiri opor-

Google

oportet, utrum præfata renunciatio perſonalis, an vero realiter extiterit? & ut ordinate procedamus, omnia ſtabilimenta, quibus contraria aſſertio propugnatur, prius recolligemus, ac deinde rationibus, & motivis noſtris pro perſonalitate dictæ renunciationis propoſitis, contrariis ſatisfacere conabimur.

90 Primo ergo dicitur realem fuiſſe, quia verba fuerunt directa in rem, & adeſt pactum de non petendo, juxta verba contractus, ibi: *de non petendo, nec peti faciendo, nec minus contradictos Principatus, & ullis bona, ac jura remanſa, &c.* ad quod probandum allegant *gloſ. in cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat l. juriſgentium, §. pactorum juncta l. & hæredi 21. §. 1. & §. fin. ff. de pact.* Zinus, Bald. & alii per Pariſ. *conſ. 26. n. 44. & conſ. 69. n. 65. vol. 3.* Alex. *conſ. 13. n. 5. lib. 5.* Ruin. *conſ. 77. n. 35. & ſeqq.* Bellon. *de jure accreſc. c. 7. q. 38. n. 25. to. 2.* Peregr. *de fideic. art. 52. n. 24 in fine,* Menoch. *conſ. 323. n. 62. verſ. ſecundus eſt caſus, lib. 5.* Montan. *controv. 9. n. 10.* Cutel. *de donat. to. 1. fol. 579. verſ. ſin autem.*

91 Secundo, quod fuit facta aliquo accepto, nempe intuitu Comitatus Mazareni, quo caſu realitatem contendunt adeſſe, ex tex. *in l. contra juris 28. §. fin. de pactis,* Bart. *in l. 1. §. qui habebat, n. 6. quæſt. 1. ff. de bonor. poſſeſſ. contr. tab.* Pariſ. *conſ. 26. a n. 1. uſque ad 46. vol. 3.* Ruin. *conſ. 7. num. 35. libr. 1.* Socc. Sen. *conſ. 84. n. 4. & 5. vol. 4.* Rot. *deciſ. 393. n. 4. par. 1. diverſ.* Rovit. *conſ. 43. n. 9.* Merlin. *controv. cap. 5. n. 2. lib. 1.* Maſtrill. *deciſ. 65. n. 10.* Cancer. *variar. lib. 3. cap. 15. nu. 24.* Hodiern. ad Surd. *deciſ. 176. num. 9.* Puteus *conſ. unico apud conſ.* Old. *n. 44.* quod liquidius, inquiunt, procedere ſtante pacto de non petendo, ex Surd. *conſ. 355. n. 37. & 38. vol. 3.*

92 Tertio, quia interpoſita fuit Aquiliana ſtipulatio ibi, *quietavit, & quietat, liberavit, & liberat penitus, & abſolvit per Aquilianam ſtipulationem antecedentem, & acceptilationem legitime ſubſequentem legitime interpoſitas, &c.* Quæ Aquiliana ſtipulatio eam, ajunt, habere vim, ut refutationem, ſeu renunciationem realem efficiat, ex Afflict. *in d. c. 1. de eo, qui fin. fec. agnat. n. 3.* Roman. *conſ. 22.* Grammat. *deciſ. 57. n. 42.* Succin. *conſ. 34. num. 5. lib. 4.* Gabriel. *commun. lib. 3. tit. de jur. dot. concl. 1. num. 33.* Marta *de ſucceſſ. legal. part. 4. quæſt. 21. art. 14. num. 101. tom. 2.* Merlin. *contr. c. 5. n. 13. lib. 1.* Paſchal. *de virib. patr. poteſt. part. 3. nu. 48. & ſeqq.* Molpheſ. *ad conſuet. Neapol. part. 4. tit. de renunc quæſt. 2. nu. 13. & 14. & quæſt. 3. n. 17. & ſeq. tom. 1.* Cutell. *de donat. tract. 1. diſc. 3. p. 6. n. 127. verſ. Sin autem, tom. 1.* Capyc. Latr. *conſult. 76. num. 46. tom. 2.* Donad. *de renunciat. cap. 3. nu. 4.* Thor. *in comp. deciſ. part. 1. verbo, Renunciatio facta.*

93 Quarto, quoniam adeſt pactum de non petendo, ob quod dicunt renunciationem eſſe realem, ex Merlin. *d. cap. 5. n. 16. & 17.* Rovit. *conſ. 42. n. 13. & ſeqq.* Molpheſ. *in conſuet. Neap. p. 4. tit. de renunc. q. 2. n. 13. & 14.* Capyc. Latr. *ubi ſupra, & conſ. 77. n. 33. tom. 2.* Donad. *de renunciat ubi ſupra, & n. 27.* & junctum cum Aquiliana ſtipulatione, etiam jus de futuro non expreſſum includit, Prat. *diſcept. forenſ. cap. 29. a num. 14. cum ſeqq.*

94 Quinto ex verbis ibi, *quovis titulo, ratione, cauſa, de jure, vel de facto, quomodocumque, & qualitercumque, de præſenti, præterito, & futuro,* quæ renunciationem efficere realem, dicunt probare a Pont. *conſ. 24. n. 26. in fin.* Rovit. *conſ. 42. n. 12. verſ. quinta clauſ.* Caſtill. Sotom. *lib. 4. controv. c. 42.* Schenardus *conſ. 14. lib. 1.* Caren. *reſ. 245. n. 7.* Bottigl. *de ſucceſſ. theor. 49. n. 26.*

95 Sexto, quia facta eſt de juribus competentibus, & competituris, ex Menoch. *conſ. 6. nu. 15. lib. 1.* Tob. Benſar. apud Lunam *conſ. 17. num. 49.* Rovit. ubi ſupra, *n. 5. verſ. tertia clauſ.* Capyc. Latr. ubi ſupra, *n. 31.* Cyriac. *controv. 128. num. 46. tom. 1.*

96 Septimo, ex generalitate, & amplitudine verborum, quæ in tranſactione feudorum (ut verbis Advocatorum utamur) adjecta, realem reddunt renunciationem, Colt. *de fact. ſcient. & ignor. cent. 2. diſt. 50. n. 8. & 18. tom. 1.* Menoch. *conſ. 401. per tot.*

97 Octavo, quia ſtipulatio renunciationis, non ſolum contemplatione Donnæ Margaritæ, ſed etiam hæredum, & ſucceſſorum illius proceſſit, quo caſu realem modis omnibus effici prætendunt ex Menoch. *in conſ. 9. num. 16. lib. 1.* Tob. Benſar. *d. conſ. 17. n. 45.* Merlin. Capyc. Latr. Bottigl. Donad. Redenaſ. & Rovit. ubi ſupra, quemadmodum dicunt, eſſe realem donationem cuipiam, ejuſque hæredibus factam, Ruin. *conſ. 68. num. 16. & conſ. 123. n. 6. lib. 1.* Riminald. Jun. *conſ. 436. n. 3.* Aldobr. *conſ. 93. n. 8. lib. 1.* Graff. *de ſucceſſ. §. Donatio cauſ. mort. q. 1. n. 7.* Mantic. *de conject. lib. 1. tit. 13.* Bellon. *conſ. 8. n. 46.* Rot. penes Merlin. *de leg. deciſ. 664. num. 34. tom. 2.*

Nono quia renunciatio facta fuit in favorem Donnæ 98
Margaritæ, & ſuorum hæredum, & ſucceſſorum, adhibita pro eis Notarii ſtipulatione, & cum dictione *in perpetuum,* quod idem eſſe autumant, ac ſi ſtipulatio facta fuiſſet pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, ad quod allegant text. *in l. fluminum 24. §. adjicitur, ff. de damn. infect.* Menoch. *conſ. 378. n. 2. lib. 4.* Soccin. *conſ. 268. a n. 36. tom. 2.* Barboſ. *de clauſul. clauſ. 112. n. 1.* Pern. *conſ. 1. verſ. attamen,* Petr. de Greg. *de feud. par. 4. q. 15. n. 9. & 10.* Giurb. *de feud. prælud. 4. n. 19. verſ. idem eſt,* Peregr. *deciſ. 101. n. 2. verſ. ſecundo,* Rota apud Merlin. *d. deciſ. 664. num. 33. lib. 1.* Petr. Bim. *conſ. 162. n. 9. lib. 2.* quo caſu realem eſſe renunciationem exiſtimant, ex Corbull. *de jur. emphyt. tit. de cauſ. privat. ob renunciat. num. 4.* Ruin. *conſ. 11. numer. 10. vol. 1.* Surd. *conſ. 446. num. 18. fol. 743. tom. 3.* Bero. *conſ. 13. ſub n. 77. verſ. ſed præmiſſis, volum. 2.* Giurb. *de feudis, §. 1. gloſ. 12. ſub n. 8. verſ. realis eſt,* & appoſita dictione *in perpetuum* ſemper importare realitatem, ut per Ancharan. *conſ. 327. n. 3.* Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 103. a n. 38. verſ. quinta conjectura,* uſque *ad n. 40. & conſ. 905. n. 7. vol. 10.* Caren. *d. reſolut. 245. n. 9.* Bottigl. *de ſucceſſ. d. theor. 47. n. 28. in fine.*

Cujus aſſertionis rationem reddunt, quia ſtipulatio non 99
eſſet perpetua, ſi ad extraneos non tranſiret, & ad quoſcumque hæredes, nihil enim eſt perpetuum, niſi per ſubrogationem etiam extraneorum, Molin. *de primog. lib. 1. cap. 4. n. 14. & 15.* Petr. Greg. *de feud. p. 4. q. 15. n. 9. & 10.* Et quando refutatio fit, ut feudum ad extraneos tranſeat, tunc non perſonalem, ſed realem, & omnimodam eſſe inquiunt, ex Nat. *conſ. 564. n. 8. verſ. præterea, vol. 3.* Ant. Monach. *de feud. c. 54. p. 1. num. 26.*

Decimo realem dictam refutationem dicunt, quia facta 100
fuit per verbum *omnino,* ibi *faciens &c. finem, & pactum finale validum, & ultimum liberatorium, acquietationem, & liberationem omnimodam, & perpetuum imponendo ſilentium dictis prætenſionibus, &c.* Unde ſibi perſuadent factam fuiſſe omnimodam renunciationem, quia idem operatur, ac ſi dictum eſſet *omnino,* quo caſu ſemper eſt realis, ex text. *in cap. 1.* juncta Gloſ. *de eo, qui fin. fec. agnat.* ubi Afflict. *verſ. & hoc eſt verum,* Iern. *verſ. hoc niſi in duobus caſibus,* Alvarot. *verſ. ibi omnino, & 1. notab. verſ. nota quod agnatus,* Balzaran. *de feud. lib. 2. de eo, qui fin. fec. tit. 49. ad textum, n. 10.* Alex. *conſ. 13. n. 6. lib. 5.* Natta *conſ. 564. num. 6. verſic. quid, vol. 3.* Ruin. *conſ. 1. n. 20. 21. & 22. lib. 1.* Burſatr. *conſ. 63. a n. 29. libr. 1.* Peregrin. *de fideicom. art. 52. n. 74.* Sforz. *eod. tract. quæſt. 28. num. 103. ad 113.* Rota apud Merlin. *de legit. deciſ. 48. n. 16. verſ. præterea, & n. 19.* Rovit. *conſ. 44. n. 19.* & aliis quampluribus lato calamo cumulatis in ſuis allegationibus impreſſis, quos hic tranſcribere otioſum judicamus, cum omnibus eadem ſit aſſignanda reſponſio, ut infra apparebit.

Hæc, & alia fuſiſſime diſperſa ad concludendam dictæ 101
renunciationis realitatem propoſita nobis ſunt, & ex eis tria præcipue probare alterius partis Advocati intendunt. Primum Mazareni Comitem uti renunciantem juri de futuro ſibi competenti ad ſuccedendum in dictis feudis ob mortem Donnæ Margaritæ, non eſſe in hoc ſummariſſimo judicio admittendum. Secundum non ſuffragari eidem deciſionem tex. *in d. cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat.* eo quod refutatio ab eo facta omnino, ſeu omnimoda fuerit, in favorem quorumcumque hæredum etiam extraneorum, & includens donationem juris ſuccedendi. Tertium quod ſtante prædicta renunciatione non cenſetur vocatus dictus Comes, nec inſtitutus a Donna Margarita in ſuo teſtamento inſtituente eum, qui de jure ſuccedere debet: quæ omnia multis mediis, rationibus, & auctoritatibus in copioſiſſima allegatione prælaudata ſuper hac tantum renunciatione fulciri conati ſunt.

Verum iis, & aliis non obſtantibus, dictæ renunciationis 102
perſonalitatem oſtendere curabimus, idque firmioribus, ac invincibilibus fundamentis, & conſiderationibus deductis, tum ex litterali contextura ſcripturarum, tum ex ſubjecta materia tranſactionis, tum ex qualitate contractus, tum ex veriſimili mente, & intentione contrahentium, tum denique ex ſpeciali juris diſpoſitione in hac materia feudali, ut ex ſequentibus apparebit.

Quoad primum, ſi tenorem ſcripturarum inſpiciamus, 103
certum, ac perſpicuum eſt, quod in Albarano a partibus confecto, & ſubſcripto, in quo inita eſt concordia ſuper ſucceſſione dictorum Statuum, non reperiuntur clauſulæ

præ-

prægnantes, in quibus pars adverſa innititur ad fundandam realitatem renunciationis, imo nec aliqua verba, ex quibus id eligi poſſit; ſolum namque cautum fuit, quod Donna Joanna poſſeſſionem caperet pro ſuis creditis, & conſtituta pro eorum quantitate ſubjugatione prædictorum feudorum ad cenſum juxta formam Bullæ, illa reſtitueret Donnæ Margaritæ, quæ dicto Don Joſeph tradere teneretur Comitatum Mazareni, & alia bona, remanentibus pro ea reliquis Statibus, & Titulis cum ſuis pertinentiis, quod totum redigi deberet ad ſcripturam in publica forma, ſubſtantia dicti Albarani in aliquo non mutata, ut ex eo apparet, præcipue ibi: *Le coſe contenute in queſto Albarano ſi abbiano da ridurre in atto, e atti pubblici con le clauſule, e cautele neceſſarie per l'una e l'altra parte da mettarſi in forma, non mutata la ſoſtanza del preſente Albarano, &c.*

104 Clauſulæ autem, & cautelæ neceſſariæ pro ſubſiſtentia, & ad majorem firmitatem contentorum in Albarano, firmioremque utriuſque partis ſecuritatem, nullæ aliæ excogitari poterant in caſu prædicto, niſi illæ, quæ in id tenderent, ut Status, & feuda prædicta conſervarentur in perſone, & deſcendentie tum Donnæ Margaritæ, tum dicti Comitis Mazareni, abſque ulla perturbatione, & moleſtie ab uno contra alterum inferenda, & ab utriuſque ſucceſſoribus ſanguinis ad invicem tentanda; hæc enim erat, & eſſe poterat amborum contrahentium intentio in dicto Albarano patentar explicita, dum ſtante contentione ſuper ſucceſſione dictorum feudorum ob Don Fabritii mortem pactitatum fuit, quod dictus Don Joſeph haberet, & deberet ſuccedere in dicto Comitatu, & aliis feudis, Donna Margarita vero in reliquis. Si igitur hæc ſucceſſio in pactum concorditer deducta aſſecurari intendebatur, tam in ipſis contrahentibus, quam in ſuis ſucceſſoribus, certum, & innegabile eſt omnes clauſulas, & cautelas in publica ſcriptura adhibendas, cum reſtrictione ad eas tantum, quæ neceſſariæ fuiſſent pro una, & altera parte, & Albareni ſubſtantia in aliquo non mutata, debuiſſe partium intentioni prædictæ reſpondere, nulloque alio modo extendi, & ampliari.

105 Veriſſima quippe eſt juris regula, & DD. traditio, quod contractus, qui fit in executionem alterius non poteſt ab eo excedere, quando id quod adjicitur, non venit ex legis diſpoſitione, & ejus facultate, text. *in l. item quia 4. §. fin. ff. de pactis, l. Titia 134. §. idem reſpondit il primo, ff. de verb. obligat. l. ſi tibi liberum, ſecundum unum intellectum, ff. de action. empt. & l. ſi binarum ædium, ff. de ſervit. urb. præd.* eleganter Menoch. *lib. 6. præſumpt. 2. nu. 18.* Alex. *conſ. 122. num. 2. lib. 2.* Surd. *conſ. 262. num. 19.* Rot. per Farinac. *deciſ. 108. n. 2. ad finem, & deciſ. 522. num. 2. part. 1. recent.* Gabriel *conſ. 58. n. 10. 11. lib. 1.* idem Surd. *deciſ. 71. per tot.* & rurſus *in addit. ad deciſ. 282. num. 2.* Capyc. Galeot. *l. 1. controv. 12. n. 26. cum ſeqq.* ex noſtris Marius Mut. *deciſ. 33. num. 23.* Amet. *variar. 2. part. reſol. 64. num. 2.* & ex iis multis laudatis, Hiſpanus noſter Olea *de ceſſ. jur. tit.* ... *n. 12.* ubi *n.* ... refert optimam Rotæ *deciſ. 393. num.* ... *tom. 5. recent.* edito anno 1636. apud quos concorditer præfata aſſertio probata, & multis rationibus roborata reperitur.

106 Ex quibus neceſſario deducitur, omnes clauſulas prægnantes, & exuberantes, quæ in prædicta ſcriptura publica in executionem contentorum in Albarano confecta inveniuntur, & quæ ab adverſæ partis Advocatis ponderantur ad fundandam realitatem dictæ renunciationis, prout ſupra recollectæ ſunt ex *n. 90.* uſque ad *n. 100.* eſſe reducendas ad id, quod in Albarano cautum, & conventum fuit, & ad ejus robur, & firmitatem, quatenus opus erat, ut utrique parti, ſuiſque ſucceſſoribus ſanguinis conſuleretur ad præcavendum litium moleſtias, quas probabiliter a dictis ſucceſſoribus nondum natis moveri poſſe verebantur, & ſi in aliquo dictæ clauſulæ excedunt, de ſtylo potius Notarii quam de partium conſenſu appoſitæ cenſeri debent, ac ideo non conſiderandæ, Nevizan. *conſ. 28. n. 19.* Menoch. *conſ. 87. a n. 45. & de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 155. n. 44.* Marta *de clauſ. clauſ. 21. n. 44.* Barboſ. *eod. tract. clauſ. 1. n. 7.* Capyc. Latr. *deciſ. 2. n. 37. p. 1.* Capyc. Galeot. *lib. 1. controv. 42. a num. 9.*

107 Sed ne hoc in dubium poſſit revocari, reperitur etiam expreſſe cautum, & diſpoſitum in ſcriptura publica confecta in executionem concordiæ, & conventionis in dicto Albarano pactitatæ. Ibidem namque poſt omnes clauſulas prægnantes, quibus adverſa pars innititur, appoſitæ ſunt aliæ reſtrictivæ ad eas tantum, quæ in Albarano erant comprehenſæ, ut patet primo ibi, (Et hac ex cauſa dictus D. Nicolaus Placitus Branciforti tutorio dicto nomine tantum, & dumtaxat, & ſub dicta rati promiſſione per dictum Don Joſeph, ſuoſque hæredes, & ſucceſſores in perpetuum &c. de omnibus, & quibuſcumque juribus, actionibus, prætenſionibus, & ſucceſſionibus, & aliis dicto Domino Comiti tutorio dicto nomine tantum, & dumtaxat, dictoque Don Joſeph forſan competentibus, & forteſſe competituris ſuper Statibus, Baroniis, feudis, & bonis ut ſupra penes dictam Illuſtriſs. Dominam Donnam Margaritam remanſis, & per eam, ſeu vertus dictum ejus Procuratorem procuratorio quo ſupra nomine, & ſub dicta ejus rati promiſſione detentis ut ſupra, cum omnibus eorum juribus univerſis, eorumque integro, & indiminuto ſtatu cum dicta dignitate Magnatis Hiſpaniarum, & aliis Statibus, & juriſdictionibus deſuper expreſſatis, ſeu ſuper quolibet dictorum Statuum, Baroniarum, feudorum, & aliorum ut ſupra, & non aliter, nec alio modo, ab ipſis, nempe, juribus, actionibus, ſucceſſionibus, cauſis ſucceſſionum, aliiſque quibuſcumque juribus, cauſis, & actionibus tam per dictum Comitem Racudiæ tutorio dicto nomine tantum, & dumtaxat prætendendis, eique quomodolibet competituris quovis jure, titulo, ratione, ſeu cauſa, de jure, vel de facto quomodocumque, & qualitercumque de præterito, præſenti, & futuro, ſcitis, vel ignoratis, tacitis, vel expreſſis, cogitatis, vel incogitatis, præteritis, præſentibus, & futuris, & aliis quibuſcumque tam de jure, quam de facto, & omnium quarumvis ſcripturarum, etiam ſi cauſæ eſſent tales, de quibus hic oporteret facere expreſſam mentionem; *Comprehenſis tamen omnibus præmiſſis in dicto præinſerto Albarano tantum, & dumtaxat, dummodo quod a dicto Albarano non conſeatur receſſum.*)

Deinde, & ſecundo ibi, (Faciens dictus Dominus tutor 108 &c. dictæ Illuſtriſs. Dominæ Donnæ Margaritæ, & pro ea abſente dicto ejus Procuratore &c. pro ea, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum finem, & pactum finale validum, & ultimum liberatorium, acquietationem, diffinitionem, & liberationem omnimodam, & perpetuum imponendo ſilentium dictis prætenſionibus, & juribus ſucceſſionum per dictum Dominum Comitem Racudiæ tutorio dicto nomine forte prætenſis, & prætendendis de aliquid aliud ultra occaſione, & cauſa præmiſſorum &c. non petendo, nec peti faciendo, nec permittendo contra dictam Illuſtriſs. Dominam D. Margaritam, & ſuos, nec minus contra dictos Principatus, Status, & alia bona, & jura remanſa penes dictam D. Margaritam per modum ut ſupra, nec partem illorum per dictum Comitem Racudiæ tutorio dicto nomine &c. ſubmiſſas perſonas, ac habentes jus, & cauſam ab eo, vel dictum Don Joſeph in quocumque modo, aliquo jure, titulo, ratione, ſeu cauſa ſcita, vel ignorata, tacita, vel expreſſa, cogitata, vel incogitata, præterita, præſenti, vel futura, de jure, vel de facto, aut aliter quomodocumque, aut qualitercumque *Comprehenſis tamen in dicto Albarano ut ſupra, &c.*)

Ecce ergo S. M. quomodo omnes clauſulæ, quibus adverſa 109 pars ſe fundat ad probandam dictam realitatem, ſunt reſtrictæ, & limitatæ ad cauſam ſucceſſionis dictorum Statuum, & feudorum ſequuta morte Principis Don Fabritii, prout expreſſum fuerat in prædicto Albarano, quod virtute relationis ibidem videtur repetitum cum omnibus ſuis qualitatibus, *l. aſſe toto, ff. de hæredibus inſtituendis cum vulgatis;* hocque in prima parte, cum dictionibus taxativis *tantum, & dumtaxat*, quarum natura eſt excludere omnes alios caſus, & perſonas præter expreſſas, ex juxta late tradita a Barboſ. *de dictton. uſufreq. diction. 97. n. 4. & dict. 401. n. 2.* & cum dictione *dummodo*, quæ importat modum, ac conditionem, ſemperque adimpleri debent ea, quibus adjiciuntur, Dec. *conſ. 661. n. 12. verſ. 2.* Anchar. *conſ. 169. n. 2. verſ. ſive tamen contractum*, & cum aliis Barboſ. *dict. 95. n. 8.* & in ſecunda cum dictione, *ut ſupra*, quæ repetitiva, & relativa eſt omnium præcedentium, *ſcil. tantum, & dumtaxat*, *dummodo quod a dict. Albarano non conſeatur receſſum, text. in l. item quæritur, §. item Julianus, ff. locati*, cum adductis ab eod. Barboſ. *dict. 441. n. 1.* quid igitur indigemus aliis probationibus ad diluendam molem ædificii, quod alterius partis Advocati in dictis clauſulis ſuperimponere tentarunt?

Sed progrediamur, & ad ſubjectam materiam tranſactio- 110 nis mentis oculos revolvamus. Quid eſt, ſuper quo tranſigitur? certe de nullo alio, quam de ſucceſſione Feudorum, Statuum, & Baroniarum gentilitium, familiarium, ex pacto, & providentia Principis, cum clauſula juris Francorum, & expreſſa primogenitura, quis unquam dixit, hæc bona eſſe tranſitoria ad hæredes extraneos, ſuperſtite quolibet agnato de comprehenſis in inveſtitura, & primorum acquirentium diſpoſitione? nullus quidem, qui lucem tenebris obſcurare non

inten-

Digitized by Google

intendat; cum ſit veritas adeo patens, quæ nulla poſſit tergiverſatione celari, nec habeat contradictorem, expreſſus text. *in c.1. de ſucceſſ. feudi c.1. §. & ſi clientulus, de alienat. feudi*, & videatur Corſet. *conſ.4. per tot.* qui conſultus ita reſpondit in cauſa iſtius Marchionatus Licodiæ, & Barboſ. qui infinitos laudat *de appell. verb. ſignif. appell.* 113. *n.*11. *& ſeqq.* quinimo nec dici poteſt licere poſſeſſori alterare, mutare, reſtringere, aut ampliare formas, vocationes, conditiones, ſeu gravamina a primis concedentibus, aut acquirentibus impoſita, Molin. *de primog. lib.*1. *cap.*8. *n.*21. ubi addent. latiſſime ut ſolet Caſtill. 3. *contr. cap.*10. Roſenthal. *de feud. c.*6. *concl.*69. *ſub n.*36. *lit.NN.* Dec. *conſ.*139. *n.*3. *verſ. iſta concluſio*, Jaſ. *conſ.* 246. *numer.*24. *verſ.*5. *libr.*3. Signorol. *conſ.*10. *n.*4. *verſ. Idem non obſtat*, Beru. *conſ.*110. *n.*7. *lib.* 1. Curt. Jun. *conſ.*181. *lib.*2. Surd. *conſ.*419. *&* 978. Menoch. *conſ.*148. *n.*32. Ramon. *conſ.*100. *n.*302. actum de conſenſu ſucceſſorum viventium in perniciem naſciturorum, Molin. *d. cap.* 8. *n.*27. ubi additio, Caſtill. *d. lib.*3. *cap.*12. *nu.*111. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.*660. *n.*28. *& quæſt.*593. *n.*49. *&* 165. quomodo igitur prætenditur, quod ex quo ſtipulatio concepta fuit ad favorem Donnæ Margaritæ, ſuorumque hæredum, & ſucceſſorum in perpetuum, cenſeantur contemplati hæredes extranei, & ob id judicatur rasis prædicta renunciatio? Nos quidem non percipimus, ac ideo tuorum prudentum Senatorum ſaniori, & ſuperiori judicio dijudicandum relinquimus.

111 Verum dato, & non conceſſo, quod ſtipulatio concepta fuiſſet pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, adhuc in hac materia renonciationis, ſeu refutationis feudorum ex pacto, & providentia Principis, nihil extraneis hæredibus poſſet acquiri (niſi tantum fructuum commoditas durante vita cedentis, aut renunciantis, juxta diſtinctionem Alphonſi de Olea *in tract. de ceſſ. jur. d. tit.* 3. *q.*4. *n.*47.) & ſtipulatio ſolum eſſet intelligenda de filiis, & deſcendentibus renunciatarii, non autem de aliis agnatis, per text. *in d. c.*1. *de eo, qui fin. fec. agnat. & in c.*1. *§. ult. ſi de feud. defunct. fuer. controv. inter Dom. & agnat.* ubi tradunt Iſern. & Aſflict. Lanar. *conſ.*71. *n.*1. Camil. de Medic. *conſ.*2. *n.*126. Jacob. Gall. *conſ.* 64. *n.*22. Surd. *conſ.*517. *n.*14. Rovit. *conſ.*44. *n.*27. *lib.*1. Capyc. Galeot. *lib.*2. *contr.*21. *n.*23. Ant. de Marin. *lib.*2. *reſ. quotid. cap.*189. *n.*47. *& addit. ad ult. ad votum* Montan. *contr.* 9. *per tot.* Reg. Salern. *fol.*187. *num.*42. *verſic. ex adverſo*, & in terminis dicti *cap.*1. *de eo, qui fin. fec. agnat.* ubi refutatio facta fuit pro ſe, & hæredibus ſuis, & cui ipſe dederit, quod intelligatur de hæredibus ſanguinis, hoc eſt, de filiis, & deſcendentibus, & ob id intelligatur perſonalis fatentur omnes Scribentes ibid. & Loffred. *in cap.*1. *de natura ſucceſſ. feud.* Aretin. *conſ.*3. Jacob. Gall. *d. conſ.*64. *n.*21. Anton. de Marin. *reſ. quot. d. lib.*2. *cap.*189. *n.*70. Marcian. *diſp.*8. *n.*16. *&* 17. Cum. *in cap. Si aliquem, verb. Antiquis, num.*374.

112 Et quamvis alterius partis Advocati agnoſcentes difficultatem text. *in d. cap.*1. *de eo, qui fin. fec. agnat.* ubi verba illa, *& cui ipſe dederit*, apta comprehendere quoſcumque hæredes etiam extraneos, (cum per ea cenſeatur conceſſa facultas alienandi, & æquivaleat clauſulæ *pro ſe, & hæredibus quibuſcumque*, ex Seraph. *deciſ.*253. *n.*5. Menoch. *conſil.* 178. *n.*32. *& conſ.*987. *n.*5. Roland. a Valle *de lucro dotis qu.* 54. & cum aliis Barboſ. *de clauſ. clauſ.*57. *n.*7.) accipiuntur de filiis, & deſcendentibus renunciantis, reſpondere tentaverint, quod de jure communi feodorum, verbum *hæredes* de filiis maſculis tantum, non vero de extraneis intelligi poterat, ex text. *in d. cap.*1. *§. & ſi clientulus de alien. feud. c.*1. *de duobus fratribus*, & communiter DD. *in d. cap.*1. *de eo, qui fin. fec. agnat.* cum aliis in allegationibus congeſtis, at aliud eſſe de jure municipali hujus Tui Fideliſſimi Regni per *cap. volentes* Domini Regis Friderici, quo inſpecto verbum *hæres* in feudalibus protenditur ad quoſcumque hæredes etiam extraneos, eo quod liberam concedit licentiam alienandi feuda, ſolutis juribus Regiæ Curiæ debitis, integro tamen, ac indiviſo manente feudo, ad quod probandum allegant Pern. Petr. de Gregor. Blaſc. Lanc. apud Lun. Bongiorn. Mut. Intrigliol. Corſ. patrem, & filium, ac denique Ginrb. *de feud.* §.2. *gl.* 13. *n.* 27. *ad medium*, aliaque cumulant, quæ ob vitandam prolixitatis notam omittimus.

113 Adhuc tamen hæc evaſio non conturbat ſuperiorem veriſſimam traditionem. Omnes quippe DD. in contrarium laudati loquuntur eo in caſu, quo conceſſio feudi facta eſt pro hæredibus, & ſucceſſoribus, vel nulla data forma, quam vocamus largam, & hæreditariam, hoc enim in caſu licet de jure communi feudorum intelligeretur conceſſio pro hæredibus ſanguinis tantummodo, tamen per dictum Capit. dicti Regis Friderici, dicunt DD. eſſe admiſſos hæredes etiam extraneos, ut ex lectura prædictorum aperte percipitur, & poſt Petr. de Gregor. advertit Corſett. *filius in addit. ad patrem conſ.*9. *num.*8. *& ſa.* ideoque dicunt DD. communiter in hoc Regno, quod dictum *c. volentes* non procedit forma repugnante, hoc eſt ſi in forma ſtricta, aut mixta ſit facta conceſſio, vel in aliis caſibus, in quibus per diſpoſitionem Capitulorum Regni, aut natura ſua, feuda ſunt facta gentilitia, & familiaria, Petr. de Gregor. *de conceſſ. feud. p.*4. *quæſt.*1. *n.*3. *&* 15. Corſett. *conſ.*4. *num.*1. Ginrb. *de feud. gl.*10. §.2. *n.*71. Cum. *in cap. Si aliquem, verbo Antiquis num.* 259. ubi dicit, quod dictum *c. volentes* concedens licentiam alienandi feuda intelligendum eſt pro eo quod tangit intereſſe, ſeu præjudicium Principis, non vero in præjudicium agnatorum, qui in primis inveſtituris, & diſpoſitionibus ſunt vocati, de quo non eſt dubitandum, nec in hoc Regno eſt aliqua dubitatio.

Quinimo & ipſi contrahentes, ſeu varii eorum Procurator, & tutor, Advocatique ab utraque parte electi, & deſignati ad ordinandam, & conficiendam ſcripturam tranſactionis cum clauſulis neceſſariis juxta tenorem, & continentiam prædicti Albarani, in eadem ſteterunt intelligentia; illi enim promittentes de rato procuratorio nomine dictæ Donnæ Margaritæ incluſerunt in promiſſione omnes, & ſingulos ejus filios utriuſque ſexus natos, & naſcituros, nepotes, & pronepotes, & alios eorum deſcendentes per lineam directam uſque ad infinitum, ſucceſſuros tamen in dictis Statibus, & feudis, & non alios, ex quo evidenter apparet ad hos ſolos, & non ad alios, hoc eſt, extraneos hæredes prædicta feuda tranſire poſſe conſtanter cenſuiſſe, eodemque modo dictus D. Joſeph major factus de rato promiſit licet inæqualiter, cum fuerit promiſſio extenſa ad ſucceſſores ſanguinis, ut includerentur ſorores ipſius jam natæ, earumque filii nati, & naſcituri, quod eſt valde notandum. 114

Quamvis enim ex adverſo dicatur, nullum in hoc adeſſe myſterium, eo quod pro extraneis hæredibus opus non erat de rato promittere, cum ipſi præciſe tenerentur factum ſui Auctoris approbare, juxta vulgares regulas, nihilominus procedit ſuperior conſideratio, & Advocati alterius partis, qui illam impugnant, aperte convincuntur, & contrarietatis vitio notantur, quia ſi feuda erant tranſitoria ad hæredes extraneos (quos comprehenſos aſſerunt in ſtipulatione pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque) certum eſt nullam deſiderari promiſſionem de rato, cum in hoc caſu filii Donnæ Margaritæ, non ut filii, ſed ut hæredes matris in feudis ſuccederent, ac ſi eſſent bona allodialia (ut ipſimet Advocati probare intendunt ex *cap. volentes* Domini Regis Friderici, & aliis quamplurimis inutiliter cumulatis) Ergo dum promiſſio de rato adhibetur pro filiis, & deſcendentibus, non quidem omnibus, ſed ſucceſſuris tantum in dictis Statibus, & feudis, & ex alia parte pro ſucceſſoribus ſanguinis, negari non poteſt hoc ideo factum, quoniam ad filios deſcendentes, & ſanguinis ſucceſſores, tantummodo feuda prædicta eſſe tranſitura agnoverunt, qui quidem deſcendentes uti comprehenſi in inveſtitura, & ſucceſſuri jure proprio erant, qui tranſactionem prædictam poterant impugnare, annullare, vel reſcindere, ſi in ipſorum præjudicium factam fuiſſe oſtenderent, & pro quibus de rato opus fuit promittere. 115

Hoc eſt adeo clarum, ut nulla indigeat probatione, ſed non eſt omittenda, quæ ab ipſis deſumitur Advocatis, illi enim agnoſcunt filios Donnæ Margaritæ potuiſſe impugnare tranſactionem, quia ſuccedebant jure proprio, ſtante refutatione a Don Fabritio facta Don Franciſco illorum Avo, ac ideo Mazareni Comitem ſibi proſpexiſſe prædicta promiſſione de rato, ergo ſi filii jure proprio debebant ſuccedere, & tranſactionem infringere, ſucceſſio eiſdem, non ut hæredibus, ſed uti filiis ſpectabat, ac per conſequens feuda renunciata non erant hæreditaria, & tranſitoria ad hæredes, ſed pacti, & providentiæ, gentilitia, & familiaria, ac inalienabilia, ut toties probatum eſt, & per ſe patet. 116

Quamplura alia omittimus in hoc puncto, quæ reſponſione non indigent, tametſi a prædictis Advocatis non parum extollantur, ea namque, vel facto contraria, vel cauſæ non applicabilia, vel in jure diſſona, aut a Doctoribus communiter reprobatis elicita ſunt, & facillimo negotio evaſa ex infra dicendis tacite remanebunt. 117

Perveniamus jam ad tertium medium ex qualitate contractum iſte eſt tranſactionis ſuper ſucceſſione feudorum, ob mortem Principis Don Fabritii, cujus natura expoſcit, ut reſtrin- 118

Digitized by Google

ſtringatur ad cauſam in ea expreſſam, & ad illud, ſuper quo
diſceptabatur in lite mota, ſeu movenda, text. clarus *in l. ſi de*
certa, C. de tranſact. ubi antiquiores, præcipue Bald. *num.* 4.
Alex. & Jaſ. qui latiſſime comprobant, *l. ſi cum dies, §. ple-*
num, ff. de arbitr. Dec. *conſil.* 63. *n.* 6. ubi loquitur in tranſa-
ctione ſuper ſucceſſione, virtute cujuſdam teſtamenti, &
licet verba tranſactionis ampliſſima, & generaliſſima erant,
inquit, reſtringenda, & referenda ad cauſam in teſtamento
contentam, Menoch. *lib.* 3. *præſumpt.* 151. *n.* 8. ubi, quod de-
bitor ex diverſis cauſis, ſi petitio ſit ſingularis ſuper una, &
poſtea ſequatur tranſactio, in qua ampliſſimis verbis libera-
tur, non conſequitor liberationem, niſi tantum reſpectu cau-
ſæ ſingularis, ſuper qua erat lis, quod multis DD. relatis com-
probat, *& conſil.* 1099. *num.* 22. *lib.* 11. Mantic. *deciſ.* 245. *n.*
13. ubi quod tranſactio in illo caſu ſolum extendebatur ad
cauſam dotis, ſuper qua erat lis, non vero ad cauſam ſucceſ-
ſionis, Rot. per Farinac. *deciſ.* 110. *par.* 1. *in recent.* Mol-
pheſ. *ad conſuet. Neapol. tom.* 1. *tit. de renunc. quæſt.* 6. *n.* 40.
cum ſeqq. Marc. Anton. Eugen. *conſil.* 13. *ex n.* 20. *verſic. ca-*
terum prædicto, ubi quietatio generalis ab adminiſtratione
tutelæ, non extenditur ad jus hæreditatis tranſigenti com-
petens, etiamſi verba generalia tranſactionis aliud ſua-
deant, quia ſuper hæreditate nunquam fuerat litigatum, Fu-
ſar. *conſil.* 92. *num.* 23. *&* 24. *cum ſeqq.* ubi quod verba gene-
ralia nunquam extendunt diſpoſitionem ultra expreſſa, late
Cancer. *lib.* 3. *var. cap.* 15. *num.* 269 uſque *ad num.* 273. *& n.*
274. ubi probat tranſactionem ſolum intelligi factam ſuper
illo, ſuper quo litis incertitudo pendebat, *& n.* 293. ubi quod
debet inſpici cauſa, ea qua fuit facta tranſactio, Cyriac. *to.* 2.
controv. 292. *num* 7. ubi quod generalis renunciatio reſtringi-
tur ad ſuam cauſam, nec præjudicat in alio jure: proſe-
quuntur multa Surd. *conſ.* 418. *num.* 16. Alexan. Ludov. *deciſ.*
158. *num.* 3. *&* 4. Fontan. *deciſ.* 380. *num.* 3. Capyc. Galeot.
lib. 1. *contr.* 42. *num.* 10. *&* 11. Amat. *lib.* 1. *reſol.* 42. *num.* 14.

119 Et quod in tranſactione omnes clauſulæ, & conventiones
quantumcunque generales, & ampliſſimæ reſtringi, & re-
ferri debeant ad cauſam, & controverſiam ſpecificam, ſuper
qua fuit tranſactum, probant ultra ſupra proxime relatos,
Rot. *deciſ.* 549. *n.* 3. *par.* 1. *recent.* Bottilier. *de ſucceſſ. ab inteſt.*
theor. 58. *n.* 9. Marcian. *diſp.* 72. *a n.* 1. *tom* 2. Frat. *obſerv.* 35.
per tot. Calvio. *de æquit.* to. 1 *cap.* 64. *n.* 64. Barboſ. *in collect.*
ad d. l. ſi de certa, n. 5. Ant. Faber *in eod. lib.* 2. *tit. de tranſact.*
diff. 6. *num* 12. ubi loquitur de ſtipulatione Aquiliana, quam
dicit nihil operari ad extendendam tranſactionem, Fonta-
nell. *d. deciſ.* 380. *num.* 11. *&* 12 ubi in eiſdem terminis pro
non extendenda tranſactione concludit:

120 Et in terminis renunciationis, quantumvis generalis, &
ampliſſimæ, quod reſtringatur ad ſuam cauſam, Regens Va-
lenzuol. *conſ.* 11. *num.* 7. *lib.* 1. Peregr. *de fideicom. art.* 52 *n.* 26.
ubi per plura fundamenta probat clauſulas generales de-
bere reſtringi in renunciatione ad ſubjectam materiam,
Hodiern. ad Surd. *deciſ.* 176. *num.* 1. *cum trib. ſeqq.* Vivian.
in prax. juriſpatron. lib. 13. *cap.* 8. *num.* 276. *& ſeqq.* Cancer.
d. lib. 3. *cap.* 15. *num.* 278 ubi ex Gozadin. *conſ.* 45. *num.* 18.
inquit, quod ſi clauſulæ generales renunciationis ad alios
effectus poſſunt referri, non operantur renunciationem fi-
deicommiſſi, Galerat. *de renunc.* 47. *num.* 23. Fuſar. *conſ.* 39.
num. 67. *& conſ.* 92. *n.* 26. *& de ſubſtit. quæſt.* 593. *num.* 111.
120. *&* 176. Cyriac. *tom.* 1. *controv.* 139. *num.* 34 *uſque ad* 37.
ubi n. 38. addit nunquam præſumi renunciationem proprii
juris, ubi alia poteſt capi conjectura, *& tom.* 2. *controv.* 323.
num. 9. *uſque ad* 13. *& num.* 14. ubi probat, quod quando
clauſulæ renunciationis ſunt dubiæ, itaut poſſint, & non
poſſint importare renunciationem, ſemper interpretandæ
ſunt, ut minus renuncianti noceant, *& controv.* 367. *num.*
27. & *controv.* 389. *num.* 26. Thomat. *deciſ. Macerat.* 50. *num.*
70. ubi quod in renunciatione ſtricte procedendum eſt, &
ita interpretanda, ut minus præjudicet renuncianti, quod
repetit *num.* 458. Rot. per Farinac. *deciſ.* 395. *num.* 5. *part.* 1. *in*
poſthum. ubi in terminis fideicommiſſi, & tranſactionis ſu-
per eo, quod non intelligitur illi renunciatum per clauſulas
generales, & quod iſtæ reſtringi debeant ſecundum ſubje-
ctam materiam concludenter probatur, Scacc. *de re ju-*
dic. gloſſ. 14. *qu.* 2. *num.* 58. Cavaler. *deciſ.* 97. *num.* 10. *& de-*
ciſ. 124. *num.* 2. *& deciſ.* 340. *num.* 1. & in dubio, quod ſem-
per ſit pronunciandum pro non renunciatione fideicommiſ-
ſi probant Peregrin. *d. art* 52. *num.* 29. Sforz. *conſ.* 49. *num.* 23.
Fuſar. *conſ.* 5. *num.* 34. *& d. conſ.* 39. *num.* 86. *de ſubſtit. d. qu.*
593. *num.* 174. Rot. per Farin. *deciſ.* 21. *num.* 5. *ad fin. & de-*
ciſ. 420. *num.* 2. *tom.* 2. Molpheſ. *ad conſuet. Neapolit. dict. to.* 1.
tit. de renunc. qu. 1. *num.* 33. *&* 39.

121 Cum igitur controverſia, & lis, quæ ſperabatur, eſſet ſu-
per ſucceſſione prædictorum Statuum, & feodorum ob
mortem Principis Don Fabritii, hæcque eſſet ſubjecta mate-
ria tranſactionis, in qua dictus Don Joſeph contentus Co-
mitatu Mazareni, & aliis bonis ſupra expreſſis, renuncia-
vit, & refutavit Donnæ Margaritæ omnes alios Status, &
feuda cum ſuis titulis, & pertinentiis, ut ſuccederent in eis
tam ipſa, quam ſui hæredes, & ſucceſſores (hoc eſt filii, &
deſcendentes, ad quos dicta feuda tranſire poterant) nulla
ratione prædicta renunciatio extendi poteſt ad alios caſus,
& perſonas, prætextu verborum, & clauſularum generalium,
quæ præciſe debent reſtringi ad prædictam cauſam ſucceſ-
ſionis in tranſactione expreſſam, ipſiuſque firmitatem, &
conſiſtentiam in perſonam Donnæ Margaritæ, ſuorumque
deſcendentium, ut libere, & abſque ulla perturbatione,
ſeu moleſtia dictis Statibus, & feudis, juribus, & actioni-
bus ſibi ad ea competentibus, & competituris virtute dictæ
renunciationis uti poſſent. Ac ideo vita functa Donna
Margarita, nullis relictis filiis, & deſcendentibus, ſicque
deficientibus omnibus perſonis in dicta renunciatione con-
templatis ſucceſſuris in dictis feudis, non eſt cur ſine lege,
ſine auctoritate, dicta renunciatio prætendatur extendi ad
ſucceſſionem ob mortem Donnæ Margaritæ, & ipſius lineæ
deficientiam, ad perſonaſque extraneas non contemplatas,
pro quibus nec fuit interpoſita, nec potuit interponi ſti-
pulatio.

Quibus non obſtat, quod ex adverſo replicatur, videlicet, 122
ſucceſſionem ob mortem dicti Principis Don Fabritii non
fuiſſe cauſam finalem tranſactionis, & renunciationis præ-
dictæ; ſed potius adjudicationem dictorum Statuum factam
Donnæ Joannæ ab Auſtria, ut ipſa poſſeſſionem legitime
nanciſceretur, pacto interpoſito, quod reſtituere illam de-
beret Donnæ Margaritæ filiæ, conſtituta prius ſubjugatio-
ne pro dotibus, aliaſque diſſenſiones ante D. Fabritii mor-
tem ſuſcitatas, quod ex eo comprobare intendunt, quod
Marchionatus Militelli fuit in dicta tranſactione compre-
henſus, cum ſuper eo nulla potuiſſet eſſe contentio ob mor-
tem Principis Don Fabritii, quippe ſpectabat Donnæ Mar-
garitæ per deficientiam D. Franciſci patris, qui mortis ſuæ
tempore jam Donnæ Catharinæ matri ſucceſſerat.

Nam reſpondetur, a veritate facti, & ratione alienam 123
hanc replicationem eſſe, ut ex Albarani lectura dilucide ap-
paret; in eo namque cauſa finalis expreſſa, non alia eſt, quam
ſucceſſio dictorum Statuum prætenſa per Donnam Marga-
ritam filiam primogeniti præmortui, & per dictum Don Jo-
ſeph, utpote filium ſecundogeniti dicti Principis D. Fabritii,
quorum prætenſionibus correſpondet concordia, quod, ſci-
licet, illa in quibuſdam, & principalibus feudis ſuccederet,
hic vero in aliis minus principalibus, & hoc expreſſe con-
cludunt Albarani verba, præcipue ibi: *E di più pretendendoſi*
in caſo, che ſeguiſſe morte del detto Signor Prencipe D. Fa-
britio da parte della Signora Donna Margarita d' Auſtria
Branciforti Principeſſa di Pietrapertia, continuarſe, & a
cautela prenderſo la poſſeſſione attuale di tutti li Stati, &c. &
ibi, *E pretendendo ancora detta Signora Donna Giovanna*
Branciforte per nome, e parte di detto Signor D. Giuſeppe
ſuo figlio Infante far continuare, & quatenus *foſſe biſogno*
prendere la poſſeſſione di tutti li Stati ſudetti, come figlio ma-
ſchio del ſecondogenito, al quale pretende ſpettare il dominio,
e poſſeſſione di detti Stati, &c. & ibi, *E noi D. Giovanna*
d' Auſtria, e detta Donna Margarita promettiamo a detta
Donna Giovanna, e Don Nicolao Placido Branciforti nomi-
nibus, ut ſupra, havuta detta poſſeſſione, per tutte le pretenſioni
che tiene, o terrà ſequuta la morte del Signor Prencipe Don
Fabritio, il detto D. Giuſeppe Infante, &c. aſſignare, e transfe-
rire il dominio, e poſſeſſione a detto Don Giuſeppe, e ſua tutrice
del Contato del Mazzarino, &c. & ibi, *remanendo però per*
detta Donna Giovanna d' Auſtria, e detta Donna Margari-
ta tutti li Stati, Principati, Grandezza, & altri titoli, &c.

Licet enim in Albarano fuerit incluſa prætenſio Donnæ 124
Joannæ ab Auſtria volentis poſſeſſionem dictorum Sta-
tuum apprehendere pro dotium creditis; hoc non fuit, nec
eſſe potuit cauſa finalis prædictæ tranſactionis, ſed venit in
conſequentiam prætenſionis Donnæ Joannæ Branciforti,
quæ tutorio nomine dicti Don Joſeph filii dictorum Sta-
tuum ſucceſſoris, ſe oppoſuit ſigillationi litterarum de tra-
denda ipſorum poſſeſſione, intendens hoc fieri non deberi
in dicti ſui filii, & ſucceſſoris præjudicium, eo quod eſſent
alia multa bona libera obligata ad dotium reſtitutionem,
quæ ſuffectura erant ad ſatisfactionem dicti crediti, abſque
eo quod opus eſſet procedere ad diſtractionem feudalium
inalienabilium (quod in perniciem dicti D. Joſeph Infantis
fuit tantum, ut vel poſſeſſionem mortuo Don Fabritio non

poſſet occupare, vel a ſuis tutoribus dicta tranſactio, & concordia extorqueretur; ſed an ſecundum jus, & æquitatem factum fuerit, ad nos judicare non ſpectat, ita conſtat ex verbis Albarani, ibi, *Pretendendo la Signora Donna Giovanna d'Auſtria mandare a prendere la poſſeſſione di tutti li Stati, e beni del Signor Principe di Butera Don Fabritio Branciforti, aggiudicati ad eſſa Signora per primo, e ſecondo decreto, e per queſto far ſigillare le lettere de tenendo poſſeſſione; E pretendendoſi da parte della tutrice Donna Giovanna Branciforti relitta del quondam Don Giovanni Branciforti come Madre, e tutrice del Signor Don Giuſeppe figlio di eſſo quondam Sig. D. Giovanni, e di detta Donna Giovanna, opponerſi nella ſigillatione di dette lettere, &c.* Quo nil clarius pro dicta aſſertione.

125 Potuit namque dicta adjudicatio eſſe cauſa impulſiva tranſactionis, finalis vero nullo pacto, cum ſolutis creditis, vel conſtituta dictorum Statuum ſubjugatione (ut revera factum fuit) poſſeſſio Donnæ Joannæ erat reſolubilis, & apud illam perdurare non poterat.

126 Quod ea ex evidentiſſime confirmatur, quod Donna Joanna nihil remiſit de ſuis creditis in prædicta tranſactione, imo illa integra exegit mediante dicta ſubjugatione, ſicque non fuit ſuper hoc facta tranſactio, quæ ſemper aliquo dato, vel retento fieri debet *in l. 1. ff. de transact. l. cum mota 6. l. cum ea 21. l. transactio nulla 38. C. eod. tit. l. ſicut hæres, C. de repudiat. hæredit. l. 1. C. de repud. bonor. poſſeſs. l. in ſumma 65 §. 1. ff de condit. indebit.* Mantic. *de tacit. lib. 26. tit. 1. num. 21.* Parlador. *in ſexquicen. differ. 44. num. 3.* Molin. *de Juſtit. tract. 2. diſp. 556. num. 7.* Azeved. *in l. 4. num. 4. tit. 21. lib. 4. recompilat.*

127 Marchionatus vero Militelli ideo in tranſactione fuit incluſus, & explicitus, quia dictus Don Joſeph, qui Comitatum Mazareni retinuit, poterat dictam Donnam Margaritam Militelli Marchioniſſam moleſtare, eo quod aliqua pars dicti Marchionatus a Comitibus Mazareni empta, & acquiſita fuerat, ob idque cautum fuit, quod dictus Status penes dictam Donnam Margaritam remanere deberet liber ab omni moleſtia dicti Comitis Mazareni, & ſuorum ſucceſſorum, ut clariſſime probatur ex Albarani verbis, ibi, *E così ancora il Marcheſato di Militello, e ſuoi feghi con tutte le ragioni, e pertinenze loro, della forma, e modo come ſi hanno poſſeduto, e poſſedeno da detto Don Franceſco Prencipe, ed eſſa Donna Margarita, con tutto che alcun tempo alcuna parte di quelli ſi haveſſe comprato, acquiſito, e poſſeduto da alcuni delli Conti, e Signori del Mazzarino, e non altrimenti, ne d'altro modo.* Quæ verba omnem removent ſcrupulum, & prædictam diluunt objectionem.

128 Nec etiam obſtat dicere, tranſactionem verbis generalibus conceptam non reſtringi ad cauſam expreſſam, quando ratio recti ſermonis id non patitur, quoniam ultra quod dicta concluſio non procedit, cum mens, & intentio contrahentium repugnat, ut probabimus infra, & ſentit Barbos. *in collect. ad dictam l. ſi de certa, num. 5.* ſpecialiſſime locum habere poteſt eo tantum caſu, quo non eſt aliqua cauſa expreſſa in tranſactione, ſi vero cauſa eſt expreſſa, tunc etiam ſi clauſulæ generales, ſalva ratione recti ſermonis, reſtrictionem non permittant, reſtringitur ad cauſam expreſſam, Cancer. *lib. 3. var. d. cap. 15. num. 273.* Alex. Trentacinq. *variar. lib. 3. tit. de transact. reſol. 2. num. 9.* Capyc. Galeot. *dict. controv. 42. num. 10. lib. 1.* Surd. *deciſ. 217. num. 6. in fin.* & Hodiern. *in addit. ad deciſ. 176.* Peguer. *deciſ. 201. num. 3. & deciſ. 146. num. 24.* Gerius Spino *conſil. 18. num. 18.*

129 Et in præſenti quando deficeret expreſſio cauſæ, (quæ eſt innegabilis) non reperiuntur clauſulæ ullæ, quas ratio recti ſermonis extendere perſuadeat, cum omnes in dicta tranſactione appoſitæ, ex natura ſua, & ſubjecta materia non poſſint extendi ad caſum ſupervenientem non comprehenſum, nec excogitatum, qualis eſt ſucceſſio ob mortem dictæ Donnæ Margaritæ abſque liberis in dicta renunciatione contemplatis, eſt enim jus de futuro, quod renunciatum non cenſetur, niſi ſpecialis, & individua renunciatio ipſius interveniat, text. *in l. de his*, ubi DD. *ff. de transact.* Fontanell. *deciſ. 432. per tot.* Capyc. Latr. *deciſ. 2. num. 25. & ſeqq.* Donad. *de renunc. cap. 8. num. 26. & ſeqq.* Bec *conſ. 111. num. 25.* ubi multos laudat, & in omnem eventum, non extante alia perſona de contemplatis in renunciatione, (quæ revera non extat) non poteſt extendi renunciatio, imo reſolvitur, & extinguitur, & renuncians admittitur, Peregr. *de fideicomm. d. art. 52. n. 71. & 72.* Fuſar. *d. quæſt. 593. n. 164.* cum aliis ſupra relatis *n. 120.* & hæc ſufficiunt, ne in re adeo clara diutius immoremur.

Accedamus ad quartum de veriſimili mente, & intentione contrahentium: certum eſt, quod nec Donna Margarita, nec ejus vir, & procurator, Princeps Don Fridericus Columna ſe excludere vellent a ſucceſſione dicti Comitatus Mazareni, & aliorum feudorum a dicto Don Joſeph retentorum, ſi forte ipſe abſque deſcendentibus, & proximioribus conſanguineis deceſſiſſet, locum facientes ulterioribus agnatis, quibus ex primis inveſtituris jus ſucceſſionis non competeret, quia nemo præſumitur renunciare juri ſibi competenti ex inveſtitura, caſu quo renunciatarius mortuus ſit abſque liberis, ex Bero. *conſ. 108. num. 14. lib. 1.* Bardellon. *conſil. 11. n. 36.* Molpheſ. *ad conſuet. Neap. tom. 1. dict. tit. de renunc. q. 17. n. 24. & 25.* ergo non eſt credibile, quod voluiſſent talem a tutoribus dicti Don Joſeph Infantis renunciationem expoſcere, ut nunquam ipſe, nec ejus deſcendentes in dictis Statibus ſuccedere poſſent, deficiente etiam linea Donnæ Margaritæ, & quod ſucceſſio devolveretur ad remotiores non contemplatos in renunciatione, vel ad alios etiam in pari gradu reſpectu ipſius, inferioris tamen lineæ, & non habentes eaſdem qualitates prælativas. 130

Nullum quippe ex hoc commodum, nulla utilitas ipſam ſequebatur, nec ratio æqualitatis ſervandæ in prædicto contractu id expoſtulabat, qui ſolum favore dicti Infantis poterat claudicare, *l. Julianus, §. ſi quis, ff. de act. empt. l. ſi cum dies, §. penult. ff. de receptis arbitrar.* Caldas *in d. l. ſi curatorem, verbo hunc contract. num. 4. Cod. de integr. reſtitut.* cum adductis a Velaſco *in axiomat. jur. lit. C. num. 186.* 131

Nec credendum eſt, dictum D. Nicolaum Placitum Branciforti tunc Racudiæ Comitem, & dicti Infantis tutorem virum eximiæ nobilitatis, integritatis, & ſinceritatis, id facere voluiſſe, ut filiis ejus aperiretur ſucceſſio, dicto Infante, ſuiſque ſororibus excluſis, non enim de tali viro talia præſumi fas eſt, ut alias inquit Pontifex *in cap. cum juventute 15. de præſumpt.* imo credibilius, ipſum, dictoſque Advocatos ad clauſulandam ſcripturam electos, non appoſuiſſe in ea clauſulam reverſionis dictorum Statuum ad favorem dicti Infantis, & ſuorum in caſu mortis dictæ Donnæ Margaritæ ſine filiis, quia hoc pro conſtanti habuerunt, de jure procedere debere ex vi tacitæ, & ſubintellectæ conditionis prædictæ renunciationis, Regens de Ponte *de poteſt. Proregis, tit. de refutat. in princ. num. 28. & ſeqq.* Caſtell. *de donat. tom. 2. fol. 193. num. 196* cum aliis, de quibus ſupra *num. 79.* 132

Et quidem ſi dicti tutores, & Advocati tales clauſulas adhiberent, per quas ad alios caſus, & perſonas renunciatio poſſet extendi, vere dici poſſet, quod ipſi exceſſiſſent mandatum ſibi conceſſum, & injunctum in prædicto Albarano, in quo illæ tantum clauſulæ, & cautelæ fuerunt permiſſæ, quæ neceſſariæ eſſent, ſubſtantia Albarani non mutata, ut ſupra probatum remanet, cum enim ibidem de ſola ſucceſſione ob Principis Don Fabritii mortem, & de nulla alia perſona, quam de Donna Margarita, & de ſuis deſcendentibus mentio facta fuerit, proculdubio exceſſum eſſet, ſi tales adhiberentur clauſulæ, quæ ad aliam ſucceſſionem, & ad diverſas perſonas renunciationem extenderent, ut in terminis docent Capyc. Galeot. *d. controv. 42. a num. 8.* Capyc. Latr. *deciſ. 2. num. 23.* Rot. *deciſ. 174. num. 2. & 4. par. 1. rec.* Theod. *alleg. 27. num. 4.* Bardellon. *conſil. 11. num. 29.* 133

Cum ergo quælibet diſpoſitio intelligenda, & interpretanda ſit ſecundum veriſimilem mentem, & intentionem diſponentium, & contrahentium, ex latiſſime adductis a Caſtill. Sotoma. *contr. lib. 5. cap. 63* conſequens eſt dicere, prædictos tranſigentes, & renunciantes noluiſſe extendere renunciationem ad alios caſus, nec ad alias diverſas perſonas, quia veriſimile non eſt ſe ipſos excludere voluiſſe, ſi alter eorum ſine filiis mori contigiſſet, imo credibilius eſt ſe conformare voluiſſe eum juris, ſtatutorum, & conſuetudinum hujus Regni diſpoſitione, *l. quæro, §. inter locatorem, ff. locat.* Guttier. *pract. lib. 3. q. 70. n. 29. & q. 101. n. 3.* Seraph. *dec. 264. n. 15.* Menoch. *lib. 3. præſumpt. 38. n. 9.* Amat. *reſol. 34. n. 20. lib. 1.* ut tali adveniente caſu ſuccederet, qui ſuccedere deberet, & non alius, ad quem non ſpectaret ſucceſſio, quales ſunt extranei, agnati remotiores, & non habentes qualitates requiſitas, ut poſtea declaravit ipſamet Donna Margarita inſtituens hæredem, & ſucceſſorem in dictis Statibus eum, qui de jure ſuccedere deberet, de quo late inferius. 134

Reſtat quinta conſideratio elicita ex ſpeciali juris feudalis diſpoſitione, qua attenta tollitur omnis difficultas; quia in renunciatione, ſeu refutatione feudorum, ſemper refutatio cenſetur perſonalis, niſi in duobus caſibus. Primus quando fit omniſſa nulla contemplata perſona. Secundus quando fit in manibus Domini, ad hoc ut refutatarium quaſi de novo feudo inveſtiat, extra hos vero caſus ſemper 135

judi-

judicatur perſonalis, & ſic ad favorem ſolius perſonæ contemplatæ, & ſuorum deſcendentium, text. ſunt expreſſi in d. c. 1. de eo, qui fin. fec. agnat. & in cap. ultim. ſi de feudo defun. fuer. controv. inter Dom. & agnat. ubi omnes feudiſtæ repetentes, Lanar. in cap. 1. de vaſſall. decrepit. ætat. a nu. 1. cum ſeqq. Capyc. Galeot. lib. 2. controv. 21. num. 23. Surd. conſ. 446. num. 18. Camill. de Medic. conſ. 2. num. 126. Cumia in cap. ſi aliquem, verbo Antiquis, num. 374. Intriglial. de feud. centur. 2. artic. 36. num. 209. Giurb. de feud. §. 1. gloſ. 12. num. 8.

136 Quod indubitanter procedit, etiamſi refutationis verba ſint directa in rem, nam hoc non obſtante, ſi facta eſt contemplatione certarum perſonarum, dicitur perſonalis, quamvis adjectæ ſint clauſulæ generales ampliſſimæ renunciando omni juri, quod refutans habet, vel habere ſperet, Surd. conſil. 517. num. 14. & d. conſil. 446. num. 17. Gabr. conſil. 89. n. 9. 10. & 11. lib. 1. Aretin. conſ. 3. n. 2. Anna in repetit. d. cap. 1. de vaſſall. decrep. ætat. num. 75. Gratian. diſcept. 557. num. 52. Alba Mandell. conſ. 380. per tot. Roſenth. in ſynopſ. feud. cap. 2. concl. 20. lit. B. in addit. & licet facta fuerit cum jurium ceſſione, & conſtitutione procuratoris in rem ſuam, Surd. d. conſil. 446. n. 17. Gabr. d. conſil. 89. Anton. de Marin. lib. 2. d. reſol. 189. n. 47. Theodor. d. allegat. 36. n. 31.

137 Et in dubio ſemper refutatio cenſetur perſonalis, & non realis, Honded. conſil. 36. num. 23. Lanar. in d. c. 1. de vaſſall. decrepit. ætat. n. 5. a Ponte de poteſt. Proreg. tit. de refutat. n. 33. Surd. d. conſ. 446. num. 18. Capyc. Galeot. d. controv. 21. n. 23. lib. 2. Anton. de Marin. d. cap. 189. n. 48. & ſeq. Montan. controv. 9. Marcian. diſp. 8. per tot. Giurb. de feud. d. §. 1. gloſſ. 12. num. 8. & 9. & hoc adeo verum eſt, quod etſi facta fuerit refutatio in manibus Domini, ut aliquem inveſtiat, & dictum non ſit, tanquam de novo feudo, adhuc refutatio erit perſonalis, eo quod feudum remanet antiquum, ut probant Roſenthal. de feud. d. cap. 2. concluſ. 20. num. 3. & 5. Gratian. d. diſcept. 557. num. 57.

Ex quibus omnibus aperte colligitur, prædictam renunciationem, ſeu refutationem fuiſſe perſonalem ad favorem Donnæ Margaritæ, ſuorumque deſcendentium, non vero realem, & omnimodam, ſeu omnino, ut ex adverſo prætenditur.

138 Unde facilis eſt reſponſio ad ea, quæ per Advocatos alterius partis pro realitate dictæ renunciationis ſunt ponderata, cum jam ex adductis a nobis pro perſonalitate remaneant ſufficienter evacuata; non enim procedit primum ex eo quod verba fuerint directa in rem, & adfuerit pactum de non petendo, quia hoc non eſt in conſideratione, ſtante, quod fuerunt contemplatæ certæ perſonæ, juxta ſupradicta num. 136. Non ſecundum, eo quod aliquo accepto facta fuerit, quoniam hoc eſt de natura, & ſubſtantia tranſactionis, ex dictis num. 126. Non tertium de Aquiliana ſtipulatione, quia hæc non facit renunciationem eſſe realem, & ſemper reſtringitur ad cauſam expreſſam, ut probavimus num. 119. Non quartum de pacto de non petendo, cui ſæpe ſæpius reſponſum eſt non obſtare, & ſunt jura expreſſe in d. cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat. cap. ult. ſi de feud. def. fuerit controverſia inter Dom. & agnat. Non quintum ex verbis generalibus, quovis titulo, ratione, cauſa, &c. quia reſtringuntur ad cauſam expreſſam, & ad perſonas contemplatas, & non cenſetur renunciatum jus de futuro, ſecundum ea, quæ diximus num. 118. & 120. Non ſextum de juribus competentibus, & competituris, quia eodem modo diſſolvitur. Non ſeptimum ex generalitate, & amplitudine verborum, quia omnia debent reſtringi ad cauſam tranſactionis, & ſubjectam materiam, perſonaſque in ea contemplatas, ut abunde probatum eſt dicto num. 118. Non octavum, & nonum, eo quod facta fuerit pro hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum, quia ſatisfactum eſt num. 110. & 111. ubi concludenter probavimus non eſſe materiam tranſitoriam ad hæredes extraneos, nec ad alios, quam ad agnatos comprehenſos in inveſtitura, & quod attinet ad dictionem in perpetuum, ſatis trita res eſt, ſequi, & ſortiri naturam actus, cui interponitur, Cephal. conſ. 17. nu. 33. Capyc. Latr. deciſ. 32. n. 28. & cum aliis Barb. diction. 163. n. 3. & diction. 254. num. 4. & ſeq. Et demum non obſtat decimum, ex quo facta fuerit per verbum, omnino, quia hoc eſt recedere a verbis tranſactionis, in qua tale verbum non reperitur, ſed hæc tantum, nempe liberationem omnimodam, quæ ſatis diverſa ſunt, & reſtringuntur ad cauſam expreſſam ſucceſſionis Don Fabritii, & ad perſonas contemplatas, quod per ſe patet, & ex dictis dilucidius apparet.

139 Doctoribus vero a contraria parte allegatis reſpondetur, quod ex illis, nonnulli loquuntur in renunciatione facta a filia ingrediente religionem, quæ dote recepta, emittit profeſſionem, quo caſu renunciatio dicitur realis, quia facta eſt ad inſerviendum Deo, & emittendum votum paupertatis, (licet non deſint magni nominis Auctores, qui contrariam opinionem ſectantur, quos hic laudare non eſt noſtri inſtituti.) Alii autem, de filia in matrimonio copulata, quæ dote recepta, renunciat, & in hoc caſu, quidquid dicant adverſarii, communior, & approbatiſſima ſententia eſt renunciationem eſſe perſonalem, alii vero de eo renunciante agunt, qui extantibus adhuc perſonis contemplatis volebat ſuccedere, & ad jus renunciatum reverti, qui caſus eſt diſſimilis, & nos hoc non negamus. Alii denique, quamvis loquantur in feudalibus, ſe declarant loquendo de feudo hæreditario, vel in caſu, quo renunciatio facta fuit favore agnatorum, ſive ut bona conſervarentur in agnatione, & ſupererant agnati contemplati, ut ex lectura prædictorum Doctorum poterit apertiſſime cognoſci; nos quippe in eis referendis, & refellendis tempus dilapidare, Tuoſque Supremos Senatores tædio afficere, iniquum judicemus.

Ex quibus etiam accommodatur congrua reſponſio aliis tribus contrariis objectionibus ſupra num. 101. propoſitis. 140 Non enim eſt habenda ratio de prima, ſcilicet, dictum Mazarenæ Comitem, uti renunciantem prædictorum Statuum, non debere admitti in hoc judicio ſummariſſimo, ex Surd. conſ. 431. num. 16. Seraphin. deciſ. 279. num. 3. Noguerol. allegat. 22. num. 66. Duran. deciſ. 158. Redenaſc. conſ. 66. num. 9.

Quia, ſtante perſonalitate dictæ renunciationis, hæc evanuit, & extincta eſt, mortua Donna Margarita abſque liberis, ac ſi nunquam facta fuiſſet, Anton. Faber in Cod. tit. de pact. diff. 22. Molpheſ. ad Conſuet. Neapol. d. tit. de renunc. quæſt. 3. num. 12. Rot. Rom. apud. Tambur. de jur. Abbatiſſar. deciſ. 6. a n. 25. Donad. de renunc. cap. 13. num. 11. Cancer. tertio variar. d. cap. 15. num. 27. & 29. quare quoad omnes perſonas, quæ non ſint de contemplatis in renunciatione, poteſt renuncians uti reſponſione juriſconſulti Ulp. in l. loci corpus 4. §. competit, ff. ſi ſervitus vindic. ibi, quantum enim ad eum pertinet, liberas ædes habeo, Frideric. de Senis conſil. 77. Honded. conſil. 36. num. 25. lib. 1. Surd. conſil. 179. num. 19. & 20. qui ita in puncto concludunt. 141

Unde ſequitur, prædictam exceptionem de realitate renunciationis non eſſe ſufficientem, ut renuncians non admittatur in judicio ſummariſſimo, quandoquidem ex viſione ſcripturæ abſque longa diſcuſſione, altiorique indagine, incontinenti poteſt agnoſci utrum realis, aut perſonalis fuerit, & eo excipiens ſit de perſonis contemplatis, vel non, ut ea exiſtente perſonali admittatur, & manuteneatur, reali vero apparente denegetur manutentio, ſalvis juribus in poſſeſſorio plenario, & petitorio, & ita ad favorem renunciantis deciſum fuit in conſilio Collater. Neap. non obſtante oppoſitione de realitate renunciationis, ut teſtatur Regens a Ponte conſil. 24. lib. 2. de qua deciſione mentionem fecerunt Capyc. Latr. conſult. 123. num. 166. & Thor. in compend. deciſ. par. 3. sect. 3. verbo ſoror. Videnda dec. Rot. Rom. impreſſ. per Anton. de Marin. lib. 2. quotid. cap. 190. Jacobus Gall. d. conſil. 64. ad finem. 142

Non obſtant Surd. Seraph. Noguerol. & alii in contrarium adducti, quia loquuntur in ſatis diverſis caſibus, quando, videlicet, tranſigens volebat ſuccedere in præjudicium ejus, cum quo erat inita tranſactio, & renuncians prætendebat manuteneri adverſus renunciatarium exiſtentem in poſſeſſione rei renunciatæ, ut ex lectura prædictorum Doctorum percipi poteſt. 143

Nec negotium faceſſit conſ. Tob. Benſar. inter conſ. Lunæ conſ. 17. in ejus enim caſu, licet clauſulæ erant ampliſſimæ, & conceptæ verbis denotantibus omnimodam abdicationem rerum renunciatarum quibus ipſe motus fuit ad conſulendam realitatem, & quæ non inveniuntur in prædicta renunciatione Comitis Mazaræni nihilominus deciſum fuit ad favorem renunciantis, in hac M. R. C. & in Tribunali Conſiſtorii S. R. C. & denique in Tuo Supremo Italiæ Conſilio, ad quod via recognoſcendi cauſa fuit delata, & motivum fuit, quod renunciatio facta intuitu certæ perſonæ, ejuſque hæredum, & ſucceſſorum in materia feudali ſemper eſt perſonalis, non obſtantibus quibuſcumque clauſulis, de qua deciſione nobis fuit facta fides ex Archivio M. R. C. & caſus erat inter deſcendentem renunciantis in remotiori gradu, cum alio agnato proximiore renunciatario ex diverſa linea. 144

Ad ſecundam vero de renunciatione, omnino, ſeu omnimoda, quæ iteratis vicibus repetita eſt, reſpondere opus 145

noo eſt, cum multoties eidem ſit ſatisfactum, prout nec reſponſione indiget, quod dicitur de donatione juris ſuccedendi, quia nullo nititur fundamento, nec poteſt præſenti caſui accomodari, in quo Donna Margarita nullum extraneum hæredem in prædictis Statibus, & feudis inſtituit, ſed eum tantum, qui de jure ſuccedere deberet, ut mox dicemus.

146 Ad tertiam, ſcilicet, quod dictus Comes renuncians non cenſeatur vocatus, nec inſtitutus a Donna Margarita inſtituente illum, qui de jure ſuccedere deberet, quia ex tacita mente Teſtatoris nequit ſuccedere renuncians, qui facto ſuo proprio incapax redditus eſt, quod multis juribus, & auctoritatibus roborare intendunt; reſpondemus hanc inſtitutionem Donnæ Margaritæ mittere falcem ad radicem, & omnem removere dubitationem (ſi aliqua ſupereſſet, quæ revera non eſt, nec excogitari poteſt) ut paucis demonſtrabimus.

147 Etenim innegabilis eſt propoſitio, quam ſupra *num.* 31. comprobavimus, nempe, ſub hac inſtitutionis forma, *ſuccedat, qui de jure ſuccedere debet*; cenſeri inſtitutum eum, qui ab inteſtato ſucceſſurus eſt teſtatori, *ex d. l. conficiuntur* 8. §. 1. *ff. de jur. codicill.* & aliis ibidem relatis, quibus accedunt Pariſ. *conſil.* 3. *n.* 20. *lib.* 3. *& præſumpt.* 202. *a n.* 1. ubi late, quia talis teſtator videtur ſe conformare velle cum juris diſpoſitione, qua inſpecta, nullo certo hærede inſtituto, ſuccedunt venientes ab inteſtato, §. 1. *& per tot. inſtit. de heredit. quæ ab inteſtat. deferuntur*, ut ratiocinantur præcitati DD.

148 Sicut nec inficiari poteſt, prædictam inſtitutionem regulandam eſſe tanquam ab inteſtato, non ſolum ſecundum juris communis diſpoſitionem, ſed etiam ſecundum diſpoſitionem ſtatutorum, legumque municipalium Regni, regioniſque conſuetudinum, juxta text. *in l. hæredes mei*, §. *cum ita*, *ff. ad Senat. Conſul. Trebell.* Fuſar. *de ſubſtit. q.* 311. *num.* 42. *& ſeqq. & qu.* 325. *num.* 9. *& ſeqq. & qu.* 402. *n.* 62. *& qu.* 481. *num.* 7. *& ſeqq.* Farinac. *deciſ.* 508. *num.* 1. *cent.* 6. in terminis Intrigl. *deciſ.* 42. *n.* 9. *&* 10. & conducit traditio Bald. *tit. de pace Conſtant. Verbo ſi qua controverſia*, *num.* 1. ubi, quod feudum intelligi debet conceſſum ſecundum leges, & conſuetudines loci, in quo ſitum eſt, Iſern. *de nova forma fidelit. num.* 7. *circa fin.* Montan. *de Regalib.* §. *fin. ſub num.* 18. *pag. mihi* [illegible]. Petrus Pechius *de teſtam. conjug. lib.* 1. *cap.* 13. quia cum hec Statutorum, & conſuetudinum diſpoſitione, cenſetur etiam teſtator ſe conformare velle, ut probant præcitati DD.

149 At ſic eſt, quod de jure, quando renunciatarius ab inteſtato decedit nulla ſuperexſtante perſona contemplata in renunciatione perſonali, ſuccedit ipſe renuncians, tanquam vocatus ex tacita voluntate dicti renunciatarii, ut in puncto firmant Cravett. *conſil.* 42. *num.* 1. *&* 3. Surd. *deciſ.* 252. *num.* 4. Urſill. ad Afflict. *deciſ.* 161. *num.* 5. a Pont. *conſ.* 40. *num.* 8. *lib.* 1. Rovit. *conſil.* 23. *num.* 23. *lib.* 1. Molfeſ. *d. tit. de renunciat. qu.* 2. *num.* 5. Marcian. *dict. diſp.* 8. *num.* 29. *&* 30. *& ſeqq.* Theodor. *d. allegat.* 36. *num.* 30. late, & ſatis docte Donat. Anton. de Marinis *d. lib.* 2. *reſol.* 189. *per tot.*

150 Ergo nequaquam dici poteſt Mazareni Comitem, qui ad favorem Donnæ Margaritæ, & ſuorum deſcendentium prædictos Status, & Baronias renunciavit, iis omnibus deficientibus vocatum non cenſeri ſub illa inſtitutione: *ſuccedat, qui de jure ſuccedere debet*; quandoquidem hæc regulatur, ut ab inteſtato, & in hoc caſu, renuncians, omnibus aliis agnatis excluſis, eſt indubitabilis ſucceſſor.

151 Accedit, quod ſecundum leges, & conſuetudines feudales in hoc Regno receptas, uſuque omnium Tribunalium comprobatas in iis, quæ particularibus Capitulis, & Statutis noſtris non contradicunt, (ut infra alio in loco demonſtrabimus) mortuo refutatario abſque deſcendentibus, ſemper ſuccedit refutans excluſis aliis agnatis, quando refutatio eſt perſonalis, ut cautum eſt *in d. cap.* 1. *de eo qui fin. fec. agnat. cap.* 1. *tit. ſi de feud. defun. fuer. controv. inter Dom. & agnat.* & in terminis probant DD. omnes ſupra laudati *num.* 71. Ergo cum hac Juris feudalis diſpoſitione in hoc Regno recepta, cenſendum eſt prædictam teſtatricem ſe conformare voluiſſe.

152 Quinimo, etiamſi alterius partis Advocatis rem gratam facere voluiſſemus, concedendo eiſdem, quod Donna Margarita habuit liberam de prædictis feudis poteſtatem diſponendi, ſaltem ad vitam dicti Comitis renunciantis, prout in ultimis allegationibus manuſcriptis nobis perſuadere tentarunt. Adhuc tamen præ oculis habentes ultimam Donnæ Margaritæ voluntatem in prædicto ejus teſtamento explicitam, non liceret a ſuprascripta traditione recedere, cum eo ipſo quod noluit de prædictis feudis diſponere ad favorem hæredis univerſalis ab ea inſtituti in omnibus ſuis bonis allodialibus, & burgenſaticis, ac ſpecialiter de eis diſpoſuit, inſtituendo particularem hæredem illum, qui de jure ab inteſtato eſſet ſucceſſurus, non ſolum cenſetur remiſſa illa facultas diſponendi, verum perinde haberi debet prædicta diſpoſitio, ac ſi expreſſe, & nominatim dictus Mazareni Comes fuiſſet vocatus, & inſtitutus.

Probatur illa communiſſima DD. traditione, quod ſi is, 153
qui poteſt eligere, & nominare ad majoratum, vel feudum, decedit electione, aut nominatione non facta, ſuccedere debeat ille, qui alias de jure ad ſucceſſionem admittitur, quaſi vocatus ex tacita morientis voluntate, Molin. *de Hiſpan. primogenit. lib.* 2. *cap.* 4. *n.* 41. Mieres *de majorat.* 2. *part. qu.* 48. *num.* 3. Peregr. *de fideicommiſs. art.* 33. *num.* 57. Morquecho *de diviſ. bonor. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 19. Matienz. *in l.* 8. *tit.* 8. *lib.* 5. *gloſſ.* 3. *in fin.* Acoſta *de majorat. Regiæ Coronæ* 2. *par. ſub num.* 16. Simon. de Prat. *de interpretat. ultim. volunt. lib.* 1. *ſolut.* 5. *num.* 5. Anton. Gomez *variarum tom.* 1. *cap.* 42. *num.* 48. Steph. Gratian. *deciſ.* 135. Caſtill. Sotomai. *lib.* 2. *controv. cap.* 6. *num.* 56. & *lib.* 4. *cap.* 13. *num.* 12. Larrea *d. deciſ. Granaten.* 40. *num.* 30. Franch. *deciſ.* 45. *num.* 5. *& deciſ.* 600. *per tot.* idem Caſtill. *t.* 5. *controv.* 2. *part. cap.* 183. *num.* 8. *&* 9. Fontanell. *de pact. nup. clauſul.* 4. *gloſſ.* 9. *par.* 5. *num.* 13. *&* 14. & infinitis laudatis Amat. *dict. reſolut.* 76. *num.* 18. *cum ſeqq.*

Si igitur nulla facta electione, ſeu nominatione vocatus 154
ille cenſetur, qui de jure ſuccedere debet, fortiori ratione hoc concedendum eſt, quando ille, qui potuit eligere, nominare, vel diſponere, expreſſe diſpoſuit, inſtituendo, & nominando illum, qui alias de jure ab inteſtato erat ſucceſſurus. Hoc enim caſu, non quidem tacite, ſed potius expreſſe videtur inſtitutus proximior ab inteſtato, qui ſecundum jus, & Regni ſtatuta ſuccedere debet, quia cum lex ſemper ſit certa de eo, quod ſecundum naturam verum eſt, *l. antiqui* 3. *l. illud* 5. *ff. ſi pars heredit. petatur*, *l. cum quidam* 30. §. *ſuum heredem*, *ff. de acquir. heredit.* illemet, qui verificatis verificandis in Judicio declaretur ſucceſſor ab inteſtato, cenſetur ab ipſo teſtatore nominatim vocatus, & inſtitutus ſecundum legis certitudinem. Et licet ſucceſſio regulanda ſit tanquam ab inteſtato; tamen qui ſucceſſor declaratur, ſuccedit ex cauſa teſtati uti inſtitutus a Teſtatore, & ſecundum ejus diſpoſitionem, ut alias dixit Anton. Amat. *reſol.* 10. *num* 62. *lib.* 1.

Hic autem verus ab inteſtato ſucceſſor in mente, & ex- 155
ſtimatione Donnæ Margaritæ ſemper fuit Mazareni Comes; illa quippe certo ſcivit (nec credibile eſt ignoraſſe) prædictum Comitem ſibi conſobrinum ex patruo D. Joanne ſecundogenito exiſtere, cum eo de ſucceſſione dictorum Statuum ob mortem D. Fabricii Avi communis controverſiam habuiſſe, tranſactionem, & concordiam inter eos initam fuiſſe, ab eoque renunciationem obtinuiſſe; unde ipſa abſque filiis decedente, vivo adhuc dicto Comite, non eſt ambigendum, illum uti indubitatum ejus in dictis feudis ſucceſſorem habuiſſe, & exiſtimaſſe, ſive ex eo, quod veluti renuncianti, & refutanti debebatur eidem ſucceſſio reverſionis jure, deficientibus perſonis contemplatis, ſive quia, (etiam quod ipſe de prædicta refutatione non cogitaret, credens ſe veram ſucceditricem ob mortem patris D. Franciſci refutatarii) non dubitavit ad illum uti patruelem maſculum ex maſculo, & de lineæ ſecundogeniti, in concurſu alterius patruelis maſculi ex fœmina tertiogenita, prædictam ſucceſſionem pertinere, quod in ſuo teſtamento noluit explicite declarare certis reſpectibus, & motivis, quæ nobis explicare non eſt permiſſum.

Ex quo ſequitur prædictam Donnam Margaritam, di- 156
ctum Mazareni Comitem voluiſſe in dictis feudis inſtituere, & verum ſucceſſorem declarare; quando enim conſtat de intentione, & mente teſtatoria adeo evidentiſſimis argumentis, & conjecturis, hæc ſequenda, & attendenda eſt, licet in verbis aliqua poſſit eſſe dubitatio, quæ in præſenti non reperitur, text. *in l. Labeo in fin. ff. de ſuppellectile leg. l. nominis, & toi.* §. *verbum*, *ff. de verb. ſignificat. cap. intelligentia* 6. *& cap. propterea* 8. *& extra eod. tit.* Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* [illegible] *cap.* 769. *num.* 21. *& cap.* 755. *num.* 23. *& tom.* 5. *cap.* 814. *num.* 14. cum aliis adductis a Velaſc. *in loc. commun. litt. N. num.* 71. Ac per conſequens ad ejus favorem dicendum eſt diſpoſuiſſe, etiam quod (ut minus recta prætendunt Adverſarii) liberam haberet diſponendi facultatem, durante vita prædicti Comitis Mazareni, quia illum inſtituendo, videtur remiſſa illa libera facultas, quam ea pa-

cto,

Digitized by Google

ctu, ſeu renunciatione habere contenditur, cum jam appareat de mutata voluntate; ut in hoc caſu agnoſcunt adverſarii in id allegantes Aretin. *in l. qui ſuperſtitis, num. 3. quæſt. 3. ff. de acquir. hæred. in verſ. ſed dubitatur, & verſic. præterea*, Menoch. *conſ. 6. num. 19.* quibus addi poſſunt, & melius, text. *in l. §. 1. & §. item quærit. l. 3.* ubi Gloſſ. *verbo legatariam, ff. de dote prælegat. l. ſi tibi, ff. de adimend. legat.* Gloſſ. *in §. ſed ſi uxori, verbo plenius, inſtitut. de legat.* Surd. *conſ. 113. lib. 1. & conſ. 471. libr. 4.* Cardin. Tuſc. *in practicis, lit. O. concluſ. 146. num. 1. tom. 5.* & alii apud Caſtill. Sicul. *deciſ. 145. num. 4.* Fontanell. *de pactis nupt. clauſul. 5. gloſſ. 10. par. 1. num. 42. & 43.*

157 Præterquam quod, Donna Margarita certo certius agnovit, non potuiſſe de prædictis Statibus, & feudis in extraneum hæredem diſponere, etiam pro tempore vitæ dicti Comitis Mazareni, ut per actum factum in prædicto ſuo teſtamento demonſtravit, inſtituendo hæredem univerſalem in allodialibus D. Joannam Dominicum Columna; in feudalibus vero illum, qui de jure ſuccedere debebat; ſciens hæc eſſe reſtitutioni ſubjecta, & ad prædictum hæredem extraneum nulla ex cauſa ſpectare poſſe. Imo nec credibile eſt ipſam æſtimaſſe ſuum jus reſolubile, & revocabile fuiſſe, decedente dicto Comite Mazareni, ut ſic ad ejus vitam tantum diſponere liceret, quoniam huic intelligentiæ repugnant verba inſtitutionis, in qua jure proprio ad illam pertinuiſſe aperte inſinuat, ibi, *inſtituiſco per mio erede particolare nelli miei Stati, e ſeghi, &c.* illud enim pronomen, *meum, meum*, bis repetitum indicat teſtatricem jure proprio, & ut dominam, & veram ſucceditricem pro tempora vitæ ſuæ poſſediſſe, ac diſpoſuiſſe in eum, in quem de jure diſponere poterat, *l. quintus 29. §. argenti, leg. ſcribit Quintus Mutius, ff. de auro, & argento leg. l. ſuos ſervos, ff. de leg. 3.* Bart. *in d. §. argenti, num. 6.* Bald. *in rub. C. de verb. ſignific. num. 5. verſ. ſed in generali*, Fulat. *de ſubſtit. qu. 318. num. 41.* Barboſ. *dict. 196.* Fontan. *de pact. nupt. tom. 1. clauſul. 4. gloſſ. 5. per tot.*

158 Nec ſupradictis obſtant DD. pro contraria parte allegati ad probandum, quod renuncians ſit adeo excluſus, quod non poſſit cenſeri inſtitutus. Quia eorum dicta procedunt, vel quando ſupereſt perſona contemplata, in quibus terminis loquitur Anton. Fab. *de erroribus pragm. decad. 55. error. 10.* Vel quando renunciatio facta eſt favore conſervandæ agnationis, & ſuperſunt agnati, qui ſuccedere poſſunt, quod idem eſt, ac exſtare perſonas in renunciatione contemplatas, quo in caſu loquuntur Menoch. *conſil. 197. n. 87. &* Pariſ. *conſil. 26. n. 25. lib. 3.* ut advertunt Marcian. *d. diſp. 8. n. 54.* Jacob. Gall. *dicto conſil 64. n. 20.* & Rota apud Tamburin. *de Jure Abbatiſſar. dicta deciſ. 6. nu. 26. & ſeq.* Vel quando renunciatio eſt realis, quomodo intelligendus eſt Anton. Amat. *d. reſolut. 76. num. 38.* qui ſatis perfunctorie loquitur, & poteſt etiam accipi in caſu quo exſtant perſonæ contemplatæ; ultra quod in tota illa reſolutione agit de bonis allodialibus, & in caſu ſatis diverſo, extra quos caſus nullus ex DD. in contrarium adductis firmat renunciantem, ut incapacem eſſe excluſum, & non cenſeri inſtitutum, ut ex eorum dictis apparet.

159 Ideo in præſenti Articulo concludimus, Comitem Mazareni ob mortem Donnæ Margaritæ abſque deſcendentibus, reverti ad prædictos Status, & feuda refutata, & in eis ſuccedere, excluſo dicto Racudiæ Comite cognato in pari gradu, non obſtante prædicta renunciatione, eo quod fuerit perſonalis, ceſſaveritque cauſa finalis, extincta ſine liberis prædicta refutataria, quo caſu datur regreſſus ad jura renunciata, & limitatur regula vulgaris, quæ contrarium ſuadet, ut per Afflict. *in d. cap. 1. §. fin. ſi de feud. def. fuer. controv.* Gallus *lib. 2. obſervat. 146. num. 10.* Roſenthal. *de feud. dict. cap. 2. concluſ. 21. lit. B. in fin.* Jacob. Gallus *dict. conſil. 64. num. 21. & 22.* & ex hac ratione defectus cauſæ finalis, ita deciſum fuit per hanc M. R. C. in cauſa, de qua ſupra *num. 144.* reluctante quamvis Thob. Benſar. apud Lunam *dict. conſil. 17.* ut patet ex juſtificationibus Judicum ad Tuum Sacrum Conſilium tranſmiſſis, in quo idem fuit judicatum, nihil obſtantibus dictis ampliſſimis clauſulis, quia habita pro perſonali refutatione prædicta, & extinctis perſonis contemplatis, feuda ad renunciantis hæredes reverſa, pronunciatum fuit ex doctrina Loffredi *in paraphraſi feud. cap. 1. de natura ſucceſſ. feudor.* & de hoc ſatis, &c.

ARTICULUS TERTIUS.

Secluſo reverſionis jure, ſuppoſita tamen prædictæ renunciationis perſonalitate, etiam quod ſit nova ſucceſſio regulanda ab inteſtato ex diſpoſitione ultimæ poſſeditricis inſtituentis illum, qui de jure ſuccedere debet, Mazareni Comiti ſucceſſio competit ob prærogativam potioris lineæ in paritate gradus, & ſexus.

Difficilem, arduam, ſatiſque apud antiquiores Siculos controverſam diſceptationem de prærogativa lineæ in ſucceſſione feudorum obſervanda, præſenti Articulo aggredimur. Sed ne videamur extra chorum ſaltare, alias involventes ſucceſſiones, diverſaſque caſuum ſpecies, a noſtro hoc inſtituto prorſus alienas; præmittendum eſt, nos verſari in materia ſucceſſionis feudorum ex pacto, & providentia Principis, cum expreſſa primogenitura ex diſpoſitione concedentium, & inſtitutione primorum acquirentium, cujus controverſia dirimenda, ac decidenda eſt, ſecundum iſtius Fideliſſimi Regni Leges, Capitula, & Statuta per Tuæ Catholicæ Majeſtatis Glorioſiſſimos Prædeceſſores edita, & confirmata, illa in caſu dubio interpretando, ac declarando juxta jus commune, uſus, & conſuetudines feudorum, receptiores, ſolidiores, ac rationi, juriſque magis conſonas Doctorum ſententias. Non autem tractari de ſucceſſione alicujus Regni feudalis, aut liberi, in qua, vel ex peculiaribus ejuſdem legibus, vel aliis conſiderationibus, nec repræſentatio inter defuncti Regis tranſverſales, nec lineæ prærogativa ad ſuccedendum attenditur; ſed potius gradus propinquior, & in paritate gradus, virilis ſexus ad Regni gubernationem aptior, & major ætas, cui major ſapientia, prudentia, ac rerum experientia ineſt) pro publica Regni utilitate regulariter præfertur, ut perſpicue colligitur ex traditis ab Illeſcas *in Hiſtor. Pontif. tom. 2. cap. 19. rubr. Reyes de Aragon.* Volfangus Latius *de migrat. gentium, lib. 10. num. 29. rubr. Reges Aragon.* Lanar. *conſil. 1.* Aguirre *de ſucceſſ. Reg. Portugall. 2. p. num. 268. & ſeqq.* Theodor. *alleg. 100. num. 8. & 9.* quos refert, & ſequitur D. Joan. Franc. Marcian *lib. 1. diſp. 4. nu. 19.* 160

Illud enim vulgare axioma, quod valeat argumentum de majoratu ad Regnum, ut per Molin. *de primogenituris lib. 3. cap. 7. num. 17.* non ſemper, & in omnibus verum eſt, imo multas habet fallentias, ac limitationes, quas explicare hic non eſt permiſſum, cancellos egrediendo muneris injuncti; illas doctiſſime, & feliciſſime deſcribunt celeberrimi Juriſconſulti in cauſa ſucceſſionis Luſitani Regni pro Prudentiſſimo Tuæ Majeſtatis Avo, ac Domino Noſtro Rege Domino Philippo II. æternæ, ac glorioſæ memoriæ, ac iis temporibus contra rebellem tyrannum Joannem de Brigantia pro juſtiſſimi tui juris tuitione Scribentes, quibus nihil ultra addi poteſt; illud tantum nos contenti non omittere, quod prædictum axioma debet intelligi ſecundum cujuſlibet Regni particulares leges non contrarias reſpectu utriuſque ſucceſſionis, ut ſunt Luſitaniæ, ubi in Regno, & in majoratibus ex bonis Regiæ Coronæ inſtitutis non datur repræſentatio, nec lineæ prærogativa, maxime inter tranſverſales, ut cautum eſt per legem latam in Curiis Lameci (de qua Pater Caramuel *in Philipp. prudent. lib. 2. art. 4. num. 10.*) & per legem mentalem, ſicuti teſtantur laudati a P. Molina *de Juſtit. & Jur. 3. par. diſp. 630. & 632.* quos ipſe ſequitur, & aliis permultis relatis, D. Jo. Franc. Marcian *lib. 1. diſp. 10. nu. 80. & 81.* ac in majoratibus ex bonis patrimonialibus fundatis, repræſentatio, & linea attenditur, dummodo non concurrant omnino tranſverſales reſpectu primi fundatoris, juxta ordinationem Luſitanam *tit. 100. lib. 4.* quam ſic explicant Pereira *deciſ. 59. num. 7. & ſeqq.* & Reinoſo *obſerv. 23. cum trib. ſeqq.* alios DD. ex eodem Regno referentes. 161

Unde præfatum axioma, tantummodo admitti poterit 162 illo in Regno, ubi leges de ejus, & de majoratuum ſucceſſione loquentes, uniformiter ſucceſſionis formam aſſignant, ut in Regnis utriuſque Caſtellæ *lex 2. tit. 15. par. 2. & l. 40. Tauri* diſponens in majoratibus, nullo modo inter ſe diſſidentes, ut eſt videre apud Molin. *d. lib. 3. cap. 6. in princip. & num. ſeqq.*

De uno namque Regno ad alterum ubi ſunt contrariæ, 163 & repugnantes, aut diverſum jus conſtituentes leges, tam ſuper Regni, quam ſuper primogeniorum ſucceſſione, non poterit valide argumentari. *Ex reg. l. cunctos populos, in princ. Cod. de Summ. Trinit. l. ult. Cod. de juriſdict. omn. jud. cap. 2. ad fin. de conſtit. lib. 6.* niſi de eo, in quo cum juris communis diſpoſitione, non, & alteræ municipales leges ſe conformaverint, vel per illud poſſint interpretari ſecundum ſubjectam materiam, ſtatuentium mentem, & diſpoſitionem

nem concedentium, vel acquirentium bona feudalia, de quorum ſucceſſione contenditur; nam quælibet ſucceſſio regulanda eſt ſecundum leges, & ſtatuta illius Regni, ubi ſita ſunt bona, cum quibus ſe cenſetur velle conformare diſponens, ſeu teſtator, juxta *vulgar. regul. l. heredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebell.* cum aliis ſupra in ſecundo Articulo adductis; Ac propterea infiniti DD. qui ex adverſa parte contra lineæ prærogativam adducuntur de ſucceſſione Regni tractantes, & præcipue ii, qui in cauſa Luſitaniæ ſcripſerunt, non poſſunt punctualiter ad præſentem quæſtionem allegari.

164 His ſic præmiſſis, præſens diſceptatio de prærogativa lineali eſt inter duos patrueles alteri patrueli ſuccedere volentes, qui licet tranſverſales ſint ultimæ poſſeditricis, deſcendentes tamen a primis feudorum acquiſitoribus, & a proximo communi ſtipite, ſeu trunco D. Fabritio Avo Buteræ Principe, a quo tres communes parentes, tot linearum capita proceſſerunt, in pari gradu reperiuntur; unus, nempe Mezareni Comes ex linea ſecundogeniti; alter vero, ſcilicet, Comes Racudiæ ex linea fœminæ tertiogenitæ, hic major ætate, ille vero ætate minor.

165 Quæſtio iſta in terminis *cap. ſi aliquem* 33. Domini Regis Jacobi, ad ampliationem, extenſionemque Conſtitutionis, *ut de ſucceſſionibus, titulo de ſucceſſione nobilium in feudis*, in linea tranſverſali ab inteſtato editi, antiquis temporibus inter noſtros DD. Siculos, pro exiſtente in gradu proximiore, & in paritate gradus, & ſexus, pro majori natu, poſtpoſita lineæ prærogativa, plerumque fuit ſopita; illi enim antiqui Patres linealem obſervationem non degustantes, litteralem Capituli ſenſum, non vero mentem, nec genuinam intelligentiam attendentes, non ſolum inter tranſverſales, verum etiam inter deſcendentes, abnegata prorſus repræſentatione, & prærogativa lineæ, pro patruo contra nepotem, & inter duos nepotes pro majori natu ex ſecundogenito, contra natu minorem ex primogenito, conſtanter decertarunt, illo moti fundamento, quod in præfato Statuto proximior ad ſucceſſionem invitatur, ibi, *qui tempore mortis ſuperſtes defuncto proximior*, & majori natu prælatio conceditur, ibi, *ut maſculus fœminam, & juniorem major natu præcedat*, quibus verbis ſibi ſunt perſuaſi, repræſentationem, lineamque penitus fuiſſe excluſam, ut ex infra citandis apparebit.

166 Hæc prædicti Capituli interpretatio non ſine contradictione (jam unam, jam vero alteram opinionem in Tribunalibus amplectendo, cum graviſſimo litigantium diſpendio) perduravit uſque ad feliciſſima tempora inviċtiſſimi Imperatoris, & Tuæ Majeſtatis Proavi Domini noſtri Caroli V. qui anno 1530. ad illius ſui Fideliſſimi Regni ſupplicationem per viam declarationis dicti *cap. ſi aliquem*, & ad tollendum omne dubium, liteſque reſecandas ſtatuit, & decrevit, nepotes, & deſcendentes ex filio primogenito præmortuo præferri debere in Avi, vel aſcendentis feudali ſucceſſione filio ſecundogenito, & per conſequens tertio, vel quartogenito, non obſtante, quod dicti nepotes, & deſcendentes primogeniti minores natu exiſterent, nec quod filius ſecundogenitus in vita patris poſſeſſionem feudi fuiſſet adeptus, ut conſtat ex *cap.* 118. dicti Inviċtiſſimi Imperatoris. Quod cum nihil diſponeret in caſu, quo primogenitus relicta filia fœmina eſſet præmortuus, fuit deinde per eundem Dom. Imperatorem in anno 1543. ad ſupplicationem Regni additum, & extenſum per *cap.* 204. declarando prædictam filiam primogeniti præferendam eſſe amitæ ſui patris ſorori, non vero patruo ſecundogenito, & hoc favore agnationis conſervandæ, ut, ſcilicet, feuda conſervarentur, & perpetuarentur in domo, & cognomine unde proceſſerunt.

167 Cum vero in lineæ tranſverſali nihil ſpecialiter fuiſſet diſpoſitum, & hinc dubitandi anſam arriperent nonnulli, (ſubtilitati magis, quam veritati deferentes) utrum in hac linea idem quod in deſcendente eſſet obſervandum, ex quo quampluriмæ excitabantur lites; fuit denique ad illiuſmet Regni ſupplicationem per Tuæ Majeſtatis prudentiſſimum Avum, & Dominum noſtrum Regem Philippum ſecundum ſuper hoc dubio proviſum, anno 1563. per *cap.* 18. ejuſdem Domini Regis, in quo linea collateralis exæquata fuit cum linea deſcendenti pro caſibus futuris, eodem modo, & prout in dictis *cap.* 118. *&* 204. Domini Imperatoris fuerat in dicta linea deſcendenti declaratum.

168 Sed proh dolor! adhuc lites in dies creſcunt, & illarum dirimendarum ratio ſancto Dominorum Regum zelo, Regnique providentia conſiderata, ac in dictis Capitulis expreſſa, hoc grave damnum a noſtra Republica eliminare inefficax eſt, contendunt namque multi ex Juriſconſultis hujus Regni, prædicta capitula correctoria eſſe dicti *cap. ſi aliquem*, ob idque reſtringenda ad caſus particulares, in quibus loquuntur, itaut ſolus nepos filius primogeniti præmortui in ſucceſſione Avi excludat patruum ſecundogenitum, non vero pronepos, vel abnepos ſi forte vivente Abavo natus fuiſſet; item quod neptis non excludat amitam in ſucceſſione Aviæ; deinde quod inter duos nepotes ſuccedentes Avo præferatur qui fuerit major ætate, licet filius ſit ſecundogeniti, alter vero ætate minor ſit filius primogeniti; rurſus quod in linea tranſverſali ultra filios fratrum ſuccedentes cum patruis alio patruo defuncto (& ſic inter patrueles, & infra) locum non habeat diſpoſitio dicti *cap.* 18. Potentiſſimi Regis Philippi; aliaque denique confingunt, ut litibus, & clientibus inſerviant, quæ materiam ſubminiſtrant ad inimicandos animos, abſumendas nobilium facultates, totiuſque Reipublicæ concordiam infringendam, ut optime in puncto ponderavit D. Joan. Bapt. de la Ree *deciſ. Granat.* 39. *num.* 38. *&* 39. videtur præſcienſiſſe Iburrenes Menandri noſtræ Siciliæ quondam Regis Conſiliarius his verbis: *Nunc æterna ſunt jurgia, ut ſi cum ſumptibus ſit moleſtiarum ratio, gravius putes ſic vincere, quam confeſtim damnari; illud eſt potiſſimum, quod exigit tuam curam, amputa has ambages, conſtitue ſpatium, ultra quod nullis litibus fas ſit ſeneſcere*, (& pergit) *dolens ut dubia ex dubiis ſerantur, & immani dilatione, aut dilaceratione pereant litigantes, quibus ſupplicibus Judices non moventur, quia magis amant longiora in ipſos exercere Imperia*. Verba quidem ſumme notanda, & proſequitur alia multa Giurb. *de feud. §. regleſſ.* 1. *num.* 21. *verſic. tum ex aliis*.

Ad rem igitur deveniendo, ut quod noſtri muneris eſt 169
exequamur, lineæ prærogativam in præſuppoſitis terminis dicti *cap. ſi aliquem*, & recentiorum Capitulorum D. Imperatoris Caroli, ac Dom. Regis Philippi attendendam, & obſervandam eſſe in ſucceſſione feudorum cum qualitate primogenituræ, firmiter aſſerimus; & incipiendo a dicto *cap. ſi aliquem*, hoc ex ipſiuſmet verbis aperte deprehenditur, ibi, *In ſucceſſione vero præmiſſa inter feudatarios, & ſubfeudatarios in eodem Regno Francorum jure viventes, ſexus, & primogenituræ prærogativa ſervetur, ut maſculus fœminam, & juniorem major natu præcedat*. Quibus verbis ſi in Regnis eſſemus utriuſque Caſtellæ, nullus dubitaret formam majoratus regularis in eis fuiſſe præſcriptam, ut per Molinam *lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 1. & alibi ſæpe apud eum, & alios DD. Hiſpanos. Videamus nunc quomodo in hoc Regno intelligi, ac interpretari debeant.

Clauſulam Juris Francorum nihil aliud importare, 170
quam quod ſemper ſuccedat primogenitus, & quod ſucceſſio de primogenito in primogenitum deferatur, probavimus ſupra *art.* 1. *num.* 28. & ultra ibidem relatos, indubitanter docent poſt Iſern. Afflict. & alios, Tiraquel. *de primogen. in præfat. poſt num.* 3. Tappia *deciſ.* 5. *num.* 140. *&* 151. Cutell. *in Cod. ad l. Jacobi, nota* 41. *fol.* 41. *poſt verſ. argument.* 3. Cannet. *in hoc cap. ſi aliquem, verbo Francorum jure, num.* 5. *&* 6. *fol.* 267. Camia *in eodem verbo, num.* 1. Regens Corſett. ad patrem *conſil.* 11. *num.* 23. Amat. *libr.* 1. *reſolut.* 1. *num.* 31. qui alios laudat.

Ergo ſi jure primogenituræ ſucceſſio deferenda eſt 171
juxta formam in hoc Capitulo præſcriptam, & in primis Inveſtitoris, ac acquirentium diſpoſitionibus expreſſe aſſignatam; lineam primogenitorum, ac in ea repræſentationem eſſe obſervandam neceſſario dicendum videtur; non enim aliter poſſet jure primogenituræ, nec lineæ rectæ, vere, atque præciſe ſuccedi (inquit Molin. *lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 41.) niſi lineæ prærogativa, ac in ea repræſentatio eſſet attendenda. Quare inter alias obſervationes ad ſuccedendum jure primogenituræ, linea primum obtinet locum, ſecundo gradus, tertio ſexus, ac denique ætas; itaut nullus poſſit ſuccedere, niſi ſit in linea, & inter exiſtentes in linea, qui fuerit gradu proximior, & in pari gradu, qui melioris ſit ſexus, ac in pari gradu, & ſexu, qui fuerit major ætate, de qua non habetur ratio, niſi prætendens ſit in linea, gradu, & ſexu docent eleganter Molin. *dict. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 13. ubi Addentes infinitos DD. laudant, Covarr. *in pract. cap.* 38. *n.* 12. Anton. Gomez *in leg.* 40. *Tauri, num.* 66. D. Jo. del Caſtill. *lib.* 5. *controv. cap.* 95. *ex numer.* 3. *& cap.* 91. *num.* 62. Valenzuol. *conſil.* 97. *num.* 13. *&* 14. Caſſanat. *conſ.* 38. *num.* 114. Ramon. *conſil.* 100. *num.* 502. *verſ. & ſic dicendum*, a Ponte *de poteſt. Proreg. tit.* 9. *numer.* 30. 41. *&* 43. Amat. *d. reſolut.* 1. *num.* 32. Barbat. *de fideicomm. parte* 1. *cap.* 4. *n.* 51. *&* 52. Tondut. Sanleger. *reſol. civil. par.* 1. *cap.* 89.

eu

ex num. 4. Giurb. *de feud.* §. 2. *gloſſ.* 10. *num.* 15. Ludovic. de Reinoſſo *obſervat.* 23. *num.* 2. 4. & 8. *cum ſeqq.* qui alios qoamplures referont.

172 Inſtituta namque primogenitura, qoilibet filios primogenitus naſceodo ſe includit in ſucceſſinoe, & ſuis deſcendentibus lineam conſtituit ad excluſionem ſecundogeoiti, & ejus lineæ, & iſte ad excluſionem tertiogeniti, & ſic deinceps, ex celebri doctr. Baldi *in l. cum antiquioribus, num.* 13. *verſ. ergo quia, C. de jure deliberandi*, quam aliis pro ea relatis extollit Don Joao. Franciſc. Marcian. *lib.* 1. *diſp.* 2. *num.* 35. *& ſeqq.* quia unuſquiſque poſſeſſor primogeoii ſtirps, ſeu troncus dicitur tot linearum, quot filios, vel filias habet, quorum quilibet eſt caput novæ lioeæ deſceodentis reſpectu patris, & traosverſalis reſpectu fratrum ſuorum, inter qoas ſucceſſionis ordo ſecundom ordinem primogeniture ſervator, Text. *in cap. ult. de conſang. & affinit.* ibi, *per aliam lineam deſcendentem ex eod.* & notat Gloſſ. *in cap. quod dilecto* 3. *eod. tit.* ibi, *Sic ergo habes duas lineas deſcendentes, &c.* elegaoter Paul. Caſtrenſ. *in ſuo celebri conſil.* 164. *n.* 4. *&* 5. *lib.* 2. Covarr. *practic. dict. cap.* 38. *num.* 12. Palaez *de majorat.* 2. *par. quæſt.* 7. *num.* 13. Molin. *de primog. libr.* 3. *dict. cap.* 6. *num.* 30. *&* 31. Reinoſſo *obſervat.* 24. *num.* 25. *cum ſeqq.* Amat. *dict. reſol.* 1. *num.* 32. Tappia *d. deciſ.* 2. *num.* 141. *&* 142. Theſaur. *quæſt. forenſ.* 34. *num.* 9. *lib.* 1. a Ponte *d. tit.* 6. *num.* 42. *&* 43. Valenzuol. *d. conſil.* 47. *num.* 9. Guttier. *pract. lib.* 3. *qu.* 66. *a num.* 16. Avend. *in l.* 40. *Tauri, gloſſ.* 17. *num.* 26. *&* 27. Cancer. *lib* 3. *variar. cap.* 21. *ex num.* 292. Giurb. *de feud. d.* §. 2. *gloſſ.* 10. *num.* 46. Maogil. *de Imputat. qu.* 77. *num.* 27. *&* 173. Caſtill. *lib.* 3. *controv. cap.* 19. *num.* 95. *ad med. & num.* 106. 108. 117. *&* 188. *& tom.* 5. *cap.* 93. *num.* 5. Ramon. *dict. conſ.* 100 *num* 483. Eſcobar. a Corro *de puritat. & nobil.* 1. *par. quæſt.* 4. §. 1. *num.* 44. & Addeotes Molin. *dict. libr.* 3. *cap.* 6. *num.* 29. *uſque ad* 32.

173 Et de noa linea ad aliam nunquam fit tranſitus, niſi deficientibus omojbus his, qoi ex illa linea proceſſeriot; linea oamque illins, qui ſucceſſiooem, & poſſeſſiooem occupavit omnino debet eſſe extincta, ut alia iogredi poſſit, ad quod communiter allegari ſolet text. *in cap.* 1. *de natura ſucceſſ. feud.* (de quo alibi diſſeremus) *& in cap.* 1. *de duob. fratr. & in cap.* 1. *de ſucceſſ. fratr. vel de gradibus ſucced in feud* Mulina *d. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 14. *& cap.* 6. *n.* 32. ubi Addentes, Franciſc. Souſa *in l. fœmina, cap.* 1 *num.* 290. Guglielm. de Mooſeriat. *de ſucceſſ. Regn. Franciæ, dub.* 1. *num.* 7. & alii numer. præcedenti laudati.

174 Iſtius autem linealis prærogativæ ratio varie ab ioterpretibus aſſignatur, ſed brevitati conſulentes, nobis magis arridet deſumeodam eſſe ex ipſa natora, & qualitate primogenitoræ, & vocatione primogeniti; eo enim ipſo quod in diſpoſitione vocatus eſt primogenitus, non ſolum ille ſed etiam nepos, & omnes primogeniti ab eo deſcendentes io perpetuom vocati cenſentur, ut cum Abbate, Caſtrenſi, Tiraquell. Dec. Soccin. Palacios Rub. & aliis, advertit Molin. *d. lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 29. Covarr. *d. cap.* 38. *num.* 6. *&* 7. Guttier. *d. qu.* 66. *a num.* 16. ſicque quilibet primogenitus proprio jure, & ex propria vocatione intelligitor vocatus, & ad ſucceſſiooem admiſſus, ut probat idem Molin. *lib.* 1. *cap.* 1. *a num.* 17. *ubi Additio* plures cumulavit, Caſtill. *d. lib.* 3. *contr. cap.* 19. *num.* 167. *& tom.* 5. *cap.* 93. §. 8. *num.* 9. *& cap.* 161. *num.* 11. Giorb. *de feud. d. gloſſ.* 2. §. 6. *num.* 35. *& deciſ.* 108. *num.* 12. Coſta Sicul. *conſ.* 63. *nn.* 15. *&* 20. Cyriac. *in reſponſ. Ducatus Mantuæ, ar.* 1. *num.* 272. *&* 273. Reinoſſo *obſer.* 24. *nu.* 29. *cum ſeqq.* Amat. *d. reſol.* 1. *num.* 53. D. Joan. Franciſc. Marcian. *lib.* 1. *diſp.* 10. *a num.* 29. & ex qoo primogeoitus cenſetur magis dilectus, ideo non ſolum ipſe, ſed tota ejos linea prædilecta intelligitur, ot dum aliquis de illa ſuperſit præferatur ſecondogenito, & ejus lineæ, & ſic in ulterioribus argumento *l. cum avus, ff. de condit. & demoſtr. leg. cum acutiſſimi, C. de fideicomm. cum ſimilibus* conſiderat Anton. Gomez *in l.* 40. *Tauri, num.* 66. *verſ.* 6.

175 Unde audiendi non ſnot nonnulli DD. qui dixerunt, prærogativam lineæ provenire ex jore tranſmiſſionis a patre io filium primogenitum, qoia ut beoe conſideraot Addentes Molin. *d. cap.* 6. *num.* 36. *uſque ad n.* 39. tranſmiſſio fundatur in jure quæſito, & ubi non eſt quidditas, ſed ſpes, ceſſat tranſmiſſionis eventus, ex doctrioa Bart. *in l. ſi ſit filius ff. de collat. dotis, & in l.* 1. §. *ſi filius, ff. de conjug. cum emancip. lib.* & aliis, quos ibidem referunt; ac ideo primogenituram non tranſmitti dicuot, Velaſc. *de jur. emphyt.* 1. *par. quæſt.* 50. *num.* 44. & ante eum Jaſon. *in l. ſi cui legatur,* §. 1. *n.* 5. *ff. de legat.* 2. Joan. Andr. *ad Speculat. tit. de feud. ad fin.* Coſta *de ſucceſſ. Regn. pag.* 22. *verſic. unde, & pag.* 109. *&* 185. Aoton. Gamma *deciſ.* 174. *num.* 19. *& deciſ.* 93. *num.* 2. & fuit de meote *Gloſ. final. in leg. unica, C. de his qui ante apert. Tab.*

Probabilius tamen eſt quod alteri dicont oempe quod 176
qoando ſocceditur jore primogenituræ, admittitur repræſentatio uſque in infinitum, quæ efficit, ut linea ſit veluti concateoata de uno in alium primogenitom, & ſic ejus perpetuitas conſeqoatur, ex Molin. *d. cap.* 6. *num.* 41. Guttierez *d. lib.* 3. *pract. qu.* 67. *num.* 44. *& ſeqq.* Aveodan. *in l.* 40. *Tauri*, Lara *de anniverſariis, lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 9. Caſtill. *d. lib.* 3. *cap.* 19. *num.* 45. *&* 227. Pater Molin. *de juſtit. diſp.* 627. *num.* 13. *tom.* 3. Robles *de repræſent. lib.* 3. *cap.* 3. *&* 19. Surd. *conſil.* 403. *num.* 16.

Sed nihilominos verius judicamus hanc linealem præ- 177
rogativam non fundari in ſola repræſentatione. Licet enim admiſſa linea ad ſuccedendum jure primogenituræ, videatur admiſſa repræſeotatio, quæ filium in locum patris ſubiogredi facit; hæc non eſt illa repræſeotatio, quæ de jure communi habebat locum inter deſceodentes uſque in iofioitum, & inter traſverſales uſque ad filios fratrum ſuccedentes cum patruis, *de qua in Authen. de hæred. ab inteſt. venient.* §. 1. *&* §. *ſi igitur, collat.* 9. §. *cum filius, inſtit. de hæredit. quæ ab inteſt. def.* cum ſimilibus, quia iſta ſolum efficiebat, quod filius repræſeotaret gradum patris, & non poterat operari, quod repræſentaretur ſexus, aut ætas, cum eſſet naturaliter impoſſibile, ut eleganter conſiderat Molin. *d. c.* 6. *num.* 48. *&* 49. quem ſequuntur Guttier. *d. lib.* 3. *q.* 67. *a n.* 21. *& q.* 68. *n.* 23. *&* 45. Caſtil. *d. cap.* 19. *num.* 50. Avend. *in d. l.* 40. *Tauri, gloſſ.* 2. *n.* 2. *&* 3. Robles *de repræſent. lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 20. Amat. *dict. reſol.* 1. *num.* 44. & alii, de quibus infra; ac per conſequens, in ſucceſſione per viam primogeniture nepos excluderetur a patruo, cum eſſet major ætate, & etiam excluderetur neptis, cum nec ſexum, nec ætatem patris poſſet repræſentare, ut dicunt Ancaran. Surd. Capyc. Galeot. Alexaod. Decius, Alvar. de Ribera, Fuſarius, Carteoa, Redenaſc. & alii in contrarium allegati, quos ſequitur Pratus *diſcept.* 38. *num.* 28. *& ſeqq.* & quos non impugnamus, quia loquuntur io diverſis terminis, data enim vera primogenitura, nobiſcum conſentiunt, videndus Redenaſc. *conſ.* 82. *a num.* 1.

Ob idque alia, & diverſa repræſentatio ab ea, quæ de ju- 178
re communi concedebatur eſt neceſſario intelligenda, & hæc non poteſt eſſe alia, niſi repreſeotario juris, ac qualitatis primogeoituræ, quæ a patre communicatur filio primogenito, & cujus ratione ſucceſſio patri competebat, hæcque potius eſt effectus primogenituræ, quam ejus repræſeotatio, ut multis relatis obſervant Addentes Molin. *d. cap.* 6. *num.* 49. *uſque ad* 51.

Quare perſiſtimus in ſupra tradita, & aſſignata ratione 179
n. 174. videlicet, lineam eſſe obſervaodam ex ſola qualitate primogenituræ, quæ efficit, ut quilibet primogenitus unus poſt alium cenſeatur vocatus, & ſubſtitutos proprio jure, & propria vocatione, ut ultra ſupra relatos probant eleganter in termiois Addentes Molin. *d. cap.* 6. *num.* 36. *uſque ad* 39. ibi, *& ita neceſſe non eſt, quod ſucceſſio filii, nepotis, pronepotis, & deinceps, patre, vel parente prædefuncto, repræſentative contingat, eo modo, quo fit de jure communi repræſentatio, ſeu tranſmiſſio, ſed ex vocationibus, & ſubſtitutionibus tantum, quibus filius ſubſtitutus eſt patri proprio jure, & nepos filio, & ſic de cæteris deſcendentibus in infinitum*, Menoch. *conſ.* 211. *lib.* 3. *& conſil.* 1082. *lib.* 11. Guttier. *lib.* 3. *pract. qu.* 66. *num.* 16. *cum ſeqq.* & in ſpecie Pater Molina *d. diſp.* 626. *num.* 15. *&c.* quo nihil clarius pro hac noſtra ſententia.

Ex quo ſequitor, nepotem ex filio primogenito præmor- 180
tuo in vita pareotis, non iodigere illo beneficio repræſentationis de jure communi introducto, ad ſuccedendum Avo io primogenio, cum ex propria vocatione, & de jure ad ſucceſſionem debeat admitti, ac propterea, etiam ſecluſa repræſentatione, eſſet admittendus ob prærogativam melioris lineæ ad excluſionem ſecundogeniti, ut tradunt Bero. *conſil.* 71. *num.* 57. *lib.* 1. Anton. Gamma *deciſ.* 160. *n.* 3. Guttier. *d. q.* 67. *num.* 20. Molin. *d. lib.* 3. *cap.* 6. *n.* 58. *verſic. ſecunda conſideratio, & num.* 52. Reinoſſo *d. obſerv.* 24. *num.* 30. *&* 31. ibi, *Item ſi qua ratione non ſit locus repræſentationi, tamen ſuccedentes ex propria perſona, & propria vocatione idem jus obtinebunt, &c.* Bolognettus in *conſil. pro Tribultiis, num.* 59.

Quæ omnia procedunt, non ſolum inter deſcendentes 181
venientes ad ſucceſſionem aſceudentis, ſed etiam inter tranſverſales alteri tranſverſali ſuccedere volentes, adhuc enim lineæ prærogativa eſt obſervanda, eo maxime ſi de-

ſcendentes ſunt a primo fundatore, ſeu acquiſitore, ut in præſenti caſu, quia deficiente linea primogeniti, ſemper recurrendum eſt ad proximum ſtipitem, ſeu truncum ea quo melior elicitur linea ea his, quæ ſuperſunt, videlicet, linea ſecundogeniti; nam quemadmodum vocatus, præpoſitus, & prædilectus fuit primogenitus, & ejus linea, eodem modo poſt eum, ejuſque lineam fuit vocatus, & prædilectus ſecundogenitus, & ejus linea, ut advertunt ſupracitati DD. præcipue Covarr. *d. cap.* 38. *num.* 5. ibi, *Nam ſecundogenitus cenſetur vocatus poſt primogenitum, & ejus liberos, vel primogenito mortuo abſque liberis*, ſequitur Caſtill. *d. cap.* 19. *num.* 95. *verſic. & ſic mortuo poſſeſſore majoratus*; quod omnes fatentur.

182 Unde non eſt in conſideratione quod concurrentes ad ſucceſſionem tranſverſales ſint reſpectu ultimi poſſeſſoris, quoniam ſemper verum eſt eſſe vocatos, & ſubſtitutos ſecundum ordinem primogenituræ, cum prælatione unius lineæ ad alteram, ut deficiente primogenita, ingrediatur ſecundogenita ad excluſionem tertiogenitæ, & etiam eſt verum omnes concurrentes eſſe deſcendentes a primo inſtitutore, & a proximo ſtipite, a quo linea ultimi, & omnes aliæ lineæ proceſſerunt. Qua ratione inter iſtos tranſverſales a primo fundatore deſcendentes lineam eſſe obſervandam, conſtanter defendunt Molin. *d. lib.* 3. *c.* 6. *num.* 34. & 35. & *cap.* 7. *per tot.* & utrobique ejus additio, Caſtill. *d. cap.* 19. *nu.* 86. *cum ſeqq.* & *n.* 172. Reinoſſo *obſerv.* 26. *per tot.* late D. Joan. Franciſc. Marcian. *dict. lib.* 1. *diſp.* 10. *per tot.* præcipue *ex num.* 20. *cum ſeqq. num.* 60. & loquens in feudis *diſp.* 3. *num.* 27. & 28. qui plures laudant; imo & inter omnino tranſverſales reſpectu primi Inſtitutoris, idem ex veriori ſententia, contra Gregor. Lopez, Anton. Gomez, Mierez, Avendan. & alios, tenet Covarr. *d. cap.* 38. *num.* 9. Gomez Arias *in l.* 38. *Tauri n.* 18. Coſta *de ſucceſſ. Regn.* 2. *part. num.* 32. & 3. *par. num.* 59. Matrienzo *in l.* 5. *gloſſ.* 4. *ad fin. tit.* 7. *lib.* 5. *recomp.* ubi Azevedo *n.* 3. Molin. *d. cap.* 7. *num.* 10. ubi Addentes, Guttier. 3. *par. pract. d. quæſt.* 66. *a num.* 13. Caſtill. *d. cap.* 19. *ex num.* 10. Marcian. *d. diſp.* 10. *a num.* 70.

183 Deinde & ſupradicta locum habent, etiamſi in diſpoſitione vocatus ſit filius major natu; quia hoc etiam caſu prærogativa lineæ eſt obſervanda, ut cum Molina, Covarr. Molina Theolog. Mattienzo, Peralta, Gumada, & Avendan. tenet Caſtill. *d. lib.* 3. *cap.* 19. *num.* 320. præcipue *ex num.* 324. Reinoſſo *obſerv.* 25. *num.* 10.

184 Et licet Amat. noſter *d. reſol.* 1. *a n.* 27. diſtinguendo dixerit, quod quando ſimpliciter vocatur filius major natu, vel deſcendens major ætate, qui tempore mortis ſupererit, cenſetur excluſa repræſentatio, & prærogativa lineæ ex Bero *conſ.* 71. *per tot. lib.* 1. Malvaſia *conſ.* 22. *per tot.* Honded. *conſ.* 70. *lib.* 1. ſecus autem quando vocatur primogenitus, aut major natu cum qualitate primogenituræ, ut pluribus laudatis concludit *n.* 28. & ſequitur Coſta Siculus *d. conſil.* 67. *num.* 2. ac etiam Redenaſc. *d. conſil.* 82. *tum Prato*, & aliis; nobis indiſtincta Caſtelli traditio non diſplicet, quam contra Malvaſiam, & reliquos DD. defendit in primogeniis cujuſcumque Nationis, uni perpetuo deferendis.

185 Quotieſcumque enim conſtat de voluntate diſponentis, velle ſe primogenium inſtituere, intelligendum eſt regulis primogeniorum ſe conformare velle, ſive dicat, quod ſuccedat primogenitus, ſive major natu, nam hæc vox *major*, denotat primum natum, & primogenitus, & major natu idem ſunt; & primus natus eſt, qui reperitur primus in linea primogenita, quæ ſemper cenſetur vocata de primogenito in primogenitum uſque in infinitum, ut cum eodem Caſtillo *tom.* 5. *controv. cap* 143. *n.* 40. *verſ. Ego ſane*, & aliis notant eleganter Addentes Molin. *d. lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 18. & 19. *verſ. quorum ſententiam*, qui *num.* 20. dicunt, hoc procedere ex veriori ſententia, etiamſi vocatus fuerit major natu, qui tempore mortis ſuperſit, niſi relatio facta fuerit ad ſuperviventes nominibus propriis, quod non infringunt Bero. Malvaſ. & Honded. ubi proxime, quia loquuntur in diverſis terminis, ut ex eorum lectura apparet.

186 Ulterius, nec linealem hanc prærogativam in aliquo debilitat, quod DD. Hiſpani ad illam corroborandam a nobis ſupra allegati loquuntur in terminis *d. l.* 40. *Tauri*, *l.* 2. *tit.* 15. *par.* 2. ex quibus in Regnis utriuſque Caſtellæ repræſentatio, & linea in ſucceſſione majoratus, etiam inter tranſverſales in infinitum fuit introducta. Quia prædicti DD. concordi, & communi placito firmant dictas leges partitarum, & Tauri, non correctorias, ſed declaratorias eſſe juris communis, ut de primis teſtantur Gregor. Lopez illarum Paraphraſtes *in l.* 9. *tit.* 13. *part.* 6. *verbo* a mandar, Guttierez *lib.* 3. *practicar. quæſt.* 29. *num.* 6. Caſtill. *tom.* 5. *controv. cap.* 89. *num.* 229. Carpio *de execut. ult. volunt. lib.* 1. *cap.* 16. *num.* 58. *poſt princip.* & *lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 17. *ad fin.* & *de ſecundis*, Molin. *dict. cap.* 6. *num.* 24. ubi ejus Addentes quamplures referunt, & eſt expreſſa lex *Reg.* 6. *tit.* 1. *lib.* 2. *novæ recomp.* Ac ideo concludunt prædictam lineæ obſervationem ex juris communis diſpoſitione, & generali Chriſtiani Orbis conſuetudine, ubi ſpecialiter excluſa non reperitur ex natura, & qualitate primogenituræ, ac vocatione primogeniti, attendi, & ſervari debere, ita Molin. *d. cap.* 6. *num.* 52. *ejus Additio, num.* 23. *uſque ad* 29. *verſic. ea demum ratione*, Guttier. *d. qu.* 66. *num.* 16. & 26. Covarr. *d. cap.* 38. *num.* 12. Robles *de repræſentat. lib.* 2. *cap.* 19. *n.* 14. Amat. *d. reſol.* 1. *num.* 29. Coſta Sicul. *conſil.* 67. *poſt num.* 31. & 32. Mangil. *de imput. q.* 77. *num.* 27. & 173. Cyriac. *in d. conſil. feudal. art.* 1. *num.* 340. Sanleger. *reſol. civil. par.* 1. *d. cap.* 89. *num.* 1. Marcian. *d. diſp.* 10. *a num.* 47. qui alios infinitos laudant.

Et ne hoc in majoratibus Hiſpaniæ tantum, aut in fideicommiſſis perpetuis per viam majoratus relictis procedere dicatur, idem etiam in feudis locum habere demonſtrabimus, & omiſſis, quæ de repræſentatione in feudis, late a Scribentibus congeſta ſunt, ut eſt videre penes Roſenthal. *de feud. cap.* 7. *qu.* 26. & 56. & *cap.* 2. *qu.* 23. & 50. & utrobique in Gloſſis, ac poſt eum in terminis prædictæ Conſtitutionis, *Ut de ſucceſſionibus*, non ineleganter Marcian. *diſp.* 1. *uſque ad* 5. incluſive in locis inferius referendis, reſolutive dicimus in feudis gentilitiis, & familiaribus ex pacto, & providentia (talia erant omnia, inſpecto jure communi feudorum, quia non ad alios, quam ad hæredes ſanguinis tranſire poterant, ut conſtat ex dictis ſupra Articulo 2. *n.* 111. 112. & 113. & probatur ex confeſſione partis adverſæ, quibus & adjungi poteſt Amicang. *in qu. feudal. qu.* 1. *num.* 7. 10. & 58.) repræſentationem ex receptiori ſententia habere locum tam inter deſcendentes, quam inter tranſverſales, ut aperte cautum eſt *in d. cap.* 1. §. *his vero*, *de ſucceſſione fratr.* & *de gradibus ſuccedendi in feudo*, *cap.* 1. *de natur. ſucceſſion feudi*. Verum tamen eſt, quod cum illo jure (ſeu potius uſu, & conſuetudine feudorum inſpecta) feuda eſſent dividua repræſentatio in linea collaterali non ultra progrediebatur, quam uſque ad filios fratrum ſuccedentes cum patruis, prout de jure communi Romanorum ex nova Juſtiniani Conſtitutione fuerat admiſſum, & ſic nepotes cum patruis ſuccedebant in ſtirpes in portione illa, quam pater, ſi viveret, eſſet habiturus, *Auth. ceſſante C. de legit. hæred.* & poſt fratres, & fratrum filios ſuccedebant proximiores agnati in capita, & non in ſtirpes, *Authent. poſt fratres*, *C. illo eod. tit.* quod manifeſte deprehenditur *ex d. cap.* 1. §. *his vero*, *de ſucceſſ. fratr.* ibi. *His vero deficientibus vocantur in primo fratres cum fratrum præmortuorum filiis, deinde agnati ulteriores*, & explicant Roſenthal. & Marcianus, ubi proxime. 187

Poſtquam vero feuda facta ſunt individua conceditur eodem modo repræſentatio, & receptiori ſententia nepos excludit patruum, quia licet nonnulli dixerint, quod in feudis ſuccedi tur jure ſanguinis, vel ex conceſſione Dominica, non autem jure hæreditario, ac propterea repræſentationi locum non eſſe; verius eſt in eis ſuccedi, eaque deferri ad inſtar hæreditariarum, & legitimarum ſucceſſionum, etiam quod jure ſanguinis deferantur; ut probatur expreſſe *in d. cap.* 1. §. *his vero*, *de ſucceſſ. frat. dict. cap.* 1. *de natur. ſucceſſ. feud.* & ideo non eſt in eis neganda repræſentatio, præmaxime quia feuda regulantur, & deciduntur ſecundum jus commune Romanorum, ſi aliud in ipſis feudis contrarium deciſum non reperitur, expreſſus textus *in c.* 1. *ad finem de cognitione feudi*, ubi notant Gloſſ. & Scribentes, & ſic, cum non reperiatur contraria deciſio in feudis, imo cum ſit juri communi conformia, non eſt ab ea recedendum, etiam quod jure ſanguinis, & ex conceſſione Dominica illorum ſucceſſio deferri dicatur. Et ita contra Natt. *conſil.* 117. cum tribus ſequentibus, & *conſil.* 679. & alios, quos ipſe refert, & ſequitur, tenent, & defendunt Jaſon. Affiict. Tiraquell. Grammatic. Acoſta, & alii apud Molinam *de primogen. d. lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 47. & cum Burſatto, Caphalo, Pancirolo, Tiberio Deciano, Menoch. Petra, Gabriel. Peregr. Caldas, Pereira, Mattienzo, Avendan. Picardo, Sfotz. Oddo, Borgnino, Cavalcano, Molina Theologo, ac Alvaro Velaſco, late D. Joan. del Caſtillo *d. lib.* 3. *controv. c.* 19. *a n.* 223. uſque *ad n.* 234. qui cum Molina ubi proxime, conſtanter tenent jure ſingula- 188

Digitized by Google

gulari in feudis ex pacto, & providentia repræſentationem ſemper admitti, (licet non percipiens naturam feudi inſpecto uſu, & conſuetudine feudorum, & involvens feudum hæreditarium cum feudo ex pacto, & providentia, ſic non explicet, ut nos breviter explicuimus) & ſequitur Marcian, *diſput.2. & 4.*

189 In feudis autem dignitatis Principatus, Ducatus, Marchionatus, aut Comitatus, licet de uſu, & conſuetudine feudorum jam eſſent effecta individua, ut conſtat ex *cap. Imperialem, §.præterea Ducatus, de prohibit.feud.alienat.* per Fridericum, ubi notant Iſernia, & cæteri repetentes, Balzaran. *ibid.num.11. & 12.* non tamen illo tempore fuit ſtatuta certa regula ſuper eorum ſucceſſione, quia a principio hujuſmodi dignitates (quæ ſemper dicuntur feuda Regalia) ad hæredes non tranſibant, *cap.1. de feudo Marchiæ*, ubi Balzan. *in rubr.num.1. ad fin.* notat, quod ex uſurpatione potius, quam ex conceſſione effecta ſunt tranſitoria ad hæredes ſanguinis, & non æqualiter in omnibus provinciis individua deferebantur, nam in Alemania, & Lombardia, cum vigeret jus Longobardorum, ex quo feuda individua erant, etiam iſta feuda Regalia erant dividua, ut advertunt Iſernia *in d.§.præterea Ducatus, in princip.* Balzaran. *num.15. ad finem.* In Francia autem, & majori parte Italiæ conſuetudine fuit introductum, quod ſuccederet in eis filius primogenitus tanquam dignior, & in his Regnis utriuſque Siciliæ receptum fuit jus Francorum, ut multis rationibus oſtendunt Freccia *de ſubfeud. lib. 3. de different. inter feud. regal. in princip.* Balzaran. *in d.c.Imperialem, §. præterea Ducatus, n.12.cum ſeqq.* & cum aliis Joſeph Cumia *in hoc c.ſi aliquem, in prælud.n.23. & n.29. cum ſeqq. & verbo Francorum jure, n.1. & 7.* quod approbavit Imperator Fridericus Secundus in *d.conſtit.ut de ſucceſſionibus*, ut cum multis ex Neapolitanis probat Marciano. *d.diſp. 2. n.14.* & Reg.de Marinis *lib.1.reſol.126.n.22.* & demum in hoc Regno Dominus Rex Jacobus in hoc *cap.ſi aliquem*, quoad feuda tantum individua prout infra.

190 Admiſſo igitur Francorum jure in feodis præcipue dignitatum, indubium eſt, eorum ſucceſſionem deferendam eſſe jure primogenituræ, ut ſæpius probavimus, ac per conſequens obſervari debere prærogativam lineæ, aut repræſentationem in infinitum eiſdem rationibus, quibus præcitati DD. moventur ad illam concedendam in primogeniis cujuſcumque Nationis, & in qualibet ſucceſſione jure majoratus deferenda, inſpecto jure communi, cui feudale non repugnat, imo ſe conformat, & ita in puncto firmant Molin. *lib.3. cap.7. num.19.* & cum Alvaro Velaſco, Tiraquell. Covar. Acoſta, & Avendan. Joannes del Caſtil. *d.cap.19. num.235. & 236.* & cum Regente Tappia *dec.2.n num.190.* aliiſque Siculis, tam ultra, quam citra Pharum, Marcian. *d.diſp.2. a n.38. & diſp.3. a n.25.* & alii infra laudandi.

191 Quod quidem in noſtris terminis potiori ratione procedere debet, quia feuda, & Baroniæ, de quibus agitur, illæ præcipue, quæ proveniunt ex Domo de Barreſi, fuerunt ab initio conceſſæ cum clauſula juris Francorum, & in aliis, hoc eſt provenientibus ex linea, & deſcendentia de Santapau fuit appoſita prædicta clauſula, & inſtituta formalis primogenitura per primos acquiſitores, ut primo Articulo demonſtravimus, ex quo deſcendit, vocatos ſemper, & ſubſtitutos fuiſſe primogenitos de uno in alium, per lineam rectam primogenituræ, & unumquemque primogenitum venire ad ſucceſſionem proprio jure, & ex propria vocatione, virtute pacti primi acquiſitoris, & ex providentia Principis concedentis, ac diſpoſitione primorum inſtitutorum, quos credendum eſt ſe conformare voluiſſe cum diſpoſitione juris communis, & uſus feudorum, & cum natura, & qualitate primogenituræ ſecundum jus Francorum, quod erat receptum in Regno, & a quibus omnes deſcendentes in infinitum feuda capiunt, tex. *in cap.1. de duobus fratr. a capitan.inveſtit. cap.1. de eo qui ſibi, & hæred.ſuis maſcul.* Camerar. *in cap.Imperialem, §.præterea Ducatus, fol. 95. lit.K. & ſeqq.* & paſſim DD. ac ideo non tam illius *cap.ſi aliquem* diſpoſitio, quam forma in feudorum conceſſione præſcripta, & aſſignata, a primiſque acquiſitoribus inſtituta ſervanda eſt in illorum ſucceſſione deferenda, quia capitulum hoc ex communi ſententia tantummodo ab inteſtato procedit, & quando eſt diſpoſitio ex teſtamento, vel pacto, & providentia Principis, ceſſat ſucceſſio ab inteſtato, tex. *in l.quamdiu, ff.de acquir. hæred.* cum ſimilibus, & proviſio hominis facit ceſſare proviſionem legis, quando verſatur diſpoſitio hominis circa id, in quo verſatur diſpoſitio legis text. *in l. fin. Cod. de pactis conventis* cum adductis a Velaſco *in locis communibus, lit.P. num.234. & ſeqq.* de quo uberius infra in reſponſione ad contraria argumenta.

His ſic expoſitis, pro noſtri *cap. ſi aliquem* interpretatione in ſupra relatis verbis, *ſexus, & primogenituræ prærogativa ſervetur, ut maſculus fœminam, & juniorem major natu præcedat.* Accedamus jam ad diluendas contrarias objectiones, ex quarum ſatisfactione magis, ac magis veritas eluceſcet, & a nobis hucuſque tradita firmioribus fundamentis ſolida apparebunt.

Primo loco ſeſe offerunt verba illa, *qui tempore mortis* 192
ſupererit, defuncto proximior ſuccedat in feudo, in quibus Advocati ex adverſo, veſtigiis aliquorum ex antiquis DD. Siculis inhærendo, prætendunt excluſam fuiſſe repræſentationem, & lineæ prærogativam, ex eo quod vocatur proximior ſuperſtes tempore mortis ultimi poſſeſſoris, quod vere, & naturaliter, non autem per fictionem, & civiliter intelligendum eſſe dicunt, & ideo patruum ſecundogenitum, nepotem ex fratre primogenito excludere debere, ad quod comprobandum ultra DD. Siculos infra allegandos, quos recenſet Amat. *dict. reſol.1.n.41.* adducunt alios quampluximos, qui in illa ardua, & ancipiti quæſtione inter patruum, & nepotem, quam Molina *d.lib.3. c.6. numer. 1.* dicit, pluries ex jurium, ac rationum ambiguitate militibus armatis potius, quam Juriſperitis, ejus deciſionem fuiſſe commiſſam, pro patruo contra nepotem ſe ſubſcripſerunt, quorum ibidem meminit Molina, & latius *in allegat. pro ſucceſſione Regni Portugal.* ejus Addentes *in dict.cap.6. n.1.* qui alios ex recentioribus referunt, & copioſe Amat. *ubi proxime, n.40.*

Verum, licet in prædicta quæſtione, præcipue in primo- 193
geniis, cauſa nepotis contra patruum communior, ac receptior ſemper fuerit ex tempore Baldi, ut ipſe teſtatur in *conſ.385.lib.2.* itaut apud omnes fere Nationes hæc ſententia invaluerit, prout comprobant infiniti Auctores apud Molinam ejuſque Addentes ubi ſupra, Caſtill. *d.lib.3. cap.19. ex num.104.* Gaſpar. Anton. Theſaur. *q.for.135. ex num.17.* qui *n.43. & 44.* ſubdit, nepotem ex primogenito defuncto patruo præferri ex univerſali conſuetudine Hiſpaniæ, Franciæ, & Pedemont. Amat. *d.reſol.1.n.53.* & multis laudatis, Marcian. *diſp.1.nn.1.verſ.verum enim vero, & verſ.quoad*, quod etiam prædicta noviſſima Regni Capitula 118. & 204. Dom. Imperatoris, & 18. Dom. Regis Philippi, declarando hoc *cap. ſi aliquem*, & meliorem eligendo opinionem ampleaa ſunt, ut teſtatur Amat. ubi proxime. Adhuc tamen, quia in terminis Statuti vocantis proximiorem ſuperſtitem, ſunt multi DD. Regnicolæ, & exteri quos cumularunt Amat. *ſupra, n.40.* Addentes Molinæ *d.lib.3. cap.8. num.20.uſque ad fin.* & Caſtill. *d.c. 19. num.313.* repræſentationem, lineæque prærogativam abnegantes, nonnullas Statuto noſtro interpretationes aſſignare curabimus, ne ſuperiori traditioni de prærogativa lineæ officiant verba, quæ in contrarium ponderantur.

Præmittendum eſt, quod in materia feudali ante editio- 194
nem, ac promulgationem dicti *cap.ſi aliquem*, jus commune iſtius Regni, erat jus Longobardorum, ut conſtat ex Conſtit. *Puritatem, de præſtand. Sacr.Bajul.* & notant Iſernia *in §.præterea Ducatus, col.3.* Joſeph Cumia *in hoc cap.ſi aliquem, verbo Francorum jure, n.7.* Giurb. *de feud. prælud.6. nu.1. cum ſeqq.* Loffredus *conſ.30. nu.4.* & alii, quos infra in 4. articulo laudabimus, quo jure attento feuda erant dividua, & omnibus agnatis in proximiori, & pari gradu exiſtentibus æqualiter deferebantur, *cap.1. de ſucceſſ.feud. c.1. de natura ſucceſſ.feud.* & alibi paſſim in *uſib.feud.* exceptis tamen feudis dignitatum Ducatus, Marchionatus, &c. quæ etiam illo jure Longobardo inſpecto individua erant, ex dicto *§. præterea Ducatus*, prout diximus ſupra, *n.189.*

Et quamvis Jus Francorum (quo attento feuda indivi- 195
dua erant, & primogenito deferebantur) in aliquibus Regni partibus, inter feudatarios, & ſubfeudatarios fuiſſet admiſſum, non tamen erat jus commune Regni, ſed jus quoddam ſpeciale permiſſum per dictam Conſtitutionem, *Ut de ſucceſſionibus, tit.de ſucceſſ.nobil.in feudo*, & ideo, qui allegabat feudum eſſe individuum, & in eo eſſe ſuccedendum ſecundum jus Francorum, tenebatur probare, quod in illa parte, & inter illos feudatarios, vivebatur jure Francorum, ut expreſſiſſime probatur in præfata *Conſtit.ut de ſucceſſionibus, in verbis*, ibi, *ſervata tamen ſexus prærogativa, ut mulieri maſculus præferatur, necnon majoris ætatis inter eos, qui vivunt in Regno ſpecialiter jure Francorum*, ubi jus Francorum vocatur ſpeciale in Regno, & notat Gloſſ. *verbo ſpecialiter*, & melius Iſernia *eodem verbo*, ibi, *jus commune eſt,*

ut feu-

ut feuda dividantur, niſi ſit Marchionatus, Ducatus, & Comitatus, at in l. Imperialem, §. præterea, qui ergo dicit eſſe francum, & non dividere cum fratribus, allegat jus ſpeciale, & ſic ſibi probatio incumbit; Qualiter autem, & quomodo probetur, & an ſufficiat probare, quod vicinorum Caſtrorum, & feudorum Domini vivunt jure Francorum, plene diximus, l. Imperialem, §. præterea Ducatus, quod idem repetit *in conſt. conſtitutionem Divæ memoriæ, in princip. de revocat. feud. & rerum, lib.* 3. & cum Perno, & Aloyſio de Septimo agnoſcit Cumia *d. verbo Francorum jure*, *n.* 7. & cum Aſflict. confirmat optime Rovit. *in pragm.* 11. *de feudis*, *n.* 84.

196 Unde fluit, non eſſe audiendos nonnullos DD. Siculos, qui dixerunt feuda in Regno effecta eſſe individua per *dict. conſtit. Conſtitutionem Divæ memoriæ*, ut videtur præſupponere Cannetius *in hoc cap. fol.* 215. *col.* 2. *num.* 1. *ad finem.* Huic enim traditioni repugnat tum prædicta conſtitutio, quæ ſolum prohibet alienationes feudorum in totum, vel in partem, prout eam intelligunt omnes DD. Neapolitani, nullo diſſentiente, ut paſſim apud eos in præjudicium Regiæ Curiæ, ut ex ejus lectura apparet, tum, quod ibid. tradunt Gloſſ. & Andreas de Iſern. in principio, ubi pro conſtanti ſupponunt feuda eſſe dividua inter agnatos ſi vivatur jure Longobardo, individua vero, & primogenito pertinere ſi vivatur jure Francorum, ergo conſtitutio illa non induxit individuitatem feudi, nec alteravit quod erat proviſum per *Conſtit. ut de ſucceſſionibus*; tum denique, quod ipſi noſtri DD. tradunt, dum dicunt, quod per hoc Capitulum fuit introductum jus Francorum ab inteſtato in ſucceſſione feudorum, quod ſuper in Primo Articulo num. 31. probavimus, & an verum ſit ſtatim demonſtrabimus, ergo ante illius cap. publicationem feuda dividua erant inter viventes jure Longobardo communi in Regno, & ſolum individua inter eos, qui Francorum ſpeciali jure vivebant.

197 His ſic præmiſſis, conſtituimus hoc noſtrum Capitulum duas continere partes, & in qualibet earum diverſam includi diſpoſitionem ſuper ſucceſſione feudorum ab inteſtato. Prima pars eſt a principio uſque ad verſ. ibi, *ſimili gradu conjunctis, eorum ordine admittendis*, ubi finitur, & ſiſtit punctus. Secunda autem pars incipit ibi, *in ſucceſſione vero præmiſſa*, & ſequitur uſque ad finem capitis.

198 In prima parte loquitur, & intelligi debet de ſucceſſione feudorum inter illos feudatarios, & ſubfeudatarios, qui jure Longobardo vivebant in Regno, inter quos voluit Dom. Rex Jacobus, quod decedente ab inteſtato quolibet poſſeſſore, nullo per lineam deſcendentem relicto hærede legitimo, ſuccederet frater, vel ex liberis ejus uſque ad trinepotem ille, qui tempore mortis ſupereſſet defuncto proximior, omnibus aliis ſimili gradu, idest, proximiore, a fratre uſque ad trinepotem, defuncto conjunctis, eorum ordine æqualiter admiſſis, ſive feuda provenirent a parentibus communibus, ſive non communibus, & in his tantum feudis dividuis ſecundum uſum Longobardorum, decrevit, quod ſuccederent proximiores, prout cautum erat jure Longobardo in *d. c.* 1. *de ſucceſſ. feudi*, *c.* 1. *de ſucc. fratr. & de grad. ſucced. in feud. c.* 1. *de natur. ſucceſſ. feud.* & aliis ſimilibus.

199 In ſecunda vero parte agit, & eſt accipiendum de illis feudis, & inter illos feudatarios, & ſubfeudatarios, qui in Regno ſpeciali Francorum jure vivebant ex uſu, & conſuetudine legitime præſcripta, quo caſu ſtatuit, ſexus, & primogenituræ prærogativam eſſe ſervandam, ut maſculus fœminam, & juniorem major natu præcederet, ſive maſculi, ſive fœminæ eſſent concurrentes, ita tamen, quod inter duas fœminas ſi primogenita eſſet maritata, & junior remaneret in capillo, hæc alteri præferri deberet, utriſque autem exiſtentibus maritatis, major natu præcederet, & hic nullam de proximiori gradu mentionem fecit, quia dato, quod ſucceſſio de primogenito in primogenitum jure primogenituræ, & hac ſervata prærogativa eſſet deferenda, non erat neceſſaria gradus expreſſio, cum ſubintelligeretur de jure debere ſuccedere illum, qui eſſet de proximiori linea reſpectu ultimi morientis, ut remanet probatum num. præcedentibus.

200 Quæ interpretatio ſuadetur ex verbis dicti Statuti, quod nullam aliam congruam declarationem recipere poteſt, nam certum eſt, in hac ſecunda parte omnino diverſam diſpoſitionem contineri ab ea, quæ in prima fuerat propoſita, prout colligitur ex illa dictione *vero*, ibi, *in ſucceſſione vero præmiſſa*, quæ poſt orationem perfectam, interjecto puncto, & in alia clauſula ſeparata, ſtat pro demonſtratione diverſitatis inter primum, & ſecundum caſum, illa quippe dictio *vero*, adverſatur præcedentibus, & oſtendit diverſam eſſe diſpoſitionem, Menoch. *conſ.* 201. *num.* 34. & *conſ.* 737. *num.* 15. Surd. *conſ.* 315. *num.* 1. & cum Bart. & aliis Barboſ. *diction.* 420. *n.* 1. ubi multis probat, hanc dictionem adverſativam eſſe in jure, & in facto.

Et licet idem Barboſa ibidem dicat, quod repetere ſolet qualitates præcedentes, tamen ipſe inquit, quod adverſatur, retenta eadem qualitate, per tex. *in cap. Paſtoralis*, *§. ſi vero, de cauſa poſſeſſ. c.* 2. *verſ. ubi vero, de reſtit. in integr. lib.* 6. cum aliis *num.* 2. adductis, & hoc pro nobis facit, nam qualitates, quas repetere poteſt, & repetit, ſunt ſucceſſio ab inteſtato, & inter collaterales, & quod extendatur uſque ad trinepotem, ſicuti in prima parte fuerat narratum, quod etiam reperit, & comprobat verbum adjectivum *præmiſſa*, idest prædicta, ex Barboſa *dict.* 276. in qua ſucceſſione præmiſſa, diverſum jus conſtituit inter feudatarios Francorum jure viventes in Regno, ut ſcilicet, ſexus, & primogenituræ prærogativa ſervetur, non autem gradus proximitas, quam ſolum inter illos diverſo jure, hoc eſt, Longobardo viventes, prædixerat ſervari debere.

Si enim (ut DD. noſtri contendunt) per hoc Statutum 201
generaliter fuiſſet introductum in Regno jus Francorum in ſucceſſione ab inteſtato, ſub quacumque forma antea fuiſſent conceſſa feuda, aliis, & quidem paucioribus, & diverſis verbis, hoc exprimi potuiſſet, ut cuilibet legenti textum, ad oculum apparebit, nec opus erat dicere, *inter feudatarios in eodem Regno Francorum jure viventes*, ſupponendo alios eſſe in Regno, qui alio, & diverſo jure vivebant, de quibus in prima parte actum fuerat; nam ut inquit Cumia ubi ſupra *n.* 1. *ad fin. &* 6. (ejus verbis utimur) *Hæc verba Francorum jure viventes non ſunt verba diſpoſitiva, ſed tantum demonſtrativa, & declarativa caſus, ubi ſexus, & primogenituræ prærogativa ſervari debeat; non enim clare diſponunt, ut vivatur jure Francorum, ſed principaliter diſponitur, ſexus, & primogenituræ prærogativam ſervari, & demonſtrant, & declarant, inter quos ſervari debeat, idest inter viventes jure Francorum. Quæ verba ſic reſolvuntur, idest inter eos qui vivunt jure Francorum, & relativum illud, qui eſt hujuſmodi naturæ, ut junctum antecedenti ſine copula illud reſtringat, l. ea tamen adjecto, ff. de legat.* 3. Bart. & alii *in l. omnes populi, ff. de juſt. & jur. l. omnes populi, C. de ſumma Trinit.* Corraſius *in l. qui liberos, n.* 34. *ff. de ritu nupt.* Ergo certum eſt, quod inter alios non viventes jure Francorum diverſa diſpoſitio ſervanda erat, hoc eſt, non prærogativa ſexus, & primogenituræ, ſed gradus proximior, quia feuda dividua erant, & in eis non jure primogenituræ, quod uni, & primogenito ſucceſſionem defert, ſed proximitate gradus, exiſtentibus in pari gradu erat ſucceſſio deferenda.

Præterea ipſi DD. noſtri dicunt, quod per cap. *Conſtitu-* 202
tionem 30. Invictiſſimi Regis Friderici fuit declaratum hoc *cap. ſi aliquem*, & nihilominus firmant, illorum deciſiones procedere, quando apparet de forma, ſub qua conceſſum fuit feodum, & conſtat eſſe cum clauſula juris Francorum, (quomodo intelligunt dictum *cap. ſi aliquem*,) vel quando feudum eſt informe, quo caſu exiſtimant ſuccedendum eſſe in eo ab inteſtato cum prædicta clauſula, ut ſexus, & primogenituræ prærogativa ſervetur ſecundum diſpoſitionem dicti *cap. Conſtitutionem*. Secus autem ſi apparet de forma, & ea eſt forma communis, quia tunc ea ſervari debet, prout eſt, ut omnes admittantur æqualiter in eodem exiſtentes gradu, ex dicto *cap.* 1. *de ſucceſſ. feudi*, vel ſaltem ad primogenitum feudum deveniat, & fructus inter omnes dividantur, ut cum Guglielmo de Perno *conſ.* 1. *colum.* 2. & Gualterio de Paternio explicat Cumia *d. verbo Francorum jure*, *num.* 5.

Imo multi ſibi perſuadent, feuda in Regno fuiſſe effecta 203
individua per *cap. volentes* ejuſdem Dom. Regis Friderici, ibi, *integro, & indiviſo feudo perdurante*, ex quo deducunt ad unum tantum, & ſic ad primogenitum tanquam digniorem pervenire debere, qui intellectus communis eſt, ut cum Perno, Aloyſio de Septimo, Blaſcho de Sancto Angelo, & Petro de Greg. teſtatur Cumia ubi ſupra num. 9. tamen is a vero ſenſu, & ſtatuentis mente ſit prorſus alienus; nam verba ſupra relata, nihil aliud indicant, niſi quod feudum non poſſit per partes diviſas alienari in præjudicium Regiæ Coronæ, ne videlicet, Regium militare ſervitium in plures poſſeſſores diviſum, difficilius, & cum diminutione exigatur. Poterat namque dubitari utrum alienandi facultas feudatariis a Domino Rege per prædictum Cap. in principio libere conceſſa extendi poſſet ad alienationem per partes realiter diviſas, ac ideo voluit Dom. Rex omnem dubitationem tollere, declarando feodum remanere debere integrum, ac indiviſum penes illius emptorem, ac novum Do-

mi-

minum, a quo militare ſervitium integrum exigi poſſet. Ex quo ſequitur, nullatenus ſtatutum illud individuam feudorum ſucceſſionem decreviſſe, corrigens jus Longobardum commune tunc in Regno inter eos, qui ſpeciali Francorum jure non vivebant. Nihil enim eſt tam contrarium ſucceſſioni individuæ, ordine primogenituræ inter ſanguinis ſucceſſores ſervato, quam libera alienandi facultas, quæ ibidem conceditur, ob idque Doctores noſtri dicunt, textum illum procedere forma non repugnante, ut probavimus ſupra Articulo 2. *num.* 113. & ſic evincitur prædictum communem intellectum eſſe merum figmentum, nullo fulcitum fundamento, præcipue ſi attendamus, prout in veritate eſt attendendum, quod jure Longobardo inſpecto, licet omnes in pari gradu exiſtentes æqualiter in feudo ſuccederent, tamen non accipiebant partes diviſas, ſed omnes pro indiviſo in feudo ſuccedebant, & fructus, ac commoditas tantum inter eos partiebatur, ut poſt a Ponte *in lect. 12. de feud. num. 3. & 4.* docet Montanus *in cap. Imperialem, §. præterea Ducatus, n. 88.* & cum aliis ſequitur Marcian. *diſp. 2. n. 14.* poſt medium, quæ ſuccedendi forma non alteratur per prædicta verba *cap. volentes*, quæ ad prohibitionem alienationis per partes realiter diviſas, ut diximus, accommodari debent.

204 Ergo ſequitur non fuiſſe hanc individuitatem feudorum per dictum *cap. ſi aliquem* in omnibus feudis ab inteſtato generaliter introductam, ac per conſequens in prima ipſius parte de diverſis feudis, hoc eſt, dividuis fuiſſe loquutum, in ſecunda vero de individuis, ſcilicet, inter viventes jure Francorum, inter quos ſexus, & primogenituræ prærogativa ſervanda erat; ſi enim hæc ſuccedendi forma per dictum textum fuiſſet aſſignata, fruſtra quærenda eſſet a Dom. Rege Friderico, qui poſt Dom. Jacobum ab anno 1296. uſque ad annum 1336. in Sicilia feliciter regnavit.

205 Deinde inſpecto jure Longobardo, quod tunc in Regno vigebat, omnia feuda, quamvis dividua, erant ex pacto, & providentia, & non poterant in extraneos transferri, aut alienari, ut ſæpius probavimus, imo ſi alienari, aut ad extraneos transferri liceret, non haberent feudi naturam, *cap. 1. de feud. non habent. propriam natur. feudi, dict. cap. 1. §. & ſi clientulus, de alienat. feudi*, Hartman. Piſtor. *de feud. 2. tom. q. 3. nu. 22. & ſeqq.* Amicangelus *dict. q. 1. nu. 43. verſic. amplius, & q. 5. n. 24. verſ. his explicatis* Nec in Regno fuerunt cognita feuda hæreditaria uſque ad tempus Dom. Regis Friderici, qui per dictum *cap. volentes* conceſſit facultatem alienandi feuda indiviſa (forma tamen non repugnante, ut diximus ſupra, & tenent DD. noſtri communiter; videndus Giurba *de feudis, præludio 6. nu. 32. & 34. cum ſeqq.*) ex quo deinceps multi ex Dom. Regibus ſucceſſoribus, præcipue Inclytus Rex Martinus, feuda pro hæredibus conceſſerunt, ut ad omnes etiam extraneos poſſent tranſire, juxta communem interpretationem dicti *cap. volentes*, per quod verbum *hæres* ſimpliciter in conceſſione feudi appoſitum, intelligitur de quocumque hærede etiam extraneo, prout ſimiliter probavimus. Ergo aperte colligitur, quod ante editionem dicti *cap. ſi aliquem* nulla erant in Regno feuda hæreditaria, nec in alia forma, quam vel in illa communi ex pacto, & providentia juxta jus Longobardum, vel illa juris Francorum inter eos hoc jure in Regno viventes, & hinc eſt, quod dum textus conſtituit diverſitatem inter feudatarios, præciſe intelligendus ſit in prima parte de illis jure Longobardo viventibus, & in ſecunda de viventibus Francorum jure.

206 Ulterius non percipimus rationem, qua moveri potuiſſet Dom. Rex Jacobus ad decernendum, quod in linea collaterali ab inteſtato ſuccedi deberet in feudis cum clauſula juris Francorum, nihil diſponens in linea deſcendenti, nec in ſucceſſione teſtamentaria, quia, ſi ob favorem conſervandarum illuſtrium familiarum voluiſſet, quod in feudis ſuccederetur jure primogenituræ, in quo, & Regium ſervitium, & publica verſatur utilitas; idem, & fortiori ratione ſtatuendum eſſet in prædicta diſpoſitione, & ſucceſſione teſtamentaria, & generaliter inter omnes per lineam rectam deſcendentes, ne feudatarii ad libitum ex teſtamento, vel inter vivos poſſent de feudis diſponere, (ſi, ut DD. noſtri dicunt, feuda tunc ſub alia forma, quam ex pacto, & providentia, & ſecundum jus Longobardum, conceſſa erant.)

207 Abſurdum quippe eſſet ſtatuere, quod inter collatereles ab inteſtato locum haberet jus Francorum, cujuſcumque formæ feuda eſſent, (ut noſtri dicunt) omittere vero ſucceſſionem deſcendentium, inter quos eadem, & major militabat ratio conſervandi feuda indiviſa, & unus, & ſic primogenitus ſuccederet; licet enim in hoc *cap. ſi aliquem* extendatur ad ſucceſſionem inter deſcendentes, hoc non ex verbis ipſius, ſed ex interpretatione Doctorum antiquorum deprehenditur, ut probavimus ſupra, *n. 37.* ſicut etiam eſſet abſurdum relinquere feudatariis liberam feudorum diſpoſitionem in illis feudis non habentibus certam formam, prout agnovit Magnus Rex Alphonſus, decernendo poſtea ad Regni ſupplicationem, quod hujuſmodi feuda intelligerentur conceſſa ſub forma juris Francorum, ut apparet per ipſius Regis *cap.* 456. quod deinde ad eandem Regni ſupplicationem approbavit, & confirmavit inviſtiſſimus Dominus Carolus V. c. 246.

208 Quare non credimus per Conſtitutionem dicti *cap. ſi aliquem* fuiſſe introductum jus Francorum in ſucceſſione feudorum ab inteſtato inter collaterales, nec nihil novum ſtatutum in prædicta ſuccedendi forma, niſi ſolum, quod dicta tranſverſalis ſucceſſio extenderetur uſque ad trinepotem, ut notat Iſernia *in dicta Conſtitut. ut de ſucceſſionib. in fin.* & in locis infra *num.* 211. laudandus, & quod ad illum gradum ſuccederent fratres, & conſanguinei etiam in feudis provenientibus a parentibus non communibus, extendendo, & declarando dictam *Conſtit. ut de ſucceſſionibus*, ut mox dicemus; in reliquis vero firmiter cenſemus dictam Conſtitutionem in ſuo robore, & obſervantia remanſiſſe, & ſecundum eam feuda dividua juxta jus Longobardorum commune in Regno, etiam poſt dictum *cap. ſi aliquem* extitiſſe, exceptis feudatariis Francorum jure viventibus, inter quos individua, & ſolis primogenitis, uni poſt alium deferebantur, ſervata prærogativa ſexus, & hoc eſt, quod dictum cap. declaravit, loquens in prima parte de feudis inter viventes jure Longobardo, & in ſecunda inter jure Francorum viventes.

209 Unde communis illa DD. Regni traditio, quod per hoc *cap. ſi aliquem* in ſucceſſione feudorum ab inteſtato ſervandum eſt jus Francorum, & quod ſemper remaneant informata cum prædicta clauſula, ſub quacumque forma prius fuiſſent conceſſa, nullo modo ex vi capitulis ſuſtineri poteſt, quia ſimilis diſpoſitio ex eo non deducitur, & ſolum hodie ſuſtineri poterit ex vi generalis conſuetudinis in Regno ab immemorabili tempore receptæ, & per præcitata Capitula, & alia noviſſima ex identitate rationis ob Regni utilitatem, familiarumque nobilium conſervationem approbatæ, quo jure utimur in omnibus feudis quaternatis, quæ a Domino Rege tenentur in capite.

210 Nec oberit dicere, prædictum *cap. ſi aliquem* in Regno ſupervacaneum fuiſſe, ſi nihil de novo decrevit ultra illud, quod jam cautum erat *per dictam Conſtitutionem, ut de ſucceſſionibus*, cum in ea eſſet proviſum, quod inter viventes jure Francorum ſervari deberet prærogativa ſexus, & majoris ætatis, & quod fœmina minor natu in capillo præferretur majori natu maritatæ, & inter duas maritatas præcederet primogenita, & quod inter tranſverſales ſuccederent fratres ex utroque parente, vel ex altero tantum, ſorores, & fratrum filii, quod idem fuit repetitum in dict. *cap. ſi aliquem*.

Nam reſpondemus prædictum Capitulum editum fuiſſe ad extenſionem, ampliationem, & declarationem dictæ Conſtitutionis utiliſſimum, & in illius Regni beneficium extitiſſe non modicum. Primo, quia licet in dicta Conſtitutione admiſſi fuerunt fratres ex utroque parente, vel ex altero tantum, tamen altercationes erant inter Gloſſam, & DD. contendentes, quod fratres conſanguinei, aut uterini tunc demum poterant ſuccedere, ſi conjuncti eſſent ex latere, unde proveniebat feudum, ut videre eſt apud Iſerniam *in cap. 1. num. 8. de natura ſucceſſ. feudi*, Joſeph Cumia *in præſenti, verbo non communibus, numer. 1. & 2. cum ſeqq.* & hoc dubium ſuſtulit *cap.* ſtatuendo, quod ſuccederent fratres, & agnati, etiam ſi feudum proveniret a parentibus non communibus, ut notat Cumia *dicto num. 2. ad finem*, & multis ex noſtris laudatis Marcianus *diſp. 3. num. 7.* Licet hodie hoc ſit correctum per *cap. noviſſ.* Dom. Imper. Caroli, cap. 258. quod declaravit debere eſſe conjunctos ex parte feudi, (tametſi apud Neapolitanos aliter ſe res habeat, *ex pragmat. 18. 22. 24. & 27.* videndi Doctiſſ. Regens Anton. de Marinis *lib. primo, reſol. 126. ex numer. 9.* & Amicangel. *quæſtion. prima a numer. 12. & quæſt. 5. numer. 34.* qui alios referunt ex Parthenopeis.)

211 Secundo, nam per *dict. conſtit.* ſucceſſio feudorum in linea collaterali reſtricta fuit ad filios fratrum, & ſic ad tertium gradum, ut citius feuda revertererentur ad Regiam Curiam ob lineam finitam, contra illud, quod per conſuetudines

tudines feudorum fuerat proviſum, quibus inſpectis in infinitum, vel ſecundum aliquos ſaltem ad ſeptimum gradum erat permiſſa. Iſernia *in cap. 1. §. quod autem, de his qui feud. dar. poſſunt, & in cap. 1. §. Capitanei, de feudo Marchiæ*, ubi Baldus, de quo late Joſeph Cumia *hic verbo ad trinepotem, per tot. & n. 12.* & cum Cannetio, & de Ponte in terminis Amicang. *d. q. 5. num. 36.* & per noſtrum cap. fuit ampliata uſque ad prædictum ſeptimum gradum, & ſic ad trinepotem, ut notat Cumia *ubi proxime, n. 13. verſ. ſed contrarium*, & fuit de mente Iſerniæ *in cap. 1. de ſucceſſ. feud. nu. 8. paulo ante additionem, & ſub n. 14. verſ. & videtur intelligi, & n. 22. & in cap. 1. §. ſed nec eſt alia juſtior, quæ ſit prima cauſa benef. amittend. n. 40. & in cap. 1. de his, qui feud. dare poſſ. num. 22.*

212 Tertio, quoniam in dicta conſtitutione non fuit proprie explicatum jus Francorum, & tantummodo fuit dictum, quod ſervaretur ſexus, & majoris ætatis prærogativa; in noſtro autem textu fuit additum per declarationem, quod ſervari deberet prærogativa primogenituræ, prout eſt de jure Francorum, ut ſic ceſſaret dubium, de quo inferius, ſuper vocationem majoris natu, vel majoris ætate, quod jam ſupra tetigimus. Quarto in dicta conſtitutione fuerunt excluſæ ſorores maritatæ, & dotatæ, & in textu noſtro admiſſæ fuerunt, dummodo non concurrerent cum ſororibus in capillo.

213 Ex quibus jam apparet quantum ampliata, & extenſa fuerit prædicta Conſtitutio per noſtrum *cap. ſi aliquem*, ut ſic non procedat contraria objectio. Sed tamen non ob id dicendum eſt fuiſſe correctam in omnibus; hoc enim nec Doctores noſtri firmare auſi ſunt, qui communiter dicunt, hoc capit. editum fuiſſe ad ampliationem prædictæ conſtitutionis, ut expreſſe, & de communi teſtatur Cumia *hic, verbo, proximior, num. 38.* ibi, *Secundo, quia hoc capitulum non eſt factum ad mutandam, & corrigendam ſucceſſionem collateralium, quæ erat de jure communi feudorum, vel conſtitutionum Regni, ut qui uno modo ſuccedebant, alio modo ſuccedant; ſed eſt factum ad ampliandam ſucceſſionem, nam de jure conſtitutionis Regni, ſuccedebatur uſque ad tertium gradum, & hoc cap. ampliavit eam uſque ad ſeptimum; & quod ſit factum ad ampliandam ſucceſſionem communiter DD. tenent hic*, Caner. *ſol. 235. col. 1. n. 10.* & expreſſe probat Iſernia *ubi proxime, n. 111. laudatus, & in dict. conſtitut. ut de ſucceſſionibus in fine.*

214 Et merito, quia ſtatutum ſemper debet interpretari, ut minus corrigat jus commune, Pariſ. *conſ. 210. num. 6. & conſ. 84. num. 13. vol. 3.* & legum correctio vitanda eſt, Cephal. *conſ. 353. nu. 18. vol. 3.* Tuſch. *lit. C. concl. 1036. & ſeqq.* late Caſtill. *controv. lib. 5. part. 2. cap. 125. numer. 7. & ſeqq.* imo nec præſumitur, *l. ſi quando, ff. de leg. 1. l. Sancimus, Cod. de appellationibus*, nec in dubio facienda eſt, *l. 1. C. de inoffic. dot. l. ſi quando, C. de inoffic. teſtamento, l. præcipimus, C. de appellat.* cum adductis a Velaſco *in locis commun. lit. C. n. 229. & lit. L. num. 37.* Fuſar. *de ſubſtit. q. 660. num. 2.* Mangill. *de imput. q. 130. n. 1. verſ. Item ratio*, ubi, quod nec ex paritate rationis, correctio in uno caſu facta, ad alium poteſt extendi.

215 Et ideo, quoad differentiam in dicta conſtitutione expreſſe aſſignatam inter feudatarios jure Longobardo, & Francorum jure viventes, dicendum non eſt fuiſſe correctam, quia illud erat jus commune Regni, hoc autem ſpeciale, & ſi noſtrum ſtatutum illud corrigere voluiſſet, utique apertius expreſſiſſet, juxta textum *in l. unic. §. ſin autem ad deficientis, C. de caduc. tollen. l. ſi ſervus, §. prætor ait, verſ. non dixit, ff. de acquir. hered.* cum infinit. congeſt. a Velaſco *lit. L. n. 65.* Et non ſolum non expreſſit, ſed contrarium inſinuavit, dum eadem loquendi forma uſum fuit, prout fuerat expreſſa in dicta Conſtit. ibi namque dicitur, *inter eos qui vivunt in Regno ſpecialiter jure Francorum*, hic vero, *inter feudatarios & ſubfeudatarios in eodem Regno Francorum jure viventes*; denotando utrobique ſpecialitatem reſpectu aliorum, qui communi jure Longobardo vivebant, in quibus diverſa diſpoſitio erat obſervanda. Quod convincit nullo modo in textu noſtro actum fuiſſe de corrigendo jure communi Regni approbato per dictam Conſtitutionem, & uſque ad iſtius capit. editionem, & poſt eam obſervato, ut ſupra probavimus.

216 Nec rurſus obſtabit dicere, quod huic interpretationi repugnant verba cap. ibi, *frater, aut ex liberis ſuis uſque ad trinepotem, ille qui tempore mortis ſuperſtes defuncto proximior, ſuccedat in feudo, habiturus illud cum onere ſervitii conſueti, &c.* ex quibus, cum ſint concepta in ſingulari, contendunt DD. noſtri, unum ſolum eſſe vocatum, & hunc debere eſſe primogenitum uti digniorem: ac per conſequens inductum fuiſſe jus Francorum generaliter in quacumque ſucceſſione feudorum ab inteſtato, ut cum aliis conſiderat Cumia *d. verb. Francorum jure, n. 8. verſ. & pro hac opinione* (qui horum verborum difficultate preſſus dixerat prius *in d. verb. proximior, n. 38. ad finem d. conſtit.* quoad hoc tantum correctam eſſe per noſtrum *c. ſi aliquem*.)

Facillime namque hæc diluitur objectio, quia ſi mens, & intentio ſtatuentis fuiſſet inducere in Regno jus Francorum generaliter in quacumque ſucceſſione feudorum ab inteſtato, prima pars Capituli fuiſſet otioſa, & ſuperflua, imo & ſupervacua illa expreſſio ſpecialis, ibi, *inter feudatarios in eodem Regno Francorum jure viventes*, & ſolum diceret, defuncto feudatario, ſuccedat frater, aut ex liberis ſuis uſque ad trinepotem, ille qui tempore mortis ſuperſtes proximior, & ſervatur jus Francorum, ut maſculus fœminam, & juniorem major nato præcedat, at cum hoc non dixerit, & ſuperfluitas præſumenda non ſit, ſed potius rejicienda, ut eſt vulgare, & agnoſcit in terminis idem Cumia *verb. non communibus, n. 9.* credendum eſt, non ſine myſterio prædicta verba fuiſſe appoſita cum illa ſpecialitate, ſed ad denotandam diverſitatem inter primos, & ſecundos feudatarios, vel Longobardo, vel Francorum jure viventes. 217

Quod autem in ſingulari, non vero in plurali fuerit in 218 dicta prima parte ordinata ſucceſſionis forma, non eſt in conſideratione habendum, quoniam verba illa ſtant exemplificative ad deſignandum gradum, & ordinem ſuccedendi in perſona unius fratris, & ſuorum liberorum uſque ad trinepotem, ſcilicet, ut proximior ſuccederet uſque ad illum gradum, quæ gradus, & ordinis deſignatio conſtituit regulam ſervandam, caſu quo concurrant plures fratres, aut ex liberis eorum alii in pari gradu uſque ad illam præſcriptum (hoc eſt ſeptimum ſumptum a communi ſtipite, ut aliqui volunt, vel a fratre defuncti, ut melius alii tradunt) ut inter eos fratris liberos ſuccedant proximiores, mens enim, & intentio ſtatuentis erat extendere ſucceſſionem ad prædictum gradum ampliando d. Conſtitutionem, & huic intentioni verba correſpondent, quatenus format ſucceſſionem ab uno fratre uſque ad ipſius trinepotem, cum expreſſione ejus, quod erat de jure communi feudorum, nempe, quod ſuccederent proximior, vel proximiores, & ad eam ſunt accomodanda juxta vulgares regulas.

Nec opus erat loqui in numero plurali, nam de hoc non 219 erat quæſtio, imo potius de jure communi Longobardo approbato per dictam Conſtitutionem, & in Regno recepto, erat res ſine controverſia, quod feuda dividerentur inter agnatos exiſtentes in pari gradu, ut eſt probatum, & ſic intrant quamplures juris regulæ, quæ comprobant neceſſitatem non fuiſſe expreſſionem in numero plurali. Prima, quia expreſſum dicitur, quod ſubintelligitur a jure, *l. licet, Imperator, ff. de legat. 1. l. 1. C. de teſtam. militis*, & quod ex eadem ratione deducitur, & in quo eadem verſatur ratio, Surd. *deciſ. 254. n. 40. & conſ. 116. nu. 58.* & quod ex mente neceſſario colligitur, late Caſtil. *controv. lib. 5. par. 2. c. 125. num. 21.* Secunda, quia nihil operaretur prædicta expreſſio, eum de jure tacite inſit, ſicque eſſet otioſa, & inutilis, *l. 3. de legat. 1. l. 3. C. de fidejuſſoribus*, Fuſar. *de ſubſtit. q. 249. n. 8.* & proſequitur multa Velaſco *in loc. comm. lit. E. a num. 112. uſque ad n. 137.* Et denique tertia, quia ſingularitas reſolvitur in pluralitatem, & e contra quando eſt eadem ratio, text. *in l. in uſu, ff. de verb. ſignificat. §. in principio, inſtitut. de jure naturali*: ubi gloſ. Cephal. *conſ. 149. num. 21. vol. 1.* & melius Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 2. c. 229. nu. 15.* qui alios adducit, ex quibus evincitur, nullius roboris eſſe, quod in ſingulari, non vero in plurali regulata eſſet ſucceſſio, cum de jure aſſit, quod ſuccederent plures in pari grado exiſtentes, & hoc intelligatur expreſſum, militetque eadem ratio, ut in plurali accipiatur.

Sed ut omnis removeatur ſcrupulus, attente conſideranda 220 ſunt verba immediate ſequentia, quæ, ni fallimur, noſtram coadjuvant interpretationem, & omnem tollunt difficultatem, proſequitur namque ſtatutum, & in eadem prima parte poſt ordinatam ſucceſſionem in perſona unius fratris, ſuorumque liberorum, ita inquit, *ad ſucceſſionem feudi, omnibus perſonis, feudatario, aut ſubfeudatario defuncto, ſimili gradu conjunctis, eorum ordine admittendis* (ſic legitur in codice capitulorum Regni, de mandato Proregis & per D. Raymundum de Ramondetta Conſiſtorii Præſidem recollectorum, impreſſ. Venetiis anno 1573. non autem *eodem ordine*, ut per DD. noſtros legi ſolet, ſed ſive uno, ſive alio modo legatur, noſtræ ponderationis vim non diminuet.)

Licet

221 Licet enim prædicta verba varie ab interpretibus accipiantur, ut colligi poteſt ex eorum expoſitionibus ad hunc capitulum, & magis communis acceptio ſit, quod in illis fuerunt vocati agnati exiſtentes in diverſis lineis præter lineam defuncti, ſcilicet patrui, & eorum filii, patrueles defuncti, & uſque ad gradum trinepotis, ut hi ſimili gradu conjuncti eodem ordine admitterentur, hoc eſt ut unus ſolus, & hic proximior in feudo ſuccederet, in quacumque linea fuiſſet repertus, ſicuti adnotavit Cumia *verbo eodem ordine, num. 4. verſ. quarto, & ultimo, & n. 5. cum ſeqq.* tamen hæc expoſitio diſplicet, & ſupradictis adverſatur, ex quibus apparet nullo poſſe ſubſiſtere fundamento, quia præſupponitur id, de quo non conſtat ex textu, nempe, correctum fuiſſe jus Longobardum, & introductum jus Francorum in ſucceſſione ab inteſtato, quod a veritate prorſus eſt alienum.

Veriſſima igitur prædictorum verborum expoſitio eſt,
222 quod in illis fuerunt ad ſucceſſionem invitati, & admiſſi omnes agnati tranſverſales, *ſimili gradu*, hoc eſt, a fratre uſque ad trinepotem, & ſic infra ſeptimum gradum defuncto conjuncti, *eorum ordine*, ſcilicet, ſecundum eorum ſtrictiorem cum defuncto propinquitatem, vel, ut alii legunt, *eodem ordine*, nempe, quod proximiores ſemper ſuccedant computando gradus a fratre uſque ad trinepotem, & ii feudum habeant cum onere ſervitii conſueti, ſive unus, ſive plures ſint.

Notanda quippe ſunt, primo illa verba, *omnibus perſonis*,
223 quæ univerſalia ſunt, & nihil excludunt, ex text. *in l. Julianus, & in l. teſtatorem, ff. de legat. 3* cum aliis congeſtis a Barboſa *diction. 241. num. 1.* ſicque admittunt æqualiter omnes agnatos collaterales in quacumque linea exiſtentes. Secundo, verba, *ſimili gradu*, quæ ſignificant æqualitatem, & identitatem, Menoch. *conſ. 124. nu. 60.* & melius *conſ. 628. n. 9.* ubi loquens de dictione *ſimiliter*, dicit, quod idem eſt, ac *æqualiter*, Surd. *conſ. 303. n. 34.* Barboſ. *diction. 367. n. 1* & repetit præcedentia ſecundum Ruin. *conſ. 167 ſub n. 2. vol. 2.* Gabriel. *lib. 6. comm. tit. de clauſul. concl. 91. n. 21.* Surd. *dec. 88. n. 55.* & inducit diſpoſitionem ſimilem præcedenti, Seraphin. *dec. 1384. num. 1.* & ſic repetit eundem gradum a fratre uſque ad trinepotem, in quo æqualiter omnes defuncto conjunctos vocat. Tertio, illa verba, *eorum, vel eodem ordine*, ſi enim legitur *eorum* ſunt relativa, & repetunt præcedentia cum ſuis qualitatibus, & reſtringunt diſpoſitionem ad perſonas nominatas *ut in l. ult. C. de hæred. inſtituend.* Menoch. *conſ. 200. n. 3. & conſ. 211. nu. 150. & conſ. 390. n. 13.* Cephalus *conſ. 140. n. 17. vol. 1.* Barboſ. *dict. 103. n. 3.* & non poſſunt verificari, niſi in omnibus expreſſis, Seraphin. *deciſ. 26. n. 2.* ſi autem legitur, *eodem*, etiam ſunt relativa, & referunt præcedentia cum omnibus ſuis qualitatibus, ſignificantque identitatem in omnibus, & per omnia, gloſ. *in l. cum hi, §. qui in perpetuum, ff. ſi ager vectigalis*, Menoch. *lib. 4. præſumpt. 173. n. 20* Rota apud Farinac. *deciſ. 455. n. 2. in noven. cum ur. noviſſ.* Surd. *dec. 125. n. 1.* Barboſ. *dict. 99. n. 1.* & ita, vel referuntur ad præcedentia immediate, hoc eſt, ad omnes perſonas eorum ordine admittendas, ſcilicet, uni poſt alios infra prædictum gradum, ſervata inter eos proximioris gradus prærogativa, vel ad præcedentia mediate, nempe ad ordinem aſſignatum, ideſt, quod a fratre uſque ad trinepotem ſemper ſervetur ille ordo, quod proximiores, qui ſupererint tempore mortis feudatarii, illi ſuccedant cum onere ſervitii conſueti.

Qualitercumque namque text. ille legatur, non poterit
224 reperiri alius gradus antecedenter explicitus, nec ſpecifice deſignatus, niſi ille a fratre uſque ad trinepotem, & infra illum, gradus proximior defuncto, nec alius ordo, niſi quod a fratre uſque ad trinepotem, ſuccedat ille, qui tempore mortis ſupererit defuncto proximior, habiturus feudum cum onere ſervitii conſueti, & ideo relatio, quæ inducitur ex verbis *ſimili gradu, & eodem ordine*, non poteſt fieri ad alium gradum, nec ad alium ordinem, ex quo ſequitur, quod dum ſtatutum admittit omnes perſonas defuncto conjunctas ſimili gradu, & eodem ordine, intelligendum eſt, ut omnes admittantur exiſtentes infra illum gradum cum prærogativa proximitatis, & eodem ordine, ſcilicet, quod ſint proximiores defuncto, computando gradus a fratre uſque ad trinepotem.

Si enim ſtatuens voluiſſet, quod unus ſolus ſuccederet,
225 & quod ſervaretur jus Francorum, ſæpius diximus, id aliis verbis exprimere opus eſſe, & tali caſu hæc ultima verba non fuiſſent appoſita, quia deſignato gradu a fratre uſque ad trinepotem, & diſpoſito, quod infra illum ſuccederet ille agnatus, qui tempore mortis ſupereſſet defuncto proximior ſatis conſultum erat omnibus agnatis tranſverſalibus ſurſum deorſum, & deorſum ſurſum, in quibuslibet lineis, exiſtentibus tamen intra prædictum gradum, nam vel erant deſcendentes ex alio, vel aliis fratribus defuncti, & tunc jam erat præſcripta forma ſpecialis, vocato uno fratre, & ex liberis ſuis uſque ad trinepotem; vel erant filii, aut deſcendentes ex patruo defuncti, ſcilicet, patrueles, & infra, & tunc etiam data erat forma, computando gradus a patruo uſque ad ejus trinepotem, & caſu quo unus ſolus deberet ſuccedere, ceſſabat quæſtio, utrum deficiente linea defuncti omnes aliæ lineæ eſſent æqualiter admittendæ, ut per tex. *in dict. cap. 1. de natur. ſucceſſ. feudi*, minus recte conſiderat Cumia *dicto verbo eodem ordine, dict. num. 5. & ſeqq.* qui ut difficultatem effugiat, multa involvit, quæ difficiliora ſunt, & procedere non poſſunt, imo repugnantiam habent in ſe, ſupponendo inductum, & non inductum jus Francorum, ut videre eſt apud eum n. 6. cujus dicta non impugnamus, ne diutius immoremur.

Certum namque eſt, quod in ſucceſſione individua, ut omnes vocati intelligerentur unus poſt alium, ſufficeret dicere: *In linea tranſverſali ſuccedat proximior agnatus uſque* 226
ad ſeptimum gradum, vel a fratre uſque ad trinepotem, ſexus, & primogenituræ prærogativa ſervata, & ſic ſupradicta verba non fuiſſent neceſſaria. Unde modis omnibus evincitur, ad id fuiſſe appoſita, ut omnes pari gradu exiſtentes æqualiter admitterentur ſervato ordine proximitatis cum defuncto, a fratre uſque ad trinepotem, prout tunc de jure communi Longobardo expeditum erat in Regno, cujus correctio per hoc ſtatutum nec quidem excogitata fuit, ut ſupra oſtendimus.

Quam noſtri Statuti expoſitionem in ſupra relatis verbis 227
præſenſit Guiglielmus de Perno, hic, verbo *eodem ordine*, his verbis, *Occurrit etiam & tertius intellectus, qui mihi noviter occurrit legendo, textum hunc loqui cum pluret, ſicut de his perſonis propoſitis, ſcilicet fratre, & liberis, qui ſunt defuncto conjuncti pari gradu, & determinavit, quod ii pariter admittantur niſi inter viventes jure Francorum, & hoc ſecundum aliquos*: Hactenus Pernus, qui eſt de antiquioribus Regni Doctoribus, & magnam habet auctoritatem, & licet eum rejiciat Cumia *dicto verbo eodem ordine, n. 3. verſ. tertio dici poteſt, & num. 4.* tamen potius rejicienda eſt expoſitio, cum qua ipſe tranſit, eo præcipue, quia poſtea in verbo, Francorum jure, agnoſcens difficultatem illorum verborum, *inter feudatarios in eodem Regno Francorum jure viventes*, poſtquam retulerat primum intellectum, qui pro nobis facit, & cujus ſupra meminimus nu. 195. (quamvis illum non amplectitur, ſed potius ſecundum, quem refert ibidem n. 8.) hæc verba ſubjungit n. 9. ad finem: *Sed licet hodie per dictum Capitulum* Volentes, *ſit expeditum, præſenti tamen Capitulo dubitatur, & magis congruit primus intellectus attentis verbis, ſed ſecundum mentem magis ſecundus, qui communiter approbatur.*

Unde cum ipſe fateatur inſpectis verbis ſtatuti non fuiſſe inductum generaliter Francorum jus in ſucceſſione ab in- 228
teſtato, nulla ratione debuit Perni intellectum refellere, qui præciſe procedit inter feudatarios jure communi Longobardo in Regno viventes, de quibus ſtatutum loquitur in illa prima parte, & quibus ſupra relata verba conveniunt, ut ſcilicet omnes in pari gradu exiſtentes, æqualiter, & eodem ordine proximitatis admittantur.

Non enim ſuffragatur eidem dicere, quod ſecundus intellectus ſecundum mentem ſtatuti magis congruit, & eſt communiter receptus, quia licet juxta vulgares regulas, mens, & intentio ſtatuentis, potius quam verba, debeat attendi, hoc tamen axioma multipliciter limitatur, & præ- 229
cipue non procedit quando (ut in caſu noſtro) mens ſtatuentis (quam dictus Auctor, & alii apud eum confingunt) non deprehenditur ex verbis, nec alio modo probatur, imo contrarium expreſſe colligitur, & ſumus in terminis ſtatuti, quod prætenditur eſſe revocatorium juris Longobardi communis tunc temporis in hoc Regno, cujus correctio (ut alias diximus) non eſt præſumenda, niſi clara, & expreſſa appareat, & ſic ſubintrant aliæ firmiores regulæ in propoſito, ſcilicet, quod a legis verbis non eſt recedendum, *l. non aliter, ff. de legat. 3. cap. ultim. ubi gloſ. de verb. ſignific.* & ſemper interpretanda ſunt ſecundum propriam ſignificationem *text. in d. l. non aliter*, Tuſch *lit. V. concl. 91. tom. 8.* in dubio (prout in præſenti ſecundum DD. contrarios) non eſt recedendum a proprietate verborum, *l. non aliter, & l. 1. §. ſed ſi is, qui navem, verſ. in re igitur dubia, ff. de exercitoria actione, l. quidquid adſtringendæ 99. ff. de verb. oblig. l. profitetur, ff. qui, & a quib. manum.* Surd. *conſ. 315. nu. 18. & conſ. 369.*

369. *num.*5. & ſunt verba intelligenda ſecundum grammaticalem ſenſum, quod procedit non ſolum in contractibus, ſed etiam in legibus, & ſtatutis, *l.*3.*§ hæc verba, il* 2. *ff. de negot.geſt. dict.l.* 1.*§.is qui navem*, *ff.de exercit.* Surd. *conſ.*425.*num.*31. *& ſeqq.* Seſſ.*de inhibit. cap.*4.*§.*5. *num.*19. & ſecundum jus commune, non autem jus ſpeciale ſunt accipienda, *ex l.fin.C.de his qui veniam ætat.impet.* proſequitor multa Velaſco *in loc.comm.lit.L. nu.*34.*&* 48. *cum ſeqq. & lit.V. ex num.*20. Ideoque non ſtatuentis intentio, quæ nullo modo probatur, ſed ſtatuti verba juxta jus commune interpretanda, & ſecundum illud expreſſe in feudis dividuis loquentia, præciſe debent attendi, ab eis non recedendo.

230 Nec nos conturbat Auctorum multitudo, qui contrarium intellectum tutati ſunt, nec quod *Pernus* parum ſibi conſtans *conſ.*4. *col.*3. a prædicta opinione, & ſtatuti interpretatione receſſerit. Reſpondet quippe pro nobis Imperator Juſtinianus *in l.*1. *§.ſed neque*, *C.de vetere jure enucl.* ibi, *ſed neque ex multitudine Auctorum, quod melius, & æquius eſt judicatote, cum poſſit unius forſan, aut deterioris ſententia, & multos, & majores aliqua in parte ſuperare.* Plerique namque ex noſtris DD. ſatis perfunctorie difficultatem ortam ex tractus verbis tetigerunt, & illam contemnentes, tranſeunt, ſupponendo pro vero inductum fuiſſe jus Francorum in ſucceſſione ab inteſtato; alii autem hanc ſuppoſitionem (ſeu potius illuſionem) ut communem amplectentes, primam, & ſecundam partem confundentes, dicunt indiſtincte vocatum eſſe proximiorem defuncto tempore mortis ſuperſtitem, & hoc tempore conſiderandam eſſe primogenituram, & gradus proximitatem, rejecta prærogativa lineæ, & denique alii lineam, & in ea proximiorem admitti debere firmant. Sed pauciſſimi ſunt, qui ad partes diſputaverint, de quibus feudis ſtatutum loquatur in illa prima parte, in qua vocavit proximiores, & de quibus in ſecunda, ubi ſexus, & primogenituræ prærogativam ſervandam conſtituit; & ex tis Cumia, & alii, quos ſupra commemoravimus, adeo confuſe, & inconſiderate loquuti ſunt, ut nihil certum ex eorum dictis colligi poſſit.

231 Ob idque rationem deducendo a juris feudalis, Regni conſtitutionum, capitulorumque principiis, illamque ſolam ut ducem ſequendo, & a ſtatuti noſtri verbis nullatenus recedendo, concludimus prout ſupra, verbum *proximior* nihil diſponere circa ſucceſſionem feudorum inter viventes jure Francorum, inter quos ſexus, & primogenituræ prærogativa ſervanda eſt, ſed ſolum procedere inter viventes jure Longobardo, quo attento, cum feuda eſſent dividua, & omnes exiſtentes in pari gradu æqualiter pro indiviſo eſſent ſucceſſuri, non poterat conſiderari primogenitura, ſed tantum gradus proximior, & ſexus, prout jam ſupra diximus *ex cap.*1. *de natura ſucceſſ.feudi, cap.* 1. *de eo, qui ſibi, & hæredibus ſuis maſculis*, cum ſimilibus, ac per conſequens in feudis, & Baroniis, de quibus in præſenti cauſa, & in omnibus aliis, quæ nunc in Regno habent clauſulam juris Francorum appoſitam in primis inveſtituris, vel ex diſpoſitione primorum acquiſitorum, aut ex generali conſuetudine, orta ex interpretatione Doctorum, vel ex d. capitulis noviſſimis, non gradus proximior, ſed primogenitura, & lineæ prærogativa eſt conſideranda, quod nobis juri, & rationi conſentaneum videtur.

232 Verum, ut nulla ſuperſit difficultas, dato, & non conceſſo, quod verbum *proximior* intelligatur repetitum in illa ſucceſſione inter viventes jure Francorum, itaut ſenſus ſit, quod inter eos, qui proximiores fuerint, ſervari debeat ſexus, & primogenituræ prærogativa, recte dici poteſt in iis terminis proximiorem illum eſſe, qui in linea primogenita proximior reperitur, ut probat text. *in d.cap.*1. *de natur. ſucceſſ.feud.* ibi: *Et hoc eſt quod dicitur ad proximiores pertinere, iſti vero proximiores dicuntur reſpectu aliarum linearum;* nam licet illo jure Longobardo inſpecto feuda eſſent dividua, & non poſſet conſiderari prærogativa primogeniture, quæ in feudis tantum, & ſucceſſionibus individuis locum habet, tamen linea proximior, a qua defunctus proceſſerat, erat attendenda, & in ea omnes in pari gradu exiſtentes aliis agnatis remotioris lineæ præferebantur. Ut notant ibid. Iſern. *n.*31. Afflict. *§.dummodo*, *n.*3. Balzaran. *de feud.lib.*2. *fol.*321. *nu.*11. quos ſequuntur Bald. *conſ.*200. *nu.*2. *lib.*5. Sarmiento *in l.cum ita legatur, § in fideicommiſſ. num.*12. *ff. de legat.* 3. per quem text. *in dict cap.*1. ita eleganter tenet Don Joan. de Caſtillo *dicto lib.*3. *controv.c.*19. *numer.*303. *verſ.præcipue*, qui loquitur in noſtris terminis (videndus ex *num.*299.) & eum ſequuntur ex noſtris Sicul. Cutell. *ad l.Jacobi, dicta nota* 41. *fol.*60. *verſ. nobis autem*, Giorb. *de feud.§.*2. *gloſ.*10. *nu.*5. *& nu.* 46. *verſ. Ego vero, & n.*50. *circa med. & in conſuet. Meſſanen. cap.*11. *gloſ.*6. *n.*18. Amat. *dicta reſol.* 1. *num.*25. *uſque ad* 28. *& n.*50.88.*&* 89. Mot. *in hoc c.Si aliquem, nu.*55. parum ſibi conſtans, Cumia *hic, verbo proximior, nu.*25.29.39. *&* 40. qui alios referunt, & de cæteris Cyriacus *in dict.conſ. feud. art.*1. *a numer.*230. *cum ſeqq. fol.*24. & ibidem Baſſ. Sanleger. *dicto cap.*89. *n.*14. *&* 15. qui noſtrum Amat. laudat, & ſequitur, & multis relatis Don Franc. Marcian. *dict. diſput.*3. *num.* 26. *& ſeqq.* ubi in terminis probat, quod vocato proximiore non excluditur repræſentatio, ac per conſequens prærogativa lineæ.

Eandem interpretationem in majoratibus Hiſpaniæ, 233
etiam quod vocatus ſit proximior conſanguineus de tempore mortis ultimi poſſeſſoris, tenent, & uti veriorem defendunt, ac ſequuntur Molina *dicto lib.*3. *cap.*8. *ex n.*11. ubi ejus Addentes multos referunt, & fundamentum eſt, quia verbum *proximior* debet accipi juxta diſpoſitionem juris, & præſcriptum ordinem ſuccedendi jure primogenituræ, alias deſtrueretur ejus qualitas, & natura, quod ſucceſſio deferatur de primogenito in primogenitum, qua retenta ſententia, reſpondent ad text. *in l.ſi libertus præterito, §.*1. *ff. de bonis libertorum*, aliaque contraria fundamenta rejiciunt, ac diſſuadent; proſequuntur Gutierez *lib.*3. *practicar. q.*68. *per tot.* Pater Molina *de juſtitia, diſp.*629. *n.*2. *verſ. dubiam deinde*, Gratian. *diſcept. forenſ. c.*419. Fuſar. *de ſubſtit. q.*485. *n.*40. Roblet *de repræſent.cap.*11. *n.*33. *&* 34. *lib.*3. Reinoſo *obſervat.*25. *per tot. & num.*5. ubi ſecluſa diſpoſitione *l.* 40. *Tauri*, & in puris terminis juris communis hanc ſententiam veriorem dicit, & multis pro ea laudatis, contrariis ſatisfacit argumentis, late Caſtill. *lib.*2. *controv. cap.*20. *& dicto lib.*3. *cap.*19. *a num.*290. *& nu.*302. ubi etiam in fideicommiſſis familiæ relictis jure communi attento defendit proximiorem dici, qui per repræſentationem, & melioris lineæ prærogativam proximior eſt, licet ſit gradu remotior, quod pluribus DD. relatis tum Hiſpanis, tum exteris comprobat, & defendit, quem ſequitur Marcian. *ubi proxime.*

Quibus accedit, quod non ſumus in diſpoſitione hominis, in qua DD. contrariæ ſententiæ verbum *proximior*, naturaliter, & vere, non autem per fictionem intelligendum eſſe contendunt, ut conſtat ex argumentis eorum, quos congeſſerunt Gutierez *lib.*3. *q.* 67. Caſtill. *d.lib.* 2. *capit.*20. ſed ſumus in diſpoſitione legis, & ſtatuti, in quo per vocationem proximioris non cenſetur excluſa repræſentatio, & lineæ prærogativa, ut teſtantur Alexand. Decius, & Jaſon, quos ſequitur Tiraquell. *de primog. q.*40. *ex n.* 21. *uſque ad* 25. *& num.*17. *& ſeqq.* Caſtill. *dicto lib.*2. *cap.*20. *n.*11. ubi quod licet ſtatutum recipiat ſtrictiſſimam interpretationem, & tantum valeat quantum ſonat, *l.omnes populi*, ubi Bald. *n.*60. & omnes DD. communiter poſt eum, *ff. de Juſt. & jure*; nihilominus, inquit, non cenſeri repræſentationem denegatam, & conferunt quæ de primog. Hiſpanorum loquens, ſcripſit poſtea *d.lib.*3. *cap.*19. *num.*303. cum Molina *dicto lib.*3. *cap.*8. *num.*11. *& in Additionibus ad finem operis, n.*12. *in fine*, ubi in terminis Reg. *l.*2. *tit.*15. *par.*2. vocantis proximiorem conſanguineum, dicit admitti repræſentationem, & quod nullo jure probatur differentia, quam nonnulli DD. Hiſpani conſtituunt inter vocationem proximioris, factam a lege, vel ab homine, ut ſi fiat a lege, admittatur repræſentatio, ſecus vero ſi ab homine fiat, & ſic firmat, quod quando proximior vocatur per legem, aut ſtatutum, procul dubio admittitur repræſentatio, Addentes Molinæ *dicto cap.*8. *num.*11. *uſque ad* 15. ubi in fine dicunt contrariam ſententiam ſolum in fideicommiſſis familiæ relictis locum habere poſſe, & in terminis Marcian. *dicta diſp.*3. *n.*23.

Præterea in præſenti cauſa conſideravimus, quod inter 235
prædictos Comites concurrentes, nullus gradu proximior, ſed ambo in pari gradu exiſtunt, & hoc caſu, potiorem eſſe prærogativam melioris lineæ, quam majoris ætatis (etiam, quod uterque ex eadem origine, hoc eſt maſculus ex maſculo reperiretur deſcendens) dixerunt Amat. *d.reſol.*1. *nu.*45. & 49. Baron. *in allegat.impreſſ. poſt tom.*2. *de citation. n.*61. (quamvis ipſe pro gradu contra lineam ſe ſubſcripſerit) Petr. de Gregor. & Joan. Aluyſ. de Septimo in allegat. pro Marchione Hieracis, ubi dicunt ætatem non eſſe in conſideratione, ubi eſt aliquod plus, prout eſt ex primogeniti linea eſſe. Secundum quam opinionem judicatum fuit in cauſa Canonicati apud Amat. *ubi proxime, num.*87. *verſ. Domini*, & in cauſa Jarratanæ de anno 1655. & etiam in cauſa Calamenſanæ.

Cujus

236 Cujus rei ratio eſt, quia ceſſat cauſa, propter quam Regni
DD. primogenituræ prærogativam abnegarunt, ſcilicet,
quod proximior in gradu a ſtatu vocatus debeat præferri,
& ſic poteſt ſumi argumentum a ceſſante ratione legis, text.
in l. quod dicitur, ff. de pactis, Everard. *in top. legal. loco* 85.
cum aliis per Seraph. *de privileg. juram. privileg.* 21. *num.* 2.
eo maxime, quoniam ſi ſtatutum noſtrum deſtruit natu-
ram, & qualitatem primogenituræ, ut prædicti DD. ſup-
ponunt, eſt correctorium juris communis, & generalis con-
ſuetudinis ſuccedendi in primogeniis, & debet interpreta-
ri, ut quantum fieri poſſit, minus corrigat, ex Maſcard. *de in-
terpret. Statuti, concluſ.* 12. *num.* 2. Conrard. *in leg. unica,
quæſt.* 7. *a numer.* 6. *Codic. ſi de moment. poſſeſſ.* Gozadin.
conſil. 19. *num.* 5. & in puncto dixerunt DD. un. præcedenti
laudati.

237 Secundo objiciunt Advocati ex adverſo, quod in hoc cap.
ſi aliquem, non primogenituræ prærogativam, ſed majo-
ris ætatis de tempore ſucceſſionis delatæ eſſe inſpiciendam,
ad cujus comprobationem expendunt verba ibi, *ut maſcu-
lus fœminam, & juniorem major natu præcedat*, per quæ con-
tendunt, explicata, & declarata fuiſſe præcedentia, ibi *ſe-
xus, & primogenituræ prærogativa ſervetur*, & ita, inquiunt,
non qualitas primogenituræ tempore nativitatis, ſed ma-
jor ætas de tempore mortis ultimi poſſeſſoris debet attendi,
ut dixit Petr. de Gregor. *de conceſſ. feud. part.* 4. *q.* 10. *per tot.
& q.* 5. *verſ. tertio principaliter, & par.* 8. *q.* 6. *nu.* 7. & Ma-
ſtrill. *in addit. ad dictam q.* 10. *lit. A.* cum aliis, quos ex no-
ſtris referunt, & confirmari dicunt *ex verbis ſeqq.* ibi, *Sed
ſi nulla remanente in capillo, &c. vel plures fuerint maritatæ,
majori natu jus primogenituræ ſervetur, & alteram in dicta
ſucceſſione præcedat*, ex quibus prætendunt amplius decla-
ratum fuiſſe, quod ſtatutum fuerat loquutum non de
primogenitura, ſed de majori ætate, vocando majorem
natu.

238 Cui oppoſitioni abunde ſatisfecimus ſupra a n. 183. cum
ſequentibus, ubi multis probavimus vocationem primoge-
niti majoris natu, ſeu majoris ætate, in nihilo differri, &
ex veriori ſententia admitti repræſentationem, & lineæ
prærogativam, etiam quod ſimpliciter vocatus ſit major na-
tu, vel major ætate, fortius tamen quando (ut in præſenti)
major natu vocatur cum qualitate primogenituræ. Sed ex
abundanti reſpondemus, prædicta verba ex adverſo ponde-
rata, non reſtringendi, aut limitandi præcedentia, ſed de-
monſtrandi gratia fuiſſe adjecta; & cum ſint acceſſoria ad
primogenituram, ita interpretanda ſunt ne illi derogent, ex
text. *in clement.* 2. *in fine, de præbend.* Decian. *conſ.* 31. *nu.* 18.
lib. 1. maxime cum præceſſerit diſpoſitio in oratione perfe-
cta, quo caſu indubium eſt demonſtrandi gratia adjecta in-
telligi debere, ex Baldo *in l. ſi cui legetur, & in l. quædam,
ff. de leg.* 1. Caſtrenſ. *conſ.* 339. *n.* 3. *verſ. pro intellectu, lib.* 1.
Natta *conſ.* 34. *num.* 6. Surd. *conſ.* 179. *num.* 6. alias primoge-
nituræ prærogativa a capitulo hoc conſiderata, deſtrue-
retur, & ſtatim ſe correxiſſe ſtatuentem dicendum eſſet,
contra regulam text. *in l. non ad ea, ff. de condit. & demon-
ſtrat.* Menoch. *conſ.* 113. & ideo ita fieri debet interpreta-
tio, ut prioribus verbis non contradicat, Bart. *in l. ultim.
§. idem quæſivit, ff. de condit. indebit.* Dec. *conſ.* 562. Decianus
conſ. 102. *nu.* 20. & 21. *lib.* 3.

239 Dicendum igitur eſt, prædicta verba appoſita fuiſſe ad de-
monſtrandam, explicandamque naturam, & qualitatem
primogenituræ, cujus prærogativa, & melioris ſexus, in præ-
cedentibus dictum fuerat, quod obſervari deberet, ut ſcili-
cet, inter deſcendentes in linea primogenita in eodem gra-
du, maſculus fœminam, & major natu minorem præcede-
ret, quod regulare eſt in primogeniis, & ita apud Hiſpanos
concipitur forma majoratus regularis, ex dictis in principio
iſtius Articuli, nempe *De tal manera, que ſiempre prefiera
el Varon a la hembra, y el major al menor*; & ſive illa dictio
ut ſtet exemplificative, ſecundum Farinac. *in praxi crimin.
q.* 4. *conſ.* 95. *n.* 6. ſive conſecutive, juxta text. *in l. ſi ſervus,
§. ſi olivam, l. ſi ex plagis, §. in clivo Capitolino, & in l. ſi bonos,
ff. ad legem Aquil.* Surd. *conſ.* 115. *nu.* 89. *n.* 3. ſive oſtendat cau-
ſam finalem, vel importet modum, ex late traditis a Barboſ.
dict. 439. *n.* 1. & 2. *cum ſeqq.* ſemper vera eſt ſuperior expoſi-
tio, quod ſtat ad demonſtrandum, & explicandum exem-
plificative modum ſervandum in ſucceſſione jure primoge-
nituræ (prout proxime diximus) ſicuti enim apud Advoca-
tos alterius partis non ſufficit, quod quis ſit major natu, niſi
proximior reperiatur, eo quod dicunt hanc proximitatis
prærogativam a ſtatuto fuiſſe primo loco conſideratam, ita
& eodem modo fateri debent, non ſufficere eſſe natu ma-
jorem, ſi non habet prærogativam primogenituræ, hoc
eſt, eſſe de linea primogenita, prius etiam a noſtro capi-
tulo requiſitam, & conſideratam.

Quod vero attinet ad ultima ſtatuti verba, ibi, *ſed ſi nulla* 240
remanente in capillo, &c. quæ de majori natu ſimpliciter Ad-
vocati ex adverſo intelligunt, dici poteſt, contra ipſos po-
tius retorqueri interpretationem, quia noſtram expoſitio-
nem evidentiſſime comprobant. Ut enim ſtatutum prædi-
ctum magis, ac magis declarant ſe de vera primogenituræ
prærogativa loqui, etiam inter fœminas in capillo, ſeu ma-
ritatas, non ſemel, ſed bis verbo primogenita, & primogeni-
tura uſum fuit, primo ibi, *Niſi forte de duabus concurrentibus
eſſet primogenita maritata, & junior remanſerit in capillo,
tunc enim junior, quæ remanſerit in capillo, primogenitæ mari-
tatæ præferatur*, ſecundo, ibi, *majori natu jus primogenituræ
ſervetur*; & ita dici poteſt hoc toties ſtatuentem voluiſſe re-
petere, ut omnem tolleret dubitationem, prout dixit Juriſ-
conſultus *in l.* 1. *§. ſed ſciendum, verſ. Ego puto, ff. de ædili-
tio edicto*, ibi: *Ego puto ædiles tollendæ dubitationis gratia
hic, id eſt de eodem idem dixiſſe, ne qua dubitatio ſupe-
reſſet*; & ut ex hac repetitione, & geminatione verbo-
rum ſtatuentis enixa voluntas, & diſpoſitio circa li-
nealem, & veram primogenituram magis eluceſceret, ex
vulgari *regul. leg. Baliſta, ff. ad ſenat. conſult. Trebell. cum
ſimilibus*.

Ac proinde facillime diluitur contraria objectio, præci- 241
pue conſiderando, quod ſtatutum non ſimpliciter dixit,
majori natu ſucceſſio ſervetur, ſed adjecit, *majori natu jus
primogenituræ ſervetur*, denotans, non majoris ætatis, ſed
primogenituræ jus, & prærogativam, quam primo requiſie-
rat, attendendam, & conſiderandam eſſe, quod eſt ſumme
notandum, eo quod in hac textus parte loquitur de duabus,
vel pluribus ſororibus præciſe in linea primogenita exiſten-
tibus, non vero in diverſis lineis; & nihilominus majorem
natu vocat primogenitam, & jus primogenituræ eidem
ſervandum conſtituit, quandoquidem inter exiſtentes in
eadem linea, & pari gradu, ſufficeret dicere, quod major
natu deberet præferri, in quo dignoſcitur voluiſſe omnem
tollere dubitationem, ut non de majori ætate, ſed de pri-
mogenitura vera, ac formali ſtatuti verba deberent in-
telligi.

Tertio opponunt prærogativam lineæ inter transverſa- 242
les, etiam primam cauſam in ſucceſſione habentes, ante-
quam ſucceſſionis caſus advenerit, conſiderari non poſſe, &
tunc ab eo, qui ſucceſſionem occupavit, lineam incipere aſ-
ſerunt, ſed quia multa involvunt, magnam DD. catervam ex
his, qui allegantur, & ſequuntur a Scribentibus in cauſa
ſucceſſionis Regni Portugalliæ pro prudentiſſimo Rege No-
ſtro D. Philippo Secundo, cumulantes, eorum Adverſario-
rum dicta ſubſtantialiter reſumendo, ad id reducuntur, ſci-
licet, quod ultra caſus, in quibus de jure communi concedi-
tur repræſentatio, nempe, in linea deſcendenti uſque in in-
finitum, in transverſali vero uſque ad filios fratrum con-
currentes cum patruis ad alterius patrui ſucceſſionem non
datur prærogativa lineæ, ſolum enim agnoſcunt lineam
poſſeſſoris, quam ingreſſam vocant, & de qua dicunt loqui
text. *in cap.* 1. *de natur. ſucceſſ. feud.* Et hac extincta firmant,
omnes alias lineas æqualiter admittendas, ad quod indu-
cunt prædicti textus verba, ibi: *ſed omnibus ex hac linea defi-
cientibus, omnes aliæ lineæ æqualiter vocantur*, & in ſumma
dicere intendunt lineam non conſiderari quando pater,
vel aſcendens, cujus perſonam quis repræſentare contendit,
non habuit jus ſuccedendi firmiter radicatum, ſcilicet jus de
præſenti, certum, firmum, atque invariabile, quale eſt,
quod habet filius primogenitus in vita parentis primogeniti
poſſeſſoris.

Verum (præmiſſo, prout in principio præmiſimus, ca- 243
ſum noſtrum diverſiſſimum eſſe ab eo, qui in ſucceſſione
Regni Portugalliæ inter concurrentes diſceptabatur, diver-
ſiſque legibus, & rationibus dicendum) reſpondemus, in
caſu præſenti, in quo ſecundum leges, & Regni Capitula
ſucceſſio feudorum dignitatis defertur jure primogenituræ,
& ejus prærogativa ſervata, duas debere conſiderari lineas,
unam poſſeſſoris, alteram primogeniti; ſi de linea ultimi
poſſeſſoris quæramus, certum eſt non efficere lineam, niſi
illum, qui ſucceſſionem occupavit, & in majoratu ſucceſſit;
ſi autem de linea primogenitorum quæramus, non eſt du-
bitandum, quod is, qui primo natus eſt, illico jus primogeni-
turæ acquiſivit, & lineam ſecundogeniti excluſit, lineam
primogenitorum inter ſe, & illos, qui ab ipſo deſcenderint
conſtituens, ut probavimus ſupra, & eiſdem fere verbis do-
cet Molina *d. lib.* 3. *c.* 6. *n.* 35. qui reſpondens ſimili objectioni,
quam propoſuit *n.* 34. ut diximus concludit: quem ſequun-
tur

Digitized by Google

tur omnes, quos ejus additio ibidem cumulavit, & poſt D. Joan. del Caſtillo *controv. lib.5. c.95. n.6. & 7.* noſter *d.reſol.1. n.34. & 52.*

244 Quod autem neceſſarium non ſit, quod pater, vel aſcendens illius tranſverſalis, qui uti de meliori linea ad ſucceſſionem venit, & in ea aliis de inferioribus lineis præferri intendit, primam ſucceſſionis cauſam, & jus certum, ac invariabile in ea habuerit, ſed ſufficiat probabilis ſpes ſuccedendi, ſi caſus occurreret, & quod talis pater, ſeu aſcendens ſi viveret, ſuccederet, tenet expreſſe Molina *dicto lib.3.c.7.n.4.* ubi ad prædictam difficultatem reſpondens, inquit; *Quæ omnia quando pater nullo tempore primogenituræ jus, nec in potentia, nec in ſpe habere potuit, intelligenda ſunt, veluti ſi erat ſpurius, aut naturalis, vel aliter a majoratus ſucceſſione a tempore nativitatis excluſus fuit, ſecus autem ſi pater aliquo tempore jus primogenituræ ſaltem in ſpe, vel in potentia habuerit.* Quem ſequuntur addentes ibidem cum Menoch. Peregrino, Mieres, Matticuzo, Rubles, & eleganter Caſtillo, qui latiſſime fundat, & contrariis ſatisfacit *dicto lib.3.cap. 15. ex num.76. & cap.19. a num.172.* ubi fuſius, & demum ipſi Addentes *in verſ.ex quo*, hæc verba ſubjungunt, ex quo taxantur Avendan. *in l.40. Tauri, gl.14.n.20.* Flores ad Gamam, *deciſ.308. verſ.mea autem opinio*, Cevallos *lib.3. commun.q.762.n.191.* Rolandus *in Reſponſo pro Tribultiis, n.73. uſque ad 77.* & Molina noſter *in allegatione juris pro ſucceſſ. Regni Portugall. num. 191. primæ allegationis*, Menoch. *conſ. 269. num.65. libr.3. aſſeverantes repræſentationem non dari, quando ſpes ſuccedendi remota, incerta, atque variabilis eſt.*

245 Proſequuntur idem confirmantes noſter Amat. *dicta reſol.1. num.52.* Papponius *conſil.117. nu.13.* Giurba *de feudis §.2. gloſ.6. n.25. & 26. & gloſ.10. n.44. & 45.* qui Martam reprobat, Don Joan. Bapt. de la Rea *deciſ. Granat.8. n.47. & 48.* Cancer. *variar. lib.3. cap.21. num.297* Svelveſ. *conſil. 95. a num.14. cum ſeqq.* qui ſecundum hanc veriſſimam opinionem deciſum fuiſſe teſtantur, & Reinoſſo *dicta obſervat. 24. ex numer. 25. cum ſeqq. & obſervat. 26. num. 6* & per totam, & ſequitur Marcian. *dicta diſp.10. a numer.14. cum ſeqq.*

246 Cujus traditionis ratio, inter illos tranſverſales, qui licet tales ſint reſpectu ultimi morientis, tamen deſcendunt a primis acquiſitoribus, ſeu diſponentibus, provenit ex iis, quæ ſuperius diximus, præcipue num.174. cum ſequentibus, quia unuſquiſque ab initio cenſetur vocatus, & ſubſtitutus unus poſt alium ordine primogenituræ, hoc eſt, linea recta de primogenito in primogenitum, & ſic venit ex proprio jure, & propria vocatione, nec opus habet, quod pater, vel aſcendens in primogenio ſucceſſerit, ſed ſolum, quod ſi viveret, ſuccederet. Et ſi dicatur hoc eſſe effectum repræſentationis, nulla aliæ conſideratur, niſi juris primogenituræ, quod pater, vel aſcendens habuit, in cujus locum ſubintrat deſcendens, illius perſonam repræſentans, quatenus de ipſius linea primogenita primo vocata, & prædilecta deſcendit. Quæ repræſentatio ſemper attenditur, & conſideratur reſpectu primi diſponentis, & proximi aſcendentis, ſeu ſtipitis, a quo linea, in qua erat defunctus, & omnes aliæ lineæ cæterorum concurrentium originem ducunt. Licet enim proximitas ad ſuccedendum ſit attendenda reſpectu ultimi morientis, ex receptiori ſententia quam per text. *in l.cum ita, §.in fideicommiſſo, ff.de legat.2.* infinitis relatis probat Amat. *lib.1. reſol.10. n. 1.* ſic intelligendus circa ea, quæ ſcripſit *n.16. 17. & 18.* tamen repræſentatio, & linea deſumitur, & conſideratur ex perſona primi fundatoris, cujus differentiæ rationem eleganter reddit Reinoſſo *dicta obſervat.26.n.8. cum ſeqq.* poſt Molinam *lib.1.c.6. nu.46. verſ. hæc autem, & lib.3.c.9.n.13.* ubi Addent. Covar. *pract.q.cap. 38. n.10.* Anton. Gomez *in l.8. Tauri nu.19.* Guttierez *libr. 3. pract. q.66. n.14.*

247 Unde cum in præſenti cauſa ſimus inter illos tranſverſales, qui a primis deſcendunt feudorum acquiſitoribus, non eſt cur lineæ prærogativa, & in ea repræſentatio denegetur, prout ex adverſo contenditur, licet Don Joannes Branciforti Mazaren. Comitis patens, primam cauſam in ſucceſſione Don Fabritii communis avi non habuerit, cum in aptitudine, & potentia jus ſuccedendi eidem competierit immediate poſt primogenitum Donnæ Margaritæ patrem, & hodie ſi viveret tanquam proximior, & de meliori linea ſuccederet, ſicque ejus filio conveniunt omnia, quæ ea veriori, & receptiſſima ſententia in præcedentibus adduximus.

248 Ad textum vero *in dicta cap.1. de natur.ſucceſſ.feudi*, in verbis ſupra relatis, de quibus magnum ſeſtum in voce, & in ſcriptis Advocati ex adverſo fecerunt, faciliſſime negatio reſpondemus, textum loqui de feudis dividuis, (ut ſæpius diximus, & ex eo patenter apparet) & ſic deficiente linea proxima, a qua defunctus proceſſerat, omnes aliæ lineæ æqualiter vocantur, quod non eſt intelligendum, prout ex adverſo explicatur, nempe, quod omnes in aliis lineis exiſtentes, nulla linearum habita ratione æqualiter admittantur ad concurrendum pro ſucceſſione, ita tamen ut ſervetur gradus, ſexus, & ætatis prærogativa; hoc enim ſtare non poteſt, inſpecto illo jure feudorum, quo feuda dividua erant, & ad omnes in eodem gradu exiſtentes æqualiter deferebantur, nec prærogativa majoris ætatis erat in conſideratione, ſicuti nec obſervatio ſexus, cum extantibus maſculis clarum eſſet non poſſe ſuccedere fœminas etiam proximiores, niſi feudum eſſet fœmineum, *cap.1. de eo, qui ſibi, & heredibus ſuis maſculis, cap.1. de feudo fœminæ*, & paſſim in uſibus feudorum.

Et ideo ita debet intelligi, videlicet, quod omnes agnati proximiores exiſtentes in pari gradu, & in alia qualibet linea æqualiter admittantur, hoc quippe indicant prædicta verba *omnes aliæ lineæ æqualiter vocantur*, idest, non ad concurrendum, ſed ad ſuccedendum ſervata gradus prærogativa, & omnibus, qui in pari gradu extiterint æqualiter admiſſis, & hoc eſt quod dicunt, & dicere debent DD. ex adverſo allegati, ſcilicet Oldradus *conſ.178. in fine*, Butrius *conſ.47. nu n.3. verſ.ſed aliter, & in fine, verſ.eſt advertendum*, Rub. Alex. *conſ.38. numer.4.* Præpoſit. *cap.1. numer. 2. de ſucceſſ. fratr.* ubi Baldus *in 3.* Ferrer. *inter conſ. Bruni conſ.72* Joan. de Lignano *inter conſ. ejuſdem, conſ.76. poſt nu.5.* Mantic. *de tacit. libr.23. titul.28. n.41.* & Roſenthal. *de feud. cap.7. concl.57. nu.14.* ibi, *omnes enim interpretes*, qui omnes loquuntur in feudo dividuo, & prout nos textum illum interpretantur, quibus & addendus eſt Balzaran. *in eodem text. nu.13.* ſed quantum hoc ſit a noſtro caſu diverſum, in quo de ſucceſſione individua uni ſoli jure primogenituræ deferenda agitur, nemo erit, qui non videat. 249

Denique, ut jam ad explicationem noviſſimorum Regni Capitulorum tranſitum facere poſſimus, objiciunt verba capituli *conſtitutionem* 30. Inviſtiſſimi Regis Friderici, ibi, *Ut in feudis etiam ſi avita, vel paterna non fuerint, vel de novo quæſita, collaterales ab inteſtato ſuccedant, & inter eos ordo ſuccedendi ætatis, & ſexus prærogativa ſervetur*, ex quibus deducunt, quod in feudorum ſucceſſione, ſola major ætas inſpici debet. 250

Sed reſpondetur per illum textum nihil fuiſſe innovatum circa ea, quæ per hoc *cap.ſi aliquem*, fuerant diſpoſita, ſed ſolum declaratam, & ampliatam ejus diſpoſitionem ad feuda de novo conceſſa, ut in eis tranſverſales ſuccederent eodem ordine, & ſervata eadem prærogativa, prout *in dicto cap. ſi aliquem* fuerat proviſum, in quo de feudis novis non adeo clare erat diſpoſitum, quod aperte colligitur ex dicto cap. *conſtitutionem*, ibi, *Conſtitutionem editam per prædictum D. Regem Jacobum fratrem noſtrum ſuper ſucceſſione feudorum lucide præſenti edicto noſtræ Celſitudinis declarantes, &c.* Unde evincitur, quod non eſt nova diſpoſitio, ſed antiqua declaratio, quæ novum jus non inducit, text. *in l.heredes palam 21.§.ſi quid poſt, ff. de teſtamentis, l.adeo, §.videtur tamen, ff.de acquir.rer.dom.* Authent. *de raptu mulier.§.ult. collat.9.* late Felin. *in cap.ult.num.4.de Conſtitutionibus*, Caſtillo *l.3. controv. cap.10.n.24. cum ſeqq. & tom.4. cap.19. ex n.28. & n. 35.* noſter Cutell. *de donat. tract.1. diſc.2. part.10. n. 25. & 26.* Et declaratio non circa modum, & formam ſervandam in ſucceſſione collateralium ab inteſtato (hoc enim clariſſime erat cautum in dicto *cap.ſi aliquem*) ſed tantum circa feuda, in quibus forma præſcripta erat ſervanda, ut ſcilicet, etiam in feudis noviter quæſitis ſervaretur, ibi, *in feudis etiam ſi avita, vel paterna non ſint, ſed de novo quæſita*, & ſic illud capitulum intelligunt, multis relatis, Giurb. *de feudis, prælud.6.n.36.* Petr. de Gregor. *de conceſſ.feud.par.4. q.12. n.4.* 251

Senſus ergo illius capituli eſt, quod in feudis novis ſervetur idem ordo ſuccedendi, qui in dicto *cap. ſi aliquem*, fuerat præſcriptus, & ſic quod inter viventes jure Longobardo proximiores a fratre uſque ad trinepotem ſuccederent, ſervata gradus prærogativa, & omnibus ſimilibus & pari gradu defuncto conjunctis æqualiter admiſſis, & inter viventes jure Francorum, ſexus, & primogenituræ prærogativa eſſet ſervanda. Et hoc eſt quod verba demonſtrant, reddendo ſingula ſingulis, ut verbum *ordo* referatur ad ordinem in prima parte *d.cap.ſi aliquem* aſſignatum, ibi, *eodem ordine admittendis*, ac verba illa *ætatis, & ſexus prærogativa* ad prærogativam ſexus, & primogenituræ, in ſecunda parte, & in- 252

ter

ter viventes jure Francorum requiſitam, illud enim verbum *ætatis*, brevitatis cauſa appoſitum, relative eſt intelligendum, ut ſic ſignificet prærogativam primogeniture, de qua in relato *cap. ſi aliquem*, alias hoc *cap. Conſtitutionem* illius correctorium eſſet (quod nullus ex noſtris DD. dicere auſus eſt, quandoquidem ejus verba repugnant) & etiam dici poſſet, non gradum proximiorem, ſed majorem ætatem eſſe attendendam, quia de gradu nihil dixit, quod eſſet abſurdum, & quomodocumque ſit, ſemper intelligi debet de prærogativa primogenituræ, ex iis, quæ diximus ſupra, *n. 183. & ſeqq.* quæ hic repetere otioſum eſt.

253 Hæc quæ dicta ſunt procedunt in puris terminis dicti *c. ſi aliquem* ſtatuentis, quod inter viventes jure Francorum ſervetur prærogativa ſexus, & primogenituræ; ſed dato, quod ex verbis in contrarium expenſis, & a nobis declaratis, quibus intenditur proximiorem defuncto de ipſius mortis tempore eſſe vocatum, & in pari gradu illum, qui major natu fuerit repertus, excluſa repræſentatione, & lineæ prærogativa, aliqua ſupereſſet dubitandi ratio (quam ex Doctorum interpretationibus potius, quam ex verbis, & mente ſtatuentis oriri cenſemus) omnis jam ſublata eſt difficultas per noviſſima Regni Capitula, quibus inſpectis (licet non ceſſaverit cavillandi occaſio) in his feudis dignitatum, tam ex teſtamento, quam ab inteſtato lineæ prærogativa, & melioris ſexus origo ratione conſervandæ agnationis aperte conſiderata dignoſcitur; idcircoque omittimus referre, & refutare antiquorum DD. opiniones, qui pro gradu proximiore, & in paritate gradus, & ſexus pro majori natu ſuffragium dederunt, & accedimus ad explicationem prædictorum noviſſimorum Capitulorum Regni, in cujus diſcurſu nonnullos ex dictis Doctoribus, & alios ex recentioribus, qui pro lineæ prærogativa ſubſcripſerunt, etiam in terminis dicti *cap. ſi aliquem*, adducemus, atque laudabimus.

254 Primo ſeſe offert Capitulum 118. Dom. Imperatoris Caroli, per quod, ut in principio diximus, declarando antiquorum opiniones in terminis dicti *cap. ſi aliquem*, & meliorem ex eis eligendo, lineæ prærogativam inter deſcendentes in infinitum obſervari debere deciſum fuit, & ſic, quod in ſucceſſione aſcendentium nepos, pronepos, vel deſcendentes ex filio primogenito præmortuo præferendus eſſet filio ſecundogenito, non obſtante quod ſecundogenitus in vita patris refutationem, & poſſeſſionem feudi obtinuiſſet, qua declaratione ceſſavit contentio inter patruum, & nepotem, & per conſequens illa antiquorum traditio pro gradu proximiore, & in pari gradu, & ſexu pro majore natu.

255 In prædicto enim Capitulo, non ſolum fit mentio nepotis filii ex primogenito præmortuo, ſed expreſſe nepotum in plurali commemoratio fit, ibi, *trovandoſi nepoti figli dello primogenite mortuo, ſuccedano, e ſiano preferite in detti ſtati, a ſeghi alli figli ſecundogeniti di detti Marcheſi, Conti, Baroni, e Feudatarii*, quibus verbis aperte comprehenſi cenſentur pronepos, abnepos, trinepos, & omnes deſcendentes ex filio primogenito, quia appellatione nepotum omnes prædicti veniunt, ex doctrina Bart. *in l. liberorum, num. 17. ff. de verb. ſign.* Alexand. *in l. Gallus, § inſtituens, num. 3.* ubi Jaſon. *n. 8. 9. & 10. ff. de liber. & poſth.* Ruin. *conſ. 166. n. 8. lib. 1.* Joſeph. de Ruſtic. *in l. cum avus, lib. 6. cap. 15. num. 8. 9. &* 10. Rovitus *conſ. 52. num. 9. tom. 1.* & infinitis relatis, Barboſ. *de verb. appellat. appell. 163. nu. 6.* Et cum ſimus in terminis ſtatuti loquentis in ſucceſſione feudi dignitatis, & generaliter de quolibet feudo jam tunc in Regno individuo, & uni tantummodo deferendo, indubium eſt prædicta verba plurali numero concepta, non collective de pluribus nepotibus ex unico filio, ſed ordine ſucceſſivo de nepote, pronepote, & aliis deſcendentibus, ex ſuperioribus Doctoribus eſſe accipienda.

256 Unde diluitur Advocatorum ex adverſo objectio, contendentium verba prædicta exaudienda eſſe de multis nepotibus plurium Comitum, Baronum, & Feudatariorum, quia hanc interpretationem manifeſte reſpuunt verba, ibi, *trovandoſi nepoti figli del primogenito mortuo*, quæ aperte indicant ſtatutum loqui de pluribus nepotibus unius tantum filii primogeniti; & quod iſte ſit verus, & communis intellectus dicti Capituli, & ſic, quod filius ſecundogenitus excludatur non ſolum propter nepotem ex primogenito præmortuo, ſed etiam propter nepotem, & alios deſcendentes, firmarunt Muta *in d. cap. ſi aliquem, n. 146. & ex n. 141. verſ. at hodie*, Giurb. *de feud. § 2. gloſ. 4. a n. 55. & § 2. gloſ. 2. n. 21. verſ. proinde*, qui alios allegant, & poſt Cumiam, & Intrigliol. late Amat. *d. reſolut. 1. ex n. 63.* Giurb. *d. § 2. gloſ. 6. ex num. 18.*

257 Deinde ſucceſſit dictum Capitulum 204. ejuſdem Dom. Imperatoris, in quo, quia non fuerat antea declaratum in c. 118. quid obſervandum eſſet in ſexu fœminino, ſcilicet, quando ex primogenito præmortuo non nepotes maſculi, ſed neptes fœminæ ſupereſſent, ad tollendum omne dubium per viam declarationis fuit decretum, quod neptis ex primogenito excluderet amitam, non vero patruum ſecundogenitum, & hoc favore agnationis conſervandæ, ut ſcilicet, feuda conſervarentur in domibus, & familiis, a quibus proceſſerant.

258 Supervenit denique dictum cap. 18. Prudentiſſimi Dom. Regis Philippi, per quod ad ſupplicationem Regni fuit proviſum in linea tranſverſali, quod mortuo primogenito, ſuccederet filius ex ſecundogenito ad excluſionem patrui tertiogeniti, vel ulterioris gradus, & quod filia ſecundogeniti excluderet amitam, non autem patruum tertiogenitum favore agnationis, & prout in dictis Capitulis 118. & 204. D. Imperatoris fuerat in linea deſcendenti declaratum, & diſpoſitum, cum qua in omnibus, & per omnia fuit exæquata linea collateralis, ut conſtat ex verbis prædicti cap. 18. ubi, poſtquam fuiſſet narratum, quod in dictis duobus capitulis fuerat per Dom. Imperatorem proviſum, ita concluditur, *Si ſupplica a Voſtra Maeſtà che reſti ſervita provedere, e comandare, che da qui innanti queſto medeſimo ſi habbia da oſſervare in linea tranſverſale, &c.*

259 Ex quibus jam perſpicitur, tam in linea deſcendenti, quam in tranſverſali, lineæ prærogativam eſſe admiſſam, quod quidem non per viam novæ legis, ſed cauſa antiquæ declarandæ, nempe, dicti *c. ſi aliquem* in verbis, ibi, *ille qui tempore mortis ſuperſtes erit defuncto*, quæ noſtris antiquis DD. anſam præbuerunt, ut lineam, & repræſentationem excluderent, fuit cum magna providentia elucidatum, ut ſic jam dici poſſit etiam in terminis dicti *c. ſi aliquem*, hoc ipſum fuiſſe determinatum, prout nos ſupra firmavimus in illius expoſitione, & comprobant Amat. *d. reſol. 1. n. 53. verſ. & ideo, nu. 62. & ad finem reſol.* Intrigliol. *de feud. cent. 2. art. 47. n. 5. & art. 36. n. 192.* Cardnet. *in dicto c. ſi aliquem, verſ. ſed tractan lum, ante nu. 63. & n. 64. fol. 284.* Cutell. *ad l. Jacobi, di la ara 9.* qui omnes ſentiunt prædicta Capitula declaratoria eſſe, & de communi teſtantur, & in Regno ita receptum eſt.

260 Sed quia Advocati ex adverſo ponderando dictorum Capitulorum verba, contendunt non eſſe extendenda ultra caſus particulares, in quibus (ſecundum ipſorum interpretationem) loquuntur, ſcilicet, ultra caſum neptis concurrentis cum patruo ad ſucceſſionem avi, vel alterius patrui, aliaque multa objiciunt veritati, & juris rationi ex diametro contraria (a nonnullis tamen Regni Interpretibus minus recte excogitata) operæ pretium ducimus, in explicatione dictorum Capitulorum præcipue *capit. 18.* Dom. Regis Philippi paulifper immorari, ut vera, & congrua declaratione eiſdem donata, contrariis oppoſitionibus competenter ſatisfacere poſſimus.

261 Igitur, quod in prædictis duobus cap. 118. & 204. clariſſime ſit diſpoſitum, tam inter maſculos, quam inter fœminas inter ſe, vel cum aliis maſculis concurrentes lineæ prærogativam, & melioris ſexus originem in deſcendenti linea eſſe uſque in infinitum attendendam, nulla, ni fallimur, poteſt eſſe dubitatio, licet enim Advocati alterius partis pertinaciter inſiſtent pro reſtrictione illorum Capitulorum ad caſum patrui, & nepotis, dicantque in Regno controverſum eſſe utrum comprehendant ſucceſſionem aviæ, & procedant inter patrueles, de quibus nihil fuit diſpoſitum, & non procedere contendant ex Bolognet. *conſ. 9.* & Corſet. *conſ. 9. &* 10.

262 Tamen convincuntur argumento ad hominem, ipſi quippe fatentur de jure communi inter deſcendentes ſuccedentes aſcendentibus dari repræſentationem uſque in infinitum, & inter tranſverſales uſque ad filios fratrum concurrentes cum patruo ad alterius patrui ſucceſſionem, & ipſorum præcipuum fundamentum eſt, quod prælatio conceſſa nepoti concurrenti cum patruo ad ſuccedendum avo, vel alteri patruo, eſt effectus repræſentationis, quam prædicta Capitula conſiderarunt, prout de jure communi fuerat inducta, de cujus aſſertionis veritate inferius diſſerendum eſt.

263 Ergo nullo pacto negare poſſunt, quod inter deſcendentes, inter quos prædicta duo Capitula diſponunt, locum habeat repræſentatio in infinitum, & ſic, quod quemadmodum conceſſa eſt nepoti, ut excludat patruum, ita & eodem modo, eademque ratione conceſſa cenſeatur pronepoti, & cæteris deſcendentibus, ſive agatur de ſucceſſione avi, ſive

aviæ, & aut concurrant nepotes cum patruis, vel cum petruelibus; & ideo in re adeo clara, in qua etiam inſpecto ſeudorum jure nullus eſt, qui retionabiliter poſſit contradicere juxte ſuperius ennotate *ex num.*187. tempus conſumere opportunum non judicamus.

264 At in *d.cap.*18. Dom. Regis Philippi, in cujus deciſione iſtius litis caſus eſt comprehenſus (relnctantibus temetſi Adverſariis) idem quod in deſcendenti linea, etiam in collaterali fuiſſe proviſum ſequentie demonſtrabunt.

265 Primo, quia hanc lineerum deſcendentis,& tranſverſalis exæqnetionem maniſeſte oſtendunt verba illa, *che da qui innanti queſto medeſimo ſi habbia da oſſervare in linea tranſverſale*, latine, *de cætero hoc idem obſervari debeat in linea tranſverſali*; nam dictio illa *hoc idem*, eendem omnino in divarſis caſibus cenſuram, ſeu deciſionem importat, ex Bald.*conſ.*94.*nu.*2.*lib.*2. Tuſc. *concl.*288.*nu.*1. *&* 2.*litt.B.* Cened. *ſingul.*97.*num.*1. Barboſa *diction.*143.*num.*1. *&* 5. repetitque omnes qualitates in præcedenti diſpoſitione expreſſas, ac eandem, quam in præcedenti, ponit determinationem, Gratus *conſ.*21. *ante nu.*26. *verſ.præterea*, *lib.*1. & cum Deciano, Pariſio, Cenedo, & aliis infinitis, Barb. *ubi proxime*, *num.*1. quod in terminis æquiparationis lineæ collaterelis cum linea deſcendenti quoad repræſentationem dixerunt Molin. *de primog. lib.*3.*cap.*7.*nu.*11.*verſ.*3.ponderator,ubi addictio, Hodierna,*controv.forenſ. c.*23. *a num.*27. & ex noſtris in puncto Amat. *d.reſol.*1. *n* 79. Coſta *conſ.*67. *n.*24. *& ſeqq.*

266 Nec obſtat dicere (prout dicitur ex edverſa patte) quod æquiparetio in dictis Capitulis facta non poteſt procedere, nec intelligi quoad ea, quæ non expreſſa ſunt, ſed pee interpretationem juris deduci conceditur, ax Rot. Rom. apud Ferinac. *deciſ.*47.*n.*3. *tom.*1. *in poſth.* Ruin. *conſ.*106. *num.*3. *lib.*4. Duran.*deciſ.*36. *num.*31. Paul. Rub. *deciſ.*110. *num.*13. *& ſeqq. lib.*3.Raudenſ.*conſ.*30.*n.*128. & Fontanell. *de pactis nupt. clauſ.*1. *gloſ.*10. *part.*2. *num.* 21. *&* 24. qui docent qnelitatas ſubintellectas, non cenſeri repetitas in clauſula, ant capitulo ſeparato, niſi expreſſe oculis corporeis legantur, quod prius, & melius dixerant Bart. *in l.qui liberis*,§.*hæc verba*, *ff. de vulgar. num.fin.* & poſt Imol.Alexendr. & Ripam,Mantica *de conjecturis*,*lib.*8.*tit.* 14.*in fine*, Surd.*conſ.*123. *numer.*13. Peregr. *de fideicom. art.*16.*nu.*43. nuviſſime Galganet. *de conditionib.* 2. *part.cap.*6. *quæſt.* 7. *num.*20.

267 Reſpondetur,namque *in d.cap.*118. expreſſe, & non pet interpretationem in deſcendenti linea admiſſam fuiſſe repræſentationem, & primogenituræ prærogativam in infinitum,ut conſtat ex *d.num.*254. eo enim quod verbis expreſſis fuit conceſſa prælatio nepotibus ex filio Primogenito ad excluſionem ſecundogeniti, vere & proprie, & non interpretative linea Primogeniti in ſucceſſione aſcendentium fuit antepoſita, & præleta ſecundogenito, & ejus lineæ, & pee conſequens declarata prærogativa primogenituræ cum obſervetione lineæ,ut idem ſit obſervandum in linea ſecundogeniti reſpectu tertiogeniti,& deinceps; unde æquiparatio, & relatio facte *in d. cap.*18. de linea collererali ed deſcendentem, de qua *in cap.anteced.* non haber neceſſe repetere qualitates ſubintellectes a jure communi, quoad repræſentationem in linea deſcendenti, ſed nullo emendicato ſuffragio refert,& repetit prærogativam primogenituræ,& lineæ obſervationem ibidem expreſſe conſideratam in linea deſcendenti, ut quemadmodum in ea nepotes, & deſcendentes ex primogenito præferuntur ſecundogenito, ſic, & eodem modo in collaterali, filius,nepos, & deſcendens ex ſecundogenito præferatur tertio,& ulterioris gradus,ac ſimiliter deſcendentibus ex eis,ut ſervetur ordo primogenituræ & linealis prærogativæ, quod dilucidius apparebit inferius, dum præbebimus reſponſum elteri contreria objectioni circa iſtam prælationem nepotibus conceſſam, quam prætenditur eſſe effectum repræſentetionis a Juſtiniano inductæ, non eutem prærogativæ linealis.

268 Præterquamquod, quando lex, aut ſtatutum ſe ad aliam legem, vel ſtetutum refert, adeo vere,& proprie relatum eſt in referente, ut ſi relatum habeat certem declaretionem interpretativam, eendem pariter & referens repetat, docent Soccin. ſen. *conſ.*166. *nu.*4. *lib.*2. Tuſc. *concl.*129, *num.*9, *litt.R.* & ſemper relerio ad legem,vel ſtatutum cenſetur facte cum omnibus qualitatibus,quæ inſunt in relato, dummodo deducantur ex verbis etiam interpretative non recedendo e jure communi, Aretin.*in l.Tertio*, §.*fin. ſecundo notab.de verb.oblig.* Dec.*conſ.*63. Pariſ. *conſ.*2.*num.*53.*lib.*2. Tuſc. *ubi ſupra*,*n.*12.& in lege,ſeu ſtatuto aliud empliante, quod omnes clauſulæ, & qualitates contentæ in ampliato cenſeantur repetitæ in ampliante, notat Bart. per text. ibi *in leg.nihil*, *ff. de conjugibus*, Alex.*conſ.*13. *num.*8, *lib.*3. & Pariſ. *conſ.*18. *num.*44. *lib.*3.

Et ideo, licet *in dicto cap.*118. lineæ obſervatio inter de- 269
ſcendentes veniret per interpretationem deductam ex ſola prælatione conceſſa nepoti in concurſu patrui ſecundogeniti, nihilominus cum prælatio iſta non poſſit de jure ſubſtineri, niſi ob prærogativam melioris lineæ, utjam diximus ſupra, & repetemus inferius, & ob id cenſeri debeat conſidereta prædicta prærogarive in linea deſcendenti, neceſſario dicendum eſſet,quod exæquata linea collaterali *in d. cap.*18. per illa verba relativa, & repetitiva ſuperius ponderata, & hoc ad ampliationem *dicti cap.* 118. *&* 204. omnia in eis contenta intelligi debere in illa repetita cum ſuis qualitatibus, etiam per interpretationem ſubintellectis.

Illa quippe DD. traditio, de qua præcedenti *num.*266. 270
ab Advocatis alterius partis commendata, non ſemper, & in omnibus vera eſt, & ſolum procedit in diſpoſitione hominis, debetque intelligi quendo qualitetes, quæ prætenduntur repetitæ virtute relationis,ſunt odioſæ,& repugnantes, vel aliquod abſurdum, aut inconveniens ex tali relatione, ſeu repetitione reſultat, vel quod ſubintelligitur, non venit neceſſario ex legis, ſtatuti, aut juris communis diſpoſitione, ſed deducitur ex dubie interpretatione Doctorum, vel in eliis caſibus late per eoſdem Doctores enarratis, apud quos videri poſſunt cum ſuis emplitionibus, & limiretionibus.

Secus autem in diſpoſitione legis, & ſtatuti præcipue fa- 271
vorebilis, ut eſt noſtrum *cap.*18. & quando illud quod repetitur venit pee declarationem interpretativem a jure neceſſario ſubintellectam, quo caſu ex vulgari regula dicitur, & intelligitur expreſſum, & ut tale debet cenſeri ineſſe in referente, alias relatio, quæ *in dicto cap.*18.duabus vicibus fit *ad d.cap.*118. *&* 204. prima ibi, *come ſi contiene in detti capitoli*, latine, *prout in dictis Capitulis continetur* (quæ dictio,*prout*,eſt relative,& repetitiva.Barboſ.*dict.*296, *num.*1.) ſecunda ibi, *queſto medeſimo, &c.* latine,*hoc idem* (quæ etiam repetit ut jam diximus ſupra)nihil haberet operari contre ſui naturam,*l.aſſe toto*,*ff. de hæredit.inſtitut.*cum ſimilibus, & non ad id quod eſt favorabile,ſcilicet, quod prælatio conceſſa nepotibus extendatur ad omnes deſcendentes,ſed ad id quod eſt odioſum, nempe, quod reſtringatur ed ſolum nepotem, facta intelligeretur contra communem traditionem, de qua Jaſon. *in l. talis ſcriptura* 30. *ff. de legat.*1. *nu.*40. *verſ. ſexto limita*,Decius *in cap.ſecundo requiris*,*n* 22.*verſ.*8. *non fit relatio*,*de appellat.* Alex.*conſ.*48. *num.*6. *&* 7. *lib.*1.Peregr.*dict.art.*16.*num.*40.Galganet.*dict.* 2. *part. cap.*6. *quæſt.*7. *num.*23. Cyriac. *tom.*1. *controv.* 147. *num.*67. Menoch. *lib.*4. *præſumpt.*181. *nu.*14. Ceſtill. *lib.*6. *controv. cap.*181. *nu.*36. qui dicunt, quod quando diſpoſitio relata continet favorem, & odium ſemper relatio facienda eſt ed id quod eſt magis favorabile, ad quod reſtringitur diſpoſitio referens, ut reletum æquetur, & conformetur referenti, juxta finem diſponentis, videndus Celſeote *conſ.*57. *num.*73.

Nec ſupradictis adverſantur prædicti cap.verba ſequentia
ibi,*cioè che morendo il frate primogenito ſenza figlio, ſuper-* 272
ſtite il nepote maſchio del frate ſecondogenito premortuo, in tal caſo ſucceda il detto nepote maſchio, e non l'altro frate tergogenito, vel ulterioris gradus, latine, *ideſt, videlicet, ſeu ſcilicet, quod mortuo fratre Primogenito abſque filio, ſuperſtite nepote maſculo ex fratre ſecundogenito præmortuo, tali caſu ſuccedat prædictus nepos maſculus, & non alter frater tertiogenitus, vel ulterioris gradus*. Ex quibus verbis contendunt Advocati ex adverſo reſtricta,& limitata fuiſſe verba relative antecedentia, ibi *queſto medeſimo, &c.* & in illo tantum caſu expreſſo Capitulum diſponere voluiſſe ad quod probandum ponderant dictionem illam *cioè*, latine *ideſt*, quam reſtrictivam eſſe ed diſpoſitionem,quæ ſubeſt eidem,ex Baldo, Deciano,& Corſetto *conſ.*9. *num.*13. aliiſque ex Regnicolis noſtris, intrepide firmant.

Huic enim replicationi ſatisfacimus quod dictio illa,*ideſt*
videlicet, ſeu *ſcilicet* in noſtro Capitulo ſtat declerative, & 273
exemplificative, non vero reſtrictive, nam licet quandoque vim habeat reſtringendi, tamen multoties non reſtringit, ſed decleret diſpoſitionem,ut per text. *in l.cum priorem*, ubi Decius,*num.*1.*C.unde legitimi*,*l.*2. *ff.de adopt.*& alius probat Berboſ.*dict.*145.*num.*4. & in eo omnes conveniunt, quod quando præcedit diſpoſitio generalis,& ſequitur exemplum per dictionem *ideſt*, ſeu *videlicet*, tunc dictio iſte non reſtringit, nec limitat, ſed exemplificat, ac declatat, ut teſtan-

Digitized by Google

ſtantur Aretinus *in l. qui liberis, §. 3. notab. 3. ff. de vulgar.* Decius *in l. cum priorem, num. 2. C. unde legit.* Cenedus *ſing. 97. num. 5. in fine*, Barboſ. *dicta dict. 145. num. 4. ad fin.* Amat. *dicta reſol. 1. poſt num. 82.* Coſta Sicul. *dicto conſil. 67. num. 35.* Unde cum in textu noſtro præceſſiſſet diſpoſitio generalis, ibi, *li quali non diſponendo nella linea tranſverſale, ma ſolo nella deſcendente, ſi ſupplica a Voſtra Maeſtà, che reſti ſervita provedere, e commandare, che da qui innanti queſto medeſimo ſi abbia da oſſervare in linea tranſverſale*, & poſtea ſequatur, *cioè che morendo il fratre Primogenito &c.* aperte oſtenditur hoc non ad reſtringendum, ſed ad exemplificandum, & declarandum fuiſſe adjectum, & ita in terminis docent Amat. *d. num. 80.* Coſta, *num. 84.* D. Blaſchus Joppolo *in allegat. cauſæ Canicatti, verſ. non obſtant illa verba, videlicet fol. 19.*

274 Et comprobatur, ſumpto argumento ab eodem modo loquendi, qui perſpicitur *in dicto cap. 204.* D. Imperatoris: ibi enim cum ageretur de declaratione *cap. 118.* ejuſdem Dom. Imperatoris circa illud quod erat obſervandum in lineæ deſcendenti inter fœminas, inter ſe, vel cum maſculis concurrentes, facta prius relatione ejus quod in prædicto *c. 118.* fuerat diſpoſitum inter maſculos, hæc verba ſubjiciuntur: *Si ſupplica a Voſtra Maeſtà ſia parimente ſervita declarare, che eodem modo ſi oſſervi, e debbia oſſervare in ſeſſo feminino, videlicet che la figlia femina del figlio maſculo Primogenito, morendo detto maſculo in vita di ſuo padre, in tal caſo la detta figlia del maſculo ſia preferita alla zia ſorella del detto maſculo.*

275 Et tamen negari non poteſt (ut jam probavimus, & fatentur Adverſarii) quod per dictum *cap. 118.* fuit admiſſa repræſentatio, & prærogativa primogenituræ inter deſcendentes uſque in infinitum, & quod hoc idem per viam declarationis inter fœminas non concurrentes cum maſculis proximioribus, aut in pari gradu, per dictum *cap. 204.* fuit in eadem deſcendenti linea declaratum.

276 Ergo dum in præfato Capitulo declaratorio expreſſio caſus particularis per eandem loquendi formam, & cum dictione *Videlicet* non operatur reſtrictionem, nec ad id fuit appoſita, ſed ad declarandum, & exemplificandum, ſequitur quod pariter, & eodem modo dicendum eſt, æquiparationem, & exæquationem factam *in dicto c. 18.* de linea tranſverſali cum aſcendente tam inter maſculos, quam inter fœminas, non fuiſſe reſtrictam, & limitatam ex appoſitione caſus particularis cum eadem dictione *Videlicet*, ſive, *ideſt:* quia nec novum, nec inſolens eſt unam legem, aut Statutum per alterum declarari, ſicut & poſteriores leges ad priores trahuntur, & per iſtas illæ ſupplentur, & declarantur, *l. ſed poſteriores, ff. de legibus*, Maſcard. *de interpret. ſtatut. concl. 2. a n. 103.*

277 Deinde ſi diceremus dictionem prædictam reſtrictivam eſſe tam *in d. cap. 204. quam in d. cap. 18.* & in illis caſibus particularibus expreſſis tantummodo hæc ſtatuta procedere, multa ſequerentur abſurda, & inconvenientia, quæ menti, & intentioni ſtatuentium aperte repugnant; & dum illa ad ſedandas lites juſtiſſime fuerunt condita (ut ſtatim apparebit) quamplurimis quotidie præberetur occaſio, fruſtrato fine Legiſlatoris, & Regni, quod pro bono, & quiete publica prædictas declarationes humilibus precibus a Dominis Regibus impetravit.

278 Sequeretur namque, quod neptis filii Primogeniti non poſſet excludere amitam magnam, nec aliam fœminam proximiorem, vel in pari gradu, majorem natu ex linea ſecundogeniti, aut ſecundogenitæ, & ſic quod inter fœminas inter ſe in linea deſcendenti non eſſet obſervatio lineæ ultra caſum neptis ex filio Primogenito præmortuo concurrentis cum amita; quia *cap. 204.* in hoc ſolo caſu expreſſe loquitur: imo eadem ratione præmortuo filio ſecundogenito, & ex eo remanente aliqua filia, ſi poſtea in vita patris decederet Primogenitus ſine filiis, illa neptis ex ſecundogenito, qui non occupavit primogenituram, non excluderet amitam, quia nec in hoc caſu diſponit *cap.* quod totum eſſet abſurdiſſimum.

279 Item in linea tranſverſali filius ſecundogeniti in patrui ſucceſſione non excluderet filium tertiogeniti natu majorem, cum in hoc non diſponat *dict. cap. 18.* quod nec DD. qui pro gradu proximiore, & pro iſtorum Capitulorum reſtrictione in contrarium allegantur, firmare auſi ſunt, utpote temerarium, (videatur Regens Corſet. *conſ. 11. ad fin.*) pro filio namque ex ſecundogenito natu minore contra filium tertiogeniti natu majorem ſunt multæ deciſiones in Regno, & ultra relatas ab Amat. *ad fin. dict. reſol. 1.* ita etiam fuit deciſum in cauſa Calamantanæ, Comitatus Motocæ, & in cauſa Jarratanæ. Et etiam ſequeretur, quod nepos maſculus ex ſecundogenito in ſucceſſione patrui non excluderet amitam magnam, quia Capitulum hoc non dicit, quod eſt majus abſurdum, cum hæc Regni Capitula (ut ex eis conſtat, & agnoſcunt DD. contrarii) ad agnationis favorem reſpexerint, prout inferius probabimus, & fatetur Corſettus *conſ. 9. num. 36. conſ. 11. num. 10. & in fine, conſ. 18. numer. 18. verſ. ſi vero*, de Suriana *conſ. 19. num. 36. & 37.* & filius ad patrem *conſ. 10. num. 41.* & amplius ſequeretur quod filius tertiogeniti non excluderet filium ſecundogeniti, quia in *cap.* ſolum dicitur, quod tertiogenitus excludat neptem ex ſecundo, quod etiam eſſet abſurdiſſimum ex eadem ratione.

Sequeretur ulterius quod ſi filius tertiogenitus habuiſſet 280
poſſeſſionem feudi in vita fratris Primogeniti, non poſſet filius ſecundogeniti illam vindicare, & in ſucceſſione patrui obtinere, quia capitulum circa poſſeſſionis continuationem nihil diſponit, & tamen quod continuatio poſſeſſionis fiat in verum ſucceſſorem vigore *dict. cap. 18.* prout in linea deſcendenti virtute *cap. 118.* communiter receptum eſt in Regno, ut per Milanenſem *deciſ. 3. n. 247. lib. 1.* Cumia *ſuper ritu ordine ſuo, c. 38. nu. 387.* a Ponte *deciſ. 40. nu. 21. verſ. hæc quatenus* Amat *reſ. 39. num. 113.* & ita fuit deciſum in cauſa de Sotiana, cujus caſus erat ultra filios fratrum, alias *cap.* hoc fuiſſet inane, nam de facili poſſet Primogenitus carens liberis, feudum refutare tertiogenito, excludendo a ſucceſſione filium ſecundogeniti præmortui. Et hoc idem abſurdum ſequeretur in ſucceſſione avi inter neptem ex Primogenito, & amitam, quæ in vita ſui patris actualem feudi poſſeſſionem habuiſſet, nam cum in *dict. cap. 204.* nihil de continuatione poſſeſſionis fuerit diſpoſitum, poſſet amita contendere, quod ipſa preferri deberet nepti, & tamen omnes fatentur dictum *cap. 204.* etiam diſponere ſuper continuatione poſſeſſionis ſicuti in dicto *cap. 118.* Milanenſ. Cumia, a Ponte, & Amato, ubi proxime Intriglioſ. *deciſ. 43. num. 31.* Corſettus *conſ. 19. num. 36. & 42.*

Ideo ne dicamus prædicta Capitula eſſe irridenda, & il- 281
luſoria, ſi in dictis, & ſimilibus caſibus non diſponerent, præciſe fateri debet (prout invitis dentibus fatentur multi ex Doctoribus contrariis) quod procedunt, & operantur extra caſus particulares ibidem demonſtrationis, & declarationis gratia expreſſatos, & operari habent in omnibus, in quibus eadem ratio verſatur, ſcilicet prærogativa melioris lineæ, ſexus, vel originis.

Nec rurſus obſtat alia ex adverſo ponderatio ſuper ver- 282
bis, ibi, *in tali caſu*, quæ dicunt ſtare reſtrictive, & impedire omnem extenſionem. Nam reſpondetur, quod verba illa ſtant declarative, & demonſtrative ad caſum præcedentem exempli gratia appoſitum, ſcilicet, quod mortuo fratre primogenito, ſuperſtite nepote ex filio ſecundogenito, tali caſu ſuccedat nepos, & non frater tertiogenitus, vel ulterioris gradus, quare non percipimus rationem, ob quam adverſarii intendunt, quod verba prædicta ſtent reſtrictive ad omnem Capituli diſpoſitionem, & de hoc ſatis.

Sed progrediamur in explicatione Capituli. Dicitur dein- 283
de in eiſdem ſupplicibus precibus Dom. Regi porrectis, ita expoſtulari cauſa dirimendarum litium, ibi, *per levare via le tante liti, e queſtioni, donde naſcono gran ruine a quelli tali, che ſuccedono.* Ex quo deducitur ejus diſpoſitionem generalem fuiſſe, non vero particularem, imo favorabilem, & ut talem extendendam, & late interpretandam, Farinac. in addit. *ad conſ. 27. litt. C. verſ. ſexta ſit concluſio tom. 1. & conſ. 177. num. 11. lib. 2.* Gratian. *diſcept. capit. 271. num. 35.* Nevizan. *conſ. 3. numer. 35.* Butell. *in ſumma deciſ. tit. 63. numer. 7. tom. 1.* Olaſcus *deciſ. 22. numer. 8.* & multis laudat noſter Baron. *in allegat. impreſſ. poſt tom. 2. de citat. numer. 29. 30. & 31.* & dum generalis eſt, debet ipſius ratio attendi, & ſecundum illam diſpoſitio generaliter intelligi, quamvis ſpecialis caſus ſit expreſſus, Bart. *in l. regula, §. ſi quis jus, ff. de jur. & fact. ignor.* Baldus *in authent. quas actiones, poſt num. 4. C. de Sacroſ. Eccleſ.* Pariſius, *conſ. 83. a num. 13. cum ſeqq. lib. 3.* & infinitis relatis Giurb. *defend. §. 2. gloſ. 2. num. 21.* Muntan. *controv. 2. num. 4.* Altograd. *conſ. 86. poſt num. 31. verſ. quo fit, & ſeq.* Hodierna *controv. cap. 23. a n. 41.* & cum aliis Baron. in ſupra citata *alleg. num. 18. cum ſeqq.*

Si enim prædictum Cap. ad unicum, & ſpecialem ca- 284
ſum, ſcilicet inter nepotem, & patruum eſſet reſtringendum, ut volunt adverſarii, unica, & ſpecialis tantum lis inter eos fuiſſet perempta, & omnes aliæ extra illum caſum remanerent, prout in exemplis num. præcedentibus appo-

ſitis, & aliis ſimilibus, contra mentem Principis, & cum inconvenientibus ibidem ponderatis; unde dum non reſtringitur ad unam litem inter patruum, & nepotem, ſed generaliter, & indefinite, inter transverſales diſponendo, dicit, *per levar via le tante liti*, *onde naſcono gran ruine a quelli tali*, *che ſuccedono*, hæc ratio generalis non ad illum caſum ſpecialem declarative expreſſatum, ſed ad omnes caſus, in quibus inter eoſdem transverſales lites, & contentiones eſſe poſſunt ex identitate rationis, tum diſpoſitionis in caſu ſpecificato, tum dirimendarum litium generalitet expreſſæ, eſt extendenda, & amplianda.

285 Volgare enim eſt, quod in legibus, & ſtatutis ratio potius, quam verba debent attendi, ex Baldo *in dicta auth. quas actiones*, *col*.2. ubi Jaſon. Pariſ. *conſ*.83. *lib*.3.*num*.17. & 23. Hooded. *conſ*.34. *a n*.26. *tom*.1. Altograd. *conſ*.86. ubi ſupra, Paol. de Caſtr. *conſ*.83. *nu*.2. & 3. *lib*.2. Mareſcott. *var*. *lib*.2. *cap*.106. *n*.15. multa Velaſc. *in loc.comm. litt.R. ex num*. 4. quod fortius procedit in caſu iſtius Capituli in quo ratio eſt expreſſa, non autem ſubintellecta, & ex vi comprehenſionis, non vero extenſionis, caſus, & perſonas, in quibus diſponit, determinat, & comprehendit, ad tradita per Decian. *conſ*.30. *nu*.10.11. & 12. *lib*.3. Baron. *conſ*.151. *nu*.5. *lib*.2. Marc. Medic. *examin*.31. *n*.26. Corſett. *conſ*. 19. *nu*.37. & plura nos ſupra, *art*.2.*n*.36.

286 Quæ omnia procedunt in ſtatutis correctoriis, in quibus ex identitate rationis datur extenſio de caſu ad caſum, & de perſona ad perſonam, etiam ſi de his nulla ſit facta mentio, ut docent Pariſ. *dicto conſ*.83. *num*.21. & 24. Paul. Caſtrenſ. *dicto conſ*. 83. *numer*. 2. & 3. Riminald. *conſ*.235. *lib*.2. Dec. *conſ*.227. & 284. Natta *conſ*.346. & 442. Cannet. *in dicto cap. ſi aliquem*, *dicto verbo*, *ſed tractandum*, *n*.62 *fol*.284. Altograd *dicto conſ*.86. ubi ſupra, & quamvis non deſint DD. qui contrarium tueantur, quorum aliquos Advocati ex adverſo in ſuis allegationibus congeſſerunt, tamen in non correctoriis, ſed declaratoriis nulla eſt dubitatio, & quod hæc noſtra Capitula declaratoria ſint, *cap. ſi aliquem*, non autem correctoria jam diximus ſupra ex Cannetio, Intrigliolo, Amato, & Cutello, probatque late D. Blaſcus Joppulo *in allegat. cauſa Canniczatti*, *fol*.18. *verſ. nam ex Capitula*, & *in juſtificationibus cauſæ Cimeni*, *fol*.13. *verſ*. & *verba*, & deprehenditur ex verbis dicti *cap*. 118. ibi, *Si ſupplica Voſtra Maeſtà ſi degni dichiarare*, & hæc eſt veritas, quidquid in contrarium dicant Corſett. & alii in contrarium allegati.

287 Quibos non obſtat alia Advocatorum ex adverſo conſideratio ſuper verbis, ibi, *per levar via lo tante liti*, *onde naſcono gran ruine a quelli tali*, *che ſuccedono*, dum dicunt dictiones illas *quelli tali*, latine, *illi tales*, omnimodam reſtrictionem importare, & ad perſonas ibi expreſſas tantummodo eſſe reſtringendas ex proprietate dictionis *illi*, quæ refert ſolum perſonas expreſſas, & nominatas in proximo ſuperiori verſiculo, Barbuſ. *dict*. 147. & alterius dictionis *talis*, quæ repetitiva eſt certæ, & determinatæ qualitatis, & perſonæ, idem Barboſ. *dict*.398.*n*.2. alias (inquiunt) ſi dictiones iſtæ non reſtringerentur ad certas perſonas ibi expreſſas, eſſent ſine dubio ſuperfluæ, & ſatis fuiſſet dicere *per levar via le liti*, & ideo ne dicatur abſurda interpretatio, quæ facit ſtatuti verba ſuperflua, & inania, admittere neceſſe eſt, quod illæ dictiones ſtant reſtrictive.

288 Quia æſtimavimus hanc meram cavillationem eſſe, primo, nam verba quæ præceſſerant ante prædictam clauſulam, fuerant generalia, & apta comprehendere omnes caſus, qui inter transverſales evenire poterant, ex quibus lites ſperare poſſent, ut conſtat ex verbis ibi, *li quali non diſponendo nella linea tranſverſale*, *ma ſolo nella deſcendente*: linea enim eſt collectio plurium perſonarum ab eodem ſtipite deſcendentium, ut communiter docent DD. per text. *in l. ſtemmatum*, *ff. de gradibus*, *cap. quod dilecto de conſangu.* & *affinit.* & ideo verbum linea univerſos deſcendentes in infinitum comprehendit, Alex. Raudenſ. *conſ*.30. *num*.33. *lib*.2. Rota per Farinac. *deciſ*.226. *num*.3. *part*.2. *recent*. addentes Molinæ *lib*.3. *cap*.6. *num*.33. unde dum de linea transverſali, & ſic de pluribus perſonis in ea exiſtentibus antecedenter mentionem feciſſet ſtatutum, jam apparet verba illa ſequentia, *a quelli tali*, *che ſuccedono*, non poſſe reſtringi ad ſolas perſonas nepotis, & patrui, neptis, & amitæ, quæ tunc non erant commemoratæ, ſed præciſe ad omnes, qui in linea transverſali ſuccedere prætenderent generaliter, & indefinite eſſe referenda.

289 Quod & confirmant ſequentia verba ibi, *Si ſupplica a Voſtra Maeſtà che veſti ſervita provedere*, *e comandare che da quì innanti queſto medeſimo ſi habbia da oſſervare in linea tranſverſale*, ex quibus aperte deducitur, rationem dirimendarum litium a Regno propoſitam, ut cauſam finalem ſupplicationis Dum. Regi porrectæ generaliter fuiſſe conſideratam inter perſonas ſuccedere habentes, utpote de linea transverſali, & ſic nec ex antecedentibus, nec ex ſubſequentibus colligitur ſupradictas dictiones ſtare reſtrictive ad certas, & determinatas perſonas, ut in contrarium minus recte prætenditur.

290 Secundo, quoniam prædicta verba, *quelli tali*, non appellant ſuper verbis, ibi, *per levar via lo tante liti*, ſed ſuper ſequentibus, quæ dictiones illas immediate præceſſerant, ibi, *onde naſcono le ruine*, & ſic apparet, rationem dirimendarum litium generalem fuiſſe, & eo modo prolatam, prout volunt adverſarii, ne detur ſuperfluitas in hoc ſtatuto, videlicet *per levar via le tante liti*. Illa vero quæ ſequuntur, nempe *onde naſcono gran ruine*, ſtant ponderative ad denotandum damnum, quod ex litibus oritur, & quod effugere pro bono Reipublicæ erat intentio Regni, & hoc damnum illos, qui ſuccedunt, pati indefinite exprimitur ibi, *a quelli tali che ſuccedono*, nulla certa perſona nominata, quaſi ſenſus ſit, ſtatutum velle declarare prærogativam lineæ, & primogenituræ in linea transverſali, ad dirimendas tot lites, ex quibus illi tales de prædicta linea, qui vere ſuccedere debent ruinam patiuntur, qui quidem eſt proprius, & naturalis prædictorum verborum intellectus.

291 Præterea præ oculis habuimus illius Capituli Rubricam quæ ſic habet: *In ſucceſſione feudorum*, *deficiente linea primogeniti*, *filius ſecundogeniti præmortui præferatur tertiogenito*, & *item filius ſecundogeniti præferatur tertiogenitæ*, *non autem tertiogenito*: hæc enim Rubrica poteſt allegari ut lex, eo quod auctoritate publica, hoc eſt de mandato Proregis, per Don Raymundum de Ramundetta Conſiſtorii S. R. C. Præſidem, fuit confecta, & pro ſummario dicti Capituli appoſita, ad tradita per Everardum *loco de rubro ad nigrum verſ.* & *quia dixi*, & *verſ. uno enim modo*, Cravetta *conſ*.61. *n*.1. Abrazzo *in ſuis practicabilibus rubric*. *n*.48. & ad minus habet auctoritatem probabiliſſimæ opinionis in Regno communiter receptæ, ut per Amat. *dicta reſolut*.1. *num*.82. Abruzzo ubi proxime *nu*.47. omnino in puncto videndus, ſicque debet attendi, & quotidie attenditur in deciſione cauſarum feudalium inter tranſverſales, de quibus, & eorum linea capitulum illud loquitur.

292 Et eodem modo, ac ſi eſſent leges, attenduntur aliæ Rubricæ Capitulorum Regni, ut per Cumiam *in dicto cap. ſi aliquem*, *verb. antiquis*, *nu*.291. & melius *ſuper Ritu in prælud*. *nu* 7. & 8. Cannetium *in eodem cap. ſi aliquem*, *verſ. At non erit*, *num*.6. *fol*.296. Corneum *conſ*.199. *num*.38. *libr*.2. Mutam *in conſuetud. Panorm. cap*.42. *nu*.21. Aloyſium de Septimo *in dicto cap. ſi aliquem*, *verſ. ſed hic cadit*, *fol*. 391. quod in terminis illius Capituli negare auſi non ſunt alii Regnicolæ DD. qui pro contraria parte contra lineæ prærogativam allegantur. Scilicet Hieronymus de Neapuli, & Marianus de Imperatore in cauſa Mirabellæ, & Scribentes in cauſa Liminæ, & Roccaſloridæ, & Scribentes in cauſa de Caputarſo.

293 Cum igitur Rubrica illa habeat orationem perfectam, nec per ſtatuti verba reſtringatur, omnino debet attendi, ab eaque nigrum ampliari, extendi, ac declarari, & pro textu ad cauſarum deciſionem poteſt allegari ex Ruta apud Ludoviſium, *deciſ*.5. *num*.2. quæ multos laudat, Imola *in Rubrica*, *ff. de verb. obligat*. *num* 7. & 8. Berous *conſ*.151. *n num*. 1. *tom*. 2. Carpan. *ad Statuta Mediolanenſ. cap*. 298. *nu*.278. Natta *conſ*.282. *n*.10. *vol*.2. Soccinus ſen. *conſ*.128. *n*.8. *lib*.4. Burſatt. *conſ*.12. *n*.16. *lib*.1. Corneus, *conſ*.67. *n*.1. *lib*.1. ubi, inquit, quod ſi rubrum ſtatuti diſponat, quod mulier dotata non ſuccedat, non ſolum excluditur ſoror, ſed etiam quælibet alia mulier propter generalitatem Rubricæ, & alia ad propoſitum adducit Caſtrenſ. *conſ*. 83. *numer*. 4. *lib*.2. ubi, quod ſi Rubrica generaliter dicat mulieram extantibus maſculis non ſuccedere, textus autem dicat, quod mulier extantibus maſculis patri non ſuccedat, declarabitur textus a Rubrica, & mulier non ſuccedet patri, nec matri, avo, nec ſimilibus Alexand. *conſ*.1. *verſ. præterea*, *lib*. 4. & *conſ*.6. *col*.1. *ad fin. verſ. ſecundo præſuppono*, *lib*.7. Bertar. *conſ. crim*.35. *n*.1. *lib*.1. Maſcard. *de interpret. ſtatut*. *concluſ*. 2. *numer*.197. Altograd. *conſ*.86. *ante numer*.14. *verſ. unde tota difficultas*, & *numer*.15. *cum multis ſeqq*. ubi in terminis ſtatuti Ferrariæ *Rubr*.139. *lib*.2. diſponentis de ſucceſſione maſculi, ibi, *ſi quis maſculus deceſſerit*, inquit, quod quia Rubrica illius generalis eſt, ibi, *de ſucceſſione ab inteſtato*, non obſtante expreſſione qualitatis maſculinitatis, de qua in ſtatuto, ſucceſſio etiam paſſiva fœminarum

in eo-

in eodem ſtatuto eſt comprehenſa ex Rubricæ generalitate, qui omnino videndus eſt.

294 Quod quidem in fortioribus terminis obſervatum videmus in hoc Regno, nempe in caſu *Cap.* 85. Dom. Imperatoris Caroli, per quod, licet in Nigro tantum diſponatur circa cauſas ſucceſſionis, & legati compromittendas inter conjunctas perſonas, tamen ex quo Rubrum generale eſt, & orationem perfectam continet ibi, *de quæſtionibus civilibus vertentibus inter conjunctas perſonas compromittendis*, ex hac generalitate Nigrum ampliat, ut non ſolum in cauſis ſucceſſionis, & legati, verum etiam in omnibus aliis ex illius Capit. diſpoſitione conjunctæ perſonæ compromittere coguntur, ut in ſpecie dixerunt Iotriglio. *ſingul.* 198. *lib.* 1. Burg. *de laudemio, part.* 3. *inſpect.* 24. *num.* 2.

295 Ex quibus colligitur, tam in præſenti Capitulo, quam in ipſius Rubrica linealem prærogativam fuiſſe conſideratam, & dum Rubrica per verba clariſſima, nullamque obſcuritatem habentia, ut a Nigro opus ſit intellectum deſumere, lineam primogeniti in conditione ponit, ut ſuccedat filios ſecundogeniti præmortui, præciſe fateri debet omnes perſonas de prædicta primogeniti linea conſideratas eſſe, ut per mortem ultimi ex illa linea ſuccedat filius ſecundogeniti præmortui ex linea proximiore, a qua defunctus proceſſerat, hoc eſt, quod licet primogenitus decedens non ſit frater, aut patruus, ſed ultra patruum, & ſic patruelis, & infra, ſemper filius ſecundogeniti, aut ex ejus linea qui ſupererit ſuccedere debeat, ut expreſſe tenet Milanenſ. *deciſ.* 8. *n.* 238. *lib.* 1. qui tametſi in terminis *dict. cap. ſi aliquem*, contrarium in illa deciſione defenderit, tamen attento hoc *Cap.* 18. Regis Philippi indubitanter firmat lineam eſſe conſiderandam.

296 Unde rejicienda venit alia Advocatorum ex adverſo conſideratio, dum dicunt dupliciter inſpici poſſe hanc primogeniti lineam, vel ob mortem primogeniti abſque liberis, vel cum liberis, qui deinde abſque eis deceſſerint, & ſic interpretandam eſſe Rubricam, ut correſpondeat primo intellectui, qui magis accommodatur Nigro, ſcilicet, quando linea primogeniti deficerat ob illius mortem abſque filiis.

297 Caret namque omni prorſus fundamento ſuperior diſtinctio, & Rubricæ interpretatio, quia (ut alias diximus) linea eſt collectio plurium perſonarum ab eodem ſtipite deſcendentium, cujus lineæ caput eſt filius primogenitus reſpectu ſuorum deſcendentium, ſicut ſecundogenitus reſpectu ſuorum, & omnes dicuntur de ſtipite, ſeu trunco, hoc eſt, communi aſcendenti poſſeſſore, a quo proceſſerunt. Unde primogeniti linea non poteſt conſiſtere in ipſo ſolo primogenito, ſed potius in ipſorum filiis, & deſcendentibus, qui de linea primogeniti dicuntur, conſiderato communi ſtipite, & inter ſe reſpectu originis a diverſis filiis deducto ordine genituræ: nemo enim poteſt eſſe linea ſui ipſius, imo, qui ab eo deſcendunt, dicuntur de ipſius linea.

298 Et ſic Rubricæ verba non ſunt intelligenda de illo primogenito ultimo moriente abſque liberis, qui lineam non conſtituit, nec moriendo ſine illis conſtituere poteſt, ſed de deficientia lineæ primogeniti anteceſſoris, hoc eſt, patris illius primogeniti ultimo morientis, de cujus linea dicitur moriens; & ſecundum hoc verificatur diſpoſitio Rubricæ, & Capituli, quoniam deficiente linea illius primogeniti anteceſſoris ob mortem omnium ſuorum filiorum tam primogeniti, qui ſucceſſit, quam aliorum, qui erant primogeniti fratres, vere dicitur, quod deficit linea primogenita effectiva, & contentiva, & locus eſt ſucceſſioni tranſverſalium provenientium ex linea ſecundogenita fratris illius primogeniti, cujus linea extincta eſt, habito reſpectu ad communem ſtipitem, quod probatur ex doctrina Caſtrenſis *in l. maritus, num.* 5. *verſ. ego, C. de procuratoribus*, quem ſequuntur Jaſon. Decius, & alii apud Peregrin. *de fideicom. art.* 22. *num.* 24. ubi inquit, quod linea Titii incipit a filiis ejus.

299 Et hic intellectus ad dictum C. 18. etiam ſecluſa Rubrica proprius, & præciſus eſt, nam ſi fingeremus (prout quotidie accidit) quod primogenitus feudi poſſeſſor deceſſiſſet nullo relicto fratre, nec ſorore, nepote, aut nepte, ſed tantum ſuperſtitibus conſobrinis, ſeu patruelibus (ut eſt caſus noſter) ſupervacua, & inanis eſſet ipſius diſpoſitio, dum ſpecialiter loquitur de fratre primogenito, qui fratribus, & nepotibus ſuperexſtantibus vita functus eſt: non enim poſſet habere locum in caſu prædicto, & ex eo ſequeretur, quod fruſtratus eſſet finis dirimendarum litium, qui motivum præbuit ſupplicationi Regni, & ipſa ſupplicatio, cui Princeps libenter annuit pro caſibus futuris, & in qua bis lineæ collateralis collectivæ mentio facta fuit, exprimendo quod exæquaretur cum deſcendenti.

300 Ne ergo dicamus prædictum Cap. nihil in ulterioribus tranſverſalibus poſt fratres, & eorum filios diſpoſuiſſe, relinquendo materiam litium inter cæteros conſanguineos, & abutendo proprietate verbi *linea* toties repetiti, veriſſime affirmandum eſt, quod verba ibi, *morendo il fratre primogenito ſenza figlio*, exempli cauſa appoſita, ſunt intelligenda prout Rubrica illa ſummavit, nempe, *deficiente linea primogeniti, &c.* illo namque caſu, ſcilicet, ob mortem ultimi primogeniti de linea effectiva vere dicitur defecta linea primogenita, ut poſſit ſuccedere proximior de ſecundogenita, ſive ſit frater, nepos, patruelis, aut patruus, ut ſæpius diximus, & probavimus.

301 Cum qua interpretatione concurrunt, & notabiliter conſonant alia verba prædicti Capituli, quæ in hunc locum conſulto reſervavimus, ibi, *ſucceda il detto nepote maſchio, e non l'altro fratre terzogenito, vel ulterioris gradus*, omiſſis namque altercationibus inter noſtros DD. Regnicolas ſuper expoſitione, & vera intelligentia prædictorum verborum, *vel ulterioris gradus*, quibusdam contendentibus, quod debent intelligi de gradu conſanguinitatis, ſcilicet, quemadmodum filius ſecundogeniti præmortui excludit patruum tertiogenitum, ſic & eodem modo excludit ejus filios, & deſcendentes; aliis vero, quod de gradu ordinis, & genituræ accipienda ſunt, nempe ut eodem modo excludat quartogenitum, quintogenitum, & cæteros, uti videri poteſt apud Amatum *reſol.* 1. *num.* 67. Corſettum *conſil.* 11. *n.* 12. *& ibi* Additionator filius, *num.* 40. *cum ſeqq.* Cannetius *in cap. volentes, & cap. ſi aliquem, verbo ſed tractandum eſſet, fol.* 284. *num.* 64. *&* 65. Nos de uno, & altero gradu exaudienda eſſe cenſemus.

302 Movemur hoc præcipuo fundamento, quia Corſettus, & alii, qui de gradu ordinis verba illa accipiunt (ut ſic reſtringant illius Capituli diſpoſitionem) affirmant de gradu parentelæ, ſeu conſanguinitatis prædicta verba exaudiri non poſſe, quia diſpoſitio eſſet de indubitabili, nam ſi nepos excludit patruum gradu proximiorem, multo magis excludit filium patrui, & alios ipſius deſcendentes remotiores, ne igitur dicamus (inquiunt) diſpoſitionem eſſe de indubitabili, præciſe debet de gradu ordinis, & genituræ intelligi.

303 At idem argumentum contra Corſettum, & ſuos ſectatores retorquetur duobus mediis, primo, quoniam ſi verba prædicta de gradu ordinis tantum accipienda eſſent, pariter diſpoſitio eſſet de indubitabili, ſi namque nepos excludit patruum tertiogenitum, qui ut major natu excludit quarto, & quintogenitum, a fortiori dicendum eſt, illos a prædicto nepote excludi, ex vulgari regula, ſi vinco vincentem te, a fortiori vincam te, *leg. de acceſſionibus* 14. *§. Item, verſ. qui me, ff. de divers. & temp. præſcript.* Velaſco *in loc. comm. litt. V. num.* 137. & ſic opus non erat hoc in prædicto Capitulo exprimere.

304 Secundo, nam ſi ipſe Corſettus, & alii agnoſcunt nepotem ex ſecundogenito excludere filios tertio, & quartogeniti, & hoc firmant eſſe indubitabile, negare non poſſunt etiam de gradu parentelæ prædicta verba exaudiri poſſe, ſaltem quoad declarandam lineæ prærogativam, quam ipſi immerito impugnant. Patet, quia inter filios fratrum non datur de jure communi repræſentatio etiam in ſucceſſione alterius patrui, quando non concurrunt cum patruo, ex veriori ſententia Azonis, de qua inferius; ergo ſi nec linea, nec repræſentatio attenditur, præciſe in paritate gradus, & ſexus, prærogativa majoris ætatis conſideranda eſſet, dum autem filius ex ſecundogenito filium ex tertio, aut quartogenito (ſecundum prædictos DD.) excludit, nulla habita ratione majoris ætatis, velint nolint, fateri debent, hoc non ex alio capite, quam ob prærogativam melioris lineæ contingere poſſe, ac per conſequens verba prædicta non otioſe fuiſſe adhibita ad deſignandum gradum parentelæ, & ſic incidunt in Scillam, cupientes vitare Caribdim.

305 Igitur ne prædicta verba in noſtro Capitulo ſine virtute aliquid operandi contra vulgares regulas ſtare dicamus, rectius eſt illa intelligere de utroque gradu, & ordinis, & parentelæ, ut appareat fuiſſe cum myſterio appoſita ad graduandam ſucceſſionem inter tranſverſales cum prærogativa melioris lineæ, ſive enim cum Corſett. filio *ad patrem, dicta conſil.* 11. *nu.* 40. *& ſeqq.* verbum, *gradus*, accipiamus de gradu ordinis, ſeu dignitatis, ſive in propria ſignificatione, ſci-

ſcilicet de gradu conſagninitatis (quod totum prædicta vox apta eſt comprehendere, ſecundum ſubjectam materiam) ſemper, & in omni caſu ſtat ad denotandam prærogativam primogenituræ, & melioris lineæ.

306 Quia in prima acceptione idem Corſertus agnoſcit ſignificare dignitatem, & ordinem primogenituræ inter filios, & fratres, quaſi quarto, & quintogenitus ſint inferioris gradus ordinis, & dignitatis, quoad ordinem nativitatis, quam primo, & ſecundogenitus, & in hoc ſenſu negari non poteſt Capitulum loqui de gradu primogeniruræ, in qua primogenitus habet primum gradum, ſecundogenitus ſecundum, & ſic de cæteris, qui gradus deſignant ordinem ſuccedendi in primogenio ſervata prærogativa illorum inter filios, & eorum deſcendentes; ſicut enim inter exiſtentes in eodem gradu dignitatis, & primogenituræ ratione lineæ attenditur proximitas gradus conſanguinitatis & in pari gradu ſexus, & major ætas; ſic ſimiliter inter eos, qui ſunt in diverſo gradu lineæ conſideratur proximitas gradus primogenituræ, & lineæ, & illi dicuntur proximiores gradu, qui ſunt de meliori linea, ut in puncto poſt Paul. de Caſtro *dicto conſ.* 164. *num.* 5. *lib.* 2. & Avendan. multos laudantem *in l.* 40. *Tauri, gloſſ.* 17. *num.* 23. *uſque ad* 26. dixit Amat. *dicta reſol.* 1. *numer.* 83. qui citat Corſettum *ubi ſup.* & nos alias probavimus hoc eodem articulo, *num.* 232. & hoc eſt, quod noſtrum Capitulum indicare voluit, dum illis verbis, *ulterioris gradus*, uſum fuit: illis quippe ad perſonas fratrum relatis neceſſe eſt, quod intelligantur de gradu primogenituræ, cum inter eos, qui in pari gradu ſunt, non poſſit conſiderari alter gradus ulterior.

307 In ſecunda vero, & propria ſignificatione, in qua ut famoſiori poteſt accipi, cum ſit verbum analogum juxta vulgares regulas, ſtat etiam ad demonſtrandam prærogativam lineæ, ut ſcilicet ejus potentia nepos ex ſecundogenito excludere habeat non ſolum patruum, aut patruos tertio, vel quartogenitos, ſed etiam eorum filios, qui ſunt in ulteriori gradu (quamvis majores natu, & cum illo nepote in pari gradu ſint) nam ſi gradus proximior, & major ætas patrui non profuit eidem, quominus excluderetur a nepote, eo quod eſſet de meliori linea, a fortiori non poterat proficere filio patrui major ætas in paritate gradus, quod ita declarare voluit *Cap. noſtrum*, ut ceſſarent opinionum altercationes in terminis *cap. ſi aliquem*, utrum in pari gradu, & ſexu major ætas, & non primogenituræ prærogativa eſſet conſideranda, & hic intellectus in Regno communis eſt, & ſecundum eum fuit judicatum in cauſa Ramorſuræ, & in cauſa Impoſæ, & ultra Amatum, & alios ſupra agnoſcit Milanenſ. in cauſa Licodiæ, quamvis ibi contra Capituli iſtius extenſionem ſcripſerit.

308 Eodem ſenſu accipienda ſunt ſimilia verba prædicti *cap.* 18. *& eſſendo nepote femina figlia del frate, e ſorella ſecundogenita, ſucceda, & eſcluda l'altra ſorella terzagenita, e non eſcluda il fratre terzogenito, vel ulterioris gradus*; poſita namque ſunt in ſenſu contrario ad denotandum, & declarandum fœminas deſcendentes ex maſculis, vel fœminis melioris lineæ debere excludere alias fœminas proximiores remotioris tamen lineæ, non vero prætextu ſtrictioris lineæ deſcendentis ex maſculo, poſſe excludere maſculos proximiores inferiorum lineatum, ſcilicet tertio, quarto, vel quintogenitos, nec etiam ulterioris gradus parentelæ, nempe eorum filios maſculos, qui tametſi ſint in pari gradu, & eos fœmina filia ex ſecundogenito ratione melioris lineæ vincere deberet, tamen agnationis favore, ut ſcilicet, feuda perpetuentur in domo, & cognomine, a quo proceſſerunt, præferuntur fœminis in pari gradu, & etiam prætendi poſſet, quod in ulteriori, quoties militat idem favor conſervandæ agnationis ex identitate rationis expreſſæ in ſtatuto, ut defendit late Cannetius *in dicto cap. ſi aliquem, dicto verſ. ſed tractandum, fol.* 176. *per totum*, quod non videtur negare Corſett. *conſil.* 19 *n.* 36. *&* 37. *&* filius *ad patrem, conſil.* 10. *n.* 41. quamvis pater *in illo conſ.* 10. *n.* 10. *& per tot.* Cannetium impugnet.

309 Sed quia quæſtio iſta eſt extra caſum noſtrum, non amplius immoramur, contenti hoc dicere, ut faciamus ſatis ponderationi Advocatorum ex adverſo, qui ut verba illa *ulterioris gradus* in prima Cap. parte, de gradu ordinis, & dignitatis reſtricte intelligerentur, deſumebant argumentum ab eiſdem verbis in ſecunda parte appoſitis, dicendo, quod ſi de gradu parentelæ acciperentur, ſequeretur, quod maſculus remotior excluderet fœminam proximiorem, contra communem, quam contendunt in Regno receptam, jam enim oſtendimus, hoc non obſtante abſque violentia debere intelligi de ulteriori gradu parentelæ juxta ſupradicta.

Unde jam apparet verba illa Rubricæ *deficiente linea primogeniti*, mirifice convenire cum diſpoſitione Nigri, in quo idem intellectus clariſſima dignoſcitur, & tam ex mente, quam ex verbis aptiſſime deducitur, ita ut abſque cavillatione non poſſit alius diverſus aſſignari.

Reſtat nunc pro illius articuli complemento reſpondere 310 nonnullis objectiunculis ex adverſo propoſitis contra hanc linealem prærogativam per nos in præſenti Capitulo conſideratam, & ratione fulcitam; ſed quia multæ ſunt, & ſatis inculcatæ, medullitus illas reſumendo, ad tres tantum magis principales reducemus, quibus dirutis, omnis eliminabitur ſcrupulus, & articulus iſte erit expeditus.

Primo objiciunt prælationem in hoc Capitulo nepoti 311 conceſſam in patrui ſucceſſione, ut patruum tertiogenitum excludat, eſſe effectum repræſentationis, non vero linealis prærogativæ. Dicunt enim in terminis *cap. ſi aliquem*, vocantis proximiorem ſuperſtitem, controverſiam inter DD. fuiſſe ratione ſubintrationis filii in locum patris; ſed cum de jure communi non haberet locum inter tranſverſales, niſi uſque ad filios fratrum concurrentes cum patruo ad alterius patrui ſucceſſionem, ideo Cap. noſtrum ad tollendam difficultatem, & ſedandas contrarias opiniones, liteſque ſuper hoc reſecandas, decreviſſe, quod nepos locum patris ſubintrans per repræſentationem, patruum excluderet, prout de jure communi fuerat conceſſum *in Authentica ceſſante, C. de legitim. hæredib.* & ultra hunc caſum nihil diſpoſuiſſe, relinquendo alios omnes ſub ejuſdem juris diſpoſitione, ut *in Authent. poſt fratres, C. illo eodem tit.* & prout in dicto *cap. ſi aliquem*, fuerat determinatum, ad quod probandum plura adducunt, quæ non reperiuntur apud DD. ab eis allegatos, & magis confidenter allegant Corſett. filium *ad patrem, conſ.* 10. *a nu.* 12. *cum ſeqq.* Giurb. *de feud.* §. 1. *gloſſ* 1. *per tot.* Intrigliol. *centur.* 2. *artic.* 47. *num.* 6. Milanenſ. *deciſ.* 8. *numer.* 197.

Sed reſpondemus breviter, repetendo quæ diximus in 312 principio iſtius Articuli, *num.* 177. quod hæc prælatio nepotis ex ſecundogenito contra patruum tertiogenitum inter tranſverſales, & ex primogenito contra ſecundogenitum inter deſcendentes, non poteſt eſſe effectus illius repræſentationis a Juſtiniano introductæ ex rationibus, & auctoritatibus ibidem adductis, ſed potius prærogativæ melioris lineæ, ut numeris præcedentibus, & ſubſequentibus oſtendimus.

Deinde quia in Cap. noſtro nullum verbum de repræ- 313 ſentatione invenitur, at vero de linea, & ejus prærogativa ſervanda non ſemel, ſed pluries tam in Rubro, quam in Nigro mentio facta fuit, ut jam ſupra demonſtravimus, & apparet ex text. Quare non eſt cur repræſentatio pro ratione aſſignetur, & vera ratio a ſtatuentibus aſſignata rejiciatur, ut bene adnotarunt Amat. *d. reſol.* 1. *num.* 65. Cotta *d. conſ.* 67. *n.* 22. *&* 23. Joppul. *in allegat. Cauſa Caunicatti, verſ. & quod fol.* 17.

Ulterius, quoniam ipſimet DD. in contrarium allegati, 314 præcipue Corſettus fatentur, quod inter duos Patrueles, unum ex ſecundogenito minorem natu, alterum ex tertiogenito natu majorem concurrentes ſine patruo ad ſucceſſionem patrui primogeniti, præfertur ille ex ſecundogenito, licet minor natu, & tamen in propoſito caſu non datur de jure communi repræſentatio, ex receptiori ſententia Azonis, ut diximus ſupra, & probant poſt Azon. *in* §. *ſi autem defuncte, Authent. de hæredibus ab inteſt. venient.* Lanar. *conſil.* 1. *nu.* 53. Morot. *conſil.* 1. *per tot* Molina *de primogen. lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 22. ubi additio, Theſaurus *deciſ.* 162. ubi ita deciſum refert Cancer. *var. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 15. *&* 16. Alvarez. de Ribera *in reſponſo pro ſucceſſ. Regn. Portugall. part.* 3. *art.* 1. *n.* 58. *fol.* 40. *a tergo*, qui quinque DD. Column. pro hac opinione adducit, & Reg. Tappia *in addict ad ipſum litt. A. fol.* 50. late Caſtillo *lib.* 3. *controv. dicto cap.* 19. *ex num.* 77. *& ex num.* 81. qui infinitos laudat. Ergo erit effectus prærogativæ melioris lineæ, quomodo fuit deciſum in Regno in cauſa de Calamanzano, & in cauſa Jarratanæ, & alibi ſæpe, nec eſt qui contradicat.

Præterea ipſi Advocati ex adverſo fatentur, quod inter 315 deſcendentes datur repræſentatio, & prærogativa primogenituræ in infinitum, ea ratione, quia filius primogenitus in vita patris dicitur quaſi Dominus, & filius, nepos, cæterique deſcendentes dicuntur pars corporis patris, ac ſubintrat præſumptio *l. cum avus, ff. de condit. & demonſtr.*

quam

quam rationem dicunt ceſſare inter tranſverſales, en quod eum comparatur frater ad fratrem, oon puſſunt ad eum applicari, quæ de filiis reſpectu parentum conſiderantur.

316 Sed allucinantur, nam eadem fere ratio militat inter tranſverſales in hac materia primogeniorum, quæ perpetua, & individua eſt, & abſque ulla hæſitatione ioter illos, qui a primo fundatore, ſeu acquiſitore deſcendunt, cum enim ex prima diſpoſitione, ſeu conceſſione, & inveſtitura omnes deſcendentes vocati, & invitati ſint ordine ſucceſſivo, quilibet habet jus proprium conſiderabile, & ſpem probabilem ſuccedendi, ſi caſus ſucceſſionis adveniat, & hoc jus, & ſpes probabilis radicatur in filiis cujuslibet poſſeſſoris ordine primogenituræ, & unuſquiſque ex eis deſcendens illos repræſentat ordine ſuo.

317 Unde ſicuti de jure communi in ſucceſſionibus dividuis ea ratione conceſſa fuit repræſentatio inter deſcendeotes in infinitum, & inter tranſverſales uſque ad filius fratrum, quia filius dicitur pars corporis patris, & non poteſt dici extinctus, aut non exſtare pater, qui filios relinquit, cum remanſerit vera caro, & portio corporis ipſius, juxta illud *Eccleſ.cap.3.* ibi, *Mortuus eſt pater ejus, & quaſi non mortuus ſimilem enim reliquit poſt ſe*: ita & eodem modo, ac eadem ratione in ſucceſſionibus individuis conceditur repræſentatio, & prærogativa melioris lineæ, non ſolum inter deſcendentes ab ultimo primogenito poſſeſſore, ſed etiam inter tranſverſales reſpectu illius, deſcendentes tamen a primis inſtitutoribus, quia (ut ſæpe diximus) deſcendentes ſunt, & vocati ad primogenium, & ſemper verificatur prædicta ratio, quod filius eſt pars corporis patris, qui extinctus non eſt, imo ejus caro in filio remanſit, ut ſuccedere poſſit repræſentative ſicut pater ſuccederet, ſi tunc vivus exiſteret, & habet etiam locum præſumptio *leg. cum avus*, ex adverſo expenſa, ut ſatis docte, & eleganter conſiderat D. Joan. del Caſtillo *dicto lib.3. controv.cap.19.num.52.in verſ ex quibus apparet*, *& verſ.in bonis autem*, *& verſ.deinde*, *& numer. ſeqq.* & ultra ſuperius dicta probat text. *in l.eum ſcimus*, *C. de agricol. & cenſ. lib.*11. Peregrin. *conſ.17.n.8. lib. 6.* Caſtrenſ. *dicto conſil.164.n.3. vol.2.* & aliis laudatis Giurba *de feud.§.2.gloſ.10.num.87. verſ. Reſpond. 1.* & pluribus ex Hiſpanis noſtris relatis Don Franciſcus Marcianus *dict. diſp.*10. *n.*15. 16. *&* 17. *cum ſeqq.*

318 Et licet nos, non ob beneficium repræſentationis, ſed ob melioris lineæ prærogativam nepotis prælationem procedere probaverimus, eo quod ipſe, & omnes alii deſcendentes ex linea primogenita uſque in infinitum unus poſt alium ordine primogenituræ ſint vocati, & ſubſtituti, & proprio jure, ac ex propria vocatione ad ſucceſſionem veniant, ut in principio Articuli late ſuadavimus; tamen non rejicimus, quod veoiant repræſentando qualitatem primogenituræ, quæ a patre communicatur filio primogenito, & cujus ratione ſucceſſio patri competebat, in quo ſenſu procedunt ſuperius dicta num. præcedenti, prout magis communiter declarant DD. a nobis in hoc diſcurſu pro lineæ prærogativa allegati.

319 Sed illud conſtanter firmamus, hanc repræſentationem non eſſe illam, quæ de jure communi dabatur in ſucceſſionibus dividuis, per quam ſolus gradus paternus, ſeo alterius aſcendentis repræſentabatur, ſed diverſam, ampliorem, & uberiorem (dum non tantum gradum, ſed perſonam, & omnes qualitates, quæ patri ad ſuccedendum proficuæ erant, repræſentantur per filium) ad ſimilitudinem tamen illius, & eiſdem rationibus, ac conſiderationibus introductam in ſucceſſionibus individuis inter eos, qui a primis fundatoribus deſcendunt, licet tranſverſales ſint ultimi morientis. De jure namque communi in ſucceſſione tranſverſali non poterat ultra filios fratrum repræſentationis beneficium concedi, quin graviſſimum oriretur inconveniens; cum enim ſucceſſio dividua eſſet, & collaterales ultra prædictos filios fratrum in ſtirpes repræſentative haberent ſuccedere, maxima daretur confuſio, & prædictum beneficium plus æquo damnoſum patruis, ac aliis proximioribus conſanguineis exiſteret, dum alii remotiores ad portiones ſuorum aſcendentium præmortuorum eſſent admittendi, contra illud, quod cautum erat legibus duodecim tab. & jure digeſtorum, *l.2. §.hac hæreditas*, *& §. legitima*, *ff.de ſuis*, *& legit. leg.*1. *§.proximus*, *& §.gradatim*, *ff.unde cognati*, *l.lege duodecim tab.verſ.hujuſmodi*, *Cod.de legitim.hæred.§.*1. *§.proximus*, *& §.ſi plures*, *inſtitut. de legit.agnat.ſucceſſ.* & ideo noluit Imperator Juſtin. dictam repræſentationem extendere ultra filios fratrum, at in ſucceſſionibus individuis nullum inconveniens, nulla confuſio reſultat, & filius repræſentando perſonam patris, ſeu aſcendentis tantum habet quantum pater, vel aſcendens haberet ſi viveret ſucceſſionis tempore, eo quod erat vocatus jure primogenituræ, quod filio, & deſcendenti communicat, ut alium proximiorem excludat de linea inferiori, quem pater, vel aſcendens excluderet, utpote de linea meliori, argumento eorum, quæ docet Marciao. *diſp.1. a num. 4. & ſeqq.*

Unde quando concedamus in terminis dicti *cap. ſi aliquem*, difficultatem controverſam inter DD. fuiſſe ratione ſubingreſſionis filii in locum patris, & hanc tollere voluiſſe noviſſima Regni Capitula, concedendo repræſentationem (prout Advocati ex adverſo contendunt) non ex eo ſequitur, quod ſtatuentes illam reſtricte, & limitate concedere voluerint, ut inter tranſverſales non daretur ultra filios fratrum concurrentes cum patruis ad alterius patrui ſucceſſionem, imo potius contrarium, & ſic in infinitum conceſſam fuiſſe colligitur, tum ex ratione per Adverſarios perpenſa, tum ex multis aliis in dictis Capitulis expreſſis, quas ſuis locis ponderavimus, quia difficultas illa ratione ſubingreſſionis in terminis prædicti *cap. ſi aliquem*, fundabatur in verbis illis, *qui ſupererit tempore mortis defuncte proximior*, quæ DD. antiquos allucinarunt, ut repræſentatioοem abnegarent etiam inter deſcendentes contra mentem ſtatuti, juris communis, & feudalis diſpoſitionem. Videndus Giurba in eodem loco per Adverſarios non bene allegatus, nempe §.1. *gloſ.*1. *num.6. &* 8. & pari ratione inter tranſverſales, nulla habita diſtinctione, ſi tales eſſent reſpectu primi acquirentis, aut ſolum ultimi poſſeſſoris. 320

Quare hanc irrationabilem, & iniquitate plenam DD. opinionem Domini Reges ad Regni ſupplicationem per dicta noviſſima Capitula eradicare, & extirpare dignati ſunt, declarando ſubingreſſionem habere locum, tam inter deſcendentes, quam inter collaterales, cum ſubdeclarationibus ibidem expreſſis, ac ideo ſi difficultas fuit ratione ſubingreſſionis filii in locum patris, & hæc fuit ſublata per prædicta Capitula, eodem modo, & eiſdem caſibus per modum exempli appoſitis, tam in una, quam in altera linea, non eſt amplius de ſubingreſſione dubitandum, cum in quacumque linea ſemper eadem ratione filius ingredi debeat locum patris, quod in ſucceſſione perpetua, & individua in infinitum contingere opus eſt, & ſi in deſcendenti linea in terminis juris communis hoc negari non poterat, nulla eſt ratio cur inter illos tranſverſales deſcendentes a primis acquiſitoribus non concedi prætendatur, quandoquidem ſtatuentes inter omoes ſubingreſſionem filis in locum patris decreverunt, exæquando hanc lineam cum deſcendenti omnimoda paritate, non ut de jure communi in ſucceſſionibus dividuis (de quo nulla mentio in ſtatutis noſtris) ſed prout in individuis, & perpetuis, ad ſimilitudinem illius juris inter deſcendentes. 321

Et ultra ea, quæ ſupra conſideravimus pro repræſentatione concedenda in feudorum ſucceſſione ex pacto, & providentia *num.187. cum ſeqq.* alii permulti DD. in puncto illam concedunt inter tranſverſales deſcendentes a primis inveſtitis uſque in infinitum, quorum plures refert, & ſequitur Giurba *ubi ſupra*, *n.7.* & in feudis dividuis attento jure Longobardo, quod tranſverſales in infinitum ſuccedant, ſi deſcendentes ſint a primis acquiſitoribus, late Henric. Roſenthal. *in ſynop.feud c.7.concluſ.56. n.2. concluſ. 57. & concluſ.*58 n.1. & utrobique in gloſſ. Et ideo in his feudis, in quibus jure primogenii ſucceditur, nulla eſt dubitandi ratio, quin ſuccedi debeat cum prærogativa primogenituræ, ut agnoſcit gloſ. apud Roſenthal. *d.concl.57. lit.P. ad finem*, cum Molina, & aliis. 322

Doctores vero in contrarium allegati, nempe Corſett. Giurb. Intrigliol. & Milaneníſ. *in locis ſupra citatis*, nihil adverſariis favent, nam dicere, quod in terminis *cap. ſi aliquem*, difficultas erat ratione ſubingreſſionis filii in locum patris, non eſt negare, quod illa difficultate ſublata per Capitula noviſſima, locum habeat ſubingreſſio in omni linea, prout ex Capitulis prædictis colligitur, & quod attinet ad Corſettum, qui conſulendo ſe pro reſtrictione Capitulorum ſubſcripſit contra lineæ prærogativam, ejus opinio magis communiter rejicitur in Regno, Giurba *in illa gloſſ.*1. *nu.*15. refert opinionem Corſetti, & illam non ſequitur (videatur *in num.*18.) & in tota illa Gloſſ. defendit repræſentationem in terminis *cap. ſi aliquem*, & poſtea *in §. 2. gloſſ.*10. (ubi per nos allegatur) ſtat pro prærogativa lineæ contra antiquiores Regnicolas. Intrigl. *cent.2. art.47. num. 6.* non facit ad rem; diſputat enim in illo ar- 323

 ticulo,

ticulo, io C. 18. Dom. Imperatoris habeat locum io diſpoſitione ex teſtamento in feudo hæreditario, de quo loquitur, ut videre eſt *num.9.* & concludit, quod oon, niſi ſit ex pacto, & providentia, & io hoc ſuppoſito dicit *dicto num. 6.* qood dubiom de jure communi erat io ſucceſſiooe ab inteſtato, & quod ſic intelligi debet dictum Cap. Noviſſimum, & tamen aliis in locis prærogativam lineæ admittit, videndus *dicta cent.2. art. 3. num. 52. & 53. & art.42. num.62.* Milaneoſ. *in deciſ.8. num.197.* nihil concludit, *& in numer.238.* a nobis allegatus expreſſe in terminis iſtorum Cap. oltra filios fratrum repræſeotatiooem admittit, & ſic objectio iſta remanet evacuata.

324 Secundo oppoouot non fuiſſe cooſideratam prærogativam lineæ in his Capitulis noviſſimis, & ex eo deducunt, quod patruos ſecundogenitus præfertur oepti ex primogeoito præmortoo cootra regulas primogeoiorum, & prærogativam lineæ, cujus vigore io illis regionibos, obi ea admittitor, oeptis ax primogenito excludit patruum ſecundogenitum, & ſic deioceps filia ex ſecundogenito excludit tertiogenitum, ex Molin. *lib.3. cap.6. num.49.* Flores de Mena in additioonibos ad Gamam *deciſ.59.* Svelves *conſ.95.*

325 Leviſſima tamen hæc oppoſitio oobis viſa eſt, cui ot coograum præbeamus reſponſum, aſt præmittendom breviter, fœminas de jure commuoi feudorum, exſtantibus maſculis remotioribus, penitus excluſas, ita damom per Regni Cooſtitutiones, *In aliquibus, & ut de ſucceſſionibus*, eſſe admiſſas, dummodo cum maſculis proximioribus, aut in eodem gradu non concurrant, ot in terminis *cap. ſi aliquem*, teoent communiter omnes Noſtrates, quos infra in quarto articolo laudabimus, cum aotem per hæc ooviſſima Capitula fuerit declarata prærogativa lineæ, & in ea repræſentatio io infinitum, & hac ratione fœmioa melioris lioeæ haberet excludere maſculom, non ſolum in pari gradu, ſed etiam io proximiori exiſtentem, quod erat contra primævam feudorum naturam, & inſtitutionem, & adverſus ſuccedendi formam io Regno receptam (imo contra rationem agoationis cooſervandæ inter agnatos deſcendentes a primis feudorum acquiſitoribus, quorum domus, & familiæ poblice intererat perpetuari, & conſervari) hoc matura deliberatione Dom. Regibus, & Regni Proceribus intuentibus, ac conſiderantibus, in prædictis noviſſimis Capitulis antiquorum veſtigiis iohærendo, maſculos agnatos io quaotum poſſibile eſſet favore proſequi voloerunt, ita tamen, ut oon in totum fœminas excluderent, ſed eas potius in illis caſibus, in quibus prædictus agnatioois cooſervandæ favor ceſſaret, admitterent, inter illaſque primogenituræ prærogativam ſervari debere declarareot.

326 His ſic peractis, dicimus, mentem, & ioteotiooam Dom. Regum ſtatuentium verbis expreſſis io dictis Capitulis declaratam, aam fuiſſe, ut in faudorum ſucceſſione ſaltem agnatio impropria, & ficta (quam artificioſam DD. vocaot) conſervari deberet, ut conſtat ax dicto *Cap.* 184. Dom. Imperatoris, *ibi*, *a talchè li Stati, e Baronie vengano a conſervarſe, & perpetuarſe in le caſate, & cognomi, donde procedono*, & rurſus in *Cap.* 18. Dom. Regis Philippi, ibi, *acciochè li detti Stati, Baronie, & Feghi venghino a conſervarſi, & perpetuarſi nelle caſate, & cognomi donde procedono.* Ex quibus maniſaſte apparet ratiouem prælationis maſculorum in ſtatutia expreſſam, non ob aliam cauſam, quam ut conſervaretur agnatio fuiſſa adjectam, in qoa Noſtrates cooveniunt, ut ſupra *num.308.* tetigimus, & latius *in art.4.* demonſtrabimus, licet diſſentiant in puncto extenſionis dictorum Capitulorum, quod nobis pro nuoc diſputare non licet.

327 Hæc aotem prælatio maſculorum, ſive ſit perpetua, (ot ſcilicet, ſtaotibus agnatis fœminæ non ſuccedant, prout ex tationa expreſſa deduci videtur) ſive ſit limitata, & reſtricta ad certos gradus, ut autumant noonulli ax noſtris, non offendit regulas primogenituræ, ſed ſolum inducit qualitatem attendendam, & conſiderandam inter eos, qoi ſunt de familia primi teſtatoris, aut acquirentis feudum, ut primo loco admittantur maſculi ex maſculis, & his deficieotibus fœminæ, & ax eis deſcendentes maſculi. Et quamvis hanc ſuccedendi formam DD. Hiſpani in contrarium laudati, & alii quamplurimi, quos in ra adeo clara conſulto omittimus, irregularem dicant, & communiter agnatitiam, ſeu nudæ, & ſimplicis maſculioitatis, quando fœminæ ſolummodo reperiuntur excluſæ, non ob id negant aſſe primogenium, aut majoratum, in eoque ſervari debere regulas primogeniorum, ſed ideo formam irregularem vocant, qoia opponitor regulari, & ordinariæ, in qua fœminæ pariter ut maſculi admittuotur, & melioris ſint lineæ, & intra lineam cum obſervatione gradus, & io pari gradu ſexus, quæ majoratus forma dicitur regularis, nam eſt conformis conſuetudini Hiſpaoiæ, & legibus Partitarum, ſcilicat *l.2. tit.15. part. 2.* quæ de ſucceſſione Regoi loquitur, videndus Molina, *lib.3. cap.5. per tot.* & alibi ſæpe.

Duæ enim cooſiderandæ ſont lineæ, altera ſubſtantiæ, ſeu 328
ſaoguiois, altera vero qualitatis, in prima ſunt omnes daſceodentes inſtitutoris, aut acquiſitoris feudorum ad ejus ſucceſſionem vocati, in ſecunda illi tantom ſunt, qui habent qualitates requiſitas io fundatione, ſeu inveſtitura ad ſuccedendum, utpota ſi ſint vocati ſoli maſculi, prout in puncto dixerunt Baldus, *conſil.334. n.10. lib.3.* Aochaeanot *conſil.95. num.7.* atqoe ideo, non ex eo, quod fœmina excluſa ſit propter maſculum, ſequitur quod non ſit conſideranda linea, imo hoc dicere abſurdum aſt, quia tunc fœmioa, licat ſit io linaa ſanguinis, & ſubſtantiæ, ut poſſit ſuccadare deficieotibus maſculis, taman non aſt in linea qualitatis, quæ ſequitur ſucceſſionem, & quæ primo loco conſideranda eſt, & in qua illi ſoli exiſtunt, qui habent maſculioitatis qualitatem requiſitam, inter quos illæ trea obſervatiooes attenduntur, ſcilicet, linea, gradus, & ætas, in ſexu enim omnes paras aſſe debent, alias non erunt io lioea qualitatis, ut notiſſimum eſt.

Quare in hoc Siciliæ Regoo ſtantibus prædictis oovissi- 329
mis Capitulis, ex quibus agnationis, ſeu maſculinitatis qualitas in ſaudorum ſucceſſione præfertur, nunquam fœmina prætextu etiam melioris lineæ derivatæ a maſculo primogenito poterit ſuccedere ad excluſionam maſculi proximioris, vel in pari grado, quia maſculus eſt in linea qualitatis, quæ reperitur privilegiata, imo in linea deſcendenti quilibet maſculus remotior erit fœminæ præferendus, ſi ſit agnatus, & hæc tantummodo ſuccedit ad excluſionem agoati tranſverſalis, etiamſi ſit patruus.

Deficiente vera lioea ultimi poſſeſſoris, & ſic inter 330
ipſius tranſverſales deſcandentes de linea proxima, a qoa defunctus proceſſarat, quilibet agoatus, ſeu cogoatus proximior, vel in pari gradu, ſine dubio fœmioæ præfertur, & ax veriori ſenteotia fundata in ratione expreſſa *in dicto Cap.* 18. etiam agoatus ramotior illam excludat, & ſolum ſuſtineri poterit, quod non excludatur a cogoato remotiori inferioris lioeæ; nam ſi iſte ex linea primogenita deſcendat fœmioæ proximiori præferendum ceoſemus, oiſi concurrat cum matertera in capillo, & ſic cum ſorore matris ipſius.

Ioter ipſas autem fœminas ad ſucceſſiooem abſque ma- 331
ſculis concurreotes primogenituræ, & melioris lineæ prærogativa ſervanda eſt. Ita tameo, quod ſi io pari gradu coocurraot primogeoita maritata, & minor natu io capillo, hæc alteri præferatur, ex dicto *cap. ſi aliquem*, quod qoantum ad hoc illibatum permanet, & hoc etiam ioter maſcolos cognatos inter ſe concurreotes obſervandum ceoſemus, ut ſic ille præferatur, qui ex meliori deſcenderit lioea, licet ſit gradu ramotior, quod ex meote, & verbis dictorum Capitulorum axpreſſiſſime deprahenditur, licet Noſtrates non ſic explicent, ſed ſatis confuſa loquuti ſiot.

Quomodo eſt accipiendum vulgatum illud dicterium, 332
quod fœmina proximior præfertur maſculo remotiori, tollerabila ante editionem prædictorum Capitulorum ob communem aotiqnorum acceptionem exiſtimaotiom dictum *cap. ſi aliquem*, privilegiaſſe gradum, & eacluſiſſe repræſentationem, ſed jam intollerabile, & erroneom, ac contra lioeæ prærogativam, & agnationis qoalitatem in dictis Capitulis expreſſiſſimis verbis conſideratam.

Unde jam apparet, quantum ſit frivola contraria obje- 333
ctio ad impugnandam prærogativam linealem, cum ideo fœmina deſcendens ax maliori linea, ſi cum maſculo ad ſucceſſionem concurrat, illum non excludat, quia ipſa non eſt io linea qualitatis a noſtris Capitulis privilegiata, & antepoſita, nec cenſetur vocata, niſi in defectum maſculorum, & prout ſuperius explicavimus, quod intelligendum eſt in illis feudis, in quibus adeſt clauſula juris Francorum, vel ſubintelligitur ex diſpoſitione Capitulorum Regni, ſecus autem ſi in prima inveſtitura, vel teſtamento, aut alia primi acquiſitoris proviſione aliter cautum ſit, illud enim ſervabitur.

Denique ad axcludendam lineam, numeroſam DD. 334
catervam, ac rerum judicatarum in Regno quamplura axempla contra illam adducunt, ex quibus probare intendunt reſtrictionem dictorum oviſſimorum Capitulorum, & ita magis communiter eſſe recepta, & obſervata.

Sed

335 Sed ut appareat, quam levis ponderis ſit hoc DD. agmeo, reſpondemus quod de Regnicolis fere omnes loquuntur in terminis dicti *cap. ſi aliquem*, cujus verbis allucinati, & eorum verum ſenſum non percipientes, pro gradu proximiore, & in paritate grados pro majori natu concludunt, hi ſunt antiquiores, Saccuraſa *in compend. cap. Volentes, ver. ſi Baro*, Ferous *conſil.*11. Corſett. *conſ.* 199. *n.*38. & 44. *lib.*2. Petr. de Gregor. *de conceſſione feud. part.*4. *quaſt.*4. *n.*8. & 10. & *quaſt.*10. *per tot.* Aloyſius de Septim. *in cap. ſi aliquem*, Nicolaos Sollima *in Apoſtilla ad idem cap.* Jacob. Ruſſo *in conſ. cauſæ Lingua groſſæ* 9. *num.* 23. & 52. Hieronymus Gimia apud Milaneoſ. *deciſ.*9. *ex numer.*30. & *num.*47. & 48. & *a num.*8e. Raudenſ. *conſ.*141. *num.*65. *inter conſil. ultim. volunt.* & *conſil.* 1. *num.*65. & *ſeqq. lib.*1. *conſiliorum*, & licet alios referent Advocati ex adverſo, oos illorum noo meminimus, quia ſunt Auctores, qui in una, aut altera cauſa, ut Clientibus inſervirent uti ipſorum Advocati, allegationes ſcripſerunt, quarum pauciſſimæ prælaudatæ ſunt, & noonullæ manuſcriptæ rero inveniuntur.

336 De recantioribus vero, licet moltos pro ſe referant Adverſarii, ſi atteute legaotur, pauciſſimi ſunt, Cumia *in dicto cap. ſi aliquem*, *verbo eodem ordine num.*7. & *verbo gradu n.*34. 42. 7e. 103. & ſequentibus loquitur io termiois illius Cap. Et quamvis jam ſuo tempore eſſet editum dictum *Cap.*e18. Dom. Imperat. Caroli, tamen, quando ſcripſit, noo erat impraſſum, ut ipſe teſletur *dicto verbo gradu n.* 38. Imo oec intellectum, nec practicatum, & alia noviſſima Cepitule non fueraot a Dom. Regibus impetrare, & hoc non obſtante in eiſdem terminis *cap. ſi aliquem*, pro primogeoituræ, & lineæ prærogativa concludit in verbo proximior *num.*23. & *num.*29. 39. 40. & *ſeqq.*

337 Canoet. *in dicto cap. ſi aliquem*, *verſ. ſed præmittendum num.*90. & 91. *fol.*247. & *verſ. an filius num.*19. *fol.*285. expreſſe loquitur in termiois prædicti Cap. & nullum verbum facit de *Cap. noviſſ.* & antea *in verſic. ſed tractandum per tot.* & *num.*62. & *ſeqq.* firmiter defeodit extanſionem noſtrorum Capitulorum, & dicit non correctorie, ſed declaratoria eſſe.

338 Maſtrill. ad Petr. de Gregor. *d.*4. *part. quaſt.*10. *lit. A.* pro noſtra ſententia ſe ſubſcripſit, dum dicit opiuionem Petr. da Gregor. qui pro gradus prærogative tenuit, eſſe correctam per noviſſima Regni Capitola.

339 Milanenſ. *d. deciſ.* 8. *num.*264. 227. & ea8. *lib.*1. loquitur etiam in terminis dicti *cap. ſi aliquem*, & poſtea *num.* 238. expreſſiſſime in terminis noviſſ. Cap. pro eorum extenſione, & lineæ prærogative ſuffragium dedit.

340 Intigliol. *de feud. cent.*2. *art.*42. *nu.*60. & 62. & *art.*36. *n.*203. in nihilo favet Adverſariis, quia punctum non diſputat in terminis dictorum *Cap noviſſ.* & *in d. art.*42. *n.*62. magis ſe inclinat ad lineam, cujus naturam non percipit, & citat Molinam *de primogen. lib.*3. *cap.*4. *num.*14. quem ſequi videtur, & aute *dicta cent.*2. *art.*3. *num.*52. & 53. (ubi pro nobis eſt allegatus) expreſſe ſequitur Cumiam dicto verbo *proximior*, & reſidet cum ejus opioiona pro prærogativa lioæ.

341 Corſettus *conſil.*9. *num.*33. *conſ.*11. *nu.*7. *conſ.*18. & *conſ.* 26. *num.*4. & filius *ad patrem in addit. ad conſ.*10. *num* e8. *uſque ad* 30. (quamvis ſteur pro reſtrictione prædictorum Capitulorum) loquuntur in diverſiſſimis termiois. Ille enim, ſcilicet, Pater, qui cum Bolognetto *conſ. 9. a num.* 23. & 52. ſcripſit in caſibus, de quibus loquitur, agit, & ambo agunt de feudis in forma larga, & in illis, qui erant en forma ſtricta, aderat primi acquiſitoris expreſſa diſpoſitio ad favorem gradus, in quo puncto ipſe Corſettus reſidet, at uterque tam pater, quam filius pro extanſione dictorum Capitulorum, & ut compreheoſiva conſuluerunt in omnibus caſibus, io quibus agoerionis cooſervandæ favor poſſet conſidereri, ut videre eſt *in conſ. a nobis ſupracit.* nempe *conſil.*9. *n.*36. *conſil.*11. *num.*10. *conſil.*18. *num.* 18. *verſic. Iſta ergo de Suriana*, & *conſ.*19. *num.*37. & 38. & filius *ad patrem conſil.*10. *num.*41. Imo & pater *d. conſil.*26. *num.*4. in cootrarium adductus *verſ. In hoc tamen*, etiam in terminis *cap. ſi aliquem*, agnoſcit difficultatem in meterie repræſentetionis propter cooflictom opinionum, & ſic dicit, noo eſſe in illam intrandum, quæ ſunt infiniti, qui contrarium tenent, hoc eſt repræſentetionem eſſe coocedendam.

342 Tobias Benſare apud Luuam *conſil.*17. *num.*15. loquitur in feudo in forme large abſque clauſula juris Francorum, ut ipſe fatetur *num.*31. & non diſputat quæſtionem in terminis *Cap.*18. Dom. Reg. Philippi, ſed illud curſim tangit *num.*11. & nihilominus in illa cauſa Campifrenci fuit contra illum deciſum ad fevorem D. Franciſci, qui licet gradus remotioris, erat de meliori linee, ut ſup. in 5. art. retulimus.

Mute *in d. cap. ſi aliquem*, *n.*55. & 56. nihil contra 343
nos reſolvit, imo *num.*55. lineam approbat ſequaodo Cumiam, ſed poſtea *num.*144. & 145. expreſſiſſima etiam in termiois illius Cap. & indubitanter etrentis noviſſimis repræſentationem, & lineam io infinitum agnoſcit, & cum ille reſidet opinione.

Giorba *de feud.* §.1. *gloſſ.*1. jam diximos ſupra *num.*313. 344
in nihilo favere adverſariis. *In §. autem ſecundo*, *num.*64. (ubi etiam ex adverſo allegatur) ſolum dicit, quod in terminis *cap. ſi aliquem*, vocaoris proximiorem, noo datur repræſeotario, & proprius *num.*63. multis probat excluſam non eſſe ex vocatione proximioris. At poſtaa in eodem §.2. *gloſſ.*10. *per tot.* & *a num.*47. & *a num.*50. *verſ. quare audiendus*, ubi per nos allegator, lineæ materiam ex profeſſo tractat, & io illius favorem multa educit, firmans eſſe obſervandam in his feudis primogeniturum.

Et licet ab Adverſariis rurſus allegetur in eadem gloſſ. *n.* 345
51. ubi inter duos Patrueles ex duobus prædefunctis fratribus ſentire videtur, quod ſit præferendus major natu, licet filios ſit ex fratre nato minore, tamen ne dicamos ipſum ſibi contrarium in antecedentibus, & ſubſequentibus extitiſſe, ac voluiſſe deſtruere illud, quod ſatis punctualiter traoſcripſit ex DD. quos ibi laudat, pro prærogativa lineæ inter omoes deſceodentes ex primo acquiſitore feudi, & in inveſtitura vocatos, iotalligeudum eſt illum *in dicto num.* 51. *uſque ad* 54. loquutum fuiſſe de traoſverſalibus, non deſcendentibus a primo acquiſitore, & in terminis juris communis, ut apparet ax initio dicti *num.*51. ibi, *ante inſpecto jure communi loquimur*, &c. & apertiſſime *num.*52. ubi rationes, quas reddit, & DD. quos indicat, loqui de prædictis tranſverſalibus, & *in verſ. tertio veriſimilitudo illa in verbis*, ibi, *tum quia remotiores ſunt, de quibus non ita cogitaſſe teſtator videri poteſt, cum in primogeniis vocata linea, tranſverſales non continentur*, quæ verba de tranſverſalibus, qui deſcenduot e primo inſtitutore, impoſſibile eſt, quod accipiaotur.

Et indubitanter hic intellectus colligitur ex his, quæ di- 346
cit *num.*53. quod totum curreſpoodet diſtinctioni linearum, quam propoſuerat *num.*20. *ad finem*, *verſ. Ego vero*, ubi tres lineas conſtituit, unam poſſeſſoris, alteram primogeniti, & tertiam cujuſvis alterius ſucceſſoris remoti, quarum primam, & ſecundam explicat uſque ad *num.* 45. firmans, verum eſſe, quod de lineæ primogeniti (de qua nos agimus) ſcripſerunt plerique DD. de Hiſpanis, & extaris e nobis in hoc artic. laudatis, ut videre eſt ex *num.*27. *verſ. circa ſecundam*. De tertia vero lioea incipit loqui *d. n.* 45. *verſ. circa tertiam*; ubi aliquantulum ſe confundit, & labitur, quia exiſtimat eſſe diverſam e linea primogeniti, & tameo totum, quod ibidem ſcribit, conſonat cum hac linea, de qua eodem modo, & forma loquutus fuerat ex *d. num.*27. cum revera hoc non conveniat tertiæ lineæ ab eo propoſitæ *d. num.*20. *ad finem*.

Et nihilominus *in n.*46. *verſ. Ego vero*, ſuam opinionem 347
proferens, dicit, erraſſe eos, qui de jure communi unam ſolam lineam (ſcilicet poſſeſſoris) dari ſcripſerunt, quod proſequitur uſque ad dictum *num.*50. ubi *in verſ. quare*, firmat oon eſſe amplius audiendum Petr. de Greg. *par.*4. *qu.*10. qoi pro gradu proximiore, & io pari gradu pro majori natu ſcripſit, & dicit ejus opinionem correctam eſſe per dictum *Cap.*18. Dom. Regis Philippi, quo præfertur linea (verba ſuot Giurbæ) ut ibidem perbelle ſommat Remoodette, & ioterpretatur, & eodem themate retento, ſequitur *in verſ. ſed illud quoque*, multa inculcans circa prædictam lioeam primogeoiti, & *in verſ. cum tranſverſales*, in noſtris terminis loquens, ioquit, *Cum tranſverſales, licet remoti reſpectu ultimi poſſeſſoris, attento ſtipite, deſcendentes a primo ſint, eoque reſpectu in linea deſcendentium conſtituti, ac proinde non minus eorum ſuo loco, quam eorum, qui vere deſcendentes ſunt, ratio haberi debet in lineis conſiderandis*, & videndus eſt uſque ad finem dicti verſiculi.

Quare procoldubio dicendum eſt, Giurbam magnitu- 348
dine materiæ confuſum, æquivocationem paſſum fuiſſe, dum incipiens loqui de prædicta tertia linea cujoslibet remoti tranſverſalis, miſcoit quod proprium erat lioeæ primogeniti inter illos tranſverſales a primo acquiſitore, ſeu ſtipite deſcendentes, circa quos indubitanter firmaverat, & ſemper abſque hæſitatione firmavit, lineam conſiderandam, & obſervandam eſſe. Sed tamen io quæſtio-

ne

ne propoſita circa lineam proprie, & vere tranſverſalem reſpectu primi acquirentis, ſuam propoſuiſſe opinionem *in d. num.51. uſque ad* 54. loquens in terminis juris communis, & hoc irreſolutum reliquiſſe.

349 Quod evidentius conſtat, quia ex *num.*55. rurſus aſſumit materiam lineæ inter deſcendentes, & diſputat utrum detur repræſentatio, & tranſmiſſio, & multa corollarie infert, extra choros ſaltando, & deinde *num.*62. iterum agit de linea, & repetit quæ propria ſunt lineæ primogeniti inter tranſverſales, *& uſque ad num.*82. conſtanter lineam defendit, ex *num.*83. impugnat Marram *de ſucceſſ. legal.* 3. *part. quæſt.*1. *art.*2. *a num.*37. *& ſeqq. vol.* 1. qui contra lineam inſurrexit: (*Videatur num.*85. *verſic. Reſpondeo ſecundo, & num.*87. *& in verſic. Reſpondeo* 1. *& per* 101. *num.*) ex quibus apparebit pro linea firmiter ſe ſubſcripſiſſe in noſtris terminis.

350 De DD. Neapolitanis, & exteris, quos pro ſe allegant Adverſarii, non eſt curandum, quoniam Marta communiter reprobatur, Rovitus tenuit contrarium, & ſic pro linea votavit, *in tom. ad Pragmat. Regni Neap. tit. de feud. pragmat.*11. *num.*44. Loffredus ad Iſerniam, Afflictus, & Caputus ad rem non faciunt, quia loquuntur in diverſis terminis, Cenſallius ad Peregrinum in loco ab Advocatis ex adverſo allegatus, nempe *art.*21. *fol.*72. *verſ. tertio obſervo*, nihil dicit, & ſolum *in dicto art.*21. *fol. mihi* 35. *verſ. ſecundo obſervo*, *col.*1. inquit, quod quando ſtatutum, vel teſtator majorem requirit ætatem de tempore ſucceſſionis ceſſat repræſentatio, & ſubingreſſio (de qua aſſertione, & ejus veritate jam ſupra diſcuſſum eſt) at *in art.*20. *fol.*30. *verſic. prima ergo ſit concluſio, cum ſeqq.* lineam in primogenitis defendit. Regens Urſinus *de feud.* 2. *par. qu.*4. *art.*1. *num.*14. *fol.*105. *& art.*2. *num.*15. *fol.*111. ſolum dicit, quod in hoc Regno, ſtante *cap. ſi aliquem*, vocante proximiorem, patruus præfertur nepoti, & hoc impugnat in illis duobus Articulis, fundans in feudis repræſentationem concedi, & nepotem patruo eſſe præferendum attento jure communi, & Regni Conſtitutione, *ut de ſucceſſionibus*, ſicque non debuit Urſinus ad illius cauſæ deciſionem allegari, Bilotta *conſ.*27. *num.*15. *& ſeqq.* nihil contra nos concludit.

Regens Ganaverra (ab Adverſariis prætermiſſus) *conſ.*5. *ex nu.*155. licet ex profeſſo materiam dicti *cap. ſi aliquem*, & noviſſimorum Capitulorum 118. & 204. Dom. Imper. Caroli, ac 18. Sereniſſimi Reg. Philippi pertractaverit, tamen ipſe nobis tribuit reſponſionem, dum in initio illius conſilii, ante ſummarium, & poſtea in calce ſe ſubſcribens, inquit, prædictum conſilium ſcripſiſſe Drepani, dum ibidem eſſet hoſpes, & peregrinus, ut amico rem gratam faceret, ſcripſit igitur tanquam hoſpes, & peregrinus in materia prædictorum Cap. Regni, (alioquin doctus, & non contemnendæ auctoritatis auctor) quod ea dicta ſupra in hoc articulo, in quo omnibus illius fundamentis tacite ſatisfecimus, cuilibet intuenti ad oculum apparebit.

Doctiſſimus denique Donatus Antonius de Marinis ſupremi tui Italicarum rerum Conſilii meritiſſimus Conſiliarius (etiam ab adverſariis prætermiſſus) *lib.* 1. *quotidian reſolut. cap.*126. *n.*64. nobis in nihilo adverſatur. Licet enim ibidem in collaterali linea ultra filios fratrum ſubingreſſionem filii in locum patris, ſicque repræſentationem non dari, & inter fratres patrueles omnino ceſſare, ac propterea majorem natu, quamvis ex ſecundogenito natu minori ex primogenito, præferendum firmaverit, loquitur tamen in terminis Conſtitutionis, *ut de ſucceſſionibus*, per quam (ut jam ſupra notavimus) ſucceſſio feudalis in tranſverſali linea reſtricta fuit ad tertium gradum, hoc eſt, ad filios fratrum ſuccedentes patruo in concurſu alterius patrui, ut expreſſe advertit ibidem *num.*61. relatis verbis prædictæ Conſtit. ibi, *filii autem fratrum*, ac ideo cum ſucceſſio in linea tranſverſali non ultra progrediatur, ceſſat inter alios poſteriores agnatos quæſtio de repræſentatione, & prærogativa lineæ, quia non entis nullæ ſunt qualitates juxta vulgares regulas. Et quamvis ex noviſſimis gratiis Neapolitano Regno conceſſis, præfata ſucceſſio fuerit ampliata uſq; ad quartum gradum, & ſic ad fratres patrueles, dummodo deſcendant per lineam maſculinam a primo Domino, & ſtipite feudi, ut conſtat *ex pragm.*11. *de feudis*, ubi Rovitus, & poſt eum Regens Urſinus *de ſucceſſ. feudor.* 2. *par. qu.*10. *per tot.* quod & præcitato loco idem Regens de Marinis prænotavit, nihilominus inter illos fratres patrueles, alteri patrueli ſuccedentes, non datur repræſentatio, nec locus eſt prærogativæ melioris lineæ, ſed major natu minori anteponitur, ut ipſemet auctor rectiſſime reſolvit.

Ratio eſt, nam prædicta extenſio Regno illo per tuæ Majeſtatisglorioſiſſimos Progenitores gratioſe conceſſa, fuit limitata ad ſolum illum caſum ſucceſſionis inter fratres patrueles alteri patrueli ſuccedere volentes, ita demum ſi a primo feudi acquiſitore per lineam maſculinam, tam defunctus, quam ſucceſſor deſcenderent, & abſque præjudicio patrui, & alterius proximioris agnati, cui vel ex gratia anteriori, vel ex diſpoſitione præfatæ Conſtitutionis ſucceſſio competere poſſet, ut ſatis ad propoſitum ratiocinatur Regens Urſinus *de ſucceſſ. feud.* 2. *part. qu.*6. *art.* 1. *num.*3. *cum ſeqq.* Eſſet autem in præjudicium patrui, & aliorum proximiorum, ſi prædictis patruelibus ex gratia admiſſis ad alterius patruelis ſucceſſionem repræſentatio, & prærogativa potioris lineæ fuiſſet communicata, prout per dictam Conſtitutionem inter deſcendentes in infinitum, & inter collaterales uſque ad tertium gradum fuerat conceſſa, juxta tradita per Marcianum *dict. diſp.* 2. 3. *& 4. per tot.* quoniam hac extante prærogativa, patruelis de meliore linea repræſentando perſonam patris, excluderet patruum, & alios proximiores de jure, & per anteriores gratias ad ſucceſſionem admiſſos, ac propterea ne beneficium Principis in tertii præjudicium cederet, contra regul. *leg.*2. *§. ſi quis a Principe, & § merito, ff. ne quid in loco publico*, cum ſimilibus, non fuit communicata patruelibus prædicta prærogativa, ſed tantummodo conceſſum, quod ſuccederent in defectum aliorum proximiorum, dummodo per lineam maſculinam deſcenderent, & ſi forte duo, aut plures in illomet gradu reperirentur, major ætate deberet præferri, eo quod ſucceſſio inter eos independenter a ſuis Progenitoribus, & ex gratia fuit conceſſa, & compoſita, ut non ſemel Sacrum Conſilium Neapolitanum in caſibus occurrentibus decidit, teſte Georgio *allegat.*12. cujus meminit Urſinus *d.* 2. *par. qu.*9. *art.*1. *num.*9. & Rovitus *in d. pragm.*11. *de feud. num.*71. *verſ. ſed audio*.

Unde jam apparet reſolutionem Doctiſs. Regent. de Marinis fundatam eſſe in illius Neapolitani Regni particularibus legibus, Conſtitutionibus, & gratiis, ſtante quod Capitula Papæ Honorii, qui dicitur auctor noſtri *cap. ſi aliquem*, extendentis ſucceſſionem feudorum in linea tranſverſali uſque ad trinepotem, non fuerunt in illo Regno recepta, ut multis probat Marcianus *dict. diſp.*3. ac ideo non poſſe adduci ad caſus etiam ſimiles per noſtra Capitula aliter determinatos, *l. cunctos populos, C. de Summ. Trinit.* cum aliis ſupra *num.* 163. nam in Regno noſtro ſtante diſpoſitione dicti *Cap. volentes*, feudorum ſucceſſio in linea tranſverſali in infinitum extenditur, ſolutis Regiæ Curiæ juribus conſuetis (ut eſt notiſſimum) & per prædicta Capitula noviſſima prærogativa lineæ, & in ea repræſentatio fuit in præfata linea collaterali aperte declarata, ut ſupra oſtendimus.

Quomodo exaudiendi ſunt omnes alii DD. Neapolitani, qui inter patrueles alteri patrueli ſuccedentes, repræſentationem, & lineæ prærogativam, locum non habere, ſcripſerunt, ac etiam ex eadem ratione regulantur, qui pro nobis ad favorem lineæ in hoc articulo adducti ſunt, ut intelligi debeant juxta terminos dictæ Conſtitut. *ut de ſucceſſionibus, Cap. conſiderantes* Regni illius, de quo Marcianus, & ab eo relati *d. diſp.*2. *num.*27. *verſ. quoniam*, & novarum gratiarum, ac non aliter, prout ex eiſdem non obſcure percipitur.

Deciſiones vero cauſarum, quas in Regni Tribunalibus ex adverſo dicitur fuiſſe obtentas ad favorem gradus proximioris, & in pari gradu pro majore natu, nempe in cauſis Solaſani, Saccanorum contra conſilium Soccini, Caltabilottæ, Linguægroſſæ, Comiſi, Feudi de Xiamuſco, & denique Flaminis Dionyſii, omnes prolatæ ſunt in terminis dicti *Cap. Si aliquem*, & ante editionem noviſſimorum Cap. ſed in aliis diverſiſſimis a caſu noſtro, ſcilicet in feudis novis, ſtante diſpoſitione primi acquiſitoris, aut in quibus non aderat clauſula juris Francorum, vel non erat ſucceſſio ab inteſtato, ac ideo Adverſariis non proficiunt, nec nobis obſunt. 351

Aliæ autem deciſiones, quæ allegantur poſt publicationem dictorum Cap. noviſs. nempe in cauſa Biſcaris, Camemi, Roccæfloridæ, & de Caputarſo, ſunt etiam in ſatis diverſis terminis, quia in cauſa Biſcaris aderat diſpoſitio teſtamentaria Guillelmi Raymondi, qui in pari gradu maſculum fœminæ, in diſpari vero proximiorem præferri diſpoſuit, & nullus ex concurrentibus erat de familia ultimi morientis, nec primi inveſtiti, ſicque non poterat attendi dictorum Cap. proviſio. Sed nihilominus in M. R. C. deciſum fuit ad favorem Don Horatii de Paterno, tan- 352

quam

quam de meliori linea, & de ſententia Conſiſtorii non conſtat, quia tranſactione fuit cauſa ſopita, & Don Horatii ſucceſſores de facto prædictum feudum poſſident, videndus Corſettus *conſ.* 11. *num.*5. *verſic. rurſus voluit, & in fin. conſ. verſic. ſcil. quidquid ſit*.

353 In cauſa Camemi jus ſucceſſionis delatum fuerat ante editionem dicti Cap. 18. Dom. Regis Philippi, & ideo ejus diſpoſitio locum habere non potuit, cum ſolummodo pro caſibus futuris fuiſſet a Dom. Rege approbata, videndus Amat. *dicta reſolut.* 1. *ad finem*, & nihilominus, ut ipſe Amat. teſtatur, extitit votum contrarium eximii Juriſconſ. D. Blaſii Joppulo, & Baronia prædicta remanſit apud illos, qui de meliori linea deſcendebant, non obſtante quod qui ſuccedere prætendebat, uti de meliori linea, erat conſanguineus in ulteriori gradu, & non filius ex ſecundogenito, ut in caſu noſtro, imo nec militabat ratio conſervandi feudum in familia.

354 In cauſa Roccæfloridæ aderat diſpoſitio teſtamentaria, quæ debuit attendi, & hac ratione excluſus fuit nepos ex primogeniti filio per patruum ſecundogenitum, uti proximiorem, quod apparet ex eademmet deciſione, per quam feuda Sancti Baſilii, in quibus pro Domino Petro Bonanno eadem militabat ratio, fuerunt adjudicata Donnæ Franciſcæ de Aragon, cui de eis fuit conceſſa manutentio juxta diſpoſitionem teſtamentariam primi acquiſitoris.

In cauſa denique de Caputarſo concurrebant maſculus, & fœmina in pari gradu, & ideo ad favorem maſculi, nempe Baronis Sancti Juliani (licet de inferiori linea) fuit votatum, quia Judices pro conſtanti habuerunt dictum Cap. 18. Dom. Regis Philippi habere locum, qui maſculus concurrit cum fœmina in pari gradu, quo caſu fœmina non poteſt ſe lætari prærogativa lineæ, quoniam non eſt in linea qualitatis, ex dictis ſupra *n.* 327. *& ſeqq.* & adhuc lis pendet in Tribunali Conſiſtorii S. R. C.

355 Ex quibus deducitur omnia adverſæ partis fundamenta eſſe diruta, & ſubſiſtere non poſſe, ac ideo concludimus in caſu noſtro Mazareni Comitem, utpote de meliori linea, manuteneri debuiſſe in poſſeſſione prædictorum Statuum, & feudorum, prout in ſimilibus, & etiam diverſis terminis deciſum eſt in hoc Regno in quamplurimis cauſis, ſcilicet Campifranci contra conſ. Tobiæ Benſari, apud Lunam *d. conſ.* 17. per duas ſententias conformes confirmatas in Sacro Rerum Italicarum Conſilio, Ramurſuræ, ſeu Surianæ in Trib. Conſiſtorii, Canicatti, de qua reſtatur Amat. *d. reſol.* 1. *num.* 87. Jatratanæ, de Calamanzano, & Bicaris in M. R. C.

356 Et hanc opinionem faventem prærogativæ lineali ſequuti ſunt præcipue recentiores ex noſtris Siculis melioris notæ, & politioris litteraturæ in terminis *cap. Si aliquem*, Blaſcus Lancea *ibidem quæſt.* 3. *verſic. profecto*, & Joan. Aloyſius de Septimo *in conſil.* Caccabi, Alcami, & Calataſimi, in terminis noviſſ. Cap. Milaoeti. Mura, Maſtrill. Amat. Coſta, Cutellus, Giurba, Baronius, & alii in hoc diſcurſu laudati, quibus adhæſerunt celeberrimi Juriſconſulti Scribentes in prædictis cauſis deciſis, & etiam in cauſa Licodiæ, in qua alii permulti de exteris ſe ſubſcripſerunt, quorum nomina reticemus, quia ipſorum conſultationes, & allegationes non habentur præ manibus, & raro reperiuntur, idcirco illam, utpote veriorem communiorem, & juris principiis, ac prædictorum Capitulorum menti, & verbis magis conſonam amplectimur.

A prædictis denique non recedendo, non prorſus contemnendum judicavimus, quod ex parte Mazareni Comitis ad excludendam prærogativam majoris ætatis, in qua ſola Racudiæ Comes molem ædificii ſuperimpoſuit, ut illum ab hac ſucceſſione excluderet, ingenioſe, & non infeliciter fuit in allegationibus manuſcriptis propoſitum, nempe, prædictum Comitem Mazareni debere ſuccedere ex perſona Don Gabrielis Branciforti fratris primogeniti, licet muti, ſurdi, & imperfecti, de quo ſupra meminimus in facti narratione, verſ. Don Joannes ſecundogenitus, eo quod præfatum Racudiæ Comitem ætate præcedit, & quamvis ipſe non ſuccedat, ut retineat, tamen ſuccedit, ut reſtituat agnatis proximioribus.

Indigebat diſceptatio iſta longiori calamo, ac pleniori examine, ſed ne juſtificationes iſtæ in volumen creſcant, omittimus illam problematice diſcutere, & ex ſuperabundanti, pro uberiori judicii noſtri comprobatione illud contenti dicere ſumus, quod licet pro utraque parte ſint Doctores ſummæ auctoritatis, valde probabile æſtimari poteſt, mutum, & ſurdum, aut alias a natura imperfectum, a ſucceſſione feudi excluſum, per textum *in cap.* 1. *an mutus, vel alias imperfectus, cap.* 1. *§. mutus, tit. Epiſcop. vel Abbat.* habitu, & potentia capacem eſſe, quamvis actu feudum in eo non conſiſtat, propter impedimentum, quod illum inhabilem ad militare ſervitium reddit. Ex quo DD. firmant, quod ſi talis imperfectus filium habeat, ſuccedit filius ei, non obſtante patris imperfectione, ut cum Baldo, Tiraquello, Menochio, Intrigliolo, Gregorio Lopez, & aliis notant Giurba *de ſucceſſ. feudor. §.* 2. *gloſ.* 4. *poſt nu.* 40. *verſ. declara nona, & gloſ.* 11. *a num.* 40. Maſtrill. ad Petr. de Greg. *de conceſſ. feudi, p.* 4. *q.* 8. *litt. B. verſ. ſubintelligo*, Camill. de Laratha *in Theatro feud. part.* 6. *dilucid.* 24. *n.* 4. & Carolus de Graſſ. *de effect. Cleric. effectu* 4. *n.* 39. & ſi filium non habeat, ſed fratrem, ille ſuccedit, ut poſt Scribentes *in dicto cap.* 1. *an mutus, vel alias imperfectus*, docent Luna *conſ.* 3. Petr. de Greg. *de conceſſ. feud. dicta part.* 4. *quæſt.* 8. *num.* 28. *&* 29. Paulus Chriſtineus *deciſ. Belgic.* 151. *num.* 1. *cum ſeqq. tom.* 1. ac ſi fratrem non habeat ſuccedunt agnati proximiores, Alvarot. *de feud. titul. quæ ſit prima cauſa benef. amit. cap.* 1. *§ fin. num.* 20. quem, & alios refert, & ſequitur Intrigliol. *de feud. cent.* 2. *art.* 1. *a n.* 570. Urſinus *de feud.* 1. *part. q.* 8. *art.* 1. *n.* 45. Soosbek *de feud. part.* 13. *n.* 100. *verſic. tertia concluſio eſt*, Balzaran. *de feud. in rubr. tit. an mutus, num.* 4.

Nec oberit dicere, prout ex adverſo dicebatur, talem a natura imperfectum pro mortuo haberi, vel ac ſi natus non eſſet, nam reſpondetur mutum, ſurdum, aut alias a natura imperfectum ſuapte natura ſucceſſibilem eſſe, & ſolum illi obſtare caſuale impedimentum, quod illum reddit inhabilem ad deſerviendum, ut docent Andreas de Iſernia *in d. §. mutus, tit. Epiſcop. vel Abbat. num.* 5. *verſic. ſed quia, & num.* 6. Monach. *de feud.* 1. *part. cap.* 57. *num.* 25. *&* 26. *videndus nu.* 14. ac proinde Baldum ſequutus inquit Balzaran. *dict. tit. an mutus, cap.* 1. *n.* 10. *verſ. ultimo nota*, quod feudum in muto, & ſurdo, habitu ſaltem, licet non actu conſiſtit. Unde Doctores noſtri, qui in terminis *cap. ſi aliquem* vocantis proximiorem patruum ſecundogenitum nepoti ex filio primogenito prætulerunt, filium primogeniti imperfecti adhuc viventis patruo præferendum conſtanter aſſeruerunt, ut videre eſt apud Petr. de Gregor. *de conceſſ. feudi, part.* 4. *qu.* 3. *ad fin.* Cumiam *dict. cap. ſi aliquem, verbo maſculus, n.* 29. Intrigliol. *de feud. cent.* 2. *art.* 3. *n.* 17. *&* 18. *addit. ad conſ.* 3. Aloyſii de Sept. *num.* 5. & in filio primogenito furioſi, qui vere incapax eſt magis, quam mutus, & ſurdus, hic enim (ſi ſignis edoceri poteſt) ex probabiliori ſententia matrimonium contrahere, & alios actus facere valet; ille autem ſi in furore perſeverat, nullo modo capax eſt, videndus Thomas Sanchez *de matrim. lib.* 1. *diſp.* 8. *a num.* 12. *verſ.* Paulus Zacch. *in quæſt. Medicolegal. lib.* 2. *qu.* 8. *de mutis, & ſurd. nu.* 9. quod ſtante ſtatuto vocante proximiorem, aut ſequentem in gradu, ſuccedat ad excluſionem patrui ſecundogeniti, dixerunt Caſtillo Sotomajor, *contr. lib.* 3. *c.* 13. *num.* 54. *&* 55. Giurba *de ſucceſſ. feud. §.* 2. *gloſ.* 6. *n.* 84.

Ex quibus deducitur, mutum, ſurdum, aut imperfectum, non haberi pro mortuo, ſeu non nato, quandoquidem præcitati DD. ex ipſius imperfecti perſona, filium ejus ad ſucceſſionem admittendum eſſe, aliis excluſis proximioribus, intrepide concludunt: quod evincit patrem ſaltem habitu ſucceſſibilem eſſe, & ab eo in filium ſucceſſionem derivari, non ita dicendum, ſi pro mortuo, aut non nato imperfectus eſſet habendus.

Et fortius probatur ex textu *in dicto cap.* 1. *tit. an mutus, vel alias imperfectus*, ibi, *quidam tamen dicunt, eum qui talis natus eſt, feudum retinere non poſſe, quia ipſum ſervire non valet*. Ex quibus verbis, juncto principio illius textus, manifeſte colligitur, Sapientes Mediolanenſes non alia ratione fuiſſe motos ad denegandam feudi retentionem taliter imperfecto, niſi quia militare ſervitium, ſtante illo impedimento, præſtare non poterat, quod & indicant verba ſequentia, ibi, *Sic dicimus in Clerico, & fœmina, & in ſimilibus*, quos certum eſt capaces eſſe ſucceſſionis, ſed ideo feudum non retinent, quia deſervire non poſſunt. Unde non recte dicitur, imperfectum haberi pro mortuo, aut pro non nato, & idem non poſſe ſuccedere, & licet comparetur fœminæ, hoc magis evincit ſuapte natura ſucceſſibilem eſſe, prout in Regnis utriuſque Siciliæ ex *d. Conſtitut. ut de ſucceſſionib.* videmus obſervatum in fœminis, quæ ſuccedunt in feudis, & deſerviunt per ſubſtitutos.

Ulterius, & ex eodem textu evincitur ſolam retentionem imperfecto prohiberi, & per conſequens ſucceſſionem de facto propter illud impedimentum, non autem ſucceſſionem de jure, idcircoque dicunt DD. quod ſuccedit de jure,

non

non ut ſibi feudum retineat, ſed ot reſtituat agnato proximiori, ut io puncto firmant Camillus de Laratha in *Theatr. feud. part. 6. delucidat. 24. num. 6.* quia alios laudat, Hotoman. *de feud. tit. 6. Epiſcop. vel Abbat. in cap. 1. §. mutus, verbo retinere*, quem ſequitur Harthman. Piſtor. *lib. 2. q. 32. num 38. verſ. nihil itaque*, Balzaran. *in Rubr. d. tit. an mutus, vel alius imperf. num. 5.*

Et hinc fit, quod huic imperfecto datur vita, & militia abſque onere ſervitii, Juan. Aloyſ. de Septimo apud Lunam *conſ. 3. n. 9.* ubi additio Petr. de Greg. *de vita militia, qu. 4. n. 9.* Intrigl. *de feud. centur. 1. qu. 57. num. 27.* Giurba *de feud. §. 2. gloſſ. 8. n. 41. in fine*, quam vitam, & militiam non poterit conſequi prædictus D. Gabriel imperfectus, ſi Mazareni Comes ejus frater in præfatis feodis non ſuccedis.

Quare concludimus in hoc Articulo Mazareni Comitem, vel ex prærogativa melioris lineæ, vel ex perſona dicti Don Gabrielis ipſius fratris, qui Racudiæ Comitem ætate præcedit, debuiſſe in prædictis Statibus, & feudis manuteneri.

ARTICULUS QUARTUS.

Mazareni Comiti debuit concedi prædictorum Statuum manutentio ob qualitatem melioris originis, quia in pari gradu reperitur maſculus ex maſculo; at vero Racudiæ Comes maſculus ex fœmina.

357 SEcluſa prærogativa melioris lineæ, de qua in præcedenti Articulo, & ex ſola qualitate melioris ſexus, ſeu originis, prædictum Mazareni Comitem, licet natu minorem, dicto Racudiæ Comiti majori natu præferendum quamplurimis rationibus nobis omnibus indubitanter placuit. Sed ſelectioribus propoſitis, breviter in hoc Articulo prædictæ prælationis fundamenta pro noſtri judicii juſtificatione in medium proponemus.

358 In feudorum ſucceſſione agnationis qualitas ſemper inter omnes alias ad ſuccedendum requiſitas ita caput exſulit, quantum lenta ſolent inter Viburna cupreſſi, nam ſive de primævo feudorum jure loquamur, ſive de municipali in terminis Conſtitutionum, & Capitulorum Regni, illam abſque controverſia conſideratam, & magni habitam reperiemus.

359 De jure communi feudorum regulariter loquendo, & ſecluſa conceſſione, ſeu inveſtitura aliter diſponente, fœmina a ſucceſſione feudi penitus fuit excluſa, & per conſequens maſculus ex ea deſcendens, tanquam ex radice ſucceſſionis incapaci, ut de primo ſunt expreſſa jura *in cap. 5. verſic. & non filia de natur. ſucceſſ. feud.* ubi Gloſ. *verbo filia cap. 1. & quia verſ. hoc autem notandum de his, qui feud. dar. poſſ. cap. 1. verſ. ed filias vero, de ſucceſſ. fratr. cap. 1. §. quin etiam Epiſcop. vel Abbat.* Alvarot. *de feud. tit. de gradibus*, §. 1. nu. 3. Lanar. *repetit. feud. fol. 397. n. 55.* Georgius *repetit. feud. cap. 51. num. 8.* Schrad. *de feud. par. 7. cap. 4. n. 1.* Borrell. *in ſumma deciſ. part. 1. tit. de feud. num. 164.* Cumia *in d. cap. Si aliquem in prælud. num. 73.* & alıis multis relatis, Giurb. *de feud. prælud. 6. num. 19. & de ſecundo*, Gloſſ. *in dicto cap. 1. verbo filia, de natur. ſucceſſ. feud. dicto cap. 1. §. & quia, verſ. hoc autem notand. de his, qui feud. dar. poſſ. dict. cap. 1. de ſucceſſ. fratr.* Bald. *in l. quoties 12. n. 2. C. de ſuis, & legit.* Pariſ. *conſ. 23. n. 27. & 28. lib. 1.* Petr. de Gregor. *de feud par. 6. qu. 16. num. 4. & 5. & qu. 17. num. 4.* Graſſ. *de effectibus Clericat. effect. 4. n. 35. 36. & 37.* Aſtlict. *de feud. tit. de ſucceſſ. feudor. § filia, n. 1.* Menoch. *conſ. 976. num. 1. cum ſeqq.* Scaccia *de judiciis, lib. 2. cap. 9. num. 1640. & 1641.* Alvarottos, Georgius, Lanar. & Schrader. ubi proxime, Laratha *de feud. par. 9. dilucid. 82. n. 7.* Harthman. Piſtor. *lib. 2. qu. 35. num. 27.*

360 Imo etſi conceſſio facta ſit pro maſculis, & fœminis, aut pro hæredibus utriuſque ſexus (quo caſu fœminæ, & ex eis deſcendentes ſucceſſionis ſunt capaces) dicunt communiter DD. quod eſt intelligendum deficientibus maſculis agnatis, etiam remotioribus, nam iis extantibus non admittuntur fœminæ, & ex eis cognati; quomodo accipiunt text. *in cap. 1. de eo, qui ſibi hæredibus ſuis maſcul.* ut per Alvarottum, & *cæteros repetentes*, ibid. Roſenthal. *de feud. cap. 7. concl. 40. nu. 12.* Schrader. *dict. par. 7. cap. 4. n. 60.* Harthman. Piſtor. *d. qu. 35. num. 18.* Facchineus *controv. jur. lib. 7. cap. 44.* Sanleges. *reſol. civil. tom. 1. cap. 24. num. 4.* & multis laudatis Andreol. *contr. 252. a num. 4. & ſeqq. & controverſ. 253. a num. 1. part. 4.*

361 De jure vero municipali, ſi Regni Conſtitutiones, *In aliquibus, & ut de ſucceſſionibus*, inſpiciamus, communemque Doctorum ſequamur acceptionem; certum eſt fœminas miſerationis cauſa, & ſpeciali jure, ita demum ad ſucceſſionem feudi fuiſſe admiſſas, ut non excludant maſculos proximiores, aut in pari gradu, ſed tantum illos, qui fuerint remotiores, ut firmat Petr. de Gregor. communiter in Regno receptus, *de conceſſ. feud. part. 6. qu. 16. num. 5. & ſeqq.* & ſic in paritate gradus incorrectum remanſit jus commune feudorum, ut docet Iſernia *in dicta conſtitut. in aliquibus in princip verſic. ſic de jure feudorum*, & poſt eum Rovitus *ſuper pragm. 11. de feudis, num. 16. verſic. nec prædictis refragatur, & num. 18. verſ. quæ omnia, & num. 22. verſ. quibus ſic*, Urſin. *de feud. par. 2. quæſt. 63. art. 1. ſub numer. 28. verſic. ſecundo reſpondetur*, Alexand. *in conſil. cauſa*, *Sclafani*, poſt Marinum *var. reſol. tom. 2. num. 46. & 47.*

362 Diximus hoc procedere ſequendo communem acceptionem dictarum Conſtitutionum in his Regnis utriuſque Siciliæ apud noſtros, & Neapolitanos Expoſitores, nam ſi illarum tenores attenderemus, aliter, & fortaſſe verius dici deberet, nempe fœminas ad ſucceſſionem admitti in feudis ad excluſionem maſculorum remotiorum inter illos tantum feudatarios Francorum jure viventes, non autem inter viventes jure Longobardo, inter quos, extantibus maſculis etiam remotioribus, fœminæ a ſucceſſione excluſæ erant, ut numeris præcedentibus probavimus, hoc enim expreſſe cavetur in dict. Conſtitut. *ut de ſucceſſionibus*, in qua poſtquam in principio dixerat Imperator, filios, nepotes, pronepotes, & deſcendentes utriuſque ſexus ad ſucceſſionem feudi eſſe admittendos, ſervata ſexus, & majoris ætatis prærogativa inter viventes ſpecialiter jure Francorum, & quod mulier in capillo præferretur maritatæ, & dotatæ, ſubjungit hæc verba ad finem *in verſ. ſi autem*, ibi, *ſi autem vivant jure Longobardo, collatis dotibus, in viriles partes ſucceſſione diviſa, portionem ſuam conjugatæ, ſeu conjugatæ quæcumque ſint, poterunt vindicare*, ex quibus deducitur differentiam fuiſſe conſtitutam inter viventes jure Francorum, & Longobardo jure viventes, & per conſequens illam prærogativam, quod in pari gradu maſculus fœminam excluderet, non vero in gradu ulteriori, ſolum fuiſſe conceſſam viventibus jure Francorum, quod erat ſpeciale in Regno, relinquendo incorrectum jus Longobardum inter hoc jure viventes, ut tunc fœminæ ſuccedere poſſent, quando nullus ſupereſſet maſculus etiam remotior, quomodo eſt intelligendum, quod Conſtitutio dicit in dicto *verſ. ſi autem*, ut ſcilicet filiæ maritatæ, collatis dotibus, portionem ſuam poſſint vendicare in feudo, quando ob deficientiam maſculorum in illo ſuccedunt, quam differentiam, licet ſic non explicent, agnoſcunt Gloſſa, & Iſernia ibidem verbo *filia autem*, & verbo *excludunt*, & conducit ad ea, quæ diximus ſupra art. 3. ex num. 198. cum ſeqq. pro explicatione *cap. ſi aliquem*.

363 Hæc licet ita ſint, non debemus a communi acceptione recedere, quia jam in Regno jure Francorum vivitur, præcipue ab inteſtato, & etiam ex teſtamento, ſi forma contraria non appareat, & ſolum ſervatur jus Longobardorum in iis, quæ noſtris Capitulis, & Conſtitutionibus non repugnant, utpote jus commune Regni, ſicut jam probavimus, & explicat late Giurb. *de feud. dicto prælud. 1. num. 20. & 21. & prælud. 6. num. 1. cum ſeqq.*

364 Si autem inſpiciamus diſpoſitionem dicti *cap. ſi aliquem*, idem fere cautum reperiemus quoad ſucceſſionem fœminarum, quod diſpoſitum erat per dictam Conſtitutionem, *ut de ſucceſſionibus*, inter viventes jure Francorum, in illo namque ſexus, & primogenituræ prærogativa ſervari jubetur, ut maſculus fœminam excludere habeat, corrigendo jus commune Longobardorum in illo tantum caſu, quo fœmina gradu proximior cum maſculo remotiori, nempe, de inferiori linea, & gradu concurrit, in quo omnes noſtri Regnicolæ conveniunt.

365 At ſi noviſſima attendamus Capitula, hoc aliquantulum immutatum perſpicimus; quia non ſolum in pari gradu, ſed etiam quando maſculus eſt remotior fœminam excludit, cum enim propter antiquorum altercationes, opus eſſet prædictum *cap. ſi aliquem* declarare, ut ſcilicet primogenituræ, & lineæ prærogativa, & inter exiſtentes in linea, gradus proximitas, & melioris ſexus qualitas deberet attendi; æquiſſime fuit proviſum, quod fœmina prætextu gradus proximioris non poſſet excludere maſculum ex maſculo de meliori linea, grado tamen remotiorem, neque etiam alteram fœminam ex maſculo ſtrictioris lineæ, ut in dicto Cap. 204. Imperat. & Dom. Noſtri Caroli, & dicto Cap. 18. Dom. Regis Philippi, quod ut jam diximus, favore agna-

tio

Digitized by Google

tionis ſtatutum eſt , ut feuda conſerventur in Domo , & familia, a qua proceſſerunt : intelligendo hoc modo diſpoſitionem dicti *cap. Si aliquem* in illis ſæpe repetitis verbis *ſeaus , & primogenitura prærogativa ſervetur , ut maſculus fœminam, & juniorem major natu præcedat*, videlicet , quod qualitas melioris ſexus a Capitulo primo loco conſiderata præcederet qualitatem primogenituræ in fœminis concurrentibus cum maſculis agnatis, argumento text. *in l.1. ff. de albo ſcribendo , l. quoties, ff. de uſufructu* cum vulgatis, & ſolum primogenitura in fœminis deberet attendi , quando melioris ſexus qualitas ceſſaret , juxta ſuperius dict. art.3. n.330. & ſeq. qua ratione dicunt noſtrates prærogativam ſexus potiorem eſſe , quam ætatis , Petr. de Greg. *de conceſſ. feud. par.4. quæſt.6.* Muta *in dict. cap. Si aliquem , nu.* 218. *&* 243. qui alios laudat .

366 Et quidquid ſit in terminis prædictarum Conſtitutionum, & dicti *cap. Si aliquem* , in quibus DD. noſtri dicunt prælationem maſculis conceſſam in paritate gradus eſſe ob favorem agnationis , ſi non proprie, quia fœminæ invitantur ſaltem ſecundum quid , ut notant Afflict. *in d. Conſtit. in aliquibus , num.*71. *tom.* 2. Petr. de Greg. *de conceſſ. feud. par.4. qu.6. num.2. &* 3. Cumia *de feud. in d. cap. Si aliquem , verb. ſexus , num.*13. *& verb. maſculus , n.*114. Milen. *d. deciſ.8. num.*146. *lib.* 1. Intrigl. *dicta cent.2. art.* 51. *num.*10. Cennerius *in cap. Si aliquem , verſ. ſed tractandum , n.*41. *fol.*281. Muta *in d. cap. Si aliquem , nu.*233. Giurba *de feud.* §.1. *gloſſ.*3. *num.*5. *&* 6. Minadous *deciſ.*36. *num.*9. *&* 10. Pretus *diſcept.*4. *num.*24. eo quod antiquum jus commune feudorum maſculos agnatos, exclusis fœminis, & deſcendentibus ex eis, in infinitum admittens , ſolummodo fuit correctum , quando fœmina , aut cognatus proximior reperitur , ſicque in paritate gradus remanſit illibatum , & incorrectum , ex Doctoribus laudatis ſup. num. 361. quibus & adſtipulantur idem Afflict. *ubi proxime , n.*3. Petr. de Gregor. *dict. par.4. qu.1. num.7. &* 8. Giurba *prælud.6. num.*19.

367 Negari minime poteſt , quod per noſtra noviſſima Capitula ſupra citata fuit contemplata agnatio clariſſimis, & expreſſiſſimis verbis, ibi , *a tal che li Stati , e Baronie venghino a conſervarſi , e perpetuarſi nella caſato , e cognome, donde procedono* , illud enim verbum *caſata*, latine *Domus* , ſignificat idem quod agnatio , *leg. pronunciatio, §. penult. ff. de verb. ſignific. cap.1. de ſchiſmaticis, lib.6.* Bart. *in l.1. n.3. ff. ad Sillanianum*, Simon de Petris *libr.3. interpret.3. dubitat.1. ſolut.11. num.9.* Briſſon. *de verbor. ſignific. libr.4. verbo Domus, fol.163. pag.2.* Soccinus junior *conſ.*103. *num.*32. *&* 33. *vol.*2. Thom. Marinus *de feud. tit.5. numer.*18. Giurb. *de feud. prælud.4. num.17. verſ. aut ſi pro ſe, & illis de domo ſua*, quod non negat Molin. *de primog. lib.3. cap.4. num.6.* dum *in n.*11. ſe explicat dicens, *niſi alia ſuadeant* , & ipſe loquebatur in terminis majoratus habentis ſubſtitutiones regulares, idemque ſignificet verbum *cognome , dicta leg. pronunciatio , §. familia , ff. de verb. ſignific.* cognati namque non ſunt de cognomine , & familiæ , a qua feudum procedit, ut firmant DD. allegati num. præcedenti, & Corſett. *conſil.*11. *num.*10. & ſolum agnati cognomen ſuæ familiæ conſervant , *Hiſpana lex 3. tit. 21. part. 2.* ibi , *Porque ſiempre los homes el nome del padre ponen primeramente delante* , Tiraquell. *de nobilitate cap.18. num.*21.

368 Unde cum in dictis noviſſimis Capitulis ratio agnationis conſervandæ inter deſcendentes a primis feudorum acquiſitoribus in cauſa fuerit , ut maſculus remotior excluderet fœminam proximiorem , imo & quod fœmina agnata , & de meliori linea (qualis eſt filia primogeniti) excluderetur a patruo ſecundo , vel tertiogenito contra ordinarias regulas primogenituræ : non eſt amplius dubitandum , quod non ſolum in paritate gradus maſculus agnatus , licet ætate minor, excludere habeat fœminam, & cognatum ex ea majorem natu, ſed etiam ſit præferendus fœminæ, & cognato proximiori, quoties eadem militet agnationis conſervandæ ratio, ut jam ſupra tetigimus in tertio Articulo ex Corſetto *conſil.9. num.36. conſil.* 11. *num.* 10. *& in fine expreſſe in conſil.*18. *num.*17. *&* 18. *& in verſ. iſta ergo de Suriana* , & melius *conſil.* 19. *numer.* 36. *&* 37. Corſett. filio *ad patrem conſil.* 10. *num.*41. & Barone *in allegat. Joancaſci poſt tom.2. de citat. num.*35. qui licet in aliis caſibus extenſionem prædictorum Capitulorum negare tentaverint , tamen ob ſermonem expreſſam agnationis conſervandæ , ex vi comprehenſive ad alios extendant .

369 Et in noſtris terminis ſecluſa etiam diſpoſitione prædictorum Capitulorum , eſt concors omnium noſtrorum ſententia, a qua nullus hucuſque receſſit, quod in paritate gradus agnatus, & ſic filius fratris præferri debeat cognato, etſi filio ſororis , licet iſte ſit major ætate ; ita expreſſe firmant Petrus *conſ.19. colum.1. verſic. Item eſt dubium*, Petrus de Gregor. *de feud. part.4. quæſt.7. num.*20. Cumia *in dict. cap. Si aliquem, verbo maſculus, num.109. & ſeqq. & verbo prærogativa, num.*8. Intrigliol. *de feud. dict. cent.2. artic.*51. *per tot.* Muta *in dict. cap. Si aliquem , num.*245. Provenzal. ad Bertachinum, *verbo filius* , & de Neapolitanis in terminis dictarum Conſtit. idem docuerunt Molpheſ. *ad conſuetud. Neapol. par.4. quæſt.40. num.*11. Laratha *de feud. part.9. dilucid.36. numer.10. & dilucid.82. num.6.* Rovit. *in pragmat. Neapolit.*11. *tit. de feud. ante num.16. verſic. nec prædictis, & ante num.18. verſ. quæ omnia, & num.*23. Urſin. *de feud. par.2. qu.3. art.1. num.28. verſ. ſecundo Reſpondetur*, & de exteris Ancherenus *conſ.* 359. *num.* 3. Ruinus *conſil.* 49. *num.6. & conſil.*100. *num.8. lib.1. & conſil.69. num.*24. 25. *&* 26. *libr.3.* Alciat. *conſil.15. num.6. lib.8.* quos, & alios refert , & ſequitur Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt.404. numer.9.* Peregr. *de fideicom. art.26. num.2. verſ. compertum eſt autem, & num.17. verſic. paſſus ut videtur*, Curtius junior. *de feud. 3. par. princip. num.26. inter tract. diverſ. tom.10. part. 2. fol.* 95. Mantic. *de tacit. lib.22. tit.16. n.*14. Harthman. Piſtor. *lib.2. qu.35. num* 27. Cioff. *conſil.4. num.8. lib.2.* Menoch. *conſil.976. per tot. & a num.18. &* 19. Scaccia *de judiciis lib.2. cap.9. num.1662. & a num.*2666. Cancer. *variar. part.3. cap.* 21. *num.89. verſic. ad quod conducit* , Burſatt. *conſil.* 229. *num.39. tom.3.* Altograd. *conſil.63. num.9. tom.2.* Spada *conſ.* 22. *num.*3.

Cujus aſſertionis illa ratio redditur , quia quotieſcum- 370
que conſideratur agnatio , maſculus ex fœmina non dicitur maſculus in concurſu maſculi ex maſculo , per quem vere agnatio conſervatur , late Aguirre *de ſucceſſ. Regn. Portug. part.5. num.24. & 28. fol.*75. Altograd. *conſil.53. num.*117. *lib.*1. Menoch. *conſ.973. &* 976. Pratus *diſcept. forenſ. cap.4. num.27. &* 28. Lara *in compend. vit. homin. cap.30. num.*72. & ſicut maſculus ille agnatus fœminæ præfertur , ita & maſculo ex eadem fœmina , ut poſt Afflict. Petrum de Gregor. Cumiam , & Intrigliol. ſupra laudatos, docet Camillus de Laratha *d. par.9. diluc.82. n.6. fol.*426. & quando aliquis excluditur propter favorem agnationis, excluduntur omnes illius deſcendentes, Fab. de Anna *conſ.92. n.68. lib.*1. D. Joan. del Caſtillo *contr. lib.5. cap.129. num.*30.

Unde deſcendendo ad caſum illius litis , extra omnem 371
controverſiam nobis viſum eſt , Comitem Mazareni, utpote maſculum ex maſculo , licet ætate minorem , præferri debere Racudiæ Comiti maſculo ex fœmina , quamvis natu majori , quia ſtantibus prædictis Cap. noviſſimis conſideratur agnatio , prout ſupra probavimus, & abſurdiſſimum eſſet dicere , quod quando prædictus Comes Mazareni excludere deberet Donnam Catharinam amitam , ſi hodie viveret , non obſtante quod eſſet gradu proximior , juxta expreſſam dictorum Capitulorum diſpoſitionem, non poſſit excludere ejus filium Racudiæ Comitem in pari gradu, eo ſolum quod reperiatur major ætate , qua potentior eſt prærogativa ſexus, ut jam oſtendimus *n.*365. ad finem (omittimus replicationem Advocatorum dicti Comitis Racudiæ , dum contendunt , quod ipſe non veniat repræſentando matrem , ſed ex perſona ſua proprie, quia huic ſcrupulo faciemus ſatis infra ſuo loco reſpondentes objectioni ſuper non extenſione Capitulorum Regni) ac ideo ex hoc tantum capite omnibus aliis ceſſantibus (quæ non ceſſant) pro indubitato habuimus, eidem Mazareni Comiti manutentionem dictorum Statuum eſſe concedendam .

Quibus non obſtant , quæ ab Advocatis alterius partis in hoc puncto ſunt oppoſita , leviſſimi enim ponderis ſunt, & eis propulſatis , firmiora , ac ſtabiliora redduntur noſtra fundamenta .

Primo dicunt , jus commune feudorum non eſſe rece- 372
ptum in hoc Regno , ad quod probandum allegant Corſett. fil. *in addit. ad patrem, conſ.7. n.6. & ſeqq.* qui id fundat *in dicta Conſtitut. in aliquibus tit. de ſucceſſ. fil. Comit. vel Baron.* ubi Imperator pravam appellat conſuetudinem illam introductam , per quam maſculi remotiores fœminas proximiores excludebant , ex quo deducunt, quod ſi jus commune feudorum eſſet in Regno receptum , utique non diceret pravam eſſe dictam conſuetudinem , quæ conformis erat prædicto feudorum juri , & etiam allegant Minadoum *in Conſtit. Regni , fol.54. col.2. verſ. unde arguitur, & not.2. num.69. fol.80. col.2.*

Cui oppoſitioni reſpondemus , tum Corſettum loqu- 373
tum eſſe contra communem DD. noſtrorum opinionem,

dicen-

dicentium, jus Longobardum, & ſic jus feudorum fuiſſe jus commune illius Regni, & hodie ſarvari in iis omnibus, in quibus correctum non reperitur per noſtras Conſtitutiones, & Capitula, prout probavimus ſupra art. 3. num. 194. ex Conſtitutione *Puritatem*, *de præſtandis Sacr. Bajul.* & ultra ibidem laudatos conſtanter tenent Cannet *in cap. volentes, fol.* 106. *n.* 10. *& ſeqq. & in cap. Si aliquem, fol.* 237 *a.* 1. *&* 2. Intrigl. *de feud. cent.* 1. *cap.* 4. *a n.* 26. *uſque ad* 32. *& per tot.* Petr. de Gregor. *de conceſſ. feud. par.* 4. *qu.* 1. *n.* 1. 2. *&* 3 *cum ſeqq.* Laratha *de feud. par.* 2. *dilucidat.* 22. *fol.* 23. & de Franchis *dec.* 115. *per totam*.

374 Tum Corſetti aſſertionem nullo modo probari poſſe ex dicta Conſtitutione *in aliquibus*, ac quod dicatur prava conſuetudo illa, quæ maſculos remotiores fœminis proximioribus præponebat, quia ibidem non fuit aſſignata forma ſuccedendi in feudis regularibus, ſed regularibus quaternatis, (quæ poſtea data fuit in Conſtitutione, *ut de ſucceſſionibus* &c. immediate ſequenti *de ſucceſſione nobilium in feudis*) & ſolum fuit edita prædicta Conſtitutio ad reformandam iniquam illam conſuetudinem introductam in ſucceſſione bonorum Comitum, & Baronum filias relinquentium, dum excluſis filiabus contra æquiſſimam Juſtiniani Imperatoris *in l. maximum vitium, Cod. de liber. præter.* remotiores agnati non ſolum bona feudalia, in quibus ſecundum jus commune feudorum ſuccedere poterant, ſed etiam libera; & allodialia ſibi vendicabant, & prædictas filias fœminas pro arbitrio maritabant; quod Fridericus Imperator abrogavit per illam Conſtitutionem, damnando ut pravam talem conſuetudinem ſuccedendi in allodialibus, & conſulendo miſeris fœminis, prout ibidem diſponitur: qui intellectus aperta colligitur ex lectura illius textus, & illum aſſignat Afflictus ibi in principio, & quod dicta Conſtitutio non procedat in feudalibus, ſed tantum allodialibus, prout indubitatum firmat Marcianus *diſp.* 5. *num.* 25. *verſic. Minadous*.

375 Secundo objiciunt, quod ex quo per noſtras Conſtitutiones, & Capitula fœminæ ſunt habilitatæ, & admiſſæ ad ſucceſſionem feudorum, ſi maſculi proximiores non exiſtant, non poteſt dici conſiderata agnatio, ſed ſolum prædilectio maſculini ſexus in paritate gradus, ac ideo concurrente maſculo ex fœmina cum maſculo ex maſculo, ſi illa major natu reperiatur, præferendus eſt, quod multis Doctoribus tum Regnicolis, tum Neapolitanis, Hiſpanis, & exteris probare tentarunt, quos conſulto omittimus brevitati conſulentes, quia punctus eſt ſatis notus, & facillimo negotio ab eo nos expediamus.

376 Reſpondemus igitur, concluſionem prædictam in terminis dictorum Capitulorum Regni 204. Dom. Imperat. Caroli, & 18. Dom. Regis Philippi non eſſe abſolute veram, quia ut jam oſtendimus, & probant DD. noſtri ex verbis ſupra num. 367. relatis, prælatio maſculis conceſſa non ſolum conſideratur, quando concurrunt cum fœminis in pari gradu, ſed etiam cum fœminæ ſunt gradu proximiores, ſicuti accidit in concurſu nepotis ex maſculo cum amita, & neptis ex primogenito cum patruo ſecundogenito: his enim caſibus, licet amita ſit proximior, excluditur a nepote, & quamvis filia primogeniti ſit de meliori linea, cujus ratione proximior exiſtit, & in primogenito regulari eſſet præferenda, excluditur etiam a patruo ſecundogenito, & hoc ex expreſſa ratione, ut feuda conſerventur in familia, & cognomine, unde proceſſerunt, qua moti noſtrates, Capitula prædicta extendunt ad alios caſus ultra expreſſos, in quibus conſiderari poſſit idem favor conſervandæ agnationis, ut conſtat ex dictis num. 368.

377 Imo, quod magis eſt, etiam in terminis dictarum Conſtitut. *In aliquibus*, *ut de ſucceſſionibus*, *& cap. Si aliquem*, illa prælatio maſculis in pari gradu conceſſa, dicunt multi ex noſtratibus, quod reſpexit favorem agnationis, relinquendo uſque ad illum gradum jus commune feudorum incorrectum, quod negari non poteſt, maſculos agnatos etiam remotiores ſemper fœminis, & earum deſcendentibus ob eundem agnationis favorem prætuliſſe, ut bene probant ſupra laudati num. 366.

378 Qua ratione dicit Joſeph Cumia *in d. cap. Si aliquem*, *verbo maritata*, *num.* 10. 11. 12. 42. *&* 51. & verbo *in capillo*, *num.* 8. *cum ſeqq.* fuiſſe prælatam ſororem in capillo ſorori maritatæ, quia ſcilicet, mulier innupta eſt agnata, & familiam conſervat melius, quam nupta, de quo latius inferius.

379 Eſt ergo diſtinguendum inter agnationem vere, & proprie ſumptam, & illam, quam fictam, & impropriam, ſeu artificioſam communiter DD. vocant: ſi de vera, & propria agnatione loquatur, certum eſt tantummodo dari poſſe in maſculis deſcendentibus ex maſculis per lineam rectam maſculinam, *princip. inſt. de legitima agnatorum ſucceſſione*, *l. 1. pronunciatio*, *§ familiæ*, *verſ. communi jure*, *l. familiæ appellat. ff. de verb. ſignific.* cum aliis adductis a Molin. *de primog. lib.* 3. *cap.* 5. *a num.* 1. *& per tot.* ubi ejus addentes, lata Caſtillo Sotomajor. *lib.* 6. *controv. cap.* 129. *cum trib. ſeqq.* Don. Jo. Baptiſta de la Rea *deciſ. Granat.* 34. *per.* 2. qui de hac materia ex profeſſo agentes alios cumulant. Si autem de ficta, & artificioſa, negari non poteſt, eam conſiderari inter maſculos cognatos, & ſic deſcendentes ex fœminis, ut fatentur omnes proxime citati, & alii infiniti, quos recenſere otioſum eſt.

Dum autem DD. noſtri dicunt per Conſtitutiones, & 380
Capitula Regni conſideratam fuiſſe agnationem, non loquuntur, nec intelligendi ſunt de illa vera, & propria, in qua ſoli comprehenſi cenſentur maſculi ex maſculis agnatis, hæc enim non conſideratur, quando in diſpoſitione, aut ſtatuto vocantur fœminæ, ſeu cognati, (niſi vocati ſint in defectum agnatorum, vel poſt plures gradus ſubſtitutionum inter maſculos ex maſculis, ad quos reſtricta eſt agnationis conſervandæ ratio, juxta diſtinctionem Molinæ *d. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 50. *verſic. ex quibus*, communiter receptus, ut per addentes *ibidem dicta num.* 50. *verſ. aut agnatio*, *& verſ. primus caſus*, *& verſ. tertius caſus*, qui infinitos laudant, Caſtill. *d. libr.* 6. *controv. cap.* 133. *num.* 11. *cum ſeqq. & cap.* 92. *per tot.*) ſed exaudiendi ſunt de prædicta ficta, & artificioſa agnatione, quæ conſideratur inter maſculos deſcendentes ex fœminis, ſecundum DD. ſtatim laudandos.

Et quidem non abſolute, itaut quandiu extet maſculus 381
ex maſculo, deſcendens ab illa fœmina, ſeu cognato, qui prius ſucceſſionem occupavit, non poſſit alia fœmina, vel cognatus de meliori linea, & gradu in primogenito ſuccedere, (prout illam intelligunt DD. quos refert, & ſequitur Larrea *d. deciſ.* 34. *num.* 2. *&* 49. *& deciſ.* 54. *n.* 7. 11. *&* 51.) nam ſi hoc concederemus, excluderetur filia, aut nepos maſculus ex ea ultimi poſſeſſoris, per maſculum remotiorem de linea maſculina primi vocati, ſeu cognati, qui ſucceſſionem occupavit, quod non patiuntur noſtra Capitula: ſed reſtricte, & limitate ad certos gradus, & ſub certa forma irregulari a nobis explicata ſupra in tertio Articulo, num. 330. cum duobus ſequent. ut quandiu commode poſſit, abſque præjudicio filiarum, & deſcendentium ultimi poſſeſſoris, conſervetur agnatio, vel proprie, vel improprie, ne feuda transeant ad alienas familias, a quibus non proceſſerunt, dum conſervari poſſunt abſque detrimento in illis, in quibus ſemel ingreſſa eſt ſucceſſio, quod non ſic explicant DD. noſtri.

Replicant Advocati ex adverſo, in caſu iſtius litis, nullo 382
modo conſiderari poſſe agnationem, nec veram, nec fictam, quia omnia feuda, ſuper quibus erat controverſia proceſſerant a Donna Dorothea Barreſi, & Branciforte nepte, & refutataria Principis Don Franciſci, & proaviæ communis, & ſic ſucceſſio diſceptabatur inter cognatos deſcendentes ex prædicta fœmina, & prætendentes ſuccedere alteri fœminæ cognatæ, utpote nuptæ in aliena familia, qua ratione præferendus erat dictus Racudiæ Comes, qui cum alio cognato in pari gradu major natu reperiebatur, & veniebat ad ſucceſſionem fœminæ cognatæ, juxta diſtinctionem Cumiæ *in d. cap. Si aliquem*, *verbo ſexus n.* 13. *& ſeqq. præcipue num.* 16. *verſ. Aut fœmina*, eo fortius, quia ipſius mater Donna Catharina fuerat nupta in familia de Branciforte, ex Cravett. *conſil.* 831. *&* 877. Vega *conſil.* 63. Albamandell. *conſil.* 86. *&* 87. cum aliis per eum allegatis.

Sed nihilominus non eſſe recedendum a prædicta reſolu- 383
tione cenſuimus, quia ſuperior replicatio in nihilo ſtringit. Primo, nam dato pro vero (ut verum eſt) per noſtras Conſtitutiones, & Capitula conſideratam fuiſſe agnationem, ſi non veram, ſaltem fictam, & eo modo quo commodius potuit attendi, ut feuda conſervarentur in familia primi inveſtiti, aut ultimi morientis, non evanuit, ſeu caſſavit ratio conſervandæ agnationis, eo quod deficientibus maſculis agnatis feuda tranſierint in Donnam Dorotheam nuptam in extranea familia, & Domo de Branciforte, inter ejuſdem quippe deſcendentes eſt attendenda ratio agnationis conſervandæ, ficte, & artificioſe, prout ſupra explicuimus, ut extantibus maſculis ab ea deſcendentibus per lineam maſculinam, præferantur aliis, qui per aliam mediam fœminam deſcendunt, ſicuti in terminis reſolvunt Cephalus *conſ.* 581. *vol.* 4. Manoch. *conſ.* 172. *vol.* 2. *& conſil.* 325. *num.* 41. *volum.* 4. Peregr. *de fideicommiſſ.*

art.

Digitized by Google

art.26. num.29. Epiſcopus Valenzuela, & alii quos ſequitur D. Joan. de la Rea *d. deciſ. Granat.* 54. *num.* 11. ad finem, quidquid in contrarium ſentiat Perez de Lara *de vita hom. cap.30. a num.*119. *cum ſeqq.*

384 Et in feudis eſt communiſſima reſolutio, quod licet deveniant ad fœminam ob maſculorum defectum, & ſic tranſeant in alienam familiam non amittunt propriam naturam, & formam, ſed eam retinent, & dum ſunt penes fœminam dormiunt quouſque naſcantur maſculi ex ea, quibus natis, reaſſumunt feuda naturam ſuam, ex quo a ſtipite maſculo initium habuerant, & illi maſculi, & ex eis deſcendentes ejuſdem maſculini ſexus præferuntur fœminis, & cognatis proximioribus, ita eleganter Caſtrenſ. *conſ.*176.*n.*2.*lib.*1. Cacheranus *conſ.6, num.4. & ſeqq. vol.*2. Everardus junior *conſ.43. num.* 19. *volum.*1. *& conſ.*20. *n.*1. *uſque ad* 16. *& conſ.*29.*num.*14. *& conſ.*50.*num.*44.*volum.*2. Roſenth. *de feud.cap.7. concl.*40. *num.7. & ſeqq.* Valentinus Foſter. *de ſucceſſ. cap.*19. *a num.*7. *num.*11. *& ſeqq.* Milan. *deciſ.*1. *num.*64. 65. 66. *&* 67. *lib.*1. Intrigl. *de feud.cent.*1. *quæſt.*27. *num.*12. *&* 13.

385 Secundo quia tametſi Advocati ex adverſo, multis adductia præſertim ex noſtris DD. Hiſpania, probare intenderint, maſculum ex fœmina proximiorem, aut in pari gradu majorem natu, præferendum eſſe maſculo ex maſculo remotiore, aut natu minore: nam maſculus ex fœmina eſt æque maſculus, & in pari ſexu, & gradu eſt attendenda major ætas ex Phœbo, Pereira, Flores de Mena, Molina Theologo, Gama, Raudenſi, & aliis: adhuc tamen extra chorum cantare arbitrati ſumus, quoniam prædicti, & alii permulti DD. qui in illa prolixa, & ſatis apud Hiſpanos, & etiam exteros controverſa diſceptatione, utrum ex ſimplici, ſed repetita vocatione maſculorum cenſeatur contemplata agnatio? negativam ſententiam tutati ſunt, & ſic pro maſculo ex fœmina ſe ſubſcripſere, niſi expreſſe, aut indubiatis conjecturis conſtet teſtatorem reſpexiſſe ad rationem conſervandæ agnationis, (videndi Molina, Addentes Caſtillo, & la Rea *in locis ſupra citatis num.*379. & ultra eos, Lara *de vita hom d. cap.*30. *a num.* 116. Valenzuela *conſ.* 97. Seſſe *deciſ.*254. *num.* 3. *& num.*52. *uſque ad* 220. & in reſponſu poſt eam *num.5. & deciſ.*374. *&* 412. *part.*4. Cæſar. Barz. *deciſ.97.num.*11. Riccius *collect.* 886. *part.*4. Fontanell. *de pact. clauſ.4.gloſſ.*25. *a num.*13. Mareſcott. *lib.*2. *variar. cap* 149. *num.*2. Anton. Faber. *de errorib. decad.* 28. *error.*8. *num.*6. & alii relati a Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt.*404. Paſchal. *de virib. patr.poteſt.par.4. cap.9. num.*41. *cum ſeqq.* & Peregrin. *de fideicomm. art.*26. *ex num.*12. qui alios multos cumularunt) eo moventur fundamento, quod in tali ſimplici maſculorum vocatione non ſit conſiderata agnatio, ſed ſolum ſexus maſculinus ad excluſionem fœminarum, quibus propter earum fragilitatem dominari non convenit, quo caſu maſculi ex eis cenſentur vocati, & non excluſi, & hoc ita concludunt, quando talis maſculus ex fœmina eſt de meliori linea, & excludi prætenditur per maſculum ex maſculo remotiorem, & de linea inferiori, ut ex eorum lectura apparet.

386 At ſic eſt, quod per noſtras conſtitutiones, & noviſſima capitula expreſſe eſt conſiderata agnatio, ut feuda conſerventur in domo, & cognomine eorum, a quibus proceſſerunt, ut ſatis probatum remanet. Ergo ſequitur, quod concurrentibus maſculo ex maſculo agnato, ſecundum ſuperiorem traditionem, & maſculo ex fœmina in pari gradu, illo de meliori linea, & hoc de linea fœminæ inferiore, eſt extra omnem controverſiam, illum præferri debere, etiam in ſententia prædictorum DD. qui in caſu quo ex diſpoſitione, vel ſtatuto conſideratur agnatio, fatentur maſculum ex maſculo de linea inferiore præferendum eſſe maſculo ex fœmina de meliori linea, & fortius quando ſunt in pari gradu, & ille iſtum præcedit in linea, ultra quod multi ex præcitatis DD. loquuntur in diſpoſitione hominis, & in majoratibus Hiſpaniæ, & aliud dicendum eſt in vocatione Statuti, ubi ſemper conſideratur ratio agnationis conſervandæ, ut expreſſe dixerunt Bardellon. *conſil.*81. *n.*36. Capyc. Latro *deciſ.*127. *n.*48. *&* 49. Seſſe *d. deciſ.*254. *n.*284. *& in reſponſ. num.*7. in terminis Statutorum Italiæ Caſtillo Sotomajor *tom.6. d. cap.*129. *num.*51. *verſic. omnes fere præcitati*, qui prædictam diſtinctionem confirmant.

387 Et quamvis prædicti Advocati dixerint, quod inter duos patrueles non attenditur linea, ſed in pari gradu major ætas, (cui replicationi abunde ſatisfactum eſt in tertio Articulo) adhuc, ex hac qualitate melioris originis, invitis dantibus fateri debent non poſſe excludi Comitem Mazareni per Racudiæ Comitem, & per conſequens, eis non ſuffragari Deciſiones Phœbi, Pereiræ, Gamæ, Flores de Mena, Molinæ Theologi, & aliorum ſupra relatorum, qui loquuntur in caſu, quo nec conſideratur agnatio, nec attenditur prærogativa lineæ, ut ex eis aperte dignoſcitur.

Tertio, quia a veritate deviat aſſerere Donnam Margaritam Branciforti, cui ſuccedi prætenditur, non fuiſſe agnatam, & verius eſt talem fuiſſe, & uti tali ſuccedendum eſſe, non obſtante, quod fuiſſet nupta Don Friderico Columna ipſius unico viro, a quo vidua remanſit. Certum enim eſt fœminam ex maſculo deſcendentem agnatam eſſe, *d.l. pronunciatio ad fin.ff.de verbor.ſignific.l.ag.2.ff.de legitim. hæred. leg. duodecim tab. C. eodem titulo, §. cæterum, inſtit. de legit.agnat.ſucceſſ.gloſſ.marginal.verbo non videtur, in leg. voluntas 4. de fideicomm.* Pariſ. *conſil.*35. *in prin. & n.fin.lib.*3. Simon de Pretis *de interpret.ult.volunt. interpret.*3. *dubit.*1. *ſolut.*11. *num.*66. *&* 77. Molin. *de primogen.lib.*1. *cap.*6. *num.* 39. & ibi addentes *num.*34. *&* 35. *ad finem*, idem Molin. *lib.3. cap.5. num.*3. Caſtillo *lib.2.controv.cap.8. a num.*19. & ex noſtris Siculis Corſett. *conſil.*18. *num.*18. *verſic. iſtud probatur*, qui alios laudat, late Altograd. multos referens *conſil.*86. *num.*46. 388

Quam agnationem non perdit fœmina, licet nupta ſit in aliena familia, ut probant text. *in d.l. voluntas* 4. *Cod. de fideicom.* ubi Paulus, & Jaſ. *in princip.* & Bald. *num.*7. Decius *in l. fœminæ, num.*92. *ff. de reg.jur.* Pariſ. *conſil.*47. *num.* 56 *lib.*3. Molina *d.lib.1.cap.6.num.*39. ex noſtris Cumia *in dicto cap. Si aliquem, verbo maritata, num.*10. Muta *in eodem cap. num.*235. *&* 236. Vincentius Perricone in cauſa Surianæ *verſ.*2. *negando*. 389

Et fortius cum Donna Margarita non habuerit filios, & vidua remanſerit, quo caſu familiam conſervare dicitur, ex Intrigliol, *de feud. cent.*2. *art.*55. *num.*12.

Unde deducitur nos eſſe in primo caſu diſtinctionis aſſignatæ a Cumia *in dicto verbo ſexus, num.*12. nempe quando ille, cui ſucceditur agnatus eſt, quo caſu firmat agnatum præferendum cognato, & ſic habendam eſſe rationem agnationis, quod clarius concludit *in verbo maſculus, num.*77. ac ideo ex doctrina iſtius Doctoris nullum commodum conſequitur Racudiæ Comes. 390

Quarto, quia ſtantibus noviſſimis capitulis, in verbis ſupra relatis num.367. *acciocchè li detti Stati, e Baronie, &c.* debet conſiderari Domus, cognomen, & familia ultimi morientis poſſeſſoris feudi, cui ſucceditur, & cujus proximitas ad ſuccedendum attenditur, ex dictis ſupra in 2. art. & adductis ab Amato *dicta reſol.*10. *num.* 8. Corſetto filio ad patrem *conſil.*25. *num.*29. *& ſeqq.* alias ſi ob finitam lineam maſculinam primi acquirentis, deveniret feudum ad fœminam, vel maſculum cognatum ab illo deſcendentem, ceſſarent prædicta capitula, cum eorum ratio non poſſet verificari, concurrentibus cognatis ad alterius cognati ſucceſſionem, per quos familia primi acquiſitoris proprie non conſervatur; & ſic in prædicto caſu filius ſecundogenitus non eſſet præferendus nepti ex primogenito, nec frater tertiogenitus nepti ex fratre ſecundogenito, qui non ob gradus proximitatem, ſed propter agnatitiam qualitatem præferuntur contra ordinarias regulas primogenituræ, ſcilicet prærogativam lineæ, aut, ut Adverſarii volunt, beneficium repræſentationis, quod abſurdiſſimum eſſet dicere, ac ideo inferendum non eſt ſufficere, quod ſuccedere volens ſit de familia ultimi morientis, ut expreſſe agnoſcit Corſett. *conſil.*11. *num.*16. *& conſ.*18. *num.*18. ubi ea ratione negabat conſiderari agnationem in caſu illorum conſiliorum, quia prætendens ſucceſſionem non erat de cognomine primi acquiſitoris, nec ultimi morientis, firmans hoc ultimum ſat eſſe, ut conſideraretur agnatio, & in his terminis omni caret dubio Comitem Mazareni, utpote de familia, & cognomine Donnæ Margaritæ filiæ D. Franciſci Branciforti illius patrui, & nepris D. Fabritii communis Avi, ultimæque poſſeſſitricis, præferendum eſſe Racudiæ Comiti, qui cognatus eſt ex aliena familia. 391

Quinto, quoniam non eſt abſolute verum maſculum ex fœmina nupta in familia præferri maſculo ex maſculo, & DD. in contrarium allegati limitantur, & taxantur per alios quamplures, qui multis rationibus illorum dicta oſtendunt non poſſe procedere, niſi quando prælatio conceſſa ſuit cuilibet maſculo de familia, ut benè inquit Raudenſ. *conſ.*3. *n.*25. *libri qui in tract. variar. cap.*39. *n.*409. ubi punctum repetit, eam rationem reddit, nam maſculus ex maſculo vere, & naturaliter agnationem, & familiam conſervet, maſculus vero ex fœmina nonniſi per fictionem, & artificium, & proſequuntur multa Bero. *conſil.*96. *lib.*2. Soccin. 392

Junior,

Junior. *conſil.* 15. *lib.* 4. Curt. Junior. *conſil.* 117. *verſ. circa ſecundam novam conſiderationem*, Brllou. Jun. *conſil.* 2. *a n.* 73. Perez de Lara *de vit. hom. dict. cap.* 3. *a n.* 99. Prat. *diſcept. for. cap.* 4. *a n.* 56. *lib.* 1. Jacob. Federic. *poſt conſ.* 95. Altogr. *lib.* 2. *ſub n.* 67. *verſ. Marianus Jovinat*, & *verſic. Auguſt. Bero.* Rovitus *conſ.* 17. *lib.* 1. ubi ſcripſit contra Peregrinum *conſ.* 50. *lib.* 3. Alberghin. *inter conſil. Fuſarii* 18. qui ſcripſit contra Bartholomæum Stella, videndus *n.* 11. *verſic.* 3. *comprobatur*, ex quibus deducitur non eſſe attendendam hanc Racudiæ Comitis qualitatem a perſona ejus patris deductam, præcipue cum ipſe non deſcendat a Donna Dorothea, in quam prædicta feuda tranſirrunt, nec ſit de familia de Santapau, & Barreſi, ex qua illa proveniunt, ſed de familia de Brancifotti, & diverſa linea, quæ habetur ut extranea.

393 Objiciebant denique Advocati ex adverſo, non debere extendi prædicta capitula, & eorum rationem ultra perſonas in eiſdem expreſſas, ac iden cum controverſia de ſucceſſione eſſet inter duos patrueles, qui caſus ibidem comprehenſus non invenitur, abſonum erat dare extenſionem, quam illa natura non admittunt.

394 Sed reſpondemus ſat a nobis fundatam dictorum capitulorum extenſionem in 3. artic. remanere, etiam quoad conſervandam agnationem ob rationem in eis expreſſam, ultra perſonas ibidem exemplificative commemoratas, quod & in hoc artic. tetigimus num. 368. & propterea dicimus favorem filii ſecundogeniti, hoc eſt Comitis Mazareni in prædictis Capitulis expreſſe comprehenſi, durare mortua filia tertiogenita, ſcilicet, Donna Catharina matre Comitis Racudiæ ibidem propter illum excluſa, ac ſi hodie viveret, quia jus quod ille habuit ex capite invitativo ad ſucceſſionem in concurſu Amitæ, non poteſt amitti ob ipſius mortem concurrente ejus filio eadem ratione excluſo, cum prælatio prædicto Comiti conceſſa uti filio ex ſecundogenito fundetur in agnationis favore, quem filius fœminæ excluſæ diſrumpere non valet, utpote deſcendens ex eadem infecta radice, optime ad propoſitum Antonius Faber *de errorib. dicta decad.* 28. *error.* 10. *num.* 10. ibi, *at qui non poteſt filia facere, ut hic nepos videatur filius maſculus teſtatoris, quandoquidem nec illa ipſa maſculus eſt, at nec ipſe fœmina*, quod prælenſerat Tiraquell. *de primog. qu.* 12. *ex n.* 6. & demum facit regula communiter a Doctoribus tradita, quod excluſa fœmina propter maſculos, ejus omnes deſcendentes cenſentur excluſi, *cap.* §. *hoc autem notandum*, *de his qui feudum dare poſſ.* & poſt Jo. Andr. *in cap. ad apoſtolicam, de ſent. & re judic. lib.* 6. & *in addit. ad Speculat. tit. de teſtam. circa fin.* tradunt Bald. Aretin. Claudius de Seitel. Caſtrenſis, & alii apud Peregrin. *de fideicomm. art.* 26. *ex num.* 4. Menoch. *conſil.* 172. *ex num.* 15. Tiraquell. *ubi ſup. a num.* 12. & poſt Palacios Rub. Ciſnentes, & Greg. Lopez, Molina *d. libr.* 3. *cap.* 5. *num.* 45. & 46. Mierez *de majorat.* 2. *par. qu.* 6. *num.* 220. Giurb. *de feud.* §. 1 *gloſſ.* 8. *num.* 16. *in fin.* & §. 2. *gloſſ.* 6. *num.* 6. *cum addictis ſup. num.* 370.

395 Et quamvis ex adverſo dicebatur, Racudiæ Comitem non venire ad ſucceſſionem repræſentative ex perſona matris, ſed ex ſua propria perſona uti maſculus deſcendens a primis feudorum acquiſitoribus, ob idque juxta communem diſtinctionem de qua poſt Card. Mantic. *de conject. ult. lib.* 8. *tit.* 18. *num.* 49. & *lib.* 11. *tit.* 20. *num.* 7. Guttier. *lib.* 3. *practicar. q.* 67. *n.* 20. Menoch. *conſil.* 802. *num.* 61. & 62. *lib.* 5. Rota *deciſ.* 15. *num.* 6. & 7. *par.* 2. *diverſorum*, Greg. Lop. *in leg.* 3. *tit.* 13. *part.* 6. *gloſſ. magna quæſt.* 22. *verſic. Sed an excluſit*, Molina *lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 39. & 41. & alios quos refert Honded. *conſil.* 72. *n.* 42. *cum ſeqq. libr.* 1. teſtantur addentes Molin. *dict. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 51. *verſic. in qua materia*, & alii laudati a Caſtillo Sotomajor *lib.* 2. *contr. c.* 4. præferendum eſſe dicto Comiti Mazareni, quem in pari gradu, & ſexo præcedebat ætate, non obſtante quod illius mater eſſet excluſa, ſi forte concurreret cum prædicto Comite ejus nepote.

Tamen huic difficultati, quam ad hunc locum ſup. num. 371. reſervavimus, nunc ſatisfacimus, & dicimus non obſtare ſupradictis, quia omnes DD. dicentes filium fœminæ excluſæ poſſe ſuccedere in primogenito, ſi ex perſona ſua ad ſucceſſionem veniat, loquuntur expreſſe, & intelligendi ſunt eo caſu, quo filius ex propria perſona independenter a matre vocationem habet, veluti cum excluſis fœminis, vocantur deſcendentes maſculi, & nec expreſſe, neque ex indubitatis conjecturis deducitur habitum fuiſſe reſpectum ad agnationem conſervandam, ſed ſolum ad nudam maſculinitatem, in quibus terminis, tam ſupra citati duobus numeris præcedentibus, quam alii permulti, quos longum eſſet recenſere, firmant maſculum ex fœmina excluſa de meliori linea, & gradu debere ſuccedere ad excluſionem agnati remotioris, quia venit ex perſona ſua, & ex propria vocatione. At quando habitus eſt reſpectus ad agnationem, nullus ex eis dicit, nec dicere poteſt maſculum ex fœmina (qui cognatus eſt) habere vocationem in concurſu maſculi ex maſculo agnato, imo omnes fatentur illam non habere, nec poſſe ſuccedere, quantumvis proximior, & de meliori linea exiſtat, cum non habeat qualitatem ad ſuccedendum requiſitam ex perſona ſua, nec ex perſona matris, per quam prætendit prærogativam primogenituræ, & continuationem lineæ, quam ut inquit Bald *in leg. maximum vitium*, *num.* 4. *Cod. de liberis præteritis*, licet in filio mutetur ſexus, non tamen mutatur qualitas, & ratio excluſiva, & in ſententia Pauli de Caſtro *conſ.* 241. *num.* 5. *lib.* 1. eſt major ratio excluſionis filii, quam matris, ille enim eſt cognatus, hæc vero agnata, & ideo ſolummodo non admittitur, quia principium dat alteri diverſæ familiæ, *dicta l. pronunciatio*, *ad fin. ff. de verb. ſignific.*

Unde in caſu illius litis nihil proficit Racudiæ Comiti dicere, quod venit ad ſucceſſionem ex perſona ſua, & non ex perſona matris, quia ut jam ſæpius diximus, per noſtra capitula conſideratur agnatio, cujus ratio expreſſe aſſiſtit nepoti in concurſu amitæ propter eum excluſæ, & hæc excluſio eidem favorabilis durat eo vivente, non ſolum reſpectu prædictæ amitæ præmortuæ, ſed etiam reſpectu filiorum ejus, fortiori ratione cum ſint cognati, & gradu remotiores, qui cum non habeant vocationem in concurſu agnatorum ſaltem in pari gradu, imo ſint excluſi de jure feudorum incorrecto per noſtras conſtitutiones, quidquid ſit quando proximiores reperiuntur, non poſſunt ex perſona propria ad ſucceſſionem venire, ac ideo abſque ulla dictorum capitulorum extenſione Comes Mazareni præciſe excludit dictum Racudiæ Comitem, tam ex perſona ſua, quam ex perſona matris, juxta ſuperius dicta, quæ non debilitantur contraria illa oppoſitione. 396

Quæ omnia attendentes, & præ oculis illud præcipue habentes, quod dictus Comes Mazareni uti maſculus ex maſculo eſt admiſſus ad ſucceſſionem prædictorum feudorum, tum ex expreſſa juris feudalis, & communis diſpoſitione, tum ex Regni conſtitutionibus, ac Capitulis, dictus vero Racudiæ Comes utpote maſculus ex fœmina excluſus de jure communi, ſolum per dicta noſtra Statuta miſerationis cauſa eſt in ſubſidium vocatus ex perſona matris, quæ fuit habilitata: nobis viſum eſt ex hoc ſolo capite, & qualitate agnatitia (quando tot aliæ in ſuperioribus Articulis comprobatæ penitus ceſſarent) verum, & legitimum illorum ſucceſſorem illum debere declarari, illique manutentionem concedi, virtute Capituli 43. Inviċtiſſimi Regis Ferdinandi continuantis poſſeſſionem in hæredem ſcriptum, & verum de jure ſucceſſorem in feudis (qualis eſt prædictus Mazareni Comes ex teſtamento ultimæ poſſeditricis inſtituentis eum, qui de jure ſuccedere debet,) quia dum concurrit excluſus de jure feudorum, & tantum vocatus in ſubſidium cum ſimpliciter admiſſo, & vocato tam illo jure, quam per Regni Capitula, certe quidem ille vocatus in ſubſidium intelligi debet vocatus ordine ſucceſſivo poſt illum, qui etiam de jure admiſſus eſt, quandoquidem in pari gradu jus illud remanſit per dicta capitula incorrectum, & per alia noviſſima aliquantulum ampliatum, quoties militat ratio agnationis conſervandæ, idcircoque cum qualitas ſexus potentior ſit ætatis qualitate, nihil refert, quod in hac vincat qui in illa vincitur, imo ob ejus defectum non eſt vocatus, nec poteſt concurrere, ſicut nec ejus mater, per quam fuit admiſſus. Et ſic concludimus in præſenti Articulo. 397

ARTICULUS QUINTUS.

Principes de la Trabia, & Reſuttana, qui ad cauſam venerunt prætendentes manutentionem in poſſeſſione Status, & Marchionatus Militelli, non habent bonum jus in hoc judicio, ac ideo juſtiſſime fuit unicuique eorum denegata manutentio dicti Status, ſalvis juribus ad judicium plenarium, & petitorium.

DIximus ſupra Artic. 2. ex num. 23. non liquido conſtare cui ex aſcendentibus illius familiæ de Barreſi, & ſub qua forma conceſſam fuiſſe Terram, & Baroniam Militelli, ſed ſolum ex aliquibus ſcripturis deprehendi quod fuerit conceſſa in anno 1393. per Inclytum Regem Martinum Blaſco Barreſi, & deinde Antonello ejus filio pro ſe, & hæredibus de ſuo corpore legitime deſcendentibus & quod a Blaſco 398

pri-

primogenito dicti Antonelli uſq; ad Don Vincentium Barreſi, qui obiit anno 1567. abſque filiis, & cui ſucceſſit Donna Catharina ſoror nupta poſtea Don Fabritio Buteræ Principi, fuit ſemper continuata ſucceſſio de primogenito in primogenitum directæ lineæ, & omnes ſucceſſive inveſtituras acceperunt, probata morte anteceſſoris, & primogenitura ſucceſſoris, juxta tenorem ſuorum privilegiorum, nullo alio expreſſo, ut conſtat ex inveſtituris in proceſſu exhibitis.

399 Nunc autem pro iſtius Articuli faciliori expeditione, Arbore præmiſſo (de quo folio præcedenti) ſupponendum eſt in facto, quod in anno 1568. poſſidente dictam Terram, & Caſtrum Militelli præfata D. Catharina Barreſi, uti hærede D. Vincentii fratris, virtute ipſius teſtamenti, & prout diximus dicto 2. artic. num. 25. & 26. Blaſcus Barreſi Principis de la Trabia Proavus tentavit in hac R.M.C. reivindicatoriam dicti Status contra dictam Donnam Catharinam, aſſerendo ad ipſum pertinere, eo quod dictus Antonellus Blaſci primi acquiſitoris filius per ſuum ſolemne teſtamentum confirmatum poſtea per Dominum Regem Alphonſum in anno 1444. diſpoſuerat, & ordinaverat, quod in dicta Terra, & Caſtro ſuccederent Blaſcus ejus primogenitus, & omnes alii primogeniti maſculi ex eo deſcendentes in infinitum, fœminis ſemper excluſis, & quod in defectum maſculorum de linea directa Blaſci ſuccederet maſculus primogenitus de linea ſecundogenita; ob iſtius defectum devolveretur ſucceſſio ad maſculum primogenitum de linea tertiogenita; & ſi primogenitus iſtius tertiæ lineæ decederet ſine filio maſculo, poſſet ſuccedere ejus filia, & ex ea maſculi deſcendentes: illa vero abſque filiis maſculis defuncta, transiret ſucceſſio ad filiam primogenitam de directa linea dicti Blaſci, & ad filios maſculos ejuſdem. Quibus extinctis ſuccederet filia primogenita de linea ſecundogenita, ejuſque filii, & deſcendentes maſculi, ita tamen, quod tales deſcendentes ex fœminis deberent ſe cognominare de Barreſin, quibus omnibus defectis vocaverat filios ſecundu, & tertiogenitos ipſius Antonelli teſtatoris, eorumque deſcendentes, ſervato eodem ordine primogenituræ.

400 Sub qua diſpoſitione dixit ſucceſſionem dicti Status perveniſſe ad Joannem Baptiſtam Barreſi nepotem ex filio primogenitu d. Blaſci, a quo Joanne Baptiſta proceſſiſſe Antonium filium primogenitum, Nicolaum ſecundo, & Blaſcum tertiogenitum: ex Antonio Carolum, ex hoc Carolo Vincentium, & Catharinam: ex Nicolao ſecundogenito Franciſcum, & ex hoc Carolum, & Beatricem: & quia dictus Vincentius deceſſerat abſque filiis, & ex dicto Nicolao ſecundogenito ſolum remanſerat Beatrix, aſſerebat prædictus Blaſcus, ad ipſum uti maſculum tertiogenitum dicti Joan. Baptiſtæ ſpectare ſucceſſionem, excluſa prædicta D. Catharina, quam ut injuſtam, & intruſam poſſeditricem, petiit condemnari ad reſtitutionem d. Status cum fructibus a die indebitæ occupationis.

401 Inter alias ſcripturas ad effectum miſſas præſentavit prædictum aſſertum Teſtamentum Antonelli Barreſi conditum (ut ſupponitur) Militelli die prima Martii xr. Ind. ann. 1431. per acta Notarii Antonii de Stephano, tranſumptatum ſemel, & iterum abſque citatione intereſſe habentium, & cum aliis defectibus, de quibus infra ſuo loco; ac etiam edidit prædictum Privilegium Domini Regis Alphonſi de anno 1444. in quo enunciative dicitur, quod confirmatur teſtamentum Antonelli Barreſi, in quo diſpoſuit de prædicta Baronia Militelli, ſed non calendatur tale teſtamentum, nec dicitur coram quo Notario fuit confectum.

402 Ex parte d. Donnæ Catharinæ conventæ, inter alia fuit oppoſitum de falſitate prædicti aſſerti Teſtamenti per viam cedulæ denunciatoriæ, & interrogatoriæ, ut dictus Don Blaſcus reſponderet, an eo uti vellet pro vero, & authentico? cum proteſtatione illum accuſandi criminaliter de uſu falſorum inſtrumentorum, ſed cum non reſpondiſſet ſimpliciter affirmando, prout de jure tenebatur, fuerunt ab utraq; parte diverſæ cedulæ præſentatæ, & formatus fuit Articulus, qui demum remanſit indeciſus, eo quod præfatus Actor directe reſpondere recuſavit, & cauſa in negotio principali concluſa, in illo ſtatu fuit relicta.

403 Moritur deinde prædictus D. Blaſcus inſtituto hærede univerſali D. Joanne Barreſi ipſius filio primogenito, qui non curavit præfatam litem proſequi, & denique deceſſit abſque filiis maſculis, unica relicta filia Donna Eliſabetta Barreſi, quæ patri extitit hæres univerſalis, ex qua natus eſt D. Octavius Barreſi, & Lanza Princeps de la Trabia ipſius primogenitus, & hæres, nuuſque ea oppoſitoribus, qui nec in vita matris, nec poſt illius mortem uſque quo d. Donna Margarita ab Auſtria, & Branciforte naturæ debitum ſolvit, de prædicta lite reivindicatoria recordatus eſt, imo illa derelicta, & multis menſibus poſt introductam cauſam inter dictos Comites Mazareni, & Racudiæ venit ad illorum excluſionem, prætendens manutentionem dicti Status Militelli.

Præſentavit inter alias ſcripturas ad effectum miſſas ſimplicem copiam prædicti teſtamenti extractam ex conſimili dicti proceſſus ſuper reivindicatoria prædicti Status ab eodem Principe in ipſius Domo conſervati (originalis enim non fuit repertus in Archivio iſtius M. R. C. ſed amiſſus, & deperditus, & non potuit conſtare, an facto, & culpa cujuſdam Advocati, & Procuratoris prædictæ Donnæ Margaritæ, an ob calliditatem alterius Agentis, & Sollicitatoris dicti Principis; de utroque namque fuit nobis facta informatio per fidem Archivarii, & nonnullas teſtium depoſitiones tunc temporis receptas, ex quibus valde dubia remanſit dicti proceſſus amiſſio, & cujus facto contigerit, quod in prædicto ſummariiſſimo judicio non licuit examinari) ac etiam alteram copiam dicti Privilegii Sereniſſimi Regis Alphonſi de anno 1444. in forma probante, pariterque aliam copiam teſtamenti prædicti Blaſci Antonelli primogeniti de anno 1455. in quo enunciative fit mentio de præfato Antonelli ſui genitoris teſtamento, abſque deſignatione datæ, diei, menſis, anni, & Notarii. 404

Et virtute prædictarum ſcripturarum petiit manuteneri in poſſeſſione dicti Marchionatus, dicens ſe eſſe verum, & legitimum ſucceſſorem, ut pote pronepotem dicti D. Blaſci Barreſi maſculum de linea maſculina dicti Joannis Baptiſtæ primogeniti de linea directa Blaſci primi vocati, in eumque, ob defectum aliorum maſculorum de prædicta linea Joannis Baptiſtæ, nempe Antonii, & Nicolai ipſius filiorum, continuatam fuiſſe dictam poſſeſſionem ex noſtro ſtatuto continuante (de quo pluries in præcedentibus articulis & ex teſtamento prædictæ Donnæ Margaritæ ultimæ morientis, quæ dum illum in dictis Statibus, & feudis particularem hæredem inſtituit, qui de jure ſuccedere deberet, ipſum Principem inſtituere velle judicari debebat, cum ipſe eſſet verus, ac indubitatus de jure ſucceſſor, ſtante prædicto teſtamento, per quod ſucceſſio regulanda erat. 405

Deinde venit ad idem manutentionis judicium Don Joſeph Barreſi, & Neapoli Princeps Reſuttanæ, prætendens dicti Marchionatus manutentionem ad excluſionem tam d. Principis de la Trabia, quam dictorum Comitum Mazareni, & Racodiæ, & dixit ad illum ſpectare ſucceſſionem, eo quod eſſet maſculus deſcendens ex Nicolao filio ſecundogenito prædicti Joannis Baptiſtæ, a quo proceſſerat Franciſcus, & ex eo Carolus, & Beatrix ipſius filii, & quod tempore mortis dicti Don Vincentii primogeniti de linea directa maſculina dicti Blaſci, remanſerat vivus dict. Carolus primogenitus Franciſci de prædicta ſecunda linea maſculina (prout vixit uſque ad annum 1618.) ideoque eidem Carolo, & non Blaſco tertiogenito ex dicto Joanne Baptiſta fuerat debita, & delata ſucceſſio, excluſa prædicta Donna Catharina, & quod ob mortem dicti Caroli abſque filiis ſucceſſerat prædicta Beatrix ejus ſoror, quæ vixerat uſque ad annum 1659, quo tempore deceſſerant prædicti Blaſcus, & Joannes ejus filii, nulluſque exiſterat maſculus de tertia linea, ad quem ſucceſſio prædicta tranſire poſſet, & ob mortem Beatricis fuerat devoluta ſucceſſio ad dictum Principem ejus nepotem ex filia unica Donna Eliſabetta illius matre, qui tunc temporis natus erat, & primogenitus. Ad quam fundandam intentionem præſentavit eaſdem ſcripturas, teſtamenta, & privilegium, quorum ſupra meminimus in eadem forma, & prout fuerunt editæ per Principem de la Trabia. 406

Fuit deinque per utramque partem de legitimatione perſonarum earundem ſufficienter edoctum quoad deſcendentiam ab illis perſonis, per quas ſuccedere prætendebant, in quo omnes litigantes extiterunt concordes. 407

Et in eo extitit diſcordia, quod dicti Comites Mazareni, & Racudiæ excipiendo dixerunt, prædictos Principes de la Trabia, & Reſuttana non eſſe audiendos, eiſque manutentionem denegandam, tam quia prædictum teſtamentum Antonelli Barreſi non erat authenticum, ſed ſimplex copia alterius copiæ abſq; aliqua comprobatione, & vehementiſſimam patiebatur falſitatis præſumptionem, ſicque non debebat admitti in ſummariiſſimo manutentionis judicio ad regulan- 408

gulandam dicti Status ſucceſſionem; tum etiam quoniam incredibile erat, Donnam Margaritam voluiſſe inſtituere in ſuo teſtamento dictum Principem de la Trabia, cujus Proavus tentaverat ab ea, & ſuis anteceſſoribus evincere dictum Statum Militelli, ſe confitendo injuſtam poſſeditricem, & obligando ſe ad fructuum perceptorum reſtitutionem, ex quo deſcendebat non habere pro ſe dictum Principem Statutum continuans poſſeſſionem in hæredem, & hanc eandem exceptionem per conſequens patiebatur dictus Princeps de Reſuttana, qui infringebat jus, quo poſſederant dicta Donna Margarita, & ſui; tum denique ex aliis multis capitibus, & cauſis, quas ne otioſe longiores ſimus, omittimus.

409 Inter dictos vero Principes de Trabia, & Reſuttana, contentio erat ſuper prælatione linearum: ille enim ajebat ipſius lineam (licet tertiogenitus ex Joanne Baptiſta communi ſtipite) præferendam eſſe iſtius ſecundæ lineæ, quia quamvis Don Joannes ipſius Avus deceſſerat ſine filiis maſculis, tamen cum hic eſſet ultimus maſculus de prædicta tertia linea, ad quem per mediam perſonam dicti Blaſci ſui patris ſucceſſio fuerat devoluta, tranſmiſit illam ad filiam Eliſabettam dicti Principis Trabiæ matrem, ex diſpoſitione expreſſa dicti Antonelli teſtatoris & prædicta Eliſabetta ad eundem Principem filium etiam expreſſe vocatum, uti in conditione poſitum, ſi ſine liberis maſculis deceſſiſſet juxta ſupradicta num. 399. Hic autem de Reſuttana aſſerebat præferendum eſſe, eo quod in ejus ſecundam lineam (ſcilicet deſcendentem a prædicto Nicolao) ſucceſſio ob mortem Don Vincentii fuerat devoluta, & non poterat tranſire ad Blaſcum tertiogenitum, ſtante quod in dicta ſecunda linea reperiebatur maſculus de linea directa maſculina Blaſci primi vocati, qualis erat dictus D. Carolus nepos prædicti Nicolai, fortius cum dictus Carolus vixiſſet uſque ad annum 1618. quo tempore defecti erant omnes maſculi de prædicta tertia linea Blaſci, & ſolum extabat dicta Donna Eliſabetha mater Principis Trabiæ, ad quam non potuerat tranſire ſucceſſio, cum nondum ejus linea fuiſſet ingreſſa, quo caſu tantummodo habebat vocationem uti filia ultimi poſſeſſoris, & de prædicta linea ingreſſa, ac per conſequens nec ad ejus filium Principem Trabiæ. Ideo dubio procul ob mortem dicti Caroli debebat ſuccedere dicta Beatrix ejus ſoror, avia dicti Principis Reſuttanæ, quæ erat de linea ingreſſa, & a nullo poterat excludi maſculo, & de prædicta tertia linea jam defecta, & ob mortem dictæ Donnæ Beatricis aviæ defunctæ in dicto anno 1639. ad ipſum jam natum ſucceſſio ſpectabat, utpote ejus nepotem maſculum ex filia Donna Eliſabetta.

410 Hæc in facto, qua potuimus brevitate, prælibavimus, quia conducunt ad celeriorem expeditionem eorum, quæ nunc dicemus. Licet enim multa incidunt diſcutienda pro juſtificatione noſtri Decreti, per quod dictis Principibus prædicti Marchionatus manutentio fuit denegata, & Mazareni Comiti conceſſa; tamen ſuppoſito facto jam præmiſſo, in quo ſubſtantialiter eſt comprehenſum totum, quod in effectibus, & ſcripturis ab utraque parte prolixe fuit involutum, paucis agemus, ne in negotio adeo fundamentis deſtitutum, tempus dilapidando, Tuæ Catholicæ Majeſt. prudentiſſimos, ac Conſultiſſimos Senatores tædio afficiamus.

411 Ad tria igitur capita reducitur ratio excluſionis prædictorum Principum Trabiæ, & Reſuttanæ. Primo quia teſtamentum Antonelli, per quod prætendebant regulari ſucceſſionem, non eſt authenticum, nec reperitur in forma probanti. Secundo nam vocati non ſunt, ſeu inſtituti in teſtamento Donnæ Margaritæ ultimæ morientis, ac ideo non habent pro ſe ſtatutum continuans, nec poſſunt admitti in hoc ſummariiſſimo judicio. Tertio quoniam dato, citra veri præjudicium, quod teſtamentum Antonelli fuiſſet verum, & ſolemne, & per illud præſens ſucceſſio eſſet regulanda, competit ſine controverſia dicto Comiti Mazareni ſecundum illius expreſſas clauſulas, & pro nunc ſunt excluſi prædicti Principes, omittimus diſputare, utrum Trabia Princeps poſſit venire ad hoc judicium pendente, & indeciſa cauſa reivindicatoriæ tentatæ per Proavum Don Blaſcum tot retro annis? & quamvis non ſit idem caſus, in cujus terminis loquitur Don Franc. de Paz *tract. de Tenuta c. 42.* concedimus eidem, quod potuerit id facere ex perſona ſua, & ex jure, quod pro nunc ei competere prætendit, ſed non repræſentative ex perſona dicti Proavi, cujus qualitatem maſculinitatis de linea maſculina non poteſt repræſentare, ſtante in medio ipſius matre, quæ non fuit ſucceſſibilis, ut eſt notiſſimum.

Quoad primum, ſunt quamplura vitia, quæ prædictum 412
patitur teſtamentum, non enim apparet Protocollum, ſeu matrix, aut imbreviatura, ex quo, quando alia non concurrent, fidem prædictum teſtamentum non meretur, ut probat expreſſe text. *in Authent. de tabellionibus*, ubi dicitur, quod non facto, aut facto, & non reperto Protocollo, inſtrumentum præſumitur falſum, *leg. contractus, C. de fid. inſtr. & l. publicati, C. de teſtam.* Bald. *in rubr. C. de fide inſtrum. num. 39. poſt medium, verſ. adde hoc verum*, quem refert, & ſequitur Roman. *in leg. ſciendum, num. 76. verſ. attende tamen, ff. de verb. obligat. & conſ. 174. num. 7.* late multis aliis laudatis, Don Gabriel de Parexa *de inſtrum. edit. tit. 1. reſol. 3. §. 1. n. 41. part. 1.* & ſtante ſuſpicione falſitatis, qua dictum teſtamentum laborat ex oppoſitione contra illud facta per partes, tam in judicio reivindicatorio, quam in præſenti ſummariiſſimo, præciſe debebat exhiberi Protocollum, ut ex eo veritas appareret, ut *in l. final. C. de fide inſtrum.* poſt Bart. tradit Caſtrenſ. *in d. leg. contractus, num. 14. verſ. ſecundum vero, C. illo titulo*, Parexa *ubi proxime, d. n. 41.* Farinac. *de falſit. quæſt. 153. ex n. 133. uſque ad 145.* quod ſine dubio procedit in præſenti cauſa, cum nec Protocolli amiſſio uſquam fuerit probata, juxta text. *in leg. ſi creditor 4. C. de pignorat. act. leg. teſtium, l. illate 4. C. de fid. inſtrum. dict. leg. publicati*, & ibi Gloſ. *C. de teſtam.* junctis traditis a Parexa ubi ſupra, n. 47. & licet ſimus in antiquis, hoc tamen non relevat, ut inferius probabimus.

Deinde non eſt exhibitum originale (hoc eſt primum 413
exemplar, quod a matrice extrahitur per Notarium, ſeu tabellionem a partibus rogatum, ut his quibus intereſt edatur, de quo loquuntur jura *in l. 2. ff. de fid. inſtr. leg. fin. ff. quemadmodum teſtamenta aperiant. leg. cenſus, & monumenta, ff. de probat. leg. 4. & leg. Pompon. ff. famil. erciſc. cap. 1. de fid. inſtrument.* Covarr. Parlador. Caſtill. Sotomayor, & alii laudati a Domino Gabriele Parexa, *de inſtrum. edit. part. 1. tit. 1. reſol. 2. §. 2. n. 1.*) ſed ſimplex copia alterius copiæ extractæ a prædicto conſimili, nullam habente auctoritatem, nec comprobationem, & quod magis eſt, teſtamentum prout fuit editum in dicta cauſa reivindicatoria eſt copia alterius copiæ ſemel, & iterum abſque partis citatione tranſumptatum, ut ex ejus viſione ad oculum apparet, nam primo ſupponitur tranſumptatum dictum teſtamentum in anno 1527. ad inſtantiam Don Antonii de Barreſio per acta Notarii Matthæi de Vitali Terræ Militelli, & dicitur fuiſſe exemplatum, & ſumptum ex publico inſtrumento confecto, & celebrato manu egregii Notarii Antonii de Stephano ad perpetuam rei memoriam, & poſtea ad finem hæc veba repetiuntur: Ex actis quondam Notarii Antonii de Stephano extracta eſt præſens copia præſentis teſtamenti per me Don Ludovicum de Paganella Notarium Apoſtolicum per abſentiam Notarii Pariſti de Paganella genitoris mei detentoris, & conſervatoris dictorum Actorum, ex quibus colligitur non fuiſſe tranſumptatum teſtamentum originale extractum, & primo exemplatum a matrice manu Notarii Antonii de Stephano, apud quem aſſeritur fuiſſe celebratum, ſed ſolum copia ſimplex extracta manu ejuſdem Notarii Apoſtolici abſque ulla ſolemnitate.

Imo ultra contrarietatem, quæ viſibiliter legitur in dicto 414
principio, & fine præfati tranſumpti, eſt etiam notandum, quod in dicta cauſa reivindicatoria non fuit exhibitum illud tranſumptum confectum manu Notarii Matthæi de Vitali, ſed alia, quæ dicitur ex ejus actis extracta per Notarium Joann. Baptiſtam Bartulotta de Terra Militelli de ejus voluntate, & manu aliena in anno XI. Ind. 1567. & demum prædictum tranſumptum non fuit repertum in actis Matthæi de Vitali, ut apparet per fidem Notarii conſervatoris actorum ejuſdem in proceſſu a partibus præſentatam, de qua infra.

Unde locum ſibi vindicat vulgaris, & communis regula, 415
quod non eſt tribuenda fides copiæ, ſeu exemplo inſtrumenti *ex d. c. 1. de fide inſtrum. dict. l. ultima, ff. quemadm. teſtam. aperiant. l. 2. ff. de fid. inſtrum.* lex Regia Hiſpaniæ *214. tit. 18. p. 3. l. 2. tit. 24. par. 6.* Covarr. *pract. c. 21.* Parlad. *quotid. l. 2. cap. fin. 1. par. §. 12. ſimil.* late Caſtill. *controv. lib. 2. cap. 56. ex n. 51.* D. Franciſco de Paz *de tenuta, cap. 20. per tot.* latiſſime D. Gabriel de Parexa *d. p. 4. tit. 1. reſol. 3. & 4. per tot.*

Quæ regula præcipue procedit, quando (ut in præſenti) 416
tot concurrunt, ex quibus ſuſpecta redditur prædicta exemplatio, & copia teſtamenti, omniaque deficiunt, quæ de jure requiruntur, ut exemplis inſtrumentorum credatur,

non

Digitized by Google

non enim aderat juſta cauſa illius tranſumptandi, cum ſupponatur tunc temporis conſervari matricem, ſeu Protocollum apud Acta Antonii de Stephano, ex quibus poterat aliud exemplum ſumi, ſervatis ſervandis, juxta text. *in cap. cum Tabellio, de fide inſtrum.* Covar. *d.cap.*21. *n.*2. & cum aliis Parexa *d. reſol.*3. §.3. *n.* 126. & ſic ob defectum cauſæ enervatur inſtrumenti tranſumptati fides, *ex cap.fin.de inſtr.* ibi, *propter vetuſtatem, vel aliam juſtam cauſam, cap.cum dilecta, de confirmat.utili, vel inutili,* ibi, *prædicta privilegia quaſi jam vetuſtate conſumpta*, Covar. *ubi ſup.n.*4. *verſ. requiritur.* Nec præceſſit citatio ſucceſſorum in dicta Baronia, aut ſaltem immediati, quibus D.Antonius Barreſi non poterat præjudicare exemplando dictum teſtamentum, & confitendo eſſe titulum ſuæ ſucceſſionis, juxta doctrinam Bald. in *l.fin. n.*7. *Cod.de confeſſis*, Peregr. *de fideicommiſs. art.fin. n.*61. & hic citationis defectus efficit ut Inſtrumentum non dicatur ſolemniter extractum, nec faciat fidem in præjudicium tertii, late pluribus (ut ſolet) laudatis, Parexa *d.reſ.*3. §.3. *n.*120. *cum ſeqq.* ubi materiam illius citationis optime proſequitur, & denique ex dictis ſupra, *n.*413. *&* 414. deducitur multa alia defuiſſe, quæ præcitati DD. dicunt ſervari debere, ut exemplo alicujus Inſtrumenti fides in Judicio ſit præſtanda.

417 Nec obſtabit dicere (prout ex adverſo dicebatur) prædictum exemplum, ſeu tranſumptum eſſe ſatis antiquum, excedens tempus centum annorum, ex quo ſoli illi fidem adhibendam eſſe autumabant, juxta tradita a Boerio *deciſ.* 36. *n.*10. *verſ.& quamvis*, Afflict. *deciſ.*25. *n.fin.* Menoch. *de præſumpt.lib.*2.*præſumpt.* 78. *n.* 55. Covarr. Gratian. Maſcard. Azeved. Greg. Lopez, & Rot.Rom. apud Farin. quos refert Parexa *d.reſ.*3. §.2. *n.*35. *&* 36.

418 Nam reſpondetur, verius eſſe non ſufficere ſolam Inſtrumenti antiquitatem, ut fides ei ſit præciſe adhibenda, cum poſſibile ſit inſtrumenta confici, quæ antiqua videantur in data, & alia appareant ex inſpectione, attamen recenter ſcripta ſint, ut conſiderant Aymon. *de antiq.tempor.*3.*par.*§. *vidimus,n.*6.7.*&* 8.& ex Puteo *deciſ.*186.*n.*2.*libr.*1.Gratian. *diſcept.*554. *n.*38. *&* 41. Ludoviſ. *deciſ.*393. *n.*2. *&* 5. Rota *deciſ.*187. *n.*10. *&* 11. *tom.*5. *in rec.adit. anno* 1636.Buratt. *deciſ.*290. *n.*8. *& ibi additio, lit.*C. Farinac. *deciſ.*681.*n.*1. *verſ.Et licet ſola data, p.* 1. *in poſthum.* tradit Parexa *d.reſ.*3. §.2. *num.*39.

419 Ideo ut Inſtrumenta antiqua exemplata fidem mereantur, duo, vel ex iis unum debet neceſſario præcedere, & probari, primum uſus, & obſervantia talis inſtrumenti, ex qua valde adminiculatur, ex dictis ſupra, *art.*1. *n.*12. cujus probationi incumbit, qui ſe in inſtrumento fundat, Abbas *in cap.*2. *in fin. de conſuet.* Felin. *in cap.cum Bertoldus, n.*26. *de re judicata*, Rota *deciſ.*294. *n.* 4. *&* 8. Ruin. *conſ.*104. *num.* 15. *& ſeqq. lib.*5. Alexandr. Ludoviſ. & alii plures, quos refert, & ſequitur Parexa *d.reſ.*3. §.3. *n.*138. qui omnes aſſeverant non ſufficere, quod probetur obſervantia in genere, vel æquivoce, ſed ſpecifice in caſu, quo inſtrumentum loquitur. Secundum quod adſint teſtes deponentes de notariatu per famam, vel exhibeantur alia inſtrumenta confecta ab eodem Notario, de quo dubitatur, ut probatio fiat per comparationem, ex Bald. *in leg.comparationes, num.*13. *Cod. de fide inſtrum.* Aymon. *de antiquit. dict.*3. *part. ſect.*1. §. *vidimus, n.*8. *& ſeqq.* Afflict. *deciſ.*251. *in fin.* Maſcard. *de probat. concl.*1067. *num.*12.Gratian. *diſcept.*554. *num.*38. *&* 39. & cum eis Parexa *d.reſol.*3. §.2. *n.*40. *&* §.3. *num.*60. 61. *&* 62.

420 Quod totum deficit in caſu noſtro, quia prædictum teſtamentum non apparet, quod fuerit obſervatum, imo nec præſentatum in judicio, niſi in prædicta cauſa reivindicatoria, in qua cum fuiſſet oppoſitum de falſitate, ſeu non exiſtentia illius, non fuit deciſum, nec purgata præfata exceptio, & copia in hoc judicio præſentata non conſtat, ſi eſt conſimilis illi, quæ in dicto proceſſu edita fuit, & nullum aliud inſtrumentum eſt exhibitum, nec exhiberi poteſt ad faciendam comparationem litterarum; cum non appareat exemplum originale, nec illud tranſumptum, quod confectum dicitur a Matthæo de Vitali: & demum de tot Notariis, per quorum manus dictum Inſtrumentum exemplatum prætenditur, præcipue de illo de Paganella, qui dicit illam copiam extraxiſſe ex actis Antonii de Stephano; cum eſſet Notarius tantum Apoſtolicus, non eſt probatus notariatus.

421 Præter quam quod ex abundanti (prout & præcedentia quæ tantum iſtius articuli exornandi cauſa ſcribimus) proponimus, prædictum teſtamentum adminiculo antiquitatis non eſſe fulcitum; nam licet ab ejus confectione lapſi ſint pluſquam anni ducenti, tamen exemplum, quod præſentatum ſupponitur in dicta cauſa reivindicatoria, eſt recentiſſimum, nempe de anno 1567. anno uno ante initium illius litis, a qua ad præſens ejus fides enervata invenitur, & quando computetur tempus ab eo anno, in quo dicitur tranſumptatum per acta Matthæi de Vitali, hoc contigit in anno 1527. quadraginta annis elapſis ante prædictæ litis ingreſſum, & inſtrumentum non fuit extractum illo tunc per manus dicti Notarii, ſed illius de Bartolotta in d.ann. 1567. ſicque evidenter perſpicitur, antiquitatis fomentum non habere.

422 Nec relevat, quod in prædicta fide, de qua ſupra, *n.*414. dicitur deficere acta dicti Notarii Matthæi de Vitali a die 14. Maji 15. Indictione 1527. uſque ad diem 12. Septembris ejuſdem anni, quo medio tempore ſupponitur fuiſſe tranſumptatum ſcilicet 15. Junii illius anni, & quod hæc actorum occultatio, & ſubreptio attribuenda eſt dicto Don Vincentio Barreſi Militelli Domino, & ejus ſorori Donnæ Catharinæ, quæ ut ſuam conſervaret poſſeſſionem, intereſſe habebat in prædicta occultatione, juxta text. *in l.*2. §. *divus, ff.de jure fiſci*, ibi, *& ea ſubtracta eſſe creduntur, quæ nocitura cauſæ ejus fuerint*, ubi Gloſſ. & Bart. *num.*3. Cravet. *conſ.*134. *n.*17. *& conſ.*178. *n.*5. *libr.*1. Farinac. *deciſ.* Rotæ 418. *n.*5. *tom.*2.*rec.* qua ratione & etiam Donnæ Margaritæ, & ſuis prædeceſſoribus (inquiunt) eſt imputanda ſubtractio proceſſus dictæ cauſæ reivindicatoriæ.

423 Nam ſit ſatis, hanc objectionem (quæ ſolum fundatur in præſumptione juxta præcedentes doctrinas) excludi multis aliis conſiderationibus, quia ſi prædictum teſtamentum ſubtractum fuiſſet ex actis dicti Notarii de Vitali, deficerent totum regiſtrum, vel aliqua folia, ſed non inſtrumenta conficienda, aut confecta per quatuor fere menſes, prout in fide concluditur, quo tempore poſſibile eſt, quod non in prædicta terra ob ejus exiguam vicinitatem, abſentiam, vel infirmitatem Notarii, nulla conficerentur inſtrumenta, & ſic prædicta fides non probat perneceſſe ſubtractionem dicti Inſtrumenti, quia non probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe, juxta vulgares regulas.

424 Deinde quia ſi verum eſt, quod Adverſarii affirmant, ſcilicet, prædictum teſtamentum extitiſſe penes acta dicti de Vitali (quod Mazareni, & Racudiæ Comites diffitentur) non poteſt ejus ſubtractio imputari dicto Don Vincentio, nec ejus ſorori Donnæ Catharinæ, imo nec alicui ex Anteceſſoribus dicti Caſtri poſſeſſoribus, & patet, nam copia illius, quæ edita fuit per Blaſium Barreſi in dicta cauſa reivindicatoria fuit exemplata (ut ſupponitur) per Notarium Joannem Baptiſtam Bartolotta, qui dicit illam extraxiſſe ex actis Matthæi de Vitali, & hoc in prædicto anno 1567. quo tempore mortuus fuit dictus Don Vincentius, dictaque ejus ſoror in Baronia ſucceſſit, & illius pacificam poſſeſſionem apprehendit, ut diximus *in art.*1. *n.*25. *&* 26. Ergo ſi tunc temporis fuiſſet apud Acta dicti de Vitali, proculdubio non potuiſſet ſubtrahi a prædicto D. Vincentio antea defuncto, & conſequenter non fuerat ſubtractum per ejus Anteceſſores; nec credibile eſt hoc facere potuiſſe Donnam Catharinam, quæ bona fide, & virtute litterarum iſtius M.R.C. in poſſeſſionem eſt ingreſſa, & non fuit pulſata in judicium uſque ad annum ſequentem 1568. quando jam (ut aſſeritur) erat exemplatum prædictum teſtamentum per dictum de Bartolotta.

425 Ulterius exceptio non exiſtentiæ talis teſtamenti, & cedula proteſtatoria præſervata ex parte Donnæ Catharinæ in prædicta cauſa reivindicatoria fuit recepta in ann. 1569. ut conſtat ex actis in hoc judicio factis, duobus tantum annis elapſis poſt dictam exemplationem; quare ſi verum erat, prædictam copiam eſſe extractam ex actis Matthæi de Vitali, apud quem fuerat tranſumptatum originale, debebat dictus Blaſcus petere in M.C. quod concederentur litteræ parte citata, ut totum Regiſtrum, ac Protocollum adduceretur ad præſentiam Judicum, ex cujus viſione appareret veritas, ut jam notavimus, vel in caſu, quo regiſtrum non fuiſſet repertum, vi & potentia Donnæ Catharinæ, querelam proponere contra dictum Notarium de Bartolotta actorum conſervatorem, ut illud exhiberet, aliave facere ad demonſtrandam dicti Inſtrumenti occultationem, prout de jure cavetur; quod quidem fortiſſimum præberet argumentum contra dictam Donnam Catharinam, & in ipſius Blaſci favorem ad obtinendum in cauſa.

426 At ſic eſt, quod tacuit, nolens directe reſpondere dictæ poſitioni, diffidendo de veritate dicti Inſtrumenti, & deſerendo litem: ergo non eſt verum dicere, quod Donna Catharina illud ſubtraxit, & occultavit, & eadem ratione nec

Digitized by Google

præſumi poteſt ejus ſucceſſores hoc feciſſe, aut proceſſum dictæ cauſæ reivindicatoriæ occultaſſe; nullum quippe damnum vitare, nullam utilitatem conſequi ex tali occultatione prætendere poterant, quando actio, & prætenſio dicti Blaſci in illo tantum inſtrumento erat fundata, quo non exiſtente vero, nec authentico (prout notorium erat non exiſtere) nullum illis præjudicium ex litis proſecutione, nec ex alia ejus inſtrumenti virtute, prætenſione, poterat generari, ſicque non procedit præſumptio *d.l.2. §. divus, ff. de jure Fiſci*, cum aliis ſuperius adductis.

427 Potius autem ex dictis in præcedentibus numeris deducitur falſi ſuſpicione laborare dictam copiam extractam per prædictum de Bartulotta anno 1567. commentitiamque, & ſuppoſitam eſſe, dum in adeo exiguo temporis intervallo duorum tantum annorum, dictus Blaſcus ejus comprobationem pulſatus omiſit, cum poſſet, ſi vera eſſet, facillime impedimentum removere, & victoriam litis adipiſci, quod non eſt credendum inconſulto feciſſe in cauſa ſic ardua, & magni momenti, ex quo magis evincitur Barones Militelli non potuiſſe ſubtrahere inſtrumentum, quod non fuit in rerum natura.

428 Nec rurſus ad rem facit, quod in prædicto Privilegio Sereniſs. Regis Alphonſi, & teſtamento Blaſci primogeniti dicti Antonelli fiat mentio de iſtius teſtamento, & ad illud relatio habeatur: nam licet dicatur hæc eſſe verba enunciativa diſpoſitive prolata, probarique dictis duobus inſtrumentis antiquiſſimis, & authenticis, ac facere plenam probationem, ut per Doctores *in cap. cum olim, de cenſib.* quos laudat, & ſequitur Barb. *in collectanea ad illum textum, n. 6. & 7.* poſt eum Parexa *d. reſol. 3. §. 2. n. 10.* hoc ſolum probat, & concludit prædictum Antonellum feciſſe teſtamentum, & diſpoſuiſſe de dicto Caſtro, & Terra Militelli, formam autem illius teſtamenti, & diſpoſitionis nullatenus probat; nec concludit eſſe idem, quod ab adverſa parte aſſeritur conditum penes acta Antonii de Stephano, & poſtea tranſumptatum, & exemplatum per alios Notarios, de quo eſt dubitatio, & præſens quæſtio, cum non ſit calendatum in dicto privilegio, nec in teſtamento Blaſci, ac ideo prædicta enunciativa nullius ponderis eſt, nec adverſis partibus prodeſt, dum ſolemne, & authenticum teſtamentum non exibuerint, juxta text. *in auth. ſi quis in aliquo documento, Cod. de edendo*, ubi DD. Parexa *tit. 4. reſol. unica, §. 2. a num. 42.*

429 Ex quibus omnibus deducitur prædictum teſtamentum non ſolum eſſe copiam, ſeu exemplum alterius exempli, ſed nullam mereri fidem uti de falſo ſuſpectum, & non habens veritatis fomentum. Ac ideo non debuiſſe admitti ad regulandam ſucceſſionem in præſenti ſummariiſſimo judicio manutentionis, juxta expreſſum text. *in l. fin. Cod. de edicto Divi Adriani tollend.* ubi omnes Scribentes: ſicut nec ex illius textus deciſione admittitur in judicio, quod Hiſpani vocant de Tenuta, licet mixturam habeat proprietatis, ex Molina *de primogenit. lib. 3. cap. 13. numer. 44.* ubi ejus Addent. Mierez *de Majorat. 3. part. q. 17. n. 8.* Paz de Tenuta, *cap. 26. n. 7.* nec in remedio poſſeſſorio legis de Soria, Gregor. Lopez *in l. 2. tit. 14. part. 6. Verbo carta de teſtamento*, nec in qualibet alia via executiva, Parlador, *reſ. quot. l. 2. cap. fin. p. 1. §. 12. limit. 2. n. 14.* late Don Gabriel de Parexa *tit. 1. reſol. 3. §. 3. & 4. per tot.* & in terminis ſummariiſſimis manutent. Ludovicus Poſt. *tit. de manut. obſer. 70. num. 1.*

430 Et cum ille, qui manutentionem prætendit, tenetur probare ſe vocatum, & oſtendere ſcripturam teſtamenti, & fundationis authenticam, eo quod in hoc judicio actoris partes ſuſtineat, *l. 2. ff. de probationibus cum vulgatis*, & prædictum teſtamentum ejus viſione notorie appareat non eſſe authenticum: otioſum eſt etiam diſputare, an in hoc judicio admittatur exceptio falſitatis, quam Advocati ex adverſo admitti negant, ſufficit enim pro nunc oſtendere non eſſe præſumptionem pro inſtrumento, ſed evidentiam contra illud, quo caſu admittenda eſt ex Molina *l. 3. c. 13. num. 68.*

431 Quoad ſecundum: certum eſt non poſſe dictos Principes de la Trabia, & Reſuttana cenſeri vocatos, & inſtitutos in teſtamento Donnæ Margaritæ, etiam quod verum eſſet, & authenticum prædictum aſſertum Antonelli teſtamentum, quia per illa verba, *ſuccedat qui de jure ſuccedere debet*, intelligitur inſtitutus, & vocatus, qui ab inteſtato ſucceſſurus eſt, juxta textum *in l. conficiuntur 8. §. fin.* cum aliis pluries in præcedentibus Articulis repetitis, & hic cenſetur ille, qui proximior defuncto, & in meliori linea, ejus mortis tempore invenitur, ſecundum diſpoſitionem Capitulorum Regni (prout probavimus in tertio artic.) quæ ut leges municipales, attendenda ſunt in ſuccedendo, ex Fuſario *de ſubſtitutionibus, q. 377. num. 2.* qui multos laudat, & per ea eſt interpretanda voluntas ultimæ morientis, quæ cum eis in dubio cenſetur ſe voluiſſe conformare, ut per Everrd. Jun. *conſ. 14. quæſt. unic. num. 4. vol. 2. & conſ. 4. volum. 1. num. 36.* Amat. *lib. 1. reſol. 10. num. 68. 69. & 70.*

Prædicti autem Principes non ſunt proximiores, nec de 432
linea ultimæ poſſeditricis, ſed remotiores, & de aliis lineis inferioribus pro nunc excluſis, & ex quo dictus Trabiæ Princeps, & ſui Anteceſſores prætendebant infringere titulum, quo dicta Donna Margarita Baroniam prædictam poſſidebat, aſſerendo illam injuſtam fuiſſe poſſeditricem, incredibile eſt illam inſtituere voluiſſe: ſicut nec Principem de Reſuttana, qui eodem jure, licet ex diverſa linea, prædictam impugnat ſucceſſionem, quia ut jam ſupra tetigimus, nulla erat cauſa, ob quam ipſa fateri deberet ſe injuſte poſſediſſe, ſe condemnando ad reſtitutionem fructuum perceptorum, ut in terminis conſiderat Intrigliol. *dec. 42. n. 8. 9. & 10.* qui hac ratione dicit deciſum fuiſſe in Regno per M. R. C. ad favorem proximioris ultimo morientis juxta prædicta Capitula.

Quibus non obſtat deciſio in cauſa Campifranci, & alia 433
cujus meminit Miltnenſ. *dec. 3. lib. 1.* quia præter quam quod jam ſcimus ſententias latas in dicta cauſa Campifranci ad favorem Don Stephani Regii in hac M. C. & in Conſiſtorio S. R. C. revocatas eſſe per Totum Supremum Italiæ Conſilium, & in cauſam deciſam ad favorem Donnæ Portiæ Gaſconæ uti proximioris, & de linea defuncti Principis Don Antonini Lucchiſii ſumus in caſu diverſo; nam inſtitutio facta a dicto D. Antonino fuit in his verbis concepta, *ſuccedat is, qui de jure ſuccedere debet juxta formam vinculorum, & fideicommiſſorum Anteceſſorum*, quo caſu poterat cavillari, voluiſſe teſtatorem, quod ſuccederetur vinculanti, & fideicommittenti, at in verbis, quibus concepta fuit inſtitutio a Donna Margarita facta, nempe *ſuccedat ille tantum qui de jure ſuccedere debet*, nulla datur occaſio cavillandi, cum teſtatrix ſibi ipſi, & ſecundum juris diſpoſitionem ſuccedendum eſſe declaraverit.

Et hanc teſtatricis voluntatem clarius eliciebamus (pro- 434
ut revera elicitur) ex ipſius teſtamento, ubi in prædicta inſtitutionis clauſula caute adjecit, ſe velle quod ſucceſſor in dictis feudis teneretur ſolvere omnia onera, & debita ſuper ipſis impoſita, & non ſoluta, tam pro tempore, quo illa met poſſedit, quam de tempore ante ejus poſſeſſionem: ſi enim agnoſceret ſe injuſtam poſſeditricem, & non eſſe tutam in conſcientia quoad Statum Militelli, velletque illud reſtituere alio vero ſucceſſori, non illum gravaret, ut ſolveret onera impoſita, & credita per ipſam contracta, ad cujus ſolutionem illa tenebatur, quandoquidem debebat fructus reſtituere, & dictum Statum ab omnibus oneribus liberum reddere, quod evincit de hoc non cogitaſſe, imo voluiſſe ſuum ſucceſſorem gravare ad id, ad quod de jure adſtrictus non erat, uti illa, quæ de re propria, & juſte poſſeſſa diſponebat ad favorem ejus, qui eidem teſtatrici, non alteri ſuccedebat.

Unde pro conſtanti habuimus, nullum ex dictis duobus 435
Principibus fuiſſe inſtitutum, & vocatum in teſtamento ultimæ morientis, ac ideo quando prædictum aſſertum teſtamentum Antonelli fumum aliquem veritatis habere poſſet, nobis viſum eſt non potuiſſe illis manutentionem concedi virtute prædicti Statuti continuantis, quod etiam in feudalibus hæredi ſcripto tantum conceditur, aut ab inteſtato illi, qui proximiorem ſe, & de meliori linea probavit, ut apparet ex *d. cap. 43.* Seren. Regis Ferdinandi, de quo late Amat. *l. 1. reſol. 39. per tot.* qui multos laudat, & ex noſtratibus alii infra referendis, ſicque illorum prætenſiones ad judicium plenarium eſſe reſervandas.

Et licet per Advocatos ex adverſo (ſupponendo prædi- 436
ctum Antonelli teſtamentum eſſe authenticum, & in præſenti judicio admittendum) dupliciter replicabatur. Primo nos verſari in poſſeſſorio mixto, eo quod erat inſtitutus qui de jure ſuccedere deberet, quo caſu de hærede liquido non conſtabat, & opus is habebat ſe talem demonſtrare, ſecundum Amat. *d. reſ. 39. ex n. 123.* quem Advocati ad id allegabant. Secundo quod in Regno ex receptiſſima praxi iſtius Supremis Tribunalibus non hæres ſcriptus (qui nullam habet claram, & liquidam deductionem) ſed verus ſucceſſor, ſubſtitutus, ſeu fideicommiſſarius, pro quo aſſiſtunt merita in ſummariiſſimo judicio diſcutienda, manuteneri jubetur, ſicuti teſtantur Luna *conſ. 16. n. 65.* ubi additio Milaneſ.

decis.

deciſ.3. n.147. & 150. l.1. Cutell. dec.27. tom.2. Giurb. obſer. 54. n.12. verſ. primus eſt, & Intrigl. dec.42.

437 Tamen in nihilo illis proficere judicavimus, nam quoad primum, ipſe Amatus in contrarium adductus, inquit in n.124. quod quando probabiliter de vero hærede non dubitatur, veluti ſi ex teſtamento conſtet propter ejusdem apertam, & apparentem fidem, vel ab inteſtato compertum eſt, quis ſit verus ſucceſſor, tunc poſſeſſorium merum, non mixtum cenſendum eſt, & in his terminis nos eſſe apparet, quia inter contendentes de ſucceſſione ſunt duo, ſcilicet dicti Comitas Mazareni, & Racudiæ, qui ſe fundant in teſtamento claro, per quod inſtitutus eſt qui de jure ſuccedere debet, qualis intelligitur proximior habens qualitates requiſitas in primis Inveſtituris, & Regni Capitulis, abſque eo quod probare habeant in facto aliud præter deſcendentiam ab ultimo ſtipite ad dignoſcendum gradum, & lineæ proximitatem, de quo incontinenti potuit conſtare per ſcripturas publicas (prout revera conſtitit) & ſic punctus juris tantummodo erat diſcutiendus, qui in Tribunalibus ſuperioribus dici non poteſt quod altiorem requirat indaginem, ut in ſimili docent cum aliis Salgad. de reg. protect. 2. p. cap. 8. ex n.50. Carleval. de jud. tit.2. diſp.5. n.15. cum ſeqq. late, & optime Argellus de acquir. poſſeſſ. quæſt.2. art.4 ex n.7. nec quod in ejus deciſione ſit ſuperſedendum, eo quod alii oppoſitores non poſſint de jure ſuo incontinenti docere, oſtendendo ſe eſſe inſtitutos, aut vocatos, imo illorum prætenſio debet in aliud judicium tanquam altiorem requirens indaginem reſervari, ex l.3. §. ibid. ff. ad exhibendum, l. fin. ff. de compenſat. cum aliis adductis ſupra, art.1. n.14.

438 Quod autem ibidem dicit Amat. d. num.123. 125. & ſeqq. nempe quod quando dubium eſt, quis hæres ſit, taliter, quod neceſſario de jure dominii debeat diſceptari ad fundandum quis ſit hæres, aut ſucceſſor, & ſubſtantiandam cauſam poſſeſſionis; tunc poſſeſſorium mixtum non merum ſit dijudicandum, tam ad admittendas probationes, longioreſque inducias concedendas, quam ad appellationem quoad utrumque effectum amplectendam, & nullatenus eſt in Regno receptum, nam quoties prætenditur poſſeſſionis continuatio, & in ea manutentio virtute prædicti Statuti Sereniſs. Regis Ferdinandi, ſemper dicitur poſſeſſorium merum, & ut tale ſummariſſime diſceptatur, nec in eo appellatio ſuſpenſiva admittitur, & licet nonnumquam de meritis ſoleat diſceptari, hoc tantum permittitur ex æquitate ad confortandum poſſeſſorium, prout dicemus n. ſeq. Imo & ipſe Amat. non loquitur abſolute in terminis noſtri Statuti, ſed in aliis diverſis, ſcilicet leg.45. Tauri, apud Hiſpanos, ut exemplificat n.126. cujus legis remedium, licet ſit ſummarium, & in eo admittantur exceptiones reſpicientes proprietatem, dum incontinenti probari poſſint, altioremque indaginem non requirant, ut per Molin. d. lib.3. c.13. non tamen conceditur appellatio, nec ſupplicatio a ſententia in eo lata, quam de Tenuta vocant ex nova pragm. anni 1593. hodie lex 5. tit.19. lib.4. novæ recomp. videndus Paz de Tenuta c.4. per tot. ſicque Amati doctrina non obſtat.

439 Secundum vero quod prædicti Advocati replicabant, viſum eſt nobis non procedere in caſu illius litis, quia DD. Regnicolæ ſupra laudati, quibus addi poſſunt in terminis D. Franciſc. de Paz de Tenuta c.33. per tot. Nogoerol. alleg. 26. n.329. Fontanell. de pact. clauſ.7. gl.3. part.10. n.78. & alii, quos referunt, & ſequuntur Capyc Latr. dec.108. lib.1. n.45. Theod. alleg.18. n.70. & 71. Urſill. ad Afflict. dec.364. ad fin. loquuntur quando merita aſſiſtunt ſubſtituto, aut fideicommiſſario, & ſunt adeo clara, quod nulla ex cauſa turbidari poſſunt, hæres vero in Teſtamento ſcriptus nihil habet opponere contra illius immiſſionem, & certo certius apparet ipſum in proprietate nullum fovere jus, quo caſu cum dolo faciat, qui petit quod ſtatim reſtituturus eſt, & circuitus ſit vitandus, juxta vulgares regulas, manutentio fideicommiſſario, aut ſubſtituto verbis directis conceditur, ut per Amat. d. reſ.39. n.149. cum ſeq. & n. 179. quod quidem in caſu noſtro clare conſtat locum habere non poſſe, cum dd. Principes, qui ſe ſubſtitutos, aut vocatos dicunt, non doceant quod ſuæ intentionis fundamentum eſt, & eorum prætenſio, non ſolum turbida, ſed evidenter frivola ex ſuperius dictis appareat.

440 Denique quoad tertium, ut penitus diruta dictorum Principum oppoſitio remaneat, pro vero præſupponimus, nullum hodie exſtare maſculum agnatum ex linea directa maſculina Blaſci primi vocati, nam prout ex Arbore conſtat, & diximus ſupra in facti narratione, ultimus maſculus, qui ſupervixit de prædicta linea, fuit Don Carolus Barreſi defunctus in anno 1618. Fingamus igitur dictum D. Carolum ſecundum prædictum teſtamentum debuiſſe ſuccedere, & ſucceſſiſſe in Baronia contentioſa, & poſtea, quod ipſe abſque liberis maſculis deceſſit, relicta ſorore Donna Beatrice, tempore quo in tertia linea deſcendente a Blaſco tertiogenito Joannis Baptiſtæ, tantum ſupervivebat Donna Eliſabetha Trabiæ Principis mater (a qua jam ipſe erat procreatus,) & in linea primogenita, Donna Catharina, ejuſque filii Don Franciſcus, & Don Joannes Branciforti, ex quibus proceſſerunt Donna Margarita, & Don Joſeph Comes Mazareni, diſcutiamus cujus cauſa potior ſit in ſuccedendo prædicto Carolo abſque prole defuncto; num Beatrix ejus ſoror? num Donna Catharina filia primogeniti? aut denique Donna Eliſabetha filia Don Joannis, & neptis Blaſci tertiogeniti? hæc quippe in prædicto teſtamento vocata eſt primo loco, & poſt eam ejus filii maſculi, in quorum defectum ſubſtituta eſt filia primogeniti, & ejus liberi, iiſque deficientibus invitata eſt filia ſecundogeniti de ſecunda linea Blaſci.

441 Punctus iſte longiori indigebat diſcuſſione, quia pertinet ad materiam reintegrationis lineæ, quæ apud DD. præcipue Hiſpanos ſatis controverſa eſt. Sed nos, quibus nec opus eſt, nec in his juſtificationibus licet diutius in re hac immorari, reſolutive firmamus, ſucceſſionem in themate propoſito ſpectare ad Donnam Catharinam, & ejus filium maſculum primogenitum, & hodie ad Comitem Mazareni ejus nepotem, excluſis ſecundo, & tertiogenita, & dictis Principibus earum filiis; nam licet ſecundogenita, nempe, ſoror D. Caroli uti de linea ingreſſa potuiſſet ſuccedere, & Baroniam poſſidere pro tempore vitæ ſuæ, tamen ex quo deceſſit ſine filio maſculo, relicta tantum filia Donna Eliſabetha matre Reſuttanæ Principis, fecit locum dictæ Donnæ Catharinæ ſubſtitutæ, & ejus filio maſculo, ac illius deſcendentibus maſculis, in quorum linea maſculina, ſucceſſio convalidata, & radicata eſt, quicquid ſit de fructibus percipiendis per dictum Carolum, ejuſque ſororem, tempore vitæ ſuæ, de quibus nunc non eſt quæſtio.

442 Ratio eſt, quia filia fœmina ex ultimo maſculo tertiæ lineæ deſcendentis a Blaſco primo vocato, non alia ratione prædilecta, & prælata fuit, niſi quia reperiebatur in linea, quam teſtator præſupponebat ingreſſam per ſucceſſionem maſculi, illius parentis, ad quem diſpoſuerat tranſire debere ob deficientiam Agnatorum ex prima, & ſecunda linea, in quo teſtator, ſeu illa, qui teſtamentum ordinavit, ſequutus eſt legalem diſpoſitionem, qua cavetur, quod in materia primogenituræ, non fiat tranſitus de una linea ad alteram, dum de linea in quam ſucceſſio ingreſſa eſt, ſuperſunt aliquæ perſonæ ſucceſſibiles, juxta tex. in c. de natur. ſucceſſ. feud. Molin. l.3. c.5. n.14. & c.6. n.32. cum aliis adductis ſupra, n.173. art.3. Et cum in prædicto teſtamento ob conſervationem agnationis fuerint vocati maſculi ex maſculis, quod cauſam præbuit, ut excluſis fœminis, & earum deſcendentibus de linea ingreſſa, tranſiret ſucceſſio ad maſculos alterius lineæ, uti ad eos, qui erant in linea qualitatis, conſonum erat prædictæ legali diſpoſitioni, ut extinctis omnibus maſculis agnatis ſuccederet filia ultimi, ex privilegio lineæ ingreſſæ, & non filia primogeniti, quæ remanſerat excluſa propter maſculos aliarum, quoniam ceſſante fine conſervationis agnationis, ob quem concedebatur tranſlineatio, nulla erat cauſa, ob quam excluſa filia ultimi poſſeſſoris rediret ſucceſſio ad aliam fœminam anterioris lineæ, contra ordinarias regulas primogeniorum, ut docte, & late multis perpenſis rationibus, & fundamentis conſiderant, & reſolvunt Addeo. Molin. lib.3. c.5. n.72. Caſtill. lib.5. contr. c.91. n. 61. 62. & 63. cum ſeqq. qui, aliis pluribus pro hac opinione relatis, ſatisfaciunt contrariis, & de veriori, & communiori apud Suprema Hiſpaniæ Tribunalia teſtantur.

443 Confirmatur alia conſideratione deducta ex prædicta vocationis forma, nam volens Teſtator, quod extincta linea agnatorum ſuſcitaretur agnatio ficta, & artificioſa in maſculis deſcendentibus ex fœminis, diſpoſuit, quod ſi filia ultimi poſſeſſoris maſculi, abſque filiis maſculis deceſſiſſet, rediret ſucceſſio ad filiam maſculi de linea primogenita, cui etiam ſubſtituit ejus filios maſculos, in quorum defectum vocavit fœminam ſecundogenitæ lineæ, & ſuos. Ex quibus evincitur diſponentem non prædilexiſſe filiam maſculi tertiogeniti, niſi quatenus erat de linea ingreſſa, in qua natis maſculis poterat ejus intentio adimpleri, eo quod eſſent ejusdem qualitatis, ac alii maſculi ex fœminis de anterioribus lineis, & nulla poſſet conſiderari diverſitatis ratio, cum omnes prædictæ fœminæ diſponenti eſſent ignotæ, circa quas conjectura prædilectionis deſumi non poteſt, ex his quæ late adducit Caſtill. d. cap.91. Ergo dum maſculis deficientibus voluit

luit ſucceſſiooem redire ad fœmioam primogenitam anterioris lineæ, dubium oon eſt, rationem prælationis fuiſſe fundatam in prærogativa lineæ jam ingreſſæ, io qua eaſtantibus maſculis poterat continoari ſucceſſio, quibus deficientibus conceſſa eſt prælatio fœminæ de linea primogenita, quæ ideo fuit prædilecta, nam illius filii maſculi poterant agnationem fictam conſervare, & eadem ratione illis extinctis fuit facta translineatio ad filiam ex ſecundogenita linea, & ejus filios.

444 Unde deducitur, quod com non potuiſſet tranſire ſocceſſio ad ultimum maſculum agnatum de linea rertiogeoitæ, nempe ad Don Joannem filium primogenitum Blaſci actoris in prædicta cauſa reivindicatoria, niſi evacuata linea maſculina ex filio ſecundogenito dicti Joannis Baptiſtæ, in qua erat dictus Don Carolus, qui præoccupare habebat ſucceſſionem, & vixit uſque ad annum 1618. quo tempore dictus Blaſcus, & ejus filius Don Joaones præmortui erant, relicta filia, & nepte D. Eliſabetha matre dicti Priocipis Trabiæ; hæc oullo modo potoit ſuccedere ex prærogativa lineæ jam ingreſſæ, quia nunquam ingreſſa fuit, nec ingredi potoit, deficiente io ea maſculo agnato tempore, quo ob interitum aliorom, qoi illum præceſſerant, ſucceſſio eidem deferri poterat, per quem ejus filia ſuccedere habebat, uti filia ultimi poſſeſſoris, & non alia ratione juxta ſuperiores regulas.

445 Idcircoque dato quod ſucceſſio noo deberet ſtatim redire ad filiam maſculi de linea primogeoita, ſcilicet ad dictam Donnam Catharinam primo loco vocatam, & ad ejus primogenitum maſculom Don Franciſcom tunc temporis natom, ſed ob eandem ratiooem, & prærogativam lioeæ ingreſſæ ſuccedere haberet dicta Donna Beatrix ſoror Don Caroli ex ſententia, quam etiam in ſorore ultimi poſſeſſoris uti de lioea contentiva, tuentur Addentes Molinæ *d. lib. 3. cap. 5. n. 72. verſ. ex qua verum judicatarum*, Caſtill. *d. lib. 5. cap. 91. a n. 29. & cap. 93. a n. 48.* tamen innegabile eſt, quod defuncta Donna Beatrice abſque filiis maſculis (pront revera deceſſit, relicta tantum filia Donna Eliſabetha Reſuttanæ Principis matre) illico ſucceſsio rediit ad Donnam Catharinam ſubſtitutam ſpecialiter io defectum filiorum maſculorum ex fœmina ultimi maſculi, ut eſt punctualis deciſio D. Joannis Baptiſtæ de la Rea *2. part. deciſ. Gramat. deciſ. 54. per tot.* quæ ſola ſufficit, quia docte, & eleganter, ut ſolet, omnia in hoc puncto comulavit, & a *n.* 24. ſatisfecit objectioni, qoam *n.* 3. propoſuerat pro nepote maſculo ex filia, & matre fœmina inferioris lineæ iogreſſæ, ob defectum Agoatorum de linea primogenita (in qoa ſe fundabant Advocati dicti Principis, immemores prædictæ deciſionis, & rationis legalis) contra maſculum ex filia fœmina de lioea primogeniti, excluſa voluntate teſtatoris, propter ejuſdem filiam, cui io defectum filiorom maſculorum ſubſtitota fuerat prædicta filia primogeniti, & poſt eam illius filii maſculi (ut in caſu prædicti teſtamenti) probant moltis rationibus, & Doctoribus appellatione filiorum maſculorum ooo veoire oepotes ex filia fœmioa, ad qoem Nos remittimos, ne illum tranſcribamus.

Et ſic concludimus, quod io caſo, quo prædictum aſſertum teſtamentum verum, & authenticum demonſtraretur, ſocceſſio dicti ſtatus inſpecto præſenti tempore, & ſaltem a die mortis dictæ Donnæ Beatricis pertineret, & pertinere haboit dicto Comiti Mazareni nepoti ea filio maſculo ſecundogenito prædictæ Donnæ Catharinæ, ad quam regreſſa eſt, & in ea coovalidata, excluſis prædictis Principibus, & Comite Racudiæ, quod non immerito (licet altiorem requirat indaginem) potuit in prædicto ſummariiſſimo judicio conſiderari, ad magis juſtificandam maoutentionem cooceſſam dicto Comiti Mazareni, non obſtante prædictorum Priocipum prætenſiooe.

Hæc ſunt, Sacra Catholica Regia Majeſtas, qoæ io hac exagitata controverſia Nos ad pronnnciandom, pront ſupra, coegerunt, ac impellerunt. Eaque omnia, & ſingula iterum per Tuæ Majeſtatis Regios Supremos, ac Digniſſimos Italicarum rerum Senatores, alimaoda, & corrigenda, Tuis ſacris pedibus, eos reverenter, homiliterque deoſculando, tranſmittimus, & ſubjicimus.

His jam peractis joſtificationibus, qoibus ultima manus fuit appoſita dia vigeſimotertio Decembris prædicti anni 1660. imo & proceſſus copia exarata, omnes prædicti conteodeotes ad amicabilem devenerunt concordiam, & liti ceſſerunt ad favorem Comitis Mazareni, qoi omnibus prædictis Statibos, & Baroniis retentis, una cum Dignitate Magoatis Hiſpaniarum, ſe contentavit, quod præfatus Racudiæ Comes ſuus patruelis, ac frater, ex doplici matrimonio ſororis iſtius cum dicto Comite Mazareoi, & hujus ſororis cum illo de Racudia, poſſeſſionem caperet Terræ, & Principatus Petrapretiæ ſub certis conditionibus, pactis, & reſervationibos pro dicto Comite Mazareoi adjectis, quapropter juſtificationes iſtæ ad Supremum Italiæ Conventom oon fuerunt tranſmiſſæ. Sed io gratiam amicorum, & ob communem utilitatem prælodatæ ſunt, ſalva in omnibus omni melioti cenſura, &c.

CON.

Digitized by Google

CONTROVERSIA FEUDALIS,

DE LEGITIMA SUCCESSIONE

ILLUSTRISS. D. CO. OCTAVII DE TARASCONIS

IN FEUDO CALESTANI,

OPUS SEX ARTICULIS DISTINCTUM;

In quibus præcipuæ feudales quæſtiones circa diviſionem Feudi dignitatis, ampliſſimam primi Acquirentis facultatem, neceſſarium, vel non, Domini Aſſenſum in diſpoſitione feudi, clauſulam in Inveſtituris apponi ſolitam jure feudi antiqui, *& feudi pretium, methodo non obſcura enucleantur.*

AUCTORE LÆLIO BOSCOLO

DE COLLEGIO JUDICUM PARMÆ.

THEMA CONTROVERSIÆ.

DOmini Comites Carolus Leo, & Abbas Claudius Germani de Fliſco, origine Itali, nativitate tamen, ac domicilio Galli, tunc Feudatarii inſignis Feudi Caleſtani, optime conſcii, quod ex diuturna eorum abſentia, & vulgari cura, ac induſtria Miniſtrorum ſæpe proprio potius lucro, quam rei familiari Domini deditorum, feudales redditus quotidie minuebantur, ac ejuſdem loci dignitas labefactabatur in dies, ruebatque in præceps, cogitarunt, & decreverunt ejuſdem feudi alienationem, ad quem effectum D. Co. Claudius e Gallicis Oris Parmam petiit.

Quamplures emptores obvii fuere, at omnes e contractus limine pellebat unica animadverſio, quod agebatur de alienatione feudi ex pacto, & providentia jamdiu in progenie Fliſca antiqui.

Inter illos, cum quibus habitus fuerat ſermo de venditione prædicta, adfuit Dominus tunc Eques, & nunc bon. mem. Co. Camillus Taraſconus, qui participatu negotii cum eximio J.C. ac Excellentiſſimo tum legali peritia, tum dignitate Co. Hieronymo Mutiſco olim meritiſſimo Præſide Excelſi Conſilii juſtitiæ, & gratiæ Parmæ, ac Placentiæ communi amico, poſt ſeriam cogitationem conſilium habuit, quod per ipſos D. Comites venditores porrigerentur preces Sereniſſimo Duci noſtro directo Domino, in quibus exponerent feudum cecidiſſe in commiſſum, ac fuiſſe devolutum ad Sereniſs. Ducalem Cameram ob inobſervantiam Decreti nuncupati Caprarolæ, ſimulque efflagitarent, ut ex gratia ſpeciali illud eis de novo concedere dignaretur ad effectum deveniendi ad præfatam venditionem pro pretio concordando, ea conditione, ut Jura Sereniſs. Cameræ tranſirent in D. Equitem emptorem, minime affecta aliqua hypotheca, nexu, ſeu obligatione deſcendente ex perſonis Dominor. Comitum de Fliſco, quo pacto ſic prius devolutum, & poſtmodum de novo conceſſum in perſona eorundem Comitum venditurum evadebat novum, quod proinde poterat jure optimo, Domino aſſentiente, alienari. Res ita peracta, eodem enim D. Comite Præſide dictante, formatus fuit ſupplex libellus tenoris ſequentis.

SERENISSIMO SIGNORE.

POſſedono li devotiſſimi, & humiliſſimi di V.A. Sereniſs. Vaſſalli, e Servitori Co. Carlo Leone, & Abbate Co. Claudio fratelli Fieſchi figliuoli, e deſcendenti del fù Conte Franceſco nato del qu. Co. Scipione il Feudo, e Contea di Caleſtano, Arpicella, Marzolara, e Vigolone, con le loro pertinenze, giuriſditione, & ogni altra ragione, e beni allodiali ſituati nel Ducato di Parma, de quali, come di feudo nuovo aperto, e legitimamente devoluto alla Ducal Camera per l'inoſſervanza del Co. Scipione, e di detto Co. Franceſco à quanto dovevano, in virtù della precedente inveſtitura, e decreti già publicati, ne fù inveſtito dalla Glorioſa, & immortale memoria del Sereniſs. Sig. Duca Ranutio Avo Paterno di V. A. il detto Co. Franceſco del 1600. li 4. Settembre per ſe, ſuoi figliuoli, e deſcendenti maſchi, legitimi, naturali, e non legitimati, come di feudo honorifico, nobile, e gentile, con eſpreſſa conditione, & obligatione (e non altrimente) d'habitar egli, ſuoi figliuoli, e deſcendenti compreſi in detta inveſtitura con tutta la loro famiglia ne ſtati di V.A. ſecondo la forma, e diſpoſitione delli Statuti, e Decreti dello Stato, e preſtare à S.A. e ſuoi Sereniſſimi Succeſſori quei ſervitii perſonali, a quali ſono tenuti, e forſe ricercati, ſotto la pena (in caſo di contravenzione in ciaſcun di detti caſi) della privatione d'eſſo feudo, ipſo jure, & facto da incorrerſi à favore della Ducal Camera, & altre pene impoſte dalle Leggi, Statuti, e Decreti ſupra accennati, come dalla Inveſtitura predetta rogata dal qu. Ranutio Pico Notaro, e Secretario di Sua Altezza, qual s'eſſebiſce.

E perche detto Co. Carlo Leone, & Abbate Claudio conoſcono per la loro lontananza da'Stati di V.A. e che gli intereſſi della loe caſa non gli hanno permeſſo, nè permettono l'habitatione, come ſopra dovuta, anzi ſupplicando detti Oratori V.A. per l'habilità dell'habitatione fuori delli Stati di V.A. ſino li 26. Novemb. 1646. & ottennero reſcritto ſotto li 22. Decembre di detto anno la gratia per un biennio ſpirato li 22. Decembre 1648. non havendo detti Conti Fratelli Oratori habitato, come ſopra, in detto feudo, perciò in virtù dell'obligatione inſerta in detta inveſtitura, e del Decreto di Caprarola è ricaduto alla Ducal Camera, ipſo jure, & facto, nulladimeno confidati detti Conti fratelli Oratori nel ſommo della Sereniſſima ſua benignità, ſperano che ſia l'A. V. per fargli gratia di rimettergli la detta caducità per l'effetto infraſcritto, poiche eſſi bramano di far vendita di detto feudo, ſua Giuriſdizione, e beni al Cavaglier Camillo Taraſconi per il prezzo frà loro convenuto (intervenendovi però il beneplacito, e conſenſo di V. A. ſalvo ſempre la ſuperiorità di V. A. e la diſpoſizione del Decreto del Maggior Magiſtrato, e non altrimente) con la quale vendita viene detto feudo, e ſue entrate à ſtar preſſo detto Cavaglier, nato, & habitante ne' Sereniſſimi ſuoi Stati, quale con la perſona, & entrate di eſſo feudo, e beni potrà più facilmente preſtare à V.A. quelli oſſequii, e ſervitii perſonali, che ſi devono, il che per la lontananza, e cauſe ſupracontate non è conceſſo à detti Co. Fieſchi Oratori di fare; Per tanto col preſente memoriale eſſo Co. & Abbate Claudio Fieſchi à ſuo nome proprio, e come Procuratore ſpeciale del Co. Carlo Leone ſuo fratello, e detto Cavagliero Taraſconi di V. Altezza humiliſſimo, e devotiſſimo Suddito, e Servitore;

Humilmente la ſupplicano far gratia al detto Co. & Abbate Claudio Fieſchi, anche come Procuratore ſpeciale del

Card. de Luca, Lib. I.

Digitized by Google

detto Carlo Leone ſuo fratello (qual dovrà retificara la preſente preghiere enco con la dette confeſſione della dette devoluzione, e ciò che in virtù di quella ſi ſarà) di concedergli di nuovo(& à fine di far la ſudetta vendita al detto Cavaglier Cemillo Teraſconi) e non altrimenti il detto feudo, come nuovo aperto, e devoluto come ſopra, e poi di poterlo vendere al detto Cavaglier Camillo Taraſconi per ſe, ſuoi figlioli, e deſcendenti in perpetno, & à chi derà per il prezzo fra loro concordato, & al detto Cavaglier Taraſconi di poterlo liberamente comprare, reportando poi dall'A. V. le dovuta inveſtitnre, e praſtargli il neceſſario giuramento di fedeltà, dichiarando anco, come così ſi ſupplica V.A. di voler dichiarare, che la ſucceſſione delle ragioni della detta devuluzione, quale V.A. ſi compiecerà di fare alli detti Co: Fieſchi Oratori, s'intenda fetta con queſto patto, e conditione, che immediatamente paſſino le medeme ragioni el detto Cavagliero Taraſconi Oretore, e ſuoi Soeceſſori, ſi che non poſſino cadere ſotto qualſivoglie hippoteca, obligo, ò vincolo, che detti Co. Fieſchi haveſſero ſopra loro beni, e tuttociò di che vien ſupplicato V.A. reſti ſervita dichiarare, che vaglia nè più, nè meno, come ſe foſſe conceſſo di moto proprio, e ſenza alcuna inſtanza delle patti, e queſto anco per ſua certa ſcienza, & anco con le pienezza delle ſua poteſtà Dncale, con ordinare, che non ſi poſſa opporre elcnne eccettione, objettione, ſurrettione, ò difetro d'intentione, ò alcune altra eccettione anco maggior di queſte, e che non ſiano tenuti detti Oretori à verificara coſe alcnna di quallo, che ſi contiene in queſta ſupplica, ma che il tutto s'habbia per pienamente provero con le ſola eſibitione della medema ſupplica, e che parimente non ſieno tenuti detti Oretori di fer interrinare queſta gretia in Camera, dichiarando di più, che non ſi poſſino opporre da qualſivoglie perſone, nè giudicare in contrario, e che facendoſi altrimente, il tutto ſia di oinn valore ipſo jure, & facto, derogando à detti effetti al Decreto qual comincia, *providere volentes*, nel qual particolarmente ſi diſpone, che non vaglie alcuna remiſſione, ò donetione ſe non ſono ſpecificati tutti gli beni, de'queli ſi tratte el decreto che comincia, *Solet*, nl decreto che comincia, *Meminimus*, alla conſtirotiooe *de Dictatura, & Signatura*, §. *non dicatur*, & §. *in gratiis*, & ſotto il titolo *de Interinatione, & verificatione alienatorum*, al Decreto di Caprarola publicaro del 1602. al Decreto ſetto dell'enno 1499. il dì 11. Novembre, overo del Rè Lodovico *de Interinationibus*, all'eltro dell'anno 1522. il dì 18. Maggio, overo del Duca Franceſco publiceto li 9. Giugno 1595. alla Conſtitutiooe *de Signatura* 1560. il dì 15. Novembre publiceta il dì 23. Novembre predetto, overo ad ogni altra legge, e decrato, che foſſe in contrerio, havnti tutti quei per eſpreſſi, non oſtente il Decreto *de derogationibus exprimendis* fetto del Sereniſſimo Sig. Duca Ottavio li 30. Gen. 1562. e publicato il dì 31. detto qual comincia, *in hunc uſum*, à quali tutti per queſta volta ſola ſi degnerà V.A. per gretia speciale derogare, che di tanta gretia ne reſtereono detti Oratori à V.A. obligatiſſimi, e di così conſeguire confidano, & *quam Deus*, &c.

Sottoſcritta. *Io Co: Claudio Fieſchi à mio nome, & à nome come Procuratore del Co: Carlo Leone mio Fratellò Oratore confeſſo, e ſupplico come ſopra.*

Sottoſcritta. *Io Ottavia Taraſconi à nome, e come Procuratore del Cavagliere Camillo Taraſconi Oratore affirme, e ſupplico quante ſopra.*

Cui ſupplici libello à clementiſſima humanitate C. S. Ser. obtinuere Oratores benigniſſimum reſcriptum hiſce verbis:

Concedimus, mandamus, & derogamus in omnibus, & per omnia, pront petitur, non obſtantibus, &c.

Quare deventum eſt ad propoſitam venditionem pretio convente ſcutorum triginta. trium mille, confecto ſuperinde publico documente ut in actis.

Quoniam vero in mox relatis precibus Domini tum venditor, tum emptor expoſuerant, quod poſt acquiſitionem præfati feudi ipſe D. Comes acquirens deberet, ut etiam jure cautum eſt, reportare inveſtituram a Celſitudine Sua, eique debitum polliceri juramentum fidelitatis, noviſſimas preces porrexit Sereniſſimo Domino hujuſce tenoris.

SERENISSIMO SIGNORE.

ESſendo compiacioto V.A.S. con ſuo reſcritto fatto ſotto il dì 16. Gennero corrente 1650. alla ſupplica dara dall'Abbara, e Co. Claudio Fieſchi à ſuo nome, & à nome, e come procnrerore del Co. Carlo Leone ſuo Fratello far gratia à detti Co. Fieſchi di poter vendere il ſeudo (in titolo di Contea eretto) di Caleſtaoo, Appicella, Marzolera, e Vigolone, con loro territorii, e giuriſditioni, regali, mero, miſto Imperio, e poteſtà del gladio, & ogni qualſivoglia beni, e ragioni ſpettanti, e poſſeduti da detti Co. Fieſchi in detti luoghi, loro Territorii al devotiſſimo, & humiliſſimo di V.A.S. Veſſallo, Servo, & Oretore Cevagliere Camillo Taraſconi Parmeggiano con le loro entrete, regali, & allodiali (ſe ve ne ſuoo) con obligo al detto Cevagliera Taraſcooi Oratore di riconoſcer per ſe, ſuoi figlioli, e deſcendenti Maſchi in infinito in feudo da V.A. li detti luoghi, entrate, ragali, e loro giuriſdittioni venduteli come ſopra con la riſerva del Decreto del Maggior Magiſtrato, e delli Minerali, che foſſero in detti luoghi, & altre ſolita de riſervarſi da eſprimerſi nell'Inveſtitura feudale da farſi da V.A. in detto Cevagliere Taraſconi, e ſuoi Deſcendeoti, & eſſendoſi in conformità della gratia di V.A. ſtipularo un inſtromento di tal vendita alli 17. del corrente meſe di Gennaro 1650. qual s'eſſebiſce, nel quale vi è il patto di riconoſcere da V.A. il detto feudo in titolo di Cootea già eretto di detti luoghi, e ricever dall'A.V. l'Inveſtitura feudale, e come in detto inſtromento di vendita di ſopre eſſebito.

Reſta al detto Cavagliere Camillo Taraſconi Oretore di ſupplicarla (per pienamente godere della gratia concedutagli) come humiliſſimemente le ſupplice di reſtar ſervita (per effetto della ſua benignità) di confirmere, e corroborere con la pienezza delle ſua Poteſtà Ducale non ſolo il reſcritto fatto alla ſupplica delli detti Co. Fieſchi, e detto Oratore ſotto il dì 16. del corrente meſe, quale è ragiſtrato nell'Infreſcritto inſtromento, ma etiamdio il medemo inſtromento di vendita fatta delli detti Co. Fieſchi al detto Oratore con tuttociò, che in eſſo ſi contiene, e quel Inſtromento s'eſſibiſce à V.A. eſſer regiſtrato à piedi del preſente memoriele, e di più ſeparara omninamenre il detto luoco di Celeſtano, e pertinenza dalla Città di Parma, e Megiſtrati ſuoi, & concederli ſucceſſivemente in fendo di Contea eretto, e come ſopra, qual habbia le natura di ſendo antico, nobile, e gentile, & avito al detto Cavagliere Camillo per lui, ſuoi figliuoli deſcendeoti, maſchi, legitimi, e naturali, nati, e procreeti, e che neſceranno, e ſaranno procreati di legitimo matrimonio in infinito, li detti luoghi, e feudo di Caleſtano, Arpicella, Marzolara, e Vigolone, e loro pertinenze, con le Entrate, Datii, Regali, & altre ragioni vendutegli come ſopra, e ſpetialmente (ſi che la ſpecialità non deroghi la generalità) la Giuriſdittione intiera così Civile, come Criminale, mero, e miſto Impero, & podeſtà del Gladio in detti luoghi, e Territorii, e ſue pertinenze, & ogn'altra regione in eſſi, e come ſopra, quentunque foſſe degoe di ſpetiale eſpreſſione, la quale s'habbia qui per eſpreſſa, di modo che l'inveſtitura feudale s'hebbie per fatta, e conceſſa al detto Cavagliero Taraſconi Oratore, e come ſopra in virtù del reſcritto, quale V.A. ſi compiacerà di fare alle preſente ſupplica, e s'intenda eccettara, e ſtipulate del medeſimo Oratora, à ſuo nome, e come ſopra, & habbie le medeſima forza, e vigore, come ſe foſſe ſeguita per publico Inſtromento, con l'obligatione generale, e ſpeciale di tutti li beni, e con la clauſula della ſincera, & immaculeta fede, la quele in virtù delle Conſtitotioni Ducali hà la medeſima forza, che il giuramento formale, e con le traditione attuale dello ſtoccho in ſegno di vera, e real tenuta, & enco in virtù della ſudetta vendita ſi trova appreſſo el detto Oratore. Nel quale s'intendino anco transferite per maggior velidità, e fermezza della preſente Inveſtitura, tutte le ragioni di devolutione, che in qualunque mudo competevano alla Camera Ducele contro li detti Co. Fieſchi non ſolo per il capo eſpreſſo nella precedente ſupplice, ma enco per qualſivoglie altra cauſa non eſpreſſa, ſi che detto Oratore, e ſuoi Deſcendenti ſuccedino omninemente in luoco della Camere Ducale, e poſſino ſervirſi delle dette ceſſione, e translatione per eſcludere qualſivoglie perſone, che li voleſſe moleſtara, per evincere da loro il detto ſeudo di Caleſtano.

Dichierando V.A. che s'intenda ſempre riſervata per l'A.V. e le Ducal ſua Camera, l'oſſervanza del Decraro del Meggior Magiſtrato, e del Decrato, *Meminimus*, & altri ſoliti riſerverſi in ſimili conceſſioni, e vincendevolmente ſiano, e s'intendeno riſervate al detto Oretore, e non compreſi nella praſente conceſſione li beni allodiali, quali eſſo Oratore, e ſuoi figli, e deſcendenti meſchi, e come ſopra poſſino acquiſtare nell'avvenire in detti luoghi, e ſue pertinenze, me che ſiano quelli ſuoi proprii, e ne poſſino eſſi, e ſuoi deſcendenti in perpetuo diſporre à loro piacera.

Inoltre detto Oratore humiliſſimamente ſupplica V.A. farli gratia (ſtando il predetto ecquiſto, & altri come ſopra) ch'egli,

ch' egli, e doppo lui gli altri ſopra nominati, quali ſuccederanno in detto ſeudo, poſſino, e debbano eſſere denominati Conti di detti luoghi di Caleſtano, Arpicella, Marzolara, e Vigolone, così in voce, come in ſcritto, & in ogni attione publica, e privata, e come tali ſiano tenuti, e reputati da ogn'uno, in ogni tempo, luogo, & occaſione, e quanto al giuramento di fedeltà, quale eſſo Oratore come Feudatario dovrebbe preſtare à V. A. (come ſommamente brama) ſupplica V.A. concederli, che non gli corra tempo alcuno, ma che ſia tenuto di preſtarlo ſempre, & ogni quando ne ſia richieſto per parte di V. A.

Di più ſupplica l'A.V di concederli, che poſſa (ſe così li parerà) erigere una Primogenitura in detto feudo, e preferire li ſuoi deſcendenti Primogeniti à gl'altri ſuoi deſcendenti, con ordine ſucceſſivo, & in quella forma, e modo che ſtimarà bene, ſenza che li Secondogeniti, & altri habbiano alcuna ragione di contradire alla detta Primogenitura, la quale adeſſo per all'hora s'intenda confermata coll'auttorità di V.A. & in caſo il detto Oratore non erigeſſe la detta Primogenitura come ſopra, ſia lecito in caſo che detto Feudo ſia poſſeduto da un ſolo de' ſuoi deſcendenti, di conſtituire eſſo la Primogenitura à favore pure de' ſuoi Deſcendenti legitimi, e naturali, come ſopra; che quando foſſero più poſſeſſori di detto Feudo, che poſſino concordarſi unitamente à conſtituire la medeſima Primogenitura à favore de' loro Deſcendenti, con la prelatione de' Primogeniti, & ordine ſucceſſivo frà eſſi in infinito; ſi che la detta Primogenitura vaglia in virtù dell'autorità di V.A. nè più, nè meno, come ſe foſſe inſerta nella preſente ſupplica.

Supplica per anco l'Oratore V.A. à dichiarare (con la pienezza della ſua podeſtà Ducale) che ſtando la conceſſione come ſopra ordinata, non ſi poſſa dalla Ducal Camera apprendere il detto Feudo in tutto, nè in parte ogni quando mancando qualch' uno d' eſſi Deſcendenti d' eſſo Oratore, come ſopra, ſenza figliuoli maſchi, e foſſe luogo alla ſucceſſione d' altri Deſcendenti capaci d' eſſo feudo, ma poſſino quelli, quali ſaranno compreſi nella detta Inveſtitura, andare al poſſeſſo liberamente di detto Feudo, come ſopra, ſempre, & ogni quando verrà il caſo, non oſtante per quella parte li Decreti, *Solebant*, *Meminimus*, & altri, che diſpongono dell'apprenſione da farſi, quando uno Feudatario muore ſenza deſcendenti, & anco la Conſtitutione Ducale in quella parte che diſpone della medeſima forma.

Come anco il medeſimo Oratore riverentemente ſupplica V.A. comandare, che la preſente conceſſione, e ſeparatione come ſopra con tutto ciò, che ſi contiene in detto Inſtromento di vendita, vaglia, nè più, nè meno, come ſe foſſe fatta per publico Inſtromento, e con tutte le ſolennità ſolite farſi in ſimil' attioni, ſupplendo l'A.V per ſua certa ſcienza, e con la medeſima pienezza della ſua Ducale Podeſtà ad ogni, e qualunque difetto di ragione, o di fatto, che ſi poſſa in qualunque modo conſiderare nel reſcritto già conceſſo, e nell'Inſtrumento della vendita, & anco nella preſente conceſſione; ordinando di più, che non ſi poſſa opporre contra la preſente conceſſione, e come ſopra alcuna eccettione d'obrettione, ò ſurrettione, ò difetto d'intentione, ò qualſivoglia altra eccettione, benche fuſſe maggiore dell'eſpreſſe, togliendo la facoltà ad ogni, e qualſivoglia Miniſtro (benchè principale) di poter fare dette oppoſitioni, ò altre maggiori di queſte, nè di giudicare con la preſente diſpoſitione, anzi dichiarando, che tutto ciò, che ſi farà, ò ſi faceſſe contro, come ſopra, ſia di niun valore, momento, & efficacia, non oſtante a tutte, a ciaſcuna delle predette coſe, le Leggi, Conſtitutioni, Statuti, Decreti, & ogn'altra coſa quali poſſono eſſere, ò far' in contrario, & anco ſpetialmente tutti quelli Decreti, e Conſtitutioni nell'antecedente memoriale, & anco le lettere di V.A. ſcritte agl'Antiani di Parma ſotto il dì 22. Marzo 1648. (ſi che la ſpecialità non deroghi alla generalità) & à quali tutti eſtanti, e come ſopra, ſi compiacerà V. A. con la medeſima pienezza della ſua Ducal Podeſtà (per queſta volta ſola) di derogare con tutto che habbino clauſule derogatorie, in ampliſſima forma, & anco al Decreto del Sereniſſimo Sig. Duca Ottavio di glor. mem. Tritavo di V. A. che ſia in Cielo, publicato del 1562. di Gen. *De derogationibus exprimendis*, havendole qui tutte per eſpreſſe letteralmente, & in individuo per maggior validità, fermezza, & efficacia di tal derogatione, e ſempre come meglio &c. e così detto Cavagliere Taraſconi Oratore ſpera ottenere dal ſommo della benignità di V. A. quam Deus &c.

L'inſtromento della vendita ſopra eſibito a V.A. è del tenore infraſcritto.

Et ad has pariter emanavit humaniſſimum reſcriptum omnino approbativum eorum omnium, quæ Orator ſupplex petierat, hiſce verbis.

Concedimus, confirmamus, mandamus, ac derogamus in omnibus, & per omnia, pro ut petitur, non obſtantibus &c.

Vivebant acquiſitionis tempore ſex Liberi ab eodem D. Co. Camillo legitime progeniti; at non multo poſt turbato naturæ ordine obiit D.Co. bon. mem. Alexander ejus Primogenitus poſt ſe relictis quamplurimis filiis.

Anno elapſo 1664. D. Co. Camillus cogitavit poſtremum ſuum condere Elogium, in quo (poſt conſultos peritiſſimos viros circa ejus facultatem diſponendi de feudo prædicto) illud prælegavit D.Co. Octavio ejus Tertiogenito cum ordine Primogenituræ in ejus linea, qua extincta, vocavit ſtipites aliorum filiorum, poſtpoſita omnino linea dicti D. Co. Alexandri filii ſui Primogeniti prædefuncti.

Tandem veritus, quod voluntati ſuæ minime acquieſcerent cæteri filii, & inter alios Liberi relicti per dictum D. Co. Alexandrum, juſſit quod ſi quo unquam caſu redargueretur, ac irrita fieret (quod non credebat) præfata ſua diſpoſitio, ita ut in ipſo corpore feudi ſortiri non poſſet effectum, intendebat illam ſibi locum vindicare in pretio feudi, quod eo caſu eodem prælegati titolo una cum omnibus melioramentis ipſi D. Co. Octavio relinquebat. Diſpoſitio D. Co. teſtantis legitur hiſce verbis.

Et quamvis D.Comes Camilius certo ſciat quod nullo jure dicti DD. ejus filii, & nepotes queant reclamare a dicto prælegato, non ſolum circa diſpoſitionem allodialium, ſed etiam feudalium, & vel ipſius Corporis feudi, cum feudum ipſum Caleſtani ſit feudum novum, emptitium, per D. Comitem titulo oneroſo acquiſitum, quare in ſimilibus acquirens de talibus feudis diſponere poteſt non ſolum inter filios, & deſcendentes in Inveſtitura comprehenſos, unum ex eis gratificando, ſed imo poteſt etiam de ipſo diſponere in præjudicium ejus filiorum, & deſcendentium, etiam ad favorem extraneorum: Attamen quatenus dicti ejus filii, vel nepotes, vel quilibet alius contra præceptum, & contra voluntatem D.Comitis Teſtatoris, & declaratum exiſteret (quod ipſe non credit) favore reclamantium, & non acquieſcentium, & in eventum, in quem præfata diſpoſitio, vel a linea Primogeniti, vel a quoque alio impugnaretur, ita ut illud prælegatum in Corpore feudi effectum non ſortiretur, illud idem una cum omnibus aliis ſubſtitutionibus, & diſpoſitionibus, ut ſupra, & prout ſupra factis (dempta tamen ſubſtitutione ſi qua &c. ad favorem reclamantis, vel reclamantium, & vel ab eo, vel ab eis deſcendentium ordinata) factum cenſeatur in integro ipſius feudi pretio, & valore, prout de jure ſibi melius, & pinguius de illo diſponendi competit facultas, in quo quidem pretio, & valore ſolvendo, habito etiam reſpectu omnium melioramentorum nedum in eo factorum, ſed etiam fiendorum, & facta æſtimatione tempore mortis dicti D. Teſtatoris, & vel moleſtiæ motæ, gravati ſint, & cenſeantur dicti feudi Succeſſores ad favorem dicti D. Co. Octavii, ac Primogenitorum ab eo deſcendentium, & ſucceſſive aliorum ut ſupra vocatorum, repetitis hic omnibus judiciis, diſpoſitionibus, ac ſubſtitutionibus, de quibus ſupra, & prout ſupra, quia ſic &c. omni &c.

Defuncto non multo poſt D. Co. Teſtatore, D.Co. Octavius adeptus fuit vigore paterni judicii tenutam feudi; at ſtatim ecce in arenam judicii deſcendit D.Co. Hieronymus Primogenitus ex filiis relictis per dict. D. Co. Alexandrum prætendens, quod neglecta Co. acquirentis voluntate feudum ad eum pertineret.

Diſceptatur in præſenti controverſia quid juris.

INDEX ARGUMENTORUM.

ARGUMENTUM PRIMI ARTICULI.

DE legitima ſucceſſione in feudo Caleſtani, præſcindendo a diſpoſitione D. Co. Camilli, ſed tantum inſpecta forma inveſtituræ.

ARGUMENTUM SECUNDI ARTICULI.

AN, quando, & quomodo primus Acquirens feudi ex pacto, & providentia valeat de eo diſponere.

Expenditur Doctrina Bart. *in l. qui Romæ* 122. §. *Flavius Hermes*, *de verb. oblig.*

ARGUMENTUM TERTII ARTICULI.

AN primus inveſtitus in feudo empto non a Domino, ſed a Vaſſallo, etiam poſt recurſum habitum ad Dominum pro neceſſaria Inveſtitura, dici debeat acquirens titulo oneroſo, an potius lucrativo ad effectum dijudicandæ in eo facultatis diſponendi, vel non, de feudo hoc pacto quæſito.

Feruntur hac occaſione nonnulli §.§. ſupplicis libelli, qui eſſe dicitur loco Inveſtituræ, ac de eorum genuino ſenſu opportune diſceptatur.

Penditur *conſ.* 55. Belloni Junioris.

ARGUMENTUM QUARTI ARTICULI.

AN diſpoſitio teſtamentaria D.Co.Camilli in ea parte, in qua D. Co. Octavio prælegavit feudum, mereatur redargui ob non requiſitum Domini aſſenſum?

ARGUMENTUM QUINTI ARTICULI.

AN demum controverſæ Co. acquirentis diſpoſitioni obicem ponat, quod feudum tametſi alias novum, aſſumpſerit naturam antiqui, quemadmodum ipſum D.Co. efflagitaſſe conſtat in *ejus precibus*.

ARGUMENTUM SEXTI ARTICULI, ET FINALIS.

IN quo, data ſuppoſitione, quod præter D. Co. Octavium adeſſat aliquis legitimus feudi Succeſſor, oſtenditur quod ſoras inevitabile onus ei impoſitum per D.Co.Camillum in poſtremo ſuo teſtamento erogandi integrum pretium Caleſtani eidem D. Co. Octavio, quatenus conſtare ipſius D.C. teſtantis voluntati, defectu facultatis, minime obtemperandum, quoad ipſum corpus feudi.

DOMINE, UT VIDEAM.

COntroverſiæ feudalis vertentis inter Illoſtriſſimos Dominos Comites ex Patritia gente Taraſcona Hieronymum Actorem parte ex una, & Octavium Reum ex altera, quam ad imperium SERENISSIMÆ ISABELLÆ ESTENSIS FARNESIÆ, cujus fauſtiſſima recordatio omnium penes animos in ævum perennabit, tractandam ſuſcepi, momentum ingens, ac pondus ad trutinam voco. Tu, Sereniſſimæ Palladis gentilis AQUILA, Auguſtis ex alis plumam ſupple, magnanimos ex corde ſpiritus adde, acies imbecillas ad tuorum luminum radios, quos in ta ſplendida enutrit ſol ipſa virtutis, liberaliter acue, ut ſummæ Provinciæ favore D.Co.Octavii mihi commiſſæ pro dignitata reſpondeam. Et vero id me non infeliciter facturum præſciſo mente conjicio, tum quia non tantum Feudales coronas, ſed etiam Auguſtas, ac Regias conſueverunt Aquilæ læto omine præſagire, Æmilian. *de natur. Anim. lib.* 13. *cap.* 1. tum quia cauſa agitur coram integerrimo ſimul, ac ſapientiſſimo Ordine, adeo ut *tot oculis ſpectata, tot ſaſinnata ſenſibus, tot inſuper intuto locuta manibus debeat exiſtimari*, ut ajebat Juſtin. *in l. hac conſultiſſima in fin. Cod. qui teſtam. fac. poſſunt*.

Quoniam vero præſens hæc diſceptatio binas habere poſſit inſpectiones, alteram nempe, ſi controverſia ſpectetur in præciſis terminis acquiſitionis feudi ante factam de eo diſpoſitionem a D. bon. mem. Co. Camillo acquirente, alteram vero ejuſdem D. Co. judicio præſuppoſito, utramque in diſcrimen vocabimus, differentes priori in Articulo, quinam ſucceſſiſſent in feudo controverſo, ſpectato acquiſitionis tenore, ac forma inveſtituræ, ſi D. Co. Camillus vel deceſſiſſet inteſtatus, vel nihil in poſtremo ejus Elogio ſuperinde caviſſet, in aliis vero ſequentibus Articulis ipſius Comitis acquirentis propugnabitur diſpoſitio; ſit ergo.

ARTICULUS PRIMUS.

De legitima ſucceſſione in feudo Caleſtani, præſcindendo a diſpoſitione D. Co. Camilli, ſed tantum inſpecta forma Inveſtituræ.

SUMMARIUM.

1 *OMnes filii de jure communi feudali æque ſuccedunt in feudis minoribus.*

2 *Feudum Caleſtani minime erectum in Comitatum in conceſſione de eo facta Domino Comiti Camillo remiſſive ad Articulum tertium, verſiculo, præterea prædicta, num.* 48.

3 *Diſpoſitio §. Præterea Ducatus in cap.* 1. *de prohib. feud. alien. per Frideric. individuum facit feudum dignitatis, quod tamen intellige ut num. ſeqq.*

4 *Feudum dignitatis ad unicum primogenitum ſpectat. Contra tamen vide num.* 50. *& ſeq.*

5 *Laudatur Illuſtr. D. Conſiliarius Altogradus.*

6 *Dignitas ſuperveniens feudo alias dividuo illud individuum reddit.*

7 *Feuda dignitatis, Ducatibus exceptis, ea conſuetudine in Italia dividua ſunt.*

8 *Idem apud Gallos, & Allobrogos.*

9 *Id etiam in Germania.*

10 *Præ cæteris autem locis recenſita conſuetudo viget in Lombardia.*

11 *Allegantur Doctores atteſtantes de conſuetudine Genuæ, Ferrariæ, Forijulii, Mediolani, Tuſciæ, & Marchiæ.*

12 *Conſuetudo generalis probatione non indiget.*

13 *Doctoribus de conſuetudine mentionem facientibus fides habenda non eſt.*

Intellige tamen ut num. 14. *&* 15.

16 *In materia feudali jus quæritur a conſuetudine.*

17 *Conſuetudo dividendi feuda dignitatis omnino ſervanda.*

18 *Hujuſmodi conſuetudo eſt de facili admittenda tanquam non inductiva novi juris, ſed interpretativa antiqui.*

19 *Ad eam inducendam duo actus ſufficiunt.*

20 *Probatur de facili admittenda tanquam favorabilis, cum per illam feudalis ſucceſſio ducatur ad priorem originem ſuam.*

21 *Res de facili revertitur ad ſui naturam.*

22 *Favorabilis eſt diſpoſitio, qua rem trahimus ad primæva jura.*

23 *Feuda ex Longobardis ſumpſere exordia.*

24 *Secundum jus Longobardorum feuda omnia ſunt dividua.*

25 *In ſtatu Parmenſi feuda etiam dignitatis æqualiter dividi conſueverunt, in quibus præſcripta non eſt in Inveſtitura forma ſuccedendi jure primogenituræ, vel appoſita clauſula, ſecundum jus Francorum.*

26 *In feudo Caleſtani, quando poſſidebatur a Dominis Comitibus de Fliſcu, omnes fratres æque ſuccedebant.*

27 *Diſpoſitio §. Præterea Ducatus, reſtringitur quando ſemel feudum dignitatis dividi conſuevit.*

28 *Res ſemel effecta alienabilis, durat perpetuo alienabilis.*

29 *Res Eccleſiaſtica ſemel in emphyteuſim conceſſa, continuo evadit emphyteutica.*

30 *Cauſa alias non delegabilis, veluti meri, vel mixti imperii, ſemel delegata a Principe, mutat naturam ſuam, & efficitur in perpetuum delegabilis.*

31 *Actio natura ſua non tranſitoria ad hæredes, ſi ſemel ad eos transferatur, poſtea continuo ad eos tranſmittitur.*

32 *Individuitas feudi dignitatis intelligitur quoad ipſam dignitatem, non vero quoad exercitium, & adminiſtrationem juriſdictionis, ac redditum, proventum, commoditatem, & bona temporalia.*

33 *Servitutes, dempto uſufructu, tametſi individuæ, reſpectu tamen commoditatis dividuæ probantur.*

34 *Juſpatronatus, licet individuum, quoad commoditatem dividi poteſt.*

35 *Res minorum, in quibus regulariter interdicta eſt diviſio, recte dividuntur quoad uſum, adminiſtrationem, ac fructuum perceptionem.*

36 *Jus tutelæ pluribus in ſolidum decretæ individuum eſt, adminiſtratio tamen tutelæ recte inter contutores dividitur.*

37 *Licet Domino inconſulto feudalis diviſio, aliave alienatio vetita ſit, diviſio tamen permittitur gratia uberioris culturæ, & commoditas ipſa alienari permiſſa eſt.*

38 *Feudum dignitatis non patitur diviſionem, quæ fieret per ſeparationem Territorii, vel hominum; admittit tamen diviſionem in abſtracto commoditatis, & fructuum.*

39 *Jus ſervitutis eſt totum in toto, & totum in qualibet parte.*

40 *Si ex duobus fratribus inveſtitis alter decedat ſine liberis, pars deficientis devolvitur ad Dominum, & tamen jus ſuperſtitis diminutum dici nequit quod pluribus probatur.*
41 *Diviſio commoditatis, ac fructuum tenet, quamvis facta Domino irrequiſito.*
42 *Fructus ex corpore feudi percepti Burgenſatici cenſentur.*
43 *Opinio admittens in feudo dignitatis diviſionem exercitii, commoditatis, ac fructuum, eo nititur fundamento, quod feudum pro indiviſo ad omnes fratres pertineat.*
44 *Fundamentum tamen improbat D. Altogradus.*
Verum propugnatur hoc eodem artic. num. 50. cum ſeq.
45 *Menoch. conſ. 163. notatur palinodia.*
Vindicatur tamen ab objecta nota, num. 64.
46 *Ratio textus in §. Praeterea Ducatus eſt utilitas ſubditorum, Principis, ac Vaſſallorum.*
47 *Ratio eadem communis utilitatis urgere videtur in diviſione dignitatis, ac in diviſione adminiſtrationis, ac exercitii juriſdictionis, commoditatum, ac fructuum.*
Intellige tamen, ut num. 65. cum ſeq.
48 *Prohibitio diviſionis feudi dignitatis poſita eſt generaliter cum exceptione feudorum inferiorum.*
49 *Textum in §. Praeterea Ducatus quomodo aliqui legunt, unde D. Altogradus elicit argumentum individuitatis feudi etiam quoad proventus, & commoditates.*
Vide tamen num. 72. & 73.
50 *Feudum dignitatis, quamvis indiviſibile, non ad unicum primogenitum, ſed ad omnes filios pro indiviſo ſpectat.*
51 *Non valet illatio, jus feudi indiviſibile eſt, ergo uni tantum defertur, & num. 56.*
52 *Compatibilia ſunt, quod feudum dividi nequeat, & tamen duo ſimul ſint Domini.*
53 *Doctor cenſetur illam tenere ſententiam, quam refert ultimo loco.*
54 *Plures poſſunt rem unam pro indiviſo poſſidere.*
55 *Feudales conſuetudines paſſivam a jure communi interpretationem recipiunt.*
57 *Diſpoſitio §. Praeterea Ducatus ultra id quod verba ſonant porrigenda non eſt, ſed imo tanquam exorbitans a jure Communi, Civili, Canonico, Praetorio, & Conſuetudinario feudorum ſtricte intelligendo.*
58 *De jure Civili tum Digeſtorum, tum Codicis, tum Authent. filii aequaliter admittuntur ad ſucceſſionem parentum abſque diſtinctione ſexus, vel patriae poteſtatis.*
59 *Subſtitutio facta inter liberos cenſetur ea lege ordinata, ut filii ſuccedant aequaliter.*
60 *De Jure Canonico omnes pariter filii admittuntur ad ſucceſſionem.*
61 *Id pariter de jure Praetorio.*
62 *Id ipſum cautum de jure conſuetudinario feudorum.*
63 *Diſpoſitio exorbitans, & correctoria juris communis, quatenus applicari poteſt ad unum caſum, non trahenda ad duos, num. 67.*
65 *Quod ſervare individuitatem feudi concernat utilitatem ſubditorum, Principis, & ſplendorem familiarum, non probat alios filios in eo non ſuccedere. Probatur exemplo majoratuum, ac primogeniorum in allodialibus, num. 66.*
68 *Diviſio commoditatum, & exercitii juriſdictionis in feudo dignitatis quibus modis fieri poſſit.*
69 *Idem damnum oriretur ſubditis ex diviſione exercitii juriſdictionis, ac ex diviſione ipſius corporis feudi.*
Contrarium tamen, vide num. 70.
71 *Alii modi remiſſive dividendi exercitium juriſdictionis, ac commoditates feudi.*
74 *Exceptio declarat, de quibus regula loquitur.*
75 *Exceptio debet eſſe de regula.*
76 *Exceptio ita debet intelligi, ut conveniat Regulae.*
77 *Eo ipſo, quod cenſura §. Praeterea Ducatus, feudum dignitatis dividi prohibetur, videtur hujuſmodi feudum ſupponi commune, cum ea ſolum dividantur, quae ſunt communia. Argumentum Soccini Sen. conſ. 31. num. 9. in 4.*
78 *Diſparitates vertentes inter caſum, ſuper quo D. Conſ. Altograd. concinnavit ſuam primam controverſiam, ac hypotheſim noſtram, & num. ſeq.*
80 *Judicatum contra D. Altogradum etiam in caſu ſuo.*
81 *Aliud eſt feudum dignitatis individuum eſſe, ut in eo locum habeat jus accreſcendi, aliud vero, quod ita individuum ſit, ut vel pluribus pro indiviſo quoad ſubſtantiam, vel ſingulis pro diviſo quoad commoditates, & fructus pertinere nequeat.*
82 *Omnes fere Doctores propugnantes individuitatem feudi in eo ſenſu loquuntur, ut ſcilicet in eo locum habeat jus accreſcendi.*
83 *Honorifica mentio D. de Luc. in Rom. Curia famigerati cauſarum Patroni.*
84 *Feudum dignitatis indiviſibile non eſt, quando contrarium conventum eſt in inveſtitura.*
85 *Quando pluribus feudum dignitatis conceditur, locum in eo non habet diſpoſitio §. Praeterea Ducatus.*
86 *Secluſo acquirentis diſpoſitione, in hac facti ſpecie potiſſimum attenditur Principis inveſtientis intentio.*
87 *In ſupplici libello per bonae memoriae Co. Camillum porrecto ſupponitur ſimultanea omnium filiorum ſucceſſio.*
88 *Praeſenti Art. diſcuſſa eſt legitima ſucceſſio feudi Caſtellani ſub ea ſuppoſitione, quod D. Co. Camillus inteſtatus deceſſiſſet, vel ejus diſpoſitio nequaquam eſſet attendenda, idque ad omnino oppugnandam, ac ſternendam praetenſionem D. Co. Hieronymi, qui ſolus experitur pro aſſecutione feudi controverſi.*

PRaeſentis enodatio quaeſtionis vulgaris eſſet negotii,
niſi verba vix duo ſcripta in ſupplici libello, de
quo in themate, eam poſtularent altioris indaginis, ſi
enim controverſia eſſet de feudo ſimplici, & ut inquiunt,
minori, rem compertam facerent juris feudalis notiſſi-
mae deciſiones (has infra opportuno loco ſeremus) 1
quibus ad legitimam feudorum ſucceſſionem omnes filii
aeque admittuntur. At quoniam ipſe D. Comes ſupplex
rogavit Sereniſſimum directum Dominum pro ejuſdem
feudi erectione in Comitatum, ibi, *in feudo di Contea* 2
eretto quod tamen pro nunc citra noxam veri pacifice
admittimus, alibi enim probabitur, quod hoc feudum
erat jam antea in Comitatum erectum, ac proinde haec
verba fuiſſe mere enunciativa qualitatis eidem jam an-
tea infixae) idque ope benigniſſimi reſcripti obtinuiſſe
dicitur, unde effectum videtur feudum Dignitatis, du-
biam facit praeſentem reſolutionem diſpoſitio §. *Praete-* 3
rea Ducatus, in cap. 1. de prohibit. feudor. alienat. per
Frideric. ubi cantum legimus, quod Ducatus, & Mar-
chionatus de caetero non dividantur, quae Guntherus
penes Borell. *ſumm. deciſ. tit. 34. de feudis num. 231. in*
fin. metro ſic explicavit.

Marchia, ſeu Comitis poſſeſſio, ſive Ducatus integra permaneant. Quamobram caeteris filiis Domini Co. ac-
quirentis poſthabitis, primo aſpectu potiores eſſe viden-
tur partes Illuſt. D. Co. Hieronymi Domini Co. acqui-
rentis Nepotis ex bonae memoriae Co. Alexandro primo-
genito praedefuncto, tum quia feudum tanquam digni-
tatis reddit indiviſibile praefati cenſura paragraphi, tum
quia uti tale ad unicum primogenitum ſpectare neceſſe 4
eſt, ut pluribus probari poſſet, pro quibus tamen omni-
bus allegare ſufficit ingenioſam controverſiam primam
in ordine plurima eruditione refertam Illuſtr. D. mei
D. Conſiliarii Altogradi, viri peritia legali adeo excel-
ti, ut habere meruerit laudatorem ſupremum urbis Areo- 5
pagum, Romanam ſcilicet Rotam, quae in Bononien.
fideicom. de Montarentiis 1665. *verſ. ſed e contra* coram
Reverendiſs. Thaja, poſtquam eum ad differentiam inſi-
gnis Juriſconſulti Laelii Genitoris ſub nomine Altogradi
Junioris allegaverit, ſubjunxit, quod in ibi citata contro-
verſia, & aliis ſeniori Juriſprudentia egregia patrizat, in hac
autem controverſia validiſſima propugnantur partes pri-
mogeniti, tum auctoritate, tum ratione, adeout vix aliquid
intactum exiſtimari queat. Argumenta non ſerimus, ab
eo petenda pro libito.

Ad quorum confirmationem ejuſdem primogeniti ad vo-
ta certaſſe videtur D. Sacca in inſigni reſponſo reddito pro
D. Co. bonae memoriae Antonio Maria Terzio in cauſis, &
Siſſiae, & Belvederii inter ejus reſponſa edito *reſp. 50. in or-* 6
dine, ubi pluribus in locis, & praeſertim a *n. 46.* pluribus
probat, quod feuda caeteroqui dividua, ſi tamen erigan-
tur in Comitatum, per hujuſmodi ſupervenientem di-
gnitatem individua fiunt ratione adjuncti.

Verum his minime obſtantibus, oſtendimus, quod feu-
dum

dum controverſum, ubi D. Co. Camillus deceſſiſſet inteſtatus, vel ejus diſpoſitio attendenda non eſſet, non ad Illuſtr. D. Co. Hieronymum primogenitum filium, ſed ad omnes filios æqualiter ſpectaſſet.

7 Et primi quidem fundamenti loco eſt univerſalis Italiæ conſuetudo, quod feuda etiam dignitatis, exceptis Ducatibus, dividua ſint; de hac teſtantur;

1 Joan. Andr. ad Speculat. *tit. de feud. poſt med. verſ. non omittam.*

2 Jaſon. *in l. ſtipulationes non dividuntur, la ſeconda, n.3. verſ.3. limita, de verb. oblig.*

3 Dec. *in c. prudentiam, in princ. n.64. & 67. de offic. deleg. & conſ.389. num.3.*

4 Alex. *conſil.18. n.6. in ſecundo, & conſil.30. num.1. in ſexto.*

5 Barbatia *inter conſ.* ejusdem Alex. *in 4. conſ.55. in ordine num.*18.

6 Guglielm. de Benedict. *in c. Raynutius, verbis in eod. teſtamento relinquens primo, num.185. verſ. præterea talis dignitas, de teſtamentis.*

7 Ruin. *conſ.29. num.19. lib.5.*

8 Pariſ. *conſ.10. num.15. in primo.*

9 Curt. Sen. *conſ.68. num.12. cum ſeqq.*

10 Soccin. Sen. *conſ.68. num.25. in primo, & conſ.252. ſub num.19. verſ. ſecundo dico, ac conſ.278. num.1. verſic. ſed præmiſſis in ſecundo.*

11 Soccin. Jun. *conſ.31. num.8. & 11. lib.4.*

12 Menoch. *conſ.2. num.289.*

13 Hieronym. Schiurpff. *cent.2. conſ.1. num.1.*

14 Buccafer. plures referens *conſ.1. num.39.*

15 Anton. Cinſ. *conſ.2. num.13.*

16 Riminald. Jun. *conſ.18. num.51. conſ.57. num.33.* & plene in cauſa Parmen. de Simonettis, *conſ.513. num.112.*

17 Pancirol. *conſ.1. num.18. & 21. verſ. ſecundo reſpondetur.*

18 Cravet. *conſ.995. num.19. verſ. ſeptimo reſpondetur.*

19 Aldobrand. *conſ.1. num.294.*

20 Decian. plures cumulans *conſ.22. num.28. in 5.*

21 Grat. *conſ.4. num.29. lib.1.*

22 Guzaadin. plures allegans *conſ.62. num.4.* quod licet ferat tanquam ratio dubitandi, in ſolutione tamen contrariorum eandem conſuetudinem Italiæ admittit.

23 Crottus *conſ.55. num.20. in primo.*

24 Caball. *tom.2. conſ. deciſ.13. circa finem ſub num. ſignato* 50. (licet incuria impreſſoris, nam eſt *n.74.*) ubi plures allegat, & teſtatur de communi obſervantia totius Italiæ in feudis quarumcumque Dignitatum, & Regnis, ac Ducatibus exceptis.

25 Tiraquell. *de jur. primogen. q.4. num.37.*

26 Urſel. *in exam. Ap. concl.41. n.501.*

27 Thom. *tract. variar. tom.1. tract.8. tit.10. numer.52. & 56.*

28 Salenger. *q. civil. c.34. num.11.*

29 Gail. *pract. obſerv. lib.2. obſerv.152. num.2.*

30 Caſſaneus *ad Conſuetud. Burgund. rubr.3. de fiedes, §.6. num.10.*

31 Harthman. *pract. obſerv. lib.2. tit.54. de feudis, obſerv.19. num.5.*

32 Mantic. plures referens *de tacit. lib.23. tit.27. num.25.*

33 Bellon. *de jur. accreſc. c.6. q.37. num.106.*

34 Jo. Lecirier. *de primog. q.11. concl.3. n.9.*

35 Rota poſt Merlin. *de legit. deciſ.67. num.14.*

Ex feudiſtis vero

36 Andreas *in cap.1. §. omnes filii, num.1. verſ. licet hodie ſi de feudo fuerit controverſia, in c.1. n.4. de feud. March. in c.1. n.22. verſ. unde ſi Baronia, juncta ibi gloſſa* Liparuli *in verbo Long. lit. V. de capitaneo, qui &c. & in d. §. Præterea Ducatus, num.35. verſ. licet hodie videmus.*

37 Alvarot. *in c.1. §. omnes filii, num.9. ſi de feudo fuerit controverſia.*

38 Curt. Jun. *de feud. p.4. ſub num.122. verſ. octavo poteſt colligi limitatio.*

39 Clar. *§. feudum q.44. num.2. ibidemque.*

40 Harprect. *num.6.*

41 Roſenthal. *in ſynopſi feudali, c.9. membr.1. concl.56. num.5. innumeros longa ſerie ferens ſub gloſ. h.*

42 Larath. *in theatr. feudal. p.7. dilucid.51. num.6.*

43 De Ponte *de ſucceſſ. feud. lect.12. alias 3. num.6.*

44 Gugliel. Hanneton. *lib.3. c.9. verſ. Hincque, & in tota Italia.*

45 Anton. Capyc. *in inveſtit. feud. ſub rubr. feud. diviſio, verſ. ſublimita 1. fol.165.*

Quemadmodum eadem viget conſuetudo apud Gallos, 8
& Allobrogos, teſtibus Rebuff. *in declarat. feud. n.27.* Ric. *coll.2154.* Riminald. Jun. *conſ.513. n.113.* Roſenth. *d. concl. 56. n.5.*

Quam pariter adeſſe in Germania, multiſque aliis regio- 9
nibus ferunt Socc. Sen. *conſ.68. n.23. in primo,* Barbat. inter conſ. Alex. *conſ.55. n.18. in 4.* Dec. *in c. prudentiam, n.64. & 65. & conſ.389. n.3.* Thom. *in d. tract.8. tom.10. n.56.* Clar. *§. feudum, q.44. n.2.* ibidemq. Harprect. *n.6.* Alvarot. *in d. c.1. §. Omnes filii, num.9.* De Ponte *d. lect.12. n.6.*

Præ cæteris autem locis citra controverſiam admittitur 10
hujuſmodi feuda dividua fore in Lombardia, idque ex longa conſuetudine, cujus memoria non eſt, ut inquit Andreas ſuperius citatus *in dicto §. Omnes filii, & in §. Præterea Ducatus,* & poſt eum autumant Jaſon. *in l. ſtipulationes non dividuntur, la ſeconda, num.31. verſic. tertio limita, de verbor. oblig.* Dec. *in dicto cap. prudentiam, num.65. & conſ.389. num.3.* Guglielm. de Benedict. *in cap. Raynutius, verbo in eodem teſtamento relinquens, par.185. de teſtament.* Soccin. Sen. *conſil.68. n.27. in 1. & conſ.278. ante num.2. in 2.* Soccin. Jun. *conſ.31. num.11. in fin. lib.4.* Alex. *conſil.18. n.6. lib.2. & conſil.30. n.* [illegible] *in 1. in 6.* Curt. Sen. *conſil.68. n.13.* Riminald. Jun. *conſ.18. n.51. conſ.57. n.33.* & in cauſa Parmenſi de Simonettis *conſ.513. num.113.* Thom. *d. tom.10. n.56.* Mantic. *de tacit. lib.23. tit.27. num.16.* Joan. Lecirier. *de primogen. q.11. concl.3. n.9.* Marin. Frecc. *de ſubfeudis, tom.1. rubr.2. de Orig. Baronum, n.18. fol. mihi 11.* Alvarot. *in d. §. Omnes filii, n.9.* Roſenthal. *alleg. concl.56. n.5.* Intrigl. *q.39. a n.28. cent.1.* de Ponte *d. lect.12. n.6.* Larath. *p.9. dilucid.22. n.8.*

Quamobrem eandem ſervari conſuetudinem Genuæ, 11
teſtatur Angelus penes Intrigl. *d. q.39. n.31.* Ferrariæ, Forijulii, ac Mediolani Curt. Sen. *conſ.68. n.13.* Alvarot. *d. §. Omnes filii, n.9.* Intriglinl. ubi ſupra, *n.39.* ſicut etiam conſuetudinem Tuſciæ refert Soccin. Jun. *d. conſ.31. n.8. in fine,* ac demum de conſuetudine Marchiæ, Alberic. penes Menoch. *conſ.2. n.183.*

Quæ quidem conſuetudo, vel tanquam generalis pro- 12
batione non indiget, ut in propoſito inquit Menochius *conſ.163. n.8.* vel ſatis comperta eſt teſtimonio tot Doctorum, qui eam aſſeverant; licet enim recepta ſit juris regula, quod Doctoribus de conſuetudine mentionem facientibus fides habenda non ſit, Rota coram ſanctæ memo- 13
riæ Greg. *deciſ.274. n.5.* ibique Addent. *n.8.* id tamen reſtringitur; Primo, ut ſaltem onus probandi contrarium transferat in adverſam partem, Cravet. *conſ.168. n.9.* & in terminis noſtræ quæſtionis *conſ.995. n.19. verſ. ſeptimo re- 14
ſpondetur,* ubi inquit de hoc dubitationem non eſſe Menoch. *conſ.2. n.289.* Grat. *d. reſp.4. n.30. in primo.* Secundo reſtringitur non procedere in iis Curiis, & foris, in quibus Doctores de conſuetudine atteſtantes 15
ſunt verſati, juxta conciliationem Surdi, quam ſequuntur, ac probant Addent. ad Greg. *ubi ſup. d. num.8.* & Rot. *in recent. part.4. tom.3. deciſ.530. n.3. & part.6. dec.193. n.14.* & pro qua alios refert Carleval. *de Judic. tom.1. diſp.2. q.2. n.61. verſ. nam Doctori.* Quare cum plures ex Doctoribus ſuperius recenſitis ſint Itali, ferantque conſuetudinem generalem in Italia vigentem, illis omnino deferendum eſt, juxta relatam Surdi diſtinctionem, quam opportune ad probandum Doctoribus atteſtantibus non de particulari conſuetudine unius loci, ſed de conſuetudine generali credendum fore, affert Rota *d. deciſ.193. n.14. p.6. rec.* & confert Bart. *in leg. de quibus 31. in 2. lectura, q.4. principali, n.21. in princ. verſic. Quandoque redigitur in ſcriptis, de legibus.*

Porro cum in materia feudali jus quæſitum videatur a 16
conſuetudine, Riminald. *conſ.18. n.27.* ut ipſa docet feudalium legum nomenclatura, nuncupantur enim conſuetudines feudales (eſto præſcripta ſit in præfato §. *Præterea Ducatus,* feudorum dignitatis individuitas) hæc, contraria obſtante conſuetudine, de qua ſupra, in feudis Italis minime ſervabitur, Becc. *conſ.56. n.31.* & in puncto propoſitæ quæſtionis hujuſmodi conſuetudinem dividendi feuda dignitatis in feudorum ſucceſſoribus omnino ſervandam 17
probant Bald. aliique plures relati per Cabal. *conſil. deciſ.13. ſuperius allegata in fine verſiculo, quæ quidem conſuetudo,* Schiurpff. *cent.2. conſ.1. num.2.* Intrigl. *q.39. a num.34. uſque ad 40.* & in cauſa Parmenſi ſuperius recenſita, Riminald. Jun. *conſ.513. n.13.* & hæc ſane conſuetudo eſt de facili admittenda, tanquam non inductiva novi juris, 18
ſed ambigui interpretativa, eſt enim interpretata jus, quod antea eſſe poterat ambiguum, ut inferius ambi-

guum

guum probabitur, an ad unum primogenitum ſpectaret feudum dignitatis, vel potius ad omnes filios, bene Me-
19 noch. *conſ.163. num.7. verſic. Et hæc quidem*, ubi quod propterea ad eam inducendam duo actus ſufficiunt, nec longioris temporis curſus ſit neceſſarius, imo ea de facili
20 admittenda, tanquam ſavorabilis, cum per illam feudalis ſucceſſio ducatur ad priorem originem ſuam, res enim de facili ad ſui naturam revertitur, ut inquit Bart. *in leg. ſi*
21 *unus ex Argentariis, §. Pactus ne peteret, in princ. d. poſt.* & ſavorabilis eſt diſpoſitio, qua rem trahimus in primæva
22 jura, Gloſſ. *in cap. ſtatutum 3. in verbo numerandum, verſic. Item per hanc redditur, de præbend. in 6.* & facis can. *ab exordio, diſt.35.* pluribus Barboſ. *axiom 225. n.5. cum ſeqq.* Feuda
23 ſiquidem ex Longobardis exordium ſumpſere ſecundum Frecc. *de ſubfeud. libr.1. de origin. feud. num.86. rubr.1. de orig. feud.* ſecundum quod Longobardorum jus feuda omnia
24 ſunt dividua, Andreas *in cap.1. §. Omnes filii, n.5. verſic. Si vero vivat jure Longobardorum, Si de feudo fuerit controverſia, in cap.1. n.18. verſ. Et ſi jure Longobard. de natura ſucceſſionis feudi, cap.1. n.22. verſic. Unde ſi Baronia, de Capitaneo, qui &c. in cap.1. §. Sancimus, n.10. quo tempore miles*, & in puncto feudi dignitatis *in dict. §. Præterea Ducatus, num. 36. verſ. Si vero vivant, de probib. feud. alienat. per Frideric.*

25 Probatur ſecundo dividuitas ſuperius allegata non ſolum ex generali Italiæ, & peculiari Lombardiæ conſuetudine, imo Parmenſis Status, in quo videmus dividi æqualiter inter fratres feuda omnia, quantumvis in Marchionatum, ſeu Comitatum erecta, in quibus præſcripta non eſt in inveſtitura forma ſuccedendi jure primogenituræ, vel appoſita clauſula, ſecundum jus Francorum, (ut in feudis Marchionatus Prolexini, Ravarani, Vasani, Mar-
26 chionum, & Melgariorum, Zibelli, Tabiani, aliiſque pluribus) probatur, inquam, non ſolum ex generali recenſita conſuetudine, ſed ex ipſa individua, quæ continuo ſervata fuit inter Dominos Comites de Fliſco priores Vaſſallos in ſucceſſione in hoc ipſo feudo Caleſtani, conſtat enim ex una parte ex ſupplicibus libellis Sereniſſimo directo Domino porrectis, de quibus in themate, & ex ipſo venditionis documento, quod idem feudum jam antea erat in Comitatum erectum, ut ex primo ſupplici libello in principio: *Poſſedono li divotiſſimi, & humiliſſimi di V. A. S. Vaſſalli, e Servitori Conte Carlo Leone, & Abbate Conte Claudio Fieſchi, il Feudo, e Contea di Caleſtano, &c.* & in ſecundo ibi, *far gratia di poter vendere il feudo in Titolo di Contea eretto*, & paulo poſt, *nel quale v' è il patto di riconoſcere da V. A. il detto feudo in titolo di Contea già eretto, &c.* & conſtat ex alia parte utrumque fratrem tam Comitem Carolum Leonem primogenitum, quam Comitem Claudium ſecundogenitum, ipſo etiam Sereniſſimo Domino approbante, deveniſſe ad dictam alienationem Caleſta-
27 ni. Scimus autem objectaſam diſpoſitionem §. *Præterea Ducatus* limitati, quando ſemel feudum dignitatis dividi conſuevit, tametſi in poſterioribus inveſtituris nil ſuperinde decernatur, Intrigliol. *centur.1. feudali qu.eſt. 39. a n. 116. uſque ad n.125.* quo loci regulam pluribus exempli-
28 ficat, ac exornat, ut in re alienari prohibita, quæ ſemel
29 effecta alienabilis, perpetuo alienabilis durat, in re Ec-
30 cleſiæ, quæ ſemel in emphyteuſim conceſſa, continuo emphyteutica evadit, in cauſa alias non delegabili, veluti meri, vel mixti Imperii, quæ ſemel a Principe delegata, mutat naturam ſuam, & efficitur in perpetuum dele-
31 gabilia, & demum in actione natura ſua non tranſitoria ad hæredes, ad quos tametſi ſemel transferatur, poſtea ſemper tranſmittitur, quæ etiam tulit Schrader. *de feud. p.8. c. 2. num.42.* & Liparulus ad Andream *in d. §. Præterea Ducatus, num.35. verbo conſuetudine, littera N. verſ. ſeptimo feudum dignitatis.*

Præterea quod dicitur de individuitate feudi dignitatis (eſt tertium fundamentum concluſionis firmatæ ſupra, *ſub num.6. verſ. Verum his minime obſtantibus.*)

32 Intelligitur quoad ipſam dignitatem, non vero quoad exercitium, & adminiſtrationem juriſdictionis, ac redditum, proventum, commoditatem, & bona temporalia.

1 Bart. *in leg. inter tutores 37. num. 6. de adminiſtr. tut. & curat.*

2 Felin. *in c. quæ in Eccleſiarum 7. num. 90. verſ. ut non procedat, junct. verſ. cæterum quamvis, de Conſtitut.*

3 Jaſon. *in leg. ſtipulationes non dividuntur, la ſeconda, num.31. verſ. limita iſtam concluſionem.*

4 Guglielm. de Benedict. *in c. Raynutius, verb. in eod. teſtam. relinquens, num. 185. de teſtam.*

5 Alberic. *in dict. lit. F, verbo feudum, verſ. an exigatur ſpeciale mandatum, ante medium.*

6 Tiraq. *innumeris de jure primog. q. 4. num.52.*

7 Socc. Sen. *conſil.68. num. 29. lib. 1. & conſil.278. num. 2. in ſecundo.*

8 Socc. Jun. *pluribus allatis, conſ. 31. num. 9. cum duobus ſeqq. in 4.*

9 Curt. Sen. *conſ.68. ſub n.13. verſ. quinto accedit*, ubi quod id ſine dubio procedit, & eſt concluſio marmorea.

10 Ruin. *conſ. 29. num. 16. in 5.*

11 Alex. *conſ. 18. num. 6. lib. 2.*

12 Roland. a Val. *conſ. 80. num. 27. in 1.*

13 Menoch. *conſ. 2. num. 286. conſ. 298. num. 2. & conſil. 439. num. 16.*

14 Riminal. Sen. *conſ. 95. num. 47.*

15 Riminal. Jun. *conſ.33. n.33. & 513. n.114. cum. ſeqq.*

16 Cravett. *conſ. 318. num. 1. & 995. num. 19. verſ. quinto reſpondetur.*

17 Decian. *reſp. 22. num. 29. lib. 5.*

18 Dominus Sacca *reſp. 50. num. 31.*

19 Lanar. *conſ. 59. num. 27.*

20 Cephal. *conſ. 3. num. 82.*

21 Capyc. Galeot. *lib. 2. contr. 1. num. 42.*

22 Gail. *pract. obſerv. lib. 2. obſerv. 153. num. 2.* ubi quod cautum eſt de jure feudali.

23 Pacian. *de probat. pluribus concluſionem confirmans, l. 2. cap. 36. num. 62.*

24 Borell. *in ſumm. deciſ. quamplures congerens T. 34. de feudis, num. 232. cum ſeq. lib. 1.*

25 Ricc. *in collect. deciſ. p. 6. collect. 2154.*

26 Bello. *de jure accreſc. c. 6. q. 37. num. 97. & nu. 101. cum ſeq. omnino videndus.* Ex feudiſtis vero.

27 Bald. *in c. Imperialem, §. Præterea Ducatus, nu. 3. circa fin. verſ. Item juriſdictiones, & num 5. pariter in fin. verſ. vel apud Dominum, de probib. feud. alien. per Frideric.*

28 Cumias *in prælud. ad cap. ſi aliquem, de ſucceſſ. feudali, num. 226.*

29 Guglielm. Hanoetonus *de jure feudi, l. 3. cap. 9. poſt med. verſ. ſane ſubſcriptorum feudorum.*

30 Rebuff. *in declarat. feudali, num. 26. circa fin.*

31 Anton. Capyc. *in inveſtit. feudali ſub titulo feudorum diviſio, verſ. ſublimita octavo, fol. 166.*

32 Curtius *de feudis, p. 4. ſub num. 122. limit. 9. verſ. nova eſt limitatio.*

33 Joannes Sichard. *conſ. feud. 1. num. 49. cum ſeq.*

34 Schrader. *de feud. d. p. 8. cap. 2. ſub nu. 39. verſ. 4. licet, cum verſ. ſeq.*

35 Nardus Liparulus ad Iſern. *in d. §. Præterea Ducatus, num. 35. in verbo conſuetudine, lit. N. verſ. quarto limitatur.*

36 De Ponte *ſucceſſ. feudali lect. 12. alias 3. ſub num. 10. verſic. hæc omnia*, ubi ait ſic conciliari contrarias ſententias, pleniſſime Intrigl. *d. q. 39. a num. 74. uſque ad 97.*

37 Camerat. *in cap. 1. de ſucceſſ. feud. num. 105. inter repet. feud. noviſs. edit.* per Donat. Anton. de Marin.

38 Roſenth. *de feud. cap. 9. membr. 1. concl. 56. n. 12. & 13.* 33
ubi quod in hoc fere omnes concordant, innumeros allegando ſub gloſſis f. & t. Sic videmus in via, itinere, actu, aquæductu, cæteriſque ſervitutibus (præter uſumfructum in hoc diſſimilis naturæ ab aliis, quia hic tantum affert utilitatis totus reſpectu totius, quantum pars reſpectu partis, ſed aliæ ſervitutes debentur perſonæ, vel rei juxta neceſſitatem, quæ neceſſitas indiviſibilis eſt, ut ſcite animadvertit Bart. Cæpol. & alii, quos refert Intrigliol. mox referendos *nu.80.*) videmus inquam in ſervitutibus, quod licet individuæ ſint, *l. ſtipulationes, la ſeconda, quæ eſt lex 72. in princ. de verb. obligat. l. uſus pars 20. de uſu, & habit.* Bart. *in l. pro parte 11. circa med. verſ. hoc non puto, de ſervit. l. 2. §. Si uſusfructus legatus ſit, num. 1. & 3. ad l. Falcid.* Intrigl. *cent. 1. de feud. q. 39. num. 79.* nihilominus reſpectu commoditatis ſunt dividuæ in temporibus, & menſuris, *l. Arbor 19. §. Aquarum, com divid. l. Lucio 4. cum leg. ſeq. de aqua quot. & æſtiv. l. via 5. de ſervit.* bene *gloſ. fin. in l. ſi partem 25. de ſervit. ruſtic. præd.* Intrigliol *ubi ſupra, num. 81.* Roland. *in puncto conſ. 81. num. 29.* Curt. *de feud. d. par. 4. ſub num. 122. limit. 9. verſ. ſimile decimas in ſervit.* Sichardus *conſil. feud. 1. num. 52.*

Sic pariter in jurepatronatus, quod licet individuum, 34
Lambertin. *de jurepatr. lib. 1. q. 3. principali par. 1. fol. mihi 43.* quo tamen ad ejus commoditatem dividi poteſt, puta ſi conveniant Patroni de præſentando alternis vicibus, *Clementin. 2. de jurepatron.* Intrigliol. in terminis præſentis

quæ-

quæſtionis *allegato loco*, *num.90. cum duobus ſeqq.* Roland.
pariter ſupra, *num.30.*

35 Sic etiam in rebus minorum, in quibus regulariter ve-
tita eſt diviſio, niſi minores provocentur in judicio fam.
erciſc. ad diviſionem, *leg. inter 17. Cod. de prædiis, & aliis*
reb. &c. l. ſi pupillorum 7. de rebus eorum, & tamen recte
dividuntur quoad uſum, adminiſtrationem, ac fructuum
perceptionem, arg. *leg. Lucius 39.* & ibi gloſſ. *in verbo*
patrimonium, & Bald. *in ſummar. famil. erciſc.* Roland.
ibid. num.31. ac Intrigliol. *d. loco num.96.* Ruin. *conſ.*
29. num.16. in 5.

36 Sic jus tutelæ pluribus inſolidum decretæ eſt indivi-
duum, & tamen adminiſtratio tutelæ recte inter con-
tutores dividitur, Bart. *in leg. inter tutores 37. num.5.*
verſ. dic ergo, *de adminiſtrat. tut.* unde idem Bart. op-
portune ducit argumentum ad feudum Comitatus, quod
licet individuum juxta ſanctionem §. *Præterea Ducatus*,
dividuum tamen eſt quoad adminiſtrationem, & exer-
citium juriſdictionis, dicens valde diligenter notandum,
quia habuerat in facto, quæ recte aſſumit Roland. *re-*
cenſito conſ.81. num.36. cum ſeq. ut innuit etiam Sichard.
conſilio feud.1. num.51.

37 Sic demum licet irrequiſito directo Domino feudorum
diviſio interdicta ſit, licet jus feudale dari nequeat in ſo-
lutum, vel alio quovis titulo alienari, diviſio tamen per-
mittitur gratia commodioris, ac uberioris culturæ, ipſa-
que commoditas alienari poteſt, ac dari in ſolutum, ut
ſingula comprobat Roland. *ubi ſup. nu.32. cum quatuor ſeqq.*

38 Ex quibus ſatis facile intelligere poſſumus, feudum qui-
dem dignitatis non pati diviſionem, quæ fieret per ſepara-
tionem Territorii, vel hominum realem, & abſolutam,
juxta ſanctionem §. *Præterea Ducatus*, non vero veti-
tam eſſe diviſionem commoditatis, & fructuum, unde feu-
dum nullam pateretur ſectionem, niſi forte in abſtracto
& intellectualiter, in quo ſenſu nullam fore dubitationem,
quin quæcumque dignitatum feuda dividua ſint, teſtatur
Bellon. *de jur. accreſc. d. cap.6. quæſt.37. num.103.* adinſtar
ſervitutis, quæ ut ſupra probatum eſt, licet individua
realiter, & abſolute, diviſionem tamen recipit quoad com-
39 moditatem, & uſum, unde Bart. *in l. via 23. §. final. de*
ſervit. ruſtic. præd. recte obſervat jus ſervitutis eſſe totum
in toto, & totum in qualibet parte, quod Bellon. *ubi ſu-*
40 *pra n.104. cum ſeqq.* dixit de dignitate feudo adjecta, quare
ſi ex duobus fratribus cum Comitatus Titulo inveſtitis, al-
ter ſine liberis decedat, non habebit ſuperſtes totum feu-
dum, ſed pars defuncti devolvetur ad Dominum, nec tamen
ob id dici poterit jus ſuperſtitis in aliquo diminutum, quia
totum id ei remanet, quod fuit ex inveſtitura aſſecutus,
unde adhuc ipſe diceretur dicti loci Comes mox relato
argumento, quod dignitas eſſe cenſeatur tota in tota,
& tota in qualibet parte, ita enim Comes dicitur, tam
qui minimam feudi partem poſſidet, quam qui totum,
nec aliquis unquam dictus eſt Semicomes, aut cum alia
adjectione partem demonſtrante, in hoc concernit indivi-
duitas feudi dignitatis, & huc collimat pluries recenſiti
§. *Præterea Ducatus* diſpoſitio, Bellon. *ubi ſup. a num.101.*
uſque ad 106.

41 Hæc autem commoditatis, ac fructuum diviſio feudi di-
gnitatis tenet, quamvis facta D. irrequiſito, ac inconſulto,
quoniam fructus ex corpore feudi percepti burgenſatici cen-
42 ſentur, ut poſt Bald. & alios probat Camerar. relatus a
Cum. *ad cap. ſi aliquem*, *in prælud. num.229.*

Hæc adverſus in ſuperius laudata *prima ſua controverſia*
tribus potiſſimum fundamentis acerrime invehit Illuſtr.
D. Altogradus, quorum primum illud eſt *nu.79. cum tri-*
bus ſeqq. quoniam ſuperius allata concluſio, qua dixi-
43 mus, feuda dignitatum individua quidem eſſe quoad ipſam
dignitatem, quoad exercitium vero juriſdictionis, com-
moditatem, ac fructus æque dividi poſſe inter omnes
fratres, eorum nitatur opinione, qui tenent feudum
Regale licet individuum, ad omnes fratres æqualiter per-
44 tinere, ſed pro indiviſo, quod tamen omnino ipſe au-
tumat falſum, verius, ac receptius dicens, non ad om-
nes fratres inſolidum, ſed ad unum tantum primogenitum
tranſire, redarguens Menoch. eo quod, poſtquam primo-
45 geniti partes propugnaſſet *conſil. 158. num. 71.* cecinit
ſtatim palinodiam *conſil. 163.* admittens omnes filios ad feu-
dalem ſucceſſionem.

46 Secundum vero fundamentum educit ex ipſa ratione
textus in objectato §. *Præterea Ducatus*, quæ quidem cum
illa unica ſit communis utilitatis tum ſubditorum, quibus
utilius eſt per unum, quam per plures regi, ac gubernari,
tum Principis, cujus intereſt unum potius divitem habe-
re Vaſſallum, quam plures pauperes, tum denique fami-
liarum ipſorummet Vaſſallorum, quarum eſſe nequit pa-
trimonium tam pingue, quod multiplici diviſione non re- 47
ducatur ad minimum, eadem omnino ratio urgere videatur
in diviſione dignitatis, ac in diviſione adminiſtrationis, ac
exercitii juriſdictionis, commoditatum, & fructuum, eo
enim pacto ſubditi regerentur per plures, Domini Vaſſallos
haberent inopes, eorumque ſplendor familiæ minueretur,
quæ non per titulum, non per Dignitatem, ſed per divi-
tias ſuſtinetur, ac propagatur.

Tertium denique argumentum allatum *num.89. verſic.* 48
hoc idem præbet elegans animadverſio verborum text. præ-
dicti, in quo prohibitio diviſionis feudi dignitatis poſita
eſt generaliter cum exceptione feudorum inferiorum, le-
gendo textum hoc pacto. *Præterea Ducatus*, *Marchia*,
Comitatus de cætero non dividantur, *aliud autem feudum*, 49
ſi conſortes voluerint, *dividatur*, *ita ut omnes*, *qui partem*
feudi habent, ſi ergo (ratiocinatur D. Altogradus) a ge-
nerali illa regula inferiora feuda excipiuntur, quorum
diviſio permittitur quoad fundos, ſequitur quod prohibi-
tio ſit diviſionis feudorum, & ſic proventuum, ac com-
moditatum, quæ percipiuntur ex feudis, cum exceptio
eſſe debeat de regula.

His tamen omnibus ſufficienter, judicio ſaltem meo, 50
ſatisfieri poſſe exiſtimo, primo quidem reſpondetur, imo
verius videri feudum dignitatis, tametſi indiviſibile, non
ad unicum primogenitum, ſed ad omnes filios pro in- 51
diviſo ſpectare, hoc enim ratiocinium, jus feudi digni-
tatis indiviſibile eſt, ergo niſi uni deferri poteſt, im-
probat Aretin. *conſil.162. num.4. in fin. verſic. Sed iſta con-* 52
ſequentia non eſt bona, cum recte ſimul ſtare poſſint, ac fœ-
dere amico ad invicem compatiantur, quod feudum di-
vidi non poſſit, nec debeat, & tamen duo ſimul ſint
Domini, ſeu Vaſſalli, nec repugnet, quod pro indiviſo
ad duos, vel plures ſimul deferatur, ut omnes ſimul impe-
rent, atque adminiſtrent, ut poſt Bald. Aretio. Alex. Curt.
Sen. Ruin. Guglielm. de Benedict. Soccin. Jun. Tirequellum,
Ruderic. Suarez, Nattam, & Aliprandum bene tuetur Me-
noch. *conſ.163. n.20.* dicens *verſic. & cum hæc*, quod cum
ſit hæc magis recepta opinio, ab ea temere eſſet recede-
re, pro cujus confirmatione affert per extenſum locum Bal-
di *in conſ.275. n.6. in ſecundo*, qui ſic loquutus, *& ad eviden-*
tiam præmitte, *quod quædam ſunt jura diviſibilia*, *quædam*
indiviſibilia, *item indiviſibilium quædam ſunt communicabi-*
lia, *quædam non*; *nam ſi duo ſunt Comites*, *de jure commu-*
ni Comitatus bene eſt communis inter eos, *ſed non partibilis*,
quia dignitates non recipiunt ſectionem, *ut extr. de præbend.*
cap. Majoribus, *& l.1. ff. de offic. conſulis*, *& in cap.1. §. Præ-*
terea Marchia, *de prohib. feud. alienat. per Frideric. ſed con-*
ſuetudine, *ut dictum eſt ſupra*, *primogenitus ſolus eſt Comes*,
& gerit titulum adminiſtratoris dignitatis, *& idem in Comi-*
tiſſa, *quando de conſuetudine ſuccedit fœmina*, hæc Bald. &
hoc quidem conforme videtur cum littera tex. *in c.1. §. omnes*
filii, *ſi de feudo defuncti contentio*, *&c.* ibi, *omnes filii ejus*,
qui feudum acquiſierit, *fidelitatem facere debeat*, *maxime ſi*
indiviſum habent, & docuiſſe videtur Andreas *in c.1. juxta*
principium de feudo Marchiæ, ubi loquendo de hujuſmodi
feudis, inquit, hodie vero ſuccedunt filii, & deſcendentes
maſculi, ſed non dividunt, & clarius in §. *Præterea Ducatus*,
paulo ante num.36. ubi poſt relatam contrariam ſententiam
docentem, ſolum majorem natu in feudis dignitatis ſucce-
dere, aliorum refert opinionem volentium, non primoge-
nitum, ſed omnes filios pro indiviſo ſuccedere, quæ ſen-
tentia ab ipſo probata cenſetur, tum quia juxta eam vide- 53
tur ratiocinari in quæſtionibus, quas ſubjungit, tum quia
illam refert ultimo loco *ad gloſſ. in l. qui filium 74. §. Fabius*
in verbis, *& alia ad Trebell.* Surd. *conſ.95. num.12. & deciſ.*
264. num.7. Venturin. *conſ.1. num.29.* Hæc verba Andreæ:
Alii dicunt, *quod non habet major natu*, *niſi quia ſe proba-*
tur vivere jure Francorum, *& omnes filii ſunt hæredes*, *&*
habent Comitatum pro indiviſo. Andream pro hac ſenten-
tia allegatum ſequitur de Ponte *de ſucceſſ. feud. lect.12.*
alias 3. num.2. cum ſeqq. & in terminis pluribus tuetur Buc-
caferrus *conſ.1. num.36. juxt. ſeqq.* & demum poſt Bald. Al-
varot. Præpoſit. Laudenſ. Raven. Iſern. Afflict. Henneton.
Tiraq. Veſembecium, Curtium, Muzium, Caſſaneum,
Ardizonum, Zaſium, Pariſ. Socc. Sen. Aretin. Menoch.
Brun. Guglielm. de Benedict. Suarez, Soccin. Jun. Ru-
beum, Alex. Nevizan. Nattam, Nervium Camera. &
Capyc. quos refert *ſub gloſſ. G*, propugnat Roſenth. *de feud.*
cap.9. membr.1. concl.55. num.9.

Quæ

Digitized by Google

54 Quæ bino argumento ipſe Roſenthal. mox allegatus ar-
gute comprobat. Altero nempe, quod cum ex una parte
plures poſſint rem unam pro indiviſo poſſidere, ut ſecun-
55 dum juris communis principia diximus in ſervitutibus, Ju-
repatronatus, et aliis, quæ dividi, aut ſui natura, aut lege
vetantur, & cum ex alia parte feudales conſuetudines paſ-
ſivam a jure communi interpretationem recipiant, ut
fuſe ipſe probat *in cap.* 1. *quæſt.* 15. *n.* 32. & in puncto
quæſtionis noſtræ *dicto cap.* 9. *concl.* 55. *n.* 9. *in fine*, li-
56 cet prohibita legatur diviſio *in dicto* §. *Præterea Du-
catus*, non inde neceſſaria recta ducitur conſequentia,
quod non omnes filii pro indiviſo queant ſuccedere, ſed
57 debeat ſolus primogenitus ad excluſionem aliorum, de
quo nec verbum *in eodem* §. *Præterea*, cum maxime
(& hoc ſecundum Roſenthal. argumentum) præfati cen-
ſura paragraphi ultra id, quod verba ſonant, porrigenda
non ſit, ſed imo ſtricto interpretationis fræno coercenda
tanquam exorbitans a jure Communi, Civili, Canoni-
58 co, Prætorio, & Conſuetudinario feudorum. De jure
enim Civili tum Digeſtorum, tum Codicis, tum Authen-
ticorum filii æqualiter admittuntur ad ſucceſſionem pa-
rentum abſque diſtinctione ſexus, vel patriæ poteſtatis, *l.* 1.
§ *Suos hæredes, de ſuis*, & *legitimis, l. leg.* 14. *C. eod. leg. in-
ter filios* 21. *C. famil. erciſc. leg. ut liberis* 17. *C. de collat.
auth. in ſucceſſ. C. de ſuis*, & *legitimis lib. Authentico, de
59 hæred. ab inteſt.* §. *Si quis igitur*, & legunt Tyrones *in* §. 1.
de hæred. quæ ab inteſt. quare videmus, quod ſubſtitutio in-
60 ter liberos facta, ea lege ordinata cenſetur, ut filii ſucce-
dant æqualiter, Intrigl. *cent.* 1. *de feud. q.* 39. *n.* 128. De jure
Pontificio docent Abbas, & cæteri *in c. Raynutius*, & *in c.*
61 *Raynaldus, extr. de teſtam.* De jure Prætorio eſt text. *in leg.*
62 1. *C. unde liberi*. De jure demum Conſuetudinario feudo-
rum id ipſum cautum legitur *in cap.* 1. §. *Omnes filii, ſi de
feudo defuncti contentio ſit*, *in cap.* 1. §. *Reſpondeo, de natura
ſucceſſ. feudi*, aliiſque pluribus in locis relatis per Intrigliol.
63 *ubi ſup. a n.* 131. *uſque ad* 135. unde tanquam adeo exorbi-
tans, ac correctoria, quatenus applicari poteſt ad unum ca-
ſum, non trahenda ad duos, ſed imo, quantum fieri po-
teſt reducenda ad communes regulas, arg. tex. *in l.* 2.
Cod. de noxalibus, Intrigliol. *dicto loco num.* 135. Schrader.
p. 8. *c.* 2. *n.* 40.

64 Menoch. autem, quem D. Altograd. *d. n.* 51. carpit, no-
tatque ſibi ipſi contrarium *in d. conſ.* 163. *n.* 20. eis, quæ ſub-
ſtinuerat *conſ.* 158. *num.* 71. defendi poteſt, quod in hoc loco
intelligat feudum ſpectare ad primogenitum quoad titu-
lum Comitatus, ac ipſum ſolum gerere dignitatem, quod
dicto pariter *conſ.* 163. admittit juxta ſenſum Baldi, &
aliorum ibidem relatorum, prout ibi clare ſe explicat
verſ. altera eſt difficultas, juncto *verſ. præterea loquuntur*,
non tamen ad primogenitum ſolum ſpectare etiam quoad
totalem commoditatem, juriſdictionis adminiſtrationem,
proventus, ac redditus.

65 Quod vero (ſicut ornatiſſime innuit Dominus Altogradus
ſub num. 83.) utilitas non ſolum ſubditorum, & Principis,
ſed ſplendor etiam familiarum Vaſſallorum poſtulet feudo-
rum dignitatis individuitatem etiam quoad commoditates,
& exercitium juriſdictionum, aſſumptum neceſſario non
probant, enim vero non negatur erectionem primogenitu-
ræ, nedum in feudis, ſed etiam in allodialibus concernere
66 utilitatem, ac conſervationem familiarum, quo collimant
Majoratus Hiſpani, primogenia, ac feudales inveſtituræ
jure Francorum, imo tendere etiam in ſplendorem, ac
beneficium Dominorum, quorum, ut diximus, ſummo-
pere intereſt conſpicuos habere Vaſſallos, & ulterius etiam
concernere ſubditorum utilitatem, ſicut ſupra hoc ipſo
articulo *n.* 46. innuimus, & fuſiori calamo ad ornamentum
reſponſi feremus articulo ... *num.* ..

Sed dicimus, quod quemadmodum licet primogenitu-
ræ etiam in allodialibus ſuo modo id præſtent, tum reſpe-
ctu utilitatis familiarum, tum reſpectu Supremi Principis,
cujus eodem pacto intereſt Proceres Regni habere divites,
hoc tamen communi jure cautum non legitur, ita neque in
feudalium ſucceſſione id neceſſario quoad mutuum exerci-
tium juriſdictionis, ac participationem fructuum, ac pro-
ventuum, controverſi §. *Præterea Ducatus* cenſura con-
67 vincat, quæ cum de ſola diviſione loquatur, non trahen-
da ad alium caſum, ſed imo veluti exorbitans, & correcto-
ria juris communis, ut ſupra tulimus, reſtringenda ad ſo-
lam feudi diviſionem, non ad diviſionem commoditatum,
ac fructuum.

Præterea licet urgere videatur animadverſio D. Alto-
gradi, *n.* 84. quod ſi fieri poſſet diviſio commoditatum
honorum feudalium, ea duobus potiſſimum modis debe-
ret contingere, videlicet per temporum alternationem, 68
vel per diviſionem Caſtrorum, quando feuda plura in ſe
Caſtra continent, datis inter ipſos fratres cautionibus de ſe
invicem in tali exercitio non impediendo, quo pacto ve-
rum eſſet dicere, quod ſubditi non ab uno, ſed a pluribus
regerentur, & idem damnum ex tali diviſione exercitii 69
juriſdictionis, & commoditatum, quam ex abſoluta ipſi-
uſmet feudi ſeparatione oriretur, itaut pro eo tempore,
(ut inquit Joannes Leciriar) quo unus adminiſtraret, adeo
populi ſanguinem exhauriret, ut vix precarium relinque- 70
ret ſpiritum. His tamen reſponderi poſſet: Primo aliter
viſum eſſe Alex. & aliis relatis per Pacian. *de probat. libr.* 2.
cap. 36. *n.* 60. ubi quod valde congruit, & pro bono publico
optimum remedium eſt, ut quilibet alternis annis juriſdi-
ctionem ſolus exerceat, quod pariter idem Pacian. *numer.
præced.* potiſſimum laudabile dixerat.

Secundo replicari poteſt, quod ſi duo allegati modi 71
diviſionis, commoditatis, ac juriſdictionis patiuntur obje-
ctatas notas, dantur alii, quos recenſet Pacian. *ubi ſup.
a n.* 59. & *cum in cap. ſi aliquem, in rub. de ſucceſſ. feud. n.*
12. *fol. mihi* 64. quibus participes fiunt omnes filii feuda-
lium reddituum, ac commoditatum, nec ſubditi regun-
tur a pluribus.

Poſtrema vero conſideratio D. Altogradi *n.* 89. *verſ. hoc* 72
idem, de qua ſupra mentionem habuimus *num.* 48. propo-
ſitam conciliationem, ſeu reſtrictionem ad regulam indi-
viduitatis feudorum non ſatis impugnat; Primo quia in
meis Codicibus, ubi D. Altogradus legit, partem fundi
(in quo tota vis reſidet argumenti) leguntur verba,
partem feudi.

Secundo, quia dato etiam quod ſcriberentur objectata 73
verba, *partem fundi*, hinc potius exiſtimarem elici poſſe ar-
gumentum, individuitatem, de qua regula textus in §.
Præterea loquitur, cenſeri quoad ipſum corpus feudi, non
quoad commoditates, & fructus. Cum enim idem textus
e regula generali excipiat feuda minora, admittendo quod
ita dividi queant, ut unuſquiſque Vaſſallus fundi feudalis
partem aſſequatur, ergo (mutuato argumento a Domino
Altogrado) ita intelligenda eſt prohibita diviſio feudo-
rum dignitatis, non ita ut plures filii habere nequeant, vel 74
pro indiviſo totum feudum, vel pro diviſo partes commo-
ditatum, ac redditnum, ſed ut habere nequeant partes fun-
di feudalis, de quo ſolum loquitur exceptio, juxta princi-
pium quo dicimus, quod exceptio declaret, de quibus re-
gula loquitur, Surd. *conſ.* 352. *num.* 12. 430. *num.* 7. 445. *n.*
27. & 453. *n.* 28. cum ea eſſe debeat de regula, Barboſ 75
axiom. 85. *n.* 6. & ita debeat intelligi, ut ipſi regulæ conve- 76
niat, Surd. *conſ.* 367. *n.* 29. Imo ea littera ejuſdem textus col- 77
ligit alio medio, Socc. Jun. *conſil.* 31. *n.* 9. *cum ſeqq. l.* 4. feu-
dum dignitatis, tametſi indiviſibile, ad omnes filios per-
tinere, cum eo ipſo, quod ibidem vetita ſit diviſio, ſup-
poni neceſſe ſit commune pluribus, cum ea ſola dividan-
tur, quæ ſunt communia, ut colligitur ex *tit. communi
divid.* & *fam. erciſc.*

Generaliter autem clara diſcriminis ratio aſſignari po- 78
teſt inter caſum Dom. Altogradi, & hypotheſim noſtram,
primo enim, quod feudum Guiliæ, de quo ibi erat quæſtio,
ad primogenitum ſpectaret, videbatur optimo probari ar-
gumento, eo quod expreſſe cautum erat in inveſtitura ſuc-
cedendum cum ordine primogenituræ, ut ibidem conſtat
num. 14. *num.* 41. *verſ. quarta non parum*, *n.* 89. *verſ. ſed ceſ-
ſat*, & alibi pluries.

Secundo, quod in eo caſu non ſolum quoad nudam di- 79
gnitatem, ſed etiam quoad fructus, & commoditates pri-
mogenitus deberet ſuccedere, videbatur juſte inferri ex
eo, quod (ut ibi conſtat *n.* 14.) directus Dom. Comitem
acquirentem Marchionem creaverat cum ordine primoge-
nituræ dicti feudi, ejuſque jurium, & pertinentiarum,
quorum nomine comprehenduntur juriſdictio, merum
Imperium, Molendina, Hoſpitia, Cenſus, Furni, Syl-
væ, Nemora, Venatio, Piſcatio, omneſque alii reddi-
tus, et fructus concernentes jus feudale, ut ipſe D. Alto-
gradus ibidem recte probat *num.* 15.

Licet his etiam omnibus minime refragantibus, etſi 80
caſum D. Altogradi longe clariorem redderent pro primo-
genito, adhuc tamen contra eum ab Excelſo Ducali Man-
tuæ Conſilio deciſum fuit, ut ipſe D. Altogradus natu-
rali ſua ingenuitate, ac veritatis amore ductus mihi pro-
feſſus fuit.

Quæ demum a D. Sacca *objectata conſ.* 50. præſertim a 81
n. 46. excitantur de individuitate feudi dignitatis, in ea

ſen-

Digitized by Google

ſenſu proponuntur, ut ſcilicet qualitas dignitatis adjecta
ita individuum efficiat feudum, ut in eo locum habeat
jus accreſcendi, ne ſcilicet portio deficiens alterius ex
fratribus devolvatur ad Dominum, ut recte ibidem ipſe
explicat *n.49. & 50.* non vero excludit, quod ſimile feu-
dum, vel pluribus pro indiviſo quoad ſubſtantiam feu-
di, vel ſingulis pro diviſo quoad ratam commoditatis,
82 & fructus pertineat, cum imo hujuſmodi fructuum diviſio-
nem, vel ſimultaneam omnium fratrum ſucceſſionem pro
indiviſo idem D.Sacca expreſſe admittat *n.30. & 31.* & in
83 hoc ſenſu, ſi recte perpendantur quamplures ex Doctoribus,
qui ferri ſolent ad probandam feudorum individuitatem, lo-
quuntur, ſicut *mihi*, ac profunde animadvertit eruditiſſima
Romanæ Phœnix Juriſprudentiæ Illuſtriſs. D.Jo.Baptiſta de
Luca, vir omni ſcientiarum genere mirum in modum ap-
prime ornatus, ac inſignis Feudiſta in Reſponſo reddito pro
veritate ad quæſitum ei factum per D.Co.Camillum, num-
quid in poſtremo ejus teſtamento, quod tunc condere co-
gitabat, poſſet valide ad favorem alterius ex filiis de feudo
diſponere, *verſ. primo quia*, quod quidem reſponſum infra in
84 pede præſentis diſceptationis primo loco publici juris fiet.

At hæc omnia dicta ſint ex abundanti, rem omnino com-
pertam facit in hypotheſi noſtra ipſamet inveſtitura. Cer-
tum eſt indiviſibilitatem in feudo dignitatis locum non ha-
85 bere, quando contrarium in inveſtitura conventum eſſe
deprehenditur, Schrader *part.8. cap.2. num.41. verſic. deci-*
86 *mo hæc concluſio fallit*, unde videmus, quod quando pluri-
bus feodum dignitatis conceditur, dubio procul dicti diſ-
poſitio §. *Præterea Ducatus* nequaquam attenditur, quia
ex interpretata Principis mente (quæ potiſſimum in hu-
juſmodi controverſiæ ſpecie attenditur, Socein. Sen. *conſil.*
68. num.31. circa fin. verſ. nulli autem eſt dubium in primo)
87 ad ſingulos inveſtitos feudum ſpectat pro virili, Grat. *re-*
ſponſ.4. num.30. lib.1. quamobrem in caſu noſtro ſervatis ter-
minis quæſtionis propoſitæ in præſenti Articulo, quod ſcili-
cet Dom.Comes acquirens nullam feciſſet diſpoſitionem de
feudo, ſed ſucceſſio deferenda eſſet inſpecta præciſe in-
veſtitura, clarum eſſet tum ipſius acquirentis, tum Sere-
niſſimi Directi Domini mentem non fuiſſe, quod unus ſo-
lum ſuccederet, dum in ſupplici libello, qui eſt loco in-
veſtituræ, benigno ipſius Domini reſcripto omnibus appro-
bato ſupponitur ſimultanea plurium ſucceſſio, ibi, *quando*
foſſero più poſſeſſori di detto Feudo, che poſſano concordarſi
unitamente a conſtituire la medema primogenitura a favore
de loro deſcendenti.

88 Hæc omnia hic innuenda duximus, non quia ignotum ſit
in hujuſmodi feudali ſucceſſione totum negotium facere
primi acquiſitoris voluntatem, cui liberum eſſe probabitur
ſequentibus Articulis alterare formam in inveſtitura præfi-
nitam, novamque decernere, ac libere inter filios in pote-
ſtate præſertim exiſtentes, & maxime de feudo titulo one-
roſo quæſito diſponere, ſed quia vidimus adverſus Co:
Octavium prælegatarium judicium moviſſe ad totum feu-
dum unicum D. Co. Hieronymum, quaſi forte non ſolum
ponenda eſſet ad partes ultima D. Co. Camilli voluntas,
ſed etiam negligenda prorſus feudalis inveſtitura, & ſo-
lum pro deciſione hujuſce caſus legenda littera recenſiti
§. *Præterea Ducatus*. Quamobrem neceſſarium exiſtima-
vimus priori hoc in Articulo diſcutere legitimam ſucceſ-
ſionem in noſtro feudo, poſito quod D.Co. Camillus de eo
non diſpoſuiſſet, vel admiſſo, citra noxam veri, ejus
diſpoſitionem minime ſubſiſtere, quæ tamen, ut omnino
probetur, attendenda ſit.

ARTICULUS SECUNDUS.

An, quando, & quomodo primus acquirens feudi ex pacto, & providentia valeat de eo diſponere?

Expenditur doctrina Bart. *in leg. qui Romæ 122. §. Flavius Hermes, de verb. oblig.*

SUMMARIUM.

1 *Difficultas primi acquirentis diſcuſſa in præſenti Articulo maximæ indaginis teſtimonio plurimorum DD.*

2 *Non potuit D. Co. Camillus diſponere de feudo Celeſtani ad favorem unius tantum ex filiis in præjudicium aliorum filiorum.*

Contra tamen, num. 14. & per tot. artic.

3 *Rationes dubitandi contra facultatem prælegandi feudum controverſum, & num. ſeqq.*

4 *Poſtquam pater ſtipulatus eſt feudum pro filiis, jus taliter illis quæſitum eſt, ut poſtmodum nequeant inviti eo privari.*

Intellige tamen, ut num. 62. cum ſeq. uſque ad num. 108. & rurſus num. 167. cum ſeqq.

5 *Per paternam ſtipulationem filio acquiritur utilis actio.*

Intellige tamen, ut num. 169.

6 *Licet filio nulla competat querela adverſus paternam alienationem per actum etiam gratuitum factam in ejus fraudem, ſi tamen Pater quantumvis legitimus adminiſtrator alienaret res ipſorum filiorum, hi conquererentur juſtiſſime.*

7 *Extende etiamſi Pater prædictorum bonorum uſumfructum habuiſſet.*

8 *Nemo præter eum, qui jus habet quæſitum in re, de illo recte diſponit.*

9 *Nemo præter Dominum rei dominium transferre poteſt.*

10 *Diſpoſitio feudi facta a primo acquirente ad favorem unius tantum ex filiis, præjudicium infert tum cæteris filiis, tum Domino.*

Contra tamen, num. 151. cum ſeqq.

11 *Præjudicium filiorum infertur ex doctrina Bart. in l. ut juriſjurandi 7. § Si liberi, num.6. de oper. libert.*

Enodatur tamen difficultas, num. 170.

12 *Fundamenta, quæ videntur ſuadere præjudicium Domini.*

Vide tamen num. 160. cum ſeqq. & 171. & latius art.4.

13 *Jura, & DD. propugnantes partes filiorum neglectorum a patre.*

14 *Concluſio: Libera, ac omnimoda Domini Co. Camilli tanquam primi acquirentis facultas diſponendi de feudo.*

15 *Concluſio prædicta propugnatorem habet Iſern.*

16 *Recenſentur Doctores, qui eandem ſuſtinent, inter quos plures de communi.*

17 *Sunt propoſitiones identicæ, quod libera ſit facultas primi acquirentis diſponendi de feudo, & quod feudum novum alienari queat.*

18 *Feudum novum illud eſt, quod fuit a diſponente acquiſitum.*

19 *Et quod initium habuit in perſona inveſtiti, nec provenit per ſucceſſionem a majoribus.*

20 *Si vera eſt concluſio, primum feudi acquiſitorem poſſe in præjudicium deſcendentium illud alienare etiam in extraneos, multo facilius admitti debet, quod illud queat gravare, vel alterare in præjudicium comprehenſorum in inveſtitura.*

21 *Primus acquirens facultatem habet reſtringendi formam feudi.*

22 *Item facultatem mutandi eandem formam.*

23 *Etiamſi feudum conceſſum fuerit cum clauſula juris Francorum, vocando omnes filios æqualiter cum præjudicio primogeniti.*

24 *Etiam feuda recta facta acquirentis mutari queunt, ac taliter alterari, ut omnes qualitates recipiant contra propriam naturam.*

25 *Hinc feudiſtarum principium, quo inquiunt primum acquirentem non ligari forma.*

26 *Magis attenditur diſpoſitio acquirentis, quam forma conceſſionis.*

27 *Emphyteuta acquirens facultatem habet tum diſponendi de emphyteuſi in præjudicium filiorum, tum eam prælegandi uni ex vocatis in inveſtitura.*

28 *Generalis eſt regula, patrem præjudicare poſſe in re ab eo acquiſita, plus legando, vel totum legando uni, dummodo non ſit datus ordo præciſus vocatis.*

29 *Donatione facta alicui, ejuſque filiis, Donatarius poteſt aliquem ex filiis meliorare, nec cogitur bona donata æqualiter ſuis filiis relinquere.*

30 *Summa nititur æquitate, quemlibet in re a ſe quæſita poſſe legem imponere, quam velit.*

31 *Quod ſine difficultate procedit, quando conquerentes de alienatione non loquuntur nominati; ſed aptius num. 138. cum ſeqq.*

32 *Inter primum acquiſitorem, & primum ſucceſſorem feudum ex pacto judicatur hæreditarium, licet quoad alios deſcendentes habeatur tanquam ex pacto.*

33 *Vaſ-*

33 *Vaſſallus inveſtitus de feudo novo, inveſtitus cenſetur cum facultate teſtandi de feudo.*

34 *Feudum novum non habet agnatos.*

35 *Filii, & agnati nihil in feudo novo prætendere poſſunt, niſi ex acquirentis perſona.*

36 *Ob paternum delictum filii privantur feudo novo.*

37 *Primus acquirens per non ſolutionem canonis, vel deteriorationem fundi præjudicat filiis vocatis in emphyteuſi ex pacto.*

38 *Filii aſſequentes feudum, vel emphyteuſim, etiam ex pacto, judicio acquirentis imputant in legitimam.*

39 *Vel ea ratione, quia cenſetur quoddam militiæ genus, vel quia obveniat adinſtar peculii profectitii, vel quia ipſi filii habere dicuntur beneficio Genitoris acquirentis, qui cum potuiſſet, noluit de eo diſponere.*

40 *Concluſio imputationis in legitimam feudi, vel emphyteuſis tunc maxime procedit, quando hæc fuere quæſita ære Patris, & titulo oneroſo.*

41 *In feudo ex pacto conſideratur perſona primi acquirentis, cui ſucceditur, & a quo haberi dicitur, & n. ſeqq.*

42 *Etiamſi evaſerit antiquum.*

43 *Ac tranſierit per mille manus.*

44 *In feudo hæreditario ſucceditur ultimo decedenti.*

45 *Admittendus in feudo ex pacto debet eſſe hæres primi acquirentis.*

46 *In ſucceſſione feudali proximitas metienda non a poſtremo poſſeſſore, ſed ab acquirente.*

47 *Trinum ferri ſolet pro primo acquirente argumentum, quorum primum petitur ex generali principio, quemlibet poſſe pro libito alienare id, quod acquirit.*

48 *Secundum argumentum ex eo deſumitur, quod ingenuis hominibus interdicenda non ſit rerum ſua maxime quæſitarum induſtria adminiſtratio.*

49 *Tertium argumentum dicitur a contrario ſenſu, ex quo nempe, quod a jure feudali vetita ſit alienatio feudi antiqui, vel paterni, videatur permiſſa alienatio feudi novi.*

50 *Feruntur alia argumenta probantia magis in individuo poteſtatem acquirentis diſponendi de feudo ex pacto, & providentia, & plur. ſeqq.*

51 *Rogatus poſt mortem ſuam rem aliquam familiæ relinquere, poteſt unum tantum eligere.*

52 *Etiam remotiorem in gradu.*

53 *In patronatu licet jus æqualiter competat ad Libertos, eiſque uti filiis, non uti hæredibus, Genitor tamen Libertos uni tantum ex filiis valide relinquit.*

54 *Primus Jurispatronatus acquirens de eo pro ſuo libito diſponit in præjudicium vocatorum.*

55 *Hujuſmodi argumento DD. uti conſueviſſe ad probandam facultatem acquirentis prælegandi feudum uni ex filiis, innuit Speculat.*

56 *Mulier convolans ad ſecunda vota, lucra ex priori conjugio quæſita cogitur reſervare filiis ejuſdem matrimonii ex diſpoſitione l. 3. in princip. C. de ſecundis nuptiis, poteſt tamen inter eos eligere quem velit.*

57 *Quod ea ratione cautum eſt, quia lucrum illud provenit ex facto, & perſona ipſius mulieris.*

58 *Hodie de jure Auth. correcta eſt diſpoſitio d. l. 3. de ſecundis nuptiis, non tamen correcta ratio.*

59 *Sæpe evenit legem corrigi, rationem vero legis nequaquam.*

60 *Jus filio quæritur ad feudum ex Patris contractu per æquitatem.*

61 *Jure ſibi nondum delato, quod Patris beneficio conſequi ſperat filius, uti non debet contra ipſum Patrem.*

62 *Fertur doctrina Bart. in l. qui Romæ, §. Flavius Hermes de verb. oblig.*

63 *Doctrina Bart. reſtringitur ea duntaxat in caſu, quo aliquis non acceptaverit donationem nomine tertii abſentis, ſecus data alicujus acceptatione, tunc enim jus perfecte quæſitum irrevocabile cenſetur.*
Intellige tamen, ut num. 65. cum ſeqq.

64 *Juramentum ſupplet præſentiam, ſtipulationem, & acceptationem abſentis, ac proinde impedit revocationem juris eidem quæſiti.*
Intellige tamen, ut num. 84. cum ſeqq.

65 *Doctrina Bart. in §. Flavius Hermes, poteſt bino caſui applicari, primo nempe, de quo peculiariter diſſerit Bart. quando extraneus ſtipulatus eſt pro Eccleſia, vel alio quovis abſente, quem non habeat in poteſtate, & hoc caſu accedente acceptatione alicujus cenſeri poteſt jus perfecte ei quæſitum (licet in hoc etiam caſu alii contra) Secundus vero caſus eſt, quando quis ſtipulatur pro ſe, & pro illis quos habet in poteſtate, & conceſſio ſit principaliter contemplatione ſtipulantis, & hoc caſu jus eſt revocabile ad nutum Genitoris, vel avi.*

67 *Jus deſcendens ex paterna ſtipulatione eſt profectitium, ideoque revocabile.*

68 *Hoc jus, quod ex paterna ſtipulatione filiis quæritur, revocabile eſt non ſolum expreſſe, ſed etiam tacite, & revocatum intelligitur, quando pater ſtipulans de feudo, vel emphyteuſi, quomodocumque diſponit; Et num. ſequent. ac præcipue num. 75. 82. & 167.*

69 *Periculoſum non eſt tribuere Genitori facultatem adimendi jus filio quæſitum, quia veriſimiliter filiis non nocebit, ſed ſalubrius capiet conſilium.*

70 *Concluſio, quod jus per ſtipulationem non quæratur irrevocabile exiſtentibus ſub poteſtate, eo nititur fundamento, quod filius quidquid ſibi quæritur ex donatione ipſius Patris, & infra in reſolutione objectorum, num. 166.*

71 *Et tunc maxime, quando Pater ſtipulatus pro filiis, aliquid expoſuiſſet de ſuo.*

72 *Hujuſmodi autem donatio non valet, niſi Genitor perſeveret in primæva voluntate uſque ad mortem.*

73 *Jure donationis Pater non obligatur filio ſaltem civiliter.*

74 *Donec filius degit in poteſtate, nihil ſibi poteſt acquirere.*

76 *Hodie etiam jura antiqua quoad profectitia immutata ſunt.*

77 *Donatio petita ex paterna ſtipulatione cenſetur donatio cauſa mortis.*

78 *Donatio cauſa mortis eſt revocabilis ad libitum donatoris.*

79 *Jus revocandi a ſucceſſione regulatur.*

80 *Quidquid filio quæritur ex paterna ſtipulatione eſt profectitium, cum profectitium dicatur illud omne, quod vel a Patre, vel a paterna ſubſtantia, vel a tertio Patris intuitu, & contemplatione defertur.*

81 *Et tunc maxime quando, vel paterna virtus, vel induſtria, vel pecunia interveniant, & nondum liquet filiorum merita præceſſiſſe.*

82 *Jus ad feudum novum quæſitum pro ſe, & filiis eſt profectitium, & per conſequens revocabile, licet ſit adventitium in perſona primi acquirentis, & infra in reſolutione objectionum, num. 167.*

83 *Filius in peculio profectitio non habet titulum, ſed nudam adminiſtrationem, cum profectitia in totum Patri acquirantur.*

84 *Juramentum ſortitur naturam primordialem, & conditionem actus ſuper quo interponitur.*

86 *Promiſſio non revocandi appoſita in donatione cauſa mortis, recipit intellectum, niſi donantem pœniteat, & num. 174.*

87 *Per juramentum, vel pactum nemo obligatur, niſi conſentiat ille, cui fit.*

88 *Licet juramento Deus O. M. adducatur in teſtem promiſſionis juratæ, cum tamen facta ſit homini, non Deo per modum voti, Deus non acceptat, donec homo, cui jurans obligatur, acceptet.*

89 *Diſcrimen quod faciunt nonnulli inter juramentum aſſertorium, & promiſſorium, non probatur a Rota.*

90 *Quando Pater ſtipulatur feudum, vel emphyteuſim pro ſe, & filiis, ſtipulari cenſetur ordine ſucceſſivo, ideoque jus tantum quæſitum eſt poſt mortem, ſeu tantum in ſpe, vel, ut alii inquiunt, jus nondum formatum.*

91 *Ubi cadit ordinata Charitas, Parentes, & filii invitantur ordine ſucceſſive.*

92 *Jus ex ſtipulatione Genitoris eſt quærendum non quæſitum, ideoque facilius tolli poteſt, quod exemplis exornatur.*

93 *Alii inquiunt, quod jus ex eadem ſtipulatione ſi alicui poſſet quæſitum, vere tamen eſſet conditionale, & infra num. 168.*

94 *Proponitur quorundam objectum contendentium jus quæſitum filio ex paterna ſtipulatione fore irrevocabile, ex quo transfertur in tempus poſt mortem Patris, quando ſcilicet filius ſolutus eſt a nexu Patriæ poteſtatis.*
Satisfit tamen cum Surdo, num. 95. 96. & 97.

98 *Eſt ſpeciale privilegium dotis jus ad dotem quæſi-*

irrevocabile filiæ ex ſtipulatione Patris, qui in dote eſt debitor neceſſarius.

99 *A dote ad alios contractus argui nequit.*

100 *Ad ſtipulationem neceſſarium eſt intervenire Nuncium, vel Epiſtolam.*

101 *Antequam liqueat de abſentis acceptatione, donatio quoque revocatur, etiamſi quilibet pro donatario acceptaverit, præter Judicem, & Notarium.*

102 *Etiam dato ſtatuto, quod alteri per alterum quæri poſſit.*

103 *Ac in contractu Conſtituti clauſula acceſſiſſet.*

104 *Nec ullum diſcrimen eſt inter ſtipulationem Patris, & tertii cujuslibet præter Notarium, & Judicem, juxta ſententiam Caſtrenſ. Dec. ac Curt. Jun. a Surd. relat.*
Qui ab impugnationibus nonnullorum vindicantur, num. 105.

106 *Licet Pater ſtipulari poſſit pro filiis etiam nondum natis, non tamen infertur ſtipulationem eſſe irrevocabilem.*

107 *Stipulatio requirit præſentiam ſtipulantis.*

108 *Admittitur quamplures numero, & auctoritate conſpicuos propugnare partes filiorum, volentes Patrem poſſe de feudo novo ex pacto diſponere.*

109 *Longe tamen communior probatur opinio tribuens Patri hujuſmodi facultatem.*

110 *Allegatione octoginta Doctorum, & quamplurium ex eis ſæpius, ac multis in locis probatur controverſiam eſſe ſine difficultate, quando feudum quæſitum eſt erogatione integri pretii.*

111 *In hac quæſtione recte allegantur Doctores loquentes de emphyteuſi, & num. ſeqq. præcipue 115.*

112 *De emphyteuſi ad feudum, & e converſo recte ducitur argumentum.*

113 *Feudum, & emphyteuſis ſunt ejuſdem naturæ, fraternizant, aſſimilantur, iiſdemque reguntur regulis, niſi expreſſe contrarium ſit jure cautum, cum aliis ſimilibus, quæ feruntur num. ſeqq.*

114 *Pater feudum acquirens erogatione pecuniæ, cenſetur inveſtitus cum facultate de eo diſponendi.*

117 *Feudum etiam ex pacto pecunia quæſitum, tanquam profectitium imputatur in legitimam.*

118 *A receptiori, & crebriori ſententia, minime recedendum, quod pluribus exornatur.*

119 *Feruntur rationes, & argumenta, quibus utuntur ad probandum facultatem Patris diſponendi in præjudicium filiorum de feudo titulo oneroſo quæſito, & numeris ſeqq.*

120 *Tunc dicitur feudum dubio procul titulo quæſitum oneroſo, quando pro ingreſſu pecunia quantitas eſt numerata.*

121 *Non ita ſtricte proceditur in rebus acquiſitis ſudore, ſicut in aliis.*

122 *Feudum emptum ſapit naturam allodialem, ac computatur inter ementis bona.*

123 *In feudo empto non ſuccedituʀ ex natura feudi, ſed ex natura contractus.*

124 *De illo judicatur ſicut de cæteris bonis, quæ filius habet a Patre.*

125 *Feudum emptionis titulo quæſitum dicitur magis contractus emptionis, quam gratuita donatio.*

126 *Adeout nulla queat conſiderari differentia inter allodialia, & feudalia, niſi favor Eccleſiæ, ſeu Domini reſpective, qui ceſſat, re non exeunte de comprehenſis in inveſtitura.*

127 *Ubi feudum fuit ex Domini liberalitate conceſſum alicui, & filiis, hi habere dicuntur tanquam quid adventitium a Domino concedente, non a Patre ſtipulante; quando vero ipſe Pater propria pecunia acquiſivit etiam pro filiis, filii nihil habent a Principe concedente, ſed omnia vere recognoſcant a Patre, ſudores, vel pretium, vel merita erogante.*

128 *Fertur tanquam obſervatio Iſerniæ, quod feudum numerato pretio acquiſitum pro ſe, & filiis, non cenſetur ex pacto, & providentia, ſed potius dici debeat ex providentia acquirentis, cui proinde quæritur tam quoad proprietatem, quam quoad uſumfructum.*

129 *Conceſſio Principis facta patri, ac filiis ſimul, ſi patris benemerita extant, vel erogatio intervenit pecuniæ, nullaque comperta eſt affectionis cauſa ergu filios, facta intelligitur contemplatione ſolius patris, cujus proprietas in totum quæritur.*

130 *Feudum contemplatione Genitoris filiis conceſſum videtur provenire a patre.*

131 *In hac controverſia præcipue attenditur cujus contemplatio fuerit habita.*

132 *Quando prudenter arguimus conceſſionem factam favore acquirentis, data etiam ſtipulatione pro filiis, nullum jus eis quæritur, ſed tunc ſtipulatio appoſita intelligitur favore ſolius ſtipulatoris.*

133 *Secluſa etiam, & non conſiderata præſtatione pecuniæ, adhuc feudum ſatis probatur conceſſum contemplatione acquirentis, eo ipſo quod non probatur conceſſum contemplatione filiorum.*

134 *Filii, cum quibus in acquiſitione feudi nullum negotium geſtum eſt, dici nequeunt contemplati.*

135 *In dubio feudalis conceſſio præſumitur acquirentis contemplatione.*

136 *Extende quando etiam non fuiſſet erogatum ullum pretium.*

137 *Et tunc præſertim, quando neſcimus quod præceſſerint ulla merita filiorum.*

138 *Tunc conceſſio cenſetur facta favore ſolius acquirentis, quando ſtipulatio filiorum concepta eſt ſub nomine collectivo, nequaquam expreſſis nominibus propriis filiorum.*

139 *Opinio tribuitur Andreæ, cujus locus affertur.*

140 *Sententia, quæ negat Patri facultatem diſponendi de feudo, in eo ſenſu intelligenda, quando filii in ſtipulatione fuerunt nominatim nuncupati.*

141 *Tanta eſt vis Argumenti ducti a contemplatione perſonæ, ut etiam ſi de ipſis filiis expreſſa mentio facta fuiſſet, adhuc quando habentur conjecturæ, quod conceſſio fuiſſet facta contemplatione acquirentis, ei ſolummodo feudum tribuendum eſſet.*

142 *Attendendum non eſt, in quos ſermo dirigatur, ſed quorum contemplatione actus fuerit geſtus.*

143 *Si acquirens titulo oneroſo pro libito diſponit de feudo jure communi inſpecto etiam in extraneo, multo facilius admittendum eſt, quod poſſit mutare formam feudi, alterum præferendo.*

144 *Primogenituræ erectio præjudicialis non eſt inveſtituræ feudi ex pacto.*

145 *Erectio primogenituræ dicitur potius declaratio, quam immutatio inveſtituræ.*

146 *Filiis, qui reſpectu primi acquirentis nullum jus habent, nullum factum intelligitur præjudicium.*

147 *Præjudicium tunc ſolum illatum dicitur, ſi lucrum auferatur, quod ſit quaſi debitum.*

148 *Præjudicium inferri dicitur habenti jus formatum, & certum.*

149 *Præjudicium reſpectu juris quærendi ſatis eſt a remotis, ideoque non conſiderabile.*

150 *Habens facultatem poteſt ea uti, licet in conſequentiam aliquibus damnum, aut præjudicium ſubſequatur.*

151 *Facilius admitti debet primogenituræ erectio in feudo juriſdictionem habente multiplici fundamento.*

152 *Juriſdictio natura ſua indiviſibilis eſt.*

153 *Melius ab uno, quam a pluribus Reſpublica regitur.*

154 *Reipublicæ intereſt ſplendorem familiarum Vaſſallorum conſervari, ac augeri.*

155 *Familiarum ſplendor, dignitas, ac memoria labefactatur ex diviſione bonorum, quod pluribus exornatur.*

156 *Negotia ſegnius per plures expediuntur.*

157 *Populis utilius eſt ab uno regi, quam a pluribus, & ab uno tantum pro ſervitii, ac onerum præſtatione gravari.*

158 *Inter plures habentes regimen ejuſdem gentis, de facili oriuntur diſcordiæ.*

159 *Diſcors Regnantium multitudo Regnorum operatur excidia.*

160 *Ex unitate ſervitiis præſtatio gratior, ac utilior redditur.*

161 *Principis intereſt unicum potius divitem habere Vaſſallum, quam plures pauperes.*

162 *Per feudi individuitatem ſervitium ipſum melius conſervatur.*

163 *Diſputandum non eſt de validitate diſpoſitionis, quæ concernit bonum tum publicum, tum privatum.*

164 *Vaſſallus poteſt, imo debet feudi conditionem meliorem facere.*

165 *Diluuntur fundamenta ex adverſo excitata, & num. ſeqq.*

172 *Stipulatio intelligitur ſecundum naturam contractus, ſuper quo interponitur.*

273 *Ver-*

173 *Verba generalia reſtringuntur ad ea, quæ ſunt de natura rerum in contractu deductarum.*
176 *Plura permittuntur in parte, quæ prohiberentur in toto.*
177 *Deciſiones Doctorum diverſæ ab Articulo, de quo eſt quæſtio, non efficiunt, generales diſtinguendæ, & conciliandæ incertæ.*
178 *Longe diſtat refutatio feudi in manibus Domini, a prælegato ejuſdem ad favorem unius ex filiis.*
179 *Donatione facta alieni, & filiis, donatarius nequit omnes filios privare, recte tamen poteſt unum ex illis meliorare.*
180 *Item poteſt donatarius rem donatam inter ipſos filios inæqualiter diſtribuere.*

1 IN ipſo excitati limine Articuli in magno veluti, ac ſpa-
tioſo mari jactata mens hæret neſcia, unde quæſtionis
ducat exordia, *vix enim, ſic me Deus amet, credi poteſt quam
in alto controverſiæ pelago hæc quæſtio agitatur*, quemadmo-
dum exclamat in propoſito Galvan. *conſ.*8. *num.*11. imita-
tus Nattam *conſil.*495. qui de præſenti altercatione conſul-
tus eam primis in verbis profitetur arduam, ac perdiffici-
lem, & Michaelem Craſſ. *ſentent.* §. *Legatum qu.*14. *num.* 19.
ſeſtautem altercarionem ita enodatu difficilem, ut propter
varias interpretum ſententias vix diſcerni queat, quænam
ſit opinio communis, quibus perterritus etiam Ybanuez
de Faria *in addit. ad cap.*18. *lib.*2. Covarr. *num.*33. periculo-
ſum protulit in quæſtione ita perplexa propriam propalare
ſententiam, quos equidem ipſa controverſiæ diſcuſſio, ac
enodatio juſtificat, cum inde facili deprehendatur negotio,
quanti exiſtat momenti, ac proprerea de illius difficultate
ulteriori teſtimonio minime dato, ejuſdem accingimur ad
examen.

2 Videbatur ergo primo aſpectu decidendum in hypotheſi
noſtra, bon. mem. Comitem Camillum de Taraſconis non
potuiſſe in præjudicium aliorum filiorum, ac nepotum ex
filio præmortuo dictum feudum Caleſtani, quod pro ſe,
ejuſque filiis, ac deſcendentibus acquiſiverat, prælegare di-
cto Comiti Octavio Terriogenito.

3 Multis multi hoc probant argumentis, eam tamen profi-
tetur principalem rationem, Surd. *conſ.* 305. *n.*13. quam
etiam Galvan. ab eo mutuavit *d. conſ.*8. *n.*27. quia ſcilicet
4 poſtquam Pater ſtipulatus eſt feudum pro filiis, jus videatur
taliter illis quæſitum, ut poſtmodum nequeant per quem-
cumque actum illo privari, juxt. regul. *l. id quod noſtrum* 11.
de reg. jur. per paternam ſiquidem ſtipulationem filio acqui-
ritur utilis actio, *l. quodcumque* 45. §. *Si quis ita*, *de verb.
oblig.* unde plures, quos remiſſive apud Natt. & Cephal in-
5 dicat idem Galvan. *ſup. num.*17. inferunt, non poſſe Patrem
ullo pacto in hoc jure præjudicium inferre. Quare licet fi-
lio nulla competat querela adverſus paternam alienatio-
6 nem per actum quoque gratuitum univerſi fere patrimonii
factam etiam in ejus fraudem, Galvan. *ibid. n.* 19. ſi tamen
ipſe Pater, tametſi legitimus adminiſtrator alienaret, vel
minimam inferret noxam in rebus ipſorum filiorum, illi
conquærentur juſtiſſime, & revocarent alienationem, non ſe-
cus ac alienaſſet extraneus, ut probant omnes *in l.* 1. *C. de bo-
7 nis matern. & in l. cum emancipatis* 3. *C. de præd. minor.* licet
prædictorum bonorum uſumfructum habuiſſet, *l.*2. *l.*4. *in
princ. ibi, eaſdem res quoquo modo alienandi, vel pignori, ſeu
hypotheca jure obligandi facultate eis penitus interdicta, &* §.
*parentibus, & l.*6. §. *non autem, verſ. ſed tantummodo*, *Cod. de
8 bonis quæ liber.* Nemo enim præter eum, qui jus habet quæſi-
tum in re, facultatem habet de illa diſponendi, nec alius præ-
ter Dominum rei dominium transferre debet, *leg. nemo* 6. *&
9 toto tit. Cod. de reb. alien. vel non alienan. l. mater* 3. *C. de rei
vendic. l. cum nemo* 5. *Cod. de acquir. poſſ. l.* 1. *& toto tit. ff. de
reb. eor. qui ſub tutela, &c.* Galvan. *conſ.*8. *num.* 18.

10 Quæ quidem valide confirmari poſſe videntur ex præjudi-
cio nedum aliorum filiorum, ſed etiam ipſius directi Domi-
ni: Et quidem quoad filiorum præjudicium ex Doctrina Bart.
11 *in l. ut juriſjurandi* 7. §. *Si liberi n.*6. *de oper. libert.* ubi moves
controverſiam Patris acquirentis emphyteuſim pro ſe, &
filiis ſuis maſculis, & fœminis, qui maſculum hæredem
inſtituat univerſalem, & fœminam in certa quantitate, ju-
bendo quod eſſet tacita, & contenta, nec quidquam ulte-
rius poſſet prætendere, quærit Bart. nunquid filia illa pari
debea[illegible]c præjudicium, quod efflagitare nequeat portio-
nem ſuam bonorum emphyteuticorum, & reſpondet veri-
tatem eſſe, quod filiæ intactum remaneat jus petendi dicta
bona duplici ratione, prima nempe, quia filia bona emphy-
teutica non habet uti hæres patris, ſed potius a Domino con-
cedente, ut habemus in feudo per text. *in c.* 1. *in princ. de ſuc-
ceſſ. feud.* ſecunda vero, quia jure cautum reperitur *in l. ſi
cum dotem* 23. §. *Si Pater, ſolut. matr.* quod Patri ita demum
licet jus filiæ minuere ſibi ex ipſius Patris ſtipulatione quæ-
ſitum, ſi eam hæredem inſtituerit, vel ei tantundem reli-
querit quantum ſua detrahit diſpoſitione, juxta quam ſen-
tentiam ipſe Bart. etiam conſuluit, *conſ.*55. D. Amatus *nu.*1.
*& conſ.*60. *quæſtio iſta habet duo dubia*, *num.*2. *par.*1.

Quo vero ad præjudicium Domini prædicta confirman- 12
tur, quia uno tantum filio electo ad feudi ſucceſſionem, cæ-
teris filiis excluſis, ipſius Domini juribus derogatur, cujus
intereſt, quod omnes ſuccedant, ut plures habeat Vaſſallos,
ad text. *in cap.* 1. §. *Omnes filii, ſi de feudo defuncti contentio ſit
inter Dominum, &c.* ſicut intereſt quoque noſtra plures ha-
bere debitores, ut recte probant finalia verba, *l.*4. *de libert.
legat.* ibi, *intereſſe enim creditores duos reos habere*, & di-
cit gloſſ. *in l. penult.* §. *Penult. in verbis quod in veritate. Ne
quis eum, qui in jus, &c.* Natta *conſ.*475. *num.*3.

Pro hac eadem ſententia, quæ filiis favet adverſus hanc 13
Patris facultatem, non eundo etiam per argumenta, nequa-
quam deeſſe videntur juris auctoritates, & teſtimonia Do-
ctorum, habet ſiquidem text. *in c.* 1. *in princ. de ſucceſſ. feud.*
ibi, *nulla ordinatione defuncti in feudo manente, vel valen-
te*, & ſtrenue defenditur a pluribus, quos ferunt Natt. *conſil.*
475. *num.*4. & 501. *num.*7. *cum ſeqq.* Galvan. *d. conſ.*8. *nu.*25.
& pleniſſime præ cæteris Caſtill. *quotid. controv. lib.*4. *cap.*5.
*num.*24. noviſſime tenet hanc partem Del Bene *de immu-
nit. Eccl. par.* 2. *cap.*17. *dub.*16. *num.*45. *cum ſeqq.* & copioſum
videtur in patrocinium filiorum *conſ.*8. Marci Antonii Pe-
regrin. *per tot.* maxime *a num.*37. *lib.*1.

Verum his minime attentis, veritas eſt, quod dictus D. 14
Comes Camillus uti primus acquirens non ſolum potuerit
prælegare dictum feudum, ſed immo potuiſſet etiam in præ-
judicium filiorum de eo diſponere, ex famigerata concluſio-
ne, qua dicimus, quod Pater primus acquirens præjudicium
inferre poteſt pro ſui libito filiis in feudo ex pacto, & provi- 15
dentia, Iſern. *in c.*1. §. *& ſi bellum, num.*10. *verſ. quid ergo ſi
dictum ſit*, *juncto verſ. ſed illud loquitur in feudo paterno*,
ubi poſt relata plura jura in contrarium, quæ loquuntur in
feudo paterno, & antiquo, concludit, quod ſi feudum eſt
novum ex pacto, & providentia conceſſum Titio, & libe- 16
ris, poterit primus acquirens illud alienare, *de alien. feud.
patern.* & ſic Iſern. *dicto loco* refert pro hac parte Petrus de
Gregor. *de conceſſ. feud. part.*3. *quæſt.*7. *num.*2. Bald. *in Auth.
ſi quas ruinas, num.*10. *Cod. de Sacroſ. Eccleſ.* Rip. *in leg. in
quartam, num.*129. *ad l. Falcid.* Picus *in l. Titia, n.*123. *verſ.
hæc concluſio, de legat. ſecundo*, Imol. *in cap. potuit, num.*68.
verſ. in contrarium extr. de locat. & conduct. Craſſ. *ſentent.*
§. *Legatum, dict. qu.*14. *num.*20. dicens hanc ſententiam ſi-
ne dubio tenendam in conſulendo, & judicando, Alexan.
*conſ.*28. *late pluribus allegatis, num.*2. *libr.*5. Ruin. *conſ.*154.
*num.*11. *circa med. verſ. & iſta eſt clara, & vera reſponſio
lib.*1. Caſtrenſ. *conſil.*179. *num.*3. *lib.*1. Ancharan. *conſil.*143.
*num.*3. Honded. *conſil.* 14. *num.* 47. *lib.* 2. Rovit. *conſil.* 35.
*num.*7. Sigiſmun. Loffred. *conſil.*52. *num.*1. ubi quod id pro-
cedit ſub quocumque tenore feudum receptum ſit, niſi eſſet
receptum pro ſe, & Titio filio nominato ſolum per nomen
proprium, & quod hanc opinionem omnes ſequuntur ne-
mine diſcrepante, quem refert, & ſequitur Monald. *conſ.*
38. *n.*4. *in princ.* innumeros citat Surd. *conſ.*395. *num.*9. *cum
ſeqq.* & latius etiam per duas columnas *conſ.*305. *num.*32. &
plene firmaverat innumeris cumulatis *conſ.*24. atteſtando de
communi, & quod ab hac ſententia recedendum non eſt,
nec in judicando, nec in conſulendo, & late pariter Galvan.
*conſil.*8. *fere per tot.* & præſertim *num.*45. ubi de communi,
& magis communi Doctorum ſententia, *& num.*88. Tho-
mingi *plena deciſ.*23. Palma *pluribus relatis conſ.*3. *num.*18.
Speculat. *de emphyteuſ. in princ. quæſit. num.*100. *in med. verſ.
tum enim Pater*, Gallerat. *de renunc. tom.*2. *cen.*1. *renunc.*39.
*num.*18. Cævalos *communes contra communes, qu.*326. Clar.
§. *Feudum, qu.*40. *nu.*6. *& qu.*41. *n.*2. *verſic. nam feudum no-
vum*, plures allegans alios atteſtantes de communi, alios
vero quod ſit omnino ab omnibus approbata, Scacc. *de feud.
lib.*2. *cap.*9. *n.*1455. *&* 1456. & in ſpecie, quod Pater poſſit
prælegare uni ex filiis *ibid. ſub num.*1463. *verſ. ad ſecundam
extenſionem*, Alciat. *in Lugdun. impreſſ. l.*9. *conſ.*33. *num.*20.
Ambroſ. de Vignate, Jacob. a Sancto Georgio, & Chriſto-
phorus de Nicellis *conſil.*47. *num.*8. *inter conſ. feud. diverſor.*
pluribus Marchabrun. *conſil.*54. *num.*62. *cum ſeqq.* Tuſch. de
magis communi *litt. F. concluſ.*185. *num.*35. Harthman. Pi-
ſtor. *tom.*2. *qu.*4. *num.*45. *verſ. neque etiam tradit*, ubi quod
nullo in loco, vel communi, vel feudali jure cautum reperi-
tur, Patrem feudum a ſe acquiſitum, ſive pro ſe, & hæredibus,

ſive pro ſe, & filiis alienare non poſſe, Urſell. *in ſumm. appel. concl.* 28. *num.* 16. Michalor. *de fratr. par.* 1. *cap.* 38. *num.* 21. Trentacinq. *var. reſolut. volum.* 1. *lib.* 3. *reſol.* 3. *num.* 4. Schrader. *de feud. par.* 8. *cap* 6. *nu.* 15. ubi quod alienatio hæc feudi novi a Vaſſallo facta in præjudicium filiorum, & agnatorum indiſtincte rata eſt, Giurba plurima Doctorum turba allata *de feud.* §. 2. *gloſſ.* 3. *num.* 30. & 89. probans quod alienatio valet non ſolum facte ad ſavorem unius ex filiis, ſed etiam extranei, & pluribus pariter allegatis, aſſeverat, ac quoad prælegatum ſevore unius ex filiis indubitatum teſtatur Caſtill. *quotid. contr. lib.* 4. *cap.* 5. *num.* 36. Milaneuſ. *deciſ.* 8. *num.* 42. ubi refert atteſtantes hanc partem tenere omnes Siculos, ac nunquam audiviſſe de hoc dubitari in magna Curia, alios pariter dicentes eſſe veram, communem, & indubitatam ſententiam, adeout totus mundus miratus fuerit de certa contraria deciſione quondam lata, & alios demum, quod nemo auderet contra eam diſputare, innumeros pariter pro hac opinione fert Zuccard. *deciſ. Lucenſ.* 66. *n.* 16. dicens ſæpius deciſum in Rota, adeout non ſit amplius dubitandum, quin iſta opinio communis, & ab illa Rot. ſemper obſervata, Franch. *deciſ.* 1. *num.* 30. & *deciſ.* 368. *n.* 5. Afflict. *deciſ.* 112. *num.* 6. & 248. *num.* 1. Petr. de Gregor. *de conceſſ. feud. par.* 3. *quæſt.* 6. *num.* 19. Mar. Mut. *ſuper conſuet. Sen. Panorm. cap.* 26. *num.* 42. Marta *de ſucceſſ. legal. p.* 1. *q.* 23. *artic.* 3. *num.* 39. ubi in ſpecie de facultate primi acquirentis erigendi primogenituram in feudo ex pacto, & *num.* 4. *ac par.* 4. *qu.* 21. *art.* 19. *num.* 39. innumeros Gaſpar. Manz. *de teſtit. tit.* 13. *quæſt.* 5. *num.* 28. Peregr. *de fideicom. art.* 52. *num.* 83. *verſ. feudum autem novum*, & *deciſ.* 150. *num.* 30. innumeros cumulans Rot. coram Cavaler. *deciſ.* 398. *num.* 1. & *in recent. par.* 1. *deciſ.* 438. *n.* 1. & noviſſime
17 Chriſtinæus *deciſ. Curiæ Belgicæ, tom.* 6. *dec.* 37. *num.* 11. quorum alii loquuntur ſecundum terminos primi acquirentis,
18 alii vero ſecundum terminos feudi novi, quod in ſubſtantia idem eſt, cum illud dicatur feudum novum, quod fuit a diſponente acquiſitum, eſt text. *in cap. §. Novum, qui teſtes ſunt neceſſarii ad novam inveſtituram probandam*, Bellon. Jun. *conſ.* 9. *num.* 2. Marta *de ſucceſſ. legal. p.* 1. *q.* 23. *ar.* 3. *n.* 27. Peregr. *in conſ. pro Sereniſſimo Raynutio Farneſio nunquam delenda memoriæ, quod eſt conſ. in ordine ſecundum, lib.* 1. *n.* 38.
19 pluribus Joannes Baptiſta Bilocta *conſult.* 10. *n.* 2. *cum ſeqq.* Baron. *in allegat. in pede tom.* 2. *de citat. num.* 101. & quod initium habuit in perſona inveſtiti, nec provenit per ſucceſſionem a majoribus, Raudenſ. *de Analogis late cap.* 34. *n.* 194. *verſic. novum autem*, Sonsbekius *de feud. par.* 3. *num.* 2. Maſcard. *de probat. concl.* 771. *num.* 14. late Intriglol. *de feudis quæſt.* 23. Chaſſaneus *rubr.* 3. *de Fiedz.* §. 5. *num.* 15. Cabal. *reſol. crim. caſ.* 182. *num.* 2. Paciān. *de probat. libr.* 2. *cap.* 38. *num.* 55. Tuſch. *litt. F. concl.* 141. *num.* 3. Com. Opin. *diverſ. tomo* 1. *libr.* 6. *verbo feudum, fol. mihi* 352. *verſ. feudum novum dicitur*, Theſaur. *deciſ.* 146. *num.* 3. Dec. *conſil.* 392. *num.* 4. Surd. *conſ.* 351. *num.* 19. ſed illud qui habuit ſolum a ſe ipſo, & a Domino concedente, ad text. *in cap.* 1. *de duobus fratribus a cap. inveſt.* Lsrath. *in Theatr. feudal. part.* 7. *dilucidat.* 2. *num.* 1.
20 Si autem vera eſt ſententia tot Doctorum roborata ſuffragio, primum feudi acquiſitorem poſſe in deſcendentium præjudicium illud alienare, multo facilius admitti poterit, quod illud queat gravare, vel alterare in præjudicium comprehenſorum in inveſtitura, Iſern. & alii relati per Cyriac. *contr.* 23. *num.* 4. id. Bellon. *conſ.* 9. *num.* 34. Gratian. *diſcept. fo-*
21 *renſ. cap.* 511. *n.* 2. ac ipſius feudi formam nedum reſtringere, ſed etiam mutare, prout quoad facultatem reſtringendi formam probat Baron. *ſup. nu.* 103. & quoad facultatem mutan-
22 di, idem Baron. *eodem loco num.* 105. nullateous attento, quod feudum non ſolum ſit ex pacto, & providentia quæſitum pro
23 ſe, & filiis, alterum eorum vocando excluſis cæteris, ſed etiam ſi ſit cum clauſula juris Francorum, vocando omnes filios æqualiter cum præjudicio primogeniti, Giurba *de ſucceſſ. feud.* §. 1. *gloſſ.* 8. *n.* 45. *juncto n.* 55. & §. 2. *gloſſ.* 3. *n.* 30. &
24 89. idem Baron. *ſupradicto n.* 103. *in med.* (latius probabitur *Artic. ſeq. a n.* 11.) imo etiam feuda ipſa recta facto acquirentis mutari poſſe, & ita altereri, ut omnes qualitates contra propriam naturam recipiant, ac dimiſſa feudi recti na-
25 tura feuda remaneant, teſtetur Camerar. quem ſequitur idem Giurb. *d.* §. 1. *gloſſ.* 8. *num.* 45. *in fine* unde originem duxiſſe reor famigeratum illud feudiſtarum principium, quo ajunt, primum acquiſitorem non ligari forma, de quo idem Giurba *d. num.* 45. dicens, quod id nunquam vidit controverſi in Regno, & hodie dicit indubium, & §. 2. *gloſſ.* 3. *num.* 30.
26 adeout edoctus a magno Iſernia ibidem relato dixerit Intrigliol. *de feud. cent.* 1. *qu.* 53. *num.* 790. quod in primo acquirente magis attenditur ejus diſpoſitio, quam forma ipſa conceſſionis.

Idem pariter verificari in emphyteuſi ex pacto, & pro- 27
videntia probant multi ex ſuperius recenſitis Doctoribus, & in ſpecie quoad facultatem diſponendi in præjudicium filiorum, communem oſtendit Cævallos, *q.* 326. & quoad facultatem eam prælegandi uni ex vocatis in inveſtitura poſt multos relatos, veram ſupponit Angel. *conſ.* 73. *n.* 4. & demonſtrat Clar. §. *Emphyteuſis*, *q.* 16. *n.* 1. *circa fin.* ubi quod ſibi ſemper ea placuit opinio, ut ſcilicet illud quod ego acquiro, poſſim etiam jure meo alienare, quod etiam aſſeveraverat in feudo *in §. feudum, q.* 40. *n.* 6. *verſic. eſt enim*, & generaliter 28
præſcindendo a feudo, & emphyteuſi videtur firmari poſſe univerſale principium, quod pater præjudicare poſſit in re ab eo acquiſita, plus legando, vel totum legando uni, dummodo non ſit datus ordo præciſus vocatis, Tuſch. *litt. A. concluſ.* 439. *n.* 16. & *litt. F. concluſ.* 283. *n.* 85. *junctis nonnullis ſe-* 29
quentibus, quemadmodum videmus, quod donatione facta alicui, ejusque filiis poteſt donatarius aliquem ex filiis meliorare, nec de jure tenetur bona donata æqualiter ſuis filiis relinquere, ſed recte inter ipſos diſtribuit inæqualiter, ut latiſſime comprobat Sotomayor *lib.* 4. *quotid. contr. cap.* 5. vidend. a *num.* 15. *uſque ad* 48. & *lib.* 5. *cap.* 68. *per* 30
totum. Summa enim vero nititur æquitate, quod quilibet in re a ſe de novo quæſita poſſit legem, quem vult, imponere, vulgat. *l. in re mandata* 12. *C. mandati*, Franch. *deciſ.* 307. 31
nu. 2. quæ ſine difficultate procedere probat Gratian. *cap.* 511. *num.* 4. quando conquærentes de alienatione facta in eorum præjudicium non leguntur nominati, de quo aptius ſuo loco.

Quamobrem recte ajunt, quod inter primum acquiſito- 32
rem, & primum ſucceſſorem feudum ex pacto judicetur hæreditarium, licet quoad alios deſcendentes habeatur tanquam ex pacto, Surdus *conſ.* 427. *n.* 8. *ante med.* Franch. *deciſ.* 368. *n.* 5. Amendol. *ad eund.* Franch. *ad dec. primam*, *n.* 38. bene Baron. *in dictis allegat. poſt tom.* 2. *de cit. num.* 103. *in med.* Jo. Tho. de Marin. *de genere, & qualitate feudorum tit.* 3. *ſub n.* 16. *verſ. præterea in alio*, Capyc. Latr. *conſult.* 10. *n.* 27. *conſ.* 27. *num.* 39. & *conſul.* 79. *num* 8. & 70. Marta *de ſucceſſ. leg. part.* 2. *q.* 23. *art.* 3. *num.* 38. & 41. Feb. de Anna *conſ.* 4. *num.* 41. 5. *num.* 3. & 52. *n.* 19. Giurb. *de ſucceſſ. feud.* §. 1. *gloſ.* 8. *n.* 45. *verſ. feuda*, & *n.* 46. & §. 2. *gloſ.* 3. *num.* 30. *verſic. tum quia hæreditarii*, & *num.* 89. ubi quod idcirco iiſdem regitur regulis, quibus hæreditarium, Mangil. *de imput. quæſt.* 36. *num.* 50. noviſſime Urſin. *de feud. part.* 1. *qu.* 3. *art.* 2. *num.* 28. & *art.* 4. *num.* 4. hancque Andreæ, & communem Doctorum ſententiam *in cap.* 1. *de alienat. feud. patern.* teſtatur de Ponte *lect.* 21. *alias* 20. *n.* 15. & *in repetitione*, *c.* 1. *ſi Vaſſallus feudo privetur*, *lect.* 2. *alias* 22. *n.* 13. &
Vaſſallus ipſe primus acquirens inveſtitus de feudo novo 33
cenſetur, & idem eſt ac ſi fuiſſet inveſtitus cum facultate, quod poſſet de feudo teſtari, Jacob. *tract. feudal.* allet. per Gabriel. *com. opin. lib.* 3. *de jur. emphyt. concl.* 2. *num.* 44. *junct. num. præced.* & per Port. *com. opin. lib.* 4. *concl.* 22. *verſic.* 3.
limita, quo id tendit, quod dixit Bald. *in c.* 1. §. *Hoc quoque*, 34
num. 2. *in med. de ſucceſſ. feud.* videlicet feudum novum non habere agnatos, quaſi dixerit Bald. nemo eſt qui contradicere poſſit, ſi pro libito ſuo acquirens de eo diſponat, Giurb. poſt Pern. Corſet. & Mut. §. 2. *gloſ.* 3. *n.* 30. *verſ. tum quia feudum novum*, & *num* 89. Petr. de Gregor. *de conceſſ. feud. part.* 3. *qu.* 7. *nu.* 8 Hieronym. de Fimia *in conſ. impreſſ. poſt*
deciſ. 8. Milanenſ. *num.* 145. Baron. *in addict. allegat. num.* 35
105. nec ipſi filii, & agnati aliquid prætendere poſſunt, niſi ex eiuſdem acquirentis perſona, ideoque ob paternum delictum iſtos privari feudo infertur ex textu junct. gloſ. *in*
cap. 1. *ſi Vaſſallus feudo privetur*, Bart. Bald. & alii innumeri 36
relati per Farinac. *in praxi crim. q.* 25. *n.* 75. late Caball. *reſ. crim. caſ.* 182. *num.* 4. quemadmodum per non ſolutionem
Canonis, vel deteriorationem fundi ipſe primus acquirens 37
præjudicat filiis vocatis in emphyteuſi ex pacto, & providentia, Specul. *l.* 4. *part.* 3. *de emphyteuſ. ſub num.* 100. *poſt med. quæſito* 78. (unde infert, quod ſi filii, genitore canonem non ſolvente, privantur emphyteuſi, quam pro illis fuerat ſtipulatus, quod eſt odioſum, multo fortius id concedi debet patre prælegante, quod eſt favorabile, ad text. *in l. cum quidam* 19. *de liber. & poſth.*) Rot. de communi coram Ca-
valer. *deciſ.* 398. *num.* 3. quamobrem ſi filii acquirentis judi- 38
cio emphyteuſim non ſolum hæreditariam, ſed etiam ex pacto aſſequuntur, imputant in legitimam, Com. Opin. *tom.* 1. *lib.* 6. *verbo feudum, columna* 3. *verſ. feudum a Patre acquiſitum*, Burſatt. *conſ.* 4. *n.* 16. *in fin.* Albert. Brun. *conſ. feud.* 135. *verſ. quod ſi dicatur legitimam*, Mart. *de ſucceſſ. leg. p.* 1. *q.*

25. art.

25.art.11.n.26. vel quia cenſetur quoddam militiæ genus,
39 vel quia obvenit adinſtar peculii profectitii, Larath. in
Theatr.feud. part.9. dilucidat.65. vel tandem quia ipſi filii
habere dicuntur ab eodem genitoris acquirentis beneficio,
qui cum potuiſſet, noluit de eo diſponere, Cancer.var.reſo-
40 lut.par.1.cap.12.num.65. juncto num.68. Michalor.de fra-
trib.par.1.cap.38.num.35. tunc dubio procul, quando feu-
dum, vel emphyteuſis fuit quæſita ære patris, & ſic titulo
oneroſo (de quo infra) ex late tradit.per Meslin.de legit.
lib.2.tit.1.qu.5.num.24.cum ſeqq. Mangil.de imput.qu.37.
num.21. Rot.in recent.vidend.par.1.deciſ.703.n.1. Fachin.
controv.jur.lib.4.cap.23.verſ.reſpondeo ſi pater emerit, immo
41 primi acquirentis perſona videtur ſolummodo conſiderari
in feudo ex pacto, & providentia, in hoc enim eidem ac-
quirenti ſuccedunt, & ſucceſſor dicitur ab eo habere, Ca-
42 muncul. deciſ.26.n.3. & ex ejus beneficio, innumeros al-
legat Parreg. conſil.22.num.3.lib.2. etiamſi ſit antiquum,
43 Carol.Tapia deciſ.2.num.420.& per mille manus tranſierit,
Marta de ſucceſſ.legal.par.1.qu.23.art.3.num.52. Giurba
ibid.§.2.gloſ.5.n.28.ad diſcrimen hæreditarii, in quo ſuccedi-
44 tur ultimo decedenti, Larath.dicta par.9.dilucid.55.de Pon-
te in prælud.feud.lect.1.num.144.& in repet.cap.primi ſi Vaſ-
ſallus feudo privetur, lect.2.alias lect.22.num.13.late ſecu-
tus Andream, quam etiam citat Jo.Thomas de Marin. de
generibus, & qualitate feudorum, tit.3.n.19. ubi quod ma-
xime in feudo ex pacto, & providentia novo non conſidera-
tur, niſi primus acquirens, Giurba d. tract.de ſucceſſ.feud.
§.1.gloſſ.8.num.46. quo loci oſtendit, quod filii, & ſucceſſo-
res omnes debent ſuccedere in feudo ex pacto, & providen-
tia primi acquirentis contemplatione, in quo Cannetium
dumtaxat diſſentire teſtatur, licet ipſe quoque Cannarius aſ-
ſeveret ab hac Iſerniæ opinione recedendum non eſſe, &
45 juxta eam ſemper judicatum per M. R. C. ideoque dicimus
in ſimili feudo admittendum debere eſſe hæredem ipſius pri-
mi acquirentis, cap.1.§.ubi vero an agnatus, Minadous in
repetitione Conſtitutionis in aliquibus ſuper text. conſtitutio-
46 nis, n.48. de Ponte d.lect.1.in prælud.feud.numer.114. pro-
pterea in ſucceſſione feudali proximitatem metiendam non
a poſtremo poſſeſſore, ſed ab acquirente, innumeris pro-
bat Peregrin. conſ.20.num.3.& 4.in 2.& Venturin.conſil.
48.num.104.verſ.per contrarium.
47 Trino poſt Iſern.utuntur argumento Surd.conſ.305.num.
32. ac alii infra ferendi ad comprobandam hanc primi ac-
quirentis facultatem diſponendi de feudo; Primum nempe
ductum ex generali principio, quo cavetur poſſe quemlibet
pro libito alienare id quod acquirit, nam ut inquit Caius
J. C. in l.qua ratione 9.§.Hæ quoque, de acquir.rer.dom. nihil
tam conveniens eſt naturali æquitati, quam voluntatem Do-
mini volentis rem ſuam in alium transferre, ratam haberi,
quæ mutuo recepit Imperator in §.per traditionem, Inſtit.
de rer.diviſ. Surd.d.n.32.& conſil.351.ſub num.23. verſ.hoc
autem ſtante, Galvan.d.conſil.8.num.45. Thomingi deciſ.23.
n.3. Menoch.conſil.161.num.7.& conſil.309.num.16. Natta
conſil.501.num.17. & nihil tam naturale, quam quod omnis
res per cauſas, per quas naſcitur, reſolvatur, arg.l.3.de in-
terd.& releg. & eadem quæ generationis, corruptionis
etiam ſit via, Jaſ.in propoſito conſil.59.num.9.& bene Ca-
pyc. Galeot. lib.2.controv.48.num.45.& ante eos Bald. in
puncto noſtræ quæſtionis in cap.inter dilectos, num.11.extr.
de fide inſtr.
48 Secundum argumentum ex eo deſumunt, quod ingenuis
hominibus interdicenda non ſit rerum ſuarum, ſua maxi-
ma quæſitarum induſtria, adminiſtratio, Surd. conſ.305.
n.32. verſ.ſecunda eſt, & conſil.351.ſub num.23.verſic.hoc
autem ſtante, Galvan. allegato num.45. Iniquum enim, ac
inhumanum foret, quod propria induſtria ſibi non deberet
prodeſſe, arg. text.in l.3.§.Similiter, ibi, Ne doleant dili-
gentes operam ſuam agri dediſſe culturæ, nec diligentiam
ſuam ſibi damnoſam judicantes intelligant, C.de Allu.& mul-
to etiam inhumanius foret, ſi propria alicui induſtria ſibi
foret damnoſa, quod utique eveniret, ſi non fuiſſet in ſua
facultate, libere de re, quam acquiſiviſſet, poſſe diſpone-
re; is enim damnum ſentire dicitur, qui ſuam nequit im-
plere voluntatem, ad text.in l.fin.de uſu, & habit. Me-
noch. in propoſito conſil.309.num.16.& 17.
49 Tertium argumentum ducitur a ſenſu contrario, cum
enim ex ſanctionibus feudalibus vetita dumtaxat legatur
alienatio feudi antiqui, vel paterni, videtur quod alienatio
novi cenſeatur permiſſa, quia unius prohibitio eſt alterius
permiſſio, arg.l.cum Prætor 12.in princ.de judic. Surd. d.
conſil.305.n.32.verſic.tertio quia, & conſil.351.ſub num.23.
verſ.hoc autem ſtante, Thomingi deciſ.23.n.3. Natta hæc

ipſa ferens argumenta ab Iſern.deſumpta conſ.501.n.17. ſic
ex ipſis legibus feudi elicitur, quod facilius feudum novum
aufertur, quam antiquum, ad text.in cap.1.an mutus, vel
alias imperfect. idem Surd.d.conſil.305.num.32.in fine.
Proprius autem de feudo ex pacto, & providentia probari 50
ſolet, ex eo quod idem ſit, ſi ſtipulatio foret hoc pacto con-
cepta, concedis mihi, & filiis, ac mihi, & familiæ, argum.
text.in l.fin.C.de verb.ſignif. & clarius probari videtur ex
l.Pater filium 54.ad l.Falcid. ad cujus conceſſionis benefi-
cium omnes filii cenſentur in ſolidum invitati, facit text. 51
in l.filiusfam.117.§.fin.de legat.1. & tamen rogatus poſt
mortem ſuam relinquere aliquam rem familiæ, poteſt unum
ſolum de familia eligere, cui relinquat, ad l.unum ex familia
69.§.1.de legat.2.& l.is qui cum plures 92.de legat.3. late
Cephal. conſil.694.num.30. cum ſeqq. etiam eligendo re- 52
motiorem in gradu, Decian.reſponſ.55.n.67.cum ſeqq.in 3.
pleniſſime innumeris Fuſar.de ſubſtit.qu.716.a num.6.& in
propoſito Natta conſil.475.n.9.in fin.& num.10.verſ.& pro
corroboratione, & conſ.501.num.14.& latiſſime plura cumu-
lans Tiraquell.de retract.lignag.§.11.gloſſ.6.n.7.8.& 9.bene
poſt Surd.Caſtill.quotid.contr.lib.5.c.68.verſ.prædictis ta-
men, quo etiam argumento uſa fuit Rota coram Merlin.in
Cæſenaten.emphyt.14.Decembris 1635.inter recent.part.4.
tom.3.deciſ.741.& inter ejus impreſſas 699.in ordine n.9.
ut propterea ſi certus fundus prohibeatur alienari, ut re-
maneat in illis de familia, licet vocati videantur proxi-
miores agnati, attamen gravatus illum legare, poteſt uni
de familia minus proximo, proximioris in odium, Tuſch.
poſt Angel. litt.F.concl.283.n.89.
Secundo probant illatione facta a filiis patronorum, li- 53
cet enim his æqualiter competat jus ad libertos, l.ut jus-
jurandi 7.§.ſi liberi, de oper.libert. ipſiſque patronatus com-
petat uti filiis, non uti hæredibus, ad text.in l.jura 4.de jur.
patron.& in l.eorum 9.ad l.Jul.majeſt. tamen Pater libertos
uni tantum ex filiis valide relinquit, l.1.de aſſignand.libert.
Natta d.conſil.501.num.18. & ſi foret primus juriſpatrona- 94
tus acquirens, poſſet etiam de eo pro ſui libito diſponere in
præjudicium quoque vocatorum, ut poſt Rot.apud Cavaler.
Monetam, Vivian. Menoch. Garziam, & Ricc. probat
Venturin. conſil.45.num.5. quo argumento conſueviſſe uti 55
ad probandum, quod Pater licite prælegat feudum ex pa-
cto, & providentia uni tantum ex filiis, innuit Speculat.
partic.3.lib.4.de emphyteuſ.num.100.in fin.quæſit.78.& aſ-
fert idem Natta poſt Caſtrenſ. conſil.475.num.9.conſil.501.
num.14.& 18. Soccin.Sen.conſil.25.num.15.verſ.tertio fa-
cit in primo, id quod etiam in propoſito ſuo eleganter de-
duxit Ger. Spin. conſil.26.num.79.
Tertio, alii argumento ducto a l.3.in princ.C.de ſecund. 56
nupt. qua cavetur, quod mulier convolans ad ſecunda vota
lucra ex primi conjugio ſibi quæſita cogitur reſervare filiis
ejuſdem matrimonii, & tamen poteſt inter eos eligere, quem
velit lucrum illud habere præcipuum, Caſtill. quotid.contr.
lib.4.c.5.n.40. quod non alia ratione ſancitum intelligitur,
niſi quia lucrum illud provenit ex facto, & perſona ipſius
mulieris, ideoque æquum ſit, ut de eo valeat diſponere,
Menoch.conſil.309.n.13. apud quem Caſtrenſ. relatus etiam 57
conſ.501.num.14. hoc ipſo argumento utitur ad probandum,
quod Pater feudum ex pacto quæſitum pro ſe, & filiis valeat
uni tantum prælegare, & licet hodie conſtitutio d.l.ſit cor- 58
recta per Authent.lucrum, eod.tit. ratio tamen correcta non
eſt, ſæpe enim evenit, quod correcta ſit lex, ratio tamen
legis minime ſit correcta, ut poſt Bart. Imol. Abbatem, 59
& Gabr. recte animadvertit idem Menoch. alleg.conſ.309.
num.15. hoc pariter argumentum ferunt Natta conſ.475.
num.9.& Caſtill. ornatiſſime, ut aſſolet d.cap.5.num.39.
cum ſeqq.
Quarto, inferunt hoc idem nonnulli ex eo, quod jus 60
quæritur filio ad feudum ex patris contractu per æquitatem,
ergo eadem æquitate tolli poteſt, ſi Patris concurrat volun-
tas, facit text.in l.3.& ibi Bald.de ſervis export. Surd.conſil.
305.num.32.circa fin. Galvan. conſil.8.num.43. Mangil. de
evict.quæſt.56.num.22.
Quinto, Giurba de ſucceſſ.feud.§.2.gloſſ.3.num.30.verſic. 61
tum quia filius, probat ex eo, quod filius jure ſibi nondum
delato, quod Patris beneficio conſequi ſperat, uti non
debeat contra ipſum Patrem.
Sexto, alii hanc acquirenti indulgent facultatem diſpo- 62
nendi de feudo non obſtante ſtipulatione pro filiis, ex eo
moti, quia ubi ex actu meo alicui tertio jus quæritur, poſ-
ſum contraria voluntate illi præjudicium inferre, facit do-
ctrina originaria Bart.in l.qui Romæ 122.§.Flavius Hermes,
n.1.de verb.oblig. ibi: Quidam donavit alicui, ut poſt tertium

tempus eſſet cujuſdam Eccleſiæ, iſte donator vult iſtud pactum remittere, quæritur an poſſit? videtur quod non, quia Eccleſiæ eſt jam quæſita actio utilis, l. quoties, C. de donat. quæ ſub modo. Tu dic contra, ſicuti quæritur jus ſervo, & tamen iſta pactio poteſt tolli voluntate donatoris ſolius, vel utriuſque l. 3. & quod ibi notatur ſupra de ſervis export. hæc Bart. quem in hoc propoſito referunt Ancharan. *conſ.* 143. *num.* 3. Soccin. Sen. *conſ.* 25. *num.* 15. *lib.* 1. Mangil. *de evict. qu.* 56. *num.* 20. Ger. Spin. *conſ.* 16. *num.* 80. Surd. *conſ.* 305. *n.* 32. *circa fin. verſic. allegatur pro hac parte, & num.* 40. Galvan. qui alios plures in puncto affert *conſ.* 8. *num.* 51. & Thoming. *deciſ.* 23. *n.* 1.

63 Et licet doctrinam Bartoli multi contendant reſtringere eo ſolummodo in caſu, quo aliquis non acceptaverit donationem nomine tertii abſentis, cujus commodo donatio cedere debet, eo quia nullum jus tunc illi cenſeatur quæſitum, quod vero ſecus eſſe aſſerunt, quando alienam ſtipulationem quiſpiam pro donatario acceptavit, tunc enim jus perfecte quæſitum per contrahentium pœnitentiam irrevocabile contendunt illi tertio, multos dant Surdus *d. conſ.* 305. *ſub n.* 13. & 14. Galvan. *ſupra n.* 51. *circa med.* & Ger.
64 Spin *conſ.* 16. *n.* 82. & tunc maxime quando appoſitum fuiret juramentum, quod ſupplere videtur præſentiam, ſtipulationem, & acceptationem abſentis, ac proinde impedire revocationem juris eiſdem quæſiti, ut poſt Covar. & alios proponit Ger. Spin. *conſ.* 16. *n.* 95. quod equidem juramentum ſi non præſtitum legitur in caſu noſtro, ex tenore tamen ſupplicis libelli, & Ducali ad eundem reſcripto approbativo omnium, & ſingulorum in eo petitorum pro interpoſito habetur, ut compertum faciunt illa verba, *& habbia la medeſima forza, e vigore come ſe foſſe ſeguita per publico inſtromento con l'obligatione generale, e ſpeciale di tutti i beni, e con la clauſula della ſincera, & immaculata fede, la quale in virtù delle Conſtitutioni Ducali hà la medeſima forza che il giuramento formale.*

65 Adhuc tamen memorata conciliatione minime vis evaditur argumenti, quod ut conſtet, animadvertimus, primo veram controverſiæ reſolutionem altiorem concordiam expoſcere, diligentius enim advertendum docent Surd. *d. loco ſub n.* 40. *cum ſeqq.* Mangil. *d. quæſt.* 56. *n.* 13. & Galvan.
66 *loco pariter ſuperius allato*, quod Theorica Bart. poteſt binis caſui applicari, primo nempe, de quo ſpecifice diſſerit Bart. quando extraneus pactus, ſeu ſtipulatos eſt pro Eccleſia, vel alio quovis abſente, quem non habeat in poteſtate, quo quidem caſu accedente acceptatione alicujus, vereri poſſumus jus aliquod perfecte quæſitum, licet quod ſtipulatione etiam, ac acceptatione pro abſente per Notarium, vel alium facta revocatio ſubſiſtat, ſi ſit facta antequam abſens, pro quo ſtipulatio interpoſita fuerat, donationem ratificaverit, probet, ac pluribus relatis dinumeratiſque cum Theſauro Auctoribus pro utraque certantibus magis communem, ac veriorem ſententiam autumet Ger. Spin. *d. conſ.* 16. *n.* 84. ubi *n.* 85. id pariter ampliat, etiamſi in donatione intervenerit traditio per retentionem uſusfructus, vel clauſula conſtituti, refellens inſuper *num.* 86. quæ de tacita ratificatione ex ſola ſcientia ipſius tertii eruta conſiderari ſolet. Secundus vero caſus, qui hypotheſi noſtræ applicatur, eſſe poteſt, quando quis ſtipulatur, & acceptat pro ſe, & pro illis, quos habet in poteſtate, & conceſſio fit principaliter contemplatione ſtipulantis (de hoc late loco ſuo) hoc equidem caſu, in quo, ut inquiunt Surd. & Mangil. res caret difficultate, licet Pater, vel avus per actum ſtipulandi pro filiis, & nepotibus dicatur tacite donare, hæc tamen donatio utt mere profectitia nullum jus parit, quod per paternam, vel avitam pœnitentiam adimi nequeat; nullumque operatur effectum, niſi perſeverantibus Avo, vel Patre in primæva voluntate uſque ad extremum vitæ ſpiritum, ſuam ab ipſorum obitu ſibi vindicet confirmationem, juxta notas deciſiones allatæ *l. filiæ, C. fam. erciſc. & l. ſi donationes quas parentes C. de donat. inter vir. & uxor.* (ut infra latius dicetur) quod etiam notaverat Anchar. *conſ.* 143. *num.* 3. Soccin. Sen. *conſ.* 25. *n.* 14. *verſ. quinimmo lib.* 1. & recte Cephal. *conſ.*
67 617. *n.* 74. *cum ſeqq.* & confert plenum caput Gratian. 405. in ordine, ubi quod jus deſcendens ex paterna ſtipulatione, cum ſit profectitium, poteſt a Patre ſemper revocari in præjudicium filiorum in poteſtate exiſtentium, ad diſcrimen ſtipulationis alicujus tertii, ex qua jus oritur irrevocabile, quam diſtinctionem optimam, & juridicam nuncupat, *n.* 9. & communem, ac veram *n.* 19. eandem pariter affert Cavagnol. *in obſerv. legal. & jurid. ad conſ.* 161. Menoch. *n.* 6. *cum ſeqq.* illamque ſequuntur Cephal. *conſ.* 617. *n.* 75. *junct. n.* 77. Natta *conſ.* 475. *n.* 14. *circa med. verſ. nam dico*, & primo eam docuit Bald. *in Auth. ſi quas ruinas, num.* 10. *Cod. de Sacroſ. Eccl.* vel ergo parente vivente nullum jus, vel illud revocabile omnino pro libito Patris, vel Avi, ex eorum ſtipulatione quæritur filiofam. vel nepoti, ita Surd. *d.*
conſ. 305. *n.* 41. id monens ſumme notandum, licet dicat 68
paucos animadvertere, cum quo ratiocinatur Galvan. *allato n.* 51. hoc autem jus, quod ex paterna ſtipulatione patris acquirentis emphyteuſim, vel feudum pro ſe, ejuſque filiis, & deſcendentibus, acquiri dicimus iiſdem filiis, & quod ſupra indicavimus, revocabile eſt, nedum expreſſe, ſed etiam tacite, & revocatum intelligimus, quando ipſe acquirens de feudo, vel emphyteuſi diſponet, ita quod per ſolam perſeverantiam in priori voluntate uſque ad ejus mortem confirmatio arguatur, Secundum notabilem animadverſionem Aretini, quem ad id laudant Surd. pluries allato *conſ.* 305. *num.* 42. & Galvan. *d. conſil.* 8. *num.* 51. *in fin. verſic. dicitur autem*, Gratian. *cap.* 495. *n.* 8. *& fere per tot. cap.* Ruin. *conſil.* 42. *n.* 11. *lib.* 1. ſatis enim intelligitur revocare conceſſionem, quam fecerat filio, cum de feudo alterius favore diſponit, Surdus *conſil.* 351. *num.* 38. *verſ. nec etiam reſiſtit*, Gratian. *ſup. num.* 7. Natta *d. conſ.* 475. *n.* 7. ſive diſponat alienando, ſive teſtando, ſive onus quodcumque imponendo, ſive renunciando, ſive alteri quomodocumque contrahendo, Giurb. §. 2. *num* 30. *verſic. ampliatur primo, & num.* 89.
quam equidem facultatem adimendi jus filiis quæſitum (ſi 69
quæſitum dici poteſt, de quo infra) per paternam ſtipulationem periculoſum non videtur tribuere ipſi genitori primo acquirenti, quia veriſimiliter deſcendentibus non nocebit abſque magna cauſa, ſed imo ſalubrius conſilium capiet, juxta teſtimonium Papin. *in l. nec in ea, leg.* 22. *ad leg. Juliam, de Adult.* plura Rota *in recent. par.* 3. *deciſ.* 299. *num.* 2. in puncto Surd. *d. conſil.* 305. *num.* 32. *in fin.*

Secundum membrum præfatæ diſtinctionis in mox rela- 70
to fundamento allatæ *ſub num.* 66. *verſ. ſecundus vero caſus* de Genitore, vel Avo habente filios, vel nepotes reſpective in poteſtate, quod per illorum ſtipulationem jus irrevocabile eis non quæratur, ut etiam ſupra libatum eſt, fundamento nititur illius concluſionis, qua dicimus, quod quando Pater ſtipulatur ipſi filio, quidquid ſibi quæritur ex paterna ſtipulatione, videtur filius habere ex donatione ipſius Patris, arg. *l. filiæ* 18. *junct. gloſſ. in verbis ejus judicium*, & ibi Paul. de Caſtr. *C. fam. erciſc.* Ancharan. *conſil.* 143. *n.* 2. Ruin. *conſ.* 42. *n.* 11. *lib.* 1. Natt. *conſil.* 501. *num.* 13. Mangil. *de evict. q.* 56. *n.* 16. Surd. *conſil.* 305. *n.* 32. *circa fin. verſ. & quando Pater, &* 351. *n.* 27. *& ſub n.* 39. *verſic. non igitur*, Galvan. *conſ.* 8.
num. 33. & tunc maxime, quando Pater ſtipulatus pro filiis 71
in acquiſitione aliquid expoſuiſſet de ſuo, puta pretium, ut in puncto Cephal. *conſil.* 617. *n.* 74. Tuſch. *lit. A. concluſ.* 439.
n. 22. (de quo latius infra) hujuſmodi autem paterna dona- 72
tio non valet, niſi perſeveret Genitor in primæva voluntate uſque ad mortem indiget confirmationis, quam ſola donantis mors ſibi poteſt tribuere, juxta text. *in l. donationes quas parentes* 25. *Cod. de donat. inter vir. & uxor. & in l.* 2. *a contrario ſenſu, in princ.* juncta gloſſ. *in verbo adminiculo, de inoffic. donat.* Gratian. *c.* 405. *n.* 18. ſi enim prior revocata elicitur Patris voluntas, revocata pariter intelligitur donatio, ad text. *in d. l. filiæ*, ibi, *Si non poſtea contrarium ejus judicium probetur*, Surd. *d. conſil.* 305. *num.* 32. *circa fin. & d. conſil.* 351. *n.* 28. Gratian. *d. c.* 405. *n.* 3. *cum ſeqq. & c.* 663. *num.* 17. *junctis num.* 13. *&* 14. Cephal. *conſil.* 617. *n.* 75. Tuſch. *lit. A. concl.* 439. *num.* 22. Mangil. *d. qu.* 56. *num.* 18. & egregie diſcurrit omnino videndus Petrus de Gregor. *de conceſſ. feud.*
par. 3. *qu.* 7. *num.* 47. *cum ſeqq.* nec jure recenſitæ donationis 73
Pater obligatur ipſi filio ſaltem civiliter, qui donec degit in poteſtate donantis (quidquid ſit quoad obligationem naturalem) nihil ſibi poteſt acquirere, *l. ſive mancipatis* 17. *&* 74
l. cum de bonis 11. *C. de donat.* Galvan. pluribus allegatis *n.*
33. *cum ſeqq.* quamobrem liberum eſt ipſi Patri beneficium 75
hoc in filios per ſtipulationem collatum revocare in teſtamento, ut vel uni tantum ex filiis prælegat feudum, vel adimat omnibus, vel transferat in extraneum, ita poſt Bald. & innumeros alios idem Galvan. vidend. *n.* 36. quia cum jura
antiqua quoad profectitia immutata ſint, ut notant *in l.* 76
placet 78. *de acquir. hæred.* & probat text. *in l. cum oportet* 6. ibi, *Non ex ejus ſubſtantia, Cod. de bonis quæ liberis*, Soccin. Sen. *d. conſil.* 25. *num.* 15. *lib.* 1. poteſt Pater, vel in parte, vel in totum Marte ſuo de eo diſponere, juribus, & Doctoribus allegatis per Gozadin. *conſil.* 15. *num.* 18. & confert text. *in dict. leg. filiæ, Cod. fam. erciſc.* & latius inferius afferenda.

Hæc procedunt, ſi intelligamus tacitam hanc donatio- 77
nem erutam ex parentis ſtipulatione cenſeri donationem

inter

Digitized by Google

inter vivos, licet potius videatur eſſe cauſa mortis, juxta do-
ctrinam Bart. *in l. mortis cauſa 31. de donat. cauſa mortis*, ubi
quod Pater ſtipulando emphyteuſim, illam eis cenſatur do-
nare cauſa mortis, & ſic filii videntur adjecti, ut capiant
poſt ejus obitum, *& in l. ſi mihi, & Titio 110. in princ. n. 5.
de verb. oblig.* quo loci inquit, quod licet quoad Patrem ac-
quirentem pro ſe, & filiis conceſſio intelligatur facta inter
vivos, quoad filios tamen cenſetur donatio cauſa mortis,
78 & mortis cauſa capio; quare dubio procul poterit ipſe Pa-
ter vivens quandocumque illis adimere illud jus, per text. *in
l. qui mortis 30. de donat. cauſa mortis*, Natta *conſ. 501. n. 10.*
poſt Soccin. Sen. *conſil. 25. num. 13. in fin. lib. 5.* licet quando
etiam jus ex paterna ſtipulatione quæſitum, quæſitum cen-
ſeretur jure donationis inter vivos, quæ nonniſi morte Ge-
nitoris confirmatur, ut dictum eſt, ſi Pater vivens de feudo,
vel emphyteuſi diſpoſuerit, ipſi filii neque jus ullum habe-
rent revocandi feudum ab eo, cujus favore Pater diſpoſuit
fundamentis ſuperius latis, & ea quoque ratione, quia cum
79 nullum jus tunc habeant ſuccedendi in eo, neque habere de-
bent jus ullum revocandi, cum revocandi jus a ſucceſſione
regulatur, Giurb. *§. 2. gloſſ. 3. num. 89. in fin.*

80 Hinc intelligimus, quod quidquid filio ex eadem Patris
ſtipulatione quæritur judicatur profectitium, Gozadin.
conſil. 29. n. 18. & conſil. 75. n. 14. cum profectitium dicatur
illud omne, quod vel a Patre, vel e paterna ſubſtantia, vel
a tertio patris intuitu, & contemplatione defertur filio *l.
profectitia 5. in princip. de jur. dot.* & facit text. *in l. ſed, & ſi
plures 10. §. in arrogato, de vulgari*, Bart. *in rubr. ff. de pecul. in
fin. verſ. item poteſt*, Surd. ſæpe repetito *conſ. 305. n. 63.* Me-
noch. *conſ. 309. n. 8.* Valaſc. *de jur. emphyt. qu. 49. nu. 8.* Ruin.
conſ. 42. n. 11. verſ. quia quidquid habet filius, lib. 1. Natt. *conſ.
475. n. 12. 501. n. 15. circa fin. & 503. num. 4.* Rovit. *ſuper
81 pragm. 1. de tit. ſeu inſcript. abuſ. num. 71.* quando maxime,
vel paterna virtus, vel induſtria, vel pecunia interveniat,
Gratian. *cap. 405. num. 10. juncto num. 11. cap. 554. n. 21. & cap.
663. num. 13. cum ſeq.* & minime liquet filiorum merita
præceſſiſſe, Ancharan. *conſ. 143. n. 3.* quamvis etiam Caſtill.
poſt Surd. *quotid. contr. libr. 4. cap. 5. n. 26. cum ſeqq.* ad lati-
tudinem probet, profectitium reputari quidquid conceditur
filio Patris contemplatione, licet Pater nihil refundat de ſuo,
quodque donatum filio Patris intuitu cenſetur ab ipſo Patre
donatum, vel ſaltem primo loco donatum Patri, & a Patre
82 brevi manu ipſi filio, unde in puncto, quod jus ad feudum
novum quæſitum pro ſe, & filiis, in filiorum, & nepotum
perſonis ſit profectitium, & per conſequens revocabile, li-
cet ſit adventitium in perſona primi acquirentis, Galvan.
conſ. 8. n. 50. & fere per totum, Surd. *conſ. 305. n. 65. & ſpar-
ſim pluribus in locis per totam conſ. & conſil. 351. n. 38. verſic.
non etiam obſiſtit*, Gratian. *cap. 405. fere per tot. & præcipue
n. 4. 7. 10. 11. & 18.* Natta *conſ. 501. n. 13.* Soccin. Sen. *conſ. 25.
n. 14. in princip.* qui hac ratione probant genitorem primum
acquirentem poſſe pro libitu ſuo diſponere de feudo ex pa-
cto, & providentia, revocando eam donationem, quæ ex
ipſius ſtipulatione in filium tranſlata cenſetur, ſiquidem
cum hoc jus deſcendat a Patre in filium mediante ejus con-
tractu (fortius ubi etiam ejus concurrerent merita, vel pe-
cuniæ) peculium dicitur profectitium, Gratian. *d. c. 405. a
83 nu. 3* in quo quidem peculio filius non habet titulum, ſed
nudam adminiſtrationem, argum. text. *in l. centum 13. C. fam.
erciſc.* Gratian. *ibid. num. 5.* cum bona profectitia in totum
Patri acquirantur, DD. *in l. cum oportet, C. de bonis, quæ li-
beris*, Caſtill. late *d. cap. 5. lib. 4. n. 32.* unde indubitatum eſt,
quod poteſt filiis præjudicare, Gratian. *cap. 554. n. 21. verſ.
in profectitiis autem, & 663. num. 14.*

84 Ad ea vero, quæ *ſup. num. 64.* objectabantur de juramento,
quod ſuppleat præſentiam, atque acceptationem abſentis,
ut propterea impedire videatur revocationem juris eidem
quæſiti per dictum contractum, ſeu ſtipulationem.

Reſpondeo etiam quando juramentum ad favorem abſen-
tis interpoſitum eſt, revocationem donationis abſenti factæ
non impediri, ut ex ſententia Alciat. Grat. Cagnol. Bover.
Dec. Pariſ. Roman. Purpurat. Cravet. Didac. Burgenſ. &
Addent. ad Alex. penes Theſaurum ibi relatum, probat
Ger. Spin. *conſil. 16. num. 97.* & multiplici quidem ratione.

85 Primo ſcilicet, quia cum juramentum ſortiatur naturam
primordialem, & conditionem actus, ſuper quo interpo-
nitur, ad text. *in l. fin. qui ſatiſd. cog.* non debet ſtipulatio-
nem pro abſente factam ante ejus acceptationem irrevoca-
bilem facere, cum natura ſua, ut ſuperiora ſuadent, ante
acceptationem revocabilis ſit, optime Sanch. in fortiori-
bus terminis expreſſæ donationis *de matrim. lib. 1. diſp. 7. nu.
24.* quod maxime procedit in caſu noſtro, in quo verſamur
in ſtipulatione per genitorem facta pro filiis in poteſtate,
quam ſupra *verſ. hæc procedunt num. 77.* diximus ſapere do-
nationem cauſa mortis, quæ cum natura ſua revocabilis ſit,
tanquam ſpecies ultimæ voluntatis, cuique ambulatoriæ uſ-
que ad extremum vitæ ſpiritum, irrevocabilitatem deſumere
non debet a juramento, quod contractus cui adjungitur 86
naturam ſequitur, & non alterat, cum immo etiamſi in ſimi-
li donatione appoſita foret donatoris promiſſio non revo-
candi, hanc ex diſpoſitionis qualitate interpretationem ſi-
bi vindicatur, niſi donantem pœniteat, ut edoctus a Bald.
probat in propoſito Natt. *conſil. 475. num. 17.* de quo memi-
nemus etiam infra *verſ. demum ad id quod dicitur in fine
præſentis Articuli num.* . . .

Secundo quia per juramentum, vel pactum nemo 87
obligatur, niſi ille conſentiat, cui fit, ut ex Archidia-
cono, aliiſque arguit idem Sanch. *ubi ſup. verſ. item quia*.

Tertio quoniam licet jurisjurandi religione in contractu 88
adhibiti Deus Opt. Max. adducatur in teſtem talis promiſ-
ſionis, cum tamen ſit facta homini, non Deo per modum
voti, Deus minime acceptat, donec homo ipſe, cui ju-
rans obligatur, acceptet, ergo ante acceptationem talem
actui firmitatem juramentum non præſtat, quin remaneat
revocabilis, ita Sanch. *d. loco* plures ferens, & inter cæ-
teros Gutierez, quem in priori editione his contrariam ſe-
cutum ſententiam rectius poſtea ad veritatem quæſtionis
animadvertentem mutaſſe refert in poſtrema editione
opinionem.

Et licet Theſaur. *deciſ. 78. n. 8. verſ. pro concordia*, veritus 89
multiplicem Doctorum claſſem, qui in contrariam iverunt
ſententiam, conciliare ſtuduerit utramque diſſidentem opi-
nionem, ut ſcilicet quando ſumus in juramento aſſertorio,
non impediatur revocatio, ſecus vero in juramento promiſ-
ſorio, quando nempe donans, vel ſtipulans pro alio ex-
preſſe promittit cum juramento non revocare, nec contra-
venire, dicens quod ipſe ita pro concordia diſtinguebat, pro-
ut in donatione inter virum, & uxorem, attamen hoc non
urget in caſu noſtro, tum quia nullum juramentum promiſ-
ſorium interpoſitum legimus, tum etiam quia in donatione
inter virum, & uxorem, ad quam ſe refert Theſaurus,
prædallegatam conciliationem de juramento aſſertorio, vel
promiſſorio infirmam, ac minime ſubſiſtentem probat
Rot. coram Buratt. *deciſ. 873. num. 5.* & coram Merlin.
deciſ. 287. num. 10. cum ſeqq.

Septimo demum eadem facultas in patre acquirente diſ- 90
ponendi de feudo acquiſito pro ſe, & filiis confirmatur ex eo,
quod quando Pater ſtipulatur ſibi, & filiis ſuis, feudum,
vel emphyteuſim, cenſetur ſtipulari ordine ſucceſſivo, quia
ubi cadit ordinata charitas, parentes, ac filii invitantur ſem-
per ſimili ordine ſucceſſivo, Doctores *in l. Gallus, §. quidam* 91
recte, de liber. & poſthum. Gratian. *cap. 405. num. 7.* Soccin.
Sen. *conſ. 25. n. 14. in princ.* Caſtill. *lib. 4. cap. 5. num. 36.* Tobias
Non. *conſil. 6. num. 1.* ita quod genitore ſtipulante vivente,
nullum jus quæſitum cenſeatur filiis, ſed tantum poſt mor-
tem ipſius Patris, ſeu (ut alii aiunt) jus quæſitum tantum
in ſpe, & non in re, Natt. *conſil. 475. n. 17. verſ. nam ad hoc, &
conſil. 501. num. 12. verſic. unde videtur, & num. 20. verſ. nam
ad hoc*, bene Nonius *loco ſupra citato*, ſeu ut etiam inquit
Jo. Thom. de Marin. *de gener. & qualit. feud. tit. 3. num. 16.
verſ. quod dicemus*, jus nondum formatum, ſed ſolum quan-
dam ſpem poſt mortem Patris, juxta Bartoli doctrinam *in
d. §. quidam recte*, relati a Natta *d. conſil. 475. num. 17. & conſil.
501. dicto num. 12.* Caſtill. *quotid. contr. lib. 4. nu. 46.* Galvan.
conſil. 8. nu. 27. Iutrigl. *de feudis cent. 1. qu. 10. num. 79. nu. 3.*
quare non prohibetur pater alienando feudum jus nondum
radicatum, & quærendum impedire, Ancharan. *ubi ſup.*
& bene Natta, & Nonius *mox relati*, Galvan. videndus,
concluſionem plurium auctoritate, & in ſpecie Collegii
Bononienſis apud Honded. comprobans *loco pariter quo ſu-
pra num. 48. & 49.* faciunt plura apud Ger. Spin. *conſ. 16. a
n. 76.* quamobrem hoc jus filiorum potius dici debet jus quæ- 92
rendum poſt parentis mortem, quatenus in prima voluntate
perſeveret, quam quæſitum, & ideo facilius tolli poteſt,
arg. *l. qui autem 6. in princ. quæ in fraudem credit.* ſic filius,
& ſervus præjudicare poſſunt Patri, & Domino in quæren-
dis, licet non in quæſitis, ad text. *in l. fin. cum ibi notatis,
Cod. de acquir. poſſ.* & ſolus Prælatus poteſt Eccleſiæ præjudi-
care in quærendis, juxta notata *in l. jubemus la prima, Cod.
de Sacroſ. Eccl.* quæ cum aliis in propoſito refert Natta,
conſ. 501. num 43. cum ſeq. & exornat Becc. *conſil. 56. nu. 36.
cum ſeqq.* ubi quod licet Princeps poſt aditam hæreditatem
nequeat in præjudicium vocatorum ſpurium legitimare,
id tamen poſſit ante aditam in præjudicium etiam fideicom-

miſſeriorum, quæ cum aliis pluribus comprobat *ibid. numeris ſequentibus*, quæ pariter confirmat Giurb. *de ſucceſſ. feud. §.2.gloſſ.6.num.69.cum ſeqq.* plurimis aliis adductis regulis, quod nempe facilius concedatur retentio, quam petitio, quod par non ſit cauſa retinendi, & de novo acquirendi, aliiſque ſimilibus. Quatenus autem quis adhuc conten-
93 deret, quod hoc jus ex paterna ſtipulatione quæſitum rectè dici queat jus quæſitum, omni in caſu ſaltem dici deberet jus quæſitum conditionale, omnino pendens a genitoris perſeverantia; Galvan. *d. conſil.* 8. *paulo ante n.* 59. Gratian. *cap.* 405. *nu.* 2. 12. Nett. *vidend. conſ.* 475. *n.* 17. *verſ. nam ad hoc reſpondetur*, *&* 501. *num.* 22. *circa fin.*

94 Et quamvis Surd. *eod. conſil.* 305. *n.* 60. hoc unum præ cæteris ingerere poſſe difficultatem agnoſcat, quod ſcilicet ſi in feudo, vel emphyteuſi conceſſa pro ſe, & filiis, filii vocati cenſeantur ordine ſucceſſivo, licet vivo Patre admitti nequeant, negari certe non poſſit, quin ipſo Patre vivente jus ſaltem ipſis filiis quæſitum intelligatur ſuccedendi poſt patrem, e quo media ipſius ſtipulatione jus collatum fuit in tempus, quo filii futuri ſunt ſui juris, e nexu patriæ poteſtatis ſoluti, ideoque tunc ſaltem profectitium dici nequeat hoc jus, & conſequenter a patre lædi non poſſit poſt ſtipulationem.

95 Huic tamen objecto rectè occurrit idem Surd. *ibid. primo* probando, quod non deſinit hoc jus eſſe profectitium eo quod quæratur filio a recenſito paterni nexu imperii ſoluto, quia quocumque tempore habeat, ſi habet a Patre, profectitium reputetur, gloſſ. Magiſtralis, ac Bart. *in l. cum oportet* 6. *C. de bonis quæ liberis*, Surd. *ſup. n.* 61. 62. *&* 63. Galvan. *ſup. num.* 49. *verſic. quod ſi quis objiciat ante med.*

96 Reſpondet ſecundo quod ſi nullum jus genitore vivente filiis intelligitur quæſitum, jam habemus intentum, quia non poterit filius conqueri, quod Pater diſponendo de feudo non voluerit jus ſibi tollere, quia privatio ſupponit habitum, *notis juribus*, & ut inquit Bald. *in l. licet* 8. *num.* 2. C. *de bonis quæ liberis*, carentiæ ſunt habentium: ſi vero dicamus, quod jus quæſitum ſit, ſed revocabiliter, ideſt patre perſeverante in eadem voluntate uſque ad mortem, indebite jure illo filius experiri contenderet, quando per mutationem voluntatis ſibi prorſus ademptum, & revocatum agnoſceret; ita poſt Salycet. & Nett. diſcurrit in puncto ipſo Surd. *num.* 64. & cum eo Galvan. *conſ.* 8. *n.* 49. *verſ. ſecunda eſt*.

97 Demum objectæ difficultati ſatisfacit Surd. dicendo, quod negari non poteſt, quin Pater ſtipulando feudum pro filio jure profectitiæ donationis cenſeatur ipſum filium vocare, quod notant etiam Anchar. *d. conſ.* 149. *num.* 3. & bene Nett. *conſ.* 475. *n.* 7. *cum aliis ſuperius adductis*, *verſ. hinc intelligimus*, ſive emolumentum quæratur ſtatim in ſpe, ſive poſt mortem ſuam in re, & cum affectu, quamobrem quod pater velit filium habere ſtatim, vel in tempus, & ita celerius, vel tardius, non immutat ſubſtantiam actus, nec efficere poteſt, quin ſit donatio cum circumſtantia temporis, quæ citra ipſius actus corruptionem adeſſe, & abeſſe poteſt, ideoque accidentaria, ipſo etiam Dialecticorum teſtimonio, quæ propterea non facit actum differre ſpecie, unde ſemper remanet donatio profecta a Patre, & conſequenter ſemper revocabilis, quamvis effectus acquiſitionis in id tempus fuerit collatum, quo filii futuri ſunt ſui juris, ita concludit Surd. *d. conſ.* 305. & cum eo pertranſit Galvan. *ubi ſup. num.* 50.

98 Et quidem ſi ea ſtipulatione pro filiis in quocumque contractu appoſita jus filiis quæreretur irrevocabile, hoc immerito tanquam ſpeciale deſignaretur in actione dotis, inter cujus privilegia hoc enumeratur, quod ſi filiæ jus ad dotem quæratur ex paterna ſtipulatione, nequeat Pater jus filiæ imminuere, & ea quidem ratione, quæ aliis contractibus communis non eſt, quia Pater in dota eſt debitor
99 neceſſarius, ultra quod e dote ad cæteros contractus argui nequeat, cum illa Reipublicæ favore pluribus donata ſit privilegiis, *l. 1.* & ibi Doctores *ſolut. matrim.* ita poſt Nett. *citatis conſiliis* 475. *num.* 15. & 501. *num.* 23. (quibus in locis reſolvit fundamenta Bart. *conſ.* 55. *&* 60. *& in l. Juriſjurandi, de oper. libert.* quæ initio præſentis Articuli excitavimus ex adverſo) & poſt Soccin. Sen. *præfat. conſil.* 15. *num.* 15. *lib.* 1. diſcurrit Gratian. *dicto cap.* 405. *num.* 13. *&* 14.

100 Porro hæc omnia noſtra in hypotheſi dicta videntur ex abundanti; non enim ſcimus in noſtro hoc caſu ullam legitimam, & ad ſtipulationem neceſſariam interveniſſe perſonam, quæ fuerit pro filiis Domini Comitis Camilli ſtipulata, & acceptaverit; certum eſt autem nullum jus quæri, niſi intervenerit Nuntius, vel epiſtola, per text. Gloſſ. & Doctores, quos in propoſito articuli noſtri allegat Surd. *conſil.* 351. *n.* 29. ubi magiſtraliter addit ſequiri etiam, quando intervenit Nuntius, quod ad hoc fuerit ſpecialiter deſtinatus, præterea antequam de abſentis liqueat acceptatione, rectè 101
ipſa quoque revocatur donatio, etiamſi quilibet pro donatario acceptaverit præter Judicem, & Notarium, quia abſenti per quamcumque ſtipulationem præter prædictas jus non quæritur irrevocabile, Natta *conſ.* 501. *n.* 19. niſi abſens acceptationem illam ratificet, & ab acceptante aſſequatur jurium ceſſionem, ut poſt Gloſſ. & Caſtrenſ. idem Surd. *ibid.* firmat *n.* 31. quod *n.* 32. ampliat cum Cortio Jun. ubi etiam 102
adeſſet ſtatutum, quod alteri per alterum quæri poſſit, & 103
inſuper in contractu conſtituti clauſula acceſſiſſet, ad quo- 104
que et tandem *n.* 32. 33. & 34. ad paternam ſtipulationem juxta ſententiam Caſtrenſ. Decii, ipſius Curtii Jun. ac aliorum probantium, nullum fieri diſcrimen inter ſtipulationem Patris, & tertii cujuslibet præter Judicem, ac Notarium, quibus tanquam publicis perſonis jura hanc facultatem jure merito indulgent.

Et quamvis prædictos Caſtrenſem, ac Decium ab aliquibus viderit reprehenſos Surd. *alleg. num.* 34. rectiſſime tamen ab omnium vindicat impugnationibus quoad caſum noſtrum, 105
obſervando illos quidem redargui, & bene, quatenus volunt, quod ex ſtipulatione Notarii non acquiratur jus irrevocabiliter; a nemine vero reprehendi, quatenus de aliorum acceptatione, aut ſtipulatione loquuntur.

Et licet regulariter pater ſtipulari poſſit pro filiis etiam 106
nondum natis, non tamen infertur, quod revocari nequeat ipſa ſtipulatio, quinimmo eo ipſo, quod eſt pater, qui ſtipulatur pro filiis, hoc ſtipulationis beneficium profectitium dicitur, ideoque pro libito genitoris revocabile, ut his fere verbis dicto loco eutomet Surd. *verſic. Et quamvis* plurima probans auctoritate Doctorum, & præcipue Bart. anteſignani *in recenſita §. Flavius*, quod ſi quis alicui donet cum pacto, quod poſt donatarii mortem res donata tranſeat in tertium, poteſt utique donator diſcedere a conventione ad præjudicium illius tertii.

Prædicta etiam adducta videntur fortioribus in terminis, 107
nam noſtro in caſu neque adeſt D. Comitis ſtipulatio, & acceptatio pro filiis, neque adeſſe potuit, cùm ipſe in conceſſione ſibi facta præſens non fuerit, *l. 1. in princip. de verbor. oblig. §. Item verborum* & ibi Gloſſ. *in verb. abſentes*, *de inutil. ſtipulat.* nulla Notarii intervenit acceptatio, nulla ante revocationem comperta eſt Comitis Alexandri, ejuſque filiorum acceptatio, unde fatendum videtur D. Co. Camillum quodcumque jus potuiſſe ipſis filiis adimere, & quamcumque revocare conventionem ipſis favorabilem, ut biſca tara verbis concludit Surd. *dicto num.* 35. *pluries citat. conſil.* 351.

Verum eſt, his omnibus minime obſtantibus, quamplures numero, & multos auctoritate acerrime defendere, 108
Patrem non poſſe feudum novum ac pacto non ſolum alienare in extraneos, ſed neque prælegare alteri ex filiis, inter quos multi communem contendunt ſententiam, pluribuſque propugnant; adeout Valeſc. *de jure emphyteut. qu.* 49. *n.* 6. dicat, cavendum eſſe ab eis, qui hanc facultatem tam liberali manu indulgent (licet ab eo potiùs bene cavendum eſſe dixerit Michalor. *de fratribus par.* 1. *cap.* 38. *ante n.* 24. cum immo longe communior ſit, ut ipſe teſtatur, opinio ſu- 109
perius firmata pro hac patria poteſtate) ſuperiora tamen ſatis credimus comprobare, quod ubi agitur de feudo acquiſito, de Patre acquirente, de ſtipulatione pro filiis in poteſtate, de conceſſione facta Patris contemplatione, res 110
tranſeat ſine difficultate, quando maxime (ut noſtro verſamur in caſu) controverſia eſt ſuper diſpoſitione facta de feudo titulo oneroſo, erogatione ſcilicet integri pretii quæſiti, juxta ſemigeratam conciliationem unanimi Doctorum voto probatam, qua dicimus primum acquirentem titulo oneroſo liberam habere diſpoſitionem de feudo, licet ſecus in acquirente titulo lucrativo, quam tuentur infraſcripti Doctores in fonte viſi, quorum

1 Anteſignanus eſt Bald. *in l.* 1. *n.* 32. *C. per quas perſonas nobis acquiratur*, *& conſ.* 110. *num.* 2. *ibi. Niſi tunc eſſet emptio ex pecunia patris*, *lib.* 5.

2 Aretin. *in l. idem Julianus* 41. *§. ſi quis alicui*, *col.* 2. *verſ. ego tamen*, *de legatis primo*.

3 Pinel. *in* 3. *par. l.* 1. *num.* 98. *verſ. hoc autem ratius*, *Cod. de bonis matern.*

4 Menoc. *in l. is poteſt*, *n.* 30. *de acquirend. hæredit.*

5 Crot. *in l. qui Romæ*, *§. duo fratres*, *nu.* 243. *de verb. oblig.*

6. Ru-

6 Rubeus in l. Gallus, §. Quidam recte, nu.189. de liber. & poſthumis.

7 Lucas de Pen. in l. 1. Cod. de impon. lucrativ. deſcript. lib.10.

8 Caldas Pereir. in comment. ad §. Sed hæc c. 2.n.27. inſtitut. de inof. teſt.

9 Barboſ. in collect. DD. ad cap. potuit. 4. num.155. de locato.

10 Corn.conſ.37.num.13.in med.verſ.concludit,conſil.51. numer. 1. circa med. verſ. & hanc conſultationem, ubi diſtinctionem ſatis rationabilem autumat, & conſ.282.num. 20. ubi quod ita conſultum fuerat Perusiæ per famoſiſſimum Doctorem Joannem Perutii cum ſubſcriptione Capræ lib.3.

11 Soccin. Sen. conſ.25. num. 14. in p. & conſ. 27. num. 10. lib. 3.

12 Soccin. Jun. conſ.72. num. 35. ante med. verſ. qui etiam hanc opinionem, lib. 1. & conſ. 160. n. 44. lib.2.

13 Calcan. num. 73. & column. 5. poſt med. verſ. & ita eſt.

14 Gozzadin. conſ.75. num.14.

15 Jaſon. conſ.57. num. 7. 8. 9. in prima.

16 Tobias Nonius conſ.6. num.2.

17 Celſus Ugo conſ.26. num.3. verſ. ſic etiam legari poteſt.

18 Ruin. conſ. 42. n. 11. junct. n.17. verſ. nec obſtant allegata in contrarium, & conſ. 48. n. 5. lib. 1.

19 Craver. conſ.135. num. 8. ubi quod id ſine dubio procedit.

20 Burſat. in cauſa Parmenſi DD. Comitum Siſſiæ conſ.4. n.15. cum ſeqq.

21 Emilian. conſ. 11. n.6.

22 Cephal. conſil. 3. n. 114. 12. n.24. & 617. n. 174. junct. n. præcedenti 74. cum quatuor ſeqq.

23 Lancellot. inter conſ. ultim. volum. part.2. conſ.48. num.9. ubi quod hæc limitatio nunquam fuit ab aliquo reprobata, & quod quotidie practica hæc ſerviat etiam in fortioribus, & durioribus terminis, quodque hæc declaratio, ſeu limitatio evidentem habet rationem, & æquitatem.

24 Gabriel. conſ. 95. n. 5. & 8. lib. 2.

25 Becc. conſ. 56. num. 21. & 35. verſic. & in terminis.

26 Riminald. Jun. conſ.18. n.39. ubi quod hæc opinio non habeat contradictorem, & in cauſa Parmenſi D. Comitis Horatii Simonetæ conſ.513. n.19. cum ſeqq.

27 Marchabrun. ab Anguil. conſil. 54. numer. 72. cum ſeqq.

28 Turret. conſ. 61. n.45. & 66.

29 Grilenzonius conſ. 114. num.10.

30 Menoch. conſ.158.n.69.conſ.161.n.6.ubi inquit ſolum Guilelmum Hannetonium reperiri contradictorem, & late conſ.309. n. 18. cum ſeqq. & n. 27 & fere per tot. & de præſumpt. lib.4. præſumpt.130. num. 12.

31 Cavagnol. obſerv. legal. & juridica in d.conſ.161. Menoch. num. 617. & 42.

32 Galvan. latiſſime videndus conſ. 8. num. 28. & 58. verſ. poſtremo omnium loco, in fin.

33 Natta conſil.475. n.9. ubi quod doctrina Baldi eſt magni ponderis, quia valde mature ibidem locutus fuit, & num. 18. ubi quod Doctores tenentes, quod in feudo novo non poſſit Pater unum filiorum aliis præferre, vel diſpares portiones diſtribuere, male loquuntur, vel ſaltem eorum opinio hujus fœdere diſtinctionis concilianda, & conſ.501. n. 15. verſ. nono adduco, & conſ.503. n.3.

34 Peregr. conſ. 8. num. 32. lib. 1. dicens quod indubitata profecto res eſt.

35 Plot. ad conſ. 129. Martini Laudenſ. num. 62.

36 Palma conſil. 3. numer. 24. ubi quod ſine dubio procedit.

37 Nicolaus Rauſner. late, & bene lib. 3. conſil.11. numer. 65.

38 Surd. conſ. 305. n. 36. 351. n. 27. 395. nu. 11. & 427. ſub num. 11. verſ. ego autem, juncta num. 13. & dec. 209. num. 17. & 290. num. 1. in fin.

39 Gratian. cap. 372. num. 7. 405. num. 1. 10. & 12. ubi quod hæc eſt opinio verior, & magis communis, & quampluries ſequuta eſt Rot. 511. num.1. & ſeqq. c.554. n.20. & 21. ac demum cap.663. nu.12. uſque ad 17.

40 Galeot. vidend. contr. lib. 2. contr. 48. a num.48. ubi refert eſſe doctrinam, quam ubique extollunt Doctores omnes civiliſtæ, & feudiſtæ.

41 Mareſcot. pariter vidend. var. reſol. lib. 1. cap.74. numer. 2. ubi quod non ſolum eſt diſtinctio vera, ſed communis.

42 Proſper Tripeſ. inter allegationes diverſorum poſt deciſiones Anelli, alleg. 28. num. 2.

43 Ripa obſerv. 370. num. 2.

44 Gabriel lib. 3. com. opin. de jur. emphyt. concluſ.2. num. 47.

45 Port. com. opin. libr. 4. concluſ. 22. verſ. tertio limita.

46 Tiraquell. de retract. lignag. §. 11. gl. 6. num.25. verſ. ſed & in feudo.

47 Anchæran. Jun. quæſt. famil. quæſt. 19. num. 4. 7. & 9. lib. 1.

48 Ægid. Boſſ. Tit. de Principe, num. 311. circa med. verſ. ſed in alio feudo.

49 Valaſc. de jur. emphyt. q.49. num. 7.

50 Ariſminus Tepat. tit. 38. de feudo novo cap. 4. verſ. ſecundus eſt caſus.

51 Sola in comment. ad novas Conſtitutiones patriæ Ciſmontanæ rubr. de alienat. bonor. feudal. numer. 6. videndus.

52 Toſch. litt. A. concluſ. 439. num. 22.

53 Petr. de Gregor. Syntag. Jur. univerſ. part.1. lib.6. de rebus, cap. 18. numer. 4. verſic. & in tam varia quæſtione.

54 Rebel. de obligat. juſtit. part. 2. lib. 13. quæſt. 15. num. 3. & 6.

55 Laurent. de Palat. ſuper ſtatut. quod exeuntibus maſculis filiæ non ſuccedant, num. 268.

56. Farinac. in fragment. poſt repert. contract. verbo emphyteuſis, num. 3. poſt medium.

57 Mangil. de imput. quæſt. 436. numer. 23. junctis numeris 31. & 54. & quæſt. 37. num. 20. & de evict. quæſt. 56. numer. 32.

58 Fachineus contr. jur. lib.7. cap. 8. circa fin. verſ. & ideo illud argumentum, ubi quod jus ex pecunia Patris proveniens extinguit omne jus, quod poſſet competere filiis ex contractu, vel gratia Domini, & facit etiam lib. 4. cap. 23. ver. reſpondeo ſi pater emerit.

59 Merlin. de legitima, lib. 2. tit. 1. q. 5. num. 17.

60 Joannes del Caſtill. pluribus ornatiſſime glomeratis quotid. contr. libr. 4. cap. 5. numer. 35. ubi dicit eſſe ſingularem doctrinam, & n.43. addens quod huic conciliationi ſcribentium omnium huc uſque nemo contradicit.

61 Sanleger. in q. civil. cap.70. num. 2 cum ſeqq.

62 Marta de ſucceſſ. legal. part. 3. quæſt. 12. art. 5. num. 35. in fine.

63 Gaſpar. Manzius de teſtam. tit. 12. q. 36. num. 9. cum ſeqq. junct. num. 17. in fin.

64 Fulgin. latiſſime de jur. emphyt. ſub tit. de contractibus emphyteuticis, quæſt. 24. a num. 18. uſque ad 21. ubi quod hæc opinio non habet difficultatem, & ſolum reperiri Hannetonium contradictorem.

65 Michalor. de fratr. vidend. cap. 38. num. 22. cum ſeqq. part. 1.

66 Urſell. in exam. op. concl. 28. num. 19.

67 Salgad. in Labyrint. credit. remiſſive, part. 3. capit. 3. num. 44.

68 Antonell. de tempore legali, lib. 2. cap. 55. nu.66.

69 Ambroſin. deciſ. fori Epiſcopalis Peruſini 14. n.17. verſ. & quamquam.

70 Joſeph. Ludovic. dec. Luc. 66. num. 9. ubi quod ita in aperto Marte eſt concludendum.

71 Cornazzan. dec. ejuſd. Rot. Lucen. p. num. 75.

72 Milanenſ. dec. 8. num. 40. ubi quod procedit ſine difficultate.

73 Dexart. dec. Sardiniæ 28. num. 31. verſ. hinc eſt.

74 Rota Romana, in Romana de Lilio 7. Februarii 1582. coram Seraphin. num. 17. inter ejus impreſſas 559. in ordine.

In Romana de Laute 17. Maii 1585. coram S. M. Clemente. VIII. allat. in dec. coram Coccin. in Peruſin. de Alſan. inferius afferend.

In Romana domus de Creſcis 4. Februarii 1605. coram Litta relata in mox citanda coram Cavaler. in Romana emphyteuſis.

In dicta Romana Emphyteuſis coram Cavaler. 12. Novembris 1612. num. 13. inter recent. dec.435. par. 1. impreſſa etiam inter alias Cavaler. 219. in ordine.

In Bononienſ. de Boviis 21. Novembris ejuſdem anni 1612. coram Sacrato, num. 1. inter recent. part. 1. deciſ. in ordine.

dine 438. *repetita poſt conſ.* 44. Giovagnon. *part.* 2. *numer.* 87.

In eadem cauſa de Boviis coram eodem Sacrato 12. *Decembris ejuſdem anni citata in inferius afferenda deciſione* coram Merlin. *in Ravennatenſ. concurſus.*

In Romana domus 28. *Junii* 1613. coram tunc Decano *relata in dec. infra citand.* coram Buratt. *in Urbevetan. pecuniaria.*

In Romana legitimæ 14. *Januarii* 1616. coram Veroſpio *par.* 1. *recent. dec.* 703. repetit. poſt Merlin. *de legitima* 53. *in ordine*, ubi egregie quæſtionem diſcutit pluribus cumulatis.

In Viterbien. Caſtrorum 14. *Decembris ejuſdem anni* 1616. coram Sacrato, *num.* 2. *inter recent. part.* 4. *tom.* 1. *dec.* 366.

In dicta Romana concurſus 18. *Novembris* 1623. coram Merlin. *num.* 15. *impreſſa* poſt Merlin. *de legitima*, *dec.* 94. & inter ejuſdem Merlin. 86.

In dicta Urbevetana pecuniaria 6. *Novembris* 1624. coram Buratt. *n.* 3. *inter ejus impreſſas* 822. *in ordine.*

In Peruſin. de Alfan. 4. *Decembris* 1624. coram Coccin. *n.* 3. poſt Merlin. *de legitima*, *dec.* 125. ubi inquit eſſe communem diſtinctionem.

In Ravennatenſ. ſeu Lauretana emphyteuſis 27. *Junii* 1625. coram Buratt. *n.* 5. *inter ejus impreſſas*, *dec.* 884.

In Ravennaten. Emphyteuſis 22. *Maji* 1628. coram Coccin. *inter rec. dec.* 176. *p.* 5. *tom.* 1. *num.* 20.

In Tarviſina feudi 13. *Junii* 1631. coram Queipo *p.* 6. *rec. dec.* 50. *num.* 2.

Eleganter, ac late videnda *in Caſenatenſi Emphyteuſi* 4. *Decembris* 1635. coram Merlino *a num.* 4. *inter recent. part.* 4. *tom.* 3. *dec.* 741. & *inter ejus impreſſas* 699. *in ordine.*

In Ariminenſi Molendini 7. *Maji* 1638. coram Ghislerio, *num.* 1. *inter rec. p.* 8. *dec.* 38. *juncta dec.* coram Seraphin. *ſupra relat.* 559.

In Romana Salviani 13. *Aprilis* 1643. coram Cerro, *num.* 21. *inter rec. p.* 9. *dec.* 1667. *impreſſa etiam* poſt Merlin. *de pignor. dec.* 57. *in ordine.*

In Romana domus 29. *Maji* 1647. coram Peutingerio *poſt Labyrinth. credit.* Salgad. *dec.* 35. *num.* 10.

Ferentill. ad Burat. *ad dec.* 822. *litt. A. n.* 6. ubi quod ab hac diſtinctione non eſt recedendum in praxi.

Oliverius Beltramin, late *ad deciſ.* 529. S. M. Greg. *num.* 23.

75 Thomingi *deciſ.* 23. *num.* 4. & 14.

76 Ex feudiſtis Curt. Jun. *de feud. part.* 4. *princip. num.* 132. *verſ. ſecundum facit*, *fol. mihi* 283.

77 Jo. Thomas de Marinis *de gener.* & *qualit. feud. tit.* 3. *num.* 16. *circa princ.*

78 Intrigliol. *de feud. cent.* 1. *quæſt.* 10. *numer.* 78. *junct. num.* 81.

79 Puttius de Gregor. *omnino videndus de conceſſ. feud. p.* 3. *q.* 7. *num.* 16. 17. 50. & per totam quæſtionem; in qua profunde articulum diſcutit, ac reſolvit.

80 Mar. Giurb. *de ſucceſſ. feud.* §. 1. *gl.* 8. *n.* 45. *poſt med.* & §. 2. *gl.* 3. *n.* 30. *verſ. amplia primo*; *circa med.*

Prædictorum autem Doctorum nonnulli loquuntur in
111 emphyteuſi, quos tamen allegamus in propoſito feudi, eo
hortati principio, quod de emphyteuſi ad feudum, & e
converſo recte ducatur argumentum, gloſ. *in cap.* 1. *in ver-*
112 *bis aut utrumque an agnatus, vel filius defuncti.* Mantic. *de*
tacit. lib. 25. *tit.* 4. *nu.* 8. Cancer. *var. reſol. part.* 1. *c.* 12. *nu.* 2.
Carleval. *de judiciis, tit.* 3. *diſp.* 23. *n.* 29. *circa med.* Theſaur.
quæſt. forenſ. lib. 1. *quæſt.* 23. *num.* 3. Oddus *de reſtit. in integr.*
part. 2. *quæſt.* 98. *num.* 5. Fachin. *lib.* 1. *controv.* 79. *n.* 8. Urſell.
in exam. apum concluſ. 142. *num.* 66. innumeros allegat Intri-
gliol. *de feud. quæſt.* 12. *n.* 1. & *ſeqq.* inter quos multi teſtan-
tur de communi, *ubi num.* 6. id ea ratione cautum intelligit,
113 quia feudum, & emphyteuſis ſunt ejuſdem naturæ, ideoque
ut Iſernia, & alii ibidem afferunt *num* 8. inter ſe fraterni-
zant, & aſſimilantur, noviſſime Franciſcus de Amaya *in l.*
unica, Cod. ſi liberalitatis Imperialis ſocius ſine hærede deceſ-
ſerit, *lib.* 10. *n.* 16. unde dicimus quod feudum, & emphy-
teuſis iiſdem reguntur regulis, Surd. *de alim. tit.* 9. *q.* 10. *n.* 39.
Intrigliol. *d. quæſt.* 12. *num.* 9. niſi expreſſe contrarium jure
114 cautum reperiatur, Fontanell. *dec.* 281. *num.* 8. Fachin. *ubi*
ſupra, dict. nu. 8. adeout inter emphyteuſim, & feudum tan-
tam cognoverit familiaritatem, & cognationem, ut nihil
inter ipſa fore diſcriminis crediderit Speculat. ad id relatus
per Parlad. *in ſexquicent. quotid. differ. differ.* 71. *in princ.* &
comm. opin. tom. 1. *lib.* 5. *verbo emphyteuſis, verſ. magnam eſſe*

cognationem, ſic quod emphyteuta, & feudatarius omnino 115
æquiparentur, ſcotit Iſern. relatus per Put. *de reintegr. feud.*
cap. 105. *n.* 2. & *cap.* 207. *num. pariter* 2. & in puncto noſtræ
quæſtionis, quod recte arguatur ab emphyteuſi ad feudum
probant Galvao. *d. conſ.* 8. *nu.* 58. & Peregr. ſimiliter *conſ.* 8.
num. 29. *in primo*, quodque in ipſiſſima noſtra quæſtione
Doctores promiſcue allegari ſoleant, ſive loquantur de Em-
phyteuſi, ſive de feudo, teſtantur Michalor. *de fratr. d. c.* 38.
n. 22. *ante med. verſ.* & *quod dicitur*, *parte prima*, & bene
Galvan. mox relatus, *d. n.* 58.

Hinc dicimus quod Pater feudum acquirens erogatione 116
proprii æris cenſetur inveſtitus cum facultate, quod poſſit
de feudo teſtari, Gabriel. *comm. opin. d. lib.* 3. *de jure emphyt.*
concluſ. 2. *num.* 43. *juncto num.* 44.

Unde recte infertur feudum etiam ex pacto, & providen- 117
tia per Patrem pecunia acquiſitum, tamquam profectitium
imputari in legitimam juxta ſententiam Andreæ, quem
refert Rot. *in rec. part.* 1. *dec.* 703. *n.* 5. Bron. *conſ. feud.* 135.
verſic. quod ſi dicatur legitimum, Clar. §. *feudum*, *q.* 46. *nu.* 2.
dicens eſſe magis communem ſententiam, illamque fuiſſe de
mente Bart. Mangil. late *de imput. quæſt.* 37. *num.* 21. & *per*
totam, fuſe etiam Merlin. *de legitim. lib.* 2. *tit.* 1. *q.* 5. *nu.* 24.
cum ſeqq. Maria *de ſucceſſ. legal. part.* 1. *quæſt.* 25. *art.* 11. *n.* 26.
late Manzius, *de teſtam. tit.* 12. *quæſt.* 16. *n.* 10. *junct. num.* 17.
in fine.

Quibus attentis indubium eſſe conſtat præfatam ſenten- 118
tiam tot comprobatam ſuffragiis in judicando fore ample-
ctendam, quippe quia a receptiori, ac crebriori ſententia
minime recedendum, ad text. *in Inſtit. de hæred. inſt. in princ.*
ibi: *ſecundum plurium ſententias*, *in Jun.* ibi: *ſane crebrior*
apud Veteres opinio eſt, *de aſſ. Qu. eſt.* & *in l. athletas* 4. *in princ.*
ibi: & *generaliter ita omnes opinantur*, *de his qui not. infam.*
Barboſ. *in collect. ad cap. providentiam* 21. *n.* 8. *de off.* & *pot.*
jud. deleg. Thoming. *in puncto noſtra quæſt. dec.* 23. *num.* 14.
Porro quod a pluribus Sapientibus quæritur, facilius inveni-
tur, Bald. *in leg. juris ignorantiam* 6. *n.* 5. C. *qui admitti*,
& *acrius eſt multorum quam unius*, *vel alterius cujuſpiam*
quacumque de re judicium, ut ajebat Philoſophus, quem lau-
dat Thoming. *ubi ſupra*, ut proinde Summus Pontifex
in Clem. 1. §. *quod etiam de ſentent. excomm. integrum fore di-*
xerit judicium, *quod plurimorum ſententiis comprobatur*,
& eo maxime in caſu (ut in noſtro) in quo via inveniatur
qui contrariam ſecutus fuerit ſententiam, tunc enim ea DD.
opinio contradictorem non habens reputatur deciſio legis,
Surd. *dec.* 229. *num.* 36. Rot. *in recent. part.* 3. *tom.* 1. *deciſ.*
122. *num.* 16.

Multiplex autem pro ſubſtinenda hac Genitoris facultate 119
non ſolum prælegandi feudum ex pacto, & providentia
quæſitum titulo oneroſo (puta quando pro ingreſſu perſolve-
rit pecuniæ quantitatem, Rota relata per Fulgin. *de jur. em-* 120
phyteut. ſub tit. de contractibus emphyteuticis, *qu.* 24 *n.* 18.)
alieri ex filiis, ſed etiam alienandi in extraneos, adduci ſo-
let fundamentum, illud primo loco refert Surd. *d. conſ.* 305.
nu. 32. *circa fin.* quia ſcilicet non ita ſtricte proceditur in re-
bus acquiſitis ſudore, ac laboribus alicujus, ſicut in aliis, *ar-* 121
gument. eorum, *qua notantur in l. Ariſto* 18. & ibi gloſ. *in*
figuratione caſus, & *in verbis non contrah. de donat.* & *in*
l. 1. *C. de jur. dot.*

Secundam ferunt rationem, quia feudum emptum na- 122
turam ſapit allodialem, Borell. *de magiſtrat. edictis*, *lib.* 1.
cap. 2. *a num.* 79. Theſaur. *deciſ.* 146. *num.* 9. Surd. *conſ.* 427.
nu. 8. *in fin.* Burſat. *late conſ.* 4. *num.* 16. *verſic. cum feudum*,
Toſch. *litt. F. concluſ.* 186. *num.* 133. ubi teſtatur de magis
communi opinione, Menoch. *late conſ.* 489. *num.* 15. Cache-
ran. *conſ.* 38. *numer.* 27. ac computatur in ementis bona,
cenſeturque in ejus patrimonio, non obſtante quod ſit ex
pacto, Mart. *de ſucceſſ. legal. innumeros cumulans*, *par.* 3. *q.* 12. 123
art. 5. *numer.* 35. ideoque in eo non ſuccediter ex natura
feudi, ſed ex natura contractus, Bald. & alii relati *in conſ.* 1.
Horatii Jerutii *in Urbinatenſ. prætenſi feudi inter additiones*
ad deciſiones Vivii, *nu.* 11. *fol. mihi* 83. ac de illo judicatur 124
ſicut de cæteris bonis, quæ filius habet a Patre, Surd. *conſ.*
427. *n.* 8. *in fine*, idem Cacheran. *ſupra*, *nu.* 28. Grilenzonius
conſ. 144. *nu.* 15. & 16. Menoch. *ubi ſupra*, *num.* 18. Renſoer. 125
lib. 3. *conſ.* 11. *num.* 64. unde feudum emptionis titulo quæſi-
tum, dicitur magis contractus emptionis, quam gratuita
donatio, Jaſon. Aretin. Sylvan. Brun. Corn. Curt. Sen. & Jun.
Soccin. Bec. Clar. Gabriel, & Berous quos refert, & ſequitur
Burſat. *conſ.* 4 *num.* 15. adeout nulla queat conſiderari diffe- 126
rentia inter bona allodialia per Patrem acquiſita, de quibus
poteſt ad libitum diſponere, & feodalia, vel emphyteutica
quæſita re, & pecunia, niſi forte reſpectus, & favor Eccleſiæ

ſeu

ſeu Domini reſpective, qui ceſſat, quando res non exit de
comprehenſis in Inveſtitura, ut bene innuit Lancellott.
*inter conſ.ultim.volunt.deverſ.tom.2.conſ.48.n.10.circa med.
verſ. & habet hæc declaratio evidentem rationem, & æqui-
tatem*; de quo alibi late.

127 Tertium fundamentum ex eo educunt, quia ubi feudum
fuit ex Domini liberalitate conceſſum alicui, & filiis, filii
habere dicuntur tanquam quid adventitium a Domino
concedente, non a Patre ſtipulante, & conſequenter tolli
nequit, aut minui a ſolo Patre, DD. *in l.1.C.de bon.matern.*
Natta *conſ.503.num.3. & 4.* Gratian. *cap.554.num.20.* quan-
do vero ipſe Pater ſibi propria pecunia feudum quæſivit
etiam pro filiis, ipſi filii nihil habent a Principe concedente,
ſed omnia vera recognoſcunt a Patre, qui vel ſudores, vel
pretium, vel merita erogavit, Surd. *conſ.427.ſub n.12. verſ.3.
non reſiſtit*, Menoch. *conſ.158.num.69.* (dicens ſolidam, ac
urgentem rationem) & ut inquit Galvan. *mox citandus*
recognoſcunt magis ex marſupio accipientis tanquam quid
profectitium, ideoque poteſt Pater ad libitum revoca-
re conceſſionem, & in alium transferre, Bald. apud Natt.
conſ.475.num.11. verſ. ſeptimo adduco, & melius *numer.14.
verſ.nem dico, & conſ.503.num.3. & 4.* Gratian. *cap.405.
nu.12. 554.num.21. & 663.num.13. & 14.* Surd. *d.conſ.503.
num.36.* & melius *conſ.351.num.28. verſ.in propoſito autem*,
Cephal. *conſ.617.num.74. cum tribus ſequentib.* Galvan. *d.
conſ.8.nu.28.* Gratian. *cap.405. num.11. junct. numeris præ-
cedentibus*, & bene Menoch. *conſ.309. nu.19.* & poſt illos
Toudut. *quæſt.civil. cap.80.num.4.* & Urſel. *in exam. Ap.*
128 *concluſ.42.num.512.* quo tendit etiam lepida obſervatio
Iſerniæ, quam in propoſito laudat, & ſequitur Menoch.
d.conſ.309.num.18. & etiam adduxerat *conſ.161.num.10.
& 158. numer.70.* qua edocemur, quod feudum nume-
rato pretio acquiſitum pro ſe, & filiis, non cenſetur ex
pacto, & providentia dantis, & conſequenter dicendum
eſt nullum jus quæſitum fuiſſe filiis beneficio conceden-
tis, ſed totum dici debet ea providentia acquirentis, cui
tam quoad proprietatem, quam quoad uſumfructum quæ-
ſitum fuit, & qui propterea pro libito de eo diſponit, ut
inquit etiam Giurba *de ſucceſſ.feud. §.2. gloſſ.3.nu.30.verſ.
amplia primo*.

129 Poſtremum tandem fundamentum mox relato ſatis affi-
ne ab eo deducunt, quia quando Princeps aliquid concedit
Patri, ac filiis ſimul, ſi patris benemerita extant, vel eroga-
tio intervenit paternæ ſubſtantiæ, ſeu nulla comperta eſt
cauſa affectionis ipſius Principis erga filios, conceſſio illa
facta intelligitur contemplatione ſolius Patris, cui proinde
res in totum quæritur abſolute, Menoch. ſecutus Iſern. &
plures alios, quos affert *conſ.309.num.20.* laudatus a Caſtill.
quotid. contr. lib.4.cap.5. numer.37. Manzius *de teſtament.
quæſt.38.n.33. tit.12.* Sola *in novas conſtit. patriæ Ciſmont.
Rub. de alienat. bonor. feud. ante num.11. verſic. contempla-
tione vero*, ac propterea cum feudum Patris contemplatione
conceſſum, conceſſum etiam videatur ipſis filiis ejuſdem
contemplatione genitoris, qui pro illis in feudo ea pacto
fuit ſtipulatus, immo verius feudum ipſum a Patre provenire
130 cenſeatur, quaſi quod Dominus conceſſit filiis patris con-
templatione, pater ipſe videatur filiis donare uno actu oc-
cultato, ſicut poſt Bald. aliosque quamplures explicat Rovit.
ſuper pragmat.1.de Tit.ſeu inſcript.abuſ.num.70. illud idem
contrario ipſius patris judicio, & facto eis adimi non prohi-
betur, *d.l. filiæ a contrario ſenſu, Cod.famil.erciſc.* Galvan.
pluries allegatus *conſ.8.nu.37.* in hac enim materia potiſſi-
mum attenditur, cujus contemplatio fuerit habita in con-
131 tractu, ut is poſſit libere de bonis diſponere, Rot. in pun-
cto videnda coram Merlin. *dec.699.num.8.* & quando pru-
132 denter elicitur conceſſio facta favore acquirentis per ipſius
ſtipulationem pro filiis, nullum jus illis quæritur, cum ſti-
pulatio tunc intelligatur appoſita favore ſolius ſtipulatoris,
ut nempe ipſe queat feudum, vel emphyteuſim ſuæ relinque-
re poſteritati, nec ea redire debeant ad Dominum, Ybanne.
ad cap.18. lib.2. Covarr. *num.33. verſic. aut concedens*,
quæ pluribus ſimilibus confirmat Thoming. *dec.23. a n.8.
uſque ad* 12.

133 Immo ſecluſa etiam, aut non conſiderata præſtatione pecu-
niæ, quæ noſtro in caſu in acquiſitione Caleſtani intervenit,
adhuc ipſius D. Co. Camilli contemplatione conceſſum ſatis
probari videtur, eo ipſo quod non probatur conceſſum con-
templatione filiorum, Galvan. ubi ſupra n.38.

134 Noſtra autem in hypotheſi filios contemplatos omnino
ignoramus, cum quibus in acquiſitione hujus feudi nul-
lum negotium contractum eſt, ut inquit Petr. de Gregor.
quem in propoſito refert Cumias *in cap. ſi aliquem, verb.
antiquis, ſub n.182.* ubi e contra ſatis patera videtur ipſius
Comitis acquirentis unica conceſſum contemplatione, non 135
ſolum quia id in dubio præſumitur, ut poſt Craſſ. & Alciat.
probant idem Galvan. *dict.loco, num.39. junct.num. praced.*
Gratian. *cap.405. num.12.* Natta *conſ.475.num.12. verſic. 3.
adduco*, Thoming. *dec.23.numer.2. & 14.* vidend. quando 136
etiam non fuiſſet erogatum ullum pretium, Roſent. *de feud.
cap.9.membr.2. concluſ.66. num.49.* quam fuiſſe opinionem
Iſerniæ teſtatur Gabriel. *commun. opinion. de jur. emphyteut.
concluſ.2.num.8.* maxime quando neſcimus, quod præceſſe-
rint ulla filiorum merita, Ancharan. *conſ.143. num.3.* ſed 137
principaliter quia conceſſio feudi facta eſt pro Co. Camillo, 138
& filiis ſub nomine collectivo, minime expreſſis nomini-
bus propriis, ac individualibus filiorum, Giurb. *de ſucceſſ.
feud.§.2.gloſ.3.n.31. & n.94.* Tuſch. *lit.A.concl.439. nu.19.*
dicens poſt Caſtrenſ. quod iſta eſt veritas, Loffred. *conſ.52.
numer.1.* Galvan. *dict. conſ.8. nu.40.* Aldobrandin. *conſ.94.
num.45.* quod millies dixiſſe Andream inquit Joannes Tho-
mas de Mariois *de genere & qualit.feud.tit.3.num.16.verſic.
quid dicemus nos*, late Garſias Maſtrill. *in addit.* ad Petr. de
Gregor. *de conceſſ.feud.part.3. cap.7.litt.B.* alios refert poſt
gloſſam, quam dicit probatam, Galeot. *contrav.lib.2.contr.48.
n.43.* ubi reprobat Cannet. quem ait fere ſolum contra ſen-
tentem, & pluribus pariter bene firmat Caſtill. *dict.cap.5.
ante n.44.* & ad id clarus inter cæteros videtur locus Andr.
in c.1.§. & ſi bellum, n.10. circa fin. verſic. ſed illud loquitur, 139
juncta ibi Apoſtill. *in lit.T. & V. de alienat.feud.patern.* ubi
habet hæc verba, *Sed illud loquitur in feudo paterno, quod ipſe
Pater non quæſivit, hic Pater quæſivit, in quo alia ratio vide-
tur, ſcilicet quia videtur dari liberis, quando non nominantur,
patris contemplatione*, quod repetit *paulo ante num.12.* unde 140
Sola *ad Conſtitut. Sabaudiæ in commentariis ad novas Con-
ſtitutiones, rubric.de alien.bonor.feud.ſub n.9. verſ.quod ſi ve-
rior*, inquit, quod ſententia, quæ aſſerit Patrem prælegare
poſſe feudum novum ex pacto, & providentia præſertim pe-
cunia quæſitum, videtur indubitata, & ſi qui id negant, in
hoc ſenſu intelligendi, acquirentia ſcilicet non pro ſe, ac fi-
liis collective, ſed pro filiis nominatim vocatis.

Immo etiam a fortiori quando conceſſio non niſi acquiren- 141
tis contemplatione facta cenſetur, etiamſi de ipſis filiis facta
fuiſſet expreſſa mentio in Inveſtitura, adhuc ſi, credimus
Galvan. *dict.conſ.8.num.43.* dici poſſet ipſum acquirentem
reputari cauſam finalem, eique dumtaxat tribuendum feu-
dum, ita quod de eo poſſet diſponere in ipſorum filiorum 142
præjudicium, Afflict. vidend. *in cap.1. nu.10. verſic. pro ſolu-
tione, de alien. feud. pat.* ea ratione quia conſiderandum eſ-
ſet, non in quos dirigatur ſermo, ſed quorum contempla-
tione actus fuiſſet geſtus, *arg. tex. in l. ſervo legato 72. §. ſi
teſtator, de legat.1.* quod pariter ſenſit Menoch. *conſ. 309.
n.20. verſic. non enim*.

Cum ergo ex prædictis videatur ſatis difficile revocari 143
poſſe in controverſiam, quin prædictus acquirens titulo
præſertim oneroſo recte pro libito diſponat de feudo etiam
in extraneos, multo facilius admittendum videtur, & dubio
omni procul, quod queat in præjudicium filiorum feudi
formam mutare, Cumias *in cap. ſi aliquem, verbo antiquis
num.182.* quodque recte poſſit in eo favore alterius ex filiis 144
contemplatis in Inveſtitura primogenituram erigere, cum
primogenituræ erectio de natura ſua præjudicialis non cen-
ſeatur Inveſtituræ feudi ex pacto, & providentia, ut pluri-
bus quæſtione diſputata ad partes reſolvit Giurb. *dict.tract.
de ſucceſſ. feud. §.1. gloſ.8. n.43. junct. n.45. cum ſeqq.* pro-
bans auctoritate Decii, & Cephali, quod hujuſmodi ere-
ctio dicitur potius declaratio, quam immutatio Inveſtitu- 145
ræ, quod non negatur primo acquirenti, nec cæteri filii
ulla poſſunt querimonia proſequi proprium Genitorem,
qui cum reſpectu primi acquirentis nullum jus habeant, 146
nullum pariter ſibi factum præjudicium valent prætendere,
quod tunc ſolum illatum dicimus, ſi lucrum auferatur, 147
quod ſaltem ſit quaſi debitum, Giurb. *dict.§.1. & gloſ.8.n.52.*
ſic proprie dicitur præjudicium inferri habenti jus forma-
tum, & certum, ut inquit Cravet. penes eundem Giurb. *ibid.*
ubi etiam hac eadem ratione recte firmat, quod nedum pri- 148
mus acquirens, ſed etiam Princeps poteſt in jure quærendo
præjudicare, quia ſine dubio, ut ſupra innuimus, facilius 149
tollitur, quam jus quæſitum, unde præjudicium reſpectu
juris quærendi ſatis eſſe a remotis, & non conſiderabile
teſtantur Sarmien. Decian. Alba, & idem Cravett. quos in
propoſito refert Giurb. *num.53.* quæ pluribus exornat Mart.
de ſucceſſ.legal.p.quæſt.23. art.3. n.47. cum ſeqq. quare cum
primus acquirens hanc habeat facultatem, uti poteſt jure
ſuo, eſto in conſequentiam aliquibus damnum, aut præju- 150
dicium

dicium ſubſequatur, optime in propoſito Ger. Spin. *conſ.* 16.
n. 76. *junctis ſeqq.*

151 Hoc autem promptiori animo admittendum in feudo
juriſdictionem habente ſuadet legalis non ſolum, ſed
etiam politica ratio:

Tum propter ejuſdem juriſdictionis naturam,
Tum propter intereſſe Reipublicæ,
Tum propter ſubditorum utilitatem,
Tum denique propter directi Domini peculiare ſer-
vitium.

152 Juriſdictionis inquam naturam, quæ indiviſibilis eſt,
qualem eam agnoverunt Bart. Bald. aliique innumeri pe-
nes Giurb. *de ſucceſſ. feudal. gloſſ.* 8. *num.* 62.

153 Intereſſe Reipublicæ, cum melius ab uno, quam a plu-
ribus Imperii regantur habenæ, *l.* 2. *§. noviſſime, de origin. jur.*
ibi, *Noviſſime ſicut ad pauciores juris conſtituendi via tran-
ſiſſe, ipſis rebus dictantibus, videbatur: per partes evenit, ut
eſſet neceſſe Reipublicæ per unum conſuli.* Giurb. innumeros
referens ubi ſupra, Mart. *de ſucceſſ. legal. dict. quæſt.* 23. *art.* 3.
154 *num.* 40. bene Buccafer. *conſ.* 2. *num.* 1. ejuſdemque Reipu-
155 blicæ intereſt ſplendorem familiarum Vaſſallorum conſer-
vari, ac augeri, D. Conſiliarius Altograd. *ſæpius laudata
contr.* 1. *num.* 67. quorum equidem familiaris ſplendor, di-
gnitas, ac memoria labefactatur, atque corrumpitur ea
diviſione bonorum, nam juxta Divinum Oraculum, *Omne
Regnum in ſe diviſum deſolabitur, Lucæ* 11. & ut ajebat Phi-
loſophus, dualitas omnis ad deſtructionem ordinatur ſub-
jecti, unitas ad conſervationem, D. Altograd. *ibidem,
num* 48. Ambroſius de Vignate, Jacobin. a Sancto Georg.
& Chriſtophorus de Nicellia *in eorum conſilio in fin. inter
conſilia feudalia diverſ.* 47. *in ordine*, Cephal. *conſ.* 12. *n.* 23.
Caſtrenſ. *conſ.* 179. *num.* 3. *verſic. vel melius, per.* 1. Peregrin.
conſ. 10. *num.* 5. *in* 1. & recte Becc. *conſ.* 56. *num.* 34. nec enim
tam pingue eſt patrimonium, quod multiplici diviſione
non reducatur ad minimum, D. Altograd. *ſupra, num.* 85. ut
proinde præcipuus finis erectionis primogeniturarum exi-
ſtimetur familiarum dignitas, & conſervatio, D. Altograd.
ibid. num. 49.

156 Subditorum vero utilitatem, quia regulariter ſegnius per
plures negotia expediuntur, Becc. *d. conſ.* 56. *n.* 34. quia popu-
lis utilius eſt ab uno regi, quam a pluribus pro ſervitii, ac
onerum præſtatione gravari, D. Altograd. *loc. cit. num.* 68. *&
numer.* 85. ubi quod infelices ſubditi gravius Dominorum
157 egeſtate pulſantur, quam incurſionibus hoſtium, quia de-
nique ſæpius in populorum regimine per plures acto de fa-
cili oriuntur in ſubditorum perniciem diſcordiæ, ad text. *in
158 l. cum pacta* 79. *§. dulciſſ. de legat.* 2. Cephal. *d. conſ.* 12. *n.* 23.
& Caſtrenſ. pariter *ubi ſupra*, quod eleganti declamatione
proſequebatur Lucan. *in* 1. penes Intrigliol. *quæſt.* 39. *n.* 154.
ſic inquiens:

Nulla fides Regni sociis, omniſque poteſtas
Impatiens conſortis erit, nec gentibus ullis
Credite, nec longe fatorum exempla petantur.
Fraterno primi maduerunt ſanguine muri.

159 quæ quidem diſcors Regnantium multitudo Regnorum
etiam operatur excidia, juxta illud Saluſtii *in Bello Jugurt.
circa princ. verſ. equidem concordia res parvæ creſcunt, di-
ſcordia maximæ dilabuntur* unde ſummopere nnaiam Prin-
cipum pluralitatem quamplurimis probat idem Becc. *loco
mox relato*, ac Cephal. *conſ.* 694. *n.* 15. *cum ſeqq.*

160 Peculiare tandem Domini intereſſe, quia ea unitate
ſervitii præſtatio gratior, & utilior redditur, cum Principi
161 interſit unicum potius divitem habere Vaſſallum, quam
plures pauperes, ejuſque Majeſtas eo magis effulgeat, quo
162 nobiliores ſubditos habet, imo per feudi individuitatem
ſervitium ipſum melius conſervatur, quemadmodum mi-
nutatim diviſo obſequio ipſe Dominus eodem forte penitus
fraudaretur, ut ſingillatim erudite probat idem D. Alto-
grad. *ſupra, n.* 50. *cum ſeqq.*

163 Quamobrem cum agatur de diſpoſitione concernente
nedum privatum familiæ, ſed publicum etiam bonum Rei-
publicæ, Principis, ſubditorum, nulla patitur ratio, quin
dicamus eam valere, ut in hujuſmodi Articulo concludit
164 Buccaferrus *d. conſ.* 2. *num.* 2. Porro Vaſſallus poteſt feudi
conditionem meliorem facere, ut jure feudali cautum pro-
bat Cephal. *conſ.* 694. *n.* 14.

165 His autem pro vera Articuli reſolutione excitatis funda-
mentis, ſupereſt ut contraria, quæ ab initio tulimus, ex
adverſo diluantur.

166 Ad primum enim ſuper jure ad feudum quæſito ex pater-
na ſtipulatione reſpondemus, quod cum hoc jus proveniat
a Patre acquiſitore, reputatur eidem quæri ex quadam do-
natione, quæ tanquam facta filiis exiſtentibus in ſua pote-
ſtate, per ſolam pœnitentiam revocatur, juxta ſuperius
allata jura, & tradita per Surd. *conſ.* 305. *ſub num.* 39. *ver-
ſic. non igitur repugnat.*

Reſpondetur ſecundo, quod jus illud eſt profectitium, ut 167
ſuperius pluribus comprobatum, ideoque totum quæſitum
Patri, ac propterea revocabile, Galvan. *dict. conſ.* 8. *ſub
num.* 68. *verſic. quod utrumque reſpondetur*, Thuming. *dec.*
23. *n num.* 8.

Tertio quod vere potius dici debet jus quærendum, quod 168
proinde facilius tollitur, vel ſi quæſitum, conditionale,
patre ſcilicet in eadem voluntate perſeverante, idem Gal-
van. ubi ſupra paulo ante *num.* 59.

Ad illud vero quod quæratur filio utilis actio ex paterna 169
ſtipulatione, & jus quod nobis quæſitum eſt ſine facto no-
ſtro nobis ipſis tolli nequeat, reſpondet Natt. *conſ.* 501.
n. 22. quod jus ſolum quæritur in ſpe, ideoque faciliime
amiſſibile, & latius etiam ſatisfacit Thuming. *dec.* 23. *n.* 13.
videnđ.

Doctrinam Bartoli *in l. ut jusjurandi, & in objectis con-* 170
ſiliis non difficile evadimus, ideo enim Bartolus ſtatuit
filiam inſtitutam in re certa non excludi a portione bono-
rum emphyteuticorum, quia non apparebat clare de ipſius
patris voluntate, quod ſcilicet ipſam vellet excluſam a bo-
nis emphyteuticis, quæ pater acquirens fuerat ſtipulatus
etiam pro filiabus, eo ſolum quod filiam in re certa inſti-
tuerat, Natt. *conſ.* 475. *num.* 14. *poſt med. verſ. ſupereſt modo
ut ad contraria, &* 501. *num.* 23. utrobique ſubjungens, quod
licet Bart. *ibid.* adducat duo fundamenta etiam adverſus
poteſtatem patrie prælegandi emphyteuſim, vel feudum, ea
tamen non concludunt, nam textus *in c.* 1. *de ſucceſſione feu-
di*, intelligitur patre alienante feudum in extraneum, vel de
patre etiam prælegante feudum antiquum ad favorem
unius ex filiis, cæteris neglectis æque vocatis, text. vero
in l. ſi cum dotem, loquitur in dote, cujus præcipuum eſt,
& ſpeciale, ut jus quæratur irrevocabile, ſicuti ſupra no-
vimus *verſ. & quidem ſi ex ſtipulatione*.

Demum ad id quod dicitur de Domini præjudicio 171
reſpondet Natta *conſ.* 473. *paulo ante num.* 16. *verſic. & ad
illam rationem*, Primo, quod, cum feudum præſertim titu-
lo oneroſo quæſitum fuerit conceſſum Patris contempla-
tione, & non filiorum, Dominus veriſimiliter illud con-
ceſſiſſet patri ſtipulanti etiam pro uno tantum filio, quod
per quam diſerte liquet ex ſupplici libello, de quo in The-
mate ibi, *Di più ſupplico l'A. V. di concedergli che poſſa, ſe
così gli parerà, erigere una primogenitura in detto feudo, e
preferire li ſuoi deſcendenti Primogeniti à gl' altri ſuoi de-
ſcendenti con ordine ſucceſſivo, & in quella forma, e modo
che ſtimerà bene, ſenza che li ſecondogeniti, & altri habbino
alcuna ragione di contradire alla detta primogenitura, &c.*
unde ex quo fuiſſet impetratus a Domino ſi poſtulaſſet, ex
ipſius interpretata mente admitti debet. Secundo reſpon- 172
det, quod cum ſtipulatio intelligatur ſecundum naturam
contractus, ſuper quo interponitur, & cum ſit de natura
feudi novi quæſiti maxime titulo oneroſo, quod nullum jus
ſaltem irrevocabile quæratur filiis, ſed ſit in facultate
Genitoris acquirentis eligendi alterum ex illis, id ipſum
videtur tacite inter partes conventum, unde nequeat Do-
minus conquæri, quod non omnes filii ſuccedant, quæ
pluribus exornat Natta videndus *ubi ſupra, nu.* 17. adinſtar 173
verborum generalium, quæ reſtringuntur ad ea, quæ ſunt
de natura rerum in contractu deductarum, ut *ibidem*
pendit ipſe Natta, latius idem comprobatur a Curino
in Reſp. edito inter conſ. Venturin. 43. *in ordine*, *nu.* 61. qui
pariter poſt Innocent. Butr. & Bald. eadem confirmat
exemplo promiſſionis non revocandi appoſita in donatione
cauſa mortis, quam quidem intelligi indicat, ut ſupra
monuimus, niſi donantem pœniteat ſecundum ipſius dona-
tionis naturam, quæ itidem aſſumpſiſſe videtur Cyriac. 174
controv. 189. *a num.* 27. At hoc Domini præjudicium, ac in-
tereſſe fuſius in peculiari articulo de conſenſu ejuſdem Do-
mini diſcutietur.

Ad evitandas vero auctoritates Doctorum, qui ex ad- 175
verſo ferri poſſent, diſtinguere oportet, an ſermo illorum
ſit in feudo antiquo, an novo, an de alienatione facta in
extraneum, an vero in comprehenſum, an a primo acqui-
rente, an vero ab eo qui jure ſucceſſionis poſſedit, an ab ac-
quirente gratis, ac benevolentia Domini, an vero ab acqui-
rente re, pecunia, vel meritis: nam certe, ut inquit Menoch.
conſ. 161. *n.* 6. quotquot ex adverſo allegari poſſunt, loquun-
tur in feudo gratis conceſſo, vel loquuntur quando diſpoſitio
eſſet facta extra familiam contemplatam in Inveſtitura,
uno

Digitized by Google

non vero quando facta fuiſſet in comprehenſum, nam aliud eſt quod primus acquirens pro ſe, & filiis nequeat de feudo extra filios diſponere, aliud quod ipſum feudum nequeat repudiare, vel refutare, ita quod omnes filii excludantur, aliud vero quod uni tantum ex filiis aſſignetur, multa enim permittuntur in parte, quæ in toto prohiberentur, ad text.
176 *in l. ſed & ſi hoc 61.* ubi Bart. *§. final. de condict. & demonſtr. & in l. in hoc judicium 14. §. convenit com. divid.* Natt. *conſ.* 475. *n.* 17. *verſic. nam non quæritur, & conſ.* 501. *n.* 25. Bec. *conſ.* 56. *n.* 42. late exornans, vel tandem loquuntur in acquiſitione facta pro ſe, & filiis proprio nomine nuncupatis, ut ſi dictum eſſet pro ſe, ac Dominico filio, juxta exemplum relatum per Toſch. *lit. A. allegata concluſ.* 439. *num.* 19. cum aliis ſuperius relatis *verſ. noſtra autem in hypotheſi.* Docto-
177 rum ſiquidem deciſiones contrariæ, quæ diverſæ a propoſito Articulo non efficiunt, quæ generales diſtinguendæ, conciliandæque incertæ.
178 Nec *conſilium* 8. Peregrini *in primo*, quod rulimus in oppoſitum, videtur urgere, quia loquitur in caſu, quo in præjudicium vocatorum facta fuerat refutatio in manibus Domini; *ibidem* enim Peregrinus fatetur primo, quod ubi feudum fuiſſet quæſitum titulo oneroſo, indubitata profecto res eſſet (ut ipſe loquitur *ibidem*, *n.* 23.) quod poſſet prælegari uni ex filiis, *& num.* 49. quo loci reſpondet ad Doctores, quos pro contraria parte allegarat, ſubſtinentes quod pater poteſt prælegare feudum ex pacto uni ex filiis, excluſis cæteris, reſpondet, inquam, aliud eſſe refutare feudum Domino, vel extraneo, aliud cedere uni ex filiis; hoc enim caſu dici poteſt, quod feudum remaneat in filiis, & in ſanguine, licet non in omnibus, quod dicit tolerari in jure (ut nos etiam verſiculo præcedenti ſupra tetigimus) ac probat primo in jure libertorum *adducta l.* 1. *& tot. tit. de aſſignand. libert.* ſecundo in lucris dotalibus *ex l. fœminæ, in princ. C. de ſecund. nupt.* & demum ex generali principio ſuperius etiam allato, quod in parte quandoque con-
179 ceditur, quod in univerſum prohibetur, quæ ſatis in propoſito confirmari queunt ex eo quod videmus in donatione facta alicui, & ejus filiis, qua licet donatarius nequeat omnes filios privare, ut ſupra etiam innuimus, recte tamen
180 in illa poteſt unum ex filiis meliorare, ſeu inter ipſos inæqualiter eam diſtribuere, ut poſt diſputatam quæſtionem ad partes, & longa, accuratiſſima ſerie relatos hinc inde Doctores, doctis etiam argumentis in feudo, ac emphyteuſi ex pacto, & providentia, clarum relinquit Joannes Sotomayor, *lib.* 4. *quotid. controv. c.* 5. videndus *a n.* 15. *uſque ad nu.* 48. *& lib.* 5. *cap.* 68. *per totum.*

ARTICULUS TERTIUS.

An primus Inveſtitus in feudo empto non a Domino, ſed a Vaſſallo, etiam poſt recurſum habitum ad Dominum pro neceſſaria Inveſtitura, dici debeat acquirens titulo oneroſo, an potius lucrativo ad effectum dijudicandæ in eo facultatis diſponendi, vel non de feudo hoc pacto quæſito?

Feruntur hac occaſione nonnulli §. §. ſupplicis libelli, qui eſſe dicitur loco Inveſtituræ, ac de eorum genuino ſenſu opportune diſceptatur.

Penditur Conſ. 55. Belloni Junioris.

SUMMARIUM.

1 *Potiſſima difficultas petita ex recurſu per D. Co. Camillum ad Sereniſſimum directum Dominum pro erectione feudi in Comitatum juxta ratiocinium* Bell. Jun. *conſ.* 55.
2 *Animadvertitur Bellonum conſulere in caſu oppoſito.*
3 *Maximum diſcrimen inter caſum Belloni, & hypotheſim noſtram.*
4 *Prima diſcriminis ratio ducitur ex Domini præjudicio.*
5 *Clauſula Juris Francorum operatur, ut primogeniti tantum ſuccedant.*
6 *Secunda diſparitatis ratio ea allegatur, quia Dominus concedendo Inveſtituram feudi ſimplicis videtur ſolum habuiſſe in contemplatione primum inveſtitum, quando vero feudum conceſſum eſt cum clauſula juris Francorum, Dominus eſt, qui præfigit formam ſucceſſionis ſpecialiter obſervandam, & n. ſeqq.*
7 *Feudum ex pacto, ſola juris communis diſpoſitione attenta, ad omnes filios æqualiter tranſit.*
9 *Locus Petri de Gregorio probans allatam diſparitatem.*
10 *Primus feudi acquiſitor, licet poſſit alterare formam feudi ſimplicis ex pacto conceſſi pro ſe, & liberis, non tamen poteſt alterare formam in præjudicium primogeniti, ſi conceſſum pro ſe, & filiis primogenitis.*
11 *Laudatur Bellon. Jun.*
12 *Verior, ac receptior eſt apud Feudiſtas ſententia, primum feudi acquiſitorem etiam cum clauſula juris Francorum, ſeu cum expreſſa primogenituræ erectione non ligari forma, ſed ad illud vocare poſſe omnes filios in præjudicium primogeniti.*
13 *Sicuti primus acquirens poteſt in feudo novo primogenituram conſtituere, ita & conſtitutam alterare.*
14 *Maxime quando feudum quæſitum eſt titulo oneroſo.*
15 *Et tunc ſine dubio quando primogenitus primi acquiſitoris tempore conceſſionis, aut mutationis formæ extitiſſet in poteſtate Patris.*
16 *Auctoritates per Bellon. pro contraria ſententia allegata aſſumptum non probant, & num. ſequent. uſque ad* 24.
17 *Non valet Argumentum a feudo ad Majoratum.*
18 *Regulæ feudales non recte aptantur Majoratibus Hiſpaniæ.*
19 *Tunc ſolum a jure Cæſareo ad conſuetudines feudales ducitur Argumentum, quando ex decidi nequeunt ex Sanctionibus juris feudalis.*
20 *Feudalis materia ſuis ſpecialibus legibus regitur.*
21 *Majoratus Hiſpani irrevocabiles ſunt, attenta cenſura legis peculiaris illius Regni.*
23 *Doctori, qui ſibi contradicit credendum non eſt.*
24 *Quando jus alicui quæſitum ex diſpoſitione, & facto alterius eidem invito auferri poſſit remiſſive.*
25 *Quando Primogenitura conſtituta non eſt a Patre, ſed a Principe ex mera gratia, nequit Pater primogenito præjudicium inferre.*
26 *Nequit Pater diſponere de feudo in præjudicium filiorum, ſi gratis conceſſum.*
27 *Primogenitura, etſi conſtituta in feudo emptitio, provenit ex beneficio Patris.*
Contra tamen, num. 28. *cum ſeqq.*
29 *Feudum, poſt erectam a Principe primogenituram, & poſtquam erectum eſt in comitatum, mutaſſe cenſetur primævam naturam.*
30 *Feudum quatenus eſt feudum Comitatus dici nequit profectum a Patre.*
31 *Pater non tribuit dignitatem Comitatus, ſed Princeps.*
32 *Extende etiamſi feudum ſit emptitium.*
33 *Non conſideratur res, quæ in Comitatum erigitur, ſed ipſa erectio, ad dignoſcendum a quonam feudum proficiſcatur.*
34 *Licet res foret allodialis, poſtquam erecta eſt in primogenituram, vel Comitatum a Principe, primogeniti non a Patre, ſed ab ipſo Principe jus habere dicuntur.*
35 *Occurritur mox relatis ratiociniis Belloni, & examinantur ſingulæ auctoritates Doctorum ab eo latorum, & num. ſeq. uſque ad* 45.
46 *Feudum propter minimam qualitatem de novo per Dominum ſuperadditam, dum maneat in eadem linea, in qua erat antiquum, non evadit abſolute novum.*
47 *Nova Feudi Inveſtitura antiquæ non derogat, ſed prima intellectum præſtat ad aliam.*
48 *Probatur in feudo controverſo Caleſtani nullam de novo factam erectionem in Comitatum, & num.* 53.
49 *Dictio* (jam) *importat actus perfectionem in præterito tempore.*
50 *Feudatarius recurſum habens ad Principem, ac declarans ſe velle feudum ab eo recognoſcere, cenſetur illud tacite in ejus manibus refutare, ut ſibi de novo concederet.*
Intellige tamen ut num. 52. *cum ſeqq.*
51 *Recipiens rem propriam in feudum, vel emphyteuſim videtur illam Domino donare, & brevi manu rurſus ab eo recipere.*
54 *Ut feudatarius per recurſum ad Principem ob erectionem feudi in comitatum cenſeatur tacite illud refutare, duo requiruntur, primum ſcilicet quod ſucceſſive concedatur ſub forma a prima diverſa, & quod conceſſio fiat de novo, hoc eſt poſt perfectam acquiſitionem jam factam.*
55 *D. Co. Camillum habuiſſe recurſum ad Sereniſſimum directum Dominum pro ſolo aſſenſu, ac Inveſtitura cum clauſulis conſuetis, probatur ex precibus per eum porrectis.*
56 *Ex præmio finalis intentio deprehenditur.*

57 *Vel*

57 *Vel falſa opinio primum feudi acquirentem titulo oneroſo poſſe de feudo diſponere, vel quod recurſus ad Principem pro Inveſtitura, eaque obtentu cum clauſulis conſuetis non præſtent impedimentum, quin ipſo primus acquirens ſua uti queat facultate.*

58 *Opinio quod primus acquirens poſſit de feudo titulo oneroſo quæſito diſponere, procedit non ſolum in acquiſitione facta a Principe, ſed etiam in acquiſitione facta a Vaſſallo, & latius ex profeſſo num. 80. cum ſeqq.*

59 *Vaſſallus prior alienare nequit non reſervato Domini aſſenſu.*

60 *Feudatarius acquirens nequit ullo pacto omittere recurſum ad Dominum pro obtinenda Inveſtitura, & n. 62. cum ſeq.*

61 *Æquum non eſt, quod ubi integrum feudi pretium fuit a Vaſſallo erogatum Vaſſallo priori, iterum idem pretium Domino perſolvatur.*

63 *Onus potiſſimum feudatarii eſt fidelitatis juramentum præſtare.*

64 *Adeout ſi negligat per annum, & diem, amittat feudum.*

65 *Vis, & ſubſtantia feudi eſt fidelitas.*

66 *Feudatarius tenetur Dominum recognoſcere.*

67 *Item emphyteuta toties quoties fuerit requiſitus.*

68 *Feudatarius tenetur petere inveſtituram, & num. ſeqq. uſque ad 72.*

69 *Licet aliqua jura diſponerent feuda ſola Inveſtitura acquiri, poſtea jure cautum fuit, quod etiam acquiri poſſent ſucceſſione, dummodo ſequatur Inveſtitura.*

70 *Inveſtitura nil aliud eſt, quam apprehenſio poſſeſſionis feudi.*

72 *Feudum emptum eſt verum feudum, ac regulari debet ſecundum omnes leges, & conſuetudines feudales.*

73 *Feudi definitio.*

74 *Feudum nuncupatur beneficium, eo quod natura ſua procedat ex benevolentia dantis.*

75 *Licet fuerit integrum pretium priori Vaſſallo erogatum, adhuc quomodo cenſeri poſſit proceſſiſſe ex Domini munificentia, & num. ſeqq.*

76 *Sua omnia Princeps facit, quibus ſuam impartitur auctoritatem.*

78 *Feudum dicitur acquiſitum titulo oneroſo, & non lucrativo, quando acquirens numeravit pretium.*

79 *Filii acquirentis titulo oneroſo vere dicuntur habere a Patre, non a Domino.*

82 *Sive feudum emptum ſit a Domino, ſive ab alio cum Domini aſſenſu, ſemper dicitur profectitium.*

83 *Feudum etiam emptum ab alio Vaſſallo dici nequit quod habeatur ex concedentis beneficio.*

84 *Dominus conſentiendo alienationi feudi nihil tribuit de ſuo, ſed cum poſſet actum impedire denegando conſenſum, præbendo tollit obſtaculum, & num. 86.*

85 *Dominus præbendo aſſenſum alienationi feudi factæ a Vaſſallo perficit actum, res tamen haberi dicitur a priori Vaſſallo.*

86 *Niſi præter aſſenſum ipſe Dominus ſpecialiter promiſiſſet obſervare, vel manutenere feudum.*

88 *Venturin. conſ. 37. num. 62. credidit feudum a Vaſſallo quæſitum, Domino aſſentiente, dici non poſſe acquiſitum titulo oneroſo.*
Contrarium tamen eſt verius, ut numeris ſequentibus junctis, num. 80. & 81.

89 *In quo ſenſu Roſenthal in Synopſi feudali c. 7. concl. 34. a Venturin. allegatus loquatur, & nu. ſeqq.*

91 *Fœmina non ſuccedit in feudo emptitio, & pro vera admiſſa contraria opinione, id ſolum concedenda eſſet in feudo empto a Domino.*

92 *Pro excluſione fœminæ a feudali ſucceſſione omnis interpretatio ſumenda eſt.*

93 *Natura feudi repugnat, quod fœmina admittatur ad feudum.*

94 *Venturini, ut aliorum opinio quod feudum emptum a Vaſſallo, Domino aſſentiente, dici nequeat quæſitum titulo oneroſo, eſt forte vera, quando in quæſtione eſt Domini præjudicium, & num. 95.*

96 *Fieret præjudicium Domino, fœmina admiſſa in feudo, ſub prætextu quod fuiſſet emptum.*

97 *Inter cætera Vaſſalli munera, quæ tenetur Domino exhibere, numerantur ſervitia militaria, conſilium, voti conſtantia, taciturnitas, & inceſſentia ad perſonale ſervitium.*

98 *Venturinus commendatur.*

99 *D. I. C. Recchini digna mentio.*

100 *Innuitur D. Co. Camillum non ſolum integra erogatione pretii facta prioribus Vaſſallis acquiſiviſſe feudum, ſed titulo pariter oneroſo fuiſſe aſſecutum aſſenſum Domini, & num. 118.*

101 *Exponuntur nonnulli paragraphi ſupplicis libelli, ex quibus videtur D. Comitem voluiſſe omnino recognoſcere feudum a Sereniſſimo directo Domino. Intellige tamen ut n. 102. cum ſeq. uſque ad n. 118.*

103 *Etiamſi in Inveſtitura feudi empti ab alio Vaſſallo exponeret directus Dominus, quod feudum de novo concederet, adhuc neglecto verborum cortice intelligeretur conceſſiſſe ſolum aſſenſum.*

104 *Si Princeps in inveſtitura feudi empti utatur verbo (indulgemus) ſeu (donamus) vel ſimilibus, adhuc feudum intelligitur quæſitum per contractum, non ex Domini privilegio.*

205 *In feudo novo valet tranſactio facta per acquirentem, non obſtante quod legerentur in Inveſtitura verba, in Comitatum erigimus, conferimus, & donamus.*

208 *Quando etiam a principio ipſum feudum vere conſtituitur a Domino, & ab eo utile dominium transfertur in Patrem, adhuc feudum deſcendit non a ſolo Domino abſolute, ſed mediante Patris contractu, ac propterea quoad filios videtur profectitium.*
Intellige tamen, ut num. 109.

110 *Quando prætenderetur D. Co. Camillum a Sereniſſimo directo Domino aliquid aſſecutum præter conſenſum, certe non aliud, quam benignum indultum, quod ipſe D. Comes, ejuſque filii, ac deſcendentes denominarentur Comites.*

111 *Plurimum differt ipſum corpus feudi ab ejuſdem Titulo, ſeu dignitate.*

112 *Quamvis de feudo empto a communi Patre teneatur primogenitus dare ſecundogenitis partem pretii, non tamen tenetur dare partem pecuniæ, cum qua Titulus fuit emptus.*

113 *An in contributione pretii, quam facit primogenitus ſuccedens in feudo novo, habenda ſit ratio dignitatis feudo adjectæ.*

114 *Aliud eſt feudum, aliud dignitas, quæ licet dici debeat conceſſa a Principe, feudum remanet in ſui natura novi, emptitii, & oneroſi.*

115 *Separari poteſt Principis nomen a Principatu, illudque retineri, licet hic penes extraneos reſideat.*

116 *Denominatio, titulus, & dignitas Principis deferri potius videntur jure ſanguinis, quam hæreditario.*

119 *Quando Domino pene ignota eſt filiorum perſona, etiamſi feudi conceſſio tota tribueretur Domini concedenti, adhuc præſumendum eſt, quod illos vocaverit contemplatione genitoris, ac propterea jus filiorum quæſitum ex Domini vocatione reputaretur profectitium.*

120 *Procuratorem conſtitutum a D. Co. Camillo pro acquiſitione feudi exceſſiſſe fines mandati.*

121 *Poſtremus ſecundus libellus, qui eſt loco Inveſtituræ, eſt omnino relativus ad primas preces, & ad Inſtrumentum acquiſitionis feudi.*

122 *In prioribus precibus petitur facultas vendendi feudum D. Co. Camillo pro ſe, ejuſque filiis, & deſcendentibus, & quibus dederit.*

123 *Virtute clauſulæ (& quibus dederit) competit inveſtito facultas alienandi feudum etiam in extraneos quocumque titulo, ſive inter vivos, ſive in ultima voluntate etiam Domino irrequiſito, maxime in primo acquirente.*

124 *Clauſula (& quibus dederit) æquiparatur clauſulæ, pro ſe, ejuſq; hæredibus, & deſcendentibus quibuſcumque.*

125 *Licet juxta Civiliſtarum doctrinam clauſula, & quibus dederit, ita intelligenda, ut alienatio fieri poſſit in ſanguine conjunctos, reſolvendo tamen quæſtiones per terminos feudiſtarum, per hanc clauſulam data eſt facultas ita alienandi in quoslibet, ut etiam feuda dari poſſint in allodium.*

126 *In Inſtrumento acquiſitionis feudi Celeſtani nullum verbum de filiis, & deſcendentibus, ſed potius appoſitam ſtipulationem pro hæredibus.*

127 *Clauſula cæterata poſt verbum (ſtipulanti) vel (acceptanti) extenditur pro ſe, ejuſque hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque.*

128 *Item poſt verbum (præſenti)*

129 *Item & poſt verba (pro ſe)*

130 *Feuda ubi expreſſe non loquatur acquiſita pro filiis vel*

filiis,

Google

filiis, præſumuntur acquiſita pro filiis uti hæredibus.

131 *Clauſulæ (ſi ita ſibi placuerit) & (in ea forma, & modo quo ſibi videbitur) appoſitæ in ſecundo ſupplici libello vim Inveſtituræ habente æquivalent clauſulæ (quibus dederit.)*

132 *Etiam ad effectum liberæ facultatis diſponendi de feudo.*

133 *Saltem in comprehenſos in Inveſtitura.*

134 *Bellonus quatenus ſumeretur in ſenſu nobis contrario, notandus eſſet de Palinodia.*

135 *Declamatio Marzæ adverſus fidem conſulentium noſtri temporis.*

136 *Series facti, & exitus controverſiæ, in qua patrocinium præſtitit Bellonus objectato conſ. 55.*

137 *D. Co. Camillus antequam ultimum conderet elogium conſuluit D. Advocatum de Luca, ut ſibi candide pro veritate exponeret, numquid poſſet de feudo controverſo diſponere.*

138 *Non habenda ratio de reſponſo, ſeu Conſilio Doctoris, contra quem judicatum fuit.*

139 *Orificius olim Præſes Neapolitani Senatus conſueverat dicere allegantibus ſibi conſilia, quod voluiſſet videre ſententias ſuper iis latas.*

140 *Exempla magnorum Tribunalium plurimum attendenda pro deciſionibus cauſarum.*

1 VEra dabitur ex adverſo in ſuperiori Articulo allata concluſio tot Doctorum votis commendata, tot Tribunalium probata ſuffragiis, quod primus acquirens titulo oneroſo pro arbitrio ſuo de feudo, vel emphyteuſi ex pacto recta diſponat, ſecus vero in feudo, vel emphyteuſi quæſita titulo lucrativo ex benefica Domini munificentia, imo forſan hinc Domini Actores præſentem altercationem enodari contendent eorum favore, ſi enim feudum Caſellani fuiſſet talictum in ſimplicibus terminis emptionis, & in priſtina ſui natura, utique negari non poſſet, quin cenſeretur ab acquirente proveniſſe, qui proinde de eo tanquam profectitio, & ex ſua providentia acquiſito, potuiſſet libere diſponere: verum poſtquam ad Sereniſſimum Directum Dominum recurſum habuit D. Comes ſupplex rogando pro erectione in Comitatum his verbis, quæ in ejus ſupplici libello leguntur: *Reſta al detto Cavaglier Camillo Taraſconi di ſupplicarla per pienamente godere della gratia concedutagli, come humilmente la ſupplica, di reſtar ſervita per effetto della ſua benignità di confirmare, e concedergli ſucceſſivamente in feudo di Contea eretto, e come ſopra, qual habbia la natura di feudo antico, nobile, e gentile, & unito al detto Cavaglier Camillo per li ſuoi figliuoli deſcendenti maſchi legitimi e naturali, nati, e procreati, e che naſceranno, e ſaranno procreati di legitimo matrimonio in infinito li detti luoghi, e feudo di Caleſtano &c.* poſtquam, inquam, prædicta erectiona in Comitatum rogavit, idque obtinuit, contendent forte Domini Adverſarii, quod feudum mutaverit priſtinam ejus naturam, & factum feudum dignitatis, amplius dici nequeat a Patre profectum, neque enim Pater eſt qui Comitatus dignitatem tribuit feudo, quia nec poterat, ſed Princeps ex mera gratia, & liberalitate: nec quidquam facere videtur, quod ipſummet feudum eſſet emptitium, quia non res, quæ in Comitatum erigitur, ſed ipſamet erectio conſiderari debet, ut dicatur ab aliquo proficiſci, itaque licet res eſſet paterna, imo allodialis, quia tamen fuit erecta in Comitatum a Principe, ab hoc non a Patre dicuntur filii jus habere. Iſta eſt ratiocinatio, quam ſuis ipſis verbis mutuavimus a Bellon. Jun. *conſ.* 55. *num.* 32. & 33. & quam allegatione Abbatis, Tiraquelli, Rolandi, & Manochii probari prætendit.

2 Ut autem objectum hoc, quod ſatis primo aſpectu urgere videtur, ac premere, ſtatuatur radicitus, præmittendum eſt Bellonum conſulare in caſu oppoſito, ac tueri partes ipſius primogeniti: quæſtio enim erat, numquid primus acquirens feudi empti, poſtea per Principem in Comitatum & primogenituram erecti, poſſet poſtmodum in ejuſdem primogeniti præjudicium de feudo diſponere, vel illud alienando, vel imponendo aliquod onus ſuper eo, quod ipſi primo acquirenti non licere Bellonus contendit, & ſi conſiderentur ſingulæ auctoritates in toto Conſilio adductæ, id probant non propter ſucceſſivam erectionem in Comitatum, ſed propter formam ſpecifice, ac individualiter a Domino in Inveſtitura decretam ſuccedendi jure primogenituræ. Thema autem conſilii ponit his verbis: *Feudum novum erectum in primogenituram, an & quando poſſit a primo acquirente alienari, vel onus ſuper eo conſtitui in præjudicium primogeniti?* Quamobrem quando etiam admitterentur concluſiones omnes a Bellono ibidem firmatæ, non urgerent 3
in caſu noſtro, in quo feudum a Domino erectum fuiſſe non conſtat in primogenituram, nec quæſtio eſt, numquid acquiſitor poſſit, vel cæteros filios in præjudicium primogeniti admittere ad ſucceſſionem feudi, vel ipſum primogenitum prægravare, ſed controverſia eſt, an ipſe acquiſitor poſſit feudum ex pacto, & providentia in forma, ut inquiunt, communi alteri ex filiis prælegare in præjudicium cæterorum? qui caſus dubio procul ſunt oppoſiti, & plura diſcriminis fundamenta afferri poſſunt, quare illud primo acquirenti non liceat, hoc vero ei permittatur.

Et quidem prima diſpar ratio ea poteſt allegari, quare 4
poſſit primus acquiſitor prælegare feudum ex pacto uni ex filiis, nequeat autem filios omnes vocare ad feudum conceſſum cum clauſula juris Francorum (hoc eſt conceſſum ea lege, ut primogeniti tantum ſuccedant, Iſern. *in cap. Imperialem, §. præterea, num.* 35. *de prohib. feud. alienat.* per 5
Frideric. Jo. Thomas da Marin. *de generibus, & qualitate feudorum, tit.* 13. *de feudo juris Francorum, n.* 15. Burſatt. *conſil.* 148. *n.* 37. Giurb. *prælud.* 6. *n.* 22. & §. 2. *gloſ.* 3. *ante nu.* 3a.) ea allegari poteſt, quia poſtremo hoc caſu fieret præjudicium Domino, qui Primogenitum ſolum admiſit ad feudum, cogitans ad ſe facilius reverſurum, eo ſcilicet decedente ſine filio, quam ſi ad illud evocaſſet omnes liberos inveſtiti, unde adeſt fundamentum adimendi hanc facultatem primo acquirenti, alteratio ſcilicet ſine Domini conſenſu contra ejus voluntatem, ac in ipſius præjudicium formæ prædictæ ſucceſſionis, argumento eorum quæ tradit Petr. de Greg. *de conceſſ. feud. part.* 3. *quæſt.* 7. *num.* 12. 35. & 40. quæ non ſolum non militant in oppoſito caſu prælegantis uni tantum ex filiis feudum ex pacto quæſitum in forma communi, ſed conferre potius videntur ad hanc facultatem indulgendam, tanquam ad actum tendentem in utilitatem ejuſdem Domini.

Secunda potiſſimum diſparitatis ratio ea eſſe poteſt, quia 6
Dominus concedendo inveſtituram feudi ſimplicis ex pacto, & providentia videtur ſolum habuiſſe in contemplatione primum inveſtitum, cujus etiam intuitu admiſit ipſum poſſe feudum tranſmittere ad ejus poſteritatem, ac propterea nullam ipſe Dominus decernit formam, ac methodum ſuccedendi, ſed eam relinquit in diſpoſitione juris communis, ſic enim in conceſſione facta Titio pro ſe, ejuſque filiis, ac deſcendentibus in ordine ad ſucceſſionem nulla videtur poſſe conſiderari peculiaris forma, nulla voluntas, nullum miniſterium Domini, ſed videtur quod ipſe ſolum Titium habuerit in mente, in reliquis quoad ejus progeniem, ſinendo quod ſucceſſio regulari deberet prout de jure, non inſpecta potius perſona unius filii, quam alterius, ſiquidem de propria ſui natura, ſola juris communis feudalis diſpoſi- 7
tione attenta, feudum ad omnes filios æqualiter tranſit, *c.* 1. *in princip. de ſucceſſ. feud. cap.* 1. *§. ſi quis per triginta, verſ. omnes filii ſi de feudo defuncti contentio ſit inter Dominum, & agnatos, c.* 1. *circa fin. verſ. reſpondeo ad ſolos, & ad omnes, de natura ſucceſſ. feud. cap. penult. in princ. de prohib. feud.* 8
alien. per Lothar. Giurb. *de ſucceſſ. feud. prælud.* 6. *nu.* 20. Intrigl. *de feud. cent.* 1. *quæſt.* 7. *n.* 9. quando vero in Inveſtitura expreſſe decernitur, quod ſuccedatur jure Francorum, vel quod pertranſeat de primogenito in primogenitum, Dominus eſt qui præfigit formam ſucceſſionis ſpecialiter obſervandam, & influit, ac inſpirat vitam, eſſe, modum, ac ſolemnitatem vivendi in ipſum feudum, ut eleganter loquitur Pern. penes Petr. de Gregor. *d. quæſt.* 7. *p.* 3. *e.* 35. a quo liceat tranſcribere hic, ut jacent, aliquos numeros, ex quibus perbelle noſtra hæc confirmatur: inquit igitur de Gregor. *num.* 31. *ubi ſupra, Invenio in hac ardua difficultate, & Doctorum varietate,* quod D. Guliahn. de Peru. *ſummus inter* 9
modernos Siculos Feudiſta in conſ. 11. *incipient. in Inquiſitione Terræ Heracliæ tetigit iſtam quæſtionem quaſi in individuo, numquid in perſona primi acquiſitoris feudi ſit omnino attendenda, vel obſervanda aliqua forma conceſſionis, & ibi dicit, quod cum eſſet judex Magnæ R. C. in contingentia facti una cum aliis Collegis ſuis evaſerunt declarationem, ſeu determinationem hujus quæſtionis propter contrarietates* Andr. de Iſern. *ſuperius allegati, ipſe tamen conatur ibi reducere dictas contrarietates quodam fœdere diſtinctionis ad concordiam, ut ſit facienda vis, & differentia inter formam, & formam, ut ſi facta fuerit conceſſio feudi Titio, & filiis, vel liberis ſuis, etiam de ſuo corpore legitime deſcendentibus, & non ultra, nec addito quod vivatur jure Francorum, tunc qualitercumque fiat conceſſio feudi his perſonis in tali feudo novo, hæc forma perſonalis non attendatur, ſed ipſa perſona primi acquirentis,*

Digitized by Google

ventis, cujus reſpectu principaliter eſt facta conceſſio, arg. l. ſi quis nec cauſam, & l. rogaſti in princ. ff. ſi cert. petat. & ita ſecundum eum ibi loquitur Andreas de Iſern. *ſi recte inſpiciatur in dict. c. 1. de alienat. feud. patern. quia licet loquatur de conceſſione feudi ex pacto, & providentia concedentis, non tamen loquitur quando in ea conceſſione eſt appoſita clauſula juris Francorum, & inde eſt quod dixit* idem Andreas de Iſern. *in cap. 1. §. quid ergo in 3. colum. de inveſt. de re alien. fact. quod poteſt primus acquiſitor alienare feudum ſine conſenſu filiorum, ex quo non attenditur alia perſona quam principalis, cui primo facta fuit conceſſio, & Dominus principaliter eligit Patrem, & ſervitium ejus magis ſibi gratum, quam filiorum, ut* dixit Andreas de Iſern. *in cap. 1. Epiſcop. vel Abbat. ſuper illis verbis text. & ad Dominum revertatur per text. in l. inter artifices, ff. de ſolut. cum aliis adductis ibi per eum: Ubi autem forma conceſſionis feudi eſt circa modum, & qualitatem, & ſolemnitatem vivendi; ut puta quando Princeps ſtatuit, & informat, & qualificat ſpecialiter feudum, ut vivatur jure Francorum, & hanc vitam introducit, & ſtatuit, certe hæc forma eſt, & ideo penitus, & omnino attendenda, & obſervanda, & in nihilo prætermittenda, nec ab ea recedendum, & hoc caſu loquitur* Andr. de Iſern. *in dict. cap. 1. §. omnes filii, qui proprie loquitur in conceſſione feudi ſub clauſula juris Francorum, & ſic apparet quod* Andr. de Iſern. *non eſt ſibi contrarius, ſed potius diverſus ſecundum diverſas formas conceſſionum, & ratio differentiæ inter iſtas formas ſecundum eum ea eſt, quia hæc forma, quod vivatur jure Francorum, tanquam influens, & inſpirans vitam, & eſſe, & modum, & ſolemnitatem vivendi, totam conceſſionem apprehendit, & informat, & afficit tam ipſum primum acquirentem, quam poſteros ſuos, præſertim cum hæc forma non poſſit dici principaliter introducta ejus contemplatione, ſed favore Principis, & in odium primi acquiſitoris, & reſtrictionem formæ, ut ſit aliquando ad ipſum Principem feudum reverſurum, & inde eſt quod dixit* Andr. de Iſern. *in cap. 1. §. præterea ducatus in 4. colum. verſic. ſed ſi dicatur feudum conceſſum, de prohib. feud. alienat.* per Frideric. *quod hodie nova infeudationes fiunt in Regno jure Francorum, quibus ſoli primogeniti admittuntur, & alii præferuntur, & hoc vergit in odium, & reſtrictionem feudatarii primi acquiſitoris, ut nequeat libere in alios diſponere, ut ibi per eum, qui ſucceſſive aſſignat aliam rationem, quia idem judicari debet in novo feudo, quod in antiquo, niſi in aliquo eorum quid ſpecialiter, & diverſum conſtituatur*, ita firmat Andreas *in c. 1. in 4. colum. verſ. in ſumm. de alienat. feud. pater. ſed cum in conceſſione feudi apponitur forma prædicta, ut vivatur jure Francorum, nulla ſit differentia inter feudum novum, & antiquum, ergo ſecundum eum quod obſervatur in uno, obſervandum eſt in alio, & ideo ſicut obſervatur in antiquo, ita obſervabitur etiam in novo, ſed in antiquo certiſſimi juris eſt, quod non poteſt hæc forma prætermitti, imo neceſſario ſuccedit, & ſuccedere debet primogenitus tantum*, ut notat idem Andreas *in dict. cap. 1. §. hoc quoque, de ſucceſſ. feud. ergo idem obſervandum erit in novo*, & ita terminavit idem Andreas *in dict. §. omnes filii, & ita in effectu reſidet* Pern. *in diſcurſu conſ. præallegat.* huc uſque de Gregor.

12 Hanc ipſam diſparitatis rationem agnovit, probavitque Cyriac. *contr.* 23. ubi *numer.* 32. reſpondendo ad objectum, quod ſibi eacitaverat, *numer.* 4. quod primus feudi acquiſitor poſſit alienare feudum, gravare ſucceſſorem, alterare formam in præjudicium comprehenſorum, reſpondet hanc in primo acquirente facultatem adeſſe, ubi feudum ſit conceſſum in forma ſimplici pro ſe, & liberis, ſecus vero ſi pro ſe, & ſucceſſive filio primogenito, ac deinceps primogenitis in infinitum, quibus, inquit, diſpoſitione ſua præjudicium inferre non poſſe, cum jus ex ipſa Inveſtituræ forma, ipſaque conceſſione intelligatur quæſitum, ſic inquit Cyriac. *ſed nec reſpectu alterius partis donatæ eidem D. Marchioni, & ſic generaliter reſpondendo argumento, dico, quod primus acquiſitor feudi ſimplicis poteſt præjudicare ſucceſſoribus, ſed non feudi primogenii, etiamſi ſit primus inſtitutor primogenituræ, quia ſtatim erecta primogenitura omnibus futuris primogenitis nedum natis, qualis erat tunc Marchio Alphonſus, ſed etiam naſcituris dicitur jus quæſitum, vivente etiam prædeceſſore, & primo inſtitutore, maxime quia acceptatio fuit facta etiam pro futuris primogenitis, ibi (acceptantes pro ſe, & eorum heredibus, & deſcendentibus maſculis legitimis, & naturalibus, & ut infra) & infra iſti nominantur, ita Purpurat. &c.*

His contenti ſumus præ dignitate ſummi Doctoris in juris peritia optime meriti, ac in legali Republica ſopra omnium invidiam perpetua digni commendatione, evitaſſe objectatum conſilium Belloni, licet forte aliqui non defuiſſent, qui facili etiam negotio fundamenta omnia ab ipſo ibidem allata in ſuo quoque caſu feudi primogenii evertiſſent, ſi enim præcipuos maxime feudiſtas conſulamus, ea vera potius oſtenditur contraria ſententia, primum nempe feudi acquiſitorem, etiam cum clauſula juris Francorum, ſeu cum expreſſa primogenituræ erectione non ligari forma, ſed imo ad illud vocare poſſe omnes filios in præjudicium primogeniti, Petr. de Gregor. *de conceſſ. feud. dict. part. 3. & quæſt. 7.* in qua late, ac profunde, ut ſolet, diſcuſſa quæſtione, ſolutiſque omnibus contrariis, hanc partem inconcuſſe firmat, *num.* 37. eam dicens, *numer.* 44. veram, ac indubitatam, Intrigliol. *de feud. centur. 1. quæſt.* 10. *num.* 76. 51. *n.* 60. 53. *num.* 190. *num.* 67. & 48. *num.* 83. latiſſime Cumias *in cap. ſi aliquem, verbo antiquis, nu.* 182. *cum ſequentib.* ubi communis eſt opinio ab omnibus P. P. Regni probata, Giurb. *de ſucceſſ. feud. prælud.* 5. *numer.* 40. *in fin.* §. 1. *gloſ.* 8. *numer.* 45. ubi quod nec amplius controverti in Regno vidit, ac quod hodie prorſus indubium eſt, & *num.* 55. & §. 2. *gloſ.* 3. *num.* 89. *verſic. contrarium dixeverius*, Cannet. videndus *in extravagant. volentes, verſic. ſed quid ſi fuerit adjecta, fol. mihi* 82. ubi refert Pern. teſtantem hanc opinionem æquiorem, & veriorem, hancque tenere omnes Siculos, alioſque refert dicentes magnam Curiam illam amplecti, & quod non audiantur diſputationes in contrarium, afferendo etiam Jacobum Chirch. dicentem, quod totus Mundus miratus fuit de quadam ſententia contra hanc opinionem lata, & demum quod hanc opinionem prius tenuit Jo: Andreas *in Conſtitutione Conſtitutionem divæ memoriæ*, a qua propterea opinione, cum ſit hodie recepta, & contra eam nemo audeat diſputare, ut ipſe loquitur, monet in judicando recedendum non eſſe, Milanenſ. *dec.* 8. *num.* 23. 28. 30. 39. 40. 54. & 321. Theſaur. Jun. *quæſt. forenſ. lib.* 3. *quæſt.* 23. *numer.* 5. ubi innumeros allegat, demonſtrans, quod quemadmodum in feudo novo poteſt primogenituram inter vocatos conſtituere, ita poteſt conſtitutam alterare, ſeu etiam unus adjicere, Surd. *conſ.* 351. *num.* 26. Carolus Tapias *deciſ.* 2. *num.* 264. Marta *de ſucceſſ. leg. part.* 1. *quæſt.* 23. *num.* 42. *art.* 3. Baron. *in allegat. poſt ſecundum volumen, de citat. num.* 103. *circa fin.* quæ quidem opinio maxime vera videtur, quando feudum fuiſſet quæſitum titulo oneroſo juxta ſuperius allatam receptiſſimam omnium ſententiam, Intrigl. *ſupra*, *num.* 71. de Gregor. *eod. loco, num.* 50. Giurb. *allat.* §. 1. *gloſſ.* 8. *numer.* 45. & indubitata prorſus, quando primogenitus primi acquiſitoris tempore conceſſionis, aut mutationis formæ extitiſſet in Patris poteſtate, Intrigliol. *relat. loc. numer.* 79. 13 14 15

Nec auctoritates Doctorum per Bellonum allatæ *n.* 22. ſi ſufficienter pendantur, videntur contrarium probare: nam nonnulli, ut Caſtrenſ. Jaſ. Ludovic. Bologn. Tiraquell. Peregrin. Gomez. & Aoſrer. loquuntur in majoratu, & primogenio allodiali, & illorum aliqui in majoratu ſecundum leges hiſpanas erecto, quos propterea allegare non juvat ad probandum controverſum aſſumptum, primo quia non bene arguitur de majoratu ad feudum, ut late diſcuſſo articulo, allatiſque hinc inde fundamentis, compertum reliquit Intrigliol. *de feud. centur.* 1. *quæſt.* 67. quod obſervat etiam Covar. *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 15. *num.* 24. *circa princ. verſ. & primo*, quemadmodum e contra deciſiones, ac regulæ feudales non bene aptantur majoratibus Hiſpaniæ, Valenzuol. *conſ.* 23. *num.* 20. ubi *num.* 22. advertit, quod ſi mediocris adhibeatur diligentia, reperientur res plures, in quibus feuda a majoratibus differunt, regulare enim eſt, ita demum a jure Cæſareo ad controverſias feudales duci argumentum, quando ex deciſis non inveniuntur de jure feudorum, quoniam feudalis materia ſuis ſpecialibus legibus regitur, ad text. *in cap.* 1. *de feudi cognitione*, Urſin. *de ſucceſſ. feud. part.* 1. *quæſt.* 2. *art.* 2. *num.* 13. Secundo quia Hiſpanum Majoratum irrevocabilem facit lex peculiaris illius Regni, de qua meminit idem Caſtrenſ. *citat. conſ.* 164. *n.* 1. *in* 2. 16 17 18 19 20 21

Præterea Caſtrenſ. ibidem loquitur de majoratu ex Regis munificentia inſtituto, ac donato, quare etiamſi feudales regulæ Majoratui, & regulæ primogeniorum feudo aptarentur, adhuc attentis etiam noſtris principiis, cum verſaretur in majoratu gratis, titulo lucrativo, & non oneroſo quæſito, recte pro filiis Caſtrenſis reſpondit. 22

Martin. Laodenſ. & Joannes le Cirier. *de primogenitura, locis adductis* non loquuntur de quæſtione propoſita.

Bec. *conſ.* 468. præterquamquod loquitur in feudo antiquo, nil aliud adducit *alleg. num.* 48. quam dictum Caſtrenſis *conſilium* 164. quod vidimus non recte allegari ad probandum,

dum primum feudi acquiſiturum titulo oneroſo non poſ-
ſe de eo diſponere, ſicuti pariter *conſ.498. n.19.*

Bolognin. loquitur de Majoratu, cujus irrevocabilitatem
arguit ex conſuetudine Regni; ejus opinio tuta non vide-
tur, quia irrevocabilitatem contendit, non obſtante expreſſo
pacto in majoratus conſtitutione appoſito, quod revocari
poſſet ad libitum, ut patet ex Themate Conſilii, quod pro-
pterea redarguunt tradita per Molin. *de primogenitis Hiſpa-
niæ lib. 4. cap.3. n.78.* unde nominatim dictum Bolognini
conſilium reprobat Peregrin. *conſ.69. n.14. verſic. ad ſextum
lib. 1.*

Purpurat. *conſ.*500. omitti poterat, quia loquitur in
revocatione primogenituræ factæ non a primo acquiren-
te, ut conſtat ex *themate conſilii*, ſed in revocatione
facta a pronepote ipſius acquirentis, & ſic in feudo
antiquo, ſicuti pariter

Natta, Roland. & Cephal. Primus *alleg. conſ.* 502. *num.*
42. ut conſtat *numer.40. præced.* ibi *ſic etiam dico, quod ad jus
primogenituræ, quod in dictis feudis competit D. Philippo
opera, & cura primogenitorum ſuorum, & ex contractu etiam
inito per primum inveſtitum cum Hominibus Caburi, ut ei per
dictam ſubſtitutionem non potuerit derogari*, id ipſum clare
apparet ex *tot. conſ.* Secundus *conſ.* 10. *num.* 37. *in.3.* ubi lo-
quitur in primogenitura erecta in conceſſione Imperato-
ria facta Avo illius, qui contendebat, unde manifeſtum eſt
Rolandum non actitaſſe ibi quæſtionem primi acquirentis.
Tertius demum *conſ.* 12. ut conſtat *ex ipſo argumento Conſi-
lii*, quod ita ſcribit, *Pater an poſſit cum conſenſu Principis
reducere feudum antiquum ad primogenituram, & deinde
idem Pater poſſit renunciare dicto juri primogenituræ.*

Iſern. *in cap. 1. §. Præterea, n.38. verſic. ſi dicatur, de prohi-
bit. feud. alienat. per Frideric.* loquitur indiſtincte, quod
quando feudum provenit ex munificentia Domini, ſi ad
illud ex tenore inveſtituræ omnes filii vocantur, nequeat
Pater illis præjudicium afferre, quod non urget contra
nos, qui admittimus in feudo ex dantis munificentia pro-
veniente paternam non valere ordinationem.

Guglielmum Pernum *conſ.* 12. non legi: Scio tamen eun-
dem *conſ.* 11. *immediate præcedente* a Cannet. *in extravagant.
volentes, verſic. ſed quid ſi fuerit adjecta, n.8. fol.83.* allegari
pro contraria opinione ſibi viſa æquiori, ac veriori, unde
23 quatenus etiam diceret id, ad quod allegatur, ei parum de-
ferendum videtur, cum Doctori, qui ſibi contradicit, cre-
dendum non ſit, teſte Becc. *conſ.* 143. *n.44. tom.2.*

Thomas de Marin. *de feud. tit.12. de feud. jur. Franc. num.*
15. loquitur pariter de feudo antiquo, ſic enim quæ-
ſtionem excitat: *Quæro an Pater alienare poſſit hujuſ-
modi feudum juris Francorum antiquum, in quo ſuccedit
primogenitus, &c.*

Menochio *conſ.*161. *alleg. n.14.* vel deferendum non eſt,
quia pro confirmatione prædictæ concluſionis adducit ſo-
lum Iſerniam loco ſuperius allegato, quem vidimus id non
probare, vel ſaltem alibi viſum contrarium defendiſſe, ut
annuit Petr. de Gregor. *d. quæſt.7. ſub n.31.* & Pern. *conſ.*12.
qui ut ſupra diximus apertiſſimam cecinit palinodiam, dum
conſilio immediate præcedenti contrariam ſententiam ve-
riorem dixerat, ac æquiorem, vel intelligendus eſt in feu-
do gratis conceſſo, ut conciliari poſſint ea, quæ innuit al-
legato *n.14.* cum adductis *præcedenti num. 6.* in quo recte
probavit, quod primus acquirens poterat pro ſui libito di-
ſponere de feudo titulo oneroſo quæſito.

Anfrerius *in addit. ad dec.*450. Capell. Toloſan. loqui-
tur in majoratu, & licet hanc teſtetur ſequi ſententiam
Gallica Parlamenta, contrariam tamen ibidem Capell.
Toloſan. ſuſtinuit, ipſeque Anfrerius poſt adducta fun-
damenta pro hac ipſa Capellæ ſententia ſic concludit,
*Alia quamplures rationes ad partem iſtam adduci poſſent,
quam ego credo de juris rigore veriorem.*

Hinc non temere erui poteſt quanti habenda ſit Bel-
loni ſententiæ inſpecto primo fundamento, quod *n.22.*
tulit ex Doctorum auctoritate.

24 Fundamentum autem ſecundum in ordine ex eo de-
ductum, quod Jus alicui quæſitum ex diſpoſitione, &
facto alterius non poſſit ei ſine voluntate ipſius aufer-
ri, ſufficienter evertunt tradita in præcedenti articulo
*verſic. ſexto alii hanc acquirenti indulgent facultatem,
num. 62. cum pluribus ſeqq.*

Fundamentum tertium, quod ſpeciali indiget examine,
cum inde præſertim eruatur objectum in noſtra hypotheſi,
in eo conſiſtit, quod cum primogenitura in themate Bello-
25 ni conſtituta non fuerit a Patre, ſed a Principe ex mera
ejus gratia, & liberalitate, & ideo filii hoc jus non habeant
ex paterna diſpoſitione, ſed ex ſpeciali Principis beneficio,
nequeat Pater id eis auferre, ducto argumento a feudo
novo ex pacto, & providentia, de quo non poteſt Ge-
nitor ipſe diſponere in præjudicium filiorum, ſi gratis con- 26
ceſſum ſit, quia filii illud non habent ex Patris proviſione,
ſed ex Principis beneficio, quæ ſingillatim *ibidem* compro-
bat allegatione Doctorum, proceditque ulterius ſibi exci-
tando objectum, quod prima fronte videri quidem pote- 27
rat primogenituram illam re, & effectu ex beneficio Patris
proveniſſe, ea ratione, qui aconſtituta fuerat in feudo em-
ptitio, quod ſine dubio profectitium erat, utpote ex provi-
ſione, & contractu Patris comparatum; at ſtatim reſpondet
(unde tota vis argumenti contra nos emergit) quod ſi 28
feudum fuiſſet relictum in ſimplicibus terminis emptionis,
& in priſtina ſui natura, utique non potuiſſet negari,
quin fuiſſet dicendum proveniſſe a Patre, huncque de
eo tanquam profectitio, & ex ſua providentia acquiſitum
potuiſſe in præjudicium filiorum diſponere. Verum poſt- 29
quam fuerat a Principe erectum in Comitatum, & pri-
mogenituram eo modo mutaverit priſtinam ſuam natu-
ram, quod probat allegatione Oſaſchi *deciſ.* 23. *num.* 24.
ſubjungendo verius eſſe feudum non poſſe, quatenus feu- 30
dum erat Comitatus, dici profectum a Patre, cum Pater
non ſit qui Comitatus dignitatem tribuat feudo, ſed
Princeps ex mera gratia, & liberalitate, minime attento, 31
quod eſſet feudum empititium, quia non res, quæ in Co- 32
mitatum erigitur, ſed ipſamet erectio conſideranda eſt ad 33
dignoſcendum a quonam feudum proficiſcatur, ut pro-
pterea licet res foret paterna, & allodialis, poſtquam ta-
men erecta eſt in primogenituram, & Comitatum a Princi- 34
pe, ab hoc non a Patre dicantur primogeniti jus habere,
quod probat ſatis Abbas *conſ.*85. *numer.* 1. *in* 1. Tiraquell.
*de jur. primogen. quæſt.*21. *num.*7. Roland. *conſ.* 10. *num.*40.
in 3. & Menoch. *conſ.* 401. *num.* 19. & 504. *numer.* 10.
Hæc Bellonus, quæ ut ſufficienti claritate diluantur,
admittimus primo loco irrevocabilitatem primogenitu- 35
ræ a Principe ex mera ejus gratia conſtitutæ, adin-
ſtar feudi novi Domini beneficentia conceſſi, juxta con-
ciliationem ſuperius in proximo Articulo innumera fir-
matam Doctorum auctoritate.

Animadvertimus ſecundo loco, quod Bellonus *poſt di- 36
ctum numerum* 31. *verſic. nec eſt quod aliquis objiciat*, ſimul
duo involvit, primum nempe primogenituram irrevoca-
bilem tanquam erectam a Principe, ſecundum quod
feudum relictum non fuerat in primæva ſua natura, ſed
tanquam erectum in Comitatum a Domino, ab ejuſdem
munificentia ſolum deberet recognoſci elargitum, non
vero a Patre acquirente profectum: Doctores autem fere 37
omnes ab Auctore allegati de primo tantum loquuntur,
poſtremum autem eorum aliqui non tangunt, aliqui vero
vix libant, & in diverſo omnino propoſito, unde judicare
debemus, quod vir doctiſſimus diſcurrendo congruenter ad
hypotheſim ſuam, totum faciat fundamentum non ſuper
objectata erectione in Comitatum, de quo Doctores alle-
gati non loquuntur ad præſens propoſitum, ſed ſuper forma
ſuccedendi per viam primogenituræ a Principe decreta, & 38
certe ſi ipſe fuiſſet ſuperinde requiſitus, reſponſum dediſſet,
quod attulit eximius Doctor Fontanella *deciſ.*329. *nu.4. in
fin. Nolo quod mihi deferatur, aut credatur, niſi in eo quod di-
cunt Doctores quos allego*, juxta vulgare principium, de quo
Cyriac. *contr.* 521. *n.*21. Altograd. Sen. *conſ.* 47. *n.52. in ſe-
cundo*, quæ animadvertit quoque Bart. *in l. non ſolum, §. ſi
liberationis, n.7.* & ibi addentes *lit. F. de liberatione lega-
ta*, quod etiam vulgatiſſimum axioma dicit Cavagnol.
deciſ. conſultiva 81. *n.* 5. *lib.*2.

Et quidem Abbas *allegato conſ.*85. *in* 1. non controver- 39
tit ullam diſpoſitionem primi acquirentis, nec ullum ver-
bum de feudo, ſermo ibi tantum eſt de celebri illa quæſtione
circa prælationem Nepotis in ſucceſſione ab inteſtato in
primogenitura allodiali contendentis cum Patruo, in qua
concluditur pro Nepote primogenito, quem dicit conſe-
qui hoc jus non a Patre, ſed ex ſpeciali diſpoſitione Regis,
qui primogenituram erexit.

Idem prorſus firmat Tiraquell. *oppoſito loco*, dum lo- 40
quendo de primogenito, & majoratu allodiali, jus ad
illud probat filiis competere ex Principis auctorantis
contractum diſpoſitione.

Roland. pariter nec verbum de primo acquirente, immo
ut ſuperius etiam tetigimus, expreſſe loquitur de feudo an-
tiquo, in quo quærit *n.37. verſic. circa ultimum*, numquid
præjudicare poſſet vocato in Inveſtitura jure primogenitu-
ræ conceſſa cuidam Jacobo certa feudi diviſio *ibid.* expreſſa,

& negatiee reſponder, moens inter alia *num. 39.* ex eo quod cum Patre nequeat præjudicare in feudo paterno, & antiquo, neque poſſit præjudicium inferre in primogenitura, quæ ad feudi antiqui naturam accedit, *& num. 40.* in contrarium allegato ſolum dicit, quod quando jus primogenituræ competit ex diſpoſitione, vel privilegio Principis nequeat Pater filio jus tollere, quod non e Patre conſequitur, ſed a Principe, & ſic hi tres Doctores probant Belloni aſſumptum quoad conſtitutionem primogenituræ, non quoad recurſum feudatarii habitum ad Principem ad effectum, ut illud in Comitatum erigeret.

41 Menoch. vero allegatus *conſ. 401. n. 19. & 504. n. 10.* agit ſolum quæſtionem ſuperius in priori Articulo diſcuſſam, dum probare contendit quod feudum Mirandulæ (Thema conſilii ſui) tanquam feudum dignitatis ad unum tantum primogenitum ſpectabat ex legis providentia.

42 Supereſt ut reſpondeatur ad Oſaſch. *decis. 23. ſub num. 24.* adducto a Bellon. *dicto num. 32.* ad probandum, quod feudum poſtquam fuit a Principe erectum in Comitatum, priſtinam ſuam mutavit naturam, ſicque ubi primo cenſebatur improprium, & quaſi profectum e Patre, poſtmodum recognoſcatur e Principe, unde intelligi poſſit perquam facile in paterna diſpoſitione amplius non remanſiſſe, Oſaſchus itaque *allegato num.* vere affert præfatam concluſionem expreſſe dicens, qualitatem Comitatus additam feudo illud efficere novum, ſed non inde facit illationem, quam facit Bellon. quod nequeat per acquiſitorem alienari; arguit potius quod illud feudum Canellarum, de quo in Pedemontano Senatu tunc controvertebatur inter Agnatum prætendentem portionem deficientis ſibi accreſcere tanquam feudum antiquum ex pacto, & fœminam filiam unius ſtipitis contendentem admitti ad excluſionem Patrui, arguit, inquam, quod feudum illud tanquam novum ob dictam formam Comiteros additam de recenti, jure optimo erat alienabile (ut de facto ad probandum alienabile feudum per acquiſitorem novæ formæ tanquam novum eundem Oſa-

43 ſchum hoc ipſo loco affert Maſtrill. *decis. 56. num. 20.*) Immo tantum abeſt, ut ex dicta Oſaſchi doctrina argui queat præfatam erectionem in Comitatum operari, quod noviter inveſtitus nequeat de feudo diſponere, ut hoc ipſo argumento Auctores ab Oſaſcho allegati utantur ad probandam omnimodam facultatem in inveſtito diſponendi de dicto feudo erecto in Comitatum, & hoc jure effectu novo, etiamſi per prius antiquo. Is enim Auctor dictam concluſionem aſſumpſit a Grat. *reſponſ. 4. colum. 2. (eſt ſub num. 19.) in primo*, cui in poſtrema editione junxit Cephalum in *conſ. 12. num. 13. & 14.* Primus conſulit in cauſa Parmenſi

44 vertente inter DD. de Corrigio occaſione tranſactionis initæ per quemdam D. Gibertum de Corrigio cum DD. Marchionibus de Sala, in qua ad probandum in dicto Giberto facultatem tranſigendi, affert hoc Argumentum, quod feudum alias antiquum fuit ad ejus favorem erectum in Comitatum per verba: *In Comitatum erigimus, conferimus, & donamus*, quæ tanquam indicativa novæ diſpoſitionis, & novæ formæ, efficiunt feudum novum, ſuper quo primum inveſtitum inferunt poſſe contrahere, ideoque e Maſtrill. *dicta decis. 56. num. 20.* ipſe quoque Gratus hoc loco una cum Oſaſcho citatur ad probandum primum acquiſitorem novæ formæ poſſe de feudo tanquam novo diſponere.

45 Cephalus vero adducto *conſ. 16. num. allegatis*, diſertis verbis probat feudum effectum novum ob dictam qualitatem Comitatus ei additam, & pro intentu ſuo inde arguit *n. 16.* quod Pater primus inveſtitus poſt dictam novam formam ob erectionem in Comitatum valide diſpoſuerat de feudo, regula attenta, quod paterna diſpoſitio in feudo novo rata eſſe debeat.

46 Licet, ut quod ſentio ingenuo fatear candore, mihi vera non videatur indiſtincte horum ſententia, quod feudum propter aliquam minimam qualitatem per Dominum in eo de novo appoſitam, dum maneat in eadem linea, ac progenie, in qua erat antiquum, dici debeat abſolute novum, & obnoxium reddi regulis feudi novi. Ipſe Cæſar Urſill. cæteroqui partialiſſimus Afflict. *in annotation. ad decis. 112.* ubi Afflictus dictam ſententiam, *num. 5.* tenuerat, illum eidem redarguere *num. 7.* dicendo, quod ipſe melius loquens *in Commentariis ſuper Conſtitutionibus Regni* ait feudum non eſſe, nec reputari novum, niſi quoad illam novam qualitatem adjectam, & non in aliis, quod poſt ibidem ab eo allegatos, aliis citatis, tenet Intrigliol. *de feud. cent. 1. quæſt. 23. n. 5. & pluribus*, Velenzuel. *conſ. 160. num. 86.* quibus eximie conferunt tradita per Gizrb. *de ſucceſſ. feud. a num. 62.*

47 ubi *nu. 63.* notat, quod nova feudi inveſtitura aliam habens formam inveſtituræ antiquæ non derogat, ſed prima intellectum præſtat ad aliam, quod late etiam firmaverat Hug. *conſ. 26. num. 24. verſ. hinc eſt.*

Prætereo prædicta adducta pro reſponſione, ad tradita per

Bellon. *dicto num. 32.* quibus maxime niti videntur partes 48

Dominorum Adverſariorum, leta videantur prorſus ex abundanti noſtro hoc in caſu, in quo nulla de novo facta fuit in Comitatum erectio: ſola utriuſque ſupplicis libelli Sereniſſ. Domino porrecti, ut in Themate, ac inſtrumenti acquiſitionis feudi lectura liquidiſſime comprobat per prius feudum Caleſtani in Comitatum erectum. In primo liquidem ſupplici libello lego: *Poſſedono li devotiſſimi & humiliſſimi di V. A. S. Vaſſalli, e Servitori Conte Carlo Leone, & Abbate Conte Claudio fratelli Fieſchi figliuoli, e deſcendenti del fù Conte Franceſco nato del Conte Scipione il feudo, e Contea di Caleſtano.* In fronte vero inſtrumenti ſcribitur, *Cum ſic ſit, quod infraſcripti Domini Comes Carolus Leo, &c. habeant, &c. feudum in titulum Comitatus erectum Caleſtani, &c.* & in corpore ibi, *venditionem, ceſſionem de dicto feudo Caleſtani, &c. in Comitatum erecto ut ſupra.* In altero vero ſupplici libello clarius etiam, & citra omne dubium hoc idem comperimus faciunt illa verba: *Eſſendoſi compiacciuto V. A. S. con ſuo reſcritto fatto ſotto il dì 16. Gennaro corrente 1650. alla ſupplica data dall' Abbate, e Conte Claudio Fieſchi a ſuo nome, e come Procuratore del Conte Carlo Leone ſuo fratello far gratia a detti Conti Fieſchi di poter vendere il feudo in titolo di Contea eretto di Caleſtano, Arpicella, Marzolara, e Vigolone con loro Territorii, e giuriſdittioni, regali, mero, miſto impero, e poteſtà del Gladio, &c.* & infra eodem verſic. *nel quale v'è il patto di riconoſcere da V. A. il detto feudo in titolo di Contea già eretto di detti luoghi, e ricevere dall' A. V. l'inveſtitura feudale, &c.* ubi conſidero dictionem illam (*fam*) ibi *in titolo di Contea già eretto*, quæ

importat actus perfectionem in præterito tempore, Bar- 49

boſ. *dictione 139. n. 1.* Quamobrem, admiſſo etiam quod erecta erectione in Comitatum in caſu Belloni, tunc e Principe facta, feudum propter primævam naturam mutatam intelligeretur omnino profectum ab ipſo Principe, qui novam hanc qualitatem feudo tribuit, non a Genitore, qui ante erectionem acquiſivit, hoc, inquam, admiſſo ſine præjudicio veritatis, ceſſat objectum in caſu noſtro, in quo Sereniſſimus Dominus feudum noſtrum in Comitatum non erexit, ſed apertiſſime patet ex facto, jam per prius in Comitatum erectum, ac venditum cum hac qualitate ante obtentam eandem inveſtituram; unde omni ex parte ſatisfactum cenſemus traditis per Bellon. *dict. num. 32. & 33.* hinc aliæ fundamenta, quarum ſcilicet in ordine, in quo deducit, quod in feudo dignitatis ſolus primogenitus ſuccedere debeat, & quintum, quod omni in caſu diſpoſitio ſine Principis auctoritate irrita ſit, in aliis penſantur, & diluuntur Articulis, illud nempe de feudo dignitatis in primo, hoc vero de Principis licentia in ſequenti.

Non leret, quod poterat recenſita Belloni ſententia per

ipſum ſatis valide confirmari, ex eo quod feudatarius re- 50

curſum habens ad Principem, ac declarans, ſe velle feudum jam acquiſitum ab eodem Domino rurſus recognoſcere in feudum, cenſeatur tacite in manibus ipſius domini illud refutare, ut ſibi de novo concederet, Bald. quem refert, & ſequitur Afflictus *decis. 112. num. 5. circa fin. verſic.*

rem propriam in quemadmodum videmus in recipiente 51

eâdem dicit Bald. feudum, vel emphyteuſim, quo caſu recognoſcens ſibi præjudicat, Rot. innumeros referens *in recent. part. 6. tom. 2. decis. 613. num. 5.* cum videatur illam Domino donare, & brevi manu prædicto feudali, vel emphyteutico titulo recipere, ut poſt Bald. & plures alios in-

nuit Surd. *conſ. 135. num. 107.* Et vere in Belloni Themate 52

loquendo in ſummis apicibus, ut inquit Dominus meus de Luca in ejus ſecundo reſponſo brevi, ſed ſucceſo, omnique referto acumine in hac cauſa reddito, *verſic. conſiderando etiam* (datur ſecundo loco in fine præſentis diſceptationis) loquendo, inquam, in ſummis apicibus, in caſu Belloni intelligi poſſet de eo feudatario, qui jam perfecte feudum acquiſiviſſet, & deinde ex intervallo curaſſet adjici dignitatem; hoc enim caſu cenſeri forte poſſet per quemdam actum occultum donationis feudum refutatum in manu Domini condonato eidem pretio erogato, & deinde tanquam ex integro illud ſub diverſa natura acceptum ex nova gratia, & liberalitate, quo in ſenſu forte ſalvari potuiſſet Belloni ſententia, & in quibus terminis cenſendum eſt illum locutum; alias non poſſet ſalvari a palinodia, dum *conſ. 9.* conſulendo in caſu, in quo quidam Scalia emerat feudum a quodam Melchiore de Rippi aſſecuta

poſt-

Digitized by Google

poſtmodum a Domino Duce Mantuæ inveſtitura, ut conſtat ex *facti ſpecie*, tenuerat, ac probaverat *n.34.* quod jure ſuo dictus Scalia tanquam primus acquirens potuiſſet feudum illud uni ex filiis prælegare.

53 At illa ceſſant in caſu noſtro, ut acutiſſime D. de Luca obſervavit, in quo feudum noſtrum nulla in hac conceſſione fuit a Principe dignitate inſignitum, cum jam antea fuiſſet in Comitatum erectum, & quatenus etiam, quod abſit, erectio tunc facta fuiſſet, non fuiſſet facta poſt feudum jam perfecte acquiſitum, ſed ſimultanee cum aſſenſu per
54 Dominum præſtito dictæ acquiſitioni, & vere Afflict. *d. loco mox relato*, Petrus de Gregorio *de conceſſ. feud. part.3. q.7. num.10.* & quotquot pro ea tacita refutatione, & ſucceſſiva conceſſione allegari poſſent, loquuntur, ut videre eſt prædictis duobus præſuppoſitis, primo nempe quod concedatur ſub forma a prima diverſa, puta adjecta nova dignitate, quæ prius feudo non inerat, & conceſſio fiat de novo, hoc eſt poſt perfectam acquiſitionem jam factam, quæ, ut inferius ſufficienter demonſtrabitur, præſupponit jam obtentam a Principe inveſtituram, quare ad hunc effectum dici non poſſet nova conceſſio, quando quis poſt feudum primo acquiſitum, reſervato conſenſu directi Domini, eundem Dominum pro conſenſu rogaret, ac ab eo obtineret poſtulatam inveſtituram, hæc enim, ut probabitur, eſt de ſubſtantia perfectæ acquiſitionis, & quaſi illius pars integralis, ſicque dici non poſſet nova conceſſio, niſi denuo poſt primam integralem acquiſitionem idem feudum concederetur.

55 Porro quidnam præſtitit Dom. Com. Camillus ſupplici ſuo libello, quidnam rogavit? nonne pro ſolo aſſenſu acquiſitioni feudi, ac pro ſola ejuſdem inveſtituræ cum formis, clauſulis, ſolemnitatibus, ac derogationibus in ſimilibus de ſtylo jam noto ab omnibus indiſtincte apponi ſolitis, conſuetis, ac reſpectiva neceſſariis? certiſſime con-
56 ſtat pluribus in locis præfatæ ejus ſupplicationis, tum ex proœmio, ex quo finalis intentio deprehenditur, *arg. text. in l. ult.* & ibi gloſ. *in verbo modus in fine*, & Bart. *n.3. de hæred. inſtitut.* Duran. *deciſ.18. pariter num.3.* Rota *in rec. part.2. deciſ.782. num.6.* Lanat. *in propoſito conſ.64. num.12.* Buccaferrus *reſponſ.5. num.10.* latiſſime Alexand. Randenſ. *de analogis cap.34. num.123. cum ſequentibus*, ibi, *nel quale v' è il patto di riconoſcere da V. A. il detto feudo in titolo di Contea già eretto di detti luoghi, e ricevere dall' A. V. l'inveſtitura feudale, e come in detto inſtrumento di vendita &c.* tum infra, *di modo che l'inveſtitura feudale s'habbi per fatta, e conceſſa al detto Cavaglier Taraſconi Oratore, e come ſopra in virtù del reſcritto, quale V. A. ſi compiacerà di fare alla preſente ſupplica &c.* & etiam ex priori ſupplici libello eorum de Fliſco, ad quem porrectus a Dom. Com. Camillo eſt omnino relativus, ibi, *Sperano che ſia l' A. V. per fargli gratia di rimettergli la detta caducità, per l'effetto infraſcritto, poichè eſſi bramano di far vendita di detto feudo, e ſua giuriſdittione al Cavaglier Camillo Taraſconi per il prezzo frà loro convenuto, intervenendovi però il beneplacito, e conſenſo di V. A.* & clarius ibi, *Humilmente la ſupplicano far gratia al detto Conte, & Abbate Claudio Fieſchi anche come Procuratore &c. di concederli di nuovo &c. il detto feudo &c. e poi di poterlo vendere al detto Cavaglier Camillo Taraſconi per ſe, ſuoi figlioli, e deſcendenti in perpetuo, & à chi darà per il prezzo frà loro concordato, & al detto Cavaglier Camillo Taraſconi di poterlo liberamente comprare, e riportando poi dall' A. V. la dovuta inveſtitura, e preſtargli il neceſſario giuramento di fedeltà.*

57 Quamobrem ex duobus alterum fateri compellimur, vel quod ſit falſa opinio allata in antecedenti Articulo, quod feudum titulo oneroſo quæſitum poſſit per primum acquiſitorem alienari, maxime in comprehenſos in inveſtitura, & hoc pacto notanda de lapſu prima orbis Tribunalia, & potiſſimum Romana Rota, atque alii Doctores, inter quos multi reſtantur eam opinionem nix unum Hannerotium hucuſque habuiſſe contradictorem, vel quod recurſus ad Principem directum feudi Dominum pro inveſtitura, hæcque ab eo gratis obtenta cum clauſulis, formis, ac ſolemnitatibus apponi conſuetis, non præſtet impedimentum, quin dictus primus acquirens titulo oneroſo recenſita utatur facultate, ſi enim vera eſt prædicta opinio pro primo acquirente firmata, neceſſario fatendum eſt Principis aſſenſum, juramentum fidelitatis a Vaſſallo præſtitum, ac feudalem inveſtituram nullatenus dicto acquiſitori obſtare.

58 Nam ex una parte opinio prædicta, quod primus acquiſitor poſſit de feudo titulo oneroſo quæſito diſponere, pro-

cedit non ſolum in acquiſitione facta a Principe, ſed etiam in acquiſitione facta a Vaſſallo priori feudi poſſeſſore, ut ſtatim probabitur, & admittit ipſe Bellon. *dicto conſ.9. n.34. juncta facti ſpecie*, & ex alia parte prior feudatarius alienare nequit non reſervato Domini aſſenſu, *c.1. de prohibit. feud. alienat. per Lothar. & cap.1. de prohibit. feud. alienat. per Frideric.* nec feudatarius acquirens poteſt ullo pacto 59
omittere recurſum ad Dominum pro obtinenda inveſtitura, ut mox patebit, nec juſtum eſſe poteſt, quod ubi in- 60
tegrum feudi pretium fuit a Vaſſallo erogatum, itatum idem pretium perſolvatur Domino, ergo vel falſum eſt quod primus acquirens titulo oneroſo de feudo nequeat diſponere, vel prætendendum non eſt, quod juramentum fidelitatis, ac inveſtitura obtenta a Domino poſt feudi ac- 61
quiſitionem hanc primo acquirenti titulo oneroſo adimat facultatem.

De hoc Judices rogo ipſoſmet Adverſarios, nunquid D. Co. Camillus acquirens poſt acquiſitum feudum Caletta a Dominis Comitibus de Fliſco potuiſſet negligere præſtationem juramenti, ac non efflagitare feudalem inveſti- 62
turam cum formis, ac clauſulis, quæ in ſimilibus omnibus, nedum in hac regione, ſed alibi etiam, ut notorium eſt, 63
apponi conſueſcunt? Scimus equidem unus potiſſimum Feudatarii eſſe fidelitatis juramentum, quod Domino polliceri compellitur, *cap.1. de cap. Conrad. cap.1. de forma fidelitatis, cap.1. de nova forma fidelitatis, & Can. de forma 22. quæſt.5.* adeo ut ſi negligat per annum, & diem illud præſta- 64
re amittat feudum, *d. c.1. de cap. Conradi, t.1. in princ. quæ fuit prima cauſa beneficii amittendi, c. final. de prohib. feud.* 65
alien. per Lothar. Aldobrand. *conſ.1. nu.324. in princ.* unde 66
vas, & ſubſtantiam feudi eſſe fidelitatem, dixit de Ponte *conſ.67. num.3.* Quemadmodum pariter tenetur Dominum recognoſcere, Merlin. *deciſ.795. num.17.* adinſtar amphyteutæ, qui debet Dominum recognoſcere toties quoties 67
fuerit requiſitus, Fulgin. *de jure emphyt. ſub tit. de renovat. quæſt.9. num.2.* Ubaid. *dec.337. n.4.* cogiturque ab eo feuda- 68
lem petere inveſtituram, *d. cap.1. in principio, quæ fuit prima cauſa, & dicto cap.1. de c. Conradi, & cap.1. quo tempore miles &c.* itaut ſine ea poſſeſſio feudi novi acquiri nequeat, Gloſſ. & Doctores quos refert Rebuff. *tom 3. commentar. in Conſtitutiones Gallicas ſub Rubr. de materiis poſſeſſoriis art. 1. gl. 1. n.22.* Chriſtinæus *in dec. Curiæ Belgicæ vol.6. dec.3. num.1. cum ſeqq.* Pacian. *de probat. lib.2. cap.38. n.64.* Joannes Baptiſta Vincemola *inter conſ. feud. diverſ. conſ.1. n.42.* Jo. Gallic. *ibid. conſ.2. num.28. & 60.* ubi quod licet aliqua jura diſponerent feuda ſola inveſtitura acquiri, ſtatutum poſtea fuit, quod etiam acquiri poſſent ſucceſſione, dum- 69
modo ſequeretur inveſtitura, Franc. ab Eccleſ. *ibid. conſ.40. num.2.* unde hodie duo adſunt modi acquiſitionum feudi, ſucceſſio ſcilicet, & inveſtitura, Parïſ. de Put. *de reintegr. feud. cap.220. nu.2.* ſic inveſtituram nil aliud eſſe intelligi- 70
mus, quam apprehenſionem poſſeſſionis feudi, & eum dici in feudo inveſtiri, qui feudi poſſeſſionem naneiſcitur, Azor. *inſtitut. moral. part.3. lib.3. cap.6 verſ. porro inveſtitura*, ita quod feudum ſine inveſtitura nullo modo conſtitui queat, 71
vel poſſidari, *cap.1.* ubi Bartolus, & Doctores, *quibus modis feudum conſtitui poteſt.*

Unde proceſſiſſe arbitror eam Baldi, ac aliorum ſenten- 72
tiam, qui ſuſtinent, quod feudum empititium, & mediante pretio acquiſitum ſit verum feudum, ac regulari debeat ſecundum omnes leges, & conſuetudines feudales, ut plurima Doctorum citatione probat Rot. coram Merlin. *dec.670. num.12.* & late diſcutit Sonsbekius *in comment. ad uſus feudi part.2. a num.7.* Bimius *conſ.38. nu.7. tem.1.* Mart. *conſ.2. num.45. verſic. ad ſextum*, Zuccard. *conſ.8. num.71.* licet feudum definiatur, quod ſit benevola rei immobilis, vel æquipollentis conceſſio alicui facta, ſuiſque 73
hæredibus maſculis legitimis per inveſtituram cum utilis dominii tranſlatione, retenta proprietate ſub fidelitate, & exhibitione ſervitiorum honeſtorum, ut ex Obert. *in cap.1. §. hujus autem, in quibus cauſis feudum amittatur*, obſervavit idem Sonsbekius *ubi ſupra, num.1.* unde dicimus, feudum nuncupari beneficium, eo quod natura ſua ex benevolentia dantis procedat, Mantic. *de tacit. lib.23. tit.2. nu.2.* Caſſaneus *in conſuetud. Burgund. rubr.3. tit. des Fiedz. in* 74
princ. numer. 7. licet enim in feudi acquiſitione pretium fuerit erogatum priori Vaſſallo, hincque excludi 75
videatur benevola Domini conceſſio, cum tamen emptor debeat a Domino petere inveſtituram, & ab eo ipſum feudum recognoſcere, feudum ipſum ſub hac formalitate (licet in ſubſtantia acquirens illud vere habeat ex marſupio ſuo) intelligi poteſt ex Domini munificentia proceſſiſſe,

Lanar. conſ.8. num.12. 17. numer.2.verſ. ſecundo dicunt, & 89. num.19. cum ſua omnia faciat Princeps, quibus ſuam
76 impertitur auctoritatem, l. prima, §. veſtra, C. de veter. jure enucl. §. hæc igitur, in proœm. digeſt. ita Theſaur. in propoſito
77 dec.146. num.9. verſic. nec obſtat, pluribus Marta de ſucceſſion. legal. part.4. q.21. art.19. n.52. & 53. ideoque ſeudum etiamſi non ſit gratuito conceſſum, adhuc dicitur beneficium, ac plurimum habere gratiæ, Mantica ſupra, nu.3. immo magis participare de gratia, quam de contractu, Joannes Grot. conſ.78. numer.3. volum.1. Mar. Anguiſſola conſil. 23. num.14. Porro hæc ſemper debent in ſeudi acquiſitione intervenire, aſſenſus ſcilicet Domini, ac inveſtitura (prout interveneree noſtro in caſu) & tamen dicimus ſeudum
78 acquiri titulo oneroſo, & non lucrativo, quando acquirens ſeudi erogat pretium, Rota relata per Fulgin. de jur. emphyt. ſub tab. de contr. emphyt. q.24. n.18. Gailenzonius conſ.144. num.12. Rota videnda in proxime allegenda Cæ-
79 ſenatenſ. emphyteuſ. num.35. & quod filii hoc pacto acquirentis vere dicuntur habere ſeudum a Genitore, non a Domino, ſicuti teſtantur innumeri, quos allegat, & ſequitur
80 Surd. conſ.427. ſub num.12. verſic. tertio non reſiſtit alias, iterum dico, ea opinio diſtinguens inter acquiſitorem titulo oneroſo, & lucrativo, foret falſa, & de ſubjecto non ſupponente, cum tamen illa procedat ſive emptio facta ſit a Domino, ſive a Vaſſallo, quo caſu, ut ſupra probatum eſt, citra omnem aleam dubitationis expectari debet aſſenſus Domini, ac inveſtitura, quæ nequaquam tollunt, quod primus acquirens nequeat diſponere de ſeudo, teſte ipſo Bellono relat. conſ.9. num.34. juncta facti ſpecie, ex qua, ut dictum eſt, conſtat de acquiſitione ſeudi a Vaſſallo, obtenta ſucceſſive a Domino inveſtitura, qua non obſtante, probat Bellon. quod ille ſeudi acquiſitor recte poterat ſeudum prælegare.

81 Quod autem ea opinio diſtinguens inter acquirentem titulo oneroſo, & lucrativo, & concedens ipſi acquirenti titulo oneroſo facultatem diſponendi de ſeudo, diſtincte procedat, ſive acquiſitio facta fuerit a Domino, ſive a priori Vaſſallo cum Domini aſſenſu, poſt Decian. reſponſ.58. numer.49. verſic. attamen procedit etiam quando a Vaſſallo, volum.2. Menoch. conſ.498. a numer.28. verſic. nec obſtat, Peregr. conſ.22. numer.6. verſ. & quamvis, lib. 2. Theſaur. decis.146. numer.9. verſic. nec obſtat, Gozadin. conſ.75. numer.14. junct. Themate, Fachineum conſ.14. nu. 2. in primo, Surd. conſil. 427. vidend. numer. 13. verſic. & non curo quod ſeudum fuerit a Domino, vel ab alio cum Domini conſenſu, quos allegat, & ſequitur Rota ſtatim citanda (quibus ego addo Alciatum in Lugdunenſ. impreſſ. lib. 3. conſ.6. num.6. & Bellon. Jun. dicto conſ.9. numer.34. juncta facti ſpecie, Bero. conſ.65. numer.45. in primo, Reuſner. lib.3. conſ.11. numer.65. juncto numer.57. verſiculo quod ſeudum ſit emptitium) optime comperium fecit dicta Rota in Cæſenaten. emphyteuſ. 14. Decembris 1635. coram Merlin. inter ejus impreſſas, dec.699. in ordine a nu.31. his verbis, quæ ſatis apte ferri poſſunt pro dirimenda quæſtione, & quæ, ut lector relevetur ab incommodo adeundi librum, tranſcribimus ut jacent: Præcipua autem difficultas (inquit Rota) ut ingenue etiam ab informantibus pro Laura aſſerebatur, erat in eo poſita, an vere Paulus ſenior dici poſſit primus acquirens ex titulo oneroſo, ex quo non emit a Domino directo, ſi enim non acquiſiviſſet titulo oneroſo, non potuiſſet præjudicare Lauræ comprehenſæ in inveſtitura, quia hoc caſu inveſtiti non dicuntur habere bona ex beneficio acquirentis, ſed ex beneficentia Domini, nec dicitur contemplata principaliter ſola perſona acquirentis, & bona conſiderantur non tanquam profectitia, ſed tanquam adventitia, in quibus Pater non poteſt præjudicare filiis, & illis beneficium tertii, ac jus quæſitum auferre, ut diſtinguit Bald. in l. prima, num.32. Cod. per quas perſonas nob. acquir. Aretin. in l. cum Servus, §. ſi quis alicui n.7. verſic. prima concluſio, ff. de legat. prim. Crot. in l. qui Romæ, §. duo fratres, num.141. ff. de verbor. oblig. Curt. Jun. de feud. par.4. num.132. verſic. quid ergo concludend. Surd. conſ.305. num.36. & conſ. 351. numer.28. Menoch. d. conſ.161. num.11. & ſeqq.

Verum Dominis viſum fuit bona hæc emphyteutica per Paulum Seniorem revera ex titulo oneroſo fuiſſe acquiſita, quamvis emptio fuerit facta a tertio, non autem a Domino directo, ſemper enim ſubſiſtit, quod non ex liberalitate Domini, ſed ex propria pecunia bona illa habuit, & filii, ac Nepotes non fuiſſent in inveſtitura vocati, ſi Paulus non emiſſet, neque hujuſmodi bona accepta referre debent beneficio Domini, ſed marſupio Pauli, cujus intuitu conceſſa fuit inveſtitura bonorum emptorum, filii autem ex facto Patris vocati, & Domino directo incogniti, nihil vel pecuniæ, vel laboris, vel meritorum præſtiterunt, & ſic non fuit habita contemplatio eorum, ſed tantum Pauli, & ejus pecuniæ, quæ ponderatur ad effectum dignoſcendi titulum oneroſum acquiſitionis, juxta theoric. Bald. in dicta l. prima n.32. C. per quas perſonas nob. acquir. Menoch. conſ.286. numer.8. & 12. conſil.309. numer.19. ubi quod tali caſu totum jus remanet radicatum in perſona Patris, & dicto conſ.161. num.28. & ſeqq. Natta conſ.504. num.3. & ſeqq. & conſ.674. num.14. D. Galvan. conſ.8. num.28. 37. 42. & ſeqq. aſſerens nummos, vel merita acquirentis efficere bona profectitia, itaut dari, & adimi ab ipſo poſſint, & cenſeri data ab eo filiis, dum per contrarium judicium non mutatur voluntas, quod etiam advertit Surd. conſ.29. n.18. & Manent. conſ.43. num.152. lib.1. Caſtill. quotid. controv. part.4. cap.3. num.38. & 43.

Et quamvis Eccleſia non receperit pecuniam a Paulo, tamen certum eſt, quod Paulus, a quo cauſam metiri debemus, ſuſtinuit onus impenſæ, & pretium numeravit aliis inveſtitis ab Eccleſia, a quibus facile antea Eccleſia, vel pecuniam, vel merita acceperat.

Ideoque neque inveſtituram denegare poterat Paulo, dum non habebat impedimentum, & hinc excluditur liberalitas Domini directi, nihil enim dedit de ſuo, quia dominium directum penes ipſum remanſit, dominium autem utile, quod jam erat evulſum ab Eccleſia ex contractu emptionis, Paulus acquiſivit a primis emphyteutis, & ſic Eccleſia ſolum conſenſit tranſlationi dominii utilis de primis poſſeſſoribus in Paulum, tota autem acquiſitio bonorum profecta eſt ex pecunia ipſius Pauli ſoluta iiſdem poſſeſſoribus, nullaque contemplatio habita fuit filiorum, ſed tota fuit Pauli Senioris, qui pecuniam ſolverat, ita in his terminis, quod nihil referat, an emptio facta fuerit a Domino directo, an ab alio Emphyteuta, ſeu Vaſſallo, ad hoc ut primus acquirens dicatur acquiſitor ex titulo oneroſo, & ſic de bonis poſſit libere diſponere, tradunt Gozadin. conſ.75. num.14. junct. Themate conſilii, Theſaur. deciſ.146. num.9. verſic. non obſtat, & luculenter Surd. conſ.427. num.13.14. & 25. & conſ.305. num.35. verſic. prædicta autem ſententia, & num.36. ubi quod ſufficit etiam rem fuiſſe in ſolutum a Creditore acceptam, Peregr. conſ.22. n.6. verſic. & quamvis, lib.2. Decian. conſil.58. num.49. lib.2. Menoch. conſil.498. verſic. non obſtat, D. Fachin. conſil.14. lib.1.

Non obſtat quod Curt. Sen. conſ.49. numer.4. ad med. verſic. nec eſt bonum, Garzon. de Fœmin. ad ſtatut. recipien. colum. 21. in 6. reſtrict. verſic. Tertio declaratur, Schrader. de feud. part.2 cap.4. num.56. Iotrigliol. de feud. cent.1. q.41. nu.34. Rovit. conſ.89. num.28. dicant neceſſe eſſe, quod pecunia ſolvatur Domino directo, nec ſufficere ſi ſolvatur tertio, quoniam præallegati Auctores loquuntur ad effectum, ut feudum dicatur vere emptitium, adeout in eo ſuccedere poſſit fœmina, quæ regulariter a ſucceſſione feudi repellitur, cap.1. §. hoc autem notan. qui feud. dar. poſſint, cap. feudum ſi de feudo fuerit controverſ. ſed non negant, quin feudum tali caſu dicatur ex titulo oneroſo, quamvis a tertio emptum, & quin de eo poſſit diſponi in alias perſonas, præter fœminas non prohibitas, & prædicta opinio Curt. Sen. habet graviſſimos contradictores, ſcilicet, Gozadin. Surd. Peregrin. Decian. Menoch. & Fach. in locis ſuperius adductis. Hæc Rota, quæ paucis viſa eſt omnia objecta prævidiſſe, illaque miro, ut conſtat, ordine diluiſſe, unde allegari meretur judicio meo pro deciſione noſtræ altercationis, licet ipſa loquatur in terminis emphyteuſis, & non verſemur in quæſtione feudali, non ſolum ex traditis in Articulo præcedenti, verſiculo prædictorum autem Doctorum, num.112. cum ſeqq. ſed etiam quia Doctores omnes a Rota hic allegati loquuntur in terminis feudi, & ipſa pariter expreſſe etiam loquitur, & de emphyteuta, & de Vaſſallo numer. 37. Quamobrem ſive feudum fuerit 82
emptum a Domino, ſive ab alio cum Domini aſſenſu, quomodocumque ære paterno quæſitum fuerit, ſemper dicitur profectitium, & ubi emptum ab alio Vaſſallo, dici 83
nequit, quod ex concedentis beneficio habeatur, Dominus enim conſentiendo alienationi feudi, quæ fit ab alio, nihil utique tribuit de ſuo, ſed cum poſſet actum impedire 84
denegando conſenſum, tollit, præbendo, de medio obſtaculum, quod ſingillatim plurium allegatione comprobat Surd. dicto conſ.427. num.14. ad diſcrimen conceſſionis factæ per ipſum Dominum rei, quæ erat ſua libera, in feudum, tunc enim dicitur totum dare, & tunc recte intelligitur ab ipſo concedente feudum haberi; at quando res ipſa jam erat infeudata, & per Vaſſallum alienatus in eo vocatum, tunc quidem Dominus dare dicitur quidquid habet, ſed hoc quod dat, in hoc uno dumtaxat conſiſtit, quod

tollit

85 tollit impedimentum de medio, bene eſt verum, quod tol-
lenda obſtaculum perficit actum, atque ideo res dicitur
haberi a Vaſſallo, & actum venditionis perfici a Domino.
Eſt Theorica quam a Camerario Surdus mutuavit ſuperius
relato loco, *num.* 15. & conferunt tradita per Hieronym.
Garzon. *de fœm. ad feud. recip. vel non in ſexta reſtrictione*,
verſic. at prima opinio, circa fin. in 2. part. 10. *tom. tractat*
mag. fol. 170. *a tergo*, ibi, *ego teneo conſenſum &c.* ubi
quod quando feudum emitur a Vaſſallo, non habetur a Do-
mino niſi conſenſus, nec inveſtitus feudum ab eo aſſequi
86 videtur, niſi præter aſſenſum ipſe Dominus ſpecialiter pro-
miſiſſet obſervare, vel manutenere feudum, tunc enim ipſa
diceretur vendere, id quod pariter late deducit Joannes
Franc. de Ponte *conſ.* 3. *num.* 1. *cum ſeqq.* & fere per totum,
dum poſt Andream obſervat Principem alienationi feudi
87 aſſenſum præſtantem non cenſeri aliquid de ſuo donare, vel
remittere.

88 Et licet Venturin. *conſ.* 37. *num.* 62. *junct. num. ſeq.* hiſce
minime aſſentiat, volens, quod quando feudum emitur ab
ipſo Domino, quæſitum quidem dicatur titulo oneroſo,
ſecus vero ſi quæſitum a Vaſſallo Domino aſſentiente, alle-
gando ad ſuæ confirmationem diſtinctionis Roſenthal. *in*
89 *ſynopſi feudal. cap.* 7. *concluſ.* 34. *num.* 2. attamen ſi bene lega-
tur *tota dicta concluſio* 34. compertum habebitur, eundem
Roſenthal. non ſatis ejus aſſumptum probare, vel ſaltem
hujuſmodi diſcrimen in ſenſu ſuo forte non ſine ratione
90 excogitatum minime congruere terminis noſtræ quæſtio-
nis, ubi enim (ſicut etiam animadvertetat Rota in Cæſe-
natenſ. emphyteuſ. ſuperius relata) Auctor quærit, nunquid
fœmina in feudo emptitio ſuccedat? & licet *numer.* 2. per
Venturinum allegato quæſtionem referat a nonnullis defi-
niri fœminarum ad vota, dummodo Vaſſallus feudum
91 emerit a Domino, ſecus ab alio Vaſſallo cum ejuſdem Do-
mini aſſenſu, ipſe tamen *numer.* 7. *cum ſeqq.* fœminam in-
differenter non ſuccedere in feudo emptitio, tanquam com-
munem, & in Camera probatam ſententiam, quavis di-
ſtinctione poſtpoſita, ſtatuit ac firmat. Bene eſt verum,
quod in Gloſſa cap. inquit, quod poſito, ſed non dato fœ-
minam ſuccedere in feudo empto, præfatam diſtinctionem
omnino retinendam cenſerat, data his verbis ratione, *Cum*
hoc feudum reſpectu Domini ſit omnino gratuitum, nec illi ob-
eſſe debeat, quod hic Vaſſallus ab alio Vaſſallo, quem domi-
nus gratis de eo inveſtierat, hoc emit, ex quibus conſtat, quod
hæc diſtinctio approbatur a Roſenthal. ad effectum tantum-
modo excludendi fœminam, pro cujus excluſione omnis
92 interpretatio capienda eſt, cum naturæ feudi repugnet,
93 quod ad feudum admittatur, ut ipſe pariter Roſenthal. ani-
madvertit *eodem cap.* 7. *concluſ.* 33. *num.* 8. vel verius ju-
dicio meo, ex relata cauſali *ibi*, *nec illi abeſſe debet &c.*
liquet eandem diſtinctionem admitti, quando in quæſtio-
94 ne eſt Domini præjudicium, quibus in terminis omnes Do-
ctores in dicta Gloſſa allegati, qui ſuperinde aliquid in-
nuunt, expreſſe loquuntur, videlicet quando fœmina hoc
prætextu quod feudum fuerit emptitium, delinquente agna-
to, vel maſculina linea extincta, ſuccedere attentaret; &
in quo ſenſu nos quoque doctrinam juridicam probare-
mus, ſiquidem reſpectu ejuſdem Domini, cui nihil novus
Vaſſallus præſtitit (& cui præjudicium inferretur, ut in-
fra demonſtrabimus, fœmina ad feudalem ſucceſſionem
admiſſa) feudum emptum ab alio Vaſſallo diceretur quæ-
ſitum titulo lucrativo, unde quoad Dominum, qui gra-
tis aſſenſum præſtitit, feudum, quod erogatione pecuniæ
priori Vaſſallo numeratæ ultimus inveſtitus fuiſſet aſſecu-
tus, dici non poſſet titulo oneroſo acquiſitum, nam alias
ſine manifeſta violatione veritatis (ubi præſcindatur a Do-
mini præjudicio) ſi Vaſſallus pretium integrum uſque ad
obulum erogaſſet ſive Vaſſallo, ſive Domino, nunquam
dici poſſet ſibi feudum fuiſſe donatum, illudque titulo non
niſi oneroſo fuiſſe acquiſitum, ut recte tenuit Rota ſupra ad-
ducta dec. ac Doctores ibidem allegati, & Surd. præ cæteris.

95 Et quidem ſumma ratione concedi poſſe videtur, quod
Domini reſpectu feudum non dicetur lucrativo titulo ac-
quiſitum, nec ei præjudicium ullum factum cenſeri debeat,
licet in ſubſtantia quæſitum fuerit integra pretii numeratio-
ne ab alio Vaſſallo, ex vulgari regula *res inter alios acta, &c.*
96 quod ſane præjudicium fieret Domino, ſi fœmina admittere-
tur in feudo eo prætextu, quod eſſet emptitium, & pluribus
quidam rationibus. Primo nempe quia fœmina imbellis ine-
pta foret ad tuendum armis directum Dominum. Secundo,
quia illum comitari non poſſet, cum publica minime patia-
tur honeſtas fœminas cœtui virorum intereſſe. Tertio, quia
propter fragilitatem diſcurſus in rebus peragendis pacis,
bellique tempore, eidem Domino imbecille daret conſi-
lium. Quarto, quia de ea modicum confidere poſſet ob
lubricitatem voti, cum quater mutetur in hora, & quin-
to denique ob periculum ſecreti, cum fœmina tacere ne-
ſciat, propter quæ fœminam excluſam a feudali ſucceſſio-
ne, ex Baldo autumat Roſenthal. *eod. cap.* 7. *concluſ.* 31.
num. 2. & tamen hæc ſunt munia Vaſſalli, quæ inter cæte-
ra Domino cogitur exhibere, ſervitia ſcilicet militaria,
conſilium, voti conſtantiam, taciturnitatem arcani præ- 97
ſtare, & cœtui intereſſe virorum, Roſent. ibid. unde ſucce-
dente fœmina inepta in his Domino inſervire, manifeſtum
eſt quod ei illatum intelligeretur præjudicium.

Quamvis hæc omnia in hypotheſi noſtra omnino ceſſare
debeant, data ſiquidem quacumque diſtinctione, ac etiam
pro vera admiſſa Theorica Venturini (quam plurimum au-
ctoritatis ſibi vindicare putamus uti probatam ab eodem
Venturino viro quidem acutiſſimo, ac in controverſiis exe-
minandis diligentiſſimo, cujus eximiam virtutem velut ab 98
erudito Præceptoris cinere redivivam habemus tanquam in
Phœnice in D. J.C. Franciſco Reghino Patritio Pontremu- 99
lenſi in hac Urbe Advocato, mihi præcipua dilectione con-
juncto, cujus juris lucubrationes plurima eruditione ſem-
per refertas ſæpius typis editas admirari ſoleo, & nunc ſum-
mopere diu expetitum publici juris factum exopto ejus re-
ſponſum in hac eadem cauſa redditum pro Domino Comite
Hieronymo Taraſcono Adverſario Domini Comitis Octa-
vii (cujus jura pro tenui Minerva mea ego tueor in præſen-
tia) admiſſa, inquam, relata diſtinctione, adhuc in caſu no-
ſtro minime urgeret, eo quia Dominus Comes Camillus 100
non ſolum titulo oneroſo a Dominis Comitibus de Fliſco,
quibus integrum pretium numeravit, acquiſivit feudum,
ſed titulo pariter oneroſo aſſecutus fuit aſſenſum Domini,
cui erogavit (*ut infra*, *num.* 118. *verſic. Præterea ſciendum*
eſt, exponamus) pecuniarum quantitatem, eamque ha-
bito reſpectu ad id quod ab eodem Domino adeptus fuit, ſa-
tis notabilem.

Nec eſt quod rurſus hic quis objiciat, quod in ſupplici 101
libello ad effectum habendi neceſſariam inveſtituram por-
racto, non ſemel Dominus Comes acquirens ſupplex roget
C.S.S. quatenus ſibi plura ea gratia concedat, & in ſpecie,
ut dignetur ea ſua benignitate confirmare reſcriptum fa-
ctum priori libello Dominorum de Fliſco, & ſucceſſivam
Calaſtani venditionem, immo etiam ut ſibi in feudum eun-
dem locum concederet, quem convenerat ab eadem Cel-
ſitudine ſua recognoſcere in feudum, ibi, *con obligo al detto*
Cavaglier Taraſconi Oratore di riconoſcere per ſe, ſuoi figlio-
li, e deſcendenti maſchi in infinito in feudo da V. A. li detti luo-
ghi &c. & paulo poſt: *nel quale v'è il patto di riconoſcere da*
V. A. il detto feudo in titolo di Contea già eretto, & infra *Re-*
ſta al detto Cavaglier Camillo Oratore di ſupplicarla (per pie- 102
namente godere della gratia concedutagli) come humilmente
la ſupplica, di reſtar ſervita per effetto della ſua benignità di
confermare, e corroborare con la ſicurezza della ſua Podeſtà
Ducale non ſolo il reſcritto &c. ma etiamdio il medemo in-
ſtrumento di vendita, e concedergli ſucceſſivamente in feudo
&c. Quoniam cum aperte liqueat feudum emptum a Domi-
nis de Fliſco, illudque Domino Comiti traditum a Celſitudi-
ne ſua, quæ utique directum dominium ſibi retinuit, nec
tranſtulit utile, quod apud ipſum non erat, ſpecioſæ ex
dicendi formulæ, ac ab humili reverentis Vaſſalli obſe-
quio ſcriptæ nil aliud ſignificant, quam obſequentiſſimam
aſſenſus Sereniſſimi implorationem, quod ſatis comper-
tum faciunt ea verba prioris ſupplicis libelli eorum de Fli-
ſco, ibi, *Sperano che ſia l'A. V. per fargli gratia di rimetter-*
gli la detta caducità, poich' eſſi bramano di far vendita di
detto feudo, ſua giuriſdittione, e beni al Cavaglier Camillo
Taraſconi per il prezzo frà loro convenuto, intervenendovi
però il beneplacito, e conſenſo di V. A. immo ſi ea inveſtitura 103
ſimilis feudi empti ab alio Vaſſallo diceret expreſſe directus
Dominus, quod feudum illud de novo concederet, negle-
cto verborum cortice, genuina foret interpretatio pro nu-
da conceſſione conſenſus, ut recte obſervavit Camerarius
penes Surd. *ubi ſupra*, *num.* 15. *in fine*, & conferunt tradita
per Bald. *in l. qui ſe Patris* 3. *num.* 34. *C. de bonor. poſſ. unde*
liber. quem ſequuntur Jaſon. *conſ.* 57. *num.* 7. *in primo*, dicens
multum ſingulare, Ger. Spin. *conſ.* 16. *num.* 44. Intrigliol.
de feud. cent. 1. *quæſt.* 18. *num.* 18. ubi quod ſi Princeps in
inveſtitura feudi empti utatur verbo: *Indulgemus*, *vel do-*
namus, vel alio ſimili, feudum intelligitur quæſitum per 104
contractum, non ex Domini privilegio, vel munifican-
tie, immo etiamſi adeſſent verba: *donamus, & ex cauſa dona-*
tionis pleno jure transferimus, adhuc contractus feudi non

Intelligeretur translatus in contractum ſimplicis donatio-
nis, ut reprobato Oldrado, decidit Rota coram Merl.
105 *dec.670. num.18.* & juvat demum ad hæc Grat. *reſponſ.4.*
in primo, ubi probat in eo feudo tanquam novo non habe-
re locum jus accreſcendi, nec propterea revocari poſſe
tranſactionem ſuper eo factam per acquirentem, non
obſtante quod in caſu ſuo (ut conſtat *num.9.*) in in-
veſtitura legerentur verba: *In comitatum erigimus, confe-*
rimus, & donamus.

106 Præterea quidnem importet noſtro in caſu, quod D.Eq.
Camillus recognoſcere vellet Caleſtanum in feudum a Prin-
cipe, & quid in mente habuerit hac dicendi formule indi-
candi, conſtat non obſcure ex eo quod juxta ſuperius allata
verba libelli per eum porrecti refert id conventum in libel-
lo dato per Dominos de Fliſco, ibi: *Eſſendoſi compiacciuto*
V.A.S. con ſuo reſcritto fatto ſotto il dì 16. Gennaro corren-
te 1650. alla ſupplica data dall' Abbate, e Conte Claudio, &c.
con oblige al detto Cavaglier Camillo Taraſconi Oratore di
riconoſcere &c. in feudo da V.A. li detti luoghi &c. & ta-
men in dicto libello aliud ſuperinde non exprimitur, niſi
quod ipſe D.Eques deberet reportare e C.S.S. inveſtituram
conſuetam, ei pollicendo fidelitatis juramentum his ver-
bis, *riportando poi da V.A. la dovuta inveſtitura, e preſtar-*
gli il neceſſario giuramento di fedeltà &c. ſicuti etiam in eo-
dem libello refertur conventum in inſtrumento acquiſitio-
nis feudi, quod ipſe D.Comes deberet recognoſcere dictum
locum in feudum his verbis; *Eſſendoſi in conformità della*
gratia di V.A. ſtipulato un inſtrumento di tal vendita &c.
nel quale v'è il patto di riconoſcere da V.A. il detto feudo &c.
& tamen in dicto inſtrumento non leguntur ſuper hoc alia
verba quam iſta: *attentis gratia, beneplacito, conſenſu, &*
licentia C.S.S. & diſpoſitione Majoris Magiſtratus, & in-
terveniente de novo conſenſu C.S. quatenus opus ſit, & non
aliter &c.

107 Et quamvis etiam admitti poſſit ſine veri præjudicio, quod
attento dicto ſupplici libello, vere D.Co.Camillus volue-
rit ab ipſo Domino Caleſtanum recognoſcere in feudum
Comitatus, etiam in ſenſu importante, quod voluerit eſſe-
qui a Domino aliquid aliud præter conſenſum, & inveſtitu-
ram, puta privilegium, ac indultum, quod dictus D.Eques
Camillus acquirens, ac ab eo deſcendentes denominaren-
tur Comites, ut in eo legitur poſtulatum, adhuc parum
108 opitularetur Dominis Comitibus Actoribus, non ob id
quod in his terminis obſervat Surd. *dicto conſ.427. num.15.*
verſ. addo, nempe quod quando etiam a principio ipſum
feudum vere conſtituitur a Domino, & ab eo utile tranſ-
fertur dominium in Patrem, qui cum ipſo D. contrahit,
adhuc feudum deſcendit non a ſolo Domino abſolute, ſed
mediante Patris contractu, ejuſque ſtipulatione, ita quod
quoad Patrem ſuſcipientem feudum deſcendat quidem a ſo-
lo Domino, ſed quoad filios proveniat a Patre, qui pro il-
lis ſtipulatur, ideoque jus filiis quæſitum per paternam ſti-
pulationem cenſeri debeat profectitium, ut ratiocinatur
idem Surd. *ſupra ante num.16. & ſub nu.45. verſic. quod ſi*
feudum, & antea num.13. pluribus allegatis, non, inquam,
109 ex hoc fundamento, quia ſi feudum fuiſſet gratis, & ex
Domini beneficentia, ac liberalitate conceſſum, foret fi-
liis quæſitum jus omnino irrevocabile ad feudum, de quo
proinde tanquam habito titulo lucrativo, primus inveſti-
tus, congruenter diſcurrendo juxta conciliationem in alio
articulo firmatam communi Doctorum voto probatam,
non poſſet diſponere.

110 Sed parum juvaret Dominos Comites Actores, quoniam
certe non aliud prætendi poſſet D. Comitem aſſecutum,
quam erectionem feudi in Comitatum, benignam videlicet
conceſſionem, quod ipſe D.Comes acquirens, ejuſque fi-
lii, ac deſcendentes denominarentur Comites; nam quoad
111 feudum, ſcimus acquiſitum cum ejuſdem Principis aſſenſu a
Dominis Comitibus de Fliſco: plurimum ſiquidem differt
ipſum corpus feudi ab ejuſdem feudi titulo, ſeu dignitate
adjecta, ut apertiſſime conſtat ex tradit. per Capyc. Latr.
conſult.23. numer.74. cum ſeq. ubi quod quamvis de feudo
empto a communi Patre teneatur Primogenitus dare Se-
cundogenitis partem pretii, non tamen tenetur dare par-
112 tem pecuniæ, cum qua titulus fuit emptus, ſecutus Ru-
vit. *loco ibid. allegato*, qui id ipſum etiam melius docuit *ſu-*
per pragmat.25. de feud. nu.58. ubi tractando de contribu-
tione integri pretii, quam Primogenitus ſuccedens in feu-
do novo facere tenetur fratribus, quærit an in hujuſmodi
113 contributione habenda ſit ratio dignitatis eidem feudo ad-
jectæ, ſicque ſupponit aliud eſſe feudum, aliud dignitatem,
114 quodque licet hæc dici debeat conceſſa a Principe, adhuc il-
lud remaneat in ſua natura novi, emptitii, & oneroſi, quæ
optime prævidit, ac ſcite excitavit adverſus Bart. *in l.1. §.*
nec caſtrenſe, n.7. de collat. bon. diſertiſſimus Ant. Faber. *de*
error. pragmat. decad.41. errore 10. n.4. licet ipſe benignius
indulgere potuiſſet Bartolo ſuam reprehenſionem, dum
allata dicto *num.7.* ſatis bene conciliari poterant cum iis,
quæ tulerat *num.4.* ubi huic ipſi Fabri, & aliorum ſenten-
tiæ ſevere videtur docens, quod in controverſia collationis
conſiderandum non ſit quantum Pater erogavit in quæ-
renda militia filio, ſed conſiderari debeat æſtimatio mili-
tiæ vendibilis, ac ſubdens quod non confertur militia quan-
tum ad dignitatem, ſed hæc ex ſupputatione detrahi debeat,
quam quidem Theoricam a Bart. deſumptam tulit, in pro-
poſito Merlin. *de legitim. lib.2. tit.1. qu.5. n.28.* Hanc ipſam 115
animadverſionem fecit Doctiſſimus D. de Luca *in ſuperius*
commendato ſecundo reſponſo in hac cauſa dato, verſiculo
quodque aliud, quæ pariter confirmant tradita per J.C.Pe-
trum Petracinum *in conſult.* Capyc. Latr. *conſult.24. num.21.*
ubi quod ſeparatur Principis nomen a Principatu, illudque
retinere poſſit, tametſi hic penes extraneos reſideat, & 116
n.23. ubi quod denominatio, titulus, & dignitas Principis
deferri potius videntur jure ſanguinis, quam hæreditario,
ac hujuſmodi conceſſio facta a Principe, ſeparata intelligi-
tur ab ipſa conceſſione feudali.

Quare jus quod virtute inveſtituræ prædictæ ſibi poſſent 117
quæſitum prætendere Domini Comites Adverſarii, totum
in ſubſtantia verſari videretur circa ipſum feudi Titulum,
quem unicum dici poteſt a Principe efflagitatum, ac obten-
tum, quare concluſiones omnes, quæ ferri poſſent pro ipſis
Dominis Comitibus Actoribus, in hoc unum collimare
poſſe videntur, quod nempe D.Comes Camillus non po-
tuiſſet contraria ſua diſpoſitione præjudicium ipſis tanquam
ab eo deſcendentibus, ac a Principe in inveſtitura in hoc
contemplatis inferre, quin participarent de dicto Titulo,
& dignitate Comitatus, ac propterea denominarentur Co-
mites, quod tantum abeſt D. Co. Camillum unquam in
animo habuiſſe, ut potius in ipſo poſtremo ejuſdem elogio,
quandocumque de eis mentionem fecit, ſub hac Comitum
denominatione continuo nuncupaverit.

Præterea ſciendum eſt, quod ipſe D. Comes Camillus 118
recenſitam facultatem, quod ipſe, ejuſdemque deſcenden-
tes nominarentur Comites (etiam ſi admittatur, quod
D.Eques Camillus voluerit feudum recognoſcere a Domi-
no, quatenus ab eo aſſecutus fuit gratiam, quod ipſe, ejuſque
deſcendentes poſſent denominari Comites) adhuc, non
ex mere Principis gratia obtinuit, ſed titulo ſatis oneroſo,
cum Sereniſſimæ Ducali Cameræ ad hunc effectum perſol-
verit pretium Ducatorum mille argenteorum, quod equi-
dem habito reſpectu ad pretium integrum feudi erogatum
de Principis conſenſu Dominis de Fliſco (quibus ad hunc
effectum Celſitudo ſua remiſit feudi caducitatem, ut ex eo-
rum ſupplici libello, ibi: *nulladimeno confidati detti Conti*
fratelli nel ſommo dello ſua Sereniſs. benignità, ſperano che ſia
l'A.V. per fargli gratia di rimettergli la detta caducità per
l'effetto infraſcritto, poichè eſſi bramano di far vendita di det-
to Feudo, ſua giuriſdittione, e beni al Cavaglier Camillo Ta-
raſconi per il prezzo frà loro convenuto, & infra: *Humilmen-*
te la ſupplicano &c. di concedergli di nuovo &c. il detto feudo
&c. e poi di poterlo vendere al detto Cavaglier Camillo Ta-
raſconi per ſe, ſuoi figli, e deſcendenti in perpetuo, & a chi da-
rà per il prezzo frà loro concordato, & al detto Cavaglier
Taraſconi di poterlo liberamente comprare, riportando poi
dall'A.V. la dovuta inveſtitura, e preſtargli il neceſſario
giuramento di fedeltà &c.) quod, inquam, pretium ducato-
rum mille habito reſpectu ad pretium integrum feudi de
Principis conſenſu erogatum Dominis de Fliſco pro acqui-
ſitione dominii utilis, non videtur tenue pro ſola Comita-
tis nomenclaturæ acquiſitione, unde ex quocumque late-
re res conſpiciatur, undequaque feudum hoc acquiſitum
apparet titulo oneroſo, nihilque prorſus, ac omnino ha-
bitum titulo lucrativo ex mera gratia, & liberalitate,
ſicque filii, quibus ſane jus ullum ad feudum non deſcen-
diſſet, ſi a Domino Comite acquirente feudum emptum
non fuiſſet, non a Sereniſſimo Principe illud debent reco-
gnoſcere, ſed a Patre.

Omni in caſu, quando etiam memorati feudi conceſ- 119
ſio tota daretur Domino concedenti, adhuc tamen quia illi
pene ignota erat filiorum perſona, præſumitur quod eos
vocaverit contemplatione Genitoris, Surd. *dicto conſ.427.*
n.16. verſic. ſecunda eſt ratio, & nos late in priori Articulo
monſtravimus, quare hic quoque repetitur ibidem ſufficien-
ter diſcuſſam, quod ſcilicet jus filiis quæſitum ex prædicta

Domi-

Domini vocatione reputari debeat profectitium, juxt.alle-
gat.tex. *in l.profectitia* 5. *de jur. dot.* ibi, *Profectitia dos eſt,*
quæ a Patre, vel parente profecta eſt de bonis, vel facto ejus,
& ibi, *quid ſi Patri donaturus dedit? Marcellus lib.6. Dige-*
ſtorum ſcripſit hanc quoque a Parente profectam eſſe, &
eſt verum, Surd. *d. conſ.*427. *num.*17.

120 Hinc ſatis clare licet inferre, nunquid ullum validum
fundamentum ſumi queat contra D. Comitem ſcudi præle-
gatarium ex objectato ſupplici libello, cujus tamen difficul-
tatem breviori, ac faciliori via nonnulli forte evaſiſſent, ani-
madvertendo, quod ille porrectus non fuerit a D. Co. Ca-
millo, ſed a D. Comite Octavio ejus Procuratore, qui ta-
men non ſatis diligenter viſus fuit ſervare fines mandati,
juxta præſcriptum *l. diligenter* 5. *mandati*, *cum vulgatis*,
quamvis enim haberet facultatem preces porrigendi Sere-
niſſimo Principi, ea tamen reſtricta legitur a clauſula *in*
præmiſſis) hoc eſt preces porrigendi pro obtinendo aſſenſu, &
beneplacito a Celſitudine ſua, enimvero nil aliud in man-
dato continetur, quam ipſius D. Comitis Octavii electio in
Procuratorem ad faciendum inſtrumentum emptionis ſcudi
nomine D. Comitis ejus Patris, *reſervato, & accedente con-*
ſenſu, & beneplacito Sereniſſimi D. Ducis noſtri. Quamob-
rem aliquis objiceret quod gratis, & ultra ſibi commiſſa
ea omnino D. Procurator in dicto ſupplici libello appoſue-
rit, præter illa quæ meri aſſenſus, ac inveſtituræ implora-
tionem concernerent. At nos, qui exiſtimamus nullum inde
oriri impedimentum ad infringendum, ac evitandum im-
plementum diſpoſitionis D. Comitis, ad præſidium hujuſce
exceptionis non convolamus.

121 Unum ſolummodo ex abundanti innuimus ad indican-
dam amplitudinem facultatis D. Comitis acquirentis, quod
poſtramus hic ſupplex libellus a D. Co. Octavio procurato-
rio nomine porrectus Sereniſſimo Domino eſt omnino re-
lativus ad priorem libellum eidem Sereniſſimo porrectum
per Dominos Comites de Fliſco, & per ipſum D. Co. Camil-
lum, & ad inſtrumentum acquiſitionis feudi prædicti, immo
in illo horum confirmatio enixe, & expreſſe efflagitatur his
verbis: *Reſta al detto Cavaglier Camillo Taraſconi Oratore*
di ſupplicarla &c. di confirmare, e corroborare con la pienezza
della ſua Podeſtà Ducale non ſolo il reſcritto fatto alla ſup-
plica delli detti Conti Fieſchi, e detto Oratore ſotto il dì 16.
corrente meſe &c. quale è regiſtrato nell' infraſcritto inſtro-
mento, mà etiamdio il medeſimo inſtromento di vendita fatta
dalli detti Conti Fieſchi al detto Oratore, con tutto ciò che in
122 *eſſo ſi contiene, e qual' inſtromento s'eſſibiſce, &c.* in dicto au-
tem priori libello petitur facultas vendendi dictum feudum
D. Co. Camillo pro ſe, ejuſque filijs, & deſcendentibus in per-
petuum, & quibus dederit, his verbis: *e poi di poterlo vendere*
al detto Cavaglier Taraſconi per ſe, ſuoi figliuoli, e deſcendenti
in perpetuo, & à chi darà, cujus quidem clauſulæ (*& quibus*
123 *dederit*) nota eſt virtus operandi, quod competat inveſtito
facultas alienandi feudum, Curt. Jun. *de feud. p.4. n.141. verſ.*
contrariam tamen (ubi de communi feudiſtarum opinione
teſtatur, dicens haberi textum fortiſſimum, & inevitabilem
de hoc *in c.1. de feudo non habente propriam naturam feudi*)
Barboſ. *clauſ.57. n.1.* etiam in extraneos quocumque titulo,
ut reprobatis contrariis veram, ac communem teſtatur arti-
culo plene diſcuſſo Marta videndus *de clauſulis, p.2. clauſ.*
58. *n.5.* & per totum, Albert. Brun. *conſ. feudal.* 38. *nu.3.* ſive
inter vivos, ſive in ultima voluntate, plures congerit Fab.
de Anna *conſ.53. n.23. lib.1.* Burſat. *conſ.4. n.3.* Surd *conſ.440.*
n.12. & 475. n.30. & 551. per totum, D. Sacca *reſponſ.231.*
n.17. cum ſeqq. etiam Domino irrequiſito, quia illius con-
ſenſus cenſetur datus ab initio, ut recte probat Camerar.
apud eundem Martam, *n.7.* Barboſ. ubi ſupra, *n.6.* & plu-
res citat Fulgin. *de jure emphyteut. ſub rubrica de alien. qu.1.*
num.144. quod videtur ſine dubio admittendum ſaltem in
primo acquirente, ex tradit. per Rot. coram S. m. Gregor.
dec.529. n.2. & ibi Addent. *n.22. litt. B.* unde inquiunt æqui-
124 parari hanc clauſulam, *quibus dederit*, clauſulæ, *pro ſe,*
ſuiſque hæredibus, & deſcendentibus quibuſcumque, idem
Barboſ. ubi ſupra, *n.8.* quæ latiſſime proſequitur Mona-
ch. *de recta feud. interpret. pleno ſap.39.*

125 Adeo ut poſtpoſita Civiliſtarum doctrina volentium hu-
juſmodi clauſulam, *& quibus dederis*, ita intelligendam, ut
alienatio fieri dumtaxat poſſit in ſanguine conjunctos, qui
alias eſſent ſucceſſuri, reſolvendo quæſtiones per veros ter-
minos feudiſtarum, dicendum ſit per hanc clauſulam datam
eſſe facultatem ita alienandi in quoslibet, ut etiam poſſit di-
ſtrahi libere, & in allodium, quo caſu in perſona feudatarii,
cui conceſſio facta eſt, dicitur feudum, in perſona vero il-
lius, cui a feudatario libere alienata eſt, cenſetur allodium,

ut relato Iſernia, Baldo, & aliis pluribus, probat Marta *cita-*
to loco n.8. & bene *de ſucceſſ. legali par.1. q.18. art.3. n.13. cum*
ſeqq. quibus addo Curt. Jun. *de feud. par.4. n.141. circa fin.* qui
punctum hiſce verbis diſcurit: *Tertio, & ultimo mirabilius*
advertendum puto, & ponderandum in hac materia quod tex.
in d. c. 1. de feudo non habente propriam naturam feudi, ſuper
quo fundant ſe omnes Doctores præallegati, probat unum mira-
bile, ad quod non ſolet in practica adverti, quod non ſolum illa
verba (& quibus dederit) vel æquipollentia operantur quod il-
le in quem fuerit facta talis alienatio retinebit illam rem libe-
ram, & expeditam, & tanquam allodialem, non autem jure
feudi, & illum ibi ita intelligunt gloſſa ibi, Andreas de Iſer-
nia, Baldus, Alvarot. & communiter feudiſtæ, quod ego reputo
mirabile, & ſingulare, & perpetuo memoriæ commendandum.

Contractus autem venditionis Caleſtani, ut patet ex
ipſo inſtrumento, factus fuit juxta facultatem traditam a
reſcripto emanato ad dictum Libellum omnino confirma-
torio omnium in eo petitorum, vendendi ſcilicet feudum
D. Equiti Taraſcono pro ſe, ejuſque filiis, & deſcendenti-
bus, & quibus dediſſet, per hæc verba: *Concedimus, man-*
damus, & derogamus in omnibus, & per omnia, prout pe-
titur, non obſtantibus &c.

Id ipſum confirmatur ex inſtrumento acquiſitionis ejuſ- 126
dem feudi, in quo nec verbum de filijs, & deſcendentibus,
ſed potius interpoſitam intelligimus ſtipulationem pro hæ-
redibus, ſi animadvertamus ad clauſulam cæteratam appo-
ſitam poſt ſtipulationem Notarii, & Domini procuratoris
nomine Domini Equitis acquirentis, ibi *Illuſtriſſimus, &*
Reverendiſſimus Dominus Abbas Co. Claudius &c. fecit, &
facit dicto Illuſtriſſimo D. Octavio Taraſcono filio dicti Il-
luſtriſſimi D. Equitis Camilli Taraſconi uti illius Procurato-
ri, ut ſupra, ac nobis Notariis infraſcriptis ſtipulantibus &c.
venditionem, ceſſionem &c. & infra: *ita quidem &c. & ceſſit*
nominibus quibus ſupra, & in ſolidum ut ſupra d. Illuſtriſſimo
D. Octavio Procuratori ut ſupra, præſente &c. Porro notum
eſt, quod clauſula cæterata poſt verbum, *ſtipulanti*, vel, *acce-* 127
ptanti, & poſt verbum, *præſenti*, extenditur *pro ſe, ejuſque hæ-*
redibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, ut de primo probant 128
Barboſ. *clauſula* 14. *num.9.* Burat. *dec.310. n.7.* Rota *in rec.*
dec.587. n.3. de ſecundo vero Rot. *diverſ. p.1. dec.393. n.1.*
& p.9. rec. dec.290. nu.5. ubi in puncto quod clauſula cætera-
ta poſt verbum, *præſente*, indicat ſtipulationem pro hæredi-
bus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, quemadmodum etiam
quando reperitur appoſita poſt verba, *pro ſe*, ut probat Ro-
ta *in rec. p.1. dec.707. nu.10.* cum maxime hoc idem ſuadeat 129
juris præſumptio, quæ feuda (ubi expreſſe non legantur
acquiſita pro filiis uti filiis) etiamſi acquiſita nominentur 130
pro filiis ſimpliciter, præſumimus acquiſita pro filiis uti hæ-
redibus non uti filiis, ut poſt Bald. & alios probat Tuſch.
lit. A. concl.439. n.12.

Demum id pariter videtur confirmari ex clauſulis, *ſi ita* 131
ſibi placuerit, & in ea forma, & modo, qua ſibi videbitur, ap-
poſitis in poſtremo ſupplici libello vim inveſtituræ haben-
te, §. *di più ſupplica l' A.V.* ubi D. Comiti acquirenti con-
ceditur facultas erigendi primogenituram: quandoquidem
clauſula, *quidquid placuerit*, æquipollet clauſulæ, *quibus de-*
deris, ut probant in ſpecie ad hunc eundem effectum valen-
di libere de feudo diſponere, Georg. de Eccleſia, Marc. Sal-
vac. & Reg. conſil. & requeſtr. Magiſter. *in eorum conſilio in-* 132
ter conſ. feud. diverſ. in ordine conſ.48. n.9. unde ſaltem inter
comprehenſos in inveſtitura (ubi maxime, ut hic, appoſita eſt
circa methodum præferendi deſcendentes ipſius inveſtiti)
quod hæc clauſula, *quidquid placuerit*, liberam importet fa- 133
cultatem in acquirente diſponendi, dummodo non in ex-
traneum, late comprobant Ambroſius de Vignate, Jacobus
a Sancto Georgio, Chriſtophorus de Nicellis *in conſ. ubi ſu-*
pra inter conſ. feud.47. poſt num.8. verſ. non obſtant modo al-
legata in contrarium.

Quamobrem his omnibus attentis, videmus, quantum
diſtet hypotheſis Belloni *allegato conſ.55.* a caſu noſtro,
quantaque urgeant hic ad ſuadendam liberam facultatem in
D. Comite Camillo diſponendi de noſtro feudo, quæ illic
non militabant, tametſi veram fateremur Belloni ſenten-
tiam, quam tamen ſuperius non ſatis tutam probavimus,
immo quatenus ſumatur in ſenſu contra nos objectato, con-
trariam illis, quæ idemmet auctor conſulucrat *conſ.9. n.74.* 134
juncta facti ſpecie, unde hic cadere ſatis apte videtur decla-
matio Martæ *de clauſulis, clauſula 58. partis ſecundæ, nu.4.*
in fin. Quod mirum non ſit, ſi nulla fides conſulentibus no-
ſtri temporis, eorumque ſcriptis habenda ſit, qui ad lu-
cri faciendum tantum elucubrarunt. Si opiniones veras ſecuti
eſſent, eoſdem puduiſſet opiniones directe contrarias ample-

nos eſſe, & multo minus excuſandi ſunt, qui in uno, eodemque
135 *volumine conſilia adverſantia collocarunt*, hæc Marta in conſimili feudali contentione, hos pariter juremerito carpit Rota *in recent. part.9. tom.2. deciſion.*438. *num.*12.

136 Demum ad ſternendum penitus præfatum Bellon. *conſ.* 55. libet hic pro coronide præſentis Articuli candide compertum facere exitum cauſæ, in qua idem Bellon tunc in jure allegavit. Sufficeret quidem hoc certo ſcire teſtimonio ipſiuſmet Belloni *in principio ejuſdem conſ.* nempe priori inſtantia pronunciatum adverſus partem, pro qua ille conſulebat, nec adhuc conſtare fundamenta allate in ſuo reſponſo apud ſecundos Judices adeo invaluiſſe, ut eos ad diverſa traxerint vota, ſicut eximie obſervavit in *ſecundo ejus reſponſo* poſtremo loco in calce *præſentis controverſiæ* edito ad reſolutionem dubii petiti ab eodem Belloni *conſil.* Dominus meus de Luca, cujus ocularisſimæ indagini propoſita fuit difficultas, ut præ ſumma ejus peritia in omnibus, ſed præcipue in feudalibus altercationibus ſincere exponeret, nunquid ratiocinia Belloni eo loco illum moverent a priori opi-
137 nione, quam ante conditum Teſtamentum Domino Comiti Camillo ſignificaverat, & quæ fuit regula ejus ultimæ diſpoſitionis circa prælegatum feudi. Studioſiſſimus tamen fui e Taurinenſibus oris compertum habere præciſum, & poſtremum exitum cauſæ, & conſcius ſui rem hoc pacto actitatam.

Actores erant in dicta cauſa Dominæ Margarita Comitiſſa Ormeæ vidua, ac Diana nupta D. Joanni Baptiſtæ Provano, & Rea D. Comitiſſa Paula relicta Domini Caroli Provani de Druent Comitiſſa Alteſſani, omnes Sorores, & filiæ D. Comitis Nicolai communis genitoris, qui poſt acquiſitionem feudi Alteſſani recurſum habuerat ad Principem directum Dominum, rogaveratque pro erectione in Comitatum, & confirmatione primogenituræ, & poſtea moriens gravaverat dictam Comitiſſam Paulam primogenitam ad erogandos aureos bis mille ſororibus ſuis ex pretio dicti feudi: electi fuerunt Arbitri præfatæ, ac aliarum controverſiarum vertentium inter dictas Dominas Sorores Domini Senator, ac Conſiliarius Rovaxenda, Bernardinus Clerici, & Bartholomæus Leona, qui ſub die 4. Decembris anni præteriti 1610. eorum laudum tulerunt omnino contrarium Dominæ Comitiſſæ Paulæ, dum eam juxta paternam diſpoſitionem gravarunt ad ſolutionem præfatæ ſummæ. Laudum in authentica forma ab ea Civitate procuratum, eſt tenoris ſequentis.

Noi Ricardo Ceſare de Signori di Rovaſenda Conſiliere, e Senator Ducale, Bernardino Clerici, e Bartolomeo Leona Avocati in Torino Arbitri, Arbitratori, & amicabili Compoſitori eletti, cioè Bernardino Clerici per la Molt'Illuſtre Signore Paola rileſſate dal fù Signor Carlo Provana Signor di Druento, & Bartolomeo Leona per le Molt'Illuſtre Signore Margarita Conteſſa d'Ormea Vedoa, & Diana moglie del Signor Gio: Battiſta Provane, & Senator Rovaſenda, communemente da eſſe tutte aſſonto per le differenze fra loro vertenti come ne gl'inſtromenti di compromiſſo rogati, cioè quello di detta Madama di Druento ſotto li 14. d'Aprile 1600. à M. Gio: Angelo Torreri, & quello di dette Signore Margarita, & Diana ſotto li 22. d'eſſo meſe d'Aprile a M. Gio: Margarita, e come anco nelle prorogationi d'eſſo compromeſſo ſotto li 14. e 25. d'Ottob. proſſimo paſſato rogato al nob. Ven. Caſtellano Antonio Coppo d'Altezzano, & altri doi inſtromenti di prorogatione rogati li 21. di Novembre al detto Nodaro Coppo, & altri doi inſtromenti di nominatione di me ſodetto Senatore Rovaſenda per commune Arbitre rogati, l'uno ſotto l'ultimo di detto Novembre proſſimo paſſato, & l'altro ſotto il primo del preſente meſe di Decembre al detto Nodaro Coppo, à quali tutti reſpettivamente ſi habbi l'opportuna relatione. Veduti eſſi inſtromenti di compromeſſi, e di prorogationi, & inſieme le pretenſioni in eſſe riferite, & altri a parte ſporte, e propoſtece con gl'inſtromenti delli Teſtamenti del fù Signor Nicolò Henry Conte d'Altezzano, & Signor di Crimui padre di dette Dame compromittenti, quello della fù Dama Violante di Savoja loro Madre con li loro Codicilli, il teſtamento del Signor Conte Ottavio loro fratello, l'acquiſto, & inveſtitura d'Alteſſano, & inſtromenti di dote di detta Signora Violante, & d'eſſe Signore compromittenti con ogn'altre ragioni, & ſcritture, quali à dette Signore è parſo di preſentarci, e ſentiti anco gl'Agenti d'eſſe Dame, e fatta la dovuta conſideratione ei ſovra eſſe pretenſioni, riſpoſte, e repliche, ragioni &c. ſcritture, che ſopra ogn'altra coſa allegata, et in ragioni, che in fatto, invocato il Divino agiuto laudiamo, arbitriamo, & arbitramentiamo come ſegue.

Primo che frà dette Dame ſorelle reſti bona pace, e concordia come conviene frà Dame Chriſtiane.

Più ſopra la prima pretenſione, che detta Signora Paola Madama di Druento ſia tenuta, e dobba pagare del ſuo proprio à dette Signore Conteſſa Margarita, e Diana ſue ſorelle ſcudi doi mila d'oro per cadauna in conſideratione della Primogenitura d'Alteſſano in lei pervenuta in virtù, & conforme al teſtamento paterno con gl'intereſſi dal giorno del compromeſſo à ragione del cinque per cento frà ſei meſi proſſimi, quali duranti le pagarà l'intereſſe alla ragione ſodetta del cinque per cento.

Omittimus reſiduum laudi, quia concernit deciſionem aliarum quæſtionum vertentium inter Dominas Sorores, quæ ad rem præſentem non faciunt.

Laudo minime acquievit quoad dictum primum caput D. Comitiſſa Paula, ſed petita reductione ad arbitrium boni viri, ſeu facto novo compromiſſo, cauſa commiſſa fuit Dominis Senatoribus Fanzono, Junctinæ, & Theſauro, ſuſcipiente interim patrocinium Comitiſſæ reclamantis Bellono, qui dicto *conſ.* 55. ejus partes tueri acerrime ſatagebat, & de facto (quoniam verum eſt, quod, ut vulgare ajebat adagium, habent etiam ſua ſidera lites, & ſententiæ quandoque non injuria inter caſus fortuitos recenſentur, ut poſt Medic. dixit Altograd. Senior. *in pede conſ.*50. *in primo*) obtinuit revocationem primæ ſententiæ ſub die 22. Junii anni ſequentis 1611.

Verum introducta cauſa in excelſo Senatu ſub die 14. Februarii 1612. per ampliſſimum Ordinem pronuntiatum fuit, revocandam poſtremam arbitramentalem ſententiam, & primam confirmandam, hiſce verbis.

CARLO EMMANUEL.

Pronunciamo doverſi reparare il Laudo delli 22. di Giugno 1611. & della cui reduttione ſi tratta, come lo ripariamo confirmando il laude delli 4. di Decembre 1610. quale mandiamo eſſeguirſi ſecondo ſua formæ, mente, e tenore, compenſate le ſpeſe &c.

Subſcripta *Vivaldo Preſidente.*

Subſcripta *Calerii Interp.*

Senatuſconſulto neque obtemperare voluit D. Comitiſſa Alteſſani, ſed pro reviſione rogavit Sereniſſimum Principem, eamque obtinuit, ut ex ſupplici libello, & benigno reſcripto tenoris ſequentis.

SERENISSIMO SIGNORE.

Il fù Conte Nicolò d'Henry nel ſuo teſtamento gravò Madama di Druent ſua figlie di pagare a due ſue Sorelle ſcudi due mila d'oro per una, caſo che il feudo d'Alteſſano eretto da V. A. in Primogenitura con titolo di Contado a lei perveniſſe, il qual caſo ſeudo per la morte del fù Conte Ottavio di Cremuis ſenza figli venuto, pretendendo eſſa Dama di Druent di non eſſer tenuta al pagamento di tal ſomma, per non haverla il Padre come primogenita potuta gravare, fù tal differenza compromeſſa in un Senatore, e due Avocati, da quali fù detta Dama condannata nella ſudetta ſomma, & altre partite da quai nel laudo. Indi eſſendoſi per reparatione d'eſſo laudo fatto di nuovo compromeſſo in tre Senatori, è ſtata da loro aſſoluta, e finalmente eſſendoſi la cauſa in prima inſtanza tirata nell'Excelſo Senato, è ſtato per ſentenza confirmato il primo laudo, dal che ſentendoſi oltre modo gravata detta Dama, sì per eſſer coſa chiara in ragione che il Primogenito non può eſſer gravato, maſſime ſenza conſenſo del Prencipe, dal quale è ſtata eretta la primogenitura, come anco perchè ſotto preteſto di tal Primogenitura eſſa Dama è ſtata privata dell'heredità della Madre, come prontamente farà vedere, ha perciò interpoſta la reviſione di tal ſentenza, la quale intendendo proſeguire, e facendo fede de gl'atti, & aggravio, ricorre da V. A. e la ſupplica ſi degni admettere detta reviſione, e quella commettere all'iſteſſo Senato, concedendogli lettere opportune con inhibitione in forma, e dichiaratione dell'eſſequtione, che ſi farà in perſona d'una d'eſſe Sorelle, ò de loro Procuratori ſia valida &c.

Admittitur reviſio in forma li 21. Marzo 1612.

Subſcripta *Milliet.*

Verum exitus ſecundæ Senatus ſententiæ non magis felix fuit D. Comitiſſæ Clientulæ Belloni, dum reviſionis cauſa terminata fuit ſub die 9. Junii 1614. hiſce verbis.

Pronunciamo non eſſer luogo alla reviſione domandata, ma doverſi confirmar, come confirmiamo la ſentenza de qual ſi 138
tratta, compenſate &c.

Hæc ferenda duxi, tum quia hinc ſatis compertum ſit de eo Belloni *conſilio* non habendam rationem, ex quo contra eum

Google

eum judicatum eſt, Franc. *deciſ.* 262. *n.* 6: ubi qood Orificins tunc Præſes Neapolitaoi Senatus cooſueverat dicere ſibi allegantibus conſilia, quod voloiſſet videre ſenteotias ſuper
139 iis latas, tum etiam quia prædicta Seoatuſconſulta juvare poſſe videotur ad deciſionem præſeotis jurgii; licet enim exemplis judicandum non ſit; ea tameo in hojuſmodi coo-
140 tiogeotiis oon flocci habeoda, ad tradita per D. Saccam *reaſ.* 100. *n.* 14. *cum duob. ſeqq.* & per Valenznel. *conſ.* 166. *num.* 58.

ARTICULUS QUARTUS.

An diſpoſitio teſtamentaria D. Co. Camilli in ea parte, in qua D. Co. Octavio prælegavit feudum, mereatur redargui ob non requiſitum Domini aſſenſum?

SUMMARIUM.

1 *Feuda non ſunt de perpetuo alieaari prohibitis.*
2 *Feuda non aſſimilantur rei ſacra, nec Campo Martio.*
3 *Prohibitus tamen eſt modus alienandi, ne ſcilicet fiat ſine Dominii aſſenſu.*
4 *Diſpoſitio de feudo Caleſtani per D. Com. Camillum facta fuit Domino ignaro, ac propterea irrita eſſe videtur, tum inſpecto intereſſe Domini, tum filiorum.*
Contra tamen, num. 13. *& per tot.*
5 *Intereſſe Domini in alienatione facta eo irrequiſito deſcendit ex triplici fonte, num.* 7. *&* 8.
Vide tamen n num. 72. *uſque ad* 79.
9 *Diſpoſitio in comprehenſos fierò nequit cum alteratione forma in inveſtitura decreta.*
Intellige, ut num. 77.
10 *Violata videtur noſtro caſu inveſtitura, dum poſterguntur filii, pro quibus D. Co. acquirens fuerat ſtipulatus, eorum unico tantum electo.*
Vide tamen, num. 77.
11 *Sicuti Vaſſallus transferendo feudum in Agnatum remotiorem proximiori prajudicium inferret, qui proinde recte revocaret feudum; ita alienando in unum ſolum ex pluribus vocatis, cæteris præjudicium facit, qui propterea pro portione ad eos ſpectante diſpoſitionem recte redarguunt.*
Vide infra, num. 65. *cum ſeqq. & num.* 79.
10 *Roſenthal. eſt acerrimus propagnator jurium cæterorum exiſtentium in æquali gradu.*
Quomodo vero recipienda ejus ſententia.
Vide num. 68. *cum ſeqq. & num.* 80.
13 *Concluſio: neque ex capite aſſenſus Domini non requiſiti impugnari poteſt controverſum feudi prælegatum.*
14 *Licet Doctores admittant feudi novi alienationem cum Domini aſſenſu, hinc tamen non inferter feudalem diſtractum, eo non interveniente, irritum eſſe.*
15 *A dicto Doctorum ſumi nequit argumentum a contrario ſenſu.*
16 *Maxime in controverſia feudali, cum in jure feudali hujuſmodi argumentum a contrario ſenſu non recte ducatur.*
17 *Nil refert, num aſſenſus Domini pracedat, numve ſubſequatur, & num.* 18.
19 *Alienatio rei feudalis abſque conſenſu ab initio non eſt totaliter nulla, ſed manet in pendenti propter ſpem reconvalidationis.*
20 *Dominus Co. Camillus expreſſe petiit, ac obtinuit facultatem erigendi Primogenituram, & præferendi primogenitum ſecundo, tertio, & ulteriori gradu genito.*
21 *Declaratio inveſtitura licita eſt Vaſſallo, Domino inſcio.*
22 *Non debet poſtulari licentia, quando conceſſio facta eſt cum clauſula, (& quibus dederit.)*
23 *Quod alienatio feudi ſine Domini conſenſu nequaquam ſubſiſtat, procedit quoad Domini præjudicium, non quoad agnatos.*
24 *Agnati allegare nequeunt defectum prædicti aſſenſus, ſed ſolum a Domino proponi poteſt, & numeris ſequentibus.*
27 *Exceptio de jure tertii allegari nequit, quando non eſt ipſo jure excluſiva juris agentis.*
29 *Vaſſallus poſſidens, agnatis opponentibus exceptionem omiſſi aſſenſus, replicare poteſt, Amici quoad vos liberas ades habeo.*
30 *Jus tertii allegari nequit, etiamſi ſit ipſo jure excluſivum intentionis adverſarii, quando jus illud principaliter pertinet ad tertium.*
31 *Jus tertii allegari nequit, non ſolum agendo, ſed nec replicando.*
32 *Dominus e contra allegare non poteſt defectum conſenſus agnatorum.*
33 *Feudum ex pacto novum alienatum in extraneum revocat directus Dominus, & non filius, aut agnatus.*
34 *Interdicta non eſt diſpoſitio de feudo inter comprehenſos in inveſtitura, etiam Domino irrequiſito.*
35 *Cum Dominus ſingulos comprehenſos in inveſtitura habuerit ab initio pro Vaſſallis, ejus reſpectu dici nequit alienatio.*
36 *Agnatus comprehenſus in inveſtitura dici nequit novus Vaſſallus, ſed antiquus.*
37 *In alienatione emphyteuſis facta in comprehenſos in inveſtitura non debetur laudemium.*
38 *Lex feudi alienationem prohibens cogitavit de extraneo, non de agnato, immo lex ipſa conſenſit, quando alienatio fit in comprehenſos, & nu. ſeqq.*
40 *Alienatio facta in comprehenſis, alienatio non eſt, ſed refutatio.*
41 *Alienatum non videtur, quod eſt in agnatorum linea conſervatum.*
42 *Alienatione prohibita non cenſetur prohibita conventio inter fratres.*
43 *Licet per teſtatorem injuncta ſit inſtitutis prohibitio alienandi, cohæredes recte contrahere poſſunt ad invicem ſuper bonis hæreditariis,*
44 *Patronus, qui ſine Ordinarii conſenſu juſpatronatus alienare nequit, illud recte donat, Ordinario inſcio, alteri Compatrono.*
45 *Valet argumentum a patronatu ad emphyteuſim.*
46 *Singuli in aliqua univerſitate comprehenſi, ejuſdem pars reputantur.*
47 *Valet alienatio rei alienari prohibita facta ab univerſitate in aliquem ejuſdem univerſitatis.*
48 *Canonici ſunt membra Eccleſiæ, cujus caput eſt Epiſcopus.*
49 *Valet alienatio per Epiſcopum facta in Capitulum inconſulto Pontifice.*
50 *Enumerantur quinquaginta duo Doctores, qui indiſtincte probant validam alienationem feudi inter comprehenſos in inveſtitura, Domini aſſenſu non requiſito.*
51 *Id ipſum receptum eſt in alienatione emphyteuſis, Domino ignaro.*
52 *Hoc maxime admitti debet in feudo titulo oneroſo quæſito.*
53 *Extende primo concluſionem firmatam ſupra, num.* 34. *etiamſi ſtatuto prohiberetur omnis contractus de feudo non conſentiente Domino factus.*
54 *Extende ſecundo, etiamſi adeſſet in inveſtitura expreſſa conventio non alienandi ſine Domini aſſenſu, quia hinc ſolum prohibita intelligeretur alienatio in extraneos*
55 *Extende tertio, ut quamvis in inveſtitura conventum eſſet, quod ille, in quem fieret alienatio, deberet capere inveſtituram, non aliud intelligi deberet, ſi alienatio facta foret in extraneum.*
56 *Extende quarto, ſive alienatio fiat inter vivos, ſive in ultima voluntate.*
57 *Immo magis ſuſtineri debet alienatio in comprehenſum in inveſtitura, quæ fit per ultimam voluntatem, quam quæ fieret inter vivos.*
58 *Extende quinto, non ſolum ſi alienatio in comprehenſum fiat in proxime ſucceſſurum, ſed etiamſi in remotiorem.*
59 *Nihil intereſt Domini inveſtientis, utrum bona feudalia reſideant penes proximiorem, vel remotiorem, dummodo familiam contemplatam non egrediantur.*
60 *Argumenta quibus probatur alienationem feudi in remotiorem validam eſſe.*
61 *Non videtur intelligi poſſe, quomodo Domini interſit, quod feudum præmature ad illum tranſeat, ad quem, licet ſero, quandoque ex ejus voluntate debet pervenire.*
62 *Alienare prohibitus extra familiam poteſt alienare in familia, eligendo etiam remotiorem in gradu.*
63 *In legibus feudalibus remotior non fit deterioris conditionis, ac proximior.*

64 In

Google

64 *In iis, quæ ſunt uſus frequentiſſimi, ſi leges pecu-
liare jus obſervari voluiſſent, præſumendum eſt, quod
expreſſe providiſſent.*
65 *Extende ſexto concluſionem, de qua ſupra, num. 34.
procedere non ſolum, ſi alienatio fieret in remotio-
rem, ſed etiamſi fiat in alterum ex pluribus agna-
tis paribus in gradu.*
66 *Idem judicatur de pluribus proximioribus reſpectu
partis ipſius tangentis, quod de remotiore reſpectu
proximioris.*
67 *Vaſſallus, in quem totum feudum fuit translatum, ha-
betur pro remotiore quoad portionem in qua non ipſe,
ſed frater, aut alius in æquali gradu erat ſucceſ-
ſurus.*
70 *Conſideratur diſtincte, & ſeparate in hujuſmodi con-
troverſia intereſſe Domini, & intereſſe agnatorum.*
71 *Doctores, qui ex adverſo allegari poſſent, vel loquun-
tur quando eſſemus in feudo antiquo, vel re in ca-
ſu, in quo acquirens non poſſet ex alio capite de
feudo diſponere.*
74 *Ut facilius, & citius feuda reverterentur ad Dominum,
quando primo fuerunt introducta, & cognita, conce-
debantur ad libitum Dominorum, poſtea ad annum,
deinde ad vitam inveſtiti, ſucceſſive prorogata ſuc-
ceſſio ad unum ex filiis, quem Dominus elegiſſet,
poſtea ad omnes filios, & demum ad nepotes.*

1 QUamvis feuda non ſint de perpetuo alienari prohibitis,
nec rei ſacræ, Campove Martio aſſimilentur, ut poſt
2 Iſern. & Camerar. ajebat Bilocta conſule. 10. num. 10. ne-
que eorum commercia prohibita ſint, prohibitum tamen
3 fore modum, ne ſcilicet hujuſmodi feudales conventiones
fiant ſine Domini aſſenſu, aſſeveravit Bald. ab eodem Bilo-
cta *ibid. relatus num.* 11.
4 Quamobrem controverſam Caleſtani diſpoſitionem a D.
Co. Camillo factam Sereniſſimo directo Domino irrequiſi-
to, ac penitus ignaro, ad favorem D. Co. Octavii, cæteris
filiis paribus in gradu, ac nepotibus ex primogenito præ-
5 defuncto excluſis, nequaquam ſubſiſtere primo ſuadetur
aſpectu, tum ejuſdem Domini, tum cæterorum filiorum,
ac reſpective nepotum inſpecto intereſſe, Domini inquam,
triplici ratione conſiderata ab eodem Cameratio apud
Surd. *deciſ.* 143. *num.* 40. *verſ. & non reſiſtit.*
6 Primo ſcilicet ratione damni, eum alias omnes filii,
pro quibus indiſtincte in acquiſitione feudi fuerat ſtipula-
tus, ſuccedere debuiſſent, unde plures habuiſſet Vaſſal-
los, ad text. *in cap.* 1. *§. omnes filii, ſi de feudo defuncti con-
tent. ſit, &c.* quod ejuſdem Domini intereſſe videtur, ſi-
cuti noſtra quoque intereſt plures habere debitores, Natta
conſil. 475. *num.* 3.
7 Secundo ratione voluntatis, ne Dominus habeat Vaſ-
ſallum quem nolit, arg. text. *in cap. Imperialem, cum ibi
notat. de proh. feud. alienat. per Frideric.*
8 Tertio ratione ordinis, ne feudum modo ab eo diverſo,
quem ipſe in inveſtitura præfinierit transferatur; licet enim
9 diſpoſitio fiat in comprehenſos, fieri tamen non poteſt cum
alteratione formæ in inveſtitura decretæ, quam violare
Vaſſallo non licet, Domini ſaltem conſenſu non impetrato,
ut ex text. *in cap.* 1. *de alien. feudi patern.* Jaſ. & Surd. probat
10 Rota in Leodien. fideicom. 10. Junii 1615. coram Pirovano
inter rec. par. 6. *deciſ.* 679. *n.* 3. ſicuti actum dignoſcitur ma-
nifeſte in caſu noſtro, in quo poſtergatis aliis, pro quibus
Dominus Comes acquirens fuerat ſtipulatus indiſtincte,
unicum tantum filium admitti voluit.
11 Cæterorum vero filiorum conſiderato intereſſe ſubſiſtere
nequaquam videtur hujuſmodi diſpoſitio facta Domini ne-
glecto conſenſu, quoniam quemadmodum Vaſſallus, trans-
ferendo feudum in agnatum remotiorem, præjudicium pro-
ximiori inferret, qui propterea idem feudum recte revoca-
ret, ut ex innumeris probat Surd. *conſ.* 305. *num.* 17. ita ſimi-
liter alienando in unum ſolum ex pluribus vocatis, & pro
quibus omnibus in limine feudalis conventionis fuerat ſti-
pulatus, cæteris præjudicium facit, ut proinde ſinguli eun-
dem gradum obtinentes, juſte revocare poſſe videantur pro
12 portione ad eos ſpectante, ut probarunt Bald. aliique lon-
ga ſerie relati per Surd. *loco mox allegato num.* 18. & ut cæ-
teros ſileamus, ſufficiat pro omnibus allegare acerrimum
propugnatorem partium cæterorum exiſtentium in æquali
gradu, Roſenthal. *de feud. cap.* 7. *concluſ.* 7. *a num.* 9. ubi quod
Vaſſallus ſine Domini conſenſu neque de feudo novo inter
liberos, & deſcendentes vi primæ inveſtituræ in eo ſucceſ-
ſuros diſponere queat id, uni filiorum prælegando, &
aſſignando; quare cæteri hanc, aut ſimilem ordinationem
ratam habere non cogantur, ſed recte portionem ſibi da-
bitam auferre, repetere, aut revocare poſſint, damnando
contrariam ſententiam tanquam plane improbabilem.
Verum hiſce, aliiſque ſimilibus, quæ ex adverſo proponi 13
poſſent, & quorum plura in præſentis decurſu Articuli
opportuno loco ferentur, ad altius examen vocatis, ne-
que ex hoc capite reprehendi poſſe oppugnatam feudi
diſpoſitionem, pluribus demonſtratur.
Primo quia etſi Doctores quamplurimi dicant, feudi 14
novi alienationem permitti, cum Domini aſſenſu, minus
tamen recte hinc inferunt, quod ejuſdem Domini conſenſu
non interveniente feudalis diſtractus irritus ſit, cum a dicto 15
Doctorum ſumi nequeat argumentum a contrario ſenſu,
quod immo argumentum neque duci poteſt in legibus feu- 16
di. Hoc utitur medio ſingulis plurium allegatione muni-
tis Surd. *conſ.* 351. *num.* 43.
Probatur ſecundo, omiſſum Domini aſſenſum non omni- 17
no irritam facere feudi diſpoſitionem, ea ratione, quia ſi
adhuc obtentus non eſt, tractu temporis haberi poteſt, ſiqui-
dem non refert, num ille præcedat, numve ſubſequatur feu-
dalem contractum, ſicuti edocemur a magno Iſernia pluri- 18
bus concluſionem adornante *in cap. Imperial. n.* 14. *de prohi-
bit. feud. alienat. per Frideric. ibidemque Apoſtilla, litteris R.
& S. ſequentis paginæ,* Fulgin. *de contr. emphyt. ſub rubr. de
alienat. q.* 1. *verſ. fin.* & latius *qu.* 7. *n.* 10. ubi quod conſenſus 19
prædictus æque bene obtinetur ante contractum, in con-
tractu, & poſt, late etiam Bilocta *conſult.* 10. *num.* 8. quo lo-
ci, aliis etiam adductis, probat alienationem rei feudalis
abſque aſſenſu non dici ab initio totaliter nullam, ſed ma-
nere in pendenti, propter ſpem reconvalidationis ex ſuper-
venientia Regii aſſenſus, in quantum enim eſt alienatio
valida eſt, cum perſona ad diſponendum ſit libera, ſed pro-
pter quoddam extrinſecum Dominicum, ſcilicet benepla-
citum, impeditur, quod quidem beneplacitum, quando
obtinebitur, tollet illud obſtaculum, & omnino fiet vali-
da alienatio, ita Bilocta ex Fabro *allegato num.* 9. hanc di-
cens *num.* 23. regulam apud feudiſtas indubitatam. Argu-
mentum brevius innuit Natt. *conſil.* 475. *num.* 12. *verſ. re-
ſpondetur quod ſi non eſt habitus,* & tulit in propoſito Palma
conſ. 3. *num.* 21.
Probatur tertio ex eo, quod D. Co. Camillus expreſſe in 20
feudali inveſtitura poſtulaverit, ac obtinuerit facultatem
erigendi Primogenituram, & præferendi Primogenitum ſe-
cundo, tertio, & ulteriori gradu genitis, & prout ſibi viſum
fuerit per illa verba ſuperius etiam allegata: *Di più ſupplica
l'A. V. di concedergli, che poſſa, ſe così gli parerà, erigere
una Primogenitura in detto feudo, & preferire li ſuoi deſcen-
denti primogeniti agl'altri ſuoi deſcendenti con ordine ſuc-
ceſſivo, ed in quella forma, e modo che ſtimerà bene, ſenza
che li ſecondogeniti, ed altri habbino alcuna ragione di con-
tradire alla detta Primogenitura, la quale adeſſo per all'ho-
ra s'intenda confirmata con l'autorità di V. A.* Quamob-
rem erectione controverſæ primogenituræ in linea tertio- 21
geniti, non videtur diſpoſitionem diverſam feciſſe ab illa
conventa in dicta inveſtitura, ſed potius declaraſſe qualis
fuerit ejus mens in præfato ſupplici libello, quidquid ibi
efflagitare cogitaverit, quod ei licitum fuiſſe videtur, ul-
teriori Domini aſſenſu non requiſito, ad tradit. per Rot.
in recent. part. 2. *deciſ.* 405. *num.* 1.
Probatur quarto quia cum ex recenſitis *Articulo præce-* 22
denti, feudum conceſſum fuerit cum clauſola (& quibus
dederit) nulla debebat rurſus poſtulari licentia, cum tunc
Vaſſallo permittatur facultas pro libito diſponendi, ut
probat Camillus de Medicis *conſil.* 47. *num.* 8. ac teſtantur
innumeri, quos noviter cumulavit Manzius *de teſtament.
tit.* 13. *qu.* 5. *num.* 31. ubi teſtatur de veriori, ac commu-
niori ſententia, contra quam propterea perperam reſpon-
diſſe Alexandrum.
Probatur quinto quoniam concluſio admittens aliena- 23
tionem feudi ſine Domini conſenſu minime ſubſiſtere, pro-
cedit quoad Domini præjudicium; nam quoad agnatos, ſive
Dominus conſenſerit, ſive non, ſuſtinetur diſpoſitio, nec ab
ipſis allegari poteſt defectus prædicti aſſenſus, Surd. *conſ.* 24
305. *n.* 35. qui ſolum a Domino proponi poteſt, adeout nemo 25
præter illum ad id admittatur, Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*
511. *num.* 1. Cephal. *conſ.* 3. *num.* 122. Oldrad. *conſ.* 139. *circa
med. verſ. ſexto cum iſta bona,* Alex. *conſ.* 173. *num.* 7. *in ſecun-
do,* ferens pro hac opinione Bart. & Bald. Natt. *conſil.* 475.
num. 14. Surd. *d. conſil.* 305. *num.* 34. 50. 51. & 52. *conſ.* 351.
num. 42. & *deciſ.* 235. *num.* 2. *in fin.* Riminald. Jun. in cauſa
Parmenſi feudi Ciſſiæ *conſ.* 513. *n.* 79. Maugil. *de evict. q.* 56.
num.

num. 30. Alba *conſ.*67, *num.* 7. *verſic. & pariter non obſtat*,
Menoch. *conſ.*158. *num.*11. *& conſ.*1094. *num.*17. *cum ſeqq.*
Buccaferrus *reſponſ.*2. *num.*23. & ea quidem ratione, quia
26 agnatos allegare defectum conſenſus Domini eſt dare, ut
inquiunt, de jure tertii, Rot. *in recent. deciſ.*463. *n.*5. *part.*2.
27 Galvan. *conſil.*8. *num.*61. Surd. *dicto conſ.*305. *num.*51. Buc-
caferrus *ubi ſup.* quod non permittitur, *l. loci corpus* 4. *§.*
competit, ſi ſervitus vindicetur cum vulgatis, quando exceptio
de jure tertii non eſt ipſo jure excluſiva juris agentis, juxta
28 notam theoricam Bart. *in l.*2. *de except. rei judic.* qualis non
eſt objectata exceptio neglecti aſſenſus, cum alienatio ſic
facta nulla non ſit ipſo jure, ſed tunc demum ſi velit ipſe Do-
minus, Surd. *dicto conſ.*305. *num.*35. *& ſ*0. *in fin.* Alex. *conſ.*
29 173. *num.*7. ubi plene Apoſtilla *lit. R.* i.e. quare Vaſſallus
poſſidens agnatis opponentibus hujuſmodi notam replicare
poſſet, Amici quoad vos liberas ædes habeo, ut ajebat J.C.
30 *in d. §. competit, in fin.* immo neque jus tertii allegari poteſt,
etiamſi ſit ipſo jure excluſivum intentionis adverſarii,
quando illud jus principaliter pertinet ad tertium, Gerius
31 Spinus agens de jure Principis *conſ.*16. *num.*37. ubi quod id
procedat tam agendo, quam replicando, aliaque plura conge-
rit in propoſito, probans *num.*40. regulam fore generalem,
quod jus Principis per alium deduci nequeat in judicium,
32 ſed per ipſum Principem tantum. Hac ratione, neque
Dominus e contra allegare poſſet defectum conſenſus
agnatorum, quia hoc ſua non intereſſet, ſed pertineret
ad ipſos agnatos, Surdus *ibidem num.* 51. *& deciſ.* 343.
num. 21.

33 De facto videmus, quod ſi feudum ea pacto, & provi-
dentia novum fuerit alienatum in extraneum, directus Do-
minus revocabit alienationem, & non filius, aut alius
deſcendens, vel agnatus, ut poſt Clar. *in §. feudum*, *q.*66.
*num.*7. aliique atteſtantes de communi, docuit Scacc. *de*
*judic. lib.*2. *cap.*9. *num.*1504. 1536. *&* 1547.

34 Probatur denique ſecundo, quia nequaquam interdicta eſt
feudalis conventio, ſeu diſpoſitio inter comprehenſos in in-
veſtitura, ſed ea Vaſſallo permittitur, Domino minime effe-
cto conſcio, ſive ejuſdem Domini intereſſe, ſive volunta-
tem, ſive etiam poteſtatem pendamus; intereſſe, inquam,
quia tunc certum eſt nullum ei præjudicium inferri, ut dicit
Clar. *in §. feudum*, *q.*40. *n.*6. & latius infra probabitur; vo-
luntatem vero, quia omnes perſonæ uſque ab initio fuerunt
per ipſum D. Inveſtientem approbatæ, Rot. *in rec. par.* 3. *dec.*
679. *n.*2. Surd. *deciſ.*343. *n.*11. poteſtatem denique, quia cum
in feodi conceſſione admiſerit omnes, quos inveſtitura
complectebatur, non poſſet inconſtanter rejicere alterum
ex eis, in cujus gratiam facta eſſet diſpoſitio, arg. text. *in l.*
Pomponius ſcribit 10. *de neg. geſt. & in l. ſi quis teſtib.* 12. C.
de teſtam. Surd. *d. deciſ.*343. *num.* 14. qui propterea allegato
*num.*11. ſicuti pariter Rota *citato loco*, recte probat novum
aſſenſum exigi non debere.

35 Immo cum Dominus ſingulos in inveſtitura comprehen-
ſos habuerit ab initio pro Vaſſallis, ſeu emphyteutis reſpe-
ctive, neque dici debet illius reſpectu alienatio, Clar. *§. Em-*
phyteuſis, *q.*14. *circa fin. verſ. cum enim Dominus*, nec agna-
36 tus in inveſtitura comprehenſus dici poteſt novus Vaſſal-
lus, ſed antiquus, Giurb. *de ſucceſſ. feud. §.* 1. *gloſſ.*16. *num.*3.
37 Surd. *ubi ſup. n.*13. qui ex Ripa infert, hac ratione non de-
beri in emphyteuſi Laudemium, nec novam capiendam in-
veſtituram, quod pariter probarunt multi relati per Peregr.
*conſ.*21. *num.*1. *in fin. & conſil.*27. *in princ. lib.*1. & abunde
compertum facit Fulgin. *de jur. emphyt. ſub rubrica de Lau-*
*dem. qu.*8. *num.*28.

38 Confirmantur hæc primo, quia lex feudi alienationem
prohibens, de extraneo cogitavit, non de agnato, Giurba
39 *d. loco nu.*2. facit Buccaferrus *reſponſ.*2. *n.*20. *junct. præced.*
immo legem ipſam conſentire, quando alienatio fit in com-
prehenſos, inquit Scacc. *de judic. lib.*2. *cap.*9. *num.*1491.

40 Confirmantur ſecundo, quia alienatio facta in compre-
henſos, vere alienatio non eſt, ſed quædam potius refutatio,
Alex. *in l. ſi domus* 74. *§. fin. num.*7. *verſ. quia talis, de legat.* 1.
Cyriac. *contr.*189. *num.*13. *&* 543. *n.*15. Mengil. *de evict.*
*q.*56. *num.*23. Giurba *dict. §.* 1. *gloſſ.*16. *num.*2. *in fin.* plures
41 congerit Fulgin. *ſupra relatus*, *dict. q.*8. *n.*31. Quamobrem
dicimus, quod alienatum non videtur, quod eſt in agnato-
rum linea conſervatum, ad text. *in l. voluntas* 4. *C. de fidei-*
42 *commiſſ.* ubi decernitur, quod alienatione prohibita, non cen-
ſetur prohibita conventio inter fratres, *& in l.* 1. *§. cæteri*, *C.*
de imponenda lucrativa deſcriptione, *l.* 10. ubi probatur, quod
licet Curiale prædium abſque lucrativa deſcriptione ab ex-
traneis acquiri nequeat, id locum non habeat, quando præ-
dium ejus lucro cedit, qui Civitatis ejuſdem ordini ſit ob-
ſtrictus, Tholoſan. *Syntagmat. jur. univerſ. p.*1. *lib.*6. *c.*17.
*n.*4. Decian. *conſil.*55. *num.*70. *in* 3. Surd. *d. conſil.*305. *n.*33.
& late *præfata deciſ.*343. *num.*10. Mangil. *ſup. n.*23. Giurb.
pariter *ſup. num.*1. Cephal. *conſ.*594. *num.* 32. Amædeus a
Ponte *in qu. Laudem. qu.*12. *num.*18. Silvan. *conſil.*3. *n.*80.
Portius Imolenſ. *conſ.*65. *n.*31. *verſic. ulterius*, qua ratione 43
licet per teſtatorem injuncta ſit inſtitutis prohibitio mini-
me alienandi, attamen recte cohæredes ad invicem inter ſe
ſuper bonis hæreditariis contrahunt, ac diſtrahunt, ut in 44
numeris probat Fuſar. *de ſubſtit. qu.* 716. *n.*2. Similiter vi-
demus, quod Patronus, qui ſine Ordinarii conſenſu nequit
juspatronatus alienare, juxta not. *in cap. illud* 8. ubi Cano-
niſtæ *extr. de jurepatronat.* illud recte donat, eodem Ordina-
rio irrequiſito, alteri compatrono, ad text. *in c. ex inſinuatio-*
ne 14. *ubi gloſſ. in verb. contuliſſet, verſ. verius videtur*, *eod.*
tit. & in Clement. 2. *junct. ibi gloſ. in verb. libere eod.* Hoc
utuntur argumento Ripa *in l. qui Romæ* 122. *§. duo fratres*,
n 88. *verſ. quarto facit, de verb. oblig.* Portius *dicto conſil.*55.
num 27. & Corbul. *de emphyteuſ. ſub titulo de cauſa privatio-*
nis ob alienationem irrequiſito Domino factam, *limit.*6. *n.*3. 45
Porro paſſim arguimus a patronatu ad emphyteuſim,
Corneus *in propoſito conſil.* 25. *num.* 21. *in ſecundo*, &
ab emphyteuſi ad feudum, ac e contra, ſicut ſupra tu-
limus *priori Articulo*, & in puncto hujuſce quæſtionis
idem Portius *ibid. num.* 29. *cum ſeqq.*

Sic pariter dicimus, quod ea quo ſinguli in aliqua uni- 46
verſitate comprehenſi ejuſdem pars reputantur, arg. *l. plu-*
res 4. *quod cujuſcumque univerſitatis*, cum aliis cumulatis per
Portium *ſup. num.*36. in eorum alteros recte alienantur ab
eadem univerſitate alienari prohibita: quare cum Canoni- 47
ci ſint Eccleſiæ membra, cujus caput eſt Epiſcopus, *cap. no-*
vit, 4. *de iis quæ fiunt a Prælatis*, tenet alienatio per ipſum
Epiſcopum facta in Capitulum, Pontifice inconſulto, ut 48
poſt gloſſ. *in Clement.* 2. *in verbo Eccleſiam*, *verſ. dicit etiam*, 49
de reb. Eccleſ. non alien. pluribus expendit idem Portius
ubi ſup num. 36. *cum duob. ſeqq.*

Hanc autem concluſionem, quam pro ſexto funda- 50
mento ſuperius dedimus, quod indiſtincte nullo Domi-
ni requiſito aſſenſu Vaſſallus diſponere poſſit inter com-
prehenſos in inveſtitura, tenent

1 Ripa *in l. qui Romæ* 122. *§. duo fratres*, *num.* 87.
de verb. oblig.

2 Surd. videndus *conſ.* 305. (quod ſuper hoc Articulo
Rot. in recent. & coram Duran. *infra allegand.* aliique
fere omnes qui poſt eum ſcripſerunt, canonizarunt)
num. 35. *&* 50. *cum ſeqq. & conſ.* 351. *poſt num.* 44.
verſic. tertio reſpondeo.

3 Galvan. *conſil.*8. *num.*61. ubi pluribus concluſionem
compertam reddit.

4 Bellon. Jun. *conſil.*9. *num.*35.

5 Buccaferrus videndus *conſil.* 2. *n.*3. 20. 21. 22. *&* 23.
ubi in puncto de primogenitura erecta in feudo ex pa-
cto, & providentia, *& reſponſ.*7. *num.*55.

6 Palma *conſil.*3. *num.*20.

7 Peregr. late *conſil.*21. *circa princip. verſ. reſpondeo ve-*
rius de jure eſſe, *conſil.*23. *num.*7. *& conſil.*27. *n.*1. *in princ.*
ubi quod hæc concluſio eſt indubitata *lib.* 1.

8 Natta *conſ.* 475. *num.* 14.

9 Ginveng. *reſponſ.*44. *num.* 45. *in ſecundo.*

10 Baron. *in allegat. in pede ſecundi voluminis de ci-*
*tat. num.*103.

11 Manfredus Goveau. *in ſuo reſponſo*, *quod legitur*
in pede voluminis conſiliorum feudalium Diverſorum *in-*
ter cætera reddita in cauſa feudi Mantua in ordine con-
ſil. 9. *num.*7.

12 Decian. *conſil.*26. *n.*65. *lib.* 2. *& conſ.* 55. *num.*69.
*libr.*3.

13 Albert. Brunus *conſil. feudal.*44. *num.*13.

14 Cravett. *conſil.*303. *num.*4.

15 Corneus *conſil.*29. *num.*18. *in* 2.

16 Alciat. in Lugd. *impreſſ. lib.*3. *conſil.*38. *num.* 3.

17 Silvan. *conſil.*3. *num.*80. *cum ſeqq.*

18 Anton. Cioſ. *conſil.*2. *num.*13. *verſic. addo.*

19 Borrella *conſil.*5. *num.*10.

20 Beneroſol. *conſil. civil.* 112. *num.*2. *&* 3. *verſic. & in*
alienatione feudi.

21 Cephal. lata *conſil.*694. *num.*20. *cum ſeqq.*

22 Ab. Anguill. *conſil.*16. *num.*377.

23 Fridericus Campixanus *inter conſil.* Corſetti *conſil.*
22. *in ordine*, *num.*9.

24 Hermanus Vultejus *inter conſil.* Diverſ. Academiæ
Marpurgenſis *volum.*2. *conſil. in ordine* 25. *num.* 15. quod
licet

licet dubitationis loco ferat, id ipſum tamen in reſolutione contrarii admittit quoad præjudicium directi Domini, *num.91.*

25 Menoch. plures ferens *conſil.* 158. *num.*88. *& conſil.* 1094. *a num.* 19. ubi in puncto de primogenitura erecta in alterum ex filiis, *& in tract. recuper. remed.9. num.*259.

26 Gozadin. *conſ.*20. *num.*9.

27 Portius Imolenſ. *d.conſil.*65. *a num.*26.

28 Cyriac. *contr.* 189. *num.* 13. 380. *num.* 30. *&* 543. *num.*15. *&* 19.

29 Gratian. *cap.*511. *num.*7. *&* 8.

30 Theſaur. Jun. *q. forenſ. lib.*3. *qu.* 23. *num.*5. *junct. num.*9. *verſ. cum quia res agitur.*

31 Mantic. *de tacit. lib.*23. *tit.*25. *num.*8.

32 Tuſch. *lit.E. concl.*207. *num.*136.

33 Tholoſan. *Syntagm. jur. univerſi, par.*2. *lib.* 6. *cap.* 17. *num.*4. *junct. num. præced.*

34 Tiraquell. *de retract. lignag.* §.11. *gloſſ.*6. *num.*10.

35 Urſel. *in exam. apum, concl.*87. *num.*14.

36 Mangil. *de evict. quæſt.* 56. *num.* 22. *cum pluribus ſeqq.*

37 Gaſpar Manzius *de teſtam. tit.* 13. *quæſt.* 5. *num.* 30. ubi inquit ſine dubio procedere.

38 Scacc. *de judic. lib.*2. *cap.* 9. *num.* 1491. *& num.* 1548. *junct. num. ſequenti in fine*, dicens conſenſum directi Domini eſſe quidem hoc caſu bonum, ſed non neceſſarium.

39 Amæd. a Pont. *in quæſt. Laudem. q.*12. *num.*17.

40 Maur. Burg. *de Laudem. in addit. ad inſpectionem* 30. *num.*31. *par.*2.

41 Rot. diverſ. *par.*1. *deciſ.*284. *n.*2. *in rec. par.* 3. *deciſ.* 679. *num.*2.3. *&* 4. *deciſ.* 253. *n.* 2. *par.* 4. *rec. & ibidem deciſ.*311. *num.*8. & coram Duran. *deciſ.*145. *num.*26.

42 Clar. *in* §. *feudum, q.*4. *n.* 6. *verſ. & certe mirum eſt, & clarius in* §. *emphyteuſis, q.*14. *ibidemque.*

43 Joannes Harprectus *in ſuis notis, num.*9.

44 Afflictus *in cap.* 1. *num.* 16. *de Vaſſall. qui contr. conſt. Loth.*

45 Jacob. de Ardizon. *in Summa feudali, cap.*109.

46 Ioan. Blanc. *in epit. feud. lib.*2. *cap.*1. *num.*77.

47 Anton. Monach. *de recta feudi interpretat. capit.* 52. *num.*32.

48 Regens Lanar. *in* §. *ſed etiam res, per quos fiat inveſtit. ſub num* 27. *verſ. ſeptimo pro hac parte.*

49 Giurb. pleniſſime *de ſucceſſ. feudali,* §.1. *gloſſ.*16. *fere per tot. & præcipue num.*2. *circa fin. verſ. cum nec in perſonas, & num.*4.

50 Schrader. *de feud. part.* 7. *cap.*2. *num.* 22. & latius omnino videndus *part.*8. *cap.* 2. *num.*62. ubi innumeros allegat.

51 VVurmſer. *pract. for. de feud. obſerv.*4. *num.*8.

52 Petr. de Gregor. *de conceſſ. feud.* altiſſime punctum examinans *par.*3. *q.*7. *a n.*16. *&* 50. pro qua opinione allegari conſuevit text. *in cap. unic.* §. *ſed etiam res*, ibi: *Niſi ſibi, vel alii proximiori*, ubi gloſſ. *in dicto verbo proximiori, per quos fiat inveſtitura.*

51 Quod pariter in emphyteuſi, fore ſcilicet licitam alienationem inter comprehenſos, nullo Domini petito aſſenſu, aſſeveravit Bart. *in d. l. ſi domus* 74. §. *fin. num.* 3. ibidemque Alexan. *num.* 7. *de legat.* 1. *& in d. l. qui Romæ* 122. §. *duo fratres, num.* 24. *verſ. circa primum*, ubi Ripa *n.* 87. *de verb. oblig.* Decian. *dicto reſponſ.*55. *num.*71. *verſ. & ſimiliter alienatio in* 3. Surd. *allegat. conſil.*305. *num.* 33. *& deciſ.*343. *num.* 12. Galvan. *dicto conſil.* 8. *num.* 61. Giovagnon. *reſponſ.* 44. *n.*45. *lib.*2. Marſill. *ſingular.*28. Mangil. *de evict. qu.*56. *num.* 25. Vivius *comm. concl.*241. Gozadin. *conſil.*20. *num.*9. Clar. *in d.* §. *Emphyteuſis, qu.* 14. pleniſſime Corbul. *de emphyteuſi, tit. de cauſa privationis ob alienationem irrequiſito Domino factam, limit.*6. Anna Jun. *conſ.* 83. *num.*1. *elegantiſſimum eſt conſilium pluries ſupra relatum* 65. Portii Imolenſ. *fere per tot. & præcipue a num.* 26. late Mantic. *de tacit. lib.* 28. *tit.*28. *a num.*45. & poſt cæteros Fulgin *de jur. emphyteut. ſub rubric. de Laudem. dicta q.*8. *num.*28.

52 Hoc autem tunc maxime debet pacifice admitti, quando verſamur in diſpoſitione primi acquirentis facta de feudo oneroſo titulo acquiſito, ſicut eximie animadvertit idem Petrus de Gregorio *relatis locis*, a quo mutuos volumus numeros 16. & 50. prææallegatos, quos ad Lectoris commoditatem fatimus per extenſum. *Ex quibus infero tria* (verba Petri de Gregorio) *primo, quod ſi hujuſmodi conceſſio facta fuiſſet ex re Patris forte titulo emptionis, vel ex alia cauſa oneroſa Patri, & filio ſuo in poteſtate, quod tunc poſſet Pater primus acquiſitor ſine conſenſu Regio mutare formam primæ conceſſionis feudi, revocando tacitam donationem collatam in perſonam filii primogeniti nominati, & eam conferre in alium filium ſecundogenitum non nominatum in conceſſione feudi.* Rurſus num. 50. eadem hiſce confirmat. *Limito tertio prædictam concluſionem procedere quando conceſſio feudi facta fuit Patri primo acquiſitori, ſub clauſula juris Francorum beneficio Regis concedentis, quia tunc non poſſet ſolus Pater mutare formam conceſſionis in præjudicium primogeniti, niſi Regio conſenſu interveniente, ex quo beneficium tertii non poſſet ei auferri ſine facto ſuo*, arg. *l. ſi poſt mortem,* §. *final. ff. de bon. contr. tab. Secus autem eſſet, ſi titulo emptionis, vel alterius contractus fuiſſet feudum per Patrem acquiſitum, quia tunc ſolus Pater primus acquiſitor poſſet formam hujuſmodi conceſſionis feudi mutare, cum non agatur de præjudicio Regis, qui conceſſit, quia ſicuti non poſſet ſolus Pater mutare formam conceſſionis, quando feudum quæſitum fuit gratis, & beneficio concedentis, ita ſolus mutare poterit quando non ex beneficio concedentis, ſed ex re ſua Pater feudum acquiſivit*, & ita voluit idem Bald. *in l.*1. *in ult. colum. C. per quas perſonas*, quam refert idem Jaſ. *in d. l.* 2. *colum.* 107. *in princip. C. de jur. emphyteut.* Huculque de Gregorio.

Quæ in fortiori etiam caſu admittuntur, quamvis ſtatuto prohiberetur omnis contractus de feudo, non conſentiente Domino factus, Schrader. *d. part.*8. *cap.* 2. *num.*62. *verſ. & hæc concluſio procedit*, immo amplius ſi adeſſet pariter in inveſtitura expreſſa conventio non alienandi ſine Domini aſſenſu, quia hinc prohibita ſolum intelligeretur alie- 53
natio facta in extraneos, Surd. pluries laudato *conſil.*305. *nu.* 33. *circa finem, & deciſ.*343. *num.*12. Mangil. *d. qu.*56. *num.* 26. Gozadin. *conſ.*20. *num.*9. *verſic. immo ampliatur*, & fortius Fulgin. *citata quæſt.*8. *tit. de Laudem. num.*30. pluries allegans Schrader. *ſupradicto num.*62. *verſ. ſecundo hæc concluſio*, ubi quod procedit, non obſtante expreſſa conventione inter Dominum, & Vaſſallum in limine feudalis conceſſionis inita, quod non liceat feudum ullo pacto alienare abſque conſenſu Domini; quemadmodum itidem ſi in inveſtitura conventum legeretur, quod ille, in quem fieret alienatio, debeat capere inveſtituram, adhuc intelligeretur 55
ſi facta foret alienatio in extraneum, ſi enim fieret in comprehenſum, non obſtante allegata conventione, aliam inveſtituram nequaquam efflagitandam obſervavit Portius *d. conſ.* 65. *num.*45. *verſ. Item illa verba.*

54

56 Proceditque inſuper recenſita concluſio, quod Domino inſcio ſuſtineatur feudalis alienatio facta in comprehenſos in inveſtitura, ſive alienatio fiat inter vivos, ſive in ultima voluntate egregie Cravett. *plenis conſiliis* 712. *&* 713. (in quorum ultimo novem fundamentis concluſionem inconcuſſe ſtabilivit) quem ad id referunt, & ſequuntur Galvan. *d. conſ.*8. *num.*61. Surd. *d. conſil.*5. *n.*33. *& d. deciſ.*343. *n.*43. Buccaferrus *d. conſ.*3. *num.*3. & Mangil. *de evict. d. qu.*56. *num.*28. immo magis ſuſtineri debet alienatio, quæ fit per ultimam voluntatem, quam ea, quæ fieret inter vivos per contractum oneroſum, quia relicta per ultimam vo- 57
luntatem agnato data videntur tanquam aliquo pacto, vel aliquo tempore ſucceſſuro, quæ vero per contractum dantur, videntur tanquam in extraneum transferri, ut ajebat Surd. *d. deciſ.*343. *num.*43.

58 Quod autem diximus de facultate Vaſſalli transferendi feudum Principe inconſulto in comprehenſum in inveſtitura, intelligitur non ſolum ſi alienatio fiat in proxime ſucceſſurum ab inteſtato (de quo nulla cadit difficultas, cum ea ſit reſolutio a jure feudali admiſſa, ut obvia ſunt ejuſdem juris principia) ſed etiam ſi fiat in remotiorem, ſicut probant Doctores longa ſerie ſuperius relati (ubi non ſicut aliqui, qui utramque quæſtionem involventes, ac confuſim intermiſcentes allegant Auctores, alteros ſuſtinentes licitam alienationem in remotiorem, alteros vero ſolum dicentes validam in proxime ſucceſſurum, quidquam de alio caſu non innuentes, conſulto ſeparavimus, ferentes eos ſolum, qui vel de priori caſu loquuntur, vel generalem regulam ſtatuunt) inter quos diſerte id probant Cyriac. *d. controv.* 109. *num.*14. Decian. *conſ.*55. *num.*70. *in* 3. Paregr. *conſil.*21. *n.*1. *in primo*, Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*511. *num* 8. Afflict. *in c.*1. *n.*16. *de Vaſſall. qui contra conſt. Loth.* Surd. *conſ.*305. *n.* 33. *circa fin. &* 51. *pariter in fine*, ubi dicit adeſſe ſuper hoc jura clara *conſ.*308. *num.*35. *& conſ.*351. *num.*45. & latiſſime *deciſ.*343. ubi pro hac ſententia duodecim tulit argumenta, ac concluſionem probat omnino indubitatam, Palma *conſ.* 3. *num.*20. Campixan. *inter conſ. feud.* Corſett. *conſ.*22. *in ordine*,

dine, num.9. Lanar. in §. *ſed etiam res, ſub num.27. cum ſeqq.*
per quos fiat inveſtitura, Cravatt. *conſ.*712. dicens non videri
de hoc controverſiam, Silvan. *conſil.*3. *n.*80. Cephal. *conſil.*
694. *num.*22. *cum ſeqq.* ubi inquit, quod reſtringere genera-
lem diſpoſitionem juris feudalis permittentia feudi aliena-
tionem Domino inconſulto in agnatos ad diſpoſitionem in
agnatos proximiores, eſt divinare, Fulgin. *tit. de Laudem.*
*qu.*7. *num.*16. *& qu.*8. *num.* 78. *& tit. de alienat. qu.*1. *num.*
593. Amad. a Ponte *dicta qu. Laudem.* 52. *num.* 20. ubi
59 communem, ac veriorem teſtatur ſententiam, Govean. *in*
*d. reſponſ. feudal. num.*7. ubi quod nihil intereſt Domini in-
veſtientis, utrum bona feudalia penes proximiorem, vel re-
motiorem reſideant, dummodo familiam contemplatam
non egrediantur, plane Giurb. §.1. *gloſſ.*16. *a n.*3. hanc ve-
ram, & communem ſententiam teſtatur, ac tuetur Roſen-
thal, *de feud. cap.*9. *membr.*1. *concluſ.*52. *num.*9. *pro qua ſub*
littera N. triginta allegat Doctores, licet dicat valere re-
vocabiliter, de quo tamen infra, & admittit pariter Vul-
tejus ſuperius relato *conſil.* 25. *inter conſil.* Divarſ. Aca-
dem. Marpurgen. *num.*97.

60 Id autem quoad agnatum remotiorem pluribus a Surdo
comprobatur, ut innuimus relato *deciſ.*343. atque inter cæ-
tera ex eo movetur *num.*39. quod ſi alienatio in remotiorem
fiat cum conſenſu proximiorum, ſuſtinetur ipſo Domino ir-
requiſito, ſive tacite, ſive expreſſe proxime ſucceſſuri con-
61 ſentiant, ut jura, gloſſa, & Doctores ibidem relati autu-
mant, ſignum evidens, quod Domini aſſenſus conſiderabilis
non eſt, nec de ejus agitur præjudicio, alias enim eo invito,
tametſi conſentirent agnati, alienatio rata eſſe non debe-
ret, arguiſſime, & late hoc ipſo utitur argumento Lanar, *in*
§. *etiam res, per quos fiat inveſtitura, a num.* 28. & quidem
non ſatis intelligi poſſe videtur, quomodo Domini inter-
ſit, quod præmatore feudum ad illum tranſeat, ad quem
licet ſero, quandoque ex ejus diſpoſitione debet perve-
nire, Surd. *conſ.*305. *num.*33.

62 Sic pariter ex conjecturata teſtatoris mente prohi-
bitus alienare extra familiam, poteſt in familia aliena-
re eligendo etiam remotiorem in grado, ſicuti innuimus
in Articulo ſecundo, verſ. proprius autem, ubi plures id
probantes adduximus, quibus modo addimus hoc ſereos ar-
gumentum in hac ipſa quæſtione conſenſus directi Do-
mini, Decianus *conſil.*26. *num.*94. *lib.*2.

63 Porro hoc quoque probari videtur ex ipſis legibus feudi,
in quibus agnatus, quamvis remotior videatur paris condi-
tionis cum proximiore, dum enim *in cap.*1. *de alienat. pa-*
tern. feud. decernitur inter agnatos alienationem concedi,
nec diſtinguuntur proximi a remotis, non peeperam vide-
64 tur poſſe de utriſque intelligi indiſtincte; ſiquidem non
credendum, quod ſi jura aliter ſenſiſſent in remotiori-
bus, quam in proximo ſucceſſurit, id prætermiſſent ſi-
lentio, cum res uſus ſit frequentiſſimi; eſt argumenta-
tio Giurbæ *dictis* §.1. *& gloſſ.*16. *num.*4.

65 Procedit demum relata concluſio ſexti fundamenti, non
ſolum ſi alienatio fieret in remotiorem, ut mox tulimus, ſed
etiam ſi alienatio fiat (ut in caſu noſtro, in alterum ex plu-
ribus agnatis paribus in gradu, Duran. *deciſ.*141. *nu.*26. non
66 obſtante, quod ille ſolus non eſſet in feudo ſucceſſurus, ſed
omnes ſimul; idem enim judicamus de pluribus proximio-
ribus reſpectu partis ipſis tangentis, quod de remotiore re-
ſpectu proximioris, ut poſt Bald. Jacobin. Ruin. Præpoſit.
Zaſium, Brunum, Tiraquell. Burſat. Schrader. Afflict. Pract.
67 Papienſ. Curt. Jun. & Curt. Sen. animadvertit Surd. *dicta de-*
*ciſ.*343. *ante num.*42. *verſ. infertur etiam*, ubi quod Vaſſal-
lus, in quem totum feudum fuit tranſlatum, habetur pro
remotiore quoad portionem, in qua non ipſe, ſed frater,
aut alius in æquali gradu conſtitutus erat ſucceſſurus, &
ille e contra, qui erat in illa parte ſucceſſurus, dicitur hoc
reſpectu proximior agnato acquiſitori, concludens, quod
quemadmodum, inſcio Domino, ſuſtinetur alienatio facta in
remotiorem, ita ſuſtineri debet, quæ facta eſt in unum
ex proximioribus, multis extantibus in eodem gradu, qui,
alienatione non facta, ſuccedere debuerant.

68 Nec adducta de elienatione in remotiorem compre-
henſum (quæ *in præcedenti, verſ.* diximus, militant in
alienatione facta in alterum ex paribus in gradu) tur-
bat conſideratio Roſenthal. *de feud. cap.*9. *membr.*1. *concl.*
52. *num.* 14. dicentis concluſionem illam moderandam,
ut ſcilicet refutatio in agnatum remotiorem ſine Domi-
ni conſenſu, & agnati proximioris ſubſiſtat, ſed tamen
revocabiliter, hoc eſt, ut agnatus proximus, quando
feudi ſucceſſio ei delata, vel alias feudum ipſi apertum
eſt, id poſſit jure ſuo revocare.

Quoniam neque nos id inficiamur, & admittit pariter
Surd. *deciſ.*343. *plurib. in num.* & alii paſſim, quia veriſſima,
& indubitata eſt declaratio; id tamen æque verum, ac indu- 69
bitatum contendimus, quod quando eſſemus in caſu, in quo
nemo ex agnatis redarguere poſſet feudalem diſtractum,
alienatio foret valida irrevocabiliter tum agnatis conſide-
ratis, tum Domino; hoc quidem, cum eius minime interſit,
an alteruter ex admiſſis in inveſtitura ſuccedat; illis vero, ex
quo ſupponimus facultatem non habere impugnandi diſpo-
ſitionem, veluti quando feudum fuiſſet conceſſum cum fa-
cultate alienandi, quando eſſet hæreditarium, ſive conceſ-
ſum cum clauſulis, *& quibus dederit*, vel *ad habendum, &c.*
ſive eſſemus in primo acquiſitore (qui eſt caſus noſter) 70
in quibus terminis quamplures ex adducta in primo funda-
mento loquuntur, probantes, quod aſſenſus Domini omiſ-
ſus non inficiat diſpoſitionem de feudo, vel emphyteuſi ex
pacto factam in comprehenſos in inveſtitura, quia hoc caſu
conſenſus prædictus non eſt neceſſarius, nec alii agnati poſ-
ſunt reclamare, quando diſpoſitio fit a primo acquirente, &
feudum, vel emphyteuſis eſt acquiſita titulo oneroſo. Con-
ſideratur ſiquidem diſtincte, & ſeparate intereſſe Domini,
& intereſſe agnatorum, quod equidem tam quoad Domi-
num, quam quoad agnatos ceſſat, ſi diſpoſitio ſit de feudo
novo titulo oneroſo quæſito facta in comprehenſum; quoad
illum conſiderata voluntate, dum in inveſtitura ſingulos in
univerſa linea inveſtitos contentus fuit admittere in Vaſ-
ſallos, quoad hos vero conſiderata poteſtate, cum ipſi ne-
queant impedire primum acquirentem, quin de feudo ſic
quæſito diſponat, Surd. videndus *conſil.*305. *ante n.*50. *verſic.*
*porro, uſque ad n.*53. ubi hæc innuiſſe videtur, & in hoc ſen-
ſu hujuſmodi feodi diſpoſitionem omnino ratam eſſe debe-
re, invitis etiam agnatis, probarunt plurimi ex ſuperius al- 71
latis, & in ſpecie Surd. *ubi ſup. num.*33. *&* 50. *cum ſeqq. &*
*conſ.*351. *poſt num.*44. *verſ. tertio reſpondeo*, Buccaferrus *conſ.*
2. *fere per tot.* Galvan. *conſil.*8. *num.*61. Natta *conſil.*475. *num.*
14. Baron. *in allegat. in fin. ſecundi voluminis, de citat. n.*103.
Menoch. *conſ.*158. *num.*88. *&* 1094. *num.*19. Mangil. *de evict.*
*quæſt.*56. *n.*52. *cum ſeq.* Petr. de Greg. *de conceſſ. feud. par.*3.
*quæſt.*7. *num.*16. *&* 52. & plenum eſt *cap.*511. Gratian. atque
ſervatis his terminis locutus fuit Surd. *d. deciſ.*343. *iis in lo-*
cis, in quibus admittit in præjudicium agnatorum proxi-
miorum non operari diſpoſitionem factam in gratiam re-
motioris, hoc eſt, vel quando eſſemus in feudo antiquo, vel
quando admitteremus veram, diſputationis gratia, ſenten-
tiam (quam in terminis feudi titulo oneroſo quæſiti uni-
cum Hannetonium habere propugnatorem teſtatus fuit
Menoch. *conſil.*61. *num.*8. ſicuti eum in eodem propoſito tu-
limus *art.*2. *ſub n. marginali* 110. in enumeratione Docto-
rum ſignatum *n.*30.). quod primus feudi acquiſitor nequeat
de feudo diſponere in vocatorum præjudicium, ſicut ipſe
proteſtatus fuit *in principio deciſionis*, eam ſic exorſus: *Poſſe*
primum feudi acquiſitorem de eo diſponere in præjudicium
vocatorum communis Doctorum recipit opinio; ſed aliud pro-
ponitur dubium, an ſi demus contrariæ ſententiæ locum, vel
ſi feudum ſit antiquum, poſſit Vaſſallus abſque Domini con-
ſenſu de feudo diſponere, &c. His autem ſic pro vera Arti-
culi reſolutione firmatis, ſupereſt ut objectata in ipſo *Ar-*
ticuli ingreſſu ſternamus.

Quamobrem trino argumento, quod inſpecta perſona
Domini conſideravimus, deſcendenti ex trino motivo,
nempe ex damno, quod inde Domino emergeret, cum ſcili- 72
cet minores haberet Vaſſallos, ex Voluntate, quia habe-
ret Vaſſallum, quem nollet, ex ordine, quoniam alterare-
tur forma ſucceſſionis in inveſtitura ab eo ordinata, bre-
vibus reſpondet Surd. *deciſ.*343. *num.*40. *verſ. & non reſiſtit*;
ſingula tamen pendantes.

Primo circa damnum hinc Domino deſcendens reſpon-
demus, non facile aſſignare poſſe in quonam hoc verſetur,
immo verius dici poſſet prælectionem factam alterius ex 73
filiis cum erectione primogenituræ in ejus linea concernere
manifeſtam Domini utilitatem, ea ratione, quia cum ex na-
tura conceſſionis feudi ex pacto, ſi fuiſſet relictum in pri-
mæva ſua qualitate, omnes filii eorumque deſcendentes
æqualiter fuiſſent admiſſi, & hoc modo reſtricta, ac limitata
fuerit ſucceſſio ad unicum tantum filium ejuſque lineam,
feudum conſtitutum fuit in ſtatu facilius revertendi ad
ipſum Dominum, ut probant tradita per Gregor. *de con-*
*ceſſ. feud. p.*3. *q.*7. *n.*12. 35. *&* 40. & expreſſe Lanar. *conſil.*8.
in 1. & *nu.*2. quanto enim pauciores ſucceſſores in feudo ad- 74
mittuntur, tanto citius feuda finiri neceſſe eſt, & ad Domi-
num reverti; atque hac de cauſa a principio, quando feuda
fuerunt introducta, & cognita, primo concedebantur ad libi-

tum

Digitized by Google

tum Dominorum, poſtea ad annum, deinde ad vitam inveſtiti, ſucceſſive prærogata ſucceſſio ad unum ex filiis, quem Dominus elegiſſet, poſtea ad omnes filios, deinde *ex l. Conradi* ad nepotes ex filio, ſicut exponitur *in cap. 1. §. & quia vidimus, de his qui feudum dare poſſunt*. Quamobrem dum feudatarius plures habens hæredes in potentia aliquos excludit, & feudi ſucceſſionem aliquo pacto reſtringit, proprius inhærere dicitur primævæ feudorum naturæ, ac diſponere in beneficium, atque commodum Domini, ut animadvertit idem Lanar. *d.n.2. verſ. ut ſic ſine dubio;* porro electo uno tantum ex filiis, ſi ille decederet ſine filiis, fratres (qui alias in feudo ex pacto, & providentia æqualiter vocabantur, ſi pater prædilectione alterius ex filiis aliter non caviſſet) nequaquam ſuccederent, cum in feudo novo tranſverſales excludantur, *dicto cap. 1. §. ſin autem unus de his, qui feudum dare poſſunt, cap. 1. in fine de ſucceſſ. feudi, cap. 1. §. ſi duo fratres, de feudo Marchiæ, & c. 1. in princ. de benefic. fratr.*

Non ignoramus, quod hæc non militant in caſu noſtro, tum ex benigno Sereniſſimi indulto, quod altero ex deſcendentibus Domini Co. Camilli decedente liberis non relictis agnati ex aliorum fratrum linea deſcendentes ſuccedant, ut in ſupplici libello petitum fuit *verſ. ſupplica per anche l'Oratore*. Tum ex conceſſione feudi in vim antiqui, nobilis, & aviti, quæ id ipſum operetur, quod tranſverſales ſuccedant, cum ex ſimili clauſula feudum cæteroqui novum, quo ad hoc aſſumat naturam antiqui, ut probant innumeri cumulati per Bellon. Jun. *conſ. 9. num. 11. cum ſeq.* ea tamen adduximus ad demonſtrandum, quod de natura ſua reſtrictio formæ ad unicum tantum filium, non damnum, ſed potius, inſpectis regulis juris communis feudalis, commodum Domini importat.

75 Præterea ſi vera eſſet Frecciæ obſervatio *de ſubfeudis, lib. 1. tit. 1. n. 92.* quam repetit *lib. 2. §. ſupereſt, ut aliqua, n. 13. fol. mihi* 173. & refert etiam Capyc. Latr. *conſult. 3. n. 40.* hoc ipſum, quod feudum poſt mortem deveniat ad unum tantum filium, non eſt favor defuncti, ſed potius ipſius Domini, ut ſcilicet habeat perſonam de genere ſibi magis gratam, ac devotam, & ne feudum dividatur in plures, quod Domini intereſt integrum retinere, ne in plures partes diviſum ad nihilum redigatur. Intriglinl. *de feud. cent. prima q. 7. nu. 6.* ubi mox relatam Frecciæ ſententiam amplectitur, vel ſaltem ejus dignitas viloſceret, Joſeph. Ramon. *conſil. fin. num.* 506. quæ Bar. Bald. aliiſque pluribus allegatis aſſumpſit Buccaferrus *conſ. 2. nu. 3.* ubi quod ex erectione primogenituræ in feudo melius conſervantur feuda, & ſervatur unio, & pax, ſicuti latius innuimus *art. 2. a num.* 151.

Secundum pariter Argumentum ductum ex contraria Domini voluntate, ne habeat Vaſſallum quem nolit, pari facilitate evaneſcit, quia non dicitur Dominus habere Vaſ-

76 ſallum contra ſuam voluntatem, quando feudum ad eum tranſit, quem Dominus pro tali admiſit, dum in inveſtitura voluit comprehenſum, pluribus Surd. *conſ. 305. num. 33. verſ. nam dicitur*, & plures pariter allegat Menoch. *conſ.* 158. *num.* 88. ſicuti in emphyteuſi obſervavit Corbula *de emphyt. tit. de cauſa privat. ob alienationem irrequiſito Domino factam limit. 6. num. 2.*

Tertium denique petitum ex ordine, ne ſcilicet alteretur, & mutetur forma ab eodem Domino præfinita in inveſtitura, diluitur accomodata diſtinctione, aut enim mutatio, quæ prætenditur in forma ſuccedendi, complectitur novas

77 perſonas in inveſtitura minime comprehenſas, aut mutatio reſpicit tantummodo vocationem, & admiſſionem temporis, primo caſu objectio urget, ſecundo vero non militat, cum nihil Domino interſit, ut remotior ſuccedat, vel non, nec aliquod ipſius præjudicium conſiderari poteſt, ſed tantum proximiorum, qui beneficio prioris inveſtituræ deberent ſuccedere, unde ſi vel hi conſenſerint, vel impugnare nequeant diſpoſitionem ſuperinde factam, mutatio formæ ſuſtinetur Domino irrequiſito, Rot. in Leodien. fideicom. 10. Junii 1615. coram Pirovano *in rec. par. 6. deciſ. 679. n. 4.* iterum confirmata coram eodem die 22. Aprilis 1616. *part. 4. recent. tom. 1. deciſ.* 253. & rurſus propoſita cauſa iterum confirmata coram eod. Auditore die 17. Junii 1616. *ibid. dec.* 311. & Aſdict. *in c. 1. n. 16. de Vaſſal. qui contr. conſtit. Loth. num.* 16. inquit, hujuſmodi alienationem in remotiorem, Domino inſcio, factam, non dici in ejus contemptum, ſed quoad eum factam licite.

78 Generaliter autem, quoad allegatum Domini intereſſe, tam ratione damni, quam ratione voluntatis, & ordinis, hic rurſus peti poſſunt, quæ *in pede ſecundi Articuli* attulimus pro reſponſione pariter objectorum, *verſ. demum ad id quod dicitur, num.* 171. ubi primo, quod cum feudum controverſum fuerit multo ære D. Co. Camilli quæſitum, præſumitur ſibi conceſſum ejuſdem contemplatione, non contemplatione filiorum, & proinde libera fuerit in acquirente facultas diſponendi ad favorem unius tantum ex filiis cum veriſimili etiam conjectura voluntatis ipſius Domini, qui id conceſſiſſet, ſi fuiſſet rogatus, ut animadvertit Natta ibidem relatus; ſecundo, quod ſtipulatio intelligatur ſecundum naturam contractus, ſuper quo interponitur, & natura ſimilis feudi taliter acquiſiti ſit, quod acquirens poſſit de eo diſponere, non ſolum illud prælegando uni ex filiis, pro quibus fuit ſtipulatus, ſed etiam alienando in extraneum, id ipſum conventum videtur inter Dominum, & acquirentem, ut proinde idem Dominus conqueri nequeat, quod non omnes filii ſuccedant, ut ibidem probavimus.

Deſcendendo autem ad Argumentum deductum ex intereſſe cæterorum filiorum parium in gradu, ex Surd. *conſ.* 79
305. *n.* 17. eidem facili negotio ſatisfactum intelligimus, ex allatis *in 2. Articulo*, & pluries ſupra repetitis, hoc eſt filios minime impugnare poſſe paternam diſpoſitionem per Genitorem primum acquirentem factam de feudo novo titulo oneroſo quæſito, ſi enim Pater potuiſſet, jure communi feudali inſpecto, nedum in remotiorem de feudo diſponere, ſed etiam in penitus extraneum, quoad intereſſe ipſorum filiorum (licet aliud ſit quoad intereſſe Domini) quia, Genitore vivente, nullum jus filiis in poteſtate exiſtentibus quæſitum erat, fruſtra allegant alienationem factam Domino irrequiſito in alterum tantum ex filiis non ſubſiſtere, quemadmodum Surd. ad ea, quæ objectaris numeris 17. & 18. excitaverat, reſpondet *ſub n. 47. verſ. ex hoc ipſo fonte*.

His autem ſtantibus, facile dignoſci poteſt, quanti habenda ſententia Roſenthal. *allat. concluſ. 7. capit. 7.* quæ ita demum ſuſtineri poſſe videtur, ſi admittatur ibidem loqui de feudo gratis conceſſo (ut etiam conſtat ex eo, quod pro corroboratione dictæ ſententiæ ſe remittit *ad gloſ. h.h. & 1. 1. quæſt. 69. cap. 6.* ubi clare patet, ſermonem eſſe de 80
feudo donato, his verbis *in eo omnes concordant, quod ſine donantis, aut promittentis voluntate tolli, aut mutari nequeat*) vel de ſtipulatione extranei, vel Patris non habentis filium in poteſtate, alias dicta opinio omnino videretur deſtituta fundamento, id unum ſiquidem allegat *num.* 12. pro ratione, quia ſcilicet ſolus acquirens jus alteri ſtipulatum mutare, ſeu auferre nequeat, niſi id promittentis conſenſu fiat, quod tamen fuſe *ſecundo Articulo* vidimus non militare in filiis acquiſitionis tempore exiſtentibus in patria poteſtate, quibus propterea nullum jus ex Genitoris ſtipulatione quæritur irrevocabile.

ARTICULUS QUINTUS.

An damnum controverſæ Co. acquirentis diſpoſitioni obicem ponat, quod feudum tametſi alias novum, aſſumpſerit naturam antiqui, quemadmodum ipſum D. Co. efflagitaſſe conſtat in ejus precibus.

SUMMARIUM.

1 *IN ſupplici libello per D. Co. Camillum porrecto petitum legimus a Sereniſſimo directo Domino, quod dignaretur feudum concedere jure antiqui.*

2 *Hujuſmodi clauſula (in antiquum) vel (jure antiqui) efficit, ut feudum evadat tale, ac ſortiatur ipſam naturam feudi paterni, antiqui, & aviti, & n. 3.*
Intellige tamen, ut num. 14.

4 *Vaſſallus nequit in præjudicium comprehenſorum diſponere de feudo antiquo.*

5 *Pater in feudo novo empto jure antiqui nequit filio præjudicare.*
Contra tamen, n. 6. ac per totum artic.

6 *Recenſitam clauſulam non operari objectatam metamorphoſim, ut feudum vere novum mutetur in antiquum quinam ſuſtineant.*

7 *Feudum novum jure antiqui conceſſum plurimum differt a vere antiquo.*

8 *Refertur dura controverſia diſputata coram Collegio Mediolanenſi ſuper viribus hujus clauſulæ.*

9 *Clauſula prædicta non mutat, nec alterat naturam feudi.*
Contrarium tamen receptum videtur, ut num. 10.

11 Clau-

11 *Clauſula (in antiquum) operatur, ut feudum fiat antiquum quando prolata per verba diſpoſitiva, ſecus ſi per verba demonſtrativa, indicativa, ſeu enunciativa, quæ concluſio applicatur hypotheſi noſtra, num. 12.*
13 *Relativum (Quod) apponi ſolet demonſtrationis gratia.*
14 *Clauſula prædicta operatur, quod feudum naturam, & qualitates antiqui aſſumat in eis, quæ concernunt Domini præjudicium, non vero in eis, in quibus verſatur præjudicium inveſtiti, & numeris ſequentibus fere per totum art.*
15 *Vaſſallo committente aliquod delictum, feudum novum revertitur ad Dominum, ſed quando eſt antiquum remanet apud filios, vel deſcendentes.*
16 *Decedente Vaſſallo, nullis poſt ſe relictis liberis, ſi feudum eſt novum, devolvitur ad Dominum, ſi vero antiquum, ſuccedunt tranſverſales.*
17 *Dinumerantur viginti quatuor Doctores hanc conciliationem probantes.*
18 *Referuntur rationes, quibus aliqui non recenſitam doctrinam confirmant, & num. ſeqq.*
19 *Quilibet renunciare poteſt favori pro ſe introducto.*
20 *Conceſſa in favorem non debent in odium retorqueri.*
21 *Beneficia, & privilegia Principum favore illius, qui gratiam conſequitur, latiſſimam recipiunt interpretationem.*
22 *Poſtremum hoc fundamentum oſtenditur omnino militare, ac urgere in caſu noſtro.*
23 *Hujuſmodi clauſula non videtur quis voluiſſe ſibi ipſi in ſui odium manus ligere,*
24 *Inſpicienda ſemper eſt mens potius, quam verba.*
25 *Si vera eſſet concluſio, quod per clauſulam (in antiquum) adempta eſſet primo acquirenti facultas diſponendi de feudo, fruſtratoria eſſet concluſio paſſim recepta, quod feudum novum titulo oneroſo quæſitum remaneat ſub libera acquirentis diſpoſitione.*
26 *In omnibus inveſtituris hæc clauſula apponi ſolet, adeout ſcripta potius cenſeatur de ſtylo Notariorum Principis, vel conſuetudine eorum, qui inveſtituras extendunt, quam de voluntate, aut deliberatione partium.*
27 *Applicatur doctrina caſui noſtro.*
28 *Clauſula de ſtylo Notariorum apponi ſolita parum operatur.*
29 *Clauſula acceſſoria regulatur ſecundum principalem diſpoſitionem, cui adjicitur.*
30 *In dubio fienda interpretatio contra eos, qui ſe fundant ſuper aliqua diſpoſitione.*
31 *Etiamſi feudum Caleſtani evaſiſſet antiquum, adhuc, quia conſtat fuiſſe conceſſum contemplatione D. Co. Camilli, qui pretium erogavit, tum priori Vaſſallo pro corpore feudi, tum Domino pro titulo, inveſtitura, ac aſſenſu, rata eſſe deberet ejuſdem D. Co. diſpoſitio.*
32 *Feudum etiam antiquum recte per eum alienatur, cujus contemplatione conceſſum eſt, juxta auream Iſerniæ Theoricam, quæ ibidem fertur.*
33 *Iſerniæ auctoritas quanta in feudalibus controverſiis.*
34 *Optima ratione ille, cujus gratia, ac intuitu res datu eſt, de ea diſponere poteſt.*
35 *Non juvaret Dominum Adverſarium, quod virtute prædictæ clauſulæ factum fuiſſet antiquum.*
36 *In feudo antiquo ſuccedere nequit, qui hæres non eſt mediate, vel immediate primi inveſtiti.*
37 *Diluuntur objecta, & num. ſeqq.*
38 *Primus acquiſitor recte diſponit de feudo pecunia quæſito, ac obtento jure antiqui.*
39 *Clauſula, quibus dederit, efficit feudum hæreditarium.*
40 *In feudo hæreditario clauſula, in antiquum, non præbet impedimentum, quin alienari queat.*

1 LEgimus in ſupplici libello vim inveſtituræ habente (ut videre eſt) per D. Co. Camillum enixe poſtulatum a Sereniſſimo directo Domino, quatenus vellet Caleſtanum ſibi concedere in feudum, quod naturam haberet antiqui, his verbis: *E concedergli ſucceſſivamente in feudo di Contea eretto, qual habbia la natura di feudo antico, nobile, gentile, & avito*, idque a celſitudine ſua humaniſſime conceſſum medio benigno reſcripto ad ejuſdem preces emanato, approbativo earum omnium, quæ ibidem petebantur.

Hanc autem clauſulam (*in antiquum*) vel (*jure antiqui*) 2
operari ex magis recepta ſcribentium ſententia, ut vere feudum tale reputetur, ac antiqui naturam induat, & aſſumat, videtur dubio procul admittendum, & compertum haberi ex Doctoribus longa ſerie numeratis a D. Sacca *reſponſ.* 50. *num.* 29. Bellon. Jun. *conſil.* 9. *num.* 11. Surd. *conſ.* 15. *num.* 22. Bim. *conſ.* 162. *num.* 9. *tom.* 2. Seraphin. *deciſ.* 341. *num.* 23. 3
Magon. *in Florent.* 54. *nu.* 28. *cum ſeq.* Marta *voto* 189. *nu.* 9. *cum ſeqq.* Larath. *in theatr. feud. par.* 7. *dilucid.* 5. *n.* 2. & *p.* 9. *dilucid.* 17. Cyriac. *contr.* 4. *num.* 36. (ubi quod ſortitur naturam feudi paterni, antiqui, & aviti cum omnibus ejus effectibus, ac ſi vere conceſſum fuiſſet Patri, Avo, Proavo, & 4
ſuperioribus aſcendentibus, addens *num.* 38. quod id non procedit ex fictione legis, ſed ex veritate) ac aliis paſſim, quæ opinio tribuitur originaliter Baldo *in cap.* 1. *num.* 2. *de alienat. feud. patern.* quod propterea videtur ſufficienter irritam facere diſpoſitionem D. Co. Camilli, juxta notam juris feudalis regulam ab omnibus admiſſam, quod Vaſſallus in præjudicium comprehenſorum in inveſtitura diſponere 5
nequeat de feudo antiquo, ut pleni ſunt *tit. de alienatione feud. paterni, de prohib. feud. alienat. per Frideric. ac de prohib. feud. alien. per Lothar.* quemadmodum in puncto, quod in feudo novo empto jure antiqui nequeat Pater præjudicare filio, allegatis Ruino, Pariſ. Celſ. Ug. Petro Antonio Anguiſſola, Boſſio, Ferretto, & Fumigliolo, tuetur Menochius *conſ.* 251. *num.* 57.

Ad evadendam, ac oppugnandam propoſitam difficultatem, non confugimus ad eorum Cellre, qui in diſcrimen 6
vocant, nunquid relata clauſula tantæ ſit facultatis, ut in feudo revera novo (quod uti tale e diametro opponitur feudo antiquo) hanc queat operari metamorphoſim, quod naturam, & qualitates inducat antiqui, ex quibus plurimi (ducta etiam paritate a feudo vere antiquo, quod renovatione inveſtituræ non evadit novum, ſed primævam retinet qualitatem) contendunt mordicus vere novum eo ſolo verbali dicterio propriam minime mutare naturam, plures noviſſime refert Chriſtinæus *in deciſ. Curiæ Belgicæ, vol.* 6. *in conſuet. feudal. deciſ.* 5. *num.* 13. & 14. quorum anteſignanum faciunt Oldrad. *conſ.* 178. ab omnibus hujuſce opinionis fautoribus in hoc articulo commendatus, ut videre eſt apud Ludovic. Caſanat. *conſ.* 56. *num.* 23. qui per integram columnam allegat Doctores Oldrad. ſecutos, late inter alios quæſtionem examinat, fundamenta utriuſque ſententiæ ferendo, ac pendendo Tirequel. *de retract. lignag. n.* 23. ubi *a n.* 34. 7
uſque ad 40. propugnatur opinio nolentium, quod allegata clauſula mutare queat rei, ac veritatis ſubſtantiam, quæ ſatis bene proſequitur Jaſ. videndus *conſult.* 57. *nu.* 36. & Zaſ. *conſ.* 13. *num.* 15. *cum ſeqq. lib.* 1. huic adhæſiſſe videtur Cyriac. *contr.* 595. *n.* 6. *juncto n.* 4. & *n.* 12. ubi quod ex receptiſſimis omnium traditionibus feudum novum jure antiqui conceſſum plurimum differt a feudo vere antiquo, Peregr. *dec.* 7. *n.* 6. *verſ. non obſtant dec. circa medium*, ibi, *ſecundo dicebam*, & præ cæteris omnibus latiſſime *integro pene cap.* 34. 8
Raudenſ. *de Analogis* (ubi longa lucubratione diſputatur articulus, ac revocatur in campum acris controverſia, quæ ſuperinde acta fuit inter Collegium Bononienſe, Curt. Sen. Paleot. Danielem Landulfum ex una parte propugnatores virtutis clauſulæ, *jure antiqui feudi*, ac Collegium Ferrarienſe, Bartholomæum Soccinum, Jaſonem, Bologninum, Jacobinum de S. Georgio, & Chriſtopherum Albericum ex 9
alia parte, per eundem Curtium oretenus diſputatus coram Collegio Mediolanenſi Ducali delegato) & præcipue *n.* 139. *cum plur. ſeqq. num.* 160. *itidem cum ſeqq.* & *nu. pariter* 257. *cum ſeqq.* referens *n.* 281. jure merito pronunciatum contra Curtium, Collegium Bononienſe, alioſque ſupra recenſitos. Quamobrem hac attenta opinione recte innuiſſe videtur Burſattus in cauſa Parmenſi de Simonettis *conſ.* 349. *nu.* 17. quod clauſula iſta non mutat, nec alterat naturam feudi: non, inquam, hac via evadere putamus propoſitam difficultatem, quia ſaltem ex Auctorum numero longe receptius fatemur, controverſam clauſulam id vere operari (in 10
quo ſenſu, de quo infra) quod feudum novum naturam aſſumat antiqui, juxta ſuperius relatam Baldi ſententiam communi majoris partis Doctorum voto probatam. Quamobrem cognoſcimus, quod foret (ut ajunt) contra ſtimulum calcitrare.

Nec pariter eorum juvari volumus animadverſione ad- 11
mittentium, feudum virtute clauſulæ prædictæ antiquum cenſeri, quando clauſula eſt prolata per verba diſpoſitiva,

& con-

& conceſſiva, ut ſi dictum eſſet, *concedimus feudum in vim antiqui, & aviti, &c.* ſecus vero ſi clauſula concepta ſit per verba demonſtrativa, indicativa, ſeu enunciativa, ut poſt Alciat. *de præſumpt. regul. 3. præſumpt. 28. circa fin. verſic. limitatur etiam*, recte animadvertunt Gabr. *lib. 3. comm. opin. rubr. de feud. concl. 1. num. 5.* Anna Jun. *conſil. 44. num. 63. & conſil. 66. num. 37. in princ.* Intrigl. *de feud. centur. 1. quæſt. 24. num. 6.* non, inquam, juvari putamus hac animadverſione, quamvis ea non omnino videretur aliena a caſu noſtro, penſatis verbis ſuperius relatis ſupplicis libelli, *e concedergli ſuc-*
32 *ceſſivamente in feudo di Contea eretto, qual habbia la natura di feudo antico.* Porro quemadmodum non efflagitatur erectio feudi in Comitatum, cum jam ante in Comitatum erectum eſſet, ſicut oſtendimus *art. 3. verſ. præterea prædicta, num. 48.* ſed potius ea verba, *in feudo di Contea eretto*, ſtare
33 videtur indicative, ſeu enunciative, ita etiam judicandum videretur de ſequentibus verbis, *qual habbia la natura di feudo antico*, conſiderata etiam natura relativi (*quod*) apponi ſoliti demonſtrationis cauſa, ut probant tradita per Barb. *dict. 3e e. num. 2.*

Sed hoc unum animadverti rogamus pro vera hujuſce Articuli enodatione, quod præſens controverſia fieri poteſt
34 duplici reſpectu, tum ſcilicet in ordine ad Dominum inveſtientem, tum vero ad Vaſſallum inveſtitum, primo nempe controverti ſolet, an quid virtute dictæ clauſulæ feudum naturam, & qualitates antiqui aſſumat in eis, quæ concernunt præjudicium Domini concedentis, puta eo in caſu, in
35 quo Vaſſallus propter aliquam culpam, ſeu delictum privaretur feudo, tunc ſiquidem, quando feudum eſt novum, revertitur ad Dominum, ſed quando eſt antiquum, remanet apud filios, vel deſcendentes Vaſſalli delinquentis, ſimiliter decedente Vaſſallo, nullis poſt ſe relictis liberis, vel deſcen-
36 dentibus, ſi feudum eſt novum, devolvitur ad Dominum, cum tranſverſales in eo non ſuccedant, *cap. 1. §. ſin autem, de his qui feuda dare poſſunt, cap. 1. §. fin. de ſucceſſ. feud. cap. 1. §. ſi duo fratres, de feudo Marchiæ, cap. 1. de benef. frat.* ſi vero eſt antiquum non ſpectat ad Dominum, ſed tranſverſales in eo ſuccedunt, *cap. 1. de naturali ſucceſſ. feud.* & in his, et ſimilibus caſibus procedit opinio, quod ſcilicet quando appoſita ſunt illa verba (*in antiquum*) vel (*jure antiqui*) feudum ſortiatur naturam, & qualitates antiqui, interpretando verba ipſius Principis concedentis latiſſime quantum fieri poteſt in ejus præjudicium juxta vulgares regulas, ut inquit Clar. *mox referendus*, & in quo ſenſu quotquot Doctores ferri ſolent in hujuſmodi quæſtione loquuntur.

Aut vero quæſtio eſt quoad illos effectus, in quibus verſatur præjudicium ipſius Vaſſalli inveſtiti, puta quia ſi eſt feudum novum, omnimodam habet facultatem de eo diſponendi, quod tamen facere nequit in feudo antiquo, & in his caſibus, naturali etiam ratione cogente, ne ſcilicet verba appoſita in favorem retorqueantur in odium (ut inferius conſiderabitur) concedendum eſt, feudum ſub hac forma datum non debere cenſeri antiquum in ipſius ſuſcipientis præjudicium, eſt ratiocinatio Clar. *§. feudum, q. 8. nu. 3. & 4.* dicens ſatis notabilem declarationem, ſecundum illam anno ea tunc præterito conſuluiſſe in cauſa magni ponderis in Regno Neapolitano, & lætatum fuiſſe, quod reperierat ſecundum eam prius reſpondiſſe Rimin. *conſ. 96. inferius referend.* quod typis editum fuerat poſt primam publicationem operum ejuſdem Clari.

Quamobrem in propoſito, quod Pater poſſit feudum novum prælegare, vel alienare, etiamſi conceſſum jure antiqui.

17 Præter Clarum *loco ſuperius relato* probarunt:

e Harpreſt. ad eund. Clar. *eadem quæſt. 8. num. 5. in fin. lit. D.*

3 Sole *in Commentariis ad novas Conſtitutiones Patriæ Ciſmontanæ, Rubrica de alienatione bonorum feudalium, n. 10. verſ. ſed contra*, ubi plures alleget, dicens minime dubitandum, quin hæc ſit communis opinio in iis caſibus, in quibus alias Pater de feudo novo diſponere poteſt, & iſtarum communem eſtimans reprobat Menochin, Ruino, & Boſſin *ad Conſtitutiones Sabaudiæ, ſub rubrica de feudis in gloſſ. 4. ad ſecundam partem Decreti Yolant. in fine verſic. quod adeo verum eſt, fol. mihi 117.*

4 Becc. *conſ. 56. num. 28.* ubi quod reſpectu effectuum concernentium præjudicium Domini, dictæ clauſulæ latiſſima danda eſt interpretatio, quo vero ad effectus reſpicientes præjudicium Vaſſalli in ejus tantum favorem ſit intelligenda, ſubdens hanc declarationem notandam in practice, id ipſum probat, & ab hac ſententia minime recedendum monet in Prexi *conſ. 151. num. 22.*

5 Palma *conſil. 3. num. 23.* ubi pro præſenti conciliatione plurimos refert.

6 Riminald. Sen. (ſeu vetus Collegium Ferrarienſe, ſicut teſtatur Laudenſ. *de Analogis, cap. 34. n. 68. verſic. ſecundum*, ubi quod ipſe vidit ejuſdem Conſilii originale ſubſcriptum ab Ugone Egnetio Notario dicti Almi Collegii) *pleno conſil. 96.*

7 Riminald. Jun. *in cauſa Parmenſ. de Simonettis, conſ. 513. num. 90.*

8 Burſatt. *conſil. 4. numer. 24. verſic. quia reſpondetur.*

9 Bellon. Jun. *conſ. 9. num. 34. juncta facti ſpecie, & numeris præcedentibus*, ubi in terminis de erectione primogenituræ, & prælegato facto favore alterius ex filiis de feudo ex pacto, & providentia conceſſo cum clauſula, *jure antiqui*.

10 Natta *conſ. 504. num. 11. & 505. num. 15.*

11 Berrett. *conſil. 33. num. 15.*

12 Alciat. *conſ. 32. ſatis arbitror. lib. 3. in poſtrema Lugdunenſi impreſſ. & in alia priori 195. in ordine 33.*

13 Milaneſ. *deciſ. 8. num. 40. juncto num. ſeq.* ubi in puncto de feudo titulo oneroſo quæſito.

14 Menoch. *conſil. 158. num. 20. & num. 66. juncto 79. in fin. verſic. quemadmodum novum.*

15 Addent. ad Theſaur. *deciſ. 146. in fin.* ubi poſt relatos pro hac ſententia Doctores in eandem inclinaſſe refert Senatum ſuper feudo Tervemetarum.

16 Peregr. *deciſ. 6. verſ. non obſtant deciſiones, circa finem*, ibi, *Ad dicta, &c.*

17 Rot. *in recent. par. 4. tom. 3. deciſ. 541. num. 6.*

18 Alexan. Raudenſ. *de Analogis, cap. 34. num. 341.* reprehendens Clar. eo quia reliquerit cogitandum, numquid hæc opinio foret recipienda in praxi?

19 Martha videndus hanc faciens ſternit opinionem *de clauſulis, par. 2. clauſul. 31. numer. 13. & 14.* quod pariter approbat *de ſucceſſione legali, par. 3. qu. 3. art. 2. num. 37.*

20 Velaſch. *de jure emphyt. qu. 42. num. 2.* ubi quod apud ſe dubitationem non habebat.

21 Intrigliol. *de feud.* pluribus datis *cent. 1. quæſt. 18. num. 14.*

22 Roſenthal. *in Synopſi juris feudalis, cap. 2. concluſ. 15. n. 2.* ubi id plurium allegatione *in gloſſ. a. & b.* comprobat, redarguens Menoch. *adducta conſ. 101.* licet ipſe Roſenthal. ad hujuſmodi acquirentis diſpoſitionem de feudo Domini requirat aſſenſum, diſcurrendo congruenter ad quæ laturus erat *cap. 7. concl. 7. a num. 9.* quod tamen in quo ſenſu admitti poſſit, eodem Roſenthal. teſte ac Judice *dict. cap. 9. membr. 1. concluſ. 52. num. 9.* præcedenti Articulo diſcuſſum fuit.

23 Ceſanate *conſ. 56. num. 63.* ubi hac conciliatione componendos exiſtimat, Bald. & Oldradum, hunc nolentem quidquam operari controverſam clauſulam, illum vero abſolute propugnantem, quod feudum ejuſdem clauſulæ efficacia vere evadat antiquum, a quo Ceſanate (quoniam ejus conſilia non ita obvia ſunt, & paucia Clari ſententiam egregie explicat) mutuum recipimus *dictum num. 63.* hiſce inferendum, inquit igitur Ceſanate eam concertationem inter Bald. & Oldrad. *& utrinſque ſequacem diſtinctione conciliare, nempe Baldi opinionem procedere pro tranſverſalibus, quatenus eſſet in præjudicium concedentis, Oldradi vero, & ſequacium ſententiam contra Tranſverſales pro ſolis deſcendentibus, quatenus eſſet in favorem, vel præjudicium ipſius recipientis, vel aliorum, præter concedentem, ita pulchre diſtinguens, utramque opinionem conciliat Jul. Clar. §. feudum, q. 8. num. 4. dicens tamen cogitandum, quia ſi poſſet ſuſtineri in practica, eſſet notabilis declaratio, & ſecundum illam ſe conſuluiſſe in cauſa magni ponderis in Regno Neapolitano, & latatum eſſe, quia reperit, quod ſecundum eam prius conſuluerat* Riminald Sen. *conſil. 96. num. 31.*

Verum ſi Julius Clar. ſciviſſet dictum conſilium non eſſe Riminaldi, ſed Collegii Ferrarienſis, & ſecundum illud, tot illuſtres legum Vertices reſpondiſſe, & pronunciaſſe Rot. Rom. Decem, ac Collegium Mediolanenſe, non ſubjunxiſſet cogitandum, an in practica ſuſtineri poſſit, ut advertit Alexander Raudenſ. de Analogis, c. 34. n. 341. referens pro eadem diſtinctione Tiraq. & Alciatum. Quam diſtinctionem admiſit, & ſecutus Franc. Bec. conſ. 36. num. 28.

Et cum hæc opinio Collegii Ferrarienſis, Julii Clari, Raudenſ. & Bec. alias conciliet, & ad concordiam reducat, vero propinquior videtur accedere, & omnino ſequenda eſt, ut dicit Matthæus Vueſembec. conſ. 5. num. 9.

conſ.

Digitized by Google

conſ.27. n.26. Nevizan. *in Sylva Nupt. l.5. n.32.* Hæc Caſanata.

Et demum acutiſſimus Ant. Fab. quem hanc differentiam, & conciliationem cognoviſſe, ac probaſſe conſtat, *de error. pragmat. decad.41. error.10. n. 3. verſ. id enim poteſt, junct. num. præced. verſ. At rurſum.*

18 Recenſitæ autem conciliationis multiplex aſſignatur ratio, prima ſcilicet data ab aliquibus, licet ſatis identica cum concluſione, quia ea verba appoſita cenſentur in præjudicium Domini concedentis, Valaſc. *de jur. emphyt. quæſt.42. n.2.* Berett. *conſ.33. num.15.* Marta *de clauſ. p.2. d. clauſ.31. num.13.* ac in favorem inveſtiti, Sola *ſuper novas Conſtitutiones patr. Ciſmont. Rubrica de alienat. bon. feud. n.10. verſ.*

19 *quum verba illa,* & bene Rota *mox referenda.* Quamobrem dubitandum non videtur, quin illis ipſe inveſtitus renunciare queat, vulgata *l. ſi quis in conſcribendo 29. C. de pact.* Sola ubi ſupra.

20 Secunda eſt ratio primæ conſecutiva, quia in favorem conceſſa non debent in odium retorqueri notis juribus, Sola *ibid. verſ. nec in ipſius odium,* Beretta *loco allegato,* bene Becc. *allat. conſ.151. num. fin.* Alciat. *d. conſ. 32. n.3. in 3.* id quod in pluries diſcuſſa Tarviſiana Feudi inquit Rot. *dec.541. n.6. p.4. rec. tom.3.*

21 Tertia quæ magis arridere videtur, quam innuit etiam Clar. ubi ſupra, ea eſt quia agimus de Principis beneficio, ac privilegio, quæ favore illius, qui gratiam, & beneficium conſequitur, latiſſimam recipiunt interpretationem contra ipſum Principem concedentem, Bart. *in l. ſi quando 2. num.4. Cod. de bonis vacant. l.10.* Ruin. *conſ.161. num.7. & 8. lib. 5.* & innumeris cumulatis, Barboſ. *axiomat. 36. num.2.*

22 Si autem fuit unquam vera memorata diſtinctio, meruitque quod pacifice admitteretur, multo verius ſine controverſia concedendum eſt hoc noſtro caſu eam ſibi locum vindicare debere, ſiquidem quando in inveſtitura emanata a Domino inveſtiente, feudum novum jure antiqui conceditur, admitti poteſt aliquod dubitandi argumentum, nunquid ipſe Dominus juxta eandem conciliationem haberet in mente concedendi feudum ſub hac forma, ut antiqui naturam haberet in iis ſolum, quæ ipſius inveſtientis præjudicium concernunt, non vero quæ præjudicium Vaſſalli? an potius intendarant, quod indiſtincte feudum evaderet antiquum, tam ejuſdem inveſtientis, quam inveſtiti præjudicio inſpecto, quod equidem in caſu noſtro probabiliter affirmari non poſſe videtur, cum ipſe D.Co. Camillus in ejus precibus rogaverit pro conceſſione dicti feudi in antiquum. Quamobrem a conjecturata Comitis Oratoris mente longe diſtare videtur, quod a Sereniſſimo directo Domino hujuſmodi conceſſionem ſupplex petierit, feudum ſibi fieri antiquum quoad effectus concernentes ipſius præjudicium, ac propterea poſtulaverit ipſum a Domino privari facultate de eo diſponendi, quæ ſibi tanquam primo ac-

23 quirenti ex titulo oneroſo competebat: Id quod recte obſervavit Roſenthal. *cap. 2. concl. 15. n.2. in fin.* ubi quod hac clauſula non videtur quis in ſui odium ſibi manus ligare velle, quare cum ſatis conſtare videatur, hanc conceſſionem in antiquum non eo animo, ac intentione efflagitatam, ut quoad petentis præjudicium feudum aſſequeretur naturam, & qualitates antiqui, concludendum eſt, quod hoc reſpectu tale non evaſerit, ſed remanſerit novum, cum ſem-

24 per inſpicienda potius ſit mens, quam verba, *l.3. C. de liber. præter.* Schrader. in propoſito ejuſdem clauſulæ, *p. 2. cap.3. num.69. verſ. ſin vero hæc clauſula, cum num. ſeqq.* & latiſſime Raudenſ. videndus *de Analogis, cap. 34. n.151. ac reſp.34. n.19. tom.1.*

25 Præterea ſi verum eſſet præfatam clauſulam adimere facultatem primo acquirenti titulo oneroſo diſponendi de feudo, ſeu illud uni ex liberis prælegandi, concluſio ab omnibus indiſtincte recepta, ac firmata, quod feudum novum oneroſo titulo acquiſitum ſub libera acquirentis diſpoſitio-

26 ne remaneat, fieret omnino fruſtratoria, cum in omnibus inveſtituris clauſula hæc *in antiquum,* vel *jure antiqui* apponi ſoleat, ſicuti teſtantur poſt Bald. *in cap.1. §. hoc quoque, in fin. de ſucceſſ. feud.* Jaſon. *conſ.1. n.14. poſt med. verſic. bene facit l.3.* Intrigl. *de feudis, centur.1. quæſt.24. n.1.* ut de inveſtituris in Pedemontana Regione factis teſtatur Cravett. *conſ. 624. n. 3.* quare Faber *de error. pragm. dicta decad. 41. error. 10. n.2. verſ. at rurſum,* dicit hanc hodie vulgarem eſſe inveſtiturarum clauſulam, adeo ut potius ſcripta cenſeatur de ſtylo Notariorum Principis, vel ex abundantia cordis eorum, qui inveſtituras extendunt, quam de voluntate, aut deliberatione partium, ut autumat idem Jaſ. *conſ.152. n.15. in 2.* & poſt eum aſſeverat Raudenſ. *de Analogis, d.c.34. n.155.*

Quod actum fuiſſe comperimus in caſu noſtro, in quo ſi 27
ſpectamus mandatum factum per dictum D.Co. Camillum ad acquirendum dictum feudum, porrigendaſque preces Sereniſſimo Domino pro neceſſario aſſenſu, ac inveſtitura, nec verbum quidem in eo legitur, quod peti debuiſſet objectata conceſſio in antiquum, unde omnino inepta contra ejus diſpoſitionem allegari videtur, tum ex trita regula *l. diligenter, ff. mandat.* ut in propoſito advertit idem Raudenſ. *ubi ſupra, n.46. verſ. nam in facto,* tum ex alio principio, quo dicimus, quod clauſula de ſtylo Notariorum apponi 28
ſolita parum operetur, idem Raudenſ. *d. n.155. & reſp.34. n.20. in prima,* vel ſaltem tanquam clauſula acceſſoria regu- 29
lari debeat ſecundum principalem diſpoſitionem, cui adjicitur, ex cumulatis per Barboſ. *clauſ.1. n.3.* unde quemadmodum in manu primi acquirentis eſt diſpoſitio de feudo a ſe acquiſito, ita pariter in ejus manu erunt clauſulæ omnes acceſſoriæ in conceſſione appoſitæ, ad quod plura congerit Cravet. *conſ.624. n.13. verſ.3. in fine.*

Ex quibus ſane non videtur negari poſſe, quin ſaltem am- 30
biguum ſit, an dicta clauſula tantæ ſit efficaciæ, ut operetur, quod feudum evadat antiquum quoad effectus reſpicientes præjudicium Vaſſalli; quare in dubio fienda eſſet interpretatio contra Dominos Actores, ſi ſuper ea ſe fundarent, ad text. *in l. veteribus 42. de pactis,* Raudenſ. *in puncto eod. cap.34. n.156.* dicens eſſe auream determinationem Alexandri Doctoris veritatis.

At dato, citra veri præjudicium, quod efficacia ejuſdem 31
clauſulæ feudum hoc indiſtincte antiqui naturam induiſſet, cum tamen ex pluries repetitis in ſecundo præſertim Articulo *n.129. verſ. Poſtremum tandem fundamentum,* controverſum feudum manifeſte deprehendatur conceſſum contemplatione D.Co. Camilli, qui de aſſenſu Domini integrum pretium numeravit, ac ab eodem Domino erogatione juſtæ recognitionis adeptus fuit denominationem Comitis, aſſenſum, ac inveſtituram, adhuc dicendum videretur, quod ipſe potuiſſet de eo diſponere: ſic docuit Iſernia *in cap.1. n.19. de alien. feud. pater.* quod feudum etiam an- 32
tiquum recte per eum alienatur, cujus contemplatione prædeceſſoribus ſuis conceſſum fuerat, puta ſi Titio, ac ejus filio Sempronio, & ſucceſſive Sejo nepoti conceſſum fuerit feudum, liqueatque vere, vel præſumptive ejuſdem Seji contemplatione conceſſum, ipſe Sejus de eo recte diſponeret, tametſi feudum ſit antiquum, cum jam ſupponatur de eo primo inveſtitus Titius ejus Avus, additque Iſernia, quod quia raro evenit ſucceſſorum ſæpius nondum primogenitorum contemplatione concedi, indiſtincte *in cap.1. de alien. feud. patern.* hujuſmodi feudi alienatio legitur interdicta, quia jura fiunt de his, quæ frequentius accidunt, non tamen ibidem excluditur prædictus caſus quantumvis de raro contingens. Ad hujuſce autem Theoricæ comprobationem, libet ipſa Iſerniæ verba ſcribere, ut jacent, quæ ſunt infraſcripta, ſicuti ea legit Liparulus *ibid. Item attende ex præmiſſis, quod idem erit in feudo paterno antiquo, quod in novo dictum eſt; nam ſi paternum conſtaret datum contemplatione ejus, qui vellet alienare (ſicuti hoc plenius alibi examinavimus) cum ſuum eſſet quod ſui contemplatione donatur, poſſet alienare, ſicut & novum, puta dedi feudum Titio, & filio Sempronii, & Sejo filio Sempronii, ut poſt mortem eorum haberent, & conſtaret vere, vel præſumptive ex his quæ ſupra dicta ſunt, quod contemplatione Seji, voluit ad ipſum Sejum pervenire poſt mortem Avi, & Patris, ſicut in proxima reſponſione tactum eſt, at quia hæc raro eveniunt, quod contemplatione ſuccedentium poſteriorum dantur, maxime cum non ſiat adhuc nati poſteriores ſuccedentes, ideo in feudo paterno (de quo non conſtabat datum contemplatione alienari volentis) determinavit hoc capitulum de alien. feud. patern. an invitis his qui ad ſucceſſionem venturi erant, poſſet alienari; jura quidem conſtituuntur in his quæ frequenter, non quæ raro, ff. de leg. l. nam ad ea, ff. de uſucap. l. juſto, in princ. nec excluſit dictum caſum raro evenientem, quando contemplatione poſterioris ſcilicet ſuccedentis datum eſſet, & ſic quantum ad effectum, idem in uno, id eſt paterno, quam in alio, hoc eſt novo, ſed in novo facilius appareret cujus contemplatione datum eſſet feudum, ſicut ex ſuperioribus plene patet, poſtquam autem feudum antiquum pervenit ad quartum ſuccedentem, vel ad quintum, faciliter labitur de memoria labili, & fragili, & infirma, qualiter datum fuit.* Hæc Andreas, cujus quidem opinio omni- 33
no amplectenda eſt, tum præmaxima auctoritate tanti Doctoris, quem profitentur ſummum feodiſtam Intrigl. *de feud. cent. 1. q.4. n.10.* Magiſtrum artis, idem *q.12. n.8.* feudo-

rum patrem, et communem omnium præceptorem, Urſin. *de ſucceſſ.feud.p.2. q.7. art.3. n.13.* ac Aurigam in feudis, Jo. Franc.de Ponte *prælud.feud.lect.1. in princ.* Barr.Camerar. *in repetit.cap.primi, an Agnatus, poſt decif.* Minad. *verſ.oppono 1.fol.mihi* 381. *n.2.* addens quod ipſe ſolus feuda novit, *& verſ.quæro, num.*110. *fol.*448. ubi quod auctoritas Iſerniæ tanta eſt in feudali materia, ut ab ea nedum in claris, ſed etiam in dubiis minime ſit recedendum, cum ſit inſtar multorum, noviſſime idem Urſin.ſupra relatus *p. 1. q.8. art.1. n.24.* tum quia eundem ſequuntur videndi Affl. *ſuper eod.cap.1. de alienat.feud.pater.n.*10.*verſ.pro ſolutione,* dicens eſſe perpetuo menti tenendum, quia alibi dictum non reperitur,& Roſenthal. *c.9. membr.3. concl.66. n.39.*ubi quod Iſern.a nullo in hoc puncto reprehenditur, tum deni-
34 que quia optima nititur ratione, quod ille queat de re diſponere, cujus gratia, ac intuitu data eſt, non conſiderato cui primo data; quod enim alteri datur mea contemplatione, mihi datum cenſetur, ut in propoſito pluribus juribus de eis Afflict. *in d.c.1. n.9. verſ.& illud quod facit,*& pluries ſupra dictum fuit *art.1.dict.verſ.Poſtremum tandem fundamentum, n.*129. *& verſ.immo a fortiori, num.*141.

35 Præterea quod virtute relatæ clauſulæ feudum evaſerit antiquum, præjudicaret etiam prætenſioni Dominorum Comitum Actorum, qui hæredes non exciterunt Domini
36 Co.Camilli, cum in antiquo feudo ſuccedere nequeat, niſi qui hæres eſt mediate, vel immediate primi inveſtiti, ſicut in feudo per hujuſmodi clauſulam prætenſo antiquo ratiocinatur Cyriac. *contr.*595. *n.*13.

37 His poſitis non obſtat *conſ.*161. Menoch. *n.*57. (quem ibi hallucinari inquit Roſenthal. *cap.2. concl.*15. *gloſſ.6.*) primo quia Doctores ab eo allegati, qui indiſtincte dicunt, quod virtute clauſulæ, *in antiquum*, ſeu, jure antiqui, feudum antiqui naturam aſſumat, non probant id fieri quoad effectus reſpicientes favorem inveſtiti adverſus conciliationem plurimorum voto firmatam,& Ruinus, Boſſius, et Anguiſſola, qui videntur hac via interdicere alienationem in feudo novo, non ferunt ullam auctoritatem id probantem in individuo, ſed eos ſolum qui generaliter dixerunt, feudum ex pacto conceſſum evadere antiquum, quod nos quidem admittimus in iis tantum, quæ Domini concedentis præjudicium concernunt: ſecundo quia idem Menochius videtur ibidem loqui in feudo titulo lucrativo quæſito, movetur enim ex eo,quod ſi feudum novum ex pacto,& providentia per acquirentem alienari nequit, multo minus alienari poterit novum jure antiqui conceſſum. At *art.*2.*n.* 10. vidimus hanc concluſionem ita demum admittendam, ſi feudum ſit titulo lucrativo conceſſum,aliàs enim ſi oneroſo, indubitatum eſt primum acquirentem poſſe de eo diſponere, ipſo etiam Menochio judice *in eod.conſil.*161. *n.6.* ubi
38 refert ſolum Hannetonium inveniri contradictorem, quare quod in feudo pecuniæ quæſito, ac obtento jure antiqui, primus Acquiſitor queat de eo diſponere, animadvertit Milanen.*decif.*8.*n.*40. *juncto num.ſeq.* Hac via Menochius poſſet forte ſalvari a palinodia, cum ipſe ſuperius relato *conſ.*158. *n.*20. videatur omnino relatam probare conciliationem.

39 Hic etiam ultimo loco repetimus, quod propter clauſulam, *quibus dederit*, in priori DD.Comitum de Fliſco libello appoſitam,ac in ſecundo tacite repetitam,tum inſtrumento feudalis acquiſitionis conſiderato, tum attenta petite in eodem ſecundo libello confirmatione eorum omnium, quæ conceſſe fuerunt in primo, ut innuimus Articulo tertio, *verſ.iterum ſolummodo ex abundanti, n.* 221. quæ quidem clauſula, ut ibidem probavimus, æquivalet clauſulæ
40 *pro ſe, & hæredibus,* prætendi poteſt noſtrum feudum fore hæreditarium, in quo clauſula prædicta, *in antiquum*, non præbet impedimentum, quin poſſit alienari, ut idem Menoch. admittit, *conſ.*158. *n.*62. *junct. n.*79.

ARTICULUS SEXTUS, ET FINALIS.

In quo, data ſuppoſitione, quod præter D. Co. Octavium adeſſet aliquis legitimus feudi Succeſſor, oſtenditur quod foret inevitabile onus ei impoſitum per D. Co. Camillum in poſtremo ſuo teſtamento erogandi integrum pretium Caleſtani eidem D. Co. Octavio, quatenus conſtaret ipſius D. Co. teſtantis voluntati defectu facultatis minime obtemperandum quoad ipſum corpus feudi.

S U M M A R I U M.

1 *REo ſufficit offuſcare intentionem Actoris.*
2 *D Co. Camillus prælegavit pretium feudi D.Co. Octavio, quatenus diſpoſitio non potuiſſet ſuſtineri in corpore ipſius feudi.*
3 *Unuſquiſque rei ſuæ eſt moderator, & arbiter, cum ſimilibus.*
4 *Adverſus legatum factum de pretio non urgent difficultates, quæ proponi ſolent adverſus diſpoſitionem factum de feudo.*
5 *Pretium feudi eſt res allodialis, & burgenſatica, non vero feudalis, & num. ſeq.*
7 *Pretium rei non eſt ipſa res, nec res loco pretii in particularibus ſuccedit, & num. ſeq.*
9 *Pretium rei furtivæ non eſt furtivum.*
10 *Pretia rerum ſunt pecuniæ.*
11 *Pecuniæ dari nequeunt in feudum.*
12 *Pretium feudi eſſe dicitur in hæreditate, ac bonis Patris.*
13 *Æquiſſimum eſt Patrem poſſe de pretio feudi diſponere favore cujuslibet.*
14 *Si feudum ſit cum clauſula juris Francorum, vel cum ordine Primogenituræ, Primogenitus tenetur conferre pretium integrum feudi.*
15 *Feudum individuum diviſionem recipit per pecuniam.*
16 *Idem eſt rem dividi non poſſe de facto, & non poſſe dividi de jure.*
17 *Res allodiales dividendæ inter plures, quæ commode non patiuntur diviſionem, integra uni dantur, cæteris vero æſtimatio præſtatur.*
18 *Colluſio per primogenitum fienda de pretio feudi, ſumma nititur æquitate, rationibus relatis in numeris ſeqq.*
19 *Si feudum emptum non fuiſſet repertum in hæreditate.*
20 *Verius videtur pretium feudi neque abſceſſiſſe ab hæreditate Acquirentis.*
21 *Immo cenſeri velut repertum in Arca Patris.*
22 *Pecunia, qua fuit quæſitum feudum, naturam burgenſaticam nunquam dimittit, vel quatenus dimiſiſſet, tempore mortis Patris cenſetur retrotrahi ad primævam ſuam naturam, & num. ſeq.*
24 *Si pretium non eſſet conferendum, poſſent Parentes omnia bona erogando in acquiſitione feudalium fraudare filios in eorum legitima.*
25 *Feudum dicitur legitima Primogeniti: Intellige tamen num. ſeq.*
27 *Quæ a Doctoribus in hujuſmodi Articulo ſtatuuntur, militant etiam in feudo ex pacto, & providentia, & num. ſeq.*
29 *De jure communi feudorum non erat cognitum feudum hæreditarium, ſed omnia feuda erant ex pacto, & providentia.*
30 *Hæredis nomen in jure feudali intelligitur pro hærede ſanguinis.*
31 *Hæredis nomine tempore Andreæ intelligebatur filius maſculus, & ſic hæres ſanguinis.*
32 *Primogenitus etiamſi vellet abſtinere a ſucceſſione bonorum Genitoris, adhuc cogeretur conferre pretium feudi.*
33 *Valor feudi computatur in bonis defuncti occaſione calculationis legitimæ.*
34 *Legitima, quæ propter individuitatem feudi aſſignari nequit aliis filiis in ipſo feudi corpore, præſtatur in æſtimatione.*
35 *Valet illatio, pretium confertur, ergo eſt hæreditarium, vel verius licet hæreditarium non eſſet, tale fieri dicitur dum redigitur in communionem, & num. ſeq.*
37 *Licet Pater expreſſe nihil diſponat de pretio feudi, ſufficit, ut omnes filii ejuſdem pretii participes fiant, quod cohæredes inſtituat in allodialibus.*
38 *Feudum novum ex pacto titulo oneroſo quæſitum imputatur in legitimam, etiamſi Primogenito, vel tanquam dignitatis, vel ex tenore inveſtituræ neceſſario debeatur, & num. ſeq.*
40 *Non repugnat, quod aliqua imputari debeant, quæ neceſſario præſtanda ſunt.*
41 *Argumenta quæ prima fronte excludere videntur imputationem.*
42 *Quæ extra patrimonium Defuncti capiuntur, minime imputantur.*

43 *Quod*

43 *Quod imputandum eſt, debet eſſe neceſſario ex bonis debitoris.*

44 *Magis lata patet regula collationis, quam regula imputationis.*

45 *Plura conferuntur, quam imputentur.*

46 *Clericus non ſuccedit in feudo.*

47 *Si Clericus Primogenitus inſtituatur in allodialibus, vel Patri acquirenti ab inteſtato ſuccedat, conſequi debet a Succeſſore feudi empti a Patre pretium ejuſdem feudi.*

48 *Creditores experiri poſſunt adverſus Succeſſorem feudi pro debitis acquirentis, & multo magis pro contractis beneficio feudi, ut num. 57. cum ſeqq.*

49 *Bona fideicommiſſo ſubjecta obnoxia ſunt ari alieno fideicommittentis,*
Quemadmodum bona majoratui ſuppoſita pro debito inſtitutoris, ut num. 50.

51 *Inventarium non juvat ſucceſſori feudi ex pacto ne teneatur pro debitis acquirentis.*

52 *In aſtimando valore feudi, an attendi debeat tempus emptionis, an tempus mortis Vaſſalli.*

53 *Impenſæ omnes, ac melioramenta refici debent per legitimum feudi ſucceſſorem hæredi Vaſſalli meliorantis.*

54 *Melioramenta ſunt res omnino hæreditariæ, ac burgenſaticæ,*

55 *Licet melioramenta provenientia tum ex acquiſitione allodialium circumadjacentium, ac incorporatorum, tum ex operibus manufactis, tanquam inſeparabilia ſpectent forte ad Primogenitum feudi ſucceſſorem, adhuc ea quoad aſtimationem ſpectarent ad hæredem meliorantis.*

59 *Succeſſores in beneficiis obnoxii ſunt debitis contractis occaſione eorundem beneficiorum.*

60 *Donec pretium erogatum in feudo, ac impenſæ meliorationum præſtentur hæredi, vel legatario Vaſſalli acquirentis, & meliorantis reſpective, competit retentio.*

61 *Agnatus, vel Dominus prætendentes feudum, non refectis melioramentis, repelluntur exceptione doli mali.*

62 *Melioramentorum refectio præſtanda, ſive feudum aperiatur Domino, ſive Agnato.*

63 *Omnes difficultates, quæ prætendi poterant urgere adverſus prælegatum feudi, ceſſant in prælegato pretii, & num. ſeqq.*

64 *Fœmina tametſi a feudo excluſa, ſuccedit in melioramentis, & pretio feudi.*

65 *Extraneus quilibet eſt capax eorundem meliorationum, ac pretii.*

66 *Difficultas individuitatis feudi petita ex §. Præterea Ducatus ceſſat in prælegato feudi, & num. ſeqq.*

67 *Valet argumentum a ratione tacita ceſſante, non ſecus ac a ratione expreſſa ceſſante.*

70 *In diſpoſitione pretii feudi nullus requiritur Domini aſſenſus.*

71 *Dominus feudi non eſt Dominus pretii.*

72 *Pro pretio feudi non debetur ſervitium aliquod, quod debetur pro re feudali.*

73 *Acquirens recte diſponit de pretio non obſtante clauſula (in antiquum) ſeu (jure antiqui) ſcripta in inveſtitura.*

74 *Primogenitus ſuccedens in feudo cum clauſula (in antiquum) tenetur conferre pretium, ubi locus Antonii Fabri opportune fertur.*
Quemadmodum fertur imputare in legitimam, ut numer. 75.

76 *Animadvertitur caſum noſtrum non eſſe inter anguſtias quæſtionis, an legato feudo debeatur aſtimatio, nam diſcrimen, ac diſparitas utriuſque controverſiæ referuntur num. 81. & 82.*

77 *Legato feudo aſtimationem deberi verius probatur.*
Idque ex ſecundaria intentione, num. 78.

79 *Quoties debita eſt res, qua ea aliquo impedimento præſtari nequit, debetur ex conjecturata diſponentis mente ejus aſtimatio.*
Præſertim ſi res relinquatur conjunctæ perſonæ, ut num. 80.

QUamvis præcedentibus in Articulis præcipuæ difficultates oppugnantes D. Co. acquirentis diſpoſitionem vocatæ fuerint in arenam, ergo; quantum potuerit Minerva mea, leviſſimæ licet armaturæ, agitatæ, concuſſæ, victæ, ſi tamen tenuitas falleret ingenii, vel præcipuus ad cauſam amor cæcutienti oculo blandiretur, immo ſi cuncta ad enodandas propoſitas dubitationes dictitata hucuſque neque ſufficerent ad offuſcandam prætenſionem D. Actoris, quod D. Co. Octavio uti Reo ſatis eſſet ad victoriam, Surd. *conſil. 160. num. 64. 173. num. 59. & 234. n. 42.* 1
adhuc ipſe D. Adverſarius evadere non poſſet difficultatem numerandi integrum pretium ipſi D. Co. prælegatario.

Nitida eſt, ac clara diſpoſitio per D. Co. Camillum ſuperinde teſtamentariis edita in tabulis (ſicut *in Themate* innuimus) in qua Domini teſtantis voluntatem omnino ſervan- 2
dam jura omnia, tum naturæ, tum gentium, tum Cæſaris autumant indiſtincte, juxta vulgares, & paſſim obvias regulas, quibus dicimus unumquemque fore rei ſuæ moderatorem, & arbitrum, iniquum eſſet, non fore liberum homini ingenuo de rebus ſuis libere diſponere, cum ſimilibus penes Barboſ. *axiom. 199.* quæ ſi tulimus, & juxta Docto- 3
rum vota militare deduximus *artic. 2. a nu. 47.* in diſpoſitione facta de feudo novo, tametſi ex pacto, & providentia, multo minus admittenda ſunt urgere in legato facto de pretio feudi, adverſus quod non pugnant difficulta- 4
tes, quæ adverſus diſpoſitionem factam de corpore feudi proponi ſolent.

Porro pretium feudi res eſt allodialis, & ut ajunt bur- 5
genſatica, Larath. *in theatr. feud. part. 9. dilucid. 73. num. 6. 11. 12. 13. 16. 28. & fere per tot. dilucid.* Capyc. Latr. *conſult. 25. num. 4.* Rovit. *ſuper pragmat. 25. de feudis, num. 46.* non vero feudalis, argum. text. *in cap. 1. §. ſi Vaſſallus, il ſecondo, in fine*, ibi, *nec quod accepit tranſactionis nomine* 6
feudum eſt, ſi de feudo defuncti contentio ſit, &c. Larath. *ibid. num. 5. 11.* & pluribus in locis ſparſim per dilucidationem prædictam, innumeros Giurb. *ad conſuet. Meſſan. cap. 11. gloſ. 8. num. 7. & dictis §. gloſ. ac num. de ſucceſſ. feud. ſuperius allegatis.*

Tum quia nec pretium rei eſt ipſa res, ad *text. in l. ven-* 7
ditor ex hæreditate 21. & ibi Bart. *nu. 1. de hæredit. vel act. vendit. & in leg. fundum Cornelianum 28. in princ. de novat.* quemadmodum quod ex re furtiva redigitur, furtivum non eſſe nemini dubium eſt, ut loquitur Ulpian. *in leg. qui iſtas* 8
49. §. fin. de furt. plura in propoſito Larath. *ubi ſupr. d. numer. 11.* Giorb. pariter *ad conſuetud. Meſſan. allat. cap. 11. gloſ. 8. num. 7. & de ſucceſſ. feudal. §. 2. gloſ. 7. num. 43.* Fab. de Anna *conſ. 123. num. 5. cum ſeqq.* Gail. *de pignor. obſerv. 11. num. 3.* nec rei loco in particularibus pretium ſuccedit, 9
dictis l. l. qui vos, & venditor ex hæreditate ſupra allegatis, Gloſſ. *in verbo quia poteſt*, & DD. *in leg. ſi & rem, & pretium 25. de petit. hæred.* Manent *deciſ. 58. n. 2.* Larath. *ibid. num. 19.* late Giurb. *locis ſuperius latis.*

Tum quia pretia rerum ſunt pecuniæ, *l. 1. junct. ibi gloſſ.* 10
in verbis in ſubſtantia, de contrahen. empt. Valenz. *conſil. 30. num. 19.* pecuniæ autem dari nequeunt in feudum, ut 11
late demonſtrant Roſenth. *in Synopſi, cap. 4. plena concl. 7.* & Larath. *d. dilucid. 73. num. 6.*

Quamobrem idem feudi pretium, tanquam omnino allo- 12
diale, & burgenſaticum, extare dicitur in hæreditate, ac bonis Patris, Larath. *ibid. num. 6. in fin. 11. & 13.* quem 13
idcirco æquiſſimum eſt poſſe de eo in poſtrema ſua voluntate libere diſponere favore cujuslibet, ut optime idem Larath. ſtatuit ibi *num. 21. junct. num. præced. ac ſeqq.*

Hac ratione dicimus, quod ſi feudum ſit cum clauſula, *juris Francorum*, vel ſit acquiſitum cum expreſſo ordine primogenituræ, primogenitus tenetur conferre, ac communicare cæteris fratribus pretium integrum feudi, ut 14
ſcite animadvertit Andreas (qui dicitur a Rovito *ſup. citata pragmat. 25. de feud. n. 17* primus Auctor hujuſce opinionis) *in cap. Imperialem, §. Præterea Ducatus in 2. addit. n. 39. verſic. ſed ſi pater*, ibi, *& quia res non poteſt conferri, quia indiviſibilis præſtetur partis æſtimatio, de prohib. feud. alien. per Frideric.* Andream cæteri ſequuntur plena mano relati per Capyc. Latr. *conſult. 25. n. 3.* & recte eandem propugnant ſententiam Camerar. *in repetit. dicti §. præterea Ducatus, verſic. ad idem affero*, ubi late, ac profunde Articulum diſcutit, *fol. mihi 838.* Luc. de Pen. *in l. 1. num. 15. Cod. de imponend. lucrat. deſcript. lib. 10* Rovit. mox relatus, Marta *de ſucceſſ. legal. part. 1. q. 4. art. 2. num. 8. quæſt. 11. art. 4. nu. 15. q. 23. art. 3. num. 43. & p. 3. q. 1. art. 3. num. 11.* Hartman. Piſtor. *quæſt. juris, lib. 2. part. poſteriori, q. 38. nu. 66. verſ. ubi videmus*, Petr. de Gregor. *de conceſſ. feud. part. 3. qu. 7. n. 6.* Larath. fuſe *d. dilucid. 73. num. 15.* Landenſ. *de primog. q. 36.* plene Giurb. *de ſucceſſ. feud. §. 1. gloſſ. 8. num. 48.* Lanar. *conſil. 80. num. 49.* Camill. de Medic. *conſil. 124. num. 3.* ubi inquit clarum eſſe ſecundogenitum in feudo empto

per Patrem habere partem pretii) & n. ſeqq. fere per tot. conſ.
Loffred. conſ. 1. nu. 181. verſ. nec ad rem facit, junctis num.
25 præced. quare Cravett. conſ. 995. nu. 19. verſ. ſexto reſponde-
tur, ſecutus Soccin. ac Rip. inquit, quod feudum indivi-
duum diviſionem recipit per pecuniam, non ſecus, ac cæte-
ræ res allodiales, ac burgenſaticæ dividendæ inter plures
26 quæ commodam non patiantur diviſionem (enim vero idem
eſt rem dividi non poſſe de facto, & non poſſe dividi de ju-
re, Rovit. ſup. n. 35.) nam & hæ quidem dividuntur, non
ut inter conſortes diſtribuantur, ſed ut uni integræ cedant,
reliquis vero partium ſuarum æſtimatio præſtetur, l. 3. Cod.
27 communi divid. §. eadem interveniunt, Inſtit. de offic. judic.
plura poſt Iſern. Bald. alioſque nectit erudite Thoming. de-
ciſ. 2. num. 21.
28 Hujuſmodi autem collatio ſumma nititur æquitate.
29 Primo quia ſi feudum emptum non fuiſſet, pretium
fuiſſet repertum in hæreditate, ut inquiunt Mart. de ſucceſſ.
legal. d. p. 1. q. 4. art. 2. n. 8. Faber. de error. pragm. decad. 41.
error. 10. n. 3. in fin. ac innuunt Lanar. conſ. 80. n. 49. ac La-
rath. d. dilucid. 73. n. 12. par. 9. & ſic ratione emptionis tan-
to minus remanſit in patrimonio, in quo ſi non abſceſſiſſet,
poterant alii filii ſuccedere, ſicut inquit pluribus allatis,
confirmatque exemplo emphyteuſis quæſitæ a Patre cum
qualitate majoratus, Rovit. d. pragm. 25. de feud. n. 17. opti-
me Camill. de Medic. d. conſ. 124. n. 8. cum ſeqq. ac propterea
æquum eſt, quod cæteri filii tantam accipiant pecuniæ quan-
20 titatem, quanta ipſis, vel ab inteſtato, vel ſecundum di-
ſtributionem factam per genitorem in teſtamento debita
fuiſſet, ſi teſtatur ipſe de fortunis ſuis in feudi acquiſitionem
nihil converriſſet, ſed reperirentur adhuc in ejus hæreditate,
a qua cauſa feudalis acquiſitionis abſceſſit, Thoming. d.
deciſ. 2. num. 23. verſ. ex quibus. Quamvis etiam dici poſ-
21 ſet, & forte verius, neque pretium in effectum abſceſſiſſe a
patrimonio, cum potius in eo duraverit, licet incorpo-
ratum cum ipſo feudo, ſemper tamen allodiale, ac bur-
genſaticum, impinguando hæreditatem ipſius Patris acqui-
rentis, ut recte idem Rovit. firmat ubi ſupra nu. 33. & 45.
verſ. remanet igitur, junct. num. 46. Immo cenſeri velut re-
22 pertum in Arca Patris, ſcribit Capyc. Galeot. in addit. ad
conſ. 124. Camill. de Medic. num. 30. (adverſus quod licet
arguere videatur, ultimo tamen reſidet in hac ſententia)
23 & ad hæc confert Larath. ſup. nu. 16. in fin. ubi quod pe-
cunia illa naturam burgenſaticam a principio ante emptio-
nem feudi nunquam dimiſit, vel quatenus aliqua umbra,
ſeu nebula mutationis ſuæ burgenſaticæ naturæ in emptio-
ne feudi adeſſet (quam tamen umbram non adeſſe, nec
adeſſe poſſe, inquit Larath. ibi nu. 12. cujus verbis utor)
adeo ut cenſeri poſſet genitore vivente tanquam implicata
in feudo effecta feudalis naturæ, adhuc tempore mortis
Patris, & ſucceſſionis filii, cui feudum ſpectaret, ipſa
retrotraheretur ad primævam ſuam naturam allodialem,
& rurſus cenſeretur ejuſdem qualitatis, ac ſi in feudi acqui-
ſitione non fuiſſet erogata, pluribus late ipſe Larath. d. n.
12. cum duobus ſeqq.
24 Secundo deprehenditur juſta collatio prædicta, quo-
niam alias ſi filiis ſecundogenitis præſtanda non eſſet ſal-
tem in æſtimatione quota feudi quæſiti pro primogenito,
ſequeretur, quod parentibus, vel univerſam eorum ſub-
ſtantiam, vel ſaltem potiſſimam partem in feudalia ero-
gantibus, pateret via nihil, vel ſaltem valde parum cæteris
relinquendi, ſicque eos debito fraudandi ſubſidio, quod
naturæ, & æquitati vehementiſſime repugnare jure opti-
mo animadvertit Thom. d. deciſ. 2. num. 24. cum ſeqq. &
latiſſime proſequitur Hartman. Piſtor. quæſt. juris, lib. 2.
p. poſter. q. 38. num. 70.
25 Nec communicatio iſta pretii meretur redargui ex eo,
quod feudum, vel dignitatis, vel quæſitum jure primogeni-
turæ, dicatur legitima primogeniti, cum enim hujus in-
26 telligatur legitima, non in quota ipſius corporis feudi,
ſed in pretio ipſe rite, ac recte gravari poteſt a teſtatore,
quantumvis invitus (dempta ejus legitima juxta ſupputa-
tionem de jure fieri conſuetam) in dicto pretio, ut poſt
Camet. alioſque, & in ſpecie Frecc. deridentem eos, qui
exiſtimant totum feudum eſſe legitimam primogeniti, ac
proinde neque in ejus æſtimatione gravari poſſe, probat
Rovit. ſuper pragm. 4. de feudis, num. 124. cum ſeqq. qui li-
cet loquatur in feudo hæreditario, id ipſum tamen omnino
27 ſtatuendum in feudo ex pacto, & providentia, non ta-
men antiquo, ſed novo, ut de hoc allegatis Iſern. Lof-
fred. Corſet. Petr. de Gregor. Peregr. Tuſc. Tiraquell. Ro-
ſenth. Anna, Marta, Maſul. ad Capyc. & Thoro loqui-
tur Giurb. de ſucceſſ. feud. §. 1. gl. 8. num. 44. inter quos be-
ne explicat Marta nedum p. 3. qu. 1. art. 3. num. 9. qui lo-
cus fertur a Giurb. ſed dixerat etiam p. 1. q. 23. art. 3. n. 43. 28
& ea quidem manifeſta ratione, quia feudum ex pacto
novum æquiparatur hæreditario, ut plene diximus art.
2. num. 32. cum ſeqq. Nec dubitandum eſt quin Andreas,
quem ſupra allegavimus verſ. hac ratione dicimus, n. 14. lo-
quendo de collatione fienda per primogenitum, cenſea-
tur loqui de feudo ex pacto, & providentia (ideoque me-
rito in ſimili feudo allegatur in propoſito a Galvan. Marta, 29
& pluribus aliis ſupra allatis) quia de jure communi feu-
dorum non erat cognitum feudum hæreditarium, ſed omnia
feuda erant ex pacto, & providentia, & licet in multis
locis fiat mentio hæredis, ut in rubro, & nigro de eo, qui
ſibi, & hæredibus ſuis, aliiſque in locis, hæredis tamen
vox, & nomen ibidem pro hærede ſanguinis intelligitur, ut 30
colligitur ex tex. in cap. 1. §. ſimiliter, de lege Conradi, quem
cum aliis allegat Giazarell. deciſ. 28. n. 19. ubi recte obſer-
vat pluribus relatis, quod tempore ipſius Andreæ verbum 31
(hæres) intelligebatur ſecundum ſubjectam materiam de
jure communi feudorum pro filio maſculo, & ſic de hære-
de ſanguinis tantum.

Quæ autem de collatione diximus adeo vera eſſe con- 32
ſtat, ut etiamſi primogenitus (cui ex tenore inveſtituræ
pertineat feudum) vellet eſſe ſuo feudo contentus, & ab-
ſtinere a ſucceſſione aliorum bonorum genitoris defuncti,
adhuc a cæteris filiis jure cogeretur conferre pretium ipſius
feudi, ad quod ipſe omnino teneretur, ſive velit, ſive nolit
hæres eſſe Patris, ac ſuccedere in reliquis ejus bonis, ſive non,
ut probat, & deciſum teſtatur Rovit. dicta pragm. 25.
de feud. nu. 25. dicens, quod fatuum eſſet contrarium ad-
mittere, & num. 46.

Ex hac autem inconcuſſa concluſione collationis abſo- 33
lute fiendæ, nonnullæ ducuntur neceſſariæ illationes, &
quidem prima, quod valor feudi computari debeat in bonis
defuncti in calculatione legitimæ, plures Fab. de Anna
conſ. 25. num. 27. & conſ. 26. nu. 21. & conferunt omnes quos
ſupra numer. 14. allegavimus probantes primogenitum
cogi ad collationem.

Secundo quod legitima, quæ propter individuitatem feu- 34
di aſſignari nequit aliis filiis in ipſo corpore, eis præſtan-
da ſit in æſtimatione, ut poſt Iſern. advertit Latr. deciſ. 2.
num. 6. junct. num. ſeq. bene de Medicis conſ. 124. num. 12.
& 13. Burſatt. conſ. 132. nu. 29. & 30. Fab. de Anna conſ.
25. nu. 28. late Petr. Caball. conſ. deciſ. 140. num. 8. verſic.
& ſi ex tenore inveſtituræ, ubi expreſſe loquitur in feudo
ex pacto, & providentia noviſſime Manzius de teſtam.
T. 12. qu. 37. n. 10. & 11. qui quæſt. ſeq. a num. 35. in lon-
ge fortioribus terminis favore etiam filiarum fœminarum
cæteroqui feudalis ſucceſſionis incapacium hoc ipſum ad-
mittendum abunde, ac fuſe comprobat, quarum etiam
favore adeſt erudita deciſ. 2. Thoming. ſed numeris omni-
bus abſoluta, omnique acumine, ac ſubtilitate refer-
ta eſt in hoc articulo favore fœminarum ratiocinatio
Hartman. Piſtor. q. jur. lib. 2. p. poſter. allegata quæſt. 38. per
tot. & præcipue a num. 63.

Tertio quod ſi pretium hoc confertur, ergo cenſetur hæ- 35
reditarium, omnia enim quæ conferuntur dicuntur rema-
nere in effectu in hæreditate defuncti, ut per l. certum 13. 36
C. famil. erciſc. inquit Lanar. conſ. 80. n. 49. & bene Larath.
d. dilucid. 73. nu. 16. p. 9. vel ſaltem eſto antea in hæreditate
non ſint, fieri dicuntur hæreditaria, dum rediguntur in
communionem, ut poſt Azonem explicat Mangil. de im-
put. in præfat. tract. n. 10. Si igitur hujuſmodi pretium re-
putatur hæreditarium, datur ne locus dubitandi, num
teſtator de eo liberam habeat diſpoſitionem?

Et quidem liberam adeo diſpoſitionem habet ipſe teſta- 37
tor acquirens de dicto pretio feudi ſpectantis primogenito,
ut etiamſi condendo ejus Elogium, nihil de eo favore ſe-
cundo, vel tertiogeniti ſpecifice expreſſerit, adhuc ut hi
participes fiant pretii præfati, ſufficit quod eos cohæredes
in allodialibus inſtituat, ea ſemper ratione, quia pretium
illud reputatur allodiale, ac enumeratur inter cætera bo-
na burgenſatica, Capyc. Latr. conſult. 25. num. 4. Quare
mirum videri non debet, ſi genitori teſtanti, ac expreſſe
diſponenti de æſtimatione prædicta feudi, omni exceptio-
ne poſtpoſita, ſit obtemperandum.

Mirum potius videri deberet, quod primogenitus, vel 38
cæteri filii, quibus pervenit feudum novum ex pacto, &
providentia, titulo præſertim oneroſo quæſitum, illud im-
putare cogantur in legitimam, ut plurium allegatione
probavimus art. 2. nu. 38. & 117. juxta ſententiam paſſim
canonizatam a Rot. ut deciſ. 53. poſt Merlin. de legitima,

& alibi

& alibi ſæpius, & pro qua præter utrobique allegatos addi
poſſunt Surd. *conſ.* 427. *num.*6. *&* 46. Ricc. *collect.* 2254.
circa fin. verſ. ſed hoc intelligo, Petr. Ceball. *conſil. deciſ.*
140. *n.*6. Thoming. *deciſ.*2. *num.* 16. Hartman. Piſtor. *quæſt.*
*jur. lib.*2. *parte poſteriori*, *q.*38. *a.*4. *cum ſeqq.* ubi late, alii-
que quos in ultima editione addidit ipſe Merlin. *de legiti-*
39 *ma citat. lib.*2. *tit.*1. *q.*5. *a.*24. non obſtante, quod feudum
eidem primogenito, vel ex natura ſua veluti dignitatis
(data citra notam veri ſententia, de qua *art.*1. *n.*44.) vel
ex expreſſo ordine primogenituræ in inveſtitura convento
de neceſſitate deberetur, cum illa quoque imputari poſ-
40 ſint, quorum cum neceſſitate conjuncta eſt præſtatio, ut
probat Thoming. *ſup. num.* 31.

Mirum, inquam, hoc potius videri deberet, cum de ipſo
feudo dubitari poſſit, num illud debeatur potius ex diſpoſi-
tione Domini concedentis, quam Patris ſtipulantis, nam
41 perveniat beneficio ipſius acquirentis, an verius providen-
tia legis cum aliis ſimilibus in hiſce controverſiis ſolitis
circumferri; & tamen certum eſt hujuſmodi feudum im-
putandum, ſignum evidens, quod neque corpus ipſum
feudi tempore imputationis, hoc eſt mortis genitoris,
cenſetur extra illius patrimonium, cum ea, quæ extra pa-
42 trimonium defuncti capiuntur, nullatenus imputentur in
quartam jure naturæ debitam, *leg. ſcimus* 36. *§. repletionem*,
C. de inoffic. teſtam. a qua concluſione neminem recedere poſt
Bart. & Soccin. Jun. teſtatur Mangil. *de imput. quæſt.* 12. *n.*1.
& *q.*27. *n.*12. ubi inquit fore regulam certam, ſed quod
43 imputandum eſt, debet eſſe neceſſario ex bonis genitoris,
ad text. *in l. quoniam novella* 29. *cum ibi notatis*, *C. eod.*
idem Mangil. *eod. tract. quæſt.* 12. *num.* 1. & quidem tem-
pore ſuæ mortis, arg. text. *in l. in quantitate* 73. *in princ.*
ad l. falcid. quam fore regulam Bart. inquit Mangil. *q.*
14. *num.*4.

44 Si autem feudum ipſum imputandum eſt per primogeni-
tum in legitimam, multo magis admitti poteſt per eum
conferendum eſſe pretium, tum quia regula collationis
magis late patet, quam regula imputationis, plura enim
conferuntur, quam imputantur, Merlin. *de legit. lib.*2. *tit.*
45 4. *q.*1. *n.*2. tum quia pretium feudi, tanquam allodiale,
& burgenſaticum, quoad exiſtentiam in patrimonio de-
functi, & ſic quoad liberam facultatem de eo diſponen-
di non videri debet obnoxium iiſdem, vel ſaltem ma-
joribus difficultatibus, quam corpus ipſum feudi, ut per
ſe patet.

46 Ex eodem fonte promanat concluſio, quam favore Cle-
rici primogeniti Doctores aſtruunt, quod ſcilicet cum
ipſe propter clericalem ordinem non ſuccedat in feudo,
*cap.*1. *an mutus*, *cap.*1. *§. qui Clericus*, *ſi de feudo defuncti*
47 *contentio*, *&c.* de quo late Giurb. *de ſucceſſ. feud. §.*2. *gloſſ.*4.
*n.*42. & latiſſime Urſinus *ſimil. tractatu*, *p.*1. *q.*9. *art.*1. ſi hæ-
res in allodialibus inſtituatur, ſeu ab inteſtato ſuccedat, ha-
bebit pretium feudi empti a Patre, tanquam rem burgen-
ſaticam, ac in hæreditate feudatarii defuncti relictam,
Larath. pleniſſime *p.*9. *ſæpe laudata dilucid.* 73. *per tot.* &
præcipue *n.*11. *in fin.* 12. 17. *&* 27. *cum ſeq.*

48 Et eodem demum nititur fundamento, quod ſi acqui-
rens fecerit debita (ut dubio procul plura, & quidem val-
de gravia contraxit D. Co. Camillus, ut infra etiam annue-
mus) creditores recte experiri poſſint adverſus ſucceſſo-
rem feudi pro quantitate ſaltem æſtimationis, quemad-
modum videmus in bonis fideicommiſſo ſubjectis, quæ
obnoxia ſunt æri alieno fideicommittentis, ad text. *in l. cum*
49 *fidei hæredis* 9. *de fideicomm. liber.* late Molin. *de primogen.*
Hiſpaniæ, *lib.*1. *cap.*10. *num.*2. *& latius* Foſar. *quæſt.* 541.
Surd. *in propoſito conſ.* 351. *num.* 12. ubi *num.* 14. quod pari-
50 ter recte alienantur bona Majoratui ſuppoſita pro ſanando
debito inſtitutoris, adeout nec juvaret inventarium, ut
in hiſce terminis feudi ex pacto probat, ac deciſum in
Regno teſtatur Marta *de ſucceſſ. legal. par.*4. *quæſt.* 12. *art.*5.
*n.*38. *verſic. ubi probat junctis numeris præcedentibus*, *& præ-*
cipue n. 34. ac idipſum docent Jo. Thom. de Marin. *de*
*gener. & qualit. feud. tom.*3. *rubr. de feudo ex pacto*, *& pro-*
51 *videntia novo*, *a.*18. *cum ſeqq. & to.*5. *rubr. de feudo hæredi-*
tario, *n.*39. *& fin.* ac eleganter Fab. de Anna *integro conſ.*5.
*tom.*1. & de hoc pleniſſima eſt *deciſ.*28. Gizzarelli ad de-
fenſam Senatuſconſulti antea emanati a Sacro Conſilio in
cauſa ibidem recenſita, in qua licet in controverſia eſ-
ſet feudum hæreditarium, regulæ tamen ibidem aſſuetæ
urgere debent in feudo ex pacto novo ratione ſuperius
52 repetitæ æquiparationis cum hæreditario, ut etiam in
eadem Gizzarelli *deciſ.* innuitur *n.* 3. Quare ſatis facile
colligi poteſt inevitabilem fore diſpoſitionem acquirentis

de pretio feudi, tanquam de re allodiali, burgenſatica,
ac omnino ſua, Larath. pluries *allegata dilucid* 73. *num.* 21.
junctis num. præced. & ſeqq. ut proinde ſola ſit inter Docto-
res controverſia, an in æſtimando valore feudi attendi de-
beat tempus emptionis, an mortis Vaſſalli, in qua verio-
rem propugnant ſententiam quod tempus mortis Capyc.
Latr. *conſult.* 25. *a n.*5. *uſque ad* 24. Marta *de ſucceſſ. legal.*
*p.*1. *q.*23. *art.*3. *n.*44. Giurb. *de ſucceſſ. legal. §.*1. *gl.*8. *n.*49.
Amicang. *q. feudal.* 15. quam communiorem, & tanquam
opinionem ab Iſernia probatam ſequendam ſuadet Capyc.
Galeot. *ad conſ.* Camil. Medic. *n.*36. *cum tribus ſeqq.*

Quamobrem quando allata in ſuperioribus Articulis,
ut præſentis initio dicebamus, non ſuſtinerent diſpoſitio- 53
nem D. Co. Camilli in prælegato feudi, adhuc quia legitimi
ſucceſſores in eo tenerentur integrum pretium erogatum
D. Co. Octavio juxta demandata per eundem D. Co. ac-
quirentem, locus eis relinqueretur prudenter dubitandi,
nunquid expediret conſecutio feudi cum onere nume-
randi prætaxatam æſtimationem, habito etiam reſpectu ad
omnes impenſas, ac melioramenta, & ut inquiunt, em-
ponemata a die acquiſitionis uſque in præſens facta,
(quæ mihi in noſtro caſu ſupponuntur in magna, & nota-
bili quantitate, ut promptam dicunt adeſſe liquidationem)
de quibus nulla omnino cadere poteſt difficultas, de quo la-
tiſſime agunt Monachus *de rect. feud. interpret. cap.*65. *&*
66. Roſenthal. *in ſynopſi feudal. cap.*7. *concl.*22. *n.*21. *concl.*
47. *num.*11. *concl.*54. *nu.*1. *& concl.*60. *n.*4. ac pleniſſime
*cap.*10 *concl.*43. & alii ſtatim referendi, cum ſint rei omni- 54
no hæreditariæ, ac burgenſaticæ, Monach. *d. cap.*65.
*n.*83. *cum ſeqq.* tota enim controverſia ſit inter Docto-
res de augmento intrinſeco, quod provenit ex ſolo be-
neficio temporis intermedii inter acquiſitionem, & mor-
tem Patris, nulla vero per imaginationem de augmen-
to extrinſecu, ſive illud provenerit ex acquiſitione al-
lodialium circumadjacentium, & unitorum, ac incorpo- 55
ratorum, ſive ex operibus manufactis, ac melioramen-
tis, quæ quatenus etiam tanquam forte inſeparabilia a
corpore feudi ſpectarent ad primogenitum feudi ſucceſ-
ſorem, adhuc quoad æſtimationem omnino penderent a
paterno judicio, ideoque integre, & plene ad eum ſpecta-
rent quoad æſtimationem, cujus favore de illis Pater diſpo-
ſuiſſet, Latro *conſult.* 25. *a n.* 38. *uſque ad* 42. bene Rovit.
pragm. 25. *de feud. n.*55. *verſic. redeundo vero de ſemita ad*
viam, Menoch. *conſ.*680. *per tot.* Fulvius Lanar. Nepos ad Jo.
Anton. *in c.*1. *de ſucceſſ. feud. ſub lit. E. n.*45. Beun. *conſ. feud.*
106. *n.*2. ubi *in fin.* acri objurgatione redarguit Dominos,
& agnatos obligationem prædictam reficiendi meliora-
menta ſurda aure negligentes.

Id quod pariter tranſit ſine ulla difficultate eſt, quod 56
legitimus feudi ſucceſſor (data ſemper diſputationis ergo
ſuppoſitione invaliditatis prælegati in corpore feudi) tene-
retur ſanare debita omnia per D. Co. Camillum facta pro
acquiſitione feudi controverſi.

De ære alieno ſanando a filio ſuccedente in feudo novo 57
indiſtincte uſque ad integram feudi æſtimationem dictum
eſt ſupra *n.* 48. *verſ. & eodem demum*, eſtque concluſio,
quæ non videtur pati probabilem dubitationem, et tamen
in individuo de debitis contractis pro acquiſitione, conſer- 58
vatione, vel beneficio ipſius feudi (quæ percutit termi-
nos noſtræ hypotheſis, in qua debita omnia facta fue-
runt pro prædicta feudi acquiſitione, ut mihi ſupponitur
facillimæ probationis, immo notorium, & non latere ipſos
Dominos Adverſarios) vix habet contradictorem, quam
propterea docent Nardus ad Andream *in cap.*1. *an agnatus*,
vel filius, *ſub n.*3. *in fin. lit. E.* Bald. *conſ.*232. *n.*2. *verſ. niſi*
debita, *lib.*3. Anton. Capyc. *in repet. l. Imperialem*, *de pro-*
hibit. feud. alien. per Freder. fol. mihi 22. *verſic. limita niſi*
Vaſſallus, Frec. *de ſubfeudis*, *auctor.*29. *n.* 16. *verſic. fallit*
quando debita, *fol. mihi* 361. Michael Palaez. *tract. majo-*
*rat. q.*26. *ſub num.*2. *verſic. limitat etiam*, Albert. Brun. *conſ.*
feudali 104. Roſenthal. *in ſynopſi*, *cap.*10. *q.*43. *n.*175. Surd.
*conſ.*352. *n.*15. *in fin. cum num. ſeqq.* Lanar. *conſ.*80. *num.*52.
Jo. Franc. de Ponte *deciſ.*4. *n.* 28. *cum ſeqq.* ubi late inquiens
eodem n. 28. hanc fore reſtrictionem ad regulam, qua dici- 59
mus feudum ſine aſſenſu Domini non poſſe dici obli-
gatum, Alba *conſ.*290. *n.*16. *& conſ.*337. *ubi n.*5. regulam
confirmat exemplo ſatis urgenti beneficiorum Eccleſiaſti-
corum, quæ licet multo minus obligari queant, quam
feuda, obnoxia tamen fiunt debitis eorum occaſione con-
tractis, quorum propterea onus ſucceſſores ſubire co-
guntur.

Donec autem pretium erogatum in feudo, ac impenſæ 60

Digitized by Google

meliorationum, re & effectu præſtentur hæredi (eique ſive
ex teſtamento, ſive ab inteſtato venienti, juxta tradita per
Ruſenthal. *d.cap.7. concl.60. num.4.*) vel legatario Vaſſalli
acquirentis, & meliorantis reſpective, eis competit feudi
retentio, ut de primo recte probat Lanar.*conſ.80.n.51.*de ſe-
cundo vero plena eſt deciſio Guid. Pap.169. ex qua colligi-
tur hanc fuiſſe Iſern. Bald. ac aliorum feudiſtarum ſenten-
tiam, Intrigl. *de feudis, cent.1.q.59. nu.15.* Monech. *dict.*
cap.65. num.82. & 103. & cap.66. num.9. Roſenthal. *dicto*
cap.7. concl.47. num.11. & concl.54. num.1. plure de Ponte
d.deciſ.4. num.33. ubi de communi, a quibus pariter edo-
61 cemur, Dominum, vel agnatum prætendentem feudum
ad ſe ſpectare, ſubmoveri exceptione doli mali. Porro
melioramentorum refectio præſtanda, ſive feudum ape-
62 riatur Domino, ſive agnato, Roſenthal. *d. concl.47.*
num. 10.
63 Id unum pro præſentis Articuli complemento neceſſa-
rium ducimus animadvertere, quod tum quoad prædicta
melioramenta, in quibus certum eſt non ſolum fœminam
64 hæredem, vel legatariam, licet cæteroqui a feudu exclu-
ſam, ſuccedere, ut probent plures ex ſupra allegatis, *n.53.*&
65 in ſpecie Roſenthal.*d.cap.7. citata concl.47. & 54.* ſed etiam
extraneum quemcumque, ut pariter ibid. allegati probant,
& præ cæteris ipſe Ruſenthal.*ead.concl.60.n.4.* & Intrigl.*ubi*
ſup. n.4. tum etiam quoad pretium ipſum feudi ceſſare dif-
ficultates omnes, quæ prætendi poſſent militare in diſpoſi-
tione ipſius feudi.
66 Primo enim ea omnia, quæ *priori in Articulo* in contra-
rium propoſuimus, ex eo petita, quod feudum dignitatis
ſit individuum, & primogenito ſpectet, omnino ceſſant
in diſpoſitione facta de pretio, quod quemcumque reci-
pit diviſionem, ut quæ diximus ſupra *n. 14.* ſufficienter
67 demonſtrant, & in puncto innuit Creveit.*conſ.995. ſub nu.*
19. verſ.ſexto reſpondetur. Si enim licet arguere a ratione
68 tacita ceſſante, ſicuti recte argumentamur a ratione expreſ-
ſa ceſſante, ut inquit Camerar.*non citandus*, & ratio tacita
quæ nititur cenſura §.*Præterea Ducatus* eſt, quod feudum
non dividatur, ne multiplici ſectione in perniciem tum
Domini, tum Subditorum reducatur ad nihilum, ſubmota
ratione diviſionis, præſert Sanctio §.ceſſabit, quam qui-
dem feudi diviſionem ceſſare per præſtationem æſtime-
tionis paret, ita bene Camerar. *in d. §.Præterea Ducatus,*
verſ. ad id affero doctrinam Iſernia, in impreſſione parva,
fol. mihi 838.
69 Secunda difficultas ex eo deducta, quod feudum ex pacto,
& providentia videatur filiis potius ex providentia legis
deberi, quam ex judicio acquirentis, conſtat non mili-
tare in pretio, quod non eſſe feudale, ſed rem prorſus al-
lodialem, ac burgenſaticam, pluribus pariter ſupra pro-
batum extitit.
70 Tertio quod redargui poſſe videatur feudalis diſtractus,
vel alteratio formæ in inveſtiture præfinitæ ex neglecto
Domini aſſenſu, procul eſt a diſpoſitione facta de pretio,
71 quæ non exigit ullum Domini aſſenſum, non ſecus, ac ſi
pretium eſſet in arce, & hæreditate, Proſper Tripes inter
allegationes diverſ. poſt *deciſ.* Anelli *allegatione* 23. *num.*11.
72 Manent.*deciſ.*58.*n.*8. Dominus ſiquidem feudi non eſt Do-
minus pretii, & pro hoc non debetur ſervitium ali-
quod, prout debetur pro re feudali, quare cum licentia,
ſeu aſſenſus reſpiciat ipſam rem feudalem, nulla eſt ratio,
cur requiri debeat in diſpoſitione facta de pretio, Manent.
ibid. d.num.8.
73 Quarto denique ſi quam ingerere poteſt difficultatem
in feudo (quam tamen vere non ingerit, ut *art. præced.* de-
monſtratum eſt) conceſſio cum clauſula (*jure antiquo*) ea
omnino ceſſaret in pretio, nam quatenus etiam donaretur
Adverſariis, quod virtute hujuſmodi clauſulæ feudum an-
tiqui naturam aſſumeret etiam in præjudicium inveſtiti,
adeout Pater acquirens non poſſet diſpoſitione ſua alterare
formam inveſtituræ, adhuc qui ſuccederet in feudo immu-
nis non eſſet ab onere præſtandi ſummam ab ipſo acquiren-
te erogatam, ut de filio primogenito ſuccedente in feu-
74 do quæſito cum ſimili clauſula obligato conferre hu-
juſmodi pretium ratiocinatur Faber *de error. pragmat.*
decad. 41. error. 10. n.2. & 3. e quo, cum liber non ſatis
vulgaris, ac obvius ſit, liceat ad ornamentum concluſionis
ipſa eruditiſſimi Auctoris verba referre, inquit igitur Faber
d. num.2. At rurſus quid ſi feudum ſit novum quidem, &
emphyteuſis nova, ſed ſic tamen datum, datave ut in feu-
dum antiquum, avitumque habeatur, qua vulgaris hodie in-
veſtiturarum clauſula eſt, aut in emphyteuſim antiquam,
& avitam? Quatenus enim agitur de feudo antiquo, vel de
emphyteuſi antiqua, ſive eccleſiaſtica illa ſit, ſive privata,
conſtat inter omnes, ſi modo nec feudum hæreditarium ſit,
vel mixtum, nec emphyteuſis hæreditaria, vel mixta, ſed
ex pacto, & providentia, etiamſi non ſint expreſſa nomina
filiorum (quæ nec hoc caſu exprimi potuiſſent) filiis ex in-
veſtitura venientibus per Patrem præjudicari nullo modo poſ-
ſe, nec ſi velit uni ex filiis ea omnia prælegare, & infra
n.3. His ergo caſibus cum jus quæratur filiis etiam in vita
Patris, neceſſario dicendum eſt, vel conferri debere pecu-
niam, quæ in eam rem a Patre expenſa fuit, vel malam eſ-
ſe rationem Bartoli, &c. & paulo poſt: *Nec eſt contrarium,*
quod iiſdem Interpretibus placet, neque feudum antiquum,
neque emphyteuſim antiquam imputari debere in legitimam
filiorum, neque conferri tanquam quæ adventitia eſſe vi-
deantur, ut tractat Clar. *in d. §.feudum, quæſt.46. n.1. id*
enim poteſt in eo quidem feudo verum eſſe, quod revera ſit an-
tiquum, & in ea emphyteuſi, quæ revera ſit antiqua, ſed non
in feudo dato in feudum antiquum, nec in emphyteuſi no-
va data in antiquam. Hæc enim negari non poteſt, quin
profectitia ſint, cum a Patre ipſa ſunt acquiſita, nec quod
in feudum antiquum, vel in antiquam emphyteuſim ac-
cepta ſunt, ad aliud pertinet, niſi ut eam habeant naturam
quantum ad jus inveſtituræ, & conceſſionis, quod ad perſonas
dantis, & accipientium, non etiam ut eo minus profectitia
videri poſſint. Puto igitur Fratrem, qui ex pecunia, & benefi-
cio Patris feudum habeat, vel emphyteuſim, licet non niſi poſt
mortem Patris, ſi tamen eo jure habeat, quod jam in Pa-
tris vita cœperit, quodque per Patrem ei auferri non potue-
rit, obligatum eſſe, ut conferat non quidem feudum ipſum,
vel emphyteuſim, cujus leges, & conditiones violarentur, ſi
ad alium pervenirent ex facto hujus fratris, quam ad quos ex
pacto pervenire debeat, ſed quantam pecuniam Pater impen-
dit, ex qua ſolus hic filius nunc lucrum ſentiat, quoniam ſi feu-
dum emptum non fuiſſet, aut emphyteuſis, pecunia nunc repe-
riretur in hæreditate, ac inter omnes ſucceſſores divideretur.
Hæc Faber, ex quibus methodice ſimul, & eleganter indica-
tur feudi novi ſucceſſorem, neque præſidio clauſulæ (*in an-* 75
tiquum) ſeu (*jure antiquo*) poſſe evitare collationem pre-
tii, quare quod pariter feudum imputandum ſit in legiti-
mam, non obſtante eadem clauſula, e Pedemontano Sena-
tu judicatum refert Sola ad novas Conſtitutiones Patriæ
Ciſmonteoæ *rubr. de alien. bon. feud. ſub n. 10. §. ſed contra,*
circa fin. verſ. feud. hoc propterea, fol. mihi 685.
Neque hic opus eſt eam diſcutere quæſtionem, nunquid 76
legem feudo debeatur a Vaſſallo legitimo ſucceſſore æſti-
matio, quoniam termini quæſtionis noſtræ ſunt longe remo-
ti ab ambagibus illius controverſiæ, ut infra obſervabi-
mus, licet ſi ea opportune occurreret enodanda, forte con-
cludendum foret præfatam æſtimationem utique præſtan-
dam, ut plene probat Lanar. *conſ.80.* ubi *n. 1.* de veriori,
communiori paſſim recepta, ac in Regno per Sacrum Con-
ſilium approbata ſententia, de Ponte *conſ. 88.* ubi plene 77
quæſtio agitatur, Eminentiſſimus Mantica *de conject. ult.*
volunt. lib.9. T.11. a num.8. uſque ad finem tituli, ubi con-
trariis occurrit, & in ſpecie argumento petito ex *l. apud* 78
Julianum, alias incip. *Idem Julianus* 41. §. *conſtat, de legat.* 1.
& hanc, allegatis Baldo, Mantica, Cappc. Specpleture,
Febro, Curt. Jun. Imola, Covarr. Molin. & Menoch.
ſuſtinet Buccaferrus *reſp.* 2. *n.* 17. idque, ut inquiunt 79
Feudiſtæ, ex ſecundaria intentione; fuit enim prima te-
ſtantis intentio ad feudum, ſecundarie ad æſtimationem,
illa impleri nequit ratione aſſenſus minime obtenti, vel na-
turæ ipſius feudi non tranſitorii ad Legatarium, hæc vero
nullum habet impedimentum, idem Lanar. poſt Baldum,
aliosque Feudiſtas *ibid. n.11.* & late pariter de Ponte *allegato*
conſ.88. a n.4. Enimvero quoties debita eſt res, quæ ex ali-
quo impedimento præſtari nequit, debetur ex conjectura
diſponentis mente ejus æſtimatio, *l. ſed ſi res aliena* 42. *l. ſi*
quis Inquilinus 115. *de legat.* 1. præſertim ſi res relinquatur 80
conjunctæ perſonæ, argum. *l. cum alienam rem* 10. *C. de leg.*
quod in individuo legati feudi probari voluit ex *cap.* 1. *de*
fratribus de nova benef. inveſtitis cum ibi notatis, Amicang.
qu. feud. 14. *num.* 17.
At hæc ex abundanti; non enim iſta eſt noſtra quæſtio, ſt
ut manifeſte patet. Nam præterquam quod controverſia
illa, an legato feudo debeatur æſtimatio, fieri ſolet a Do-
ctoribus in terminis feudi antiqui, ut ex eorum inſpe-
ctione conſtat, ſi enim agatur de legato feudi novi titulo
oneroſo acquiſiti, non eſt locus huic altercationi, quia
legato feudo ſuſtinetur ex primaria intentione legatum
ipſum in ipſo corpore feudi, ſicut plene *ſecundo art.* ideoque
locus non eſt recurrendi ad ſecundariam diſponentis inten-

tionem

Digitized by Google

tionem pro aſſecutione æſtimationis, præfata juris diſceptatio fit in legato feudi, in noſtro vero caſu D. Co. Camillus non ſimpliciter legavit feudum, ſed ulterius proſecutus eſt, dum expreſſe, ac explicite (quatenus ejus voluntas prætextu aliquo, vel a linea primogeniti, vel ab
82 aliis æqualibus in gradu fuiſſet impugnata) pretium ejuſdem feudi legavit; plurimum autem differunt feudum, & feudi pretium, illud eſt feudalis naturæ, hoc allodiale, & burgenſaticum, illud quoad dominium directum ſpectat ad dominum, & quoad utile, Vaſſallo defuncto, ad filios, vel agnatos, ideoque res eſt omnino aliena, hoc vero omnino, & plene ſpectat ad Vaſſallum acquirentem, dum vivit, & poſt ejus obitum remanet in hæreditate allodiali, de illo vetitum eſt commercium, Domino irrequiſito (iſta de feudo hic admittimus, non quia intentio ſit recedendi a concluſionibus propugnatis *ſuperioribus in articulis*, ſed ad indicandum, quod quatenus hæc concederentur in prælegato feudi, adhuc non militarent in prælegato pretii) de hoc vero nulla prorſus eſt ratio, cur dominicum beneplacitum expoſci debeat, illud recognoſcitur potius ex legis providentia, hoc omnino ex voluntate diſponentis, illud tandem devolvitur ex jure ſucceſſorio feudorum, hoc vero debetur juxta juris Civilis ſanctiones, quæ diſcrimina recte prævidiſſe conſtat Camerar. *in dicto §. Præterea Ducatus, fol. mihi* 848. dum in propoſito inquit: *Cogita in primis rogo, jus hoc ſuccedendi in feudo non oriri ex eodem fonte, quia feudum ex legis quoque, ac dantis providentia habetur ſecundum* Iſern. *in c.1. de ſucceſſ. feud. partem vero pretii fratres habent ex voluntate Patris, qui filio pretium feudi donavit, & collationem non prohibuit; Quamobrem cæteris fratribus pars pretii, non autem feudi æſtimatio ex vi collationis in hæreditate Burgenſatica debetur*, ut aperte H. &c. *& infra pag.* 850. inquit, *nam ſi conſideramus ipſum feudum, ad illud venit filius jure ſucceſſorio feudorum*, ſecundum Bald. *& omnes in capitulo primo de ſucceſſione feudi, pars autem pretii debetur fratribus excluſis a lege feudali de jure civili ex capite collationis, tum conſiderata patrimonii burgenſatici ipſius Patris diminutione, &c.*

Quibus omnibus attentis, ſive quæſtio fiat de facultate D.Co.Camilli prælegandi feudum, ſive ad examen vocetur diſpoſitio circa prælegatum pretii, partes D. Co.Octavii rei conventi videntur omnino poſitæ in tuto, ſalvo tamen ſemper ſaniſſimo judicio Illuſtriſſimorum, & Excellentiſſimorum Dominorum meorum, quorum oculatiſſimæ cenſuræ me, meaque omnia libentiſſime exhibeo, & humillime ſubjicio.

Id unum ſupereſſe videtur, quod poſt alienæ, propriæ patrocinium ſumerem cauſæ, propugnando, vel ſaltem excuſando eſſatam nimis prolixitatem, qua præſens controverſia, volumine inſpecto, laborare videtur ad exemplum Romani Oratoris, qui inter declamationes pro aliorum cauſis orationem concione elaboravit pro domo ſua, vel ad imitationem Redenaſchi, qui in individuo, pleno fere *conſ.* 18. in legalibus diſceptationibus nimiam loquendi parſimoniam redarguit, ſuamque Aſiaticam methodum tuetur uſque ad panegyrim, & quidem noſtro hoc in caſu non a longe petenda foret cum Redenaſco profuſi defenſio ſermonis, dum ſcabroſitas feudalis materiæ momentum hodiernæ lucubrationis, pluralitas difficultatum, opinionum varietas, earumque conflictatio vere pati non videbantur, quod inter anguſtias Laconicæ reſolutionis cohiberentur.

Verum neglecto patrocinio prolixitatis, malo confidere diſcretæ Lectorum humanitati, hancque mihi aliquo pacto promereri exhibitione compendii mox ferendi, quod in eorum gratiam ſuppreſſis citationibus, amputatis multis, atque omnibus expreſſe collectis expromere volui, ut ſine tædio nimiæ verboſitatis integram controverſiam unico habeant ſub aſpectu, monſtratis numerica indicatione in margine cujuſque paginæ locis controverſiæ, in quibus concluſiones ſingulæ allegationibus ornantur; Quamobrem ſit

Controverſiæ Compendium.

PRæcipuo igitur beneficio Lectoris, ſimulque documento Accurſii *in l.1. §. quibus in verbo leges, Cod. de novo C. fac.* a quo edocemur, quod docilem facit, *qui ſummam rei breviter comprehendit*, paucis complectimur dictitata huçuſque.

Quæſtio iſta de legitima ſucceſſione in feudo Caleſtani bina poteſt diſcuti inſpectione, altera ſcilicet ſpectato præciſe tenore inveſtituræ, ac conſiderata feudi qualitate, altera vero præſuppoſita diſpoſitione D. Co. acquirentis.

Si ſecundo hoc modo controverſiam rimemur, & in D. Co. diſponente ſufficiens probetur facultas, jam quæſtio eſt plana favore D.Co. Octavii, quia de voluntate ſat conſtat ex oculari teſtamenti inſpectione.

At quoniam diſceptatur ex adverſo de præfata facultate D.Co. ea mente, ut impugnata diſpoſitione per eum facta favore tertiogeniti, ſucceſſio ſumere deberet normam ab inveſtitura, & a qualitate feudi, primo loco neceſſarium duximus, hiſce adverſario admiſſis ſine præjudicio veritatis, animadvertere, quinam forent admittendi ad feudalem ſucceſſionem.

Linea primogeniti eſt in judicio, contendens ad eam legitime deberi ſucceſſionem hujuſce feudi, tanquam feudi Comitatus, & dignitatis; vi ex diſpoſitione §. *Præterea Ducatus de prohib. feud. alien. per Frideric.*

Ego vero probavi hoc caſu filios D. Co. acquirentis legitimos ſucceſſores.

Primo attenta univerſali conſuetudine non ſolum Italiæ, (2) ac plurium locorum, (3) & præſertim Lombardiæ, (4) ſed etiam Parmæ in ſpecie, (5) immo in individuo ipſiuſmet feudi Caleſtani inter priores Vaſſallos dividi conſueti, (6) quæ quidem univerſalis Italiæ conſuetudo, vel probatione non indiget, tanquam generalis, (7) vel ſat comprobata teſtimonio Doctorum (8) omnino ſervanda eſt in ſucceſſione feudali, (9) & admittenda tanquam favorabilis. (10)

Secundo quia quod dicitur cenſura prædicti §. *Præterea Ducatus*, intelligi debet quoad ipſam dignitatem feudi, non vero quoad exercitium, & adminiſtrationem juriſdictionis, fructus, ac commoditates feudi, quæ dividua ſunt inter omnes filios (11) adinſtar ſervitutum, (12) juriſpatronatus, (13) ac aliorum, (14) aut ſui natura, aut lege dividi prohibitorum, diviſibilium tamen quoad commoditates, vel exercitium, ut proinde in effectu feudum dignitatis tametſi individuum non ad unum tantum primogenitum, ſed ad omnes fratres æqualiter pertineat pro indiviſo (15) ſumendo interpretationem paſſivam a jure communi, quo cautum eſſe conſtat plura, ut ſupra innuimus, eſſe poſſe indiviſibilia, & tamen ſpectare ad plures pro indiviſo, (16) & non protrahendo diſpoſitionem §. *Præterea Ducatus*, ultra id, quod verba ſonant, ſed illum potius ſtricte interpretando tanquam exorbitantem, & correctorium juris communis Civilis, Canonici, Prætorii, ac Conſuetudinarii feudorum. (17)

Vera quidem eſt indiviſibilitas feudi in Comitatum erecti (quam quoad exercitium, commoditatem, ac redditus non ſatis ſuadet, ut aliqui exiſtimant, communis utilitas Principis, vel Subditorum, vel ipſius Vaſſalli (18)) in eo ſenſu, quod nempe qualitas dignitatis adjecta ita feudum afficiat individuum, ut in eo locum habeat jus accreſcendi, vel non decreſcendi, ne ſcilicet portio deficiens alterius ex fratribus devolvat ad Dominum, non vero, ut excludat cæteros fratres, quia vel omnes ſuccedant pro indiviſo quoad ſubſtantiam feudi, vel ſinguli pro diviſo quoad ratam commoditatis, ac fructuum. (19)

Quamvis præfatæ conſiderationes eſſe videantur omnino ex abundanti in caſu noſtro, in quo ſi nulla adeſſet diſpoſitio D.Co.acquirentis, vel ea foret irrita, adeout regulari deberet ſucceſſio ex tenore inveſtituræ, hæc ipſa admittit manifeſte ſimultaneam filiorum ſucceſſionem, ibi, *quando foſſero più poſſeſſori di detto feudo*. (20)

Verum, quoniam habemus diſpoſitionem D.Co.Camilli, hæc ceſſant, ſicut cauſa teſtati ceſſare facit cauſam inteſtati,

(1) *Art.1. a num.1. uſq. ad 6. pag. 4. & 5.* (2) *num.7. cum ſeq.* (3) *n. 8. & 9. pag.7.* (4) *n.10.* (5) *n.25. pag.9.* (6) *n. 27.* (7) *n.12. pag.7.* (8) *n.13. cum ſeqq.* (9) *n.16. fol.9.* (10) *n.30.* (11) *n.32.* (12) *n.33. fol.11.* (13) *n.34. eod. fol.11.* (14) *n.35. 36. & 37.* (15) *num.43. cum ſeqq. junctis num.50. cum ſeqq. uſque ad 64. fol.13.14. & 15.* (16) *n.54. cum ſeq. fol.14.* (17) *n.57. eod. fol.14. & n. ſeq. fol.15.* (18) *num. 46. fol.13. junctis n.65. cum ſex ſeqq. fol.15. & 16.* (19) *n.81. pag. 17.* (20) *num.84. cum ſeq. fol.18.*

teſtati, diſpoſitionem, inquam, habemus D. Comitis Camilli, eamque validam tanquam de feudo novo factam per primum acquirentem, (21) cui ſi plenaria competit facultas alienandi feudum ex pacto, & providentia in extraneos ſecundum receptiſſimam ſententiam Doctorum, (22) multo benignius et indulgenda eſt facultas alterandi formam, vel præeligendi unum tantum ex filiis, ſi ſit acquiſita pro omnibus, vel omnes vocando, ſi inveſtitura habeat clauſulam Juris Francorum, vel decretus ſit ordo præciſus primogenituræ. (23)

Hinc emanant regulæ.

Quod primus acquiſitor non ligatur forma. (24)

Quod inter primum acquirentem, & primum ſucceſſorem feudum ex pacto judicatur hæreditarium, iiſdemque regitur regulis. (25)

Quod Vaſſallus primus acquirens cenſetur inveſtitus cum clauſula, quod poſſit de feudo teſtari. (26)

Quod feudum novum non habet agnatos, eo ſenſu quod ſi acquirens de eo diſponat, nemo eſt, qui poſſit diſpoſitionem arguere. (27)

Et demum, quod filii aliquid prætendere nequeunt in feudo, niſi ex ejuſdem acquirentis perſona, (28) quæ proinde ſolum conſideratur, & cui ſolum ſucceditur (29) ad diſcrimen hæreditarii, in quo ſucceditur ultimo decedenti, (30) ut propterea in ſucceſſione proximitas metienda ſit non a poſtremo poſſeſſore, ſed ab ipſo acquirente. (31)

Argumenta paſſim obvia hanc comprobantia in primo acquirente facultatem diſponendi de feudo petuntur a vulgaribus regulis, quod quilibet poteſt pro libito alienare id, quod acquirit, nihilque ſit tam naturale, quam quod omnes res per cauſas, per quas naſcitur, reſolvatur, & eadem, quæ generationis, corruptionis etiam ſit via. (32)

Quod ingenuis hominibus rerum ſuarum, ſua maxime quæſitarum induſtria, interdicenda non ſit adminiſtratio. (33)

Quod cum jure feudali vetita ſolummodo legatur alienatio feudi antiqui, & paterni, videtur tacite permiſſa alienatio novi. (34)

Ea vero, quibus nituntur ad probandum in individuo poteſtatem diſponendi de feudo ex pacto, & providentia, ad hæc reducuntur; Primo ſcilicet quia idem eſt, ſi ſtipulatio hoc pacto concepta ſit, concedis mihi, & filiis, ac mihi, & familiæ, (35) & tamen rogatus poſt mortem ſuam relinquere familiæ, unum poteſt ex familia eligere, cui relinquat, (36) tametſi remotiorem. (37)

Secundo illatione facta a filiis patronorum, quibus licet uti filiis jus æqualiter ad Libertos competat, Pater tamen illos uni tantum ex filiis valide relinquit. (38)

Tertio argumento ducto *a l. 3. Cod. de ſecund. nupt.* quæ cautum eſt, quod mulier convolans ad ſecunda vota, lucra ex priori conjugio quæſita cogitur reſervare filiis ejuſdem matrimonii, inter quos tamen eligere poteſt quem malit lucrum illud habere præcipuum, (39) quæ lex licet correcta ſit in diſpoſitione, vivit tamen in ratione. (40)

Quarto alii eo quod jus filio quæritur ad feudum ex Patris contractu per æquitatem, ergo, inquiunt, eadem æquitate tolli poteſt ipſo genitore volente. (41)

Quinto quia nefas eſt filium adverſus Patris voluntatem uti jure nondum ſibi delato, quod Patris beneficio conſequi ſperat. (42)

Sexto quia cui actu meo quæro jus, contraria pariter adimo voluntate, (43) non obſtante quavis ſtipulatione, & acceptatione, ſi ille, pro quo quis ſtipulatur, ſit in ſtipulantis poteſtate, & conceſſio fiat principaliter ipſius ſtipulantis contemplatione, (44) jus enim ex hujuſmodi ſtipulatione proveniens eſt tacita donatio, quæ licet facta per contractum (verius tamen forte cauſa mortis (45)) filiis, vel nepotibus in poteſtate exiſtentibus ab avo, vel Patre, nullum jus illis parit, niſi perſeverantibus donatoribus in priori voluntate uſque ad extremum vitæ ſpiritum, (46) ita quod eis viventibus, vel nullum jus quæritur, vel illud revocabile, (47) tum expreſſe, tum tacite, puta diſpoſitione facta de feudo. (48)

Enim vero hoc, quod filio quæritur ex paterna ſtipulatione, cenſetur profectitium reſpectu filii, (49) (licet reputetur adventitium reſpectu genituris acquirentis. (50)) In profectitiis autem filius non habet titulum, ſed nudam tantum adminiſtrationem, cum Patri quæratur in totum, (51) juxta veteres juris antiqui ſanctiones, quæ in hoc remanent immutatæ. (52)

Nec irrevocabilitas recte mendicari poteſt a juramento, quando adeſt, tum quia illud diſpoſitionem non alterat, ſed ſortitur naturam primordialem, & conditionem actus, ſuper quo interponitur, (53) tum quia per juramentum nemo obligatur, niſi ille, cui juratur, conſentiat, (54) tum denique, quia licet juramento Deus Opt. Max. adducatur in teſtem talis promiſſionis, cum tamen ea facta ſit homini, non Deo per modum voti, Deo minime acceptat, donec homo ipſe, cui jurans obligatur, acceptet, (55) hæcque ſive juramentum fuerit aſſertorium, ſive promiſſorium. (56)

Septimo tandem hæc in Patre acquirente facultas diſponendi de feudo probatur ex eo, quod quando Pater ſtipulatur ſibi, & filiis ſuis feudum, vel emphyteuſim, ſtipulari cenſetur ordine ſucceſſivo, quia ubi cadit ordinata charitas, parentes, & filii ordine invitantur ſucceſſivo, (57) quare Patre vivente nullum jus cenſetur filiis quæſitum, ſed tantum poſt mortem Patris, unde jus filiorum dicitur quærendum, ſeu in ſpe, ſeu nondum formatum, vel radicatum, (58) quod propterea facilius tolli poteſt, quam jus quæſitum. (59)

Et licet genitore vivente dici poſſit jus quæſitum ſuccedendi poſt mortem ejuſdem Patris, a quo per ejus ſtipulationem collatum fuit in tempus, quo filii futuri ſunt ſui juris, a nexu paterni imperii ſoluti, (60) adhuc tamen nunquam deſinit hoc jus eſſe profectitium, cum deſcendat a Patre, (61) Ideoque dici nequit quæſitum, niſi revocabiliter, hoc eſt perſeverante Patre in priori voluntate, (62) quod enim Pater velit filium habere ſtatim, vel ad tempus, & ita celerius, vel tardius, tanquam accidens non immutat ſubſtantiam actus. (63)

Quæ tamen dicta videntur ex abundanti, dum in caſu noſtro nulla legitima, & ad ſtipulationem neceſſaria intervenit perſona, quæ pro filiis D. Co. Camilli fuerit ſtipulata; nullum autem jus quæritur, niſi intervenerit nuncius, vel epiſtola. (64) Quamvis etiamſi nuncius pro abſente ſtipulatus fuerit, adhuc tamen antequam liqueat de ejus acceptatione, revocatur tacita illa donatio, quæ elicitur ex ſtipulatione, quicumque ſit (præter Judicem, & Notarium) qui pro abſente acceptaverit, etiamſi ipſe Pater in hoc non diſſimilis ſit quolibet tertio, (65) licet Pater in noſtro caſu non acceptaverit, nec acceptare potuerit pro filiis, cum non fuerit præſens. (66)

Ex quibus inconcuſſa videtur concluſio de plenaria, ac omnimoda acquirentis facultate diſponendi de feudo ex pacto, & providentia, quæ quidem tum ex dinumeratione Doctorum, tum ex pondere rationum videtur omnino receptior; at quando diſpoſitio facta eſſet de feudo titulo oneroſo (erogatione ſcilicet pretii (67)) quæſitio, ut in caſu noſtro, res omnino eſſet indubitata, & opinio vix unum Hannetonium ex univerſa Doctorum claſſe haberet contradictorem, (68) tunc enim vere Pater cenſetur inveſtitus cum facultate teſtandi de feudo, (69) illudque idcirco filii, ad quos judicio Patris pervenit, imputant in legitimam. (70)

Multiplex ratio ferri ſolet, prima quia non ita ſtricte proceditur in rebus acquiſitis ſudore, ac laboribus alicujus, ſicut in aliis. (71)

Secunda quia feudum emptum naturam ſapit allodialem, ac computatur inter ementis bona, ut proinde in eo non ſuccedatur ex natura feudi, ſed ex natura contractus cum ſimilibus. (72)

Tertia quia ubi feudum fuit liberalitate Domini conceſſum, facilius credi poteſt, quod filii habeant tanquam quid adventitium a Domino concedente, non a Patre ſtipulante;

(21) *Art. 2. num. 14. cum ſeq. pag. 27.* (22) *dicto n. 14. cum ſeq.* (23) *n. 20. cum ſeq. & latius art. 3. n. 12. cum trib. ſeqq. fol. 68.* (24) *n. 15. fol. 30.* (25) *n. 32.* (26) *n. 33. pag. 31.* (27) *n. 34.* (28) *n. 35.* (29) *n. 41. fol. 32.* (30) *n. 43.* (31) *n. 46. fol. 33.* (32) *n. 47.* (33) *nn. 48. fol. 33.* (34) *n. 49.* (35) *n. 50. fol. 34.* (36) *n. 51.* (37) *n. 52.* (38) *n. 53. cum ſeq. fol. 34.* (39) *n. 56.* (40) *n. 58. cum ſeqq. fol. 35.* (41) *n. 60.* (42) *n. 61. fol. 35.* (43) *n. 62.* (44) *n. 65. junctis præced. & ſeq. fol. 36.* (45) *n. 77. fol. 38.* (46) *n. 66. verſ. ſecundus caſus fol. 36. & n. 70. cum plurib. ſeqq. fol. 38.* (47) *n. 67. verſ. vel ergo, fol. 37.* (48) *n. 68. fol. 37.* (49) *n. 67. fol. eodem, & n. 80. cum ſeq. fol. 39.* (50) *n. 82. eadem pag. 39.* (51) *num. 83. fol. 40.* (52) *n. 76. fol. 38.* (53) *n. 85. fol. 40.* (54) *n. 87. fol. 41.* (55) *n. 88. fol. 41.* (56) *n. 89.* (57) *n. 90. fol. 41.* (58) *n. 91.* (59) *n. 92. fol. 42.* (60) *n. 94. fol. 42.* (61) *n. 95.* (62) *n. 96. fol. eodem 42.* (63) *n. 97.* (64) *n. 100. fol. 43.* (65) *n. 101. cum quinque ſeqq. pag. 44.* (66) *n. 107.* (67) *num. 129. fol. 50. & art. 3. n. 78. fol. 79.* (68) *n. 110. pag. 45.* (69) *n. 116. pag. 49.* (70) *n. 127. pag. 50.* (71) *n. 21.* (72) *n. 122. cum ſeq.*

pulare; quando vero Pater ſibi propria pecunia feudum quæſivit etiam pro filiis, hi nil habere cenſentur a Domino, ſed omnia a Patre pretium erogante. (73)

Quarta quia hoc caſu conceſſio facta intelligitur contemplatione ſolius genitoris, (74) quod maxime in hujuſmodi Articulo ſpectatur, (75) cum præſertim id præſumatur in dubio, (76) & tunc clarum ſit, quando conceſſio facta eſt acquirenti pro ſe, & filiis nomine collectivo. (77)

Quæ ſi ſufficienter probare videntur liberam facultatem ſu acquirenti titulo oneroſo diſponendi indefinite, ac pro libito de feudo, multo fortius ſuadere debent facultatem erigendi primogenituram favore unius ex filiis, cum primogenituræ erectio præjudicialis non ſit inveſtituræ feudi ex pacto, & providentia. (78) Immo ſit potius declaratio, quam immutatio formæ in inveſtitura decretæ. (79) Quod etiam benignius indulgendum videtur in feudo juriſdictionem habente, (80) tum propter juriſdictionis naturam, quæ indiviſibilis eſt, (81) tum propter intereſſe Reipublicæ, quæ melius, (82) ſplendidius, (83) ac perennius (84) ab uno regitur, quam a pluribus, tum propter ſubditorum utilitatem, quibus ſumme noxia eſt regnantium pluralitas, (85) tum denique ob intereſſe Domini, cujus majeſtas magis effulget ſervitio paucorum Vaſſallorum divitiis affluentium, quam turba multorum preſſorum egeſtate. (86)

Nec recurſus per Vaſſallum acquirentem habitus ad Dominum pro erectione feudi in Comitatum operatur, quod feudum ipſum tanquam affectum dignitatis dicatur proficiſci ab ipſo Domino, & amplius dici nequeat emptitium, quare non poſſit ulterius de eo diſponere, (87) nam (quidquid ſit quando in erectione in Comitatum Dominus decreviſſet primogenituram, quam ipſe acquirens vellet diſpoſitione ſua alterare, (88)) primo in hypotheſi noſtra feudum de novo erectum non fuit in Comitatum, ſed jam antea hanc qualitatem habebat. (89) Secundo id procederet in feudatario quia jam perfecte feudum acquiſiviſſet, ac deinde ex intervallo rogaſſet pro erectione in Comitatum, ac petiiſſet adjici dignitatem, (90) quæ ceſſant in caſu noſtro, quia quatenus etiam fuiſſet tunc facta erectio (quam tamen antea habebat) non fuiſſet facta poſt feudum jam perfecte acquiſitum, ſed ſimultanee cum aſſenſu per Dominum præſtito acquiſitioni, (91) cum maxime hoc eodem noſtro in caſu objectato libello (qui eſſe dicitur loco inveſtituræ, & ex quo fundamenta deſumit Adverſarius dignoſcitur D.Co. Camillum nil aliud petiiſſe, quam Domini aſſenſum acquiſitioni feudi jam factæ, ac ejuſdem feudi inveſtituram cum clauſulis, ac cautelis in ſimilibus apponi ſolitis, ac neceſſariis, (92) nec enim negotium facere debent nonnullæ dicendi formulæ ſcriptæ in ſupplici libello D.Co. acquirentis, quæ videntur importare ipſius voluntatem fuiſſe recognoſcendi ab ipſo Domino Caleſtanum in feudum, ex ſiquidem penſato contextu tum ipſius libelli Domini Co. Camilli, tum libelli prioris per eundem una cum Dominis Comitibus de Fliſco porrecti, nil aliud importare poſſunt, quam obſequentiſſimam Sereniſſimi aſſenſus implorationem. (93)

Et quidem hoc ipſum aſſerere, quod recurſus novi Vaſſalli habitus ad Dominum pro aſſenſu, ac inveſtitura obicem ponat, ne ipſe Vaſſallus acquirens de feudo, integra pretii erogatione quæſito, queat diſponere, redarguit receptiſſimam omnium ſententiam, quod acquirenti titulo oneroſo libera ſit diſpoſitio de feudo. (94) Nam ex una parte concluſio procedit, ſive emptio feudi facta ſit a Principe, ſive a Vaſſallo, Principe aſſentiente (95), & ex alia parte feudatarius nequit omittere hujuſmodi recurſum ad ipſum Dominum pro præfatis aſſenſu, inveſtitura, ac præſtatione juramenti. (96)

Et vere ſive feudum fuerit emptum a Domino, ſive ab alio cum Domini aſſenſu, ſi ære paterno quæſitum eſt, ſemper cenſebitur profectitium, neque unquam dici poterit donatum a Domino, (97) Dominus enim conſentiendo alienationi feudi nihil tribuit de ſuo, ſed id ſolum præſtat, quod cum poſſet actum impedire denegando aſſenſum, præbendo tollit obſtaculum. (98)

In uno quidem caſu recognoſcerem diſcrimen inter feudum emptum a Domino, & emptum a Vaſſallo, Domino conſentiente, quod ſcilicet primo caſu dici poſſit emptitium, & quæſitum titulo oneroſo, ſecundo vero nequaquam, nempe quando eſſet in quæſtione Domini præjudicium, puta ſi ageretur de admittenda fœmina cæteroqui a feudi excluſa ad feudalem ſucceſſionem. (99)

Verum quando etiam admitteretur, quod Sereniſſimus Dominus aliquid aliud conceſſiſſet præter nudum aſſenſum per benignum reſcriptum factum precibus Dom. Com. Camilli petentis erectionem in Comitatum, adhuc certe nil aliud ab eo prætendi poſſet Dom. Co. conſecutum, quam erectionem in Comitatum, hoc eſt privilegium, ſeu indultum, quod ſucceſſores in feudo denominarentur Comites, unde argumentum nil aliud convinceret, niſi quod in hoc, tanquam Domini beneficio ad eos ſpectante non facto Patris, non potuiſſet eis inferri præjudicium. At hæc nil urgerent in ſucceſſione corporis feudi, quod plurimum differt a feudi titulo, ſeu dignitate, (100) quare argumentum in hoc Adverſariis patrocinaretur, quod Pater contraria ſua diſpoſitione non potuiſſet eis jus adimere, quod denominarentur Comites. (101)

Licet inhærendo continuo regulæ magiſtrali feudi oneroſe quæſiti, adhuc titulus prædictus videretur poſſe dici fuiſſe in libera diſpoſitione Domini Co. Camilli, cum illum requiſierit a Domino erogatione mille Ducatorum, & ſic titulo ſatis oneroſo, habito reſpectu ad aſſenſum, quem antea idem Sereniſſimus Dominus dederat Dominis Comitibus de Fliſco vendendi feudum Dom. Co. Camillo, & ad integrum ejuſdem feudi pretium eiſdem Comitibus venditoribus erogatum. (102)

Quatenus autem (ut modo mihi occurrit) aliquod ex adverſo fieret fundamentum ſuper confeſſione per D. Comites de Fliſco facta in eorum precibus devolutionis feudi ad Cameram Ducalem ob inobſervantiam decreti Capraro‹l›æ, quaſi inde inferatur, quod D.Co. Camillus non potuerit habere feudum ab ipſis Dominis Comitibus, qui eo jam privati remanſerant ex pœnali cenſura præfati decreti, ſed illud neceſſario habuerit ab ipſo D.dum maxime per euſdem Comites venditores, & per ipſum Comitem acquirentem, tum in priori, tum in poſtremo ſupplici libello enixe poſtulatum eſt, quod jura dictæ devolutionis, quæ competebant Cameræ Sereniſſimæ, tranſire deberent in D.Co. ita quod ſuffectus eſſet in omne jus, & locum ejuſdem Cameræ.

Quatenus, inquam, hæc fierent ratiocinia, negotio non difficili evaneſcerent, animadvertendo quod caducitas fuit remiſſa Dominis Comitibus de Fliſco ad effectum faciendi venditionem feudi (enim vero venditio fieri non potuiſſet, niſi jus dominii utilis rediiſſet ad venditorem, ſiquidem nemo dat quod non habet) Hoc autem, quod jura devolutionis tranſire deberent in D.Co. Camillum, ipſe non habuit titulo lucrativo, dum id omne actum eſt, ut pro pretio concordando fieret dicta venditio, ſicuti cantant preces, & eſſentia poſtulat venditionis, quæ requirit pretium pro forma, quare titulus lucrativus eſt reſpectu Dom. Comitum de Fliſco, quibus remiſſa fuit caducitas, & benigniſſimus Princeps conceſſit pretium feudi erogari, quod eidem Principi ſpectabat attenta devolutione, unde quoad Dom. Com. emptorem, qui numeravit integrum feudi pretium Comitibus venditoribus, Domino ita indulgente, perinde eſt ac ſi ipſi Domino erogaſſet, ſi enim ego debeo Titio creditori meo centum, quæ de ejus voluntate ſolvam Sempronio, dici nequit quod Titius (licet ei nihil ſolverim) mihi quidquam fuerit dono largitus.

Hæc ipſa conſideratio videtur tollere objectum *hoc eod. 3. art.* alio medio reſolutum, quod facultas diſponendi de feudo titulo oneroſo quæſito procedat, quando acquiſitio facta eſt a Domino, non a Vaſſallo, dum, hac concluſione pro vera admiſſa ſine noxa veritatis, dici poſſe videtur noſtra in hypotheſi feudum jam devolutum acquiſitum a Domino erogatione integri pretii eidem mediis Dominis Comitibus ceſſionariis, ſeu conceſſionariis, vel in affectu donatariis numerati.

Præterea quando etiam conceſſio tota datetur D. concedenti, adhuc quia ei erat ignota perſona filiorum, præſumendum eſſet, quod illos vocaſſet contemplatione Genitoris, ideoque ſemper eorum jus eſſet profectitium. (103)

Alii

(73) *Num.127. pag.51.* (74) *num.129. cum ſeq. pag.52.* (75) *num.131.* (76) *num.135. pag.53.* (77) *num.138.* (78) *num.144. pag.54.* (79) *n.145.* (80) *num.151. fol.54.* (81) *num.152.* (82) *num.153.* (83) *nu.154. fol.55.* (84) *nu.155.* (85) *num. 156. cum ſeq.* (86) *n.160. cum ſeq.* (87) *art.3. n.1. cum ſeq. & per totum art. fol.63. cum ſeqq.* (88) *n.3. fol.64. & n. ſeq. fol.65. cum ſeq.* (89) *n.48. pag.74.* (90) *n.52. pag.75.* (91) *n.53. fol.76.* (92) *n.55. eod. fol.76.* (93) *n.505. fol.85.* (94) *n.57. fol.77.* (95) *n.58. pag. ead. & n.81. fol.80.* (96) *n.59. cum ſeqq. pag.77.* (97) *n.82. pag.82.* (98) *n.84.* (99) *nu.94. & 95. fol.83.* (100) *n.507. fol.86. juncto n.110. cum ſeqq. fol.87.* (101) *n.117.* (102) *n.518. pag.88.* (103) *art.3. num.559. pag.88.*

Digitized by Google

Alii facilius evaſiſſent omnes difficultates ex objectato ſupplici libello petitas, obſervando procuratorem Domini Co. Camilli exceſſiſſe fines mandati. (104)

Ampliſſima etiam facultas D. Comitis diſponendi de feudo argui poſſet (ſi opus eſſet) ea clauſulis, *& cui dederit* (105) *& ſi ita ſibi placuerit, & modo quo ſibi videbitur,* (106) quarum utraque dici poteſt appoſita in inveſtitura D. Co. Camilli, (107) & quæ ampliſſimam de jure communi tribuunt facultatem diſponendi in quoſcumque extraneos, (108) quod reſpectu extraneorum, quando peculiari lege vetitum eſt, ut eæ aliquid operentur, deberent ſaltem tribuere facultatem alienandi *cui, vel quibus dediſſet* ex inveſtitis. (109)

Nec Domini Co. Camilli diſpoſitio redargui poteſt ob non requiſitum ad eam Domini aſſenſum.

Primo quia licet Doctores dicant alienationem feudi novi permitti cum hujuſmodi aſſenſu, non tamen inde recte infertur, quod eo non interveniente feudalis contractus irritus eſſe debeat, cum in jure feudali argumentum a contrario ſenſu non recte ducatur. (110)

Secundo quia cum aſſenſus iſte obtineri queat, dici non poſſet alienatio nulla, ſed potius manet in ſuſpenſo. (111)

Tertio quia cum in inveſtitura D. Comes expreſſe obtinuerit a D facultatem erigendi primogenituram cum clauſula, *& in quella forma, e modo che ſtimerà bene*, quod id fecerit favore Tertiogeniti, non videtur nova diſpoſitio diverſa ab illa, de qua eſt ſermo in ipſa inveſtitura, ſed potius prioris ſuæ mentis declaratio. (112)

Quarto quia non requiritur ibi appoſita clauſula, *& quibus dederit*. (113)

Quinto quia id procederet quoad præjudicium Domini, cui ſoli competit hunc neglecti ſui conſenſus allegare defectum. (114)

Sexto denique quia minime interdicta eſt alienatio inter comprehenſos in inveſtitura, (115) etiamſi fiat in remotiorem, (116) & ſeu etiam fiat in alterum ex Agnatis paribus in gradu, non obſtante quod ille ſolus non eſſet in feudo ſucceſſurus, ſed omnes ſimul. (117)

Quod vero a nonnullis dicitur alienationem in comprehenſum remotiorem valere revocabiliter, hoc eſt ut Agnatus proximus, quando feudi ſucceſſio ei delata eſt, poſſit pro ſui libito revocare, haberet locum quando non eſſemus in diſpoſitione primi acquirentis valentis, ut dictum eſt, libere diſponere de feudo titulo oneroſo quæſito, ſed vel in diſpoſitione de feudo antiquo, vel de novo quæſito titulo lucrativo. (118)

Nec Domino damnum infert hujuſmodi diſpoſitio, etiam irrequiſito facta, quando maxime conſtituta eſt primogenitura in linea unius ex pluribus inveſtitis, quinimo potius concernere dicitur ejus utilitatem, (119) neque ipſe dicitur habere Vaſſallum, quem nolit, dum pro tali a principio admiſit, volens eum in inveſtitura comprehenſum (120), nec demum hæc alteratio formæ vetita eſt, dum non admittuntur ad feudum perſonæ, quas prior ipſa Domini conceſſio non complectatur. (121)

Clauſula *jure antiqui*, vel *in antiquum*, quæ legitur in noſtro ſupplici libello (relictis effugiis tum nolentium, quod ea aliquid operari queat (122), tum eorum, qui obſervant unquid concepta ſit per verba diſpoſitiva, an vero per demonſtrativa (123)) non operatur, quod feudum evadat antiquum in præjudicium inveſtiti eo effectu, ut nequeat de eo diſponere, quamvis primus acquirens, ſed operatur, quod evadat antiquum in eis, quæ ejuſdem inveſtiti favorem, & præjudicium Domini concedentis concernunt, puta eo in caſu, quo Vaſſallus acquirens propter aliquam culpam privaretur feudo, illud enim, quod tanquam novum reverti deberet ad Dominum, per dictam clauſulam effectum antiquum remanet apud filios Vaſſalli delinquentis: ſimiliter decedente Vaſſallo nullis poſt ſe relictis deſcendentibus, ſi feudum eſt novum devolvitur ad Dominum, cum transverſales non ſuccedant in feudo novo, ſi vero conceſſum fuerit jure antiqui, reputatur vere antiquum, ad effectum ut transverſales admittantur. (124)

Præcipuæ rationes ſunt, altera quia conceſſa in favorem, non debent in odium retorqueri (125), altera vero quia agimus de Principis beneficio, ac privilegio, quæ favore illius, qui gratiam ac beneficium conſequitur, latiſſimam recipiunt interpretationem contra ipſum Principem concedentem. (126)

Quæ conciliatio maxime vera deprehenditur in caſu noſtro, dum non fuit Princeps, qui hanc conceſſionem hoc pacto facere voluerit impetio ſuo, quo caſu forte locus eſſet dubitandi, numquid ipſe voluiſſet feudum evadere antiquum ſolum in ejus præjudicium, an vero indiſtincte tam in ipſius, quam in inveſtiti præjudicium) ſed fuit D. Comes acquirens, qui ab eodem Sereniſſimo Domino popoſcit ſimilem conceſſionem, unde omnino inveriſimile eſt quod habuerit in mente rogandi Dominum, quod illum privaret abſque ulla ſua utilitate facultate, quæ ſibi competebat, tanquam primo acquiſitori, diſponendi de feudo. (127)

Alii inquiunt hanc clauſulam, vel tanquam apponi ſolitam de ſtylo Notariorum in nulla conſideratione habendam (128), alii vero tanquam acceſſoriam contractus regulari debere ſecundum principalem diſpoſitionem cui adjicitur. (129)

At admiſſo, quod efficacia clauſulæ feudum controverſum evaſiſſet vere antiquum, adhuc cum conceſſum cenſeatur contemplatione D. Co. Camilli, qui priori Vaſſallo de aſſenſu Domini pretium integrum erogavit, & ab eodem Domino erogatione juſtæ recognitionis adeptus fuit denominationem Comitis, aſſenſum, ac inveſtituram, rata eſſe deberet ejus diſpoſitio, juxta auream Iſerniæ Theoricam. (130)

Verum quando præfatis omnibus minime refragantibus, adhuc verum eſſet (quod verum ſane nunquam crederem) adhuc D. Co. Camilli diſpoſitionem minime attendendam quoad prælegatum feudi, adhuc legitimi ſucceſſores evitam non poſſent erogationem integri pretii prædicti juxta ordinationem ſubalterne ab eodem D. Co. Camillo factam in ipſo poſtremo ſuo (131) Elogio, quandoquidem pretium feudi eſt allodiale, & burgenſaticum, (132), atque exſtare dicitur in hæreditate, ac bonis Patris (133), qui idcirco abſque ulla difficultate poteſt de eo diſponere favore cujuslibet. (134)

Sic videmus, quod ſi feudum ſit cum clauſula *Juris Francorum*, Primogenitus tenetur conferre, ac communicare cæteris fratribus pretium integrum feudi, quod licet in ſe individuum, recipere dicitur diviſionem hac via, non ſecus, ac omnes aliæ res allodiales dividendæ inter plures, quæ commodam non patiuntur diviſionem, (135) non obſtante quod ſimile feudum dici ſoleat legitima Primogeniti, quod intelligitur non de toto feudo, ſed de quota pretii (136), & non obſtante etiam, quod ipſe Primogenitus vellet eſſe ſuo feudo contentus, & abſtinere a ſucceſſione aliorum bonorum Genitoris gravantis (137), & hac ratione in terminibus etiam terminis edocemur Primogenitum ipſum imputare feudum in legitimam, quantumvis ei vel ex qualitate feudi, vel ex expreſſo ordine primogenituræ decreto in inveſtitura feudum de neceſſitate debeatur. (138)

Sic pariter dicimus, quod cum Clericus Primogenitus ob clericalem ordinem non ſuccedat in feudo, ſi hæres in allodialibus inſtituatur, vel ſuccedat ab inteſtato, habet partem pretii feudi empti a Patre tanquam exiſtentis in paterna hæreditate. (139)

Et demum videmus, quod ſi acquirens fecerit debita, creditores poſſunt jure optimo experiri adverſus ſucceſſorem pro rata ſaltem æſtimationis, exemplo bonorum fideicommiſſo ſubjectorum, quæ obnoxia ſunt æri alieno fideicommittentis (140) nullatenus opitulante, ad evadendum hoc onus, beneficio inventarii. (141)

Quare quando etiam in manu Adverſarii relinqueretur deciſio controverſæ validitatis diſpoſitionis D. Co. Camilli de ipſo corpore feudi, adhuc ante omnia exiſtimarem proſpiciendum, numquid expediret feudi conſecutio cum onere numerandi dictum pretium habito inſuper reſpectu

ad

(104) *Num.124. pag.89.* (105) *num.125. fol. eod. & c. ſeqq. fol.90.* (106) *num.131. pag.91.* (107) *num.132. cum ſeq. uſque ad nu.134. fol.91.* (108) *n.132. fol.90.* (109) *nu.133. pag.91.* (110) *Art.4. num.14. fol.99.* (111) *num.17.* (112) *num.20. pag.100.* (113) *num.22.* (114) *nu.23. cum ſeq.* (115) *nu.24. pag.101. uſque ad nu.38. pag.106.* (116) *n.38. ead. pag.106.* (117) *n.65. pag.108.* (118) *n.68. junctis ſeq. pag. ead. 108.* (119) *n.73. pag.110.* (120) *n.76. fol.111.* (121) *nu.77. ead. p.111.* (122) *art.5. n.6. fol.115.* (123) *n.11. cum duob. ſeq. fol.116.* (124) *num.14. fol.116. cum num. ſeqq. fol.117. cum ſeq.* (125) *n.20. fol.119.* (126) *n.21. fol.120.* (127) *nu.22. pag.120.* (128) *num.28. fol.121.* (129) *num.29.* (130) *num.31.* (131) *Art.6. in principio, & per tot. fol.126 cum ſeqq.* (132) *n.5. fol.127.* (133) *n.12.* (134) *n.13. fol.128.* (135) *n.14. cum ſeq.* (136) *n.25. cum ſeq. fol.129.* (137) *n.32. fol.130.* (138) *n.38. fol.131.* (139) *n.46. fol.132.* (140) *n.48.* (141) *n.51. fol.133.*

ad omnes impenſas, ac melioramenta, quæ ſunt in maxima quantitate, (142) & cum onere ſanendi omnia debita contracta per D. Co. Camillum pro acquiſitione ejuſdem feudi, quæ ſunt graviſſima, & de quibus nulla per imaginationem eſſe poteſt dubitatio. (143)

Denique id ultimo loco innuimus, quod difficultates omnes, quæ urgere videntur in feudi diſpoſitione, ceſſant in diſpoſitione pretii, nam prima de individuitate feudi dignitatis non urget in pretio, quod nullo jure dividi prohibetur. (144)

Secunda quod feudum videatur filiis deberi potius ex providentia legis, quam Patris, non militat in pretio, quod e paterno marſupio res omnino allodialis exivit. (145)

Tertia de non requiſito domini aſſenſu, quia diſpoſitio de pretio nullum exigit domini conſenſum, ſed perinde ac ſi eſſet in Arca Patris, ab ejus libero pendet arbitrio. (146)

Quarta tandem petita ex clauſula *jure antiqui* non impedit, quin pretium præſtari debeat, dum feudum ipſum hoc pacto quæſitum & conſtatur, & imputatur. (147)

Immo hujuſmodi diſpoſitio D.Co.Camilli eſt etiam remota e difficultatibus quæſtionis, quæ fieri ſolet, num legato feudo debeatur æſtimatio, quia ipſe non feudum legavit, ſed ipſam æſtimationem, (148) licet ea quoque lateterii ad vota e quamplurimis definiatur, (149) manifeſtum enim diſcrimen inter utramque diſpoſitionem intercedit, in prima enim legatur res feudalis ſpectans quoad directum ad dominum, & quoad utile non alienabilis, ut prætenditur, domino inſcio, in ſecunda vero relinquitur res omnino allodialis quoad utrumque dominium juris ipſius legantis, ac proinde omnino independens a voluntate cujuslibet. (150)

Sic ſentio, ſalvo ut ſupra. Ad Laudem, & Gloriam D. O. M. ac DEIPARÆ Virginis intemeratæ ſub Auguſto Sanctiſſimæ Crucis Vexillo.

Sub. Lelius Boſcolus J. C.

---

(142) *Num.*53. (143) *num.*56. *fol.*134. (144) *n.*66. *fol.*135. (145) *n.*69. (146) *n.*70. *fol.*136. (147) *nu.*71. (148) *n.*76. *fol.*137. (149) *n.*77. (150) *num.*82. *fol.*138.

R*Eſponſum Illuſtr. & Excell. D. Advocati de Luca redditum D. b. m. Co. Camillo tunc viventi, & interroganti pro veritate de facultate ſua diſponendi de feudo Caleſtani, & de quo reſponſo in præſenti Controverſia fit mentio art.1. num.83. & alibi ſæpius.*

PARMEN. FEUDI.

COmes Camillus Taraſconus quatuor habens filios maſculos, cum aſſenſu Sereniſſimi Ducis Parmæ, emptionis titulo acquiſivit ab illis de Fliſco Feudum Caleſtani cum annexis, & poſt acquiſitionem obtinuit ab eodem Duce eandem acquiſitionem ſibi confirmari per viam ſupplicis libelli cum brevi reſcripto habente vim inveſtituræ approbativo omnium contentorum in eodem libello, in quo ſupplicatur nedum pro confirmatione dictæ venditionis, ſed etiam pro conceſſione in feudum Comitatus tanquam de feudo antiquo, nobili, gentili, & avito pro eodem Camillo, ejuſque filiis, & deſcendentibus maſculis in infinitum, cum facultate ſe Comites denominandi, & cum facultate erigendi in dicto feudo Primogenituram, ac præferendi primogenitum, & cum formis eidem Camillo bene viſis, & quatenus ab ipſo hujuſmodi erectio non fieret, talis facultas tri[illegible]cenſeatur ſucceſſori, quatenus eſſet unus, & ſi eſſent plures, eis in id concordantibus, quoque uno, vel pluribus ex eis deſcendentibus deficientibus aliis ſuperſtitibus, non poſſit Camera Ducalis quidquam prætendere, ſed portio deficiens deveniet ad alios ſuperſtites, ut in eodem libello debente habere vim formalis, & ſolemnis inveſtituræ.

Defuncto autem, turbato naturæ ordine, filio Primogenito, ſuperſtitibus tribus filiis maſculis, cum dictus Co. Camillus, neglecta linea dicti Primogeniti prædefuncti, intendat in dicto feudo primogenituram erigere ad favorem Tertiogeniti, quæritur pro veritate, an id ei licitum ſit, alia domini directi licentia non requiſita.

Affirmative abſque dubio reſpondendum cenſeo, quia cum verſemur in feudo novo ex pacto, per ipſum titulo oneroſo acquiſito, firma receptaque concluſio eſt, ſibi licitum eſſe, inveſtitura durante, de feudo diſponere in præjudicium ſuorum filiorum, & deſcendentium, etiam ad favorem extraneorum, multo magis inter filios, & deſcendentes in inveſtitura comprehenſos, unum ex eis gratificando, ex ea manifeſta ratione, quod filii & deſcendentes potius ex providentia, & donatione Patris, quam ex munificentia, & gratia concedentis vocati dicuntur, unde quoad eos dicitur ſpecies peculii profectitii in dominio, & libera diſpoſitione Patris perſeverantis, & ex alia quod feudum pacti, & providentiæ novum reſpectu primi acquirentis titulo oneroſo cenſetur hæreditarium, itaut ſucceſſores ad eliud non veniant niſi tanquam hæredes auctoris factum impugnare non valentes, ut firmat Iſern. *in cap.*1.*§. & ſi libellum, de alien. feud. pater. nu.*10. ubi Alvarot. Afflict. & cæteri, quos in terminis erectionis Primogenituræ, ſeu diſpoſitionis ad favorem unius ex filiis, aliis excluſis, late congerit Surd. *conſ.*351.*n.*24.*ubi in fine* habetur, quod licet nonnulli diſcrepent, ab hac tamen Iſerniæ opinione in judicando, & conſulendo recedendum non eſt, & *n.*25.*cum ſeqq.* Panzirol. *conſ.*1. Roſenthal. *de feud.cap.*7. *concl.*7. *in princ.* Schrader. *p.*8.*cap.*6.*n.*15. Curte *in diverſ. feud. c.*5. Capyc. Latr. *conſult.*23.*n.*6. ubi licet dicat contrariam ſibi in puncto juris videri veriorem, ab iſta tamen non eſſe recedendum, Rovit. *prag.*1. *de titulorum abuſu, nu.*126. *cum ſeqq.* Gimb. *de ſucceſſ. feud.* §.1.*gloſ.*8. *n.*45. & *ſeq.* ubi fatetur paſſim receptam, quod etiam tanquam abſolutum ſupponunt Bellon. Jun. *conſ.*9. *nu.*34. & 35. & *conſ.*55. *per tot.* Rot. *deciſ.*50. *n.*2. *p.*6. *recent.* Quod etiam in emphyteuſi receptum eſt ex plene deductis per Rotam apud Merlin. *dec.* 619. quæ eſt repetita *dec.*141. *p.*4. *rec.tom.*3. & in aliis frequenter, quia eſt concluſio hodie plana.

Contrarie vero procedunt, vel ubi feudum gratuito conceſſum eſt, itaut filii, & deſcendentes ex gratia, & munificentia concedentis vocati cenſeantur, vel in feudo antiquo pacti, & providentiæ ſucceſſuri ac perſona propria independentes a Patre, cujus non teneantur eſſe hæredes, & ſi ſunt, inventarium ſuffragetur, vel ubi agitur de alienatione feudi in extraneum a lege inveſtituræ non vocatum, idque non ex jure filiis, & deſcendentibus, vel agnatis quæſito, ſed ex alienationis infectione reſultante a legali prohibitione alienationis in extraneos abſque Domini aſſenſu, in *l. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Frider.* ad quem effectum, & ex qua ratione non alias recipienda eſt opinio, quam, cæteris allegatis, tenent Roſenth. *d.c.*7.*concl.*7. & alii per Capyc. Latr. *d.conſult.*23.*nu.*7. & 8. ut id recipiendum ſit, quatenus domini aſſenſus accedat, & non alias, quia dum agitur de diſpoſitione inter comprehenſos in inveſtitura, ceſſet ratio dictæ prohibitionis.

Sive omnino volentium etiam inter filios, vel comprehenſos in inveſtitura neceſſarium eſſe domini aſſenſum, & de quo Roſenth. *dict. concl.*7. recipienda eſt ob inveſtituræ alterationem, & ubi contigit ejus formam, ſeu legem immutari, quia nempe conceſſo feudo ad formam juris Francorum individuo, & pro ſolo Primogenito, acquirens velit, privando Primogenitum, illud transferre in Secundo, vel Tertiogenitum, ſive ejuſdem feudi naturam immutando, illud reducere ad formam juris Longobardorum, per quod in feudo utpote dividuo omnes filii, & deſcendentes ſimultanee ſuccedant, vel demum ubi, conceſſo feudo ad formam dividuam juris Longobardorum, acquirens erigendo Primogenituram velit illud reducere ad diverſam formam individuam juris Francorum, tunc etenim quia eſt facere contra voluntatem Domini concedentis, atque legem ab eo præſcriptam immutare, ſeu deſtruere, probabilius dici poſſe videtur, ejuſdem Domini aſſenſum requiri, quia eſt apponere onus, vel imprimere novam qualitatem in corpore feudi, quod ex eadem *l. Imperialem* ſine Domini aſſenſu fieri non poteſt, atque in his terminis, dictaque ratione militante, ſuſtentabilis eſt opinio exigentium aſſenſum, quæ alias omni prorſus fundamento, omnique ratione deſtituta eſſet, & cum hac diſtinctione de plano conciliantur Feudiſtarum opiniones, quæ diſſentientes videntur.

Ex his terminis recentis procedunt plane deducta per Bellon. jun. *conſ.*95. ad probandum non poſſe primum acquirentem in præjudicium Primogeniti, vel ejus lineæ alias de feudo diſponere, quia in eo caſu agebatur de primogenitura jam erecta de aſſenſu, & auctoritate Domini directi, ſine cujus aſſenſu diſſolvi non poterat, & per cujus validam, & perfectam erectionem jam perfecte, & irrevocabiliter jus Primogenito, ejuſque lineæ quæſitum erat, & in hoc ſenſu, dictiſque terminis recentis recipienda ſunt indigeſte conſarcinata per confuſum Larath. *in ejus theatr. feud. p.*9. *diluc.* 5.

Iſtæ autem omnes difficultates in propoſita facti ſpecie ceſſant, ſtante expreſſo Domini aſſenſu in dicto ſupplici libello petito, & conceſſo, ut tam primus acquirens, quam ſucceſſores

Digitized by Google

ſores feudi naturam alterare poſſint, illudque ad formam juris Francorum, & primogenituræ redigere, cum hac differentia, quod reſpectu ipſius acquirentis ſimpliciter, ac indefinite pro ejus libito, & ſecundum formam ſibi bene viſam dicta facultas conceſſa eſt, ſucceſſoribus vero, quatenus plures exiſterent (ut par erat) non niſi de omnium ſimultaneo conſenſu, ideoque caſſant ex facto omnes quæſtiones, nec aliqua ratio ſubeſſe videtur, ſub cujus fundamento linea Primogeniti adverſus hujuſmodi diſpoſitionem a primo acquirente faciendam conqueri valeat, cum nullum jus peculiare ex inveſtitura, ſeu dicto ſupplici libello vim inveſtituræ obtinente ſibi quæſitum ſit, adeout ſi Camillus mutato conſilio nullam faceret diſpoſitionem, ſed ab inteſtato decedere eligeret, abſque dubio omnes filii capaces pariformiter ſuccederent, neque majus jus haberet primo, ac ultimo genitus, cum facultas erigendi primogenituram non redacta ad uſum, ſeu exercitium, nullius remaneat operationis, atque de regulari, ac originaria natura feudorum, niſi conſtet ex particulari conſuetudine, vel forma conceſſionis, ſeu jure municipali redacta eſſe ad formam juris Francorum (prout ſubfeuda utriuſq; Siciliæ) dicuntur conceſſa ad formam Juris Longobardorum prout ſunt frequentius, ac fere omnia feuda Lombardiæ, ex bene deductis per Minadoum *conſ. 1.* Galeot. *lib. 2. contr. 1. & 2.* apud quos docte, & erudita de hac feudorum originaria qualitate, ac diverſa natura in aliquibus minutatim tractatur.

Unica difficultas, quæ in hac facti ſpecie pro jure lineæ Primogeniti cadere poſſet, conſiſtit in Dignitate Comitatus eidem feudo annexa, per quam feudum immutaſſe videtur ſuam antiquam, & regularem naturam, cum feuda Dignitatum hodie ſint individua jure Primogenituræ deferenda, ex plene deductis per Galeot. ubi ſupra, Bellon. Jun. *de jure accreſcendi, c. 6. qu. 37. num. 77. cum ſeqq.* ac alios paſſim, ſed de facili hæc difficultas ceſſat ex duobus.

Primo quia licet veriſſima ſit hæc propoſitio individuitatis feudi Dignitatis quoad ipſius ſubſtantiam, ad effectum ut uno, vel pluribus perſonis defectis, portio deficiens non devolvatur ad dominum, neque in ea intret jus ſucceſſorium, ſed potius intrat jus accreſcendi, vel non decreſcendi, ex iis, quæ iſtos terminos radicitus examinando probavi in graviſſima cauſa Mutin. Succeſſionis feudorum inter DD. de Rangonis, in qua juxta meum ſenſum ab Excelſo Mutinæ Conſilio, ipſa etiam Ducali Celſitudine approbante, deciſum fuit, attamen quoad commodum, fruitionem, exercitium, ac titulii decorem, in Lombardia de recepta conſuetudine ſunt etiam dividua, itaut æqualis ſit omnium filiorum, & deſcendentium conditio, ac ſucceſſio, & de qua conſuetudine teſtantur Jo. Andr. *in addit. ad ſpeculat. rubr. de feud. verſ. non omittam*, Iſer. *in d. l. Imperialem, §. Propterea Ducatur, de prohib. feud. alien. per Frider.* ubi Bald. Alvarot. Belaſ. & alii, Socc. *conſ. 68. poſt num. 25. & 27. l. 1.* Bellon. Jun. *de jur. accreſc. loc. cit.* Minad. *d. conſ. 1. num. 27.* Galeote *d. l. 2. contr. 4. num. 21.* & cæteri, & ſic in effectu nullum jus particulare Primogenito quæſitum eſt.

Secundo quia ex eodem ſupplici libello aperte liquet, neque concedentis, neque acquirentis voluntatem fuiſſe per hujuſmodi tituli, ſeu Dignitatis adjectionem alterare antiquam feudi naturam dividuam ſuper omnium capacium æqualis gradus ſimultanea ſucceſſione, dum ibid. expreſſe ſupponitur plurium filiorum, vel deſcendentium ſimultanea ſucceſſio, & poſſeſſio cum ſola facultate reducendi ad formam individuam Primogenituræ, quatenus placeat, unde verſamur omnino in claris, & ex facto ceſſat omnis umbra dubitandi.

Demum obſtare non poteſt ex privilegio in eodem ſupplici libello petito, feudum cenſendum eſſe antiquum, gentile, & avitum, unde propterea intrare poteſt difficultas, quod in feudo antiquo pacti, & providentiæ ceſſet hæc facultas competens in feudo novo emptitio, & acquiſito titulo oneroſo, quoniam hujuſmodi clauſulæ in omnibus fere feudalibus inveſtituris apponi ſolitæ percutiunt nullum feudorum privilegium, ſive ad effectum gaudendi prærogativis feudo antiquo, non autem novo competentibus, ut eſt præſertim illa nobilitatis, quia feudum antiquum, & avitum nobilitat, non autem novum emptitium, ſive ad effectum latioris ſucceſſionis, quia in feudo novo non ſuccedunt agnati tranſverſales, ſed ſoli deſcendentes a corpore acquirentis, ſicuti in feudo antiquo cum pluribus ſimilibus effectibus inter feudum novum, & antiquum ponderatis per Capyc. *Inveſtitur. feudali, verbo feudi genera, verſ. Antiquum, & verſ. Novum, pag. 210. cum ſeqq.* hic tamen non examinandis, & in quibus terminis loquuntur quotquot Feudiſtæ hujuſmodi clauſularum virtutem, & operationem ponderantes.

Sed non exinde ſequitur per hujuſmodi fictionem tolli ipſam rei veritatem in præjudicium ipſiuſmet acquirentis, & ut ſibi præcluſa ſit ea diſponendi, vel gratificandi facultas, quæ alias ſibi competeret, quia ſic eſſet retorquere favorem in odium, ac privilegium in pœnam, & privationem, hoc enim nullus Feudiſtarum aſſerit, atque contrarium docet praxis totius Orbis, in quo iſta materia eſt in uſu, quia omnes fere inveſtiturarum formulæ præſertim in utriuſque Siciliæ Regnis habent has clauſulas, & tamen datur diſtinctio feudi novi, & antiqui, ac primi acquirentis, vel ſucceſſoris, cum præſertim non ceſſet ratio acquiſitionis cum pecunia allodiali, quæ in hoc patrimonio durare dicitur.

Ideoq; tute cenſeo D. Co. Camillum tanquam primum acquirentem titulo oneroſo poſſe de hoc feudo abſque alio domini aſſenſu diſponere inter filios abſque obligatione ſervandi ordinem Primogenituræ, cujus erectionis facultas conceſſa eſt quoad formam feudo imprimendam, ac ordinem ſucceſſionis, non autem quoad perſonam, ut potius in illa Primogeniti quam alterius filii inſtitui debeat.

Cæterum ſi quæ unquam difficultas in propoſito excogitabilis eſſet (quod non credo) illa procedere poſſet quoad diſpoſitionem de ipſo corpore feudi, ſive quoad valoris augmentum intrinſecum poſt acquiſitionem ſequutum, nulla vero per imaginationem quoad ejuſdem feudi pretium, quo mediante quæſitum fuit; hoc enim non dicitur feudale, ſed eſſe in hæreditate, & patrimonio allodiali ipſius Patris acquirentis, itaut etiam in feudis juris Francorum jure Primogenituræ de neceſſitate deferendis, pretium remaneat in hæreditate allodiali, ac primogenitus feudi præcipuus ſucceſſor tenetur integrum pretium refundere, ſeu communicare fratribus, vel aliis quibus acquirens mandabit, ex deductis per Rovit. *pragm. 25. de feud. & deciſ. 38.* & Capyc. Latr. *conſul. 25.* apud quos habentur cæteri cumulati, cum ſit propoſitio apud Feudiſtas indubitata, quia ſola controverſia cadit an id procedat in ſecundogenitis lineæ collateralis, ſive in tempore taxandi pretium, an ſcilicet attendi debeat illud acquiſitionis, vel illud mortis acquirentis, & cujus commodo cedat augmentum intrinſecum medii temporis inter acquiſitionem, & mortem, ſed nemo dubitat pretium ſaltem attento tempore acquiſitionis eſſe in patrimonio allodiali acquirentis ad iſtius liberam diſpoſitionem, itaut in eo integro poſſit Primogenitus feudi ſucceſſor gravari.

Et ideo ad abundantiorem cautelam, conſulo eidem Co. Camillo, ut in erectione Primogenituræ adjiciat, quod in eventum in quem hæc erectio poſſit a linea primogeniti, vel quocumque alio impugnari, itaut illa in ipſo corpore feudi effectum non ſortiretur, facta cenſeatur in integro ipſius feudi pretio, & valore, prout de jure ſibi melius, & pinguius de illo diſponendi facultas competit, & in quo pretio, ſeu valore ſolvendo ad favorem filii tertiogeniti, ejuſque deſcendentium ordine primogenituræ, ac ſucceſſiva aliorum ad primogenituram vocatorum, d. Feudi ſucceſſores quicumque tam primus, quam ſequentes omnes gravati ſint, & cenſeantur, quia cum hac cautela ceſſat omnis dubitatio: & hæc mihi videtur veritas.

Sub. Jo. Baptiſta de Luca.

A tergo Parmen. Feudi pro Illuſtr. D. Co. Camillo Taraſcono.

Reſponſum D. de Luca pro veritate.

ALiud reſponſum ejuſdem D. de Luca poſt mortem D. Co. Camilli datum D. Co. Octavio objicienti allegatis in priori Reſponſo Conſilium 55. Bellon. Jun. & de quo reſponſo pluries eſt habita mentio in præſenti controverſia, & præſertim art. 5. num. 52.

PARMEN. FEUDI.

QUicquid de caſu tractato per Bellon. Jun. *conſ. 55.* ex quo liquet deciſionem fuiſſe in contrarium, a qua ipſe non decit fuiſſe receſſum, unde propterea recte admonent noſtri, præſertim Franc. *deciſ. 260. n. 6.* quod quando allegantur conſilia, videre oportet deciſiones deſuper editas potius attendendas, quam Conſulentium auctoritas utpote ad pecuniam, vel Clientis affectionem ſemper eſt ſuſpecta.

Nos non verſamur in caſu noſtro, quando ſcilicet Pater qui feudum acquiſivit, & in eo Primogenituram cum Principis auctoritate erexit, poſſit illam revocare, ſeu alias ad Primogenituram vocatos gravare, quo caſu non intrant peculiares termini feudales ex juribus, vel conſuetudinibus feudalibus regulandi, ſed proceditur cum terminis, & regulis

gulis generalibus juris communis in bonis indifferentibus.

Stricte igitur ad leges, & terminos feudorum, an ſcilicet primus acquiſitor feudi, cui dignitatem adjici curavit cum formula pacti, & providentiæ, poſſit de illo diſponere in præjudicium eorum, qui ea lege inveſtituræ vocati ſunt.

Ad quatuor diverſos effectus, vel caſus de hujuſmodi quæſtione agi ſolet, primo nempe an poſſit feudum refutari in manu Domini, ut illud pro ſe retineat, vel alteri concedat, ſecundo an poſſit alienari in extraneos in inveſtitura non comprehenſos, ſive ad eorundem extraneorum favorem gravari, tertio an poſſit alienari, ſeu alias diſponi inter filios, & alios in inveſtitura comprehenſos, & quarto circa ejuſdem feudi pretium?

De primo, & ſecundo agunt multi, pro quibus omnibus allegare ſufficit Peregr. *conſ.* 8. *ex n.* 29. *lib.* 1. ubi late, & magiſtraliter materiam examinat, & de his caſibus, vel effectibus agunt aliqui, materia non multum digeſta, allegati per Bellon. Jun. *dict. conſ.* 55. *ex n.* 7. eoſdemque terminos percutiunt deducta per Capyc. Latr. *conſult.* 23. ubi de onere adjecto feudo novo ad favorem extranei: ſed quidquid ſit de his caſibus, inanis labor eſt de illis agere, utpote ab illo noſtræ quæſtionis extraneis, neque ſatis laudabilis Curiæ Romanæ ſtylus concedit abſque manifeſta nota evagationem in ſuperfluis.

Tertius eſt caſus noſter an ſcilicet pater acquirens feudum dividuum in forma juris Longobardorum pro ſe, filiis, & deſcendentibus cum forma pacti, & providentiæ, poſſit in ipſo corpore feudi unum, vel aliquos ex filiis gratificari, alios vero excludere?

Iſte caſus longe diſtat a præcedentibus, minoremque patitur difficultatem, quoniam aliud eſt diſponere de feudo in Dominum, vel extraneum, omnino privando filios, alioſque hæredes ſanguinis, aliud vero eſt diſponere inter eoſdem, ut bene obſervant Natta *conſ.* 501. *n.* 25. & Peregrin. *d. conſ.* 8. *num.* 49. *lib.* 1. qui ad id ponderant bona jura prohibentia parentem non poſſe diſponere de bonis extra filios, ſed non prohibentia prælectionem, ſeu gratificationem inter eos.

Alia item notabili differentiæ ratione ponderata inter unum caſum, & alterum, quod ubi diſponitur in extraneos in inveſtitura non comprehenſos, eſt violare de directo legem inveſtituræ, atque conſtituere novos feudatarios a Domino non contemplatos, ideo recte procedit opinio volentium id abſque Domini aſſenſu fieri non poſſe, ex deductis per Capyc. Latr. *d. conſult.* 23. *n.* 7. & 8. ſed ubi diſpoſitio eſt inter ipſas perſonas comprehenſas, tunc nulla concurrit inveſtituræ violatio, nullaque fit injuria Domino, cujus proinde conſenſus in jure non deſideratur.

In noſtris igitur præciſis terminis gratificandi de feudo novo unum ex pluribus filiis, & deſcendentibus, pro quibus illud receptum eſt, per feudiſtas conſiderantur

Quatuor caſus, unus nempe ubi feudum conceſſum eſt Patri, & filiis jam natis, & nominibus appellativis, itaut eorum perſona æque principaliter cum illa patris conſiderata ſit; alter ubi conceſſio facta eſt patri, & filiis, aliiſque deſcendentibus etiam naſcituris, & nomine collectivo, ſed eſt ex mera gratia, & liberalitate concedentis, itaut clare appareat omnes ab iſto pariformiter dilectos, & contemplatos eſſe. Tertius ubi res eſt dubia, num ſcilicet concedens principaliter contemplatus fuerit ſolum patrem, in cujus gratiam acceſſorie, & conſecutive ejuſdem filios, & deſcendentes etiam vocaverit, & demum quartus ubi conceſſio eſt ex cauſa oneroſa, quia mediante pecunia æquivalenti, vel ob merita exigentia ex debito juſtitiæ præmium de condigno, conceſſio facta ſit patri acquirenti pro ſe, ejuſque hæredibus ſanguinis.

Primo, & ſecundo caſu receptum eſt patrem non poſſe præjudicare filiis, & deſcendentibus utpote æque principaliter vocatis, & dilectis, in tertio eſt magna quæſtio habens Doctores hincinde, ſed in quarto feudi quæſiti ex titulo oneroſo præſertim mediante pecunia æquivalenti ejus valori, & ſic formaliter emptitii, nemo dubitat, ut per Loffred. *conſ.* 52. *num.* 1. ubi dicit neminem dubitare, Clar. §. *feudum, quæſt.* 41. *n.* 2. *in fin.* Franch. *deciſ.* 1. *num.* 30. & cæteri apud Menoch. *conſ.* 161. *in tertio caſu, a n.* 6. *ad* 10. Peregrin. *dicto conſ.* 8. *n.* 33. Roſenthal. *de feud. cap.* 9. *membr.* 2. *concl.* 66. & admittit idem Bellon. Jun. *dicto conſ.* 55. *in reſponſionibus ad objecta poſt n.* 37. *verſic. Neque adverſatur*, & revera tam in feudo quam in emphyteuſi eſt concluſio receptiſſima, ut in alia probavi, ſolumque in feudis reſpectu alienationis in extraneos cadere poteſt difficultas ſuperius inſinuata circa violationem inveſtituræ, ac injuriam, ſeu præjudicium Domini, quæ difficultas ceſſat in diſpoſitione inter ipſos in inveſtitura comprehenſos, unde nulla ſubeſſe videtur cauſa dubitandi.

Et licet Bellon. jun. *dict. conſ.* 55. *n.* 32. & *poſt n.* 37. *verſ. Neque adverſatur*, admittendo dictam regulam tanquam indubitatam conetur evitare objectum ex eo, quod feudum dici non poſſet amplius emptitium, & ex cauſa oneroſa, utpote poſt acquiſitionem ex mera Principis liberalitate erectum in Comitatum.

Nihilominus commendandum eſt ingenium Scribentis cauſæ inſervire volentis, de reliquo enim inſulſa eſt reſponſio, indigna certe tanto Doctore, quando ſcribendo ad veritatem id aſſeruiſſet, quia nulla ratio juris, vel auctoritas adeſt, ex qua dicendum ſit erectionem Dignitatis alicui feudo ex intervallo adjectam facere quod feudum de emptitio, & oneroſo fiat purum, & lucrativum; Dignitas enim immutat ſolum feudi naturam quoad ordinem ſucceſſionis, quia prius erat dividuum, in quo ad formam juris Longobardorum omnes ſuccedant, deinde vero efficitur individuum ad formam juris Francorum, uni tantum cum ordine primogenituræ deferendum, quod neque procedit in feudis Lombardiæ, quia licet habitu ſint individua, actu tamen tam quoad exercitium, quam quoad fruitionem de conſuetudine ſunt dividua, ut abunde probavi in præcedenti reſponſo, quod etiam ad oculum comprobat ipſemet aſſenſus præſtitus a Sereniſs. Duce, dum poſt erectionem in Comitatum, concedendo facultatem erigendi in Primogenituram, præſupponit, alias hujuſmodi erectione non ſequuta, ſucceſſionem omnium filiorum, & deſcendentium; igitur dicta Belloni reſponſio nihil penitus valet, utpote omni rationis, & auctoritatis fundamento deſtituta.

Quodque aliud ſit feudum novum, aliud vero Dignitas eidem feudo adjecta, liquet ex deductis per doctiſſimum feudiſtam Rovitum *ſuper pragm.* 25. *de feud. n.* 58. ubi tractando de contributione integri pretii, quam Primogenitus ſuccedens in feudo novo facere tenetur fratribus ſecundogenitis, quærit an in hujuſmodi contributione habenda ſit ratio Dignitatis eidem feudo adjectæ, & ſic ſupponit aliud eſſe feudum, aliud eſſe Dignitatem, quodque ipſa Dignitas dicatur a Principe conceſſa, feudum vero remaneat in ſui natura novi, emptitii, & oneroſi.

Conſiderando etiam diverſitatem caſuum inter noſtrum, & illum de quo agit Bellon. ibi enim Pater jam perfecte acquiſierat feudum, cui deinde ex intervallo curavit adjicere Dignitatem, unde loquendo in ſummis apicibus, forſan dici poſſet eundem feudatarium per quendam actum occultum donationis refutaſſe feudum in manu Domini, condonando eidem pretium erogatum, & deinde tanquam ex integro illud ſub diverſa natura recepiſſe ex nova gratia, & liberalitate, ex iis quæ firmant feudiſtæ in recipiente rem propriam in feudum, vel emphyteuſim, ad text. *in l. cenſualis*, & *l. quiſquis*, *ff. de acquir. poſſ.* Jacob. *in inveſtitura verbo dictique Vaſſalli*, *num.* 21. 24. & 27. Surd. *conſ.* 135. *num.* 107. Rota *deciſ.* 613. *num.* 5. *part.* 5. *recent.* in caſu autem noſtro iſta erectio præſupponitur etiam præcedens, ut liquet ex ſupplici libello in principio, ibi: *il feudo in titolo di Contea eretto*, & quatenus hujuſmodi erectio tunc fieret, eſt ſimultanea cum ipſa acquiſitione feudi, ſeu cum aſſenſu dictæ acquiſitioni præſtito, unde propterea etiam ex diverſa facti qualitate ceſſat prædictæ auctoritatis applicatio.

Omniſque penitus difficultas ceſſat ex eadem inveſtitura per Sereniſſimum in dicto ſupplici libello conceſſa, per quam ſuppletur defectus aſſenſus Domini, ſive aliud objectum juramenti, vel aliud quod eſſet feudum ex mera gratia, utpote ad Cameram Ducalem devolutum, quoniam licet juxta formulam inveſtituræ vocati eſſent omnes filii, & deſcendentes Camilli; nihilominus datur facultas eidem tanquam primo acquirenti, & ſucceſſoribus de aliorum intereſſatorum conſenſu immutandi ejuſdem feudi naturam, atque in ejus ſucceſſione cum ordine primogenituræ gratificandi unum, & excludendi alios, igitur neque in mente Principis concedentis, neque in illa Camilli acquirentis unquam fuit deferendi hujuſmodi feudum omnibus filiis, & deſcendentibus irrevocabiliter, ſed potius evidenter conſtat de contrario, unde ex hoc pro meo judicio præſens caſus remanere videtur omnino planus, nullam penitus rationem habendo de d. conſ. 55. Belloni, in quo unice ſupponitur adeſſe aliorum deſcendentium objectum ex diverſis facti circumſtantiis, ac etiam quia dicti Doctoris aſſertio in eo quod ad rem noſtram pertinet, vere nullum habet auctoritatis, vel rationis fundamentum.

Minuſ-

Minuſque videtur habenda ratio de clauſula inveſtituræ, quod cenſeretur conceſſum *in feudum antiquum, gentile, & avitum*, quoniam ut magiſtraliter obſervant Doctiſſimus feudiſta Clarus in §. *feudum*, *q.8.n.4.* & latius Rimimald. Sen. *conſ.96. n.31. cum ſeqq.* iſta clauſula eſt recte operativa ad favorem inveſtiti in præjudicium Domini quoad ſucceſſionem tranſverſalium, alioſque effectus inveſtito favorabiles, in quibus terminis, & ad quem ſucceſſionis effectum loquuntur omnes plene allegati per Cyriac. *contr.4. n.36. cum ſeq.* Bellon Jun. *conſ.9.n.11.* Roſenthel. *de feud.cap.2.concl.13.* & omnes, ſecus autem ad alios effectus acquirenti præjudiciales, præſertim iſtum ne poſſit de feudo diſponere, de quo in ſpecie Rimimald. *d.conſ.96.* & hoc jure paſſim utimur, quia hodie fere nulla in mundo datur feudi inveſtitura, quæ non habeat iſtam clauſulam, & tamen paſſim, vel quoad facultatem diſponendi, vel quoad pretium remanens in hæreditate allodiali participandum ſecundogenitis, vel creditoribus hæreditatis, paſſim per omnes feudiſtas receptiſſima eſt diſtinctio feudi novi, & antiqui, ac feudi gratuiti, vel oneroſi, & emptitii, unde iſtud objectum videtur nullius omnino ponderis.

Cæterum ubi hæc omnia ceſſarent, adhuc inevitabile remanet alterum fundamentum circa pretium feudi, quod ſemper dicitur remanere in hæreditate allodiali, de quo pater libere diſponere poteſt, itaut obtineri non poſſit ſine qualitate hæreditaria, unde ſi feudi acquiſitor contrahat æs alienum, hujuſmodi feudi ſucceſſor, quamvis jure proprio, & ex pacto, & providentia, urgeri poſſit per creditores ad iſtius pretii reſtitutionem, & ſi feudatarius relinquat hæredem Clericum, vel alias incapacem feudi, itaut iſtius ſucceſſio pertineat ad remotiorem agnatum, iſte tenetur ſolvere pretium hæredi, prout ſi feudum eſt juris Francorum, in quo ſuccedat ſolus primogenitus, iſte tenetur communicare omnibus ſecundogenitis integrum pretium feudi ex eo quod iſtud dicitur eſſe in hæreditate allodiali, ut de his omnibus poſt antiquiores Lanat. *conſ.80.n.49.* Larath. *in theatr.feudal. p.9. dilucid.73. n.27.cum ſeqq.* Capyc.Latr. *conſult.25.* Rovit. *ſuper pragm. 25. de feud.* & cæteri communiter; unde interrogarem Sapientes filiorum Alexandri, ſi Comes Camillus deceſſiſſet ære alieno preſſus, poſſentne illi evitare qualitatem hæreditariam, & onus ſolvendi debita, quatenus hujuſmodi feudi valor importaret, quia ſi non poſſent id evitare, minus poterunt effugere paternum judicium circa prælegatum factum Co. Octavio ſaltem in pretio feudi juxta conſilium a me datum.

Neque in hoc intrare videtur quæſtio an legato feudo alteri quam legitimo ſucceſſori, debeatur ejus æſtimatio per illum, qui in feudo ſucceſſit, de qua a Ponte *conſ.13.52.& 88. lib.1.* Fab. de Anna *conſ.87. & 131.* Franc. *deciſ.1.* Rovit. *in pragm.1. de titulor.abuſu, n.136. cum ſeq.* Pratus *obſerv.2.* de Marin. *reſ.45. n.50. lib.2.* Merl. *contr.81. cent.2.* Lanar. Jun. *in c.1. n.40. de ſucceſſ. feudi*, apud quos cæteri, non enim eſt iſte caſus noſter, quia pater non legavit ſimpliciter feudum, in quibus terminis intrat quæſtio, ſed ulterius proſequutus eſt diſponendo, quod quando ipſum corpus feudi prælegare non poſſet, prælegabat pretium, quo caſu nemo dubitat, quia eſt diſpoſitio de re libera, & mere allodiali, unde propterea ſive ex uno, ſive ex altero fundamento D. Co. Octavius pro meo judicio videtur omnino tutus, neque probabiliter de jactatis moleſtiis timere debet.

Sub. Jo. Baptiſta de Luca,

A tergo Parmen. Feudi pro Illuſtr. D. Co. Octavio Taraſcono.
Diſcurſus pro veritate D. de Luca.

S U M M A,

S I V E

C O M P E N D I U M

Eorum, quæ in foro magis practicabilia continentur in hoc Libro Primo.

De Feudis, & bonis juriſdictionalibus, ac Bulla Baronum.

INDEX RUBRICARUM

Summa, ſeu compendii feudorum.

I.

Proœmialia.

De feudorum origine, ſive introductione, eorumque diviſione, ac generibus, *a n.1. ad 38.*

II.

An in dubio præſumatur feudum, vel allodium, & cuinam incumbat onus, unam, vel alteram qualitatem probandi, *a n.39. ad 48.*

III.

In quibus rebus feudum conſiſtere valeat, qualeve ſit feudi ſubjectum habile, *a n.49. ad 63.*

IV.

Qui poſſint infeudare, *a n.64. ad 76.*

V.

Qui poſſint infeudari, atque feudorum aſſequutionis, vel retentionis capaces exiſtant, *a n.77. ad 111.*

VI.

Quando dicatur feudum rectum, & proprium, & de illius conſtitutione, & probatione, aliiſque neceſſariis requiſitis, vel potius dicatur improprium, & corruptum, *a num.112. ad 131.*

VII.

De oneribus, & ſervitiis, ad quæ feudatarius tenetur erga dominum; & e converſo de oneribus, & de obligatione domini erga feudatarium, *a n.132. ad 139.*

VIII.

Quid veniat ſub conceſſione feudi, & præſertim

Digitized by Google

an, & quæ Regalia, aliaque jura conceſſa, vel reſervata cenſeantur?
Et de imperio, juriſdictione, juribus, ac præeminentiis feudatarii in feudum, & in vaſſallos, iſtorumque obligatione; & e converſo de ejuſdem feudatarii obligatiooe erga vaſſallos, *a n.* 140. *ad* 158.

IX.

De alienatione, vel obligatione feudi, aliaque diſpoſitione inter vivos; ac etiam de præſcriptione.
Et de alieoatione, vel obligatiooe, aliaque diſpoſitione fructuum, vel commoditatis, & de materia aſſenſus, *a n.* 159. *ad* 218.

X.

De diſpoſitiooe feudi per ultimam voluntatem, & quatenus non valeat de ipſo corpore feudi, an debeatur æſtimatio, vel in ea ſuſtioeatur, *a n.* 219. *ad* 226.

XI.

De ſucceſſione ab inteſtato ſeudali, & de oneribus, quæ ſeudi ſucceſſori iocumbunt, præſertim de vita militia, vel participatione pretii erga ſecundogenitos; & de cootributione ad debita, *a n.* 227. *ad* 265.

XII.

De reſutatione, *a n.* 266. *ad* 275.

XIII.

De ſubſeudis, ac poteſtate ſubinſeudandi, *a n.* 276. *ad* 294.

XIV.

De renovatione inveſtituræ feudalis, ac laudemio, & relevio, ac jure Tappeti, *a n.* 295. *ad* 306.

XV.

De jure protomiſeos, & feudi evictione, *a n.* 307. *ad* 316.

XVI.

De inveſtitura abuſiva de ſeudo pleno, & de cooceſſione loci, in quo adſit privilegium, vel pactum oon inſeudandi, *a n.* 317. *ad* 328.

XVII.

De devolutione, ſeu caducitate, & amiſſione feudi, *a n.* 329. *ad* 340.

XVIII.

De detractionibus, quæ devoluto ſeudo competunt hæredi ſeudatarii adverſus dominum; & de aliis adverſus agnatum feudi ſucceſſorem, præſertim de melioramentis; & de ſeudi imputatione, *a n.* 341. *ad* 354.

XIX.

De quæſtione poſſeſſionis feudi, & quis in poſſeſſorio debeat obtinere?
Et de judice cauſæ feudalis, *a n.* 355. *ad* 363.

XX.

De dominio allodiali Civitatum, Oppidorum, & locorum imperium, ac juriſdictionem annexam habentium cum vaſſallis, *a n.* 364. *ad* 371.

XXI.

De Bulla Baronum, *a n.* 372. *ad* 429.

SUMMARIUM.

I.

1 *AN uſut ſeudorum fuerit cognitus apud Romanos, vel a quibus introductus ſit.*
2 *Vocabulum tamen* ſeudi *ignotum eſt juri communi, ac profeſſoribus linguæ latinæ.*
3 *Quid iſtud vocabulum ſignificet, quod importet militiam, & feudatarius dicatur miles.*
4 *Leges feudales proveniunt a conſuetudine, & de earum compilatoribus.*
5 *An habeant vim legis ubique, & in omni foro obligantes.*
6 *Eis ceſſantibus, etiam in feudis attendendum eſt jus commune civile, vel Canonicum.*
7 *Feudum an contineat gratiam, & beneficium, vel potius contractum, & quæ ſpecies contractus ſit.*
8 *De pluribus diſtinctionibus, ac ſpeciebus feudorum.*
9 *In præſenti compendio agitur ſolum de iis, quæ magis foro adaptata ſunt, ac diſputandi occaſio præbuit, non autem de univerſa materia.*
10 *De feudis dividuis, quæ juris Longobardorum dicuntur.*
11 *De individuis, quæ dicuntur juris Francorum, & jure primogenituræ deferuntur.*
12 *Antiquiori tempore omnia feuda erant dividua, etiam illa dignitatis, hodie vero illa dignitatis ſunt individua.*
13 *Ex conſuetudine tamen aliquarum regionum, præſertim Lombardiæ, ſunt individua habitu, non autem exercitio, ſeu fruitione.*
14 *Major ſedes feudorum, excepta Germania, eſt in Regnis utriuſque Siciliæ.*
15 *In iſtis Regnis regulariter feuda propria, quæ in* capite, *ſeu* quaternata *dicuntur, ſunt individua juris Francorum.*
16 *Adhuc tamen adſunt aliqua juxta antiquam naturam juris Longobardorum.*
17 *De alia diſtinctione inter feuda regalia, & non regalia, ſeu dignitatis, & ſimplicia.*
18 *Quænam ſint feuda regalia, vel dignitatis, & quid importent.*
19 *Tituli, ſeu dignitates in feudis inferioribus, & non regalibus an veram dignitatem importent necne?*
20 *Et quatenus non importent, quid operetur dictus titulus, ſeu dignitas quamvis impropria, & abuſiva.*
21 *De diſtinctione inter feuda recta, & propria, & impropria.*
22 *Feuda impropria allodialium potius jure cenſentur, ac jure communi, non autem feudali regulantur.*
23 *Quando alteratio conſueta feudalis naturæ iſtam alteret, vel corrumpat, illudque reddat improprium.*
24 *De diſtinctione inter feuda propria, & impropria, quæ habetur in Regno Neapolitano.*
25 *Quod propria dicantur* in capite *ſive* quaternata, *& quare.*
26 *Feuda impropria dicuntur* plana, *&* de tabula, *quæ jure allodialium regulantur.*
27 *Et de feudis planis, & de tabula ſecundum quid, vel mixtis.*
28 *De alia diſtinctione inter feuda nobilia, & ruſtica, ſeu franca, & non franca, & quid importet feudum francum.*
29 *De alia diſtinctione inter feuda ex pacto, & providentia, & hæreditaria, ac mixta.*
30 *Qualitas hæreditaria raro congruit veris, ac propriis feudis.*
31 *Quale dicatur feudum avitum, ſeu antiquum.*
32 *An feudum antiquum, quod denuo ob incurſam caducitatem conceſſum eſt, dicatur novum, vel antiquum?*
33 *De feudis novis, eorumque diſtinctione inter acquiſita ex titulo oneroſo, & lucrativo.*
34 *Conceſſa ex cauſa meritorum, an dicantur ex cauſa oneroſa, vel lucrativa.*
35 *Quid ubi conceſſio eſt partim ex merito, & partim ex gratia, ſeu cauſa lucrativa.*
36 *An clauſula, ut conceſſio cenſeatur in feudum antiquum,*

ſeu

ſeu paternum, illud reddat antiquum, quamvis vere ſit novum.
37 *De diſtinctione inter feuda, & ſubfeuda.*
38 *De alia diſtinctione inter feuda maſculina, & fœminina, ſive Eccleſiaſtica, & laicalia cum ſimilibus.*

II.

39 *Feudum eſt ſervitus, & ideo in dubio non præſumitur.*
40 *Ex quibus adminiculis probetur feudalitas.*
41 *Diſtinguuntur caſus pro regulanda, vel præſumenda feudali, vel allodiali qualitate in quæſtione inter Principem, & Baronem.*
42 *Quod præſumptio non aſſiſtat veræ allodialitati.*
43 *De mixtura allodialitatis, & feudalitatis, quarum utraque ſit impropria.*
44 *In Regnis utriuſque Siciliæ loca inhabitata cum vaſſallis præſumuntur feudalia, non autem in Eccleſia.*
45 *De controverſia inter Baronem, & Vaſſallos in prædiis intra fines feudi, an ſint feudalia, vel libera.*
46 *Et de alia inter hæredem feudatarii, & Dominum, vel ſucceſſorem feudi in prædiis, & bonis intra fines feudi.*
47 *Ubi etiam præſumptio aſſiſtit allodialitati, ea ceſſat ſi conſtet, quod bona annexa ſint feudo.*
48 *De diſtinctione inter bona exiſtentia in ſtatu naturali, vel habentia induſtriam pro dicta præſumptione.*

III.

49 *In bonis vere ſtabilibus & ſoli, etiam privatis, datur feudum.*
50 *Diſtinguuntur bona privata a Civitatibus, oppidis, & caſtris, & an in hac ſecunda ſpecie detur verum, & proprium feudum.*
51 *Datur feudum in annuis redditibus, ac etiam in juribus, & actionibus.*
52 *Prout datur in juriſdictione, ac iuribus regalibus.*
53 *Quæ jura regalia dari poſſint in feudum.*
54 *Idem Caſtrum poteſt eſſe feudum unius, & juriſdictio feudum alterius.*
55 *Vel Caſtrum haberi in feudum, & juriſdictio in allodium.*
56 *An in pecunia, vel in mobilibus detur feudum.*
57 *Quid de pecunia, quæ ſit pretium feudi, & quod iſtud regulariter non ſit feudale.*
58 *Actio ad feudum an ſit feudalis, jureque feudi cenſeatur.*
59 *Res aliena an & quando dari poſſit in feudum.*
60 *Id fieri poteſt a Principe.*
61 *De conceſſione in feudum facta de Civitatibus, & locis, quæ ex privilegio, vel conceſſione non poſſunt infeudari.*
62 *Bona propria libera, & allodialia poſſunt ab alio accipi in feudum.*
63 *De aliis rebus, in quibus detur feudum remiſſive.*

IV.

64 *Regula eſt, ut omnis non prohibitus poſſit infeudare.*
65 *Cui competat facultas concedendi feuda Regalia, & majora.*
66 *Poſita tali facultate, quomodo intelligenda ſit.*
67 *Recognoſcentes ſuperiorem, quamvis jura Principum habeant, quam ſpeciem infeudationum facere poſſint.*
68 *Quod iſti concedant etiam titulos, & dignitates abuſivas.*
69 *De antiquo ligamine Pontificum circa infeudationes.*
70 *De alia moderna Conſtitutione Pii V. & quod utrique poſſit diſpenſari, licet huic modernæ non ſoleat.*
71 *Dicta Conſtitutio Pii V. non impedit curſum antiquarum infeudationum.*
72 *An impediat conceſſiones fructuum, vel commoditatis, & bonorum.*
73 *Quod non de facili detur verum, ac proprium feudum in iis, qui non ſunt Supremi, & non habent jus belli.*
74 *Feuda, quæ dantur per Prælatos, & Dominos inferiores, ſunt impropria, licet ex pacto habere valeant naturam feudi proprii.*
75 *De reſtricta poteſtate infeudandi bona Eccleſiæ in Prælatis.*
76 *De poteſtate faciendi infeudationes præventivas, feudo adhuc pleno remiſſive.*

V.

77 *Regulariter omnes ſunt capaces feudorum.*
78 *Procedit hæc generalitas in feudis impropriis.*
79 *In feudis autem propriis inhabiles ad ſervitium ſunt incapaces.*
80 *Clerici ſæculares, vel Regulares ſunt incapaces feudorum.*
81 *De diſtinctione inter conſtitutos in ſacris, & in minoribus.*
82 *In conſtitutis in minoribus, vel novitiis, quid ſtatutum ſit.*
83 *An, & quomodo Dominus huic incapacitati diſpenſet.*
84 *In ſtatu Eccleſiaſtico Clerici etiam in ſacris, & Epiſcopi ſunt capaces.*
85 *Quid de Cardinalibus, an ſint generaliter capaces.*
86 *An leges feudales Clericorum inhabilitativæ ſint contra Eccleſiaſticam libertatem, ideoque reprobatæ.*
87 *An milites Jeroſolymitani, & alii profeſſores militiarum Eccleſiaſticarum ſint capaces feudorum?*
88 *Quamvis ſint incapaces, ſolent ex diſpenſatione reddi capaces.*
89 *Novitiatus autem ſine profeſſione non cauſat incapacitatem.*
90 *Quando Prælati, vel Clerici ſint capaces feudorum ratione Eccleſiæ.*
91 *An Caſtrum penes Eccleſiam ex Principis Laici conceſſione ſit allodiale, vel feudale.*
92 *Eccleſia, & Eccleſiaſtici in iis, quæ concernunt feudum, ſubjacent Domino laico.*
93 *An in Papa detur feudum, vel allodium alteri ſubordinatum.*
94 *Fœminæ, earumque deſcendentes ſunt regulariter feudorum incapaces.*
95 *Ubi etiam ſunt diſpenſatæ, intelligitur in ſubſidium, quod declaratur.*
96 *Feuda non poſſunt ſtare in ſuſpenſo, ideoque attenditur exiſtentia de tempore apertæ ſucceſſionis, & quid in fideicommiſſis, & primogenituris.*
97 *Fœminæ item, & cognati cedunt locum agnatis, quamvis remotioribus.*
98 *Secus in Regnis utriuſque Siciliæ, ubi linea vincit gradum.*
99 *Ideoque neptis ex maſculo primogenito defuncto, vincit maſculum ſecundogenitum.*
100 *Illegitimi ſunt incapaces feudorum.*
101 *Niſi legitimati ſint per ſubſequens matrimonium.*
102 *Quid ubi ſint legitimati per reſcriptum, diſtinguitur.*
103 *An diſpenſatio natalium poſt factum caſum ſucceſſionis proſit.*
104 *Et generaliter de diſpenſatione in tertii præjudicium.*
105 *De legitimatione conceſſa per eum, qui ſit Principe inferior.*
106 *An legitimatio plena conceſſa per ſupremum Principem ſuffragetur in feudis extra ditionem legitimantis.*
107 *Quid de conceſſa per Dominum directum reſpectu ſubfeudorum exiſtentium in feudo Regali.*
108 *Surdus, & mutus ſunt incapaces, & de aliis incapacitatibus.*
109 *An exiſtentia majoris natu in linea, quamvis incapax, impediat ſucceſſionem majoris natu alterius lineæ.*
110 *De inhabilitate ceſſante ex Domini diſpenſatione.*
111 *An inhabilium diſpenſatio corrumpat feudum, illudque impropriet.*

VI.

112 *De differentia inter feudum verum, & proprium, & feudum improprium, ut iſtud jure communi, non autem feudali reguletur.*
113 *Quod ubi nullum ſtatutum eſt ſervitium perſonale, ſit feudum improprium.*
114 *Contrarium verius, ſed declaratur.*
115 *Quid ubi conceſſum eſt feudum tanquam francum, vel nobile.*
116 *An clericorum, & fœminarum, aliorumque inhabilium habilitatio impropriet feudum.*
117 *Quid operentur qualitates alternativæ.*
118 *An feudum empticium, ſeu alias conceſſum ex cauſa correſpectiva, dicatur improprium?*
119 *An conceſſio ex cauſa meritorum faciat feudum improprium.*
120 *Quid de neglecto fidelitatis juramento.*
122 *Et quid de ruſticitate, vel carentia juriſdictionis.*

121 *E contra nobilitas, vel juriſdictio an cauſet feudum proprium?*
122 *Quomodo hæc quæſtio feudi proprii, vel improprii decidenda ſit.*
124 *Libris, vel Codicibus, in quibus feuda regiſtrantur, nimium defertur.*
125 *De feudis quaternatis, & de aliis, quæ dicuntur plana, & de tabula.*
126 *Et de feudis quaternatis ſecundum quid.*
127 *De eodem, de quo num. 124. ut libris feudorum ſit deferendum.*
128 *Inveſtitura eſt neceſſaria, ſed non eſt neceſſaria ſcriptura, quæ tamen prodeſt.*
129 *Defectus inveſtituræ, & ſervitii nimium confert pro excluſione feudi.*
130 *Defertur obſervantiæ ſive petitam, vel neglectam renovationem.*
131 *Pro regulanda vera, ac propria feudalitate attenditur qualitas Domini.*

VII.

132 *De ſervitio feudali, quale ſit, & quomodo præſtandum.*
133 *Deficientia a præſtatione ſervitii, an & quando cauſet caducitatem?*
134 *Ubi ſervitium eſt reale, an per ejus præſtationem ceſſet obligatio ſervitii perſonalis?*
135 *Quæ, & qualia ſint ſervitia, vel ſigna feudalitatis præſtanda, & cui ex pluribus Dominis ſerviendum ſit.*
136 *Et an potius immediato, quam mediato, vel e contra?*
137 *Dominus tenetur protegere, ac tueri feudatarium.*
138 *Si Dominus impenſas facit pro recuperatione feudi, eas non recuperat a feudatario, & quid e converſo, an feudatarius recuperet a Domino.*
139 *Declaratur quando id procedat, & in qua ſpecie Domini, vel feudatarii reſpective.*

VIII.

140 *Quomodo decidenda ſit quæſtio comprehenſionis, & quid in inveſtitura feudali conceſſum ſit, necne.*
141 *Præſertim an ſub conceſſione feudi veniunt Regalia, & quæ iſta ſint?*
142 *Quod in feudis majoribus, & Regalibus veniant Regalia.*
143 *Quid in feudis minoribus eorum, qui Barones dicuntur.*
144 *In his regula eſt negativa, ut Regalia non veniunt, quæ tamen declaratur, ſeu limitatur.*
145 *Magis autem dicta regula procedit in feudatariis, & Baronibus Regnorum utriuſque Siciliæ.*
146 *Quando etiam Regalia competant Dominis, ſeu Domicellis inferioribus.*
147 *In ſtatu Eccleſiaſtico non de facili datur caſus obſervantiæ præſcriptivæ, & de ratione.*
148 *Adhuc tamen attenditur obſervantia interpretativa.*
149 *An aliqua privilegia particularia conceſſa uni feudatario cenſeantur repetita in altera conceſſione feudali.*
150 *Regula eſt negativa.*
151 *Conceſſo ſimpliciter feudo, an veniant bona allodialia feudatarii prædeceſſoris ad Dominum cum feudo ob publicationem, vel ex alia cauſa devoluta, adeout cenſeantur annexa feudo, necne.*
152 *Juriſdictio, & Imperium an feudo perneceſſe annexa ſint.*
153 *Et quatenus ſint annexa, quomodo competunt, & de diverſarum Regionum moribus.*
154 *De eodem, quomodo juriſdictio competat, ac exerceri poſſit per feudatarium.*
155 *De prærogativis, ſeu præeminentiis feudatarii in feudo circa jura civica, & alias obligationes, vel ſervitia vaſſallorum.*
156 *An ea ſervitia, vel præſtationes, quibus feudatarius potitus eſt, devoluto feudo, debeantur Domino, vel alteri feudatario, cui ipſe conceſſerit.*
157 *De gravaminibus, ſeu recurſibus vaſſallorum adverſus feudatarium, ſeu Baronem.*
158 *De oneribus Baronis, ſeu feudatarii erga vaſſallos.*

IX.

159 *Prohibitio alienandi jure feudali inducta non procedit in feudis impropriis, vel in bonis allodialibus, quamvis annexam juriſdictionem habeant.*
160 *De prohibitione alienandi bona juriſdictionalia, quamvis allodialia in Statu Eccleſiaſtico ex Conſtitutionibus Apoſtolicis.*
161 *De alia prohibitione alienationis etiam in feudis impropriis ex pacto, ſeu lege inveſtituræ, ſeu alias ex diſpoſitione juris.*
162 *Feuda vera, & propria per leges feudales generaliter alienari prohibita ſunt ſub decreto annullativo.*
163 *Diſtinguuntur plures inſpectiones in hac materia cadentes.*
164 *Sub nomine alienationis veniunt emptio, & venditio, donatio, & ſimiles contractus importantes omnimodam tranſlationem dominii pleno jure.*
165 *Veniunt etiam conceſſio in emphyteuſim, ſeu livellum, aut cenſum, & ſimiles.*
166 *Quando veniat locatio, & quando hæc dicatur ad longum tempus.*
167 *Impoſitio cenſus, vel conſtitutio ſervitutis, ſeu reſervatio uſusfructus veniunt ſub prohibita alienatione.*
168 *Quid de diviſione inter plures vocatos ab inveſtitura, vel in ceſſione unius portionis alteri.*
169 *Quid de permutatione.*
170 *Quid de tranſactione, vel compromiſſo.*
171 *Et quid de hypotheca.*
172 *An ex cauſa dotis feudum alienari poſſit, datur diſtinctio.*
173 *De opinione volentium, ut fieri poſſit in ſubſidium, ſed rejicitur.*
174 *An vir feudatariæ efficiatur feudatarius, & Baro.*
175 *Commoditas fructuum eſt alienabilis etiam in feudis.*
176 *Pretium feudi an ſit alienabile, vel potius cadat ſub prohibitione.*
177 *Et quid de actione ad feudum.*
178 *Poſita invalida alienatione, cui competat actio illam retractandi.*
179 *Quod non competat ipſi alienanti, & quando agnatis, alienante vivente.*
180 *Mortuo alienante, vel ejus jure reſoluto, ſucceſſor jure proprio vindicat feudum.*
181 *Etiamſi in ipſum Dominum alienatum eſſet.*
182 *Niſi conſuetudo alienandi facultatem tribuat, & de dicta conſuetudine.*
183 *Quid ubi agnatus feudi ſucceſſor eſt etiam hæres alienantis.*
184 *Beneficium inventarii ad quid ſuffragetur.*
185 *Quid ſi agnatus proxime ſucceſſurus alienationi conſentiit.*
186 *An tunc ulterior agnatus admitti debeat?*
187 *De pœnis alienantis remiſſive.*
188 *De effectu prohibitæ alienationis, ut per eam nullum jus quæratur, ideoque potior ſit conditio ſecundi, cui valide facta eſt alienatio.*
189 *Anterioritas, vel potioritas deducitur ex aſſenſu.*
190 *Beneficium ſeparationis bonorum an procedat in feudis, ut creditores defuncti ſine aſſenſu vincant creditores hæredis cum aſſenſu.*
191 *An ille, qui male alienavit, teneatur ad damna, & intereſſe.*
192 *Aſſenſus præſtitus, re non integra, & poſt revocationem actus non ſuffragatur.*
193 *Item debet vivere uterque contrahens, non autem uno defuncto.*
194 *An aſſenſus certam habeat formam.*
195 *De ſurreptione, vel defectu intentionis.*
196 *Aſſenſus non tollit jus agnatorum, eiſque non præjudicat.*
197 *Quale præjudicium cauſet ipſimet Domino.*
198 *Quando aſſenſus tollat jus agnatorum.*
199 *De aſſenſu præſumpto ex lapſu longi, vel longiſſimi temporis.*
200 *Quod præmiſſa omnia procedant attentis ſolis terminis juris communis feudalis.*
201 *Tractari non poteſt bene de juribus municipalibus, vel uſibus, & ſtylis particularibus.*
202 *In Regno Neapolis aliqua deſuper habentur ſpecialia, quibus exceptis, attenduntur dicta regula generales juris feudalis.*
203 *Tranſactio, & compromiſſum, aliæque ſpecies alienationis in aliquibus caſibus de jure communi permiſſa in hoc Regno indefinite prohibentur.*
204 *Etiam pro dote prohibita eſt alienatio, quamvis de jure licita ſit.*
205 *Si tamen de facto feudum detur, vir facit fructus ſuos, & de ratione.*

206 *Latior, ac facilior datur in hoc Regno pœnitendi, ſeu retractandi facultas, etiam ipſimet alienanti, vel hæredi.*
207 *Et non datur actio ad damna, & intereſſe.*
208 *Data revocatione, actus dicitur nullus ab initio, & fructus veniunt in reſtitutione, ſed debetur intereſſe pretii.*
209 *Neque admittitur diſtinctio inter feudum novum, & antiquum.*
210 *De jure aſſenſus non requirit ſcripturam, vel ſolemnitatem.*
211 *Secus in dicto Regno, ubi certa ſolemnitas requiritur.*
212 *De neceſſitate executoriationis aſſenſus conceſſi per ipſum Regem.*
213 *Vicarius generalis Domini an præſtet aſſenſum.*
214 *Quid in inveſtituris abuſivis, vel præventivis de feudo pleno.*
215 *Quam ſpeciem aſſenſus Prorex Regni non præſtet.*
216 *In feudis non datur ſimulatio, ſed feudatarius dicitur ille, ſub cujus nomine feudum cantat, quamvis ſimulate.*
217 *De aſſenſu generali favore Neapolitanorum pro dote.*
218 *De præſcriptione quando intret in feudis.*

X.

219 *De feudo mere hæreditario diſponi poteſt per ultimam voluntatem.*
220 *Ea prohibitio, quæ viget in alienatione feudi inter vivos, facilius procedit per ultimam voluntatem.*
221 *Ideoque eædem diſtinctiones intrant.*
222 *Primus acquirens ex cauſa oneroſa habet facultatem diſponendi, quamvis feudum ſit pacti, & providentiæ.*
223 *Ubi ſucceſſor tenetur habere qualitatem hæreditariam prædeceſſoris, non gravatur in ipſo feudo, ſed bene in valore.*
224 *An legato feudo debeatur æſtimatio.*
225 *De diſtinctione inter diſpoſitionem univerſalem, & particularem.*
226 *De eodem, de quo num. 223. & quod ſucceſſor cogitur ad vendendum feudum, ut ſolvat.*

XI.

227 *Inſpectio ſucceſſionis feudorum juxta leges feudales procedit in feudis veris, & propriis, non autem impropriis.*
228 *Etiam ubi habilitatæ ſunt fœminæ, ſuccedunt ordine præpoſtero, & in defectum maſculorum.*
229 *Intelligitur ubi tunc maſculi exiſtunt, ſecus ſi poſtea veniant.*
230 *In feudis non datur ſuſpenſio ſicuti in fideicommiſſis.*
231 *Quomodo reguletur ſucceſſio in feudis dividuis juris Longobardorum.*
232 *In Individuis juris Francorum attenditur prærogativa lineæ.*
233 *Nepos ex primogenito defuncto vincit filium ſecundogenitum.*
234 *An dicta tranſmiſſio prærogativæ lineæ detur in tranſverſalibus?*
235 *Quid in feudis dignitatis habitualiter individuis, quæ ſint dividua in commoditate, ac fruitione, quomodo reguletur ſucceſſio.*
236 *De eodem, & de diſtinctione inter poſſidentes, & non poſſidentes.*
237 *Succeſſio deſcendentium per lineam rectam protrahitur in infinitum.*
238 *Parentum ſucceſſio in feudis non datur, & quando datur.*
239 *In feudo novo individua ad quid primogenitus ſucceſſor teneatur, & de communicatione pretii.*
240 *An pretium tituli, ſeu Dignitatis debeat communicari?*
241 *In antiquo, vel etiam feudo novo gratuito adeſt obligatio vitæ militiæ, & paragii.*
242 *Vita militia non tranſmittitur, & quando paragium.*
243 *De utraque materia vitæ militiæ, & paragii remiſſive.*
244 *In feudo mixto quomodo ſuccedatur de jure communi.*
245 *In Regnis utriuſque Siciliæ feuda regulariter ſunt individua.*
246 *Et in quo differant a reliquis feudis de jure communi circa præmiſſa.*
247 *Inveſtituræ formula eſt communis utrique Regno, ſed diverſam accepit interpretationem.*
248 *In Regno Siciliæ ultra importat formam pacti, & providentiæ.*
249 *Secus in iſto citra, ut requiratur qualitas ultimi.*
250 *Ideoque ſuccedens etiam contra judicium defuncti tenetur ad onera.*
251 *Quod etiam in Regno Siciliæ citra idem introduci cœperit, quia ſic expediret.*
252 *In dictis Regnis per leges antiquas utrique communes ſucceſſio collateralium non excedit tertium gradum.*
253 *Conceditur tamen ſucceſſio fratrum in feudo novo, quæ de jure negetur.*
254 *In Regno Siciliæ ultra ſucceſſio ampliata eſt; in iſto autem citra adhuc reſtrictio durat cum ſola ampliatione ad quartam gradum æqualem, vel inferiorem.*
255 *Quid de ſucceſſione fratris uterini.*
256 *De quæſtionibus in ſucceſſione, & concurſu collateralium.*
257 *In hoc Regno citra linea vincit gradum extremam, & ætatem, unde neptis ex primogenita vincit filium ſecundogenitum, in altero autem eſt magis dubitabile.*
258 *An ea, quæ de tranſmiſſione prærogativæ lineæ habentur in deſcriptionibus, procedant in collateralibus?*
259 *Fœmina primogenita nupta excluditur per ſecundogenitam in capillo.*
260 *De ſucceſſione Clericorum, & illegitimorum, aut alias incapacium.*
261 *De oneribus cum feudo tranſeuntibus ad Dominum.*
262 *Feudatarius duplicem habet hæredem, unum feudalem, & alterum allodialem.*
263 *Quomodo fiat contributio utriuſque hæredis ad debita, & onera.*
264 *Et quid de contributione plurium fideicommiſſorum, & majoratuum.*
265 *Ex voluntate defuncti ceſſat dicta contributio, eaque inæqualiter fieri debet.*

XII.

266 *De duplici ſpecie refutationis.*
267 *An Domino invito feudum refutari poſſit?*
268 *An refutatio facta Domino acceptanti tollat jus agnatorum?*
269 *Quid de refutatione facta uni ex vocatis, ſed proxime non ſucceſſuris an valeat?*
270 *Facta proxime ſucceſſuro valet, dummodo ſit pura, & non pactionata.*
271 *Ubi ſit pactionata, an pacta vitient, vel vitientur?*
272 *De fraude, quæ ex refutatione reſultat.*
273 *An, & quando per refutationem præjudicetur creditoribus refutantis?*
274 *Mortuo refutatario, an refutatio reſolvatur, & refutans redeat ad juſſum?*
275 *Ordo ſucceſſionis quoad perſonam refutantis an attendatur de tempore refutationis, vel mortis.*

XIII.

276 *Subinfeudandi poteſtas de jure communi competit.*
277 *Dummodo concurrent requiſita, & quæ ſint.*
278 *De æquivoco deſiderandi requiſita in omni ſpecie ſubinfeudationis.*
279 *Subinfeudatio de membris concedi ſolitis, ſive excadentiis eſt licita, & ſpecies perceptionis fructuum.*
280 *Iſto caſu non deſiderantur requiſita, ſed ſufficit, quod non alteretur ſolitum, & abſit fraus.*
281 *Ubi ſubinfeudatio ſit de toto feudo, nihilo retento, quid requiratur, & qualis effectus reſultet.*
282 *Et quid ubi fiat aliquo per ſubinfeudantem retento.*
283 *Quod quandoque ſubinfeudatio ſit neceſſaria, & adjiciatur ab infeudante pro lege.*
284 *De ſubinfeudatione mixta, quia non ſit de excadentiis, neque de toto feudo, ſed de aliquibus Caſtris, vel membris ad illud pertinentibus.*
285 *An, & quando iſta ſpecies ſubinfeudationis licita ſit.*
286 *Et an in ea procedant requiſita deſiderari ſolita?*
287 *De requiſita, ut abſit fraus, & quando hæc adeſſe dicatur.*
288 *In dictis utriuſque Siciliæ Regnis excepto caſu excadentiarum, ſubinfeudatio prohibita eſt, etiam ubi de jure ſit permiſſa.*
289 *Subinfeudatus agnoſcit in auctorem ſubinfeudantem, non primum Dominum.*
290 *Ad ſubinfeudantem fit devolutio, & ab eo renovatio eſt petenda.*
291 *Secus ubi ſubinfeudatio ita fiat, quod tranſeat in feudum in capite.*
292 *Quando ſequi dicatur diſmembratio, ut ſubfeudum fiat feudum in capite.*

293 Sub-

Digitized by Google

293 *Subfeudum regulatur a feudo, ejuſque natura.*
294 *Devoluto feudo, an durent ſubfeuda?*

XIV.

295 *Sequuta non culpoſa devolutione feudi, ſi Dominus non vult retinere pro ſe, debet renovare proximiori, vel haredi.*
296 *Idem in Emphyteuſi, ideoque ea, qua habentur in materia emphyteutica, feudali etiam conveniunt.*
297 *De alia renovatione, qua infra annum, & diem peti debet per novum ſucceſſorem.*
298 *Solet autem quandoque per inveſtituram abbreviari, & de reſtitutione in integrum, ubi petita non ſit in tempore.*
299 *Idem terminus procedit in alia ſpecie renovationis, de qua n. 295. & quando duret annis triginta.*
300 *An dictus terminus poſſit per Dominum abbreviari?*
301 *Petenda eſt a ſubinfeudante, ac Domino mediato, non autem immediato.*
302 *Sufficit ſola petitio pro ſe, vel per procuratorem ſpecialem.*
303 *Pro ea renovatione, qua in novo ſucceſſore eſt neceſſaria, nihil eſt ſolvendum.*
304 *De relevio, quod in dictis Regnis utriuſque Sicilia ſolvitur loco renovationis.*
305 *An duplex relevium debeatur, ſi eodem anno duplex vacatio contingat?*
306 *De alio onere Tappeti in hoc Regno citeriori.*

XV.

307 *Quod raro jus protomiſeos exerceatur, & de ratione.*
308 *Competit in feudo antiquo pacti, & providentia, non autem in novo, vel hareditario.*
309 *Quid in feudis mixtis antiquis Regni Neapolitani, & quod competat.*
310 *An id procedat, ubi alienatio ſit judicialis, & ſub haſta?*
311 *In alienatione fructuum, vel commoditatis dictum jus non intrat, & quod aliquando de aquitate intrat, etiam ubi de jure non competit.*
312 *De quaſtione evictionis inter Dominum, & feudatarium.*
313 *Debetur executio feudi empititii, & quando etiam hoc caſu ceſſet.*
314 *Ubi evictio debetur, quomodo, & de quibus corporibus praſtetur.*
315 *Etiamſi debeatur, & promiſſa ſit, non debetur pro oneribus feudo connotaralibus.*
316 *Evictio de natura rei praſtatur, ubi ſequatur ex facto culpoſo.*

XVI.

317 *An Papa in temporalibus concedat inveſtituram praventivam de feudo pleno, & quid de aliis Principibus.*
318 *Quod Papa, & alii Principes tollant jus tertio quaſitum.*
319 *Quid in Pralatis, ac aliis recognoſcentibus ſuperiorem.*
320 *Qua ſint rationes prohibentes has praventivas inveſtituras.*
321 *Ubi etiam fieri poteſt, ſemper intelligitur ſine prajudicio poſſeſſoris.*
322 *Quod actus non ſit ipſo jure nullus, ſed maneat in implicito ſtatu validitatis.*
323 *Inveſtitura praventiva non impedit in poſſeſſore facultatem refutandi, vel alienandi de conſenſu Domini, vel ex facultate in quemlibet.*
324 *An Vicario Domini competat hac poteſtas?*
325 *De conceſſionibus ejuſdem feudi factis duabus diverſis perſonis.*
326 *De infeudationibus, qua contra formam privilegii, vel pacti fiant de Civitatibus, & locis non infeudatis.*
327 *Quod iſta infeudationes ſoleant revocari, ideoque magiſtratus non debeant eas exequi, ſed Principi replicare.*
328 *De pralatione, ſeu jure provocandi ad libertatem, & demanium, competente vaſſallis.*

XVII.

329 *An ſcriptura inveſtitura ſit neceſſaria ad effectum devolutionis, & qua probatio ad id neceſſaria ſit?*
330 *Quando praſumptio feudalitatis aſſiſtat etiam ſine inveſtitura.*
331 *Quaſtiones devolutionis naturalis, & non culpoſa ob lineam finitam quando intrent.*
332 *Ad quem effectum neceſſaria videatur ſcriptura inveſtitura.*
333 *Devolutio accidentalis alias quam per lineam finitam ſub caducitatis, vel amiſſionis termine explicatur.*
334 *Ex quibus dicta caducitas, vel amiſſio intret.*
335 *De caducitate ob non praſtitum ſervitium ſtatuto tempore, & an requiratur monitio, & declaratoria?*
336 *De aliis cauſis caducitatis, vel amiſſionis.*
337 *Culpa poſſeſſoris an cauſet prajudicium ſucceſſorum in feudo antiquo?*
338 *Si acceptata caducitate fiat nova conceſſio, an hac faciat feudum novum?*
339 *De circumſtantia in hoc attendenda, ut ſit feudum novum.*
340 *Praſumptiones in hoc tolluntur per contrariam probationem.*

XVIII.

341 *Diſtinguuntur ſpecies detractionum competentium ceſſato feudo.*
342 *In caſu culpoſa devolutionis qua detractio competat adverſus Dominum?*
343 *Et quid ubi agatur de non culpoſa, & naturali devolutione, ob lineam finitam?*
344 *Melioramentorum ſeparabilium detractio fit adverſus Dominum, qui admittitur ad ſolvendam aſtimationem.*
345 *Secus vero inſeparabilium materialium.*
346 *Bene tamen fit detractio, ſeu debetur refectio melioramentorum intellectualium.*
347 *Quanam ſint iſta melioramenta intellectualia reficienda, puta extinctiones onerum, expenſa pro defenſione, vel recuperatione.*
348 *Dominus tenetur reficere omnia melioramenta feudatario, qui ex ipſius Domini facto feudum amittit.*
349 *Quando iſtud factum ſit excuſabile, ut non dicatur culpoſum.*
350 *Qua melioramenta debeant refici per ſucceſſorem feudi pradeceſſori.*
351 *An reſoluto jure feudatarii, reviviſcant cenſus per ipſum redempti?*
351 *Ceſſant detractiones, ubi conſtat de animo donandi.*
353 *De aliis ſpeciebus detractionum remiſſive.*
354 *De imputatione feudi in legitimam.*

XIX.

355 *Diſtinguitur poſſeſſionis quaſtio inter Dominum, & haredem feudatarii ſucceſſorem incapacem, vel inter iſtos, & agnatos.*
356 *Ubi devolutio clara eſt, Dominus obtinet in poſſeſſorio, ſecus autem e contra.*
357 *Fallit in Principe ſupremo habente fiſcum, qui litigat manibus plenis.*
358 *De quaſtione poſſeſſionis inter agnatum, & haredem feudatarii defuncti, ſive inter capacem, & incapacem.*
359 *De quaſtionibus legitimi contradictoris, & quomodo decidenda.*
360 *De alia quaſtione Judicis, vel fori competentis in cauſis feudi.*
361 *An dicta cognitio pertineat ad Dominum immediatum, vel mediatum.*
362 *Eccleſia, & Eccleſiaſtici ſubjaceant Domino laico in cauſis feudi.*

XX.

363 *Quod in materia pleraque alia remaneant dicenda, & quare non dicantur.*
364 *De ratione, ob quam dominia allodialia cum juriſdictione, & vaſſallis prius erant frequentia, hodie autem rara, & de iſtorum dominiorum uſu, & introductione.*
365 *Domini Caſtrorum, & locorum allodialium cum juriſdictione, & vaſſallis dicuntur Barones, & Domicelli.*
366 *Quod adhuc iſta dominia retineant antiquam naturam allodialem, licet alterius ſubjectionem patiantur.*
367 *Ideo regulantur jure communi, non autem feudali, & in ſpecie circa probabilitatem alienationis, & quid in Statu Eccleſiaſtico.*
368 *An iſtis Domicellis congruant jura Regalia?*
369 *An ea majora, qua ſupremo dominio annexa ſu*[illegible]
370 *Obligatio ſervitii, ac renovationis non incumbit his dominiis.*
371 *Quale ſervitium, vel fidelitas ab his Baronibus debeatur?*

XXI.

372 *Sub vocabulo Baronum ad effectum Bullæ Baronum qui veniant.*
373 *Nil refert, an dominium juriſdictionale ſit feudale, vel allodiale.*
374 *Non attenditur vocabulum, ſed rei ſubſtantia ad effectum dictæ Bullæ.*
375 *Bulla prædicta non intrat pro debitis contractis ante Baroniam.*
376 *De qualitatibus* Clem. VIII. *hujus Bullæ conditoris.*
377 *De cauſis, vel rationibus, ob quas dicta Bulla prodiit.*
378 *Refertur tenor, vel diſpoſitio dictæ Bullæ ſuper derogatione fideicommiſſorum.*
379 *Fideicommiſſa debent reintegrari ab aliis bonis liberis Baronis.*
380 *Quod non ſit lex nova, ſed alibi habeatur conſimilis.*
381 *De rationibus, ob quas Bulla Baronum dicatur habere favorem, qui prævalet odio, & præjudicio reſultanti ſucceſſoribus in fideicommiſſo.*
382 *Quod Bulla derogando fideicommiſſis, cenſeatur lædere jus naturæ, vel gentium,*
383 *Contrarium verius, quia facultas teſtandi provenit ex benignitate legis poſitivæ.*
384 *Fideicommiſſa antiquitus non erant obligatoria.*
385 *Quod una lex poſitiva, vel unus Princeps induxit, alter tollere poteſt.*
386 *Bulla non debet practicari pro omni debito, ſed ſolum neceſſario, vel juſto.*
387 *De qualitatibus* Urb. VIII. *conditoris Bullæ Archivii moderatoriæ Bullæ Baronum.*
388 *Refertur tenor dictæ Bullæ Archivii moderatoriæ.*
389 *An ſtante hac Bulla ſufficiat, quod creditor de tempore contractus haberet ſcientiam fideicommiſſorum?*
390 *An Bulla Baronum ſit favorabilis, vel odioſa?*
391 *An eadem Bulla operetur ut tunc, & ab initio, vel ut nunc, quando Congregatio apponit manus?*
392 *Qualis ſit effectus Bullæ hujus quæſtionis.*
393 *De ordine tenendo inter creditores ob dictæ Bullæ operationem.*
394 *Quid de jure eorum, qui naſcuntur poſtquam Congregatio derogavit fideicommiſſis.*
395 *Bulla reſpicit etiam præterita, & debita contracta ante Bullam.*
396 *Procedit etiam contra minores, & privilegiatos.*
397 *An Bulla procedat pro debitis contractis ante baronalem qualitatem?*
398 *Non procedit in debitis contractis poſt ceſſatam baroniam.*
399 *Neque in bonis obventis poſt ceſſatam baroniam.*
400 *An Bulla procedat vivente ordinatore fideicommiſſi?*
401 *An procedat in debitis alienis, & fidejuſſoriis?*
402 *Baronum nomine qui veniant.*
403 *Non veniunt illi, qui ſunt de Statu Eccleſiæ mediato.*
404 *An eadem Bulla procedat in ea parte medietu, quæ ob devolutionem effecta etiam eſt immediata Status Eccleſiaſtici?*
405 *An ex debito ex cauſa legatorum, & donationum?*
406 *Debitor ad evitandam ſubhaſtationem faciendam a Congregatione, poteſt contrahere debita.*
407 *Non tamen eſt licitum alienare voluntarie ipſa Caſtra, & bona.*
408 *Si in bonis impleta eſt forma Bullæ Archivii, an ſuffragetur in melioramentis annexis ipſis bonis, ſi hæc non ſunt in Archivio?*
409 *An Bulla procedat in cenſibus, & locis Montium?*
410 *An veniant bona, quæ ſunt de directo dominio Eccleſiarum?*
411 *Non complectitur jura Cameræ Apoſtolicæ.*
412 *Sola Congregatio privative ad omnes dat executionem Bullæ, ſed excipiendo poteſt opponi coram quocumque.*
413 *De ſtylo Congregationis deſtinandi Commiſſarium, & ſubhaſtandi.*
414 *Pretium liberatur creditoribus juxta eorum ordinem cum cautione.*
415 *Quando non poteſt præſtari cautio, fit inveſtimentum in loca Montium.*
416 *Admittuntur quandoque ipſi creditores ad licitandum ſine cedula ad effectum excomputandi ſecum.*
417 *Congregatio cognoſcit etiam de juribus creditorum, & revocat liberationes factas.*
418 *Si Baro poſſideat plura fideicommiſſa, quomodo fiat diviſio.*
419 *Quam ſpeciem fideicommiſſorum Bulla percutiat.*
420 *Bulla tollit jus tertii, ſed de quo jure intelligatur.*
421 *Tollit hypothecas, eaſque transfert in pretium.*
422 *Atque pretium ſuccedit in omnibus loco bonorum.*
423 *Stylus eſt non liberandi pecuniam, niſi cum cautione, vel inveſtimento in loca Montium vinculata.*
424 *Vinculum hoc minuit de pretio, ſeu valore.*
425 *An hoc vinculum ſit damnabile, ac lædat jus creditorum?*
426 *De pacto, ſeu cautela reſectionis ejus, quod dictum vinculum importat, & an ſibi præjudicet creditor, qui adit Congregationem?*
427 *Ubi certa, & indubitata eſt anterioritas, an intret neceſſitas cautionis?*
428 *Quomodo procedat Congregatio, & an ſervet telam judiciariam?*
429 *De aliis ad materiam remiſſive.*

I.

De feudorum origine, ſeu introductione, eorumque diviſione, ac generibus.

FEudorum uſum an Romanorum Imperium habuerit, 1
non modica lis eſt, aliquibus in affirmativa generaliter
concordantibus, in vocabulo autem diſcordantibus; eorum
ſcilicet una parte id referente illi clientelæ, cujus in eorundem
Romanorum legibus, & chronicis, frequens mentio
habetur; altera vero militiis, & altera legi agrariæ; aliis
autem indefinite id negantibus, ac referentibus Longobardorum
moribus; & aliis id pariter negantibus, ac tribuentibus
Germanis, vel illorum Imperio in Italia.

Super his autem, utpote foro parum aptis, locum relin- 2
quendo veritati, ſoli Deo notæ; illud certum eſt feudorum
vocabulum Romanorum legibus, vel antiquis chronicis,
aut latinæ linguæ profeſſoribus ignotum eſſe; illudque
Barbarum potius, quam latinum a fide, ſeu fidelitate 3
derivatum, idem importare ac beneficium, quod Dominus
Vaſſallo præbeat ſub fidelitatis, ac militaris ſervitii
onere; ideoque feudum militiam importat, atque
feudatarius Domini miles eſt.

Prout extra controverſiam eſt, Romanorum, ſeu Lon- 4
gobardorum leges, in hac feudali materia nihil ſtatuere,
eamque regi cum feudalibus conſuetudinibus, quas paulatim
tacito infeudantium, ac infeudatorum uſu inductas,
in ſcripturam Gerardus, & Obertus reduxerunt.

Non levi apud canoniſtas præſertim (civiliſtis non ex- 5
cluſis) vigente quæſtione, an ubique, atque in omni foro,
etiam Eccleſiaſtico, legum obligantium vim habeant,
perſonarum diſtinctione non admiſſa? & quamvis non deſint
negantes ex ea dubitandi ratione, quod privata auctoritate
collectæ, ac relatæ ſint; contrarium tamen uſus
recepit, ideoque particulari ſcripto, vel non ſcripto ju- 6
re non refragante, ubique in feudis legum vim habent,
eiſque ceſſantibus, jus commune civile, vel Canonicum
ſupplet caſus omiſſos, *de his diſc.* 1. *&* 65.

An autem feudum contineat meram gratiam, ac beneficium,
vel potius contractum correſpectivum, & an
iſte bonæ fidei, vel ſtricti juris cenſeri debeat, nimium
certant Scribentes, foro autem parum accommodatæ hu- 7
juſmodi quæſtiones videntur, Scholaſticis, & Accademicis
magis congruæ, ideoque apud materiam ex profeſſo
tractantes videndum eſt.

Apud eoſdem tractantes plures quoque habentur feudo- 8
rum diſtinctiones, diverſaque genera, quæ tamen ab aula
exulaſſe videntur, ſive in foro nimium rara, nempe, ligium,
de cavena, ſeu camera, ſoldatum, advocatiæ, Curtis, The- 9
ſauri, Cancellariæ, Commiſſariæ, Scutiferi, cum ſimilibus,
de quibus Tyronum partes erunt apud dictos tractantes
perquirere, cum inſtitutum ſit brevi ſub compendio ea
recenſere, quæ in foro agere occaſio dedit, non autem totius
materiæ formalem tractationem aſſumere.

Quatenus igitur pertinet ad ea, quæ in foro magis adaptata,
& frequentia habemus, feudorum diſtinctiones, ac 10
genera ſunt, primo quod alia ſunt dividua plurium perſonarum
ſimultaneam ſucceſſionem, ac pertinentiam, & concurſum
admittentia, & quæ juris Longobardorum appellantur;
alia vero ſunt individua, nonniſi uni perſonæ congrua,
pluriumque concurſum excludentia, & quæ juris Francorum
dicuntur, cum ordine primogenituræ, ac pro lineæ 11
prærogativa frequentius, ac regulariter deferenda.

Anti-

Antiquiori autem tempore, inſpectaque primæva feu-
12 dorum introductione, omnia erant dividua, quamvis eſ-
ſent dignitaria, multo magis ſimplicia; hodie vero illa di-
gnitaria generaliter, ac ubique de eorum natura, habi-
tualiter individua ſunt; ex aliquarum tamen Regionum
conſuetudine, præſertim vero Lombardiæ, datur eorum
13 diviſio, plurimumque concurſus in fruitione, ac jurium feu-
dalium exercitio, ipſius feudi ſubſtantia indiviſa rema-
nente penes omnes, eorumque ſingulos in ſolidum, ad-
inſtar eorum, quæ in jurepatronatus habentur, *de his di-
ſtinctionib. diſc.8. & ſeqq. & 107.*

In utriuſque autem Siciliæ Regnis, in quibus (ſi Germa-
14 niam excipias) major eſt feudorum ſedes, ac frequentia;
ſive ex conſuetudine, ſive ex peculiaribus eorum legibus, di-
viſionem, omnemque ſciſſuram prohibentibus; omnia feu-
15 da recta, & propria, (quæ ibi *in capite*, ſeu *quaternata*
dicuntur) ſunt individua, & juris Francorum, jure pri-
mogeniture deferenda, aliquibus raris, ac exiguis exce-
ptis, quæ in Aprutio, ac in ea Regione, quæ *Cilentum*
16 dicitur, antiquam dividuam, ac juris Longobardorum na-
turam retinent, *de eiſdem diſc.8. & 107.*

Altera eſt diſtinctio inter feuda Regalia, (quæ idem ſi-
17 nant, ac dignitaria) & ſimplicia, ſeu non Regalia di-
gnitatem annexam non habentia.

Regalia, ſeu dignitaria vere, ac proprie ſunt ea, quæ
18 Regis, Principis, Ducis, Marchionis, vel Comitis titulum
annexum habent cum ſupremi Imperii, ac Principatus
jure, & cum quodam alto dominio, ac Regalibus, etiam
majoribus, alium non recognoſcentes ſuperiorem, niſi
ipſum magis ſupremum infeudantem, in concernantibus
jus feudi, ac aliis, quæ lex inveſtituræ, vel ditionis,
ac Provinciæ, ſcripta, vel non ſcripta lex diſponat, ma-
gis alto (quod alii, ad differentiam, altiſſimum dicunt)
ac majori ſuperioritate Domino reſervatis.

Et quamvis in feudis etiam non Regalibus dictum ſu-
premum Imperium, vel jura Principia, ac Regalia majora
19 non præſeferentibus, ſed potius omnino dependentem, ac
ſubordinatam Baroniam importantibus, adhuc præfatæ
Principum, Ducum, Marchionum, & Comitum Digni-
tates, vel tituli, in nimium frequenti uſu habeantur, at-
tamen impropriæ, ac abuſivæ ſunt dignitates, non autem
veræ, quandam ſolam imaginem veræ dignitatis habentes,
de his diſtinctionib. diſc.63.

Adhuc tamen id feudorum diſtinctionem cauſat inter ti-
tulata ſcilicet, & non titulata; tum ad præfatum indivi-
duitatis effectum in præcedenti diſtinctione enunciatum,
20 in hac etiam ſpecie cadentem; tum etiam quia pleraque
Magiſtratibus competunt in feudis ſimplicibus, quæ in
titulatis denegantur, ſive circa præeminentias, ac alia,
ut *diſc.106.*

Tertia eſt diſtinctio inter feuda recta, & vera, ſeu pro-
21 pria, quæ juxta feudalem naturam, ac feudales conſuetudi-
nes conceduntur ſub onere ſervitii militaris, ac fidelitatis;
& impropria, ſeu abuſiva, quæ ſub aliqua præſtatione reali,
ſeu alias præter feudalem naturam, & conſuetam formu-
22 lam conceduntur; itaque in ſolo nomine, ſeu vocabulo,
feudalitatem habentia, in reliquis allodialium, ac indif-
ferentium bonorum jure cenſentur.

Non omnis tamen conſuetæ naturæ feudorum alteratio
feudalem qualitatem corrumpit, atque diverſam allodialem
imprimit, ſed quando eſt circa eſſentialia, vel talia natu-
ralia, quod ſine eis feudum non detur; ut ſunt præſertim,
23 ſervitium, vel ſervitii, ac fidelitatis obligatio, ſi enim alte-
ratio ſit circa aliqua accidentalia, ſuper quibus diſpenſari
ſoleat, puta circa habilitationem fœminarum, vel cleri-
corum, cum ſimilibus, erit quidem feudum in hac parte
alteratum, ac devians a propria natura, non per hoc ta-
men in reliquis deſinit eſſe tale, ut *diſc.11.*

In aliquibus regionibus, vel ditionibus iſti termini feudi
24 proprii, & improprii, ſub diverſis vocabulis, vel terminis
explicari ſolent, præſertim vero in citerioris Siciliæ Re-
25 gno (quod apud antiquiores *Apuliæ*, apud moderniores
vero *Neapolitanum* appellatur) diſtinguuntur feuda vera,
& propria ab impropriis, quod ea de prima ſpecie dicun-
tur feudi in *capite*, & *quaternate*, utpote directe, ac in
capite conceſſa per Regem in conſueta forma feudali, at-
que deſcripta in ipſius Regis codicibus, ſeu libris, qui de
more regionis *quinterniones* appellantur.

Ea vero de altera ſpecie, utpote a feudatariis, & Baro-
nibus concedi ſolita, in prædiis, ac ſimilibus rebus, non au-
26 tem in Civitatibus, Oppidis, & Caſtris, ut plurimum conſi-
ſtentia, neque in dictis quinternionibus deſcripta, appellan-
tur *plana*, & *de tabula*, quæ ubi ſine Regis interventu con-
ceduntur, neque in dictis quinternionibus deſcripta ſunt,
plana, & de tabula ſimpliciter dicuntur, jure allodialium,
ac indifferentium bonorum regulanda, non autem jure
feudali.

Quandoque tamen, tam a Rege, quam a Barone conce-
duntur, eorumque deſcriptio in quinternionibus habetur,
atque tunc dicuntur plana, & de tabula ſecundum quid, 27
de una, vel reſpective altera feudali, ac reſpective allo-
diali qualitate participantia, juxta circumſtantias, ac di-
ſtinctiones, de quibus in ſua ſede.

In idem vero coincidit diſtinctio inter feuda nobilia, &
ruſtica, ſeu franca, & non franca, non attenta verbo-
rum formula, ſed ſubſtantia veritatis, ipſiuſque rei conceſſæ 28
natura, & pactis, feudalem veram naturam corrumpenti-
bus necne, cum ſæpius verba ad honorificos, ac præemi-
nentiales effectus, atque ut ab antiquis formulis non devia-
tur, adjici ſoleant: *De his terminis, ac diſtinctionibus
diſc.7.*

Quarta eſt diſtinctio inter feuda ex pacto, & providentia
pura, pacti item, & providentiæ mixta, & mere heredi- 29
taria; de prima ſpecie ſunt ea, quæ pro filiis, & deſcen-
dentibus, vel ſucceſſoribus ſanguinis tantum conceduntur,
alia qualitate hæreditaria non admiſſa, de ſecunda ve-
ro ea in quibus, reſtricta conceſſione ad eoſdem ſucceſſores
ſanguinis, hæreditaria etiam qualitas admiſſa eſt, ut utra-
que ſimul requiratur, ut infra in ſucceſſionum Rubrica, &
de tertia ſunt ea, quæ pro quibuſcumque hæredibus rei fa-
miliaris quantumvis extraneis conceſſa ſunt; itaque ſpe- 30
cies vix veris, ac propriis feudis nobilibus congruit, magis
autem impropriis, allodium ſapientibus, ut *diſc.9.10.12.
13. & 17.*

Quinta eſt diſtinctio inter feuda antiqua, & nova; an-
tiqua ſolent etiam *avita*, ſeu *paterna* dici; iſtaque ſunt ea,
quæ non ab ipſo poſſeſſore, ſed a patre, vel aliis majoribus 31
quæſita ſunt; cadente quæſtione, an eandem retineant na-
turam, ſi jure novæ conceſſionis (caducitate remiſſa) idem
poſſeſſor obtineat feudum, quod alias amittere debuiſſet, 32
ad plures effectus, de quibus in ſuis reſpective Rubricis
infra.

Nova autem ſunt, quæ ab ipſo feudi poſſeſſore quæſita
ſunt, eaque ſubdiſtinctionem recipiunt a cauſa, vel modo
acquiſitionis; ubi enim obtinentur ex concedentis muni- 33
ficentia, ſine correſpectiva recompenſa dicuntur nova
titulo lucrativo; ubi vero pretio, vel alia recompenſa
mediante, dicuntur titulo oneroſo, vel emptitia ad plu-
res effectus, præſertim illum facultatis alienandi, ut in-
fra in ſuis ſedibus.

Cadente quæſtione, ubi conceſſio ſequatur ob primi con-
ceſſionarii merita, idque recipit deciſionem a meritorum 34
qualitate, an ſcilicet talia ſint, quæ ex obligatione juſtitiæ,
illud præmium de condigno poſtulent, ut tunc dicatur ac-
quiſitio ex titulo oneroſo; ſecus autem, ubi ex ſola obli-
gatione antidorali, & ex munificentia concedentis a ſolo
impulſu congruentiæ regulata.

Ac etiam altera quæſtione, ubi recompenſa non adæquet
feudi valorem, adeo ut gratia, & juſtitia admixtæ ſint, ut 35
tunc actio a præponderanti ſequi dicatur adinſtar eorum,
quæ in materia juriſpatronatus frequentius habentur.

Quia vero frequentiores inveſtiturarum formulæ conti-
nent clauſulam, ut quamvis nova conceſſio ſit, attamen
tanquam de feudo avito, ſeu antiquo facta cenſeatur; hinc
altera cadit quæſtio, an id veritatem alteret, atque ad 36
omnes effectus feudum antiquum reddat, ut plerique putant;
verior autem eſt contraria opinio, ut veritas attendi debeat,
non autem hæc fictio, quæ non omnino inanis eſt, ſed ope-
rativa ad plures effectus honorificos, ac præeminentiales,
illum præſertim nobilitatis, quam antiquum feudum indu-
cit, novum autem non, cum ſimilibus; Natura feudi
quoad ſucceſſionem, vel diſponendi facultatem, ac ſimi-
lia juxta naturalem veritatem attendenda, & non im-
mutata, *de his eiſdem locis proxime ſupra.*

Sexta eſt diſtinctio inter feuda, & ſubfeuda, quæ tamen 37
plures recipit ſubdiſtinctiones pro effectuum diverſitate
cadentes, ut infra in propria ſubfeudorum Rubrica.

Pluresque aliæ habentur diſtinctiones, quas operis pro-
greſſus pro effectuum qualitate docebit; ut aſſi præſertim 38
illa feudi maſculini, & fœminini, ſive illa Eccleſiaſtici, &
laicalis cum ſimilibus foro non adeo adaptatis.

II.

An in dubio præſumatur feudum, vel allodium, & cuinam incumbat onus, unam, vel alteram qualitatem probandi?

39 CUm feudum importet ſervitutem non præſumendam, hinc regula libertati, ſeu allodialitati aſſiſtit, non accedente contraria probatione, quam tamen expreſſam eſſe non oportet, cum præſumptiva, ſive adminiculativa quoque ſufficiat.

40 Qualia vero ſint adminicula ad id ſufficientia, certa, & determinata regula non de facili datur, cum hujuſmodi facti potius, quam juris quæſtiones a facti qualitate, ac ſingulorum caſuum circumſtantiis, pro Judicis prudenti arbitrio recipiant deciſionem, quæ pro locorum, perſonarum, temporum, ac frequentioris uſus qualitate, diverſa eſt, ut quandoque minora adminicula ſufficiant, quandoque autem eadem, ac longe majora inefficacia ſint, juxta conjecturalium, ac adminiculativorum generalem naturam.

Ad bene autem præfatum arbitrium regolandum, tollendumque æquivocorum lapſum, ob diverſorum caſuum confuſionem (in juriſtis præſertim pragmaticis frequentem, ac facilem) plures caſus diſtinguere oportet.

41 Primus igitur caſus eſt, ubi feudalitatis quæſtio ſit inter Provinciæ, ſeu Ditionis Principem, qui univerſale Imperium in univerſa Provincia, vel Ditione habeat, ac inferiorem Dominum, & poſſeſſorem Civitatis, Oppidi, vel Caſtri cum imperio, & juriſdictione in vaſſallos, intra ipſius Provinciæ, ſeu ditionis limites, ſuper ipſius particularis dominii natura in univerſum, an ſcilicet ipſa Civitas, vel Oppidum, ſeu Caſtrum, jure feudi, vel allodii poſſideatur; atque tunc ex magis communi, receptoque ſenſu, regula, ſeu præſumptio reſiſtit illi veræ, ac propriæ feudalitati, quæ juxta feudales regulas importat formalem ſervitutem, ideoque pro allodialitate potius reſpondendum eſt, ad effectus ſucceſſionis, ac tranſmiſſionis, & facultatis diſponendi, ac obligationis ſervitii, vel renovationis, aliosque ſimiles.

42 Eadem vero præſumptio, vel regula e converſo reſiſtit illi allodialitati, per quam utpote omnimodam independentiam præſeferentem, alter non recognoſcatur ſuperior, niſi Deus; ideoque regula, ſeu præſumptio aſſiſtit illi remotæ, ac impropriæ feudalitati, quæ Principis altum dominium, ac ſuperioritatem, & Regalia majora præſervet, ipſumque privatum dominium, ex ipſius Principis conceſſione originatum eſſe denotet, non tamen excluſa contra-
43 ria probatione, cui ſemper juris regula, ſeu præſumptio cedit; adeout in hujuſmodi parvis, ac ſubordinatis dominiis verum Principatum cum ſupremo Imperio non præſeferentibus, quoddam mixtum de allodio, ac de feudo (utroque in parte alterato, vel corrupto) adeſſe videatur.

44 In utrioſque autem Siciliæ Regnis, ac præſertim in citeriori regula, ſeu præſumptio eſt in oppoſitum, ut ſcilicet Civitates, Oppida, Caſtra, & loca cum Vaſſallis, Imperio, ac juriſdictione in privatis perſonis feudalia præſumantur, ſecus autem in Eccleſiis, niſi utroque reſpective caſu de contrario conſtet.

45 Alter controverſiæ caſus eſt inter loci Baronem, ſeu feudatarium, ac vaſſallos, alioſque privatos intra feudi fines prædia, ac bona poſſidentes, an ſcilicet ea libere, & allodialia, vel potius feudalia, ſeu feudi reddititia cenſeantur, magiſque de pleno, libertati, ſeu allodialitati, in feudalis ſervitutis excluſionem regula aſſiſtit, niſi diverſa natura majoris partis adjacentium bonorum, ſive aliæ præſumptiones, & adminicula, pro facti qualitate, diverſimode ſuadeant.

46 Tertius demum eſt caſus in quo eadem controverſia cadat ſuper bonis, ac prædiis intra ipſius feudi fines ab ipſo feudatario poſſeſſis, inter ipſius hæredes, ac Dominum facto caſu devolutionis; vel inter agnatos feudi tantum, non autem allodii ſucceſſores, ac dictos hæredes; atque in hoc pariter libertati, ſive allodialitati aſſiſtit regula, ſeu præſumptio contraria probatione expreſſa, vel etiam præ-
47 ſumptive elidibilis, quia ſcilicet conſtet penes infeudantem, vel feudatarium prædeceſſorem jura feudi fuiſſe, ſive quod conſtito etiam de privato, ac allodiali ſtatu, & acquiſitionis initio, conſtet quoque de acquirentis animo, a priori, vel poſteriori comprobato, ea incorporandi, ac addendi feudo, cujus proinde naturam aſſumpſerint per ſpeciem alluvionis.

48 Recipienda vero eſt hæc præſumptio, quæ allodialitati aſſiſtit in illis prædiis, ac bonis, quæ in primævo naturæ ſtatu non continuantia, humanam ſupponunt induſtriam, a qua privati dominii argumentum reſultet; ſecus autem in iis, quæ in præfato naturæ primævo ſtatu perſeverent, atque talia ſint, quod juxta magis communem uſum, publici potius, quam privati juris eſſe ſoleant, ſive aliquam annexam habeant juriſdictionem, vel præeminentiam, privato dominio regulariter incongruam, frequentius autem poſſeſſori, tanquam feudatario, ſeu Domino convenientem, juxta facti qualitatem, ſingulorumque caſuum particulares circumſtantias, ex quibus facti potius, quam juris quæſtio determinationem recipit: *De his circa præſumptionem, vel probationem feudalitatis, diſc. 2. 3. 6. 34. 35. 56. 60.*

III.

In quibus rebus feudum conſiſtere valeat, qualeve ſit feudi ſubjectum habile.

IN rebus, quæ vere, ac per naturam abſque legis fictione ſint immobiles, utpote ſoli, concors eſt ſententia, ut feudum recte cadat, quamvis privata bona 49
ſint, nullamque annexam habeant juriſdictionem, vel imperium in vaſſallos; neque dubium eſt in his etiam rebus verum, ac rectum feudum dari poſſe.

Communis tamen fere uſus diſtinguit feuda nobilia, ab 50
ignobilibus, vel ruſticis; ut ubi agatur de Civitatibus, Oppidis, Caſtris, vel locis inhabitatis, vel quæ talia fuerint, habita juriſdictionem, vel jus vaſſallorum retinentia, vera, & propria feuda frequentius judicentur, ubi vero de bonis privatæ magis, quam Baronali fortunæ, ſeu qualitati congruis, ut ſunt ea feuda ruſtica, quæ alicubi dicuntur *plana*, & *de tabula*, & hæc allodii jura, ac tanquam feuda impropria potius cenſenda veniunt, dicta tamen poſſibilitate non negata.

In juribus etiam incorporalibus, quæ ex legis fictione 51
pro immobilibus habentur, ſeu tertiam conſtituunt ſpeciem, de illa immobilium magis participantem, puta in annuis redditibus, vel penſionibus ſpecierum, vel quantitatis, ſive in juribus, & actionibus, quæ ad rem immobilem competunt, idem quod de immobilibus ſoli dictum eſt, recipiendum quoque venit.

Idemque in juriſdictione, & imperio, ac juribus Regali- 52
bus, ſive Regalium ſpeciem habentibus; cadente poteſtatis quæſtione circa ea Regalia majora, quæ Coronæ, ſeu Principatui annexa, ab eo abſque notabili ſciſſura, vel deturpatione evelli non poſſunt, quoties non agatur de feodo Re- 53
gali, ac veræ dignitatis, quod eadem jure Regalia, quamvis majora ſecum trahat.

Neque implicat, ut in eodem Caſtro, vel loco, duorum 54
feudorum concurſus detur, unius ſcilicet in ipſo Caſtro, & alterius in juriſdictione, & imperio, ſive in eadem, ſive in diverſa perſona, ac ſive ab eodem, ſive a diverſo in- 55
feudante; quinimmo ut ex his unum obtineatur in feudum, & alterum in allodium.

In pecunia vero, vel mobilibus, feudum non datur, niſi 56
agatur de pecunia Principis, quod praxis nunquam, ſeu nimium raro admittit, cadente frequenti quæſtione in ea pecunia, quæ ex feudi alienatione proveniat, ejuſque pre- 57
tium ſit, an eandem feudalem retineat naturam, jureque feudi, ad effectum devolutionis, alioſque effectus regulari debeat; idque deciſionem recipit ex facti qualitate, & circumſtantiis, veram ſubrogationem redolentibus, præſertim ubi ex facto Principis, vel Magiſtratus ad id poteſtatem habentis, hæc ſubrogatio ſequatur, ut in ſua ſede; regula vero in dubio negativa eſt, ut feudi pretium feudale non ſit, ut *diſc. 42. & 48. & ſub tit. de emphyt. diſc. 36.*

Eadem cadit quæſtio in juribus, & actionibus ad feu- 58
dum, an jure feudi cenſeri debeant, & quamvis in iſtis regula eſſe videatur affirmativa, adhuc tamen pro facti qualitate limitationem recipit, ut in ſua ſede.

Affirmant feudiſtæ, etiam rem alienam in feudum dari 59
poſſe, quod tamen recipiendum eſt, vel rei Domino aſſentiente, ratumque habente; vel in Principe, cui poteſtas tributa ſit aliena bona, quamvis libera, & allodialia, concedendi abſque eo quod moleſtiæ haberi valeant a 60
Domino, cui actio adverſus ipſum concedentem pro æquivalente tribuatur.

Hanc autem feudi ſpeciem raro, atque nonniſi publica 61
cauſa impellente, praxis docet; frequentius vero conceſſionae Civitatum, ſeu locorum, quæ ex conventione

cum

cum Principe etiam ex cauſa oneroſa libertatis, vel domi-
nii obtineat privilegium, cui derogari ſolet, ac poteſt a
Principe ſupremo poteſtatem tollendi jus tertii habente,
quamvis non debeat, neque congruat, ut *ſub tit. de Regal.
diſc.*148.

62 Ipſius autem infeudati propria, quamvis libera, & allo-
dialia bona, per ipſum, ratione protectionis, ac defenſio-
nis, vel ex alio motivo, ſeu etiam libera voluntate, ac ſine
cauſa, in feudum verum, ac proprium poſſe ab alio recipi,
vel recognoſci, extra controverſiam eſt, ubi libera de bo-
nis diſponendi, defectus poteſtatis in eo non urgeat, ita oc-
culrato donationis contractu, per quem infeudatus infeu-
danti bona propria tribuat, atque incontinenti ab eodem
in feodum recipiat, ut *diſc.*56.

63 Pluribus aliis apud feudiſtas cadentibus quæſtionibus ſu-
per rebus, in quibus feudum dari valeat, puta in fructibus
pendentibus, aliiſque acceſſionibus, quæ tamen in foro
nullæ, vel nimium caræ ſunt; ideoque de iis in ſua ſede,
ac apud tractaotes ex profeſſo materiam videri poteſt.

IV.

Qui poſſint infeudare.

64 QUamvis regula generalis apud feudiſtas, ac alios habea-
tur, ut omnis liberam habens ejus bonorum admini-
ſtrationem, infeudare valeat, qui expreſſe in jure prohibi-
tus non reperiatur, attamen Scholis, & Academiis hu-
juſmodi relinquendo generalitates, pluresque illationes
ex ea reſultantes, foro parum congruas, attentoque ma-
gis communi practico uſu, diſtinctio eſt quod

65 Aut agitur de feudis Regalibus, ac Dignitatis, & cer-
tum eſt hanc facultatem non competere, niſi Papæ, ac Im-
peratori, illiſque Regibus, ac primi ordinis Principibus, qui,
antiqua Romani Imperii ſuperioritate præſcripta, tanti
ſunt in ſuo Regno, vel dominio, quantus eſt Imperator
in Imperio.

66 Cadente poteſtatis quæſtione, ubi agatur de tali infeuda-
tione, quæ notabilem Regni, ſeu Coronæ, vel dominii ſciſ-
ſuram, vel deturpationem cauſet, potiſſime vero, ubi Re-
gnum, vel dominium hæreditarium non ſit, ſuper quo ta-
men raro juriſtis conceditur in foro per juris tramites id
examinare, ac decidere, cum potius ea, quæ ſumma ratio
rerum dicitur, illudque anagramma purum, quod ex eiſdem
litteris componitur, ex quibus componitur etiam jus (unius
litteræ ordine mutato) hujuſmodi quæſtiones decidat.

67 Alii vero, qui jure feudi, vel allodii Regna, vel dominia
cum aliqua ſubjectione ab alio recognoſcunt, quamvis jura
Principatus, ac ſupremi Imperii obtineant, poſſunt quidem
concedere feuda cum juriſdictione, & Imperio ſubordinato
in Baronum, non autem Principum figura, ideoque non in
feudum Regale, ac veræ dignitatis, cum nemo ſibi æqua-
lem facere valeat, niſi accedat aſſenſus alterius ſupremi,
cujus auctoritate potius id fieri dicitur.

68 Bene tamen, ex recepto uſu, etiam hujuſmodi inferiori-
bus, atque ſubordinatis feudis, iſti Principes alium ſuperio-
rem habentes, adjiciunt dignitates, abuſivas tamen, ac
improprias, pro aliquibus potius honorifice effectibus,
non tamen illas veras, quæ feudum Regale faciant, juxta
ſupra inſinuatam feudorum diviſionem, *De his diſc.*1.

69 Licet vero Papa ſit omnium Principum primus, nullum-
que in iis, quæ juri divino expreſſe non adverſentur, ſen-
tiat defectum poteſtatis, attamen antiqua ſedes ſibi ipſi
per aliquos canones quoddam injecit impedimentum, a ſe-
ipſa tamen ſolvibile, ſeu diſpenſabile, ut *diſc.*4.

70 Idemque moderna ſedes facit per novas Conſtitutiones,
infeudationum prohibitivas, a ſeipſa pariter diſpenſabiles,
cum exceptis, ut inſinuatum eſt, iis, quæ divino jure ex-
preſſe adverſantur, non detur primæ ſedis ligamen, quod
ab eadem ſolvi non poſſit, quamvis de congruo voluntas in
hujus poteſtatis uſu difficilis, ac rara ſit, præſertim dero-
gando poſteriori moderno ligamini.

71 Eodem tamen vinculo non ſoluto, ſed vigente, adhuc pro-
hibitum non eſt, ut perſeveret, atque effectum habeat id,
quod ante talis vinculi injectionem conceſſum ſit, & com-
petat.

72 Cadente etiam quæſtione, an impediat eas conceſſiones,
vel alienationes, quæ veram infeudationem non importent,
minuſque locorum prohibitorum ſubſtantiam percutiant,
ſed ſolum fructus, vel commoditatem, aliaque jura, & bo-
na a feudo ſeparabilia in ſua ſede, *diſc.*1.4. & 61.

Inferioribus vero, quamvis dignitatem, vel Prælaturam
habentibus, quibus publicum bellum licite indicendi facul-
tas non ſit, neque Regalia majora cum jure Principatus, ac
Imperio competant, vix proprium, ac verum feudum no- 73
bile concedere poſſe, praxis docet, cum præcipuum veri,
ac proprii feudi nobilis requiſitum ſit militare ſervitium,
ideoque abuſiva, & impropria frequentius iſta feuda eſſe di-
gnoſcantur ſub realis præſtationis onere concedi ſolita,
ut infra in rubrica diſtinguenda feuda propria ab impro-
priis (quamvis & iſtis nil prohibeat, quin veri, ac pro-
prii feudi leges, & conditiones adjici valeant circa devo- 74
lutionem, ac ſucceſſionem, & alia) ideoque multo ma-
gis in mere privatis, privata, & indifferentia bona conce-
dentibus id aſſerendum eſt, ut improprium feudum ſit.

In Prælatis vero, aliiſque Eccleſiarum Rectoribus, ac 75
Adminiſtratoribus, qui Papa inferiores exiſtunt, poteſtas
a ſacris Canonibus, & Apoſtolicis decretis nimium coarcta-
ta eſt, ubi copulative cauſa, & ſolemnitas non accedant,
niſi generalis, vel particularis conſuetudo, aut Apoſtoli-
cæ Sedis indultum aliter concedat, quod tamen potius pro-
hibitæ alienationis in genere, quam feudorum peculiarem
materiam percutit.

Quid autem ſit de poteſtate faciendi abuſivas, ſeu præ- 76
ventivas infeudationes de feudo adhuc plano, ſive de pote-
ſtate ſubinfeudandi, habetur in utraque particulari abu-
ſivæ inveſtituræ, ac ſubfeudorum Rubrica.

V.

Qui poſſint infeudari, atque feudorum aſſecutionis, vel retentionis capaces exiſtant.

EAdem regula generali, quæ ut ſupra traditur in jure acti-
vo, datur etiam in paſſivo, ut ſcilicet (exceptis caſibus,
qui in jure prohibiti ſunt) omnes feudi capaces exiſtant, ni- 77
mium autem vaga eſt hæc generalitas, ideoque ſtrictius di-
ſtinguendum eſt feudum rectum, ac proprium, ab improprio,
hujus etenim ſecundi generis feudi improprii omnes capa- 78
ces exiſtunt, dictaque regula generalis bene procedit, quo-
niam cum hæc feuda perſonale ſervitium annexum non ha-
beant, atque allodialium potius, quam feudalium jura cen-
ſenda ſint, ut in proxime ſequenti Rubrica, hinc perſona-
rum differentia, vel inhabilitas attendenda non venit.

Secus autem ubi de vero, ac proprio feudo agatur, cum 79
iſtud connaturale habeat perſonale ſervitium militare, ſal-
tem ſubſidiarium, atque in extraordinariis Domini occur-
rentiis, quamvis pro ſervitio currenti aliqua annua realis
præſtatio ex conſuetudine ſolvatur, ut præſertim in enun-
ciatis utriuſque Siciliæ Regnis practicatur, ubi talis præ-
ſtatio ſub *Adoha* barbaro vocabulo explicatur, ideoque in-
habiles ad hoc ſervitium incapaces feudi exiſtunt.

Hinc proinde Clerici, tam ſæculares, quam Regulares, 80
utpote tali ſervitio inhabiles, per feudales conſuetudines
generales, fortius vero per dictorum Regnorum leges par-
ticulares, inhabilitati ſunt ad feudorum aſſecutionem,
vel retentionem.

Adeo ut ſi ſæculares in ſacris ordinibus exiſtant, Regula-
res autem profeſſionem irretractabilem emiſerint, nedum
ad feudum delatum aſſequendum inhabiles exiſtant, verum
etiam aſſecutum illico amittant, illudque proximiori 81
agnato, vel iſto non exiſtente, Domino, tanquam per
mortis ſpeciem aperiatur.

Quatenus vero ſæculares in minoribus, Regulares autem 82
in ſtatu novitiorum exiſtant, feudum in ſtatu habili, &
capaci jam aſſecutum non amittant, niſi pro ſtatus muta-
tione moniti, contumaces reddantur, aſſequendi autem
adhuc incapaces reputantur, juxta magis rigoroſam opinio-
nem, quamvis eo ſtatu dimiſſo, ſæcularem aſſumere prom-
pti ſint, verior autem, magiſque recepta opinio eſt in con-
trarium, ubi intra competentem terminum pro judicis ar-
bitrio, ſeu locorum conſuetudine taxatum, vel taxandum,
animum declarent, quinimmo eidem adhuc indeterminato,
an priorem ſtatum retinere, vel alterum diverſum aſſu-
mere valit, aliquis competens terminus aſſignari ſolet.

Ceſſat hæc inhabilitas ex particulari provinciarum, vel 83
feudorum conſuetudine, itemque ex ipſius Domini diſpen-
ſatione, quæ tamen in citerioris Siciliæ Regno concedi non
ſolet, niſi per ſpeciem renutæ, ſeu adminiſtrationis de
conſenſu legitimi, & capacis ſucceſſoris, qui inter feuda-
tarios deſcriptus perſeverat.

Sive ubi agatur de feodis Papæ, de Eccleſiæ Romanæ 84
temporali ditione, ubi Clerici, & in ſacris, & Epiſcopi
ſunt capaces, ac generaliter de illis aliarum Eccleſiarum,
quarum conſuetudo, vel ſtatutum non obſtet.

Quam-

85 Quamvis autem aliqui opinentur Cardinalitiam digni-
tatem in hoc privilegiatam eſſe, erronea tamen opinatio
eſt, cum originaria traditio, quæ Cardinalium favore ha-
betur proveniat ab inſinuata circumſtantia, ut de feudo
Status Eccleſiaſtici agatur, quod commune eſt omnibus
Clericis ſæcularibus, quinimmo non deſunt volentes, ut
Regulares etiam ad Epiſcopalem dignitatem aſſumpti, ca-
paces quoque exiſtant. *De his omnibus circa Clericorum ca-
pacitatem, vel incapacitatem, & habilitatem, diſc. 17. &
18. 43. & 53.*

86 Et quamvis plurium Canoniſtarum ſit ſenſus (quibus
etiam aliqui feudiſtæ adhærent) ut hujuſmodi leges Cle-
ricorum, & Eccleſiaſticorum inhabilitativæ, utpote Ec-
cleſiaſticæ libertati contrariæ, pro caſſis, ac irritis haben-
dæ ſint, verior tamen, paſſimque reaepta eſt contraria opi-
nio, cum prohibendus non veniat Dominus rei ſuæ, quam
altari concedit, ſibi bene viſam legem adjicere, probabilis
etiam rationis fomento non deſtitutam, ut nempe ſibi ſub-
ditos milites, ac feudatarios, eos non inhabilitando ob
Clericatum, tanquam pœnæ inductivum, ſed deſiderando
in ejus Vaſſallis ſtatum laicalem, tanquam conditionem,
ſeu qualitatem, ſine qua ejus intentio non ſit concedendi,
ut d. diſc. 54. & in aliis proximis.

87 In militiarum vero Eccleſiaſticarum profeſſoribus ali-
qua non improbabilis dubitandi ratio cadit, quod iſtis be-
ne congruat ſtatus militaris, ob quem ſervitium feudo
proprio connaturale præſtari valeat, atque in iis militiis,
quæ licet Eccleſiaſticæ, ac Apoſtolicæ Sedis auctoritate
erectæ, verum tamen regularem, ſeu religioſum ſtatum
non inducunt, magis receptus uſus inhabilitationem non
inducit, niſi particularis ſcripta, vel non ſcripta lex aliter
ſtatuat, in iis vero militiis, in quibus jam ſolemniter, ac
valide profeſſi verum religioſum ſtatum aſſumunt, ideo-
que ſub Clericorum nomine veniunt, ut præſertim mili-
tes Hieroſolymitani cenſentur, regula eſt negativa, in ple-
riſque tamen ditionibus, vel Provinciis, de conſuetudine
limitata.

88 De facili tamen per Principem, ſeu Dominum habilita-
ri ſolent eo modo, quo cernimus frequenter habilitari ad
ſæcularia officia, quæ juriſdictionem, ac adminiſtrationem
connexam habeant, vel ad munera militaria Principum
ſæcularium, ad quæ non ita de facili Clerici ſæculares, vel
Regulares Clauſtrales habilitantur.

89 Extra controverſiam vero eſt, ut hic ſtatus militaris
abſque ſolemni irretractabili profeſſione, atque in ſtatu
novitiatus talem inhabilitatem non inducat, ut *diſcur-
ſu 16.*

90 Adhuc tamen frequens praxis docet, Prælatos, alioſque
Eccleſiaſticos Principum ſæcularium feudatarios eſſe ra-
tione feudi, quod Eccleſiæ per eos adminiſtratæ conceſ-
ſum ſit, atque ubi de feudali qualitate conſtat, omnis
quæſtio ceſſat, cadere ſolita in ambiguo, an ſcilicet Ca-
ſtrum a Principe laico conceſſum, de cujus titulo non
91 conſtet, jure feudi, vel allodii cenſendum ſit, allodialita-
tis præſumptione aſſiſtente, etiam ubi in privatis, in con-
trarium ſit regula, & quatenus jure allodii, an iſtud ve-
rum, & proprium ſit, quod ipſius Principis laici ſuperio-
ritatem, ac altum dominium excludat, de quo in ſua ſe-
de, *diſc. 60. & in aliis proxime.*

Sive autem ex particulari Domini indulgentia, & diſpen-
ſatione, ſive ratione Prælaturæ, ac adminiſtrationis Ec-
cleſiæ, cui feudum competat, Clericus, vel Eccleſiaſticus
92 feudum poſſideat in iis, quæ ad ipſum pertinent feudum,
ejuſque annexa, non autem in aliis, fori clericalis exem-
ptione, ac privilegio non obſtantibus, Domino quamvis
laico ſubditus eſt, ejuſque foro ſiſtitur.

93 Hinc proinde in Papa non levis eſt quæſtio, an iſta ca-
pacitas detur obtinendi feudum ab alio, aliquibus affir-
mativam indubie tenentibus, quaſi quod Pontificia digni-
tas tollere non debeat illam capacitatem, quam quilibet
privatus obtinet, aliis autem id negantibus, eo quia in-
compatibile ſit, Summum Pontificem, ac primam Apoſto-
licam Sedem omnium Principatuum ſupremam, ejus ſub-
dito, ac inferiori Vaſſallaggium, ac ſervitium debere,
quodque propterea Caſtra, & loca per alios Principes Ro-
manæ Eccleſiæ, vel Apoſtolicæ Sedi conceſſa, pleni allo-
dii naturam aſſumant, uſque in concedente remaneat,
ut in conceſſionibus, quæ inferioribus Eccleſiis fiunt, rema-
nere compatibile eſt, de his autem in ſua ſede, cum id non
de facili certam recipiat determinationem ſub compen-
dio explicabilem, ut eodem *diſc. 60.*

94 Fœminæ item ad feudi recti, ac proprii aſſecutionem,
vel retentionem inhabilitatæ ſunt, omneſque ab eis tan-
quam ex infecta radice deſcendentes, cum feudales com-
munes conſuetudines maſculos agnatos tantum regu-
lariter feudorum habiles præſupponant, niſi Regionis,
vel Principatus peculiaris ſcripta lex, aut inveſtituræ for-
mula aliter non diſponat, ut præſertim in dictis utriuſ-
que Regni feudis, aliarumque Italiæ ditionibus frequen-
tior uſus docet.

Iſto autem accedente, fœminarum, vel ab eis deſcen- 95
dentium vocatio ſubſidiaria eſt in maſculini ſcilicet ſexus
defectum, expectato tamen tempore apertæ ſucceſſionis,
unde propterea maſculorum ſupervenientia jus fœmi-
næ jam quæſitum, immo legitime delatum, quamvis non
agnitum, non tollit, cum feuda tanquam ſpecies benefi-
ciorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem annexam ha- 96
bentia vacare, atque in ſuſpenſo ſtare non valeant, quam-
vis futuræ exiſtentiæ prius vocati ſpes duret, quæ tamen
ſuſpenſio datur in allodialium fideicommiſſis, ac primoge-
nituris, & majoratibus, non tamen in illis Hiſpaniæ, ubi
denegata ſuſpenſione, idem quod in feudis, ac beneficiis
receptum eſt.

Attentaque feudalium conſuetudinum generalium di- 97
ſpoſitione, ſexus fœmininus, aliqua ab eo originem trahen-
tes, maſculino agnatitio exiſtente in feudis veris, & pro-
priis locum cedunt, quamvis remotiori, non curatis li-
neæ gradus, vel ætatis prærogativis.

In præfatorum autem utriuſque Siciliæ Regnorum feu-
dis (ut præmiſſum eſt) individuis, cum ordine primoge-
nituræ, ſeu jure Francorum regulandis ſecus eſt, quo- 98
niam juxta primogenitorum ordinem, ſeu naturam linea
primum occupet locum, eique cedunt ne dum gradus,
vel ætas, ſed quod fortius eſt, etiam ſexus, ideoque magis
receptum eſt, ut neptis ex primogenito prædefuncto, quam-
vis ſexus, gradus, ac ætatis diſparis, ac inferioris condi- 99
tionis, adhuc tamen ex prærogativa lineæ per ejus paren-
tem ſaltem habitualiter tranſmiſſæ, vincat filium ſecun-
dogenitum, ac patruum reſpective, ut infra in ſucceſſio-
num Rubrica *de fœminarum, vel ex eis deſcendentium con-
curſu, diſc. 11. 13. & 53.*

Illegitimorum natalium defectu laborantes, qui in eo 100
ſtatu perſeverent, eorumque deſcendentes, quamvis le-
gitime procreati, utpote ex infecta radice, inhabiles re-
putantur, niſi macula abluta ſit per ſubſequens matri-
monium, quod data habilitate de tempore procreatio- 101
nis, ejus conſuetum effectum retrotractivum operetur,
cum tunc etiam ad effectum ſucceſſionis feudorum, a vere
in conſtantia legitimi matrimonii procreatis, ita legitima-
ti non differant, niſi lex inveſtituræ, vel mos regionis
procreationem in conſtantia matrimonii expreſſe exigat,
ut *in diſc. 15.*

Ubi vero legitimatio ſequatur ex privilegio, diſtinctio
eſt inter eam, quæ directe, ac immediate concedatur a
ſupremo Principe, qui derogandi legibus, atque tollen- 102
di jus alterius poteſtatem habeat, ipſaque ſit etiam feudi
dominus, vel feudum ſub ejus Principatu, ac Imperio exi-
ſtens concedatur ab eo, qui ſibi omnino ſubordinatus eſt,
ac ſubditus in omnibus, & illam, quæ concedatur ab in-
feriori Magiſtratu legitimandi facultatem ab eodem Prin-
cipe habente.

In prima enim ſpecie, quoties natalium reſtitutio ge-
neralis, ac indefinita ſit, nullam habens conditionem,
vel reſtrictionem, eaque obveniat re integra, & ante
factum caſum ſucceſſionis (niſi agatur de concurſu filio-
rum, vel aliorum ejuſdem gradus, qui vere legitimi, &
naturales ex matrimonio procreati ſint) jure legitimo-
rum habendi videntur, etiam ad hunc effectum, niſi re-
gionis, vel ipſius inveſtituræ ſcripta, vel non ſcripta lex
aliud diſponat.

Cadente quæſtione ubi re non integra, & poſt factum 103
caſum ſucceſſionis, vel delationis, ea concedatur, adeout
jus quæſitum, vel delatum remotiori agnato legitimo tollat,
aliquibus opinantibus, poteſtatis etiam defectum in Princi-
pe, iſto caſu concurrere, contrarium vero quoad ea, quæ
forum externum concernunt, verius eſt, ubi clara ſit volun-
tas, in dubio excludenda, cum in iis, quæ a lege poſitiva ma-
nant, Princeps plenam habeat poteſtatem, quod generali- 104
ter in aliis impedimentis, vel habilitatibus, ratione Cleri-
catus, vel ſexus, aut infirmitatis, ac ſimilium procedit,
cum eadem ſit ratio, ut *ſub tit. de Regalibus, diſc. 148.*

In altera vero ſpecie legitimationis ab alio inferiori con- 105
ceſſæ, cujus facultas aliquam non habeat reſtrictionem, ad
cujus limitata operativa tantum eſt, etiam in rebus indiffe-
ren-

rentibus diſtinctio eſt, an agatur de ſeudo mere hæreditario, ac improprio, ut ſupra jure allodii regulanda, & recipienda veniunt ea, quæ in rebus indifferentibus in jure communi Romanorum, vel alio municipali ſtatuta ſunt, ea præſertim attenta circumſtantia, an legitimatio de voluntate ejus, de cujus jure hæreditario, ac liberæ diſpoſitionis agitur, ſequuta ſit, juxta ea, quæ teſtatæ, vel inteſtatæ, aut fideicommiſſariæ ſucceſſionis materiam percutiunt, ac determinata ſunt, in veris autem, ac propriis feudis formam pacti, & providentiæ, vel mixtam habentibus, verius eſt hanc inferioris legitimationem non ſufficere.

106 Ea quoque ſpecialitate in hac feudali materia accedente, ut quamvis ſupremi Principis, vel alterius, vera, plenaque natalium reſtitutio ſufficiat, etiam pro indifferentibus bonis extra legitimantis ditionem, vel poteſtatem non exiſtentibus, non tamen in feudis veris pacti, & providentiæ, vel mixtis, quæ non ſint ſub legitimantis Imperio, ac ditione ſufficiat.

Quinimmo plurium ſenſus eſt, atque aliquarum ditionum praxis docet, ut neque ſufficiat illa Domini directi, magiſque ſupremi in ea ditione, quæ jure feudi regalis, cum ſupremo Imperio, ac jure Principatus, omnibuſque majoribus regalibus poſſideatur, ſuper quo tamen veritati integer
107 locus relinquitur, qualis qualis illa ſit, ex locorum tamen legibus, vel receptis moribus, frequentius determinationem recipiens.

108 Surdos, & mutus in feudo vero, ac proprio inhabilitari ſunt, plureſque aliæ per feudiſtas recenſentur inhabilitates in foro minus frequentes, ut puta ratione amentiæ, cenſuratum, banni, reatus læſæ majeſtatis divinæ, vel humanæ cum ſimilibus.

109 Satis peregrina quæſtione cadente in feudis individuis, uni tantum, juxta prærogativam lineæ, atque in ea deferendis juxta prærogativam gradus, vel in illius æqualitate, ex prærogativa ſexus, an exiſtentia ſurdi, & muti, vel Clerici, ſeu alias inhabilis habentis prærogativam, quæ potioritatem concedat, impediat feudum deferri alteri de diverſa linea, qui ſit eo ætate minor, major autem aliis capacibus de linea impediti, ut in ſua ſede *diſc.13. & in decis. Siciliæ, in eodem caſu.*

110 Omnes hujuſmodi inhabilitates ceſſant, accedente explicito, vel implicito diſpenſativo conſenſu Domini, quatenus de prima conceſſione, ſeu alias de ipſius diſpenſantis præjudicio agatur: quæſtione cadente, ubi tertii præjudicium accedat, quod determinationem recipit a ſuperius inſinuata diſtinctione, an ſit ſupremus, vel inferior, ut *d. diſc.148. de Regalibus.*

111 Putarunt aliqui, ut hujuſmodi diſpenſationes, vel habilitationes feudi ſubſtantiam corrumpant, illudque in diverſam tranſire faciant naturam bonorum allodialium, ac indifferentium, quorum jure cenſendum ſit, quod tamen minus verum eſt, ubi alia recti, ac proprii feudi requiſita concurrant, cum ita dicatur feudum in ea parte impropriatum, in reliquis autem ſuam retinens naturam, ut alibi etiam advertitur, *& diſc.11.*

VI.

Quando dicatur feudum rectum, & proprium, & de illius conſtitutione, & probatione, aliiſque neceſſariis requiſitis, vel potius dicatur improprium, & corruptum.

112 NImium refert naturam feudi perſcrutari, & an ſit rectum, ac proprium, vel potius improprium, ſeu corruptum. Primo etenim caſu, juxta leges, vel conſuetudines feudales eſt regulandum, atque verum feudum dicitur, illis exceptis partibus, in quibus corruptum, vel alteratum ſit, ſecus autem in ſecundo, in quo bona, ſolam feudi nuncupationem, ſeu vocabulum habendo, in ſubſtantia potius allodialia cenſenda ſunt, ideoque jure communi, tanquam de rebus indifferentibus, ac allodialibus, non autem feudalibus regulanda ſunt.

113 Ad unam autem, vel alteram ſpeciem, ſeu naturam dignoſcendam feudiſtæ (magis vero juris communis potius, quam feudalis profeſſores, ac periti) nimium ſe involviſſe videntur, aliqui enim judice ſupponentes, ut perſonale ſervitium ſit feudi eſſentiale requiſitum, opinati ſunt, eo ipſo feudum improprium, & corruptum eſſe, quod nullam inveſtitura contineat obligationem ſervitii, quod proinde remiſſum cenſeatur, vel quod de certa reali præſtatione cautum ſit.

Verum erronea opinatio eſt, quoties expreſſa remiſſio, vel præciſa, ac taxativa reſtrictio ad reale onus non ac- 114
cedat, cum etiam abſque expreſſione ſervitii, iſtius obligatio de ipſius feudi natura ſubintelligenda de jure veniat, atque fidelitati inſit.

Alii vero ſervitii remiſſionem deſumunt ex illa inve- 115
ſtituræ clauſula, quod concedatur *Francum*, vel nobile, (quod *Franco* æquipollere, plurium ſententia eſt) ſed pariter claro æquivoco hæc opinio laborat, cum hujuſmodi clauſulæ, vel ſimiles ex antiquis inveſtiturarum formulis, pro regionum ſtylis, ac moribus diverſis emanent, honorificentiæ, vel alicujus præeminentiæ gratia, ad differentiam illius antiquæ (hodie ſaltem in Italia obliteratæ) feudorum ſpeciei, quæ ignobile, ac ſervile mechanicum onus annexum habebat.

Credunt alii, fœminarum, vel Clericorum, ſive extra- 116
neorum hæredum habilitationem, aut alienandi facultatem ſingulariter, ac diſcretive hanc impropriationem inducere. Sed clarius eſt æquivocum eorum, qui ut ſupra juris communis potius, quam feudalis peritiam habent, cum nimium frequens, receptaque praxis doceat etiam in majoribus, ac Regalibus feudis dignitatis, in quibus de vera, ac propria feudalitate nefas eſt dubitare, aliquam ex hujuſmodi impropriationibus accedere, præſertim illam coæqualis, vel ſubſidiariæ fœminarum habilitationis, quæ frequens eſt, ac pene connaturalis hodie reddita videtur, ut etiam habilitatio Clericorum pro Ditionum, ſeu Regionum qualitate, ac moribus, atque altera pro illa alienandi facultate, quam ob feudorum frequentiam, ex juſto commercii motivo conſuetudo induxit.

Ita enim ex his, vel ſimilibus alterativis qualitatibus 117
reſultat, ut ſit quidem feudum in aliquo a recti, ac proprii feudi natura devians, in parte tamen alterata, in reliquis vero ſuam retineat naturam.

Pariter erronea eſt opinio volentium, ut feudum, quod 118
non gratuito, ſed pecunia, vel alia æquivalenti recompenſa mediante, conceſſum ſit (quod emptitium appellari ſolet) omnino improprium ſit, allodii naturam habens, cum nimium frequentem habeamus uſum illorum feudorum, quæ extra controverſiam talia ſunt, ita quæſita, vel conceſſa.

Magiſque erronea eſt altera opinio, ut cauſa meritorum, 119
(potiſſime vero, ubi hæc ad ſpeciem deducta ſunt) hunc effectum producat, cum meritorum remunerationem, feudorum matrem, vel cauſam eorum uſus, ac introductionis fuiſſe, certum ſit, emeritis etenim, ac fidelibus, non autem demerentibus, ac ignavis, vel ignotis hujuſmodi conceſſiones congruunt.

Neglectum quoque fidelitatis juramentum hanc im- 120
propriationem cauſare aliqui opinati ſunt, ſed etiam male, cum hoc ſit quidem non leve feudalitatis argumentum, non tamen adeo neceſſarium, ut ejus omiſſio feudi ſubſtantiam corrumpat.

Ruſticitatem item feudi, ſeu carentiam juriſdictionis, 121
& Imperii idem operari aliquorum opinio eſt; ſed pariter erronea, cum juriſdictio, vel civilitas non ſit feudi eſſentiale, ſeu neceſſarium requiſitum; dari enim poteſt etiam in eadem conceſſio Caſtri in feudum, & illa juriſdictionis in allodium.

E converſo autem ex juriſdictione, ac Imperio, ſive ex 122
juramento fidelitatis, aut aliqua ſervitii, vel ſubjectionis præſtatione veram, ac propriam feudalitatem reſultare, aliqui arbitrati ſunt, adhuc tamen erronee, cum hæc aliquam impropriam, ac remotam feudalitatem, percutere videantur, pro Principis, vel alterius ſuperioris alto dominio, ac ſuperioritate denotanda in veri, ac proprii independentis allodii excluſionem, corrupta in reliquis propria feudali natura, illaque allodii potius attendenda.

Compertum igitur eſt, hanc facti potius, quam juris quæ- 123
ſtionem eſſe, ideoque certam, ac determinatam juris regulam, ſeu theoricam non recipere, ſed pro ſingulorum caſuum qualitate, ac circumſtantiis, præſertim vero pro ditionum, ſeu Regionum legibus, vel moribus, determinandam eſſe; prædictis, ac ſimilibus adminiculis, vel argumentis pro una, vel reſpective altera natura, ſeu qualitate attendendis, pro eorum numero, & qualitate, ac præponderantia, ut de hac materia feudi proprii, & improprii, *eod. diſc. 11.*

Ceſſant vero hujuſmodi ambiguitates, & quæſtiones in 124
illis Ditionibus, vel Regionibus, in quibus feudorum codices, ſeu libri diligenter teneri habeantur, ut præſertim praxis docet pluries annunciati Regni Siciliæ citra, ſeu Neapolitani,

ni, in quo feudorum libri, ſeu codices diligentiſſime tenentur, *Quinterniones* ibi appellati, unde *quaternatorum*, & *non quaternatorum* feudorum termini prodierunt.

125 Ubi etenim in quinternionibus deſcripta ſunt (unde *quaternata* dicuntur) ſunt feuda vera, & propria, quæ ibi dicantur *in capite*, ubi vero non ſunt deſcripta, impropria ſunt, ibi nuncupata *plana*, & *de tabula*, allodialium jure cenſenda, datur tamen quædam mixta qualitas explicari ſolita ſub nomine *feudi quaternati ſecundum quid*, quia nem-
126 pe feudum obtinetur a feudatario, de conſenſu tamen Regis, unde propterea non ſit proprie feudum directe obtentum a Rege, quod dicitur *in capite*, ſed ratione aſſenſus deſcribatur in quinternionibus, iſtoque caſu de utraque participat qualitate, atque juxta quæſtionum diverſas ſpecies, uno, vel altero jure eſt regulandum, ut in ſua ſede *diſc.7.*

127 Atque generaliter Domini libris, in quibus feuda deſcribi ſolent, nimium deferendum eſſe pro affirmativa, vel negativa receptum eſt, quamvis illud vehemens quidem adminiculum ſit, non tamen neceſſarium requiſitum, cujus defectus feudi ſubſtantiam corrumpat.

128 Inveſtitura feudi veri connaturale requiſitum eſt, non tamen ſcripturæ neceſſitas urget, cum proprie inveſtitura in ipſo actu traditionis ipſius feudi, vel ſigni uſitati, puta enſis, vel annuli, ſeu loricæ, vel baculi, conſiſtere dicatur, nimium tamen refert ſcripturam adeſſe in conſueta forma privilegii, vel inſtrumenti, ad certiorem, ac faciliorem probationem.

129 Ubi autem copulativus defectus accedit inveſtituræ, ac ſervitii, magna reſultare videtur probatio feudalis qualitatis excluſiva, contrariam tamen non excludens meliorem probationem, atque ad affirmativam, vel negativam, nimium quoque confert obſervantia circa petitam, vel ne-
130 glectam eam renovationem, quæ per novum feudi ſucceſſorem de jure feudali petenda eſt, ut in renovationis rubrica, non excluſis aliis argumentis, ac probationum ſpeciebus pro facti qualitate.

131 Ad veri tamen, ac proprii feudi nobilis qualitatem deſumendam, potiſſimum attendenda eſt Domini qualitas, & an indicendi belli jus habeat, in quo verificabile ſit perſonale, ac militare ſervitium, quod videtur feudi veri, ac proprii eſſentiale requiſitum, ut ſupra quoque advertitur *diſc.52.*

VII.

De oneribus, & ſervitiis, ad quæ feudatarius tenetur erga Dominum, & e converſo de oneribus, & de obligationibus Domini erga feudatarium.

132 UBi ex lege univerſali ſcripta, ſeu non ſcripta, omnium feudorum ejuſdem dominii, vel regionis, vel ex particulari lege inveſtituræ, certum ſervitium præſcriptum eſt, illud extra controverſiam præſtandum eſt, quod pro fere communi uſu, ubi præſertim agitur de Domino, qui frequentius ejus Principatum, vel dominium pacificum habet, ad aliquam realem præſtationem annuam, loco ſervitii, vel homagii ſubrogatam, redactum eſt, ut præſertim contingit in dicto citerioris Siciliæ, ſeu Neapolitano Regno, ubi loco ſervitii annua quædam præſtatio ſolvitur, ſub *adohæ* vocabulo ibi explicata, quæſtione cadente, an &
133 quando hujuſmodi præſtationis neglecta ſolutio caducitatem cauſet, & an moræ æquitativa purgatio concedenda ſit? quod pro variis provinciarum, vel dominiorum legibus, vel ſtylis, diverſam recipit determinationem, ut infra in propria devolutionis, vel caducitatis rubrica *diſc.5.*

134 Per hujuſmodi autem realis præſtationis obligationem, ac ſolutionem (poſito feudo vero, ac proprio) non ceſſat obligatio fidelitatis, ac reverentiæ, minuſque altera ſervitii perſonalis, ubi præſtari poteſt, vel per ſubſtitutum in bello, aliiſque Domini urgentibus neceſſitatibus, & occurrentiis, quod tamen certam, ac determinatam regulam generalem non recipit, cum dominiorum, ſeu regionum leges, vel mores in hoc totum faciant.

135 Qualia vero ſint ea ſervitia, vel obſequia, ſeu fidelitatis argumenta, quæ feudatarius Domino præſtare tenetur, & quando ab eis reddatur excuſabilis, præſertim vero ubi idem ſit plurium dominorum feudatarius, ſive Vaſſallus, cui potius ſervire, & obedire, ac fidelitatem ſervare teneatur, quodque naturali, & originario, ſeu ei, in cujus ditione major pars feudorum habeatur, agitur in ſua ſede.

136 Et quid in concurſu utriuſque mediati, ac immediati Domini, ut immediato potius, quam mediato teneatur, habetur infra in dicta devolutionis, & caducitatis Rubrica, ubi de fellonia, aliiſque caducitatis cauſis.

Quemadmodum autem feudatarius Domino ſervire, obe- 137
dire, ac fidelis, & obſequens eſſe tenetur, ita e converſo ex correlativorum natura Dominus tenetur feudatarium protegere, ac tueri.

Hinc proinde ſi Dominus pro recuperatione feudi, quod 138
citra feudatarii culpam, ab ejus inimicis, vel alias occupatum ſit, ſeu pro defenſione, ac tuitione, ne occupetur, expenſas faciat, aliaque damna patiatur, non petit a feudatario refectionem, quæ e converſo competit feudatario, ſi de proprio eas magnas, ac notabiles faciat pro hujuſmodi recuperatione, vel tuitione expenſas, ad quas Dominus tenebatur, ut *diſc.57. & 58.* quod tamen pro communi uſu, neque certam, ac generalem regulam recipit, ſed pro dominiorum, ac regionum moribus, vel feudorum qualitate deciditur, ubi ſcilicet feuda inferiora ſint, ſub Domini omnimoda ſubjectione, ac obedientia, & ſervitio, ex quibus de conſequenti tutelæ, ac protectionis onus in Domino reſultat.

Secus autem, ubi agatur de feudis regalibus, ac veræ di- 139
gnitatis, cum omnimodo Imperio, & regalibus, jureque Principatus, ac belli indicendi, ſolum alto, ſeu altiſſimo dominio, ac homagii recognitione reſervatis, abſque alia ſervitii, ac obedientiæ, & ſubjectionis obligatione, cum tunc ipſe feudatarius ſeipſum tueri teneatur.

Quia vero forus raro, vel nunquam audit has quæſtiones, quæ non per juriſtarum regulas, ſed per ea inſtrumenta, in quibus ultima ratio rerum conſiſtit, decidi ſolent (juriſtarum traditionibus, ac opinionibus ad colorem, ſeu prætextum frequentius deſervientibus) hinc proinde parum congruum, ac adaptatum eſt, deſuper ſub compendio juris regulas, vel theoricas, ac propoſitiones ſtatuere, ſed in ſua ſede videndum, dum ex jam inſinuatis eorum, quæ in foro agere occaſio dedit, aliquem guſtum ſub compendio præbere ſolum animus eſt.

VIII.

Quid veniat ſub conceſſione feudi, & præſertim, an & quæ Regalia, aliaque jura conceſſa, vel reſervata cenſeantur? Et de Imperio, juriſdictione, juribus, ac præeminentiis feudatarii in feudo, & in Vaſſallos, iſtorumque obligatione, & e converſo de ejuſdem feudatarii obligatione erga Vaſſallos.

INveſtituræ lex, ubi habetur per ſcripturam in forma pri- 140
vilegii, vel inſtrumenti, illa ſervari, ac attendi debet, ubi eſt clara, ſi vero ambigua, tunc obſervantiæ, tanquam optimæ interpreti, nimium deferendum eſt, atque ubi una, vel altera, vel utraque particularis deſit, adeo ut non valeat iſta quæſtio decidi, tunc leges, vel mores generales Principatus, vel Regionis attendi debent.

Potiſſime autem attendenda eſt feudi qualitas, vel natu- 141
ra, an ſcilicet ei congruant necne regalia præſertim majora, ſeu etiam inferiora, ut puta jus belli, cuſio monetarum, poteſtas condendi leges, eiſque derogandi, vel diſpenſandi, jus vectigalium, ac pedagiorum, & tributorum, fodinæ auri, & argenti, aliorumque metallorum, & mineralium, & ſalinarum, jus fiſci pœnalis, vel ſucceſſorii in bonis vacantibus, & ſimilia, quæ regalia, vel ſupremo Principi reſervata eſſe ſolent, ut etiam pro Regionum qualitate cenſeri ſolent, magni venationum, ac piſcationum redditus, & ſimilia.

Ubi etenim de feudo regali, ac veræ dignitatis agitur, 142
quod omnimodum Imperium, ac jus Principatus redolent, tunc regula eſt, ut (excepto alto, ſeu altiſſimo dominio, quadamque majori ſuperioritate) omnia hæc veniant, niſi lex inveſtituræ, vel conſuetudo, aut Domini generalis lex (ad cujus normam infeudatio in dubio facta cenſetur) aliter ſtatuant, ideoque raro forum hujuſmodi quæſtiones audit, quas per juris tramites in forma judiciali decidere oporteat.

Eis frequenter cudentibus in illis inferioribus feuda- 143
tariis, Domino magis ſubordinatis, ac omnimodam obedientiam, & ſubjectionem profitentibus, qui ad differentiam feudatariorum veræ dignitatis, Principum nuncupationem habentium, ac figuram facientium Baronum, ac Domicellorum nuncupationem habent, ac figuram faciunt, quamvis alicujus abuſivæ dignitatis titulo decorati ſint, ut præſertim ſunt in Italia Barones, & feudatarii Regnorum utriuſque Siciliæ, & Status Eccleſiaſtici immediati, ac ſimiles, an ſcilicet iſtis hæc jura regalia, præſertim vero ea, quæ media, vel minora dicuntur, a ſupremo Principatu,

ejuſque

ejuſque Coronæ congrue ſeparabilia veniant, atque conceſſa dicantur, ſeu alias competant.

144 Regula vero in dubio negativa eſt ex juris præſumptione deducta contraria probatione, quamvis adminiculativa, elidibili, adeout facti potius, quam juris quæſtio videatur, nimium autem refert (ut praxis docet) inſpicere, an agatur de vero, ac proprio feudatario, qui ea domini munificentia, vel titulo etiam oneroſo feudum ita inferioris ordinis, vel ſubordinatum juxta ejus propriam, ac regularem naturam receperis, vel de illo Civitatum, Oppidorum, vel Caſtrorum domino, & poſſeſſore libero in purum allodium cum totali imperio, omnibuſque regalibus, abſque certo dominii, vel poſſeſſionis initio, ut frequens erat proxime decurſis ſæculis, præſertim in Italia, Domicellorum uſus.

Poſtmodum vero jus, vel aliud verbum ex eiſdem litteris (una locum alteri cedente) compoſitum eum impuleris ad recognoſcendum in dominum ſupremum illum Principem, quem ratione adjacentiæ, vel opportunæ protectionis, aut prioris dominii reliquias, vel argumenta recognoſcere judicaverit per homagii præſtationem, ac fidelitatis juramentum.

145 Primo caſu, ut ſunt feudatarii, ac Barones utriuſque Siciliæ Regnorum (quorum, ut jam inſinuatum eſt, uniformis eſt ſubfeudorum natura, ſeu qualitas) regalia tam primi, quam ulterioris ordinis Regi reſervata cenſentur, neque ſub feudali inveſtitura veniunt, niſi peculiare privilegium, vel immemorabilis conſuetudo, quæ privilegii, vel alterius tituli melioris vim habet, aliquod jus regale (ex illis tamen inferioris ordinis) concedat, ut puta in jure collectandi, & in jure privativo, ſeu prohibendi, & ſimilibus.

146 In altero autem caſu (exceptis regalibus majoribus, quæ a ſupremo domino abeſſe non debent, nec poſſunt, ne ſibi æqualem habeat, quod in jure damnatur) in reliquis dictam implicantiam non habentibus nil ſuadere, ſeu prohibere videtur, cur id quod antea obtinebatur, continuari non debeat, ſemper tamen obſervantiæ nimium defferendo, ut de hac materia Regalium, *diſc.63. & 64.*

147 Quamvis enim in ditione temporali, Eccleſiæ præſertim, via obſervantiæ præſcriptivæ caſus detur, ob decretum irritans in Apoſtolicis Conſtitutionibus adjici ſolitum, quod quamcumque inficit poſſeſſionem, ſine qua præſcriptionis initium impediri dicitur, ubi tamen ita res ambigua ſit, quod interpretationis capax exiſtat, eidem obſervantiæ tanquam interpreti obſtaculum non obeſt, ac etiam
148 quia aſſet violare legem, ac fidem, ſub qua ille, qui ſaltem de facto non erat ſubditus, talem ſe fecit, ut *dicto diſc.63.* ac etiam *diſc.72.*

149 Quia vero aliquibus nimium benemeritis Dominus aliquas inſolitas, ac majores prærogativas concedere ſolet, ut præſertim in dicto Neapolitano Regno praxis docet, circa ſecundæ, ac etiam tertiæ inſtantiæ competentiam, ſive circa derogationem privilegii electionis, ac variationis fori cum ſimilibus, hinc dubitari ſolet, an devoluto feudo, eoque poſtmodum alteri conceſſo abſque alia expreſſione, idem privilegium tanquam reale, ac feudo jam annexum repetitum quoque cenſeatur, quod ab inveſtituræ clauſulis, ac verbis, vel ab identitate rationis, ob conſimilem benemerentiam, vel ex eo, quod conſtet privilegium conceſſum fuiſſe in forma reali potius, quam perſonali, aliiſque ea circumſtantiis hanc voluntatem veriſimiliter ſuadentibus, deciſionem recipit pro facti qualitate,
150 regula in dubio exiſtente negativa, eadamque regula, ac reſpective limitatio in dignitate, vel titulo procedit.

151 In iis autem bonis, quæ jure allodii intra feudi fines per feudatarium poſſeſſa, ratione publicationis, vel alias, cum feodo ad dominum devoluta ſunt, quæſtio cadere ſolet, an feudo annexa, & incorporata cenſeantur, adeout in feudo, quod ſimpliciter alteri poſtmodum conceſſum eſt, veniant necne, quod facti potius, ac voluntatis quæſtionem continet quam juris, vel quia ex facti circumſtantiis conſtet ab ipſo primo poſſeſſore bona feudo annexa eſſe, ideoque feudalem naturam aſſumpſiſſe, vel quia inveſtituræ verba, ſeu alias deſumpta domini voluntas idem ſuadeat, ut *diſc. 3.*

Magno reſultante argumento a pretii quantitate voluntatem regulante, vel ſatis arguente, quando emptitia, vel alias correſpectiva ſit conceſſio.

Juriſdictio, ac Imperium feudo pernecesse annexa non ſunt, ſtanteque ſimul feudum eſſe penes unum, juriſdictio-
152 nem autem penes dominum, vel penes alterum, ſive utrumque penes eundem diverſo jure, unum ſcilicet in feudum, & alterum in allodium, vel ejuſdem naturæ, ſed a diverſis fontibus, ut *diſc. 62.*

Ejuſdem autem juriſdictionis majoris, vel minoris annexio a Provinciarum, vel Regionum legibus, vel moribus derivat, ideoque certam regulam non habet.

In Italia etenim ut plurimum (cum tamen contrario 153
exemplo diverſo) juriſdictio annexa eſt feudo, vel Baroniæ cum aliqua majori, vel reſpective minori ſubordinatione domino, ejuſque Magiſtratibus juxta ſingulorum Principatuum leges, ac mores, in Germania vero longe major eſt feudatariorum juriſdictio, ac poteſtas, & in Hiſpania, & Gallia (ut fertur) vel nulla, vel ſatis modica eſt quandam honorificam præeminentiam redolens, quoties alicujus Regii muneris robur adjunctum non ſit, quamvis titulus, vel dignitas adſit, licet præſertim in Hiſpania feudorum proprius uſus haberi non videatur, ſed totum ſub illorum majoratuum, ac primogeniorum nomina poſſideatur, illis majoratibus, ac primogeniis titulo decoratis ibi facientibus eam figuram, quam in Italia, & Germania faciunt feuda.

Qualis autem ſit juriſdictio feudatarii, vel Baronis, 154
& quomodo exerceri debeat, & quantum ſe extendat, ſive an ſit cumulativa, vel privativa cum Principe, ſeu Domino, & quæ delicta ſint de reſervatis Principi, ad feudalem materiam non pertinet, ſed potius juriſdictionalem, ideoque ibidem tanquam in propria ſede videndum, ac etiam in alia ſede Regalium ſuper jure concedendi abolitiones, & gratias, ac ſecuritates, quæ ſub ſalviconductus nomine explicantur.

In ordine vero ad feudi incolas feudatarii prærogativæ 155
diverſæ ſunt pro Regionum, ſeu ditionum legibus, ac moribus, ipſorumque feudorum uſibus, tam circa primi Civis præeminentias in paſcuis, aliiſque civicis uſibus, & commoditatibus, quam circa alias civicas præeminentias, ac etiam pro diverſis regionum moribus, in dicto præſertim citerioris Siciliæ Regno, pro coactione unius vaſſalli ad ei ſerviendum in munere œconomico, ſeu adminiſtratoris fructuum feudi, ſub *Ærarii* vocabulo explicari ſolito, quam circa quoddam adjutorium pro filia maritanda, vel in primogeniti ſuſceptione, aut alia contingentia per vaſſallos Domino præſtandum, ſive circa munera, quæ certis anni ſolemnitatibus, ex benevolentia uſitata, in neceſſitatem tranſierunt.

Cadenti quæſtione an, devoluto feudo, hæc munera, 156
vel alia ſervitia, quæ de jure debita non ſunt, ſed benevolentiæ, ſeu facultatis initium habent, cum feudo ad Dominum devolvantur, regula vero eſt negativa, niſi facti qualitas limitationem ſuadeat.

Frequentes item eſſe ſolent clamores, vel recurſus Vaſſal- 157
lorum adverſus Barones, vel ſuper dicto immoderato civico uſu paſcui, quando illud communale ſit, vel circa nimis reſtrictum ipſorum Vaſſallorum civicum uſum, quando territorium ſit Baronis, vel circa ſervitiorum, & angariarum, ac perangariarum exactionem, & coactionem, aut jus cogendi, vel prohibendi, ſeu aliud jus, quod Regalium materiam potius concernit, ideoque ſub eorum propria ſede agitur, atque de facili collectum habetur apud eos, qui de Vaſſallorum gravaminibus agere profeſſi ſunt.

E converſo autem Baronis, vel feudatarii onera erga 158
Vaſſallos, ac feudi incolas verſantur circa protectionem, ac defenſionem, cum Vaſſallorum pater dicatur, ac etiam circa juſtitiæ adminiſtrationem, & officialium deputationem, & quod magis controverſiis anſam præbet, circa permiſſionem uſus in paſcuis, lignis, aquis, cultura, & aliis, ſine quibus alias inermem vitam ducere cogerentur, pro locorum, ac populorum qualitate, regionumque legibus, ac moribus, ideoque non de facili certa, & determinata regula deſuper ſtatui poteſt, atque ſub dicta Regalium tractatione potius quam ſub iſta feudali hujuſmodi quæſtiones cadunt. *De his hoc tit. diſc.65. & ſub tit. de Regalibus, diſc.145. & 146. & ſub tit. de ſervitutibus, diſc.36. & 42.*

IX.

De alienatione, vel obligatione feudi, aliaque diſpoſitione inter vivos, Ac etiam de præſcriptione, Et de alienatione, vel obligatione, aliaque diſpoſitione fructuum, vel commoditatis, Et de materia aſſenſus.

CAdit hæc inſpectio in veris, ac propriis feudis, quæ jure feudali regulantur, non autem in impropriis, & 159
cor-

corruptis, quæ (ſolo feudi vocabulo retento) jure communi adinſtar indifferentium allodialium bonorum recenſentur, iis exceptis, quæ ex particulari lege conceſſionis, vel ex Regionis moribus, aut legibus peculiariter ſtatuta ſint, ideoque in illis bonis juriſdictionalibus, quæ vel nullam habent feudalem naturam, vel habent eam (pluries inſinuatam) remotam, ac impropriam feudalitatem, quæ pro ſuperioritate, ac juriſdictione Principis, in cujus ditione ſita ſunt, conſiderari ſolet, ut præſertim ditionis temporalis Eccleſiæ praxis docet, illæ alienandi prohibitiones, quæ a
160 jure feudali manant, locum non habent, ſolumque vigent illæ, quæ a jure municipali proveniunt, ut in eadem Eccleſiæ Romanæ temporali ditione ex Apoſtolicis Conſtitutionibus viget, ut infra in particulari Rubrica dominii allodialis Civitatum, & Caſtrorum habetur *a diſc.66. ad 69.*

161 Aliaque in hujuſmodi corruptis, ac impropriis feudis alienandi prohibitio habetur ex juris communis diſpoſitione manans eo modo, quo in emphyteuticis, vel fideicommiſſariis, ob jus ſucceſſorum proprio jure ex inveſtitura venientium, vel ob intereſſe Domini, ac legem ab eo præſcriptam.

Id autem feudalem prohibitionem vere non percutit, quamvis huic prohibitioni terminos feudales Juriſtæ quoque adhibeant tanquam a ſimili, quoties peculiaris differentiæ ratio non urgeat, iſtamque prohibitionem affirmativam, vel negativam potius percutere videntur aliquarum Eccleſiarum conſuetudines, quæ contra inveſtituræ formam hanc alienandi prohibitionem, ſeu licentiam inducunt.

162 In peculiaribus igitur terminis feudalibus ipſum feudale jus a quibuſdam receptis Imperialibus Conſtitutionibus ſtrictius, quam a primævis conſuetudinibus derivatum generice prohibet quamcumque alienationem, aliumque actum, qui feudi diviſionem, diſmembrationem, vel diviſionem, aut aliud reale onus redoleat ſub decreto annullativo, adeout invalidus remaneat alienationis actus.

163 Multiplicem tamen inſpectionem habet hæc alienationis, vel obligationis, aut alterius diſpoſitionis inter vivos Rubrica; Prima nempe quænam alienationis, vel diſpoſitionis ſpecies ſub hac prohibitione cadant, & præſertim quid de tranſactione, dote, permutatione, & hypotheca; Secundo cuinam invalidam alienationem impugnandi, vel retrahendi facultas competat; Tertio pœnarum illicite alienanti inflictarum; Quarto aliorum effectuum ex licita, vel reſpective illicita alienatione reſultantium; Quinto ſuper Domini aſſenſu alienationi præſtito, ejuſque effectibus; Et ſexto quid juris communis feudorum diſpoſitioni, vel prohibitioni addant leges particulares Regnorum utriuſque Siciliæ, in quibus (ſi Germaniam excipias) major eſt, quam alibi feudorum copia, feudaliſque materiæ frequentior tractatio, ac ſucceſſive notitia, præſertim vero in eo citerioris, quod magis cum reliquis Europæ partibus communicat.

164 Quoad primum ſub prohibitæ alienationis genere veniunt omnes contractus, jus reale ab uno abdicantes, atque in alium transferentes, ſive ſit alienatio vere, & propria, quæ importet omnimodam abdicationem dominii, ac poſſeſſionis ab uno, & in alium transferat, ut ſunt emptio, & venditio, datio in ſolutum, donatio, & ſimiles.

Itidemque alii contractus, qui eandem inducant domi-
165 nii, & poſſeſſionis actualem abdicationem, & translationem reſpective, non tamen omnimodam, quia nempe ſit conceſſio dominii utilis, directo retento; ut eſt conceſſio in emphyteuſim, ſeu livellum, vel cenſum, cum ſimilibus.

Cadente quæſtione in locatione, quæ tamen, ubi eſt
166 longum tempus, ſub eadem prohibitione cadit, cum per eam quoddam quaſi dominium, vel jus reale conductori quæri dicatur; quale vero dicatur ad hunc effectum longum tempus, apud antiquiores controverſum fuit; hodie autem in hac materia receptum eſt, illud dici, quod decennii metam non excedat, capiendo annos regulariter pro curſu ſolari, niſi bonorum peculiaris qualitas aliter ſuadeat, quia nempe bona fructus diverſo ordine producant, cum tunc quælibet fructuum recollectio annum conſtituat juxta generales terminos aliarum prohibitionum.

Eodemque jure cenſentur actus impropriam alienatio-
167 nem importantes, per quos ipſa bona non abdicentur, vel reſpective transferantur, aliquod tamen jus in eis, vel ad ea quæretur, ut ſunt impoſitio ſervitutis, vel alterius oneris, quod feudi ſubſtantiam percutiat, unde diviſionem, vel diminutionem, ſeu aliud reale præjudicium importent, & ſub quorum actuum genere impoſitio cenſuum, aliarumque præſtationum, ac reſervatio uſusfructus, (prout juris eſt) aliaque ſimilia veniunt, ut *tit. de alienat. & contract. diſc.1. & in aliis ibid.* quæ conferunt.

In diviſione inter plures legitimos feudi poſſeſſores, vel
ſucceſſores in inveſtitura comprehenſos, vel in ceſſione 168
propriæ portionis alteri poſſeſſori aliqua eſt quæſtio, quam tamen in noſtra Italia raro forus audit, cum ea feuda, quæ veram, ac propriam feudi naturam retinent nimium raro ſint dividua, quæ juris Longobardorum dicuntur, utpote fere omnia individua ratione veræ Dignitatis, Regaliſque naturæ feudi, vel quia ad formam individuam juris Francorum redacta ſint.

Prout raro, vel nunquam ad praxim deduci poſſe viden- 169
tur ea, quæ feudiſtæ adſtruunt circa permutationem, quam aliqui putant ob utilitatem ſine aſſenſu fieri poſſe, cum præſertim in præfatis utriuſque Siciliæ Regnis, in quibus major eſt feudorum ſedes, ac frequentia, ob illius leges extra controverſiam ſit, id fieri non poſſe, ut etiam attento jure communi eſt probabilius, magiſque receptum.

In tranſactione item, vel compromiſſo cadit quæſtio 170
cum diſtinctione bonæ, vel malæ fidei, ſive an utile negotium geratur, neque Domino præjudicium generetur, probabilius decidenda, quamvis non deſint contradicentes, ut *in hoc tit. diſc.49.*

Super hypotheca vero duplex cadit quæſtio; una ſcili- 171
cet comprehenſionis feudorum ſub hypotheca generali omnium bonorum, atque verior eſt negativa, niſi verba, aliæque facti circumſtantiæ aliter ſuadeant; altera vero comprehenſione poſita (quia nempe ſit ſpecialis) unde ſua ſit quæſtio poteſtatis, & an veniat ſub generica alienationis prohibitione.

Quamvis autem aliqua deſuper pugna ſcribentium adſit, verior tamen quoad pœnarum incurſum eſt negativa, & e converſo quoad jus reale creditori acquirendum, illudque hypothecæ exercitium, per quod ad alienationem deveniri poſſit, verior eſt affirmativa, ut *eodem tit. de alienationibus, & contract. diſc.1. & in aliis ibidem.*

In alienatione autem ex cauſa dotis ipſo jure communi inſpecto, generalis diſtinctio eſt, an res detur æſtimata, vel inæſtimata, ut primo caſu indefinite prohibita
ſit, utpote venditionis potius ſpeciem redolens, idemque 172
ſi detur inæſtimata cum pacto lucri, quod alienationem, vel ſecuturam importet. Si vero abſque hoc pacto inæſtimata detur per ipſammet mulierem feudatariam, licite fieri poteſt, non tamen licet patri, vel fratri pro filia, vel ſorore dotanda feudum dare, niſi eadem dotanda ſit feudalis ſucceſſionis capax, proximeque ſucceſſura, adeout aſſignatio in dotem potius refutationis, vel præventivæ ſucceſſionis habeat ſpeciem, verum & in eis caſibus, in quibus hic dotationis actus licitus reputatur, aliqua cadit difficultas, ubi ex viri qualitate præjudicium notabile Domino parari poteſt.

Et quamvis aliquorum opinio ſit (ducto argumento ab 173
iis, quæ in bonis fideicommiſſo ſubjectis in jure diſpoſita ſunt) ut in ſubſidium aliorum allodialium, ad feudalia competat actio pro dote filiæ, vel alteri deſcendenti conſtituenda, contrarium tamen verius eſt, cum feuda jure proprio feudali, non autem communi civili regulentur, ideoque aliud fœminis non conceditur, niſi quod ſuper earum paragio diſpoſitum eſt, vel quod ex aliquarum Regionum legibus, vel moribus eis conceditur, ut in ſucceſſionis, ac ſucceſſoris onerum Rubrica habetur.

An autem feudataria ſimpliciter nubente feudum cen- 174
ſeatur datum in dotem, ejuſque vir efficiatur feudatarius, ac Baro, in dotali materia actum habetur, & de his in materia dotis *hoc tit. diſc.20. & ſub tit. de dote, diſc.146.*

A præfata vero prohibitione excepta eſt illa alienatio,
quæ feudi ſubſtantiam non tangat, nullumque jus in eo, 175
vel ad illud tribuat, ſed ad ſolam commoditatem, ſeu fructuum perceptionem (ut facti eſt) reſtricta ſit, cum tunc nulla feudi, vel juris feudalis alienatio fieri dicatur, ſed actus importet ſimplex mandatum, per quod ille, in quem alienatio facta eſt, tanquam feudatarii mandatarius, ejuſque vice, ac nomine fructus percipiat, eoſque e feudo ſeparatos, ac effectos allodiales ſibi ipſi applicet eo modo, quo etiam in beneficiis, ac penſionibus Eccleſiaſticis, quæ minus in commercio exiſtunt, aliiſque prohibitis, receptum eſt fieri poſſe, ut praxis docet, ut *in hoc tit. diſc. 47. 61. & 110. & ſub tit. de penſion. & ſub tit. de emphyt. diſc.44.*

Pre-

176 Pretium item feudi ex magis recepta ſententia feudale non eſt, ideoque tanquam allodii naturam habens ſub hac prohibitione non cadit, niſi de Judicis mandato pretii omnimoda ſubrogatio accedat loco feudi, quod non exiſtat, vel omnino liberatum ſit a jure Domini, ac aliorum, atque in ipſum pretium translatum ſit, ut *hoc tit. diſc.42. 48. & 98. & ſæpe ſub tit. de emphyt. diſc.36. & 58.*

177 Et e converſo eadem alienandi prohibitio, quæ ipſi feudo ineſt, actioni competenti in feudo, vel feudum ineſſe quoque dicitur, cum actio ad feudum feudalis dicatur, eodemque jure metienda ſit, quoties ipſius feudi corpus, vel ſubſtantiam tangat, ſeu jus reale tribuat, aut rei perſecutorium.

178 Poſita vero invalida alienatione, utpote ſine Domini aſſenſu facta, ſubintrat ſecunda ſuperius diſtincta inſpectio, cuinam ſcilicet facultas competat eam retractandi, vel impugnandi? atque juris communis feudorum diſpoſitione attenta, verius eſt Domino id abſque dubio competere, vel ad effectum ſibi ipſi, ob caducitatis pœnam applicandi, vel quia ſua intarſit feudum poni extra ſibi non gratam perſonam, in quam alienatio facta ſit, ſed ad vocatos ab inveſtitura redire.

179 Secus autem ipſimet alienanti, vel ejus hæredibus, qui non niſi ob hæreditariam qualitatem in feudo jus habeant, quia nempe hæreditarium ſit, ubi vero ſit pacti, & providentiæ, adeout filiis, vel agnatis per inveſtituram vocatis, jus competat in feudi ſucceſſione ab ipſo alienante independens, tunc diſtinctio eſt, an feudatarius, qui alienavit, vivat, vel obierit, eo etenim vivente, nullum jus eſt ab eis exercibile, niſi illud retractus, quod feudiſtæ dicunt *protomiſeos*, de quo infra in ejus particulari Rubrica, vel niſi lex inveſtituræ, aut primi acquirentis titulo oneroſo, diſpoſitio inducat in alienante ſpeciem mortis civilis, quæ naturalis adinſtar ſucceſſori proximo locum aperiat.

180 Defuncto autem alienante, ſeu alias ejus jure reſoluto, adeout proxime ſucceſſuro feudum apertum ſit, ubi alienantis hæres non ſit, neque idem alienans primus acquirens titulo oneroſo eſſet, extra controverſiam eſt, ut Domini etiam aſſenſu accedente, deſcendens, vel agnatus,

181 nullo refuſo pretio feodum vindicet ab eo, in quem alienatio facta ſit, quamvis in ipſummet Dominum facta eſſet, cum durante inveſtitura, jure cujuslibet tertii cenſendus veniat.

182 Niſi particularis conſuetudo facultatem alienandi præbeat cum ſolo Domini aſſenſu, quamvis ille agnatorum non accedat, ut in aliquibus partibus viget.

183 Si vero proxime ſucceſſurus alienantis quoque allodialis hæres extitat, aut quod agatur de feudo mixto, quod utramque ſanguinis, ac rei familiaris hæreditariam qualitatem exigat, tunc ſi beneficio inventarii munitus non eſt, idem patitur obſtaculum, quod ipſemet defunctus, ſi autem dicto beneficio potitur, atque agitur de feudo pacti, & providentiæ antiquo, vel etiam novo gratuito, ſive mixto, in quo non agatur de primo acquirente, ſed de ulteriori poſſeſſore, qui alienaverit, & tunc quatenus vires hæreditariæ ſupperant, habere debet ratum factum auctoris, etiam in iis, quæ jure proprio competunt, niſi talis accedat particularis circumſtantia, quod licitam reddat impugnationem actus in ſpecie, reficiendo id, quod intereſt, juxta ea, quæ generaliter in fideicommiſſaria, vel ſimi-

184 li materia habentur, inventarii beneficio ſuffragante, ut feudum antiquum, vel etiam novum gratuito conceſſum ab hæreditate præcipuum ſeparari valeat, illudque in calculo virium hæreditariarum non veniat.

185 Atque ſi proxime ſucceſſurus alienationi conſenſum præſtiterit, ipſe quoque prohibitus eſt eam impugnare, niſi facti circumſtantiæ oſtendant conſenſum præſtitum fuiſſe pro ſola validitate actus, excuſandaque caducitate pro tempore durationis juris alienantis, non autem, ut futurum ſperatum jus ſucceſſionis per mortem remitteretur, quod ex facti qualitate pendet, ideoque certam uniformem de-

186 terminationem non recipit, neque exinde ulteriori agnato jus competit, durante vita proximioris conſentientis, niſi conſenſus alienationi æquipollens mortem civilem ex peculiari diſpoſitione induceret, ideoque locum ulteriori non conſentienti aperiret.

187 De tertio autem ſuperius diſtincto puncto pœnarum, ex alienatione ſine aſſenſu facta reſultantium, habetur infra in devolutionis, vel caducitatis peculiari Rubrica.

188 Effectus autem ex licita, vel reſpective illicita alienatione reſultantes ſunt plures, ille præſertim nullitatis actus illicitè initi, quodque propterea jus reale in feudo, vel ad illud non quæratur ei, cui male alienatio facta eſt.

Et conſequenter ſi poſtmodum valide cum aſſenſu ab eodem alienante, vel ejus ſucceſſore, alteri feudum alienetur, vel obligetur, iſtius poſterioris potior erit conditio, cum prioritas, vel potioritas non ex tempore alienationis, vel obligationis deſumenda ſit, ſed ex tempore aſſenſus, qui perficit, ac informat actum, atque ita in hac ma- 189
teria poſteriores vincunt priores, quamvis iſti quoque aſſenſum deinde obtineant, cum non detur iſtius retrotractio in præjudicium ejus, cui medio tempore jus quæſitum ait, *ut eiſdem locis proxime citatis.*

Idque adeo verum, ut beneficio ſeparationis bonorum non ſuffragante, creditores cum aſſenſu hæredis vincant creditores abſque aſſenſu defuncti in iſtius feudo, juxta unam forte probabiliorem, magiſque receptam opinionem, contradictoribus tamen non carentem, neque probabilitate, *ut diſc.106. & 109. ac etiam locis citatis proxime ſupra.*

Cadente quæſtione an ei in quem invalide ſine aſſenſu 190
alienatio facta eſt actio perſonalis contra alienantem competat ad id, quod intereſt, atque regula eſt affirmativa, niſi diverſa conventio, vel conſuetudo, ſive ſcientia 191
in eo, cum quo actus geritur, hanc obligationem, ſeu actionem ceſſare faciat, quod ex facti qualitate determinationem recipit, *ut diſc.30. & 31. & ſub tit. de dote, diſc.54.*

Aſſenſus autem Domini, per quam actus perficitur, ſeu revalidatur, re integra, accedere debet, priuſquam pœnitentia ex unius contrahentium parte declarata ſit, cadente 192
quæſtione an expreſſa, & judicialis pœnitentiæ declaratio neceſſaria ſit, vel quovis modo declarata ſufficiat, quamvis tacita, ſeu implicita, atque hæc poſterior pars probabilior videtur, *ut diſc.66.*

Deſideratur etiam, ut de tempore, quo idem actus perficiens ſequitur, utrumque extremum habile exiſtat, ut ſci- 193
licet vivat uterque contrahens, uno etenim defuncto, novus hæredis conſenſus neceſſarius eſt, a Judice quandoque ſupplendus, ubi denegari non poteſt, *ut diſc.109.*

Super dicti autem aſſenſus præſtatione, certa forma 194
præſcripta de jure communi non eſt, ſed ſufficit per quamlibet ſpeciem probationis illum verificari, dummodo valide accedat, quia nempe ſubreptionis, vel intentionis defectu non laboret, aut in concedente poteſtatis defectus non cadat, ut contingere ſolet in eo aſſenſu, qui non ab ipſo Domino, ſed a Vicario, alioque Magiſtratu concedatur, determinationem hujuſmodi quæſtionibus hodie a regionum, ſeu ditionum legibus, vel uſibus magis recipientibus, *ut diſc.106.*

Quæſtio autem ſubreptionis, vel defectus intentionis, 195
determinationem recipit a qualitate, & circumſtantiis facti, cujus, ac voluntatis potius, quam juris quæſtio eſt, ex ipſius Domini ſtylo potiſſimum decidenda, cum exinde voluntas arguatur.

Non tamen Domini aſſenſus, quamvis validus, ac ſo- 196
lemnis jus agnatorum tollit, ſolumque actus validitatem, durante jure alienantis, iſtiuſque præſervationem a pœnis cauſat.

Quandoque tamen aſſenſus ipſiuſmet Domini præjudi- 197
cium cauſat, ut in caſu devolutionis, feudum adhuc affectum remaneat nexibus, ac obligationibus, cum ejus aſſenſu injunctis, niſi clauſulæ præſervativæ accedant, ut in devolutionis Rubrica advertitur.

Vel niſi conſtet, Dominum, in quo poteſtas tollendi 198
jus tertii vigeat, voluiſſe jus agnatorum etiam tollere.

Præſumptivam probationem aſſenſus, juxta aliarum extrinſecarum ſolemnitatum generales terminos, ac regulas, jus commune feudorum non excludit, ideoque ex longiſſi- 199
mi temporis (trigenario non minoris) decurſu, juncto tamen cum obſervantia vera, continua, pacifica, & univoca, ejus præſumptio reſultat, contraria tamen vera probatione, vel fortioribus præſumptionibus adhuc elidibilia, puta ob negativam reſultantem a revolutione regiſtrorum, vel quia ex ipſius actus qualitate expreſſus aſſenſus adeſſe non poſſit, cum fictio non poſſit excedere veritatem, *ut diſc.49. & ſub tit. de alienat. diſc. 1. & ſub tit. de dote diſc.143.*

Procedunt hæc omnia alienationis præſentem Rubri- 200
cam, ſeu materiam concernentia, juris communis feudorum diſpoſitione attenta, vel etiam juris communis Romanorum (quod in feudis etiam ceſſante ſpeciali jure feudali vim habet, ſive pro juris feudalis interpretatione

attendendum eſt) ſecus autem ubi jus particulare ſcriptum, vel non ſcriptum contrarium diſponat, cum ſemper lex generalis contrariæ particulari, quæ legitime inducta ſit, locum cedere debeat.

Facile autem non eſt, ſingularum regionum, ſeu ditionum particulares leges, vel mores, ac ſtylos recenſere, cum in hoc earum reſpective peritis deferendum ſit, unde
201 contingit, quod aliorum deſuper ſe ingerentium magnæ, & frequentiæ ſint æquivocæ, ideoque agendo ſolum de patriis legibus, ac moribus, de quibus congruum eſt, Nationalem agere.

202 In dicto Siciliæ citra, alias Apuliæ, ſeu Neapolitano Regno infraſcripta habentur ſpecialia a præmiſſis devientia, quibus exceptis, in reliquis utriuſque dicti juris communis generales regulæ, ſeu propoſitiones firmæ remanent.

203 Primo ſiquidem tranſactio, vel compromiſſum, aliæque ſpecies alienationis, quæ in aliquibus caſibus de jure communi permiſſæ ſunt, ob ſtrictiorem prohibitionem ab illis legibus reſultantem, ſub eadem prohibitione cadunt, *ut d. diſc.49.*

204 Idemque de dote, quæ etiam in caſu ut ſupra permiſſo de jure communi per eaſdem leges particulares prohibita eſt, aliqua cadente inter eos ſcribentes quæſtione, an potius ea una, quam altera lege talis prohibitio manet, & an matrimonii libertas hanc prohibitionem irritet, veriorque eſt negativa.

205 Ubi vero actus dationis in dotem ea quocumque jure ſit invalidus, de facto tamen vir conſtante matrimonio feudum poſſederit, ac fructus perceperit, eos facit ſuos loco damnorum, vel uſurarum æſtimationis, in qua dos conſtituta cenſetur. *De his in materia dotis, hoc tit, diſc.20. & ſub tit. de dote, diſc.146.*

206 Secundo circa magis liberam pœnitendi, ſeu revocandi facultatem cuilibet ipſorummet principalium contrahentium, eorumque hæredibus competentem, re tamen integra, & ante aſſenſum in forma ſolemni obtentum, eo-
207 que etiam obtento, ante alias litteras, quæ aſſecurationis Vaſſallorum ibi dicuntur, idque abſque alique damnorum, & intereſſe refectione, vel obligatione, quæ alias de jure communi intraret, *ut diſc.30. & 31.*

208 Quinimmo cum retrotractione ad ſuum initium, adeout fructuum reſtitutio debita ſit alienanti, qui obligatus remanet ei, in quem alienatio facta eſt, reficere intereſſe pretii obtenti, vel alterius recompenſæ commodum intermedium, cadente quæſtione, an hoc intereſſe ipſorum fructuum metam excedere valeat, probabiliorque videtur negativa, *ut d. diſc.31.*

209 Minuſque ſuper hujuſmodi pœnitendi, ſeu revocandi libertate cadunt diſtinctiones, quæ, jure communi attento, deſuper habentur inter feudum novum, vel antiquum, ſive inter hæreditarium, vel pure pactionatum, aut inter primum acquirentem titulo lucrativo, vel oneroſo, quoniam quidquid ipſius feudi ſubſtantiam tangit, vel afficit abſque Regio aſſenſu, indefinite invalidum eſt, atque pro non ſcripto habetur, præfatis diſtinctionibus ad alios effectus attendendis, ut in ſequentibus Rubricis.

210 Tertio circa aſſenſus formam, vel ſolemnitatem, ad cujuſlibet etenim gratiæ, vel præſtationis aſſenſus validitatem, vel ſubſtantiam de jure ſcriptura requiſita non eſt, cum ſolo verbo perficiatur, ipſa ſcriptura ad meliorem, ac faciliorem probationem adhiberi ſolita, niſi lex particularis ſcripta, vel non ſcripta aliter ſuadeat, in hoc autem
211 Regno neque ſufficit ſupplicatio a Rege, vel ejus Prorege, aliiſque Magiſtratibus ſignata, niſi ſolemne inſtrumentum, ſeu privilegium in forma (ut ibi dicitur) Regiæ Cancellariæ deſuper expediatur.

Quinimmo ubi contingat vel ob defectum poteſtatis Proregis, vel ob majorem cautelam, illud in forma ſolem-
212 nis privilegii concedi per ipſum Regem, adhuc tamen in eo ſupremo Conſilio, quod Proregi aſſiſtit, atque Regiam Cancelleriam regit (quod Collaterale dicitur, ejuſque conſiliarii Regentes) intra annum, ut ibi dicitur, executoriari debet, ſin minus invalidum eſt, *ut diſc.106. & 109.*

Quarto quod juris communis feudorum diſpoſitione attenta, ſive ex magis recepto ſcribentium ſenſu, Vicarius
213 Generalis Domini, ubi præſertim cum omnimoda, & Proconſulari poteſtate deputatus eſt, etiam cum Regalibus majoribus, & cum poteſtate legibus derogandi, vel diſpenſandi, hunc aſſenſum in feudis ſibi commiſſæ provinciæ,
214 vel Ditionis præſtare poteſt, niſi particularis reſtrictio accedat, aliqua dubitandi ratione cadente in illis inveſtituris, quæ abuſivæ, ſeu præventivæ dicuntur de feudo pleno, quoties præſertim conſuetum non ſit eas concedi.

In hoc autem Regno per ejus particulares leges (non tamen ſemper firmas, cum earum variationem caſus frequenter dederit) Proregis poteſtas coarctata eſt ſuper 215
intenſium capacitate acquirendi feuda, necnon ſuper aliquorum feudorum Dignitatis, ſeu Titulatorum alienatione, *ut dicto diſc.106.*

Unde propterea frequens praxis docet, quod exteri cum propria pecunia emunt feuda ad proprium commodum, ſub alicujus nationalis nomine ſimulato, a quo ejuſdem feudi ſervitia, ſeu adminiſtratio ad propriam omnimodam utilitatem conceditur, adhuc tamen feudum vere in ipſa ſimu- 216
lata perſona reſidere dicitur, ipſeque eſt feudatarius, cum in feudis non admittatur juris communis Romanorum regula, ut veritas potius, quam ſimulatio attendi debeat, Quod etiam ubique in officiis receptum eſt, *ut dict. diſc.24. 30. & 106.*

Et ſecundo (inter cætera, quæ memoria non ſuggerit) 217
quod de jure communi feudorum dos privilegiata non eſt, neque pro ea conſtituta ſolvenda, vel reſtituenda, actio ad feudum ſine Domini aſſenſu competit, rejecta ſententia volentium, ut fideicommiſſorum adinſtar ſubſidiarium beneficium competat, in dicto autem Regno ea gratia, ſeu aſſenſu generali Neapolitanis conceſſo ſecus eſt, ut in dotalibus inſtrumentis, vel tabulis aſſenſus ineſſe cenſeatur, cum pluribus tamen declarationibus, ac reſtrictionibus in propria ſede videndis, utpote ſub compendio minus adaptate cadentibus, *ut diſc.26.*

Alienationi autem æquivalet præſcriptio, quæ cum 218
iiſdem terminis regulari ſolet, quoniam qui expreſſe alienando, ſucceſſori, vel Domino præjudicare non poteſt, ita minus idem præjudicium negligendo cauſat, ideoque ſucceſſori jure proprio venienti quodcumque longiſſimum tempus non obſtat, cum ante ſui juris competentiam, præſcriptionis initium, & curſus non dentur, niſi immemorabilis, vel centenariæ poſſeſſionis qualitas, non conſtito de initio vitioſo, ad quod pateat, poſſeſſionem reſtrictam eſſe, poſſibilitatem cauſet, quemcumque titulum meliorem allegandi, unde propterea Principis derogatio, vel ſimilis juris ſucceſſorum, & inveſtituræ deſtructivus allegari valeat.

Præſcriptionis etiam quæſtio cadere ſolet inter poſſeſſorem, & Dominum ſuper ipſa feudali qualitate, quam neget poſſeſſor, bonorum libertati inhærens, via autem hoc præſidium verificabile eſt in ipſo feudatario, qui jure inveſtituræ feudum, ejuſque annexa poſſederit, cum ea durante nulla detur adverſus Dominum præſcriptio, ſecus autem ſi ea negata, aliam alleget poſſidendi cauſam, vel titulum, raras autem in foro iſtas quæſtiones eſſe praxis docet, *ut diſc.3. 70. & 107.*

X.

De diſpoſitione feudi per ultimam voluntatem, & quatenus non valeat de ipſo corpore feudi, an debeatur æſtimatio, vel in ea ſuſtineatur?

IN feudis mere hæreditariis, quæ abſque reſtrictione ad 219
certum genus ad quoſcumque tranſmiſſibilia ſunt, nulla cadit ratio dubitandi, niſi accidentale vinculum adjectum ſit, eo modo, quo in omnibus indifferentibus bonis, iſta vero ſpecies corruptum, ſive improprium feudum frequentius redolet jure allodialium, ac indifferentium bonorum, ut ſupra, potius recenſendum, niſi Domini particularis prohibitio accedat.

In iis autem, quæ ſub alienandi prohibitione, juxta proxime præcedentem Rubricam cadunt, idem de alienatione per ultimam voluntatem clarius procedit, quam de illa in- 220
ter vivos dictum eſt, cum facilius illa, quam iſta in hac materia quandoque permittatur.

Ideoque diſtinctiones ibidem traditæ inter feuda nova, & antiqua, ſive inter primum acquirentem ex cauſa onero- 221
ſa, & lucrative, huic etiam diſponendi generi congruunt cum eadem diſtinctione inter jus commune feudorum, ac particulare dicti Regni Neapolitani, ubi indefinite nulla datur diſpoſitio, quæ feudi corpus, vel ſubſtantiam tangat abſque Regis aſſenſu, quamvis de feudo novo ex cauſa oneroſa quæſito agatur, niſi ſpecialis facultas accedat, quandoque in ipſa acquiſitione concedi ſolita.

Generaliter vero juris communis diſpoſitione attenta, 222
ubi

Digitized by Google

ubi etiam inveſtitura ad certum genus hæredum ſanguinis reſtricta ſit, primi acquirentis ex cauſa oneroſa poteſtas eſt intra ipſius generis perſonas diſponendi, etqua ſucceſſionis ordinem intervertendo, aliquibus gratificari, *ut diſc. 9. 10. & 12.*

Quatenus vero feudum talis naturæ ſit, quod ſucceſſor, quamvis a lege inveſtituræ vocatus, hæreditariam qua-
223 litatem diſponentis habere debeat, tunc licet ipſum corpus feudi ſub prohibitione cadat, non tamen ejus valor, qui in morientis hæreditate eſſe dicitur, ideoque in eo gravari poteſt, ac etiam in actione perſonali cogi, ut vendat feudum, & de pretio ſolvat, ut infra.

224 Sive quod feudo indefinite cadente ſub prohibitione, ſucceſſor ob alterius rei familiaris hæreditariam qualitatem proprii auctoris factum implere teneatur; tunc etenim quæſtio cadit, an facta diſpoſitione feudi ad favorem incapacis, in quo diſpoſitio in ipſa ſpecie effectum ſortiri non valeat, intret obligatio præſtandi æſtimationem; atque licet nimia ſcribentium varietas in iſta quæſtione dignoſci videatur, verius tamen eſt, eam eſſe facti, ac voluntatis quæſtionem potius quam juris, ex facti qualitate, & circumſtantiis diſponentis voluntatem ſuadentibus decidendam.

Quamvis etenim diſtinctio adhiberi ſoleat, an de uni-
225 verſali, vel de particulari diſpoſitione agatur, ut primo caſu æſtimationis obligatio non intrat, ſecus autem ſecundo; præſumptio tamen, vel argumentum eſt, quod ex hac diſtinctione reſultat, non autem neceſſaria probatio, vel juris diſpoſitio, ideoque regula, uno, vel altero caſu, contrariæ diſponentis expreſſæ, vel conjecturatæ voluntati cedit, cum poſita poteſtate, omnes juris regulæ, quas in ambiguis morientium voluntatibus habemus, contrariæ diſponentis voluntati perpetuo cedant, *ut diſc. 18.*

Ipſa enim voluntate accedente, quamvis moriens feudi legitimum ſucceſſuram a lege inveſtituræ vocatum, ipſo
226 corpore feudi privare non valeat, eum tamen uſque ad integrum valorem gravare poteſt, adeout feudi ſucceſſor, ut ſupra advertitur, actione perſonali cogi valeat ad vendendum feudum, ut ex pretio ſatisfaciat, ut in dicto Neapolitano Regno receptum eſt, quamvis contra defuncti judicium ſuccedatur, quod tamen aſperum, atque in puncto juris communis improbabile eſt, *ut diſc. 25.*

XI.

De ſucceſſione ab inteſtato feudali; Et de oneribus, quæ feudi ſucceſſori incumbunt; præſertim de vita militia, vel participatione pretii erga ſecundogenitos; Et de contributione ad debita.

227 RUbricæ hujus inſpectio eſt, in præſuppoſito retento, quod de veris, ac propriis feudis agatur, juxta feudales leges regulandis, non autem de impropriis, & correptis, quæ juxta diſtinctiones initio traditas, feudali nuncupatione ſolum retenta, in reliquis allodialium, ac indifferentium bonorum jure cenſenda ſunt; quoties tamen talis eſt alteratio, quod feudi ſubſtantiam omnino corrumpat, ſecus autem ubi in aliqua parte, firma in reliquis feudi natura manente, ut præſertim in Rubrica capacitatis, vel incapacitatis advertitur, ut *diſc. 11.*

Præſuppoſitis igitur, tam vera, & proprie feudi natura, itaut jure feudali ſucceſſio regulanda ſit, quam etiam capacitate perſonarum, adeout de ſolo ſucceſſionis ordine, vel concurſu quæſtio ſit, duplex eſt inſpectio, una generalis juxta feudales leges, vel conſuetudines, quas communes dicimus; Et altera juxta præfatas utriuſque Siciliæ Regnorum leges, vel mores.

Primo jure inſpecto, ubi etiam fœminarum capacitas
228 adſit, verius eſt, ſexum vincere lineam, gradum, & ætatem (cujus contrarium eſt attento dicto jure particulari, ut infra) ideoque agnati maſculi, quamvis remotiores a primo acquirente deſcendentes, excludunt fœminas proximiores, quatenus tamen de tempore apertæ ſucceſſionis maſculi capaces exiſtant, ut etiam ſupra in capacitatis, vel incapacitatis Rubrica advertitur, *ut eodem diſc. 51. & 53.*

Secus autem ſi eis non extantibus, fœminæ, vel cogna-
229 to ſucceſſio delata ſit, quoniam ſuperveniens maſculus eam non excludit, quamvis agnitio, vel poſſeſſio adhuc ſecuta non ſit, niſi particularis lex, vel acquirentis diſpoſitio aliter diſponat, cum in feudis non detur ea ſuſpenſio, quæ durante ſpe, ſeu potentia proximioris, vel prius vocati, datur in fideicommiſſis, & primogeniis, jure communi regulandis, quidquid ſecus ſit in illis Hiſpaniarum, ut etiam 230
in proxime inſinuata Rubrica, *ſub tit. de fideicommiſſ. diſc. 7. & ſeqq. præſertim diſc. 11. & 13.*

Ubi vero æqualis eſt concurrentium capacitas, tunc deciſio pendet a qualitate, ſeu natura feudi, an dividuum 231
ſit, quod juris Longobardorum dicitur ſucceſſorum pluralitatem admittens, vel individuum, ordine primogenituræ, uni tantum deferendum, quod dicitur juris Francorum; Primo enim caſu, ille inteſtatæ, vel fideicommiſſariæ ſucceſſionis ordo, qui de jure communi in bonis indifferentibus, juxta gradus proximitatem præſcriptus eſt, & cum eadem regula metiendi proximitatem ab ultimo moriente, non autem a primo acquirente, in hac feudali ſucceſſione attendendus quoque venit, cum nil diverſum deſuper in jure feudorum ſtatutum ſit.

In feudo autem individuo, quod perſonarum pluralita 232
tem excludit, cum attendatur ordo primogenituræ, hinc proinde linea primum occupat locum, atque vincit gradum, ac ætatem, non autem ſexum; ideoque quidquid antiquiores diſputaverint, verius eſt, ac extra controverſiam, ut nepos ex filio primogenito prædefuncto, quamvis ætate, 233
& gradu inferior, vincat patruum ex beneficio repræſentationis, vel tranſmiſſionis prærogativæ lineæ, quæ a primogenito fiat in ejus filium, in quo eadem qualitas ſexus quoque concurrat, & non alias.

Quæſtione cadente, an eadem tranſmiſſio prærogativæ 234
lineæ detur in tranſverſalibus, atque probabilior eſt affirmativa, quamvis plures habeat contradictores.

Quia vero ex aliquarum regionum conſuetudine, præſertim vero Lombardiæ, etiam feuda Dignitatis de ſui na- 235
tura individua admittunt diviſionem, pluriumque poſſeſſorum concurſum, ſi non in ſubſtantia, (quæ habitualiter remanet individua) attamen in fructu, ſeu exercitio, & commoditate, hinc probabilius eſt, ut una linea, ſeu portione defecta, aliarum linearum, vel perſonarum poſſidentium alias portiones, æqualis eſſe debeat ſucceſſio pro modo portionum, non autem pro numero perſonarum; minuſque in ratione proximitatis gradus, quoniam non per jus ſucceſſorium, ſed potius per illud accreſcendi, ſeu verius non decreſcendi, portiones ſuperſtites defectam portionem ad ſe attrahant, cum totum jus habituale penes omnes eſſe dicatur.

Aliqua remanente quæſtione, ubi aliæ lineæ non poſſi- 236
deant portionem aliquam, ſed agatur de concurſu ad novam ſucceſſionem, quo caſu magis receptum videtur, ut proximitas gradus prævalere debeat, ubi repræſentationis, vel ſubingreſſionis beneficium non intret, per quod, juxta generales terminos juris communis, etiam in rebus indifferentibus, remotior fiat proximiori æqualis, *de his diſc. 8. & 13. & in aliis.*

Protrahitur in infinitum ſucceſſio deſcendentium per lineam rectam de uno in alium; ubi autem contingat poſſeſ- 237
ſorem feudi abſque prole decedere, adeout collateralibus aperiatur ſucceſſio, tunc in feudis novis nulla eſt eorum, vel parentum ſucceſſio, ſed fit locus devolutioni, niſi lex inveſtituræ, vel alia lex particularis diverſimode diſponat, in antiquis autem, quidquid aliqui variaverint, ad ſeptimum, vel decimum gradum ſucceſſionem reſtringentes; verius eſt jure communi feudorum attento, in infinitum pariter protrahi ſucceſſionem eorum, qui deſcendunt a primo acquirente, qui ſit omnium ſtipes; eorum autem, qui hanc deſcenſivam qualitatem non habent, nulla eſt ſuccedendi cauſa.

Rara vero eſt ſucceſſio parentum, qui a primo acqui- 238
rente deſcendant, niſi in caſu quo poſſeſſor ex eorundem refutatione obtinuerit, de quo advertitur infra in refutationum Rubrica.

Quando autem feudum individuum juris Francorum eſt pacti, & providentiæ purum, adeout ſolus primogenitus ſuccedat, tunc ſi eſt novum quæſitum ex cauſa vere oneroſa, & correſpectiva pretio mediante, illud eſſe dicitur in hæreditate allodiali, ac propterea primogenitus feudi 239
ſucceſſor tenetur ad debita, & onera defuncti, eiſque non exiſtentibus, adhuc ſecundogenitis ejus fratribus pretium communicare tenetur, niſi pater hoc onus remiſerit, quo caſu voluntas attendenda eſt, quatenus tamen eodem pretio calculato in aſſe, conſultum ſit in aliis bonis legitimæ filiorum, juxta generales, ac indifferentes terminos juris communis; cadente quæſtione, an pretium 240
tituli, ſeu Dignitatis debeat communicari, & probabilior eſt negativa, cum Dignitas cauſet majus onus in poſſeſſore.

Si vero eſt antiquum, vel etiam novum gratuitum, non
intrat hæc obligatio communicandi pretium, neque aliqua
obligatio erga defuncti creditores, vel legaterios; bene ta-
241 men obligatio præſtandi ſecundogenitis maſculis vitam mi-
litiem pro alimentis ad vitam duraturam, ideoque non
tranſmiſſibilem, fœminis vero dotem de paragio tranſmiſ-
ſibilem, quatenus per cernalis, vel ſpiritualis metrimonii
242 effectuationem dos ſuam acquirat eſſentiam, atque ita fiat
de ipſius dotetæ bonis liberis tranſmiſſibilibus; ſin minus,
nil eſt tranſmiſſibile, ut *diſc.* 108.

Pluribus circa utrumque vitæ militiæ, ac paragii nunc
243 intrantibus quæſtionibus tam circa taxam, quam circe
productionem intereſſe, ac alia non de facili ſub compen-
dio citra notabilem evagationem cadentibus, ideoque in
ſua ſede videndum eſt.

Mixturæ autem qualitete accedente, ſive ſit dividuum,
244 ſive individuum, in feudo novo ex cauſe oneroſe, utra-
que hæreditaria qualitas ſanguinis, ac rei familiaris copu-
lative neceſſaria eſt, neque inventerii beneficium pro feudi
præcipue deductione ſuffragatur. Si vero eſt antiquum, vel
novum gratuitum, tunc requiritur utreque qualiras proxi-
me acquirentis, non autem (ex probebiliori ſententie) ulti-
mi morientis; atque ſive unius, ſive elterius reſpectu, inven-
tarii beneficium ſuffragetur pro feudi præcipua deductione,
ſufficitque per eum non ſtare, quominus dictam aliam rei
familiaris hæreditariam qualitatem non habeat.

245 In præfatis autem utriuſque Siciliæ Regnis, in quibus
(paucis, ac obſcuris exceptis) omnia feuda ſunt individua
ad formam juris Francorum cum ordine primogenituræ
deferenda, atque in feudis novis ex cauſa onerosa quæſitis
246 pretio mediente, idem quod, ut ſupra, circe pretii com-
municationem, vel onera in pretio, tanquam exiſtente in
hæreditate allodiali, in omnibus procedit; in antiquis au-
tem pariter idem circa vitam militiam, ac paragium favore
ſecundogenitorum, ac fœminarum reſpective aliquibus le-
gibus, fœminarum cauſam circe peregium magis clare con-
ſuventibus.

247 Reſpectu vero creditorum, ſeu legateriorum, aut alias a
feudatario defuncto cauſam habentium, quamvis inveſtitu-
ræ formule *pro ſe, & hæredibus ex corpore legitime deſcenden-
tibus*, utrique Regno ſit communis, diverſimode tamen in-
tellecta fuit, in Regno enim ultra Pharum, quod antiquum
248 Siciliæ vocabulum adhuc retinet, ad limites juris commu-
nis, megis congruam accepit interpretationem, eo modo,
quo in feudis mixtis dictum eſt ſupra, ut primi, non autem
ultimi hæreditarie qualitas neceſſaria ſit, ut *diſc.* 13.

In altero autem citeriori (quod Neapolitanum dicimus)
diverſimode receptum eſt, ut ſcilicet cum qualitate ſangui-
249 nis, altere hæredis rei familiaris etiam ultimi concurrat,
abſque eo quod inventarii beneficium ſuffragetur, quantum
feudi importet integer valor, qui in morientis hæreditate
eſſe dicitur, tam reſpectu creditorum ex cauſa oneroſa,
quam etiam legatariorum, vel aliorum, quorum fevore
feudatarius moriens diſpoſuerit.

Adeout ex ſupra inſinuatis, juxte magis receptam opi-
250 nionem (contradictoribus tamen non carentem) ſucceſſor,
quamvis non ex defuncti judicio, ſed contra illud ex inve-
ſtitura veniens, judicium defuncti impugnando, uſque ad
integrum feudi valorem gravari valeat, quod nimis eſperum
eſt, ac improbabile; cadente, ut ſupra inſinuatum eſt,
quæſtione voluntatis magis, quam poteſtatis, ut *diſc.* 13.

Iſtumque vivendi modum, pro commercii facilitete, ac
libertate forte megis proficuum e recenti tempore introdu-
251 cere quoque cœperunt Siculi ultre Pharum, unde propte-
rea duplex ibi habetur feudorum ſpecies, una antiqua in
forma pacti, & providentiæ, vel mixte reſpectu primi
acquirentis tantum, quæ in forma ſtricta dicitur, altera
vero in hac forma larga.

Super gradibus autem, vel repræſentatione, alique inter
hæc Regna dignoſcitur differentia, per antiquas etenim le-
252 ges utrique communes, utpote editas de tempore, quo
utrumque pro unico habebatur, uſque ad tertium gradum
civilem collateralium ſucceſſio reſtricta eſt, quamvis a pri-
mo acquirente deſcendentium, ac in feudo antiquo, quod
nimiem reſtrictionem præſeferre videtur; licet fratribus
253 in feudis novis concedatur ea ſucceſſio, quæ a jure com-
muni negatur.

Sequute vero eorum diviſione, in eo ultra Pharum ſuc-
ceſſio latina patet; in iſto autem citra, firmæ remanent di-
254 ctæ antiquæ reſtrictæ leges, per quaſdam gratias ampliatæ
ad unicum ulteriorem civilem gradum lineæ æqualis, vel
255 inferioris, non autem ſuperioris, adhuc debia, & ſub quæ-
ſtione remanente gratia habilitante fratres uterinos, unde
propterea concordia hujuſmodi controverſiarum ſpeciebus
finem dare conſuevit.

Pluribus cadentibus quæſtionibus concurſus inter ipſos 256
collaterales, quas peragere uccaſio non dedit, ideoque vi-
dendum eſt apud eos utriuſque feudi Scriptores, qui pecu-
liarem hanc ſucceſſionis materiam ad illarum legum præ-
ſcriptum peragere profeſſi ſunt.

Aliqua etiam differentia militante circa ſexum: In hoc 257
etenim citeriori Regno lineæ vincit gradum, ſexum, & æte-
tem, adeout (quamvis barbere, & contra omnem ratio-
nem) neptis ex filio primogenito prædefuncto ſuperſtes ex-
cludat filium ſecundogenitum ejus patruum, quamvis æta-
tis, ſexus, & gradus prærogetiva ſit major; in eo autem
Regno, ob aliquas leges, agnationi magis rationabiliter
proſpicientes, contrarium forte verius eſt, vel ſaltem eſt
ſub majori controverſia, ut in ſua ſede; ubi etiam de præ-
rogetiva agnationis probabilius vincente alteram ætatis,
quamvis æqualitas gradus concurreret, ut *diſc.* 13.

Aliis multis cadentibus quæſtionibus circe repræſenta- 258
tionem, vel tranſmiſſionem prærogativæ linealis, an ſcili-
cet, quod in deſcendentibus dicitur, in collateralibus
quoque procedat, ut in ſua ſede.

Inter fœminas autem æqualis gradus, in his Regnis, præ-
ſertim iſto citeriori, ex eorum legibus particularibus, qua-
litas innuptæ, atque ut dicitur in capillo, prævalet lineæ,
ideoque ſecundogenita in capillo præfertur primogenitæ
nuptæ, & dotatæ conſentienti dotationi, cum pleriſque
declaretionibus, de quibus in ſua ſede.

De illegitimorum vero, & Clericorum, aut militiæ Ec- 259
cleſiaſticæ profeſſorum capacitate ſuccedendi, & quid ubi
de tempore delatæ ſucceſſionis, ille qui in ſtatu incapaci re- 260
petitur, eum immutare poteſt, atque capax effici, ha-
betur ſupra in propria capacium Rubrica.

Et de oneribus cum feudo devoluto tranſeuntibus etiam 261
ad Dominum, habetur infra in propria devolutionis, vel
caducitetis Rubrica.

Cum autem duplicem habeat diverſum hæredem feudata-
rius moriens, feudalem ſcilicet, ac allodialem, ſeu burgen- 262
ſem, juxta diverſam patrimoniorum ſpeciem, quorum quod-
libet hæreditatis univerſitatem diſtinctam conſtituit; hinc
frequentes in dicto Regno citeriori forum audit quæſtio-
nes ſuper utriuſque hæredis, vel patrimonii contributione
ad debite, aliaque onera defuncti.

Recepta vero diſtinctio eſt, ut ad mere realia ipſis bonis
infixa, vel eorum cauſa contracta, non intret contributio, 263
ſed quilibet ſuum ferat onus; in perſonalibus autem, vel in-
differentibus, uterque hæres pro viribus, ac rata bonorum,
atque, ut dicitur per æs, & libram, debita ratione valoris
in ſorte principali contribuit, ſive debita contracte ſint cum
Regio aſſenſu, vel ſine. Minuſque attento, an una, vel
altera bonorum ſpecies megis obligata, vel ſubjugata ſit;
quod in debitis contractis per plurium majoratuum, vel fi-
deicommiſſorum poſſeſſorem, quando per illius mortem, 264
eorundem majoratuum, vel fideicommiſſorum diviſionem
ſequi contingat, quoque procedere alias deciſum eſt, niſi
diverſa accedat expreſſa, vel conjecturalis ipſius morientis 265
voluntas, quæ ſervanda eſt, ubi ratione legitimæ pote-
ſtatis defectus accedat, ut *diſc.* 25. & 22. & 89.

XII.

De Refutatione.

Dupliciter de refutationis validitate, vel effectibus agi 266
ſolet: Primo ſcilicet ubi ipſo Domino fiat, Et ſecundo
ubi filio, vel alteri proxime ſucceſſuro, vel alias ſub inveſti-
tura comprehenſo, cum in extraneis non refutationis,
ſed alienationis terminis cadat.

In prima ſpecie refutationis feudi, quæ Domino fiat,
duplex pariter quæſtio intrat; Prima nempe, an Dominus 267
invitus eam recipere teneatur, quamvis ejus voluntas di-
verſa ſit, aliis ſimpliciter affirmantibus, aliis e converſo ſim-
pliciter negantibus, & aliis probabilius diſtinguentibus,
an recuſandi juſta accedat cauſa necne, ut non teneatur
ſi ejus intereſt refutationem non fieri, ut *diſc.* 71.

Et ſecundo, quatenus Dominus velit, & acceptet, an ea 268
tollat jus agnatorum, ac aliorum ab inveſtitura vocatorum;
atque ubi in refutante, diſponendi, vel alienandi facul-
tas non adſit, probabilior eſt negativa, cum inveſtitura
durante, Dominus jure extranei cenſeatur, in quem
alienatio facta ſit, ideoque non extinctivo jure devo-
lutio-

lutionis, vel conſolidationis feudum obtinere dicitur, ſed ju-
re tranſlativæ ceſſionis, durante jure cedentis, ipſa domini-
cali qualitate ſuffragante pro duplicata prælatione aſſen-
ſus ſibi ipſi, ne alias ipſimet refutanti pœnitendi, vel
revocandi competat ea facultas, quæ facta alteri ceſſione,
vel alienatione competeret, & ne agnatis detur illa retra-
hendi, ſeu vindicandi actio, quæ, adhuc durante jura alie-
nantis, quandoque competit.

In altera vero ſpecie refutationis factæ agnato, qui non
269 ſit proxime ſucceſſurus (poſita alienandi, vel diſponendi
prohibitione) idem dicendum eſt, ut prohibitæ, ac invalidæ
alienationis ſpeciem habeat, ubi autem fiat in proxime
ſucceſſurum, tunc valida eſt etiam ſine Domini aſſenſu,
quoniam non eſt alienatio, ſed præventiva ſucceſſio, duo-
bus tamen concurrentibus; Primo ut alegans nomen con-
270 tractus habeat; Et ſecundo ut ſit pura, non autem pactio-
nata, præſertim circa reſervationem uſusfructus favore re-
futantis, cum id feudi diviſionem, vel ſervitutem prohibi-
tam importat; ſecus autem ubi fiat ea reſervatio fructuum,
ſeu commoditatis, ut nudi facti eſt, quæ in feudis etiam li-
cite fieri poteſt, cum feudi ſubſtantiam non tangat, ut ſu-
pra in alienationum Rubrica.

Dummodo talis reſervatio ſic ample concepta non ſit,
quod in effectu refutatio verbalis dici valeat, ac fraudem
redoleat, quod ea facti qualitate pendet, ideoque certam,
ac determinatam regulam generalem non recipit.

Quatenus vero pactionata ſit, tunc non modica eſt inter
feudiſtas quæſtio, an pacta vitient refutationem, vel potius,
271 eis vitiatis, aut ad licitam ſpeciem redactis, ea firma ma-
neat? tribus deſuper vigentibus opinionibus; una, quæ
minores habet ſequaces, ut reſervatio uſusfructus reſolva-
tur in dictam licitam fructuum, vel commoditatis, ut facti
eſt, altera, quæ aliquam habet majorem probabilitatem, ut
pacta vitientur, non autem ipſa refutatio; Et tertia proba-
bilior, magiſque per feudiſtas recepta, ut ob voluntatis in-
dividuum totus actus corruat, ipſaque refutatio vitiata
maneat, niſi facti circumſtantiæ dictam præſumptam in-
dividuitatem voluntatis ceſſare faciant, atque ſuadeant,
refutantis intentionem fuiſſe, ut ipſa pacta potius vitien-
tur, cum ſemper præſumptio cedat veritati.

Cadente etiam quæſtione fraudis, quæ dupliciter cadere
272 poteſt, vel ſcilicet Domino ſuper laudemio, vel relevio,
quod ex facti qualitate, & circumſtantiis deciſionem reci-
pit, vel creditoribus refutantis, quibus utique præjudica-
273 tum non remanet, durante tempore, quo jus refutantis du-
raret, ſi refutatio facta non eſſet juxta ea, quæ de refuta-
tione facta ipſo Domino deſuper habentur, cum poſſit qui-
dem debitor nolle quærere, juſque ſibi delatum nolle agno-
ſcere in creditorum præjudicium, non autem jus jam agni-
tum, & quæſitum remittere.

An autem refutatario præmoriente intret reſolutio actus,
adeout refutans jure primævo feudum occupet, vel potius
274 jus ſucceſſorium juxta ordinem proximitatis refutatarii mo-
rientis intret, ſub quæſtione eſt, in qua data valida refuta-
tione pura, verius videtur ſucceſſorium edictum intrare.

Prout an ſucceſſionis ordo, quoad perſonam refutantis,
attendi debeat de tempore refutationis, vel ejus mortis na-
turalis, adeout hæc præventiva ſucceſſio apta ſit tolla-
275 re necne jus ei, cujus de tempore mortis, magis pro-
xima eſſet cauſa ſuccedendi, ſub quæſtione eſt, de qua in
ſua ſede, *ut d. diſc. 13.*

XIII.

De ſubfeudis, ac poteſtate ſubinfeudandi.

276 SUbinfeudandi poteſtas an feudatario ſine Domini aſ-
ſenſu competat, & an ſubinfeudatio prohibitam redo-
leat alienationem necne, apud antiquiores nimium certa-
tum eſt, hodie vero ex magis communi, receptoque feudiſta-
rum ſenſu inſpecta juris communis feudorum diſpoſitione,
verior videtur opinio, quæ ſubinfeudandi poteſtati aſſiſtit.

Tribus tamen requiſitis copulative concurrentibus; Pri-
277 mo nempe, ut fiat cum iiſdem legibus, & pactis; Secundo,
ut in perſona æqualis conditionis, unde propterea Domi-
no non præjudicetur; Et tertio, ut fiat ſincere, ac ſine
fraude, *ut diſc. 1.*

Æquivocum autem eſt aliquorum ſcribentium, in qua-
cumque ſubinfeudatione, hujuſmodi requiſitorum concur-
278 ſum indefinite deſiderantium, cum (tertio excepto, quod
cuicumque ſpeciei adaptabile eſt, & congruit) reliqua duo
uni, non autem ſpeciei conveniant.

Triplex igitur eſt ſubinfeudationis ſpecies, una eſt, quæ
fiat de aliquibus inferioribus, modicique momenti feudi
membris, vel acceſſoriis concedi ſolitis, & quæ ſub exca- 279
dentiarum vocabulo feudiſtæ explicare ſolent, atque ſub
fructuum feudi nomine veniunt; Et hæc alienationem non
redolet, ſed potius fructuum perceptionem, dummodo
abſit fraus ita mature percipiendi hunc fructum pro tem-
pore non ſuo.

Nil autem refert, an ille cui fit ſubinfeudatio, ſit diſparis
conditionis, idque pretio, vel alia recompenſa mediante ſe- 280
quatur, dummodo ſolitum non alteretur, juxta eam gene-
ralem limitationem, quæ in bonis regulariter alienari pro-
hibitis tradi ſolet in iis, quæ jam alienabilia, vel concedi
ſolita effecta ſint, cum hæc ſubfeuda (quæ alicubi ſub feudi
plani, & de tabula puti vocabulo explicari ſolent) allodia-
lium potius, quam feudalium jure cenſenda ſint, jure com-
muni civili magis, quam feudali regulanda.

Altera eſt ſubinfeudationis ſpecies, quæ de toto feudo
fiat, nihilo retento pro ſubinfeudante, atque in hac ſpecie ve-
re proprie dicta requiſita deſiderantur, cum tunc ſubinfeu- 281
datus obtinere dicatur a primo infeudante, ac Domino, cu-
jus ſit Vaſſallus immediatus, ſubinfeudans vero organi, ſeu
inſtrumenti partes gerit, ideoque facta ſubinfeudatione,
iſtius perſona de ſcena exit, neque aliud jus ei remanet, mi-
nuſque onus ſervitii, ac fidelitatis, vel devolutionis, adin-
ſtar ementis pro perſona nominanda, poſtquam nominatio-
nem fecit, ſuamque facultatem ad exercitium deduxit.

Tertia eſt demum ſpecies, quæ fiat de feudo, vel ejus
partibus, aliquibus partibus, vel juribus pro ipſo ſubinfeu- 282
dante retentis, vel reſervatis. Et hæc pariter ſubdiſtingui-
tur in eam ſubinfeudationem, quæ totius feudi, omnium-
que ejus jurium, etiam regalium fiat, aliqua ſuperioritate,
ac intellectuali alto dominio reſervatis, adeout ſubinfeuda-
tus totum id obtineat, quod feudatarius immediatus, etiam
feudi Regalis, ac dignitatis obtinet, dicta intellectuali re-
ſervatione ſolum excepta; Et hanc ſubfeudi ſpeciem ve-
rius eſt, abſque ſpeciali facultate per infeudantem conceſ-
ſa, exercibilem non eſſe.

Quandoque tamen, nedum pro facultate, ſed etiam pro 283
neceſſitate id injungi praxis docuit.

Altera vero eſt ſubinfeudatio, quæ tertiam conſtituit ſpe-
ciem inter proximam de toto, & primam ſimplicium mem-
brorum, ſeu excadentiarum, quia nempe de aliquibus Op- 284
pidis, vel Caſtris, aut feudi membris, per quæ ipſius feudi
univerſitas, vel corpus notabilem ſciſſuram, vel deturpa-
tionem non patiatur, quinimmo nullam ſciſſuram, vel divi-
ſionem, quoad jus habituale, ac Imperium, & Regalia
ſentiat, ſed in ſola fruitione, ac mere ſubordinato Imperio,
tanquam per ſpeciem commiſſæ juriſdictionis, ac admini-
ſtrationis, ſub omnimoda ſubinfeudantis ſuperioritate, qua-
lia ſunt ea ſubfeuda, quæ ſimplices Barones, non autem
veros dignitatis feudatarios conſtituunt.

Hæc autem ſpecies (non data ſpeciali prohibitione) exer-
cibilis eſt, ubi qualitas feudi ita exigat, ut feudatarius feudi 285
Regalis, ac dignitatis, cum jure Principatus, ita nobiles,
& qualificatos milites, ac Vaſſallos ſibi conſtituat, vel ita
bene merentibus præmia diſtribuat, cum ea tamen mode-
ratione, ac proportione ad feodi qualitatem, & circum-
ſtantias, ut fraudem, vel Domini notabile præjudicium
non redoleat, iſtaque ſubfeudorum ſpecies in feudis Rega-
libus, ac dignitatis frequens eſt in praxi.

In hac vero ſpecie erroneum eſt, ſuperius recenſita tria
requiſita deſiderare, cum illud æqualis conditionis potius 286
interdictum ſit, dum non paribus, ſed inferioribus, ac ſub-
ditis hæc ſubfeuda congruunt, minuſque alterum, ut gra-
tis, ac ſub eiſdem legibus conceſſio fiat, cum pretio me-
diante, magiſque limitate hujuſmodi ſubinfeudationes
fieri recepta praxis præſertim Italiæ doceat.

Ideoque ſolum requiſitum fraudis excluſivum deſide-
randum eſt, pro ea ſcilicet fraude, quæ in feudatario caſte
nato, ſeu de ſucceſſore deſperato, aut alias devolutione im-
minente conſideratur, quamvis conſilii non ſit, ſed ſolius 287
præjudicii, eodem modo, quo de jure diſpoſitum eſt in alia
ſubfeudorum ſpecie, quæ fructuum, ſeu excadentiarum
ſpeciem redolet, quia nempe perceptionem fructuum, vel
ſui juris exercitium in tempus non ſuum ſubinfeudans ita
protrahat, rejecta opinione volentium, ut ubi expreſſe
facultas conceſſa eſt, hæc reſtrictio non intret, ut aliquid
conceſſioni legis addat illa hominis, *ut d. diſc. 57. & 59.*

In præfatis autem utriuſque Siciliæ Regnis, ob eorum 288
peculiares leges, ſtrictiorem alienandi prohibitionem con-
tinentes (excepto dicto caſu excadentiarum, quæ conſue-

ti fructus ſpeciem habent, atqoe coucedi ſolent) receptum
eſt, hanc etiam ſubinfeudationem prohibitam eſſe, illam-
que ſub alienationis vocabulo venire.

Poſita legitima ſubinfeudatione, ſubinfeudatus ipſum
ſubinfeudantem, ac immediatum auctorem in Domiuum
289 agnoſcere debet, eique fidelitatem, ac ſervitium præſtare,
non autem mediatum; atque ad immediatum devolutio
290 pertinet, prout ab eo renovatio petenda eſt, *ut d.diſc.7. &*
291 59. Niſi cum conſenſu Domini directi, ejuſque nova inve-
ſtitura, ita ſubinfeudatio ſeqoi dicatur, quod ſpeciem diſ-
292 membrationis a feudo, ac erectionem novi feudi directi,
& in capite importet.

Ad regulandam vero ſubfeudi naturam, ubi iuveſtituræ
293 lex ambigua ſit, illa ipſius feudi attendenda eſt, cum ſub-
feudum ejus cenſeatur naturæ, cujus eſt feudum.

Non levi apud feudiſtas cadente quæſtione, an devoluto
feudo, ſubfeudum duret, atque Dominus, cui devolutio
294 facta eſt, ſubfeudatarium ei ſervire volentem recipere te-
neatur? magiſque probabilis, ac recepta eſt affirmativa, ubi
ſinceritas accedat, neque fraudem ſubinfeudatio redoleat:
alia vero in foro parum frequentia hanc ſubfeudorum mate-
riam concernentia, in propria ſede videnda ſunt, *ut d.diſc.1.*

XIV.

De renovatione inveſtituræ feudalis, ac laudemio, & relevio, & jure tappeti.

295 DUplex renovationis eſt ſpecies; una, quæ non culpo-
ſe devoluto feudo, terminataque inveſtitura, ex æqui-
tate, per Dominum nolentem pro ſe retinere, ſed alios in-
veſtire, debita eſt feudatarii defuncti proximiori ſanguinis,
ubi de feudo pacti, & providentiæ agatur, quod jure ſan-
guinis durante inveſtitura deferatur; ubi vero ſit pure hæ-
reditarium, rei familiaris hæredi; denegatur autem in
caſu devolutionis culpoſæ.

Id autem feudorum ſpeciale non eſt, cum emphyteuſi
296 quoque ſit commune, ideoque ea, quæ frequentius in ea ma-
teria habentur, feudis quoque regulariter congruunt, niſi
peculiaris regionis ſcripta, vel non ſcripta lex aliter ſta-
tuat, *ut diſc.52. & ſub titul.de emphyteuſi pluries.*

Altera vero eſt a jure feudali ſpecialiter manans, ad cujus
inſtar in emphyteuſi quoque ex quodam recepto uſu idem
297 inductum eſt, iſtaque per novum feudi ſucceſſorem ſub
caducitatis pœna infra annum, & diem petenda eſt, niſi con-
ſuetudo hanc obligationem ceſſare faciat, dictuſque termi-
298 nus quandoque per inveſtituræ legem particularem brevior
eſſe ſolet, ut in citerioris Siciliæ, ſeu Neapolitano Re-
gno ſtatutum eſt, ut infra ſex menſes renovatio petenda ſit;
pluribus cadentibus quæſtionibus circa juſtas excuſationis,
vel reſtitutionis in integrum cauſas, ex facti qualitate, ac
circumſtantiis pro impedimentorum, vel excuſationum
probabilitate decidendas, *ut d.diſc.59.*

Idemque terminus anni, & diei, qui in hac ſpecie reno-
vationis per feudales præſcriptus eſt, ex recepto uſu extenſus
299 fuit ad aliam ſpeciem, de qua ſupra; niſi Dominus alte-
ri conceſſerit, cum tunc longiſſimi temporis decurſum re-
quiri, ut huic juri præjudicatum cenſeatur, forum rece-
piſſe videatur.

A Domino autem ubi poteſtatem non habeat legibus de-
rogandi, novaſque condendi, verius eſt, dictum terminum
300 anni, & menſis abbreviari non poſſe, bene tamen abſque
dubio extendi poteſt, quoties alieni præjudicii, vel inte-
reſſe mixtura aliud non ſuadeat, *ut d.diſc.52.*

Illaque per ſubinfeudatum non a primo, ac mediato, ſed
301 a ſecundo, ejuſque immediato Domino, ac ſubinfeudante
petenda eſt; huic remanente obligatione, quando novus
eſt ſucceſſor, ſuam renovationem a primo Domino peten-
302 di, ſolaque petitio infra terminum ab ipſo ſucceſſore, ſeu
legitimo procuratore, qui ſpecialis eſſe debet, ſufficit, li-
cet conceſſio differatur.

Pro hujuſmodi renovationis ſucceſſione, quæ per novum
ſucceſſorem perneceſſe petenda eſt, jure feudali ſtatutum
303 non eſt, aliquid Domino ſolvendum eſſe, cum ea pars fru-
ctuum, quæ eidem Domino a dicto jure defertur illius an-
ni in quo feudatarii mortem ſequi contingat, ſufficere de-
beat, niſi peculiaris lex ſcripta, vel non ſcripta diverſimo-
de diſponat, *ut eod. diſc.59.*

In præfatia autem utriuſque Siciliæ Regnis, & præſertim
in hoc citeriori, ſive ſit dicta fructuum pars, quam jus
304 feudale Domino defert anni vacationis feudi, ſive ob Domi-
ni recognitionem per leges, vel conſuetudines particulares,
Regi debita eſt medietas feudi fructuum dicti anni vacatio-
nis, ſponte ſolvenda infra annum ſub relevii vocabulo, cum
fideli eorumdem fructuum notula, & ſub pœna duplicatæ
exactionis faciendæ ex ejuſdem feudi fructibus, qui affecti
ſunt, *ut diſc.28.*

Si vero contingat, eodem anno duplicem, vel multipli-
cem vacationem ſequi, unicum relevium ſolvendum eſſe ve- 305
rius videtur; pluribus cadentibus quæſtionibus in hac rele-
vii materia, quæ ſpeciales habet tractantes ſuper dedu-
ctionibus onerum, ac ſuper fraudibus, quæ illi occaſione
refutationis fieri ſolent, cum aliis de quibus in ſua ſede,
utpote compendio parum congruis.

Adeſt quoque in dicto citeriori Regno, ac forte etiam in
ulteriori, alia ſolutionis ſpecies, quæ ſub nomine tappeti
explicari ſolet, originem trahens ab eo tappeti uſu, qui per 306
novum feudi ſucceſſorem habebatur, dum fidelitatis jura-
mentum Domino præſtabat, eumque recognoſcebat, cujus
cæremoniæ, ac renovationis loco dictæ ſolutiones, ac
etiam quarundam litterarum expeditiones ſucceſſerunt, *ut
eod. diſc. 29.*

XV.

De jure protomiſeos; & de feudi evictione.

RAræ ſunt in foro quæſtiones illius juris protomiſeos, 307
quod ex æquitate jus feudale concedit agnato ſucceſ-
ſuro, vindicandi, ſeu retrahendi feudum alteri alienatum,
oblato pretio, quamvis adhuc jus alienantis duret, neque
ſuum apertum ſit, cum frequentius magis expediat caſum
ſucceſſionis expectare, atque ita nullo ſoluto pretio feudum
vindicare; Adhuc tamen aliquando praxis docet id expe-
dire, ideoque tale jus exerceri.

Id autem procedit in feudo antiquo pacti, & providen- 308
tiæ, non autem hæreditario, vel etiam in novo, quamvis
pacti, & providentiæ formam habeat, ubi alienatio fiat per
primum acquirentem titulo oneroſo; ſecus autem ubi ex
cauſa lucrativa, cum iſtud jure antiqui reguletur, *ut diſc.
36. 37. 38. & 110.*

Non levi militante quæſtione inter Neapolitanos feudi- 309
ſtas, an hoc jus competat in illis feudis antiquis, mixtam
qualitatem habentibus, in quibus quodam jure ſpeciali, ut
nedum primi acquirentis, ſed etiam ultimi morientis, nulla
facta deductione feudi, vel ejus valoris, hæreditariam qua-
litatem habere oportet; Adhuc tamen ex quodam recepto
ſtylo potius, quam ex ſtricta juris cenſura, recepta eſt af- 310
firmativa opinio in voluntariis alienationibus. Non im-
probabili dubietate cadente, ubi judicis auctoritate, pu-
blica ſub haſta alienationem fieri contingat, ut *eodem
diſc.37.*

Ubi vero non ipſum feudum, vel jus in eo vendi con- 311
tingat, ſed ſolos fructus, vel eorum commoditatem, verius
eſt dictum jus non competere, *d. diſc.* 110. Niſi facti cir-
cumſtantiæ quandam non ſcriptam æquitatem producant,
quæ dicti juris competentiam congrue ſuadeat, etiam in ca-
ſibus, in quibus de ſtricta juris cenſura illud veniat dene-
gandum, ut quandoque habetur etiam in bonis juriſdictio-
nalibus non feudalibus, quia vero, ut dictum eſt, raro
forum alias quæſtiones deſuper cadentes audit, hinc proin-
de ad propriam ſedem relatio ſufficiat.

Raræ quoque videntur evictionis quæſtiones inter in- 312
feudantem, & infeudatum, quoties non pecunia, vel alia
recompenſa mediante, ſed juxta propriam, ac regularem
feudorum conceſſionem gratis, & tanquam ſpeciem bene-
ficii, feudum concedatur; cum tunc regula ſit negativa
in aliquibus caſibus limitari ſolita, ut in ſua ſede, cum in-
ſpectio parum congrua foro videatur.

Emptitii autem feudi, ſeu alias ex oneroſa cauſa corre- 313
ſpectiva conceſſi, vel dati, ſive a Domino, ſive ab altero
feudatario id ſequatur, evictio præſtanda eſt, niſi de illa
agatur, quæ ex rei natura ſequuta ſit, vel quia ſcientia im-
minentis, aut formidatæ evictionis hanc actionem exclu-
dat, quoties diverſa conventio, vel feudalis qualitatis igno-
rantia, ſive diverſa venditoris aſſertio, eandem actionem
alias denegandam non concedant, ideoque facti, ac volun-
tatis potius, quam juris quæſtio eſſe videtur, pro facti qua-
litate decidenda, *ut diſc.44. & 65.*

Quatenus vero evictio præſtanda ſit, ut frequentius in-
ter feudatarium alteri de conſenſu Domini vendentem feu- 314
dum, quam inter Dominum, & feudatarium quæſtiones
eſſe ſolent, ipſius feudi in univerſum evictio præſtanda eſt,
vel ejus quotæ, non autem ſingulorum membrorum, vel bo-
norum,

Digitized by Google

norum, per quorum evictionem eadem univerſitas adhuc duret, niſi ſpecifica aliquorum bonorum expreſſio, vel pretii quantitas, aut alia argumenta diverſam probent voluntatem, quodque de illis quoque in pretio habita ſit ratio, ut *diſc.32. & 65.*

315 Verum ubi etiam de omnibus evictio promiſſe ſit, cum libertatis aſſertione, adhuc tamen evictionis, vel quanto mi-
316 noris actio non intrat pro illis oneribus, et ſervitutibus, quæ feudo connaturalia ſunt, eique inſunt, ut eſt præſertim naturalis vaſſallorum uſus, niſi alias cautum ſit, ut *d.diſc.65.*

Prout evictio de natura rei, quæ regulariter præſtanda non eſt, intrat ubi ex facto culpoſo venditoris, devolutio ſequatur, atque ita jus emptoris ceſſet, ut *in tit. de penſion. diſc.69. & tit. de dote diſc.146.*

XVI.

De inveſtitura abuſiva de feudo pleno, & de conceſſione loci, in quo adſit privilegium, vel pactum non infeudandi.

317 IN Papa quoad ea, quæ temporalem Principatum concernunt, aliiſque licet ſupremis, et primi ordinis Principibus electivis, ſeu alias Principatum cum hæreditaria qualitate non tranſmittentibus, aliqui Feodiſtæ, præſertim ultramontani, hanc inveſtituræ ſpeciem faciendi poteſtatem negarunt, quaſi quod, etſi in ſupremo non urgeat ea ratio voti captandæ mortis, quam inferioribus obſtare creditur, attamen urgeat altera ſupplantandi ſucceſſorem, atque conferendi ejus poteſtatis exercitium in tempus inhabile, quo ſuum jus jam annihilatum eſt.

Omnino autem hac ſententia reprobata, in Papa etiam in temporalibus, aliiſque ſupremis, qui poſitivæ legis non ſentiant ſubjectionem, contraria verior eſt, clarius vero de conſenſu poſſeſſoris, ejuſque jure præſervato, *ut tit. de Regal. diſc.3. & 148. & in tit. de emphyt. diſc.1.*

318 Quinimmo, & abſque dicto conſenſu, quem Supremus ſupplere poteſt, dum receptum eſt, ut etiam jus quæſitum, ac de præſenti ea cauſa, & quandoque etiam ſine, tollendi poteſtatem habeat, adeout ſorum frequenter quidem voluntatis, nonnunquam tamen, vel nimium raro poteſtatis quæſtiones eudiat, ut *d. diſc.148. de Regal.*

319 In Prælatis autem, vel inferioribus, et ſubordinatis feudatariis, ac Magiſtratibus, quibus ſupremæ poteſtas derogandi legibus, vel tollendi jus tertii non competat, una opinio indefinite negat, ex triplici ratione, voti ſcilicet captandæ mortis, ſupplantationis ſucceſſionis, & præjudicii poſſeſſoris, poſt cujus ceſſatum jus conceſſio facta eſſet.

320 Quidquid autem de prima ratione ſit, jure communi Romanorum attento in emphyteoſi, vel officiis, aliiſque vitalitiis rebus, dicto jure metiendis, de quo in ſuis emphyteuſis, ac officiorum ſedibus, in feudis tamen juxta proprias feudales leges, vel conſuetudines regulandis, hæc ratio negligitur, ideoque duabus aliis ceſſantibus, quæ ſolum inferio-
321 ribus obſtant, probabilius eſt, hanc inveſtituræ ſpeciem practicabilem eſſe, quia nempe poſſeſſoris accedat conſenſus, vel cum omnimoda ſui juris præſervativa fiat, quod etiam non expreſſum ſubintelligendum eſt.

322 Ideoque ſi caſus apertura contingat, adhuc durante jure, vel poteſtate ejus, qui talem abuſivam inveſtituram conceſſit, de illa non eſt dubitandum, dum ita ceſſat altera præjudicii, vel ſupplantationis ſucceſſoris ratio, exindeque reſultat, ut actus eſſe dicatur in implicito validitatis ſtatu, quatenus re integra caſus ſequatur, reſolutioni tamen ſubjectum, quatenus ipſius infeudantis jus, pendente conditione, reſolvatur.

323 Verum & in caſibus, in quibus ratione ſupremæ poteſtatis infeudantis, vel ex dictis rationibus ceſſantis præjudicii poſſeſſoris, ac ſucceſſoris, actus valeat, adhuc tamen ille non impedit, quin poſſeſſor ſuum jus in alterum transferre valeat, ipſeque Dominus aſſentiri, iſteque poſterior actus præcedenti prævaleat, neque ille, cui hæc abuſiva conceſſio facta eſt, conqueri poterit, cum hanc implicitam conditionem ejus infeudatio ſub ſe continere dicatur, niſi ſpecialis valida conventio, vel aliæ facti circumſtantiæ, ſeu legitima conſuetudo aliter ſuadeant.

324 Vicario autem Domini, hæc poteſtas, abſque ſpeciali nota, demandata non cenſetur, niſi ubi actuum frequentia, vel obſervantia, ſive aliæ facti circumſtantiæ, Domini voluntatem redolere videantur, rara vero, præſertim in Italia, in feodis eſt hujuſmodi inveſtituræ praxis. De his, *d. tit. de emphy. diſc.1. & 2. & d. diſc.3. de Regal.*

Prout etiam rara eſt altera quæſtio feudalis conceſſionis, quæ de eodem feudo duobus fiat, illaque ex facto potius, quam ex jure deciſionem recipit, quamvis enim re integra, quia nemini traditio facta ſit, primæ conceſſioni aſſiſtat regula, quæ e converſo aſſiſtit ſecundæ, quæ prioris 325
traditionis fomentum habeat, attamen ex clauſulis, illa præſertim conſtituti, ſive ex aliis actibus, ac ſignis traditioni æquipollentibus, plures recipit limitationes, ideoque certa determinatio non datur.

Frequentes autem (in dicto præſertim citerioris Sici- 326
liæ Regno) audiuntur quæſtiones circa infeudationes Civitatum, Oppidorum, & locorum, quibus ex gratia, & privilegio, vel ex contractu, & cauſa correſpective conceſſum eſt, ut non poſſint in feudum concedi, ſed ſub immediato Regis gubernio, ac juriſdictione conſervari debeant, (quod ibi eſſe de demanio dicitur) & quamvis de ſtricta juris cenſura deciſio pendeat, an ea gratia, vel juſtitia, & cauſa correſpectiva conceſſio prodierit, attamen diſtinctio hæc pro regulanda, ſeu refrænanda voluntate, nimium proficua eſt, ut hoc ſecundo caſu longe difficilius infeudatio ſequatur, quam primo, non autem pro poteſtate, quæ etiam admittitur in caſu contractus, & cauſæ oneroſæ.

Ideoque Regis Vicario, eique a latere aſſiſtenti Conſi- 327
lio fas eſt, hujuſmodi infeudationum executionem denegare, vel ſuſpendere, donec Rex certioretur, ac partes audiat, ſed Rege in eadem perſeverante voluntate, poteſtatis defecto, forum externum non decidit, quidquid de interno ſit, cujus medicorum ſpiritualium ſunt partes agendi, ut *d. diſc.148. de Regal.*

Quando autem de correſpectiva feudi conceſſione jure 328
venditionis agatur, laudabilis inolevit uſus, ad inſtar juris protimiſeos, vaſſallis ad libertatem, ſeu demanium provocantibus prælationem concedere, quod etiam (adinſtar) ad caſum locationis extenſum eſt, ut volente Barone feudum alteri locare, vaſſallis, eorumque univerſitati prælatio in pari cauſa concedatur, ut *diſc.38. &* 110.

XVII.

De devolutione, ſeu caducitate, & amiſſione feudi.

QUamvis de feodi ſubſtantia non ſit ſcriptura, ſine qua 329
inveſtitura fieri, ac probari poteſt, ob nimiam tamen difficultatem, quæ, ſcriptura deficiente, dignoſcitur, in factis præſertim antiquis, probandi legem præciſam inveſtituræ cum reſtrictione ad certa genera, vel tempora, ob quorum finem a Domino prætenderetur devolutioni locum factum eſſe, cum ad hunc effectum, Domino ad devolutionem agenti, perfectæ, & concludentis probationis onus incumbat, (aliis minus perfectis, ac adminiculativis probationibus ſufficientibus pro ſervitii præſtatione, aliiſque incidentibus) hinc per ora forenſium volitare ſolet axioma, ut ad hunc devolutionis effectum, inveſtituræ ſcriptura neceſſaria ſit, ubi per finem lineæ, vel temporis petatur, ut *ſub tit. de emphyt. ſæpius, & hoc tit. diſc.70.*

Id autem recipiendum eſt in illis regionibus, ac Princi- 330
patibus, in quibus impropriorum feudorum uſus, ac praxis habeatur, quamvis de Civitatibus, Oppidis, & Caſtris cum Imperio, ac jure vaſſallorum agatur, adeout poſſibilitas vigeat allodialitatis, vel impropriæ, ac pure hæreditariæ feudalitatis, cum jure tranſmittendi extra proprium genus ad extraneos, quoniam perfecta, & concludens probatio contrariam poſſibilitatem non admittit, ſecus autem ubi ea generali regionis uſu, Civitates, Oppida, & Caſtra prædicta nonniſi jure veri, ac proprii feudi obtineantur, ut (exceptis Eccleſiis) eſt in ſæpius enunciato Regno Neapolitano, cum tunc probata dicatur feudalitas eo ipſo, quod diverſæ qualitatis probationes, vel vehementia argumenta non dentur, ut propterea ad limites juris communis feudalis, vel peculiaris regionis, feodorum ſucceſſione reſtricta ad certum genus, vel certos gradus, iſtis defectis devolutioni locus fiet.

Conſtito autem per ſcripturam, vel aliam efficacem probationis ſpeciem, de inveſtituræ reſtrictione ad certum genus, illiuſque finem probato, planum eſt jus Domini ſuper 331
devolutione, adeout facti potius quam juris hujuſmodi quæſtiones eſſe videantur, quoties de hac non culpoſe, ſed naturali devolutione per lineæ, vel generis finem agatur, potiſſime vero, ubi ex genere vocato ſuperſint quidem perſonæ, de quarum capacitate, vel incapacitate quæſtio ſit ut in clericis, et fœminis, earumque deſcendentibus, vel in iis, qui aliquo naturali defectu, quamvis artificialiter ſanato, laborent, juxta ea, quæ in capacitatis, vel incapacitatis Rubrica 332
ſupe-

ſuperius habentur, atque ad hunc effectum (non contro-
verſa etiam feudali qualitate ad certum genus, vel ſangui-
nis ſucceſſores reſtricta) pro neceſſario requiſito, ob ni-
miam difficilem probationem contrariæ poſſibilitatis ex-
cluſivam, de facto ſcripturæ neceſſitas urgere videtur.
333 Ipſo autem genere capaci adhuc durante, adeout nulla ſit
finitæ inveſtituræ quæſtio, plures dantur accidentalis devo-
lutionis caſus, ſub caducitatis, vel amiſſionis vocabulo ex-
plicari ſoliti, quaſi quod terminus devolutionis non con-
gruat, niſi illi, quæ citra culpam, vel aliud accidens, ex
ſolo naturæ curſu ob lineæ, vel generis finem ſequatur.
334 Caducitati autem, ſive amiſſioni, quamvis inveſtitura
duret, ex pluribus locus fieri ſolet, quæ non facile eſt ſub
compendio reconſere, eaque præſertim, quæ forum unquam,
vel nimium raro audit, in propria ſede videnda ſunt, ma-
gis autem in praxi contingibilis eſt caſus non præſtiti ſtatu-
to loco, vel tempore, ſervitii perſonalis, vel realis.
335 In hoc autem certam, ac determinatam regulam non ha-
bemus, cum juxta regionum, ac ditionum varias leges, vel
conſuetudines varia ſit praxis, quæ præſertim in temporali
ditione Eccleſiæ omnium rigoroſior eſt, ut caducitas ipſo
jure reſultet, in terminis vero generalibus juris communis
feudalis plures deſuper habentur diverſæ opiniones, illa ve-
ro probabilior videtur, ut quoties ceſſatio dolum, ac ſpretum
poſitivum non redoleat per quandam ſpeciem interverſio-
nis dominii, tunc monitio, ac vera contumacia poſitiva,
ejuſque declaratoria deſideretur, ideoque caducitas ipſo ju-
re ex ſolo lapſu temporis non reſultet, ut *diſc*.5.
336 Aliæ ſunt cauſæ fellonię, non petitæ renovationis infra
annum, & diem alienationis, notabilis culpoſa deterio-
ratio, dominii negatio, gravis injuria Domino facta, &
ſimilia, quarum tamen rara eſt praxis, excepto caſu fello-
niæ, cum aliarum excuſatio de facili cadat ad hunc pœna-
lem effectum evitandum.
337 Ubi vero antiquum ſit pacti, & providentiæ feudum,
quæſitum eſt an culpa poſſeſſoris ipſius culpoſi perſonam
egrediatur, alioſque ſucceſſores proprio jure venientes affi-
ciat, negativam ex probabili ſuadente ratione, ut quod ex-
preſſe, ac directe prohibitum eſt, indirecte permittendum
non ſit, ideoque poſſeſſor expreſſe alienare prohibitus in
præjudicium ſucceſſorum, ita indirecte non valeat ejus præ-
judicium, ſuique juris privationem inferre.
Contrarium vero magis receptum eſt, ubi fraudis, & col-
luſionis ſuſpicio non urgeat, quaſi quod Dominus, non per-
ſonam deficientis, ſed ipſum deficientiæ factum ſpectet, faci-
lius tamen ſucceſſori non culpoſo, neque a culpoſo ejus jus
metienti, concedenda eſt illa æquitativa moræ purgatio,
quæ ipſimet moroſo, quoties malitia deſit, atque jus domi-
ni deterius effectum non ſit, concedi ſolet, ut *eod.diſc*.5.
338 Ubi autem caſus præbeat, ut Dominus caducitate acce-
ptata, ipſimet moroſo, ſeu deficienti, novam ex integro
ejuſdem feudi conceſſionem faciat, an hæc nova dicenda
ſit, vel potius jure implicitæ remiſſionis incurſæ caducita-
tis eadem antiqua perſeveret, non levis eſt inter feudiſtas
quæſtio, cum ea diſtinctione ex magis communi, ac probabi-
li ſententia decidenda, an agatur de effectibus ex nova qua-
litate reſultantibus inter Dominum, & feudatarium novi-
ter infeudatum, & infeudario pro nova haberi debeat, aut
vero reſpectu agnatorum ex antiqua, non autem ex nova
inveſtitura vocatorum, & tunc pendet a bona, vel mala fi-
de, & an fraudis, vel colluſionis urgeat ſuſpicio necne,
ut ea urgente, dicatur antiquæ continuatio jure remiſſio-
nis, quam nova importet, ſecus autem e converſo.
339 Nimium quoque attendenda eam circumſtantiam, an
prior inveſtitura notabiliter alterata ſit, vel potius nova ſit
antiquæ conformis, ut primo caſu novum feudum conſti-
tuat, ſecus autem ſecundo.
His tamen ita generaliter attendendis pro regula, ex qua
juris præſumptio reſultet, contraria tamen expreſſa, vel ad-
miniculativa, particulari probatione elidibilis, adeout fa-
340 cti, ac voluntatis potius, quam juris quæſtio ſit, pro fa-
cti qualitate, ſingulorumque caſuum circumſtantiis deci-
denda prudenti arbitrio, ut *eod. diſc*.5.

XVIII.

De detractionibus, quæ devoluto feudo competunt hæredi feudatarii adverſus Dominum: Et de aliis adverſus agnatum feudi ſucceſſorem, præſertim de melio-ramentis: Et de feudi imputatione.

341 ALia eſt detractionum ſpecies, quæ ceſſato feudo, eoque
ad Dominum devoluto, competit feudatarii hæredi,
vel ſucceſſori adverſus Dominum, ſeu alium ab eo noviter
inveſtitum, alia vero, quæ feudo, ejuſque inveſtitura
adhuc durante, feudatarii hæredi, vel ſucceſſori com-
petit adverſus agnatum jure proprio ſuccedentem, licet
enim iſti caſus in pluribus concordent, in pleriſque ta-
men diſcordent.
In prima ſpecie generalis diſtinctio eſt inter culpoſam,
& non culpoſam devolutionem, ac feudi terminationem,
ut in culpoſæ caſu nulla inſeparabilium melioramento- 342
rum detractio fiat, minuſque eorum ſeparabilium, quæ
vel ex eorum natura ipſi feudo, ejuſque munitionibus an-
nexa ſint, ut ſunt bombardæ, aliaque gravia, & pene fi-
xa bellica inſtrumenta, vel ex voluntate, ſeu deſtinatione
feudatarii ea facientis, feudo annexa dici valeant, cum
tunc feudalem naturam aſſumant, atque de feudi perti-
nentiis fiant.
Ubi vero non culpoſa ſit feudi terminatio, puta ob lineæ, 343
vel generis finem, tunc ſi lex inveſtituræ omnium melio-
ramentorum genericam devolutionem per verba ampla
præſcribat, nulli detractioni locus eſt, ſibique feudatarius
imputet, cur ea ultra neceſſitatem fecerit, ſciens legem
inveſtituræ, niſi facti circumſtantiæ talem redoleant æqui-
tatem, quæ judicis officio, conventionis rigorem tempe-
ranti locum aperiat, idque indefinite, ſive agatur de inſe-
parabilibus, ſive de iis ſeparabilibus, quæ ex deſtinatione in-
ſeparabilium jure cenſenda ſunt, eorumque ſpeciem habent.
Ceſſante vero lege inveſtituræ, ſeu alio regionis pecu- 344
liari ſcripto, vel non ſcripto jure, ſpectatiſque terminis
juris communis feudalis, vel etiam civilis (ſubſidiarie ju-
re feudali ceſſante attendendi) ſeparabilium detractio in-
definite competit, niſi Dominus (eorum præſertim, quæ 345
ipſi feudo deſtinata ſunt) æſtimationem offerat, quanti
hæredis, vel ſucceſſoris intererſit ea removeri, ac diſtrahi,
& non ultra, cum hæc prælatio Domino concedenda ſit,
inſeparabilium vero materialium, ut ſunt aucta, vel refecta
ædificia, plantationes, expurgationes, ac ſimilia, nul-
lam exigunt refectionem.
Ea vero inſeparabilia detractionem, vel refectionem exi- 346
gunt, quæ intellectualia, ſeu incorporalia ſint, adeout ta-
li melioratione non facta, deterior remaneret feudi devolu-
ti conditio, ideoque intret æquitas ob utile negotium pro
Domino, ac feudo geſtum, quia nempe cenſuum, ac præ-
ſtationum, aliarumque ſervitutum onera extincta ſint, ſive
notabiles facti ſint ſumptus in litibus, vel in bello pro feu- 347
di defenſione, vel recuperatione, ultra illas ordinarias,
ac moderatas expenſas, quæ ipſius feudi fructibus, in ſin-
gulis annis, ac temporibus proportionatæ ſint.
E converſo autem ſi non ex natura rei, minuſque ex fa- 348
cto, & culpa feudatarii, ſed ex facto Domini feudum ceſ-
ſet, quia nempe alteri dederit, vel reſtituerit, tunc ultra
inſpectionem evictionis circa ipſum feudum, certum eſt
feudatario reficiendum eſſe totum id, quod impendit, vel
quod intereſt, atque in oppoſitum ejus, quod receptum eſt
in caſu naturalis ceſſationis, cum illo caſu attendatur quod
minus, in illo autem quod magis, ac totum id, quod
etiam extrinſece intereſt.
Niſi juſta cauſa accedat, ob quam Dominus excuſabilis 349
reddatur, unde actus neceſſitati, vel juſtitiæ potius, quam
gratiæ, ac voluntati referatur, quia nempe Reipublicæ
neceſſitas, vel utilitas ita exigat, ut præſertim in ea reſti-
tutione exemplificari ſolet, quam rebellibus, vel iis, qui
ex fellonia, ſive in odium inimici Domini, feudo privati
fuerint, facere oporteat in vim capitulationum pacis.
In altera vero ſpecie refectionis, vel detractionum, inter 350
feudi ſucceſſorem, ac prædeceſſoris hæredem, intrant ea-
dem, quæ ſupra cum Domino habentur, cum ea differentia,
quod inſeparabilia melioramenta materialia, quæ de rece-
pto feudorum uſu, per Dominum, etiam in caſu non culpoſæ
devolutionis, non reficiuntur (cujus contrarium eſt in em-
phyteuſi, vel locatione) per ſucceſſorem, ubi utilia ſint,
ad utilitatis tamen limites, quatenus hæc ſit minor impen-
ſo, reficiantur, ſiu minus, quod impenſum eſt.
Cadente quæſtione in melioramentis intellectualibus, 351
quæ ab extinctione cenſus, vel annuæ præſtationis reſul-
tant, ac reſoluto jure feudatarii, qui cum ejus pecunia onus
redemit, vel acquiſivit, cenſus, vel jus fructiferum ad ejus
commodum reviviſcat, quod ex facti qualitate determina-
tionem recipit, his omnibus ita procedentibus, quando ex- 352
preſſe, vel adminiculative ſufficienter non conſtet animo
donandi melioratum eſſe. *De his omnibus in materia me-
lioramentorum, & detractionum diſc.23. 25. & 27.*
Altæ vero detractionum ſpecies, pretii ſcilicet feudi novi, 353
ad

ad omniom filiorum commodum ubi ſoli primogenito ſuc-
ceſſio deferatur, ſeu vitæ militiæ, vel paragii in ſeudo
antiquo cum ſimilibus, onerum ſeudi potius materiam,
ac Rubricam percutiunt.

354 Imputationis autem de ſeudo, vel pretio ſaciendæ in
legitimam, vel aliud jus, quod ſeudi ſucceſſori compe-
tat, deciſio pendet a ſeudi qualitate, an pure hæredita-
rium, vel novum ex cauſa oneroſa ſit, vel potius antiquum
pacti, & providentiæ, ſeu novum ejuſdem naturæ gratui-
tum, ut primis duobus caſibus ſeudum imponetur (quate-
nus filius illud velit, non autem ut invitus cogi debeat)
ſecus autem in duobus aliis poſterioribus, *ut diſc.19.* & 108.

Prout quanta ſit legitima primogeniti in ſeudo antiquo
habente eam mixtam qualitatem, quæ in ſæpius enuncia-
to Regno Neapolitano eſt in uſu, ſub quæſtione eſt. Ve-
rius autem eam eſſe tertiam totius, cadente quæſtione,
an onera connaturalia vitæ militiæ, & paragii, ante, vel
poſt detrahi debeant, atque probabilius, ut de eo quod ſu-
pereſt, non tamen abſque probabili ratione dubitandi,
ut diſc. 108.

XIX.

*De quæſtione poſſeſſionis feudi, & qui in poſſeſſo-
rio debeat obtinere: Et de Judice
cauſa feudalis.*

355 EAdem retenta diſtinctione, de qua proxime præce-
denti Rubrica, inter quæſtionem, quæ ſit inter do-
minum contendentem de feodi devolutione, ac feudata-
rii defuncti hæredem, vel ſucceſſorem, & eam, quæ ſit
inter agnatos contendentes de ſucceſſionis pertinentia, ſive
inter agnatum, & ſeudatarii defuncti hæredem, de ſuc-
cedendi capacitate, vel reſpective de rei libertate conten-
dentes.

356 In prima parte, diſtinctio eſt inter dominum privatæ
fortunæ, ſive ita ſuperiorem recognoſcentem, ut juris re-
gulis, ac limitibus obnoxius exiſtat, & eum, qui ſupre-
mum Principem agat (ut frequentius in veris, ac propriis
feudis nobilibus contingit). Primo enim caſu procedit
eadem diſtinctio, quæ in frequentiori emphyteutica ma-
teria recepta eſt, ut claro exiſtente devolutionis caſu,
potiores in poſſeſſorio ſint domini partes, non autem
ubi dubium (quale quale ſit) iſto enim ſecundo ca-
ſu, ſive in retinendæ, ſive in adipiſcendæ, vel recupe-
randæ remedio, ex facti qualitate, pro ſeudatarii hære-
de, vel ſucceſſore reſpondendum eſt, *ut ſub tit. de em-
phyteuſi pluries.*

357 In altero autem, in quo fiſcus vere adſit, quia Dominus
in ea ditione ſit ſupremus (ſive de jure, ſive de facto) pe-
ne generalis inolevit uſus, ut fiſcus poſſeſſionem adipiſca-
tur, atque devolutionis litem, non vacuis, ſed plenis ma-
nibus agat, *ut diſc.*2, 35. & 56.

358 Ubi vero inter privatos quæſtio ſit, quia ſcilicet (nulla
cadente ſeudi quæſtione) de capacitate, vel majori perti-
nentia diſputetur, ut frequenter inter fœminam, vel cogna-
tum proximiorem, & agnatum remotiorem ſit concurſus,
vel quia ipſa feudi qualitas controvertatur, inter agnatum
in ea ſe fundantem, & defuncti hæredem, eam negantem,
atque de allodialitate, ſeu rei libertate contendentem, &
tunc eadem intret diſtinctio inter caſum clarum, & turbi-
dum, ut in hoc ſecundo caſu proximioris, vel hæredis de-
functi potiores eſſe debeant partes.

359 Pluribus deſuper cadentibus in propoſito legitimi con-
tradictoris quæſtionibus, quæ beneficiali, ac fideicommiſ-
ſariæ materiæ communes eſſe videntur, atque cum eiſdem
regulis, ac diſtinctionibus regulandæ ſunt, & in quibus,
utpote a facti qualitate, ſingulorumque caſuum circumſtan-
tiis deciſionem recipientibus, non de facili certa compen-
dioſa regula tradi poteſt, ideoque in propria ſede viden-
dum eſt, *ut diſc.*43. & 104.

360 Judicis autem, vel fori competentis quæſtio, apud feu-
diſtas quoque involuta eſt, variis varia ſentientibus, aliis
opinantibus, ut per Curiæ Pares cognoſci debeat, ut ju-
ris ſeudalis diſpoſitio dictat, aliis deferendum eſſe con-
ſuetudini, & aliis ut ad ipſum dominum pertineat, ſi ſu-
premus eſt, vel ad eum, qui ſit utriuſque ſubditi ſuperior,
& competens, iſtaque poſterior magis recepta eſt.

361 Eaque retenta, alia cadit quæſtio, ubi de ſubfeudo aga-
tur, an ad mediatum, vel immediatum id pertineat, pro-
babiliuſque eſt ad immediatum ſpectare, niſi facti quali-
tas aliter exigat, *ut diſc.*65.

362 Id autem in hac feudali materia, ſpeciale, ac notabile
eſt, ut Eccleſia, vel Clericus coram domino laico, quam-
vis reus, ac poſſeſſor feudi, cauſam, in iis tamen, quæ
ipſum feodum concernunt, & non alias, reſpondere, at-
que cauſam agere cogatur, *ut diſc.*34. & 54.

Demum huic feudali materiæ potiſſimum congruit idem, 363
quod in alterius fideicommiſſariæ compendio advertitur,
ut plus forte remaneat dicendum, quam dictum ſit: Ea-
demque tamen ibi inſinuata commiſeratio quoque con-
gruit, potiſſime quia (ut initio advertitur) non de uni-
verſa tractatione, ſed de iis, quæ in foro tractare occaſio
dedit, inſtitutum eſt agendi.

Quamvis enim poſt opus in conſueto Tuſculano otio
jam completum, caſus dederit experiendi Evangelici
oraculi praxim, ut ea, quæ ſapientibus, & prudentibus
abſcondita ſunt, parvulis quandoque revelentur, adhuc
tamen (viſionum gratia ceſſante) materia vaſta, & in-
voluta videtur, in qua ſemper plus dicendum remaneat
quam dictum ſit.

XX.

*De dominio allodiali Civitatum, Oppidorum, &
locorum, imperium, ac juriſdictionem annexam
habentium cum vaſſallis.*

QUemadmodum antiquiori tempore, præſertim in Ita- 364
lia, nimium frequens, ita noſtro moderniori, ſatis
rarus eſt uſus illius veri, ac puri allodii, quod imperium
ac dominium, cum jure territorii, ac vaſſallorum annexum
habeat, cum independentia a quocumque alio ſuperiore,
adeout nonniſi Deus agnoſci dicatur.

Sciſſo etenim Romano Imperio, poſt tot Barbarorum
incurſiones, ita rerum, ac temporum conditio in his
partibus occidentalibus dedit, ut occupantium conditio
potior eſſet poſtquam vero ſtatus aliquarum dominatio-
num (ab eodem, vel alio forſan juridico principio origi-
nem trahentium) ad majorem Regni, vel æquipollentis
potentiæ gradum devenit, hinc adjacentium dominatio-
num minoris potentiæ conditio notabilem diminutionem
pati coacta eſt, quoniam, ſive ob quamdam præſumptam
genericam antiquam totius regionis dominationem, ob
quam minus potentium poſſeſſio, antiquo feudali, vel vi-
cario titulo referenda ſit, ſive quia ratio protectionis, vo-
luntariam deditionem cauſaverit, ſive quia ſic exegerit
ea ratio, quæ rationem non habet, neque jus dicentem
agnoſcit.

Effectum eſt, ut hujuſmodi ſic diviſa, & minora domi- 365
nia veri allodii alias naturam habentia, eam immutave-
rint, atque ſubjectionem erga dominia majora agnove-
rint, cum quadam ſubintellecta impropria feudalitate, quæ
veri allodii qualitatem excludat, pro alterius ſuperiorita-
te, ac alto dominio, ipſorumque inferiorum dominorum,
(qui ſub Domicellorum vocabulo explicari conſueverunt)
majori, vel reſpective minori ſubjectione, ut ipſa obſer-
vantia præbuit, ac propterea Baronum, & feudatariorum,
ſeu vaſſallorum vocabulum, quod feudatariis ſubordinatis
proprie, ac vere adaptatum eſt, iſtis quoque Dominis, vel
Domicellis, commune eſſe cœpit, ut ita a ſupremis di-
ſtinguantur, *ut diſc.*63.

Ubi vero propriæ, ac veræ feudalitatis requiſita deſint, 366
tunc dicte excepta impropria feudalitate remota, quæ ra-
tione alti dominii, ac ſuperioritatis alterius ineſſe cenſe-
tur, in reliquis primævam allodialium naturam, ac effe-
ctus retinent, in eo præſertim, ut feudalibus legibus, vel
conſuetudinibus, circa ſucceſſionis ordinem, ac reſtrictio-
nem, vel alienandi prohibitionem non ſubjaceant, ſed 367
more aliorum indifferentium bonorum, jure communi Ro-
manorum regulentur.

Illis prohibitionibus exceptis, quæ ex ſupremis legibus
particularibus in ea ditione vigeant, ut præſertim cautum
eſt in Eccleſiæ, vel Sedis Apoſtolicæ temporali ditione,
quod antiquitus diſponendi, ac alienandi libertate compe-
tente, quæ in aliis indifferentibus bonis competit, initium
habuit prohibitio ad venditionis, donationis, ac permuta-
tionis actus, poſtmodum vero ad omnes alias ſpecies ex-
tenſa eſt, non tamen ad alienationem impropriam, minuſ-
que ad dotem, ad quos omnes actus quoque deinde exten-
ſum fuit, adeout etiam tractatus de alienando ſine licentia
ſit prohibitos, adhuc expreſſe indeciſa remanente quæ-
ſtione, an hypotheca generalis ſub hac prohibitione cadat,
magiſque de facto recepta videtur affirmativa, non quoad
pœnas, ſed quoad effectus, juxta generales bonorum Ec-
cleſiæ alienationis terminos. Nimium tamen refert inſpi-

cere

eere dictarum prohibitionum, ac extenſionum tempora,
pro actuum præcedentium validitate, ut *diſc.66. cum tri-
bus ſeqq. & diſc.38.*

368 Prout quamvis Baronibus, ac inferioribus Dominis,
ita Principi ſubordinatis, regulariter non congruant jura
Regalia, quæ ad ipſum ſupremum, vel ad feuda Regalia,
ac veræ dignitatis pertinent, attamen in iis, quæ feuda-
tarii ſunt, id procedit, cum ea ſub feudali inveſtitura non
veniant, niſi privilegium expreſſum, vel illud, quod ex
immemorabilis poſſeſſionis beneficio allegari poteſt, ea
conceſſa eſſe probet.

369 In illis tamen (exceptis illis majoribus Regalibus, quæ
ab ipſo alto, ſupremoque dominio, ac Principatu omnino
inſeparabilia ſunt) non incongruit, ut ea Regalia, quæ
prius in ſtatu veri allodii obtinebantur, poſt deditionem
quoque, vel ſubjectionem retineantur, ac durent, ubi
præſertim obſervantiæ fomentum accedit, ut *d.diſc.63.*

370 Servitii quoque realis, vel perſonalis, connaturalis, ac
ordinaria obligatio, quæ feodis ineſt, hujuſmodi dominiis
non incumbit, minuſque renovationis, vel actualis præ-
ſtationis juramenti onus.

371 Bene tamen ab eis debetur illud obſequium, ac etiam
quandoque extraordinarium ſervitium, quod cuicumque
fideli ſubdito, quamvis non feudatario, incumbit erga Do-
minum, multo magis hujuſmodi Baronibus, ac Domicel-
lis, in quibus, ut pluries inſinuatur, quædam (licet valde
remota, & impropria) feudalis qualitas adeſſe videtur,
adeout a reliquo populo privato in aliquo differant.

XXI.

De Bulla Baronum.

372 Retento præſoppoſito in proxime præcedenti Rubri-
ca inſinuato, ut quicquid juxta varias opiniones, Ba-
ronis vocabulum de jure ſignificet, de facto tamen, & com-
muni uſu, præſertim Italiæ, magiſque in ſpecie, tempora-
lis ditionis Eccleſiæ Romanæ, vel Sedis Apoſtolicæ, com-
plectatur omnes Magnates, ac Nobiles, qui Civitates,
Oppida, Caſtra, & loca, cum imperio, ac juriſdictione
in ſubditos poſſideant, ſive in feudum, ſive in allodium,
dominium, ac poſſeſſio obtineantur.

373 Hinc ad iſtius Bullæ materiam, illa ad hunc effectum
non intrat inſpectio feudalitatis, vel allodialitatis, quo-
niam ſufficit eum eſſe poſſeſſorem bonorum juriſdictiona-
lium, quæ intra dictam Ditionem, ſeu Statum Eccleſia-
ſticum immediatum ſita ſint. *De tota hac materia in
compendioſo diſc.73.* ubi alii enunciantur.

374 Fortiſſime vero, quia non ſolo Baronum vocabulo Bulla
oritur, ſed illud magis generale Domicellorum quoque
adhibet, ac etiam, quia non vocabula, ſed rei ſubſtantiam,
ſive ipſum juriſdictionis factum attendit, ubi tamen jure
proprio, non autem alieno, ac adminiſtratorio competat,
375 dum pro illis debitis, quæ poſt ceſſatam de facto juriſdictio-
nem ob legitime diſtracta, vel refutata Caſtra, & bona ju-
riſdictionalia contracta, illud prænotandum eſt, quod
tunc illam non intrare probabilius, ut deciſum, & rece-
ptum eſt, quamvis Baronis nomen, ac præeminentiæ re-
tineantur.

376 Hoc itaque ita prænotato, agnoſcens Clemens VIII. vi-
gilantiſſimus, ac optimus Pontifex, in utraque etiam Ca-
nonica, & Civili facultate peritiſſimus, atque in Rotæ
Auditorio, aliiſque publicis muneribus ante Pontificatus
apicem diu verſatus, hæreditario etiam quoque jure ma-
gni Juris Conſulti Silveſtri Aldobrandini Patris, dictam pe-
ritiam obtinens.

377 Ut publici commercii fidei, ac libertati (quæ præſer-
ſim in Regia, totiuſque Catholici Orbis Metropolitica
Civitate neceſſaria eſt) nimium præjudicialia eſſent fidei-
commiſſorum, ac primogeniorum, & majoratuum, nec-
non inveſtiturarum vincula, & jura, quibus freti Magna-
tum, ac Baronum filii, & ſucceſſores, parentum, alio-
rumque majorum creditores eludere in conſuetudine habe-
bant, quodque commiſeratione digni cenſeri deberent mer-
catores, & artifices, ac alii, qui bona, vel pecunias, hu-
juſmodi Magnatibus, ac Baronibus, & potentibus viris
crediderunt, aiſque fidem denegare, auſi non ſunt, ne-
que de facili audere poterant.

Per ejus Conſtitutionem, quæ vulgo *Bulla Baronum* ap-
pellatur, tribunal, quod ſub Congregationis vocabulo
explicatur, ex pluribus Cameralibus Prælatis conſtitutum
378 erexit (*Congregatio Baronum* vulgo nuncupatum) cui fa-
cultatem dedit, ut mandatis executivis per Judices ordi-
narios legitime relaxatis, quæ contra Barones viventes,
vel eorum defunctorum hæreditatem, atque in bonis li-
beris alias exequibilia ſint, promptam, ac ſummariam
daret executionem ſuper bonis omnibus, quovis modo per
Baronem debitorem poſſeſſis, tam juriſdictionalibus (ſive
feudalia, ſive allodialia ſint) quam indifferentibus, quam-
vis per ſucceſſores jure proprio, fideicommiſſorum, ac
majoratuum, & Primogeniorum, ſive inveſtiturarum ti-
tulo poſſiderentur, dictis fideicommiſſis, majoratibus,
Primogeniis, inveſtituris, ac aliis quibuſcumque vincu-
lis hujuſmodi non obſtantibus, quibus omnibus ampliſ-
ſime derogatum cenſeri ſtatuit, adeout emptores ab eis
omnino tuti ſint.

Diſponendo, ut ex reliquis Baronis debitoris bonis li- 379
beris (ſi quæ ſint) fideicommiſſa, vel majoratus, &
Primogenia, aliaque ſimilia ſucceſſorum jura reintegra-
ri debeant, ipſoque jure ſubrogata cenſeantur.

Profus nova in Mundo, nimiumque exorbitans iſta lex 380
viſa eſt, neutro tamen vitio laborat non quidem illo no-
vitatis, dum in alia Italiæ Ditione in bonis feudalibus,
quamvis pacti, & providentiæ antiquis, idem jam ſtatu-
tum fuerat.

Minuſque illo exorbitantiæ, ac odibilitatis, quaſi quod 381
jus naturæ, vel gentium læderet, tum quia publica com-
mercii cauſa, & favor creditorum oneroſam cauſam fo-
ventium, ac etiam ille favor, quem ipſimet Barones repor-
tant, ut eis libere credatur, prævalent privato favori ſuc-
ceſſorum, qui lucrativam cauſam ex fideicommiſſaria ſuc-
ceſſione fovent.

Tum etiam quia ignari vulgi opinatio eſt, ut deroga- 382
tio fideicommiſſorum, aliorumque diſpoſitionum illorum,
qui jam defuncti, & annihilati ſunt, juris naturæ, vel gen-
tium læſionem redoleat, cum (rejecta quadam leguleica
ſimplicitate) verius ſit, ut teſtandi, vel alias de bonis diſ- 383
ponendi facultas pro tempore, quo jam eorum Dominus,
ac poſſeſſor annihilatus eſt, neque dominium habere po-
teſt, ex legis poſitivæ benignitate, non autem ex jure na-
turæ, vel gentium manet, adeout ſub Judice ſit lis, an
id per legem poſitivam concedi potuerit, vel bene conceſ-
ſum ſit.

Fortius vero ubi non de prima directa, & immediata di-
ſpoſitione agatur, per quam ſuperſtes a priori Domino, an-
tequam annihilaretur, bona obtineat, ſed de mediata, & 384
obliqua (quam fideicommiſſariam dicimus) cum eam
ipſamet antiqua lex poſitiva præciſe obligatoriam facere
noluerit, totumque fidei ejus, cui id commiſſum eſt, re-
liquerit, illa vero neceſſitas, quam hodiernus uſus ha-
bet, a moderniori lege, ac Romano Principe manaverit.

Ideoque nil prohibet, ut quod una lex poſitiva induxit, al- 385
tera lex poſitiva tollat, quodque id, quod unus Princeps
Romanus ligavit, alter Romanus Princeps ſolvat.

Si quæ vero exorbitantia conſiderabilis eſt, ea potius in
ejus praxi, quam in ipſa lege adeſt, ut ſcilicet non pro 386
quocumque voluntario, ac imprudenti debito, vitioſam,
ac imprudentem diſſipationem, vel prodigalitatem redo-
lente, practicari debeat, ſed pro eo, quod ex neceſſaria,
vel ſaltem honeſta, & non damnabili cauſa contractum
ſit, & cui ejuſdem legis ratio congruat, juxta praxim,
ſeu interpretationem, quæ dictæ conſimili alterius ditio-
nis antiquiori legi tradita eſt.

Prudentem, atque commendatione dignam hujus legis 387
moderationem tradidit æque vigilantiſſimus, ac optimus
Pontifex, omnigena ſcientiarum eruditione præditus, Ur-
banus VIII. mediatus ſucceſſor, cum prudenti tempe-
ramento, quo mediante, omnibus conſultum eſt, ne-
que Baronum fidei credentibus conquerendi occaſio ſu-
pereſt.

Ut ſcilicet poſtquam fideicommiſſorum, aliarumque 388
diſpoſitionum, vel inveſtiturarum documenta, in quo-
dam publico Archivio exhibita, & regiſtrata ſunt, cum
diſtincta indicatione bonorum ſub eis cadentium, quo-
rum omnium enunciatio in publica tabella, in eodem
archivii loco, ut omnibus pateat, per ſex menſes expo-
ſita contineatur, iis qui poſtmodum Baronibus credide-
runt, dicta prior Clementina lex, nullatenus valeat ſuf-
fragari, cum ſcientibus, vel ſcire valentibus nulla dica-
tur fieri injuria, neque commiſeratione ita credentes
digni ſint.

Dubitandi vero cauſam iſta nova lex (quæ Bulla ar-
chivii vulgo nuncupatur) præbuit, an ejus ratione ma-
gis, quam forma attenta, ſola fideicommiſſorum, alio- 389
rumque vinculorum ſcientia, in contrahente ſufficiat, ut
dictæ

dictæ Bullæ præſidio indignus cenſeri debeat; atque ali-
quorum opinio affirmativa fuit; contrarium autem pro-
babilius videtur, cum præſcripta forma certas, ac pecu-
liares habeat rationes, quæ ſimplici ſcientiæ, quamvis
certæ non congruunt, de quibus in ſua ſede.
390 Super dictæ autem Bullæ Baronum praxi, ac interpre-
tatione plures hucuſque exortæ ſunt quæſtiones, quæ
innoteſcant; potiſſime vero, an ea favorabilis, vel odio-
ſa cenſenda ſit pro ejus lata, ac benigna, vel e converſo,
ſtricta, & rigoroſa interpretatione facienda; atque priuſ-
quam dicta moderatoria lex prodiret, eam favorabilem
eſſe Rota cenſuit; poſt dictam vero novam legem contra-
rium ſentire viſa eſt, adinſtar eorum, quæ circa faculta-
tes transferendi eccleſiaſticas penſiones, ob novam ſuper-
ventam Apoſtolicam Conſtitutionem (variando ſenten-
tiam) habentur; negari quippe non poteſt, legem a jure
communi exorbitare; ſed facta comparatione odii, ac
favoris hinc inde colluctantis, favor potius, ut ſupra
præponderare videtur, quoties tamen diſcrete, ac ad li-
mites rationis, cui lex innixa eſt, ejus praxis admit-
tatur.
391 Altera eſt frequentior quæſtio magnam habens opinio-
num diverſitatem apud Curiæ Profeſſores, an eadem Bulla
operetur ut tunc, & ab initio, quo debita contracta ſunt,
adeout illico ad bona per Baronem poſſeſſa jus quæratur;
fideicommiſſis, aliiſque vinculis non obſtantibus; vel
potius operetur ut nunc, quando Congregatio ex pote-
ſtate per Bullam ſibi attributa manus apponit, atque vin-
cula tollit, omnino autem probabilior videtur hæc poſte-
rior opinio, quodque prior nullum habeat probabile fun-
damentum, ut in ſua ſede.
392 Effectus autem quæſtionis, præ cæteris, ille notabilis
eſt, quod poſteriori opinione retenta ſuper operatione ex
nunc, non antea jus aperiatur creditoribus, qui Bullæ tan-
tum præſidium habeant; ideoque licet inter eos ex ejuſ-
393 dem Bullæ beneficio æqualiter venientes, anterioritatis,
ac potioritatis ordo ſervari debeat, adhuc tamen iſti poſt-
ponendi veniunt aliis, quamvis tempore poſterioribus,
qui ex ſpeciali derogatione Pontificia, vel ex ea, quam
lex concedit (puta favore dotium) jus antea quæſierint,
juxta illum ordinem, quem in feudis, aliiſque ſine Prin-
cipis, vel alterius aſſenſu alienari prohibitis, atque in
libero commercio non exiſtentibus, inducit ipſe aſſenſus,
394 qui actum animat, ac informat; indeciſa remanente quæ-
ſtione reſpectu eorum, quibus a lege ſuper fideicommiſſis,
nis non obſtantibus, jus tributum eſt, ſi poſt fideicommiſſi
diſſolutionem naſcantur.
395 Quamvis autem de legis natura ſit, futurum, non au-
tem præteritum tempus reſpicere; attamen receptum eſt
iſtam legem (ita eius contextu probante) præterita quo-
que complecti, ideoque in debitis ante illius editionem
contractis, locum quoque ſortitur.
396 Dubitatum alias fuit, an Bulla procedat in præjudicium
minorum, aliorumque privilegiatorum; deciſum tamen
fuit, ut indefinite locum habeat, atque hoc jure extra
controverſiam hodie vivitur.
397 Non modica item dubitatio alias habita eſt, an eadem
Bulla procedat in debitis contractis ante Baronalem qua-
398 litatem, quæ poſtea ſupervenerit; verum hodie pariter
extra controverſiam videtur affirmativa, ſicuti e conver-
399 ſo (ut ſuperius inſinuatum eſt) recepta eſt negative in de-
bitis contractis poſt ceſſatam actualem Baroniam, ſive in
bonis poſt eandem ceſſationem obvenis cum vinculo fidei-
commiſſi, quamvis debita de tempore Baroniæ contracta
eſſent, ea urgente efficaci ratione, quod qui bona dedit,
vel reliquit, accedens id egit, quatenus ceſſatam vidit il-
lam qualitatem, quæ vinculum in ejus bonis volitum, ac
deſideratum deſtruebat, alias non relicturus, vel non da-
turus.
400 Indeciſus vero eſt caſus rarus, an eadem Bulla dirimat
fideicommiſſum, vel aliud vinculum, quod adjecerit il-
le, qui adhuc vivat, atque contrariam declaret volunta-
tem, probabiliorque videtur negativa.
401 An autem debita aliena, fidejuſſorio nomine, per Ba-
ronem contracta hujus Bullæ beneficio potiantur, ſub
quæſtione eſt, in qua licet aliqua habeatur deciſio pro affir-
mativa, ubi præſertim æque principalis obligatio accedat,
non tamen hæc opinio ita indefinite ſumpta placet, ſed
cum diſtinctione, de qua in ſua ſede, accipienda eſt, ex
jam dicta ratione, quod Bulla practicari, ac interpretari
debet ad limites rationis, quæ conditoris mentem move-
re potuit, & quæ illam ab exorbitantia ſalvat.

Baronum autem, vel Domicellorum nomine ad
hunc effectum veniunt quidem omnes quovis modo,
Oppida, & Caſtra, ſeu bona juriſdictionalia, cum actua-
li juriſdictionis exercitio poſſidentes, jure tamen proprio,
non autem alieno, ſeu adminiſtratorio, ac etiam cum 402
actuali juriſdictione, & poſſeſſione, non autem habi-
tuali tantum ſine exercitio.
Veniuntque illi, qui dicta bona juriſdictionalia poſſi-
dent in Italica temporali Eccleſiæ ditione immediata, non
autem in ejuſdem Eccleſiæ pariter temporali ditione me-
diata, quæ in feudum Regale, ac Dignitatis ab alio poſſi- 403
deatur cum jure Principatus, ac omnimodo Imperio,
ſolis alto dominio, ac majori ſuperioritate Papæ reſerva-
tis, aliquibus etiam dictæ Italicæ immediatæ ditionis lo-
cis exceptis.
Ubi vero hujuſmodi feudorum devolutio ſequatur adeo 404
ut pars infeudata ad ejus priorem cauſam, ac unitatem re-
deat; quamvis aliquando deciſum ſit, Bullam ibi vires non
porrigere; contrarium tamen verius eſt, magiſque rece-
ptum, cum, ſublata cauſa ſeparationis, univerſa ditio ejuſ-
dem naturæ ſit, niſi expreſſe in contrarium caveatur.
An autem pro debitis ex cauſa legatorum, vel donatio-
num idem beneficium competat, ſub quæſtione quoque
eſſe conſuevit; verior autem eſt negativa, niſi facti 405
circumſtantiæ debiti naturam immutent, illudque one-
roſum, atque correſpectivum, ſaltem ex parte debitoris
reddant.
Cumque in vim Bullæ per dictam Congregationem
ipſa Caſtra, & bona vendi valeant, ac debeant ſub haſta, 406
quæ poſſeſſoris conditionem deteriorem reddere ſolet;
hinc proinde ſi debitor, vel ſucceſſor, qui pro Baronis
prædeceſſoris debitis huic damno ſubjacet, illud præve-
niet, contrahendo debita, ſeu cenſus imponendo, ſu-
ſtinetur actus, cui Bulla proſit.
Non tamen ei licitum eſt, Congregatione inconſulta,
ipſorum bonorum veras, ac proprias alienationes facere; 407
cadente quæſtione adhuc indeciſa, quatenus ad actua-
lem alienationem procedatur, cui Bulla non aſſiſtat;
unde propterea ſucceſſori jure proprio venienti bono-
rum vindicatio competat, an emptor, qui evictionis,
vel reſpective pretii creditor efficitur, ita computari
mereatur inter creditores, de quibus loquitur Bulla, quæ
infrangetur.
In caſu tamen ſervatæ formæ dictæ alterius modernæ le-
gis moderatoriæ (quæ ut ſupra vulgo *Bulla archivii* di- 408
citur) ſi bona in archivio, ejuſque expoſita tabella de-
ſcripta, meliorentur, atque ita recipiant incrementum,
alias dubitatum eſt, an hoc incrementum, utpote non ar-
chiviatum, eodem jure cenſendum ſit, atque deciſio pen-
dere videtur a diſtinctione ſeparabilium, ac inſeparabilium
melioramentorum.
Cumque Bulla de Caſtris, Prædiis, & Palatiis, aliiſ-
que bonis loquatur, quæſtio cadit, an in iis, quæ tertiam 409
ſpeciem conſtituunt, potiuſque jurium, quam bonorum
vocabulum merentur, ut ſunt cenſus, & loca Montium
procedat, pluraque negativam ſuadeant, licet certa deci-
ſio non habeatur.
Prout ſub quæſtione eſt, an ſub eadem Bulla veniant bo- 410
na de Eccleſiarum directo dominio, & quatenus veniant,
an pro ſolo jure utili poſſeſſoria, non autem pro directo,
ut in ſua ſede, illud autem certum eſt, ut dominio directo 411
Sedis Apoſtolicæ, ac realibus obligationibus exinde non
præjudicetur.
Ad quoſcumque vero Judices, ac Tribunalia privative,
ſola Congregatio Baronum hujuſmodi facultatem habet, 412
atque vincula removendo, bona diſtrahit, neque alter in
hoc ſe ingerit, excipiendo tamen ratione inanis circui-
tus de Bullæ diſpoſitione coram quocumque Judice objici
poteſt.
Stylus Congregationis eſt, comparentibus creditori-
bus, qui pro mandatorum executione inſtent, deputandi
Commiſſarium in bonis Baronis, eorumque adminiſtra- 413
tionem aſſumendi, atque edicta affigendi certum termi-
num præſcribentia, quo elapſo (prævia æſtimatione, vel
ſine, pro ejus arbitrio, pro facti qualitate regulando) bo-
na publica ſub haſta exponendi, ac deliberandi meliori ob-
latori, bancariam cedulam exhibenti, ut pretium, in quod 414
transferunt ipſorum bonorum vincula, bonis omnino ab-
ſciſſa, creditoribus, juxta eorum anterioritatis, ac potiori-
tatis ordinem, liberentur, cum cautione tamen idonea de re-
ſtituendo anterioribus, & potioribus, vel contribuendo cum
æqualibus, ac ad omne ipſius Congregationis mandatum.
Ubi

Ubi vero cautio præſtari non poteſt, ejus loco ſuccedit inveſtimentum in loca Montium, idem vinculum in corpore habentia, quæ loco quantitatis eſſe videntur, tam ad ef-
415 fectos creditoribus proſicuos fructuum, ac intermedii augmenti, ut ad eorum reſtitutionem non teneantur, quam ad effectum damnoſum intermediæ diminutionis, quæ ſibi cedit, niſi aliter cautum ſit.

Ipſis tamen creditoribus licitantibus, ad effectum reti-
416 nendi pretium in cauſam proprii crediti, arbitrarium eſt, oblationem abſque cedula, vel depoſito admittere, re tamen ante deliberationem Papæ communicata, eoque approbante.

Et quamvis Congregatio de creditis, eorumque ſubſi-
417 ſtentia non cognoſcat, ſed ad præſcriptum Bullæ ſolas partes executoris expleat mandatorum, quæ ab ordinariis Judicibus relaxata ſunt, attamen, vel ex Apoſtolicis decretis, vel ex recepto ſtylo, de mandatorum relaxatorum, ac debitorum ſubſiſtentia, necnon de anterioritate, & potioritate creditorum cognoſcit, mandando etiam reſtitui pecunias liberatas, aliaque geſta retractando, adeout formalis Tribunalis partes quodammodo gerere videatur.

Quatenus vero caſus præbeat, ut Baro poſſideat plura fi-
418 deicommiſſa, vel Primogenia, quæ per ejus mortem ſcindantur, diverſoſque habeant ſucceſſores, pro ejus vero debitis indefinitis, non autem in alicujus fideicommiſſi cenſum particularem, unius bona diſtracta, vel ſubjugata ſint, locum eſſe contributo pro viribus, deciſum eſt.

Derogatio fideicommiſſorum, vel majoratuum, aliorumque vinculorum probabilius patentia illa fideicommiſ-
419 ſa, & vincula, quæ adjecta ſunt per Baronis debitoris, ac alterius poſſeſſoris communem auctorem, adeout in Barone, qui debita contraxit, intrat ea ratio, cui innixa eſt Bulla, quod nempe ipſe Baro, qui debita contraxit, eſſet interim Dominus reſtitutionis oneri ſubjectus, quod Bulla tollit; ſecus autem, fideicommiſſis, aliiſque vinculis a tertio ordinatis, & cum quorum onere in poſſeſſorem, vel alterius fideicommiſſi ordinatorem bona obvenerunt.

Quamvis enim per hanc Bullam jus tertii tolli deci-
420 ſum ſit, intelligendum tamen venit de illo jure, quod ab ipſo Barone debitore, vel reſpective poſſeſſore proveniat, puta conductoris, vel alterius, qui a poſſeſſore cauſam habeat, non autem tertii omnino independentis.

Ad reddendum item tutos emptores in vim Bullæ a di-
421 cta Congregatione ementes, eadem tollit quoque hypothecas, quibus ipſa bona affecta ſint, eaſque transfert in pretium, quod in omnibus loco rei ſuccedit, etiam quoad
422 fideicommiſſi, vel inveſtituræ vinculum, quatenus ſolutis debitis exuberet.

Cumque ſit ſtylus Congregationis, ut ſupra, non ſolvendi pecuniam ex bonorum diſtractorum pretio reſultan- 423
tem, niſi cum cautione de reſtituendo anterioribus, ac potioribus, vel contribuendo cum æqualibus, aut, ubi ido- 424
nea cautio non habetur, cum inveſtimento in loca Montium, quæ loca dictis cautionis ita vinculata exiſtant, quod notabiliter de pretio, ſeu valore minuit.

Hinc vulgus de hoc etiam ſtylo obloqui ſolet, qua- 425
ſi quod ita ſit lædere jus naturæ, vel gentium, obligando creditorem, ut loco integri crediti vim diminutam recipiat. Verum inepta obloquutio eſt, quoniam qui ex hujus Bullæ indulgentia ſui crediti, alias non experibilis exactionem obtinet, injuſte conqueritur, quod diminutum, vel qualificatum obtineat; id quod alias nullatenus obtenturus eſſet; ac etiam quia favor publici commercii, ex emptorum libertate, ac ſecuritate manans, huic incommodo prævalere debet, ut etiam ex juris communis intentione inter privatos praxis recepit.

Quia vero id cautos reddidit mutuantes, vel alias cre- 426
dentes, ut ſibi conſulant de pacto refectionis ejus, quod iſtud vinculum minuat, & quanti interſit liberam pecuniam reſtitui; hinc diſputari ſolet, an creditori hanc viam eligenti, atque Baronum Congregationem adeunti (quam ſcit non aliter pecuniam ſolvere) petere debeat via, quam elegit, adeout in d. cautele præjudicatum ſit, ut in ſua ſede.

Ubi vero certa, & notoria ſit anterioritas, vel po- 427
tioritas creditoris, qui hujus Bullæ præſidio, ſeu extraordinario beneficio non indigeat, quia nempe ex juris diſpoſitione (ipſa etiam Bulla excluſa) jus, vel actionem habeat ad bona, ad quorum pretium invitus concurrere non cogatur, tunc aſperum, ac exorbitans videtur, ut ad hujuſmodi cautionem præſtandam, ſeu vinculum patiendum cogi debeat, ſed ob contrariam praxim id non de facili exaudiri ſolet.

Quo vero ad judicii ordinatoria receptum eſt, Con-
gregationem ad telam judiciariam ſervandam obliga- 428
tam non eſſe, ſed ad ejuſdem Bullæ præſcriptum ſummarie, ac de plano, manuque Regia procedere; adeout quandoque deciſum ſit, etiam ſine citatione procedere poſſe; quod tamen circumſpecte pro facti qualitate intelligendum eſt, ut in ſua ſede; ubi de aliis ad mate- 429
riam, quam universam, facile non eſt ſub compendio recenſere, cum in dies novæ oriri ſoleant quæſtiones ſuper hujus Bullæ interpretatione, vel praxi, ut in cod. diſc. *compendioſo 73. ſub hoc tit. de feud. ubi enunciantur ſinguli diſcurſus ſuper ſingulis ſupra enunciatis quæſtionibus editi.*

Finis Libri Primi.

598126